Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Prima [-quarta] pars totius su[m]e maioris beati Antonini

https://hdl.handle.net/1874/461192

Dit boek is gescand in het kader van het Incunabelen project.

Een incunabel of wiegendruk is een boek of geschrift dat gedrukt is vóór 1 januari 1501. Gezien de bijzondere aard van deze vroege gedrukte werken is besloten deze uitgebreid te beschrijven en te digitaliseren.

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

Bij deze boeken wordt ook de volledige buitenkant gescand en een scan gemaakt van het geopende boek. De hierna volgende scans zijn (in volgorde waarop ze getoond worden):

- het midden van het geopende boek*
- de rug van het boek
- de kopsnede
- de frontsnede
- de staartsnede
- het achterplat

*Een deel van de banden in deze collectie bevatten meerdere titels, het is dus mogelijk dat de pagina's in deze overzichtsscan horen bij een andere titel.

This book has been digitized as part of the Incunabula project.

An incunable or incunabulum is a book, pamphlet, or broadside that was printed before January 1st 1501. Due to their special nature a project has been started to better describe and then digitize these early printed works in our collection.

More information on this collection is available here:
https://repertorium.library.uu.nl/collectie/incunabelen/

The digitized version of these books includes scans of the outside of the book and a scan of the open book. The scans after this notice are (in the order in which they are shown):

- the open book (opened approximately in the middle)*
- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

*Some of the bindings in this collection contain multiple titles, therefore it is possible that this scan shows pages which belong to a different title.

Decima octaua

hoc de offi. ordi. ca. Irrefragabili. Item queritur an permutatio facta per epm cōtra bis quoz interest. puta collatoribz vl patronis sit nulla ipso iure vl annullāda. Rñdet pau. in de. j. co. ti. dicēs q ꝓsensus boz ꝑ influere nire añ ꝛ postea. ex q̄ dat intelligi q nō sit nulla sed añ nullāda. Nā si fuisz nulla: nō potuisz ratificari p ꝓsensū suguenientē. de elec. c. auditis. cū si. et q sit annullanda p iniam. videt p. c. q sicut. de elec. Sed ꝫ de bis q fiant ꝓla. c. i. et. rū. q. ij. sine exceptōe. et. xvi. q. vij. decernunt. Dō enī in pntia aliq̄z necesse ast fieri si illud nō fiat. nō valet q̄ agit. vt no. de off. dele. c. cām mīmonij. Placz nubi q sit annullāda nō oino nulla q ꝓdicta iura. Et rō q sit annullāda ē. q ipse actus pmutādi seu autoriz̄ādi principalr ab epo dependet. q̄uis collatio ad cū nō pti neat. licz male faciat ꝓtēcre illos. Nec obstāt iura q̄ dicūt collationē nullā fore q̄ loquūt in casu in q epus dz rechi. ꝛ in q epa nō hz collatōem ꝫ in pmutatoe sce. Nec obstat. c. sine exceptōe. q̄ ꝑ dicī q ibi sit casus spes cialis ad hoc vt bona eccīe mel⁹ fuent. vl ēm. Post nō est nulla ꝫ ānullāda. Lapus tñ videt tenere ꝛ iuz. scz q sit nulla. Sz q̄rit infra qātū temp⁹ pñt bi qui sunt cōtempti in pmutatioe agere de cōtempru. Et ides pōt queri de eo q fuit contēptus in collatōe. Dicendū q si primo tacite vl expsse ꝓsenserit: nō audiētur. de bis q fiant ma. ꝛ ca. Ex ore. alis audient ifra sex mēses a tēpe scientie cōpūrādos fm hosti. allegat de ꝓscr. ꝑben. q adū stratis. Deinde q̄rit an in pmutatoe bñficioz quoz collatio ꝛ institutio pntet ad inferiores epo renunciatioz ꝛ collatio. ꝛ istitutio pntet ad īferiores epo renūciatioz ꝛ collatio ꝛ fieri ī māibz epi. ad q̄s pertinet collatio. et sola autoriz̄atio pmutādi spectet ad epm. Rñ. io. an. et pau. in de. i. co. ti. Et dicūt q eps totū expediet. cōsentiendo tñ bis q̄z interest. et ꝫ videt. pbari p. c. quesitum. in fi. e. ti. Et ex ꝫ sequit ꝫ nouū ꝛ mirabile q eccīa cōsueta reformari p viā electōis et confirmatōis vl p viā pntatōis ꝛ institōis nūc reformabilr p viā collatōis. per epm q̄ alis nō bēbat confirmare vel instituere. ꝫ certe ex ꝫ nullū inconuenīes sequit. ex q̄ ille assentiat cui⁹ interest. Et simile q̄ notat hosti. in sum. de iurpa. vbi dic q̄ patron⁹ ꝑt recipe eccīam. vacantē ab epo. licz ad illū non pertineat collatio illa ꝫ institutio. Et illud q̄ nō. Jo. an. in. c. p nrās. de iurpa. Post cū. Sed nūquid cum sint due eccīe vnite mēse cuiusdā monasterij. si illarū rectores volūt eas pmutare an possint. et maxime monasterio nō cōsentiētē. Et est dicendū q nō. q: cū ille eccie sint facte de mensa et ad modū vacare nō pūr. de ecclesi. pla. c. i. ergo nō ꝑt interuenire pmutatio cū in ea fiat beneficiū vacantiū collatio. et ex cōtrario sequeret absurdū quia si ifti pñt pmutare ergo ꝛ alij. et sic deiceps. Et sic vnio nō bret desideratū effectum. et nō subūcerek mens se mōasterij. cuius tenuitas fuit causa vnōis. et idē dicendum est de bñficio extincto. De ꝫ vltimo no. Jo. andree. c. ti. c. ij. li. vi. in nouel: Querit insup si numer⁹ canonicoz qui erat trigenari⁹. est restrictus ad tuodenariū. et hec restrictio fcā est legitime ꝛ iurata. ꝛ ordinatū est in illa q̄ cedentibz vl decedentibz canonicis. nullus substituat. donec sit deuentū ad numez duodenariuz. Modo aliquis ō numero isto excessiuo vult pmutare auctoritate legati. nūquid potest. Rñ. credo q sic. dum tamē ex cā legitima velit pmutare. arg. eoz q̄ notant vt lite pen. c. ecclia. Item p hoc derogat statuto et mēs debet inspici. de elec. ca. Si post cū. li. vi. Jo. an. tenet Irū. Sed retento eodē themate. si pmutatio fiat p illos q fecerunt statutū an valeat pmutatio quasi p actū contrarium videant resuscitasse nūez antiquū. de cōsti. c. cum accessissent. in fi. Rñ. Sol. bui⁹ questiōis dependet ab illa questiōe. an teneat receptio canōici contra numez

Decima nona

Uicesima prima

Uicesima

iuratū. Et archiē. dicit q non. vt no. de ꝑben. Si ita⁹, et Jo. an. dicit q sunt plures. sed receptio tenet quasi recipiendo capitulariter. tacite reuocēt statutū. et sublato statuto iuramentū nō ligat. Sed obstat contra dictum Pauli. quia cū istud statutū nō potuerit vires habere nisi auctoritate episcopo. de cōsue. c. penul. quomo potuerunt canonici p actum contrariū renocare statutū. q̄ dicēbat nō possunt exp̄sse vnde videt equior archidi. Et dicēdum ꝫ licitū iuramentū sit nullū. de pscrip. c. si diligentia. Et sic in hoc nō videt pmutatio nō valere. De ꝫ no. Jo. an. de re. pmu. in nouel. Sed si volum⁹ receptōem canonici valere contra iuremētum. vt dicat ordinatio facta fuisse sublata. ex hoc q pmutationi ꝓsenserūt qui pmutatione fecerūt. tunc dicamus pmutationē valere q̄ pmutatio iuris. et numer⁹ trigenarius sit p actus contrarium restitutus. vt in. c. cū accessissent. de consti. Quo ritur an etiam. c. sede vacante possit recipere religiosus ecclesiam bñficioz ad solā episcopi collatiōz pertinentē cui nem bñficioz ad solā episcopi collatiōz pertinentē. et ita permutatiōis faciende. Et videt q non. quia cum non possit talia bñficia conferre sic nec pmutationē p̄ficere. vt notat Jo. an. co. ti. c. i. in de. Sz contrariū videt verum. Unde ꝛ capitulū tanq̄z vices gerens epi. potest p̄ficere beneficiatos. ꝛ p ꝓsequēs bñficioz religiosum recipere. Episcopus vero su⁹ cessor ꝑficere pmutationē. q̄a ē ca licita capitulū tanq̄z vices gerens inchoauit. Ad ꝫ fac q̄ per Jnno. ꝛ p compostel. uo. de rescrip. c. cum de. Ad recurrēt ad supiorē epi. Cauēant tamē sibi pmutātes ne ante collatōem sibi factā administrēt ne pena incurrāt arg. de elec. qualiter.

Uicesima secunda

Sed nūquid duo volentes pmutare possint vnū solū. pcuratorē ꝓstituere ad ius beneficia permutāda. Rñ. credo q possit. et sic practicabile. Decet procuratoz. Dñe episcope ego vt procurator mei renuncio. tale eccīam suā in manibz vestris. ex causis q̄ mutatiōis fiende cū thomotheo ō tali eccīa sua. Et ego vt procurator thomothei renuncio tale eccīam suā q̄ ea sa pmutatōis fiende in merlino de tali sua eccīa. Quibus pmutatōis fiendis in merlino de tali sua eccīa. Quibus resignatiōibz receptis epūs conferet idem pcuratori vnā eccīam. p tali. et aliā pro tali recipienti. Et ita fiet p̄curatore recipiente valeret collatio. de ꝑben. c. Si tibi absenti. Sed pone q̄ dā tractantes de permutatione sua oz beneficioz quā sibi vtile fore credebant. permiserunt sibi inuicē fidedata. pcurare pmutatiōem vicendē suoz bñficioz p̄fici ab illis quoz⁹ interest. ꝛ q̄ auctoritate possunt. Alterꝫ ō buius pmissionis potest ille ad quem resignare. Querit an instante altero possit ille ad gmā tationē cogi. videt q nō. quia in talibz debz cessare omnis pactio ꝛ conuentio. vt de pac. c. fi. ꝛ. i. q. ij. q̄. pio. Sed contra. q: nō simplr cōuenerūt. ꝫ pmittere vare operam vt pmutatio fieret p eos q̄ ea facere poterāt. q̄ nō vidē de restī. spo. c. Olim. Item fideidatio et iuramētū equi pollent. vt ō bis q̄ fiunt me. ue. cau. c. ad aures. Ita ibi sunt fuāda q̄ sine interitu salutis eterne seruari pñt. vt in. c. si vero. de iureiur. Rñ. videt dicendū q̄ ille q̄ instituit pmutatōem fieri vl pticī nō pt petere iure actōis ad hoc q̄ fraude probata. Rñ. credo q nō. ꝛ semp fui ī hac opinione. nō tñ nego q̄n sit aliq̄lis pesumptio fraudis. q̄ nō est psumēdū q̄ aliquis velit delicdere. vl res suas iactare. ō renū. sup hoc. ꝫ nō est sufficiēs. p bario. Et in ꝫ hoc etiā q nō est permutatio. si renuncio bñficio meo vt obtineā illud et tuū dcō. nepoti meo Utr. epūs etiā de cōsensu capituli sui ecclīam eximēdo vel alteri ꝑdēdo pura abbati vl decano pro sua dignitate recipieti possit dato q̄ velit et ꝑ epm ad in ca iurisdictōes epalē a se in totū abdicare exercere vl mouere. De cōmissione enīz per nes ipm.. et maius per ius renocandi et reclamēdi. de ꝑben. Dudū. li. vi. xvi. q. ij. Utis. ī glo. plena. Jo. an. mo. dicto. c. de dona. pastoral. in glo. penul. aperte innuit q nō ꝑt q̄ mīs retineat hec quattuor. s. visitatorem. procurationē. correctionē ꝛ cathedraticū. idē ꝑben. c. de monachis. Rōnes glosaz ꝛ eas coadiuuant inter ꝑdicta sunt. Episcop⁹ nō ꝑt aliū ordinarium facere in dioces sua. sed sic transferēdo ille in quē fieret talis translatio haberet ordinariā epalem. ergo ꝛc. De pmo dici. xi. q. i. experientie. et ex ne pla. vi. suas. et. ij. in glo. ij. Item iurisdictio epalis est iuris publici. dis. i. ius publicū. Et ea q̄ sunt iuris publici nō remittunt. ff. de pac. l. ius publicū. et no. de fo. cōpe. c. si diligenti. in pn. Item in ꝓsecratione epūs se obligat ex toto ad curā ani mar. ecclīar. vt de renū. c. Nisi. §. verū. et ꝑz. i. rbi. nūq̄ Illud aūt vocum sic inhereat ossibz a⁹. q illud exercere nō ꝑt. extra de sta. mo. Cū ad monasteriuz. Dicit q̄ solo ꝓprio ad religionē transiens. nō renūciat sine licentia pape. de reglaribz. c. Licet. Item subditus epi nō ꝑt a se regere iurisdictiōem eius. vt de foro compe. c. si dilecti. C. de pa. po. l. Abdicaro. Item epus nō ꝑt facere excep. pla. c. ij. ergo multo min⁹ in pīudiciū paris. vt nō potest facere alienatiōes. nisi vt melioza prospiciat. vt. ij. q. ij. nō liceat. q̄ nec ꝫ fieri ꝑt. Et quātus ad partem contrariā arguak per. c. Constituti. de relig. do. ubi tamē rñdet in glo. et ad alias obiectiōes q̄ fieri possent. Rñdit iob. an. hic et postea ꝛcludit. Ex ꝓdictis colligetres mōdos q̄b procedit plena abdicatio. Primo q̄n intuent papalis ꝛfirmatio et certa scientia. vt in dicta. Constitutus. Scō quādo sic in dicatū est nec appellatū vt in. c. cū inter vos. nec restitutio petita. de restī. in integ. c. i. lib. vi. Tertio q̄n sic ꝓscripti⁹ esset. alter⁹ tamē nōie. vt dixi post hosti. sup. ea. glo. allegata. alis renco me cū glo. ꝛ bis q̄ addidi ad dictā glo. s. q nō tenent plene renūciatio remissio vl exemptio q̄ ad casus q̄s in pncipio dixi. Tamē ꝫ puto q vbi epm cū ꝓsensu capli ex causa cām ꝓdicti casus exceptī ꝛcederent. exceptio cathedratico reuerētia ꝛ caritatiuo subsidio valeret concessio. nedū psonal de q̄ dictū ē in pncipio. sed etiā realis competens dignitati. ita tri q̄ q id nō fiat abdicatio. sed q̄daz vicarie cōmissio ꝫ ꝓpetua. ꝛ fac q̄ notat ibi. n. de. c. ostiū⁹ tus ꝑ Jnno. Un singlos casus resumēdo dico q si visitationē ꝓcurarēt ꝛ correctōz abbatie vl alterī⁹ dignitatis ꝓcesserit abbas vel ei⁹ vicari⁹ facier ꝓdicta. sed ꝑ ꝫ nō erūt abdicata ab epo. q̄ poterit saltē negligēre abbatie visitare. Sz dico de institutōe. q ꝛ illā faciet abbas tñ ꝛ illā facere posset epūs. per q̄rela. vel ꝑ appellatōis adtus. et sic nō erit abdicata vel excusata. Decathedratico vero dicit archi. c. i. de ꝑben. li. vi. q ꝛ general remissio nō extēdat ad id posset tñ spāliter remitti. Jo. an. in glo. xvi q. vij. Quicūq̄z Jnū tene dicēs q nō ligz in ei⁹ q̄ntate currat ꝓscriptio. nō tñ in toto cū nō possit remitti. De reuerentia ꝛ caritatiuo subsidio satis placet q̄ dictum ē illas sc̄z nō posse remitti. De institutōe auctoritabili: ꝛ hosti. tenet illā nō posse ꝑscribi in ꝓdicto. c. cum satis. de offi. archi. Contrariū cū ꝫ uari videm⁹. Et tū dato q id verē esset. nō tñ sequit quin posset remitti p modū ꝓdicti vt alius vice epi ancroniser. nō tñ. ꝫ hoc dicet abdicata cum epo peteti fidē fieri oporteat. facit q̄ notat de reiur. c. i. li. vi. De receptōe eoz q̄ sunt epalis ordis idē dico q sc̄z valeat licentia cū ꝓsensu capli ex cā dante ꝓlato vt clerici vel monachi sui possint illa recipe a q̄ voluerint epo. nec ꝫ b dicūt abdicata cū illa sit accumulatio tantū. Constat enī q̄ ipe epūs ꝓcedens sine alterius lnīa vl dimissoriis. illos suo iure poterit ordinare vl alia epi scopalia ꝓferre. hec Jo. an. vbi s. Dicit hosti. q̄ ipm ius visitandi ꝛ pcurandi nulla cōsuetudine ꝛna rolli pōt. quia talia nec remitti possunt nec ꝓscribi. Qō videt intelligendū quātum ad hoc q nō visitet ab alio q̄ sed bñ potest ꝓscribi q̄ nō visitet ab ordinario ꝫ ab alio.

Titulus. xvi. De statu religiosoꝝ. de essentialibz religionis. scz paupertate. castitate ꝛ obedientia. ꝛ ceremonialibus et transgressionibz. et variis regulis et constitutiōibus eoꝝm. Capitulum primum

2a 2e. q. 81. ar. 2.

Religiositas custodiet et iustificabit eos. Ecci. i. Status religionis denominat virtute quadā moralī que dr religio. cui⁹ officiū seu actus est exhibē debitū cultū et ceremoniā aliquā offerendo vl faciēdo ad dei honorē vt sacrificia. oblationes. indinatiōes ꝛ hmōi. Et no. fm Jo. an. ꝫ sup rubrica de regularibz. q religio sumitur quadrupliciter. Uno mō solū pro debito culcu veri dei quo ad fidem. et sic cōprehendit totam christianitatē que exhibet cultuz vero deo. Jacobi. i. c. Si quis putat se religiosum esse ꝛc. Et hinc dicit religio christiana. De q̄ acceptiōe br di. prima. c. i. et ex de diuo. c. Gaudemus. et extra de sum. trī. circa prīna. Sc̄do sumit religio p cultu veri dei. nō solum p fidē sed etiā p bona opa. Et sic sumit Aug. ij. Erant hi, rosolymis viri religiosi ex oīi natōe q̄ sub celo est ꝛc. Et sic religio cōprehendit vniuersitatē bonoz christianoz.

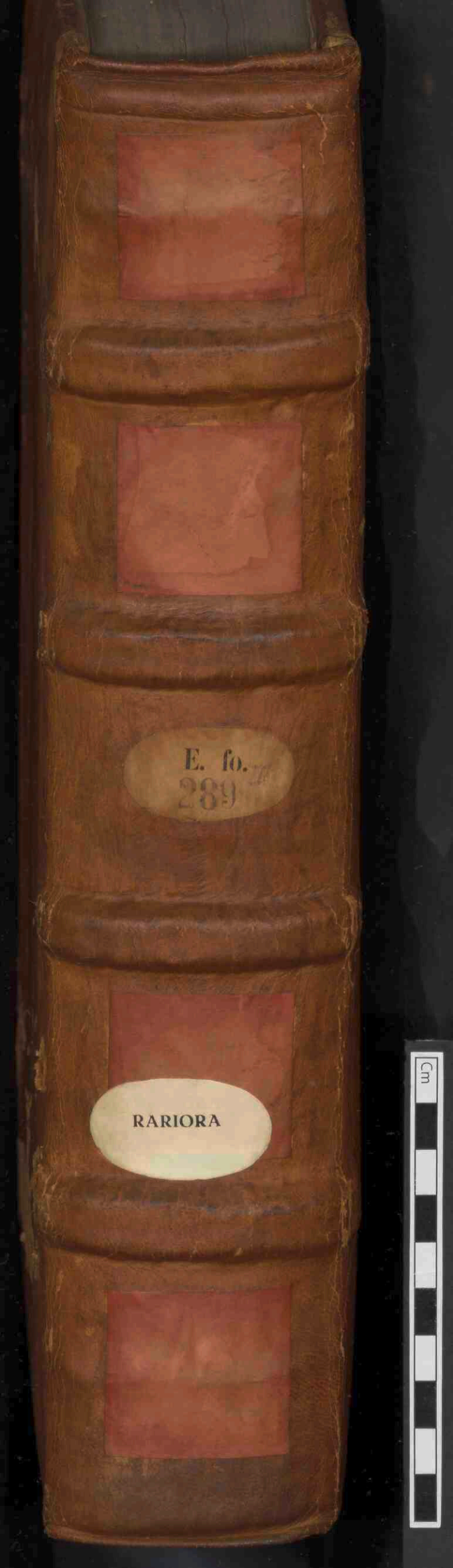
E. fo.
289
RARIORA
Cm

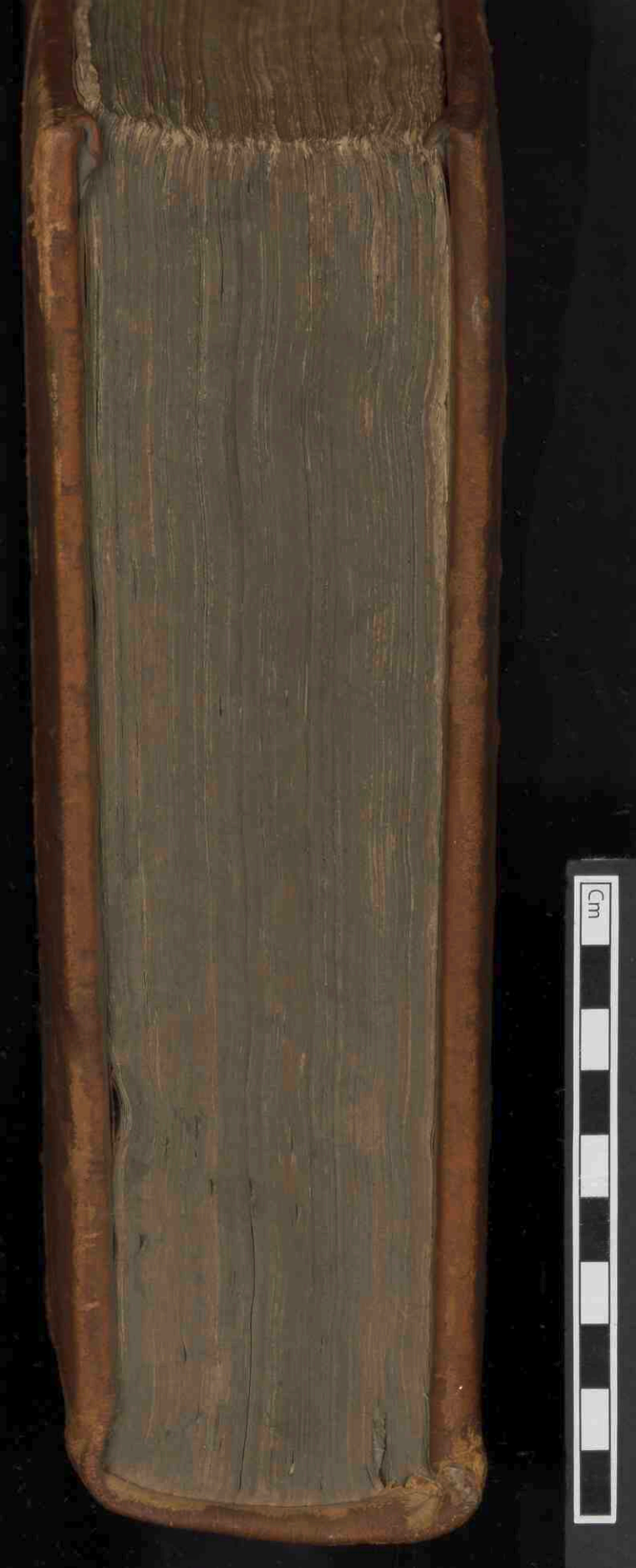
Cm

Cm

Cm

40

E. fo.
289

39. Antoninus Florentinus
Summa theologiae moralis
Thaabburg, Joh. Grüninger 1496.

Ex legato mgri johannis de amerongheu
canonici bte marie

Tertia pars totius sūme maioris beāti Antonini

J. L. V. Landberge 1719

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT

Johannis

Roll

In nomine sancte ac indiuidue trinitatis. Incipit

prologus tertie partis summe beati Antonini archiepiscopi Florentini. ordinis pdicatorum: ac sacre scripture expositoris diligentissimi.

Stitit regina a dextris tuis

in vestitu de aurato circũdata varietate. Ps. xliij. Verba ista pphetica loquntis ad dñm deũ exponi possũt de ẏgine gloriosa: aduocata ecclesie que regina ex regali progenie ẽ exorta. mater regis angelorum se recte regens: et interiores et exteriores sensus dirigens: astans. i. stans nunq̃ cadẽs in aliquo peccatũ: nec veniale: sed semper recta stans ante deum aduocando p nobis. Stat enim mater ante filiũ ait Bernardus a dextris glorie: ostendens pectus et vbera. cuius etiã erat in mũdo per circũplationẽ. In vestitu de aurato: stola ĩmortalitatis pretiosiori omni pmio beatorum: sicut aurũ excellit oĩa metalla. Stola duplici: sc̃z glorie et corpis glorificati sm Aug. et Bernardum in sermonibus suis. Circũdata varietate priuilegiorum sc̃z illud Apoca. xij. Mulier amicta sole. s. virtutum: qđ pertinet ad eius in pñti rectã puersationẽ. Que regina astans ẽ a dextris dei: et luna sub pedibus eius. i. oĩs defectus sub ea. Luna cũ defectũ patit p sui mutationẽ: et oĩes sancti patiũtur nunc defectũ glorie corporum suorum: sed dic defectus sub virgine est. qr in vestitu de aurato. i. gloria refulgenti etiã corporis ad eius cõplementã beatificationẽ. Et in capite eius corona stellarũ. xij. id ẽ excellentia. xij. priuilegiorum. quorum varietate est circũdata ad eius exultationẽ. Possunt etiã dicta verba verificari de qualibet fideli aĩa. que mẽbrum ecclie: vt regina astat a dextris dei. rõne non passione. se regens ad bona glie in agendis. In vestitu de aurato. inducta. s. dilectionis circũdata varietate. s. actuũ virtutũ quib̃ se exerceret alios fideles q̃z puersatione circũdat. videt se exercere aliq̃s in actu bũilitatis. aliquos in actu misericordie et liberalitatis. aliq̃s in iustitia. aliq̃s in abstinentia. et sic de aliis. Et eos vel imitat vel admiratur vel in se bũiliat. Sz cõmuniter dicta verba et prius intelligunt dicta de ecclia catholica in generali. Jo aũt in singlari dr regina. qr vna ẽ sacrosctã mr ecclia. Vñ cyprianus vnã esse ecclĩam in cantico canticorum spũssancti ex psona xpi dñi designat et dicit. Una est colũba mea pfecta mea. Hanc ecclesia vnitatẽ. et beatus apls Paulus docet. et sacramentũ vnitatis oĩdit dicẽs. Unũ corp et vnus spũs et vna spes vocationis nre. vnus dñs. vna fides. vnũ baptisma. vnus deus. quã vnitatẽ tenere firmiter et vendicare debemus maxle nos epi qui in ecclia dei pstidem. vt epatus q̃z ipsum vnũ atq̃ individuum pbem. Nemo fraternitatẽ fallat. nemo fidei veritatẽ pfida puaricatione corrũpat. Epatus vnus est cuius singularis in solidum pars tenet. et ecclia vna est. que in multitudine latius incremento fecũditatis extendit. quo radij multi sunt sed vnũ lumen. et rami arboris multi sunt sz robur vnum tenaci radice fundatũ. Et quo de fonte vno riui plurimi defluũt. et nũerositas licet diffusa videat exũdantis copie largitate. vnitas tn̄ seruat integra in origine

Auelle radius solis a corpore diuisionẽ vnitas non capit. Ab arbore frange ramũ. fructus germinare nõ poterit. A fonte pscinde riuũ. pscisus arescit. Sic et ecclesia dei luce pfusa. p totum orbem radios suos porrigit. Unũ tn̄ est qđ vbiq̃ diffundit nec vnitas corpis separat. ramos suos p vniuersum orbem copia vbertatis ondit. pfluẽtes largit riuos. ramos latius expandit. vnũ tn̄ caput est et vna origo. et vna mr ecclia fecũditate copiosa. Adulterari non pot sponsa xpi. incorrupta ẽ et pudica. vnã domũ nouit et vnum cubiculi sctãtẽ in casto pudore custodit. Dec cyprianus. xxiij. q. j. Loquit. Et in dicto ẏbis ps. Tria notant de ecclia. i. Mirus sanctitas ibi. Astitit regina a dextris tuis. Locutionũ claritas. ibi. in vestitu de aurato.
Statuũ multiplicitas. ibi. circũdata varietate.

Quantum ad primũ §. i.

Ecclia sctã regina dicit pot. rone dispositionis q̃ xpo desponsata ẽ qui vt hr Apoc. xix. Est rex regũ et dns dnantiũz. Et. ij. Loq. xj. inquit apls. Despondi vos: sc̃z fideles oĩs qui sunt ipa ecclia. ẏginẽ castã exhibere xpo. Dec de⁹ pmiserat p Osee pphetã. ij. c. dicens. Desponsabo te mihi in fide. Regina etiã dr ecclia rone pmissionis. qr sibi pmittit regnũ celoz. s. cũctis ẏe fidelib⁹. Hiero. ad ruticũ. Nihil felici⁹ xpiano cui promittit regnũ celoz. Uñ ipse rex dns nr iesus xps dicitur⁹ est fidelib⁹ suis. Uenite benedicti pris mei percipite regnũ vobis parũ. Mat. xxv. Dr etiã ecclia regina rone recte sue gubernationis. qr bñ se regit in suis actionib⁹. sm rõem agẽs: non passionib⁹ supat. Nã. vt dic̃ Nico. pa. Rex dici non pr q̃ nullo salubri regimĩe corpus regit. sz salubrica cneruatione magis illaq̃ eius motib⁹ cedit. ij. q. j. Sccs. Etiã si tal haberet regiã dignitatẽ tpalẽ. Sz econtra vt dic̃ Beda. Pauper in occulto regnat beatus deũ. s. p gr̃az. Uñ et clerici q̃ sũt pncipales in ecclia portant tonsurã in modũ corone tanq̃ reges spũales. qr se et alios ẏtutib⁹ regẽ dñt et bonis exẽplis. vt dic̃ Hiero. xij. q. j. Duo sunt. Quidã etiã sapiens ait. Si aĩo. i. rõne te reperis. rex eris. si corpe. fus. Ecce pncipiũ sctãt moz: viuere et agere sm rationẽ. Dec aũt regina ecclia astat. i. stat aũ deũ ad ei obsequiũ. Stat q̃ recta. non cadit ĩ aliq̃ crimiale. Et si inveniatur labat q̃ postea⁹ sunt ipulsus et cespitatiões ad cadendũ q̃z casus. sm illud Ps. Impulsus. s. a diabolo et euersus suz. s. a sensualitate q̃si ppinquus ad casuz p cõplacẽtiã ei⁹ vt caderẽ. i. ĩ mortale. et dns suscepit me sc̃z retinẽs ne caderẽ. Nam vt ait apls dns elegit sibi sponsaz ecclĩaz non hãtez maculã mortalẽ peccati. nec rugã erroris. Uñ dic̃ Hiero. Qui est aliq̃ sordes pctis polluit⁹. s. mortal. de ecclia dici nõ pr. nec xpo subiect⁹. de. pe. di. j. Ecclia. Quãuis q̃ aliq̃ boni de ecclia cadãt. sp tn̄ ecclia stat recta in bonis q̃ remanẽt in gr̃a. et bi dicũtur ecclia nũcupat et merito. Uñ Eccs. j. Generatio pterit et oz. s. q̃ recedũt ab ecclia peccãdo. generatio aduenit et oz. s. q̃ ad fidẽ vel pniaz reuertunt. et isti de nouo veniũt ad ecclĩaz. terra aũt. i. ecclia in eternũ stat. s. recta et firma. Stat aũt ecclia aũ deũ. sp in mente eius bñs. ac si videat pñtem sm illud Ps. Prouidebã dominũ in conspectu meo sp. Uñ et hiero. Dia q̃ facit̃ sctã in pspectu dei fiũt. siue manducẽt siue bibant siue aliud faciãt. Etiã si isti aliq̃ faciũt malũ corã deo et in pspectu ei⁹ faciũt sic ille q̃ dixit. s. david. Malus corã te feci. qr. s. ptinuo penitẽt. i. q̃z citi⁹ dicũt peccaui. Pctores aũt fugiũt a facie dei cũ peccant. qr nesciunt ad pniam reuerti. sic legit de chayn. de. pe. di. j. Et venit. Astat regina ecclia corã deo pmpta ad obediẽduz mandatis ei⁹ et bonorandũ cũ aduocandũ. p filiis suis

Ecclia dr regina triplici rone

2a.

3a.

ecclia stat

Eph. v.

Ps. xv.

Ps. xxxvj.

10.

uando cuius petitiones semp sunt deo grate ꝛ acceptre ꝗuis ministri eius aliqñ sint praui. Nec est regina hester. Nest. viij. c. Que ornata ꝛ decorata valde astitit añ assuerũ sponsuꝫ suũ. que ꝗuis ex magnitudie potẽtie sue exterrita fuerit. tñ ex dulcedine locutionis eius cõsolata. fiducia resumpta petijt ꝛ obtinuit liberationẽ generiꝫ sui. Sic ꝛ ecclia stat orãdo ante xpm mũdi monarcham. sed attẽta magnitudine sua ꝛ rectitudine. qñ defecat timẽs ꝛ tremẽs obreuerentiã. sed cuꝫ fiducia petẽs liberatiõeꝫ ppli sui. i. electoꝝ de manib diaboli ꝛ interitu mortis eterne obtinet. Astat autẽ adextris nõ a sinistris vt synagoga. q ad tpalia respiciebat signata p sinistra. Sꝫ ecclia in spiritualib precipue se exercet. que signant p dexterã. Et in agẽdis nõ bꝫ intentionẽ ad mũduꝫ. sꝫ ad supernã gliam q signatur p dexterã. fm illud Matth. xxv. Statuet oues a dextris adimplens illud apli. Oĩa quecũq facitis in ẏbo vl ope oĩa in gliã dei facite. Adextris astat. supna contẽplans. Et ex magnitudie pmioꝝ ꝛ spe eoꝝ. laborare ꝛ opa bona ꝓtinuare nõ cessans. que dextera dicitur. fm illud Matth. vj. Nesciat sinistra tua qd faciat dextra. i. in bonis opib se nõ imiscear sinistra intẽtio. Et sic patꝫ sanctitas moꝝ in illis trib verbis. regina p regimen virtutũ. astitit. p vitationẽ vitioꝝ. a dextris per affectum supernoꝝ.

Adextris

t. Coꝝ. io.

Secundo ostenditur. §. II

sapientia aurum. Prou. 8.

cognitionũ claritas: cũ dicit vestitã esse reginã istã veste deaurata. i. habitu sapientie. Significat em̃ auruꝫ fm Hreg. Sapiam ꝓter fulgorẽ sue claritatꝫ. Sicut em̃ aurũ est ꝑciosꝰ cũctis metallis ꝛ clarꝰ. ita ꝛ sapia ꝑciosior est cũctis opib. ꝛ oĩa que aestimarãt. huic nõ valẽt cõparari. Habet aũt claritatẽ sapia in se. clara est em̃ sapia. ꝛ que nũq marcescit. vt dr Sap. vj. In intellectu dat claritatẽ noticie in se ꝛ alijs. Sap. viij. dr Preclaritas in cõfessione sermonũ illi⁹. s. sapie. In cõspectu hoĩm dat claritatẽ fame. Sap. viij. Habebo ꝓpter hãc claritatẽ ad turbas ꝛ honorẽ apud seniores. Et demũ pducit ad dei clarũ aspectũ. Sap. vj. Locutiscẽtia sapie deducat ad regnũ ꝑpetuũ. Nec aũt sapientia (q est vestitꝰ deauratꝰ ecclie) est noticia diuinorũ ꝛ agẽdoꝝ cũ gustu eoꝝ. q vtiq nõ est sine gra ꝛ dei dilectione. Un dr Sap. viij. q sapia inaias sanctas setransfert ꝛ amicos dei constituit. Et de hac loquit ibi sapiẽs in pluribꝫ ea. Apparet aũt sapia mirabilis ecclie in multis. ꝑcipue in tribus: scilicet

3. Reg.

Prou.

In eius documentis.
De eius sacramentis.
Ex eius tormentis.

Documẽta ecclesie

Documenta eius ꝓncipalia. sunt lex veꝰ ꝛ noua sane intellecta. cũ alijs libris sacre pagine q sunt ẏba a diuia sapia reuelata. Deut. iij. Hec est ẏa sapia ꝛ intellectꝰ coram ppl'o. vt audiẽtes vniuersi dicant. En populus sapiẽs ꝛ intelligẽs. gens magna q hꝫ deos appropinquãtes sibi. scz docẽdo eũ. Tanta est sapia scripture sacre. tãta ꝓfunditas eius vt nullus valeat plene intelligere. Tot innumerabiles libri editi sunt ad eius expositionẽ ꝛ q tidie noui sensus reperiunt. Doctores habuit ecclesia plurimos in oĩ tpe. sapientissimos in oĩ scia etiã mũdi. quoꝝ sapie nõ potuerũt resistere hereticiudei vel pagani. cũ oĩb suis philosophis vl eloquẽtijs ꝛ argumẽtis. Sꝫ sic in figura ẏga moysi ẏsa in serpentẽ devorauit ẏgas magoꝝ ẏsas in serpentes. Exo. vij. ita doctrina seu sapia xpi q recta est vt virga. devorauit. i. ꝓfudit ꝛ destruxit sapiam q recta videbat impiis argutã ꝛ astutã phoꝝ ꝛ mũdanorũ. fm illud Ps̃. Oĩs sapia coꝝ devorata est. ꝛ hoc est quod ꝓmisit xps sapia patris discipulis suis. Ego dabo vobis os ꝛ sapiam cui nõ poterũt resistere oĩes aduersarij vri. Luce. xxi. Nulla lex est alicuius nat̃is Nulla doctrina cuiuslibz secte. q fm philosophiã moralẽ. q ita sapienter viuat vt lex xpianorum. ꝓpter qd maxime pbi de oĩ natione ad ecclĩam cõuersi cõfugerũt. relictis erroribus. Un in figura dicit. i. Macha. vi. Refulsit sol in clipeos aureos ꝛ fortitudo gentiũ diffipata ẽ. qz cũ lumẽ fidei refulsit in sapia doctorũ q pꝰ erãt gẽtiles. fortitudo nationũ gẽtiliũ annulata est. Scõdo apparet sapia maxia i ecclie sacris suis Nihil em̃ fit circa sacramẽta veteris ꝛ noui testamẽti vbi nõ assignet rõ magne sapie. ꝛ sit in oĩb cerimoniis ꝛ cultu xpiane religionis. Quare em̃ sunt septez ꝛ nõ plura sacra. ꝛ qre in talib materijs magis q in alijs. quã efficatiã habeãt ꝛ vñ qd significẽt respectu preteritoꝝ. pñtiũ vl futuroꝝ oĩa sunt plena sapientia. In cuius figurã dr q nil erat in tẽplo qd auro nõ tegeret. sic in tẽplo ecclie nil ẽ in q nõ reluceat auꝝ sapie diuine. Un ꝛ regina Saba sapiens multũ. cũ veniens hierlym̃ vidisset domũ salomonis ꝛ ordinẽ domꝰ et cibos mense ꝛ ordinẽ ministrantiũ. mirabiliter cõmẽdauit sapiaꝫ eius ꝛ stupefacta. Nec de aliq interrogauit ad qd ei nõ satisfaceret. iij. Re. x. Sic gẽtilitas in suis sapientib phis audiẽs famã sapie xpi. cũ accessit ad cuꝫ p fidẽ ꝛ vidit ordinẽ domus. i. ecclie ꝛ mistroꝝ distinctiones. ꝛ sacroꝝ refectiones vt cibos. admirata est sapientiã eius dicẽs. Maior est sapia tua q rumor quez audiui in terra mea. ꝛ nõ potera credere narrãtibꝫ ꝛc.

Tertio apparet ex laboribꝫ ꝛ tormẽtis p patientiaꝫ. vinosclt sapia viri ait sapiẽs. Sapiẽs nõ ꝓturbabit quicqd aduersi acciderit ei. ait Seneca. Quis numerare posset labores ꝛ dolores. cruciat⁹ durissimos multiplices ꝛ diutinos qs ppessa est ecclia p seruatioe veritatis doctrine sue. Et vnde martyres tãta tolerauerunt nisi ex clara ꝛ certa noticia quã habebãt diuinoꝝ ꝛ supnoꝝ ꝓmisoꝝ. Tanq aurũ in fornace ꝑbauit electos dns. dicit Sap. iij. Quia sicut aurũ p hoc q in igne diu morat nõ cõsumit sed ꝑficit ꝛ lucidius reddit. ita fideles in fornace tribulationis nõ defecẽt in sapientia. sed magis clarucrunt crescentes in dei cognitione ꝛ alios traxerũt ad dei noticiã. Et sic patꝫ vestitus deauratus sapientie ecclie.

Prou.

Tertio varietas §. III.

Ecclia catholica

statuũ notat cũ addit. circũdata varietate. scz statuũ officioꝝ ꝛ gratuꝝ. vt em̃ ait apl'us. i. Coꝝ. xij. Diuisiones gratie sunt vicz in ecclia. idẽ aũt spus eas ꝓferens Et diuisiones ministrationũ sunt. idẽ aũt dns. Et diuisiones operationũ sunt. idẽ vo deus q operat oĩa in oĩbus put vult. Gratia q dez gratũfactiẽs in oĩbus fidelibꝫ q sunt in ecclia merito est. Sꝫ gre gratis date vt ꝓphetia. operatio miraculoꝝ ꝛ hmõi. in ecclia quidẽ sunt. sed nõ oĩes eas hñt imo pauci ꝛ vnus vnã. al⁹ alteram. Administrationes etiã officia ꝛ statꝰ fidelium sunt varij. Notandũ etiã q ecclia nomẽ est grecũ. ꝛ latine dicit cõuocatio fm Jsiõ. in li. etimo. qz. s. oĩes ad se vocat. Et dr catholica qd in. erpretat vniuersalis. Uniuersale aũt dr qd multa diuersa ꝛ varia cõprehẽdit i vnũ. sic oĩa aialia. q sunt qsi innumera ꝛ varia cõprehẽdunt ꝛ quenũt in vno genere aialitatis. Sic ecclesia ita est circũdata varietate locoꝝ tẽpoꝝ statuũ seu ꝓditionũ hoĩm q vnitatem seruat fidei ꝛ dilectionis vnꝰ. vnũ verũ deũ colẽs. ꝛ ad ipm vt ad vltimũ finẽ tendẽs. Varietas q ecclie in locis ostendit. qnõ soluz in vno loco. sed vbiq terrarũ diffusa ẽ p vniuersuz orbem. vt sicut sponsus eius est dns vniuersorum fm illi

Job.34. ꝑs.21. lud. Job. Opus manuū eius sunt vniuersi. sic ait ps̄ Conuertent ad dn̄m vniuersi fines terre. s. ad fidem ec desie. z adorabūt eū vniuersel fa milie gētiū. Hic z hie ro. adeuandū. Nec altera romane vrbis eccl'ia. altera totꝰ orb ē. z Gallie z britanie z affrice z ysis ex oriēs z india vnū xp̄m adorāt. vnā regulā seruāt veritatis. di. xcij. Legimꝰ. Attendit scdo ista varietas respectu xp̄m p varia ci. xpa. p varias etates q̄si p septem dies magne ebdomade totꝰ xp̄is in p̄nti militat vita vt p mus dies sit etas ab adā vsq ad noe. scds a noe vsq ad abrahā. tertiꝰ ab abrahā vsq ad dauid. quartꝰ a da uid vsq ad trāsmigratiōz babylonis. q̄ntus a trāsmi gratiōe vsq ad xp̄m. sextꝰ a xp̄o vsq ad antichristū. septimꝰ ab antixp̄o vsq ad finē mundi. Hec eccl'ia p vineā designata in pabola a xp̄o dicta. Mat. xx. Ab abel iusto vsq ad vltimū electū q̄ nascitur est in fine mūdi. q̄t scōs ptulit tot quasi palmites misit inquit Gre. m ome. Dicit eccl'a potꝰ inchoasse in abel q̄s in adā. q̄ adā. z si primo innocēs z plenꝰ gr̄a fuerit. z pꝰ lapsum de pctō penituerit. vt dr̄ i li. sapie. z Aug. de pe. di. i. Sic primi. tñ q̄ p inobediētiā eiꝰ infectū fuit totū genꝰ humanū originali pctō. io nō videt cōgrue re p̄ncipiū eccl'ie sibi. ne eccl'ia videat initiū habuisse a pctō seu petōre. sed abel scūs z iustꝰ fuit iniuste perse cutionē z mortē a germano sustinens. In hoc etiaz figurās q̄ eccl'a z collectio bonoz a frib⁹ suis pscutōes z tribulatōnes passura ē. Unū gre. Abel eē rēnuit quē chayn malitia nō exercet. vij. q. i. §. vl. Dicit etiā eccl'a inchoasse aliq̄n ab aduētu spūssc̄i in discipl'os i die pentecostes qō ponit ysid. Et b nō simpl'r sed quātuz ad plenitudinē in discipuloz psonis z gratijs z q̄tū ad dilatationē eiꝰ p orbē z fidē explicitā articulorum q̄ in veteri testamento fuerat ip̄licita. eadē tñ in substātia vt ait Aug. Attēdit tertio ista varietas ratōne statuū z ꝺditionū z officioz fideliū. que sunt varia vt dicit. s. z ideo dicit circūdata varietate.

Bcñ. 4. Act. 2.

Pro maiori decla .§.IIII.

Statꝰ ꝺz tripl'r. ratione bꝰ materie statꝰ ad quā intitulat ista ps tertia

Nosa q̄ statꝰ potest sumi tripl'r. Uno mō p̄prie z stricte. z sic sumit fm Tho. i isto. §. Scdo mō largi us. z sic sumit fm aug. de ancho. in seqnti. §. Tertio mō largissime z ip̄prie. p exercitio vel officio vl mō viuēdi cui q̄s ē applicatꝰ. Et sic sumit titulus partis bꝰ: Proprie igit z stricte loq̄ndo statꝰ in corpalib⁹ im portat rectitudinē homī ꝺsequentialē z quietudinem difficile mobilē. vt. s. hō sic i corpe se habeat vt caput eiꝰ in supioza tendat z cetera mēbra conuenienti ordi ne disponant. z vt hō q̄escat. Uñ iacēs vel sedēs non dr̄ stare. sed q̄n rectꝰ manet. Et qui etiā recti sunt non dicunt stare nisi q̄escant nō discurrāt: Pro ꝓmo dicit Ezech. ij. Fili hoīs sta sup pedes tuos. p scdo dicitur. i Corin. xv. Stabiles estote z imobiles fm Tho. Et sic p̄prie z stricte status importat quandā firmitatem in esse spūali ex obligatōe cū quadā solēnitate sic in reli gios z epis. Circa statū ergo spūalē tria notāt. videlz

2a.2e.q. 183.ar.1.

Euidentia essentie.
Conuenientia existentie.
Differentia inherentie.

vbi. §.

Quantū ad primū ad statū ciuilē. z p̄cipue spūal' p fectionis tria req̄runt. s. ꝺditio. obligatio. z solēnizatō Et q̄tū ad ꝺditionē req̄rit q̄ sit sui iuris vt liber. non alteri⁹ vt seruꝰ. Est aūt duplex statꝰ spūalis. sic et du plex libertas. Est em̄ seruitus peccati cum q̄s ex habi tu inclinat ad malū. z seruit iustitie cum quis ex ha bitu iustitie inclinatur ad bonū. Similiter est duplex libertas a peccato. vicz cū quis ex inclinatōe quaz ha bet ad malū nō supatur ab eo ꝓpter iustitiā z vsturk que est i eo libertas a iustitia. econtra. cū q̄s ꝓpter amo rē iustitie nō retardat a malo. z de vtraq̄ futurre z li berrate ait apl's ad Ro. vi. Cū em̄ fui esseris peccati. liberi fuistis iustitie. Nunc vero liberati a pctō. fui ār facti deo habetis fructū vr̄m in sanctificationē. Uerū tamē q̄ bō fm naturalē inclinationē. inclinat ad iusti ciam. peccatū aūt est contra naturalem rationem con sequens est vt libertas a peccato sit vera libertas. que ꝺiungit fruti iustitie. q̄ per vtrūq̄ tendit in id q̄d ē ꝺueniēs sibi. Et fuitus pctī est vera seruitus. cui cō iungit libertas a iustitia. z ista dn̄i seruitus iustitie z libertas a pctō coniungit hoīem in statu spūali q̄ ad deū q̄ intuet cor. Scdo ad ostendendū statū spūalem quo ad ecclesiam requirit aliq̄ obligatio vel absolutō non em̄ ex hoc q̄ aliquis seruit alicui efficit ei⁹ seruus vel statꝰ seruilis. Nā z liberi seruiūt in aliq̄bꝰ alijs ad Bal'. v. State z nolite iterꝝ iugo seruitutis ꝓtineri. sed p caritatem spūs seruite inuicem. Neq̄ etiam ex hoc q̄ desinet seruire efficitur liber. sicut patet de fuis fugi tiuis. sed ꝓprie ille est seruꝰ qui obligat ad seruiendū z ille lib q̄ absoluit a seruitute. Tertio req̄rit ad b solennizatio quedā. oportet em̄ q̄ p̄dicta obligatio cū aliq̄ solēnitate fiat. sicut z in ceteris que inter hoīes habēt perpetuā firmitatē. quedā solēnitas adhibetur et hec fit in religiosis per p̄fessionē ep̄is per consecrationem. Rayne. pꝰ tho. scda scde. q. clxxxiij. Quātū ad scōm s. de ꝺuentia z de existentia diuersoz statuum in ea Sciendū q̄ decuit in eccl'a esse diuersitatē statuū offi cioz z graduū ꝓpter tria bona q̄ inde sequunt scz.

2a.2e.q. 184.ar.4

Ad p̄fectionem maiorem.
Ad actionē expeditiorem.
Ad decorem excellentiorem.

Tho. vbi ā. ar.3.

Primū. s. q̄ decuerit varietas statuū in eccl'a ad ma iorē p̄fectionē sic declarat. Sicut in ordine rerū natu raliū p̄fectio q̄ in deo simpl'r z vniformiter inuenitur in vniuersitate aūt creaturaz nō ōt nisi difformiter z multipl'r repiri. ita z plenitudo gr̄e q̄ in xp̄o sic in ca pite adunat. diuersimode z multipliciter redūdat ad mēbra ei⁹. Et b ē q̄ dic apl's ad Eph. iij. Ipe dedit q̄s dam ꝺdē apl'os. q̄sdā aūt ꝓphas. alios āt euāgelistas alios aūt pastoz z doctoz. ad ꝺsumationē sanctoz rū i opꝰ misterij. i edificatōz corpis xp̄i mistici. i. eccl'e ad circūuentionē erroris. Scdo varietas statuū per tinet ad necessitatē actionū q̄ sunt necessarie eccl'e. Rō est q̄ ad diuersas actōes eccl'e oportet diuersos hoīes deputari ad hoc q̄ expeditius z sine ꝺfusione omnia peragantur. Unde ꝺ postolus ad Ro. xij. Sic in vno corpe multa mēbra habemus. non aūt omnia mēbra vnū actū habent. ita multi sumus vnū corpꝰ in xp̄o Et moysi fuit a ietro ꝺsultū. ne stulto labore ꝺsume ret. q̄ ꝺstitueret ꝺuide de omni gente viros sapientes z timētes deū. tribunos cēturiones. q̄nq̄gēarios z de canos. officiales diuersos ad gubernatōz p̄pli. Exo. xvi

Tertio hoc ꝺgruit ꝓpter maiorē pulchritudinem q̄ ꝺsistit in varietate cū quodā ordine. Uñ. ij. rbimo. ij. In magna domo. s. ecclesia nō solū sunt vasa aurea z argentea. sed z lignea z fictilia. q̄d est ad decorē domꝰ Et in laudē eccl'e sponse dr̄ in ps. Circūamicta varie tate scz statuū z officioz. In cuius figuram legit q̄ re gina Saba. videns domū salomonis que significat eccl'am. z ordinē ministrantiū non remanslit in ea spi ritꝰ. s. p̄stupore. Nec tamen multiplicitas statuū offi cioz z rituū qui sunt in eccl'a. nō tollit vnitatem eius que perficit per vnitatem fidei caritatis z pacis fm il lud Eph. iij. Er quo totū corpus ꝺnexū per charita tem. ꝺpactū per fidē. per omnem iuncturam submi

ꝑs. 44. 3. regū. io. Tho. vbi ād p̄mū

Duplex fuit tho. vbi §. ar. 4.

nistratōnis.dū.s.vnus alij seruit. Rayne.p⁹ tho.vbi supra. Quantū ad tertiū.s.de differētia inherētie. Sciendū q̄ hec duo differūt.pfectio pfonę.z statꝰ pfectōis eo q̄ q̄cūq; pfectꝰ ē in statu pfectōis ē nec ecōtra. Hoc pbat tripl̄r. Rōe inductōe.z auctoritate. Ratio ad p̄ quia bō dr perfectus.ex eo q̄ habet actū pfectū ꝺilectionis z grē. Sed dicit esse in statu pfectōis ex eo q̄ obligat se ad ea que sunt perfectionis cum aliqua solēnitate vt dictū ē. Dec aūt sunt diuersa. Inductione pbat.diuersitas coꝝ. Aliqui ēn sunt in statu pfectōis qui carent caritate et gra.sic mali episcopi et mali religiosi. Econtra aliqui sunt qui habent perfectionē gratie et dilectōis.et tamen non sunt in statu pfectōis vt sunt seculares pfecti.sic fuit Ludouicꝰ sextus rex francoꝝ Karolus magnus rex romanoꝝ. Auctoritate.pbat quia alicq obligant se ad id quod non seruant. Et ecōtra aliqui obseruāt id ad qđ se nō obligauerunt vt p̄z in pabola Math.xxi. de duob⁹ filijs quoꝝ vn⁹ impanni patri et dicenti. Vade in vineam et opare. Respondit.nolo.postea iuit. Et alter dicens eo.z nō iuit. sic vt ait Origenes.multi ꝓmittūt deo multa facere et paꝝ opant.z ecōtra plēs paꝝ ꝓmittūt z mlta faciunt. Notandū etiā q̄ multi p̄nt dici esse in aliq̄ statu pfectōis. Nam in statū pfectionis ponit hominꝫ obligatio ꝓpria cum solēnitate ad ea que sunt pfectionis. Et ad hanc obligationē habent religiosi et episcopi.nō aūt alij curati clerici vl seculares.etiam perfecti viri Rayne.post tho.vbi supra.

Sumēdo statum se/.§.V

cundo modo et largius.s.fm q̄ homo ꝓstituit perpetuo ad cultū ꝺi ꝓpetua obligatōe. Sciendū q̄ ois status pfectio est a xp̄o effectiue inchoata. Pro cuius declaratōe dicit Aug.delanchona.li.de ptāte eccl̄iastica q̄ status nunc sumit sēm q̄ ex ptāte eccl̄iastica vl ex aliquo sacro in vita spūali homo constituit et ordinatur ad cultū dei. Perfectū aūt dicit ꝓprie id qđ pōt attingere ꝓprie virtuti et ꝓpio fini vt dicit. vij. phisicoꝝ. Finē aūt nr̄e beatitudinis nō attingemus nisi p̄ xp̄m. Juxta illud ad Heb.x. Habentes fr̄es fiduciā in introitu sc̄oꝝ in sanguine xp̄i. Potest ergo dici q̄ in vita spūali alicꝭ acquirit statū cōis cultus xp̄iani coꝝ cū ꝓpria obligatōe.et est iste status coniugatoꝝ. Alius acq̄rit statū cum diuini cultus administratōe et est iste status clericoꝝ. Alius acquirit statū cū operuꝫ pfectione seu supererogatōe.et iste est statꝰ religiosoꝝ. Alius acq̄rit statū cum animaꝝ ꝓpria instructōe.iste est status p̄latoꝝ. Statū aūt ꝓiugatoꝝ xp̄s rectificauit. Mar.v.cū dixit. Dictū est antiq̄s. Quicūq; dimiserit vxorē suā facit eā mechari. Q, aūt mr̄imonium hēat spūalem pfectionem annexam. ꝓsequit ex eo q̄ ē sacr̄m ecclie. Et tale sacr̄m est perfectū xp̄i incarnatōe qñ copulata est diuina natura humane quā ꝓiuncti/onem significat matrimoniū. Statum clericoꝝ christus cōpleuit et terminauit.cuz ait Mat.v. Nisi abū dauerit iusticia vestra plus q̄ scribaꝝ z phariseoꝝ non intrabitis in regnū celoꝝ vbi dicit glo. q̄ ostēdit xp̄s discipulos suos pfectiores esse magistris veteris legis.q̄ illoꝝ erat iusticia figurata.istoꝝ cōpleta z terminata. Illoꝝ iusticia erat in verbo istoꝝ in opere z sermone. Statū religiosoꝝ xp̄s specificauit qñ adolescēti interroganti q̄d sibi deesset ad vitā spūalē respōdit Mathei.xix. Si vis pfectus esse/vende omnia et da paupib⁹ et seq̄re me. Sed statū p̄latoꝝ trina ꝓfessiōe firmauit qñ Petꝝ ter interrogando si eum diligeret plus alijs.et ipo respondente. Tu scis quia amo te. dixit ei ter. Pasce oues meas Joh.vl. Tūc ē ver⁹ p̄lat⁹ et pastoꝝ noīe et re qñ dilectionē plenā habet.vt subꝫ stanttā corpus et vitā ponat p̄ rege ad pascendū ipz ꝙbo et exēplo.et corpali cibo q̄tū pt. Et sic ois status pfectio et rectificatio est a xp̄o effectiue inchoata.

Sumendo statum §.VI

tertio mō reptur esse multiplex.q̄ alicq sunt dediti vite actiue.vt cōiter laici. Alij vite contemplatiue.vt clerici et religiosi. Alij vite mixte vt prelati de his tribꝰ dicit in figurā Ezech. Si fuerint hi tres Noe. Job.et Daniel in medio eī. hi saluabūt aīas suas. Noe q̄ recepit arcā in diluuio significat prelatos qui regunt arcā ecclesie in aquis tribulationis. Job cōiugatus z operibꝰ miscōie deditus significat actiuos. Daniel qui fuit abstinens et oronib⁹ et visionib⁹ deditus significat cōtemplatiuos. Et hi.s.actiui laici.contemplatiui clerici religiosi et plati.si sunt in medio ecclie.i. in vnitate et virtute degentes,saluant animas suas. Quilibꝫ horꝫ statuum distinguit in diuersa officia et exercitia. Nā laici aliqui sunt ꝓiugati.alij ꝙgines.alij in viduitate. Itē alij dñi.alij milites.alij doctores.alij medici. alij artifices.alij agricultores rc. Clericoꝝ etiā alij sacerdotes.alij diaconi.alij subdiaconi.alij in mīoꝛib⁹. Et horꝫ alij decani.alij archidiaconi.alij cātores. alij vicarij.alij delegati et hmōi. Religiosoꝝ etiā alij anachorite.alij cenobite et monachi.alij canonici regulares.alij mēdicātes. Et horꝫ etiā sunt diuersimodi viuēdi fm varias regulas et ꝓstitutōes suas.vt ꝑdicatoꝝ minoꝝ.heremitaꝝ et hmōi. Platoꝝ etiā diuersi sūt gradus.q̄ alij epi.alij archiepiscopi.alij patriarche'.alij cardinales. Deniq; supremus est summus pontifex. Vñ apl's ad Ro.xij.et.i.Cor.xij.loquit de ecclesia ad similitudinē corpis humani. Diuersa igit membra.diuersi fideles.in diuersis statibus.actus eorum diuersi sunt.diuersa officia z exercitia coꝝ. Et membra quidem excellentiora.puta oculi vel caput nō cōtemnunt inferiora.vt pedes.sed diligūt ea q̄ z necessaria sunt eis in actib⁹ suis.ita superioris grad⁹ vel officij prelatit dñi nō debent ꝓtenere subditos. Item q̄libet membrū contentat de officio suo.nec se intromittit de officio alterius nisi in adiutoriū.ita quilibet debet contētari de statu suo nec debet intromittere se vel auferre eius officiū sed iuuare. Item gaudet q̄libet membꝫ de bono alterius et dolet,et cōpatit de malo illius ita quilibet debet gaudere cum gaudentib⁹ in bonis coꝝ z flere cū flentib⁹ in malis. Et sic eccl'a regina astat a dextris dei moꝝ honestate.in vestitu deaurato sapie claritate.circūdata varietate statuū et officioꝝ et exercitioꝝ diuersitate vnde resultat pulchritudo. Et de horum singulis est dicendū ab inferioꝛib⁹ inchoādo.

Ezech.14

Rom.12

Explicit prologus.

Incipit tabula tertie partis summe. Antonini. que habet titulos. xxij.

Titul⁹ prim⁹ de statu coniugatoꝝ.

Cap̃.i. de matrimonio. i. ꝯiugio immaculato. p̃mio eius vltimato. ⁊ effectu deriuato. in quẽ ordinat. Juxta ꝓpheticũ illud. Beatus es et bene tibi erit. Uxor tua sic̃ vitis abundans in lateribꝰ domus tue. Filij tui sicut nouelle oliuaꝝ.

Cap̃.2. de mr̃imonij q̃ditate. ⁊ de triplici errore. s. psone. fortune ⁊ ꝯditois. put est primũ impedimentum mr̃imonij q̃ ad sui ꝯtractionẽ ⁊ effectũ. Relinq̃t nempe hõ patrẽ ⁊ mrem ⁊ adherebit vxori sue. et erũt duo in carne vna.

Cap̃m.3. de secõdo impedimẽto mr̃imonij. Immo dirimens contractũ. vicz seruili ꝯditõe sub triplici differẽtia notata. Et de fuiture post ꝯtractũ atq; ꝯsummatum mr̃imonium spontanee inita.

Cap̃.4. de tertio mr̃imonij impedimento. s. voti solẽnis. siue ꝓfessionis solẽnis tacite vel expresse alicuius religionis approbate.

Cap̃.5. de quinto impedimento videlicet crimis. Mã quartũ impedimentũ. s. ꝯgnatõis ꝓpter sui pluritatez vltimo reseruat infra. ca. xiij. Tria eñ crimina impediunt ꝯtrahendũ ⁊ dirimunt iam contractum. s. machinatio in mortem. pollutio per adulteriũ. ⁊ viuente prima secõm coniugium.

Cap̃.6. de disparitate cultus. sexto impedimento etiã dirimente tam contractũ sub triplici differentia. Et si possint infideles vnꝰ ritꝰ contrahere cũ infidelibꝰ alterius ritus. puta saraceni cum tartaris vel turcis.

Cap̃.7. de septimo impedimento. s. violentia vel metu. sub determinatõe triplicis coactõis. s. absolute. ꝺconditionate per metum insufficientem ⁊ sufficientẽ in cõstantem virum cadentem.

Cap̃.8. de octauo impedimẽto vicz ordis sacri ꝓpter sui implicitũ votũ solẽne exꝰstitutõe eccle sub triplici ꝺclusione. ꝓpter differentiã orientalis. ⁊ occidentalis ⁊ pfessionem religionis.

Cap̃.9. de nono impedimẽto ligamis cuz quis alteri cõiugi est p verba de p̃senti obligat⁹. non obstante ꝺsensu recessu alterius. aut p̃sumptõe mortis causa probabili aut violenta.

Capi.io. de decimo impedimento vicz publice honestatis iusticia. ⁊ quare hoc impedimentũ sit ab eccl̃ia instituꝝ.

Cap̃.ij. de vndecimo impedimẽto etiã dirimẽte iam ꝯtractũ. s. affinitate iuxta sui ꝯtrahentiã efficientiã et pmanentiã. Et quibꝰ gradibꝰ papa dispẽsare possit.

Cap̃.i2. de duodecimo impedimento mr̃imonij. vide licet impotentia coeundi. sub triplici specierum suarũ differentia. puta naturali. accidentali. ⁊ maleficiali.

Cap̃.i3. de quarto impedimento mr̃imonij. s. de ꝯgnatione q̃ diuidit in carnalẽ. spũalem ⁊ legalẽ. Et de descriptionibus earundem.

Cap̃.i4. de cognatõe naturali. siue carnali. i. ꝯsanguinitate sub triplici determinatõe. vicz quid sit consanguinitatis linea vel gradus. De computatione graduum ⁊ ꝓhibitõe in quibus gradibus.

Cap̃.i5. de ꝯgnitõe spũali. i. ꝯpaternitate. vñ. pueniat q̃ mr̃imonij impediat ⁊ inter quos cõtrahẽt. ⁊ quis debeat alũ tenere. ⁊ qui nõ. atq; ꝙs nõ ad baptismũ vel ad confirmationem.

Cap̃.i6. de pluribꝰ impedimentis. nõ tñ dirimentibus iam contractum. vt voto simplici ⁊ similibꝰ. Et q̃ clã destina desponsatio. dicat sex modis fieri.

Cap̃.i7. de impedimento feriarum. q̃ñ. s. nuptie fieri non possunt.

Cap̃.i8. de sponsalibꝰ quo ad sui descriptionẽ quãdo contrahi possunt. De penis suppositis sua sponte. et de nouem casibus in quibus soluunt. Et quot mõis contrahi possunt.

Cap̃.i9. De contractu mr̃imonij per verba de presenti. effectibus suis. ⁊ intentione contrahendi sub sex cõclusionibus.

Cap̃.xx. De cõsummatõe mr̃imonij ⁊ eius actu cõiugali. put in nouem casibꝰ est peccatum mortale in sex casibus solum veniale. in aliquibus nullum. imo ꝓmeritorius.

Cap̃.xi. de dissolutõe matrimonij. siue diuortio ꝑ mortem naturalẽ. siue ciuilẽ. i. ingressum religionis. ⁊ q̃ bo casibus ingredi licet ꝯiugato religionẽ altero inuito. Et de diuortio iudiciali q̃ ad thoꝝ. licet nõ q̃ ad vinculum. Et de casibus in quibus vxor etiã ꝓpter adulterium non potest dimitti.

Cap̃.xx. de votis ꝯiugatoꝝ. tam pegrinatõis q̃ ⁊ continentie. Et si ad paria in hoc iudicant. aut alter alteri debet obtꝑare.

Cap̃.xj. de dotibꝰ ⁊ donatõibꝰ ꝓpter nuptias. in quibus casibus lucratur maritus dotem. Cui ⁊ q̃ñ sit restituẽda dos ꝓpter diuortiũ ex adultero effectum.

Cap̃.xx. de viginti quinq; diuersis vitijs coniugatorum in genere.

Cap̃.xj. de diuersis vicijs mulierum in genere ꝑ litteras alphabeti adaptatis. Ecce eñ in iniquitatibus conceptus sum. ⁊ in pctis ꝯcepit me mr̃ mea.

Cap̃.xx. de triplici filiatõe. videlicet eterna ⁊ ineffabili a nobis adorãda. Diuina ⁊ cõmunicabili a nobis ꝑcuranda. Humana ⁊ variabili a nobis indaganda sub quadruplici subdiuisione. Uñ ꝓpha ait. Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi omnes.

Ca.xx. de legitimatõe illegitimorum. quõ ⁊ p q̃s fieri habet. ⁊ de differẽtia facta a summo pontifice ⁊ a romano imperatore quo ad sui effectus.

Titulus. 2. De statu continentium virginum. videlicet ⁊ viduarum.

Cap̃.i. de virginitatis possessione. dignificatõe. ⁊ coronatione. Nam adducentur regi virgines post eã ꝓximę eius offerentur tibi.

Cap̃.2. de consecratõne virginũ ⁊ cautelis ꝑ sua custodia ⁊ de pluribus alijs pertinentibus ad earuz debitam conseruationem.

Cap̃.3. de institutõe. ⁊ mõ conuersatõnis eaꝝ vt sint sine querela. Nam viduam eius bñdicens benedicaꝝ pauperes eius saturabo panibus.

Titulus. 3 De dominis temporalibus.

Cap̃.i. q̃ dominiũ vniuersi cõsistit in summ⁹ pontifices auctoritate. ⁊ regali prãte. q̃ Constituit eũ dominũ dom⁹ sue ⁊ ꝓncipẽ oĩs possessionis sue.

Cap̃.2. de dominio ciuitatũ ⁊ regnoꝝ quõ sit introductum ⁊ de vsu rerum.

Cap̃.3. de declaratõe terminoꝝ vsu fructus vsus possessionis. ꝓprietatis dominij ⁊ iuris.

Cap̃.4. de diuersis vicijs dñoꝝ ⁊ eoꝝ officialium.

Cap̃.5. de feudis ⁊ feudatarijs. Mõ infestiture feudi. Et quibus modis feudũ amittat.

Cap̃.6. de multiplici seruitute ⁊ manumissiõe. Juxta illud. O domine q̃ ego seruus tuus ego seruus tuus ⁊ filius ancille tue. Annectunt defectus principum reatoꝝ ⁊ eorum officialium.

Tabula titulorꝫ

Titulus. 4. De militib⁹

et multiplici bello.

Capitulū.i.de triplici militia clericali.spūali. ⁊ laicali ⁊ de singulorꝫ certamine.in uanime.

Capᵒ.2.de stipendiarijs ⁊ de bellis iustis⁊ iniustis.an subditi teneant dñis suis obsequi indifferenter in istis ⁊ q̄bꝫ bellare liceat,cū pluribꝫ hmōi questionib⁹.

Capl'm.3.de bello priculari.et quō liceat se defendere iuxta regulā iuris naturalē. Cum vi repellere licet cuꝫ moderamine inculpate tutele.

Capl'm.4.de repsalijs et materia duelli.

Titul⁹.5.De doctoribꝫ et

scholaribꝫ vniuersalis studij.

Capitulū.i.de modoꝫq̄ forma acquirendi scientiaꝫ ⁊ diuerso fine studentium.

Capᵒ.2.de multis q̄ ptinēt ad doctoratū in diuers scientijs. Et de pluribꝫ effectibꝫ doctorꝫ ⁊ scolarium

Titul⁹.6.De statu aduo-

catorum⁊ procuratorum iudicialium.

Capi.i.de exercitio aduocatorꝫ ⁊ differēti q̄litate eorū

Capi.2.de bis q̄ ptinent ad debitū modū aduocandi ⁊ salarijs eorꝫ ⁊ vitijs plurimis.⁊ defectib⁹ eorum.

Capitu.3.de rabellionibꝫ ⁊ procuratorib⁹ ⁊ tabularijs ⁊ defectib⁹ pluribus eorum.

Titul⁹.7. De statu medi

corum.

Capi.i.q̄ venerandi sunt medici in sua facultate.

Capi.2.de diuersis vitijs medicorꝫ ⁊ eorꝫ salarijs. Et q̄ bus medicis nos cōmittere debemus.

Titul⁹.8.De statu merca

torum ⁊ artificum.

Capi.i.De exercitio artificū regulato.vt videlicet operentur cum bona conscientia.debita conuenientia et debita permanentia.

Capl'm.2.de diuersꝫ generibꝫ ptractū⁊ fraudibꝫ eorꝫ

Capl'm.3.de negociatoribꝫ et campsoribꝫ.et de diuersis generibus⁊cambiorum.

Capᵒ.4.de diuersis generibꝫ artificūm et eorꝫ ministris videlicet de aurificibꝫ,ponetis.lanificibꝫ.scrificis.aromatarijs.barbitōsoribꝫ.architectis.fabris et agricol'.

Titulus.9.De statu iudi

cum secularium⁊ ecclesiasticorum.

Capᵒ.i.q̄bꝫ modis ꝓpetrat iudiciū. Et ibi ꝺ⁊ mūeribꝫ

Capᵒ.2.de pluribꝫ q̄ ptinent ad iudicū et salarijs iudicum et assessorum.

Capi.2.de officio iudicis delegati.et si possit subdelegare.Et q̄ delegati iurisdictio expirat decem modis.

Capᵒ.4.de ꝺseruatoribꝫ ꝓuilegiorꝫ.q̄ modeste se dñt hre in pcessibꝫ suis.et q̄ spectāt ad eorꝫ officium.

Capᵒ.5.de officio ordinariorꝫ.et q̄ sint ⁊ de pertinētibꝫ ad eorum officium.

Capitu.6.de arbitris.quēadmodū differunt ab ordinarijs iudicibus et arbitrarijs.

Capl'm.7.de triplici mō pcedendi in iudicio.Et primo de mō pcedendi per inquisitionē in quibꝫ causis fieri possit et substantialibus suis.

Ca.8.de mō pcedēdi p accusatorꝫ et q̄ pbibēt accusare

Capi.9.de pcessu iudiciali p denunciationem.

Capi.10.de purgatōe canonica quō fieri habet.et cū quot quis se debeat purgare.

Capitulū.jj.de testibꝫ.et examinatōe eorꝫ.et qui possint esse testes.et de pena falsi testis.

Capitulum.12.de sententijs ferendis.

Capitulum.13.de litis contestatione.

Capl'm.14.de appellatōne.si oibꝫ liceat in q̄bꝫ casibꝫ reiciat.ad quē sit appellandū et de pscutōe sua.

Capᵒ.15.de mō agendi sine figura et strepitu iudicij ⁊ quō intelligit cum ꝺicitur. De plano defecto sine oīmi solēnitate.omissis solēnitatibus iuris.

Capi.i6.de decē obseruādis successiue in iudicijs.vi delicet rpe citatōis.repñtatōis.dilatōis.litis ꝓtestationis.pbatōibꝫ,pducendis renunciationis ⁊c.

Titul⁹.10.De statu mori

Capᵒ.i.de triplici domo,vicꝫ ꝓscie familie.et cētium sepulture q̄bꝫ,puidendū est instante morte.

Capl'm.2.De penitentibus in extremis.

Capᵒ.3.de testamētis et executoribꝫ testamentorꝫ.

Ca.4.de donatōibꝫ cā mortis.quēadmodū differēda legatis.et q̄s possit donare.et q̄bꝫ.Quot denicꝫ modis

Capᵒ.5.de sepulturis et canonica porreuocari possit.tione et de sepulture prohibitione.

Titul⁹.11.De statu hospi

talariorꝫ et de iurisditionibꝫ ad ea ptinentibus.

Capᵒ.i.de ꝺitōe hospitalariorꝫ.vt infirmis puideāt de sacris et necessarijs sustentamentis.et hortenr de patiētia benignis ꝙbis intuitu eius qui in eorꝫ nomine et personis fouetur.

Capᵒ.2.de bis q̄ ptinent ad hospitalia et eorꝫ officiales quibꝫ eorꝫ cura ꝓmitti possit.quibus sue ratio sit reddenda de perceptis et expositis.

Titul⁹.12. De ecclesijs et

patronis earum.

Capitu.i.Eccla tribꝫ modis sumit.puta p collectōne fidelū generali.p ꝺgregatōe iustorꝫ,speciali.et p edificatione lapidum materiali.

Capi.2.de ptinentibꝫ ad edificiū materiale ecclesiarū q̄s possit de nouo erigere.et q̄s reneat,eā restaurare

Capl'm.3.de imunitate eccla et psonarꝫ eccl'asticarum de pena violantiū et quō violari dicatur.

Capᵒ.4.de censibꝫ et tributis ecclesiarꝫ . procuratōne et diminutione earum non fienda.

Capitulum.5. De alienatōe rerum eccle.si fieri possit. et in quibus casibus.

Capᵒ.6.de ꝺsecratione eccla rꝫ.et quō violenter.et quō

Ca.7.de veneratōe ecclesiarꝫ (reconciliētur.

Ca.8.de reliquijs et imagibꝫ sacris ⁊ cōsuetudinarijs scōrꝫ

Ca.9.de triplici adoratōe latrie.dulie et yperdulie.

Capᵒ.10.de deuotione et eiꝰ effectu et ornatu ecclesiarū de aque benedicte virtutibꝫ.

Capᵒ.jj.de oblationibꝫ ecclesiasticis q̄ fiūt in ecclesijs.

Capᵒ.12.De patronis ecclesiarꝫ.et que ptinēt ad iuspatronatus.et quōꝫhabent presentare.

Titul⁹.13.De clericis et

Ca.i.de exercitio clericorꝫ.q̄ a scl'aribꝫ (diuis officijs, negotijs dñt abstinere.In sacris eloquijs et ꝺstrutibꝫ se exercere.Et in diuis officijs et oroniby se exhibere.

Ca.2.de cōuersatōe clericorꝫ et a q̄bꝰ exercitijs debent abstinere.

Ca.3.De quersatōe dericorꝫ ꝺz regulā ecclesiasticā oportet epm eē irreprēhēsibilē.sub.xiij.canōibꝫ declarata.

Ca.4.De bonis canonicis sub pluribꝰ q̄stionibꝰ. qui ad eas teneant.q̄bus tpibus dicende.si requirat attētio et huiusmodi.

Capᵒ.5.De ceremonijs misse,et expositionibus suis.

Cap̃.6.de pertinentiby ad missam ꝛ defectibus. ꝛ de dispositione celebrantis. ꝛ celebrandi frequentatione ꝛ eius vtilitate.

Titulus.14.De septē sacramentis ecclie ꝛ statu ministrantiū ꝛ ꝓferentiū ea.

Cap'm.1.de sacramētoꝝ ordinatiõe ꝛ coꝝ ꝓtuali operatione. Juxta illõ Misit verbū suū ꝛ sanauit eos ꝛ eripuit de interitionibus eorum.

Cap'm.2.de sacro baptismi ẽ̄tum ad fictionis exclusionē.baptisati cū deo reco͂ciliationē. ꝛ ei⁹ postea lesaꝫ ꝓuersationē. Juxta illõ ꝓphe. Vox dñi sup aq̃s deus maiestatis intonuit.dño sup aquas multas.

Cap'm.3.de sacro ꝓfirmationis ẽ̄tū ad suā q̃druplicē spēm.ẽm illud Cõfirma hoc deo⁹ qđ operatus es in nobis.a templo tuo qđ est in hierlm.

Cap'm.4.de sacro eucharistie ẽ̄tum ad sui eximiam excellentiā.ꝓferentis numiā benuolentiā.ꝛ assumētis idoneam conscientiam.

Cap'm.5.Iterū de sacro eucharistie ẽ̄tum ad detrahendē sub panis specie latentes. Utilitatē hoīs cū deuotiõe ꝓsequntes.Et venerabilitatē plebis eucharistie assistentē

Cap̃.6. de sacro penitētie. Confessionē penitētialē exercendo.conditionē rōnalem adhibēdo.ꝛ inuocationē spiritualem consequendo.

Cap'm.7.de sacro ordinis ẽ̄tum ad sui mysteriū alticū pro quo debēt venerari.habitū gratificū q̃ decēt exornari.ꝛ pmiū glorificū quo debent decorari.

Cap'm.8.de extrema vnctiõe ẽ̄tū ad sui distinctiões

Cap'm.9.de sacro matrimonij quēadmodū se coniuges debent habere ad inuicē.vt benedictionē patriarcharum consequantur.

Cap̃.10.de pluralitate ꝓiugij ꝛ ei⁹ diuortio quō olim pluralitas coniugij licebat.ꝛ casus in quibus licet dimittere vxorem.

Cap̃.11.de sacramētis in genere. de numero eoꝝ institutione differentia a sacramentis veteris legis. ꝛ effectu que sint necessaria.ꝛ quis eoꝝ sit ministrator.

Cap̃.12.de sacramēti eucharistie institutione cōmunicatione.ministro ꝛ effectu.

Cap'l'.13.de baptismi materia. forma.ministro ꝛ effectu.

Cap'm.14.de sacramēto ꝓfirmationis eius ministro materia ꝛ effectu.

Capi.15.de sacramēto extreme vnctiõis ẽ̄tum ad sui materiam.formā.ministrum ꝛ effectum.

Cap'm.16. de ordine septēplici. ꝛ per quē actū impriꝫ mat caracter in singulis. de tpe ꝛ mõ ordinationū de etate ordinandoꝝ.ꝛ de excõmunicatione eoꝝ.

Cap̃.17.de penitētie quidditate effectu impedimētis: ꝛ eius remedijs.

Cap̃.18.de contritionis necessitate.qualitate. quantitate ꝛ eius causalitate.

Cap̃.19.de cõfessionis necessitate ꝛ qualitate sub fede cim conditionibus declaratis.

Capitu.20.de satisfactione ꝛ operibus eius.

Titulus.15. De statu beneficiatorum.

Cap̃.1.de dignitatibus.prebendis. beneficijs ꝛ collatione coꝝ. De plalitate bñficioꝝ.de dispensatiõe sup eo. De residentia ꝛ absentia in beneficijs.

Cap̃.2.de transitu clericoꝝ de vna ecclia ad aliam.

Cap̃.3.de pmutantibus beneficijs vel prebendas.

Titulus.16. De statu religiosorum.

Cap'm.1. De essentialibus religionis.s.paupertate.castitate ꝛ obedientia. Et de cerimonialiby ꝛ varijs regulis ꝛ pstonib ꝛ trãsgressionib coꝝ. Et de pminentia vni⁹ religionis ad aliā.ꝛ brẽ aliq in cõi si minuat ꝓ

Ca.2.de ꝓsiderandis ꝓ ingressu religionis (fectiõeꝫ ꝛ de obligantiby se per votum ad eum.

Cap'm.3.de ꝓfessione expssa. ꝛ q⁹ in ordine mendicantiū requirat ann⁹ pbationis ꝓtinuus. ꝛ q̃t modis fiat tacita professio.ꝛ de professionis vtilitate.

Ca.4.de trãscuntib de vna religiõe ad aliā religionē

Ca.5.de electis ꝛ fugitiuis. ꝛ de excõicationib varijs quas incurrunt religiosi.

Cap'm.6. de principijs ad religionē. vis habitu.studio.mendicatione.labore manuū. esu carniū.de contractionib ꝛ obligationib eorum.

Cap'm.7. de plantis religiosoꝝ. Abbate abbatissa.et quomodo debent instrui nouitij.

Cap̃.8.de disciplina religiosoꝝ in ꝓuersando cū alijs in ambulādo.in stando.in habitu.in gestu.ꝛ in silētio

Cap'm.9. de exẽptione religiosoꝝ ꝛ alioꝝ ꝛ si nō obstante priuilegio eorū ꝓcuriri possint coꝝ ordinarijs rōne delicti vel contractus.

Cap'm.10.de principijs ad cōmendationē religiōis ratione boni.vtilitatis.iocunditatis ꝛ honestatis. Quia in ea homo viuit puri⁹ cadit rari⁹. surgit velocius. q̃ ad initiū religionis. Incedit cautius. Quiescit securi⁹ Irrorat frequẽti⁹. q̃ ad ꝓgressum. purgat citi⁹. moritꝫ cõfidenti⁹.ꝛ remunerat copiosius. quo ad terminum Ecce q̃ bonū ꝛ q̃ iocundū habitare frẽs in vnum.

Titulus.17. De statu cõfessorum.

Cap̃.1.de potestate siue auctoritate cõfessoris.

Cap'm.2. de ordinario confessore vniuscuiusq̃ ad ecclesiasticas personas.

Cap'm.3.cui debent laici ordinarie confiteri.

Cap'm.4. In quib casib q̃s possit alteri cõfiteri ẽ̄ ꝓprio sacerdoti.etiam sine licentia eius.

Cap'm.5.quis põt cõmittere audientiā ꝓfessionū.

Cap'm.6.Quomodo curatus possit dare licentiam vel denegare.

Cap'm.7.q⁹ monachi nõ possunt audire cõfessiones sine licentia prelati sui.

Cap'm.8.de potestate audiēdi cõfessiones fratrū predicatoꝝ ꝛ minoꝝ.pretextu clemē. Dudum.

Cap'm.9.de effectib quisequūtur ex cõmissione audientie confessionis alteri facte.

Cap'm.10.in quib differūt frẽs pñtati tenore clemē. Dudū.ꝛ sacerdotes curati confessiones audiendo.

Cap'm.11.de casibus reseruatis epis.

Cap'm.12.de eo qui absoluit aliquē a ꝛcasu a quo absoluere non potest.

Cap̃.13.An in generali ꝓcessione ꝓmeat specialis.

Cap̃.14.Quid possint penitētiarij curie romane.

Cap̃.15.Quid fiendū q̃n ꝓfessor nō intelligit pñiam.

Cap̃.16.De ꝓscia quā debet habere confessor.

Cap'm.17.de bonitate ꝓfessoris in se ꝛ quō se debeat habere ad penitentiam.

Ca.18.de regul'q̃b cognoscit̃ peccū mortale a veniali

Ca.19.q⁹ ꝓfessor debet scire ꝛ ꝓuare vtilia ꝛ necessaria in ipso exercitio audiende ꝓfessionis.

Cap̃.20.de penitētia iniungenda a ꝓfessore ne vilescat auctas ecclie.ꝛ ne potestas clauiū contemnat.

Cap̃ 21.De forma ꝛ mõ absolutionis ꝛ de canonibus penitentialibus. Et de penitentia iniuncta in peccatis implenda.si sit iteranda.

Cap̃.22.de celatione ꝛ sigillo ꝓfessionis.Qui teneatur ad sigillum.ꝛ ad que se extendat.

Tabula titulorꝫ

Titulus decimusoctau⁹

De statu predicatorꝫ.
Capitulum.i. De sedecim ꝓrietatib⁹ celoꝫ. ꝛ de decez nouē ꝑuilegijs ꝑdicatorꝫ. Iā celi enarrant gl̄iaz dei.
Cap̄.ij. de inq̄sitorib⁹ quomodo se debēt habere in inquisitione contra hereticos.
Ca.iij.ō ꝑdicatorib⁹ q̄les dn̄t esse vitz in dilectiōe ardentes.in ꝓuersatione relucētes.ꝛ in scia cōpetētes.
Ca.iiij.de decē effectib⁹ a q̄bus ꝑdicatoꝛ se debet ca/
Ca.v.de forma ꝑdicationis ꝛ de septē modis (uere. ꝓcedendi in predicatione.
Ca.vi.de modis dilarandi materiam et libris autenticis ab ecclesia ꝛ apocryphis.

Titulus decimusnonus

De statu prelatorꝫ.
Capitulum.i.de prelatis et ꝑficiendis. vtputa ambitiosi excludant:canonice instituant:ꝛ dn̄ice exequant Juxta illud. Peccatoꝝ cornua confrigam ꝛ exaltabū/tur cornua iusti.
Cap̄m.ij.de electione ad ꝑlaturam.q̄s possit ꝛ q̄s nō possit eligere atq; elegi. De electiōis tpe: loco:forma et triplici mō. Et q̄n pras eligendi ad aliū devoluatur.
Cap̄m.iij.de postulatione q̄d sit. quis postulari possit ꝛ de effectu postulationis.
Cap̄m.iiij.de confirmatione electoꝝ.
Caprm.v.de renunciatione qua q̄s renunciat dignitati vel officio habito q̄liter fieri debeat:que renūciari:ꝛ q̄s renunciare possit.
Cap̄m.vi.de diuersis officijs seu dignitatib⁹. Et primo de archidiaconatu ꝛ eius iurisdictiōe. Deꝰ em̄ in gradib⁹ eius cognoscet cū suscipiet eam.
Cap̄m.vij.de archipresbyteris ꝛ eoꝝ officio.
Cap̄m.viij.de primicerio siue cantore.
Cap̄m.ix.de officio sacriste ꝛ custodis.
Cap̄m.x.de officio vicarij pape vel episcopi ꝛ eoꝝ iurisdictione ꝛ vicarijs ecclesiarū:q̄ deseruiūt diuinis
Cap̄m.xi.de debito mō se habendi in offi (officijs. cio prelature. vt videlicet querāt subditoꝝ vtilitatez. vt habeant in agendis intentionum puritatez. Et vt addant exemploꝝ puritatem.

Titul⁹.20. De statu epō/

rum archiepiscoporum ꝛ patriarcharum.
Cap̄m.i. Episcopi debet tria habere ad sui honorem Juxta illud. Pro patrib⁹ tuis nati sunt tibi fi. constituees eos principes super omnez terrā.memores erūt nominis tui domine.
Cap̄m.ij.ꝛ de his que ptinēt ad executionē epi officij vt in ordinādo. confirmādo. bñficia dispēsando.administrando ꝛpalia.de iurisdictione coꝝ ꝛ alijs multis.
Cap̄m.iij.de archiepis q̄ntuz ad coꝝ dignitatis eminentiā.oportunitatis cōgruentiā.ꝛ honestatis ꝓminentiā Juxta illō. Accingere gladio tuo sup femur tuū potē
Cap̄m.iiij.de ꝑriarchis ꝑmatib⁹ ꝛ archi⁹ (ep̄is:quo ad coꝝ iurisdictionē ꝛ de pallio coꝝ. (ssime.
Cap̄m.v.de visitatione ficnda per epōs ꝛ alios prelatos q; fieri debeat.affectualiter cū subditoꝝ vtilitate.vniuersal⁹ cū modoꝝ varietate. ꝛ mificorditer cū flagelloꝝ seueritate. Juxta illō. Intēde ad visitādas gētes.ꝛ non miserearis oib⁹ q̄ operāt iniq̄tatem.
Cap̄m.vi.de quib⁹ sint fiende inq̄sitiones in visitationib⁹ ad diuersos statꝰ.ꝛ de ꝑcurationib⁹ fiendis legitimis nuncijs apostolicis ꝛ alijs prelatis.

Titulus. 21. De statu car

dinalium ꝛ legatorum.
Capitulus.i. Cardinales quid sint respectu pape. Domini enim sunt cardines terre ꝛ posuit super eos or/
Cap̄m.ij.de pertinentib⁹ ad statum cardina (bem. lium ꝛ officia eorum.
Cap̄m.iij.de ptāte ꝛ auctoritate legatoꝝ. Juxta illō. Dissipa gentes que bella volunt.venient legati ex egy/pto ꝛ ethiopia ꝓueniat manus eius deo.

Titulus.22. de statu sum

morum pontificum.
Cap̄m.i.de gloria ꝛ honore summi pōtificis. Juxta illud. Minuisti eū paulominus ab angelis gloria et honore coronasti eū.ꝛ constituisti eū sup opa manuū
Cap̄m.ij.de potestate pape in genere: imo (tuarū. de ptāte ordinis iurisdictionis ꝛ interpretationis i ſpecie. Juxta illud. Tibi dabo claues regni celoꝝ.
Cap̄m.iij.de ptāte ecclesiastica signata per claues.
Cap̄m.iiij.de potestate ecclesiastica ureru signata per claues quantum ad septem potestates.in quib⁹ beatus petrus precessit alios apostolos.
Cap̄m.v.de potestate pape quo ad celestia.infernalia ꝛ terrestria.paganos. iudeos ꝛ ꝓpianos. Et de comparatione eiꝰ ad imperiū.ꝛ de donatione ꝓstantini ecclesie facte.q; Dia subiecisti sub pedib⁹ eius oues boues vniuersas.insup ꝛ pecora cāpi. volucres celi ꝛ pi/
Cap̄m.vi.de ptāte pape in diuersis (sces maris. materijs.ex his que ponit doctor sanctꝰ in diuersis libris suis per xxiij.questiones formatas.
Cap̄m.vij.recitat quinquaginta casus. in quib⁹ solus papa dispensat.
Cap̄m. viij. q̄re mutat nomē pape in sui creatione.

Titulus. 23. De consiliis

vniuersalibus.
Cap̄m.i.de differētia pape ꝛ ꝓcilij instar solis ꝛ lune Juxta illud. non abscondi misericordiam tuā ꝛ veritatem tuam a consilio multo.
Cap̄m.ij. de ꝓcilijs vniuersalib⁹. ꝓuincialib⁹. ꝛ sinodalib⁹. Ad q̄s ꝑtineat ipsa ꝓgregare.ꝛ q̄ b̄eant ꝓuenī
Cap̄m.iij.q; nō liz appellare a summo pontifice. (re. romanoꝝ ad successorē ipius nec ad generale concilium ꝓpter priuilegia romane ecclesie a christo tradita.
Cap̄m.iiij.de concilijs ꝓuincialib⁹ ꝛ sinodalib⁹ additiones doctoꝝ. Qui sint vocandi ad ea que habent ibi expediri. qualem potestatē habeāt congregati. q̄t requirantur in cognitione causarū.ꝛ efficacia inibi decretorum et conclusorum.
Cap̄m.v. Que ꝓsone dicāt̄ ecclesiastice sub sex differentijs ꝓsonarū. videlicet clericis in maioribus ordinibus sacris. Deo devotis fratrib⁹ ꝛ sororib⁹ tertij ordinis sancti francisci. vestitis de penitētia sancti dominici. atq; hospitalarijs. Et que hospitalia atq; oratoria dicantur prophana ꝛ que religiosa gauderes immunitate ecclesiastica.

Titulus.24. De excōmu

nicatione maiori. Et singulis excōmunicationib⁹ que habent in corpe iuris et in extrauagantib⁹.
Cap̄m i. de excōmunicatione ꝓtra iniurientes manus violētas in ꝓsonas ecclesiasticas. Juxta illud. Si q̄s suadēte diabolo. Et de q̄ndecim casib⁹ in quib⁹ q̄s ea ꝓpter non incurrit. Et de.xvi. casibus in q̄bus excōicatus ꝓpterra absolui potest circa papam.
Cap̄m.ij. Excōicat.i. excōicari denunciant̄ ꝛ declarā/tur q̄ sancte romane ecclesie cardinales hostiliter fuerint insecuti vel ceperint vel fuerint soc̄ij.

Cap.3. excõicank bãnientes epos 7 ad hoc coopantes
Cap.4. Excõicank oẽs hereticos 7 fautores 7 receptatores eorum. 7 pape reseruatur absolutio.
Cap.5. Excõicantur sepelientes hereticos fautores. credentes 7 receptatores eorum.
Cap.6. Excõicank rectores impediẽtes vl nõ iuuantes epos 7 inquisitores hereticoꝝ 7 fautoꝝ 7 receptatoꝝ
Cap.7. Excõicank inquisitores male 7 contra pscientiam suum officium exercentes.
Cap.8. Excõicãtur inquisitores 7 cõmissarij eoꝝ illicite extorquẽtes pecuniã sub ptextu inquisitionis.
Cap.9. Excõicantur innitentes ordinatiõib vel alienationibus de rebus ecclĩasticis 7 scismaticis factis.
Cap.10. Excõicantur asserẽtes romanã ecclesiaz nõ esse caput aliarũ ecclesiarũ. 7 nõ posse condere canones 7 decreta vel nõ esse ei obediendũ.
Cap.11. Excõicantur incendiarij ecclesiarũ vel locoꝝ pioꝝ 7 posq̃ renũciari fuerit absolutõ pape reuak
Ca.12. Excõicank effractores locoꝝ sacroꝝ 7 posq̃ denunciati fuerint absolutio reseruak pape.
Cap.13. Excõicank falsarij litteraꝝ papaliũ. 7 pape reseruatur absolutio.
Cap.14. Excommunicantur vrẽtes scienter falsis litteris papalibus.
Cap.15. Excõicank recipiẽtes papales litteras seu bullas in curia nõ de manib pape vl deputati ad hoc.
Cap.16. Excõicantur corrigentes. apponẽtes vl remouentes aliquid de litteris papalib. 7 pape reseruatur absolutio.
Cap.17. Excõicantur facientes statuta ptra ecclĩastiam libertatem 7 seruari ea facientes. 7 scriptores eoꝝ 7 officiales iudicãtes fm ea.
Cap.18. Excommunicank oẽs dñi. pbibẽtes subditis ne faciãt obsequia corpalia psonis ecclesiasticis.
Cap.19. Excõicantur vsurpãtes patronatũ de nouo in locis pijs. vel vsurpãtes bona vacantiũ ecclĩarum
Cap.20. Excommunicantur compellentes prelatos 7 personas ecclĩasticas ad sub mittendum ecclesias vel ecclesiastica bona eis.
Cap.21. Excõicank concedẽtes repsalias. 7 eis vrẽtes in clericos 7 bona clericorum.
Cap.22. Excõicank grauãtes personas ecclesiasticas in se vl in suis pro eo q̃ noluerunt eligere eos pro quibus rogati erant.
Cap.23. Excõicantur impediẽtes litigare in foro ecclesiastico. in causa que de iure vel psuetudine vel ex priuilegio possunt ibi tractari.
Cap.24. Excõicantur dnini 7 eoꝝ officiales grauãtes aut licentiã grauandi tantes clericos vl suos consanguineos ꝓpter sententias latas ptra eos.
Cap.25. Excõicantur exigentes vel exigere faciẽtes pedagia vel gabellas a personis ecclesiasticis pro rebus suis vel ecclesiarum.
Cap.26. Excõicantur imponẽtes tallias vel collectas vel prestantias clericis sine licentia pape.
Cap.27. Excommunicank extorquẽtes absolutiones a censuris ecclesiasticis p vim vel p metum.
Cap.28. Excõicantur cogentes nõ seruare interdictũ vel excommunicationẽ non vitari.
Cap.29. Excõicantur faciẽtes statuta q̃ vsure soluãtur vel solute non reperank. 7 iudicantes fm ea.
Cap.30. Excõicantur deferentes arma vel ligna vel mercimonia ad saracenos ꝛc.
Cap.31. Excommunicank spoliantes romipetas 7 piratre. 7 pape reseruak absolutio.
Cap.32. Excõicantur participantes sponte 7 scienter ĩ diuinis cũ excõicatis a papa.
Ca.33. Excommunicãtur sepelientes interdictos excõmunicatos vel publicos vsurarios.
Cap.34. Excõicantur ꝓtrahentes matrimoniũ scienter in gradibus prohibitis. vel ordinati in sacris vel pfessi in religionibus mares vel femine.
Cap.35. Excõicantur participantes scienter excõicato nominatim in crimine criminoso.
Cap.36. Excommunicank facientes vel mandantes aliquẽ interfici per assessores.
Cap.37. Excõicank procurantes q̃ pseruatores se ĩtremittant de alijs q̃ manifestis iniurijs scienter.
Cap.38. Excõicantur doctores q̃ admittũt ad lectiones legũ religiosos sine habitu. vel ad phisicam.
Cap.39. Excõicantur magistri 7 scholares studij bononiensis. pducẽtes hospitia irreqsitis inquilinis.
Cap.40. Excõicantur mittentes scripturã vel nunciũ secreto alicui cardinalium. dũ sit in pclaui p electione pape.
Cap.41. Excommunicank dñi officiales rectores vbi sit electio pape si nõ seruãt pstitutionẽ. c. vbi periculuz
Cap.42. Excõicank bigbine begbardi 7 alij (li.vj.) sumentes vitam fraticellorum 7 eis fauentes.
Cap.43. Excommunicank sumẽtes dignitatẽ senatoris vel aliud regimen vrbis sine licentia pape.
Cap.44. Excõicank impediẽtes visitatores monialium in officio eoꝝ post monitionem.
Cap.45. Excõicank fingẽtes casum fraudulẽter. quo iudex mutat vel vadat p testimonio ad mulierem.
Cap.46. Excõicank ingerẽtes se ad officiandũ homines ad alterius lingue irrequisito diocesano.
Cap.47. Excõicank absoluti ab excõicatione in articulo necessitatis. si postea cũ possunt nõ se presentãt eis qui ordinarie debent absolucre.
Cap̃m. 48. Excommunicak qui electus in papam a paucioꝝ q̃ duabus partibus cardinaliũ se gerit p papa 7 qui cum recipiunt.
Cal'pm. 49. Excommunicank clerici locãtes domos vsurarijs publicis alienigenis ad exercendum publicum fenus.
Cap.50. Excommunicantur impedientes sequestrum factum in certo casu.
Cap.51. Excommunicank clerici 7 religiosi q̃ inducãt ad ꝓmittendũ ō mutatiõe vl nõ mutatiõe sepulture
Cap.52. Excommunicank clerici 7 religiosi audientes leges vel p hisicam.
Cap.53. Excommunicank religiosi pfessi dimittẽtes habitum temerarie vel euntes ad studia sine licentia suorum superiorum.
Ca.54. Excommunicank religiosi q̃ sine licẽtia plebani vel epi dãt sacramẽta eucharistie vel vnctionis extreme aut solemnizant matrimonium.
Ca.55. Excommunicank religiosi retrahentes hoĩes a solutione decimarum.
Cap.56. Excõicank religiosi non seruãtes interdictũ qõ tenũt seruare matricem ecclesiam.
Cap.57. Excommunicank religiosi non faciẽtes pscientiã bis q̃ pfitenk eis de decimis certo modo.
Cap.58. Excommunicank monachi 7 canonici regulares qui non habentes administrationem pferũt se ad curias pncipum.
Cap.59. Excommunicank tenentes arma infra septa monasterij sine licentia priozis sui.
Cap.60. Excommunicank fratres mendicantes capientes loca noua ad habitandũ. vel mutant vel dimittant tam recepta sine pape licentia.
Cap.61. Excõmunicãtur religiosi fouẽtes begbinas in statu suo reprobo.

Tabula titulorꝫ

Ca.62.Excõicank frēs minores si admittāt ad diuīa tpe interdicti illos de tertio habitu sancti francisci.
Ca.63. Excõicank oēs vtriusqꝫ sexus q̄ pactū fecerint vl̄ aliq̄d ꝓmiserint ī curia ꝑ gra vl̄ iustitia obtinēdū.
Ca.64.excõicank exenterātes ꝛ scindēres corp⁹ defuncti ꝛ ossib⁹ ei⁹ transferēdis ꝛ pape absolutio reseruat.
Ca.65.Excõicank simoniaci ordinib⁹ vl̄ bñficijs.
Ca.66.Excõicank nō reuelātes simoniā quā nouerīt.
Ca.67. Excõicank dāres vl̄ recipiēres aliq̄d ꝑ in⁹
Ca.68.Excõicank impugnā⁹ (gressu monasterij. tes litteras electi in papā.etiā⁹ suaz coronationem.
Ca.69. Excõicank glosantes seu exponēres ī scholis clemen. Exiui de paradiso.
Ca.70.Excõicank egredientes monasteria monialiū predicatorꝫ ꝛ minorꝫ in casu non ꝓcesso.
Ca.71.Excõicantur fratres mēdicātes transeūtes ad ordinē monachalē sine licentia pape.
Ca.72. Processus annualis q̄ fit in curia in cena dñi quō excõicank multa genera hoīm.
Ca.73.De causa materiali.i.propter q̄d sit ferēda excõicationis maioris sententia.
Ca.94.De cā formali excõicationis.i. quō sit ferēda.
Ca.75.De causa efficiēti excõicationis.i.q̄s possit excõicare.ꝛ quis possit excõicari.
Ca.76.de cā finali excõicationis ꝛ effectib⁹ ipius.
Ca.77. De absolutione ab excõicatione maiori quo⁹ modo fieri debet ꝛ a quo.

Titulus.25.De excõmunicatione minori.

Cap'm primū. Quomō ꝓtrahat excõicatio minor.et in quib⁹ casib⁹ possit cōmunicari excõicatis absqꝫ peccato aut incursione ipius minoris excõicationis.
Ca.2.In quib⁹ casibus cōmunicādo cū excõicatis incurratur minor excōmunicatio.
Ca.3.q̄ nō teneāt vitare excõicatos.nisi fuerit ōnūciati

Titul'.26.De interdicto

Cap'm primū.In q̄ q̄uenīūt ꝛ differ⁹ (ecclesiastico. runt excõicatio suspensio ꝛ interdictum.
Ca.2.De interdicto generali ꝛ particulari. ꝛ in quib⁹ casibus sit ponendum.
Cap.3.contra quem feratur interdictum.
Ca.4.de effectu interdicti.s.quō sit obseruandū ꝛa q̄⁹
Cap.5.De forma interdicti. (bus sit abstinendū. scz quō ponatur ꝛ quomō relaxetur.

Titul'.27.De suspēsiōe.

ecclīastica siue iuris.
Cap'm pmū De triplici genere suspensionis.
Cap.2.casus in q̄b⁹ incurrit suspēsio.ꝛ ꝓcipue ꝓter si
Ca.3.de suspensiōe ꝓp̄ fornicationē notoriā. (moniā
Ca.4.De suspensione in multis casibus.

Titulus.28.De irregularitate.

Cap.1.Quādo ꝓtrahat irregularitas ꝓpter indebitā executionē ordinū vel officiorꝫ diuinorꝫ.
Ca.2.de irregularitate ꝓpter homicidiū vl̄ mutilatio⁹
Cap.3.De irregularitate bigamie ꝛ quomō (nem. octo modis contrahitur.
Cap'm.4.de irregularitate ꝓpter illegitimationē.
Cap.5.de irregularitate ꝓpter varia vitia corporꝫ.
Ca.6.de irregularitate ꝓpter quosdā alios defectus.

Titulus.29.De penis.

Cap'm primū de multiplici genere penarum tam dei q̄z fori ecclesiastici ꝛ ciuilis.
Ca.2.de multiplici visitatiōe dei p penas in vita pñti in purgatorio. Juxta illō De⁹ visitauit plebē suaz.

Titulus.30.De deo

Cap.1.de multiplici noīe dei sumpto p essentiā per adoptionē ꝛ p falsam estimationē. ꝑm illud. De⁹ stetit ī synagoga deorꝫ. in medio aūt deos dijudicat.
Ca.2.de ipo deo trino ꝛ vno. Juxta ꝑmū p effectū humane felicitatis.effectū summe deitatis. ꝛ secretū trine ꝓsonalitatis.ꝑm illud ꝓphe. Viderūt ingressus tuos dē ingressos dei mei regis mei q̄ est in scō.
Cap'm.3.de beatitudine obiectiua ꝛ subiectiua hominis:scz in quo consistat.
Cap'm.4.de ꝑma dote aīe:scz de visione dei.
Cap.5.de scōa dote aīe.que ē electio⁹ seu tētio.
Cap.6.de tertia dote aie.s.fruitione que est delectatio siue gaudiū q̄ habēt sancti de deo viso ꝛ amato.
Cap.7. De q̄tuor dotib⁹ corporꝫ glorificatorꝫ. videlz claritate.ipassibilitate.subtilitate ꝛ agilitate correspondentib⁹ q̄tuor virtutib⁹ cardinalibus.
Cap.8.de aureolis in generali ꝛ speciali martyrū doctorꝫ ꝛ virginū de fructib⁹ castitatis in patria. ꝛ quēadmodū aureola differt ab aurea.

Titul'.31.De diuersis statibus comprehensorum.

Ca.1.q̄ xp̄s est caput ecclīe ꝛ oīm hoīm ꝑm diuersos gradus.
Cap.2.de quūtuplici medio in quib⁹ iesus xp̄s operatus est salutez.puta diuinali. ꝙginali.tpali.locali et virtuali.Juxta illud. De⁹ rex noster operatus est salutem in medio terre.
Cap.3.de laudibus ꝛ ꝓconijs virginis Marie quātum ad sui singularē sublimitatē. virtualem probitatem ꝛ priuilegiorum pluralitatem.
Cap.4.de multiplici misericordia quā accepim⁹ a deo mediante ꝙgine maria. ꝓuta saluationis p incarnationē.directionis p ei⁹ puersationē. ꝛ sublenationis p interuentionē.Juxta illud. Suscepim⁹ de⁹ misericordiam tuā in medio templi tui.
Cap.5.de angelis q̄tum ad sui dominiū exaltatū exercitū delectatū ꝛ ꝓsortium associatum.
Cap.6.de numero ꝛ virtute angelorꝫ.locutionibus ꝛ ministerijs eorꝫ.ꝛ corꝫ quo ad nos custodia.
Cap.7.de ꝑmarchis ꝛ ꝓphetis quō christū figurārūt Et de sancto Johanne baptista ꝛ ei⁹ cōmendatione.
Cap.8.de aplis.quō sūt ꝓncipes ecclīe.ꝛ quō dignificati sunt a xp̄o.ꝑm illud.Principes ꝓpter ꝙgregati sunt cū deo abraā qm̄ dij fortes terre.vehementer de
Cap.9.de martyrib⁹ ꝛ multiplici mar⁹ (uatu suum. tyrio ac vtilitate eius.Et quid ad martyriū exigatur. ꝑm illud.Propter te mortificamur tota die. estimati sumus sicut oues occisionis.
Cap.10.de ꝓfessorib⁹ in quadruplici genere.s.pontificum.doctorꝫ religiosorꝫ ꝛ aliorꝫ bonorꝫ.Juxta illud. Confitebuntur celi mirabilia tua domine. etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorꝫ.

Titulus.32.De pena purgatorij.

Cap'm.1.de substātia purgatorij ꝛ duplici genere penarum.ꝛ si anima affligi possit pena sensus.
Capm.2.de suffragijs quib⁹ a nobis iuuari possint. Juxta illud. Virga tua ꝛ baculus tuus ipsa me consolata sunt.

Explicit tabula.

Incipit tertia pars summe fris Antonini archiepi. Florentini. ordis pdicatoz in q̄ agit de officio cuiuscz bois ,cuiuscūcz ꝓditōnis dignitatis vl' ḡd⁹. De oīm denicz arte arcz vsu viuēdi. De ecclesie sacris. censuris ac penis ecclesiasticis. Que pars de statibus nuncupatur.

Titulus primus de statu coniugatorum.

Capl'm primū de matrimonio.

Beatus es et bene tibi erit. Uxor tua sicut vitis abundans i lateribus domus tue. Filij tui sicut nouelle oliuaz. Ps. cxxvij. dicit sacroscrīm ꝓcilū vniuersale ecclesie. Non solum ⁊gines ⁊ ⁊tinentes ⁊ vidue. sed etiā ꝓiugati. ꝓrectā fidē et bonam opatōz deo placentes ad eternā merenť beatitudinē puenire. Extra de sū. tri. ⁊ fi. ca. c. i Fuerūt q̄dam dicti datiani ⁊ martiani q̄ dixerunt bōes in statu cōiugali nō posse saluari. sed hi ab eccl'a ꝑ hereticis reprobati sunt ⁊ ꝓdēnati. Cū em̄ de⁹ fuerit auctor ⁊ ist⁹ tutor ꝓiugij. vtz Beñ. ij. Dicere ꝓiugiū esse peccatuz est asserere deū auctorē pcī. ſz h̄ ē magna dei blasphemia. Oēs pene sanctissimi viri veteris testamēti fuerunt cōiugati. nō solū adā pr̄ nr̄. sed enoch translat⁹ in paradisū terrestrē. Noe q̄ ꝑseruat⁹ fuit in diluuio. Ili tres pr̄iarche glorioſi. Abraam ysaac ⁊ iacob. Prudentissimus ⁊ sanctissimus ioseph. Moyses ille legislator qui deū ꝑ eēntiā videre meruit in hac vita. Cantor spūssancti Dauid. Prophetā ezechias q̄ fecit solē redire in celo decem lineis. Optimus ille Josias. Deniq̄ ⁊ ipa dñi mater. Maria desponsata fuit ioseph nō ꝑ bōiem. sed ope spūssancti impgnata. Matthei. j Qđ em̄ in ea natū est. de spūscō est. sp ⁊go pmanēs Ut sicut ꝑma cā ruine humani generis fuit mr eua ꝓiugata ⁊ tunc virgo. Sic ⁊ mulier esset cā nr̄e redemptionis ⁊ vite maria desponsata sp ⁊ ⁊go. Sed ⁊ filius eius dñs nr̄ interesse voluit nuptijs factis i chana galylee. vt h̄ Joh. ij. Easq̄ miraculo ꝑmo ꝓuersionis aque in vinū ꝓsecrauit eas ex hoc approbās. Ip se tn̄ qđ ꝑfectissimū est in genere castitatis elegit. non ꝓiugiū ꝓhibens. ſz ⁊go sp pmanens. ⁊ iobem euāgelistā cui⁹ dicunť fuisse nuptie ad h̄ ꝓuexit. vt nonduz ꝓsūmato matrimonio ⁊ginitatē in euū seruaret. Ira em̄ decet ꝓiugiū bonū ⁊ licitū declarare. q̄ semꝑ vidua ⁊ ⁊gitas vt melⁱ ꝑferat. Unde Aug. Nuptiaz bonū sp quidē bonū ē. Qđ bonū sp fuit in populo dei. Sed aliq̄n fuit legis obsequiū. nūc est infirmitatis remediū Jn q̄busdā ⁊o est būanitatis solaciū. Filiozuz q̄ppe ꝓcreatōi opam dare. nō canino more ꝑ vsū. pmiscuū femināz. sed ordine honesto ꝓiugali. nunc est in bōie. ꝓbande⁹ affect⁹. ⁊ ipm tn̄ laudabili⁹ transcendit⁊ vincit celestia cogitans animus christianus. Sz q̄m sicut ait dñs. Non oēs capiūt verbū hoc. Qui pōt capere capiat. Que se nō ꝓtinet nubat. q̄ nō cepit deliberet. q̄ egressa est ꝑseueret. Nullo aduersario deꝯ occasio. Nulla xp̄o subtrahať oblatio. hec ille. xxvij. q. j. Nuptiaz. Nō solū aūt h̄. s. statū ꝓiugalē cē bonuz dese ⁊ puenire ad btitudinē. Sed etiā ⁊ qualiter sit tenēdus iste status vt ducat ad vitā. ondit psalmista i p̄dictis verb. Beat⁹ es ⁊c. Ubi tria notabim⁹. Premium vltimatum ad quod quilibet anxiatur. ibi. Beatus es ⁊ bene tibi erit.

Mgr̄ in 4. distin. 26. c. 4. ⁊ ibidem ꝑ bonam.

Coniugium immaculatum cui illud reseruať. ibi. vxor tua sicut vitis.

Effectum deriuatum in quem⁽ist⁾ud ordinatur. ibi. Filij tui sicut nouelle.

Quantū ad primū §. 1

certū est q̄ vltimū ꝑmiū bois est btitudo ⁊ ois mortalis cura ⁊c. ad vnū btitudinis finē nitť puenire inąt Boe. de phil'. ꝓsola. ⁊ certe bene tibi erit. Quanta em̄ ibi felicitas vbi nullū bonū deerit. nullū malū aderit. Erit deus oīa. s. bona in omnibus ait Aug. in vlti. ca. de ci. dei. lib. vlti. Btūs ergo es nunc in spe. ⁊ bene tibi erit ibi in re. Quando ea q̄ sequūtur opera virtuosa Lolť. 3.

Circa istud aūt ꝑmiū beatitudinis. ꝓsideratur triplex matrimoniū spūale figuratū ꝑ carnale. Primum est ꝓiugiū anagogicū ad qđ terminať. Secūm est cōiugiū allegoricū ꝑ qđ ipm̄ ꝑcurať. Tertiū ē ꝓiugium tropologicū ꝑ qđ ꝑmiū adipiscť. Primū ꝓiugium naturale ꝓsistit in ꝓiunctōe duaz psonaz aīo⁽r⁾ prinaliter in amore ꝓiugali indiuisibili. Et istō ē ꝓiugiū anagogicū. i. celeste mō spūalissimo ⁊ purissimo. Ibi em̄ in supna patria aīa ꝓiūgiť deo intellectu clare ipz ognoscēdo ineffabl'r ⁊ affectu ardētissime eū diligēdo in sepabl'r. Uñ sequiť sūma fruitio. ⁊ maxim̄ gaudiū qđ vincit oēm mūdi delectatōz. De multis scīs legimus q̄ rapti (nō q̄dē ad clarā dei visionē. sed ad aliquā altiorē cognitionē diuinoz) ⁊ ita absorpti sunt in gaudiū ⁊ ꝓsolatōz. q̄ nō sentiebant aliq̄d penale qđ corꝑi⁽l⁾iter infligebatur. Nec curabant de cibo vel potu et hmōi. oīa mundi fastidiebant vt lutū. multomagis in coꝛ bois nō ascendit. imensū illō gaudiū ⁊ ꝑmium qđ aīa recꝑit ⁊ postea corꝑ⁹ ex ꝓiunctōe ꝑfecta intellectus ⁊ affect⁹ cū deo in patria. De q̄ ꝓiugio gaudēt oēs angeli ⁊ scī amici sponse. Uñ dicūť illō Apoca. xix. Gaudeam⁹ ⁊ exultem⁹ ⁊ demus gl'am ei. quoniam venerūt nuptie agni. s. xp̄i cū qualibet aīa btā. In veteri testamento nondū venerāt. nulla aīa fruebať deo ſz xp̄o mortuoꝛ ascēdere ⁊ apiente ianuā. Apoca. xix. Btī qui ad cenā nuptiaz agni vocati sunt. Que figurate sunt ꝑ nuptias Assueri regis. cū sibi despōsauit Hester pulcerrimā. q̄ interp̄tať būlis. Nō em̄ nisi per būilitatē ad eū pueniť. Hester. ij. Despōsatio quidem huⁱ⁽us⁾ ꝓiugij supnalis fit h̄ in baptismo vel pnia per charitatē. Uñ apl's. ij. Coꝛ. xi. Despōdi vos vni viro Et vtraq̄ frangi p̄t. sicut sponsalicū carnale. Naz ꝑ pcm̄ mortale frangiť. sed ꝑ pniam reintegrať. Unde Hiere. iij. dr̄. Si dimiserit vir vxorē suā ⁊c. Sz ꝓsum mať in gl'a. nec frangi p̄t. Secūm ꝓiugiū. s. allegoricū ꝑ qđ puenitur ad ꝑmiū celeste. est inter xp̄m ⁊ eccl'siā celebratū. qñ vicz dei filius assumpsit nr̄am humanitatē. cū verbum caro factū est ⁊ habitauit in nobis Joh. i. Istud matrimoniū initiatū fuit in pr̄iarchis ⁊ pphis. Uñ ⁊ osee. ij. ꝓmisit dicens. Desponsabo te mihi in fide. Ratificatū in incarnatōe in q̄ mediatoꝛ fuit archangel⁹ Gabriel. ⁊ q̄si notarius exigens consensum virginis ꝑ natura humana qđ vt fecit dicēs. Fiat mihi fm̄ verbū tuū. subito verbū dei vnitū ē nr̄e būanitati insolubiliter. ita vt nunq̄ alter alteꝛ dimittere neq̄ ꝓbū būanitatē. nec būanitas ꝓi verbū. nec etiā in morte. Qđ ꝛfiguratū fuit ā mrimonio Rebecce q̄ ꝑ pcuratorē abrae eliezer despōsata ē ysaac. q̄ xp̄z significat. postq̄ exp̄ssit cōsensū suū. Beñ. xxiij. nec alterā vnq̄ cognouit. ſz valde eā dilexit. Cōsūmatum fuit in cruce. Unde ibi clamauit. Cōsūmatū ē. qr ibi oñsa est plenissime dilectio eius. ⁊ sacra que ex ea hñt ꝓrutē ꝑfecte vnita est eccl'a. Uñ ⁊ filij nascuntur eccl'e Unde aplus. Hoc aūt dico. scilicet coniugiū naturale Uide exē pla. 2a. 2e. q. 125 ar. 8. Joh. xix. Eph. 5

magnū in xpo z ecclia sacrm. Ad cui⁹ ꝯiugij nuptias oēs vocanť. vt pabolice dr̄ Matth. xxij. de rege q̄ fec̄ nuptias filio suo z vocauit mlt̄os. Tertiū ꝯiugiū est tropologicū seu morale. Et siue dicať eē inter appetitū rōnalem seu spm̄ vt viz. z sensualitatē vt vxorē. q̄ frequēter ꝯtranť adinuicē. q3 vt dr̄ ad Gal. vj. Caro cōcupiscit aduersus spm̄. sic mlr̄ ꝯtrať viro. dz tū sensu alias subīci viro. i. spm̄. fm illd̄ Gen. iij. Sub viro

distin. 24 c. 7. prāte eris. z ipse dñabit tui. De b̄ mgr̄ in. ij. sen. Uel etiā mr̄imoniū morale dicať inter intellectū z sapiaz sumendo sapiam. p vera noticia cū rectitudine vite. p ut sumūt stoyci. z etiā scr̄ura sacra i libris sapiētib⁹ frequēter. Un Sap. viij. dic̄ sapiēs. Hanc sapiam ex q̄siui a iuuentute mea: z q̄siui mihi spōsam assumere z amator fact⁹ forme illi⁹. ex hac generanť filij bonoz operū oēs plures. Et figurať p despōsationē rachel. facā iacob. q̄ erat ꝯgo pulcerrima z aspectu venusta. et b̄ ad fontē aquarū. q3 maxīe ad lectionē sacraz lr̄az. Gen. xxix. Potest etiā adoptari ad religionē quālibet. vt ipsa dicať vxor. z ingressus marit⁹ ei⁹. Aut eti am ad ecclias quāliber. cui⁹ spōsus dr̄ plarus. q̄ alteri viro. i. plato adherere nō pōt. nisi eo mortuo p aliquē modū. nec ipse alteri ecclie adherere sine debita licētia xpi. q. 1. Cleric⁹. Et vt dr̄ ex d̄ trāsla. Inter corpalia. nō hūana prāte sz diuina ꝯiugiū spūale dissoluiť. ibi vide. Omia hec ꝯiugia designat cōiugiū naturale. Sz vltimū scz inter animū z ꝑrutez q̄libet debet se reperire. z sic beatus es. z bene tibi erit.

Quantū ad secūduz. §. II.

scz de ꝯiugio naturali seu carnale. q̄le esse debeat. innuit psalmista cū subdit. Uxor tua ꝛc̄. Dicit apl's ad Heb. xiij. Honorabile connubiū z thorus imaculat⁹ Fornicatores aūt z adulteros iudicabit de⁹. q. d. tunc status ꝯiugalis est in honore corā d̄o z boīb⁹. q̄n thorus imaculatus. i. fidē alter alteri fuat. vitādo adulteria z alias corruptelas q̄s de⁹ iudicat ad mortem eternā. Un dicit vxor tua. vt sit tibi soli. z tu ei ecōuerso. Sz vtrū sapiēti ꝯueniat sumere vxorē. etiā a pbis

1tro. §. i fi. disputatū est. Et q̄uis meli⁹ sit extra ꝯiugiū eē si caste viuať. tū si nupserit ꝯgo non peccat. inqt apl'us. i. Cor. vij. Uir vel mulier. Et melius est nubere q̄s vri. uit idē apl's. Et est cōparatio abusiua. q3 nubere nou est malū. sz vri. sequēdo illicitas corruptelas malū z dānabile est. Sit g̃ tibi vxor. sed vxor tua sicut vitis ꝛc̄.

Ubi tria nota circa matrimonium carnale. ad hoc vt beatus sis. z bene tibi erit.

Ut ab impedimentis matrimonij vtraq3 persona sit libera. ibi. Uxor.

Ut viri anima sit dei timida. ibi. tua.

Ut mulieris vita sit bonoz fecunda. ibi. sicut vitis.

Quantū ad primū. §. III.

bui⁹ sc̄dm̄ptis. vt aliq̄ tibi sit vxor. vel aliq̄s sit tibi vir oportet. q̄ sit libera ab impedimentis que dirimūt matrimoniū. z tūc erit vxor tua. Naz si aliq̄ de ipis haberet. nō esset vxor sed ꝯcubina. Et ista impedimēta sunt duodecī q̄ in his ꝛsibus ꝯtinenť. Error. ꝯditio. votū ꝛgnatio. crimen. Cult⁹ disparitas. vis. ordo. ligamē honestas. Si sis affinis. si forte coire neq̄bis. Hec sociandā vetant cōnubia facta retractāt. Nec diffuse tractanť a thcologis z canonistis fm doctrinā magistri Sentē. in. iij. z Brani in decretis. Sz omissis multz qōnib⁹ q̄ circa hec fiūt breuissime substantiā tāgēres

di. 26. hē. 27. causa z pluribus seqntibus. Prio ergo oportet q̄ in mr̄imonio vt teneat. non sit error naturalē circa psonā cui⁹q̄ ꝯtrahiť. Nā si ds intēdat ꝯhere. z b̄ exprmat cū berta filia iobis. z sibi ꝑsentak ꝑalia q̄s sit illa. z inꝛeā asseritse assentire in ꝯiugē vt bertā. illa nō est sibi vxor. q3 nō intēdit de ea. Sed si eēt alt⁹ error fortune vel q̄litatis. puta q3 bertā estimabat esse diuitē z est paup. vel tunc bonā. z ē mala mulier. istō nō dissoluit mr̄imoniū. siue talis error sit in viro erga vxorē ducendā siue in muliere z ꝯsanguinei⁹ erga maritū. Et iō debes ꝑus ꝑitatē circa hmōi diligēter inq̄rere ne erres. q3 nō poteris penitere. Secundū impedimentū ē ꝯditio. s. seruilis. Nā q̄ intēdit ꝯhere cū ꝑsona libera. z vt in ꝑsonā liberā. cōsensum exꝑmit. repto q̄ sit serua cuiusdā. nō obligať. sz ꝑ illā dimittere z aliā sumere. Etiā ꝑ eē mr̄imoniū si error ꝯcurat in illā ꝯsentire. Nā z seru⁹ cū serua. z lib cū serua. z seruus cū libera ꝑ ꝯtrahere. z tenet mr̄imonium. dūmō sciať ꝯditio seruilis. Tertiū impedimētū dr̄ votū. z intelligit de voto. pfessionis in religionē tacito vel exꝑsso. cū tali ꝑsona hūte illud votuz nō ꝑt esse matrimoniū. etiā si esset ꝯsūmatū. nullū eēt. z separi opteret. Uel etiā q̄ emisisset votū simplex castitatis vel religionis (put plēs aliq̄ facūt) q̄uis non intraret religionē. nō ꝑ ꝯtrahere matrimoniū. nisi cū petō mortali. z dānatōe aīe suc. q3 frangit votū suū. Etiam si sup b̄ ꝯtrahat. nō ꝑ exigere debitū ꝯiugale a ꝯsorte absq3 petō mortali nisi cū eo dispenseť. reddere tñ alteri tenet. Quartū impedimentū dr̄ ꝛgnatio. i. parentela q̄ est triplex. naturalis. spūalis. z legal'. Cōsanguine⁹ nō ꝑt hre in vxorē ꝯsanguineā vsq3 ad q̄rtum gradū ꝯsanguinitatis. Et in linea trāsuersali. duo germani seu frater z soror dicunť carnales in ꝑmo gradu filij. coz in scō gradu. q̄ dicunť ꝛgnati seu consobrini. Et filij ꝯsobrinoz in tertio gradu. Et filij eorundē in q̄rto gdu. Trāsactu igit isto gradu. ꝑ fieri mr̄imoniū. z nō ꝑus. nisi p dispensatōz pape. In pentela spirituali q̄ ꝯtrahiť in baptismo. z crismať sacro. inter eū q̄ tenet. z cū qui tenet. nō ꝑt eē mr̄imoniū. nec iter cōpatrē z cōmatrē. nec inter eū qui tēt⁹ē. z filios eius qui tenuit. cū sint frēs spūales. Jn legali etiā ꝛgnatione inter filiā adoptiuā z adoptantē. nō ꝑt esse matrimoniū. Multa oret dicere ad plenioꝛē declarationē q̄ ob breuitatē dimitto. Quintū impedimentū dicať crimē. Ubi notandū q̄ duo sūt crimina que dirimūt mr̄imoniū etiā si esset ꝯsūmatū. Unū ē homicidium nō q̄cunq3. sz cū ds occidit gladio vel veneno mariti alicui⁹ ꝓpter b̄ vt eā hēat in vxorē. z ecōtra. cū mlier occidi procurat vxorē alicui⁹ vt hēat cū in viz. vel cum occidit viz suū vt habeat aliū eo ꝯsentiēte. Aliū crimen ē adulteriū cū vicz vir vel mulier ꝯmittit cū aliq̄. vel aliq̄ dans ei fidē. q̄ mortua coniuge sumet illuz vel illā in coniugē cū q̄ cōmisit adulteriū. Sextum impedimentū ē dispitas cult⁹. i. diuersitas fidei. Nam cū iudeo vel pagano nō ꝑt xpian⁹ vel xpiana ꝯtrahere matrimoniū. z si fecerit. non tenet. q̄nimo ḡuissime punit fm legē ciuilē z canonicā. si iude⁹ cū xpiana aut xpian⁹ cū iudea adinuicē carnal'r cōmiscenť extra matrimoniū. Sz z cū hereticis dz quilibet cauere ne contrahat mr̄imoniū. ne sil'ac ipe efficiať hereticꝰ. Septimū dr̄ vis. i. violētia. Mr̄imonia dñt eē liba. dic̄ lex. Un nō solū violētia absoluta fac̄ mr̄imoniū nullū eē. sed etiā coactio conditionata. si sit facta p metū qui cadat in constātē viz. puta cū puella aliter ꝛbere nolit a pentibus vt assentiat in aliquē coniugem. z illa vt euitet ꝛbera ꝛbis assentit. alio dissentiēs. Ud si ds inuenis inueniat in domo puelle vt cognoscet eā. z a consanguineis ei⁹ inuenienti b⁹ cū cōminať ei mors si nō cōtrahat cū illa p ꝛba de ꝑnti. ille ꝛo vt euadat pculū. ꝛbis nō intētōe assentit. nō ē mr̄imoniū. deberet tū assentire ad tollendū scandalū. exq̄ iniuriam facit

nisi aliud obstet. Octauū impedimentū dr ordo. s. sacer. Nā q ē ordiat⁹ in subdiaconū z supra. ñ pt ꝯbere mrimoniū. z si de facto ꝯbit. nullū ē. z ē excōicat⁹ que aūt ꝓtrahit cū tali ignorās illū ee ordiatū z ī sacrȝ. excusat ipa a pcō dū in ea ē ignorātia facti. Sz q̄ pmuz scit certitudinal'r, tūc dr eū dimittere. Et idē intelligit de q̄libet ꝓtrahente cū ea cū q nō pt ꝯbere. vt q. ē cō sanguinea vl affinis vl religiosa psona. Quouscz ignorat factū excusat a pcō nō aūt postcz nouit. Sz dimittere dr talē Nonū impedimētū dr ligamē. cū. s. ē alteri ligat⁹ priugio. z si est alligat⁹ p spōsalia tm. non dr cū alio ꝓtrahere nisi ī certis casib⁹ z cū debito modo. alis peccāt mortal'r. tā ille q dissoluit qm mrimoniū. etiā oēs q ad h coopant. Si āt ē obligat⁹ p ẏba de psenti nullo casu pt alteri tradi vtroq viuēte. siue ille efficiatur infirm⁹. siue pfug⁹ a loco z nil de eo sciat q̄ scit sufficiēter de morte ei⁹. nō pt nubere alteri. Et ī h offendūt plerūcz ꝯsanguinei. dū plus attēdūt ad honorē mūdi q̄z ad pceptū dī z salutē aīe. Contingit eñ aliqñ vl puella ꝓtrahat p ẏba de psenti cū aliq̄ ignorātib⁹ pentib⁹. qb⁹ vtiq ihōestū ē. z phibitū ab ecclia ꝓpter pcta q̄ inde eueniūt. vt appellet hmōi adulteria vñ. z graue pcm mortale. Cū vo postea venīt ad noticiā pentis talia nullo mō volūt assentire. reputātes sibi dedec⁹ z iniuriā. z tradūt eū alteri. Sz certe sc̄da nō ē vxor sz adultera z ꝯcubīa. nec illa dz eis assentire Quāuis eñ malefecerit clādestīe se despōsādo. pcius adhuc faceret aliū sumēdo. Decimū impedimētū dr hōestas siue publice hōestatis iusticia. Et h intelligit q cū aliqs ꝓcrit etiā spōsalia cū aliq̄ z nō secū matrimoniū. sed dissoluit id p morte siue p ingressū religionis. siue p aliū modū volūtariū siue inuitū. ille non pt ꝯbere mrimoniū cū alia ꝯsanguīea illi⁹ vsq ad q̄rtū gradū iclusiue. Et sil'r illa despōsata nō pt ꝯbere mrimoniū cum aliq ꝯsanguīeo ei⁹ q̄ fuit sibi spōsus vsq ad q̄rtū gradū. Undecimū impedimētū ē affinitas hec ꝓtrahit ex copula carnali cū miere. Nā cū q̄s ꝓtrahit mrimoniū cū berta. puta, petri. oēs ꝯsanguinei petri vsq ad q̄rtū gradū efficiūt affines berte. z ī eo gradu q̄ sūt ꝯsanguinei petro. Null⁹ ergo coz. mortuo petro. pt ea ducere ī vxorē. Et ecōtra oēs ꝯsanguinei berte sūt affines petro. Un mortua berta. nulla ꝯsanguinea ei⁹ vsq ad q̄rtū gradū poterit petr⁹ hr̄e ī vxorē. Et h nota diligēter q̄ ex hoc fere oīs affinitas ꝯbit etiaz p fornicatoz. Un nulla ꝯsanguinea ei⁹ quā q̄s cognouit carnal'r p adulteriū vl fornicatoz vl incestū seu sacrilegiū. poterit hr̄e ī vxorē vsq ad q̄rtū gradū. Et si cōtrahit cū tali. nullū ē mrimoniū. sz oportet q̄ dissoluat vel saltē p papā dispēsēt. Duodecimū z vltimū impedimētū dr ipotētia. cū. s. q̄s ꝓpter maleficiū. vl ꝑpt aliud naturale impedimētū nō pt exercere actū ꝯiugalē. q̄ nō oportet p nūc aliter explicare. Si cū tali eēt cōtractū hz iudiciū eccl'e examiare materiā. Et nō solū ī isto sz in oī alio casu dubio z q̄stiōe mrimoniū hz eccl'a iudicare. nō iudex sc̄aris. Ab his ergo impedimētis oportet viz ee libe. etiā mulierē vt sit vxor tua tc̄. Et ō his impedimētis hēs diffuse in. c. se. Sz vrz sapiēti ducenda sit vxor. Hiero. ij. lib. ꝓra Jouinianū dicit hāc q̄nē motā in libro quē fec⁹ theophrast⁹ aureol⁹ de nuptijs qui fuit discipul⁹ aristotel'. designat⁹ ab eo in morte p cipu⁹ sup oēs alios discipl'os suos. Ad quē vt ad principalioꝛē seu sapiētioꝛē defūcto aristotele ꝯuolauit academia. Dicit igit ī dicta q̄ne cum diffiniuisset. Si pulcra eēt mlr. si bñ morigerata. si hōestis pentib⁹ nata. si ipe san⁹ z diues. sic sapiēti aliqñ inire mrimoniū debere. statim intulit. Dec raro ī nuptijs vniuersa cō cordāt. Nō ē igr sapiēti ducēda vxor. Primū igr ipediri studia phie. nec posse quecz libris z vxori piter inseruire. Multaq̄ ee q̄ matrona ꝯ vsib⁹ nec̄ia sūt ꝓcurare vestes. aur. gēme. sumptu⁹. ancille. varia supellex. lectice. z exedra deaurata. Deinde p totas noctis garrulitates ꝯquestiones. illa ornatior ꝓcedit in publicū. hec honorat ab omnib⁹. ego in ꝯcu feminaꝝ misella despicior. Quid aspiciebas vicinā. quid cū ancilla loq̄bar. de foro venies quid attulisti. Nō amicū hr̄e possum⁹ nō sodalē. alteri⁹ amorē suū odiū suspicat. Si doctissim⁹ pceptor in q̄libet vbiū ferat. nec vxorē relinquere nec cū sarcina ire possum⁹. Pauperē alere difficile est diuitē ferre tormentū. Adde q̄ nulla est vxor sz electio. sz q̄liscūcz venerit est hñda. Si iracūda. si fatua. si deformis. si supba. si fetida. q̄cūcz est p nuptias discet⁹. Equus. asin⁹. bos. canis. z vilissima mācipia probant pius. z sic emunt. sola vxor nō oñdit. ne an displiceat q̄z ducat. Si tota domū ei ꝯmiserȝ. seruitutiz ē si aliq̄d tuo arbitrio reseruaueris. fidē sibi hr̄i nō putabit. z in odiū ꝓrect z iurgia. z nisi cito ꝯsolueris. anus venena gabit. Aurifices z institores gemaꝝ. sericarū q̄ vestiū. si intromiseris. piculū pudicie est. si phibueris suspitiōis iniuria. Uel quid pdest diligēs custodia. cū vxor ipudica seruari nō possit. pudica nō tēat Infida. eēm custos castitatis ē necessitas. Et illa ꝙe pudica ē dicēda. cui licuit peari. sed noluit. Pulcra facile adamat. feda facile ꝓcūrat. Difficile ē custodire q̄ plures amāt. molestū ē possidere q̄ null⁹ hr̄e vel amare dignat. Minori tñ miseria deformis hr̄. q̄z formosa seruat. Nihil ei turpiū. ei q̄ tot⁹ ꝑti vota suspirāt. Nō si ꝓpter dispēsatoꝛ dom⁹ z languoris solacia. z fugā solitudinis ducant vxores. multo utiq melius fuus fidelis dispensabit q̄uere dñi obediēs. z ei⁹ dispensatoꝛ obtpans q̄z vxor. q̄ in eo se extimat dñam si ꝓtra viri faciat volūtatē. Assidere egrotāti melius pōt amici et ẏmule bñficijs obligati. q̄z illa q̄ nob ipuret lachrimas suas. z hereditatis spe vēdat illuuiē z solicitudinem incrans. languentis animū despatōe ꝓturbet. Nō si ipsa lāguerit cocgrotādū ēt nūcz ex ei⁹ lectulo recedēdū aut si bōa fuerit vxor z suauis (qđ tñ raro aut vix ē) cū pruriente opter gemere. z cū pditante torq̄ri. Sapiēs aūt nunq̄z sol⁹ esse pt. hz secū oēs qui sunt. quicz vnq̄z fuerūt boni. z ainm libe. q̄cūcz vult trāsfert. qđ q̄z corpe non potest cogitatione complectit. Et si hoīs copia defuerit. loquit cū deo. nunq̄z minus solus erit q̄z cū solus fuerit. Postro liberoꝝ causa vxorem ducere. vt vel nomen nr̄m non intereat. vel habeamus psidia senectutis. z vt certis heredū vtamur auxilijs stolidissimum est. Quid eñ ad nos recedentes e mūdo ptinet si nomine nostro alius non vocet. cum z filius non statim patris vocabulum referat. z inūerabiles sint q̄ codē nomīe nuncupent. Et q̄ senectutis auxilia sunt. nutrīri dom⁹ illū qui aut por re forte moriat aut puerilissimis moꝛbis sit aut cerre cū ad maturā etatez venerit tarde ei⁹ mori videaris. Et ꝯcludit Hiero. hec z hmōi theophrast⁹ disserēs quē xp̄ianoz nō suffundat. q̄z puersario in ecl'a. Nō aūt dictū ē. s. vt nō ducat vxor a sapiēte ꝓpter pdictas causas. intelligenduz est si caste viuat. Nam alias vt dicit apl's. i. Coz. vij. Melius est nubere q̄z vri. i. cadere in damnabiles coruptelas. phil. 3.

Oō sapienti vxor nō est ducenda.

Quantū ad secū. §. IIII

dum scē ꝓtis ꝓncipal. s. qualis debeat esse maritus. hoc potest elici ex hoc q̄ dicitur. Tua. i. tui. Et referat ad id qđ dixerat in ꝓncipio illius ps. s. Beati oēs qui timent dñm. qui ambulant in vijs ei⁹. Labores manuū tuaꝝ quia manducabis tc̄. sequit. Uxor tua Qual dz cē maritus

sicut vitis abundans. qui es de numero eor qui timent dñm ꝛc. In quib verbis notant tria que debent ee in bono marito. Ut in interioribz sit timorosus. ibi. Beati omnes qui timent dominum.
Ut in opib sit fructuosus. ibi. q ambulant in vijs eius
Ut in laboribz sit studiosus. ibi. Labores ma. tuarū.

Primo bon⁹ marit⁹ dz esse timorosus. certum ē q scriptura sacra btm asserit qui deū timet. Prouerbi. xxviij. Btus vir qui sp est pauidus. Nam vt dicitur Eccli. j. Timor dñi expellit pctm. Per hoc em q quis timet iudicia dei ꝛ penas in pnti vel in futuro pctis reseruatas. pnaz agit de pcto ne incidat in eas. psal. cxviij. A iudicijs tuis timui. Ex hoc etiā q qs timet pdere grām ꝛ amicicia dei. q nō pdit nisi per peccatū abstinet se ab illo ne cōmittat. Prouer. xv. Per timorē dñi omnis declinat a malo. Et cū psiderat qs q deus sp inspicit opa ei⁹. timet ne inueniat in eis piger ꝛ negligens. Eccs. vij. Qui deū timet. nihil negligit. Dz ergo vir hre istū timorē dñi. ꝛ cū eo nuptias ꝛ piugū exercere. Unde ꝛ de scto iuuene Thobia ꝛ vxore ei⁹ sara scribit Thobie. viij. q nuptias pueriū cū timore dñi exercebat. Et ad h instruxit eū angelus raphael dicēs Accipies vginē. s. saram cū timore dñi amore filiorum magis q libidine ductus. Thob. vi. declarans sibi q septē alios maritos quos illa sacra virgo hūerat. idō suffocati sunt a diabolo cum accesserunt ad eā q non cū timore dñi. sed vt libidini solum vacarent. sic equ⁹ ꝛ mulus quib⁹ non est intellectus. intendebant exercere piugū. Et in his habet prātem demonū sp. q ad aīam occidendi. aliqn etiā q ad corp⁹ nocendi per maleficia ꝛ actus inordinatos. Omnis adulter est in vxorem suā amator ardentior inquit sextus pitagoricus. xxxij. q. iij. Origo. Scdo dz esse in opib fructuosis ꝛ p hoc ambulat in vijs eius. Unde em q̄b itur ad dominū sunt opa virtutū castitatis. caritat⁹. eqtat⁹. ꝛ huiusmodi. Ambulet ergo maritus p viā castitat⁹ cōiugal⁹. Fuādo illō Thob. iij. Attēde tibi ab oīi fornicatione. ꝛ pter vxorē tuā nunq̄ patiaris crimē scire. Aīa q̄ sumas vxorē ab oīi actu carnali necesse est te abstinere als fornicatōz incurres q̄ ē soluti cum soluta et pctm mortale. ꝛ damnatōz eternā nō euades. teste apostolo. Neq̄ fornicatores regnū dī pscq̄nt. i. Lor. vi
Tho. i sū. ꝑtra gra. li. 3. ca. 122 ꝛ in q̄li. 3. q. 3. ar. 2. qō multi fatui nō credūt. Sed hereticus esset q̄ primā crer affirmaret fornicatōz nō ē mortale. Pestq̄ aūt accepisti vxorē ambula p viā castitatis ꝓiugal⁹. Fuando illi fidē mente ꝛ corpe nō accedendo ad alias. quia adultery esset ꝛ crimen gue ꝛ ꝓtra diuinū sacrm. Mirabile est q virt oīno voluntyxores esse castas. nec ad aliū aspicere viz. ꝛ qñ inhoneste se brēnt. ad maximā iniuriā sibi ascribūt ꝛ merito. quia inducit sibi tal' maximā verecundiā ꝛ ꝓfusionē. Nam mulier adultera est obprobriū tot⁹ pentele detestabil' ꝛ abominabilis coīa deo ꝛ toto mundo. digna igne tempali ꝛ eterno. Sed ipis maritis videt sibi licere oēm inhōestatem exercere. nullā fidē seruātes vxorib. Et certe cum viri excellant cēter in vigore rōnis mulieres. nō min⁹ peccāt. sed graui⁹ viri adulteri q̄ mulieres adultere. ꝛ ira digni igne eterno ꝛ p excōicatōz puniendi ab ecclesia cū ad iudiciū adducunt adulteri sicut adultere. Et multo magis sodomite et incestuosi. nō ꝓtenti vxoribus suis. cremandi sunt igne tpali ꝛ ab oīb detestādi Ambr. Nemo sibi blandiat de legib. q̄ nō licet mulieri. nō licet viro. xxxij. q. iij. Nemo. Licet em leges seculi nō puniant ita maritos cū solutis se miscētes sic adulteras mulieres. tū lex dei ꝛ eccle equal'r punit.

Ambulet scdo vir per viā chantatis vt diligat vxorem. nō solū fm carnē. sed magis fm spm̄ put admonet apl's dicens. Viri diligite vxores vras. sic chr̄ist⁹ dilexit eccl'am. s. sponsam suā. Dilexit vtiq̄ nō vt esset pulcra corpe. sed virtute ꝛ mente admonēs ꝛ corrigēs eā frequnter. Cū ergo ppendit vir vxorē esse vanam. se purpurissa ꝛ cerusa linientē. dz eā reprehendere. si audit eā nimis loquacē ꝛ verba irrōnabilia loquētem. vt faciunt. ꝛ pcipue cū sunt irate. reprehēdat (vt egit. iob) vxorē suā dicens. q̄si vna de stultis mulieribz locuta es. Job. j. ꝛ sic de alijs vitijs. Ambulet etiā vir in vijs dñi. s. equitatis ꝛ iusticie. vt hēat eā nō vt ancillā q̄ de pedib ei⁹ nō est formata. nec vt dñam suā. q̄ nec de capite. sed vt sociā ꝛ sororē. Nā de medio ei⁹. i. de costa pectoris ade. formata est eua. Beñ. ij. Prouideat ergo deceter fm statū suū in necessarijs. victus vestitus. ꝛ familie. Est em caro de carne sua. vt ait Adam Beñ. ij
Nemo aūt carnē suā odio habuit. sed nutrit ꝛ fouet eā ait apl's. Nō eā sine cā verbis exasperet. aut despiciat. aut verbis maleficis ꝛ ꝓtumeliosis afficiat vel inhonestis. Et licet in gubernādo domū vir sit superior. tū in debito coniugali sunt eq̄les. j. Lor. vij. Ux vxori debitū reddat. ꝛ vxor viro. salua tū sp oī honestate. ꝛ exclusis bestialitatibz hoīm. Tertio dz vir esse studiosus in labore. Hō em̄ nascitur ad laborem. Job. v Et ꝓmo marito fuit dictū. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Beñ. iij. Et hoc est qd subdit pō. Labores manuū tuarū qz māducab. i. ex labore tuo. pcurab tibi ad manducandum ꝛ familie tue. Dz ergo vir facere aliqd exercitiū corpale licitū. vñ lucrē p vita sua. Nō tū sumat exercitiū vñ vsuras exerceat vl' fraudes ꝛ mendacia. qz pot⁹ erit furtū q̄s lucrū. Qui furabatur ait apl's. iam nō furet. magis aūt laboret manibz suis vt habeat vnde tribuat necessitatē patienti. Cū ergo audierit mulier que maritū querit viz talem secure illū accipiat. qz quiete viuet. ꝛ bñ sibi erit.

Quantū ad tertiū .§. V

scdo ptis ꝓncipalis. s. qualis debeat esse vxor notatur cū dr. Sic vitis abūdans in lateribz dom⁹ tue. s. erit vxor. Ubi sciendū q vxor vt dr in carholicon. dr q̄si vir xor. qz antiqtus puelle nubentes iungebantur suaui ꝛ odorifera vnctione. Unctio designat lenitatē odor bonā famā q̄ dz esse in vxore. Dz em esse lenis ꝛ mitis ꝓsolans viz in afflictōib suis ꝛ bone fame. Et ad hec vt sit bona vxor. ꝛ bñ tibi sit ex ea oportet q̄ habeat tres conditiones.
Ut habeat in moribz būilitatē. ꝛ sic erit vitis.
Ut hēat in actib bonis fertilitatē. ꝛ sic erit abūdans
Ut hēat in egressib raritatē. ꝛ sic erit in lateribus domus tue. Assimilat hāc vxor viti. Dicit em sic vitis p hūilitatē. Quia sic vitis ex se tendit ad terram: nec ascendit sic alie arbores. ita vxor debet esse būil' intelligens se terrā esse. Sit būilis in aspectu vt non erigat ceruicē vel oculos sup hoīes. Hūilis in vestitu. vt non portet vestes cū longa cauda ꝛ varios ornat⁹. Aplus j. Thi. ij. Ornantes se nō i tortis crinib. nec in veste ꝑciosa auri vl' argēti ꝛ margaritis. sed in sobrietate. coperiendo nō solū collū ꝛ pectus. sed ꝛ caput. In affatu vt loquat pacē non contendendo ꝛ verb⁹ marito rndendo cū est iratus. sed se humiliando. Uastbi regina ꝓter suā supbiā. quia noluit obedire assuero regi marito suo q̄ misit p ea. repulsa est a piugio eius Basili ꝛ regno. vt hr Hester. j. Debet ergo vxor viro obedire in oīb licitis ꝛ honestis ꝛ eu⁹ reuereri. Sic sara reuerebat abrahā viz suū vocans dñm. Ū dic petr⁹ in canonica sua. j. Petri. iij. c. Mulieres subdite sint viris suis. Debet secundo esse fertilis in fructibus vt sit vitis abundans. Et dicere valeat illō Eccl. 24.

Ego q̄si vites fructificaui. Et facere q̄dem fructum fi
lioz ꝛ abundare in eis. hoc est in voluntate dei. Vñ
si habet puer laudet deū. si nō bz ozet deū. Et si vult
etiā ad ꝺ̄ciat votū. vt fecit anna vxor helchane q̄ gobti
nuit filiū samuelē. i. Reg. i. Si nō exaudiť. non con
tristeť. et q̄ deo nō placet. Nec vir ꝓter b̄ eā exosaz ha
beat. multis filij sunt causa damnatōnis. Sed semꝫ
fructificet ꝛ abundans sit in fructib⁹ bonoꝝ operum
vt filijs sit ille sanctissime ꝛ nobili sponse. de q̄ ait Sa
lo. puer. xxxi. Mulierē fortē q̄s inueniet ꝛc. Manuz
suā misit ad fortia ꝛ digiti eius apprehenderunt fu
sum. manū suā aputt inopi. ꝛ palmas suas extendit
ad pauperes. Mittat ergo manuz opis ad fortia. i. ad
ea que sunt difficilia ꝛ magne importantie cum expe
dit sicut fecit regina hester que ꝓ liberatione ꝓpl̄i sui
a morte post orōnes ꝛ ieiunia ꝛ mortificatōz humilia
tionis. accessit nō vocata ad regē affuez maritū suuz
exponens se in hoc piculo mortis. q̄ sicerat statutum
q̄ q̄cūq; ad ipm regē accederet nō vocat⁹ occideretur
nisi rex subito sceptro suo eū retigisset in signū demen
tie. ꝛ ꝓ b̄ revocauit sniaz illā iniuste datā a rege cōtra
ꝓpl̄m. vtz in libro Hester. Sic etiā fecit rebecca q̄ pru
dentissime opata est vt iacob filius eius obtineret bñ
dictionē paternā. ꝛ ius ꝓmogeniture quā ꝛgnouit a
deo sibi collatā. ac etiā viro suo Isaac psuasit vt ipm
Jacob filiū eoz mitteret in mesopotamiā ad tempus
vt daret locū ire frīs sui. Beñ. xxvij. Opata ē prudē
ter. ꝛ abigail portans munera magna ad dauid et so
cios. ad mitigandū ira suā contra nabal virū suum
quez disposuerat occidere ꝓpter verba iniuriosa dicta
nuncijs suis. i. Reg. xxv. Opata est ꝛ vtiliter rachel
vxor iacob recedēs a pre suo labā iniusto. sine noticia
ei⁹ ꝛ furās ei ydola sua ne ydola adozaret vteri⁹ ꝛ ab
scōdit sub stramentis sup q̄bꝫ sedebat. ne ea reperet pa
ter suus tabernaculū vbi manebant pquirēs. ne vir
su⁹ iacob de furo argueret. Beñ. xxxi. In talibus ergo
manū opis mittat ad fortia. sustinens potius ifamiā
ꝛ mortē q̄s fidē frangat. adulteriū cōmittens. vt fecit
susanna erga illos iniq̄s senes. Dañ. xiij. Et si vir in
firmeť etiā grauissime ꝛ toto tpe vite suc ꝛde ꝓspita
te deueniat ad miseriā. fortiter opeť cum iuuando ei
deuoto fuiendo cū eo incomoda sustinendo. sicut feč
anna vxor thobie seniozis. eū cecū factū ꝛ pauperem
nō derelinques. sed de suo labore texendo sustentās.
vt Thob. ij. pz Sed ꝛ digiti eius apprehendāt fusuz
i. nō dedigneť etiā būilia ꝛ vilia facere quecunq; opoz
tet. vt nere. coquere. domū mūdare ꝛ bmōi. Et ꝺe octa
uiano ꝛ Harolo legiť q̄ filias suas doceri fecit ope lani
fico se exercere ne ociosi eſſent. Etiā filios cum habet
ꝛ pōt etiaz si diues sit ablactare debet. Reprehendit
greg. Mulieres q̄ cū possint nō lactant ꝓpios filios
sed dant alijs ad nutriendū. q̄ nutrices cū frequenter
sint ebriose. discole. ꝛ luxurioſe. q̄ nutriunť ab eis lacte
imbibūt mores eaz. Debet demū extēdere manū ad
pauperes facere eis elemosynā. solēt. viri dimittere vxoꝛi
bus suis. q̄ facere dñt ꝼm facultatē. Norabl̄r tamen
dare nō dñt elemosynas sine consensu viroz. Tertio
debet esse rara in discurrendo extra domum. Nam di
cit in lateribus domus. s. sit vxor. non dicit ī plateis
ad tripudiandū. in ostio dom⁹ ad fabulandū vl̄ mur
murādū. in fenestra ad ꝓcandū. sed in lateribꝫ dom⁹
tue. intra domū nunc in vno latere seu loco. nūc ī alio
aliq̄n in camera ad orandū. aliq̄n in salario ad ordi
nandū. aliq̄n in coq̄na ad puidendū ꝛ bmōi. Dic̄ b. Am
broꝝ. de gloriosa ꝛgine desponsata Ioseph. Prodire de
domo nescia. nisi cum ad eccl'am veniret et b̄ cum lex
mandabat. sed ꝛ tunc non sola. sed cum coniuge suo
sociata ibat ad templū in festo ꝛ cū filio. vt scribiť Lu.
ij. Multū em̄ attendere dz ad obseruatōz fame bone
Et ideo ꝙuersatōz ꝓsonaꝝ suspectarum vitet ꝛ acces
sus ad loca indebita vel non debito tpe. Dicit sapiens
Prouerb. xix. q̄ domus ꝛ diuitie a pentib⁹. s. dantur
filijs. vxor aūt bona a dño ꝓpatur. q. d. Bña dei spec
alis est. vt ꝺs bonā vxorē habeat. Et ideo cū fieri dz
ꝙiugiū. vtraq; ps dz facere orationes ꝛ ab alijs bonis
ꝓsonis ꝓcurare. vt dñs det sibi bonā societatē. Nam si
malā inuenerit. purgatoriū sustinebit. ꝛ tñ patiēter fer
re oportebit. q̄ dissolui vel separi non potest. Si bo
nam societatē habebis. beatus es ꝛ bene tibi erit. vñ
dr̄ mulieris bone beatus vir. Sapiens em̄ mulier. vt
dicitur Prouerb. xiiij. edificat domum suam. i. multi Eccli. 26
plicat omnia bona sicut vitis abundans in lateribus
domus tue. que latera. i. loca domus ipleť bōis. In
sipiens aūt extructā manibus destruet. i. opibus suis
exterminabit familiā ꝛ subam. sicut fecit illa pessima
iesabel vxor achab regis israel. ꝛ demū ipa extermina
ta est. vt dr̄. iij. Reg. xxi. c.

Quantū ad tertiū §. VI

ꝓncipale. s. effectū ad quē ordinatū est matrimonium
istud ꝓncipaliter. est procreatio filioꝝ qui ad dei cultum
nutriank. ꝛ hoc ē q̄ subdit. Filij tui sicē nouelle oliua
rum. s. erūt. i. pulcri moribꝫ sp virides virtutibus. vi
ctoriosi in tribulationibus ꝛ tēptatōibꝫ. oleū pducen
tes in miseratōibꝫ. Oliua em̄ pulcra ꝛ sp viridis si
gnificat victoriā. ꝛ pducit in fructū oleū. Equidē b̄re
filios bonos. ꝛ filias bonas non est in ptāte pentum
sed dei miserentis. ꝛ ipius filij se ad hoc disponentis.
Vñ inuenimus in scripturis optimos patres būisse
pessimos filios. O q̄s bonus ꝛ pius fuit ezechias rex 4.reg. 21.
iuda. ꝛ tñ filiuz sceleratissimū habuit manassen. Ma
lus fuit amon. sed optim⁹ fuit fili⁹ ei⁹ iosias. Sancti 4.reg. 22.
fuerunt Jacob ꝛ Rachel ꝛ lya. ꝛ tamen filij eoz aliq̄
fuerunt boni. vt ioseph. aliqui mali quasi oēs coniurā Beñ 37.
tes in mortem ꝛ vendit tionē frīs. ꝛ sic de alijs. Uez ē
tamen q̄ cōiter sic accidit. q̄ bona arbor bonos fru Mat. 7.
ctus facit. ꝛ econtra. q̄ boni parentes sunt solliciti cū Lu. 6.
ad hoc teneantur iure diuino ꝛ humano. instruere fi
lios in bonis moribus. ꝛ semel imbuta recens ſuabit
odorem. testa diu. vt dicit Horatius. Si ꝺs suoꝝ ꝛ
marie domesticoz curā non bz. fidē negauit. i. fideli
tatē naturalē. ꝛ est infideli deterior. vt dr̄. i. Thimo. v
c. Sicut ergo nutrimentū corpi debet ei puidere. ita
ꝛ anime ꝓ bonā doctrinā. Unde ꝛ Crisp. dat istā regu
lam. O, quando quis vult sumere coniugem bonaz
attendat ad parentes eius. quia si bonos nouit. veri
simile est q̄ bñ instruxerunt filiā suā vel filiū. ꝛ inde
talis bona vel bonus sit. Et econtra si parentes mali
sunt ꝛ inhonesti. ꝛ filij ꝛ filie superbi discoli ꝛ bmōi. vt
pentes sui. Et q̄ filie quasi ꝛtinue ꝙuersanť cū matri
bus. paz cū patribus. Iō ex matrū moribꝫ ꝑ coniec
turare de moribꝫ filie. q̄ ponit ꝓ ꝙiuge. Multa men
dacia dicunt in bmōi ꝛtractibus. ꝛ est graue pecca
tū. vt pessima iuuencula dicať bona. ꝛ paup iuuenis
lusor ꝛ deuius. dicať diues ꝛ bonus. Et iō nō omni
bus oīa credas. sed quere diligenter. non respiciendo
tantū ad doctē. sed ad mores. Filij tui ꝓ tuā instructio
nem sint. vt nouelle plante oliuaꝝ. Admone vt sint
pulcri in exteriori conuersatōe. vt non sint aduſti car
nali luxurie operōne. sed virides castitate. Et q̄. vt dr̄
xxviij. q. i. Sepe. Sepe maloꝝ ꝙsortia bonos corrum
pūt. ꝛtomagis eos q̄ ad vitia ꝓni sunt. vt adolescen
tes. Ideo admone ō ꝙuersatōe honesta. ꝛ remoue eos
ab inhonesta. assuesc̄at fortiter sustinere aduersa incō

meditatos labores. vincere temptatones. esse pauperibus misericordes. Sic thobias docuit filiū suū ab infantia timere deū. z abstinere ab oīi pcō. z postea in pticulari. q deū laudaret sp z adorare ad cū. consilia sapientū q̄reret. a superbia sibi caueret. mrēm honoraret. castitatē seruaret. misericordiā z elemosynā exhiberet. vtz Thob. iiij. Sic pentes sare vxoris. Thobie iunioris monuerunt eā honorare socr. diligere maritū gubnare familiā. z irrepbensibilē se custodire. Thobie. x. c. Sic pentes susanne docuerūt eā z crudierunt fm legē moysi in timore dñi. Hāc aūt pentes. q ignorātes sunt z patr deū timētes. nec filios vel filias sciūt p se erudire. Et qō pcius est. q nec curant eos mittere ad p̄dicatones. morar puella in domo, nunq audit ꝟbū dei. z sic bestia accedit ad ꝯiugiū. z vt bestia hz se in ꝯiugio. De gubernatōe familie quō dz se hō hre ad vxorē. filios z suos. z ecōuerso ipi ad eos. hēs etiā diffuse in. iiij. pte. ti. i. c. De prudētia economica.

De vitijs z spēb⁹ varijs luxurie q̄ ꝑmittunt etiaz a ꝯiugatis. hēs. s. in. ij. pte ti. de luxuria. c. de adulterio z alijs capitulis. De castitate coniugali habes in quarta parte titu. de tpantia. c. De castitate. De alijs q̄ ptinent ad matrimoniū initiatū. confirmatuz z ꝯsummatū. z pcis que circa hoc ꝑmittunt, habes in sequentibus capl̄is hui⁹ tituli.

De impedimento mr̄imonij. qō dr̄ error persone.
Capitulum secundum.

RElinquet homo patrem z mrēm z adherebit vxori sue. z erunt duo in carne vna. Gen. ij. Que ꝟba referēs xp̄s phariseis. vt hr̄ Mat. xix. instituit mr̄imonium vt esset sacr̄m ecclesie. quem statum approbauit in nuptijs se reperiens quas miraculo nobilitauit. Ar. ad hoc. xxx. dist. Nec scripsimus. Et tria insinuant in dictis verbis. Primū est impeditio mr̄imonij que resecat. q relinquet hō p̄rem z mrēm. s. vt nunq ꝯtrahebat cum talibus. Nullo em̄ tpe mundi licuit filiū cū matre. vel filiam cum patre contrahere. sed in principio ꝓpter paucitatem licuit viro contrahere cū germana. z in pcessu tpis per legē diuinā additi sunt q̄dz gradus. per legem canonicā alij gradus. z alia impedimenta quoz q̄dam tantū impediunt. q̄dam etiam dirimunt. z de his ꝑmo agef. Scōm est ꝯtractio eius q̄ insinuat. q adherebit vxori sue qō fit ꝯbendo cū ea. Et ꝑmo q̄dem p ꝟba de futuro per spōsalia. Secundo p ꝟba de ꝑnti. z tunc adheret ꝯsensu. Tertio p copulā. z tunc adheret corpe. Et de his subsequenter agit. Tertiū est affectio eius ad quā ordinat. q erūt duo in carne vna. i. ad istud opus. s. ad pcreandū prolem q̄ cōiter est vna. quam etiam tenent nutrire z moribꝰ instruere quod fieri nō pt sine mutua cohabitatione. z ideo de iporz ꝯiugatoz ꝯuersatione agit supra in sermone p̄cedenti. Sciendum ergo mr̄imonium in lege ciuili canōisata. xxvij. q. ij. §. i. sic diffinit. Matrimoniū est viri mulieriscq̄ coniunctio indiuiduā vite ꝯsuetudinē retinens. Dicit viri z mulieris ad differentiā coniunctionis bꝰtoz z sodomitaruz. vbi masculi in masculos. z femine in feminas turpitudinem opant. Dicit etiā viri z mulieris in singulari. q nulle vnq̄ licuit mulieri hre ples viros. nec in hoc vnq̄ dispensauerat deus. Nec vlli viro licuit plures vxores habere nisi ex dei dispensatōne. extra de diuoz. Baudemus. In q̄ dispensatum est apud plures patres veteris testamenti. vicz Abrāā erga duos. Jacob erga quatuoz. Dauid erga plures z hoc ad dilatandū cultum dei q̄ solūmodo fuabat in familia illoz patrum alijs ad idolatriā declinantibꝰ. Multiplicat autem cultus dei p plis carnalē multiplicatōz illoz. ū etiaz ad designandū eccl'e mysteriū. s. q xp̄s deberet sibi dispensare ecclesiā non solū vnam vnitate fidei z dilectionis. sed plures respectu diuersitatis locoz z rituum vnde assumpti sunt. z in q̄b etiam in fide ꝯuersatur. Nam alij vocati ex iudaismo. alij ex gētilitate. Et alios ritus hz ecclesia orientalis alios occidental'. Et addit in diffinitōe coniunctio. Ubi nota q mr̄imonium q̄tū ad pfectionē eius essentialē efficit p ꝯiunctionē animoz. i. ꝯsensū per verba exp̄ssoz etiā absq̄ ꝯiunctōe corpoz. xxvij. q. ij. Sufficiat. Jpa tū copla carnalis addit q̄tū ad pfectoz significatōis. quia significat pfectam ꝯiunctionem xp̄i cum eccl'a z deitatē cū būanitate indiuisibilē. sicut z matrimoniū ꝯsūmatū est inseparabile. Sed mr̄imoniū ratificatū perverba de ꝑnti z nō ꝯsūmatū. est separabile. puta p ingressum religionis z significat coniunctionē fidelis cuz ꝺo per dilectoz. q tū ab eo sepe p mortale petm̄ separat in ꝑnti vita. In beata vero vita ꝯsūmatū nunq̄ pt separari. Dicit etiā Pe. de pal'. in. iij. di. xxvi. q coniunctio q̄ est essentia matrimonij non est corpoz cum illa sequef. Nec fuit in maria z ioseph vbi fuit vez matrimoniū. nec ꝯsensus p̄cedens cū ille sit causa efficiens. sicut cetera que sunt res z sacr̄m in alijs sacramētis ad quē ꝯsensus disponit sic̄ sint aqua z ꝟba ad caracterē baptismi. Addidit mgr̄ sen. ad dictā diffinitōz maritalis. qō dr̄ ad differentiā concubinatus q̄ etiā si duraret vsq̄ ad mortē z fidem sibi seruarent. non ē matrimoniū. sed fornicatio. Nec obstat q abraā et iacob z dauid dicunt habuisse concubinas. z tamē nō fornicarie. sed licite dicunt eis vsos fuisse. Nam femine ille aliq̄n vxores dicunt in scriptura aliq̄n ꝯcubine. Uxores q̄dem inq̄tū cognoscebant vxorio affectu et ꝯsensu maritali seu q̄tū ad debitū ꝯiugale. Concubine aūt dicunt q̄tum ad regimen domus z gubnationem familie. qz nō erant p̄cipales in hoc. sed vna. s. ꝑma. alie vt obsecundantes. fm Nico. de lyra. super Gen. Sequit in diffinitōe indiuiduā vite ꝯsuetudinē retinens. qō intelligit fm ꝓpositū z debitū. qz dñt esse illo ꝓpositi. vt nunq̄ diuidant fm Hostiē. Unde nō dñt dirūpe coniugalis pacis vnitatē xxx. q. v. Femine. Sic imperator dr̄ augustus quo ad propositum. Certū tū est quandoq̄ matrimoniū diuidi. z principem nō sp augere imperiū. vt Constantinus de cuius donatōe ecclesie facta constat. ꝓpter hoc est dubiū. vt dicit Pe. de pal'. in. iij. Uite dr̄ qz mors soluit omnia. Mortuo em̄ viro soluta est a lege viri. vt dic̄ apl's. i. Coz. vij. Sed eo viuente sine eo non potest orare. scz q ꝓpter hoc deneget debitū. nec vouere pōt z econtra vir sine vxore. quo. s. ad castitatem in quo non ad ipa ria iudicant. Unde si coniugatus mortuus resuscitaretur vel lazarus que erat vxor eius. nō esset amplius nisi itez de nouo contraheret. Et qz quando mr̄imoniū spuale est inter plātū z ecclam suam qō finit mortē. Idem dicendum est de hmōi. boc est q si plebanus vel epūs mortuus resuscitat. oportet q denuo eligat in illius plature sedem. fm Pe. de pal'. in. iij. Et idem dicit de religioso suscitato q non est obligatus religioni. Fuit aūt mr̄imoniū institutū a deo. dist. xxvi. Deinde. Et in paradiso terrestri dicente adam ex ī stinctu spūs. Hoc os ex ossibus meis ꝛc. Gen. ij. Et añ petm̄ q̄dem solū ad multiplicationē. sed p⁹ petm̄ ad vitationē fornicatōnis. i. ad Coz. vij. Propter fornicationem. s. vitandam. vnusquisq̄ habeat suā vxorem. z vna quecq̄ habeat suum virum. Propter alias etiam causas contrahitur. sed ꝑmisse sunt ꝑncipales

Matrimonium q̄d sit,

Quid sit mrimoniū

Gen. 2

Jud. 19

2. regū. 3

Gen. 21

tho. in 4 di. 38. q. 1 positōne

Lā institutioni

Tho.i.4. dist.27.q 1.ar.1.q.2

Et dicit matrimoniū ꝙsi matris munimē.i.officium.qz dat mulieribꝫ esse mres. Et licet pater generationis sit auctor z pene vxorius dominꝰ. xxxiij.q.v. Decimago.ta men matrimoniū plus ascribit matri ꝙ patri. quoniā eius officiū plꝰ apparet in matrimonio ꝙ officiū viri. Mā an partū onerosus. in partu doloziolus. post partū laboziolus nascit sibi partus. extra de conuer.infideliū. ca. Exhortēris. Nota ꝙ licet iuriste dicāt.etiam magistri sententiarū videatur dicere ꝙ matrimoniū large dicit sacramentū inquantū est signū sacre regis ed nō confer

m.4.di.2 q.1.ar.1.q 2.2 di.26 q.3.3 gē tiles li.4. ca.77.

tur in eo grā sicut ī alijs sacramētis. Attamē Tho.pe de pa.z alij theologi cōmuniter tenent ꝓtrariū.s.ꝙ ibi conferat gratia ad ritū.s. effectū vt sciat vnusquisqꝫ vas suū possidere in bonore nō in passiōe desideriꝰ. Dō sic intelligit qđ habet minuere z refrenare concupiscentiā nō per hoc solū ꝙ satisfit ꝓcupiscētie per actū coniugalē qz illud est naturale.sed per dei gratiā ibi operantē sm Johannē parisiensem. vt videlicet sit ꝓtērus coniuge sua vel suo. z nō ferat ad cōcupiscētiā alteriꝰ. z mauult consortē etiā turpissimā facie ꝙ alienā pulcerrimam.ꝙ autē in multis secus fit. hoc accidit vel qz ponit obsta culū grē sacramētali vel qz receptā nō seruat vt in alijs sacramentis. Est ergo ꝓprie z stricte sacramētū.a deo in stitutū.in remediū ꝓtra peccatū. conferēs gratiā ex ope re operato. z signās ea est sacramētū noue legis. sed oīa hec ꝓueniūt ī mrimonio.ḡ est sērm ꝓprie z stricte. Sed bene verū est ꝙ minus habet de spiritualitate ꝙ alia sa cramēta. z minoz grā confert sm. Petrū de pal. Imprimit aūt matrimoniū.put est sacramētū noue legis.ozna tū qui vocat vinculū vel nexus.quod nō solū est relatio rationis sed aliquid absolutū.disponit ad grām.ꝙ ozna tus nō imprimit in mrimonio ꝓtracto ante baptismū sicut nec etiam imprimeretur caracter disponens ad gra tiam in confirmato ante baptismum. Under infideles coniugati recepto baptismo. si de nouo contrahunt in ter se vir z vxor. seu persistunt in primo consensu. tunc imprimitur ille ornatus z matrimonium eoꝝ est sacra mentum noue legis. Nā ante baptismū nō erat pfecte sacramentū.put scz causans gratiā. sed erat matrimoniū illud quidam contractus. Forma huius sacramenti sm

Forma matrimonij.

Pe.de palu.in.iij.sunt ꝑba q̄ dicūt ꝓtrahentes.scz accipio te in meā ꝛc. vel aliqđ equipollens vt expressurus ꝓsensum p signū. Materia sunt ipi ꝓtrahentes. Nā di stinguit hec materia in q̄ suscipiens. z materia ex qua sicut in eucharistia. z in alijs qui mrimoniū est ꝓtractus psonaꝝ sicut alij ꝓtractus sunt ꝓtractꝰ rerū in quibus ꝓtractibꝰ res que trāsfert p pecuniā est materia.expressus consensus forma. Uel etiā pōt dici.sicut eucharistie est duplex materia scz panis z vinū.z duplex forma vi delicet verboꝝ consecrationis vnū tn sacramentū .sicut dicit cū dicit accipio te in meā.i. do tibi meipsum in vi rū est forma ꝑboꝝ z vna materia ex qua ipse qui loqui tur vel coz eius. z alia materia in q̄ idest obiectū ī quod transit sicut cū dico.z boc est corpus meū.z vxeriꝰ quan do respondet mulier.accipio te in meum.i. do me tibi in vxorē est forma verbū z materia ex qua loquens et in q̄ recipiēs. Et sic diuersis respectibꝫ vnū est formale respe ctu alteriꝰ.z aliud ē materiale. Que autē dicit sacerdos cū benedicit nuptias est forma accidentalis z non ꝺ sub

Dist.27.q. 1.ar.2.q.2

stātia matrimonij sm Aug.de anco. Dicit etiā Tho.in ij.cū puella verecūda tacet parentibꝫ eā viro tradenti bus.verba parentū cōputant ac si etiā essent puelle ra citurnitas illa habet p cōsensu. Et boc est verū de filijs z filiabus respectu patris z matris tantū.scilicet ꝙ ipis parentibus ꝓsentiētibus expresse. tacētibus filijs aut fi liabus ꝓtrahit matrimoniū. sed nō sic de alijs consan guineis vt extra de despon.impu.§.porro.li.vi.

Impedimenta que §.I.

licet impediūt ꝓtrahendū matrimoniū vel dirimunt tā ꝓtractū.cōtinent ī versibꝫ immediate suprapositis.c i.q̄ incipiūt.Error ꝯditio ꝛc.ibi vide.Et ergo primū impedimentū error. Sed nota ꝙ triplex est error.s. ꝓsone fortune. z conditionis. z de isto tertio erroze cōditionis dicetur in sequenti.c. Primus ergo error dirimit matrimoniū. Et boc nisi cognito erroze ratificaret dictū mri moniū. Cum enim de essentia matrimonij sit cōsensus viri z mulieris in alterutrū p verba expressa. vbi est er ror ꝓsone. puta si Jobes dicat esse petrū nullus est ꝓsen sus. Nam qui errat nō consentit. ff. de iu.z fac.igno si p erroze. Et errātis volūtas nulla est. C. de iu.z fac.igno. cum p testamētū.sequit ḡ ꝙ nō sit cōiugiū. Dō talis er ror ꝓsone dirimat matrimoniū.ꝓbat. Pe.de pa.in.iij. sic.Error q̄ respicit id qđ ē de substātia matrimonij.(sicut sūt ꝓsone q sunt de materia q̄ ad subam mrimonij) dirimit mrimoniū de iure diuino.qz nō pōt facere ius bu manū ꝙ illa in quā nō cōsensit sit vxor mea.qz sicut non est matrimoniū nisi p consensum.sic nō est matrimoniū cum illa nisi p ꝓsensum in istā. Sed si errat quis in per sona intendēdo cum vna contrahere z alia sibi pntatur loco eiꝰ.nō cōsensit in illā vnō nec vxor sua est. sicut nec lya fuit vxor iacob cū eā primo cognouit vxorio affectu qz intendebat ad rachelē. sz postꝫ cognouit lyam esse ratū habens z in illā vt vxorē consentiēs facta est vxor. Sic etiā qui liber errās aduertēs de erroze.pōt ratifica re z ꝓtrahere cū qua prius nō intēdebat. Secundus error dicit fortune z qualitatis.puta si credidit contra bere cum diuite vel virgine.z inuenit pauperem z corru ptā.nō excludit ꝓsensum nec p ꝓsequens dirimit matri mōiū. Tho.i.iij.di.xxx.z ībcre.29.q.i.bis ita.Error ꝺo nobilitatis vel dignitatis.si redūdat in errorē ꝓsone.īpe dit mrimoniū.aliter nō. Exemplū in filio regis vel pri mogenito.cū q̄ aliq̄ intēdit ꝓbere.z pntat sibi ciuis lo co ꝓdicti vnde non tenet Tho.in.iij.di.xxx. Idē richar. dicēs ꝙ si errat circa subiectū nobilitatis.non tenet.vt cū quis intendit ꝓtrahere cū filia regis.z si ꝓsentatur loco eius filia ciuis. Sed si errat circa nobilitatē subie cti tenet. vt cū contrahit cū ꝓsona sibi nota.quā putat regalē habere dignitatē.z nō habet. Pe.de palu.in qr. to.distinguit de erroze ꝓsone quo ad fortunā vel quali tatē. Et dicit ꝙ si erroz est absolutꝰ.qz talis error nō ca dit sup aliquo quod sit de essentia mrimonij. ideo non impedit nec dirimit. Nec iure diuino.qz cōcurrit essen tialia.nec iure būano. qz nō iuenit statutū. vt ꝓtrahēs cū paupere. quā credit diuitē z huiusmodi.habeat im pedire. Sed si sit error cōditionatus. idest ꝓtrahit cōdi tionē.que est honesta z possibilis.ea existente staret.non stāte nō staret.puta cōtraho recū.si tu es vt ego. vel ita vt dictū est mihi. Uel dabis mihi tantū dotē.

Error tri plex.

Tho.i.4 di.30.q.i. ar.1z.

Bern.17. et ibidē p lyram.

q.i.arti.2. ad 3m.

De impedimento conditionis seruilis.

Capitulum tertium.

Secundum impedi mentum est error circa ꝓditionē persone vtrū sci licet seruilis vel libere conditionis sit. Circa quod tria sunt notanda. Primū quia si error sit paris conditionis vel etiā melioris ꝙ sua.puta seruus contra bit cum serua quā putabat liberā. vel contrahit cum li bera quā putabat seruā.tal error nō dirimit matrimo niū. quia nō decipit.xxix.q.ij.si quis liber. Ray. Tho. Pe.Boff. Inno. Si tamē mulier ignorasset seruiturem viri.non esset matrimoniū. Secundū est ꝙ liber vel li bera ꝓtrahit matrimoniū cum serua vel seruo ignoran ter.i.nesciens conditionē seruitutis. nullū est matrimo

i.4.di.36 ar.1.ad p. et.3m.

Tho.vbi s.ad 3m.

nium. nisi postꝫ sciuit conditionem eius consensit in eo vel verbo vel facto scilicet carnaliter cognoscendo. xxix. q. iij. Siquis ingenuꝰ. Vel nisi in aio. teneat ꝙ etiã cũ illa cõtraheret si esset ancilla. fm Richar. Si vero non certitudinaliter sciuit. sed ex his que audiuit habuit probabilẽ opinionẽ de seruitute ⁊ cognouit eã. nõ põt eã relinquere. Si vero habuit leuem ⁊ temerariam. non obstante ꝙ postea exegerit debitũ. si certꝰ sciuerit de seruitute. poterit petere suam separatioẽ. Itẽ si talis postꝫ sciuit seruitute eiꝰ cũ quo vel cũ qua ꝓtrahit ꝓsentit in eũ debet ꝙ ecclĩam cogi alius qui scꝫ est seruꝰ ad assentiendũ. si tñ antecꝫ consentiret. alter eorũ cũtraheret cũ alio vel cũ alia. teneret istud vltimũ. Guil. Hosti. ⁊ Richar. in. iiij. dist. xxvi. dicit. ꝙ nõ est ibi matrimoniũ. sed tenetur rõne ꝓmissionis facte. Et ideo ecclesia. cõpellet cũ illa remanere. vt de nouo ꝓtrahat. si videlicet nõ dũ contraxit cũ alia de ꝓsenti. Tertiũ est ꝙ si liber vel libera scienter ꝓtrahit cũ serua vel seruo. tenet mrimoniũ. xxix. q. ij. Si quis liber. Et in hoc casu ples sequit mrem de iure cõi. quantũ ad ꝓditionẽ seruitutis vel libertatis. extra de na. ex li. ve. c. i. fm. Pe. ⁊ Richar. in. iiij. di. xxxvi. Pe. de pau. dicit in quarto. hoc esse. verũ de iure. si tñ sit ꝓsuetudo in cõtrariũ tenet cõsuetudo. Et io. an dicit ꝙ se de consuetudine põt induci. ꝙ in hoc filiꝰ sequat patrẽ. scz ad libertatẽ. ⁊ idem fieret lex municipalis. ⁊ hec videt esse in pribus italie. Nã nati ex ancillis et liberis viri fornicarie sunt liberi quantũ ad honores ⁊ dignitates sequunt patrẽ. rationẽ huiꝰ ibi vide. De cõsuetudine tñ speciali aliquarũ terrarũ. partus sequit deteriorẽ cõditionis parentẽ. siue sit pr̃ siue mr̃. Sed si pr̃ post pactũ matrimoniũ se vendiderit nolente vxore. qõ facere nõ põt fm Rich. tũc partus sequit mrem si ipsa est libera. Si vterꝙ est seruꝰ ⁊ diuersoꝝ dñoꝝ. fiet diuisio liberoꝝ fm numerũ. Et si est vnꝰ tñ. ille penes quez remanebit recõpensabit alteri dño iustũ pciũ. Itẽ nota ꝙ serui inuitis dñis põt ꝓtrahere mrimoniũ. extra de cõiu. ser. c. i. Et cũis dñi eorũ põt ꝓtrales venderei. qz ex ꝓtractu mrimoniũ nõ amiserũt ius suũ sup eos. nõ tñ in ptibꝰ ita remotis debẽt mittere vel vendere ꝙ impediatur vsus mrimoniũ cũ ꝓiuge sua. Si aũt serui de voluntate dñoꝝ cõtraxerũt. tũc nõ possunt dñi precipere alicui in ꝓiudiciũ redditionis debiti. Vñ magis obediet coniugi debitũ exigenti cũꝫ dño tũc aliud imperanti. Richar. vbi supra.

tbo. in. 4. dis. 36. ar. 4.

tbo. in. 4. dis. 36. ar. 2. ad 4m

De seruitute sequenti. §. I.

mrimoniũ contractũ per verba de presenti. Nã q̃ dicta sũt supra vident habere locũ qñ seruitus ipsa preuenit ꝓtractum mrimoniũ. altero coniugũ libero ⁊ ignorante seruitutẽ ꝓsortis. Sciendum igit ꝙ ꝓtracto mrimonio de ꝑsenti ⁊ multo magis consũmato. nõ põt vxor se facere seruã alteri. inscio ⁊ inuito viro vel ignorante. iure diuino. quo dr̃. Bñ. iij. Sub viri potestate eris ⁊ ipe dominabit tui. Secus aũt est in iure ciuili. qz est socia ⁊ nõ subiecta. imo. sui iuris. Vñ fm ius ciuile videt ꝙ se vxor põt facere ancillã alteri. Theologi tñ dicũt oppositũ Et siquidẽ illa subiectio. quã scriptura ponit esset tantũ iudicialis. obligat esset. ꝑ xpm ⁊ ius ciuile oppositum sz qz naturalis est ⁊ moralis. rõni recte cõcordãs repetita in nouo testamẽto. ideo verꝰ est qđ dicunt theologi. Maritus aũt potest se seruũ facere. tenet tamẽ reddere debitũ vxori talis. ⁊ põt exigere etiã dño suo. phibente.

tbo. in. 4. dis. 36. ar. 5.

Ubi etiã attẽdẽdũ ꝙ cum dicit ꝙ aliquis potest se in seruũ dare. intelligit dare idest venundare se ad pciũ participandũ. alꝫ donatio nõ valeret. qz donatio excellens quingẽto solidos. idest aureos reputat immensa iure ciuili. ⁊ quatenꝰ est vltra ea tenus nõ est valida. ꝙ si esset res indiuisibilis. forte totũ vitiaret. C. õ dona. l. Si qs sz libertas est estimabil ⁊ indiuisibil. vñ dare se i fuũ ẽ imẽsa donatio ⁊ nõ valet. Ex hĩ aũt ꝙ quis põt mrimoniũ ꝓtractũ de ꝑsenti siue ꝓsũmatu siue nõ venũdet se nõ ꝓiudicat mrimonio. qz seruitus supueniẽs non dirimit ipm. nec ꝙ hoc vxor efficit serua. nec liberi eorũ efficiunt serui. qz partus sequit ventrẽ. Non ergo ꝓiudicat vxori. qz vt dictũ est. nõ fit ꝙ hoc ancilla. etiã si taceat. qz phibere nõ potest. etiã si cõsentiat. qz non cõsentit vt ipsa sit ancilla. sed vt ille sit seruꝰ. ad qđ nõ sequit ipam fiere ancillã cũ seruus possit habere vxorẽ liberã. Nota tñ ꝙ vbi est ꝓsuetudo ꝙ ꝓtrahẽs cũ seruo fiat serua valet. Nã sicut ius scriptũ potuit inuenire nouum modũ seruitutis. ita ius nõ scriptũ qđ dicit ꝓsuetudo. ita etiã vt mulier alterius terre ligetur corpo ꝙ contrahit in terra tali consuetudine affecta. tũ quis cõtrahendo sortitur forum. tum qz vxor sequit domicilium viri. Sed si mulier ignorauerit tum seruũ aut talẽ consuetudinẽ. non ligaret. qz statuta ciuitatũ nõ ligant ignorãtes ea nec consuetudines. de consti. c. i. li. vi. Hec omnia petrus de palude in iij. di. xxxvi.

De carnali copula §. II.

talis coniugũ. ſ. seruoꝝ vel alterius coꝝ serui. Nota primo ꝙ si dñs talis serui vel serue prohibeat copulam vel actũ ꝓiugalẽ. si sine causa. phibet nõ audit. Neminẽ enĩ audit. i. exaudit preter sine causa. Nõ aũt põt matrimoniũ seruis. phibere a dominis aut actus eius sine causa nec tenetur in hoc eis obedire. Aut phibet hoc dñs. scilicet actũ coniugij. cũ causa. puta qz indiget seruitio suo. Et tũc distingue qz aut dñs consensit in cõiugiũ. ⁊ tũc etiã nõ audit. nec põt phibere. Aut nõ consensit in coniugiũ ⁊ tũc debet dño obedire. nõ cõiugi. cui nõ potuit se obligare. saluo iure alteri. vbi tamẽ posset vtrũcꝫ satisfacere ⁊ sibi ⁊ cõiugi de actu cõiugali ⁊ dño suo de seruitio cõpetenti posset vtrumcꝫ facere. ⁊ dñs debet permittere. Sed si vadit ad loca remotiora ⁊ idiget tali seruo. tũc seruãdũ est quod dictũ est. vel vendat in illis ptibus vbi est ꝓiuꝫ si põt. Secũdo nota ꝙ cũ quis scit se seruũ. si credat alium vel aliã cum quo contrahit esse talẽ qui tñ sit liber. aut ꝙ affectuose adeo diligit ꝙ etiã consentiret si sciret esse talẽ. excusatur a peccato. ex quo vxorio affectu cognoscit vel cognoscit. alꝫ si sciat non tenere mrimoniũ. fornicat quouscꝫ aliũ certiorauerit de sua ꝓditiõe. ⁊ ille nihilominꝰ cõsentiat in eũ vt in coniugẽ. Est aut in cius potestate q̃ ignorabat hec postꝫ sciuit ratificare seu cõsummare dictũ matrimoniũ. Tertio nota de libero nescient esse seruũ vel seruã. cũ qua cõtrahit. Et quidẽ cũdiu credit coniugẽ liberũ vel liberã. licet nollet consentire si sciret tamdiu excusatur a petõ. vt iacob in sacro lyc. ꝓpter ignorãtiam facti ꝓbabilẽ. ⁊ filij erunt legitimi si sit in facie ecclie ꝓtractũ matrimoniũ. Quarto nota cũ orit dubitatio vel questio de tali mrimonio qđ sit agendũ. Sciẽdũ igit ꝙ est differentia inter scientiã. conscientiã ⁊ scrupulum circa talẽ materiã Nã scientia qz hz euidentiã. ⁊ nõ est nisi verorum. q̃ habet sciẽtiã de impedimẽto siue seruitutis siue alteri impedimẽti dirimẽtis. nullo cogente non potest petere aut reddere debitũ. quin aut sibi preiudicet si in ipo erat mrimoniũ ratificare. aut peccet si in ipo nõ erat matrimonium ratificare vel erat licet non intendit ratificare per hoc. Qñ vero de hoc habet ꝓsciam. ⁊ si nõ scientiã de impedimento. i. firmã credulitatẽ debet de huiusmodi impedimento abstinere cũis dare non sciat. ligatur tñ sua ꝓscientia erronea. Nec refert vtrũ leui aut ꝓbabili causa moueat. qz etiã ꝓtra cõscientiã erroneam nulliꝰ debet cuicũcꝫ hoium obedire dũ durat talis con-

scientia.quia omne quod est ꝓtra ꝓscientiā edificat ad gehennā. Sed quādo habet scrupulū conscientie.i.qz dubius est.z tunc si ex temeraria z leui causa.vt qz audiuit a paucis z leuibꝫ personis debet deponere. qua deposita pōt petere z reddere debitū. Si aūt dubitat ex probabili cā.pōt reddere.qz in dubio debet quis obedire prelato sicut vasallus in dubio debet dñm suuz iuuare. xxiij.q.i.Quid culpat.Sz nō debet petere.qz exponeret se periculo.Et aug.dicit.Tene certū z dimitte incertū. non petendo certum est ꝙ nō peccat.Et hec distinctio habet locū in oībus impedimētis que simplicit impediūt matrimoniū vel actum ei⁹.quo ad personā que habet noticiam.Hoc enī faciat ꝓsona ꝑm dictā distinctionez. vbi nō vult matrimonium ꝓsummare.alīs sibi ꝓiudicat et peccat.Sed quid iuris si de hoc lis pēdeat in foro iudiciali.dixit Hostiē. etiā si sit certꝰ ꝓpter dubiū cuentū pōt reddere debitū affectu cōiugali cognoscēdo.nō vt liberā nec vt ancillā.sed vt cui questio statꝰ mouet.Unde propter primū non peccat.ꝓpter secundū non sibi ꝓiudicat maxime si ab ecclia vigeatur.Et magister sentētiarū in iij.dist.xxxviij.dicit ꝙ debet reddere si vigeat.quod etiā videtur in gradibus humana lege ꝓhibitis.z per consequēs in impedimento seruituris in quibꝫ ecclia q̄ statuit. quādo vult destituit z dispensat nō aūt in gradibꝫ diuina lege ꝓhibitis.in quib⁹ ecclia forte nihil pōt. Sed ista opinio q̄ ad primum non valet qz ecclia qñ precipit debitū reddi lite pēdente. non intēdit dispensando mīri mōiū facere si nō ē.nā si intēderet mrimoniū facere aut b̄ cēt vsq; ad tps snie.z b̄ nihil ē.qz mrimoniū nō pōt fieri ad tps.aut simplr z tunc postea non dissolueret. Si etiā b̄ intenderet non posset facere. vt ille q̄ nō est verus maritus ꝓtra volūtatē suā.vñ non refert siue q̄stio moueat siue nō.vt de restit.spo.litteras. Sed distinguendū est vt.supra.dictū est imediate. Itē qz dictū est.s.ꝙ in hmōi quando est dubium debet obedire.s.in reddendo debitum.Precipit enim hoc papa in tali dubio per talē decretalem illā inquisitioni.de sent.excō. Posset etiā dici ꝙ circūscripto etiā precepto pape idē esset faciendū.qz si aliq̄d est ita dubiū ꝙ vna pars est certa alia dubia an sit peccatū.dz tenere certū z dimittere incertū. qz q̄cunq; poterit se liberare a periculo petī tenet. Uñ manifesta est rō.qz nō debet petere.qz certū est ꝙ non petere est licitū. Est aūt dubiū vtrū petere sit petī.sed in reddendo nō est sic.qz vtrūq; est dubiū.qz si est mrimoniū negare est iniusticia.si nō est mrimoniū reddere est luxuria. Sz nō est equalr dubiū hinc inde.qz ꝓsumptio ē ꝙ mrimonio q̄libꝫ contrario probet. vnde reddere tenet debituz Si aūt esset equaliter hincinde. puta qz vna sentētia esset lata pro mrimonio alia ꝓtra.z neutra transisset in rē iudicatā adhuc.qz nullꝰ debet spoliari.re sua sine possessione.imo spoliat⁹ an oīa est restituend⁹ nisi probationes in cōtrariū sint in ꝑmptu. inde est ꝙ debet reddere debitū.etiā si sit grad⁹ indispensabilis .vt filie z prīs z filij z mrīs.qñ petēs ē in possessione. vel cū est spoliat⁹ absq; auctoritate iudicis.Et nota ꝙ error hmōi.s.condicionis impedit z dirimit ex statuto ecclie que etiā posset statuere ꝙ nō dirimeret.sicut posset statuere ꝙ error fortune dirimeret. cū tamen non dirimat vt dictū est p Pe.de palude.in.iij.

Capitulum.iiij.De impedimento voti solemnis.

Certum impedimētū est votū scz solēne. non autē simplex.Si quis aūt vel si q̄ haber ꝓfessionē tacitā vl ex ꝓfessam alicui de religionibꝫ approbatis tale votū impedit mrimoniū contrahēdū z dirimit cōtractū vnde contrahendo nullū est.z incurrit excōicationē.extra de conuersan.z affi.cos in de. Si autē fecisset ꝓfessionē in aliqua regula nō approbata. vel etiā in regula terciī ordinis.siue bigutbarum beati dñici vel frāciscī nō videt ꝙ illud habeat dirimere cōtractū.cuius aūt simplex votū quantūcunq; sit publicū.nō dirimat matrimoniū consummatū.impedit tn contrahēdū z etiā ꝓsummandū tā concractum. Unde talis contrahendo peccat mortalr. etiam si intenderet non ꝓsummare sed religionē ingredi.qz facit ꝓtra iura.dist.xxxvij. Si vir.Et qz exponit se periculo frangendi votū.Post ꝓtractū aūt adhuc remanet obligatus ad obseruadū cū possit añ ꝓsummationē. vnde consummando iterum peccat mortaliter.Richardus in quarto distinctiōe.xxxviij.

Quartum impedimentū

est cognatio.z qz istud est pl⁹ certis vltimo reseruet

Capitulum.v.De impedimento criminis.

Quintum autē quod sequit est crimē. Ubi nota ꝙ tria sūt criminа que impediūt z dirimūt ꝓtractū. Primū si qua mulier machinata fuerit in mortem vxoris alicuius.z ipam cū effectu.occiderit anīo habendi virū illius in suum.Et similiter si quis machinatus fuerit.et cum effectu occiderit virū alicuius mulieris vt habeat eam in vxorem.tales si ꝓtraxerint sūt pen⁹ separandi.qz in fornicatione sunt. xxxi.q.i. Si quis viuēte. Et licet aliq; vt richard⁹ in quarto.di.xxxv. hoc intelligant cum fuerat inter eos cōmissum adulteriū dum primum stabat coniugium.verior tamē est opinio.Inno:z Hosti.dicentium ꝙ sola machinatio mortis cum effectu etiā absq; adulterio dirimit vel suffiat ad dirimendū. Idem etiaz precepit vel mandauit vel consuluit interfici.eo scilicet animo vt haberet vxorē illius in suā vel virum in suuz virum. ꝑm Guil.z Hug.etiam si hoc faceret ꝓpter infidelem quem postea induceret ad fidem z conuerteretur Richar. Sed si quis occidit marituū alicuius mulieris non eo animo vt habeat vxorem ei⁹ in suam vxorem.sz ex odio vel in bello. b̄ non habet dirimere vel impedire matrimonium.extra de conuer. nisi. ca.laudabilem. Et similiter si quis vel si qua non mandauit nec consuluit nec ꝓcepit interfici aliquē trn interfectū illū ratū habet vt habeat in virū suum vel in suaz vxorē.talis rati habitō non comparatur mandato.z sic non habet dirimere matrimonium sequens. Secūm crimen est adulterium et hoc.s.qñ adulterantes pstant sibi fidem promittendo vel dando siue iurando ꝙ contrahent. et hoc siue ipsa adulterina cōmixtio fuerit inter eos ante predictam promissionem. siue postea.dūmodo fiat stante primo matrimonio.xxxi.q.i.relatū. Quando autē interuenit nuda promissio. nec fide. nec iuramento firmata.sed simpliciter z adulterina cōmixtio ante vel post.vtrum hoc habeat dirimere ꝓtractum postea matrimonium super quo fuit promissio.Richar.in.iij. distin.xxxv.dicit aliquos tenere ꝙ dirimat.z aliquos tenere ꝙ non dirimat z nullam alter prefert.Unde in hoc casu videtur ꝙ esset dominus papa consulend⁹ vl petēda dispēsatio ad cautelam nec facilter dirimendū. Si autē adulterina polluto pri⁹ vel postea nō intercuenerit. cuius dederint sibi fidem de ꝓtrahendo.ꝙ hoc non impeditur matrimoniū sequens inter illos soluto primo .extra de eo q̄ dux. in ma.quā . pol. ꝙ adul .c. vlr. grauiter trn peccauerunt ꝑm Richardum. Item siqua coniugata puta berta permittit se cognosci ab aliquo hac promissione fide fallata exacta z recepta. ꝙ post mortem viri sui ille adulter ducet in vxorem eam quam sibi consulet quedam persona ipsi berte coniugate familiaris et propinqui.

Ut in ca. sup b̄ co d q dux. i ma. quaz pol. per. adul.

ar.i. de cō uer. infi.

Blo.in c. de ꝓuer. i fide.

Vide cla ri⁹ su.angelicā de eodem.

Eodem.5
Eodem.5

intendens z pbabiliter credens q consulet de ipa berta. mortuo viro berte. si adulteratus cum ea postea contrabat cum ipsa. ex eo q illa consuluit z sic ille promiserat nullū est matrimoniū. sed dirimēdū. qz in fraudē factū et fraus z dolus nemi dz patrocinari. extra de īmu. ec/cl'. aduersus. sec' si alia intētione faceret. Richar. in. viij. dist. xxxv. Tertiū crimē est. qñ durāte matrimonio cō trahit de facto cū altera. Et hic nota diligēter q ille que habet vxorē. z ipa viuente ducit aliam de facto. aut ista scit istū habere vxorē aut nō. Si qñ contrahit cū ipo scit qđ habebat aliā. non pōt cū illo esse matrimonium etiā si mortua prima vxore de nouo cōtrahat. Et idem iuris est si nesciuit qñ ctraxit. sed postea ipa prīa vxo/rem illi' adhuc viuēte scuit z permisit se cognosci ab eo. cū quo de facto contraxerat. Si vero ab initio qñ cōtra xit nesciuit illū vxorē habere z sp sterit in illa nescientia vsq ad mortē vxoris illi'. sed post mortē ei' scit. ē ī po/testate illius ignorantis mrīmoniū ratificare vel diuor tiū petere. ita tñ q postq scivit z se cognosci permisit. ñ poterit diuortiū petere. extra de eo qui dux. in ma. ca. i. et. c. veniēs. z de coniu. ser. c. posuit. xxxiij. q. ij. si virgo. al's poterit petere si vult. Et qđ dictū est de viro ducēte secundā vxorē de facto. idē per totū intellige de muliere ducere scām virum vel maritū de facto. Si aūt mortua iā prīa vxore. vir nō cognoscit illā scām adulteram car naliter que secū ignoranter ctraxerat. sed ipse ducat ter/tiā fm Hosti. debet remanere cū tertia. q̄uis etiā postea cognoscat scām. qz prima viuente. consensus birus cū secūda nullus fuit. z sic nō impediuit ꝓsensum tertie. qñ etiā si post mortē pme cognouit carnal' secundaz q̄ fuit ignorans illū habuisse vxorē. z nūc etiam ignorās est z ipse vir ctrahat cū tertia. adhuc remanebit cum tertia Idē de muliere erga virū. Dicitur aūt fm Hosti. mulier inscia qñ hz iustā causaz ignorādi vt qz vir de remotis veniēs. asserebat se nō habere vxorē extra despon. cū in apostolica. Ideo aūt cū inscia non cōmittit adulterium. qz nō sine dolo cōmittit. xxxiij. q. ij. in lectū. Idem Jo. an. in oībus predictis.

Capitulū. vi. de disparitate cultus.

tho. ī sup plemento 3e. p. q. 59 arti. j.

Sextum impedimen tū est disparitas cult'. i. fidei inter ctraben tes. Ubi nota tria pūcta. Et pmū q fidelis ctrahens cum iudeo vel pagano vel carbecummo. non dū baptisato. nō est verū matrimoniū. z sic nullū. xxviij q. i. §. ex his fm tho. Pe. Abb. Ray. z Rich. Spōsalia aūt pnt ctrahi a fideli cū ifideli. cū hac ꝺditōe si ifidel' duertat. q. i. nō opter. Scām est q catholico ctrahē te cum psona heretica baptizata. verū est mrīmoniū. nec dirimit ꝓpter heresim. q̄uis peccet scienter cōtrahens cū tali. Et si' fideli ctrahēte cū fideli verba de presen ti. qtū cūq alter eoꝝ efficiat hereticus iudeus vel pa/ganus. non pōt dirimi matrimoniū. etiā si adhuc non erat cōsummatū. Ray. z rich. Tertiū punctū est q in fidelib' cōtrahentib' adinuicē mrīmoniū. q̄uis non sit pfectum fm pfectionē gre. nec ratū. est tñ mrīmoniū in qnātū est ordinatū ad plem fm pfectionē nature. vnde infidel' cogīscēs vxorē ꝓpter bonū plis. vl' vt reddat de/bitū non peccat. Tho. in. viij. z Rich. z xxvi. di. deinde.

i. 4. di. 39

dis. 32. ar. 1. et. 2.

tho. vbi s a 3. ad 3m

Pñt etiā infideles vni' ritus ctrahere cū infidelib' al/terius rit', puta saraceni cū tartaris nisi p aliquod ius positiuū phibeant. qz tūc disparitas cult' dirimit. Qđ si vterq conuertat ad fidē. ratificat matrimoniū z nō pōt ab inuicē separi. etiā si ctraxissent cū ꝓsangui neis suis in gradib' phibitis p statutū eccle. sed si con traxissent in gradib' phibitis lege diuina. Leui. xviij. oportet q separarent. Richar. Itē fm io. an. si pagani qui fm legē suā cum plibus vxorib' contrahunt pueri tant cū vxorib' suis. cuz ꝑma remanebūt alijs exclusis. Itē si babuisset aliā vxorē quā repudiasset z viueret. si illa vellet cōuerti ad fidē. etiā tenet ipsam recipe z illam supinductā. q̄uis puersā ad fidē abjicere. imo etiā si prī ma nō vult cōuerti ad fidē. non pōt iste conuersus alte/ram recipere sed hoc est in potestate sua. si vult cohītare cū ipsa vel nō. Si ꝓ alter infideliū ꝓiugatoꝝ cōuertat pōt fidelis puersus cū infideli manere sub spe conuersio nis. si eum infidelitate obstinatū nō viderit. z hī facit cōmanere nō tñ tenet. sed pōt eā dimittere q̄ ad cohabi tationē. Sed nō pt alterā ducere nisi ī triby casib'. Pri/mus vicz si coniunx infidel' nolit cohabitare cum fideli Scōs si vult cohītare. sz nō sine ꝓtumelia creatoꝝ. Ter. tius si infidel' fidelem ad infidelitatē ꝓtrahere niteretur Per quēliber hoꝝ casuū soluit vinculū mrīmonij. etiā anteq̄z ctrahat aliud mrīmoniū. Et si aī ctractū scām mrīmōiū ali' q̄ꝝ puerteret. nō liceret illi q̄ ꝑmo puer/sus est scām mrīmoniū ctrahere viuēte illa. Richar. in viij. aliqui tñ dicūt q non dissoluit ꝑmū. nisi cū ctrahit secūdū aduenīēte aliq̄ ex predictis casib'. Idē pe. de pa. sed dan'. Dicit enī q quo ad puersū. cū alter nō puer' nō vult cohītare. vel cū iniuria creatoris. vel vbi pericu lū subuersionis est puerso. qñ soluat mrīmoniū ē duplex opinio. Aliq̄ dicūt q statī soluit mrīmoniū in quo cūq illoꝝ triū casuū occurrēte. q si puertat alter anteq̄z pri/mus puersus ꝓhat aliud vel facit votū. tenet ꝑm' ipse recipe illū postea puersū. Et hō tō est q licet sit vinculū solutū. adhuc tñ retinet vinculū sponsaliū. sic tenet cō trahere cū illo. vel qz blasphemia creatoris. si est ꝑpetua soluit. aliter nō. qñ aūt votū vel mrīmoniū tollit nō vi det ꝑpetua. Alij dicūt q nō soluit mrīmoniū illō quo usq̄z cōtrahat secundū mrīmoniū. Pōt enī imaginari q in mrīmonio infideliū nō est aliquod reale vinculū de mūdo. pluscq̄z in sponsalib'. cū nō sit scām aī baptismū vñ aī baptismū vtriusq̄z vel alterius ex statuto ecclesie pōt illud mrīmoniū solui. sicut spōsalia multis casibus soluunt statuto eccl'ie. Uñ p sicut mrīmoniū seq̄ns sol/uunt sponsalia precedētia. sic p ꝓsequēs mrīmoniū. tol/lit precedēs nō ratū. sponsalib' cōparū. Nec petrus. Et in hmōi casu. qñ sz alter tñ ꝓiugiū conuertit. ples eo/rū si est ī etate minori. debet dari fideli nō obstāte q in digeat mris obsequio ad educationē. si aūt est ī pfecta eta/te. sequit eū parentē quē vult. beatus. Tho. in quarto q omnia z Richardus.

Capitulum. vij. de violentia.

in. 4. di. 29. q. 1. a. 2.

Septimū impedimē tū est vis. i. violentia. siue met'. qđ ex sui na tura sine ꝓstōne eccl'ie mrīmoniū excludit. qz excludit ꝓsensū. Nota q̄ q est triplex coactō. Quedā est absoluta q̄ fit p vim. z ista nō hz ꝓsensū aīmi in quē ca dit coactō. sz pōt esse coactō carnis ad aliud extrinsec'. a q̄ trahit psona iuita. Et tal' coactō qñ nō ꝓsentit mrīmo/niū ñ efficit. ita q ēt ex pre cogēte sz fm tho. nō est mrīmo/niū. qz mrīmoniū claudicare nō pōt. si tñ p' mrīmoniū coact' ꝓsentiret. z cogēs in suo ꝓsensu maneret. cēt mrī/moniū. sec' si mutaret volūtatē ipe cogēs. Scōd est ꝑdi tionata z p metū. q̄ cadit in ꝓstātē viz. Et ista ēt coactō excludit mrīmoniū. ex. e. Perlatū. z. c. Ad audientiā. Di/cit aūt met' cadēs in ꝓstātē virū q̄druplex. Prīo. s. met' mortis. Scōo cruciat' corpis. ex. eodē cū dilect'. Tertio met' stupri. Quarto met' seruitutis. ff. e. l. nec timor. Uñ dant ꝓsl'. Excusare met' hos posse pura. qz nesc̄. Stu/prū siue stat' verberis aut necis. Concordat tho. z alb. addendo q nō differt vtrū ꝑdicta q̄tuor fiant in ꝓsona nra siue liberoꝝ siue vxoris. Et dicit richar. in viij. q ta/

vbi s ad 2m

lis coactio ꝺsensus ꝙ talem metum mr̃imoniũ impe
dit. z q̃tũ ad iudiciũ dei z q̃tũ ad iudiciũ eccl'e. Etiã
si adsit sensus interior in mr̃imonio. q̃uis cñ cõsen
sus interior sufficienter cogi non possit. tñ ꝙ ꝑdictum
metũ tam vehementer inducit ꝙ multũ in ipo dimi
nuit de rõne voluntar̃. Et ideo nec deus nec ecclesia
voluerunt hoiem ꝙ talem ꝺsensum esse ligatũ. Et rõ
est duplex. Una est. qz mr̃imoniã significat ꝺiũctiõz
xp̃i z eccl'e que fit ꝙ libez amorem. Alia est. quia talia
matrimonia malos exitus haberent. qz qꝺ q̃s nõ dili
git. facile ꝺtenit. xx. q. iij. Pñs. Põt etiã dici fz aliq̃s
ꝙ ecclesia aliquo modo instituit vt persona modo ꝑ
dicto coacta sit illegittima durante ꝑdicta coactione
ad ꝺtrahendũ cum illa ad quam ducendũ cogit. Sz
vtz matrimoniũ ꝺtractũ ꝙ ꝺsensum metu coactum.
ratificet ꝙ ꝺsensum sequentem tacitũ. Rñdit Richar.
in. iiij. Qz matrimoniũ contractũ ꝙ ꝺsensum coactus
metu cadente in ꝑstantẽ vi. aut est coactum ꝙ coacti
onẽ ꝺsensus viri vel mulieris. aut vtriusq; sit. Si pri
mo mõ iste q̃ liber ẽ. ligat⁹ est. alter non. si postea tacite
ꝺsentiat z libere. ꝑsona ligata in ꝺsensu ꝑstino ꝑsisten
te. vez efficit matrimoniũ. z tunc vterq; ligatus ẽ. qz
q̃uis tacitus ꝺsensus ꝙ se nõ sufficeret. tamen suffice
ret cũ exp̃ssiõe exteriori que precessit. Si aũt persona
ligata resiluit a ꝺsensu. añ sequentem ꝺsensuz alterius
tũc distinguo. Quia aut ꝺtraxit matrimoniũ aliõ. et
tũc dico. ꝙ illud scõm matrimoniũ tenet. q̃uis pecca
uerit ꝺbendo. si. ꝺgruo tpe nõ expectauit libez ꝺsensũ
alteri⁹ tacitũ aut exp̃ssum. Aut nõ ꝺtraxit aliõ mr̃i
moniũ. z tunc fm iudiciũ ecclesie p̃sumetur in eodem
consensu remanere. qz que in aliquẽ semel consenserit
amplius non poterit dissentire. z ali⁹ nõ negauerit su
um consensum p̃stare. extra de spon ipu. c. De ill'. Se
cundũ tñ iudiciũ dei. nõ est matrimoniũ vez. qz tale
nõ p̃t esse sine ꝺsensu mutui consensus interioris. Si
aũt vtraq; ꝑsona fuit coacta. tunc ad hoc ꝙ sit verum
matrimoniũ. reqr̃it nouus ꝺsensus ex vtraq; pte. sed
nõ noua exterior exp̃ssio. Ad p̃mũ in oppositum vbi
aliq̃ duo sic reqr̃unt ꝙ cã alicui⁹ effectus. non causant
effectũ nisi sit ꝺiuncta. Cũ ergo ad causandũ mr̃imo
nium reqr̃at ꝺsensus de p̃nti interior. z eius exp̃ssio
exterior. nõ efficient matrimoniũ diuisim. ergo seqns
tacitus ꝺsensus cũ exp̃ssione exteriori que p̃cessit non
efficiunt matrimoniũ. Et nota ꝙ si mulier p⁹ ꝺsensũ
coactũ carnaliter ꝺgnoscit si habuit oportunitatẽ recla
mandi. p̃sumit tacite consentire in matrimonio. Qz
si coacta fuit. per vim absoluram vel metũ sufficientez
nõ est matrimoniũ. Sed si nõ fuit sufficiens metus.
tũc in iudicio exteriori p̃sumet ꝙ mr̃imonio. si tñ vere
nõ ꝺsentit. nõ fuit mr̃imoniũ. etiã si habuit oportunita
tẽ reclamandi. Pe. z richar. Tertia coactio est cõdi
tionata. ꝙ metũ insufficientẽ q̃. s. nõ cadit in ꝑstãtẽ vi
rũ. z ille nõ excludit mr̃imoniũ. ff. eo. l. Neq; tñore. No
ta etiã ꝙ parentes nõ p̃nt cogere liberos ad ꝺtrahẽduz
neq; generaliter neq; spẽal'r cum aliq̃. qz in mr̃imõio
reqr̃it ꝺsensus maxie liber. rõne ꝑpetue obligationis
que ibi ꝺtrahit extra de spon. Reqsiuit. Parentes
tñ non temere iurant ꝓpter hec mr̃imonia filioz. qz ex
natura ipius ꝺtract⁹ intelligit ipa ꝺditio. s. si sibi con
senserint. z ipi parentes obligant ad inducendum eos.
Pe. Itẽ si mulier q̃ allegat metũ stetit ꝙ annũ z dimi
diũ cũ marito. aut etiã minori tpe. dũ tñ cñ ꝙ iuxta
arbitriũ bõi viri p̃sumẽdũ sit. p. ꝺsensu. non ꝺz postea
audiri. extra de spon. Ad illõ. Duil.

Tho. i. 4. dist. 29. q 4. ad 3m.

Caꝰ. viij. De impedimento ordinis.

OCtauũ impedimentum est ordo. s. sacer. vt ꝺyaconatus z supra. Ubi nota tres conclusiones. Prima est ꝙ nullus ex minoribus ordinibus impedit matrimonium contrahenduz nec dirimit contractum. nec impedit vsum ipius mr̃imonij. si talis ꝺtrahat. licet tñ ꝺtrahens cum vnica z ꝙgine cleric⁹ in minoribꝫ obtineat ꝓnilegium clericale si vestes z tonsurã deferat clericales. extra de cle. ꝺiu. c. i. lib. vi. Nõ tñ retinet bñficium ecclesiasticũ. nec reci
pere põt. Clerici igit in minoribꝫ ꝑstituti bñ p̃nt con
trahere nisi sint religiosi. pfessi tacite vel exp̃sse. Secũ
da ꝺclusio est ꝙ ordo sacer habet implicitũ votũ solẽ
ne ex institutõe ecclesie. z ideo existens in sacris si con
trahit matrimoniũ. nullũ ẽ. ꝺist. xxxij. Si q̃s coz. z c Erubescant. Adeo hoc vez est vt nec etiã greco cui li
citũ est vti ꝺtracto. sit licitũ in sacris ꝑstituto ꝺtrahe
re fm Joh. an. in nonella. z plures alios. z Rich. in. qrto
Uñ ista est differẽtia inter cõstitutos in sacris eccleste
orientalis z cõstitutos in sacris eccl'e occidẽtal'. Nam
ꝑmis licet vti contracto añ suscepcõz ordinẽ. Secun
dis nõ licet vti contracto añ ordinẽ sacrũ susceptum.
xxxi. di. Nycena. Et q̃ contrahit in sacris est excõicat⁹
extra de cõsangui. z affini. Eos. in cle. Est etiaz tal'is
regularis fm Pe. de pa. in. iij. di. xxx vij. q etiaz ꝺicit
ꝙ cũ continentia sit annexa ordini sacro ex statuto ec
clesie. Jõ q̃ ordinat⁹ ad ipm. licet nõ intendat contine
re. nec se ad cõtinentiã obligare. nihilomin⁹ obligatur
ad continentiã. etiam in foro consc̃ie. Quia eccl'a bene
põt inbitrare ad matrimoniũ ignorantẽ z inuitũ. sicut
z seruũ z frigidũ. z hmõi. Et ꝙ eandẽ rõz si q̃s añ an
nos discretionis ordinet in sacris ad cõtinẽtiam obli
gat. etiã si in cunis ordinaret ꝑsupposito ꝙ recipiat ca
racterẽ. qz obligat ex statuto eccl'e non voto suo. Unꝺ
talis si contrahit nõ tenet matrimoniũ. sed ordo dirimit ipm. Nec. pe. de pal'. Tertia conclusio est ꝙ q̃uis
ordo sacer p̃cedẽs contractũ mr̃imoniũ dirimat illud
si tñ ordo sequat mr̃imoniũ ꝺctũ nõ dirimat ipm vt
in extrauagante. Joh. xxij. Et si sciẽte vxore z assentiẽ
te ordinat⁹ est in sacris. tenet ad continentiã vterq; ita
ꝙ etiã p⁹ mortẽ viri nõ p̃t cõtrahere. intelligit cñ ta
cite cũ viro pfessam cõtinentiã. Si aũt ordinat⁹ ẽ iui
ta vxore vel sciente factũ. sed ius ignorãte ipo tñ scien
te ius. ꝺz cogi p iudicẽ ad ingressum religionis. si nõ
dũ est cõsũmatũ mr̃imoniũ. vt sic illa possit cum alio
contrahere. si ad hꝰ cogi nõ p̃t. vel si cõsũmatũ est ma
trimoniũ. ꝺz exutus bũficio clericali restituitur vxori. etiã
si esset ep̃s. imo etiã papa fm glo. in decretis z hoc si
mulier sic petit. ipa tñ exigere nõ p̃t debitũ. sed redde
re tenet. Tho. z Pe. in. iij.

Lapꝰ m. ix. De ligamine.

DOnũ impedimẽtũ est ligamẽ. vicz qñ quis alteri coniugi est p verba de p̃nti obligatus. talis cñ ea viuẽ
te aliã accipe nõ p̃t. quantũcũq; recesserit alter z diu
steterit. qz si nihil audiuit de eo. de vita vel morte. ꝺz
expectare quoscz habeat sufficientem noticiã ꝺ mor
te eius vel de ingressu religionis. sed nõdũ erat mr̃i
moniũ cõsũmatũ. Nec ẽ vez qꝺ q̃dã ꝺcũt ꝙ sufficat
expectare p septẽniũ. nullũ cñ tps p̃finitũ ẽ. al's cõtra
bens cũ alio. adulteriũ cõmittit. extra de spõ. Duoz
licet. Sed nec antiq̃ tpe potuit fieri nisi ꝺuine reuel
latõis instinctu. vt fuit in patriarchis. extra de diuoz.
Haudem⁹. Põt tñ alter coniugũ. añ carnalẽ copulã
altero inuito religionẽ ingredi. Et remanens in secu
lo postcz expectauit ingressum religionis per annum
ita. s. ꝙ sit exp̃ssus. tũc remanebit liber. q in scl'o remã
sit. ad contrahendum cum altero. Post mortẽ vero al

s. 4. dist. 37.

tho. in. 4. di. 37. q. i

De spõ. c. Si inter.

terius ꝓiugis alter nubere ꝑt cui vult. etiã infra tps lucrus femine sine pena infamie. Qđ si alligat⁹ alteri ꝑ verba de pñti solum. etiam absq; ꝓsũmatõe matrimonij ꝓtrahit cũ aliqua. nullũ est. Sed si alligat⁹ ꝑ me erat ꝑ ẏba de futuro seu per sponsalia. z cuz secunda ꝓtrahat ꝑ verba de pñti. remanet cum secunda.

Scđo nota. q; si vxor credit virũ mortuũ z contrahit cũ alio. ſm Rayñ. si hoc credit ex ꝓbabili cã. ꝓpter ignorantiã facti excusaꝯ. z filij si quos suscepit iudicabunt legittimi. Si tñ postea de morte viri dubiter. dz quidem reddere debitum. sed non exigere. extra de secun. nup. Dñs. Sed si ꝓcessu tps credit ꝓbabiliter eum viuere. nec põt debitũ exigere. nec dz reddere periculo adulterij se exponendo. Si vero reuertaꝯ vl' aliꝰ de vita eius sibi ꝓstiterit. statim dz recedere a secũdo z ire ad primũ. quod si nõ faciet adultera iudicabitur xxxiij. q. ij. Cum ꝑ bellicam. z. c. Cum in captiuitate. Primus quoq; eam recipere teneꝯ. vtz in ꝑdictis. c. nisi forte illa postq; sciuit de vita primi. prmisit se cognosci a scđo. z sic adultera fuit. Et ista est materia z cõclusio totius illius questionis. xxxiij. q. ij. Tertio nota q; si vir eius ad saracenos fuit in exercitu z regione longiq;. z nesciꝯ vtz sit viuus vel mortuus. ſm Ray. vx or nõ ꝑt ꝓtrahere cum alio. nisi de morte viri recipiat certitudinẽ. puta q; fuit in bello vbi omnes dicũtur interfecti fuisse. z signa plura apparent. vel fuit captus ab eis cũ multis. z cõis est fama q; fuerunt interfecti omnes. z de eo diu nil audiuit in ꝓtrariũ. vel accepit
z ibi ꝑ glo sam. lras vel ambasiatã a fidedignis inde venientibus q; mortuus est z hmõi. extra de spon. In pñcia. Aut veriſil'r de morte ꝑsumat. vt lit. nõ ꝓtest. Qñ frequẽter Sed quid si ꝓiunx talis ꝓtrahat cũ altera vel altero credens tamen ꝓorem viuere cum tñ in veritate mortuus sit. Rñdit guil'. Credo siue ꝓiudico q; teneat tle matrimonium. quod intelligendum est nisi coniunx credens impedimentũ esse. non intendebat cõtrahere nam tunc matrimoniũ nullũ esset. qz si nõ est intẽto ꝓtrahendi. non est matrimoniũ. extra de spon. Tua.

Lapl'm. x. de publice honestatis iusticia.

DEcimũ impedimẽtum est publice honestatis iusticia que ſm tho. ĩ. iij. est ꝓpinq;tas ex sponsalibꝫ pueniẽs
dis. 4. q. i. ar. 4. robur trahens ab eccl'e institutõe ꝓpter ciꝰ honestatez Nota ergo q; si alicui ꝓtraxerũt sponsalia. nullꝰ de consanguinitate sponsi potest habere sponsam illã ĩ vxorem. nec aliqua de ꝓsanguinitate sponse ꝑt hr̃e illum in viz. extra de spon. impu. Continebat. Et durat hec ꝓhibitio vsq; ad quarũ gradũ suoz ꝓsanguineorum extra de spon. Sponsam. Et si etiam ipa sponsalia fuissent nulla rõne ꝓsanguinitatis. affinitatis. frigiditatis z religionis. vel alia quacunq; rõne. oritꝯ publice honestatis iusticia. z est dirimendũ mrimoniũ. Et hꝰ nisi illa sponsalia fuissent nulla ex defectu consensus puta q; vnus eoz vel ambo erant infantes. extra de spon. c. i. li. vi. Dicit aũt petrus de pal'. Q, cum dicaꝯ sponsalia q; sunt nulla ex defectu ꝓsensus. non possunt causare publice honestatis iusticiã. intelligendũ ẽ de defectu ꝓsensus apparentis. vt in pueris furiosis z cõditionatis sponsalibꝫ. Secꝰ aũt est de nullis propter defectũ ꝓsensus latentis. puta cũ intẽdebat decipere et carnalẽ copulã extorq;re nõ ꝓtrahere. qz tãtũ scandalũ eẽt de isto. sic si vere ꝓtraxisset. Eccl'a aũt instituendo istũ impedimentũ voluit vitare scandalum. Et q; sponsalia volentis decipe causent publice honestatis iusticiã apparet. qz eccl'a ꝺdẽnabit ad mrimoniũ ꝓtrahendũ z etiã ꝓfessor talẽ deceptorẽ. Uñ cũ eccl'a instituerit hoc impedimentũ. videt q; omnia sponsalia q; eccl'a iudicat vera inducunt publice honestatis iusticiam. Nec pe. de pa. Secundo nota q; sponsalibꝫ factis a parentibꝫ ꝑ filijs puberibꝫ vel impuberibꝫ. nõ oritur publice honestatis iusticia. nisi ipi filij ꝓsenserint expresse vel tacite. aut si pñtes erant z nõ ꝓtradixerunt. vel si absentes z postea scientes. ratificauerũt tacite vel expsse. Per quẽlibet em istoz modoz obligantur filij z oritꝯ publice honestatis iusticia. extra de spon. impu. Si infantes. li. vi. Item si duo infantes vel vnus maior septẽnio. z alter minor. ꝓtraxerint sponsalia vel parentes ꝑ eis. nisi maiores septẽnio ꝑ cohabitationẽ mutuã. seu alias verbo vel facto eoz appareat eos ꝑdurare in eadẽ voluntate. nõ tenent. cũ abinitio fuerint nulla. Sed si perdurant in eadem volũtate ꝓualescunt z inducunt publice honestatis iusticiã extra de spon. impu. c. i. li. vi. Tertio nota. q; si quis sponsalia ꝑmo cũ aliq; ꝓtraxit. z postmodũ cum alia ꝓsanguinea ipius ꝑme idem fecit. dz ꝓhere mrimonium cũ ꝑma. qz sponsalia cũ scđa non tenuerũt. sed si sponsalia cum aliqua sint facta cum ꝓditõne. z pẽdente ꝓditione vir cũ alia ꝓsanguinea illius ꝓtrahit per verba de pñti. dz remanere cum secunda. qz ex sponsalibus ꝓditionalibus. sicut ex non habentibꝫ ꝓsensum. z incertis non oritur publice honestatis iusticia extra de spon. c. i. lib. vi.

Lapl'm. xj. De affinitate.

QUndecimũ impedimentũ est affinitas. q; ſm Ray. ẽ ꝓximitas ꝓsonaz z carnali copula ꝓueniens ortã penitela. Circa quã tria nota. Et primũ. q; contrahit affinitas non solũ ꝑ copulã ꝓiugalẽ. sed etiam ꝑ copulã fornicariã. xxxv. q. iij. Nec eaz extra. de co. q; ꝺgno. ꝓsan. vx. sue. Discretoz. Ita tñ q; vir ĩret clausura pudoris. z ꝓueniat ad ꝓsũmatoz operis. al's non ꝓtraheret affinitas xxxv. q. iij. Extraordiaria. extra de eo q; cognouit ꝓsan. vxo. sue. Fraternitati. Est tamen diuersitas opinionũ in hoc. Quidam dicunt q; ad affinitatẽ ꝓtrahendã sufficit q; vir ꝓueniat ad emissionem seminis. s. intra claustra pudoris. etiam si mulier nõ emittat. Sed tho. z alber. dicũt q; reqritur q; ei
in. 4. q. 3. mittat. Dicit tñ fracisc⁹ de zaberel. pꝰ mat. q; si vir ei mittat semen extra claustra. z ingrediat semen. intra claustra. ꝓtraheret affinitas. z matrimoniũ esset consũmatũ. si ibi est ꝓtractũ prius matrimoniũ per verba de pñti. Et inducit exemplũ de quadã in francia. que nõ fractis claustris. imo cũ esset arta impgnata ẽ. sed si nõ est impgna. eccl'ia iudicaret eã virginẽ ꝑ aspectũ Nota q; archidiacon⁹. sup dicto. c. Extraordiaria allegat Hugo Lau. Uin. z Inno. dicẽ. Q, reqrit ad ꝓbẽdũ affinitatẽ necessarie vtriusq; semis ꝓmixtio. arg. xxxv. q. x. Fraternitas. Dicit etiam Inn. Q, si mulier fuisset corrupta z nõ vir. adhuc nõ est ꝓsũmatũ mrimoniũ inter ꝓiuges. Sz si vir polluat aliquam extra claustra pudoris. ex hoc nõ impedit ꝺn pentes illius viri pñt illã hr̃e in vxorẽ. nec etiã ꝓtrahit publice honestatis iusticia; ſm Hoffre. Sed si vir frãgeret claustra pudoris z nõ pueniat ad effusionẽ semis non est ꝓsũmatũ mrimoniũ. Et sic ſm Uincẽ. tal' si hꝰ posset ꝓbare. adhuc posset ingredi religionẽ inuita vxore. hꝰ ibi in sũma. Et remittit ad id qđ dixit dist. lvi. Nasci Jbi em allegat phm z btm tho. dicentes. q; nõ est necessaria semis emissio in muliere ad generationem. cum etiam sine hoc concipiant. sed sanguis mẽstruus in generatõe est locus seminis. Petrꝰ ꝺo de pal. in. iiij dicit. q; affinitas ꝺhit per carnalem copulã. quõcũq;

exercitatā.licite vel illicite.i.in mrimonio vel extra. ſz ſm naturā.dū tñ ſemen viri recipitur in vaſe debito. Quantūcūqz aūt ḳs inuadat vel etiā frāgat vaſa pudoris niſi in ipo vaſe ſemen emittat.nō ꝓtrahit affinitas.nec ob.c. Juuenis.extra de ſpō. qz illō ē rōe certitudinis ꝓter ſpōſalia.que pⁿ ſeptēnū ille approbauit vel qz maritali affectu attreptauit. Nam attemptatio que fieret maritali affectu.maxīe cū illa cum qua poſſet mrimoniū ꝓtrahi cauſat affinitatē. Uel rōe dubiū Uñ ſi ꝓſtaret de copula carnali.nō eſſet credendum niſi in foro ꝓſcie.q nō fuiſſet ſemis receptio. ſz ſi foro ꝓſcie crederet.cu nō in illo foro ꝓſtat nō fuiſſe ſeminis receptōz.nec attentatōz factā maritali affectu. nulluz vinculū eſt contractū. Sz ex his q in ꝓfeſſione nouit nō poſſet ipe in foro exteriori ꝓcedere ad ꝓnūciandū mrimoniū nō tenere poſtqz eſſet ꝓbata carnal' copla licet nō ſemis receptio.cū nō opter ꝓbare qđ nō ē bñ poſſibile. Dicūt etiā docto.q requrit ad affinitatē cauſanda ſemis cōmixtio.i.ſemis viri receptio. ad qđ nata eſt ſeq ſeminū cōmixtio.i.ſeminis z mēſtrui.qz non opter mulierē ſeminare ad concipiendū.alis btā virgo nonfuiſſet ſil' mr z virgo. Silr ecōuerſo ſine carnali copula pt cauſari affinitas.ſi fiat ſemis trāſfuſo p demonē incubū z ſuccubū. Nec pe. Secundū ē q affinitas hec opat.q oēs ꝓſanguinei vxoris petri ſunt ſibi affines in codē gradu in q ſunt ꝓſanguinei vxoris Silr omnes ꝓſanguinei petri ſunt affines vxoris ſue in codē gradu q ſunt ſibi ꝓſanguinei. Et qđ dr ō vr ore idē intelligas de qcunqz muliere carnal'r cognita mō ꝑdicto. Sed ꝓſanguinei petri nullo mō ſunt affines ꝓſanguineis vxoris ſue.nec inter eos ꝓhibet mrimoniū.extra ō ꝓſan. z affi. Sup eo. Uñ duo germāni pñt ꝓtrahere cū duabꝫ mulieribꝫ germanis. Et pr et filius pñt ꝓtrahere cū mre z filia. Et relicta viri q fuit germanⁱ vxoris mee.ipa mortua.ſ.vxore mea pt mihi eſſe vxor. Tertiū ē q mortua ꝑſona q mediāte fuit ꝓtracta affinitas. vt puta marito vel vxore ꝓcubitore vel ꝓcubina remanet affinitas nihilominꝰ q erat ad ꝓſanguineos eiⁿ. nec poterit inter eos eſſe mrimoniū. xxxv.q.x. Fraternitas. Dic eñ pe. de pa. q ſp durat affinitas adeo. q ſi reſurgeret frater meⁿ q fuerat vxoratⁿ. cuius ipe nō ſit maritus amplⁱ illius mulieris.qz mrimoniū p mortē ſoluit.rñ illa mulier eſt mihi affinis. Uñ z in patria erunt ꝓſanguinitates z affinitates licet nō nubant nec nubant'.nec vacent generatōi. Ad b facit qđ ait Greg. xxxv.q.x. Fraternitas Nō pt aūt contrahi mrimoniū inter affines vſqz ad ꝗrtū gradū affinitatis inclu ſiue.extra de cōſan. z af. c fi. Et ſi cōtraherēt de facto. dirimit.qz nullū ē. ſz ḳceſſⁿ Olim aūt ponebat aliud genⁿ affinitatis.z alij ḡdus vtz in decret. xxxv.q.ij.p totū.qđ ipediebat mrimoniū. Sed ſunt p decreta ablati.extra eo. Non debet. z ſic nō remanet niſi primū genⁿ affinitatis quod bz dirimere de q dictū ē. Et nota q q contrahit ſciēter in alīq gradu affinitatis vſqz ad qrtū gradū.ē excōicatⁿ extra de cōſan. z af. eos. in cle. De b bēs. j. in tit. de excōica. Nota etiā ſm pe. de pa. q q cognouit conſanguineā vxoris ſue adhuc ſponſe. ſoluta ſunt ſponſalia nec pt illā ſponſam hmōi habere in vxorem obſtante ſibi affinitate contracta. Nec econuerſo illā quā fornicarie cognouit obſtante ſibi publice hōeſtatis iuſticia z b. niſi papa diſpenſante. Qui aūt cognouit conſanguineā vxoris cū q contraxerit p ꝓba de pñti. ſz nondū cōſūmauit mrimoniū cū nō poſſet debitū negare niſi intrādo religionē. videt q ad hoc teneat ne incestū cōmittat cognoſcēdo affinē. z cū b valeat facere qz nōdū cōſūmauit. q ſi vult remanere i ſecūdo. nccia ē ſibi diſpēſatio ad reddendū debitū. ſi b vult ſine pcō facere z pt eps diſpēſare. Qui aūt cognouit. cōſanguineā vxoris z cōſūmauit mrimoniū tenet qđē debituz reddere ſed petere nō pt abſqz diſpēſatōe. vt dictum ē p ēpm. De b ipedimēto dic pe. de pa. in. iij. diſ. xlj. q affinitas dr. qz accedit ad fines. i. termios. Et pōt eā dē diffinitōz. dicēs. Affinitas eſt attinētia vel ꝓpinqꝭtas ꝑſonaz ex carnali copula ꝓueniens omni carens pentela. Dico aūt carnali copula licita vel illicita. Et oī dr carēs pentela p ſe. lz p accidens aliter eſſe poſſit. qz p accidens pt licite vel illicite pmiſceri cōſanguinitas conſanguinitati. z affinitas affinitati. z cōſanguinitas affinitati. vt i ceſtu loth cū filiabꝫ. Karoli magni cum ſorore ex q genuit rolādū filiū z nepotē. ipe pr z auunculⁿ. qz frater mris. vt dr. Et inceſtu iude cū thamar. Exēplū etiā in pre z filio. q duxerit mrem z filiā i vtrores cū mr eſſet cōſanguinea in tertio ḡdu patri cū diſpenſatōe ex q genuit filiā z filiū. Ibi licite pmixta ē affinitas affinitati. z cōſanguinitas cōſanguinitati. et cōſanguinitas affinitati. Itē notandū ē de rōe affinitatis. Rō bⁿ ꝓpinqtatis hinc ſumit. qz ſup cōtracta onē naturalē fundat amicicia naturalⁱ. Cōtractio autez naturalⁱ ē duobꝫ modis ſm phm. viij. ethicoz. Uno mō ſm carnis ꝓpagationē. ſm quē modū vnus eſt ab alio. vt filiⁿ a patre. vel ambo a tertio. vt duo fratres. Alio mō per coniunctōz ordinatā a carnis ꝓpagatōe que cōmixtio ē p carnis copulā. vel p mrimoniū in q ē mutua obligatio coniugū ad carnalē copulā. Propter quod ibidē dic phs q amicicia viri z vxoris eſt naturalⁱ. Et iō ſp ſic p ꝓpagatōz carnis cauſat amicicia naturalⁱ que ē conſanguinitas. ita p carnalē copulaz vl' conſūctionē ad b ordiatā. vt ē mrimoniū. cauſat vinculū naturalⁱ amicicie qđ vocat affinitas. dū bō cōliter ſe bz ad conſanguineos vxoris. ſic ad ſuos. eo q vxor ē aliq modo vnū corpⁿ cū viro. Sz qz non ē ſimpliciter vnū cū eo. ſz quaſi ab extrīſeco adiūcta. Jō q cunqz attinet viro. attinet vxori in codē ḡdu. ſz qz ab extrīſeco adiūcta. iō attinet ei alio genere attinentie. qz conſanguinei viri. ſunt affines eiⁿ vxoris. non aūt conſanguineoz eiⁿ vxoris. Et econuerſo conſanguinei vxoris ſūt affines ipiⁿ viri. non ät conſanguineoz viri. Et hinc ē q pr z filiⁿ licite contrabūt cū mre z filia z duo frēs cum duabus ſororibus.

Affinitas qđ ſit

Bcñ. 38.

Ratio affinitatis.

Ultimo notandum §. i.

de diſpenſatione pape. phibita circa boc. Circa quod dic idē pe. Oz in pmo gradu affinitatis aſcendēciuz ſic z ꝓſanguinitatis papa diſpenſare non pt qz eſt ꝓtra ius diuinū z naturale. qz vxoꝝ pentū exhibemus reuerentiā ſicut pentibus noſtris. Item z in linea tranſuerſali. in pmo gradu. phibet mrimoniū ꝓſanguinitatis z affinitatis iure diuino. Uñ nec papa diſpenſare pt etiā q dāmodo ē ꝓtra naturā. vt. ſ. qs contrahat cū germana ſua. vl' vxore germani ſui eo mortuo Uñ etiā añ legē moſaicā multiplicato genere hūano ante diluuiū vel poſt. creditur ſe abſtinuiſſe a ſororibus. z ab vxoribꝫ fratrū. niſi ad ſuſcitandū ſemē frīs ꝓmortui. ſic z tpe legis. ſicut ptz in thamar z filiꝭs iude. Nec obſtat de vxoribꝫ abrae z yſaac. quas vocauerunt ſorores. qz. ſ. fuerunt conſanguinee vel ꝓſobrine. ſicut z loth q filius fuit fratris abrae. dictus eſt frater Bcñ. ij ipius. Nec etiā poſſet diſpenſare papa in vxore fratris mortui ſine liberis. quia licet olim liceret. tamē diſpēſatiue licebat. que diſpenſatio fiebat iure diuino non ab homine. Nam iure diuino communiter abſtinebatur ab vxore fratris. ſicut a ſorore. Sed in caſu illo

pmittebat. Vñ sic papa nō posset dispēsare in plicatione vxoꝛ. cuius olim esset licita. qꝛ licita erat ex dispensatōe. phibita iure cōi. sic nec in ꝓposito. Itē nec in scō gradu trāsuersalis supioris. vt cū amita ꝛ matertera. qꝛ lege diuina phibitū. Nec pe. Ex his aduerte diligenter q̄ est affinitas ꝓtrahat ita p fornicationem sic̄ p actum ꝓiugalem. ille qui cognouit aliquam mulierē fornicarie. nō pt ꝓtrahere cū filia eius vl germana eius. Sicut nec posset ꝓtrahere mrimoniū cum filia vxoris sue ex alio viro. nec cū sozore ei⁹ ea mortua. ꝛ fm Pe. papa in b dispēsare nō pt. q̄ tn casus sepe q̄uenit ad audiētiā ꝓfessoꝝ. Repit tn papa martinus quint⁹ dispēsasse cū q̄dā q̄ contraxerat ꝛ ꝓsumauerat mrimoniū cū q̄dā ei⁹ germana quā ignouerat fornicarie. cū magna tn difficultate. ꝛ qꝛ res erat occlta. nec ille erat apt⁹ ad religionē l ad remota cūdū. vñ scāda lū ex diuortio. si factū fuisset seq̄ndū erat. Pri⁹ ordinauit plres theologos ꝛ canonistas sup hac re bñ collati onē vt ipe posset in b dispēsare nec ꝓuenerūt in cōclusiōe ꝛ aliq̄ dixer̄ q̄ poterat. alij ꝓtrariū affirmauerūt. Et qꝛ renēdū ē certū ꝛ dimittēdū incertū. ꝛ Aug. de pe. di. vij. Si q̄s. Et ūltar sacrilegij ē disputare de ptāte pncipis. pcipue pape. xvij. q. iij. ¶. ꝓmittit. ꝛ canemi. vbi dic̄ Nicol⁹ pap. Nemi ē de sedis ap̄lice iudicio iudicare. aut illi⁹ sniaz retractare p missū. vicz pter romane eccle pmatū xpi mūere in brō petro collatū vbi dic̄ glo.. Nemi. s. q̄ sit iferior papa. Nam ipe met papa vl successoꝛ ei⁹ pt sniaz suā vl alteri⁹ pape pdecessoꝛ retractare. vt. xxv. q. ix. Exēplū p. qꝛ qō p⁹ determiatū fuerat p eccl'az. i. ꝓsanguitatē ꝛ affinitatē durare vsq̄ ad septimū gradū. vt notāt Jsido. ꝛ Bre. ꝛalex. xxv. q. v. Ad sedē. Bze. ix. retractauit ꝛ termiauit nō durare nisi vsq̄ ad q̄rtū gradū extra ō cōsan. ꝛ affi. Nō dz. Et sic bodie fuat q̄rtū ad ꝓtrahendū mrimoniū. Jō nulli ꝓsulēdū ē. sz oino phibenduz ꝓcurare dispēsatōz. etiā a papa ꝓtrahēdi cū cl'i ei⁹ sc̄z matrē vel germanā quā carnal'r ꝛgnouit. sz si p⁹ ꝓtractū ꝛ ml'romagl ꝓsumatū cl'e mrimoniū. obtinuit dispēsatōz remanēdi cū illa. dimittendū ē negociū iudicio ōi. nec ꝓdēnādū. Ca. xij. De ipotēcia coeundi.

Duodecimū impedimētū est de impotētia coeūdi. ꝛ ē ꝛ Ray. virilis aīe vel corpis vel vtriusq̄. q̄ q̄s ipe dic̄ alteri carnal'r ꝓmisceri. Ubi nota q̄ tres sūt impotētie spēs. s. naturale. accidētale. ꝛ maleficiale. Et qꝛ ista materia ē turpis. ꝛ ita sepe ꝓtingūt casus ei⁹. iō trūcabo. ꝛ ipam plen⁹ potes videre in summis.

Prima ergo impo §. I

tētia. s. naturale. q̄ ē in viro frigiditas semis. vel frigiditas ꝓplexionis vel indispositio mēbri. In mliere aratio. Si ꝓpetua ē tale ipotētia ipedit ꝓtrahēdū ꝛ dirimit ꝓtractū. xxxiij. q. i. c. i. ꝛ ij. extra c. Laudibile. Illa tn q̄ ēt sene nō ipedit. xxvij. q. i. c. i. ꝛ c. Nuptiaz. Nā ꝛ senes si naturali colore destituat. ope tn medicoruz poterit eis aliq̄liter subueiri. Et dicit pe. de pa. q̄ nomie frigiditate intelligit etiā caliditas. ꝛ qōcūq̄ aliō ipedies actū ꝓpetuo. Nō aūt si effectū gnatōis impediat tm ꝛ nō actū. Vñ ꝛ steriles sciēter pñt ꝓtrahere. Preterea idē pe. ō pa. ait. Q, ille q̄ scit in se vl in alio ipotētiā coeūdi. nō pt inuito alio discedere ꝓpter tale impedimētū. ꝛ ipuret sibi qui talē elegit. al's āt possz. puta si incōtinēter viueret. aut al's inhōeste. vl vir cā male tractaret. vel alter ei venenū ꝓpasset. Nō tn sepenk q̄ ad vinculū. qō vere fuit exq̄ vtercz simpl'r ꝛsensit sz q̄ ad cohabitatōz. al's nō posset separari. exq̄ fuit verus mrimoniū. nisi ob fornicatōz vl timorē mortis vl religionē. si mrimoniū nō fuit ꝛsumatū. Si āt ignorat ipotētiā. etiā in scipo. vt si vir credebat nō se ipotētem vel ml'ier nō se artā qñ ꝓpēdēr. pñt allegare ꝓpriā impotentiā. ar. extra ō mal'. c. i. ꝛ c. ꝛsulatōi. Itē nota sz cūdē pe. ō pa. Q, qñ fit separatio ꝓpter frigiditatē viri mulieri dat lnia cū alio ꝓtrahēdi. Uiro aūt si ē impotens. simpl'r. i. nō valēs seminare vl valēs b. sz nō in loco debito. si b ē q̄ ad oēm feminā. interdicat mrimoniū ꝓtrahere. Si aūt impotēs cēt respectu isti⁹ tātū puta qꝛ ē ꝛgo. sz si cēt corrupta posset cā ꝛgscere. licentiād⁹ ē tūc cū corrupta. Nec simpl'r tal' ē phibendus qn̄ō dz effect⁹ extēdi vltra suā cām. Dic̄ tn tho. i. iij. q. si quis nō posset copulari cū ꝛgine. sz cū corrupta, possent medici aliter cū aliq̄ instro daustra pudoris reserari. Nec b cēt ꝓtra naturā. qꝛ b nō fieret ad delectōz. sz ad medicinā. Itē si mulieri arte absq̄ periculo pt subueniri bñficio medicine. vel p futuꝛ vsum viri ꝓcionati. nō impedit ꝓtrahere mrimoniū extra dicti. ꝛ mal'. c. Ex lris. Si ꝛgo nō pt gui pclo subueniri certe sepabit ꝛ poterit se copulari alteri cui forsitā apta foret. vel c⁹ respectu subueniri posset. Qō si p vsuz scōi facta sit idonea. i. ꝛgnoscibil' pmo reddet primo. etiā si ipe pm⁹ iā cū alia ꝓtraxerat quā i b cāu dimittere dz ꝛ ad pmā redire. Si āt nō sit facta idonea. i. cognoscibil' pmo. vt si sine gui pclo mulierz pt a primo ꝛgnosci qō pt ꝓtingere ꝓpter indispositōz mēbroꝝ remanebit cū scōo. Sz pe. de pa. dic̄ q̄ opinio ꝓtraria q̄ ꝛtoꝝ videt. ē q̄ si pt ei subueniri sine pclo p incisionē siue velit siue nolit ē impediñtū tpale. nec dirimit. qꝛ si bodie nō vult cras pt velle. Vñ volūtas q̄ nō ē ꝓpetua. nō fac̄ ꝓpetuū impedimētū. sil'r si p vsū isti⁹ bōis ō q̄ q̄rit. pt fieri ꝛgnoscibil' tpale ē nec dirimit. Si ꝛgo nec p tucisionē. nec p vsū ei⁹ pt fieri ꝛgnoscibilis ab isto. cuius pt fieri ꝛgnoscibil' p vsum alteri⁹. nō est separanda ab illo scōo si cū eo ꝓtraxerit. nec reddēda pmo. Etiā si p aliū fuit aptata. qꝛ diu ē tūcta nō pt alter ea vti. Et sic illō remediū est impossibile de iure diuino ꝛ positiuo. qꝛ esset adulteriū vel fornicatio. Et si mulier est ita arta q̄ a nullo ordinarie sit ꝛgnoscibil' dz remanere sine spe ꝓiugij. ꝛ viro dat licētia cū alia ꝓtrahēdi. Si aūt ē arta q̄ ad aliquē puta senē. ꝛgnoscibil' aūt p aliū. puta iuuenē. licentiāda est ad alium. Sz qñ separata ē ab vno. qꝛ nō pt ꝛgnosci. ꝛ mixta alteri silis ꝛditōis. puta silis cratis ꝛ ꝓplexionis. qꝛ ecclesia tūc fuit decepta. qꝛ veriſile ē q̄ p longū vsū fuisset sibi apta. tūc reddēda ē pmo. qꝛ impedimentū fuit tpale. sec⁹ qñ al⁹ fuit diuerse ꝛditōis. Nec pe. Itez si mulier dicat vir impotentē ꝓpter defectū membri. fm Hosti. esset inspiciendus p viros honestos. sic dr de arta. q̄ inspicēda est per matronas honestas. Si aut allegat excessum mēbri esset ꝓsulēdus papa. Nec sic dr ml'r inepta esse ad mrimoniū ꝓpter frigiditatez sic̄ ꝓpter artationē. qꝛ ml'r in ꝓcubitu est patiens vir ad reddendū debitū viro sufficit q̄ patiat actionem virilē in naturali mēbro. b āt ei⁹ frigiditas ñ impedit

Secūda impotētia §. II.

sz accidentale sine maleficio ē p castrationē supuenientē ꝓpter qō si tales oīno inepti sunt ad reddendū debitū. ꝓtrahere ñ pñt. ꝛ si ꝓtraxerint diuidēdi. qꝛ nullū ē mrimoniū. extra. c. Q, sedē. Sz si castratio ꝓtingeret p⁹ mrimoniū ꝓtractū p ꝛba de pñti. nō pt dirimi sz durat mrimoniū. Et intelligit ista castratio fm Richar. in. iij. trūcatio mēbroꝝ gēit alij. comphendēdo testiculos ꝛ ꝛgā. Et de b est duplex opinio. Quidam tm dicunt q̄ istud si superueniat mrimonio ꝓtracto

de pñti. sed nō dū ꝓsūmato. q̄ hz dirimere sic̄ z ingressus religionis. Alij dicūt z cōiꝰ non q̄ dirimit cōtractū istud supuenies. sz solū qñ erat h̄ impedimentū añ q̄z ꝓtraherēt p̄ba de pñti. Quidā etiā dicūt q̄ sic remanet ꝟga q̄ erigat etiā absciss testicul'. q̄ tunc tale mr̄imoniū nō dū ꝓsūmatū. nō soluit sic̄ dic̄ glo. ō spa done. 32. q. vij. c. Hi q̄. Nā tal' satisfacit mulieri. sicut mulier satisfacit viro suo. siue resoluat sperma siue nō. Nec reqrit in mr̄imonio q̄ sp sit spes filioꝝ. sz sufficit dendū ē. z cū maturo cōsilio. Et qñ tales pñt induci vt se brēnt. vt frater z soror caste viuēres. cura via eēt

De castrato z spadone dic̄ pe. de pa.

tur ab actu generatōis. licet ab effectu. q̄. s. in eis ꝟga erigit z semen emittit. sed inualidū ad generandum. ꝟm q̄sdā. xxxij. q. vij. Hi q̄. Neq̄ ꝓtrahit p̄ bos affinitas. Itē q̄ nō p̄t seminare in loco debito. non p̄t ꝓtrahere. Cuius z reliq̄. z deflorare possit. q̄ impotentia coeūdi est absolute. qñ q̄s nō p̄t carnalē copulam exercere. Nō ā reputat̄ i iure carnal' copla subsecuta nisi sit ꝓsūmata p̄ semiatōz ordiariā. extra ō spō. c. fi.

distin. 34 q. 3.

Tertia impotentia. §. III.

est p̄ maleficiū. Circa q̄ nō ꝟm tho. in. iij. z bosti. sic tenendū est. Q̄z si maleficiū supueniat mr̄imonio ante carnalē copulā. tunc si maleficiū supueniens mr̄imonio est ꝑpetuū. impedit z dirimit mr̄imoniū contractuz q̄ celebrato diuortio. vir aliā poterit ducere. sil'r z mulier poterit cum alio ꝓtrahere. xxxij. q. j. Si p sortiarias. In dicto. c. si p sortiarias. dr̄ expresse. q̄ deo permittēte z diabolo p̄pante. impediri p̄t hō ne cognoscat mulierē. Et vt dic̄ pe. de pa. in. iij. fit h̄ multipl'r. Dz em̄ ex h̄ q̄ ē spūs p̄rātē sup creaturā corpalez ad motū localē. phibendū vel faciendū. Vñ p̄t corpa impedire ne sibi mutuo appropinquent vel directe vl' indirecte. interponendo se inter eos corpe assumpto. sic accidit spōso q̄ despōsauerat idolū. z nihilominꝰ cōtrahebat cū q̄dā iuuēcula. nec potuit eā cognoscere. ꝓter h̄. Scdo mō p̄t inflāmare ad actū illū vel refrigerare ab actu illo. adhibēdo occulte ſcutes rez q̄s optime nouit ad h̄ validas. Tertio mō turbādo imaginatiōnē z fantasiā extrinsecā q̄ reddit mulierē exosam. q̄z p̄t imaginatōz imp̄mere. Quarto mō phibēdo directe rigorē mēbr. sic̄ z motū localē cuiuscunq̄ orgāi.

Nota dñ gnissimū

Quinto mō phibendo missionem spiritūū ad mēbra in q̄b est virtus motiua. q̄si ītercludendo vias seminis. ne ad vasa generatōis descendat. vel ne ab eis recedat. vel ne ex̄cidat. vel ne amittat z multi alijs modis. Plus aūt ꝓmittit deꝰ sup hunc actū p̄ quez pcūm trāsfuudit q̄z sup alios actꝰ būanos. Et sepiꝰ maleficiat vir q̄z mulier. z magis ꝓmittit ds in pcōres seuire demones q̄z in iustos. vtz de septē maritis sare vxoris thobie. cū etiā aliqū in istos. Exemplū in Job

Thob. 6.

Et ꝓter hoc maleficiati monent facere ꝓfessionez in dicto. c. Si p sortiarias. Nec pe. de pa. Richar. in iij. dicit q̄ cōis opinio tenet. q̄ si certū esset q̄ eēt maleficiū secutū mr̄imoniū ratū. nō tn̄ ꝓsūmatū. nō ꝑt h̄ dirimeꝝ vinculū mr̄imonij. In sepando aūt maleficiatos sil'r p̄cedendū est. sic̄ in sepando ineptos ꝓter frigiditatē. excepto q̄ frigido nō dat̄ lnia ꝓtrahēdi cū altera. Quia frigiditas est impedimentum vniuersale. sz maleficiato dat̄. q̄z maleficiū ē impedimentuz ꝑticulare. Dō si mulier ipa p̄curauerit maleficium. non p̄t petere diuortiū. q̄z culpa sua ad hoc deuenit. lv. di. Si cuāgelica. Si ꝟo maleficiū fit ꝛpale. nō impedit nec dirimit. Et a ꝓncipio q̄dem maleficiū p̄sumitur ꝛpale. Sz postq̄z ꝓiuges p̄ triennīū sil' cohabitauerīt dantes opam carnali copule si adhuc durat ipedimentū Quia. s. se cognoscere nō potuerunt. p̄sumit̄ maleficium esse ꝑpetuū. extra eo. c. Laudabilē. z sic sepabitur. Si aūt sepati ꝓter maleficiū. postq̄z alia mr̄imonia ꝓtraxerint carnal'r se cognoscant. reuocandi sunt ad p̄mū matrimoniū. eo q̄ sn̄ia diuortij lata inter eos fuit p̄ errorē. q̄z impedimentum fuit iudicatū inter eos ꝑpetuum ſm p̄sumptionem. quod nō erat ꝑpetuum ſm rei veritatē. Et illud decretum. xxxij. q. j. Si per sortiarias non teneret. Nec Rich. in. iij. Tota ſm pe. de pa. Q̄z maleficiū si post triennīū durat iudicat ꝑpetuū. non q̄dem. q̄z illō nō p̄t tolli. vel a deo vl' etiā ope diaboli. q̄ sanat ex hoc q̄ tor̄e cessat. Exemplū in legenda b̄ti Bartholomei apl'i. Sed q̄z non potest tolli ope hūano. q̄z nō est potestas sup terrā. imo nec sup̄ eccl̄iā pꝰ deū q̄ lucifero valeat comparī in naturalibus. nec sp exorcismi liberant. Qñq̄ q̄dē ꝓter pcūm qñq̄ aūt ꝓter bonū hois cui nō expedit nubere. Vñ nec paul' fuit eraditꝰ. Pe. Et nota q̄ si maleficiū non p̄t reuocari nisi p aliq̄d illicitū. vt p demōis auxiliū z hmōi. Etiā si sciret sic posse reuocari. nihilominꝰ impedimentū ꝑpetuū indicabit. q̄z remedium nō est licitū. Tho. Pe. Alb. z Host. Et addit host'. Q̄z sz aliqua remedia videant vana. tolerare tn̄ p̄t. retundere vana vanis. nō aūt dicit illicitis. Sciendū etiā ſm pe. de Pal'. Q̄z si maleficiati vel al's impotentes velint cōmanere. veri ꝓiuges sunt. sicut maria z ioseph. Si aūt ambo pclamant z euidentissimis signis impotētia ꝓbari p̄t. nō expectat triēnīū. sed statim sepantur Si aūt non sit euidens. opter q̄ p triennīū cōmorati iurent ambo. vir q̄dam q̄ studiosam opam dedit bōa fide sine fraude. q̄ eā cognosceret. z nō potuit ꝓficere. Mulier sil'r q̄ p eā non steterit nec fraudem adhibuit q̄n cognosceret a viro. sed non fecit. Sacramentales aūt iurabunt. q̄ credunt eos vez iurasse. extra ō pur. ca. c. Inter solicitudines. De triēnio isto in. auctentico de nup. §. p occasionē. Et interdict matrimoniū impotenti. ꝓcedit potēti. xxxij. q. j. Ob aūt. §. req̄sisti. Et extra eo. fraternitatis. Si aūt mulier dic̄ q̄ nō p̄t eaz cognoscere. z vir asserit q̄ imo stādū ē viro. q̄z caput est mlier'. xxxij. q. j. Si q̄s accepit. Et h̄ nisi mlr ꝑbet ꝓtrariū p aspectū corpis. extra ō spō. nup. c. ꝓtinebat Et ecōtra in glo. si vir non dicat se non posse cognoscere z ipa asserit ꝓriū viro non ꝑbāte. ipa absolut̄. Sz videt q̄ qñ allegat ipotētiā mulier' q̄ ipa teneat se oñdere inspicīdā. z q̄z cā diuortij. vir z mulier ad paria iudicant. Sic vir allegās mulierē artā audit pertens inspici. sic ecōuerso mulier allegās vir eunuchisatū audit. perens aspectuz corpis. Et idē est si dicat impotentiā eī aspectu eī posse ꝑbari. Nec pe. de pa. Q̄z si post triennīū celebrato diuortio redeat potentia sel cognoscēdi. lz de hoc sint varie opiniones tenendū tn̄. q̄ sentire videt Tho. in. iij. dis. xxxiij. q. j. arg. iij. s. q̄ si maleficiū fuit vniuersale respectu cuiuslibet psone. tūc si alteri nupserit. oñdit impedimentū nō fuisse ꝑpetuum. vñ dz redire ad primū. Si aūt maleficium fuit ꝑticulare. s. respectu spēal' psone. tunc cū vtriq̄z dek lnia ꝛbēdi cū alijs. nō p̄t ad p̄stinū mr̄imoniū redire. cū p̄mū mr̄imoniū nullū fuerit. z sz vez tho. i. 4 vrs.

Job. 41.

2. coz. 12.

Jn. 4. dl. 34. q. 3. ad 3m.

Lap'm. xiij. De cognatione legali.

Tertiūdecimū ipedimētū ē ognatio.

q̄d ārto loco pōit i ꝟsib supradict'. Ubi nota q̄ tripl'r ē ognatio. s. carnal'si ue natural'. q̄ dr̄ ꝓsanguīitas. spūal' q̄ dr̄ ꝓaternitas z legal'. q̄ dr̄ adoptio vel arrogatio. Quelibet harum

c. s. §. 3. in ꝓncipio.

impedit ꝛ dirimit mr̃imoniũ.ſz diuerſis modis.qz diuerſos ḡd⁹ hz.Cognatio legalis eſt q̃ fit p adoptiones vel arrogationẽ.Et hz tres ſpẽs.Prima eſt aſcendentiũ ꝛ deſcendentiũ q̃ eſt inter patrẽ adoptantẽ.ꝛ filiũ ſiue filiã.nepotẽ vel neptẽ.ꝛ hmõi adoptatos .et hec indiſtincte ipedit matrimoniũ ꝛ ipetuũ. ſz Pe. de pal'. Inter prẽm tñ adoptãtẽ.ꝛ prẽm ꝛ matrẽ adoptati.nulla ꝯgnatio ꝯtrahit.ſm Tho.ꝛ Pe. Pr̃eꝛ go adoptatoꝛ nõ pt ꝯbere cũ filia adoptata.nec et cũ nepte adoptiua.xxx q.iij. Ita diligere. Scõa ſpecies collateraliũ.ſ.inter filiũ naturalẽ alicui⁹ ꝛ filiũ adoptiuũ. Et hec ipedit matrimoniũ.q̃ diu ſunt i eiuſdẽ patris ptãte. Ea ꝯo ſoluta.ſ.morte pr̃is vel emancipationẽ filij naturalꝭ vel adoptiui.nõ ipedit.xxx.q.iij. Pꝰ ſuſceptũ. Et videt b̃ intelligendũ de filijs naturalibꝫ legittimis.ſ.q̃ nõ pñt ꝯbere cũ filijs vel filiabꝫ adoptiuis pr̃is ſui. Nã filius adoptiuus cũ filia legittima pr̃is ſui adoptiui ꝯbere pt.ſic̃ notat Hugo.xxx.q.iij. in pn. Idem Hoſt. Inno.ꝛ Rich. Nota eriã q̃ inter duas ꝑſonas adoptatas ab aliq̃ in filias pt eẽ matrimoniũ.ſm Guil'.Hug.ꝛ Berñ . cũ nuſq̃ inueniãtur ꝓhiberi. Sic eriã duo filij ſpũales alicui⁹.puta p ſuſceptionẽ in baptiſmo vel ꝯfirmatõs poſſint ꝯtrahere adinuicẽ.ꝛ ſpũales filij cũ adoptiuis. Si ergo adoptiuus fili⁹ matrimoniũ ꝯtrahit cũ legittĩa adoptantis. Dic̃ Guil'. Q; q̃uis q̃dẽ dixerint q̃ nõ ſolueretur tale mr̃imoniũ.tñ verꝰ tenendũ eſt qõ no. Hug.ſ.q̃ ſolueret.extra eo.c.vnico. Et b̃ ẽ vez tã de ſimplr adoptato.q̃.ſ.nõ trãſit in ptãtẽ adoptãtis.q̃ de arrogato.q̃ trãſit in ptãtẽ arrogãtẽ. Tertia ſpẽs ẽ q̃ſi ꝛlegalis affinitas inter prẽm adoptantẽ ꝛ vxorẽ filij adoptiui ſiũr inter filiũ adoptiuũ ꝛ vxorẽ pr̃is adoptãtẽ. Et b̃ ipedit oñi tpe mr̃imoniũ. q̃m pr̃ adoptãs nunq̃ pt ꝯbere cũ illa q̃ fuit vxoꝛ filij adoptiui.etiaꝫ pꝰ emancipatõs.arg.ff.de ri.nup.l.Nã adoptiuus. Et ſide iuris eſt de filio adoptiuo reſpectu vxoris adoptantis.

d.42.q.3 ad ꝓmuz

De cognatione naturali ſiue de ipa ꝛſanguinitate. Capitulum.xiij.

DE cõſanguitate que dr̃ cognatio naturalꝭ ſiue carnalis ipediẽs ꝛ dirimens matrimoniũ tria videnda ſunt. Primo q̃d ſit ꝛſanguinitas.linea ꝛ gradus in ea. Scõo de ꝯputatõe graduum. Tertio de ꝓhibitõe in q̃bus gradibꝫ. Et q̃tum ad ꝓmũ ſm pe.de pal'.in.iij.di.xl.q.j. Conſanguinitas ẽ vinculũ ꝑſonaꝝ ab eodẽ ſtipite deſcendentiũ carnali ꝑpagatõe ꝓtractũ. Ubi norandũ q̃ non deberet dici ꝛſanguinitas.ſed ꝛſanguincita.s.ꝓpter meliorem ſonum dr̃ ꝛſanguinitas ꝛnoibꝫ vtendũ eſt vt plures. Uiculũ dr̃.qz aĩa magꝭ ſe diligũt q̃ extranei affectu ꝛ effectu.vñ nõ bruta.qz bõ ẽ aĩal politicũ. Ab eodẽ ſtipite dr̃.ſ.ꝓpiq̃.alꝫ hoẽs boes eẽnt ꝛſanguinei. quia ex vno.ſ.adam fecit deꝰ hũanũ genꝰ. Actu.xvij.capi. Carnali ꝑpagatõe. Vñ nõ eſt ꝛſanguinitas coꝝ. q̃ p creatõs a deo ꝓceſſerunt. Dr̃ aũt ꝛſanguinitas a cõitate ſanguinis vel a ꝙuenſendo in ſanguĩe magis q̃ in carne.qz ſanguis magis eſt materia ſemis. Nam ſperma ſm medicos ẽ ſanguis puriſſimus. Et qõ dictũ ẽ carnali ꝑpagatõe excludit euã a ꝛſaguitate adeqz miraculoſe ꝛ ſupnaturali ꝑpagatõe. Sed non excludit ꝓpm a cognatõe ꝛſanguineoꝝ beate marie. qz fuit carnalis ꝑpagatio ex ꝓte matris ſz nõ ex ꝓte patris.

Idez tho.

Quid ſit ꝛſanguinitas

Hoc aũt vinculũ ſic ꝛ oĩs amicicia fundat in cõiderationẽ triplici.ſ.nature.cure.ꝛ diſcipline. Nature. quia oẽs cõſanguinei deſcẽdũt p carnis ꝑpagatõez ab vno ſtipite.q̃ẽ cõis coꝝ parẽs. Cure.qz extra pentũ proceſſus ad filios nõ ſolũ imediatoſ.ſz etiã ad filios filioꝝ q̃ſq̃ videre pñt. Diſcipline.qz ples ſub pentũ prãte ꝛ ſubiectõe eſſe dz. Scõa cõcluſio ẽ de linea cõſanguinitatis q̃d ſit ꝛ quõ dicat. Eſt aũt ordinata collectio ꝑſonaꝝ cõſanguĩtate coniunctaꝝ. Nec oꝑtet addere ab eodẽ ſtipite deſcendentiũ.qz b̃ includit in conſanguinitate. Et eſt triplex linea ſm triplicẽ b̃itudinem quã hñt conſanguinei adinuicẽ. Una eſt principiati ad ꝓncipiũ.vt filij ad prẽm.auũ.pauũ ꝛ ſupra ꝛ ſm hãc accipit linea aſcẽdẽtiũ. Alij ẽ ꝓncipij ad ꝓncipiatũ.vt pr̃is ad filiũ.neporẽ.pneporẽ.ꝛ infra. Et ſz hãc accipit linea deſcẽdẽtiũ.q̃ nõ ẽ alia a linea aſcendẽtiũ ſed aliter accepta ſm aliũ ꝛ aliũ modũ computandi. qz ſm vnã fit acceptio ab inferiori aſcẽdẽdo ſm aliaz fit acceptio a ſupiori deſcendendo. Tertia eſt b̃itudo coꝝ q̃ ſunt ab vno ꝓncipio.ſic frẽs q̃ ſũt ex vno patre vel matre.ꝛ nepotũ q̃ ſunt ex duobꝫ frãbꝫ vel ſororibꝫ ꝛ ſic deinceps. Et ſm hãc accipit linea trãſuerſalis.q̃ ſubdiuidit in eã.que ẽ collateralꝭ aſcẽdentiũ in q̃ ſunt auũculꝰ matertera.ꝛ patruꝰ ꝛc̃. Et ea que eſt collateralis deſcendentiũ in q̃ ſunt frater.ſoror.nepos.ꝛ neptis ex filio vel ex filia ꝛc̃. Tertia cõcluſio ẽ q̃d ſit ḡdus Et dicendũ.q̃ ẽ b̃itudo determinate diſtãtie a ꝑſona Et quelibet linea hz ſuos ḡd⁹. Et linea ꝛ gradꝰ in affinitate ſũt ſz b̃itudinẽ ad ꝛſanguitatẽ ꝛ non aliter.

De computatione §.1

graduũ. Et ꝓma cõcluſio de cõputatõe cõi iuriſtaꝝ ꝛ canoniſtaꝝ. Nã illa yſidori ꝛ cetere que ponunt in lra diſt.xl.iij.ſeñ.ꝛ in decretis.xxxv.q.iij.ꝛ.iij.ꝛ.v. Nõ ſunt in vſu. Cõputant aũt gradꝰ cõſanguitatis b̃ mõ. In linea eñ aſcendentiũ ꝛ deſcẽdẽtiũ cõputãde ſunt ꝑſone medie.inter illas de q̃bꝫ querit.q̃ ſi nulla ſit media.ſunt in ꝓmo gradu.vt pater ꝛ filius deſcendẽdo ꝛ filiꝰ ꝛ pr̃ aſcendẽdo. Si ꝯo ſunt alie ꝑſone medie cõputatis eis cũ extremis.q̃t ſunt ꝑſone vna minꝰ. tot ſunt gradꝰ. Verbi gra. Auus ꝛ nepos diſtant ſecũdo gradu.ſiue aſcendendo ſiue deſcendendo . qz ſunt tres ꝑſone.ſ.auus ꝛ nepos.ꝛ qui eſt in medio eorum. qui eſt pater reſpectu ꝓmi.ꝛ filiꝰ reſpectu ſecundi. remoto ſgit vno remanent duo.ꝛ ſic nepos ꝛ auus ſũt in ſcõo gradu. Proauus ꝛ pnepos ſunt in q̃rto ḡdu. qz ſunt q̃tuꝫ ꝑſone numerande. Rõ buiꝰ ẽ. qz cũ ḡdus ſit certa diſtãtia ꝙntitatis.ḡdus nõ pt eẽ eiuſdem ad ſeipm.ſicut nec ꝙntitas.ꝛ ideo ḡdus ſp ꝑſuppõit ꝑſonam aliquam.cui ſecunda addita facit gradum . ꝛ p eandem rõnem tertia addita ſecunde.ꝛ quarta tertie ꝛ ſic ſp ſit numerus graduũ ſm numeꝝ ꝑſonaꝝ. vna accepta. Et hec cõputatio graduum in linea aſcẽdentium ꝛ deſcẽdẽtiũ ẽ cõis apõ oẽs. In linea ꝯo ꝟcollaterali q̃ nõ ẽ coꝝ q̃ꝛ vnꝰ deſcẽdit ab altero.ſed coꝝ qui deſcendunt a cõmuni ꝓncipio.aliter cõputãtur gradus ſm leges.aliter ſm canones. Scõm eñ canones cõputant hoc modo. Uidendũ vtꝝ ꝑſone de quibus querit eq̃liter diſtẽt a cõi ſtipite.aut ineq̃liter. Si eq̃liter quorto gradu quelibet earum diſtet a cõi ſtipite torto gradu diſtant inter ſe. Verbi gratia. ſit nob ſortes cõmunis parens ꝛ ſtipes.ego nepos ſm vnã lineam.tu vero ꝓnepos ſm aliam lineam. Si queritur q̃rto gradu ego diſto a te.debet reſponderi q̃ tertio. qz torto gradu tu q̃ es remotior diſtas a cõi parente. a q̃ ego nõ diſto niſi ſecũdo gradu. Sed ſm leges aliter cõputant gradus in linea trãſuerſali.qz ſz eos duo frẽs ſunt in ſcõo gradu. Filij duoꝝ fratruz ſunt in quarto.nepotes in ſexto ḡdu. Et ſic duplicant gradus ſm cõputatõz legale ſupra cõputatõz canonicã. Sed opinio canoniſtaꝝ eſt rõnabiliꝭ.qz abſurdum

videtur ponere scōm gdū sine prio.qō trī secūm opi
nionē legistarū.qz nō est dare aliquē q̄ sit in prio gdu
linee transuersalis eqlis.sed pmo in ea q̄ est frater est i
secundo gradu fm legistas.pmus in transuersali unse/
rioz ē in tertio.scz fili⁹ frīs.z primo i trāsuersali supio
ri est i tertio.vt pr̄ z auus. Et iō canoniste melⁱ cōpu/
tant in trāsuersali.ponētes frem in pmo gradu.filium
fratris in secūdo.scz descendēdo.nepotē i tertio.p nepo
tem in q̄rto.abnepotē in q̄nto ꝛc̄.ascendendo vero pa/
truum in scō.propatruū in tertio.abpatruū in quar/
to ꝛc̄. Dilatando vero duoz fratrū filios in secūdo ne/
potes i tertio ꝛc̄.sicut in genealogia adā p seth.z cayn
qui sūt in pmo gradu z filij eoz̄ i scō ꝛc̄. Ratio diuer
sitatis hui⁹ cōputatōis ē ista vt dicit. Alex. papa. xxxv
q.v.ad sedē. Jn legib⁹ ob nihil aliud ipa graduū men
tio facta ē.nisi vt hereditas vel successio ab vna ad alte
rā psonā inter cōsanguineos deferat. Jn canonib⁹ ve/
ro ad voc.pgenies cōputat.vt apte mōstret vsq̄ ad q̄t
tā gñatōz a ꝯsanguineoz̄ sit nuptijs abstinēdū.vt ri
te z canonice nuptie celebrent inter fideles. Hac igit de
causa qz hereditates nequeūt deferri.nisi de vna ad al
terā psonā.idcirco curauit ad seculares imperatoz i sin
gulis psonis singulos gficere grad⁹.qz vero nuptie si/
ne duab⁹ psonis fieri nō valēt.iō sacri canōes in duas
personas in vno gdu ꝓstituere curauerūt. Hec ibi. Nō
sūt ibi dz q̄ vsq̄ ad septimū gradū pdurat consangui
nitas fm cōputatōz canonū in q̄b⁹ gdib⁹ septē.phibeā
mr̄imōiū.tūc verū fuit.ꝛ hodie nō durat ꝯsanguinitas
nisi vsq̄ ad q̄rtū graduz inclusiue. Nā gre.ix. remouit
tres vltimos gd⁹.z eo q̄ nō bene poterāt mēti retineri
tot gradus. Et etiam erat difficile satis vsq̄ ad septi/
mum gradū abstinere a mr̄imoniꝭ talū.vnde seque/
bant sepe incōueniētia. Habeā hoc statutū eccl'ie extra
de ꝯsā.z affi.c. Nō dz. Brad⁹ sūt fm leges q̄ ad succes
sionē hereditatis durant.scz vsq̄ ad.x.gradū ꝯputan
do modo legali.vt dictum est.

et ibi per glo.

De prohitiōe matri. §. II.

monij inter ꝯsanguineos. Nota fm Pe.vbi.s.tres cō
clusiones. Pria q̄ ꝯsanguinitas de iure naturali fm li/
neā rectā ascēdentiū z descendentiū impedit mr̄imoni
um.sed plus filij cū matre q̄z filie cū pr̄e ꝓpter reuentiā
ꝓpter qō videt q̄ in linea recta in infinitū.phibeat ma
trimoniū.adeo vt si adā hodie viueret nō iueniret vxo
rem fm legistas. Rō hui⁹.qz maioz reuerētia debet pn
tibus remotis q̄z ꝓpinqs.vñ vulgo pater nō dicitur
dñs.sed auus q̄z diu viuit.z licet minor ꝓpinquitas.tñ
maioz reuerētia q̄ plus attendit. Nā cū filia fratris pt
fm leges ꝓtrahi.ꝛ nō cū amita.q̄ tñ nō est ꝓpinquioz.

Scōa ꝓclusio de phibitōe iuris diuini circa q̄ phi
benē enī plures psone puta sil'naturali federe ꝓmorā
tes. Et sunt.xij.que Leuitici.xviij.c.numerātur. mr̄ no
uerca.sozor.neptis amita.matertera.vxor patrui nur⁹
vxor fratris.nisi pmortui sine liberis pruigna. filia p/
uigni.vel pruigne sozor vxoris.q̄ in lege nature pmit
tebat.vt in lya z rachel copulatis iacob. Hui⁹ rōnem
docē.assignāt qz mr̄imoniū ordinat ad repssionē cōcu
piscentie.sed ꝯcupiscētia nō reprimit.sed magz augeā
si inē illas psonas quas cōuenit in eadē domo ꝯuer/
sari esset ꝯcessa copula mr̄imonial.q̄re lex diuina rōa
bilr̄ phibz talē copulā. Nā qz electio nō ē nisi possibili
um coipō q̄ ꝯcupiscibile sit ipossibile minuit vel tolli
tur ꝯcupiscētia illi⁹.vñ q̄z diu cohabitātiū viroz̄ z mli
erū in vna domo posset esse mr̄imoniū sicut tales ps̄o/
nas ꝓnominatas ꝯtingit simul cohabitare. ꝯcupiscen
tia nō haberet frenū.sed ex quo mr̄imoniū fit impossi
bile inter tales.qz phibitū cessat ꝯcupiscētia. Tertia cō
clusio ē de phibitōe iuris positiui canonici.qz illa iuꝛ
ciuilis nil ad ꝓpositū.cū circa sacramēta laici nil pos/
sunt dispōnere.ergo iure nouo phibitū ē matrimoniū
ꝯtrahi in q̄rto gradu z infra. Jn quito aūt z vltra i li/
neā transuersali pmissum ē.vt de consang.z affi.c. Nō
debet. Alij grad⁹ q̄ pri⁹ erāt sūt ablati.z in huiusmo/
di potest dispensare papa.z non ali⁹.qz nō ē pmissuz
epis licut in alijs. Et⁹ enī ē dispensare in iure q̄ ē sup
ius.vl' cui cōmissū ē a iure. Vñ in gdu lege nature vl' le
ge diuina prohibito.sol⁹ deus dispēsare pōt vl' cui in
spirauit.q̄ tamē nō legit dispēsasse cū quocūq̄z. Papa
aūt in his que sūt iuris positiui.puta in q̄rto gradu
et tertio.imo z in scō qñq̄z.puta collateraliū eqlīq̄
contrahāt dispensat.vt puta filij duoꝝ fratruz.q̄ lege
moysi z iure ciuili erat pmissum. Nec ē sufficiēs cā dis/
pensationis augmētatio pr̄imonij.sed pax vl' ꝯcordia
vel aliq̄d hmōi. Jn linea aūt ascendentiū z descēdenti/
um in infinitū nuptie phibent. Est tñ dubiū vtrū pa/
pa possit dispensare in gdu lege diuina nō naturali.p
hibito. Et siquidē prohibitio legis mosayce in hmōi
esset pure iudicialis.nō moralis.nō ligaret hodie nisi in
quātū esset iure canonico resumpta talis lex. Et sic i oi
bus illis gradib⁹ papa posset dispensare. sed fere omīs
gradus lege mosayca prohibiti videnē.phibiti iure na
turali.qz ad oēs illas psonas cohabitātes est amicitia
naturalis sine aliq̄ federe. Vñ qz natura nihil frustra
facit.vbi sunt mulieres alie ex q̄b⁹ possit eē generatio si
ne istis frustra fit cū istis matrimonium.qō nō ē necesse.nec ꝓpter generatōem nec ꝓpter amicitiā. Unde.pba/
bilⁱ ē q̄ papa nō pōt dispensare in istis gdib⁹. Et fm
hoc diceret q̄ ante legē scriptā erat dispēsatio a deo vt
cū illis ꝯtraheret.excepto prio gradu ascēdentiū z de/
scēdentiū. Unde adā inspirat⁹ a deo dixit. Relinquet
homo pr̄em z mr̄em.ceteras psonas videtur pmisisse.
que tamen iure naturali erant.phibite vt frater z sozor
in q̄b⁹ primū credēdū ē deū dispēsasse ꝓpt̄ necessitatē.

Cap'lm.xv.de cognatione spirituali.

Tertia cognatio ē spi

ritualis.scz cōpaternitas. Et puenit ex ℞. q̄
aliquis pfert sacr̄a baptismatis ꝯfirmati o/
nis.vel suscipit siue tenet illū cui tale sacr̄m ꝓferē. Per
aliorū sacroꝝ collationē nō ꝯtrahit cognatō spūalis q̄
habeat impedire z dirimere mr̄imoniū extra.c.tua.c.
fi.li.vi. Joh.an. Per catheciſmū vero ꝯtrahit cognatō
aliqualis.vidz q̄ habet ipedire.sed nō dirimere mr̄imo
niū.eodē ti.c.ij.li.vi. Jsta āt cognatio habet tres lineas

Prima est inter bapti. §. I.

satum z illum q̄ ad baptismū suscipit.ac etiā vxorē ei⁹
si tūc habet z carnal'r cognouit. Nā qñ vnus coniugu
siue maritus siue vxor.tm̄ tenet aliquē ad baptismum
cognatio spūalis trāsit etiā ad alterū non tenentē con
tugē istius tenētis ad baptismū. Et sic inter tales non
pōt esse mr̄imoniū.s.inter suscipientē cū cōiuge ei⁹ si ba
beret.z susceptū. imo etiā dicit.b.tho.in.iij.sent.di.xlij
q.i.ar.iij.q.ij.in corpore.q.q̄ cōpaternitas transit a vi
ro in mulierē quācūq̄z carnal'r cogni tam. q̄uis nō sit
vxor. Idem sentit glo.sup.c.si q̄s ex cōiugio.xxx.q.iij.
dicēs q̄ p fornicariū coitū acq̄rit cōpaternitas. qz vna
caro efficit. Idē tenet Jo.an.in vi. Richar.aūt i.iij.dis
xlij.dicit q̄ si aliq̄ efficiant vna caro p fornicariā copu
lā.nō ꝓpter hoc transit cōpaternitas ab vno i alū.qz p
rem pure carnalē nō ꝯtrahit cognatio spūalis. Idē te/
net Pe.de palude.i.iij.dicēs q̄ cognatio spūalis dici
tur.qz a spūalib⁹ causat. Vñ verⁱ videt.q̄ nō sic forni
carij cōmunicēt sibi actiones sic cōiuges.qz in illis nō

est nisi carnale vinculū ad tres. hic aūt spūale z carnale vñ sūt magis vnū in carne vna. vñ z ī cōputatōe ḡduū pr̄ z mr̄ vna psona cōputant. Quāuis āt ee duos in carne vna. equal'r sit in fornicatōe z cōiugio. tñ hic vbi q̄rit de cognatōe spūali aliq̄d debet facere vinculū spirituale. Dec ille. Anto. de bu. sup ca. martin⁹. ō cogna. spi. refert vtrāq; opi. sed hāc vltimā dicit tenere Hugo et archid. z io. an. c. ti. c. i. Jn nouella. lib. vi. Nec obstat dicūt ipi. q̄ copula fornicaria induc affinitatē. q̄ illud in affinitate corpali. q̄ etiā p illicitā cop'az vt vinculuz corpale acq̄ri pōt. sec⁹ in spūali. vt cōpaternitas q̄ est vinculū spūale. Und absonū ē dicere. q̄ p coitū fornicariū ptrahat. Dec ille. Idē etiā tenet glo. Ray. Jnno. veranq; opi. ponit. z neutrā alteri pfert. Unde si q̄s inueniret tale mr̄imoniū iā ptractū de psenti vl' psūmatū. ex quo aliq̄ dicūt illud tenere. tuta via esset vt peteret dispensatio vl' declaratio a dño papa. q̄ si haberi ñ posset fm regulā Hosti. qui dicit q̄ vbi reperiunt cōtrarie opi. de aliq̄ mr̄imonio verū teneat vel nō. adhereduz est illi q̄ iudicat mr̄imoniū tenere nisi ōtria opi. fulciretur canōica auctē exp̄ssa. fm igit cū pot⁹ debēt dimitti in suo ꝓiugio q̄z separari. Ubi aūt tales nōdū ptraxissent ꝓfulendū esset eis. q̄ abstinerēt a ptractu hmōi sed bene posset aliq̄s ptrahere cū sororē filij spūal'. xxx. q. iij. Illud. Itē pōt ptrahere pr̄ cū illa quā fili⁹ eius tenuit ad baptismū. vt notat. xxx. q. 4. illud. q̄uis filiꝰ nō possit ptrahere cū illa quā tenuit pr̄ ad baptismū.

Secunda est inter ba. §. II

ptisatū (siue sit masculꝰ siue femina) z filios naturales suscipientis (siue sint legitimi siue illegittimi) Uñ iter eos nō potest esse mr̄imoniū. Et q̄ cognatio spūal' nō habet ḡdꝰ. q̄uis filiꝰ natural' petri nō possit ptrahere cū filia spūali ipsiꝰ petri. quā sz tenuit ad baptismuz vel ꝓfirmatōem. posset tñ ptrahere cū filia filie spūal' ipsiꝰ petri. arg. xxx. q. iij. c. i. Itē filij duoz cōpatrū siue sint geniti añ cōpaternitatē siue postea. possūt ptrahere ad iuicē. excepta solū illa psona. p quā cōpaternitas est ꝓcta. q̄ nunq; poterit copulari alicui filioz sui patris spūalis. xxx. q. iij. sup bis.

Tertia est inter susci. §. III.

pientē in baptismo z pentes baptisati. int̄ quos etiā ñ pōt esse mr̄imoniū. Uñ mr̄ baptisati nūq; pōt eē vxor eius q̄ tenuit ipm baptisatū ad baptismū. q̄ cōmater eius ē. Itē nota q̄ si q̄s. puta petrꝰ ptra volūtatē vxoris sue puta marie. tenet vel leuat de sacro fonte filium alterius. puta iobem filiū martini ptra volūtatē ipius martini. fm Jo. neapol'. in q̄dlibet. ix. vtiq; ptrahit vera cognatio spūal' int̄ eos. nō abstāte in volūtatiōe seu ptradictōe illoz ita q̄ petrꝰ est vere cōpater martini. z maria ē ve cōmater spūal' iobis. velit nolit. Cui⁹ rō ē fm ipm q̄ qđ est ex statuto eccl̄ie nō dep̄det ex volūtate subiectoz sz ex statuto statuentis. Sed ex statuto eccl̄ie ē q̄ cognatio spūalis trāscat ab vno ptugū in alterū psūmato mr̄imonio. z q̄ cōpr̄nitas acq̄rat pr̄i carnali p bꝰ q̄ aliq̄s leuat filiū aiꝰ de sacro fonte q̄ tc. Itez posita cā sufficienti ognatōis spūal' oportet ponere cognationē spūalem. Causa enī est ad quā sequit effectꝰ. Sz pr̄nitas spūal' quā ꝓsequit pactū. q̄riū vnꝰ cōiugū est causa sufficiens alteri cōiugū cognatōis spūalis. post q̄z ē mr̄imoniū psummatū. ergo tc. Et nota q̄ regulariter vnꝰ dz tenere ad baptismū seu leuare de fōte vt de ꝓse. di. iij. c. Nō pl'es. Et si necessitas cogeret. vnꝰ z idē potest tenere in baptismo z ꝓfirmatōe fz Ray. Si aūt plures tenēt. Dic. Alber. in. uū. q̄ hec potiꝰ ē pmissio q̄z statutū q̄ debeat ap̄bari. Permittit aūt rōne amicitie q̄ ptrahit inter eos. Dec ille. Ubi q̄ duo l'tres ex more patrie cōiter tenēt. vtiz tolerādū z sine pcō fieri. Tutiꝰ tñ cēt hr̄e sup bꝰ dispēsatōz ab epo. si p̄valt plures hr̄e tenētes ad baptismū. Et cū plures tenēt cū oibus cōtrahit cognatio spūal' q̄ impedit z dirimit fm Hosti. Sed diligent aduerte. q̄ oportet q̄ teneant siue tangāt ipm baptisandū tū baptisat'. vel cū de fōte leuatur a sacdote immediate. si volūt esse ꝓpatres. aliter ex eo q̄ extiterint ibi solū nō tāgendo z ñderint p puero. ab renūcio tc. nō essent cōpatres. Petrꝰ de pa. Jn aliq̄bus tñ locis sacerdos aquā effundit baptizando. z q̄ volūt esse cōpatres spūales tenēt baptisādū. i aliis tenet puer tū ipe sacerdos cū baptizat q̄ō pcipue fit cū fit baptismus p̄ immersionē. Et tūc p̄mo recipiētes baptizatū de sacro fonte a sacdote in pāno vel nudum sūt pres spirituales vt notat Hug. in decret⁹. Et simil'r p. curatorē nō pōt ptrahi ꝓpaternitas. q̄z tū ad cognatiōem spirituale. vt ponit archidia. per. l. post mortē. ff. ō adop. Idē. io. an. Si aūt aliq̄s teneat siue tangat ad baptismū. q̄uis nihil ñdeat. tñ efficit patrinꝰ z ptrahit cognatio spūal'. Illi aūt pres qui simul tenēt ad baptismū nō ꝓhibent ad inuicē ꝓhere. vt Jnno. ponit. Itē nota q̄ laicꝰ etiā q̄ baptisauit aliquē siue in casu necessitatis siue extra. nō pōt ptrahere cū illa quā baptizauit extra. c. nedū. li. vi. Notat etiā tho. in sē. iij. di. xlij. q. i. ar. i. in corpe. q. q̄ si mulier vel vir baptizet l' tenet ad baptismū filiū. p̄riū si bꝰ facit in articlo necessitatis seu p errorē. nō impedit exigere vel reddere debitū. extra. e. c. Si vir. Si ꝺo facit p fraudē impedit exigere. sed tenet reddere. q̄ si vteriq; fuit vl' fecit in fraudē. neuter potest exigere. z vteriq; tenet exactꝰ reddere vt dicit Hostiens. Et addit q̄ melius esset si ptinerēt. Eodē etiā mō si vir tenet aliquē filiū vxoris sue. vel vxor filiū mariti sui. si ex ignorātia bꝰ facit. excusat. si ex malicia nō pōt exigere debitū. Idē Rich. Credo tū q̄ sup bꝰ possit epꝰ dispensare. s. q̄ ad exactiōez debiti. p similitudinē deo q̄ cognouit ꝓsanguineā vxoris. cū q̄ pōt eps dispensare. q̄ adō biti exactionē fm Pe. de pa. vt hēs. ō. de impedimēto affinitatis. ibi vide. Itē nota q̄ si vxor. puta iohāna vxor petri. tenuit ad baptismū filiū berte anteq̄ cōmiscerēt seu ptraheret mr̄imoniū cuz ipo petro. ipa mortua potest petrꝰ habere in vxorē ipam bertā. z sic succedit sue isto mō. pōt q̄s habere duas cōmatres i vxores. Sed si petrꝰ cognouit iohānā anteq̄z teneret ad baptismū filie berte. non poterit postea ynq̄z bertā habere in vxorē. Itē ille q̄ tenet ad baptismū vl' cōfirmatiōem filiū alicui⁹. puta petri ex muliere ꝓcubia vel vxore alius susceptū q̄z ex ea q̄z nūc habet in vxorē nec efficit cōpat isti⁹ vxoris quā nūc habet ipe petrꝰ. Et idē ō filijs vxoris alicui⁹ ex alio viro genitis. Itē nota q̄ nō baptisat q̄uis aliū nō debeat tenere ad baptismū. tñ si de facto vel i necessitate tenet vel leuat vel baptisat. nō ptrahit aliquā cognationē spūalem. fm tho. Pe. z Richar. q. 3. Et addit alb. q̄ si alter cōiugū ē baptisatꝰ. p eū transit ad cognatio ad eū q̄ nō est baptizatꝰ. idē de ꝓfirmatōne. Sed si baptizatꝰ tenet filiū nō baptizati. bñ cōtrahit cōpaternitatē. Itē nota q̄ nō debet q̄s tenere ad baptismū vel ad ꝓfirmationē fr̄em vl' sororē. q̄ sufficit inter tales vinculū carnale. Omnia aūt q̄ dicta sūt ō tenere ad baptismū seu de fonte leuāte erga susceptū vel leuatū. z pntes eius q̄ ad ptrahendā cognatiōem spūalem. intelligas simil'r de baptizante erga baptisatū z parētes eiꝰ q̄ ad p̄dictam cognationē. Et omnia q̄ dicta sunt de baptismo q̄ntū ad tenētē z baptisantē in ptrahenda cognatione spūali cū baptisato. intelligas pariformiter in ꝓfirmato z tenēte ad ꝓfirmationē in contrahendo cognationē spūalem cum ꝓfirmāte z parēti

tibus eius. Et dicit Goff. q̄ ista cognatio spūalis sic legal' nō hz ramos. vn glōas cū q̄b tractate sūt ñ egre diunk. Nota igit q̄ q̄cunq; in aliq̄ istoz impedimē toz detent⁹ sciēter ꝯhit: mortal'r peccat. Et in qtuor ex bis impedimtis est excōicat⁹ sciēter ꝓtrahēs. nec talis dz absolui: nec possz nisi cessz a tali mr̄imonio sic ꝓtra cto: vl' petat dispēsatōez a papa vbi pōt: z interim ab stineat ab vsu mr̄imonij sic ipediti Et nota q̄ ī nul lo p̄dictoz decē z septē impedimētoz pōt dispensare aliq̄s actra papā. sed z ipe papa in aliq̄bz hoz nō pōt dispensare. scz in impedimēto ligaminis. cū scz quis ē alteri alligat⁹ p verba de p̄nti. tal' enī nō possz cū alia contrahere etiā dispēsante papa. Itē in impedimto erroris plone. etī impedimēto violentie vbi nullo mō est ꝓsensus. z in impedimēto coeundi. oīm mō ex frigi ditate naturali: vel castratōe vl' maleficio. vl' ex alia in dispositōe. pueriēte. q̄ ī hmōi oīb nullū ē mr̄imoniū: nec pt facē papa: vt sit mr̄imoniū. De ipedimto coe undi vidz dicē Petr⁹ de pa. q̄ sit ex statuto eccl'ie quia id nō pīnet ad substātiā matrimonij. Et inde est q̄ si sciuerit alter tale impedimētū. z nihilomin⁹ ꝓtrahit ē vez mr̄imoniū q̄d nō essz si deesset aliq̄d ō ēntia ma trimonij. Cū enī principal' finis mr̄imonij sit ples. nō vitatio fornicatōis. si posse coire esset de substia mr̄imo nij. m'lto magz posse generare. z sic senes nō possent cō trahere. q̄d ē falsum. De impedimēto erroz ꝓditōis videt dubiū fm Hug. tñ istud est de statuto eccl'ie. Itē dicē Pe. de palude. scz q̄ est de iure positiuo: q̄d etiā vi det sentire Rich. ī. iij. di. xxvi. Dic enī q̄ erroz determi nis ꝓditōis. z si nō tollat ꝓsensum in plonā. tñ multuz minuit: z qz rōnale est. vt decepti iura subueniāt. z ma xime q̄n est deceptio in re gui. ō nat'ali eqtate stat. ī cū est plonā ꝓditōis sulis ē illegitimā ad ꝯbendū cū plona liberi q̄diu liberā ē credit: ipe liber ꝯhēs cum seruā. ledit enī enormiter ī bonis mr̄imonij. In bono prolis. qz nō bēbat eā ī sua prāte. In bono fidei. qz nō poterit ita libere reddē debitū dño occupāte suū. In bono sacramēti. i. cohabitatōis inseparabilitate. qz dns possz eā vēdere. Nec ille. De ipedimēto voti solēnis in religionē. Alb. et tho. se. se. q. lxxxviij. ar. xi. in corpo re ar. tenent q̄ nō pōt Hugo car. Host. Inno. z Rich. in. iij. tenēt q̄ pōt ex magā cā. vt ex reformatōe vn⁹ re gni z hmōi. et Jo. in sūma ꝓfessoz dicit de facto vidi se talē dispēsatōem factā. Hāc etiā opi. q̄ papa possit dispēsare. tenere vidz idē Tho. in. iij. sent. dis. xxxvij. q. i. ar. iij. in corpe. q. Et iob. nea pol. in q̄dlibe. dic hāc opi. eē phabiliorē. In ipedimto ordis tenēt fere oēs q̄ pt q̄uis ñ ꝓsueuerit. In ipedimēto crimis absq; dubio potest fm Pe. de palu. Et in ipedimēto spūal' vel legal' cognatiōis absq; dubio. pt fm pe. de palu.

et ar. vlt. ad scdm.

Sz tho. corrigit suū dēm se. se. vbi ē. in solu tiōe p̄mi arguīti.

De ipedimēto etiā q̄d est publice hōestatis iusticia cer tū est q̄ possit. cū sit ex ꝓstitutiōe eccl'ie. Unī pe. de pa. sic dicit. Papa pt dispēsare in oīb⁹ q̄dib⁹ publice ho nestatis iusticie: q̄ sumūt fm q̄d⁹ ꝓsanguitatis. z ē pt⁹ qz nō est phibitū lege naturali nec diuia. Unī pt dispēsa re q̄s ꝓtraheret cū sponsa vl' vxore nō cognita frīs vel pris. Et nota q̄ q̄n aliq̄ ꝯhūt mr̄imoniū de facto: q̄d de iure nullū ē. si postea obtineāt dispēsatiōez a pa pa sup impedimto. nō ꝓpterea ratificat p̄dictū mr̄imo niu q̄ ad deū. etiā si aī dispēsationē secuta erat copla carnal'. sed optz q̄ de nouo interueniat mutu⁹ ꝓsensus interior in alterutz. z si cū ē sequit copula carnal' nō ē necessaria noua expssio verboz. et ē in fauorē mr̄imonij Hoc vidz dicē Rich. in. iij. di. xl. in quodā simili. tuti⁹ tñ essz z clari⁹: vt etiā de nouo fieret ipa expssio ꝛboz ꝓsensum exprimentiū. Dicit etiaz Rich. q̄ cū nat'alis vsus mulierꝭ extra mr̄imoniū sit ꝯ ius naturale. ō ibi locū nō hz pscriptio. vt scz ex ē q̄ tenuit aliquā ꝓcubi nā per. xxx. annos facta sit ei licita tal' cōmixtio. sed sp mortal'r peccat. Jpm etiā mr̄imoniū. q: ē ō iure diuio et nat'ali. ō pscriptio facē nō pōt vt valeat mr̄imoniū q̄d a principio fuit nullū. vel q̄ efficiat nullū: q̄d a pn cipio fuit vez. ex ꝓsang. z affi. nō debet. partim in textu: z ptim in glo. Item nota fm Hostien. q̄n doct. discordāt circa impedimētū mumorij vbicūq; doc. p glosas suas dicūt solui mr̄imoniū. ꝛz nō inducūt ius expssum ꝓtrariū dicens. ad hereas. extra de test. licet ex quadā. in fi. Item nota q̄ cū eccl'ia pcipit alicui ꝓiu gū cohabitare cū altera. z ille cui pcipit sciat eē impe dimentū fm Hug. in b̄ cāu q̄ntū ad reddendū debitū nō tenet obedire. tñ in cohabitatiōe et necessarioz exhi bitiōe obedire dz z nō negare et cui se de facto copu lauit. Itē nota q̄ qui audit impedimētū esse inter se et vxorē fm Guil. si audit a fidedignis z nō suspectis cū nō debeat esse negligēs suc saluz. tenet inq̄rere ve ritatē. al's eēt affectata ignorātia q̄ nō excusat. Et si cō cipiat. phabilē opiniōz de dicto alic⁹ nō dz exigere debi tum licz teneat reddere. Secus si ita inueniret veritatē q̄d esset impedimētū in eos q̄d b̄ret. p ꝓstanti. tūc nec exigere nec reddē deberet. Porro q̄ talc impedimētuz audit a viro fidedigno: etiā iurato aut compatri suo: aut ꝓrio sacerdoti. aut etiā publica fama. nō ita tenet credere q̄ peccet mortal'r si nō reddat ꝛz venial'r. Bul.

Capl'm. xvi. de impedimētis pluribz nō tñ dirimē tibus mr̄imoniū. vt voto simplici z hmōi.

Est aliud gen⁹ impe dimenti: q̄d est impedies q̄d dē mr̄imoniū cō trabendū ꝛz nō dirimēs ꝯtū. Et istō ē mul tiplex. Et primo q̄d dē ꝓtractus clādestin⁹ ipsi⁹ mr̄imo nij. extra de matrimo. ꝓtrac. con. interdic. eccle. p totuz. Qui q̄ ꝓtrahūt clandestine mr̄imoniū: mortal'r peccāt. Et tale mr̄imoniū dz ꝓtra interdictū ecclie: qz ꝯphibi tionē ei⁹ est Ubi nota fm Pe. d pa. in. iij. q̄ b̄ pōt eē dupl'r. Uno mō qz ꝓtra ꝓstitutū iurz. vt qz tpibz āni interdictz. de q̄b in. c. se. vl' qz est clādestina despōsatō. Prohibet enī ne mr̄imonia fiāt clam z sine bānis. et de clā. despon. cū inhibitio. Ibi dz q̄ cū dz fieri aliq̄ matrimoniū debēt in eccia bāna publice p sacerdotes ponī vt infra cōperentē terminū. q̄ scit impedimentū ponat. z si apparuerit phabilis ꝓiectura ꝓtra copulā futurā. interdicat expsse dōec ꝓster q̄d fieri debeat. al's si ꝓtraberēt sine bānis: vbi scz talia fuank. aut post p hibitionē si exiterit impedimētū. puta q̄d⁹ phibitus tunc filij dicenk illegitimi: nec excusabunk ꝓpter ignoratiā parentū. Et sacerdos q̄ tales ꝓiunctōes inhibe re cōtempserit: vel regularz q̄ interesset hmōi punik. vtz in dicta decretali. In aliq̄bz tñ locz nō fiunt bec banna sed solū ꝓtrahunt sponsalia solēniter et publice m'tū ante matrimoniū. z interim pōt manifestari. an sit im pedimētū. Unī in talibz locz rōne ꝓtrairez ꝓsuetudinis obmissionē bānoz. puta nō esse ptim. ꝛz vbi fuank eēt mortale omittere. Alio mō dz mr̄imoniū ꝓtra inter dictū eccl'ie. qz est ꝓtra p̄ceptū homis ministri iuris et ecclesie. Et iste minister vel est parochialis sacerdos qui potest matrimoniū dispensare: z nō iudicare. Ipse enī habet inq̄rere de impedimēto z inhibere. Aut est official' epi nō sacerdos. qui solus bñdicit nubētes vel archidiacon⁹ aut abbas. bñtes hoc ex ꝓsuetudie vel priuilegio: vt bñt iudicare et nō dispēsare si non sunt sacerdotes. Aut est epūs vel supioz eo. z hic habet iudi care et dispēsare. iudicare rōne iurisdictōis. dispensare rōne ordinis cū cura. Contrahere q̄ ꝓtra. phibitiōez ec clesie vel ministri est mortale: nisi fuerit dispensatū ab

De clan destia te. spōsatōe

eo qui pōt. Et hāc facta fuerit inhibitio ab inferiori a papa vt cēo vel parochiali: cūius sit petīm. tamen si nō est aliud impedimētū tenet idem si a papa facta est simplex inhibitio. qz nō pter hoc annullat. hz si hoc fuerit decernēs irritū z inane. si secus factū fuerit. tunc mrīmoniū est nullū. qz pter hoc redditur eos inhabiles. Plus est enī reddē mltos inhabiles cūs paucos. hz ipe phibēs mrīmoniū pter cognatōem legalē: spūalē vel carnalez in gdu nō phibito lege diuina. reddit hmōi inhabiles ergo tē. Nec petrus de paluda.

Secundo votū simplex: §. I.

qō hoc impedit ptrahēdo mrīmoniū: hz nō dirimit ptractū. di. xxvij. p totū. ī textu z glo. Idē ray. z tho. in. iij. talis ḡ hns votū simplex castitatis ingrediat: mortaliter peccat. Et nihilominus adhuc tenet iplere votū si nōdū cognouit vxorē suā cū hoc ingrediat etiā post vota de pñti qz adhuc iplere pt. s. intrādo religionē etiā vxore inuita: z sic nō poterit psumare mrīmoniū absq; pctō mortali. Postq; aūt psumauerit religionē intrare non poterit vxore inuita: et debitū hoc tenet reddē vxori pereti siue exīsse siue interpratiue fm tho. et rich. in. iij. Sibi aūt petere nō licz. als fm hoc dicā vt Rich. peccat mortaliter: quoties debitū exigit. qz adhuc pt z dz huare votū quātū ī ipso ē. Et dic hosti. q; si hns hoc votū petat ab aliq; psilū: vtrū si ingrediat: teneret mrīmoniū. no dz sibi rndere clare. s. q; teneat: ne ex hoc det sibi occasio frāgēdi votū. hz in hmōi debem⁹ prudēter eludē tales querentes vt docet Augustinus. di. xlij. in mandatis.

Tertio ipōsalitiū sa- §. II.

crum cum altera. nisi mutuo partes se absoluāt. vel ex altera partium sit aliquid ex his per que licite sponsalia possunt frangi. talis etiam mortaliter peccat.

Quarto tenere vl̄ su- §. III.

scipere aliquē vl̄ aliquam ad catheclismū qui precedit baptismum. extra de cognā. spi. per catheclismū. li. vi.

Quīto q̄dā crimia §. IIII.

videlicz incestus post ingressū mrīmoniū cuz affinibz cōmissus. xxxij. q. vij. si q̄s viduā. z. c. cubuisti. cū hz q̄s cognōscit psanguinea vxoris sue. vel cū cognōscit si mlier est a psanguineo mariti sui. Propt hmōi incestū dīnq; amittit ius petēdi debitū nō solū ab vxore l̄ viro attinēti illi cū q̄ cōmisit incestū. hz etiā illa vxore l̄ viro mortuo si ingrediat cū alīa psōa q̄d facere nō dz sine dispēsatōe epi ab ea exigē nō pt: vt ex de eo q̄ cog. psā. vx. transmisse. In vtroq; tn̄ cāu reddē tenet fm rich. in. iij. di. xxxvij. Pōt tn̄ epus dispēsare. vt hz talis pōat iure exigēdi possit exigē absq; pctō fm Pe. de pa. in. iij. scnt. Cognoscendo aūt psāguīeas pximas vl̄ pmutrēdo se cognoscūis nō min⁹ peccet. imo magis nō tn̄ repit in iure q; huck exactio debiti. vl̄ q̄d ipediat a thēdo. Rich. etiā cōtrahēdū. nec pōat exactōe debiti. sic incest⁹ cū affinibus. Itē infectio pricie vxoris. xxxij. q. ij. admonē. z. c. infectores. q̄d intelligit cū occidit. vel i vindictā pter adulteriū ab ea cōmissū: vl̄ qz als ea exosam hz pter aliquē effectū: z nō pt hoc vt ingrediat cū alia. qz tūc diriment illo seqns. Et idē fm Pe. de mlīere q; dat venenū viro. vl̄ alio mō occidēdi eū. Itē rapt⁹ spōse alteri⁹. xxxvij. q. ij. statutū. Itē susceptio pximi filij de fonte vl̄ ad confirmatōem. qñ. s. q̄s hoc insidiādo mrīmoniū vt possit pōare alteri debito conjugali. xxx. q. i. de eo. Itē infectio sacerdotis. ex de pe. z re. q̄ pbim. Itē solēnis pnia xxxiij. q. ij. te bis. Itē si q̄s monialē sciēter in vxorē accipiat. xxvij. q. i. hi q̄. Oēs pdictos casus ponit Ray. alb. tho. z pe. z etiā host. pter vltimū quē sol⁹ host. addit. Licīat hec z forte alia ipediāt ingrediendū. si tn̄ timet de incontinētia vel eis cōcedē lniam uubēdi. ar. xxxiij. q. ij. antiq. z. c. in adolescētia. ex de eo q̄ cog. psā. vx. suc. c. ex lris. Et fm q̄d addit Guilhel. sufficit lnia pricie sacerdotis: imo q; de psuetudine nō hoc iste rigor petēdi lnias. Rich. aūt dicit in. iij. de infectore vxoris. q; si ingrediat mrīmoniū cūius nō sit dirimēdū cū nō obstat aliquod impedimētū: peccat tn̄ ingrediendo p ecclie statutū: nisi pus fuerit cū eo dispēsatū. Et idē dicendū ab alijs cālibz supradictis. Pe. de pa. in. iij. ponit vtrāq; opinionez. hz declinat ad secundaz dicēs: q; sine dispēsatōe nō lz inuoluto in aliq; pdictoz crimiū ingrediē vl̄ debitū petere sine dispensatōe. et q; nōnisi eps dispēsat. nec valet psuetudo in contrariū nisi psteret: q; epi lōgo tpe hoc sentientes dissimularent. als contrarium faciens: peccat mortaliter.

Nota scdm petrū §. V.

de palu. in. iij. q. clādestina desponsatio dr fieri sex modis fm host: Primo vicz qñ fit sine testibz. Secdo qñ pueniūt clādestine: ātequ recipiāt bndictoz nuptiale p loco z tpe: q̄ petē pnt. Tertio qñ spōsalibz nō solutis sed solēdis solū auctē iudice sine lnia ei⁹ ingrediat aliū mrīmoniū. Quarto qñ ingrediūt mrīmoniū an pubtatē sine iusta cā absq; lnia epi. ingrediendo q̄ fit de despō. ipuc. ij. z hoc est pctm amicoz q̄ hoc pcurāt. Quīto ingrediendi interdictū spēale. licē si alicui interdicat ne ingrediat cū aliq; pximi impedimētū z hmōi. Sexto qñ hoc fit omissis bannis q̄d intelligit vbi nō est psuetudo in contrariū. Et q̄cunq; istoz modoz ingrediat: est culpa mortal pter inobedientiā ecclesie. Sz in sex casibz pr iuste dispensari. Primo cū magnatibz. qz coz mrīmonia cū magna deliberatōe solent tractari p amicos. Secdo qñ valde nobili ignobilē ducit. Tertio cū diues pauperē. Quarto cū senex iuuenem. Quīto cū timēt pentes: cū tā ptraxit. Sexto cū diu sic fuerunt. et hoc pter verecundiā. Dispēsat aūt in hoc epus de psuetudine p papā scita z dissimulādo approbata. als cū sit statutū generale pcilij. solus papa dispē-

Caplm. xvij. De impedimento- (sat. Nec petro- toferiaz: qñ hz nō possunt fieri nuptie.

Est aliud genus impedimēti ingrediendi z prohibens: siue ad tps mrīmonij qd̄ hz impedire: hoc nō dirimēs mrīmoniū qd̄ dr impedimētū feriaz. q; q̄dez impedit solū celebratiōez nuptiaz et bndictoz nuptialē z traductōez vxoris in domū. Nō aūt impedit ingressū mrīmonij vel de futuro vl̄ etiā de pñti qd̄ fit solo psensu p verba expressa: fm Ray. z goff. et glo. sup ca. capellan⁹. ex de fer. nisi repugnaret huic patrie psuetudo. Host. tn̄ videt dicē q; nec etiā istō licz. hz pmū communi⁹ tenet Pe. de pa. in. iij. dicē ingrediendo q̄d verba de pñti. Istō tn̄ vltimū nō videt. qz iste ingressus dr fieri clādestine hz in facie ecclie. In facie aūt ecclie nō videt faciendū. sic nec bndictio nuptiale. Nec ille. Credo ī hoc stādū ee psuetudini patrie. Sciēdū igit̄ q; ī his tribz nō pñt nuptie celebrari. vicz ab aduētu vsq; ad epphiaz nec includit octaua epphie cū de ipa nō sit expressa iure Itē a septuagesima vsq; ad oct. pasce inclusiue. Itez a tribz diebz an ascēsionē vsq; ad oct. pēthecostes: excludendo tn̄ ipaz dñicā q̄ est octaua dies a pentheccostes: qz ipm festū nō hz octauā dīe. Un̄ in ipsa possunt nuptie celebrari. ex de fer. capellan⁹. in fi. xxxiij. q. vij. non oportz. et tribz. c. seqn. Qui aūt nuptias facit in hmōi tribz: mortal̄ peccat: qz ingrediendo generale statutū ecclie facit ex de mri. Pe. con. interdictū. ecclie. p totū. Pe. de pa. sup

liū. dist. xxij. dic̄ q celebritas nuptiarū est inhdicta ab aduēru vsq̄ ad oct. ephie inclusiue. de alijs duob⁹ tpi bus ꝓcordat cū p̄dict̄. Itē de tertio tpe. s. a triduo añ ascēsionē vsq̄ ad oct. penthe. dic̄ q nuptie suspēdunt tat̄ lz ꝫbere. sz a p̄incipio noct̄ vel media nocte. vel sic̄ ver⁹ puto a mane in antea. Et lz ita sit de iur̄ subtili tate. qr tñ ꝫsuetudo est optima legū inh̄pres. ō sequē da ē terre ꝫsuetudo a plat̄ diu scita ⁊ dissimulata siue de celebrādo nuptias i dieb⁹ ill' extremis siue de absti nēdo. Itē nota q festa fm nouā ⁊ veterē legē: a vespa vsq̄ ad vespaz celebrant. tñ in septuagesia officiū sibi p̄riū qō abdicat cātica leticie. nō incipit i vespis lz in cōpletorio. qñ p̄mo inf̄mittit alla: Añ vsq̄ ad cōple toriū exclusiue lz ꝫbere. Sz officiū aduēt⁹ p̄riū p̄fecte incipit a vespis sabbati p̄cedēt̄. Uñ extūc nō lz ꝫbē. In dieb⁹ ꝫo vltimis nō solū vespe imo cōpletoriū sūt de tpe p̄cedēti p se loq̄ndo. lz p accidēs supuenīēte ma tori festo: nihil fiat de illo in ꝫpletorio: vel solum me moria in vespis. sic̄ apō illos q faciūt festū trunitat̄ in octa. penth. perdit vespas ⁊ cōpletoriū. Et sil'r qñ cele bre festū venit in oct. pasce. Non tñ p̄t b̄ lzi ista vespe ia multi⁹ terris etiā de nocte p̄funda: in vigilia aduēt⁹ et septuagesime nuptias faciūt. sz si p⁹ mediā nocte fa cerent essz corruptela. qr media nocte more romāo nox incipit. vt ff. de feriis. l. more. Uñ sic̄ nulla ꝫsuetudo excusaret celebrare i mane die. sic nec p⁹ mediā noctez sed certū cēt: qr ꝫ sctōr patz canōes est. Cōtrahentes nuptias ist⁹ tpib⁹ p̄hibitis dñt puniri in q̄ deliq̄runt vt. s. ad tps separent. sz si sit pictz incōtinētie alia p̄nia imponat ⁊ in ista dispēset. Sacerdos aūt q dedit bñ dictōem hmōi tpib⁹ gui pena licz arbitraria: punīēd⁹ est. nō aūt essz mortale exigere talib⁹ ab vxore ꝓpus rite bñdicta. debitū. Pe. de pa. Ita ⁊ si mortale sit ꝫsuma re mrimoniū tpe tali. tñ p⁹ p̄mā copulā itez cogīsce do nō peccat mortaliter nisi hoc faceret in contemptū ecclesie ordinantis. Petrus de Palude.

Caplm. xviij. De sponsalibus.

QIrca cōtractū matri monij nota: q mrimoniū ꝓmo initiat̄ scz p sponsalia: p verba de futuro. Secundo ra tificat̄ p verba de p̄nti vel alia signa exp̄mēta ꝫsensū. Tertio ꝫsumat̄ p carnalē copulā. Et b̄ coīter obseruatur. Non est tñ necariū q sponsalia p̄cedāt: qr absq̄ p̄mis sione fcā de fut̄o: p̄t q̄s subito ꝫbere p verba de p̄nti. Sil'r etiā ad cēntiā matrimonij nō est necariū: q fua tur copula carnal̄. Uñ inf̄ Maria ⁊ Joseph dicit fu isse pfectū mrimoniū. s. q̄ ad eius cēntiā. ⁊ si nō q̄ ad ei⁹ significatōez cōpletā: cū tñ vtrez remāserit ꝺgo. xxvij q. ij. §. cū ergo. qr ꝫtraxerūt p verba ō p̄nti. Fuerat em reuelatū virgini Marie q ioseph nūq̄ exigeret ab ea debitū. sed si exegisset fuerat diuīa auctoritate dispēsā tū: vt reddē nō teneret. Et vna ex causis q̄re fuit ꝺgo maria despōsata (fm Augenē. xxvij. q. ij. inuēta.) fuit vt partus virgis diabolo celaret: q̄uis enīz et si eozda hoīm nō cogīscat p se. nō tñ corpa q̄ ad extīora scire va luit. vtez ex ioseph vl' sine viro ꝫcepisse. nec si virgo pe perisset vl' nō virgo. et b̄ qr p̄t nimiā sanctitatē ꝺgis nō p̄mittebat appropinquare ei vl' b̄ cogīscere. Rich. in iij. Nota ꝑ q mrimoniū initiat̄ p sponsalia q̄ sunt futuraz nuptiaz. p̄missio. xxx. q. v. nostrates. Que fiūt multipl'r aliq̄n. s. nuda p̄missiōe: vt cū dicit vir accipi am vl' ducā te i meā vxorē: ⁊ illa nīdeat. accipiā vl' du cam te in vir̄ ⁊ hmōi. Item aliq̄n nō solū p̄missiōe: sz etiā appositōe iuramēti fiūt sponsalia. Itē aliq̄n fiunt datis arris sponsalitijs. Non p̄t aūt ꝫtrahi spōsalia ex altera pte tm̄ nec claudicare fm Guil. Et si aliq̄s ac cipiat manū mlier̄ ⁊ dicat ipsi mulieri. Do tibi fidem meā de accipiēdo te i vxorē. Et illa nihil nīdeat nec ali quo mō oñdit se acceptare: nō sunt sponsalia. Ille tñ q taliter dedit fidē tenet̄ eā ducere si illa voluit. si nō vo luerit nō ē cōpellēda. ⁊ b̄ verz nisi oñderit aliq̄ mō mlr illa acceptare qō agebat. Uñ si añ fidē sic datā tracta bat de spōsalib⁹ vl' mrimonio inf̄ eos: et ipsa requisita sponte manū dedit ad fidē recipiēdā et hmōi. tūc cēnt cōtracta spōsalia. Itē si q̄s añ pubertatē ꝫtrahit mri monū p verba de p̄nti: intelligunt cē sponsalia. ⁊ hoc nisi cēnt p̄rimi pubertatis: et malicia suppleret etatem qr tūc essz mrimoniū. ex. de despon. impu. duo. Item nota q post septēniū ꝫtrahi p̄nt sponsalia de futuro. ex. de despō. impu. si infantes. li. vi. Et extūc valēt. Si aūt alter vel ambo minor est septēnio. ⁊ ꝫbūt spōsalia ipsi vel pentes p eis: nihil agit nisi postea ratificēt. Si mlr̄ appropinq̄rent ad tps septēnij: q̄uis nō im pleuerint septē annos tenet sponsalia fm Tho. in. iiij. sz dist. xxvij. q. ij. argu. ij. ad vlt. Quia fm p̄hm in vi phīlicoz: qō paz deest q̄si nihil deesse vid̄r. Nec ād ap propinq̄tio determinānda est fm ꝺdictōem ꝫbentiū. cū in q̄busdā citius in q̄busdā tardi⁹ puenīat intētio seu placētia nuptiaz. Tho. ⁊ host. Tamē exp̄sse de iure nō b̄ꝫ q tēpus septēnij possit p̄cluiri. Ille tñ q maior est septennio: contrahit sponsalia cum minoz septennio licet nō tenuent etiaz ex parte maioz̄q̄ claudicare nō dñt. Quia tñ iuste maior fidē dedit: tenet maior mi norē expectare: si forte velit stare i codē, p̄posito: als̄ pec caret, p̄ter fidē mētā: et tenet̄ p̄niaz agē de fide mēti ta. Item inf̄ absentes p̄nt ꝫbi sponsalia p nūciū vl' p l̄ras siue p procuratorē sup b̄ si absens hoc sciat. vt quia misit nūciū vl' de ꝫscia sua fit vl' postea ratū hz. xxxij. q. ij. honorant. Hostien. Itē si q̄ añ pubertatē ꝫbūt mrimonū spōsalia cē intelligāt. Itē nota q si absens misit nunciū vl' procuratorē ad ꝫbendū sponsalia. et po stea reuocat: nō solū si reuocatio puēiat ad procuratorez̄ antez̄ puella ꝫsentiat: nihil agit. ar. ex. de pcu. in nīa. et. c. mādato. Imo etiā si reuocatio puēiat ad procuratorē postez̄ puella ꝫsensit. si tñ procurator reuocat⁹ fuat ātez̄ ꝫsentiret puella: nihil ē actū. Nec host. Jt q ꝫrerūt spōsalia q tenuer̄t. vt qr i etate ōbita fuer̄t ꝫcta: tenet̄ ꝫtrahē mrimoniū sil'. Nec p̄t alt̄ coīz ꝫbē cū altera p sona: si tñ ꝫrerint p verba de p̄nti. tenet scōm mrimo niū. ex. c. Sicut. Sz tenet agē p̄niam de fide mēti: ⁊ mlto magz si p̄mo inf̄ uenerit iuramētū. ex. c. Ex lris.

Sz si q̄s iurat alteri vnā de filiab⁹ suis dare in ꝑiū gē: n̄ noīando aliquā determinate. Rñdit host. dare te net̄: sz quācūq̄ der. liberat̄. qr p̄missorī electio: sic̄ ⁊ in alijs p̄missiōib⁹. de re iu. c. In alternatiuis. Et si oēs moriant̄ p̄ter vnā ad illā dandā tenet̄. ar. ff. eo. qō cer to loco. l. ij. Sz si vnā ex ipsis offerat ⁊ ille nō accepter cui p̄missuz ē: liberat⁹ ē p̄missor: etiā a iuramēto. ff. de cōdi. indebi. Cū his. Q, si vnā ex ill' carnal'r coīuerit nullā alią hre potuit p̄p affinitatē ꝺctā. Immo q pl⁹ ē si ꝺtēplatōe p̄cedēt̄ ꝺctus cōmixtio fcā est essz mrimo niū. ex. ō eo q duxī ma. significauit. Sz q̄d si q̄s iurat alteri libi dare vnā ex filiab⁹ suis: ⁊ determinat quam: et si illā hre nō possit: p̄mittit sibi aliā. Rñdz host. q tenet̄ ei dare p̄mā: ⁊ ad hoc laborare bona fide. ex. de spon. Ad audientiā. Nō si nō p̄t: tūc distinguendū qr si p̄ma ꝫsensit sponsalib⁹ exp̄sse vl' tacite vt puta q ipsa p̄sente: ⁊ nō ꝺdicēte: fuer̄t ꝺcta spōsalia: vl' postea ipsa ratificante sororē illi⁹ hre nō p̄t. qr cū p̄ma ꝫtraxit sponsalia, p̄t impedimētū publice honestat̄ iusticiaz vt in dicto. c. Ad audientiā. Etiā si illa p̄ma sponsalia

Ad hoc j. c. xij.

forte ꝓpter ꝯsanguinitatẽ aliquã cũ ꝑma nõ tenuissent. Si vero prima nullatenus ꝯsensit spõsalib⁹. tenet̃ ei de scẽa.cx̃.de spon. Ex lr̃is. Sz qrit̃ qd iurꝫ de penis q̃ ponunt̃ aliq̃n in sponsalib⁹. Rñdeo ſm ray. licz sponsalia possint ꝯtrahi sub ꝯditõe.ꝑmisse pecunie: nõ tñ potest pecunia ꝓ mitti ꝓ modũ pene. Et si ꝑmissa fuerit nõ tenet ꝑmissio. nec ꝑ peti. vt si dicak̃ nisi tecũ cõtraxero. dabo tibi cẽtũ marchas. nã ꝯiugia dñt eẽ libera. cx̃ e. reḋ stuit. ꝛ. c. gẽma. Jdẽ tho. i. ũij. dis. xxvij. Nota q arre sponsalicie ab ea ꝓpe q̃ cãm ꝑstat vt nuptie nõ seq̃nt̃. amittũt̃. recepte ꝯo restituũt̃ i duplũ. L. ò spõ. l. arris. Quietã si q̃s vellet spõsalia firmit̃ alligare. ꝑt sic facẽ ſm Host. ſ. vt det magnã q̃ntitatẽ ꝓ arris ꝛ isti pulcꝫ eas in q̃druplũ. q̃ tm̃ põt stipulari ꝛ ñ ap̃li⁹. Et tũc si steterit ꝓ recipientẽ q̃ min⁹ mr̃imoniũ seq̃t̃. restituet eas in q̃druplũ. C. eo. l. fi. Cessat tñ pena arrar̃ in q̃busd̃ casib⁹. vt si tps appositũ lapsũ sit. tũc enĩ is ꝓ quẽ nõ stetit: nubat impune. Jtẽ cessat si spõsus ꝛpedimẽtus fuit: nõ tñ cãm ꝛpedimẽti nõ ꝑbuerit. Cessat etiã ꝑt cãm legib⁹ inḋcta. puta si de iure mr̃imoniũ seq̃ nõ ꝑt. C. e. l. vl. Nota igit̃ q ſi in spõsalib⁹ appositũ est tps infra q̃ fieri debeat matrimoniũ. ille ꝓ quem nõ stetit impune nubit. sed alĩ darur penitentia de fide mentita. extra. e. Sicut.

q. 2. arti. 1. ad scõz

Insup notandũ q in §. 1.

nouẽ casib⁹ soluũt̃ spõsalia de iure ꝛ sine pcõ ſm ray. Prim⁹ si alter spõsoꝝ trãsit ad religiõez: q̃ ẽtiã facere põt ꝯcto mr̃imonio de ꝑnti: et nõdũ ꝯsumato: ẽt alt̃o inuito. ꝛ sic ille q̃ remanet̃ i sec̃o soluit̃ a sponsalib⁹. et etiã a mr̃imonio. Scõs ẽ q̃n spõsus ñ inuẽnit̃: qz transtulit se ad aliã regionẽ Et si termin⁹ in spõsalib⁹ ñ fuit appositꝰ de ꝯbẽdo. tũc ſm leges pñs nõ tenet̃ expectare absentẽ nisi ꝓ bienniũ. Tamẽ ſm hosti. iudex poterit ꝓlõgare l' abbreviare tps inspecta q̃litate ꝓsonaꝝ. Tertius ẽ si alter spõsoꝝ p⁹ ꝯcta sponsalia incurrat lepr̃ã vel palũsim. omittat oculũ vl' nasum seu q̃cq̃ ei turpe⁹ eueniat. cx̃ de ꝯiu. lep. c. vlt. cx̃ de iureiuran. c. Quẽad modũ. Ubi innuit̃ q ſi etiã iurauit nõ tenet. Quare⁹ si supuẽrit affinitas. puta qz spõsus coũit ꝯsãguinea sponse. vel ecõuerso. xxvij. q. ij. q̃dã de ꝯponsauit. Et ad hoc ꝓbãdũ sufficit sola fama. Et ſm Host. sufficit vn⁹ testis. Quitus si mutuo se absoluãt. sicut q̃ societatez fide inḋposita ꝯbũt. ꝛ p⁹ ea sibi eã remittũt. cx̃. e. ꝓterea et ḃ ſm Ray. goff. ꝛ alb. tho. pe. ꝛ rich. Sext⁹ si alt̃ eorum fuerit fornicat⁹ post sponsalia in q̃ cãu lz alteri repellere fornicantẽ. cx̃ de iureinr̃. quẽadmodũ. Et ḃ de fornicatõe carnali. ꝛ m̃lto magꝫ de spũali. ſ. hereſi vl' in fidelitate. ꝓ fornicatõe ꝯo n volũtarie ꝑmissa: puta si sponsa violẽter ab alio cognita fuit ſm Hosti. nõ dz repelli sponsa. Uir etiã cogi nõ dz ducẽ talẽ. Sz ꝓ fornicatõe cõmissa añ sponsalia nõ dz dimitti spõsa nisi ſm Hug. si tpe desponsatõis credebat eã esse virginez et postea constitit esse corrupt̃ anteq̃ haberet ꝓ verba de presenti. Septimus quando sponsus vl' sponsa contrahit cũ altero viro ꝓverba de p̃senti. vl' etiã ꝓ ꝯba de futo. ꝛ seq̃t̃ carnal' copula. Peccauit tal' tñ mortal' q̃ fidẽ fregit. Si aũt ꝯbit cũ vno vl' vna spõsalia de futo sine int̃positõe iuramẽti: et cũ scõa silr̃ de futo sz cũ iuramẽto. dz remãere cũ ꝑma ſm ray. ꝛ host. ꝛ rich. in. ũij. ꝛ xxij. q. iij. in mal' ꝑmissis. ꝛ peccauit tñ mortaliter cũ scõa ꝯbẽdo. Octau⁹ q̃n impubes q̃ ꝯbit spõsalia. vẽit ad etatẽ adultã. ꝛ petit̃ absolui a vinclo spõsaliũ: ꝛ dari sibi in̄iam nubẽdi. cx̃ de despon. impu. de illis. Oms̃ p̃dictos casus ponit Ray. host. Non⁹ ſm hosti. si fama hẽat q̃ inf̃ eos sit aliq̃ impedimẽtũ: ꝛ de fama doceak̃. cx̃ ò sen. et re iu. Cũ inter. Addit rich. in. ũij. p̃dictis casib⁹ decimũ ſm q̃sdã. ſ. cũ spõsalib⁹ supuenit votũ simplex ꝓfitẽtie. Sz vtz teneãt spõsalia iuramẽto firmata ꝓ metũ fcã. q̃ cadit in ꝯstantez vtz dubiũ est ꝓpter iuramẽtuz additũ. et Richardus in. ũij. super hoc ponit duplicem opinionem. Aliqui enĩ dicunt q predicta sponsalia nõ tenent ipso iure: nec in foro exteriori: nec in foro conscientie. qz nec de⁹ nec eccl̃ia tale iuramẽtũ voluerit eẽ obligatoriũ respectu eoꝝ in q̃b⁹ maxĩe reqrit̃ libertas. de q̃z nũero est ꝯtr⁹ sponsaliũ ñ religiõe. pfessi. xv. q. i. nõ est. Alĩ ꝯo dicũt q talia spõsalia tenẽt ꝛ obligãt ꝯbẽte in foro ꝯscie: q̃ uis i foro exteriori nõ reputek̃ obligat⁹. eo q ecclesia p̃sumeret ꝯsensum interiorẽ nõ affuisse. ꝛ rõ est ſm eos qz qui ꝓ iuramẽtũ. ꝑmisit se aliquã ducturꝫ in vxorẽ: si q̃ iurauit nõ implet. ꝑiurat ad q̃ seq̃t̃ q mortlr̃ peccat. sed q̃libz obligat ad vitãdũ mortle petñ. g̃ zẽ. hec ille. Tutior via cẽt vt peterek̃ a superiori dispẽsatio a tali iuramẽto. Pe. guil. ꝛ hugo. Et notandũ q in tribꝰ predict̃ casib⁹ soluũt̃ spõsalia ipso iure. ſ. q̃n trãsit ad religionẽ alter: et q̃n ꝯbit cũ alia ꝓ ꝯba ò p̃nti ꝓ fornicatõem si est notoriũ. In ceter⁹ ꝯo casib⁹ soluẽda sũt aucte cpi. ar. cx̃ de despon. impu. accessit ſm Host. Et hoc vltimũ intelligit Rich. in. ũij. q̃n ipsa spõsalia sũt celebrata i facie eccl̃ie. vl' corã testib⁹. Naz si oĩno cẽnt dã destina. etiã sine iudicio eccl̃ie p̃nt dissolui dict̃ casibus.

Jtẽ nota q sponsalia §. II

p̃nt ꝯbi ſm Rich. in. ũij. sex modis. Primo mõ nuda ꝑmissiõe: cũ dic̃ vir Accipiã te in meã Et mlier. Accipiã te i meũ. Secõ datis arris spõsalit̃s. vt pecunia iocalib⁹ ꝛ hmõi. Et si ex defectu vn⁹ frãgunt̃ sponsalitia sine defectu alter⁹. ille q̃ comisit defectũ frãgẽdo idẽ pdit arras. Si dedit ꝛ restituit duplicatas si recepit. Tertio ãnuli subarratiõe. Alicubi tñ dak̃ ãnulus q̃n ꝯbit ꝓ ꝯba de p̃nti: ꝛ tũc nõ sũt spõsalia sz pfectũ mr̃imoniũ. Quarto q̃n ꝑmissio de ꝯbẽdo mr̃imonio firmak̃ iuramẽto. Quito q̃n dak̃ fides ad alterutrum q̃ ꝓtinere vidr̃ ad iuramẽtũ. Et vtz spõsalia iuramẽto vallata fcã ꝓ metũ q̃ cadit in ꝯstantẽ vtz teneãt ꝛ obligẽt. ponit idẽ rich. in. ũij. di. xxix. duplicẽ opinionẽ vt supr̃ dictũ ẽ. Quidã dicũt q obligãt i foro ꝯscie: nõ in foro eccl̃ie. Alĩ q nec in foro eccl̃ie nec ꝯscie. Ponit rõnes ꝛ rñsiones ꝓ vtraq̃ ꝓpe. Sexto fiũt sponsalia sub ꝯditõe. Ubi nota q cũ sponsalia fiunt sub ꝯditõe ſi conditio est honesta vl' utilis: vt cum dicak̃ Accipiam te si parentibus placet. vel si dabis centum. existente conditione: tunc stat promissum firmum. Si vero cõditio sit inhonesta et contraria bonis matrimonij: vt accipiam te: si veneno sterilitatem procuras. tũc sponsalia non contrahuntur. Si furtis meis consentias: tunc extat promissio. Sed tollenda est conditio scõm Thomã et richardum in. ũij. Utrum aũt votum simplex impediat sponsalia. Henricus boych sup ca. Rursus. extra qui cle. vel vo. circa hoc primo dat duas regulas quarum prima est. Quoticns contrahuntur duo vincula equalis potentie incompatibilia. primum preiudicat secundo. Secunda regula est si duo vincula disparis potentie incompatibilia cõtrahuntur. fortius repellit minus forte. vt probatur extra de spon. ca. Si inter. Cum ergo queritur an votum simplex dissoluat spõsalia de futuro. Distingue. quia aut votum simplex p̃cedit sponsalia tũc ipa aut sequitur. Si precedit votũ sponsalia tũc impedit et dirimit etiam sponsalia de futuro iurata. vt in isto ca. Rursus. quia hoc casu iuramentũ est illicitum cum iuret facere contra id q̃ vouerat. vñ non obſuandũ. xxij. q. iij. inter

cetera. Sic al's in spõsalib⁹ priora spõsalia sũt cõsũmãda. vt de spõ. ex lr̃is. qõ ẽ vez. etiã si in pmis nõ iteruenerit iuramẽtũ. z in scdis iteruenerit. fm Inno. Hosti. Abb. z Jo. an. Aut spõsalia pcedũt votũ simpl'r. z tunc votũ ñ pedit vl' dirimit spõsalia eo casu cogi dz l' votũ solẽnizare. s. pfitẽdo in religiõe. z si cẽt soluta spõsalia Vl' spõsalia pfiteri. i. ꝯhere mrimõiũ. vt ó ꝯuer. cõiu. ex pte. fz Inno. z Hostiẽ. Adde q nõ vidr intelligẽdũ. qñ alter cõiugũ b̃ peiit. s. illũ cogi. Nã si vellet votũ iplere etiã i seculo remanẽdo. i. cõtinere. z mutuo se volũtarie absoluerẽt ab obligatõe sponsaliũ aucte eccl'ie ficri pt. qnĩmo cũ adhuc possit votũ suũ iplere. ẽt si alter ñ ab soluit a talib⁹ sponsalib⁹. qz põt religionẽ intrare. tenet votũ q ad deũ. z b̃ si votũ esset fortⁱ vinculũ q̃z iuramẽtũ vel. pmissio spõsaliũ vt vidr. sz vt in directorio iuris dr fm Inno. hosti. z goff. vident eẽ vincla eq̃lis potentie. z ideo dicũt q primũ ꝑualet. sic ꝑma spõsalia ꝑualent secũdis nuptijs z pria sũt ꝓsummãda nõ scda. sic ĩ spõsalib⁹ z voto simplici. melⁱ⁹ eẽt ꝑuare votũ q̃z cõsũmare spõsalia. sed b̃ nõ nisi p pfessionẽ in religiõe q ẽt dictũ est in p casu. s. q votũ pcedẽs spõsalia ipedit z dirimit intelligit q̃ ad deũ qz tal' nõ põt licite ꝓtrahere. z si ꝓtrabit mrimoniũ p ꝟba de pñti nõ ꝑt licite ꝓsũmare tpm. sed tenet religionẽ intrare. si tñ de facto ꝓhat mrimoniũ. De voto solẽni quo ipediat vl' dirimat dictũ est supr̃. z de ꝓtracto p verba de pñti quo posset dissolui etiã ibi. Itẽ nota q ille q ꝓtraxit spõsalia. si vult recedere ab eis ex casus pdictos dz moneri pⁱ⁹ ad obſuãdũ. extra. e. requisiuit. Tandẽ põt cogi p censurã. ex. e. ex lr̃is. Tamẽ cogendⁱ⁹ nõ ẽ. vbi pbabil'r timet difficil' exitus puta ex rocidiũ. z hmõi. vt i dicto. c. reqsiuit. Peccat tñ mortal'r fm tho. recedẽs ab ipis. etiam si non cogatur per ecclesiam.

Ad b vid ꝯ dr s. c 6. §. i. 3. 4. 4. di. 27 2. arti. i. d. 2m.

Cap. xix. de ꝓtractu mrimoñ de presenti.

Matrimoniũ ratificatur siue ꝓtrahit q verba de pñti exprimẽtia mutuũ ꝯsensũ. vl' etiã q lr̃as absentium signi-
ficantes mutuũ ꝯsensũ vl' q alia signa mãifesta in ill' q̃ nõ pñt loq̃ vel audire. Requirit g̃ p z principal'r ꝯsensus animi seu intẽtio ꝓtrahendi ex vtraq; pte. Un̄ si aliqs cõtrahit ſpõsalia. vel etiã ꝓtrahit q ꝟba de pñti. nõ bñs intẽtionẽ ꝓtrahẽdi. sz extorq̃ndi carnalẽ copulã z sic cõgnoscit illã ꝑsumi debet p mrimonio. vt extra de spõsa. tua. z ita iudicaret in foro iudiciali. eccl'ia ẽt si de ꝟbis illoz ꝓtrahẽtiũ ꝓstiterit. cõpellet illũ stare cũ illa cũ de intẽtiõe ipi eccl'ie ꝓstare nõ possit. Un̄ nõ crederet eis. etiã si ambo dicerẽt se nõ intendisse ꝯhere. qz q̃libet sic posset dicere. z sic dimittere vxorẽ ad placitũ. z b̃ nisi signis euidentib⁹ appareat se illud nõ intẽdisse. sed simulasse. tũc enĩ iudicabit nõ eẽ mrimoniũ. al's verbis coz stabit vt dictũ ẽ quasi ꝟbe z cũ itentiõe dicta sint. In foro tñ pñte si ille q sic ꝓtraxit simulate. nõ ꝓsuit eã ducere. nec vnq̃ cõsensit in eã nõ debet ex illo facto iudicari mrimoniũ ꝓtraxisse. qñ ex altera pte dol⁹ affuit z ꝟ fuit oĩno ꝯsensus. sine q nequeũt fedus efficere ꝯiugale vt ĩ dicto. c. tua. Idem. Pe. Tho. z Albert. Et addunt q illa ex pte cuⁱ⁹ nõ est dol⁹ excusat a pcõ. sed deceptor si verã vlt facere pniam. nec hz illã sine fictõe ducere q̃n tũ in eo ẽ vl' dare sibi vir̄ q̃uenientẽ. aut aliter satisfacere. Addit tñ tho. q ad b̃ tenet si vir sit eq̃lis ꝯditõnis cũ illa. nã si sit multo melioris ꝯditõis q̃z illa. vl' si aliũ signũ euidẽs fraudis appuit. pt. pbabil'r ꝑsumi q spõsa nõ fuit decepta. sz decepi finxerit. z tũc nõ tenet ad pdicta fm quosdã. Itẽ nota fm Rich. i. ũ. q cũ quis cognoscit eã cũ q̃ ꝓtraxit solũ p verba de futuro. q̃uis sit ibi mrimoniũ ꝑsumptũ fm iudiciũ eccl'ie. tñ fm iudiciũ dei nõ ẽ ibi mrimoniũ. quia matrimonium fm rei veritatẽ sine reali consensu de presenti ꝓtrahi nõ põt. Unde si talⁱ ꝓtraheret cũ alia q ꝟba de pñti cuz ipa secunda remanere debet. z licet eccl'ia iudicaret p prima et cogeret secũdã dimittere z ad primam redire. ipe tñ qui scit factũ suũ. nullo mõ debet dimittere secundam et stare cũ pria. qz adulteriũ cõmitteret. z porⁱ⁹ dz pati excõicationẽ. Et licet plat⁹ eccl'ie nõ peccet in iudicando sic. qz iudicare hz fm pbationes exteriores. iste etiam nõ peccabit p illo rpe quo abstinet a diuinis z sacramẽtis ꝓpt talẽ excõicationẽ. Quia ergo cõsensus ani pncipaliter requirit in mrimonio. hinc ẽ q furiosus vl' insanus dicẽdo verba exprimẽtia consensũ matrimoniũ nõ ꝓpter b̃ ꝓtrahit. qz. s. talⁱ ꝯsentire nõ põt. xxxij. q. vij. nec furiosus. qõ intelligendũ ẽ dũ est in furore. Nam si habeat dilucida intualla. tũc ꝓtrahere põt. Tho. z rich. Itẽ ebr⁹ si ita ebrius ẽ q nesciat q̃d agat. nõ põt ꝓtrahere. nisi qõ fecit ĩ ebrietate postea ratũ haberet. sz si non auferat vsus rõnis ꝓpter ebrietatẽ ꝓtrahere põt. Tho. et richar. in. ũ. Itẽ inter absẽtes nõ ꝑt ꝓtrahi nisi p literas exprimẽtes ꝯsensuz vl' ꝑcuratorẽ. q sup hoc habeat spãle mãdatũ. nec ꝑt aliũ substituere. nisi lit⁹ ei specialⁱ cõmissũ. q ꝑcurator si fuerit reuocatⁱ⁹ anteqũ ꝓtrahant nõ tenet mrimoniũ postea ꝓtractũ p ipm ꝑcuratorem q̃uis ignorauerat reuocatõem. extra de ꝑcu. ꝑcurator. li. vi. Hosti. Cũ aũt mrimoniũ inter absentes ꝓtrahit̃ per lr̃as solũ. dicit Ray. si illa vl' cui mittũtur lr̃e nulli exprimit ꝯsensum suũ. credo sine ꝓiudicio q̃ntũcunq; cõsentiat nõ esse mrimoniũ sed bene demũ erit. qñ notificauerit siue significãdo illi q̃ misit lr̃as siue alij dicẽdo. Itẽ añ quartũ decimũ annũ masculⁱ⁹. z añ. xij. femina ꝓtrahere nõ põt. extra de despõ. ipu. puberes. Et si ante ꝓtrahũt nõ est mrimoniũ sed erũt spõsalia. nisi essent proximi pubertati. z ita q malicia suppleret etatem. ex de despõ. impu. de illis. ij. Dicit aũt Pe. de. pa. q si nõ distent plusq; p sex menses vl' malicia supleat etatẽ z possint carnalⁱ cõmisceri tenet mrimoniũ ꝓtractũ. extra de ꝟbo. ipub. c. puberes. Ray. aũt dicit q nõ debet distare a pubertate vltra sex mẽses licet alia concurrant. ar. extra de despõ. impu. cõtinebat. qõ dicunt pleriq; doct. Hoc vez nisi carnalⁱ copulati. tunc enim credo tutⁱ⁹ dic̃ Jo. in sũma ꝓfeſ. p mrimonio iudicandum. etiam si vltra sex menses a legitima etate distarẽt extra de despon. impu. c. a nobis. Concor. Inno. in glo. super. c. cõtinebatur. Sed Albert. in. ũ. sic dicit. Mihi videtur de distantia potius in plⁱ⁹ q̃z minus determinandũ fm diuersam dispositionẽ membroz z sagacitatis. quia ego vidi puellam de q̃ testimoniũ perhibebatur q erat nouẽ annorum que concepit z peperit cũ decimum implere inceperit. Et phi dicunt q quidã nascuntur dẽtati lanuginosi z pilosi in genitalibus. q̃ citius alijs sũt apti ad coitum. Et puto q variant hec in locis calidis z frigidis sicut z ipa ipregnatio corporis incrementum. Hoſ. dicit q per aspectũ corporis et eius qualitatem. pubertas ꝑbari debet. Et quanto tempore anni determinari preueniri possunt. dicit arbitrio iudicis reliquendũ vt ipse qualitatem plone prudentiam z malicã metiatur. Nam z pubertas plerumq; annos anticipat z potẽtia coeũdi. extra eo. puberes. r. c. a nobis. Hostien. vero dicit q nunq̃ dicitur potens nisi probetur per cuidentiam. quãtumcunq; sit proximus pubertati. Unde non põt preueniri tempus duodecim annoz in femina. z quattuordecim ĩ viro nisi forte dies adimẽdo. Scõm q̃ requirit in mrimonio contrahendo est expressio ꝯsensus p verba vl' per equipollentia ideo nota q si in ipa expressione verborũ ponat fm vel ꝯditio ꝓtra substantiam z bona mrimoñ nil agit vt si

Ad b s. c 18.

qs ꝯhere possit.

qñ nubere possũt

De expssione ꝯsẽsus

dicat aliqs Cõtrahо tecũ siue accipiã te in meã vxorẽ si generatiõẽ plis cuiꝰ. vel donec iueniã aliã dignio rem. vel si p̃ qstu re adulterãdã tradas. Nã pria ꝺditõ est ꝺ primũ bonũ mr̃imonij qđ ỏr ꝓles. Scđa ꝺditio ꝺtra scõm bonũ mr̃imonij qđ ỏr sacr̃m. Tertia ꝺditio est ꝺtra tertiũ bonũ mr̃imonij qđ ỏr fides. Ista tria. s. fidẽ plẽ z sacr̃m ponit Aug. eẽ bona mr̃imonij. xxvij. q. ij. oĩe. Et in plẽ intelligit vt amãter suscipiat z religiose educet. In fide ne cũ alia vl alio misceat. In sacr̃o. vt mr̃imoniũ postq̃ cõsũmatũ fuerit nõ separet vsq; ad mortẽ �

Jã añ fi.

Pro maiori declaratõ .ℊ.I.

ne eius quod dictũ ẽ de expssione ꝓsenꝰ p exteriora signa. Dicit. pe. Ī. iij. di. xxvij. q nõ sufficiat interior ad esse sacr̃mẽti. ꝛ requirit signũ exterꝰ expssum. Et q̃uis ista expssio ꝓueniat fiat p ỽba. põt tn̄ fieri z p aliũ modũ ꝑcipue ī mr̃imonio. vt p lras absentiũ. vl p cuidẽtia signa ꝓsentiũ nõ valentiũ loq vt mutoꝝ. vl etiã loq̃ntiũ vt dicit. Tho. z Inno. Dicẽ idẽ pe. xxix. d. q in bis q̃ sũt sui iuris requirit ꝓsensus p eos expssus. ꝛ in bis q̃ sũt iuris alieni. vt in filij familias sufficit tacit cũ expssione eoꝝ in q̃ꝝ sũt ptãte. vt pt. xxxij. q. ij. honorãt. Idẽ tho. et Inno. z guil. q etiã ponit talẽ casũ seu. q. Quid si vir dicat mlier. accipiã te in meã vxorẽ. z illa nihil rñdeat. Dico q si ml̃r ꝓsentiat anio. sed ex verecũdia taceat. permittit tũ se subarrari p anulũ imissionẽ volũtarie vl̃ dorari: ipa taciturnitate z patiẽtia ꝓsenꝰ ei expmit. etiaꝫ si lingua taceat. vt notat. Hu. xxvij. q. ij. c. vlt. Verba ci in mr̃imonio nõ sũt ita de substa sacr̃mẽti. vt i baptismo et eucharistia. Sꝫ ỽba z nutꝰ vl alia indicia sũt necria ad b̃ vt ꝓstet eccl'ie de ꝓsensu mr̃imoniali. Cõcor. Tho dicẽs in hmõi casu q sufficit q ñ ꝓtradicat. Si ãt nulla essent indicia de ꝓsensu eiꝰ nisi q alter ptulit verba nõ credo aut Guil. pstumẽdũ p mr̃imonio. Hostien. etiã dicẽ in sũma ī glo. q ỽba requrunt vt pbet ꝓsenꝰ q̃ si ꝺficiãt sufficere debẽt signa ẽt ī loq̃nte. Añ z si scribat vobis tũtarẽ suã sine ỽbis ẽt sufficiat. Jtẽ nota fm guil. q cũ quis ptestat corã plibꝰ q quicq̃d faciet vel dicet. nõ faciet anio ꝓtrahendi. z postea ỽbat cũ illa dicẽs. Cõsentio in te z hmõi. si b̃ ꝓstat iudici. l. iudicialr iudicabit. p mr̃imonio. qz recurrẽdũ ẽ ad cõm intellectũ verboꝝ. Et interptatõ est faciẽda ꝺ cũ q dolũ adhibuit. z q̃uis ptestatoꝝ pbet. potuit tn̄ postea recedẽ ab ea z ꝓsentire ī illã

l. 4. di. 27 q. 2. arti. 2. ad. 2m. z 3m.

Est aũt effectus mr̃i .ℊ.II.

monij ꝓtracti p verba de p̃nti inter fideles mltiplex ꝛ Ray. In p̃mis q̃dẽ qz mariꝰ nõ pt dimittere vxorẽ. nec vxor virũ siue efficiat cecus siue leprosꝰ l' hereticꝰ. xxxij. q. v. horrendꝰ. nisi tm̄ cã fornicatõis. z tunc si dimittat manet sine ꝺiuge vl̃ reconciliet ei. xxxij. q. iij. dixit. z in alijs. c. Põt tn̄ alter eoꝝ añ ꝓsũmatõẽ mr̃imonij ītrare religionẽ altero inuito. z ille q remanet ī seclo. necesse habet illũ expectare vsq; ad ꝓfessionem. postea solutus est. Nã si ille reuertet ad seclm añ ꝓfessionẽ. durat mr̃imoniũ. z si remanẽs in seclo: ꝓtraxisset cũ alia ꝓsona: z etiã ꝓsummasset mr̃imoniũ: cogeꝫ illũ dimittere z suscipere egressum de religione. si ãt taꝫ pollueret vxorẽ ꝛ claustra pudoꝝ nõ impedit p b̃ ab ingressu religionis qz ñ ꝓsũmauit p b̃ mr̃imoniũ fm Archi. Si ỽo vxorẽ ad volentẽ ingredi religionẽ l'iã ingressam. ꝛ nouiciã cũ q ꝓtraxerat p ỽba de p̃nti. cognouit ẽt p violentiã. tunc nõ pt ingredi religiõẽ: vl̃ remanere si iã ītrauit. ꝺ volũtate alterꝰ cõiugis. fm Richar. z Hostiensem.

Secũdus effectus ẽ .ℊ.III.

q mulier ptãtem sui corpis nõ hꝫ. sed vir. z cõuerso. i. Cor. vij. Añ nõ pt ꝓtinẽtiã vouere altero iuuito. xxxij. q v. p totũ. qđ vr intelligẽdũ q̃tũ ad reddit̃iõẽ debiti. secus q̃ ad exactionẽ. idẽ qz cõpellẽd⁹ ẽ reddere debitum vxori ꝛ nũq̃ coĝuerit cũ ea cõuerso. nõ obstãte supueniente affinitate. ex de eo q cog. ꝓsan. vxo su. c. discretione Ille tn̄ ꝓunx q ẽ innocẽs admonẽdus ẽ vt ꝓtineat. qđ si nolit. tũc nocẽs tenet ei debitũ penit⁹ reddere. ꝛ exigẽ nũq̃ ỏz. nisi secũ dispensẽt z pt ī b̃ dispẽsare eps. ꝛ pe de pa. Quid si dicat alter velle ingredi religionẽ: arbitrio iudicis puta cpi assignabit ꝓueniẽs tps: infra qđ aut intret aut ꝓsummet mr̃imoniũ. alꝫ excõmunicabit et tali casu nõ obediẽdo eccl'ie peccat mortr nec sufficeret q intret aliqđ heremitoꝝ. vl̃ sumeret tertiũ habituꝫ ordinis p̃dicatoꝝ vel minoꝝ sed opter q intret in vnã de religionib⁹ approbatis z obligantib⁹ ad tria vota.

Tertius effectus ẽ .ℊ.IIII

q vn⁹ cõiugũ nõ pt orare sine cõsensu alterius qđ intelligit de oratione tam longa q esset ī peditiua debiti coniugalis. xxxij. q. ij. ds deus. Secꝰ de oratione solẽni vt mis se tpe a canonib⁹ diffinita de conse. dist. ij. omnis.

De mr̃imonio con .ℊ.V

tracto sub ꝺditõne certo mõ vl̃ cã q̃ teneat vel nõ. vij Dicẽdũ ẽ. Sciẽdũ fm guil. q quãadmodũ aliq̃ ꝺct⁹ q nõ mouet̃ fuit absolute z libere pũt eẽ aliq̃n sb ꝺditõe vt dono vl̃ dimittam vẽdo tibi b̃ si feceris b̃ l' si b̃ fuerit. Jtẽ pũt eẽ sub mõ. vt si dicat dono l' vẽdo. vt facias hec vl̃ illd̃ alioq̃n reuocetur qđ donaui ꝛc. Jtẽ pũt eẽ cũ appositõe cause. vt si dicat dono l' vẽdo. qz b̃ ẽ vl̃ fuit. z ꝺditio q̃dẽ fit p si. modus p vt. cã p qz. Sic ẽt mr̃imoniũ q̃nq; absolute. quãq; sub mõ l' ꝺditõe fieri vl̃ ꝓtrahi pt. Añ q mr̃imoniũ ꝺbit sb certo mõ. tũc fm ꝛ de pa. ī. iij. si mod⁹ ẽ ꝺct⁹ mr̃imonio viciat ꝓtractũ. vt si dico recipio vl̃ accipiã te si. pcures venena sterilitat̃ ꝛ hmõi. Sꝫ si p⁹ cõtractũ apponit taꝫ mod⁹ p pactũ q̃ntũcũq; incõtinẽti tũc nõ viciat mr̃imoniũ ꝑcedẽs q̃ntũcunq; sit ꝺ substã eiꝰ. qz codẽ momẽto q ỽba cõplent. a deo cõiũgit ꝛ pficit. vt si statũ p⁹ mr̃imoniũ ꝺctũ dicat vn⁹ volo q pcures venena sterilitatis alꝫ nõ sit mr̃imoniũ ꝛ aliꝰ ꝓsentit. nihil vꝫ pactũ. ꝛ nihilominus tenet mr̃imoniũ. Si ỽo modꝰ ñ ꝓtrahit mr̃imonio. tũc aut ẽ impossibilis vt si dico accipio vl̃ accipiã te vt celebres missam. l' celum digito tangas. ꝛ tũc hꝫ p nõ adiecto. ꝛ pure z simplr tz ꝓtractꝰ ī foro exteriori. ꝛ ī foro ꝓsciẽtie nõ tenet. si nõ intenderet ī b̃ ꝓsentire. Aut modꝰ q expmit est necriꝰ. vt si dicam accipio te vt moriaris vel aliꝺ hmõi. et tũc hꝫ pro ipleto. Aut est possibil. ꝛ tũc si honestꝰ ẽ. nõ ꝺctꝰ mr̃imonio habetur. p non adiecto. ꝛ tenet mr̃imoniũ sic in legatis. vt accipio te vt furtuꝫ facias. Si possibil ꝛ honestus. tũc nõ suspẽdit obligatoꝝ. qz natura medij est vt posteri⁹ ipleat. ꝛ si ex fauore opponẽtis tenet ipl'e alꝰ celebrato mr̃imonio. vt si dicat accipio te. si des cẽ tũ noĩe dotis. nõ ãt si ex gra sui. vt accipio te cũ decẽ li

bals.vt bẽas vnãe emas tibi fũdũ.nõ tenet tal nec an/
tea nec p emere.ff.de.pdi.l.tricio. Cũ so in pctu mri
ba siue falsa.p nõ adiecta hr.z pure itelligunt pbi mri
monũ z sponsalia vt si dico.accipio te vl accipiã qz pr
tus despõsauit te mihi vl me tibi z nolo venire ptra cõ
silũ et.Et si illud nõ sit verũ.nihilomin9 ẽ mrimoniuz
vel spõsalia. Idẽ ẽt si ponat i futuro cã vt accipio te.qz
dabis mihi decẽ p dote. Idẽ ẽt ẽ qñ i tali pctu ponit õ
mõstratio qz siue sit honesta siue inhonesta siue ptraria
mrimonio siue ñ.siue de pñti sine fuko.p se nũqz ipedit
vl suspẽdit mrimonũ.sed p nõ adiecta vt pbi gra.acci
pio vel accipiã filiã tuã q̃ peurauit venena sterilitcans.
vl q̃ sterilẽ vl q̃ ẽ pgo.vl quã audiui eẽ,diuitẽ z hmõi
mon.l.falsa.nec p pseqns mrimonũ. Sz si demõstratõ
ferat ad pditõem.tũc ipedit.nõ rõe.demõstratõis qz er
roz.vt si dico accipio vel accipiã filiã tuã liberã.siqdẽ
sciret illã ãcillã.nihilomin9 teneret mrimonũ.z si igno
rat tũc nõ vz mrimonũ rõe erroz.Et si demõstratio fuit
ser omissa.z idẽ si demõstratio refert ad subiaz.qz erroz
subie vl pditõis ipedit nõ ãt q̃litaz. Vñ ãt mrimo/
nij q̃dã sũt pditões generales q̃ sp dñt itelligi. q̃s po
nit be.Jaco.iij.c.in fi.vt si volũt de9 z si vixerim9.z be
nullũ pctũ suspẽdũt. Quedã vo sũt pditões de bis q̃
in mrimonio oino sũt necessarie.z als mrimonũ ipedi
rẽt vt si es pchiana.aut si nõ es affinis vl psanguinea z
bi.i. Et iste ẽt pditões itelligi dñt appolite.nec viciãt
ptractũ. Tertia ẽ aliq̃ pditio de futura nccria vt solẽ
oriri eras. Vñ si dicat.ptrabo tecũ si sol oriat eras.con
tractũ ẽ mrimonũ.vt Tho.ponit i.iij.di.xxix.qz talia
futura sũt iã pñtia.i causis suis. Quarta ẽ pditõ cõ
tingẽs z honesta q̃ pt apponi z nõ apponi.vt si pr me9
volũit aut si dabis mihi centũ.hmõi si apponat suspẽ
dit mrimonũ vsqz ad cuẽtũ pditõis.nisi interi psens9
de pñti.vl carnal copula sũt sbsecuta.eo q̃ tales vidẽ/
tur recessisse a pditõe.ex d pdi.appo.c.de ill.z.c.sup eo
et.c.p tuas. Quita ẽ pditõ ihonesta.hz tñ non ẽ ptra
subiaz mrimonij.vt si furtũ fecerz vl si boiez interfeceris.
Hec si apponat dz bri.p nõ adiecta.z tenent spõsalia si
ue ẽt mrimonũ.ex de pdi.appo.c.fi.z fm qd notat ibi
Idẽ itelligi dz de pditõe ipossibili.s. q̃ hẽat.p nõ adie
cta.vt si digito celũ tetigerz. Sexta est pditio ihonesta
et ptra subam z bona mrimonij.vt si dicat.Jbo tecũ si
generatõez plis cuires.qz b ẽ ptra bonũ plis.vl donec
inuentã aliã dignioẽ.qz ẽ ptra subam insepabilitatz.vl
si te,p qstu adulterãdã tradas.z b ẽ j bonũ fidei. Vñ
si tales pditões apponat nihil agit.xxij.q.iij.,iter cete
ra.xxxij.q.ij.aliqñ.z.c.solent qri extra de pdi.appo.c.fi
Si ñ postea tal cõditio remittat z seq̃t carnal copula
p mrimonio iudicabit.z si tñ vn9 ptugũ ponat talem
pditõez.vl alt ptradicit vl tacet.iudicabit p mrimõio
vt i dicto.c.aliqñ. Predicta assumpta sũt de Ray. Tho.
Jnno.z bosti. Quid siqs significet pri absenti q̃ ptra
hit tale mrimoniũ sub pditõe si ipi pri placuerit z añ
qz ipe pr psentiet.nũqd erit mrimoniũ. Rñdendum
fm Guil.dicẽdũ q̃ ñ.qz ñ valet q̃ debeat dici psens9 ni
si duret q̃sq pr psentiat.tñ añqz träseat ad scda vota
debet cõpelli siue induci vt illã recipiat.exq̃ sel in eam
consensit sub pditione q̃ extitit.ar.ex de despõ.ipu.ô il
lis. Idẽ bosti.z bẽ. Quid si qs ptrahat spõsalia sb cõ/
ditione.si pmiserz coitũ. Rñdeo fm Guil.si pditio illa
intelligat de coitu fornicario p nõ adiecta dz bri cuz sit
turpis.ex de pdi.ap.c.fi.z sic ent.p mrimonio iudican
dum.z multo fortr si intelligat de coitu legitimo z ma
ritali.z eodẽ mõ si dixit ptrabã tecũ si vnqz ptraxero si
pmiserit cẽ. Quid si dicat accipiã te vel accipio te si in
uenia te virginẽ.postea sequit coitus.z nõ inuenit virgo
Rñ.fm Jnno.ber.z bosti.iudicandũ ẽ p mrimonio.sic
z in pcedenti. Et addit bosti.q̃ hz sic iudicare'opteat in
foro iudiciali,pter hoc q̃ nõ pnt haberi alie,pbatões.tñ
in iudicio anie nõ est mrimoniũ ex de pdi.ap.c.de illis
et.c.sup b.z.c.tuas. Nã z bene ẽ q̃ mulier q̃ i fraudem
mẽtira fuit.decepta'remaneat z viro subueniat.q̃ forsi/
tan intrẽdit bigamiã vitare. Quid si dicat accipiã te in
vxorẽ.vl dabo tibi centũ.z sequat carnal copla.nũqd
psumẽdo p mrimonio. Rñ.fm Guil.nõ credo. Nã ille
q̃ dixit hanc opinionẽ q̃ liberare se posset vtrũqz patiẽ
do.nõ recolo psumptoem eẽ inductã a iure.q̃ intelliga
tur recedẽ ab optõe p carnalẽ copulã. Quid si dicat.p
mitto q̃ nunqz deficiã tibi i vita mea.z secuta ẽ carnal
copula. Rñ.fm Guil.nõ dz psumi.p mrimonio cũ spõ
salia ante'mrimoniũ nõ soleant pbi p pmissiones nega
tiuas nisi forte pstaret q̃ p b intrẽdebat spõsalia ptrahe
re. Quid si dicat ducã te post ãnũ z secuta ẽ carnal copu
la. Rñdeo fm guil. credo psumẽdo p mrimonio .quia
pter carnalẽ copulã subsecutã vr renũciasse dilatõi rẽ/
portis. Quid si ptrahat cũ aliq̃ sub pditõe.deinde ante
cuentũ ptrahit cũ alia pure. Rñ.nõ debet remanere cũ
scda.ẽt si sit consanguinea prime.

De fine seu intentõe.§.VI.

que hr in ptrahẽdo mrimoniũ.qz põt ibi esse z meritũ
et peccatũ mortale z veniale fm varietatẽ intentõis.
Circa finẽ q̃ z intẽtionẽ mrimonij nota fm Pe.de pa.
in.iij.di.xxxi.q̃ncz pclones. Et pma est q̃ duplex ẽ fi/
nis in mrimonio Vn9 p se q̃ pme ẽ finis ipius matri/
monij intent9 ab eo q̃ mrimoniũ instituit.z ab oĩi re
cte matrimoniũ ptrahẽte fm poti ssumũ statũ mrimo/
nij,p se acceptũ z iste ẽ generatio plis. Vñ adã,p beri/
zans dixit adherebit vxori sue.z erũt duo in carne vna.
s. generãda. Beñ.ij. Et õs benedictõz nuptialẽ tribuẽs
dixit.Crescite z mltiplicami. Alius ẽ finis p accns.s.quẽ
intẽdit ptrahẽs.z sic ẽ finis nõ pme ipius mrimonij cõ/
trahentz. Et hic finis q̃ncz ẽ bon9.q̃ncz est malus.sic fi
nis dom9 q̃ fit ẽ inhabitatio.finis domificantis. forte
est aliud vt lucrum.

Secũda conclusio .§.VII.

est q̃ mrimoniũ sp ẽ bonũ vl nõ ẽ malũ ex pmo fine nõ
secũdo.qz cũ finis bon9 ẽ ipz q̃z bonũ ẽ.loqndo de fine
p se nõ p accidẽs.sic scientie medicine z iuris sũt scie;bo
ne p se.qz finis p se bon9 ẽ.vt sanitas corpis .z iusta di/
stributio rpaliũ hz bñtes sciam possunt eẽ mali z abus9
eius z mala intentione.

Tertia conclusio ẽ.§.VIII.

q̃ finis mrimonij p se meritorie itẽdit.siue sit finis p se
Et pmo finis ei9 vt ẽ bonũ plis siue finis p se.hz ñ pmo
hz secũdario intẽt9.vt vitatõ fornicatõis. Nã sola gene/
ratio plis dz finis pmo z p se.qz iste fuit finis i pmaria
sui institutiõe.ẽt i statu inocẽtie. Et õ isto pcedit oĩs
q̃ sine pctõ.imo cũ merito põt intrẽdi pncipaliter. Vñ
ratio añt fornicatõis hz sit finis p se nõ tñ pm9 sed secũ/
dari9.qz p9 pctm fuit.mrimoniũ institutũ nõ solũ i of
ficiũ.s.generandi.hz etiã i remediũ.dicente apl'o.i.Cor.
vij,pter fornicationẽ.s. vitandã vnusqsq̃ hẽat suam.
Et si iste finis secũdario intẽdat.certũ ẽ q̃ adhuc meri/
torium ẽ z nõ pctm.qz nulla deordinatio ẽ. Sed si vita
tio fornicatõis pncipalr intendat:adhuc nõ ẽ peccatũ
mortale qz nec tali fine cognoscere vxorẽ ẽ mortale. Sz
ad sciendũ an sit veniale. vr distinguẽdũ.qz aut ẽ tal q̃
ptplẽ hr fm spem cõem.z tũc venialr peccat ptra ratõ

nis ordinē agēs. finē secundariū ꝓponēdo ꝓmo fini et principali. sic etiā peccaret cognoscēs vxorē ꝓpter hanc cām nō curās de ꝓle vbi crederet se posse generare. sed qñ senex nō pōt generare nec est spes de ꝓle ꝫ timorē fornicatiōe. tūc nullū pctm̄ vid̄r. qz alio mō nō pñt sines ꝓtrahere mr̄imoniū sine pctō. Ridiculū est ei q̄ illi q̄ nō sperāt nec credūt se posse generare z ꝓtrahāt sola vel principali intētōe generādi cū spes vl̄ intētio l' electio nō sit de impossibili. sublato ār fine ꝓncipali. licet facere de scōdario ꝓncipali plus q̄ de tertio vl̄ de q̄rto. Unde cū post ꝓlem ꝑm⁹ finis sit vitatio fornicatiōis. illa pōt p̄cipal'r attēdi vbi ꝓles sperat impossibil' bēri.

Quarta conclusio .ℊ.IX.

est de alijs causis seu intētōib⁹. vt ē reformatō pacis. ac quisitio amicicie exparētela. vel diuitiaz ex dote pulcritudo z hmōi. Et reformatio q̄dem pacis ē honesta cā i se. sed nō in mr̄imonio si p̄io z p se intēdat. cū mr̄imoniū ad ꝺ̄ ñ sit ordinatū ꝓncipal'r. sic vir cognoscēs vxorem ꝓpter sanitatē peccat. et q̄ baptisat vt sanet. ꝫ secūdario pōt illud intēdi nō tñ essꝫ mortale si ēt illud p̄cipal'r intenderet. sic nec ēt si diuitias vel pulcritudinē ꝓncipal'r itēderet. cū hō nolit talia nisi mō licito. ēt si alias nō esset ꝓtractus mr̄imoniū. sic nō peccat mortal'r cognoscēs vxorē ꝓpter delectatōem infra limites matrimonij. videtur tamen alias q̄ cum matrimonium sit verum sacramētum. q̄ nō pōt sine peccato mortali p̄ncipal'r intēdi finis extraneꝰ in eo. z p accidēs oī institutioni mr̄imonij total'r. sic si quis p̄ncipal'r baptizaret ꝓpter sanitatē vel q̄stū faciendū. nō curās de grā baptis mali. nō esset ꝺ̄ sine ꝓremptu iniuria. z irreuerētia sacri et abusu eiꝰ Sed ista sniа ē multū dura. qz multos inuoluit. Et vr̄ esse ꝓtra illud qđ hr̄. ij. Reg. i. vbi dauid duxit in vxorem abisac sunamitem solum vt calefaceret eū. z nō spe prolis nec ꝓpter fornicatōis. qz nō cognouit eā nec peccauit. Diuitie si secūdario intendātur vt ꝑ les melꝰ educenk. z onera mr̄imonij melꝰ supportent nullū ē pctm̄. Et simil'r si pulcritudo ē secūdario intēta ad fornicatiōez vitandā. in casu in q̄ illa vitatio p̄ncipal'r intēdi. non facit peccatū. etiā veniale. ꝫ si secūdario itēderet ad voluptatē facit pctm̄ veniale Et simil'r diuitie immoderate licet scōdario intente.

Quinta cōclusio est .ℊ.X.

q̄ dato q̄ ꝫbere ꝓpter voluptatē p̄cipal'r eēt pctm̄ mortale. nō tñ cognoscere ꝓpter voluptatē eēt mortale. dum mō nō esset idē cū alia factur⁹. qz nō ē ita dānabil' abusus rei cōis sicut rei sacre. sicut bibēs cū cipho cōi ꝓpter voluptatē. nō ē in se nisi veniale. ꝫ ñ ꝓpter hoc sequit q̄ portās calicē ad tabernā ad bibendū ꝓpter voluptatez quin peccet mortal'r. z ꝺ̄ ꝓpter abusū rei sacre. Qui aūt ꝓtrahit mr̄imoniū per verba de p̄nti. ꝓpter finē indebitū abutit re sacra. qz essentia sacri q̄ ibi ꝓsistit. sed q̄ cognoscit vxorē suā fine indebito. abutit re nō sac. i. mlier qz eēntia sacri trāsit. vñ nō adeo peccat. Et ē argumentū q̄ si iudex pēa pecūiaria pūit malefactores dū tñ eēt al's punitur⁹. ꝫ q̄rat pecuniā vl̄ nō cogitās actu de iusticia. dū tñ nō sit factur⁹ in iuste ñ ē nisi veniale. Nā si ꝓponeret expresse vl̄ iplicite pecuniā iusticie. ñ eēt excusat⁹. a mortali. Et sil'r canonic⁹ ñ al's itur⁹ ad eccl'iaz nisi vt lucret distributionē. ñ peccat mortal'r. dū tñ nollet eā illicite lucrari z pat⁹ esset ire. si ōs l' eccl'ia p̄ciper No ta q̄ tho. in. iij. di. xxx. dic̄ i expositōe lr̄e. in fi. loq̄ns de iacob q̄ ꝓtraxit cū rachele q̄ erat pulc̄. vt ꝑz Ben̄ .xxix. q̄ decor faciei nō fuit cā p̄cipal' tal' ꝓtract⁹ matrimonij. ꝫ scōdaria. z ꝺ̄ bñ ꝑt cē sine pctō. l' q̄nq̄z etiā cū pctō veniali. si ār eēt ꝓncipal' cā libido pulcritudis. ñ excusa ret a mortali si esset effrenata libido Nec tho. ꝓta. l. q̄ ibi ꝓstitueret finē. q̄uis ār aliq̄ ꝓtrahāt mr̄imoniū ꝓpt̄ secūdarias causas q̄scūq̄z dictas ñ' p̄cipal'r ꝓpt̄ primā nō ꝫ istō vitare mr̄imoniū ꝓtractū. ꝺm̄ Ray. ꝫ suffic̄ q̄ ꝺ̄ār ꝑ ꝟba de p̄nti. z ꝓtrahē itēdār. vt. xxxij. q. ij. solet.

Addemus sextā cō .ℊ.XI.

clusionē ex verbis ip̄i⁹ Petri ō pa. i. iij. l. q̄ ꝓcere mr̄imoniū ꝑ ꝟba de p̄nti. ei q̄ ē in pctō mortali siue viro siue mulieri. vr̄ esse pctm̄ mortale. Dic̄ei Aug. q̄ sacra talia fiūt vnicuiq̄z. cū q̄li ꝓsēia ds accedit ad ea. i. q. i. c. q̄ ylariā. Cū ḡ mr̄imoniū sit vnū ex sacris eccl'ie. z eēntia eius ꝓsistat in ꝓtractu ꝑ ꝟba ō p̄nti nō i carnali copl'a al's nō fuisset verꝫ mr̄imoniū eēntial'r int̄ mariā z ioseph sequit q̄ ꝓtrahēs i mortl'i mr̄imoniū mortal'r peccat. Imo Jdē. pe. i. iij. di. vij. q. ij. vidr̄ tenere q̄ ñ sufficiat cōtritio ꝫ sit necessaria ēt ꝓfessio. Dic̄ ei q̄ ibi suscepti⁹ p sacr̄i post baptismū obꝺuādū ē. ꝺ̄ ei q̄ post baptismuꝫ peccauit mortal'r vt nō accedat ad aliqđ sacramē. ñ ico trit⁹ nisi p̄ⁿ faciat ꝓfessionē. z rō ē. qz sic̄ baptism⁹ ē ianua oīm sacrorꝫ añ q̄ nullū suscipi ꝑt vel ꝺ̄. ita pnia ē scōa tabula post naufragium. Unde post naufragium i. mortale commissum. post baptismū nullus etiam cōtritus debet accedere ad sacr̄m aliud nisi ꝓfessus i confessiōe ei⁹ p̄ficiat pnia. inq̄ntū sacr̄m. qz p̄ ministrū eccl'ie datꝰ et absoluit. Jdē dicit di. xvij. q. ij. Addit tñ ibi in fi. q̄ ñ tñ mortal'r peccat suscipiēdo vl̄ mīstrādo sacr̄m posit⁹ ꝓtrit⁹ ē. cū sit tā deo ꝓiūct⁹ z penitēs. Ubi z ꝓfess⁹ in p̄posito q̄ tñ nō sufficeret q̄ ad eucharistie sūptōez habēdo copiā ꝓfessoꝝ ꝺm tho. z oīs alios. Septio nota q̄ ꝓtrahens mr̄imoniū clādestine. ita. l. q̄ nō possit p̄bari peccat mortal'r qz ꝺ̄ p̄ceptū eccl'ie agit. Itē z q̄ ꝺ̄bit siue occulte siue mānifeste. nō intēdēs ꝫbere ꝫ decipe ad extorquēdā copulā z hmōi. peccat mortal'r. qz vtiq̄ fictō ne i sacr̄o. z in dānū alteri⁹. Itē z q̄ votū ht̄ simplex castitatis añq̄z dispēset. Itē z q̄ cogit aliquē ꝫbere coactō ne absoluta l' ꝺitiōata. Iniuriat ei ei notabil'r cū mr̄imonia dēant esse libera ꝺm oia iura. Itē q̄ excōmunicat⁹ ē sciēter z ꝓtrahit mr̄imoniū peccat mortaliter.

De ꝓsūmatōe mr̄imonij z actu ꝓiugali. qđ aliqñ est mortale. z nouē mōis. aliqñ veniale aliqñ n'llū. La. ff.

Postq̄ actū est de matrimonio. q̄ ad desponsatiōem seu p̄missionē de futuro. z q̄ ad ratificatiōem seu ꝓtractū per ꝟba de p̄nti. nūc videndū de ꝓsūmatiōe eiꝰ ꝑ copulaz carnalē. Et circa ꝺ̄ p̄io ponent casꝰ p'les in q̄b⁹ act⁹ cōiugalis est mortale peccatū. Secdo casus i q̄b⁹ ē venialе. Tertiꝰ q̄ñ est actus meritor⁹ z q̄ñ indifferēs. Quarto de nuptijs z benedictōe que ip̄m ordinarie sequitur.

Quantū ad primum .ℊ.I.

Pc. de pa. in. iij. di. xxij. q. ij. ponit nouē casꝰ i q̄b⁹ est mortale pctm̄ actus ꝓiugal'. Et ꝑmꝰ ē q̄ntū ad itēcōis i ordinatōez effrenate libidis. q̄ñ. s. ferk intētio ex⁹ limites mr̄imonij. idē. s. factur⁹ cū q̄cūq̄z alia q̄ sibi occurreret. vl̄ cū eadē si ñ eēt sua vxor vt sati ſfaceret voluptati sue vl̄ ip̄e delectatōi veneree inberēs vt fini vltiō. Et ꝛō hiero. dic̄ q̄ sapiēs iudicio. i. ꝺm rōnē ꝺ̄ diligere vxorē nō affectu. s. passiōe. vt nōregnet i eo ip̄e⁹ voluptat'. nec p̄ceps ferat ad coitū. xxxij. q. iij. Origo. Sz vt dic̄ idē pe. q̄ actib⁹ nō habitib⁹ meremur z demeremur. ꝺ̄ intelligē dū ē q̄ñ actu ꝺ̄ cogitabat. s. tal' iordiatōz itētōis. Et idē vr̄ ōcēdū q̄ñ vxorē ḡscēs vir aīo ōlibato ad aliā itēdit quā carnal'r diligit z sil'r ō vxore cū ad aliū mētē figit.

Secūdus casus est .ℊ.II.

quantū ad locū i q̄ tal' act⁹ exerceꝛ. vt in loco sacro. Circa ꝫ tū quidā vt Rich. in. iiij. distinguūt. ꝛ dic ipse q̄ si necitate guerrarū iclusi i aliq̄ loco sacro vñ exire non possunt. p lōgo tpe. ꝫ vtriq; exigere ꝛ reddere debitum qz nō ē iuꝺicieꝺ laqueꝰ aniaꝝ ꝓter imūdiciā loci sacri cramēti. Sz si quo tpe tūc dñt ꝓtinere tpe necitatis et tribulatōis. Nā ꝛ noe ꝛ filij eiꝰ ꝛ pecora ꝓtinuerūt tpe diluuij. Pe. tū. de. pa. repbat istā distinctōez. ꝛ dic simpliciter illicitū ꝛ mortale. qz ꝛ si nō ꝓt aliū locū hꝫe nō ꝺz ꝓter ꝫ locū sacrū polluere. cū ꝫ nō sit necitatꝫ sicut ibi emittere vnā siue q̄ beaꝝ aliꝰ locꝰ siue ñ possit habere alius locꝰ ad ꝫ certū ē q̄ ñ ꝫ petere. ꝫ nec reddere tenet alt illud qō reddi nō ꝓt sine irreuerētia loci sacri. nā ꝓter ꝫ indiget recōciliatōe ꝫ Jo. an. q̄ntū ē ex natā sacri. ꝫ accidēs si ē occultū nō indigeat recōciliatōe. qō ēt ponit Hosti. Et ꝫ iura antiq̄ nō faciāt mētionez nisi de pollutione q̄ adulteriū. ex. de adul. significasti. eq̄liter tñ iura noua dicūt de effusiōe sanguis ꝛ semis. vñ sic effusio sāguis ēt si fiat a ñ ꝓuato. sed a iudice. cui al's ꝫ. locū sacꝝ violat ibi fcā. ēt si sanguis nō cadat in terrā. ita ēt semis effusio siue ab extero viro siue a suo marito pollut locū. ēt si nō cadat in terrā. Tho. ꝛ Pe. i iij. dicūt simpliꝛ q̄ nō tenet cōiunx reddere debitū in loco sacro. qz nō ita tenet oī loco sic oī tpe. Nā tps violari nō ꝓt sic locꝰ q̄ ꝫ violat. ꝫ nec i oīni alio loco. nisi seruata debita honestate qz nō i publico. Utrū autem mortale vel veniale sit hoc nihil dicunt.

Tertius casus est .§.III.

quantū ad modū. cū. s. ē modꝰ ꝓtra naturā. Sed dicat tho. in. iiij. di. xxxi. i expositōe lre. q̄ vlꝰ ꝓiugiū ꝺ naturā ꝓt dici duplr. Uno mō cū ꝓtermittit debitū vas. ꝛ hoc ſp ē mortale. fm oēs doc. eo q̄ plus sequi ñ ꝓt. ꝛ tota ītētio nature frustrat. Añ ꝛ aug. xxxij. q. vij. Adultere pessimū ē qō ꝓtra naturā fit. vt si mulierꝫ mēbro ad ꝫ nō ꝓcesso vir vti voluerit. hec ibi. Unde nīlo mō vxor ꝺz viro in hmōi assentire. Nō enī excusaret in mortali pcō. q̄ tūcūq; cū anī displicētia hoc faceret. nec tīor vl' sufferētia ꝺbeꝝ vl' futura i ꝓtinētia viri eā excusaret ni si ei violētia absoluta inferret. a q̄ se nō possꝫ defēdere. sed ex hoc in futuꝝ licite ei posset debitū denegare.

Secūs modꝰ ꝓtra naturā ē qñ ꝑuato debito vase ꝓter mittit modꝰ a natā institutꝰ q̄ntū ad situ. Modꝰ ei a natura institutꝰ q̄ntū ad situ (vt ꝺz in sūma ꝓfessoꝝ) ē vt mr iaceat i dorso. vir supgrediat supꝛ ventrē eiꝰ. ꝛ hoc mō aptior fit ꝓceptio. Añ q̄ recedit ab isto mō situali. dicūt aliq̄ q̄ si ꝑuet modꝰ ꝺrius. vt qz vir nubit in feminā. i. mr supgredit viz. q̄ peccat mortaliter. vt Pe. de pa. ꝛ beinric. bobic. sup. c. inq̄sitiōi. de sen. exc. Idē vidꝝ sentire Guil. ꝛ Blo. Paraldi in sūma vitiorū Assignant ꝓ rōne qz tal' modꝰ nō ꝓuenit semis infusioni q̄ ad viz nec semis receptiōi q̄ ad mlierē. ꝛ sic vr i pediri plus generatio intēta a natā. Si āt alio mō idebito. ꝑuato tū debito vase vtat. distinguit. Pe. de pa. qz aut ꝫ facit pcise cā voluptatꝫ sine aliq̄ cā necitatꝫ vl' rōnabili. ꝛ tūc dic simpliꝛ ēt esse mortale. qz nō ē vxor eiꝰ nisi q̄ ad actꝰ naturales. aliꝝ agēdo abutit sacro ꝓiugiū. sic q̄ puerteret vsū ꝛ ritū alteriꝰ sacri scienꝫ cēt transgressor ꝓcepti nō solū i essentialib. Aut ꝫ fit ex cā rōnabili. puta ꝓter periculū suffocatōis pr' ꝓpꝝ qō timet mō debito ad vxorē accedere. ꝫ ex alia ꝓte accedit q̄ ꝺbita. ꝑuato tū vasculo mliebri nec sciēter semē ab extra effūdat. nō erit mortale. idē si ꝫ faciat ex alia ifirmitate Guil. ēt in glo. Ray. dic q̄ cū ꝫ fit ꝓter periculū suffocationis vt egritudinē vel aliā indispositionē corpis pt esse sine pcō. q̄nto aūt magis recedit a natā litate mōi tāto gui' pccat. Si alb. magnꝰ in. iiij. di. q̄ nihil coꝝ q̄ facit vir cū vxore i actu ꝓiugali ꝑuato debito vase ē ꝺ se mortale. ꝫ ꝓt ee signū mortal' cōcupiscētie. qñ ei sufficit modꝰ determinatus a natā. ꝫ aliū inuenit cā se delectādi cū ñ ſubest cā infirmitatꝫ l' alia rōabil'. Et q̄b dictis vr̄ sentire Alber. q̄ nō impedit generatio plus ꝑ tales modos indebitos. ꝑuato debito vase. q̄ fuit maximꝰ pbs. Et hāc rōnē videt assignare q̄ dicūt alios modos ee mortale. s. ipedimētū plus excipiēde. Dure g̃ in tali excessu repbendi sūt ꝓinges. ꝛ q̄ abstineāt cū nō sub ē cā. inducēde sūt ad ꝫ vxores q̄ viri a q̄b cōit ista procedūt nō ꝓsentiāt in hmōi. si tñ timore verbez vl' i cōtinētie viroꝝ eis assentiāt. nō possūt ex hoc argui ꝺ mortali ex q̄ fm Albertū de se illud mortale nō ē. Naz de intētiōe viri exigētis q̄litercūq;. nō habet ipa iudicare vt ꝑ ꝫ possit ei debitū denegare. nec de facili ē ꝑi pitāda sententia de tali mō. qō sit mortale in se.

Quartus casus est .§.IIII.

ratio aboꝛsꝰ tpe ꝓceptꝰ vl' ptus si. pbabiliter timeꝫ. qz ꝓtra caritatē ē. q̄ qs velit delectari cū pricie vite. plus. Sz p maiorꝫ declaratōe hꝰ sciēdū. fm. Pe. ꝛ Rich. i. iij. tpe pgnatiōis reddere debitū nō ē pcm̄. ꝛ reddere ꝺbitū si ñ ē piculū aboꝛsꝰ. ꝓt etiā exigere i dicto casu absq; mortali. qz mr imonij nō solū ē i officiū. ꝫ etiā i re medium. vt dictū ē. ꝫ vbi essꝫ piculū. pbabile aboꝛsus. nec ꝺz exigi nec reddi. alꝝ essꝫ mortale fm pe. de pa. Qui etiā dic q̄ petere debitū tali tpe est sp venial. si tñ nō sit piculū aboꝛsꝰ. ꝛ maxie mlieri. qz fm medicos impgnare magis appetūt coitū. Sz valde repbensibile ē vt homines nō ꝓtineāt tpe ꝓceptus. qō bestie facūt. Illā clephas ad ipregnatā nō accedit. Et plinius dic q̄ tpe cōceptus cerue femie a maritꝫ discedūt donec a ptu purgent. Et vt dic fr Jobes de. s. geminiano i li. v. de iustitudine. Nota exigere malia q̄uis nō sit pulcꝝ ꝺ/cere vl' audire. vtile tñ ē scire q̄ q̄uis matrix mlieriꝰ pꝰ impgnatōem claudat. tū ex delectatōe mouet aliq̄n et apit. vt dic. Auicēna. ꝛ iō imminet piculū aboꝛsus. qō ēt refert idē. Pe. de pa. vbi. s. Et ꝓterea hiero. vitupat accedētem ad pgnātē. xxxij. q. iij. ortigo. ꝛ magꝰ viꝺt cē piculū circa pncipiū ꝓceptꝰ. qz tūc aliq̄n matrix ꝓter delectatōem apit. ꝛ materia nōdū pfecte coagulata ꝺspditur ꝛ effūdit. ꝛ istate ptu ē piculū. ne pr' suffocet. Pꝰ ptuꝫ aūt dū ē mlr in puerpio. exigere vl' reddere ꝺbitū. neutri ē mortale. nisi adhuc mlr ex ptu essꝫ ifirmata. ꝓter ꝫ esset ei piculū mortꝫ. vl' aggrauatōis ifirmitatis. fm Pe. de pa. Cui satꝫ ꝓcor. Rich. in. iiij. di. q̄ mulieri si ē purificata ab illis corruptiōib. q̄ sūt in mulieribꝫ aliquāto tpe pꝰ ptū. reddendū ē debitū si petat. ꝛ petere ꝓt absq; pcō. q̄uis nōdū sit ipletū tps purificatiōis. s. xl. diez. Sz añ illō tps. s. tal' imūdicie abstiere ꝺz vterq;. saltem debito ꝓgruitatis ꝛ sic intelligēdū ē illō. c. Bre. ad eiꝰ ꝓcubitū dist. v. Idez Guil. Et q̄uis decēs essꝫ abstinere de cōi ꝓsensu ab actu ꝓiugali q̄uis q̄ abstinet ab ingressu eccl'ie. nō tñ ē necessariū. ꝫ immo exact' tenet reddere. nisi obstet ifirmitas. Et quātū ad ingressuꝫ i eccl'iaz. possit mr q̄draginta diebꝫ expectare vbi ē tal' ꝓsuetudo. nec tenet uiteꝝ ad auditoꝝ ꝺ uno rū. Pōt etiā q̄ cinꝰ purgata ē pꝰ partū repetere si vult ex deuotōe sua absq; pcō. vt ꝺ. v. c. cū cnita. ꝛ ꝫ ꝺ puri. post ptū. c. i. Nec obstat q̄ i veteri lege mr in ptu masculi q̄draginta diebꝫ alio arcebat ab accessu in tē plū. ꝛ q. lxxx. i partu femie. Leuit. xvij. qz illō fuit ceremoniale. Añ ꝛō ligat. nec ex eo. qz in lege ꝫ habet. ꝫ ex consuetudine ab ecclesia tolerata. potest quadraginta diebus abstinere ab ingressu in ecclesiā si vult. vt ꝺ/ctū est. Modꝰ aūt introducēdi talem mulierem in ec

Tho. i. 4 di. 31. i. expositione lre.

De purificatōe post partū.

De bñdi/ctōe puri/ficate

desiã per sacerdotẽ. nullꝰ determinatꝰ ẽ ab eccl'ia. Vñ seruandus ẽ mos patrie ⁊ si etiã sine tali cerimonia intraret. nõ ex ꝓtemptu ſz vel ex ignorãtia. vel qz nõ habz copiã sacerdotis ⁊ hmõi. nõ credo esse pctm̃. saltẽ mortale. debet tñ seruari ꝓsuetudo. dis. ix. Illa.

Quintus casus est .§. V.

de mẽstruosis mulieribus

tempe menstruoꝝ. Circa qõ distinguendũ. qz si in naturalis ⁊ q̃si ꝓtinuꝰ sit hmõi fluxus. a q̃ mulier dicit emorroissa. nõ interdicit petitio vel redditio debiti. qz qñ ẽ infirmitas ꝓtinua vl' numis diuturna. periculosum eẽt ꝓiugatis aliqͣ phibere. tũc etiã mlier ꝓcipe potest fm quosdã. ⁊ sic nõ timek plu. Vñ tũc ẽ veniale petere cũ nõ speret ples. imo nec veniale. si fiat ꝓpter vitandã fornicationẽ. in se vel i alio. ⁊ in b ꝓcor. doc. Sed si fluxus sit natural'. qõ est cõiter sel' in mẽse. fm Rich. tunc circa b sũt vane opi'. ⁊ ꝓtrarie ꝓpter qõ dic̃ Guil. q cõfessor in hmõi nõ debet p̃cipitare sniam. ſz repbendere et phibere q̃tũ põt. nec ꝓpter hoc debet negare absolutionẽ nolẽti ab huiusmodi abstinere exactõe. s. vel redditõe debiti. in tali tpe. Hã petꝰ. Bona. ⁊ hug. dicũt q tũc exigere sciẽter est mortale pctm̃. tũ qz ꝓtra p̃ceptũ legis. Leui. xviij. Tũ ꝓpter periculũ infectõis. plis. si tũc cõa peret. sed reddere nõ ẽ mortale. Pe. ẽo de pa. i. iij. di. xxxij. plenꝰ declarat istã materiã. ⁊ dic̃ q non vidꝝ mortale sciẽter tũc petere vel reddere q̃tus. Hic. ro. dicat sup ysa. q tũc ꝓcipiũt mẽbra q̃ arti ceci. claudi. lepsi vt qz gentes nõ erubuerũt i ꝓclaui cõmisceri. eoꝝ pctm̃ patenter ⁊ apte redarguatur in quul'. Mulier g̃ si sine scandalo viri põt se excusare dz subterfugere al'r ñ peccat cũ dolore reddẽdo. fm Bona. ⁊ Pe. Sed dicunt q exigere sciẽter ẽ mortale. Sed b nõ vidꝝ. qz nõ ẽ maior timor de infectione prolis tempore menstruorum q̃ tẽpore lepre petere autem tempore lepre nõ ẽ mortale q̃ nec tempore mẽstruorum. Nec vz solutio eoꝝ dicẽtium qz lepra ẽ morbꝰ ꝓtinuꝰ. mẽstruũ momẽtaneꝰ. qz exponere se piculo generãdi leprosũ. esset mortale de se. vbicunq; esset piculũ illud. cẽt idẽ pctm̃. ⁊ licet facere i suo qõ nocet in alieno. dũ tñ b nõ intendat. Et paulo post circa istã materiã ponit istas q̃q; ꝯclusiões. Prima ẽ q nõ est mortale reddere etiã sciẽter ex pte mulierꝭ. nec per ꝓsequẽs ex pte viri. ex quo certum nõ vult abstinere. Scda ẽ qõ nõ est pctm̃ petere ignorãti ifirmitatẽ. Tertia ẽ q sciens ifirmitatẽ. ſz nesciẽs mõstrũ solere generari. qñ nõ erat factur' si sciret. etiã nõ peccat maxie mortaliter. Quarta ẽ sciẽs nõ generari vel pbabil'r credẽs. vt qz senex vel nõ ꝓsueuit tũc ꝓcipe sil'r tũc non peccat saltẽ mortaliter. Quinta est etiã si credẽs q pbabiliter cõceptura sit etiã monstrũ. non peccat mortal'r sicut in lepra in q̃ ẽ maꝰ piculũ q̃ in mẽstruata natural'r. Circũstantia enĩ q̃ non mutat spẽm nũq; facit de veniali mortale. Circũstãtia aũt tpis nũq; facit aliã spẽm. Vñ cũ hoc nõ sit mortale si sit nisi ꝓpter plem. ⁊ ẽ idẽ nõ minus piculũ in leprosaq̃ in mẽstruosa. g̃ tẽ. Qõ aũt dꝭ q hic haberet nimis ꝓtinere puta q totã vitã. ille autẽ cuiꝰ vxor est mẽstruata q̃ paucos dies nõ variat spẽm luxurie. qz cognoscere qñq; eã q̃ pitura est monstr̃ non differt spẽ in genere morꝭ. Rõnis cã q̃ phibet ad tps accedere quãdo ẽ tpalis. phibet i ꝑpetuũ qñ ẽ ꝑpetua qz p̃cepta negatiua obligãt semp et ad sp. Vñ si esset p bibitũ accedere ad parturã mõstr̃ ad semp obligaret. Põt etiã dicit q illud p̃ceptũ Leuitici. xviij. ad mulierẽ menstruatã nõ accedes sit iudiciale. vñ mõ nõ ligat vel nõ de sua vxore ſz dalia muliere. Consulendũ ẽ igit sic mulieri. aut mulier scit vel pbabil'r credit virũ se exosam habituꝝ. audiẽs ab ea de mẽstruo suo. ⁊ tũc nõ tenetur reuelare. ſz reddet debitũ sine pcõ. ⁊ ille, ꝓt ignorantiã nõ peccat. aut nõ credit q ꝓpter b habebit eã ex sam. sed credit q nõ ꝓpter b dimittet q̃n cognoscat eam et tũc etiã nõ debet dicere ne cũ faciat g̃uus peccare. et tunc vterq; excusak a mortali ⁊ hoc põt ꝓpendere vxor ex alijs vicijs. q̃b' renuẽti nõ acq̃ritur. aut neutrũ. s. credit q ex reuelatõe mẽstrui. nec ꝓpter b habebit exosam nec eã cognoscet. ⁊ tũc si credit q adulterabit vel peius facit. nõ debet etiã dicere. ſz reddere. aut nil hoꝝ. sed credit q abstineat ⁊ tũc sibi dicat. q si audiẽs nõ acq̃escat reddẽs ñ peccat. ſz petẽs peccat. ñ tñ mortal'r. Hec pe.

Sextus est quando .§. VI.

cõiunx voluptatẽ ꝓuenit ⁊ ꝓuocat diuersis modis vt manibꝰ vel cogitatõibꝰ. vel vtẽdo calidis ⁊ incentiuis vt possit plures coire. Hoc tñ nõ simplicit intelligendũ est sed q̃n in talibꝰ ꝓparatorijs ꝓpter se delectat. licet si ꝓfricatõibꝰ impudicis mẽbra attractãdo sequat pollutio extra vas debitũ q̃ est mortale. qz ois pollutio extra ordinaria ẽ pctm̃ mortale. q̃ vigilãdo ꝓcurat. Item videt si diuturnisitat in huiusmodi. nõ intẽdendo venire ad actũ ꝓiugalẽ. sed finẽ in his ponere. Sed si q̃s cã generãde. plis vl' vitãde fornicatiõis in se vel i socio aut debitũ reddendi. cũ alias sit ipotẽs se. ꝓuocet esu vl' potu calefactorũ. aut osculis ⁊ amplexibꝰ. quibꝰ etiã alia se. ꝓuocant vt colũbi ⁊ vsi. vel aliqͣ alijs tactibꝰ q̃bꝰ nõ q̃rit ꝓpt se delectari. ſz solũ ad actũllũ ꝓpari nõ vl' pctm̃ qz ſz iuuare naturã corpis ad obediendũ rõni. Itẽ si hoc facit vt sit potẽs cognoscere ꝓpter delectationẽ quã tamẽ nollet cũ alia exꝑiri tũc gui peccat ꝓuenitẽdo delectatõem. nõ tñ mortal'r. qz nõ q̃rit i hac ꝓuocatõe delectari. sed i actu ꝓiugali. vñ videt idẽ speciẽ qõ de fine. Itẽ si semẽ fũdit extra ne habeat plures filios quos nutrire nõ possit. rẽ detestabilẽ cũ filiude facit ⁊ ẽ mortale. ⁊ reducit ad vsum ꝓmũ ꝓtra naturã. Si aũt añ cõpletionẽ actus se retrahit nec semen emittit eadẽ intentõe. nõ vidꝝ mortal'r peccare nisi forte ex b mlier ad semiandũ ꝓuocaret. ſz si forte ꝓt b obmittit. ꝯgnoscere vxorẽ ex cõi ꝓsensu. ne negat debitũ nõ videt q peccet ẽt venial'r. qz ſz appetere ñ plures habere filios q̃ possit nutrire. nec tenet ipe debitũ petere nec actũ inchoatũ ꝓsummare nisi vxore petẽte. Hec ois Pe. excepto qõ dicit Albertus.

Septimus casus ẽ .§. VII.

circa actũ cõiugalẽ qõ est mortale in denegãte debitus petẽti oĩno. si nõ habeat causam rõnabilẽ excusantem. cũ scriptũ sit. i. Corin. vij. Vir vxori debitum reddat ⁊ vxor viro. Molitefraudare inuicẽ nisi forte ex consensu vt vacet' orõni. Et assignat ad hoc pe. de pa. in. iij. di. xxxij. duplicẽ rõnẽ. Prima ẽ. qz sicut ꝟus ẽ i prãte dñi ita vnꝰ ꝓiugũ in potestate alteriꝰ q̃ ad redditionẽ debiti. Vñ dic̃ apls. i. Cor. vij. Vir nõ habet potestatem sui corpis ſz mlr. ⁊ cõuerso. Sed ꝟus tenet de necitate p̃cepti exhibere dño suo obsequiũ debitũ ꝟuitutis. g̃ ⁊ vnus ꝓiugũ alteri. Scda rõ ẽ. qz sic ẽ iustitiã. alienũ rapere multo dño. ita ꝓtra iustitiã ẽ alienũ petenti nõ reddere. nisi ꝓtra b legitima exceptio habeat ſz ꝓmus est mortale g̃ ⁊ secundũ. Sed corpꝰ vnius cõiugũ ẽ res alteriꝰ q̃ntũ ad actũ mrimonij. g̃ q negat coniugũ alteri corpꝰ suũ q̃tũ adactũ mrimonij peccat mortal'r. nisi vt dictũ est habeat legitimã cãm denegandi. vt dicetur. Debet g̃ alter alteri reddere q̃cunq; tpe. etiã sacro vt in q̃dragesima. in solẽnitatibꝰ hmõi. qz nõ refert q̃ mõcunq; q̃s volũtatẽ suã exꝑmat. iõ siue exꝑsse siue interpretatiue. vt p nutꝰ ⁊ huiusmodi. q̃s petat. tenet alter reddere. qz vt dictũ est nõ refert quõcunq; q̃s voluntatẽ suã exꝑmat. ꝓbis vel factꝭ. ff. de legi. l. ꝏ q̃bꝰ. Et maxie

Notet b cõfessor

vasculo infirmiori in hoc cōpatiendū est: qz verecūdi⁹ est mulieri petē. Et q̄cunq; interōc alter ꝯiugū petat debitū: siue causa plus siue cā sanande libidis: dūmō naturali⁹: nō ꝺz denegare ali⁹ nō hñdo cām sufficient excusantē. Nec h̄ ē reddere gladiū furioso ꝫ magꝫ puꝺere ne incidat in dānabiles corruptelas. sic̄ in teutho nia vxore militꝫ negāt̄ ī vigi'ia pa'ce debitū: qz ꝓtinuerat tota q̄drageſima. frēm ei⁹ impetuit z negantē iugulauit: z reuersa ē ad virū dixit. Hoc tu fecisti qz me facere coegisti. sc̄ūcer non reddendo debitum. Alia sc̄ētie venereoꝝ q̄busdā insanias faciūt. z h̄ nisi diffuadendo cessare faceres ab exactōe de ꝑsensu ei⁹. Idē rīdet vl' mādare vxori vt nō petat nisi ob rōnabilē cām: nec petentē ꝺz auertere cū multa instātia. i. negare ꝓpter multa picula. Et nota q̄ Aug. de anco. sup epl'as pauli dicit q̄ tripl'r ꝓtingit vxorē debitū petere a viro. Uno mō verbi expl'sse q̄n h̄ petit. Scōo ex signi demōstratiōe: q̄n h̄ vir ꝑpendit ex alīq̄ signo vl' nutu. Tertio ex nate ꝓditōe. q̄n scit naturā h̄ rōnabil'r debere petē. scies tn̄ ipam cē verecūde nature. z ꝓpter verecūdiā nō petere. Nō solū ergo primo z scōo cāu. sed z tertio mō petenti ꝺz reddere. qz inq̄ntū pōt vir ꝺz conari vt faciat vxorē ꝓtentā: tā debitū reddēdo q̄z signa beniuolentie ei oñēdo: z cū ea familiarit' ꝓuersando. Idē de vxore erga viz intelligendū. ſz qz nō ita verecūdant' viri in hoc. iō nō ira ꝺz de eis. Sz in h̄ aliq̄n offendūt vxores quia ex ira vel indignatōe ꝫ viros sine cā rōnabili denegāt debitū. Et aliq sub ꝓtextu deuotiōis: vt qz ē q̄drageſima vl' solēnitas magꝝ: vl' forte volūt cōmunicare in aliq̄ festo denegāt debitū. Et siḋem h̄ faciunt rogādo z ꝑsuadēdo viris vt volūtarie abstineāt: laudabile est. Si aūt nō accꝺescunt ſz h̄ oīno volūt z scādalizāt ex negatōe. male pñt excusari a mortali. Nō aūt ꝺz in principio q̄drageſime. Egrediat̄ spōsus de cubili suo et spōsa de thalamo suo. Jobel. ij. et xxxij. q. uj̄. c. i. z sequnti q̄ in vigilijs z solēnitatib⁹ dñt ꝺiuges abstinere ab actu ꝺiugali. z de ꝑse. di. ij̄. Dis hō ꝺz q̄ p tres q̄tuoꝝ z septē dies añ cōmunionē sumēdā: dñt cōiuges cōtinere. Hec oīa intelligūtur de ꝑsilio reuerētie. z vtro q̄ ꝑsentiēte: vt dic̄ Gratian⁹. xxxij. q. uj̄. §. hec aūt. Et sc̄m archiē. in ro. et tho. z rich. in. iij̄. z nō de necessitate obediēcie. Un nō ꝼuādo exigēs debitū nō peccat mortal'r: sed veniale pōt esse nisi h̄ faceret in ꝓtemptū festi vel ecclesie. qz tūc mortale esset. sed reddēs in nullo peccat: ſz tenet ad h̄ de necessitate: al's ꝗuiter peccaret nō em̄ eccl'ia inijcit laqos animab⁹. xxvij. q. i. viduas. sed ad meliora puocat exhortādo: nō ꝓcipiēdo. Cauti ergo dñt eē p̄dicatores et ꝑfessores in hac matia: z ita hortari ad castimoniā q̄ nō inducāt ad iusticiā vnī z alterum ad incontinentiam.

Octauus casus est §. VIII

cum hñs impedimētū exigendi rōne voti vl' affinitatis exigit: illam q̄uis hñs votū simpler si ꝺbat tenet. ar mrimoniū. tn̄ exigere nō pōt debitū. ſz exact⁹ tenet reddere: et exigendo q̄uis Jo. an. in decre. videat q̄si tenere q̄ nō peccet. subdit inde. q̄ quia tho. in. iij̄. scz. xxx. viij. q. i. ar. iij̄. q. ij̄. ad. iij̄. tenet q̄ talis peccat mortaliter quia facē ꝓtra votū: cū adhuc possit illud implere q̄ tū est ex pte sui. s. vt nō exigat. iō teneam⁹ cū co. z hoc nisi dispēset. Et qz in voto ꝓtinēte solus papa dispēsat. iō a papa petenda est dispensatio. q̄uis aliqui vt Guil. dicant ep̄m in hoc cāu posse dispēsare. Silr q̄ ꝝgno uit ꝑsanguinea vxor sue postq̄ ꝓtraxit p verba de pñti cū ea: licꝫ mrimoniū ita ꝺcū p h̄ nō dirimat. tn̄ tal'p bibet ab exactōe debiti vxoris: ſz nō a redditōe: z si pētat: peccat mortal'r. quousq; secū in h̄ dispenset. Et dic̄ petrus de pa. in. iij̄. q. ep̄s in h̄ pōt dispensare. qđ tn̄ nō est clar. de papa nō est dubiū. Qui etiā ingressus est religionē aliquā approbatā. nō animo pbandi: sed firmiter pseuerā di. z postea egressus añ pfessionē contrabat. qz talis ingressus hz vim voti simplicis. vl' fm. alios vim voti solēnis exigendo debitū ab vxore: peccat mortal'r. Et si h̄ haberet vim voti solēnis: nec etiā posset reddere absq; mortali nisi secū dispenset a papa. Sed de hoc vide diffuse in. iij. pte. ti. de voto. z plen⁹ infra titulo. xvi. h⁹ tertie partis. de statu religiosoꝝ. Dic etiā Guil. q̄ in illis loc⁹ vbi ꝺsuetū est q̄ ꝑus adhibeat bñdictio nuptialis añ ꝑsummatiōem mrimonij si absq; dispensatōe h̄ vtrāk cōiugio añ ipam bñdictōem sine iusta causa peccat mortal'r. Sz richar. in. iij̄. magis declarās dicit. q̄ q̄uis actus ꝫiugalis regulariter sit licitus. tn̄ aliq̄ mō vel rpe p accidēs pōt eē illicitus. z hoc ꝓpter scandalū populi: vt in clādestino mrimonio añ recꝫ eccl'ie inotescat. vl' ꝓh̄ eccl'ie ꝓhibitionē q̄ alicui p hibz ꝫiuges carnal'r ꝫmiscerī añ solēnitatē mrimonij quā tn̄ solēnitatē q̄dā dicūt obseruādā. z ꝺrīū facies p biberi respcū act⁹ petēdi ꝺbitū: nō respcū reddēdi. vn peccaret: tūc exigēs z nō reddēs. et ſz añ bñdictōz hmōi exigens: mortal'r peccet. tn̄ postq̄ sel' exegit non peccabit vlteri⁹ scōm q̄sdā nisi nouo exigat ꝓceptu. Etiam tho. in. iij̄. di. q̄ si ꝑsona admittat spōsuz ad actū contugalē añ bñdictionē credēs eū velle mrimoniū cōsumare: nō peccat: nisi signa appareāt fraudis exp̄ssa: vt sit conditio mlt̄ū distās ꝓpter nobilitatē vel diuitias tamen non tenetur reddere de necessitate.

§. c. 16. in principio.

dist. 28. q. 2. ad fin̄

Nonus casus est §. IX.

q̄n alter ꝫiugū manet in adulterio manifesto. tūc ali⁹ hoc sciens certe nō pōt exigere nec reddē debitū in adulterio ꝑmanēti. dū scz incorrigibil'ē. Presumit̄ ät incorrigibil' fm Rich. q̄n primaci añ corrigi rēnuit: aut q̄n correctionē ꝑmittēs ex ꝫsuetudine relabit'. al's exigēdo vel reddēdo: mortal'r peccat. qz facit ꝫ ꝓstōnē ecclie fm Aug. xxxij. q. i. siquis vxorē. z ibi alijs. c. Quidā tn̄ excipiūt hūc casuz q̄n: scz exigeret q̄ est innocēs timore incontinentie ne incurreret in ipam: qz tūc non peccat fm archiē. post Bern̄. qđ etiā recitat Jo. in summa ꝑsek. Adulteras aūt qz peccādo in lege mrimonij actui ꝫiugali: indignē se reddit: non ꝺz exigere nisi purgata culpa. al's peccat. reddere tn̄ tenet exactus fm Ray. Circa hanc materiā hūan⁹ loquit' ꝑe. de pa. in. iij̄. sic dicēs q̄ sunt q̄nq; casus in q̄b innocēs non tenet dimittere adulterantē ꝫiugē licꝫ possit. Primo scz q̄n est occultū: qz cessat rō de scādalo. Scōo q̄n correcta est vel est spes de correctione. Tertio q̄n incorrigibilē aīo pōt cōpescere indudēdo. et sic cohibēdo ne exeat z q̄ null⁹ intret nisi ipse. Quarto q̄n plus cohibet saltē ꝓpter h̄ q̄ tenet̄ q̄ exposita z q̄ coipso pstituet. Quinto q̄n timet si bi de incontinētia. qz nō tenet pl⁹ vir corrigere vxorem q̄ dñs famulū. Nam ꝼuū excōicatū nō tenet expellere sed licite potest ab eo debitū seruitiū expetere z tn̄ ē minus debitū dño q̄ ab vxore viro. Sic ergo vir cuz detrimento iuris sui z periculo nō tenet expellere. Sz qz hic timet scandalū. z ꝓpter scandalū pharisęoꝝ nō tenetur homo dimittere ius suū primo debet exponere illis qui sciūt illā fornicariā non foueāt illam in crimīe: sed magꝝ vt eā melꝰ cohibeat a petō iuxta se retinet: z cuz hoc sit verisimile. si quis ex hoc scandalizāt non est scandalum pusillorꝝ. z cū non pōt dimittere sine periculo suo licite pōt retinere. Auctoritates igitur q̄ dicūt q̄ nō licꝫ eam retinere: loquūtur q̄n non pōt sine scādalo: vel ꝓpē

vbi adulterium ꝺz dimitti.

hoc q retinet deterior efficat. vl' qñ nō ꝓpter sui piculū hoc facit. De muliere dic idē Pe. q nō sic ipsa tenet virū dimittere. qz nō hz sic corrigere fcō. z est vnisile q qñ accedens ad vxorē: tāto min⁹ accedēs ad fornicariam vñ cū isto casu licz viro adulterā retinere: m'to magis ecōuerso z pl⁹. qz cū ipsa nō hēat vnde corrigere facto sed verbo nō tenet eū dimittere nisi qñ nolet eā cogīscere nisi innaturali'. tūc enī ꝓpter hāc fornicatōez innaturalē tenet dimittere q ad thoz. sic q pri⁹ pmittat se occidi cū q ꝓsentiat se sic abuti. Itē ꝓpter fornicatiōez spiritualē si timet ne cohabitādo ipam puertat: etiā quo ad domū tenet cū dimittere: alis si nō timeret de hiis suū petere nō ꝓhibet: maxīe ꝓpt piculū incōtinētie.

Casus aūt in qbus §.X.

coniunx nō tenet reddē debitū alteri petenti. nec peccat nō reddēdo. Ponit pe. de pa. in. uij. di. xxxij. esse q̄t tuor. Et pm⁹ est licz ipse ponat in scōo loco cū ex hiis sequitur pdcm pone reddendi debitū. Nā nō tenet ad hoc nisi salua ꝓsistentia subiecti. sic nauta prio trinet. nutritiua z augmētatiua gra subiecti quā ministret generative gra speciei. Imminet aūt ex m'to coitu piculū. Unde phs de lōgitudīe z breuitate vite. c. fi. §. Propter Dicitq sperma sepi⁹ (alis ampli⁹) emissum desiccat et senescit caro, ꝓpter qd nullus lōgeuus vite est equoz alino ex qbz genus⁹ est. Et femelle masculis si masculi sint coitui, ꝓpter qd passeres masculi breuioris vite fūt femellis. Si aūt infirm⁹ vl' vulneratus cēt coitus sibi mortalis esse posset. Et idē dz in balneis vl'a balneis aliqbus subito reuertēti: vñ tūc reddē nō tenet. Ex isto principio dicūt etiā aliq, ꝓbabil'r q si vir est fur z incorrigibilis, ꝓpter qd vxor cū eo q̄tidie pdclitat ad mortē q iusticiā rectoz qd pt fugere z eū relinqre ne moriat cū eo. Scōs casus est de impotētia coeūdi, ꝓpt quā qs excusat: qz fm iura. ff. de reg. iu. l. impossibiliū. Impossibilū nulla est obligatio. siue p actū pcedentē qdaī in muliere locū nō hz cōiter: siue p aliā cām. ita tñ q si ꝓpt culpam suā peccauit: reddendo se impotētē: indiscreta affrictione vl' pnīa: imputat sibi si, ꝓpter h alⁱ incidit in dānabilē corruptelā. Sz m'to min⁹ excusat si impotēs est effectus ꝓpt alias illicitas cās vl' corruptelas. Nec q viro inuīgēda est traz q̄us pnīa q sit impotēs ad reddendū debitū vxori iuuēcule z feruēti: puta ieiunia z vigilia q desiccāt sperma. Nā m'tū vigilātes raro spermatizāt: nec in somno meridiano q est tenuis fit resolutio: nec in somno soliciti delectatōe vl' mone: sed in somno, pfundo: maxīe i aurora a digestiōe facta et hora sanguis et ꝓpt ieiunia minuit. Un raro i q̄dragesima et sine cena. Retulit medic⁹ q̄dā virū quēdaz ad siccitatē ptisice deductū: qz post prandiū, statim cō sueuerat cogīscere vxorē. nec etiā vxori ꝓsulendū est facere tam gues penitētias vt reddat deformis suo viro: ne, ꝓpter maciē sit in pniciem sue plis. vl' impedimētū cōcipi⁹: nec tñ tenet vir vti calidis vt sit potēs hz sufficit q̄d nō faciat se impotentē. Ad hūc casum reducit qñ cūq nō pōt reddi sine pctō rōe loci vl' voti pter facti de ꝓtinēdo: vel alia cā q sit impossibil' de iure. Tertius casus est de fornicatōe: qz fornicāti nō tenet alius debitū reddere cū dūs pmittat ob fornicatōez dimitti scz q ad actū ꝓiugū. Et h nisi tipse fornicet postea: qz parta delicta mutua cōpensatiōe tollunt: aut debitus petierit: z sic sibi recō ciliauerit. vt dicit papa de Lotharīo et theberga, xxxi. q. ij. Lotharius. Et ad istū casum reducit oīe crimē, ꝓpter qd ꝓiunx pdit ius petēdi debitū. puta si sciēter alter baptisat vel teneat ad baptismū extra necessitatē, ꝓpriū filiū. vl' teneat in ꝓfirmatōne et hmōi. qz ex q̄ acrez perdit ius petendi re⁹ hz ius nō debendi et negādi sed exceptiēdi. et de h. j. plen⁹.

Quart⁹ casus est in leprōso. qñ scz ex h imminet sano periculū mortis: vel sim'l infectōis ex redditōe nec etiam tenet cohabitare san⁹ qñ etiā ex ipsa cohabitatōe imineret tale pic'm. q̄ supposito loquūtur iura. ex de ꝓiu. lepro. c. ij. Utz aūt ex redditōe debiti i hmōi imineat periculū infectōis q̄rendū esset a medicis z eis credēdū. Dicūt aūt medici q viro accedente ad leprosā. imminet ei magis piculū infectionis q̄z mulieri si cognoscat a viro leproso. et istud nō vidz dubiū qñ m'ier ē infecta vltima specie lepre q dz leonina: in q casu vir nō tenet reddere. Si vo nō esset notabil'r infecta q imineat periculū: tenet reddere. et multo magis m'lier viro leproso cū non tm imineat ei pic'm. Lepra enī supueniens nō soluit mīmonīū ꝓtractū d pnti. sic soluit spōsalia nec excusat a reddītōe debiti: nisi vt dictū est cū piculū imminet nō obstāte q filius generet leprosus. Melius est enī sic esse q̄z nō esse: nec alⁱ ꝓhibet iure suo vti: q̄uis inde alteri malū eueniat tēpale. maxīe si sibi imineat periculū spūale. puta incidere in dānabilē corruptelaz quia leprosi, ꝓpt interiorē calorē dicunt m'tū appetere actū illū: non tñ tenet cohītare in domo cū leproso: qz magis inficeret ex diutina ꝓuersatiōe q̄z ex vna cōmixtione: hz debz, ꝓpe domū manere: fm Alā. z cōem opi. Hoff. tñ dicit q manēte leproso separatim a leprosis: coniux sana tenet cohītare. mon aūt si maneat cū leprosis: hz ꝓma opinio, ꝓbabilior. ex de ꝓiu. lepro. c. ij.

In secundo princi§.XI.

pali videndi st casⁱ: in qbz actus ꝓiugal' est pcīm veniale. et sunt sex casus fm Pe. de pa. in. uij. di. xxxi. Primus ē qñ pcedit aliq dezordinatio rōnis hz nō tāta. sicut in pdictis casibz i qbz ē mortale: puta pcē in tpe sacro: et si respect⁹ sit ad delectationē q̄ui⁹ ē culpa: venial' tñ. si ad lubricū et infirmitatē sue mētis cui⁹ ē ꝓsci⁹. ē minus vēiale. Utz tñ ꝓtingit q in pcipuis festiuitatibz sit q̄ue hz venial fm Bonauē. Scōs est pcē cā delectationis intra limites tñ mīmonij sp est venial: sic comedere, ꝓpt voluptatē. Oz enī aliq ad salutē hois. s. indiuidui est necessari⁹. h coit⁹ ad salutē generis dicit Aug. Tert⁹ cū fit cā ifirmitatis vitāde: qz q̄uis vtriq liceat scōsuz appetere: nō tñ vnū, ꝓpt alterz. qz ista causa intētiōe: postea mutet intētionē: ita q nūc vellet cā delectationis. z h ex horā decisionis semis: qz tūc ñ hz vsum rōnis. Quīt⁹ qñcūq aliud intēdat q̄z id ad qd ordinat ꝓiugiū. s. vel ad plem vel ad reddendū debitū. Sextus ē qñ agit cā vitāde fornicationis: hz hac intētione ꝓbere nō sit etiā venial. Sz circa h vt dicē pe. de pa. sūt due opi. Una ē q petē cā vitāde fornicationis in se ñ in altero sp ē pctm. qz ois supabūdātia passionis ē pctm: hz h est supabūdātia passiōis hac cā petere. q. z. Alij simpl'r dicūt q ñ est pctm. Rich. in. uij. vtrāq pōit z neutrā pfert. Pe. vo de pa. vbi. §. p dist. qñdā vtrāq pcedat seu soluit. aut enī tal' cognoscit vxorē cā fornicatōis vitāde i se: q̄uis possit alio mō vitare: mētī occurrēte: hz magis vult isto mō delectabiliter vitare q̄z mō nō delectabili vt domādo carnē: fugiendo ꝓsortia incitātia z hmōi: q possz facil'r vitare hz vl'z cū voluptate vitare. z sic ē venial: qz pfert voluptatē carnis absorbentē rōnē ei qd ꝓfuat vsū rōnis z attingit ad finē. Et aug. ponit inf pctā venialia vti ꝓiugio nō debita ītētiōe. di. xxv. §. aliasca. z sic ē ista ꝓma opinio. Aut ille exercet talē actū ad vitandā fornicationē: nō qz delectabilior. hz qz tūc nō pt alio mō mel⁹ cā vitare ita q voluptas nō mouet eū hz amor vitāde fornicatōnis quā ptūc nō pt mel⁹ vitare: puta qz hz loq i sacr

to alij mulieri: de qua exptus est se tēptari ꝛ hmōi. Et tūc nullū est pcm̄ si proles nō sperat: qz tūc sp illa cēt premurtēda intētio. ꝛ sic verificat prima opinio q̄ dicit non esse peccatum.

Ubi est meritoꝝ

In tertio sunt ex/ §.XII

plicandi casus in q̄b actus ꝓiugal' est meritū vl' si n̄ est meritū nullū pcm̄. Et pe. de pa. in. iij. dist. xxxij. q. ij. ponit in pncipio q̄tuor casus in q̄b actꝰ ꝓiugalis est meritoꝝ. Et ꝑmꝰ ē q̄n q̄s hns grāz reddit debitū q̄ est actꝰ iustitie: qz reddit q̄ dz. Scōs est q̄n petit cā generāde, plis ꝛ ad cultū dei educāde tpe ꝛ mō debitis. et hic est actus latrie seu religionis. Tertiꝰ est q̄n h̄ facit ad ꝓfuādū cōparē suū a fornicatōe: ꝛ est actꝰ caritatis. Quartꝰ q̄n facit cā vitande fornicatōis ī se quā ꝓbabiliter credit nō aliter vitandā: vt dictū est in pcedenti. §. et videt actꝰ prudentie vel castimonie. Q̄n̄ vo totus puta cū coniūx vno de q̄tuor modis nūc dictis exercet illū: qz ois actus q̄ est meritoꝝ hūi grām. est indifferens nō habenti eā ꝑ nō est meritoꝝ ꝓpter carē tiam grē q̄ est principiū meredi. nec demeritoꝝ ꝓpter carentiā culpe ī tali actu cui solū debet pena. Q̄ possit coniugiū esse sine pcō q̄ntū ad actū cꝰ ꝓbat Innocē. dist. xxvi. deinde: Per h̄ q̄ ds instituit ꝛ mādauit actū cōiugij dicēs. Crescite ꝛ multiplicamī et ante lapsum Ben. ī. et post diluuiuz. Ben. viij. Et si arguat q̄ h̄ erubescit de tali actu. q̄ est pcm̄. qz erubescentia est de turpitudie pnēte ad culpā. Rn̄deo q̄ erubescentia nō solum est de turpitudie pnēte ad culpā. sz etiā de ea q̄ habet spēm culpe. talis aūt est actꝰ mrīmonij: eo q̄ est eiusdē nature in specie cū actu fornicatōis: sed excusatur ꝓpter bona mrīmonij vt dicēt. Est etiā erubescētia nō solum de malo culpe ꝛ de hnt̄ib⁹ spēm mali: sz etiaz de oīb⁹ defectib⁹ naturalib⁹. vt egestione ꝛ hmōi.

Indiffe/rens.

Notandū est etiā §.XIII.

quomō actus cōiugalis dz excusari a pcō ꝓpter tria bona mrīmonij: que sunt fides: proles ꝛ sacrm̄. Vñ augustinꝰ dic. Oīne nupciaz bonū fuit in parentib⁹ chri sti. fides: proles et sacrm̄. Prolem cognoscimꝰ dñm ꝓpter fidem: qz nullū adulterū sacramentū. qz nullū ibi dimittit. Solū ibi ille carnalis concubitus nō fuit. xxvij. q. ij. omne. Pro cuius declaratōe dic pe. de pa. in. iij. dist. xxxi. q. i. q̄ cum actuū hūanoz sit triplex differētia. quia q̄dā sūt in boni se: vt deū colere. honorare parentes: et hmōi. q̄dā mali ex se: vt blasphemare: peierare ꝛ huiusmodi. q̄dā indifferētes: vt comedere: leuare festucā et hmōi. Boni actus de se nō indigēt excusatōe q̄ nō sunt mali. nec hnt in se spēm mali. Q̄d siquidē est mali vel hz spēm mali: est illud q̄d indiget excusatōe. mali actus de se nō capiunt excusatōez. q̄ ex q̄ mali ꝑm se sunt: excusari a malo nō pnt. Restat igit q̄ actꝰ indifferentes: qui sez pnt bn̄ ꝛ male fieri: indiget excusatōe cum hnt spēm mali: ex eo q̄ ꝑm. spēm nature sunt idē cū actib⁹ malis. Et ea q̄ tale actū excusant sunt circumstantie finis ꝛ obiecti ꝛ hmōi q̄ ꝓtrahūt actū talem ad medium virtutis. Sz sciendū q̄ est indifferēs aliqs actꝰ dupliciter. Uno mō ꝓ oīmoda equitate abstrahēdi a bono et malo. ꝛ tali actui nō assignātur bona excusantia: sicut leuare festucā vel comedē. ita enī bn̄ pnt fieri sic male. Alio mō sic est aliqs actꝰ indifferēs q̄ q̄uis possit bn̄ ꝛ male fieri: magis tn̄ de se tēdit ad malū q̄ ad bonū. ꝛ sibi relictū est malū nisi aliq̄ addito trahat ad bonū. sic in somno ꝛ dormitōe q̄ pt bn̄ ꝛ male eligi. tn̄ quia in eo ligat liberū arbitriū vt nō possit dormiendo bn̄ cogitare: vel male velle hz detrimentū boni rationis annexū. Uñ ꝑm somnū in se ꝓsideratū: nō differt festū a misero: ꝑm pbm. ij. ethicoz. Uñ nō pōt somnꝰ eligi nisi male: nisi ꝓpter aliqd bonū recōpensans illd tpale dānū rōnis assumat: puta quia potit somnū hō promptior surgit ad bonū virtutis: qz numia vigilia etiā vsq; rationis perdit. Et iō somnꝰ ex h̄ spāliter de sui natura recipit bona excusantia ipm: puta ꝓfuatōez induitui quietatōem virū naturalitū: fortificatōem digestionis et hmōi. Et sic est in ꝓiugio: qz vacās coiugio cogitat que mūdi sunt: ꝛ diuisus est ꝛ in illo actu nihil pōt intelligere: iō talis actus indiget bonis ꝓdictis excusatib⁹ a pcō. Uñ hiero. sup Math: Cōnubia legitima carent q̄dem pcō: nō tn̄ illo tpe q̄ carnales actꝰ gerunt̄: dabit ꝑnia spūsci etiā si ꝓpera ille videat q̄ obsequit generatōis officiū. xxxij. q. ij. cōnubia. et ibi vt dicit glo. nō intelligit q̄ gra spūsci in illo actu amittat̄ qz actus ꝓperadi et speculādi tūc intermittit. quia totus ibi hō carnē efficit. Sufficientia aūt bonoꝝ excusantiū. sic sumit ꝑm Pe. vbi. s. Matrimonium est ī officiū nature. Et ꝑm h̄ hz bonū, plis ꝓ vltimo fine intēto ꝓncipal'. qz natura intēdit ꝓfuatōem spēi que nō est, nisi ꝑ generatōem in coꝛpalib⁹. Secūdo mrīmoniū est in fedus hūane societat̄. vt dz. C. de cri. expil. bere. l. aduersus. qz vxoz eligit socia diuīe ꝛ hūane dom̄. Et ethicoz. viij. dz. q̄ amicitia viri ꝛ mulier̄ est naturalis: ꝛ induit in se bonū vtile: delectabile: ꝛ honestū. et sic hz bonū fidei ꝓut fides est facere dicta. i. ꝓmissa fuare reddēdo debitū et alteri se nō cōmiscere.

Sufficiētia bonorū matrimonij.

Tertio est sacrm̄ eccle: ꝛ sic in eo est bonū sacramēti: ꝓut sua indiuisibilitate significat ꝓiūctōz xpi ꝛ eccle sie: et qz illa significatio fuit inseparabil' ꝛ est. ꝛ iō inseparabilitatē vsq; ad mortē efficit bonū sacri. Et bonū q̄ dē, plis ꝛ fidei nō ꝑ habet nec durat vsq; ad mortē: qz aliqn̄ nō generat, ples ꝛ adulteriū cōmittit: sed sacramenti bonū. s. indiuisibilitas q̄ ad vinculū durat vsq; ad mortē. Et q̄d sit illud vinculū declarat ꝑm tres opi. qz ꝑm aliqs est sola et pura relatio ꝛ forte rōnis: secūdum alios q̄ vinculū est aliqd absolutū. ꝛ in coꝛpe. aliqua dispositio ad grām. ꝛ sic in ꝓma vel scōa specie q̄litatis ꝑm alios q̄ est aliqd reale. sz est subiectiue in aīa. quia dispositio ad gratiā gratū facientē q̄lis ē dispositio sacramental' in aīa vbi potes videre: subtil' materia est:

Uinculū mrīmonij q̄d sit

vide tho. in. 4. dis. 27. q. 1. ar. 1. q. 1.

De q̄rto sez de nuptijs in q̄b ꝓsumat mrīmonium. Uñ dicant nuptie oñdit Ambr. in li. de patriarchis dicēs. Nec illud otiosus q̄ cū rebecca vēire vidit ysaac deābulantē ꝛ cognito q̄ ille erat cui duceret̄ vxor: descendit ꝛ caput suū obnubere cepit Ben. xxiij. docēs verecundiā nuptijs prēire debere. inde et nuptie dicte eo q̄ pudoz gra se puelle obnuberēt. xxx. q. v. nec illō. Et qz de h̄ satis dictū est sup̄ in tractatu impedimētorum ipaz nuptiaz. iō alia hic non ponemus.

De dissolutione seu diuortio matrimonij.
Capitulum. xxi.

De dissolutione seu di/

uortio mrīmonij ꝺcti ꝑ verba de pnti q̄ ad vinculū: vl' ꝓsumati q̄ ad thoz. Circa q̄ videnda sūt tria: Primū q̄ oē mrīmoniū siue carnale siue spūale religionē seu plātōem: siue ratū tn̄: siue consumatū: dissoluit ꝑ mortē naturalē ꝑm ius cōe: ꝑm Pe. de pa. in. iij. di. xxvij. q. ij. qz mors oīa soluit. in aute. de nup. §. deinceps. Uñ post mortē vnius alter viuens contrahē pōt cū alio. Ro. vij. Mortuo viro mulier soluta est a lege viri: cui vult nubat: tn̄ in dño. i. legitime. Et qz obligatio semel extincta nō reuiuiscit. Iō si cōiugatus mortuꝰ resuscitet nō est mrīmonio obligatus et q̄uis in sacris impmentib⁹ caracterē in resuscitato

tho. in 4 di. 38. in expositione. lre. et di. 39. ar. 4. ad 2m

nō debeat iterari sacr̄m: qz baptisat⁹ vl' ꝓfirmat⁹ vel ordinatus resuscitat⁹ nō iterꝫ baptisat vel cōfirmatur vel ordinat. et ꝟ ꝓter caracterē impssuꝫ indelibilē: mri monīū tn̄ quia caracterē non umpmit: et vinculū eius est corpale z corpus respicit. licz aliq̄ mō etiā sit spūale inq̄ntū est dispositio ad grāz. z sic vidꝛ eē in pte in rel lectua. iō sicē in corpe corrupto morte corrūpunt potē tie organice nō alie. sic sacr̄m carnale mrimonij: ñ alia sacm̄ta. Lazar⁹ igit resuscitat⁹ si hēbat vxorē: nō eā re cupasset nisi de nouo cū ea ꝯberet. ſꝫ bona q̄ testat⁹ fu/isset: recupasſꝫ: qz in donatōe cā mortꝭ pl⁹ se q̄ alīū cui donat vult hre. Vñ intelligit tacita ꝯditio si moriat cū effectu. i. ꝓmanēs in morte. idē si ab in testato: quia deseret nōnisi ꝓiunctionē ad morientē: q̄ est sibi magis vnus q̄ alt⁹. Idē si fiscus ea accepit in defectū heredū qz si fisc⁹ parenti ꝓpinq̄ reddē tenet: mlto magꝭ ei resur genti. Pari rōne mrimonīū spūale dissoluit ꝓ mortez naturalē. vicz ingressum religiōis cū obligatōe pfessio nis. Nam religiosus resuscitat⁹ nō tenet ad obſuāt iaz religiōis: qz seruitus ꝓsonal' q̄ debet a ꝓsona rōne ꝓso nc. vt in mrimonio z religiōe extinguit morte qō etiaz pars ex verb. pfessiōis aliq̄z q̄ ꝓmittit in pfessiōe obe/dire vsq̄ ad mortē. Et sil'r curat⁹ z eps q̄uis retineat ꝓsecratōem. nō tn̄ retinet eccl'am nisi sibi noua electōe vel. pulsiōe ꝓferat qz mortu⁹ est sponse suc. id est eccle/sie quam habebat. Hec petrus.

Scd̄m est q̄ ꝓ mortē §. I.

De īgres/su religi/onis alte/ri⁹ ꝓiug⁷

.i. pfessionē tacitā l'expſſā in religiōe ꝫ ꝓbata dissoluit mrimoniū carnale ꝯctū ꝓba ō p ñti q̄ ad vinculū: uta q̄ remanēs ī sec'o pt cū alio libē ꝯbē nisi ipe se ꝓ votū obligasſꝫ. §ꝯsumatū q̄ ad thoꝛ. i. cobitationē debitū qñ īgressus religiōis fit cū debitꝭ circūstantijs. nō aūt quo ad vinculū dissoluit. vt sꝫ remanēs in sec'o possit cū alia ꝯbē viuēte ꝓiuge fm Pe. de pa. in. iij. di. xxvij q. ij. vbi notat ipse q̄ tuor casus in q̄b licz ꝓiugato re ligionē īgredi. Primꝰ qñ post mrimoniū ꝯsumatū alter ꝓiugū fornicat: qz fornicāte etiā inuito alē pt īgredi religionē: nisi z in ꝟ deligrit: vl' sibi p⁹ fornicatōz recō ciliauerit. vicz exigēdo vl' reddēdo debitū. si eī ꝫ discedē in seculo remanēti: mlto magꝭ ī claustrū. Exēplo ī Paulo simplice. Ad istū tn̄ casum addūt docto. distinctiōem.

dist. 35. q i. Dicē enī tho. in. iij. q. tral' cū est certꝰ ō fornicatōe ꝓiugꝭ pōt dimittē q̄ ad thoꝛ. s. denegādo debitū ꝓpria auc ritate: ſꝫ q̄ ad hītationē nō pt ipse dimittē. vñ nec re/ligionē intrare nisi in iudicio eccl'ie. Itē si dimiserit dz cogi ad recipiendū. Et ꝟ vt dic̄ Host. nisi incōtinēti vel/let. pbare fornicatōez. Et si. pbet infra octo dies non re stituet: si nō. pbet cogē recipe: et sic pōt intelligi illud xxv. q. ij. Eccl'iastice. Addit etiā Host. q̄ si est notoria fornicatio: pōt dimittē etiā ꝓpria auctē. cē de diuor. c. significasti. Idem Inno. Addit etiā Guil. q̄ etiā si sit notoriū adulteriū: z nō morē cū adultera vl' adultero nō pt dimitti nisi iudicio eccl'ie q̄ ad habitatōem: alīs potest dimittere. Et sil'r si postꝫ illū vel illaz fornicātē seu adulterantē dimitur: notorie fornicet. et si nō more tur cū adulto pt dimittē z intrare religionē. Scdus casus ē qñ mrimonio ꝓsumato de cōi assensu intrent ambo religionē. ille viroꝛ et illa monialiū z pfitent. sic pluries factū est. z tūc dissolutū est mrimoniū quo ad thoꝛ z cohabitatōez: nō q̄ ad vinc'm: vñ si diabolo in stigante vn⁹ coꝛ egrederet. nō ꝓterea pt alter exire ad requisitionē ei⁹. sed ꝺz cōpelli ad reditū: nec etiaz si in visitādo vn⁹ ab altero exigeret. debet alter reddere vt fec̄ eps Lugdunen. Benebald⁹ visitans vxorē suam monialē: ex qua suscepit filiū: vocās cū latronē. ſꝫ petō confesso scō Remigio: et pnia sibi imposita pacta: in/terim scūs Remigius gubernāti eccl'iam suā: quia eū suspēderat ab executiōe offic̄: angelo sibi reuelāte pec catū cōmissum scūs Remigi⁹ eū restituit sue digni/tati. Tertius casus est qñ altero ꝓsentiēte z in seculo remanēte: vbi nō est timor incōtinētie: puta qz ē mīti tpis z honeste vite: ali⁹ intrat religionē. et tūc si sit ꝓsu matū mrimoniū q̄ remāet ñ pt cū alio ꝯbē mrimoniū. qz adhuc durat vinc'm ꝓiugale imo nec eo mortuo: qz intelligit cū eo ꝓtinētiā ꝓmittere. ſꝫ si ē timor de in/continētia remanētis: qō satis ꝓsumit cū est iuuenis: vel qz leuis et suspectus: nō ꝺz alter sine altero intrare: vel recipi. vt ꝺr. xxvij. q. ij. agatbosa. Quart⁹ casus ē qñ mrimonio nō ꝓsumato alter intrat sciente vl' igno rante: vl' inuito altero: qō pt in q̄ cāu remanēs in sec'o debet expectare ad pfessionē ꝓiugi q̄ ingressus est ad religionē: fm oēs. nā si egrederet añ pfessionez tenet cū recipe. si etiā ꝓtraxisset et ꝓsumasset mrimoniū. qz ꝓ mortē ciuilē. i. pfessionē q̄ ds morit actib⁹ carnalib⁹ dissoluit vinculū mrimonij: nō pnus. Sꝫ vtꝛ rps probatōis in tali debeat abbreuiari est triplex opinio. Alīq̄ dicūt vt Bern. in glo. cē de reg. iurꝭ. c. statuimus q̄ ꝓ cēm ꝺz taxari z abbreuiari tps ꝓbationis ꝓpt pe/riculū incōtinētie ei⁹ q̄ remanet: et ad fraudē tollendā qz posset intrās postq̄z intrasset in vnū monasterium in fine anni ire ad aliud. et sic fraud̄ exp̄ectās. Alīj dicūt vt Jo. in glo. xxvij. q. ij. Desponsatā. q̄ est distin/guendū. qz si de volūtate remanētꝭ in sec'o alter intrat debet expectare ꝓ ānū: nec tps expectatiōis ē abbreuiā/andū. Si aūt ignrante vl' inuita intrat: ꝺz certū tēpus prefigi infra qō pfiteat. nec est inconueniēs tpus a iure statutū abbreuiari. qz spēale est in isto casu ꝓpter pcu/lū incōtinētie remanētꝭ in seculo. Tertij dicūt: vt Host. in summa. q̄ exq̄ ius ꝓmittit talē intrare religionē: et tēpus ꝓbatōis sit inductū. nō solū in fauorē conuersi: ſꝫ etiā in fauorē religiōis: vt experiant mores ꝓuersi. iō nō ꝺz illud tps abbreuiari nisi apparet fraus: vt cuz uret discurrēdo de vno in aliud. Hec pe. Pōt dici q̄ cū hoc sit in ptāte sua. z capituli. facere pñt qō eis vi/detur abbreuiare tps. i. añ annū facere pfessionē. si ca/pitulū. et ingressus volūt: et etiā expectare ānū. Tho. in. iij. di. xxvij. q. i. ar. iij. q. iij. fm medicātes tn̄ añ ānū nō possent recipe: etiā talē ad pfessionē sine dispēsatōe pape: alīs incurrerēt penā iurꝭ. In oīb⁹ aūt casib⁹ i q̄b p⁹ cōsumatū mrimoniū ſꝫ intrare religionē. ſꝫ etiā ad ea/cros ordines ꝓmoueri. etiā ad episcopatū. Exēplū in beato Hylario q̄ hñs filiā z vxorē fuit epūs. Vñ aūt nō licz religionē intrare. multo fortꝰ nō ſꝫ ꝓiugato ad sa/cros ordines ꝓmoueri. ſꝫ esset suspēsus ab executiōe or dinis licet caracterē recipet. De mrimonio aūt ꝓsu mato violent. puta cū q̄s eā cū q̄ ꝓtraxerat ꝓ verba de ꝓsenti volentē ingredi monasteriū ꝺ volūtatē suā ꝓgno scit. dicit Host. q̄ nō pōt ingredi religionē ꝓtra volun tatē viri. et si ingrederet fm Pe. cū duret vinculū ꝓiu/gale. nec possit dissolui ꝓ ingressuꝫ religiōis: remanēs in seculo nō posset cū alia ꝯbere. z posset illā inuitā de mōasterio reuocare. Hanc q̄stionē optime tractat Bar tholem⁹ brix. in. q. mer. et domi.

Notandū etiā cōiu §. II.

gatus ingressus religionē. qñ tenet exire et qñ nō pōt et qñ est liber ad exeundū. fm Pe. de pa. in. iij. dist. xx vij. q. ij. Tenet q̄dem exire religionē: etiā facta pfessiōe cōiugatus ad ꝓiugē in sec'o remanētem. qñ repetit in seculo exp̄s. eum q̄ illicite ingressus est. vel qz innoxio phibēte seu ignorāte vl' ꝓsentiēte fragili q̄ est suspect⁹ de incōtinentia: iuuenis et lasciu⁹ remanens in seculo quia nō potuit in eius ꝓiudiciū vouere vel confiteri.

Item si licite ingressus fuit: qz de licētia relicti sed re uera penituit. s. qñ añ emissū solēne votū i eccl'o remanēs. vel de religiōe exiens. alter repetijt cū tenet exire. votū simplex vl' solēne. vl' illicite ingressus ē: ꝫ al' nō repetit eū qz ratificado ꝓfirmat Tertio liber ē i egre diēdo l' remanēdo: qñ nllo mō ingress' religiōz: ē astrict' religioni tacite vl' explīe. vt qz nec vouit nec pfessus est: nec vxor eum repetit. aut si repetit fornicata est an tea vl' post notorie. Qñ vero votū simplex emisit in gressus nō solēne vel solenne de facto nō de iure: puta qz infra tēpus pbationis coram eo q̄ nō potuit recipe ad pfessionē vxor nō repetēs regredi nō pt: ꝫ ad eccl'a tā pōt: maxie si votū pbari no pt. in q̄ casu retinēs cle ricū inuitū est excōicat'. dico retinē. es nō solū man' i eū injciendo ꝫ etiā veste seculari negata sine q̄ cōmo de egredi nō pōt. psuasionib' in eū retinere pnt. Et idē intelligendū de vxore ingressa q̄ ad vtz nō repetēte.

Quarto de debito: qz egressus de religiōe qñq; non pōt reddere nec exigere. vt qn illicite egressus en post professionē vt in cap'ib' dictis. et qñ cōiunx sciens z ta cens pmisit: pfiteri. tūc enī p̄ uicutē remisit vt dñs: cui' ser' eo sciente z pmittēte ordinat' vel pfitet'. Dico aūt illicite: qz votū rite solēnizatū. Qñq; z petere z redde re pōt: vt qñ libere egressus fuit nullo voto astrictus religioni: sicut nouit' solutus egrediēs religionē mri monū ꝫbere pōt. ꝫ puta q̄ intelligat de tali nouitio qui intrauit animo ꝓbandi. no tm ꝑpetuū ibi remanē di. Nā z ipse Pe. tenet q̄ talis ingressus. s. ad nō ꝓbā di sed firmo ꝓpositō discedēdi habeat vim voti simplicis alteꝝ Alij; aūt q̄ etiā solennis voti hēat vim vñ nō posset cōtrahē talis vl' exigere si ꝫcip. Sz de hac materia hēs supra in scda ptē titu. xix. z. xvi. de voto. z diffusi' infra de statu religiosoꝝ. Qñq; vxo egressus pōt reddē ꝫ ñ exigere. vt qn de ꝓsensu ipsius de cui' ꝑnicia est ti mor votū simplex emisit. tunc enī illi nō ꝓiudicauit. Et nota ꝑm Pe. de pa. vbi. s. q̄ in casib' in q̄b' licz cō iugi repetere consortē suū religionē ingressus añ pro fessionē siue post pfessionē. nō licz tñ de mōasterio euz rapere. Nec obstat ex' de rap. ca. cū causa. Quia narrat qđ rapuit ꝫ ñ dicit qđ licuit. Posset enī vir vxoꝝ vi de vico ad domū adducē: qz habz in ea correctoem: ꝫ nō posset ea p̄nato qsi possidenti vi eripe: z mlto mi nus de monasterio extrahere fores frāgendo. aut babi tum violenter lacerando. vel cū iniuria loci sacri eam accipiendo: licet alie peccauerint ipam recipiendo. Ar gu. C. vñ vi. l. si quis in tantā. Quinto videndū est de ingressu ad religionē qñ tenet. Et dicit Pe. vbi supꝝ q̄ in tribꝰ casib'. Primo qñ illicite egressus est vxor te cū alio coniuge in religione remanēte post pfessionē egressus ē. vel etiā in seculo remanēte z honeste cū con sensu eius pfessus est. Scdo qñ licite egressus qz ad requisitōem vxoris sine licētia eius ingressus ē. ꝫ post ea vxor penitet de reuocatione et ipsa mouet. Ter tio qñ post votū ad eam egressus: mortua est ipa vxor nam tūc tenet regredi vt impleat votū suū. Sed si talis qui post votū solēne reuocatus ab vxore ad secu lum mortua vxore cōtraxit matrimoniū. vtruz teneat petr' de pa. vbi. s. facit talem distinctionē. qz si inuita vxore fuit solenniter pfessus: cū illa pfessio q̄ntū ad so lennitatē nō valuerit eccl'a hoc p̄hibente. tō talis mor tua vxore ñ pōt ꝫbere: qz hz in se votū simplex rōe illi' pfessionis et peccat mortal'r ꝫbendo z exigendo. tenet tamē mrimoniū: nec pōt cū tanq̄ apostatam religio ꝑ sequi. Sed si vxore ꝓsentiēte fuit pfessus: sed postea quia vxor iuuencula vnde et suspecta cū reuocauit ius noluit in ꝫ casu pfessionē inhibere simpl'r: sed solū in quantū erat ad vitā eius: vnde simpl'r fuit in p̄iudici um ei' votū solenne: nō in p̄iudiciū vxoris: vn ea mor tua est apostata si nō redijt ad monasteriū z mrimo niū. si ꝓtrahit cū alia non tenet vt dicit Ho. ost. Dec pe.

ti. i6. c. 2.

Tertiū bñ conside‴ §. III

randū est. vtz ꝑter p̄dictos duos modos sc̄z mortē na turalē z mortē ciuilē qui est ꝑ ingressum religiōis. i. p fessionē sit al' modus soluēdi mrimoniū ratum. i. con tractū ꝑ verba de p̄senti q̄ ad vinculū. Ubi pet' pōt quattuor ꝓclusiones. Prima ē q̄ seruit' lugueniēs tali matrimonio rato nō soluit ipm. et rō est: qz ꝑ b nō mo ritur ad actus carnales. Nā z pōt de nouo ꝓbē. Et ge neal'r de certeꝝ impedimētis q̄ dirimūt mrimoniū post contractū. intelligendū est q̄ nihil tale supueniēs dirimit p̄tus ꝓtractū sed solūmodo post ꝫctū. Verbi gra Cognoscens ꝓsanguineā eius cū q̄ iam ꝓtraxit ꝑ ꝙba de p̄senti. et si nō adhuc ꝓsumaūit nō dirimit tale mā trimoniū qđ dirimeret si añ ꝫctū ꝑ ꝙba de p̄nti illaꝝ cognouisset. ꝑf affinitatē. Scda conclusio est q̄ tale matr. monium. s. ratificatuz ꝑ verba de p̄nti nō soluitur per votū simplex. vñ tenet vel intrare religionē vl' red dere debitū vxori petenti. sed peccat mortal'r reddēdo qz adhuc pōt religionē intrare añ ꝓsumatōem ei' nec sufficeret ingressus religiōis in tertio habitu bri Do minici vel Francisci cū pfessione in ipso: quia tal' pro fessio nō hz vim nisi voti simplicis. vñ nō est sufficiens ad tollendū vinculū ꝓiugale et pfessus in illa religiōe tertij habitus q̄uis peccaret ingred' ꝓtrahendo qz ꝫ vo tum en teneret mrimonij. Tertia ꝓclusio est q̄ nec castratio q̄ntacūq; supueniēs soluit tle mrimoniū ra tū: qz mrimoniū ñ inuēt' in iure solui nisi i cert' casib' ꝫ ille nō ē de ill' casib'. ꝑ ꝫc. Jrē. xxxij. q. vij. c. Di q̄ ōr. coniugiū illoꝝ q̄ post mrimoniū mēbris trūcant' aut a barbaris erecti sunt: ꝓpter hāc cām solui non potest. et q̄uis glosa intelligat' de mrimonio cōsumato: ex eo qđ dicit. xxxij. q. i. §. Dis ita rñdetur. coniugū firmat officio. sc̄z carnali' in glo. et anteq̄ ꝓfirmet impossibi litas offitij soluit vinculū ꝓiugij: negāda ē illa glo. qz cōiugiū solo ꝓsensu ꝑ ꝙba de p̄nti firmat: et ratū voca tur. vt notat glo. de testi. c. Sup eo. Quarta ꝓclusio q̄ nō soluit tale mrimoniū ratū tantū ꝑ ordinē q̄ est sa cramentū vel dignitas. Et q̄uis mgr sent. in textu vi deat innuere q̄ sponsi nō solū p̄nt intrare religionem sine cōmuni consensu. sed etiā ad ordīes ꝓmoueri. Et hosti. dicat q̄ cōiugi añ carnalē copulā licz ep'atū acce ꝑtare. in ꝓtratu huj' est vez. qz ep'atus ex sui natura nō hab3 appeni ad mrimoniū cū episcopi p̄s' essent vni' vxoꝝ viri. nihil aūt tollit nisi a suo contrario: nec epi mor. unt ciuil'r cū ꝓtribꝰ hēant. sicut et ceteri clerici seculares. Uñ qz religio soluit mrimoniū nō rōne pfe ctionis sc̄z rōe mortis ciuilis. ep'alis ordo licz sit pfectior et simil'r sacer ordo licz sit pfectior q̄uis religio nō soluit ꝓpt defectū mortis ciuil'. z tō ꝓiugatus incorrupt'. i. nō con sumato mrimonio licite p̄fitet'. qui tñ illicite in seclo ordinat' nec soluit' matrimoniū qn de ꝓsensu vxoris or dinatur vl' episcopat: q̄ ad vinculū. vñ vxor talis co viuente nō pōt cū alio ꝫbere. Coniugat' igit' añ copulā non pōt eligi qz censet' laicus: nec est in sacris: vel est ir regularis siue suspēsus: ꝫ pōt postulari. et tunc si vxor cōsentiat: cōfirmabit'. ꝫ si dissentiat papa nō pōt eū cō firmare: nec cōsecrare in p̄iudiciū vxoris: q̄n sc̄z teneat reddere debitū: cū nō possit ꝫ ius dimittere: ꝫ dispēsare: ꝫ potest religionē intrare. et prima die de licētia pape ꝑ fiteri: eadē die ꝓfirmari: z postmodū ordinari z ꝓsecra ri. Nec simil'r de lnīa pape pōt ꝓiugatus inuita vxore etiā añ copulā ad sacros ordīes promoueri. et si fuerit

s. c. c. 4. z 16.

in. 4. dist 27.

ordinatus: nihilominꝰ tenet reddē debitū. quia semp hoc est de iure diuino. Sil'r nec papa pōt auferre vxori virū suū etiā incorruptū. i. nō cōsumato matrimonio et multo magis post copulā vt ipm faciat cardīalē. qz et ille status secularis est nō regularis. Dicente quodaz cardinali: nos hēmꝰ religionē cuiꝰ apostate sūt sancti vt Hiero. Et si arguat q̄ ep̄i teneant locum apostoloꝝ. Sed christus vocauit Jobānē de nuptijs ad apl'atū etiā inuita vxore: si verū est q̄ dicunt q̄dā: q̄ ipla fuit maria magdalena: que ꝓter hoc indignata luxuriata est. Rñdetur q̄ episcopi tenent locū apl'orum quo ad dignitatē: nō quo ad pauptatē z mortē mūdi. quia illis dictuz est de mūdo non istis. Preterea alia rō est quia xp̄s ꝟ potuit facere: et fm deitatē z fm būanitatem: qz p̄ātem habuit excellentē in sacris quaz nulli cōmunicauit: etiā pape. Preterea q̄ Jobānes inuita vxore secuꝰ fuerit xp̄m: ignorat. nec est multū veresimile illā fuisse mariā magdalenā. ſz z si verū esset q̄ inuita vxore xp̄m fuerit secutꝰ: licite facere potuit. quia apl'atꝰ ad quē trāsiuit erat status religiōis: z q̄ ad votum obedīētie: castitatis z pauptatis Etsi dicat q̄ papa dispensat monachū ꝟ habere mr̄imoniū viuēte ꝑma vxore. puta qz ille ꝓtracto mr̄imonio cū aliq̄ aīa copulam intrauit religionē et professus est: et sic soluturz est vinculū. postmodū magna causa vrgente vt pace reformanda vnius regni: vel p̄ uersionē vniꝰ gentis papa dispensat cū illo mōacho q̄ cōtrahat cū alia. quia vinculū primum fuit solutum. nam si vinculū non fuisset solutum: papa nō posset: nisi dicatur q̄ ex statuto ecclesie est illa solutio: quia solennitas voti est ex ordine eccl'ie. Dicendū q̄ ꝟ nō est verū: qz ꝟ nō inest illi voto ꝓp̄t solēnitatē. al's inesset ordini sacro: ſz inest ei ratiōe mortis ciuil'. Un̄ heremite nō solēnizant votū ſz regulā approbatā: z tñ p votū heremi soluit. qz hoc ē ex natura actꝰ mūdo mortificātis z diuina institutione aqua est vita heremitica: vt in Jobāne baptista. Est ergo ꝯclusio istiꝰ. ℌ. q̄ mr̄imoniū ꝓtractū p ꝟba de p̄senti: solū p professionē religionis approbate solui pōt et nō p aliū modū: etiam aucte pape. Canoniste aūt cōmuniter tenent ꝯrīū. s. q̄ papa pōt dissoluē illud. Un̄ Jobes andree in nouell. sup. c. ex publico. ꝺ ꝑuer. ꝯiuꝺic q̄ q̄uis mr̄imoniū sit institutū a deo. ratificatio matrimonij tñ firmat ꝑstōne eccl'ie. inq̄nū ſzcit sacrm eccl'ie ꝓp̄t virtutē baptismi: quā virtutē ratificatiōis ſq̄ est q̄ alter alio viuēte nō possit ꝓtrahē.) pōt papa tollere: vl' circa ipam in aliq̄b dispensare. vt in. c. quāto. de diuor. Consumatō ꝟo. p̄cedit de iure naturali in p̄ncipio ꝟsistit enī in facto: q̄ ꝺ exq̄ factū ē neq̄t nō fuisse xxij. q. v. si paulus. Dicit aūt q̄ ꝟ iurꝫ alia rō ē diuīa ſz reuelatio: p quā ad exemplū ſcōz facta est hec ꝟstitutio vl' interp̄tatio: q̄ etiā approbat p̄ia p quā ꝑm dicentē. Si infidel' discedit: discedat. Secōo p fauorem: de quo in dec. c. quanto. Quare videt facē portꝰ fidez diuina ꝟstitutio. qua rōne dic̄ ſponsos de p̄senti ante carnalē copulā posse aucte pape inuicē se absoluere: sicut et ſponsi de futuro. de ſpon. c. ij. Et sic ratio cōgrue ante copulam potest ibi interuenire ꝓrarius actus p dissensum mutuū nō alterius tm̄: qō nō esset post copulam. Intelligit aūt ꝟ de p̄āte absoluta nō ordinata nisi alia causa subesset. nō enī fit ꝟ etiā sine cā. Asserit etiā probabile ꝺici posse q̄ cū circa impedīmēta mr̄imonij restringēda z laxāda p̄ātē habeat eccl'ia: vt de ꝑsang. z affi. c. Nō debet. Statuere potuit qō hic ꝺr z de vnius professiōe z alteri⁹ ꝓtractu. Potuit ꝯ papa etiā de p̄āte ordinata circa mr̄imoniū nō ꝑsumatum hāc ꝟstitutionē facere: et sit patens ratio ꝑueniens rationi. vt notat. xxvij. q. ij. Quapter. Un̄ circa nō cōsumatū pōt eccl'ia statuē quic̄d placet. ꝺ tñ subsit cā iusta. Et hoc voluit finis c. ex publico. Dicit tñ ipse hostiensis q̄ nō expedit q̄ circa ꝟ multū laxet habenas: nec etiā est tutū. In mr̄imonio ꝟo ꝑsumato fieri non pōt: q̄n p ipm repñtet ꝑformitas carnis inē xp̄m z ecclesiam que nullatenus rumpi potest: q̄ si per religionem illud rumpi posset: esset conformitatis violatoz et innueret q̄ expectaret aliā fidē z aliā eccl'iam quam sibi xp̄s vniret vterū desponsaret: qō fallum z berem cum est fm Hosti. qui plenꝰ ista tractauit hic z remittit ad summā. Idē etiā ponit Jo. an. in regula. Actus legitimi in. vi. in mercurialib⁹. Et anto. ꝺ bu. z Archidiaco. in ca. Quapropt. xxvij. q. ij. Idem Bñdictꝰ in ꝺicto ca. Ex publico. addes q̄ ex p̄āte absoluta matrimoniū p ꝟba de p̄nti papa dissoluē pōt etiā nulla cā subsistēte ꝺ p̄āte ordiata nō nisi ex legitima cā. Et nō solum de ꝑsensu vtriusq; ſz etiā si tm̄ adesset ꝑsensus vniꝰ ꝑiugis legitima cā subsistēte. vt vult hic Blo. in fi. cū circa mr̄imoniū nō ꝑsumatū papa possit q̄modo vult dispensare fm Innocentiū hic. Vide aliquas bullas et Martini. v. et Eugenij. iij. continētes tales dispensationē siue dissolutionē mr̄imonij nō ꝑsumati ꝓtrahentib⁹ postmodū illis cum alijs. Un̄ tales non sunt ꝺdēnāde: ſz nec ꝑsulendū est alicui vt ꝑueret tales dissolutionē siue dispēsationē cū theologi videant teneri q̄ nō possit dissolui nisi p ingressum religiōis: vt supra dictum est.

Unde sit vinculuz voti solēnis et solutio eiꝰ.

Aliter iuriste.

Nota scōm Tho. ℌ. IIII.

in q̄rto. et Rich. q̄ ꝑsummato matrimonio legitime contracto alter altez dimittē nō pt q̄ ad vinculū. idest vt possit cū alia ꝯ here. Quātū ꝟo ad cohabitatōez et actū ꝯiugalē nō pt alter altez inuitū dimittē. exceptis fornicatōis cā nisi forte ad tps velit se subtrahē a ꝑsortio vxoris. ꝓp̄t castigatōez eiꝰ ſbtrahēdo ei solatiū ꝑsentie suc. Nā z q̄n vxor p̄stat magnā occasionē ruine viro suo. tūc vir pōt se subtrahē a ꝑuersatōe sua. Idē Alber. addens q̄ nō oportz cohabitare furoni z huiusmodi si non vult resipiscere. xxviij. q. i. ca. Uxor.

Item nota q̄ ex for ℌ. V.

nicatione seu adulterio pōt vir vxorē dimittere seu accusare: z vxor viz nisi in septē casib⁹ q̄ infra ponunt: quia in ꝟ sunt paris ꝺitōis. xxxij. q. v. Si q̄s vxorē. Et ista causa. s. fornicatōis extendit ad fornicatōis seu adultere suspitionē. s. q̄n est suspicio violenta vl' certa. Uerbi gra. Si ꝓbatū est q̄ fuit solꝰ cū sola: nudus cū nuda in eodē lecto. aut simil' in multis secretis locis. in latibulis ad ꝟ cōmodis z bonis electis libē dimittit vxor xxij. q. i. dixit. Itē secōo extendit ad vitiū sodomiti cum vt ꝓp̄t ꝟ possit alter alterū dimittē. xxxij. q. vij. c. Oīs accusatōes. et. c. Adulterij. Petrꝰ etiā de pa. dic̄ q̄ hoc extendit ad vitiū sodomiticū z pollutōez extraordinariā cū alio vl' cū alia cōmissam. Et idem dicūt quidā de oīi pcō ꝯ naturā. Itē tertio extendit ad infidelitatē que ꝺr fornicatio spūalis vt z si alter ꝛcidat in heresim. iudaismū vel gentilitatē. ꝛpcipue si trahit coniugē ad infidelitatē. xxviij. q. i. Idolatria. Sz si cogere se vellet tal' nō ꝺz dimitti. Itē si polluat aliquaz extra claustra pudoris. videt q̄ dimitti possit ab vxore ꝓpter ꝟ arg. xxxij. q. vij. Mereatrices. Itē si tale ꝺq̄d egit cū ꝓpria vxore fm Hug. et Lau. vxor pōt euz dimittere: si tñ ipsa nō fuit in culpa. ſz assentiendo: ſz violentata. vl' somno decepta z hmōi. Ex vitio aūt molliciei. cum ſz alter coniugū polluit sep̄m. nec pōt tal' dimitti fm Hugonē. Itē ex sola volūtate adulterādi sine ope subsecuto nō pōt dimitti fm Guil. Sz nota q̄ ista ꝺ

Duplex diuortij. missio pt fieri dupler. Uno mo q̃ ad thori sepatoem. secundo mo quo ad cohabitois sepatoem. Et iste scds scz q̃ ad thor: vicz denegado illi debitu: pot fieri ppria aucte. etiã sine iudicio eccle: qñ innocẽs ꝓstat certe de adulterio ꝓiugij. tũc enĩ absq; peto pot ei denegare debitũ. et ꝫ nisi copellat aucte eccl̃ie. vel nisi ipe postea adulterasset. aut etiã si petisset vel reddidisset debitus voluntate sua postq̃ sciuit de adulterio. tũc enĩ videt sibi reconciliasse. Un nõ pot innocẽs amplꝰ denegare debitũ adulterio nisi recidiuaret. ꝑ. de pa. vbi delinquens oino vellet se emẽdare vel ꝓsumeret penitẽs dz innocẽti psuaderi q̃ sibi reconciliet. tũ ad ꝫ cogi ñ pot p subtractoem absolutois nisi ꝫ faceret ex odio vel vindicta ſm Tho. in. iiij. Sz qntũ ad scm modũ scz cohabitationis separoem. q̃ dz diuortiũ nõ pot alter alterũ dimittere sine iudicio eccl̃ie. z si dimiserit dz cogi ad recipiendũ nisi fornicatio incotinẽti possit probari. Et ſm Hosti. infra octo dies: si. pbet nõ restituet. alꝫ sic. Et ꝫ intelligendũ est ſm Rich. qñ mrimoniũ est ꝫcelebratũ in facie eccl̃ie: vel coꝝ testib. Sz si erat oino clãdestinũ. pt ppria aucte dimittere. etiã q̃ ad cohabitatoz Decille. Uidet tñ q̃ teneat illud mrimoniũ notificare eccl̃ie. ad vitanda ꝓicula q̃ inde possent contingere. Jtẽ ſm Host. si adulteriũ sit notoriũ. ita q̃ infamationi nõ sit locus. tunc pot dimittere aucte sua. ex de diuor. ca. significasti. Et mlto fortꝰ debitũ negare. Idẽ innocẽs Sz guil. dicit ꝫ esse vez. si alter recedit a ꝓiuge z publice mozat cum adultero vel adultera: alꝫ si ppria auctoritate dimitteret: cogetur recipere.

Casus aũt in q̃bus .§. VI.

vxor ppter adulteriũ cõmissum nõ pot dimitti seu, accusari: sunt hi ſm Ray: Primꝰ casus ẽ: si ipe eã pstituit. ex de eo q̃ cog. ꝓsang vx. Discretoem. Idẽ ẽ ſm Pe. de pa. si vir sciuit z nõ. phibuit cũ potuit. Idez enĩ est sciẽtẽ nõ. phibẽ cũ possit delictũ inferiorꝫ reparare. Secus aũt si indirecte et occasionẽ dedisset expellẽdo eam vel necẽria denegãdo q̃ nõ est ignoscẽdũ ei q̃ preterxtu paupertatꝫ turpissimã vitã elegit. ff. de ri. nup. li. Palaz. Scds est cũ ipm vir credẽs defunctũ nupsit alteri. q̃ maritꝰ rediẽs: tenet eã recipe nõ obstãte tali adulterio nisi steterint sciẽter cũ scdo marito postq̃ ꝑmꝰ vẽit. xxx. q. ij. cũ p bellicã. Excusat enĩ ꝓdicta si hũt ꝓbabilẽ ignorantiã ſm Rich. Tertio si fuit cognita ab alio q̃ latenter quẽ credebat ppriũ viz. et est arg. xxxij. q. ij. Jnlectũ. Quartꝰ si fuit vi oppssa. vt. xxxij. q. v. c. ꝓposito. Doc aũt intelligo de vi absoluta. ꝫ si metu vl̃ precepto parentũ instãtia ꝓsanguineoz vel alia simili cã fornicaret cũ alio: etiã ꝓbẽdo cũ illo. de facto nõ excusaretur. xxxij. q. vij. oms. Quitus ẽ qñ recõciliauit eã sibi pꝰ adulteriũ cõmissuz. vel eã publice adulterantẽ tenuit. et retinet ĩ ꝓortiũ maritale. xxxij. q. i. c. i. Cum se. Duratio ẽ ſm Rich. qz crimẽ p recõciliatoz dimissuz amplius obijci nõ dz nisi seqatur recidiuũ. Sextꝰ est ꝫ ratio occurrat: si aliqs infidel ꝓiugẽ ifidelẽ dimittat: dato sibi libello repudij: et illa nubat secundo viro suo si vtercq; ꝓuertat ad fidẽ. tenet maritꝰ eã recipe nõ obstãte q̃ sit ab illo cognita. cui se ꝓiũgit nisi fuit alteri fornicata. ex de diuor. gaudemꝰ. Septimꝰ est si vir ꝓuinit adulterari. xxxij. q. vi. p totũ. Ubi etiã nota q̃ si vir est adulteratus occulte. vxor manifeste nõ pot vir sine peto vxorẽ dimittẽ. qz vxori nõ deficit excipiendi ius. sed probatio ſm Tho. Ray. et alber. si tñ vir egisset penitentiã: et vxor nollet agere: ꝫ pseueraret in adulterio posset sine peto accusare z dimittẽ. xxxij. q. i. in q̃tuor primis. c. Istos casus ponit etiam Rich. z addit. Ellij addũt octauũ casum. s. si vir abstinendo ꝑ voluntatez vxoris: ei occasionẽ adulterãdi dedit. xxxij. q. v. ſi dicat. Tamen alij dicũt q̃ nõ ꝓpter hoc excusaret mulier adulterans: qn vir posset eã ꝓpter adulteriũ dimittere ſm glosam. Nota etiã q̃ penitentia facta in adulterio nõ tollit: qn possit accusari vel excipi de ipso adulterio: in foro contencioso. xxxij. q. ij. Admoneo. et. vi. q. i. Qui crimẽ. Debet tñ innocẽs parcere penitenti et sibi reconciliari ex caritate z quada equitate q̃tus nõ teneat ex necessitate. scz qntũ ad reddendũ ei debitum ꝓiugale. Item si vir ꝓiugũ fornicet carnaliter z alter spiritualiter scz labendo in heresim ſm Hosti. z goff. admitteret cõpensatio. si tamẽ fornicatoz spũalẽ dimittat q̃ in ipaz incidat. alꝫ ꝓcederet ꝓra eũ z nõ audiretur ꝑ suũ cõiugem. Effectus accusatois de adulterio est. q̃ si maritus probet q̃ intrẽdit vel mulier ꝫ cohibeat: nisi mulier replicet contra eũ aliquẽ de ꝓdict septẽ casibꝫ tabsoluit ab eius cohabitatoe et fruitute q̃ sibi tenebat: et pot assumẽ habitũ religionis eo inuito. xxvij. q. ij. ca. agatha. Et ĩ scło sine eo viuere pot. scz tñ ꝓtinere tenet ſm Ray. tho. et pe. Ipsa dimissa ꝓpter adulteriũ nõ potest intrare religionẽ contradicẽte viro: sed si ingressa esset viro sciente et nõ sibi ꝓdicẽte: satis pot videri data licentia. z vir tenebit cõtinere. Et si ingressa fuerit ꝑ voluntatẽ viri: poterit reuocari. Tho. et. Pe. Jtẽ in sẽculo remanentẽ et post diuortiũ pot innocẽs adulterã reconciliare. i. admittere ad sui cohabitatoez z ad actũ coniugalẽ: z si nollet cogi posset: et ꝫ est vez si nocẽs ꝺ adulterio coꝛreptus ẽ. nã si manet incoꝛrigibil. nõ debet sibi eam innocens reconciliare. Item nota q̃ si post diuortiũ q̃ erat innocẽs. factus sit nocẽs in crimine adulterij. potest z dz cogi p iudicez reconciliari sibi adulterũ cõiugẽ z precipue ipso hoc petẽte: za adultertũ allegante. cõmissum post diuortiũ ab eo q̃ innocens ꝓius fuerat. Jtẽ si post diuortiũ sententiã ꝓtulerit ecclam fuisse deceptã p falsos testes z hmõi. debz sic spoliatus restitui. Taliter etiã si alter laz fecisz professionẽ in aliq̃ religiõe: vel ceptisz sacerdotiũ. si hoc petat: et tenet restitutus reddere debitũ sz exigere nõ pot Sed si sic spoliatus non petit restitutionem ille qui iam factꝰ ẽ sacerdos: vel ꝓfessus nõ pot ipse petẽ socium in coniugẽ. Jtẽ nota q̃ cũ restituit aliq̃ vxor viro: si dicat se hre suspectũ viz. ne forte eã ledat: et cãm verisimiliter ondit ad iudicẽ spectat facere cãuere sibi sufficienti cautiõe q̃ tractabit eã bene. z q̃ nõ ledat eã in pso na vel reb. z hãc cãm pstabit p iuramẽtũ. xxxij. q. i. de benedicto. Sz si mulier nõ ꝓfidit de iuramẽto. dz pstare cautionẽ pignoraticiã vel fideiussoriã sub certa pena: xxxij. q. v. prodest. Uel si capitali odio ita eã psequitur q̃ merito de ipsa diffidat nec possit ei de cautione sufficienti prouideri: non solum nõ debz ei restitui. sed ab eo potius remoueri: ſm Raymundũ z Pe. de pa.

Nota scdm Jnno. .§. VII

q̃ vir tunc tenet sequi vxorẽ. qñ scz itinerat cuz necessaria causa: ꝫ vxor tenet sequi viz ex qua cũq; cã recedat si domicilium trãsferens nisi velit eã trahere ad peccatũ ex ꝺ diuor. quesiuit. Secus tñ si essz vagabũdꝰ. xxxij. q. i. si qs necessitate. Idem bern. z hosti. Et addit Hostiensis: q̃ sicut in voto vltramarino vxor pot sequi viz et remanere si voluerit. sic in oĩ itinere volũtatis cuz ꝓposito reuertendi. Quod videt intelligendũ de longo itinere. sed vbi transferat domicilium de loco ad locũ vxor tenet sequi cũ. xiij. q. ij. Unaquęq;. Et ſm Guil. debet eam sequi etiã in carcerẽ z in exilium. q̃ intelligit de carcere q̃ntũ ad debitũ reddendũ ꝙsta honestate. quo ad exilium: quo ad cohabitandũ z si nutrire potest.

Effectus accusatois.

in. 4. dist. 35. arti. 3. ad tertiũ

Qñ vxor dz viz sequi.

et periculū anime et corpis nō imminet: vel vxor pōt virum nutrire. Sed nota diligenter q̄ dicit Pe. de pa. in. uij. dist. xxxix. circa cohabitatōcz ꝓiugum. Dicit enī q̄ si in vno cōiugū sit tale crimē q̄ timet alter cor/pori suo: nec pōt sibi secure aliter prouidere: licz dimittē talem: nec tenet cohabitare. q̄ si nō tenet debitum reddere cū periculo corpis sui: multo minus cohabitare. ē de resti. spo. Ex transmissa. et ca. Litteras. in fi. Uñ falsa est glo. extra de diuor. c. i. que dicit q̄ nō est dimittenda vxor: etiā si vite viri fuerit insidiata. Item q̄n vnus ꝓiugū trahit alterū ad crimen: ita q̄ licz nō cogatur peccare. tñ ꝓpter periculū fuge fragilitatis ne ꝓiugalis societas ipz̄ petrahat ad petiñ: teneat illud. Si oculus tuus dexter scandalizat te: erue eum ꝛc. Si enī cū periculo corpis nō tenet̄ manere. multo minꝰ cū pericl̄o anime. et sicut nō tenet̄ ꝓpt̄ periculū infidelitatis cohabitare cū infideli. ita nec ꝓpt̄ periculū alioz criminum: licet ad nullū possit cogi. Et licz istud sit ḡuius q̄ alia tamē minimū periculū mortal̄ peccati p:cpōderat maximo periclo corpis. ꝛ licz in h̄ sit dissimule q̄ inuito auferet̄ vita corpis nō aīe. tñ ista dissimilitudo tenet ita in infidelitate sicut in alijs vitijs: quia nullum peccatuz cadit in inuitū. Item ꝓpter alia crimia vnius quibus alter nō timet probabiliṫ anime sue: nec corpori nō dz derelinquere coniugem. etiā si sit incorrigibilis nisi sit fornicatio carnal̄: etiam semel cōmissa. vel spiritualis fornicatio. id est infidelitas in qua sit incorrigibilis. Et sic intelligitur extra de diuor. c. ij.

Matthei v. cap. 18.

De votis coniugatoz. Capl̄m. xxxij.

Uxor vota abstinētie

Uxor vota abstinentie vel peregrinationis ꝛ hmōi: facta añ matrimoniū ꝓtractū siue postea: non tenetur nec debz implere ꝓtradicente viro Ray. Sed vir pōt vouere ꝛ tenet̄ implere vota abstinentie: etiam inuita vxore: nisi p̄ hoc fieret p̄iudiciū vxori: puta quia redderet̄ impotēs ad redditionē debiti ſm Hugonē. xxxij. q. v. Precepit. et. c. Christiana. Nota etiam q̄ si vir dedit iam licentiā vxori implendi votum abstinentie: si postea reuocat ratiōabili causa motus: benefacit: si sine cā reuocat: peccat tñ i vtroq̄ cāu vxor dz obedire: ꝛ nō peccat. Ray. xxxij. q. v. c. Manifestuz. et. c. Noluit.

Quantū ad votum .§. III

peregrinatiōis: vnus nō potest sine ꝓsensu alteri⁹ facere seu factū adimplere scōm Ray. et Hostien. Immo scōm Inno. potest reuocare si aliqñ ꝓsensit: licz peccet Excipitur ſm p̄dictos aliqñ votum hierosolymitanū quod pōt facere vir sine vxoz̄ licentia ꝛ factū adimplere. vxor tamē vt assentiat est attenti⁹ admonenda vel si nō vult remanere sequat virum. Dicit tñ btūs Thomas in q̄dliber̄: et Albertus: q̄ nō est ꝓsulendū viro q̄ accipiat crucē ad trāsferendū se vltra mare si vxor sit talis q̄ nō posset sequi: ꝛ de eius incōtinētia timeatur. Uxor ſm Hosti. pōt etiā inuito viro votū hierosolymitanū emittere. h̄z si suspecta sit vel nimis iuuenis nō exequat p̄sona l̄r: h̄z votū reddimat. al⁹ vadat: maxīe si tal̄ est q̄ secū possit ducere bellatores. Quantū ꝓo ad modicā pegrinatiōem etiā sine voto q̄pt̄ disponendaz domū: vel q̄ntū ad trāsferendū domicilū alto videt dicere be. Tho. in. iij. q. pōt vir h̄ facē sine lnīa vxor̄. qz in dispositiōe dom⁹ ꝛ regimīe vite: mlier est subiecta viro ꝛ nō ecōuerso. Dic̄ tñ Hugo. xxxij. q. v. c. Manifestū. Blo. q̄ vir ille vxor̄ vota reuocare pōt: q̄ ipa implere nō pt̄ sine scādalo viri: ꝛ de iciunijs: de surgendo ad matutinas ꝛ hmōi. alia non. vt si vxor vouit dare aliq̄d de ꝓprio: vbi ꝓsuetudo est q̄ mlier habeat bona parafernalia: vl̄ si vouit aliquā oīnē ꝛ huiusmodi.

Odlibe. 4. ar. 2. in 4. dist. 32 q. 4. ad p̄mum

Quantū ad votum .§. II

castitatiſ ꝓiugatoz̄. Sciendū ſm Ray. et Alb. q̄ vir et vxor ad paria iudicant̄. xxxij. q. i. si quis. Pōt aūt fieri tl̄e votū tripl̄r. Uno mō q̄ vn⁹ emittat votū castitatis alt̄o inuito vl̄ ignorāte: seu sine lnīa alteri⁹. Scō mō q̄ vn⁹ tm̄ cū licētia alteri⁹ emittat. Tertio q̄ vterq̄ de pari ꝓsensu simul̄ emittāt. Et ꝓmo mō cū. s. vn⁹ ꝓiugū vouet castitatē sine lnīa alt̄ius. si inde eos sit tm̄ matrimoniū iniciatū: puta q̄ spōsalia: ſm Pe. de pa. Aut oportz q̄ frāgant spōsalia de mutuo assensu: ꝛ sic postea seruet votum: vel intret religionem si sponsa est que vouit: sed si sponsus vouit: ipse vel religionē intret vl̄ sacrum ordinez̄ suscipiat. ꝛ sic dissoluunt̄ sponsalia: etiā contra voluntatē alterius: vel faciat consentū alterius. s. q̄ nō vouit de nō ꝓsumando matrimonio. Et dicat idē Pe. q̄ ſm Tho. q̄ votū simplex soluit̄ spōsalia. q̄ō si vterq̄ cēt nō teneret religiōz intrare q̄ vouit h̄ posset remanere in sc̄o ꝓpinēdo. Sz cū iura arrēt ad complendū sponsalia nisi i casibꝫ q̄busdā exp̄ssis. de q̄bus sup̄: ꝛ inter illos iste nō ponit. ꝛutius est tenere ꝓtium Si aūt esset int̄ illos mrimoniū ratificatū. s. q̄ ꝓba. pñti. h̄z nō ꝓsumatū. tūc ſm Pe. tenet intrare religiōz siue vir siue mlr: nisi ꝓiux q̄ nō vouit velit eū dimittē sine debiti petitione q̄ nō potuit vouere in p̄iudicium alterius. et sic est illi obligatus sub conditiōe si non intret religionē. quod potest facere altero inuito. et tunc per ꝓfessionē in q̄ morit̄ ciuiliter. soluit̄ vinc̄lm matrimoniū. sed si est ꝓsumatū nō pt̄ intrare religionē altero inuito: nisi ob fornicatōcz notoriā. Sz de h̄ vide. s. de diuor. Sz si alter caste vixit: tūc q̄nt̄ vtr̄q̄ al⁹ possit vouere ꝓtinētiā sine lnīa alt̄i⁹ q̄ntū ad redditōem debiti. In h̄ ꝓcordant oēs: q̄ nō pōt. Rō est ſm Rich. q̄ h̄ esset facere cōtra votum de alieno: quod nō licet. Sed quantū ad exactionem sunt varie opiniones. vt refert Petrus de pa. Aliqui dicunt q̄ non potest fieri tale votum. Unde et Durandus. in. iij. dicit hoc votū indiscretum et periculosum quia redditur alteri nimis onerosum. vt semp ipse habeat subire confusionem in exigendo. et ꝓcipue si viro vouente: mulier haberet exigere que communiter in hoc est magis verecūda et nimis periculosum est in igne stare. id est iuxta vxorē et vrgente cōcupiscentia nō posse exigere. Et ad hanc videt declinare hc. Tho. in. iij. Dicit enī q̄ tale votum factum ab vno sine exp̄esso cōsensu alterius: potest alter irritare: ꝛ si irritat nō tenetur adimplere. Si autez audito voto consortis pro tunc tacet ꝛ dissimulat nec ratificat. si postea contradicit ꝛ irritat. simil̄r nō tenet implere. Hanc opinionē dic̄ Jobes neapol̄. in q̄dlibe. viij. esse ꝓbabiliorē. Addēs q̄ etiaz si tal̄ qui vouit. sit lnīa alteri⁹: exigeret etiā cū petō mortali. puta ꝓsupposita veritate alteri⁹ opiniōis ꝛtie tenet exactus debitū reddere: alias peccaret. Alij etiam dicunt q̄ pōt fieri tale votū sc̄z de nō exigendo debitū. ratio q̄: h̄ est voluntatis: sc̄z petere debitū: ꝛ est ꝓfectōis non petē: ꝛ de his est votū. Et dic̄ Richar. in. iij. hanc opi. esse cōmunem et tutiorem. Et ad hanc vidz declinare Pe. de palude dicens tñ q̄ hoc nō essz alicui ꝓsulendū. maxīe si per h̄ mrimoniū redderet onerosum alteri. puta vxori suspecte vel verecūde in petendo debitū. ꝛ licz tal̄ peccet vouendo nō petere. si tñ vouit tenet̄ fuare inq̄ntuz pōt sine h̄ q̄ reddat mrimoniū onerosum. puta reddendo nō solum exigenti exp̄esse: sed interp:retatiue. Ad tollendū igit̄ omne dubiū: bonū essz petere super huiusmodi dispensationem. Et posset in huiusmodi episcopus dispēsare vt aperte trahi possit ex his que

dic̃ Jo. an. in nouel. in ca. rursus. extra. q̃ cleri. vel v ouẽ.

Quantũ ad secun/ §. III.

dum modũ cum. s. vn⁹ vouet ꝓtinentiã de licẽtia altẽ/rius loq̃ndo de voto solẽni religiõis. Dic̃ pe. ꝙ palu ꝙ circa ℔ est duplex opi. Quidã enĩ dicũt. ꝙ licet intrãdo religionẽ. istud debeat obseruari. ꝙ si ille de cui⁹ licẽtia alter intrat religionẽ ẽ senex ⁊ nõ ꝓsona suspecta de incõtinẽtia. põt in seculo remanere vouẽdo ꝓtinẽtiã. sed si ẽ iuuenis vel ꝓsona suspecta nõ põt remanere i seculo. ℔ debet intrare religionẽ. vt bn extra de ꝑuer. cõiuga. c. cuz sis. ⁊ ca. vxorat⁹. tn istud nõ obseruat. Vñ dicũt. ꝙ sic̃ viro cõsentiẽte vxore in voto abstinẽtie. idẽ vir põt reuo/care postea. licet peccet reuocãdo sine iusta cã illa tn̄ te/net obedire. ita ⁊ in voto castitatis q̃ ad vtrũq;. qz scz vno vouẽte ꝓtinẽtiã de licentia alter⁹. si postea licenti/ans reuocet. licet peccet. tn̄ licẽciatus reddere tenet debi/tũ. Et subdit idẽ Pe. ꝙ possit distingui. qz aut licẽtiãs ad religionẽ nõ ẽ ꝓsona suspecta. de q timet de incõti/nentia. ⁊ vult silr cõtinere ⁊ vouere. ⁊ tũc licet re integra ante q̃ cõiunx eius ꝓfiteat possit reuocare licentia. sic̃ et mãdatũ re adhuc integra reuocari põt. tn̄ post votuz solenne emissum a licẽciato. nõ põt reuocare ipm. ⁊ hẽ/telligit. c. agathosa. xxvij. q. ij. ⁊ xxxij. q. v. q vxorẽ. Aut licenciat⁹ ẽ ꝓsona suspecta. de cui⁹ incõtinẽtia timetur. et tal q̃ nõ poterat licẽciare de intrãdo. ⁊ tũc ꝫ peccet re/uocãdo post votũ solenne. tn̄ qz illud fuit temere emis/sum. tenet licẽciãs debitũ reddere. Hec pe. Dicit tn̄ hãc ꝯclusionẽ dubiã. Et eandẽ distinctiõem facit Pe. de vo/to simplici emisso de licẽtia alter⁹. s. ꝙ possit reuocari a ꝓsona licentiãte si est suspecta de incõtinẽtia. Et argu/mentũ ad hoc sumit a fortiori p. c. i. de ꝑuer. ꝓiug. Sz doc. multi ⁊ ꝑcipue tho. i. iij. ⁊ Jo. neapol. in q̃libet. viij dicũt qz votũ ꝓtinẽtie emissum ab vno ꝓiugũ de licen/tia alter⁹. seu sine licẽtia. sed postea ratificata licẽciãs ñ põt ipm reuocare. vñ si ille q̃ sic vouet peteret debitum nõ solũ licentiãs nõ tenet reddere. imo nec debet alias peccaret mortal'r fm Jo. neapol. qz cooperat ei i crimie mortali. arg. ad ℔. xxxij. q. v. ℔. fi. con. ineunte vota. Nec cõmuniter tenet qõ dictũ est supa quibusdã. quia pos/sit reuocari votum cõtinẽtie semel ꝓcessum ab altero si cut votũ abstinẽtie. Oms tn̄ i ℔ ꝓcordãt. ꝙ ex ℔ ꝙ vn⁹ vouit simplr de licentia alter⁹ nõ ipedit q̃n ipe possit ad placitũ exigere debitũ a vouẽte dũ ipe silr nõ voue/rit. De voto aũt solẽni p suscepcionẽ ordinis sacri. Di/cit. Pe. de pa. ꝙ si sciente vxore ⁊ cognoscẽte se teneri ad ꝓtinẽtiã ex ordinatõe viri ipa ꝓsentiat ipm ordinari q̃/uis vir eius nõ debuisset ordinari si erat suspecta. nõ p/terea poterit reuocari votũ viri ordinati. nec tenet ipe ꝑter ℔ ei reddere debitũ peteti. nec ipo mortuo poterit cũ alio ꝓtrahere. alꝫ mrimoniũ esset nullũ. nec ẽ simile de ꝓfessione ⁊ ordinatõe. qz phibitio eccl'ie põt facere p fessionẽ nullã. nõ aũt ordinẽ. Pe. Sz si inscia vxore vel scientẽ vel ꝓtradicẽte recepit vir ordinẽ sacrũ ipe quidez deponet ⁊ restituet vxori si vxor ℔ petierit. ⁊ sic reddere tenet debitũ. ꝫ nõ põt exigere post nec mortẽ vxoris cũ alia cõtrahere. alias nullũ erit mrimonium.

Quantum ad ter/ §. IIII.

um modũ cũ. s. vtercz pari ꝓsensu vouerit ꝓtinẽtiam. Null⁹ coz põt vl debet exigere debitũ vl reddere nisi cũ petõ mortali. fm Jo. neapol. ⁊ alios. Et si vn⁹ corz frãgeret votũ. puta alia cognoscẽdo. alter nihil ominus tenet seruare. argu. xxxij. q. v. c. quod deo. Sz vbi esset ꝑiculũ incõtinẽtie. qz ꝓsone suspecte forte bonũ esset di/spensatões q̃rere sup tali voto. Et fm Buil. videtur ꝙ episcopus posset dispensare. Jtẽ fm pe. de pa. qõ al/ter coniugũ intrat religionẽ ⁊ pfitetur alterõ ipsũ posse reuocari ad petitiõez ipsius. ⁊ reuocatus tenet red/dere debitũ. sed nõ põt exigere rõne voti. Mortuo eo q̃ reuocauerat. is qui pfessus fuerat inducẽdus est vt re/deat ad monasteriũ. nõ tamen cogend⁹. cuius rõ est. qz professio ei⁹ non tenuit. ex quo nõ iurauit de licentia cõ iugis sue. ⁊ q̃uis nõ possit post mortẽ reuocantis con/trahere cũ alio. tn̄ si ꝓtraxit matrimonium tenebit. sed exigere nõ poterit debitum. Jtẽ cum vn⁹ coniugz de licentia alter⁹ intrat religionẽ. sed anteq̃z ꝓfiteatur re/uocatur ab eo. mortuo reuocante poterit etiã cũ alia p/sona ꝓtrahere. nec tenet redire ad monasteriũ. nec phibe/tur exigere debitũ. Et hoc votum verum ẽ nisi aliũ ob sistat. puta si votũ emisisset. Qui aũt de licentia coniu/gis pfitet. nõ põt de iure redire ad vxorem q̃ si õfertõ ad vxorem reuertitur. cogend⁹ est nõ solum ea mortua. sed etiam viuente redire ad monasteriũ. et sic videt dicere illud. ca. ex parte. de conuer. coniug. Et si mortuus vxore ℌberet cuz alia matrimoniũ nullum esset. Pe.

De dotibꝫ ⁊ donationibꝫ ꝓpter nuptias.
Capitulum. xxiij.

Dos est que datur vi/

ro a mliere. p onere. qõ de mrimonio sustinet. Unde tamdiu durat q̃diu ⁊ matrimoniuz sed eo soluto soluit. qz sine eo esse nõ potest. ff. de iur̃ do. l. iij. Et ẽ dos q̃si ꝓpriũ patrimoniuz mulieris. ff. de minor. lege deniq;. ℌ. sed vtrũ. in. fi. ℔ q̃diu stat matri/monium dominũ dotalium est penes viz. Unde con tra volũtatẽ vir nõ potest inde elemosinã facere. Nota ꝙ duc fũr species dotis. nã alia est. pfecticia. alia aduen ticia. Profecticia dos est q̃ a patre ꝓ filia. vel ab auo vel ꝓ nepte. vel ab alio nomie eorũ. seu de bonis eoz dat⁹ l. pficiscãt. vt. ff. de iu. do. l. pfecticia. Aduẽticia dos quã ipsa mulier dat. p se vel ꝓ alio siue sit frater siue alius quiuis. Jtẽ dos alia extimata alia inextimata Sed si extimata datur tam lucrũ q̃ damnum perti/net ad maritũ. sicut ad rei emptorem. Si vero inextima/ta damnũ ⁊ lucrũ pertinet ad mulierem. ff. de iure do. plerunq;. Fructus tn̄ ꝓtinet ad maritũ ꝓpter onera ma trimonij. Unde fetus dotaliũ pecorũ ad maritũ ꝓtinẽt quia fruct⁹ cõputant sic tn̄ vt supleat inde mortua ca pita ex iam natis fetibꝫ. vt in dicta. l. plerunq;. Pactuz patri factũ a filia dum nuptui traderet q̃ dote contenta nullum ad bona paterna regressuz haberet ꝓbatur lex ciuilis. Si tn̄ iuramẽto nec vt nec dolo ꝓstito firmatũ fuerit. debet seruari. extra ô pac. q̃uis li. vi. Dos et donatio ꝓpter nuptias donari nõ potest etiã cõsentiente vxore. ff. de fundo. do. l. lex iulia. nec valet alienatio nisi vxor iurauerit nõ contrauenire. extra de iure. iu. Cũ contingat. ⁊ c. Licet. li. vi. Sed istam materiam cũ sali/cet iuratur sup huiusmodi. Uide diffuse supra in. ij. ꝑte in titu. de iuramento.

In quibus casibus §. I.

maritus lucratur dotẽ. Respondeo. lucratur ex pacto. vt si paciscatur de tota dote. vel eius parte post mortez vxoris lucranda. vt. C. de pac. ex condictione. l. ex mor/te. in principio. ⁊ in autentica. ibi posita. Item lucra/tur ex lege. vt si ꝓpter adulteriũ mulieris fiat. diuoꝛ/tium. mulier dotem amittit. extra de donatione. inter virum ⁊ vxo. plerũq;. Item mortua vxore intestata et deficientibus liberis ⁊ ꝓximquis vir succedit vxori. tu/cratur dotem. ⁊ econuerso est. C. unde vir et vxor lege. l. In alijs autem casibus dos ad mulierem. et donatio ꝓpter nuptias redit ad viz. nisi sec⁹ obtinẽat de ꝓsuetu/dine. ex de dona. inter vi. ⁊ vx. donatio. §. sane.

Pone quod propter .§. II.

adulterū vxoris facta separatōe thori. mul'r dotē amittit. nūc aūt pbata ꝓsanguinitate separant' oīno. nūqd poterit mulier dotē repetere. Rndeo ñ. Hā licet mō appareat q' nō fuit mr̄imoniū. ml'r nihilomin⁹ puniēda est ꝓpter intentiōem cū opere subsecuto. extra de biga. c. nup. z. c. vlt. z etiā vt p hec ceteris delinquendi materia auferat. z ne cogeat falsa pbatio ꝓtra mr̄imonium. Nec Hosti. Lauf. Goff. Ber. z Jo. Et nota q' qr ad penas legū qs nō tenet. nisi postq̄ quis fuerit adiudicat⁹. scz p iudicē condēnatus. scōm Tho. z. Ray. Jho si mulier cōmittat adulteriū nō ipo facto amittit dotē. sed postq̄ in iudicio sup h̄ fuerit iudicata. s. de adulterio.

Cui restituenda sit .§. III.

dos. Rndeo si dos fuerit a pr̄e pfecta. tūc si in mr̄imonio filia premoriat. debet dos reddi pr̄i. vt. C. so. mr̄i. l. dos. a pr̄e. nisi si ml'r reliq̄rit liberos. qr tūc lz de iure deberet pr̄i. tñ de. ꝓsuetudine remanet penes liberos. vt nota. i dicta. l. dos. Si ꝙo vir p̄moriat. tūc tal' dos pr̄i et filie reddēda ē. ita tñ q' nec pr̄ aliter q̄ volūtate filie eā petere pt. ff. so. mr̄i. l. ij. q' si pr̄ nō viuat vxori reddenda ē. vt ibi. Si vero dos fuerit a quocūq; alio. tūc si p̄moriat vxor ad heredes ei⁹ ptinebit dos. Si vero p̄moriat vir. dos ad vxorē redibit. intellige h̄ nisi ille q̄ dedit fuerit stipulat⁹ dotē sibi reddi. C. de re. vxor. ac. l. vnica. et. ff. so. mr̄i. l. quotiens. §. i.

Quādo restituēda .§. IIII.

sit dos. Rndeo. si dos ꝓstituī reb⁹ imobilib⁹. debet restitui statim soluto mr̄imonio. Si ꝙo in mobilib⁹ debet restitui infra annū. C. de rei vxo. actio. l. vnica. §. cū aūt. An semp marit⁹ i casu restituēde dotis cōpellat' reddere in totū. Rndeo. marit⁹ in reddēda dote nō cōdēnat' nisi inquātū facere pt. scz habita ne rōe egeat si nō dolo versatus ē. vt. C. de rei vxo. act. l. vnica. z debet cautiōez exp̄ere. q' si ad meliorē fortunā q̄uenerit soluer residuum. h̄ etiā pulegiū trāsit ad filios eiusdē mr̄imoniū. vt so. ma. l. maritū. sed h̄ heredi extraneo nō ē p̄standū. qr tale beneficiū psonale ē. z cū psona extinguit'.

Utrū maritus vel .§. V.

eius heres in reddēda dote possit detrahere impensas. Rndeo. expēsas vtputa q' domū refecit. z hmōi retinere pt. vt. C. de. impe. in re. do. l. i. Expensas ꝙo voluntarias siue voluptuosas pdit. et si volūtate mulieres fctē sunt. ff. so. ma. in volūtarijs. Quid si maritus tenet' de dote. z alia debita hz. Rndeo ml'r p dote habet obligata oīa bōa viri ītātū q' p̄ferr' oīb⁹ creditorib⁹ ñ habētib⁹ expressaz hypothecā. Et h̄ nisi ali⁹ sit in simili iure. vt qr petit dotē p̄cedentē. C. q. po. in pi. l. fi. §. p̄ria restitui. z §. lz in donatōe ꝓpter nuptias. vt p̄ferr' ml'r creditorib⁹ nisi posterioribus. Etiā ꝓstāte mr̄imonio vxor recuperare pt dotē. vt qñ ꝙgit aīr ad iopiā. C. de iur. do. l. vbi. Pro delicto viri nō dz vxor dotē amittere. ex̄. de pigno ex lr̄is. Etiā si cōmisit crimē lese maiestat⁹. C. ad legem iul'. ma. l. q̄squis. Possessionē pignorata genero p dote fructus nō debeāt cōputari in sortē. si gener sustinet onera matrimonij extra de vsur. c. salubriter. vide supra. in parte scōa. ti. i. de vsuris. Qui habet cognoscere de matrimonio. habet z de dote tanq̄ de accessorio. extra de donatōe iter vi. z vxo. c. i. z. ca. ij. ff. de iure. do. l. ij. z. ij.

Donatio propter nu. §. VI

ptias ē. q̄ spōs⁹ spōse donat. qñ ipe ab ea dotē accepit ex̄ ō do. iter vir̄ z vxo. c. nup. Hui⁹ aūt donatōis ꝓpriū ē q' si pactū fuerit' mari⁹ de dote vl' ꝓte dotis lucrāda. vxore pmortua. tale ꝓtē debet lucrari ml'r de donatōe ꝓpter nuptias pmortuo viro. ex̄. de dona. iter vi. z vxo. donatio. §. sane z. C. de pact. conuētis. l. ex morte. In hmōi aūt dotib⁹ z donatiōib⁹ sūt diuersa statuta in diuersis locis. Nā alicubi vt̄ florentie si vxor p̄moriat' cōsūmato mr̄imonio. vir lucratur totā dotē. si nō extant filij ex ea. nā si filios relinq̄t illis remanet. alibi lucrat' ꝓtē. z alia pars restituit' ei. vñ pfecta ē dos. Si vir p̄moriat'. restituitur ei tota dos. z donatio ꝓpter nuptias. Et in h̄ stat' magis legi municipali seu statuto q̄ iure cōi.

Dos constante etiā .§. VII

mr̄imonio ab vxore pt repeti viro in īsulā deportato. cuius affectōem ml'r nō mutauit fm Pe. de pa. in. ūij. di. xlij. Et idē de viro de regno bannito. C. de iur. do. l. vbi et in reb⁹. Jtē vergēte viro ad inopiā pōt peti dos cōstante mr̄imonio. nō ꝓpter pauptatē eius. qr tūc sub tali cautione quā p̄stare pt cōmittēda z dimittēda ē dos lz ꝓpter pauptatē mētis. vt qñ incipit eā pdig⁹ z dilapidator. qr tūc cautio parū valeret. z sic intelligit illa lex vbi z in reb⁹ Pe. Jtē q' lz fz ius ciuile ml'r secūdo nubens lucraret legatū sibi factū sub ꝙdiōe q' maneret vidua. fauore mr̄imonij. dū tñ nō nuberet infra annū a morte viri. tñ qr iura canōica z diuīa pl⁹ fauēt. viduitati q̄z mr̄imonio. vt statui pfectioni. iō nubēs ꝑ ꝙdiōez legati nō lucrat'. sed amittit ipm. Pe. de. pa. vbi sup. l.16.

Jtem sciendum .§. VIII.

q' qñ vxor ꝓpt' diuortiū factū ꝓpt' adulteriū suū pdit dotē. si ipa erat filia familias. i. in p̄ris p̄tate constituta. z dos erat pfecticia. i. de bonis p̄ris pfecta. l' al's qñcūq; dos erat ad p̄rez recasura. p̄r nō pdit eā ꝓpter delictū filie. qr ñ dz p̄r portare iniq̄tatē filij Si ꝙo ñ erat recasura ad p̄rez. q̄tuis ab eop fecta cēt. qr ea mortua eā rebitur nō erat. tūc marit⁹ eā lucrat'. z sic itelligit. Hosti. L. h̄ adul. l. vlt. ad fi. z ex̄ de do. iter vi. z mu. c. plerūq; Sed qñ dos erat redita ad p̄rez. p̄r eā pdit. q̄diu filia adultera viuit. sic ēt ñ potuiss eā repetē ipa nō adulterāte. nec dz ipe ex delicto filie lucrari lz tenebit eā vir adultera viuēte p⁹ ei⁹ morte redibit dos ad p̄rem. sic si pla tus ecclie cōmittat felloniā. i. cōtra ꝙ dñm. q̄diu ipe viuit eccl'ia feudū pdet. lz ipo mortuo ad eccl'iam feudū redibit. nec delictū psone redūdat in damnū eccl'ie. Ex his seq̄t. q' si vir cōmittit crimē lese maiestat⁹. ꝓpter q̄ bona ei⁹ ꝓfiscēt. z ipe nud⁹ exulet. vxor pdit dotē q̄diu viuit vir ei⁹. ne p ei⁹ delictū lucret vxor q̄ ꝓpus nō habebat. interī tñ fisc⁹ ei⁹ puidere tenet' nccria loco viri. lz viro mortuo rehibit integre dotē z dotaliū suū. vt dictum de ꝓsuetudine. Nec. pe. de pa. in. ūij. di. xlij.

Jtem sciendū de .§. IX.

expēsis fact' ab vxore ex̄ domū. qr vir p oneribus mr̄imonij hz dotē. iō a tpe ꝓcti mr̄imonij int⁹ z ex̄ dz sibi fieri expēsas vir fm q̄ntitatē dotis. ff. famil'. herciscūde. l. si mari⁹. imo ēt si dotē ñ hz vl' pdidit culpa sua. tenet' ei nccria puidere. fm facultates suas imo vbi mari⁹ dissipat bona sua vergēs ad inopiā. ēt ꝓstāte mr̄imonio ml'r recupat dotē. vt dictū ē. Sed qñ ml'r spōte recessit ñ recupat expēsas nisi a tpe q̄ redierūt nō ē admissa. z h̄ nisi opponat de adulterio. qr adultere nihil tenet' p̄stare. nisi ipa replicet de ꝓsimili. Dico aūt q' spōte vagāti ñ tenetur ad expēsas. lz solū qñ iusta de cā. puta ꝓpter nimiā seuiciā viri vl' aliq̄d hui⁹. Vel qr vadat ad lōginq̄s p̄tes z eā mittit ad ꝓsanguineos ipius vxoris p maiori honestate z hmōi. Pe. de pa. vbi supra. §.7

De diuersis vicijs cōiugatorum in genere.

Capitulum. xxiij.

Ex notatis in precedē
tibus capitul' z. §. Nota sūmatim vicia tam
virorū q̄ mulierū cōiugatorū. q̄ cōcernūt con-
iugiū z q̄ mortalia sūt. Primo si q̄s contrahit sciens
in se esse vl' habere aliquod p̄dictorū impedimētorū. xij
que impediūt z dirimūt mrimoniū nō habita dispēsa
tione a papa in his in quib' a papa pōt dispensari.
Secūdo cū bñs votū simpl'r religiōis vl' castitatis. vl'
qui suscepit habitū religiōis approbate cū firmo p̄posi-
to remanēdi. añ p̄fessionē tacita vl expssam egrediens ē
et p̄trahit mrimoniū sine dispēsatōe pape. Tertio cū
talis p̄trahens mrimoniū cōsummās exigit debitū
nō habēs sup b dispēsatōz. reddere aūt tenet. Quar
to cū q̄s contrahit mrimoniū clādestine sine presentia
saltem testiū. z quousq̄ māifestū faciat sufficienter semp
est in mortali. Quinto cū p̄trahit p̄ta interdictum
ecclesie. vt q̄ ordinar' audiēs aliquod impedimētū cir-
ca aliquod mrimoniū fiendū. p̄cipit ne fiat. p̄tractus ta
lis. nisi pr' discusso negocio. Sexto q̄ quis p̄tra-
hit de futuro vel de pñti. nō intēdens p̄trahere sed de-
super copulā extorquere. Septimo cū q̄s cogit ali
quem vel aliquā ad p̄trahendū de futuro vel de pñti.
etiā si sint pr' vl' mater. q̄ oīmoda debet esse ī hmōi ani
mi libertas secus si gaudeat tantū. Octauo q̄ spō
salia etiā de futuro tantū frangit extra illos nouē casus
qui sup̄ signātur. ali' aūt cui frangunt excusat. Ho-
no q̄ p̄tractū p verba de p̄senti b negat. z q̄uis alter
p̄trarū p̄bare nō possit vel nō p̄bet. tamē neuter cum
alio p̄trahere pōt. al's esset in p̄tinuo adulterio z separi
deberet. Decimo q̄ post p̄tractū p verba de p̄senti
nō vult cōsummare alio req̄rente congruo tpe nec reli-
gionē vult ingredi vt possit p̄fessionē alter sit liber. b fa-
cit. puta. q̄ audiuit illū pauperē vel iniquū vl' quia in
dignati sūt ad inuicē z hmōi z sil'r peccant parētes qui
hoc nō p̄mittūt sine rōnabili causa. vt q̄ sine volūtate
eor̄ p̄traxerūt z hmōi Undecimo quādo p̄summāt
matrimoniū añ benedictionē nupti' cū bñdici debe-
ant. vt q̄ primū mrimoniū. Duodecimo q̄ p̄sum-
māt mrimoniū seu celebrāt nuptias tpe p̄hibito ab ec
clesia. vt in aduētu. a. lxx. vsq̄ ad octauā epiphanie. z a
dieb' rogationū vsq̄ ad octauas pentheco. z b sine sit
ōgo sive vidua. sive fiat cū solēni apparatu sive paup-
rime Tertiodecimo q̄ q̄s cognouit cōsanguineā vxo
ris sue vsq̄ ad quartū gd̄ū nam tūc nō pōt exigere de-
bitū ab vxore. vl' vxor a viro suo si fuit cognita a p̄san-
guineo viri sui. nisi bīta dispensatōe sup b. reddē tñ de
bitū tenet p̄iugi exactus. sive exp̄sse sive interp̄tative z
hoc q̄n ista fuit ꝓpetratū p' cōsummatū mrimonium
vel in p̄tractu p verba de presenti. nā si añ fuisset. esset
impedimētū dirimēs mrimoniū Decimoq̄rto quā-
do alter alteri denegaret debitū nō bñs aliquā causaz
rationabilē. ēt si faceret cā deuotōis vbi alter oīno pe-
tat sibi reddi. Decimoq̄nto q̄n in actu cōiugij repīt
aliq̄s de illis octo casib' q̄ notant. §. in. c. ō actu p̄iugij
Nā l'ē mortale l'dubiū ō mortali. ibi vīd. vbi ēt habes
q̄n est venale ī vsu p̄iugij. z q̄n nullū p̄cm. Decimo
sexto q̄n vir sine cā rōnabili grauiter ꝑberat vxorē suā.
vel p̄trumeliat ei turpib' ꝓbris multū. vel cū nō p̄uider
necessarijs cū possit. Decimoseptimo. q̄n vxor habēs
nisi dotē si derō bōis dom' z viri sine licētia ei' exp̄ssa. l'
interp̄tiua. z multo magis p̄tra p̄hibitionē ei' cōsan
guineis vl' amicis vel exp̄dantur rebus mal' vl' vanis. vt
ludo z pōpis vel etiā notabil'r in elemosinis peccat g̃-
uiter q̄ furtū cōmittit. nisi habeat arte' multū lucrosaz
vltra gubernatiōz dom'. Decimooctauo cū vnus cō
iugū assentit alteri in adulterio. vel vir exponit vxorez
alijs cā tpal' subsidij. vl' alia de causa. vl' vxor permittit
viz virū sodomie ꝓperrare cū possit obstare. Deci-
monono q̄n vxor nō vult sequi virū in cohabitando vel
mutando domicilū nisi timeret p̄babil'r mortē vl mu-
tilationē. vel q̄ exponat cā alijs. vel q̄ trahat cā ad he
resim vel aliud mortale. vel q̄ nō posset cā sustentare l'
familiā cū inter suos subuenīat eis. Uicesimo q̄n ō
p̄sensu vtriusq̄ vtercq̄ vouit cōtinētiā z nō seruant. tūc
enim z exigens z reddens sine aliqua dispēsatōe pecca
ret mortaliter nisi dispensēt. Uicesimoprīo de negli-
gentia in gubernādo familiā. in admonēdo filios z fa-
mulos ad mādata dei z ecclesie z sacramēta sumēdo. i cor-
rectōe viciorū z huiusmōi. i quidēdo necessaria domui
in excessu amoris alteri' ad alterū. in pompis z vanita-
tib' p̄cipue mlier est difficile dare regulam. quādo sit
mortale vel venīale. nec de facili in hmōi debet p̄cipita-
ri sententia. Uicesimosecūdo q̄n procurat abortus si
ue a viro sive ab vxore. sive etiā ex negligentia z a casu.
vt ꝓpter verberatōem vl' nimiū laborē vel multā lasci-
uiā cōiugal' actus. Uicesimo tertio est in mlieribus
q̄n ex negligētia opprimūt puulos in lecto secū col' tenē
tes. z multo magis q̄n ex incuria z tarditate coz̄ dece-
dunt puuli sine baptismo. Uicesimoquarto quādo
vxor p̄cepit p adulterū z illū nutrit de bonis viri tan
q̄ sit suus. q̄ furtū facit de illa substātia qua illi sbue-
nit. Et idē de ea q̄ sibi supponit p̄iū alienū tanq̄ sit suū.
Uicesimoq̄nto de blasphemijs. de mēdacijs z pru-
rijs. de p̄trumelijs z detractōib' q̄ p̄tinue p̄ferunt cū
sunt in locutionibus.

De diuersis vitijs mulierū p alphabetum
Capitulum. xxv.

Ece ego in iniquitati
bus p̄ceptus sū. z in peccatis peperit me mr̄
mea. p̄s. l. Loq̄tur psalmista in p̄sona cuius
libet p̄cepti z p̄cepte ex viro z mliere ꝑ Hiero. Un excī
pitur solus x̄ps q̄ nō ex virili semine p̄ceptus ē. ꝑ my-
stico spiramine ex maria v̄gine. Oīs ali' vl' alia sub
hac sentētia includit. vt dicit Aug'. de conse. di. iij. fir
missime. Et p̄cept' fit in vtero mlieris. part' ē egress'
ex vtero. Et cōceptus q̄dē ex voluptate. sed partus cum
maxia mulieris penalitate. In plurali dicit ī iniq̄tati-
bus z in pctis. q̄. z si originale de q̄ loq̄tur est vnus in
essentia. tñ mltiplex in efficētia fm Tho. in p̄ia sēde. q
lxxxij. ar. ij. Nā inficit ples potētias anīe. z inclinatōes
facit ad mlta. imo onia pcā z mala. cōmissionis q̄ dici
p̄nt iniq̄tates. z defect' obmissiōis q̄ pcā dicūt z sunt
Licet āt ī p̄cepto creature adhuc ibi n sūt iniq̄tates. q̄
nec potētie infecte. nec habit' viciorū. nec q̄ act' sūt pc-
cātiarū. cū ibi nōdū sit aīa subiectū' oīm hor̄. Nā i capi
te. xl. dier̄ a p̄ncipio p̄ceptōis masculi ōr de aīa ō no
uo tūc creata infūdi. z in capite. lxxx. dier̄ a p̄ceptu aīa
femie infūdit. z tūc pctm originale p̄trahit nō p'. dici
tur tñ p̄cipi in iniq̄tatib' cū caro ifecta ex vitiosa origi
ne p̄mor̄ pentū cōcipitur ex q̄ aīa postea maculatur.
Et q̄ hmōi original' trāsfusionis p̄ma cā fuit trāsgres
sio mulieris. q̄ etiā induxit adā ad idē suasione. Ideo
de mliere fit' port' mētio. p̄ter q̄d Eccs. vij. c. Salomō
filius dauid dīc de mliere. Inueni amariorē morte mu
lierem. que laqueus est venatorū. sagena cor ei'. vincla sūt
manus ei'. qui placet deo fugiet illā q̄ aūt peccator est
capietur ab ea. Ideo dicitur mulier amarior morte. q̄
mors naturalis interemit corpus. sed culpa que primo
habuit ortum a muliere. Eua occidit animam priuā-
do gratia z causa prima fuit mortis corporalis. Ama-
rior est morte q̄ etiā denominat diabolum. Apo. vi. ca.

Nomẽ illi mors, qz diabol⁹ induxit cuã ad peccãdum sed cua ada. ſz pcñ cue ſolũ no induxiſſet nob ꝓmorteꝫ aníe z corpis niſi ſubſecura fuiſſz cl'pa adã ad quã induxit cua. In eo enĩ cõpleta ẽ ifectio tot⁹ hũani generꝫ Jdeo ẽt qz mors corpal' ẽ inimic⁹ manifeſtus z terribilis. ſed m'r ẽ inimic⁹ blãd⁹ z occult⁹. z iõ amarior z pculoſior laqus dr venatoꝛ. ſ. demonũ qbꝫ capiũt aues et veras ſilueſtres. i. cõtẽplatiuos z ſolitarios p viſũ vt dauid z plures heremitas. vl' p auditũ. vt eua adam. Bern̄. dic̄ q vox mulierꝫ ẽ ꝓphetis ſibul⁹. Et ꝓpheta abacuch. i. c. facies eoꝝ vent⁹ vrẽs. p viſũ g z auditum ad m'lieres venatoꝛ diabol⁹ capit ſanctos viros. Sagena dr coꝛ ei⁹. i. affectõ ad m'lierẽ. hãc capiũtur piſces boies natãtes in aq̃s delicias. Abacuch. i. Totũ i hamo ſub leuauit ſcz diabol⁹ affectio numia. Amõ ad germanam ſuã thamar induxit ad ſtuꝓtãdã eã inuitã. ij. Reg. xiij. Man⁹ eius ſũt vincla ad detinẽdũ. Man⁹ ſũt munuſcula vt' ipa cõmixtiõis opa q̃ ita detinẽt boies alligatos. vt vir valeãt dimittere. Et vt clare pateat amaritudo. i. malicia mulierꝫ formabit vnũ alphabetũ qõ ipſe docent ſuos ſcolares. in q̃ tãgunt eas ꝓuetates. z necꝫ cie fm io. do. ſup Ecc'iaſten.

Eſt enim mulier.

Aluidum anial.	Beſtiale baratrum
Concupiſcẽtia carnis.	Dãnoſum duellum.
Eſtuans eſtus.	Falſa fides.
Barrulũ guttur.	Herinis armata.
Inuidioſus ignis.	Kalumniaꝛ chaos.
Lepida luces.	Moſtruoſum mẽdaciũ.
Naufragũ nutrix.	Opifex odij.
Prima peccatrix.	Quietis quaſſatio.
Ruina regnoꝛ.	Silua ſuperbie.
Truculenta tirannis.	Vanitas vanitatum.
Xantia ꝓrſis.	Ymago idolorum.
Zelus zeloripus.	

Prio g eſt auidũ anial. i. auaricie dedit⁹. Vñ Señ. in li. declamati. dic̄ q auaricia ẽ m'liebre vicium. ſũt puſillo anio z inutiles vt min⁹ lucrare ſcietes. vñ z nimis timẽtes ne neceſſaria ſibi deficiãt. ſic ſaphira q̃ timẽs ne deficerẽt ſibi z viro victui neꝛia occultauit ꝓ pcij babiti ex agro vẽdito. Act. v. Et Ouid⁹ i. iij. metha. narrat Dãnes filiam acriſij auro fuiſſe corruptã. qz ad oẽ malũ eas auaricia ducit. Scda lra alphabeti q̃ ẽ. b ſignificat q ẽ beſtiale baratrũ inſipidũ. Quid ẽ m'lier dict ẽ. pũ. xi. circul⁹ aure⁹ in naribꝫ ſuis m'r pulcra z fatua. Et theretius ait q m'lieres ferme vt pueri leui ſententia ſũt. Et lactãt⁹. iij. inſtituti. dic̄ nũq̃ aliquã m'lierẽ phiam ſciuiſſe. niſi temeſtes. Et rõ natural' ẽ qz mulier pl⁹ carnal' viro exiſtẽs min⁹ ad ſpũ ſeu ſpũalia attendere ꝓt. qõ ertã pz de m'lieribꝫ q̃ cũ viris ꝓuerſant. q̃ vident q̃ alteri⁹ ſpẽi a viris quãtũ ad intellectũ. Tertia lra ẽ. c ſignificat carnalẽ ꝓcupiſcẽtiã. q̃ in eis vidr inſatiabil'. fm gllõ puer. penl'. Tria ſũt inſatiabilia ꝛc. z qr tũ qõ nũq̃ dicit ſufficit. ſ. os vulue. Unde eccl. xxvi. dr Oñe maſculũ excipit m'r. z cũ natural' videret debẽ eſſe ꝓtrariũ ex eo q dic̄ Areſto in. xiij. de anialibꝫ. q femia ẽ frigidior maſculo. vñ dẽret eſſe magis caſta. tñ ẽ oppoſitũ z de facto videt. cui⁹ rõ ꝓt eẽ. qz femia ẽ ipfecta et appetit viz ſic materia formã. vt bñ. i. philoſ. qz vnumquodq̃ appetit ſuã pfectiõz materia ãr pficit p formaz Eſt ei⁹ gñatiõe m'r vt pncipiũ materiale. z vir vt pncium formale. Naturale g̃ deſideriũ m'lieris ẽ eſſe cũ viro

Quidius de amore

Illa caſta. aut q̃dã quã nemo rogauit. At niſi pudeat ipa rogabit. ſz pudor eis innat⁹ refrenat eas. q̃ dimiſſo nẽo põt aũtere eas. Exẽplũ in vxore phumphar. q̃ m'r moleſta erat adoleſcẽti ioſeph ſollicitãs ad adulteriuz. Señ. xxxix. ſz relicto palio aufugit nec ẽ cĩ ali⁹ modus euadẽdi niſi fugere ab eis. Brũs bernar. clamando latrões ſic cuaſit man⁹ hoſpite cũ ad nephas incitantis. Adeo inſatiabil' luxurie ẽ vt ꝺ cleopatra regina alexandrie dicat quod ĩ publico pitibulo oĩb⁹ ſe exponẽs rogebat lataꝛa. ſz nõ ſatiata. Et Semiramis q regnauit p⁹ ninũ viꝝ ei⁹. regẽ aſſiꝛ ita exarſit ĩ lubidinẽ vt filiuz ei⁹ duceret in maritũ. a q̃ poſtea occiſa ẽ. Sz z vt dicit apl's. femie relicto naturali vſu. femie ĩ femias exarſerẽt in ſe turpitudinẽ opantes. vt ait apl's ad Ro. i. Nec cõtenta hũana ſpecie aliq̃ ẽt ad bꝛuta ꝓcurrit. Ob qõ ſcel⁹ dñs mãdauit ĩ lege. m'r q̃ ſuccubuerit iuẽto mor te moriat z aĩal occidat ad tollẽdã mẽoriã ſceler. Leui xviij. Quarta lra ẽ. d. inuẽs doloroſũ ductilũ. ſ. iter viꝝ z vxoꝛ ẽ. q̃ ꝛriat viro. vñ ꝺ coſta curua formata ẽ m'r. i. e coſta pectoꝛ q̃ ẽ torta z q̃ſi ꝛria viro legit ꝺ q̃dã cui⁹ vxoꝛ ſubmerſa erat ĩ fluuio. q cũ q̃reret cadauer ei⁹ ad educẽdũ de aq̃. ibat p fluuiũ ꝛ aq̃m. z interrogat⁹ cãm cũ res gues deſcẽdãt ĩfra nõ ſuꝑꝛa aquã. Rndit m'r iſta ĩ vita ſemp fuit ꝛria dictis z mãdatiſ meis. iõ q̃ro ꝛrio mõ. ſi forte ẽt mortua ꝛriã volũtatẽ vltra ꝓſuetũ renuiſſz. Socrates pbs interrogat⁹. ſi ducẽda ẽt vxoꝛ. Rndit ſi ñ capies ſolitudo orbitãs excipiet. b gñs lient⁹. beres alien⁹. Sz ſi ceperis illic ꝓpetua ſolitudo. Questus q̃relaꝛ. dotis reprobatio. affinitũ gue ſupcilũ garrula ſoc⁹ lingua. ſucceſſor alieni mrimonij. luctus⁹ libeꝛ cuẽtus. hec locut⁹ ẽ exp⁹. Nã vt ait beatiſſim⁹ doctoꝛ Hiero. ĩ li. ꝓtra iouinianũ. Dic ſocrates bũit duas vxoꝛes. q̃s ingẽti patiẽtia ſuſtinẽs. nõ potuit m̃ ab eis rũ ꝓtumeliis clamoꝛibꝫ z vituperiõibꝫ liberari. Et cuz q̃dã die ipis q̃rulãtibꝫ ꝓtra eũ domũ ille egreſſ⁹ vt eaꝝ rũ moleſtias euitaret. zañ domũ ſederet. piccẽt ille mulieres ſup cũ aquã ĩmũdã. ſup q̃ ipe ñ p̃bat⁹ ait. Scie bã q p⁹ tonitrua pluuie ſeq̃bant. Quita lra ẽ. c. in q̃ intelligit qõ ẽ eſtuãs eſt⁹ p ira z ipatiẽtia. ſic enĩ marꝫ eſtus ſp bullit z currit. ſic m'r tota ẽ ipatiẽs. z maxie cũ odit quẽ amauit vt pz ĩ m'lie q̃ falſo accuſauit Joſeph et incarcerare fecit qz noluit ſibi in zel⁹ conſentire adulteriũ Beñ. xxxix. Nõ ẽ ira ſup irã m'lierꝫ. Eccl. xxv. Et ſeñ. tragedia. viij. Nulla vis flãma tumidiꝫ vẽt rãta. nec celi metuẽda tort quãta cũ ꝓunꝫ viduata tedis ardet et odit. Nõ vbi liber nos nebuloſos imbꝛes auſter adueꝛit ꝓperatq̃ torꝛes ꝛẽ. Sexta lra ẽ. f. vbi innuit falſa fides. forſan ipa noĩs ethimologia h⁹ oñdit femia. femeno. i. min⁹ fidepz ĩ pria m'liere eua. q̃ dixit ſpenti interrogãti q̃re nõ ederent de oĩ ligno gadiſi. Rndit de oꝛẽ. ne forte mouamur. z ſic oñdit dubitare ñ fidẽ bñ ꝺ ẏba dei. Hec quãtũcula fidẽs remãſerat ĩ petro vt ſibũ reꝛet operã ꝺdit. dũ bis ancilla ad negandũ xpm cũ induxit Luc. xxij. z Math. xxvi. Hoc q̃ ex ꝛditoꝛe ſua naturali. pcedit. Cũ enĩ ſit ipfectũ anial ſp credit ſe decipi. ꝓter quod ſp decipit. Carbo. Jſtruit inſidias lacrimis dũ femia ploꝛat. Ut pz ĩ vxoꝛe ſãſonis q̃ m'r tũ infeſtas eũ ad ꝺclarãdũ ſibi. pbleuma ꝓpoſitũ ſodalibꝫ. ab eo expoſitũ eis reuelauit. z ſic ꝺcepit Judi. xvi. Septia lra ẽ. g. garrulũ guttur ſinuãs pũ. xix. Tecta rugit diſtillãtia litigioſa m'r. Sic due m'lieres meretrices ꝓtẽdebãt corã rege Salo. iij. Re. iij. Theophraſt⁹ pbus loq̃s de vxoꝛe quõ ẽ moleſta viro ait. Per totas noctes garrule qões. illa ornatioꝛ. pcedit in publicũ. ego ĩ quẽtu femie rũ miſcella deſpicioꝛ ꝛẽ. Et pfidi iudei ꝓtauerẽt religioſas m'lieres ꝓtra Paulũ z Barnabã pdicantes. ſcz q̃ eloquerent de eis. Et p hoc ciecerũt eos de finibꝫ ſuis. vt habet ĩ actibus apl'oꝝ. xiij. Octaua lra eſt. h. deſignans eſſe herinis armata. Herinis a poetis dicebatur dea diſcordie. et eſt quedam furia infernalis. Seneca in tragedia. viij. capitulo. Quam ſuperba vincit Herinis tu nudas ſemper domos comitas. Chriſoſto/

mus i ſmone q̄ incipit Heu me ait. Ego exrio nullā cī
eſſein b̄ mūdo beſtiā cōparabilē male mlieri. Quid in
ter q̄ draupedia aīalia leoni ſeuī⁹. aut in ſpētib⁹ draco
lacu leones veriti ſūt. Danie. vi. Juſtū naboth crudeliſ
ſima iezabel iterfecit. iij. Reg. xxi. Cete ionā in vētre cu
raſo capite deformatū alienigenis tradidit. Judic. xiiij
xv. xvi. caplis. Johannē baptiſtā in defto viuētē tra
rodias ꝙ eidē caput abſcidit. xtāti viri mortē in pciū
ſaltātis acepit. Mar. vi. Nona lra ē. i. iuidioſ⁹ ignis
b̄ de ſanctis mlieribꝫ crede xde ceteris magis. Vides enī
in Geneſi quāta fuit iuidia ſare ad agar poſtq̄ cōcepit
Geñ. xxi. Quāta rachel ad lyā. q̄ filios nō habebat ra
ipa ſterili exiſtēte. i. Reg. i. Quāta marie ad moiſen ꝓp
ſi. Quā marthe ad magdalenā cū ſedēs ad pedes dñi
audiebat ꝙbū illi⁹ ipa martha miſtrāte. Luc. x. Unde
et dr. Eccl. xxxvij. tracta cū muliere de his q̄ emulat. q.
d. nō ē tractandū cū ea q̄ ſemp emulatio. i. iuidia eſt i
mala mliere. Et ꝓterea pcurāt aliq̄ fieri malefitia bis
q̄s emulant. Decia lra ē. Ka. i. hz alūmaz chaos. Eſt cī
ꝙfuſio murmuratōnū xinfamationū. dic̄ pbs q̄ſi mu
lier ſit eloquēs nō ē ꝙtuī aſſcribēdū ſz loq̄tari. iij. po
mo. v. dic̄ꝺe mlieribꝫ q̄ habēt apparētiā ſācitatiſ q̄ vi
ſcunt circuire p domos nō ſolū ociose. ſed xꝙbose loq̄
cū dicat vni mulieri. nā ſubito ex loq̄citate oīb⁹ dicit.

Undecia lra ē. i. ideſt lepida lues. nā pūgit xtī dele
ctat. Uñ aſſimilat vox eaz cātui ſirenaz q̄ dulci melo
dia trāſiētes attrahebāt. xtāde occidebāt. q. marſupia
euacuāt. vires auferūt. xdeū pdere cogūt. Valerius ad
Ruffinū hec loquēs. Placet delectatō xpūgit delictū.
flos veneris roſa ē. q. ſub eī⁹ purpura multi latirāt. acu
lei. Proū. v. Mitidi⁹ oleo guttur eius. i. locutio. nouiſſi
ma eī⁹ amara quaſi abſinthiū. Per hāc queſierī cōſā
guinei ſancti thome de acq̄no peuertere mentē eius a p
poſito religiōis. mittēres ad eū in camerā ſtrictā puel
lā pulchrā ſuggeſtricē libidinis. ſz puer ſanct⁹ a deo cō
fortat⁹ viriliter reſtitit. titione ignis i camera exiſtētis
aſſumpto in manu eā de camera expulit. Duodecia
lra ē. m. xſignificat mōſtruoſū mēdaciū. Idē ſcz Vale
ri⁹ ad ruffinū Chimerā mulierē ee neſcis. ſz ſcire ōbes
ꝙ mōſtrū iſtud triformē. inſigni venuſtē facie leonis.
olentē maculē vētre capre. virulēte armē cauda vipe
rio mortifera. Et ſic ē mēdax i natura ſic ī loq̄la mlr eſt
mēdax. Hec bō ſcit ita bñ iuenire xcolorare mēdacia ſi
cut mlr. xita in pmptu hz. ſic Sara mēdaciū dixit an
gelo. ſe nō riſiſſe. Geñ. xviij. c. Obſtetrices hebreoz ſe
phora xPhua Pharaoni. Exod. i. Raab ierechonti
mis Joſue. ij. c. Michol ſauli pri ſuo q̄rēti Dauid occi
dere. i. Reg. xix. Saphira petro. Act. v. Et q̄tidie men
dacia dicūt. xqđ pe⁹ ē nō credūt. ſe offendere. cū ad ſcā
dalū remouēdū b̄ faciūt. Cū tñ dicat Jſido. Dē mēda
ciū petīi ē. Tredecia lra ē. n. xidicat ꝙ ē naufragiū vi
te. Uñ. ait ſecūd⁹ pbs. Mulier ē hoīs ꝙfuſio. iſania bil
beſtia. ꝓtinua ſolicitudo. idefiticies pugna. viri incōtinē
tis naufragiū. humanū mācipiū. Et de iſto narrat. Ui
cent⁹ i ſpeculo hiſtoriali q̄ reuertēs a ſtudio i ciuitatem
ſuā. cū audiſſz mlra de icontinētia mulier. voluit b̄ ex
perīri de mīre ſua. vñ in habitu trāſformato vt peregri
nus acceſſit ad domū mīris. q̄ hoſpita erat. xcū pmiſiſ
ſet ſibi certā pecuniā vt dormiret cū ea. xilla acq̄eniſſet
de nocte cū illa puocaret eū ad op⁹ nepharīū. ille mā
feſtauit ſe filiū ſuū. ex q̄ illa erubuit vt mortua ſit ꝓ ꝙfu
ſione xDrige. ſup illō. Matth. xv. Ecce mlr chananea
ait. Mulier arma diaboli. caput pcī. mr delicti. tranſ
greſſio legis ōne. expulſio paradiſi. Decia q̄rta lra ē
o. i. odū opifex. Theophraſt⁹. nō amicū br̄e poſſum⁹. ñ
ſodalē. alīq⁹ amore ſuū odiū ſuſpicat mlr. Et q̄lia odia
ſt hec. certe inuīcibiliaz patiēna mlrū Uñ xvaleri⁹ ad
Ruffinū. Exprimētū cape q̄ audaz ē ad oīa q̄ amat xodit
femina. xartificioſa cū nocere vult. qđ ſp ē. vt pz in He
rodia. q̄ inſidiebat Johāni. xex odio ad eū curauit mo
tē eius. Mar. vi. Decia q̄nta lra ē. p. i. pria peccatrix.
Petr⁹ rauēnas in ſmone reſurrectōis ait. Mulier pcī
cā. mali actrix. via mortis. ſepulcri titul⁹. iferni ianua.
lamēti neceſſitas. iō ad eā temptādā acceſſit diabolus
pot⁹ q̄z ad viz. q̄z cognouit min⁹ vigoroſam rōez bñ
tem. ſz nō ꝓtēta ſui ruina induxit viz. Decia ſexta lra
ē. q. xintelligit q̄ eſt q̄tis quaſſatio. Narrat Valerius
q̄ Foroneꝰ rex grecoz die q̄ mortu⁹ eſt dixit. Leōtio fri
ſuo ad ſūmā felicitatē nihil mihi deeſſet ſi mihi vxor ſē
per defuiſſet. Cui Leōn⁹. xquō vxor obſtat. xille. mari
ti b̄ oīs ſciūt. Et carbo vticenſis dixit. Si abſq̄z femi
na poſſit ee mūd⁹. ꝙſulario nra nō eet abſq̄z vijs. Et Ci
cero q̄ſit⁹. q̄re vxorē repudiaſſet. rndit ſe nō poſſe vxori
et pbie vacare. Uñ xPlato q̄ mulierē nō cognouit. ſz x
ꝙgo pmāſit inter alios ethnicos pbos. pl⁹ de diuinis
ſcripſit. Decia ſeptīa lra ē. r. q̄z mlr ē regnoz ruina. q̄ñ
ſcz ē mala. ſi ēt exp doīm mēoria. q̄ram⁹ iuenie⁹ fere oīa
mūdi regna ꝓter mlieres fuiſſe ſubuerſa. Primuz qđ
fuit regnū felix. ſ. troye. ꝓterq̄ raptū vni⁹ femine. ſ. Hele
ne deſtructum ē. xmulta grecorum occiſa. Regnū iude
oz mlra mala xexterminata habuit. ꝓter peſſimā re
ginā Jezabel xfiliā ei⁹ Athaliā reginā i regno iude. q̄
occidiſſecerat oīs filios filij. eo mortuo vt ipa regnaret
ſz vtraq̄z occiſa ē. Regnū romanoz mlra mala ſuſtinu
it ꝓter cleopatrā reginā egypti peſſimā mulierē. xſic
de alijs. Decia octā lra ē. s. q̄ ſignificat q̄ ē ſupbie ſil
ua. Uñ Chry. O malū oī malo pei⁹ mlr mala. ſiue illa
paup ſit ſiue diues. ſiue vxor ſit nō ceſſat nocte xdie cal
lidis ſtimulare ſmōib⁹. blāda neq̄ter. xīportuna violē
ter. Si ꝙ pauperē viz. hz ipm q̄z ad iracūdiā xritas
incitare nō deſinit. xſi vidua ſit ipa p ſemetipam oīs
deſpicit paſſim. xad oēz audaciā ipū ſupbie inflatur.

Decia nona lra ē. r. ſ. truculēta tyrānis ē mlr. Uñ Leo
phraſt⁹. Si totā domū et cōmiſerꝫ fuiēdū ē. Si aliq̄d
tuo arbitrio reſeruaueriꝫ. ēt minimū vl magnū. fidē ſibi
adhiberi ñ putabit. xiurgia pcitat. xniſi cito ꝙſulueriꝫ
parat venena. aruſpices xariolos conſulit. Sed q̄le ſit
dominū mlieꝝ audi Tulū in paradoxa. Nūq̄d ille li
ber ē cui mlr impar. leges īpōit. pſcribit. iubet. vetat. qđ
ei vidz nec ille iperāti aliq̄d negare pt l'auder. Ego itrū
nō mō fuū ſz neq̄ſſimū fuoz appellādū puto. ſz āpliſſi
ma failia nat⁹ ſit. Uicesima lra ē. v. q̄z mlr ē vanitas
vanitatū. b̄ ſatz notū ē oīb⁹ fere. nō eſt bō in mūdo. q̄
tantū ſtudeat placere ꝺo benigno. q̄z mlr. ēt mediocris
ſuis vanitatib⁹ ſtudet hoīb⁹ placere. De b̄ exēplū ivita
btē Pelagie q̄ñ dedita mūdo diſcurrebat p antiochaz
ornata nimis. quā vidēs q̄dā ſcūſ pr̄ Nonn⁹ noīe cepit
flere xdicē ſocijſ q̄ toto tpe vite ſue nūq̄z adhibuerat tā
tā diligētiā ꝺo placē tē. q̄ demū ozōib⁹ e⁹ ꝓpūſa ē. Ui
ceſimaꝓma lra ē. p. ꝺnoras q̄ ē xātia xperſis. i. tumoz xi
pet⁹ xperſis Dicxerſes vt ait Oroſi⁹ i li. ō ormeſta cū mlr
titudine fere inūcerabili i gſtā veniēs mlra rēptauit. xcō
fuſibil'r ſuo ꝙſilio ꝓcedēs. ſupat⁹ ē ēt a pauciſſimis gre
cis dño grecoz leonida exiſtēte. Hoc viciū ē mlieri nol
le regi. ſed furioſe agere. xſeq̄ ipet⁹ ſuos ſine q̄cūq̄z pie
tate. Ait Señ. i gſona furioſe medet. Quid anie ceſſas

seqꝛe felicē imperū. ps ista vltiōis q̄ gaudes q̄ta ē ꝛc. vbi mlr̄a ponit oñdēs q̄ mlr̄ no vult regi sꝛ suo ipetu p cedē. et ī dānū suū. sic de mlr̄ legit mlieribꝫ q̄ l'ob amo rē vl' dolorē q̄ vindictas facere nō potuerūt. scipas occi derūt. Ulcelimascēda lra ē. y. q̄ notat q̄ ē imago ido lorū. sic enī se pingit ꝛ ornat vt ydola. imo nec eccl'ia dei ita ornat auro ꝛ lapide pciosō. sic mulcra mlr̄. Est etiam ymago ydoloꝝ. q̄ pl' ydola colit q̄ alia creatura ꝛ fa scinatōes facit. Quid de potēcia mulieꝝ dicā p suas ī cantatōs ꝛ artes magicas Ait enī apule' de asino au reo de q̄dā magna meroes noie q̄ potēs ē celū depone re. terrā suspēdere. fōtes haurire. deos infirmare. manes sublimare. sydera extinguere. ꝛ tartaꝝ ipm illuminare. Sed ꝛ m. t. Re. penult. c. habek de phitonissa. q̄ suscita re fecit samuelē ad istātiā saulis. Et de maga circe legi tur. q̄ q̄dā potiōe faciebat boies pueri in bestias. Uñ Lucan'. Mēs hausti nulla sanie pollura veneni incā tata pit. xxvi. q. vi. necmiꝝ. Et pl' diabol' dcipit p hec sortilegia mlieres q̄ viros. Uicelimatertia ꝛ vltia lit tera ēꝫ. ꝛ insinuat q̄ ē zelus zeloꝝ p' ꝛ tota zelat. sic de lo adice narrat Hiero. sup Dañ. q̄ existēs vxor antiochi re gis syrie zelans. ne pl' amaret beronicē quā etiā habe bat vxorē scipam veneno occidit. Beronicē ꝛo ꝛ filium ei' ex dicto antiocho etiā fecit occidi. Hoc igit alphabe tū ē de mal' mlieribꝫ. de q̄ ꝛ ei' doctria ór Eccī. ix. Nō zeles mlierē sin' tui ne addat sup te malicā doctrie ne quā. Nā vt ór. Oīs malicia breuis respectu malicie mlieris. Et q̄ Salomō nimis ardenti amore adhesit mu lieribꝫ. didicit malā doctrinā ab eis. ꝛ ex sapiētissimo ī fatuatus ē amore illaꝝ vsq̄ ad colenda idola earū. Sꝫ mlr̄ timēs deū ipa laudabit de cui' laudibꝫ legit' Pro uer. vlt. p totū. illud. c. Sed oīs nō solū mulieres sed et viros ꝛ āgelos excessit ī sanctitate ꝓgo gl'iosa. Ma ria. Et iō sibi dictū ē. Bñdicta tu ī mulieribꝫ. Et vt ait Hiero. Totū q̄ intulit mali maledicto Eue. cā huius alphabeti. totū abstulit bñdicto Marie. insup ꝛ gr̄am nob ꝓtulit xp̄s ortus. quā nō habuit pus oīs mūdus. Et iō ibi ī veteri testamēto scripture mala loquūt ó mu lieribꝫ ꝓter ꝑmā ꝛ imitatrices ei' Jn nouo testamento ꝓter Mariā multa bona dicūt vt patet in euāgelio. Et ꝑmo xp̄s mr̄i ei'. ꝛ postea magdalene que plus ama bat resurgēs se manifestauit.

De multiplici filiatione. Cap'm. xxvi.

Ego dixi dij estis et fi

lij excelsi oēs. ps. lxxxi. Dij q̄dē sūt boies bōi nō essentia sed ꝓticipatōe. sꝫ oīs tā boni q̄ mali sūt filij excelsi creatōe. Et q̄a deo p̄e oīs p̄nitas in celo ī terra noiat' vt ait ap'lus ad ephe. iij. c. Jō ad sci endū q̄ m'tiplex ē filiatio ꝑm q̄ m'tiplex ē paternitas. Sūt enī correlatiua p̄ ꝛ fil'. ꝛ qz finis ꝓcipal' matri monij est filiatio. ideo post mr̄imoniū ó hoc agit.

Est filiatio eterna ꝛ ineffabilis.
Filiatio diuina ꝛ cōmunicabil'.
Filiatio humana ꝛ variabilis.
Prima a nobis adorāda. Scōa a nobis procuranda. Tertia a nobis indagāda. Et q̄ vt ór Jo. xvi. Ipse pat amat vos. debēt ꝛ filij diligere ecōuerso patrē bonum.

De prima breuiter .ℸ. I.

expediendo q̄ nō ē p̄nitis opts. ait ps. in ꝑsona filij lo quētis de p̄e eterno. Dñs dixit ad me. filius meus es tu. ego hodie genui te. ps. ij. Dñs. s. de' p̄ dixit ñ voce. q̄ spūs est de'. sꝫ mēte. ad me. s. filiū suū vnicū ꝛ ꝓsubstā tialē. Et ꝫ suū dicere nō est aliud q̄ verbū suū. pducere seu filiū gignere. sicut ꝛ nos cū aliud intelligim' ꝓbuꝫ. in mente formam'. sꝫ qz trāsitoria mēs mutabil' ꝛ tpal' ac determinatē ꝑfectis. ideo ꝓbū nr̄m mētale trāsitoriū ē et mutabile habēs p̄ncipiū ꝛ determinatā ꝑfectē. Sꝫ mēs p̄na ē eterna ī cōmutabil' ꝛ infinite ꝑfectis. ꝛ ideo verbū suū eternū ꝑmanēs ꝛ subsistēs ac infinite ꝑfectꝫ ps. cxviij. Jn eternū do. ꝑma. ver. tuū. Dicere q̄ ei' filius meus es tu.. est filiū suū sibi coequalē ꝛ ꝓsubstātialem generare. vñ ꝛ ipe p̄ de eo incarnato testimoiū ꝓbēs in baptismo ait. Hic ē filius me' dilect' in q̄ mihi bene cōplacui. Matb. iij. Quāuis enī nostrā naturā assum pserit. nō tñ est ī xp̄o aliud suppositū q̄ ipa ꝑsona diui na in duabꝫ naturis. nō ī duabꝫ ꝑsonis subsistēs. Per fectōm aūt ipius filiatōis generatōis notat cū subdic. ego hodie genui te. i. eternal'r. Eternitas enī totū ē pris et sic sp ibi ē hodie. genui te ē tpis ꝓteriti ꝑfecti. ꝛ signū ficat ei' ꝑfectōez non tpalē. Sꝫ generatōez ei' q̄s enar rabit Esa. liij. ꝛ Act. viij. c. q. d. null'. qz ineffabil' ꝛ a no bis incōprehēsibil' est. Uñ Amb. Tu digitū ori admo ue scrutari nō licet diuia mysteria. s. curiose. credere licet q̄ natus sit. sed ñ licet inuestigare quō natꝰ sit. sꝫ debem' adorare. Nā ꝛ angel' ór de filio incarnato. Adorēt eum oēs āgeli dei. ꝛ eccl'ia. Adoram' te xp̄e ꝛ bñdicim' tibi.

De filiatione diuina .ℸ. II.

et cōmunicabili ór Jo. i. Dedit eis potestatez filios dei fieri. Et ista filiatio est triplex.
Filiatio ꝑ creationem.
Filiatio ꝑ glorificationem.
Filiatio ꝑ iustificationem.
Per creatōz vtiq̄ oēs sum' filij ór. qz creati ab eo. Deu tero. xxxij. Nunq̄d nō ipe ē p̄ tu' q̄ possedit ꝛ fec ꝛ crea uit te. Sꝫ ꝑ malorī pte sūt angti ꝛ mali filij. Uñ ibi ór. Bñdicio ei ꝑūsa ē ꝛ ifideles filij. Et qz oēs amat gubnā do Sap. xi. c. Diligis el oia q̄ sunt ꝛ nihil odisti eoꝝ. ꝛ nos diligem' deū. Per gl'ificatōez sūt filij oēs bti ꝛ scī ꝛ angli. Rbo. viij. Creatura libabit a fuitute corꝝ ptōis ī libertatē gl'ie filioꝝ ór. Et ó angelis ór. Job pe nl'. Ubi eras cū me laudarēt astra matutina. ꝛ iubilarēt oēs filij dei. Filij dei dicūt qz silles ei sūt. i. gl'iosi ꝛ ipec cabiles. ꝛ eis data ē p̄na hereditas. fm illud. ps. cxxvi Cū dederit dilect' suis somnū. ecce hereditas dñi. s. gl'is filij merces. s. opis boni ꝫ facti. fructꝰ vētris marie. ma tris. ꝛ certū ē q̄ p̄ amat tales ꝛ ipi eū. Per iustificatōez sūt filij dei ī mūdo alicq̄ tripl'r. fm. Bract. de pe. di. iij. ꝫ ꝫ enī mō. Alicq̄ ei sūt ꝑdestinatōe tm̄. de q̄bꝫ ór Job. ꝛi Jesus moritur' erat. vt filios q̄ dispersi erāt. s. ꝑ varios rit' gētiliū ꝛgregaret ī vnū. Predestinati q̄dem erant ad gr̄az ꝛ gl'iaz. sꝫ nōdū adhuc hūerat ipam. Alicq̄ tm filij sūt fm ꝑsentē iusticiā. q̄ scz ꝑ aliq̄ tpe bñ gr̄am. sꝫ nō pseuerāt ī ea. ó q̄bꝫ p̄ intelligi illō q̄ dñs dixit. Esa. i. Filios enutriui ꝛ exaltaui. s. ꝑ fidē ꝛ gr̄am. ipi āt spre uerūt me. Alij sūt filij dei ꝑ p̄destinatōem ꝛ p̄ntē iusti ciā. q̄ scz sūt gr̄a ꝛ ꝑmanēt ī ea. vt demū ad gl'iā pueni ant. Et ó ꝫ dixit xp̄s discipul' suis. Filioli adhuc modi cū vobiscū sū. ꝛ nūc mādo vob vt diligatꝫ iuicē. Joh. xiij Per hanc vt signū efficacissimū discernit ꝛ cogñat ista filiatio dei. ad Gal. iiij Misit ós ī corda nr̄a spūm ado ptionis. in q̄ clamam' abba p̄. Et sic ꝑ hanc filij excel si oēs bñtes eā filiatōem ꝛ p̄ amat vos talibꝫ donis re munerādo. Et vos diligitis cū qm̄ ꝓior dilexit vos.

De filiatōe humana. ℸ. III.

dic spūsscūs ps. iij. Filij boiꝝ vsq̄ q̄ gui cor. ꝛ ē triplex
Filiatio spūalis.
Filiatio legalis
Filiatio naturalis.

Filiatio spiritualis. ℸ. IIII.

q̃ fit p hoīes etiã tripl'r ꝓtrahit.z distinguẽda videt.qz et sacro fit z doctrine ꝑbo extimatõe seu moꝛ exẽplo.
In sacro ei baptismi ꝯfirmatõis.ut q̃ baptizat seu ꝯfir mat est filꝰ spũal'ei⁹ q̃ baptizat vl' ꝯfirmat. ac etiã ei⁹ qui tenet ad baptismũ vl' ꝯfirmatiõnẽ q̃ ꝺr patrin⁹ .z sicut inter pr̃em z filiã nõ põt ꝯtrahi mr̃imõiũ. sic nec inter patrẽ spũalẽ z filiũ spũalem. Et de hac diffuse. s. c. de ipedimẽto cognatõis spũalis. Sil'r q̃ audit aliquẽ in cõfessiõe sacdos ꝺr pr̃ eius spũal'. z ꝯfirens ꝺr filius ipius. Unꝺ dicit Symach⁹ papa. Oĩes q̃s in pnia su scipim⁹. ita nr̃i spũales sũt filij vt ipi q̃s vel nob suisci pientib⁹ vel sub trine imersionis vocabulo mergentib⁹ vnda sacri baptismat̃ regenerauit. xxx. q. i. oĩes . vbi ẽt ponit̃ quis pena sacdoti cognoscẽti filiã suã spũalem. quã. s. audiuit̃ ꝯfessione. z in duob⁹. c. sequẽtib⁹ ponit̃ tur tal' pnia. xv. vel. xij. annoꝝ. z ei q̃ carnal'r cognouit cõmatrẽ suã. pnia octo annoꝝ imponit̃. xxx. q. iiij. si. pr̃. Hodie tñ sũt be pnie arbitrarie. vt de aliꝫ pctis. Talef q̃ pr̃es spũales q̃ tenẽt hoīes in baptismo cũ ꝓmittũt ꝑ eis credẽ z abrenũciare diabolo z pompis ei⁹ .debẽt operã dare vt cũ filij eoꝝ spũales venerint ad vsum rõ nis. admoneãt eos circa ea q̃ sũt fidei .z bonos moꝛes. et illi debẽt libenter audire. Proũ. i. c. Fili audi disciplinã pr̃is tui. z ne dimittas legẽ mr̃is tue. i. ecclesie. Qui ãt sũt pr̃es ex auditiõe confessionis debent adũtere vt nutriant nõ occidãt filios suos. qꝺ faciũt dũ absoluũt q̃s tur scꝺo pr̃ spũal' alicui⁹ q̃ induxit eũ ad cõuersiõnẽ fi dei vl' bonoꝝ moꝝ ꝑ doctrinã ꝑdicatiõis vl' admonitiõ nis q̃ fit a ꝓlatis. Unꝺ apl's. i. ad Corĩ. iij. c. ait. Et si cẽ enĩ ego vos genui ꝑ euãgeliũ. z ad Gal'. iiij. c. Filioli q̃s uterũ partio donec xp̃s formet̃ ĩ vob. Et Greg. ait de rectorib⁹ ecclie q̃ habẽt popul' z sacmẽta z monitiões ꝑbere. Quis dubitat sacdotes xp̃i regũ ꝓncipũ z oĩm fideliũ pr̃es censeri z mgr̃os. nõne mil' abilis insanie cẽ dinoscit. si filꝰ patrẽ. discipul⁹ mgr̃m sibi conet subiu gare. ꝺt. xcvi. c. q̃s dubitet. Et Anacletꝰ papa inq̃t. sñia chã filij noe dãnauit. q̃ suoꝝ ꝓpositoꝝ vel doctoꝝ cl'paz ꝑdunt. ceu chã q̃ verẽda pr̃is nõ operuit. sed ridẽs mõ strauit. Beñ. ix. c. z. ij. q. vij. c. sñia. Significat enĩ cham. i. doctoꝝ z ꝓlatoꝝ. z hi pr̃es etiã ꝺbẽt cauere. i. ꝓlati z ꝑ dicatores. ne q̃s gignũt ꝑbo occidãt malox opex exem plo. sicut ĩ figura illa. mulier que ꝓtẽdebat coram Salomone. q̃ filꝰ eius viueret q̃ tñ nocte dormiendo cuz ipõsserat. iij. Reg. iij. Exẽplo z imitatõe ꝺr q̃s filꝰ alicuius q̃. i. imitat opa ei⁹. vt enĩ dicit Gracia. de pe. di. i. cui⁹ opa q̃sq̃ facẽ. ei⁹ filꝰ cẽ cõprobat. Unꝺ etiã zache⁹ publicanus ꝓuers⁹ ad pnias. ꝺr filꝰ abrae. Lu. xix. Et Hiero. dic. Nõ sũt filij sanctoꝝ q̃ tenẽt loca eoꝝ. iz q̃ exercent opa eoꝝ. ꝺt. xl. nõ ẽ stẽ ecõtra xp̃s ait iudeis. vos ex pr̃e diabolo est̃. i. ꝑ imitatoꝛ. Jo. viij. Et Amb. Oĩes q̃ dicũt mẽdacia filij sũt diaboli. xxij. q. v. cauete. qz ipe ẽ mẽdax z pr̃ ei⁹. i. mendacij. sic z custodes saul' dormientis dicũt filij mort̃. i. Re. xxvi. qz faciebãt opa digna morte neglient custodientes regẽ. z xp̃s ꝺr filꝰ ꝺi. Esa. v qz faciebat opa misẽdie vel spũsseti. Sicut q̃libet q̃rit habere bonũ patrẽ z bonorabilẽ ita q̃libet ꝺbet bonos et virtuosos imitari. nõ malos. z tales filij excelsi oĩs.

De filiatione legali .§. V.

dicit Inf eos q̃ natura. z eos q̃ adoptõe sũt filij. venerã de leges romane nõ ꝓmittunt esse mr̃imoniũ. xxx. q. iij. ita diligere. De b tñ quõ ipediat mr̃imoniũ tal' filiatõ vide sup. c. de cognatõe legali. z ꝑ etiam ista filiatio legalis triplex assignari.

Primo p legẽ mosayc.
Secũdo p legem canonicã.
Tertio p legem imperiatam.
In veteri lege mãdauit dñs Deut. xxv. q⁹ vir accepta vxore si moriebat sine liberis ꝓpinquior ei⁹ german⁹ vl' alꝰ deberet relictã illã mulierẽ accipe sibi ĩ vxorẽ ad suscitandũ semẽ frr̃i suo. Unꝰ ꝓmus filꝰ q̃ ei nascebat ex illa dicebat filius defũcti fm legẽ. q̃uis aliũ pr̃em naturalẽ hẽret. q̃ sz eũ genuerat. q̃ tñ lex hodie seruari nõ põt. In lege canonica ex̃ de. pba. c. in pũcta. qꝺ tñ trahitur ex autẽtica. q̃ ingresso religionẽ. i. pfesso monasterĩũ habet loco filij fictõe iuris. vñ cũ moritꝰ siue ciuilꝰ ꝑ pfessionẽ. siue naturalꝰ ꝑ aĩe a corpe sepationẽ. nõ ꝺr mori sine filijs. ꝓpter qꝺ si hereditas vl' legatũ fuerit illi ꝺmissa cũ substitutõe. vt ĩ casu q̃ moreret sine liberis. hereditas illa l'legatũ deuoluerẽt ad aliũ. euanescit substitutio. qz nõ ĩtelligit mori sine filijs. cũ in b casu monasterĩũ habet loco filij. qꝺ mõasterĩũ nõ moritꝰ. De b infra in titulo ꝺ. decedentib⁹. ca. de testamentis. Per legẽ aũt ciuilẽ vl' ĩperialẽ ẽ introducta filiatio. q̃ dicit adoptio vel arrogatio. Circa qꝺ tria videnda sunt. ti. iz. c.
Primo quid sit z quõ fiat.
Secũdo q̃s possit vl' nõ põt talẽ filiationẽ facere.
Tertio quis sit effectus eius.

Et q̃ntũ ad primũ sic diffinit̃ Adoptio ẽ extinctꝰ ꝑsone ĩ filiũ vl' neporẽ. siue deinceps assumptio legitima. qz. s. ꝑ adoptiõem q̃ filꝰ nõ ẽ habet ꝑ filio. Et hmõi sũt due spẽs. Una ꝺr arrogatio. z ẽ q̃n ille q̃ nõ hz pr̃cz. seu etiã q̃ emãcipatꝰ ẽ trãsit cũ reb⁹ suis ĩ ptatẽ arrogantis et hz fieri auctoritate ꝓncipis. Alia spẽs ẽ q̃ vocat̃ communi noĩe. s. adoptio. cũ scz adoptat̃ q̃ ei⁹ potestate pr̃is nec trãsit in potestatẽ adoptãtis. z b fit ꝑ rescriptum magistratus. ff. e. l. ij. z. l. si. pr̃i. Q. ãt alijs ĩ domo ꝑ se l'cora bominib⁹ alijs. aliquẽ recipit ĩ filiũ vl' filiã nulla ẽ adoptio. C. de. pba. l. nonull. z ex̃ de cogna. le. c. i. in glo. vex. qꝺ ei ꝓmittit fuare ꝺz. cũ ex nuda ꝓmissione oriat̃ actõ fm canones. vt. xij. q. ij. q̃cũq̃. ij. z. xxij. q. v. iuramenti. Q. ãt dictũ ẽ supra ĩ diffinitõe. q̃ ẽ assumptio ꝑsone extranee. ĩtelligit q̃. s. nõ ẽ ĩ ptate adoptãtis. q̃uis alis cẽt ꝓsanguine⁹. nã nepos ꝑt adoptari ĩ filiũ. Sumit̃ ẽt aliquã do adoptio large. put cõphendit arrogatiõem. Alliq̃n stricte. put distinguit̃ ꝯ ea. z tũc differt ab ea vt dictũ ẽ Quãtũ ad secũdũ sciendũ q̃ ꝑt adoptare pr̃ familias. q̃ sui iuris ẽ. z q̃ generare pñt. q̃ enĩ generare ñ pñt si b ẽ ꝓpter ipedimẽtũ naturale ñ potẽrũt adoptare. iz si b ẽ ꝓpter ipedimẽtũ accidẽtale. vt spado siue bello castratꝰ pñt. ff. e. l. Jtẽ ñ ꝑt adoptare mior. lx. ãnis . nisi iusta cã intercedente. ff. e. l. si pr̃. Jtẽ ml'r adoptare ñ ꝑt nisi ex rescripto ꝓncipis ĩ solatiũ liberoꝝ amissoꝝ ĩ bello. C. e. l. ml'ierẽ. Adoptari ãt ꝑt q̃libz tã masculꝰ q̃s femĩa. dum mõ mior sit pr̃e adoptãte q⁹ ei⁹ filꝰ natural'ẽ posset. ff. e. l. adoptio. Adoptat̃ ãt pñs z volũtarꝰ tñ. vt. ff. e. l. neq; absens. Quãtũ ad tertiũ effectꝰ adoptiõnis ẽ vt bẽat ꝑ osa vt filꝰ ei⁹ q̃ ẽ adoptatꝰ. ita vt ab intestato succedat. C. e. l. fi. Jtẽ si sit arrogatꝰ eꝰ filij z nepotes trãsiũt ĩ ptatẽ arrogãtis sec⁹ si solũ adoptat̃. Jtẽ arrogator tenet dimittere arrogato q̃rtã pr̃e oĩm bonoꝝ q̃ hz z b siue ĩ testamẽto siue velit eũ emãcipare iz adoptator nil tenetur reliq̃re filio adoptiuo nisi velit. C. e. l. i. z. ij. Sz abi testato succedit ẽt odoptiꝰ adoptãti. ric. ĩ. iij. z tho. ibi. d. 42. q. 4

De filiatiõe naturali .§. VI

De qua ꝺr Bess. iij. Adã cognouit Euã vxorẽ suã z genuit Cayn. z postea abel. Et hec est triplex.
Filiatio legitima.
Filiatio illegitima.
Filiatio legitimata

Filiatio legitima ē q̄ q̄s ex legitimo mr̄imonio.i. vxore suscipit filiū. vt pater ī genealogia xp̄i. Matth.i. vbi dr̄ Abraā genuit Isaac filiū ex Sara vxore sua. z Isaac iacob filiū ex rebecca vxore sua ⁊c. Verū nō solū qui generank ab aliquo dicūt filij eius. sz etiā nepotes z oēs descendentes ab eo. Vñ p̄es dicūtur filij adā. Eccl.xl. Graue iugū sup filios adā a die exitus ꝺ vētre mr̄is sue in diē. Et ex hoc xp̄s dr̄ filius dauid ī euāgelijs. q̄ descēdit a dauid fm corpalem subam. quā traxit de virgine sine virili semine. Q. aūt dicak ioseph pr̄ eius. Luc.ij. Ego z pater tuus. i. ioseph q̄rebam⁹ ⁊c. dicūt ꝙq̄ nutritius eius vt dicit. Origenes. vl sic a vulgo extimabat. Unde iudei z pharisei vilipēdentes eū dicebant. Nōne hic est fabri filius. s. Joseph. Matth.xiij. Et de his dr̄ Eccl. vij.ca. Filij sūt tibi eruditi illos Illegitimus ē q̄ natus nō est de legitimo mr̄imonio sz p fornicatōz. adulterium. siue incestū. Et q̄ nascunk ex cōcubinis indubitato effectu reprehensibilis. nō aūt ex meretricibz z scortis. hi illegitimi succedūt parētibz ab intestato cū mr̄ibz suis ī duabz vnciis. i. sexta p̄te. vt dicit Pe. de pa. in nij. Dicunk aūt illegitimi q̄ ꝓtra legē mr̄imonij nati sūt. Nati aūt p adulteriū vel incestū dicunk spurij z ī nullo succedūt. z dicūtur etiā unnaturales q̄ naturalē rō talē copulā dānat. Qui aūt nascūtur de mr̄imonio sz celebrato diuortio q̄ ad thorū p religionē vl ordinis sacri susceptionē. sicut accidit sancto Benebaldo q̄ faciēs eps laudonēsis visitans vxorē suā neptē sancti Remigij factā sactimonialem instigante diabolo cognouit eā. z ꝓpterea pepit filiū quē vocauit latronē. q̄ postea ob sanctitatē p⁹ mortē pris factus ē ibi eps. Utrū tal filij censend⁹ sūt illegitimi sūt opiniones. Aliq̄ dicūt legitimū esse q̄ ad spūalia nō quo ad ciuilia. Sz dicit Pe. idē. q̄ potest dici q̄ sit legitim⁹ simpl'r. q̄ de legitimo mr̄imonio. Tales illegitimi cōik sūt malozū moz. vt dr̄. Sap.iij. z di.lvi. c. si gens anglorz. z ab honoribz z dignitatibz ciuilib⁹ et eccl'iasticis ac ordine repellunk. di.lvi. in p̄n. Uex vt ait Aug. Undecūq̄ nascūtur hoīes si parentū vicia nō sequātur honesti z salui erūt. Et Job. chryso. Ex meretrice nat⁹ z adultera. si ꝓpria auctoritate decoret parentū suoz nō dedecoret ob probrijs. di. lvi. Nunq̄ Legitimat⁹ ē q̄ natus illegitim⁹ p modū datū a lege fit legitim⁹. de q̄ videndū infra. De oīibz his exceptis filijs diaboli. q̄ sz unirank malicia ei⁹ dici pōt illud. Dij estis p gloriā pticipatā z filij excelsi oēs p gr̄am cōmunicatā ex po vnico z dei p̄mo filio noīato. vt sit ipe primogenit⁹ in m'ltis fribz. i. principal z maxim⁹ dignitate

De legitimatione illegitimoz. Capitulū.xxvij.

De legitimatione illegitimoz. Nota fm Pe. de pa. i. iiij. di. xli. q. iij. Primo de legitimatiōe q̄ fit seu instituta est p ius ciuile. Sciendū igit q̄ quātū ad legitimatōz iuris tres sunt cōclusiones.

Prima de legitimatōe. ℣. I.

iuris ciuilis in sex casibz. Prim⁹ mod⁹ fm iura ciuilia est q̄n p̄ filiū naturalem ex ꝓcubina susceptum tradit curie ciuitatis sue vel curie metropolitane. z fit officialis in ea q̄ fit p honorē curie. Secūd⁹ ē q̄n p̄ filiā naturalē iūgit officiali curie sue ciuitatis vl metropolitane. Tert⁹ ē q̄n filius naturalis offert seipz deficiēte. ple legitimā alis nō liceret se offerre. q̄uis p̄ liceret offerre ipm.

Quartus ē deficiēte. ple legitima p̄ cū ꝓcubina offert p eo legitimando p̄ces ꝓncipis princeps eas admittat Quint⁹ est q̄n p̄ in suo testamēto solēniter facto cū vocat naturalē legitimū. Sext⁹ est si p̄ in instrumēto publico vel ꝓpria manu ꝓfecto habēte sōscriptiōem trium testiū fidedignoz. dixerit cū filiū legitimū. z h̄ casu si in h̄ pater testimoniū phibuit vni ex filijs naturalibz sufficit ad legitimatiōez. Et de his habenk expresse iura ciuilia in varijs locis. Sed istud nō tenet hodie ꝓpter duo ꝓmo q̄ non sūt leges canonisate. In rebz enī non ecclesiasticis nec spūalibz ligāt leges imperatoz nisi sint p papā reprobate. als nō. q̄ leges nō decignankt sacros canones imitari. sed ī ecclesiasticis z spūalibz nō habēt efficaciā nisi sint p canones approbate. cuius alias sint rationabiles z honeste. sicut in rebz eccl'ie nō alienādis De hereticis nulle leges valent. nisi inquantum sunt per canones approbate. etiam si non essent specialiter reprobate. vnde cum causa matrimonialis z legitimationis sit eccl'iastica. nec incidenk etiā pineat ad iudicius secularē. Ergo q̄quid de legitimatiōe leges cauēt non valet nisi in quātū ē p papā approbatū. Nō sūt aūt alij cubi illi sex modi p canones approbati. ymo illi modi recesserūt ab aula. q̄ nec in curijs imperatoz nec ciuitatuz nec p̄ncipū tenēt. Nā visū ē q̄ in spurijs de domo regis volebat rex habere successionē sicut ī alijs. q̄ ꝓpter dedicationē curie imperatoris ñ reputat eos legitimos.

Secunda conclusio. ℣. II.

est de legitimatōe ꝓpria iuris q̄ ē p ingressum religiōis q̄ eos legitimat q̄tū ad oēs ordines z nullā dignitatē ꝓprie dictā. vt q̄ sit p̄lat⁹ p electionē. de fi. p̄sby. c.i. Nā curā aīarū iure ordinario siue p electionē siue p̄cōmissionē habere nō pōt Et q̄ alij dicunt. q̄ cū spurio religioso eps dispensare possit ad curā z abbatiā nō legi. Sil'r q̄ possit ex h̄ succedere. vel'ordo p eo q̄ succederet si ipe esset legitim⁹. C. de fa. san. ec. l. deo nobis. nō legi nec credo q̄ h̄ est stricti iuris. Vñ si est legitimat⁹ q̄ ad ordines. nō ꝓpter h̄ quo ad successionē. Intelligit aūt ingressus cū effectu. s. p̄fessionē tacitā vt expressam.

Tertia conclusio est. ℣. III.

de legitimatōe cōi iure canonico vl ciuili. vnde ē terti⁹ modus vtriusq̄ iuris q̄n ꝓcubina ex qua nati sūt filij prius ducim⁹ in mr̄imoniū. p sequēs enī mr̄imonium. filij ꝓus suscepti ex illa fūt legitimi quo ad oīa si tē pore ꝓceptionis poterat esse vxor legitima. cuius alias meretrix cōis siue mediate siue immediate ducta fuerit aliter nūq̄. Ubi vertit q̄stio dñicalis Bartholomei. supposito q̄ ꝓmogenit⁹ legitim⁹ debeat habere regnū. q̄s debeat h̄re. an ꝓmogenit⁹ nat⁹ ex ꝓcubina aī mortē ducta in ꝓiugiū. an secūdo genit⁹ semp legitim⁹. z q̄uis multa dicta sint p z ꝓtra. tū istud videt verū. q̄ si ius ꝓmogenite si tale q̄ cedat aī mortē p̄ris. vt quia post mortē trāsmittat ius succedēdi in regno p̄ris ad nepotes. excluso secūdo genito. tūc nō sufficit cōcurrere ante mortez ꝓmogenitur̄ z legitimitatē. nisi istud ius nascēdo acquirat Vñ cū secūdo genit⁹ nascendo h̄ ius acquisierit. q̄ aī se alū legitimū nō habuit. legitimatio cōsequēs legitimū ius q̄sitū nō tollit. Si aūt ius ꝓmogenite ē talis nature q̄ aī mortē p̄ris nō cedit. q̄ rpe mortis verū ē dicere istum primogenitū z legitimū vt detur q̄ debet p̄ferri.

Quātum ad tertiū. ℣. III.

de legitimatōe hoīs sūt tres ꝓclusiones. Pria de legitimatione cp̄i. z quidē q̄tū ad cp̄m certū est q̄ pōt legitimare q̄ ad minores ordines. z simplicia bñficia. i. q̄ nō sūt cure aīaz nec dignitatis. de fi. p̄sby. c.i. Hoc aūt intelligendū ē de subditis. q̄a non subditū nemo pōt solvere nec absoluere sic nec ligare. Vñ cū legitimare sit a pena iuris absoluere null⁹ pōt nō subditū legitimare. ꝓpter q̄ nō subdito spurio eps nō pōt dare bñficium.

nec minor ordinũ execution̄e nisi ꝑus a suo ep̄o fuerit legitimat⁹. qõ si factũ fuit tũc ꝑt a q̄cũq; bñficiari seu ordiari cũ lr̄is dimissoriis: sic̄ r legitim⁹ Uũ si ep̄s scie ter subdito suo illegitimo ꝛferat ordies vel bñficiũ. eo ipso dispẽsare vid̄r. Nulli ãt plat⁹ papa inferior ꝑt legitimare ad succession̄e hereditat̄: qr nõ ẽ ei ꝑmissus qr canõici maxĩe cathedraliũ eccliaꝝ i iudices ipetrãt fut opiniões .tñ eoipso q canõici sũt: i iudices sic̄ r ceteri impetrari pñt. qr ñ dz cui qõ mal⁹ ẽ lz: qõ min⁹ ẽ

Scda cõclusio ℣.V.

est õ legitimatõe pape: qr papa. certũ ẽ q ad oẽm ordinẽ bñficiũ r dignitatẽ eccliasticã legitimare ꝑt. qr ad hoc legitimare nõ ẽ aliud q̄ ipedimẽta iur̄ canõici amouẽ sibi: r a penis canonũ q̄b⁹ legat⁹ ẽ ipe soluẽ. lz papa ꝑt ab oi pena canõis absoluẽ r omne ipedimẽtũ posit⁹ tuũ amouẽ. ℊ ꝛc. Papa ℊ legitimat r ad act⁹ secl̄ares r ad act⁹ spũales. r ad successiõz hereditariã in ẽra sibi subdita. Sz vtr̄z hec legitimatio valeat q̄ ad successiones in terr̄ pape nõ subdit̄ dubiũ ẽ. Quidã enĩ dicũt q exp̄ aliq̄s legitimat⁹ a papa i spũalib⁹ vid̄r legitimat⁹ ꝙ ꝛsequntiã quidã r in tpalib⁹ ne sit absurdũ r q̄ monstruosũ vt legitimat⁹ ad spũalia: illegitimat⁹ ad tpalia censeat. mlta enĩ ꝙ ꝛsequntiã obtinẽt Et hãc opi. tenet Goff. in suma r ꝛcor. cũ ullo. c. per venerabilẽ. Alij dicũt q in ẽris ñ subdit̄ tpali iurisdictõi pape. legitimatio fcã ꝙ eũ nõ valz q̄ ad successiõz q̄ cẽt ꝑiudicial legitimatio heredi. lz valeat q̄ ad act⁹ spũales i dignitates secl̄ares. Et b̄ tenuit de facto i regno frãcie. qr ꝓiogenitus comitisse flãdrie legitimat⁹ ꝙ papã ñ successit i comitatu. lz ali⁹ minor q̄ erat legitim⁹. Uer⁹ ãt vid̄r q i terra eccie nõ subdita tpal̄r: papa ꝑt legitimare q̄ntũ ad officia publica: i q̄b⁹ nisi pat ꝑiudiciũ. vt qr sit tut⁹ dex ordiari⁹ l̄ delegat⁹. ad qõ ñ req̄rit q sit dñs tpalũ cũ b̄ nõ sit alicui ius tpale auferre. Jt etiã q succedat i bõis tpalib⁹ in ẽris laicoz: nõ sibi subiect̄: dato q nõ bẽat dñium tpale tale q̄le ipatoz: qr si iste nõ pdit successionẽ nisi q b̄ q ẽ illegitim⁹. r illegitimatus ẽ positiua r bũana. vt qr penes eu⁹ ꝓxerũt in gdu ꝙ solũ statutũ eccie. phibitoz vl̄ alio ipedimẽto pure positiuo: et ist̄ ẽ mere canõicũ: qr ius ciuile nõ ꝑt facẽ psonas inabiles ad mr̄imoniũ. lz oẽ ipedimẽtũ a iure canõico impositũ papa ꝑt amouere. ℊ ꝛc. Si dicat q papa põt amouẽ a ꝓncipio nõ ex post facto: dicẽdũ q imo nõ: q ipse faciat q fuit nat⁹ de legitimo mr̄imõio q nõ fuit: lz qr nõ repellit a successiõe nisi q b̄ q cẽset illegitim⁹ il le ꝛditor legi q̄ iudicat eũ illegitimũ ꝑt eũ iudicare legitimũ. Si ãt sit illegitim⁹ lege diuĩa vl̄ naturali. idẽ est q id q̄d tactũ ẽ mõ: qr cũ ñ ꝑuẽt q b̄ q nat⁹ illegitime qr tũc a q̄cũq; legitimat⁹ ꝓuarẽt. lz q b̄ q nũc iudicat illegitim⁹ eccia cui⁹ ẽ iudicare. an sit illegitim⁹ etiã ad b̄ q succedat tpa ꝑt eũ facẽ bñ. p legitimo. si aliq̄s hoc possit facẽ. nõ q q̄cũq; ꝑt iudicare de legitimitate possit legitimare. Sz supposito q aliq̄s legitimare possit: q nõ possit de legitimitate cogn̄oscere. r iura punientia illegitimitatẽ tollere. ꝑt eã efficere. b ãt intelligẽdũ ẽ respectu iur̄ q̄rẽdi. vt qñ fil⁹ legitimat⁹ p̄re viuẽte. qñ etiã ꝛstat de mẽte pape. q exp̄mit q̄si ad successionẽ. alias r ad oia ips legitimat⁹ restituit ñ si exp̄mat aliq̄ ad q legitimat⁹ nõ ꝓpt b ad alia intelligit legitimare nisi quũ sunt mĩora. r nõ sũt i alt⁹ ꝓiudiciũ: sic si legitimat ad dignitates. r q ꝛnõs q possit eẽ ꝛfuat⁹. l hmõi: ꝛsnõ ꝓpt b q pentib⁹ succedat: eciã si simpl̄r r q ad oia legitimaret nisi successiõz exp̄meret. adhuc ītelligẽt saluo iure alt̄⁹. r q ꝛnõs ñ extẽderet ad successiõz Si ãt q̄rat de iure q̄sito vt puta de legitimãdo filiũ p⁹ mortẽ p̄ris ad succedẽdũ illi q̄n legitimis eã ius q̄situm. aliud ẽ q b̄ obstat ñ solũ ipedimẽtũ iur̄ positiui dicẽt ipm ñ debẽ succedere. lz ipedimẽtũ iur̄ natal̄ dicẽt rẽ iuste q̄sita si ne culpa r fco suo debere pdere q̄d nõ ꝑt facẽ papa nisi sit dñs tempalium in casu in q̄ princeps hoc posset.

Tertia cõclusio ẽ de .℣.VI

legitimatõe p̄ncipis secl̄ar̄. Ubi de p̄ncipe secl̄ari ẽ sciendũ: q nõ ꝑt legitimare ad aliq̄d spũale. nec plꝰ tollẽ vinclz illegitimitat̄ q̄ ad spũalia: q̄z absoluẽ ab excõicatiõe: qr ñ ꝑt directe amouẽ ipedimẽtũ eccliasticũ nisi iudex eccliasticꝰ: ꝑt tñ legitimare oẽz suũ subditũ q̄cũq; in tpalib⁹ nõ bz supiorẽ tñz tpalẽ: siue sit ipator si ue rex frãcie siue ali⁹: qr exq̄ in tpalib⁹ ñ bz supiorẽ respectu tpaliũ: ꝑt ipe pẽas tpales suoz sbditoz statuẽ vel destituere sic vult. nec ali⁹ eis ñ supior ꝑt subditz i ponere pẽas nisi inq̄ntũ approbat fim illõ. Tu q̄s es q iudicas alienũ fuũ. Si ℊ lex ciuil' dicẽ spuriũ nõ succedere l' iudicare: nõ ligat spuriũ frãcie nisi inq̄ntũ placet regi frãcie. Uñ q̄ntũ ad b̄ ꝑt legitimare. i. q̄ntũ ad hãc penã ñ iputaret illegitimitatẽ r b̄ simpl̄r respcũ iur̄ q rẽdi l' ꝑt vnitatẽ dominij lz ñ respcũ iur̄ ciã acq̄siti. Rõz.14.

De legitimatione .℣.VII.

quõ fieri possit ꝙ papã: ipatorẽ vl̄ alios. Bern̄. sup. c. q venerabilẽ. ex q̄ ff. sint le. notat⁹ p An. de bu. sic sũmatim de papa loq̄ndo de legitimatõe q̄ fit ꝙ eũ aut fit b̄ circa ꝓlẽ futurã aut circa ꝓlẽ illegitime natã. Et circa ꝓ lẽ futurã ꝑt legitimare r i terr̄ eccl'ie r i terr̄ ipery. r general̄r valz remouẽdo aliq̄ẽ gdũ ꝙsãguitat̄ vl̄ affinitat̄: de bis q̄ st̄ õ iure positio. sic̄ Greg. ix. remouit q̄ntũ r septũ gdũ generat̄. vt ex̄ de ꝙsang. r affi. nõ dz. vel dispẽsando ꝑticularit cũ aliq̄b⁹ vt ꝛbãt in ẽris vl̄ q̄rto gdu attinẽtes. r sic legitimare dr q̄ ad ꝓlẽ futurã vt bẽant legitimi q̄ ali⁹ cẽnt illegitimi: r i spũalib⁹ r tpalib⁹ simpl̄r tales erũt legitimi. Jn gdib⁹ ãut q̄ sunt de iure diuino vel nãli. papa ꝙ hũc modũ legitimare ñ posit. Loq̄ndo ãt de ꝓle illegitime nata. tũc aut b̄ ẽ faciendo ꝓstitutõz vl̄ legẽ factã ab ipatore ꝙfirmãdo vt nati de soluto r soluta: si tales genitores ꝙbãt matrimonium legitime filij qui ꝓius erant illegitimi sint et intelligantur esse legitimi. et certum est q potest vbiq; et sic fuaꝝ. Aut q illegitimo existẽti ꝛcedit iura legitimatois. et i spũalib⁹ q̄dẽ ꝑt papa tles legitimare vbi q̄. s. etiã i terr̄ ipery: puta vt possint ꝓmoueri ad ordies ꝛdignitates eccliasticas. In tpalib⁹ ãt. s. q̄ ad successiõz hereditariã r honores. r subdistingue. Aut papa legitimat i terr̄ sibi sbiect̄: r tũc ꝑt. Aut i terr̄ impery: r tũc si legitimat sibi supposituũ vl̄ de ꝓxio supponẽdũ. puta clericũ factũ vel de ꝓxio clericãdũ. r tũc legitimãdo simpl̄r ītelligit legitimat⁹ etiã i tpalib⁹. Si legitimat laicũ remanẽtẽ: q̄ ipatorẽ recogn̄sat i supiorẽ. tũc nõ ꝑt sine ꝙsensu ipatoz q̄ pẽst illi. Et istã opi. tenet Bar. in l. q. puintiã. C. de nup. scz q in terris impery papa nõ possit in temporalib⁹ legitimare.

De ipatore certũ .℣.VIII.

est q nõ ꝑt legitimare sup. ple fuka. qr ñ ꝑt tollẽ ꝙ legẽ suã gd⁹ ꝙsanguitat̄ l' affinitat̄: nec dispẽsare in gdib⁹ ꝙsanguitat̄ r affinitat̄. qr ñ bz disponẽ de mr̄imonio Et si sup b̄ cõderet legẽ nil̄ valeret tal' legitimatio: nisi eccia approbaret q nati ex fornicatiõe bẽant legitimi si postea gẽitores ꝙbũt iuste mr̄imoniũ. Jnsup. in ẽris suis r mlto magis terr̄ eccie nõ ꝑt ipator legitimare i spũalib⁹. vt scz ꝓmoueri possint ad ordies. Sz legitimat⁹ simpl̄r ab ipatore: vl̄ ab eo q̄ bz hãc auctẽ legiti

mãdi ab ipso id̃iget dispẽsatõe pape si vult ad oẽs ordines vt bñficia curata t dignitates ꝓmoueri. In tpa liby ãt vt ī successiõibꝫ t honoꝛibꝫ seculi ꝑt legitimare in terꝛ suis ꝫ ñ in ẽris eccl̃ie: qꝛ absurdũ ẽ dicẽ q ipa/ toꝛ hẽt matoꝛẽ ptãtẽ in ẽris eccl̃ie q̃s papa in terꝛ ipꝰ. Sint ḡ ꝓtenti termis eiꝰ. Et hec pcedũt de impatoꝛe tã coꝛonato ꝫ de ñ coꝛõato magꝭ dubitaꝝ. Dic̃ tn Ja. ð are. t Jo. an. in spe. in ti. de reseri. Et idẽ ẽ de his q̃ bñt ptãtẽ legitimandi ab ipatoꝛe: qꝛ pñt ī casibꝫ ī q̃bꝫ ille ꝑt fm ꝙba ꝓulegꝰ. Uñ vbi ille ñ ꝑt nec illi pñt cũ ba beãt auẽtẽ ab eo. Dic̃ etiã An. de bu. q̃ hñtes ptãtez a papa vel ab ipatoꝛe legitimãdi nõ pñt legitimare ad ꝓiudiciũ alt̃ꝰ. qꝛ tales ꝓcessiões intelligũt sine aliorũ ꝓiudicio: vt de of. dele. c. sup eo. t de ꝓuil. c. pastoꝛalis.

De solẽnitate legitimatiõis dic̃ An. de bu. q̃ optꝫ q̃ illegitimꝰ ipetrãs exꝑmat q̃litatẽ illegitimatiõis. sꝫ an sit spuriꝰ vl incestuosus. qꝛ difficili⁹ dilpẽsaꝝ cum spurio vel icestuoso q̃s cũ natali tm̃. Uñ t Jo. an. ispe. dic̃. q̃ si q̃s dic̃ spuriũ ipetrãdo legitimatoꝛez. si iste est spuriꝰ duplicatꝰ vt qꝛ exꝑoꝛato t ꝛoꝛata cũ al's ñ va leat ipetratio si b̃ nõ exꝑmaꝝ ꝫ reputaꝝ subꝛepticia. in cle. Illa. co. ti. zõ fi. ꝑt c. fi. Itẽ cũ q̃rit an ī legitimatõe aliꝰ debeãt citari illi in q̃z ꝓiudiciũ fit: seu q̃bꝫ ꝓiudi caꝝ. An. de bu. distiguit. qꝛ aliq̃n legitimatio fit ī vita pris. t tũc ꝑt disponẽ de hẽditate qõ vlt ad ꝓiudiciũ sperãt hereditatẽ. t vꝫ tal legitimatio nõ vocata gte. Sꝫ exigit̃ q̃ ī ipa legitimatõe fiat mẽtio agnatoꝝ nec sufficeret ꝓmũ cũ scõo. Si ꝙo fiat legitimatio ad istã tiã filij t intuitu pris. t satꝫ ꝑt dici q̃ ñ req̃raꝝ eoꝝ al/ sensus. etiã si illi legitimi cẽnt ꝓfratres. Dic̃ tn idẽ an. q̃ nõ valeret legitimatio nisi apperet pr̃icipẽ certifica/ tũ q̃ alios liberos ipse hẽt: qꝛ ista est cã inductiua. facti liꝰ ad ꝓcedendũ legitimatoꝝ co. s. q̃ nõ hzalios liberos ꝫ fcã exꝑssiõe bñ valeret hec ipetratio. Idẽ sꝫ q̃ si nõ fieret mẽtio de agnatꝭ nõ valeret ipetratio. tenuit Jo. an. in addi. spe. Req̃rit etiã assensus ipi⁹ pris a princi pio: vel exꝑost facto. Si ãt fiat legitimatio pꝰ mortẽ pris de cui⁹ successiõe agit̃. t tũc ẽ dubiũ an legitimatõ illa rtrotrahaꝝ: t si rtrotrahaꝝ vtꝫ tollat ius alti q̃situ medio tpe. Et dic̃ ipse An. q̃ si fiat q̃ ꝙba nõ restricti/ ua legitimatio: vt dicẽdo: ꝓterim̃ tibi legitimatoꝝ. tũc legitimatio retro ñ trahit̃. Si ãt fiat q̃ ꝙba restrictiua vt dicẽdo. integram̃ te ad oĩa ꝑmeua nature: ac si legi time natꝰ esses q̃ sic fieri ꝺz q̃n vult totaliꝫ integre ipse legitimãs: t tũc legitimatio retrotrahit̃. Sꝫ vtꝫ sic retro trahaꝝ q̃ tollat ius alteri medio tpe acq̃sitũ sꝛ opinio/ nes. Quidã dicũt q̃ sic. Bar. tenet ꝓriũ in. l. gall⁹. ff. ð libe. et post. Et b̃ si aliq̃d sibi. s. legitimato specificet̃ re/ stitutũ. t istã opi. vt verã approbat ipse An. ad b̃ ð re scrip. c. q̃uis. li. vi. Et istã sniam tenet Jo. an. in addi. spe. Et dic̃ ipse An. q̃ tenẽdo q̃ ipsa legitimatio retro/ trahaꝝ ad ꝓiudiciũ illi⁹ cui tã acq̃sita erat hẽditas. tũc distiguẽdũ. qꝛ aut filiꝰ legitimare se feĉ ex tacita volu/ tate pris q̃ declarauit ipm velle succedẽ in testõ. t tũc nõ exigit̃ q̃ illi vocent̃ q̃bꝫ ꝓiudicaꝝ. aut nõ appet illõ et tũc dic̃ q̃ exigit̃ q̃ citent̃ illi q̃bꝫ ꝓiudicaꝝ. immo ex/ igit̃ coꝛ ꝓsenſ. Allegar. C. de nat. resti. l penul. Et hec vera nisi b̃ appareat de exꝑssa volũtate ꝓncipis: q̃ vo luerit ꝓiudicare alĩs in hereditate. fꝫ si nõ exꝑmat ali ud de iure alteri acq̃sito. valet legitimatio: sed nõ ad ꝓ tudiciũ eius: de cui⁹ ꝓiudicio agit̃. et hec vera de legiti matiõe quã facit ī terris suis. Si ãt alubi legitimaret nõ possꝫ etiã citaris illis q̃bꝫ ius ẽ q̃sitũ nisi ipsi ꝓsen tiãt. Sciendũ etiã q̃ legitimatio peti ꝑt ꝑ ꝓcuratoꝛẽ.

Titul⁹ scõs de statu ꝓtinẽtiũ. vꝫ ꝙginũ t viduaꝝ. De virginitaꝫ possessiõe; dignificatõe t coꝛonatõe.

Capitulum Primum.

Adducent regi vir

ginꝭ: post eã ꝓxĩe eiꝰ offe. ri. Ps. eluꝫ Loquit̃ ps. de eccl̃ia q̃ vtiꝫ ẽ mr̃ t vir go. Mater q̃dẽ oꝫ fideliũ q̃s genuit in baptismo ꝑ fidẽ. Uirgo ꝑ integrita tem mẽtꝭ: t libera a coꝛruptiõe pcãi mortal. Uñ apls ꝙ. Coꝛ. xi. dic̃ ð fidelib⁹. Dispõdi enĩ vos vni viro vir ginẽ castã exhibẽ xpo. Post eã vt filie adducũt ꝙgies regi dño iesu xpo: vt spõso eaꝝ. Uñ t de scis ꝙginib⁹ canit eccl̃ia. Algnũ spõsum ꝙginũ venire adoꝛem⁹ dñz ihm xpm. Pot etiã istð postea referri ad ꝙginẽ mariã que sola mr̃ est t ꝙgo t ꝓmiceria: t specĩm ꝙginũ q̃ vri q̃z possidet aureolã ꝙginitatꝭ: qꝛ si nõ būit a carne pu ginã ꝓꝑ religatiõz vl extinctõz fomitꝭ. ꝓꝑ cui⁹ victoriã sꝫ pugna plena daꝝ aureola. būit tm̃ ab hoste cui⁹ ca/ pur. s. ꝓncipiũ suggestiõis ꝓtriuit sola. Post eã igit̃ vt pr̃icipaliozẽ sequũt̃ ꝙgies alie. t a xpo adducũtur regi. Uidue ãt dicũt̃ ꝓxĩe eiꝰ: qꝛ appropinq̃nt ad castitatẽ virginalẽ: nõ tm̃ ita sũt siles. Tam ꝙgines ãt q̃z vidue ad xpm ꝓueniũt: q̃nimo t boni ꝓiugati. ꝫ adducũtur ad xpm ꝙgies dei gra aduuãte: t ipsis magꝭ laboꝛãti bus ad ꝓfuatõz eiꝰ. Uiduc aũt afferũt cũ aduꝛoto etiã gre: ꝫ ñ tm̃ conatũ exercẽtib⁹: nec tm̃ virgo nec vi dua castitatẽ ꝙture ꝓria fuãt: ꝫ ab illo videlicꝫ dono dei. t ꝛõ dic̃. ad/ ducent̃ t offerent̃. sꝫ ab illo videlicꝫ dono dei. Sꝫ pau/ us de virginibus agendum est.

Dicit aũt virgo quasi ℣. I.

virages. i. repellẽs. vt nõ ꝓmittat se coĝsci carnal'r ab eo. Ille enĩ est modꝰ natal' q̃ amittit ꝙginitas: q̃uis ꝑ alios etiã modos possit amitti. vt dicet̃ vel ꝺz virgo a viroꝛe: fm Tho. qꝛ nõ ẽ exꝑta adustionẽ. i. actũ veneree delectatõis. sic arboꝛ ꝺz viridis: q̃ a caloꝛe nõ desiccaꝝ i folijs. Uel vt dic̃ Fulgẽtiꝰ ad ꝑbã. in li. ð ꝙgitate. Uir go ꝺz q̃si virago. virago ꝺz a viro: vir aũt a ꝛture. Cla ret igit̃ int̃ ceteras eccl̃ie donatõnis illi⁹ ꝓcipuũ mun⁹ spũaꝝ cẽ charismaꝭ: vbi ꝛtus ipsa integritatis ꝑfectio meret̃ vocabolo censeri ꝛtuꝭ. Nec ī eo tm̃ q̃ ꝙginat̃ ire gritatꝭ agnoscim⁹ culmẽ pudicicie ꝓiugal̃ asserim⁹ art mẽ ꝫ sctaꝫ ꝙgitatẽ dici merito potioꝛe distare a ꝓiuga li vita. q̃tũ distãt a bonis melioꝛa: a terrenis celestia, a carne spũs: ab infirmitate ꝛtus. Nec dic̃ dubitam⁹ tm̃ a sctã ꝙgitate carnis t spũs fideliũ ꝓiugatoꝛ liza deo ꝓcessuz distare ꝓcubitũ: q̃tum silitudo pctoꝛ ab imitatõe discernit̃ angeloꝛ. In vno q̃ppe ad trã spũs terrena carnis voluptate deprimit̃. in altero terrẽa ca ro celesti delectatiõe spũs ad celestia subleuaꝝ. Hec Ful gentius. Et in decre. dist. xxx. ca. Dec sep̃sim⁹. ðz: Nos virginitatẽ cũ hũilitate admiramur: et continentiam cum castitate t religionẽ deo acceptissimã dicimus.

Ad laudẽ t cõmẽda ℣. II.

tionẽ virginitatꝭ ait Hiero. ad Eustochiũ. Habeant nu/ ptie tps suũ t titul⁹ mihi ꝙginitatꝭ ī Maria dedicat et xpo. dicat alĩs: audes nuptijs detrahẽ q̃ a dño be nedicte sũt: nõ est detrahẽ nuptijs: cuꝫ ill' virgitas an teferꝝ. Bñent̃ t nupte cũ a ꝙginib⁹ sint fecunde. crescat et mltiplicet̃ ille q̃ impletur⁹ ẽ terrã: tuũ agmẽ in celis Post padisũ t nuditatẽ sint folia auspicãtia ꝓ turginẽ nuptiaꝝ: nubat t nubaꝝ ille q̃ ī sudoze vl⁹ sui cõcoĉt panẽ suũ. cui⁹ ẽra spinas generat et tribulos. c⁹ herba sentib⁹ suffocaꝝ. Meũ semẽ cẽtenaria fruge fecũdũ ẽ. Cõsuãt tũicas q̃ incõsutã desursũz tunicã ꝓduĉrt. q̃s vagit⁹ ðlectat ifantiũ. Eua in padiso ꝙgo fuit. Tua re gio padiꝰ ẽ: fua q̃ nata es. Uirgo nasaꝝ caro de nu/

ptūs. ꝯgo ē mr̄ dñi simplr̄ pura ⁊ sincera: nullo extrin
sec⁹ germine coherēte ⁊ ad sl̄itudiē dei vnitate fecūda
Virgo: flos xp̄s ē dicēs. Ego flos cāpi ⁊c. Cāticoz. ij. c.
Laudo nuptias: ꝛ mihi virgines generāt. Lego ⁊ e spi
nis rosam. de tra aur̄. de concha margaritā. Quid in
uides mr̄: filie tue indignar̄: ꝙ voluit mlier miluꝛ cē ꝛ
regi. grāde tibi bñficiū pstitit. socij dei cē cepisti. aplus
Paul⁹ ꝯgo fuit. Uñ dic: dico ät unnupt; ⁊ viduis. bo⁹
nū est ill'i sic pmanēāt vt ego. i. Coz. vij. Jō aūc dic se
de ꝯgitate pceptū dñi nō hr̄e. qz si ꝯgitas eēt iperata.
nuptie videbāt ablate ⁊ durissimū erat ꝫ nāraz cogē.
angelozq; vitā ab oīb⁹ extorqre. Virgo belias. belue⁹
virgo. Virgines mlte filij ꝓphaz. Dierenias vxozēphi
bet accipe: ⁊ ad quālibz tñ ꝯginē ecclia ultō plamiste
adaptat. vnde adducēt ⁊c. Ubi tria videda sūt de ꝯgi⁹
Primo quō virginitas coronat. (nitate.
Secundo quomodo possideatur.
Tertio quomō ipsa significatur.

Quātū ad primū di⁹. §. III

tit ap'ls. ij. Cbimo. ij. Nō coronabit nisi q̄ legitime cer
taūit. ita certat vt vicat. vt ät canit ecclia mūd⁹ caro de
moia diūsa mouēt plia ꝫ nos. Et q̄ntū ad plūs carnis
sic ñ coronat aurea q̄ ē pmū cēntuale aīe. nisi q̄s habu
erit victoriā de oī vicio carnali. abstinēdo ab eo vel a p
petrato pēitēdo ita ñ coronat aureola ꝯgitat̄ q̄ ē pmi
um accidētale. qō dat ī gl'ia ꝓpt excellētē pugne ex car⁹
nis tēptatōes vicēdo. Quāuis enī ꝯgitas qn.ū ad ei⁹
Tho. ī. 4 dis. 49. q 3. ar. ij. q. 4. ad ꝫm. unitū ⁊ semīariū. i. ī clinatōez nāe alē ūsit a natura. sic et
oīs ꝑt⁹. ⁊ q̄ntū ad materiā remorā q̄ ē ītegritas carnis
⁊ mat̄az ꝓpinquā q̄ ē expletiua venerce voluptat̄. inest
te fm Pe. pc pa. in. uij. di. xxxij. Sz q̄ntū ad ꝓplemētū
accruale vl' bituale: ⁊ sic virgitas nō ē a natūrate vl' a nā
pl⁹ q̄z alie ꝯtutes. nā puer nascēs nō hz actū nec bituz
virgitat̄ pl⁹ q̄z libalitat̄: ꝛ ē sic alie morales p acq̄sitō
nē vl' infusiōz. Nō enī q̄cūq; hz ītegritatē carnis cū ve
nerit ad ānos pubrat̄ si eligat ī carne ī corruptibl'i vi⁹
uere. stati p̄ hz bitū virgitat̄. Sz q̄n cū hz habituali
Ꝓposito freqnt̄ domauerit mor⁹ carnis: ad generat ī eo
bit⁹. sic nec vidua stati mortuo marito hz bitū ꝓtinē⁹
te vidual': ꝛ eligat sic viuē. ꝛ p freqntē domatōz passi
onū cū ꝓposito bitū acq̄rit differētē ab bitu castitat̄ cō
iugal: nō tñ mereī nomē virtut̄ spēalis q̄ nō puēit ad
pfectōz. Est igit̄ bitus ꝓtinētie vidual' bit⁹ differens a
ꝓtinētia ꝓiugali: bñs spēalē rōz boni ⁊ difficultat̄: qz
quibusdā est placitū ⁊ facile ī ꝓiugio viuē caste. qbz ñ
est facile nec placitū viuē: vl' a ꝓiugio abstiere. ꝛ tñ nō
est virt⁹ spēalis: imo castitas ē vna ꝑt⁹ q̄ mīorē hz gdū
in mrīmonio ⁊ pfect⁹ saluat̄ ī viduitate. Silr castitas
ꝓiugal' nō stati innascit̄ icū q̄s eligit ab aliēa abstiere.
q. ꝑ. ar. 3 q. 4. ad pmū ꝛ cū freqnt̄ ab aliena tēptat⁹ eligit ñ acq̄escere: ⁊ sic de
alīs. Et vt dic̄ Tho. ī. uq. di. xlix. In ꝓtinēdo fm aliq̄d
maiorē pugnā sustinēt virgines ⁊ fm q̄d vidue ceteris
paribz. Virgibz enī ꝓcupiaz inflāmat ⁊ expiendi desi
derīū: qō ex q̄dā q̄si curiositate pcedit: q̄ etiā sit vt hō
libēt⁹ videat q̄ nūq; vidit: ⁊ etiā ī eis ꝓcupiam auget
extimatio maioꝛ delectatōis q̄z sit fm veritatē: ⁊ incō⁹
siderato coz incōmodoꝛ q̄ delectationi hmōi augeāt
et adiūguunt. Et q̄ntū ad hz vidue maiorē sustinent pu
gnā. maiorē ät ꝓpt delectatōis mēoriā ⁊ ī diuersis vnū
alteri p̄iudicat fm hoim diūsas dispositōes: qz q̄dam
magꝫ mouēt hz: q̄dā alio. Uniq̄d ät sit de q̄ntitate pu
gne: tñ hz certū qō pfectioꝛ est victoria ꝯginū q̄z vidua
rū. Perfectissimū ei gen⁹ victorie ē ⁊ pulcerrimū nūq;
hosti cessisse. Corona aūt nō debetur pugne: sed victo⁹
rie de pugna. nō ergo coronabit nisi q̄ legitime cer. ⁊c.

Quō in diuersis tē. §. IIII.

poribz hoies diūsimode se habuer̄t ad ꝯgitatē ꝛ uāda:
Pe. de pa. in. uij. di. xxxij. dic ꝙ in statu ī nocētie nō li⁹
cuiss; ꝓtinere vsq; ad sufficiētē mltiplicatōem hūani
gener̄; qz tūc erat p̄ceptū Crescite ⁊ mltiplicami. nec tñ
peccauit adā ꝓtinēdoī padiso. qz modico tēpe fuit ibi.
Sz tho. dic ꝙ p⁹ mltiplicatōz sine pcō potuiss; qs cē Jn. 4. dl.
virgo. Cōtra: qz tūc pferebat ꝯgitati ꝓiugū. qz ha⁹ 33. q. 3. ar.
bebat fecūditatē cū puritate. fuiss; ät ꝫ rōz eligē min⁹ 2. ad. scōz
bonū: ⁊ ipi nō erāt facturi ꝫ rōz: puta tot fuissent ma⁹ et. dis. 49
sculi q̄t femīe: vt eēt vna vni. g̃ si ꝓtinuiss; feciss; ꝫ fi⁹ q. 3. ar. 3. q
nē mrīmonij ⁊ pac;. Sēp etiā fuiss; mltiplicatio neces ad fruſ.
saria. qz ñ vid⁹. pbabile ꝙ pentes ꝓmi retardarēt a gl'a
vsq; ad finē mūdi: cū solū pctm̄ sit cā retardatōis: vt
origiale l' actuale aut pēa. Uñ ꝓmis pentibz trāslat; in
gl'iaz oportebat successoꝛes vacare generatōi sic ꝓmi
inchoauerāt. rpe ꝯo nāe lapse. s. rpe leg; nāe fuit ꝯgi⁹
tas licita mltiplicaro geuere hūano. ꝛ sp aī euāgeliuz
mel⁹ erat ꝓiugū nisi vbi spēal'r aliud reuelabat. Jn
paruul' ät erat ꝯgitas carnis ñ mēri;. Tpe ꝯo lapse na
ture aī mltiplicatōz fuit ī pceptoꝛ phibitio. Nec tñ pec
cauit abel ꝯgo moriēs: qz adhuc iuuēis erat: nec apt⁹
ꝓiugio qñ mortu⁹ fuit. Nā nec cayn libidinos⁹ ad hue
generaūat: fuit tñ abel mortu⁹ ꝯgo carne: ꝛ ñ mēre: qz
tūc ñ erat tps ꝯgitat̄: nisi q̄s dicat ꝙ ds pfct⁹ moriēt⁹
sibi ispirauit ꝯgitatē: vt caput ecclie pmū hr̄et ꝯgita. ē
et sic hr̄et aureolā virgitat̄. Sz p⁹ mltiplicatoz lucuit
nō tñ hēm⁹ exēplū nec ī enoch q̄ p coitū generās ⁊ per
coitū genit⁹ ē: nec ī alio forte. Tpe ät diluuij sic pus fu
it illicita vsq; ad mltiplicatōz hoim. Postea ꝯo licita
nō tñ extat exēplū nisi forte ō melchisedech. Sz si fuit
Sem fil⁹ noe vt dicūt hebrei ñ fuit ꝯgo. Tpe ꝯo leg;
septe. Sciēdū ꝙ licuit ſuare virgitatē: q̄ tā filij iirl'mł
tiplicati creuerāt nimis vt arena mar;: ñ tñ laudabat
imo filia iepte fleuit virgitatē. vt hr̄ Judic. xi. Et male
dict⁹ erat ñ relinq̄ns semē maledictōe. s. obprobrij tpal'
nisi ꝓsilio spūsc̄i. vt belias dedicās fm Piero. Sed
apō gētiles erōz īcrebruerat ꝙ dederat eos ōs ī repro
bum sensum: vt licita putarēt illicita ⁊ ecōuerso. vt foꝛ
nicatōz eē licitā. Platoꝯo scrīficauit sen. q̄ putaret ꝯ⁹
gitatē illicitā. Uñ nec deseruit eā ꝛ vt ꝓsatisfaceret ple⁹
bi. Nā optimo fuit apō phos ꝓpt scādalū vitādā. facere
mltra q̄ sciebāt nō eē facienda. licē adorabāt ídola q̄uis
scirēt nihil religiōis eē in stipite ne lapidarent. Sicut
Pitbagoras apō athenas re⁹ bītus ē: qz vocauit lapi
dē ignē ardētē Jpi enī nesciebāt aliā vitā ⁊ ꝓpt̄ b nimul'
timebāt pdere istā. Tpe ꝯo euāgelij sp licuit ⁊ licebit
tenē virgitatē. Uñ iobes lucifer fuit virgo aī solē ⁊ ñ
venus. Maria enī ꝓmiceria virgitatis fuit. Uñ ī ps.
Adducēt regi virgines p⁹ eā. Tpe etiā gl'ie crūt oēs vir
gines. qz ſz nec uubēt nec nubēt. imo tpe gr̄e vt res me
lioꝛ cadit sub ꝓsilio fm illō. i. Coz. vij. De virgīb⁹ pce
ptū dñi ñ hō: ꝓsiliū ät do. Qō ꝓsiliū iobes euāgeli⁹
sta fuauit cū vxoꝛe p q̄ iā in domū traducta nuptias
faceret. vt hr̄ Job. ij. intactā ꝓmisit: ⁊ virgo in cuū per
māsit. ꝓuilegio amoꝛis xp̄o dilect⁹. hāc Joseph spons⁹
marie fuauit. vt dic̄ Aug. et vouit cū maria spōsa sua
xxvij. q. ij. §. Beata maria. Et vas electiōis virgo fuit.
Uñ dicit. i. Coz. vij. Volo oēs hoies sic me ſz virgines
Sed vnusquisq; habz ꝓpriū donum ⁊ xp̄s habuit
Unde Cantico. ij. Ego flos cāpi ⁊ liliū conuallium.

Notandū etiā ꝙ vir. §. V

ginitas inest fm Pe. de pa. vbi. s. per infusionē sic alie
virtutes morales. Et sat; vid⁹ ex spēali gr̄a ꝙ Job. ba

ptista z btā virgo z bieremias ī vtō p sctificatiōez rece
pert virtutē virgitatz quā crāt fuaturi. Sz de baptis
mo flumis z sanguis.in qbꝫ ñ solū infundūt nccaria
ad salutē.sz oīa pfectiua in qbꝫ nō ē obex in recipiēte
vt remissio culpe venial'z pene. vidz q in puul' in qbꝫ
null⁹ ē obex ifūdit virgitas z innocētibꝫ:nō tñ q eis z ē
beat aureola:qz illa respicitactū nō bītū. De adultz aūt
videt q dñs sua libalitate ifūdat oī boi id qđ ad se z i
sponit. Unū q cū ꝓposito virgitatz vēit ad baptismū vl
ad aliđ sacrm.recipit bītū virgitatz sic z ceteas ꝑtutes
qz enī i oī sacro noue legz ifundit nō solū id qđ est ne
cessariū ad salutē:sz ēt qđ ē vtile fm capacitatē z dispo
sitōz digne recipiēz. Inde ē q recipies sacrm noue legz
nō ꝑiū virgitatī.qđ dico ꝓpt matrimoniū recipit oēm
virtutē ad quā ē dispositꝰ z cꝰ ē capax. Si āt ē corrup
tꝰ mētre z corpe q̄uis pēiteat ñ ē tñ capax virgitatis
qz recuperari non pt. Sz si nō ē corruptus nisi mente et
penitens ꝓponit cōtinere tunc recipit. Dec pe.de palu.

Notandū ātē q di .§. VI

cit idē pe.q Tho.in scripto.scz in.uij.di.xxxviij.q.uij.
ar.ij.ad.iij.ar.z in.uij.scz dis.xlix.q.v.ar.iij.q.i.i cor.q.
tenet votū de cēntia virgitatz ñ cē. Jn sūma ꝑo videt
dicē oppositū scđa scđe.q.clij.ar.iij.ad.iij.ar. Sicut enī
fuare castitatē z pauptatē sine voto vt nouitꝰ ñ face
ret religiosuz:sic virgitas sine voto ñ daret aureolā.

Sz ꝑ.qz ꝑ ꝓpositū nubēdi īpediret q̄uis ꝓponeret nō
liare corrūpi tñ firmū ꝓpositū ppetuo ꝓtinēdi etiā sine
voto facē virtutē virgitatz.nec votū trahit ad aliā ꝑtu
tē q̄ ad suā.s.latriā.al's ageret ꝑ spēm. Unū bñ ꝓcedo
q votū nō facē de actu ñ virtuoso virtuosū:z q actū tra
hat ad altiorē ꝑtutē nō i eodē genē ꝑ alio. sic votū tra
hit ieiunū ad altiorē virtutē q̄ sit abstinētia vl sobrie
tas.hꝫ nō ē in genē tpantie ꝑ iusticie. Unū votū ñ facē
ciunū cē spēale virtutē ꝑ trahit ad alterā Sic z i ꝓ
posito si virgitas haberet ex voto rōez virtutz:ñ eēt spēs
tpantie se hñs ad castitatē:sic magnificētia ad libalitatē
ꝑ solū eēt act⁹ castitatz eliciue z latrie ipetratiue. Pre
terea sic se hz virgitas ad castitatē sic magnificētia ad
libalitatē.ꝑ illa ē spēal' virt⁹. nō ex hꝫ q vota ꝑ solū ex
hꝫ q hz spēale difficultatē z bōitatē.g' rē. Ad argumē
tū dicendū q ñ ē sic:qz ad religiōz nō suffic firmitas
ꝓpositi:ꝑ reqrit firmitas facti Et religio notat statū ad
quā reqrit imobilitas facti:z p cōns voti. Sz ad rōez
virtutz ñ reqrit imobilitas facti cū q̄s possit a vera vir
tute decidē z mutari de vere virtuoso i vere vitiosum
Et io si virgitas diceret statū nō bītū posz videri q re
quireret votuz. Sed si dicat habitū ꝑtutz spēal' uō re
quirit votū q̄ cūq. Ad firmitatē etiā i religiōe reqrit
votū solēne.i virgitate saltē simplr. Unū q aug.dic in
diffinitōe de voto pōit hꝫ:ñ q sit ō nccitate virgitatis
ꝑ ē de pfectōe.qz despōsata xpo p votū est pfectior.

Quātū ad scđm .§. VII

scz quō possideat virgitatz virt⁹. Sciēdū q multz me
dūs. Unū dic pūs. Adducēt. Et ꝓmo q̄dē oportz q addu
cat ad hꝫ a ōo ispirāte z ꝓncipali agēte. Sap. viij. Nō
possuzeē ꝓtinēs nisi tu dederz.s.ōs. Scđo oportz q
adducat ad hꝫ a rōe istō ꝓpositū firmit eligente z ppe
tuo qđ pzez diffinitōe dū ōr q virgitas ē in carne cor
ruptibili ppetue corruptiōis meditatio.i.ꝓpositū ppe
tuo abstinēdi a delectatōe veneree.nec dū expta. Unđ
virgines corpe q intēdūt tpe suo nubē ñ būt bītū virgita
tis nec aureolā.nec puuli q̄ ꝑ ñ cogitēt de nubēdo: nō
tñ hīe pñt ꝓpositū ꝓtinēdi. Eunuchi ēt vl frigidi si in
tenderēt expiri ōlectatōz venereā p mīmoniū vl aliū
modū si possent:ñ būt bītū hmōi virtutz nec aureolā
Sz ist intēdūt ab hmōi abstinē si possent:vticꝫ hūt sic
pōt credi ō eunuchis q̄s fec nabuchodonosor.s.danie
lē et socijs ei⁹ Dañ.i. De nereo z archileo q ꝑsuasert do
micille virgitatē. Tertio oportz q adducāt ad hꝫ a recta
intēcōe.s.ꝓpt deū nō ꝓpt mūdi laudē:aut ꝓpt bonorez
idoloz.sic virgines dee veste. Unū virgines q̄n ꝑ q nō
sū pserr oleū in lāpadibꝫ desīgns cantatē ōi in corditis
excluse sunt a spōso z dausa ē ianua. Matthei.xxv.c.

Quarto oportz q adducāt p vias aliq̄s virtutz: vt
būlitatz. Ambro. Decz vt virgo q̄nto castior tāto būli
lior.vñ de q̄dā sctō viro legit q vlcz ad sexagesimū era
tis sue ānū suas ꝑgitatē clar⁹ in supbiā ēā ꝓdidit.

Quīto p viā sobrietatz;qz fm Bern. Jn delicijs plicli
tat castitas.ꝓtea apls vt ꝑgo pseueraret dicebat. Ca
stigo corꝑ meū z in suitutē redigo.ij. Corꝝ.xi. Sexto
p viā modestie.s.cauēdo se ab auditu z discursu vanis
Corrūpūt bonos mores colloqa pua.i. Corꝝ.xv. Etroy
na q egressa ē domū ad videndū mlieres regios ami
sit ꝑgitatē corrupta a sichen. Gen.xxxiij. Ambro.in
domel'. Discite virgines ñ curritare p alieas domos ñ ali
q̄s i publico milcē fmōes. Quō āt pdet ꝑgitas dicti

Quātū ad ter .§. VIII. vltio.§.

tiū.s.quō ei⁹ dignitas cōmēdat z q̄tū oñdit cū ōr. Re
gi adducent vere z veri ꝑgines regi.s.dño ibu xpo q ē
rex regū. vt sint spōse ei⁹. Magna dignitas ista. Unū
brā agnes dicebat. Ipsi suz despōsata.s.xpo:z nobilita
tē hꝫ spōsi oñdit di. vt refert Ambr.i li. de ꝑgitate.cui
angeli fuūt:cui⁹ pulcritudinē sol z lūa mirāt.i. mira
bilē oñdūt. Cui⁹ mr ꝑgo ē.cui⁹ pr femiaz nescit.cui⁹ po
testas celsior.aspect⁹ pulcrior.amor suauior:z omi gra
degārior.cui⁹ opes nūq̄ marcescūt:nūq̄ decrescūt. Et
de ornamēt, sibi ab eo collatz subdit Jnduit me dns ci
clade auro ꝓtexta.s.sapie vl dulcōnis:z īmēsis mōnili
bus ō corauit me.s.ꝑtutū anulo suo.s.fidei subarrauit
me:z corōauit me corona.s.spei eternoz. Tradidit auri
bus meis inestimabiles margaritas.s.ꝓboz sacre doc
trine. Mel z lac ab ei⁹ ore suscepi.s.dulcedis spūal.et
puritatz p inspiratōz. Sanguis ei⁹ ornauit genas me
as.i. passio ei⁹ induxit ad opa patie q maxie oñdit ru
borē sctitatz. Posuit signū i faciē meā vt nullū ꝑter eū
amatorē admittā. ingētū.s.dedit faciē erectā ad celū:vt
ipz ꝓtēpler:z ad pfectū dirigā:ñ ad terrena respiciaz.
Uerba sūt Amb. Specl'm ōdit vnūsquisqz creaturarū
q̄ pōt intueri plcritudinē:nō solū spōsi:sz z suā.cū oīa
ꝑt ipm fecerit.z oīa in ipo repiant'. Cingulū tpantie
amictū seu vestitū prudētie. Hunc q̄ regi tā nobili ad
ducēt vere ꝑgines vt spōse ei⁹. Et sz ꝑgitas ñ sit sim scđa fo
plicit excellentior oīb⁹ alijs ꝑtutib⁹.qz nō matorthcolo q.ij.a.
gicz;nec prudētia iusticia vl fortitudīe z būlitate. Est
tñ ꝑcipua i genē tpārie z ml'tū cōmēdabil' z pemūnēs
ex sex q pōt pe.ō pa.in.uij.dis.xxxiij.ptz. Et prio ad
pmū accidētale: qđ ōr aureola:qz nulli pti tpantie de
bet fruct⁹ nec aureola nisi castitati nec aureola z fruct⁹
centesim⁹ nisi virginitati soli. Unū apoc.xiij.ōr q nc
mo potat cātare illō canticū nouū nisi illa.cētū. xliij.
milia:q virgines pmā serunt. Cāticū illō aureola ē.i. qđ
dā gaudiū spūale qđ hūt ꝑgines:qđ ñ possūt hīe alij
sctī nō ꝑgines:z si mai⁹ pmiū cēntuale bēant. Scđo
quo ad cēntiā:qz maxie dispōit ad acqsitionē scie et sa
piētie. Unū iobes euāgelista ꝑgo magnā ō diuis ꝑ ce
terz būit cognitōez vt de ꝑbo dei. Tertio q̄ ad pulcri
tudinē spūalē nō ex eo tantū q passiōes ꝓcupiscibiles
sint cōmunes nob z brutz:sic cēt furibūdū in cane.z vi
dicatiuū in leone:sz qz magz absorbet iudiciū rōnis q ē
pulcritudo hōis:in q̄ est imago dei.. Quarto q̄ ad il
lustrudinē in plūb. qz bi sequūt agnū scz xpm q̄cūq

ierit.integre.s.corpe ⁊mẽte.sic̃ xps. Et incorruptio facit
proximũ deo.vt dr Sap.vi. mente ⁊ corpe ds incorru
ptibil'est. Quãto q̃ ad simultatẽ:q; ista vir.ª nõ est
Distĩ 6 sine aliys:ꝫ bn ecõuersio.põt enĩ qs bñe ꝓtures alias si
ne ista.sic bũt Petrª apls sin̄ ista. Et cũ dr ꝓtures oĉs
cẽ ꝓnexas fm mgrm in.vij.sent.intelligit vl'ꝓtrib⁹ ne
cessarys ad salutẽ qlis ista ñ est.sic nec magnificẽtia:
vl'q; sint ꝓnexe in radice caritatꝭ cũ isto.s.ꝓposito: vt si
cẽt a dõ ꝓceptũ kuare ꝑgĩtarẽ ⁊ nõdũ fregissꝫ:obediret
cã kuãdo. Sexto q̃ ad caritatẽ. Apoc.vij. Vidi kbaz
magnãtquã nemo dinũeare poterat.s.sanctorum. Po
nit aut̃ ibi nũerus determinatus ꝑginũ (qz centũ.xluij
milia) q̃ ꝑgies gmãser(dno indeterminato.qz plesset. Et
hmõi rõ ẽ:qz virª ista nõ ꝓt recuperari amissa maxial'r
et si amissa q̃ ad mẽte solũ repak̃ ꝑ pniaz:alie ãt repan
tur ꝑ pniaz.tũ etiã qz difficilior ad kuãdũ.ibi enĩ fre
qns pugna.⁊ rara victoria..Dñe raz carũ. Quãuis
enĩ aliq̃ ꝑ accñs magꝭ ꝛcipiẽt de gula.aliꝭ de alys vi
cijs q̃ de luxuria.fm quitatẽ ꝓplexiõis vl' dei dispẽsa
tiõe.tũ ꝑ se loq̃ndo maior ẽ reprobatio luxurie. Rõ ꝓt eẽ
qz naka magꝭ intẽdit ꝓ uatoz ispẽ q̃z indiuidui cui in
diuiduo puideꝭ satisfactiõdo gule vl' alys vicijs. Nec
obstat q̃ naka ꝑus retinet necaria ad nutritiũ et au
gmẽtatiuã q̃z trasmittat ad generatiuã. qz b̃ nõ est q̃si
magꝭ solicita sit de indiuiduo q̃z de specie.imo ecõuerso
ꝭ qz no aliꝭ ageret.in diuiduũ ad ꝓ uãdũ ispẽz nisi ipz
indiuiduũ ꝓsisteret. Uñ qõ ẽ hic ꝑus in intẽtiõe.ẽ po
sterª in generatõe. Sz b̃ ẽ qz virtuosi minª studẽt so
brietati q̃ castitati.⁊ ꝓt b̃ exercitiũ fit facile q̃ in exq
q̃z sobrietati est:q; castitas ñ amittit sine mortali. põt
aũt deficẽ a sobrietate ꝑ veniale.qz illa ꝓsistit ĩ medio
qõ ẽ latũ.ista ꝭz castitas ẽi extremo qõ ẽ indiuisibile.

De volũtaria ⁊ irre .§.IX

cupabili amissiõe ꝑginatꝭ. Pe. de pa.in.iij.di.xxxiij.sic
ait. Mulier pdit ꝑginatẽ ꝑ b̃ q̃ corrũpit mẽte et corpe
altero de tribz modis.puta ꝑ b̃ q̃ solũ claustra frãgũt
sibi volũtarie:etiã si n semiaret nec semẽ reciper. Nam
ꝓpriscẽtia spadonis defloravit ꝑginẽ.vt scribit. q̃ li
cet nõ possꝫ semiare:potat tñ claustra frangere. Scõdo
mõ ꝑ semis virili suscepiõz:qz si ita reciper saluo clau
stro sic mẽstruũ emittit nec seminarer:nihilominꝰ ꝑgo
nõ esset:qz sic possꝫ ꝛcape.puta si qs coꝫceret virgines
volũtaria in b̃ circa claustra pudorꝭ et semẽ ad matri
cẽ attraheret:pregnantẽ eã ꝑ nakaz nullª dicerꝫ ꝑginẽ
et tñ mlieres aliq ꝛcipiũt q̃ nõ seminãt. Tertõ si ex ve
hemẽtia ardorꝭ sine fractiõe claustri ipa seminat:puta
volũtarie cogitãs de cõmixtiõe turpi ⁊ hmõi absq; cõ
mixtione cũ alys.⁊ tal'q̃ corrũpit scipaz vl' ab alia mu
liere volũtarie corrupta:nõ dz int̃ virgies ꝓsecrari:etiã
ad tollendũ scãdalũ:qz nõ est̃go.vt hr.ij.pte.c.ò scan
dalo:nõ tñ faceret bigamũ viz cũ q̃ ꝛbet mrimoniũ.

De corrũptõe aũt in/.§.X

uoluntaria sciendũ q̃ nõ pdit ꝑgitas ꝑ quãcũq; corru
ptionẽ inuolũtariã corpis etiã in mliere:vt qñ oppri
mit ⁊ frãgunt̃ claustra pudoris ⁊ semẽ viri rapit̃:etiã
si unde ꝛcipiat ⁊ pariat. Itẽ nec ꝑ priã seminatiõz:qñ
nõ pcedit ex ꝓsensu:nec acceptak̃ a ꝓsensu qñ hr iudi
dit̃ ꝑginitas:etiã si ĩ vigilia termin̄ pollutio:nisi post
q̃z termiata ẽ ꝓ placeat fm deliberatiõz rõis. Uidet̃ ẽt
aliq̃b⁹ q̃ cũ ꝑgitas mẽtꝭ respiciat futuꝝ.si qs cõplace
at sibi in ꝓterita pollutõe q̃ nõ ex electõe ꝓcessit.ꝑgini
tas ñ pdit̃ corpe ꝭz mẽte.ptũe enĩ nõ pdit̃ corpe. qz illa
corruptio trãsit. Prª aũt ñ fuit pdita: qz ꝓsensus de
fuit. Requirit̃ ꝑ vt ꝓsensus pcedat: vt si sentiẽs se caleka
riũ obdormiret vt pollueret mlr oppmeret̃ Uel requirit̃
q̃ ꝓcurrat tpe q̃ ꝑt ꝺicẽ. Nã durante seminatiõe nõ hz
iudiciũ rõnis:⁊ mlr q̃ oppmit̃ si suscipiẽdo semen vel
alys q̃ñ cũq; ꝓsentiat:nisi solo corpe q̃ inuite exercata se
minat q̃ñ sine clpa sua caret iudicio rõis pdit ꝑgitatẽ
et nõ alit̃. Uñ dixit Lucia. Nõ corrũpit̃ corpª nisi de
ꝓsensu mẽtꝭ.s.q̃ ad pctm vl' amissiõz ꝑginitatꝭ. Maz si
me inuitã feceritꝭ violari:castitas mihi duplicabit̃ad co
ronã.xxxij.q.v.§.i. Tal'tñ nõ ꝓsecrak̃ int̃ ꝑgies.⁊ b̃ ꝑt
dubiũ retinẽtie ꝓsensus. vt.xxxij.q.v. Ille. Aut qz etiã
nõ ꝑt significare integritate sponse xpi.s.eccie:cũ corru
pta corporal'r sit ⁊ nõ integra:⁊ si ꝑgo. Et cuicunq; nu
beret faceret ipm bigamũ:qz diuisit carnẽ in plures. Itẽ
nota q̃ integritas carnis.inexperientia voluptatꝭ,electõ
actualis ꝑ violẽtiam demõis vl' hois. infirmitatez vl'
somnũ ⁊ hmõi perdi põt. ꝭz ꝑ b̃ ñ perdit̃ ꝑtus ꝑgitatꝭ.
Uñ bñ põt cẽ pr virgo ꝑ semẽ emissuz a dormiẽte: de
mõe succubo recipiere:⁊ postea ꝑ eundẽ demonẽ incu
bũ factũ trãsfusum in feminã: cũ etiã suscipiẽdo semẽ
virile saluo claustro mulier possit ꝛcipe.ꝭz in partu p/
dit integritatẽ:ꝭz virgitatꝭ virtutẽ retinebit pr ꝓdictª.
et vi etiã oppssa panes aureolã.etiã vterq; hẽbit. Uñ
in cronica Martiniana legit̃ ò Merlino: q̃ fuit filꝰ
diaboli.qz ꝭz ꝛceptª ꝑ monialẽ ex demõe succubo ⁊ i/
cubo ipsª. Et de antixpo aliq̃ dicũt q̃ simili mõ cõci/
piet̃. Uñ dicit cũ apls filiũ pditõis. Quãuis ãt dicãt
quidã virginitatẽ statũ dicere nõ virtutẽ (pealẽ cõmu
nior est opinio q̃ sit ꝓtus specialis:q̃ amissa semel nõ re
cuperak̃. Uñ hiero. Cũ possit oĩa ds: virgitatẽ nõ põt
suscitare pª ruinã. Ualz q̃dẽ de pena libare.sed nõ va
let coronare corruptã.xxxij.q.v. Si paulus.

De ꝓsecratione virginũ et cautelis pro sui custo/
dia. Capitulum Secundum.

Consecratio virginũ

Cptinet ad epm:nõ ad inferiores: q tñ ꝓsecra
tio nõ est sacrm:nec ꝑ eã caracter imꝑmitur
ꝭz est q̃ddã sacramtale ꝑ qõ ꝓferk̃ (fm Tho.) gra:⁊ ope
rak̃ ad remissionẽ venialiũ :sic in vnctõe regũ et hmõi
alys bñdictõibꝫ.⁊ b̃ nisi impedimẽtũ ꝑstet̃ ex pte suscipientꝭ.nec fit ista ꝓsecratio oĩbꝫ ꝑgibꝫ ꝭz solũ religiosis
vt mõialibꝫ obligatꝭ ꝑ pfessionẽ ad cẽncialia vota.nec
etiã oĩbꝫ monialibꝫ. Nã moniales ordinũ mẽdicãtiuz
et etiã aliq̃ alie nõ ꝓsecrãt ab epo. Rõ aũt q̃re sol⁹ epus
ꝓsecrat ꝑgies:est fm Tho.in.iij.di.xxxviij.q.i.ar.v.qz
sicut ꝑ mrimoniũ carnale repñtat̃ mrimoniũ spũale ĩ/
ter xpm ⁊ eccliam q̃ ad fecunditatẽ.ita ꝑ velatiõez ꝑgi
nũ repñtat̃ idẽ mrimoniũ spũale q̃tũ ad ei⁹ integrita
tẽ: vt ꝑz ꝑ oĩa q̃ pferunt ⁊ gerunt. Et ꝓpt b̃ solus epus
virgines velãdo dispõsat nõ sibi ꝭz xpo q̃i ꝓnsi para
nimphª ⁊ amicª. Et qz integritatꝭ significatio plene ꝑt
esse solũ in ꝓtinẽtia ꝑginali.ꝭz semiplene in viduali.p/
pter b̃ viduis dak̃ aliud velũ ꝭz ñ cũ illa solẽnitate qua
dak̃ ꝑginibꝫ. Intelligẽda aũt vidꝭ hec integritas eccie
qz vicz integritatẽ sp̃ fuat in fide vera ⁊ recte iudicie vite
in nullo errore vl' vitio corrupta. fm illõ.ij. Cor.xi. De
spondi vos vni viro ꝑginẽ castã exhibẽ xpo. Una ẽ q̃
virgo mr ⁊ sp̃ imaculata ecclia: ait Beda. põt etiã desi
gnare mrimoniũ int̃ xpm ⁊ eccliaz trũphãtẽ. vbi nul
la ẽ corruptio corpis vl' mẽtꝭ. Nec enĩ nubẽt nec nubẽt̃
sed erunt sicut angeli dei. Matthei.xxij. Angelis aũt
semper est cognata virginitas.

Et notandũ q̃ tripli .§.I.

citer põt esse aliq̃ virgo. Uno mõ materialiter tñ: vt illa
que nõ est expta actũ venereũ:ꝭz intẽdit experiri: vel ꝑ

ꝓiugiū vel actū illicitū ex ꝓiugiū: vl' qz de neutro deliberat. qz nōdū hz vsum rōnis. z tal' non ꝓsecrat: nec ei debet aureola ꝑginitatis: nisi postea ꝓponat firmit' in virginitate permanere: et dolcat de cogitatiōe carnali. qō tantū mente nō opere cōmisit. Secūdo modo dicitur virgo formal'r tantū: que sc̄z habēs firmū ꝓpositū virginitatis violenter corrupta est ab alio: ipa semp ratiōe remanēte. et tal' virgo est nec amittit aureolā ꝑginitatis sed tm nō ꝑt nec debet ꝓsecrari inter ꝑgines. xxxij. q. v. Ille famule. Et ratio est fm Alb. qz difficile est in tali actu q volūtas nō eliciat aliquē ꝓsensuz. Uñ cum de pleno dissensu eccl'ie ꝓstare nō possit. iō eccl'ia statuit vt nō ꝓsecrent. Tertio dr virgo material'r z formaliter que sc̄z nō ē experta actū venereū: z firmit' ꝓpōit ab hu iusmodi abstinē. Huic debet aureola: nec tm ꝓsecrat' inter ꝑgines: nisi solēniter ꝓfessa in religiōe approbata. Qz si talis monial' cēt occulte corrupta nō dr ꝓsecrari et q̄uis Guil. dicat q tal' ad vitandū scandalū possit ꝓsecrari: puta qz ī tali mōasterio ꝓsuerūt oēs ꝓsecrari. Uñ si tal' occulte corrupta nō ꝓsecraret: haberetur ab alijs suspecta de corruptiōe eius: z sic mānifestaret. Tamen Albertus et Tho. in. iij. Sent. dist. xxxvij. q. i. arti. v. ad vlti. arg. dicunt q talis nō dr ꝓsecrari: qz ꝓpt vitare scandalū cuiuscūq nō debēt mutari sacra eccie nec sacramēralia: vt est ꝓsecratio virginū. Sz bñ posset vti aliq cautela: vt fuatis q̄busdaz cerem̄onijs que nō sunt de substātia vel ꝑginalis. cū eps dic̄ formam mutaret nomē ꝑginatz ī nomē castitatz. Et ꝓcor. Goff. et Host. Sz pe. de pa. in. iij. dicit talē cautelā nō ee licitā qz essz mēdaciū seu fictio in facto rei sacramēral'.

Notandū scdm Pe. ℣. II.

trum de pa. in. iij. di. xxxvij. q est q̄ntuplex vel fm canones. Primū est velū ꝓfessiōis qō dat femine xij. anno cōpleto. xx. q. ij. Puella. Et b̄ velū portāt ī religiōib⁹ oēs ꝓfesse. Secundū est velū consecratiōnis. quod dat anno. xxv. etatis. xx. q. i. Placuit. z. q. ea. ca. Deuotis. dicit q̄ ista velatio virginalis fiat solum in epiphania et in albis paschalib⁹: et in festis apostolorū. sed cōsuetudo habet q fiat etiā dñicis diebus et alijs festis solennib⁹. et etiā ante tempus dicte etatis.

Tertiū est velum ordinatōis qō dat anno. l. vt. xx. vij. q. i. c. Diaconissam. vbi dicit diaconissam nō debere ordinari añ annū q̄dragesimū. vbi dic̄ glo. q diaconissa hic appellat nō ex eo q ei ꝓsecrat ordo diaconatus: cū mulier nō sit capax alicuius character seu ordis sed qz ꝓferat ei aliqua bñdictio ex q accipit officiuz in choandi horas in choro z legere omeliā: qō al's nō licz Uñ z ab epo dat ei breuiarū ad tangendū: vbi sunt omelie de euāgelijs in matutinis. Et b̄ adhuc fuat et fit post ꝓsecratiōnē eaz in eodē officio misse: z nō consuecuit dari aliq̄d velū ī hoc. z nec etiā illa etas. s. vt sit quadragenaria expectat: sed de cōmuni ꝓsuetudie est: vt cū cōsecrat: que ꝓsecratio seu velatio etiā fit añ. xxv. annū cōmuniter post ꝓsecratōem ordinat. Quartū velum dicit prelatiōis: qō dabat abbatissis. lx. anno etatis. vt. xx. q. i. Iuuenculas. Sed iure nouo puisum est q habēs. xxx. annos cōpletos possit fieri abbatissa. vt de elec. c. Indēnitatib⁹. li. vi. sed nec tūc fm pontificale datur velū: sed fit officiū qōdaz et bñdictio vt ibi notat. Quintū est velū continētie z obseruationis et hoc est viduaz. xxvij. q. i. Uiduas. Hoc velum potest dari ab epo et a sacerdote. vt dic̄ glo. xx. q. i. Uidua. Et ipsa etiā met accipe ab altari facta ꝓfessiōe cora sua p̄lata: et potest dari tale velum cōtinentie virginibus et viduis. Sed velū virginale nō pōt dari nisi ꝑginib⁹ nec eps p̄t in b̄ dispensare. xx. q. i. De voz. Quidā autē adduxit sextū velū. s. ꝓbatiōis: qō dat ī mōasterio qū recipit ad habitū añ ꝓfess. ōz: qō cōiter est albū. Nam alia ꝓdicta cōiter sūt nigra. In m'tz etiā mōasterijs b̄ seruat vt ea die q ꝓsecrant ꝑgines: eadē die ꝑus ꝓfitent cora epo z abbatissa. Idē Pe. dic̄ q nulli nisi epis virgies velare p̄t. xx. q. i. De votis. Ipse enī est q̄ ipsius paranimp⁹ desponsans xpo ꝑginē. Abbatisse nō nullā monialē velo ꝑginū velare p̄nt. xx. q. ij. Statuim⁹. Nec b̄ pōt eps nō existenti epo demādare: qz b̄ est ꝓsecratiōis z ordinatiōis epal'. sic z ꝓsecrare eccl'ias z turificationis. ex de ꝓse. eccle. vl' altra. aqua. Et ex his apparet q religiose moniales ordis mēdicātū q velant a prelatis eaz nō epis velo ꝑginū cū solēnitate q velant ab epo excepta datiōe ānuli z coronatōe nō bn facūt nec qui velat eas: cū videant vsurpare officiū epoz: nisi b̄ beant ex ꝓcessiōe a papa. Idē pe. dic̄ q mlieres occulte corrupte siue a viz siue alit: nullo mō sunt velande velo ꝑginū: nec ēt ꝑt vitandū scādalū. Sz vez est q si eps h̄ scit in ꝓfessiōe vl' etiā aliūde z occulto mō: nō dz talē publice repellere z admittere. ipsa tn̄ q est conscia de corruptōe ꝓfecta: mortal'r peccat eam suscipiēdo. Et idē videt de his q̄ b̄ scientes ad ꝓsecrationē solicitant: secus si ꝓmittāt cū est occultū. Potest aūt excusare se nō mānifestādo petm: z tanq̄z ex hūilitate vt indigr̄ecuser.

Nota de temptatiō. ℣. III.

nib⁹ carnis cōtinentū virginū vl' viduaz dicit petr⁹ de palud' in. iij. di. xxxv. q. i. in fi. q molestatū a passionib⁹ nō optz despare de defectu bīrus infusi vl' acq̄siti. Nam q dic̄ pbus q tēptat⁹ nō molestat passiōib⁹ sed facilit̄ z delectabil'r z ꝓmpte deuincit eas. z ꝓtinens molestat. appellās ꝓtinētē q nō hz bīrū firmū virtutz tpantie: intelligit de tpantia acq̄sita z tēptatiōe a carne. q duo solū nouit pbs: z nō de tēpatia infusa z tēptatione ab hoste q duo nō nouit pbs. Cōtingit enīz q̄q̄z habentē tēpantiā acq̄sitā a demōe ita gust' temptari sic a carne nō h̄nte aliquē habitū: qz p̄t inflāmare carnē z imaginatōem p monitōez specieꝝ z spirituū et materie: si ꝓmittat plus q̄ nat̄ales mot⁹ insurgunt. Uñ z paul⁹ dicebat. Dat⁹ ē mihi stimul⁹ carnis: angelus sathane q me colaphiset. ij. Coz. xi. Uñ q̄uis bīrus ꝑginitatz acq̄sitū z infusū: nihilominꝰ caro ñ a se sed a demōe sic instigabat. sic acriter impugnabat: z dicitur ei. Sufficit tibi gra mea. qz bīrus acq̄sit⁹ sufficit ad omādū oēm tēptatōez nat̄alē: z nō tēptatōez q ē ab hoste. z bīrus gratuit⁹ ꝓtinētie ad vtrūq̄z. et si nō esset illa carnis q̄ est q̄q̄z cū imaginatōe. q̄q̄z sin̄ imaginatōe. Illa host̄z q̄q̄z est sola imaginatōe est gratuit⁹ vt alia: que tn̄ aliq̄n etiā ad inflāmatōem carnis descendit: et tūc fortioz est: vt carnis afflictio req̄rat. sic be. Benedictus tēptatus se, piecit in spinas. Nec Pe. Et be. Franciscus post flagella, cū nō cessaret tēptatio nudū se posuit int̄ niues. Et btūs Bernard⁹ adhuc secularz se immisit in aq̄s gelidis. Sz legim⁹ sc̄ām abbatissaz Saray virginē vsq̄ ad senectutē vitio carnis temptatam sed viriliter resistentē: in viras patz. Et brām Karbert nā de scotis ꝑginē ad tps gr̄atissime tēptatā: p imaginationes a diabolo īmissas: z victoriosam: et de multis alijs. Uñ p ꝓclusiōe notat verbū Greg. dicentz. Mēs immūda cogitatio cū mentē pulsat mactat. z hāc p detectatōez supat. de pe. di. ij. c. Int̄ hec. Oratiōne q̄ pugnādum est ꝺ hoc. vt paul⁹ fecit ter dñm orans et humiliatione intelligens illud Sapientie. viij. cap̄lo. Non possum esse ꝓtinens nisi tu dederis. scilicet deus. Et b̄ scire donū dei ē. z se discrete afflige ad domādū carnē.

De instructiōe vir. ℣. IIII.

gnitatis ab īsantia Hieronimꝰ ad alethā sic ait. Filia tua cātica mūdi ignorēt. turpia nō ītelligat. Adhuc tenera lingua psalmis dulcib⁹ imbuat. pcul sit eras lasciuia puerorum. habeat i addiscēdo socias quib⁹ inuideat. quaꝫ laudib⁹ mordeat. nec ē obiurganda si tardior sit. ſꝫ laudib⁹ exercitandū ingeniū. vt vicisse se gaudeat. victa doleat. Caue ne ineptis blādiciis femineaꝫ dimidiata simulia ꝓba dicere ꝓsuescat ne in auro l' purpura discat laudē. q̄ꝫ alterꝫ ligue. t alterꝫ moribꝰ officit. Hec ea historia narrat Alexādrū ob vnā tore in moribꝰ t in cessu pedagogi sui Laonidis nō potuisse carere vicijs. quib⁹ adhuc puerꝰ fuerat infectꝰ. Proclivis enī ē malorū emulatō. t quoꝫ virtutes assecl neqꝫ cito vicia imitaris. Modestā habeat nō garrulā nutricem grauem cū anū viderit in pectꝰ ei⁹ transiliat. t collo dependeat volēti alleluia decātet. Sit oīb⁹ amabil'. t vnuersa pinctas rosam ex se natā gaudeat. ipe habitus deceat eā cui ꝓmissa ē. Caue ne ceruisa. t purpurissa ora xpo consecrata depingas. ne collum auro t margaritis ꝓmas. nec caput gēmis omes. nec capillū t aliqd ei de gehēne ignib⁹ auspiceris. Et ita hely sacerdos offēdit dnm ob vicia liberoꝝ. Si aūt eras pfecta t sui iuris parētib⁹ īputat. quāto magꝭ lactens t fragilis q̄ ignorat boni et mali distātiā q̄ traqꝫ paul⁹ ē t sapit vt puulus donec ad annos sapiētie puenerit. tā mala ei⁹ quā bona parē tib⁹ imputant. Si solicita es t prudēs. ne filia tua p̄cutiat a vipera. cur nō eadē cura ꝓuideas. ne p̄cutiat a malleo vniuerse terre ne egrediat cū Dyna. vt vidat mulieres regionis alīene. ne ludat pedib⁹ ne trahat tunicas. Uenena nō dant nisi melle circūlita. t vicia nō decipiūt nisi sub specie virtutū. Nō vescat filia ī publica. i. in parētū ꝓuinio. nec videat cibos quos desideret. Et licet q̄dā putent maioris esse virtutis pānem ꝓtemnere voluptatē. tñ ego securioris abstinētie nescire q̄ desiderat. Carnū edulio sustentēt ne ꝓpus deliciat pedes q̄ currere incipiat. Musq̄ absq̄ re. pcedat in publicuꝫ. basilicas ī publicū t eccl'as sine matre nō adeat. Nullꝰ ei iuuenis cincinnat⁹ arrideat. Nolo aliquā de ancillulis pl⁹ diligat cui⁹ crebro auribꝰ insusurret. Quicquid vni loqtur oīs sciant. Placet ei comes nō cōpta nouitius pallens sordidat⁹ sub tristis. Mocte ad orōnes surgat. hymnos mane decātet. oratōi lectio succedat. lectōi oro. discat t tenere colū. rotare fusum. stamia pollice ducere. spernat bōbicum telas. Sericū vellera t auꝝ in fila lentescēs. Talia parēt vestimēta q̄b⁹ frigꝰ pellatur. nō quib⁹ vestita corpa videantur. Cibꝰ cuꝰ oluscula et simila. raroq̄ pisciculi. sic comedat vt semp esuriat. t statim post cibū possit orare t legere. Displicēt mihi in teneris maxime etatib⁹ lōga t īmoderata ieiunia. Experimēto didici asellū ī via cū laxus fuerit q̄rere diuerticula. hoc ī pueris ieiunū ꝓceptū sit. vt longi itineris pperes vires supperēt. nec ī pma māsione currentes corruentes ī medijs. Mihi oino lauacra ī ꝙgine adulta displicent. q̄ scipam debet erubescere t nudā videre nō posse. Si enī vigilijs t ieiunijs macerat corpꝰ suū. t in seruitutē redigit. cur ecōtrario balneaꝫ fomētis sopitꝰ ignis suscitat. Pro gēmis t serico ꝙgo tua diuinos cōdices amet q̄bus nō auro t pell' babylonie ꝓmicl'ata pectora. ſꝫ ad fidē emēdata t erudita distictio. Laceat oīa apocripha. iurare nō discat. mētiri sacrilegiū putet. Trade ei comitē sanctiratē. cuius t sermo t incessus et habitus virtutū doctrina sit. Hec Hieronimꝰ.

De exercitio virginis t eaꝝ societate. §. V.

Hyeronimꝰ ad demetriadē virgines dicit. Preter psalmoꝝ t orōnis ordinē. q̄ tibi hora tertia sexta. t nona ad vespeꝝ. medio noctis t mane ſp exercendū. statue q̄t horis sanctā scripturā edocere debeas quāto tpe legere nō ad laborē ſꝫ ad instructionē anīe et delectationē. Cūq̄ finieris spacia t frequēter te ad sicenda genua solicitudo anī solicitauerit. habero lanā semper in manib⁹ aliaqꝫ filamina aut in globum collige aut texēda cōpone. q̄ texta sūt respice. q̄ errata rep̄hende que facēda ꝓstitue. Si tantis opeꝝ varietatib⁹ fueris occupata. nunq̄ tibi dies lōgi erūt. Nec tibi id circo est ab ope cessandū. qr deo ꝓpicio nulla re indiges. Sed tō cum oīb⁹ laborandū est. vt p occasionē opis nihil aliud cogites nisi qđ ad dñi ptinet seruitutē. Simplr loquar. cuis oīem censū tuum in paupes distribuas nihil apud xp̄m erat p̄cosius q̄ p manib⁹ tuis ipa cōfeceris. vel in vsus ꝓprios. vel in exemplum virginū ceterarum. vel: qđ aute matriq̄ offeras maiora ab eis in refectionē pauper p̄cia receptura. Solet tñ in plerosq̄ esse certamē. vtrū solitaria aut cū multis sit vita melior quaꝫ prior p̄ferat sede. Sed in viris periculosa est ne abstracti ab hominū frequētia. sordidis t impijs cogitationib⁹ pareāt. t pleni arrogātia t supcilio cūctos despiciant armēteq̄ linguas suas vl' clericis vl' monachis alijs detrahendo. q̄to magis in feminis quaꝫ mutabilis fluctuāsq̄ sententia si suo arbitrio relinquat. cito ad deteriora dilabit'. Moui in vtroq̄ sexu p nimiaꝫ abstinentiā cerebri sanitatē in qbusdā fuisse lesā. p capue qui ī humectis t frigidis habitauere cellulis. ita vt ne scirēt quid agerēt. q̄ue se verterēt. quid loq̄ quid tacere deberent. Bonum est obedire maioribus parere pfectis et post regulas scripturaꝫ vite sue tramitē ab alijs discere. nec p̄ceptore vti pessimo. s. p̄sumptione sua. De talibus feminis loqtur apl's. Que circūferūtur oīm vento doctrine semp discentes. t nunq̄ ad sentētiā veritatis puenientes. Graues femine t maxime ꝙgines t viduе eligāt. quaꝫ pbata sit ꝓuersatō. sermo moderatus sancta verecūdia. fuge lasciuiā puellarū q̄ ornat capita crines a fronte demittūt. cutē poliunt. astrictas habent manicas sine ruga soccos ostēdūt pedes vt sub nocte ꝙgilibus vendibiles pareāt. Mores pleraq̄ dñaꝫ t studia. et ancillaꝫ t comitū moribꝰ iudicant. Illa sit tibi pulcra et amabil' q̄ nescit se ee pulcrā. q̄ negligit forme bonū. t pcedens ī publicū nō pectꝰ t colla denudat. Sed celat facē. t vix vno oc'o q̄ est vie necessarius patēt graditur. Cincinnat'os pueros t calamistratos t peregrini muris dētes pellic'as q̄ pestes t venēa pudicicie ducta. Ille. Quā sit piculosū ꝙgies ꝓsari inter sec'ares l'lauteviere oīdit idē Hiero. ī ep'la ad mr̄es t filiā ī gallia mittēs a's scribēs Si ego es inqt. qđ times diligēter custodiā. s. mr̄is l' alteri⁹ Si corrupta cur palā nūb Secūda pꝰ naufragiū tabula ē. q̄male cepas h̄ saltē remedio tēpare. Quid tibi necē ē ī ea domo ꝙsari ī q̄ necē hēas aut q̄tidie pire aut vicere. Quis vnq̄ iuxta viperā secur⁹ dormit. q̄ t si ñ p̄cutit. certe solicitat. Securi⁹ ē pire ñ posse q̄ iuxta piculū ñ pire. Inter lasciuas puellas et cōatos iuuenes puella gderꝭ. Dabit tibi barbacul⁹ q̄ libz manū t pssis digitꝭ. aut tēptabit aut tēptabit. Erit tibi inter viros t matrōas cōuiuiū. Spectab⁹ alīena osc'a. In alijs sericas vestes ō auratas q̄ nūcaberꝭ. In ipso q̄z conuiuio vt vescarꝭ carnib⁹ q̄ī iuuita cogerꝭ. vt vinuz bibas ōi laudabit' creata. vt lauerꝭ balneis. sordib⁹ detraher. Inter hec alijs assistētiū. l' conuiātiū q̄m nō alienas audēbit voces teq̄ custodē ñ hēs sepi⁹ respectabit. Loq̄t nutib⁹ t q̄d metuet dicē significabit affectib⁹. inter bas t tātas illecebras voluptatū et ferreas mētes libido domat. q̄ maiorē ī ꝙginib⁹ patit famen. dum dulcius putat esse qđ nescit. Audimus aliquem ossibus vir habērē illicitis arsisse amoribꝰ. t añ vita caruisse q̄z peste

Ephē. 4.
2. Thi. 3.

Quid facies puella sani corpis. ōlicata. pinguis rubēs
estuās. ītercarnes t vina t ad balnea tuꝑa maritos. iu
ꝑa adolescētes. que t si rogata n̄ fecerȝ. tn̄ ōformē putes
testimoniū. si rogeris ibi libidinosa mēs ardentꝫ bōes
sta pfeꝯ. t quod nō ſȝ dulcꝫ suspicaꝯ. Difficile ītercpu
las ꝯaꝯ pudicicia. Illutēs cutis sordidū oñdit aim. ve
stis ēt ipa tacētis anī indiciū ē. Si rugā nō bēat. si per
terrā vt altior videatȝ trahaꝯ. Si de industria dissuta
sit tunica vt ad intꝫ appareat. De ieiunio modestia t ele
mosyna a ꝙginē ꝯadis Hiero. in epla ad Demetriadē
ꝙginē. Jeiunioꝫ tibi sūt arma sumēda t canēda cum
Dauid. Humiliabā i ieiunio aiam meā. Eua ꝙ cibū ele
cta ē de paradiso. Helias. xl. dieꝫ exercitꝫ ieiunio igneo
curru rapiꝯ ad celū. Moyses ieiunās. xl. dieb t xl. no
ctib dei familiaritate pascīt. Aduersꝫ iuuenes t puel
las diabolꝫ ardoꝛ etate abutiꝯ. t inflāmat rotā natiui
tatis. Dec sūt ignita diaboli iacula q̄ fulnerāt t iflāmāt
et a rege babylonis. i. diabolo tribꝫ pueris ꝑparaꝯ. Sȝ
quō ibi q̄rꝫ apparēs habēs q̄ spēm filij hois imēlos
mitigauit ardores. Sic t i animo ꝙginali t celesti roze et
ieiunioꝛ frigore calor puellarȝ extinguiꝯ. t hūano corpi
angeloꝛ ꝑperaꝯ ꝙuersatio. Quaobrē t vas electōis de
ꝙginib dicīt nō hr̄e potū. qz ex̄ naturā. imo vitra natu
rā ē ꝙgitat ōcrpe poma t corpe viuē sine corpe. Necꝫ
ꝙo tibi ī moderata ꝑeram⁹ ieiunia. cnozmē eboꝛ ab
stinētiā q̄b⁹ cito corpa delicata frāgunt. t antea egrota
re inapiūt q̄s sēe ꝙuersatōis tacere fūdamēta. ꝓbozꝫ
sūia ē moderatas cē ꝙturis. t excedēres modū arcꝫ mē
surā īter vicia reputari. De modestia aīt idē Hiero. Jmi
tare ſpōsum tuū. s. xp̄m q̄ fuit parētib sōlus⁹. esto aute
mīꝫ subiecta. Nullū vtroꝫ t maxīe iuuenū nisi cū ill
videas n̄llū sciaſ. quē ille nesciāt. Cunuchoꝫ tibi t puel
laꝫ mores magȝ eligant q̄ vultuū degātia. Scurrili
tas t lasciuia te ꝑsente nō habeāt locū. Nunqȝ ꝙbū in
honestū audias q̄n irascarȝ. Rideri t ridere scelaribꝫ re
linq. Grauitas ꝑsonā suā decet. Ebrietꝫ t ꝓturbatiōes
q̄diu in hui⁹ corpis tabnaculo habitabūt moderare t re
gere possum⁹ ēpurare nō possum⁹. De elemosyna ait.
Da pauplb nō t iuuenib. n̄ ꝓpinq̄s. n̄ ad luxuriā. ſȝ ad
necessitatē. Siue ille sacdos sit. siue cognatꝫ. siue affinis.
Nihil i illo aliō q̄ pauptatē ꝑsideres. Laudēt te ciuri
entū viscera n̄ ructuāriū opulēta ꝓuisia. Aliꝫ edificēt
ecclias colūnaꝯ deaurēt capita. Altaria choze t auro
distīguāt. n̄ rep̄hēdo. t nuliqz i sensu suo abūder. Me
liuſz ē h̄ facere q̄ reposit⁹ opib incubare. Sȝ tibi ali
ud ꝓpositum est xp̄m vestire i pauplb. pascere i esurīē
tib. visitare i languētib suscipe in bis q̄ recto indigēt
et maxīe i dōestico fidei Virginuȝ alere monasteria. Ser
uoꝫ dī t pauperꝫ spū hr̄e curā q̄ dieb ac noctib tuūt
dotuo q̄ in terra positi imitant q̄ āgeloꝫ ꝙuersatioez t ni
hil aliō loquūtur nisi qō ad dei laudē ꝓtinet. De frequē
tia oōis t meditatōe passiōis xp̄i t stoꝫ t gl̄ia supna
quā dȝ ꝙgo fuare. Jdē Hiero. Quā uis apl's sp nos ora
t.thessa.y. re iubeat t sanctȝ ēt ipe somn⁹ oro sit. tn̄ viuentes oā
di debem⁹ hr̄e horas. tertiā t sextā. s. t nonā. Cibi n̄ iu
manī nisi oroe ꝓmissa. nec a mēsa surgēdū nisi gr̄a refe
rat creatoꝛi. Egredientes ō hospitio aiment oro. regredi
tib occurrat oro. ꝓus q̄s sessio. Adoez inceſſuz man⁹ pi
gat crucē. teipaz ꝓsideras noli i alteri⁹ ruina gl̄iari ſȝ i
tuo ope. Ne dicas illa t illa suis reb fruī. honorat ab
hoib. fres ad illā venīūt t sorores. ꝓmū dubiū an talis
ꝙgo sit. nā hō videt i facie. de⁹ i coꝛ. deinde si ꝙgo est
an spū ꝙgo sit nescio. Apl's ei ꝙginē diffunit vt sit sctā
t.Toz.7 corpe t spū. ꝓpone tibi btām Mariā ad quā cū āgel⁹
Luce.i. gabriel ī viri spē desponsatā introisset. n̄ potuit. Nū
q̄s ei fuerat a viro salutata. Dec q̄ dixim⁹ dura videnī ei
q̄ nō amat xp̄m. amem⁹ t nos xp̄z sp. t ei⁹ q̄ram⁹ āple
xus. t facile viō bīt oē difficile. fil⁹ ōi ꝑ salute nr̄a hoīs
fact⁹ ē filius. Nouē mēsib ī vtero vt nascaꝯ expectat. ta
stidia sustinet. armēta⁹ egredīt. pānis iuoluīt. t ille pu
gillo mūdū includēs breui ꝑcepto collocaꝯ. deridet. ꝙ
beraꝯ. crucifigīt. Quid retribuā ḡ dño ꝓ oi. q̄ re. mi. ca.
sa. ac. t. no. do. iuo. Jdē. Dec sola ē digna retributō cū sā
guis sanguīe pensaꝯ. Aplus i laboribꝫ plūmis gl̄iaꝯ. in 2. Cō
carceribꝫ ꝙbūdāt⁹. i plagȝ supᵖ modū. in moriboꝫ freq̄n
ter. in fame t siti rē. Nos ār si cibꝫ insultioꝛ fuerit ꝓtin
stamur. calix frāgīt. mēsa subūīt. ꝓbera sonāt. Regnū
celoꝝ vī patiꝯ. nisi viz fecerȝ celoꝝ regna n̄ capies. nisi pl' Mat
saueris ipozrune panē non accipies sacri Egredere q̄lo Exo
paulisp de carcere t pñtis laborȝ mercedē an oc'los pin
ge qua oculꝫ nō vidit. Qualē erit illa dies cū tibi mīr do
mini choris occurret cōitata ꝙgnciis. cū p⁹ mare rubāt
pharaone sūmerso cū exercitu suo tenēs tympanū cetery
inḋet rūsuris. Cātem⁹ dño gl̄iose Tūc tecla i tuos lērbā. Ecclꝫ
leta volabit āplex⁹. Tūc t ipe sponsus occurret t dicet. Cant
Surge ꝓpe. ami. mea co. mea. rē. Tūc angeli mirabūt t
dicēt. Que ē ista q̄ pgredīt. videbūt te filie t ꝑdicabūt
regine t laudabūt Sara cū nuptis obuiā veniet. Ann
na cū viduis. pueri q̄s clamabāt. Osanna in ex. Quoti
ens te vana seculi delectat ambitio. q̄ties ibi aliq̄d viō
ris gl̄iosū. sic ad paradisū mente ꝓscende. Dec Hiero.

De cautela virgini .§. VI.

habēda ꝓtra picula t solitudie tenēda. Hiero. ad Eusto.
Obtestor coā deo t angel's ei⁹ ne vasa tēpli facile i pu
blicꝫ ꝓferas. ne sacrū dei q̄sq̄ ꝓphan⁹ ī spiciat. Oza ary
chā quā n̄ licebat ꝓtingēs morte subita ꝓstratus ē. Ne 2. Reg
q̄s ei aureū vas t argēteū deo caꝛ fuit q̄s tēplū corpis ꝙ 1. Par
ginal'. Preceſſit vmbra. nūc ꝙtas ē. Spōsa xp̄i archa
est testamēti ītrinsec⁹. t extrīsec⁹ deaurata legȝ dñi. Su
per hac ꝓpiatoriū q̄si sup cherubin sedere vult dñs. Matt
Mittit discipl's suos vt ī pullo asine sedeāt Cunis re
sect'aribꝫ soluc. vt paleas t latera egiptijs derelinquenī
moysen seqūris i heremo. t terrā promissionis ītrocas. t ne
mo sit q̄ phibeat. nō mīr. n̄ sozoꝛ. n̄ germanꝫ. nō cognata
dñs te necessitā hꝫ. Qō si voluerint ī pedire timeāt flagel Job.
la pharaōis. Jei⁹ ingress⁹ tēplū oīa q̄ tēpli n̄ erāt piccit. Ezech
de⁹ ei zelotes ē. Ergo vbi ī pectoze ꝙginali sect'arū nego
tioꝛ cura exuat statī velū tēpli scindit. spōsus ꝓsiliꝫ Matt
trat⁹ t dic. Relinq̄t vobis domus vra deserta. Semp re
secreta cubili tui custodiūt sp tecū sponꝫ laudat ītrise
cus. Oza ascendis ad spōsuꝫ. legēti tibi ille loq̄t. Datus Cant.
ꝙclus⁹ sozoꝛ mea. fons signat⁹. Caue ne domū exeas t
vedis videre filias ꝛgionis alienę. q̄ cuius fres habeas pri
archas t parēte israel terrā. Nolo te spōsum q̄rere ꝙ pla
teas nolo te circūire vicos citatis. spōsꝫ in plateis n̄ pe
inueniri. Vulneraberis. expoliaberȝ. t gemebūda nar
rabis. Jnuenerūt me vigiles rē. zelotip⁹ ē spōs⁹. nō vult
videri facie tuā. Foris vagant ꝙgines stultre. tu intrisec⁹ Cant.y
esto cū spōso tuo. q̄ si tibi ostiū clauserȝ ī ocio oraueris Apoc.
veniet t pulsabit t dicet tibi. Ecce ego sto ad hostium.
rē. Daniel ī cenaculo suo in alto manet. nec ei in būili ma
nere poterat. Fenestras aptas ad hierlȝ habuit. t tu ha
beto fenestras aptas ſȝ vn lumē introcat. Vñ videas ei
uitatē dei. ne aptas illas de q̄b⁹ dr Moyses ītrauit ꝙ fe⁹ Exo.y
nestras. i. sens⁹ exteriores. Et paulo supᵖ idē ait. Tu sim
plex loquaris t ignotos q̄sq̄ blāda nō despicias. Sȝ alit
impudici videāt oculi. n̄ nozūt aīe pulchritudinē ꝓsidra
re. ſȝ corpoꝛ. Nec decliner auris tua ī ꝙba mala. Sepe
ei indecēs aliq̄d loquēs tēptat mētis arbitriū. Si libē
ter audias ꝙgo qō dr si ad ridicula q̄q̄ soluaris q̄d q̄d
dixeris laudāt. q̄d q̄d negaris negāt. castā vocā t sanctā.
Ecce ꝙe xp̄i ancilla. Hō vt illa horrida turpis t rustica
na terribil'. q̄ t vino forsan maritū nō habuit. qz iuueni

re ñ potuit. Naturali ducimur malo. ⁊ adulatoribꝫ nostris facile fauem⁹. Et q̄ꝫ nos rūdeam⁹ indignos. ⁊ calidus rubor ora pfūdat. tñ ad laudē suā ania lerak ītrn trario. periculosam oñdit Sāson leone fortior. saxo durior. q̄ vn⁹ ⁊ nud⁹ mille ē plecut⁹ armatos. in Dalile molescit ā plexibꝫ. Dauid fm cor dñi electꝰ. ⁊ q̄ vērꝫ xp̄m scto ore sepe cātaucrat. Bersabee capt⁹ nuditate adultrio rūrit homicidiū Salomō p quē cecinit ipa sapia recessit a dño q̄ amator fuit mulierꝫ. Et ne aliqs sibi ō sā guis ꝓinctate ꝓfideret. i illicitū thamar sororis amore exarsit incendium.

Judi. 16.

2. Reg. li.

Reg. 10.

2. Reg. 13.

De custodia haben. §. VII

da a virgine circa sensus exteriores. Bast. in li. de ỹa integritate ỹginis sic ait. Quā diuinū ꝓfecto q̄dē ac pcipuū imaculate aīe insigne ỹginitatē cē ostat. Masculorūꝫ ac femiarꝫ corporꝫ ē ad inuicē habit⁹ ỹgo q̄ nulla femīee voluptatꝫ labē ex corpe parit. ⁊ oīa carnis vicia omnēq̄ꝫ gturbatōez aī ꝓfus a se elimīat. puritissimā se deo sistere. quē amare, pfiterur tota cū intētiōe conat. Voluptas cū vna gñalis sit. velut fōs q̄dā a carne, pfluit. atqꝫ in q̄nos sens⁹ velut in q̄nq̄ riuos distributa p bos ad sensibilia ab intimis fluit. hoꝫ q̄libꝫ p quasꝫ fenestrā fluētū suū sensibile q̄dō ñderit vehemēt ēmittēs q̄cūq̄ ꝓinquū fuerit vi sua ad se gtrahit. carnaliqꝫ repler⁹ limo ac torrētꝫ istar. eō rurs⁹ ab exterioribꝫ p easdē fenestras i carnis est⁹ celeri⁹ refluēs aiam gturbatōibꝫ et fluctibꝫ q̄ut ac in pfūda demergit. Quo circa sctā ỹgo sēsuū fenestrꝫ custodē admoueat rōez. coꝫqꝫ ad exitia gressū neq̄ꝫ eis trāsitu libero passim pmittat. Nō igit oculoꝫ acies ad oīa passim ispiciēda visibilia pādā ē. ne oīnꝫ q̄ꝫ figuraꝫ atqꝫ formarū spēm sine discretōis examīe baurirēs. ad eaꝫ postea turbet imagies. Necꝫ aptus ad ea q̄ vite vsu necria inspiciēda sūt corporeis oculis aīe oīno claudēt obturū. cosqꝫ ad veri intuitū lumis. ⁊ ei⁹ q̄ ex illo insinuat pulcritudis. ꝓsecratō nē ēt caten⁹ clausos quigili apiet studio. Nec auditū q̄ dē temere ⁊ indiscusse ỹbis oib⁹ accōmodabit. Ceteruꝫ ad ea q̄ mala sūt ⁊ noxia ipm velut ad pestē q̄ndā putridi ac gnicosi amnis obrurabit. His ỹo q̄ sūt optia emanātqꝫ ỹtutis purissimos laticēs tota intētōe subiiciet. Gustū q̄dē sp ad suauia ⁊ dulcia inbiantē rōe. frenabit. ⁊ ad ea q̄ necrio sumēda moderabit. Tm ỹo ⁊ sē suū oīm gnicosissime ⁊ seuissime blandū. sensusqꝫ relis q̄s vi sua ad voluptatis illecebras pellicientē imaculatūꝫ gturbatōibꝫ mime quū. sp q̄ maxia poterit cura fuabit. Nec ei cū toto sit diffus⁹ corpe p oēm illi⁹ supficiem nō eā solē q̄ apparet extrinsec⁹. vez ⁊ q̄ altr⁹ recōdita est ad vicios⁹ ꝓtract⁹ aduers⁹ aniam seue dñat. ꝓxoro manibꝫ ad vl⁹ noctios pcipue nitēs. his veluti q̄busdā sibi circūseptis armis seruēt⁹ p eiusdē instroꝫ sensuꝫ oēs q̄ uciderit caput ne aspectū q̄dē blāda reductione sua imunē abire pariet. Sed cū ad horrēdū retrasqꝫ figuras. turbas atqꝫ ꝓfūdit ad lenes ātꝫ q̄ venustioꝫ facie adiecta colorꝫ gra ad fallēdū formare sit. pfūdit atqꝫ delinit. porrētā suā satꝫ insinuat. ⁊ sic ō alīs sensibꝫ. Alīn oīa aduers⁹ gustū ỹgo tota intētiōe pugnabit. fontesqꝫ voluptatē vētris ⁊ pudicicie fomitū unde manātū a pncipio castitatꝫ studeo ⁊ ardore siccabit. ne dū ỹginitatē suā alia fruēde voluptati ōuicta sensū dū nescit amittat. virginē ei esse. ⁊ ỹginis gustū. ꝙuenit. nulliqꝫ gulaz suauiter oblectāti illecebre puū. Integrā se ⁊ i hac pte q̄at aie. in his q̄ sūt necria victui moderabit. prudēter acreget. Nec tñ expedit ita corp⁹ atterere. vt sualidū inutileqꝫ reddat. Nec solū escarū q̄ntitas ybiqꝫ pleq̄ menda ē. sꝫ ⁊ q̄litas sapiēt discernēda. Nō solū ei legumia seminūqꝫ ñnlla. vezetā olera pleraqꝫ sūt q̄ mō acho q̄dē vite gubernaculū tenere cupiēti (vt se hꝫ cōis opinio) pro noxijs vitāda sūt. q̄ppe q̄ carnis recess⁹ untios pungūt ⁊ prurit⁹ titillatiōeq̄ excitātia nō min⁹ corpa nostra gturbāt. ac secrete vi sua inq̄etant q̄ ꝓsensu oīm fugienda sūt. Quocirca nec saltibꝫ passim atqꝫ indifferēter vtemur. sic fieri apud pleroſqꝫ cōperim⁹ q̄ ꝓmodestā ꝓtinētiā pl'mēta oīa repudiātes hos sales cū pane vicep dim⁹qꝫ oīz sumūt. Nō itelligūt hi q̄ sales cū sint natura fecūdi ac p acrimonie vim pruriginē corpi excitēt pl⁹ ceteris ad libidinē coitūq̄ puocare. ⁊ sic de alijs cibis incitātibꝫ ad lasciuiā. Virgo igit sit ỹginis ⁊ auditus ⁊ vis⁹ gust⁹ ⁊ tact⁹ ⁊ odorat⁹. motusq̄ oīs. Et q̄ blādimētū cupidinee voluptatꝫ ē femīa. ⁊ masculi lasciuioribꝫ oculis ad se inspiciēdū illecebrā natural'r suggerat. ac lidtioni vece ad oblectam̄tū aurī organi instar effecta ē mēbroꝫq̄ iſinuata mollicie. ac toto ꝓfus corporis habitu ⁊ motu ad seducrōez formata voluptatꝫ Nō mō ci loquēs m'r ꝛ̄tuēs vezꝫ sedēs q̄ꝫ ⁊ iecedēs. ob insitā sibi natural'r aduⁱ⁹ masculū vim būc ad se emin⁹ trahit vt magnes lapis ferrū. Et idcirco sūmopere tēdat ỹgo necesse ē. ne vllis voluptatibꝫ laqis irretiatur. Imitetq̄ꝫ vocē obtutūq̄ virilē incessuq̄ꝫ ⁊ oī pt⁹ habitu ac motu corpis voluptatꝫ illecebrē vitet. Nec se patiat sācta ỹgo subyci carnalibꝫ curis. nec i suā alioꝫq̄ gnicīē carnalia ornamēta cōgrat. sꝫ ad firmā se ostātē atqꝫ virtutis spēm pudicis gestibꝫ virilīqꝫ roboze subrigat. Et ita in se femineā voluptatē ꝓmet. Jtē reuereat ois mulier sꝫ ỹgo in ꝓmis angelos ēt cū domi sola null'vⁱ⁹ arbitris sedet. ⁊ cū corp⁹ necrio curādū erit. ⁊ capitis vittas ⁊ sigillatim cetera ꝓstringēs. id op⁹ celerit exigat. ⁊ q̄tū fieri pt ꝓregat mēbra nō solū suos angeloꝫq̄ oculos verēs. vez se ⁊ i sue exercitatōis domicilio ad pecūdiā studiose sp exercēs. Nō si neq̄ cū sola ē. nudari sine rone pmittit. q̄to min⁹ frībꝫ i xp̄o pñtibꝫ Et pudore igit ⁊ tunica seipam pudice ac pecūde cōponet. nec solū nihil mēbroꝫ q̄ opta sūt nudari vlla rōe pmittet. vez sūma ⁊ secura obtuatōe circūreget. vt nō solū ipa illesa atqꝫ illibata pmaneat. sꝫ ⁊ q̄ intuēt nl'la ei⁹ aspectu lesionis materiā capiāt. Videntes ei filij dei filias hoim q̄ essent pl'cre deuoluti sūt ad eas. Hñ. vi. Suffricit q̄ppe l'modice nudata pl'critudo. dei q̄ꝫ filios ad voluptatē emollire. Nec Basil⁹. Nō satisfaciēdo cuicūq̄ sensui applicādo ipm ⁊ delectrādo sensibili obiecto suo. vt i videndo pl'cra. q̄ apparent oculi⁹. tact⁹ in tāgēdo sibi ꝑcta. nō p̄ extinguit ꝓcupia tal' sens⁹ sꝫ auget. ad'q̄ delirādū inducat fictōez poeticā. s. de hydra ꝑpete secuo in limo morāte. q̄ cū pl'a capita bēret. vno succiso tria orie bant. sꝫ igne succēsa occisa ē. Hāc dic significar voluptatē i carnis limosa

ris spicis frumētoꝝ abierīt. ꝯ. Reg. xiij. ad signādū q̄ cū ꝓsideratio seu circūspectio quā q̄libet adhibē dz ad custodiēdā portā sensuū tuā aīe dormitat; tū vigilat ad custodiendū ne fur vl' inimic⁹ ingrediat. demōes latenter in aīaz intrāt; iacētē appetitū rōnalē i terrenis p̄sideria carnalia occidūt. abblat; spicis ꝟrutū de anīa. Et iō dixit xp̄s. Vigilate ne intretis i tēptatōez. Lu. xxij. ca. Custodia q̄z debet ꝟgo hīc ītericz sensuū. sm illō p̄u. iij. Oīm custodia custodi cor tuum. qm̄ ex ipo vita pcedit. Un Basili⁹ in sup̄dicto li. Nulla ex pte ꝟginē mei chari ꝓuenit. nō lingua. nō aure. nō oculo. nō tactu. nō vllo denicz sensu. m'to min⁹ anīo. ꝟ aīam ipaz vt spōsaz nitidā ac puriss̄imā spōsi ap'plexib⁹ iūgere. Diligēt ei oīa il le spōsus rimat; discutit. ēt q̄ intimis anī recessib⁹ latent. Un oīa igit opt ꝟginē cogitatōes suas puras sui olatasq̄ seruare. Alia q̄ppe p durāte incorrupta .corp⁹ q̄z ipollutū imaculatūq̄ seruat. Porro cū sep̄tissimis cogitatōib⁹ p̄tamineꝯ aīa quātūlibet corp⁹ pmanere icorruptū videat. nō tū mūda censet⁹ integritas. cū sordib⁹ cogitationū inq̄nata viciet. Neq̄ enī ēaliud imaginaria p̄tās ienscz cogitatio ī aīa q̄z pictura cogitationis coloribz; imaginib⁹ figurisq̄ suis q̄s ī ea mēs pixerit scripta. z cū aīa cogitatōes p corp⁹ exequat. alias in opis p̄ducit effectū. Quas ꝟo necdū ope impleuerit ī se sculptas refuat. casq̄ zsi nō actu corporeo ītra se tū nutu volūtaz; exequit. Dic enī corpis officiū ē corpora luer aliq̄d exeq̄. ita op⁹ aīe ē cogitatōib⁹. vt vult placitas ībi; z ḡtas imagines fingere. Neq̄ q̄ sic is q̄ notas dicit si illas scribere omittat sensim aīo labunt. ata vt p̄cessu tp̄is nulli⁹ iā notādi figurā aut locū aut nomē reuocare in aīum q̄at. ita z q̄ imq̄ cogitauerit. si eiusmodi neglect; cogitatōib⁹ ad vtiliores anīm. als trāsferat seq̄z ad eas exercet. pedēre tp̄e pōres illas a mēoria eluminās ex aīe tabula ꝑpetua oblitiōe ōlebit q̄ppe memoria nihil est aliud q̄z figura exp̄ssa cogitatōuz in aīa veluti pictoꝝ arte collocata Et vt notias turpesq̄ cogitatōes vitet. illud ip̄lendo Esa. i. c. Auferte malū cogitationū vr̄az ab oculis meis. vt saltē ī eis morā nō trahat. et si mēti suggerant dz ꝓsiderare p̄ntiā spōsi sui z āgeli; z sāctoꝝ. Un Basili⁹ ibidē. Virgo seipam primū cōsciamq̄ suā reuerebit. z si valde sit sola. deinde astātes sibi custodē angelū. Angeli enī coꝝ in cel' semp̄ vident faciē p̄ris ꝛc. ait saluator Math. xviij. c. Nec ei ꝓuenit vt angeli cui credita ē cura faciē aspnat hō. Atq̄z ī p̄mis ꝟgo q̄ hūcip̄m castitat; sue veluti panumphū custodē q̄z habet. Precūctis autem ip̄m spōsum suū reuerebit sibi vbiq̄z assistētē ip̄i⁹q̄z p̄ez z spūm sctm̄. Quid p singula ꝑgā. ipas āgeloꝝ infinitas m'titudies z vna sanctoꝝ patrū beatiss̄imos spūs q̄z si oculis carnis mini me ꝓspicui sūt. icorporeis tū obtutib⁹ ad cognitōez cōplectūtur oīa z cōphendūt. Ex hac rōe si latere ꝟgo plures q̄rit. lōge hos magz; q̄ tot ac tales sūt q̄z hoīes meritō reueren debebit. Et q̄ m'titudies pauescit obtutuz hos vitare phas nō ē q̄ sūt infinita multitudo. Virgo ait apl's. i. Corī. vij. q̄ innupta ē cogitat. i. cogitare dz. q̄ dñi sūt. quō placeat deo Cogitat vt sit sācta z pura corpore z spū. Curas enī seculares z rerū corruptibilū cogitatōes ꝓiugat; linquēs sibi immortaliū z incorruptibiliū q̄ spōsi sui familiares atq̄z ꝑpinq̄ sūt ꝟuauit curas Quid ē aūt ꝟginē placere deo nisi naturalē spēm suā ꝟrutib⁹ exercitij spūal' chorusc̄as sp ōndere vt z cā iugiter integrā intemeratāq̄z seruare velle. placē do nihil aliud ē q̄z laudabilē seipam ac btāz z ei simlē p virtib⁹ facere. Cetez si solicita ē quō placeat ꝟgo dño scire. pfecto debet q̄ ipe spōs⁹ in nīlo lz obnoxi⁹ quō ipe sponse sue placeat curat. s. puidēdo copiose de oīb⁹. Nā si sponsa mortal' virū sperat se gubnari z puideri ab eo q̄to magis q̄ deo gubernatōem sui tota fide cōmīsit. z cūz illo spūiuere eligit copiosiss̄ima sue circa illū cure p̄mia ipo sibi p oīa p̄pi ēre suscipiet. Habet ei fidei pign⁹ q̄ ip⁹ p̄cedente puidētia. Si ei cū necdū sibi placere q̄reret. tā ei ga illā oīdit charitatē. vt se p ea p̄opte ac libēt of ferret. s. i cruce. vt eā suo sāguie sctificaret. m'to magis pla ceret sibi cupiētes curā bitur⁹ ē. z cū his q̄ sibi ad verā z eternā vitā ꝓferūt. mortal' q̄z vite stipediū illi puisur⁹. Nō añ vltra vigētē nccitatē idulgebit delitijs dñi spōsa nec sup̄flua min⁹q̄z nccria req̄ret. Neq̄z ei illi dare ꝓuenit q̄ spōse charitatē itercipiāt ad voluptates corpis se cōtent; vt sibi ea accipe expedit q̄ ab amore itimo auocēt Neq̄z enī vnq̄z p nccrioꝝ indigētiā. ēt si experiēde dilectōis cā ei⁹ ꝓtem sinat media pusillanimis effecta murmurabit. Sz oīa credēs. oīa sperās. oīa sustinēs ei quē diligit tota anī intētōe p̄iucta z veriss̄ima charitate affixa. ēt dū in exteriori hoīe agit. emortuo iā z q̄dammō sensuū officio p̄uato. iugit⁹ absq̄z distractiōe vlla ip̄ius pascet īmortali alimonia pulcritudīeq̄z sartabit. Sit se pe vt q̄ īmortalē ardet z incorruptibilē spēm nō mō p cunias omnēq̄z subaz amoꝝ gra large. pfūdat. ꝟ cibū et et somnū z vestē z hītū. z oēm extimatōez corpis deniq̄z et corpis vitā dū solo potiat amore ꝓtēnat. Parietes ītē et domos z oēs medios obices audacē ascēdat. ꝟ ipos deniq̄z ꝓstrictos gladios ferat insanies. Ita z ferme q̄ deū diligit ꝟacit. ac ei solicite placē q̄rit. nō solū pecūias z opes. vt mādat; illi⁹ obtēperet. z eo quē amat affatim fruat. negligere z aspnari dz. veꝝ z cibū necrū z tōnū z exteriorē habitū sec̄liq̄z fedā. pfecto z inanissimam gliaz. corp⁹ ip̄m deniq̄z corpisq̄z vitā vt celesti amore sagunet tota intētōe p̄tenere. Parietes p̄terea carnal' q̄t; z parētū domos. oīemq̄z mediū mūdū trāsilire et ad martyriū gladios si se p̄stet occasio pniet currere. ac vt amore eterno frui possit ignobiliorē habitū sume plurīaq̄z mūdi ī p̄peria cū voluptate tolerare nstissime optabit. vt ōina si ita dici liceat. insania sapiēter īsanies eo q̄ ꝟe z sūme amabil' ē. p affect⁹ sui ōsideriꝯ fruat. huiusmōi. pfecto amatoꝝ ad se de terrenis p̄turbatōibus cuocās Hinc p̄e q̄ tā suauit salubriterq̄z diligitur ait ad abraā. Exi de tra tua z ō cog. tu. z ō. do. pa. t. ꝛc. Bñ. q̄j

Et nota subtilē dia. ꝟ. VIII

boli deceptōez ad capiēdū ꝟginē l' al's p̄sonas spūales in q̄ō freq̄nt ruit. Plerūq̄z ait Basili⁹ vbi sup̄. minus cauti dū libēter musicū audiūt sensū. eo adducūtur. vt nō tā musicū ꝟ visibile instrm̄ diligāt p q̄ō perita musici modulatōe fruunt. atq̄z iō nccria sūma exactiss̄ima q̄z diligētia obtuād⁹ ē ꝟgini auditus z vis⁹. ne clā forte z ip̄i subrepat. vt p loq̄nte aīa instrm̄ p q̄ō illa loq̄t diligat. Est ei vehemēter astrict⁹ is q̄ affectū boni ī nobis sūmo studio maligne depuare conat. Ita deniq̄z a q̄bz dā cū ꝟba de ꝟtute fidei audirēt. atq̄z hmōi loq̄nte aie afficerēt ex auditu iugi z aspectu clā surreptū ē vt aīo ī primerēt liniamēta corporea. z voce auditū lasciuie meterēt. nec tā aīaz quā pus diligēdo ex ore hoīs pēdebāt. ꝟ corp⁹ ip̄m bonoꝝ aie mīstrū puerse nimis atq̄z ip̄e amarēt. Et ita q̄ charitat; plenitudinē sequunt. eos falso dilectōis noīe. l' ad voluptates corpis vitāq̄z cūct; execrabilē diabol⁹ deiect. Dec ille. Dec q̄tidie m'tos illa queāt. nā sub spē spiritual' amoꝝ in sensualē verterēs z de eo in carnalē vlcz ad opa puenerūt illicita. Et iō m'ta affectio mulieꝝ ad viros. z ecōuerso etiā spiritualius et multo magis frequēs locutio vt' aspect⁹. z p maxime domestica ꝙuersatio vt diaboli viscus vitanda sunt. tū ꝑpter piculū. q̄ sm Hiero. femina ꝓscientiam secum inhabitāt; sp exurit. di. xxxiij. c. i. ad ignē ꝓcupie accēdit. et trahit sic stupa. si ignē adorata fuerit. ptin⁹ inflāma

ta succedit. nec op⁹ ē alio adminiculo. Tū ppt scādalū malq. s. suspitōis ⁊ ifamie q̄ inde orit. ⁊ si nullū ppetret tū, ppter exēplū. ne infirmi mēte exēplo pfectoꝝ b̄ faciē tiū simulia agentes in ruinam incidāt diaboli. O q̄t ⁊ quāte ruine q̄tidie audiūt coꝝ q̄ tenēt statū spūalē ppt inordinatā affectionē ⁊ incautā pcuratiōnē ⁊ indiscretā visitatiōez Idem Basilꝰ vbi supꝝ. Vera virgo ab oī q̄dē pactu masculi mūdā iugi se obseruatōe custodiet. Sed ⁊ cū semis dormiens semp secū cōmorabit fixūq̄ animū bēbit in celo. ⁊ illū a corpe totū penit⁹ remouens tpa q̄z cū aplo dicet. Scio meipam siue in corpe nescio siue ex corpus nescio. deꝰ scit. q̄a rapta sum in paradisum et audiui archana ẏba. Vigilātissimū ei⁹ in se amorem supne delectis intuēs spōi⁹ q̄i lāpade accensa ipaz merito rapiet vsq̄ ad tertiū celū ⁊ in paradisū dei. ⁊ ea sibi loq̄t verba q̄ in corpe viuētibꝫ dicūtur eē ineffabilia sed illi plane q̄ ad id pfecit effabilia immiscēdo fient. Dec ille. A supbia summopē oportet ẏginē cauere. vt nō ppter ẏginitatē se alijs etiā pugatis pferat. q̄ q̄uis stat⁹ ẏginal melior sit q̄z pugalis. tñ ⁊ i statu vidualī vl cōiugali pōt q̄s pfectior eē ẏgine ⁊ maioris meriti. s. q̄ maioris meriti charitate existit. Hec ēt ipam pseruatiōem ẏginitatis suis meritis ascribat. sz gre dei. Decet i quit Amb. vt q̄to castior ẏgo. tāto humilior. Nā ⁊ ad bullā dū superbiā talū ptmittit dñs hmōi tēptatiōibus turpibꝫ vexari. vel ad pseruandū eas vl eos i būilitate vt dz a q̄busdā de Paulo aplo. Et aliq̄n ēt ptmittit ruere in cōsensum vl vsq̄ ad opus exteri⁹. vt pz i virispatz in multis exemplis. Et ppter h̄ etiā aliq̄n ptmittit ẏgines ab alijs violari ad eas humiliandū. vt dicit Aug. in. i. de ciui. dei. q̄ tñ si aīo sūt renitentes nō pdūt aurea lam ẏginitat⁹. q̄uis inter ẏgines nō debeant pcerari vt dictū ē supꝝ. Sz nec ō ẏginitate ⁊ ptinētia sēsuū glorienk. sz de dei gīa q̄ ē oleū in lāpade. Valet ad arripiendū talē statū ⁊ puersandū ẏm Basiliū psideratio miseriarū nuptiaz. nā nō solū sui sz ⁊ viri solicitudinē habet. vbi vero filios parturire cepit vltra tedia concepit⁹ in vtero. ⁊ dolores part⁹ p vnūquēq̄ filioz anxiscindit. ⁊ parentibꝫ emstibꝫ nasciturꝫ cura sp adiacit. At si bonꝰ virū blādūq̄ nacta fuerit. ppetuo ne moriat metu viduitatis incōmoda cruciatusq̄ iā sustinet. diuram quādaz ⁊ immutē curā. ⁊ pēre illo ⁊ absente ppter inspe ratos casꝰ anio indesinenē excipiēs. Si ẏo duro ⁊ timi ti nupta fuerit. tota q̄z vita illi⁹ cruciat⁹ ē. ⁊ cū pudicicie rone q̄at neutz eligere. i. nec viri mortē ppter viduitatis angustias. nec virā ob molestiā incōmodūq̄ contactus. ancipiti atq̄ incurabili malo accerrimisq̄ doloribꝫ q̄z sp afferit. Inde vbi filios edidit aut ad bonā illi fruge euaserūt. ⁊ maiores ex illoz absentia dolores iugiter tolerat q̄z parturiēs tulerat. aut malos euasisse psiderat. ⁊ magis ex ea pcreatōe liberoz q̄z si pmāsissz sterilis fuisset obpbriū. Sepe añq̄ pdicta experiat icōmoda. vna ⁊ spōsa ⁊ vidua efficit ac sine liberis i viduitate dilapsa. nec vxor iā nec virgo nec mr est. Sic omnibꝫ que putarē leta pugna missis simul breuissimo voluptatz sensu irrecupabilē ẏginitatz pdidit florē. pugnis tm expta est q̄ntū illi satz ē ad dinoscēda viduitatis icōmoda. Q si relicta vidua enutriat filios ei⁹. quē ex viri morte pceperat meroz iuge illos mōumētū cernit Et sp in lachrymis. sp in gemitu. sp i solicitudie educādo rū degens. nullū preriti mali solatiū inuenit. Primū ⁊ punquis ⁊ famul⁹ ⁊ filioz curatoribꝫ ipsiq̄ postremo ēt filijs. vbi virilitatis annos attigerēr. cūctisq̄ oīno seuere volētibꝫ ad p̄dā miserabil⁹ exposita doloris luct⁹ q̄z tragediā vitā suā oīm ingerit oculꝫ. Et q̄d plura. pse qui necesse ē. dñm sibi cū dote infelix mr coemēs viz. ancilla. p libera efficit. breuissimeq̄ liberalitatz gīa naturali libertate se puat⁹ ianuā sibi ineffabiliū dolorū ẏpetuiq̄ meroz p hmōi pnubiū aperit. At ẏo prudēs ẏgo iugū hmōi fugitz abijcies ⁊ tota intētiōe ad dominū currēs effugit q̄dem ptus āgustias. Effugit mortal⁹ viri miseq̄ iugū. simulq̄ incomoda oia q̄ ex nuptijs puenire mōstrauim⁹. Effugit pterea oigenū inextricabiles nexus. ⁊ rerbia vite pūtis euasit. Effugit añ onia carnal⁹ cōmertij corruptelā. ⁊ intreg tota ⁊ illibata aīa et corpe sctā eterno regi sponso dedicauit. Hec oia Basi.

De instructōe virgi. §. IX.

nis lapse. vt intelligēs malū suū vehemēter doleat. Dicto. ad Susannā ẏginē sacrā sz lapsā. Bona cōmemoratē q̄ pdidisti. an mala defleā q̄ admisisti. Eras ẏgo in paradiso dei vbiq̄ inter flores eccl'ie. Eras sponsa xpi. eras templū dei. eras babitaculū spūssci. Et quotiens dico eras totiēs op⁹ est vt igemiscas. q̄ nōdes q̄ fuisti. Incedebas i eccliā tanq̄ colūba. de q̄ scriptū ē. Pēne colūbe deargētate ⁊c. Splēdebas ei vt argentū. Fulgebas vt auz. eras tanq̄ stella in manu dñi. Que ē ista subita puersio: q̄ est ista repētina mutatio: De ẏgine dei facta es corruptō sathane. ō spōsa xpi scortū execrabile. ō tēplo dei pbanū imūdicie. de biraculo spūssci tugurīū diaboli. q̄ incedebas cū fiducia vt colūba. nūc lates in renebris vt vesptilio. Que fulgebas vt auz. ppter ẏginitatis decorē. nūc vilior fcā es luto plarearum. q̄ fueras radiās i manu dñi. nūc velut de alto celo rues extractū puersa es i carbonē. Ue tibi nupa ⁊ iterz ve. q̄ tāta bona piter. ppter pui tpis luxuriā pdidisti. api oculos si potes erige frōrē si audes. ⁊ aliquē scrōz intuere. Nōne faciez tuā pscientia cōmissi tāq̄ plūbū iclinat. Quid facies coram maria ⁊ tecla ⁊ agnete ⁊ imaculato thoro puritatis Quid iterz facies corā angel' scis. Nōne splēdore ⁊ claritate imaculatoz q̄i fulminibꝫ pcussa cōburerz. Sz dū crura es forsitā. Nō potui sustinere q̄ carnē fragilē circūferebā. Rūdebit tibi brā tecla cū innumerabilibꝫ sociis suis. Et nos eadē carne amiete eram⁹. Nec tñ plenū castitatz nre ppositū aut fragilitas carnis potuit imutare. aut sentia paganoz p varia tormēta deijcere. Reuera nō pōt caro corrūpi nisi mēs fuerit añ corrupta. Remanebit q̄ i crimīe aīa q̄ carnē pcedit i crimīe. Penitendo q̄ necria ē. Sz q̄nta putas ⁊ q̄l necria ē pnia q̄ aut equet crimē. aut certe excedat Jn pmis oīs cura b⁹ vite tibi iteremittēda ē. ⁊ q̄i mortuā te existimās quō possis reuiuiscere cogita. Deinde lugubꝫ vestz tibi accipiēda et mēs ⁊ mēbra singla digna castigatōe punienda. Alm putētur crines. defluāt oculi lachrymis. pallescat facies totū corp⁹ i curia ⁊ ieiunijs macerēt. Si nō i fidelitate q̄uarē sens⁹ būan⁹ quēuis ⁊ q̄lēuis cruciatū ad pūs libēt sufferret dūmō illas penas ignis eterni ñ incurreret Hec oia Hiero. Et nota q̄ dic. Hiero. carnē ñ posse corrūpi nisi aīa fuit añ corrupta. Intelligit de corruptōe viciosa ⁊ cū pctō. Nā corrūpi pt ẏgo sp violētiā sibi oīno vt s. eo. c illatā. ⁊ tñ ñ corrūpit aīa. q. s. ñ peccat sibi oīno renitat i. §. 9. ⁊ 10

De statu viduaz ⁊ mr is q̄ ptinēt ad eas. Ca. iij.

Q Jduā eius benedicēs benedicā pauperes ei⁹ ⁊ saturabo panibꝫ. ps. cxxxi. loquit hic dñs p ppbetā de ecclesia q̄ ē mr ⁊ ẏgo ⁊ vidua dr. sz diūsis respectibꝫ. Dicit eni mr rōe fecūditatz. q̄ q̄tidie gnat filios xpo p grāz baptisma lē vl penitētialē. Dicit ẏgo rōe integritatz. fidē ⁊ sctē cōuersatōis. q̄ i nullo vicio corrupta. Dicit vidua rōe absentalitatis sui spōsi. q̄ xpo spōso suo mortuo in cruce demū ⁊ si resurrexit tñ in celū ascendit. ⁊ pmanet pūtia corpali. Est ẏ vidua ei⁹. s. dñi. vel vidua syon. i. respectū ecclesie triūphantis. q̄ aptē speculatur ⁊ fruit pūtia xpi

ca. 14. §. 20.

Trenoꝝ. i.

Interpñak enī ſyon ſpeculatio. Nec vidua afflicta ē mlr triplici afflictōe vt vidue nō ſolū qz carēt pñtia ſponſi. ſz ēt qz draco infernal' inſidiak filio eius. i. cuilibet fidēli vt deuoret cū. Sz hāc bñdicēs in pñti p gr̄am. dñs bñdicit. z in futuz p gl̄iam. Nā vtōr figural'r. Apocal'. xij Date ſunt mulieri alli. ſ. eccl'ie due ale. quib⁹ demū volare poſſit ad deſertū. i. celū. Una eſt obſeruatio denarij. ſ. dēcēpceptoz. Secūda ē exercitatō ſenarij. i. ſexopez miſericordie q̄ ad viuētes. Dicak enī Matth. xix. Si vis ad vitā ingredi ſerua mandata. Et Matth. xxv. ōr bis qui opa miſcōie fecerūt. Uenite benedicti pa. mei. pci. reg. Ex denario aūt multiplicato p ſenariū reſultat ſexagenari⁹. Fruct⁹ aūt ſexagenari⁹ eſt q̄ colligit ex ſtatu vidualī fm gabolā ſeminis in bonā terrā iactati. Mat. xiij. Pauperes q̄z filij ei⁹ ſpū pauperes ſaturank z panib⁹ ſacramentoz z ſpūalīū cōſolationū. Sz z de qualibz vidua pōt hoc exponi. Uiduā ei⁹ ꝛc. Ubi ꝓio ſcienduz q⁹ q̄uis fm coz vſum loquēdi mlr q̄ priuak legittimo marito p mortē eius. vt di. xxxiij. vidua dicak. tñ prout diſtinguik ꝓtra ſtatū ꝓii. ꝓlem z virginalē largius ſumitur. viz p oīm eo viro vel muliere q̄ vel q̄ amiſit virginitatē. ſiue p coniugū ꝓſummatū ſiue p quācūq; illicitā corruptelā. nec tñ in ſtatu coniugij ē. Et vt tal' ſaluetur perſona oportet.

Qđ a domino poſſideak. ibi. viduā eius.

Et talis a deo ꝓſolatur. ibi. benedicens bñdicā.

Et in prole recreak. ibi. pauper ꝛc.

Quantum ad primū .§. I.

Uidue ſē triplices

cū dicit. Uiduā eius. i. dñi. vel ſyon. notak q⁹ tal' poſſideatur a dño. Scēdū q⁹ ē triplex gen⁹ viduaz. Quedā enī ſūt diaboli. q̄dam mūdi. q̄dam dñi. Perſone vidue diaboli ſūt q̄ nec in ꝓiugio ſūt. z tñ luxurijs vacāt. de quib⁹ ait ap'ls. i. Thimo. v. Adoleſcētiores viduas deuita. Cū enī luxuriate fuerint. in xpo nubere volūt habentes dānationē. q̄z pmā fidē irritā fecerūt. Simlr ār et ocioſe diſcūt circūire domos. nō ſolū ocioſe ſed ꝙboſe et curioſe loquētes q̄ nō oportet. Jāq; ꝓuerſe ſūt retro poſt ſathanā. De ſolent frequētare eccl'ias z pſonas religioſas ſub ſpecie ſanctitatis z multos illaqueāt z ido cauendū ab illaz familiaritate. Uidue aūt mūdi ſk que quidē honeſte viuūt. intendūt tñ nubere tpe ſuo. vel etiā ſi nō intendūt nubere nō faciūt ꝓpter deū. ſed ꝓpter mundū vt vitēt moleſtias ꝓiugij. vel ſint dñe rez ſuaz z hmōi. De ſolent multū vacare tpalib⁹ conſeruādis z augēdis. z exercitijs ſpūalib⁹ paz inſiſtūt ſed rē poralib⁹. Et plures etiā dotes ſuas tradūt ad vſuram diuerſis modis. vel apud ꝓſanguineos viroz cum certa mercede dimittēdas vel mercatoribus ſub noīe depoſiti dantes ꝛc. Et aliqñ ꝓ dotib⁹ ſuis acipiūt pl⁹ debito Dis z ſi caſte viuāt nō debeā fructus ſexagelim⁹. z delicijs aliqñ vacāt. Sed vt dicit ap'ls. i. Thi. v. Uidua i delicijs viuēs mortua ē. Uidua ꝙo dñi ē que p gratiam poſſideā a dño. z ꝓpter dñm ꝓponit firmiter abſtinere a ꝓiugio z ab'ſoī actu venereo. deinceps z ſi in pricipio exptaſſet coniugio vel alio mō. Hāc deſertbēs ap'ls ibidē ait. Que ṽe vidua eſt z deſolata ſperet in dño et inſtet oroniby die z nocte. Et paulop⁹ de viduis hmōi dicit. Precipe vt irrepbenſibiles ſint Debent viuere vt perſone religioſe ad exemplū Anne ꝓphetiſſe, viduz. q̄ non diſcedebat de tēplo deo ſeruiens. die ac nocte. z pſeuerandā vſq; ad decre pitā etatē. vno prius tñ ꝓtenta marito. Lu. ij. Et. lxxxi. di. c. vl. dicit. Uidue q̄ ſtipēdio eccl'ie ſuſtentank. tā aſſidue in dei opere eſſe debent vt meritis z oratiōib⁹ ſuis eccl'iam adiuuent. Et di. ea. ōr. ad reatū epi vel pſbyteri ptinet qui parrochie peſt ſi ſuſtentande vite pñtis cauſa. adoleſcentiores vidue clericoz familiaritatib⁹ ſubꝫciank. Talis vidua a deo ꝓſolatur. qz benedicit hec a deo p gr̄am. z a mūdo p bonā famā. z ēptationū victoriā plenā. Exēplū i Judith vidua de qua ōr Judith. viij. q̄ ſecretū habitaculū ſibi fecerat in domo ſua vbi morabat cū puellis ſuis clauſa cū tñ eſſet diues. portabat cilicium ꝓ tunēte. ieiunabat. ri mebat deū valde. nec erat q̄ de ea loqrek malū. ita caute viuebat Nec interfecit Dolofernē deſignātē diabolū et liberauit populū ſuū. Uñ bñdicta fuit ab omnib⁹ z mirabiliter laudata. vt patet Judith penl'. z ōmum in gloria bñdicta. Uiduas ꝓ diuuari mādat diuia auctoritas z canonica. Uñ Gelaſi⁹ papa. Licet oīb⁹ de nobis ſperātibus nō debeam⁹ inq̄ntū poſſum⁹ negare nos. pl⁹ tamē in viduaz cauſas ipenſi⁹ ouriam⁹ exequēdas quas tueri a nobis vel ab oīb⁹ diuis māifeſtat aſſertio. di. lxxxvij. c. lz. Et Eſa. i. ōr. Querite iudiciū. ſby uenite oppſſo. iudicate pupillo. defēdite viduā ꝛc. Uñ et xps ꝓſolatus eſt viduā flentē vnicū filiū ſuū defunctū cū reſuſcitauit Lu. vij. Uere vidua ſi filios habz naturales pauper nō deſerūtur a dño. ſed eis mirabil'r ꝓuidetur. Exemplū de mlr̄e vidua q̄ pauit Heliam. q̄ cū filio tpe famis. i ſarepta fuit paſtus a dño. q̄z etiam reſuſcitat⁹ ab eo. iij. Reg. xvij. Et de vidua cui⁹ beliſe fecit miraculoſe multiplicare oleū. vt de eius ꝓcio filios liberaret a creditoribus. iiij. Reg. iij. Talis ꝓo vidua debet filios educare ſi habet diligenter in timore dñi. vt illa venerabilis q̄ habuit ſeptē filios. z eos hortabatur ad martyriū potius q̄z derelinq̄rent legē dei. vt habet. ij. Machab. vij. Et regina Blancha q̄ frequēter admonebat filiū Lodouicū regē francie ſanctū ꝛc. Si nō hz filios naturales ei nō deſunt ſpūales. ſ. ſenſus interiores q̄ reficiūtur ſpūaliter a deo. ſi pauper. i. humiles ſt

De malis viduis et incontinentibus habes .xxvij. q. i.

Uiduas. z. c. de viduis.

Exhortatio ad viduitatem .§. II.

ſeruādā Hiero. ad Geruntbiā. Interdū ſibi libi do blandik. vt qō ꝓpter intēperantiā ſuā quedā faciunt videantur facere deſiderio liberoz. Uerū cū in ſemente terre bone centenari⁹ p ꝙginitatis corona primū gradū teneat ſexagenari⁹ p labore viduarū in ſecūdo ſit numero. Trigenari⁹ fedcra nuptiaz ipa digitorū ꝓiunctōne teſtek bigamia in q̄ erit numero immo extra numerum. Certe in terra bona nō orik. ſed in vepribus z ſpineſ vulnerat. Jteraq; obſecro te o religioſa filia in xpo vt teſtimonia nō noueris. quib⁹ incōtinentib⁹ z miſeris ſubueniatur. ſz illa potius lectites q̄bus pudicicia coronak. Sufficit tibi q⁹ pdidiſti primū ꝙginitat⁹ gradū. z p tertiaz veniſti ad ſecundū. i. p officiū ꝓiugale veniſti ad viduitatis ꝓtinētiā. extrema īmo abiecta nō cogites. Qđ ſi z poſt diluuiū z ante diluuiū viguit illa ſentētia. Creſcite et multiplicami z replete terrā. q̄d ad nos in q̄s fines ſeculoz deuenerit q̄bus ōr. Tps breue ē z iā ſecuris ad radicem arboris poſita eſt. q̄ ſiluū legis euāgelice z caſtitatē nuptiaz ſuccidat. tps āplexādi z tēpus longe fieri ab amplexib⁹. ait Salomon. Primū i veteri teſtamento ſecūdum in nouo. Olim gloriē erat audire illū ſicut Filij tui ſtē nouelle oliuaz. Nūc de ꝓtinētib⁹ dicak. Qui adheret deo vn⁹ ſpūs eſt cum eo Proponis mihi gaudia nuptiaz. ego tibi opona pirā. gladiū z incēdium. Nō tm̄ bonū eſt in nuptijs qđ ſperam⁹ q̄ntū malum q̄ accedere pōt. z timēdū eſt. Libidotranſacta ſp fui relinquit penitudinē. nunq̄ ſatiak. z extincta iterū reaccendit. vſu creſcit z deficit. nec rōni paret q̄ imperducit. Sed dicis ample opes z diſpēſatio reifamiliaris egent auctoritate iuris. ſ. niſi cū ſeruulis tuis ipa ſeruieris familie tue impare nō poteris q̄ſi nō poſſis ꝓbare

Matt.6 etatis habere famulos vel liberos q̃ presint domui: vl' ad publicũ rñdeãt: vl' tributa psoluãt. Querite pmũ regnũ dei: z hec oĩa adĵciẽt vob. Meli⁹ ẽ rẽ familiarẽ munut q̃ aĩe saluẽ perire. Meli⁹ ẽ amuerẽ qđ velim⁹ nolumus aliq̃n periuꝝ ẽ: q̃ id p q̃ oĩa dumtrẽda sũt. Hos ꝯo ardem⁹ auaritia: z ꝑ pecũias disputãtes auro sinũ expãdim⁹. nihilq̃ nob sanẽ: z ꝟ facim⁹ qz oñi vere bis no credim⁹. Et qz eras optata cũctis nõ vicina moritis q̃ debeẽ mortlibꝫ lege nate. ſz erassa spe ãnoꝝ spacia nob polliceẽ. Nemo enĩ tã fracꝫ viribꝫ z sic decrepite se necteꝫ ẽ: vt nõ se putet adhuc vnũ ãnũ esse victurũ. Uã subrepit obliuio ꝑditõis sue: vt terrenũ aĩal tãq̃ soluẽdum erigat in supbiã z aĩo celũ teneat. Hec ille. Jdeãd furia de custodia vidual' castitatiſ: q̃ dz vidua caueri ab ornatu z delicijs dic̃. Non q̃rant in xp̃ianis initia. ſz finis. Paul⁹ male cepit sed bene finiuit. Jude laudanẽ exordia: ſz finis ꝑditoe dãnat. Quid facit in facie xp̃iana purpura byssus z cerusa: q̃z alteꝝ rubozem genaꝝ labiozũq̃ mẽtit. alteꝝ cãdorẽ oris z colli. Ignis inicia. ſz finis. Paul⁹ male cepit sed bene finiuit. Jude laudanẽ exordia: ſz finis ꝑditoe dãnat. Quid facit in facie xp̃iana purpura byssus z cerusa: q̃z alteꝝ rubozem genaꝝ labiozũq̃ mẽtit. alteꝝ cãdorẽ oris z colli. Ignis est tu ucnũ: fomẽta libidinũ: impudice mẽtis indicium. Ornat⁹ iste nõ dñi ẽ: ſz velamẽ antichristi. Nõ ethnici ignes. nõ vulcana tellus tantis ardoribꝫ estuãt: vt iuuenules medulle vino plene z dapibꝫ inflãmate. Bzã dis virtutiſ z sollicite diligẽte ẽ supare: q̃ nata sis ĩ carne nõ carnal'r viuẽ. necũ q̃tidie pugnare z incluſuz bestiã. Ar gi centũ ocul' obſuare. Nihil sic inflãmat corpa ſtitillat mẽbza genitalia sic̃ alvꝫ ĩdigest⁹ z ructꝰ ꝓuul sus. Quicq̃d seminariũ voluptatũ ẽ venenũ puta. Cogita te q̃tidie moriturã: z nũq̃ de sc̃is nuptijs cogitab. Jdẽ ad Saluinã viduã. Audi q̃d ex ꝓfana vidue ꝓfectis ethnic⁹ poeta apt⁹ decantet. Ille meos primus q̃ me sibi iũxit amores. abstulit ille: habet secũ seruetq̃ sepulcro. Si tãti vilissimũ lucꝝ: q̃nti vilissimũ lucrũ. Si sic cõmuni lege nate dãnãt oĩs gentiles vidue voluptates q̃d expectandũ est a vidua xp̃iana: q̃ pudicicią suã nõ solũ et debet qui defunctus est: sed et cum quo regnatura est. Hec ille p totum.

De institutõe z mõ §.iii

cõuersatõis vidue. Hiero. ad Saluinã. Dicitur carbalogũ fructũ tuaꝝ q̃d debeas nomĩ tuo: q̃b merit⁹ ꝑfm pudicicie q̃dũ possideas: nec moueat q̃ sexagenaria dicaſt in viduã z putes adolescentulas ab aplo reprobari. sed te credas ab eo eligi q̃ discipulo suo dixerat. Nemo adolescentiã suã ꝓfanat: z infra. Mulieres q̃ sobrie sũt quõ placeãt viriſ: comedãt carnes q̃ carnibꝫ fruunt: quoꝝ feruor despumari ĩ cortũ q̃ ligare mentiſ generationi ac liberis operã dãt. Tu ꝯo q̃ in tumulo maritũ sepelisti parit̃ oĩs voluptates: q̃ linuã purpura et cerusa faciẽ lup ferentꝝ et⁹ diluisti lacrimis q̃ pullaꝝ tunicã nigrosq̃ calceolos: candide vestiſ: z auraci socci de positione sumpsisti. nihil bẽs necesse aliud nisi pscue rare in ieunio. Pallor z sordes gẽme tue. intriplumaꝝ mollicies. iuuenilia mẽbra nõ foueãt. Balneaꝝ calor nouũ nõ succedat adolescẽtule sanguinẽ. Tenera res ĩ femis fama pudicicia ẽ. z q̃ flos pulcerrim⁹ cito ad letã marcescit aurã. leuiq̃ flatu corrũpit: maxie vbi etas cõsentit ad iudiciũ: z marital' deest auctas. cui⁹ vmbra tutamen est vxoris. Quid faciet vidua inẽ familie ml' famulos. ſz vt viros erubescat. Terre si ambitiose domus hec officia flagitãt: ꝑficiat his senẽ honestiſ moribus: cui⁹ honoꝝ dignitas dñe sit. Scio mlras dausis ad publicũ foribꝫ non caruisse infamia fuuloꝝ: q̃s supꝰ spectos faciebat. aut cultus impudic⁹. aut crassi coloris nitor. aut eas apta libidini. aut ꝓscientia amoris occulti. secur⁹ eũ vel animi tumor: q̃ etiã bñ dissimulat freq̃nt. erũpit in publicũ. z ꝓfuos q̃si fuos despicit. Dñm q̃ diligẽtia custodias cor tuũ. z caueas q̃cq̃d de te fingi ꝑt. Non ambulet iuxte te calamistrat⁹ ꝓcator. nõ histrio fract⁹ in femĩa. nõ cãtoꝝ diabolici venena tu dulcedo. nõ iuuenis fulsus z nutrid⁹. Nihil tibi artiũ scenicarũ. nil tibi ĩ obsequijs molle ũgat. habeto recũ ꝙginũ z viduaꝝ choros. habeto tui sexus solacia et ancillaꝝ quoꝝ moribꝫ dñe indicant. Semp in manibus tuis diuia sit lectio: et tã crebre oꝛões vt oẽs cogitationũ sagutte q̃bꝫ adolescẽtia pcuti solꝫ hmõi dulpeo repellant. Difficile est q̃n pot⁹ impossibile ꝓturbationũ vicijs carere quẽpiã. eo q̃ incẽtiua viciorꝝ oĩm mentium lent animos. et q̃si in meditullio sic nr̃m iudicium vel abĵcere cogitata vl' recipe. Optim⁹ ille ẽ q̃ min⁹ vrget veluti si egregios impssos reprẽdas in corpe neruos. Et ꝟ ẽ q̃ alijs ꝙbis ꝓpha significat. Turbat⁹ sum z nõ sum locut⁹. Et illõ architc tarentini ad villicũ negligentẽ. Jam de verb cnecassem nisi irat⁹ essem sibi irasci bois ẽ nõ ꝓficere irã xp̃iani. sic oĩs caro ꝓcupiscat q̃ carnis sunt: ſz nr̃m est voluptatiſ ardorẽ maiori xp̃i ardore restingere z lasciuiẽs iumẽtũ frenis medic subiuga re vt nõ libidinẽ ſz cibos q̃rat z desideret. Sz cur vtra vt boiem cẽ te nouerĩſ: z passiõibꝫ hũanis nisi caueris subiacere. De eodẽ cũcti facti sum⁹ luto. in serico et in pãnis eadẽ libido dñatur: nec regum purpuras timet nec mẽdicantiũ spernit squalorẽ. Multoq̃ melius est stomachũ dolere q̃s mẽtẽ impare corpiq̃s ruere. gressu vacillare q̃s impudicicia. nec statũ pnie nob bladiant subsidia q̃ sunt infelicũ remedia. Cauẽdũ est vuln⁹ qđ dolore curat. Aliud ẽ integra naui z saluis mercibus portũ salutiſ intrare. aliud nudũ herere tabule et crebrĩſ fluctuũ recursibꝫ ad asperrima saxa collidi. Nesciat vidua bigamie indulgẽtiã. nec nouerit illud aplĩ. Meli⁹ est nubere q̃s vri. Tolle qđ pri⁹ ẽ vri. z p̃ se bonũ nõ erit nubẽ. Prim⁹ lamech maledict⁹ z sanguinarius et de stirpe cayn descendẽs vnum costam diuisit in duas et plantarium bigamie.

Et qz virginib⁹ z vi-. §.iiii

duis marie optꝫ vacare castitati fuade abstinendo se ab actibꝫ venereis q̃bus cũq̃ mẽtiſ corpis: quõ seu q̃bꝫ gradibꝫ queniat ad pfectã castitatẽ: point venerabilis Jobes cassian⁹ in. ĵ. coll'. cheremonis dicens sic. Sex gradibꝫ ꝟ mĩta a se inuicẽ sublimitate distãtibꝫ. fastigia castitatis pcelsa distinguã: vt q̃dã media: q̃ tñ mĩta sunt ꝓtermittã. Quoꝝ subtilitas ita hũanos subterfugit sensus. vt ea nec mẽs inspicẽ nec lingua valeat ploqui: q̃bꝫ sensuz castitat⁹ ipsi⁹ pfectio q̃tidianis successibꝫ adolescit. Sc̃dm silitudinẽ nãq̃ corpoꝝ terrenoꝝ q̃ singul' diebꝫ insensibil'r sui capiũt incremẽta. et dũ nesciũt ad pfectũ bitũ, puebunt: ita aĩe q̃ ꝟ robur ac maturitas castuat⁹ acq̃rat. Prim⁹ itaq̃ pudicicie gd⁹ est ne z vigilãs impugnatoe carnali monach⁹ elidat. Scd̃s ne mẽs illi⁹ voluptatibꝫ cogitatõibꝫ immoret. Tertius ne femineo vl' tenuiter ad ꝓcipiam moueat aspectu. Quart⁹ ne vigilãs vl' simplicẽ carnis perferat motũ. Quintus ne cũ mẽoria generatiõis hũane vl' tractus rõ vl' necessitas ingesserit. subtilissim⁹ mẽte volũtarie actõis pstringat assensus. ſz velut opus q̃ddam simplex ac ministerio hũani generi necessario ꝓtributũ: trãquillo ac puto corđ ꝓtẽplet intuitu. nihilq̃ amplꝰ de eius recordatõe ꝓcipiat q̃s si oparionẽ latexꝝ vel cuiuslibet alteri⁹ officine mẽte ptracter. Sextus castimonie gd⁹ ne illecebrosis fantasmatibꝫ femiaꝝ vl' dormiẽs illudat. ſz enĩ hãc ludificatõz pcõ cẽ obnoxiã nõ credam⁹. ꝓcupiscentie tñ adhuc medullitus latitãtis indiciũ est. quã tñ illusionẽ diuersis modis ꝓstat accĩ

Deu. 7.

Deu. 4.

Pſa. 76.

dere. Nã fm illũ vsum quẽ vigilãs exercere ꝓsueuerat vel cogitare: etiã dormiẽs vnusq; tẽptat. Aliter enĩ fallunt hi q̃ carnalẽ copulã norũt. aliter q̃ feminee sũt cõmixtiõis expres. Hi eĩ sicut simpliciorib ac puriorib somnijs inq̃etant. ita eriaz facilioꝛe diligentia ac minoꝛe laboꝛe pñt purgari. Illi aũt sordidioꝛib magisq; expssis fantasmatib illudunt: donec paulatim fm mẽsurã castitatẽ ad quã vnusq;sq; ꝓtendit in odiũ illi⁹: quã volũtariã antea sentiebat. mẽs etiã somno sopita vertat. Quisq; igit extract⁹ a cũcz ꝓfabulatoꝛib ociosis: et mortificat⁹ ab oĩ ira et solicitudine curaq; mũdana: duob tm̃ fuit paꝛimatijs q̃tidiana refectõe ꝓtẽtus. et aq̃ satietate subtracta: quietẽ somni triũ. siue vt alij statuerũt q̃tuoꝛ horaꝛ spacio termiant. nec tñ laboꝛ aut ꝓtinentie hui⁹ merito. sed miseratiõe dñi eã se crediderit adeptuꝛ: qz suã hac fide: vana ẽ oĩs hũani laboris intẽtio. nõ amplius q̃z sex mẽsib pfectoꝛ istius impossibilẽ sibi nõ ee cogĩscet. cuidẽs tñ est tã ꝓne puritatis indiciũ incipe eã de ꝓxĩ laboꝛ industria ñ sperare. Si enĩ vim versiculi illi⁹ vnusq;sq; intrate ꝓcepPs. 126. rit: nisi dñs edificauit dom. inua. labo. q̃ edi. eã lequẽ: vt ne de puritatẽ meritz extollaĩ: intelligẽs eã se nõ sua diligẽtia sz dñi miscõia ꝓsecutũ nec ꝑ alios immitti rigoꝛe moueaĩ. sciens hũanũ nihil ee virtutẽ: si eã ꝓtus diuina nõ iuuerit. Nec Joh. cassian⁹. Qui etiã põt hãc esse diuam inf ꝓtinentiã et castitatẽ: vt ꝓtinẽs dicaĩ q̃ paĩ magnos stimulos tẽptationũ carnis sz ñ vincaĩ Castus q̃ quos vl nullos q̃uis sepe ꝓeodẽ supponat Nã et castitas ẽt large doꝛ esse i statu ꝓiugali dũ. s. abstinet ab alijs corruptelis: et si actũ ꝓiugalẽ exerceat vt dictũ ẽ. Uidual⁹ status ꝓgruit nõ solũ femĩs q̃b defũcti sunt viri eaz: sed et q̃cũq; mares vl femĩe: q̃ amissa virginitate abstinẽt et ꝓponunt abstinere ab actib venereis: etiam coniugij: siue sint in religione ligati siue in seculo constituti.

Titulus Tertius de dominis temporalib.

Q̃ dominiũ vniuersi ꝓsistit in summi pontificis auctoritate et regali potestate. Capl'm Primũ.

Constituit eũ dñm

domus sue: et ꝓncipẽ oĩs possessiõis sue. Pſ. cuij. Loquit hic ad trãz ꝓpha de ioseph: qui cõperta ei⁹ sapĩa: prudẽtiaz donare ꝓstitut⁹ ẽ a pharaone rege egipti gubnatoꝛ tot⁹ regni sui: et ꝓm⁹ ꝓnceps p⁹ eũ. Dixit enĩ ei pharao. Ecce ꝓstitui te sup vniũsam trã egypti. et tedit ei anulũ suũ in mãu ei⁹ ꝛc. Et vt hĩ diffuse historia Beñ. xli. Et põt exponi et adaptari istud ad quẽlibet dñm tpalẽ et iustũ ꝓncipẽ. Ubi sciẽdũ vt dic̃ Gelasius papa. q̃ duo sunt q̃b ꝓncipal'r regit hic mũdus auctoritas scz sacra pontificũ: et regal' prãs: in q̃b tanto est gũ⁹ pondus sacerdotũ: q̃nto p ipis regiminib hoĩm in fuko examine deo reddituri sũt rõnẽ. di. xcvi. Duo. Et b̃ pz q̃ ista dominia et ꝓncipatus subalternant et nõ sũt paria sz tpale dñium ẽ sub ecclĩastico seu spũali. qz imperator q̃ doꝛ dñs orbis et princeps absolute est sb papa et ab eo iudicat et ꝓfirmat et deponitur. Ista sunt duo lumĩaria Beñ. i. posita in firmamẽto celi: luminare maiꝰ. s. pontificat⁹: et minꝰ scz impij ꝓncipat⁹: qui vt luna lumẽ recipit a sole. ita ipe suã claritatẽ hz a papa. Preest tñ lumĩare maiꝰ. i. sol diei: q̃si scz ꝓncipale exercitiũ pape ẽ circa spũalia et aĩas. Lumĩare minus. i. luna ꝓest nocti ad eã illũinandã: qz imperiũ et secl'ar̃ dignitas est circa tpalia et corpalia et vnũ doꝛ tuuari p altez in gubernatõe et directõe mũdi. Unde Nicolaus papa. Cum ad vez ventũ est. i. ad discussionem veri. s. ad tps xpi: vltra sibi nec impatoꝛ iura pontificatus arripuit: nec põtifex nomẽ imperatoꝛ vsurpauit: q̃niã idẽ mediatoꝛ dei et hoĩm hõ xps ihs actib ꝓpijs Distinc. 9 et dignitatib distinctz officia ptãs: vtriusq; vtcernit. Dum ꝓpria volens medianali bũlitate sursum efferri: nõ humana supbia rursum in inferna demergi. vt et xpiani ꝓperatoꝛes ꝑ eterna vita pontificat⁹ indigerẽt: et pontifices ꝑ curiu tpaliũ rãtũmodo reb ipaliby legib vterent. q̃tin⁹ ipualis actio a carnalib distaret mcurritib et deo militãs minime secl'aribus se negocijs implicaret ac vicissim nõ ille reb diuis pstidere videret q̃ cẽt secularib negocijs implicat⁹. di. xcvi. Cum ad vez. Idem Cyprian⁹ di. x. Et dic̃ ibi glo. q̃ summa nob a deo concessa sunt dona. s. sacerdotiũ et impiũ: vt hĩ i autẽ. quo oportz epos. in ꝓncl. coll'. iij. Et de papatu q̃dez et aliis prelatur ecclĩasticis doꝛ in suis titul'. Nũc ãt de ꝓncipatib secl'aribus agendũ: quoꝛ ꝓm⁹ et ꝓncipal' doꝛ imperatoꝛ. deinde reges. duces. marchiones. comites et barones. Et vbi p plures ciuitates regũ et ad tps officium durat nõ ꝓpetuo. ꝓiules ꝓpes antiani vl' alijs neĩby nũcupank. Et impiũ q̃dẽ seu monarchia mũdi diuersis tpib fuit apd varias naões tẽ diuũsis ꝓtib mũdi

Quattuoꝛ enĩ monarchie fuerũt figurate ꝑ q̃tuoꝛ animalia q̃ vidit Daniel. ꝓpha cpite de mari magno. Daniel. vij. Prima enĩ similis leene fuit monarchia assiriozz q̃ cepit a nino: et finita est in balthasar: vtz Dañ. v. Secunda simil' vrso fuit persaz et medoz q̃ inchoata est in cyro: et termiata i Dario vltimo deuicto ab alexandro magno. Tertia fuit grecoz silis pardo q̃ intrũ sumpsit in alexandro. et quasi in eo finẽ bũit. diuisũ est dominiũ ei⁹ post mortẽ in ples reges. vtz. i. Mach. i. Quarta fuit romanoz simulis ferocis bestie dissimilis alijs. Hui⁹ ꝓncipiũ fuit i Julio cesare q̃ sibi vsurpauit impiũ: sz pfectõem bũit in successoꝛe ei⁹ imediato octauiano. Romani aũt ipsi ortũ habuerũt a Romulo: qui prim⁹ vbẽ rome ꝓdidit paruã tũc i mõte auẽtino ꝛpe achaz regis iude. Et b̃ fuit a creatõe mũdi. anno. iiij. milia. cccl xxxix. et post septingẽros. l. annos ab ipi⁹ vbis prima edificatõe. nat⁹ ẽ Jhs xps anno ipij ipi⁹ Octauiani. xlij. Et ꝓmo q̃ dẽ roma recta ẽ et gubernata p reges: q̃ septẽ fuerũt sibimuicẽ succedẽtes incipiẽtes a Romulo: et terminãtẽ in Tarquiniũ supbũ. Deinde p ꝓsules duos q̃ creabãt p ãnũ. q̃b aliq̃n qdditi sunt tribuni et ꝓtores. demũ p ipatores. et adhuc pmanet tal' monarchia. Nã imperatoꝛ doꝛ rex romanoꝛ. mutata est ei monarchia q̃tũ ad locũ. Nã sedẽ impij romani q̃ erat in occidente. s. Rome. Constãtin⁹ imperatoꝛ cõsus ad fidẽ sub q̃ impiũ collũ suppossuit ingo xpi trãstulit in oriẽtem. i. Constãtinopolim ab eo amplificatã et ab ipo postea denomiatã circa annos dñi. ccl. vel circa. Et cũ sedẽ summi pontificat⁹ Siluestro et successoꝛib in vrbe dimisit: milibus ciuitatib et ꝓuincijs in italia sibi donat⁹. Deinde impiũ romanoꝛ transtulit ò constãtinopoli in Franciam ꝑ Adrianũ papã. collato impio Karolo magno regi Francoꝛ: qz italiã libauit de mãu et dominio lõgobardoꝛ. et milibũ exaltauit xpianitatẽ: et bellis victoriosus ꝛ infideles ꝓcipue sarracenos. Et b̃ anno dñi octingẽtesimo vel circa. Demũ trãslatũ est iperiuz de francia in alemoniã. Dato impio ꝓmo Ottoni ano dñi nongẽtesimo vl' circa. Et apd eos durat adhuc anno in q̃ sum⁹. scz. M. cccc xl viij. Sz b̃ mutatiũ ẽ q̃ vbi prius impiũ dabat ꝑ successiõz succedẽtib filijs parẽtibus suis ꝑ papã ordinatũ est q̃ dec̃ ꝑ electionẽ q̃ fit a septẽ plat̃ et ꝓfirmat ꝑ papã et ꝑ eũ coroñat. Post imperatorẽ sunt reges ples in pplo xpiano: vt rex Fracie rex anglie, rex arogonie. rex castelle. rex nauarre. rex portugalie. rex sicilie. rex dacie. rex cypri. Et cũ omes dni et reges seculares deberẽt esse sub imperatoꝛe: multi tamẽ

reges ñ recogſcũt eũ vt ſuptorẽ ſuũ tuẽtes ſe vl̃ priuile
gio ſiue alio iure vel port⁹ de facto: vt rex francie r duꝫ
venetiarꝫ r alĩ dñi. De q̃libet g̃ pncipe iuſto ſiue impe
ratore ſiue rege ſiue aliter rectoꝝ pt dici illud Conſti
tuit eũ pncipẽ ꝛc. Et de hac materia bñ in.c.ſeq̃nti. Et
multa etiã in titu. de ſũmo pontifice ꝛ pratẽ eius. Con
ſtituit eũ do.d.ſue.r pn.oĩs poſ.ſ. Jn q̃b⁹ ꝓbis tria pñt
notari que debent eſſe in domino temporali.

Ut nõ bẽat dominũ vſurpatũ. ibi. Conſtituit.

Ut poſſideat virtutẽ p ornatũ. ibi. eum.

Ut exercear actũ regulatũ. ibi. dñm dom⁹.

Quantũ ad primum .§.I.

ſicut ioſeph de q̃ locꝫ. Pſ. nõ ſibi accepit dñium r pn
cipatũ: ſz is q̃ poterat. ſ. rex egypti cũ ꝓſtituit dñz r pn
cipẽ. Jta ad b vt q̃s ſit dñs ver⁹. opꝫ q̃ ꝓſtituaꝫ dñs
ab eo q̃ põt. r nõ ſibi vſurpet. Dicit enĩ Leo pa. Princi
pat⁹ quẽ metus extorſit. i. violẽtia. aut ambit⁹ occupa
uit. r ſi actib⁹ vl̃ moꝛib⁹ ñ offendat. ipi⁹ tñ inutiꝫ ſui eſt
permicioſus exẽplo. i. q. i. pncipat⁹. Ũñ r ꝑs q̃ eſt rex
regũ r dñs dnantiũ nõ ſibi vſurpauit dñium. ſed ait
ps. ỹ. Ego ꝓſtitut⁹ ſuꝫ rex ab eo. ſ. deo. Tũc autẽ pt q̃s
dici dñs ab eo: q̃ñ poſit⁹ ẽ in dominio legitimo mõ vl̃
a deo imediate: ſic moyſen ꝓſtituit pncipem ppli ſui r
ſaulẽ pmũ regẽ ꝑpuli ſui. r male ſe hñtẽ in pncipatu.
Dauid boiem ꝑm cor ſuũ vel mediate a pplo vl̃ colle
gio ſeu pncipe q̃ bz iuſte bãc pratẽ ſic Joiadas ſũmus
ſacerdos cũ ꝓſenſu ppli ꝓſtituit regẽ iuda. Joas ad
huc puulũ occiſa attalia q̃ ſibi vſurpauerat regnum
ỹ. Paral. xxiỹ. Et adrian⁹ papa. ꝓſtituit Karolũ impe
ratorẽ. Et rex aliq̃s dat ducatũ vl̃ dñiuꝫ alic⁹ ciuitaꝫ
ſue alicui. ſic pharao rex egypti dedit pncipatũ ioſeph
conſtituit eũ dñm ꝛc. Si enĩ aliq̃s dñs iuſte capit vl̃
tenet aliquã ciuitatẽ vl̃ caſtꝫ ſine legitimo titulo: fur
et latro eſt. Sic abſalon q̃ fraudẽ r violentiã abſtu
lit regnũ ꝑris ſui dauid. ſz valde modico tpe gauiſus
eſt et dicit⁹ vt latro fugiẽs in mulo p comã capitis in
arbore ſuſpẽſus remanẽs occiſus ẽ. ỹ. Re. xỹ. Talis
ergo q̃ tenet dñium vſurpatũ ꝓtinue in pctõ mortali
manet. Nec ſaluari põt niſi reſtituendo ei cui⁹ eſt. Te
neꝫ etiã ad reſtitutiõz oĩm reddituũ q̃ bũt ab ill̃ locis
vſurpatis et expẽſis habitꝫ. Et vt homicida eſt iudi
cand⁹ q̃ntũ ad eos q̃s feꝫ p ſe vl̃ ſuos officiales occidi
vel mutilari. licz illi digni fuerint morte vel maleficia
ꝑpetrata. xxiỹ. q. v. Si nõ lz. Nec dz abſolui: q̃ñ b cla
tulũ iuſtificatũ haberi nõ poſſit. arg. de pe. di. v. falſas.
Et dic Doſt. ex de iudi. Nouit. q̃ nulla ciuitas pt ſe da
re alicui dño. nec pt titulũ dominij iuſtificare: q. b cẽt
in piudiciũ impatorꝫ. q̃d eſt intelligẽdũ de ciuitatib⁹
vel caſtrꝫ ſubiectꝫ imperio. Hã de bis q̃ ſunt de iuriſdi
ctione. eccle. collatio vl̃ iuſtificatio tituli ptinet ad pa
pã. ſic in marchia plures ciuitates collate ſunt ab eo di
uerſis pſonis in vicariatũ: de certꝫ tributis annalib⁹
reddendo. Dicit etiã archid. q̃ q̃uis crumẽ leſe maieſta
tis bẽat locũ in pſonã inferiorẽ a pncipe. i. i alĩs dñis
q̃ñ i imperatore vr colligi pt. ỹ. q. i. in pmis. §. de pſõa cpi
rã⁹ dici pt r dz etiã q̃ bz iuſtũ titulũ. ſz nõ q̃rit d̃ ſub
dit⁹ vtilitatẽ ſeu bonũ cõis: ſz ꝑtiã vtilitatẽ r cõmodi
tatẽ. facies iuſtas extorſiões: leges r mãdata uniq̃. vt
dicit Tho. in lib. de regimĩe pncipũ. Ue⁊ talib⁹ dñis
bñtib⁹ mãifeſte iniuſtũ dñium q̃uis ſubditi nõ tene
ntur obedire: nec eis ſoluẽ tributa: l̃ gabellas r hmõi
tñ ꝑm Tho. in ſum. ad virandũ ſcãdalũ ſuũ r aliorũ
bonũ eſt obedire r reuereri in bis q̃ nõ ſunt cõtra deũ. Uñ
Ambr. Julian⁹ imperator q̃uis eſſz apoſtata. habebat
tñ ſub ſe xpianos multos q̃b⁹ cũ dicebat: pducite acies
p defenſiõe reipublice obediebãt ei. Cũ aũt diceret: pro
ducite arma in xpianos. tũc recogſcebãt imperatorẽ celi
xi. q. iỹ. Julia⁹. Ũñ tib⁹ ſo. iuſtũ dñiuꝫ q̃ntũcũq⁹ ma
tenenk ſubditi obedire in licitꝫ r reuereri: r collectas et
gabellas legitimas ſoluẽ. Uñ pnceps apl̃oꝝ in ꝑma canõica. Obedite dñis vr̃is nõ tm̃ bonis r modeſtis
ſed etiã diſcolis. Et Ro. xiỹ. Qui ptati reſiſtit: dei ordi
nationi reſiſtit: r ipe ſibi dãnatiõz acq̃rit. Hã vt ait au
guſt. de ci. dei. Prouidẽtia diuia reg̃ ꝓſtituũt hũana.
ſic dictũ fuit a do nabucho. monarche. Sciant hoſes
qz dñak altiſſim⁹ in regno hoim. ſ. puidẽtia ſua: r cui
cũq⁹ voluerit dabit illud r hũilimũ. i. villiſſimũ conſti
tuet ſup illõ: cũ ſcz ſibi placuerit. Dan. iỹ. ſic ꝓxẽplũ
de Joſeph qui de carcere tranſiuit ad dominiũ. Conſti
tuit enim eum dñm ꝛc. Et hoc de primo. 1. Petri 2.

Quãtũ ad ſcdm de .§.II.

bet dñs q̃libet r rector eẽ ꝑtutib⁹ ornatus. ſic fuit Jo
ſeph dñs ꝓſtitut⁹. Ad ipz enĩ referk cũ dic eũ. ſ. Joſeph
de q̃ imediate locut⁹ fuit Sap. i. Diligite iuſticiã q̃ iu
dicat⁊rã. ſentite d̃ dño i bõitate. Juſticia ãt eſt oĩs ꝑt⁹
nec heſper⁹ nec lucifer eſt ita clar⁹ ait ꝓbs li. ethi. vt cũ
ait Leo pa. Integritas ꝓſidentiũ ſal⁹ ẽ ſubditoꝝ. Naz
tot⁹ dñi familie ſtat⁹ r ordo nutrabit: ſi q̃d recꝛit i coꝛ
pore: nõ inueniak in capite. i. rectore r dño. diſt. lxi. mira
mur. Et Jſid. Juſtũ eſt pncipẽ obtẽpare legibus ſuis.
tũc enĩ iura ab alĩs fuãda exiſtimet. q̃ ipe eis pm⁹ re
uerẽtiã pbet. diſ. ix. c. Juſtũ. Imitek g̃ dñs q̃libz cpalis
dñm Joſeph: q̃ interp̃tak augmẽtũ. q̃ auct⁹ fuit i oĩ
virtute ab adoleſcẽtia ſua. Jn c⁹ figurã pr̃ ei⁹ fec ei tu
nicã polimitã. i. varijs coloꝛib⁹ intexta. r thalarẽ. i. vſq̃
ad pedes. Beñ. xxxvij. q̃ ſignificat ꝓſtatoem ei⁹ va
rijs ſtrutib⁹ ornata r i bono vſq̃ ad finẽ pſeuerãtẽ in

Jn venereoꝝ caſtimonia. (virtutib⁹: videlicꝫ

Jn diuinoꝝ ſapientia.

Jn agendoꝝ prudentia.

Jn aduerſoꝝ benigna patientia.

Manifeſtũ eſt de ca .§.III

ſtitate Joſeph cũ expoſuerit ſe pricl̃o mortiſ. incurreret
ſqualoꝛẽ carceris r notã infamie ne ſcel⁹ adulterij ꝑpetra
ret. ad q̃d dña ſua vxor patroni ei⁹ ſuaſurabat: r ſepe blã
dicijs r promiſſionib⁹ varijs alliciebat. vt Beñ. xxxix.
Sit g̃ dñs caſt⁹ r pudic⁹: ſit ptẽ⁹ vxore ſua: ñ q̃rat ali
enas vl̃ ꝓcubinas. Fuer illõ Thob. iỹ. Prek vxorẽ tuã
nũq̃ patiaris crimẽ ſcire. Hã fornicatores r adulteros
iudicabit ds. Heb. xiỹ. Et ſic dñs in ſe dz cẽ caſt⁹: idez
q̃rere dz in familia ſua. Lex oĩs diuia parik et hũana
etiã erbnicoꝝ mãdat adulteria. inceſt⁹ r vicia ꝺ naturaz
acrik puniri. Seruari faciat. legẽ in ſe r familia ſua: ſic
fec ille gentil⁹ dñs Chalenc⁹: q̃ cũ repiſſet filiũ ſuũ adul
terũ ꝑpetraſſe. r ꝑm legẽ adulk deberet occ̃is ꝑuari. po
pulũ ſuũ. p eo inkcedẽtẽ i pte exaudiuit. Uno tm̃ oc̃lo
ſibi eruto: vt r lex firma mãeret ſibi aliũ oculũ erui fec
O q̃ta mala ſequũk ppk effrenẽ libidinẽ dñoꝝ r ſuoꝝ
curtaliũ q̃t homicidia r exterminia regnoꝝ. Rex ſalo
mon ppk amoꝛẽ mlicꝝ inordinatũ infatuat⁹ ẽ. r in cul
tũ idolatrie cecidit. iỹ. Re. xi. Anthoni⁹: qz repudiauit
vxorẽ ſororẽ Octauiãi r adhesit libidioſe regie egypti
deopatre amiſit regnũ tot⁹ orient⁊. deuict⁹ ab octauia
no bello nauali r terreſtri. r demũ ſeipm occidẽs: r me
rito. qz vt d̃. ij. q. i. ſecl⁹. rex dicit nõ pt q̃ nlĩo ſalubri re
gimĩe corp⁹ regit: ſz lubrica eneruatõe illicit⁹ moꝛtib⁹ ei⁹
cedit. Et vt dic Seneca. Nihil tã mortiferꝝ hũanis in
genijs vt luxuria ẽ. r iõ caueat ne i ſer pplo ſuo libido
dñet. ſz ꝑt⁹ caſtitatꝫ euitet. Sap. iỹ. O q̃ pulc̃ ẽ ca

Epodi. §. 1. Reg. 10. 1. Reg. 13.

24. qu. 1. q. 4. ar. 6. ad ꝛtium

Scdo fuit io/ .ℌ.IIII.

sta gener. cū dar. tē. seph decorat⁹. s. cognitōe diuioꝝ. vtz in expositōe somniozꝝ reg' pharaonis ꝛ fuozꝝ ei⁹. Ben. xli. Un ꝛ sap. vi dr. Si delecrami regnis ꝛ sedib⁹. O reges ppli diligite sapiaz vt i ꝑpetuū regnetz Et plato asserebat respublicas fore bras si cas regerēt sapientes. vt q̄ sapie vacarēt Propt̄ ꝙ mādauit dns: vt rex ꝓstituat⁹ i ppło deberet hre secū legē dni scptā: vtin ea sepe legeret ꝛ in diuinis instrueret. Alexāder magn⁹ būit in mgīm Aristo. sūmū pboz. Karolus magn⁹ alchuinū doctissimū in oībus ꝛ scīm vir. Scūs Loduic⁹ rex francoꝝ būit i magistros magnos theologos mgros p̄dicatoꝝ et mīoꝝ scōs viros. Tales igit viros ꝙbos ꝛ doctos dz qlibet dns ꝓcurare secū hre ꝙ instructōe sui ꝛ ꝙsultatōe ꝛ eruditōe subditoꝝ in his q̄ sunt xpiane religiōis. Et q̄dē prim⁹ dux ppū isrl'a deo ꝓstitut⁹ Moyses eruditissimus fuit in oī sapia egyptioꝝ ꝛ chaldeoꝝ ꝛ diuinoꝝ. Daniel cū socijs ꝓstituti p̄cipes puinciaꝝ a rege Nabuchodonosoꝛ fuerūt eruditissimi in būana et diuina sapia. Prolome⁹ philadelphius rex egypti doctissim⁹ et ita studiosus: vt. lx. milia volumia libroꝝ in sua bibliotheca ꝓcurauerit. Juli⁹ cesar ꝛ Octauian⁹ p̄mi ipatoꝛes fuerūt peritissimi in scientijs humanis. ꝛ merito. Dicit enī Sap. vi. Rex sapiens: stabilitas ppli.

Tertio fuit ioseph .ℌ.V.

prudēs in agēdis: vtz in puisiōe necessarioꝝ p tēpe famis future ꝓgregare faciēdo triticū: ꝛ in dispositōe discreta coꝝ tpe ꝛ mō ꝓgruo: ꝛ ordinatōe suoꝝ fratrū ī exercitijs ꝛ alijs. vtz Ben. xlij. Quis putas fidel' dispensator ꝛ prudēs quē ꝓstituit dns sup familiā suā. mat thei. xxiij. q. d. rarus est. Debz̄ g̃ dns eē prudēs in puidendo ppło ꝛ ciuitati nēcaria ꝙ tpe nō solū p̄ti ꝫ futuro in obuiādo periculis in dispēsandis necessarijs et officijs. Et vt dic canon. nec alicui ꝓcedendū ē vñ alij scrupuloso corde moueāt. Et ꝙandū illud Tempore nō om̄i: nō oīb⁹ oia credas. Qui facile credit: credit eē miser. Sic fec amon. Nā cū ad cū ꝓsolandū sup mortē p̄is misit dauid oratoꝛes vt ad amicū sui ꝓsiliarij dixerūt ei: q nō cā amicicie ꝫ ad explorandā terrā suā miserat. Q̄ō ille nimis facile ad credendū audiens deho nestauit illos oratoꝛes p̄cidendo vestes coꝝ vsq; ad
2. Reg. io nates: ꝛ radendo dimidiū barbe coꝝ ꝙt quā iniuriaz dauid iste mouit bellū ꝫ eū vicit ꝛ dure puniuit eum Sit q̄ꝫ prudēs in vitā do bella cū pōt: q̄ varij⁹ eueni⁹ belli. Et vt dic glo. ordiaria sr̄ ep'las pau. In pace ꝓnci pū quies ꝛ vigoꝛ fuit eccliaz. Nā i bellis repelerat pietas: disciplina ꝛ correctōis dissoluit: ꝛ castitas violat sed alia mala inumera sequunt. Constituat fideles et iustos officiales q̄ procurēt quietē ppli: ꝛ iustā equitatē et vtilitatē dni sui: nō locupletationē sui: vt cōit fit p nimias extorsiones. Remoueat occasiōes dissensionū ꝓsanguineos honorabil'r tractādo: quietē coꝝ nō emulationem procurando: vt fecit Joseph.

Quarto debet esse .ℌ.VI.

constans in adūsis ꝛ benign⁹: vt nō reddat malū p malo: ꝫ oblitus iniuriaz būane se bēat munifice ad inimicos vt eos sic ad se trahat: sic fecit Joseph: q̄ non solū patiēter tulit iniurīā maximā facrā sibi a frībus de venditōe ei⁹ sed eis indulsit ꝛ benigne tractauit prouidēs large eis ꝙ necessarijs. Sic de iulio cesare refert Seneca: q̄ cū recordabat p̄ter iniuriarū. Sic tyrus imperatoꝛ q̄ ob benitatē suā dic⁹ ē delicie generis būani: comperto q̄ germanus eius tractabat mortē eius. s. Domicianus: vt impio succederet: nil mali sibi intulit. sed tm̄ rogauit cū lacrimis: vt desisteret a mal' eius conatibus. Sic scūs Dauid rex: cū ei semel subdit⁹ eius malediceret ꝓ tūelias inferēdo: et lapides ꝙ eū ejciēdo: nō luit i aliq̄ a suis sibi molestiā iferri sibi parcēs i regnū reūsus. Et ꝫ est q̄ dns mādauit in lege veī. xix. Non eris memor iniurie ciuiū tuoꝝ. Et i lege euāgelica. Benefacite his q̄ oderī vos. Math. v. Sit g̃ Joseph in moribꝫ qlibet dns augmentū. sc̄z ꝑsonū ꝓmouendo etiā rempublicā. Un ꝛ dns orbis ꝛ ꝓnceps ipatoꝛ dicit Augustin⁹ ab augendo. s. rēpublicā. Et recipit i sui coronatōe triplicē coronā. Ferream ab archiepo Coloñ aquisgrani. Et significat ꝓstantiā ꝛ fortitudinē ad debellandū inimicos ei⁹. Argenteā accipit ab archiepo Mediolanensi. et sig̃ficat ꝙt sonoritatē sapiam: ꝫ ꝓpter claritatē prudentiā. Auream a papa in eccl'ia sancti Petri: et significat eius benignitatem.

Quantū ad tertiū .ℌ.VII.

principale debet hre actū ꝛ exercitiū regimis regularit̄ ꝫm rōez: vt sit dns dom⁹ sue: ꝛ ꝓnceps oīs possessionis sue. Non enī est dns sed fur⁹ q̄ facit p̄cm: et tot dnoꝝ quot viciozꝝ. Regat g̃ ꝫm regl'as rōnis ꝛ ꝫm interpratiōnē nomis dns. Dicit enī dns quadruplicit̄er

Primo do minus ꝓpter eius parcitatem.
Scdo do minas ꝓpter eius seueritatem.
Tertio do manus ꝙt eius pietatem.
Quarto do munus ꝓpter ei⁹ liberalitatē.

Debet g̃ dns domui sue dare min⁹. id est paz nō p̄digaliter. vt faciūt cōiter domini facientes magnas expensiones a subditi vt possint facē expensas superfluas i vestib⁹ suis. ꝛ familie i puiuijs: ludis ꝛ mimis ꝛ similib⁹ Dicit enim Sap. ix. q̄ sapientia docet sobrietatē. Ad etiā dare min⁹ debet. s. aliq̄d in penis q̄ mercat vicia delinqntiz: q̄ ꝓtinet ad clemētiā que ē diminutiua pene naz. ꝫm rōnē tī vt ponit Tho. in sum. Un. puerb. xix. dicit. Misc̄dia ꝛ veritas custodiūt regē: et clemētia firmat thron⁹ eius. Debet sc̄do dare minas. s. erga subditos incipiēdo a domo familie sue vltiōis. vt vicia nō dimittat impunita. Diere. i. Ecce ꝓstitui te sup gentes et regna: vt euellas ꝛ destruas. dissipes et dispdes sc̄z vicia varijs modis ꝫm varietatē coꝝ. Et ad ro. xiij. Non sine cā gladiū portat. s. dns tpalis ꝛ prās. Dei enī minister est vindex in irā ei q̄ male agit. Sic fecit saul qui trāsgressoꝛē inuētū filiū suū Jonatham sui mādati: q̄uis victoriā babuisset occidē voluit: ꝫ pplus impediuit. i. Re. xiij. Dinc ꝛ Aug. sap p̄s. Inuigilet dilecta plina. sic cuiq; regenti apta ꝛ accōmodata est: nō solū epo regēti plebē suā. sed et pauperi regenti domū suā diuiti regenti familiā suā. iudici regēti puinciā suam. regi regenti suā gentē. Ita nulli boim claudenda ē misericordia. nulli p̄cō impunitas relaxanda. xxiij. q. uij. Duo ista noia. Nam vt dic Amb. in li. de offi. Cū vni parcitur indigno. ad plapsionis ꝓtagiū ꝓuocat vniuersos. Facilitas enī venie incentiuū tribuit delinquendi. xxiij. q. uij. Est iniusta. Debet tertio dns dare manū adiutrices ad ꝑsonas p̄cipue miserabiles ꝛ ab alijs oppressas. ꝫm illud ꝓuerb. vlt. Manū suā aperuit inopi et palmas suas extēdit ad paupes. Un ꝛ Hiero. super Hieremiā. Regū ꝓprie ē facē iudiciū ꝛ iusticiā: ꝛ libare de mānu calūniātiū vi oppssos: ꝛ pegrino pupillo ꝛ vidue q̄ facil⁹ oppmūt̄ a potēribꝫ auxiliū p̄bē: ꝛ vt curā maiorē eis inferet p̄ceptoꝝ dei intulit. Nolite timere ꝙ stari vt nō solū eripiat⁹. ꝫ nec patiami: ꝛ vīa negligentia eueniat eos ab alijs ꝓristari. et postea intulit. Si hec fecerit⁹ reges Juda tenebitis p̄sistinā potestatē.

Quarto debet nōminus dare munus. Et p̄mo quidem debitum: v non faciat gratis artifices: vl' agri/

colas p se laborare: nō dādo eis mercedē suā. sic faciunt hodie mīri nō dñi vl officiales: sed tyrāni z pdatores ꝓ illud legī. Nō morabit opus mercenarij tui apud te, vsq; mane. Leuit. xix. Deut. xxiij. et Thob. iij. Un ꝯtra ces inuehit Jacob, apls in canōica sua. c. v. Ecce merces operariorū q̄ fraudata ē a vob clamat ꝯ vos: et clamor eoꝝ in aures dñi sabbaoth introiuit. Neq; auferet subditj sua bona: vel possessiōes vel ab inuitis ex torqbit ertā p vēditōz p sui cōmoditate. sic fec rex Achab ab erga naboth: quē qz doluit sibi vēdere vineā suā vt de ea faceret viridariū. vxor sua Jezabel pessima fec eū falso accusare ꝺ blasphemia z lapidare. z sic ipaz vineā obtinuit. Sz vteriꝰ mala morte perijt achab. s. z Jezabel. iij. Re. xxi. Sz ꝺ ñ est dare munꝰ. Munera sūt cū dat qs ex sua substantia ecclie pijs locj z psonis bōis vl ad placādū malos z obuiādū nocumentj eoꝝ vt fecit Jacob q̄ misit mūera ad Esau dicens. Jn mūeribꝫ placabo illū. Bern. xxij. Dine z Marcel. papa. Boni pncipis ē ac religiosi ecclias ꝓtritas aut ꝓfassas restaurare, nouasq; edificare. z dei sacerdores honorare aut tueri. di. xcvi. boni. Sic fecit magnꝰ z ꝺuotissimꝰ Costantinꝰ imperator z Karolus q̄ ꝓcessit maxia mūera eccle dom⁹ z pncipat⁹ i possessiōe sua. i. in bis q̄s subiectos habet. Huc vtiq; ꝺs ꝓstituit hic vt collocet eū demuz cū pncibꝫ ppli sui ī celo. De vario z mltiplici genē regimīs z quō dēat exerceri hēs i. iij. ptē ti. de prudēcia.

Nota de ꝓditiōibꝰ. §. VIII

regis z cuiuscūq; dñi z pncipis boni q̄s pōit Aug. in ꝓv. li. de ci. dei. c. xxij. Reges felices dicim⁹ si iuste i pe rāt Si inf ligas sublimit honorātiū z obsequio numis bilit saluratiū nō extollit. Si se hoies eē meminerit Si suā ptātē ad dei cultū maxie dilatandū maiestati ei⁹ famulatū faciūt. Si deū timēt diligūt z colūt Si pl⁹ amāt id regnū nō vbi timent bēe ꝓsortes. Si rar⁹ di⁹ vindicāt: facile ignoscūt. Si eandez vindictā p ne cessitate regēde: ruēdeq; reipublice: ñ p laturādis iimi cicijq; odijs exercuennt. Si eādez venīā nō ad ipuni tatē iniqratj ad spem correctōis idulgēt Si qd aspe re cogūt plerūq; decernē. miscēt clemtate bñficioꝝq; largitate cōpēsāt. si luxuria leis ē tāto castigatior. q̄to possit eē liberior: Si malūt cupiditatibꝫ ꝑuis q̄ q̄bus libet gētibꝫ etiā ipare. Et si bec oīa faciūt ñ p ardorē inanis gle sz p claritatē. felicitatj etne. Si p suis pec cat⁹ būlitatj z orōis z mīsatiōis sacficiū deo ꝓpo imo lare ñ negligūt. Hec oīa Aug. vbi pōit. xxij. ꝺctōes

Notandū de quat/ §. IX

tuor necessarijs rectoribꝫ z reipublice q̄ elicit Helinād⁹ bistoriog⁹ ph⁹ ex lib. Plutarchi ad Traianū imperatē vt refert Uin. iu spe. hist. li. iij. c. xxvi. Dicit q̄ helinād⁹ Est respublica vt plutarcho placz corp⁹ q̄ddā. qđ ꝺ/ uini mūer⁹ bñficio animat z nutu sūme eqtatj agit et regit q̄dā moderamīe rōis. Que enī ad religiōz pnēt aie vicē bīt: pnceps caput ē h⁹ corpis vni subiect⁹ ꝺo et bis q̄ vices dei agūt i terr⁹. Cordis aūt locū senat⁹ ob tinet. Oculoꝝ aūt z līgue officio z aurīū sibi vēdicāt iu dices z psides puitiaz. Officiat z milites mānibꝫ coa/ ptāt: q̄ ipa assistūt pncipi. Lateribꝫ assumlāt q̄stores z cōmētariēses: nō illi q̄ carceribꝫ psunt. sz comites rez puaraz: vērj z itestinoz ferūt imaginē Pedes agrico le sūt. Ex bis q̄ qtuor sūt q̄ plutarch⁹ pncipibꝫ inculca care conat. s. reuerētiā ꝺi cultū sui Disciplinā officialiū et ptātē z effectū z prectōz subditoz. Denicz ait. quid vis rectissime geres si nō recesserj a retro. Si pmo te cōposuerj ad frutē recte pcedēt vniūsa. Jsta aūt qtuor sic extēdit seu explicat Helinād⁹ Quo ad pmū. s. reue rentiā dei sic ait. Miro mō ꝺs intelligētiā sui sic infū/ dit vt sōtrahat: sic sōtrahit vt infūdat. Jn mīrjfi mīt tiplicit lucet. Est aūt a maiestate mirabil: a sapia vene rabil: amabil: a bōitate. Et hic ē funicul⁹ triplex inf ere atoꝝ z creaturā: q̄ facilr nō rūpit. s. vt tuneat. honorēt et diligat. Colit aūt ꝺs duplr affectu. s. mētj z exhibi/ tione corpis. s. p reuerētiā in psonis l'reb. Et in psonis q̄dē i bis q̄ diuīa iura mīstrat: de⁹ p ceterjs aut honora tur aut spnit: cū sczipi spnunt. Reuerētia in reb consi stit. aut in corpalibꝫ vt locj sacrj: aut sacrificijs. aut in spūalibꝫ q̄ sūt iura q̄ sacrjreb ꝓgruūt: q̄ temerare sacri legiū ē morte exptandū. Rex sacraz īmunitates quel lere: insurgē in deū est. Quo ad scām cule⁹ sui maxie in rēperātia ꝓsistit Marcū carbonē eodē vino: q̄ re/ miges ꝓrētū fuisse tradūt. Cuius curi⁹ Sabinoꝝ victoz volens agros suos ex senat⁹ ꝓsultu ampliari gregalū po: nōe ꝓrētus fuit. Malū cuē dicēs eē cui ñ sat jesslz idē qđ ceterjs cunctis. Quo ad tertiū. s. de prāte z disci/ plina officialiū. Nihil inq̄ diuitī ꝓficuo gnicosius. Prouerb. xij. Oī custodia seruā coz tuū: qm̄ ex ipo vita pcedit. Cosiliari⁹. s. assimilat⁹ ē cordi. Est g̃ prudendū prātī: ne ꝓsiliarij indigeāt: ne ve alienā īmoderati⁹ cō cupiscāt. Nihil iceli⁹ q̄ amare pecuniā. Dicenī aiaz sua venalē hz. Nō solū aūt in corde. i. ꝓsiliario: sz etiā in vētre z in intestinis reipublice. i. q̄storibꝫ z cōmētarīē/ sibꝫ. Hec rō fuāda in lateribꝫ q̄z. i. illis q̄ pncipi semp assistūt. Nam a ꝓuicia mores formāt in domibꝫ pla/ toꝝ z pncipū. Hodie oīa venalia sūt: frustra apud cu riales de testimonio ꝓsūc. de venustate moꝝ. de torrē/ te eloqntic. nisi pcio inuenīēte ꝓficis. Ego enim credo me vidisse ostiarios cerbero duriores. Apō inferos tñ cerber⁹ (vt aiunt) dyn⁹ ē. sz q̄t sūt diuerticla curiaz: tot cerberi. Tota aūt familia aut mordet aut latrat. Uetus puerbiū est.. Man⁹ vacua temeraria petitio est apud aduocatos: z ipm silentiū venale ē. Causidicoꝝ lingua dānifica ē. nisi eā vt dici solet funibꝫ argēteis vinciat. Jn lege septū est. Juste qđ iustū est exeqrj. Lege q̄z iu sta repetundaz mūera iudices accipe p bibēt. Jn epla ti Seueri īperatoꝝ yci⁹ puer. est. Nec sp nec ab oībꝫ scz mūera accipiēda. Nā valde est inhūanū a nemie acci pere: passim vilissimū: p oīa auarissimū. De publice exactoribꝫ egregie ait Laurēti⁹ mediolañ. eps de tali/ bus. Publican⁹. i. public⁹ exactor caput est rapine Lex violēte ꝑdo sine pudore. medic⁹ exterminij īmanior fu ribꝫ. Nā fur laqos legit: timet. hic q̄cq̄d fecerit legē vocat Uuis eo iuq̄or: q̄ verbis iusticiā dānat z armis ī no/ centie spoliat. vulnerat. occidit innocētes. lege vtiq; le/ gem pumit. z dū alios vrget ad legē decidit. Publica/ noz a maxio vsq; ad mīmū ꝑcussioni pori⁹ q̄z iustucte vacauit. z ita in pplm debachanī. vt qđ reliq̄t vnus: alij nō morent auferre. tanq̄z ad hmōi institutī sint vt residuū locuste comedat bruc⁹. Officiali cesarj: nisi in oībꝫ acqeuer⁹: cesari ꝺdices. De eqtate i iudicādo inqt helinand⁹. Eqtas ē (vt iurisperiti asserūt) rez pueniēcia q̄ cūcta coequat: z ī paribꝫ causis pia iura ꝺsiderat. lex ꝺo ei⁹ inf pres ē. Jn nulla re tñ hodie offendūt sec'i pore testates ī iudicijs. cū tñ septū sit. Juste qđ iustū ē exeq rjs. i. sin acceptōe psonaz vl mūez. mox vt tibi liqbit de cā. iustā de vtraq; ptē feras sniaz. Nā tū cā anceps est: ptelāda ē snia q: festinata iudicia parūt pniaz Si igit in iudicādo pcim vitari nō pt: nihil vtil⁹ q̄z dif/ ferre. Si aūt alterum⁹ pdictā vtilitas: z rei difficul/ tas morā nō exigit: iniq̄ssimū est iudiciū ptelari. De militibꝫ videam⁹ q̄ man⁹ appellanī: null⁹ ē vt aut Ue geti⁹ renat⁹ quē oporteat pl'a vl' melioza scire q̄z pncipē Xpian⁹ pnceps milites magj a fide z moribꝫ q̄z a viri

De publicis exactoribus.

De militibus.

bus dz dirigẽ. Nostri ãt milites bodie sic ad bella q̃i ad nupcias dalbati p̃cedũt. Jn cathʒmo ẽ illꝰ de ꝓuisis in ꝓuisio de armis. Latho militẽ n dic nisi q̃ cũ sacro ad milinã tã ꝓfectus ẽ. Est ãt p̃cipis puidẽ iu pmis ne miles sinã gdat innocentiã p defensiõe reipublice: sine q̃ reipublica salua cẽ nõ pt. Sol⁹ ille p̃ceps ẽ bonꝰ et iudex icorruptꝰ: cui⁹ sniã ex p̃ceptis assidua ima go ẽ eqtarʒ. Cũ g̃ milites sunt manꝰ corpis publice po/ testatis: et illi⁹ p̃cipis manꝰ sanguie plene sit: eui⁹ mili tes ꝛ officiales vl innocẽtũ sanguie fũdũt: vl innocẽtes oppmũt. Dmõi p̃cipis ofo nũq̃ exaudiẽda ẽ: elemo/ syna deo nunq̃ accepãda. Utrumũ coꝛ q̃ hr̃e iubet plutarchꝰ p̃cipẽ esse amoꝛ subditoꝝ. Codrꝰ enĩ attribe/ uitsibi regnũ victoria ppũ sui scipm tradidit. Nã muta to regis habitu sarmẽta colligẽs. castra hostiũ ingressus a milite: qua falce in turgio gestasset: unkfeccꝰ ẽ. Uñ ꝛ illõ poetic⁹. Et turgia codri. Decij ducis romãoꝝ se pro suis exercitib⁹ morti dououisse p̃clebre ẽ. Julꝰ cesar di cere solitꝰ erat: duꝝ q̃ nõ laborat vt multitudo cariꝰ sit mi litẽ nesciat amare: nesciat hũanitatẽ ducis in exercitu. Jdẽ enĩ pictoꝛẽ in uincla cõiecit: eo q̃ meliꝛẽ panꝛ sibi q̃s multitudo ĩmẽsa posuerat. Dec oĩa Helinandꝰ: q̃ etiã de moribꝫ p̃cipũ ait. Dns ꝓpitiet dẽdo regẽ faciẽs ꝓmonẽ pplo suo. Deut. xvij. ait. Cũ fuerit rex ñ multiplicabit si bi eq̃s: q̃ꝛ sis nũerositate sit subditꝫ onerosus. Equos multiplicare ẽ plus q̃s necitas exigat vane gl'ie cã vl' er/ roꝛe alicui⁹ congregare. Multo minꝰ g̃ licꝫ ei multiplicare ca nes: aut volucres rapaces: aut bestias truces: aut q̃li/ bet poꝛtẽta nature. De histrionibꝫ aũt mimis: scurris lenonibꝫ ꝛ meretricibꝫ ꝛ hmõi. p̃digis hoim q̃ p̃ceps põt⁹ exterminare dz. nõ erat in lege mẽtio facienda. Et se quit ibi. Deut. xvij. Nec ꝑsm reducet in egyptũ. i. in feriores nõ coꝛrũpat exẽplo q: cõpouit ordiario orbis regꝫ ad exẽplũ: nec sic iflectere valẽt sensus hũanos edi cta: vt vita regentʒ mobile. sp̃ mutet cũ p̃cipe vulgꝰ. Et seq̃t ibi. Nec hẽbit uxoꝛes plimas q̃ alliciat animũ ei⁹: cũ ĩ aliꝫs plꝛes uxoꝛes cẽ uni⁹ licitũ fuit. vt ĩ abraã ꝛ Jacob: gra ꝓpagande plis. ꝛ fidelẽ ꝑsm dilatãdi. in re gnis ꝑpetuo obtinet: vt sit una uni⁹. Multo minꝰ licꝫ ei fornicari vl' aduleteran: vel q̃libet stupra cõmittere. Quõ ei h̃ crimia punier in aliꝫs subiect⁹ eisdẽ. Et seq̃t ibi. Nec hẽbit auri ĩmensa pondera. Quid hec dicũt q̃ dño phibente auꝛ ꝛ argẽtũ sibi thesaurizãt: q̃stũ ex ca lumnia faciẽtes ꝛq̃rentes abũdantiã singularẽ de mul toꝝ inopia. nec mirʒ si regi nõ licꝫ hr̃e ꝑuata fiscalia: cũ nec ipe suꝰ sit: sꝫ subditoꝝ. Et seq̃t ibi. Postq̃ sederit ĩ solio regni sui describet sibi deuteronomiũ legis ĩ volumi ne. Princeps tunc nõ dz eẽ ignar⁹ licꝫ multꝫ gaudeat p ulegijs. nec ꝑtexat militie legẽ dñi ꝑmittit ignorare. Sedet p̃ceps ꝑtiãtissimꝰ legibꝫ indicit: nec dedigneꝰ p̃ceps sacros canones imitari. Inuitꝰ est oĩs ꝓfitetõ p̃cipis si ñ ẽ ecclĩastice disciplie ꝓformis. Et seq̃t. Le get in ea oĩbꝫ diebꝫ vite sue. Est g̃ p̃cipi necaria peri/ tia lr̃aꝝ q̃ die dei legẽ nõ legerit nõ ei dies vite ẽ hꝫ di/ es mortʒ. Et seq̃t ibi. Nõ eleuet coꝛ ei⁹ ĩ superbiã sup frẽs suos. Nũq̃ hũilitas sat⁹ videt cõmẽdari p̃cipibꝫ: q: difficilimũ est vt gd⁹ honorꝫ nõ pariat tumoꝛẽ in aĩo p̃sidentʒ. Tarquinũ a regno superbia deiecit. Jn iure ro/ mano cautũ ẽ. vt quiuis se facilẽ in adeũdo se ꝑbeat: ꝓtemnu aũt nõ se patiat. P̃cipes vt medici nũq̃ dñt grauibꝫ uri remedijs. nisi cũ leuiꝫ hñicio õsiderata sa nitas despat. Uñ claudian⁹. Sis pl⁹ in pmis: in fine tuus⁹ ꝛ hostꝫ. Nã cũ uincamur in oi mũere dato. So/ la deos equat sp̃ clemẽtia nob. Sequit ibi. Non declĩ nat in pt̃e dexterã aut sinistrã. Declĩare ad dexterã est nõ dei gr̃e: sꝫ sibi tribuẽ velle q̃d recte ẽ Uel declinare in dexterã vl' sinistrã est ꝑpt coꝛ felicitatẽ q̃ fugiunt peccare. vel ad dexte rã declinare ẽ ꝓrutibꝫ ipsis vehemẽter insistẽ: ꝛ ĩ ipsis uirtuosis opibꝫ q̃ in mõ ꝓsistũt modũ excedẽ. Et pbs Caue q̃d ẽ nimiũ. Dis enĩ vehemẽtia salutis inimica ẽ et excessus oĩs ĩ culpa. Bonarũq̃ rex ꝓsuetudo nimis pessima ẽ. Uñ salomon. Noli eẽ nimis iust⁹. Ad sinis/ strã aũt declinat q̃ mãsuetudini nimis indulget. Vel ad dexterã q̃ amoꝛe. ad sinistrã q̃ odio ad iudicadũ mo uet. Et seq̃t. Ut longo tpe regnet ipe ꝛ filij ei⁹. de ꝓtute nãq̃ parẽtũ sepe p̃dict⁹ successio filioꝝ: ꝛ succedẽtiũ se licitas ex decedẽtiũ imitare scindit. Juꝝ illõ Jnuasti di sperabũt: ꝛ sit reluctãte impioꝝ interibũt. Dec oĩa Helinã dus. Ut de ceteris taceã ogtũ dilexit ds pr̃ rẽpublicã: q ꝑter eã filio ꝑpio nõ pepercit sꝫ p nob tradidit illum.

Laplm Secundum De dominio ciuitatũ et re/ gnorum quomodo sit introductum.

De dominio ciuitatũ

De et regnoꝝ quõ introductũ sit: ꝛ quõ transfe rat et translatũ sit de una ciuitate ad aliã: seu de uno dño ad aliũ dñm. vel quõ licite acq̃rat vel etiã gdat. Nota circa hmõi q̃ põit Jo. an. in nouell. in c. Qõ sup his. de ma. ꝛ obe. post Jnno. et Host. Fuere a ꝓncipio res ꝛ possessiões nullius hois nisi dei. ꝛ tõ occupanti ꝓcedebant a iure. Et dictũ ẽ Deut. xi. Omis locus quẽ calcauerit pes uester: uester erit. sꝫ ergo semel occupata erãt ñ licebat ea aliꝫs occupare. pbibẽte hoc lege nat⁹ali: q̃ꝛ unicuiq̃ dictũ est ne faciat alij q̃d sibi nõ vult fieri: vt in ꝑn. decretoꝝ. Et ꝓuerb. xxij. Ne trãsgre diaris termiõs antiq̃s q̃s posuerẽt ꝓres tui. Habuerẽt ẽt ꝓmi gentes dñia ꝑtia ꝑ diuisiões int̃ eos facta: sic apꝑet ĩ Abraã ꝛ lorb: q̃ꝛ unꝰ accepit ad dexterã ali⁹ ad sinistrã. Ben. xiij. Sup hoc ꝛo tãq̃ sr̃ suũ nullꝰ habuit dñium añius genitũ. Natura enĩ oẽs boies libe ri sunt. insti. de iur. ĝ. i. Jurisdictõem etiã iusta et cãm lego. Ubi dr gladi⁹ datus ad vindictã malorꝝ et lau/ dẽ bonoꝝ. de ma. ꝛ obe. c. Solite. Sꝫ quõ cepit nescio forte nisi q: ds dedit aliq̃ vl' aliq̃s q̃ faceret iustitiã sup delinqntes: ꝛm Jnno. Jdez tñ videt ꝺ notare hꝫ q̃ tpe ꝺ cepit. de fo. cõpe. c. Licet sup. ĝ. Impio. q̃d dicit ibi notat. Sꝫ de iure nate vt etiã dixit Jnno. paterfas milias sup oẽm familiã suã iurisdictõz habuit a ꝓncipio Et ꝺ respicit decretũ. xxiij. q. iij. Duo ista nomia q̃uis bodie nõ hẽant nisi in leuibꝫ. vi. ff. de fur. l. sed inde. in fi. C. de patr. potc. ꝓgnerꝰ. Hoc aũt certũ est q̃ ipe de us g se a ꝓncipio iurisdictõez exercuit. ꝛ iustitiã fec⁹ in eclo expellẽdo angelos: ꝛ ĩ paradiso expellẽdo hoiẽ: ꝛ in mũdo murtẽdo diluuiũ: sic ꝑbat de ꝓmo Ezech. xxviij Esa. xvij. Et de secdo Ben. ix. Et de tertio Ben. vij. Et mlta alia sunt exẽpla q̃ in diuꝫis locꝫ sacre scripture colli gi possunt. Sꝫ ꝛ ois prãs a deo est ordiata. Uñ q̃ pot testati resistit: dei ordiatiõi resistit. Sꝫ p electiõs ꝓsti tuunt ꝓncipes sup boies: sic ꝑs in saul. i. Re. ix. et mlꝫ tis aliꝫs. viij. q. i. Licꝫ. et. c. audacter. ꝛ in mlꝫ aliꝫs. ca. ꝛ xcij. di. Legim⁹. Ptz ex ꝓmissis q̃ possessiões domi nia et iurisdictões ꝑtt eẽ sine pctõ apõ infideles. Dec enĩ nõ tm̃ ꝑ fideles sꝫ ꝑ omẽ ronali creatã deo sunt or dinata: q̃ solẽ suũ oriri facit: nõ solũ sr̃ bonos sꝫ et sup ma los: oĩa volatilia pascit. Matb. vi. Ps. Qui dat escã oĩ carni. Jdeo dicẽdũ q̃ nõ lꝫ sine cã iusta fidelibus necertã pape auferre ifidelibꝫ possessiões seu dominia vel iurisdictões q̃s tenẽt. q: ipa sũi pctõ possidẽt. Uñ et int̃ ꝓcepta dñi dicit indistincte. Exo. xx. Nõ furtum facies: in q̃ oĩs rapina. oĩs violẽtia phibet. vtꝫ. xxij. q. v. c. i. ꝛ seq̃ntibꝫ vsq̃ ad. ĝ. Contra ĩ Exodo. Credum⁹ en ũmo scim⁹ q̃ papa est generalis vicari⁹ Jbu xp̃i. de trans la. epi. c. i. ꝛ ij. et etiã sup oẽs infideles. Etenĩ xp̃us pt̃

Ps. 71 nariā recepit prātem. Vñ psalmista. Deus iudiciū tuū regi da. t iusticiā tuā filio regis. Et Matth. vltimo. Data est mihi oīs ptās i celo t in tra. Nō videret diligēs seu sapiēs pfamilias. nisi t vicario suo quē in tra dimisit. plenā sup oēs dimisisset prātem. vt ptz in eo qđ dicit de homicidio. c. p bñani. li. vi. Ideo t dicit de papa q nō solū hz ptātē sed t plenitudinē prātis. de vsu pal. c. ad honorē qz Petro succedentib⁹ claues dedit regni celoz dicēs. Qdcūqz ligaueris rc. Dues aūt non fuit fideles sed etiā infideles q creationē licet no sint de ouili. Vñ t sequit q papa sup oēs hz ptātem t iurisdictionē de iure. licet no de facto. Et pbat̄ h̄ in eo q legit̄ de elect. c. sig iusticasti, de mato. t obedi. solite t de iudi. nouit. Igit̄ q hāc ptātē quā hz papa dicendū est. q gē tiles t si nō habēt legē nisi nature: si tñ p ipam legē natura faciāt. licite q papā puniri possunt ar. Genes. xix. Ubi habes q sodomite qz p legē nature peccabāt. puniti fuit a deo. Un cū iudicia dei nobis sint explanata. nō occurrit ratio q̄re papa q est xpi vicari⁹ h̄ no possit t debeat. dūmodo facilitas assit ido t oēs idolatras pu nire pōt t debet. Naturale est enī vnū t solū t cū colere et nō creaturas. Inde est etiā q papa iudicari punit iu deos si p legē faciāt in moralib⁹. qñ plani coz ipos nō puniūt. t eo mō punit cos. si ptra legē suā hereses inue niāt t obfuāt. Et hac ratiōe moti papa Gregori⁹ t In nocent⁹ qrt⁹. mādauerūt cōburi libū. que iudei vocāt Thalmuth. in q̄ mīte hereses ptinent. t puniri illos q docerēt illas hereses vel seruarēt. De libro illo vide po teris in dispuatiōe Petri alfonsi t buſo. specu. li. xxvi. c. xxviij. t seqn. De xpianis non est dubiū q papa eos iudicare pōt t punire. si ptra legē euāgelica faciant vel alias grauiter peccēt etiā tpaliter. vt patet in eo qđ no. in. c. licet de fo. cō pe. t de iudi. nouit. ℣. j. Et q̄uis omittat papa aliqñ penas iustas t debitas oib⁹ pdictis inferēdas. vel q̄ facultatē nō habet coercēdi. vel ꝓpter periculā t scādala q̄ incūbūt. vel euenire timent vl q̄ multitudini gcit. de temp. ordi. c. ij. t de cleri. excom. c. lato/res. Est tn ptās faciendi hoc apud deū. Qđ aūt papa illis q̄ vadūt ad defendendū vel recupandū terrā sanctā dat indulgētias t etiā infidelib⁹ terrā illā possidētib⁹ bellū indicit. licite facit papa vt t iustā cām habet. cuz illa terra ꝓsecrata sit. natiuitate. ꝓuersatiōe. t morte dñi nr̄i Jesu xpi. t in q̄ nō colit̄ xp̄s. sed machomet⁹ Unde q̄uis infideles ipam possideāt. iuste tn exinde expellū tur. vt incolat̄ a xpianis t ad ipoz dominū reuocetur. Nā t pdicatiōe apl̄oz t iusto bello victa fuit t acq̄sita et ab imperatore romano post mortē xpi. t ideo papa ratiōe imperij romani qđ obtinet: pōt t debet tpaz ad suam iurisdictionē reuocare. qz iniuste ab illis qui de iure hoc nō potuerūt facere. nosciť spoliat⁹. Et hec ratio suffic in oīb⁹ alīs terris in quib⁹ nōnunq̄z romani imperatores iurisdictionē habuerūt. Nec obstat si dicas ecclesia nō habet imperiū nisi in occidēte. xcvj. dis. Cōstātin⁹. qz illō loq̄t quo ad ꝓprietatē. secus q̄ ad tuitionē et defensionē. Docenī certū est q vbiq̄z vn⁹ gladi⁹ alteri assistere debet. ꝓcedit tn spūalis. vt patet t magister Vñ pōt supplere t punire tpalē negligentiā t delictū. xcvj. dis. q̄s dubitet. Pōt etiā papa assistere regi Dieruſalē ad quē spectat de iure sicut credendū est exq̄ ꝓrari um nō apparet. q̄nimmo t p alios infideles. t si nō teneāt terrā in quā iurisdictionē habuerūt principes xpiani. t pōt tn papa iuste facere ꝓceptū t ꝓstitutionem. q nō molestēt iniuste xpianos. qui coz iurisdictioni subsunt. tetiā eos in totū eximere a iurisditiōe t dominio qđ sup eos habēt. sed h̄ nō nisi ex magna cā. Debet enī eos quātū pōt tolerare. dūmodo nō sit periculū xpianis. nec exinde graue scandalū generet. licet etiā infideles p

cise nō cogant̄ ad fidē. qz oēs sūt libero arbitrio relinq̄ti t sola dei gra vocent̄ ad fidē. xlv. dis. de iudeis. xxiij. q. v. ad fidē. Pōt tn papa mādare infidelib⁹ q̄ i tras suis iurisdictiōis euāgelij pdicatores admitt̄at. Nam cū oīs creatura rationalis facta sit ad deū laudandū. iuxta illud ps. Laudate dñm omes gētes. t iterū. Omis spūs laudet dñm. Certū est q si pagani pdicatores p/bibeāt pdicare peccāt. t ideo a papa sūt punienda. vt iuxta no. In oīb⁹ aūt pdictis casib⁹ t in oīb⁹ alīs in q̄b⁹ papa hz aliq̄d mādare infidelib⁹ t cōpellē siue punire si nō obediāt papa solus t nll⁹ alī⁹ nisi de iure suo ꝓtenderet bellū eis indicere. t ꝑ ipos seculare brachiū inuocare. Sed ꝓtra. qz licet dicit apl⁹. j. ad Corin. v. c. Mihil ad nos de his q̄ foris sūt. ij. q. j. Multi. Sed. vez est excōmunicādo vel ad fidē pcise cōpellēdo cū sola gra dei vocādi sūt. xlv. dis. de iudeis. Alīs aūt si nos vl nostros pturbēt seu inq̄etēt seu bona nra occupēt. mlti ad nos qđ dic vt legit̄ t notat̄ de diuorciis. c. gaudem⁹. ℣. j. t in pmissis gradib⁹. Sed dices. exq̄ licet nobis repetere terrā sctam t alias regiones qs imperatores olim acq̄siue rūt t sibi subiugauerunt. p eo q imperatores semel in eis dñari sūt. q̄re nō licet eo mō infidelib⁹ repetere; totam italiā t hispaniā i quib⁹ olim dominū habuerūt. Respōdeo q dñi hui⁹ terraz cū pplis suis ꝓuersi sūt. fatemur tn q si ppl⁹ alicui⁹ magni pncipis infidelis ꝓuerteret. sed dñs in infidelitate sua pmaneret bene posset papa sup fideles iurisdictionē t dominiū relinq̄re dño i fideli. ar. j. ad Tbi. vj. in pn. Sed si xpianos gnaret imiuste posset ipm cōpescere. vt dictū est. sed t ꝓpter periculū fidei vel etiā eoz̄dē fidelium possit cogi dns ad recipiendū pcūū vel cōmutationē. infra d. iudeis. c. fi. Nā sepe q̄s amittit res suas sine culpa sua. licet nō sine causa. puta fauore libertatis. C. p qui. cau. fer. acci. liber. l. j. et p totū. t mlto fortius fauore fidei t religiōis. q̄ summa est ratio q̄ p ipa facit. ff. de religi. sunt plone. Diximus q infideles tenent̄ pdicatores fidei admittere. nunq̄d g t eodē mō xpiani tenēt recipe pdicatores machometi. vtiq̄z nunq̄z eodē modo. imo nec vllo mō. cuz enī ipi in errore t in inuio⁹ t nos in ꝓitate t in via. nec esse est q ad imparia iudicemur. ar. in eo q legit̄ t notat̄ de diuorcio. c. quāto. ℣. Si enī alter. Sed queres quō pōt ecclia romana t alie t etiā alij xpiani licite tenere ea q̄ tenēt in occidēte t alubi. cū imperatores romani ibi oīa cū armis p violentiā occupauerūt. Et ita constat. q mala fide tenuerūt. in qua t hi q̄ tenēt videntur successisse. Respōdeo. nescim⁹. vtrū h̄ iuste occupauerit et in dubio supponere debem⁹. q vsi fuerūt iure suo recuperādo qđ ꝓius p violentiā amiserāt. vl forte p matrimonia vel donatiōes vel alios ptract⁹ licitos ad eos legitime queuerūt. licet postea in eis mlti rebelles inuenerint. t habuerūt q̄s vicerūt. Et pbat̄ h̄. C. d rei vē. l. fi. t de peti. here. l. cogi. t de offi. ꝓcto. affri. l. j. t. ij. t in eo qđ legit̄ infra de cele. miss. c. cū marthe. ℣. j. ℣. fi. De eccl̄is aūt ꝓstat q ea q̄ tenēt iuste possidēt. q nō ꝓstat quis añ occupationē dns fuerit. In q̄ casu plato ecclie et potissime pape faciēda est restitutio tanq̄z xpi vicario. Uñ t ecclie q̄ ꝓpria possidēt. iuste possidēt. ar. ff. de acq. poss. l. iuste possidet. t in eo q legit̄ t notat̄ de vsuris. c. cū tu. ℣. j. ver. vl bis nō supstitutis. t de pscripti. c. ad audiētiā. ℣. j. t. c. j. seqn. Talia enī sūt paupib⁹ erogāda. vt ibi dr. t q̄cquid habēt clerici paupez est. xvj. q. j. q̄m quicqd. Uñ t pape t ecclie bona q̄ habēt t tenent. nō tanq̄z ꝓpria. sed tanq̄z cōmunia possidēt. ettra de pbendis. c. Ratio. vt oīb⁹ boib⁹ necessitate habētib⁹ subueniāt. Bona aūt hereticoz et scismaticoz auctoritate ꝓstitutionū principū hoc ꝓcedentiū recupanť. viij. dis. quo iure. xxiij. q. vij. p totū. fm Innocentiū. cui⁹ est hec

rota glosa. vel quasi. Hostiens. tñ videt q̃ ī aduẽtu chri
sti oĩs honor̃ tois p̃cipatus ẽ me dominũ tiurisdi
tio de iure ex causa iusta. ꝛ p illũ qui suprema manũ
habet. nec errare põt. omni infideli subtracta fuerit et
ad fideles trãslata. Qñ hec iusta causa fuerit. pbat Ec
clesiastici. x. Regnũ a gẽte in gentẽ transfert̃ ꝓpter iniu
stitias ꝛ iniurias ꝛ ꝓtumelias. ꝛ diuersos dolos. q̃ ꝫ fa
ctũ fuerit. pbat de ꝓstitu. c. trãslato. Et hoc in plenam
christi filij ꝛ ei⁹ viui. q̃ nõ solum sacerdos fuit. sed ꝛ rex.
Luce p̃mo. Ecce ꝓcipies ꝛ paries ẽ. vsq̃ ꝛ regni eius
no erit finis. Un ꝛ ipe dicit Matth. xxj. Auferet a vo
bis regnũ. ꝛ dabit̃ gẽti faciẽti fructꝰ eius. Dmoi aũt re
gni ꝛ sacerdotij principatũ. ꝓpetuũ cõmisit filius dei
petro ꝛ successoribꝫ eius. vt patz in eo qñ legit̃ ꝛ notat̃
extra de hemic. p̃ hũani. li. vj. ꝛ qui filiũ legit. pyene
rabilẽ. ℣. rõnibꝫ. ꝑ totũ. ꝛ maxime ver. fi. Un ꝓstater as
serum. q̃ de iure infideles debẽt subiici fidelibꝫ. nõ ecõ
uerso. vt patet ꝑ id qñ no. de iudeis. c. j. ꝛ. c. mlꝛ. ꝛ. c.
er si iudeos. ℣. inhibem. Loccidit̃ tñ q̃ infideles q̃ do
minũ eccl'ie recognoscũt sũt ab eccl'ia tolerandi. q̃ nec
ad fidẽ pẽse cogedi sũt vt. s. dictũ est. Tales enĩ possũt
habere possessiões ꝛ colonos ẋpianos ꝛ etiã iurisdictio
nẽ ꝛ ex tolerãtia eccl'ie. Et si his p̃ẽti nõ sũt vel abutũt̃
sibi imputẽt. si amittere coguntꝰ. ẽ. Sup quo vide qñ
legit̃ de iudeis. c. mlꝛ. ꝛ in talibꝫ sez ab eccl'ia tolerat̃
dicimus locũ habere illud apli p̃me Petri. c. ij. Serui
obedite in omni timore dñis nõ tm̃ bonis ꝛ modestis
sed etiã discolis. ꝛ j. ad Thimo. vj. an p̃n. Quicũq̃ sũt
sub iugo serui. dños suos oĩ honore dignes arbitrẽt
ẽ. zoces p̃sules auctoritates. Illos aũt infideles. q̃ nec
potestatẽ eccl'ie romane nec dominiũ recognoscunt nec
obediũt. indignos regno. p̃incipatu. iurisdictione. ꝛ oĩ do
minio iudicamꝰ. ꝛ illos q̃ trã sanctã vel alias ẽcles chri
stiani acquisiuerũt occupãt vel occupata detinẽt. ꝛ debe
re auctoritate eccl'ie impugnari. ꝛ multoforꝫ hereticos
et scismaticos q̃z paganos. sup q̃ vide qñ notat̃ ī sum.
ꝑ hereti. in. c. excolicam⁹. ꝛ in. ℣. qualiter detinẽt. Illos
aũt infideles in pace de gẽtes ꝛ etiã illos quos seruos
tenem⁹. nõ ꝑ bellũ. nõ ꝑ violentiã aliquã. sed tm̃ ꝑ pre
dicationẽ dicim⁹ ꝓuerti debere. ꝛ si predicatores no ad
mittãt eos posse cõpesci ꝑ papã vt dictum est supra in
glo. Inno. Sed vbi ẋpiani sub dñio infidelũ habitãt
quibꝫ nec resistere p̃nt. necesse est q̃ patientiã habeant
et de facto ipsoꝝ dñium recognoscãt. ꝛ sic põt intelligi
dictũ apli de q̃ nota ꝛ cũ hoc moderamine determina
et intellige q̃quid fm Inno. in supioribꝫ est notatum.
Sed cũ hodie p̃incipes ẋpiani inter se bella ꝛ guerras
ꝓria temeritate mouẽt. ꝛ qñ vnus iuster pacifice pos
sidet ꝛ ab antiquo possedit̃ alⁱ⁹ de nouo violenter occu
pet ꝛ vsurpet ꝛ nihilomin⁹ a suis ꝓfessoribꝫ ꝛ eoꝝ petã
q̃uis notoria palpitãtibꝫ. ꝛ dissilãtibꝫ ꝛ ab eisdẽ ca
stra possessiões ꝛ alias elemosynas sciẽter recipientibꝫ
absoluant̃. ꝛ ꝑ ꝑns ꝑscribi nequeũt. vt patz in eo qñ le
git̃ ꝛ notat̃. s. de ꝑscript. c. fi. Quis excusabit ista. Ne
scio rñdere. Laueat ipi sibi ꝛ ꝓsulãt alioq̃n timendũ est
ne careuarim ad infernos innũerabiles ppl'os secũ tra
hant. xl. dis. si papa. Penitẽat ergo ꝛ qñ sciunt alienꝫ
esse restituãt. Nec enĩ dimittit̃ petm̃ nisi restituat̃ ab
latũ. xuij. q. v. ꝑ totũ. Possunt tamẽ ꝑ veram penitentiaꝫ
repari. de sum. trĩ. c. j. ℣. sacramentũ. hec oĩa ibi.

Circa dominũ autẽ .℣. I.

rerũ ꝛ vsum. Nota q̃ Jo. de rip. or. mño. in quodam suo
tractatu hoc ponit. Dicit enĩ q̃ tria circa hoc videnda
sunt. Primũ q̃ nullo mõ expedit oĩa esse cõmuna p. o
statu nature lapse. Secõm videndũ est vnde rerũ dñia
distincta sunt. Tertiũ quõ ista diuisio fuit iusta. Pri
mũ ꝑbat sic. Illud nullo mõ expedit reipublice per qõ
terre in solitudine verterent̃. ꝑ qõ via aperiret̃ frauã
bus ꝛ malicijs. ꝛ ꝑ qõ boni temp̃ haberẽt penas ꝛ ma
li melius. ꝛ q̃ esset efficax occasio nunq̃z bonẽdi pacem.
Sed cõmunitas oĩm in repub. ista induceret. ergo ẽ.
maior ꝓz ex terminis. minor ꝑbat q̃ ad oẽs sui pres.
Primo quo ad hoc q̃ terre in solitudinẽ verterent̃. Si
enĩ agri oĩbꝫ essent cõmunes ergo ꝛ agros colere ꝛ semi
nare esset cõmune. Sed patẽt experimẽto videm⁹ q̃
de cõmunibꝫ nll's curat nisi modicũ valde. Itẽ autem
nes sil' colerẽt ꝛ sererẽt. ꝛ hoc statim apparet impossibi
le ꝛ inconuenies. aut aliqui. ꝛ cũ fructꝰ debeãt esse cõmu
nes. nll's iueniret̃ q̃ vellet sibi appropriare laborẽ cul
ture cũ cõtrare fructuũ. Probat minor q̃ ad secundũ. s.
q̃ ꝑ hoc via aperiret̃ fraudibꝫ ꝛ malicijs. quia fortiores
plus debito de bonis cõmunibꝫ occuparent. malitiosi
etiã ꝛ astuti cũ essent oĩa cõmunia nõ possent puniri.
eo q̃ dicerẽt se nõ recipe alienũ. sed tanto indigere. Et ꝑ
hoc ꝓz ps tertia. s. q̃ bonis esset penus. q̃ nollẽt accipe
nisi necessaria sibi. ꝛ malis esset melius. q̃ nõ solũ neces
saria sed ꝛ mlta superflua aggregarẽt. Patz ꝛ qrta ps. scz
q̃ talis cõmunitas esset efficax occasio litigij ꝛ duplicat.
Primo q̃ inducerẽt occasionaliter maximã inequitatẽ vt
ꝓz in ꝑcedẽtibꝫ. Scõo q̃ ꝓpingeret frequẽter q̃ cadẽ
repu. codẽ equo vel domo ꝛ sic de alijs plures vellẽt sibi
vti. ꝛ sic cũ quilibet pari iure fungerẽt. q̃ res esset com
munis vellet q̃libet obtinere. ꝛ sic litigiũ esset ꝛ briga.
Sic igit̃ ꝓz. q̃ talis cõmunitas nullo mõ reipublice ex
pedit. Qui vult de ista materia ample videẽ. videat i. j.
Polit. aresto. vbi reprobat policiã platõis. q̃ ponebat
oĩa cõia. videãt etiã q̃libet. viij. henrici de gandauo.

Circa secundũ vtrũ .℣. II.

rerũ dñia sunt distincta. pono tres ꝓclusiones. Prima
est q̃ in statu nature lapse rerũ dñia nõ sũt distincta iu
re naturali. istã ꝓbo. Impossibile est naturã ad opposi
ta inclinare. sed in statu innocẽtie de iure naturali oĩa
erãt cõia. ergo ꝛ post lapsum cũ cadẽ sit. Maior patet.
minor ꝑbat. q̃ ꝛ codẽ mõ fuisset vsus rerũ in statu inno
centie q̃ mõ plus valuisset ad nature sustentationem.
et pacificã ꝙuersationẽ. Sed ꝑ statu primo plus valu
isset cõmunitas cĩm. cũ quilibet esset rectus ꝛ nõ occu
paret de cõibꝫ nisi quantũ indiguisset. ergo ẽ. Scõo
idẽ ꝑbat ꝑ illud decretũ dis. viij. c. quo iure. Nã iure na
ture sunt oĩa cõia oĩbꝫ. Scõa ꝓclusio est ista. q̃ iure
diuino nõ sunt dñia distincta. Ista ꝑbat ꝑ ar. ꝓdicti
canonis. Quoꝝ iure defendũt hoĩes. s. villas diuino aut
humano. Unde quilibet pensat qõ possidet est huma
na volũtate. Nã iure diuino. Dñi est terra ꝛ plenitudo
eius. Tertia ꝓclusio est. q̃ rerũ dñia sunt distincta iu
re positiuo humano. Ista ꝓz ꝑ locũ a diuisiõe. q̃ eq̃
sunt distincta ꝛ nõ iure naturali nec diuino. ergo iure
humano. Prima ꝑbat ꝑ illũ decretũ quo iure. dis. viij.
Jure regũ possident̃ possessiones. Et ibidẽ. tollit̃ iura
imperatoꝝ quis diceret. hec villa mea est.

Tertio videndũ quõ .℣. III.

ista diuisio fieri potuit aliq̃ lege positiua. Circa qõsci
endũ. q̃ lex ad bñ vt sit iusta requirit in legislatore prude
tiã ꝛ autoritatẽ. Prudentiã ad bñ vt lex bñ ferat. Auto
ritatẽ ad bñ vt liget. Lex enĩ ẽt a ligãdo. Sententia aũt
cuiuscũq̃z prudẽtis siue statutũ no ligat aliq̃ẽ. super
quẽ nullã habet autoritatẽ. Quõ aũt legislatore pru
dentia possit esse satis patz. Sed quomõ possit autori
tatẽ ligãdi sup alios habere. cũ natura oes homines
equales genuerit. est dubiũ. ꝑter qõ est sciendũ. q̃ fm
aristotelẽ ꝓmo politicoꝝ. duplex est principat⁹. pater

nus. l. ⁊ politicus. Paternꝰ ortū habet a naturali generatiõe. Est enī paternꝰ principatꝰ ille q̄ pater principat filijs. Et iste cū sit de lege naturali. ꝓz q̄ sit iustus. Principatꝰ aut̄ politicus est duplex. Uel quia residet in vna ꝑsona sicut in regno Francie. vel residet in vna cõitate. sicut in Italia. vbi vt plurimū ciuitates principant. Patet aūt q̄ istoꝝ quilibet põt esse iustꝰ. ut ipsi te se ꝑmittunt alicui subīcere dmo alicuiꝰ prudẽtis vt alicuiꝰ cõitatis. Iustū est enī vt qui se regere nesciunt vel nõ ꝑnt sine auxilio vel directione alicuiꝰ ꝑsone vel alicuius cõitatis. illi se subīciãt q̄ ad regimẽ ⁊ gubernatiõnẽ. Cõueniẽtes ḡ ab initio aliqui ad ꝓstruendã aliquã ciuitatẽ iuste potuerũt eligere aliquẽ ꝓuisorem vel aliquos ad ꝓncipandũ eis. Et ꝫ vel ꝓferentes ei ꝓncipatũ ꝓ se ⁊ heredib⁹ suis. vel ꝓ se tm̃. vel q̄ successores ei⁹ diligerent. sicut fuit in republica romanoꝝ. Dis ꝑmissis patet. q̄ dici põt iustã esse diuisionẽ dmoꝝ. vel q̄ a patre diuidere. sicut forte fecit noe filijs suis post diluuiũ vel a ꝓncipe ꝫ statuẽre. in quẽ cõis ꝑsensus ꝑmittebat hãc ꝓtatem. Potuit etiã tertio mõ iusta esse diuisio de cõi ꝑsensu coꝝ q̄ cõiter possidebãt. sicut legit̄ i Gen. de abraã ⁊ loth. Et sic se patẽt tria dedaranda in ista questiõe. Ad ar. in oppositũ rndeo. cũ dicit̄. q̄ cuz cõitas tal⁹ ẽ. ꝓz oppositũ in scõo ar. huiꝰ q̄stionis. Gen. jz

Consequenter quero. §. IIII

an dmia reꝝ ab initio iuste diuisa iuste possint i alios a primis dnis vel dnijs trãsferri. Arg. ꝓmo q̄ nõ q̄ iuste possidet nõ põt cessare a iusta possessiõe nisi iniuste. sed si dmia trãsferrent̄ iste cessaret possidere illa q̄ iuste possidebat. ergo ẽ. Cõtra multi ꝑsentes quib⁹ trãsferunt dmia iusti reputant̄ ergo ẽ. In ista q̃ꝫ ua ꝑcedam. ꝓmo ponã duas distinctiões. scõo tractabo modũ iuste trãslatiõis tm̃ verũq̄ memorũ. Prima distinctio est ista. q̄ trãslatio dnij pot esse q̄ ad dmium rerum vel q̄ ad vsum tm̃. dumodo penes ipm totaliter remanet ⁊ vtraq̄ trãslatio alias ⁊ alias regulas habet. Secũda distinctio est ista. q̄ trãslatio dnij pot fieri vl auctoritate publica ꝓncipis. vel auctoritate ꝑuata dñi imediate ipsius rei. Si primo fiat trãslatio dnij. s. auctoritate publica. sic do hic vna regulã generalẽ. q̄ trãslatio dominij auctoritate legis iusta est. ista ꝓz. q̄ sicut lex iuste potuit ab initio distinguere dmia. vt ꝓz. q. ꝓcederi. ita potest distincta dmia iuste trãsferre. Ex ista aūt regula sequit̄. q̄ ꝓscriptio i imobilib⁹. ⁊ vsucapio in mobilibus est iusta trãslatio. ꝑbat̄ auctoritate. ex de ꝓscript. c. vigilati. in glo. sup verbo nouerit. Uel aliter ꝑbat̄ ratiõe sic. Illud pot⁹ ꝓncipe iuste statui q̄d. est necessariũ ad pacifica subditoꝝ ꝙuersationẽ. sed dmia rerum q̄ rato tpe negligũt trãsferri videt̄ oĩno necessariũ ad pacifica subditoꝝ gubnationẽ. ergo ẽ. Maior ꝓz cũ pax sit illud q̄d maxie expedies ⁊ necessariũ reipu. iudicat̄. Minor ꝑbat̄. si enī nõ trãsferret̄ dmium in occupantẽ. ꝫ semp post q̄ntũcũq̄ tẽpus remaneret dmiũ apud primũ lites fierẽt innũerabiles. Posset enī primꝰ dns post quantũcũq̄ tẽpus repetere rẽ illã vel heres suus. ⁊ valde difficile. imo q̄si impossibile esset ꝑbationes sufficientes ad talia habere. ⁊ ꝙ dns nec lites discindere. ⁊ sic generarent̄ odia ⁊ multa alia mala. Preterea princeps iuste posset legẽ transgredientẽ punire. cuius transgressio vertit̄ in damnũ reipub. nõ solũ in rebus imo in ꝑsona. sed tanto tempore dimittere rẽ suaz esset negligẽtia ⁊ transgressio valde nociua reipu. ergo ẽ. Maior pater. minor ꝑbat̄. cũ q̄ pacis impedimentũ. cũ q̄ excultura terraꝝ germinant̄ ea. quib⁹ respu. sustẽtatur. igit̄ negligẽs multũ transgredit̄. Ex his patz tertio. q̄ possidens aliquid iure ꝓscriptiõis iuste possidet q̄ autoritate legis iuste possidet. Et ideo rem legitime prescriptã vel vsucaptã restituere potius est supererogationis q̄ necessitatis. Si aūt fiat translatio dnij a persona priuata. puta a dno rei imediate h̄ posse fieri dicitur. vl ꝓbabili trãslatiõe. puta illa i q̄ nihil ex h̄ expectat ⁊ cõiter vocat̄ datio vl donatio. Uel ex trãslatoe illiberali. puta p emptionẽ et vẽditionẽ p mutatiõez ⁊ hmõi. Sz ō his dicet̄. infra i tit̄lo de mercatoribꝰ artificib⁹. Ti. 8. c.

Caplim. iij. de declaratiõe terminoꝝ vsufructꝰ. vsus possessionis. ꝓprietatis. dominij ⁊ iuris.

Quia aliquã rem possunt ista ꝙcurrere. vsufructus. vsus possessio ꝓprietas dominũ ⁊ ius. Usufructus aūt tm̃ iuristas describit̄ sic. Usufructus est ius vtendi fruendi alienis rebus. salua rerũ substãtia. vt ptz. ff. de vsufruc. l. j. Ponit̄ autẽ in ista descriptiõe alienis rebus tm̃ iuristas. q⁹ sua res nemini seruit. Et ideo in re ꝓpria nõ habet aliquis vsufructũ. Scõm eos enim in rebus constituit̄ duplex seruitus. ꝑsonalis. ⁊ realis. Realis q̄n res inanimata seruit rei inanimate. vt ager agro. ꝓdium ꝓdio. Personalis q̄n seruit rei animate sicut homini. ꝙa ergo in re ꝓpria nõ põt ꝓstrui seruitꝰ: ideo vsufructus semꝑ est in alienis rebꝰ. ⁊ tõ si habeo vsufructũ in vno viridario ⁊ postea ad me ꝓpietas ꝓprietas habita ꝓprietate expirat vsufructꝰ. Itẽ ponit̄ salua rerũ substantia et ideo tm̃ iuristas nunq̄ in rebꝰ vsu ꝑsumptibilibus ꝓstituit̄ vsufructꝰ ꝓprie. q⁹ nõ manẽt post vsum. insti. de vsufru. §. ꝓstituit̄. Itẽ ponit̄ ius vtendi ad differentiã vtilis dñij. q̄ō q̄q̄z in rebꝰ alienis habet̄. sicut emphiteota. ⁊ feudatarius habẽt vtile dñium rei. cuiꝰ dñium directe primet ad dñm ꝙ ꝓiorem a quo res tenet̄ in emphiteosim vel in feudũ. Itẽ ponit̄ fruendi ad differentiam nudi vsus. q⁹ minꝰ est in vsu q̄z in vsufructu. vt dicit̄ insti. de vsufruc. ⁊ habi. §. minus. Sicut dat exẽplũ in grege ad stercorandũ agrum ⁊ lac ⁊ lanã ⁊ fetus recipiendũ ⁊ distrahendũ sicut voluerit. Fetus enim i tumenteis ⁊ pecudib⁹ ⁊ quodlibet̄ alia irronale computat̄ in fructu. sed nõ in ancillis. Uñ si habes vsufructũ in ancilla. partus ancille nõ primet ad vsufructuarium sicut dicit. l. fi. ff. ō vsufruc. l. vestis. Et est ratio legi optima. quia absurdũ extimauit natura hoiem i fructu cẽ. cũ omnes fructus gratia hominis ꝙparauerit. Aliꝰ exemplũ potest dari. Si vsus viridarij sit tibi relictus rosas ⁊ flores viridarij poteris sumere ad vsum tuum. sed alteri nõ poteris vẽdere aut dare. sed si vsufructus sit tibi relictus ⁊ vendere ⁊ dare ⁊ ad opus tuũ retinere poteris. Similiter si in orto aliquo sit tibi vsus legat⁹ veteris oleribꝰ ad vsum tuũ. sed alij nõ dabis aut vendes. Si ꝙ vsufructus ⁊ vendes ⁊ dabis. ⁊ ad opꝰ tuũ retinebis. sicut ista ꝑbant̄. ⁊. ff. de vsufruc. l. si fundi. et insti. de vsufruc. ⁊ habi. §. sed minus. Patet ergo. quare ponitur fruendi. quia habens vsum solum põt vti ꝓ se. sed nõ frui. quia nõ potest dare aliꝫs vel vendere Et ideo videt̄ mihi. q̄ quicũq̄ habet vsufructũ. necessario habet vsum. et hoc etiã dicunt iuriste. dicũt enim q̄ si alicui legat̄ vsufructus. deducto vsu nihil valet legatum. quia verba repugnãtia reperiunt̄ in legato. sic probatur. ff. de vsufru. et habi. l. per seruũ. §. fi. sed si de vsufructu. Ista aūt repugnantia non est ex alio nisi ꝙa de necessitate sequit̄. habet vsufructũ. ergo habet vsuz. Uerum est q̄ sicut ipsi dicunt. q̄ aliquis simpliciter legauit vsufructũ. ⁊ postea. ademit ad vsum valet legatum. q⁹ habuit bonũ initiũ ⁊ adempto dicit̄ nulla. sicut patet in ꝓallegatis iuribꝰ. Unde ergo sequitur habet vsufructũ. ergo habet vsum. Sed nõ conuertit̄ habet vsum. ergo habet vsufructum. immo est fallacia consequ-

Usufructus est.

quēris arguēdo a supiori ad iferi⁹ affirmādo sic. ē aial ergo est hō. Sic ergo ꝓz quid ē usufruct⁹. Juriste autē distinguūt duplicē usufructū. s. cālem z formalē. Sz ista sufficiāt ad ꝓns de usufructu nob theologis. q parum habem⁹ de ista materia.

Usus est

Usus aūt secundum .ℌ.I.

turistas ē ius utēdi alienis reb. salua rer substātia. Et q ponūt rebus. pz fm eos q usus nō ꝓstituit in reb. q usu ꝓsumunt. q in talib non pōt rez substātia salua remanere post usū. Jtē q nō ponūt fruēdi distinguitur usus ab usufructu. vt supꝰ declaratū ē. sz quātū mihi vid detur Legiste isto mō usum accipiūt nimis stricte. s. pro usu pro quo cōpetit fruit⁹. Jdeo accipiēdo usū fm natūrā rei z magis large z fm iura canonica cū fm rei qualitatē aliqs utat re sua sicut aliena. Jtez utat pane cū cū consumit z comedit. alīs nō ꝓsumeret usu nisi posz cir ca comestionē panis habere vl⁹. Sic g accipiēdo usūfructū dēt mihi q usū nudū facti. de q loquūt ꝓstitutōes tob. xvij. Edite ꝺ fratricellos possumus imaginari q drupl̄r Pmo mō pōt dici usus nud⁹ facti ꝓpter ois iuris nudationē. Scōo ꝓpter ꝓprietatis exclusionē. Tertio ꝓpter ois utilitatis ꝓuationē. Quarto ꝓpter actōis in iudicio abdicationē. Exēplū oīz istoz. De pmo si ego eqtarē equū cuius ego nō essem dñs. nec haberē aliqō ius equitandi equū. tūc haberē usum nudū eqtatōis equi p ois iuris nudatiōem. Et isto mō fur z latro habet usum nudū facti in re furtiua. q⁹ hz usū denudatū facti ꝓprietate q ꝓprietas nō ē in eo sz alteri⁹. sic̄r de equo. z tūc possuz dici hr̄e usū nudū facti p ꝓprietat̄ exclusionē. z econtra ille nō haberet nudū usū q haberet ꝓprietatē. s. rei. Exēplū de tertio qñ aliqs hz usū alicui⁹ rei. vl circa aliquā rē. z tū caret oi fructu z utilitate q posset sibi ex tali usu puenire. Sicut si ser⁹ vtereť aliqb⁹ instrumētis ad colendā terrā dñi sui. talis usus posset dici nud⁹ q̄ntū ad fructū vel utilitatē serui q ex tali usu vel ope nil⁹ fruct⁹ vel cōmoditas acq̄rit̄ ꝓuo. sed dño. Silr famul⁹ cāpoꝝ ris tota die cōputat monetā dñi. z utilitas nō applicat sibi sz dño. Talis posset dici nud⁹ usuari⁹ ꝓpter ois utilitatis ꝓuationē. Exēplū de q̄rto. Si aliqs haberet aliquā rē z cū auferet sibi nō posset ꝓtra illum in iudicio agere. vel ex voto vl ex alia quacūq cā. tunc posset dici habere nudū usuz p actionis in iudicio abdicationem. Et hec sufficiāt ad presens de usu.

Possessio est.

Tertium aūt est pos .ℌ.II.

sessio q sic describit: Possessio est corpalis rei detētio corporis z aīi iuris adminiculo intervenīēte. sic describit hosti. in sum. ō cau. pos. z ꝓprie. Dicit aūt corpalis rei. q fm turistas in corpalia nō possident. sed q̄si. Dicit āt detentio. q⁹ possessio fm iura ōr quasi pedū sessio. aliť non acq̄rit nisi corpore z aīo intervenīēte. Unde si altez deficit nō ē possessio. Jtē ōr iuris adminiculo tē. q⁹ ōr q̄uis aliqs alicui rei corpe z aīo insistat. cū nō habeat iuris adminiculū nō dicit ꝓprie possidere. Unde fm eos possessio aliqñ habet plurimū iuris. vt qñ acquiriť p seruū dño in reb⁹ peculiarib⁹. Nā sine actu dñi acquiritur sibi possessio. etiā ipo ignorāte. z usucapio pcedit ex ea. Qñq habet multū iuris. sed min⁹ q̄ prima. sic illa q mihi p procuratorē acq̄rit etiā ignorāti. sz ex illa usucapio nō pcedit. Qñq hz parū iuris. sz plurimū facti i acquirendo. vt illa quā mihi p meipm acq̄ro. sz ista i retinēdo hz multū iuris z parū facti. q⁹ solo aīo retinet. sed nō acq̄rit nisi aīo z corpe intervenīēte. vt hec oīa notanť diffusius p ber. glosa. ex de cōcess. p ben. ca. cū nr̄is

In ybo habet

Semp g possessio hz iuris adminiculū. Sz ꝺ hoc vid tur. q⁹ fur z raptor hūt possessionē rei furate z rapte. z tñ nullū hūt iuris adminiculū vñ sint restituēdi vt ꝓbatur. ex de resti. spo. c. in lr̄is. z ff. ō vi z vi ar. l. i. §. qui a me. g nō sp in possessione iteruenit iuris adminiculū Respōdeo z dico q fur z raptor nō dicūtur ꝓprie possidere sz solū iniuste detinere. sed sūt restituēdi ex alia causa. forte. z sine forte. ꝺ statutū ē ita in odiū spoliantiū z auferentiū violent res suas hoīb⁹. Unde fm q̄ dicit illa decret. in lr̄is. hoc fuit introductū fm iuris rigorē contra iuris cōis eqtatē. q qñq preferť rigori. vt ibi dicit glo. Et tō dicē innoc. in eadē decre. fm opinionē ꝓbabilem multoꝝ. si cōstaret tūc p suā ꝓfessionē ipsum ee ꝓdonē. vel ꝓsitaret de ꝓprietate rei. esset ꝑdonā restituto denegāda. z ꝺ tō q nūq vere possedit nec naturaliter nec ciuiliter. sz solū detentōz hūit iniustā. q etiā nemo pōt esse iudex in cā sua. z tō rē furtiuā nō debeo a fure accipere nisi auctoritate iudicis cōram quo ostendam rem esse furtiuā. quare tē.

Quartū quod inue .ℌ.III.

nit circa aliquā rē est ꝓprietas. q sic describit ab eodem Hosti. ibidē: Propetas ē dñium rei iuste modis q̄libet. Propetas dicit

Acq̄rit aūt dominū iuregentiū z iure ciuili. Juregentium q occupatōz sic ī bis q nō sūt in bonis alicui⁹ hoīminis q occupāti ꝓcedunt sic sūt vere bestie. aues z pisces. q in terra. in mari. in aere capiūt. z in bis q cōta sūt vt ī mari z in litore maris z lapillis z gēmis q sūt ibi vt ptz instit. de rez dui. p totū. cū sūt m⁹te ꝓductiles in diuersis regionib⁹ ꝺ iura. Jtē in bis q ab hostib⁹ capiūt. Jure aūt ciuili acq̄rit dñium m⁹tiplicit. p cripto nc. usu capiōe. arrogatiōe. monachatiōe. testatioe. successione. z alijs multis modis de iure ciuili inductis.

Quintū qd requi .ℌ.IIII.

ritur circa aliquā rē est dñium. Dominū eni fm aliqs docť. z ius idē dicūt in re. q⁹ tantū habet aliqs de dominio in re. quantū habet de iure. Unde si habet ius ī re habet dominū in re. Si habet tm ius in usu rei. habet dñium in usu rei. Alliquib⁹ aūt doctoribus videť oppositū. z tota rō est. q⁹ fm pbm z simplicitū in ꝑdicamēto relatio dominij est relatio suppositōis. z ideo nil⁹ dicitur habere dñium in aliq. nisi sit sibi suppositus. sed aliquis nō pōt habere ius in aliq cui nō est suppositus. imo ecōtra. sicut filiusfamilias habet ius in patre. similiter ser⁹ in dño. q⁹ renet eis ad alimentationē. similr monach⁹ in monasterio. subditus in plato. q⁹ renet sibi ad sacramētoz administrationē. ergo ius z dñium nō sunt idē. imo fm istos ius se habet in plus q̄z dominiū quia dominiū oīe est ius. sed nō oīe ius est dñium. Dñium enim videť sibi addere ius quandā supioritatem z auctoritatē. Et tō fm istos dominiū describit sic. Dñium est ius habēdi possidēdi z vtēdi aliqua resimpliciter ꝓ libito voluntatis. vel fm aliquē determinatum modū ex quadā supioritate z auctoritate. dicit aūt in dicta descriptiōe ius. q⁹ si aliquis detineret vel vtereť aliqua re sine iure. sicut fur z predo. talis nō haberet dominiū. Dicit ius possidēdi tē. et hoc debet intelligi iure ꝓprio nō alieno. q⁹ procurator iconom⁹ seu dispensator vtiť iuste z licite reb⁹ dñoz suoz. sed hoc nō facit iuxta re ꝓprio sed iure dñi. Jtem dicit ꝓ libito voluntatis simpliciter. quantū ad dñium rez ꝓprietū. p qd ꝺ habet ius in re. quātū ad ꝓprietatē simpliciter z quantum ad omnē usum qui natus est circa rē. q⁹ potest eā vendere z donare z distrahere sicut placet. Dicit aūt vel fm aliquē certū determinatū modū. ꝓpter duo. Primo ꝓpter dominia ꝓditionata. puta cū quis est dñs rei q ad rei ꝓprietatē z usum sit. sed tñ nō potest vendere nisi certis personis. puta propinquiori de genere et de

Dñium

terminato mō seruando legitimā liberis ſm leges. vl ſpeciales patrie ꝫ ſuetudines. Scōo ꝓter dñium imp fectū. Vſufructuarⁱ enī vſuarⁱ ꝫ nō habeat dñium ꝓ rei. tñ habet vez̄ dominiū. ſz impfectū ꝓ eo q̄ vez̄ ius habent in vſu vel vſufructu rei ꝫ nō i rei ꝓpietate. alio quin nō possent in re iure ſuo vendere vl alienare vſuz vel vſufructū. Jura aūt cauētia q̄ vſuarⁱ vl vſufructu arⁱ nō habent dominiū ſimplr in ꝓpietate rei dicunt ipſos ñ habere dominiū. ꝫ ſm ꝓpietatē ſint dñi ipſi⁹ vl⁹ vl vſufructⁱ. Jtē dicit cū q̄dā ſuꝑioritate ⁊ auctoritate. cū ſit relatō ſuperpoſitiōis. Eſt aūt ſciēdū. q̄ dñi ad p̄ Diuiſio dominij
ſens poſſumⁿ accipe tres diuiſiones. Prīa ē cū dominiū ſit ius habendi rē cū quadam ſuperioritate ⁊ auctoritate ad eā. ſicſtarī ꝺclaratū ē. ſicut ē duplex ius ſic ē duplex dominiū. Jus aūt ꝓma ſui diuiſiōe diuidit a pho v. ethicoꝝ in ius naturale ⁊ ius poſitiuū. qđ vocat phs ſm legis poſitionē. Et ſm h̄ eſt duplex dñium. quod dam naturale. ⁊ quoddā politicū ſiue ciuile. Dñiuz aūt naturale eſt ius qđ cōpetit alicui a natura habēdi ⁊ vtē di aliqua re cū quadā ſuꝑioritate ⁊ auctoritate ad eam. ſicut ē ius patris ſuꝑ prolē. ⁊ viri ſuꝑ vxorē. ⁊ dñi ſuꝑ ſeruū. ſi ſit ſeruus a natura. Eodē mo q̄ loq̄tur areſto. i. politicē. q̄ qui pōt mēte ꝓuidere ⁊ ꝓualere. i. rōne viuē re ꝓncipās natu. ⁊ dñs natura. qui aūt nō pōt h̄ cōpe facit ſubditū ⁊ natura ſeruū. ⁊ ſit dñium qđ habz aut habuit hō in ſtatu nature integre ſuꝑ aīalia irrōnabi lia. De quo legit Beñ. i. Dominamini piſcib⁹ maris ⁊ volatilib⁹ celi. fuit dominium naturale. q̄ tale ius cōpe rit hoī a natura. Dñiū aūt politicū ſiue ciuile ꝺr ius cū ſuꝑioritate ꝓdicta. quod nō ꝓuenit alicui ꝓ naturā. ſed mere ꝓ adiuēcionē ⁊ collationē humanā vl diuinā ſpūalē ⁊ ſupnaturalē. ſic eſt dñium dñi ꝓpietū ab ho mine pōt dici dñius ciuile. vl ſm legⁿ poſitionē. Scōa diuiſio ē dominij politici ſeu ciuilis. q̄ quoddā eſt pfectū. quoddā ꝙ ſo. ſ. impfectū. ſic iā aliq̄ liter factū eſt. Non impfectū ſed pfectū dominiū ē q̄ quis habet dñiū in rei ꝓpietatē cū vſu ei⁹. q̄ pōt eam vſu ꝓpio ꝙſumere vendere ⁊ alienare. ⁊ ea vti put vult Dominiū ꝙo impfectū eſt cū nō habet ius in rei ꝓpieta te. ſed ſolū in vſufructu vel vſu. Vñ talⁱ nō pōt dici do minus rei. ſz dñs vſus l vſufructⁱ. Tertia diuiſio q̄ do miniū vez̄ habet mltos modos diſtictos. q̄ quoddaz ē ſuꝑⁱ⁹ ⁊ mediatū. q̄ddā altū q̄ddā baſſuz q̄ddā vtile q̄ddā directū. ⁊ ſic de alijs modis. ⁊ in eadē re. Et ſō ſci endū. q̄ ꝫ ciuſdē rei nō poſſunt eſſe ꝑles dñi ſil. q̄libet inſolidū ſm eundē modū ⁊ eandē rōnē dñij. vt dict⁹ in ꝓdicto. c. ꝫ. ⁊. l. p̄dicta poſſideri. tñ ſm diuerſos modos diſtinct. Sicut campi. Ruſtic⁹ habet dominiū vtile. Burgenſis ꝙo habet in eodē campo directū dñiū. Mi les dñiū baſſuz. Rex dñiū altū. ⁊ ſic ꝑ quid eſt dñius.

Sextum ⁊ vltimum. ℣. V.

quod regitur circa rē eſt ius. ⁊ q̄ dominiū addit ſoluz ſupra ius ſuperioritatē ⁊ auctoritatē. ideo poſſet deſcribi ius in eadē ratione ſicut dñiū dēpta illa ꝓditōe cū qua dā ſuperioritate. Vel poſſumⁿ ſic deſcribere. q̄ ius eſt poteſtas exercendi aliquē actū circa rē. Vñ ſi licite poſ ſum vēdere librū. habeo ius in vēditione libri. ſi licite poſſum in eo legere ⁊ ſtudere habeo ſolū ius in lectōne et ſtudio libri. ⁊ ſic generaliter cōcludendo. q̄ntum ha beo de poteſtate licita circa rē. tantum habeo ꝺ iure cir ca eā. Et q̄ hoc ſit vez̄ declaro breuiter ſic. Dō circa rez aliquā venientē in vſum vite humane. ñ habet niſi du plex poſſe. ſ. poſſe facti ſeu executiōis q̄ pt hō vti illa re licite. ſed poſſe ſolⁱ facti ñ dicit p̄ poſſe poſſe iuris. ⁊ poſ ſe licite dicit poſſe iuris. Maior p̄z. q̄ ñ videō circa alⁱ quā rem hō poſſit habere aliqđ poſſe. niſi l poſſe facti abſolute. q̄ pōt vti etiaz illicite l poſſe licite. Sz mior fa cilr ꝓbat. q̄ illō qđ fit de iure licite fit. ⁊ poſſe facti nō ē poſſe iuris. Relinq̄t ⁊ q̄ poſſe licite ſit poſſe iuris. Eſt enī hic ſciendū. q̄ frequēter aliq̄ nomē cōe pluribꝫ ſm rē ſm modū quo cōtingit accipit. retinet ſibi nomē ꝓpriū condiſtinctū ꝙ alia. ſicut ꝓſcientia q̄ ſm rē eſt cōis. ē no tīcia ꝙbationis bonoꝝ ⁊ repbationis maloꝝ. ſic patet et ad Ro. viij. Ubi ꝺr. quos ꝓſciuit deus. ⁊ ad Ro. xi. Nō repellet dñs plebē ſuaz qua preſciuit. tñ ſm cōem acceptionē retinet ſibi nomē ꝓpriū ꝙdūctiuū ⁊ ꝓtra ꝓdeſtinationē. Vñ ſoli mali dicūtur ꝓſcīi. Sic rē ctē. eſt in ꝙſito. q̄ poſſe facti ꝫ ſm rē ſit cōe licite ⁊ illi cite vtenti q̄libet enī de facto vtit ſiue licite ſiue illicite vtatur. tñ ſm cōem acceptionē cōdiuidim⁹ poſſe facti ꝓtra poſſe iuris. dicēdo q̄ ille pōt de facto q̄ poteſt alⁱ quē actū exercere. ſed illicite. Ille aūt pōt de iure. q̄ pōt actū licite exercere. Patet ⁊ q̄ ius nō dicit aliquid aliō niſi ptātē licite exercēdi aliquid aliud actū. Et h̄ etiam dicit aug⁹. xxij. q. ij. faciat. Et ē in li. de mēdacio. Ubi dicit ſic. Faciat hō quod pōt ꝓ tpali ſalute hoīm. cum āt ad hoc ventū fuerit vt tali ſaluti niſi peccādo conſulere non poſſit. iam extimet ſe nō habere. qđ faciat q̄n id re liquū eſſe. ſi ꝓpexerit qđ recte facier. Per qđ etiā dicunt iuriſte. q̄ illud poſſumⁿ ſolū qđ de iure poſſumus. qđ etiā ꝓbo adhuc. Omnis actus q̄ pōt eſſe circa aliquā rē vel pōt exercen licite vel illicite. ex q̄ ſupponit q̄ pōt ex ercen. q̄ ꝓtiue oppoſita in ſubiecto apto nato cōꝓpol lent ꝓtradictoriis. vt patet. iij. methaphiſice. Sed ius circa aliquē actū dat aliquod poſſe. vel ſaltem ſic poſſe circa illum actū. ſed certū eſt q̄ nō dat poſſe illicite. ⁊ mo nō ſtat cū poſſe illicite. q̄ ius dat poſſe licite ⁊c. hec oīa quidā magnⁿ magiſter in libello contra fraticel los. cuius nomē ad hue nō inuenī.

Explm q̄rtū de diuerſis vitijs dñoꝝ ⁊ officialiū eoꝝ.

In diuerſis regioni

bus ſūt diuerſi modi ꝓncipādi ⁊ dominādi. Nam regna regunt ꝓ vnū regem. aliqua ciui am dominia ꝓ vnū ducem. marchionē. comitē ⁊ hmōi regunt. Alique ciuitates ⁊ dominia ſūt que regūtur ꝓ plures ⁊ ad tps q̄ dicunt dñi pōres vel antiani vl con ſules ⁊ hmōi. q̄ etiā ad diſponēdū de factis cōtratē cōꝰ cernētib⁹ habent ſecū collegas ſub diuerſis noīb⁹ offi cioꝝ. vt in italia florētie. ſenis. In terr⁹ eccl'ie vice pape dominant. vel vnⁿ gubernatoꝛ inſtituⁿ ab eo. vl aliqs laicus habens vicariatū ab eo. vt in marchia. ⁊ roman diola. ferraria ⁊ hmōi. Quilibet ⁊ debet ſm modū ſue iuriſdictiōis dñari ⁊ nō excedere termin⁹ ſue ptātis. Et q̄ in multis locis. vt florentie iurāt q̄n officiū ſuſci piunt ſeruare ſtatuta ciuitatis. ⁊ q̄dā etēt emiare tūc expſſa attēdant diligenr ⁊ fuēt ne ꝓiuri inuenīāt. ⁊ q̄ ties aliq̄d eoꝝ trāſgrediunt. mortale ſine dubio eſt. Ju dicare ēt ⁊ ītromittere ſe de his ad q̄ ſe nō extendit offi ciū eoꝝ ſm ſtatuta h̄. determiantia ē gue petīt vt ꝓbi gra. Et ſtatuto hēt. q̄ dñi pōres ñ dēt ſe ītromittere in cauſis ciuilib⁹ cū habeāt officiales ad hec deputatos vt ptātē. capitaneū ⁊ hmōi. Ciues ār hītes ad iuuicem cās ciuiles. dāt cōſa eis petitōes. vnⁿ ꝙ alīū ꝓmentes cām criminalem vt q̄ ꝓberauit cū ⁊ iniurias fecit. cum ſit falſū manifeſte. ⁊ h ipſi ſciunt. ⁊ ſic ꝓtextu cauſe cri mīal admittūt petitōs illas falſas. acſi eſſent crīales cauſe. ⁊ cogunt ptes facere compromiſſum. ēuts enim piū videat. q̄ per hanc viam multi ꝙponētes ⁊ oppſſi a maioꝛib⁹ ſe iuuant. qui forte alⁱs nō poſſent obtinere iuſticiā vl cū diuturnitate tpis ⁊ magnis expēſis. cū vē

dicit ap'ls ad Ro.xij.c.7.xliij.q.v.c.forte. Nō sūt faciend̄a mala vt eueniāt bona. Malū vtiq; ē dicere mēdaciū z maxime in iudicio. Un nec ipi potrigētes penitō nē.excusantur a pcto. Malū ē intromittere se de pbitis ꝓ statuta coꝝ q̄ iurāt seruare Et oñdūt se velle illa durare in robore suo. Nā si ꝓponerēt petitiōes i cā ciuili nō admitterēt cas q̄s dicerēt ñ ptinere ad eos .z tñ sciunt vere esse ciuiles z sic facitūr ꝑtra illā regulā. certum est de regu.iuris.li.vi. Itē solent excedere in h̄.q̄ nō ptinet̄ cōsilia esse libera. sed p violentiā extorquēt pecuniā imponentes faciente fabas ostēdere. Sz z ipi grauiter peccāt ꝑtra honestatē agentes bone ciuilitatis et ꝑtra libertatē. z si iurāt dare cogētas. piurii sūt ꝑtrariū facientes. z peccāt mortal'r. nec excusat eos timor displicentie vl' incursionis dāni vel odij. q̄ dz q̄s pati' oia mala sustinere. q̄ pctō ꝓsentire. xxxij.q.v.ita nē. Et qui eos ad h̄ inducunt. cū sine occasio piurij coꝝ. peccāt mortaliter. Itē cū suscipiunt seu inducūt alios collegas z consiliarios ad suscipiēdū bella iniusta vl' ad imponē dū iniusta onera vl' ad consentēdū dū siue i exiliū mittendū aliq̄s sine iusta cā. vt ex inuidia. odio. lucri. suspitione vltra' pctm̄ tenent̄ de dāns. De quo vide. s. in. ij. p. de restit. z. j. ti. de bello.

ti.4.

De officialibus domi.§.I

noꝝ videndū ē si dñs sit vn' vel plēs si officia dedit i tallias vel gabellas z hmōi psonis de quib' pōt preiudiciū nō sint valides z iusti in talib' officijs vl' actib'. l' si vēdidit pcio rāto. q̄ emptores recuperare nō possint sine grauamine subditoꝝ. in vtroq; cui casu peccauit z tenet̄ de dānis ide securis. alis aūt licet tolleran posset. hoc. s. vendere hmōi officia nō tñ expedit nec habet bonā spēm. ideo potius eligendi sūt ad officiū idonei z cogendi q̄s sint vēdenda talia officia. Tho. i epla ad quādam ducissam.

scz brabātie Opu. 21.

Item si mutuū det .§.II.

suoditus supiorib' dñis. vt ex mutuo sibi dare officiū ex quo officio satisfaciat sibi. vel si mutuo accepit ipse a suis subditis. hoc pacto. vt det eis officiū ex q̄ officio

22.q.78 art.2.ad 3m.z 6m

satisfaciat eis in vtroq; casu pactū vsurariū Tho. vide in sūmis. Itē si officiales malos. tyrannos z iniustos posuit vl' imperitos negotiorū scienter vl' ex negligentia. Vel etiā vt min's. expenderet peccat gr̄iter. z tenet̄ de dānis que inde sequunt. q̄ q̄ occasionē damni dat damnū quoq; dedisse videtur. ij.q.i.nocū. in glo.

Item si dominus ē .§.III.

vnus vel plures. nō debent iniustas vel indebitas tallias vel collectas exigere a subditis. Est aūt hmōi tallia vel collecta vel exactio iniusta z indebita q̄n vz ē vltra id de quo ꝓueniūt secū subditi vl' cū antecessorib' suis bona fide z sine vlla coactōe sū instrumēto vel pacto determinata ē quātitas. Sil'r ē iniusta q̄n z si ñ eēt quātitas determinata sed indefinita ptinet̄ in instrumento vel pacto q̄ possit exigere. nimis grauat inspecta ꝓditione. z h̄ arbitrio boni viri. Est ēt iniusta si nouā exigit et cā iusta nescit z hmōi. Est ēt iniusta q̄ncūq; nō extitit memoria in ꝓriū. tū nō impleret dñs illud ꝓpterq̄ō instituta. vtputa si deberet tenere officiū vl' via securam vl' defendere eos. q̄ nō facit ex negligentia. auaricia vl' ꝓpria malicia. Cogendo ad hmōi exactiones directe p se vel suos rapinā facit z tenet̄ restituere. Et ꝺz indirecte cogere q̄n ꝓpter h̄ negat eis iusticiā vel nō defendit eas et hmōi. Spōte ablata sine vlla fraude pōt accipe. i.q. ij. placuit guil. Itē si spoliauit suos volentes ad alium locū vel dñm se ꝓferre rapina ē. nisi certū esset q̄ a principe in cōcessione terre fuisset impositū tale onꝰ q̄d ꝓferre quia tūc tolerari posset. Et idē q̄n esset ꝓsuetū et vt acciperēt quā. ū vellēt ꝺ mobilib' suoꝝ subditoꝝ tūmo eos vltra modū ñ quet remanēteres l' recedēte. guil.

Item si dominus ea.§.IIII

que erant cōtratꝫ sibi vsurpauit. vt siluas campos. pascua z hmōi. rapia ē z tenet̄ dimittere. z ꝺ fructib' male ablatꝫ satisfaciat. xvij.q.vi.c.si res. Itē si suos subditos vel peregrinos non habentes consanguineos non dimisit disponere de bonis suis in morte vt eis placuit. vel eis mortuis restatꝫ vl' intestatis coꝝ bona vsurpauit rapina ē. z tenet̄ restituere vl' pauperib' erogare. Item si a vasallis vl' alijs subditis exigit seruitia indebita. s. faciendo laborare in vineis z capis siue ducere ligna l' victualia ad domū z hmōi. vl' alia talia coꝝ fatigādo i facts suis ꝓprijs. z nō soluit eis debitū preciū sui laboris rapinā comisit. Et si talia fecit fieri diebus festiuis ad huc aliꝺ petiñ ē. di. lxxxvi. an putatis. nisi talia ꝑmitteret gr̄atis. vel eis aliq̄ mō recōpensaret in alio. Itē si coegit eos vēdere ei victualia vel alia. q̄n sūt i bono foro vt messius rpc. cū illi vellent ea reseruare z ad emēdū qꝺ nollent. in vtroq; casu gr̄iter peccat. z tenet̄ eis ꝺ dāno qꝺ inde suscipiūt. Itē si terra sua sustineat mensuras vel pōdera iniusta. iniustū preciū rerū venaliū. princeps est criminis. imo q̄si principalis. vñ tenet̄ ad satisfaciendū Itē si officiales vel alios de familia sua offendentes nō puniuit z satisfacere fecit q̄ tenet̄. Aug's. ad custo. Pro oib' tibi sbditꝫ q̄ i domo tua ꝓpter reddere rōem Itē si spoliauit vel spoliare fecit vel ad h̄ fauit naufragātes z bona coꝝ vel bona pegrinoꝝ in loco decedentiū rapina ē. Itē si aliquā iniuriā fecit t ñ vel alienādo feudū vl' diminuēdo z hmōi. vel si obiectū debitū nō ꝓstitit vltra pactū tenet̄ ad satisfactionem.

Item si dominꝰ iniu .§.V.

nitatē ecclie. violauerit. vt faciēdo extrahē p vim ꝓfugientes ad ecclīam debitores vel etiā malefactores. nisi essent publici latrones vl' nocturni populatores agroꝝ vel iniuriā fecissent loco sacro. seu alis ministratib'. de q̄b' vide. j. in ti. xvij. c. iij. de immu. eccle. z in sūmis. q̄ sacrileguꝫ comisit z mortal'r peccauit. xvij.q.iij. quisq;s. Itē si ꝓpter eū ciuitas vel terra fuit interdicto supposita. in quo casu m'ta mala sup se cumulāt. z ꝺ eā interdicti suppositā z si ꝑfauit Itē si faciēdo venatōes z aucupia ꝓcalcauit p se vel p suos segetes alioꝝ. q̄ peccat. z tenet̄ ad emēdā. Itē si nimis talib' vacauit. z i hmōi suos ḡuauit subditos. z maxie si fecit fieri in diebꝫ dñicis z festis. z p h̄ retraxit suos ad diuinis. q̄ coꝝ pcā sibi ēt imputanꝫ. di. lxxxvi. an putatis. Itē si coegit sbditos ad ꝓbendū mōmonū ꝓ volūtatē coꝝ. vel cū q̄lt psona nō placebat q̄ peccauit mortal'r z tāna z mala q̄ inde ꝓueniūt sibi imputāt. Itē si induxit vel sustinuit malas ꝓsuetudies cū extirpare potuit sine piculo scādali vt ludū i natali ad raptillos. ludos noxios i carnis priuio z hmōi. q̄ gr̄iter peccauit z reꝰ est istoꝝ malorū di. lxxxiij. error. Itē si seditiones z discordias necē z pcās litates nutriuit z ñ abstulit vt potuit dignū z idoneū.

Sciēdū igitur q̄ quā .§.VI

do dñs sine iusta cā extorquet a subditis. tenet̄ ad restitutionē ꝑm ray. Unde si velis ludere vel vltra vires ad vanitatem exponere. vel si in bello qꝺ ex parte sua iniustū erat cogat̄ se redimere. tunc si quid p eum vel eius officiales a subditis exactū ē z ad dominos ipses peruenit. tenet̄ restituere illis a quibus exactuꝫ ē. si sciūt alias in pias cās vel vtilitatē cōem. Si autem ad eos

opul at

nō ꝙuenit nihilominꝰ officiales suos ad restitutōez cō
pellet. Con. tbo. in epla quadā ad ducissam brabantie
Et nota ꝙ in aliqbꝫ casibꝫ pōt dñs asubditꝫ exigere vl
tra ꝓsuetū. vel vltra cōe statutū ꝑm ray. z hosti. Et prīo
quidē ꝓ defensiōe terre sue. Ad bō enī tenent oēs nō so
lū de rebꝰ sed etiā corpaliꝫ laborare vt sic seipsos sol
uēt. ꝓxiū. q. iij. fortitudo. ex de imu. eccle. quenit. Itē si dō
munus vult ire in exercitū indictū ab eccla vl ꝑncipe
ꝓtra hereticos vl paganos. nec sufficit ad expensas pt
a subditis exigere moderatū auxiliū. Itē si in bello ex
pte sua iusto fuit capt ab hostibꝫ nec sufficit se redime
re absqꝫ gui dāno. Itē si vult ire ad prīcipē ꝓ obtinēdo
priuilegio ꝓceꝛois spālis ꝓ se z subditis z nō pōt cōmo
de expēsas ad hoc facere necessarias z si q alia cā simil
emergat. puta qñ maritat filiā. nā acquirit sibi amicos
et affines. Aut qñ facit filiū militē. aut accipit qō erat
feudū suū. vel nouū feudū acquirit. vel ad refectōez pō
tus. dum tñ semper moderate z nō ad ḡuamē exigat. ℌ
q. iij. vnio. circa mediū. ℌ. de cē. cū aplīs. ℌ, phibem⁹. ꝓxiū
q. v. de forma fidelitatiſ. Q. si q impēdant legato vl ali
is matoribꝫ. deinde ꝙter ꝺ pius a subditis extorqueāt
ꝫ expēdāt. tenēt extorta restituere z tantūdē pauperi
bus erogare. Superioꝛ etiā cui fuerit de hoc querela de
portata. si in hoc negligens fuerit canonice subiaceat
vltioni. ex de imu. eccle. c. quis plerīqꝫ.

Queritur vtrū pec. ℌ. VII.

cet prīceps vl dñs ꝓcedendo alicui in terrā sua. ꝙ mu
tuet pecuniā ad vsurā. Rñdet ioh. neapol. in qōlibet. ℌ
ꝙ differēna est iter ꝓcessionē. ꝙ quā de nō licito fit licī
tū. vt si papa ꝓcederet alicui licentiā ꝙ comederet car
nes in ql. ex aliq cā rōnabili. vel vt ꝓtraheret in ḡdu ꝓ
bibito. z ꝓmissionē ꝙ quā tolleraī seu dissimulatur et
nō punitur. ꝙ alꝫ puniret si nō ꝓmitteretur. Prīceps
igitur si ꝓcedit talē licentiā ꝑmo mō peccat. Et bō ꝓbat
duplici ratione. Prīma qꝛ qō est ꝓhibitū ꝙ superiorem
et legem eiꝰ. nō pōt ꝓcedi ꝙ inferiorē z legem eiꝰ licite.
etsi ꝓcedit de facto peccat. sed mutuare ad vsurā est ꝑhi
tum a deo z ꝙ legem eius. ḡ zē. Scōa rō est. qꝛ quod ē
iniustū de sui natura nō pōt fieri iustū vl licitū ꝙ prīci
pē l per legē eius. qꝛ ius positiuū nō est ꝑiū iuri natu
rali. sed determinatio eiꝰ. ſz mutuare ad vsurā ē iniustū
de sui natura. ḡ zē. Secūdo mō. s. cū ꝓcedit. i. tolerat seu
dissimulat z nō punit illicitū. q ꝺz potꝰ ꝑmissio ꝫ ꝓcessio
videt licitum ꝫtū ad ꝑmittētē. nō autē ꝫtū ad facien
tem actū illū illicitū. Si ḡ ꝓnceps ꝑmittit subditis
suis mutuare ad vsurā videt ꝙ liceat. Huiꝰ rō ē. quia
illud qō expedit multitudini ꝙ ꝑmittatur. si ꝓnceps
ꝑmittat nō peccat. qꝛ bonū multitudinis debet intēde
re vt finē regiminis sed ꝙ aliqui mutuēt ad vsurā ex
pedit multitudini. qꝛ si ꝓhiberent districte vsure. mul
te vulturares multoꝝ ipedirent ꝙter defectum pecunie
mutuare. qꝛ pauci reperiunt q mutuēt sine lucro. ñ ḡ pec
cat prīceps ꝑmittēdo si iudicat bō subditꝫ expedire. hec
ille. Et nota. quod dic̄ petꝰ pal. ꝙ dñi q tallīāt iudeos
vel alios q̄sſcitū nihil bre nisi de vsuris tenent ad re
stituendū his a qbꝫ extorserūt vsurarū illas sic z pri
uate pſone. Guil. plus addit di. ꝙ reges z principes q
cū possint nō cōpellunt suos ad restituēdū vsuras. te
nent etiā si nil ꝓuenit ad eos. Franc. de zabarel. dicit ꝙ
principes seculares possunt cogere iudeos z ad restitu
endū vsuras. ex de vsuris. pꝰ mirabile ꝙ si negligentes
fuerit ꝓcedit iudex ecclīasticꝰ iur tenorē ex eo. ca. qnto.
Ubi āt ecclia bz iurisdictōem tpalē pōt etiā sine negli
gentia prīcipis secularis iudex ecclīasticus ꝓcedere cō
tra iudeos l xpianos vl alienigenas vsurarios. Nota
etiā ꝙ ꝓncipes vl comites nō ꝑnt ꝺducere vl tenere illꝫ
deos vel xpianos vel alienigenas ad exercēdū publicū
fenus sine lnīa pape. Et hoc. ℌ. dicēt. in n. de exco.

Capl'm q̄ntum de feudis z feudatarijs.

Quia multi dñi habēt feuda a suis supiorib. z ēt ipi dāt feuda suis subditis. aliquid breuiter de ista materia vi
dendū est. Ubi ꝑmo sciendū ē. ꝙ feudū est cōcessio rei i
mobil facta ꝙ homagio. ex de simo. ex diligēti. Et aliꝺ
est paternū qꝺ. s. a pre vel q̄cūq de supiorib ē acquisi
tū. Aliud maternū qꝺ. s. de femia ē acquisitū. Itē feudoꝝ
aliud ē ꝺditionale. s. qꝺ dat ad certū tm̄ seu ꝺditōez
aliud nō ꝺditionale. Itē quoddā ē ꝑpetuū qꝺ. s. trāsit
ad heredes. quoddā nō. Sciendū etiā ꝙ sūt q̄dā incoꝛ
poralia. que q̄ncq dant loco feudi. vt guardia vl castal
dia. Nota ēt ꝙ res imobil ecclie nō pōt de nouo da
ri in feudū. Illā z plati hoc iurāt. sed res q prius erant
feudales pñt iterū infeudari. pura si vasallus ꝑter ali
quā cām ꝓdat feudū vel moriat̄ poterit plat ꝺcedere
filijs eius vel alteri. ex de feu. ca. ex pte Nota scōo ꝑm
hosti. ꝙ feudū acq̄rit q̄druplr. Uno mō ꝙ inuestiturā.
puta cū aliquis tradit alicui possessionē rei imobil coꝛ
poraliter vl cū basta aut baculo aut aliq tali. q dicit sa
per hoc inuestire. Secūdo acq̄rit ꝙ id qō loco iuestitu
re habēt. vt cū dñs dicit alicui. Vade in possessionē ta
lis fundi. et teneas ꝙ feudo. Tertio acq̄rit ꝑ scriptiōe.
vt si. xxx. annis tenuit feudū z dño seruierit. ſz no fue
rit inuestitus. Quarto acq̄rit ꝑ necessitōe. ñ qdē ex resta
mēto ſz potꝰ ab intestato. Nō enim valet aliq ordina
tio defūcti in feudo facta Natura aūt hm oī successioīs
talis ē. ꝙ ascēdentes nō succedūt i feudo. puta ꝑ filio.
Descēdentes ꝫo sic. z prīo quidē filius pri z non filia.
itē nepos filio z nō nepoſ. z sic vsq in īfinitū gradū. po
stea ꝫo succedūt collaterales. Sed isti de ꝓsuetudine i
perū nō succedūt. sed sol filiꝰ. quo deficiente reuertitur
feudum ad impatorē. z confert cui vult. Filia aūt i feu
do nō succedit hm hostien. nisi de pacto vel aliq ꝺmo
ne feudi. vel nisi filia post mortē prīs redement feudū
a ꝺño. aut dñs inuestierit eam de beneficio prīs ꝙter
amorē prīs. vt in cōstitutiōe federici. ſquēadmodum.

De modo inuestiture. ℌ. I.

feudi. Nota hm hostien. ꝙ pōt fieri iuestitura tā a femi
na ꝫ a masculo z minore. xxv. annis. si feudū sit. vetus
si ꝫo sit nouū nō pōt a minori fieri. nisi sit pubes z iura
uerit nō contrauenire. Inuestiri aūt pōt qlibet etiā ser
uus. nisi dñs ignoꝛauerit eū seruū. Potest aūt qs inue
stire aliū tam ꝙ se ꝫ ꝙ aliū vt ꝙcuratorē. In oīmi au
tem feudo statim facta inuestitura requirit iuramentū
fidelitatis nisi ex pacto remissū sit. z fit his verbis vl si
milibꝫ. Ego talis iuro ad sancta dei euāgelia ꝙ ab hic
in antea ero fidelis tali. sicut esse debet vasallꝰ dño suo
nec id quod mihi commiserit sub noīe fidelitatis. pan
dam alīs ad eius detrimētū me sciēte. Et hoc sufficit.
Et nota ꝙ vasallus obligatur dño suo. fm qō conuen
tum est. z fm qō feudi natura z regionis ipsius vel vi
cinoꝛ eius cōsuetudo requirit quibus deficientibꝫ po
terit vti iure scripto. Cōiter aūt obligatur vasallꝰ dño
in ser. de quibus habes. s. in. ij. parte ti. i. Item licet va
sallus nō debeat esse ꝓ alīs in iudicio contra domi
num suū. extra. de postu. c. fi. tñ ꝓ se z suis oīnibꝫ po
test petere z defendere ius suū. ar. ex ō iureiurā. ℌ. petitio.

Multis autem de cau. ℌ. II

sis amittit feudū. Et prīo quidē si vasallus fiat cleri
cus vel religiosus. qꝛ nec tales succedūt in feudo. ꝓxiū.

q.vij.c.i. Itē secūdo amittit si heres vasalli steterit per annū ꝛ dic ꝙ nō petierit a dño inuestituraꝫ feudi. Sic etiā si ipe vasall⁹ post mortē dñi nō petierit ab herede dñi. vt in li. feudoꝝ. in quib⁹ casib⁹ feudū amittit. ca. i. Et hoc vez nisi vasall⁹ fuerit minor ānis .xiij. qz talis nō cognouit fidelitatē facere. Itē nisi sit miles. qz ꝙ tertio mino habz annū ꝛ mēsez. Itē nisi iusta cā impediuerit cū vt in li. feu. Et intelligit iusta cā vt ꝙ morte vl ꝙ capitales inimicicias vl aliā iustā cām allegaret. Tertio amittitur cū vasall⁹ coꝛā paribꝫ tribꝫ vicibꝫ requisit⁹ vel citatus fidelitatē iurare noluerit. cuius dñs ꝓmittat i uestituraꝫ. Quarto si vasall⁹ infeudauerit feudū alia lege ꝙ ea quā hz ipe. vel in talē vasallū q̄ feudū seruare nō pōt. Quinto si vasall⁹ interfecit suū ꝓriū germanū seu germani filiū. vl aliū qō patricidiū noīe ꝓtineat. ad ꝟ vt totā hereditatē habeat. Sexto si vasallus in ꝓlio dimiterit dñm nō mortuū. nec ad mortē vulneratū. Similr ꝓter mltas alias ingtitudines q̄ numerant in li. feu. q. mo. feu. amit. c.i. ꝛ ij. Septimo si vasall⁹ sciens le gauerit feudū vl partē aut ꝓditionē ei⁹. secus si ignorāter. ꝙ si vasall⁹ nō vult oīdere de ꝓte feudi ꝓsumet ꝙ totū teneat in feudū. Octauo si vasall⁹ feudū alienauerit. ꝛ siquidē ꝓ parte alienauerit illā ꝓtē amittet. ꝛ libere ad dictā reuertet nulla ꝓscriptōe obstāte. nec ꝓderit vasallo si post factā ad monitionē recupauerit ipm feudū nisi ig̃rant alienasset. Nono si vasall⁹ dñm accusauerit aut si ꝯ cū testionū in cā non tm̄ crimiali sed etiā ciuili tulit. hz quidā dixerint ꝙ in ciuili pōt. Decimo si vasall⁹ vocat⁹ a dño ꝙ secū vadat in expditōe publica. puta vocat⁹ ab imꝑatore ꝙ secū veniat romā ꝓ suscipienda corona. ꝛ hmōi nō venerit. nec aliū ꝓ se dño suo acceptū miserit vl stipēdia militie ñ dederit. Et quidē ꝓter fidelitatē nō seruatā amittit feudū. nō itelligitur ipa iure sed ꝓ sniaz. Si ꝙo alienatū fuerit ipo iure ꝓditur vt inno. dic. Dec oia hostiē. i sūma. Sz ꝛ dñs amittit ius qō in feudo hz fm hosti. sic vasall⁹ amittit feudū ꝓter cpā suā. ita dñs ꝓtectē feudi si eā cōmittat. Et ꝟ qz dñs vicē debet ꝑstare vasallo in his q̄ ei vasallus tenet. xxij. q. v. de forma. in q̄ c. dicit. ꝙ si dñs vicem vasallo nō repēderit mento censebit male fidus. ꝛ dicit glo. ibi ꝙ ea fide tenet ꝙs subduto sic dño. dist. xcv. esto. Et si dñs vicē nō reddit ꝓmat dñio quod hz in vasallo. ꝛ trāsit feudum in supiorē. Et sic innuitur extra ō de cess. ꝑla. c. graue ꝛ in glo. intelligit ꝟ ꝓ sentētiā ꝛ nō ipso iure. Si aūt dñs mortēs ꝑles filios relinq̄t fm hosti. Vasallus nō iurabit fidelitatē oīb⁹. qm̄ vasall⁹ non cogitur ꝓ vno feudo plures dominos habere. maxime in comitatibus ducatibus et marchionatibus. quia hodie diuidi non possunt. Sed si vasall⁹ mortēs ꝑles filios relict. omīs debent iurare fidelitatē si feudū indiuisum habēr. sed si ex diuisione. totū feudū ad vnū peruenit ille solus iurabit. De refutatōe feudi. Nota fm hosti. ꝙ pōt vasallus feudū refutare. etiā sine volūtate dñi. post ꝟ nō tenebit seruire dño. vez tñ nō debet eum offendere. Quidā dicūt ꝙ nō pōt refutare inuito dño. Primū vidz verū si loco ꝛ tpe repudiet. alis non. Nota etiā fz hostiē. ꝙ filius repudiās hereditatē prīs nō pōt retinere feudū. hz aut totū debet retinere. aut totū repudiare. nisi forte cū dñs de nouo iuestiret beneficio cognatis assentientib⁹. qm̄ tūc bñ retinet illō sine alio onere hereditario. Agnati vere bene possunt aliquod feudū retinere repudiata hereditate sine alio onere hereditario. Nota etiā ꝙ si feudū datū fuerit de camera dñi. ꝛ ad tēpus datū fm hosti. nō pōt legari ecclie. nec heres succedit. Similiter nō potest ecclesie legare si de natura feudi est ꝙ vasallus seruat in ꝓria ꝑsona. Si ꝙo sit paternū ꝛ ꝓpetuū tūc pt ꝙ aīa legari. nisi ꝓsuetūdo repugnz.

Capl'm sextū de multiplici fuitute ꝛ manumissiōe.

O Domine qz ego seruus tuus ego fuus tu⁹ ꝛ filie ancille tue. ps cxv. Seru⁹ ꝛ dñs correlatiua sūt. vt vno posito intelligat ꝛ reliquū. Et iō bene dic. O dñe qz ego fuus tu⁹. q. d. iō. voco te dñm qz recogñsco me seruū tuū. Sz large loq̄ndo de fuitute notādū. ꝙ ē triplex fuit⁹.

Prima seruitus numinis.
Secunda seruit⁹ criminis.
Tertia seruitus hominis.

De prima loquitur .ff.I.

psalmista cū dicit. O dñe qz ego seruus tuus. Sumus aūt serui dñi gubernatōe. qz ipe dñs ꝓuidet nobis ō oibus q̄ habem⁹. Sicut enī oculi seruoꝝ in manib⁹ dñoꝝ suoꝝ. s. intēti. vt ꝓuideat eis aspicātes ad manus suas vt porrigat eis. Ita oculi nri ad dominū deū nrm donec miseat nri. miserīs spūalib⁹ ꝛ tpalib⁹ ꝟbuciēdo Clamādū ē ꝙ. O dñe qz ego seru⁹ tu⁹. Sic salomō orabat dicēs. Audi dñe hymnū ꝛ orationē quā seruus tuus orat coꝛā te. iij. Reg. viij. Scdo sum⁹ serui dñi redemptione. i. Pe. i. Nō corruptibilib⁹ auro ꝛ argēto redēpti estis de vana vra ꝓuersatōe. sed ꝓcioso sanguine agni ūmaculati. Ūñ secdo dicit. Ego seruus tu⁹. s. a te redempt⁹. ꝛ iō te debeo timere ꝛ reuereri. Malachie. i. Seruus timet dñm suum. Si ego dom⁹ vester. vbi est timor meus. Tertio sum⁹ serui ꝓuentione tanq̄ mercennarij cōducti. ꝓmisso nobis magno ꝑmio vite eterne. Eccl. ij. Fili accedens ad seruitutē dei. sta in iustitia ꝛ timore. s. obediēdo ꝑceptis dei. qō. ꝓmittum⁹ in baptismo abrenūciare. s. diabolo ꝛ pōpis ei⁹ ꝛ seruare precepta ex quo speramus nobis dare magna ꝑmia. i. meredem glie. Unde. subdit ps. Et fili⁹ ancille tue. Ancilla ista ē eccl'a dño in humilitate deseruiēs. ꝛ cuj sumus filij vel ancille. iō vernaculi ꝛ serui ꝛ multomagis q̄ in clero vl religione deo seruit dicit filius ancille illius religiōis. ꝛ iō seruiamus illi in sanctitate ꝛ iustitia coꝛā ecclie vel eo oīb⁹ diebꝫ nostris. Luc. i. c.

Secunda seruitus .ff.II.

criminalis ē. ō q̄ iesus ait Jo. viij. Qui facit peccatum seru⁹ est pcti. q̄nimo ꝛ diaboli cui⁹ se sponte subijcit ꝛannidi. ij. Pe. ij. c. a q̄squis victus est. huius ꝛ seru⁹ est. Ūñ ꝛ ambro. in li. de vita beata. Voluntariū seruū sibi diabolus auctionat neminē iugo seruitutis astrictū possidet nisi ipe se pri⁹ ei peccatoꝝ ere vendiderit. xv. q. i. nō est. Ubi glo. ꝓtiū qō recipit pcōr a dyabolo cui se ei subijcit. est delectatio pcti quā ei dyabol⁹ suggerit. Sicut enī seruus nō facit voluntatē suā. sed dñi sui. vt iubet exequēs. ita criminosus nō facit qō dictat sibi rō vel cōscientia. sed quod suggerit diabol⁹. Et qz vt dicit Matth. xvi. Nemo pōt duobus dñis seruire. s. Ihū ꝛ ꝓtrario iubētib⁹. iō qui seruit māmone vl diabolo peccat quodcūq̄ crumē nō pōt deo seruire. nec aliud meritorium vel deo gratū agere vel satisfacere. Fructus autē et merces hmōi seruitij ē cruciat⁹ eterni⁹. fm illud Hiere. xvi. c. Seruietis ibi dijs alienis q̄ non dabunt vobis requiem die ac nocte. demones dij sūt paganorum. qs scz colebant alieni ab oīm miscdia. ꝛ in inferno vbi est regnū coꝛ seruitūr eis pcōres vt subijciant tormentis coꝛ ꝛ quos hic habuerūt incentores in culpa. ibi habeant tortores in pena. Et cū dñs mādauit in lege decalogi. vt nō fiat in festo vel sabbato op⁹ fuile. Exo. xx. Nō solū intelligit ꝙ ꝑhibeti op⁹ manuale. sed etiā opus peccati fm doc. tho. ꝛ alber. Nec pōt aliqs liberari ab hac seruitute nisi gra xpi. Ūñ Jo. viij. Si liberauerit vos

filius vere liberi eritis.

De seruitute hois .§.III.

est principal' intētio hic loc̄. Et cū ista dñs ⁊ seruꝰ sint correlatiua. vt dictū ē. sic dominꝰ dicit aliq̄s multiplici ter ita ⁊ seruꝰ sed ꝓcipue triplr. Uno mō dicit seruꝰ lar ge hēcūq̄ est alicui dño vel iurisditioni subiectꝰ. Et ho mines vnī⁹ regni p̄t dici fui regis illius. Et sic homi nes vnius ciuitatis serui dicunt ciuitatis. Et ep̄i di cunt dñi respectu subditoꝝ sue dyocesis. q̄uis ꝓprius cui⁹ ep̄al' obligatois in seruiēdo illi in aliq̄b. Et isti di cunt cōmuni⁹ vasalli. Si aūt ad tps seruiāt mensatim vel annuatim dicūtur mercēnarij. Et de vtriscz dicitur ē.ō. Tertio mō dr̄ fuꝰ ꝓprie ⁊ stricte q̄ n̄ ē sui iuris. ꝟ fui lis ꝯditionis. ⁊ de hac fuiture nunc agitur. Hec seruitꝰ est introducta fm ray. nō solū de iure gentiū. vt di. i. iusti gentiū. ⁊ confirmata p̄ ius canonicū. vt. xij. q. ij. eccl'ia. ⁊ ius ciuile. sed etiā inchoata p̄ ius diuinū. l. q̄n noe ma ledixit cham filiū. q̄ cū deriserat denudatū videns i ve rendis dicēs. Maledict⁹ chā fuꝰ seruoꝝ erit fr̄ibꝰ suis. Ben. ix. Ubi dicit amb. Anteq̄ inueniret vinū mane bat oīb⁹ incōcussa libertas. Nesciebat hō a consorte nature sue obsequia fuitutis exigere. Nō esset hodie ser uitꝰ si ebrietas n fuiss̄. di. xxxv. sexto. Et hic ē q̄ si paga nus vl' iudeꝰ xp̄iani seruus. efficiat xp̄ianus nō ꝓpterea liberat a seruitute. q⁹ in baptismo tollunt crimina. non obligatiōes hoīm aut ꝯditiones. Concor. goff. hosti. et Tho. Addit tamen Ray. q̄ vbi de ꝯsuetudine esset. q̄ xp̄iani nō essent fui. cōsulerē q̄ dñs eis in remissionem peccatorū suoꝝ manu mitteret cū. i. liberū faceret vl' sal tē pecunia mēdicata. vel seruitio ad tēpus p̄stito ad ar bitriū boni viri se redimeret. ar. xij. q. ij. Cū red̄ptoꝝ bo nū ⁊ piū consiliū est. sed q⁹ ꝯsiliū est nō teneāt hōs de ne cessitate ad illud. xij. q. i. §. quod ꝓcipitur.

Notādum quibus .§.III.

modis hōs ꝯtrahat fuitutē. ⁊ p̄t reduci ad tres modos ex iure. emp̄one. ⁊ natiuitate. Ex iure q̄dē multiplr. Et p̄mo de iuregentiū sūt captiuitates ⁊ fuitutes vt dicit di. i. c. iusgentiū. Ubi dicit glo. q⁹ si bellū est iustum. ca ptus i eo seruus efficit capientis. xxiij. q. v. dicat. ⁊ pecca ret talis seruꝰ fugiēs a dño. q̄d intelligo nisi cū ad ma lum cogeret vel induceret. ⁊ talis ad ecclīam fugiens re stitui debet dño suo. p̄missa tñ impunitate. nō tñ p̄ vio lentiā p̄t inde extrahi. vt. xvij. q. iij. §. vez ne irreuerē tia. cū. c. sequen. Sed si bellū est iniustū licitū ē ei fuge re si potest. ff. de capitu. l. nihil. Addeq⁹ q⁹ bellū infideli um vt saracenoꝝ ꝯtra fideles est iniustū. ideo hōs capi unt exfidelib⁹ nō fūt vere serui. ⁊ fugere licite possunt. nec in seruos vendi p̄nt. ꝟ redimi vt liberent de manu bus eoꝝ. In bellis aūt q̄ sunt inter xp̄ianos siue iusta siue iniusta sunt nō seruāt hoc de facto. vt capti serui ef ficiant capientiū. sed ablatis armis ⁊ eq̄ dimittunt cū certa q̄uestione. Nisi sint barones. nobiles vl' dñi ⁊ hmōi faciūt eos redimere. ⁊ si bellū est iustū ℔ nō ē licitū. sec⁹ ex p̄te illoꝝ q̄ iusticiā non habēt. Hi aūt dicti sunt fui. q⁹ cū victi i plio occiderētur. tales seruabant i vita. s. ad p̄ uiedū. Jure aūt canonico efficit hōs seruꝰ cū vel hōs rapit mulierē nā raptor efficit seruꝰ rapte. vl' oportet q⁹ se redi mat ⁊ si ꝓpter paupt̄atē se nō p̄t redimere. erit eius ser uus ad tēpus fm arbitriū boni viri. vt h̄. xxxvi. q. i. ℞ raptoribꝰ cū glo. sua q̄ pena vid̄ intelligēdū. q⁹ sit ipo neda in foro iudiciali. q̄n sc̄z res ad iudiciū deferret. nō aūt seruāda in foro penitētiali. Jtē p̄ ius canonicuz qui defert saracenis arma vl' lignamina. vl' fauēt eis ꝯ xp̄ianos si capiant tales xp̄iani efficiūtur serui capien tiū eos ēt xp̄ianoꝝ. vt ex. ō iude. ita quoꝝūdā. Et hec pe na extēdit cū plib⁹ alijs penis ad ptātes victualia. ⁊ q̄ cūcz mercimonia ad eos vl' ad terras soldano subiectas per extrauagā. Mico. iiij. renouatam p̄ bonifaciū. viij. ⁊ clemētē. v. Jtē si existēs in sacris ꝓhibit mrimoniū. vxoꝝ eius si ℔ nouit si libera ē redigenda ē in fuitutē di. xxxij. eos q̄. Et filij q̄ inde nati essent. debēt etiā fieri serui ec clesia. xv. q. viij. cū mlte. Jure ciuili efficit seruꝰ. vel cū libertꝰ. i. ille q̄ erat liberatꝰ a seruitute ingratitudinē erga patronū suū habz. q̄. s. eū a fuitute absoluerat. ita vel q⁹ manꝰ i patronū iniecit. vl' atrocē iniuriā aut gue dānū vel vite p̄iculū ei inferre p̄sumsit. in ℔ casu p̄t patronꝰ eū' reuocare i fuiturē. n̄ tñ vid̄ q⁹ corpo efficiat fuꝰ ipi⁹.

Emptiōe quomodo .§.V

quis efficiat fuus. Et ℔ q⁹ vl' ipe. seipm patit venūda ri. vl' q⁹ vendit ab alio eo inuito. ⁊ q̄n patit se venūda ri ad ℔ q⁹ fiat seruꝰ sex requirūtur. Prio q⁹ sit maior an nis. xx. C. de lib. cau. si mīsteriū. Sedz ē q⁹ ītēdat p̄ciū p̄ ticipare. C. de. lib. cau. nō io. Tertiū ē q⁹ i vitare p̄cipiet ff. q̄ ad lib. pclama. nō li. i. Quartū q⁹ ēptor credat ipz seruū. ff. de lib. cā. liberis. §. si q̄s scies. Quintū vt ille q̄ vendit sciat ꝯditionē suā. ff. q̄ ad lib. pclama. liberi q̄ se Sextū q⁹ vēditor sciat eū esse liberꝝ. ff qui. ad lib. pcla. l. iiij. Si aliquid istoꝝ deficiat iure cōi ad ingenuita tem reuocat. sed si nihil deficiat eoꝝ etiā si postea mā⁹ mittat nō fit ingenuꝰ. sed libertꝰ. ff. de sta. ho. l. hō liber nisi reddat dño p̄cū. ff. si ingenuꝰ manumit. l. ij. q̄ tñ p̄cio dñs nō cogat iuitꝰ recipe. Et seruꝰ q̄dē ꝯiugatꝰ p̄t p̄mittere se venūdari mō dicto inuita vxore. ꝟ aci la ꝯiugata ℔ nō p̄t se nō assentiēte viro eiꝰ. nec tñ i p̄dicto casu dissoluit mrimoniū. vt habes. ē. ti. i. de impedimto fuitutis. Cū ꝙo vēdit ab alio. tūc distinguēdū. q̄ si ē iudeꝰ vl' paganꝰ ⁊ emit iudeū vel paganū. aut emit ad fuiendū ⁊ tūc si ille vult effici xp̄ianꝰ ⁊ efficit xp̄ianus empit in libratē nullo p̄cio dato. si emit ad mercimoniū ō eo fiendū. si ū exp̄ōit vēditōi infra tres menses ab ēptōe fcā de eo cū efficiat xp̄ianꝰ. liberat a fuitute sine p̄cio aliq̄. Si exposuit vēditōi. ⁊ n̄ inuenit emptorē infra dictū tps si velit effici xp̄ianꝰ liberat. ꝟ dato p̄cio ꝛij. so lidoꝝ. Si aūt iudeꝰ vl' paganꝰ emeret xp̄ianū. lib cuadit nullo p̄cio dato. q⁹ ꝓhibitū ē eis talē emere. Nec oīa no tat glo. di. lxij. sup. §. ℔ tūc. ⁊ pbat p̄ m'tra. c. illi⁹ di. ō ℔ ēt bēs i. ij. p. ti. vi. c. iij. de iudeoꝝ infidelitate. Si aūt xp̄ia nꝰ emerit iudeū vl' paganū. si velit effici xp̄ianꝰ. nō ꝓpter ea efficit liber. Uñ ⁊ vēdi p̄t sic p̄i. q̄uis p̄ū cessꝫ li berū facere p̄cipue post certū tps fuicij. ꝟ si emit eū q⁹ a p̄incipio sue vēditōis p̄ic erat xp̄ianus q̄uis ꝙgrauent ēptoꝝ reputās fuisse saracenū ⁊ hmōi cū nō poterit vend i nec iste etiā potuit emere. ⁊ io sine p̄cio dz eū liberū dimittere ⁊ p̄cū a vēditore repetere si p̄t.

Natiuitate sunt qui .§.VI.

dā fui q̄. s. nascunt ꝙ cōiugiū ex mr̄e ācilla ⁊ dicūtur ꝙ nati. ⁊ filij filioꝝ talium ēt sic fui. Sz ꝙ hmōi ō declarātōe vid̄ tho. i. iij. di. xxxvi. q⁹ fm leges ciuiles part⁹ seq̄t vē ar.4
trē. i. mr̄em q̄rtū ad ꝯditōez fuituz. l'libertatē. Et ℔ rōa bil'r. q⁹ ples hz a p̄re cōplemētū formale. ꝟ a mr̄e sbstā tiā corpis. Seruit⁹ aūt ē ꝯditō corpal'. eū fuꝰ sit q̄ istru mētū dñi in opādo. ⁊ io ples i libertate ⁊ fuiture seq̄t mr̄em. Sz in his q̄ ptinēt ad dignitatē q̄ ē forma rei. se q̄tur p̄ez. sic i bonorib⁹ ⁊ muneribꝰ. municipijs nobi litate ⁊ alijs hmōi. In q̄busdā tñ terr̄ q̄ n̄ regūt iure ci uili. part⁹ sequit deteriorē ꝯditionē vt si pater sit seruꝰ et mr̄ libera. filij erūt serui. nō tñ si post pactū mrimo nij⁹ pater se in seruū dederit nolente vxore. ⁊ similiter si sit econuerso. Si aūt sit vterq⁹ seruilis conditionis. ꝛ

tineāt ad diuersos dños. tūc diuidēt filios si ples sunt filij. Et si vn⁹ tm̄. vnus cor alteri recōpensabit de pcio et ipe accipiet natū i sui seruitiū. nō tm̄ ē credibile. q̄ tal⁹ ꝓsuetudo possit esse ita rōn̄ al⁹. sicut id qō m'tor sapiē tū diuturno studio determinatū ē. Et sufficiat ꝑm leges q̄ mater fuerit libera. siue tpe cōceptiōis siue tpe ptus siue medio tpe. ad hoc q̄ ples sit libera. ff. de ita. ho. l. etsi seruor. Idē pe. de pa. in. tij. dic̄ b̄ esse. s. q̄ part⁹ sequtur ventrē. i. matrē in fauore vl̄ libertate ꝑm legē diuinā. Dicit enī Exo. xxi. Si dederit dñs vxorē ei. i. seruo sup ple ex ancillis. z habuerit liberos. remanebunt cū dño. Et idē supponit de filijs futur⁹. q̄ ancilla vernacula nō fit libera. vij. anno. sicut ēpricia. Idē ꝓbatur. l. būana. vt. C. de rei vendi. l. ꝓtus. Sil'. l. canōica vt extra de na. ex li. vē. c. i. Ec etiam. l. philosophica. q̄ quicquid recipi tur in altero. recipit̄ p modū recipientis. mī aūt ē recipi ens. Tamē ꝓsuetudo li ē in ꝓtrariū tenēda ē. maxie si ē prescripta. vt nō sit memoria in ꝓtrariū. Et vident̄ loq doc. isti cū dicūt q̄ parē⁹ sequit̄ ventrē de bis q̄ nascūt̄ p mr̄imoniū. qō pot esse z inter suos z liberos. vt prz. s. ti. i. de mr̄imonio. Mā de filijs q̄ nascunt̄ p fornicatiōnē vel al's illicitā copulā vndecūq̄ nascūtur. ignobiles sūt. nec tm̄ serui cor q̄ sunt dñi seruor⁹ vel ancillar⁹ ex q̄ bus nati sūt. vt ostendit ꝓtinu⁹ vsus. Et qō dictū ē s. p tho. q̄ in honoribz z nobilitate. parē⁹ sequtur patrem. Pe. de pa. sic distinguit circa b̄. q̄ aut mr̄ tal' est libera aut ancilla. Et si ē libera. tūc natus ex ea ignobili z no bili pre. est simplr nobil'. Si aūt mr̄ est ancila. tūc aut per ꝓcubinatū nascit̄ filj⁹ ex tali nobili pre. tūc talis filius sp ē ignobilis z seru⁹. q̄ dignitas viri nō cōmūi cat̄ ꝓcubine. Vñ spuri⁹ reg'nō ē nobilior filio rustici. q̄ dānatus cogitus nō dat dignitatē. Iur nascit̄ quis ex ancilla z nobili p copulā matrimonialē. z tūc ē tale q̄ p hoc fit libera. vt cū dñs ꝓtrahit cū ancilla sua. vl̄ domi na cū seruo suo. nec ei hoc ꝑm sez domina ꝓtrahere mr̄i moniū cū seruo suo phibet̄ iure diuino. etsi iure ciuili. z tūc ancilla illa vel seru⁹ eripitur in libertatē. Ilō enī an cilla ē socia. nec seru⁹ dñs. Unde volendo eā esse sociaz vel socīū. vult nō esse ancillā vel seruū. z tūc ē nobil'. Na tus ex tali ācilla z nobili. erit z ipe nobil'. Mā corruscāt vxores radijs viroz. Si aūt p hoc nō fiat libera. vtpu ta q̄ cū illa cū qua contrahit ē ancilla alterius nō sua. tūc erūt ignobiles filij. q̄ ignobilitas potius vxoris ē ꝓtraria nobilitati viri. nec ꝓiudicat eā sed ipedit. nec ad filios descendere ꝓmittit. Sunt z alij serui dicti no ira ꝓprie q̄ asscriptitij seu originarij dicunt̄. quidā. s. boīes qui ita astricti sūt certis terris colēdis. q̄ nō possunt a cultura eaz recedere sine volūtate dñoz suoz nec pñt vendi sine gleba. nec gleba sine eis. z dicunt̄ asscriptitij q̄ asscripti z deputati sūt ad talē culturā. z originarij. q̄ a suo origine hoc habēt. Quandoq̄ etiā hi dicunt̄ co loni. tales tm̄ ꝓprie nō sūt serui. nec repellunt̄ ab actibus legittimis. nisi q̄ nō pñt ordinari. di. lij. q̄s aūt leges

De conuersatione .§. VII.

seruoz̄ z pulsione dñoz ad eos. Et ꝓmo q̄dē debent dños suos reuereri. obedire. z fideli'r sine fictōe deseruire etiā si sint ꝓpiani. Ap'ls. i. ad Thi. vi. c. Quicūq̄ ser/ ui sūt sub iugo infidelū dños suos in oī reuerētia di/ gnos arbitrent̄. z alubi. Serui obedite dñis suis. Vñ ꝓxij. q. iij. si q̄s. ōz. Si quis seruū alienū occasione reli/ gionis docet dñm suū ꝓtenere. z ei⁹ ministeriū destrue re. i. seruitiū dimittere. ac nō pot⁹ docuerit eū dño suo bona fide. z cū oīmī honorificētia deseruire. anathema sit. i. fiat. sed in reb⁹ illicitis nullo mō obedire debet. nec etiā minis vel verberib⁹ coact⁹. qō notat hiero. xi. q. iij. dicens. Si dñs ea iubet q̄ nō sūt aduersa sanctis scri/ pturis subijciat̄ dño seru⁹. si ꝓtraria ꝑcipit. magis obe diat spūs q̄ corporis dño. Debet aūt seruare dei man data z ecclie sicut z ceteri si saluari deliderat. Vñ cōfes sionē facere ac cōtonē sumere tpe debito. z dñi z dñe co rū vel ancillaz debent eis esse humanit⁹ dare eis cōmo ditatē audiendi ōna z ꝑdicatōes diebꝫ festiuis. indul cere z exhortari ad oīones z ieunia. ad cerimonias chri stianoz. honestari coz intēdere. Et cū viderit eos se mā le habere z ꝑcipue circa honestatē vite. ōbet eos vl' eos corrigere z castigare ꝓbis z verberib⁹ cū expedit nō ta vsq̄ ad mutilatōem mēbri vel vulnerationē vl' fractio nē ossis. nec eos nutrire ōliciose. q̄ vt ōr. Pro. xxix. Qui delicate pascit seruū in fine sentit eū ꝓtumace. Iustas q̄relas ipoz seruoz benigne audiet. put iob allegat se fe cisse dicēs. xxxi. c. Si cōtēpsi subire iudiciū cū puo meo z cū ancilla mea cū mecū diceptaret. Nō g̃uare eos numis laboribz. Mā z dñs mādabat i lege veteri in festis eos quiescere. Deutro. v. c. Infirmaz⁹ ipis curā ꝑcurare nō ad hospitale mittere. q̄ nec cēturio etbnic⁹ circa puerū suū. i. seruū hoc egit sz in domo paytricū gubernari fe cit ꝑ sanatōe ei⁹ ad xpm accessit Al. arb. viij. Nec bñ faciētes eos impediāt. sz sollicitēt cū de eis dño habeāt reddere rōnē. Vñ ambro. de dño malo ait. Seruules secū ptrahit fortassis magis ad ecclam festinātes z vo luptatibz suis pcā accumulāt aliena. neicies reū se seru turū tā de suo delicto q̄ de ꝑdicōe seruoz suoz. di. xxx vi. an putatis. Sed quō debet se habere dñs ad seruū et ecōtra seru⁹ ad dnm. habes in. tij. parte. ti. ij. de pru dentia y conomica. Ipi aūt serui ordinari non possūt ad aliquē ordinē nisi adepta plena libertate. Si ordinē tur quid iuris. habes. j. in ti. de irregularitate. Itē non possunt religionē ingredi sine assensu dominoz. alīs ei restituendi sūt. Itē non pñt facere seu exeq̄ vota in pua dicti dñoz suoz. vt pegrinatiōis ieuniozꝫ quib⁹ im pedirent̄ opari z hmoi. Itē nō possunt testari nec vēde re vel donare vel elemosinas facere nisi de volūtate do minoz suoz. Et si q̄s aliquid habuit ab eis p ludū vel donationē vel alienationē vel turpē casū. tenet̄ dñs re stituere. Itē ad actus legitimos vt accusare. testificari. iudicare. z hmōi nō admittunt̄ cōiter. In ꝓbendo aūt mr̄imoniū sūt liberi nec possunt a dñis ad b̄ phiberi vel cogi ad b̄. sz de mr̄imonio coz habet̄. s. ti. i. c. de im pedimēto seruil' conditiōis. vt etiā tho. i. ti. sicut serui nō subdit̄ dño q̄ nō posset libere comedere z dormire z alia hmōi facere q̄ ad necessitatē corpis ꝑm naturā nec cessaria sūt. ita etiā nō subdit̄ ei quin possit ꝓbere ma trimōiū eo nesciēte vl' et ꝓtradicēte. nec debet tm̄. ꝓpter b̄ fuitia debita dñis subtrahere. Simil'r de interioz di spositōe nil habet iuris i eo nisi exhortādo. Vñ ad oīa dum vel sumēdū sacramenta z hmōi. nō debet cogere. sed nec ad fidē si infidel' est. Sen. Errat q̄ seruitutē ex timat in totū hoīem descēdere. ps melioz excepta ē. Cor pora dñis obnoxia sūt. mens sui iuris ē. Nō si dñs co git famulas ad fornicandū secū vel al's exponit grauit peccat. z si posset fugere credo sibi licere. q̄ z ille meretur in ea ius suū amittere ꝓpter hmōi iniuriam. de pe. di. i. si quis tā masculū. ibi. zsi serui pudicicia. Idē si cogeret ad aliq̄d crimē sed etiā si scit se nō posse vendi. q̄ ch stiana erat. z ꝓta ius capta vl' empta etiā pōt fugere.

i. Pe. 2.

De libertate seruo. §. VIII

rum qualiter. s. liberi efficiant̄. ad q̄ dicit hosti. q̄ mlt⁹ modis. Et vno mō si dñs cū languidū expoluit vel ei alimēta negauit impune seru⁹ efficit liber. z liberus ingenu⁹. extra eo. c. vnico. illi tm̄ q̄ eos suscipiūt nō pñt ꝑ hoc in eis aliq̄d sibi ius vēdicare. Sedo si q̄s vendit ancillam ne ꝓstituat̄ z emptor facit cōtra libera efficat.

Tertio si seruus pleat incedat aĩ cadauer dñi vũ deferatur ad sepulturã. Quarto si postea lata ẽ sñia ꝓ eũ qui dicebat seruus. dñs posteap eo ꝑcium accipiat. Quinto si dns ancillã in mrimonio collocauit scribẽs ꝓ ea dotem. Sexto si seruũ appellauit filiũ actis interuenientibꝫ qi in figura iudicij. Septimo si dñs dedit suo instrumẽtũ per qd̃ seruitus ei ꝓbabat. z alijs casibus q̃ habent. C. qui. ex cau. ser. ꝑ. li. ac ꝑ totũ. Octauo qñ empt⁹ a iudeo vel pagano ipe talis existẽs vult effici xp̃ian⁹. fm tñ discretionẽ supra posita i. §. v. z mlt̃ magis si empt⁹ esset xp̃ian⁹. vt ibi. Nono z vltimo est q̃ z cõiox z ordinatiox existit qñ fu⁹ manumittit. ẽ aũt manumissio datio libertatis. Nã q̃diu aliquis i fuitu te ẽ manui z potestati alteri⁹ suppositꝰ ẽ. manumiss⁹ ꝓ tur liberti. sed quõ fiat manumissio z q̃b. z de libertis hoc immediate dicit.

De manumissione .§. IX.

seruox que fit multis modis. in eccl̃ia sub aspectu epi et plebis. Et debet de hac fieri scriptura ad cautelã futuri. C. de his q̃ in eccl̃ia ma. mit. l. i. ex. de ser. nõ or. c. i. Itẽ qñq̃ fit coram iudice z dicit mãumissio vindicte. Nã vindicta appellabat ꝙga ꝓtia cũ q̃ tangebantur a ꝓtore illi q̃ manumittebant. Et sic̃dẽ mãumissio fiat ad hõ vt mãumiss⁹ ordinet. dz potꝰ fieri coram ecclãstico iudice q̃s seculari. ar. ex. de ser. nõ or. c. i. Itẽ põt fieri mumissio ũsecreto vt cũdic̃ dñs. Esto lib. l' inf aĩcos fieri põt l' p epl̃az vel p testamẽtũ vl' p quãlibet vltimã voluntatẽ. Itẽ põt fieri diebꝰ feriatis z tã de die q̃s de nocte. z etiã a ꝓcedẽte p viã. insti. de liber. §. multis. Principeps quoq̃ sola volũtate manumittere põt. C. ũ cõi ſ. ma. l. cũ apud. Quis aũt possit manumittere Sciẽdũ q̃ dñs seruꝰ si ẽ maiox. xx. annis. nisi als nõ habeat ad ministrationẽ. vt furiosꝰ z pdigus. Minox ꝙ. xx. manumittere nõ pt nisi ex cã. z tũc si ẽ maiox. xvij. annis. C qui ma. nõ po. l. si minox. iz in vltia volũtate pt. sic z pt testari. l. post. xiij. annũ. vt. C. q̃. ma. nõ po. autẽtica. iz iure. Itẽ eps põt manumittere suos eccl̃ie bñmeritos. xij. q. ij. si qs. Põt etiã alios nõ bñmeritos manumittere. dũ tñ det eccl̃ie duos p vno ciusdẽ meriti vl' peculij. xij. q. ij. eps q̃ mãcipiũ. Et fm guil. bñ intelligit q̃ debet dare de suis ꝓꝑijs bonis seu seruis. non de rebꝰ eccl̃ie. Itẽ põt manumittere cã miseratiõis. xij. q. ij. cũ redemptor. q̃ intelligi põt de bñmeritis. Itẽ abbas non põt manumittere seruum monasterij. nisi consensu epi et monachox. di. liij. abbati. z b̃ nisi sit ꝓpria ꝓsuetudo. ex de his q̃ fi. a ꝑla. c. ea nosc̃it. Itẽ seruꝰ cõis pluriũ pt mãumitti ab vno sed dz manumissor alios seruare indẽnes. C. de cõi ser. ma. l. i. Et nota q̃ nõ valet mãumissio in fraudẽ creditox facta. insti. qui. ca. ma. §. i.

De libertis. libertus. §. X.

dicit q̃ ex seruo fact⁹ ẽ liber p manumissionẽ. mãumissor aũt patronꝰ ei⁹ dicit. Et sp libert⁹ tenet patrono que dã obsecq̃a. Ingenu⁹ aũt vocat q̃ liber nat⁹ ẽ. z sic nulli tenet obsecq̃. Quõ libert⁹ reducat in seruitutẽ ꝓpter ingẽ. titudinẽ dicrũ est s. Est aũt multiplex differẽtia fz bo. sti. inter libertos eccl̃ie z ꝓuatox. Nã liberti eccl̃ie reuocant in fuitutẽ ꝓpter opas nõ ꝑstitas. xij. q. ij. c. dyacõi. secus ẽ in liberto ꝓuati. C. de libe. cã. l. solo. Inno. tñ b̃ rẽtia ẽ. q. filij liberto. eccl̃ie nati etiã post mãumissio nẽ sũt obnoxij eccl̃ie. xij. q. ij. de libertis. z. c. liberti. secus in alijs. C. e. l. i. z. ij. Tertia. q. liberti eccl̃ie tenent seruire eccl̃ie. etiã si nulla opa sunt eis imposita. xij. q. ij. dya cont. in fi. sec⁹ in alijs. C. e. l. i. z. ij. Quarta q. si liberti eccl̃ie manumissi ad hoc vt ordinent iurient eccl̃ie vel accusent vl' restituent ꝓtia cã. reuocant in fuitutem etiã si ordinati fuissent. di. luij. c. q̃ ex famul'. Quinta q. liberti manumissi ab eccl̃ia vt ordinent nõ pñt ꝺ aquisitis quoq̃ mõ ad alios trãsmittere fm quosdã. sz potꝰ oĩa ad eccl̃iam pertinẽt. Sz verꝰ puto q̃ hoc sit vez solũ qñ in manumissione b̃ fuit expressum. als ẽt testm condere pñt de his q̃ acq̃sierũt. ar. ex de ser. ñ or. eo libenti⁹. z. xxij. q. iij. ca. i. z. ij.

Nota defectus prin .§. XI

cipũ z rectox seu officialiũ. Et ꝓto de camerarijs z provisorib vel notarijs officiox. q̃ si ẽ statutũ certũ salarium p labore officij sui z sufficies. si aliq̃d a ꝑsonis ꝓ causis spectãtibꝫ ad officiũ illud exigit. iniuste accipit et tenet ad restitutiõm. xxij. q. i. militare. Añ aug⁹. trans Luce. 3. ctans illud q̃ dixit ioban. bap. militibꝫ sz ꝓtери esto te stipendijs vris. dicit q̃ hec sñia dicit pot. z alijs officialibꝫ. ꝺbi gra militibꝫ. prectoribꝫ. cũctisq̃ rectoribꝫ. et ꝑbdit. Quicũq̃ sibi stipendia publice decreta cõsciũt si amplꝰ querit tanq̃ calũniator z ꝓcussor iobanis sententia cõdẽnatur. hec ibi. Hec videt excusare ꝓsuetudo in fi. ca. q̃ corruptela. ex de ꝓsue. c. fi. Si aũt nõ recipiũt salarium aut nõ sufficiẽs sz diminutũ. si exigant a ꝑsonis p quibꝫ laborãt in officio suo q̃d cõpetẽs fm laborẽ z officiũ z ꝓsuetudinẽ nõ est illicitũ. Si aurẽ nimis extoq̃ant debent pauplibꝫ erogare. xiij. q. v. nõ sane.

Deinde de princi .§. XII.

pibꝫ z alijs rectoribꝫ. Et q̃ ꝓto q̃q̃ trahunt clericos ad forũ suũ in causis eox ꝓpter q̃d essent deponẽdi ꝓ pria dignitate. xi. q. i. nullꝰ. Scdo q̃ a clericis z eccl̃iasticis ꝑsonis. z eccl̃ijs pensiões. ꝑcuratões z bãna. z pernas extorquẽt ꝓtra iura z eccl̃iasticã libertatẽ. Unde renent pena. x. librarũ auri. xxv. q. ij. q̃cunq̃. Tertio q̃ talꝫ z exactiõibꝫ ꝑsos suos ḡuant vltra debitũ. assumẽtes aliq̃n iniusta bella vñ z tenent satisfacere lesis. xiij. q. vi. si res. Quarto q̃ occupant terras alienas iniuste. xiij. q. ij. trãsferẽt. z tales nõ saluant nisi restituãt. xiij. q. v. neq̃. Quinto q̃ nõ sũt ꝓtери vxoribꝫ nisi z habeãt concubinas vel ad alias femias accedãt in sui pniciem z scandalũ alioꝝ. Sexto q̃ augurijs. sortibꝫ z maleficijs. z incãtatiõibꝫ vtũtur. vl' talibꝫ fauẽt. ꝺ illud. xxvi. q. v. augurijs. Septio q̃ leges iniq̃s ꝓstituũt ꝓtra illõ. Unde vt q̃d recipiẽs iniurnã ꝑsone possit se post factuz vindicare. vel vsuras aliq̃ possunt petere vel soluentes vsuras nõ possint repetere z hmõi. In q̃ casu essent excõicati. eo. ti. ex graui. in clemẽ. Octauo q̃ iustas leges seruare nõ faciũt. z malefactores z trãsgressores nõ puniũt. vt blasphematores dei z sctoꝝ. lusores iniuriãtes alijs. si sũt eoꝝ satellites vel amici. ꝺ illud. xxiij. q. v. regũ ẽ. nec ecclias tuent vt debẽt z iura eoꝝ. xxij. q. v. ꝓncipes. z di. xcvi. boni. Nono dãt immunitates seu bollettinos securitatis indebite. s. male vtentibꝫ in detrimẽtũ rei publice l' ꝑuatoꝝ. vt q̃dl vadatꝰ nocte l' ferat arma l' q̃ ñ possit cogi a suis creditoribꝫ. l' cũ sit exul possit mãere in loco. z hmõi. di. viij. q̃ ꝓtra mores. Decio q̃ aliq̃ recipiũt pecunias vel munera vt supplicẽt ꝑlatis ꝓ benefic̃ijs ꝓferendis. vel etiã ꝑ suis consanguineis vel amicis indignis. z insufficiẽtibꝫ ꝑcurant vl' rogãt bñficia ꝓferri. q̃d ꝑtinet ad symoniã aliq̃n. vel saltẽ ad iustitiaz di. l. xi. miramur. z. i. q. iij. ꝑ totũ. Undecio si fauẽt hereticis l' ñ iuuãt officiũ epoꝝ l' iq̃sitoꝝ. aut si in aliq̃ impediunt inq̃sitionẽ ꝓtra hereticos in q̃ essent excõicati. de hereti. c. vt inq̃sitiõis. li. vi. Duodecio dñi ꝑales cõiter sunt nimis põposi in se z famul' suis inutiliter expẽdentes q̃ indigentibꝫ dari deberẽt z ex b̃ grauãtes indebi-

te.di.xlvij.sicut hi. Superbi sūt cōiter nō re cognoscētes a deo omnium volentes sibi a subditis in oībus ēr mal' obediri.ꝫ illud.xi.q.iij.si dñs.z ca.sequēti. Malā ifu/ per curā hūt de familia sua.cū audiūt eos inordinate se habere nō corrigūt.ꝫtra illud.xxiij.q.iij.duo. Credo/ timo q̄ in officijs varijs sūt vel dñi tales solent tura/ mēta.p̄stare ꝫtra multa.vt de seruandis statutis q̄ tā frequēter trāsgrediunt.vñ z mortal' peccāt.xxij.q.i. p̄/ dicādū. Decimoq̄rto q̄ se reperiūt ad faciēdū scrutinia officialiū si admittūt in eptos.z q̄s credunt noxios ad talia officia examicicia vel p̄cib⁹ vl' cōtrario nō admit/ tūt ſz repellūt idoneos ex odio vindicta z hmoi. peccāt grauiter.di.lxi.miramur. Decimoq̄nto q̄ multotiens di/ mittūt diuina vt missam.p̄dicatōes z eccl'iastica sacra/ mēta.z sūt i cā q̄ alij dimittāt.q̄s vocāt diuersis ō cau/ sis sine vrgente necessitate.di.lxxxvi.an putaris. Sedecio q̄ dñi vl' rectores locoꝝ exigūt a subditis op.s indebi/ tas.vt cultrā agroꝝ vl' vineaꝝ .deportatione lignoꝝ z hmōi sine mercede eoꝝ. Et aliq̄n etiā diebꝫ festiuis ad ista inducūt. Decimoseptimo dñi tales ponūt malos of/ ficiales in officijs qui grauāt nimis subditos vl' intu/ ste se hūt.z hꝫpter lucrū tale.q̄ recipit ab eis vl' ami/ cicā aliq̄n etiā habēt malos p̄siliarios. Decimooctauo male iudicāt z iniuste in his q̄ ponūt eis odio l' amo/ re.cupiditate vel timore.vl' ignorātia crassa.xi.q.iij.qꝛ/ tuor. Et nimis munera diligūt,ꝫpter q̄ ō facili a vero deuertūt.xi.q.iij.pauꝑ. Decimonono cū sectas prauita/ tes diuisiones faciūt vl' nutriūt sed trōes z scādala que/ rūt.aut q̄n exilio vel cōfinio tradūt sine cā rōnabili lu/ os concaues.vel nimis grauāt in collectis vl' pstantijs z hmōi.vel scismata ecclīaꝝ causant vl' sustentāt. Uice/ simo q̄ pupill' z viduis z alijs p̄sonis miꝑabilibꝫ n p uidēt i causis z alijs.z legata ad eos spectātia n faciūt

Titul⁹ q̄rtus de militib⁹ z multiplici bello. Cap'lm. primū de triplici malicia.s.clericali.spūali z laicali.

Precinxisti me virtu/

te ad bellū.z supplātasti inimicos meos sub/ tus me.ps.xvij.cum oīa appetāt pacē fm dyonisiū ō bellū gerit vt pax habeat aut aug.xxiij.q.i. noli.necmirū.sijn terris vndiq̄ bella fremūt ab his q̄ uersant in imis.cū in altissimis vbi oia pacata sūt aliq̄n plū exortū fuerit. Nā vt ōr Apoc.xij. Factū ē pliu in celo.z michael pliabat z angeli ei⁹ z draco cū eis.q̄ tñ pelliū nō fuit cū lanceis.gladijs.z alijs armis. sed i ꝺtrarietate volūtaris. Hā michael q̄ ōr ꝓnceps celestis militie cū suis ꝙuertēdis se ad dñm z glorificationem ab eo expectāndis humilr.z hoc fuit dicere. Sal⁹ ōo no/ stro. Draco ille q̄ z lucifer cū sequacibus suis se a deo auertit cupiens ꝓpria ꝓtute sibi collata ad gloriā quę/ rere. Et hꝫ fuit mere dicere. Ascendā in celū z sup astra exaltabo soliū meū. Esa.xiij.c.z ꝓpter hꝫ ruina magna illi hosti antiq̄ patuit.nec ampli⁹ locus ei⁹ inuent⁹ ē in ce/ lo. Apoc.xij.c. ipis in abyssum deiectis. Uęꝝ z de rema/ nentibꝫ in pace supna nō est numer⁹ militū ei⁹ Job.xxv. Et cū facta fuit pax inter nos z cōmilitones suos et deū p xp̄i natiuitatē. facta ē multitudo militie celestis cū āgelo q̄ nunciauerat eā canētū. Gloria in altissimis ōo.z i tra pax.Lu.ij. Sz hac militia omissa trāseam⁹ ad nr̄am .de q̄ dicit ps. Precinxisti me ꝛc. Ubi tria oñdit ꝓ/ ꝓio oñdit certamē.qꝛ dicē ad bellū Sco adiūgit tua mē q̄ꝑcēpi.ꝛc. Tertio ꝙcludit solamē qꝛ sup̄lātasti ꝛc.

Quantum ad primū .§.I.

ait apl's ad Thi.ij. Labora vt bon⁹ miles ihesu xp̄i. Sz sciendū ē q̄ est triplex militia. Prima ē milicia clerica/ lis. Scōa ē milicia spūalis. Tertia est milicia laicalis.

De milicia clericali .§.II.

dicit.z missa. Nō negam⁹ esse in laicis,z eo placētes mo/ res.sed milites suos.i.clericos ꝓbatos q̄runt instruere maiorū.di.lxi.in sacerdotibꝫ. Et hiero. Si clericat⁹ ad/ tillat desiderū tuū.discas q̄ ō possis docere ne sis mi/ les anteq̄ tyro.xxi.q.i.si clericat⁹. Habēt enī tales bel/ lare ꝓtra errores infideliū.z ō oportet eos esse armatos auctoritatibꝫ scripturaꝝ z ōnibꝫ sanctoꝝ z frequēta/ orationū. Unī ambro. Alduerī⁹ milites z gestos arma/ mea lachrymę mee sūt. Talia enī munimēta sūt sacdo/ tis.xxiij.q.viij.cōuenior.z ō vt expedit⁹ sit clericus ad ista armatūra ꝓpter sumenda dic apl's.ij.Thi.ij.nemo militans deo implicat se negocijs secularibꝫ.vt ei placeat cui se ꝓbauit. Que aūt dicant negocia secularia quibꝫ hi milites.i.clerici nō debēt se implicare. habes ex hiero. vel mo.p totū.his est ꝺra militia secularis. nō debēt ei ipsi bellare. Unī.xxiij.q.viij.ōr. Quicūq̄ cleric⁹ aut i bel/ lo aut in rixa mortu⁹ fuerit.neq̄ in oblatiōe neq̄ in ore/ ne p eo postulet. Et iterꝝ. Quicūq̄ ex clero videnť esse. arma militaria nō sumāt.qꝛ nō possunt sil' deo z seculo militare. Dec ibi. Uerū possunt assistere iuste militā/ tibus exhortādo z sacrāmēta ministrādo .vt.xxiij.q.viij. igit.z xxiij.q.iij.p totū.z qꝛ de clericis z religiosis.j.dixi. Ita fuse agit.ideo hic nō oportet insistere.

De militia spiritu .§.III

ali dicit Job.v. Militia est vita hois sup terrā. Mili/ tia.i.tēptatio. Ambro. Uoluntarij sibi militē elegit cri/ stus.xv.q.i.nō est. Jsta ergo militia cōis est oīb⁹ fidelib⁹ q̄ vnq̄ spū fit nō corpe. Unde Cryso. Tu xp̄iane ō/ licatus es miles.si putas te sine pugna posse vincere.si/ ne certamine dimicare.exerce vires.attēde pactū.aspice sponsionē quā.s.quis facit in baptismo scz seruare fidē abrenūciare diabolo. Bellū aūt q̄ō gerit ꝓtra nos spiri/ tuale est grauissimū z piculosum. Unī apl's ad Ephe. vi. Nō est nobis colluctatio aduersus carnē z sanguinē sed aduersus mūdi p̄ncipes z ptātes.aduersus mūdi rec/ tores tenebraꝝ haꝝ ꝓtra spūalia nequicie in celestibus. Ubi ostēdit hostiū ꝓtra quos bellū gerit nimia mīti/ tudo.qꝛ ꝓtra carnē z sanguinē.i.sensualitatē z passiōes eius q̄ sūt plures z aduersus p̄ncipes z ptātes.i. tyran/ nos mūdi q̄ multipl'r vexāt ꝓtra spūales.i.demōes q̄ sūt innumerabiles.qꝛ eis plen⁹ ē aer fm bayn. Et innuitur iſoꝝ cū q̄by pliū gerit malignitudo.qꝛ neq̄.i. malicio/ sitꝛ crudeles. mille nāq̄ nocēdi hoibus hz artes. has exer/ cuit.s.tēptādo vltra sex milia annoꝝ.ſz z serpēs ab ini/ tio ōr calidior cūctis aīalibus terre. Ben.ij. Demū adꝺ/ cit pmū magnitudo,p q̄ certamē agit.qꝛ in celestibus.i. lucrā istā sustinem⁹,p cōsequēdo bona celestia. Nō enī cōronabit nisi q̄ legitime certauerint inqt Apl's.ij. ad Thi.ij. ꝓterea sac scriptura tradit nob hystorias bello/ rū carnaliū veteris testamēti.ad instruēdū nos sub fi/ gura pugnare in bello spūali vt dic grego.xxiij.q.i.nisi bella. Et iosue quidē dux populi isrl pugnās trās ior/ danē ō septē nationes terribiles z vincēs.q̄ etiā vidit angelū dei vt armatū militē,p aduiatorio eoꝝ paratum. Josue.v.significat populū fidelē electoꝝ.cui⁹ dux ē ic⁹ xp̄s post baptismū pugnātē ō natōes septē capitaliuꝫ viciorꝝ quoꝝ dux ē z rex diabol⁹ sed xp̄o duce z aduto/ no angelorꝝ superant. Unī gre.in.xxxi.moral'.tractans illud Job.procul odorat bellū.s.equ⁹ de q̄ loquitur.ex/ hortatione ducū z vlulatū exercit⁹.sic exponit.qꝛ miles dei solert pūdere victoꝝ certamia nitit bellū,procul odo/ ratur. Odorare ē discretiōe discernere.z qꝛ mala pcum/ tia q̄d menti psuadere valeant.cogitatiōe solicita aspi/ cit.exhortatione ducū maris agitata deprehendit.z quia

longe pſciendo ſubſequẽtiũ iniquitatũ cõfuſionẽ cõſpi
cit. q̃ſi vlulatũ exercit⁹ odorãdo cognoſcit. Temptãtia
quippe vicia q̃ in ſil̃i ꝓtra nos ꝑlio regnãti ſup̃ ſe ſuꝑbie
miluãt. aliamore ducũt ꝑeũt. alia more exercit⁹ ſbſequũ
tur. Et exinde declarat quõ ſuꝑbia ẽ regina vitiorum. z
duces ſb eo ſeptẽ capitalia. ſ. ianis glia auaricia. iu dia.
ira. accidia. gula. luxuria. Exercit⁹ horꝝ capitaliũ dic ee ti
lia s eaꝝ. Et q̃ vt dicit de diabolo. Job penult. Ipe eſt
rex ſup̃ oĩs filios ſuꝑbie. ipe cũ vxore ſua regina. ſ. ſu
perbia cũ his ducibꝫ z exercitibꝫ pugnat ꝯ milites xp̃i.

Quomodo autem .§. IIII.

duces ei⁹ hortenr ad ꝑlũ ỏclarat ſic dicẽs. Jnanis nã
q̃ gloria deu ictũ cor q̃ſi ex ratione ſolet hortari. dũ dic
debet matora appetere. vt q̃ prãte valueris multos ex
tedere. etiã valeas pl̃ibꝫ ꝓdeſſe. Jnuidia q̃ꝫ deuictũ cor
q̃ſi ex ratione ſolet exhortari cũ dic. Jn q̃ illo vl̃ illo mi
nor es. Cur g̃ eis vl̃ eq̃lis vel ſuꝑior nõ es. quãta vales
ſe debent. ira etiã deuictũ cor quaſi ex rõne ſolet exhorta
ri cũ dicit. q̃ erga te agunt. eq̃nimiter fieri non poſſunt.
Hec patient tolerare pcm̃ ẽ. q̃ etſi eis ex magna. exalpe
ratõe nõ reſiſtit. ꝓtra te deinceps ſine mẽſura cumulan
tur. Triſticia q̃ꝫ deuictũ cor ſoler hortari cũ dicit. quaſi
ex ratione. Quid habes vñ gaudeas cũ tot mala de p
timis portas. ꝑpẽde cũ q̃ meroze oĩs intruẽdi q̃d in rã
ta ꝯ teſamaritudine fellis vertunt. Auaricia q̃ꝫ q̃ſi ex
rõne deuictũ cor ſolet hortari. cũ dicit. Valde ſine cſpa
eſt q̃ quedã cõcupiſcis habẽda. q̃ nõ mlt̃iplicare appetꝫ
ſed egere primeſcis. Et q̃ꝫ male alı⁹ retinet tu meli⁹ ex
pendis. Ventris ingluuies q̃ſi ex ratione ſolet exhorta
ri cũ dicit. Ad eſum de⁹ oĩa mũda cõdidit. z q̃ ſatiari re
nuit q̃d aliud q̃ munere ꝓceſſio ꝯ dicit. Luxuria q̃ꝫ de
uictũ cor q̃ſi ex ratõe ſolet hortari cũ dic. Cur te modo ĩ
voluptate nõ dilataras. cũ quid ſeq̃tur ignoras. Acceptũ
temp⁹ in deſideriꝭ ꝑdere nõ debet. q̃ cito⁹ ꝑtranſe
at neſcis. Si enĩ miſceri de⁹ boĩem in voluptate coit⁹
noller. in ipo humani generis exordio maſculũ z femi
nã nõ feciſſet. hec ẽ igit ducũ exhortatio. Hec greg. ibi.
q̃ꝫ ducũ noĩa. ſ. demonũ de illis vitijs cẽptãtiũ ſcripcu
re ñ reticer. Hã ducẽ ianis glie luciferꝫ vocat. q̃ſi ferẽs lu
cẽ. Eſa. xiiij. Ducẽ inuidie ſatbã. q̃ interpꝛat aduerſari
us Job. i. Ducẽ ire labadõ. Apocal. ix. i. exterminator.
Ducẽ accidie beelzebub. Lu. xi. interpꝛat vir muſcarũ.
Ducẽ auaricie mãmona. Matb. vi. interpꝛat diuitie.
Ducẽ gule behemoth. Job penul. z interpꝛat aĩal. Du
cẽ luxurie aſmodeũ. Tob. iij. c. Regẽ horꝝ ducum leuia
thã. Eſa. xxvij. Et interpꝛat additamẽtũ. Exercit⁹ horũ
ducũ ſũt filie ipoꝝ. vitioꝝ q̃s ibi noĩat greg. Et ſũt. xliij
genera vitioꝝ de q̃bꝫ ſingul' diffuſe habes. i. ij. p. p. to.

Secundo principa .§. V.

liter poſt bellũ oſtenſuꝫ ponit pr̃s. iuuamẽ eo' cõllatum
cũ dicit. ꝓcinxiſti me ꝛtute. ſ. tu de⁹. dediſti. i. puidiſti ỏ
mihi adiutor z ego deſpiciã inimicos meos. Et ſub fi
ducia diuini adiutorij q̃libꝫ dz bellare nõ in ꝛtute pro
pria. ad q̃ hortat apl's ad Eph. vi. dicẽs. Cõfortamini
in dño. ſ. ſperãdi in adiutorio z in potẽtia ꝛtutis eius
quã. ſ. nobis adminiſtrabit. ira tñ q̃ laboretis quantũ ex
vobis ẽ. Unde ſubdit declarat̃ hoſtibꝫ multis z cruỏ
libꝫ. ꝓterea ſumite armaturã dei vt poſſitꝫ reſiſtere in
die malo. ſ. temptatõis. Uñ greg. Scies apl's aĩe certa
mina ꝯ ſpũales aduerſarios deſudãda velut preceptor
militie ꝑceptũ dat militibꝫ xp̃i dicẽs. Induite vos ar
maturã dei vt poſſitis ſtare aduerſ⁹ inſidias diaboli.
xp̃ij. q. i. miſſi. Et q̃ ſit iſta armatura ſumẽda. aliq̃ ex eis
ponit. in oĩbꝫ ſumẽtes ſcutũ fidei. in q̃ poſſitis oĩa tẽ
la nequiſſimi ignea extinguere. z galeam ſalutis aſſumi
te. i. ſpei ſalutis eterne. Multũ enĩ roborat cõſideratio
p̃mij. z accedit ad bellũ. Et gladiũ q̃ ẽ ỷbũ dei ſumite
ſicut xp̃s fec cũ pugnit cũ ãtiq̃ ſerpẽte allegãs ſcripꝭas
Matb. iiij. Stare et ſuccincti air in ỷtate. ſ. nõ ſolũ ex
teriori. ſed interiori. in vera caſtitate. Sed z lorica cari
taris oportꝫ habere. q̃ oes ỷtutes tanq̃ maleas conne
xas ad iuicẽ ꝓtinet. Calceat⁹ ſit pedibꝫ z cruribꝫ armis
prudẽtie. Induit q̃q̃ ꝑ thorace iuſticiã. ſꝫ nec ei delint
ſagitte potẽtis acute oratiõnũ. quibꝫ ꝓdiat inimicuꝫ
Dextralia quoq̃ fortitudinis cũ lancea longanimitat̃
vt nõ fiat puſillus animo ſi bellũ eſt diutinũ. De his g̃ ar
mis dicit apl's. Arma nra nõ ſũt carnalia ſed ſpũalia 2. Cori. 10
potẽtia deo ad deſtructionẽ inimicoꝝ. Et q̃ de⁹ p̃cin
xit milites ſuos hac mlt̃iplici ỷtute armorum. iõ z ipe
ſupplantet inimicos infernales ſubd⁹ electũ ſuũ. q̃ ſu
it tertiũ p̃cipale notatũ. dans ei plenã victoriã ſicut ĩ
figura dauid ipe in armis corporal'r ſed armat⁹ ỷtute
dei acceſſit in ſingulari certamĩe ꝓtra goliath gigantẽ
terribilẽ z armatũ totũ deſignãtẽ dyabolũ fortẽ nimis
et armatũ oĩmi militia dicẽs. Tu venis ad me cũ gladio
et haſta z clypeo. z ego venio ad te in noĩe dñi exercitu
um. Et dabit te dñs in manu mea z ꝑcutiã te. z dabo
cadauera caſtroꝝ philiſtiim volatilibꝫ celi ꝛc. i. Reg. xvij.
Et ſic factũ fuit q̃ lapide fũde cũ ꝑcuſſit z in terra
cadentẽ gladio ei⁹ caput ãputauit. cũ magna glia ĩ ie
ruſalẽ reuerſ⁹. Sic miles xp̃i cũ fiducia diuine gr̃e. cuꝫ
funda bũilitatis z lapide fortitudinis vincit dyabolũ
et occidit. vt ſcꝫ ãpl⁹ nõ moleſter cũ cũ ꝓtecte vicit t m
origen. Et demũ cũ triũpho victorie ad ſupnã hieruſa
lẽ aſcẽdit occurrẽtibꝫ agminibꝫ angelis cũ cãticis. Uñ
Apoc. iij. 21. Qui vicerit dabo ei ſedẽ ĩ throno meo ꝛc.
Et itꝫ. Eſto fidel' vſq̃ ad mortẽ z dabo tibi coronã vi
te. videlicet eterne.

Sequitur de militia .§. VI

laiçali. de q̃ noſtra in h̃ titulo verſat intẽtio. de q̃ etiam
pot intelligere ad lr̃az. xx. pr̃s. Precinxiſti me ỷtute ad
bellũ. Fuit enĩ dauid vir bellicol⁹. vt ꝓz in. i. z. ij. li. Re
gũ. Juſta tñ certamina egit. z a deo recognoſcẽs fortitu
dinẽ ſuã ſemp victoriã habuit. z inimicos ei⁹ ſupplãta
uit. i. vicit. vt ſaulẽ z filiũ ei⁹ iſboſeth. abſalõ. ãmonitas
goliath. philiſteos z hmõi. Ubi ꝓno occurrit notãdũ
q̃ militia nõ ẽ ars ſeu ſtat⁹ in ſe ab eccl̃ia reprobatus.
Hñã aug⁹. in li. de ver. do. ait. Militare nõ eſt delictum
ſed ꝓter predã militare pcm̃ ẽ. Nec rẽpublicaꝫ gerere
pcm̃ eſſꝫ. ſed iõ rẽ publicã agere vt diuitias augeas vi
deꝛ eſſe dãnabile. xxiij. q. i. Idẽ aug. ad bonifa. Noli ex
timare neminẽ deo placere poſſe. q̃ armis bellicis mini
ſtrat. In his ſanct⁹ dauid cui dñs tã magnũ teſtimo
niũ ꝓbibuit. in his etiã plurimi illi⁹ ꝛpis iuſti. ſ. vt ma
chabei iudas z fres ei⁹. Jn his erat ille centurio qui dño
dixit. Dñe nõ ſũ dign⁹ vt intres. xxiij. q. j. noli. Uñ mi
lites venientes ad iohãnẽ baptiſtã dicẽtes. Quid face
m⁹ z nos. ſ. ꝓ ſalute nra. nõ dixit. Dimittatis militiam
ſed quid. neminẽ cõcutiatis. nec calũniã faciatis. eſtote
cõtenti ſtipẽdijs vr̃is. Lu. iij. Ut g̃ valeat dicere cũ pr̃s
Precinxiſti me ỷtute ad bellũ ꝛc. Tria debet ſeruare.
Primo vt ỷtuoſe ſe habeat. Secõ vt ab illicitis abſti
neat. Tertio vt bellũ iuſtum ſuſcipiat.

Quantũ ad primũ .§. VII.

debet miles a deo fortitudinẽ recognoſcere. fidẽ etiã ho
ſti ſuare. pura intẽtiõe pugnare. victis hoſtibꝫ miſeri
cordiã ꝓſtare. Hec oĩa notat aug⁹. ſcribẽs ad bonifaci.
Dicit enĩ h̃ primũ cogita qñ armaris ad pugnã. vir⁹

rua etiã corporalis donũ dei est. si enĩ cogitabis de dono dei nõ facies ꝓtra dominũ. Fides etia quando ꝓmittitur ꝛ hosti seruanda est ꝓtra quẽ bellum geritur. quanto magis amico ꝓ quo pugnat. Pacẽ habere volunt aris. bellũ autem debet esse necessitatis. vt liberet deus a necessitate ꝛ ꝓseruet in pace. Nõ pax queritur vt bellum exerceatur. sed bellũ geritur vt pax acquiratur. Esto bellando pacifice. vt eos quos expugnas ad pacẽ vtilitatẽ vincendo perducas. ꝛ infra. Sicut bellantes ꝛ resistenti violentia reddit. ita victo capto misericordia debetur maxime in quo pacis ꝓturbatio nõ timetur. hec aug⁹. xxiij. q. i. noli. Quid autem sit de iure militari ostendit ysidorus dicẽs. Jus militare est belli infe rendi solennitas federis faciendi nexꝰ. signo dato egressio in hostem vel pugne cõmissio. Item signo dato rece ptio. Jtẽ flagitij militaris disciplina si locus ꝺ seruatur Stipendiorꝝ modus. dignitatũ gradus. premiorũ bonor. veluti cũ torques. vel corona donat. Prede decisio. et pro personarum qualitatibꝫ ꝛ laboribus iusta diuisio. ac ꝑcipis portiõ. in decre. di. i. c. ius militare. Ubi dicit glo. q̃ qui fugit de bello publico ẽ infamis ꝑm ca nones. sed ꝑm leges capite punit. Jmitetur ergo bonꝰ miles beatũ martinũ militem q̃ castissimus fuit. in ar mis humil. pauperibꝫ misericors. vt patet de media clamide data pauperi. imo xpõ in forma pauperis nudi suis dominis obedies. Jmitetur ꝛ mauriciũ cũ sociis q̃ militabãt ꝓ re publica ꝓtra hostes romanorꝝ. sed mortem ꝓ martirium sustinuerũt ꝓ veritate fidei ꝛ cultus diuini. seruantes illud Eccl. vij. c. Usqꝫ ad mortem certa pro iusticia.

Quantũ ad secun. §. VIII.

dum debet se miles abstinere a rapinis. Nã vt ait augustinus. ꝓterea quadã. puidentia sũt militibꝫ cõstituta stipẽdia nedũ sumptus queritur. ꝓdo grassetur. xxiij. q. i. militare. A luxurijs. quibus illud hominum genus ẽ totũ implicatũ in oĩi specie ei⁹. a blasphemijs. a ludis. delicijs. ꝛ ebrietatibꝫ. a sacrilegijs ꝛ aljs vitijs sed bodie talibꝫ vitijs pleni sũt Equidẽ militaris disciplina quã vegeri⁹ senatũ docuit. bodie euanuit. Aut ei eos esse aptos armis q̃ sub diuo ꝛ labore nutriunt solem patientes. vmbrã negligẽtes. balneorꝝ nescij ꝛ delitiarꝝ ignari. parco cibo ꝓtẽti. quibꝫ gestare ferrũ. fossas ducere. oĩs fere cõsuetudo de iure est. Sed nũc milites pugnãt cũ ebrietatibꝫ. vacãt ociorꝝ eneruitati. nomẽ ꝛ titulũ militie deshonestant. nõ similes iude macabeo. q̃ ꝓtegebat castra gladio. sed similes dyabolo q̃ captiuos suos crudelissime cruciat. imitãtes milites pylati q̃ accipientes iesũ spinis coronauerũt. ꝛ spuẽres ꝛ blasphemãtes cũ deriserũt multipliciter. Ludentes insup vestimẽta xpi vt patet in euãgelio. Et sic nũc milites nostri in expeditiõe ire contingat. somarij eorꝝ. nõ ferro sed vino. nõ lanceis sed caseis. nõ ensibꝫ sed vtribꝫ. nõ bastis sed verubꝫ onerãtur. q̃si vadãt ad quiuiũ nõ ad bellũ Clypeos habẽt optimos deauratos. predã ponꝰ hostium q̃s hostes ꝛ eos deserũt virgines ꝛ intactos. Bella et cõflictus in sellis clypeis depingi faciũt. vt se quadã imaginaria visione delectẽt in pugnis q̃s videre vel ingredi nõ audent. Vñ cũ scipio africanꝰ scutũ cuiusdã vidisset gẽmis ꝛ auro ornatũ. dixit se nõ mirari. si tãta diligẽtia honerasset in quo plꝰ haberet ꝑsidij q̃s in gladio. Sicut autẽ quidã phs pericles. ait. Nõ pictura. nõ aurum. nõ lapides. sed scutũ diuulsuꝫ. fracta galea. gladius hebes. facies vulnerata cedũt militibꝫ ad ornatũ Sꝫ certe tota ars militie bodierne ꝓfusa est in latrocinium. ꝛ nulla fides pietasq̃ virũ. q̃ castra sequũtur. Plenisũt pditiõibꝫ. furtis. sacrilegijs. piurijs. blasphemijs. crudelitatibꝫ ergo captos. etiã iusto. crapulis. ludis. domijs. Nullũ respectũ habẽtes ad iusticiã belli ei⁹ q̃ eos ꝺducit. ꝛ ad rapinã ꝛ maꝰ stipendiuꝫ. Et de huiusmodi militibꝫ dicit de pe. di. v. vt falsas. q̃ no pos sint miles vere agere penitẽtiã. nisi dimiserit militia. Jnuoligitur enĩ de iniusta militia. ꝛ ideo videãt confessores quõ ꝛ tales absoluãt. Bernũ. in sermone ad milites templi qui bellant ꝓtra infideles sic ait. Quis hic o milites tam stupendꝰ error ac furor tantis iumentis ac laboribꝫ militare. stipendijs vero nullis nisi aut mortis aut criminis operitis equos sericis ꝛ pendulos. nescio q̃s pãniculos loricis ꝛ supinduis. depictis ꝛ hastas clypeos ꝛ sellas frena ꝛ calcaria. auro ꝛ argẽto circũornatis. ꝛ cũ tãta pompa. pudendo furore. ꝛ impudenti stupore ad mortem ꝓperatis. Militaria sũt hec insignia. an muliebria potius ornamẽta. Nunq̃d forte hostilis mucro reuerebitur aurũ. gẽmis parcet. serica penetrare non poterit. Denicq̃ ipsi sepi⁹ certiusq̃ exprimi tria esse ꝓcipue ne cessaria ꝓlianti. vt sc̃z strenuꝰ industriusq̃ miles tali cumspecꝰ sit ad se seruandũ. expeditus ad discurrẽdũ et promptus ad ferendũ. Vos ꝓ contrariũ in oculos grauamẽ ritu femineo. comã nutritis. longis ac ꝓfusis camisijs. ꝓtia vobis vestimẽta obuoluitis. delicatas ac teneras manꝰ. amplis ꝛ circũfluentibꝫ manicis sepelieris nec aliud inter vos bella mouet. liteisq̃ fulcitat nisi aut irrõabil' iracũdie motus. aut manus gloriose apertus ꝑ aut terrene qualiscũq̃ possessiõis cupiditas talibꝫ certe ex causis neq̃ occidere neq̃ occũbere turpis est. At vero milites xpi securi ꝓliant ꝓlia domini sui nequaq̃ metuẽtes aut de hostiũ cede peccatũ. aut de sua nece periculũ. quandoquidem mors ꝓ xpo vel ferenda sit vl inferẽda. Miles inquã xpi secur⁹ interimit. securior interit. sibi ꝑstat cũ interit. xpo cũ interimit. nec cũ malefactorẽ occidit homicida. sed vt ita dixerim malefactorẽ occidit. ꝛ plane vindex ꝛ xpianorꝝ defensor reputatur. In morte enĩ pagani xpianꝰ gloriat. q̃ xps glorificat. Nõ quidẽ vel pagani necãdi essent. si quo alit posset a nimia infestatõe vel oppressione fideliũ cohiberi. Nũc autem melꝰ est vt occidant q̃s certe relinquat ꝛ ga peccatorꝝ sup sortẽ iustorꝝ. ne forte extẽdant iusti ad iniquitatẽ manus suas. Quid enĩ si ꝑcutere in gladio oino fas nõ est xpiano. Cur igit ꝑco saluatoris ꝓtentos forte stipendijs suis militibꝫ indixit. ꝛ nõ ꝓtius oẽm militiã indixit. Proinde dissipent gentes q̃ bella volũt. ꝛ abscindantur q̃ vos ꝓturbant. Exerceat gladiꝰ vteroq̃ fidelium ceruices inimicorꝝ. ad destruendã oẽm altitudinẽ extollentẽ se aduersꝰ deũ. q̃ ẽ fides xpianorꝝ. ne forte aliquando dicãt gẽtes vbi deꝰ eorꝝ. ꝛc. Hec omnia bern. Diuit beatus. Cõsecratõ militis hec ẽ. cõsuetudo solẽnis est. vt ea die qua q̃s cingulo militari decoratꝰ ecclesiã solemniter adeat. gladioq̃ sup altari posito ꝛ oblato q̃si ꝑ cebit. ꝑfessione facta seipꝫ altaris obsequio deuouear. ꝛ gladio. s. officij sui iugẽ deo spõdeat famulatũ. Eis q̃ ꝑ ecclesia pluri mũ ꝓtra ecclesiam licet nihil. Jmo enĩ plꝰ aut nõ minus i sua ꝑfessione faciũt q̃s epi vl abbates q̃ sceptra offerũt. Et in q̃busdã locis moris ẽ militẽ i crastino ꝓsecrãdũ tota nocte in oratione stare. Et vt dicit vegetius. Jurãt milites strenue se facturos oĩa q̃ mãdauerint principes. ꝛ mortẽ nõ recusaturos ꝓ re publica cui⁹ militie sũt asscripti. ꝛ sic obseruare tenent.

Quantũ ad tertiũ. §. IX.

Circa de iusticia belli ad quã debet attẽdere miles seu stipẽdiarius. vt licite militet. Nota ꝑm Tho. se. se. q. xl. ad ꝑ vt bellũ sit iustũ tria requirunt. Primũ ẽ cã iusta. vt scilicet ꝓtra q̃s agit bellũ aliq̃ culpa meruerint. q. s. plus re negleserũt q̃d ab eis iniuste factũ est punire. xxiij. q. ij.

dñs. Ubi dicit aug⁹. Justa bella diffinire solēt q̄ vlcī scunt iniurias. sic gēs vel ciuitas plectēda ē q̄ vl' vindicare neglexit q̄ a suis improbe factū ē. l' reddere q̄ per iniuriā ablatū ē. sed ꝛ b̄ gen⁹ belli sine dubio iustū est q̄ de⁹ impat q̄ nouit. q̄d vnicuiq; debeat fieri. In quo bello ductor exercit⁹ vl' ipe popul⁹ ñ tā actor bel li q̄ minister iudicand⁹ ē. Hec aug⁹ in dicto. c. dñs. Et in. c. sequēti ait idē. Justa bella agebāt a filijs israel cō tra amorreos. q̄ iniuri⁹ trāsitus negabat. q̄ iure socie tatis humane equissimo patere debebat. Sēm est intērō recta. vt. l. fiat nō ex odio vel auiditate pde. ſz zelo iustīcie ꝛ caritatiue vt bonus p̄moueat ꝛ malū euitet ꝓxīj. q. i. q̄d culpat. Ubi aug. dic̄ ꝑ manicheos. Quid culpat in bello. an q̄ morituri q̄q; morituri vt domi nent in pace victuri. hoc reprehendisse timidoz ē. nō re ligiosoz. nocendi cupiditas. vlciscendi crudelitas. im placat⁹ atq; implacabil' animꝰ. feritas rebellandi. do mināndi libido ꝛ siqua sil'ia. Hec sūt q̄ in bellis iure cul pant. q̄ plerūq; vt etiā iure puniant audiendus violē tias resistentiū. siue deo siue aliq̄ legitimo iubente ge renda ipa bella suscipiunt a bonis. Hec in dicto. c. q̄d culpat. Nota tn̄ hic q̄ cū habeat q̄s al's iustū bellū con tra aliquē q̄uis nō sit iustū ex ītērōe. s. q̄ ex odio ꝛ aio malignādi facit licet grauiter peccet. tn̄ de dānis datꝫ ꝓxīj. q. i. q̄d culpat. Nota tn̄ hic q̄ cū habeat q̄s al's iustū bellū con tra aliquē q̄uis nō sit iustū ex ītērōe. s. q̄ ex odio ꝛ aio malignādi facit licet grauiter peccet. tn̄ de dānis datꝫ ꝓxīj. q. i. q̄d culpat. Ubi aug. dic̄ ꝑ manicheos. Quid culpat in bello. an q̄ morituri q̄q; morituri vt domi nent in pace victuri. hoc reprehendisse timidoz ē. nō re ligiosoz. nocendi cupiditas. vlciscendi crudelitas. im placat⁹ atq; implacabil' animꝰ. feritas rebellandi. do mināndi libido ꝛ siqua sil'ia. Hec sūt q̄ in bellis iure cul pant. q̄ plerūq; vt etiā iure puniant audiendus violē tias resistentiū. siue deo siue aliq̄ legitimo iubente ge renda ipa bella suscipiunt a bonis. Hec in dicto. c

uino ⁊ bũano ligãtes. multomin⁹ canõice ar. ex ō elec⁹ c. cũ in cũctis. Silr ēt subdit⁹ iusti bellãtes si i tali bello nõ ptent dnis auxiliũ. psiliũ vel fauorẽ nõ sũt spoliandi vl in aliq̃ punẽdi ēt si dñs p̃dictoꝝ in dicto bello vteret bonis coꝝcis ablatis. guil. Richar. in. iij. circa hoc sic dicit alli q̃ in guerris sciẽter inferũt dãnũ innocentib⁹ tenent illis ad restitutionẽ ñ obstãte p̃suetudine ꝓtraria. Illi aũt in guerris innocẽtes nõ sũt q̃ habenti bellũ iustũ fauẽt directe vl indirecte p̃sonis l' reb⁹. Ō ille

Item si fecit incẽdiũ. §. II.

ponẽdo. s. ignem i domo vl agro vl victualib⁹ studiose ⁊ cetã aduersarioꝝ ꝓtra q̃s agebat iustum bellũ ꝓpria voluntate sine ordinatõe vl volũtate superioris. tal⁹ etiaꝫ o ita incẽdians. mortal'r peccauit ⁊ tenet ad satisfactionẽ. xxiij. q. i. quid c'pat. Et intrat si scit. ꝓter ō fuisse facta excõicatiõem vl denũciationẽ suã. esset ibi excõicatio p synodales. q⁹ tũc esset cas⁹ papalis. s. q̃ ad excõicationẽ. s. q̃n facta sup ō excõicatõe esset postea publicat⁹. Et idẽ in habẽte iniustũ bellũ ⁊ ex mãdato incendium faciendo. Itẽ si i iusto bello exist̃s illud q̃ abstulit aduersarijs si ibi retinuit ⁊ nõ pẽsauit p̃cipi belli vl totũ vel partẽ. vt ipe p̃ceps ordinauit. rapinã fec. d. ij. c Jus militare. ⁊. xxiij. q. v. dicat. Itẽ subdit⁹ agẽtis bellum ⁊ i bello eũ sequẽs. si sciuit eũ habere iniustũ bellũ q⁹ tũc sequẽdo nõ excusat a petõ nec a satisfactõe dãni dati. dãnificãdo ipe p se. sz si post psiliũ ꝓcoꝝ sup ō remãsit dubi⁹ de iusticia belli. tũc talis ē excusat⁹. q⁹ in dubio debet obedire. sed nõ excusat dñs. xxiij. q. i. quid culpat. ray. Itẽ subdit⁹ vel amic⁹ agẽtis bellũ. vl stipẽdiarius stipẽdio cõduct⁹. si fuit i bello nõ solũ iniusto sed etiã de q̃ dubitat vtrũ esset iustũ peccat mortal'r. ⁊ si ē iniustũ tenet de dãnis datis. ray. Ad nota q⁹ si stipendian⁹ q̃libet q̃ indifferẽter vadit ad bellũ nõ p̃sideras ō iusticiat' iusticia. isto stipẽdio pat⁹ cũ q̃cũq̃ se ponere ē in malo statu anie sue. nec tal' debet absolui. nisi vel dimittat arcẽ vl dicat salrẽ. se dispositũ ad nõ recipiendũ se in bello. nisi q̃ scierit iustũ abstinendo a rapina ⁊ damnis indebitis. ar. ad ō de pe. di. v. falsas. et. c fres. Itẽ si bñs iustũ bellũ si vltra id q̃ satisfactũ est sibi ⁊ suis de oñi dãno ⁊ opis labore vl donec se offerat ad satisfactiõem pl⁹ abstulit vl dãnificauit. ō illo pluri tenet. nisi forte esset tal' hostis q⁹ ꝓter hereſim vl aliud hmõi ei⁹ bõa essent p edictũ publicata. guil. Itẽ si hosti mẽrit⁹ ē vel. pmissuꝫ fregit. guiter peccauit. quia hosti ēt fides fuãda ē. xxiij. q. i. noli. ꝛ nisi ⁊ ipe fregisset pri⁹. q⁹ frangẽti fidẽ fides frãgat eidẽ. Itẽ nota q⁹ papa tã q̃ vniuersal' p̃ceps pot indicere bellũ infidelib⁹ ⁊ indulgẽtias ꝓcedere ꝓpter recuperationẽ terre sãcte que ꝓfecrata fuit morte xpi. Itẽ q⁹ fuit post mortem cristi victa iusto bello p ipatoꝝ romanũ q̃ postea spoliat⁹ fuit p infideles. De ista materia. s. potestatis pape sup fideles ⁊ infideles. Plera ⁊ vtilia notant' inoc. ex de voto. q⁹ sup his. q̃ causa breuitat' dimitto. sz potes videre. §. in ti. de dñis.

tit. 3. ca. 2.

Itẽ nota q⁹ nõ licet alijs indicere bellũ vniuersale sine p̃cipis auctẽ. Et ẽ rõ. Tã nemini sine lnia p̃cipis licet violare iura p̃cipũ. ius aũt violat. q̃ sine iuris auctẽ manu regia ius sibi dicit. vbi beat' copia ius dicẽtis. idcirco sine ei⁹ auctẽ nõ lz. Soli ergo p̃cipi cõpetit sua auctẽ cũ nõ habeat superiorem ad quẽ recurrat. p iusticia cõsequẽda. hodie tm q⁹ nõ st populi cognoscẽtes superiorẽ de facto nõ requirũt superioris aucas. cũ ñ recogiscũt. imo tota die indicũt bella a populo ꝓtra p̃cipem. nullo alio requisito. Jo. de lig.

Item si imperator. §. III.

ꝓtra ecc'liam mouet bellũ. subditi ei⁹ nõ tenent ei obedire in bellãdo ꝓtra ecc'liam. Nã imperator ē aduocat⁹ ecc'lie ⁊ tenet eã defendere. idcirco nõ p̃ impugnare deberet spo. c. conqrẽte. imo inducendo ꝑ ecc'liam bellũ, meretur ꝑdere ꝓuilegiũ indicendi bellũ cũ illo abutat. xi. q. iij. ꝓuilegiũ. etiã q⁹ papa supior ē. Nã examinat imperatorẽ reprobat ⁊ deponit ipz ō. elec. c. venerabilẽ. Nõ ergo tenẽt subditi iuuare ipz ꝓtra ecc'liam. imo ⁊ papa pot absoluere eos a vinculo fidelitat'. xv. q. vi. nos sctõ rũ. Jo. de lig. Itẽ si papa bellũ mouet ꝓtra imperatorẽ scismaticũ hereticũ vt al's vsurpãtẽ iura ecc'lie q̃s fideles tenẽtur adiuuare papã. ⁊ ēt vasalli ipatores absoluit p̃t a iuramẽto q̃ tenent. l' declarari nõ teneri. xv. q. vi. nos sanctoꝝ. Jo. de lig. Itẽ si rex habet cãm cõtra impatorẽ vl imperator ꝑ regẽ. q̃ nõ subest illi. nõ ent⁹ alt⁹ cozã. q̃ q̃rimonia p̃ponat nisi papa tñ passus iuriã peccaret mouẽdo bellũ ti alteri offerret se ad satisfactionẽ guil. Itẽ si comes habz aliq̃d ꝓtra regẽ. ⁊ rex humilr requisit⁹ p̃ tres noller ius exhibere. credat q⁹ ius suũ defẽdat armis cũ moderamine nõ peccat. Jm⁹ pugnare ẽo regẽ auctẽ ꝓpria nõ poterit. sed renunciare habet pape q̃ poterit excõicare. ⁊ crescẽte cõtumacia deberet auctem mouere arma ꝓtra illũ. vl cõqueraf cozã imperatoꝛe si rex illi subdit⁹. ⁊ illi⁹ auctẽ si oportuerit mouebit illũ. guil. Itẽ si vasall⁹ cõiz hz aliq̃d ꝑ comitẽ req̃renda est auctas regis. sed si comes hz aliq̃d contra subditũ suũ nõ ꝓter ō debet sibi ius dicere. sz vl auctoritate p̃cipis superioris gladiũ sumat. vel ad dyocesanũ vasalli recurrat. cui si vasall⁹ obedire recusauerit. excõicabit rõne peccati. ex. de iudi. nouit. ⁊ si p annũ p̃stiterit tũc dyocesian⁹ ipm ⁊ ei⁹ res capiendas exponer. ar. xi. q. iij. rursꝰ. ⁊. c. q̃sq̃. ex de hereti. c. excõicam⁹. Itẽ q̃ritur si baro vni⁹ regis. puta hispanie moueat bellum ipsi regi. ⁊ mãdet oibꝫ hoibꝫ suis vt iuuẽt ipm in bello ꝓtra regẽ. nũquid teneant cũ iurauerint ipm iuuare ꝑ oẽm hoiem. Respõdeo q⁹ nõ. Nã baro mouẽs guerras regi. incidit in legẽ iuliã maiestatis. l. i. ff. ad. l. iul. ⁊. vi. q. i. §. vez. Nã rex hyspanie est p̃ceps in regno suo. ⁊ opẽ nõ fert q̃ peccãdo iuuat. xxiij. q. iij. si rex. nec peccãtis eos excusaret. xi. q. iij. si dñs. nec sacm ētũ ad ō ligat. q⁹ nõ est inuentũ vt sit iniq̃tatꝫ vinculũ. xxij. q. iij. interce tera. Itẽ querit cũ baro vni⁹ regꝫ puta hyspanie mouet bellũ regi gnare. baro mãdat hoibꝫ q⁹ iuuẽt ipm. rex etiã mandat eisdẽ hoibꝫ vt iuuent ipz ⁊ cõcurrũt mãdata. quem ꝓma iuuare teneant. Et vidr q⁹ p̃mo baronẽ. nã baroni sũt subiecti rõne fidelitatis ⁊ rõne iurisdictõis. Regi aũt sũt subiecti rõe iurisdictõis gnal' tm. sic due rõnes vincunt vnã. In ꝓtrariũ videt. Nã vocati a rege sũt vocati ad maius tribunal. ⁊ sic pferendũ. di. xxiij. si eps. ⁊ ēt q⁹ rex vocat p cõi bono ⁊ defensa corone. ⁊ sic iurigẽtiũ obediendũ. xxiij. q. iij. fortuudo. Nã p defensiõe p̃cipis tũ est patrẽ interficere. ff. de relig. ⁊ sumpt. fu. l. mimes. et hec ꝓa Jo de lig. Itẽ querit de vasallo diuersoꝝ dñoꝝ q̃d esse pot rõne diuersoꝝ feudoꝝ. si vterq⁹ dño tũ simul req̃rat eum vt iuuet ipm in bello si vtriq⁹ debet iuuare. an alteri. ⁊ quẽ illoꝝ. Rñ. Quidã dicũt locũ cẽ gntificatõi. Excẽplũ fuit duoꝝ dñoꝝ. q̃ si viderit vterq⁹ dñm interfici iuuare poterit quẽ voluerit. Alij dicũt q⁹ iuuabit pozẽ dñm ⁊ cui ꝓmo iurauit. Nã pozẽ fidelitatẽ ꝓuare tenet. Tuti⁹ tm ē q⁹ p̃mo fuiat psonal'r. sed o⁹ substitutũ. si ō patiat naka feudi. Jo. de lig. Itẽ q̃rit si vasall⁹ tenet iuuare dñz ꝑ prez l' pricz ꝑ filiũ. Rñ. glo xxij. q. v. de forma. renet. q⁹ sic. Nã fili⁹ solũ vinculo nature obligat⁹ ē p̃n. sz vasall⁹ dño vinculo iuramẽti. sed glo. in. c. q̃m mitos. ix. q. iij. aliqual'r sentit ꝓtrariũ. Puta rẽ h pẽderãdã q̃litatẽ ipendẽdi subsidiũ. Jo de lig.

Itẽ q̃rit an ciuis duaꝝ ciuitatũ tenet iuuare vnã ꝓtra

imedia. ꝫ alia. Rñ. dic vt dictū ē in vasallo duoꝝ dñoꝝ. Itē q̄rit si vasall⁹ vocat⁹ a dño teneat ipm sequi i ptibꝫ vltra mantuis ad bellandū ꝓtra barbaros. Rn. si dñs ē stat⁹ tabulis ꝫ ꝓdecessores ꝫ ipe ꝓsueruīt illuc accedere ꝫ vasalli ipm sequi tūc tenent exēplo liberti q̄ tenet ad opas ꝓsuetas. ff. ō oper. liber. l. operę. ꝑstabūt ät a dño sumptꝰ moderati arbitrio boni viri. Si ät sit talis q̄ nō ꝓsuerit. tūc secus. Hoc etiā tāgit specialiter ti. de feu. §. ipm. Jo. de lig. Itē q̄rit an serui teneantur vbiq; sequi dñm ad bellū. Rñ. de his nō ē dubiū. cū i eos dñi plenā habeāt prātē. dūmodo ñ nimis seuiāt i eos. Licet aūt teneant ad opas ipositas. nec; insolite possunt eis imponi. Jo. de lig. Itē queritur de ꝓfederatis. si dñs potent eos ꝓuocare ad bellū. ita q̄ teneant ipm iuuare. Rñ. ꝓfederati sūt pleni liberi. ideo ad aliq̄ teneātur ex pacto. in his tñ ponderāda ē ꝙuentio ꝙ cōuentiōis modus. vt ad vnguē fuerit. ff. de pac. l. i. Item queritur de bis q̄ subditi sūt rōne iurisdictionis tantūmō. nō aūt sūt vasalli. tenent ad bellū accedere. Rñ. tales tenentur ad bellū accedē. nec agēr ad ꝓtra. q̄ ꝫ facit ex debito. Fallit ꝫ regulare dictū i q̄bdā ꝑsonis q̄ excusant a boneri q̄dā liberoꝝ nūero. q̄dā ꝓfessiōe. q̄dā sexu vt mlieres. Jo. de lig. Itē si dux exercit⁹ mādauit. ne q̄s ꝓrūpet i hostes. sub pena capitis. si q̄s miles cū comitiua militū quib; ꝑat ꝓrūperet i hostes. ꝙ eis cōflictū daret ꝙ vinceret si pene essꝫ meritꝰ. Rñdet ꝙ capite ꝺz puniri. ff. ō re. mili. l. desertorē. §. in bello. Mā malū nō excusat ꝓpter bonū quod sequitur. l. vi. di. c. vnde cuq; ꝙ facta nō sūt ab euentu notāda. xxiij. q. v. de occidēdis. ꝑt tñ a duce vel ꝓncipe ipa pena remitti. ff. de penis. l. bestias. Jo de li. Itē duce belli capto venia ē ꝓcedēda humiliato ꝙ resistere volēti nisi ꝙ venie ꝓcessionē pacis ꝓturbatio timeatur. tūc enī plectēdꝰ ē. Unꝰ aug⁹. xxiij. q. i. noli. dicit. q̄ sic debellanti ꝙ resistēti violentia debet. sic a victore capto misēria tā debet. maxime i q̄ pacis ꝓturbatio nō timetur. Et exponūt bug. ꝙ archid. maxie. i. tñ. ꝙ ferūt q̄ p illā expositionē Karol⁹ fecit ā purari corradiū. Jo. de lig. Itē si dñs nouit iustū bellū an teneant accedere vasalli cū armis ꝙ eqs ꝙ expensis ꝓpriis. Inno. tenet q̄ nō. nisi ex pacto speciali ad ꝫ sint obligati. cū ipsi nō teneant ad ꝑsonalia. Unde iure vasalli nō tenēt nisi ad ea q̄ ꝙtinent in canone de forma. xxij. q. v. nisi ex speciali cōuentiōe ad aliud obligent. Jo. de lig. Itē queritꝝ an libere accedēt ad bellū obligēt sibi illū in cui⁹ vadūt si in dānū incidūt. vtpote si i bello pdūt arma. eqs. siue capiāt. siue cūdo vl redeūdo. Rñ. si accedunt vocati a dñis ꝙ rogati ꝙ nō motu ꝓprio ꝫ requisiti. tunc hñt actōem mādati ꝙ dñm. si cōtingat ipos aliq̄d perdere vt supdictum ē. nisi appareat q̄ cā pietatis. hūanitatis vel parētele ꝫ facūt. xxiij. q. iij. nō inferēda. xi. q. iij. si dñs. Et si opponas dicēdo dūm nō teneri. q̄ talia perdūt casu fortuito de q̄ q̄s nō tenetur. ex de homi. casu. q̄ ꝙsulit hec cōtingūt in bellis q̄ dubiꝰ ē cuenꝰ bellī. Et ita notat in. c. sic. de iureiuran. iob. de lig. De cōmodantib; aūt vel locantib; eqs ꝙ arma cūtib; ad bellū si amittāt seu inferant. dic idē id iuris esse. q̄ dictū ē cōiter de cōmodato. locato ꝙ ꝓducto. §. p. ij. ti. i.

Item queritur. an .§. IIII.

nō vocati ad bellū. sed motu ꝓprio accedētes ad bellum obligēt sibi illū in cui⁹ seruitiū vadūt. Rñ. si aīo donandi ꝫ facūt. vtpura pietatis. hūanitatis vl parētele. tales nō agent. xxiij. q. iij. c. nō inferēda. Si ät aīo obligandi illū cuius negociū gerūt tūc agēt vt negociorū gestores. ꝙ tūc sufficit vtiliter gestū ceptū. iob. de lig. Itē q̄rit de accedētib; ꝓprio motu. ꝙ tradicētib; tñ ill' in q̄z subsidium vadūt. nunq̄d tales agēt seu obligēt illū in cuius seruitiū vadūt vtiliter incipiēdo ꝙ feliciter ꝓsequendo Et videt ꝙ sic ad illius tutionē ei⁹ q̄ trahit aliquē inuitū de domo ruitura. xxiij. q. iij. ipa pietas. q̄z iuuto pōt cōcedi beneficiū. xlv. di. ꝙ emēdat. sic tenet glo. i medicina medicāre alicui ꝙtra volūtatē suā. lxxxiij. di in summa. Rñ. Credo ꝙ tranū in casu ꝓposito. nec ꝓterea rep bo glo. ꝑdictā. imo credo ꝙ vere dicat in ifirmo. ꝫ dico q̄z infirmꝰ ꝓsumit insane mētis cū nō vult absolute curari sed iste qui ꝙtradicit huic. ne veniat ad bellū ꝓ suo cursu suo. nō ꝓsumitur insane mētis. Nā possibile ē ꝙ nō confidit de eo. ꝙ dubitat ne ꝑdat ipm. Hec credo ꝙ glo. illa ꝓcedat in casu q̄ infirmꝰ bñ vellet ꝙsanari. ꝫ nolle isiū medicū. imo potiꝰ aliū. tunc iudicio meo nō ꝓcedit glo. nec ꝫ probant. s. allegata. Itē queritꝝ de his q̄ vadunt. q̄z tenētur ad antidota. vtputa q̄z silē vl aliō subsidiū receperūt ab eo nūquid tales agūt ꝙtra illum quē iuuāt ad ꝑdita vt. s. Rñ. sic. si vadit vt themata supponit ꝙ vadit animo dissoluendę obligatiōis naturalis. q̄ tñ nō pōt deduci ꝛciuilē. nec de ea ꝛcipi pōt in iudicio ex de testa. c. cū in officijs. ꝙ sic infert q̄ vadat animo obligandi. ꝫ ei ñ sit nata ob ꝫ obligatio efficax ad agendū vl excipiendū. tñ ē nata talis naturalis q̄ dissolui pōt ꝑ antidota ꝙ recōpensatōez. Et iste as mittit dissoluēdi impediti naturalitatē obligatōis cū in obligatōe requiratꝝ animus. vt. ff. de ac. ꝙ obli. iob. de lig.

Item queritur de ac. .§. V

cedentib; ꝓpter gloriā cōsequēdam in bello. an tales obligent sibi illū. Mā aut dominus teneret mandati aut negociorū gestorum. Non mādati cū nullū intercesserit mādatū. nec actio mādati oritur nisi intercedente mādato. Non negociorū gestorum. q̄z ñ accessit animo gerendi negocia illius. imo ꝓpria. ergo non tenetur. iohan. de lig. Item queritur quid de illis qui locant operas suas vel verius assumunt per electionem constituto salario. an tales agant contra cōductorem. Respon. tales locant operas ꝙ rem. ꝙ ideo si cōductor vtatur solum ad id quod conducunt nō tenentur. vt. le. si quis domum. ff. de loca. ꝙ conduc. Et hoc nisi aliud speciale pactum intercesserit. vel cōsuetudo aliud iuducat vt est in italia scilicet q̄ prestent emēde eqz cōductorꝝ in seruitio ꝓducti. alias stat regula. vt. s. dictū ē io. ō lig.

Itē de accedentibus. §. VI

anio spoliandi. an talib; cōperit actio. Rñ. de bis non est dubiū q̄ talibus nō competit actio. cum super re turpi nulla inducatur obligatio. ff. de ver. ob. le. veluti. iohan. de lig. Item queritꝝ an clerici ad bellum accedere possint. Respon. banc questionē determinat gratianus. xxiij. q. viij. ꝙ glo. ibi in ſuma recitat. Circa hoc fuerunt varie opiniones. Nam dicūt aliqui q̄ clerici vti possunt armis defensionis. non autem impugnatiōis et sic bellare propter defensam. Alij dicūt q̄ vti possūt armis dummodo impugnēt incontinenti. ꝙ pro ipsis tantum defendendis ꝙ in necessitate ineuitabili positis nō autem pro alijs. nec si aliter euadere possunt. Alij dicunt q̄ auctoritate pape possunt. alias nō. Gandulphus tenet q̄ ꝑsonaliter bellare nō possunt sed per alios. Et idem videtur sentire gratianus. xxiij. q. viij. §. in registro. Concludendo in ꝫ puncto clerici vocati a papa possunt accedere. Nam penes principem est auctoritas belladi. xxiij. q. i. cū ad culpā. ꝙ q. iij. c. maximianus. In bello aūt non est licitum eis occidere etiā paganū ꝓpter metū irregularitatis. ꝑt tñ alios ꝙfortare ad bellum vt pugnēt. imo ꝙ lapidez ꝙ alia ꝓiicere dūmodo

et corū iteribꝫ nulli occidant̄ ita notet inno. ex̄ de resti. spo. c. olim. nec dc. vel mo. c. sniam. Vocati ab alīs maxime a principibꝫ secularibꝫ bellare nō debēt. An autē imputari possit clerico q̄ nō fugit sed expectat inuasorē. z ipm se defendendo interficit. Videt̄ q̄ imputari debeat p̄ textū illꝰ clemē. q̄ dicit. cū mortem euitare nō poterit. Ceredo in b̄ p̄derādas singulas circūstantias. vt pote periculū fuge. qualitatē psone fugientis z inuadentis. vt si, ꝓter fugā mortis periculū verisiliter incideret tūc nō esset imputādū. alīs sic. Jo. de lig. Quartū ad facium irregularitatis. vide. j.

fl. 28. c. 2.

Quare clericis de .§. VII.

Ar. 2.

ture cō i nō liceat bellare. assignat bea. tho. ſe. ſe. q. xl. duplicem rōnē. Una ē generalis. q̄ bella habēt multū inquietudinis. z ipedīūt a cōtēplatōe. oīone z vacatōe a diuina. ad q̄ deputat̄ stat⁹ z officiū clericoꝝ. Secūda est specialis. q̄ deric⁹ ordināt̄ ad ministeriū altaris in q̄ repsentat̄ passio xp̄i. z iō nō decet eos occidere vel sanguinem effundere. sed pot⁹ esse paratos ad mortē sustinendā. vt imitent̄ opa q̄ gerunt ministerio. Et subdit idē tho. ad clericos bene pinet z expectat. inducere alios ad bellādū bella iusta. z licet nō debeāt exercere bellum ꝓpria manu. tñ possunt interesse vt iuste pugnātibus spūal̄r subueniāt suis exhortatiōibꝫ. hec ille. Licitū est ḡ platis ecclīasticis ob defensionē rerū ecclie vl̄ fidei inuocare ꝓtra violentos brachiū seculare. z hortari tales vt nō occidāt mutilent vel vulnerēt. hoc enī esset directe ad homicidiū. puocare. sed vt ecclesiam fidem vel patriā liberēt. vel terrā ab infidelibꝫ occupatā reducant ad xp̄m. z sup hoc eccl̄ia facit remissionē. Et licz in hmōi bellis hincinde hoīes occidātur. nō est b̄ platis īputandū. imo peccarēt si se nō opponerēt ꝓtra tales. vt xp̄ij. q. v. de occidēdis. ex̄ ō homi. c. postulasti. xp̄ij. q. iij maximianus. z. q. viij. igit̄. z. c. scire. z. c. omi. z. c. hortatu in quo. c. dicit̄. q̄ adrianꝰ papa vocauit karolū magnū ad bellandū z liberandū italiā ō manibꝫ longobardorū infidelīū. quod z fecit. Jte queritur vtrū clericus accedens cū habēribꝫ iustū bellū si aliq̄d ꝓsecut⁹ est ō̄ bonis hostiū teneat restituere. Rñ. guil. Si datū est ei ab his quibꝫ licuit capere pōt illud tenere. Si aūt ipe rapuit tenet̄ restituere dānificato si scit ipm. alīs pauperibus debet erogare. Nā sicut dñs ei⁹ nō potuit sibi iuste dare auctoritatē bellandi ita nec rapiendi. posz tñ rem tenere de consensu dñi q̄ iuste pugnauit si cōsensit dū guerra durat. q̄z pinde ē ac si dñs rē illā dedisset.

Ad 2m

Jtē queritur si sti .§. VIII.

pendiarij culpa sua nolint seruire toto tpe firme pdēt stipendiū. totius tēporis. an p tempe tñ p q̄m seruierēt. Rñ. quedā sūt officia ad q̄ quis eligit̄. q̄ sic sūt indiuidua q̄ aliquo obmisso residuū nihil releuat. z in talibꝫ totū pditur. Tolle exemplū in legatis. vt. C. de leg. l. ij. Quedā sūt officia q̄ sūt sic diuidua. q̄ aliq̄ obmisso residuū releuat. tolle exēplū in prātē z stipēdiario tuc nō perdit totū. sed solū. p tpe futuro. tenet̄ tñ p futuro tpe ad interesse. vt si nihil interſit nihil soluat̄. Jo. de lig.

Jtem queritur vtz .§. IX.

stipendiarius pdat stipendiū p tpe q̄ infirmat̄. Rñ. seruire videt̄ vt debeat salariū. vt in. l. si heres. §. stichus ff. de sta. lib. Jo de lig. Jtē quer̄t vtz stipēdiarius pōt ſuire p substitutū. Rñ. q̄ in his quoz opera z labor z̄ industria. vt i stipēdiarijs eligit̄. pt q̄s stat̄ substitutū. vt notat inno. c. cū bertold⁹. de re iudi. Hosti ibi ꝛ. Credo opi. Innoc. verioꝛem. turi⁹ tñ est q̄ fiat cū cōsensu dñi vt saluet̄ vtriusq̄ opi. Jtē querit̄ si capta in bello efficiant̄ capientium. z videt̄ q̄ sic per. l. si quid i bello. ff. de cap. contrarium videtur probare. l. ſi captus. ff. eodē. Rñ. lex si quid i bello. loq̄t de rebꝫ mobilibꝫ. ꝛria de īmobilibꝫ. z obligat. s. q̄ mobilia publicēt. vt. ca. dicat. xp̄ij. q. v. Sol⁹ q̄ efficiūt capiēnt̄. z tenet ea significare ea duci belli q̄ distribuet ſm merita. Et hec ꝓcedunt in his q̄ nō vēdicāt sibi locū post liminiū. vt. l. ij. ff. ō cap. Jo. de lig. Jtē q̄rit an in bellis sit licitū vti illicitis ad victoriā ꝓsequēdā. Rñ. q̄ insidie ꝓprie dicūt̄ que fiūt ad fallendū aliquē. Sed dupl̄r ꝓtingit aliquē falli verbo vel facto alterius. Uno mō. si quod dicat falsum vt capiat̄ vl̄ aliq̄d pmissum nō attēdat̄. Et sic s̄p̄ē illicitū. Alio mō q̄ nō aperiꝰ sibi ꝓpositū nr̄m nec secretum nostra. z hoc mō licet fallere. z sic determinat. b. tho. ſe. ſe. q. xl. Et inducit exemplū Josue. vi. vbi dñs mādauit Josue q̄ poneret insidias contra ciuitatē hay. Sed glo. xp̄ij. q. ij. dñs dicit indistincte vti posse dūmō nō rūpamus fidem. vt ea. cā. q. i. c. noli. Hoc eni tenet glo. in. c. vtilē. xp̄ij. q. ij. z allegat. c. in mādatis. xliij. di. Jtē q̄rit si dieby festiuis z bellare. ſm tho. ij. q. xl. q̄ z vtrum te ncitate. alīs nō. Dicit idē tho. q̄ facere i die festo q̄ pertinet ad salutē seu ꝓfuatōez̄ cozpalē hoīs nō vitiat festū. Un medicꝰ sine violatōe festi medet̄ z facit medicinas infirmis. z cū bonū cōe sit ꝓponēdū ꝓ p̄ferēdū bono ꝓpato. multomagis z in festis puidere bono cōitatis alicuiꝰ q̄ sit p bellū iustū. Quāūt machabei noluerūt se defēdere ꝓter diē sabbati ꝛ hostes q̄dā pia simplicitate ducti sūt ꝓmittētes se pot⁹ occidi. Sz ecteri ducti saniori ꝓsilio posuerūt se defēdere cōtra hostes ēt i sabbatis. q̄ō z fecerūt. vt habet̄. i. Mach. ij. Licet ḡ in festis bellare ex nctē. Addit Joh. de lig. credo ponderādam nctē. vgentē. Tex. nicolai pape de b̄ ē in. c. si nulla. xp̄ij. q. viij. Jtē ex̄ de treuga z pa. c. i. ōr. q̄ ab aduētu dñi vsq̄ ad octauā epiphanie z a septuagesima vsq̄ ad octauā pasce. seruet̄ treuga in bell. a q̄rta feria post occasum sol⁹ vsq̄ ad secūdā feriā in ortu sol⁹. Ubi dic glo. q̄ treuga ē securitas p̄stita rebꝫ z psonis discordia nondū finita. z subdit. q̄ hec treuga ē canonica z nō cōuētionalis. Canonica aūt treuga de q̄ dictū ē hodie nō tenet z ejus illā ꝓstitutiones ñ seruāt. s. nō excōicādo ꝛ rū faciēs vt ibi mandat̄. nec dicūtur trāgressores. q̄z nō ē moribus ytēriū approbata hmōi treuga. di. xij. §. leges.

Jtem queritur si ali .§. X

qs in bello ꝓsecut⁹ ē rotū itereſſe suū an iteꝝ possit iudicio ꝓsequi adūsarū suū. vl̄ adhuc possit bellū indicē ꝛ cū. vōz q̄ iteꝝ ꝓsequi possit. Nā captū i bello ē pena ꝓtumacie. ḡ nihilomin⁹ agere pt Jtē resñ ē soluta p̄ obito imo in bello q̄situit dñū. xp̄ij. q. v. dicat. glo. net ꝛ rū p regulā bona fides. ff. de regu. iuris. Ego nō credo glo. verā indistincte. imo distiḡuēdū. an ab eodē an ab alīs. Si ab eo. pcedit opinio. imo si ab alīs aut bñtib⁹ cām ab eo. rūc idē. vt. C. de cuic. l. em. p. vl̄ bresse gressum ꝛ primū. alīs āt licitū ē pluries idem soluere. Sic notat glo. in regula bona fides. Jo. de lig. Jtē q̄rit si morientes in bello saluant̄. Rñ. morientes in bello ecclie p ipꝰ defensiōe ꝓsequūtur celeste regnū vt pbat̄ xp̄ij. q. viij. in. c. omi. Decedentes in alīs bellis z iuste etiam saluant̄. dūmodo decedant sine mortali. Si autem in bello illicito. z cum illo solo mortali decedāt perpetuo. de. pe. di. v. fratres. Joh. de lig. Jtem queritur vtrum pro rebus z possessionibꝫ ecclesie liceat vti bello corporali. z super hoc conuocare milites. Respō. planum est q̄ sic. vt probat tex. xp̄ij. q. iij. maximianus. xv. q. vi. auctoritatem. Et glo. magistra. ibi. z xp̄ij. q. ō. viij. igit̄. z. c. hortatu. z de sen. excō. c. dilecto. lib. vi. Et subdit q̄ episcopis credit non ee licitum ad bellū ac-

cedere sine licētia p̄pe maxime cum vocantur ad bella secularia. secus si defendant iura sua. Jo. de lig. Item q̄ nō cū vbiq̄ parati sunt seruire. nec persequunt christianos. Sec⁹ de saracenis q̄ xp̄ianos p̄sequunt Dic ē. xxiij. q. viij. c. dispar. Et ibi notat glo. q̄ nec etiā sa racenis foret indicēda nisi xp̄ianos p̄sequerent. Item q̄ri tur an liceat p̄lato ecclie rone tpalis iurisdictōis bella indicere. et eis interesse et cohortari ad p̄lium. Rn. q̄ sic. vt notat innoc. in. c. q̄ in dubijs de penis. Item que ritur an liceat p̄lato p iniuria sibi dicta sui de q̄ nō fit iusti cia bellū inducere et alios q̄si iniurianter in bello capere de iureiu. Item paulo post p̄dicta dicit q̄ bellū volūta rium q̄ vrunt p̄ncipes seculares nr̄i tp̄is sine p̄cipis auctoritate iniustū ē. q̄ nec sine p̄cipis auctē licet ar ma portare in aur. de armis. col. vi. imo facientes icidūt in. l. iul. maiestatis. ff. ad. l. iul. ma. l. ij. Bellū vo neces sariū q̄ faciūt fideles iuris auctoritate se defendēdo p̄ tpos iuadentes licitū ē. Nā vim vi repellere licet fz arch di. de homi. c. q̄ vbi. dist. vi. et in. c. iustū. xxiij. q. ij.

Item queritur an .§. XI.

xp̄iani sine peccato possint ad sui ōfensionē vti auxilio infideliū. Et q̄ possint inducūtur. ff. de iusti. et iure. l. vt vim. Et hō p̄cipue cū aliter se tueri nō p̄nt. facit ō homi ci. c. i. in clemē. Et quod de paulo legit Act. xxiij. habet tur. xxiij. q̄one. ij. §. ite ab aliquo. Item sic astrictē p̄ vt dolo. xxij. q̄one. ij. ca. vtile. Item econtra in bello iusto infi deles iuuant q̄ fideles. xi. q. iij. iulian⁹. Rndit iob. an. i addi. sup speculū iuris. de iudeis et saracenis. Puto in biscū iminēte necessitate licite posse vocari. aliter nō. s. vrget necessitas. et facit. c. cū olim. eo. ti. q̄ distinguit ta lia et facit ad h. ij. Paralip. xix. Impio p̄bens auxilium et bis q̄ oderūt dñm amicicie iungeris. et quod habet. xx ij. q. iij. §. idē sicut legit Idē sentire videt ex quodā silli Nico. de lyra. sup. i. Reg. ca. xxviij. vbi dicit. q̄ dauid q habebat ius in regnū isrl. et ill ō poterat acq̄rē q̄cunq armo rū facultate sibi occurrēte. in tali bello iusto poterat li cite vti philistinoz q̄ erāt infideles. consortio et auxilio. cogitabat enī p̄babilr dauid. q̄ si philistei haberēt vi ctoriā. achis ei⁹ amic⁹ eū iuuaret ad possidendū regnū q̄ habita victoria philistei illud regnū nō possiderēt fz in terrā suā fuerūt reuersuri. et ō ipse dauid posuisse se ad iuuandū achis p̄tra saul sub ista spē etiā q̄ ei tene batur ex beneficijs receptis. nec peccasset dauid si habe bat iustū bellū p̄tra saul. quod potuit ē. q̄ saul q̄ erat arreptus a demonio fregerat alīq̄ pacta vel iuramen ta cū philisteis inita. q̄ talia sūt fuanda. Poterant enī ipi filij isrl cū philisteis facere. et si nō federa ꝑpetua. tm treugas ad tps et iuramēto firmare Idē etiā tenet Joh. de neapol. in q̄libet. cōcludēs q̄ nō sit guerra inter nos sa racenos et turcos. nō liceret mō vti auxilio eoz p̄ fideles dū durat guerra. Nota fm inno. q̄ nō licet facere noua castra cū iniuria. vl̄ emulatiōe alteri⁹. nec etiā incastel lare vetera q̄ nō ꝑbant habilitate. C. ō edifi. pu. l. iij. Et pōt eps agere vt destruant vel vt in pristinā formā re digant. ex de iudi. c. cō sulu it.. et nō solū eps. fz et q̄libet alius q̄ ibi haberet reddit⁹. nā iuste p vitāda patrimo nij diminutōe q̄sq̄ agit. ex de resti. spol. c. pisanis. Idez hosti. Item nota fm archi. sup. c. sanctoz patrū. x. q. i. q̄ ad defendendū aliquē eccl̄ia nō est in castellāda. et sic est intelligendū p̄dictū. c. cū similib⁹. Ad defensionē ꝑo inno. et hosti. Sed hugo. intelligit q̄ incastellari nō deb⁹ etiā a clericis. et si layci vellēt facere insultū p̄tra eā. vel ꝓpter obligatiōes vl̄ ꝓpter aliud vt ipis layc̄ resistat ni si interuenerit auctoritas pape. Sed forte q̄ō p̄mittit verius ē. Archid. Item nota fm guil. q̄ si eccl̄ie fuerint incastellate ab his q̄ habuerūt iniustū bellū. habentes iustū bellū si incēderint eas. nō tenent ad satisfactiōem. Item fm guil. Si iminētib⁹ hostib⁹ aliq̄ fugiūt ad eccle sias et ibi capiunt. si tales cōfugientes ipas eccl̄ias incastellauerūt aut impugnauerūt iustos hostes nō debēt gaudere imunitate eccl̄ie. quā p̄ius ipi violauerūt ipu gnando. Sil̄r si ibi reponāt victualia. de q̄bus sustentē tur in ipugnatōe hostiū. q̄ si capiant a iuste bellantib⁹ nō peccant. nec tenent ad restitutionē. Sed nunq̄d dūi q̄ bellauerūt p̄nt cōponere ad inuicez sup dānis q̄ eoz subditi passi fuerunt in bellis. Rn. guil. Si cōpo sitio fiat de cōsensu dānificatoz. standū ē illi cōpositio ni. siue fiat p remissionē mutuā siue p recōpensationez alteri partiū fiendā. et oīs erūt liberi a restitutiōe. Si aūt nō fiat de p̄sensu ipsoz. tūc nō valet talis cōpositio quin sz obligent qui iniuste damnificauerūt ad satisfa ctionem quim imo. in tali cōpositiōe qui iniuste mouit bellū tenetur de proprio suo satisfacere. Non enī potu it p suam cōpositionē p̄iudicare bonis suis. et hoc ni si in culpa fuerint pariter cū eo. s. p̄silium et auxiliū ip̄s te dantes ei in bello q̄ nouerāt iniustū. tūc enī nō tene tur eis. q̄ in re turpi nō p̄trahit obligatio. Insti. māda ti. §. illud. et. ff. māda. l. si remunerādi. Si autē habuit iustū bellū talis cōponens sine p̄sensu suoz bona dā nificatoz. tenet ipe dñs eis quantū aduersarius nō satisfa ceret ipe subditis tal̄ dāni. q̄ nō debuit cōponere cum aduersario in p̄iudiciū subditoz̄ suoz̄. sed debuit pe rare q̄ eis dāna ab aduersario restituant. tenent ēt. ni hilominus et ipi aduersarij q̄ habebāt iniustū bellum. Et intelligit guil. de dānis rapinaz et incendioz. Nam de expensis factis p̄o bello cōsueuerūt domini auctō ritate sua cōponere vel ptransire. quod etiā de predictis damnis rapinarū et incendioz cōcedi pōt. sed si domi ni ex p̄babili. cā viderūt esse ea remittenda pot⁹ q̄ ca rere remedio pacis et incurrere bellorū pericula. Et cum in casu p̄cipes vtiter gerant negociū subditorū. ipsi subditi tenent ratū habere. Si tamen ab initio p̄tra dicāt ne fiat compositio nisi refectis dānis sibi non po terit dñs ipsa damna quietare. bene tamē pōt domin⁹ desistere a bellando. q̄ sicut apud eū est auctoritas mo uēdi bellū. ita et desistendi. Concor. hosti.

De bello ꝑticulari. et quō liceat se defēdē. Cap̄lm. iij.

De bello particulari

Quō fit ad defensionem sui et suorum. Nota p̄mo regulam iuris naturalis et positi ui. ff. de iusti. et iure. l. vt vim. q̄z q̄ vim vi repellere licet. cū moderamine inculpate tutele et incon tinenti. P̄o cui⁹ declaratiōe cōmuniter dicunt docto res. q̄ moderamen inculpate tutele ē illud quod equi ualet illate violentie in q̄litate armoz. in concursu tem poris. et in ipo actu violento. ne al's excedendo censeat vindicta. et per cōsequens peccatum. Sed vtrum cum ille qui est fortis vult me percutere pugno qui sum vil i. debilis. et non possum resistere. liceat mihi defendere me cū ense dubitatur. et Jacob de are. distinguit. quia aut q̄s vult p̄pulsare violētiā illatā persone aut illa tam rebus. P̄imo casu licet et cum armis et qualiter cū q̄z si res aliter reparari nō pōt. C. de appella. l. si q̄s. Nā si possum occidere furem vbi nō cognosco. et nō potest in reb⁹ furatis p̄uideri p iudicē. vt. ff. ad. l. cor. ō sicca. l. furē m̄ romag̃ fz occidere vbi q̄sona alit salua cē ñ pt.

Sed in secūdo casu.s.qñ violēcia infert p reby.aut violencia reby illata pōt p via iudicij reparī.z tūc nō licet qualitercūq; ⁊mo cū q̄litate armoz.nō autē factoz.qz nō debeo psonā pcutere.p defensione rei.vbi aūt aliter salua esse nō possit.dūmodo p via iudicij reparī.nō pt tūc licet qualit̄cūq; defendere ēt psonā occidēdo v.g. furem.ff.ad.l.cor.de sicca. Sic igit̄ intellige cum moderamine inculpate tutele ex q̄litate armoz.z factoz. Quātū ad id qđ dicit q; debet fieri incōtinēti repulsio violēcie. Nota hic distinctionē Ja.z Pe.q̄ dicūt q; si violencia est illata psone.tūc ōz repelli incōtinēti.si fiat in ipa facti fragrātia. Et sic intelligit.ff.de iusti.z iure.l.vt vim vi. Et dic Pe.q; si aggredientes sē audaces ꝓpōpti ad pcutiēdū cūvidō eos paratos ad me pcutiēdū nō teneor expectare.sed eos pōenire possum ipediēdo. ne pcutiat Si aūt timidi. tales nō sunt statim pōeniēdi. Sed si violencia illata ē reby tūc dicit violencia incōtinēti repelli. etiā post fragrātiā facti.dūmodo nō diuertat ad actꝰ extraneos. Nō diuersitat̄ ē. Nā illata iniuria psone nō pōt ⁊plius restauraī ꝛ res ablata reparī pōt.z sic ñ facti diuersione ad actꝰ extraneos. etiā si amicos q̄rat redeat vt recuperet rem ablatā ōz incōtinēti. Et sic intellige moderamē i cōcursu tpis. Jo. de lig. Preterea autē defensio nō pdicto licita ē vniuersal̄ oib nō solū laicis sed etiā clericis.z religiosis. Et opi.bug.reprobat dicentis.q; in nulla nccitate posit⁹. etiā si al̄ euadere nō posit nisi occidendo debet ḡs aliū occidere. ⁊mo potius ō ber pmitti se occidi.aliter peccat mortal̄.cui⁹ ꝓtrariū manifeste dicit cle.i.si furiosus.de homi. Hec est tñ fm tbo.q; nullus tenet ad ℔.sed maioris pfectōnis esset si portius pmitteret se interfici q̄ se defēdendo occideret cū nō posset aliter euadere.z ℔ intellige si ē in bona dispositōe anīe suc. Nā alīs fatue faceret exponēdo se.morti corpis z anīe.cū sibi p mortē pcludat via penitentie. Jtē licita est pdicta defensio i oīm loco. etiā in ecclia.z ℔ pter piculū.s.qñ sequeretur mors ℔ nō facīēdo.nec obstat q; ecclia pollui pōt per sanguinis effusionē.qz magis pōderāda est bois cōseruatio cū sit irrestaurabil̄ q̄ ecclia q̄ recōciliari pōt.z forte dicī pōt q; ad hoc q; polluat requirit effusio sanguinis iniurioſi.vt notat in.c. vnico.ō ꝓse.eccle.li.vi. Jtē licitū ē in quocūq; officio occupato.ita q; etiā celebrās si inuadat̄ z aliter euadere nō pōt licitū est se defēdere z occidere. Nā pter ipedimentū corpale supueniēs inchoatū officiū dimittit in expletū. vij.q.i. illō z.c. nihil.ſz ℔ euenit impedimētū celebranti. ⁊mo piculū mortis.q̄ licitū ē ptermittere officiū.z se de piculo sibi occurrenti si pōt expedire. Et si se defendēdo occiderit.pōt etiā reassumpto officio celebrare dūmodo affuerint de quib loquit̄.cle.si furios⁹. Nā nullū peccatū in ℔ fecit.nec irregularitatē incurrit.vt patur in dicta cle. Idē de baptisantib.ordinantib .cōfirmantib.penitētias iniūgēntib z singula sacmēta cōferentib inuasis.qz.s.licitū est collationē illoz sacmēto rū postponere inchoatā pter sui tutelā. Dubiū tñ est circa sacramētū baptismi in vno casu.qñ scz sacerdos inuasus ad mortē habērēt p manib paruulū baptizandum in articulo mortis ꝓstitutū .ita q; si sacerdos diuertat a baptisatiōe ipius vt se defendat.imminet puero piculū mortis eternal̄ ꝓsupposito q; nō fit al⁹ q̄ sciat vel velit baptizare. Jn ℔ ergo casu si constat q; puer moreret sine baptismate vbi sacerdos diuertat ad se defendendū. pēligenda ē mors corpalis sacerdotis morte spūali pueri. Et rō est.qz tūc vnū tantū malum sequit̄ z tpale.s.mors sacdotis.sed si pēligat vita sacdotis sequerent duo mala spūalia.i.mors eterna pueri.de cōse.di. iij.firmissime.z neglect⁹ cure aīaz.qđ ē mortale sacerdoti.extra de eta.z quali.cū sit ars.pēligendū ē aūt minus malū maioi.xij.di.c.neruī. Vbi aūt foret dubiū ꝓbabile de morte vel de vita pueri vsq; ad expeditōem periculi.z cōstaret de morte ꝓsyteri nisi diuerteret ad huc credere pēligandā mortē sacerdotij. Et hec maxime pceduñt ꝓpio sacerdoti z prochiano. Jo de lig.

Jtē nota q; licitum .ſ.l.

est cuilibet se defendere mō pdicto ꝑ quoscūq; iniuste inuadētes. Uñ z ꝓtra superiorē suū.qñ.s.cōstat q; iniuste inuadit. C. de iure fisci.l.phibitū.z hoc maxime qñ aliquid ex officiū suū agit ad ipm nō spectās. Si aūt iuste agit tūc nō est resistendū nisi sit rale facti q; ñ possit post eos restaurare. Jtē ꝓtra iudicē aut p̄atem iniuste inuadentē vt occidat licitū ē se defendere. Jtē ꝓtra patrē agentē aliq̄d ꝓtra filiū excedēdo sibi ꝓcella ex re patrie prātis. Credo filio licitū se defendere etiā dīē ti in pris potestate.z m̄romagis etiā aparo. Jtē ꝓtra abbatē vel alios plātos licitū ē monacho se defēdere.si plātus attemptaret aliq̄d ꝓtra monachū in bis q̄ pertinēt ad officiū suū iure vl̄ cōstitutionib modificatis maxime i bis q̄ pter morā periculū ingerūt. vpote si ad bas monachū inuaderet vt ipm subito occideret.sed si plātus attēptet ꝓtra monachū de bis q̄ pmittūt a iure cōi in corrigēdo z sil̄ibus vl̄ ꝓstitutionib ordinis .tūc monacho nō licet resistere.imo nec ℔ casu audiret appellans.ex de appel.de ꝓtore. Jtē ꝑ dominū licet seruo se defendere si attēptet dñs aliq̄d ꝓtra eū q̄ a iure sit permissum.Sed in bis q̄ iura pmittūt nō licet seruo se defendere.z hodie restricta ē potēcia dnoz in seruos.qz ñ habet prātem trucidādi.nec acriter eos affligēdi. Idē dicēdū est de vasallo ꝓtra dominū.de discipło ꝑ magistrū.de vxore ꝓtra maritū.qz scz possunt se defendere si vltra q̄ iure debitū fuerit aliquid ꝑ eos attēpter. alias non. Joh. de lig. Jtē licita ē pdicta defensio.nō solū pro se sed etiā pro filio.qz vna psona censet cū eo. Jtē p pre cū sit ps sbstātie ei⁹. Jtē i vxore.nā iuria vxōi irrogata marito.z iuriarū actio sibi cōpetit.imo p spōsa. Jtē z p alijs psois ꝓiūct̄.nā si qs iuriat vni ꝓiūcto oīb iniuriari videt. Cū ei p defensa rerū ſz vim vi repellere.z ad ℔ amicos z cōiunctos vocare. Licitū etiā eos amicos z cōiunctos inuasos iuuare.cū etiā boi bō officiū debeat.ff.de seruis .l.cuz seru⁹. Jtē p dño suo ſz vi vasallo dēfensione imo tenet.al̄s pdit feudū. Jtē miles tenet iuuare ꝓpositū belli si pōt.al̄s capite punit. Item etiā z extraneū defendere ꝛ si pōt qlibet sine piculo sui. xxiij.q.iij.nō inferēda.lxxxiij.di.error. Dic tñ distinguendum in defensiōe sui vel cōiunctoz vel extraneoz q̄ ad incursionē vl̄ inuasionē penecanonice l̄ ciuil. Nā defendendo solū se ꝑ ꝓpm si ex ℔ occidat vl̄ mutiler. euitat peñā irregularitat̄.nō aūt si alterz defēderet.ēt patrē vl̄ filiū. vt notat glo.sup.c.si furios⁹.ō homiē.i de.pēnā q; cōicatōis euitat ñ solū se defēdēdo.ſz prem mrem.vpote rē.filiū l̄ filiā.cū.ſ.in tali pcussiōe pcutit clericū ſz inc. Extraneū aūt defēdēdo si ex ℔ pcutit clericū ñ euitat cōicatōez ēt si miles madato iuriati ℔ fecisset.hoc vō intelligendū qñ murilaret vl̄ occideret clericū vt gulam lederet.al̄s nō videt incurrere fm ea q̄ habent i pcul. §. but⁹. ca. Quantū vo ad euitationē pene ꝓsonal̄ l̄ pcuniarie. si volētes vim vi repellere ab iniuria passo ſz cōiuncti.euitāt penā fm modū.ff. de iusticia z iu.l. vt vim limitādo eā.l.in ꝓatis.ff.de iudi. Si aūt extranei ℔putati p comitiua violētā passi.ēt ſz z euitāt penā. Si ñ erāt deputati p comitiua ſz aduocanc i auxiliū p passum violentiā.ſz talib vim repellere incōtinēti.tñ ſz nō ex ītervallo.nec si nō vocāt in auxiliuz p passum violentiā z patiēt violentiam. Jtē tenetur vasal⁹ magis iuuare patrē q̄ dominū suū.posito q; vterq; sit iu-

sus ad mortē. z pater z dñs. z ipse non possit nisi tātū alteꝛi iuuare. Rō est qz pri tenet filꝰ naturali vinculo et ciuili. dño aūt tm tenet ciuili. Item ꝯ uis iuramēto vinculo ꝓcedēti intelligit. Nā uis alteri q̄sitū rollit p se cundā obligationē. ex de iureiu. c pertio. priꝰ autē erat obligatus ꝑ zc. Item in sili casu magis iuuabit prem ꝯ ipm suū. qz in beneficijs tpalibꝫ. vt subsātia. vite z hu iusmodi. magis tenet ds pri carnali ꝯ spuali vt notat glo. xxx. q. i. c. i. z dt. lxxxvi. ca. nō satis.

Item licita est defen. §. II.

sio cū moderamine incl'pate tutele. vt dictū ē nō solū p persona. sed etiā p reb. Pro cuiꝰ declaratōe nota distī ctionē. qz aut volēs vim ꝓpulsare sibi illatā p reb quas possidet iuste. aut iniuste. si iuste pōt b incōmodū euitare z cuz moderamine incl'pate tutele z nō solū p reb suis sed et cor. ꝓpinquoꝝ suoꝝ cos. s. adiuuādo. dt. lxxxiij. cōsenti re. z. xi. q. iij. ꝙ. consentit. Si aūt ex interuallo vult vim repellere postꝙ diuertit ad actos ꝓios. tūc nō pōt. ff. de vi z vi. ar. l. iij. §. si ds. In scdo aūt casu cum iniuste possidet aut possidet iniuste ab eo ꝙ quē vult vid. ipulsare aut ab alio. Si ab eo tūc aut vi possidet aut p cario aut clā. nā pmo casu b est si vi. tūc si statī venit vt recupet nō ly mibi resistere. C. vñ. vi. l. i. sed si venit exin teruallo. tūc licet resistere. qz necꝙ ex interuallo ly alicui recuperare ablata ꝓpria auctoritate. In scdo casu. cū. s. pca rio possidet. tūc post denegatā restitutiōem licitū ē illi incōmodi vim vi repellere. nec ly illi ꝙ sic possidet resiste re nā denegādo videor spoliare. Ānī vero denegatā resti tutionē nō posset vim vi repellere. ly posset reuocare p cariū. In tertio casu cū. s. possidet clādestine. nō ē licitus vim vi repellere. sed licitū ē ingredi. z si ille nō admise rit extūc fit violentia. Reuertēdo ad scōm mēbrū diui sionis pcedētis. iā dictū ē. cū. s. possidet viciose z iniuste sed nō ab eo ꝙ tra quē vult vim vi ꝓpulsare sed ab alio tūc licet illi ꝙ illū aliū qñcūqꝫ volentē violentia inferre vi. vi repellere. Notādū ē q licitū ē etiā p reb vim vi repellere ꝙ oēs. ꝙ tra ds licitū ē pro pson. si tñ ille per sone q vim vi repellere volūt possunt hre bona. vt exclu dantur serui. monachi. z sil'es. tñ moderamē tutele diū sificari dz. attēta varia psonaꝝ q̄litate. nā aliter z miti us ꝙ tra prem ꝯ ꝙ tra penit. extraneū. z sic de singulis que ꝓsiderāda venirēt. inspectis circūstātijs cū nō sint hec iure limitata. Notandū ēt q vim vi repellēdo p reb. si ds occidat vel mutiler. irregularitatē incurrat. ly si clericū ꝑcutiat seruādo tm moderamē incl'pate tutele excōicationē nō incurrit. qz excōicatio nō incurrit sine dolo vel dyabolica suasione. xvij. q. iij. si ds suadēte. ly in irregularitatē incidit ds etiā sine dolo. vt pz in iudi ce reum condēnante. Jo. de lig.

De repzesaliȝs z de materia duelli. Capl'm. iij.

Repzesalie sūt quod

dam bellū ꝑticulare. quod fit ad defensiōem corꝑis mystici z ē remediū extra ordinariū babēs ortū ex iuregentiū. Nā licitū ē obturelā corꝑis sui arma mouere. z nedū corꝑis sui ꝓuati. sed etiā mysti ci seu vniuersitatis. Est aūt introductū ꝓpter defectū reme dij insurgēs a neglectu gubernātiū populos z caren tia recognitōis de facto. z tō opus fuit hoc remedio ex traordinario ne iusticia negligaꝫ. Et qz negligēti iudi cio seculari recurs̄ est habend̄ ad eccl'iasticū. ex de fo. cōpe. ex tenore. tō raro hoc remediū locū sibi vendicat. Et nota q antecꝫ possint fieri repsalie licite. pr̄ꝰ pars i iuriā passa dz requirere iudicē ciuitatis iniuriātis vt iu sticiā faciat. z tūc si negligit iusticiam facere adibit pri mū supioꝛē. q̄ deficiē. e adibit p̄latū pe. quibꝫ oibꝫ deficī entibꝫ dz adire rectoꝛē ꝓprie ciuitatis. z facere fidē de rēq sitione z neglectu z petere vt reqrat iterato vt iusticiam faciat. z tūc eo requisito z negligēte. potest̄ indici repsalie p iudicē ꝓprie ciuitatis. seu rectores ipius q̄ succes dūt i locū deficiētis iurisdictōis. Si aūt iudex iniuriatꝫ nō negligit ꝫ iniusticiā facit. pnūciādo inique sentētiā. tūc si ciuitas habeat iudicē appellatōnis deputatū ad ipm p appellationē adibit. ꝫ si nō bz indicenī repsalie. nā iputari debet ciuitati q nō deputauit iudicē appel latōis. Si aūt duo iudices appellatōis iniusticiā fecerīt tūc videt pars destituta oīm subsidio cū nō liceat. iij. appellare. nec videt posse iduci repsalie cū dficit iurisdi ctio. Item nota q p modico nō inducunt repsalie cū b sit remediū extraordinariū qđ nō dat p modico vt. ff. de ite. resti. l. scio. Requirunt etiā q ius totaliꝫ sit lesum. secus si ꝑticulariter. C. de. ꝑce. im. pc. offe. l. q̄riens Jo. de lig.

Queritur si aliquis §. I.

ꝓsequat̄ p repsalias debitū suū ab eo q̄ n erat obligat̄ vtrū possit sibi illud retineri cū bona cōscia. Rn. Dñs de sancto geminiano sup. c. z si pignoratōes. ex de iniu. li. vi. Archidi. post Guil. dicit q i b casu licita ē pigno ratio. i. repsalia. cū fit aucte ꝓprie iudicis. ꝑcedēte tn eius sntia sup negligētia z defectu iusticie alle. nota. p. Jnn ex ō resti. spo. c. cū olim. z de sē. excō. grauē inducit ēt. c. dñs xxiij. q. ij. Sz Guido n putat q iudex spoliari possit pi gnoratiōes ꝓcedere ꝯ illos q sue iurisdictiōis nō sūt. nec ꝓter sui ꝓciuis delictū. nec ꝓter negligētiam iudicis. z qđ dicit supdictū. c. dñs. s. q ciuitas plectēda est zc. in telligit p suū iudicē. vt dicunt Jo. Fran. ꝓcell'. Dicit tn Guido q dictū Archi. pōt esse ꝓm. qñ nullus inuenit superioꝛ q de ciuitate negligēte. vl de dño ipius iusti ciā faciat qđ tn raro ꝓtingit cū ex tali defectu iudex ec clesiastic̄ possit adiri. al's ꝙex hos casꝰ habita ꝑ repsa lia dz restitui. Item nota q vbi nō pōt haberi copia su periꝛis nec de iure nec de facto loc̄ ē repsalijs. xxiij. q ij. dñs. Si aūt de iure haberi pōt nō tn de facto. quia si nō obedit̄ tūc idē. Si aūt de facto haberi pt non de iure. vt qz tyrannꝰ occupauit. tūc dicit vt notat Jnno. ex de elec. c. nihil. sed si pōt haberi de iure difficile tn est haberi de facto vtpote cū sit valde distās z pars pauꝑ rima. tūc etiā locus est repsaliȝs. Item cōcessis repsa liȝs licitis si pōt haberi copia iudicis vel mistroꝝ eius nō debent illi ad quoꝝ petitionē inducunt auctoritā te ꝓpria rapere psonas vl res coꝝ ꝓtra quos indicū tur. sed iudiciaria potestate. alias vero z ꝓpria auctorita te licebit si hoc concessum fuerit ab indicēte. pson au tem vel res capte remanebūt penes capientē. aut iudi ci pnūtabunt ꝑm formā ꝓcessionis repsaliaruꝫ. Item res capte vēdent vel insolutū accipient. estimabunt iu dicis auctoritate vt i cōputatiō e fiet deductio expēsaꝝ attēta tn z seruata forma ꝓcessionis repsaliarum. Jo. de lig. Item nota q ꝓtra certas personas exerceri non possunt repsalie. z primo nō possunt exerceri contra personas ecclesiasticas z res coꝝ. al's incurrūt excomu nicationē indicētes z exercētes. vt de iniur. c. i. li. vi. Et de b habes. j. ti. xxiij. Item nō pñt exerceri ꝓtra scō lares studētes iura in locis ꝓuilegiatis ꝓuilegio studij secus si in alijs studēt iura. Idem de scriptoribus z bi dellis z de accedentibꝫ cā scolariū. Idem de patribus et alijs agnatis q irent ad videndū filium z agnatum in studio. ff. de iudi. l. iij. Item contra ambasiatoꝛes indici nō possunt vel exerceri. ff. de legi. l. fi. Et qđ dic tum est de rebus scolarium z ambasiatoꝛum. intel ligitur etiam de bis qui deferunt necessaria pro stu

dio vel ambasiata Et idem ō rebus alioꝝ que predicti deferrent sibi necessarijs. vt equi. libri ꝛ hmōi. secus de rebus nō necessarijs. Itē ꝯtra euntes ad nūdinas vl' ad sanctū Jacobū vel ad aliū locū cā indulgentie. vel nauigātes q̄ vi vētoꝝ deferūtur ad ciuitatē indicentiuꝫ exerceri nō pñt repsalie. ex de cle. pere. p totū. C. ō. nau fra. le. i. Itē ꝯtra illos q̄ in ius vocari nō pñt. Vñ si bononeñ. eligeret in prātē mediolani. vel si bonoñ. iret mediolañ. ꝓpter funus ꝯsanguinei. rōne repsaliaꝝ reti neri nō posset. Itē ꝯtra officiales prātes vel rectores iusticiā facientes. q̄ expresse ꝯ dixerūt iniusticie tali. aut etiā q̄ nō ꝯsenserūt nec ꝯtradixerūt. qz absentes l' ignorantes erāt. nō possunt indici vel exerceri repsalie. ꝛ idē si erāt representes nec ꝯsentientes vel ꝯtradicentes. exñtes scz tales q̄ nō vocanť ad ꝯsilia vt notarij ꝛ berrua rij. Sed si sūt assumpti ad ꝯsulendū. tūc ꝯtra illos po terūt indici. ꝛ multomagis si iuuerūt rectorē ad facientū iniusticiā. Itē ꝯ mulieres exerceri ñ pñt. nā in psonā capi nō possunt. C. de offi. eius q̄ vi. alť l. fi. Jo. de lig. Sed an ꝯtra singulares psonas q̄ sūt penit⁹ innocentes ꝓpter delictū dñi vel alterius puuati. de q̄ nō fit in iusticia possint indici repsalie. dubitať Et Jacobꝰ ō bel uiso dicit q̄ nō. qz nō dz quis ḡuari p delicto alterius de re. iu. c. nō dz. li. vi. Allij ꝯtra p. c. dñs. xxij. q. ij. Mā ꝛ sententia interdicti puniunť singuli etiā innocētes. etiam in bello iusto capiunť innocētes. Sed repsalie sūt quoddā bellū prieulare ꝛ licet sit captus innocēs ꝑtū. ci uitas hz ius in eū ꝛ hoc vī seruare Jo. de lig. Itē cō tra homines vnius ciuitatis vel vniuersitatis n̄ simpliciter supponit ciuitati ꝯ cuius boies indicunť repsalie. nō porcrūt indici repsaliej. ꝓpter delictū dñi habē tis subiectos. sed bñ. ꝓpter delictum dictaꝝ ciuitatum. Itē in dictis repsaliꝫ ꝯtra boies vni⁹ ciuitatis. puta bonoñ. ab altera ciuitate. puta florēn. si incole bonoñ. ciuitatis subeūt onera ipius ciuitatis. exercere potērūt repsalias ꝯ eos a's nō. Itē in dictis repsaliꝫ cō tra boies ciuitatis. puta bonoñ'. an cōtra bononienses alubi ꝯmorātes. puta florētie possint exerceri dicte repsalie. dubitať et aliqui dicūt q̄ pñt si dicte bononiēses florentie morātes subirēt onera bononie. secus si nō sbi rent. Allij dicūt q̄ possunt exerceri ꝯtra tales si sint ī eadem ꝓuincia. secus in alia ꝓuincia. Allij ꝯcedūt simpl'r in oñi loco ꝛ casu. Itē si de facto nō possꝫ ciuitas arcere ciuē suū. q̄ etiā est ciuis ciuitatis ꝯ quā indicuntur repsalie. ꝯtra eū optīe repsalie exercebunť. Nā ꝓpter defectū iurisdictiōis indicunť. ſz de iure nō debet iurisdictio deficere. cū de iure oñs subijciant⁹ prīcipi. ix. q. iij per ꝓncipalē. sed de facto deficit. qz de facto nō recognoscunt superiorē. Sicut igiť de facto dicere pōt cū nō subditus iniuriať. sic ꝛ de iure subditus de facto restituere pōt ꝛ sic recurri ad remediū extraordinariū repsaliaꝝ q̄ tñ subditū nō artabāt donec spāliter ꝯtra subditum fuerit ꝓcessum iuris ordine seruato nec ꝓcessus sortiri potest effectū ꝓpter facti rebellionē. Itē ꝯtra bōa existentia in territorio ciuitatis ꝯtra quā sūt indicte repsalie exerceri pñt repsalie. vt. s. capiāť ꝛ reducāť ītra fritoriū ciraťꝫ indicētꝫ. Nā ꝓpter defectū iurisdictōis recurriť ad manū regiā deficiēte formula iuris solēniť dicēdi. ꝛ sic vbiq̄ hoc fieri pōt. qz vbicūq̄ licitū est cuilibet defēdere corpus suū. Jo. de lig. aliq̄ ꝯtra. Itē de rebꝰ mobilibus ꝛ īmobilibꝰ illoꝝ ꝯtra q̄s ꝓcedūtur. q̄ repte fuerit in territorio ciuitatis ꝯcedentis exerceri pñt. hec oīa de repsaliꝫ extracta sūt ex libello Jo. de lig.

Est quoddā aliud bel. §. II

lū singlare q̄ ōz duellū q̄ ſtiter duos. Et fit isꝫ ō duellū aut ꝓpť odꝫ exaggeratōem aut ꝓpter glie tpal' cōsecutionē vt. s. ostensis viribus corporis in publico ex tali bello laudē cōsequtur de fortitudine. aut ꝓpter iniuncti crimis purgatiōem cū scz alicui imponit furtū vel pdi tio ꝛ hmōi. ꝛ ipe duello vult oñdere suā innocentiā. sed tale bellū est pcīm mortale ꝛ valde graue. cuꝫ exponat se morti corpis ꝛ aīe. Et est ꝓhibitū lege diuina. naturali ꝛ positiua. Nā in lege diuina dicit. Exo. xx. nō occides. s. nec te nec alterū. talis aūt exponit se occisioni sui ipsius. Itē facit ꝯtra illud ꝓceptū. nō tentabis dñz deum tuū Deut. vi. hoc eī ōz tētare dñm vt ōz. ij. q. v. monomachiā. Est ꝛ ꝓhibitū lege naturali sumēdo ius naturale ꝓ instinctu nature. ꝓuenientē ex rōnabili intelligentia q̄ appellatur natural' eqtas. di. i. ius naturale. Itē ꝓhibetur lege canonica. ex de pugna. in duello. per totū. ꝛ. ij. q. v. cōsuluisti. ꝛ. l. ciuili. C. ō gladia. Jo. ō lig.

Nota de materia §. III.

duelli Ray. in sūma q̄rēs vtrū ꝯsuetudo generalē excusset duellantes a pctō. ponit diuersos opi. Allq̄ enī dicunt indistincte q̄ excusat. Sed istā reprobat Ray. ꝛ dicit. qz b̄ est ꝯtra diuinū ꝓceptū nō tētabis. Nulla aūt ꝯsuetudo q̄ potius dicenda ē corrupтela pōt tollere diuinū ꝓceptū. di. viij. q̄ contra mores. ꝛ p alia ca. Allij distinguunt de duello vicz q̄ aut offerť. aut oblatū suscipiť. ponte. aut suscipiť inuit⁹ iudice indicēte. Et in primo ꝛ in secūdo casu peccat mortal'r. sed nō in tertio casu vbi. s. indicit ei a iudice. ꝛ si nō suscipit opter eū ꝑdere vitā vel res suas. Quidā ureꝝ hoc distinguūt. q̄. s. vbi est ꝑiculū vite puta innocēter accusat⁹ de crimine si nō vult se purgare p būc modū sibi indictū tanq̄ cōtra occidit. dicūt tūc esse licitū quia facit ad defensionē suā Et hanc opi. vidz tenere. Nicol. de lyra sup. xxij. c. Regū vbi agitur de duello Dauid cū golia. Sed in causis ciuili seu p defensione rerū tēporaliū dicunt esse illicitū Sed vil'. glo. Ray. credit etiā in b̄ casu esse licitū. dicit eni cū res suas liceat armis defendere eas defendendo raptorē occidere si aliter defendere nō pōt. q̄re ñ poterit eas defēdere duelo nō q̄ ipe offerret duellū. ſz q̄ a tali ce offertur seu potiꝰ infertur. Et sic ꝯcludit ista opi. tenēdā subdens q̄ de sacerdote nō credit q̄ suscipe liceat nec in causa ciuili nec ēt criminali. Decipe. Sz si hoc esset licitū laico rōne ꝓpue defensionis vt dictū est. cū sit ita licituꝫ de iure nature clerico se defendere sicut laico liceret etiā sacerdoti in dicto casu duellū suscipe. Sed si nō licet. fm ipm. ergo nec laico. Tutior ergo videtur opi. Ray. cōcludens cū Allano q̄ sine exceptiōe nulla cō suetudo pōt excusare a pctō. ꝛ q̄ oñs indistincte peccat mortal'r ꝛ offerētes, duellū ꝛ suscipientes siue sponte siue coacte. Et iudices q̄ defferūt ꝛ q̄ prestāt auctoritatē. Et assessores in b̄ ꝛ dantes ꝯsiliū auxiliū ꝛ fauorē. ꝛ sacerdotes q̄ dant hmōi bñdictiones minus rā graviter peccat q̄ inuit⁹ suscipit q̄ qui volūtari⁹ vel q̄ offert. Itē dicunt Goff. Hosti. ꝛ Jo. in sum. cōfes. li. ij. ti. ij. rubꝑbantes oēs p̄dictas opi. Itē vī sentire b. tho. ij. ij. q. xcv. arti. ij. in fi. dicit eni q̄ eadē rō vī esse de lege duelloꝝ que est de iudicio ferri candentis ꝛ aque bullientis. nisi q̄ plus accedit ad rationē sortiū inq̄tū ibi nō expectatur miraculosus effect⁹. s. in duello sicut in iudicio ferri candentis ꝛ hmōi. nisi forte q̄n pugiles sint valde impares virtute vel arte. sed iudiciū ferri candentis ꝛ aq̄ bullientis dicit idē tho. esse illicitū. tum qz ordinat ad iudicandū occulta. q̄ iudicio diuino reseruanť. tū etiaꝫ quia hoc iudiciū nō est diuina auctoritate sanctū ꝛ allegat. c. ꝯsuluisti. ij. q. v. ḡre. Dauid aūt illo facto excusatur tanq̄ motus ex instinctu spiritus sancti. vt dicitur. ij. q. v. monomachiā. vbi dicitur q̄ duellare est deum tentare.

Ca.i. De modo acquirendi scientiã

Titulus quintus de doctoribus ꝛ scolaribꝫ. De modo atq; forma acquirendi scientiam ꝛ diuerso fine studentium.

Capitulum primum.

Bonitatem disciplinã ꝛ sciam doce me.

qz mãdatis tuis credidi ps. cxviij. vt ait pbs ꝓmo metb. Oẽs hoĩes natura scire desiderãt. Huius rõ. qz vnũqꝺq; naturaliter appetit suã pfectõem. ꝛ qz scia seu cognitio veritatꝭ pficit intellectuꝫ qꝺ est pcipuũ in hoĩe. iõ appetit scire vt pficiat. ꝙ aũt ait Augu. ꝙ sunt qꝺam q melius est nescire ꝙ scire. di. xxxvij. Quis. nõ ideo ꝺ ꝺicẽ quasi sit aliqua scia mala de se. sed ꝓpter abusum eius inq̃tum ꝝ qs male vtit aliquoꝝ scia videlz vel ad ostentatõez ꝝ illud scia inflat. i. Coꝛ. viij. c. vel ad curiositatẽ supre volũt vt sciãt. ꝛ curiositas est. Sunt qꝺam q scire volũt vt cupiditas ẽ qñ lucrũ querũt ꝓ ꝝ ꝛ nefas. Et sũt q scire volũt vt edificent. s. alios. vel edificent. s. in se ꝛ charitas est. De ꝓmis tribꝫ generibꝫ querentibꝫ scire Sapiẽ. xij. ꝺr Vani sunt oẽs hoĩes in quibꝫ nõ subest ꝺi scia. Et illud Eccs. i. In mlta scia mlta est indignatio. De vltimo aũt genere ꝺr Sap. x. Dedit illi scz iusto sciã sanctoꝝ honestauit illũ in laboribꝫ. In ꝺ cõsistit talis scia vt primo ꝛ ꝓncipaliter cognoscat deũ. deinꝺ rat. vñ Aug. ꝓ breuissima oratõe et vltima dicebat de us semꝑ idẽ nouerim te. nouerim me. qz igit sicut ꝛ alioꝝ bonoꝝ. ita et hmõi scie ꝺator est deus. iõ ps. suo exemplo ꝺocet nos hãc a deo postulandã ꝛ pcurandam

Ut cognitio veritatis a deo expectetur. ibi doce me

Ut ordo ꝛgruitatis obſuet. ibi bonitatẽ disci. ꝛ scie.

Ut ꝛgnitio hũilitatꝭ applicet. ibi qz mãdatꝭ tu. cre.

Primo cognitio veri .§.i.

tatis a ꝺo expectet. Clarũ est ꝙ nullus nasc̃ magister sed vacuus oĩ scia. Sicut enĩ ait pbs. ij. de aia. Ẽia nostra nasc̃ sicut tabula rasa in qua nihil est pictuꝫ sed apta est pingi. Quis aũt cõiter in scientijs ꝺocemur ꝓpter qꝺ maxime pbi q ꝺixerũt labia nostra a nob sunt quis noster ꝺns est. quia nõ recognouerũt sciam suaꝫ a deo. sed sibi attribuebãt. stulti facti sunt. vtꝺr Rom. i. ꝛ mltos errores ꝺocuerũt discipl̃os suos Sz ꝛ si magister vera ꝛ optima ꝺoceat nisi deus illustret mẽtem discipuli irradiatõe saltẽ naturali. nullã sciam addiscire põt qs. Et ꝺ est qꝺ ait ꝓpa Mat. xxiij. Unus est magister vester q in cel est. q scz est ꝓncipalis ad mouendũ intellectũ ad pcipiẽdas scias. Insup ꝛ oĩs sapia a ꝺño deo est. Eccl. i. ꝛ ab ipo fonte ꝺeriuate sunt scie. vñ Ambro. sup epl̃am ad Col. ait Ois ratio supne scie vel terrene creature in eo q est caput eaꝝ ꝛ auctor. vt qui hũc nouit nihil vltra q̃rat. qz hic est pfecta virtus ꝛ sapia. Quicquid alubi querit hic pfecte inuenit. In Daniele et Salomone ostendit infidelibꝫ se auctorẽ esse totꝰ sapientie qꝺ infideles nõ putant. qz nõ legũt in euangelijs ꝛ pphetijs. ꝫ astrologiã ꝛ alia hmõi q ꝺespecta sũt qz nihil valent ad salutẽ. sed mittũt in errorẽ. ꝛ ꝺũ his studẽt curã aĩe nõ hñt. Hec ille. ꝛ hr ꝺis. xxxvij. §. sed ecõtra. A deo ergo est expectãda scia ꝛ ꝙplorãda ꝺicẽdo. bonitatẽ ꝺisciplinã ꝛ sciam doce me. Inuocaui ait sapiẽs ꝛ venit in me spũs sapie Sap. vij. Sic salomõ postulando sapiam ꝛ auditus est nõ solũ ad regendũ pplm recipiẽdo sciam. sed ꝛ mozaliũ. vtz in pueribꝫ et ecclesiasten ꝛ diuinoꝝ archanoꝝ vt in cãticis canticoꝝ ac etiã naturaliũ. Nã ꝺisputauit ꝺe plãꝫ a cedro vsq; ad ysopũ. ꝛ de aialibꝫ terre ꝛ volucribꝫ ꝛ pisc̃ibꝫ. vt ꝺicitur. iij. Reg. iij. Et mlta scripsit. licet nõ inueniant nũc ꝺe hmõi naturalibꝫ eius scripta ita tñ a deo expectanda est scia vt sollicitudo ꝛ labor adhibeat. Prou. xxviij. Stude sapia fili ꝛ letifica coꝛ meũ vt possis exprobrãti rñdere ſmonẽ. Sicut enĩ ꝺr ſm cõem legẽ corpa sanat mediantibꝫ naturalibꝫ medicinis ꝛ cõsilijs medicoꝝ. ꝛ aias pctis languidas curat mediantibꝫ medicinis spũalibꝫ sacramẽtoꝝ ꝛ sacerdotibꝫ ea ꝓferentibus ita sapiam ꝺebet ꝓcurare sibi q̃ vult sapiẽs ꝛ ꝺoctꝰ haberi. ꝙuis aliq̃n ꝓter cõem legẽ deus sanat aliq̃s ĩ coꝛpore sine medicinis miraculoseꝛ in aĩa sine sacris. Ita ſm cursum solitũ ꝺocet hoĩem sciam deus. mediãtibꝫ magistris ꝛ laboribꝫ ꝛ exercitijs discipulorꝝ his vacãtiũ. ꝙuis apl̃os ꝺocuerũt oẽm ꝝitatẽ seu oẽm sciaꝫ sine hũana ꝺustria. Uñ Hiero. ꝺicit ꝙ illis. s. aplis suggerebat spũssanctus ꝺ aliꝭ ꝓfert q̃tidiana in lege ꝺomini meditatio. laborando igitur in studio ꝛ a deo postulando bonitatẽ ꝺisciplinam ꝛ sciam ꝺabitur ei.

Secundo ordo con .§.ii.

gruus seruari ꝺebet in postulando ꝛ pcurando sciam qui hic tradit vicz vt pus ꝛ potius pcuret bonitas ꝛ exinde disciplina et demũ scia: Nã vt ait apl̃s. i. Coꝛ xiij. Si nouerim oia misteria scz q̃ ad sapiam diuinoꝝ ꝛ habuero oẽm sciam q̃ scz ad noticiã naturaliũ. caritatẽ aũt nõ habuero nihil sum. Ipa caritas est q facit aĩam simpliciter bonã. ꝛ ex qua est vera bonitas in homine ĩ opibꝫ ei⁹ Ditẽ ei Aug. Radix oĩm bonoꝝ est charitas. ꝺe peni. di. ij. qz Debet ergo postulari ꝛ opere

Bõitas ꝺispositõis ĩteriꝭ q̃ ad affectũ. Cpcurari

Disciplina compositõis exteriꝭ q̃ ad actum.

Scia cognitõis certioꝭ q̃ ad intellectum.

In adipiscendo ꝛ habendo scietiam vtiliter ꝛ docẽdo oꝑet ꝓmo habere bonitatẽ verã mẽtis que vtiq; procedit ex gratia ſm illud apl̃i ad Eph. v. Fructus lucz in oĩ bonitate. i. effectus gratie est ois bonitas. Unde Fulgẽ. Nõ est pfecta bonitas a qua nõ ois malicia vicit. Hec aũt bonitas est ꝺr fr̃us. Uñ Aug. ꝺicit ꝙ ꝺr est bona qualitas mẽtis qua recteviuit. Et pbus in libro ethi. ij. ꝺicit. ꝙ ꝺr bonũ facit habentẽ ꝛ opus eius bonũ reddit. qꝺ maxime fit p caritatẽ que oẽm ꝝutẽ cõplectit. vt enĩ ꝺr Sap. i. In maliuolã aĩaꝫ nõ intrabit sapia nec habitabit in coꝛpe subdito pctis. ꝛ iõ si fragilitate q̃n aliq̃ꝺ pctm̃ labunt ꝙcitꝰ reuertant ad penitentiã. vt aia maliuola. i. que voluit malũ peccati efficiat benivola ꝛ nõ subdita pctõ sed bonitati. Uñ sepe ꝓficeat ꝛ aliq̃n cõicet. ꝙuis cñ pctm̃ nõ tollat ꝺoi lumen naturale intellectus: sed passionibꝫ multũ obfuscat. Et diabolꝰ ipe q̃ habet sciaꝫ de rebꝰ ꝛ hũanis super oẽs mortales. qz cũ ea bonitatẽ ꝝutis nõ habet ad augmentũ sibi est iudiciũ. Nec hoĩs meritus ad qꝺ sequit glie pmiũ ex scia est. sed ex ei⁹ vsu bono q̃ prouenit ex caritate. Et rõ huiꝰ est. qz ad meritũ requirit liberi arbitrij actus. sed cũ intellectui ꝓponit ꝺare aliq̃ veritas quã capiat. tã nõ est libera ratio ad assentienꝺuꝫ vel ꝺissentiendũ. sed captiuat ꝛ cogit ad assentienꝺuꝫ In vsu aũt scie ꝓcurrit actꝰ liberi arbitrij. quia liber ẽ quilibet ad ꝺiscendũ vel ꝺocendũ vel ꝓsiderandũ supra aliqua materiaꝫ ab his ꝺesistendũ ꝛ iõ hoc faciẽdo cũ bonitate. i. caritate meret. ergo bonitas ꝓmo querẽda ẽ Et qz cũ vna ex potentijs in actu suo multũ intendit: alie remittunt ab actibꝫ suis. qñ intellectus laborat in speculando virtutes scie seu addiscendo. ne affectus nimis remittat a feruore bonitatis et paulatĩ euanescat. Iõ inter lectões speculabiũ formãda est breuis oiõ vel

meditatio erga deū. aut lectio sepe habēda de doctris moralibꝫ ꝛ affectuis. sic legit de btō Thoma de aq̄no q̄ iter exercitia speculatiuoꝝ q̄tidie legebat. vel audiebat aliq̄d de collacōibꝫ. vt vita patrū. Debet secūdo doctor ꝛ scolarꝭ ꝑcurare disciplinā. i. ꝓpositionē morꝫ exteriorꝝ seu modestiā. De q̄ dr Eccī. xix. Dedit illi legē vite. i. ipūalis gre ꝛ discipline. i. ꝓpositōis exteriorꝭ. sed bñ ꝑcedat ex bonitate interiori. Nā als cēt ypocrisis ꝛ simulata echras ꝛ duplex iniq̄tas. Unde dr Sap. i. Spiritus scūs discipline effugiet fictū. i. simulatam ꝓpositionē actuū exterioꝝ. Debet ḡ esse disciplinat⁹. i. moderat⁹ in ꝟbis. vt pauca dicat ꝛ illa rōnabilia ꝛ vtilia. q̄ in mltiloquio nō deest pctm. ait Salomō. q̄ aūt moderat labia sua prudētissim⁹ est. Prou. x. A cōtentionibꝫ ad ostratōem caueat. a detractōibꝫ. susurratōibꝫ. irrisionibꝫ. ꝙrijs. ꝛ turpib⁹ ꝟbis quibꝫ hodie multi deditī sūt scolares. Insup ab emulatōibꝫ sociorꝝ l' mgrorꝝ suorū. Sit q̄ disciplinat⁹ in aspectu. q̄ vt ait Aug. Impudic⁹ oculus ī pudici cordis est nūci⁹. Nō ḡ discurrat ꝑ plateas vl' eccias ad videndū mlieres ꝛ ꝑcandū vel sociandū. q̄ vt dr Mat. vi. Qui viderit mulierē ad cō cupiscendā eā iā mechat⁹ est eā in corde suo. Disciplinā habeat in auditu. nō audiat cātilenas. turpia ꝟba Corrūpūt ei bonos mores colloq̄a mala. ait apls. i. Cor. xv. Nec audiatꝛ mun⁹ credat ōtractōes ab alīs factas sed horreat. vt enī dic Dama. papa. xi. q. iij. Nō solū reus ē q̄ ḋ alio malū ꝑfert. ꝫ etiā q̄ aurem cito crumīb ꝑbet. Disciplina vrat in gusto. vt in cibo ꝛ potu sit ꝑatus. Nā vt ait Piero. Uēter pinguis crassum sensū generat. in vestitu q̄ꝫ vt bñ̄liter induat. oēm luxuriā vitet. vt sit disciplinat⁹ in tactu. q̄ nil ita obnubilat ratiōnē sic act⁹ venere⁹ ꝟm ꝑbm. Uñ Eccī. xix. dr Uinuꝫ ꝛ mlieres apostatare facūt sapiētes ꝛ auferūt cor. i. rōem ꝛ bonitatē. Aripis abstineat. ludis. tripudijs. ꝙuiuijs ꝓtialitatibꝫ circa ea q̄ ꝑtinēt ad vniuersitatē. ꝫ vt dicitur Prou. i. Exosā habuerūt disciplinā. coiter oīa ista vicia hodie reꝑiunt in scolaribꝫ ꝛ aliq̄n in mgris. ꝛ ideo parū ꝓficiūt. Bonitas ergo q̄ ad deū. disciplina q̄ ad ꝓximū. vtraq̄ q̄ ad finē ꝑtenda est a dño. Debet tertio doctor siue scolaris vacare acq̄sitioni scie. Eq̄dez scia cor q̄ ꝑtinēt ad statū suum vnicuiq̄ necessaria est Christian⁹ enī q̄libet scire debet q̄ ꝑtinēt ad xp̄ianitatē vt mādata dei ꝛ ecclesie. medic⁹ q̄ ad medicine sciam. aduocat⁹ ꝛ iurisc̄sult⁹ debet habere scias iuris. Sacerdos q̄ ꝑtinēt ad debitā mīstratōem sacroꝝ. Religiosi q̄ ꝑtinēt ad religionē. ꝛ ꝓlatus q̄ specialit ad debitum regimē ppli. ꝛ doctor cuiuscq̄ facultatis q̄ ad illā ꝑtinēt, als hmoi scie defect⁹ pnitiosus ē cuilibꝫ tali Unde Esa. v dr. Propterea captiu⁹ ductus est pp̄l⁹ meus. q̄ nō habuit sciam. ait dns. ꝛ Leo papa. Si in laicis videt intolerabil' insci ēt tomagis in sacerdotibꝫ. nec excusatione digna est nec venia. di. xxxviij. Dic enī dns ꝑ ꝓphetā Osee. iiij. Quia tu sciam repulisti. ꝛ ego te repellaꝫ ne sacerdotio fungaris mihi. Et Gratian⁹. di. xxxvi. §. ex quib⁹. Nō sufficit platis bona ꝙuersatio q̄ ad ꝓmū. sed bonitatē. ꝛ honestas morꝫ q̄ ad scōm sed disciplinā. nisi addat ꝛ scia. ꝛ b̄ est tertiū qđ postulat. cū dr bonitatē disciplinā ꝛ sciam doce me. Licet aūt scia scripturarum vtilis sit oīb⁹: maxime necessaria est clericis. De q̄ Hieron⁹. Discam⁹ in terris q̄ꝫ nobis scia ꝑsueret in celis. Et studio ei⁹ maxīe clerici ꝛ religiosi debeant insistere vt oñdit Gratian⁹. di. xxxvi. ꝑ totum. cū ꝛ vacare alīs scietijs. vt q̄druuij ꝛ triuij fine ꝛ modo debitis nō ꝓhibet etiā clericis ꝛ religiosis. nisi studij phisice. i. medicine ꝛ legū. qđ vetat certis ꝑsonis ecclesiasticis. vt dicet infra. ꝛ b̄ in vtilioribꝫ vacent. Dic enī Hiero. Musica ꝛ geometria ꝛ arismetrica bñt in sua scia veritatē: ꝫ nō sunt ille scie pietatis. di. xxxvij. si q̄s. Ubi dic glo. q̄ de astronomia. i. astrologia nō facit Hiero. mētōem que ē q̄rta scia ī q̄druuio. q̄ abūt in dissuetudinē vl' sorte pessimus. ꝛ huic vacātes falsitates immiscēt iudicijs. ꝛ nō solū de naturalibꝫ. sed ꝛ de actibꝫ hūanis ex libero arbitrio ꝓcedentibꝫ ex ꝓstellationibus volunt diuinare. Grāmatica aut q̄ est ianua cuncta scia nō solū vtilis sed necessaria est ꝛ logica ad disputandū. ꝛ vincendus errores. Unde Hiero. si q̄s grāmaticā artē nouit vel dialeticā vt recte loquēdi rōem habeat. ꝛ iter vera falsa diudicet. nō improbamus. di. xxxvij. si q̄s. Scia phie plurimū ꝓfert ꝛ ad noticiā sacraꝝ lrāꝝ ꝛ ad ꝙuincendos errores gentiliū. Unde Aug. in ḋ. Si q̄d veri ḋ dō sibilla aut orpheus cereriue gentiū vates. id ē poete et phi dixerūt. valet quidē ad paganoꝝ vanitatē ꝙuincēdā. di. xxxvij. Et Hiero. Si quis piā aduersus mathematicos velit scribere impitus matheseos risus patet. ꝛ aduersus phos disputās ignoret dogmata phoꝝ risus pater. di. xxxvij. q̄ de mēsa. Et in buius figurā mulieres tria q̄ magi dño obtulerūt ei vtiq̄ grata deligūt tres ꝑtes phie. vt ait Gratia. di. xxxvij. sci naturalē cui supponit medicina. Moralē cui supponit canonica ꝛ ciuilis scia. Et rōnat⁹ q̄ ad logicā ꝑtinet. rhetorica aūt cui ḋ fuit poesis ad ꝑsuadēdū ꝑmū valet vñ ꝛ ad ꝑdicādū. Et in figurā tāḡ rē sibi gratā dns ī lege ꝓmittas mulieris iussit sibi offerri. deligūtē dulcedinē hūane eloquētie vt vicz in ipa eloquētia deo intēdat placere. ꝛ sic hominib⁹ nō ꝓpter se ꝫ ꝓpter deū. Et in ꝑdictoꝝ exemplū. Daniel sctus ꝓmisit se eruditū in scia chaldea que vtiq̄ hūana erat. Dan. i. Et moyses fuit eruditus in oīi scia egiptioꝝ. Exo. vi. Paul⁹ q̄ꝫ apls aliq̄ ꝑboꝝ ꝛ poetarū suis scripturis ūdidit. Act. vi. vñ. i. Cor. xv. Sniaz mendaces nādu ponit. s. Corrūpunt bonos mores colloq̄a mala. ꝛ ad Titū. i. pigmenidis poete ꝟsus iducit. Creteńes semꝑ mēdaces male bestie vētri pigri. ꝛ cōtra arbenietes dicit purās arati poete vtiq̄ testionio dicēs. Ben⁹ cū simus dei in ipo viuim⁹ mouemur ꝛ sum⁹. Act. xvij. Hiero. etiā vsus ē q̄busdā ꝟbis virgilij. de ꝙse. di. v. nūq̄. ꝛ galieni ꝛ hipocratis. di. ca. ne tales. Et aug. ꝟbis Lucani xxvi. q. v. nec mirū. In boꝝ etiā figurā ꝑcepit dns ꝓlo suo ut' expoliare egyptios. vasis aureis ꝛ argēteis ab eis mutuatis. morabit instructus vt siue aur⁹ siue sapia. siue gentiū apō poetas iuenim⁹ eloquētie illud in vsus sue lutiferū nre eruditōis ꝓpriam⁹. vt dicit Gratia. di. xxxvij. §. sed ecōtra. Beda etiā dicit. di. ca. Turbat acumē legentiū ꝛ deficere cogit q̄ eos a legendis secularib⁹ libris oī modis estimat. phibēdos. in quib⁹ siq̄ inuēta vtilia sue quasi sua sumere licet. Eugenius papa in sinodo statuit. vt oīno cura ꝛ diligentia habeat. vt mgri ꝛ doctores ꝓstituant q̄ studia lrāꝝ liberaliūq̄ artiū dogmata assidue doceāt. q̄ꝫ i bis maxīe dīna mā festāt et ꝺcta rāt mādata. di. xxxvij. de q̄busdā. ꝛ ex de mgris. c. i. di. ix. ecclesia cathedrat debet tenere mgros artiū liberalium ad min⁹ grāmatice q̄ clericos ꝛ alios paupes doceant gratis ꝛ debet assignari mgro ꝓuent⁹ vn⁹ ꝑbende ꝛ domō dñt alie eccie facere quaꝝ sufficiūt facultates. In metropolitana ecclesia vlteri⁹ debet esse mgr theologie ꝛ recipe ꝓuent⁹ nō tñ ꝓpter b̄ debet esse canonic⁹. Ipsis enī theologia est dña oium sciaꝝ ꝛ oēs artes liberales sūt ei ancille. ꝛ ei deseruiūt. ꝛ ad hūc finē a clericis ꝛ religiosis in eis debet studeri. nō ad vanitatē ꝛ curiositatē sed ad maiorē eruditionē scripturaꝝ ꝛ cū timore ꝛ obdiētia. q̄ scia inflat. ait apls. Quomodo aūt sit licitum vel illicitum in illis studere diffusius habetur supra ꝑte secunda titulo tertio capitulo de curiositate.

di. 44. c. nō liceat.

Tertio oportet in §. iij.

Ca.2. Que sint studenda

docendoꝝ discendo būilitatē seruare: Prou.xi. Ubi bu
militas ibi ꝛsapia.ꝛ ecōtra dicit Grego. q maximū ob
staculū ꝑitatis est superbia. Ad hāc būilitatez ptinet vt
ne ḳs scipm doceat. nec ab alio qđ nesciat discere erube
scat. senex a puero ꝛ eps tot anuoꝝ a collega. nec dū an
niculo patus sum edoceri. aut sūmus doctor Aug. xxiij
q.iij. si bēs. ꝛ Iero. scribit ad rusticū. Dicas qđ possis
docere. ꝛ rōnabilē hostiā offeras deo. ne sis miles añ ḳz
tyro. ne ꝑpus mgr sis ḳz discipul⁹. xvi. q.i. Si clericatus
ꝛ.c. ꝓcedēti aut. Multo tpe discēq postmodū doceas. ꝛ
ſter bonos sp sectare meliores. Tps tacendi ꝛ tps loqn
di. Eccs.iij. Quia ꝑpus ꝑitas tacēdo discit postea doce
tur. Et xps sapia pris duodēnis in tēplo reptus est in
medio doctoꝝ: nō qđē docēs. sz audiēs ꝛ interrogans il
los. Lu.ij. Un Iero: Pithagoricoꝝ doctrina est q quī
quenniū tacere ꝛ postea crudite loq. ꝛ si ḳspiā ingenius
acutissimū hꝝet Augustini. q oēs artes liberales ꝛ alī
quas ēt mathematicas p scipm legēdo nllo tradēte bo
nuū didicit. melⁱ tñ ꝛ certⁱ a voce viua ḳz mortua li
broꝝ sciam hausit: Nā vt dicit Iero. Habet nescio qđ
latentz energie viue vocis actⁱ. ꝛ de ore mgri in aure di
scipuli trāsfusa fortius sonat: Pertinet ad hāc būilita
tem. vt discipl's credat regulis ꝛ doctrinis mgri. Unđ
pbs ait. i: Posteriorꝝ. Oportet addiscentē credere. Et b̄
est qđ ōr. qz mādat ḳ tuis credidi. q.d. iō debes mⁱ do
cere sciam. qz credidi regule tue doctrīe. Si em̄ nō cre
dideritis nō ītelligetz. dicit Esayas. Esa.vij. Quātā bu
militatē ꝛ auiditatē addiscēdi ab aliis ēt doctissimi vi
ri ꝛ erbnici habuerīt. oñdit Iero. in plogo biblie dicēs
Legimⁱ in veteribꝫ historiis quosdā lustrasse. puincias
nouos adiisse pplos maria trāsisse. vt eos ḳs ex libris
nouerāt coram ḳz viderēt. Sic pithagoras nempbiticos
vates. sic Plato egyptum ꝛ archytam tarentinū. eaz
oram italie. q quondā magna grecia dicebat. laborioſissime
peagrauit. vt q athenis mgr erat ꝛ potēs cuiusq doctri
nas academie gymnasia ꝑsonabāt. ꝛ fieret pegrinus
atq discipul⁹. mallēs aliena verecūde discere ḳz sua i
prudēter ingerere. deniq quasi toto orbi lre fugiētes p
sequūt. capt⁹ a piratis ꝛ venūdat⁹ ēt tyranno crudelis
simo paruit. ducⁱ captiuus vinctus ꝛ fuus. tñ qⁱ pbs
maior emēte se fuit. Ad Titū Liuiū Lacteo eloquentie
fonte manātē de vltimis hispaniaz galliarūq finib
quosdā venisse nobiles legimⁱ. tē. ibi vide multa exem
pla. Lactāⁱ. Magno ꝛ excellenti ingenio viri cū se do
ctrine penitⁱ dedissent ḳcḳd laboris poterāt ipendi. cō
tēptis oīb ꝛ puatis ꝛ publicis actionib ad inḳrende
ꝑitatis studiū ꝓtulerūt estimātes multo eē ꝑclarⁱ do
uinaz būaz rez iuestigare ac scire rōem ḳz structūris
opib. accūulādis honorib iherere. qb reb qñ ſrene
ꝛ fragiles sūt. ꝛ ad solⁱ corpis ptinēt cultū nemo meli
or. nemo iustior effici pōt. Erāt quidē illi ꝑitatis cogni
tōe dignissimi. quā scire tātope cupiuerūt atq ita vt re
bus oīb eā añponerēt. Nā ꝛ abiecisse quasdā res fa
miliares ꝛ renūciasse vnīūsis voluptatib ꝓstat. vt so
lā nudāq ꝑtutē nudiq expediti sequerentur. Nec La
crantius in principio de falsa religione.

Lapm secundū de multz q ptinēt ad doctoratū i di
uersis sciētijs. ꝛ de plib defectib doctoꝝ ꝛ scolarū.

Augustinus de ancho
na in libro de ptāte eccīastica dīc. q magistrā
dus in theologia tenet scire būanas scias. Et
rō est. qz cū mgr in theologia teneat diuinā scripturam
declarare intelligibiliter. docere eloquēt. ꝛ ꝺ ipugnantes
defendere fidelit. Et ad hec tria plurimū valeāt scie bu
mane methaphisice scie diffinitiue ꝛ diuidendi. rhetorice
etbice. ꝛ politice. iō ꝺz brēnoticiā taliū. ita tñ q non si
stat in eis. tz ī theologia finalit. ꝛ credibile est vt ait au
gu. q pbi de lris nris habuerūt q̄cunq bona ꝛ q̄cūq
vera dixerūt. Cū añ litteras gentz beboꝝ doctrina fuit.
in qua vnⁱ⁹ dei cultⁱ⁹ emicuit. nec ipe pithagoras fuit.
a cuⁱ⁹ posteris platonici theologiā didicisse asserūtur.
Et iō si qua vera dixerūt tanq ab iniustis possessoꝝ
acquirēda sūt. Un ꝛ Cassio. ait q oīs splēdor rhetorice
eloquētie. oēs modi poetice locutōis a diuis scripturis
sūpsit exordiū. di. xxxvij. Sed. ℌ. ecōtra. Utile etiā est ꝛ
ꝑgruū scire talē magistrū varias liguas ꝑcipue hebra
icā ꝛ grecā. ꝓpter ſfideliū ꝺuersionē. ꝛ ꝓpt scripture sacre
plenioꝝ intellectōem. Magna cī sacra sūt in ītrprari
onib noīm ꝑcipue hebraicoꝝ. vtz in expositione dicte
scripture. ꝛ ꝓpter docentiū maiorē fructificatōem. Unđ
extra de magistris statuit q in vrbe ꝛ quibusdaz alijs
locis habeantur docentes huiusmodi linguas.

Ordinatio autē stu .§.I.

diozꝝ ꝑcipue ī theologia ꝛ canonico iure ptinet ad pa
pā. Un ex de magistris. c.i. statuit. q teneant magistri
in theologia ad docendū theologiā in ecclesijs metro
politanis. ꝛ in. c. super specula. de magi. mādat. q ꝓla
ti eccīaz ꝛ capitula mittāt aliquos doctes ad studen
dū in theologia. huⁱ⁹ rō quadruplex est ſm Augu. de
ancho. in li. de ptāte eccīastica. dicit em̄ q fides xp̄ina
cuius papa est caput ꝛ directoꝝ multz mōis iuuat ꝛ p
mouet p ordinationem studioꝝ. Primo in errorū vira
tōne. Nō em̄ pūt errores vitari ꝛ reprobari nisi cogno
scant. Un ex defectu scie. pueniit colere multos deos. vñ
ꝺr Sap. xiij. Nō cognoscētes ḳs esset oīm artifex. aut
ignē. aut aerē. aut gyrū stellaz. aut aquā. aut solē. recto
res orbis terraz putauerūt. Scḋa in viciorū viratione
Sicut em̄ vicioſi nō curant. nisi ꝑ fruosos. sic stulti quo
rū infinitus est numerⁱ⁹ nō curant nisi p sapiētes. Un
scribit Sap. vi. q multitudo sapientū sanitas orbis ter
raz est. ꝛ rex sapiēs stabilimētū ppli. Plato ēt dicebat
res publicas fore brās si sapiētes eas gubernarēt. vel q̄
eas gubernāt sapie vacarēt. Tertia in iudicioꝝ deter
minatōe. Nō em̄ aliter iudicia iuste determari pūt nisi
per sapientū discussionē. Un ꝛ Salomoni dictū ē. iij.
Reg. iij. Ut postulasti tibi sapiam ad discernendū iu
diciū. ecce feci tibi ꝛ fmōes tuos ꝛ dedi tibi cor sapiēs
ꝛ intelligēs. Quarta in regni ꝛ pplī dñatōe. Nō ei pūt
q̄ pesunt iuste dñari ꝛ impari subditis. nisi vigeāt intel
lectu ꝛ scia. Un scribit Sap. viij. Per sapiam habebo
claritatē ad turbas ꝛ bonores apd seniores ꝛ iuuenes
disponā p ipam pplos. ꝛ nationes mihi erūt subiecte.
ꝓpter ista ḡ sacra est decretalis in ꝓsilio lateranē. ꝛ postea
p Inno. tertiū ꝓfirmata. q̄uis male fuerit. modicū tamē
vtile est bonos canones esse ꝛ eos nō seruare. Ubi et
iā notandū ſm cūdē aug. de ācho. q ꝑmū studiū fuit
ordīatū ī egypto. ibi nāq gēs sacerdotū vacare dimis
sa est ad inuentōez sciaz. vt dicit pbs in ꝑmo metha.
Fuit aūt illa ordinatio studij circa scias mathematicas
q vt dicit aug. de doctrīa xp̄iana. utiles sūt ad sacram
theologiā intelligendā. ꝛ si non necesse. Et q̄uis illi sa
cerdotes sacrā scripturā ignorarēt tñ ipam figurabāt.
ꝛ ꝺitionē docentiū. eā. Prio qđē. qz illaz scīaz inuēto
res erāt sacerdotes q̄ stipēdia a cōitate ꝑcipiebāt. libe
ri a censu regali vel iudiciali exītes ſm illud Geneſis
xlvij. Subiecitq pharaoni ioseph oēm terrā egypti p
ter terrā sacerdotū q̄ a rege sūat tradita eis. Scḋo pro
pter modū tradēdi illas scias. qz. s. tradiderūt illas scie
tias p q̄sdā silitudines ꝛ figuras qđ ē ꝓpriū theologie.
vñ dicit pbs. i. metha. Illos theologisasse eo. s. q figu
rative ꝛ methaphorice locuti sūt. Nō āt sciāt magistri
in theologia scias seculares vel varias linguas ꝛ parū

vel nihil sciãt vel studeãt. scripturã sacrã valde reprehẽsibile z incõgruũ ẽ. Parati inqt pnceps apl̃oz in pma canonica sua. c. iij. reddere rõem oñi poscẽti vos de ea fide z spe q̃ in vob̃ est. Et Hiero. Sacerdotẽ ad interrogatũ rñdere de lege nõ ait de phia vel geometria sed de lege scz dei q̃ est in sacra scriptura. Sz hodie dericz religiosi nõ vacãt nisi sophismatib⁹ z formalitatib⁹ z methaphisicis vl̃ hmõib⁹ faleratis Ciceronis. Et si canones videt nõ nisi de iudicialib⁹ z vix aliqñ dignant aspicere sacras scripturas. textũ sñiaz. libr̃ũ decretoruz fundamẽta iuris diui z canonici. vt impleat illud apl̃i

z. Thi. 3. Semp discẽtes z nũq̃ ad sciam peruenientes

Querit augustinus .§. II.

de ancho. in li. vbi. s. Ut magistrãd⁹ in theologia teneat scire ius canonicũ. Et rñdet q̃ distinctio vni⁹ scẽtie ab alia nõ accipit penes rẽ q̃ cognoscit. sz penes diuersum modũ sciẽdi vñ penes diuersũ modũ ꝓsiderãdi. Phs. vt metha. posuit distinctiõem sciaz. Illa ergo eadẽ q̃ tractant in theologia recipiunt in iure canonico z q̃ respuũt ibi respuũt z hic. vt di. xij. Dia. z di. xv. c. Sctã romana Differt ãt theologia z scia canonica sic mõ ꝓsiderãdi q̃stũ ad hoc. Prio q̃dẽ. quia theologia determinãt ille materie de diuinis sacris z alijs ac moribus fidelium mõ subtili. z q̃si ꝓpter q̃d. co tñ mõ q̃ in theologia assignari pt̃ ꝓpter q̃d. in iure ãt canonico modo grosso z positiuo z solũ qz. Scõo qz illa determinãt a theologo pncipal̃r ꝓpter suã ꝓfectiõem. a canonistis pncipal̃r ꝓpter actionẽ z qõnũ occurrẽtiũ solutionẽ. Tertio qz a theologis determinat pncipaliꝰ de cultu dei. z de his q̃ spectãt ad integritatẽ fidei vni⁹ di. a canonistis magis de mistroz ordine z ecclasticoz negocioz spectantiũ ad talẽ cultũ. Quarto qz a theologia determinãt cãones q̃liter pl̃s opitulent etiã defendant ꝑ ipsos. In iure canonico q̃ opitulet pl̃s z defendãt ꝑ ipsos. Quinto qz a theologo determinãtur magis vniũsaliꝰ z in foro ꝓscie. in q̃ agit cã inter deuz z hoiez. a canonistis ꝙ magis pticulant applicãdo ad pticularia negocia in foro exteriori iudiciũ. in q̃ agit cã inter hoiez z hoiem. Et qz hmões vniũsales in materia morali paz sũt vtiles. vt di. i. Ethi. Ꝙ puto q̃ quida ordinario ẽt. vt dign⁹ mgr̃ari in theologia p⁹ lecturã libri sñiaz teneret legere libr̃ũ decretoz. qten⁹ magistri tus z exptus assumeret in his q̃ sũt necaria ad ꝓsulendũ saluti aiaz. Nec ille. Ex qbꝫ elici põt rñsio qnõ tenetur de necessitate. sz de ogruitate. Est ei scia canonica q̃dã practica theologia. Sz rẽplatio dei ad quã ordinat theologia tãq̃ ad finẽ. acq̃ri nec põt vere et vtiliꝰ. nisi p caritatẽ z fructuosa opa. z obtuatiõem mãdatoz q̃ pertinẽt ad practicã. Sic ãt theologia non respuit scias hũanas. q plãb⁹ erroribus admixte sũt. ita z ius canonicũ nõ respuit terreni imp̃ij leges. q̃ min⁹ erroris bñt q̃z scie seculares. Vñ sic magistrãd⁹ in theologia dz prius scire scias hũanas vt clari⁹ z subtiliꝰ possit ẽtelligere sacrã scripturã. sic multomagis dz scire sctoz canones vt meli⁹ z fructuosi⁹ possit ꝓsulere saluti aiaz. Nota ẽt q̃z hoc. in q̃dlibeto. iij. q. iiij. ar. i. tenent eẽ licitũ pro curare magisteriũ si alis sit idone⁹ z ad bonũ finẽ qrat h̃ z debito mõ. sz platurã z si alis idone⁹ z ad bonuz finẽ nũq̃ licitũ eẽ. put hẽs de h̃ diffuse in. q̃. pte. ti. iij. c. ꝺ ambitõe. Aug. tñ de ancho. vbi. s. tenet nõ esse licitũ. Et si alias sit idone⁹ ad magisteriũ. Qõ si verũ est peccarẽt q̃ admitterẽt tales. Sz duꝰ ẽ h̃ fmo ꝺdẽnare totz tantos. sz certo/certi⁹ est nõ eẽ absq̃ graui petõ qui admittũt ad hmõi indoctos z ineptos. Vñ pmittit vigorosum examẽ p lectõem aliquã z disputatõem in q̃ ad arguñta habet rñdere. Et exinde ab his q̃ sũt de collegio hz p scedulas approbari vel reprobari fm maioris ptẽ coz. Et p cãcellariũ seu vicecãcellariũ studij dat licẽtia recipiẽdi doctoratũ vel in theologia. vel in re. vel in phia. vel medicina. z ptãs catheḋãs tenẽdi. legẽdi in studijs. disputãdi publice. interpretãdi. glosãdi. z alia hmõi. Deide ipe doctorãd⁹ p⁹ aliquẽ fmonis p cũ factum ad ꝓmendationem illi⁹ facultatis petit ab vno pmoroz suoz quẽ noiat ibi exãtem dari sibi insignia doctorat⁹. Et ille surgẽs post cõmendatõem scie in qua debet doctorari z cõmẽdatõem doctorandi dat sibi insignia. vicz primo librũ clausũ. vt bẽat in mẽte clausam z habituatã sciam. z teneat clausã indignum z q̃ ad ea q̃ nõ expedit mãifestare. Scõo dat sibi librũ apertum. vt doceat alios z manifester. Tertio dat sibi anulum desponsando talẽ scientiam. Quarto birretum in signum aureole seu pmij. Quinto osculum pacis

Queritur etiã quid .§. III.

sit magis expediẽs an ilistere scie theologie. puta docendo vel legẽdo aliꝫ aut intrẽdere saluti aiaz. Ad q̃d rñdet tho. in q̃libet. i. q. vij. ar. ij. q̃ hec duo adinuicẽ comparari dñt duplr. Uno mõ absolute. Alio mõ i alicui casu. z pma q̃dẽ ꝓsideratõe melius est seu magis expediẽs ilistere scie theologie q̃z intendere saluti pticulari aiaz. puta sacra ministrãdo. vt baptisando z ꝓfessiones audiẽdo z hmõi. q̃d ꝓbat ꝑ exẽplũ. Nã in edificio aliq̃ melior est q̃ disponit de edificio. z ꝺr architector. q̃z aliquis manualis q̃ ope exerçt fm q̃d ei ab alio disponit. Unde in edificijs ꝓstruẽdis maiori mercede ꝓducit q̃ de edificio disponit q̃z multi nihil opet mãib⁹ q̃z manuales artifices q̃ dolãt ligna z incidũt lapides. In edificio ãt spũali sũt q̃si manuales operij q̃ pticulariter instituunt cure aiaz. puta sacra ministrãdo. vel aliq̃d hmõi pticulariter agẽdo. sz quasi pncipales artifices sũt epi q̃ imperãt z disponũt qualr pdicti officiũ suũ exequi debeãt. ꝓpter q̃d epi. i. supintẽdẽtes dicũt. Et sil̃r theologie doctores sũt q̃si pncipales artifices q̃ inq̃rũt z docet qualiter alij dñt salutẽ aiaz. curare. Simplr q̃ melius est docere sacrã scripturã z magis meritoriũ. si bona ĩtentione agat. q̃z impedere pticularẽ curã saluti hmõi vel illius. Uñ z apl̃s de se dicit. i. Coz. i. Nõ misit me dñs baptisare: sed euãgelisare. q̃z baptisare sit opus magis ꝓferẽs saluti aiaz. Et. ij. Thi. ij. ait apl̃s. Cõmẽda h̃ fidelibus q̃ idonei sũt z alios docere. Ipa eñ rõ dictat q̃ melius ẽ erudire de pticẽtibus ad salutẽ q̃ in se z in alijs possint pficere. q̃z simplices q̃ in se tñ pñt pficere. Secũdo fm scõam ꝓsideratõem. i. in aliq̃ casu necessitate imminẽre bñt epi z doctores intermisso ꝓprio officio pticulariter ĩtẽdere saluti aiaz. Dñt q̃ rectores eccliaz non solũ hre ꝓpetẽtẽ scias lraz: sz ẽt tpaliũ negociozꝫ solerti am. vt coz cautela eccie fuerit indẽnes. di. xxxix. q. tota. Et lz q̃s ꝓpter hoz simplicitatẽ repellat ab obtinendo bñficio. nõ tñ deijcit ab obtẽto sz dat ei coadiutoz. vel vij. q. i. Qz frater. ex de elec. c. Cũ in cũctis. Secus aũt in lratura. qz si nõ habet ꝓpetentẽ põt remoueri.

Queritur insuper .§. IIII.

q̃ sit dignior scia medicia l̃ scia iurs. Ad qõ rñdet aug. de ãcho vbi. s. Una sciaz eẽ dignioꝛẽ alia ꝓtigit triplr

Primo ex parte rei considerate

Secundo ex parte modi considerandi.

Tertio ex parte finis ad quem ordinatur.

Et primo modo sc̃z ex parte rei considerate methaphisica est dignior oñi alia. cũ eius subiectũ sit ens inq̃tũ ens. Ex parte vero modi cõsiderandi matheḿatica est dignior naturali philosophia. cum modo abstractiori consideret. Ex parte vero finis architectonatice

dignioꝛes sūt subseruiētiby sic̄ militarꝫ est dignioꝛ fre/ nefactiua. Scia ḡ medicie vꝛ dignioꝛ aliys sciēcijs pra ticis. cū sit de coꝛpe sano egro ꝛ neutro. qđ coꝛpꝰ est oꝛ ganū aie ꝓim actuū humanoꝝ. Ex gte vo finis digni oꝛ vidēt sciētia legal' vl militarꝫ. cū ordinēt ad ꝓserua/ tionē boni publici qđ ꝑfert bono cuiuslibet ꝑticularis ꝓsone. Sed ex gte modi ꝓsiderādi vel in cernitudie era dēdi vidēnt se habere sicut excedēta ꝛ excessa. qꝛ sic re/ gula medicinalis varīāda est ex varietate cōplexionū. ꝑticis. cū sit de coꝛpe sano egro ꝛ neutro. qđ coꝛpꝰ est oꝛ ganū aie ꝓim actuū humanoꝝ. Ex gte vo finis digni oꝛ vidēt sciētia legal' vl militarꝫ. cū ordinēt ad ꝓserua/ tionē boni publici qđ ꝑfert bono cuiuslibet ꝑticularis ꝓsone. Sed ex gte modi ꝓsiderādi vel in cernitudie era dēdi vidēnt se habere sicut excedēta ꝛ excessa. qꝛ sic re/ gula medicinalis varīāda est ex varietate cōplexionū. ꝑpli. vꝛ dicit Aug. de libero arbitrio. Cū ḡ scia me/ dicine ꝛ iuris se habeāt sic excedēnt excessa ꝛ vtraq; a deo sit. Nā de medicina scriptū est Eccli. xxxviij. Altis/ simꝰ de terra creauit medicinā. ꝛ vir prudēs nō abhoꝛ rebit eā. Et ꝺ iure seu legibꝰ dꝛ Prouerb. viij. ꝑ diuinā sapiētiā. ꝑ me legū ꝓditoꝛes iusta decernūt. ꝛ vtraq; est sacris necessaria hoibꝰ. medicina ad sanationē coꝛpoꝝ. Jura ad pacificū hoim ꝓuictū vt dicit dis. iij. c. facte sūt leges. ꝛ vtriusq; gitus multū ab hoibꝰ honoꝛet. Un dicit Eccl. xxxviij. de medico. disciplina. i. doctrina ꝛ ex pimentū eius ꝑ eā exaltabit caput illiꝰ. ꝛc. ꝓspectu ma/ gnatoꝝ collaudabit. Et de iure q̄ exercet iusticia habet Sap. viij. ꝑ hāc habebo claritatē ad turbas. s. iusticiā legis seruatā ꝛ honoꝛē apꝺ seniotes. ido debēt iuris/pe ritꝰ ꝛ medici seruare illꝺ apli. Honoꝛe iuicē ꝓuenientes. Ro. xij. ꝛ nō alter alteꝝ ꝓmēneret deridere. Juris/periti ap pellātes medicos obstetrices ꝛ medici iuris/periros nū cupātes. boues ꝛ asinos tanq; grossam sciaz eoꝝ repu tātes. Scia aūt iuris positiui cū diuidat in canonicū et ciuile. nulli dubiū sciam canonū dignioꝛē ꝛ vtiliozes esse scientia iuris ciuilis. Un ꝛ imꝑator dicit q̄ sacre le/ ges nō dedignanꝫ seq̄ sacros canones qđ etiam firmat gracianus. dis. x. ꝑ totū. ostendēs q̄ vbi leges sint cōtra rie sacris canonibꝰ nullius sunt momēti. ius canonicū ꝓuncipalius respicit ꝛ dirigit spiritualia. Jus autem ciuile temporalia respicit et dirigit.

Querit vtrū magi/ §. V.

stri scolariū possint scolaribꝰ collectā imponere vel exi gere. vt ꝑ festo celebrādo vel nō celebrādo pecuniā exi gēt. Rñdeo sm Hosti. Si mgr̄o ē annexū sufficiēs be/ neficiū vt ꝓbēda aliqlis sufficiēs salariū publicū nōlz et exigere. alꝫ simoniā cōmitteret. qꝛ vēderet obsequiuz spuale qđ ex officio suo tenet facere exq̄ ei puidet. ex de simo. c. nemo. j. q. iij. vendētes. ꝛ. c. nō solū. sed tñ ꝑ sponte oblata recipe poꝛest. j. q. iij. sic epm. Si vo nō sit annexū tale bñficiū vel salariū aut si nō sufficiat ei ad cōperen tem victū pōt accipe collectā ꝑ laboꝛibꝰ ar. xij. q. ij. cari tatē. Et videt Hosti. inuere q̄ nō solū ab extraneis. sed etiā a clericis eccl̄ie possit exigere nō tñ debet exigere a pauꝛe. cū ipe poꝛꝰ debeat pauꝛari subuenire. Sed et talis exactio sm Guil. nō debet esse coactiua. vt q̄ nō ſ soluāt. expellat eos de scolis. aut q̄ accipiat libꝛos vl res coꝛ. sed poꝛꝰ inopiā suā eis exponēdo. Dec oīa in/ telligēda sūt si mgr̄ est sufficiēs. q̄ si insufficiēs est ꝛ of/ ficiū docēdi assumit nō est ei puidēdū ex debito. ſz cul/ pe sue imputet. ff. ad. l. acq̄l. idē iuris. Si vo sufficiens est ꝛ nō habet pulsionē. etiā si diues ē pōt a diuitibꝰ li/ cite accipe. qꝛ nō tenet eis gr̄is seruire. Satis ꝓcoꝛ. In no. Ray. ꝛ Guil. Jstā etiā materiā diffuse tractat glo. sup. c. de q̄busdā dis. xxxvij. ꝛ post mꝭa ar. ꝓ ꝛ. Demū ꝛcludit Johā. q̄ tūc mgr̄ facere collectā. cum ei sua, ple/ nissime nō sufficiāt. vt. x. q. iij. priscis. ꝛ. xij. q. ij. epus. et subdit Bar. bnꝛ. Ego credo quicq̄d dicat Joh. q̄ mgr̄ facere collectā pōt. pcurari sibi. etiā si ꝓlabūdet. qꝛ ꝛ epus cū visitat eccl̄iam vel ꝓsecrat. recipit. pcurationē etiā si ꝓlabūdet. vt de cen. c. cū apl's. ꝛ. c. sopite. Nec ꝺ est. vēdere

sciam. q̄ vēdi nō pōt cū sit res ſpūalis sed ꝑ labōre suꝺ ꝓmittit sibi ꝓmiū seu salariū. ꝺ est enī locare opas. Si cut etiā lz aduocato exigere stipēdiū. ꝑ ꝓcuꝛo suo. et turisc̄onsulto. ꝑ cōsilio suo. vt dic̄ Aug. xij. q. iij. non lz. Et ꝓdicatoꝛ nō dicit vēdere ꝓdicationem suam. ꝛ tñ petere pōt sustētationē suā. Dec oīa intelligēda sūt cum mgr̄o nō est alr̄ ꝓuisum de ꝓbēda. vel de sufficiēti salario ꝓ laboꝛe suo. Nā si ꝓuisum eēt sufficiēter. tūc exigendo re/ putaret simoniacū ꝛ ꝺ cōtra tenet. Itē nota. q̄ si mgr̄ festū alicuiꝰ sc̄i qꝺ de se colendū est nō vult ꝓcedere ad celebrādū nisi data sibi pecunia sm Ray. simoniā com mittit. quia vēdit qꝺ ſpūale est ad qꝺ tenet. ꝛ eodē mꝺ si festū non colendū ipse vult festare. nec vult legere nisi data sibi pecunia. vꝛ. j. q. iij. vendentes.

De licentia docēdi §. VI.

vtrū possit aliq̄d exigi ꝑ ea vel solui. aut etiā ꝑ licentia cūdi ad studiū. aut etiā ꝑ substituēdo aliū i locū sui in docēdo. Et videt q̄ nō. Nā ꝺ expresse dic̄t's de mgr̄is et. c. j. ꝺ expresse. ꝓbiber. ne ꝑ licēta docendi aliq̄d exigat. q̄nimo in. c. ꝓbibeas. eo. ti. mādat solui ꝑ tali licentia debere restitui ꝛ ꝓmissū remitti. Quānis enim in ꝺ nō cōmittat simonia. qꝛ nō vēdit ſpūale vl ſpūali annexū ibi tñ est vicīū ꝓcussiōis. Circa hui⁹ materie declara tionē distinguēdū videt de licēta docēdi. qꝛ dupl'r su/ mit. Uno mō in ſpāli ꝑ ipa actualitate docendi. puta cū ꝓdncit q̄s ab aliq̄ vniuersitate ad legēdū in aliq̄ fa cultate. vel ad ꝺ bñficiū seu ꝓbendā recipit vel ex se. tñ añ inchoationē lecture opteꝛ accipe licētiā a rectoꝛe illiꝰ vniuersitat̄. vel cācellario vl aliꝰ ex statuto. vl ꝓsuetu dine loci. Et ꝑ tali licētia ꝓhibet aliq̄d exigi vel recipi. Et de ꝺ videt intelligēdū qꝺ dicit eo. ti. c. j. videl. ꝑ licē tia docēdi nullas ꝑcū exigat. vel sub obtētu alicuiꝰ cō suetudinis ab eis q̄ docēt aliq̄d q̄rat. nec ducē quenq̄ qui sit idoneꝰ petita licētia interdicat ꝛ talr̄ exactū ma/ dat restitui in. c. se. eo. ti. Et ad ꝺ fac̄ qꝺ notat Jo. an. su per. c. q̄to. vbi dic̄ q̄ illꝺ fuit impetratū. ſz q̄ nō exiga/ tur aliq̄d a docēte ꝓ cācellariū qđsiensem. q̄ a q̄libet do cēte vnā marchā exigebāt. Uncen. Alio mō pōt intel/ ligi licētia docēdi ipa dignitas magisteriꝭ q̄ dat facul/ tas alicui i generali vt possit legē publice interꝑtari et glosare. Et ꝺ fit in doctoratiōe alicuiꝰ in aliq̄ facultate. Et ꝑ tali licētia docēdi aliq̄d accipe vl exigere nō videt ꝓhibitū. qꝛ ꝑ dictū. c. cū ꝓsuetudo. q̄ est optīa legū interꝑ/ tes vbiq; habeat ſ Jtū. Nā i doctoratiōe alicuiꝰ qui, ē cācellariꝰ exigit ꝛ recipit octo florenos vl plures. ꝛ exa/ minatoꝛes ꝑsentes duos florenos nec aliꝭ doctoraret. nisi illa solueret. nec adhuc legi rep̄hendent̄ talē exactio nē. Et pōt esse rō diuisitat̄. qꝛ ꝑ ista licētia generali seu doctoratōe lz exigere ꝛ nō ꝑ ꝓma. qꝛ ista nō ordinat̄ ad actualitatē legēdi. Un scia cōicat. ſz ad q̄ndā dignita/ tē i cui⁹ collatiōe. s. magisteriꝭ ꝛ talis licētie: ponit spa/ cū tp̄is ꝑ q̄ aliꝰ tūc illi nō ꝑñt vacare: ꝛ exercitū labo ris. qꝛ ꝑñtes bnt studē. ꝑ arguēdo ꝛ q̄ ꝓfert gradū vel dare licētiā. hz sm ocuiare rōne officiꝭ. vt qꝛ cācellarius pōt bre laboꝛare ꝑ directiōē vniuſitatis ꝛ defensiōe. Et sic sit i ſuꝑtus officiꝭ nō i modū pēn. ſz ꝓma lnia ordi nat̄ ad cōicationē ipi⁹ scie. ꝛ nll's ibi laboꝛ vl exercitium vel tps ponit. Si aūt distinctio ista nō placet. sed sub licētia docēdi intelligat ꝛ spāliſ ꝛ generalis q̄ dat i do ctoratu. tūc opteꝛ dice. vel ista. c. illiꝰ ti. esse abrogata per ꝛ ꝓsuetudinē vbiq; seruatā. quā ꝛ timoꝛati viri se/ cuti sūt. vel q̄ vbiq; coꝛruptela est ꝛ trāsgressio illoꝝ canonū. qđ duꝛ est tantā mꝭtudinē ꝓdēnare. Nec tñ eo casu vertet turpitudo ex ꝑte soluentis hās quoras licentiāti ꝛ examinantibꝰ. qꝛ ex quo idoneus est ad le/ gendū redimit vexationē suā. ex de simo. c. dilectus sm

Hoff.z Hosti. Et qui interest examinatiõi recipit quasi pro labore suo.xij.q.ij.caritatem.

Nota q̃ car.flo.tra. §.VII

cãs istã materiaz inducãt aliqs doctores dicẽtes illicitam datiõez talẽ z simoniacã vel turpe lucrũ qõ tñ ipe non tenet.ſz licitã asserit rõne laboris.z allegat. Pe.de.ancho.b tenẽtem. Itẽ nota q̃ si pl̃atus nõ vult dare lñiam alicui clerico eũdi ad studiũ nisi data sibi pecunia fm aliqs simonia est Naz ipa lnia spũalis est z spirituali ꝓcurat prãti.de simonia tua nos.sed fm Jnno. nõ est simonia.sed turpe lucrũ.nã induxit ius.q; forte nõ habebat z cõtradicit ei qõ no.c.ti.c.penulc.hec Jo. an. Itẽ nota q̃ si ille q̃ bz prãtem ꝓcedẽdi lñiam dare vult legere in psona ꝓpria.nõ põt alteri lñiam denegare vl eũ impedire.etiã si ipe sit valde idoneꝰ fm Hosti. Et rõ est.q; b est in piudiciũ auditorũ cũ sepe qs habeat gram discẽdi ab vno z nõ ab alio. Unã z Quintil. ait Scia coalescere nequit nisi sociata fuerit tradẽtis accipiẽtisq; ꝓcordia. Itẽ cũ q̃ritur.vtr aliqs obtẽta licentia legendi velit alium substituere sibi. nunquid a substituto potest recipere expensas quas fecit in conuiuijs z hmõi Respondet Buil.q̃ si est cõsuetudo loci q̃ possit aliũ substituere.tũc ab illo põt recipe expẽsas factas.quasi loco interesse dum tñ ille doceat noie eius Si aũt totũ ius suũ trãsfert i substitutũ.nõ debet aliquid recipe etiã pro interesse.nec põt etiã in primo casu paciscí cũ substituto de certa portiõe emolumẽti recipiendi.z multominus in secundo casu.

De monachis vel .§.VIII

mẽdicantibz fratribz magistrãdis z clericis docentibz vel studẽtibz in theologia vel etiã aliqs sacẽtijs quibus emunitatibz gaudeãt. Et ꝓmo q̃rit. vtrũ mouachꝰ vel de ordine mendicantiũ possit z debeat in mgrm assumi.z videt q̃ nõ.q; vocẽ plãgẽtis habet nõ docẽtis fm Hiero.xvj.q.j.monachꝰ.sed ꝺ idẽ Hiero.dic. Multo tpe discẽ qõ postea alios docebis.xvj.q.j.sic viue. Itẽ si religiosus idoneus est p̃ ceteris.q; eminẽtis scie z sanctissime vite.nunqd nõ est melius talẽ in cathedra ponere q̃s minꝰ honestũ nõ ita lrãtũ clericũ secularẽ.z maxie cũ tales cõiter gratis docãt.z ex b releuent eccl̃ie. Respõdet aluarus li.de plãctu eccl̃ie.si tales se ingerat siẽ cõiter bodie faciũt pdicatores z minores z alij mendicãtes.z nedũ b in ordnie pcurãtes.sed p sec̃lares potentes pl̃atos z cardinales eccl̃ie b magisterũ,pcurantes repellãt vt indignꝰ z ambitiosus.j.q.vj.sicut.z.vij.q.j in scpturis. Aut a suo supiori mittãt.z ab illo ad quem ptinet licẽtiãt. Et sic est admittẽdꝰ.vt.xvj.q.j.moderamine.z.c.sũt nõnulli.dũ tñ abstinẽãt a scietijs phibitis de quibz scietijs.s.legibz z phisica.vt est medicina alis b eis ꝓcessum videt.ex de psumpc.nõne maxie i theologia ad quã oẽs admitti dicere admittẽdi sunt.tã sec̃lares q̃s religiosi.b etiã requirit salus aiaz z publica vtilitas q̃ pserẽda est ꝓuate. Et in b debz obedire monachꝰ abbati.z silr religiosus suo supiori.nisi esset mlũ ineptus et ignorãs fm Hosti. Et subdit idẽ aluarus. Ego nunq̃z vidi aut audiui i aliq̃ ordine imũcrã alicui religioso tale obedietiã verã p pl̃atũ. Nã nõ cũ obedietia,sz exoret pcurata z frequẽter empta licẽtia currũt quidam religiosi cũ loculis suis p magisterio z lectoratu.tãta ẽ ambitio quorũdã tota die ad dictũ Hiero.supra posituũ potest rñderi.q̃ monachꝰ inq̃tũ monachꝰ.i. fm illũ statũ pfessionis nõ habet docere.sed lugere. Sed si ad altiorem statũ vocatꝰ fuerit.vt ad regendũ.vel legẽdũ. tũc habz etiã docere. Itẽ nota q̃ in.c.sup specula.c. ti. statuit q̃ docẽtes in theologica facultate.dũ i scolis docuerint et siliter studẽtes in theologia.dũ in scolis studuerit p̃ annos q̃nq;.recipiũt integre,puẽtus pbẽdaz z suoz beneficioz nõ obstãte q̃cũq; diuersitate vel statuto in cõtrariũ. Et nota q̃ loquit tñ de doc.z studẽtibz in theologia. Et b intelligẽdũ in studio generali non spãli alicuius ville vel castri.z de licẽtia.platoz suoz.ex de cle. nõ resi.c.tue.z.c.relatũ. Itẽ,epi pñt dispẽsare q̃ obtinẽt ecclias grochiales insistẽdo studio nec fit distinctio magis de theologia q̃s de alijs scietijs. nõ teneant pmoueri infra annũ.nisi ad subdiaconatũ ad quẽ nisi sint,pmoti infra dictũ tps sũt puati Ad sacerdotiũ aũt nõ tenent pmoueri vsq; ad septennĩũ.z interim puideat ecclie p vicariũ.z elapso septẽnio si primo,anno nõ faciet se ad sacerdotiũ pmoueri.ipa ecclia puat.ex ꝺ dec. c.cũ ex co.li.vj. Audire tñ leges i scolis vel medicinã. nõ solũt religioso vt dictũ est.sed etiã z sacerdotibz secularibz z alijs habẽtibz ecclĩasticas dignitates phibitũ est sub pena excõicatiõis de qua vide infra i ti. de excõmunicatiõe. Itẽ in.c.sup specula de mgris dicit.q̃ plati z capitula dñt aliqs abiles mittere ad studiũ theologie.q̃ postmodũ valeãt alios erudire quibz si ꝓfuerit ecclie nõ sufficiũt tpi plati z capla necessaria ministrabũt. Et fm Jnno.nõ solũ epi sed etiã inferiores plati pñt dare talẽ licẽtiãtã eũdi ad studiũ seu ad scolas q̃ si eps vel alij plati maliciose differãt dare talẽ licentiam poterit fm Hosti.peti a supiori. Itẽ religiosus q̃ accedit ad studia sine licẽtia sui pl̃ati z maioris gradituli est excõicatus.z doctor q̃ docet tales sciẽter i scolis.vel qui temere dimiserũt habitũ religionis.vel religiosos et clericos quibz est phibitũ vt dictũ est leges vel phisicam id est medicinam. est excõmunicatus.ex ne de.vl mo.vt periculosa.li.vj.

De opinionibus cõ. §.IX

trarijs mgroz. Utrũ auditores diuersoz mgroz tenẽtiũ diuersas opiniões excusent a pcõ si opiniões suorum tenẽt qñ nõ sũt bone.rñdet b.tho.i qõlibe. Si diu quis uerse opiniões doctoz sacre scripture no sũt ꝺ fidẽ vel bonos mores.absq; piculo auditores vtrãq; opinionẽ seq̃ pñt. Sicut varia fuit opinio inter Aug.z Hiero.de obseruatiõe legaliũ ante diuulgationẽ euãgelij z dispensatiõe Petri circa illa legalia z hmõi habet locũ qõ ait apls Roma.xiij. Unusquisq; in suo sensu abundet. Jn talibz ꝺo q̃ pertinẽt ad fidẽ vel bonos mores nulla excusat si seq̃t erroneã opinionẽ magistri alicui. Jn talibz enĩ ignorãtia nõ excusat,alioqn immunes a pcõ fuissent q̃ secuti sũt opinionẽ Arrij z nestorij z aliorũ hereziarchaz. Nec possũt excusationẽ habere p simplicitatẽ si in talibz opinionibz opinionẽ erroneã sequantur. Jn talibz enĩ dubijs nõ est facili pstãdus assensus sz potiꝰ vt dic Aug.in.iij.de doctrina xpiana cõsulere qs debet regulã fidei.quã de scripturaz pleniorib locis z ecclie autoritate ꝓcipit. Qui enĩ assentit opinionipsius mgri ꝺ manifestũ scripture testimonium.siue ꝺ id qõd publice tenet scõm ecclie autoritatẽ nõ põt a vitio erroris excusari. Cõcor. Monal. Buil.z Hosti. Aliqua sũt q̃ aliqñ fuerũt in varia opinioe doctoz.antecq̃ p ecclesiã fieret determiatio z.p illo tpe potuerunt excusari qui vnã vel ꝺtrã tenebãt. Sed postq̃ determinatum est p ecclĩam z firmata altera caꝛ hereticũ esset ꝺtrarium sentire. Exemplũ de pauptate xpi ante papã. Johãnes xxij. erãt varie z ꝺtrarie opiniões. Utrũ xpus aũ apls bubuerit aliqd in cõmuni mobilũ. Sed determinatum fuit p ipm papã. Johan.xxij.imo q̃ ecclĩam q̃ habuit vt pz Johã.xxij.c.z.xij.q.j.habebat dns loculos.ita q̃ q̃ ꝺtrariũ assereret ptinaciter hereticꝰ haberet. Nõ ẽt excusanꝺ simplices mulierculę q̃ docẽtẽ z nutriẽtẽ in illo

ere ab hereticis seu fraticellis de opiõe. quin dãnationẽ se incurrãt. Et addit Hosti. q cũ sint diuersa iura & opiniões. s. nõ ꝑ deũ vel bonos mores. hũanos sententia est ꝓferẽda scilicet ceteris paribꝫ. ex de trã sacr. c. fi. als standũ est et q melioꝛi innititur rõni. dis. xx. §. j. & ex de feriis. c. capellanus. Addeseruã q in his q ꝺcernunt foꝛ ꝺscientie in dubijs tutioꝛ via est eligẽda. ex de spõ. c. iuuenis. nec tũ defacili ꝺuia opinio ꝺdemnanda.

De vicijs q reperiũ. §. X

tur vltra cõia spãliter in doctoꝛibꝫ & scolaribꝫ. et ꝺ supbia interioꝛi & lasciuia & inodestia exterioꝛi dictũ est supra in ꝓmis. §. qtuoꝛ. Ponit etiã Aluarus in li. de plãctu ecclie plures alios. Et ꝓmo qdem q cũ sint ꝺfecti & minꝰ sufficientes facilius se ꝓ pces & alta munuscula ꝓmouẽri in mgꝝos. ex de mgris. c. q to. Et cum vocant ad examẽ aliοꝝ. admittũt ineptos & ignoꝝantes ad magisteriũ. Scõo q despiciũt sufficientes subditos cathedrari zelo inuidie ducti. & iactãtia pleni alios ꝓtemnũt. & eoꝝ dicta irrõnabiliꝫ reꝓbãt ꝺ illud Ambꝝ. Temeritatis ea ꝓ regula est vt nil facias cõmendãdi tui causa quo minoꝝ alius fiat. nequid boni opis habeas id ad deformationẽ alteri⁹ & vituperationẽ exerceas. xj. q. iij. si vt humiliꝫ nesciãt inferre qõ docẽt. ꝺ. xlvj. c. j. Tertio q despiciũt simplices q magis nocent vicia moꝝ. vitare q ꝓboꝝ ꝺ illud Aug. dis. xxxviij. sedulo. Quarto q docẽt inutilia vana & aliqn falsa. qõ periculosissimũ est in doctrina fidei & moꝝ. qõ papa ꝓpter ad magistros in theologia. di sũt fontes sine aq & nebule turbidi agitare. quibꝫ caligo tenebraꝝ seruat. vt scribitur iudi. j. c. qs figuratos i balaã asina. i. simplices arguũt. xj. q. vij. secuti sũt. Quinto q sũt canes muti nõ valentes latrare. vt inuehit ꝓta eos. Esa. lvj. c. videtes vana ꝓphetoꝝ & dñoꝝ ne displiceãt eis. tacẽt cũ arguere debeãt saltẽ secreto. qõ aliqn etiã omittũt. q sũt ꝓpi similibus inuoluti. xj. q. vij. in gravibꝫ & in. xij. sen. Dicũt doct. q peccat mortaliter leges publice in theologia. si est ꝓmanẽs i notorio mortali. Sexto cũ retinẽt in scolis sus ipis excõmunicatos. vel nõ reꝓhendũt scolares discolos. et turpitudines publice exercẽtes. debẽt cui cũ scientia moꝝ imꝓmere. Septimo cũ ex auaricia exigũt. salariati sufficienter vltra debitũ vel paupes docere nolũt. nisi cũ penuria. vt ꝓ festiuãdo vel nõ festiuãdo pecuniam volũt vel omittũt legere cũ debẽt aliꝭ vacãres vel nun⁹ diligẽter faciũt. Octauo cũ conant dicere subtilia nõ vtilia vt videant ab hoibꝫ & vocent rabbi qõ ꝑcipue in mgris theologie reꝓhensibile est. Et ꝑcipue in ꝺ offendũt inchr ꝓfatus Aluarus mgri plicẽ. & in anglia & in oꝛonia tã sec'lares q religiosi. tã ꝓdicatoꝛes q mioꝛes & alij quoꝝ aliquoꝝ arrogãtia inexplicabilis ẽ in quoꝝ scolis nõ ꝓphe. nõ moysi lex sctã. nõ xpo sapiencia patris nõ euãgeliũ. s. nõ doctrina ap'loꝝ nõ scriptuꝝ doctoꝝ audiũtur. sed reboat phs ydolatra & cõmẽtatoꝛ eiusdẽ cũ ceteris liberalium artium pedagogis. adeo q in scolis theologie nõ sermo sacer. sed phia legat. imo nec tam textum sentẽtiaꝝ legũt doctoꝛes in scolis & baccalaurij. & ad questiões ꝓperãt curiosas vt ad lram nõ appareãt. nõne existãt ꝺ canonẽ. xxxvij. di. c. j. ꝓta qs ait Hiero. dis. ca dẽ. Nõne vob videt in vanitatẽ sensus et obscuritatẽ mẽtis ingredi q diebꝫ ac noctibꝫ in dialectica arte toꝛqtur ꝛc. Hinc & ap'lis doctoꝛ seraphicus ad Col. ij. ait. Videte ne qs vos decipiat ꝓ philam & inanẽ fallaciã fm traditionẽ hoim fm elementa mũdi & nõ fm xpm. De isti mgris qꝝ studiũ est legẽ & disputare & cõmẽta curiosa facẽ. de penitẽtia nõ curare carnaliꝫ viuere & bonoꝛes appetere. Cõquerit Gregoꝛ. dis. xlix. bic cteni dicẽs. Lippus est qdẽ cui⁹ ingeniũ ad cognitiõnẽ ꝓficere emicat si tri hũc carnalia opa obscurãt q quidẽ lippus reꝓbat a deo i misterio iuo i veteri testamẽto.

De vicijs scolariũ. §. XI.

ponit Aluarus hec inter alia in eis reperiri. Primo qꝺ dẽ qꝺ aliqn volũt esse supra mgꝝos suos ipugnãtes. eo rũ dicta. cũ quadã ꝓteruia magisteꝝ ex rõne. cũ tu dicat Lu. vj. Nõ est discipl's sup mgrm. vj. q. j. sacerdotes.

Scõo qꝺ volũt fieri mgri q discipli legitimi nõ fuerũt. xxxvij. dis. relatũ. Tertio vadũt ad scolas & discere negligũt vel ꝓtenũt nec studio vacant & talis magis mẽbꝝ diaboli q̃ xpi est dis. xxxix. nullus. Et tales qui vadũt ad studiũ & nõ studẽt nõ videnꝺ cũ tuta ꝺscientia gaudere ꝑuilegio fructuũ bñficioꝝ in studio. ex de mgris. c. j. Et si recipiũt tenenꝺ ad restitutionẽ. qꝺ fraudulẽter eos recipiũt qõ satis apparet ex eo qõ ꝺ. c. fi. ꝺ mgris. Quarto qꝺ freqnter discũt ea q melius esset nescire q̃ scire. dis. xxxvij. q̃uis vt scientias ꝓhibitas. & amatoria ꝛba & superstitiones. Quinto qꝺ in obscuris ad seipos recurrũt dimissa ad scptura vel canonica scia quã nescãt. & tõ mgri erroꝛ fiũt. Erubescẽt enim ab alijs inqrẽ qõ ꝑ se nescãt qõ est st'tũ. dis. xxj. ꝺ ꝓstãtinopolitana. Sexto de fraudãt mgꝝos salarijs debitis cũ soluere valeãt. Ad restitutionẽ tenenꝺ. qꝺ ecclias'tes vtilitatibꝫ deseruientẽ ecclias'tica oꝑet remũeratiõe gaudere. ait. Brego. xj. q. ij. c. ecclias'tes. Septimo qꝺ habẽt in se malas & turpes societates assocãtes alter alteri⁹ rũ. ad mala. Et cũ tacẽt in scolis turpitudines aliqn operanꝺ supquo mgri coꝝ debẽt ꝓudere & obuiare q̃tum ꝓssunt vt dictũ est. supra dis. lxxxij. erroꝛ. Octauo qꝺ sunt in obediẽtes mgris & rectoꝛibꝫ vniuersitatũ et trãsgrediũt aliqn statuta q̃ iurãt ꝛuare & aliqn ꝓtẽdũt & relinqũt eis. qui & verbis virgaꝝ subijciendi sunt ꝺ modus coerciõis & a mgris artiũ liberaliũ & ab ipis parentibꝫ circa clericos exhibẽt. exemplũ de rapto i archiepiscopũ. Nono in festiuitatibꝫ nõ vadũt ad ecclesias ad audiendũ diuina officia & ꝓdicationes. & ꝓ maxime missam integrã. ad quã oẽs xpiani tenenꝺ. De cõse. dis. j. missas. sed discurrũt ꝑ ciuitatẽ cũ socijs. vel intrãt ad lctões i scol' vl' scribũt collectas i domibꝫ. Aut si ad ecclias vadũt nõ ob diuina. sed ad videndũ mlieres vl' fabulãdũ ꝺ illo ꝺ eccl'ia. c. decet domũ li. vj.

Decio qꝺ faciũt siltrates & ꝓtialitates & cõbiblias i eligẽdo rectoꝛẽ vl' pcurãdo doctoꝛes ꝺducẽ. nõ fm vtilitatẽ scolariũ. sed fm suas affectiões. aliqn ad hec mũeribꝫ allecti & obsequijs emulãtes ꝓ suis mgris. & aliqn subtrahẽtes scolares ab alijs doctoꝛibꝫ. & ꝓsuadẽtes ad suos accedẽ. nõ ꝓpt vtilitatẽ scolarũ. Et quo isti teneãt ad satisfactionẽ hẽs i. ij. ꝓte ti. ij. Undecio si st' clerici curati. si cũ vadũt ad studia nõ dimittũt i eccl'ijs vicarios bonos et sufficientes. ꝓ qs diligẽt cura aiaꝝ exerceat ex ꝺ clec. cũ ex eo. li. vj. vl' audiũt lctões scias ꝓhibitas. vt legales et hmõi. Duodecio cũ expẽsas qs bñt a pẽtibꝫ vl' eccl'ijs suis expẽdũt i tabnis & iuuijs ludis & alijs superfluitatibus. & sic vacui reũtũ ad suos. sine scia ꝺscia & pecunia ꝺ qs põt iuchi illo Hiero. Nõ hiero solimis fuisse. si bñ vixisse laudabile ẽ. xij. q. ij. glia. sic ñ paris⁹ vl' bononie studuisse. si diligẽter laudẽ mereꝺ. Decioterno qꝺ ꝺbita ꝺ bũt & recedũt ꝺ studio aliqn ꝺbitꝫ nõ solutis. ꝓt qõ excõicãt & nõ curãt. si absolui nõ ꝑnt ꝺ re. iur. pcm. li. vj.

Reꝑhẽsibilia circa. §. XII.

studiũ fm Umbertũ in expositiõe regle bti. Aug. possunt esse ista. Primo cũ qs qrit scire incomprehensibilia que nec ꝓ rationes philosophicas nec per scripturas sacras intelligi clare possunt vt de misterio trinitatis

vel de sacramēto eucharistie. vel dēpdestinatiōe vel sciā eterna sui vel alioꝝ ꝓtra illud Ro.xj.c. O altitudo diuitiaꝝ sapie ⁊ scie dei q̄z incōprehēsibilia sūt iudicia eius ⁊c. Secdo inuestigādo q̄ sūt supra capacitatē suā ⁊ in se intelligibilia vt speculatiua. cū nō sit boꝝ capax ꝓtra illud Eccl.iij.c. altiora te ne q̄sieris. Tertio addiscendo curiosa ⁊ subtilia ⁊ minus vtilia ꝺ illud. Esa. xlviij. c. Ego dūs docēs te vtilia. Quarto q̄rēdo ⁊ vacādo nouis inuētionib⁹ dimittēdo determinationē bonoꝝ antiq̄ꝝ ſm illud apli.ij. Thi.iij. Erit tps cū sanā doctrinā nō sustinebūt. sed ad sua desideria coacernabūt sibi magꝫos ꝓmiteres auribus. Et a ꝟitate quidē auditum auertēt. ad fabulas aūt ꝓuertent de q̄ꝝ nūero erāt athenienses q̄ ad nil aliud vacabāt nisi vt aliq̄d noui discerēt vel audirēt. Actu. xvij. c. Quiro in pluribus facultatibus studēdo. mō in pbia. mō in medicina. mō in theologia. in iure studēdo. ⁊ in nullo pficiūt. ſm illō. ij. Thi. iij. semp discēres. ⁊ nunq̄ ad veritatē sciam puenientes Sexto. nil mēorie cōmēdātes sed oia cursim legētes ⁊ quasi sine intellectu. vel ita ꝓfidentes de sua mēoria. vt nil notēt in scripturis ꝺ illud Lu.ij. Maria ꝓseuabat oia verba hec scꝫ dicta de filio ꝓferēs in corde suo vt postea euāgelistis enarraret. q̄ scripture cōmēdarent. Septio nō audiēdo ab alijs cū possint nec ꝓferendo cum alijs nec interrogādo de dubijs. ꝺ illō ꝓuerb.j. Audiens sapiēs sapiētior erit. Et xps inuētus est i medio doctorū audiēs illos ⁊ interrogans illos Lu.ij. Octauo nimis applicādo mentē ad aliqua intelligēda. ita vt alia dimittat. ꝺ illud Eccl.iij.c. Que tibi pceperit dē cogita semp. Nono debitū finē sui studij sibi nō pstituēdo pura honorē dei. salutē ꝓximi edificationē sui. vel saltē ex lucro suo tpali ꝺducās ad legendū. vel aduocans vel medicās. vñ se ⁊ familiā sustēteret. Decimo nō exeq̄ndo et opando bonū q̄ cognoscit. ꝓpter q̄ dicit Jaco.iij. Scienti bonū ⁊ nō facienti. pccm̄ est illi.

Titulus. vj. de statu aduocatorum ⁊ procuratorum Capitulum. j. De exercitio aduocatoꝝ ⁊ differenti qualitate eorum.

Postula a me ⁊ dabo

tibi gētes hereditatē tuā ⁊ possessionē tuā terminos terre. ps. ij. Loquit̄ h̄ ꝓba ſm expositionē ꝓpriā lr̄alem in ꝑsona patris oīpotētis eterni ⁊ vniuersalis iudicis ad filiū ei⁹ incarnatū q̄ factus est in ēē tū hō aduocat⁹ noster. Aduocat⁹ enī ⁊ postulator dicit. et aduocare i iure dicit postulare. Vñ. j. Jo. ij. c. dicit. Aduocatū habem⁹ apūd patrē iesum xp̄m. Et apl⁹s. Ro. viij. Qui etiā interpellat ꝓ nob. ſ. reis ꝓ absoluēdis q̄ in cruce dixit. Pr̄ ignosce illis ⁊c. Lu. xxiij. Et exaudit⁹ est ꝓ sua reuerentia vt dicit ad Heb. v. c. Postulauit gētes. i. gētiles dari sibi in hereditatē. i. ꝓ ꝓuersionē in pplm̄ suū. ⁊ termios terre i possessionē. i. eos q̄ habitāt in fine mūdi vt possideāt ab eo ꝓ fidē. vel iudeos q̄ erūt i fine ꝓuertēdi. Nō implctū est q̄ ad ꝓmū. Unde canit eccla in ꝑsona xp̄i. Postulauit patrē meū ⁊ dedit mihi gētes i hereditatē. Moralr aūt pōt adaptari ad aduocatos. q̄ꝝ officiū est postulare iudici i causis. sed imitari debēt xp̄m aduocatū iustū. q̄ iuste postulās fuit exaudit⁹ dilectul⁹ su⁹. ſ. hō libat⁹ ꝛipe exaltat⁹ ⁊ gl̄iosus. Vñ dicit lex q̄ aduocati q̄ gl̄iose voc̄ munere lapsa eriguūt. fatigata reparāt nec min⁹ būano generi puidēt q̄ꝝ si clipeis ⁊ thoracis sese patrīe pleroscꝫ defendent. Potest ergo iudex dicere ei. Postula a me. ſ. iuste aduocando. vt christus. ⁊ ego dabo tibi ⁊c. Ubi tria.

Exercitatio aduocatoꝝ. ibi postula a me.
Collatio postulatoꝝ. ibi. dabo tibi.
Expressatio petendoꝝ. ibi. gentes ⁊c.

Quantum ad primū. §. I.

vt dictū est exercitiū ⁊ officiū aduocatoꝝ est postulare. Vñ dic. Postula. sed rūc iudex debet cū exaudire ⁊ dare q̄ postulat. q̄ iusta ⁊ iuste postulat. Peritis ⁊ non accipitis eo ꝙ male petatis dicit Jaco. iij. de quib⁹ malis aduocatis dicit Sidonius. Hi sūt in exaltationibus arpie. in collocutionib⁹ statue. in q̄stionib⁹ bestie. ad intelligendū saxei. ad iudicādū lignei. ad succēdendū flamei ad ignoscendū ferrei ad amicitias pardi. ad facecias vsi. ad fallendū vulpes. ad supbiēdū thauri. ad ꝓsumendū miotauri q̄ cas morent adiūgunt. impediūt. ꝓtermissi fastidiūt. admoniti obluctāt. locupletati lites emūt. vēdūt intercessiones. arbitros deputant. iudicāda dictāt. dictata ꝓcellūt. attrahūt. litigatores. ꝓtrahūt audiētes trahūt addictos. retrahūt trāsigentes. quoꝝ nares si afflauerit quispiam. rubiginosi aurarii. lupi ꝓfestim videbit. illic ⁊ oculos argi. ⁊ manꝰ blattei. ⁊ sphingiū vngues. ⁊ guria laomedontij. ⁊ vlixis argutias. simonis fallacias. fidē nestoris. pictatē pigmalionis adhibet. Hec ille. De aduocatis ergo tria attendenda in postulationibus eorum.

Primo q̄z grauiter eis ꝓtingat peccare.
Secūdo q̄z grauiter eos deceat aduocare.
Tertio qualiter ⁊ quid eos ꝓhibeat postulare.

Quantū ad primū sciendū ꝙ valde grauiter peccat aduocat⁹ si male exercet artē suā. Nā vltra inuestiaam mēdacia ⁊ iuria ⁊ adulationes ⁊ detractiones ⁊ fraudes et odia q̄ in causis cōmittit. etiā alios cōmittere facit vt clientulū. ⁊ alios dānificat vt primum. ⁊ tenet inde ad satisfactionē. Ubi sciendū ſm tho. ij. q. lxxi. ar. iij. ꝙ aduocat⁹ si assumit seu defendit cām iustā. peccat grauiter. Illiciti est enī cooperari ad male faciendū siue ꝓsuādo. siue adiuuādo. seu q̄litercūq̄z ꝓsentiēdo. Ro. j. Digni sūt morte nō solū q̄ faciūt sed q̄ ꝓsentiūt facientib⁹. Et tenet talis aduocat⁹ ad restitutionē damni q̄ ꝺ iusticiā altera ps p ei⁹ auxiliū incurrit. Idē Ray. addens exēpla particularia scꝫ ꝙ p cauillationē suam abstulit aduersario iustā cām. vel si tpm̄ guauit in perēdo dilationē supfluā. vel faciēdo positionē cauillosam. vel instruendo falsum testē vel instruēdo dilectulū. denegādo vel riratē. ⁊ silib⁹ tenet ad interesse. Si aūt ignoranter iniustā cām defendit putās iustā esse. tunc ſm tho. excusat ſm modū q̄ ignorātia pōt excusari. Si ꝺo in pncipio credebat cām esse iustā ⁊ in pcessu apparet iniusta. non debet eā prodere. vt ſ. alterā ptem iuuet. vl secreta cause sue reuelet alteri pti. debet aūt cām deserere. vel cū cause agit ad cedēdū inducere seu ad cōponēdū sine ad nersarij damno. Hec tho. Quādiu aūt remanet causa dubia. bene pōt aduocatus pro quocunq̄ ſm Buil. q̄uis enī i bello dubio nō liceat ei q̄ nō ē subdit⁹ bellādo alterū iuuare ponēdo se discrimini. nō sic est i foro cāz. Ratio diuersitatis est. qz i bello bellātes nituntur viribus. i foro aūt cām iuste vel iniuste. ⁊ sub iudice q̄ causam examinat. Buil. Item si aduocat⁹ amittit iustam cām q̄z fouet ꝓpter suā ignorātiā cū. ſ. ita crabat se scientē ⁊ nō erat ad sufficiētiā vltra petīm̄ tenet ad satisfactionē lesis. ſm Buil. Si aūt amisit iustā cām ꝓpter suā negligentiā ⁊ infidelitatē ſm Ray. tenet etiā ad restitutionē seu satisfactionē dāni. Et qz tales rarissime satisfaciūt ⁊ petīm̄ nō dimittit nisi restituat ablatū. q. vj. si res qz vbi dicit penitētia sine hmōi nō agit. sed sibi ipsis ad inferna descēdūt impenitētes. Unus in senece tragedia legit ꝙ quidā vidit neronē apūd inferos se balneantem. ⁊ circa eū auz feruēs mīstros infundētes. Et cum videret turbā aduocatoꝝ ad se veniētē inqt. Ducvenga le gen⁹ boīm. O aduocati amici mei accedite. vt meū

Ca.I. De exercitio aduocatoꝝ

in ꝟ vase balneatis adhuc supest locꝰ in eo quez vobis reseruaui. Et qz in dilatōibꝫ ꝛ appellatōibꝫ indebite fre quēter offendūt in eo iusto dei iudicio puniūt. Vñ de quādam iniusto aduocato legit. q cū infirmaret ad mor as postulauerat sibi necessarias obtinere nō potuit. sed mones ad inferna descēdit. Alius etiā aduocatꝰ cū a su luit. sed ait. Ego appello. ꝛ sic expirauit vadēs ad iudicē supnū. a q appellari nō pōt. Quantū ad scōm sez ꝺ debito mō tenēdo ꝑ aduocatū. Nota q debitꝰ modus aduocādi q debet seruari fm Ray. est tal. vt sez nō pro ducat falsa instrūta vl falsos testes seu corruptos. nec mentiat. nec inducat falsas leges aut qscunqz ꝓbatio nes. nec ḡat inḡuamē ꝑtis alterꝰ supfluas dilatiōes ꝛ nō necessarias. Itē si fideliter ꝙtum iusticia ꝑmittit cām foueat nil de ꝓtingētibꝫ omittēdo. iij. q. vij. §. Si quis. ꝛ. iij. q. iij. c. i. ꝛ. ij. Itē nō ꝓcaciter vl vociferādo. ij. ij. q. lxxi. ar. iij. ad tertiū. q aduocato defendenti iustā cām lucrū est prudēter occultare ea q̄bꝰ posset ipediri p cessus eiꝰ. nō āt lz ei vti aliq falsitate. In cā pauper tenet aduocatꝰ ḡtis pstare procinū eo casu ꝛ mō q̄ tenē tur oēs ad opa mie. vt dic tho. ij. ij. q. lxxi. ar. iij. ad pri mū. Multus sufficit oīb⁹ indigētibꝰ opa mie ipendere nō ḡ tenet q̄s ꝑ mūdū q̄rere idigētes vel ēt in futuris idigētibꝫ hoīm. puidere. sz sufficē q subueniat his q occurrūt ꝛ in pnti tpe. Et in casu q nō apparet in ꝑmptu quō posset ei aliter subueniri. ꝛ tūc tenet de eo qd pōt. ēt q pot⁹ magis ꝓuēz ꝓuideat cereris paribꝫ his ꝓcurrētibꝰ tenet aduocatꝰ procinū pstare. ꝛ ḡtis si illi nō pnt solucre. alis nō tenet. tñ si faciat i iusta cā. s. ꝛ ḡ tis laudabil⁹ agit. si ꝑter deū faciat. Itē dic An. ꝺ bu. sup. c. Tua nos de homicidio. Nota q si q̄s ñ ē pit⁹ et asserit se pitū ꝓsulēdo aliqñ i causis si aliquē ledit. s. ex malo ꝓsilio suo. credo i foro ꝓscie teneri ad restitutōez dā ni. ēt si oēm adhibuit diligētiā quā potuit. ꝛ ꝓ pscia fecit dūmō in ꝟ errauit. Itē si nō adhibet oēz diligētiā quā pt. lz sit pit⁹. vt si ex pigritia ñ bñ studeat dare. cō siliū ē obligat⁹ in foro pscie. si ex defectu ꝓsilij ledit alis q̄s. Dicit aūt adhibere oēm diligētiā cū adhibet suffi cientēz cōgruā diligētiā fm traditōem artis illi⁹. hec ille Quartū ad tertiū q. s. phibeāt ab aduocando. Nota q aduocari eē. nō pnt infra scripte psone fm Ray. Prio q. dē hereticī ꝛ pagāi ꝛ excōicati. iij. q. i. c. i. de pe. di. i. c. nemo. vbi hr q peccat iudex ꝛ puniri dz q admittit tales sciēter. Itē mōachi l religiosi nisi ꝑ mōasterio suo ꝛ de mādato sui plati aduocare nō pnt. xvi. q. i. mōachi. Itē clericī i sacris cōstitutis vel etiā in mīoribꝰ. sz bñficiat ē phibita aduocatio cora iudice seculari. nisi in cā ꝓpria vel eccīa sua vl ꝑ cōiūctis vel miserabilibꝫ psonis. ex ꝺ postu. c. clerici. Sz an cora eccleiastico iudice pnt ad uocare sat. vr q sic. ꝑ dictū cap'm clerici. exceptis epis ꝛ sacerdotibꝫ q̄bus est simpl'r interdictū. nisi in cā pro pria ecclesie sue. vel ꝑ ꝓiunctī vel miserabilibꝫ psonis. di. lxxxvij. Prelatū. dūmō ꝑ ꝺ diuinū officiū nō impe diat. ar. di. xci. Clericē. Itē in illa cā in q̄ q̄s est iudex vl assessor in eadē nō pōt esse aduocatꝰ. q duo officia in eadē cā phibent exercere. ex ꝺ postu. Cū sacerdotis. et ij. q. iij. c. i. ꝛ. ij. Itē alie psone phibent ab aduocatiōe ꝑ canones. vt surdus. mutꝰ. cecus. furiosus. impubes. vsq; ꝙ. xvij. annū. senatu motꝰ. seruꝰ. vir passus muliebria sez ꝺ naturā. Itē dānatꝰ capitali vel calumnia publici iudicij. Itē qui opas suas locauit vt pugnauit cum be stia in arena. Nec oīa. iij. q. vij. Infamis. §. tria. Et nota q clericꝰ bñficiatꝰ in diuersis ecclesijs no pt pstare pro cinū vnū ꝺ alia fm Ber. Si tñ eēt plat⁹ in vna illarū posset ꝺ alia rōe platōis. Et idē Inno. addens q si ne cessario officio vrak pōt ad silitudinē tutoris. ff. de po stu. l. ꝑtor. Itē ꝑ pōt eccīa pt agere ꝺ scōam. ar. ex ꝺ re tura. c. Tua. Qui aūt ē bñficiatꝰ in vna eccīa ꝛ pstat ꝑ exēcis officiū aduocatōis vl procuratōis ꝺ caz dz illo bñficio spoliari. ex ꝺ postu. c. Cū sacerdotī. Tenet aūt iudex dare q̄z aduocatū vt illis q̄ hre non pnt ꝓpter paupertatē vel ꝓpter potentiā aduersē ptis. ff. de offi. pro con. Ne q̄cunqz. Si āt iudex ꝟ alicui aduocato ꝓpriat ꝛ ille sine cā deneget pōt ꝑ iudicē ꝓpetuo remoueri ab officio aduocatōis. C. e. l. prouidendū. Debet igit obe dire si tñ ꝓpetens salariū constituat ei fm supdicta.

Quantū ad secūdū .§.II.

principale de collatōe postulatoꝝ sez dabo. Notandū est q dandū est iusto aduocato a deo eternum premiū a dientulo lucrum. vt. xiij. q. v. Non sane. a mundo et iudice honorem et cause obtentum.

Quantū ad tertium .§III.

pncipale vicz de materia postulādi. cū dictū ē gentes. zē. q̄ cā vel ē circa psonas. vt i crimībꝫ fuiturib⁹ matri monijs ꝛ hmōi. vel circa hereditates ꝛ successiones l' cir ca alia q̄ possidēt vel circa termios dñioꝝ ꝛ huiusmo di. Et q̄n ꝑ aduocatū ista iuste petunt. dñt dari. Unō iuste ꝺ. postula a me zē. Sz posset alicui videri q ars aduocatōis sit illicita. ordinat ei ad litigandū i iu dicio. sz xps ꝟ phibet di. Mat. v. Si q̄s vult tecū i iu dicio ꝓtēderet tunicā tuā tollē. dimitte ei ꝛ pallū. tau ferēti tua ne repetas. Et apls. i. Coz. vi. Secularia iudi cia si hūerit ozno delictū est in vob. q zē. Rñdet Hra tia. xiij. q. i. Eps. §. his ita mīdet. q ꝓfect nō lz stare in iudicio ꝑ lucro captādo. i. vt lucrēt ex tali exercitio. sz ꝑ dāno vitādo. Ul sic ꝑ reb⁹ ꝑtis nō lz. q̄ eis nō lz pro pria bre. s. i singlari. sz ꝑ reb⁹ eccīe seu mōasterij. q̄z sūt plati vl procuratores lz in iudicio stare ꝛ ꝑ pauplib⁹. Sz nota q ꝓfecti ꝟ appellāt hūtes statū ꝓfectois. i. religio si ꝛ plati. ꝛ nō eo mō q̄ glo. ibi expōit. Et ex ꝟ seq̄t q la icis lz in iudicio stare ꝛ aduocare q̄ bre ꝑtis pnt. Cleri cis āt phibet. vt. j. dicē. nisi ꝑ miserabilibꝫ psonis. Dñs ā. §. j. ifi. Hugo cardinal' in postil'. Ro. iij sic distinguit. Qui busdā nō solū lz sua repetere. sz et expedit cora iudice. s. infirmis q̄ pnt sūt ad odiū ꝛ ad vindicandū se de ꝓprio vñ mel⁹ est q cora iudice repetāt. Quibusdā āt lz sed nō expedit. vt plat ꝛ pdicatorib⁹ ne fructꝰ pdicatōis ipediat. i. Coz. vij. Dia mihi lucēt. sz nō oīa expediunt q̄busdā alijs nec lz nec expedit. s. claustralibꝫ vt ꝑ seipos repetāt. sz ꝑ amicos pnt. et ad aucte xpi. si q̄s vult zē. rñ det q glo. ibidē ꝙtū ꝺ declarat. i firmis lz sua repetere. nō tñ ꝓtēdere. i. cū ꝓtēcōe repetere. s. cū odio ꝛ scandalo ꝓ pximi. Nota ḡ q nō tenet q̄s dare sua vel cessare a repeti cōe debiti. nisi hec duo sciat. s. ꝛ q ille mortal' scādalisa bit si repetit debitū suū. vel si nō dat sua ꝛ q ille reuo cabit a mortali. si nō repetat vl si dat ei sua. Nec Hug. De ꝟ etiā vide. §. in. ij. pte. Guil. ꝺ dicit q si status ꝑ sone nō est in turo. puta q̄ indiget illa re q sibi petitur seu quā ipe iuste repetit a debitore. ita q ea carens ici dit in pculū ipatientie ꝛ murmuratōis ꝺ deū ipe vl fa mulia sua. tunc nō tenetur dare vl a repetitiōe cessare rei sue quantumcunqz debitor scandalisetur. quia tenetur magis sibi ꝛ suis prouidere q̄z alijs. Si autem potest absq; periculo tali illa re carere: tunc ad vita nduz scā dalum proximi debet dare vel a repetitione cessare. si tamen credat illum bene vsurum. alias non. Guilbe rinus. Apostolus autem in autoritate inducta reprehē dit iudicia non simpliciter. sed fraudulentia iniusta. vt q fiebant apud infideles quod ꝓhiberetur.

Titulus Sextus

Capitulum secundū. De his que pertinent ad debitum modū aduocandi ⁊ salarijs eoꝝ ⁊ vicibꝫ; pluribꝰ.

Aduocatus accedens

Nota de Demosthene

coram iudice ad aduocandū. vt dicit Guill. in speculo. li. i. c. de aduocat. debz habē vestes decentes ⁊ suo officio ꝯgruētes. de pe. di. i. nemo. vñ versꝰ. Uir bñ vestitꝰ p vestitu esse ꝑitus. Credit a mille q̄busdā ydiota sit ille. Si caret veste nec sit vestitus honeste. Nullꝰ est laudis q̄uis sciat omne q̄d audis. vnde legit de demosthene eloquētissimo oratore. q in principio exercitij sui ministerij scz aduocandi ⁊ pledādi vsus est vestitu multū ꝑciosis. scz postq̄ diuulgata est fama eius scie ⁊ eloquētie vsus ē vestitu cōmunitu. ⁊ interrogatus de cā. cū fm iudiciū cōe videbat q ꝑciositate vestituz quia sic cōmuniter homines estimāt de sufficiētia talium fm qualitatē vestitū. Sed ex quo iā erat nota omnibus facundia ⁊ peritia eius nō oportebat ammodo ex vestitu eā sibi conquirere. Debent ergo aduocati ad ꝓspectū iudicis accedere in habitu ornato ꝓperanter nō tñ pōpose. Unde Mat. xi. dicit xp̄s. Ecce q̄ mollibꝰ vestiunt. i. ꝑciosis. in domibꝰ regū sunt. vbi sunt scz iudices ⁊ aduocati. licet ēm ex ornatu vestitus nō sit ds iusticiaz habituꝰ. vt. xxx. di. si ds viroꝝ ⁊ vestitus būilis ⁊ nō colloratꝰ laudet. di. xli. parsimoniā. tñ sicut nec exq̄site delicie. ita nec affectate sordes laudē pariūt. ait Iero. q̄d ad vestes extēdit. di. ea. §. i. De meo q̄ ꝓsilio inq̄t Guil. hic. Uestē gerat sue pfessioni ꝓuenientē nō diuersi coloris aut diuise nō nimia breuitate. aut longitudine notanda vt faciat caudā. nō ex certis texturis variatā vl̄ varijs coloribꝰ ornatā nō dissutā ⁊ laceratā. di. xli. parsimoniā ꝫ religionis morē seruet. di. xli. q̄squis. vt cuz fuerint in italia pallijs affibulatis vtant. cū vltra mōtes cappis manicatis vel pallijs diffibulatis. sed i alio ornatu se honeste gerāt vt in sotularibꝰ. frenis. sellis. pectoralibꝰ. calcaribꝰ. fibulis. cornigijs. ⁊ aliꝫ hmōi. volē tē aūt ex būilitate vel corpis necessitate humilem habitum deferre non contemno. vt dist. xxx. si quis virorꝝ.

Aduocatus qualiter .§.i.

debet se hre ad clientulū suū. Et dr̄ clientulꝰ ille cuius cām suscipit defendendā. Dicit Guil. in speculo vbi. s. q debet ꝓmo sic alloqui clientulū suū aduocatꝰ. Charissime tres sunt psone q̄bus oīmoda veritas est aperienda. ⁊ nil eis celandū. ꝓfessor. s. q̄ ad petā ꝓmissa. me dicus q̄ ad ifirmitates ⁊ dolores suos. ⁊ aduocatꝰ quo ad ea q̄ ptinēt ad cām de qua petit auxliū ⁊ ꝓsiliū defensionis. Dicas g̃ mihi oīmodā veritatē negocij. Exi de ea mihi scriptū vt ꝯgruū possim tibi dare cōsiliuz seu rñsum. Expedit ēm aduocato hre scripturaz supernarratōe facti. quā cliētulus ꝓponat ꝓpter ꝑiculū ꝑurij cū bodie habeat iurare vt sine rubore ⁊ verecūdia possit. cū aliter inuenit. eā deferre ad q̄d ex forma iuramti q̄d ꝑstat bodie īmerito cāe tenet vt possit euadere penā multiplicē. de q̄ habes de postu. c. ꝓperādū li. vi. tuz etiā q̄ talis scriptura poterit sibi aliq̄n pdesse. Sene. Cuiuscūq̄ facti cām reqre. ⁊ cū ānitia iueneris. exitꝰ cogitabis. Facto ītellecto si sit actor q̄rat de pbatōibꝰ q̄les habet. Nā q̄ accusare vel agere vult pbatōes ōbet hre patas. vi. q. i. accusator. Si aūt eas nō habeat nō multū sibi expedit ius habere. ex q̄ deficit ei pbatio. ñ. q. vij. plerūq̄. Nā ⁊ pbatōe cessante interdū vidēte rō conqescit. xxxij. q. v. c. xp̄iana religio. Si aūt pbatōnes nō oportet cū hre ⁊ factū est liq̄duz dicat ei. age secure. C. de testi. li. Sed si reus sit q̄rat si quas habet defensiones. ⁊ pbatōes. Nā oportet cū hre pbatōnes paratas ad suas exceptōes pbandas. ff. de proba. ex ꝑsumpti. l. in exceptōibꝰ. q̄ si habet. dicat ei. Secure te defende. Uez si viderit factū ineffica; vel ꝓpter se vel ꝓpter pbatōis defectū. dicat ei. Amice noli inanibꝰ sumptibꝰ te vexare nec defendi debet. q̄d rōe innuti nō ꝑt. di. lxxiij. cor epi. Nec debet q̄s malā cām seu desperatam fouere vt suis allegatōibꝰ colorare. C. de iudi. l. rem nō nouā. Sepe tñ aduocati hoc nō faciūt. sed dicūt fratres. q̄ litigeue tus dubiꝰ est aliq̄n litigātes obtinent ex industria vel astutia vel grā. vel fraude vel ignorantia partis aduerse. extra de fide instru. inter. Hoc tñ pniciosum est quo ad aīam ⁊ etiā q̄ ad famā. Preterea habito negocio scripturis. q̄ memoria labilis est. si hesitaret aduocatus vel iuriscōsulꝰ a quo querit seu dubiter de iusticia cāe nō erubescat dicere. volo mecū ⁊ cū peritis ⁊ cū liberis deliberare. q̄ vt dr̄ di. i. ponderet. nos tpe indigemus vt maturius q̄d agamus. Et salomō. Dia fac cū consilio ⁊ auditioni sapientū vacandū est. extra de ꝑsumptio. c. ex studijs. Et rephendit q̄ ꝓsilia sapientū nō suscipis di. lxxxiij. c. i. Utilius est ēm in occulto deliberare q̄s in publico succūbere. In tpe aūt buiꝰ deliberatōnis sepe secū tractet ⁊ deliberet ⁊ inspiciat diligenter instrumēta ⁊ iura ad questionē facientia. q̄ si p se nequeat instrui ꝓsulat peritiores. q̄ q̄d a pluribꝰ querit facilius inuenit. di. xx. ō libellis. ⁊ q̄ sepe reuelat minori q̄d maiori ignorat. di. xcv. esto. Et veritas sepiꝰ exagitata magis splendescit in lucē. xxxv. q. ix. graue. Porro si aduocato visum fuerit q̄ debeat clientulꝰ litigare ꝓmo ꝓsilio iungat alium aduocatū. q̄ melꝰ est esse duo q̄busdā q̄ vnū ꝛc. Eccs. v. Integrū est ēm procinctū q̄d plurimoꝝ sensibꝰ approbat. extra de offi. dele. c. prudentiā. b tñ si qualitas vel difficultas cāe b exigat. nō ēm debet cū iducere ad expensas supfluas q̄n nō est necessariū vel nō pōt dilectus. Caueat aūt aduocatus ne clientulo victoriā promittat. sicut faciūt medici supbi sanitatem ifirmis pollicitantes. Dubius est ēm litis euētus nec victoria in eo est. scz in iudice. ij. q. iij. §. notandū. Nec sp̄ labor seq̄t effectꝰ. ex d renūcia. c. nisi cū ꝓdē. q̄ ⁊ sepe vicia ē materie nō artifices. ff. ad. l. acq̄l. Si fuꝰ. §. si calice. nec debet certū asserere vbi certꝰ ee nō ꝑt. ex d pscrip. c. cū ita gat. Caueat etiā ne ptē suā q̄ ei fidei se supposuit. vl̄ secreta cāe sue q̄quo mō pdat. vel reueler. scz fm pactū inter eos initū clientulū defendat. Sz q̄rit. Nūq̄d posteā aliq̄s denudauit secreta cāe sue alicui aduocato l iuris cōsulto. ille aduocatꝰ ee possit ꝫ eū in cadē cā. pura ab alia pte reqsitꝰ. rñdet q̄ sic. Et b dic obtinuisse argumētū. xiij. q. i. §. q̄ ḡ. alioq̄n nlli eēt ꝓsiliū dādū. Sz nec b sufficeret ad iudicē remouēdū. vt no. ex d testi. c. dilecto Sepe ei vidi peti ꝓsiliū ab aliq̄bꝰ nō vt acceptaret. sz vt alteri pti postea ꝓsulere erubescerēt. Si aūt fuit aduocatꝰ tuꝰ i cā illa nō iā finita in aliq̄ pte sui ꝫ te nō ero. alioq̄n crimē ꝓuaricatōis incurrere. q. q. iij. §. notādum. Sz q̄d si dedi tibi fidē q̄ eēm tuꝰ aduocatꝰ i aliq̄ cā. fui. ⁊ lata ē sniā a q̄ appellatū ē. nūq̄d in illa cā appellatōis ꝫ te aduocatꝰ ee potero. Et b sepe fit i curia. q̄ aduocatꝰ ēt quōdā fisci ꝑt ee aduocatꝰ ꝫ fiscū i aliq̄ cā in qua nō pstitit ei procinctū. C. de aduo. fis. lij. Preterea causa appellatōis est alia cā a causa ꝑncipali. Honestius tñ est abstinere. tum q̄ cā appellatōnis est eadem scōm quosdam. vel saltem est eius sequela. cuz q̄ secreta cause nouit. Unde in hac instantia multum ledere poterit quez in priori defendit. tū q̄ oportebit eū asserere q̄d ꝑius negauit. vl̄ ecōtra q̄d esse nō debet.

Aduocatus quō se debeat habere ad aduocatū. §. II.

Jnte ptes aduocati ex pte sui dicētuli. Et ꝓmo quidē nil ꝯ aduocatū alteri⁹ ptis ꝯferat. sz cū benigne tractet nisi alter ad aliq̄ ihonesta prūpat. Et cū eius dictis rīdere habebit. eū ꝯmēdet supficialr. z nō nimis iuxta illud Sen. Laudato pce vitupato pcius. q̄ forte ante finē litis ꝯingit q̄ ipm reꝓhēdere laborabit. z sic esset sibi cāḡ ꝯrius a iudicioꝝ limine repellendus. ex de ap pel. c. sollicitudinē. Cōmēdet ḡ eū p ꝓba duplicia. i. habentia diuersos sensus. Verbi gra. Opa laudāt artifi ipam oñdit: Poterit etiā si velit eū reꝓhēdere sub quo dā honesto colore si velit eū ꝯmēdare. nō de aduocatio ne ꝯmēdet. sed de doctrīa legū z experientia rez. Caue/ at tū. vt nō probris. sz legibꝫ certet cū eo. nec ei vel par/ ti dicat ꝯtumelia siue palā vocādo cū ruffianū seu pre uaricatorē vel subdole dicēdo. Ego nō sum fur. q. d. tu es talis. alioq̄n diminutōem fame patiet̄ z a limine iu dicioꝝ exduceret̄. v. q. iij. in loco. Si ꝓ alter falsitatē vel aliā turpē notā imponit secure dicat. tu mētiris. mo destius diceret. ꝓ nō est verū. Nā z ꝓps cū diceret ei di/ bonorifico prem meū. tacēdo eīm videt̄ assentire. sed ni mis crudel̄ē. ait aug. q̄ famā suā negligit. xij. q. i. nolo. Sz si turpia nō ꝓponat ꝓbis vtat̄ rparis dicēdo. salua pace vra vel reuerētia vel bonore vro. xxvi. di. deinde. Jtē si alt⁹ aduocatus te patiēter audierit. z tu patiś/ ter audias eū si te loquēte strepitū fecerit vel susurraue rit. z tu cōtra eū strepitū facies z susurres. z sic ars ōlu dit̄ arte. ſm illō. Qui dicit q̄ vult. audiet q̄ nō vult xij. q. i. §. q̄ ego. Et Seneca. Ab alio expecta q̄ tu alij feceris. Cautus tū existas vt diligēter q̄cūq; alter di/ xerit notes z retineas. Nā si pla effundat. vix erit qui aliq̄ reꝓhēsibile ꝯferat. vñ Seneca. Quotidiana for/ nax lingua nra. Et sic ex ore suo poteris eū redargue/ re cū semel emissuz volet irreuocabile ꝓbum. di. xlij. ca. dispensatio est nobis. Et sic adhibet̄ fides dicto sno ꝯ eū. extra de ꝓbati. c. ꝓ tuas. sic q̄ sibi pōt dici. lex quaz inducis. p te pro nobis cōtra te est. z dicas q̄liter z in q̄ videat tū ne sagitta tonarbe retrorsuz abiēs in casu similī regartier eundē. Ex premissis ptz q̄ discrete faē aduocatus q̄ in sui dicti initio. pretstat̄ q̄ intendit ꝓ/ nereid q̄ sit suo clientulo vtile. nec sibi ꝓiudicet si q̄d errore vel in curia ꝓtra eū infunder. Sz z ꝓncipal̄ per sona caute agit q̄ cū istrumēto publico dicit. q̄ q̄cunq; vtilia sibi aduocatus dixerit rata habebit z ea vult va lere q̄si a se ꝓlata inutilia ꝓ respuit z ībibet. vl̄ als in. pcuratōe dr. C. de pcu. l. meritis. nec verecūdet̄ aduo cat⁹ talē ꝓtestari. q̄ aliq̄n bon⁹ dormitat homer⁹. De ferat quoq; alteri⁹ ptis aduocato cū q̄ saluo iure suo poterit sedere salutato z honorē quē sibi cupit alter ím pēdat. ij. q. vi. q̄ scit. Dez si aduocat⁹ videat̄ re in alle/ gatōibꝫ supare vel tibi deficiat ius vl̄ rō. Exēplū qui/ bus mōis q̄s arguī tari ꝓt. extra ō iudi. c. nouit tūc ne videaris rīsionis penuria declinare certamē. prudēter eū eludas te ad aliā materiā trāsferēdo. vt docet Quig. in silī. di. xlij. i mādatis. Potes ēt si ille sit melācolicus aliq̄ īdirecte vl̄ curial̄r dicere per q̄ moueat̄ ad irā. tunc ei nō sic bñ ordiare poterit suū ſmonē. q̄ ira īpedit aīm rē. Jstud tū vltio dictū nō vr licitū nisi forte eēt certus de iure suo q̄ als sua scīa z cauillatōibꝫ velit o bfusca/ re. Sp tū aduocat⁹ vtruscz ptis caueat a mendacio et m̄tomagi⁹ a murijs. nec ad ista īducat dictulos suos. als ḡuiter peccat. Porro z sue pti aduocat⁹ morē gerat z si ptes fuerit sum̄. ꝓuiāt z sum̄ deliberēt sup q̄libet dubio q̄s coꝝ z q̄ ꝓponet. Ex ꝯ enī veritas meli⁹ inḡrit̄ z cā salubri⁹ dirigit̄ z aduersarij terrēt̄. iumiores tū pri/ mo ꝓponāt z maiores vltio vt coruz speciosas z efficaces rones z allegatōes meli⁹ iudex memorie ꝓmēdet de cō se. di. ij. liq̄do. Et vt docet tullius validiora argumēta sūt seruāda in fi. Peritiores ei vltio surgēdo melius de fendēt̄ ꝓpolita. z pleni⁹ rñdebūt obiectis. Ulij tū dixe/ rūt q̄ vbi ptes sē aduocari vni⁹ ptis. vl̄ vbi sūt ptes sapi ētes ꝓuenētes ꝑ aliq̄ ꝯsilio dādo. antiq̄oz ꝓbus dicz: ad q̄d facē dictū. Ecci. xxxij. di. Loqre maior natu decet ei te ꝓmū. ar. lxi. di. statuim⁹. Et ꝯ nisi forte adeo sit in cuidē ti maior scīa ī minori q̄ nulla possit ō ꝯ hesitatio oriri. di. lxi. miramur. vel nisi iunior etiā miorē scīe rōe dignita/ tis dēat ꝓdicere. ff. arb. fur. cesaz. l. i. sz si sint eiusdē scie z etatis pfert q̄ hz ptes filios. Ego credo vt ꝓdixi. s. q̄ iuni ores z min⁹ docti sint pones ī loq̄ndo. z doctiores seq̄n tur. vtz in castroz acie ordiata vbi maiores z fortiores ad custodiā exercit⁹ subsequūt̄. vtz in ordie ꝓfessiōis eccie. Caueāt āt ne ad iuice dissētiāt. Nā ois gēs z scīa ī se diuisa desolabit̄. xxv. q. ij. si ea. Juxta illō ps. cvi. Et fusa ē ꝓtēptio sup ꝓncipes z errare eos fecit ī inuio z nō ī via. Sz si q̄s īpi⁹ z pcax fuerit iter eos alij dicāt dictu lo q̄ ei silētiū ponat. q̄ q̄ sapiēs agit. fatu⁹ destruit. nec est arādū in boue z asino. xvi. q. vij. noua.

Aduocatus qualiter. §. III

se dēat hre ad iudicē cū cū ꝓmo alloq̄t. dic̄ Guil. ī specu lo vbi. s. q̄ ī ei⁹ ꝯspectu venies eū reuerēt̄ saluet. Si iu dex ē eps vl̄ rex vl̄ comes vt. s. deposito caputio vt genu b⁹ flexis l̄ capite īclīato vl̄ alio sig̃ būilitatē oñdat. bū/ mani ei moris ē illū vereri e⁹ iudicio z volūtate nūc eri gi nūc depmi. xvi. q. ij. virg. Si ꝓ ē archidiacon⁹ vl̄ ꝓpositus vl̄ miles reuerent̄ idiner. z ꝯsuetudo regiōis ī hac fuet. vt. ff. d. offi. pful. l. ꝯsul. nō āt iuxta iudicē sedētē p tribūali sedeat vt sit delect⁹ iter eos. xvij. di. §. illud. Jtē ī stādo nō sit garrul⁹ loq̄x seu pcax. Et licet ds dissi pet ossa eoꝝ q̄ hoibꝫ placēt. vt dic̄ ps. pō. lij. Loquat tū q̄ credit iudici⁹ placere. caute tū. Illā sepe displicet i/ prudēs dū placere studet. q̄ si iudicē motū ira vidrit ī rñdeat sibi. iuxta illō. Dū furor in cursu ē currenti cede furori. Et si ī facto alieno. q̄ iure tractet̄ ibi. z scit canonē vl̄ legē determinātē illā q̄stionē. vel bonum alias. dicat audacť nisi ptē ꝑeat offēdeē Nā ex ꝯ iudex magi⁹ credit ei in ꝓpio dicto ei⁹ si viderit eū pitū in aliena. Si vero sit nota psona iudici taceat. z forte iudex vocabit eū ad ꝯsiliū suū ſm morē lōbardoz z lucrabit̄ salariū. q̄ nō pt ꝓponere. p vna pte dn alia ꝓuocet. Uñ turi⁹ē neutrā iuuare q̄ altera offendere. vt dr. xiij. q. v. deniq;. Item nō rideat coram iudice sm cā. q̄ risus abūdat ī ore stulto/ rū. sz gest⁹ bēat sapiēt̄. Jtē būiliter audiat loquētē iu/ dicē z dicta ei⁹ laudibꝫ extollat ab adulatōibꝫ tū caue/ at. q̄ nō est hmōi ꝯsiliū ale tutū numis hoiem laudare vt dr. xxv. di. §. alias ea. Cū āt ptes loq̄ndi aduenerit. q̄ oīa ptes hñt. tūc surgat. q̄ stare. nō sedere dz cū orat et cū debita ḡuitate z curialitate stet nō īdiscrete vl̄ arro gāter. Act⁹ q̄z ei⁹ sit tard⁹ z ḡuis nō ꝑceps vl̄ celer. vt sic veterē z bñ fundatā videat̄ hre pritiā. Precipue aūt circa tria exhibeat se matuz. vt sic ex ingenio suā augeat sapiam. vicz ī vultu ī gestu z ín voce. Jn vultu vicz vt hēat vultū affabilē z iocūdū. z benignū iudici ac astā tibꝫ oñdat absq̄ risu tū īdiscreto. Jn gestu vt caput vl̄ pedes ñ ducat īdebite. sz cūcta mēbra debita maturita te regat. Jn voce vt eā pl⁹ debito ñ depmat. l̄ exaltet se ī cūctꝫ mediū fuet. Nō sit vag⁹ oc̄lis. aut effrenis lin/ gua. aut petulātia. deiñ p⁹ paululā morā īcipiat a iu/ dice z astātibꝫ bēignā audiētiā postulādo. iudicioq; be niuolētiā capter eū ꝯmēdādoꝝ dulci ſmōe ad eū loq̄n

do. Verbū enī dulce multiplicat amicos. Eccles. vi Et Seneca. Cor bois nobile ꝑ potentiā recalcitrās port⁹ vult duci q̄z trahi. Pōt aūt cū cōmendare vel de recta fide q̄ nil magis in ꝓncipe splendet vel de moribus et summa, pbitate vel de honestate z castitate. que sola est possibilis alias deo pītare in autētico de lenonib⁹ vel de dei timore z reuerentia, vel de māsuetudine z clemētia. de būilitate vel de sapīa z prudētia seu parīētia vl iustitia z eqtate. Jn b̄ trī caueat ne omnes ꝓtates vni attribuat. sed cā vel eas quas sibi nouerit tribuendas. A mēdacijs abstineat. ne vt vulpis decorē corui z dulcedinē vocis ꝓmendās existimet sibi derisorie dictum. z sic ꝓuocet ad indignatōem. Jnsup abstineat ab oīi ꝙbo q̄ iudex possit iniurīā ad animū reuocare vel quo posset offendi. Res enī piculosa est litigare sub iudice offenso. Caueat ertā ne ꝓ aliq̄ videat velle ei⁹ iudicij declinare nisi cām ꝓponat sufficientē. Ex b̄ enī sibi constituet iudicē aduersarīū. nec appellet sine causa suffi/cienti z euidenti. q; est iudicē ꝓuocasse ei⁹ īniam nō seruasse. vel iudiciū declinasse. q̄ si cū sic ꝓuocauit nec plene de eo ꝓfidat. Abstineat aūt aduocat⁹ ab his defectibus qui reperiūt in q̄busdā oratorib⁹ dū ꝓponit seu loquit coram iudice. quidā em cū q̄dāfastu seu superstitiōe ad loquendū gestus damnabiles ꝓtendētes. abstergūt facē. crines post aures reformāt. nares crebro purgant z guttur. speculanq̄z manus. Alij vero nūc oculū trāsclū cleuāt. nūc caput remittūt. nunc crebra suspiria ēmittūt. nūc frontē rugant. nūc labia ꝓmūt. nūc supcilia obducunt. manus maxillis affigūt z alia mīāda se meditari ac grandia concepe ingenio mīltiplici simulantes. Nonulli quoq; tute inter ꝓcellas eloquētie nauigantes periclitant in portu. robuste enī inter vicia eloquij decurrētes ꝓtusq̄z ad ꝓclusionis metā ꝓcurrerint. deficiūt imprudenter ꝑ quos est de pe. di. ij. mīrū. Econtra quosdā robur inter loquēdo arripit. z tremula voce loquūtur quoz tñ timidū inicij finis robustus exornat. ꝓ quib⁹ facit illud. Debile ꝓncipiū melior fortuna sequet. Sunt ertā q̄dā qui solū vocis magnitudine confidentes fulminār z vociferāt ꝓponētes contra quos est. v. q. iij. in loco. ibi mīrissima. Mod⁹ igit vbiq̄z seruand⁹ est iuxta illud Oratij li. i. sermonū. Est modus in reb⁹ sunt certi denq̄z fines. Quos vltra citraq̄z nequit cōsistere rectū. Jn ꝓnūciatione itaq̄z ōbet exercere vocis z ipūs moderamē corpis z lingue mot⁹ vt verba nō sint inflata vel elata. vel in faucib⁹ frendētia nec vocis immanitate resonātia. nō aspa frendentib⁹ vel inbiantib⁹ labijs. plata. sed pīssim equal'ter leuiter z clare ꝓnūciata. nec pro ostentatōis causa frāgit oratio. Verū ꝓ locis causis reb⁹ z tpib⁹ dispensanda ē. Nā aliqua simplicitate narranda sunt alia autoritate suadenda. alia cū indignatōe deprōmēda. alia misera/tione flectenda. vt sic vox z oratio sp; ꝓuenīāt suę cause. Recta quoq; sit facies. nec labia detorqueant. nec īmoderat⁹ biatus. nec supinus vultus. nec electi in tra oculi. nec inclinata cervice. nec eleuata aut depressa supercilia. labiaq̄z lambere vel mordere deforme est. Itē grandia grāditer ꝓferenda sūt. parua subtiliter. mediocria temperate. z cū de deo vel hoīm salute referimus pl⁹ magnificentie z fulgoris est exhibendū. Jn summa tñ notandū q̄ hec sunt. que audacīā tribuūt perorandi. vicissitudinē. potētia. eloquentia. libertas. gaudiū. fauor. z benignus auditus. z bis ꝑ tria ꝑ rū opantur effectum.

De salarijs aduoca. §. iiii.

Nota primo q̄d ait Aug. q̄ licet aduocato vendere suū ꝓcinīū z iurisconsulto iustū ꝓsiliū. xiij. q. v. nō tane. Qđ videt intelligendū q̄n credit iustā esse causā quā defendit. vel saltē dubitat nō esse iniustā. z si vel lucret dicentulo dicit iustā esse. nil debet habere. z sic accepta debet restituere. Pro iusto enī ꝓcinio licet accepe salariū. q; nemo de suo cogit beneficiū facere. x. q. ij. c. Pcane. nec suis stipendijs quis debet militare. i. Cor. ix. Nec hoc est vendere sciam q̄ laborē suū seu locare opas suas z ꝓmissū postulare. xij. q. ij. c. Ecclesiastic⁹. Et q̄uis quidā dicāt q̄ cū b̄ facit aduocat⁹ seu iurisconsul⁹ abq̄z laborē z reuolutōe librorū. puta q; habet in ꝓpria materiā vel de ꝓpinquo vidit. nō pōt tūc accipe. tamē Guilhel. in speculo z Hosti. tenēt ꝑ trīū. i. q̄ pōt accipere. q; si nō laborauit tūc laborauit in ꝓterito. alīs deterior⁹ ꝓditionis esset magis q̄z minus. Jd aūt certū est q̄ nō licet pacisci ō certa ꝑte seu quota litis. puta ō decīa. vel q̄gesima vel cētesima q̄ si fecerit ē interdicendus forus. z a cōtione alioꝝ aduocatorū ē removendus. i. ab actione aduocandi. vt. C. de postu. l. si qui. z. iij. q. vij. infamis. §. tria. De quāta aūt licet pacta quinq̄z florenoꝝ. x. xx. z hmōi dūmō nō transgrediat⁹ iustū modū. i. summā centū aureoꝝ. q̄z tacitū sit cuilibet etiā de vno regno. Jn minoribus aūt causis ꝓ aduocati facundia cause qualitate z fori ꝓsuetudine accipit. Et nōe palmarij pōt ertā aliquid stipulari. puta si bene vicerit causē. ꝓmittit dare aduocato tñ ꝑter salariū. Jnduciē aūt illud palmarium sub numero ꝓdicto c. aureoꝝ quē non debet excedere. Et si certa ꝓmissa seu certū q̄d promissum est illud debet dari si nil certi pactū est. nec ertā stipulatio ꝓcessit. tūc iudicis officius est implorandū. si dicentulus nollet dare cōuenīs salariū. vt pro mō facūdie z negocij qualitate z fori ꝓsuetudine ꝓstituat. seu reddat ei salariū. Debet sm Guil. cōuentio de salario in inicio litis vel ea finita fieri. pendente enī lite ꝓmissio facta nō tenet. C. de postu. l. quis. §. ꝓter ea. Si ergo aduocatus vel medicus in inicio litis vel morbi de certo salario ꝓuenit totius lis⁹ vel morbi. alia cōuentio postea facta nō tenet. sec⁹ si nō conuenit de toto. licet receperit salariū ꝓ ꝓsilio vni⁹ q̄d dicit sm Jnno. extra de postu. c. i. Qñ aūt sit soluendū salariū aduocatis. vtrū in ꝓncipio litis vel in fine. Dicit Guil. in speculo aliq̄s dicere q; in ꝓncipio. alios sic ne esse dandū. Ego ait guil. dico ꝓsuetudinē specrandā. de pe. di. i. nemo in foro. si ꝓsuetudo ibi de b̄ non ē statuat aduocatus, dtē in qua vel infra quā ei soluat puta in initio statim medietatē z in fine alia medietatē prout in romana curia fieri ꝓsuevit. q̄d si nō fecerit forte statim debet. tñ dicentulus caute ager si petat aduocatū sibi cauen⁹ de ꝓstando fideliter vsq̄z in finē ꝓcinio cause. z aduocatus econtra q; de toto satisfaciet. Sed q̄d si dicentulus ꝓmittat dare aduocato centum si vincit causam. z si pdit. l. Rñdet Guil. pacta seruentur. ex de pa. c. i. Sed q̄d si in dicto casu dicentul⁹ tranegerit seu alias se ꝓposuerit cū aduersario nunq̄d aduocatus habebit integre illa centū sibi promissa. q̄d vī sic. q; per cū nō stetit q̄n obtineat victoriā. arguit ꝓ et cōtra. Demū sic soluit. d. Aug. Bar. z Archi. Boff. z Hosti. q; totū habebit aduocat⁹ vel heres eius eo mortuo. Alij hoc esse verū de iure. sz de eqtate habebit ꝓ rata. arg. ff. de lega. secūdo. l. q̄ solidū. Si aduocatus ipse duxerit eos ad bonā ꝓpositōem nō pdit quicq̄. Consulūt tñ vt de promissione fiat scriptura. ne in dubium vergat. extra de fide instru. c. si cautio. Ad ꝓcordādas ergo istas opiniones distingue. Aut dicentulus tranegerit in fraudē aduocati z tūc totū salariū habebit. q; p cū nō stetit. Ad hoc egit sc; trāsigendo bona fide. puta q; lis dubia erat. z tunc ꝓ rata seruicij habebit considerata eius facundia nisi aliud fuerit factū seu pactū inter eos. Sed si aduocatus alio casu impeditus nō

De infirmo aduocato.

põt aduocare.nõ ꝓ eũ stat quin faciat Rãdet Buil.nõ videt ꝙ sibi sit imputãdũ q̃ mun⁹ bẽat suũ salariũ. ar. ff.de va.ꝛ exẽ o:di.cog.l.j.§.diu.ꝛ.xl vij.dil.qõ ad nos.ꝛ sũt in arg.ꝙ si aduocat⁹ ꝛ mgr̃ sit infirm⁹ nihilomin⁹ bẽat salariu suũ. Et nota generaliꝛ ꝑm Jo. de lig. ꝙ aduocato debeť ꝓ seruitio ꝓmũ ꝛ bonoꝝ. vt.xij.q.j. eccle/siasticis. Uel si aliq sũt ei ꝓmulta.tenecť ꝓmissoꝝ vt q̃lio/ne ca.quicũq; suffragio.ꝛ.q.v.q:. Jobes.etiã si nõ debẽ/dat dũmodo ꝙ aduocatũ nõ sterc.sed ꝙ clientulũ q̃ mi/nus procinecť. Sed nunq̃d aduocat⁹ in cã appellari omis teneať patrocinari ꝓ code salario. Arguit idem Buil.ꝙ ꝛ J. Demũ sic soluit.dic ꝑm Pe.Bar. Archi.ꝛ Azonẽ.ꝛ alios ꝙ no teneť. Et licet dicať eadẽ cã. i. idẽ negociũ.tñ aliud iudiciũ ẽ.cũ time alij iudices.ꝛ b põt cẽ ꝑm cũ a diffinitiua cã appellať. Sed si an sententia ap/pellareť.vel in integrũ restitutio petať teneť in illa cau/sa ꝙ code salario procinari. Et b vez puto si tracteť cã/ eo loco vel saltẽ ꝑpe vbi fuerit ꝓncipalis q̃stio agitata.

Sed pone ꝙ noie palmarij.i.victorie pact⁹ ẽ aduo/catus aliq̃d sibi dari ꝛ cũ plura sint cãe capta. in aliq/bus succũbit in aliq̃b vincit.qro an totũ habebit. Re/spõdeo ꝑm Buil.vol.s.ꝙ sic.ff.de var.ꝛ exẽ o:di.cognit. l.j.§.cognita.ꝛ est arg.sile. Qui aũt terigit boiem.totũ boiem terigisse videt.de pe.dis.j.vulgaris. Alij dicũt ꝙ tota deberi.ar.C.de trãsact.l.si ex falsis. Tertij dicunt q̃ nihil.ar.de verb.oblig.l.in executoribꝫ.§.penũ.Quar ti dicũt ꝙ si capl̃m in quo vincat maius est cereris.totũ habebit alias nihil.vt.ff.de in integ.resti.l.ito.sed pri/us dictũ verť est. Itẽ notandũ ꝙ si res mobil' datur ꝓ salario.sola traditio sine scriptura sufficit ad transla/tionẽ dñij.sed si sit ĩmobil'.tunc est necessaria scriptura C.de suffra.l.unica.ꝛ q̃uis dicať.xv.q.vj.c.j. ꝙ clericus ꝑstãs procinũ aduocatiois ꝓmis de quib⁹ ꝓcedit a iure.nõ põt exire salariũ.sed vt viuarius si exegerit sit deponẽdus dicit Buil.ꝙ illud.c.habet in consuetudinẽ nec est moribꝫ ꝓsentiũ app:obarum.vt dis.iij.§.leges. Põt ꝙ exigere.vt laicus.q: nemo de suo cogit facere be/neficiũ.x.q.ij.pcarie. Uel loq̃t illud.c.de reglaribꝫ vt ꝓ/bat ca.q.§.fi.ꝛ.ꝛ vj.q.j.monachi. Si ꝙ aduocat⁹ vt/dent clientulũ suũ iure debere ꝓtendere.dicat ei.amice ius est.ꝓ te solicita in eget defensiõe.Sepe enĩ q̃s more reť nisi medicareť.de pe.dis.vij.c.nullus in fi.nõ tñ eus inhumaniter pecunijs euacuet vt pleriq; impie faciũt sed tñ de salario ꝙuenẽri cũ eo ꝙueniat.iij.q.vij.§. tria Si vo cãm iniquã nouerit.eã deserat.ꝛ salariũ restitu/at.ꝑm Bof.sed Hosti.dicit ꝙ illud bẽbit ꝓ labore. quẽ forte bona fide suscepit.qõ videť si paz recipisset. sed si multũ saltẽ in ꝓte videreť restituendũ si nõ ꝓceq̃t ꝓ/cinũ.q: videt cãm nõ iustã.qõ a ꝓncipio nõ ꝓpendit. Nã si cognouisset iniustũ ꝛ vt lucraret dixit clientulo.ꝙ ius bẽbat vez est dictũ Boff. sc̃z ꝙ restituat totũ. imo etiã qõ alias clientulus in cã illa expẽdit. Nota enĩ ꝙ

De mortuo aduocato.

mortuo aduocato nõ põt ab heredibꝫ eiꝰ repeti salariũ sibi datũ. si ꝓ eũ nõ sterit q̃n cãm ageret.vt. ff.de var. et exẽ o:.cog.l.j.§.diuus. Sed si ꝓ eũ sterisset viuentẽ ꝙ cã nõ est acta tũc posset petere salariũ.ꝛ datum haberet re/stituere.C.de pdi.ob turpẽ.l.fi.Idẽ si sit infirm⁹.vl'al's legitime impedit⁹.ita ꝙ ꝓ eũ nõ stat q̃n agat cãm.talis enĩ nõ habet restituere salariũ sibi datũ. Quidã tñ di/stinguũt in actore.q: aut fuit in mora cõtestãdi litẽ vel ꝓcedẽdi.ꝛ tũc nõ repeter.alias aũt de eq̃tate redditur he/redes aduocati salariũ datũ in hmõi. Alij aũt dicũt in/distincte sibi reddi si nihil erat factũ. ꝛ b de eq̃tate. Si nũc ꝙ casum fortuitũ ex ꝑsona clientuli steret. q̃ mun⁹ ꝓcurit ꝛ tñ teneť reddẽ.puta si res perita perijt ita ꝙ res nõ teneť.vt.ff. õ rei.vẽ.l.vtiq;. Pro pauperibꝫ aũt q̃ nõ possunt eis soluere.tenent aduocare gratis cũ pos/sunt.ꝛ q̃nť ꝓcinũ coꝝ ab eis ꝛ pupillis ꝛ viduis et alijs ꝑsonis miserabilibꝫ.etiã si habeãt cãm ꝓtra potẽ/tem volentẽ opprimere eos xvij.q.iij.c.oĩ dit.ꝛ ĩ alijs. c.seq̃n. Teneť enĩ quilibet iuuenire necessitate patien/ti de substantia sua ꝛ de arte ꝛ exercitio sua.ꝑm tho.ij. ij.q.lxxj.ar.j.ꝛ dist.lxxxvj non satis.

De defectibꝫ ꝛ vicijs §.V.

aduocatoꝝ ponit Zianus in li. de plãctu eccle.peccãt enĩ multiplicitẽr. Et ꝓmo cũ fouẽt subdole cãs ꝓdẽdo. id est decipiẽdo clientulũ tũ sc̃z adiuuat occulte aduer/sarũ. Et tales q̃ dicunť ꝙaricatores ꝛ pditores sunt ĩ fames.ij.q.iij.§.notandũ. ꝛ tenenť vltra petĩ in iustitiae et pditiõis ad oĩe damnũ ꝛ interesse ieso. Secõ q̃a causas desperatas fouẽt ꝫ sciam.ꝛ in b glianť.quasi ma/gis subtiles aduocati ꝓtra illũ.xj.q.iij.q̃ ꝓsentit. Et ta/lis etiã teneť pri aduerse q̃ iusticiã habet ꝺ omni dam/no ꝛ interesse.ꝛ etiã suo clientulo de expẽsis.si suader sibi ius habere.vel litiget. Tertio cũ dilatiões superuas nt/unť obtinere ad b tm̃.vt fugiãt sniam. vl' magis ꝓ longeť litigiũ.vñ plus lucrenť.vel sciret sine cã rõnabi li faciũt clientulũ appellare.ꝛ etiã teneńť de dãnis ꝓ pter b.iij.q.vij.infamis.§.tria. Quarto in recipien do numis magnũ salariũ vl' paciscẽdo de certa ꝑte lucris cũ graui dãno litigatoris.qõ ꝓhibeť.iij.q.vij.c.infamis §.tria. Quõ debeãt moderari salariũ dictũ est in.§. ꝓce dẽti. Quinto q̃gnorãtes iura cũ nesciant q̃ ꝺ dicant obꝓbrijs ꝛ ꝓtumelijs certãt.qõ ꝓhibeť ĩ dicto.§.tria

Sexto vbi est copia aduocatoꝝ.sic bononie.florẽtie et venecijs.vt alijs lucrũ subtrahãt.q̃ meliores ꝛ pitio/res sũt.quissimo salario sũt ꝓpti.vt viles ꝛ abiecti.sce/nãt si facerẽt ꝓpter pauperiẽ cliẽtuli.tũc enĩ ꝑuose age/rent.ar.dis.lxxxvj.c.nõ satis. Septio cũ informãt fal sos testes.ꝛ q̃rũt seu faciũt positiões cauillosas.vel in/ducũt clientulũ ad deterã dũ imponẽdo ꝛ rñdẽdo.ꝛ iõ vt homicide aiaꝝ tenenť ꝛ infamia ꝑpetua notanť.ar. xxij.q.v.illeq̃ boiem. Octauo q̃ recepto salario non curãt de causis.nec studẽt nec vigilãt circa eas.ꝛ sic ꝓ pter negligentiã clientulus amittit iusta cãm.ꝛ tũc vltra petĩ obligať ad satisfactionẽ.ar.de eta.ꝛ q̃li.or. pic. c. ad aures. Nono q̃ cũ sciũt aliqui vel scire debeãt se ignorãtes ꝛ insufficientes.nihilomin⁹ salariũ recipiũt et ꝓpter insufficientiã suã cãm iustã amittũt vñ in culpa sũt.ꝛ ad restitutionẽ tenenť ar.ff.ad.l.aq̃.l.idẽ iuris. et exẽ de sen.ꝛ re iudi.c.cũ eterni.li.vj. in glosa. Decio q̃a vbi sufficientes sũt ipi q̃ assumũt officiũ aduocationis. alijs insufficientibꝫ vices suas cõmittũt.vñ ꝛ ipi de lesi one clientuli teneńť.ar.ff.de ꝑscrip.ver.l.apõ labeonẽ.§. fi.nisi forte clientulus scies ꝛ prudẽs ꝓtentus fuisset.q̃a eo inuito nõ põt alteri cõmitti b q: differẽtia est inter artifices.exẽ de offi.dele.c..fi.ꝛ si eo insciõ b fecit debuit hoc ipm extimare nõ ꝓmissuꝝ si sciret.ff.de fur.l.q: res sibi. Undecio falsã legẽ allegãdo.vñ crimẽ falsi occur rit.exẽ.de iudi.nouit.in glo.vel falso legẽ inducẽdo ꝛ ei⁹ intellectũ puertẽdo mẽtiẽres ꝛ a ꝓbitate recedentes ꝛ ad sensum suũ.ꝓ ꝑte sua legẽ interꝑtãres ꝫ illõ dis.xxxvij. c.relatũ. Pñt tñ aduocati iura variꝝ modis exponere dũmodo ꝑm ꝓsciam ꝓcedãt. Nã ꝫ ꝓsciam exponentes et inducẽtes edificãt ad gehennã.exẽ de seru.in o:.fa.c.j Et si cãm desperatã despiciãt id est q̃ nõ possit iuste obti/neri vel foueri.oĩno debẽt salariũ restituere ꝑm Boff.ꝛ de b in.§.ꝓcedẽti. Et breuiter teneť q̃licẽcũq; amittãt cãm suã vicio suo. Secus si ex q̃litate cause vel ob de/fectũ pbatiõis q: tũc vicijs est materie nõ artificis. Nã ignoscendũ est illi q̃ bonã fidẽ agnouit.vt.ff.mã.l.qui/uis. Duodecio q: frequẽter ꝓ eos stat ne causa termi neť.ꝛ tñ totũ salariũ petere pñt.ff.loca.ꝛ cõducti.l. qui

opas. Tertiodecimo qr volūt esse testes i causa i qua sunt aduocati. ꝓtra illō qō legit. ex de testi. c. in litteris.

Decio qrto qr cū sint quida scz aduocati vasalli dominoꝝ volūt ꝑ eis aduocare. nec de aduocatiōe eis seruire. cū ad hō expacto teneant. nā si teneant eis in hō seruire. secus ſm Jnno. ar. g. extra de iureiur. c. sicut. Decimoquinto. qr cū fuerit aduocati in causa volūt esse iudices i eadē. Sedecio qr vociferant. ꝛ ꝓtendūt ritoſe cū mitti locutiōe nō tumultuoſa voce debeat factum suū ꝓponere. ꝛ iura allegare. v. q. iij. in loco. Decimoseptimo qr cū religioſi in aliq̄ casu licite aduocāt. vt cū licētia sui ꝓlati. ꝛ ꝑ ꝓsonis ꝓcessis aliq̄ munera recipiūt vel exigūt. ꝓtra illō. xv. q. ij. obseruandū. Decioctauo. qr monachi ꝑ monasterio suo aduocāt sine licentia abbatis. ꝓtra illud. xvj. q. j. c. monachi. Decimonono qr clerici aduocāt frequēter ꝓtra eꝑm suū vel ꝓtra eccl̄ siā suā vel patronū in q̄ casu meret ꝑdere bñficiū. xxij. q. v. de forma. ꝛ nota. j. q. vij. c. j. Uicesimo qr aduocāt ꝑ hereticis ꝓdēnatis. vn a suo officio sunt suspēsi ꝑpetuo. ex de here. c. si aduersus qō intelligit Hosti. post q̄ ꝑ eccl̄am fuerit de nūciati excōicati. Uicesimo ꝓmo qui dederūt ꝓsiliū auxiliū vel fauorē. morti vel iniſe curōni cōꝰ. qr tūc aduocare nō possūt nec circa aliud officiū ex de pen. s. c. felicis. li. vj. Uicesimo scdo cuz aduocāt. ꝛ tñ sūt filij vel nepotes hereticoꝝ vel fauētes hereticis. ꝓtra illud here. c. ij. §. hereticis. li. vj. Uicesimotertio cū nō ꝓsūt patrocinū eccl̄ie sue cū nō teneāt. ij. q. j. nulli. Uicesimoqrto cū nolūt esse aduocati ꝑ vtraq̄ ꝑte bona fide ꝑ quibꝫ facit qō notat. xlv. dis. c. disciplina. in rex. ꝛ glo. Sed Archi. illō intelligit cū ex aduocatiōe nō sit ꝓiudiciū ꝑti. sed ego nō video quomodo vtriq̄ ꝑtiū ꝓtrarie se habētiū possit fuare pure. et ideo peccat. ar. ꝑdicte legis canonisate. ij. q. iij. notandū. Et ꝓtra illiteratū dñm aduocari loq̄. vulgant. Possunt etiā aduocati ꝛ iuriscōsulti mutare suā opi. si expedit mutari. ar. xxij. q. vj. vides. Possunt etiā aduocati in causis mrimonialibꝫ ꝛ aliꝫ causis spūalibus leges adducē. dūmō nō ꝓtent canonibꝫ. dis. x. c. j. Uicesimoquinto. qr aduocāt quidā qui de iure non possunt cum a iure eis prohibeat. de quibus habes. ij. q. vij. in famis. §. tria. vt dictum est supra.

eo. ti. c. j. §. j. añ fi.

De tabellionibꝫ ꝛ procuratoribꝫ ꝛ salariꝫ ꝛ defectibus pluribꝫ eorum. Capitulum. iij.

De notariꝫ ꝛ procuratoribꝫ.

Sciendū ꝙ notarij debēt hre tres cōditiones. Primo debēt esse liberi. i. nō serui. et de legittimo mrimonio nati ꝛ admittūt ad notariatū iurati. Pro q̄ declaratiōe dic̄ Aug. de ancho. i li. ō potest eccl̄. ꝙ notarius in suo officio reqrit publicā administrationē. Est enī ꝑsona publica publice vtilitati deseruiēs Scdo reqrit liberā actionē vt habeat dñium sui actꝰ Tertio reqrit fidelē executionē. Jgit ꝑ ꝑter publicam administrationē notarij dñt esse de legitimo thoro nati. qr ꝙ vitiosa origine obscurant non ꝑnt esse de curia. nec rei publice ꝑsse in aliq̄ officio vel dignitate sine ſupioris dispēsatiōe. ꝑter actionē reqrit ꝙ nō sint obnoxij seruituti. sed ꝑsone libere. Dicit enī iuriscōsultus. C. de scrib. Tabularij liberi hoīes ordinent. nec vlli ad hō officium deinceps patescat aditꝰ q̄ sit seruituti obnoxius. Si tñ aliqs dicit se esse libez ꝛ vt liber admittit ad officiū notariatꝰ ꝛ nesc libere ꝛ publice ꝑsone exerceat notariatus officiū in ciuitate in q̄ forte ortus nō est. sed postmodū denūciet seruꝰ. planū est. ꝙ instrumēta ab eo ꝑtꝰ facta valebūt. qr liberā actionē habuit a dño. donec iꝑm seruum esse nō pnūciauit. Propter fidelē ꝙ executionem requirit ꝙ iuramētū ꝑstet. ꝙ fideliter exeqnt officiū suum. sicut enī imperator iuramētū ꝑstat ō officio suo fideliter exequēdo. vt ꝓtz dis. lxij. c. tibi dño. ita eo mō ipe suos officiales admittere dz iuratos. Fiūt enī notarij aucte pape vl imperatoris imediate vl derivata ab eis. Nota. dū etiā ꝙ notarij officiū coꝛ delegare nō debēt. vt scribit in aut̄. de tabellionib. Et hō ꝑter tria inconuenientia q̄ interdū sequūt vt dicit Aug. de ancho. vbi. s. Primū est ex ꝑte iuduz q̄ nō pōt lucide informari de vitarcōtractꝰ qñ ꝑ diuersos notarios inchoat. ꝛ ꝑficit. Secm est ex ꝑte ꝑsonaꝝ q̄ ꝓtrahunt. q̄ cū aliqn time lateāt. ꝛ tu des scras nesciētes facil̄ eis pōt mgari vtras ꝑ illa q̄ sequunt vl ponūtur i instrō. pōt notario nō plente. Secm tū est ex ꝑte ipi notarij. cū enī ꝑfectio rei ꝓsistat in ꝑncipio. medio ꝛ fine. vt pbs dic̄ in de cło. ꝛ mūdo. nullꝰ op⁹ ꝑfectū esse pōt nisi p̄cū sit inchoatū. mediatū ꝛ terminatū. Nō tñ ḡ notarij ꝛ elegare aliꝫ ad cōponēda instra inter ꝓbētes. maxie cū ipi ꝑficeāt instra sua manu ꝓscribere. Si tñ fecerit puniēdi sūt. Documēta quo nō vitiant vn scribit. ex de fi. instru. c. cū ꝑ tabellio mortē ꝑuētus q̄da nō ꝑfecerit instra q̄ i nota redacta fuerit ab eodē ad petitionē coꝛ ad q̄s ꝑtinēt aucte ordinarij iudicis poteris ea fidel̄ in publicā formā redigere bajbitura ꝑ hoc ꝑpetuā firmitatē. Dec ille. In casu etiam egritudinis vl alterꝰ rōnabilis occupatois debēt ipi notarij ꝓbētes admonere. vt ꝑsoꝑ cōpleāt coꝛ ꝓtractus. Et si dicāt ꝙ ex freqntia hoīm perentiū notarios aliꝫ noiatos iterdū tot ꝓcꝰ recipiūt ꝓficiēdos ꝙ soli ipi cōplē nō ꝑnt. Rñdeo ꝙ vt dic̄ iuriscōsulꝰ. mcli⁹ est pauca agere caute q̄s mltz inesse ꝑiculose. Et Ecci. ij. dic̄. Fili ne sint i mltz actꝰ tui. nō enī ꝑter hō excusant.

De his q̄ iurāt nota. §. I.

rij fuare ꝛ q̄s possit creare notarios dic̄ Hosti. vi refert Jo an. in nouella sup. c. sic̄ te. ne cler. vl mo. ꝙ tabellio cōsueuit iurare sep. Primo ꝙ de his q̄ videbit ꝛ audiet et reqsitus fuerit. sine diminutiōe ꝑitatꝫ ꝛ cōmixtiōe falsitatis ꝓficiet instrm. Un vt dicit Hosti. Solet reqri tabellio sub pena officij sui ꝙ ꝓficiat instrm reqrēti. qō si nō fecerit. plurꝰ videt. ꝛ sic suis istris postea nō credetur. ar. de test. c. testimoniū. Et hāc reqsitionē q̄s ō populo facere pōt arg. de testa. c. relatū. ij. q. ꝛ ꝑ tāto dicitur seruus publicus ꝛ publica ꝑsona. Scdo iurat ꝙ secrēta inūcta sibi eclabit. Tertio ꝙ sup ꝓcu vsurario vl in fraudē vsuraꝝ inuito nō ꝓficiet istrm sciēter. Quarto ꝙ de omnib instris q̄ redder. ꝓtocolla tenebit. Quinto ꝙ fidelis erit illi a q̄ ꝓstituit. ꝛ si sciret tānum suū crari ꝑ se vl ꝑ nūcū revelabit. Sexto ꝙ illud officiū sic sibi inūctū cupiditate. odio. timore ꝛ amore remoꝛ vel oia ſm bonā scientiā exequetur.

Quātum ad secūdū. §. II.

scz q̄s possit creare notarios dic̄. Aug. de anchona. vbi supra ꝙ notarꝰ est ꝑsona publica hns officiū scribendi instra sup ꝓcibꝫ aut aliꝫ negocijs ad faciēdū fidē sup eisdē. Jlliꝰ ḡ aucte instruēdi sit q̄ totꝰ reipublice curam hz. vl ꝑ vniūsalē iurisdictionē. sic papa. vl ꝑ imediatas administrationē sic̄ imperator. Et ideo solū pap. ꝛ imperator pnt notarios publicos facē. vel illi q̄b aucte pape vel imperatoris est ꝓcessum Archiepi fiorenti. hz ꝑ ꝓilegium ab imperatore valēdi creare notarios. Plures etiā ciues ab imperatore hnt hāc aucte. Dicūt aut aliq̄ ꝙ epi in ecclesiasticis negocijs pōt notarios ꝓstituere ꝑ totā suā dioceſim eo ꝙ ipi cura totꝰ dioceſis cōmissa est ꝑ eū regēda ꝛ gubernāda. x. q. j. c. regeda. ꝛ xij. q. j. epi. non nō eccl̄iasticus notarius instrm ꝓficeret in negocijs seculariꝫ bꝰ q̄. s. institutꝰ ē solū aucte epi. Nec si aucte imperialis epatus poterit i vtrisq̄ ꝓficere nisi sit clericus. Nec

secl̃ar̃ ī eccl̃iastic̃ negocijs dz ꝓficẽ instr̃a. co ꝙ ꝓuersatio vtrozũq̃ dz cẽ secreta ꝛ distincta. vt. y. q. vij. laicos.

Circa h̃ mouet qõez Jo. an. ī nouella. sr. c. sic te ne clerici. vel mo. Et dic̃ ꝙ ꝯz alic̃ dicãt ꝙ instituꝰ notariꝰ a laico possit ꝓficẽ instr̃a ī eccl̃iastic̃ negocijs. ꝛ ita de facto seruat. Tu ō rigore ꝛ veritate iurꝫ dicas ꝓmũ. ad h̃ de cle. c. messana. Duo enī opanꝺ ꝙ credit̃ publico instr̃o. s. ꝓstatio iuramẽti. de ꝓscrip. c. ad audientiã. ꝛ aucꝛas iudicialis a q̃ tabellio bñ recepit prãtem. ī aut̃. de tabel. ꝯ j. hoꝛ duoꝝ scõm deficit h̃. Sic enī dictum teꝛtꝫ aucte iudicꝫ secl̃arꝫ in cã eccl̃iastica receptꝛ fidẽ nõ facit ī foro eccl̃ie ꝯz forte sit ꝓm. exꝛ de iudi. c. ath̃i clerici sic in instr̃o tabellioñis aucte ipꝰ ꝓstituti. Sic enī h̃ imperator mãda re nõ posset. ita nec̃ general̃r arg. de decl. c. cum. Secus esset instr̃o ꝓfecto a tebellioñe clerico ī rpalibꝫ ꝯz tale officiũ exercẽ nõ dẽat. vt ī isto. c. sic̃ te. Jbi etiã assigt multi plicẽ rõem q̃re clerici nõ dñt ꝓficẽ instr̃a ī rpalibus. Et nota q̃ ī dicto. c. sic̃ te. sic dic̃ Jnno. iij. Mãdam⁹ q̃ clerici ī sacris ordinibꝫ ꝓstituꝫ tabellionat⁹ officiũ ꝑ bñficiũ ꝯz subtractionẽ appellatiõe postposita interdicas vbi dic̃ Jo. an. Nota Jvenetos vbi nõ est vsus tabellionũ. sed sacerdotes conficiunt instrumenta. si tamen fecerit instrumenta antecꝫ eis interdicatur. tenent. postea vero nõ. Jnno. ꝛ ab. Et potest esse ratio quare post interdictũ nõ valẽt q̃z interdicto officio ꝛ eiꝰ executio. ar. ō ap. pel. c. pastoral̃. alꝭ cluseꝛtũ cẽt q̃ esse nõ dz. ꝛ sic etiã h̃ ē ꝙ si hec ꝓhibitio puenit ad illos de populo nõ valet in strm. alꝭ ꝓbabil̃ ignãtia excusat. Illã tunc tales indigne ꝓficiũt instr̃a ꝙtũ ad se. ꝯz nõ ꝙtũ ad alios. Tu dic in distincte ꝙ valet instrm. ꝯz tabellio possit ꝙari bñficio. q̃z hec pena sola h̃ imꝓmitt̃. vñ aliã inuenire nõ dẽs ꝯz potiꝰ imposita emolliri de reg. iur. c. in penis. li. vj. De ista materia vtrũ. s. clerici vl̃ religiosi possint ꝓficẽ instr̃a et quomõ. habes et infra de statu clericoꝝ. Tit. 3. c. 2. §. 2.

De salarijs exigẽdis .§.III

a tabellioñibꝫ ꝛ ꝓcuratoꝛibꝫ q̃ vt plimũ sunt in ꝓuãni in hmõi dis. Guil̃. ī speculo circa h̃ q̃z aut scꝑtura quã faciunt est forẽsis seu iudicial̃ aut exꝛ iudicial̃. Si iudicial̃ vt sũt acta iudiciorꝫ. ꝓtestatões. emãcipatões ꝛ hmõi q̃ coꝛã iudice ꝛ notario fiũt si imoderatũ exigit salariũ. ad officiũ iudicꝫ coꝛã q̃ actũ ẽ ꝑtinet ꝓtes releuare a gꝫami nib⁹ curialiũ ꝛ expẽsis. de pe. dis. j. nemo. exꝛ de of. del. cũ te. Et cũcta q̃ litẽ vl̃ litigatoꝛes impediũt. emẽdare dz. j q. j. emẽdari. Et tales ī probos exactoꝛes dz punire. C. ō affe. ꝑfe. l. peto. Debet g̃ moderari q̃d dabit̃ ꝓ termio scribẽdo. q̃d ꝑ exceptiõe. q̃d ꝑ citatiõe q̃d ꝑ litꝭ ꝓtestati one. q̃d ꝑ positiõe. q̃d ꝑ articlo. q̃d ꝑ depositiõe retꝭ. q̃d ꝑ exꝑplatõe instr̃i. q̃d ꝑ interlocutoria. q̃d ꝑ sñia ꝓcepto vl̃ appellatõe. ꝛ sic ō alijs ꝛ bi spectaꝫ ꝛ ꝯsiderata ꝓditione ꝛ q̃litate litigatoꝝ ꝛ cãe. ꝛ fori ꝓsuetudie. Hos vero scꝑtas notarioꝝ nr̃oꝝ q̃nꝯz facim⁹ ꝑ alios notarios ī tabellioñ exptos ꝛ fideles taxari. Si ꝙo exꝛ iudicialis scꝑtura pura instrm. depositi vl̃ solutiõis vl̃ ꝓcuratiõis vl̃ vẽditiõis. ꝛ hmõi. dz h̃ ꝑ loci ordinariũ expediri. Qđ si ꝙuẽ tũ sit ō certo salario ī specta ꝓditiõe litigatoꝛis ꝛ fori cõsuetudie ꝛ cãe q̃litate h̃ traxit vel facier ꝑ viros exptos taxari. iij. q. vij. infamis. §. tria. exꝛ ō, simonia. c. j. ꝛ. x. q. ij. §. h̃ ius. Et vidim⁹ aliqs curias ī hmõi bñ ordinatas. ꝛ nos dũ essem⁹ auditoꝛ general̃ cãꝝ palatij dñi pape. fatꝫ bñ. q̃ ad palatiũ ipm ꝓcurauim⁹ ordiari. Jn ſuma ꝙo dñs teneꝝ ꝓcuratoꝛ. q̃ ad expẽsas moderatas ī negocio ꝛ ī iudicio factas. vt exꝛ ō ꝓcu. cũ ꝑ cã. Sz q̃n dz solui salariũ ꝓcuratoꝛi. Rñ. pa. nota. exꝛ ō loca. ꝛ ꝓdu. c. ꝑter. q̃ si q̃s locauerit opas suas ꝑ aliq̃ opꝰ facti ẽdo vel exercẽdo ō nouo. q̃ etiã si salariũ ꝓmiserit aduocato medico vl̃ ꝓcuratoꝛi vl̃ ī alijs singlis casibꝫ tm̃ finito opꝰ ō bitũ soluẽdũ est ar. C. de suffra. l. vnica. hec oĩa Guil̃.

De salario ꝓcura. .§.IIII.

toꝛ q̃ ꝓcuratoꝛes aliq̃n etiã sũt notarij seu tabellioñes ō q̃ dic̃ idẽ Guil̃. ī spec. li. j. Nũc ō ꝓcu. salariũ seu merces in certe pollicitatois peti nõ põt. C. mã. l. salariũ. soluta tñ retineri nõ põt. Pollicer aũt q̃s aliq̃n. cũ nll̃a ĩcerrogatõe ꝑcedẽte salariũ offert dicẽs subito. Facias h̃ et sic faciã tibi. ff. ō pollici. l. pactũ. ꝛ h̃ pollicitꝰ q̃libꝫ dñs esse põt. Jn h̃ distigue. q̃z aut q̃ ꝓmittit̃ ẽ ĩcertũ genẽ. aut ẽ incertũ re. aut ẽ incertũ re ꝛ genẽ. Si ẽ ĩcertũ re vl̃ genẽ. puta dicẽdo bñ faciã tibi. vl̃ recoḡsca h̃ fruitiũ. vl̃ tibi plene ꝛtribuã. tũc peti nõ ꝑt vt ī ꝑdicta lege salariũ Si ꝯo re tm̃ sit ĩcertũ. ꝯz certũ genẽ. puta ꝓmitto equũ vl̃ vestes. vl̃ faciã te militẽ. nec dic̃ quẽ equũ vl̃ qs vestes vl̃ ꝯtũ ꝑ militia dare. tũc nõ est penit⁹ ĩcerta ꝓmissio. ꝛ ĩo peti põt. ar. C. mã. l. j. Taxabit̃ aũt h̃ arbitrio boni viri. ff. ꝑ socio. l. si societatẽ. Si aũt certũ re ꝛ genẽ. ꝓmittit̃. puta ꝓmitto tibi talẽ equũ vl̃ talẽ vestẽ. vl̃ faciam te militẽ tali die. ꝛ dabo tibi ꝑ militia tm̃. subdistinguc. q̃z aut fuit h̃ deductũ ī stipulatiõe. ꝛ tũc certi ꝓditione petit̃ q̃ ō ꝓmissũ ẽ. vt insti. ō ꝑ. ob. ī ꝑn. aut nõ fuit deductũ ī stipulatiõe. q̃ ō certũ ẽ. ꝯz nudo pacto ꝓmissũ. et tũc petit̃ alijs varijs actionibꝫ put ibi subdistinguit̃. Hoc aũt no. q̃ ꝓcuratoꝛ nõ põt de certa ꝓtelitꝫ puta media vl̃ q̃rta pactsci alioq̃n non valet tal̃ pactio. ĩmo punit̃ talis. ff. de va. ꝛ exꝛ oꝛ. cog. l. j. §. aduocatos. Sed nec salariũ ꝓcuratoris põt excedẽ. c. aureos. q̃z nec aduocati salariũ põt tm̃ excedẽ. ff. ō va. ꝛ exꝛ oꝛ. cog. l. j. nã ꝛ ꝓcuratoꝛ ōr aduocat⁹. vt. iij. q. vij. c. j. ꝛ cõtra. Hodie aũt ꝓcuratoꝛ noĩe palmarij nõ põt recipe in q̃cunq̃ causa vltra. xx. li. turonẽsiũ q̃ etiã dz iurare vt ꝯcito malã causam cognouerit ipam deseret ꝛ alia plura. alioq̃n multi pliciter punit̃. vt ī ꝓstitutõe Greg. x. de postu. c. ꝙeranduꝫ. dicit̃ aũt palmariũ victoria cause. hec Guil̃.

De his q̃ requirũt̃ .§.V.

ad publicationẽ instr̃i sine q̃b⁹ instrm. nõ esset validũ. Et sic. xx. fm Guil̃. ī spec. li. ij. c. xliij. videlz ꝙocatio noĩs dñi. ann⁹ ciusdẽ. indictio. dies. Jctꝰ. Nomẽ. pape vl̃ imperatoꝛ vl̃ regꝭ ō loco. testes. nomẽ tabellioñis. ꝛ ei⁹ signũ.

Jnstrm enī ad h̃ vt sit publicũ ꝛ ꝑ ꝓñs validuꝫ duo dz ꝓtinẽ. s. factũ q̃ ō ꝛ Jctꝰ. q̃z inter ꝑtes ꝓbit̃. ꝛ ordinatur. Et h̃ diuersificat̃ fm varietatẽ vl̃ diuersitatẽ negociorũ. Et forme ꝙadẽ ī hmõi bñt̃ ꝑ totũ ī dicto. li. speculi iudicial̃. scõm q̃ dz ꝓtinẽ instrm. publicatiõis q̃ sũt ꝑ dicta nouẽ. Prima g̃ ẽ ꝙocatio noĩs dñi. vt dicat̃ in ꝓncipio instr̃i. Jn noĩe dñi amẽ. vt. xxiij. dis. ī noĩe dñi. vl̃ sic. ī noĩe dñi nr̃i ihesu xp̃i. vl̃ in no. pa. ꝛ fi. ꝛ spũsscri. Et hec iniciatio ẽ ponẽda ī arduis ꝛ ꝓpetuis instrm̃is. Jn miꝰ aũt ꝛ infra breue ꝛps defecturꝭ. ꝛ ī publicatiõibus actoꝝ iudicialiũ nisi sit sñia diffinitiua nõ est vis cã omittẽ inchoãdo sic. Anno dñi ꝛc. Scdo ponẽd⁹ est ann⁹ dñi q̃tus siue a natiuitate xp̃i vt ī q̃busdã locis siue ab ĩcarnatiõe ei⁹. vt ī alijs locꝭ. ĩ h̃ ꝙadã ẽ consuetudo loci fm q̃ ibi inchoari ꝓsueuit ann⁹ vt dicatur Jn noĩe dñi amẽ. Anno ab ei⁹ ĩcarnatiõe vl̃ natiuitate tali vl̃ tali. Et h̃ dicũt q̃dã ō ꝓsuetudie ĩductũ nõ iure ꝓtẽtũ nõ tñ dz obmitti. alꝭ cẽt ĩualidũ instrm. Tertio p⁹ ānos dñi ponẽda ẽ q̃rta ĩditiõis. vt dicat̃. ī noĩe dñi amẽ. Anno ab ĩcarnatiõe ei⁹ tali. ĩditiõe tali. vt in dicto. c. ī noĩe dñi. dis. xxiij. Sed ꝑ ei⁹ declaratõe sciẽdũ q̃ ĩdictio dicta ẽ ab ĩdicẽdo. i. ꝑcipiẽdo. vñ ĩdictio quid sit. ctio iussũ seu ꝓceptũ ōr. Et sic ẽ hec ĩtroducta. Cesar augustꝰ ꝓposuit vt describeret vniũsus oꝛb. qui. s. erat sub dñio romanoꝝ vt babeꝫ Lu. ij. vt sic singli solueret tri-

bu tū i ſignū ſubiectiōis de q̄ndeno anno in q̄ndenū. z q̄libz q̄ndēnā ānoz diuidebāt i tres q̄nas ānoz z q̄libet haz ptū q̄ erat q̄nqz ānoz vocabāt luſtrz. In ꝓma ḡ q̄na ſeu luſtro ordiaucerat auguſt⁹ ipator dari ferrū a ſinglis ꝓ tributo vñ ſiebāt arma ꝓ militib⁹ reipublice. In ſcdo luſtro reddebaſ argētū ꝓ tributo i ſtipēdium ſoluēdū mil'itāribz. In tert.o argētū l'auz ꝓ reipublice expēſ vl'fabricatōe ſil'acroz z eoz tēploz postea ichoabaſ a capite aliō q̄ndecēniū. Illō ḡ q̄ndecēniū dicebaſ idictio z ē eq̄uocū ad totū illō tps. xv. ānoz z ad quēlibet ānū illi⁹ q̄ndecēnij. vt ꝓm⁹ ann⁹ ei⁹ dicaſ ꝓma indictio. ſcōs ān⁹ ſcda idictio z ſic ō alīſ. z p⁹ q̄ntū decimū annū ichoaſ a capite z ōr ꝓma idictio ⁊c. Tāte aūt fuit auctoz hec cōputatio z ḡcratio iuriſditiōnis vt nll's ſine ea expſſa fierz ꝑcr⁹. nec p̄uilegiū nec teſtm nec alia ſcriptura ſolēnis ſine ea valeret. Et etiā hodie eādē hz uis auctē q̄uis i b̄ ſtet ꝓſuetudini regiōis vt ex ō fi. instru. c. cū dilect⁹. Si vis aūt ſcire z iuenire cito q̄ttaz

De iuēti/one indi/ctionis

idictiōis. diuide ānos dñi p q̄ndenas annoz z dimiſſis oīb⁹ itegrz q̄ndenis id qđ remanet iferiorz nūeri ad diez trib⁹ ānis. qz tot āni p̄ceſſerant ō ꝓmo q̄ndeno' q̄n xps ē nat⁹ illō ē q̄tta idictiōis vſqz ad. xv. idictionē expleta. xv. ichoabiſ postea a ꝓma idictiōe z ſic ō ſinglis Verbigra Nūc currit ān⁹ dñi Milleſim⁹ q̄dringēteſim⁹ q̄drageſim⁹ octau⁹. z nūer⁹ mille q̄dringētoz q̄draginta ꝓtinet idictiōes. xcvj. itegras. qz q̄libz hz q̄ndeci ānos cōpletos. Remanēt ḡ. viij. āni q̄bz addendo tres vt dicti ē. ſeqſ q̄ idictio i tali āno ſit. xj. i ſeqnti āno erit. xij. i alio. xiij. z postea i alio. xiij. demū i ſeqnti. xv. ſ. i anno dñi. Mccccl̄ij. dicef indictiōe. xv. postea in anno ſeqnti. ſ. Mccccl̄ij. erit indicio ꝓma z ſic deinceps. Inciꝑiēd⁹ ē aūt ān⁹ idictiōis ab eo āno q̄ icipiſ ānus dñi ſiue ab icarnatōe ſiue a natiuitate ſm varietatē locoz. Aliq̄ etiā icipiūt ānū a mēſe ianuarij z ſic etiā idictionē Un ꝙſus. Si ꝙ q̄ndenas dñi diuiſerz ānos. Dis trib⁹ adiūctz idictio certa notaſ. Quarto p⁹ idictionē ponit dies mēſis i q̄ ꝓficaſ inſtrm tale. ſ. vl'tali die tal' mēſis. Et i aliq̄b⁹ locſ addit vſqz ad mediū mēſem. itrāti tali mēſe. z p⁹ mediū ipi⁹ mēſis addūt ad q̄ttā die exiſtēte tali mēſe. i pen'ria tū z vltima die z ꝓma b̄ nō ponūt. Quor aūt dies q̄libz mēſis bēat dank ꝙſus. Juni⁹ aplis ſeptēber noueberz tricenos. Unū pl⁹ relīq. ſz hz febzuari⁹ octo vicenos. Cū biſſext⁹ fuerit ſupaddit vn⁹

De Kalē diſ nonis z Idib⁹

Aliqñ z p̄cipue i lr̄is aplicſ deſigſ q̄tta die p Kalē. nonas z yd⁹. Pro hoz declaratōe ſciēdū q̄ romani faciebat nūdinas ter i mēſe q̄libz. ſ. i ꝓma die mēſ q̄ dicebāſ Kalēde. z i. v. die vl'. viij. ſm varios mēſes vt dicef. z dicebāſ none. z postinde ad octo dies. z dicebank ydus. Oēs ḡ dies mēſis denoīabank ab his. ſ. Kalē. nonis et ydib⁹ p hūc modū. Nā ꝓma dies mēſis dicebaſ Kalendis. ralis vl'talis mēſis. p⁹ alij dies vſqz ad diē nonaz denoīabāſ z dinūerabāſ q̄ nonis. Nā q̄ ad mēſes q̄ habēt q̄ttuor nonas dicebaſ i ſcda die mensis. iij. nonas talis mēſis z iij. die mensis dicebaſ. iij. nonas q̄rto die ſcdo nonas vl'pdie nonas. z i. v. dicebaſ nonis tal' mēſis. Quo ad mēſes hūtes ſex dies diſtātes a nonis dicebaſ ſcda die mēſis. vj. nonas tal' mēſis. tertia die mēſis tal'. v. nonas. z ſic ō alīs. Postea p⁹ nonas dinūerabāt dies ab ydib⁹. Nā p⁹ diē nonaz dicebaſ. viij. yd⁹ talis mēſis z ſeqnti die dicebaſ. vij. ydus. z ſic deinceps vſqz ad octauū diē z tūc dicebaſ ydib⁹ tal' mēſis. die aūt p̄cedēti ipm dicebaſ pdie yd⁹ vl'ſcda yd⁹ tal' mēſis. Reliqui dies mēſis denoīabāſ a Kalēdis futurz ſm nūerū diez q̄bz diſtāt ab eis vt dicaſ p⁹ yd⁹ q̄ ad aliōs menſes. xvij. Kalēdas tal' mēſis noīando ſeqnte mensem z die ſeqnti ōr. xvij. z ſic deinceps vſqz vltimū diē. z tunc ōr pdie Kalēdas mēſis ſeqntis. De hmōi dank ꝙſus tales. Sex nonas mai⁹ october iuni⁹ z mars. Quattuor relīq. tenet yd⁹ q̄libz octo. Quīto p⁹ diē ponit nomē pape i terrz ſuis vl'ipatorz i ipio vl'regis i regno. b̄ mō p̄ſidēti tali papa vl'tali ipatore vl'rege regnāte. In curia etiā ponūt āni quib⁹ papa reſedit. puta ānō dñi Milleſimoq̄dringēteſimo. xlviij. ōr pontificat⁹ ſanctiſſimi dñi Nicolai. v. ānō ſcdo. Sexto apponēd⁹ ē locus i q̄ recitaſ inſtrm. loc⁹ aūt q̄ ē exprimēd⁹ eſt duplex. l. generalis z ſpālis generalis puta ciuitaz castri vl'ville in q̄ recitaſ inſtrm. z ſpālis loc⁹ puta actū ē viterbij i domo Jobis q̄ndā gerardi i camera ſupiori ciuſdē dom⁹. vel i prochia ſcī Laurētij ſub portico tal' dom⁹. Septimo p⁹ locū ponūt z teſtes. z q̄nqz ſub noīe noīarij cuius pura ītercuenerīt ad b̄ teſtes. Pe. z Jo. ad b̄ vocati z rogati. Qñqz p genitiuū. vt cū ōr i p̄ntia tal' z tal' teſtiū vl'coīa talib⁹ teſtib⁹ vl'p̄ntib⁹ talib⁹. Et hz i q̄libz iſtrīs tabelliōes ex vſu apponūt teſtes ad b̄ vocatos z rogatos. tñ ō iure b̄ nō ē neceſſariū niſi i q̄busdam caſibus.

Octauo p⁹ teſtes dz poni nomē tabelliōis z dz poni nomē z p̄nomē ei⁹ z cui⁹ auctē ſit notari⁹. puta b̄ mō. Ego tal' filius tal' ō tali loco ſcē romane eccl'ie vl'imperialis vl'tal' epi. vl'comitis auctē public⁹ notari⁹ his oīb⁹ interfui z rogat⁹ hec ſcripſi. In teſtamētis aūt ōr oīa ō mādato dicti teſtatoris hec ſcripſi z i publicā formā redegi. Sed i ſentētijs z pceſſib⁹ iudiciū tal' ſcripſi. hz i ſentētijs ꝓfſſionib⁹ z hmōi ꝓſueuit ſnīaz ꝓferēs vl'ꝓferēs loc' b̄ mō. Ego tal' i tali cā ſic pnūcio vl'ſic ꝓferor z dico. Et poſt ea ſubiūgit. In cui⁹ rei teſtimoniū z futuroz mēoriā b̄ p̄ns publicū inſtrm p tale notariū ſcptū fieri iuſſi. Et hec i ſnīa ordiarij. Et nota q̄ ſemp notari⁹ dz dicere in inſtrō ſe fuiſſe rogatū. Nono i fine oīm poſt oīa ſua apponat tabellio ſignū vt p illō z alia euidēti⁹ cōparato fieri poſſit cū neceſſe fuerit. In q̄busdā tñ locſ vt narbone tabelliones nō vtunk aliquib⁹ ſignis. z in hmōi eſtandū cōſuetudini locoz. Nomen notarij ſolet poni in fine inſtrumēti cōmuniter. alia ꝙ in p̄cipio. vt anno dñi indictionē. die locū teſtes. Sed etiā cōſuetudo regionis ſeruanda. Hec omnia Buil.

Defectus z vicia q̄ .§. VI.

cōmittūt i exercitia notariat⁹ z pcurat⁹. Primo q̄n ꝓfectiūt inſtra ieꝑta z ꝓfuſa ſeu defectiua z iualida. qz nō hūt ōbitas ſolēnitates. ex q̄bz pſone dānificank vl'lucra gia iſurrūt. qđ ſolz accidē ex ignātia ipoz tabellionum. Scdo q̄n ex certa ſcia ꝓfingūt falſa inſtra. vt i teſtamētis ſolutiōib⁹ vl'hmōi. q̄ ex b̄ gīuter a legib⁹ puniunk. Tertio ſi ex malicia occultāt ſcpturas alīs neceſſarias et vtiles z p̄cipue ad inſtātiā alioz q̄bz obſūt. vt legata ad pias cās vl'alīs facta. vl'etiam de alīs negocijs. Quarto q̄n ꝑdūt ꝓctū fieri p extorſionē violētiā ſeu fraudē. z tñ rogāt z nō declarāt factū ſuū nō intelligenti. q̄ ſolet ꝓuigi i mlieribz adoleſcētulis. z idiotiſq̄ ad renūciationē alicui⁹ ſui iurz. vl'i ꝓctu mrimonij cū apparet ō violētia vl'i teſtō cū nō hz vſū rōis z hmōi. Quinto q̄n cōponūt inſtra vſuraria. vl'i fraudē vſuraz ſciēter. Sexto q̄n ſūt vocati ad ꝓficiēdū aliq̄ inſtrm z nolūt facē ne diſpliceāt amicis vl'poteſtib⁹ q̄s timēt. nec apte al'r p̄nt iuenire notariū. Septio q̄n paup⁹ nom valēt⁹ ſibi ſoluē ō labore nolūt rogari ꝓficere inſtra ſua. vl'ꝓfecta nolūt eis dare in publicā formā. vt poſſint ſe in iudicio iuuare. Octauo q̄n de miniſterio ſuo nimiū ſalariū extorquek. in quo adtēdunk labor z induſtria z q̄ſtitas cauſe z ꝓſuetudo regiōis. In his omnibus vbi damnificaſ quis z ſuo opere. tenet ad ſatiſfactionē leſo. ex de iniu. z dam. da. c. fi.

Procuratores aūt .§. VII

offendūt vt notat Alan⁹ in li. de plā. eccl̄ie. Primo q̄dē si exerc̄et tale officiū q̄d̄ a lege p̄hibet vt mior viginti q̄nq̄ ānoꝝ ad iudicia ꝛ mior. xvij. ad negocia. ff. de p̄ cu. l. mior. ex̄ d̄ pcu. c. q̄ generaliꝛ. li. vj. Itē nō p̄t esse p̄ curator furiosus. infamis. surd⁹. mut⁹ accusat⁹ d̄ crimine. mules. fu⁹. excōicat⁹ vl̄ ꝓstitut⁹ ab excōicato. q̄d̄ si fieret tñ occlto. teneret. ex̄ d̄ pcura. c. audiꝛ. Itē nec regulāriꝛ nisi i casu sui monasterij ubēre suo p̄lato vt d̄ pcu. ad ciuiles cās. sec⁹ aūt i spūalib⁹. ꝛ ciuilib⁹ p̄t esse p̄ sonis miserabilib⁹ fm Hosti. Scdo offendūt pcuratores cū nō appellāt q̄n debēt. pura q̄n sūt guari i cā ꝛ iustic̄ā vl̄ dño suo nō denūciāt q̄ appellet. ex̄ eo. nō iuste. Tertio q̄ plene dñm suū nō defendūt. q̄ oia debēt facē q̄ faceret dñs si p̄sēs eēt. ꝛ maiorē diligētiā babere dz ḡ̄ suis negocijs. vt. C. mā. l. i. re mādata. q̄d̄ intelligēdū est salua semp iustic̄ia seu ꝓscīa. Tenet aūt ad tria pcurator. s. vocat⁹ ad iudiciū venire. iust̄ p̄ceptz dūt cū ꝓfitent ꝛ dñm suū malicioſe. q̄d̄ non dñt fateri corrupti ab alia pte ꝛ ꝓfessio pcuratoꝝ nocet dño ex̄ d̄ postul. c. j. Quito si falsi pcuratores sūt. i. nō bñtes mādatū vl̄ falsū mādatū bñtes ꝛ si malijs bēant. ex̄ de rescrip. c. cū dilecta. Utrū aūt p̄udicet dño q̄d̄ sac̄ pcuratoꝛ ꝛ⁹ vl̄ iniuriose ꝛ cū sine spāli mādato ex̄ eo. vide fm Inno. vide ibi. Septio q⁹ extoꝛq̄nt nimis mag̃ salaria i q̄ tenēt d̄ supfluo. xvij. q. v. nō sanc. De salario ꝓgruo dictū ē. s. ℌ. uj. Octouo q⁹ itromittūt se d̄ officijs aduocādi cū pax vl̄ nihil sciāt iuris. vñ i culpa sūt vsurpātes officiū alienū ꝛ cū p̄ d̄amnificāt dños suos tenēt eis ar. ex̄ d̄ homi. c. tua. Nono q⁹ i fauorē dñoꝝ suoꝝ multa p̄ pte sua mēdacia ꝛ p̄iuria dicūt ꝛ pte aliam decipiūt. Decimo q⁹ cauillatiōib⁹ ꝛ falsis positionibus ꝛ allegatiōib⁹ vtunt. vñ ꝛ i his tenēt deo ꝛ pximo. ex̄ de crimīe falsi. c. j. Et breuiter i oib⁹ i quib⁹ offendūt mali aduocati peccāt ꝛ mali ꝓcuratores.

Titulus septim⁹ de statu medicoꝝ. q̄s venerandi sūt medici in sua ꝓfessione. Capl̄m. j.

Quid medici scitabūt ꝛ ꝓfitebunt ibi. Ps. lxxxvij.

Sicut deus gl̄iosus creauit medicinalia. Ut d⁹ Eccle. xxxviij. c. altissim⁹ d̄ tra creauit medicinā ꝛ vir prudēs nō abhorrebit eā. ita ꝛ ipe p̄m⁹ auctor extitit artis ꝛ scie medicinal̄. Nā a deo habuer̄t illustrādo naturalē intellectū ad inuestigādū vires herbaꝝ ꝛ aliaꝝ rez ꝛ ex lo ꝛ esculapi⁹ que secuti sūt Ypocras ꝛ Galien⁹ ꝛ Auicēna antiq̄ artis medicine scptores ꝛ exinde alij. Applicādo ḡ medicinalia ad ifirmū a deo creata. medicus sic curat egrotū vt instrm̄ dei siue nature. ꝛ scī viri fuerūt medici vt Lucas cuā ge. d̄ q̄ ait ap̄s ad Col̄. uij. c. Salutat vos lucas medic⁹ carissim⁹. Et scī viri vsi sunt medicinalib⁹. legit enī d̄ Job. cuā g. q̄ exīs i balneis vidēs cherinthū hereticū. dixit socijs. fugiamus hinc ne balnea corruāt i q̄b⁹ cherinth⁹ filius diaboli lauat. xxiij. q. j. oīs q̄. Et scīus Herman⁹ epūs capuan⁹ ad balnea cū infirmitat̄ cā accedēs iuenit ibi aiam pascalij in specie būana fuiēte ꝛc. vt refert Greg. i dialo. Et Aug. i regula loquēs religiosis dicit q̄ si nō est certū de infirmitate alicuius fratris medicus consulat. vt. s. fm consilium suū ei ḡtū potest fieri puideat. De medicis ergo loquēs ꝓs. ait. Nūquid medici ꝛc. q. d. ꝛ si eoꝝ sit curare non tamē resuscitare. in quib⁹ tria possunt notari.

Primo p̄fessio veneranda. ibi medici.

Secūdo effectio admirāda. ibi. suscitabunt.

Tertio confessio imitāda. ibi. ꝛ confitebuntur.

Quātum ad primū .ℌ. i.

vnq̄ ꝓfessio scu ex̄ratio medicoꝝ est honorāda. ihc et b̄ vsus hz. ꝛ dic Sapiēs. Eccl̄i. xxxviij. c. Honora medicū ꝓpter necessitatē. i. q⁹ tibi est necessari⁹ cū sepe infirmetur hō variis languoribus. Ubi aduertendū q⁹ medicus est triplici honore venerandus videlicet.

Honore subuenientie.

Honore obedientie.

Honore reuerentie.

Honor subuenientie est vt deb̄ sibi salariū vl̄ inde sibi subueniat de laboꝛe suo. Un Aug. reꝑhēdit eos q̄ nolūt medico ꝓuidē dis. Quidā nolūt dare medico honorē suū. xiij. q. v. nō sane. oñdēs ibi q⁹ p̄t illo exigē etiā ab iuito. q⁹ intelligēdū est si p̄t. Nā pauplb⁹ nō valentib⁹ soluē gratis dz mederi. ꝛ nō se ab eoꝝ cura subtrahere q⁹ b̄ eēt idirecte occidē. Nonē ei ꝓbat̄ laguentib⁹ iferre q̄ bāc cū p̄t nō excludit. Inq̄t Simach⁹ papa. dis. lxxxij. ℌ. j. Nec ex b̄ q⁹ medic⁹ accepit ꝛ petit salariū dz vēdere sciaz suā vl̄ sanitarē q̄ spūalia sūt. sed locat opas suas p̄ laboꝛe suo habito tūc vl̄ p⁹ i studēdo q̄rit mercedē. Neo enī d̄ suo cogit̄ facē beneficiū. x. q. ij. pcarie. q⁹ aūt scī medici Cosmas ꝛ Damian⁹ nil susceperunt cū curabāt ifirmos. b̄ iō fecer̄t ne videret̄ vēdē gram sanitatū. q⁹ nō ꝓprie ꝛ idustria būana. ℌ ifusione diuina edocti fuerāt illā artē ꝛ miraculose sanabāt vt fuarēt illud xp̄i mādatū. Gratis accepistis gratis date. Matb. x. sic etiā beli⁹ ꝓpha naamā curatū a lepra p̄ cū nil tpale accipere voluit ꝛ Giezi q̄ ex auaricia p̄cū occulte accepit. s. sine facto beliseī lepra pcussus ē. iij. Reg. v. Damian⁹ autez q̄ munꝰ accepit a mlīere ab eis curata q⁹ nō ob p̄cum. ℌ ob dei reuerētiā ob quā p̄ nomē ei⁹ illa aduraueraꝛ ad accipiēdū ꝛ satisfaciēdū deuotōi ei⁹ i nllo peccauit. et iō frater ei⁹ cosmas q̄ b̄ audito ira detestat⁹ fuerat q⁹ mādauerat ipm Damianum nō sepeliri secū. admonitus fuit i somnis q⁹ eo nō peccauerat Damian⁹ cū accepisset ob deuotionē nō ex auaricia q̄d̄ etiā p̄ loqlam alis irōnalis p⁹ martinū coꝝ fuerit declaratū de salarijs medicoꝝ habes. j. De scdo. s. honore obedientie Sciēdū q⁹ ꝓmo ꝛ añ oia ifirm⁹ d̄ eo q̄d̄ nouit dz detegere medico suā ifirmitatē. vñ pbia ad Boc. Si opaz medicāt expectras necesse ē vt vulnꝰ detegas. i li. d̄ philosophica ꝓs. ꝛ b̄ ḡtū ad locū i q̄ patit ꝛ verecūde cū ea honestate q̄ decet. ꝛ ḡtū ad cām vl̄ occasionē vt crapula nimia luxuria. ex̄ q⁹ mlti ifirmant. passiōes ex quib⁹ iordinati hoīes ḡuiter ifirmāt. siue ire ex q⁹ nimia silie virut⁹ ē sāguis nec restrigi p̄t vñ ꝛ mortu⁹ ē. vt refert Aug. d̄ ciui. dei. li. ij. c. xxij. Seu tristicie excessiue sicut accidit antiocho regi q̄ ex nimia tristicia quā incurrit. q⁹ nō habuerat pspez successū i eo q⁹ ḡsierat expoliare ciuitatē ejūdā elimaidā decidit i lectū sonū nō capiēs vt habet. j. Mach. vj. vl̄ etiā ꝓpter iordiatū ꝓcupie amorē sic b̄ d̄ amon filio dauid ꝓpter amorē carnalē quem bēbat ad thamar sororē ex pre. ij. Reg. xij. Caueat tamē medic⁹ ne det tale remediū q⁹ dedit ionadab ipi amō sez vt ꝓcūberet cū ea. q⁹ grauissime peccaret. Debet etiam manifestare vite sue morē ꝛ vsū. sic̄ dz d̄ q̄daz q̄ solitus erat cuacuare loca necessaria ꝛ cū trā sisset p̄ loca plena aromatib⁹ vt p̄ realtū venetiaz ex trāto odore ifirmat⁹ est ꝛ q̄si deficiēs. ꝛ cū nō posset intelligi cā sue ifirmitatis vñ nec curare q̄dā medic⁹ acut⁹ interrogās ꝛe exercitio suo eo itellecto iussit cū poni in ex̄ locū talem. s. stercoꝝ et subito vires resūpsit. Et iō bonū ē recurrē ad medicum ꝓsuetū q̄ nouit cōplexionē ꝛ modū regimis honestum matuz ꝛ practicū. Exinde dz medicū honorare ei obediendo Aug. sup Job. d̄ Crisō. q̄tū ē i medico sanare ve nit egrotū. Ipe se iterumit q̄ p̄cepta medici seruare non

vult. Dz g obedire medico ī licitz t honestz. nō aūt ī malus ifirm⁹. Quō g dēat medico obedire. vide. j. si aūt q⁹ riē. Et q̄uis nō sanet q̄s nisi do disponēte. b tñ ē mod⁹ a do ordiat⁹ vt obediat q̄s medico. Uñ dic Gratia. q̄uis certissime sciam⁹ neminē vltra terminū sibi a do p⁹ fixū eē vicuz oib⁹ tñ lāguētib⁹ nō icōgrue medemur. xxiij. q. iij. d thirūs. §. fe. Nā vt di. tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. ij. a diuīa puidētia nō solū disponit q effect⁹ fiāt. z etiā ex q̄b⁹ cauz p̄cedāt t q ordīe cuenīāt. Int̄ has aūt cās. q̄rūdā effectuū cās sūt act⁹ hūani sic comedē t bibē est cā h⁹. s. p seruatōis vite. t ys⁹ medicinaz cā sanitatz secūdaria. Oportet g boies aliq̄ agē nō vt p act⁹ suos diuinā dispositionē imutēt q imutabilē. z vt p act⁹ suos adimpleāt q̄sdā effect⁹ ꝑm ordinē a do dispositū. q̄uis g ip̄e de⁹ sit q vulnerat t medet. vt dr Jo. v. c. t ip̄e sanat oēs ifirmitates inq̄t ps. b tñ agit cōiter p cās scōdarias. vt medicinas t hmōi. t iō hmōi vti dēm⁹ rpe oportuno. z alii q̄n ꝑter naturā t p viā miracli b opet. Sz vt dic Gratia. miracla diuīa sūt admirāda nō i exēplū nr̄e actiōis trahēda. iij. q. iij. §. fi. Si q̄s igit̄ aliq⁹ idigēs nō vellet aliq⁹ vti. q̄ expectaret a do sanitatē. g̃uiter peccaret. q̄ deū tētaret. nisi sup b̄ h̄ret familiare ꝑsilū. ss. sic. b. aga. cū dixit medicinā carnalē corpi meo nūc exhibui. erat enī exꝑta diuinā benuolētiā. Dic tho. ij. ij. q. xcvij. art. j. vt vl ifirmitates nō paterēt q̄b⁹ corpali medicīa indigeret. vl subito sētiret i se diuīe sanatōis effectū. De tertio honore reuerētie dz etiā medic⁹ venerari. Quilibet enī bñficiat⁹ dz honorare suū bñfactorē. Et cū dr Ecci. xxx. c. nō ē cēsus sup̄ sanitatē. cū b bñficiū r̄cipiat p medicū dz eū honorare r̄nerēdo. Ecci. xxxviij. c. Disciplina medici exaltabit caput ei⁹. i. faciet eū honorari t r̄uereri et ī medio magn̄tū collaudabit. Jn tāto honore t reuerētia biti sūt medici ab oib⁹. vt ꝑmos iuēt̄es medicīe artz. s. appollinē t esculapiū boies vt dos colerent t haberēt. q̄si q̄dā diuinū medicinā reputātes. sz dij cē nō poterāt q mortales erāt sz ꝓ dī ministri t instra. ip̄m aūt deū auctorē oīs scīe t artz eē ꝑstat. Solēt iuriste t medici q̄ez facē int̄ se q̄s magz dēat honorari medic⁹ vl iurista. Et b ē q̄rere q scīa sit nobilior t ꝑfectior sciētia iuris vel medicine. de quo videȝin titu.

c2. §. 4

ad tertiū

§. c2. §. 4

Quantū ad secūdū .§. II.

ꝑncipale q̄d ē effect⁹ admirād⁹ videlz viuificatio. Uirtz admirād⁹ ē iste effect⁹. s. resuscitatio. q̄ sup̄ ꝓtutē nature. De quatiōe enī ad hītū nō ē regressus scōm philo. in postꝑdica. nāl r. Nūq̄d g suscitabūt medici. vtiqz sz nō oēs. Sciēdū ē igit̄ q̄d ē triplex medic⁹ supnālis. spiritual. t corpal. Prim⁹ ē dī filius. d q ip̄e air. Matth. ix. Nō ē op⁹ valētib⁹ medic⁹ sz male hntib⁹. Et Aug. Tūc venit d celo magn⁹ medic⁹ qñ p totū mūdū magn⁹ iacebat egrot⁹. Dic medic⁹ sol⁹ ē q resuscitat. Ps. cvj. misit ꝓbū suū. i. filiū t sanauit eos. t eripuit eos d interitōib⁹ eoz. i. mortib⁹. t sic ip̄e r̄suscitat corp⁹ t aiaz t oēm q̄ē ī mūdo ꝑsat⁹ resuscitauit t sanauit. sil ī aīa t corpe vnū t sanū fec. vt dic Aug. d pe. dis. iij. c. sꝛ pl'res. ita etiā ip̄e q ē ꝓncipal'r sanat. Medic⁹ aūt opat vt instrm suū q̄d dz m'tū notare t medic⁹ ifirm⁹. medic⁹ vt nō gloriet d sua cura. nec d scīa sua solū ꝑsidat. Uñ dic Aug. q ꝛ supbe pollicitātes salutē. iuigilat illd dcm. Ps. lxx. Os meū ānūciabit laudē tuā. tota die salutare tuū. Jnfirm⁹ aūt vt ad deū recurrat. ñ solū ad medicū corpalē. vñ Greg. vij. Ad deū ꝓmo ꝑfugiēdū ē q nr̄e possit curare aīe passiōes sz hoies ordinē ꝓpostero añ sibi opē ab hoib⁹ accersiūt. d ꝑse. dis. j. oīs. Reꝓbendit Asa rex iſrl. eo q ifirmat⁹ magz ꝑfil⁹ ē i arte medicoz q̄z dei auxilio t mortu⁹ ē. ij. Paral. xvj. Dic g nō suscitabūt medici. ita nec sanabūt nisi do auxiliāte. Medic⁹ spūal⁹ est sacerdos. medicīa spūal'ē pnia t alia sacra. Uñ leo papa. p. pnie medicinā spes vite repat etne. de pe. dis. j. m'tiplex. Sacerdos ē medic⁹ q applicat medicinā ifirmo vl morituro. Añ Hiero. d sacerdote ait. Ubi peior itelligēs vuln⁹ suū. i. pctm medico tradiderit se curādū id ē sacerdoti. ibi nō ꝓpria districtiōis; necaria ē. sz spūal' lenitatz d pe. dis. j. ꝑtuna. Sic medic⁹ corpis si pōr p suauia t leuia curat. sz vbi ē ncce etiā aspa apponit vt cauteriū t hmōi. sic ī cura spūali ferro eni ncce ē vt abscindāt vlnera q̄ fomitoz nō sensēt medicinā. dis. lxxxij. pl'mos ī fi. Medici g spūales mediāte pnie medicina t ꝑfessiōe resuscitāt mortuos ip̄cūs Nō solū ifirmos sanāt. b tñ nō ex se sz ex ꝓtute di. Et b ē qd dic. nūq̄d sufficit abūt. q. d. nō ex se. gra eni di reuiuiscūt mediante rpe ꝑfessiōe. Et iō fit p̄ceptū medicis corpm vt cū visitāt ifirmos añ q̄z curēt. iducāt eos vt vocet aīaz medicos. i. sacerdotes. p ꝑfessiōe fīeda. vt saluti aīe t corpi mel⁹ puideat. d pen. t re. cū ifirmitas. cui⁹ declaratōz hēs. j. c. n. Et q̄uis medicis corpm q̄dā ifirmitates sūt incurabiles. tñ p medicū spūalē t medicinā spūalē oīs lāguoz curant et toties q̄ties. Uñ Aug. Uidem⁹ ad huc q̄tidie i eccia sepe febricitātes. sepe lāguidos. sepe varijs ifirmitatib⁹ captos. posse libari. vt appareat toties op⁹ misereti q̄ti eni ꝑfessio fit penitēti. Quō corp⁹ q̄ vilis ē t ab ip̄o dissimili⁹ sepe sanaret. t nō aīaz dignioꝛē t a se redēptā nō toties libaret. medicū se vocat. de pen. dis. iij. §. adhuc. Medic⁹ corpal' mortuos q̄dē corpal'r suscitare nō pōt nec vlla creatura. q. sup̄ ꝓtutē ē nature. Et scīt si aliq⁹ mortuos suscitauerit vt Petr⁹ t paul⁹. vt ptz actuū. xx. et helias t helise⁹ vt h̄. iij. Reg. xvij. c. t iij. Reg. iij. c. b egerit nō ꝓpria ꝓtute. sz dī. Jnfirmitates tñ deparas (q̄ ꝑm iudiciū dei m bñ. p mortuo) aliq̄n curat diligēs medic⁹ sz raro. Et tūc sic p̄t expōi illd. Nūq̄d medici suscitabūt. s. morti adiudicatos. q. d. raro. Et iō vsq; ad vltimū dz facē medic⁹ qd pōt ad curā ifirmi. nūq̄ tñ dando remedia p aīe salutē vl dubia. ex d pe. t re. c. cū ifirmitas. De tertio medicis supnis suscitātib⁹ boies ad gr̄az t fidē. do. s. tāgel' coopātib⁹ ministerial'r vt raphael q̄ iterp̄tat medicīa dī q curauit thobiā. Thob. vj. c. Uñ et dixerit angeli Hiere. lj. c. curauim⁹ babilonē t nō ē curata recedam⁹ ab ea. Sz boies resuscitati ꝓtualr raro t vix ꝑfitēt. recogscūt t laudāt tñ bñficiū curatiōis. medici sacerdotalib⁹ suscitātib⁹ p istructionē t pdicatiōnē et oīoem boies. inde ꝑfitēt petā sua cū difficultate. tñ medicis corpm magn̄s curas facientib⁹ t ifirmitates mortales curātib⁹ nūq̄d ꝑfitēt do ab eo recogscentes. certe raro. sz sibi attribuūt. Est aūt triplex medicīa q̄ licet medici corpales ita t spūales curāt ifirmitates ꝛspectas t sic suscitāt t suscitati ꝑfitēt dño gratias agentes.

Prima ē dispositiua ad curā. vt sirup⁹. b est ꝓbū dei. Sap. xvj. c. Nō herba nec malagma sanauit eos. sz tuus sermo tu⁹ q̄ sanat oīa. Scda ē purgatiua hūanoz malorū. i. expulsiua viciozz. b ē pnia. Unde Sic inꝑcepit medicāe medicamētū m'tas hz herbas. vnā aūt dñarissimā sic ī pnia. d pe. dis. j. c. medicīa. §. medicamētū. Et hec est ꝑfessio q̄si reubarbaz q̄d facit vomē. Tertia ē ꝓpria vt electuariū t b ē sacrm eucharistie. Ambr. Ego q̄ q̄tidie pecco q̄tidie debeo accipe medicinā. d ꝑse. dis. ij. c. Ut quotiencūqz. t loquit̄ d eucharistia. vl etiā pseruativa a malis futuris. Et sic intelligit̄. sit ablutio scelerū. s. ne cōmittant. Abstinētia etiā est optīa medicinaz. s. abstinere ab occasiōib⁹ peccatoz. Salutat id est salutē ꝑat hoc optat lucas medicus charissimus.

De diuersis vicijs medicoz t salarijs eoz. Cap. ij.

Medici ī m'tis solēt delinqre ī arte sua. Et p circa curā corpalē infir

moꝝ ī q̄ offendūr aliq̄n ex īgrātia. aliq̄n ex negligētia. aliq̄n ex malicia. Primo g̃ requrit q̄ medic⁹ sit qui⁹ in arte ita q̄ a pitis tal' facultat' cōiter reputet idone⁹. nec sufficiē q̄ sit doctorat⁹ cū mlti bodie in oi facultate magistrent z doctorent idigni ī dānationē sui z pmouētiuz eos. alis vbi ex īgrātia notabili ī curꝫ suis nocēt infirmis semꝝ peccāt mortal'r facientes ꝺ illō p̄ceptū nō occides ō pe. dist. j. homicidiū. Nec excusant ex b̄ q̄ illō nō intēdūt. q̄ volūtarie se ponūt ad illud vñ b̄ sequt ar. xv. q. j. merito. z. §. ꝫ obijcit ō lamech. imo etiā si sequt sanitas. nō excusant a petō. q̄ exponūt se pricl'o peti mortal'i. s. opi. vñ pōt seq notabile no cumētū. p̄rio. Scōo. debz medic⁹ adhibē debitā. diligētiā. vñ q̄nūcūq̄ sit grus. si cōmittat notabilē negligētiā ī reuidēdo libros. ī visitādo infirmū ī q̄litate medicialiū rez z b̄ vñ sequt moꝛs peccat mortal'r z ē irregular'. Si etiā sequt magꝝ aggrauatio infirmitat' ex b̄ et si nō mort' nō excusat a mortali. Et ꝛō vt dic Anto. ō bu. sup. c. tua nos. ex ō homi. ꝺz adhibē in hmōi oēm diligētiā. qō tūc ō facē quando sequitur traditiones art' z q̄ infirmum visitet personaliter z q̄ dictam suam z regimen dicter sibi. nec tenetur ei ad cuiꝰ stodiā psonal'r ꝛtinuā. vt dic Hosti. q̄ si dubiter ō medicā. qz nō ꝛstat ei fm artē medicie. vtrū dēat ei nocere vl' pdesse. male fac dādo qz vt dic Inno. Jn dubio pone ō q̄ nescit ex ō homi. c. pe. tio. Tertio ꝺz medic⁹ ꝺz dimittē infirmū ī manu creatoꝝ ex̄ exponē medicin⁹ pōt curare infirmū. Un si ex īdustria obmittit ō dare medicinā z cito curatiuā vt dimittēdo eū ī infirmitate vt ā plus lucret. gnit peccat z furat q̄ sibi lucrat. Et sil'r si ī cōpositiōe medicie pmittit aromatariū ponē vetustas spēs z hmōi pauꝝ vl' nil opātes. vt faciat illū lucrari. cū posset z ō deret alis. gnit peccat. etsi q̄ detrimē inde accidat infirmo ipute. vtriq̄. imo nō dēret medicus ꝛfidē ō aromatario ī cōponendis medicis. nisi cū scīret timorate ꝛscīe z bñ doctū z pcitū i hmōi. sed in p̄tia sui ō deret facē fieri z bñ videre que ponit.

Medici etiā mortal'r. §. I.

peccāt. si dāt aliq̄ ō ꝛsiliū vl' remediū. p salute corpis in pricl'o aīe. vt. s. fiat aliq̄d ꝺ diuīa p̄cepta. puta q̄ cognoscat mlierē ex mōnū. vl' q̄ iebriet z hmōi. Et q̄uis cōiatio ē inie. ex ō pe. z re. cū infirmitas. tñ absq̄ illo p̄cepto ē illō pcm mortale z infirmo z medico. qz ꝺ ordinē caritat' fm quē pponēda ē sal⁹ aīe corpi. ō pe. dist. ij. §. g. z. xxj. q. ij. faciat nec excusaret ī b̄ igrātia. Et dicit Jo. an. p⁹ Un. ī nouella sup dicto decre. q̄ medic⁹ q̄ dicit infirmo. nō ꝛsulo. ꝫ si accederes aliquā mlierē sanabiliē si viciosū ē. si lesū ē. nolo teneri. cū sciā illō esse tale teneor. ff. ō act. z emp. z vēdi. l. j. Dz g̃ cauē sibi medic⁹ ī loq̄ndo. nec ex assignatōe cāe infirmitat' ille incitet ad aliq̄d malū aggrēdū. Itē sūt aliq̄ medici q̄ sibi z etiā aliis sanis faciūt ꝛsciaz grossam ō iciunijs ecclie asserentes hmōi destruere corpa q̄ ē falsissimū. qz ecclia ī suis ordinatōibꝫ regit illustratiōe gr̃e spūsc̃i. gra aūt nō destruit naturā. talibꝫ iputāt oēs trāsgressiones q̄s hoies faciūt ex sua pestifera psuasiōe. ar. ō pe. dist. j. noli putare. z tenet si cōmode pōt eos q̄s sciūt suo ꝛbo puertisse. recedificare. Itē q̄ ad infirmos seu debiles nō dūt sine cā nes diebꝫ phibitis. qz imputaret eis ad petīm. i dubio tamē infirmus excusat medici ꝛsilium sequendo.

Medici vero vel alij. §. II.

ī dādo medicias p̄gnātibꝫ ad pcurādū abortū z mortē ei⁹ vt occidet petm. mortal'r peccāt. Sz si faciūt b̄ ad p̄ seruādū p̄gnātē a pricl'o mortis ī q̄ est ex puerpio. tunc fm Jo. neapol'i. x. q. lib. distiguēdū. ē ō puerpio. qz aut est aīatū aut nōdū ē aīatū aia rōali. Et sic̄ dē erat aīatum dādo talē medicinā. medic⁹ peccat mortal'r. Nō qz ē cā mortis pueri corpal'r spūal'r. nō dādo aūt medicinā nō pr dict cā mortis ipe. ꝫ morby. nō enī ē cā directe. qz actu suo nō intēdit. nec indirecte. sic nauta ꝺz cā indirecte submersiōis nauis. cū potuit z ꝺbuit gubnare nauī et non fecit. qz ꝫ dādo medicinā potuisset. mrez a morte p̄seruare. nō tñ tenebat. imo nō debuit cū dādo cā mortis cēt puerperij. ar. xvij. q. v. deniq̄. vbi dic Ambr. Si nō potest subueniri. nisi alter ledat. cōmodi⁹ ē neutrꝫ uuere q̄s alterū ꝺuare. Si aūt puerpiū nōdū ē aīatū aia rōali posset tūc z ꝺberet dare talē medicinā. qz ꝫ ipe directe p̄ intentionē tal' fet⁹. nō tñ cēt cā mortis alicui⁹ hois. z b̄ bonū sequt. qz libat mrem a morte. tō ī tali casu ꝺz dare. nō ī p̄. hec ille. Ꝺō si dubiū ē ō puerpio. vtrū sit aīatū vel in aīatū aia rōali. dādo talē medicinā videt. q̄ peccet mortal'r. qz exponit se pricl'o peti mortal'. i. homicidij. z q̄ amat pricl'm vt sept̄ū ē incidit ī illō. vñ ī tali casu nō debet dari. Eccli. 3.

Salariū aūt seu mer. §. III

cedē sui labor⁊ iuste petē pñt. vt ꝫ Lu. x. c. Dign⁹ ē enī operari⁹ mercede sua. z. xij. q. ij. q̄cūq̄. Aut igit medici, sūt salariati a cōitate ita q̄ nil ꝺbeāt ab īfirmis accipe. aut nō salariati ꝫ limitati p statutū cōitat⁊ vl' pñi. q̄ nō accipiāt nisi tm̄. aut nec salariū nec limitati ī aliq̄. Et ī p̄ casu nō pñt accipe. z si nō sufficiē eis salariū iputent exq̄ sic ꝺuenerit. Pacta enī ex ꝺuētōe legē acapiūt. q̄ et fuāda sūt. ex ō pac. c. j. z b̄ nisi mutare cēnt rez ꝺditōis. Jn scōo casu nō pl⁹ accipe ꝺnt nisi q̄tū statutū ē nisi ipm statutū cēt abrogatū p̄ cētā ꝺsuetudinē. ex ō ꝺsue. c. fi. Jn tertio casu pñt accipe z ꝺnt exigē moderatū salariū qō moderamē attendit fm q̄litatē cure z laborē medici et idustriā z ꝛsciaz ei⁹ z facultatē infirmi z ꝺsuetudinem loci. Sz q̄rit q̄d cū sit pactū cū medico ō certa mercede z dāda p⁹ libationē. vtrū infirmum sanatū z postea recidiuātē tenet. p eodē salario curare. Buti. ī spe. li. j. c. fi. arguit. p z ꝺ. Demū rndet fm Pe. q̄ distiguit. an ico tinēti redierit egritudo z tūc teneat. Nō enī videt egritudo recessisse q̄ stari redijt. nec plene libat q̄ ex toto nō libat. ō pe. dist. xij. sūt ples. an ex iteruallo redierit. z tūc nō tenet. ar. ō pe. dist. j. §. diuortiū. Vl' dic q̄ si cl'pa egri recidiuauit nō tenet. qz tal' euētꝰ nō ꝺz ei iputari aliq̄n sic. ō re. iurꝫ. c. q̄s sua culpa. Itē q̄d si monachū bononie studētē egrū factū aliqs curauit. aio tñ repetē di expēsas q̄s etiā fuit prestat⁹. demū mortu⁹ ē monach⁹. nūq̄d potert peti expēse ab abbate suo. an a patre nāli. Et pcedat q̄stio q̄n monach⁹ ō lnia abbatꝫ sui racita vl' expssa erat ī studio. al's nō tenet. ar. ff. ō re mil'. l. dextores. Arguit ꝺ abbatē q̄ teneat z ꝺ p̄z q̄ teneat ipe z nō abbas. Demū soluit sic negari nō pōt q̄n nego cū vtriuſq̄. ꝫ distigue cui⁹ ꝺtēplatōe factū est. vt ille teneat. Et si vtriuſq̄ vterq̄ tenet. videt tñ magis teneri abbas. ꝺz enī monach⁹ fu⁹ monasterij. dist. xiij. vt cum alere tenet. Itē abbas ē vsufructuari⁹. qz ei acqrit ex re sua vl' opis. vt. xvij. q. j. c. j. ꝫ vsu fructuari⁹ tenet z si bz cōmodū expēse sue īfirmitat⁊. Infirmis aūt nō valētibꝫ soluē tenet gr̃ꝫ mederi q̄nimo z medicias p eis soluē si valeat z ipi īfirmi facultatē nō bñt. imo dic glo. lxxxij. dist. §. j. etiā diuitē valētē soluē z nolētē īfirmū ꝺz medicus curare. z si expedit medicias necarias p eo soluere. qō itelligo q̄n ipe īfirm⁹ ex auaricia nō vult expēdē. sed bñ al's z ipi⁹ curā medici z remedia z nō alteri⁹ q̄rit. Et postmodū poterit petē ipēsas z medicinaꝝ z sui laboris. nō solū si ꝙaluerit qz vtil'r gessit negociū ei⁹. ꝫ etiā si mortu⁹ fuerit. qz suffic̄ q̄ vtil'r cepit gerē negociū. etsi

nō sit secus euē.ff.ō neg.gest.l.ſz an vltro. Nec potest
obyci q̄ cā pictaz sūpt⁹ egerit infirmo. nisi cēt ei ꝓpiqu⁹
C.c.l.alimēta. imo etiā si infirmus ꝓhibet ne ei dent vlle
medicie. medic⁹ vocat⁹ ab eo vl ꝓpinqs ei⁹ pōt cū iuitū
curare. sic iuic⁹ dz exhiberi ō domo ruitura. xxij.q.vij. ipsa
pictas. Debet enī ꝑsumi vt furiosus. inuito etiā quiq
dandū est beneficiū. dis.xlv. z qui emēdat. Nō aūt tene
tur omnib⁹ medicus infirmis pauperib⁹ simplr z indi
stincte ꝓuidere sed ꝓ loco z tpe sibi occurrentib⁹ ꝓut di
ti.6.c.2.et crum est supra de aduocatis. z put dicit de alijs ope
§.4.in fi. ribus misericordie supra in.ij.pte.ti.vij.c.uij.§.v.

Tenenť quoq; me- §.IIII

dici ad ꝓuādū ōcreta q̄ hnť ex ō pe. z re.c.cū infirmitas.
vbi dr. Cū infirmitas corpal' nonūq; ex pcō puciat dicē
te dño lāguido. vade z noli ām⁹ peccare ne dēter⁹ tibi
alqd ꝓnīgat. Jo.viij.c.pnti decreto statuim⁹ z districte
ꝑcipim⁹ medicj corpm. vt cū eos ad infirmos vocari cōti
ngat ipos an oīa moneāt z iducāt. vt medicos aduo
cēt aiaz. vt postq; fuerit infirmo ō spūali salute puisum
ad corpal' medicie remediū salubri⁹ pecdak cū cessāte cā
cesset effect⁹. ex.ij. phi. vt dic Jo.an. i nouella. q̄ signant
dic ōcretal' nonūq; qr nō semp ſz aliqn z alijs cauſ. vñ
Greg. Cū ꝓcussio corpal' imiet vere ꝓ vidicta vl purga
nōe ꝓnīgat. iudiciū dei i b ignorak. vij.q.j. ne dēri⁹. ne
maiorē infirmitatē incurrat. z sic fac ad ꝓpositū. Districte
ꝑcipim⁹. z sic nēcitatē iportat. xxij.q.j. qō ꝑcipik. Et di
cit glo. Host. q̄ trāsgressor peccat mortal'r z q̄ nō pōt
istā ꝓstōez pscribi vl aliq̄ ꝓsuetudie tolli. Et subaik in
cadē ōcretali q̄ siqs b⁹ ꝓstōis trāsgressor fuerit postq;
fuerit p plures publicata. tādiu arceak ab ingressu eccl'ie
donec satisfecerit ō b cōperēter. qō itelligūt Jnno. z No
sti. q̄ p sniaz arceak Et dr satisfactio cōperēs ad arbitriū
iudicj cū certa ꝓsona nō exꝑmak fm Jo.an. Et nota q̄
aliq̄ medici b obſuāt circa infirmos cū videt infirmitatē
mortalē z nō al's. ſz usti nō adiplēt ꝓstōez qō ptz ex ipo
textu decre. Dicit ibi. p⁹ supr⁹ i pn. §. posita. b iter alia
cām ōdit edicto. q̄ qdā i egritudis lecto iacētes cū eis
a medicj suadek. vt ō aiaz salute disponāt i despatois
articulū iudūt vt facili⁹ morj picim incurrūt. vbi dicit
Jo.an. Ex q̄ ꝓ⁹ facēt infirmi i oi infirmitate mortali b me
dicos dicē. z nō mortali ex pa pro cessabit timor z picu
lū. Jtē nota q̄ dñt medici b ꝓceptū seruare an eis vt
dic decre. i. añēz ad curā manū mittāt vl ō salario ꝓue
niāt fm Jo.an. Sz dubiū ē an sufficiat medicj tm ad
monere infirmos q̄ vocēt medicos aiaz. i. ꝓfessores q̄b
ꝓficank. an etiā reqrak q̄ ita iducāt q̄ seq̄k effect⁹. s. q̄
infirmus confiteatur al's medic⁹ nō visiter eū ām⁹. Et
b videk scire Hosti. iduc. c.j. cū effectu. al's nō itromit
tat se cure. Sz dura videk ista opi. cū i pclo ꝓstituz q̄s
tūcūq; etiā obstinatj sit subueniēdū fm ordinē carita
tis. nec rex. b dic. Sz z ꝑe ō pal'. solū dic. q̄ tenenť me
dici ad monēdū. Utrū aūt medic⁹ pcoḡsces mortē vici
nā infirmi cui⁹ curā bz. teneak ei nūciare. Circa b Jo. nca
poli. i qōlibe. xj. qdā qōne sic distīguit. Aut tal' medic⁹
credit vel sil'r q̄ tal' pnūciatio mortis m'cū. pdest infirmo q̄s
tū ad salutē aīe z dispositionē seu ordinationē ō rebus
suis Aut credit oppositū. s. q̄ nō pderit. aut dubitat ō
vtroq;. Et i casu cū. s. credit q̄ pderit. vtpote qr credit q̄
tal' infirm⁹ sit i statu pcī mortal' z nihil ordiauit de reb⁹
suis q̄ distraherēť p⁹ mortē ei⁹. z q̄is dissensio cēt iter
heredes. ꝓter eas. audita ꝙ mortevicia infirm⁹ se dispo
net al's bñ moriēdū z bñ ordiet ō reb⁹ suis z i tali casu
tenek manifestare p se vl p aliū infirmo ex pcepto carita
tis. z nō faciēdo peccat mortal'r. Et b⁹ rō ē. qr m'tū dā
nificat ꝓximū q̄ ad salutē aīe z q̄ ad res tpales. nō qdē
directe actu suo iferēdo dāū ſz idirecte qr nō ipedit dā
nū cū potuit z ōbuit. Dic enim Aug. q̄ ōsinit obuiare
cū pōt ꝙsentit. xxij.q.ij. oñdit. p regla etiā dak a b.tho. 22.2.
q̄ q̄ dānificat ꝓximū notabilr peccat cū faciat ꝙ caritā 64.dist.
tē. Si tm sūt ꝓles hñtes curā ipi⁹ infirmi vno pdicente
alij sūt libati. ar. ad b. exē ō pe. z re.c.cū infirmitas. Si ꝙ
medic⁹ credit ꝓtilr oppositū. s. q̄ tal' pnūciatio meaz
vicie paz vl nihil pderit. q̄ infirmo. z p oppositū credit q̄
taciturnitas b⁹ paz vl nihil oberit. qr credit cū eē i bo
no statu z bn ordinasse ō reb⁹ suis. tūc nō teneť medic⁹
pdicē mortē. ita q̄ nō pdicēdo peccet gutt. iqr cessāte cā
cessat effect⁹. ar. i pdicta decre. tñ melⁱ faceret pdicēdo.
Lui⁹ rō ē. qr q̄tūcūq; infirm⁹ credit eē i bono statu aīe. z
bñ disposuisse ō reb⁹ suis. pōt q̄tū ad vtrūq; ꝓpriē et
meliorari z pbabile ē. q̄ audita morte. vicia magz se di
sponet. Si aūt medic⁹ nō credit ō pdicz z uob. ſz est in
dubio. teneť etiā tūc mortē vicinā nūciare. Lui⁹ rō ē. qr
i dubio teneť hō vitare notabile dānū ꝓximi ſi pōt. In
dicto aūt casu pōt secq dānū dānarōis eē ne z rez tpaliū
qō aūt dic Bal'. q̄ q̄tūcūq; medic⁹ desperet ō salute infir
mi dz semp ꝙfortare infirmū. z ꝓmittē sibi sanitatē. Dic
Jo. q̄ i b dicto nō ē stādū dicto galieni. ad qō opriē fac
qō dic Amb. ō ꝙsc. di. v. c. Jnia. Cōtraria sūt diuie ꝓdi
ctōi ꝑceptra medicie. Vl dicēdū q̄ dictū galieni ꝙuādū
est qn pdicēdo mortē m'tū noceret z tacēdo nil obēt.
Jn nll'o tñ casu dz mēdaciū dicē. vt facē ꝙsueuerit. xxij.
q.ij. faciat. Si aūt q̄rit vtr peccet infirm⁹ nō obediēdo
medico. Rndit Jnno. q̄ videk q̄ nō. qr nec plat⁹ ei⁹ est.
nec tal' cui⁹ mādatj teneak obedire. Nō enī pōt ei pape.
cū nō bēat iurisdictōez sup cū ſz ꝙsulere seu hortari. et
hortatio aūt liberā volūtatē excitat. dis.xij.i fi. bonū est
tñ q̄ ei credat qr vt dic pbs. i. poster⁹. Cuilibz i arte sua
puto credēdū ē q̄ infirm⁹ sciēt vl ex ig̃rātia crassa sumat
potū vl cibū nociuū. peccat. qr dz corp⁹ suū fm cantat
tē diligē. ō pe. dis.ij. corp⁹. z mortale cēt. si ex b⁹ mors seq
q̄rek. ſz si nō crederet cibū vl potū mortifer q̄tus crede
ret infirmitatē aliq̄lr augeri. nō peccaret mortal'r vl' saltē
ita gutt sic i ꝑti casu. Pōt enī eē cōpatio gutiozis affli
ctōis q̄l'ē afflictio sitz ad min⁹ gutē q̄l'ē augmētatio sa
brj. Scrutrores aūt infirmoz si eis dat alqd nocuum ex
certa scia vl crassa ig̃rātia. peccāt magz z min⁹ fm nocu
mētū z itētionē. faciūt enī ꝙ caritatē ꝓxi. ō pe. dis.ij. pro
inde. sani aūt nō teneť viuē medicīa al'r. qr sanis oīa sana
si qs tñ scīēter sumeret cibū vl potū quē crederet sibi no
ciuū. vtiq; peccaret. Nec Jnno. z Host. Lū aūt ex flcy
botomia vl sectōe seq̄k mors infirmi. si medic⁹ vl' q̄cunq;
ali⁹ pu⁹ erat z adhibuit ōbitā diligētiā z nō errauit. pē
i expiētiā nō teneť i aliq̄. nec peccat nec ē irregularj. qr po
ti⁹ casu q̄z ei⁹ culpa mors putak euenisse. Un Aug. Ab
stīnā itētionē acciderit nob i puteť. xxij.q.v. ō occidēdis

Et poterit tal' etiā ad ordies ꝓmoueri fm Ray. si ō b
hēs pbabilē ꝙsciaz. q̄ nil obmiserit ō ꝙtingētib⁹ al's ſt
nō erat pti⁹ vl nō adhibuit ōbitā diligētiā. sibi ipurak
et nō potit ꝓmoueri. exē ō eta. z qli. c. ad aures. Un cūm
pu⁹ dubitz i aliq̄ porti dz dimittē q̄s iadē. Jnno. z No
sti. Est aūt ꝙsiliū Jnno. q̄ ꝓmouēdi a ꝑcica medicie ab
stinēat z ꝑcipue a chirurgia. q̄ icisionē l'aduſtionē exti
cet qr i nll'o ꝙscia ꝓmouēdi dz vacillare. dis.xxij. c. laici.
Jtē clerici q̄ sūt i sacrj z etiā si i miozib⁹ si sufficiēter sūt
bñficiati. nō ſz oparī i medicīa. nisi gr̄z ꝓ miserabilib⁹ p
sonis vl suis ꝙsanguineis. nec etiā tūc ſz vbi posset esse
picim. q̄ etiā stricti⁹ i daustralib⁹ ē obſuādū. exē ne cle.
vl mona. c. m'tra. Ray. officiū aūt chirurgie q̄ reqrit i
cisionē vl aduſtionē. ē oīb⁹ cl'ic⁹ iterdictū. exē ne cle. vl' mo
c. sniaz. De clericis aūt audiētib⁹ phisicā. i. medicinā. quā
sniaz icurāt hēs. s. i. j. ꝑte Jtē nota q̄ ꝓhibeť oīb⁹ in
deos medicos qrē i infirmitatib⁹ suis. dr enī. xxij. q. j.

nllꝰ aliquē cozꝝ succedozꝝ ī infirmitatibꝫ suis vocet aut medicinā ab eis recipiat aut cum eis in balneo lauet. Si ꝙs aūt ꝭ fecerit. si clericꝰ ē. deponat. si laicꝰ excōicet. Et videt istō cē ꝓceptū. ita ꝙ ꝑsū faciens. peccet mortalr. excōicari nisi ꝓ mortali. Laī enī pena ifligēda mādat ī trāsgressores. Dicit tū Hug. ibi ꝙ necessitas excusat quā do. laīū nō ꝺz medicū. Et idē videt qū nō habet suffi/ cienter. Idem dicit Hug. z Lau. ꝙ medicinalia possunt ab eis emi et facere per alium ꝓparari.

Medici nō admittūt .§. V

ad practica arꝫ nisi iurati z de legitio mrimonio nati fm Aug. ꝺ ancho. ī li. ꝺ prāceptis ecclastica. Rō est hoꝝ. qa medica qdꝫ curatio corpm cōmittit cōiter a pplo ciui/ tatꝫ dñt esse electi. vt certi ꝺ ꝓbitate moꝝ z pericia arꝫ eligāt ipi ciues illos medicos quibꝫ se luorosiꝫ suos in egritudie corpꝫ cōmittūt sic iuriscōsulꝰ dicit. ꝫ ad reipu/ blice ꝺministrationē nō pāt eligi illegitimi. Exercē aūt medicinā publice ꝓtēt ad ꝺministratiōez reipublice. Illi/ me fulgē debēt. q obscurant ex viciosa origine ī ilegitti/ mis. Aū illegitimi exercē nō possūt publice. artē medi/ cine. nisi cū eis dispēsēt ꝓ eū q pōt. Et qz ꝑ ꝓbibet lege ciuili impali vbi nō vigit legibꝫ impalibꝫ. sed aliꝫ ita iuratis q ꝑ nō ꝓbibēt. vl ertiā vbi cēnt leges impiales ab/ rogate. ī hac ꝓte videt ꝙ ꝑ nō habeat obstare. Silr ꝺa officiū reipublice est fideliꝫ exercendū sequit ꝙ recepto iuramēto officiū exercēdi ipam artē est eis cōmittendū Et sic medici ꝓpter expientie ꝓbationē ꝺbēt esse a pplo electi cōiter ꝓpter reipublice ꝺministrationem. debēt esse de legitio mrimonio nati ꝓpter officiū fidelē execūtiōez debēt licētiari iurati. Medicꝫ practicꝫ magꝫ ꝙꝫ theori/ cis ꝺz ꝺs se cōmittē ī cura corpis. Aū ꝑbs dic. j. metb. ꝙ bōtes artē z sciam medicie sūt magꝫ scitētes ꝙꝫ habēt tes exprimētū. Exptos tū medicos ī cura magꝫ debem⁹ eligē ꝙꝫ bōtes sciam sine exprimēto. Pro cui⁹ declaratiōe dic Aug. de anch. vbi. s. ꝙ expiētia medicoꝝ ex duobꝫ exurgere pōt. vl ex cozꝝ originis dispositiōe. vl exprcula/ riū applicatiōe. Et qlibet hoꝝ modoꝝ ral expiētia ba/ bet aditā cognitionē ꝓpter qđ nō ī se ꝫ ī sua cā vnū/ sali. Sic enī ex originis dispositiōe aliq habt aptitudiez ad ꝺnandū ex influxu corpm celestū. sic aliq ex tali ori/ gine habt aptitudinē ad medicandū seu curandū. cui⁹ cu/ re effect⁹ ꝙꝰ igrēt cā in ꝓticlari agere cogūscit eū ī vni uersali agere a q originata ē natura cū tali aptitudine ad talē effectū. Aū legit ꝙ cū alexāder magnꝰ iuenissꝫ alios ꝺnari z regnū acqrē ꝓponebat eos occidē timens ne sibi regnū auferrēt. Sup q ꝙsulēs aristotelē rndit. Si potes mutare illi⁹ rerre aerē et aquā insup z dispo/ sitionē loci z ciuitatū. ī ple ꝓpositū tuū. Sin aūt ꝺnare et cū bonitate z clemētia. z exaudi eos cū benignitate. et ꝓ amoꝝ quē habebūt in te ꝺnaberꝫ ī eis pacifice. qđ et fecit. z facti sūt ei ꝓses magꝫ obedientes ꝙꝫ ceteri. Silr expiētia q ꝙsurgit ex pticlarū applicatiōe nō procedit oīno ex igta cā. qz isto mō ars medicina inuenta est. Ex multis enī pticlaribꝫ exprimētis inuētores medicine ha/ buerē vnūsale ꝓncipiū artꝫ z scie. puta qz videbāt ꝙ ex/ pientia rebarbaꝝ purgare colerā ī ꝺ pticulari z ī illo. In/ de dedērt reglam vnūsalē ꝙ ꝓnū ē reubarbaro pur/ gare colerā. Istꝫ ꝙ duobꝫ mōis exptis vl origis dispo/ sitiōe vl pticularū applicatiōe. puto melꝰ fore z tutꝰ. vt cōmittat se ī cura magꝫ practicꝫ medicꝫ ꝙꝫ theoricis. Si aūt sint tales medici ꝙ vnā medicinā velit appli/ care ad oēs egritudies ablq cause cognitiōe z pticula/ riū applicatiōe. tales nō ꝺbūt dici medici exprti nec scien/ tes. qz tales solū curāt egritudinē in aliq. qñq z a casu. Un ꝺmōi nō ꝺz se ꝺs committere ī cura. Ad qđ facit di/ ctū Diero. xxix. dis. c. fi. Btus Job. in Apoc. septem sci/ bēs ecclīs ī vnaqꝫ eaꝝ vl spālia vicia reprehēdit vel ꝓtectes. poat. z ita scīs apls Paul⁹ ꝙ singulas ecclias vulneribꝫ medet illaꝝ. ī vnaqꝫ eaꝝ vicia reprehendens illi⁹ nec imitar impii medici vno collirio vult oīm ocu/ los curare. Lauēdū est ertiā tales idiote medici q solent aliq̄tēs suptitiōes imiscē cū aliqbꝫ naturalibꝫ reme/ diis a qbꝫ oino abstinēdū est. Peccāt enī ipi z tales me/ dici vtētes talibꝫ suptitiosis medicinis. Un z. xxvj. q. v. nō licet. ꝺr ī collectiōibꝫ herbaꝝ q medicinales sunt aliqs obtuatiōes aut incātatiōes no ꝫ attēdere nisi cū cū symbolo vl oīone dñica. Et Aug. ad ꝺ gen⁹ suptitio/ onis grinēt oēs ligature atꝫ remedia q medicinaꝝ di/ sciplina ꝓhibet. xxvj. q. ij. illō. Et itelligit de bis q non habēt ꝓcutē naturalē ad talē effectū nisi fieret a iancꝫ viꝫ ꝓture pure oīonis. z si aliqñ talia remedia sucrpsti/ tiosa inducāt effectū curatiōis. ꝺ est vl casu vl ope de/ monū. Aū nllo mō ꝓcurada sūt vt ibi ꝺz. nec est ꝙ ꝺ dicit in dicto. c. nō licet. xxvj. q. v. Dicit enī ibi nō lice/ at xpianis tenē traditiōes gentiliū z obtuare vl colere elemēta aut lunc aut stellaꝝ cursus. aut ianē signoꝝ fallacia rē. ꝓbibet enī in ꝺ decreto seq doctrinas supti/ tiosas gētiliū q fausta vl infausta estimabant aliq ꝛpa et ꝓstellatiōes seqbant. nō qz tū ad naturales. effect⁹ a/ stroꝝ vl elemētoꝝ. ꝫ fm diuiatiōes z fallacia demonū. Certū ē enī z vez ꝙ sic necessario corpa hūana subdunt influētie corpm celestiū. sic necessario requirit debitoꝝ si/ gnoꝝ influētia ī egritudinū corpaliū curatione. Un si medici dāt medicinā in signis colericis paꝝ ꝓficit. qa corp⁹ paꝝ vl nihil mouebit. Si ꝙ in signis flegmati/ cis medicīa lūpta facit corp⁹ laxar. ꝓpter qđ sic medici in curatiōe egritudinū fuāt dies creticos qui determi/ nant fm curlū solis z lunc. ita in datōe medicinaꝝ de/ bēt obtuare debita signa astroꝝ. Unde z ꝙsultum fuit Alexādro magno vt nō sumeret medicinam sine ꝓsilio ptī in arte astroꝝ. z qbus vtile sit medicō esse in hmōi peritū. nō tū est necessariū ipm esse astrologū ꝫ scire qđ/ dā cōia. put spectat ad ꝙgruā dationē medicinaꝝ.

Medici nō illicite .§. VI.

recipiūt salariū seu stipēdiū. ꝑ infirmitate quā scīt cē incurabilē. Dup⁹ rō est fm Aug. de ancho. vbi. s. qz me/ dic⁹ inuēt⁹ est ad instīm nature. tādiu instīm medicine nō est ex toto subtrabēdū infirmo qđiu natura nō suc/ cūbit. ió nō peccat medic⁹ accipiēdo stipendiū de cura egritudis quā ꝑ ꝓncipia artꝫ medicine credit esse incu/ rabilē. nisi forte maliciose nō indicādo illis q illi⁹ curaz bñt. vl supfluos sumpt⁹ factēdo vel eū curare oīno pro/ mittēdo. ꝫ indicata ꝓtate quā nouit de egritudis cu/ ra. tādiu iuste pōt accipe stipēdiū suū qđiu exhibet in cura sui fidele mīsterium z vez ꝙsilium. Ad qđ etiam facit auctas Aug. dicētis in. iij. ꝺ trinitate. Medicus quidē cām ꝓmā egritudinis curatiōis ꝓnūciare pōt ꝫ ꝓmā z supiorē scire nō valet. Ezechias rex fm causas inferiores. i. dispositionem morbi vl demerita sua mori debebat de infirmitate sua. sed nō fm cām supiorē seu diuinā dispositiōez q reglat cās iferiores z sibi subīcit. vñ z mortuꝰ nō ē. ꝫ ꝙaliter. Esa. xxxviij. Quia q nescit medic⁹ qđ deꝰ disposuerit ꝺ infirmo. verū sit sanad⁹ vel morīēdus qđ fm artē medicine sit morīēdus. ió licī/ te psequit curā z accipit stipēdiū vsqz ad finē vl quasi. Sz z tutꝰ z melꝰ est infirmo ꝑ cura sui plures habere medicos qđ vnū si habere posset. Un ꝑbus in epla ad Alexan. In vno medico nō ꝙfidas. qz vnus medicus potēs ē ad nocēdū z defacili audet nepbas ꝑsumē. z si

sumēda fuerit medicīa noli sumē nisi ō ꝓsilio plīmoꝝ. Pro cui⁹ declaratōe dic̄ Aug. ō ancho. vbi. s. Jn curatiōe egritudis ē ꝓsiderāda ꝓditio artꝫ medicīe. cōdito egritudis. z ꝓdicto ita. q⁹ plone egrotārꝫ. Et ꝗtuꝫ ad ꝑmū clazꝫ est ꝙ medicīa sic ꝗlibet ars ē iuēta p iuuamē tū vni⁹ ad altez. z ꝓiuuamentū posteriozꝫ ad pozes. ꝺa semꝑ posteriozes se bñt ꝑ additamētum ad pozes ꝺm phm. ij. metb̄. Uñ sic cōplemētū artꝫ medicīe ē iuentū ꝑ multoz experiētiā. sic cōplemētū curē egritudis ꝺz fieri rōnabiliꝰ ꝑ plur. ū medicoꝝ colloqa z sniam. Quātū ad scām. i. ꝺditionē egritudis. Nec quicꝫ est occulta. vni medico ꝑ sīg̃ q apparēt. cui⁹ cām ꝑ illa sīg̃ vl ꝑ alia ali⁹ cogīscere pōt. Quātū ad tertiū. i. ꝺditionē ītarus infirmi ptz. qz ꝗtū ī statu sublimioꝝ rāro in pcīo maioꝝ ꝕsac. Ponūt enī dñi ī odiū z emulationē multoz. z ꝓpter dignitatē quā bñt quib⁹ multi inuident z ꝓpter iusticiā quā exercēt in reos quib⁹ malicia placet. Uñ legitur in epla ad alexandrū. regiā indoꝝ misisse ei multa mūera ꝑciosa z inter cetera puellā pulcerrimā venenо nutritā. z q ita ꝕsa erat in naturā serpētis venenosi. hac intētiōe. vt cognoscēdo eā roꝛicaret z piret. Jꝫ ꝓmonit⁹ abstinuit ab ea. Et sic ad diligētioꝛē curā adhibendam z oēm suspitionē remouenda. tuti⁹ est magnos viros hīe plures medicos ꝗ vnū. Qui aūt nō pnt plres hīe z nisi vnū cōducere. sint vno contenti.

Nota breuiter pctā .ℌ. VII

ḡuia medicoꝝ. Primo si ignorāt̄s notabile exercēt arte medicīe. iputaī enī eis mors infirmoꝝ vl aggḡuatio. ar. ex de iiu. z dam. c. si culpa. Scōo cū sint plti vl ꝓpter negligētiā vel alīs occupatiōes nō aspiciunt libros nec diligenter puidēt his q puidēda sūt. vt ī dicto. c. Tertio qñ dāt medicinas z remedia ꝺ salutē aiaꝝ. vt ꝑcurādo aborsū vl aliō malū suadēdo. ex ō pe. z re. c. cū infirmitas. Quarto qñ nō iducūt infirmū ad uocādū sacerdotē ad faciēdū ꝓfessiōz. vt ī dicto. c. cū infirmitas Quito cū nō visitāt infirmos pauper ās nouerīt qz eis nō soluūt. cū nō possint dis. lxxxiij. ℌ. j. Sexto cū medic⁹ ꝑcogīscēs mortē infirmi ſm artē medicīe. nō cū vel pentes vel cōfessoꝛē aulsat vt sibi puideat de sacris vl de testamēto si expedit z hmōi. timēs ne ex hꝺ deteri⁹ se hēat vl displiceat sibi vl suis ſm Jo. nca pol. ī qōlibet. Septio cum nō adhibet diligētiā ī medicinaꝝ ꝓfectiōe. nisi sit certe exptus. ō solertia z fidelitate aromatarū q mīta sophistica aliqñ ī eis ponūt. Octauo cū detinet infirmū ī infirmitate diuti⁹. vt pl⁹ ex freqntatiōe lucrent cū eq bene citi⁹ possent librare. Nono qñ sine cā rōnabili iducunt debiles ad frangēdū ieiunia ecclie vl ad comedēdū carnes dieb⁹ ꝓhibitis. z mīto magꝫ cū ea faciāt obloquentes ō ieiunijs ecclie z abstinētijs. Decimo ꝺemulatiōibus eoꝝ adinicē ex qb⁹ se iactāt de aliqb⁹ curꝫ supbiendo z socios deprimūt vitupando curas eoꝝ.

Titulus. viij. de statu mercatoꝝ z artificum. De exercitio artificum. Lapīm. j.

Exibit hō ad op⁹ suuꝫ

et ad operationē suā vsqꝫ ad vesperam. Ps. ciij. Prima ꝓfectio cuiuslibet creature ē ꝑm⁹ act⁹ ei⁹. i. forma substātial. ptz. ij. ō aīa. vt ī hoīe. aīa rōnalis Scōa ꝙ ꝓfectio seu scōs act⁹ est operatio ei⁹ q ab ea pcedit ꝑ quā manifestat ꝗtus ei⁹. Nec enī creatura aliq ē que nō aliqd opet vl operari posset z frustra ē potētia q nō reducāt ad actū. de⁹ aūt z natura nihil facit frustra ſm phm. ij. ō aīa. z. ij. ō celo z mūdo Uñ z cōmētator. ij. metheoꝛ. dic̄ ꝙ sics aufert operatiōes a reb⁹ aufert cētias rez. Ultia etiā felicitas hoīs ī operatōe ei⁹ ꝓsistit per optia vt dic̄ Arest. j. z. x. etbi. Et de ꝑ hoīe ōr ꝙ posuit cū ī paradiso voluptatꝫ. vt operaret Gen. ij. Et ꝫ op⁹ eius cēt ꝓncipal⁹ ī spūale. ō q xps Jo. vj. Operami non cibū q pit ꝫ q manet ī vitā eternā. i. meditādo z ꝓplando diuina. Erat tñ z aliqñ op⁹ corꝑale. nō q de ad necitatē ꝫ ad delectationē mētale ad exptēdū vires nature. z ꝙ inde magꝫ ad recoḡscēdū res ipas z creatoꝛē i eis. ꝫ de paradiso expulsus ꝓpter pctm̄ necitat⁹ ē ad opādū terrā dictuꝫ ē illi. Jn sudoꝛe vult⁹ tui vescerꝫ pane tuo Gen. iij. vt ꝓfues te ī vita optꝫ te operari vñ viuas. z ꝓcures tibi cibū donec reuertarꝫ in terrā z sic exibit hō ad op⁹ suū. ꝫ. ad op. i. vsqꝫ ad vesꝑam. i. vsqꝫ ad mortē q est fines vite sue. Et ita in his opib⁹ exteriozib⁹ imergitur vt raro sciat reuerti ad opus suū ꝓpriū ad qō est factus ꝫ ad deū cognoscendū z diligendū z fruendū. Nam vt dicit magist̄ sentētiaꝝ. li. ij. dis. j. c. vj. Fecit deus rationalē creaturā. vt summū bonū intelligeret. intelligēdo amaret. amādo possideret. possidendo frueret. et hō est summū z pfectū opus. Ubi sciendum q hō exit ad opus suū in mūdo isto tribus modis.

Ad opus virtuale deo principaliter monente.

Ad opus criminale diabolo internaliter suggerente

Ad opus manuale ingenio naturaliter agente.

De ꝑ dic̄ Esaias. xxvj. c. Dia opa nra operatus es ī nob ꝫ tu de⁹. z loq̄t ō opib⁹ ꝗtuosis ō qb⁹ etiā ꝑs sit. Jo. xv. Sine me nihil potestꝫ facē. s. boni. Dicit tñ op⁹ virtuosū hoīs op⁹. qz ibi cooperatur libez arbitriū ei⁹. non enī fuit⁹ trahit animā. ꝫ amoꝛe ſm Aug. s. ad bonū op⁹ Et inde efficiūt nra opa ꝓpter meritum. Apocal. xiij. c. Opa enī illoꝝ sequūt illos. illoꝝ. s. bonoꝝ hominū se il. Cū enī de⁹ remūerat merita nra coꝛonat munera sua. i. opa bona q vt facerem⁹ ab eo accepim⁹. De scōo aut dñs Jo. viij. Uos facitꝫ opa ꝑris vri. s. diaboli. s. facie do q ipe suggerit mala diaboli enī sunt ꝓpter suggestionē. Uñ Piero. Sic enī in bonis opib⁹ nris pfectio est de⁹. qz nō ē volētꝫ ꝫ dei miserētꝫ ꝛc. Ita ℣ mal⁹ opib⁹ ꝫ ꝑcipis semīa nra sūt īcētiua z pfectio diaboli. ō pe. di. ij. si enī inqt. qō tñ sane itelligēdū ē qz nō eo mō diabol⁹ opat ī mal⁹ nris q de⁹ ī bonis opib⁹ nris. Hā de⁹ efficacit̄ mentē mouēdo ad bonū. diabol⁹ mentē ꝑ imaginationē z sensualitatē incitādo ad malū. sic q ꝓmitteret alicui pomū delectabile ad edēdū. nra aūt tuncꝰ spontaneā volūtatē. Uñ Amb. Qō possum⁹ nō facere si volum⁹. hui⁹ electionē mali pot⁹ dem⁹ nob asscribere ꝫ alīs. xv. q. j. c. illa. Et qz opa nra ꝓpter illa vānabunt punit̄ qs. ſm illō. Ro. ij. Tribulatio z āgustia ꝓmnē aiaz opātī malū iudeo ꝑmū z greco. De tertio ope dic̄ Eccs. ix. c. qcūcqꝫ pōt manꝰ tua instāter opare. Exibit hō ad op⁹ suū ꝛc. Alīs qdē aīalib⁹ natura puidit ō victu. vestitu z armis ad se defendēdū sine ipoꝝ ope. hoc ꝗtu ō dit rōz ex q exēplo ꝑ discursū ad actū ꝓsideratiōis z inuestigatiōis ꝑ opa exteriora diūsoꝝ exercitioꝝ sibi ꝑuidere possit ō victu z vestitu z defensione a nocuis et quasi ad oīa opa exteriora hoīm ad hec ordinant. Exibit ꝫ ꝛc. Ubi de ipis opib⁹ corꝑalib⁹ tria nota.

Bonā ꝓscientiā. ibi. exibit homo ad opus suū.

Debitā conuenientiā. ibi. ad operationē suam.

Debitā ꝑmanentiā. ibi. vsqꝫ ad vesperam.

Quātū ad primū in .ℌ. j.

opib⁹ exteriozib⁹ artiū ꝺz hō exire ō potētia ītellectus ad op⁹ suū ītelli⁹. s. ad actū discussiōis mētal⁹ de qlitate operatiōis artꝫ sue. vt nō solū operāt̄ faciat exteriozē ſm regl̄az artꝫ illi⁹ sz etiā ſm regl̄az ꝓscie bone. Uñ apl⁹ ad Gal. vj. c. ꝑbet aūt vnusqsqꝫ op⁹ suū. i. exa mina.

Si est rectum in intentione.

Si est licitum ex imꝓhibitione.

Si est congruum in discretione.

Ca. 1. De ope artificū

Dep̄ dic̄ Amb. Intēcio op̄i tuo nomē ponit. nā cuiꝰ finis bonꝰ ē. i. intēcio q̄ respic̄ finē. ipm q̄z bonū ē. s. opꝰ unde seq̄ns. q̄ uez ē i bis. q̄ ō, se mala nō sūt. nā talibꝫ intēcio dādi cl̄ynā i furto ō eo excusat a pcō. Dz g̃ i oi ex/ercicio artiꝫ hr̄i recta intēcio. vt finis remotꝰ z vltimꝰ sit deꝰ. fm illō apl̄i. j. ad Loꝛ. x. c. Oia q̄ faciꝫ i verbo vel opē glīaz ōi facite. finis ꝓpinquꝰ sit aliq̄ ō rōnabile. vt subuēcio sue nec̄itatiꝫ vl̄ ꝓfiꝛ fm illud apl̄i ad Ephe. iiij. c. Opeꝝ manibꝫ suis vt hēat vñ tribuat nec̄itatem patiēti. Cū enī oia agāt ꝓpter finē. hō q̄ facit opꝰ agricul/ture. lanificij. artiꝫ fabrē z hmōi. finis ꝓpinquꝰ intēt est fructꝰ seu lucrū. Et recte ait ꝓphēta z apl̄us Lu. x. c. z. j. ad Thimo. v. c. Dignꝰ ē enī operarius mercede sua. finis mer/cedis sue dz ee vt ex ea possit se z alios gubnare z quidē fm statū suū. finis sustēratiōis sui z suoꝝ dz ee. vt pos/sint viuē ꝓtuose. finis ꝓtuose viuēdi ē ꝓsecutio glie. vt enī dic̄ Aug. sup Joh. Ad hoc dz q̄sq̄ hn̄ viuere vt deū ei um i glīaz ōi. Scdo dz attēdere vt opꝰ illō sit licitus nō ꝓhibitū. oditi oēs q̄ opant iniq̄tatē. ait ꝓpha ad do/minū. ps. v. Iniq̄tatē opat q̄ facit artē vl̄ operationē illi/cā a dō vl̄ ecclia ꝓhibitā vt opꝰ meretricū. vsurariū. ta/cleric̄os. Vñ Aug. Fornicari nūq̄z licet. negociari aliq̄n licet. licet dis. lxxxvij. fornicari. Tertio dz ꝓpare opꝰ suū si est tijs vestiat. vt. s. fiat debito tpe. Vñ dñs Exo. xx. sex die/bus opabeꝝ. septīa die sabbatū dñi ē. Omne opꝰ fiule/nō faciet i eo ꝛc. z sic de alijs circūstātijs. vt debite ob/seruet z impleat illud apl̄i ad Lot. j. In omni ope bo/no fructificātes. fructificat quis in ope bono. q̄n illud cū debito modo agit. Si enī recte offeras z nō recte di/uidas. peccasti. dixit dñs ad Layn. Ben. iij. fm tamē translationē. lxx. nō nostrā. id est si facias opus ō se bo/num. vt sacrificiū z huiusmodi. z nō cū debita circūspe/ctione peccatū est. vt exponit Grego.

Nota scdo aptā cō. §. II.

Ueniētia i opibꝫ exterioribꝫ mechanicis. ō quibꝫ loqmur q̄ dic̄ ad opationē suā. Opatio exteriꝛ bois pōt uti/lē ad illā. Delectatio fm ꝓbm ꝓficit opꝰ cū q̄ ds inclina/tur ad ynū opꝰ nō malū nāl̄ cū natura delectabil̄ ope/ret applicādo se ad illō exercitiū queit ad ꝓfectionē illi/us artiꝫ. Sic enī a natura habent inclinatiōes ad ꝓfutes. vñ vnꝰ magr ad ynā vt ad iusticiā. alius ad hūilitatem. alius ad miscōiaz magr q̄s ad alias. ꝓpter q̄ dixit. Job. xxxj. ab infantia creuit mecū miseratio. z de vtero mris egressa est mecū. Et moral. Gene. Semīa i nob ꝓfutū sūt sparsa. iz exercitio nr̄o postea ꝓficiūt. Et sic etiā fm Allber. magnū. bores a natura dociles iclinant ad scās tias varias fm q̄litatē cōplexionū. Nam melācolici ad poeticas. flegmatici ad morales. sāguīci ad nāles. cole/rici ad mathematicas vl̄ metaphisicas. Ita z ad cetera opa mechanica z artes vnꝰ inclinat magr ad ynā alius ad aliā. z nāli istinctu z diuīa puidētia ꝓtia disponente ad pulchritudinē vniūsi z ostratiōnē sue sapie. q̄ tātas et tāuarias opatōes artificū ispirauit mētibꝫ hoīm. Ex eat g̃ hō ad opationē suā. i. ad eā artē quā iudicat sibi magr̄ ꝓuenire z cōplacē. Et dicit Hugo de san. victo. q̄ opationū humanaꝝ exteriꝛ triplex inuenit differētia.

Triplices opatiōes bois.

Nam ad quedā cogit necessitas.

Quedam inuenit cupiditas.

Quedam induxit vanitas.

Cogit vtiq̄ necessitas ad opus agriculture q̄ si vult fructꝰ terre colligē vñ comedat z bibat. oportet q̄ opeꝝ co/lēdo terrā p̄ scul̄ aliū vñ ōr. Prouerb. xij. c. Qui operatur terrā replebit panibꝫ z ecōuerso. egestatē opata ē manꝰ remissa. s. ad opandū. Et Eccl̄i ōr. vij. c. Nō oderis labori/osa opa z rusticationē creatā ab altissimo. Nā deꝰ eā in/stituit. q̄ vt ōr Ben̄. iij. Emisit deꝰ adā ō paradisoꝫ volu/ptatiꝫ. vt operaret terrā ō q̄ sūptꝰ ē. Et pꝰ diluuiū. vbi ōr Ben̄. ix. Noe vir agricola cepit exercē terrā z plātauit vineā vt colligeret vinū qō puꝰ ig̃rabat. iz vt ait Amb Nec vinū suo pepcit autori. iz ebrietas illiꝰ suader nob sobrietatē. dis. xxxv. sexto die. Cogit etiā nec̄itas vite hu/mane ad opa pastoꝝ ac etiā lanificij z linificij. z opa q̄ bis defuīūt. p vestitu hūano sibi necessario. Et ꝓmas quidē vestes deus fec̄. vt ōr Ben̄. iij. q̄ fec̄ deꝰ adam et eue i ꝑ exilio positiꝫ tunicas pelliceas. Non inqr Amb. sericeas iz pelliceas. habitū. s. hūiliratiꝫ z pnie. nō vani/tatiꝫ z iactātie. Et ō sapiēti milere ōr. pueris vlei. Quesi uit lanā z linū z opata est ꝓ filio manuū suarum. s. ve/stes. nā stragulatā vestē fec̄ sibi. Et ꝓmus pastoꝛ fuit a bel quē secuti sūt i ꝑ. iacob pr̄iarcha cum filijs suis. Pri/mus edificatoꝛ bitationū z ciuitatū fuit Cayn q̄ edifi/cauit ciuitatē nomē ponēs filij sui enoch Ben̄. iij. Nā pr̄iarche abraā ysaac z iacob nō i ciuitatibꝫ vl̄ palatijs iz i tabnaclis bitabāt. quoꝝ tēporiꝫ seu tabnacloꝝ ꝓ/mus opatoꝛ fuit iabel. Primꝰ aūt malleatoꝛ z faber in/oia opa ferri z eris fuit. Tubalchaim vt ōr Ben̄. iij. c. et sic paulatī artes necessarie iuēte sūt. Opatio exte/rior iuēta a cupiditate ē negociatio. Vñ pbs dic̄ eā bre/l se turpitudinē. q̄ defuit cupiditati cū fiat ꝓpter lucrū q̄ cupiditas i ime sū crescit z finē nescit. Uez tn̄ ē q̄ etsi l se turpis sit. pōt tn̄ aliq̄ bono fine honestari z licita fi/eri. puta ꝓpter sustēratiōnē familie sue vl̄ sub uēctionem paupeꝝ ex moderato z iusto lucro. Primi negociatoꝛes q̄s i sacra scḡptura iuenio fuerūt ysmaelite q̄ descēderūt ex ysmahel filio agar. vñ dicūt agarei. i. saraceni. ōr enim Ben̄. xxxvij. q̄ trāseūtibꝫ negociatoribꝫ madianitiꝫ q̄. s. portabāt aromata z alia i egyptū vēdidērt ysmahelitiꝫ. Joseph frēs sui q̄ hysmahelite vēdidērt eū i egyptū. De his ōr Baruch. iij. filij q̄z agar. i. saraceni q̄ exq̄sierūt scām tiā z prudētiā q̄ ō terra ē. negociatoꝛes terre viā sapie nō intellexerūt. Et quē vt sūmū ꝓphaz z q̄si deū venerant saracen maledictū machometū. primo fuit negociatoꝛ iz i pessu tpis malicijs suis cū q̄daz heretico iacobita adiut. illos rudes z bestiales bores sua pessima et fa/tua doctrina decepit. Et q̄ inimici sūt xp̄ianoꝝ facētes negociationē ō eis q̄n capē pōt vl̄ quertē ad eoꝝ pfidi/am. iō eccl̄ia statuit ne exuagātes Nico. q̄rti clementis. v. Jo. xxij. q̄ negociatores vl̄ aliꝫ q̄cūq̄z ñ deferāt ad fras eoꝝ q̄cūq̄z meramonia sub penis excōicatiōis papalis z aliaꝝ penaꝝ. Opatio hec plena piculis ē z fraudibꝫ z aliq̄n mixta vsurijs vt no. ex ō vsu. c. i cārate. z. c. nauigā/ti. Vñ oclos api. Vñ Crisi. dic̄ sr̄ Matb. Nllis xp̄ianꝰ dz ee mercatoꝛ q̄ mercatoꝛ nūq̄z ꝑtrō placē dis. lxxxvij eijcāes. q̄ō dic̄ b. tho. esse intelligēdū de his q̄ ponūt si/nē suā vltimū i acq̄sitiōē lucri seu pecunie vl̄ ō exercēti/bus illicitas negociatiōes. s. cū vsurijs pluriꝫ fraudibꝫ z hmōi. Vñ z Cassiodoꝛ dic̄ dis. ead. Negociatores illi ō tēplo eijciunt q̄ p immoderatū pecunie ambitū merces suas polluūt pl̄ onerātes piurijs q̄z pcijs. Ponūt illa. c. eijcies. z. c. qm̄ p palea. Vñ z aliq̄ libri nō bñt iz sunt optimū gduū. Dicit etiā Crisō. i dicto. c. eijcies quēad/modū q̄ ambulat iter duos imicos volens ambobus placere sine alio quio mali esse nō pōt. sic mercatoꝛ sine mendacio z piurio esse nō pōt. Sz substātia raliū sta/bil̄ ee nō pōt. nec ꝓficit ad bonū qō ō malo ꝓgregatur quēadmodū si triticū vl̄ aliq̄d tale cernas i cribro. duz huc illucq̄z iactat. oia ḡna paulatī deorsū cadūt z tādē

Machometi negociatoꝛ.

za. ze. q. 77. ar. 4 ad pmū.

ī cribro nil remanet. nisi ster⁹. si ō substātia negociatoris nil remanet. nisi pecūn. Nā z si legit ī vita patrū de q̄dā mercatore q̄ vilius fuit a brō. Pannutio heremita ei cōgand⁹ ī gl'ia. q̄ tm pānuti⁹ heremita sc̄issim⁹ magnū merita fuit apō deū. Attēde. qz ipe pānuti⁹ examinās vitā ei⁹ iuenit q̄ totū lucr̄ expēdebat ī pauperes xp̄i. vt p̄ pauper̄ ab vsur̄z z p iurys z alijs illicitz abstinebat cū mag̃ deuotiōe vacās diuīs epe suo. q̄ demū etiā dimisit op⁹ illō. Quis ē b z laudabim⁹ cū Eccl. xxxj. Opatio aūt tertia q̄ defuit vanitati ē illa q̄ deficit ornatui iactātie. vt ars sertci ī mag̃ pte. Nā etsi dños deceat tales vestes. z reginas. vt Hester scrā z alīq̄ reges sc̄i se ornātes. Sz mīti abutūt q̄s nō decet Unde. j. ad Thimo. ij. c. ait. Nō ī veste pciosa auri z argenti z margarit⁹. imo vt ars reticellor̄ z recamature ī vestibz. z p forale seu scā pacture. z purpure ceruse ad colorādū faciē et hmōi. ad q̄d defuit nisi vanitati. vt dici possit illō Iere. ij. c. Opa eor̄ vana. z risu digna. vnde Crisо. dic̄ sup matb. q̄ ab arte calceor̄ z rector̄ multa abscindere oportet. Etenim ad luxuriā deduxerūt necessitatē ei⁹ corrumpentes aut mali arti commiscentes.

Demū quantū ad .§.III.

tertiū oportet bñe in opibz z artibz iūstātiā z pfectiōnem. Nā vt dic̄ Anacletꝰ papa. Jn vnoq̄z artiū opē mīre iuuenit iūstātia. di. l. xxxiij. nihil. z hō ē q̄d dic̄ Ps. vsq̄z ad vesperā. i. vsq̄z sero p̄tinuādo. nō paz opādo z subito dimittēdo. vl vsq̄z ad vespaz. i. vite terminū q̄d est ꝑ alios̄ stabiles q̄ oī die mutāt vnā artē. hi sūt filles filio in cōstātie. ō q̄ dic̄ Boet. ō eo narrāt ī li. ō scolarū disciplina. q̄ cū pr̄ ei⁹ posuisset ad opa diuerse artis. q̄ subito attedisbat cū vnā ichoabat. demū oēs renuēs interrogāte patre q̄d facere vellet. Rñdit se velle fieri asinuz vt salmā ferret. Sed cū alīqs in opibz alicui⁹ iuste arti bene viuendo pfecerat v q̄ ad vesperā. i. finē tūc facto sero. i. vita deficiente dicit dñs. voca operarios z da eis mercedem. Matb. xx. saltcet glorie.

De diuersis generibz contractuū. Lapīm. q̄.

Octaudū q̄ ī trāslatione rei⁹ q̄ fit p̄ duas psonas aliq̄ transfert dñium rei. aliq̄ solū vsus rei retēto dñio. Et p̄mū fit sex modis. Primo p liberalē donationē. s. cum nil expectat retribuēdis ex tali donatiōe rei nisi benivolētia q̄ ōr donatio ō q̄ infra dicet ti. x. c. 4. z j. Alijs q̄nq̄z mōis fit p dationē illiberalē. q̄ videlz trāsferens vnā rē expectat ab alio aliq̄d eq̄alēs ei q̄d trāsfert. Et p̄mus mod⁹ ōr permutatio cū videlz trāsfert dñium alicui⁹ rei vtil'. p alia re vtili puta frumētū. p vino vl' pān⁹ me⁹. p lana tua. vl' pāno serico tuo. vl' pecunia mea aurea. puta vn⁹ florē⁹. p pecūia tua argētea puta. p grossis. xvij. vl' circa. Jstō trīs vltimū solet dici cābiū cōter. alie ꝑo permutatiōes vulgariter dicūt baratti. Alius modus ōr ī vno trāsferētiū dñium rei cū altero emptio z ī altero vēditio q̄n. s. trāsfert dñium rei vtil'. puta frumenti. vini. aīalū. domoz agroz z hmōi. p numismate vl' ecōuerso q̄z enī difficile erat semp res vsuales imediate cōmutare ī alias res. ō inuētū ē mediū p q̄d tal' cōmutatio fiat. Et h̄ mediū ōr numisma seu pecunia nūerata. z cōmutatio rei vtil'. p numismate ōr vēditio. Cōmutatio numismatis̄. p re vtili ōr emptio. Ultim⁹ mod⁹ ē cū fit permutatio numismatis̄. p numismate. sz cū expectatōe tpis er ī eo q̄ dat pecuniā ōr mutui datio ī eo q̄ recipit pecuniā z expectat ad reddēdā pecuniā ōr mutui acceptio. p mutuū enī trāsfert dñiū pecūie ī accipētē. Et isti cōtract⁹ sex sūt licīti. si cū debito mō fiāt illiciti cū iuste fiūt Nā donatio si fiat p eū q̄ nō pōt donare. vt ē rligiosus. iusta ēt nō tenet. z si fiat iūsta cā vt ob turpitudinē. pctīm ē. ar. di. l. xxxvj. donare. Permutatio rei cū fit sine fraude. lucra ē. vt pz ō re. pmuta. p totū. Si cū fraude pctīm ē. z videt ad hāc reduci ꝑcepts inoiart. s. do vt des. z do. vt facias. vl facio vt des. Emptio z vēditio licita sūt nisi fiat excessus p̄cij ī vēdēte notabil' vel diminutio ī emēte vl' fraus vl' vsura ip̄licita. Preter expectari onē tpis. vt ex ōy su. c. ī ciuitate. z. c. nauigāti. Datio mutui q̄ ē circa res q̄ vsu p̄sumūt vt frumētū. vinū z hmōi vl' distrahūt vt pecūia nūerata cū fit gr̄is vt nil expectet vltra suū capitale z benivolētia ex obsequio licita ē z pia op⁹. Si aūt aliq̄d tpal' vtilitatis̄ expectet. vñ p̄cipaliter mouet ad mutuādū illicita ē z vsura. ar. xiij. q. iij. si fenerauer̄. ex ō vsu. c. p̄suluit. Mutui acceptio licita est nō solū cū fit gr̄is z etiā cū fit sub vsur̄z qui. s. ad ꝫ mouetur ncūtare. nec ī ducit mutuātē ad vsurā facēdum vt q̄z ad ꝫ opat⁹ erat. Aliq̄n ꝑo trāsfert solū vi⁹ rei retēto sibi dnio ei⁹ rei. Et h⁹ trāslatiōis sūt sex modi q̄si correspōdētes dictis sex mōis q̄bz trāsfert dñiū rei. Nā primo mō. s. donatiōi corrñdet dictū cōmodatū q̄ ꝑ tē ēra q̄ vtēdo p̄sumit vl' destruit vt cum q̄s cōmodat alicui gr̄is equū. libr̄ū domū z hmōi. vt vtat ad certū tps z tūc ei⁹ p̄cis ē ō se. sic dictū ē ō donato. Permutatiōi corrīdet mutua accōmodatio p̄dictar̄ rerū. puta tu cōmodas mihi equū tuū z ego bouē meū. vl' tu vnū libr̄ū. et ego tibi aliū libr̄ū. tu vnā domū z ego vnū agrū. z rōnabiliter z sine fraude īmixta licitū erit. Emptioni corrīdet p̄dū cio z vēditiōi locatio q̄ pūt esse ō reby mobilibz z īmobilibz. q̄ tñ nō p̄sumūt vsu z ista nō fiūt gr̄is. h̄ cū tali ꝑcio p tali vsu puta cū accipit equ⁹ ad vecturā. p tali ꝑcio vl' dom⁹ ad pēsionē vel ager ad colēdū. p medietate vl' ad affictū vl' cū q̄s locat opas suas p̄sonales z alicui cū p̄ducit ad laborādū. rotū ē licitū z tūm⁹ iustū p̄mium. statuat z fraus oīs tollat. Hā fraus z dol⁹ nemi debēt p̄cinari. ex ō rsp. c. sedes. Mutuo nō rñdet pte alius p̄ct⁹. h⁹ tñ aliquā silitudiez h⁹ modicā ad pign⁹ int̄ ēq̄tū restituta pecūia ab eo q̄ dedit pign⁹ illeq̄ accepit restituit pign⁹ z ī pigrātiōe pōt ibi ēe z nō ē pctīm. Nā si solū pign⁹ q̄s recipiat vt ō suo sit securus ita q̄ ō ꝑcognoze nō p̄sequat aliā vtilitatē licitū est. Si aūt de eo cōsequatur vtilitatem siue sit rei mobilis que ꝑtie dat pign⁹ siue rei īmobil' vt dom⁹ z ager q̄d magis ꝑtie ō hypotheca. puta q̄z vtit eā vl' veste quā h⁹ ī pign⁹. vtitur domo h̄itādo vl' hūdo ō ea pēsionē. agro rapiēdo fructū ei⁹ q̄ h⁹ p pigre ibi ē vsura exp̄ssa. ex ō pig. c. illos. Tenet enī oēm fructū quē h⁹ ex pigre cōputare in sortē. De hmōi ꝑtibz hēs. s. ij. pte ti. j. c. ō vsura. Jte nota q̄ facē fraudē legibz iustū ē. vñ z pctīm. z vt dicit glo. sup. c. plerīq̄z. xiij. q. iij. facē fraudē legi q̄ ꝓba tuat. sz mētē ei⁹ circūuenit vt. ff. ō leg. l. fraus. Sz vt dic regla iurs vltia ī. vj. Certū ē q̄ is cōmittit in legē q̄ ꝓba legi ap̄lectēs ꝑ legi nitit volūtatē. Fit aūt q̄ttuor modis fraus legi. Uno mō ō re ad rē q̄n dat ī fraudē vna res. p alia. vt. xiij. q. iij. plerīq̄z. vbi ponit exemplū de cōpa rōe pecūie mutate ne videat cōmittē vsurā nō pl⁹ petat q̄z mutuatā. sz q̄rit ex h⁹ enxenia carnū vl' vini z hmōi q̄ pecūia estimāt. iste facē fraudē legi. vñ z ꝑ legē vt ibi dicit. z. j. q. j. sūt nonnulli. z tal' ē fraus macedoniani. ff. ad macedo. l. iuliani⁹. Jtē fit fraus ō p̄sona ad p̄sonā vt cū q̄s sub p̄sona alteri⁹ exercet vsurā. q̄si ipe nō sit vsurari⁹ cū ī ꝓpria sit petit vsurari⁹. z teneat ad restitutionē ei⁹ q̄ ō pecūia sua fit. di. xlvj. sic nō suo. z cū marit⁹ nō possit aliq̄d dare vxori. supponit alia p̄sonā cui det. vt. ff. ō dona. inter vi. z vxo. l. hec rō. §. fi. Jtem si fraus fit de vno ꝑcu ad aliū. vt cū mr̄ non possit aliq̄d dare viro fingit se vēdere ei. vt. ff. ō dona. inter vi. z vxo. l. si sponsus. sic. xvj. q. iij. Si sacerdotes. vbi ponuntur casus

Permutatio.

Emptio

Mutuū

fm vnā lecturā. Cū ēps vl' sacerdos velēs dare nepoti bus de reby eccle fingit ut bñ cum eis p eccl'ia z facit trāsactionē cū eis. Itē fit fraus de vno ↄcto ad aliū vt cū mulier nō possit fideiubere ↄstituit se ꝑncipalē debi tricē. vt. ff. ad velleya. l. q̄uis. z. xxxiij. q. v. mulierē.

De negociatoribz z campsoribz. z de diuersis generibus cambiorum. Capi. lū. iij.

Negociatores

Cambiū

Ncipiendo igitur ab opibz negociatiōis q̄ videt bonozabiliorē ī ciui tate hūana inter mechanicas. Negociatores p prie dr q̄ rē cōpar. vt integrā z īmutatā vēdēdo lucretur dic Lrip. dis. lxxxviij. cujcūs. Et pōt dici esse triplex genus negociatiōis. qz vl' dr pecūia ad pecuniā. vl' dr mercimonio ad mercimoniū. vl' de mercimonio ad pecuniam. Et ꝑma dr cābitio vel cāpsio. Scda ꝑmutatio ad baratrū. Tertia emptio z vēditio. Et cābiū fit mltis modis. Primū dr cābiū minutū. vt dr moneta argētea vl' aurea ad ereā z ecōuerso. vt cū qs dat cāpsori vnum florenū aureū. z recipit ꝑ eo. v. libras z sol. vj. si ē larg' vl' grossos argēteos. xix. z sic cāpsor retinet sibi q̄tuor denarios vl' duos q̄trenos vl' vnū solidū fm ↄsuetudinē loci. Et sic ecōuerso q̄n qs vult bre vnū florenuz largū a cāpsore dabit. ꝑ eo sibi. v. lib. z sol. iij. vl. v. illud ꝑ pl' qd recipit cāpsor nō recipit rōe mutui. qz ibi nō est mutuū. nec qz pecūia vēdat q̄ ē iuēdibil' vt dic Arch. lz fac ꝑ pēsōe z mīstr. Rō cui laborz z expēsaz bñda est. vl' qz pl' accipit qs sit cōiter ↄsuetū. vl' qz dat moneta diminutas ī pōdē vl' nūero. z tenent ad satisfaciēdum sic celebrat. Dat qs cāpsori vl' mercatori florentie. c. florenos restituēdos sibi vl' alteri. ꝑ eo rome vbi ill' idigebit z bñ vt securi' z apti' bēat. ꝑ q̄ lram cābij cāpsor fac scribi bēs alteri cāpsori rome. vt ad req̄sitionē portātis talē lterā. talu det. c. flor. florētie receptos. z sic rome. c. floren. si bi assignāt fm lram. Et inde campsor lucrat. siue ꝓpter varietatē valoris monetaz. qz cētū florenī qs florētie recepit cāpsor pl' valēt q̄s valeāt rome. siue qz etiā rome roma sibi faceret trāsmuti pecuniā quā qs ibi hz. z per cāpsorē cū lra cabij exp̄ cāpsor lucrat. Et cum bñ nō sit mutuū nec vēditio pecunie. hz ↄct' inoiatus. do vt des bor. z expēsaz. z pictoz ō se licitū videt seq̄stratz fraudibus. Nēo enī cogit de suo facē bñficiū. x. q. ij. pcaric. z j Lor. ut qs vnq̄z suis stipēdijs militat. Est tertiū genus cābij qō dr siccū seu sine lra. seu ad libras grossoz. Et vna libra grossoz sūt. x. ducati. Fit aūt sic tale cābiū accipit qs. x. libras grossoz florētie. i. c. ducatos a cāpsore seu mercatore qs sibi restituē dr hīc ad mēsem florentie. z eo valore q̄ valebunt venetijs. c. ducati inde ad. x. dies a die celebrati ↄct'. i. acceptiōis dicte pecunie. Et si pl' vult tenē dictā q̄titatē centū ducatoz de mēse in mēsem renouat ↄct' mō ꝓdicto. Cōtigit aūt q. c. ducati valebāt florētie qn illos recepit. z sic cāpsor nil lucratur aliqn min' valēt z sic cāpsor vl' mercator pdit. qz illud min' sibi reddit ō cētū valore q̄ min' valēt. aliqn plus valēt. z tūc cāpsor lucrat illō pl'. Et cōiter vt ī pluribz casibz pl' valēt qn reddit q̄s cū accipit. q̄uis aliqn vt dictū ē valeāt min' vn̄ ī capite ānī semp repit' lucro et magno. Istō cōiter cēsent vsurarij qz ibi ē mutuū. z spes lucri ī cāpsore. ex qbz duobz pficitur vsura. xiij. q. ij. si fenerauerit. Et b̄ sentire videt Lau. ō ridolfis ī tractatu ō vsurz. nec excusat piculū vl' dubiū amittēdi. i. qz minus pñt valere illa cētū tpe redditiōis. tū qz in mutuo aliqd spare nō hz. arg. ō vsurz. c. nauigāti. tū qz raro p̄uigit qō pdit. De his tñ tribz generibz cābij bēs ī. ij. pte ti. j. c. ō. cābijs. Est z q̄rtū genus cābij qō freq̄nter modernis tpibz celebrat qō dr p lraz. dissitle tñ a scdo qō dr etiā p lram. Et videt q̄ dda mixtū ex scdo z tertio et magis trahi ad materiā tertij. Unū z vsurā sape videt. et fit b̄ mō. Petr' indigēs pecunia florētie vel alubi exīs petit a martino cāpsore vl' mercatore. c. flor. tūc sibi dādos ad rōem cābij p venetias vl' barchinonā vl' neapolim z hmōi. qō itelligit q̄ petr' faciet restituē ipi martino illa cētū venetijs barchino. vl' neapoli. put ↄuēnī ē inter eos. eo valore q̄ valebūt illa cētū ō illa moneta q̄ ibi currit qn lra cābij pūtabit ibi ī capite videlz qnde vel mēsis vl' plurz tpis fm distātiā loci a cuitate vbi repit pecūia. ad cuitatē vbi reddit. z sic mittit lra cambij. Et ipa recepta pecūia reddit p factorē illi' q̄ pecuniam recepat sz ō illa moneta ibi currēte. z ex b̄ cāpsor seu mercator lucrat qz cōiter pl' ibi recipit q̄z dederit. z hoc ratiōe variatiōis valorz monete date ibi. lz etiam aliqñ nō lucret. vl' aliqd pdat ipe mercator. Queri vtz b̄ sit licitū z videt q̄ sic. Nā sile videt ac si qs procuraret magnā q̄titatē bre bononeoz florētie. vbi vn' valet vigiti q̄ttuor denarios. z deferret eos bononiam vl' alio vbi valerēt vigitisex denarios. Sz b̄ nll's illicitū asseret tale lucrū ī dustrie q̄ b̄ tm̄ dat ō bonon. q̄tū valēt florentie. s. xxiij. dena. Et bononie vl' alubi tm̄ ꝑmutādo cuz alia moneta. q̄tū ibi valēt. xxvj. denarios accipit. Qō aūt acciptat pl' duos denarios ō vno q̄s sibi ↄstitere b̄ fac varietas valorz monete magz ī vno loco q̄ ī alio. siēt ō q̄buscūq; mercatb ↄstat q̄ pl' valēt ī vno loco q̄s ī alio. Sic z ī dicto cābio videt. Sz rñderi pōt q̄ nō ē sīle. Nā ibi nll'm ē mutuū. vt ptz de se. hz. real' ꝑmutatio. vñ hz spare z q̄rē lucrū. In cābio aūt predicto q̄uis sic noīet. tñ real' videt cē mutuū. Nā petr' idigēs florentie pecunijs vt sibi ꝑuideat. accipit sub mutuo a martino illa cētū sub noīe cābij p venetias vel barchinoñ. et hmōi. ibi restituēda. cū ibi nō bēat aliqñ mercimoniū facē vl' inde pecūias ad se retrahē. Exq̄ mutuo ibi restituēdo martin' sperat inde lucrari vñ vsurā sape videt ar. xiij. q. ij. plerīq;. Ad qō sat' fac qō b̄ ī directorio iurz. Ubi q̄rit petr' qd iurz. cū qs mutuat pecuniaz receptur' ad certū terminū alteri' generis monetā vl' aurū vl' argētū vl' aliā spēm. Et rñdet dicēdū fm Hosti. et Goff. q̄ si b̄ faciat vt ī expectatiōe lucret. vsuran' est ex q̄ fraudulēter z mala ītētiōe fit z aliqd sorti accidit. xiij. q. ij. plerīq;. z sic videt eē ī ꝓposito. Uñ male pñt excusari abvsura mētali. Et lz ī sum. astēsis dicat licita cē cambia qz ars cāpsoria a q̄busdā theologis. i. iij. dr licita. tū etiā qz vtil' z necessaria reipublice. sic z negociatio. tum etiā qz curia romana vbi etiā exercet tolerat. Ista nō videt sufficē ad excusādū vsurā. Nā ꝓcedit q̄ ars cāpsoria ō se sit licita. vt ī ꝑmo z scdo genē cābij dictū ē. hz nō ī oī co q̄ dicit cambiū. qz in dicto casu nō videt cambium sed mutuū sicut z negociatio q̄uis de se licite fieri possit. potest etiam fieri cū vsura. vt in dicto. c. in ciuitate. de vsuris. et tunc nō est licita. Quod etiā dicatur vtilis z necessaria reipublice etiā nō excusat. quia etiaz reipublice est vtile habere prostibula ad obuiandū maioribz malis. et publicos feneratores ad subueniendum indigentijs multorum. ne si eis non prouideret vel sic machinentur malū contra caritatem. z ramē nullus dicit ꝓpter hec illa nō esse mortalia z damnabilia facientibus ea. Sic z in casu ꝓposito q̄uis sit hoc vtile multis. nō tñ excusat facētes talia. cū vsura vigeat. Dō curia romana tolerat etiā nō valet. qz nō ꝓpter b̄ intelligit approbare cū ñ ō declarauerit b̄ licē. Nā z tolerat ꝓcubia

Jn ꝑn. c.

tū mltoꝝ curaliū. qz forte male posset auferre. nec tñ dubiū est q nō approbat. Unī. Criso. Ꝺ̄ pmittim⁹ nolentes pcipim⁹ id est pmittim⁹ fm glo. qz malas hoīm voluntates ad plenū phibere nō possum⁹. xxxj. q. j. hac rōe et ex̄ de pbē. c. cū tā dudū ꝺ̄. Mlta p parietem toleramus q̄ si ad iudiciū deduceremꝰ. cassarenť. Unꝺ saluo meliori iudicio videť tale cābiū sape vsurā qꝺ tñ mltū frequentať. Et mltos doctissimos ꝛ deuz timeres audiui sic tenē. Videť tñ talis campsor vsurariꝰ mētaľ censendus. de q̄ vsurario. s. q est mētalis dicunt Bern. Jnno. Goff. ꝛ Hosti. vt ferť i directorio iurꝭ. q inducēdus est i foro penitētiali vt restituat p. c. Ꝑsuluit de vsuris. Et induc̄ꝰ est nō cōpellēꝺ⁹. s. i iudicio Ꝑtioso vt restituat. nec tanq̄ vsurariꝰ est puniēꝺ⁹. Sz q̄ꝺ deū vere est vsurariꝰ ꝛ sic accepta tenеť restituē. qz sors intrinsecꝰ facit vsurariū. qꝺ ꝛtelligiť cū effectu q̄tū ad obligationē restitutiōis cā. s. qz accipit vltra sortē vt. xiij. q. iij. p totū. Sic talꝰ i tali mutuo. qꝺ cambiū ꝺ̄ intendit lucrū alꝫ nō factur⁹. Alij forte dicerēt nō esse mutuū sed cambiū realꝫ. sz vtrū vez sit ipi viderit. Nā si ipi appellāt Ꝛctū inoꝛatim. ꝺo vt des. etiā ibi pōt esse implicitus mutuū. vt aliq̄ Ꝑtingit i Ꝛctu emptionis ꝛ vēditionis et ibi pōt esse vsura. ꝺe vsurꝭ. c. i ciuitate. Jn curia romano fit aliꝺ genꝰ cambij p cāpsores. qꝺ videť magis esse illicitū ꝛ vsurariū. Nā beneficia vl ꝺignitates inibi accipiētes cū habeāt soluere annatā seu p̄mos fruct⁹ beneficij vt ꝺ̄ p medietate camere aplice infra breue tps fm taxā q̄ ibi habeť accipiunt plati seu beneficiati. ipe sub noīe cambij a cāpsoribꝫ soluēda aplice camere. obligātes se ad restituēdū ipa i ptibꝫ illis vbi sūt bñficiati ꝛ de illa moneta ibi currēte. ꝛ vltra lucrū qꝺ Ꝑsequunť varietate monetaꝝ ibi restituēdaꝝ volūt sibi dari tm̄ p cētenario. puta. v. vel. vij. vel plus ꝛ minꝰ fm diuturnitatē tpis maiorē vel minorē quā hñt expectare pecunie sue redditionē. Et instrm̄ fieri faciūt obligatiōis debiti. nō solū pecunie mutuate. sed etiā vsure addite tā/q̄ totū sit de capitali vt si mutuāt mille ꝛ cāpsores volūt hre in ptibꝫ illis mille ꝛ q̄nq̄gīta rōe mutui instrm̄ Ꝑtinet mille q̄nquagīta mutuata tali tpe restituēda. vñ cū rōe dilatiōis tpis plꝰ petāt. s. q̄nquagīta. quō ab vsura possit defendi Ꝛcꝰ talꝰ nō videť. ar. xiij. q. iij. si fenerauеris. cū. c. sc. ꝛ ex̄ ꝺ̄ vsurꝭ. c. Ꝑsuluit. ꝛ c. i. ciuitate. et dis. lxxxviij. eiūciēs. Solēt aūt tales cāpsores excusare tale lucrū rōe piculi dicētes. qz si plat⁹ moꝛeretť in via amitteret tota pecuniā mutuatā vl etiaz sine causa mortis posset Ꝑtingē q̄ in ptibꝫ sibi nō restitueret. Sz non videť fm. Nā nisi eēnt i curia pt⁹ bñ securi ꝺ̄ pecūia mutuata p satisdationē aliq̄ꝝ ibi exñtiū nō mutuarēt. Et si obiciať p exēplū a sili. Nā ꝓcedūt doctores q̄ cū volēs ꝛ intēdēs actu de pecunia quā hz negociari. sperās inde lucrū verisiliter puenire. q̄ꝺā ꝺ̄ sentiens ꝛ sciēs indigēs pecunia illū rogat q̄ illā pecuniā cū q̄ est patus negociari ꝛ lucrari sibi mutuet. ꝛ ꝓpter ꝺ̄ sibi ꝺabit lucrū q̄ i illo ꝺubio pōt rōnabiliter estimari licite posse mutuare ꝛ lucrū illꝺ accipe. nec ē vsura sed vt interesse petiť. i. suū ꝺāni vitatio cū nō moueať ex intētiōe lucrāꝺi ex mutuo qꝺ ē vsura. sz fuiēꝺi ꝓpio cū vitatione tñ sui ꝺāni. Nemo enī ꝺz cū iactura alteriꝰ locupletari. de reg. iur. li. vj. Dicūt tñ q̄ si cū realiter fit ꝛ sine fraude nō Ꝑsulēꝺū. ne ꝑ ꝺ̄ apiať via fraudiꝺ⁹. ḡ a sili licitū vr in casu nr̄o Nā cāpsor ex carētia pecunie quā mutuat p illo tpe ñ pōt cū ea negociari. ꝛ sic patiť iacturā. Rñꝺeo q̄ nō ē sile. qz ille ꝺ̄ q̄ posit⁹ ē casus. intēꝺebat ꝓncipaliter ꝺare se negociatiōi ꝛ pecuniā exercē i negociatiōe licita. Al casu autem est q̄ mutuet postea peteri sibi. vt fuiat amico i q̄ tñ vult se idēnē fuare. Sz cāpsor ꝓncipaliter intēdit exercē tle mutuū qꝺ cambiū vocat. nec illi plato mutuat vt fuiat. sz vt magꝭ lucreť. qz magꝭ q̄ viā illiciť crať q̄ꝝ p viā negociatiōis ꝛ intētio lucri ex mutuo ꝑficiť to vl explicato facit vsurariū. vt i ꝺicto. c. si fenerauеri. xiij. q. iij. Ꝺi etiā sūt mediatores in simoniis. q̄ fiūt i curia offerētes munera intercedēti ꝑ bñficijs obtinēꝺi p platis suis amuꝭ vñ ꝛ guiter offendūt. ꝛ ꝺi sunt nu/mulariij de tēplo eiecti. Johā. iij. c. de quib⁹ etiā ꝺ̄. j. q. j. si q̄s eps. Si q̄s mediator tā turpib⁹ ꝛ nefandis ꝺatis et acceptis extiterit. si laicus est anathematizeť. sed pcr exuagantē tales sūt excōicati. De isto vltio cambio habes etiā supra in. ij. parte ti. j. c. de vsuris.

Negociatores insup. §. I

i sectaribꝫ aliq̄ se exercēt vt inde lucreť q̄ cū debite fit nō videť illicitū ꝛ fieri pōt securitas. i. mercimoniis. i. pecunijs ꝛ ip̄ sonis. Et i mercimoniis q̄ꝺē siue p mare siue terrā deferēꝺis puta perꝰ hz mille florenoꝝ valoue p terrā deferēꝺis puta perꝰ hz mille florenoꝝ valorē in mercimoniis i nauі ꝺ̄ flāꝺria. anglia. vl hispanias pisas deferēꝺa. ꝺubitat vl timer ꝺ̄ submersiōe nauі vl captura a piratꝭ. ꝺat vl offert martino. v. vl. x. p centenario plꝰ vl minꝰ fm q̄ plꝰ vl minꝰ timeť ꝺ̄ periculo pericate supꝫ his fiēꝺa. cū assensit sumēs i se periculū rōe ꝺicti lucri. Jlle igiť martinꝰ acceptꝭ illꝰ. v. vl. x. p centenario si merces salue Ꝑducunť sibi remanet illꝺ lucrū rōe ꝺicte securitatꝭ. Sz si nauis piret vel capeť ab hostib⁹ martinꝰ teneť ꝺ̄ mille florenos p securitate facta. licitus reputať tale lucrū rōe piculi qꝺ subijt. Nec enī pōt videri ibi eē mutuū. cū nil mutueť. nec lucrū turpe. cū nec lucriať. pbibitū ꝛ vtilitati defuiēs hoīm. nec ob. c. nauigāti ꝺ̄ vsurꝭ. qz illꝺ hz locū. s. suscipiēs i se periculū mercimoniij si aliq̄ꝺ capit ꝺ̄ mercatꝺ⁹. ꝺ̄ vsura. qñ videlz illꝺ petit nō rōe pericli. sz rōe muti facti ei cuꝰ sūt merces vt notat Jo. cal. Et idē ꝺicēꝺū ꝺ̄ mercatꝺ⁹ deferēꝺis p trā pericloſa loca pericloſa. Jn pecuniꝭ nota exēplū. Petrus petit a martino. c. sub mutuo siue gratis si pōt siue sub vsura cū indiget. ꝛ cū nō Ꝑfidat ꝺ̄ petro martinꝰ. exigit securitatē seu satisdationē p eo. Albertꝰ negociator vl cāpsor ꝺ̄ illis. cū hz magnū creditū vl q̄cūq̄ alijs satisdat p eo ꝺ̄ illis. cū de hac satisdatiōe vult ꝺuo pcētenario. vtrū licite accipiat illa ꝺuo. p scripta satisdatiōe videť ꝺicēꝺū q̄ si nō ꝺ̄ oīno securꝰ satisfactor. vt q̄ pōt fallere. tūc videť licitū rōe piculi. q̄ si ille nō solueret. s. ꝓncipaliter hñet satisdatorē soluē. si ē oīno securꝰ. vt q̄ certū est illū hre tot bona. q̄ satisꝺator nō habebit ipe reddere vel laborare. nō videť tutū lucrū. q̄ videť iplicitū mutuū ꝛ rōe illa recipiendeť tutū lucrū. q̄ videť iplicitū mutuū ꝛ rōe illa recipiendeť ꝺuo. Et q̄ñ q̄ꝺē idē esset creditor. i. mutuator pecunie et satisꝺator. ꝛ aliū fingit esse mutuantē. aliū satisꝺantē esset vsura manifesta. De his bēs p Raul. de ridolin ij. parte ti. j. c. de securitatibus.

De securitate psona. §. II.

rū q̄ fit mltiplr. Uno mō p saluicōductu vt cū ꝺubitatur ꝺ̄ trāsitu p aliquē locū sibi suspectū vl accessū ad loꝰ cū vbi sibi iminet piculū vite vl capture. ꝛ ꝺat sibi saluuscōductꝰ p q̄ soluit certū q̄ꝺ. licite q̄ꝺē accipiť. illud. Si tñ faciēs. sibi securitatē fuet pmissū. pacta enī q̄ uēntiōe legē accipiūt. ꝺ̄ reg. iur. c. Ꝛcꝰ. Et fides etiā ꝺ̄ hoīb⁹ seruāsti cū pmittit fuāꝺa ē. xiij. q. j. noli. Sz ꝺ̄ his nō ꝺabitur ꝓncipaliter. nec ꝺ̄ est exercitū mercatoꝝ sz ꝺ̄ oīoꝝ. Et et alia securitas p̄sonaꝝ q̄ videlz q̄s cū alio Ꝛtēdēs de vita vl morte alicuꝰ ꝓncipis. vnꝰ coꝝ assecurat ꝺ̄ vita per tantū tempus. puta p annū. obligās se alteri in. c. florē. vel in. c. sibi ꝺandos. suisq̄ ad ꝺamnū si nō steterit uiuat. Alius ecōtra se sibi obligat in tantū ꝺē vel alias quātitatē maiorē vel minorē. si moꝛiat. Et cū alterꝭ coꝝ oporteat euenire. querit⁹ si illud est licitū lucrū ꝛ sanus videť q̄ non. qz nulli deseruit vtilitati. sed solū cupiditati

ti. vñ z turpe lucrū dici pōt. vnō z illicitū. Dak etiā ꝙ ꝑ
via adoptādū mortē alioz. qō est illicitū z paupib ero
gandū. xiij. q. v. q̄ habet cū. ℣. seqn. de ꝓsilio in. nō de
necessitate. Et idē videt dicendū z ꝓtēdib q̄ fiūt nō so
lū int mercatores ⁊ z alios q̄scūq ō aliq̄ cuētu rei pte
rite. pñt. vl future. pura ꝙ talis ē mortu⁹ vel nō mortu⁹
us. ꝙ tale negociū fuit vel nō fuit. ꝙ ī anno futuro erit
pecunia vel pestis vel aduentus alicuius exercitu⁹. Etiā
inter scolares vel doctores super decisione alicui⁹ q̄stie
nis fiunt huiusmodi pacta. que dicuntur a q̄busdaz
inuadiationes. z omnia vana z turpia vident. De turpi
lucro habes in. ij. parte ti. j. c. de turpi lucro.

De ꝓmutationibus .ℌ. III

q̄ fiūt a mercatoribꝫ Cū mercatores nō pñt ita citoz apte
expedire mercimonia sua ꝙ ꝑcū vēdūtis vt vellēt. trāl
eūt ad ꝑcū ꝓmutationis. quē vocāt baratū. q̄ ꝑc⁹ de
fectu licui⁹ pñt. tñ ibi fieri fraudes. licēt in quibuscunq
aliis ꝓtractib de scientia. Dz vt dicit Aug. hec sunt vi
tia hoīm nō rez. Fit ꝙ cōmutatio aliqn de pānis ad la
na. vl de pānis laneis ad sericos. vl ō serico ad aroma
ta z hmōi diuersi generis rez q̄ bodie multū frequentan
tur ꝓpter penuriā denariorz. Jn hmōi autē remouendi
sūt fraudes q̄ bodie vbiq̄ abundāt. Sicḡ aūt in per
mutādo pcū ponit excedēs iustū valorē rei sue ꝓmutā
tē cū ꝙ ꝓmutat sibi apponit pcū excessiuū rei sue bu
iusmodi excessus pari recōpensatiōe tollunt. rursus tri
cūq z actib fraus z dolus nemī dant prochman. ex ō re
scripti. c. sedes. Dicit etiā aduertere oportet q̄ ī hmōi ꝓmu
tatiōib tertia ꝑsona nō ledāt. Nā vt dicit Zimb. cū non
pōt alteri subueniri. nisi alterꝫ guādo. cōmodi⁹ est ncu
trū uuari q̄z alterꝫ guari. xiij. q. v. dnicḡ. Verbigra
tia. cū ꝓmutat lanifex vel retagliator pānos sericos. fre
quēter fit. vt sericolus dimittat pānos lancos in cū ꝓ
mutatos penes retagliatorē. ea de cā z pacto vt de ipo
pannio retagliatoz vēdat textoribꝫ sericoz seu dat. ꝙ ꝓte
mercedis quā dnt hre ipi textores a mgris suis sericis
lis. z cōtra. ꝙ maiori pcio ipis dāt q̄ alijs vēdāt. Unō
recipiūt textores diminutionē sue mercedis. in q̄ et ie
taioli malefaciūt de fraudādo mercedē z retagliatores
in hoc eis seruiendo vt satellites eoz.

De negociatione q̄ .ℌ. IIII

fit emēdo aliq. vt ipa īmutata maiori pcio ab eodē vē
dant qō ꝓgit fieri de oī genere rez. s. de alijs diuer
si generis. de victualib varijs frumēto vino oleo z bu
iusmodi. de libris de pannis lineis laneis sericis. ō me
tallis lapidib pciosis z alijs q̄ quidē oīa pdicta illici
tū est clericis z religiosis. vt dis. lxxxvij. fornicari. z ex ne
cleri. vel mo. c. ſi. laicis licet remotis tñ fraudib pluri
mē dacḡs z alijs iniusticijs quib cōiter plent sūt moder
ni negociatores. Superflui aūt vident q̄ dicunt retaglia
tores. i. fondacharij z rigatterij z q̄ eodē rpe z eodē loco
possint vēdere retagliatores pannos vel rigatterij sup
pellectilia maiori pcio q̄z emerint licite. non clare appa
ret. qz si iusto pcio emerūt. plus vēdēdo q̄z dederint ex
cessiuo pcio vēdūt. z sic illicitū videt. Si iusto pcio ven
dūt. tūc min⁹ iusto pcio emerūt. z sic illicitū. nisi sic excu
set ars coz. q̄ ipi emūt in notabili q̄ntitate pannos vel
suppellectilia. z ipi postea vt plurimū vēdūt. nō ſtratim
sed de rpe. rps. z p ptes. Un aliqn diu expectāt anteq̄z
aliq̄ vēdāt. qnto rpe nō possent expectare vēdētes eis.
et in hmōi laborare hnt ī discurredo exigēdo reuidēdo
scribēdo. z mīstros tenere oportet. z pēsionē soluē. Dign⁹
ē aūt mercēnari⁹ mercede sua. xij. q. ij. dcūq. z Lu. ſ. c. z
j. ad Thi. v. c. vñ lucrū moderatū q̄redi in hmōi nō vi
det illicitū ḡz i mēdacijs z pluribus nō cuadant dānatio
nē. cū dicit malū bonū. s. esse puta pannū vl aliō. hi fa
cūt mōstras i locis obscuris vt decipiāt ꝑ q̄s dr Esa. v.
Ue q̄ dicis bonū malū. z malū bonū ponētes tenebras
lucē. Dicit etiā sigillāda fraudulēta rigatteriorz. qz cū
dat eis aliq̄d ad vendēdū. cū onis vestij suppellectilium
vel cuiuscūq rei exprimit vltimū pcū. ꝙ q̄ vult rē suam
vēdi. Rigatterius si pōt plus habere laborat. z illud pl⁹
sibi retinet assignans dño rei illō qō sibi dixerat quasi
sit satisfactū voluntati ei⁹. sed recte fur est z latro. qz si cer
te z dus ꝓtestus remanebat de minori pcio. ℔ intende
bat vbi plus haberi nō poterat. sed cū maiori pcio ven
diderit. totū illi debet ꝓfigere. alias si qd sibi retinet re
stituere tenet. nisi forte in casu vbi dñs nollet ei soluere
ꝙ labore suo t̄m morē artis illi⁹. qz tunc qntū mereatis
meret. retinere. pōt. sed nō pl⁹ vel nisi dns rei expresse di
cat ꝙ q̄q̄d pl⁹ habet de illa re sua ī vēdēdo eā vltra tñ
pcū illō iuū sit. qō raz est. vl nisi ipi rigatterius emat ꝙ
ie iusto tñ pcio z postea pl⁹ vendat alteri. moderatū tñ
lucrū intēdo alias opteret ꝙ decipet vēditorē ei in di
minutione iusti pcij. vt emptorē ab eo in excessu precij.

Qō recardēt vestes vt videāt q̄si nouē. z q̄si pro no
uis vendāt fraus z dolus est q̄ neminē a pcis excusāt
in dānū ꝙximi qz nemo cū iactura alteri⁹ debet locuple
tari de reg. iu. li. vj. Mercatores victualiū sub q̄bus ꝓtinent oleadaioli z tabernarij seu caupones ex b̄ soluz ꝙ emēres blada tpe messiū. z vina tpe vindemiaz. qn cōiter min⁹ valēt. vt postea ī pcessu tpis cari⁹ vendant qz tūc sūt in carioz loco. z b̄ siue ī mag q̄ntitate sit. siue ī pua mutuata vt tabernarij. etiā si expectēt p annos q̄ uicq̄ magno pcio vēdāt. dūmō nō intrēdūt caristiā ido cie. ex. maxia talia rez ꝓgregatiōe. nō est illicitū vēden do pcio eccurrēti. nec est ꝑ qō dicit. xiij. q. uij. quicūq̄z vbi dicit b̄ esse turpe lucrū. nā b̄ est vez cū b̄ fit cā cupi ditaz. vt ibi dicit ī tex. pura cū qs est diues z hz alia ex erarta vn multū lucrat. z nihilomin⁹ ex alia causa nisi vt diuitias augeat. etiā talia lucra q̄rit. Secus aūt cuz hoc facit vt inde ex lucro subueniat sibi z familie suc. vel pauperib. puideat. vl cōtrarijs talib indigēti. z b̄ qdē de ric. phibet vt alie negociatōes. dis. lxxxvij. c. negociato rēs nō phibet eis fructu⁹ possessionū suaz. vl ecclie re tinere vsq̄ ad tps quo carius vendant. z multominus laicis. Sed phibet bladaiolis vendere quisquilias et micturas īmundicias. p bonis bladis z facere inustas mēsuras ꝓtra quos dicit dns Zimos. viij. c. Eludite q̄ ꝓteritis paupem. z deficere facitis egenos terre dicētes qñ trāsibit messis. z venūdabim⁹ merces z sabbatū. et aperiemus frumentū. vt īminuam⁹ mensurā z augea mus sidū z supponam⁹ stateras dolosas. z quisquilias frumēti vēdamus. z infra. Si oblitus fuero vsq̄ ad fi nem oīa opa eoz: quasi dicat punit ꝑ talib excessib. De inducētib caristiā dicit Diero. Esu rientibus plurimis reseruare. omniū prędonū vincit crudelitatē. xij. q. ij. gloria. Reꝑhendunt caupones de mixtura quā faciunt aque cum vino vendentes aquam ꝓ vino. contra quos dicit Esa. j. c. Caupones tui aquam vino miscent fm aliā translationē. Sed non minus malū est cū īmiscent vinis aliqua nociua coꝛpib hominū. vt facilius clariora vel suauiora. Mensuras quoq̄ diminuentes tribuunt. quia nō plenas. nec a graui pcō excusari possunt. quando vt vendāt frequentātib tabernas scienter administrant his qui se inebriant. defraudant cōmunitates in gabellis frequenter vendendo mutuatim in taberna. De mane diebus festis cum celebrantur misse publice tenere tabernā incongruū est. Ma cellarij quoq̄ scilicet beccarij fraudibus vtuntur. cum.

Mercatores victualium

caupones

Macellarij.

vẽdũt carnes pecudinas p castratis & hmõi. & grauius offendũt. cũ infectas vel ꝓpter dilationẽ ẽptis. vel ꝓpter infirmitatẽ alialis carnes vendũt p sanis vñ nocumẽtũ corpib hoim sequit. Stateras in se vel in pũderando falsificãt p vna uncia vel duas. x. vel. xij. uncias cuj to dicit. Prouerb. xj. Statera dolosa abominabilis est apd dominũ. Et cũ nõ possunt p dies carnes ꝓseruari vt i estate q ꝓparẽt dicb feriis eas vident excusari. & etiã i vẽdẽdo talib dieb sed nõ i dimittẽdo ꝓpter dd diuina. vt audutionẽ misse. Di etiã aliqñ usurã comittũt. vãdo. scz alialia agricolis ad socidã. laluo capitali. & variis aliis modis usurarijs de quib habes supra. in scda ptẽ. c. de usuris. Vadũt insup dieb feriis ad diuersos foros. ad emendũ alialia sine audutiõe misse. & absq; iejunioꝝ ꝓceproꝝ obseruatiõe. necnõ & rusticos a qbus alialia emũt sepe decipiũt. q; fraudes supioꝝ capita reuertũt i fine. Piscagnoli q; j. casaroli. & tricones. i. fructuarij vendẽtes caseũ & ouа pisces salsos & recentes aues oleũ munuj; mẽsuraj; aut fruct⁹ cũ excessiuo ꝓcio vẽdũt. vl diminuj; mẽsuraj; q; ad mẽsurabilia vel res infectas seu corruptas. puta ouа fetida ꝓ recẽtib. vl dieb festis nisi fruct⁹ & aliq magj necessaria vl certã hmõi dimittẽtes missam sine ꝓcõ gui nõ sũt. Vadunt & ipi dieb festis ad foꝝ. de iejunijs & audutiõe misse paꝝ curantes. pluria iuramẽta & mẽdacia p nihilo cõputantes.

De diuersis generib artificũ. & d aurificib cũ eoꝝ minist & plurib aliis artificib. & demũ d agricol. Ca. iuj.

De mercatorijs aurificibus & gioiellerijs.

Scendũ q; dt in aliquib⁹ se hnt vt mercatores. in aliquib⁹ vt artifices. Nã emẽdo diuersa mercimonia in magna q̃ntitate et postea vẽdẽdo ea imutata in magna q̃ntitate vl pua paulatim. vt cõiter accidit. & in pluritate ptis. ꝓ ee exinde moderatũ lucrũ q̃rẽdo. reprhẽdit nõ põt. cũ mutare qs nõ debeat suis stipẽdijs. ar. xvij. q. ij. §. ij. & hoc nisi emat vel reuẽdat ea. q̃ꝝ usus cõiter est ad pctũ. & g̃ue vt talos. nabos seu carras fucos & hmõi. Ut enim dicit Bre go. Sũt pleraq; negocia q̃ vix vl nunq; sine pcõ exerceri possũt. Ea g̃ q̃ sine pcõ exerceri nõ põt ad ea post ꝓuersionẽ. i. pniam necesse est vt animꝰ nõ recurrat. de pe. dist. v. negociũ. Et multo magis q̃ talia facũt scz talos & carras & hmõi. sunt in malo statu aie sue. Si aũt mercatorij ad dictas merces adũgũt aliq; alia ad ornandũ. tũc se habẽt vt artifices & de labore vel appositio et materia iustũ est eos inde lucrari. Aurifices cũ emunt vasa aurea vel argẽtea & hmõi vt ea imutata reuẽdãt. maiori tñ pcio sed moderato non est illicitũ si aliqd lucrent moderate. dũmõ tñ ex eo q; nõ cognoscat vendẽs pciositatẽ rei. vt puta lapidẽ pciosum multo minoris pcio emat notabiliter q̃ valeat. & cõuerso nõ vẽdat ipe artifex rẽ minꝰ pciosam puta virgã in aureo anulo idũ sum ꝓ lapide pciosi. h cñi generalr tenẽdũ est fm rbo. in sum. q; q̃uis iura ꝓmittãt in ꝓtu emptiõis & vẽdi tiõis ptes icunctẽ decipe vlq; ad dimidiã iusti pcij. tñ lex diuina nullã fraudẽ admittit. & in foro ꝑscie tenẽt talis satisfacere leso in modica deceptiõe dũ certa est. Si aũt artifex ꝓflat vas argẽteũ vl aureũ vel aliã rem et inde facit aliqd artificiũ. iustũ est vt inde reportet lucrũ de suo labore. Quãtũ aũt possit petere ꝓ lucro non põt hñ dari certa regla. sed arbitrio boni viri stat fm laborẽ ibi habitũ & ingenũ etiã seu industriã facientis. et morẽ patrie. Nã in q̃libq; arte attrẽdit nobilitas materie & industria facientis. & periculũ etiã puta si lapidẽ ꝓciosum indudẽdo vl laborãdo circa eũ esset periculũ fractiõis & emẽdare haberet. plus licite recipere q̃s si ibi nõ esset periculũ & maiꝰ etiã decet lucrũ opando in auro & argẽto q̃s in corio & ferro. & plus ei debeat q̃ meliꝰ opa artifex exercet. Sic etiã in pictoria arte in faciẽdo simile figurã. tali coplus peret in duplo vel triplo. magnꝰ mgr in radis. Laueat aũt ne furata emat q̃ inde habet dominꝰ fore q; postea restituere oportebit. cũ de furto postea ꝓcedit. Quãuis enim si ignorauerit. excusat⁹ sit tunc a peccato. cũ postea nouerit. nec rẽ ipam retinere põt. nec pcũ recipere cũ postea nouerit. nec rẽ ipam retinere põt. nec pcũ recipere q̃ soluit a dño rei. Calices & hmõi emere non debet ad ꝓfanandũ. nisi prius fracta fuerint. vñ ꝓcedens de nẽ amiserit. Aurũ & argentũ alchimatũ nõ vẽdat pro vero. q; fraus est & illicitũ fm rbo. ij. ij. q. lxxvij. ar. ij. ad ꝓmũ. q; nõ est adeo puꝝ sicut verũ. nec habet illas ꝓprietates auꝝ alchimatũ sicut verũ. q; nõ habet illã ꝓportionẽ certificãdi coꝝ. vel q; valeat ꝑ certas infirmitates & huiusmodi. Et subdit rbo. q; si q alchimista cũ fieret vt aurum nõ esset illicitũ vẽdere ꝓ vero. q; nihil ꝓhibet aliqñ vti aliqbus naturalib causis ad ꝓducẽdos ꝑ naturales effectꝰ. sic Aug. dicit in li. de trin. de bis q̃ fiũt arte demonũ. Ediscendũ tñ q; hi q vacant hmõi operatio alchimie. cõiter ꝓficiũt. illud apli in. ij. ad Thi. iij. semp addiscẽtes & nunq; ad sciam veritatis ꝓuenientes. Expẽsas mltas facũt. & quasi nũq; ad pfectũ effectum deueniũt. mlta ꝓsumũt in hmõi & ꝑs & pecunias & laborẽ & famã & semp pauperes iuenium̃t. vñ se diuites & pectãt. Ũñ & si abstinendũ sit oib⁹ ne decipiãt vendendo sophisticũ aut & argentũ ꝓ vero ꝓ maxie clericis & religiosis. Fraudẽ q̃s aurifices cõmittũt qñ opa argẽtorum q̃ vẽdũt ipm argẽtũ. nõ reptant in tot ligis. vt iuxta vulgare loq̃r. vel opa aurea in tot caratis quot rõnabiliter esse deberẽt ita q; ibi est plus de mixtura cris q̃s esse debeat fm statuta ciuitatũ vel cõmunẽ morẽ. Dicit enim argentũ oino puꝝ & sine aliq mixtura. q̃ est. xij. ligarum et auꝝ oino puꝝ est q̃ est. xxiij. caratoꝝ. & q̃ est huiusmodi puritatis q̃ tũcũq; in igne ꝓmaneat. non diminuit in ꝑdere suo seu q̃ritate. Sed si est infra dictos gradus ligaꝝ vel caratoꝝ in igne pjectũ. minuat⁹ in q̃litate. q; ibi materia alia admixta eris vl stanni. vel alterius metalli. paulatim ꝓsumit. & i fumũ euanescat. Si g̃ statutũ est in ciuitate q; opa argẽtea debeãt esse. x. ligarũ cũ dimidia. s. argenti in vna libra. s. opis argẽti in esset ibi argentũ. x. ligaꝝ. ita q; residuũ est mixtura eris. fraudẽ vtiq; cõmitteret. quia mediã illam ligam eris q̃ in illo opere est. ꝓ argento vendit.

2a2e. q. 77. ar. j. ad ꝓmũ.

De ꝓsenetis seu sensalibus.

Di sunt mediatores in mltis generib ꝓcũ. & sũt mediatores in cambijs illicitis & usurarijs exercere nõ valẽt. nisi cũ dãnatiõe artẽ illã in ea ꝓte. nisi fore cũ facerẽt intendẽdo. vt puideat necessitati accipientis in cambio. Sz secus si i suũpi⁹ utilitatẽ vt inde lucretur. vt fit cõiter. Si ꝑo sit mediator i mrimonijs tractãdis inter ptes. q; ꝓ labore suo accipiat a utrib scz morẽ patrie nõ improbat. sed caueat a mẽdacijs. puto referendo vni ptiũ aliud. puta multeri nubere. voleri. vel propinqs eius h tractãtibus illũ esse diuitẽ qui mil vel plura habet. esse modestũ & bonũ quẽ nouit esse discolũ dissolutũ & luxoriosũ. & hmõi. Sũt cñi hec mẽdacia mortalia cũ sint in magnũ detrimentũ ꝓximi. Et de hmõi mẽdacio intelligit dictũ Crisosto. s. utriusq; & piurium & mendaciũ diuini iudicij pena dãnant. Dicẽte scꝑtura Sap. j. c. Os q̃ mentit occidit aiam. xxij. q. v. iuramẽtũ. Si est mediator in ꝓcib⁹ emptiõis & venditiõis & ꝓductiõis vel locatiõis & ꝓductiõis domoꝝ agroꝝ mercantionũ & hmõi. licite recipit lucrũ a utrib fm patrie morẽ. abstineat tñ a fraudib⁹. nã cũ papir vnã ꝑẽ ex eis grauare alterã. puta vẽdere velle vl ꝓ murare mercimonia defectuosa ꝓ bonis & hmõi illicite agit mediatorẽ se fa-

clēdo seu cooperatorē bui⁹ fraudis. ⁊ teneri videt ad dā/
nū. cꝫ de iur. ⁊ dam. c. fi. Si est mediator in emptoꝛio
qꝛ si emptoꝛ b̄ agit nō ad faciendū negociationē ō bu/
iusmodi iuribꝫ. i. intentiōe reuēdēdi ⁊ in locandi ex au
rtōi sue familie ⁊ in decentiā sui stat⁹ tūc si ꝑcus illius
emptōis taliū iurū seu creditoꝝ mōtis dicat esse licit⁹
vt quidā asseuerāt. erit ⁊ lucrū licitū qō ꝓsequit ꝓsone/
ta ex tali meditatiōe. Si illicit⁹ vt ab aliꝭ iudicat. erit
et lucrū illō illicitū. ⁊ cooperatio ꝓsonere ad illō. De q̄ ma
teria. s. emptōis taliū iurū. bēs diffuse. ē. in. ij. pte ti. j.
et qꝛ dubiū tō dimittēdū exercitū in hmoi. Si aūt em
ptoꝛ taliū iurū b̄ fac. negociādo. i. intendēdo ad reuen
dendū ⁊ inde lucrandū etiā si de se foret licit⁹ ꝑcus talis
emptōis cū sit turpe lucrū. qꝛ nō utilitari boim rōna/
bili. sed cupiditati deseruat illicita, videt tal' emptio. ar.
xliij. q. iij. q̄ cū. ꝫ ꝓ ꝓns illicitū est cooperari tali ꝑcui

facē talia lucra vsuraria scient. Vñ a psona simplici q̄ h̄ putaret iustū lucrū. alīs nō faceret. nō liceret sic pecuniam accepe. Itē cū q̄s est mīster in apotheca alicuī⁹ laborās. z certā ptē pecunie ponit in exercitio artis. saluo capitali ipō. z ꝓpter dictā pecuniā puta. c. flo. capit salarium a mḡro p suo labore. l. flor. vbi sine illa pecunia sic exposita nō recepisset. nisi. xl. vtiq; vsura est. nā illa x. intelligunt dari sibi ꝓpter centū mutuatos. ar. xuij. q. iij. si feneraueris. xl. aūt iniuste recipit. exq̄ labor exercitij sui. xl. estimat z illa. x. restituere tenet. Sz z ꝑs. l. s artis lane siue alterī⁹ artis cū vnīūsitas ipī⁹ artis extroitib⁹ suis abūdās pecunia mutuat ipam ministris artis seu lanificib⁹. vt exercēt̄es eā in arte de lucro inde secuto tm̄ dent. p cēt̄enario. puta. v. exp̄dēda in ꝓpos nibilomin⁹ vsus vt pauprib⁹. nihilomin⁹ vsurā cōmittūt. q̄uis nihil ipi percipent de tali lucro. xuij. q. iij. vsura. Et q̄ ipi sūt auctores talis ꝯtus. si disponere nō valēt vt de pecunia vniuersitatis. q̄ illō lucrū vsurariū habuit restitutio fiat his q̄ vsuras soluerūt. tenent ipi de suo restituere. ar. de iniust. z dam. c. si culpa. z dis. xlvj. sicut nō suo. Itē ꝑsules artis lane vl̄ officiales mercātie. vl̄ alij quicūq; officiales. cū añ eos deferāt cā vsuraria. et vsuras quidē īmoderatas restituere cogūt. cū nō tm̄ in torum. sed q̄dā apparēti ex̄trate. puta ad frōem. v. p̄ centenario. vl̄ cogūt ad cōpromittēdū in aliq̄s cū clare p̄pendūt de vsura. vl̄ sentiāt vt tāto tpe q̄ vsuras recepit teneat tantū dē pecunie ei⁹ q̄ vsuras soluit. q̄nto tpe ipe tenuit pecūias vsurarij. Dīa ista illicita sūt z tenēt ad satisfactionē legis. nō obstāte q̄ statutū sic de cerneret. q̄ nll⁹ roboris existat īmo facientes talia statuta. q̄ vsure nō possint repeti sūt excōicati. z fuātes ea de vsuris c. ex gui. in clē. Et mīromagis cū statuta disponūt. q̄ in hmōi ꝯtib⁹ q̄ vsurā sapiūt nō possit haberi recursꝰ ad eccl̄iasticū qđ est exp̄ssum ꝯ libertatē eccl̄ie cū h̄ spectet ad iudiciū eccl̄ie. Vñ excōicati sūt z q̄ ea fuāt. ex ō īmu.
ti.24.c.29 ecclē. nouit. De q̄ vide. ꝯ. in ti. de excōicatiōe.

De mīstris artis la. ℣. IIII

ne q̄ mīri sūt. Et p̄ō de scardasserijs. hi īmodestissimi in ꝓbis z factis sūt. q̄z aīaz. etsi curā mḡri eoz nō habeant. aut inḡrere de vita eoz. sed solū ad laborē ꝺducūt sub certa mercede. tm̄ ab insolentijs eoz iniurijs z lasciuijs in apothecis suis z domib⁹ debeāt cohercere q̄tū valēt z p maxīe a vicio turpissimo. Mercedē aūt q̄situ fm̄ ꝙuētionē eis reddere tardare nō dēt. fm̄ illō Thob iij. Quicūq; tibi aliq̄d operatus fuerit statim ei⁹ mercedē tribue nec merces mercēnarij oīno apō te maneat. z mīromin⁹ fraudare vl̄ minuere dādo eis monetas diminutas. vl̄ pannū aut victualia cū debeat hre pecuniam. vñ decipiūt ꝯ q̄s iuehit Ja. v. ecce merces operarioz vroz q̄ fraudata est a vob clamat ꝯ vos z clamor i aures dñi introiuit. Ipi aūt laborātes scardasserij fidelr operari dēt z sollicite. nō tps amittere in ocio z trufis. vl̄ incepte q̄ pīnēt ad artē pagere. alīs tenent mḡris suis z peccāt. Scdō ō lanunis q̄. ſ. dāt lanā ad nendū seu filandū. vl̄ extrēdūt lanā ad solis radiū. z si h̄ faciūt diebꝰ festis indifferēter cū apte possint sibi alijs diebꝰ puidē sine aliq̄ piculo male faciūt. cū multū de tpe ibi ponūt Si aūt h̄ agūt ex cā rōnabili vt puta q̄ lana destruere tur z hmōi. excusant. Isti etiā lanum solēt cū dēt eis certa q̄ntitas peciē quā debent filatricib⁹ dare. p labore suo. puta sol. viij. p libra. vnū. p se retinē. Vñ cū recipiunt salariū a mḡris p labore suo. nō p̄nt. p se illō quod subtrahūt retinere. ꝛ ipis filatricib⁹ tenent restituere si min⁹ iusto vl̄ ꝙuento pcio dederūt. alīs mḡris suis qđ supfluit. eis dēt assignare. z si filatricib⁹ tenēt cū pseuerāt in dādo eisdā ad nendā. debēt satisfacere plus dando imposterū q̄z mereant. q̄uscz satisfacere cōpleuerit. vel si ignoranter p̄sone vl̄ difficilr ꝺuenīunt. z q̄ritas modica est paupib⁹ erogari ꝺz. xuij. q. v. nō sane. Multi p varia exercitia dep̄uūt hui⁹ artis vt filatrices z texores q̄ si in officio suo z exercitio cōmittūt defect⁹. vnde pann⁹ partiat detrimētū in valore tenent. Vñ si. ꝓpter h̄ min⁹ soluit eis q̄z ꝙuētū pcīū nō fit eis iniusticia. Purgatores etiā q̄ si suis veredis honorē abūdātiorē tribuēt eas velādo. decēt⁹ agerāt. Fullones tinctores z ꝙ ipi si min⁹ diligēt i tinctura opant vñ pcīositas minuat. li in pena pecuniaria luāt. ꝯq̄ri nō valēt. Tiratores q̄ ultra decētiā trahūt fm̄ morē artꝭ vt ex q̄ntitate augmentata lucrent. nō sūt mūdi a pcō. Ex h̄ enī sequit scissus panni ad q̄ remediandū inducta est ars emēdatoz. q̄ sc̄ subtilr tales ꝙsuāt vt nō videāt ꝓpter q̄ posset dubitari de licitatiōe talis artis. cū opent ad decepciones. Sed posset rnderi q̄ si nō occultarent talis defect⁹. nec etiā cū iusto pcio emptor vellet emere cū tali defectu. cū tm̄ ex h̄ nō reddat vsus talis pānī nox⁹ vel oīno iunt. et si forte nō ita duraturꝰ z apparēs. vñ si lanifex rōne talis defect⁹ minuit de q̄ntitate quā iportat talis defectus nō videt ꝙdēnari posse. vt elici pōt ex dicti b. tho. ij. ij. q. lxxvij. vbi loquit de fraude q̄ cōmittit in q̄litate rei. Et cū lanifex dēat sic agere defuiēs emendatoz illi opi nō dat illi occasionē mali. ſz ꝙsuari se indemnē. eus etiā inspiciat postea p reuēditores. q̄ si nō fidelr agunt detrahētes de pcio pānī. vt decet. ſz si lantes ac si nō haberet talē defectū. tenent de tali dāno emptoribꝰ ipi cū lanificib⁹ vl̄ paupib⁹ erogent. xuij. q. v. nō sane. Demū veniūt cōiter ad fragliatores ipi⁹ pānī. q̄ minuta vēdūt ad mensurā cāne vel brachij. z si diminutā mensurā vēdūt. i. alijs tribuūt. vt multi faciūt. fraudē faciunt. Dī etiā aliq̄n solēt facere q̄ sdā ꝯtus illicitos ipi vel lanifices q̄ dicūt barochola. cū videl⁹ vendūt alicui pānū ad certū terminū certo pcio. z cū emptor nō egeat pāno. ſz pecūia. pānū ipm reuēdat pecūia sibi nūcquā. sed minori pcio q̄z emerit q̄nq; vel sex florenoz. eidē lanifici vel retagliatori q̄ vtiq; vsura est. cū hēat implicitū lucrū cū mutuo. xlij. q. iij. vsura. Sz de h̄ ꝯtu hēs plenī⁹ in. ij. ꝑte ti. j. c. de barocholis. De sartoribus et stāpatoribꝰ z cerdonibꝰ q̄ in arte sua vicia ꝓperāt. ꝓi mo cū postulāt. xx. solidos p repo vl̄ serico cum sciāt. r. sol. in hmōi nō posituros. Excusare tm̄ se solent ex eo q̄ diminutā mercedē recipiāt sui laboris. qđ si vez eēt ad mittī posset hec cōpēsatio. alīs secus. Scdo cū ꝑt̄ exmodicā retinēt sibi pānī sui pelluētis sine scitu dñi ei⁹. et tūc sūt fures z latrones. z tenent ad satisfactionem. Tertio q̄ pmittūt opa ꝓfecta reddere certa die aliq̄n h̄ iuramēto etiā firmātes. cū tm̄ sciāt se nō posse ita cito p ficere. ꝓpter alia etiā sic pmissa. z sic infidelr agūt. Quare to si nō diligēter. ſz defectuose faciūt. vt citr⁹ le expediant. Quarto q̄ p totas q̄s noctes festiuis opant. z suis mīstris opari faciūt. q̄ in festis ꝓsone volūt ea hre qđ est violare festa. Sexto q̄ de mane in festis ad domos accedūt ad inducendū vestes mlieribꝰ vel virīs pluribꝰ ꝓpter h̄ dimittūt auditionē misse ꝯ mādatum ecclesie.

Sub his cōprehēdunt caligaz z calceoz factores. q̄ in h̄ aliq̄n fraudē cōmittūt q̄ cū nō made faciūt pānuz vt min⁹ de eo in ipis ponāt. postea pānꝰ ꝯbit. ꝑcipue cū balneat z ꝓpter arctudinē coz cito lacerāt. Est autem ad supfluitatē z vanitatē ars stāpatoz. z ꝓsorūtū pānos z cincinātū vl̄ lingulātū. Uez q̄ de se nō videtur mortale tal⁹ vanitas vl̄ ꝓdigalitas cōiter. nō defacili dz vt dānatū reprobari tale mīsterū ſz ꝓsuaderi ad dimittēdū. ar. de pe. di. v. negociū. Et mīromagis exercitiū faciētiū serta coronas seu mitrias cū mīra pompa mlieribꝰ. q̄ etiā in aliq̄bꝰ ꝓdictoz offendūt mīj mōis.

Ca. 4. De sartoribus ꝛ serificis

Aut ꝺo cõmodãt vestimẽta ꝓciosa vel torques de gliis vl alia iocalia ad tps certũ viꝛ vl mlieribꝫ. ꝛ inde ꝓcipiunt ꝓciũ fm cõuẽtionẽ eoꝝ. de se nõ est illicitũ. qz nõ est mutuũ sed cõmodatũ ꝛ ꝓ modũ locatõis datum. Sic etiã licet locare aialia ad vecturã ꝛ vasa etiã aurea ꝛ argẽtea fm tho. in sum. ij. ij. q. lxxviij. ar. j. in R. ad vj. Lia enim ex vsu paulatim deteriorant. vñ licite ꝛ ꝓ cõmodatiõe eoꝝ ꝓciũ recipit. posset tñ eẽ excessꝰ ꝓcij. vñ ꝛ q̃ꝫ dare. ꝛ fm diuturnitatẽ tpis. ꝛ fm qlẽm ꝺeterioratõis. ꝛ regla firmia vl certa. Cerdones ꝛ planelarij vestes facti ex pedibꝫ q̃ fraudẽ cõmittũt cũ a lucrasꝫ seu secl'ares vl ocreas de corio viculino vẽdũt. ꝓ corio bircino ꝛ hmõi. vel cũ male et indebite suunt. vt citꝰ se expediãt. vel minꝰ caro ꝓcio vẽdũt. Nã planelarij vltra ꝓdicta vicia in ꝫ vident offendere. adiuuãtes vanitates ꝛ fictiões mulieꝝ dũ nimis altas planellas faciũt. vt mlieres immutare aliqn etiã ꝺ aurat. vñ moneri ꝺñt ꝛ argui ꝺ huiusmodi vanitate ꝛ superfluitate. Pelliparij q̃ꝫ satꝫ sũt necarij ad arcẽdũ frigꝰ. Vñ ꝛ ꝺñs ꝑmis ꝓnciꝫ fec̃t tunicas pelliceas vt habeãt Ben. iij. vñ dictũ est coꝝ lucrũ nisi cũ pelles malas ꝓ bonis vẽdãt vl vltra iustũ ꝓciũ vel ꝺieby festis i nocte laborãtes i hyeme cũ opꝰ eorum mlũ requirãt. Variarij aũt satꝫ vident supfluũ. cũ varie pelles muriũ ad ornatũ sũt inuẽte. ꝛ si aliqn decenter frequẽter tñ vanũ ꝛ pomposum. q̃ etiã aliqn ꝑlati vtunt. Ꝺcra quos iuebit Amos. vj. Ue qui ꝓpulẽti estꝭ in syon. i. in ecclesia ꝑmates ꝛ capita populoꝝ pomparice ingredientes domũ israel. Possunt tñ ꝛ ipsi tolerari in arte sua sicut ꝛ multi alij insuperfluis operibus dũmodo abstineant ꝛ ipsi a frandibus.

De serificis seu setaio §. V

lis. hec ars honorabil' est in bũana ciuitate ꝛ q̃ꝫ de se nõ illicita. tñ ꝺefluiẽs vanitatem in mlẽs. cũ sericꝫ vtãtur hodie ꝛ velutis ꝛ chermusinis stipẽdarij ꝛ mlieres nõ solũ ꝓres baronũ ꝓncipũ ꝛ multũ. sed etiã mercatoꝝ artificũ qꝺ est satis indecens ꝛ magꝭ fm abusionẽ et ꝓsuetudinẽ locoꝝ. Et in signũ detestatiõis tal' vanitatis legit. Lu. xvj. ꝙ diues epulo q̃ induebat purpura ꝛ bysso sepultꝰ est in infernũ. Et qꝺ dicit dis. xlj. q̃ꝫ ꝙ in hmõi ꝺz se q̃ꝫ ꝙformare moribꝫ ꝓxie. intelligit sal ꝙ semꝑ honestate ꝛ decẽtia. Ad setariolos tñ non spectat discernere si pãnũ velutꝰ vl broccati emat q̃ꝫ ab eo ad ꝙgruẽtiã sui statꝰ vestẽ faciendã. vel ad accessuꝫ vel vanitatẽ. dũmõ iusto ꝓcio vẽdat. ꝛ si aliquẽ defectũ habeat nõ ꝺcepribilẽ ꝛ si notabilẽ tñ mĩoꝝ ꝓcio vendat ꝙ tũ iportat ille defectꝰ vez si defectꝰ ille ꝓcesserit ex textore vl tinctore sere. ab eo põt petere emẽdã tal' defectꝰ. et sic minꝰ sibi dare de mercede ꝙuẽta. Quiby textoribꝫ si facto ope soluẽ ꝓ coꝝ labore differãt. ꝙ iusticiã agũt. Et mlto magis si cũ debeãt pecuniã dare ex ꝙuẽtiõe facta. dãt eis victualia vl pãnos lineos vel sericos cũ ipi semꝑ recipiũt. q̃ illꝺ ꝓ q̃ fuit eis datũ. Secus aũt vbi esset sic ꝙuẽtũ inter eos vt ꝓ eꝰ labore soluat eis de pane vino. pãno. ꝛ hmõi. totũ vl ꝑs mercedis debite fm ꝓciũ cõe ꝙcurrẽs. qz vt ꝺz de reg. iur. li. vj. Scãti et ꝙsentiẽti nõ fit iniuria nec dolus qꝺ intelligit ꝺ his q̃ ꝺ se nõ sunt illicita. Illã ꝛ sic̃ scies ꝛ ꝙsentiẽs soluat usuras fit vtaꝫ ei iniuria. qz ꝙ ius est diuinũ. Vñ ꝛ iniuria est occidere vsurã. sic etiã est in ꝓposito. si ex illo pacto grauat textoꝝ. qz plus mercedis debeãt ei de labore suo fm commune iudiciũ artis. tñ assentit ne sit ociosus. ꝫ aliquid lucret. ꝛ si paꝛ nõ excusat setariolus ab iniusticia. Deliquũt aũt aliq̃ fraudẽdo gabellas vel pedagia portari facientes sericũ occultatũ inter lanã vel linũ vel alias merces. vt nõ ꝓpẽdãt teneãt ad restituendũ dictas gabellas vl pedagia fraudata. p̃ ipi fieri facientes. ꝛ scꝺo ꝙ q̃ꝫ facta sũt. ꝫ aliqn emũt sericũ ab his q̃ꝫ sciũt fraudasse gabellã. Si aũt sup ꝫ extat ꝓhibitio statuti ciuitatis. qua cauet. vt nll's emat sericũ nisi sit ꝺ ipo gabella soluta tũc malefaciũt emẽdo a talibꝫ quos sciũt fraudasse gabellas. cũ ꝺ statutũ agũt satꝫ rõnabile. dis. viij. q̃ ꝺ mores. Et cũ ꝙ ꝫ minꝰ iuxto cõi ꝓcio emãt ex q̃dam eq̃tate. vident teneri de illa ꝙte quã minꝰ ꝓcio emũt gabelle. vl illi q̃ emũt a cõtrate ipam gabellã. Si aũt fuissent cooperati ad fraudẽ. puta iuuãtes eos ad inducẽdũ in ciuitatẽ occl'te. teneãt ad totã fraudẽ gabelle. ex ꝺ iur. c. si culpa. Si aũt nulla extat ꝓhibitio ꝙ statutum emẽdo a talibꝫ nõ vident in aliq̃ teneri ꝫ solũ ipi fraudatores. Emẽdo aũt sericũ ab his q̃ꝫ verisiliꝫ creduntur fuisse furatos. vt filatores vl textores aut textrices eo mõ teneãt q̃ ꝛ illi q̃ emũt rapta ab aliꝭ. de q̃bꝫ habes. ꝫ. in ij. ꝙte ti. j. c. de furto. Nec excusaret eos si illi dicant se iuste habuisse. illꝺ sericũ. qz mgr seu seruiens tenebat ei intrãtũ. qz ꝫ nõ est eis notũ. ꝛ mlteries hoies in ꝫ seipos decipiũt. Excusarent tñ ipi textores ꝛ alij i hac arte operarij qñ tenti sũt de ꝫ. puta qz cũ debeant dare. xx. ex manifesta ꝙuẽtiõe ꝛ nõ dat sibi dare. x. Nec põt aliter se iuuare accipiẽdo ab illo. x. siue de sericꝺ qꝺ ꝙuenit ad manus eꝰ. siue de aliꝭ rebꝫ amoris scãdalis non renẽt illi nec peccat. arg. dis. j. ius naturale. cũ glo. Caueat tñ ne se decipiat nec in dubio ꝫ agat. Uẽdũt etiã bi ad ꝛmũ frequnter vt lanifices. Vñ idẽ iuris q̃ ad licitationez vel illicitationẽ ꝙcus seu vsurariã prauitatẽ qꝺ dictũ est. s. de lanificib. Faciunt etiã ꝑmutatiões frequenter cum lanificibus. ꝛ retagliatoribꝫ in quibus cõuer grauant textoꝝ q̃los operarios suos. facẽres eis vare pannũ quo nõ egent. vnde ꝛ reuẽdẽdo multũ de iusto etiam ꝓcio perdũt. vt dictum est supra. §. 2.

De aromatarijs hoc §. VI

mĩsteriũ q̃ ad medicinalia vite bũane ꝙseruationẽ deseruit adesse q̃ ad alia ad bñ eẽ. Dicit aũt mlras sophisticatiões in ea fieri ꝛ fraudes ꝛ in ꝓficiẽdis medicinis aliqn ponũt aromata mltũ vetusta. vñ ꝛ vtutẽ modicã habẽtia. vel si nõ bñt illa q̃ exigunt. aliq̃ alia nõ ita cõferẽtia loco illoꝝ ponũt vñ ꝛ infirmo paꝛ ꝑsũt. vel fortẽ nocẽt. qꝺ cũ fieret eẽt graue ꝓcũ. In cãdelis formãdis aliqn ponũt ibi oleũ vel lupinos seu fabas fractas bene machinatas vt sit silis colozis exĩtes cere incorporant. In siꝑby cõponẽdis miscẽtes q̃ minꝰ valẽt plus debito. ꝛ in ꝓfectiõibꝫ etiã nõ fuãdo debitũ modũ. In siropijs cũ paꝛ in eis expẽdãt. qz aq̃ sunt distillate. corpus caꝛ nimiũ ꝓciũ apponũt. in ꝓderibꝫ diminutis offendũt dãtes. xij. uncias coꝝ q̃ ad pondꝰ vendunt ꝙ libra. Et ipi cũ emũt ab aliꝭ talia velint habere libram ꝙ xij. uncijs ageres ꝙ illud Deut. xxv. c. Nõ habeb in sacculo diuersa pondera maius ꝛ minꝰ vnũ. s. in emẽdo. aliud in vẽdendo. Peccãt in ꝺieby festis vẽdendo nõ necessaria. nã necessaria. vt puta medicinas ꝙ infirmis ꝛ ipas cõponendo ꝛ alia hmõi necessaria. vt ceram ꝙ funeralibus excusant. super quo inde ciuitates bene ordinare vt florentia. solent. uidere vt aliqui ex eis teneãt apotecas apertas puta vnã ꝙ quarterio ꝛ huiusmodi. Illiq̃ etiã ex ministris talis artis dediti gule sibi assumunt. vel socijs dant de cõfectionibꝫ ꝛ silibꝫ ad comedendum in quo tenent magistro satisfacere. si sine consensu eius faciunt. Mendacia iuxte et periuria in tali arte sicut et aliꝭ semꝑ sunt. vt peccata. ꝛ aliquando mortalia viranda et reprehendenda.

De barbitōnsorib⁹ .§.VII

et qr ad medicinalia p̄tinet minuto sanguis seu flebo tomia qō op⁹ fieri solet p barbitōsores. ideo de eis breuiter agendū. In tali siquidē mīsterio fraudes male fieri p̄nt. sed in h̄ aliqui offendūt q̄ diebꝫ festis siue aliq̄ necessitate radūt aliq̄s h̄ q̄rentes. s. radi vel tonderi ob iuuenilē vanitatē. vt tumores ꝛ pulchriores appareāt q̄ male. pōt vt videt excusari a mortali cū violent festū vterq;. ar. ij. q. j. notū in fi. Exh̄ aūt q̄ in sabbato vl' vigilijs solennitatū opent vsq; ad tertiā horam noctis et vltra vsq; quasi ad mediā. ex eo q̄ cōiter plone. pl⁹ corpe in h̄ volūt sibi seruiri q̄ in alio. ꝛ nisi quis eo tpe laboraret vt ceteri. amitteret in magna pte p̄cursum personaꝝ vñ lucrū videt h̄ posse tolerari attento more generali patrie in hmōi. Quāuis enī statutū eccl'ie in obseruatiōe cessatiōis ab opib⁹ diebꝫ festis sit de vespa ad vesperā. i. sero. de p̄secra. di. iij. p̄nūciandū. tñ mos patrie mlt̄ū habet modificare inchoatione ꝛ terminatiōne festoꝝ cūctā habeat ꝛ tollere ꝛ instituere ipa festa. ar. de p̄sec. dis. iij. rogatiōes. ꝛ dis. xj. in his. ꝛ p̄cipue attento q̄ post sero diei festi possent laborare. ym illō decretū. p̄nūciandū. cū tñ nō opent cōiter vsq; ad mediā noctē ꝛ sic videt admittēda talis cōpensatio sero vigilie cū sero festiuitatis. si ab officialib⁹ ad q̄s spectat tale regulare ordinaret q̄ post p̄mā horā noctis vl' sedaz sub certa pena nll's in tali arte oparet. melⁱ⁹ esset ꝛ tut⁹ et tūc oēs tenerēt fuare ꝛ seruādo nulli coꝝ fieret p̄iudicium. In minuēdo aūt peccarēt si nō essent in eo periti sup oīa debēt cauere ne in apothecis coꝝ fiat p̄grega/tio iuuenū ad malefaciēdū vt hodie faciunt plūmi vbi impudica loquunt. ꝛ honesti scandalizant.

De architectis seu .§.VIII

edificatorib⁹ hmōi. Nec ars satis necessaria est vite humane p̄ domib⁹ ꝛ habitatiōib⁹ fiēdis. q̄ nos defendāt a pluuijs ꝛ vētis frigorib⁹ ꝛ caumatib⁹. vt descere valeat ꝛ secrete opari q̄ expedit. P̄rim⁹ Cayn reprob⁹ legit edificasse ciuitatē. vñ ꝛ dom⁹ Beñ. iij. c. Post diluuiū aūt Nemroth. Beñ. x. c. P̄rim⁹ tyrānus alios ad turrī edificandū babel induxit. Gene. xj. c. vbi p̄fusis ob superbiā illoꝝ linguis oportuit edificiū illud imperfectum dimittere. Iara enī palatia ꝛ excessiua edificia vltra p̄uenientiā stat⁹ sui ad ostētatiōne facta. deo nō placēt. Patriarche aūt in tēpoꝝ habitāt. vt abraā ysaac ꝛ iacob. sciētes se h̄ nō h̄re manentē ciuitatē. sz domū nō manufactā in celis amplissimā expectare. Arte igit̄ bus⁹ vt licitā exercētes cauere debēt a fraudib⁹ ꝛ p̄iculoſ seu ruinosis opib⁹ magis. q̄ p̄tingit mlt̄ipliciter. Nā si conducunt ad opas dietim data eis mercede fm p̄uentionē fraudē faciūt ꝛ peccāt. si nō fideliꝫ opant diligētiam adhibētes. put op⁹ req̄rit. ꝛ si tps debitū subtrahunt in trufis ꝛ ociositatib⁹ ꝛ pigritijs. Si eis solut̄ ex pacto ad mensurā cānaꝝ edificij facti data eis oī materia necessaria a p̄ducēte fraudē cōmittūt. si ad h̄ vt pl⁹ operis faciāt vñ pl⁹ lucrent. nō p̄grue laborant sz incurie. p̄ter q̄d edificiū debile ꝛ ineptū reddit. Tertio q̄n accipiunt aliq̄d edificiū faciēdū ad expēsas suas. materiā omnē ponētes. p certo p̄cio p̄uēto inter eos. ꝛ tūc fraudē aliq̄n cōmittūt. ibi nō ponēdo calcē ad sufficiētiā vl' alia oportuna. vt mⁱⁿ⁹ expendāt. p materia q̄s ibi haberet de suo ponere. vñ edificiū nō sufficiens reddat. Nec excusaret eos. q̄ si vellēt ponere. q̄d requirit. ꝛ diligēter opari valde modicū lucrarent. ita puū salariū inde recipiūt. q̄a debēt ip̄i in p̄ncipio h̄ aduertere. sed h̄ ideo faciunt. vt citⁱ⁹ eis q̄s alij⁹ opus locet. Hez est tamē q̄ q̄n p̄ductor taliū capit q̄ minⁱ⁹ paz lucrent ex tali pacto. eo nō obstāte debet supplere ad cōpetentē mercedē. ꝛ p̄cipue q̄n in tali ope supuenit casus q̄ bn̄ nō potuit p̄uideri. ꝛ vt ille diligēt⁹ agat op⁹. Debet etiā cauere talis patron⁹. ne differat mercedē soluere q̄n tps aduenit solutiōis vt diminute soluat. dādo res p pecūia. vl' malas moneta. ꝛ hmōi. His subiūgūt latomarij ꝛ cemētarij q̄ peccāt. q̄n lateres vl' calcē nō bn̄ coctā ꝛ p̄ditionata tribuūt vl' cū mēsuras vl' nūez diminutū p̄cedūt. vl' cū i diebꝫ festis laborāt q̄n cōmode ꝛ sine magno detrimēto sui ab his abstinere valēt. i. alijs diebꝫ faciēdo. Lapicidarij quoq; bis adnectunt. quoꝝ aliqui lapides cedūt. ꝛ ad ruinā formā trahūt. Alij diuersa inde opa exacta p̄ficiunt. alij statuas ꝛ figuras sculpūt. vt etiā marmorarij quib⁹ suis mlt̄as fraudes facere nō possūt. q̄ manifesta sūt opa coꝝ. p̄nt tñ nimis p̄cīū exigere sui laboris. sz si sic existimaꝫ a peritis in arte eis credendū. post pactū etiā factū ō mercede. si negligēter oparet vt citⁱ⁹ expediret. malū eēt In hac arte periti fuerūt scī. iij. cozomari.

De fabris. hoꝝ aliq̄ .§.IX.

sūt fabri ferrarij. alij carpētarij. quoꝝ primus fuit. Tubalchain. vt patz Beñ. iij. Inter fabros aūt ferrarios p̄mi in ope sūt q̄ ferrū a scoria separātes ad formā malle vel virgaꝝ adducūt. Exinde faciētes ferramenta iusmētis q̄ dicunt manicalli. q̄ nō offendūt tñ i p̄onēda p̄aua ferramēta. p bonis sed etiā q̄ aliq̄n maleferrant. vñ tumentū efficit clauatū q̄ aliq̄n equitanti inducit magnū damnū. q̄ oportet p̄pter h̄ supsedere in hospitijs et expectare vl' aliā eq̄turā sumere. vñ vident tenere de tali dāno. q̄n p incuriā coꝝ h̄ p̄tingit. Isti manifestat li solēt se intromittere in medicarōe ip̄oꝝ iumētoꝝ. eq̄s et alioꝝ. q̄ō de se licitū est dūmodo sciāt artē. ꝛ diligenter exerceāt. seq̄stratis tñ oib⁹ incātatiōib⁹. q̄ h̄ omnino licitū. ꝛ iuste mercedē inde petūt. q̄ dign⁹ est operarius mercede sua. Lu. x. c. Hi aliq̄n solēt esse mediatores ad vēdendū ꝛ emendū talia a alia. tales tñ vulgariter dicunt cozoni. q̄ si cōmēdāt ꝛ p̄silio ꝛ p̄suasiōe inducunt ad emēdū a alia defectuosū. p sano. ꝛ in p̄cio notabiliter cipiūt pl⁹ iusto existimātes sciēter. tenent leso de omni dāno. recte aūt p̄cedēdo licite recipiūt p̄cīū sue mediationis. Et isti vel alij q̄cūq; q̄ locāt eq̄s ad vecturā offendūt. cū cōmodāt eq̄s defectuosos p bonis. vñ p̄ducēti sequit dānū i p̄sona vel reb⁹ vel cū nimīū de h̄ p̄cīū exigūt qr vltra cōem estimationē. Alij sūt fabri ferrarij faciētes diuersa artificia ex ferro vl' alijs metallis. vt artmarioli facientes galeas. thoraces. loricas. pectoralia. brachialia. ꝛ hmōi. Laceas sagittas balistas bōbardas ꝛ hmōi. Et qr hoꝝ oīm pōt esse licit⁹ vsus. de se tal' ars nō est illicita. qr in bello iusto si lz occidere. mlt̄o magis ꝛ bis vti. xxij. q. ij. dñs nr̄. ꝛ xxij. q. j. q̄d culpaꝫ. Nec obstat ex ō sagit. c. j. qr illud exponit cōiter q̄n in bello iniusto vtit. Ex his g̃ iustū p̄cīū petere de hmōi artificio de se nō est illicitū. Sz cū manifestū est aliq̄d bellū esse illicitū ꝛ iniustū. tūc talib⁹ iniuste manifeste bellantib⁹ vendētes talia. vident cooparⁱ pctā coꝝ. ꝛ p̄cipue quo ad arma defensiua. vt gladios. laceas. balistas. bōbardas. ꝛ hmōi. p. q. ij. q̄ p̄sentit. forte nō sic de defensiuis tñ. vt galea. thorace. lorica. ꝛ hmōi. vbi etiā dubiū esset de iusticia belli. forte possent excusari. Alij sunt fabri ad alia opa dediti. vt instrumēta apta ad culturā. vomeres. sappas. vāgas. sarculos. falces. secures ꝛ huiusmodi. Alij p̄tinentia ad coquinā. vt cachabos patellas. vrceolos. tripoles. caldaria. catinos. ꝛ hmōi. Alij p̄tinētia ad fabricā vel carpentariā. vt malleos. incudes. forcipes. terebra. serras. leuigas. asciās. celtes. ꝛ hmōi. qui oēs fraudē facere p̄nt in faciendo opa debilia. p̄ter malā materiā vl' numio p̄cio vel diminuto p̄dere.

Ca. 4. De fabris ⁊ carpẽtarijs ꝺ scriptori. ⁊ musicis

De carpẽtarijs seu .§. X.

lignariolis. Dī in faciẽdo ligna incidere fm aũgmentũ vl decrementũ lune sine alia obſuatiõe dicẽ nõ peccãt qr cũ luna vt ꝑ quinq; planeta multũ influat in corpa inferiora. fm rõem naturalẽ est q̃ potẽ incidant cũ luna est in decremẽto q̃ ī augmẽto. Jn faciẽdo aũt dicẽ sa opa ex lignis licitum est ex tali exercitio lucrũ expetere. fm q̃ntitatẽ laboris. ⁊ industriã opis ⁊ morẽ patrie ſ fraude vtũr. cũ ligna paꝛ durabilia tradũt ꝑ solidis et diu gmãsurã. Ex his aliqui tharsias seu tharsiata ingnamĩa faciũt qꝺ magꝭ gtinẽ videt ad q̃ndã ornatuꝫ seu ostẽtationẽ q̃ ad vtilitatẽ. Qui ꝯo ligna secãt cum mltũ laborãt digni sũt mercede bona fideliꝫ operando. Vnꝰ artꝭ fuit Joseph marie spõsus. Dicẽ enī Ysiꝰ. in fmõe de epiphania. q̃ fuit carpẽtariꝰ. Ad ꝺ genꝰ minis terij speccat galeas facẽ. naues ⁊ nauicl'as. ⁊ alia p̃q̃ nauigat. qꝺ opꝰ mltũ est necarũ hũane ꝯuersatõi ad necessariũ. Qui tñ ista oparent. ꝑ eis q̃s vti ad piratas ipas saracenis gũiter peccarẽt. q̃ cooparent in malo.

Marinarij aũt ⁊ alij q̃ sũt ductores talũ lignoꝝ per mare sciẽt vtiq; peccãt mortaliꝫ cũ sciũt ad pdã seu iniustũ bellũ se duci vl vtiq; sũt excõicati. cũ deferũt victualia ad terras infideliũ. vt hẽs infra ti. de excõicatis. alꝭ labores ⁊ pessimã vitã. tñ dimittẽ. nesciũt tale exercitium. ⁊ ita piculosũ. nec tenent dimittẽ. Et cõiter sũt homines pessimi blasphematores freq̃ntes deꝰ ⁊ sctoꝝ. ⁊ sine alicꝝ deꝰ timore. Jn piculis tñ vident ad deũ deuotius magis q̃ amore filiali apparet eos moueri. cũ q̃si semp ad fomitũ reuertãt. ⁊ nõ curãtes ꝺ deo ⁊ salute sua. De furto. ⁊ infra ti. ꝺ excõicatõe. ibi vide diffusiꝰ ⁊ clariꝰ

Scriptores.

De artificib⁹ circa .§. XI.

sc̃pturas ⁊ picturas ⁊ cartas. q̃dã faciẽtes bõbicinas q̃ dicũt cartarij. nõ valẽt cõmittẽ mltas fraudes. qr cito apparet defectꝰ carte. vl ꝺ ruditate ei⁹ ⁊ grossicie. vl ꝺ insufficiẽtia cole. vñ aliq̃n attramẽtũ nõ fuat ſ diffundi tur fugãdo. Cartas aũt faciẽtes ꝺ pgameno vl ꝺ pellibus aialiũ q̃ dicũt pellachani. plẽs fraudes cõmittere valẽt q̃ nõ cito depẽdi pñt. ſ in pcessu. vt cũ lra extinguit. qꝺ expte etiã attramẽti. puenire põt. ſ magꝭ ex defectu siccitatꝭ taliũ cartaꝝ vl rasure. Et qr ex ꝺ sequit nos dicũt cartularij. q̃ hmõi cartas reuẽdũt cũ sciũt illos ꝺ fectꝰ. ex ꝺ iu. ⁊ dã. c. fi. Jn ligando libros etiã cartularij freq̃ntꝰ opant q̃ diligẽter agẽdo digni sũt mercede sua cõperẽti. Nõ si cartas emptas ab alijs ꝺ bombice vel pgameno. reuẽdãt maiori pcio. dũmodo moderato nõ est ꝺ se illicitũ. Solẽt ⁊ esse mediatores ad emẽdũ vl vẽdẽdũ libros ꝑ alijs. ⁊ q̃ ꝑ tali ope mediatoris moderatũ lucrũ q̃rãt nõ est iniustũ. Sꝫ si defectuosũ librũ sciũt vt mltũ fallũ. ⁊ tñ. pcurãt dari pcũ ac si defectũ nõ haberet. cõmẽdãtes ꝑ bono peccãt. ⁊ tenẽt ad satisfactionẽ si sciẽter decapiũt emptorẽ. Jdẽ si faciũt emere vltra iustũ pcium ꝺ pcioz suã. vl vẽdẽ lõge mĩori pcio. ⁊ si maiori pcio vẽdũt q̃ qꝺ petebat l' itẽdebat dñs libri. ⁊ illꝺ pl' sibi retinet. Scptores ꝯo librorꝝ ī mltꝭ effendẽ pñt. Et ꝑ cũ scribũt cũ mltꝭ falsitatibus ex q̃ liber q̃si nihil valet. Scdo cũ pcio statuto certo ꝑ carta q̃libet vl sexterno aut q̃terno faciũt. clara spacia lineaꝝ vl lraꝝ vt cito cartas ipleat vl cũ expestinãtia nõ ita cõperentẽ lras faciũt. Offendũt etiã cũ diebꝰ festꝭ scribũt ꝑ lucro. vio lãt enī festũ qꝺ eccl'ia pcipit celebrãdũ ī cessãdo ab opibus seruilibꝰ vl manualibꝰ q̃le est tale opꝰ. ꝺ ꝓse. di. ij. ꝑ nũciãdũ. Videt etiã ꝺ h. s. ī scda pte. ti. ix. c. ꝺ negligentia.

Pictores

Pictores nõ solũ fm q̃ntitatẽ laborꝭ ſ magis fm industriã ⁊ maiorẽ pciã artꝭ. ꝺ salario suj artificij magꝭ vl minꝰ rõnabiliꝫ postulãt sibi solui. Qui ī ꝺ offendũt q̃ formãt imagies puocatiuas ad libidinẽ. nõ ex pulcritudie ſ ex dispositiõe eaꝝ vt mlieres nudas ⁊ hmõi. Repbẽsibiles etiã sũt cũ pingũt ea q̃ sũt ꝯ fidẽ. cũ faciunt trinitatꝭ imaginẽ. vnã pſonã cuꝫ trib⁹ capitib⁹ qꝺ mõstꝫ eã ī reꝫ natura. vl ī ãnũciatiõe ꝟgis puulũ puerꝫ formatũ. s. Jesũ mitti ī vterꝫ ꝟginis. q̃si nõ cẽt ꝺ subiecta virginis ei⁹ corpꝰ assũptũ. vl puulũ Jesũ cũ tabula lrarum nõ didicerit ab hoĩe. Sꝫ necessariã laudãdi sũt cũ apocrifa pingũt vt obstetrices ī ptu ꝟginis. Thome apl'o cingulũ suũ a ꝟgine Maria ī assũptiõe sua ꝓpter dubitationẽ ei⁹ dimissũ. ⁊ hmõi. Jn historijs etiã sctoꝝ seu ī eccl'ijs pingẽ curiosa. q̃ nõ valẽt ad deuotionẽ excitãdã. ſ risũ ⁊ vanitatẽ. vt symeas canes ⁊ insequentes lepores. et hmõi. vl vanos ornat⁹ vestimẽtoꝝ. superfluũ videt ⁊ vanũ. bis herẽt miniatores librorꝝ siue cũ calamo siue cũ pennello. q̃bꝰ etiã cõperit premiũ ꝺ labore suo. Offendũt ⁊ ipi si diebꝰ festꝭ ꝺ agũt. vl q̃n nimũ pciũ exigũt. ⁊ maxie cũ nõ bona tpamẽta ī coloribꝰ mittũt. ꝓpter qꝺ cito delent ꝺ libris. vl q̃n vt cito expleãt nõ diligẽter faciũt quãdo necꝭ firmatũ est pactũ de tanto pcio.

De mĩsterio musi⁹ .§. XII.

coꝝ ī cãtãdo ⁊ pulsãdo. Et cãt⁹ q̃dẽ firm⁹ ī diuĩs officijs a sctis doctoribꝰ institut⁹ est. vt Greg. magn⁹. ⁊ Ambro. ⁊ alij. Biscãt⁹ aũt ī officijs eccl'iasticis q̃s ad inuenerit ignoro. Pr̃uritu tm gaudiũ videt magꝭ deseruire q̃ deuotioni. q̃us pia mẽs etiã ī his fructũ referat audiẽdo. Qui tñ huic opi ī sistũt videãt ne dũ blãda vox q̃rit. cõgrua vita negligat. ⁊ deũ irritet ꝯ se dũ pplm delectat. vt ait Greg. dis. xcij. ī sctã. Cõiter tñ tales solẽt ee leues ⁊ dissoluti. Precipue aũt redarguẽdũ ẽ in officijs diuinis ibi miscerꝭ cantiones seu ballatas ⁊ ỹba vana. ꝺ qꝺ etiã Hiero. iuebit dis. xcij. cãtates. Sꝫ ⁊ pulsatio organorũ vl aliorꝝ ĩstrumẽtoꝝ ad diuinã laudẽ inuẽti ꝟtuꝭ habuisse a ꝓpha dauid. q̃ nõ solũ ĩstitutiue cãtores ī cultu tẽpli. seu tabnacli. ſ ⁊ ipe etiã añ archã dñi pulsabat. in psalterio vl organis. vt habet. ij. Reg. vj. ⁊ in psal. xlvi. Laudate cũ ī tympano ⁊ cho ꝛc. Pulsare g̃ ī organis vl' alijs ad deī laudẽ nõ est phibitũ ⁊ iuste recipiunt salariũ pulsãtes. tñ pulsare ballatas. vt freq̃nter fit valde detestabile est. De ꝺ etiã hẽs. s. ī scda pte ti. ij. c. ꝺ curiositate.

Organiste.

Laici ꝺ q̃ ex diuĩa officia pulsãtes duĩsa instrumenta. vl ī nuptijs vl ī curijs dnoꝝ. vt tibias bifferos vl' alia instra. vl' alia ob recreationẽ. ꝑdẽnari. nõ pñt ꝺ re illicita. Un ⁊ certo pcio ꝓduci pñt. Ertsi' cãtates simplices laudes ī eccl'ia. siue historias palatinoꝝ. vel alia dũmodo honesta. ⁊ locꝭ ⁊ tpib⁹ debitꝭ obseruatꝭ cũ alijs circũstãtijs. ita q̃ ꝑ hec diuĩa officia nõ negligãt. Audire aũt cãt⁹ mltos ex q̃ pcio sũ est. Et ad lasciuiã ĩcitatiuũ. ⁊ iõ caueñdũ.

Fistulatores.

Histrionat⁹ ars q̃ defuit hũane recreatiõi. q̃ necessaria est vite hoĩs. fm Tho. sc̃da sc̃de. q. clxvij. ar. ij. ī re. ad. iij. ꝺ se nõ est illicita. Un ⁊ ꝺ illa viue arte nõ est phibitũ ita tñ q̃ fiat obseruatis debitꝭ circũstãtijs loꝝ tpoꝝ ⁊ pſonaꝝ. Illꝺ enī decet clericũ talia exercere. de ꝓse. dis. v. nõ oportet. Nec ī eccl'ia. nec tpe pniẽ. vt q̃drage sime. Et q̃ repsentatiões q̃ fiũt hodie ꝺ rebꝰ spualibus miscẽt cũ mltꝭ ioculatoribꝰ ⁊ trufis ⁊ laruis. iõ nõ congruit eas ī eccl'ijs fieri. nec p clericos. ex de vi. ⁊ ho. cle. c. cũ decorẽ. Sꝫ cũ histriões vtunt idifferẽter talibus exercitio. ad repsentãdũ etiã turpia vl' virtuosa ꝺ rebꝰ spualibus. vl' sacris ⁊ diuinis cultũ. vel miscẽt ibi superstitiões vl' periculũ vite vt tẽdere arcũ supfunẽ et

Pystriões

hmõi. illicita ẽ ars. z eã oꝑtet dimittẽ. Et de tali intelligit ꝺ ꝓse. di. ij. c. ꝓ dilectõc. z ꝑtim ẽ talia aspicere. z talibꝫ ꝓ illo opc aliq̃d dari. vt dic̃ Aug. di. lxxxvj. donare.

De agricolis seu .ℱ. XIII.

laboratoribꝫ terre. ars q̃dẽ ẽ z opꝰ necarũ vite hũane. Uñ z ꝑ parẽti dictũ fuit. In sudore vultꝰ tui vesceris pane tuo. Ben. iij. Et Noe vir agricola plãtauit vineã pꝰ diluuiũ Ben. ix. Et cũ terras ꝓpias laborãt fraudes in suis cõmittẽ nõ valẽt nisi i vẽdendo fructꝰ suos. vl' nimio ꝑcio. vl' diminutꝫ mẽsurꝫ. vl' viciatas ꝓ bonis. Sꝫ tãta ẽ bodie astutia z subtilitas hoim. vt portꝰ ipi decipiũt ab emptoribꝫ i eo. s. q̃ emũt ab eis nec̃itate ductꝫ fructꝰ. z qz anticipãt rps fructuũ i soluẽdo ꝓ miori precio emũt. qꝺ ꝓtinet ad vsurã q̃ntũ ad cmentẽ. De ꝺ tñ bẽs plenꝰ i scꝺa pte ti. j. c. ꝺ vsura. Si aũt laborãt terras alioꝝ vl' ad medietatẽ vl' ad affictũ. ꝓmo mõ solẽt offendẽ i nõ rñdẽdo ꝓmis suis integre ꝺ medietate Scꝺo mõ ꝑt offendẽ nõ bñdo diligẽtiã circa possessionẽ ipaz. ꝫ magꝫ ad vtilitatẽ suã i ꝓiudiciuꝫ patroni. Qꝺ aũt plꝰ redderẽt fructuũ cultoꝛes ꝓmis rõe mutui eis facti vsurã sapet. qꝺ cẽt viciũ ꝓnoꝝ. Si autẽ tenẽt aĩalia ad socidã põt ibi cẽ petñ vsure vl' iniusticie �some varijs modis dãdi. ꝺ q̃ supra bẽs i scꝺa pte. ti. j. c. de vsura. In socidis. Sꝫ ꝺ viciũ magꝫ accidit i dãtibꝫ ad socidã q̃ i comitatibꝰ accipiẽtis. Et silr ꝺ bobꝫ cũ qbꝫ colũt terras. vl' suas vl' alioꝝ. aut etiã ꝓnoꝝ. ꝓ q̃ dant certã q̃ntitatẽ frumẽti locãtibꝫ ipos z cũ pacto ꝑticipãdi lucrũ z dãnũ. locatoꝝ z ꝓductoꝝ. p medietate. ꝺ q̃ etiã ibi bẽs. Insup z cũ aĩalibꝫ offendũt q̃ ex negligẽtia et mꝰto pecꝰ cũ ex certa sciã vl' malicia ꝑmittũt aĩalia ipa depascere i agrꝫ seu bladis alienis vñ z ꝓximos dãnificãt. i. ꝙ tenent ad satisfactionẽ. Et cũ aĩalia ipa viciata vẽdũt ꝓ sanis nõ diminuẽdo ꝺ ꝑcio ꝛm q̃ntitatẽ defectꝰ nõ fũt ĩmũes a petꝛ z satisfactiõe ꝓsone lese. ꝓpue cũ notabile ſeq̃t dãnũ emptoꝛi. Offendit etiã cuz decimas nõ soluũt eccl'ijs. saltẽ ꝛm morẽ patric. totũ vl' ptẽ i ꝙ tenẽt ad restitutionẽ eccl'ijs ꝺ subtractꝫ. Sꝫ de materia decimaꝝ quõ hoies tenẽãt vl' excusent bẽs diffuse i scꝺa pte ti. ij. c. ꝺ retẽtiõe decimaꝝ. Vacãtibꝰ ãt eccl'ijs q̃ fũt prochiani ꝺ bonis ecclesie seu sacerdotis ipꝰ aliq̃n accipiũt z distrahũt z dissipãt i comedẽdo et bibẽdo. Logũt etiã ipos sacerdotes suas fuare q̃sdam abusiões. vt i diebꝰ resurrectiõis vl' natal' vl' alterꝰ festiuitatꝫ. dẽt eis notabilẽ q̃ntitatẽ panis ac etiam vini ad bibẽdũ vsq̃ ad ebrietatẽ. In eccl'ijs ipis aliq̃n tripudiãt z choreas ducũt cũ ml'ieribꝰ. Quidã aũt illoꝝ vadũt ad piscationẽ q̃ ars ꝺ se nõ ẽ illicita. offendũt tñ cũ ꝺ faciũt diebꝰ festꝰ. i. ꝓpter cupiditatẽ capiẽtes pisces et vẽdẽtes. co q̃ ꝺ illo ꝓceptũ faciũt opꝰ fuile nõ facietis Exo. xx. c. Secꝰ si cã recreatõis vl' vt habeãt aliq̃s pisci culos ad comedẽdũ. si tñ ꝓpter ꝺ nõ dimittũt auditiones misse ꝛc. qm̃ furanꝰ ad luicẽ pisces. tenẽt ad restitutionẽ. Itẽ dcuastãt aliq̃n aggeres ꝑdioꝝ alioꝝ z q̃nq̃z ipa ꝑdia. vñ tenẽt ad dãnũ. vt bẽs. s. i. ij. pte ti. ij. ꝺ iustitutõe. Diebꝰ festꝰ pax vacãt diuis z auditiõe misse integre. ꝫ ludis. vl' i tabnis z ꝓtẽtoibꝰ añ ecclias. In ipis diebꝰ festꝰ deseꝛt i iumẽtꝫ blada vina vel alia ꝓmisꝰ p qꝺ violãt festa. nisi maxia necitate ducãt nõ valentes aliter viuẽ ꝺ facili blasphemãt deũ z scos. Maledicũt iratꝰ aĩalia sua bruta. Mẽdacijs z puris plenisꝫ. ꝺ fornicatiõibꝰ z sodomijs nõ faciũt sibi ꝓsciaz. plimi eoꝝ nõ ꝓficẽt ãnuati. z mꝰto pauciores cõicãt. falso estimãtes se nõ debẽ cõicare nisi cũ senescũt vl' ad mortẽ iniirmãt. Familias suas paz istruũt i moꝛibꝰ fidelitũ. Penitẽtias sibi iũctas a ꝓfessoribꝰ z vota facta frequãter dimittũt. Incãratiõibꝰ vtũt i se z i iumẽtꝫ suis. De ꝺo vl' sua salute nihil cogitãt. Et cũ cõiter sint ignarantes. z paz curãtes ꝺ aĩa sua. z obfuroc mãdatoꝝ dei q̃ nesciunt. ꝺ ẽ q̃ adiuuat eos duci ad pditõs ꝑ vitã larã. vicinũ ignãtia z incuria prochialiũ suoꝝ cũ ꝓscia mala. qui nõ curãtes ꝺ ouibꝰ sibi cõmissis. ꝫ ꝺ lana z lacte. nõ colligẽtes. ꝺ istruũt i ꝑdicatoribꝰ. ꝓfessioibꝰ z ꝑuaꝫ monitoribꝰ. ꝫ cũ cõmuni errore eoꝝ trãseũtes. corruptelas sequũt eoꝝ. nõ corrigẽtes eos ꝺ vicijs eoꝝ. ꝓpter qꝺ ꝓtingit q̃ bestialiter viuẽtes aliq̃n bestialiter moriunt.

Titulꝰ. ix. ꝺ statu iudicũ sclarũ z eccliasticoꝝ. Quibus mõis ꝑ̃ut iudicia z ꝺ mũeribꝰ ꝓmo. Lxplim. j.

Beati q̃ custodiũt iu-

dicia z faciũt iusticiã i oi tpe. ꝑs. cv. Aug. iudicij z auctas iudicãdi ẽ q̃dã prãs delegata seu collata hoibꝰ a ꝺo q̃ i ꝺ tenẽt locũ z vices dei. Uñ i iudicãdo inq̃ntũ ꝑt deũ imitari. Uñ ꝺ Deut. j. Qꝺ iustũ ẽ iudicate. dei eni ẽ iudiciũ. Nã z ꝺ suis iudicijs cognoscitꝫ legẽ iusticie. nec ꝛm volũtatẽ ꝛei ambulastis. horrende z atro appebit vob. qm̃ iudiciũ durissimũ fiet his q̃ ꝑsũt. i. dãnatio z punitio gꝛauissima iudicibus male iudicãtibꝫ z iuste. Et paulo post subdit. Qui custodierit iusticiã iuste iudicabũt. i. ꝛm opꝰ bonũ cogitabit. remũerabũt. Quia eniꝫ opꝰ excellẽs z laboriosuz valde bñ pegerũt. magꝭ ꝓmio coronabũt. Dicit eni Matheꝰ. xxv. Jbũt iusti i vitã eternã. Et ꝺ in ps. Bti q̃ custodiunt iudiciũ ꝛc. Ubi etiã animadũrẽdũ q̃ q̃uis apꝺ vulgares iudices dicantur doctoꝛes iuris. tamen ꝓpue loq̃ndo dñt dici tales iurisꝑti. ꝫ iudices sũt q̃cũq̃ hñt i aliq̃ materia iudicare ciuili vl' criminali siue sint ordinarij siue subdelegati siue arbitri. siue dicãt dñi siue ꝓcuratores z capitanei. siue ꝓcos siue officiales. siue ꝓiudices alicꝰ artis. siue rectoꝛes vnꝰsuratis. z hmõi. Un Iudoc thy. xx. li. Judex ꝺ qꝛius dicꝛat ꝓplo. siue q̃ iure discꝛepter. Jure aũt discꝛeptare ẽ iuste iudicare. vt hr. xxij. q. ij. Justũ. Uñ z dñs Deut. xvj. dixit. Judices z magistꝛos ꝓstitues i oibꝰ portis tuis. z iudicẽt ꝓplm iusto iudicio Antiquitus iudices mocabãt i portis ciuitatũ ad iudicandũ. z iõ dic̃. i portis tuis. Debẽt ꝙ iudices deũ imitari cuꝰ sũt ministri. De ꝙ ait idẽ ps. vij. Deꝰ iustꝰ iudex fortis cuꝰ ꝺ minabitur ꝛc. Ubi etiã animadũrẽdũ q̃ q̃uis apꝺ vulgares iudices dicantur doctoꝛes iuris. tamen ꝓpue loq̃ndo dñt dici tales iurisꝑti. ꝫ iudices sũt q̃cũq̃ hñt i aliq̃ materia iudicare ciuili vl' criminali siue sint ordinarij siue subdelegati siue arbitri. siue dicãt dñi siue ꝓcuratores z capitanei. siue ꝓcos siue officiales. siue ꝓiudices alicꝰ artis. siue rectoꝛes vnꝰsuratis. z hmõi. Un Iudoc thy. xx. li. Judex ꝺ qꝛius dicꝛat ꝓplo. siue q̃ iure discꝛepter. Jure aũt discꝛeptare ẽ iuste iudicare. vt hr. xxij. q. ij. Justũ. Uñ z dñs Deut. xvj. dixit. Judices z magistꝛos ꝓstitues i oibꝰ portis tuis. z iudicẽt ꝓplm iusto iudicio Antiquitus iudices mocabãt i portis ciuitatũ ad iudicandũ. z iõ dic̃. i portis tuis. Debẽt ꝙ iudices deũ imitari cuꝰ sũt ministri. De ꝙ ait idẽ ps. vij. Deꝰ iustꝰ iudex fortis et patiẽs. nunqd iracscẽt ꝑ singlos dies. Nisi ꝓuerteris gladiũ suũ vibrabit. arcũ tetẽdit z paꝛauit illũ. Et pauit i eo vasa mortis. Ubi octo notanꝫ. Et ꝑ deꝰ iustꝰ ordinem ꝓtutẽ i se hñdo z ꝓ meritis vnicuiq̃ tribuendo. Deut. xxxij. Deꝰ fidelis z absq̃ vlla iniq̃tate iustꝰ et rectꝰ. Thob. iij. Justꝰ es dñe. z oia iudicia tua iusta sũt. q̃uis enim occlta sit neb iusticia dei i suis iudicijs. tñ vere dic̃ Aug. Nos z si rõe facti. ꝓfunditatẽ iudicij ei ꝑscrutare nõ possumꝰ manifeste tñ scimꝰ z vere esse qꝺ dixit et iustũ cẽ qꝺ fecit. xxiij. q. iij. ꝺ tyrij. Sit ꝙ iudex iustꝰ i se vt nulli subiacear vicio q̃ui. Justicia eni ꝛm ꝓbm in libꝛi ethi. ẽ ois vꝛtꝰ. Et vt dic̃ Aug. Dis vꝛtꝰ partiꝫ decernẽdo ab vno vicio. Hinc Amb. ait sup Bti ipse clarꝫ. Judex cet ꝺ alterꝰ errore q̃ nõ hz qꝺ i scipo ꝓdener. Judicet ille q̃ nõ agat cadẽ. q̃ i altero putauerit puniẽda. ne cũ ꝺ alio iudicat i se ferat sniaz. iij. q. vij. c. iudicet. Et Bern. i li. moral'. tractãs illꝺ qꝺ ait ꝑs ꝺ adultera Job. viij. Qui sine ꝑcꝺ ẽ vestꝛ ꝓmꝰ in illã lapidẽ mittat. dic ad aliena ꝑcta puniẽda ibãt. z sua relinq̃bãt. reuocẽt gressus ad ꝓscias vt ꝓpria corrigãt z tũc aliena reꝑhendant. Et subdit figurã ꝺ filijs israel bellãtibꝰ ꝛ tribũ beniamin

De socciis.

l vltionē sceleꝝ Gabaonitaꝝ. qꝝ pr⁹ ipi purgari p plu/
rimā stragē ō suis. postea dignē illos pstrauerē Josue.
vij.z.c. Nō tñ pōt subdit⁹ iudiciū sui superioris recusa/
re qntūcūcꝫ sit prau⁹ dum tolerat ab ecclia. vij. q. iij.
Nōne. Ut iust⁹ autē iudex reddat vnicuiqꝫ ius suū sic
de⁹ fac dicēs. Hiere. xvij. Ego dñs scrutās corda z pbās
renes ꝙ do vnicuiqꝫ iuxt viā suā. z fm fructū adiuētio/
nū suaꝝ. Sedo de⁹ iudex ē fortis. i. potēs z pstās i ex/
hibēdo qđ dz. Nec enī mūere cuiusqꝫ vl pcib⁹ flectit vt
a ꝝtate deuiet ꝙ nulli⁹ auxilio idiget. Sap. vj. Nō enī
subtrahit psonā cuiuscꝫ nec verebit magnitudinē cu/
iuscꝫ Deut. ix. Nō ē ꝙ resistat maiestati tue. s. dei. Jta
et iudex dz eē fortis z pstās ad faciēdū iustitiā. nec flecti
timore vl amore cuiuscꝫ. Un ōr Eccl. vij. Noli velle fie
ri iudex si nō vales ꝝtute. i. fortitudine irrūpe molestes
malozꝫ. Nō enī excusat a pcō guissimo iudex Pylat⁹.
ꝙ nō volūtari⁹ sz qsi iuri⁹ dedit iustā sniam mortis ꝓtra
xpm. quē iudicio nouerat inocētē. ex eo ꝙ timuit icur/
rere idignationē cesaris. Jo. xix. qñ iudei dixerē. Si hūc
dimittis nō es amic⁹ cesaris. Tertio iudex dz eē patiens
l sufferēdo. sic z de⁹ iudex patiēs ē. nō enī subito punit
sz patienter expectat peccātes vt aliqñ resipiscāt z boni
efficiāt. Et quis ō h scādalizaꝝ ō tāta patia dei z ipz
maledicāt vl blasphemēt hoies nō ꝓterea dimittit pa
tientiā suā. qꝝ inde nouit seq̄ mlta bona. Un ōr Eccs.
viij. Etenī qꝝ non pfert cito ꝑ malos sniā absqꝫ vllo ti
more filij hoim ꝓperāt mala. attamē ex eo ꝙ pcō cen
ties fac malū. z ꝓ patiam sustētat. s. a deo. ego cognoui
ꝙ erit bonū timentib⁹ deū. qꝝ. s. vidētes dei patiētia z mi
sericordiā magnā ꝓfidūt ō sua misēdia erga eos. tū qa
boni interī exercēt i gra ꝓ plecutiōes maloꝝ. tū etiā qa
tales male ꝓfāt alqñ ad deū. z mlta bona postea faci
unt ut. si de⁹ nō patiēter tolerasset Saulē plequtē xpm
fidelib⁹. Jta z dz iudex z patiēs eē. Augustin⁹ i regula
de plato ꝙ iudex ē ait. Patiēs sit ad oēs nō enī semper
oia sibi nota crimia dz punire. nisi manifesta i iudicio.
Nā vt ōr dis. xxxij. Erubescāt. Occultoꝝ cognitor z iu
dex ē de⁹. Que etiā nota fūt. sz puniri sine magno scan
dalo nō pūt. patiēter dz ferre. vt hr dis. l. vt ꝓstituerē. i
fi. Patiēter singloꝝ causas audire. z si aliqñ insurgūt
hoies ad murmurādū detrahēdū z vilipendēdū iudi
cē. qꝝ positi sūt vt signū ad sagittā cū nō possint oibus
placē patiēter debēt ferre. Un poeta Ouidi⁹ ō cristib⁹
Si ḡties peccāt hoies sua fulmia mittat. iupit exiguo
tpe sol⁹ erit. Quarto dz eē iudex trāquill⁹ i discutien
do z diffiniēdo causas. sic z de⁹ sine ira iudicat. z cū sū/
ma trāquillitate. Un dic ps. vij. Nunqd irascit ꝙ sin/
gulos dies. q. d. nō cū tū ꝙ singlos dies mlti puocēt eū
ad irā. ꝓter scelera sua. ꝓrer qđ ōr Sap. xij. c. Tu autē
dñator ꝝtutis cū tranquillitate iudicas z cū magna re/
uerētia disponis nos. Docuisti aūt pplm tuum ꝙ talia
opa. qm iustū oportet esse z bñanū. Nec est ꝑ id qđ ōr in
alio ps. s. ps. vj. Dñe ne i furore tuo arguas me. s. iudi/
cādo. Nā ira dei nō est ꝓtari animi furor. vt i hoib⁹. sz
iusta supplicij ꝓstitutio. Rogat cū ḡ ꝓpha. vt nō iudi/
cet eū fm rigorē iustitie ꝙ mereē puniri. sz fm māsuetu
dinē misēdie sue. ira z iudex dz sibi oino cauere ab ira.
Nā vt ait Jacob⁹ in canonica epla. j. c. Ira vir iustitiā
dei nō opat. q ꝙba dei tractās Beda ait. qꝝ ꝙ irat⁹ i ali/
quē sniam. pfert z si ille qntū ad se iustā reportet sniam
iste tñ ꝙ nō amore iusticie. sz liuore odij. sniaz dedit i eū.
iustitiā dei in quā ꝓturbatio nō cadit nō imitat. Hinc
et Greg. ait. Restringēda est sub rōe ptās. ne qđ agēdū
priusqꝫ ꝓcirata ad tranquillitatē mēs redeat. Nā cōmo/
tionis tpe iustū putat oīe qđ fecerit. xj. q. iij. illa ꝓpos
coꝝ. Ambr. etiā sic ait. Ira etiā inocētes ad crimē adduc
qꝝ dū pl⁹ iusto irascimur z volum⁹ aliena coercere pcā
ḡuiora cōmittim⁹. q. e. c. Ira. Et loqt ibi Ambr. ō prono
Joseph. ꝙ cū ab vxore sua falso accusat⁹ fuisset ꝙ volu/
isset cā cognoscere nimis credul⁹. z ex h turbat⁹ iuste iu/
dicauit cū ad carcerē. Un z iura statuerūt iudicē ī pferē/
do sniaz debere sedere ad iudicādū mētis tranquillitatē

Quīto dz esse iudex rigid⁹ in minas inferēdo. sic de⁹
iudex minat pcōrib⁹ ꝙ ꝓbas ꝙ flagella. Un dic. Nisi
puersi fuerit. s. a vijs ad deū. gladiū suū vibrabit sue
vltōis cōminādo. Esa. j. c. Si noluerit audire aut dñs
et me ad iracūdtā puocauerit. gladi⁹ me⁹ deuorabit vos
Et Hiere. xvij. Repēte loqr adūsus gentē z adūsus re
gnū. vt euellā destruā z dissipabo aīt dns. s. cōminādo.
et si penitētiā egerit gēs illa de pcō suo. agā z ego peni
tentiā de malo qđ cogitaui facere illi. Exeplū pz in ni
nuitis. qbus dictū fuit ꝙ Jonā ex pte dei. Adhuc qua/
dragita dies z Ninive subuertet. Jone. iij. c. Et qꝝ ad vi/
bratiōnē hui⁹ gladij. i. cominationē hui⁹ punitionis cō/
uersi sūt. de⁹ reuocauit sniam. Sic iudex cū iudicat i ci
uilib⁹ inter ptes vt ꝓpter ad pacē dz vibrare gladium
ostendēdo dispēdia litigioꝝ. ꝓculū ex vtraqꝫ pte ꝓdem/
nationis ꝑ vtrūqꝫ. Si in criminalib⁹ dz vibrare gladiū. i.
cōminatōes facere. z reo z actori z testib⁹ ꝓpter habē
da. Sic Salomō cū fec iudiciū inter duas meretices
litigātes de filijs. vbi adiuenciendū veritatē dixit. Affer
te mihi gladiū z diuidat cē. iij. Reg. iij. c. Et ve z iuste
iudicauit iuuenēs veritatē. Debet ēz iudex adducē cō/
minatōes ad ḡues penas in trāsgressores legū. z ad ter
rorē alioꝝ inferre. pcipue cū mlti grassantib⁹ opus est ff. de pe. l.
exēplo. vt dic lex. Et seruauit iudex Moyses ex dei mā aut facta
dato. ad mortē ꝓdēnās ligna sabbato colligentē. vt pa §. fi.
ret Mūc. xv. c. Debet sexto iudex esse equus. in decer/
nēdo. i. seruare equitatē q est seueritas iustitie. miscēdo
tpatā. ad quā debet iudex semp attēdere qđ ꝓps de⁹ ob
seruat. Esa. xj. Judicabit in iustitia paupes z arguet in
eqtate. De duc res ait. Cassiodo. sup psalterū. s. miseri/
dia z veritas. i. iustitia in omni iudicio dei ꝓiūcta sunt
et in hac ꝓiūctiōe ꝓsistit equitas. Et hoc est qđ ait ps.
Arcū suū tetēdit. arcū. s. iudicij. Sic aūt tendit arcus
seu balista. Cū enī in eo fit corda mollis q significat mi
sericordiā. z lignū duꝝ z rigidū signās seueritatē iusti
cie in tēsione corda mollis flectit lignū duꝝ aliqntulū
erga se. Sic in iudicio debet dulcedo misericordie tem/
perare rigorē seueritatis. Habacuch. iij. Cū iratus fueris
iuste. s. puniēdo misericordie memor eris. s. tu de⁹ casti/
gādo citra ꝓdignū. Jta z iudex debet equitatē seruare
misēdo oleū cū vino. in vulneribus sauciati. Unde docet
Grego. in li. moral. dieēs. Dis qui iuste iudicat stateram
in manu gestat. z in vtroqꝫ penso iustitiā z misericordi
am portat. sed per iustitiā reddit peccatis sententiā. ꝑ
misericordiā peccati temperat penā vt iusto libramine
quedam per equitatem corrigat. quedam ꝑ miseratio/
nem indulgeat. qui dei iudicū oculis suis semp timēs
z tremēs in omni negocio formidat. z ne de iustitie tra
mite deuians cadat. Hec ille. Ad hoc facit quod dicit
dis. xlv. disciplina. Debet septimo iudex esse matur⁹
in discutiendo. Unde dicit. Parauit illum arcum scili
cet ad sagittandū. id est diffiniendū. Et ista prepara/
tio est diligens inuestigatio. z obseruatio eorū que reci/
runt ad iudicij rectitudinē. Dominus iudex iustus. qꝝ
ei omnia sunt nota nō eget aliqua in formatiōe in suis
iudicijs. nec potest errare sed iudicū hominū. quia ex ī
formationib⁹ aliorū procedit. errare potest. Unde dici
tur de sen. excō. c. Al nobis. ꝙ dei iudicium nec fallit nec
fallit. sed iudicū ecclesie z fallit z fallit. Cū tamē facit
iudex diligēter que debet. subtiliter inquirēdo z seruan
do ōbitū ordinē. z si erret excusat. Et ꝓterea ne iudices

Titulus Nonus

Quantū ad primū .§.I.

sint leues vl̄ p̄cipites i iudicādo. dr̄ ipe q̄ oīa nouit nō uit pessima opa sodomitaꝝ iudicādo ꝓdēnare nisi pri us p̄ angelos i forma hūana destinatos manifeste dep hēderet coꝝ scelera. Beñ. xix. ⁊ ij. q. j. Dr̄ oī porēs. Ubi dr. Mala audita nullū moueāt. nec passim dicta abs q̄ certa ꝓbatōe credāt. Sz ipe dr̄ icarnat⁹ q̄sit⁹ a scri bis ⁊ phariseis vt iudicaret adulterā. pr⁹ idūas se di gito scribebat i terra. ⁊ solicitat⁹ p rn̄sōe dixit Qui sine pcō est vestꝝ ꝑm⁹ i illā lapidē mittat. Et iterꝝ se incli nās scribebat i terra. Demū rea absoluit. q̄ nō erāt ido nei accusatores. Job. viij. hr̄. Nō tractās. Grego. in lib. moral⁹ ait. In h̄ nos typice ist̄ruit dns, vt cū q̄liber pri moꝝ errata ꝓspiciam⁹. nō hec antea reph̄ēdēdo iudice mus q̄s ad ꝓsciaz nr̄az reūsi būt⁹ r digito discretiōis fo lēniter exsculpem⁹. ⁊ q̄d in ea ꝓditoꝝ placeat. q̄ due dis pliceat examiatōe dirimam⁹. Idē Grego. xj. q. iij. sic ait. Sūmoope p̄cauēdū ē. vt rectores eccl̄ie ⁊ q̄ publica iudicia exercēt i dictādis sentēt̄ijs. nll̄a leuitate vl̄ furo re ducti sint p̄cipites h̄z cauē pr⁹ diligeter vēritat̄z. cum res q̄ ig̃rabat plenius ad noticiā puenerit. tūc diuīa et hūana lex resoluat. ⁊ fm q̄ ibi ꝓstitutū est remota pso naꝝ acceptōe diffinitiua pferat sn̄ia. Hinc est q̄ Moy ses q̄relas p pl̄i ad dn̄m semp. rabnaclm ingressus refe rebat ⁊ q̄ dn̄s ip̄abat iudicia ꝓponebat. Nec ibi. Et vt dic̄ Aug. q. ea. q̄uis ꝑa sint q̄dā. tn̄ iudici nō sūt credē da. nisi certꝫ idicijs demōstrēt. Octauo ⁊ vl̄ io dz iu dex ferre sn̄iaz ꝓdēnatiōis q̄ ad eos. Et h̄ ē q̄d dic̄. i eo pauit vasa mortꝫ. i. instr̄a punitiōis. Sic dr̄ iudex in suo iudicio pcōres ꝓdēnat. Deut. xxxij. c. ait. Si arri puerit iudiciū man⁹ mea. reddat vltionē hostib⁹ meis. Et q̄lē ibi ꝺclarat. Ignis. ⁊ afflictiōis succēsus est i furo re meo. ⁊ ardebit vsq̄ ad iferni nouissima. i. h̄ incipiet ⁊ i inferno ꝺurabit. deuorabitq̄ terrā. i. reū pcōrē terre nū cū germie suo. i. opib⁹ suis. Sic iudex sic̄ soluē dz in nocētes, ita ꝓdēnare reos. nec mala dimittē ipunita. Dū enī vni pcīt idigno. ait Amb. ad plapsus ꝓclui puo cat vniuſos. Facilitas enī venie icētuū p̄stat delinq̄n di. xxij. q. iij. est iusta. Nec penas debitas dz iudex re laxare. minuere. mutare. vl̄ aggr̄uare. nisi ex rōnabili cā. et si hēat p̄tem. Mā vt ait Amb. sup̄ ps. Bt̄i imacl̄a ti. bon⁹ iudex nihil ex arbitrio suo fac̄. ⁊ ꝓpositio dome stice volūtat̄z. h̄z iux leges ⁊ iura. pnūciat statut̄z iurz ob tpat. nō idulget ꝓprie volūtati nihil patū vel mediatuz de domo sua defert. h̄z sic audit ita iudicat. ⁊ sic se hz na tura decernit. obseq̄t legib⁹ nō aduersat. examiat cause merita nō mutat. Discite iudices sec̄li. quē i iudicando tenē debet̄z affectū. quā sct̄itatē. quā sobrietatē quā sin ceritatē. Hec ille. iij. q. vij. Judicet. Refert Pe. ō palu. in iij. de q̄dā iudice pagano. q̄ fuerat iustissim⁹ i iudican do. cauēs sibi ab oī iustitia q̄ q̄uis mortu⁹ fuit i ifide litate. tn̄ p̄fuat⁹ fuit p lōgissima tpa a ꝓdēnatōe infer nali. Demū q̄dā fodiēte i agro suo ad puteū vl̄ aliō fa ciēdū. audita est vox. leuiter pcute ne me ledas. q̄ inter rogāte q̄s eēt rn̄dit se fuisse gētilē ⁊ iudicē ⁊ ꝓpter iusti cia suā a ꝺo p̄fuatū q̄uscq̄ baptismū reciper. rogās cuz vt p eō mitteret vl̄ iret vt baptismū ei ꝓferret. q̄ facto subito i cinerez dissolueret. caluaria ei⁹ integ erāt. ⁊ lin gua i ea viuēs ⁊ recēs ⁊ loq̄ns. Quib⁹ oīb⁹ pact⁹ ⁊ coā ipo clero ⁊ pp̄lo ipm declarat. baptismo recepto i cine rē est resolut⁹. ad btitudinē aīa ei⁹ nullū dubiū rēdentc. Bti g̃ q̄ custodiūt iudiciū rē. Jn q̄b⁹ ꝟbis p̄s. l. Beati qui custodiūt rē. possūt tria notari circa iudices.

Primo obseruentur ad iudicium concurrentia. ibi. Beati qui custodiunt.

Scō eliminēt iudiciū corrūpētia. ibi. ⁊ faciūt iusticiā.

Tertio ꝓnuenī iudiciū stabilitētia. ibi. in oī tpe. Et his habit̄z sequit̄ btitudo in hoībus in futuro.

fm Tho. scōa scōe. q. lx. ar. j. ⁊ ij. q̄ iudiciū ip̄ortat actū iudicij in q̄ntū est iudex. Judex aūt dr̄ q̄si ius dicēs. ius aūt ē obiectū iusticie. ⁊ iō iudiciū ip̄ortat fm p̄mā noīs impositionē diffinitionē seu ō termiationē q̄ndā iurz seu iusti. Qd aūt aliq̄s bñ diffiniat seu determiner aliq̄ q̄d i ꝓtuosis opib⁹ ꝓprie pcedit ex habitu ꝓtutz, sic̄ cath rectē determiat. ca q̄ pertinēt ad castitatē. Cū g̃ iudiciū im portat q̄ndā rectā determiationē ei⁹ q̄d ē iustū. ō ꝓprie pertinet ad iusticiā. Et ꝓpt̄ h̄ dic̄ phs. v. ethicoꝝ. q̄ boies ꝓfugiūt ad iudicē sic ad q̄ndā iusticiā aīatā. Ueꝝ non mē ist̄ō iudicij postea ampliatū ē. vt significet nō solū rectā determiationē coꝝ q̄ sunt iusta. h̄z etiā rectā determiationē i q̄buscūq̄ reb⁹ siue practicis siue speculatiuis. Sic sapiēs medic⁹ dr̄ h̄re bonū iudiciū ō infirmitate. i. ad coḡscēdū causas ⁊ remedia ei⁹. Et bonus arnfex ha nū iudiciū ō opib⁹ sue art̄z ⁊ ꝓtuosus bñ iudicat ō acti bus ꝓtutū. Sic aūt ē duplex iusticia. vna q̄ ē ꝓtus ge neral⁹ ip̄ortās q̄ndā rectitudinē. ⁊ i se ⁊ quo ad alios. Et alia q̄ ē ꝑt⁹ spēalis q̄ ordiat hoīem ad alterꝝ. Jsta est du plex iudiciū. Unū q̄d ē act⁹ general⁹ illi⁹ iusticie. videl hr̄e bonā ⁊ rectā determiationē ō oīb⁹ actib⁹ ꝓtutū fm deū ⁊ rectā rōez. ō q̄ apl̄s. j. Corinth. ij. ait. Spūalis. i. ꝓtuosus iudicat oīa. i. recta determiat de oīb⁹ spūalib⁹ ꝓcemētib⁹ salutē. Aliō iudiciū ē q̄dā act⁹ spēcial⁹ ꝓtutz iusticie. q̄ ē ad alterꝝ. Et ad ist̄ō exeq̄ndū req̄rit aliq̄s im perioritatz auctas erga illos ō q̄b⁹ dz iudicare. De q̄ dr̄ Sap̄. j. Diligite iusticiā q̄ iudicatz terrā. i. hoīes. Et q̄z uis ꝓbū p̄s. Bti q̄ custodiūt iusticiā rē. possit intelligi ō vtroq̄ iudicio ⁊ iusticia. tn̄ ad p̄sens sumim⁹ p iudicio ꝓtētioſi. Et ist̄ō etiā iudiciū aliq̄n dr̄ ipa discussio et examiatio cause. fm illō. j. Tbi. v. c. Nihil sine iudi cio facies. i. sine pcēdēti iudicio. s. examiatōe. Aliq̄n dr̄ act⁹ determiatio p sn̄iam. Matth. v. Qui occiderit reus erit iudicio. i. dign⁹ sn̄ia ꝓdēnatiōis. Sz h̄ vtrūq̄ com prehendat. Beati ergo qui custodiūt. i. obseruāt ea que pertinent ad rectū iudiciū in examinando ⁊ determinan do. Et vt dicat beatus Tho. scōa scōe. q. lx. arti. ij. ad h̄ vt iudiciū sit rectū ⁊ iustū tria requirunt.

Primo vt pcedat ex iusticie inclinatione.

Secundo vt procedat exp̄sidentis iurisdictione.

Tertio vt exeat ex p̄udentie recta ratione.

Incipiēdo ab vltīo ad h̄ vt iudiciū sit rectū oport⁹ q̄ ꝑ cedat ex p̄udētia. Judicare enī ē act⁹ rōis q̄ h̄z ducere et examiare ⁊ determiare q̄d sit agendū fm p̄m. ⁊ p ꝓtutē p̄u nesim fac̄ rectē iudicare. Un̄ Uero. super Esa. ait. q̄n ait dn̄s. q̄rite iudiciū. Esa. i. p̄. nō ē oīm rectē iudicare. sed coꝝ q̄ sūt p̄udētes. Denicq̄ Salomō in visiōe p sōnū h̄ a dn̄o post̄lauit vt accepta sapīa iuste pplm iudicaret. Hec ille. Sapīaz h̄ appellat p̄udētiā. Est aūt ꝺ p̄udē tiā ⁊ p ꝓsequs iudiciū illicitū ⁊ temerariū. q̄n iudex q̄ supitoꝝ vellet iudicare leuib⁹ vl̄ dubijs. Et ō his loq̄ tur Melchiades papa dicēs. ij. q. j. c. j. Semp oīa diligē ter inq̄rite. ⁊ cū iusticia ⁊ claritate diffinat̄z. neminē ꝓdenetz an̄ vez ⁊ iustū iudiciū. nullū iudicetz suspitio nis arbitrio h̄z p̄mū. ꝓbare ⁊ postea charitatiuaz pferre sn̄iaz. Et fm glo. itelligit ō suspitōe temeraria vl̄ etiā p babili. Sec⁹ ō violēta q̄ inducit ꝓdēnationē ⁊ ꝓuictio nem. xxxij. q. j. Dixit dn̄s. Et Grego. in. c. Graue. dict. xj. q. iij. Graue est ⁊ satis indecens vt in re dubia certa det sn̄ia. Ad p̄udētiā p̄tinet iudicis bene ⁊ subtil⁹ ex aminare actorē. rēū ⁊ testes vt iuenīat veritas. Sic Da niel in examinādo ⁊ iudicādo accusatores ꝺixit testes ꝓua Susannā, puicit eos de falsitate. Dan. xiij. Scōm q̄ ad dandū rectū iudiciū ⁊ custodiendū. i. obseruādū est

iurisdictio seu p̃sidẽtia iudicãtis erga iudicandũ. Unde ratio est ꝑm Thomã. ſcda ſcde. q. lx. ar. vj. qz cũ iudiciũ ſit ferẽdũ ꝑm leges ille q̃ iudiciũ fert. ſ. dando ſnĩam diculare negociũ. Cũ aũt ſit eiuſdẽ autoritatis legẽ interꝓtari. z legẽ ꝺdere. ſicẽ lex ꝺdi nõ põt niſi publica autoritate q̃ ſe extẽdit ad eos q̃ ſe cõmunitati ſubdunt. Si cut enĩ eſſet iuſtũ cogere aliquẽ ad ſeruãdũ legẽ. q̃ publica autoritate nõ eſt ſancita. ſeu ab eo q̃ nõ pot legem ullã ꝺdere. Ita ũuſtũ eſt ꝙ aliqs cogat aliquẽ ſubire beneficiũ qđ publica autoritate non ferẽt. z dicit iudicium vſurpatũ. vñ z illicitũ. ꝺ quẽ vſurpantẽ ſibi tale iudicium dicit apls ad Roma. xiij. c. z Jaco. iiij. c. Tu aũt qs es q̃ iudicas alienũ ſeruũ. id eſt quõ pſumis vſurpare iudiciũ alteri⁹. Nec eſt mittere falcẽ in ſegetẽ alienã. qđ ds pbibuit Deut. xxiij. c. Falcẽ. ſ. iudicij i nõ ſubditos tibi. vt. vj. q. iij. Scriptũ eſt. Et qz clerici nõ ſũt ſubditi laicis. ideo nec in cauſis nec in ꝙntũcũq; criminalibꝫ põt iudicari ab eis. ſed mortal'r peccarẽt vſurpãdo ſibi iudiciũ. Unde dicit. xj. q. j. Clericũ. Nullus p̃ſumat apd ſeculare iudicẽ nõ ꝓmittẽte epo ꝓpulſare. Si ꝓpulſatus fuerit nõ rñdeat nec ꝓponat. z p totã illã. q. i multis. c. hoc dicit. Tertiũ qđ eſt ſeruandũ ſiue cuſtodiendũ in iudicio eſt ꝙ pceda cũ iuſticia. Leuit. xix. Juſte iudica prio tuo. Et niſi ſufficiẽter ꝓbatũ fuerit nlis debet ꝺdẽnari niſi ꝓfeſſus vel ꝓuict⁹. Unde Aug. tractãs ꝓiij. Lu. xxij. c. ait. Bene dixit ex vob. nõ ex nob. Ex vob enĩ eſt a quib⁹ q̃ iudiciariã ptãt ꝓuict⁹ vel ꝓfeſſus exduſus nõ eſt. a me vero eſt qui nlis indigeo argumentis. z oĩa certiſſime nouit ſeparatus eſt. z diuiſus eſt. Tale eſt ac ſi diceret. Et ſi ego p occultũ iudiciũ ſententiã eum dãnatũ habeo. vos tñ illũ adhuc ꝙ tolerãtiã ſuſtinete. Dec ille. ij. q. j. Unde. Et Innocẽ. ait. Graue nõ oportuit veteres ꝓpũſſimis mẽtib⁹ vris cuiuſcũq; retractare iudicium. qz ꝓcas ſepe exagitata magis ſplẽdeſcit in lucẽ. et nicies reuocata in iudiciũ grauẽ. etiã ſine penitentia ꝺdẽnat. Nã fructꝰ diuin⁹ eſt iuſticiã ſepi⁹ recẽſeri. xxxv. q. iv. Graue. Põt aũt ſnĩa eſſe iniuſta triplr vt ponit Gratian⁹. xj. q. iij. eps. §. ſi q̃ iniuſte. videlz ex aio. ex cã. et ex ordine. z ibi ſemp pcñ eſt in iudice z ĩ iuſticia. Et ex aio quidẽ cũ videlz iudex nõ ex zelo iuſticie dat ſentẽtiã. lz ex odio vindicta liuore. vel vt laudet ab hoĩbus. nubilomin⁹ ſnĩa tenet ſi alis iuſta eſt lz peccet. cũ aũt eſt iniuſta ex ordine. qz. ſ. nõ ꝺuat ordo iudiciarius. peccat etiã z tenet ſnĩa. ſi tñ ſũt ꝺuata ea q̃ ſũt de ſubſtãtia ordinis iudiciarij. alis nõ teneret. Et cã eſt iniuſta ꝙñ qs ꝺdẽnat. ꝓcauſa q̃ nõ eſt vera. puta pro furto qđ tñ nõ cõmiſit vl in ciuili cã. ad ſoluendũ qđ ſoluere nõ tenet. et etiaz talis ſnĩa tenet lz peccet iudex. Põt tñ releuari p appellationẽ. z ℔. ſ. ꝙ teneat talis ſententia vez eſt. niſi ꝺtineat intolerabilẽ errorẽ. vel niſi ſit lata poſt legitimã appellationẽ. De his tñ plenius dicẽt infra.

Sentẽtia iniuſta

Quantũ ad ſecundũ .§. II

in iudicio debẽt remoueri iudiciũ corrũpẽtia. ꝑ q̃ fit cõtra iuſticiã. Unde dicit. Qui cuſtodiũt iudiciũ z faciunt iuſticiã. i. ita ſe hñt in iudicio vt inde faciant vnicuiq; iuſticiã ꝺdo vnicuiq; ſuũ ius. Dicit enĩ Greg. Summũ bonũ in reb⁹ hũanis eſt iuſticiam colere. z ſua vnicuiq; iura ſeruare. xij. q. ij. Cũ deuotiſſimã. Et dicẽ idem Grego. in. c. Quattuor modis. xj. q. iij. Quattuor modis cui⁹ veritatẽ loq̃ ꝓtineſcim⁹. Lupiditate. dũ meru ptãt aliquẽ alicui⁹ corrũpim⁹. Odio. dũ ꝺ quẽlibet aduerſarium molimur. Amore. dũ amico vel ꝓximo aliqđ pſtare ꝓcẽdim⁹. Addit glo. ibi alios q̃ttuor modos quibus

Judicium corrũpendis

ſe corrũpẽdi iudiciũ. vt nõ fiat iuſticia a iudice. videlicet nimia cõpaſſio ad paupẽrẽ. Unde Amb. in li. de offi. eſt iuſta miſcõia. deniq; ĩ lege ſcriptũ eſt Exo. xxiij. c. ô quodã. Nõ miſereberis illi⁹. z in li. regnoz legit. j. Reg. xv. c. ꝙ Saul ꝓtraxit offenſam. qz miſeri⁹ elt Agag hoſtiũ regẽ quẽ pbibuerat diuina ſnĩa ſeruari. xxiij. q. iij. eſt iuſta. Duo alij modi ſũt. nimia remiſſio vl nimia ſeueritas ĩ iudicãdo. Et de his hẽs diffuſe dis. xlv. Diſcipluna. Quart⁹ modus q̃ puertit iudiciũ eſt imprudentia ſeu ignorãtia iudicis. inſti. ô obli. §. q̃ ex delicto. Unde aũt iudex teneat ad reſtitutionẽ de ꝺnis latis ꝓter iuſticiã ſuã. hẽs in ſeq̃nti. c. §. ij. Et qz ꝓ mũera frequenter iudicia corrũpunt z fiũt magne iniuſticie. Ideo notandũ ꝙ mũera etiã excecãt ſapientes. z facit⁹ hoies muros ad dicendũ veritatẽ z corrigendũ. Unde ô: Exo. xxiij. c. ô iudice. Nõ accipies munera qz excecãt oculos ſapientũ z puertũt ꝓba iuſtoz. Et Eccli. xx. xenia z dona excecant oculos iuſtoz. z quaſi mutus in ore suerit correctiones eoz. Apls Paul⁹ noluit accipe ſũptus ſeu elemoſynas ex quib⁹ ſuſtẽtaret cũ ſocijs a Corinthijs q̃b⁹ ꝓdicabat. qđ tñ licite potuiſſet. cũ z ꝓs dixiſſet apls. vt cũctes ad ꝓdicandũ comederẽt q̃ darent eis qz ꝺignus eſt operari⁹ mercede ſua. Lu. x. c. ſz ſibi ꝓcurabat manibꝫ laborãdo ꝓma ad Corinth. iij. c. Et ꝺ ꝓterea vt liberius poſſet corrigere vicia auditoz. ne ex beniuolẽtia ꝓcepta ꝓter oblationẽ z receptionẽ munez remiſſius repẽdere ret vicia eoz. Unde dicebat. j. ad Corin. vj. c. Dia mihi licẽt ſed ego ſub nulli⁹ redigar⁹ ptãte. recipe enĩ munus quodãmodo eſt vẽdere vel ſubijcere ſe volũtari ei⁹ q̃ dedit. De his iudicibꝫ vel platis q̃ ꝓter mũera dimittũt dare iuſtas ſentẽtias vel corrigere vicia ô: Eſa lvj. Lanes muti nõ valẽtes latrare. Interdũ platus in viſitando vel al's examinãdo. z inq̃rẽdo aliquẽ ſacerdotẽ proꝓriale ita latrat ꝺ eũ ꝓter ſuos exceſſus q̃ videt ꝙ velit eũ deuozare. Sz ſi ſacerdos pijcit in oꝛe ei⁹ aliqđ mutus deficit latrat⁹ ei⁹ z efficit mut⁹ ad corrigendũ z puniendũ eũ. Unde z Ouidi⁹ poeta in li. de arte amandi. Munera crede mihi placãt homiesq; deosq;. Qđ cognoscẽs Jacob miſit mũera ad Eſau fratrẽ ſuũ. q̃ fueratur⁹ maxie ꝺ eũ dicẽl. Placabo eũ muneribꝫ vt ptz Gen. xxxij. c. Di acceptores mũez inſerũt mlta z grauia dãna ptib⁹ ĩcauſis ꝺ infidcliter z iniuſte iudicantes ꝓter qđ vt fures tenent⁹ ad ſatiſſactionẽ oĩs dãni. Unde ô: Eſa. j. c. Principes tui infideles. ſocij furũ. oes diligũt mũera. ſequunt⁹ retributionẽ. pupillo nõ iudicãt. cã vidue nõ ingredit⁹ ad eos qz. ſ. non hñt ad dandũ eis mũera. Unde Iſidor⁹ in li. ô ſũmo bono. paup dũ nõ habet qđ ofterat. nõ ſolũ audiri ꝓtenit. ſz etiã ꝺ iuſticiam oppꝛimit. Liro violat⁹ auro iuſticia. xj. q. iij. Paup. Et ꝙuis iudex ſit ita ꝓſtãs. ꝙ mũeribꝫ nõ ꝓmittat ſe corrupi. tñ eſt pſumptio ꝺ eũ ô corruptõne. qz ꝑm Chryſo. Sic matrona nõ ẽ caſta q̃ cũ rogat⁹ munera accipit. ita nec iudex mũera accipiẽs ĩmunis a corruptõe iudicat. ꝓter qđ quidã iudex cũ ĩ iudicãdo muneribꝫ duceret. duob⁹ hñtib⁹ cãm coꝛã eo vn⁹ obtulit ei vnũ vitulũ vt daret ſnĩam ꝓ eo. alij vxoꝛ ꝓ munere vnã vaccã. ita tñ vt cõmẽdaret cãm ſuã marito iudici. Diſceptãtibus q̃ptib⁹ coꝛã eo dixit ꝑm⁹. loq̃t vitul⁹ ꝓ me. qz iuſticiã habeo. Rñdit iudex. Nõ põt loq̃. qz vacca cũ nõ ſinit. ꝺa ſz maioꝛ valoꝛ erat mun⁹ datũ ab altero. ſ. vacca. z ſo ꝓ eo dedit ſnĩam. Sed vt dicit Eſa. v. c. Ue q̃ iuſtificatis ſz impiũ ꝓ mun⁹ib⁹ z iuſticiã iuſti auferẽt⁹ ab eo. Ue importat ꝑm Hieronymũ dãnationẽ eternã. qđ dñs oſtẽdit dicẽs Deut. xxvij. Maledict⁹. ſ. a. deo erit q̃ accipit munera. vt peutiat⁹ aĩam ĩnocẽtis. Et ꝙuis dicat Greg⁹. j. q. ij. Sicut. ꝙ ei⁹ oblatio nulli macꝺam ingerit. q̃ non ex ambitꝭ petitione ꝓcesserit. Et lex dicat. ꝙ mu

Judex ex cuiuscunq; muneribus.

nera nullū accipe in hūanū. aliqñ discretū passim. z ab oib⁹ auaritissimū. tuti⁹ tñ z magis edificatoriū illud ob seruare qđ dr. Esa. xxxiij. Qui excutit manus suas ab oi mūnere. b i excelsis habitabit. Et dic ab oi mūnere. q; est munus a manu. s. pecunie. Mun⁹ a lingua. s. laude vl' pce. Mun⁹ ab obsequio. ō q̄b Brego. j. q. j. Sūt nōnulli.

Quantū ad tertiū .§. III.

Stabilitas iudicij.

pncipale de stabilitate iudicij. In oi tpe. Nota q; debz iudex semper recte iudicare siue eo tpe z casu q̄ iudicat cām infimoz. siue eo tpe q̄ iudicat causas potentū. vt nunq̄z deuiet a iustitia. q; vt dic regla, iuris. ex de iudicijs. c. nouit. §. ſz forsan dicet. z de regu. in. c. in iudicijs. li. vj. In iudicijs nō est hūda acceptio pſonaz. Sicut de deo dic aplūs. Nō est acceptio pſonaz apud deum.

Bal'z.

Sunt quidā iudices q̄ i pncipio officij recte et iuste iudicāt. z seuere puniūt. postea in pcessu tpis siue muneribus allecti. siue pāb idinati. seu amicicijs victi. vt eas nō amittāt mlta iniusta cōmittūt. z hi nō faciūt iusticiā in oi tpe. ſz deus oi tpe mūdi iuste iudicauit orbē terrārū. in iustitia. ps. xcvij. expectauit siqđē tps idoneum post iudicauit seuere puniēdo malos. Un Abrac dix. t de his idolatris. q̄ habitāt in terra pmissionis. nondū cōplete sūt iniq̄tates amoꝛreoꝛ. ꝛc. Beñ. xv. Sz impletis. tūc de⁹ dispersit eos. z exterminauit eos p israelitas dādo eis terras eoꝛ. z sic de alijs natiōibz. ō tpe in tps Jtē vt ait Dieron⁹. sup Esaiā. Est h ordo. pulcritudo dei. et oīe hoim gen⁹ ineffabili iudicio dispēsantis. Cōtra dei irā z isral i peruit in damasco. i. decē tribz israel fuit sperās in adiutorio surgētis regis Syrie. cuius caput erat damascus. Diruat cuiras. s. damascena. q̄ aduersus dei volūtatē impijs. s. israelitis pstabat auxiliū. Judas id est tribz Juda. cū rege suo sperauit i egyptijs. vt egyt⁹ destrueret. s. ipa tribz Juda per nabuchodonosoꝛ. Egyptij pfisi sūt in etbiopibz. Etbiopes q̄z vincāt ab assyrijs. Assyrij superbiert. nō dei sed suaz virtū arbitrātes esse victoriā quā. s. habuert p decē tribz isral qs duxerūt in Niniuē z p Damascū. Et ipi. s. assyrij vincant a babylonijs. Babylō leuauit p dñm caput z ipa. s. babylon a medis z pſis supek. qui. s. balthasar filius vel nepos nabuchodonosoꝛ occisus est a Cyro rege pſarum z medoꝛ. Capta babylonie pſi z medi expte pſecuti sunt pplm dei. z aries seuissim⁹ ad orientē z occidentē oēs pplos vētilabat. s. rex pſaz z medoꝛ. Uciat byre⁹ Alexāder. z pterat cū pedibz. Et iste. s. Alexāder rex grecoꝛ vltra modū erect⁹. veneno pcat. regnūq̄z ei⁹ diuidat q̄tres. Et cū mlto tpe inter se colluſū fuerit. romano vincēte populet. s. p Octauianū iperatorē. qz deuicat Anthoniū z Cleopatrā. capta alexādria. Roman⁹ ipe. s. imperator ferraz, dētibz vngulisq̄z ferōz cruento ore lacerabat. Exedat lapis de mōte sine manibz. z potentissimū primū regnū. i. pncipale ac ferreū. deijciat fragile z infirmū. in testaz modū. id est fides xpi subijciat sibi imperiū romanū. qđ z demū romanū imperiū. z lapis. s. xp̄s. erit in montē magnū. qđ declarabit infra.

De plibz q̄ ptinēt ad iudiciū z salarijs iudicū z assessoꝛum. Lapl'm. ij.

Ro intellectu seqntium. Nota q; vt dr. ij. q. j. i glo. sūmaria pma. Causaz duplex est gen⁹. s. eccl'iasticaz z secularū. Eccl'iasticaz ro alia spūalis. alia criminalis. alia ciuilis. dr. Spūalis dr vbi agit de decimis z matrimonijs. z hmōi. Crimīalis vbi agit de crimīe ecclesiastico. sc̄z vsura. symonia. z hmōi. vt in futuz cui⁹ examīatio spectat ad iudicē eccl'iasticū. vj. q. ij. c. j. Ciuil' siue pecuniaria vbi agit de rebz tpalibz. ar. ad hāc. dis. xvj. q. j. Frater. Secularū aūt cāz alia ciuilis. alia criminalis. Jtē nota fm Jsidoꝛ de ꝓpo. lig. ca. Forus. q; fo⁹ est lex cus exercēdaz iurū a fando dic⁹. vl' Foroneo rege. Lācus aūt forus causa. l. z iudicio. Cā aūt dr a calu q̄ vnit. Est materia z ordo negocij. necdū discussionis cognite patefacta. Que dū ꝓponit causa est. dum discutit iudicijs. dū finit. iusticia. z vocabit iudicū quasi iuris dicio. Et iusticia quasi iuris stat⁹. Et nota fm glo. q; Isidorus appellat h iusticiā qđ prius dixerat legē. Boppellat aūt legē sniam. Lex aūt dicit iuris statut⁹. q; ex tentia, ius nō ꝓstituit. sed status iuris declarat. ff. i. ſ. cuius ven. l. sic. §. fi. si q̄rit. Sequit dictū Jsidoꝛ in omnu negocio. s. nō notorio. Dicit glo. De pſone q̄runt. Judex. reus. actoꝛ. z tres testes. Judex dicit quasi ius dicēs pp'lo vel q; iure disceptet. Actoꝛ quasi accusatoꝛ. q; ad cām vocat. Reus a re q̄ petit nūcupat. certā si nō ipsius sceleris. Testes supstites antiquit⁹ dicebant. eo q; sup statu cause, pferebant. Et dic glo. q; tres testes. dicit triplicē modū, pbandi. de quo ꝓdixerat. l. p testes p instrumēta. z p augmēta. id est p naturales ꝓbationes vel tertius modus ꝓbandi est ꝓpria confessio. Hec vo.

De pcīs q̄ ꝓpetrant a iudice vel aduocato vel procuratoꝛe vel accusatoꝛe vel reo, vel teste habes supra. eo. n. d. aduo. Et supra scōa pte ti. j. c. De iniusticia. Nota primo fm Ray. in sūma. q; cū iudex fert iniustā sententiā. dolose seu scienter. tenet leso pcise ad oīe interesse. nisi posset inducere illū p quo tulit sniam ad plenariā restitutionē. C. de pe. iu. qui ma. l. fi. xj. q. iij. c. Quatuoꝛ. Et fm leges multas alias penas debet sustinere. etias ꝓter restitutionē deberet imponi penitētia tanq̄z p grauissimo crimīe. xj. q. iij. Quicūq̄z. Un Bull. dic q; vltra est grauis⁹ rapina. qz abutēdo auctoritate diuīa quā habet in iudicādo. ꝓter iuriā. primi deo inferūt. Et li est iudex ecclesiasticus. si extra iusticiā in grauamē alteri⁹ pris i iudicio quicq̄z fac p gratiā vel sordes puta p pecunia. incurrit suspensionē per annū ab executiōe officij. z debet condemnari ad estimationē luctus partis. ex tra de. sentēn. z re iudi. Cū eterni. li. vj. De qua suspensione habes infra. Si vero p ignorantiā iniuste iudicat tenet fm leges leso. inquantū bonū. z equū videbit religioni iudicātis. ff. de varijs z extraoꝛ. cognl. l. fi. Sed in iudicio anime tenet. vt in primo casu. Si in culpa fuit. s. quia vel sciuit vel scire debuit se insufficientem. z tamē talem causam iudicare ꝓsumpsit. Si tamē talis ignorans fuit delegatus. et necessitate obedientie male iudicauit. sed tñ bona fide z de consilio peritoꝛū. nō tenetur fm Bull. Et idē dicit Raymū. si talis iudex tuit iniquā sententiā. deceptus p assessoꝛē. talis qui communiter sufficiens putabat. Si aūt p negligentiā male iudicauit. vt. s. cū esset sciens z valēs. sed negligeret studeret z videret qđ debuit. z ideo errauit. idem iuris est fm Ray. sicut de ignorāte. Melius tñ agendū cū isto q̄z cū illo qui scienter fecit. Et p maiori declaratiōe dictoꝛum. Nota fm Beñ. extra de rescrip. c. Scisciatus. Quod debet iudex esse ita peritus q; nō habeat querere ab alijs quicq̄d eū loqui oporteat. extra de ꝓsang. c. affini. c. Ex lris. Et tamē si illiteratus sit. et habeat consuetudinē z peritiā iudicandi. potest ei cōmitti causa. C. de iurisdi. iudi. Ubi dic q; milites possūt esse iudices. z sic dicit glo. xx. dis. c. primo. Sed iudex maxie ecclesiasticus, esse non potest. nisi peritus saltē mediocriter iuris scientia. extra de electione. c. Cū nobis olim.

Secundo nota circa acceptionē pecunie in iudicijs dando. q; iudex si accepit pecuniam vt male iudicaret. fm Ray. nō solū punit, vt dictū est. qz scienter male iudicauit. sed et pecuniā sic receptā tenet restituere nō ei qui dedit. cum turpiter dederit. sed ei in cuius iniuriam re

cepit. j. q. j. Jubem⁹. ⁊ ar. xvij. q. iij. Si ꝙs in atrio. Si si accepit pecuniã vt iudicaret. nõ vt male. ſz bñ iudicaret. ſm Ray. tenet restituere ei q̃ dedit. q̃ cum ex officio suo tenet gratis iudicare. ⁊ bñ. turpiter accepit. xviij. q. v. Nõ sane. ⁊ crimẽ ꝓcussiõis cõmisit. Et idem dic si ex aliq̃ cã oꝛtebat cũ iudicare. ⁊ nihilominꝰ vt nõ iudicaret accepit aliq̃d. j. q. j. Jubemꝰ. ex de symo. c. Nemo. et j. q. 3. dicit Aug. Nõ ſz iudici vẽdere iustũ pꝛocinium ⁊ iuriscõsulto iuri licẽat aduocaro vẽdere iustũ pꝛocinium ⁊ iuriscõsulto iustũ ꝓsiliũ. Guil. tñ dic hꝰ. ſ. de restituꝛõe talis pecunie cẽ qñ hꝰ ꝓstat in foꝛo causaꝝ. ſz in foꝛo ꝓsciẽtie foꝛte est ma gis ꝓsiliũ q̃ necessitas. Guil. tñ dicit q̃ de hꝰ debet fieri sicut de alio turpi lucro. Et nota ſm Guil. q̃ crimẽ ꝓcussiõis est cũ ꝗs in officio ꝓstitus extoꝛqꝛ aliquid pro metu a subditis. aut cũ nõ vult facere ad qd̃ tenet. nisi data pecunia. aut cũ aliꝗs officialis. aut iudex. aut milites vltra sibi ꝓstituta stipẽdia extoꝛqꝛ. Un Jobes bapti minẽ ꝓcutiat. Luce. iij. c. vl'cũ accusat. vl'cũ ab accusatione desistit. ꝓpter pecuniã. Certo nota q̃ si iudex nullo mõ voluerit ferre sentẽtiã. ⁊ ꝓpter hꝰ aliquis amittit ius suũ ſm Ray. tenet iudex ꝛ facat litem suam. i. tenet ad totam litis estimationẽ ei qui ꝓpter eius negligentiam est lesus. xvij. q. ij. Dñs. ⁊ q. v. Administratoꝛes. in auten. vt differen. iudi. §. penultio. Idẽ Guil.

De assessoꝛibus. Nota. §. I

ſm Ray. q̃ si dolose seu sciẽter induxerũt iudicẽ aliquez ad male iudicandũ tenent ipi assessoꝛes de omni dam no parti lese ꝓ iustiã. si al's sine eoꝝ consilio ille iudex sic nõ iudicasset. Secus si alias ille iudex male iudicasset. ita q̃ nihil plus addidit ꝓsilium assessoꝛis. qz si aliquid addidisset ad iniustã sentẽtiã ex ꝓsilio assessoꝛis. q̃us alias ex se intẽdebat male iudicare. ad illd plus tenet. Et in casu q̃ iudex fuisset deceptꝰ. ab assessoꝛe puto ⁊ restitutiõe. exq̃ bona ꝓscientia iudicauit. Et hꝰ intelligendũ qñ iudex nõ fuisset in culpa talẽ eligendo assessoꝛẽ. qui cõiter sufficiẽs ⁊ bonꝰ reputabat. Nam si eligit eũ qui cõiter reputabat insufficiẽs. inustus in hmõi. s. iudicãdo ⁊ ꝓsulẽdo. vel nil ꝓsiderauit de sufficientia ⁊ bonitate. vel insufficiẽtia ⁊ malicia. dũmodo haberet vñ minꝰ expenderet in salario. vel vt unde compleret illi assessoꝛi. vel ex pce alioꝝ. vel cũ talẽ q̃siuit qui faceret cũ multũ lucrari. tũc nec iudex excusaret a pcõ et restitutiõe. Sz quiliber eoꝝ teneret insolidũ. Si aũt assessoꝛ induceret iudicẽ ad male iudicandũ p ignoranciã ⁊ negligentiã. qz nõ reuoluit libꝛos. tunc tenet sicut dictũ ẽ de iudice i hmõi casu. Judex aũt erit excusatus si nõ fuit in culpa eligendo. talẽ eo modo quo dictũ est supꝛa ꝛmediate. Assessoꝛ enim legitur pꝛecipue ꝓpter scientiam. sed non sic in iudice. Multi enim illiterati habent iurisdictionẽ. ⁊ iuste. q̃us illiterati sunt.

De iudice ecclĩastico. §. II

Nota q̃ ꝑsona ecclĩastica põt esse iudex. ⁊ causas vetulare. ⁊ iudicare inter subditos in quib⁹ habet iurisdictionẽ. ꝑsertim clericos. xj. q. j. c. j. ⁊ c. Experientie. ex de foꝝ. cõpe. p totũ. Itẽ q̃ ois xpian⁹ rõe pcti efficit de foꝝ iudi. c. Nouit. Ideo si iudex laicus negligit facere iusticiã de subditis. põt iudex ecclĩastic⁹ cõpellere illũ ad tenendũ iusticiã. ⁊ supplere defectũ ei⁹ cognoscẽdo ꝺ cã. Et sic de subditis ei⁹ iudicare. ex de foꝝ. cõpe. Et trãsmisa. ⁊ xviij. q. v. Administratoꝛes. Itẽ glo. sũmaria q̃ habet. xj. q. j. in ꝓncipio. Ultra casum negligẽtie ponit alios. s. si Quentiat ipm sup rebꝰ spũalib⁹. vel vbi rustici ecclesie ꝓueniant. vel vbi rapiũt res ecclie tũc eni potius ex ꝓsuetudie q̃ ex iure ꝓuenit sub clerico. vl' si suspectꝰ haberet iudex secl'aris. vl' si haberet q̃rela ꝺ eũ. Item iudex ecclesiasticꝰ q̃us directe non possit de infidelib⁹ iudicare ſm Ray. qz forſ sũt. s. aliq̃s religiõis regl'as imꝓnedo. indirecte tñ iudicat subtrahendo xpianos ab eoꝝ cõmunione vt ptz de iudeis ⁊ ꝑcipue si attẽderent subuertere fideles. Itẽ plat⁹ ecclĩastic⁹ si hz iurisdictionẽ tpalem ſm Ray. debet ꝓstituere iudicẽ secularẽ qui audiat causas sanguis. ꝑcipue cui põt ⁊ debet dicẽ q̃ faciat vnicuiq̃ iusticiã. Et si ꝓcurẽte causa sanguinis. interrogaret qd̃ agendũ. Rndere debet q̃ ꝓsulat iuris peritos. Potest etiã delegare alicui inspeciali sup aliq̃ maleficio. vt homicidio i sua iurisdictõe cõmisso. vt inq̃sita ꝓtrate exeq̃t iusticiã. nec i hꝰ peccat. nec efficit irregularis si inde seq̃t moꝛs. ex ne clc. vel mo. c. eps. li. vj.

De iudice laico q̃. §. III.

nõ põt iudicare de clericis. Quãuis enim laic⁹ possit constituere suũ iudicẽ oẽm q̃ alias iurisdictõe pẽst nõ aliũ. Clericꝰ nõ põt in non suũ iudicẽ ꝓsentire. nisi sit ꝑsona ecclĩastica ⁊ de ꝓsensu epi. ex de foꝝ. cõpe. c. Significasti. Nã secl'aris iudex nulla põt in eo hre iurisdictionẽ. nec in crimĩalib⁹ nec in ciuilib⁹. ex ꝺ foꝝ. cõpe. Seculares. li. vj. Nec põt clericꝰ renunciare huic ꝓuilegio. Si aũt renũciat clericꝰ foꝝ suo. s. q̃ rndeat coram iudice secl'ari. Si cã ciuilis est cadit a causa. alioq̃n locũ suũ amittit. ex de foꝝ. cõpe. Si diligẽti. In crimĩalib⁹ ꝺo locũ amittit. Et si nõ hz locũ siue dignitatẽ. põt alias ex ordĩarie puniri. Et sic ptz q̃ põt tacite renũciare q̃ntũ ad damnũ suũ. xj. q. iij. Placuit. Sz mltomagis puniẽꝺ est si exꝑsse ꝓsentiat ⁊ rndeat. Excipit tñ ad hꝰ cã recõuentiois ciuilis. Nã si clericꝰ ꝓueniat laicũ coꝝ iudice laico. ⁊ ille laic⁹ recõueniat clericũ ciuil'r. si ferat ſnia ꝺ clericũ. bñ tenet. qz suꝰ iudex ẽ p recõuentionẽ. ex ꝺ mutu. pc. c. j. ⁊. iij. q. viij. Cui i agẽdo. Glo. sũmaria q̃ ponit. xj. q. j. In ꝓncipio vltra casũ recõuentiois ponit alios duos. s. i cã feudi. ⁊ si sit icorrigibil'. dis. xvij. Nec licuit. Criminaliter ꝺo laic⁹ sic ꝓuenire nõ põt clericũ coꝝ iudice secl'ari. ita nec recõuenire potest. qz in crimie recõuentio nõ admittit q̃ ad clericũ p laicũ. iij. q. xj. Negãda. Nõ si iudex laicus iudicat ꝺ clerico. ꝺz ꝑuari iudicãdi officio. si vocat clericũ ad iudiciũ suũ. xj. q. j. Inolita. nec ſnia valebit. ex de iudi. c. Ar si clerici. Sz ⁊ bis q̃ fec eũ vocare ꝺz amittere cãm. p ſniaz tñ. ⁊ ꝺz excõicari. vt in dicto. c. Inolita. Et ſm Hosti. ex sola vocatõe. exq̃ clericꝰ tractꝰ est aduersarius patiet dictã penã. Sed iudex nõ nisi iudicauerit. vl' forte citra litis ꝓtestationẽ locus est penitẽtie. Et peccat mortal'r iudex iudicãdo. aduersarios vocãdo. ni si ex ignorãtia iuris excusaret. Et clericꝰ rndendo. nisi esset in miꝰib⁹ ⁊ vellet clericatũ dimittere ⁊ deserere.

De clerico capto. §. IIII.

ꝓpter maleficiũ a iudice laico. quẽ petit iudex ecclĩasticꝰ vl' cũ ipe clericũ se dicẽs. petit se remitti ad curiã ecclĩasticã. Nota q̃ qz ꝺ re spũali ecclĩastica agit. ad iudicem ecclĩasticũ ꝓtinet cogĩscere. Sz ꝺz vocari iudex secl'aris vl' alꝰ cuꝰ interest. ex de sen. excõ. c. Si iudex. li. vj. Si aũt ꝺz ꝓcedi in dicta q. cũ. s. dubitat vtrũ sit clericꝰ. ꝺa si notoriũ est q̃ ille sit clericꝰ q̃ tali ꝓuilegio gaudẽ debeat. statim absq̃ aliq̃ cognitõe debet reddi. Nõ si fama publica de hoc ẽ. vel ipe ꝓ clerico cõmuniter habet. vel si ꝓius nõ se gerebat ꝓ laico. ⁊ deꝑhẽsus fuit cum tonsura ⁊ habitu clericali. debet etiã reddi in ꝓtinenti. nõ dico sine cause cognitõe de clericatu. ita tñ q̃ ꝓbandi necessitate nõ ipe hz aduersariꝰ ꝓstringat. Si ꝺo aũ deꝑhẽsionẽ ꝓ laico publice se gerebat. ⁊ ꝓ tali cõiter ha-

bebāt.etiā si tpe dēpbensiōis erat i habitu clericali. nō est restituēdus q̄scz fidē fecerit ō clericatu.sz tñ interī ꝓcessus iudicialis quiescet.ex de sen.excō. c. Si iudex. li. vj. Mulieres in iudiciū psonalr nō possunt euocari vel trahi causa testimonij. vel alia q̄cūcz q̄ i iure nō exprimit. Sed cū necessariū fuerit testimoniū eaz iudex etiā expēsis ꝓducētis mittat rabellionē aut aliā ꝑsonā idoneā vel si ꝑ iure ꝓhibēte nō possit. psonalr ipse vadat. vel si nō deceat ire. mittat aliū. ex ō iudic. Mulieres. li. vj. Alias est irritū quicquid fit. vt ibi dicitur.

Mulieres religiose ꝑcertum q̄ debēt sub clausura morari. nō vocent ad iudiciū psonalr ex q̄cunqz causa etiā si velit als rotū qō fit est irritū. ex eo. Mulieres. li. vj. Qui autē fingit casum aliquē fraudulenter per quem iudex vadat vel mittat ad aliquam mulierem pro testimonio. est excōmunicatus. vt in dicto. c. mulieres.

De variatione vel .§. V.

mutatione penaz. Nota fm Tho. sc̄da sc̄de. q. lxvij. ar. viij. in cor. arti. q̄ iudex dupliciter impedire pot ne pena reo ō dicā valeat relaxare. Prima ex pte accusatoris ad cuius q̄nqz ptinet q̄ reus puniat pcunialiq̄ alia iuria in eū cōmissam. Nullus enī relaxatio nō est in arbitrio iudicis cū debeat vnicuiqz ius suū reddere. Alio mō ex pte reipublice. ad cuius bonū ptinet q̄ malefactores puniant. Sz q̄ntū ad hoc est differēcia inter inferiores iudices z supremū cui plenarie respublica est cōmissa. Iudex enī inferior nō habet prātem soluēdi reū a pena ꝑ legē a superiori sibi impositā. Sed princeps q̄ habet plenariā prātem supa republica potest absoluere q̄n videt rei publice expedire. z cū passus iuriā velit ius suū amittere. Quantū aūt ad diminutionē pene dicit Hosti. q̄ reo ꝓuicto si in iure certa pena ꝓuenit. illā sz imponi als arbitrio suo cōmittit. ex de trā. sac. c. fi. Debz tñ semp in humanioꝛē ptē declinare. z sic mitigare. ar. dil. Pōderet. in fi. Maxīe cū subest cā. vt q̄ a casu culpa ē cōmissa. aut ꝓpter etatē puerilē. z hmōi. de q̄b casib. s. alleuiatib culpā. hēs infra ti. xxix. Ubi etiā multa hēs de penis inferendis q̄ ibi videb. Et hoc videt hēre locū in bis q̄ nō hnt plenariā prātem. Nā tales si pnt ex causa rōnabili penā ex toto relaxare. a fortiori poterūt et diminuere. z mutare eā q̄ a iure determiata est. Sed non debēt sine causa rōnabili. als ḡuiter peccāt. Et pensam mortē fm Hosti. pōt mutare in quācūcz ḡuē. dūmodo ex cā legitia faciūt z nō ex auaricia. z hmōi. Quantū aūt ad augmētū ōz. q̄ aliq̄n augēda est pena taxata ad terroꝛē alioz. q. s. sūt pclines ad talia. q̄ multū crassantibus opus est ex ꝑplo. ff. de pe. l. Aut facta. §. fi. z hoc in ordinarijs iudicijs. In extra ordinarijs ōz pena augeri vl minui. cū iudex nō ꝓpter id qō i talib est ꝓsecutū. Ubi etiā quis accusat spōte ꝓfiterē. z nō metu. pbationuz. De mēte vtriusqz iurē est q̄ iudex dimittat vl diminuat. Et hoc nisi imineret pculū aie vl ecclie. fm Hostiē. Et nota q̄ dic Pe. de palu. in. iij. dis. xxij. q̄ a nullo iudice xpiano est negāda ꝓfessio q̄ cā petit z pat est facē q̄cd debet. etiā si timerē ne supueniret q̄ eripet eū. q̄ vtili scādalū nasci ꝓmittit hoc veritas deserat. ex de regu. iuf. Qui scādalizauerit. z hoc nisi crederet q̄ ille nō ex deuotione sub parabulo peteret sacerdotē. sz vt eripet interim ab amicis supueniētib. q̄ in carcere nunqz petijt ꝓfiteri. Uñ rei fit aiaz ꝓpositi z baluit. q̄ illis q̄s ad mortem ducūt petentib ꝓfessionē illā negāt. cū dicat de bereti. c. Sup eo. li. vj. q̄ etiā relapsis qui sine vlla audiētia sunt tradēdi iustitie seculari eccl̄ia non claudit gremiū. quin. s. penitentiā et viaticū administret.

c.j.§.8.

De ꝓfessione suspēdendoꝛ.

De inuocēte qui in .§. VI

iudicio nocēs. seu malus ꝓuinci. an iudex debeat vel possit absqz pcō ꝓdēnare. sunt varie opiniones. Tho. sc̄da sc̄de. q. lxvij. ar. ij. in cor. arti. dic q̄ iudex in iudicijs dō magis ōz seq̄ legitia docūēta q̄ instrumenta z testes et hmōi. q̄z id q̄ nouit vt ꝑsona ꝑsona. Et hac ratōnes inducas vt possit taxaz defectū inuestigare. Do si nō pōt de iure repellere ōz eas in iudicādo. seq̄. Et sc̄da sc̄de. q. lxvij. ar. vj. in respō. ad. iij. dic. idē Tho. q̄ si aliquis q̄ scit iudex innocentē ꝓuinci falsis testib occidat. si iudex nō pōt iuenire occasionē liberādi innocentē debet eū ad superiorē remittere iudicandū. Si aūt nec hoc pōt iuenire nō peccat fm allegata. ferēs sniam. Nec sic iudex ꝓ illud Exo. xxiij. Innocentē nō ꝓdēnabis. q̄z nō ipe eū. sz illi q̄ asserūt eū reū occidūt. Cōcordat pcis. z Ray. in sūma q̄ fere oēs doctoꝛes iuris canonici dicūt q̄ iudex pōt iudicare fm allegata. subdēs q̄ si ds talē iudicaret nō auderet ꝓdēnare. q̄uis ad cautelā aliquā penā imūgeret. Et ꝑ ista opiniōe mulrū sac Zimb. q. vij. Judicet. vbi ōz inter cetera. q̄ bonus iudex nō bile ex arbitrio suo fac z ꝓposito domestice volūtatis. sed iuxta leges z iura ꝓnūciat. z infra. sic audit ira iudicat. Et etiā ita determiat ibi glo. Jo. cū multis allegatiōib ad idē. Sed Buil. dicit in libro suo q̄ si iudex scit veritatē negociī cū circūstātijs. reputat ipossibile quin aliquā viā iuris ꝛueniat ad liberādū innocētē nisi sit ex ꝑpua dētia vel negligētia iudicis. ꝓcludēs q̄ si nulla ꝛuenire. nec pōt actoꝛe z testes emollire q̄ desistāt debet eū absoluere a suo iudicio ptātē relinquēs cōmunitati vt teneāt ad superiorē si voluerit. Et idē addit q̄ nec debet redemptor ꝓdēnare. nec ad superiorē mittere videt tutum. sed q̄ debet eū dimittere. q̄ si sec̄ faceret nō excusaret a mortali. Et addit q̄ nō est ꝑ b. c. Pastoralis. ex de offi. dele. vbi ōz q̄ ordinarius debet exequi sententiā late a delegato. ad mandatū eius. q̄uis ordinarius sciat eū innocentē ferre. aliter ꝑtm nō cuaderet vt videtur. Et dicit in illa auctoritate. Justū ꝓpter illū qui iuste est. in iudicio dominū. q̄uis forte sit debitoꝛ apud deum. et talē iudex nō debet occidere q̄uis sciat eū secrete vel gnū morte. q̄z nō est ei licitū vt persona singularis. De hac vide plenius. Prima opinio cōmunius tenetur.

De mīstris aūt iu .§. VII.

dicū q̄ exequūt sniās coꝛ ꝑ inocētē. dic. Tho. sc̄da sc̄de. q. lxvij. q̄ si sniā iudicis ꝓtinet intolerabilē errōrē q̄n cōdēnat innocentē. mīster nō ōz obedire. als excusaret carnifices q̄ martyres occidēt. Sz si sniā nō ꝓtinet manifestā iiusticiā nō peccat ꝓcurā exequēdo. q̄z nō ōz discutere sniam superioris. nec ipe occidit innocentē. sz iudex cuius ipe mīsterū ad hibet Buil. dic q̄ in tali casu ōz deo potius q̄z hoīi obedire. vñ nullo mō ōz exeq̄ mādatū iudicis cū illū sciat innocentē. Ray. aūt ponit distinctionē sup ō dicēs q̄ cū mīster scit. p certo illū innocentē. nō ōz exeq̄ mādatū. Sz cū dubitat tūc debet. Excusat enim ꝓpter bonū obediētie. xj. q. iij. Quid q̄. z. xxiij. q. j. Quid culpatur. Et idē de officialib et alijs subditis.

De salarijs iudicū .§. VIII

Buil. in speculo. li. j. c. ſ Prelibatū est. sic dicit. Judicum alij sunt ordinarij. aut delegati. Si est delegat subdi

stingue. quia aut est delegatus a pncipe aut ab ordinario. Si a pncipe vel alio q̄ vbi degit ad iudicandu p ficiscat. exigere potest a prib expensas quas fecit in vectu & vecturis equoꝝ & silibus. nō tñ salariū. ex de vi. & ta & honesta. cle. c. Cū ab omni. xij. q. ij. Caritatem. qz ne mo cogat suis stipendijs militare. & munera nō supt. prohibent. i. q. i. Judices. Hoc credo licet dñs meus sz Hostiensis dixerit q̄ habentes bñficia sufficientia qui bus cause a sede apl̄ica delegant. recipiendo expensas peccāt. vt in. c. Cum ab oñi. ex de vi. & ho. de. Petāt au tem moderatos sumptus & nō delicatos. Nec obstat q̄ minores facere potuissent. ff. mā. l. Si quis impendia. Nō si alicui⁹ equus occasione cause moriat vel iudex ipe cappa spoliat vel ei⁹ familia infirmat. sicz eū oportet facere morā longiorē. Circa hoc dicūt q̄dam q̄ nō pōt a partib⁹ petere. ff. mandati. l. Inter causas. §. nō oīa. Alij vt Hosti. dicūt q̄ potest ḡtenus pluscz in domo pria expendit. ex de pcura. c. Cum pro cā. Sz nunqd ptes procurabūt cōiter iudicē. Rñ deo. si ad petitōem alterius ptis iuit vltra duas dietas. ab ea sola recipiet expensas. ex de rescrip. c. nōnulli. Si vero infra duas dietas fit nisi de ꝛsensu partiū fuerit impetratus. iij. q. ij. § Venturus. ex rescrip. c. Dispendia. li. vi. Ego aūt sentio q̄ siue de consensu ptium. siue p alterā tñ ptium fuerit impetrat⁹ ex q̄ infra duas dietas citat. cōiter pcurabit qz eius officiū est cōc. xij. q. v. Nō sanc. Porro si in do mo sua vel i ciuitate sua iudicat. nihil prorsus suo no mine p expensis vel alio obtinebit. nedū sumpt⁹ que rit p̄do grasset. xij. q. i. Militare. imo etiā vt quidaz dicūt. expense quas facit⁹ esset in domo deduci dñt de expensis quas facit cū ex locū suū pgit. vt in auten ti. de iudi. §. Nemo aūt. coll. vi. Sed h̄ alij intelligunt in ordinario. in autenti. vt nulli iudi. §. Nulli. coll. ix. Scdm leges tñ pedanē debet hre sportulas. l. duos aureos in pncipio cāe. & duos in fine. cū summa litis ex cedit centū aureos. q̄ Azo extendit cā ad iudices ordi narios q̄z ad delegatos. ij. q. iij. §. Offerat in pn. Sed q̄d si delegat aliq̄d exegit aut extorsit. Rñ deo aut id fe cit nōe alteri⁹. puta pro assessore suo in causa. & h̄ facet re potuit. aut fecit vt sibi retineat quo casu tenet crimi ne ꝛcussionis. Si aūt aliq̄d spōte offert p expensis. si sint moderatū & recipe pōt. di. xvij. De eulogijs. Mode ratū aūt intellige esculentū q̄d infra dies proximos cō sumit. ff. d offi. pñs. l. Plebiscito. quodcz trahi nequeat ad munera. q̄nitare. Vel dic q̄ h̄ attendit fm quali tatē psone dantis & cui dat. ex de symo. c. Et si q̄stiones Multū aūt seu magnū nō debet recipe. Hodie aūt iu dex q̄ recipit salariū a publico sumptus nō debet reci pere. qua rōne videt q̄ nec ordinarius q̄ habet admini stratōem. Predicta probant in auten. coll. ij. scriptū ex emplar. & ex de vi. & ho. cle. c. Cū ab omni. i. q. ij. Sicut. Si vero dat pecunia iudici vt inique iudicet. dic vt ex de sen. & re iudicata. li. vi. c. Cū eterni. Debet illā nō resti tuere danti. nec sibi retinere. sed pauperib⁹ erogare. vel ei in cui⁹ iniuriā est data. Sed q̄d si scolari bononie vel parisius cōmorāti cā alicui⁹ a sede apl̄ica delegat. nū q̄d ille potest a prib expensas exigere. licet nō oporte at eū inde exire. Rñ. nō videt cū nullas faciat occasio nes bur⁹ cause expensas. Nā nec testis habet nisi cum oporteat eū extra domicilij profiscisci. iij. q. ij. §. Ven turis. Sz cōtra. qz studeret vel corrigeret cū oportet eū causam audire. & sic damnificat q̄ esse nō debet. ex de fideiusso. c. Peruenit. Hec papa intendit p suū rescri ptū alicui inferre p̄iudiciū. ex de off. ordi. c. Licet. Su per h̄ dicūt q̄dam. q̄ nihil debet habere de stricto iure licet sit arg. cōtra. xij. q. ij. Caritatē. nisi cū oporteat eū p ficisci. Uerūtamē delegati de cōsuetudine quotidie re cipiūt. & male fm quosdā si hñt bñficia vnde possint co mode sustentari. sed si sūt sine bñficio pñt etiā salarium recipere. fm Egidiū. ex de pscrip. c. Cū ex officij. q̄ non placet. sed expensas sic pñt recipere. Si delegat⁹ est ab ordinario q̄d iuris dicet infra. Si vero iudex est ordi narius. expensas quas facit in victu. equitaturis. & silib⁹ nō habebit. cū ad aliquē locū sue iurisdictionis vadit. Juxta illud Luce. iij. c. Estote contenti stipendijs vr̄is habet eīm redditus sui ep̄atus seu alteri⁹ beneficij. vt sti pendiū suū. argu. ad h̄ extra de vita & honesta. cle. Cuz ab omni. & x. q. iij. Illud. Nec et licet vendere iusticiam xi. q. iij. nō licet. Potest tñ habere q̄d dat a petitorib⁹ & scriptorib⁹. qui scribūt acta cause & hmōi. & cogere p tes. vt p̄dictis psonis satisfaciant in talib⁹. et hec olim sportule vocabant. & etiā hodie vocari pñt. Et vt q̄dā alius dicit. dicte sūt sportule illa vasa i quib⁹ deferebā tur munera iudicib⁹. Et sumit in hac locutōe p̄tinens pro cōtento. vt dicant sportule ea que dant iudici. que olim in vasis illis portabant. Sed nec expensas habe bit p̄dictas. si litigantes sint pauper. salariū aūt nō re cipiet. vt in p̄dicto. c. Cum ab oñi. Si aūt ordinarius det delegatū subdistingue. qz aut est delegatus ad vni uersitatē causaz. aut ad vnā specialiter. Si ad vniuer sitatē causaz datur. vt accidit cōmuniter in vicarijs epi scopoz tunc idem est q̄d in ordinario cū idem sit cō sistoriū. vt ex de appel. c. Romana. li. vi. imo ordinarius dabit illi expensas. ex de offi. ordi. c. Inter cetera. q̄ uis h̄ in quibusdā locis male seruet vbi indifferenter expē sas recipiunt. Jn p̄missis tñ pōt forte ꝛsuetudo va lere. vt q̄d certū recipiat. ar. ex de offi. or. c. Dilectus. Si vero delegatus sit ad specialē cām. & ordinari⁹ ei mali ciose ꝛmittit cām. tūc idē q̄d pus. qz sz nō recipiet ali quid p expēsis. extra de offi. dele. c. Pastoral. Si vero sine fraude ꝛmittit volens pcere laboribz forte partiuz & expēsis. tūc forte posset. dicit idē q̄ in delegato a pn cipe ne officiū suū sit illi damnosuz. & h̄ tenet Ucen. vt iij. q. ij. §. Venturis. & xiij. q. v. Nō sanc. Et ea q̄ dicta sunt p̄cedūt de iure vt dic. Sz ō ꝛsuetudine induci pt vt tam plati. & sic ordinarij q̄ ōlegati. pficiscētes. p cau sis ex domiciliū petāt oēs expēsas fm Bofi. imo plus dicit Buil. in speculo in pte ilta de salarijs iudicū. Di cit eīm q̄ ꝛsuetudo vniuscuiusq̄ fori in hmōi seruet. q̄ fm locoz varietatē variat. Nā in primonio brī petri & in guitare Romandiole statim post litis ꝛtestatōez dant denarij. xij. pro libra. q̄ sunt ārta ps bononi. & a liqui. xx. in terris comitisse maltidis medietas. Et re probo quarūdā curiaz abusum. vbi exq̄ ps aliquē ter minū recipit. hmōi salaria exiguunt & etiā an litē conte statā. cū litis ꝛtestatio sit inutilis cause. T. etiā notat i li bello suo. q̄ licet ecclesiaz plati decimā p̄tem vel aliaz p̄tem litis nō possunt recipe. vt in dicto. c. Cū ab omni tñ moderatas expensas p̄t habere & pro eis pignora recipe. Nec Buil. Sed Jo. an. An. de bu. Petrus ō an cho. Fran. de zamb. h̄ vident tenere. q̄ tam ordinarij q̄z delegati de ꝛsuetudine poterūt aliq̄d petere pro sala rio & seruanda erit ꝛsuetudo loci vbi litigat. dūmō nō petat q̄d ī moderatū. ar. ex de symo. ad apl̄icam. Sz ꝛ hoc videt ter. c. Cū ab oñi. ex de vi. & ho. de. Ubi dr esse inhonestū aliq̄d accipe pro salario vltra expēsas. etiā si sit in h̄ ꝛsuetudo. Et sz Buil. dicat in specu. q̄ ꝛsuetu do ibi reprobat. q̄n vicz fit pactū a iudice cū litigantib⁹ sup salario. Et Pe. de ancho. dicat q̄ reprobat cō suetudo p̄terita. nō futura. vt in dicto. c. vt etiā dicit de elec. c. Statutū in. clemē. Sed qz h̄ nō est certū sed du bū. s. q̄ reprobata ꝛsuetudic p iura. intelligat reproba ta p̄terita ꝛsuetudo nō futura. q̄ supinduceret postea.

Jdeo ex dictis Jo. de imol. pōt sic distingui. Aut consuetudo versat circa expensas. puta q etiā ordinarij p cipere expensas possint a litigantib; qñ p hiciscunt extra. & tunc poterit talis ꝓsuetudo toleran. vt in dicto. c. Cū ab oñi. vt dicit Guil specu. Aut ipa ꝓsuetudo simpliciter habet q possit aliq̄d capere pro salario. Et hoc sup̄ b̄ sunt opiniones. tñ videt q talis cōsuetudo non valeat. prout voluit glo. in clem. Statutū. de elect. Et ad b̄ facit tex. c. Cū ab oñi. Et b̄ quo ad iudicē ecclesiasticū. Jn seculari vero iudice dicendū est q toleran posset cōsuetudo talis. vt in auten. de iudi. §. Ne aūt i glo. Pro sportulis dabant duo aurei. i. florēti in principio cause. & duo in fine. quando causa excedebat summam. c. Aureoz. Nam in minoribus minus dabatur.

De salario assessoris. §. IX

Nota fm Guil. in specu. §. de assessore. q licet q̄dā dixerint q assessor salariū no possit recipe a partib⁹ sicut nec iudex. extra de vi. & ho. cle. c. Cum ab oñi. tu dic ꝯ per. c. xi. q. iij. Nō licet. Uñ licet legatus moriat antecz causa terminet. nihilomin⁹ assessores sua salaria habebunt. q̄ nō cogit̄ hꝺs suis stipendijs militare. i. ad Lorinth. ix. nec de suo facere bñficiū. x. q. ij. precante. & extra de pscrip. c. Cū ex offi cij. nec illud. c. Cū ab oī. ē ꝯ. q̄ loquit cū in fraudē querit assessor. Sz vt plenius materia dilucidet nota distinctōem fm Guilhel. q̄ aut loquitur de assessore iudicis delegati. aut de assessore iudicis ordinarij. Et primo casu pōt assessor accipe mercedē seu salariū. Et si in fraudē assumptus est. puta q nō ipm operat: sed dedit nomē assumendi vt sic pro eo accipet salariū. vel etiā si oparus est eū iudex. tn nō exigebat. q̄ peritus erat & p se poterat. sed vt grauaret partes accepit. recipiet assessor salariū a iudice nō a prib⁹. vt in dicto. c. Cū ab oī. et extra de rescrip. c. Statutū li. vi. Si vero fecit sine fraude. vt q̄ nō erat peritus sufficienter. vel q̄ infirmus vel alias impedit⁹. recipiet assessor salariū a prib⁹ litigātib; qđ p eo. i. assessore exiget iudex ipe a prib⁹ & solue coget moderate tñ vt expōsse b̄ñ. dicto. c. Statutū. ꝺ rescrip. li. vi. Jn secūdo casu cū sz est assessor iudicis ordinarij. & tunc nō pōt accipe salariū a prib⁹ nec ipe ordinarius exiget p assessore a pribus. sed de suo soluet. q̄ debet esse pitus & nō ignorare canones. x. q. iij. Quia cognouim⁹. & di. xx. §. i. & de cōsang. & affi. c. i. Et sciendo canones raro poterit cuenire casus aliqs in q̄ nō sciat iudicare. cū fm canones in foro eius sint cause terminādē. vt de fo. compe. c. Qꝺ clericis. Et si aliqs casus talis occurreret debebit de suo soluere. cū habeat redditꝰ ecclesiasticos ex quib; pōt super b̄ prudere. arg. ex isto. c. Cū ab oñi Et b̄ tenuit Jo. de monte mutio. in q̄dam q̄stione disputata p eū. prout refert Jo. an. ita residēs. Jdē Guil. in specu. & b̄ in ordinario ecclesiastico. Ordinarius vero secularis cū nō teneꝯ scire. sed sufficit q habeat experientiā de causis put habeꝯ. C. de iudi. l. Certi. Poterit salariū p assessore petere. ad b̄ qꝺ pbaꝯ in auten. de iudi. circa pncipium. fm Jo. de imol. q̄ tamen dicit q sup hoc est ꝓsuetudo attendenda. Nec ille. Dicit etiā Guil. in spe. q si pꝰ cōclusionē partes aū sniam componāt. nihilomin⁹ assessor habebit suū salariū. & iudex ad b̄ poterit cogere partes. q̄ sz est sibi a pribus dandū. Notat etiā q pſone que debent salaria recipere debeant ea aū calculū sniē exigere. Partes nāq; fallacibus aduocatoz pmissionibus cōclusē in causa victorie se fore existimātes ad sententiā pperant. & libenter salaria solvūt. qꝺ nō facerent cōdemnate. Et qꝺ assessor lucrat ex hmōi officio seu exercitio. si est filiusfamilias. erit illud quasi castrense. C. de offi. assessoris. l. velut. Jtē nota q si assessor ipotunus est in exactione salarij & nimis peteret q iudex moderare debet. Sed nec iudices sibi debent assessorū salaria retinere. sed nec ptem defalcare. licet pterq; cōtrariū faciant. Et fm b̄ pōt intelligi. c. Cū ab oñi. Sz quid de duob; assessoribus vel cōsiliarijs assumptis. vt de coz consilio pnuncietur ad inuicē discordantibus tertius assumat. vnde habebit iste salariū. Dic q illi debent salariū suū participare ne dolo suo ꝓmodū reportent. Qꝺ fieret si eis fingentib; se discordare non posset. vt tertius assumat in coz exonerationem. vt sepe fit. q tes illi soluere teneant. Et huic fraudi iudex obuier. Sz q̄d si alter litigatoz dicat iudici. Dñe ꝓsulatis peritos sup tali articulo. Nunquid alius debet soluere partem eius qꝺ dat peritis pro consilio. Rñde. dici pōt. q. aut peto aliquid qꝺ mihi solum profuturū est. & sic nō debet alter soluere ptem. arg. ff. de cōd. l. Preter. Aut peto aliq̄d qꝺ mihi & aduersario est profuturū. & tunc debet soluere etiā alter. ar. ff. Finiū regū. l. Sed loci. Hō aūt debet iudex grauare in solutōe huius salarij vnā pars. & aliā alleuiare prout sepe fit. q in iudicijs equalitas est seruanda. & ibi debet actoris & rei equa esse conditio extra ꝺ iudi. c. Nouit. Jtē iudex bene potest leuare. sd ē accipere expensas factas in ꝓsiliarijs. vt. xiij. q. v. Nō sane. & imittēdo ad diuisa loca ꝓ ꝓsilio iq̄rēdo. hec Guil.

De officio iudicis delegati. Capitulum tertiū.

De officio iudicis delegati. §. I.

Delegati. vbi ꝓmo sciendū vt notat Johan. an. in nouella fm Lancre. & Boff. Delegatus ꝺ is cui a summo pontifice ordinario vel delegato pūctis cā ꝓmittit. Hostien. aūt sic describit. Delegatus ē is cui causa cōmittit terminanda vel exequenda vices delegantis rep̄sentans a iurisdictione nil. ꝓrium hns. ff. de offi. eius cui man. est iurisdictio. l. i. Porrecta aūt in decretalibus ꝓmittitur ti. de offi. dele. ti de offi. legati. & ti. de offi. ordi. quia delegatus pape est maior legato vel ordinario quo ad causam sibi cōmissam. vt extra ꝺ offi. dele. c. Studuisti. Delegatus pape potestatē recipit nō solū in partes que sz habent causam seu litigū inter se. sed etiā in alios qui suā iurisdictionez impediunt. Hoc summatim habeꝯ extra. c. i. ꝺ offi. dele. fm Johan. an. Qui ergo detinent actores taliū causarum vel nimis deterrent ad instantiā petet. cū hoc est notoriū vel si occulte faciunt. tamen actor hoc asserit. & fūt probabiles ad hoc coniecture nec volunt licentiare actores ad mandatū delegati. vt sz accedat ad ipum. pro suo iure possunt coerceri. & si potens licentiat in publico ꝺminatur in occulto. erit locus idonee cautioni. Et si ta sit illi credulitas q nō potest p cautionē mederi. dicit Hostien. q suspendat censura donec mutent tempora vel deus vel eius vicarius apponat ꝓsilium. & ꝓsulat. tunc actori q ad tempus desistat. ar. ex de resti. spo. c. ex trasmissa. Sit̄ñ per talem potestatē compesci posset. & actor instaret. nō esset iustitie veritas derelinquēda. Jtem co. ti. Sanc. summatim ꝺz. Cuz diuerse littere scādē date & forma ꝺria impetrant & pſentat a diuersis ad cosdē. supsedet vtrisq; donec papa ꝓsulatur. Jo. an. Qꝺ si littere alie contrarie dicēt emanasse ab altera pte tium. & non exhibeantur. non tenet delegatus credere opponēti. eo. ti. Cū in iure. quō sint lr̄e ꝺrie ibi vide.

Delegatus pape im . §. I.

peditus potest subdelegare. Unde Alexander tertius eo. ti. dicit. Si pro debilitate vel qualibet alia grauī necessitate tractandis causis. que tibi ab ap̄lica sede ꝓmittūr interesse nō poteris. liberū tibi sit pſonis ꝺdoneis & discretis vices tuas cōmittere ita q si res tanti

est vt te ꝓsulere debeãt. nisi forte cause ita graues sint. q̃ sine ꝑsentia tua nõ possint comode terminari. Sup̃ ꝙbo nõ poteris Jo.an. vel volueris. Jsta em̃ duo equi/ pollent in h̃ casu ſm Hoff. vt infra eo. Significasti. libe/ rũ. i. sine aliqua pena vel redargutõe. Sup̃ verbo ido/ neis. Dñr em̃ tales esse in dignitate vel ꝓnatu. vel ca/ nonici ecclesiaꝝ cathedraliũ. ꝛ intra dyocesim. vt ex h̃ ō re/ scrip. c. Statutũ li. vi. q̃ qō. c. habeãt q̃ nõ possunt. sub/ delegare inuito acroze extra dyocesim. ne auferaã ei dyo/ cesis quã papa dedit. Sed inuito reo sic dũmõ nõ ꝯ/ mittãt vltra duas dietas. Et quõ mulier. seruus. igna/ rus. mẽce captus. infamis. minor. xx. vel. xviij. anis nõ sunt idonei ꝛ nõ subdit⁹ ꝛ ꝓuilegiatus q̃ ad compulsio/ nẽ tractat hic Hostien. Sup̃ verbo vices suas. Jo.an. ꝛ etiã sniam. nõ solũ cognitõem seu examinatõem. Su/ per verbo tanti est. vt ic3 consilio tuo. egeat. Sup̃ verbo consulere. putat Jnno. q̃ possit delegatus ꝓsiliũ sibi re/ tinere. quo casu si nõ requirãt nõ tenet sniã. infra eo. ti. Pastoralis. Sed si ꝓsilium fuerit requisitũ tenebit sen/ tentia h̃ꝰ ꝓ consiliũ lata. licet aliq̃ ꝓradicant. Sed requisito consilio si placuerit delegato q̃ subdelegatus ferat sniam illã ferat alꝫ nõ si ꝓhibeat. Hec vera sunt q̃n consulendus est iudex. Qō dicit etiã Jnnocentius illud idem. q̃n iudex cõmittit donec reuocet. vel si non reuocauerit. vl vt ferat sniam si ꝓbus placuerit. alias remittat. Nã oĩbus his casibꝫ putat posse iurisdicti/ onẽ subdelegati q̃ delegatũ reuocari. ꝛ ad eũ appellari. Dicit em̃ Abbas q̃ q̃ hanc formã ꝓmitto vices meas donec reuocauero nõ intelligit cõmissa sententia. Et ꝛ Jnnocen. si dicat. Cõmitto tibi causam. ꝛ vt feras sentẽ/ tiam. nisi reuocauero. quasi hec clausula sit contra sub/ stantiã commissionis quo ad sententiã. Allegat de cõ/ diti. appo. c. fina. Hostien. ramẽ dicit q̃ nõ est verum q̃ potestas reuocandi impediat translatõem ferende sniẽ De. quib⁹ dic vt eo. ti. c. Si delegat⁹. li. vi. Ubi repro/ batur opinio Jnno. in his ꝛ in eo q̃ dixerat executionez impediri nõ posse. Putat etiã Jnnocent⁹ q̃ sicut de/ legatus subdelegando retinet sibi consilium sic etiam possit reseruare consiliũ tertij. Potest em̃ certã legẽ seu ꝯditionẽ sue cõmissioni dare seu imponere. dũmõ non faciat contra iura. Sic etiã delegatus ꝓmus potest. vt de rescri. c. ij. Quod si delegatus mandat subdelegato q̃ ferat sniam. ſm q̃ talis iurisperit⁹ ꝯdicauerit. q̃uis Jnnocent⁹ dicat q̃ hoc fieri nõ potest. tñ Hostie. tenet contrariũ. Nam ꝛ cõmittens formal sententiã prout si bi placet. vt de consti. c. Cum omnes. quã formã necesse habet sequi delegatus omnino. Sicut aũt ipe dele/ gatus ipam formare potest. sic ꝛ ipe alij formandaꝫ re/ linquere eo. ti. c. Pastoralis. Nec obstat. ff. de arbi. l. Jtẽ si vnus. q̃ natura arbitri talis est. vt arbiter pronũci/ et quicquid placet. ꝛ cõtra iura ꝛ inique. ff. de arbi. l. di em. Sed iudex nõ nisi qõ iustũ est pronunciare debet. Et ideo si delegatus timet. ne subdelegatus erret in iu/ re. Satis videtur q̃ predicto modo possit ei prouide/ re. q̃ potest locum habere. q̃n non potest haberi subde/ legatus ita peritus. vt expediret. ꝛ is qui habet dicta re sententiam. est peritus. ar. eo. ti. c. Cum te consulente. Et ideo est necessarius officiũ assessoꝝ. vt. C. de assesso. l. i. Sed in ſpualibus cauendũ est. ne is qui debet di/ ctare sniam sit laicus. vt de iudi. c. Decernimus. Verũ est. nõ debet pronunciare sniam ſm conscĩam alterius dictantis ipam conscientia ꝓpria repugnante. etiaꝫ si h̃ mandaret. Verũtamen debet imperitus conscĩam su/ am formare iuxta consilium periti. Hec est turpe q̃ im/ peritus querat ꝛ sequatur consiliũ peritoꝝ ꝛ voluntã/ tem. vt infra eo. ti. c. Prudentiã. Si tñ nõ potest cõscie/ tiam suã informare ſm consiliũ sapientis. studeat q̃ a cõmissione illa exoneretur. infra eo. c. Si q̃n. Qõ si hoc obtinere nõ potest. consiliam suã sequãt. ꝛ nõ obediat. sez in tando sniam contra conscĩam. vt de tempo. ordi/ na. c. Ad aures Jn. c. de causis. eo. ti. Duo summatim ꝓmenẽt. Primo q̃ si causa aliq̃ cõmittit determina/ da ꝛ decidenda subdelegato infra certũ tempus. eo trã/ acto expirat iurisdictio commissa subdelegato. ꝛ reuer/ tit ad delegantẽ. Potest tñ prorogari terminus ꝑfixus a delegante. si accedat consensus vtriusq̃ ꝑtis cuius ẽ causa. Et vt dicit glo. Jo.an. Nec prorogatio fiat p̃ ꝓ/ cipales. nõ p̃ procuratores. Jtem etiã si nõ posset infra tempus ꝑfixum ꝑficere qõ mandat. nubilo min⁹ expi/ rat elapso tempore ꝑfixo. vt infra. eo. ti. c. Consultationi/ bus. ac etiã si p̃ malitiã alterius partis firmat termi/ nus ſm Jnno. Ipsa etiã prorogatio termini de consen/ su partium. oportet q̃ fiat ante lapsum dicti ꝑfixi. sed m Spe. ꝛ Abbas. Secũdo continet in dicto. c. q̃ vbi cer/ ta pena per ius statuta nõ est. delegatus imponit arbi/ trariã. Tibi dicit Jo.an. q̃ si certa pena statuta est. non solum p̃ canones. sed etiã per leges scriptas municipa/ les. vel etiã leges ꝓsuetudinarias. dũmõ canonib⁹ vel rationi canonũ nõ obsistat. illã debet imponere. i. parti/ bus quaꝝ sibi causa est cõmissa impedientibꝫ vl offen/ dentibꝫ iurisdictõem suã. di. x. per totũ. Nec mollioremnec duriorẽ debet imponere. alias sit infamis. C. ne san/ ctũ bap. l. ij. ꝛ hoc nisi ex causa temperet vel exageret. ſm Hostien. Quo ad primũ Jo.an. in nouella mo/ uet q̃stionem. videlicet. An delegatus qui infra termi/ nũ sibi statutũ tulit sententiã. lapso termino illã possit exequi. ꝛ p̃cipue delegatus q̃ alꝫ exequi posset. de quo de fo. compe. c. Si quis cõtra. Circa qõ ponit opiones sibi contrarias. Hã Damas. Lancre. Bar. Brix. tenent q̃ sic. Dug. Jo. ꝛ Archidia. ꝯ has opiniones cõtrarias Jo.an. sic concordat. s. p̃ distinctõem. q̃ scz aut termin⁹ adjicit diffinitioni vel decisioni cause. ꝛ tunc sic est vera ꝑma opinio. quasi papa simplr delegante causaꝫ ꝛ sta/ tuente tps diffinitionis fiende adhuc durat potestas i executione. Si vero terminus adjicit iurisdictioni tũc sic vera est opinio Dug. ꝛ sequacũ. Et h̃ siue affirmati/ ue verba proferat. puta q̃ nõ duret vltra annũ. Cũ em̃ executio sit de iurisdictione. infra eo. Si delegatus. li. vi. restat q̃ iurisdictio finita. ꝛ sic nõ poterit. Circa se/ cundũ mouet aliã questionẽ. videlz an delegatus pos/ sit mulctare. Circa qõ dicit Jnno hic q̃ delegat⁹ ꝛ sub/ delegatus nedum partes. sed etiã extraneos iurisdicti/ onẽ suã impedientes. ꝛ excõmunicare ꝛ mulctare põt. si aliter iurisdictionem suã defendere vel expedire non posset. vt hic ꝛ. c. proximo. Hostien. aũt q̃uis in sũma ꝯrium dixerit. ramen in lectura. c. i. eo. ti. se corrigit ꝛ te/ net cum Jnnocentio dicẽs. q̃ ex virtute clausule q̃ cen/ sura cõmittitur id nõ potest. sed ex ꝓprie cõmissionis boc potest. vbi pena nõ est statuta. vt h̃. Et hoc siue ps venire, contemnat. siue nõ pareat. ꝛ demũ ad ipaꝝ mul/ ctam exequendã potest exercere censurã. quod intelligi/ tur de parua mulcta ꝛ temperata. nõ magna. quia nõ tantã vt ordinarius. Jn. c. Preterea. eo. ti. summatim habet q̃ p̃ simplicẽ cõmissionẽ cause potest delegatus citare. ꝓtinacem puuire. ꝛ reliqua facere que spectant ad causã. vnde ꝛ cogere. potest p̃ censurã. s. ecclesiasticã. ſm Hostiensem. ꝛ damnare in expensis. s. ꝑdemnãdo. Jn. c. Si quãdo eo. ti. summatim habet Jo.an. q̃ si ordinarius scit eum nõ canonice institutũ quẽ delegatus pape sibi mãdat in possessionẽ induci nõ resistet violẽ/ ter. sz ꝑtibus instabit vt differat. donec roman⁹ ponti/ fex ꝓsulat. vbi Jo.an. q̃ si delegatus h̃ facẽ nollet. s. dif/ fere necesse est obedire. infra. eo. c. Pastoralis. qõ intelli/ git Hosti. qñ illud est occultũ. s. q̃ nõ est canonice iusti/

tutus. qz tunc ep̃o nō est credendū. vi. q. ij. Si tantum Jn. c. sane co. ti. sūmarī bī fm Jo. an. q delegatus papę in cā sibi ꝓmissa iurisdictōem habet sup ordinariū z quēcunq; maiorē. z ꝫ qz vices gerit papę in cā illa sibi ꝓmissa z ad ipam spectantib. z sibi rebelles potest punire. sz nō obediendo in his q̄ spectāt ad cām. siue ad causę cognitōem. siue impediāt exequētes de māda to ipius delegati iniuste z violenter. vt infra eo. ca. Ex litteris. Si vero diceret quis execūtōem nō faciendam causam aliquā iustā p̄tendēs. sup ꝫ delegatus deberet eū audire z sūmatim examinare. z hoc infra annuz. qz vltra. ex q̄ diffinitiue pnunciandū est. nō extendit iu risdictio. ꝺlegati. ī eo. c. querēti. Jn. c. Ex pte scḋa sūma tim habeť fm Jo. an. q si ꝓmus impetrauit primā di gnitatē in ecclesia vacaturā. secūdus impetrauit certaz dignitatē ipius ecclesie cū vacaret. z illa postmodū va cat primo nō scḋo debeť. Ubi dicit Jo. an. q data litte raz est inspicienda. nō ꝓsentatio fm Hostie. q̄ p hanc litterā multū iufringit opinionē Jriam. Idem Guil. Pe. z Abbas Jn. c. Ex pte tua sūmatim habeť fm Jo. an. q vbi volūtas ꝓria pape nō apparet. delegat⁹ iuris formā seruare debet z rōnabiles exceptōes ad mittere. Jn. c. Qm sūmatim habeť fm Joh. an. q cum delegatio facta dignitati. puta epō abbati z huius di. nō expresso nōie psone. ipa transit ad successorez. eo sz mortuo vel amoto Jn. c. Sup eo. ti. sūmarī ha beť fm Jo. an. q si q̄stionē de iure ꝓsentandi papa de legat appellatōe remota. delegat⁹ pronūciare potest sz nō instituere. Ob̄ si facere vellet is ad quē spectat institu tio licite appelaret Ubi dicit Hostien. q si sunt viri ecclesiastici inter quos vertit q̄stio. diffiniri debet infra sex mēses. sed si sunt laici infra qtuor alias ep̃s ordina bit ecclesiā. vt extra de iure patrona. c. Eam te. Et interi rim fructus ecclesie facit custodiri. de offi. ordi. Cū vos. qd̄ intelligendū vt ibi ꝺr. Et si delegatus mādet ei ad quē spectat institutio. q ꝓsentatū admittat z ipe nolue rit obedire. putat Hostien. q nisi oñdat rōnabilr causā delegatus id poterit exequi. infra eo. c. Prudentiā. Ob̄ si p̄tendit causam quā delegatus nō putat rationabilē si voluerit. z delegatus nibilomin⁹ exequeť. z termin⁹ appellatōis declarabit. q̄s ex eis rationabilius moue atur. vt de appel. c. Ut debitis fm Hostien. Talis aut̄ ꝓsentatus nō est examinādus vel approbādus p dele gatū sed p ordinariū. Tamē si q̄d fuerit dubiū decider delegatus quasi nō sit fructus officio suo donec eccle sia fuerit ordinata. extra de deri. nō resiđen. c. Relatum. Ob̄ si delegatus ꝓcedat ad ordinatōem ecclesie z ordi narius nō appellat. si hoc sciuit sibi imputeť q nō ꝺ dixit fm Jnno. z Hostien. Jn. c. causam matrimoniū eo. ti. summatim habeť fm Jo. an. q si simpliciter ē de legata duob⁹ aliqua causa vnius mia nō] tenet. Et ibi ꝺr fm Spec. z Guil. q de ꝓsuetudine curie solū epi scopis ꝓmittunť cause matrimōiales. papa tñ ad hoc nō astringiť q̄n possitz alios ꝓmittere. qd̄ z aliq̄n fecit Jn. c. Causam. que summatim ꝺr fm Jo. an. q delega tus q̄ est dñs interp̃tantis recusari p̄ot. s. vt suspectus. Ubi glo. ponit sex casus recusandi iudicē Jbi em dicit glo. q argumentū cuidens est. q rōnabilis est causa su spitionis si iudex est dñs aduersarij. z. xi. q. iij. Quartu or. Et idem esset si iudex esset impetrātis vasall⁹. xxij. q. v. de forma. Idem si esset ꝓsanguineus. vel aduocat⁹ extiterit in eadē causa. p ipso. vt de appel. c. Postremo. Idem videť si haberet ꝓsimilē causam. vt ex de iudi. c. Causam. De cā tñ suspitōis tractabiť ibi. Suspitōis. De recusatōe hmōi ꝺr li. vi. co. ti. c. Judex ab aplica se de datus q̄uis legittime valeat recusari vt suspectus. potest licite vices suas cōmittere anteq̄ ꝓ ipm recusa tio ꝓponať. z si i totū ꝓmiserit recusari vlterius. aut ho cta p eū ꝓmissio impugnari nequibit. Ob̄ posset si sibi ꝺ iurisdictōe aliq̄d reseruasset. post recusatōem quoq; p positā ꝓmittere. nisi de recusatoris ꝓcedat assensu nō potest. Sed eo volente ꝫ p̄ot. etiā si recusatio ipa sit iā probata. dūmō ꝓnūciatū nō fuit sup ea. Etenī em cum iudex esse desierit. nulla etiā cū illius assensu potest fie ri ꝓmissio p eū ꝺ glo. ibi. Cū aūt sibi aliq̄d reseruādo re iurisdictione remaneat adhuc iudex de suspitione sub delegati habet cognoscere. z p̄ot ad se reuocare iurisdi ctōem. Un adhuc potest recusari. z cōmissio impugna ri. Jn. c. Cū te. co. ti. summatim habeť fm Jo. an. q si delegatus pape committit causam. inon in totū ꝺ sub delegato appellaťad eū nō ad papā. Ubi dicit idem Jo. an. q idē est q̄n delegatus sibi reseruat execūtōem sine tantū. qz tunc si post iniam appellet ad eū appel labiť. eo. ti. c. Si delegat⁹. li. vi. Fallit etiā hec decretal in casib⁹. eo. ti. Si is cui. z. c. Si ab subdelegato. li. vi. Dicit etiā idem Jo. an. q si vnicus est delegat⁹ p̄ot p̄i bus causaz delegare. Jte si sunt plures delegati. p̄it e tiā delegare pluribꝫ q̄s sint ipi. Si vero vnus solus ex pluribꝫ socijs nō subdelegantib⁹. subdelegat ipe pluri bus. videť q valeat. qz nō videť ꝓhibitum fm Jnno. z Hostien. Et q̄uis decear z expedeat q vni soli cōmit tat. ꝓter absurditates que inde sequerenť. si vellent cōs traria nō tñ necessarij. Jn. c. Gratū. co. ti. summatim habeť fm Jo. an. q si delegatus citauit aī mortē. dele gantis. ꝑpetuata est eius iurisdictio. Jn. c. Prudentiā am co. ti. summatim habeť fm Jo. an. q si causa ꝓmit titur tribꝫ delegatis cū clausula. q si nō oēs p̄ñt vel no lunt p̄sq̄ appareat de imporētia vel de voluntate ter tij. duo ꝓcedere nō possunt. z nil agūt si ꝓcedant. Idez in duob⁹ datis cū clausula q si ambo. ꝛc. Secundo ibi ꝓtinctur q si reus coā delegato citatus obijcat excom municatōem actoris quā nō ꝓbat infra debitū tps. dele gatus absoluet actorē. si vero ꝓbat si excōicatus ē actor ꝑter causam sibi cōmissam. idem erit. Sz si ꝑter alias nec est de casib⁹ reseruatis pape ad eū ad quē spectat il lū remittet. Qui si nō vult absoluere delegatus absol uet. Et absolutus sup eo de quo erat excōicatus. coraz excōicatore parebit. Qui si malicia adhiberet delegat⁹ de causa cognoscet. Dicit aūt ibi Hostien. q licet glo. alij ꝓmuniter dicant. q nūcius in hmōi debeat esse ce te z probare fideī. tñ nil obest. etiā si nūcius sit infamis dūmō sit canonice destinat⁹ Jtē si scribatur duob⁹ cuz clausula vos. vel alter vestrū. an vnus altero irrequisi to ꝓcedere possit. hoc est expeditū. eo. ti. Cū ꝓtres. li. vi. ibi vide. z in glo. ij. Hic ponit Jo. an. in nouella q̄s ꝓles q. circa materiā excōicationis ꝓtium litigantiū coā de legato. ibi potes videre. Et multa alia ponit circa ma teriā hui⁹. Jn. c. Cū causa. eo. ti. summarī habeť fm Jo. an. q si causa simplr delegat⁹ tribꝫ. duo sine subdelega tione tertij ꝓcedere nō possunt. qd̄ si facerēt ab eis po terit appellari. Jn. c. Consuluit eo. ti. habeť summa tim fm Jo. an. q si iurisdictio delegati expirat in pen ptorio. qd̄ partib⁹ assignauit post ꝓrogā horā empto rij nō expectabit ꝓtumacē. Si vero nō expirat p̄t expe ctare z iterū citare si vult. Ubi notat Iohā. an. q vocatis partib⁹ a iudice dic statuto. ꝑs p̄ñs licet aduersarius sit absens. actor vel reus sine licentia iudicis nō ꝺ bet recedere. vt de iudi. c. i. z. xi. q. iij. Certū. Et hoc nō ra tione pene. qz nullā incurrit q̄ ꝑs altera nō venit. sz rōne expensaz quas tūc petere poterit. si licentiā iudi cis expectabit. Ob̄ si citat⁹ nō venit ad diē assignatā sed nec is q̄ cū citari fecit p̄ñs fuit. fiet compensatio hic inde. ita q neutra ptium est puniēda. ff. de arbi. l. aūpe nul. Jtē si dies festata occurrat in die assignata. l alia

causa euidens subsit. ꝑ quã apparet q̃ si citatus pñs esset. pcedere nõ tenet. vnde in tali casu debet pses subuenire. ex q̃ actoris nõ iteresset citatũ venisse. Itẽ si iudex abesset die assignata a loco in q̃ ptes citate sũt. & pñtes. ex equitate diu expectare vsq; ad sequẽtẽ diẽ. ar. hic. & ni si aliud mãdauerit iudex libere pñt recedere. sic si iudex mortuꝰ esset nec tenet eũ alibi q̃rere. ij. q. vi. §. Biduũ. fm Jnno. Itẽ si iudex ifirmet in eode loco. nõ dnt partes sine licẽtia recedere. pñt tñ instare vt pceda. vel q̃ alius terminꝰ assignet. Et si nõ posset in his intendere. pñt ptes sine licẽtia recedere. & aliã citatiõem expectare. ff. de. arbi. l. Arbiter fm Jnno. Qñ si iurisdictio expirat in emptorio citatois. siqs nõ venerit hora constituta licet postea veniat. condemnabit in expensis fm Hosti. q̃ reꝰ dicit poteris extũc exequi. Vbi Johan. dicit. poteris & debebis. Judex eñ ꝓpter cuiꝰ negligentiã perijt instantia. tenet ꝓsequi. C. de iudi. l. Sancimꝰ Vincen. Sed Hosti. dicit poteris. s. si volueris. ꝛc. etiaz si reꝰ dicat. Nos eã horã pcedendi congruã intelligimꝰ. ex q̃ possit añ noctis tenebras pficiqñ incũbit. Vbi etiã declarat q̃ more romano dies a medietate noctis icipiat. & non a medio noctis desinat subquẽtis. & ibi dicit quedã glo. extraordinaria. q̃ si iudex processit in iudicio in tenebris ad lumẽ candele vel tulit sniam q̃uis fieri non debuit. tñ credit q̃ valet processus. dũmo aliud nõ impediat. & ꝑcipue si iudex sit honestꝰ. nec ꝫ in tex. ꝛc. q̃si deberet q̃ tñ facta tenẽt. Alij forte ꝛ. Dicit etiã ibi glo. ordinaria q̃ q̃tum ad ꝓtractũ fieri pñt q̃libet hora. & vsq; ad mediã noctẽ notarius ascribet ꝓtractũ die pcedenti. post mediã noctẽ ascribet diei sequẽti. fm Joh. in nouella. Sed in officijs videt dies incipe in vesperis. Dicit Hosti. dicẽdũ q̃quid dicat de ꝓsuetudine. iudices sedent die noctuq;. & in vtroq; foro. Et subdit q̃ qz de nocte ꝓsueuerũt boies exire loca publica. ꝓsumeret q̃ iudex solus esset. & p consequẽs occulte faceret q̃ publice fieri debet. Qui etiã subdit q̃ pro maiori pte iccirijs est et multitudo. & sic cessante dicta causa cessare posset ꝓhibitio. de appel. c. Cũ cessante. Jn nocte tñ dicit q̃ nõ credit sniam diffinitiuã vel interlocutoriã de nocte late tenere nec ptes contestatões. sed fm eũ bene potuerit recipi & allegatões audiri. Et qñ ꝛ in autẽ. ꝛ iudicabunt intelligit ipse suprema hora ante tenebras. vt hic. Subdit autem Johannes q̃ sibi placet dictum Hostien. quod est premissum.

De hora iudicij.

Delegati iurisdictio. §II.

expirat decẽ modis. vt notat glo. sup. c. Ex lris. Primo finitur mortuo illo delegato iudice cui ꝓpio nõie scribitur eo. ti. c. Qm̃ abbas. & a ꝛio sensu. Secũdo p mortem eiꝰ cõtra quẽ littere impetrant. vt de rescrip. c. Significauit. Tertio reuocato mãdato. ff. ꝛ iurisd. l. Iudicũ. Quarto soluit q̃ secũdas litteras q̃ sam. Quinto si iudex remittat causam superiori. vt de offi. dele. c. Licet. Sexto elapso termino ꝓmissõis. vt eo. ti. c. de causis. Septimo si re integra moriat delegans vt eo. ti. c. Statuz. Octauo p legitimã recusatõem. vt de appel. c. Cũ spãli. Nono p legitimã appellatõez. vt de appel. c. Ut debitus. & p delatõem appellatõis. Decimo & vltimo qñ per delegatũ est data sua & executio mãdata. vt in isto. c. Jn litteris. Vbi ꝛ q̃ exẽ iudex delegatꝰ per se vel p aliũ sniaz executioni mãdauit vel mãdari ꝓcepit eius auctoritas & iurisdictio cessat. q̃ semel est functus officio suo. Sup verbo functus ẽ officio. Dicit Johan. an. in nouella. q̃ hoc habet locum si ue iudex sit delegatus siue ordinarius. si sententia ideo sit iniqua. q̃ ꝛ ius litigatoris est lata. Si eñ nõ est appellatũ transit in rẽ iudicatã. vt de sen. & re iudi. c. Cum inter vos. Si vero appellatũ est ad iudicẽ appellationis spectat sniam affirmare. vel infirmare. de rescrip. c. Dilectus. ij. Et hoc nisi tacite vel expresse renũciatum sit appellationi. in q̃ casu rata manet snia ac si nõ esset appellatũ. saluo eo q̃ ꝛ ꝛ sen. excom. c. Venerabilibus. vi. Si vero sententia sit nulla ipo iure distinguit iter iudicẽ delegatũ & iudicẽ ordinariũ. Nã ordinarius iterũ a capite ipam causam incipiet audire. C. quõ & qñ iudex. l. sit ꝑses. Delegatꝰ vero q̃ functus est officio suo iz male no se intromittet amplius. ff. de arbi. l. Qualem. Erit ergo ad eũ q̃ ipm delegatũ dedit recurrendũ. C. q̃ modo & qñ iudex. l. Si vt ꝓponis. Et hec vera in sentẽtijs. secus in ꝓceptis vel aliys factis q̃ precedunt sentẽtiam vel sine snia emittunt. Nã illa pñt iterari si non habent effectũ. vt eo. ti. Significasti. & de ꝑben. c. Relatum. Jn. c. ĩsinuante. eo. ti. summatĩ ꝓtinet. q̃ ex noua causa superueniẽte remouet delegatus. & alius subrogat. etiã post litem ꝓtestatã. puta si peteret ps a delegãte allegando consanguinitatẽ vel numiã familiaritatez. Unde dicẽ hoc glo. q̃ familiaritas repellit iudicẽ sicut testem. Modica tñ familiaritas nõ nocet. ff. de ver. sig. l. Uare. Doc tñ aduertas q̃ minor causa repellit iudicez q̃ testem. qz q̃libet ꝓsanguinitas repellit iudicẽ. sed nõ testẽ. de appel. c. Postremo. Jnno. hic distinguit iter potestariuã familiaritatẽ & extraneã coz. sez qui nõ sũt in potestate. Nõ ergo sufficit excipere iudicẽ familiarem. vel q̃ sit nimis ꝓpius. nisi & cã ꝓnat. vt li. ñ ꝓte. ca. Accedẽs. alias quilibet posset recusare cum quilibz sit naturaliter obligatus alteri.

Delegato a papa vsq; §III.

q̃ ad integrũ annũ sniam suã potest exeq̃. vt ĩmatiz ꝛ in. c. Quereti eo. ti. fm. Jo. an. Ubi dicat idem Joh. de subdelegato delegati q̃liq̃ sibi remittit dici potest q̃ vsq; ad annũ ad delegatũ recurrẽt etiã si reseruauit excõmunicatõez tñ. puta reseruata nobis excõicatõis snia sup excusatione talis negocij vobis cõmittimꝰ vices nostras. ar. hic. Si vero nil sibi retinuit forte vsq; ad quadrimestre tps. tñ durabit hec potestas in subdelegato quasi ꝑtus clausule appellatõe remota p subdelegatum fuerit exinanita. Et sic saluũ remanet solũ ius cõmune q̃drimestris tpis a ꝛio littere hui⁹ duz dicit vobis. Et sic nõ trãsit ꝓuilegiũ in tertiũ sicut nec excõicatio. nec delegatus delegati ꝓncipis est suus delegatꝰ. Erit aũt annus iste integer & ꝓtinus. cccxxv. dierũ. ff. de ver. signi. l. Anniculus. ij. Ponit aũt glo. ordinaria varijs terminũ seruandũ tpis executõem snie. Aliuz in actionibus ꝓsonalibus. aliũ in realibus. aliũ in criminalibus ibi vide. Ordinarijs aũt nõ ꝓfigit tps ad exequendũz sentẽtias. q̃ illoz iurisdictio ẽ ꝑpetua. vñ sp absoluũt & exquũt snias. imo & snias i melꝰ reformare pñt. ꝺ ac cu. c. q̃libet & qñ. & hoc nisi sint suspẽsi vel excõmunicati.

Delegatus pape si. §. IIII.

subdelegat nõ itorũ ps a ꝺdelegato nõ pterit appellare. ꝓpter hoc solum q̃ datus est sine suo cõsensu. Et si eo casu subdelegatus alꝰ legittime recusaũ. Delegatus cãz diffiniet. Et si iustam recusationis causam delegatus noluerit admittere. ab eo poterit appellari. Sic summat Jo. an. ĩ no. sup. c. q̃stionũ. eo. ti. Hosti. ãt magis specificat casuz. c. hui⁹ in glo. sua dicẽs. Causa quedã fuit ꝓmissa cuidã cũ clausula appellatõe remota. subdelegata aũt fuit ab eo quibusdã sine cõsensu alterius pris retinuit tũ sibi subdelegans diffinitiuã sniam. ps illa

que nō consenserat venit corā delegato. ꝛ allegās q̄ subdelegati erāt suspecti aliā recusatōis causaz nō ꝓponēs appellauit ad papā. qz subdelegati nō erāt dati de ipi⁹ consensu. Sup q̄ casu formant iste tres questiones Primo q̄rit. vtrū p appellatōem impediat hmōi pro⁹cessus. Et rn̄detur q̄ nō. Scdo si forte recusat iuste. an delegatus possit nihilominus cām diffinire. Et rn̄det q̄ sic. Tertio si iustā recusatōis causam nolit delegatus admittere. vtrū ob h̄ possit ab eo appellari. Et rn̄det q̄ sic. Sup quo casu sic decisō videbāt due decretales cō trarie sibi q̄s soluit ꝛ determinat. Ut cm̄ dicit Hostie. Ista duo sunt necessaria. s. q̄ fiat cōmissio a delegante subdelegato nō in totū ꝛ p delegatū datū p istā Innocentiana cū clausula appel. re. Et in his duob⁹ supplet constitutio alexandrina. q̄ habet supra. c. Cū te cōsulente p istā Innocen. Ubi sciendū vt dicit quedā glo. q̄ illa clausula q̄ ponit cōiter in litteris aplicis alicuius cōmissionis. scz appel. re. ante sniam nihil operatur. sed post latā sniam a delegato multum operatur. Nam si nō poneret ista clausula ꝛ appellet a sententia. si nō deferat appellatōi sz executioni mandet per iudicē absq̄ cause cognitōe retractabit. siue iusta fuerit siue iniusta snīa. qz appellatione pendente nihil est innouandū. ij. q. vi. §. Appellatōe. Sed si posita sit illa clausula. poterūt iudices post appellatōem snīam suā executōi mādare. quoz executio nō reuocabit absq̄ cause cognitione. Tunc cm̄ appellatio est remota. q̄ ad iudices nō q̄ ad ptes. executio tm̄ suspendi debet quousq̄ cognitum sit de causa appellatōis. vt si iniusta inueniat irritet. si iusta confirmet. Jn glo. etiā dr. q̄ si subdelegatus eligitur a delegante de consensu ptium postea non poterit recusari. poterit tm̄ ab eo appellari. Et hoc est argumētū q̄ assessor qz principatōem habet cause de cōsensu p⁹tiuz est eligendus. xi. q. i. c. ij. Sed si ptes nō conuenirēt eligat iudex nō suspectū. ꝛ illā suscipiat ptes etiā inuite Nota etiā q̄ in textu hui⁹. c. dicit Innocen. vt iudicial' auctoritas liberius valeat exerceri delegatus a nobis licite potest ꝛ pncipiū ꝛ mediū ꝛ finē. cause sibi cōmisse nō solū ꝓiunctim sz et diuisim alij delegare. Et vt dicit glo. hoc fm canones. Nā fm leges iudex facit coram se litem ꝓtestari. q̄d est pncipiū cause. q̄ se fert snīam. q̄d est finis cause. Media vero cōmittere potest cōsiliarijs suis. semel tm̄ etiā audit negociū in medio cause. ꝛ dicūtur media cause. vt exceptiones examinā de. testes recipi di. allegatōes audiende. Sz fm canones media pt cōmittere cuicūq̄z. ꝛ pncipium ꝛ finē. Et sequit in textu. Cū aūt alicui media tm̄ ꝓmittunt ab ipo tāq̄ ab auditore prouocari nō pōt nisi mādati fines excedat. vel merito sit suspectus. Uñ ne valeat recusari prouide statuimus. vt de ptium dct vel recipiat assensu. Ubi dic Innocen. quartus. q̄ nō appellat ab auditoribus datis ad media. nisi modū excedant. Secus in auditoribus datis ad litem contestādā. vel ad maiora. Dicunt aūt dati ad media modū excedere. nō solū si fines mandati non seruāt. sz etiā si iniuriā faciūt. vel sibi alias grauāt. Nam q̄ncunq̄ grauāt licet appellare. ꝛ nō aliter. Et Hostie. dicit q̄ grauare nō pōt simplex auditor nisi cū modus excedit. cū sit quasi pica. ꝛ procedit nō p̄prio sz cōmittentis motu. Et si ꝓmissionis forma fuit iniusta. nō ab ipo sed a ꝓmittente debuit appellare. Et decretalis. Ut debitus. nō in auditore sz in iudice loquit. Dicit etiā glosa q̄ ista est differentia inter iudicē ordinarū ꝛ delegatū. qz ordinarius etiā si totā causam alteri cōmittat potest eā ad se reuocare q̄ncunq̄ Sz delegatus si totam causam alteri ꝓmittit seu subdelegat. q̄d pōt. sic ꝛ partem eius cum nil sibi retineat. nō pōt eā ad se reuocare Hec ad eā delegantē. sz ad papā appellat. vt dr in tex.

Mouet hic Jo. an. in nouella sex q̄stiones circa subdelegatos. q̄ plures sunt simul dati iudices delegati. vt de ibi. Sed si delegatus alteri nō subdelegat cause ex toto. sz in ptem. puta si oia cōmittit ei vsq̄ ad diffinitionē snīe exclusiue. tūc nō ad papā sz ad delegantem a ꝙbus appellabit cū fuerit appellandū. Dicit etiam glo. ibi q̄ si delegatus cōmittit alicui partem cause potest reuocare cū vult. Sz si totā si subdelegatus eam suscepit. nō potest reuocare seu resumere. Sz si non suscepit tūc pōt resumere. Potest etiā inuitis partibus delegat⁹ causam subdelegare. qz nemini facit iniuriā q̄ vtit iure suo. extra de electōe ꝛ elc. pote. c. Cuz ecclesia vulterana Dicit etiā Hosti. q̄ examinatōem testū subdelegat⁹ nec legatus ordinarij alteri ꝓmittere nō potest. vt de appel. c. Cām que. Dicit etiā Petrus. q̄ si testes nō sūt in loco iudicij. subdelegatus pt rogare iudicē sub q̄ degunt vt recipiat testes. vt de fide ist̄rm̄. c. Judices. Et illos recipiet. nō auctoritate sz iuris cōis. Sicut ordinarius rogat ordinarū cū nō possit impare. ꝛ archiepūs delegati subdito suffraganei quē non cogit. Dicit etiā q̄ si pa notet q̄ delegatus possit quēcūq̄ ꝓpellere vt testes recipiat. ꝛ sic seruatur. purat tm̄ q̄ id de iure non possit sz tm̄ rogare. Nota q̄ li. vi. co. ti. dr sic i rex. c. si duo. Si duo ex tribus a sede aplica delegatis. duobus aliis nō in totū subdelegau crūt vices suas ipi⁹q̄ subdelegati cum subdelegato tertio in eā processerit delegata. si appellatur ab ipis. nō ad condelegatos sz ad pmū delegantem tm̄ mō appellari debebit. Ubi dicit Jo. an. in glo. q̄ hec decretalis edita est ad declaratōem eoz q̄ notauerunt Jnno. ꝛ Hosti. sup isto. c. Sup q̄stionū. Nic etiam notat Archidya. q̄ si duo sint delegati. ꝛ vnus cōmittit seu subdelegat totū. alter pncipiū. si fuerit appellandū appellabit ad papā. Et dicit Jo. andr. in glo. q̄ idem si ex duob⁹ tm̄ delegatis vnus subdelegauerit. sz nō ex toto idem dicendū. Jn. c. Pastoralis. co. ti. sic in textu dicit Jnno. ij. Cū delegato a pncipe iurisdictio vandi. vtilis cē sit a lege concessa dūmō ipe exonerare scipm malicio se nō querat. potest cōpellere renitentē eo q̄ iurisdictio illa nullius videat esse momēti si coercōem aliquā nen bīt. debet tm̄ delegatus solicite prouidere. vt si super ribus psonis existente necessitate negociū duceret delegandū. in coactionib⁹ inferendis dignitati deferat. q̄ gandū. in coactionib⁹ inferendis dignitati deferat. q̄ sone. Et infra in. iij. §. dicti. c. Dz sepe cōtingit q̄ executio snīe ordinario demādet. cū ordinarius teneat obsq̄ delegato. si nō cognitio sz tm̄ executio snīe demādet. et si sciat illā iniustā nihilominꝰ tenet eā exequi. nisi apd eum possit efficere. vt ab h̄ onere ipm absoluat. Super verbo maliciose dicit Jo. an. in nouella. q̄ vbi cōstat de malicia licet posset ꝓmittere. nō tm̄ posset cōpellere fm Jnno. fm quem si eo casu vellet cōpellere. posset ab eo appellare. Dicit tm̄ Uincen. q̄ si ꝓper hoc procedat delegatus. tenet excōmunicatio licet male faciat. grauatus ex poterat appellare. Sz q̄ dicet malicia i delegato istiusmodi. Dicūt ad h̄. Pe. ꝛ Alb. q̄ sine causa subdelegat. sed h̄ nō placet. Jnno. ꝛ Hosti. Alij dicūt q̄ subdelegat minꝰ peritꝰ ꝛ collegę nō sunt periti. vel subdelegat his q̄ nō audēt facere ꝓcessum. Hec nō placet hostien. Illā ꝛ minus peritꝰ subdelegare pt. tū tm̄ periti. Exponit g̃ Hosti. maliciose. i. in fauorē vnius ptis. ꝛ lesionē alteri⁹. vt ō rescrip. c. Ald hec. q̄ō hodie facere non posset sine pena. c. Cū ecclesiarū. de sen. ꝛ re. iudic. li. vi. Et hec vera vbi hoc ꝓstat. alꝫ dol⁹ nō p̄sumit sz glo. q̄ō q̄libet p̄sumēdū est bonū nisi ꝛrū apparcat. vt ō sententio. c. i. Et sic̄ dicat h̄ factū in fraudē. h̄ debet pbare. ff. de pba. l. Quoties. Sup ꝙbo ꝓpellere dic Hosti. nisi tm̄ collegā suū. q̄ par in parē nō habet ipm. vt ō dec. c. Innotuit. glo. ibi. Et sic pz q̄ aliqs cōpellend⁹ ē in

ulr̃ suscipe iudiciū. ẽt hō alterⁱ fori nisi aduocat⁹ qui nō potest cogi alubi q̃ in suo foro recipe iudiciū. ⁊ b̃ in delegato a ꝓncipe. Nā ordinarius nō ꝑt cogere hoiem alterⁱ fori. vt de offi. ordi. c. Pastoralis. Sed nemo ꝑt cogi vt arbitriū recipiat. ff. de arbi. l. iij. ſ. postq̃ recepe rit debet cōpelli. vt. l. eo. Sup ꝙbo necessitate Jo. an nō. de mēte iuris forte ñ licet aliter subdelegare ꝙm Hosti. fatet ñ q̃ cōis ⁊ celebris opinio habet ꝓriū. ꝙm quam subaudi maxime. Dicit etiā in tex. q̃ delegatus talis ꝑt cuilibet mādare citatōem ⁊ punire sup hoc ꝓmprorē Ubi dicit Abbas q̃ causa dubitatōis potuit esse. quia nō videbat añ citatōem ꝑpetua iurisdictio. Sup ꝙbo cuilibet dicit Hosti. tertio vel college. ⁊ expedit interdi ctū ꝺ fieri. Ubi etiā quer. vtrū delegatus legati possit citatōem delegare. ⁊ dr̃ q̃ sic. Dicit etiā summarie i tex. q̃ si papa cōmisit scienter appellatione ĩterposita a sen tentia iudicū datoꝝ cū clausula appel. re. suspēsa ẽ inte rum quo ad executōem primoꝝ iurisdictio. Ubi dicit Joan. an. q̃ ꝑtinuatq̃ appellēt a diffinitiua ⁊ certus sit appellatōem tenere. vel saltē dubiū est de iure vel fa cto an teneat. semp̃ debet supsedere executōi. Et sic pōt intelligi illud. ij. q. vi. Decreto. Ubi ꝺr̃ q̃ iudices q̃ non deferunt appellatōi puniunt. Sz vbi certū est q̃ ap pellatio est nulla vel iniusta. semp̃ pōt executioni man dare. vꝝ notoriū est crimē de q̃ qs est ꝺdemnatus. vl ipm in iure confessus vel talis est q̃ appellare nō pōt vt insignis latro vel seditiosus. vt q̃ appellat sine cau sa vbi cā est exprimēda. pura ne beres in possessionem mittat. ꝙmoi. Nec obstat si dicas q̃ iudex appellatio nis habet cognoscere ipe vtrū appellatio sit recipēda. vel nō. ⁊ nō is a q̃ appellatū est. q̃ hoc est verū i dubio secus aūt est in ꝑmissis casibꝫ in quibꝫ notoriū iurisꝫ appellatōem nō tenere. vñ nō est ad iudicē vel ad aliā indaginē recurrendū. In oĩbus bis casibꝫ pōt intelligi q̃ iudex a quo appellatū est pōt sniaz suā sine pena ex ecutioni mādare. qđ nō posset si appellatio remota nō esset. Vel melius dicas. q̃ sufficit de appellatōe inter posita mentōem facere fieri. ⁊ sup ipas litteras ꝓcede re. Nā postq̃ littere fuerit ꝓsentate iudici. etiā si notorium sit appellatōem nō tenere iudex tm a quo appella tum est nō procedit ꝙm Jnno. cuius est rota ista glosa. Uerūtamē ꝙm Hosti. quo ad effectū semper requiritur q̃ ex certa scientia committatur. alioq̃n opponi potest de veritate suppressa vel falsitate suggesta.

De executore super .ſ. V.

Executio mera.

Executio mixta.

Uerbo executioni mādare in. ſ. Quia vero q̃ tex. habet supra in ꝓncipio. ſ. distinguit glo. inter merū executo rē ⁊ executorē mixtū. Et dicit q̃ executio mera est cū ꝑti bus ꝓsentibꝫ cognitū est ꝺ causa ab aliq̃. hic addit Jo. an. in nouella. vel altera ꝑtium ꝓtumaciter absente. ser uato tñ in oĩbus iudiciario ordine ꝙm Hosti. ⁊ ille mā det alteri q̃ sniam suā exequat. talis executor nō debet audire exceptōes. ⁊ de tali executōe loquit hic decretalis ⁊ de sen. ⁊ re iudi. c. De cetero. ⁊ expone cū ꝺr̃ si sciat illā iniustā esse. t. ꝙtra ius litigatoris latā. q̃ sup hoc nulla habet cognitōez. Secus si sciret illā esse nullā. vt quia latā auctoritate falsaz lr̃az. Uñ iudex nō habuit iuris dictōem. vel q̃ falsa instrumēta. vel per dolū aduersarij sibi ista obtigerint cora executore debet supsederi executio dūmodo ista nō maliciose ⁊ calūniose ꝓponant. ⁊ tunc referat negotiū sup ꝺr̃. vt de sen. ⁊ re iudica. De cetero. Sed si executor esset ordinarius deputatus executioni bus causaz debet admittere exceptōes. Ideo aūt dixi calūniose. q̃ si b̃ ẽt nō ꝺz differri executio Mixta vero ꝺr̃ executio que habet cognitōem admixtā. vt cū papa mādet alicui restitui rem suā vel mandat alicui dari bñficiū cora tali executore admittunt legittime ex ceptōes quārūcunq̃ absolute scribat. vt co. ti. c. Ex pte. Et nota q̃ a mero executore nō appellat. vt ꝺ re iudi. c. Nō ad ꝙsultatōem. nisi excedat modū executio nis. Ab executore aūt mixto bñ appellat. si nō admit tat legittimā exceptōem vel aliā ꝑtem grauauerit. vt ꝺ appel. c. Ut debitus. hoc in glo. Sup hac materia de ex ecutore addit Jo. an. ad dictā glo. quandā distinctōem Hosti. sup. c. qđ ad ꝙsultatōem de iudiciis dicēs. q̃ aliꝺ est iudex. aliud executor. Et executorū aliⁱ mixtus. aliⁱ ꝙseruatorius. alius pōt dici referendariⁱ ad aliquē. scz articulum audiendus vel expediendū sine alicui⁹ iuris dictōnis ꝑmissione datus. Alius nūciatoris sive execu toris simplex ⁊ nudus. Alius executor sniē late merus ⁊ purus. Et de his oĩbus añ legittimas exceptōes co ram se ꝓpositas teneant admittere. ⁊ si non admittant vtrū ab eis possit appellari. Dicit aūt q̃ si sit iudex de bet illas admittere. ⁊ in illis interloq. Et si nō admise rit poterit appellari. ⁊ hoc planū est. vt de appel. c. Cū causam. Idem p oĩa si sit mixtⁱ executor quārūcunq̃ si bi absolute scribat. vt de officio dele. c. Ex pte. Si ve ro sit cōseruatorius ⁊ sciat vel credat notoriū excessum. nullā exceptōez admittit nisi forte excōicatōez. arg. xi. q. iij. Cū excōicato. ⁊ de excep. c. Pia. li. vi. Vl nisi dicat ꝺ linquens q̃ b̃ licite facit defendendo se ⁊ sua. in casu li cito ⁊ sibi a iure concesso. vel a ꝓuilegio. Nā exc̃ꝙrā tali aliꝺ ꝓmit. quod expediri nō pōt sine ꝑtiosa iu ris indagie oĩno debet abstinere. ⁊ admittere oēm legit timā exceptionē. alⁱs iuste appellat ab ipo. Si vero sit referendarius ꝓcedat in articulo sibi ꝑmisso. Et si qua interponunt audiat. nō tñ interloquat. sed dubia. refe rat. alias si opponunt talia q̃ impedirit ꝓcessum arti culi sibi ꝑmissi. posset appellari si ꝓcederet. ⁊ b̃ ideo. qz modū excederet. Itē talis recusari pōt ꝓter suspitōem nisi sit datus de volūtate ⁊ consensu ꝑtium. Si vo est executor simplex ⁊ merus. pura ad aliquē citanduz vel pignorandū vel suspendenduz missus. talis nec exce ptoez admittit. nec aliꝺ oppositū examiat. sz est licut pica. xij. q. v. c. Miles. Et talibꝫ oĩno parendū est nō ꝑtumaciter resistendū. qđ intellige q̃n constat de eoꝝ mādato. ⁊ qz ab illo q̃ dare potuit. alⁱs posset eis resisti. Si vero sit merus ⁊ purⁱ executor sniē late. talis non pōt recusari. ⁊ a tali vt dicit glosa nō pōt appellari. Di cit etiā glo. q̃ cū executor agnoscit sniam sibi ꝑmissam exequi esse iniustā. cū nō habeat ipse de b̃ cognoscere. ha ber obedire. Si tñ haber in hoc ꝙsciam. lesam. tūc ꝙm Hug. causam poterit alteri delegare. ⁊ b̃ sibi ꝑpe esset iu dex. qđ si nō potest. qz ipe est subdelegatus a delegato. pronūciet sniam ꝙm allegata ⁊ probata in noie dñi. vl remittat ad superiorē si pōt. vel si est merus executor exe quat. ⁊ deponat ꝙsciam in ꝑtem. Nō si deponere nō pōt ꝙsciam talem q̃ius erroneā. nullo modo debet iu dicare contra conscientiam vel executioni eā mandare si executor est sed appellet scd̃m Hostiensem.

De executore vel iu. ſ. VI.

dice delegato ĩ sexto co. ti. b ꝑpōit Cū ꝑles sub illa forma vt oēs vl duos vl vnⁿ mādatū a pncū exeq̃t. seu alia cō silia. Judices vl executores alsede aplica deputati ꝓti gerit. q̃libet iniunctū pt libere adiplere mādatū. Porro vno coz negociū i choante ꝑmisso alij neq̃ būt se vltr̃ius ĩtromittere de eodē. nisi vl ifirmitate vl alia iusta cā ullū ꝓtigerit ipediri. Jurisdictōe ꝙ ꝓpetuata ẽt mā datore viuēte p vnū eoꝝ casu q̃ pt ex iudiciis delegatis ꝓpetuata. intelligit q̃ ad oēs. Ubi dicit glo. Forma ista bñ ẽ adūtēda. Aliud ei ẽ cū scribit cū clausula. q̃ si ñ oēs vl si ābo. qz tūc iurisdictio dat ꝺditionaliter. tūc intelligit vnⁿ vl duo potest vti iurisdictōe ꝺditionaliter cū ꝑstiterit ꝺ

conditõe vl'ipedimẽto tertij vel collegę aliꝰ nec valet q̃ agit. vt in.c. Prudẽtiã eo.ti. bicęo in .c. iurisdictio dat alternatiue. Vñ q̃liber est iudex insolidũ vigore alternatiõis. vt de regu. iur. In alternatiuis cuz suis ꝓcor. li. vi. Si sup̃ gr̃a cuiq̃ ab aplica sede facta. executores fuerit deputati equũ esse censem⁹. vt sic ipa gr̃a lz nõdũ sit int⁹ executõe ꝓcessum morte nõ ꝓmiat cõcedẽtis. sic etiã nec re integra ꝓmiat executoribus data potestas. quaz veluti gr̃e p̃dicte accessoriũ naturã seqũ ꝓgruit ꝓncipal'.

Subdelegatus a de. §. VII

legato pape iurisdictoem hñte coercere põt. Hoc sũmatum hr ex eo.ti.c. Ex lr̃is. fm Jo.an. Et ista coertio intelligit. q̃ põt excõicare. itердicere. z hmõi. fm Inno. Vñ z Hosti. dic. q̃ subdelegat⁹ delegati z mer⁹ executor coertõem recipit ꝑ opponẽtes se sibi. z iniuriãtes illos q̃s mittit pro exeq̃ndo. quẽ et q̃ ad denũciatõis actũ p̃ alteri delegare. Dic etiã ibi Inno. q̃ qñ agit de reuocatõe iu dicũ in lr̃is illis nõ solũ. exp̃ssa. lz exp̃ssissima fieri debet mẽtio. z rõ est. q̃ cũ reuocato lr̃az dñi pape sit odiosa z ꝑ ius ibi rõnabilr appellat q̃ p̃sumendũ est papã circũuentũ. z q̃ lr̃as nõ ꝓcessisset si tenor ipaz lr̃az z ꝓcessus p eos habit⁹ exp̃ssus fuisset. vt eo.ti.c. Ex pte Sz fm Hosti. melior coz rõ reddi põt. q̃ videlz videt fieri ꝓtumelia iudici cũ reuocat. vt. ff. de iudi. l. obseruãdũ: nõ tñ ipa reuocatio est ꝑ ius cũ fieri possit. Exp̃ssissima g̃ mẽtio req̃rit in secũdis lr̃is de ꝓximo cũ reuocãt Ubi vero. s. sup̃ principali q̃stione ꝓmel lr̃e impetrat. luz. in eis aliq̃ falsitas exp̃mat. vel ꝓlixitas taceat nihilominꝰ valẽt. z iudex ꝓcedit. z si nõ fm formã saltẽ fm ius. Et sic nõ req̃rit tãta expressio quãta i suptoꝛ. Et rõ est. q̃ iudiciũ reddit nõ inutiliũ. ff. de ꝟbo. obli. l. Inter stipulantẽ. z hec hñt locũ in lr̃is vbi iurisdictio committit. Si eñ essent executorie vel gr̃ose siue etiã de alijs negocijs. tũc oꝛtet q̃ de multꝫ alijs faciat mẽtoem puta de oĩbus omissis. q̃bus nõ esset sub tali forma lr̃e impetrate vt de rescrip. c. Constituit⁹. Si vero sup̃ appellatõe lr̃e impetrant. z añ sniam fuerit appellatũ sufficit q̃ ò cã appellationis fiat mentio. Sed post sententiam de sola appellatione. arg. de appel. c. Cordi. li. vi.

Delegati iurisdi §. VIII.

ctio re integra morte delegãtꝭ expirat. sic sũmat Jo.an. in. c. Licet. eo.ti. Ubi dicit Hosti. q̃ ꝺr res integra q̃n ꝺ legat⁹ nõ cepit vti iurisdictõe. Intelligit aũt cepisse vti si vices suas cõmisit alicui. vt h̃ ptz. etiã si ꝓncipiũ solũ ꝓmittat. s. eo. c. sup̃ q̃stionũ. Vel si mãdet alicui q̃ citet ptes. z m'to fort⁹ si ipemet citet. vt eo.ti. Datum. Vel si recipiat testes in piculo cõstitutos. M'to magꝭ si excõicet ꝑdictores. vel rebelles. eo.ti.c.i. Sz z iurisdictõe vtik si die assignet ptibus. de dila. ca. fi. vel si forte offerri libellum vel aliquem alium actũ iudiciale exerceat. z si ptes nõ citauerit. Idẽ etiã dicit q̃ si delegatus mãdato recepto. volẽs z intendẽs iurisdictõem suã ꝓpetuare tãq̃ iudex vocet rebellionẽ z testes dicẽs. Ego vocaui vos tanq̃ delegat⁹ a papa. a q̃ recepi lr̃as hũc tenorẽ cõtinẽtes. Pius epis̃ etc. Et faciat totũ legi. Et p cõsequẽs ptz q̃ iurisdictõem habeo. Volẽs igit iurisdictõem mihi in hac pte cõmissam ꝓpetuare. z casibꝫ qui accidere pñt varijs occurrere. q̃tũ mihi possibile est et debeo auctoritate mihi cõmissa precipio tibi tabellioni tali q̃ has lr̃as in publicã formã redigas. Et istrumẽto publico hos testes quos ꝓpter hoc vocaui apponas. Si sic fecerit. forsitã iurisdictio sua p talẽ actũ dicẽt ꝓpetuata. z sic vti incipit iurisdictõe. q̃ talis actus iudicialis est Et sic p mortẽ delegãtis nõ expirabit iurisdictio. alias sic. Cõsuluit tñ q̃ ꝺgat⁹ p̃ sine mora cũtet partes. arg. extra eo. quod legitur de sen. excom. ca. Ea nosc̃mur. Et magis erit securum z clarum.

Delegatus quis nõ. §. IX.

credit nisi delegatõem probet. vñ nõ tenet ei q̃s obedire seu exeq̃ q̃ mãdaret añ ipam ꝓbatõem. sũmatic dic. c. Cũ in iure eo.ti. vbi dicit Hosti. q̃ q̃uis p̃sumat quilibon⁹. vt de seru. c. i. z sic nõ sit p̃sumendũ q̃ nõ mentiat. z sic credendũ videt ei mãdãti. z si p̃sumit bon⁹. no ꝓsumit iudex nisi oñdat. Jn h̃ cñ nõ sufficit p̃sumptio. lz probatio. vt dic glo. Caueat q̃cunq̃ ipetrat a pncipe cãm cõmicti l'delegari alicui vt si sniã fuit data q̃ ꝺ delegato. hñ custodiat cõmissionẽ sic ipaz sniaz. Aplius cñ tpis si cõtigerit z oñderet sniam sine cõmissione uti valeret ei nisi probaret de cõmissiõe. Snie vero ordinarij semp stat. z pro ea p̃sumit. q̃ constat de iurisdictõe. vt de sen. z re. iudi. c. Sicut. Si tñ publicũ fuisset instrumentũ rescriptũ. videt q̃ sufficiat. vt de testi. c. Significauit. licet lit ar. ꝑ. de sen. z re iudi. c. Cũ inter. Sz videt q̃ hodie sufficiat solus tabellio ad imponẽdũ fine sniẽ vt ex̃ de proba. c. Oñm. Sz vt nulla sit dubietas. ita debet fieri q̃ auctoritate iudicis rescriptũ pape solẽniter in publicã formã redactũ inserat ipa sniã iudicis auctoritate. in pñtia ptiũ z alia instrumẽta procuratoꝛia. q̃ idẽ iuris est de illis. vt si oñderet sniã lata in q̃dam procuratoris vel syndici nõ cõstaret de mãdato procuratoris. sniã nõ valeret nec staret ei si negarẽt illũ fuisse q̃ curatorẽ. Sz postq̃ in ipa sniã inserant hmõi instrã z rescripta iudicis auctoritate stabit postea snie. et ꝺginalia nõ appareãt. L. de resta. l. Publicari. Idẽ caueat in sniã excõicationis ille q̃ absolut⁹ est. custodiat instrumẽtũ siue lr̃as absolutõis. p q̃s cutus cõstat si et ob q̃ cerit excõicatoꝛia's posset sibi piculũ generari. Per q̃ curatorẽ nõ habentẽ ad h̃ mandatũ nõ prorogat ꝺ re ad rem iurisdictio delegati. Jrẽ excõicatio post appellatõem legittimaz lata nõ tenet. Nec in sũma habẽt in c. Cũ olim. co.ti. fm Jo.an. vbi dic glo. q̃ si procurator excedit fines mãdati sciẽte dño. nulli stat. ꝺcat. dicat. arg. di. lvij. c. Si seruus. Si aũt ignoratẽ excedat nõ ex iudicat. Si tr z iudex si excedat fines mãdati ptibꝫ nõ ꝑdicentibꝫ eis ꝓiudicat. C. Cõmunia virtutibꝫ q̃. Aut acta clausa seu sigillata relatõis delegatoꝛiꝫ aperuit ipoꝛ violãdo sigilla. ꝑ illa acta nõ debet iudicari. h̃ habet in sũma in. c. Dũ olim. ij. co.ti. vbi ponit casus de quodã q̃ deferẽs lr̃as relatoꝛias gestoꝛ p delegatũ in cã sua suspicãs ne portaret lr̃as Uric. i. ꝑ se. tũ iuste aperuit eas. vñ z nõ audit cũ fecerit iniuriã delegato z delegãti. Ubi glo. ponit historiã de Una etbeo. q̃ habet. ij. Regũ. xi. c. Et subdit glo. q̃ iste fuit stultus q̃ recipit tales lr̃as deferẽdas. si haberet eas suspectas Primo q̃ debebat videre diligẽter. z si q̃d esset cis inquũ debuit ꝑdicere relatoi iudicũ si ꝑ veritatem referãt. iudices dñt oñdere ptibꝫ relatoꝛem. quã facit sup. ozi. ij. q. vi. §. Biduũ. alias posset appellare vt ibi. Et q̃ tiens iudex relatuꝫ se pollicet. iuxta acta litigatoꝛibꝫ ostendere tenet. vt de appel. c. intimata. Dicit et glo. q̃ talis tãq̃ falsarius puniend⁹ est. Et ob h̃ solũ puniri debz bñficio. vt de rescrip. c. Olim. Inno. tñ dicit q̃ min⁹ peccat q̃ falsarius. vñ z minus ꝺz puniri. s. pena arbitraria fm Pe. Delegatus subdelegatũ collegę impedit. vñ z si excusant⁹ se nõ posse interesse cũ alio in cã discussione. si in rescripto est clausula q̃ si ambo nõ pñt ĩteresse vnus adimpleat cõmissionẽ. Ubi Jo.an. in nouella. sic aut. exponẽs glo. si clausula q̃ ambo ze. est in lr̃is apostolicis. Aut alter est ꝑpetuo impedit⁹. z tũc cõdelegat⁹ nõ tenet subdelegatũ ipedit admittere. Aut ꝑpetuo est impedit⁹. z tũc si impedimentũ est incurabile.

idē est dicendū. Si cuitabile. collega tenet subdelegatū impediri admittere. si subdelegat⁹ iurisdictōem habet/ bat. Sz satis mihi placet tūc opi. Nosti. de ap. rc. Et si dices. q; si est impedimētū rpale t cuitabile. aut clausu la pelegit psonā t tūc pelectus. nō tenet subdelegatum collega admittere. Sz nō sic cōuerso. Aut clausula nul lum pelegit. t tunc in rescripto aut est clausula ap. re. t tunc non tenetur admittere. aut non est. t tunc tenetur admittere.

Delegatus canoni .§.X.

nis in cā cōcanonici poterit recusari. Itē delegatus si vocet seu alter reū ad iudiciū ad locū vbi secure nō pōt accedere. pōt recusari. Sūmarie h̄ habet in. c. Cū te. co. ti. Ubi dic Nosti. q; etiā cū lr̄is de conductu nō tenet accedere ad locū vbi habet inimicitias. Et nō solū ꝓpter ꝓpias inimicitias. Sz etiā ꝓpter cōes vt ciuitat̄ vel loci. Fm Pe. Nic etiā dic glo. q; canonic⁹ nō pt esse iudex cō canonici sui ꝓpter familiaritatē. q; etiā ꝓpter impediri solet. iij. q. v. Accusatores. Testis tū pōt esse canonic⁹ pro cōcanonico suo. cū etiā frater pro fratre possit testi ficare. cū edictū de testib⁹ sit prohibitorium. ff. de testi. l. i. Facil⁹ em̄ habent iudices q̄z testes. vñ t facilit repellit iudex q̄z testis. Judex ei recusat pro modica causa. vt si aduersar⁹ est oriund⁹ de terra illius. s. iudicis. vt de ap pel. c. Ex insinuatōe. Itē si iudex est suffragane⁹. Itē cō sanguinitas. vt de appel. c. Postremo. Sz in teste secus Itē iudex recusat vel alius ei adiungit si habz cōsilem cām. sic etiā testis repellit si habet cōsilem cām. Sed si dicet iudex canonicus ꝑ aliū canonicū nō poterit recu sari. q; par affectōis nō oēm suspitōem rollit. ff. de ritu nup. l. Nō solū. Dicit etiā Pe. t Ab. q; scolaris recusa/ ri ꝓsi dcī iudex in cā scolaris in domo socij. allegat eo. ti. c. Insinuāte. Societate aūt dissoluta dicit sec⁹. nisi inimia affectio ex p̄cedenti societate remāsisset. De ma/ gistro dic etiā q; recusat in cā scolaris sui. nisi alter esset eius scolaris. fm Hugo. In. c. Pringat. eo. ti. cōtinet q; delegat⁹ cui mādat q; absoluat illū q̄ se dicit excōicatū iniuste añq; ꝓbatōes recipiat. si vero demādat ei q; denūciat sniam esse nullā. ꝓbus sup eo prius ꝓba/ tiones recipiat. Ubi dic glo. q; nō debet admitti ds ad probandā id q̄ probato nō prodest. C. de proba. l. Ad probatōem. Et post multa dic in fine. h̄ vez nisi iudex cū sub illa protestatione ad ꝓbandū admittat. vt si de iure debeat valere q; valeat alias nō. Itē dicit ibi glo. q; duplici ex cā post absolutōem ab excōicatione audi/ unt ꝓbatōes sup h̄. l. verū iste fuerit excōicatus. q; si ꝓ babit q; iniuste fuerit excōmunicatus non iniungit ei aliqd ꝓ iuramētū. Et ideo p̄ceptū differt quousq; con ster si iniuste fuit excōicatus. Et tūc p̄cipiet ei ꝓ iuramē tū q; satisfaciat pro eo pro q̄ fuit excōmunicatus. Item si ꝓbaret q; admonitione nō p̄missa fuisset excōmuni catus. excommunicator esset ꝓ mēsem suspensus ab in gressu ecclesie. Itē si probat q; iniuste excōmunicat⁹. ex cōmunicator tenebit ei ad interesse. tāto tpe abstinebit quāto visum fuerit supiori. xi. q. i. Nemo. Sz si snia ꝓ babit fuisse iusta. excōmunicat⁹ tenebit excōicatori ad interesse. t h̄ nisi vtrūq; probabilis error excuset. Ad dit dic Jo. an. q̄nq; q̄stiones circa materiā talis excom/ municatōis. t soluit. vide in nouella. in dicto. c. Nota q; li. vi. eo. ti. dz ō reuocādo subdelegato. Quāuis vi ces tuas in causa tibi ab ap̄lica sede delegata. in totū cōmisisse noscaris. si tū añq; ille iurisdictōe vsus fuerit commissio hmōi pte reuocet ab ipo vel cū eximi rebus dictio ex q̄ ipa vsus nō fuerit. nō censeat in eū efficacit transiuisse. Et. c. sequēti q̄ incipit. Si delegatus. Dici tur ꝙ si delegatus cōmiserit vices suas vel subdelega/ uerit. q̄ idē ē quoties abesset. vel donec reuocet ꝓmis sionē. ꝓ qua ā cētā intelligit cōmissa snīe prelatio motuo ipo delegante. si res nō est integra. sed subdelegatus ce pit vti sua iurisdictione. si dicta cōmissio non fuerit re uocata p̄ delegantē. ꝓ mortē ipius nō expiret. Dicit eti am ꝙ a subdelegato ad delegantē q̄ sz aliqd iuris re/ seruauit. appellandū est. cū appellat cētā post sententi/ am. Cū delegatus etiā epi recusat recusatois causa co/ rā ep̄o est probanda. Item si officialis eiusdē recusat. licet ad ipsuz ab eodē officiali nequeat appellari. co. ti. c. Si contra vnū li. vi. Itē i. c. Venerabili co. ti. sūmarie dr. ꝙ si subdelegatus delegati pape simplr dat⁹. cepit vti iurisdictōe. delegatus illū reuocare nō pōt. Sz si sub/ delegatus ipe contra formā apostolici rescripti p̄cedit nullus est p̄cessus. Ubi dicit Jo. an. in nouella post glo. ꝙ q̄ est suspect⁹ de dilapidatōe sue eccīe. nō debet ꝑ h̄ remoueri ab admīstratōe. Sz dari debet ei coadiutor Ex quo aūt probata fuerit dilapidatio. locus erit dispo sitōi. vt ō symo. c. Licet. Pe. t Ab. dicūt ꝙ q̄n̄ ꝓlatus est suspect⁹ de dilapidatōe p̄terita tm̄. tūc datur cōad iutor tantū. t inquirit de veritate. delq; si ꝓstabit depo nentur. Unde est suspectus de dilapidatione futura pro pter p̄teritā de qua ꝓstat t tūc remouet fm glo. t sī/ ne accusatore si euidentissimis argumētis liqueat eū suspectū. Et ad hoc quelibet psona ecclesiastica est ad/ mittenda. sc̄z ad accusandū. vt de re. eccle. Nō alienā. c. Si ds p̄byteroz. Dicit et Inno. q; sicut ois alienatio interdicitur tali coadiutori ita t visitatori. vel cōmen/ datorio. nisi rem. scilicet que seruando fuare non pos sūt. de cc. ca. Is cui. libro. vi.

Delegatus qui pro .§.XI.

nunciauit se iurisdictōem nō habere. etiā de cōsensu p/ tium cām nō reassumit. sūmarie hoc dr in. c. Significā tibus. co. ti. vbi fit mētio de q̄dā vidua nobili q̄ p̄ sub textu pauperatis impetrauit per rescriptum a papa. iu dicē delegatū psonā ecclesiasticam in causa sua vt vita ret iudiciū seculare. Unde Jo. an. in nouella. ponit ge/ nera psonarum etiam laicaz que possunt recurrere ad iudicium ecclesiasticum. Et primo quidem de paupe/ ribus dicit q; indistincte possunt conqueri ecclesie. non solum de oppressionibus. sed etiā de alijs iurib⁹. xxiij. q. iij. Si quis de potentibus. vt de verbo. signi. c. Su per quibusdam. Idem intelligas de peregrinis ꝙ omni bus q̄ sunt de foro ecclesie. quo ad res quas portant. t contractos initos in ipa pegrinatōe. xxiij. q. iij. Si ds romipetas. t. c. sequenti. Idē in mercatoribus sīn thelo neis grauent. vt in p̄dictis. c. xxiij. q. iij. Idē de manu missis ab ecclesia vel ei ꝓmendatis. Et de his qui ad ec clesiā confugiūt. lxxxvij. di. Eos. t. c. seq̄nti. t. C. de his q̄ ad eccle. con. l. fi. Idē de penitentibus. s. solēniter. xi. q. i. Illud. Idem ō officialibus ecclesie. liberis. rusticis. vxo ribus. filijs. t seruientibus. l. ad muni. l. Assumptio. C. de epi. t cleri. l. i. t. di. lxxxix. Judicatū. Idem i senibus t omnibus libertis. lxxxvij. di. c. i. Idem in eccīs. mēbris mutilatis. leprosis. furiosis. captiuis. debilibus. diuturno morbo fatigatis. vij. q. i. Cum pcussio. t de censibus. c. Licet. C. de episco. Audi. Supradicte persone et simi les sunt de foro ecclesie. adeo ꝙ si grauentur a suis iu dicibus possunt ad iudicem ecclesiasticum appellare. et ipsum per simplicem querelam adire. vt. lxxxvij. di. Distinctio. Liberros. et capi. Jn religiosus. Sed q; dicunt de appellatione. scilicet a seculari ad ecclesiasticum pos sunt appellare falsum est. immo potius ad iudicem su um secularem. et superiorem gradatim appellatio fa/ ciende est. vt patet. ij. q. vi. Auteriorum. Hoc tamen

Laici po tentes re/ currēt ad iudicē ec/ clesiasticū

speciale in istis psonis miseralib⁹. qz cuis eccia etiã nõ miserabilibꝫ psonis reddat oĩbus iustitiã propter negligentiã secularũ iudicũ. tñ sp requirit pmo iudex secularis. ō fo. cõpe. c. Licet. Miserabiliũ aũt psonarꝫ querimoniã simplicẽ qñqꝫ audit irrequisitis ẽt dñis eorũdẽ. ne nimis fatigent. p iustitia omittẽda. di. lxxxvij. p totũ. Alij dicũt. q nũqꝫ eccia habet se intromittere de his nisi in defectũ iudicũ secularꝫ. ꝑm Jnno. z Hosti. remittit ō hac materia. vt plene notat de fo. ꝓpe. c. Cũ sit generale. Luce signati oĩno defendũt ab eccia ꝑm Jnno. Hoc aũt notãdũ. q psone miserabiles facili⁹ sũt exaudiende qꝫ alie psone z rescriptũ ꝯ ipas nõ valet. nisi faciat ō ipis expssam mẽtionẽ. Hoc aũt reglare ẽ ꝑm leges q in defectũ iudicis secularꝫ. siue qz nõ habet. siue qz recusat. siue qz iustitiã facere negligit. siue qz notoriũ subditũ ledit. nedũ pape. ꝫ etiã epi est iudicare. z ĩ meli⁹ reformare. vt ĩ aute ō diffe. iudi. ꝑma rubca. z hic ẽ q papa vacãte imperio vices ipatorꝫ gerit. vt ō fo. ꝓpe. Lucas. hosti.

Delegatus cum vt. §. XII.

Suspecti⁹ ab alio q̃ tũ litigãtiũ recusat. eligũt arbitri ad cognoscẽdũ de cã suspitõis vtꝫ sit rõnabilẽ. qđ sic ōclarat Brego. ix. co. ri. di. Suspitõis cã ꝯ iudicẽ assignata nõ ipe q̃ fortitã puocat⁹ obesset. ꝫ arbitri port⁹ cora q̃bus ẽ ꝓbatio facienda z ad qs oĩa q̃ ad hũc articulũ facient ptinere noscũt. pñt ad ꝺ terminũ assignare. ab ipo qꝫ iudice cui sic iurisdictio. sic z cetera sine qbꝫ explicari nõ pot. intelliguntur esse ꝓmissa. Idem vt cõueniat si discordes fuerint in vnã sniam. vel tertiũ ꝓcorditer adnocẽt. cũ q̃ duo vel alter coꝝ id faciat sũt cogẽdi. ne bius occasione ꝑncipale negociũ pl⁹ debito prorogetur. Nec in tex. Glo. sup ꝟbo cã. q̃ debet esse rõnabilis. s. necessaria. vel ꝓbabilis ad recusandũ. talis scz q̃ esset probata deberet legittima reputari. vt de appel. Cũ spali. Sup ꝟbo iudicẽ glo. ĩtelligit ordinariũ vel delegatuz. Sup ꝟbo forsan. glo. qz no debet iudex moueri q̃ non faciat ei iniuriã. cũ vtat iure suo. vt ō elec. c. Cũ eccia. Et ꝺ est ei cõcessum a iure. vt ꝺ. Sz refert se ad id qđ ꝓtingere solet. Licet em̃ nõ deberet moueri tñ indignãt tales ꝑ maiori pte. Et tõ qz fortitan est puocat⁹ ꝯ illũ. nõ debet term. nũ ad ꝺ cognoscendũ assignare. ne sibi obesset in arcto ipm. Et licet sit puocat⁹. nõ tñ potuerũt ipsi declinare q̃si offensum. cũ hẽant cessante. pbatõe suspitionis redire ad eũ quẽ recusauerãt. Sup ꝟbo nõ ipse. Jo. an. scz iudex recusans. alis tñ bñ cognoscat iudex an sua sit iurisdictio. ff. ō iudi. l. Si qs. qz tũc nõ sic afficit psona sic cũ recusat. Sup ꝟbo arbitri. Di ꝑm egidiũ ñ dicit ẽ lata. Glo. sup ꝟbo ad qs oĩa. Sic iudici oĩa intelligũt comissa q̃ ad cãm ptinẽt ipam. sicut bis arbitrꝫ vñ ipi bñt iurisdictõem z coertõem. z pñt ꝓpellere testes. z ipedientes punire. vtz hic expsse. z pot ab eis appellari. Sz si appellẽt ad papã appellabit. Qđ si illi q̃ eligunt arbitri a pties nolũt suscipe arbitriũ. q̃uis dicat. ff. co. l. ij. q̃ nemo cogit suscipe arbitriũ. tñ secus est ꝺ. Nã tenent hic accipe in ꝟtute obedientie districte. z ꝑ cepto dñi papeitenẽt. z si huic ꝑcepto nõ obediãt. vt ō appel. c. Cũ spali. Si em̃ iudex ordinari⁹ ẽ q̃ recusatur ipe cõpellet eos. Si delegat⁹ illos cõpellat nõ obstãte q̃ recusat⁹ sit. aliter iudiciũ nõ ꝓcederet. Itẽ est ꝺ aliud speciale. qz cõsensus ꝑuatoꝝ facẽ eũ iudicẽ q̃ nulli p̃ est iurisdictioni. nec isti veri arbitri dicunt nisi ꝑ tanto qz eligunt vt arbitri. sic alij arbitri eligunt de cõsensu ptiũ. Ex ꝺ ptz q̃ alij arbitri nullã coertõem bñt. ꝫ tantũ meru pena sñie eoꝝ stat. C. de arbi. l. i. vl̃ ꝑ emologatõem vel tractu temporis tacite decẽ dieꝝ. L. de arbi. l. Cũ ãtea. Et iurisdictio istoꝝ q̃si ordinaria est ꝑ electõem. Glosa sup ꝟbo cogendi. licet iurisdictio talis iudicis recusati iterum sit suspensa. tñ ne culpa coꝝ ꝓtingat negociũ q̃ rogari. ꝑmittit tales iudices vt cogant illos ad cõcordandũ z sententiandũ de cã suspitõis. Q. si arbitri nõ cõcordant. Videtur simℓ malitiose vt negociũ prorogẽt. Idem credo q̃ iudex possit cõpellere eos vt ꝓcedant. aliꝫ ꝓtineret ad ꝗrare ista constitutio. qz daret cã malicijs hoim quitq̃ de ꝑt⁹ obuiandũ. vt de rescrip. c. Sedes. Sup ꝟbo oĩa explicat ꝑ expla Jo. an. pott Hosti. z Bofre. vt loũ re sibꝫ assignare. cos cõpellẽ z punire. si in falso deprehendãt. dicunt nõ pcedere. Sed ꝺ. dicunt pcedere. si ꝑ falsa vel dolosa. vel ꝑ falsa cãm suspitõis deficiant. Et ꝺ. dicunt pcedere. si

arbitroꝝ sicut ꝓponis reby hūanis exempto.coꝝ officium expirat.nisi aliud fuerit in delegatōe, vl cōpromisso expressum. Jn.c.Qm̄ ap.eo.ti.summatim dr q delegatus pape subdelegare potest.licet datus sit ex officio.vel de pprium consensu.vl cū clausula q si nō omes tu cū altero rē. Jdē pōt consentientibꝫ ptibꝫ is cui committit negociū exequendū psonalr.ꝓterqꝫ in duobꝫ casibꝫ q ponunt in tex.vbi dr.ꝓterqꝫ si inq̄sitōem fieri vl ecclesijs de platis.aut alijs mistris ꝓuideri mādemus cū in bis casibꝫ industriā z fidē psone cui talia cōmitti mus.eligere videamur. Ubi dicit Jo.an.q bñ iniungit expresse vel tacite.s.cū nō pōt subdelegari. Expresse vt de pscrip.c.Cū dilecta.de accusa.c.fi. Tacite cū deph̄ dr pōt ex mēte rescripti.puta cū dr.de industria tua et circūspectōe confidentes plenius q aplica rescripta rē. Alis si nec expresse nec tacite hoc iniungit.ptās subdelegādi amittit. Jdē vt ibi dr in tex. Cui cōmissum fuerit pdicare crucē.excōicare vel absoluere aliqs.dispēsare cū irregularibꝫ.iniungere pnias nō licet hoc alijs demādare.i.subdelegare.q nō sibi iurisdictio sz certū ministeriū ꝓnus cōmittit in hoc. Jtē in sexto.eo.ti.sic habet. Si cōtra vnū ex duobꝫ iudicibꝫ cuꝫ illa clausula. q si ambo interesse nō possunt.alter eoꝝ in causa procedat a sede aplica delegatis suspitionis causa legitima ꝓponat. cā ipsaisul pitōis cōrā nō recusato coniudice ad quē ex vi predicte clausule debz ipius cause cognitio pti nere. probari z ab eo expediri debebit. Ubi vero nō est dicta clausula in rescripto debz super hoc ad arbitros recursus haberi. Hec ibi.

De dlegatōe que .§. XIIII.

fit per epos. Vbi sciēdū q que dicta sunt supra in isto c. De dlegati officio cōiter dicunt dlegatōe que fit p papā. cuꝫ aliqua etiā ꝓuentāt delegatis alioꝝ epoꝝ z plaroꝝ. Un circa delegatōem epoꝝ fm Ray. z Buil. distinguendū. q quedam sunt q ptinent ad ordinē epi scopalē.sicut ꝓsecratio.reconciliatio.ecclesiaꝝ ordiatio. z bmōi. Et ista pōt epus delegare.nō tn nisi epis. vt dr de offi.ordi..c.Quod sede. Quedā alia sunt q ptinent ad iurisdictōem.sicut audiētia causaꝝ.z absolutio peccatorū. Et ista indubitāter delegare seu cōmittere pōt. vt de consue.ecclē.vel alta.c.Aqua. Jta tn q crimiales causas clericoꝝ cū agit ad depositiōem delegare nō pt.nisi in causa sz si inciperet abesse ꝓpter ecclie sue necessitatē vel aliā magnā causam.z tūc ꝓmitteret cognitiōem tm̄ z nō diffinitiōem. C.de peda.iudi.l.ij. nisi si cōmitteret diffinitiōem totius cause alij epo.qđ facere potest.cū non ei sit inhibitū. Sunt quedā alie cause q licet nō sint criminales.tū ꝓpter eaꝝ excellentiā nō debet eas delegare nisi causa multū iusta z necessaria sit impedtus. vt cā matrimonialis.z sil'es.ex de consang.z affi.c. Ex litteris irregularibꝫ. Nec absoluēdi eos q manus violentas in fi. Nō debet etiā delegare dispensandi potestatē cuꝫ iecerit in clericos.in casibꝫ sibi a iure cōcessis.vt dr de pu ens.mulieribꝫ.z bmōi. Et licet ista delegare nō debeat pt tn cū nō sit ꝓhibitum imo de pcutientibus clericos concedit.de offi.ordi.Eis. Alias vero causas minores etiā spūales.vt de decimis.iurepatronat. z sil'es pōt delegare nō tn laicis sed clericis tm̄.ex de iudi.c.Decernimus. Pecuniarias vero causas pt.imo forte indistincte debet delegare.nec in talibꝫ occupari.ar.xi.q.i.Te q dem. Potest aūt eps delegare bis q sunt in alieno epatu.ea que ptinēt ad iurisdictōem volūtariā.nō tn pōt cogere eos ad suscipiendū.sz ea q ptinēt ad iurisdictionē contentiosā.nō pt illis delegare fm Buil. Jtē sic dr delegatus a papa vel a ꝓncipe habet a lege pt alteri cām subdelegare.nisi in inq̄sitione vl pui sione eccie de prelatis seu alijs mistris.qui in his casibꝫ videt electa industria. z fides plone.vt.eo.ti. Qm̄.ita delegatus ab epo vel alio.z si nō habet a lege ptātem subdelegandi. hr̄e tn̄ potest ab hoie.vicz si delegatus ipse dat sibi illā auctoritatem subdelegandi.ar.de procura.c.i.z.ij. Sic tenet Jo.an.sup.c.Js cui.eodem titulo libro sexto.

De conseruatoribus. Capitulum quartum.

DE conseruatoribꝫ qui tales reputant iudices delegati a papa.ido de eis agit in sexto.de offi.dele.in.i.ij.z vltimo.c.Nam fm antiqua iūra nil habebat de illis. Et bñ de eis breuiter tractabit. Jnno.quartus. Statuim⁹ et ꝓseruatores quos plerūq̄ ꝓcedimus.a manifestis iniurijs z violentijs defendere possunt illos q̄s eis committim⁹ defendēdos.nec ad alia que iudicialē indaginē exigūt.suā possint extendere potestatē. Jo.an.ibi in glo.ponit tria genera conseruatoꝝ. Nā aliqs dicit dari ꝓseruatores.vt ꝓ latrones vel pdones eos defendāt. Alios dari vt defendant eos ꝓ infringentes pilegia ipsoꝝ. Alij tanē vt defendāt ab iniurijs z offensis. Et in nullo dictoꝝ casuū bñt iudicialē indaginē. vt bñ. De manifestis ergo iniurijs solū bñt cognoscere. Et intelli ge manifesta.id est notoria.z ita parētia q nulla probabili tergiuersatione celari possunt. vt ꝺ ver. signi. c. Ex pte. Si q̄s āt.q sz iniuriat⁹ est neget offensam esse notoriā cū negatione. videat res fieri dubia. tūc bene recipiet probatōes ꝓseruatoꝝ. an factū illud sit notoriū. vt sic videat an sua sit iurisdictio. vt ꝺ rescrip.c. Sup litteris. Alias officiū eoꝝ esset inutile. Et si ꝓueniat factū notoriū. pcedat ꝓ illos alias desistet. Nō em̄ habet ptātem defendendi iniuriā simplr.sz qualificatā sz notoriam habet ergo ꝓseruatores vocare reū. z si ꝓfiteat factū bñ q̄dem. Si neget sup notorio probationes recipiat. Si aūt confiteat factū. sed dicit se suo iure fecisse. dicunt q̄dam q vltra se intromittere nō debet. Alij ꝓ dicunt asserentes q probatōes sup notoria offensa recipiet. ad bñ de elec.c.Bone. Alias facile esset conseruatoꝝ officium eludere. Un si videat conseruator probabilis negatio nō procedat. alias puniat sicut notoriū. Et q ꝓseruator nō cognoscit nisi de notoriis. nō poterit recusari sicut nec appellari potest in notoriis. Et dic Ber. q talis cōseruator pōt inuocare auxiliū brachij secularis. vt de offi.ordi.c.i. Glo. sup verbo offendere. hoc itelligi pt de cōmissa z ꝓmittenda. Pone em̄ eos paratos ad exercitiū z violentiā inferendā illis quoꝝ est ꝓseruator. p bere poterit excōmunicare z punire. vt de sen.excom. ca. Sacro. Jn cōmissa defender per districtōem ecclesiasticā ꝓpellēdo iniuriatores vt satisfaciāt leso z secularē brachiū inuocādo. Glo. sup ꝺbo indaginē. i. cause cognitōem seu examinatōem. q̄ dubia sūt. z si de talibꝫ se intromittat incurrit penā. ꝺ q. j. §. ij. Dāt āt ꝓseruatores solū a papa. z vt plimū religiosi exēptis circa sua pilegia

De conseruatoribus .§. I.

quō dēant se modeste hr̄e erga epos in pcessibꝫ ꝓ cos. Alex.iij.sic ait. Qz pōtificali dignitate pditis. ob reuerētiā sacri officij qđ exercēt plimū deferri ꝓuēit. z cos pl⁹ alijs honorari decet. vt cū a iudicibꝫ vl ꝓfuatoribꝫ a sede aplica ꝺputati ꝓ cos p coactōes aliqs sine pēis fuit pcedēdū. gd⁹ z modestia i bmōi ꝓfuer pcessu. ita q eis q̄dā ꝓdigna reuerētia supportat igressus pmo ipis eccīe. l'sacerdotale iterdicat misterium. ac deide ab officio suspendant ur. Et subsequenter aggrauetur censura ecclesiastica cōtra cos. nisi forte aliter fieri suaserit nimia ꝓtumacie proteruitas siue culpa. ꝺ offi.ꝺle. ca.q. Sup verbo aliter circa finē dicit glo. vt sz nō supportē

tur tanta modestia. vt qꝛ iniurias ⁊ ꝓtu meliosa ꝙba ꝓ
fert in iudicē. vt de pnis. c. Dilectus. Sed q̄d si iudex
nō ꝙseruata forma buꝰ ꝓstitutōis statum suspēdit epi
scopū. vl' excōicet. aut etiā supiorē ēpo. tenet ne sentētia
dic q̄ sic. licet reprēdēdaꝰ est iudex q̄ hanc modestiam
nō seruauit. xi. q. iij. c. i. Itē ꝝ innocēti. si maleficiuz est
notoriū aliꝫ. ⁊ nō iudici. oportet q̄ sup̄ h̄ grat ꝓbatio
nes ⁊ testes cogat. ij. q. i. inpmis. ⁊ de testi. c. ij. Et qꝛ in
notoriꝫ aliq̄s ordo necessarius est. ex̄ de iureiu. Ad no
strā. Similiter oportet q̄ procedat ad inq̄sitōem. quā
do factū est notoriū. ⁊ nesciāt quis fecerit. Itē si reus q̄
fuat cōdēnaꝰ ⁊ excōicatus infra ānū apparcat ⁊dicat se
velle satisfacē ꝙgscen̄ꝙ fuatoꝝ ꝯ grātate dāni ⁊ hmōi.

Que spectant ad of .ꝟ. II.

ficiū cōseruatoꝝ. ⁊ꝙ possint esse cōseruatores ponūtur
de offi. dele. Hac constitutōe. li. vi. Ubi ꝺr Hac ꝓstituti
one ꝑpetuo valitura sancim⁹. vt cōseruatores q̄ aliqui
bus. vt a manifestis iniurijs ⁊ violētijs tueant eosdez
plerūq; a sede aplica ꝓcedunt deceteto deputari ñ pos
sint. nisi epi vel eoꝝ supiores aut abbates seu dignita
tes vel ꝓsonatus in cathedralib⁹ vel collegiatis eccle
sijs obtinēres. Nulluſq; deputati sibi ꝙseruatores esse
valeat cōseruatoꝝ. Nec aliqs regib⁹ ⁊ regnis. q̄ sicut di
gnitatis altitudie pēminēt sic progatiua gre ꝓueit eos
añferri. dūtaxat exceptis deinceps cōseruatorē habeat
eū. q̄ sub sua iurisdictōe. dñio vel districtu ecclesiastico
vel tpali cōsistat. Cōseruatores aūt hmōi extra ciuita
tes seu dyoceses in quib⁹ fuerint deputati. vel alibi q̄
in ciuitatib⁹ seu locis iusignib⁹ vbi possit copia habe
ri peritoꝝ ꝫ quoscūq; ꝓcedere. aut aliqs vltra vnā die
tā a fine dyocesis eorundē trahere nō ꝓsumāt Uices q̄
q; suas citationib⁹ ⁊ sñiaꝝ denunciatōib⁹ dūtaxat ex
ceptis. qs ꝑ alios valeāt exercere nulli ꝓmittere possit
nisi h̄ eis copetierit ex bñficio litteraꝝ. sed nec tūc nisi
infra ciuitates seu dyoceses in quib⁹ deputati fuerūt. ⁊
ꝓsonis tm̄ q̄ supius sunt exp̄sse. ⁊ infra. Officiū aūt q̄
rūcūq; cōseruatoꝝ ipo iure q̄ ad nō cepta negocia per
obitū ꝓcedentis volum⁹ expirare. Circa mūera vero ex
pensas assessores ac notarios ⁊ ꝓsonas testimonij cau
sa vocādas. illa ꝑcipim⁹ obseruari in hmōi ꝙseruatori
bus ꝑ oīa. q̄ in delegatis iudicib⁹ cōstitutio a nobis
sup̄ h̄ edita obseruāda decernit. Quicḋ aūt ꝫ ꝓmissa
vel coꝝ aliq̄d attemptari cōtigerit oīno decernim⁹ irri
tum ⁊ inane. In ipo ēt. c. ponit pena cōseruatoribꝫ q̄
dem. vt si de aliꝫs q̄ manifestis iniurijs ⁊ violentijs
sciēter se itromiserit. seu ad alia q̄ ad iudiciale indagi
nē exigunt suā extenderint potestatē. eo ipo p annū sint
ab officio suspensi. Et vt dicit ibi glo. sup̄ verbo officio
⁊ bñficio. q̄ ꝺ est eiꝰ sequela. vt. xxxij. di. Preter. Et idez
est si h̄ agerēt ignorātia crassa vel affectata. Pars autē
q̄ h̄ fieri ꝑcurarer sñiam excōmunicatōis incurrit. De
qua infra in ti. de excōi. Jo. an. ibi in glo. ponit ex ipso
tex. sex vel q̄nq; differētias inter ꝙseruatores ⁊ iudices
alias delegatos. Quaꝝ ꝓma est. q̄ iudex delegatꝰ pōt
esse canonicꝰ ecclesie cathedralis: conseruator non. Se
cūda est q̄ eiꝰ q̄ est mihi iudex delegatꝰ saluo iure re
cusatōis. possim et esse delegatꝰ iudex in alia cā. Sed
in ꝙseruatore secus. etiā si nō opona ⁊ exceptio. Tertia
est. qꝛ saluo iure recusatōis subditū mihi bene possum
impetraꝝ delegatū. ꝫ nō cōseruatorē. Quarta est. qꝛ ꝺle
gatus a ꝓncipe pōt cām sibi cōmissam in totū vel in ꝑ
tem cōmittere. vt de offi. dele. c. Pastoral'. sed nō conser
uator. Licet Bul. dixerit ꝫ in specu. Sz nō tenetur
in h̄. cū text⁹ iste ꝫdicat. Quinta circa penā. qꝛ dato q̄
legatus se intromitteret de his q̄ nō sunt sue iurisdicti
onis. nō ꝓterea habet locū pena in illū. qꝛ nō inuenit
exp̄ssum. Sed cōseruator incurrit penā. vt pater in tex
tu Sexta ꝓ pon. qꝛ ⁊ si cōseruator haberet ex priuilegio
q̄ posset alteri delegare. nō tñ hoc possit nisi ꝑsonis q̄
haberēt cōditiones supradictas ꝙseruatoꝝ. Sed deles
gatus pōt subdelegare ei cui potuisset delegari. In oīb⁹
alijs p̄dictis sex exceptis equiparāt cōseruatores alijs
iudicib⁹ delegatis. ꝫm Jo. an. in glo. Jtē nota q̄ cuz
plures cōseruatores deputati pro vno ꝑlato. monaste
rio seu ecclesia q̄ ad negociū ceptū post vnū illoꝝ con
seruatoꝝ ꝓpetuat iurisdictio in alijs cōseruatorib⁹. nō
obstante morte concedentis. Jtē licet potestas execuro
ris data ad grām nō pereat re integra morruo papa. vt
eo. ti. c. Si sup̄ grā. Cū potestas conseruatoris priuilegi
orū in quib⁹ ꝓtinēt grate bene perit quo ad nō cepta
morte cōcedētis. vt pater in textu. hec Jo. an. Que sūt
intelligenda nisi in ipa conceptione conseruatorum ex
primeretur. q̄ non obstante morte concedentis durāret
ipsi conseruatores dati. q̄ credo cōiter hodie fieri.

De ordinario ⁊ prinētib⁹ ad ipoꝝ officiū. Capi. v.

De officio ordinarij

Lexander tertius Florētino epo. Cū ab ecclesia
rū plāris ecclesiastica sñia in malefactores ali
quos ꝑmulgatur rata debet ⁊ firma cōsistere. ⁊ vsq; ad
satisfactōem dignissimā inuiolabiliꝫ obseruari. ⁊. d. of
fi. ordi. c. Cū ab eccle. Dicit ibi glo. q̄ q̄dā plārus colle
giate ecclesie licet subsit epo. est tñ iudex ordinarius ⁊ ha
bet iurisdictōem cognoscendi. ⁊ excōicandi. viz in h̄. ca.
⁊. xv. q. iij. c. i. ⁊ de iudi. c. Decernim⁹. Et dico illū ꝑcla
tū hoc posse facere ⁊ habere talē iurisdictōem q̄ clericus
est a collegio seu ab vniuersitate. Et idē intelligo si pre
ficiatur vniuersitati vel collegio ab eo qui habet ad
ministrationem cum iurisdictione. Unde et abbas ex
cōmicare potest. s. subditos. ⁊ habet iurisdictōem. vt de
symo. Sicut. Et hoc nisi consuetudo contra tales esset
in ꝓrium. nō tñ possunt excōmunicare cum illa solenni
tate qua epi. Et de hac intelligūt illud. c. Debent. xi. q.
iij. ⁊. xvi. q. ij. Ulsis. Alij vero dicūt q̄ plati inferiores
epis subditos eiꝰ excōicare nō possunt. nisi cōsuetudo
que iurisdictōem dat sit in ꝓrium. s. q̄ tales excōicent. Ex
empti aūt plati ꝑcipue religiosoꝝ. cū habeāt iurisdicti
onē quasi epalem in subditos suos vtiq; ipos excom
municare pōt. De hoc tñ scz q̄s possit excōicare habes
diffuse in ti. xxiij. c. lxxv. Jo. an. in nouella sic sumat. s.
si ordinariꝰ subiecit epo in sibi subditū ferret iustā sen
tentiā. eps illā seruari faciat. ⁊ eā sine satisfactōe ⁊ illi⁹
conscia nō relaxet. Tñ vt dicit ibi glo. si secus faceret. s.
absoluēdo talē a iusta sñia. ⁊ cōtra volūtatē ordinarij
ex quo supior eiꝰ est teneret absolutio. sed male faceret
ille eps ⁊ conqueri posset. sicut fecit ille plebanꝰ sanct⁹
Pangratij ꝫ epm florentinū in tali casu. vt patet in ti
tro. c. ⁊ dicit glo. sup̄ ꝙbo. in malefactores. q̄ si sint male
factores ecclesiaꝝ conuenire eos plati pñt sub q̄ iudice
maluerit. de fo. cōpe. c. Cū sit. ⁊ vtroq; gladio vti. ꝫ eos
si spectat ad eos. vt de sen. excō. c. Dilecto. li. vi. Sup̄ ꝙ
bo obseruari dicit Jo. an. q̄ placet Jnno. q̄ miores in
dices ordinarij vel delegati a ꝓncipe vel a quocunq;
iudice alio. ⁊ etiam subdelegati possunt exequi senten
tias per iurisdictionem quam habent. s. excōmunican
di. interdicendi. l' silia. arg. de offi. dele. c. Significasti.
Nō vero sunt talia q̄ nō pñt facere iudices minores
vel subdelegati. sicut in corpalem possessionem mitte
re. tūc nō ipi sed alij exequunt. ⁊ sic loquit. l. ff. de re. iu
di. La diuo. Et idē de maioribꝫ iudicib⁹ q̄n executio fie
da est extra terminos sue iurisdictōnis. Super ꝙbo de
ricos vel laicos. Habet ergo plebanus nedū curā laico
rum. ſꝫ ēt clericoꝝ prochiam suam inhabitātiū. Posti.

ti. xxiij.

differētia ꝙseruato
ris ⁊ dele
gati

De ordinario iudice §. I.

quis sit. multa notat sup̄ dicto. c. Cū ab ecclesiaꝝ. Joh. an. ꝑm. Inno. ⁊ Hosti. Dicit Inno. q̄ illi dicunt ordinarij plati vl̄ rectores. ⁊ hꝰ ordinariā iurisdictōꝫ qui ab vniuersitate eligunt in plātos ⁊ sup̄iorē ꝓfirmatio/nem recipiūt. vt in aut̄. de fendi. ci. §. interim. vñ ⁊ re/bus q̄ sūt alic⁹ ꝓfessiōis. negociatōis. vl̄ arc⁹. sic sūt pisto/res. cerdones. ꝓbitici. canonistę. ⁊ sic̄les. adeo q̄ tam de/ socij cogūt iter se rñdere sub tali rectore nulla exceptiōe obstāte. Rectores tñ nō cogunt eos ꝓuenire sub eo. imo ipos ꝓuenire possunt coram iudice sub q̄ domiciliū hūt vt hec ois. ꝓbant. L. de iure. om. iudi. l. fi. Inde ē ꝑm ho/stiēs. q̄ scolares diuersos iudices hūt. est tñ in optio/ne coz sub quo respondeant. vt de fo. compe. q̄ clerici. Dicit ētiā Inno. q̄ corpa vel collegia alic⁹ artis. societa/tis vel negociatōis licita sūt ⁊ approbata a lege. vnde pūt hꝰ in his q̄ ad negociatōez vel ad societatē pūnēt arcā cōez ⁊ syndicū ⁊ iudicē. sīn tñ ꝓiudicio dñi sui si quē hūt. ar. L. de iur. om. iudi. l. fi. Et post multa subdit. di/ci posse forte nō male nō attendi in collegijs istoꝝ pi/storꝝ. cerdonū. ⁊ hmōi. q̄ sint de vna ꝓuincia vel de di/uersis. vel q̄ omnes de vna ciuitate sint de vno colle/gio vel pl̄ibus. sed tm̄ attendit q̄ sint tres vl̄ pl̄es q̄ cō/ueniāt. vl̄ vniuersitatē faciāt. p iusticia cuiuslibet ꝙan/da. ⁊ si in aliq̄ discordāt standū est maiori pti. nisi mior pꝫ rōnabile. q̄d p̄tēdat. Dec aut̄ in ciuitatibꝰ potissime q̄ carēt iudicibꝰ ꝑm Inno. locū hūt in quibꝰ q̄n nō re/periāt alic⁹. est ad epm dyocesanū tanq̄ ad ordinariū re/curendū. ētiā in ꝓpibꝰ. vt in aut̄. vt de diffe. iudi. §. i ci/uitatibꝰ p̄cipue. Lombardie. q̄ ⁊ si dñm ha/beāt. ipm tñ dñm vt expediret reipublice nō recogno/scūt. Sic nec rex frācie. vel boemie. vt i. c. q̄venerabilē. q̄ fi. sint legi. Quicq̄d āt scribat̄ hꝰ purat Hosti. iustū esse um aliq̄d ꝑ iurisdictōez aliquā i suū dñi ꝓiudiciuz vsur/pare. Et hꝰ q̄uis ꝓdicta corpa siue collegia sint appba/ta a iure. ⁊ iustū sit q̄ dñs eis sua ꝓuilegia seruet. si tñ incipiāt suos termnos excedere. ⁊ iura siue iurisdictio/nis dñi vsurpare. de iure sunt q̄ ipm dñm coercendi ⁊ refrenādi. ar. ꝑ. i. q. iij. Priuilegiū. hoc ei expedit reipu/blice vt sit vnus dñs ⁊ nō pl̄es. Sz verū ē q̄ de facto aliq̄n simł ꝙgregari dicūt illud Sap̄. ij. Sit fortitudo nra lex iusticie. vñ ⁊ dños ꝙculcāt. ⁊ hꝰ ē q̄ttū ad laicos. q̄ tū aūt ad clericos ꝓtinet. null⁹ ēt ex electōe iurisdictōem cōsequit. nisi ꝓmo a sup̄iore ꝓfirmet̄ vel approbet̄. vt cassiby. vt notat̄ de appel. Ex nos. Exq̄ aūt approbat⁹ ra. de iure eōi iurisdictōem habet. vt hic. §. in. c. Cū ab ec/clesiaꝝ. Is aūt q̄ curā nō habet p̄ ꝙsequēs nec iurisdi/ctōem ordinariā. cū p̄uarus sit. nisi a ꝓncipe ordinarius constituat. vt de resti. in integ. c. Causa. Vel nisi sit offici/alis vel vicarius ordinarij. vt de offi. vica. c. i. vel nisi ha/beat ex ꝙsuetudine. vt de offi. archi. c. fi. Que ꝙsuetudo ⁊ p̄uato canonico in familia sua iurisdictōem dat ordi/nariā. q̄ dicit notat̄ de fo. compe. c. Cū ꝓringat. Hoc tñ scias q̄ mulier vel etiā laic⁹ q̄ttūcunq̄ religiosus nō pōt ecclesiasticā censurā exercere. vt ex de mato. ⁊ obed. q̄ ad hoc q̄ ꝓlatus habeat iurisdictōem ordinariaz in clericos oportet q̄ vniuersitas q̄ illū eligit sit cleric oz uz vel religiosoꝝ. vel alias idē ꝓlatus iurisdictōem ab ec/clesiastico ꝓlato. ⁊ q̄ electus sit clericus vel religiosus. cū alias nec dare nec recipere possunt spūalem iurisdictiō/nē. s. excōicandi. interdicendi ⁊ sil'iū. Jtē q̄ eligat in ꝓ/latū. nā si eligeret ad aliquā dignitatē in ecclesia. ad ꝓ/miceriatū. archipbyteratū. custodiā. ⁊ hmōi. nō hūt or/dinariā nisi ꝙsuetudo tribuat eis q̄ dō potest. de excl. ꝓ/la. c. ij. Princeps aūt eoipso q̄ consentit tacite vel expſ se nō errans in iure vel in facto q̄ aliqui faciāt collegi/um. vt q̄ scribit ex certa scientia alicui vniuersitati. vel syndicū coz admittit videt̄ ꝓcedere eis ius vniuersita/tis. q̄ vt ordinariuz facit. Tacite etiā eoipso q̄ dat siue ꝓmittit alicui aliquā ciuitatē vel castrū vel villā. vt. ff. de offi. ꝓfec. vr. l. i. Idē cū papa dat delegatōez i ꝓuincia. de offi. lega. c. q̄. li. vi. vel dat archidyaconatū vel aliq̄d sic̄. Et idē intelligas si ab alio ꝓferat vel ꝓmittat. qui tñ habeat potestatē. ar. ff. de iudi. l. Cū ꝓtor. Et ꝑm Jn/nocē. dare iurisdictōem ordinariā. eoipso q̄ ali/quē ordinariū vocat. Sed a lege habet dñs iurisdicti/onē ordinariā in vasallos. ⁊ arbitri electi a subdito et e piscopo suo in eosdē. xi. q. i. c. Si clericus. Et ꝓsilijs ꝑsi/dentes. de iudi. c. i. Et ꝑsidēres capl̄is. ꝓuincialibꝰ relu/gioso. de sta. mo. c. in singlis. ⁊ de ma. ⁊ obe. c. Cū oli.

Ordinarij permixti §. II.

me dicunt epi. ⁊ hi dñt punire crimina ⁊ inuocare cum expedit brachiū seculare. Uñ ex synodo iohan. pape dr Habeāt epi singulaꝝ vrbiū in suis dyocesibꝰ liberam potestatez. adulteria ⁊ scelera inq̄rere. vlcisci ⁊ iudicare ꝑm q̄ canones censent absq̄ impedimēto alicui⁹. ⁊ cū opus fuerit. publicū ꝙuocēt auxiliū. nō ad ꝓiudicandū sed pot⁹ ad ea q̄ sunt deo placita. ꝓsequēduz. de offi. or/di. c. i. vbi dicit glo. sup̄ ybo inq̄rere. tūc scz q̄n frequens ⁊ clamosa fama est ꝓtra subditū q̄ obtinet vices accu/satoris. vt de accu. c. Qualiter ⁊ q̄n. Sup̄ verbo iudica/re glo. Jndecunq̄ sit ille. Preses cīt̄ ꝓuincie debet pur/gare. ꝓuinciā malis hoibꝰ. nec distinguit vndecūq̄ sit. ff. de offi. ꝓcōs. puin. ꝓses. vi. q. iij. placuit. Sup̄ ybo cano/nes dē glo. q̄ canones dicūt vt epi causas synodales ad epm deferant. xxxv. q. vi. Jn synodo. Jn synodo cīt̄. q̄ annuatī dz facere eps cū clero dyocesis sue dz ꝓsti/tuere aliq̄s in diuersis prochijs in ciuitate ⁊ ex. viros ti'matos clericos. ⁊ ēt sec'lares pōt ꝓstituere q̄ dicunt̄ testes synodales. Et hi dñt referre epo i synodo vl̄ dicti q̄ sciūt emergere in dyocesi indigēria correctōe vl̄ puisio/ne. Dic aūt ibi glosa q̄ ad epos ptinet inquirere de hu/iusmodi criminibꝰ ecclesiasticis. de adulterijs. de con/sang. ⁊ affi. vi. ⁊ vxo. vt xxxv. q. vi. eps in synodo. Item de hereti. de here. c. excōicam⁹. De crimine vsuraz. symo/nia. sacrilegio ⁊ similibꝰ que ꝓtie spectāt ad iudicem ec/clesiasticū. Et per episcopos debent puniri ⁊ de quocūq̄ mortali peccato. vt de iudi. c. Nouit. Jtez ex eo q̄ di/cit punire ꝑm q̄ canones censent est argu. q̄ iudex de/bet iudicare ꝑm allegata ⁊ ꝑm canones ⁊ leges. ⁊ nō ex conscientiā. Juducit ad hoc. c. Sumopere. xi. q. iij. ⁊ iij. q. vij. iudicet. ⁊ alia iura. Ponit circa hoc duplicem opi/nioem. Aliqui dicunt cum iudex habet ante se causam quam scōm conscientiam suam nouit iniustam. sz ꝑm allegatōes ⁊ pbatōnes sufficienter apparet iusta. nō de/bet iudicare seu dare sentētiā. sz alteri delegare. Alij di/cunt ⁊ melius q̄ iudicare habet nō ꝑm conscīam. q̄ꝫ esset vt ꝓuata ꝓsona. sed ꝑm allegata ⁊ pbata iudicare habet vt publica ꝓsona. Si aūt conscientiā deponere nō posset q̄uis deberet deponere. nullo mō ex conscientiaz debet iudicare. De hac tñ matia diffusi⁹. s. ti. eo. c. ij. cū. Glosa super verbo ad preiudicandum. id est q̄ ꝓ hoc nō acquirit iudex secularis inuocat⁹ ius aliq̄d i ꝓ/iudiciū ecclesie. vt scz imposterū possit talia sua aucto/ritate a tremprare nisi de mandato ecclesie. Inno. aut̄

alīt exponit illud ad pīudicandū.i.qz si nō esset iudex secularis inique agi auxiliū denegabit.xi.q.iij. Qui resistit,nec est cōtra qđ supra dictū est.de offi.dele.c. Pastoralis.qz ibi loquitur de subditis q̄ dñt exequi sententiā a maiorē suoz etiā iniustas .hīcaūt loquit de ptātibz secularibz q̄ nō sunt subdite ꝫ pares.di.xcvi. Cū adverū. Idem est in alijs epīs.vt si vnus epūs ferat sniam iniustā.alius epūs nō exequet si nouit iniustā.qz in bonis sm̄ debet auxiliū impēdere.di.x.c.penul. Et intelligitū Jnno.qñ sine iudicio petit iudex ecclesiasticus rege vel alīū rectorē aliquē ledi z iniuste.ꝫ si in iudicio dem natū petat castigari p regē debet hoc facere. Et esset excōicandus si hoc nō faceret .xxiij.q.v. Admīstratores. Nec eius est inquirere an snīa eius sit iusta necne. Dicit etiam Jnno.qđ si quis clericus vel laicus nō paret sententie sui iudicis quē fatet vel notorīū est esse suū iudicē. nec cōtra sup̄iorē appellauerit vel supplicatōez p̄sequit fm eū.nec aliqđ rationabile prendit fm Hosti.ecclesiasticus iudex poterit censurā suā exercere cōtra talem. Si vero sit exemptus nō valet quod fit a platis cōtra eum qđ dic vt de pbile.c.i.li.vi. Illud aūt certū est q̄ etiā si sit rex vel etiā imperator.semp post monitoēm canonicam.excōicabit ab ordinarijs p notorijs excessibz nisi parear.ne iudex.c.nouit.nisi sit nimis seuerus vel inuidiosus. Tūc em̄ papa vicarius summi regis cognoscet etiā de nō notorijs p modū accusatōis vel denūciatōis fm Jnno. Hostien. allegat de iudicibz.c.nouit.glo. sup illud publicū cōuocent auxiliū alter alteri.i.iudex ecclesiasticus seculari iudici.z ecōuerso. Nec est differentia. qz iudex secularis pōt cogi p ecclesiasticū ad p̄standū si bi auxiliū.sed nō econtra.ec.ti. Ad reprimendū.z melius. de iudi.c. Qualiter. Nec mirū fm cū cū secularis sit inferior eo. Est etiā secunda differentia.qz secularis nō habet examinare pcessum ecclesiastici. Ecclesiasticus vero nunqz ad petitionē secularis excōmunicabit nisi ex causa rationabili z seruata forma canonica.cui nec per pactū potest renūciari. Ūñ si excōicandus aliqđ soluerit obijcere audiet.xi.q.i. Nemo. Et facit hec ad questionē Jobā.de monte murio.de epīscopo. Qui cū excōmunicasset platum dyocesis sui.qz nō recipiebat eū visitantē. Qui tameu qz patus appellauerat. dicens se exemptū.z in possessione libertatis z nunqz fuisse visitatum excommunicatōez cōtemnebat. Propter quod epīscopus inuocabat contra eum brachiū seculare.prelatus ille dicit brachium nō esse p̄bendum. Queritur quid iuris. Multa inducit pro epīscopo z cōtra epm Demū soluendo dicit q epūs in tali casu nō pōt inuocare brachiū seculare.nec compellere potest ad hoc iudicē secularē.nec compulsus tenet obedire.dicens cōtraria iura loqui qñ iudex ecclesiasticus procedit puato iuris ordie ꝫ illos q̄ de facto nō de iure sunt rebelles.vl cum nō ē appellatū ex iusta cā.vel ille ꝫ quem procedit.

Ordinarī qui scit .§.III.

nō vt iudex vel vt homo.sed vt deus subditū esse criminis reū indeterminate potest ꝫ nō notatum eū arguere vel punire iudiciarie vel extra iudiciarie.hoc sūmatum in.c. Si sacerdos.de offi.ordi.fm Jo.an. Qđ dicit indeterminate intelligit in genere .puta qs fecit b vel illud rē. Et dicūt Jnno.z Hostie.q de iure potest fieri excōmunicatio generalis.v.q.i. Quidā Generaliter mē admonitōe p̄missa.de sen.excom. Romana.li.vi.nō tñ debet ferri etiā generalis excōicatio nisi ex causa rationabili. Sz incertitudo est rationabilis causa. ff.de reiven.l. Que de tota. Jn.c. Cū vos.ec.ti.summatim ōz q̄ si ordinatio differt ex causa vacante eccīa.epūs seu alius platus ponet ibi iconomū.vbi.Jnno.dicit Secure teneas q̄ facta p̄sentatōe de vno vel plibus licet long go tempore duret lis inter p̄sentatos .eps nō ordinabit ecclesiā lite pendente nisi de iconomo. Jn.c.Et pate tua eo.ti.summatim ōz q̄ si ordinario cōstat q̄ abluit a papa supīsit verā excōicationis causam.remittit illuz ad papā. Si vero suspicio tm̄ de hoc est.cogit eum se exinde purgare. Abbas ponit exemplum.puta qz factū fuit graue.vt qz occidit sacerdotē suū parochialē.nec in lris mandat fieri satisfactio vt penitentia fiat pro facto tāncquā.vel qz portauit tales lras cōtra quib̄ in absolutorijs quas pūtat epūs nulla fit mētio.z hmōi. Jn.c.Significauit eo.ti.ordinarius propter periculū aīe suppliet desidiam vel malicia delegantis Et dic Jn.ho.Pe.z Ab. q̄ nō solū in causa matrimonij seu diuorcij.de qua in dicto.c.agit.ꝫ etiā pro quocūq; alio crimine p q̄ aliq̄ fuerint excōicati.p.q.o veniēte periculū anime.z de exempli p̄nicie timet z ex quo posset scandalū suscitari.z periculū ē i mora. Locū hz ista sup pletio fienda p ordinariū in defectū negligentie delegati.ec.ti.quia vbi est eadē ratio ibi z idē ius.de transl.pla.ti. ij. Nec p hoc pturbat ꝫ iuuat iurisdictio delegati.cui ibi plenius vide. Ordinarius suppliet negligentiā abbatis nō reuocātis monachū vagabundū. Ubi Hosti. tenet q̄ licet monachus scurrilitatis z vagatois causa in ordine esse nō debeat.tñ de licentia abbatis potest esse in ordine in obsequio alicuius p̄ncipis vl epi.tñ propter grauitatē qđ acq̄rit z alias causas periculosum est ei. Jnno.aūt dicit hūc ordine esse seruandū.qđ intelligit in monachis exemptis. Si negligentes sunt dyocesani z abbas ad reuocandū monachū vagabundū. Archiepūs primo monebit abbatē q̄ reuocet monachū talē cum pacto quod tenet . Qđ si abbas negligens fuerit monitus bit dyocesanū archiepūs vt supplear negligentiā abbatis z reuocet.ipe q̄ si negligēs fit monebit archiepūs monachū ad redeundū z relignādū p̄ntū i mālib̄ abbatis sui. Qđ si noluerit obedire tūc illū suspēdet.vt h in ofo c. Dic tñ Hosti.aut p̄cordat Pe.z Ab.q̄ si ē notorius q̄ vix aliter esse pōt sublato hui⁹ monitōis circuitu.statim pōt archiepūs hoc corrigere.vt de cēsib.c. Romana.li. vi. Sz decēs est vt fiat monitio in notorijs.necessario aūt it occurrit.vt apparcat de negligētia platoz.qđ apparebit p lapsū termini assignati. Dic ēt Jnno.q̄ ibi q̄ sūt reḡle magis spectat ad abbatē q̄z ad epm̄ correctio Ūñ i eis dēat obedire abbati q̄z epo.di.viij. Que Jnno Corriget ḡ mōachū deliq̄ntē z puniet.z tādē eū expellet ēt d monasterio fm reḡlam a sup̄iori approbatā.qz q̄ sup̄ior istā reḡlam approbauit.vī ei p̄cessisse q̄ exigitur ea q̄ i reḡla p̄scribūt. Et si abbas ad hoc nō sit sufficiens ip̄lorat auxiliū epi.xxiij.q.ij.abbates. Jn.c.Ad reprimendā eo.ti.summatim ōz.ab vno epo excōicat⁹ ab alio ē vitandus. Et archiepūs p q̄relā audiēs ñ absoluet nisi fm̄ tādē. Et archiepūs p q̄relā audiēs ñ absoluet nisi fm̄ remittat.vbi dic Jo.an. i nouel. Cognoscit ḡ archiepūs d iniusta excōicatōe q̄ subdit⁹ p q̄rit de epo excōicante. qua subditus p querit de epīscopo excommunicante. c⁹ epī archiepūs ē iudex. Cognoscēs aūt si viderit q̄ iuste remittet eū ad excōicatorez ad mādata ei⁹ p̄uada. Si iniuste sic ñ remittet. Idē i delegato cui p̄missus est q̄ absoluat.iūcta clausula q̄ audiat z diffiniat.z licā nō sidū fuerat q̄stiōis. Sz q̄d si epūs petat p archiepūm subditū suū distringi ad mādata sua p̄uada vl punitū qz p̄tēnit excōicatorez p se latā i tpm. Rñ. Nō hz se epūs ō b̄ i tromittere.qz ñ ē ordinarius subditi ꝫ hz adire ad de ricos arbitros.xi.q.i. Si cleric⁹ ꝫ cle. Jn.c. duo sit.cōsūmati hr q̄ priarcha ñ cognoscit de causis subditoz archiepoz l epoz suoz.nisi ō p̄uilegio l̄ p̄suetudie p̄scripta vl appellatōis remedio. Jn.c.q̄ Sedē habet summa q̄ archiepūs impeditus p̄scratōez suffraganei

cōmittere potest. Ubi glo. nō impeditus nō cōmittet. qō verū est dicit Hostien. de honestate nō de necessitate. Nā cū a iure hoc habeat hoc etiā nō impeditus cōmittere potest. Jn. c. Postoralis. eo. ti. summatim habetur. archiepūs causam ad se p appellatiōez delatā subdito suffraganei sui ꝓmittere potest. sed ad suscipiēduz nō potest eū compellere. Item mortuo delegato pape q excōmunicauit reū vel actorē in possessionem induxit si eius successor in delegatōe succedit absoluere. z possessionē restituere poterit. Als solus papa restituet z absoluet ꝑcēp in mortis articulo. qō dicit. qz in mortis articulo ois etiā simplex sacerdos potest absoluere ab omni excōmunicatione. Ne tñ currat annalis ꝑscriptio reus corā ordinario vel publicis ꝓsonis. s. in dignitate constitutis vel tabellionibz. de standō iuri ꝑbeat cauti onem. Ubi glo. ponit q quis archiepūs habeat iurisdictōem archiepiscopalē in tota prouincia. nō tñ epā lem. Nec sequit q si archieps sit iudex prouincie. ergo t diocesis. nō tamē exemptoz sue diocesis. Et licet etiaz eps in subditos habeat iurisdictōem. nō tñ habet in a liquē iurisdictōis exercitiū vt est videre in eo q ē bon z ꝓfū. De ꝓstantinopolitana. Sic archieps p tota prouincia. Et. c. ij. q. p. tiam iurisdictōem habet sed nō exercitiū. nisi in casibz quos ibi notat glo: de quibz habes infra in ti. de epis z archiepis. Et quis aliqui dicant q si archieps excōicat subditū suffraganei. sniā teneat. Licet ille sit punitē dus. Jnno. tñ tenet cōtrariū. vi. q. iij. Sacrote. Nō pōt ergo soluere vel ligare subditos suffraganeoz suoz nisi in illis casibus notatis in glo. Dicē etiaz Jo. an. hic q saluo speciali. de iure cōi iurisdictōe epi z plati. sibi subuerti locus est puentōni. nec mirū qz iurisdictio pape p uenit per inferiorē ordinariū. de appel. c. Ut debit. cr. go z iurisdictio epi p suū inferiorē ordinariū. De iure speciali ideo dixi. qz facit inferiori plato ō ꝓuilegio vt ꝓsuetudie posse competere. q ꝑs debeat esse cā coraz ipo. Et in his tūc nō posset p epm pueniri. h. ꝓbatur ō foro ꝓpe. c. Cū ꝓringat. alias q ꝑmo citauit. eps vel inferioz ordinarius ille ꝓcedet. q si ambo simul citarēt. tuaq nō appareret ds primo. puta q corā epo debeat esse iudiciū. ar. in. c. Si a sede. de ꝑben. li. vi. Querit etiam glo. quid si ds ē excōicatus z hz trāffretare. vel est in loco obsesso. vt nō possit p absolutōe accedere ad euz ad quē de iure spectat ordinarius vel papa vtrū possit absolui a laico. cū sz ibi nō sit sacerdos. z de tranffretāte tenet q nō. imo nec a sacerdote nisi esset in ꝑiculo naufragij. z tūc sacerdos ab oī vinculo absoluit. etiā pape reseruato. Sz si euadit oportet q recurrat ad eū ad quē spectabat de iure absolutio. Alaico absolui nō pōt qz nō habet claues nec ordines nec iurisdictōnem. De obsesso. vbi est ꝑiculū mortis idē dicendū. z idē de imminente bellū vt in bello existente. si tñ iustū est belluz et qte ulla. Nā als siue obsidēs siue obsessus. siue bellans iniuste. absolui nō pōt. nec ab excōicatione nec a peccatis. nisi si forte vulneratus oīderet ꝓtritōem de co ꝓponēs abstinere a tali bello si euadat. Jn nouella etiā qrit. quid de muliere ꝑgnante an possit ab ordinario cū appropiquat ad partū excōicata. s. ea specie q spectat ad papā. sez absolutio eius. nec ꝓmittit ordinario ꝓter sexum. nec obstet. c. Mulieres. de sen. excom. Rñ. distinguendum de ꝓditōe mulieris. qz si habuit alios filios. z facile perit nō est absoluēda. nisi aliō ꝑiculū imineat. Si āt alios nō peperit z multū timet partū. z forte debilis est pōt absolui. Concludit tñ q etiā in ꝑmo casu. qz z tles mozīunt. io ꝑiū est absoluere. qz si euadūt reincidūt. nisi satisfaciant ad mandatū pape. vt de sen. excō. c. Nos qui. li. vi. Jn. c. licet summatī ōz q papa p rescriptuz q moneat ordinariū suū officiū exequi no facit eū delegatū. z io tē ab eo ad ꝓximū superiorē potest appellari. vbi dicit Jo. an. in nouel. q p hoc cognoscit q papa per rescriptū suū nō solū monet ordinariū suū exequi officiū suū. sed etiā delegatū facit. puta si in lris dicat auctoritate nostra. Et hoc planū est. de rescrip. c. Cū aliquibus li. vi. Uel si dicat. Cōmittimus. Delegamus vel huic. Jtē si dicat vel apponat aliqd vltra formā iuris vt in lris de simplici iusticia scribat. appel. re. Ubi als de iure remota nō est Jnno. z Ab. Notat etiā Jnno. q si papa scribit ordinario q audiat generaliter causas aliquoz subditoz suoz nō ponēdo aliqd de supradictis. procedit vt ordinarius nō vt delegatus. Jn. c. irrefragabili. summatim ōz. plati subditos corrigat z reformāt appellatōe vel cōsuetudine nō obstāte. si tñ capl'um canonicoz excessus corrigere consueuit. nisi hoc faciat infra terminū ab epo ꝑfixum. eps corrigat. Jtē si canonici sine manifesta z ronabili causa maxime in ꝓmptū epi cessant a diuinis. eps cessatōem nō seruabit metropolitanus de h. vice pape cognoscet. Et dicit Hosti. q prelatus visitans z inquirens si videt pēā pecuniariam magis timeri q̄ spūalem bñ pōt illā imponere. debet tñ in pias causas illā ꝓuertere. nō imbursare ne videatur ad queritū id facere. nisi forsan egeret. Illā z mulctē qs irrogat iudex eccl'ar. et q venit p ꝓceptū suū acquirit. Fuco. tñ ille q imponunt p facinoribz iā commissis sunt publicis oppb disputande sicut in refectionē viaz z pontiū z his silia. Dicit tñ q de facto sibi applicant bas z illas. Jn. c. Qm eo. ti. summatī ōz q ciuitas habens ppl'm diuerse lingue nō p hoc habebit plures episcopos. sz eps pm diuersitatē linguaz prouidebit vi ros idoneos q officiant. celebrent z sacramēta ministrent. Poterit etiā sibi statuere eps illius loci sibi vicarius p exemplo: ponit. vt si ibi essent greci z latini. vel citramontani vel vltramontani. z hmōi. vt ōz de ciuitate Tridentina. z ciuitate Leodi. Nec intendit dicere q eps faciat epm in ipa dyocesi. sz q vicarius faciat q sit eps. als si nō esset eps nō posset ordinare. chrismare. z alia hmōi facere. Et putat Hosti. q eps grecus etiā extra qrtuor pa possit ordines maiores cōferre. qz ritus iste adhuc nō ē quo ad grecos reprobat expresse. ō quo remittit ad c. q transl. de temporib ordinariorum.

De predicatoribus. ij. iiij

z ꝓfessoribz ordinādis in ecclesijs p epos z prelatos ecclesiaz. Jn. c. Inter cetera. summatim ōz q in cathedralibz z collegiatis ecclesijs ēstituendi sunt viri idonei qbus cū expedierit epi potuerit ꝓmittere visitatōes. predicatōes. z ꝓfessionū audientiā. Jn text. sic ōz in pn. ca. Inter cetera q ad salutē spectāt ppli xpiani pabulum verbi dei pmaxime sibi noscit necessariū. sm illō. Non in solo pane viuit hō. ꝛc. Mat. iiij. Et in fi. c. precipim tāi cathedralibz q̄ aliis ꝓuincialibz ecclesijs viros idoneos ordiari. qs epi possint coadiutores z cooperatores hre. nō solū i predicatōis officio. imo et i audiētijs ꝓfessionibz z penitētijs iniūgēdis. ac ceteris q ad salutē spectāt aiaz. Si qs āt h neglexerit districte subiaceat vltioni. vbi dicit Jo. an. p h verbū precipim cū fi. iūcti elicit q negligēres ꝓficuti sūt i mortalit oprat Hosti. q miseri coz ds misericordit agat i his z aliis mlt's laqis iposit p bñana statuta. cū tñ eccia ñ debeat iniycere laqos. xxvij q. i. ō viduis. ij. Et sup hoc ordiari dicit Hosti. q si hi ad qs ptinet h nō faciūt infra tminū ꝓgruū eis ab epo data. eps id faciet i iure suo. cū ad ipm spectet pcōz correctio. Et horum negligentiā et suppleret archieps. Et loquitur de conuentualibz secularibus. id ē collegiatis

Nam monachis nō cōpetūt dicta officia q̄ dicūt h. scz ex monachatu ipo fm Pe. z Alb. Et addit Hosti. q̄ hodie prouidit pactus p ordines p̄dicatoz z mīoz. Licet nō oēs capiāt ꝟbum istud. vt de p̄ulegijs. c. In his Adde credo q̄ p̄dictos z alios. vt heremitanos. carmelitas. seruitas. z hmōi. multis subleuari in epis onꝰ istius p̄cepti. de p̄dicatoribꝫ z ꝓfessoribꝫ p̄cipue in ciuitatibꝫ vbi abundāt p̄dicatores z ꝓfessores. q̄ etiam magnū aiaꝝ fructū reportarēt. si ope sic z verbo p̄dicarēt. Ille tñ remote a ciuitatibꝫ hoz magnā penuriā pāt Sup verbo neglexerit dicit Hosti. q̄ talis neglientia ē q̄d sane intelligendū est. Nō em̄ ois negligentia mortalis. sz notabilis in hmōi. nec de facili pōt determinari qn̄ mortalis sit. Circa glo. fi. q̄ videt dicere q̄ delegati z nunciꝰ apostolici deberēt. puideri a curia mittente Dic Hosti. q̄ romanā ecclesiā excusat necessitas. s. si nō prouideret talibꝫ missis ab ea. sed cōiter ab alijs prouident. scz ab eis ad quos mittūt. q̄ nec de suo romana ecclia posset oibꝫ prouidere. Excusat etiā p̄ulegiū de antiq̄ consuetudine tā obtentū. z dicit q̄ epi conant in hmōi tari q̄d esse nō debet. vt in. c. i. de tempo. or. Pluries clamauit subdit Jo. an. intm̄ q̄ de hmōi fuit sermo in concilio Vienen. q̄d optarē. q̄d ecclesia reciperet vigesimā reditū totius cleri p orbē ad sustentatōem pape z cardinaliū. z nil exigi z recipi posset. p seruitijs platorum quos p̄mouet. exceptis salarijs taxatis laborantiū. puta scriptoz z sillium. z tunc puideret platis z nūcijs de p̄dicta quota. z abstineret ab exactiōe fructuū p̄mi anni. exactionibꝫ decimaz z hmōi. q̄ nūc pullulāt. Sz deliberauerāt plati in ꝓcilio. et forte bene q̄ tanta viget insatiabilis cupiditas q̄ si hmōi fieret decz illa perciperet.

De iuribus episcopa. §. Vlibz q̄ epi pñt exigere a clericis z religiosis sibi subiectis Et q̄ sunt iura epalia hic declarat. in. c. Conquerētē eo. ti. vbi dz. Decernim⁹ vt in ecclesijs seu cappell' sue diocesis ad monasteriū spectantibꝫ habeas canonicā obedientiā. subiectōem. z reuerentiā. institutōem destituti onē. correctōem. z reformatōem. ac censurā ecclesiasticā Jurisdictōem quoq̄ ordinariā causaz oīm ad foz ecclesiasticū de iure spectantiū. penitētias z sacramētoz oīm q̄ ab epo recipiēda sunt collatōem. Synodū et synodarici seu cathedratici noīe duos solidos quartā q̄z decimationū ac mortuariorz. visitatōem q̄z annuā. licēt tñ q̄ cū ad eas visitādas accesseris. ñ amplꝰ ꝓcurationis noīe reḡras ab eis nisi quantū pensatis facultatibus carundē moderate poterunt exhibere. ne plus ceteris cappellis eiusdē dyocesis onerent. Nec ab eis plus exigas p̄ter moderatū auxiliū. q̄d iuxta formā lateranē sis concilij si manifesta z rōnabilis cā extiterit. cū caritate postulā dū p̄o necessitate tp̄is sustinem⁹. Nec ibi Ubi dic glo. q̄ talē specificatōem p̄cludit vīa iposterū litigandi z lites diminuūt. q̄d debet facere iudex. vt de dolo. z ꝓtu. c. Finē. z iudex debet discordie materiā amputare in auten. de man. p̄n. §. deinde. imo iudex p̄mo loco ptes si pōt ad concordiā reuocabit. ꝛc. di. Studendū. Jo. an. sup verbo obedientiā. p hmōi recognoscit cū cōcor. di. xxiij. q̄z. Et ad hāc tenēt nedū clerici: sz ēt laici q̄z quis sint magis p̄ncipes sz potissime cleri fm Hostiē. Et sonat hmōi ꝟbum q̄ mādatis epi pareāt fm Pe. z ab. in his scz q̄ spectāt ad statū clericat⁹. Nō em̄ si mādaret ei vt det sibi res suas vel renūciet bñficio. tenet obedire. Sup verbo subiectōe. Recognoscit cū dūmz hoc de iure cōpetit epo sup oēs exñtes in ciuitate vl dyocesi. Jō dz epus talū ordinari⁹. xi. q. i. De psona. Nec p̄odest in talibꝫ p̄scriptio. vt de p̄scrip. c. Ad audientiam. nec ꝓsuetudo. De ꝓsuetu. c. fi. z breuiter nil pt obstare nisi p̄ulegiū exemptōis. co. ti. c. Duo. alꝰ nō exemp⁹ obꝫciendo⁹ evt acephal⁹. di. xcij. Nulla. Sup ꝟbo reverentiā. Recognoscit em̄ cū patrē. z hec semp exhibenda est supposita. etiā si mlier sit. ō mario. z obe. c. Dilecta. Sup ꝟbo institutōem z destitutōem. s. auctoritabilē. fm Hosti. q̄ remittit ad. c. Nō satis. de offi. archi. Sup correctōem. s. criminū. Reformatōem scz moz. ꝛ hec nō ꝓlet ꝓsuetudo vel appel. c. ti. irrefragabili Censurā ecclesiasticā. noīe cōprehendit excōicatio. suspēsio z interdictū de ver. si. c. Querēti Jurisdictōem ꝛc. de iure vel ꝓsuetudine. Jtē de excep. c. ij. li. vi. Sup ꝟbo penitētias. Jtē de quēs respicit etiā laicos. p q̄d nota fm Jnno. q̄ peredo iura epalia ab abbate. videor nō solū q̄ mihi debeantur a monasterio. sz etiā ad q̄ mihi tenent z clerici sui z suaz cappellarū. vt de offi. archi. c. fi. Sup verbo sacramētoz oīm ꝛc. Sicut ordo ꝓfirmatio i fine. Et tangē sumēdo sacramētū. idē est de ꝓsecratōe ecclesiaz. altarū z virginū. Et idē fm Hosti. De diffinitōe matrimonij. si quēstio. vertat de co. vt de cōsang. c. i. Et fine ad p̄dicta restringit. verbū oīm. Vel fm Hosticn. illo oīm respicit oia septē sacra. q̄ ab epo vel curato vel vicario epi recipiēda sunt. Et dicit q̄ illi q̄ ab alio illa recipiūt sine ipsius vel illi⁹ licētia nō sūt absoluendi. q̄ sinia a nō suo iudice lata ꝛc. Nec p̄dest cōsuetudo cōtraria. Talia em̄ nō sunt cōmittēda nisi diligēter examinato z idoneo repto. vt de elec. nihil. z. i. q. i. si q̄s hereticus. §. ecce. Si aūt dicat q̄ aliq̄s certus. puta abbas. decanus. archidiacon⁹. vel his silis nō p̄uatus in dignitate constitut⁹ potest de ꝓsuetudine ipoz cōfessiones audire. talis cōsuetudo excusat. que z curam tribuit. Allegat notata ō peni. z re. c. oīs. Mortuos ār q̄ hoc nō ꝛ uauerūt dicat se nolle dānare. sz dei iudicio reseruados Sup verbo synodū dicat Hosti. q̄ licet antiquitus notarūt synodū videat spectare ad legē iurisdictōis. q̄ad hoc nodū venire etiā tenent abbates. nedū alij sacerdotes z curati. Sup verbo mortuarioz. i. p̄o animab⁹ amortuis relictoz illis capellis monasterioz subiectis epo alijs nō. vt dicā de testa. c. officij. Sup verbo visitatōnē. hec est de lege iurisdictōis. q̄d ptz q̄ monasteria virsitant nisi sint exempta z oīa pia loca. vt de cens. c. romana li. vi. Sup ꝟbo pensatis ita q̄ a pauperib⁹ est petendā procuratio. sz ne nimis grauerent plures congregati bunt in vnū. vt de cens. c. Cū instantia fm Boff. Sed illud verū impuratōib⁹. secus sup cathedratico Jnno. Sup ꝟbo rationabil' Hosti. ponit exempla. puta si episcopus fecit magnā emptōem vel subit grandes expensas eundo ad papā vel imperatorē. vel litigando p ipis ribꝫ ecclesie. vel quicūq̄ casus supuenies inciderit. p q̄d quē supportare habet talc subsidium postulare pt q̄d facienda est contributio. argu. de sta. mo. c. in singulis q̄d intelligit nisi casum incideric culpa sua. Si em̄ propter sui prodigalitatē indiget sibi imputet. Cū caritate. id est non violenter. nec a pauperib⁹ z oppressis. sed clero suo conuocato exprimat causam indigentie sue. hortando ad subiectōem. z q̄ nō expecteret compulsionē. Sup verbo postposito. s. penitentias dicit glo. publicas criminū quoz absolutio epis reseruat. vt de pen. z remissi. c. Si epus li. vi. Sūt em̄ ples casus peroz. quorū absolutio epis reseruat. de quib⁹ habes in ti. de ho. clerū absolutio epis reseruat. de quib⁹ habes in ti. de ho. clerici. b fessi. De cathedratico q̄d sit z quantū habes infra ti. b epis. ibi etiā de quarta z huiusmodi. Notandū etiā fm Jo. an. in isto. c. q̄ hec iura epalia q̄ ad pl'a coz alꝰ q̄z etiā q̄z epus potest ea habere. vt archiepus z archipresbyter. vt de offi. archi. c. i. q̄ ad obedientiā de visitatōe ptz de off. archi. mandam⁹. De institutione habes de offi. delegatoz. c. Sup eo. De censura ecclesiastica. de elect. c.

Dudū ij. De iurisdictōe supra eo.ti.cū ab ecclesiaꝝ Idē pro magna pte de alijs. Aliter tñ primet ista ad inferio res plates. qz quasi sub alijs aliter ad maiores. qz sunt superiores. Inferiores em̄ plati ea que ipis z epis com munia sunt exercere videt tangz epi. z nō sub epis. vbi sic est de ꝯsuetudine. ita q ab eis nō appellat ad epm sed ad archiepm. ex de no. ope. nunci. c. Significatiby tos plates. Et ibi si minor iudex vnū pcipit in his que sunt de iurisdictōe sua z eps aliud potꝰ paret minori iudici cū epo. Exinde Jo. an. post Jnno. diffuse pōit q epalibus. z vnus plebanus de iure alterius plebani. z vnꝰ archieps de iuriby alterꝰ archiepi ibi pores vide.

De duplici lege epi. ʃ. VI.

scopoꝝ. i. lege iurisdictōis. cui subijciunt mōasteria et le ge dyocesana cui nō subijciunt monasteria in quibus cōsistit totū ius z prās epoꝝ. Et de hac sit mēto ō offi. ordi. c. Dilectus. Ubi dicit glo. ij. z plene quista est differentia inter vtrāq. Ad legē iurisdictiōis primet datio cure aiaꝝ. delictoꝝ coertio. ordinatio ecclesiaꝝ. ꝓsecra tio eaꝝ altarū z virginū z chrismatis. z generaliter oi um sacramētoꝝ z ordinū collatio q ꝓsistunt in dando. z alia plura q enumerant in. ʃ. pcedenti. c. Cōquerente vsq ad verbū synodarii. in quo verbo incipit enume rare q̄dam que primēt ad legē dyocesanā. Ad legē vero dyocesis spectat ꝙuocare ad synodum. ad sepulturas mortuoꝝ. cathedraticū tertia vel q̄rta mortuarioꝝ. de cimationū. hospitiū z similia. q ꝓsistunt in recipiendo qñq tñ lex dyocesana ꝓhendit legē iurisdictōis. vt ō reserip. c. Audutis. Dicas q̄ q oia monasteria ipso iure sunt exempta a lege dyocesana. in fauorē religionis. ɣ. q. i. c. z. q. iij. iter cetera. z. xviij. q. ij. q̄z sit a lege vero iu risdictōis nō sunt exempta nisi sint munita speciali p̄ uilegio. Sz oia monasteria q̄ sūt in dyocesi subdita sūt epo q̄ ad legē iurisdictōnis. xviij. q. ij. Hoc tm̄. Secula res vero eccle subsunt epo q̄ ad vtrūq. ɣ. q. i. De his. pstant tñ monasteria aliqñ epo seruitiū ex pma cōstru ctione eius. xviij. q. ij Eleutherꝰ. Et etiā rōe visitatōis qō deberet ex ꝯsuetudine. xviij. q. ij. Scruitiū. Capelle vero monachoꝝ siue regulariū subsūt epo. s. q̄z tum ad vtrāq. legē. s. eo. Cōquerēte. nisi pleno iure subsūt mo nasteriis. vt de priule. c. Om̄. Capelle vero monasterio rū exemptoꝝ subsunt epo sicut z alioꝝ. nisi exepta sint ipa monasteria cū capellis suis. vt de priui. c. Ex ore. vñ rōe capellaꝝ ad synodū venire tenent. vt de ma. z obe. c. Qō sup. Et h intellige de his q̄ pplm̄ hnt. z sic nō cō tradicit palea ista. di. xviij. epos. z. xviij. q. ij. ʃ. fi. que i telligit de his q nō hnt. Addit ad glo. Jo. an. q̄ domis institutio z destitutio ꝓfirmatio z iuestitura primēt ad legē iurisdictonis. Item causas audire. z oia q̄ circa iu dicū agunt expedire. visitare. corrigere. excōmunicare. suspēdere. interdicere. statuta facere. inq̄rere. tam de vi ta clericoꝝ q̄z de statu ecclesie z officijs. Qō aūt dicē ad sepulturas mortuoꝝ. refert hoc ad id qō fit i cathedra libꝰ ecclesijs i quiby canonico mortuo vel pbytero vo cant pbyteri ciuitatis ad sonū campane. Ad legē dyo cesanā addit Jnno. vltra cōnumerata in glo. dicta mis sas publicas vbi voluerit cātare. z cathedrā ponere cā dicandi vel causas audiendi a subditis moderatum p̄ aurilio petere. de cens. c. cū apl's. p negocio eccie deri cos mittere z eis imparе. xij. q. i. Qz tua fraternitas. z dicit Jnnocen. q nō alia rōe dicunt leges dyocesane et iurisdictōis. nisi qz a iure assumpte sunt z notiate. z po tius a iure moderno decretaliū q̄z antiquoꝝ canonum Quia ʃ. pria regulaz inuariabilis doctrina de his da ri nō pōt. iō dicit has leges p singula declarandas. vt factū est. Dicē etiā q vocare ad synodū magis videt legis iurisdictōis q̄z dyocesane. Jn. c. vt iuxta summa tī ōz. q visitās eps monasteriuz nō introducat seculares sed duos vel tres canonicos cū aliquot religiosis. Ubi Hosti. dicē q ꝓsiderata mēte huiꝰ legis nō verbis huiꝰ legis plures poterit vel pauciores debebit ducere cōsi deratis idoneitate z numero eorundē. Addit Jo. andō. q hodie ꝓaliū Uienē. de sta. mo. c. Recolētes Dicē vi sitatores monasteriorꝝ monaliū ꝓtentos esse duobus notarijs z duaby psonis ecclesie sue. z quattuor alijs vi ris maturis z honestis. z dñt tales esse in habitu hone sto. vt in cappa vel eo q̄ chorū intrant sm̄ Hostien.

Jn. c. Bracs sūmarim ōz. q p rescriptū q̄ō papa mā dat ordinario q corrigat clericos sue dyocesis. non dat ei iurisdictio sup exemptos. Ubi dicē glo. ar. q p genera le mandatū posteriꝰ concessum nō derogat pori speciali. de q̄ in generali mentio nō habet. Jtē ar. q ius com mune nō tollit priuilegiū illi ecclesie q̄ est exempta a iurisdictōe epi. Jtē ar. q papa per lras suas nō intrēdit priu dicare alteri. vt de offi. dele. c. Sup eo. Jtē ex eo q plat tus ecclesie exempte est negligens ad corrigendū subdi tos. nō ꝓterea transfert potestas corrigendi ad epum. nec aliq iurisdictio in eos. Jtē cū sit triplex iurisdictio scz ordinaria delegata z arbitraria. s. ex compromisso ō tertia glo. nō tāgit. qz nō pōt q̄s ex ea interdicere vel ex cōicare. z si alias punire. Et q̄n textu ōz sniam laram relaxes. exponit glo. relaxataz esse oēs das. qz nulla erat Ad sm̄ Hosti. io dicē relaxes. vt eps prudēt z caute pos sit errorē suū corrigere. ne ꝓfundat. Uñ poterit dicē ta les snias. q̄s tuli ō volūtate pape relaxo cui oz obedire.

Ordinarij quid fa. ʃ. VII.

cere debeant erga habentes plura beneficia curata vel dignitates. Jn. c. ordinarij de offi. ordi. li. vi. sūmatim hoc ōz sm̄ Jo. an. Dic statuit papa q habētes plu res dignitates vel alia bñficia curā aiaꝝ habentia. per ordinarios ꝓpellant oēs idere infra tps ꝓpetens superioꝝ arbitrio statuendū dispensatōem quā hnt sup hoc q̄ō si nō obtenderit proinde habeant ac si nullas haberēt. Si aūt oēderint z sufficientes. nō amplius molestent p uiso in dictis bñficijs. ne cura aiaꝝ negligat. Si autē dubitet de dispensatōe ad sedem aplicam recurratur. Talib plura bñficia talia obtinentib. aliud nō ꝓferat beneficiū. nisi ostensa dispensatione sufficienti. Et tunc ita demū ꝓferat si p dispensatōem possit illud cū alijs retinere. vel si pori renūciauerit. Aliter collatio facta nō valeat. Et q̄z uis videat loqui de epis. tñ sm̄ glo. post Buil. z Bar. q etiā ꝓpulsionē istā facere pnt quicūq inferiores qui hnt institutōem. vt plebani aliq. di. lxij. Si in plebib. z de offi. dele. c. Sup eo. Jpi cū ordina rij sūt. vt de offi. ordi. c. Cū ab ecclesiaꝝ. Jtē ex eo q dici tur in tex. ordinarij. impleri dicē glo. post Buil. q cum q̄s habet plura talia bñficia in diuersis episcopatibus quilibet ordinarius eoꝝ in quib habet bñficiū pote rit illū compellere ad exhibitōez seu oēsionē sue dispē sationis circa hmōi. Dicē etiā glo. nō solū papā dispen sare in pluriby curatis. extra de pben. c. De multa. Jn vi. eo. ti. ōz in. c. Cū eps. in rota sua dyocesi iurisdictōem ordinariā noscat habere. dubiū nō existit q̄n i quolibet loco ipsius dyocesis nō exempto p se vel p aliū m possit p tribunali sedere. causas ad ecclesiasticū forū spectan tes audire psonas ecclesiasticas cuz eaꝝ excessus exege rit capere ac carceri mācipare. nec nō z cetera q̄ spectāt ad eꝰ officiū libere exercere. Nec ibi. vbi glo. dicē q idē est i legato circa suā legatōem. Idem in archiepo circa suā ꝓpriā dyocesim. sed nō quo ad puncta. eo. ti. c. i. Et cum

intentio epi in hoc sit fundata de iure cōi qui dicit se ex emptū. bñ 9z oñdere. di. centesima. c. 9 morē. Jn loc aūt exemptz nō pōt iudicia exercere. vt. xvij. q. ij. Lūnoso.

De bonis dignita. §. VIII.

tū vel ecclesiaz vacantiū no occupādis q̄ eos ad quos spectat collatio. p̄sentatio. vel custodia. z pena 9 tales habeā de offi. ordi. c. Pñti. li. vi. vbi sic dr. Presenti, prohibem⁹ edicto. ne epi vel coz supiores. vt archiepi z patriarche. fm glo. aut abbates seu q̄is alij regulares vl̄ seculares. p̄lati aut ecclesiastice psone quecūq; vacātib⁹ dignitatib⁹. psonatib⁹. potatib⁹. vel ecclesijs quibuscunq; sibi subiectis. seu ad collatōem. ordinatōem. p̄sentatōem. aut custodiā pertinentib⁹ eozundē bona morientiū bus cozz rectoz vel mīstris in ipis inuēta. siue vacationis ipoz tpe obuenientia. q̄ in vtilitatē eozundē expēdi. vel futuris dñt successoz fideliter reseruari. occuparc. ac in vsus suos quertere quoq; mō p̄sumant. nisi de speciali p̄uilegio vel 9suetudine iam scripta legitime seu alia cā rōnabili b eis 9petere dinoscā. aliōq̄n epi z coz supiores ab ingressu ecclesie. ceteri vero ab officio et bñficio tādiu eoipso nouerint se suspensos. quousq; restitutōem fecerint de p̄dictis. Porro vbi ex p̄uilegio vel cōsuetudine vel alia de causa rōnabili sibi aliquis predictorū assert bona 9petere supradicta. bē solūmodo debet de illis bonis intelligi que solutis debitis si q̄ sunt z de bis q̄ fuerint necessaria pro seruitoribus z ministrij ac incūbentib⁹ oneribus vsq; ad nouos reddit⁹ supportandis 9grue reseruatis ex ipis reperta fuerint superesse Decoria ibi in textu. Ubi notandū q̄ hic non ponit pena laicis 9 istā 9stitutōem facientib⁹. sed tm̄ psonis ecclesiasticis. Nā pena suspēsionis nō cadit in laicos. Verū z ipsi laici z alij q̄cunq; qui vsurpāt bona vacantium ecclesiaz. etiā si sint patroni sūt ipso facto excōicati vt patet de elec. c. Generali li. vi. Ponit etiā hic glo. notabilis de fructib⁹ ecclesiaz iam p̄ceptis. quō rector possit disponere in morte. Jtē in. c. Si sacerdos. de offi. ordi. sūmarium dr fm Jo. an. q̄ archiepūs nō pt sibi constituere officialē in dyocesi suffraganeoz suoz. etiā p futuris causis p appellatōem deuoluēdis ad cū. nisi de cōsuetudine b habeat. z tunc tales officiales inhibere nō pñt p̄tuscq; fuerit appellatū. Scōdario dr q̄ donec archiepūs pōt haberi de facili. vt q̄ est in p̄uincia sua vel arca illā. officiales eius nō pñt proferre sñias excōmunicatōis. suspēsionis. vel interdicti. in suffraganeos suos. p̄ter pontificalis ordinis reuerentiā. dr enī ibi in p̄n cipio. c. q̄ cū metropolitam suoz suffraganeoz nō ingrediant dyocesim vt in eis auctoritate p̄pria iudicent. disponāt aliq̄d vel aliud agant. q̄ canonica p̄hibeant īstituta neq; hec pñt nisi p aliōs exercere. vbi glo. dic q̄. b intelligit. s. q̄ nō intrent in dyocesim suffraganeoz i casib⁹ nō p̄missis. Nā z cā visitatōis bñt ingredi z curari. z tūc z alijs causis p̄out habeā in iure iudicēt. glosa p tribunali sedendo disponāt ex iudiciū faciēdo cozā se celebrari z ante se recognosci p̄tractus. de fo. compe. c. Romana. li. vi. Agant. puta. 9ferendo ordines z sacramenta similia faciendo.

De arbitris. Capitulum Septum.

De arbitris habetur

ex eo. p totū. z. ij. q. vi. A iudicib⁹ dr. Judiciū alij sūt arbitrarij. alij arbitrij. Ordinarij sūt q̄ ab apostolico vt ecclesiastica vel ab imperatore. vt pote seculares legitimā potestatē receperūt. Arbitrarij. sūt q̄ nullā potestatē habentes cū 9sensu litigantiū in iudices eligunt in quos compromittūt vt eoruz sñie stetur. Boz alij sunt ordinarij z arbitri. alij arbitrarij tm̄. Ubi dicit glo. q̄ ordinarius nō solū pōt inter ptes amicabiliter 9ponere. v. q. ij. Si p̄mates. sed etiaz fm canones pōt arbitrū suscipere a ptibus eligat. extra de arbitris. c. Cum tpe. Et idē pōt etiā subdelegatus. lex aūt q̄ videtur huic sententie 9dicere. ij. q. vij. §. Tria. intelligit q̄ ordinarius nō pōt iubere q̄ ptes 9promittāt in eum. z sic nō est contra. Arbitroz aūt duo sunt genera. Quidā dicunt arbitri. z quidā arbitratores. Sz arbitrium sunt duplicater. q̄ quidā dicunt arbitri iuris. qui videlicet eliguntur a ptibus ex recusatōe iudicis ordinarij vel delegati. Et tales debent seruare formā iuris in executione iusticie. z ab eis appellat. Arbitri aūt simplr sūt qui eliguntur a ptibus. que si nō 9sentiūt sñie eius recedunt se ad arbitriū boni viri. qui sunt vt amicabiles compositores. z bi etiā tenent seruare formā iuris in executione iusticie. sed arbitrator nō tenet seruare forma iuris in executione iusticie. z pmittūt ptes nō recedere ab arbitrio eius sub certa pena quā eportet soluere. si nō paruerit sententie. De hoc diffuse Azn. de bu. sing. c. Quintauallis. extra de iureiurā. Arbiter aūt si per dolū tulit sententiā. z si nō retractat p appellatōem. tm̄ per exceptionē retractat. ff. eo. nō distinguit. Jtē ex de arbitris. c. 9 debent eligi arbitri vnus vel tres. z vbi tres eliguntur duoz sñia retinet vigorē. vbi dic glo. q̄ b dr ex honestate nō ex necessitate. Nā si duo etiā eligerent in quos cōpromittere tenet 9promissum. Et si nō 9cordauerint cogendi sunt vt concordāt vel tertiū p̄sonaz assumant. Jtē sufficit sñia duoz cū tres eligunt. p̄sente tertio etiā si illi dissentiant. Eo tamē absente nō valet sñia. ff. eo. l. Si in tres. nisi in 9promisso sit exp̄ssum. q̄ duo. Jtē nota tertio procedant. Idē in iudicib⁹ delegatis. fm Bern. co. ti. Exposita in glo. q̄ siue q̄s sit arbitrator. siue amicabilis 9positor. siue etiā arbiter. nō est standū iniquo arbitrio. sed reducendū est ad arbitriū boni viri. id est iudicis loci. ff. pro socio. l. si societatē. imo z si iurisset debet reuocari. ex de iureiurā. c. Quintauallis. Bene. Nota nō tm̄ p̄ria auctoritate venit contra iuramētū. Jtē nota fm Jnno. c. Quintauallis. de iureiuran. q̄ ista est differentia inter arbitrū. de quo hic est sermo z arbitratorem q̄ arbiter dicitur qui eligitur vt iudex. vt sez procedat ser uato in substātialib⁹ ordine iudiciario. z litem dimittat cozā se ceptā vel cozā alio. sed ordine iudiciario seruato. licet possit eā dirimere si vult etiā inique. ff. de arbi. l. i. nec est vtis si sit 9promissuz cū pena vel sine pena. vt ff. eo. l. sñi. ylla stipulatōe electa simplr. Cui⁹ arbitrū emologatur. vel taciturnitate decē dierū vel exp̄sse. C. de arbi. l. penul. Omnes enī isti ordinē seruare debēt. z agetur ad obseruantiā arbitrij. siue stipulatōne. siue excōicatione. ex. l. vt no. de arbi. C. Dilecti. Arbitrator aūt est qui eligitur vt aliq̄d estimet vt p̄cium vel opas vel ptes locatis. vel q̄d sibi videat de aliqua re sine ordine iudiciario dicat. vel vt sup ea arbitret. ff. pro socio. l. Si societario. z de ver. obli. l. Si quis arbitratu. Nec facio vim an tē. z de ver. obli. l. Si quis arbitratu. Nec facio vim an tē. z de ver. obli. l. Si quis arbitratu. Nec facio vim ant

iudice vel arbitro. z ita nō pōt dici litis contestatio vl' sententia. Sed q̄d dices si compromissum sit factū vt possit procedere seruato ordine iudiciario z nō sua? Rñdeo. hec verba sic sūt intrp̄tāda. vt compromit? to ordine. z etiā tanq̄ arbitratorē. q̄ō verba illa innu? unt vel nō seruato. Si pcesserit vt arbiter. s. seruato ordi? dine nō rediget dictū eius ad arbitriū boni viri. Itē nota q̄ si dicūt ptes. Eligimus cū in arbitrū simpl'r nō intelligit vt arbitrator electus. nisi ex alijs verbis appa? reat de p̄ria intentōe. puta q̄ dixerūt q̄ possit procede re nō seruato ordine iudiciario. Itē si dicūt. Eligim⁹ ta lem in arbitratorē vel in bonū virū qui determinet q̄? stiones nostras nō intelligit electus arbiter. nisi appa? reat ex alijs verbis. Ita nota q̄ dictū arbitratoris nū q̄ emologat taciturnitate decē dier. sed si exp̄sse illud cōfirmēt partes. perit exceptio quasi trāsactōis vl pa ci. Dictū arbitri pcedentis ordine iudiciario electi sine pena emologat. C. de arbi. l. penul. nec vnq̄. z si iniquū fuit. redigit ad arbitriū boni viri. Itē nō mutat dictū ar bitratoris nisi in modico ledat. ff. de op. liber. l. Si liber tus. Itē dictū arbitri nō mutat etiam si grauiter ledat ēmo si pena fuit p̄missa agit ad ipam. C. de arbi. l. i. Et si nō fuit p̄missa stipulatio int ptes sit agit ad iter esse. ff. de arbi. l. Diem. pferre. Et si simpl'r compromissū sit. z sīa exp̄esse per partes emologata fuerit. vel infra decē dies nulla ps contradixerit. orit ex sīa actio z exce pto. vt. C. de arbi. l. Ne in arbitris in fi. Nec ofa Inno. Item nota q̄ qui iurat stare dicto arbitri sub pena. euadit periurū soluendo penā. dū tñ ante decendium contradixerit. si arbitriū penalē pōt emologari. al's iura mentū mutaret obligatōem. Ubi z qui trāsegit sub iu? ramento z pena tenet̄ pcise transactōem seruare. q̄ hec ē natura trāsactōis. Qui āt iurauit dare stichū aut pā filiū sub pena nō ꝓpter hoc tenet̄ dare stichū. Nō em vi det̄ facere de alternatiua absolutā. sed fortificat solum. Nec Pe. de pal'. in. iij. dis. xxviij. q. i. ar. i. conclusiōe. iiij. Arbitramentū latū absente parte z irrequisita. fm Pe. d verbo. obli. l. Si quis arbitratu nō valet. Idem Ly. et Bar. Item sciendū q̄ arbiter nō pōt punire testē q̄ dic falsum testimoniū cora eo. vel ptes. producentes falsa in? strumēta. si solū est arbiter vel arbitrator. z nō alius iu dex hīs merū imperiū. q̄ z aliquando in tales cōpro mittit. Et ratio est. q̄ punitio seu punitēdi potestas nō est nisi p̄ iurisdictōem attributa. sed arbiter vt arbiter caret omni iurisdictōe. quod patet. q̄ ab eius sīa nō appellat. nec ex ea orit actio vel executio. vt. l. i. C. de ar bi. Item ptās arbitri est ita limitata q̄ de rebz extra cō promissum z ptes compromittentes nullo mō cogno? scat sed testis in cū nō cōpromisit. ergo nō pōt cū puni? re. Nec obstat q̄ arbitria sunt redacta instar iudiciorū. vt. l. i. ff. de arbi. Quia b̄ est verū q̄tū ad ea tantū que compromittunt. Sed falsitas testis est extra cau sam z psonas compromittentes. De sumptibz tñ pōt condenare. licet b̄ nō sit compromissum exp̄sse. q̄ causa sumptuū nō est extra cām z psonas cōpromittentes. sz si esset arbiter hīs iurisdictōem a statuto ciuitatis. vel iudex al's z haberet merū imperiū posset punire nō vt arbiter. sed vt iudex testē deponentē falsuz cora arbitro ponit. C. de testi. l Cum apud. Nec Ange de Peru. Itē extra eo. c. Cum dilectus. dr q̄ arbitri iudicare non va? lent nisi de bis tantū super quibz in eos exciterat com promissum. Ubi dicat glosa. Nota q̄ arbitria stricta via incedūt. Nā id solū venit in arbitrium. de quo scalz di? cruz est vt veniat. ff. eo. l. Si cū dies. Itē arbiter nō pōt punire ꝓtumacā litigatoris. sez mulctādo. sed in expē sis condēnando pōt. q̄ cognoscit de itereſſe nec potest cogere. nisi in casu qui habet de offi. delega. c. Suspitio? onis. Et hoc est verū q̄ nō pōt punire contumaces nisi cōtumelijs ad hoc actū sit. ff. de iudi. l. ij. Item arbiter nō potest pronūciare. nisi vtraq̄ pte p̄sente. nisi hoc in? ter litigatores cōuenerit. ff. eo. l. Diem. §. Si quis. Itē nō potest citare ptes nisi ad locū in q̄ compromissum factū est. ff. eo. l. Si cū dies. Sufficit tñ q̄ in eadē ciui? tate in qua factū est compromissum citet partes. Item arbiter nō pōt delegare arbitrū. ff. eo. l. Si cōpromissū Item satisdatio nō p̄stat cora arbitro. q̄ sufficit pene p missio. Cū em ptes conuenerūt stare sīe arbitri sub cer ta pena. potest peti pena posita ab ea pte que recedit a sententia qua pena soluta cogi nō potest vt tali stet sen tentie. nisi in ꝓmisso dictū sit vt etiā pena soluta vl' nō stetur arbitrio nihilomin⁹. xxvi. q. v. Qui cūq; Ber. in glo. sup. c. Dilecti eo. ti. Item in arbitrio mora nō pt purgari vbi p̄fixus est dies ab homine. ff. eo. l. Celsus. secus in iudicijs. Item sīa arbitri nō infamat. z b̄ ido q̄ nō potest cognoscere de crimīe q̄ō infamet. ff. eo. l. nō distinguemus. In his omnib⁹ discrepāt arbitria a iu dicijs. Item z in alio. nā si ptes renunciant appellatōi z pactū faciūt de nō recedendo ab arbitrio. nihilomin⁹ recedere possunt soluta pena apposita. vt dictū est. sc⁹ circa iudicia. sed in quibusdā pueniūt. quia p vtrūq; i terrumpit p̄scriptio. z q̄ tum ad iuramentū de calū? nia. Bern. Item ex eo. Contingit. dr generaliter pro hibemus. ne sup rebus spiritualib⁹ cōpromittat in lai cum. Ubi dicit glo. q̄ in laicū de reb⁹ mere ciuilib⁹ qui bus nullū spirituale est annexū bene potest cōpromit ti in ecclesiasticis temporalib⁹ reb⁹ ar. hic q̄ prohibet tantū de spiritualib⁹ reb⁹. quia q̄ō tex no phibetur de altero concedit. dis. xxv. c. Qualis. Si vero cōpromitta tur in laicum de reb⁹ spūalibus nō tenet arbitrium. vt hic. Sed si ꝓmittat in clericū z laicū sine auctoritate q̄dem supiozis etiam nō valet. Sed intercuemēte au ctoritate episcopi. nō potest in laicū tantuz cōpromitti. sed solū auctoritate pape. di. xxxij. Preter b̄. §. Uerū. z ij. q. v. Mennam. Unde dico q̄ laicus nullo modo de rebus spiritualib⁹ iudicare potest. nec p̄cipaliter nec i cidenter. Bern. Item soluit compromissum per mortē alterius ꝓmittentis. extra eo. Ex parte. z etiā p mor tem alterius arbitroz. ex de offi. dele. c. Uno delegatoz. Et hoc verū nisi fiat mentio in compromisso. q̄ trāseat ad heredes vtriusq; ptis ꝓmittentis. Sec⁹ i iudicijs quia illa transeunt ad heredes. z si de ipis nō fiat men tio. Bern. Item cū ab vno de pluribz arbitris vel iudi cib⁹ alijs p̄tribz etiā mandātib⁹. scripta sententia reci tatur. pro eodē est ac si ab omnib⁹ esset recitata. Opoz ter aūt vt recitans nō vtatur ꝑbis singularis numeri. sed pluralis dicendo. Nos tales arbitri vel iudices p̄? nunciamus. tē. nisi in arbitris super electione que de? bet fieri ab vno vice omniū. ex de sīa z re iudi. c. Cum ab vno li. vi. Itē nota fm Bern. ex de offi. ordi. in glo. in. c. Cum ecclesiaz. q̄ quilibet p̄latus collegiate eccle licet subsit episcopo est iudex ordinarius z habet iuris? dictōem cognoscendi z excommunicandi. vt in isto. ca. Et ille p̄latus hoc facere potest z habet talem iurisdi ctionem. qui est electus a collegio seu vniuersitate. ex de elec. c. i. Et idem intelligo si p̄ficiatur collegio vel vni uersitati ab eo qui habet administrationem cum iuris dictione. puta episcopo Bern. De b. s. c. v. §. i.

De triplici modo procedendi in iudicio. et primo de modo procedendi per inquisitōz. Cap'm septimū.

De crimine autē con? tra aliquem proceditur trib⁹ modis p̄cipa? liter in iudicijs. videlicet per accusatiōem. de?

nunciatõem.z inquisitõem. Et ad accusatõem requirit inscriptio. Denũciatoz dz precedere caritatiua moitio Inq̃sitõem debet pcedere clamosa insinuatio.ex ō accusa.c. Super his.z.c. Qualiter z qñ. Potest z addi q̃ntus modus cum crimen scilicet obijcitur in modum exceptionis.co.ti.ca. Inquisitionis.

De inquisitione vici .ff.i.

ozũ facienda sic ait Inno.ibi. in tenalio generali,extra ō accu.c. Qualiter z qñ debeat ꝓcedere ad inquirendũ z puniendũ subditoz excessus.ex auctoritatib⁹ noui z veteris testamẽti colligit euidenter ex quibꝰ postea proceiserunt canonice sanctiones. Legit enim in euãgelio Luce.xvi.c. q villicus ille q diffamat⁹ erat apd dñm suũ.quasi dissipasset bona ipius.audiuit ab eo. quid hoc audio de te. Redde rationẽ villicatõis tue.iã enim nõ poteris ampius villicare. Et in Ben.xviij. dominus ait. Descendã z videbo vtrũ clamorẽ qui venit ad me opere ꝓpleuerint. Ex quibꝰ auctoritatib⁹ manifeste probat q non solũ subditus.verũ etiã cũ platus excedit.si per clamorẽ z famã ad aures superioris peruenerit nõ quidẽ a maliuolis z maledictis sed a prouidis. nec semel tm̃ sed sepe.q clamor inuit.z diffamatio manifestat.oz corã ecclesie senioribꝰ viratẽ diligẽtꝰ pscrutari vt si res poposcerit qualitas.canonica districtio culpã feriat delinquẽtis.nõ tm̃ idem sit actoz z iudex.sed q̃si denũciante fama vel deferente clamore officij sui debitũ exequat.licet aũt hoc sit obseruandũ in subditis.diligentius tm̃ obseruandũ est in platis.qui q̃si signũ positi sunt ad sagittã.q nõ possũt oĩbus complacere. cũ ex officio suo teneant nõ solũ arguere.sed etiã increpare.q̃nq; etiã interdũ suspendere. nõnunq; vero ligare. frequẽter odiũ multoz incurrũt z insidias patiunt. Et ideo sancti patres prouide statuerũt.vt accusatio platoz nõ facile admittat.ne ꝓcussis colũnus corruat edificiũ nisi diligens adhibeat cautela p quã nõ solum falsũ.sed etiã maligne criminationi ianua pcludat. Uerũ ita voluerũt prouidere platis.ne criminarẽt iniuste vt tm̃ caueret ne delinqueret in solent ꝑ morbũ vtrũq; ꝓgruã medicinã inueniẽtes. Nota fm Ange.de perusio.q inquisitionũ alia generalis.alia specialis. Et generalis diuidit in quatuoz species.Prima est generalis quo ad delicta z quo ad psonas.vt cũ preses inquirit. si sint hoĩes facinorosi pena digni.z de hac loquit lex ꝓgruit.ff.de offi.pñs.ad.l.iuli.repe. Quedã vero ẽ inq̃sitio generalis quo ad psonas.sed specialis quo ad delicta.z cũ preses inquirit contra illos qui Titium occidẽrũt. Et ō hac loquit lex mãdat.ff.de condi.ob tur.cau. Quedã est generalis quo ad delicta.sed specialis quo ad psonas.vt cũ inquirit p visitatorẽ ecclesie cõtra psonas existẽtes in ecclesia ad inuestigandũ z puniendũz crimẽ p aliquẽ eoz ꝓmissum p qõ debet monasterũ reformari in aliq̃.De hac loquit.c. Per inquisitõem. ex ō accu. Uñq; tm̃ est inquisitio generalis q̃ ad psonas de necessitate.vt cũ inquirit de aliquo maleficio ꝑ ciuitatẽ z homines illius.nec sunt hoĩes specificãdi.de hac loq̃ põt.C.de mono.c.i. Specialis aũt inquisitio q̃ ad psonas z delicta est.vt cũ de certo z limitato delicto pses seu platus inquirit ꝑ certã z limitatã psonã. De hac loquit lex ea quidẽ.C.ō accu. De formis dictandis in hmõi inquisitionib⁹.Forma inq̃sitõis generalis quo ad personas.specialis quo ad delicta hmõi est.Nec est inquisitio que fit z fieri intendit p. A. potestatẽ z. M. eius iudicẽ maleficioz ex eoz̃ z cuiuscunq; eoz officio arbitrio z balia ꝑ oñes z singulos illos qui tali loco z tpe Ticium occiderũt.z occidentib⁹ pstiterũt auxiliũ ꝓsilium vel fauorẽ.Nec forma sumit ex dicti Inno. Forma inquisitionis generalis.quo ad delicta. specialis q̃ ad psonas est talis.Nec est inquisitio q̃ fit z fieri intendit per.M.syndicũ.z syndicatorẽ electũ.z assumptũ pro comune perusij ad syndicandũ.A.olim potestatẽ dicte ciuitatis pro sex mensib⁹ iam elapsis inchoatis tẽ.ꝑ oĩs z singulos suos iudices.notarios.milites. domicellos. berruarios.z familiã vniuersam dicti olim prãtis .Inco.de eo.z sup eo.q ad aures dicti syndicatoris pluries puenit q dictus.A.olim potestas z dicti eius iudices. milites.notarij.domicelli.berruarij.i dictis z in dicto palatio residente coz posito infra tales ꝓfines tẽ.Nec tas diuersas z varias extorsiones. beratarias.furta.et falsitates ꝓmiserũt. Et dictus dns potestas non renuit totã familiã.quã tenere debuit fm formã electois ō facte. Et q dictus dns potestas z dicti dñi iudices milites absoluerũt ꝓdemandos.z ml'tos innocẽtes ꝓdẽnauerunt.qui debuerũt absolui.nec venerũt ad banchus solitũ pro iure reddendo horis debitis z consuetis fm formã electois predicte. Et predicta oĩa omissa z perpetrata fuerũt per dictos suos nominatos.in locis predictis.z ꝑdicto tempe cõtra formã iuris statutoz z ordinationũ dicti cõmunis. Sup q̃bus oñib⁹ z singulis ꝓnexis z dependentib⁹ ab eisdẽ penitus extraneis.dicti syndicatoz inquirit z intendit procedere z cõdemnare z punire reperros culpabiles fm formã iuris z statutoz dicti ꝓmunis. Hanc formã approbat consuetudo totius italie. Nec forma vbiq; seruat. Inuentis aũt malefactoribꝰ specialib⁹ fit inquisitio cõtra eos spẽalis. Et ex ista secũda inquisitõne ad ꝓdemnatiõem deuenit.nõ ex pma.vt notat in dicto.c. Bone memorie. Et oñes testes qui in pma inq̃sitõe examinati fuerũt examinabunt postmodũ in scda.q aliter ex pmis attestationibus inq̃situs damnari,nõ põt cũ testes deposuerit. co nõ citato.z sic testimonũ coz erat nullũ in eius preiudicium.C.de testi.l.Si quãdo. Uisimodi forma inquisitõnis specialis.quo ad personas z quo ad loca est hec. Inquisitio quã faciũt seu facere intendũt potestas.N. talis ciuitatis z iudex maleficioz eius cõtra talem. In co. de eo.z sup eo.q fama publica pcedente.z clamosa insinuatõe referente,nõ quidẽ a maliuolis z suspectis. sed ab honestis z fidedignis ad aures pdictoz pueniens.q dictus Titius de boc ãno de mense maij dicti anni armatus cum q̃dam cultello de ferro.quẽ euaginatus z nudũ tenebat in manu dolose sciẽter z appensate animo z intentõe infrascriptũ homicidiũ ꝓmittendi ipũ tyabolico.z deum p oculis nõ habendo.sed humani generis inimicum fecit impetũ insultum z aggressum. mouendo se de loco ad locũ in z cõtra psonã N.z ipm vulnerauit in capite dicti.M.cũ dicto cultello.vna percussione vulnere.ex qua percussione dictus.M.in cõtinenti mortuus est. Et predicta oñia commissa z perpetrata fuerũt per ipm.N.in psonam dicti. M. qe supradicto animo z intentõe predictis in ciuitate Perusij.tali loco p̃pe tales cõfines.cõtra formam iuris statutoz z ordinationis dicte ciuitatis. Hanc aũt formã probat.l.libello rum.ff.de accu.quã obseruat practica. Ideo aũt põitur locus z tempus.quia hec sunt de substantia inquisitõis sic et de substantia accusatõis. Ideo ponit fama publica pcedente.quia fama loco accusatõis succedit. Unde nisi precedat nõ debet inquiri.extra de accu.c. Cũ oporteat.z.c. Qualiter z qñ. Ideo dicit a fidedignis. quia si nõ sint fidedigni facientes famã.sed suspecti.maliciosi. vel maliuoli.ex eoz fama nõ debet ad inquisitionem procedi.vt in.dicto.c. Qualiter qñ. Hodie tm̃ Perusij de consuetudine nõ seruatur.q pars nũq; petit copiaz fame sibi dari eo q ex forma statutoz põt de oĩ crimie inquiri. Unde in dicta ciuitate inquisitio est auxiliũ regulare sic

Inq̃sitionũ generaliũ.

Forma inq̃sitionis

accusatio. Cessante statuto ꝛ consuetudine, bene posset peti copia dicta. Si fieret inquisitio de aliꝗs criminib ꝙ quibuscunq; a simili debet fieri ꝑm ea que concurrunt ad actus illos exꝑmentia maleficiū siue delictuꝫ.

In quibus causis .§.II.

Possit fieri inquisitio. Angelus de Perusio circa h̄ ponit varias opiniones. ꝛ ꝑmo opinat glo. iuris ciuilis in ꝯ casib. Si publico. ꝙ nō ꝑt fieri inquisitio nisi i his ꝯ nistris etiā in loco occulto existēt. vt. in. l. Si ꝙs i h̄ genus. C. de epi. ꝛ cle. Scds casus in crimīe suspecti tutoris. l. iij. §. Preterea. ff. de suspe. tu. Tertius in charta falsa producta corā iudice. l. Jubemus. C. de probatio. Quart⁹ in falso teste. C. de fal. l. Ubi. Quintus in crimine notorio l. Ea quidē. C. de proba. Sextus in casib⁹ notatis in dicto. §. Si publico. Alia opinio dicat ꝙ licet h̄ verū sit de iure. de ꝯsuetudine tñ de quolibet crimine ꝑt inquiri fama publica ꝓcedente. ꝛ clamosa insinuatōe referēte. Et ita refert Al. ō Bandino. Sz opinio glo. ꝑmo posita. Ange. reꝓbat in hoc ꝙ dicat tñ in dictis casib⁹ posse inquiri ꝛ nō in aliꝭ. Ponit em̄ ꝑ ipe alios casus in quib⁹ ꝑt inquiri. s. ō omnē sacrilegū. latronē. ꝛ plagiariū. l. iij. §. mādatis. ff. ad. l. iuli. peculi. Itē cōtra facientē seditōem in ciuitate. in auten. de mandat. ꝑn. §. fiuali. Itē videt posse inquiri regulariter cōtra omnē malū hoīem. l. Cōgruit. ff de offi. ꝑsi. Nicolaus de Nacta in quadā sua disputatōe recedens ab illa opinione glo. ponit sex casus in quib⁹ ꝑt inquisitio fieri. quos Bar. sibi assumit ꝙ regulis in dicto. §. Si in publico. quoꝝ ꝑmus est ad denunciatōem officialis. s. mitatu officiales. ne maleficia committant. vt l. Diuus ff. de custo. reoꝝ. Scds ꝑt inquiri ꝓpter ꝓcedentē incidentē cognitōem. vt in falso teste. C. de testi. l. Nullum. Tertius ꝓpter ꝓcedentē generalē inquisitōem. alias frustra fieret. l. Congruit. ff. de offi. ꝑsi. Oꝑtet tñ inuentο malefactoꝛe fieri circa eū specialē inquisitōnem ad h̄ vt ꝓdemnari possit. Quart⁹ vbi maleficiū corā iudice cōmittit. vt falsa charta. C. de proba. l. Jubem⁹. Quintus ꝓpter atrocitatē criminis ꝛ iniuriā factā clericis. vt in. l. Si quis in h̄ genus. C. de epi. ꝛ de. Sextus ꝙd crimen notorietatē. vt dicta. l. ea. Addit Bar. septimum vbicunq; sine metu calumnie ꝛ sine solēnitate inscripti ꝓ rationes. Sed istud septimū reꝓbat Ange. ꝛ addit aliū casum. l. in crimine suspecti tutoris. Aliꝝ opinio est ꝙ duplex est inquisitio. Una q̄ ꝑncipaliter fit ꝓpter se ex officio iudicis nobili. Alia mercenaria seu incidēs que fit ex officio iudicis mercenario seu incidenter. Et ꝑma inquisitio fit tribꝫ modis. Primo q̄n per famā imploratā. vt in. l. Insinuas. C. de offi. rec. puni. Nam fama tenet locū accusatoris. vt in. c. Qualiter et q̄n. de accusat. Tertio q̄n ꝙ publicā denunciatōem excitat. l. Ea q̄ dem. C. de accu. Et subdit Ange. hoꝝ opi. iure canonico credo verā. quo iure inquisitio est remediū ordinarium. extra de sen. excom. c. Cū desideres. Sed iure ciuili ex sola fama nō inquirit. Demū ipe Angelus ponit suam determinatōem per distinctōem. Dicit em̄ ꝙ inquisitio fit duabus de causis. qꝛ aut ad ꝑtā vtilitatem ꝑncipaliter. aut ad publicā. Ad ꝑtā aūt vtilitatē regulariter nō fit inquisitio. qꝛ que in iudicio aguntᵏ ad ꝑtis postulatōem agenda sunt. nō ex officio. ff. de iudi. l. Qui semel. Fallit hoc in casib⁹. scz suspecti tutoꝝ. quo ad vtilitatē pupilli requirit nemine postulante. Et i dation tutoris ꝙ dari ꝑt ex officio nemine petente. Itez ꝛ censitoꝛ ꝑt ad vtilitatē ꝑiuatā inꝗrere.. Itē. ꝓtoꝛ inquirit cōtra executoꝛes publices ad ꝑtā vtilitatez ne interim tributis ꝛ aliꝭ vexent vexationib⁹. vt in auten. de man. ꝑn. §. Coges. Itē ep̄s in causa usuraꝝ inꝗrit contra usurariū. vt usuras ꝑtato restituat. vt de iure iurā. c. Ad nostrā. Si ad publicā vtilitatē fit ꝙisitio tunc aut in causis ciuilib⁹. aut in criminalib⁹ Si in ciuilibus regula est. ꝙ in omnib⁹ causis mere ciuilib⁹ et numerariꝭ ꝑncipaliter vtilitatē reipublice ꝓcernētib⁹ ꝑt ꝓcedi per inꝗsitōem. vt. C. de bo. po. l. Si ꝙs. In causis vero criminalib⁹ do quatuoꝛ regulas. quaꝝ prime tres sunt affirmatiue. qrta negatiua. Prima regula est. ꝙ vbicunq; crimē est tale. ꝙ accusando iuris solennitas relaxat. de illo ꝑt inquiri. probat hec regla. C. ō accu. l. Ea. Uñ qꝛ cū procedit ꝑ accusatōem in mlīs solennitas iuris relaxat. ideo de eo potest inꝗri. Ob̄ etiā notat Inno. in. c. Uestra. de coba. cle. ꝛ mulie. Et ide est ꝙ ad denūciatōem publici officialis ꝑt inꝗri. qꝛ ꝑtalē denūciatōem fit crimē notoriū. Scda regula est ꝙ vbicunq; ꝓmittit crimē corā iudice. ita ꝙ offendat pars vl iudicis maiestas ꝑt inquiri de eo probat hoc. C. de testi. l. Nullū. Uñ si ꝙs corā iudice producit falsum testē vel vtit falso instrumēto. qꝛ offendit aures iudicis merito ꝓpter offensam iudicis maiestatis ꝛ ꝑtis ꝑt cōtra eū inquirere. Tertia regula est. ꝙ vbicunq; crimē est de atrocioꝛib⁹ fama publica ꝓcedente a fidedignis ꝑt inquiri. ꝓbatur hoc. l. iij. §. mādatis. ff. ad. l. iuli. pecu. vi. ideo em̄ in ꝯtis actionib⁹ iuris solēnitatē relaxari. ꝙ ꝑt inꝗri. Interest ei reipublice atrocioꝛa delicta puniri. vt puncta malꝫ hoīb⁹ purgata remaneat. Et reputatur inter atrocioꝛa iniuria q̄ fit clericis. vt. C. de epi. ꝛ de. l. i quis in h̄ genus. Quarta regula est negatiua. s. ꝙ i his casib⁹ exceptis nō ꝑt in criminalib⁹ causis inꝗri. ꝓbat hoc ꝙ. l. rescripto. §. si ꝙs accusat⁹. ff. de mu. ꝛ hono. Hoc videt intelligendū q̄n iudex inꝗrit ad denūciationē ꝛ instantiā alteriꝰ. nō aūt ex mero officio suo h̄ agit vel intelligendū h̄ de iure ciuili. secus de iure canonico qꝛ ꝑt ꝛ in aliꝭ casib⁹ inꝗri ꝛ ita practicat. q̄ ō etiā declarat in §. sequēti. Ꝑt aūt inquisitio impugnari semper cū in aliquo coꝝ que sunt de substantia inꝗsitōnis deficit. sicut accusatio. cū defect⁹ sit in substantialibus. Et tunc ex hmōi defectu substantialiū nō posset ꝓcedi ad ꝓdemnatōem. q̄ ō verū est nisi inꝗsitus sit confessus crimē vel nō opponat talē defectū substantialium. Nam ex inquisitione deficiente in substantialib⁹ cōtra ꝓfessum crimē. nō opponēte defectū substantialiū ꝑt sequi ꝓdemnatio. vt expresse ō. c. i. de cōfessio. li. vi.

Casus in publico quoꝝ ꝑmus est ad denunciatōem officialis. s. mitatu officiales. ne maleficia committant. vt l. Diuus ff. de custo. reoꝝ. Scds ꝑt inquiri ꝓpter ꝓcedentē incidentē cognitōem. vt in falso teste. C. de testi. l. Nullum. Tertius ꝓpter ꝓcedentē generalē inquisitōem. alias frustra fieret. l. Congruit. ff. de offi. ꝑsi. Oꝑtet tñ inuentο malefactoꝛe fieri circa eū specialē inquisitōnem ad h̄ vt ꝓdemnari possit. Quart⁹ vbi maleficiū corā iudice cōmittit. vt falsa charta. C. de proba. l. Jubem⁹. Quintus ꝓpter atrocitatē criminis ꝛ iniuriā factā clericis. vt in. l. Si quis in h̄ genus. C. de epi. ꝛ de. Sextus ꝙd crimen notorietatē. vt dicta. l. ea. Addit Bar. septimum vbicunq; sine metu calumnie ꝛ sine solēnitate inscripti ꝓ rationes. Sed istud septimū reꝓbat Ange. ꝛ addit aliū casum. l. in crimine suspecti tutoris. Aliꝝ opinio est ꝙ duplex est inquisitio. Una q̄ ꝑncipaliter fit ꝓpter se ex officio iudicis nobili. Alia mercenaria seu incidēs que fit ex officio iudicis mercenario seu incidenter. Et ꝑma inquisitio fit tribꝫ modis. Primo q̄n per famā imploratā. vt in. l. Insinuas. C. de offi. rec. puni. Nam fama tenet locū accusatoris. vt in. c. Qualiter et q̄n. de accusat. Scdo q̄n ꝙ publicā denunciatōem excitat. l. Ea q̄ dem. C. de accu. Et subdit Ange. hoꝝ opi. iure canonico credo verā. quo iure inquisitio est remediū ordinarium. extra de sen. excom. c. Cū desideres. Sed iure ciuili ex sola fama nō inquirit. Demū ipe Angelus ponit suam determinatōem per distinctōem. Dicit em̄ ꝙ inquisitio fit duabus de causis. qꝛ aut ad ꝑtā vtilitatem ꝑncipaliter. aut ad publicā. Ad ꝑtā aūt vtilitatē regulariter nō fit inquisitio. qꝛ que in iudicio aguntᵏ ad ꝑtis postulatōem agenda sunt. nō ex officio. ff. de iudi. l. Qui semel. Fallit hoc in casib⁹. scz suspecti tutoꝝ. quo ad vtilitatē pupilli requirit nemine postulante. Et i dation tutoris ꝙ dari ꝑt ex officio nemine petente. Itez ꝛ censitoꝛ ꝑt ad vtilitatē ꝑiuatā inꝗrere.. Itē. ꝓtoꝛ inquirit cōtra executoꝛes publices ad ꝑtā vtilitatez ne interim tributis ꝛ aliꝭ vexent vexationib⁹. vt in auten. de man. ꝑn. §. Coges. Itē ep̄s in causa usuraꝝ inꝗrit contra usurariū. vt usuras ꝑtato restituat. vt de iure iurā. c. Ad nostrā. Si ad publicā vtilitatē fit ꝙisitio tunc aut in causis ciuilib⁹. aut in criminalib⁹ Si in ciuilibus regula est. ꝙ in omnib⁹ causis mere ciuilib⁹ et numerariꝭ ꝑncipaliter vtilitatē reipublice ꝓcernētib⁹ ꝑt ꝓcedi per inꝗsitōem. vt. C. de bo. po. l. Si ꝙs. In causis vero criminalib⁹ do quatuoꝛ regulas. quaꝝ prime tres sunt affirmatiue. qrta negatiua. Prima regula est. ꝙ vbicunq; crimē est tale. ꝙ accusando iuris solennitas relaxat. de illo ꝑt inquiri. probat hec regla. C. ō accu. l. Ea. Uñ qꝛ cū procedit ꝑ accusatōem in mlīs solennitas iuris relaxat. ideo de eo potest inꝗri. Ob̄ etiā notat Inno. in. c. Uestra. de coba. cle. ꝛ mulie. Et ide est ꝙ ad denūciatōem publici officialis ꝑt inꝗri. qꝛ ꝑtalē denūciatōem fit crimē notoriū. Scda regula est ꝙ vbicunq; ꝓmittit crimē corā iudice. ita ꝙ offendat pars vl iudicis maiestas ꝑt inquiri de eo probat hoc. C. de testi. l. Nullū. Uñ si ꝙs corā iudice producit falsum testē vel vtit falso instrumēto. qꝛ offendit aures iudicis merito ꝓpter offensam iudicis maiestatis ꝛ ꝑtis ꝑt cōtra eū inquirere. Tertia regula est. ꝙ vbicunq; crimē est de atrocioꝛib⁹ fama publica ꝓcedente a fidedignis ꝑt inquiri. ꝓbatur hoc. l. iij. §. mādatis. ff. ad. l. iuli. pecu. vi. ideo em̄ in ꝯtis actionib⁹ iuris solēnitatē relaxari. ꝙ ꝑt inꝗri. Interest ei reipublice atrocioꝛa delicta puniri. vt puncta malꝫ hoīb⁹ purgata remaneat. Et reputatur inter atrocioꝛa iniuria q̄ fit clericis. vt. C. de epi. ꝛ de. l. i quis in h̄ genus. Quarta regula est negatiua. s. ꝙ i his casib⁹ exceptis nō ꝑt in criminalib⁹ causis inꝗri. ꝓbat hoc ꝙ. l. rescripto. §. si ꝙs accusat⁹. ff. de mu. ꝛ hono. Hoc videt intelligendū q̄n iudex inꝗrit ad denūciationē ꝛ instantiā alteriꝰ. nō aūt ex mero officio suo h̄ agit vel intelligendū h̄ de iure ciuili. secus de iure canonico qꝛ ꝑt ꝛ in aliꝭ casib⁹ inꝗri ꝛ ita practicat. q̄ ō etiā declarat in §. sequēti. Ꝑt aūt inquisitio impugnari semper cū in aliquo coꝝ que sunt de substantia inꝗsitōnis deficit. sicut accusatio. cū defect⁹ sit in substantialibus. Et tunc ex hmōi defectu substantialiū nō posset ꝓcedi ad ꝓdemnatōem. q̄ ō verū est nisi inꝗsitus sit confessus crimē vel nō opponat talē defectū substantialium. Nam ex inquisitione deficiente in substantialib⁹ cōtra ꝓfessum crimē. nō opponēte defectū substantialiū ꝑt sequi ꝓdemnatio. vt expresse ō. c. i. de cōfessio. li. vi.

De substantialibus .§.III.

Inꝗsitionis dicit Ange. ꝙ quīq; sunt necessaria. Primū est ex ꝑte iudicis inꝗrentis. ꝛ hoc est ꝙ sit ꝓpetens iudex. alꝭ nō tenet inꝗsitio. vt de re. iu. Ea que fiunt li. vi. Ubi sciendū ꝑm ipm ꝙ i causis meri imperij. vt sūt criminales cause. solꝰ iudex hñs merū imperiuꝫ potest ꝑncipaliter inꝗrere. qꝛ eius negocij solꝰ ipe habet iurisdictōem. ff. de iurisdi. om. iudi. l. Jubere. Incidenter aūt iudex ciuiliū causaꝝ ꝑt inquirere de causis meri imperij. C. de testi. l. Nullū. Ut cū testis deponit falsū corā iudice ciuiliū causaꝝ. ꝛ nō habente merū imperiū. Nam tunc rōe incidentis cognitionis causa meri imperij devoluta est ad suā iurisdictōem. Et punit talis inꝗrens ꝙisitū. ꝑm aliquos pena extraordinaria. ꝑm alios ordinaria. Sed hic notandū ꝙ si clericus deponit falsū corā laico ēqui s in hoc casu glo. in dicta. l. Nullū. ꝛ ꝑm Cy. clericus possit puniri ꝑ iudicē laicū. Ray. ꝛium dicit p. c. Si diligenti. ex de fo. compe. Et iure ꝙdem anti quo ciuili glo. ꝛ cā sequētes verū dicunt. Sz iure canoni

co. Ray. verū dicit. z sic tenendū est. C. de epi. z cle. et in auten. Stauim⁹. Jn causis vero ciuilibꝫ pecuniarijs ad publicā vtilitatē spectantibꝫ inq̄rere poſſis iudex ad cuius iurisdictōꝫ officiū z cognitōem talis causa spectat. Ald quarā aūt vtilitatē. vt ad remouendū tutorez vel curatorē. ranꝯ suspectū rome p̄tor inq̄rit vel subdelegat⁹. in puincia proconsul. Et cū hodie p̄tātes terraꝝ in terra quā regūt teneāt locū p̄fidis. coā eis agenda c. questio suspecti tutoris. ad inquirendū vero p̄tra vsurariū. vt vsurā restituat p̄t inquirere ordinarij locorū. et coꝝ vicarij. z de vsuris. c. Ald nostrā. Secundū qō requirit qō ex pte inquisiti est vt sit de iurisdictōne iudicis inq̄rentis quo ad istū articulū. alⁱs nō posset contra ipm inquirere. ex de fo. cōpe. Si diligenti. z autēti. Stratuim⁹. de epi. z cle. Tertiū q requirit est ex parte cause seu materie de qua inquirit. qō pro tanto dr. qr nō semp in omni negocio pōt procedi p̄ inq̄sitōem. sed tm̄ in quibusdā. de quibꝫ dictū est in. §. p̄cedēti. Quartū qō requirit ex pte cause incipiēdis inquisitōem. qō dr pro rāto. qr fama publica z clamosa insinuatio a fidedignis procedēs. incitat iudices ad inquirendū. adeo q̄ inquisitio fieri nō p̄t. nisi procedat diffamatio a viris honestis. nō maliuolis z meleficis. nō semel sed plies. z q̄ sit tanta q̄ scandalū generet. nec tolerari posset sine periculo. vt in. c. Qualiter z q̄n. in fi. de accu. Hoc tñ fallit in certis casibꝫ. Primo vbi inquirit ad remotōem. prelatoꝝ regulariū. qr tūc nō est necesse q̄ diffamatio sit tanta q̄ sine periculo vitari nō possit. vel q̄ scandalū generet. Et est rō. qr tales faciū⁹ remouēt ab officijs suis. vt in. c. Qualiter de accu. Jtē fallit vbi inquisitio fit p̄te pte z nō apponente se diffamatū nō esse. vel diffamationē p̄cessisse nō legitime. vt de accu. c. ij. li. vi. Jtez fallit vbi inquisitio format̄ p̄tra p̄fessum crimē. c. i. de p̄ffi. li. vi. Jtē fallit in inq̄sitōne generali q̄ fit contra caput z mēbra ecclesie alicuⁱ⁹ ciuitatis. castri vel loci. de delicto in genere de q̄ loquit̄. c. i. extra de offi. ordi. z ita tenet hostien. in sūma. Et p̄ hoc patet q̄ syndicatores rectoꝝ. qui syndicāt caput z eius mēbra. puta p̄tātem. capitaneuz vel⁹ officiales. p̄t cōtra eos inquirere in genere de dictis p̄missis p eos in coꝝ officio. nō p̄cedēte fama publica. vel clamosa insinuatōe. z ita de p̄suetudine seruatur. Fallit etiā q̄n p inquisitorē. p̄cedit ad denūciatōez publici officialis. vt de offi. custo. c. in fi. z ita tenet Hostien. Jtē fallit cū iudex inquirit ex mero z puro officio. z nō ad instigatōem alterius. vt in. c. i. de offi. ordi. Et p hoc sint cauti rectores terraruz. q̄ ad hoc vt ab eis non possit peti copia diffamatōis. semp cū formāt inq̄sitiones dicāt. Hec est inquisitio quā facit talis. N. cōtra talem. N. ex suo mero officio. Jtez fallit vbi iudex ex necessitate sui officij inquirit vel vbi vertit periculū alⁱaꝝ ibi nō est necessaria diffamatio fm formā p̄dictam. In criminali vero in quo iudex procedit ex necessitate officij. nō est necessaria diffamatio. qō notandū pro inquisitionibꝫ q̄ fiunt hodie p rectores terraꝝ. an sit necesse diffamatōem p̄cedere. Ibi ā si de necessitate officij inquirere tenet. nō est necessaria diffamatio. Sz si inquirit ex volūtate. nō necessitate. tūc si inquirit ad petitōem alterius est necessaria diffamatio. si vero ex mero officio vel ad denunciatōem publici officialis. nō est necesse diffamatōem p̄cedere. vt dictū est Quintū qō requiritur ō substātia inquisitōis est ex pte forme. vt sez iquisitio sit apta p̄cepta et habeat debitā formā. alⁱs nō pōt seq̄ condemnatio. vt in. c. Qualiter. z inquisitōis. z. c. Cū oportet. de accu. De quibꝫ formis dictū est supra. §. primo. Debet ergo in iquisitōne apponi locus z tempus delicti ranꝯ substātialia. alia vero opportuna substātialia i libello accusatōis fm formā libelloꝝ instituta. de pub. iudi. z fm glo. ibi. z fm Jnno. non debent obseruari in inquisitōne. Sed Jaco. Bur. quē sequit Ange. dicit q̄ excepta inscriptione omnis alia solennitas q̄ seruat̄ i accusatōne seruāda est in iquisitōe. Jtē in inquisitōe debet p̄cedi ꝯ p̄sentem. nā si absens est z per se p̄tumaciā nō absentauerit. citandus est. Sed ō de p̄suetudine nō seruat̄. qr semp inquirit de delicto. siue inquisit⁹ sit p̄sens siue absens p p̄tumaciā vel nō. Jtē q̄uis litis cō testatio fieri nō debet in casu inquisitōnis. qr p̄testatio litis fit p interrogatōem vel responsionē rei aīo litē p̄contestandi. vt. l. i. C. de li. p̄testa. Sed hic nō est accor. ergo nō est dare litis p̄testatōem. fieri tñ debet p iudicē interrogatio z per eū rñsio. Jtē q̄uis inq̄rendus debeat interrogari de his de quibꝫ iudex debet inquirere. ad hoc vt ipe habeat facultatē se defendendi. z postea si inquisitio debeat formari. si ordo iste puertit̄. s. q̄ pus fiat inq̄sitio q̄ inq̄situs interrogēt. inq̄sitio est nulla vt in dicta. Qualiter. Sed ō de p̄suetudine nō seruat̄. hz p̄tuz. Jtē si iudex inquirat ex officio nō tenet se inscribere. sed charitatiuā denūciatōem facere. Jtem in inq̄sitōe inq̄rens facit p̄clusionē p hec verba. Sup quibꝫ omnibꝫ et singulis dependentibꝫ z p̄nexis ab eisdē z p̄cedentibus dictus iudex inquirit. vt supra dictū est. Et est valde vtile hanc p̄clusionē facere. qr p hanc p̄clusionē iudex intentat certā legē in puniendo. z ō notat Bar. Jtē cū iudex inquirit de homicidio ꝯ Titium fuisse culpabilem de furto vel adulterio. ō illis sez furto z adulterio p̄demnari nō pōt. qr respectu furti vel adulterij nullus est p̄firmatus locus. nullūq̄ temp⁹ deductuz. ergo nō. Ad verū est. nisi de crimine p̄staret per p̄riā confessionē. qr tunc licet illud crimē nō in inq̄sitōe deducerū rōne confessionis. pōt sequi condēnatio. ex de p̄ffessi. c. ij. li. vi. Et ratio est. qr tunc nulle sunt pres iudicis in p̄fessum nisi in p̄demnando. Que aūt probationes requirantur. vt ex inq̄sitione possit sequi p̄demnatio. dic q̄ q̄ inquirit p̄tra laicū de crimine requirunt̄ p̄bationes aptas z necessarias p̄cludentes. vt in. l. Sciant. C. de p̄ba. Si vero p̄tra religiosos inquirit̄ de crimine req̄runt̄ p̄bationes magis exacte. vt ex de symo. c. Licet. Et p̄tra religiosum ipm p̄bationes diuersimode requirunt̄. Nam aut aliq̄d inquirit̄ contra religiosum ad correctōem fm regulā. z tunc fm eandē de plana fienda est nō seruata forma predicti. c. Qualiter. vt notat̄ de appel. c. Repehensibilis. z J. presenti decreto statuimus vt nec p̄lati nisi rē. Aut inquirit̄ vt ab administratōe remoueat̄ z tūc q̄n agitur de p̄ore vel abbate curā hñte auctoritate dyocesani instituto. est quo ad quedā seruāda forma dicti. c. Qualiter. Licet nō q̄ ad omnia. qr nō vocabitur modo p̄dicto vt se possit defendere. vt ō accu. c. Ad petitōem. Et remoueri pōt a p̄dicta administratōe leuius z ex leuioribꝫ causis q̄ clerici seculares. Et in ō spectanda est p̄suetudo specialis locoꝝ religiosoꝝ. vt in. c. Ut nos. de appel. Q̄n vero agit̄ de p̄iore simplici vt alio officiali. tunc talis instituitur z destituitur ad abbatis arbitrium. vt notat Jnnocentius in dicto. capitu. Qualiter et qnando. de accusatione.

Quandoquidem et §. III.

quō sit procedendū. Nota q̄ cū subditus alicuⁱs vel cētū p̄lat⁹ offendit. si per clamorē z famā ad aures superioris pueneriit nō quidē ortam a maliuolis hz p̄uidis z honestis. z nō solū semel sed semp debet veritatē diligēter̄ p̄scrutari. vt puniat si oporteat. nec ex ō sequit. q̄ idem sint accusator z iudex. sed fama est loco accusatoris. ex ō Rich. in. iij. dis. xix. q. fama mala q̄n ex certo motiuo q̄n ab incerto. de p̄se. di. iij. Sanctū. Q̄n habet ortū

ab incerto motore. si ad aures plati deuenerit p damo/
sam insinuationē vt ex ea scandalus in populo generet
debet procedere ad inquisitōem cuius nullus sit qui se
offerat ad accusandū. factū vl famā. Scīēdū th. q ma/
platus debeat procedere ad inquisitōem. extra de accu.
ca. Inquisitionis in glo. vbi dr. dicta paucor nō infa/
mār. fama cui debet esse per villā siue per prochias ad
hoc vt fiat inquisitio. ij. q. i. Deus omipotens. Et cū pce
dit ad inquirendū inquiri nō debet de quib infamia
nō processit. Si aūt habet ortū a certo motore vel certis
moribus tunc si illi nō sunt inimici sed prouidi t bo/
nesti debet platus procedere ad inquisitōem. Si autez
sunt inimici t maliuoli tunc aut constat ita esse nō cer/
titudine. sed per psumptōes nō violentas. t tunc etiaz
platus ad inquisitōem procedere debet. Si aūt cōstat
esse tales p legitimas probationes vel cor confessionem
vel violentas psumptiones t infamatus als fuerit bo
ni noīs. t persona notabilis nō credo q platus proce/
dere debeat ad inquisitōem. extra de purga. cano. c. Cū
in iuuentute. Quidā tn dicūt. q vndecunq orta fuerit
mala fama procedendū est ad inqsitōem. t infamato ca
nonica purgatio indicenda est saltē pter scandalum. ex
tra de accu. c. Qualiter t qn. Sed hoc credo intelligen/
dū quando illi a quibus infamia ortū habuit nō pban
tur esse inimici vel maliuoli. Nec Richar. in. iij. di. xix.
q. iij. ar. iij. in corpe arti. Differt aūt inquisitio quam
facit iudex alio procurante siue promouente. t ea quā ipe
facit ex officio suo ad clamorē fame in hoc. q vbi fiat a/
lio procurante nō est cogendus aduersar iurare. ne p/
pter hoc promotor inquisitōis possit instrui. sed ipe te
neat probare suā intentōem. alias puniret suspensione
vel aliter donec se purgauerit. q. nō animo calūniandi
crimina imposuit. extra de calum. c. Cū dilectus. Item
publicatis attestationib nō recipient alij testes. quia
timeretur de subordinatione. Sed vbi iudex inquirit ex
officio. tunc is contra quē inquirit est cogendus iurare
q respondeat veritatem ad interrogata. Et hoc dico siue
inquirat contra puatā psonā siue cōtra pcuntū. Item
publicatis attestationib potest denuo ab alijs testib
inquiri de veritatē. ij. q. v. Habet. t. c. Mennam. Forma
aūt iuramenti testiū in causa inquisitōis est hec. Si ē
contra psonā t crimē determinatū. Jurat testis q sup
crimē dicet plenā veritatē. extra de symo. c. Licet hely.
Si vero est inquisitio sup statu ecclesie iurat dicere. que
scit vel credit de ecclesia reformanda. vel q respondeat
veritatē ad interrogata. extra de accu. ca. Cū dilectus.
Et in talibus iuramentis non debet iurare de occultis
Nam secretorum solus deus est iudex t cognitor disti.
xxxij. Erubescant impij et aperti intelligant iudicio sā
ctispiritus eos tē. t. ij. questione. v. Consului. sti.

Inqsitio tu dicit ex officio.

Ad inquisitionem .§. V.

iudicis. Utrum teneat inquisitus de omnibus aperire
veritatē t manifestare de quib fuerit interrogat. No
ta circa huiusmodi distinctōem. Pe. de Pal. in quarto
dis. xix. Aut certū est q iudex inquirit de crimine in ca
su in quo potest de iure. t tūc tenetur sibi hō dicere ve/
ritatē. tam de se qz de alio qz mentiri in iudicio est mor
tale. Aut certū est q ipe iniuste inquirit. vt puta qz non
precessit accusatio nec denūciatio nec damosa insinua/
tio. nec infamia illius. nec factū est diuulgatū nec denū
ciatū. Nec in speciali puta talis fecit tale crimē. vbi ta
cet occisus. sed nescitur a quo. Nec in generali. puta ta
le monasteriū est diffamatū de dissipatione religionis
tunc cum nō tenetur nec de se nec de alio. quia ille in hoc
non est suus iudex. Si sit dubiū vel iuris vel facti. psu
mendū est pro iusticia iudicis. t debet sibi homo dicere
veritatem vel magis ponere in ipsius iudicio. cuz sciat
tale crimen qđ nullus alius scit. nisi forte vnus q habe
at p filium. verū teneatur nominare personā t sicut ille
iudicauerit ita faciat. quia iussus iudicis in dubijs ex/
cusatur. Similiter de latrone qui torquetur. Si em ta
le crimen est in se vel in alio q iuste possit subijci inqui
sitōi. tenetur dicere tam de se qz de alio. Alias nec de se
nec de alio. Eo autem ipso q homo vnicum crimen ha/
bet pter qđ iudex iuste procedit contra eum in illo cri/
mine inquirendo ex hoc ipso t de alijs pōt inquirere.
quia nō propter occultatōem peccati sed peccatoris. de
occultis homo prohibetur iudicare. Ubi ergo iam per
vnicum crimē est diffamatus. t de alijs debet dicere ve
ritatem. t similiter si socij sui sunt in tali statu q iuste
contra illos agi potest pro vnico crimine. etiaz de alijs
omnibus. t potest t debet eos prodere. quando eoz cor
rectionem nō sperat. maxime cū peccatum illorū sit in
periculuz pmunitatis. vt quia scit eos fures. t latrōes Inqsitio
t impenitentes. Nam illum qui iam penituit accusare p singla/
non debet. nisi iuste nominatim de eo interrogek. Dec rē plonaz
Petrus de palude Qualiter sit procedendū qñ fit p
singularē plonam. Nota primo q debet fieri inquisitio
in loco in quo puersata est persona contra quā inqui/
rendū est. xxiij. q. i. Paratus. t extra de presumptio. ca.
Quosdā. Citabit autem is contra quem inquirendus
est. t sic debet esse presens. nisi se per contumaciam ab/
sentauerit. Et debet fieri coram ecclesie senioribus. Itē
exponenda sunt ei illa capitula de quib fuerit inqui/
rendus. vt facultatē habeat defendendi se. Et nō soluz
dicta testium sunt ei danda. sed etiam noīa. vt quid t a
quo sit dictum appareat. t ne per suppressionem noīm
detur audacia diffamandi. Dicit Angelus de Perusio
q nomina testium sunt danda inquisitio post depositi/
tōem eoz. id est attestationē. t ante dari non debent. vt
cesset omnis materia corrumpendi testes. Ita notat
Hostien. super. c. Qualiter t quando. de accu. Item
nota sm Guidonē t Angelum q testes nō possunt ex/
aminari parte non citata. per. l. Si quando. C. de testi.
Nam testes examinari parte nō citata. non inferunt p/
iudicium non citato. Item t admittende sunt eius exce
ptiones t replicationes legitime. Nec omnia extra de ac
cusatio. ca. Qualiter et quando. t. v. q. ij. Si primates.
Et talis potest opponere contra inquisitorem de suspe/
cto vl q talis sit crimiosus. et contra denunciatiocm vl
litteras ad inquirendum impetratos. t contra testes t
dicta eorum. extra de accusatio. Cum oporteat. Haz nō
debent admitti testes nisi legitimi. Item inquisitor
debet facere iurare et testificare etiam illos qui denun/
ciauerunt. extra de symo. ca. Licet hely. Secus est i via
accusationis. quia accusator non potest esse testis. ō ac/
cusatio. Cum. p. Item sciendum q in nullo crimi/
ne potest procedi ad inquirēdum ex denunciatione. ni/
si precesserit fraterna correctio. vt habetur in dicto capi
tulo. Licet Hely.

Qualiter proceden .§. VI.

dum sit in inquisitione generali. cum committitur ali/
cui inquisitio ecclesie tam in capite qz in membris. Dic
q debet procedi de plano et sine strepitu iudicij. cū nō
deceat seruos dei talibus implicari. extra de accusatio. c.
Olim. non tamen q ordo iudiciarius omnino preter/
mittatur. sed per modum qui dicetur infra. ca. Proxi/
mo. §. i Item in tali iudicio reperientur testes. quales
in ecclesia inueniuntur. quia que domi fiunt per dome
sticos probari oportet. extra de testi. ca. Ueniens. Quā
do autem fit inquisitio ō aliquo matrimonio prout/

debitur de expensis inq̃sitioꝝ. vel monachis q̃ pſequũt cõtra abbatẽ monasteriũ de reb⁹ suis. ⁊ nõ tm̃ denuntiantib⁹ ⁊ accusantib⁹. sed etiã q̃s iudices ad pſecutionem negocij idoneos duxerint assumẽdos. ex̃ de accu. c. Ex pte. Durante vero inq̃sitõne debent monachi obedire abbati in licitis ⁊ honestis. dũmodo nõ impediat pſecutio negocij. ex̃ de accu. c. Olim. Jtẽ nota q̃ non pt̃ pl̃atus suis subditis interdicere. ne reuelẽt statũ suum. vel ecclesie aut pſonaꝝ his q̃ missi sunt ad inquirẽdũ. corrigendũ. ⁊ reformandũ. Nec tenẽt sñie excõicationis. suspẽsionis. ⁊ interdicti ꝓ hos late. Nec etiaꝫ iuramẽta. pmissiones ⁊ obligatões aliq̃ facte ad celandum. Jnsup ab inq̃sitoribꝫ talis temeritas animaduersiõe digna pcipit castigari. ex̃ de offi. ordi. c. q⁹ plerisq̃ li. vi.

Effect⁹ inq̃sitionis

Effectus aũt inq̃sitõnis est hic. q⁹ si inquirit ꝓtra prelatum vel habentẽ administratõem ⁊ ꝓuinciã. pena eius ẽ remotio. exemplo villici diffamati cui dictũ est. Jam nõ poteris amplius villicare. Lu. xvi. ex̃ de accu. c. qualiter ⁊ q̃n. Si vero nõ habet administratõez. pena ẽ arbitria ſm merita pſone. ⁊ qualitatẽ excessus. ex̃ ꝺ accu. ca. Inq̃sitionis in fi. Sz ꝺ fallit in criminib⁹ enormib⁹ q̃ ordinis executõem ⁊ bñficij retentõem post pactã penitentiã impediũt. vt est in symoniaco in ordine ⁊ beneficio. ex̃ de accu. c. Inq̃sitõnis. Que dicanꝫ enormia. habes infra pte ea ti. De inq̃sitõe hereticoꝝ habes supra in scõa parte. ti. xij de infidelitate. c. iiij.

ti. xxvij. c. ij. ⁊ iij.

Circa inquisitionẽ. §. VII.

religiosoꝝ vel etiã clericoꝝ. sic dicit magister Symon. Aut inquisitio fit in generali sup statu ecclesie vel capituli. aut ꝑ determinatã pſonã. Et si in generali ab oĩbus tũc est inquirendũ. Et sũt oẽs tam benivoli q̃ malivoli audiendi. ⁊ extranei possunt oĩno repelli. ⁊ similr infames. Et q̃n sic procedaꝫ. s. ꝑ pſonã determinatã. deponẽtes ꝑ eam. in pmis iurent antecq̃ coꝝ testimoniũ vel depositio admittaꝫ. iij. q. ix. Hortamur. ⁊ ex̃ ꝺ accu. Qualiter ⁊ q̃n. Si vero in hmõi inq̃sitõne oĩes vl̃ mlti dicant se nihil scire de pſona p certã sciam. sz solum per famã ⁊ fortasse crudeliratẽ. nõ per ꝺ fit ꝓuictio. nec per hoc poterit in aliq̃ puniri. q⁹ nihil p hmõi depositiõnẽ pbatur nisi sola fama. que ad puniendũ nõ sufficit. Et nisi adsint testes alij. solũmodo est tali pſone infamate purgatio indicenda. ſm arbitriũ iudicis. ⁊ pſone qualitatẽ ⁊ modũ infamie suscitate. Jstud habeꝫ extra de accu. c. Inq̃sitõis. ⁊ ij. q. v. Presbyter. ⁊ p totũ.

Cũ aũt fit inquisitio ꝓtra determinatã pſonã ad petitõem ptis agentis ꝓtra eam. Primo iudex descendens ad inq̃sitõem habita pſona pñte. inquirere debet de fama pſone delate. ⁊ si inuenerit eã infamatã procedat testes admittendo. aliter nõ est inq̃sitõis negotio pceden dũ ꝓtra ipm. ex̃ eo. Cũ oporteat. Et q̃uis actor pbauerit eam ĩfamatã adhuc pſona rea probare poterit se bone fame extra de accu. c. Cũ oporteat. Et tunc pstanti⁹ erit pulegiũ bone fame q̃ probare infamie. Et ꝺ tenẽdum est. nisi probetur factũ q⁹ si probari nõ poterit. procurans inq̃sitõem grauius puniaꝫ. ex̃ ꝺ calum. c. Cum dilectus. Fama vero inuẽta de pſona apud paucos vl̃ leues pſonas ñ cogit nec dat occasionẽ pl̃ato ad iquirẽdum. pcipue de pſona que pus fuit clare ⁊ bone fame. Secus si apud plures bonos ⁊ graues. q⁹ fama apꝺ tales suspitionib⁹ violentis ſm ꝓditõem pſone ꝺ quaagit facit quodãmodo pbatõnem. Nã ⁊ si singula nõ possint. simul tm̃ collecta valent ex̃ de testi. c. Preterea. Nihil em̃ est aliud in hac materia probatio q̃ rei ꝺubie per testes vel instrumẽta. vel pſumptionis ostensio xxij. q. i. Dixit. Sic ergo pcedens ꝓtra pſonã inq̃rẽdo ex fama. primo citabit eã vel vocabit ſm modũ religiosoꝝ. qui artius obligant ad obedientiã pl̃atis suis q̃s seculares. ⁊ facer̃ iurare cũ sup veritate dicenda de his ꝺ quib⁹ infamatus est. extra eo. Cum dilecti. Alliq̃ tm̃ religiosi ex pſuetudine omittunt iuramentũ. ⁊ ponunt rales ad examen sup veritate dicenda p ꝓceptuz ⁊ addũt qñq̃z excõicatõem. ꝓpter pertinacẽ inobedientiã aliquorũ. Et super dicto. c. Cum dilecti. dicit q̃ cũ fit inquisitio solũ ad correctõem siue ad pniam valde libere ẽ procedendũ q̃ qñ procedit ad dispositõem ⁊ ad penã. ⁊ maxime arcta seculares. q⁹ tũc sz in ꝑmo casu procedit in fauorẽ eius ꝓtra quẽ agitur. Nõ sic aũt semp in secũdo casu. Benedictus. xij. in statutis sup statum fratrũ minoꝝ. c. xvi. sic ait. Si excessus enormes. oculos tamẽ p vnũ solũ ꝓtra aliquẽ dicti ordinis fratrem. alis bone fame alicui supioꝝ ipius secrete denũciari ꝓgerit. non recipiaꝫ hmõi denũciatio ad fratrẽ. vt ꝓterea ad inq̃sitõem seu iudicialẽ discussionẽ procedaꝫ. nisi denũciatus req̃situs p superiorẽ cundẽ. se dicat fore paratũ ea que sic dicat. ⁊ prout ea denũciat deponere. vt testis. ⁊ in sentia denũciati iurare. nec registrẽt hmõi denũciatio libris ordinis nisi ꝑfatus superior verisimiliter credat vel estimet posse sup denũciati excessus testes alios ideneos reperiri. posset tm̃ sup eis hmõi denũciatio p ipm superiorẽ recipi. ⁊ denũciatio quãto breuius poterit in secreto maneat. ⁊ prout discretioni sue videbit faciendũ. Ubi aũt denũciator alius vel testis idoneus sup hmõi occultis excessib⁹ postea appareret. ad lr̃ertã si ei visum fuerit etiã si denũciatus absens ⁊ remotus exterere in formatõem procedere. ⁊ tam ꝑmũ q̃ secundũ ⁊ quolibet alios testes idoneos recipere. recepto pus ab eo corporali iuramento informari. Infra tm̃ biennũ tenẽt prelatus denunciatũ vocare. ⁊ ei processum habitũ exponere. ac iusticiã circa eum facere. alias elapso biennio ipi renunciato nocere nõ possit. Si vero plurium singulariũ pſonaꝝ testimonia cõtra fratrẽ aliquẽ sup excessib⁹ eiusdẽ generis habeanꝫ. ex quib⁹ pbabiliter reddit suspectus tunc ad veritatẽ inq̃sitõem plenioꝝ etiã si expediens videbit. p arctatõem pſone cõtra quã habebunt hmõi testimonia. pcedatur. ſm modũ suspitõis ⁊ qualitates excessus. ac statũ ꝓditionis pſone. Et si crimẽ p hmõi inq̃sitõem nõ probet. ipe denũciatus remaneat infamatus indicaꝫ ei purgatio vel alio mõ prouideat ordinis honestati ⁊ fame denũciati. Ubi adũrendũ q⁹ in toto isto pcessu ordĩato ad istos religiosos q̃si nihil nouũ est. sed antiq̃ iura ad eos sunt rõnabilr applicata.

Notãdum etiam. §. VIII.

ſm ꝓdictum Symonẽ. q⁹ cum querit vtrũ pl̃at⁹ teneatur pcedere ad inq̃sitõnem. q̃n nõ sperat inde pfectum. Rndetur q⁹ duplex est inquisitio pl̃ati. Una est quã tenet facere certis tpibus generaliter sup statu ecclesiarũ curie sue vt in visitatõe fit. Et cũ ad hãc obligeꝫ ex officio nõ debet dimittere siue credat. pficere siue nõ. vt di. xvij. c. Q̃mquidẽ. Alia inq̃sitio est specialis q̃ fit ꝑ determinatã pſonã. Et ad hanc nõ tenet nisi fama acclamante vel aliq̃ pſona deferente. Et tunc tenet ad eã faciendã ſm formã iuris. vt dictũ est supra. siue credat ex ea inquisitũ. pficere siue nõ. Nã si nõ. pficiet circa illã. proficiet circa alias personas. que sunt scandalisate ex fama audita. donec viderint circa eaz fieri qõ iura disponũt. Si autem inter illos alios qui sunt in congregatione sunt aliqui quib⁹ cedit ad vtilitatẽ. alij quib⁹ est ad scãdalum vel damnũ aĩe. differri põt. ⁊ q̃n oportunitas faciendi eam fuerit coram illis quib⁹ cedere poterit ad bonũ. ita tm̃ q⁹ finaliter nõ supersedeaꝫ ab actu iusticie propter malũ aliquoꝝ. ⁊ maxime cũ bonũ inde sequẽs maius reputet q̃ dãnũ i genere suo. vl̃ nisi forte mlticudo

sit in culpa z timeaꝫ q̄ velit insurgere ad defendendū cā. ū. est suspendendū ad tempus. dist. lxxxij. Plinos. Item notandū fm ipm Symo. q̄ clericū vel religiosū vehemēter p̄sumpt̄ de crimine z nolentē recognosce/re veritatē. licet vniq̄ ponere ad questiones. i. tormenta q̄uis ei fm iura cuilia liberh̄ nō debeat poni ad tura sed solū scrut. vt. ff. de q̄stionib̄ p totum. Ar. ū qꝫ dr Job. viij. Qui facit pctm̄ seruus est peccati. ideo tal clericus vel religiosus cū innotescat ꝺ aliquo enormi cri mine z vehemēter suspectus est. vt seruus pōt poni ad q̄stiones. vt. vi. q. i. c. i. Et p̄t arrestari vel detineri. qꝺ etiā p̄firmat̄ p statu tū dm Benedicti. xij. ad miores dr cētis. q̄ potest talis arcari. vt patet in. ℊ. precedentij. tñ nullo modo est a questionib̄ inchoandū. de regu. iuris Lū in p̄emptatoe. Cui⁹ causa est. qꝺ siue platus siue a/lius de eius mādato. q̄ clerico parato corrigi et obedire volēti vim infert. excōmunicatus est. ex de sen. excō. vni uersitatis. Hoc tenēt Hosti. z Archi. Si cēm statum fie/ri. q. vi. Nō solent Questiones tā hmōi circa clericos de beri esse moderate. z p̄ter periculū excōmunicatōis. z p̄ter hoc q̄ iudicium pessimū est qꝺ p̄cedit ex suspitoe vel ex contra cōfessione: sicut. t. xv. q. vi. Si sacerdotib̄. ff. de q̄stionibus. l. Seuerus ait. Questioni fidē nō semp nec nōnunq̄ habendā ꝓstitutionib̄ declarat. Que em res est fragilis z periculosa. que rōem fallit. Nā plerūq̄ patientia siue duritia tormētoꝝ. ita tormēta p̄emunt vt ex p̄mi ab eis veritas nō possit. Alij tanta impatien/tia sibi suscipiūt tormēta. vt mēturi potius q̄ tormenta pati velint. ita fit vt etiā vario modo fateant. vt nō tā icipos q̄ etiā alios crimināt̄. Itē dicit q̄ in vicijs vel modo puniēdis talis criminis. sequēda est ꝓsuetu/do loci in modo puniēdi crimina. Nec debet p̄latus in troducere nouā ꝓsuetudinē simpl̄r. vel alicuius alteri⁹ loci ad puniendū p̄ter hoc vt efficatius corrigant̄ vi/cia si ex hoc scandalum oriat̄. q: nō sunt facienda mala vt eueniāt bona. Roma. xij. Malum est aūt suscitare scandala. Circa religiosos p̄cipue moderande sūt cor/rectiones ne resiliāt totaliter a statu bono. Tria aūt sūt gticularia bona q̄ itegrāt virū pfectū bonū in religioe. Et si circa gticulare bonū sic fiat reformatio q̄ fiat dēfor matio l̄ destructio alteri⁹ bonitā deficit ratio boni. inte gri z perfecti. Nam fm Dyonisiū. Malū omnifariā est bonū vero ex perfecta z integra causa. Sic ergo tollen dū est malū inobedientie vel incōtinētie. vel p̄uaricat̄ in religiosis. vt aliqua ps boni integri remaneat z p̄cipue obedientia nullatenus destruat̄. Nā q̄diu illud rema ner. spes semp remanet de correctiōe aliox defectuum. arg. xxij. q. v. Quid ergo. z. xi. q. iij. Molite recedere. Itē notandū. q̄ cū in. p̄uilegijs religiosoꝝ dicitur. q̄ post positis rimulis z p̄cibus iuris possint libere procede re p̄lati ad correctiōem vitioꝝ. nō per hec verba tollit. nec p hmōi eximuntur a iure cōi. ad qꝺ oēs catholici te nent. ex de cōsti. c. i. Sed nō tenent ad ea que nō sūt de substātia iuris seu ordinis iudiciarij sine quib̄ nō pōt p̄cedi i iudicio cōtentioso. Sic z cū dr i ꝓstitutōnib̄ fratrū p̄dicatoꝝ. q̄ electiōes fiant fm formā canonicam alijs solēnitatib̄ iuris relegatis. si aliqd dimitteret cā peꝺitur p scrutiniū. qꝺ sit de substantia forme. cassaret electio. sed ea que nō sunt de substantia forme. vt colla/tio zelu ad zelum z hmōi. p illa verba tollunt. Item i. c. q̄uis. de penis. li. vi. dr. q̄ q̄uis carcer sit deputat⁹ ad custodiā reoꝝ. si tñ p̄latus clericos ꝓfessos vel conui cios de crimin̄ib̄ eoꝝ excessib̄ z psonis cerceriscq̄ ar/cūstantijs p̄uida deliberatōe pensatis. imperpetuū vel ad tps carceri mancipet nō est improbandū. Nō tn defactū est clericus carceri mancipandus. q: excommu nicatus est qui iniuriose detinet clericū. extra de sentē. excom. Nup. nec est a quocūq̄ existimandū. q̄ per hoc quis infamis efficiat̄ q̄ e carceri mācipat⁹ cū q̄q̄. vt dr. Eccl̄s. xij. c. De carcere z carbonis qs egreditur ad re/gnū. vt patet in Joseph ī carcerato inuolte. Bene. xxxix sed z princeps ap̄lox incarceratus pluries. vij. Actuū v. c. z. Actuū. xij. c. Et similiter vas electiōis. vt patet. ij. ad Corinthcos. xi. c. z Johannes baptista. vt p̄z Mat thei. xiij. Marci. vi. Luce. iij. z Joan. iij. ca.

De modo procedendi p accusatōnem. Cap̄lm. viij.

IUdicis non est sine accusatore damnare. q: dñs Judā cū fur/set fur. q: nō est accusatus minime abiecit vt habet. ij. q. i. In manifesta. vbi dicit glo. q̄ nemo est ꝺdemnand⁹ sine accusatore. Sꝫ fallit hoc ī ero casibus. Primo in charta suspecta. cui fides non sit. C. de pba. l. Jubem⁹. Scō cū testis fraudulent̄ z p cacter rndet. C. de testi. l. Null⁹. Tertio in tutore suspe cto. ff. de suspe. tuto. l. iij. z. ij. q. ij. Ar. ca. Quarto q̄nq̄ maritus excipiēdo ꝺdemnat̄ de lenocinio. ff. de adul. l. ij. Quinto q̄nq̄ calūniator⁹ p̄uit̄. C. de calū. l. i. Sexto q̄n probat̄ crimē p̄ inq̄sitōem. ex de accu. c. Qualiter et q̄n. Septimo cū deficit reus in purgatōe. ex de symo. c. de hoc. Octauo ī notoriis vt ī visto. c. In manifesta. De no torio sic dicat Ambrosius. Manifesta accusatōe nō un/digent. vt habet. ij. q. i. In manifesta. vbi glo. q̄ aliud est fama seu famosum aliud manifestū aliud notoriū. Fa/ma. q̄nq̄ ex scia. q̄nq̄ ex suspitōne p̄cedit. q̄nq̄ ex cer to auctore. q̄nq̄ ex incerto auctore procedit. vt de cōse. dis. viij. Sciēm. Manifestū est qꝺ semper ex scia z certo auctore p̄cedit et qꝺ p̄t p̄bari. vt. C. de testa. l. Mercedes Idē etiā ꝺr q̄nq̄ occultū qꝺ p̄t probari. C. de appella. cas. Et occultū ꝺr qꝺ quinq̄ scīūt. vt de pe. di. i. ℊ. Nec aūt. Itē ꝺr manifestū qꝺ p ꝓfessionē vel p̄batōnem vel p euidentiā rei. ex de verbo. signi. c. Cū olim. z sic sumi/tur hic. s. p notorio. Sed nota q̄ triplex est notorū. no torū facti. notorū iuris. z notorū p̄sumptionis. Noto rū facti est qꝺ exhibet se z offert oculis vōium. i. q̄ta habet euidentiā facti. q̄ non pōt negari. s. probaliter. ex tra de coha. cle. z mulie. c. Uestra. z in tali nō audit̄ ap/pellās. ex de appel. c. Preterea. z credit̄ simplici assertio ne officialis. vt. iij. q. iij. ℊ. aliqñ. nec requirit̄ hic scien/tia olim sꝫ plurū. Est aūt quoddā factū ꝓtinuū. siue q̄ manēs. quoddā iterpolatū. quoddā trāsiens tract̄. In notorio facti continui nullus ordo iuris requirit̄. vt ex tra de coha. cle. z mulie. Tua. z in visto. c. Manifesta. In notorio facti interpolati semiplena probatio requiretur extra de vsuris. c. Cum in Dyocesi. Notorū actu nō per manens probabiliter pōt negari. extra de sorti. Ex tua rū. Notorū iuris est. de quo est aliquis condemnatus vel confessus. ramen in visto notorio quandoq̄ contra ne/gantē se esse cōuictū requiritur probatio. vt extra ꝺ sen. z re iudi. c. Sicut. Itē q̄nq̄ nō sufficit q̄ quis sit⁹ con fessus. nisi sit confessus z conuictus. vt. ij. q. vi. ff. Sunt quorum. Notorium p̄sumptum est. vt si quis habi/tus est pro filio alicuius publice ibi non requiritur ali us ordo iuris. extra de fi. presby. c. Michael. Hoc em q̄ aliquis sit filius alterius non potest vere probari. ff. de conditio. et demonstra. l. Lucius. Sed potius per p̄/sumptiones. Hec omnia in glosa dicti ca. Manifesta. que etiam ponitur in summa confessorum. Sed An/thonius de Bu. super. c. Uestra. fecit diffusum tracta/tum de notorio.

Tho. i. 4: di. 13. q. i. ar. 3. q. 3. z in. 3a. pte 82. ar. 3. ad. q̄rtū. Notorū triplex

Quomodo iudex pro. ℊ. i.

cedere debeat sup̄ crimine notorio in iudicio. Sup̄ hoc angelus de gubio ponit sniam aliquoz dicentiū. qz aut loquimur in notorio iuris. i. in notorio iudicari. z tunc cum istud notoriū sit inadens nō mutat formā iudicij z ideo fm formā negocij est p̄cedendū de probationib⁹ z de testibus. Aut est notoriū facti. z tunc si istud notorium sit oībus ita q̄ nec celari nec infici possit nō requirit aliqs ordo iurīs. nec ētiā citatio. qz citatio solū fit ad hunc effectū. vt citatus se possit defendere. sed ibi nulla cadit defensio p̄ter notorietatē. Si aūt sit notoriū negabile in iudicio. tunc necessaria est p̄tis citatio. z si p̄s habeat legitimā excusatōem sīa est in ipo iure nulla. z hāc excusatōem p̄s pōt allegare in causa nullitat̄. secus si fuisset citata z p̄sumat fm Inno. in. c. Uestra de coba. cle. z multi. Item si q̄d allegat esse notoriū z negat z nō probat̄ p̄cessus est nullus. qz factus p̄ter solennitatē ordinis iudicioz fm Inno. Et hanc nullitatē posset citatus vel nō citatus in causa nullitatis allegare z probare. Aut q̄ allegat nullitas ex eo q̄ nō est notorius z b̄ potest allegari z probari in cā nullitatis indistincte aut allegat nullitas. qz licet sit notoriū tñ p̄petrabat defensio. puta notoriū est q̄ ego occidi Ticiū. cum reuera eū occiderim ad meā defensionē. Et isto casu si non fui citatus potero allegare cām nullitatis. aut fui citatus z nō potero. Et aduerte. qz ista p̄nt tolerari in crimin⁹. in quibus imponūt pene relegatōis. vel infra sed i alijs in quib⁹ apponunt pene relegatōis. z supra. tūc qz absens dānari nō potest. licet sit b̄ notoriū que dicta sunt nō possunt p̄cedere. nisi ille qui damnat hoc supleat ꝺ plenitudine potestatis Querit aūt cū iudex inquirit de crimine velut notorio qꝺ constat iudici. tñ nō cōstat q̄ crimē sit notoriū. cū queritur an possit sequi ex ea ista condēnatio. Rñ detur p̄ distinctōem. qz aut iudex p̄cessit taliter q̄ tener processus ētiā si nō esset notorium de crimine. z crimē est tale de quo p̄t inquiri ētiā si non esset notorium. Et qz qualitates notorietatis non mutāt delictum nec penam. z sic sequi p̄t ꝺdemnatio. Aut processus factus est nullus vbi crimē nō est notoriū. vl est crimen tale. vbi non potest inq̄ri. nisi rōne notorietatis. z tunc nō p̄t ex eadē instantia sequi ꝺdemnatio. Et b̄ videt fuisse de mente Inno. in. c. Satis mus. de offi. dele. li. vi. Qꝺ intellige nisi crimē ꝺstaret p̄ ꝺfessionem ptis. vel p̄s renūciasset executioni huic. vt notat Inno. in. c. Cū semp. de furtis. Et est rō. qz ꝺfessio inducit notoriū. z in ꝺcessum nulle sunt p̄tes iudicis. nisi in condemnando. Et cū queritur qñ iudex qui inquirit ꝺ crimine tanq̄ notorio. an sit necesse probari notoriū. Quidā dicūt q̄ nō. imo si iudex tanq̄ p̄uatus scit istud esse notoriū. sufficit. licet tanq̄ iudex ignoret. vt notat Innocē. in. c. Interposita. de appel. Immo plus dicit ipse Inno. q̄ si iudex procedit sup̄ notorio. licet ignoret illud eē notoriū. sufficit. vt ipe notat in. c. Uestra. de coba. cle. et mulie. Et cū querit an possit esse notoriū nisi probetur factū qꝺ ꝺ esse notoriū. licet q̄dam dicūt q̄ nō. alij dicūt cōtra q̄ coīpo q̄ probat̄ notoriū. pbat̄ qꝺ ꝺ esse notorium. eo q̄ oēs ita dicunt. asserūt z affirmant nemīe contradicente. Et hanc opi. dicē esse veram.

Qui prohibeantur .§. II.

accusare habeāt. ij. q. i. Prohibent. Ubi sic ꝺ. li. viij. ff. ti. de accu. z increpa. Prohibent accusare alij p̄ter sexū vel etatē. vt mulier z pupillus. alij p̄ter sacramentum vt q̄ stipendiū merent. Alij p̄ter magistratū. z p̄tem in qua agentes sine fraude in ius euocari nō possunt. Alij p̄ter delictū p̄prium. vt infames. alij p̄ter turpem questū. vt qui duo iudicia aduersus duos reos subscripta habeāt. nūmos ad accusandū. vel nō accusandū accepe⁹int. Alij p̄ter ꝺditōem suā. vt liberti ꝺ patronos suos. alij p̄ter suspitōem calumnie. vt illi q̄ fallium rei monium subornari dixerūt. Nonulli p̄ter paupertatē. vt sunt q̄ minus q̄ quinq̄ginta aureos habent. bi nō oēs si suā iniuriā prosequant. mortēq̄ p̄inquoz defendant. ab hac accusatōe nō excludunt. liberi libertiq̄ nō inhibendi suaz rerum defendēdarū grā ꝺ facto parentū patronoz̄ ve conq̄ri. veluti si dicāt se via possessione eoz expulsos. nō vt crimē in eos intendant. sed tantus vt possessionē recipiāt. Nā z filius de facto matris nō est p̄hibitus conq̄ri. si dicat supposita ab ea partū. qui magis coheredē habeat sed eā ream. l. z consilia facere p̄hibent. Ab alio delatū alius deferre nō p̄t. sed cū quis abolitione publica vel p̄uata interuenīte. aut accusatore desistente vel de reis exemptꝰ est. deferre nō p̄hibetur. Glo. ibi p̄ter sacramentū. s. q̄ ꝺ p̄stant. s. se. nō vitaturos mortē p̄ter salutē reipublice. p̄ter magistratum. loquit de eo q̄ ante admīstratōem deliquit. talis nō p̄t ꝺcuriri dñ est in admīstratōe. Uel intelligit b̄ ꝺ maioribus iudicibus. qui etsi nō possint tunc in iudicio p̄curari. p̄stabunt tñ cautōem de stando iuri post depositā admīstratōez. ff. de adulteris. l. Si adulterū. Si fraudem. i. pena questū. i. questꝰ suspitōe. Qui cepit tuos accusare z vult tertiū accusare. p̄sumit̄ q̄ faciat cā q̄stus. nisi suā vel suoz iniuriā p̄sequat. Sed z duos nō p̄t accusare nisi diuersis libellis. nisi crimē esset cōe vt adulterū. tunc cñ in vno libello p̄t accusare. Nūmos. qui dat pecuniā nō in cā sanguinis habet̄ p̄ ꝺcurio. ij. §. Notandū. Sz in cā sanguinis licet dare accusatori. sed si iuste accusauit nō licet in foro conscie. sed in foro iudiciali. qz. s. talis nō punit̄. accusanti aūt nunq̄ licet recipe ab accusato. i. q. i. c. Concussiōis. Qui falliū repellunt̄. licet nō sint infames. ex de ꝺ. cogni. c. Cū dilect⁹. p̄ter paupertatē. p̄ter idē repellit̄ testis. dū tñ nō pauperatis sit suspect⁹. nō vt crimē nisi atrocē iniuriam fecisset vl nisi noīe alieno ꝺcurierit. Abolitōe publica tripl'r fit abolitio. aut publice obedientie insigne vel rē p̄spere gestā. aut p̄uatā accusatore petēte. aut ex lege q̄n accusator desistit vl mortu⁹ est. In publica abolitione p̄ actoz repetere reū finit̄ ferijs. j. xxx. dies. sed in alijs duabus non admittitur qui desistit sed alius infra tricesimā dies admittitur. Hec omnia in glosa.

De laicis vtrum ad .§. III.

mittāt ad accusatōez clericoz. Nota sup̄ b̄ gle. sūmariā ij. q. viij. i p̄n. vbi sic ꝺ fm bar. bri. laici si sūt bone fame admittūt ad accusatōez clericoz. ij. q. viij. clericos. Et gl' tian⁹ idē sentit. vtz p̄ totā qōnem. Alij dicūt q̄ laic⁹ p̄ prū p̄latū accusare p̄t p̄ter delictū. qz sua interest hīc bonū p̄latū. vt. xxiij. di. c. Illō. Certiez ē opi. q̄ nō possit nisi suā iniuriā p̄sequat. vt. uij. q. vi. Oīby. ex ꝺ testi. c. ꝺ cetero. Et b̄ nisi i crimīe hereseos. z i crimīe symōie z lelemate testant̄. xv. q. iij. Sanc. ex ꝺ symo. rāta. z i crimīe sacrilegij fm q̄sdā. xvij. q. iij. si q̄s suadente. §. q̄ at. In his aūt oīby ita demū admittūt. si bono zelo denūciet crimē. ex ꝺ symo. z hely. Et si accusatꝰ fuit vite suspecte ij. q. i. In p̄mis. qz si accusatꝰ ē vite suspecte admittūt laici male vite. Si at fuit bōe vite. tē admittūt solū laici bōe vite ex ꝺ symo. c. p tuas. bar. Clerici ꝺo admittūt ꝺ clericos nisi fuerit crimīosi l irregulares. ij. q. vij. p̄sumūt. z. clipi. Tales tñ q̄ sūt irregulares bñ admittūt ad accusatōez eoz q̄ sūt eiusdē ordis cū eis l inferioz. vt ꝺcto. c. ipi apli. Silr ipi mōachi audiūt. ex ꝺ accu. c. Ex pte. Et hec ita sūt de solēni accusatōe. Sciēdū ēq̄ accusatio ex ꝺ fieri i scriptis. ij. q. viij. c. q̄ crimē. Iz b̄ nō ē sp necessarium. Et puta i leui crimīe. ff. ꝺ accu. l. leuia. Silr i notorio nō req̄rit. qz in hmōi nec accusator req̄rit. extra. de accu. c.

Ca. 8. Qui accusare prohibentur

Euidentia. Secus in nō notoriis. etiā si manifesta sint ff. q. iij. Eoz. Itē accusatio debet exprimi viua voce z p̄ sentē accusato. ij. q. viij. Per scripta. Itē debet fieri accusatio cū in scriptōe. i. accusator debet se obligare ad penā talionis. vt. ij. q. viij. c. Quisq; Excipiunt tñ q̄dam casus. vt in leui crimie z in crimine apostasie. z cū marito z filiabus. Saendū tñ q̄ si accusator nō inscribat ex natura rei accusatōis hmōi pena calumnie venit. C. de accu. l. fi. Quō accusatio reddat vitiosa, p calūniam tus accusat vxorē de adulterio. s. quo ad sep̄atōem thoz. puaricatōem z tergiuersatiōem habes. s. Et ibi etiā habes qñ quis tenet ad accusandū. z q̄ nō debet ob hoc recipe pecuniā. z ibi etiā de accusato multa habes. Hoc ta tñ q̄ qñ crimē nō directe oppōit p modū accusatiōnis vl denūciatōis. s̄z p modū exceptōis. vt cū z obiect accusatoz vl testi ad hoc vt ab accusatōe vl testificatōne repellat vl electo. vt a pmotōe excludat. nō ē necessaria in scriptis. Sz si obiciat iā confirmato. puta i p̄secratōe. obiicies se dz obligare ad penā ordinariā ad arbitriū iudicis extra vinclm inscriptōis. Nā electus sic pbato crimie pdit q̄d electōez z confirmatōez ei fuat acq̄situ. sed pōt habita no amittit. extra de accusa. c. Qualiter z qn.

De accusatione ma. §. IIII.

trimonij. qñ accusat p aliq̄d impedimentū q̄d in eo ē vel fuit. Et pmo videndū est q̄ matrimoniū accusare pñt. z q̄ pbibeant. Ubi sciendū q̄ pbibent vniuersaliter oēs extranei q̄diu sūt aliq̄ p̄sanguinei. Et istud ē spāle q̄ p̄sanguinei admittunt ad accusatōez. sic mr. pater. frater. soror. patruus. auūculus. mater. ccra. amita. z tota progenies. xxxv. q. vi. c. i. z. ij. Cui⁹ rō est. q̄z vnusq̄sq; genealogiam suā scire laborat. ex q̄ matri. accu. pos. c. Videt. Consanguineis aūt deficiētibus admittūt antiq̄ores z vicini ores vicini. quib⁹ ea ꝓpinquitas nota est. vt in dicto. ca. xxxv. q. vi. Itē tā maritus q̄z vxor pñt matrimoniuz accusare. nec vlla defendant longinquitate. annoz. ex de cō. fan. z affi. c. Nō debet. Sz q̄d cuz aliqs tpe contracti matrimoniū tacuit mō vult accusare nūq̄d pōt. Rūdeo si q̄ bona vel denūciatōes fuerūt facte. ipe erat ex. doyo cesim. vel alis denūciatio nō potuit ad eū puenire. puta si numia ifirmitate laborās nō erat sane mētis. vl ita pedit⁹ erat. ei⁹ accusatio debet audiri. alis cū rōnabiliter p̄sumat q̄ denūciatōem publice factā ipse existēs in dyocesi nō ignorauerit. tāq̄z suspect⁹ est repellēdus nisi iurauerit q̄ postea didicerit q̄d obiecit. z ad hoc ex malicia nō pcedit. q̄z tūc etiā si didicisset ab illis q̄ tempore denūciatōis tacuerūt admitti debet. qñ licet illi ñ essent admittendi. q̄z fuerūt i culpa. iste nō debet repelli cū nō sit culpabil. arg. ex q̄ matri. accu. pos. Cū in tua. Accusatio aūt matrimoniij in p̄dicto casu fm Ray. Imp̄pie dz accusatio. q̄z nō fit inscriptio vbi accusator se nō obligat ad penā talionis. s̄z dz denūciatio q̄ fit, p̄ter petīm in quo iuncti male pmanēt. Et pōt etiā fieri sine scriptis. sed melius est q̄ fiat in scriptis. ex de testi. spo. in literis. z q̄ matri. accu. pos. c. A nob. Nul⁹ denūciatōis forma dz esse hec. Ego talis denūcio vobis dñe episcope q̄ sta re nō pōt matrimoniū petri z agnetis. q̄z sunt consanguinei in tali gradu. designādo p̄sonas. vel si est alia cā vt affinitat. z hmōi. z dat libellū etiā pri aduerse. vt sciat q̄ impetit. quo facto. pcedit in lite more solito. Et nota q̄ in h casu ꝓtumacē lite nō ꝓtestata pōt pcedi ad testiū receptōem z diffinitiuā sniam. ex vt li. nō cōte. c. Qm frequēter. secus aūt essz si fieret accusatio. vt dicit ad ultim thori sep̄atōe. ex vt li. nō conte. c. i. Dēs aūt q̄ admittunt ad accusatōem in cā matrimoniali de q̄bus supdictū ē admittūt ad testimoniū fm Ray. Et lz pater z mater sint idonei testes in hoc casu vbi agitur de federe matrimonij. scz vtrum sit vel sibi consanguinitas vl si mile impedimētū. vt ex qui matri accu. pos. c. Videtur tñ si de ipso contractu agat. scz vtrū matrimoniū sit interceos contractū ranq̄z suspecti sint repellendi. nisi ille vel illa cuius filius vel filia coniuncta dicit. esset supior in diuitijs. nobilitate. potentia. z honore. q̄z parētes vident filiorum z filiarū honorem diligere. extra de testi. c. Super eo. Item in casu predicto potest esse idem accusator et testis. arg. xxxv. q. vi. Episcopus in synodo Idem Thomas in. iij. dis. xli. ar. v. q. xxx.

Contrecto autē ma. §. V.

trimonio. quando alter coniugū accusat de adulterio. Nota fm Ray. q̄ licet tam fm leges q̄z fm canones q̄libet bone fame admittat ad accusatōem adulterij cum agitur ad penā legalem vel canonicā. tamen cū agitur ad sep̄eratōem thori nullus admittitur. nisi maritus z vxor. Accusatio aūt hmōi sic fieri debet. Maritus volens vxorem accusare ad penam legalem de adulterio debet inscribere. z ad penā talionis se obligare z nō p̄agere per procuratorē. sed ipsemet p̄m debet agere p̄sentē Sed si coram iudice ecclesiastico vult agere ad thori sep̄eratōem. tenet inscribere z dare libellum accusatiōis. sed nō debz se ad penā talionis obligare. q̄m sine pbaret quod obiceret sine nō. haberet q̄d vellet. q̄z sep̄araretur ab vxore. z pōt maritus agere z illa rūdere per procuratorē. q̄z etsi de crimine fiat accusatio nō est criminal. sed quasi mixta. pbantur hec expresse extra de procu. c. tue. Cum aūt aliquis petit in virū vel aliqua in vxorē. si q̄ritur quō in hac causa sit procedendū. Rūdit Ray. mū. q̄ si mulier petit aliquē ranq̄z virū vl econtra. videndū est vtrū velit agere petitorio iudicio vel possessorio. id ē an mulier dicat aliquē esse suū maritū. q̄z contraxit cū ea. z petit sibi adiudicari in maritū. quod est agere petitorio quasi agat de p̄prietate. An petit sibi restitui ranq̄z fuerit iniuste ab eo dimissa. z hoc est agere possessorio. qñ petit possessionē viri sui. Igitur si agat petitorio dicēs aliquē esse virū suū. z ille negat. excipiendo q̄ nō pōt esse vxor p̄pter tale z talem impedimentū. pōt tractabit exceptio maritū. q̄z ea pbata questio p̄ncipal⁹ perimit. erit cū absoluendus vir. extra de ordi. cogni. c. i. Sed si agat possessorio qñ. s. petit sibi maritū restitui. licet maritus obiciat impedimētū de consanguinitate. vl alio impedimento. p̄us restitutio debz fieri mulieri q̄z cognoscat de acceptōe mariti. ex de diuor. Porro. Hoc tñ fallit in quibusdā casibus in quib⁹ restitutio nō debz fieri: Primus est si obiciat mulieri fornicatio publica. dō q̄ pbato q̄ sit notoria. ita q̄ nulla possit tergiuersatōe celari nō restituet. nisi ipa pbauerit maritū adulterijū cō misisse. q̄z tunc restitui debet etiam si fuerit publice fornicata. extra de diuor. c. Significasti. Secundus casus est si obiciatur consanguinitas maxime qua lege diuina p̄hibita est. z probationes offerāt in cōtinenti parate. in quo casu debet recipi iuramentum ad cautelā. ne scilicet huiusmodi obiectio maliciose fiat. z tunc fiat restitutio q̄tum ad cohabitationem. non tamen q̄tus ad carnis copulam. vt in dicto. c. Litteras. Tertius casus est si obiciatur exceptio rei iudicate. nō enī tunc est restitutio facienda. nisi p̄ius de illa exceptione cognoscatur. arg. ex de offi. dele. c. Causam. Quart⁹ qñ vir petit sibi restitui vxorē. z illa timet de seuicia viri debet q̄dem ei restitui sufficiēti cautōne recepta. q̄ ei malū nō inferat. ex de testi. spo. Ex trāsmissa. Quod si nō possit de sufficienti cautōe prouideri. nō oportet ei restitui. immo potius remoueri. Idem Tho. z Petrus. In oibus aut̄ alijs casibus credo q̄ mulieri virū petenti z econuer

Ubi vxor nō dz restitui viro

so sit restitutio facienda. dūmodo probat se in possessio ne fuisse. z a viro spoliatā sine iuris ordine hec duo ha ber, pbare. eꝛ de offi. dele. c. Cōsultatōibꝫ. Qō si is qui petit tangꝫ plusq negat matrimoniū ſm Ray. ille qui ꝓponit habet, pbare. alioqn succumbit. eꝛ de iureiurā. c. fi. Itē si mulier recessit a viro ꝓpria auctoritate sine culpa viri. z tūc petit ipa restitutōem ſm Uncen. bar. z Aug. debz restitui z b̄ nisi fuerit publice fornicata. tūc em̄ nō tenet eam recipere. Restitui aūt debet plusq spo luatus ad oīa illa. ō quibꝫ, pbauerit se spoliatū ſm ray. vt gaudeat pacifica possessiōe z plena securitate. ij. q. i. Reintegranda. De aliis prinēribꝫ ad matrimonium habes. s. in pmo. ti. bus terrij partis per totum.

De processu per denunciatōem. Caplm Nonum.

Postquam sufficiēter de accusatōe visum est. Uidendū nunc est ō denūciatōe. Ubi notandū q duplex ē denū/ciatio. Una q fit plato. nō tangꝫ iudici. sed tangꝫ puate psone ſm exigentiā fraterne correctōis de q. s. dictū est in. ij. pte. ti. de accidia. c. de negligentia. vbi mltra habes de correctōe fraterna. Alia est denūciatio q fit plato tā/gꝫ iudici. vt inqrat z puniat de qua videt dictuz illud esse. Dic ecclesie. Mat. xviij. Si aūt q si aliqs scit so/lus crimē ei' vertus. nō tenet illud revelare plato vt iudi ci. etiā si iur. uit denūciare nisi, posset probare. Nā esset proditor ei' mis. ij. q. i. c. Si peccaverit z. q. vij. Plerūq. z. vi. q. i. Si tm̄. nisi vellet ei revelare secreto. cū plā/tus etiā secreto habeat corrigere criminosos. debz quo q; talibꝫ indicare. qui magis possint, pdesse q̄ obesse sive cū corrigēdo sive pro eo orando. qz qliber tenet ad talē denūciatōem. ar. xxij. q. v. Doc videt. De denuncia tōe ār pmi generis scribit Bern. xxxvij. Joseph accusa uit fratres suos apud pīem de crimine pessimo. accu/satio sumit pro denūciatōe. Postgꝫ em̄ nō valuit fra/terna correctio patri denūciauit. q efficatiꝰ corrigē po/terat. Et nota q aliq dicūt. q crimē pessimū ōr coitus cū brutis. sed b̄ est turpe dicere de patriarchis dic Ni/colaus de lyra ibi. sed ōr hic crimē pessimū odiū z con/tentio inter illos. qz filie Lye despiciebant filios ancil lazz. z putabant eos quasi seruos. Uñ z hebraica lin/gua habet. retulit eozz rixam pessimā. sicut em̄ caritas est optimū. ita odiū pessimū. hec ille. Que rit an in/fames z criminosi admittunt ad denūciatōem. Respō dit glo. i. sup. c. Si peccaverit. ij. q. i. sic ōr. Videt q sic. qz oēs ad b̄ ex pcepto tenent. Nā z hereticꝰ admittit. xxiij. q. i. §. Quisqs. z alie viles psone. eꝛ de spon. prete rea z vbi agit ad correctōem nō exigit tantꝰ rigor. arg. xxij. q. v. Doc videt. Econtra videt q tm̄ honestiores p/sone admittant. xxxv. q. vi. Eps. z nō infames. eꝛ de te sti. cogen. Preterea. Nā z ad pplares actiones non ad mittunt nisi psone integri status. ff. ō populari acti. l. in populari. Ego credo quēliber admitti dūmodo bo/no zelo denūciet. eꝛ de sen. z re iudi. c. Cum. J z A. Sz licet infames admittant, z irregulares. nō tm̄ crimino/si. cū eni tales nō correxerint sua crimina credendū est q nō bono zelo denūcient crimina alioz. De multz aliis prinētibꝫ ad istā materiā hēs. s. ō iqsitōe. ri. c. ō accu.

De purgatione canonica. Caplm Decimum.

De purgatione cano/nica. Nota q triplex est purgatio. vna est mo saica. secda est vulgaris z dyabolica. tertia ca/nonica. De pma habet Numeri. v. c. vbi vir hns suspe ctā vxorē de adulterio. indicebat ei purgatōnem p cer/tū modū ibi declaratū. z habet etiā. ij. q. iij. Cōsuluisti §. hoc aūt. Et dicit ibi Nicola. de lyra q talis purgatio rpe veteris testamenti nō erat illicita. qz ibi fiebat diui nū miraculū. qz si mulier fuisset innocens si prius erat sterilis efficiebat fecūda. si rea languebat vel moriebat. diuinū aūr miraculū nō fit ad cōfirmatōem illicitorum. Hodie aūt sic z alia cerimonialia seruare ſm liram esset iudaizare. z sic mortale. Mistice aūt designat afam in spectā de hereſi. vt pulcre expōit archidya. in rosario su per dicto. §. Purgatio vulgaris fit p tactū ferri candē tis. vel porū aque bulliente. vel p sulceptōem duelli ad pbandū innocentiā suā. z hec qz fabricāte dyabolo iue/ta est, pbibita est. ij. q. iij. Consuluisti. z. c. Monomach iam. Est em̄ b̄ cōtra illud pceptū. Nō temptabis dñm deū tuū Mat. iij. Devitio tēptandi deū habes in. ij. p te ti. iij. c. x. Tertia purgatio est canonica z licita. z te bac nūc agit. Dec indicit, cū deficiēte accusatore re' la borat infamia al's nō. vt. vi. q. v. Quod aūr. Fama aūr orta a detractorib vel malis, nō inducit purgatiōz. vi. q. iij. In cūctis. nec etiā orta ab inimicis. eꝛ de purga. cano. c. penul. sz sola illa q ex probabili ꝓsumptione orta est. Itē cū fit inquisitio de crimine. Si testes p q̄s fit in/quisitio semiplene probant. tūc indicit purgatio. eꝛ de purga. cano. in fi. solicitudinē. Sz si p dicta testiū nulla est suspitio cōtra cū nō est tunc onerandus purgare. ij. q. iij. Presbyter. Jo. in glo. Fienda est aūr ista purga/tio. si est infamatus apud pplum. purgabit se in pu blico. si apud clerū etiā cozā clero. eꝛ in vtroq casu cozā iudice. ij. q. iij. Omnibꝫ. Quod si nō fuerit factū cozā iudice. vel si fuerit vulgaris. etiā si reus fuerit absolut⁹. tenebit nihilomin⁹ iterū canonice se purgare. eꝛ ō pur ga. cano. c. Ex tuaz. Cū quot aūr debeat se q̄s purga re. Dicit Ray. q numerus ꝓpurgatoz taxabit ad arbi trīū iudicis boni. q̄q enī maior numerus. z q̄q minor nor taxandus est. ſm q magis vel minus infama vel crimē, sunt grauia. ij. q. iij. Presbyter. z. c. Omnibꝫ. Uñ Inno. indixit purgatōem cuidā decano. cū. xiij. sui ca/dinis. eꝛ de pur. cano. inter solicitudinē. z cuidā ep̄o in/dixit purgatōem cū duob⁹ abbatib⁹ tm̄. eꝛ de purgati one canonica. c. Cū in iuuentute. Dñr aūr esse cōpurga/tores eiusdē ordinis sive dignitatis. si pñr haberi vr in dicto. c. Inter solicitudinē. alias puta. q illi sunt inimi/ci cū alīs inferiorib ordinis. vel etiā cum laicis, p̄ q̄s purgare. ij. q. v. Si legitimi. Dñr tñ esse viri catholici qui ꝓuersatōem eius z vitā etiā transacto rpe noverit. vt in dicto. c. Inter solicitudinē. etiā cū mulieribꝫ reli/giosis z honestis potest se quis purgare. xxviij. q. ij. In decima. Forma aūr pstandi iuramēti in purgatōe tal est. Ego. N. iuro q nō feci tale quid p me. nec mādaui. nec ꝓsiliū. nec favorē. nec auctoritatē dedi. Si quid viduā. ij. q. iij. Audituꝫ. Pōt etiā addi nec ratū habui. q̄ nō noīe meo factū fuerit. ō rest. spol. cū ad sedē. Lōpur gatores vero iurabūt sic. Juramus q credimus verum esse illud q̄ ipse iurauit. eꝛ eo. c. Quoties. Vel breuius Infamat⁹ inrabit se immunē a crimīe. de q̄ infamatur Et ꝓpurgatores iurabūt se credere verū illū iurasse. Si aūr infamatus deficiat in purgatione. punit tangꝫ co uictus. extra de accusa. c. Cum. p. et extra de symo. c. de hoc. Si vero purgationē rite perfecerit iudex sine mo ra z difficultate debet suspentionez si forte facta fuerit relaxare. z cū ab infamia criminis absoluere. eꝛ de purga. cano. c. Ex tuaz. Sunt aūr duo casus in quib⁹ non debet recipi purgatio ab infamato cum eā offert. Pri mus est cū crimē est notoriū. Alius est q̄n est q̄ accusator offert probationem. extra de purga. cano. c. ij. Itē pur gatio illa qua datur corpus cḣristi ad probationem nō est fienda. Unde illud. c. ij. q. iij. sepe est abrogatum. vt dicit Tho. in. iij. di. ix. ar. vl. q. ij. Et tertia parte. q. lxxx. ar. vi. in. Respon. ad vltimum.

De testibus et exāminatione eoꝝ. Cap. xi.

Quia in inq̄sitiōe accusatione ꝛ denūciatiōe ꝛ purgatōe admittunt testes. iō nūc de testib; agendū ē. Et ꝓmo de ip sis q̄ntū ad nūerū. Vbi sciendū ꝙ regl̄r req̄runtur duo testes ꝛ sufficiūt. Matth. xviij. Jn ore duoꝝ vel tri um. iij. q. ij. §. Item in crimiali. Licet ār cōiter nō suffi cat vn⁹ testis. in q̄busdā tn̄ casib; stat testimonio vnius et in ꝓ̄ō in bis in q̄b; nō fit alteri ꝓiudiciū. puta cum dubitat de aliq̄ an sit baptisat⁹ an eccl̄a sit cōsecrata. li. Secūdo cū hoc est de cōsensu partiuꝝ vt vn⁹ stet te stimonio cū ꝛ testionio aduersarij stari possit. Jtē cū q̄ri tur an aliq̄s sit emēdatus de crimīe. stat testionio sacer dotis. ex. e. testimoniū. Jtē in correctōe fraterna. sup per sona caritatiua correctiōe. ex. e. Jn omni. Jtē licet vn⁹ re stis nō faciat ꝓbatōez. facit tn̄ ꝓsumptōem. ex. e. de suc. ab intest. c. Cū dilectus. Jtē nulli⁹ q̄ntūcūq; exercitate ꝓsone cōfessioni fides ē adhibenda. s. in iudicio. nisi cō li credit. vt in. c. placuit. Jn aliq̄b; tn̄ req̄runt plures q̄s cās duo sufficiūt. Jtē in donatōe cā mortꝭ req̄rūt q̄nq; testes. C. de do. cau. mor. l. fi. Jtē ī codicill' q̄nq;. C. de codi cill. l. fi. Jtē req̄rūt quicq; q̄n debitor vult ꝓbare solutū debitū qđ in scriptꝭ fuit factū. C. e. l. restitui. Jtē req̄rūt q̄tuor cū dank ad reprobādū instrumēta. ar. ex. de fi. in stru. c. cū iohānes. Jtē tres in depositā pecuniā. in auk. de fi. instr. §. si q̄s igit. Jtē ꝺ q̄sdā ꝓsonas requirit ma ior⁹ nūer⁹ testiū. dicit etiā. ij. q. v. p̄sul nō dānet nisi. lxxij. testib; p̄sbyter cardinal' nisi. lxxij. diacon⁹ cardinal' nisi xxij. subdiacon⁹. accolitus. exorcista. lector ꝛ ostiarius nisi. vij. Sz ꝑ hz locū in epis ꝛ alijs clericis romāe eccie ꝓpter ei⁹ dignitatē. et ꝑ triplicē rōne quā ponit Tho. se cunda sede. q. lxx. ar. ij. ibi vide. Sz q̄rit glo. sup dicto. c. Presul nunqd ꝺ papā testes sint duplicādi et rñdit ꝙ nō. sed duo sufficiūt. et in hoc ē deteriorꝭ cōditōis ipe. Alij quicūq; etiā epi duoꝝ testimonio possunt condem nari. ij. q. v. per totum.

Quis possit eē testis. §. I.

Condītio nes testiū

et ꝓncipal'r quidē requirūt in testib; cōditiones q̄ in his versib; cōtinent. Conditio. sexus. etas. discretio. fama. Et fortuna. fides. in testib; ista requires. Prio ergo req rit conditio. s. vt nō sit seru⁹. qz nō recipit ad testioniuꝝ C. eo. l. q̄m liberi. Nā suus metu dñantis testionū sup primit veritatis. ex. de ver. sig. c. Forus. §. testes. iij. q. ij. §. in criminali. ij. q. v. accusatores. Fallit tn̄ hoc cum de facto serui q̄rit. nō tn̄ ꝓ dño vel ꝺ dñm. vt iaz dicto. §. Item in crimiali. §. itē serui. Secūdo requirit sex⁹. qz fe mīa nō admittit ad testionū in cā crimiali. xxxij. q. v. c. mulierē. nisi cū de crimīe ciuil'r agit. tūc enī admittūt etiā ꝺ clericos. ex. e. c. q̄m. et. c. tam lris. Jn ciuilib; ār ad mittunt. xv. q. ij. §. econtra. Nō admittūt etiā in testa mēt. vt inst. de testa. §. testis. Tertio req̄rit etas. hnā in ciuilib; non admittit minor. xvij. annis. iij. q. ij. c. i. Jn crimialib; ꝙ nō minor. xx. ānis. vt ibidē dicit. §. itē in crimiali. §. itē in testimoniū. Quarto requirit discretio qz nō admittit ad testionū furiosus siue mēte capt⁹. si cut nec ad iudicādū. iij. q. vij. §. tria. quia nō ē compos mēt. ff. qui testa. fa. po. l. qui testionio. §. furiosus. Qui to requirit fortuna. s. an locuples vl' egen⁹. vt lucri cau sa faciat. Sz ꝑ iudica cōsiderandū ē. iij. q. ij. §. test. §. testimoniū. Sexto requirit fides qz infidelis ꝺ fidelez nō admittit. ij. q. vij. si hereticū. xxij. q. uij. Ipsa pietas. Septimo requit fama. nā infames a testionio repellūt ex de testi. c. ꝓterea. nec prodest pnīa. qz licz ꝑ pnīaz aīas saluare possim⁹. ifamiā tn̄ nō possum⁹ abolere. ij. q. iij. euphemiū. §. hinc colligit. nā ꝛ act⁹ legitimi sunt infami bus interdicti. ex. e. licet ex qđā. et glo. ibidē. ꝛ hoc intelli ge nisi pr⁹ fuit integre restitut⁹. ij. q. ij. §. itē in crimia li. §. item. l. iulia. ij. q. ij. §. ꝓuaricatorē. in fi. Jtē adeo ꝺ testis ē sine omī infamia: qz si grauata fuit ei⁹ opinio ad testioniū admitti nō ꝺ. ex. de excep. c. denicz. et. ij. q. vij. Testes. et ꝓcipue in crimiali cā. ex. e. testioniū. Jtem debet eē sine crimīe. Nā criminosus repellit ab oī testi monio q̄diu in crimīe pseuerat. Si ꝙ sit emēdat⁹ nō repellit ī cā ciuili. hz crimiali tal'r repellit: si de crimīe pr⁹ fuat cōuict⁹ vl' cōfessus. vel nūc p exceptōz cōuincat. vl' ḡuata ē ei⁹ opinio ꝓ eo qđ aliqn sic fuit repulsus. al's vero qui emēdat⁹ ē recipit. etiā in crimiali. Nec obstāt dicto. c. testioniū. Nec q̄ sunt pncipalia in testib; cōsidera da q̄ hic stari sequūt. Prio vicz vtrz sit inimic⁹ ei⁹ ꝺ quē dat testionū. vel amic⁹ eius ꝓ q̄ testificat. iij. q. ij. te stes. §. ideoq; in ꝓsona. Jtem obscuri ꝛ ignoti nō admit tunt vel solū admittunt cū tormētis vl' verberib; vt in auten. c. l. sanctim⁹. Jtē executores negociorꝭ vt procura tores q̄ in ipa cā fuert actores vl' respōsales. ex. e. c. insu per. Jnno. etiā qui fuit ꝓcurator vl' aduocat⁹ in priori iudicio: nō recipit in testē in cā appellatōis. ex. e. roma na. li. vi. Utrz q̄s possit admitti ad testioniū in sua cā. Rñdeo ꝙ nō: nec principal'r nec secūdario. C. e. l. em nib;. Uñ vēditor in cā rei vēdite nō admittit ꝑ empto re. qz cā ꝓpria venditōis eē videt: nec debitor ī cā pigno ris ꝑ creditorē. ff. de appel. l. ab executore. §. alio cōdem nato. Fallit hoc in legatarijs: qui ferūt testioniū in cā te stamēti cū agit de hereditate nō delegatis ꝛ fideicōmis sis. bñ tn̄ pnt scribi ꝛ eē testes ī eodē testō in q̄ cis aliq̄d legatū ē. C. de testa. l. dicrantib;. Jtē fallit in collegijs et corpib; in q̄b; singulares eoꝝ ꝓsone ꝑ cā vniuersitatis ferre pnt testioniū. xvij. q. ij. sup prudētia. ex. e. insuper. c. c. cū nūc⁹. Et ꝑ hoc: qz cause vniūsitatꝭ nō sunt singu loꝝ. et si cōmodū cōtingat singl'es. vt xij. q. ij. c. qui ma numittit. Et intellige nisi fuerint actores vel respōsales in ipsa cā. vts. dictū ē. Utrū in cā cōi duoꝝ alter ad mitti dēat ad testioniuꝫ. Rñdeo ꝙ nō: qz cā cōis duoꝝ vtriusq; ē ar. ff. de ri. nup. l. illud. et idez in socio crimīs ꝛ participe. ij. q. ij. §. itē ī crimiali. §. itē liberi. ex. e. q̄m. Nam illud est spēale in cā denūciatōis. Uel ibi admit tunt socij crimis ad ꝓsumptōez. extra de adul. c. significa casti. Creditur etiā socijs crimis in exceptis vt in crimi ne lese maiestatꝭ ꝛ hmōi. lxxix. di. si q̄s papa viuēte. vi. q. i. quero ḡ. §. sicḍ multitib;. xv. q. ij. nemī. extra de ꝓfessis ca. i. Utrz gentes vel liberi possint ꝑ vel ꝺ se testioniū ferre. Rñ. general'r ꝙ rectā lineā ascēdentes ꝛ descēdētes ꝓ ꝛ ꝺ se idonei testes nō sūt. iij. q. ij. §. itē in criminali §. itē testes. ff. e. l. testis. idē est de mīre. Sz tn̄ ambo pa rentes in cā admittūt ꝑ filio. s. cū q̄rit de etate vl' natiui tate. ex. q̄ fi. sint le. trāsmisse. ꝛ c. ꝑ tuas. Jtē vbi agit de impedimēto mrimonij rōe ꝓsanguitatꝭ l'affinitatꝭ extra e. q̄mā. Si agit an mrimoniū sit ꝺctū vl' nō: tūc mr̄ su specta ē si vir sit supior. extra. e. series. quē casuꝫ bēs. s. in ꝑ titulo hui⁹ de matrimonio. Sūt ꝛ q̄dā ꝓsone q̄ ad uersus cōiunctos suos testimoniū dicere nō cogunt: vt adūsus socer. gener. vitricū. priuignū. sobrinū. sobrinā sobrino notā. eosq; qui in priori gradu sunt. Jtē aduer sus patronā ꝛ liberos eius. §. itē in crimiali. ꝛ alie etiaz ꝓsone q̄ ibidē cōputant ꝙ generaliter afferendo testioniū sunt exempte. Utrz testes ꝓduci pnt de domo actorꝭ Rñdeo: nec in domo actoris nec accusatoris nec in cau sa ciuili nec criminali testes produci debent: quia coꝝ testimoniū suspectū est. iij. q. v. ꝑ totū. iij. q. ij. §. item in crimiali. §. itē ꝛ in iure ciuili. Dēs aūt ꝓdici q̄ repellēdi

et. s. eo. ti. c. 8. §. 4. ī fine. ti. i. c. 19.

Jn testi bus consi deranda.

sunt: debent admitti. si is contra quē p̄ducuntur coꝛ testionio in alio iudicio vsus fuerit. nisi una miciias post modū exoꝛtas docuerit vel aliquid aliud legitimū post emergēs seu coꝛrectōem: vt in p̄dicto. §. Jtē in crimiali. ℣. Jtē si ꝗs testib. et. C. eo. l. si quis tenib. Nota q̄ sacerdos nō debet esse testis in instrumentis confectis taliter inter seculares. xvij. q. ij. quanꝗ. Doc intelligē de honestate nō de necessitate. Et nota q̄ testis qui scīēter se subscribit alicui negocio p̄iudicat sibi ita q̄ contra id non potest postea reclamare: quia approbasse p̄sumit. Secus si subscribat se nomine alieno. quia p hoc non intelligit consentire. extra de his q̄ fi. a p̄la. ca. Quanto. Jtem nota tres tantū. p̄ductiones testū fieri in causis ecclesiasticis vel ciuilib. sed nō ꝗrta nisi iuret q̄ nō dicit testificata. Quinta nullo mō cōcedit. ex. e. in causis Et hoc intelligas nisi aliꝗs testū in primis productiōibus impeditus fuisz. Nā probato impedimēto sūm aliquo sacramēto dabit alia dilatio etiā centessima scōm Jnnocentiū. Et sic intelligē ex. e. c. vltro tertiā Jtē no. p̄m Boff. q̄ quattuoꝛ sunt que tollūt copiā probandi per testes. i. publicatio attestationū. extra eo. de testib. Jtem renūciatio siue cōclusio. extra. e. Fraternitatis. Jtez quarta p̄ductio. vt iam dictū est Jtem nūcius testiuz effrenatus. extra. e. c. cum cām. Et nota q̄ nulli ꝗntecunꝗ religionis fuerit. credit sz in causis nisi iurauerit. ex eo. nup. potest tamē remitti iuramentū de consensu partium. extra eo. Tuis. nisi in causa matrimoniali. q: nec confessioni coniugū standum. ex de eo qui cog. cōsang. vx. c. Sup eo. et iurabūt tactis sacrosanctis euāgeliis. nisi sit episcopus qui iurabit soluz p̄positis euāgeliis. extra de iura. calū. c. fi. Hoc aūt iurabit testis. sz q̄ dicet tota veritatē quā nouit de illa re. ij. q. ix. pura. Jtē additur de cōsuetudine ḡrundā q̄ nulli pandet testimoniū et hoc bñ. ij. q. ij. §. Jtem i crimiali. Jtem q̄ dicet purā veritatē nulla falsitate adiecta. iij. q. ij. nulli. Cū testis de facto nō ē certus quomō debeat iurare. Jtem qñ ꝗs teneat ad testimoniū ferendū. Jtē quādo licet ferre testimoniū de his que in secreto sibi sunt cōmissa. Jtez q̄ p̄o hoc nō luz recipe pecuniā. habes de his oīb in scōa p̄te titu. x. c. de iuramento. Cum p̄cdit p inq̄sitōez vel per accusationem. habes sup̄ in suis capitulis.

De discordia testiū .§. II.

quādo infirmat testimoniū et qñ non. Nota fm Bul. testes debent cōcordare in circūstantijs q̄ in hoc versu continent. Res p̄sona locus ḡdus hec sunt p̄sona tps. Res: quia si vn⁹ dicit de vna re vel ō vno facto. ali⁹ de alio. testimonia sunt singlaria. ex de proba. c. Licet. Persona. nā si de diuersis p̄sonis loquāt̄ur. singlaria sunt testimonia. extra de rescrip. Rodulfus. Et dicit Hostien. q̄ si ponerent certe locutōes nō obesset error nominis. Locus etiā reddit testimoniū inefficax. vt p̄z in exemplo Daniel in causa susanne. Dañ. xiij. Gradus. q: si in questione mr̄imoniū testes deponāt diuersos ḡdus consanguinitatis vel affinitatis. non valz testimoniū. xxxv. q. vi. de parentela. Temp⁹. nisi vnū dictū includat i altero vt si vn⁹ dicat die. ali⁹ hora. eiusdē dici. vl nisi factū sit durabile. Sicut enī euāgeliste p̄cordāt. q̄rū vn⁹ dic sz Marcus xp̄m crucifixū hora tertia. Lucas p̄o hora sexta. Thomas p̄o se. se. q. lxx. dicit. q̄ discordia testium in aliꝗb⁹ principalib⁹ circūstātijs q̄ variāt substātiam facti. puta in loco. in tpe vel in p̄sona. de qb⁹ agitur. aufert efficatiā testimoniū. sed discordia in aliꝗb⁹ nō p̄tinentibus ad substantiā facti puta q̄ tps tūc fuerit serenuz vel nebulosuz. vel dom⁹ picta vel nō picta. et huiusmōi. talia non p̄iudicant testimonio. q: circa talia non cōsueuerunt homines solicitari vnde facile a memoria elabūt

Quinimo discordia in talib⁹ facit testimoniū credibile vt Crisost. dic sup̄ Matheū. quia si concordarēt in omnib⁹ etiā minimis. viderent ex condicto eandē p̄mones proferre. qō tamē p̄udentie iudicis relinq̄tur discernendū. Et vt plene pareat matia hui⁹. q: non solū in foro si iudicio. sed etiā in caplis religioꝛ ē necessaria. Sciēdum q̄ vbi testes diuersa dicant: si vnus testis expresse se contradicat sibi p̄ si non valet testimoniū. de probat. ca. Licet. Si aūt in parte falsus testis inuenit. in nullo credit sibi sic in sacramētis nisi hoc faciat inconuenies coꝛrigendo se extra de testi. cogen. c. Preterea. Idem Hostiensis. sed addit. vide tn̄ q̄ si in vno dicat ex in alio falsum. valet saltē quātū ad illā partē in qua verum dicit. arg. di. xxxvij. Turbat. et c. Si quid. Si p̄o vn⁹ testis p̄adicat pluribus non obstat ei p̄trarietas. q: vn⁹ testis nec iustificat nec condēnat: nisi contradicat pluribus cū quib⁹ ipse scriptus est in aliquo instrumento. Si aut̄ plures testes p̄dicunt pluribus testibus. siue oēs sint producti ex eadez parte siue ex oppositis partibus. iudex si poterit concordabit testimonia. Si ꝛo non. Sicut Aug⁹. p̄cordat dicta euāgeliox. ex. e. iuz tem. Sicut Aug⁹. p̄cordat dicta euāgeliox. ex. e. iuz tem. Si non p̄t testimoniū p̄cordare. testimoniū plurū p̄ualebit. nisi ex altera p̄te sit tanta dignitas plenarius q̄ merito debeat p̄iudicare nūero. vel nisi pauciores dicat verisimiliora et p̄iora negocio. vel q̄ p pauciores plura probēt̄ur q̄ p plures. vt si pl⁹ testis probāt me posse/ disse p q̄draginta annos et vltra hoc titulū possidendi. tunc p̄ualet testimoniū pauciox. ex. e. In nostra. Sz si ad probandū dicta p̄ioꝛ testū inducant secundi testes. oꝛtet istos secūdes plures esse et longe melioris fame q̄ sunt primi. quia post publicationē attestationū magis p̄sumit de subornatu testū q̄ ante. extra de p̄ba. ca. Licet. Si ꝛo testes sunt pares ex oi parte in nūeroꝛ dignitate: tūc sententia fertur p̄o reo. extra de p̄bac. c. ex litteris. nisi in mr̄imonio et in causa libertatis et in testamento et p̄o dote. ex de sent. et re iudica. c. fi. Si autem neuter possidet rem sed vterq̄ eaz exigit ab aliquo extraneo et testes vt dictū est sunt pares: diuidat̄ res si potest. sicut fecit salomon inter meretrices. ex de p̄sum. c. afferre. ij. Reg. iij. Si non p̄t diuidi: p̄t iudex ḡtifiꝛe et dare cui vlt. ar. ex de paroch. c. i. Si aūt testes dicūt in instrumēto semp testes p̄ualēt nisi in his q̄ mchi⁹ p̄bant̄ p instrumētū ꝗ p testes. vt sñia lata et arbitriū et cōmissio facta iudicib⁹. Et nisi in inuētario publice cōfecto ꝗ illū cui nō admittit̄ testes. et nisi in instro in q̄ mlier p̄tetur se recepisse pecuniā p intercessione fideiussoꝛis. siue cui oino credendū est instrumēto. Oportz aūt q̄ ad minus p q̄tuoꝛ testes instrumētū reprobet̄. q: instrumētū obtinet vicem duoꝛ testiū et tabellio cōpellet: vel ē maioꝛ vno teste. Hec sūpta sunt de sūma p̄fessoꝛ li. ij. ti. v. q. dxxxvi. Et originaliter hñtur in glo. iij. q. ij. Testes. et p tota illam cām de testib. Jtē notandū q̄ cū testis primo extra iudiciū dicit vnū et in iudicio dic oppositū fm Bar. debz puniꝛe de falso. q: stat p̄mo dicto ei⁹. p. l. ces. C. de fal. cau. Sz bald. hoc asserit esse falsū p glo. in c. cū cām. ex de testi. q̄ etiā tenet Jo. an. in mercuriali. in regula. nō est. de re iu. li. vi. vbi dic q̄ ea q̄ in iudicio vltra minus valide asseruit. statur vltimo dicto nō primo. l. cos. §. allegata p bar. q: ibi vēiebat p̄ Appiū sigillū et sic p rem autentica et approbatā. Nec etiaz obstat ex de p̄sum. c. fras. Ubi glo. dicit q̄ statur p̄mo dicto testis quia hoc est vez q̄n illud q̄ dixit testis in iudicio. Dixit ita q̄ est validū testimoniū. Nam tunc siue in iudicio siue extra iudiciū dicat postea p̄iū. stat p̄mo dicto Sed secus est cū testis primo extra iudiciū dic aliq̄d ex postea in iudicio dicit contra. Nā primo dictū ex iudiciū nō est validū. quia nō est solenniter dictū. et coram

iudice. quod requirit. vt faciat fidem in iudicio. extra de testi. c. veniēs. Ad essentiā enī dicit testis. vt sit validus requirit iuramentū. z cōā iudice cōperente examinatio eius qđ nō repitur in eo. qđ dixit testis extra iudicium Un nō reputaī primo dictū nisi qđ primo dixit in iudicio. nec talis pr punirī de crimīe falsi. quia nō est ꝓbatū hoc qđ dicit nūc in iudicio esse falsus. q: potuit esse falsū ullud qđ p dixit extra iudiciū. de eq nō punirek de falso q: simplex locutio esset. tn talis suspect⁹ de falso si duo testes deponerēt contra illum in dicto casu. posset poni ad torturam fm Joban. andree.

De testimonio in iu⁹ §. III

dicio. Nota fm bal. de perusio: q falsus testis punitur pena talionis. l. i. ff. ad l. cor. de sicca. et notaī. ij. q. iij. in glo. sum. Et est testis falsus qui iuratus et examinat⁹ falsum loquit. xxij. q. ij. ne quis arbitret. Qui aūt non est examinat⁹ licet latiter vt nō inueniaī veritas nō est falsus sed dolosus. et sic nō tenek pena illa. Testis enī non punik de falso anteq testimoniū dicat. vt notaī. xxxv. q vi. notificam⁹. in glo. Et pūmik dolus in faciendo. si testis ad interrogata nō vult rndere. Jn scriptur tn ille qui verecelat falsum cōmittit. ff. de fal. l. i. Testis nō debet de impertinētibus interrogari. testi tn q loquit obscure nō babek p falso. sz p suspecto. vt notaī. uij. q. iij. testis. in glo. ꝑma. Et iō pr peri q declaret nisi iudex ex causis q possit iudex sub obscuritate trasire nō est notabile tn causa pōt esse vel ex ipso q suspect⁹ est vel in producente. quia producit testē sup incerto. Item nota q qn testis di cit vnū ex q aliud sequit sp vtrūq deposuisse dicit Un presumit vera possessio. vt notaī. vij. q. i. pontifices. Et per Inno. Item nota q si testis negatiue dic. nō vide tur mihi. non sequk. ergo nō est. vt notaī. xxxiij. q. iij. c. ij. in glo. Item testis quādo sup diuersis factis testificatur. nulla est ꝯrarietas inter eos. Unde singlares di ci possunt sic. sed non contrariū. de pe. dist. i. periculosa Nota tn q in ciuili z criminali dari possunt interrogato ria. sed iudex ea nō debet abscondere parti. vt notaī. ij. q. i. in primis. in glo. testes. Item nota q in interroga torijs debet ds cogi ad petionē partis. ad rndendum in ciuili post litis ꝯtestatōem. Item nota q testis q nō dicit totū factū nō probat. vnde itez interrogak. vt no tatur. xx. q. iij. ꝓsens. Item nota q publicatio testiū nō ligat iudicē. ex eo q ex officio facit. vt notatur. iij. q. xi. § causa. Item testē falsum merus nō excusat. xv. q vi. au toritate. Item no. q interdū vni testi credik. q: alij deſūt vel qn de ꝓscientia in articulo mortis agitur. vt. xxvi. q. vi. c. His qui. Item q vocank ad testimoniū eoipo vi dentur approbari p eū qui aduocari. fecit. z debent exa minari. vt notaī. xviij. q. ij. in decima. Quid si probak q testis fuerit instructus. vt cōfirmet l'neget. et tūc est subordinatio. aut velit affirmare vel negare q vtak ve ra z congrua ratione. z tunc nō est subordinatio. Sed quid si testis pmisit testificare. Respondeo. aut pmisit certū z repellik. aut nō dicendo qđ z tunc nō repellitur nisi accepisset preciū. q: tunc pūmik corruptus.

Notandū etiam §. IIII.

q testis pōt falsum deponere z vez. et nec vērū nec falsū in omnibus decē p dicamētis notatis ab Aristotele in li bro de pdicamētis. Et in substātia quidē. vt cū testi dic. q homo dedit damnū. cum nō fuerit homo sed aliud animal. Item si dicit q titius percussit seruū cū ferro et fuerit cū lapide iste deponit falsū i substātia. res enī z ꝓsone subſtātie appellank. Et si interrogak de causa illius substantie. id est quomō scit q esset substātia lapidis. vel q esset homo sufficit q dicat. quia vidit. Jn qnti tate discreta attestak quis vt cū dic q appello pmisit tio decē cū nō pmisit nisi qnqz. vel de qntitate contiⁿ nua. vt si dixi. pmisi vel vendidi tibi terrā vsqz ad talē arborē. et nō pmisi tantū iz min⁹. Et si interrogek te stis. quid est qntitas nō tenek rndere. q: in reste nō requ ritur tanta pertia q sciat diffinire presertim ea q sunt ad materiā phīsice disputatōis z dispositionē turis perti nent. vt notaī. ff. de ver. obli. l. stipulatio. Jn qlitate de ponit testis falsum. si dicat q frumentū mutuatū erat optimū cū esset min⁹ bonū. Jsta ē qualitas intrinseca. Uel si dicat q furtū factū fuerit noctis tpe. cuz nox aggrauat maleficiū cum fuerit de die. Et si interrogek te stis quō scit q fuerit de nocte. Et rndet q: vidit. q: fuit post lucis occasum. vel q: erāt tenebre bona est ratio. q: sufficit q reddat rōem grosso mō. licz nō loqtur cū peritia artis. xxvij. q. iij. si babes in glo. Et ira nō sufficit dicere nisi rō assignek. xxv. q ij. c. fi. Sz nō requik q tanqz legista vel pbus sciat rndere ad difficiles qstiones. imo si interrogek de talibus pōt dicere nescio. Nec p hūc rō redditā p eū de visu viciaī. Si qs aūt nō est ver⁹ testis p. cipaliter. si tn est testis cū iudicis; bñficio admixto icu artificio vt medic⁹ sup cicatrice z obstetrix cē. Interrogan⁹ ē subaltern z talē qlem se asserit. Nec excusatur a testimonio falso. quia testificaī p ꝟbū credo. qđ ꝟbuz ē indifferēs ad vez z ad falsū m. nā interdū verbū credo facit pbationē ex addita rōne. quia pūmim⁹ q nō sine rone vt qđ a perito ꝓferk in arte sua. z tūc pro assertiōe habek et punik. q: credere nō debuit id qđ dixit esse qđ nō sic est. nam rōne peritie artis pūmik dolus in eo q abutik peritia sua. non enī pūmik ds credere qđ nō debet. et q boies cōiter illius pfessiōis, z artis facere dīt. nō credūt nec rōne alicui vel bona cōiectura facil'r. ar. ff. de ac. q here. l. cum quidā. §. qđ dicik. Quartū pdicamentū est relatio. Est aūt relatio duoz extremoz ad inuicē facta collatio. Sub hūc pdicamento daudik probatio fraternitatis filioz. Item matrimonioz. Item sororitatis. Item rez omniū que hñt respectū ad aliud in comparatione litterarz. Et est notandū in istis correlativis vel respectiuis vl ad inuicē subordinatī vl cōparatī ad inuicē. Et nota q vbi testes requenk sufficit requiri duos vel tres factū scientes; q: refrenāda ē tortura. Ubi. ē quintū pdicamentū deponit testis falsum. si interrogatus vbi. dixit. in domo z fuit in agro. nā dom⁹ fuit locus intemptatus. Jnsultus dicitur factus i domo qn do est factus intra portic⁹. in ostioꝰ. o non ē intus nec extra ꝓprie. de pe. di. i. §. hoc quoqz. Et grauⁱ⁹ ē maleficiū si quis in domo offendatur cz in agro. Et si interrogatus quō scit q illa esset dom⁹. Rndet q vidit. bona ē rō tribo rōnibo. Primo q: directe pōt videri. Scōo q: visus mīras differētias dem ostrat. i. metbaphi. Tertio q visus ē sensus general' vnde redditio cause p visum est magis generalis cz aliq. vt notaī. iij. q. ix. Testes. et qñ ratio includik in dicto testis nō debet interrogari de ratione. Quādoqz enī dictū testis incipit a rone. qnqz a dicto. qnqz simul sunt iuncta vt dictū z rō in eadē constructione verboz. Un. est septū pdicamentū. et in hoc pōt facile testis incurrere pluriū si arter ad diem. nisi esset insignis dies. vt ex de accu. c. qualiter. per Innocen. Et qñ est questio de tpe debet temp⁹ pbari. de rescrip. c. bone. in de. Secus si nō ē iuris ratio ꝓstituta in tēpe quia nō oportet certū temp⁹ probari Septimū pdicamentū est situs. sup situ cadit testionium. vt si dicak maleficiū cōmissuz in loco sito in dyocesi Florentina. vl cō tra dicak cōmissum in dyocesi Lucana. vel si cōstat maleficiū cōmissum in agro Ticiano. z sic constet de loco.

Interrogatus an ille locus sit in territorio perusino vl' eugubino. Sup quo testes producti dñt assignare cãz etiã nõ interrogati. qz pducũt sup iurisdictiõe. sic si iudicarent ad probandũ dominiũ. qz testes debẽt redde re rões p causas ꝓsistentes i facto nõ in iure. Reddet ergo rõnẽ de iurisdictõe. vt qz vidit comune perusij fur cas ibi erigere. malefactorẽ capere. mandatis obedire caz in faciendo q̃z nõ faciendo. licet in faciẽdo maior et plenior sit subiectio. Itẽ bona rõ si dicat q̃ vidit homines illi⁹ loci solvere collectas. z vbi agit̃ de iurisdictiõe pro banda in genere. sufficiat testimoniũ diuersoz in specie. vt qz vnus dicit q̃ vidit ibi aliũ exoculari. ali⁹ dic q̃ vi dit ibi aliũ suspendi. s. p iudicẽ talis territorij de q̃ que ritur. Secus si agit̃ de pbatiõe certi actus. vt de accu. ca. qualiter z qñ. Item qz cõmune perusij ꝓsuevit se ge rere pro dño talis loci lõgo tempe z hmõi. Jurisdictio ergo ẽ quoddã ius mixtũ z rez et psonaz et quandoq̃ in rebus. quãdoq̃ in personis. qñq̃ in vtrisq̃ simil' exercetur. Octauũ predicamentũ. qđ dr hre seu habit⁹ etiam p testes haber pdicatõem. sed qz habere in mul tis cõsistit. diuerso etiã mõ debet ratio reddi fm subie ctã materiã de qua loquimur. Nam si testis vult pba re q̃ aliq̃s habeat ꝓtutẽ vl' vitium. vl' q̃ sit ebrius. pro digus vl' furiosus que sunt passiões animi radicate et infixe intrinsec⁹. debet assignare rõnem q̃ inferat de ne cessitate. Uñ nõ iuret de crudelitate vbi exigit̃ rõ infe rens necessario. qz iuramentũ est industriale. ỏ hoc per innocen. in. c. Cum cãm. extra de testi. Scdo dicit̃ quis habere magnitudinẽ. vnde si testis vult pbare q̃ quis habeat magnitudinẽ decẽ cubitoz. debz rõem reddere qz vidit eũ mensurari. Tertio mõ dr quis habere vesti menta. et b̃ pbatur p visum quo ad habere facti. ꝫ quo ad habere iuris in iure nõ sufficit visus. Quarto dicit quis hre membra z hmõi. et b̃ pbat̃ p visum. sed ꝫtus intrinseca mẽbr. puta ad actũ generatõis vt frigiditas vel nõ frigiditas nõ põt esse subiecta visui. sed debz experimẽtari. exẽ de frigi. c. fraternitatẽ. qđ sane intellige scz per actũ cõiugalem vt dicũt iura. nõ p actũ fornicariũ: vel molliciei. Uñ testis bñ põt p visuz probare q̃ quis nõ habeat oculũ. vt qz vidit effossum. sed nõ sic de facti probat q̃ bñs oculũ non videat inde. Quinto modo dicit̃ habere cõtinens ꝓtentũ. vt veges vinũ. et b̃ etiaz oculus videt. manꝰ tangit. gustus gustat. odorat⁹ odorat. sed mẽsura probanda est p mẽsurationẽ. Sexto dr quis habere cõfessionẽ vel ꝓmeritatẽ vel obligationem. Et nota q̃ ꝓbum habere ꝓmeritatẽ et affectũ habendi signficat. Et si querat cũ actor facit duos articulos sup quib⁹ testes interrogenẽt. vn⁹ de ꝓcu vel debito ali⁹ de obligatõe. Et testis in primo interrogat⁹ dicit q̃ verus est scz debitũ vel cõtractum. quia vidit vel audiuit. In secundo dicit se nil scire. querit̃ an. pbet talis. z videtur q̃ non. Nam posito ꝓtractu vl' debito necessario sequit̃ obligatio. Sed ꝫmũ est vez. Nam licet dicat se nil scire de secũdo vez dicit. quia licz dicat se nil scire vere dixit quia rangz testis nihil scit de iure sed de facto. nam scire ius pot⁹ ẽ iudiciũ q̃z testiũ. Et intelligit̃ nihil scire. s. aliud q̃z dixerit. nã debem⁹ interptari vt sibi nõ cõtradicat. Septimo dicit̃ quis hre vxorẽ. filios. frẽs et huiusmodi. z de istis põt interdũ reddi ratio necessaria. vt sco q̃ est vxor. quia interfui q̃n contraxit p ꝓba de presenti et anuli datiõe. nam cũ aliquo presupposito z concesso aliquid. pbabiliter sequit̃. tũc ratio est probabilis et sufficiens. nam dico q̃ est filius qz vidi eũ nasci i domo vt fili⁹. vicinis scientib⁹. Potest poni aliud exẽpluz Dico q̃ berta est meretrix. quia vidi sepe de nocte intrãtibus tanuã aperire. nam locus a cõiter accidentibus est multũ probabilis in materia textus. vt pbat. C. de proba. l. necz. Octauo dr quis hre infamiã vel inhabilitatẽ. sed illa ẽ pot⁹ pxuatio q̃z habit⁹. Simili modo dicim⁹. Iste habz bannũ de tali ciuitate. Doc nõ ẽ prohre sed carere. sicut z dr habere febrem vl' mortem. Ciuitas autez habere ciues põt p instrumẽta pbari et testes. Agere etiã z pati seu actio et passio sunt vtiuus duo pdicamẽta. z hec etiã possunt probari p testes facti lius tñ. pbat̃ agere q̃z pati. Facili⁹ enĩ compẽdimꝰ actũ quẽ quis infert q̃z mortẽ quã quis inde patitur siue incurrit. nam multi vident mortui z nõ sunt. Unõ testis deponens sup homicidio interrogatus quomõ scit. habet respondere q̃ corpus eius carebat pulsu moru. et erat frigidũ. putridũ vel simile que solent mortuis accidere. nam recessus aĩe a corpe videri non potest. qz anima incorruptibilis et inuisibilis est sicut angelus inuisibilis. Hec omia Baldus de perusio.

De sententijs ferendis. Caplm. tij.

De sententia tandẽ videndũ est. Dicit Augustin⁹. ij. q. i. c. i. Nos inquemq̃z sententiam ferre non possumus: nisi aut cõuictũ aut sponte ꝓfessum. Et de iuris quidez diuglosa summaria in pncipio q̃stionis. q̃ triplex est iudscz interlocutoria. diffinitiua: et precepti. Ray. exemplificat dicens. q̃ interlocutoria sententia dicit̃ que nõ finper principali sed sup aliqs q̃stionib⁹ pferrtur inter pancipium cause z finem emergentib⁹. vt est de teste repellendo. vl' de dilatione dãda vel nõ z hmõi. Uel forte dicitur interlocutoria. qz inter partes loq̃ndo profert sine scripture solẽnitate. Diffinitiua aũt sententia dicit̃ quãdo principalis questio diffinit̃. ff. de re iudi. l. i. Sententia precepti est quãdo maior pcipit minori. Sequitur in glosa. Si sententia diffinitiua fuerit lata obmisso ordine iuris. ipso iure nulla est. vt. ij. q. vi. si quando. §. diffinitiua. Doc tñ scias q̃ duplex est ordo iuris. Un⁹ qui est de necessaria substãtia iudicioz. vt scz quis posit citationẽ habeat inducias vt fiat litis cõtestatio z testes recipiant. Si ꝓtra hunc ordinẽ feratur sententia. nõ tenet. Est ali⁹ ordo qui nõ ẽ de substãtia iudicioz. vt scz sententia nõ ferat̃ sub ꝓditione et vt prius nõ pronũcietur de possessorio. al's possessione q̃z de ꝓmictare. si tñ b̃ nõ fecerit. tenet snia. vt. ij. q. vi. anteriorz. §. Biduũ. Item sententia interlocutoria siue sit excõicatõis siue suspẽsionis siue missiõis in possessionẽ requirit ordo iuris. Deordine excõmunicatõis hẽs exẽ de sent. excõ. c. sacro. Deordine suspẽsionis hẽs. ij. q. i. notũ. Si tñ ille ordo nõ fuerit seruatus tenet snia. vt. xi. q. iij. si epus. Itẽ in snia simplicis in possessioz requirit semiplena cause cognitio. ff. vt li. nõ ꝓcest. c. Quoniã. et siue talis ordo fuerit seruatus siue nõ. si absens põt probare se nõ fuisse contumacem. talis sententia tractat̃. exẽ de sent. z re iudi. c. cũ bertholdus.

Sententia pcepti ẽ. vt cũ iudex pcipit alicui sũ cause cognitiõe vt soluat alicui decẽ que petit. si ille soluat ex pecunia illa indebita ẽ. q̃z iudex iniuste pcepat. tñ nõ pt repeti pecunia illa. ff. qđ met⁹ cã. l. fi. hec iglo. Circa sententiã pcepti nota fm Ray. videnda sunt tria. s. in quibus consistit maioritas. in quibus consistit obedientia et de necessitate pcepti. Maioritas fm Raymundum attendit̃ in ꝓgatiua ordinis ꝓsecratõis. dispẽsatõis: hoc est administratõis z antiqtatis. exẽ de elec. c. dudũ. Prerogatiua ordis pbr̃ est maior dyacono. di. lxxj. c. legim⁹. Prerogatiua ꝓsecratõis: epus est maior pbytero. dist. xcv. Olim. z. c. Epus in eccl̃ia. vbi dr q̃ in consessu precedit pbyteroz sublimior sedeat eps. intra domũ ꝺo collegam eoz se eẽ cognoscat. Prerogatiua dispẽsatõis. archidiaconus est maior pbytero. di. xcv. plectis. vbi dicit̃. q̃ archidiacono subest archipbiter. z eius mandatj obedire

debet: Prerogatiua antiq̃tatis maior est q̃ prius fuit ordinat⁹ vl' als p̃cedit tpe vl' etate. eꝫ de maio. t obe. c. i.

Obedientia.

Obedientia aũt ꝓfluit in tribꝰ. in reuerẽtia. in iudicio et p̃cepto. Et reuerẽtia debeꝫ ei q̃ p̃cedit ordine vl' antiq̃tate. inferior enĩ dz superiori ĩ cunctis reuerẽtiã. vt sic assurgat ei dãdo primũ locũ in choro. in mẽsa. in sedendo. in cũdo t hmõi. nisi maior dispensatio sit cõmissa in minori ordine vt antiq̃tate. vt archidiacon⁹ diacono. cũ enĩ nõ sit sup̃ior archipbr̃o dñt reuerẽtiã archidiacono. di. xxv. c. precis. Obediẽtia p̃cepti t iudicij debeꝫ tm̃ ei q̃ p̃cesserit. ꝓ creatiõe vel dispẽsatiõe. Sntia enĩ a no suo iudice lata nulla ẽ. eꝫ de iudi. c. at si clerici. t idẽ ĩ p̃cepto. vij. q. i. q. frater. Que aũt sint illa q̃ q̃ plena subiecto dicta. habẽs eꝫ de sen. t re iudi. c. cũ inter. t ꝺ off. ord. c. ꝙrẽter. tã in glo. qz ĩ tex. Duplici aũt ex cã fm Tho. ij. ij. q. cuij. arti. v. subdit⁹ nõ tenet obedire superiori etiã ĩ licitis. Una que ẽ moꝛes. Scõa ẽ cũ p̃cipit id in q̃ nõ est ei subiect⁹ vt q̃ pertinẽt ad motũ animi interioꝛẽ. vt habuisti alias. de bis tñ hẽs. ẽ. i. ij. ꝓ. ti. de manu glia. In dubijs dz obedire. Itẽ dic glo. sup̃ dicto. c. nos in quibꝰ. q̃ quoꝛ fuit modi cõuincẽdi reũ. aut sez iure vt instrumẽto. t testibꝰ. aut facti euidẽtia. eꝫ de coha. cle. c. Tua. aut iurisinterp̃tatiõe. vt sept⁹ citatũ esse reũ. iij. q. ij. decretum⁹. aut vio lẽta suspitiõe. xxxij. q. i. dixit. Et nota q̃ triplex ẽ suspitio: Pria ẽ temeraria. t de hac dic canõ. Nullũ iudicez suspitiõis arbitrio. ij. q. i. ꝓmo. Scõa ẽ pbabilis. t hec purgatiõe ĩducẽ. nõ aũt ꝓma. vt. ij. q. vij. pbr̃. Tertia ẽ violenta q̃ ꝺẽnatoꝛes inducat. t de hac intelligit dem Dictus. sez q̃ vꝺ dimitti p̃t. ꝓter fornicatiõem. aut fornicationes suspitiõis. xxxij. q. i. dixit. qõ intelligit de violenta vt si suspect⁹ cũ suspecta nuda cũ nuda in eodem lecto. Itẽ dic glo. sup̃ dicto. c. nos. q̃ sntia ferenda ẽ in ꝓfessu confessiõe suã. eꝫ de cen. c. olim. Et est ferẽda sntia in ꝓfessum in cã ciuili t in cã criminali. nisi aliqs metu tormẽto rũ confiteat dũ est in carcere. tali enĩ confessioni nõ stat nisi p⁹ tormẽta in cõfessiõe pseueret. Que aũt cõfessio repugnet bis ꝓsibꝰ cõtinet. Xl. Maior spõte sacris ꝺ se vbi tussit t bostt. Nec nã negat. fauor t lis ius ve repugnet.

Suspitio est triplex.

De sntia aut diffinitiua. ℣. I.

Nota q̃ dz pferri a iudice t no ab alio. alias nõ valz nisi eꝑs iudex illeꝑt q̃ aliũ reatare ad instar illustriũ. eꝫ e. et si. li. vi. Debet etiã ferri sedendo. Itẽ in loco publico t honesto. ij. q. ij. inducie. ℣. spacũ. Itẽ dz ferri de die t nõ in tenebꝛis. Itẽ nec diebꝰ feriatis. t maxie festiuis t solẽnibꝰ. Itẽ nõ debz ferri p venaliratez. ij. q. vi. si q̃s ℣. diffinitiua. Hec t multa alia req̃runt q̃z si aliquod obmissũ fuerit sentẽtia nõ valz. Itẽ debz fieri ĩ scriptis. alias ipso iure nulla est. Casus i q̃bꝰ valz sentẽtia diffinitiua sine scripto. fm Jo. an. sũt isti. Pmo q̃ causa breues fuit t maxie vilũ ꝑsonarũ. Et p̃t dici breuis duoꝝ aureoꝝ. ff. de dolo. l. adest. Inspiciat aũt q̃litas ꝑsonaꝝ: t relinqtur arbitrio iudicis. eꝫ de offi. de. c. de causis. vl' inspiciat cõsuetudo loci vel fori. di. xi. consuetudis. Scõo valet cũ epus de cã quili iudicat inter clericos suos. xi. q. i. si q̃s cuz clerico. Tertio cũ ꝑses depositio officio ꝙuenit vt reddat administratiõnẽ. in aute. vt iudi. si. quo. suffra. ℣. necessitate. Quarto cũ papa p se. pnũciat valet enĩ licz ipam nõ tuleriẽt in scriptis. ipse enĩ solutus est legibꝰ. Quinto valz fm q̃sdã si sit lata in cã matrimoniali. eꝫ de testi. alberic⁹ Ray. et Hosti. q̃ si ex iurisdictiõe ordinaria p̃cesserunt. tenet sntia pro reo. nõ pro actoꝛe. nisi in cã fauoꝛabili. vt in matrimonio et p dote t libertate. p testõ. si p ipso fuit promulgata. Si ꝺo ex p̃tate delegata est lata sntia. vtraq̃ pẽdet ex arbitrio delegãtis. Si aũt ex compromisso. neutra dz hꝛe vigoꝛẽ. extra de sen. t re iudi. c. duobꝰ.

Effectus sententie.

Effectus aũt sntie fm Ray. est multiplex. Primus est q̃ ꝑ litare accipiat q̃ntũ ad illos inter q̃s lata ẽ. Et intelligit post q̃s sntia transit in rẽ iudicatã. i. q̃ ab ea appellari n possit q̃ ꝺ est post decẽ dies. ff. de re iud. l. res iudicata. Secund⁹ effectus ẽ q̃ in actiõibꝰ psonalibꝰ mãdet ꝓcutiõi infra q̃uoꝛ mẽses. eꝫ de offi. dele. c. q̃renti. t eꝫ. eo. q̃ ad ꝓsultationẽ. In actiõibꝰ ꝺo realibꝰ cũ res certa petita est. puta liber. ager. equ⁹. dom⁹ t hmõi. dz executioni mandari stari post. x. dies q̃ sunt cõcessi ad appellãdũ. et hoc si res est in pntia. insti. de offi. iudi. i pin. Et idẽ debet fieri in actiõibꝰ criminalibꝰ. neq̃z enĩ in talibꝰ ẽ executio differenda. ij. q. vi. anteriozz. Fallit tñ ꝺ in q̃tuoꝛ casibꝰ. Pmo⁹ cũ princeps ex vindicta fert seueri⁹ sntiaz q: differt executio ad min⁹ p. xxx. dies. vt locus possit miscẽdie esse. t si res exigit penitentiã. xi. q. iij. cũ apd thessalonicã. Item cũ sntia lata est in milliere pgnãte. differt enĩ vsq̃ ad tps partus. ff. de re iud. l. pgnantis. Item si capitalis sntia est lata in fauoꝛ: differt executio q̃usq̃ reddidẽrit ratiocinia administratiõis quã gessit. C. de bo. p l. Item cũ q̃s est cõfessus de crimine t inde negat. retrudat in carcerẽ. vt postea reducat⁹ apud acta audiatur. t iteret confessionẽ. Sũt et alij plures effectus sententie q̃ ꝺ mutuũ ob breuitatẽ. Et nota fm Rai. q̃ regulariter nec sntia nec res inter alios acta vl' iudicata pꝰiudicat alijs ex ff. de fi. instru. c. inter dilectos. Fallit tñ in milꝭ casibꝰ sez cũ causa ꝙnexe sunt. ꝺ. lxxxi. tantis. ij. q. vi. hec q̃ppe et ex de accu. c. ad petitionẽ. Itẽ in cã libertatis. ff. de statu hoi. l. ingenuũ. Item cã filiatiõis. ff. de liberis agno. l. i. Itẽ q̃ꝺ q̃s pñs fuit t sciebat cãm agi. ff. de re iudi. l. sepe. Itẽ in q̃rela inofficiosi testamẽti. ff. eo. ti. l. papinian⁹ Itẽ fm Ray. regulariter nec sntia nec alia res inter alios acta alteri pdest. Fallit tñ ꝺ in certis casibꝰ. ꝓmo in q̃rela inofficiosi testamẽti. ff. eo. ti. l. papinian⁹ Itẽ in re diuisibili. ff. si seruꝰ ven. l. loci. ℣. competit. Item in cõi cũ pupillo. ij. q. vi. ℣. diffinitiua. Itẽ pdest vbi res est cõis cũ fisco. hec habent eꝫ c. c. fi. Subleuat aũt sntia secũm Ray. q̃uoꝛ modis: Pmo p appellatiõem. ij. q. vi. c. i. Et de hac dicet in se. c. Scõo p supplicatiõez. vt cũ lata est a principe vel ab alio a q̃ nõ ꝺz appellare. xxv. q. ix. veniam. Tertio p q̃relã falsi. vt si dicat lata p falsos testes et alias falsas probatiões. eꝫ de testi. c. sic nobis. Quarto per in integrũ restitutionẽ. extra de integ. resti. per totum. Et dicit Guil. q querela falsi habz locum vsq̃ ad viginti annos. C. de fal. l. Quercla.

De litis contestatione. Capitulum. xiij.

De litis contestatõe di

cit Greg. ix. q̃ nõ p positiones t rñsiones ad eas sed p petitoꝛez in iure. ꝓpositã. i. in iudicio et rñsionẽ secutã litis ꝓtestatio fit. extra eo. c. i. Ubi dicit glo. q̃ litis cõtestatio exoꝛdiũ videlicz litis siue cause pncipiũ appellat. et vbi principiũ deest. nil põt supedificari. i. q. i. cum paul⁹. t cuiuslibz rei principiũ maxima pars ẽ. Et ꝺz litis cõtestatio sit pncipiũ. tn necesse est libellum procedere sup̃ quo fiat litis contestatio. vt extra de libel. ob. ca. i. Est autem litis contestatio negocij pncipalis hincinde apud iudicẽ facta narratio t subsecuta responsio. siue negando siue cõcedendo. q̃ ꝺ est intelligẽdũ vt fiat an imo procedendi in cã. et ea intentiõe diceret t ex ꝓposito. Unde si aliqs ꝓponat factũ cotã iudice nõ ea mẽte vt rñdeat saluo iure suo t sine pꝰiudicio nõ erit ꝓterea litis ꝓtestatio facta. cũ hec fiant nõ ad iudicia interrogationẽ ꝺz motu ꝓprio. Cõtestatio aũt fieri debet interrogante iudice actoꝛi ꝓponẽte suã actionẽ. et reo re-

spondente ad interrogatōem iudicis vt mos est. Ut ḡ litis cōtestatio nō p̄cedat nihil valet qđ agit. vt ex. e. c. i. Et p̄t rō assignari p positōes ꝛ rñsiones ad eas nō fit litis cōtestatio. Qui enī ponit aliq̄d dictū vl factū. nihil petit ab adūsario. nec oñdit per ꝟ se velle agere Et ita p ꝟ nō posset fieri snīa absolutōis vl cōdēnatōis cum nil petitū sit p positionē. ȝ oñdit aliq̄d eē factū vl dictum vel promissum. et snīa sp formāda est fm modū agendi ex de accu. c. qualr ꝛ qñ. ad fi. et cōdēnatio nō est facienda nisi ad ꝟ sit actū. ex de or. cog. c. Cū dilect⁹. in fi. Ber.

Libelli oblatio. vtr̄ sit đ substātia ordis iudiciarij ponit Bern. in glo. ex de libel. obla. c. i. opiniōes recitat pro et ℨ. ꝛ ꝯcludit tandē q̄ mel⁹ videt đ iure canōico q̄ sit de subtia. Est aūt libellus scripta in q̄ cōtinet res q̄ petitur ꝛ cā petendi ꝛ nomē actoris ꝛ rei. vt ex. e. per totum Et sp offerend⁹ est iste libellus iudicia ꝛ per eū reo. vt ipse reus deliberare possit. ij. q. iij. ℌ. offerat. ꝛ in scriptis dȝ dari ꝛ in principio litis. in modicis tñ causis scriptura non req̄rit. vt. ꝛi. q. i. Si q̄s cū clerico. Est aūt duplex libellus. s. postulatōis q̄ datur in causibus questiōibꝫ ex eo. c. i. Et accusatōis qui dat in criminalibꝫ actionibus vt. ij. q. vij. c. per scripta. ℌ. libellorum. Ber.

De appellatione. Caplm. xuij.

De appellatiōe aliq̄d breuiter videndū est de q̄ cōfuse agit. ij. q. vi. per totū. Et ibi dic glo. summaria i p̄n. qstionis hec q̄ sequūt. Appellatio est puocatio inq̄ snīe grevlam cōtinēs. tñ etiā in his q̄ ex iudicū agunt: appellat vt in electiōe. ex de appel. c. ꝯstitutis. Circa appellationē ḡ p̄io q̄rit vtr̄ valeat statutū seu ordiamētū alic⁹ municipij q̄ nō possit appellari nisi ad iudicē illi⁹ loci: et vidt q̄ sic. q̄ statutū est q̄dā ꝯsensus ꝛ pactū ciuiuꝫ illi⁹ loci vbi fit. Sȝ ꝯstat q̄ q̄s p̄t remittere per pactū ius appellandi. C. đ temp. appel. l. fi. ergo ꝛ per statutū tollit ius cōe in illo municipio. ff. cōia p̄di. l. venditor. Sed ℨrū est rei ℨitas Et rō est: q̄ iurisdictio collata in iudicis appellatōe per legē vl p̄napē. nō p̄t tolli vl minui per subditos. di. xxi. c. inferior. imo p̄ponit ncētare obseq̄ndi. ex đ cōsti. c. eccl̄ia. Jā enī ex ꝟ videret enerua iurisdictio imperij ꝛ romāe eccie ꝛ vires p̄napal⁹ negocij exhanrit. C. de p̄ci. impera. offe. l. ij. Circa q̄ nulla ꝯsuetudo valere p̄t. ex đ cōsue. c. i. Jtē pactū litigatoꝝ facere p̄t q̄ appellatiōi ḡnal⁹ renūciet l remittat. ex đ appel. c. ij. ḡ nec p statutū. Jt cle statutū eēt diminutio iurisdictōis et libertatiꝫ eccie et imperij. ꝛ iō ipso iure nulla. ꝛ beceat veritas: q̄ in omibꝫ semp intelligit ius superioꝫ exceptū. extra đ iureiur. c. venientes Sȝ municipes nō condēdo legē bñ p̄t renūciare appellatiōi. vt notat innocēt⁹ i dicto. c. venientes. Sȝ q̄d si aliq̄s appellat simplr dicens. Ego appello a tali vro p̄ceptore: nec dicat ad quē. Respondit specu. q̄ valet Et intelligit appellare ad proximū superiorē. ff. đ appel. l. i. Mā in dubijs non est a iure recedendū. Hoc aūt disponit ius vt gradatim appellet vt ex eo. dilecti Et idē si non dicat appello: sed subijcio me sub protectiōe sedis apostolice vel alterius iudicis appellationis. habetur enim p̄ro appellante.

Licet aūt appellatio §. i.

sit cōmune remediū. tñ i mltis casibꝫ reiect. p̄ro si nō sit interposita infra decē dies. C. de appel. l. vlt. Sed hodie currit a die snīe vt ibi notat. q̄ tēp⁹ ꝟ q̄ntū ad sui initiū ē vtile: vnde nō currit nisi a tpe suiet a tpe currit quo agere p̄t. Sȝ q̄ntū ad progressum est ꝯtinuū. ij. q. vi. anterioꝝ. Un̄ spontanea appellatiōis obmissio purgat snīe turpitudinē. vt notat ex de offi. dele. c. pastoralis q̄ post lapsuꝫ decē dieꝝ. etiā si iniusta sit snīa. executionu mandat. lapsus enī termini renūciationē inducit ff. de acq̄. here. l. q̄diu in fi. et ℌ nisi iusta cā etatꝫ vl alia restitutionē ad appellandū indulgeat. ff. de mino. p. totum Nec p̄t iudex ꝟ tps decē dieꝝ ad appell. ādū statuꝫ tps annu vel biēnij ad pseq̄ndū ipsam. ꝛ tps restitutōis in integꝝ ꝯcessum minuere: vt notat ex de appel. cū sit. et idē fm di. in oī dilatōe q̄ dat sine ministerio iudicis vt notat ex đ re iu. li. vi. q̄ indultū a iure bñficiū nemi est auferēdū. hinc est q̄ si iudex mādat alicui vt soluat aliq̄d vel faciat infra decē dies licebit ei appellare Und̄ licȝ snīa sit sub ꝯditōe data. vl etiā ad terminū maioris q̄ decē dieꝝ. dȝ tñ appellare infra decē dies. licȝ ꝯditio in snīa adiecta nōdū exīstat. ꝛ termin⁹ nōdū aduenerit. ff. qñ appella. sit l. i. Non enī p⁹ decē dies licebit appellare vt notat ex de appel. c. p̄terea. ꝛ ibidē notat Inno. Sȝ cū dat ita breuis termin⁹ in q̄ nō p̄t deliberare ad plenū ꝛ sic incidere p̄t in promptū piculū. vtputa triuꝫ dieꝝ. vl ali⁹ minor decē dieꝝ. q̄ termin⁹ modicus appellatur. tūc licebit ꝛa breuitate termini appellare. ex de iudi. c. i. et hoc nisi ex cā minor darek. q̄ tñ cā est in dilatōe exprmenda vt notat in dicto. c. i. Scdo nō appellat a iudicio mōētanee possessiōis. ȝ fm canōes appellari possit. ex đ testi. c. significauit. Jtē nō appellat fm legis ab inflocutoria l ab aliq̄ guamīe añ snīaꝫ. C. q̄ꝛ appel. nō recī. l. ij. nisi in casibꝫ ibi notat. ȝ i iure canōico ita.

Tertio nō appellat a mero executore. ex de appel. nonit. nisi modū excedat vel cui⁹ execuat vt ibi notat.

Quarto nō appellat a creatōe mūerꝫ vel nōiatōe q̄d est vtilitate tñ p̄uatū. vt tutela ꝛ cura. ff. q̄ appellari. vt ibi. l. i. ℌ. si q̄s. ȝ a probatōe executōis pōt appellari. vt ibi. in alijs aūt mūeribꝫ publicis aūt ꝛ vtilitate. est secus Quinto nō appellat a crimibꝫ enormibꝫ q̄ legunt. ff. de appel. l. ꝯstitut⁹. q̄ intellige vt ibi notat. Jtē in hereticis nō appellat ex de hereti. c. vt inq̄sitōis. li. vi. Item in raptore femīaꝫ. C. de rap. vir. l. i. Jtē i falsatore monete et in eo q̄ fec aliquē de custodia exire. C. de fal. mone. l. i. Jtē i aliq̄bꝫ alijs crimibꝫ in q̄bꝫ leges p̄hibēt ꝑsonā appellare. vt ex de elec. c. cū in cūctis. Sexto nō p̄t appellari ꝓpter naturā cause. s. cū res dilatiōem nō recipit. vt puta ne restamētū aperiat. ne inscript⁹ heres in possessionē mittat. ꝛ ne pign⁹ vēdere liceat. ꝛ q̄dā alia q̄ habent ff. de appel. recī. l. fi. Et idē videt dicendū in casibꝫ q̄bꝫ summatim cognoscit. puta in alimētoꝝ exhibitōe et in alijs casibꝫ q̄ celeritatē req̄rūt (als desiderāt) licȝ q̄dam aliter dicāt. Septimo regl̄ariter nulli⁹ criminosus appellat q̄n tria intereniūt fm azonē. s. q̄ sit ꝯuict⁹ ꝛ ꝯfessus ꝛ argumēt⁹ supat⁹. ff. q̄ꝛ appel. nō recī. l. ij. ȝ aliquos istoꝝ deficiēte p̄t appellare ipse vl ali⁹ p eo. ff. c. l. nō tñ. Nota tñ q̄ si noīe ali⁹ q̄s appellat. siue in ciuili siue in criminali. si is p q̄ appellat ratū hēat: dȝ ratificare infra tps appellatōis interponēde. Et q̄d dictū ē de ꝯfessione intelligit de ꝯfessiōe spontanea nō in rōmētis nec rerore rōmētoꝝ facta. vt in dicta. l. ij. Sȝ vidt q̄ ꝯfessus in iure canōico nō appellet. q̄ ꝯfessio i iure facit notorium. ꝛ a notorio nō appellat. ex. e. cum sit romana. ꝛ hec opi. videt innui. ex de appel. c. romana. li. vi. Sȝ ℨnus pot⁹ p̄t ex illo. c. haberi. vnde iure canōico ꝛ ciuili consentiens appellat si iustā appellatōem faciat. i. iustam cām inferendo. puta q̄ error vl ꝓpter territionē rōmētoꝝ vel q̄ ꝯfessionē expositā declarare intēdit. l aliq̄d aliud rōnabile. vt. ff. de appel. l. creditor. als si a snīa sup confessiōe lata appellat absolute sine exp̄ssione cause nō audit. vt dic archid. c. ti. romana. li. vi. Ocauo nō appellat debitor fisci seu reipublice. C. q̄ꝛ appel. ñ recī. l. fi. Jtē officialis criminalr cōdēnatus a suo iudice: eo q̄ i officio suo male se habuisset nō appellat. C. t. i. l. nulli. Item nō appellat debitor ex calculo fiscali vel ex tribu-

toria functione.et ex alio casu qui oms legunt.C.qñ ap
pel.ñ rc.l.ablatũ dũ. Itẽ delinqns a pena delicti nõ ap
pellat:q2 pene certe singlor delictor ff.ff. de ẏoo. sig.l.
ii qua.sed a mulcta bñ appellat vt ibi. Itẽ nõ appellat
vere cõtumax nisi veniat iudice sedẽte.p tribunali. vel
nisi ex iusta ca venire impediat.vt.ff. de re iudi.l.contu
macia. Ficte aũt cõtumax appellat. Vere aũt cõtumax
dicit.cui iudex ꝓcepit vt adiit.vt notat.C.quo t qñ iu.
l.cessante. Itẽ qñ ꝑsonal'r est citat⁹ sed t cũ citat⁹ rñdit
se nõ venturũ.nõ est dubiũ q ẽ vere cõtumax.vt notat
ff.de appel.l.cũ qui. Sz ficte cõtumax 02 qñ nõ fuit in
uctus puta citat⁹ ad domũ.vt ibi q casu tps appellãdi
a die a qe scie cõputat.et bñ intelligẽ i contumace absen
te.Contumax aũt ꝑsens puta i non exhibẽdo audit ap
pellas.ff.eo.l.creditor.§.iussus. Dic tñ q i bñ audit ap
pellas cõtumax.l. vt cam ad superiorẽ trasferat. nõ vt a
Itẽ nõ appellat q in iudicio se.pstet.nõ appellatur.ff.
qbꝰ appel.nõ lz.l.ij.lz ex iudiciũ nõ sufficiat renunciatio.
nisi cũ pacto cõueniat cũ aduersario se ñ appellaturꝝ. C.ꝺ
ꝓhibet appellationẽ. vt si dicat appellatõe remota.qꝺ
tñ solꝰ ꝓnceps facat. Et idẽ si papa ex de offi.ꝺele.c.sup
questionũ.q tñ casu solũ friuola appellatio interdicta.p
hibet.vt ex de appel.c.sup eo.i glo.l. Uñ nbilomin⁹ a
guamie appellabit. q2 tũc nõ ꝺ rescriptũ lz ꝺ iudicꝫ ma
ter auctẽ iudicantiũ. vt a ꝓncipe. vt in dicta.l.ij. Itẽ a
tenatu.i.a tota senatorꝝ certu.fm azo. Itẽ a ꝑfecto ꝓtorio
vt.ff.ꝺ off.ꝑfec.ꝓto.l.i. Itẽ ñ appellat ab arbitrio.quia
nilla ẽ ei⁹ suia.C.ꝺ arbi.l.ij. Sz fm canões ꝓra snia ar
bitri supplicari.vt.ij.q.vi.a iudicibꝰ. Itẽ ñ valz si appel
let a correctõe.ex ꝺ appel.c.reꝓbẽsibili i fi.t bñ nisi modũ
excedat. Itẽ nõ appellat a citatõe.ex.e.cuz parati.nisi a
breuitate termini appellet.vl nisi fiat citatio ꝺ forma ca
notis.ex ꝺ rescrip.li.vi. Itẽ nec lz tertio.ꝓuocarc.i.appella
re.ex de appel.c.directe. In cau tñ sel'tñ appellat.vt i au
ten.de sacrosan.eccle.§.si qs. Itẽ nõ vz appellatio ẏbo
ten⁹ fcã seu viua voce. lz ꝺz fieri i scptꝭ.ff.e.l.i. nisi fiat
eadẽ die t iudice i eadẽ figura iudicij exrite.t tũc ñ optz
in scptis appellare.qꝺ ẽ ex iure legũ.lz iure canonũ añ
snias appellãdo nõ vz appellatio in eodẽ die etiã fcã. nisi
fiat in scptis.qm nõ valz nisi cã inferat. Qñ q ꝺz q vi
ua voce ꝓt appellari.ītelligit a snia diffinitiua i q ñ optz
inseri cam. Sz si in appellatõe fcã ab interlocutoria iu
dicis viua voce appellas ẏboten⁹ exꝑmat cam legitimã
nõ video cas qre ñ valz. Itẽ ñ valz appellatio añ snĩam
nisi cam probabilẽ cõtineat. vt.ff.e.t.c.vt debit⁹.co.ti.
Itẽ ñ ꝓcedit appellatio si iudex reuocat gũamẽ a q ap
pellat.vt ex.e.cũ cessãte. Dic tñ inno.q iudex ñ ꝓt reuo
care snĩam interlocutoriã p⁹ decẽ dies sine lnia illi⁹.p q
data ẽ.lz añ decẽ dies ꝓt nisi appellas aliqs feciss exꝑ
sas.q2 tũc nõ ꝓt nisi ꝓus ei reficiant exꝑse eis cnĩ ñ re
stituꝰ ñ vi02 reuocatũ gũamen plene. Et appellatio etiaz
nõ ꝓcedit si penitcat appellãtez. Itẽ dicũt aliq q ñ valz Apostoli.
appellatio nisi sint petiti apli.ex.e.co2di.li.vi. lz dic q ñ
est de substãtia appellatõis petitio apliox q2 pũt peti in
fra.xxx.ex eo,ab eo.li.vi. Sed si ifra.xxx.dies.a die late
snie cõputãdos.nõ a die petitõis apliox ñ petank. vi02
deserta appellatio. C.de appel.l.qm nonulli. Itẽ nõ valz
appellatio si deficit i forma.vt q2 nõ cõtinet a q aduꝰus
quẽ t a q snia vt in dicta l.i. Itẽ nõ valet si nõ interpo
nit coram eo a q appellat qꝺ fieri ꝺz.vt.ff.de appel.l.cum
ꝺdã.nisi qñ ei⁹ copia bri nõ ꝓt.q2 interim etiã tẽpa ap
pellatõis nõ currũt.t nisi ei⁹ violẽtia timeat iuste vt in
dicta.l.cũ ꝺdã. Tũc ei ꝑ appellãre reputat dũmodo pu
blice,ꝓtestet.vt.dicta.l.quidã. Sz t tũc vi02 q ñ teneat
appellatio.licet metuat ei⁹ violẽtiã si coram eo nõ appel
latur cũ copia de eo bri nõ ꝓt.ex.e.c.fi.secus tñ de ꝓsue
tudie obtinat.ꝓt tñ iudex ad quẽ appellat aditi.et coram
eo appellari. Et dic vt plene notat ex de appel.c.appel
latio.li.vi. Itẽ nõ valz appellatio si inf pellat ad iudicẽ
inferiorẽ vel iurisdictorem equalẽ hñtem. Debet enĩ ad
maius tribunal appellari.di.xxi.inferior. Jf licz sit ma
ioris ad quẽ appellat.tñ nõ est iudex cõperes inf ipos
litigãtes.vt appellat ad metropolitanũ prouincie; cui
nõ subsunt litigãtes.nec iudex a q puocat.xi.q.ij.c.i. de
offi.iudi.dele.c.pastoral. Itẽ nõ vz appellatio si nõ fiat
ex ordine.t gdatim.ex.e.c.dilecti.omissis tñ medijs ap
pellat ad ꝓncipẽ. Itẽ dicũt nõ valere qñ snia a q appel
latur est nulla. Nã ex bñ nõ videt iudiciũ ꝺuolutũ ad iu
dicẽ appellatõis.imo primꝰ iudex pnũciat t cognoscit
C.quo t qñ iudex.l.si pses.lz veri⁹ ẽ q valeat appellatõ
et q iudex appellatõis de nullitate ꝓt cogñscere.q2 t si ñ
ꝓncipal'r.tñ incidenter de nullitate qrit. Hoc tñ est ver
si in appellatõe de nullitate fit mẽtio.vt ex de appel.c.
cordi.li.vi. De qua qdẽ nullitate t pⁿ decẽ dies. t qñcũ
qz ꝓt obijci et cognosci.bẽs.ex ꝺ offi.iudi.dele.c.pastora
lis.§.q2 vero. Et fm ortonẽ.tanto tpe ꝓt obija de nulli
tate.quãto tpe durat actio cui⁹ noie iudicatũ fuit. Pꝺ
quoqz obijci ꝺ ꝑsonã iudicꝫ ad quẽ appellat q est excõi
catus interdict⁹ vel suspensus vel infamis vl q eius iu
risdictio est finita. t alia q possent obijci ꝺ iudicẽ cause
ꝓncipal' de qbꝰ dicat specu.in ti.ꝺ iudi. Itẽ nõ vz appel
latio si appellat ab electione vt nõ fiat.ex de elec.c. cosi
deratum⁹.lz vt ñ fiat nisi canõe.bñ valet vt ibi. Item
prohibendũ est appellare a dilatõe iuramẽti necessarij
vel iudicial'. Sũt t alij casus qs notat speculator in ti.
de appel.§. Item. Et dic q iudex appellatõis tenet se
qui leges tpis priorꝝ siue loca.vt notat.xij.dist.c. Illud.

Que sunt ꝓtes iudi/ .§. II.

cis a q appellat.si sibi videt q appellatio sit frustrato
ria. Et sup bñ distingue q2 aut euidẽter apparet q sit ap
pellatio legitima.aut q sit frustratoria t illegitima.aut
dubiũ est de hoc. Primo casu est deferendũ.alis q nõ
defert.punit fm leges pecuniar'r.in xxx pondo auri.vt
C.eo.l.qñ. Sz fm canões deponit ab officio.ij.q.vi.de
creto ex de appel.c.de pore. Et nbilomin⁹ oĩa acteꝑ trata
in pristinũ statũ.reuocat iudex appellatõis ex suo offi
cio.ex de iureiur.c.venẽtes.q2 nil est innouandũ appel
latione pendẽte. Sc̃do cãu nõ ꝺz iudex ei deferre.extra
e.c.cũ appellatõibꝰ.li.vi.vnde ea nõ obstãte exequat qs
uis iudex appellatõis possit ꝛractare qꝺ actũ ẽ.vt no
tat.ij.q.vi.ad romanã.ibi videas. Si enĩ iniuste appel
lationi defert nõ esset reuerẽtia.lz malicia t imꝓudẽtia
t sic teneret.ff.de euic.l.si q imꝓudentiã.t faceret litem
suã.vt instit.ꝺ oblig.que ex quasi delic.§.impij. In ter
tio casu debet deferre.ex.e.cũ speciali.ꝓt vti cautela ver
boz q legit t notat eo.ti.cuz cessante. Dicendo videliz
admitto.si t inq̃tũ ꝺ iure debeo. Et nota q cũ petit
apli.si nõ defert appellationi.dicit iudex.appellationi
nõ defero et apostolos refutarios concedo. Pꝺ etiã iu
dex cũ petunt apli sumere sibi dilatõem ad cogitandũ
seu deliberandũ qs apos dare voluerit. Si autez de
fert appellationi.debet dicere.appellationi defero. t cũ
petunt apli dicere.apos reuerentiales concedo. Quan
do vero appellat a snia.sed i absentia iudicis.vt quia ti
met ne eũ ledat.tunc appellat coram aliq honesta ꝑsona
et dantur ab ea ꝑsona q nullã iurisdictorẽz hz in ea. apo
stoli testimoniales. Itẽ nota q ab vna et eadem snia
vtraqz pars ꝓt appellare.qñ scz illa snia ꝓtinet diuersa
capitula.vt in ca. Raynuti⁹.ex de testa. Consuevit enĩz
tunc quelibz pars appellare a snia qꝫtum ad illã partẽ

que facit contra eam. ꝛ in alijs approbare eã. vt ꝑbi gra
Si iudex det sniam diffinitiuã pro vna partiũ cuz hoc
q̃ alia ps ꝯ quã sententiarũ ẽ nõ reneak ei reficẽ expẽsas
litigij facti. vt q̃ habuit iustã cãm litigãdi. ꝙ̃ materiã
valde dubiã ꝓt ista pars pro qua est data. sententia ap
pellare: quo ad hanc partem. scz a grauamine expensa
rum sibi non reficiendarum. et alia pars quo ad senten
tiam data contra eam.

Que sint ptes iudi .§. iii.

cis appellatõis in inhibitõibz fiendis. Et circã h⁹ dicit
speculator valde plene in ti. de appel. §. de officio. Sed
tu dic breuiter q̃ ꝑstituto appellatore corã iudice appel
latõis añ oĩa facẽda ẽ fides de sua appellatõe. alis au
diri nõ dz. nec ad citationẽ vl inhibitiõez est aliq̃ tenus
procedendũ. q̃ nõ ꝓt dicta causa negociũ ad cũ deuolutuz
nisi ꝑsteret appellatõem interpositã. ex ꝺ appel. c. romana
li. vi. Uñ tanq̃z sit iudex incopetẽs nihil valet q̃d agit.
appellatõe aũt corã eo exhibita siq̃dem apparet in po
sita añ sniam. nec est sibi cã inserta. tũc nedũ q̃d inhibe
at sed nec sup ꝺ citat ptes. imo oĩno reiciat vt in dicto
ca. romana. Et idẽ si sit interposita a diffinitiua ꝛ appa
ret q̃ sit facta in casibz a iure phibitis. exp̃sse q̃ ponunt. ff.
de appel. re. l. fi. Uel si facta est ab eo vel ab eis a quibus
appellare nõ lz. nã in bis casibz nõ est ad aliud procedẽ
dũ. sed reicienda. appellatio. ff. de appel. reci. per totuz.
Si aũt de ꝓdictis nõ apparet. sz dubiũ sit. tũc debet par
tes citare. q̃ de vnoq̃z negocio pñtibz ptibz tr̃. ff. de re
iudi. lã vnoquoq̃z. Et appellato nõ cõparente ꝓt iudex
inhibere nã ꝛ pnũciare ꝓt in cã fm azo. altera pte absen
te. vt ipse notat in sũma co. ti. glo. penulti. Sz partibus
psentaliz ꝑstitutis sic dẽ obijciat q̃ appellatio a gũamine
nõ ꝓtinet cãm legitimã. vel q̃ appellatio a gũamine
vel a diffinitiua non fuit interposita infra. x. dies. ꝛ alia
oppositio hmõi sic opponat. q̃ cause negociuz nõ est ad
appellatiõis iudicẽ deuolutũ. tũc nõ est inhibitio facẽ
da nisi pa⁹ ꝑstiterit cãm ad se delatã. vt ĩ dicto. § si ꝙ̃ vo.
Nã iudex appellatiõis nõ dz aliq̃d ꝓcipe. nec iudex infe
rior dz executoz retardare q̃uscz ꝑstet q̃ ad cũ sit deuo
luta iurisdictio. vt ex̃ de rescrip. c. dilect⁹. Et idez si dicat
appellatũ. vel a diffinitia in casibz phibitis. s. sup noto
rio. vl ꝺ q̃ ꝑfissus ẽ ſ. in. Tũc enĩ q̃ ex inspectõe appel
latõis nõ ps de iusta appellatõe vel iniusta. nõ dz inhi
bere nisi postq̃z cognoscere cepit de ꝓdictis. vt de appel
c. romana. li. vi. Uñ aũt appellatũ est ante sniam. obij
citur q̃ nõ est emissa ex cã ꝓbabili. tũc si appeat paren
ter ꝓbabiliꝫ pura in iure exp̃ssa ꝓt inhibere antecz̃ ꝙgno
scat an sit ꝙa. vt ex̃ de appel. c. nõ solũ. li. vi. Et inhibitõe
facta nil est innouandũ. ex̃ vt lite pen. nul inno. c. i. ꝛ tõ re
uocandũ si innouet. Sz si dubitat an cã sit ꝓbabil non
dz inhibere donec incipiat cognoscere vt in dicto. c. roma
na. Dec aũt cognitio videt cõsistere vt sufficiat sup hoc
lite ꝓtestari. ꝛ tũc inhibeat. q̃ tũc iudicũ cognitõis su
mit initiũ. que q̃dẽ litis ꝓtestatio fit in cã appellatiõis.
etiã vna pte absente. Circa reuocatoz itaq̃z et⁹ q̃d in
nouatũ est a die diffinitiue sñe. siue añ appellatoz siue
post sp est p appellatõis iudicẽ reuocandũ. vt ĩ dicto. c.
non solũ. Illa ꝙ̃ q̃ innouank post appellatõez añ sniaz
interpositã nõ reuocank donec ꝑstet cãm ĩ appellatiõe
inserta esse vera nisi tal innouatio fieret post inhibitoz
legitimã. q̃ siue cã in appellatõe inserta sit vera: siue nõ
est reuocanda vt ibi dr. Appellatiõe aũt interposita ab
aliq̃ actu vel gũamine extra iudicialia nõ dñt reuocari
innouata cuius de veritate cause iudex appellatõis cog
noscere cepit. Nec ꝓter h̃ officiũ primi iudicis impedit
quin illud exeq̃ possit. Uñ nõ pdest cause inserto nisi ꝺ
ei⁹ ꝙ̃itate ꝓbet. vt notat archi. in dicto. c. romana. po
terit tñ ad finẽ. Hinc est q̃d dixit Inno. q̃ a tali gũami
ne extraudiciali vl actu. vr est electio. ꝙfirmatio pleno
rio ꝛ hmõi. nõ est necesse infra decẽ dies appellare. qua
salua ẽ sibi oĩs exceptio ꝛ omne ius cuius nõ appellaret
vt ipe notat ex̃ de bis q̃ fi. a maio. par. ca. c. ij. Et idẽ ipe
culator in ti. de appel. Sz hodie iure nouo infra decem
dies a talibz oprz appellare. postea ꝙ̃ nõ q̃ via appella
tiõis. sz q̃ ꝺictoz ꝛ alia remedia pñt reuocari. ex̃. c. cõ
certationi. li. vi. ad instar sñe arbitri a q̃ nõ lz appellare
pñt tñ ei cõtradici ꝛ opponi. ac etiã supplicari. vt notat
ij. q. vi. a iudicibz. §. i. De psecutõe vl nõ. psecutõe causa
se appellatiõis. circa h̃ dic. q̃ termin⁹ psequẽde appella
tionis est triplex. Primus q̃ statuit ad iter capiendũ. ex ꝺ
sen. ꝛ re iudi. cum cã. Secũs est ad psentandũ iudici vr
in. c. cũ sit romana. de appella. et hi duo sunt ab homĩe.
Tertius statuit a lege. s. ann⁹ vl biennũ. Primus q̃ termin⁹
et secũdus pt pfigi ꝛ limitari tã a iudice q̃z a pte. ex. c. cõ
late. ꝛ. c. romana. li. vi. et tũc tenek appellãs psequi cãm
suã infra terminũ sibi pfixũ. vt ibi dr. q̃d si ũ faciat pro
cedit. et sit vt notat in Clemen. i. pe. de verbo. sig in glosa.
Si vero nec a iudice nec a pte assignat⁹ ẽ termin⁹ tunc
licet appellatori etiã añ finẽ anni vel biennij imperare
iudicẽ et causam appellatiõis corã q̃ appellãs teneat
comparere ꝛ cãm prosequ. vt in dicto. c. abbate. nisi appel
lans impetratũ iudicẽ vt suspectum recuser et nisi prima
ture fuerit ab appellato iudex impetratus.

De modo agendi sine figura ꝛ strepi
tu iudicij. Capitulum. xv.

De iudicio agendo si

ne figura ꝛ strepitu iudicij. Sciẽdũ q̃ aliq̃
comunitur cause cũ adũctiõe q̃undã termi
norũ. aliq̃ dr q̃ cogscank sine figura et strepitu iudicij
aliq̃ sũmarie. aliq̃ simplr ꝛ de plano. aliq̃ de facto.
aliq̃ sine oĩ solẽnitate seu nulla iurĩ solẽnitate fuata q̃
ꝙba singla sẽt declarãda. Quo intelligat verbuz simpli
Nota q̃ istud verbũ simplr remouet intricationem ordi
nis iudiciarij. ꝛ fm h̃ iudex remouebit dolosas ꝛ malici
osas protelationes et exceptiones. sed bona simplicita
te canonica protelata procedit in iudicio fm Pau. in de
dispendiosam. de iudi.

Item istud verbũ de .§. i.

plano exponit fm Pau. in dicta cle. dispẽdiosam. sine de
strepitu iudicioz. ꝛ vt iudex nõ compellat pro tribunali
sedere. ꝛ in foro ꝛ loco cõsueto. sz in domo vel alibi co
gnoscere possit. ꝛ diebz feriatis ob vtilitatẽ hoĩm. vr. ff.
quis dr. in bo. pos. fuek. l. ij. libellus tñ offert. ff. de adul
l. miles. §. sequenta. Et pbatões plẽs recipiunt de. iudi.
c. nouit. fm Pau. ibi. Bar. ꝙ̃ h̃ verbũ in extravagan
ad repmẽdã multiplr capit. tractãs q̃ cause agitari pos
sent de plano. ꝛ q̃d importet ꝛ verbũ ꝙcludẽs. q̃ si cã
vilis. q̃ de vili vl leui materia vl viliũ psonaꝝ. tũc ac
cipitur de plano. q̃ iudicet nõ sedendo. p tribunali. sic
nõ in alto loco cognoscat. Itẽ importat q̃ non fuek stric
alius iudiciuz. sz sine libello ꝛ aliis solẽnitatibz cognoscat
veritas. vt notat bar. in dicta extravagãti in q̃bo ꝺ pla
no. Sufficit enĩ q̃ talis qual narratio seu petitio sõm
bal. in. l. nec quicq̃z. §. de plano. ff. de offi. pcõsul. Si ꝙ̃
causa est gũiozis ponderis. ꝛ tũc dz agitari cã plene et
solenniter cognita veritate. l. iudicis. C. ꝺ iudi. q̃ tamẽ
fallit in q̃busdã casibz q̃ notank in. c. nouit. de iudi. Dic
tñ bar. in dicta extravagãti q̃ nõ est necesse q̃ iudex sic
deat pro tribunali alto. sed in camera potest fieri. et sic
non fuabit ea q̃ sunt de leui solẽnitate. Unde peditur
tunc in feriis inductis in vtilitatẽ hoĩm. Et h̃ q̃n pro
causa dz agitari de plano. Si vero q̃rat de aliq̃ articlo

et tunc si queritᵏ an possit procedi z quõ. Dicas q talis ar/ ticulᵘˢ agitari poterit de plano. hoc est iudice nõ sedente pro tribunali. et die feriata. ob vtilitatem hominũ. vt p bar. in dicta extrauagãti. in verbo plano.

Sine strepitu.

Quomõ intelligaᵗ §. II.

verbũ sine strepitu iudicij. Nota quicqd dicat bar. in dicta extraganti. Dicas ꝑm Pau. in dicta cle. dispendio sam. q ꝑsõ dr sine strepitu iudicij. tunc iudex reꝓmet ad uocatoꝛ. peritoꝛ z partiũ damosam garrulitatem et sophisticas cauillatiões. et quicquid iuris solennitatẽ facit ad hᵒ. c. nihil. ò plcrip. Et facti veritatẽ pure simplr et de plano ꝓsiderabit. arg. c. dilecti de iudi. z ita notat hostiẽsis in. c. ea que. in §. q si abbas. de sta. mo. Repelli etiam exceptiões z appellatiões dilatorias et frustratoꝛias. z supflua multitudiez restiũ refrenabit. Et ꝑm hᵒ dabitᵏ libellᵘˢ. fiat litis ꝓtestatio z alia substãtialia obseruabunt. sed in nõ substantialibus iudicis officiũ exurbabit. nec ꝑ eoꝝ obmussionem viciabitur ꝓcessus.

Sine figura.

Item quõ intelligaᵗ §. III.

verbum sine figura iudicij. Quid ãt sit figura z quõ capiatᵏ ꝑ doc. in cle. sepe. de ꝛbo. sig. et licet hẽat innũstas significatiões. tñ hic accipitᵏ ꝑ actu examinatoꝛis z decisoꝛis cause. Figura g iudicij ẽ q ꝑtes sine pacto sui ordiez debitũ z debitã ꝓpositionẽ. et ex hac figura iudicium capit suũ esse. et suã substãtiam. Dicas q̃dã dicat glo. z paulus in dicta cle. dispendiosam. q ꝑ hec ꝛbа sine figura iudicij iudex releuatᵏ ab oi figura z forma iudicij inducta a iure ciuili. et tenᵗ obseruare oẽm formã et figuraz iudicij inducta de iuregentiũ seu naturali. de q̃b loquitur dicta de. Sepe. Et est ꝑ hᵒ necesse. Primo q ꝑs citet vt ꝓz in. c. Pastoralᵉ de iudi. qz z hᵒ de iure nãli. Secundo necesse ẽ q ꝑsone legitimentᵉ. vt ꝓz in dicta extraugãti alꝫ esset absurdũ q reo alteriᵘˢ nõ horis mãdatuz alteri citᵒ simplr petitio in scꝑtis vel voce q̃ fuffiẽ q ꝓuocat sollicitᵗ. Tertio requiritᵏ petitio sz ñ forma libelli. Vñ suffilam narrationẽ nõ ꝛclusionẽ. Quarto dicas q ad impediendũ ꝓcessuz in tali cã potest opponi exceptio rei iudicate vl finite. qz de iure nãli nõ est vt bis iudicetᵗ. Poterit tñ iudex tũc repellere exceptiones. q̃ magz differũt et frustrãtur cãm. q̃ veritatẽ ipam respicãt ꝛm bar. ibi nõ tñ cognoscet sit de exceptoiby determinatoꝛijs et premissis vel ordine ꝑ postero. vt est casus in. c. exhibita. de iudi. Quinto dicas q in talibꝫ casibꝫ ꝓcedeᵗ diebus feriatis in vtilitatẽ hominũ ꝛc. Sexto cõclude q in tali causa lis nõ est ꝓtestãda. qz ꝓtestatio est solennitas ciuil' z tamẽ casu quo merita cause tractari incipiunt. vt qticuli bñ lis ꝓ ꝓtestata. vt bñ in. c. i. de elec. in li. vi. z ibi glo. Septimo cõclude q iurãdũ est de calũnia. ne veritas occulteᵗ. C. de iura. calũ. li. ij. Et est necessariũ q ꝑsteꝛ iuramẽtũ i tota cã etiã de iure nãli z diuio. vt notatᵗ ꝑ de sponᵗ. c. z si ꝛps. et Exo. xxij. Octauo ꝛclude q ꝛz iudex in tali cã debeat abbreuiare dilatões. nõ tñ sic q̃n probatões necessarie admittantᵗ ꝛm bar. Nono concludo q in tali causa testes debent iurare et iurabũt parte ꝑsente. Decimo dicas q i tali cã nõ potest actoꝛ petere a notario q edat instrumẽta. qz hᵒ est solũ prohibitũ iure ciuili. sz etiã naturali eqtate. C. ò eden l. q accu. Undecimo dicas q in tli cã nõ reqritᵏ cõclusio. nã statim cũ litᵉ quat iudici accusatio. ꝑt sententiare absq alia cõclusione. vt ꝓz in illa spia. ij. Regũ. iij. nec est necesse dare rem munũ ad allegandũ. Duodecimo concludo q in tali cã debẽt partes citari ad audiendũ sententiã intelligitur specialr z limitate ad hoc. et sufficit citatio nõ pempto ria z vnica z nõ tres. Tredecimo concludo q hᵒ casu nõ requirunᵗ solennitates circa sententiã que a iure ꝓsiteꝛ sunt. vñ nõ est necesse q feratur iudice sedẽte pro tribunali. z valebit etiã si lata ꝑ ꝑsente vel absente.

Sũmarie.

Qualr intelligaᵗ §. IIII

istud verbum summarie. Circa ordinẽ procedendi concludo q summarie debet intelligi. id est breuiter. ita tñ q totam substãtiã comprehendat. l. i. ff. de re iudi. vñ de in processu nil de substãtialibꝫ debet obmitti. z ideo libellus debet esse ita bene formatᵘˢ sicut cũ ordinarie procedit. ff. ad exhiben. l. ij. in ꝓn. Item ꝓtestatur lis. Irez sententia diffinitiua vadᵃ. Oparatur tñ istud verbuz effectum. qz lez alꝫ nõ possent dilatões abbreuiari nisi cã cognita. tñ in his abbreuiãdis illa sola cã est sufficiens. sez q debeat agitari summarie nõ tñ ita possint abbreuiari dilatiões vt ꝓbatões legitime pereant. tñ hoc eẽt impedire cause cognitoem. qñ nõ ꝓtiez cause cognitio sit de substãtia iudicij. C. de sen. l. ꝓlatam. Si tñ exceptiones q̃ oppoñtur in hoc iudicio reqrunt altioꝛez indaginẽ et tunc si possunt ꝑ aliud iudiciũ examiari: nõ admittunᵗ q iudicẽ. sed in alio iudicio reseruabũtur. vt in. l. de testa. ff. ad trebel. Si ꝛo in alio iudicio examinari nõ ꝓsit et tunc in illo examinabũtur. vt l. iij. §. ibidez. ff. ad exhibendum.

De facto.

Qualr intelligatur §. V

verbũ de facto. Circa quod dic. si dicaᵗ ꝓdas de facto sez eo mõ videliez manu regia. l. ij. in ꝓncipio. ff. de re iudi. et sic omissa omni iuris solennitate. non aũt q iura alterius vllo modo ledantur cõtra naturalẽ equitatez. vt tenet bar. in extrauag. in verbo videbitᵏ. tamen ipse bar. in cõsilio. cxij. dicit q sensus est q sine cause cognitione z sine ꝓbatoiby deueniaᵗ ad sniam. facit etiã quod ipe notat in. l. si societatẽ. §. arbitroꝛ. ff. ꝑ socio. Bal. vero in. l. solã. in fi. C. de test. dicit q qñ iudex hz arbitriuz de iure et de facto. tunc nõ potest credi testi reddẽti malam causam seu nullã. si tamen esset ratio persuasiua z non plene posset ei inhereꝛe. arg. c. statutũ. §. assessoꝛem de rescrip. libro. vi.

Quomõ intelligatur §. VI

verbũ sine oi solẽnitate seu q nullã solẽnitatẽ iurꝫ fuer. Circa hᵒ ꝛclude q ꝑ hec ꝛbа rollᵏ oĩs solẽnitas iurꝫ cuiulis. Ea vero q̃ sunt de iuregentiũ naꝛali vl diuio sublata nõ sũt. puta q in ore duoꝝ vl triũ ꝛc. Exq̃ inferᵗ q tũc sufficẽ ꝓstare ꝑ duos testes. l. i. ff. ò testa. mi. ꝛm bar. ibi. nõ poterit tñ tollere defensionẽ cũ sit de iure nãli. vt in de. pastoral. §. certũ. de sen. z re iudi. Vñ nõ potᵗ examinare testes ꝑte absente. bñ poterit recipe absq̃ iuramẽto z diebꝫ feriatꝫ i honorẽ dei. cũ hec solẽnitas inducta sit ò iure ciuili. ꝛm bar. in. l. filiusfa. ff. ò dona. sz hᵒ ñ ꝓcedit de iure ꝛc. duo dicta ꝓme. s. Itẽ poterit vigore taliũ ꝛboꝝ admittere testes z ꝑsonas a iure probaras. puta relegatas et infames. ff. de testi. l. cum cõuenerit. sallit in duobus casibus.

Quõ intelligatur §. VII.

verbũ bona eqtate obmissis solẽnitatibꝫ iurꝫ. Circa q ò dicas q nõ dz intelligi de bona eqtate hᵒ est nõ habito respectũ ad ciuilia iura. qz hᵒ est ff. l. bona fides. ff. ò positi sed dz intelligi hᵒ ẽ nõ inspectis illis iuribꝫ q̃ ponũt q̃sdã solẽnitates seu subtilitates. q̃ veritatẽ negociũ non tangunt. et ista vocanᵗ apices iurꝫ. ꝛm bar. in. l. si fideiussoꝛ §. quosdam. ff. mãdati. Negociũ vero principale decidi debet per iura. vnde fuandũ est ius cõe. z hᵒ si detrahit iurigentiũ ex cã. alꝫ si nõ intromittit se ei detrahẽdo sz nõ adhibz ei robur. tũc fuãdũ est ei iusgẽtiũ. vbi mera

et sola ecꝛas dꝫ attendi. Itē si cā cōmittaꝫ de fitate ꝛ iusticia. dꝫ intelligi de fitate cui ius patrocinaꝫ. nō ār q; ex nudo pacto agaꝫ. vt dixit Bal. l. Lucrum. C. dō sen. facē etiā qđ ipse notat in. l. si cuncta. C. de dotꝫ amissiōe.

De decē seruādis successiue in iudicijs. Ca. xvi.

Hec sunt q̄ in iudicijs frequēt fiūt. Nā pmo adiꝫ iudex cōpetēs. ciꝫ tatur reꝰ. offerꝫ libellꝰ. daꝫ terminꝰ reo ad respōdendū libello. recusaꝫ aliqñ iudex opponūt exceptiones p reū. daꝫ terminꝰ ad rñdendū. fiūt attestatiōes añ luꝫ protestatōꝝ: dō calūnia iuraꝫ. statuiꝫ terminꝰ ad pbādū de iure vl̄ fm pſuetudinē: fiūt positōes ꝛ rñsiones. fiūt interrogationes siue capitula sup qbꝫ testes dñt rñdere parti adūse. fiūt p adūsariū qōnes q̄ dñt pūtari pti aduerse. pducunt testes ꝛ pbatiōes. ꝛ dñt pūte altera pte exāmiari ꝛ apiri. vl̄ p cōtumaciā absente. exceptōes dā tuꝫ ꝫ testes. dꝫ dari copia actoꝝ. deinde daꝫ terminus ad allegādū. cā cōmittiꝫ etiā hꝫ pſilū sapiēꝫ. ferꝫ diffinitiua sñia vl̄ interlocutoria. appellaꝫ ifra tps. mādaꝫ sñie executioni. p. l. a diuo pio. ff. de re iudi. Ad sūmā q̄ noticiā iudicij pſueti vsus q̄dāmodo attingendā venio et distiguo decē tpa. Primū ē tps añ citatoꝝ. Secꝫ est tps citatiōis. Tertiū ē tps repūtatōis. Quartū est tē pus dilatōis. Quintū ē tps luris ꝓrestatōis. Sextū est tempꝰ pducendaꝝ probationū. Septimū est tps rcūciatiōis producendoꝝ testū. Octauū est tempꝰ dispu tationū ꝛ allegationū ꝓponendaꝝ. Nonū est tēpꝰ rcūciationis earundē. Decimū est tps ꝓlationis sententie.

Circa primū sciz ante .§.I.

tempus citatiōis duo sunt notāda. vnū generale ex bo nestate q̄dē. vt anteqū aduersariū ad iudiciū trahas cū moneas vt tibi satisfaciat. C. de pig. l. debitores. Aliud est spēale ꝛ necessariū. viz. vt si sit libertꝰ non citet patro nū nisi venia petita. C. dō in ius vo. l. i. Itē simil̄ filius emācipatꝰ patrē vl̄ mr̄em. C. q̄ cū. co. l. fi. Si aūt est i po testate pris. nullo mō nisi in peculio castrensi. ff. dō iudi. Lex nulla. sed ipse demū est corrigendus.

Circa tēpꝰ citatiōis .§.II.

nota q̄tuor. Primū ptinet ad ipm iudicē. vt sciz quā libet ptē citet ad instātiā actoris vt in autē. de man. pn. nisi pſone sint exceptuate a iure. ff. de in ius vo. l. i. ꝛ iij Scōm ptinet ad eū q̄ facē citare. vt. s. cōgruo tpe ñ die feriato citatio porrigaꝫ. alꝫ reꝰ nō venire teneꝫ. C. de fe riis. l. dies. Itē q; nō assignet terminū in die solēni. nam tūc reꝰ impune nō parebit. ff. si q̄s in ius vo. l. ij. Et hꝫ ca su si reꝰ venerit: pſueuerꝫ expēse peti ab actore si ignora uerit factū die sibi assignatū ee die solennē. ꝛ actor pſue uerit ei ꝏdēnari tanq̄ temere in ius vocauit. ff. dō iudi. l. cū quē temere. Itē vide si iudex ingrauerit. tal̄ ignoran tia vitādo ñ noceat. l. error. ff. de iurꝫ ꝛ fac. igno. Tertiuꝫ respicit ptē citati. teneꝫ eā venire etiā si de alterꝰ iurisdictōe sit. ff. de iudi. l. si q̄s aliena. Et hꝫ caute intellige. s. cū dubiū sit an sit de iurisdictōe sua vl̄ nō. vt. ff. dō iudi. l. ij. Respicit ipsam citationē peremptoriā. ff. de iudi. l. ad pēptoriū cū seq̄nti. licꝫ dicte leges añ diffinitiuā sñiaꝫ lo quaunꝫ. naꝫ si reꝰ nō veniret in ipso pēptorio. fit missio in oī bono bodie p mēsura debiti declarati. sic est actio pſonal̄. in autē. de exhib. ꝛ intro. reis. §. siq̄dem. Añ. p/ missionē tñ in possessiōeꝫ q̄dā dñt interuēire. s. summa ria cognitio. ff. de reb. du. l. si is a q̄. Si ꝏ sit actio real̄ et ꝓuocatus latitet ꝛ occultet vl̄ dolo desīt possidere fit missio in possessionē oīm bonoꝝ. ꝛ sequit vēditio vl̄ fit missio in possessionē rei petitaꝫ. vt. ff. ex q̄. cau. i pos. l. fulcin. reqrit hꝫ cāu sūmaria cognitio. Quidā tñ dicūt debere fieri missiōꝝ i possessiōꝝ tñ rei petite ĩtar actōis pſonal̄. Sꝫ vltia opi. obtinet dō pſuetudie. ꝛ sic fit mis sio i possessiōeꝝ rei petite. ꝛ reꝰ venies. j. añ audiꝫ. etiā sup possessorio oblata cautiōe. p. l. si q̄s. C. de pscrip. xxx. annoꝝ. ꝛ hꝫ si lis nō ē ꝓtestata. vere facta missio i pos sionem per cōtumaciā nō venientis audiꝫ de ꝓpuerare ñ de possessiōe. Idē si eēt q̄i ꝓtumax. q; venies tñ dō ꝓpue rare auditur. l. ij. C. vbi in rem actio.

Circa tps vero repēp̄. §.III.

sentatiōis pſidero tria. q; aut vēit reꝰ ꝛ nō actor. aut ve nit actor ꝛ nō reꝰ. aut vēit vterq; Primo cāu ꝓ reꝰ libera ri ab instātia iudicij ꝛ cācellare edictū. C. de iudi. l. me randū. vl̄ ꝑt petere vt actor citetur. ꝛ eo nō cōparente co gnoscet de cā ꝓncipali. licꝫ lis nō sit ꝓtestata. Et dō forma citatōis actoris hēs ibi auten. de rcūi. §. oēm. colla. viij. Sꝫ vir tñ ꝓngit. q; reꝰ petat actoꝝ citari ꝫ se absoluī Secdo casu cōperit actori petere expēsas. si ples sunt facte citatōes. ꝛ ad pmā nō venit ꝛ fac ius p eo. C. de iu du. l. sanctimꝰ. ꝛ sic cōsuetū est fieri in qbusdā priv. Jus dex tñ cōsuetū iſtā q̄stionē refuare discernēdā i pcessu cause vl̄ negocij. Quidā tñ dicūt nō debere condēnari. tū añ pemptoriū nō dicaꝫ cōtumax. qđ est verꝫ q̄ntum ad missionē in possionē. nō q̄ntū ad ꝏdēnatiōeꝝ ꝑdi dicras leges. Vl̄ ist dō intelligiꝫ postqꝫ pcessū est ad sñiaꝫ

Tertio ꝏo casu q̄. s. vterq; actor ꝛ reꝰ affunt in iudi cio. sufficit actori suā actōem vl̄ petitionē vl̄ rescriptuꝫ dare ad cuitandū ipsiꝰ cause, progationē, q̄ fit libellorum porrectione Et si eo simplr̄ ꝓponēte ꝛ sine libelli oblatōe pars adūsa ꝓfessa fuit. cōdēnatio ñ seq̄ꝫ. Iꝫ tā confesso cōsignaꝫ terminꝰ q̄ iure cōdēnato tribui soleꝫ. ff. dō con fessis. l. licꝫ in ciuilibꝫ. hꝫ casu pꝰ confessionē sic fieda con dēnatio tribui solꝫ. C. de pe. l. sñiaꝫ. Si aūt vult sibi ofᵗ ferri libellū de iure cōi. hꝫ est vt offeraꝫ sibi. vt in autē. dō exhib. reis. §. sanctimꝰ. col. viij. Consuetū ē aūt iudex li bellū offerri ꝛ porrigi p iudicē reo. vt in autē. de lītigijs ad exclu. circa pn. colla. viij. Cautiones ꝏo q̄ in dicto. §. dicūt. ñ fuant. Qualr̄ āt formari dēat libellus. vt. ff. de eden. l. i. et sic recedit reꝰ variis inducijs. Nota q; si pe titio actoꝝ fuit inferta citationi. ura q; conuēt reꝰ posset cer tiozari. ꝛ sic plane deliberare. denegabunt et inducie de liberatorie et sic consueuerunt facere cauti petitores per decre. extra de dila. c. Preterea.

Circa tps exceptio §.IIII

nis. Nota q; cauꝫ dꝫ eē reꝰ ne iuordiate eas ꝓbar. naꝫ si exceptōes ꝫ recēptū cōperāt. expedītōis via ogꝫ eas pmo ꝓponi. nā p eas cōminuūt seu eneruāt vires reſcri pti q̄ sublato tota iurisdictio euanescit. nā sublato ꝓnci pali tollit accessoriū. C. dō codicil. l. i. Si aūt hꝫ exceptōes ꝫ pſonā. puta q; dicē actorē excōicatū ꝛ ita repellēdū. vl̄ ꝫ iudicē. q; dicē cū suspectū cū sit eꝰ inimicꝰ vl̄ aduſarꝰ sit dō cor familia vl̄ ex aliq̄ alia cā. tūc tutꝰ potit iudicē recusare nisi sit forte exceptio opposita ꝫ pſonā ꝛ in ea ñ obtineret sero ad recusatoꝝ iudicē recurreret. ff. de iudi. l. i. nam cū recipiendo interlocutionē iudicē approbauē rit. nō poterit postea reprobare. ff. de neg. ge. l. pōni. Secus est autē si succumberet. cū vterq; via coꝝ intē tabat declinare. ff. de inoffi. te. l. contra minoꝝ. Si vero nullā hēat exceptōem. vel si hēat. procurator nō poterit ei ea obtinere. Consuevit mltā opponi ꝫ libellū. vt de ob scuritate. et multe alie que notant in rettu. ff. de rei vē. l. si rem. et in glo. et in alijs iuribus. Et nota q; qui exce ptionem ꝓponit ꝛ non pbat condēdaꝫ ad expēsas. vt cē de do. et cōtu. c. causam. Debet etiā terminꝰ assignari a iudice ad oēs exceptōes dilatorias. vt extra de excep. e.

Pastoralis. Post terminū veniēs procuratoꝝ nō audiē

nisi in tribꝫ casibꝫ notatis in dicto c. Pastoralis.

His igit visis sequit .§. V.

de tempe litis cõtestande. litis aũt ꝓtestatio fit ꝑ narrationẽ ꝛ rñsionẽ. C. de lit. cõtest. le. i. siue rñdeat negãdo si affirmãdo. nã lz cõfiteat libello oblato. adhuc tñ cõ dẽnãq; nõ ẽ. vt. ff. de iudi. l. iulian⁹. nec ob. qõ ỏz q; nulle sunt partes iudicij in cõfitẽtes. q; hmõi itelligit q; ad cognoscendũ cũ de fcõ iã cõstet nõ ỏz secq; cõdẽnatio. q; ibi nulla fuit cause cognitio. hic aũt sic cũ libell⁹ oblat⁹ ꝛ iudicate date ad rñdendũ. ꝛ iõ ꝑt secq; cõdẽnatio. Post cõtestatõem litis duo nota. Primo q; stati sit corrigẽdũ iura litis. nec ꝑt remitti a ptibꝫ vt dicta. l. §. Iz q; ꝑt tñ remitti tacite vt a ptibꝫ credit. vt. ff. de pecu. l. fili⁹. Secõdo nota q; circa positiões litis vna ps nõ tenet alteri rñdere ni si ab ipa interrogef. primũ ꝓbat in auten. de his q; ingrediũtur ad appellãdũ. §. fi. coll. v. cũ sacro ꝓposito. oĩa sub eisdẽ attestatõibꝫ dicta itelligũt. vt qõ quisq; iur. tc. ff. q; quisq; iur. in rubro ꝛ nigro. Cõpellit re⁹ si obscure rñdeat declarare. aliqn punit ac si taceret. vt. ff. ỏ iterro. ac. l. de etate. si sit ps̃ona suspecta ad malignãdũ. vt. e. ti. l. q; interrogat. Quibusdã tñ iudicibꝫ cõsueuerũt ptes respondere qõ credit vl nõ credit. arg. C. de iur. calũ. l. ꝙ. Sz errãt cũ qñq; sit necessariũ q; dubitẽt. vt. ff. de iure iur. l. ꝙ. Caut⁹ tñ ỏz ẽ actor in positiõibꝫ nec copulatiue cõiunctõe vtat. nã poterit ꝛ altera pte ꝓa existente tota falsa negari. ff. de re. du. l. cũ bis. §. cũ ita. In disiũctiua sufficiat q; altera ps sit ꝓa. nec ꝓponat i pl̃a dicẽdo bona fundos ẽ meos cũ idẽ iuris sit in bis qõ in copl̃atiuis. Nõ aũt refert an altera ps rñdeat ad iterrogata ꝑte vl iudici. Et nota q; ad oẽs interrogatões nõ cogit rñdẽ qs nisi tm̃ ad qstiões ꝓnẽtes. vt. ff. de pba. l. ad pbatio nes. nec ad eas de qbꝫ dubitat. nec ad eas q; cẽnt cõtra rie ꝓcedentibꝫ rñsiõibꝫ ne incideret̃ ꝓiuriũ dicẽdo ꝛ iur. l. ꝙ. Caut⁹ tñ ỏz eẽ actor in positiõibꝫ nc copulatiua et sibi essẽ ꝓiudiciũ. vt. C. si aduersus ven. l. i. nec negatie tenet rñdere q; ꝓbari nõ ꝑt. Nã loco ꝓbatõis sũt iste positiones inducere. vt in autẽ. de his q; ingrc. ad appel. §. fi. col. v. Judex tamẽ de negatorijs suo officio ꝑt expedire. vt in. c. statuim⁹. ex de cõfes. li. vi. ꝑ Jnno. Et nota q; de codẽ ꝑt qs sep⁹ interrogari. pot̃ cñ eẽ qõ pr⁹ nõ credebat. nũc aũt apꝛsantefactiõibꝫ credit. ar. ff. de interroga. act. l. ij. Et nota q; magꝫ subtilitas ẽ i ipis positiõibꝫ faciendis. Nã qñq; qõ negat. directe fit q; obliquũ sic in tertio tui aduersarij sit obscura. nã tũc accipiẽdũ est qõ teneas q; positiões nũq; fiũt nisi lite contestata. C. de liberti. et co. fi. l. libertus.

Circa tẽp⁹ probatio .§. VI

num nota. q; probatões pducunt suppositre negate. ꝛ nota circa ỏ. rij. Primo q; ꝑte adũsarij pte examiari dñt nisi adessꝫ ꝓtumacia. vt. C. de testi. l. si qñ. Secõdo testes a pte producẽte cos. vt. e. ti. l. q; libertꝫ. Quarto nota sup circũstãtijs factꝫa pte ꝛ quã producũt vl eⁱ⁹ aduocato ꝑt fieri interrogatões. vt. ff. de adul. l. Postuler. §. q; niã. Et he interrogatiões dant ptibꝫ i scriptꝫ. ꝛ dant iudex dictꝫ se testificata. Quito q; si alia ps dicerit te stificata. nõ poterit postea pducere testes. in autẽ. de testi. §. illõ. Sexto nota q; exq; qs tertio produxerit testes q; rto producẽ nõ poterit. nisi cũ solẽnitate q; hr̃ in dicto §. q; ꝓ. ꝛ in. l. fi. de ferijs. De cõsuetudie ꝓ q; ẽ optia le gũ iterpres. dant plures dilatões. Septio nota q; si testꝫ aliqd̃ verbũ obscuꝫ produxerit illud poterit declarare. pot̃ etiã testis si testificãdo errauit se in cõtinẽti corrigere. extra de testi. c. ꝑterea. Octauo nota q; post publicationẽ iudex estimat si fuerint cõfuse testificati. ex ỏ testi. c. cu da. ff. de qstiõibꝫ. l. repeti. In casu tñ legꝫ si cõfuse deposuer̃t. iterato examiabunt̃. si adũsario placuit. Insup et coz ꝛ ad idẽ etiã admittũt. vt ex ỏ testi. c. venies. Nono nota q; iudex venientes testes ex officio suo cogit testificari. et ad testionũ veire ex officio: quẽadmodũ ad cognoscẽdũ signa. Jn crimialibꝫ aũt fm canões testes non cogunt. vt ex de testi. cogen. c. dilectorum. Decimo nota q; iudex nõ ỏz pati ineffrenatã testiũ mlitudinẽ pduci vt. ff. de testi. l. i. Que aũt sit ineffrenata mlitudo. glo. interpꝛtat nũez. ex de testi. c. cũ olim. Undecimo q; lite nõ ꝓtestata testes nunq; admittũt ex pte actoris. nisi in casibus. vt in autẽ. de testi. §. hec ꝓo. colla. vij. et ex vt lite nõ cõtesta. c. qm̃. Quo aũt casu nõ vocato ꝛ nõ cõparente sive absente sive malicia vt ꝙeri nõ possit. admittunt̃ ꝛ valebũt coz attestatões dũmõ actor cõueniat reũ infra annũ. ꝛ statim denũcier coz testiũ receptõem aliter nõ valebũt. vt in dicto. c. qm̃ frequent̃. Re⁹ aũt idistincte suos testes pducẽ ꝑt fm doc. nros. ff. ỏ do. ex l. pure. Duodecio nota q; testiam̃ sui dicti ỏz reddẽ si fuit interrogat⁹ de ea. C. de testi. l. i. Et decretal' dic q; de singul' prudẽter in ꝗrendũ ẽ. i. de causis loco. tpe. fama. vsu. auditu. scientia. credulitate. certitudie. vt ex de testi. c. In oĩ. Productis nãq; testibꝫ sub ip⁹ productõe renũciatiõe fcã. iudex ar testatões publicet. ad eas publicãdas ptibꝫ dic assignet qbꝫ publicatis ꝛ acceptꝫ certũ origiale remaneat penes ipm̃ iudicẽ de consuetudine siue de iure siue penes scriptorẽ. vt extra de testi. c. Quoniã contra falsam.

Post hoc sequtur .§. VII.

temp⁹ disputationũ ꝛ allegationũ. ꝓponẽdaq; de q; i auten. de testi. si ꝓo dicunt. ꝛ. §. fi. col. vij. Naz ptes dic acci piũt ad obijciendũ in psonã ꝛ dicta testiũ et discutiẽdũ vtq; plene vl semiplene probatũ sit vl nllo mõ. Fiũt aũt obiectões multiplices ꝛ nũez ꝛ cũ dicto q; ples exigũtur cõtra qlitatẽ pũtes. i. an fuerit rogati an nõ. qõ in qbusdã exigit casibꝫ. Itẽ an testes sibijpis ꝛdicãt. vl aliq; an sint serui vel liberi. an amici vel inimici. vel sint honesti vel inhonesti. cogniti vl incogniti. an pl̃a vel necessaria dixerint. ꝛ alia multa sunt in autẽ. de testi. coll. vij. C. ꝛ. ff. de testi. Itẽ an sit cã criminal' vl ciuil'. an crimẽ purũ an aliud crimẽ. an testis sit de crimine cmẽdat⁹ an pseueret et istud crimẽ infamiã imittet̃ an nõ. ex de testi. Post publicatõem nõ licz opponere in psonas nisi i tribꝫ casibꝫ scz añ publicatõz fuit protestat⁹. vl sisic potent ỏ nouo didicisse qõ obijcit. vl iuramẽto firmauerit q; ad ꝑ malitiose nõ probat. Et probat̃ ꝑ ex de testi. c. pũnũ. Et nota circa ꝑ tps fm ius canonicũ peremptoria exceptio pot opponi ꝛ probari. licz vtraq; ps didicerit testificata. vt extra de testi. c. ex tenore. qõ tñ sic intellige si repulsio pot cessit añ publicationẽ testiũ sq; peremptorie ꝓponenda. Secõm ꝓo ius ciuile dicũt secus eẽ dũ didicerint testificata. vt in auten. de testi. §. q; vero. fm tñ vtrũq; ius in cã appellatõis pot opponi ꝛ reprobari. C. de appel. l. cos et ex de fi. instr. c. cũ Johãnes. Et oĩa hec opposita i pncipio ꝛ nõ probata vl semiplene probata. pũt in cã appellatõis probari. vt dictũ ẽ. §. Nonũ tps est renũciatõnis allegationũ tam de iure qz de facto. de q. C. de iudi. autẽtica iubem⁹. que dic in cã ꝺdusum. vt ex de proba. c. qm̃. contra falsiz. Judex tñ sepe sep⁹ interrogat vtrã qz partẽ. vt. C. de iudi. l. iudices. ꝛ iudex reqrat de veritate. et postea iudicet fm q; mouerit eum equitas.

Sequitur decimũ .§. VIII.

et vltimũ tempus. scz prolatiõis sñte. Judex non debet

proferre subito sed deliberatiõe phabita. debet etiaz formatã z emendacã bre apud se z in scriptis etiaz pferre. Exquo enĩ cã ptulit: nõ habet postea facultatẽ mutãdi vl' corrigendi eã nisi qntũ ad grãmaticã z ornatũ ꝓbor. ff. de re iudi. l. actor. Et q̃ sñia dr ꝓnẽ ꝺdenatõr l'ab solutõr. alʒ nõ valeret. C. de sentẽ. l. ꝑses. vl' eq̃ pollẽs de re iudicata. c. sententia. Debet ãt ferri ĩ publico nõ in secreto. C. de sent. l. cũ sñiam. Et dare ꝓsueuert matores nr̃t ff. de instit. z iur̃. l. q̃situ. Jtẽ oportz ꝟuare ordinẽ iudiciorum. l. ꝓbatũ. C. de sent. q̃ sine cer. qntt. l. ij. Jtẽ iudex lata sñia desinit eẽ iudex cũ sit functus officio suo. ff. ꝺ re iudi. l. iudex. z iõ nihil de facto ꝑt addere vl' minuere nisi vt dictũ est q̃ ad grãmaticã vel ornatũ ꝓbor. vel etiã multa q̃ remurtak ꝓpter inopiã. C. de mõ mulc. l. fi. Uel nisi suppleat ea q̃ prinẽt ad seqntia principalr statutorũ. vel ea q̃ prinẽt de expẽsis vel silibꝫ. hoc codex die vt l. penul. ff. de re iudi. Debet enĩ iudex victũ victori cõdẽnare in expẽsis. alioq̃n ipse de suo vl' eius successor tenek refundere. vt. C. de iudi. l. ꝓrandũ. nec ꝑt minꝰ ꝺdẽnare q̃z sit iuratũ pꝰ taxationẽ factã a iudice. nec enĩ debz ipse demẽtior lege esse. vt in auten. de iudi. §. oẽm. coll'. vij. Si aũt pspiceret ex iusta cã: neutr̃z eẽ ꝺdemnãdũ in sumptꝫ. id sua sñia declaret vt dicto. §. omnẽ. Scias tñ q̃ si nulla ẽ sñia interlocutoria iudex ꝑt cognoscere. l. si ꝑses. C. quõ z q̃n iudex. Si ãt essz delegatus: quidã dicũt eũ nõ posse cognoscere. z sic intelligunt. C. quõ et q̃n iudex. l. si vt ꝓpon. Alij dicũt idẽ in delegato. qꝺ z in ordinario. Jtẽ nota q̃ nõ sup incidẽti ſz sup principali cognoscere põt. vt de or. iudi. li. z ij. Et intelligas cũ distinctiõe. Nã q̃nq̃z ciuil' incidit in criminali. z ꝺ ꝓ modus exceptiõis vl' defensiõis. et bñt locũ dicte. l. Si autẽ sit emergẽs cã sup ea pnũciak nõ expectato exitu ꝓncipal' cause. l. a ꝓcedente. C. de dilatõe. Si aũt ciuil' incidit in criminali vel criminalis in ciuili. tũc sup vtraq̃z pnũciandũ ẽ. l. ij. C. de or. iudi. Et idẽ si criminalis criminali actioni ꝓpositꝰ supsederet ciuili. donec sup criminali ꝓnũciek vt. l. fi. C. de ord. iudi. Et ea q̃ dicta sunt bñt locũ vbi alteri sit ꝓiudicial. Si ꝟo vtraq̃z sit ciuil'. z vtraq̃z principal'r ꝓponak. bz locũ. l. q̃ prior. ff. de re iu. ita vt q̃ recouenerit prior lite pendẽte. poterit sup petitionẽ ꝓbationes inducere. licz alꝰ primo ꝓbet postea sup q̃stiõe recõuentiõis z incõtinẽti. vt in autẽ. de exec. §. sanctimꝰ. coll'. vij. z extra ꝺ mu. pe. ci. Teneas tñ q̃ q̃ recouenit. debz añ litis ꝓtestatõr ꝟuenire et libellũ recouẽtiõis añ litis cõtestatõem porrigere vt supꝺicto. §. sanctimꝰ. Quidã tamẽ dicũt vsq̃z ad sñiaz posse fieri recõuentionẽ. ſz primũ placz. Si ꝟo vtraq̃z q̃stio ẽ criminalis z ꝓncipal'r intentak. fm q̃ bẽs notata. ff. de iudi. l. si ꝓtor. Item nota q̃ si actor plene ꝓbat vincit. alʒ reus absoluit. le. q̃ accusare. C. de edẽ. Et ꝓbank hec oĩa in tractatu Bar.

Titulꝰ. x. de statu morientiũ. De triplici domo videlz ꝺscie. familie z sepꝰture q̃bꝫ. quidẽ dũ est ĩ morte. La. j.

Letatus sum in his

que dicta sũt mihi: ĩ do. d. ibiꝰ. ps. cxxi. Principal' domꝰ q̃ dñi ẽ. qz ab ipo edificata z ꝓparata: z nr̃a qz ꝓter nos ordinata: vt ĩ ea sp cũ eo habitemꝰ ẽ domꝰ supne glie. de q̃ ipse psalmista ĩ alio psalmo. scz. xxv. ait Dñe dilexi decorẽ domꝰ tue. et ꝓ id est locũ bitatois glie tue. De hac dñs ihesus ait Joh. xiiij. In domo pris mei mãsiões mlte sũt. Quia z si vnũ ꝑmũ beatitudis. mlte tñ dñtie ꝑmior: sicẽ z hic meritor. qz vt dr. i. Lor. xv. Stella differt a stella in claritate. Cuiꝰ nobilitatẽ et magnificentiã Baruch admirãs ait. iij. c. O israẽl q̃z magna est domꝰ dei z ingẽs locꝰ possessiõis eiꝰ magnꝰ. z ñ hꝫ finẽ excelsus z ĩmẽsꝰ. Magna ẽ domꝰ glie supne et locus possessiõis eiꝰ. Magnꝰ latitudie caritatis. q̃ cõplectitur omĩa bõa. ps. xxxv. Inebriabũk ab vbertate domus tue. scz bitantes in ea. Magnus longitudo: ꝓ tuitatis: qz nõ hꝫ ꝓsumatoz. i. finẽ psal. lxxxix. Dñe qui bitãt in domo tua dñe: i. se. se. lau. re. L. u. i. Regnet scz xps in domo iacob ĩ eternũ. s. in ecclia triũphãte. Magnꝰ ẽ dñs altitudinẽ dignitatis. q̃: excelsus. Xpis. ij. cor. v. Si terrestris domꝰ nr̃a dissoluit. habem̃ domũ nõ manufactã eternã in celis q̃ sũt oẽs ĩ maxia dignitate z prãte. vñ deo canũt Apoc. v. Fecisti nos ꝺo nro regnũ z regem et sacerdotes z regnabim̃. Quibꝫ aũt ꝺr q̃ ibũt ad domũ istã supne glie. vtiq̃z letank. nec mal' gaudiũ z letã hre pñt q̃z cũ eis. vt ꝺr Lu. x. c. Nolite gaudẽ q̃ spũs vob sbjiciũt. i. q̃ miracla faciatis expellẽdo ꝺmões. Gaudere aũt qz nosa vra septa sũt in cel. i. q̃ debeã̃ puenire ad domũ glie. Dicit ãt hic electꝰ dei inspiratõe occulta. Ro. viij. Jpe spũs testimoniũ reddit spiritui nr̃o q̃ sumꝰ filij dei. q̃. s. filij z heredes. Joh. viij. filiꝰ manet ĩ domo scz glie in eternũ. Alibꝫ ꝺr dei reuelatõe. sicẽ de scã martha q̃ xpm frequenter excepit in domũ suã nakalẽ ĩ meritis xps apparẽs et reuelauit q̃ tps erat q̃ reciper eã in domũ suã ĩ cel. Oibꝫ ãt recte viuentibꝫ bñ ꝺr scripture inhibilibꝫ attestatõe. ps. cxi. Generatõ rectoꝝ bñdicet. Et ds sit rectꝰ. oñdit eo qꝺ ꝑmittit. s. vt deũ timeat vt ĩ mãdatis eiꝰ. s. fuã ꝺis valde cupiat. vt desideria ad inliatones ad bonũ valde impleat. Et bẽ q̃ ꝺ dicẽ. Porẽs ĩ fragilitate semẽ eiꝰ erit. Semẽ interiꝰ ẽ inchoatio ad bonũ. qꝺ tũc ꝑficit. porẽs q̃n seq̃t fructꝰ boni opis. et quõ ex his bñdicat. subdit. Dlia z diuitie ĩ domo eius. s. q̃ ad visionẽ dei et fruitõem. diuitie q̃ ad oĩm bonoꝝ exinde ꝓsecutionem. Hinc greg. in omc. ait. Si ꝓsideremꝰ frẽs carissimi q̃ et q̃nta sint q̃ nob ꝓmittunt in cel. vilescũt ei oĩa q̃ hic tur in terr̃. Terrena nãq̃z subita supne felicitati cõparata ponꝺ̃ẽ nõ subsidiũ tẽpalis vita eterne vite comparata mors potꝰ ꝺcenda ẽ q̃z vita. Jpse enĩ q̃tidianꝰ defectꝰ corruptiõis q̃ꝺ est aliud q̃z q̃ꝺã plixitas mortis. Quẽ ãt lingua dicere vl' q̃s intellectꝰ capere sufficit illa supne felicitatis q̃nta sint gaudia: angelorꝝ chorus adesse. cũ beatissimis spiritibꝫ glie ꝺitoris assistere pñtẽ deo vultum cernere. in cruciscriptũ lumẽ videre. nullo mortis metu affici. incorruptiõis ꝑpetue mũere letari. Hec grego. Eccl'ia glia domꝰ. De diuitijs ait aug. in li. de cuita. dei loãnis de psona dei. Ego ero his. s. q̃ in domo glie erũt ꝺequid ab boibꝫ iuste ꝺsiderari põt. Ego ero his bonor z glia salus et vita. victus z copia. pax z omne bonũ. Hec ille. Et ait greg. Ad hec audita mardescit animꝰ. tãq̃z caput assistere vbi sperat sine fine gaudẽ. sed ad magna ꝑmia nõ ꝑ ꝑueniri nisi ꝑ magnos labores. et labor quidẽ cũ fine. sed merces sine fine erit. z iõ ait Augꝰ. Si laborẽ terret cogita de ꝑmio. z permatime in morte ꝑ quaz intratur ad domũ glie, oportet laborare eundo ꝑ diligentem cõsideratõem in triplicẽ domũ ad bene disponẽdũ fm deũ de ipsis oĩbꝫ. Uade q̃ in domũ tue ꝓsie vt ꝓuideas ꝑ sacrm. Jn domũ tue familie vt ꝓuideas ꝑ suffragamẽtũ. Jn domũ tue sepꝰture, vt ꝓuideas ꝑ suffragamẽtũ.

De prima domo scz ℣.l.

cõscientie ꝺr Eccl'. xxvij. Nisi tenueris te instãter ĩ timore dñi cito subuertet domꝰ tua. i. ꝓscientia. Jn ista ꝺgitare sepe. fm illud Sap. viij. intrãs ĩ domũ meã coquescam ire sepe. fm illud Sap. viij. intrãs ĩ domũ meã coquescam et ꝑpue in infirmitate ꝑ diligentẽ discussionẽ et sacrm ꝓfessiõis. Mulier enĩ q̃ amiserat ꝺragmã vnã ex decẽ vt hꝫ parabolice Lu. xv. accendit lucernã. euertit domũ et quesiuit diligenter donec inuenit. q̃ inuẽta gaudia ꝺ sic anima debet euertere. i. discutere domũ conscientie. oportet enĩ si vult in domũ vite eterne ingredi. vt scẽs ꝺ ferat decẽ ꝺragmas. i. obseruatõem decem ꝓceptoꝝ

Math. xix. ait xp̃us. Si vis ad vitā ingredi. serua mā/
data. cū: vnā amittit cū vnū ex eis trāsgredit. renuenit
cū p̃ plāz satisfaciat p̃sitendo. z vt meli⁹ inueniat acc/
et sūcrē bñ examiare z p̃sulere sibi Nō accipiat lucernā
extinctā. i. sacerdotē ignarē. sm illō Aug. Qui vult cō
fiteri vt iueniat grāz sacerdotē qrat scientē soluē z ligare
ne si circa se negligēs fuit negligat ab illo q̃ salubriē mo/
net vt viret cecū ne ambo in foueā cadāt. de pe. dist. vi.
c. i. Diligenter ḡ examinet p̃scie domū vt inueniat trās/
gressiones suas. etiā si vna tm̃ esset. qz q̃ in vno offendit
fact⁹ ē oim re⁹. vt scribit Jacobi. ij. id est illud ē sufficiēs
ad dāandū si nō penituerit. Et ex de peñi. z re. c. cū infir
mitas. p̃cipit medicis corpoz vt inducāt infirmos ad
confessionē faciendam. Sed quomodo se debet habere
circa hoc dicetur in capitulo sequenti.

De domo familie .§. II.

dicatur. i. Tbimo. iij. q̃ oportz p̃ficiendū ecclie inf̃ cetera
domui sue esse bñ p̃positū. i. familie tue. Et aug⁹. dic.
Arrogare mihi nō audeo vt domus mea. i. familia mea
melior sit q̃ dom⁹ abrae. in q̃ scz vn⁹ ex filijs fuit bonus
scz ysaac. alius mal⁹. s. ysmael. di. xlvij. qntūlibet. in istā
etiā oportz ire disponēdo de bonis suis p̃ testamentū. vñ
et Ezechie regi dictū fuit a dño p̃ esaiā. Dispone domui
tue. i. familie p̃ testamētū. qz morieris tu z n̄ viues. Esa.
xxxviij. Debet aūt p̃mo disponere familiā admonendo
bonos mores. Sic egit ille dei fu⁹ matbathias. naz vt
scribit. i. Macha. ij. Appropinq̃uerūt dies mathathie
moriendi. z dixit filijs suis. o filij emulatores estote legz
et date aiās vrās p̃ testamēto patrz et memērote opez
p̃m q̃ fecerit in generatiōibz suis z accipiet gl'az magnā
et nomē eternū. i. eos imitādo. z p̃posuit eis exēpla p̃ru/
tum z p̃stantie. inf̃ aduersa abrae. Joseph. phunees. Jo/
sue z alia ordiauit d̄ eis. Sic z thobias senior existimāf
se moriturz. admonuit filiū suū quō se hāret in vita sua.
vt p̃z Thob. iij. p̃ totū. Sz z saluator nr̄ ad passionem
iturus admonuit discipl'os p̃cipue de dilectiōe ad inui
cem bīda. vtz Jo. xiij. z seqnci. c. Brīs etiā Dñicus di
dit in morte filijs suis. Hec sunt carissimi q̃ vobis possi
denda relinq̃. caritatē habete. būlitatē fuate. pauptatē
et nomē eternū. i. eos imitādo. z p̃posuit eis exēpla p̃ru/
tum z p̃stantie. inf̃ aduersa abrae. Joseph. phunees. Jo/
sue z alia ordiauit d̄ eis. Sic z thobias senior existimāf
se moriturz. admonuit filiū suū quō se hāret in vita sua.
vt p̃z Thob. iij. p̃ totū. Sz z saluator nr̄ ad passionem
iturus admonuit discipl'os p̃cipue de dilectiōe ad inui
cem bīda. vtz Jo. xiij. z seqnci. c. Brīs etiā Dñicus di
dit in morte filijs suis. Hec sunt carissimi q̃ vobis possi
denda relinq̃. caritatē habere. būlitatē fuare

quasi monēs mentē: vt dicit Aug. videlicz vel ad recordandū suorū: vt orēt pro eis. vel ad cōsiderandū, quia et ipse similr in pulverē reuertet. Terra ē quia vt dicit Ambrosius. In sepulcris christianoz requies est defūctorum. xij. q. ij. Aurum. q. scilicz ibi mūdi vexantur a spiritibus imundis cadauera eorū. vt dicit glo. id est inquietant ne demones sumāt illa corpa. puto autē vnicuiq; melius et vtilius esse sepeliri vbi fiūt plura suffragia missarū z orationū z a deuotioribus ministris. Et expense que fiūt p modū elemosine prosunt ō funcz. Alie vero ceremonie vt de lectis paratis. fletus. vestitus et banderis hmōi nil psunt aie defuncti. Vñ augustin⁹ Corpori hūano quicqd impedit. nō plidium est salutz. sed hūanitatis officiū fm affectū: quo nemo vnq; suaz carnē odio habuerit. xij. q. ij. nō estimem⁹. nimia tamē pompa reprehensibile est z noctua aie procuratis. Item dicit Jo. an. in nouell. q mortui sive testati sive intestati sepeliendi sunt: cetia si prohibuerint. Vñ Eccl. vij. dicitur. Mortuo nō phibeas gram scz sepulture. vt expo nit. xiij. q. ij. Ecclesiastico. Et cano dicit q sepultura in vniuerso orbe xpianis cōcedenda ē. xiij. q. ij. qui diuina. Et dicit hic in ꝓsito. Sepultura scz christiana locus concau⁹ q in ecclīastico cimiterio corpus catholici conquiescit. hec vendi nō pt: quia locus est sacer vnde et symoniacū vendere vl emere ipam. Vñ et ephron q vendidit agz abrae. in q erat sepultura duplex: vbi fuerāt sepulti adam z eua simoniā commisit. q plus petijt de agro rōne illius sepulcri. Abraam aūt no comisit simoniā: q agz intendebat emere sub q vehiebat et sepulcrū. de h bē. s. in par. ij. ti. i. Valerius maxim⁹. c. i. de somnijs di. q simonides poeta ad litus applicās corpus qō ibi vidit inustū sepulturi mādauit. ꝓpter qō periculū maris euasit. vt ibi z terre. vt in titulo de miraculis ibidez. Et subdit. Quid hac felicitate locupleri⁹ quā nec mare nec terra sevies extinguere valuit. Iste symoniades. s. cū eēt nauigatur⁹ cū quibusdaz a casu accidit q socij sine eo a littore recesserunt: z in processu submersi sunt. et sic marz pclm euasit. Alia vice cū eēt i cōuiuio cū qbusdā vocatus a q̄dā ad exeundū ad loquēdū immediate. domo illa ruēte mortui sunt socij. et sic ipse euasit periculū terre z marz. Idem Valer⁹ in. c. de hūanitate li. v. cōmēdat cesarē: q caput sui hostis pompei sibi p regem egypti destinatum honorifice sepelivit z cremari fecit. qō licz paulo ante pene romanum fuisset adeptū culmē imperij iacuisset inhumatū. si hūanitas cesaris nō fuisz. Cōmendat ibi valer⁹ hanibalē. qui fuc cessiue tres romanos Paulū. gracchū: et marcellum. hostes ipi⁹ honorifice sepelivit: hūanitas eni hostilem sanguinē hostibz lacrimis misce. Et sicut cōcedere z operā dare sepulture hominū est humanū z pium. ita denegare est crudele z impiū. nisi eccla ordinauerit vt de qbusdam decedētibz in notorio pcō. vt infra dicet. Sicut etiā a deo quidā in detestatōem sceleꝝ corpa puniti sunt priuatōe etiā sepulture. de quo ō. Dicere. xxij. c. sepulturā asini sepelier. Nō al's sine causa rōnabili negare sepulturā sit inhumanū. ostendit ps. lxxvij. vbi int cetera horribilia pseqntiū fideles dicit. Nō erat q sepeliret. Et valer⁹ libro. v. de ingratis reprehendit arthenienses q michiadē in carcere mortuū sepelire nō pmiserunt nisi cimo eius fili⁹ p eo carcerē intraret. de q cimo idez Valer⁹ ait. Mecre cimo silentio inuoluā qui pri tuo sepulturā voluntarijs vinculis emere nō dubitasti. Nam et si maximū tibi postea et cauī z duci cuadere pingit. pl⁹ tamē laudis in carcere q̄z in curia assecut⁹ es. Quāuis aūt laudabile sit z hūanū de sua sepultura z suoz curā habere. Vñ z sancti pīarche de sua sepultura ordiauerunt. et q dñi nr̄i officiosissime z deuotissime sepulture operam dederūt satis cōmendat. tñ carentia ei⁹ anime nō nocet. Vñ poeta Luca. in. vij. Celo regit quisq; nō habet vrnā. Et crisosto. Ubicūq; sepeliamur. Dñi est terra et plenitudo ei⁹. Lugere aūt mortuos ex pusillanimitate procedit. xij. q. ij. qui diuīa. qō intelligit cū excedit cri sticiam. Vñ de Thobia minore legit Thob. vlt. q sepelierūt cū cū gaudio. Sz z Valerius maxim⁹ libro. ij. c. i. cōmēdat marsilienses q die funeris sine luctu finiebāt. domestico. sacrificio z necessarioz solutio. i. sanguisoꝝ rum. Et subdit. Quid attinet. aut hūano dolori indulgeri. aut diuīo numini inuidiā ferre. q immortalitatē suā nobiscū impartiri noluerit. ibi etiā plequit thracis qui lugebant natale hominū et exequias ridebant. De huiusmodi tñ habes diffuse pte. i. de separōe aie a corpore. Reprehendi aūt sunt valde q ex crudelitate z partialitate nō pmittūt corpa suorum aduersarioz sepeliri. ij. di. te nō pmittūt corpa suorum aduersarioz sepeliri. Si dilacerāt corpus seu cadauer in partes z aliqui etiā comedunt seniores omibz feris silvestribz et canibz rabidis. De leone crudelissimo legit. iij. Re. xij. q. cadauer phete quē strangulauerat nō tetigit. vt sepulture mādarēt. qui nimo leones inuenert facere fouea sctō Anthonio Paulo pmo heremite: z Zosime p maria egyptiaca et Pānutio p sctō Onofrio. vt legit in vitas patrum.

De impenitentibz in extremis. Caplm secundū.

Quamuis semp quilibet debeat esse paratus. et in prima et i secunda et tertia vigilia. id est pueritie iuuentutis et senectutis. quia ille brūs dicit Luce. xij. c. Preapue tn infirmus magis se dispenere debet. qz infirmitas ē nūcius mortis. Et ante omia facere diligentē pfessionē. Vñ Theodo. et extinde sumere alia sacramēta tpe cogruo. Vñ Theodo. sic dicit. Ab infirmis in picule mortis pura inquirenda est cōfessio pcōz. nō tamē illis est q̄ntitas penitentie imponēda sed innotescenda z amicoz oronibz et elemosinaz studijs pond⁹ subleuādū. si forte migraverint zē. xxvi. q. vij. c. i. Nec autem. Peri⁹ in. iij. exponēs dicit q cū in tali statu infirmus nō possit facere penitentiā exteriorē sed interiorē. ideo exterior penitētia. illic nō est ei imponenda. quia nō pōt facere sed innotescenda. vt per hoc pnouocet ad interiorē penitentiā. et innotescenda est ei magis per modū cōsolatōis ostendēdo ei benignitatē dei remittētis q̄z p modū horroris eius dendo seueritatē iustitie puniētis. Nec pe. z bñ. Magis enim cōsueuit homo temptari. tunc de desperatione q̄z de pſumptōe fm Gregoriū. Hostiensis aūt dicit q sic ei est innotescēda penitētia. Poterit eni dicere pfessor. si esses san⁹ deberes facere talem penitentiā vsq; ad tale tempus. sed qz infirm⁹ es. nō tibi iniungo. si tn decesseris facies talē elemosinā. vel inūgas tuis heredib⁹ pro te faciendā. p hac penitētia. Si aūt cōtigerit. facies penitentiā que tibi inūcta fuerit. vel talē determinando sibi. vt dicit Guil. duran. et tunc soluat ab oīb⁹ peccatis. si al's contritus. Et dicit ꝓfatus Guil. q cum talis sanat⁹ venit ad pdictū suū pfessorē pro pnia recipienda non credit q sit necesse iterz confiteri nisi velit. Si aūt confessor memor sit saltē in genere peccatoꝝ que ille confessus est. al's ab eo iterato qrat quantū sufficiat ad moderandū penitētiam. Similr si penitētie iniuncte fuisset oblitus. oportet q reuertat pro ea habenda vel alia. Item dicit pet⁹ de palude. in quarto q expedit morienti et hoc dz ei cōsulere sacerdos q querat si est aliqs voluntarius ad faciendū. p eo penitētiam vt euadat purgatoriū. z si innēit imponat. z si. pmittēs nō adimpleat. non valebit illi ad satisfactionē in purgatorio. Dicit etiā q qui absoluit morientē. dz ei impone oīa bona que p ipm fuerūt ꝓcurata. z oīa suffragia q̄ sibi fuerūt ipensa

et hortari vt heredibꝫ ⁊ executoribꝫ imponat q̄rere q̄to plura poterit: Nec pe. Quod etiā si fuerit absolut⁹ ī tali articulo a peccatis retentis seu ea sibꝫ reseruatꝫ. nō epor
Bdll. t.q. teat q̄ iterꝫ confiteat. Cui cōcor. Tho. in q̄dlibet. dicit q̄
Garti. i. ⁊ uere. In articulo autem necessitatis quilibet sacerdos
n. 4. dist. non excōmunicatus ⁊ vel suspensus potest absoluere a q̄
7. q. 3. per libet pcō ⁊ q̄libet vinclo excōmūicatōis. Sz q̄ ad vicu
licet 3. q. 5 lū oportz q̄ si qualesfat p̄senter se ei a q̄ regulariter debe
ad q̄rū. at absolui. alis reincideret in sniam. vt hēs. s. in pma q̄
tali articlo. q̄ eq̄ indifferēter solēt vt cōiter hoies mori
inde sic euadere. vt decollandꝰ vl bellū incraturus. vel
naufragiū patiēs vl acutā febrē. Nō aūt ex hꝫ q̄ q̄s in
trat mare dicit q̄cīm mortis in eo esse. Si aūt laico cō
fiteret teneret iterꝫ totū ꝓfiteri ꝓrer absolutōem ꝓcēqn
dā et pniam suscipiendā. q̄z neutrꝫ laicus facē potuit.
Et nota q̄ si infirmo petenti sacerdotē. interim dū veni
ret obmutuit. vl effectus frenetic⁹ vel amens. sacerdos
aduentēs siue ad nutū infirmi siue ad testionū illorum
qui audierūt eū pniam petentē vl sacerdotē. dz ei ipen
dere dcād p̄ hūanitatꝫ absoluēdo. recōciliādo. ⁊ si sīn pe
riculo fieri p̄t ei eucharistiā pbēdo. ⁊ si supuixerit admo
neat a p̄dict testibꝫ siue petitōi satꝫ factū. ⁊ subdat statu
tis pnie legibꝫ: Probanť hec omia. xxvi q. c. si q̄s. in in
firmitate. ⁊. c. si q̄s de corpe. ⁊ alīs. c. Signa aūt pnie q̄
sufficiūt in hoc casu dicit Hostien. esse. q̄ forte tendebat
manus ad celū. percutiebat pectus suū dicebat. Deus
mitis esto mihi. vel miserere mei. Btā maria adiuua
me ⁊ hmōi. Et mlto fortius si nutū faciebat cū p̄soyter
aduenissz. talibꝫ enī ⁊ extrema vnctio ⁊ eucharistia si p̄t
reuiere sunt mīstranda. ⁊ si tales decedāt contriti. vl cū
certis signis ꝓtritionis. vt dictū est ⁊ post mortē absol
uunť ab eccliā. i. absolutos fuisse in contritōe ostēdunť.
vt oblatio fiat p̄o talibꝫ. xxvi. q. vi. si aliq̄s fuit mortu⁹
Item nota q̄ dicit Julius papa. q̄ si pbr̄ pniam abne
gauerit morientibꝫ reus erit aiaz. Vera enī cōfessio in
vltimo rēpore esse pōt. xxvi. q. vi. si pbr̄. Et intelligit q̄
talis pbr̄ reus ē aiaz. qntū est in se. alis si nō potuit mo
riens hre cui ꝓfiteret. ⁊ nō steterit p̄ eū p̄ contritionē: sal
uabitur. Si aūt q̄ratur vtz posset aliq̄s in fine vite pe
nitere. Rñdet be. Tho. in. iiij. et Pe. dist. xx. q̄ sic. Nam
deus q̄ dat oibꝫ abūdāter nulli grām denegat q̄ qntū
in se est fac vt se ad gratiā p̄paret. Nec aūt p̄paratio fit
per motū liberi arbitrij in hac vita. in q̄ dū non est ad
huc ꝓfirmatū malū. p̄t se p̄parare ad grām. dolendo
de p̄cīs: ⁊ grām remissiois cōsequtur. Un et Leo papa.
Nemo ē desperād⁹ dū est in hoc corpe constitut⁹. qz nō
nunq̄z q̄d diffidentia etatis differt. consilio maturiori p
ficatur. de pe. di. vij. nemo. Exemplū de latrone cui⁹ tar
da fuit pnia: sed nō fuit sera indulgētia. Quāuis autē
hoc sit possibile. est tñ valde difficile. Et fm Pe. de pa.
Si talis q̄ adhuc nō doluit de p̄cīs subito nō adūtat
se mori. vl q̄z subito spirat vel fit amēs aut frenetic⁹ dā
natus est. Cypr̄ianus: qualēte inuēit dns cū vocat: ta
lem te iudicat. de peni. dist. i. Nunquid. Si autē aduer
tat se mori. sed per vnā horam ante et modicā moralz
deretur q̄ habituatus in peccato taz repente fiat bonus.
in repentinis homo operatur fm habitū. Unde nō vi
qui vero moriunť languorē p̄cedente. quia plus cum
habitu sui amatiuo plus cē dei concurrit languor ⁊ do
lor amari: vix tunc homo peniteret. Si autē vere penite
ret: saluaretur. Unde etiā qui seipsos interficiunt. quia
tamē possunt in vltimo momento penitere: licet nō sint
in ecclesia sepeliendi. nec sit p̄ eis publice orandū. tamē
occulte potest orari p̄o eis ab illis qui credunt q̄ forte

dum occideret eos querebāt cū et reuertebātur. Nec pe
trus. Aug⁹. etiam magz explicat cā vñ dubitari merito
potest de veritate tal⁹ penitētie. Dicit enī de pe. dist. vij.
nullus expectet qñ iam peccare nō p̄t. arbitrij enim q̄rit
libertatē vt delere possit cōmissa nō necessitatē. ⁊ infra.
Quē sero peniret. oportz nō solū timere deū iudicē: sed
etiā diligere iustū ⁊ nō solū timeat penā ꝫ anxiet ꝓ glo
ria. ⁊ infra. Timendū est de sero penitētē. Quē enī mor
bus vrget ⁊ pena terret: ad verā vitā veniet satisfactōz
maxime cū filij quos illicite dilexit sint p̄sentes vxor et
mund⁹ ad se vocet. Multos solet decipe serotina pnia.
Nec aug⁹. Quāuis aūt talis si vere peniteat nō dānet.
tamē pniam quā hic nō ꝓficit: qz non potuit in purga
torio sustinebit: nisi in eo esset tanta contritio: q̄ cēt suf
ficiens ad delendū omnē culpam et penam: q̄ raro est.
Ray. Conclusio totius illius. vij. distinē. de pnīa est. q̄
vsq̄ ad vltimū articulū vite est tempus penitentie. sed
difficultas ⁊ raritas ostenditur ex dictis.

De testamentis et executoribꝫ testamentoꝝ.
Capitulum Tertium.

Debet etiam moriens seu infirmus disponere de domo familie et
substantie per testamentū suū si non dispo
suit prius: ⁊ vt dicit Gratian⁹. dicit testamētū: quia eo
quisq̄z libere testat. quid de ꝓprijs reb⁹ post decessuz su
um fieri debet. xij. q. ij. §. ij. quia q̄ fm Greg. Non autē
refert q̄b⁹ verbis fiat siue dicat Petz̄ heredē instituo.
vel voluntatē meā eius dispositioni cōmitto. qz sic non
videť tal⁹ decedē intestat⁹. ex. co. cū tibi. nec curandū de
verbis detestatoꝝ. dūmodo talia sint p q̄ ꝓfert de volū
tate testatoris. C. c. l. ſi. Per sequens autē testamentum
semp derogatur priori: etiam si in sequenti de priori nō
fiat mentio: et hoc nisi in duob⁹ casibus. vt dicitur dist.
xvij. c. Quomāquidē. in glosa. Primo si sit factum testa
mentum inter liberos. Secundo si testator ipse legem
posuit: puta si ī priori testamēto dixit. si aliud fecero: nō
valeat nisi fecero hoc vel aliud. In his casibus facīdo
secundū oportz facere memoriā de priori. Oz si quis ve
lit cessare testamentū primum et non facere secundum.
nō pōt nisi iam post condītū pmū sit lapsum decennīū
et coram tribus testibus dixerit. nolo valere primū. C.
de pac. l. Pactum.

Quantū ad institu- §. I.
tionem heredis. Nota q̄ in testamento quilibet tenetur
aliquē heredem instituere. vel aliquod collegium et hu
ismodi sine institutione enī heredis non esset testamē
tum. C. co. l. Jubemus. Et siquidē testator habeat ascē
dentes vel descendentes. illos tenetur heredes instituere
re saltem in eorum legitima. C. de inoffi. testa. Nouissi
ma. quod si nō habet ascendētes vel descendētes. tunc
scōm leges cōmunes potest alios instituere heredes q̄s
cunq̄z. Per leges autem municipales seu statuta in qui
busdā locis etiam collaterales consanguineos non po
test certa portione priuare.

Quantū ad legitimā. §. II.
Nota q̄ triplex est legitima portio. Una que est debita
iure nature. ⁊ dicit debitū bonoꝝ subsidiū. ⁊ hec debet
filijs tantū. qui sine cā exhereditari nō p̄t. ⁊ huic por
tioni nullū ḡuamē pōt imponi. ff. de inoffi. testa. l. cum
modo et duabus sequentibus. Et hec portio est. Si
sunt quattuor filij. et ita debent habere simul tertiam
partem bonorum. Si sunt quinq̄z vel vltra debet ha
bere medietatem eius: quod eis deferebatur ab intesta
to. C. de inoffi. testa. auten. Nouissima. Et intelligi

debet detractis debitis sic̄ essent. Itē est alia portio.s. quarta falcidia q̄ debet iure institutōis vt cū aliq̄s ē in stitutus heres: et illa hereditas est exhausta per legata tunc institutus pōt detrahere sibi vsq̄ ad q̄rtā partem hereditatis detrahēdo de singul̄ legat̄ nisi ad pias causas.extra de testa. Raynald⁹.ad fi.C.ad.l.falci.p totū. Itē est tertia q̄ dr trebellianica.vt cū aliq̄s instituit⁹ heres rogat vt alij restituat hereditatē. nā tal̄ institutus potest retinere quartā partē de tota hereditate. L.de sena.cōsul.trebelli.p totū.hec detrahit de vniuersitate hereditat̄:et in hac cōputātur legata ⁊ donatōes.ff.ad.l. falci.l.in q̄rta.al's in q̄ntitate.eo.ti. Notant hec extra de testa. Raynutⁱ⁹.et si ples heredes institute fuerint.diuident inter dictas portiones. Dec q̄ dicta sunt de iure cōmuni.s.sūt cereq̄ h̄ diūsaq̄ terraq̄ varia est c̄suetudo q̄ sit rōnabil̄ ⁊ p̄scripta seruari dz.extra de c̄sue.c.fi.

Ab hereditate ex/ §. III.

dudunt heredes:etiā si sint filij in tribꝰ casibꝰ. Primus cū p̄ vl' alius est hereticus: quia bona hereticorum sunt ipso iure cōfiscanda:extra de here.c. cum fm leges.li.vi. Secundⁱ⁹ est si cōmisit crimē lese maiestatis. vt.q.i.q̄ro. §.si quis. Tertius si erat p̄ron⁹:vel hēbat aliquod ius seu feudū in ecclia:q̄ dz transire ad filios.et ipe interfecit seu mutilauit rectorē vl' clericū illi⁹ eccie:pdit oē ius et oēm dignitatē quā in ea hēbat:⁊ nihil pcuit ad filios.extra de pe.c.in quibusdā. Possunt q̄z filij per p̄ēm exheredari certis ex causis que habent in auten.⁊ notantur extra de iureiur.c.q̄ntauallis. Sz tm̄ nō lz parētibꝰ liberos nec liberi parētes ab hereditate sua repellē mo/ nachos factos:q̄uis dū la ici fuerant in cām ingratitudinis inciderūt.tit.q.vlt.c.fi. al's p̄o bona defuncto:z deuoluūtur ad heredes:etiā illoz qui dānati sunt.scz a iudice.C.de bo.auc.iudi.possi.l.Bona.

Quantū ad succes/ §. IIII.

sionē ab intestato. Nota q̄ dicit quis intestatus decedere q̄tuor modis:videlic̄ si nullū fecit testamentū. Vl' si fecit nō iure fecit.vel si iure fecit:sed postea ruptū est vt puta nato ei filio. Uel nō est ruptū:sed heres noluit adire hereditatez:vt insti.de here.q̄ ab intest. in p̄nci.

Nota etiā q̄ successio in hereditate nō durat solum vsq̄ ad q̄rtū gradū p̄sanguinitatis.sicut q̄ ad impedimētū matrimonij:sed durat vsq̄ ad decimū.xxxv.q.v. Ad sedem.ita tm̄ q̄ nūcupent isti decem gradⁱ fm leges que ponūt duos gradⁱ vbi canōes ponunt vnū. Fit aūt successio ab intestato isto ordine iure cōi laico morienti. Primo succedunt descēdentes ⁊ ascendentes.deinde collaterales.p̄ximiores.vt in auten.de here.ab intest.in p̄in. His oīb⁹ deficientibꝰ succedit vir vxori ⁊ ecōuerso vt.L.q̄ndo vir ⁊ vxor.l.i. Ultimo succedit fiscus. vt.C. de bo.va.l.v. Clerico q̄z intestato morienti succedūt cognati fm ordinē p̄notatū in his bonis q̄ sibi p̄sone intuitu obuenerūt.xij.q.ij.c.fi.quibꝰ oīb⁹ deficientibꝰ succedit ecclesia q̄si fiscus.extra.c.c.i. Item in rebꝰ acquisitis per ecclesiam:vt legatis eccl'ie ⁊ hmōi:succedit ecclesia et hoc intellige vbi res clerici decedentis sunt manifeste distincte a rebꝰ eccl'ie.xij.q.i.māifesta. Nam vbi fuerint res cōfuse:si dubitet an clericus habuerit aliq̄d p̄prium: p̄sumit p̄ eccl'ia ⁊ totū sibi vendicat.ar.xij.q.ij.qui/ cūq̄z.si vero certū sit q̄ clericus habuerit:sz nesc̄t quid vel q̄ntū. Dicūt quidā q̄ tūc locū hz distinctio.que ponit extra.c.cū. Sed nō est ver̄.q̄ potius ibi loquit de clericis qui fuerāt serui eccl'ie:vt ibi notat. Sz de aliis clericis debet fieri inter ecclīam ⁊ p̄sanguineos: equa distributio in dicto casu.xij.q.vij.c.i. p̄sumit tm̄ in tali dubio p̄ eo qui est in possessiōe rei de q̄ est q̄stio:siue sit ecclia siue p̄sanguine⁹ ille qui possidet ⁊ alteri incūbit p̄batio in ctrariū.arg xij.q.vij.c.i.⁊ ij. Clerici q̄z inter dubitanter succedūt suis p̄sanguineis. Religiosi similiter et frēs p̄dicatores hoc hnt ex p̄uilegijs q̄uis sint mendicantes. Inter descēdentes q̄ ad successiōe mortui p̄fertur stato est tal'is ordo. Nā in successiōe mortui p̄fertur. vel filij familias liberi eius si sunt oibus alijs p̄ferunt. Et primi quidē gradus equal'r. Nepotes ⁊ ulteriores in stirpes nō distinguēdo sexū vl' ius p̄ne p̄cedit. Succedūt ergo primū filij si sunt siue masculi⁹ siue fe/ mina.equal'r. nepotes aūt succedunt in stirpē.id est in eam partē quā parentes eoz si viuerēt.erant habituri. L.de suc.⁊ le.he.l.ij. Ascēdētes p̄o ab intestato.sicut succedūt.defuncto filio sine liberis parentes si soli sunt succedunt.salua p̄rogatiua gradⁱ⁹. Et si pari gradu sūt pariter succedūt.paterni in dimidia.⁊ materni in alia dimidia.licz dispar sit nūer⁹. Sz si cū parentibꝰ sint frēs vel sorores:vocant cū ascendentibꝰ in gradu p̄ximi virilē portionē. L.ad sena.cōsul.tertul.auten. defuncto.

Collaterales p̄o sic succedūt cessantibꝰ ascēdentibꝰ descēdentibꝰ. Primo vocant frēs.simil'r ⁊ filij alij⁹ fratris p̄ius mortui. Dico de fratre illo ⁊ eius filijs.qui quidē frater ex vtroq̄z parēte p̄tingit cū de cuius hereditate agitur et venīūt in hereditatē dicti frēs ⁊ eoz filij cū patribꝰ defuncti ⁊ cū p̄ximis gradu ascendentibꝰ:⁊ dicti filij fratris p̄ferunt illis fribꝰ defuncti:qui sunt ex vno tantum parente p̄iuncti defuncto. C. de le.he.autēticā cessante. Post frēs ex vtroq̄z parente ⁊ eoz filijs admittuntur frēs ⁊ sorores ⁊ eoz filij qui sunt ex vno latere tantū ⁊ filij eoꝝ. Et isti etiā fratꝝ filij:p̄ferunt patruis defuncti ⁊ aliis filijs. Post frēs ⁊ fratꝝ filios admittunt quicūq̄z sunt gradu p̄ximiores. Et si pares sunt:pariter admittuntur. L.de le.he.autē post frēs.et extenditur computatus vsq̄ ad decimū gradū:vt dictū est sup̄. Naturales aūt filij succedūt ab intestato patri deficientibꝰ legitimis filijs ⁊ legitima vxore:nō in totū sed in certa parte tot⁹ hereditatis.ita tm̄ q̄ si mr̄ supest:virilis ei portio p̄fert. Uni vero sunt ex dānato coitu.s. vt ex adulterio vel incestu ab omi p̄orsus bñficio excludunt.vt.C.de natu.li.auten. Licet. Item nota q̄ p̄ hz filios legitimos vl' naturales q̄z uis naturales tūc nō possit instituere.pōt tamē eis aliquid dare vel relinq̄re.q̄ eis ⁊ matri vnā vnciā et nō vltra.vel soli c̄subine semiunciā.C.de naturalibꝰ li.matre. Si aūt nō habet legitime descendentes sz alios descendentes.tūc legitima parte relicta ascēdentibꝰ.reliq̄ inter naturales disponē pōt. Q̄z si nec ascēdentes nec descendentes habeat.tūc pōt insolidū naturales heredes instituere. C.de natu.li.auten. Licet. Debent ergo naturales filij pasci arbitrio boni viri. etiā si legitime exeant ⁊ succedant.aut si c̄iuge vius alij sunt heredes.⁊ ipsi pr̄stant idē patri si opus sit.vt in dicta.l.⁊ hec vera sunt de iure cōi. In diuisis tm̄ locis sunt alia statuta vl' c̄suetudines p̄scripte.que si nō sint cōtra rōnē p̄udicant iuri cōmuni.et illis est standū ⁊ de eis inuestigādū Spurius aūt id est nati ex his inter q̄s nō potuisset tūc esse matrimoniū.q̄uis omi beneficio excludant.fm leges tamē episcopi interest facere.q̄ vtroq̄z parentes eis necessaria subministrent.fm q̄ suppetunt facultates.extra de co qui dux.in ma.quā pol.p adul.et in hoc mūr⁹ agit cū non q̄z lex ciuilis. Si aūt de c̄suetudine die est aliq̄ parte vel cuitatis.q̄ mortuo alio sine filijs. dns terre rotū agrū capiat. Dicit Hostien.talem c̄suetudinē obseruandam si p̄scripta sit.potest enī dns allegare q̄ ab initio hoc pactū fuerit.quia terra sua erat. Leuitici.xxv. Terra nō vendat in perpetuū.quia mea est ⁊ vos aduene et colon⁹ mei estis. Heres aūt fm canones ⁊ fm p̄scientiā tenet ad omnia debita defuncti siue fuerint ex contractu vel

quasi siue fuerint ex maleficio vel q̄si siue res pueneriť ad heredē siue nō siue his fuit p̄testata vl̄ nō. xxvi. q. vi. Si ep̄m, ex de pig. ex p̄sentiū. de solu. c. i. 2 de vsu. c. tua tā hereditaz nō teneť etiā si nō fecit inuētariū q̄uis se cus sit fm leges. Distinguēdū tn̄ inter legata et debita. si sint tot q̄ nō remaneat legitima porcio. p̄t eā detrahe re 2 ítez qrtā fm quosdā. Idem dicit Hostiensis si fuit instituťus heres.

De executione testa/ .§. V

mentoz fienda. Vbi notandū circa hoc cōclusionē sum mariā que trahiť ex illo. c. si heredes. ex de testa. fm do. anto. 2 do. flo. herede nō implente voluntatē testatoris epūs eū coget ad exeq̄ndū. 2 p hūc modū vt res hereditarie a testatore ab epo ei interdicanť. Q̄d vez ē etiaz si ipe testaťoz p̄hibuisset. s. q̄ ad ep̄m nō deuoluereť taľ potestas exeq̄ndi. fm Inno. Et ex hoc nota practicam fm do. Anto. cōpelli heredē ad exeq̄ndū testamentum defuncti. q̄ si possint ei interdici reddituš et emolumē/ ta. et auferri vt satisfaciat volūtati defuncti. Secundū tn̄ q̄ ea q̄ auferūtur ab herede nō implente volūtatē de funcťi. nō applicanť epo vt sibi imburset. sed vt dispen set 2 distribuat vt volūtas defuncti impleať. Vn̄ nō dz illa in occulto ap̄hendere si publice. ad hoc. q̄d notat in l. nulla. C. de epi. 2 cle. Notandū etiā q̄ heredes debēt infra annū a die admonitōis adimplere volūtatem de functi. vt in aut̄. de hered. §. si quis. vbi dic glo. q̄ suf/ ficiat vna monitio. q̄d cōiter teneť. 2 h̄ nō solū in relictis ad pias causas. sed etiā in relictis ad non pias causas. Post lapsum aūt anni a die monitōis sibi facte sup hu iusmodi: si nō impleuerint heredes volūtatē testatoris: poterint p̄uari hereditate 2 oibbonis relictis. vt notat bar. bal. angelus. 2 ymola. 2 Inno. Sz q̄ntū ad hoc vt possit heredi auferri id q̄d est relictū ad pias cās: cū oī emolumēto ip̄ius nō req̄riť lapsus anni. imo sufficit ci lapsus sex mēsiū ab insinuatōe seu publicatōe testamēti vt in aut̄. de eccle. ti. l. si aūt legatū. fm ymola. Et pl⁹ dici poterit: q̄ si heres sit negligens in adimplēdo defū cti voluntatē. poterit eps etiā nō expectato anni elapsu ci inducere q̄d ei fuerit relictū cū fructu 2 emolumen to vt ex hoc impleať volūtas defuncti. Et hoc videť in nucre tex⁹ h⁹ decre. 2 glo. fm vnā lec. Et hoc volūt Do. an. 2 do. flo. Item cū in relictis ad pias cās nō videať requiri aditio hereditatis. vt notat bar. poterit eps sta/ tim mortuo testatore monere heredē. vel illuz q̄ implere habeť sed i alijs relictis. s. ad nō pias causas nō poterit monere heredē anteq̄ adeať hereditas. vt notat ymol. post pe. de ancha. Et nota q̄ nō solū in relictis ad pias causas spectat defensio et executio ad ep̄m. sz etiā in reli ctis ad nō pias cās. Ad hec facit tex⁹ hui⁹ decre. si he/ redes. indistincte loq̄ns. 2 co. ti. indicante. Et h̄ voluerť Inno. et Hostien. Boff. 2 glo. h⁹. c. hoc vl̄ innuere. Iz cū negare nō posset saltē rone delicti cōtracti veniendo contra volūtatē defuncti pteneat h̄ ad ep̄m. sup̄ o iudi. c. nouit. fm Boff. cū q̄ resident Jo. an. q̄ ex hoc non videť tenere cū hac glo. Et hāc opi. seq̄nť canoniste in. c. iohā nes. co. ti. 2 xi. q. i. Siluester. et ibi p archiē. fm do. flo. s. zen. qui hanc opi. seq̄tur. licet pe. de ancha. aliud tenue/ rit. Hoc aūt practicať cōiter in relictis ad pias causas. in relictis aūt ad nō pias cās nō practicať. Et Iz h̄ sit magz impeditū. rn̄ opinio h⁹ glo. cōiter de iure teneť. p q̄ facit tex. q̄d p̄cedit q̄n eps vellet ex officio facē p via executō nis p̄dicta. alis si p via actōis vl̄ libelli adeať. tūc non potent se intromittere ꝯ laicos in relictis nō p̄fis vt no tat Joh̄. andree in dicto. c. Johānes. cui⁹ opi. sequunť cōiter canoniste. 2 archi. 2 do. flo. que opi. p̄cedere p̄t fm canones fm q̄s eps indistincte p̄t se intromittere circa executōem testamēti. Vn̄ hec opi. in terris ecclie fuāda est. Iz nō p̄cedit sēm leges. cū p leges satis puisum sit ꝯ negligentiā nō implētis volūtatē defuncti vt in auten. de here. 2 fal. §. Si q̄s aūt. Vn̄ fm. l. p̄cedit opinio. Pe. de ancha. qui tenuit q̄ in relictis ad nō pias causas eps nō possit se intromittere. nisi sint relicta p̄fonis debilib⁹ et miserabilibus. et sic hec opi. in terris imperij seruāda erit. sēm ymol. qui tn̄ nō se firmat hic cū ex hoc induce reť correctio iurū q̄ vitanda est. de elec. c. cū expediat li. vi. Vn̄ reducēdo talia iura ad p̄cordiā dic p distinctōz quia aut ipe eps data negligētia heredis etiā in relictis ad nō pias cās vult se intromittere in subtrahēdo fruc tus 2 alia emolumēta. vt volūtas defuncti impleatur nō aūt ad p̄uarōem hereditatis. 2 h̄ poterit eps facere. et ita p̄cedit rex. h⁹. c. si eps. aut vult epūs se intromittere p̄uādo hereditate heredē. et in hoc nō poterit se intro mittere. s. ad finē vt capiat hereditatē et distribuat. sed monēdo vt deferať p̄fonis de q̄bus in auten. hocamplⁱ⁹ et facere poterit. Sz q̄uis possit eps in hoc casu monē nō tn̄ poterit se intromittere vt sibi applicet cū nō repe riať hoc iure cautū in relictis ad nō pias causas. et ita comuniter practicať. vt in relictis ad non pias cās epi nō se intromittāt. 2 si eps sit negligēs in exeq̄ndo. recur rendū est ad metropolitanū q̄ succedit executioni testa/ menti. vt in autē. de eccl̄ia. ti. §. si q̄s aūt. sēm Hostien. et Jo. an. qui etiā dicūt q̄ licitū est cuilibet hāc q̄stionē mouere et solicitare vt cause pie modis oīb⁹ impleanť. Hoc etiā voluit ymol. post Pe. de ancha. dicēs etiaz q̄ si tertius possideat bona testatoris q̄ relinq̄t certā q̄nti/ tatē pauplib⁹. 2 sic ad piā cām poterit epūs illū cogere ad soluendū 2 dimittēdū bona. vt notat Bal.

Utrū filius vl̄ alius .§. VI

extraneus instituťus heres si nō implet relicta ad pias causas. p̄iueť tota hereditate etiā legitima. Glo. super dicto. c. si heredes. ponit diūsas opinōes. Sz hostiēsis dicit q̄ nō solū extraneus. sz etiā filius vl̄ alius attuens si nō impleť relicta ad pias cās p̄uať tota hereditate si sit p̄tumāt. et hoc in fauorē relictoz ad pias cās. vt vo tā defuncti adimpleanť introductū sit. vt crescente eius cōtumacia possit p̄uari tota hereditate. et etiā nāli de/ bito. Nā et in talib⁹ relictis cessat falcidia. C. ad. l. falcidiā auten. si tn̄ cū peniteat. nō deneg ať ei elemosina fm ho stiensem. cū q̄ resident Jo. an. hic quā opi. sequi vid: etiā archiē. fm. c. siluester. xi. q. i. Et cal. in quadā dispuratōe et Pe. de ancha. 2 do. anto. q̄ dudit q̄ si relictū sit factū ad p̄iam causam. practica erit contra ip̄m heredez negli gentem implere q̄ p̄mo interdicantur ei redditus et eis fiat solutio si ex illis satis fieri possit. Si autem ex illis satis fieri non possit. 2 adhuc perseueret in cōtumacia. tunc exigente contumacia. poterit tota hereditate p̄/ uari. siue sit filius siue alius descendēs siue sit extraneus. In relictis vero ad nō pias cās fil⁹ eligēda erit hec via. vt p̄mo satisfaciat de redditib⁹. 2 postea p̄cedat ad p̄ua/ tionē etiā ex toto. si sit ex⁹ heres. 2 in p̄tumacia p̄seue ret. Si vo filius 2 hmōi tūc relicta sibi legitima p̄uabiť toto residuo. Sz do. flo. tenet q̄ filius tā in relictis ad nō pias cās q̄s etiā in relictis ad pias cās. nō p̄ueť legitima p̄ter hmōi negligentiā vl̄ cōtumaciā cū illa non p̄ueniat sibi ex volūtate defuncti sz ex dispositōe iurs. Sz ymol. post pe. de ancha. dicit q̄ si heres est negligēs in implen do relicta ad pias cās. tūc deuoluiť hereditas 2 executio relictoz p̄oz ad ep̄m. vt hic in. c. si heredes. In alijs re/ lictis q̄s ad pias cās. tūc deuoluiť executio 2 emolumē/

tum ad psonas ō q̄b in dicta auten. sēba. §. si quis nō implēs. nisi testator deputauerit specialē executorē. per qō apparebat q ipse testator priuauit heredē ipm ptāte exeq̄ndi. nā tūc nō implēs no priuat hēditate. vt notat bar. in dicta autē. hoc amplꝫ. z ō q̄ heres ꝑuat hereditate ex dispositiōe iuris ꝓter negligentiā nō implendi. Si vero priuet ex dispositione defuncti. vt quia testator apposuit penā ꝑuatōis in casu negligētie vel delicti et tunc si, pudit ad quē devoluat. hereditas ad illū devoluit. sed si nō prouidit cui applicetur. recurrendū est ad notata per Bar. in. l. vltimi. §. leges. ff. de leg. iij.

De testamento qd̄ .§. VII.

fit coram sacerdote suo parochiali et duobꝫ vel tribꝫ idoneis testibus tantū vtrū sit validū. c. cum esses de testa. Do. flo. sumat q est validū. nec in terris eccl'ie valz consuetudo in ꝯtrū. Ubi sciendū q glo. abi tangit q̄ttor opinōes circa hoc seu lecturas huꝰ capli. Prima est q loquat solū in relictis ad pias causas z nō alijs. z hec reprobat. Scōa est q loquat generaliter et indistincte. s. q sit validū tale testamentū vbiq; et sic derogat omibꝫ legibꝫ dicentibꝫ cōtrarū. Et hec fuit opinio Ala. Boff. Lau. Hostiē. Bar. bzi. quā etiā dicit do. Anto. cē magis de iure. licz ꝓtū sit in practica. Tertia lectura est q i foro eccl'iastico seruet ō vbiq; sz q sit validū testamentū sed in foro seculari vbi fm leges iudicat nō hēat locuz. Quarta opi. est vt summatū ē. s. q tale testm̄ sit validū in terris eccl'ie tm̄. Uñ io. an. declarādo materiā. dicit ō cōiter obſuari. q aut loq̄mur i relictis ad pias causas. et tūc sufficiūt duo testes idonei siue i foro eccl'iastico siue seculari. p id q̄ hr̄ in. c. relatum. ij aut loquimur i relictis ad nō pias cās. et tūc aut loq̄mur in terris subditis eccl'ie. z ſuanda erit decretalis. cū esses. vt sz valeat testamētū cū pbr̄o parochiali cū duobꝫ testibꝫ. aut loq̄mur in terrꝫ imperij. z tūc dic ſuari q testm̄ nō valz nisi interueniat solēnitas req̄sita p legē ciuilē. z hec opi. ꝓsuetudie roborata ſuanda videt p illud q̄ hr̄. ff. de leg. l. munume. Hāc opi. sequi vidr̄ fcō. ō senis. in ꝓsil'. Pe. de perusio. et Pe. de ancha. et do. anto. z do. flo. cōcludens q in terris eccl'ie testamētū etiā quo ad disposita. nō ad pias cās. dū tm̄ fiat coram pbr̄o parochiali z duobꝫ testibus idoneis sit validu. Et fm ō recedit a iure ciuili solū z in his terminis ad ō vt euitet legū correctio. In dispositis ꝙo ad pias cās valet vltima volūtas etiā in terris imperij cū duobꝫ testibꝫ. etiā sine pbr̄o parochiali.

Testamentū vl' vl' .§. VIII

tima volūtas ad pias causas valz factū coram duobꝫ testibus. Hoc summatī hr̄ in. c. relatū. i. fm Jo. an. et flo. vbi nota q optz q sint hi duo testes legitimi. vnde nō sufficeret si cent minoris etatiꝫ vel infames et hmōi. tm̄ si essent mulieres hi duo sufficerent. q in relictis ad pias cās mlieres sint idonei z legitimi testes. fm bar. z bal. in l. i. C. de sacrosan. ec. dicit q in relictis ad pias cās cessat omis solēnitas iurꝫ positiui. z sufficit solēnitas iurisgentium diuini. Et ō videt esse de mēte Jo. an. dū dicit q sufficiāt duo testes idonei in relictꝫ ad pias cās in omi foro. etiā in terris imperij. Itē nota q cā pia seu eccl'iastica si tractet coram iudice seculari, terminari dz fm canones z nō scōm leges. z ō cōiter tenēt doc. z nō solū in terris eccl'ie sz in terrꝫ imp̄ij. Jmola. post do. anto. dicit etiā q si statuto cauet q nō valeat testamētū vl' vltima volūtas nisi fuit positū in mēoralibꝫ vel registratū tale statutū nō hz locū in relictis ad pias causas. q laic⁹ in huiusmodi nō potuit statuere. Simil'r si statutū dicat q mulier nō possit testari sine ꝓsensu ꝓsanguineoꝝ. tamē poterit testari q̄ ad pias cās et valebit. Itē vltima voluntas tendēs ad piam cām ptinet ad iudicem eccl'iast cum. z coram eo pōt tractari. qō facit vt relictuz eccl'ie vel pauperi etiā laico posset peti. etiā coram iudice eccl'iastico etiā si ꝓ tali relicto sit ꝓpus laic⁹ ꝙuenīdus. vt voluit do. Anto. in. c. significasti. de offi. deleg. Et plus tenuit bal. in. l. si quis. C. de epis. z cle. q epūs. vt ꝓcurator pauperū vel eius procurator seu sindicus coraz suo vicario possit petere se mitti in possessiōez ex edicto si pauperes sunt instituti heredes. z ita q̄tidie practicatur. et voluit ymola post Pe. de ancha. Item sic in relictis ad pias causas sufficiūt duo testes. fm do. flo. ꝓ regulā de reg. iur̄. quod aliq; intelligūt q̄n ꝓius relictū fuit. etiā facto coram duobꝫ testibus. Nam si fuisset factū p testamentum solēne in relictis ad nō pias cās. nō reuocaret operatio ōis nisi fit facta reuocatio coram quinq; testibꝫ relictū seu testamentū factū ad nō pias cās. Sz si fuerit facta relicta ad nō pias cās p solēne testm̄. et postea fit reuocatio coz faciēdo testm̄ ad pias cās p relictū sēdo facta ctū ad pias cās. fm Pe. de ancha. et Jo. an. in additiōe speculi. Item sil'r si volūtas fuit ꝓfecta rōe volūtatis sz nō publica. put testator voluit. vt qz testator testamētū māu sua ꝙscripsit volēs postea illō redigi in publicaz formā p tabellionē. sed morte vl' furore ꝓuenī ē anteq; tabellio et testes venirēt. valebit testm̄ tale inter liberos et q̄ ad pias cās tūmodo ꝙstat fuisse scriptū māu illius testatoris fm ymol'. Itē regl'ariter nō possit recedere quis partim testar⁹ z ptim intestat⁹. vt. ff. de reg. iuris. liꝰ nostz. tñ in relictis ad pias cās pt̄ q̄s recedē ptim testatus z ptim intestat⁹ cū de iure naturali nō sit. q̄s decedat vl' in totū intestat⁹ vl' in totū testat⁹. Uñ si q̄s disponat expē esse. q velit certā ptem suoꝝ bonoꝝ decedere ad certā piā cām. puta dimidiā ptez z nō totū. talis decedit p ptē testat⁹. s. ꝓ illa dimidia legata ad piam cām vt valebit. et p ptē intestat⁹. s. p residuo. fm Pe. de ancha. Item licz institutio facta p mutū nō valeat. vt. C. c. ti. l. iubem⁹. tñ in relicto ad pias cās valz fm ymo.

Item licz regl'ariter relicta in testamēto nō valeat nisi adeat heredit as. vt. l. si nemo. ff. de testa. tñ legata facta in testō ad pias cās valēt. nec req̄rūt aditiōem hereditatis ad coz ꝙfirmatōem cū in ipis relictis ad pias cās cessent solennitates iuris ciuil' fm Bar. z bal. vt refert petr⁹ ō ancha. qō nō transit sine dubitatōe si ōm ymol. Cōmittēs extremū voluntatē suā dispositioni alterius nō ōr decedere intestat⁹. sz testatus ad pias tñ cās. sic sumat Jnno. c. cū tibi de testamētis,. Ubi nota q mitte et varie lecture ponunt a diuersis z varijs decretalibus huiꝰ decreta l' quaz aliq; notant in glo. al's tāgunt aliq. Sed omissis oībus alijs. Jnno. dic q p hec ꝓba. l. cum q̄s die voluntatē meā cōmitto dispositioni. tal' intelligit voluisse. q oia bona sua p tale in paupes z pias cās expendant. et ō videt decedē testat⁹. Si aūt voluisset expendi alio mō q̄z in pias cās. z tunc decederet intestat⁹ scōm Jnno. put refert Jo. cū hac lectura trāsiēs q cōiter tenet. Post. tñ dic aliter sz q intēdens testari cum dicit omīa bona mea cōmitto dispositioni petri. vel p ꝓba si mulia intelligit testat⁹. Sufficit enī q exp̄mat ad quez vel ad q̄s vult bōa sua ꝙuenire. C. c. ti. l. fi. Nā sufficit testatori dicere hereditatis mee dñs esto. licz nō dicat. heres esto. de verbis enī nō est disputandū. vt ꝓcuret petitio. Nam testatores aliq̄n abusiue loquunt z nesciūt dicere instituo. ff. de lega. l. iij. z remittit ipse hostiensis ad notata in summa sua. eo. ti. §. q̄liter. z hec lectura hostiensis videt esse de mēte. glo. et placet do. flo. et magis vt dek adaptari lre huiꝰ ca. q̄ precedens. vñ et de iure vtr̄ verior fm ymol'. Sz licet hec lectura sit verior de iure. nō cōiter approbat opi. Jnno. dicēs q p talia verba in textu huiꝰ capituli exp̄sse ille cuiꝰ dispositioni cōmittitur

intelligitur heres institutus cū hoc vt ad pias causas distribuat.scōm Anto.et do.Flo.vnde practica erit obseruanda.ista q nō bene,pbet iure.Est enī fauorabilis anime.t ideo amplectēda fm ymol.Et hāc opinionē cōmunē videt tenere Bar.in.l.Centurio.ff.de vulg.et pupil.Idem etiā bar.dicit q si testator dicat bona mea committo in mānib⁹ titij,valet tal' dispositio t intelliget p pauplib⁹ xpi.qđ etiā tenet pe.de ancha.Item qñ testator instituit heredes suos simpl'r nō dato alicui executore.veniūt noīe heredū paupes domicilij testatoris. vt notat p glo.in.c.i.co.ti.li.vi.et loco ipsoz paupez venit eps loci.qui loco heredis habebit ad distribuendū inde pauplib⁹.q si sit datus executor ad eligendū et distribuendū inter ipos paupes.tūc talis executor seu cōmissar⁹ habebit loco heredis.direct.p no.in isto.c.et in specu.in titu.de instru.fm pe.đ ancha.q etiā dicit q tal' pōt eligere in paupez cōsanguineū suū si sit paup.dist. lxxvi.nō satis.et etiā spurū vsq ad qntitatē sufficiem tem p alimēta t nō vltra.Si aūt testator nō instituat paupes christi,ista fm heredē.tūc venient vt heres ecclie cathedral' domicilij testatoris fm ymol.Itez si testator dixit q volebat executioni mādari q̄ dispposuerat qdaz in scedula cōmendata guardiano minoz. si constet illā scedulā māu testatoris scriptā cōparatiōe litteraz vel alio modo.executioni mādabunt in illa cōtenta vel scripta cū valeat tal' dispositio:vt notat Ymol' post Bar.

De executorib' testa. §.IX

mentoz multa notanda ponit Jo.an.sup.c.Johannes de testamētis cōmētando illā decre.sic aūt sūmat. Executor fidei cōmissar⁹ qui suscepit officiū illud exequi cōpellitur. Ubi primo nota q executores testamētoz⁹ plib⁹ noib⁹ nūcupāt.Aliqn enī dicūt cōmissarij.aliqn fidei cōmissarij.interdū diuisores.inf.dū distributores.interdū ḡdiatores.vt notat specu.Et vt dicē Boff. hi nō dicunt simpl'r executores sed executores vltimaz volūtatū.Nam ,pnue executores sūt hi q̄ sentētias exequunt C.de execu.rei iudi.l.fi. Scdo nota q dicat tex⁹ post suscepū.nō anteq̄ suscipiat executōez pōt cogi ad exequendū.si nō vult suscepe tale officiū exequēdi.t precipue si nil fuit sibi relictū.vel si aliqd relictū nō agnouit et loquit de executore dimisso p testatorē.secus de dato uo et legitimo de q̄ speculator codē titu . Sed postq̄m suscepit executiōem exp̄sse vel tacite,vt si iam alicui creditori satisfecit vel legatū soluit vel aliquid vt executor gessit. tūc cogi pōt ad exeq̄ndū scōm Jnno.nō tn suffi cit q̄ prius fuerit in ,stitutiōe sui puta cū testator instituit eū executorē t tacuerit.ff.de arbi.l.pomponi⁹. Si aūt nō tacuit sed exp̄sse acceptauit. tenet ex ,missione. Item nota tertio q nō solū diocesan⁹ de q̄ in h.c,ōz.sed etiam hēns iurisdictiōem epalem.vel q̄si.pōt executorem cōpellere ad exeq̄ndū. Succedit etiā in hac iurisdictiōe ecclesia.si negaret in offi.executōis legitime.qui competit epo caplm mortuo epo.vt de ma.t obe.bis q̄ p tit epo caplm succedere debet.de q̄ nota opi.in speculo. Infirmo aūt epo vl' absente.capitulū h̄ nō pt cuz i his casib⁹ iurisdictio nō trāseat in caplm. Quarto nota q mod⁹ cogendi executorē est.vel p subtractoz emolumēti relicti sibi a testatore.al's nō relicto.vel qz p cēsurā ecclesiasticā.vl' per penā arbitrariā.de hoc satis in speculo et h̄ nisi ex cā emergēti petat ipse executor ab epo exoneran.ff.de pecu.l.si post datū. Et ponit lex casuz de supueniēnib⁹ inimicacijs. Officiū q̄ executoris testamēti t pro curatoris t arbitri fm bonagra i h̄ conuenit a pncipio voluntariū ex postfacto necessariū addebat t casuz de exe cutione voti paterni.vt de vo.c.licet. Et p hoc argue q non solū arbiter sed etiā arbitrator pōt cogi sniam dicere.de h̄ in specu. de arbitro.§.fi. Nota q executores dari pōt in nūero pari.sic t procuratores t comissarij ad eligendū. Non cnī refert an sint ples l'vn⁹ solus. Est tn plius q talia cōmittant in nūero impari vt de arbi.c.i.

Sexto no.q quer̄t Jnno.et Hosti.et Abb.an executor possit agere p heredes.s.ad implēdū legatū. Resp̄ deo q in relictis ad pias causas planū est qđ potest.et in hoc oēs p̄cordāt.et contra heredes agere pōt t exigere relicta.C.de epis.t cle.l.si quis.et si null⁹ sit heres.executor pōt totā hereditatē vendicare vt nil'a deducta falcidia voluntatē defuncti exequat.vt ibi. Si ẽo non ad pias causas ꝛ ad alios vsus voluit testator expendi relictū.et tunc aut executor est minister tantū aut minister et particeps relicti. In pmo casu nō agit cōtra hēdedes fm Jnno.et Abb.Sed si heres gratis soluit.executor distribuit inter illos q̄s testator distribui voluit nisi testator exp̄sse illud concesserit.ff.de cle.c.cuz qbusdā. In scdo casu etiā cū particeps est relicti puta q testator falcidiā vel aliā quottā ad eū ptinere voluit.t fm oēs agit.ff.de le.ij.l.si quis ticio. Sz hosti.dicē q h̄ est diuisare.t tenet q fm canones executor t p heredes si sint.et cōtra oēs alios agere possit.in his que ad vltime voluntatis specrant executiōem et eis negligentib⁹.hoc faciat diocesanus.vt extra d testa.c.Tua.et.c.Si heredes.Primam distinctionē tenet speculator. Nota septimo q q̄s clerici curas secularū actuū vel negociōz susipere non debeant.vt dist.lxxxvij.Epus.et.pi.q.i. te quidem. nec debent esse ministri laicoz. Istud tamē est speciale i executore ad pias causas.vt illa clericus vl' monachus exequat.vt de testa.c.ij.li.vi. Religiosus tn de consensu plati sui t nō aliter.cū istud sit suffragiū anime.ad quod clerici tenent.et est officiū miscdie qđ omnib⁹ est cōmune.vt.lxxxvi.dis.c.non satis. Aliquib⁹ videt q clerici et monach⁹ oēm executiōem vltime volotatis etiā vltra relicta ad pias cās agere possit.pro qđ facit de testa.c.ij. Et approbat p̄suetudo t pt toleranti.dū tn p id nō abstrahatur a seruitio diuinoz. Et q̄s religiosus institut⁹ executor acceptasset executionē cū consensu prelati sui. tamē si postea p̄latus prohibeat prosecutionē executionis,nō potest exequi.licet prelat⁹ non bn faceret sine vrgente causa cū prohibendo fm Jo.an, Frater minor tn non pōt executor existere.de ꝛbo.sig.c.exiuit.in clemen. licet possit consulere quomō executio fiat. Item nota octauo q in executione hmōi possunt simil esse clerici et laici.nec obstat q in eodē officio nō debet esse dispar professio.xvi.q.vij.noua.sed clerici et laici sunt diuerse professionis.vt.xij.q.i.duo sunt. Nam vbicunq ad aliqd agendū admittim⁹ diuersa capita nō vt collegiū vl' corpus vnicū nō refert.an illi sint eiusdē vel diuise professionis;dūmodo vtraq̄ professio p se sit abilis ad id agendū. vt de fuientib⁹ cardinaliū inclusoz. nil enī impedit in eodē facto duos procuratores instituti.alterz clericū aliuz laicum.Idem in testib⁹.Idē in arbitris.Idem in consiliarijs t silib⁹. Judices etiā t executores gazz pñ resse diuersaz professionū.vt probat p diuersa iura. vbi vero inter ipsos gerentes est vnio respectu eiusdē collegij vl' corporis.illud tale corp⁹ nō debet esse diuerse professionis.vt dictū est in obiectōe. Nota nono cū dicat i hac decretali Johānes.q p diocesanū fiat executio seu compulsio.Querit quis diocesan⁹ habeat hoc explere.Respondeo.Circa executionē legitimā testamenti quā hz episcop⁹.planū est q intelligit de epo originis ipius testatoris.Sz si alubi hz domicilū.dicunt q̄dam q vter q̄z exequi pōt,alij q'epus domicilij si in totū illud transtulit nisi in loco originis.essent facultates ipi⁹.sed quo ad cōpulsionē executoris.de q̄ decretal' loquitur :puta

q̄ epi'scopus ipsius exactoris habet illum cōpellere. Et quo ergo suscepit officiū exequēdi sibi imputet. si tamē ipse executor suscepit officiū exeq̄ndi in domicilio testatoris. cpus ipsius domicilij rone illius quasi contract⁹ cum cōpellet: si inuenit eū ibidem. alīs ꝓuabit q̄ dicit de foro cōpe. c. Romana. lib. vi. Uel dic q̄ exq̄ ipe absens est collega exequet. et si collegaꝫ nō habet nec alter testatoꝛ. puidit. nō instabim⁹ compulsioni absentis. sed exequat episcop⁹ testatoris. vt de testa. c. ij. li. vi. Et per predictā expedit q̄ querit coram quo legatarius conueniat executorē. de quo in spēcu. Querit decimo q̄d si testatoꝛ vetat executorē reddere rōnē sue executiōis. nūquid istud sit ꝓuandū. ita q̄ eps nō valeat exigere rationē sue executionis ab eo. Rndit hostien. in. c. Cua. de testamen. putat talē executorē qui nō necessario ꝫ voluntarie suscepit officiū vt hic teneri ad rōnē reddendā ex bono et equo iudicis arbitrio faciendā. arg. de ma. re. c. Qui filiū. Sic enī pontificali auctē decz impleri voluntatē defuncti. etiā si actio deficiat. ff. de peti. here. heredi tas. Judex g̈ pensata fama z ꝺdictōe executoris q̄ntitate z qualitate articuli de q̄ queritꝰ in aliq̄by credet ipsius iuramēto. in aliq̄bus plenā ꝓbatiōem reqret. C. de epis. z de. l. nulli. Et arbitrabit talr q̄ nō sit locus fraudi. nec mus plene executiōis. z talr vtr fuisse mēs testatoris. clausulā illā apponēris. Nec enī est verisīle q̄ illā exclusionē voluntatis sue vel officij ꝓtificalr apposuerit sed magꝫ vti voluisse fide vtriusq̄. Et si aliq̄d doluse fecerit. de dolo poterit ꝓueniri z queri. cū in tali remissione nō ueniat remissio doli. z etiā de relictis q̄ apud ipm cēsat fm do. An. nō obstāte q̄ testatoꝛ vetuerit nisi illō sibi reliquisꝫ. Undecimo nota q̄ licz executoꝛ debeat exequi infra annū. put notat de testa. c. si heredes. tamē poterit eps eū cōpellere post annū ad exeq̄ndū. cū annus sit datus nō eo fauore sed vtrūe volūtatꝫ. fm do. flo. scz zambarellem.

De substitutiōe he- .§.X.

redis no. fm glo. sup. c. Raynutⁱ. ex de testa. q̄ multiplex est mod⁹ substitutiōis. q̄dam enī ꝺr vulgaris. q̄daꝫ pupillaris. quedā exemplarꝫ. quedā cōpendiosa. Et iste substitutiones dicunt directe. Idē est et fideicōmissaria. Substitutio vulgaris est q̄ fit ab oīb⁹ vulgaribꝫ. et fit sub hac forma. instituo te heredem. z si tu nō eris ille sit. Hec appellat exp̄essa vulgaris. institu. de vulga. substi. in ꝓnci. Pupillaris est q̄ fit sub talibꝫ verbis. Filiꝰ meus mihi heres esto. et si tu nō eris vl si eris z infra ꝛps pubertatis decesseris. ille sit heres. insti. de pupil. substi. in in ꝓn. Exemplaris est q̄ fit ad exēplū. Pupillarꝫ q̄ fit furioso sub his ꝙbis. Si filiꝰ meus decesserit anteq̄ reuertat ad sanā mentē. ille talr sit heres. insti. de pupil. substi. §. i. Compendiosa fit talibꝫ verb. q̄cunq̄ filius meus discesserit ille sit heres. Fideicōmissaria ꝺr q̄ fit sic. Instituo te heredē et rogo vt restituas hereditatē tritio tali die vel sub tali conditōe. scz si decesseris sine filijs. z hec substitutio pōt fieri a q̄cunq̄ z cuicūq̄ z ante pubertatem et post. insti. de pupil. substi. §. fi. Et talr fuit institutio z substitutio. q̄ hr in dicto. c. Raynutⁱ. Vulgarꝫ substitutio expirat q̄n cito est adita hereditas. C. ō impub. et ali. substi. post aditā. pupillaris statim expirat post tē pus pubertatis. insti. de pupil. substi. in ꝓn. Hec fuit fidei cōmissaria substi. seu p̄caria de q̄ in isto. c. Raynutius. Et hec incerta ꝺditio. potuit soꝛ soꝛoꝛ remittere licet sit ꝓtra volūtatē testatoris. C. de pac. l. i. z b̄ ꝓpter vtilitatē. id est desideriū captāde mortis. C. de trāsact. l. fideicōmisso. nec pōt alienare talr ḡuatus. C. cōmunia de leg. l. fi. nisi in certis casibꝰ in auten. ibi positis. Queritur vtr indistincte p religionis ingressum expirat substitutio facta in defectū liberoꝝ. glo. finali. dicit q̄ aut substituit plona ꝓpria et euanescit. q̄ hoc cāu ingressus monasteriū fingit habere heredē: vt hic. et in auten. de sanctis epis. §. sed hec pñti. Si aūt substituit ecclia seu locus religiosus vl iubet expendere in ꝓpias ⁹s. tūc nō expirat substitutio seu fidei cōmissum p religiōis ingressū. vt in dicto. §. Sed hec. Ubi hec distinctio seu differētia ꝓbat. Et est dubitaris rō. q̄ nō expiret substitutio p religiōis ingressū inducta est ꝺ ꝓpria significatoꝛ verboꝝ in fauoꝛe pie cause. Ubi ergo substitutio seu fideicōmissum ꝺr expēdi in piā cām. cessat dicta rō. cū nō debeam⁹ improperare verba in fauoꝛe pie cause. seu religionis in ꝓiudiciū alteriꝰ religiōis seu pie cause. ad h. c. Cū causa. de ꝓben. priuilegiatⁱ enī nō vtit ꝓpriuilegio suo. cōtra pariter priuilegiatū. nisi par. t̄ ꝓcurrit priuilegiū vtriusq̄. vt in dicto. §. sed hec pñti. Et plene p bar. tenet. C. de sacrosanc. ec. Fatur etiā ꝓdicta ad aliā q̄stionē satis notabilē. Quid si testatoꝛ dedit substitutū sub cōditiōe. si instituⁱ decederet sine liberis ex se legitime descēdentib⁹. vl ex corpe suo nascētib⁹. nunq̄d euanescat substitutio p ingressū religiōis. Hec q̄stio satis pulra z quotidiana ē. Et idē pōt dici q̄n testatoꝛ p alia ꝙba cōtinētia naturalitatē fecit substitutōez. Doctoꝛes sūmi varij fuerūt in hac opinōe. Nā iacoby de bel. disputat hāc questiouē z posuit in dicto. §. sed hec. Et ꝺclusit substitutionē dicto mō ꝺceptā nō expirare p ingressum religionis. q̄ testatoꝛ p illa ꝙba elegit naturalitatē nec religionē voluntatē suā interp̄tationi tur. Sed q̄n fuit locuⁱ generalr. vt si sine liberis decesserit ꝛc. tūc succedat tur. interp̄tatio q̄ cesset in casu certo. q̄ in incertis non certis opus est ꝺclaratiōis. ō re. tu. c. estote. In hāc opi. accedere vident Ma. Sil. et Host. z Jo. an. vt notat p eū in. a. Raynaldⁱ. de testa. Cōtrariū tenuit q̄dā bangotus vuz esset bonome hec q̄stio de facto. et Dy. sequitur in. l. si uaquis. ff. de le. ij. et Richar. et Bar. in auten. nisi rogati. et in. l. si ita q̄s. pall. et sic postmodū elegāter ꝺsoluit in q̄stiōe facti. Primo p rōnē quā faciebat Dy. Exp̄ssio eōꝝ q̄ tacite insunt nil opat. ff. ō le. ij. z. c. significasti. de elec. Sz hec ꝙba ex suo corpe vl ex se legitime nata in filijs sunt in illis ꝙbis si sine liberꝫ decesserit ꝛc. nō venit filius legitimus tūm. vt dicta. l. si ita q̄s. §. fi. g̈ solū intelligūt de naturalib⁹. et tū fauoꝛe mōasteriꝰ expirat talis substitutio per religionis ingressum. Secdo mouet p rōnē Richar. Malū istud fideicōmissuz vel substitutio si decesserit filius sine liberis ꝛc. reprobat z p nō scripto hr. nō ió q̄ monasteriū nō hr loco filij. sed q̄ ꝓbet impedimētū vite ꝓtēplatiue seu retrahit a vita ꝓtemplatiua eligenda. nam substituⁱ timēs ne bona sua cogat restituere si decederet sine liberꝫ inducit ad mrimoniū ꝺbendū. z remouet a ꝓposito religiōis z castitatis. Et iōpator voluit tale ꝙbamen hre p nō adiecto. z b̄ voluit tex. in dicto. §. ibec pñti. dū dicit tales ordinatōes inualidas z̄ p non scriptas. Sz hec conditio de q̄ in q̄stiōe nra est pia mētis cōtracta vite ꝓtēplatiue z castitati z religiōi. q̄s illa ꝺ quatuor in dicto. §. sed hec pñti. Et hic g̈ foꝛi⁹ ꝺz ista hr. p non adiecta. z ita etiā tenet z refert. Cynⁿ. in dicto autētico nisi rogati. Tertio ꝓbat a simili. Illud q̄ ꝺ relinquitur cā dotis de necitate intelligit. p mrimonio carnali sine quo nō pōt dici dos. vt in. l. ij. ff. de iure do. z. c. et si necesse. de do. inter vi. z vx. Nam. p introitu mōasteriꝰ nō tur dos. de simo. c. nō satis. z. c. venies. et tū illa cōditio seu cā remittit institutio seu legatario intrāte mōasteriū licet nō posset dici q̄ cuiⁱr impleat. vt in dicto. §. ꝫ hec ergo lucꝫ in casu q̄stionis nre nō posset dici impleta conditio cuiⁱr q̄ mōasteriū dicat se natū nihilominꝰ tōc predicta ꝺnt bona apud monasteriū remanere. Idē debet et potest dici de eo q̄ relinquit cā donatiōis p̄

nuptias. vt habet in dicto §. Quarto probat sic Inter monasteriū et mōachū nō dicit matrimoniū spūale. cū solus abbas dicit spōsus. de elec. quia ꝑpt. Sz fideicō/ missum relinqtur sub ꝺdicōe si nuptias ꝓtraxerint. et ille ḡuar⁹ mōasteriū ingrediat. nō tenet ad fideicōmissū vt in dicto §. sz hec. ergo apparet q nō ē ideo. q videat de cessse cōditio fideicōmissi. sz tō tale ḡuamē hꝫp nō adie cto 2 p nō scripto cū vite ꝓfessione ꝓfiat. g idē dicēdū in ḡstiōe nra. Quito 2 vltimo ꝓbat ito mō Ego video q si aliqd relinquit mlt̄iere cū onere restituēdi si non nu pserit q nō tenet restituē. si nupsit. l. qriens. ff. de cōdi. et demon. l. cū ita legatū. cū. l. seqnti. q ꝺ trā limita prout notat in autē. Luc. C. de iudi. vidui. ergo mlto magz nō valet istud ḡuamē. de q in qstiōe nra cū sit impedimtū religiōis 2 vite cōtemplatie q longe melioꝛ estꝫ actiua Et hec opi. placz do. Antho. licet no alleget cōsilia 2 mor ua Bar. que mihi mlt̄i placēt. 2 ipaz ꝓtrahere ꝓtinere vi detur. Pro hac ꝺclusiōe vide bonū text. in. l. titie si nupse rit. ff. de ꝺdi. 2 demō. vbi ꝺr q si testaꝛ relinqt titie du centos si nō nupserit. 2 si nupserit relinqt cētum si titia elegerit nuptias ꝺz hre duceros. 2 tñ nō adimpleuit cō ditionē. Sz illa hr̄ ꝑ nō adiecta. qr retrahit a mrimōio carnali ꝓpter bo. Idē 2 fortr⁹ si a spūali. 2 p hec clarissime ptz intellect⁹ h⁹. §. Sz hec. et h⁹. c. Obtinet g hic mōa/ sterū. nō qr hr̄ loco filij vl̄ heredis. qr fuit illa allegatio partis. vts. dixi. sz qr hr̄ ꝑ nō adiecta si vult itrare mōa sterū. 2 inferr ad decisionē qstionū sup tractataz 2 mul taz alia z similiū. Expeditis 2 suppletis glo. ex qbꝫ pa/ tuit clarissime intellectus h⁹. c. 2 mlt̄oꝝ iuriū ciuilū et canōicoꝝ descēdendo ad aliā nō min⁹ vtilē materiā ex trinseca h⁹. c. q versat circa bona ingredientiū religionē condito vl̄ nō ꝺdito ꝑ eos ꝑus testamto. Hec oīa Abb. de sicilia in lectura. Ad idē vidi solēne ꝺsiliū vniuersitatz bonoñ. vt hr̄ i quētu sce Marie nouelle florētie. Mul ti etiā solēnes doc. alij idē ꝺsuluer̄t. s. q i hmōi cāu eua nescat ꝑstitutio. Fallit in frib⁹ mīoꝛib⁹ nō in ꝑdicatoꝛi bus. Ratio diūsitatis est. qr ꝑdicatoꝛes ex ꝓuilegio sūt heredit̄is capaces: non minoꝛes.

Quis ordo tenēdus .§.X

in soluēdo creditoꝛib⁹ aut legatarijs. Rñ. fm Ray. si cre ditoꝛes et legatarij sil̄ veniāt ꝑmo satisfatiendū creditoꝛ ribꝫ. sz si veniāt sepatim liberat heres soluēdo ꝑ illū oꝛ dinē q venēre dū tñ nō faciat in dolo. 2 creditoꝛes post modū venientes nō dñt inq̄etare heredē nisi remanserit ei de hereditate. sed bñt ius suū saluū ꝺ legatarios. Si tamē heres scit vel credit siue dubitat q hereditas ñ ex tēdit ꝑtra ꝺbita. siue fuerit ex ꝺctu. siue ex maleficio. vl̄ ḡsi nil ꝺz dare legatarijs dōct satisfaciat creditoꝛib⁹. Et idē mod⁹ tenēd⁹ ē in satisfaciēdo pri⁹ creditoꝛib⁹ ꝓnbꝫ et in iure potioꝛib⁹. Et nota q heres añ oīa ꝑt deducere expensas funeris. et etiā alias necēsarias qs fec cā hereditatis. vt in testamēto inuētario et hmōi. Et brevit sicut qñ debita tota hereditatē exhaurīūt heres ꝺz esse imu/ nis a lucro. sic 2 ḡuamē. C. de iur̄ delib. l. Sancim⁹. §. Si ꝑfatam. cū seqn. Idē nota q sz obligatio testatoꝛis trānseat ad heredē. nō tñ plm giurij 2 hmōi q nō pos sūt excedere singlarē ꝑsonā. Idē hostiē. 2 guil. Quid si ples sint heredes. quō tenent ad debita vl̄ legata. Rñ. regulariter tenet ql̄ꝺz heres ꝑ hēditaria ꝑte. C. de here. ac. l. ij. Excipiūtur q̄nqz casus Prim⁹ si aliqd sit in obli gatione faciēdi vl̄ nō faciēdi. tūc enī ql̄ꝺbet tenet insoli/ dū. ff. de ꝛbo. obli. l. in executoꝛib⁹. §. ij. vt si testaꝛ ꝓmi sit se aliqd op⁹ factuꝝ. vl̄ ꝓmisit p se vl̄ heredē nō fien q̄ min⁹ ꝑ fundū suū trānsire liceat hic ql̄ꝺbet heredū obli/ gatur insolidū. Secōs casus est si res q ꝺz restitui insoli dum possideat ab vno. C. de heredi. ac. l. ij. 2 ff. cōmoda ti. l. si tamē. §. heres. Tert⁹ est in alimētis legat̄. q ꝓ volūtate defuncti vel iudicis. vl̄ ab vno insolidu3 vel a partib⁹ designatis petūtur. ff. de ali. le. l. ij. Quartus si testaꝛ ab vno heredū legauerit creditoꝛi hereditario compensandi animo. tūc enī ille heres onus sustinebit vsq̄ ad qntitatē legati. ff. de le. ij. l. Cū ab vno. Quint⁹ i expensa funeris vxoris q nō tm̄ astringit heredes ꝑ be reditarijs portionib⁹. sz etiā viꝝ ꝑ portioē q̄ pueniet ad eū de dote vxoꝛis. ff. de reli. 2 sump. fu. l. Quotes. 2. l. veluti.

Quid si heres est pupillus. nūq̄d ꝑ differri solutio debitoꝝ ꝓtextu pupillaris etatis. Rndetur non. vt. C. de acqu. i. here. l. Sub ꝓtextu.

De dilatiōe exeu .§.XII

tionis in legatis ad pias cās. Et ꝑ qrit vtꝝ defunctus inde patiat detrimentū. qr tardant elemosine quas le/ gauit. Rñdet brūs Tho. in ql̄ibet q̄ntū ad meritū ele ql̄ibet. 6. mosine nullū detrimētū patiat. ex ꝓdicta tarditate. ma arti. 13. xime si q̄ntū in eo fuit curam adhibuit. vt ei⁹ elemosine cito darent. qr meritū principaliꝛ ex voluntate dependet ex ūtate ḡtiōe. Sz q̄ntū ad effectū elemosine patit detri/ mentū. nō quidē vt p hmōi tarditatē puniat. sed qr re/ mediū expiatoꝛis pene ei nō adhibet. cū nō sit suffragiū vñ sublevaret. Sil̄r nō patit detrimētū si differat re stitutio quā ipse mādauit fieri. sz tarde mādauerit etiā in morte: tñ fecit qđ potuit. Dec ille. Ex quib⁹ sequitur q si tepide 2 incaute mādauit fieri suffragiū vñ nō fit vl̄ multū differt. nocet 2 quo ad meritū ex remissiōe vo luntatis. et quo ad suffragiū vt non sublevet si non fit vel nō ita cito sed tarde fit. Et mlto magis de restitutōe facienda. Nam possz cū volūtate ita remissa mādari fieri restitutionē. puta ne filij egerent. vel ipse ne cuaderet q si nō curās de restitutōe q paz vel nihil sibi ꝓdesz tal̄ re stitutio mādata. fieri fieret. Secō q̄rit vtrū executoꝛ debeat tardare distributionē elemosinaꝝ ad hoc vt res defuncti melꝰ vendant. puta mortis testatoꝛis tpe messiū vel vindemiaꝝ. legat suimmā pecunie pauplb⁹ erogan dam: trahendā ex fructib⁹ recollectis ipsius testatoꝛis: que tūc tpis paz valent. inde ad sex mēses vel annum valebunt multo plꝰ. Rñdet. b. Tho. in ql̄ibet. q in mo Ubi. §. ra modica tpis nō videt magnū ꝑiculū vel detrimentū vnde si executoꝛ per modicū tps elemosinas dare differ/ rat. vt rebus defuncti venditis. ampliores elemosinas faciat. nō videt absq̄ culpa. qr forte tunc defunctus a purgatorio erit liberat⁹. in q̄ dum erat cruciatus reme diū suffragioꝝ maxime ei necessariū erat. hoc aūt rcln quit prudentis executoꝛis examini. vt consideratis di/ latione tempis et conditiōe ꝑsone. que citius vel tardi⁹ liberanda est. 2 etiā quātitate augmēti elemosinaꝝ faci at qđ viderit magis expedire defuncto. Tertio queri tur vtꝝ ex tali dilatione 2 ꝑcipue magna peccet morta/ liter 2 ab herede. Rñdeo q sic. si nō facit quantū potest nec excusat. quia sine magna cōmoditate heres hoc fa/ cere nō potest. Nec executoꝛ ne displiceat vel damnū in/ ferat heredi. et qđ ipe non pōt. debet ipe significare dio cesano qui pōt cogere. ex de testa. Johānes. Añ in decre tis. xij. q. ij. Dicit. Qui obligatiōes defūctoꝝ detinēt et eccl̄ys tradere demorant. vt ifideles sūt ab eccl̄ia abij/ cienti. et q̄si egentiū nec actoꝛes. nec credendi iudicium. dei habendi sunt. et in alijs duob⁹ capitul̄ idē ꝺr ibidē. Ex quib⁹ arguit Job. nea pol. in qđlibet. q peccāt mor taliter tales executoꝛes 2 heredes multū differentes. tū quia nullus debet excōmunicari nisi ꝑ mortali. Vt sūt mandant excōmunicari q̄ꝫ nō sint ipso facto excom municati nisi hoc esset alicubi ꝑ ꝓstitutōes sinodales. tum etiā quia notabile nocumentū inferunt animab⁹ proximoꝝ. Añ ibi dicunt necatoꝛes animaꝝ. i. subtra

bendo suffragiū illud eis. Quarto queritur verum pena apposita a testatore posset exigi. z peapue in relictz ad pias causas. Rñdeo q pena pt apponi tripl'r. Uno mō cū ꝺditione turpi adiecta puta legat cōuentui mendicantiū prediū cū ꝺditiōe q nō possit alienare. vl' alienando perdit legatū. ꝺditio illa turpis ē qz alienare immobilia nō solū possunt sed z debēt mēdicātes. z sic ꝺditio illa vt turpis abūcat. z legatū illi remanet sine interpellatione pene. Scōo mō cum deuolutōe ille⁹ relicti ad alterū. puta legat centū petro testatoꝛ. cum hoc q det. l. pauperibꝫ ex eis vl' faciat celebrare tot officia. al's deuoluantur illa centū ad talem locū vel personā. talis nō seruans cōditionē incidit in penā illam. z perdit legatum. Tertio cōmittit heredi vt det centū pauplbꝫ infra ānū al's si infra annū nō dederit teneat ad alia centuz dare pauperibus. In quo casu dicit Bern. et Abb. ciriens hoc extra. c. Raynaldus. extra ō testa. cum glo. q locus est pene. z exigi potest. si pena afficiat patrimoniū testātis. Nā et si testatoꝛ cū non habeat iurisdictōem in heredem vel legatariū nō possit ei penā imponere. tamē bñ potest adhibere sub nomīe pene bona legata vel relicta eis. que pena etiā locū habebit in foro conscientie. cū naturaliter obligēt. ex de test. c. Cum i officijs. ꝗuis aliud sit in alijs penis. put vult glo. singlaris. xij. q. ij. Fraternitas. vbi dicit Hoeg. q eccla res sibi ablatas nō debet recipe cū augmento. id est cū pena q ponit p furto. puta q fur debeat restituere rem furataz in duplo sufficit enī vt habeat suū. pōt tn vt dicit glo. iudex ex officio applicari illi ecclesie etiam penam. Uel intelligitur de pena canonis quo ad iudiciū penitentiale in quo sufficiat unungere vt restituat male ablatum solum nō penam. Sed in penis quas ponit testatoꝛ si nō fecerit heres vl' legatarius hoc vl' illud potest pena exigi scōm doct.

Quis autez possit §. XIII

vel nō possit facere testamentū. Nota fm Hoff. q ꝗlibz potest facere qui nō phibet. Primo aūt phibent quidē filiosfamil. nisi de peculio castrensi vel quasi. ex ō sepul. ca. Licet. li. vi. nec pōt relinqre aliqd pro anima sua sine patris assensu. phibetur etiaz impubes. Item seruus xij. q. ij. § qō de libero. Item furiosus non habens lucidū intervallū. Item prodig⁹ cui est administratio bonoꝛ interdicta. Item mutus qui nil loquit. surdus qui ōino nil audit. vt insti. qbus nō est pmi. fa. testa. p totum. Cecus aūt potest cū solēnitatibꝫ que habent. C. quibus nō est pmi. fa. te. l. hac consultissima. Item illis qui pro pijs renūciauerūt et nihil habent vt ingressi monasterū. vt in auten. ō mōachis. l. Illud. z. xix. q. iij. c. Quia i gredientibꝫ. Sed si qs filios būs mōasterū ingrediat. nulli condito testamēto pmittit ei diuidere cū filijs z inter cos. vt. xix. q. iij. Si q mlr. Pōt etiā facere testamētū quicūqz an̄ pfessionē cū etiā ad seculū reuerti possit. extra de regu. c. Statuimus. Heremite aūt si non renūciauerē pprijs. nec se alicui ecclie tradiderūt vitā mutando testari possunt. al's non. xix. q. iij. §. Econtra paulus. Religiosus in epm promotus nullo mō pt facere testam̄ cum scōm Tho. se. q. lxxv. quia sola dispensatio rerū ecclesiasticaꝝ ei cōmittit. que morte finit. ex qua testm incipit valere. Si tn ex processiōe pape testm facat. nō intelligit de pprio facē testm. ꝫ aplica aucte intelligit ampliata ptās sue dispensatōis. vt possit valere p⁹ mortē. Qui aūt phiber testare cuz q pōt ab eius est hereditate repellendus. C. si qs aliquē. l. i. testam̄ta quoqz publicorum seu manifestoꝝ vsurariozꝫ sic decedētiū sunt irrita de q hēs supꝰ in. ij. pte. ti. i. c. vi. §. i. circa finem.

Clerici seculares §. XIIII

testamentū facere possunt z donare. sed hoc mō si habent de patrimonialibꝫ. vel de his q sibi aduenerūt ab unde. puta ex successiōe vl' donatōe ꝓsone ñ ītuitu ecclie vel de illis q sibi p scripturā vl' hmōi artificium q̄si indubitāter de his pnt facere testamentū et etiaz xx. q. iij. c. i. et ex de testa. c. Quia nos. Et hoc hz locū etiā si clericꝰ sit in prātē prīs vl' annu ꝓstitutꝰ. C. de epi. et cle. Auctētico. licz in alijs ꝓsonis secꝰ sit. q̄ hz sūt in potestate parentū. De rebꝫ āt ecclie mobilibꝫ vl' īmobilibꝫ clericꝰ testare nō pōt. Sz pt de mobilibꝫ z fructibꝫ pceptis in egritudīe ꝓstitutꝰ. dū tn sit cōpos mētis ꝓ pauplbꝫ z locis religiosis z his q sibi honeste fuerūt vt ex. c. c. Relatū. De ꝓsuetudīe tn alubi clerici testāt de fructibꝫ z rebꝫ mobilibꝫ ecclie acḋitis. tamē de iure contra. est. vt in dicto. c. Testes aūt vt in testamento singulariter requirūtur septem. vt insti. co. §. fi. Nocautem fallit. quia qnqz valet sine teste. vt si miles in bello sūbat et moriat. C. de milit. te. l. Milites. quādoqz sufficit vnus. vt si fiat coā imperatoꝛe. C. e. l. Omnīū. quandoqz duo vt inter filios. C. e. l. Hac consultissima. vl' in rescriptoꝛio testetur miles. ff. de milit. l. Lucius. Similiter ubis q̄ ad pias causas leganť. extra. c. cum esset. z. c. Rationabilis. C. de testam. qnqz tres vel qtuoꝛ vt in speciali puilegio. C. de. sine speciali. qnqz quinqz. vt in testō rustici. C. e. l. fi. qz etiā octo reqrunť. vt qñ testatoꝛ vult facere et nescit litteras. vt in dicta. l. hac cōsultissima. Et nota q si testatoꝛ non vult q testes sciant tenoꝛē sui testamenti. ꝑ facere testamētū qō ōz in scriptis. id est q ipse primo testamentū conscribat vel etiā cōscribi faciat. z postea coram tam clausam representet testibus dicens. Hoc est testm meū. rogo vt sigilletis et subscribatis vos. C. e. l. hac consultissi. Sed tn p hunc modū facere testamentū nō cautū. quia mltas obfuantias requirit: que frequenter cā non seruenť oportz q nō valeat testamentū. et ideo melius est qō fiat sine scriptis. sez qñ scribit p notariū tum. Item nota q cū quis sanꝰ vel infirmꝰ qui est sane mentis. vltimo disponit de bonis suis. de qbꝰ pt disponere p simplicē scripturā. vl' p verba solū nō vlōrius vel arcūuētus. sz libere sine notario z testibꝫ debitis. stante dū est eꝰ tali dispositiōi in foro ꝓscie. z heredes qbꝰ hoc ꝓstat certitudinaliter tenenť ad obfuādū illō. etiaz si ꝑ solēne testm aliter disposuerat. Executores etiā tenent ad hoc si certi sūt de vltima voluntate inqntū pñt. Unde Brego. xiij. q. ij. Ultima voluntas defuncti modis omnibus conseruet. vbi dicit Glo. q intelligitur cum voluntas est rationabilis. Nam si moriens vellz exheredare filiū sine causa: hec volūtas nō est fuāda i foro. tamē causaz vbi pcedit fm allegata z pbata nisi sint sufficientes probationes per testes z huiusmōi. stabit testamento solenniter facto. et si nullum fecit iudicabitur vt intestatus.

De donationibus. Capl'm quartū.

Quia donatio cā moꝛtis

habz silitudinē ad testm vl' legatū. ideo nūc de hmōi donatiōe cā mortis. z postea de donatiōe inť viuos q ꝓcēdit in noīe. etiā hz i aliq̄ similitudīe ad donatōem cā mortz. Donatio cā mortz ē. cū qs magis vult se bñe cū eo cum cui donat. magz eū cui donat. q̄ heredē suū. vt. ff. de dona. cau. moꝛ. l. i. z insti. de dona. §. ij. Differūt tn in ꝗbusdā donatio cā mortis et legatum.

Prīo qz legatū sp tradit ab herede. sed donatio causa mortz qnqz ab herede. qnqz a testatoꝛe. Item si qs accusat testamētū vt falsuz amittit legatū. sz nō donationē causa mortis. al's si ex aliq cā rescindat testm et donatio cā mortis. vt. ff. e. l. Si quis mo. z. l. si debitoꝛ. Reuocat donatio cā mortis si donantē peniteat. vel si liberatus ex

de periculo in quo erat.vl'si desinat ꝑditio sub q̄ dona tio fcā fuit.ff.si certū.pc.l.nō omis. Item si donatarius ꝓius decedat q̄ donator.ff.c.l.Si filio.et.l.i.z fi.Dona tio sz inter viuos q̄d sit. Respondeꝯ scōm Hostien.est rei licite.nullo iure cogēte.mera liberalitate fcā collatio.

Quis potest donare §.I

Rñ.donare ꝑt paterfamil.z dñs rei.nō ḡ fn̄.nō iuuus familias.ff.e.l.filꝰ. Item nō minor.xxv.ānis.C. si maior. fac.alī.ra.l.fi.z mlto minꝰ pupillꝰ q̄ alienare nil ꝑt sine tutoris auctē.ff.de acq.re.do.l.pupillꝰ. Item nō mō achꝰ vel ꝓuersus.liij.di. Abbati. Item nō ꝑt donare q̄ nō est compos mētis vt furiōsus nec ꝑdigꝰ.ff.de cura.fur.l. Julianꝰ. Sz nec is cui alienatio p legē inhibita ē. vt q̄ cōmisit crimen lese maiestatis. C.ad.l.iul.ma.l.fi. vel he reticus. vt.C.de here.l.manicheꝰ. Item nec condēnatꝰ de publico crimine.licz ante snīam donare posset.ff.e.l. Post contractū.z.l.donationes.§.finali.

Cui possit donare Re/ §.II

spondeo ꝑm Hosti.cuilibet:nisi p legē ꝓhibeat.z idē si ue sit pñs siue absens.notus vl'ignotꝰ Item pīfamilias et filiofami. dicto extraneo. nā filiofamilias suo nō va let fcā donatio.nisi pⁿ emācipatōz. C.e.l.Siue. Item nec inf viz vxorē valz nisi post mortē.vt ōz.j.§.iij. Item nec mules ꝑt donare meretrici. C.de do.inf vi.z vxo. l.si ancillā. imo etiā q̄libet ꝓhibet donare meretrici. lxxxvi. dist.c.Qui venatoribꝰ. Si tñ donauit reperē nō possuz vt infra notaꝯ .de dam.siue dona.q̄dulatoribꝰ.

Donatio multis de §.III

tit 3.c.6. §.4.z.7 causis reuocari ꝑt ꝓpue modis illis q̄bꝰ liberꝰ fit fuꝰ vide.§.in titu. de diuis. Utz donatio fcā sub ꝓditōe sit idē q̄ fcā sub ꝓmodo. Rñ.non: nā illa q̄ fit sub ꝓditōe pura si tale q̄d sit vl'fiat statim tenet.sz non extante illo pōt reuocari.C.de dona.sub mō.l.i.z.ij. Et idē dicendū de vēditōibꝰ z hmōi ꝓcribꝰ. An ꝓiuges sibīnuicem donare possint. Rñ.nō.nec valet donatio.q̄n potꝰ ꝓbi bita est rā de iure canōico q̄ ciuili.ex̄.c.Donatio.et.ff.e. l.i.nisi in certis casibꝰ. Hmōi aūt ꝓhibitōis sūt q̄tuoz cause: Puma ē ne ꝓpter amoꝛē alteri ꝓiugū nō tpando donatoribꝰ facilꝫ expoliareꝯ.ff.e.l.i. Scōa ne melioꝛ in paupertatē incideret .z deterioꝛ ditioꝛ fieret.ff.e.l.ij. Ter cia ne ꝓiuges forte intēti ad acqrēdū sibi donatōes: nō eent studiosi liberos habēdi vl'educādi.ff.e.l.ij. Quar ta ne amoꝛ honestꝰ z debitꝰ exhibitio q̄ dz eē inf ꝓiuges ꝓcio cōciliari videreꝯ .ff.e.l.ij. Et sic inf cos donatio ñ valet.etiā si fiat p interpositā ꝑsonā. vt.ff.e.l. si spōsus. §.generaliꝛ.al's in ꝑn.eiusdē .l.nec valz inf cos remissio alicui debiti.aut assignatio alicui debitoris.q: hec oīa do nationes sunt. Sūt tñ casus in q̄bꝰ donatio inter cōiuges valet. Et ꝓmo quidē si is q̄ donauit ꝓmāsit in ea dē volūtate vsq̄ ad mortē. Nā hmōi donatio morte do natoris ꝓualescit.ex̄.c.Donatio. Item valet donatio si alī aliq̄ instituat nō adeat.vt vxoꝛi substitute locuz faciat. Item ecōtra valz.si alī ñ sit ditioꝛ.sz aliꝰ fiat inde pauperꝛ vt si vir donauit vxoꝛi ad emēdū vnguēta.z hmōi.vt ī dicto.c.Dona.z.ff.e.l.Cum hoc status.

Quib' modis do/ §.IIII

nario fcā inf viz z vxorē reuocet. Rñ. reuocaī exꝑsse p pniam.ff.e.l.cū hoc statꝰ.§.i. Item reuocaī si res donata q̄ donatorē alienet.vt.C.e.l.si maritꝰ. Item si ꝑmoriaī ille q̄ donatiōez accepit.ex̄.c.donatio. Item si diuoꝛtiū fiat vt dicta.l.cū b̄ statꝰ.§.si diuoꝛtiū. Item cū socer nunciū diuoꝛtij mittit nuꝛui cui donauit.vt in ea.l.cū b̄ statꝰ. §. Si socer.et filius q̄ est in etꝰ ptāte sibi donare nō pñt. eo q̄ pr̄ z filiꝰ q̄si vna sūt ꝑsona.C.d ipu.z ali.sbsti.l.fi. Fallit tñ in dote z in donatiōe ꝓpt nuptias quā pr̄ filio et filie ꝑt donare. Item fallit cū filiofami.cuncti, in castra. pater donat mobilia. Item valz si pr̄ remittat filio vsufru ctū quē hz in rebꝰ illius aduenticijs. Item valet si fiat ob alimēta. Nec hosti. Utz sacerdos parochialꝫ z alij clerici siue ꝓlati ꝓssint donare. Rñdeo q̄ntū est de patrimo nialibꝰ vl'd suis ꝓpꝛijs q̄ p aliquā hereditatē vl'alio mō intuitu ꝑsone acqsierint:donare pñt ex̄ de succes.ab in/ testato.c.i.Sz z de fructibꝰ bñficioꝛ suoꝛ donare pñt. quedā modica fm coꝛ statū.sed nō tenenꝯ z dñt dona/ re ꝑsonis paupibꝰ et honestis.quia quodāmō bona ec/ clesiarum sunt paupeꝝ.at ꝑsonis inhonestis nō licet. vt supra dictū est. Utrū ꝓlati ecclieꝛ donare possint. Re spondeo:dicendū q̄ ꝑnt quedā modica.xij.q.ij. Terru las.consideranda tamē rei donate quantitatē et loci ꝓsue tudine.extra de dona.c.Certum.

De sepulturis. Capitulum quintum

De sepulturis Nota q̄

quilibet ē liber ad eligēdū sibi sepulturaz apō quecūq̄ locū hēat ius eligēdi.et b̄ pⁿ.xiij.ānū cōplerū siue masculus siue femia.etiā ꝺ volūtatē parentū. Un ḡtianꝰ vbi quisq̄ tumulādꝰ sit.in volūtate eiꝰ cōsistit. xiij.q.ij §.i.Excipiūt religiosi q̄ sibi nō ꝑnt eligē sepl'tu rā.sz in suis eccl'ijs z mōasterijs sepeliūt nisi q̄n moꝛiūt essent adeo remoti a mōasterijs sui oꝛdis q̄ nō possent cōmode deportari ad illa.q: tūc possent eligere.ex̄.e.reli giosi.li.vi.Impuberes vo nō possunt sibi eligere sepl'tu rā.sz gentes coꝛ ꝑnt eos sepelire vbi voluerint si ꝺ suc tudo terre b̄ habeat.al's non. Item si q̄s eligisset sepultu rā in aliq̄ eccl'ia ex q̄ q̄ induciꝰ fuit ad h̄ iurandū vl'vo uendū.vl'al's ꝓmittēdū vl'p quecūq̄ clericū. vl' religio sum de eligendo ibi sepulturā vel electā nō mutādo. ta lis nō ꝑt ibi sepeliri.sz ibi sepelieꝯ vbi al's fuisz sepelien dus si nō eligisset sepulturā.z inducēres illo mō sūt ip/ so facto excōicati.Sz de excōicatione hēs.sz infra in/ ti tulo de excōica.et quō teneanꝯ ꝓdicti coꝛpⁿ relinquere si Titu. 23. fuerint req̄siti ibi hēs .Si q̄s tñ ex ꝓpio motu vouet et c.5j. iurat alicubi eligē sepulturā fm Hosti.teneꝯ ꝑuare nisi postea factⁿ esset religiosus.vel nisi locꝰ ille q̄si essz dissi patus.ar.ex̄ de reli.do.c.Inter. Item ꝑt q̄s eligere sepltu rā dimissa antiq̄.etiā in loco minꝰ religioso.ex̄.e.cū q̄s, li.vi. Item si q̄s mādaret coꝛpⁿ suū nō sepeliri.q̄d et fecit marcellinꝰ pa.in detestatoꝛ ydolatrie cōmisse.nō est im plendū.vt nota dis.xxi.c.Nunc aūt.in glo. Si ꝓpius sacerdos coꝛpⁿ eius q̄ alibi eligit sepulturā violeret ra/ puerit fm Hosti.amittit ius.q̄ in eo mortuario habet et ossa coꝛ restituet.ex̄.e.c.Cum liberꝫ. Idem si aliq̄s cō uētus totus vl' maioꝛ pars eius hoc fecerit.secus crede rem si minoꝛ pars vel solus ꝓlatus hoc fecisset. Item si quis alꝰ recepit ad sepulturā alienū in casu nō cōcesso teneꝯ ad restitutionē coꝛporis si petaī.Teneꝯ etiaz resti tuere quicqd occasione eius ꝓceperit vel perapi potuit extra eo.Fraternitatē.in fi.et.c.Ex parte.

De eo autem qui de/ §.I.

cedit nulla electa sepl'tura vbi debeat sepeliri.Nota fm Johannē andree super ca.animarū. de sepul.libro.vi ral'debz sepeliri in sepulcro parentū suoꝛ exemplo pa triarcharum.xiij.q.ij.hebron.extra eo.Nos instituta.et ca.Fraternitatē.vel in parochiali ecclesia si ꝺsuetudo sit q̄ si talis sit alienigena . vel viatoꝛ debet sepeliri apud ecclesiam in cuius parochia moꝛtuꝰ est.xiij.q.i.Ecclias. vel in ecclesia cathedrali si sit consuetudo . xvi.q.i.ca.i; Clerici quoq̄ si nō eligūt sepulturam sepeliēdi sunt in

ecclia. vbi sunt clerici. Itē q̄ hz domicilū in ciuitate vel castro. sz qñ ad villā ruralē se trālfert cā recreatiōis. vel vt ruralia exerceat z nō electa sepultura morik nō debz sepeliri in ecclia dicte ville sz i sua parochiali. vl' portū in ea in q̄ maiorz suoz ab antiq̄ extitit sepultura. dūmodo absq̄ piculo ad ipaz valeat deportari. Mulier q̄ plēs viros būit si nō eligit sepulturā est cū viro vltimo cui⁹ domicilū et honore retinet tumulādo. cx. e. c. Js q̄. li. vi.

Jus sepulture est qd' .§. II.

comperit ecclie ad sepeliendū aliq̄s in cimiterio suo. z p uenit ex assignatōe pontificat⁹ vl' pontificis. arg. xvj. q. i. ecclias. Cōperit aūt generalr ecclys parochialibz z etiā alijs q̄bz a iure vel pulegijs ꝓcessum ē. nō aūt alijs Et dicit Inno. q̄ cimiteriū vel quecunq̄ sepulture debent esse circa ecclīam. xvj. q. vj. Sicut. pōt tn cimiterū ali quātulū esse remotū ab ecclia. nō tn credim⁹ q̄ alicui loco etiā religioso. hospitali z hmōi possit accedē sepultura nisi hēat ecclīam. Itē in vno cimiterio mlte ecclie pñt hre ius sepeliendi ibi parochianos suos. Item nō. q̄ pactū q̄d fit cū rectore parochiat ecclie de nō recipiendo ali q̄s vel terros parochianos ei⁹ ad sepulturā tuari debet etiam ab his quibz a sede apostolica sepultura libera est ꝓcessa. et illi apd eos elegerint sepeliri. cx. d pac. c. pactū. li. vi. Expensas aūt funeris. tenek heres facere. Itez si mulier hēat dotē. de ipa dote dñt fieri si nō hz ad maritū ptinet. ff. de relig. z sum. fu. li.: Pro sepulka aūt non licet exigere pecuniā vl' exactā ꝓsoluere. q̄ simoniacū. d quo hēs. s. in. vj. pte. titulo. v. cxxi. Et ibi etiam habes q̄ modo multipliciter dicitur sepultura.

De sepultura quo .§. III.

ad canōicā portōez. Nota q̄ qñ q̄s eligit sepulturā alubi q̄z in sua parochia de oibz q̄ loco illi vbi eligit sepulturam dimittit. dz sua parochia l' ecclia hre canonicaz portionē de iure cōi. Dec aūt canonica portio varia est fm ꝓsuetudies. Alicubi ei ē medietas. alicui tertia. alicubi quarta. z eidē ꝓsuetudini ē standū. cx. c. c. certificari. Et si ꝓsuetudo ñ appeat. standū est ꝓsuetudini ecclīaz vicinaz. z si illa ē varia fm Goff. debek quarta. Jn hac enī magz iura ꝓcordare videnk. cx. e. c. Jn nra. Si aūt eēt cōsuetudo q̄ nil dek. Credit Ray. q̄ nō valeat. q̄ est ꝯ rationē z naturalē eqtatē. cx. e. c. nos instituta. z. c. relatuz. tn fm Hosti. hec ꝓsuetudo posset ꝓscribi. si titul⁹ ꝓbaretur Et q̄ q̄s dimissa ecclia illa vbi sui maiores z prede cessores soliciti erāt ab ānq̄ sepeliri eligit alubi sepulturā. nō debek canōica portio ecclie dimisse. sed illi in qua cōsueuit audire diuia z recipe ibi sacra. cx. e. c. Cū q̄s. li. vi. Qd' si q̄s in vna ecclia ꝓsueuit audire diuia. z in alia ecclesia recipe sacra. debek canōica portio vbi ꝓsueuit recipere sacra. cx. c. c. i. li. vi. Si aūt rex dux vl' alter p anni circulum audit diuina et percapit sacramenta in diuersis ecclesijs quasi bñs duo vl' plura domicilia in q̄bz se pariter collocat. eligit sepulturā in alia ecclia. tunc canonicam portionē diuident inter se eccle ille domicilioꝝ illius. extra eo. c. Cum quis. libro. vi. Quomodo aūt debeatur canonica portio a mendicantibz de obuentio
eodē. §. 7 nibus ex sepulturis electis apud eos infra dicet.

Canonica portio .§. IIII.

scōm Franciscū de zab. post Matb. duplex est vna episcopalis: quā recipit eps p iure epali. pt cōtionē quā hz cū ecclys suis. cx. de testa. c. reqsisti. z hanc dzhre de oibz relictis fact' ecclys ꝓstituris i sua diocesi. sz si sūt ex dioc̄esim nihil hz. al's ecclia solueret duas portōes Alia ē canonica parochiat' que debek ecclie parochiali. de relictis factis illi ecclie vbi sepelick parochian⁹ eius. Et debetur hec de relictis factis ecclesie sepulture. non aūt de relictis factis alijs ecclesijs. e. titu. cap'lo. i. Et de hac q̄rta que d iure dat ecclie parochiali detrahit ab episcopo p se quarta illius quarte. et nō solum d legatis factis simpliciter. sed etiaz de legatis factis p̄o fabrica. vel ad cultum diuinū a fratribz aūt eps nullā quartā detrahit fm Fede. qd' allegat zab. Jn alijs tn locis eps est parochialis dim. vt neapol'. et tunc vt parochialis recipiet quartam a fratribus.

De canōica portiōe .§. V.

de q̄bz. sz rebz debeat dari. dicit Ray. q̄ nō tm de oblationibz cereis et hmōi. que ecclia in qua corpus sepelitur recipiet in die funerz. sed etiā de alijs q̄ defunct⁹ illi ecclie vbi sepelik p aīa sua relinqt. cx. e. Jn nra. Cui cōcordat Hosti ē. Et addit qd' intelligendū est de his q̄ relinq̄ quāk occasiōe ecclie vl' loci. secus si intuitu psone q̄uis ecclesiastice. dum tamē in fraudē nō fiat. Itē dicit b' intelligendū esset tam de imobilibz q̄z de mobilibz. Excipiunk tn ornamēta ecclie z pecunia p eis data vel p fabrica. āniuersario. xxx. septimo: z alia ad perpetuū diuinum cultū delegata. de q̄bz oibus canonica portio nō debet deduci nisi fuerit factū in fraudē vt eps. si est consuetudo q̄ eps recipiat istam canonicā portionē. vel ecclesia parochialis fraudetek. extra de testa. c. fi. Jnsuper de his q̄ testat⁹ siue moriens reliquit q̄buscūq̄z alijs pīonis vel ecclesijs vel in cōmuni vt pauptbz nulla portionem habebit parochialis ecclia vt dicit Innocen. extra e. Si relatū. quia canōica portio nō est pstanda: nisi ab ecclesijs vbi q̄s sepelik vel ad quē transit se cōuertendo vel alio mō. concordat Hosti. Et nota fm Inno. ab ista canonica portione vanda ecclys parochialibz nō sunt de iure exempta monasteria et alia loca que al's sunt exempta. cx. eodē cap'lo. Jn nostra. z de testa. c. Requisisti. sed ex pulegio aliq̄ sunt in b exempti. vt ps. j. Itez nota fm Hosti. licet petitio canonice portionis pertineat ad parochialem sacerdotē. tamē si ipse est negligens in petendo. eps potest petere p̄o illo. extra de succ. ca. fi.

De quibusdā de q̄bus posset esse dubiū: vtrū dari debeat portio canonica. Et primo de ingresso religionem qui morik tempore nouitat⁹. de quo dicit Goff. q̄ canonica portio nō debek p̄iori ecclesie de obuentionibz ex more eius. q̄uis enī exire poterit. nō tamen exiuit. sz in religione decessit. z b suffiat ad retentionē quarte. cx. eo. de his. Si aūt alīq̄s eligit sepulturā apd aliquam religionē postea intrat in ipam z decedit. Si transit ad religionē in infirmitate q̄ morik. tenek loc⁹ ille religionis ad canonicā portiōem ecclie p̄iori illi⁹. Sed si transit in sanitate vel etiā in infirmitate de qua nō morik. non tenetur. cx. e. de his. Ray. z Hosti. Et b āt q̄ quis recipiat in confratrez alicui⁹ loci religiosi. retentis tn sibi bonis suis eligendo apud illam sepulturā nō liberabik a canonica portiōe. sicut nec liberak etiā ab episcopali iurisdictione. etiā si ipsi religiosi sint exempti. extra de priuil. c. Cum et plātare. Goff. et Hosti. De leprosis aūt intrātibus domos leprosoz z morientibz. vtrū debeat dari canonica portio p̄iori eoz ecclie. Dicit guil. in hoc standū esse consuetudini. de iure tamē eos nō teneri. Si autem infirmus de sua parochia faciat ad aliā se deferri. z ibi moriat: dabik canonica portio p̄iori ecclie. cx. e. De his.

Cum defunctus ec .§. VI.

clesie sue relinquit decē. ecclesie āt alteri vbi eligit sepulturā relinquit mille. Dicat raymūd⁹. q̄ si defunct⁹ legauit illa decē. ll. doc modo q̄ ecclesia esset illis contenta p canonica sua. et sacerdos scuit cōditionē et recepit legatum. videtur renūciasse iuri suo. z ideo nō potest plus

petere aliquã portionẽ. Sed si defunctus absolute reliquit et sacerdos absolute recepit. poterit nihilominꝰ de vl̃ salte poterit agere ad supplementũ cõputatis illis de cem sicut filius cõstituꝰ in minori parte q̃ legitima po et extra de empt. et ven. c. cum dilecti. Si quis eligit sepulturã in ꝓpria ecclesia ei nihil legãs. cum tamẽ alijs ecclesijs multa leget. Dicit ray. q̃ si est consuetudo q̃ eli genres sepulturã ei aliquid legent. semp poterit illo ecclesia petere ab heredibꝫ nõ iure actõis. nec deferendo sepulturã. sed implorãdo auxiliũ superioris. extra ỏ simo. ca. Ad apticam. sed si nõ est cõsuetudo nihil potest petẽ sed solis funeralibꝫ debet esse cõtentus. Nam tenet̃ ex officio ipm sepelire. Posset quoq; i casu implorare auxiliũ iudicis adũsus heredes. si deprehendat dolus testatoris vl̃ heredũ. Simlr aduersus rectores aliarum de omnibꝫ mobilibꝫ que potest defunctus in testamento relinquere seu legare eccl̃ia exigit tertiã partẽ et morienti si ipse in dolo deprehendant. Item in illis regionibꝫ vbi non debet ꝓiudicare iuri cõmuni: nisi sit legitime ꝓscripta. et ꝓtradictorio iudicio obtẽta vl̃ auctẽte sedis aposto sic dicat. Constituimꝰ et ordinamus. vt ꝑdictorum ordinum fratres de obuentionibꝫ omnibꝫ tam de funeralibꝫ q̃ de quibuscunq; et quocunq; relict̃ distincte vl̃ indistincte ad quoscunq; certos. i determinatos vsus. de quibus etiã quarta seu canonica portio dari siue exigi nõ ꝓsuerit vl̃ nõ debet de iure nec nõ de datis. et quitercunq; donat̃ in morte seu in articulo mortis. aut infirmitate donãtis seu ipsis vl̃ aliꝭ ꝓ eisdẽ quartã ptẽ quã aucte aplica tamus et limitaꝰ parochialibꝫ sacerdotibꝫ et eorũ rectoribus seu curatis. largiri integre teneant̃ facturi et curaturi. ne q̃d in morte ab infirmis hmõi dandũ fratribus sibi dari vel donari ꝓcurẽt. in q̃bꝫ ꝓ ipsos vitãdis eorum intendim⁹ ꝓscientias oncrare. Et paulo post vltra portionẽ ãt hmõi nil valeant parochiales et rectores curati aut ꝓlati exigere supradicti. Et paulo post. Consuetudi nes cõuentiones statuta et pacta in contrũ sunt ꝓmissis vl̃ alicui ꝓmissoꝝ ꝓria penit⁹ reuocam⁹. Nota fm Fran. de zab. sup ista cle. Primo q̃ ius sepulture nõ competit ecclesijs nõ parochialibꝫ nisi specialr eis cõcedat. sicut hic ꝓcedit fratribꝫ ꝑdicatoribꝫ et minoribꝫ. vt in ista cle. paulo sup. Secõdo nõ q̃ cũ q̃rit vtrꝫ dicti frẽs possint processionalr cũ cruce ingredi parochiã iuxta rectore ad sucipiendũ funꝰ eius q̃ eligit apud eos sepeli. Pe. de ancha tenet q̃ sic. q̃ hic ꝓmittit fratribꝫ liberã sepulturaꝫ bre. et vno ꝓmisso ꝓmittit̃ prepatoria necessaria. ỏ offidelec. ꝓterea. Sed fran. de zab. dicit q̃ ita nõ obseruatur. q̃ nõ leuat funꝰ nisi iubente sacerdote parochiali. et hoc curis ne detur materia rixe. Sz qd̃ dicit fran. alicui nõ seruat. Nota tertio q̃ q̃ ad frẽs. de q̃bꝫ hic canonica portio limitata ẽ ad q̃rtã Et ab ea tacite fm Lau. ỏ zen. nõ licz recedi cũ sit papal' di. xix. in memoriã. Inualijs ãt casibꝫ q̃nta sit hec canonica stat̃ ꝓsuetudini. vt in. c. certifi cari de sepul. Nota quarto. q̃ si nõ relinq̃tur aliq̃d fratribꝫ ꝑdict̃ ab eo q̃ apud eos eligit sepulturã. sz frat̃ aliqs ex eis dat̃ executor. ad certã summã distribuendã arbitrio suo. et ipse distribuit i frẽs. glo. Jo. an. sup ẏbo oibꝫ obuẽtoibꝫ refert q̃dã declarationẽ emanasse a bonifacio. viij. de q̃ ipa glo. mẽtionẽ fac̃. q̃ canonica debet̃. et idẽ dicit glo. q̃n decedẽs nihil relinq̃t fratribꝫ. sz mãdat executoribꝫ vt ipis fribꝫ dent aliq̃d l' pmittãt q̃ q̃rta debetur qd̃ etiã tenet Fran. de zab. et pau. q̃ etiã dicit locuꝫ hẽre hoc. nõ tm̃ de relict̃ ad determinatos vsus siue intermitos. et ỗ siue sit vsus sacer. vt ꝓ ꝓstruẽdo capellã siue nõ sacer vt ꝓ victu. Quinto no. sup ẏbo funeralibꝫ q̃ dicãt funeralia. et dicẽ glo. ibi. q̃ declarauit Bñdict⁹ i sua decretali. inc cũctas. Illa cẽ q̃ cũ funere deferũt. statuẽs ibi de candel̃ q̃ dant̃ ad manꝰ q̃rtã nõ deberi. Sz q̃ recõcata ẽ illa ꝓstitutio pura etiã ex ill' cãdelis deberi. et ꝯz ỗ sit rigorosuꝫ. ỗ tm̃ vult ira ista et ẏbũ oibꝫ puto etiã teneri eos de bis q̃ leganꝫ ꝓ missis dicendis. Fran. ẏo ỏ zab. post pau. et lau. dicẽ funeralia cẽ bona q̃ obuenirũt eccl̃ie rõne funer̃ siue añ corꝑ ꝓdũ i terra siue post. et ỏ bis dec̃ canonica. Sexto q̃rit Fran. q̃ntũ durẽt funeralia an sz dũ corꝑ tradit̃ sepulture. vl' ꝑ totã illã diẽ vl' septimã. vel xx. vl' xxx. diẽ vel anniuersariũ. Recitat sup hoc diuisas opinioes et ñ clare soluit. In septia tm̃ q̃stioe vbi queritur q̃d de anniuersario xx. vl' xxx. recitat paulũ dicentẽ de bis oibꝫ deberi qỏ asserit sibi placere. Et subdit Consuetudo tm̃ nõ hz q̃ dec̃ canonica nisi de bis q̃ cũ funere deferunt. vl' q̃ offerũt dũ funꝰ ẽ in eccl̃ia. Dicẽ etiã Fran. post Lau. q̃ si cũ funere ducũt equi cũ armis de his deberi q̃rta. No. septio fm glo. q̃ cũ hec ꝓstitutio sit iuris veteris correctoria. et sit restringẽda. ex ỏ rec. iu. Que a iure ad alios q̃ ad miores et ꝑdicatores nõ ẽ extẽdẽda. Refert tm̃ Fran. de zab. Jo. an. in postil. dicẽ q̃ Clemẽs q̃nt⁹ progauit eã ad heremitas. Joh. xxij. ad carmelitas Uñ si q̃s eligeret sepulturã apud sorores ordis minoꝝ vl' ꝑdicatoꝝ. cũ hec ꝓstitutio sit restringẽda. uõ hz locuꝫ in eis fm Fran. de zab. Octauo nota. q̃ si testator legatũ soluit i vita. nihilominꝰ debet q̃rta. q̃ videt̃ soluẽ vt legatũ. fm glo. pau. et fran. Nota nono. q̃ si defũctus petierit cum habitu dictorum fratrum sepeliri. nihilominus quarta debebitur scõm Blo. Pau. et Fran. Nã et si ad eoꝝ religionẽ transierit in egritudine de q̃ decederet debetur quarta. Nota decimo. q̃ si defunctus mandauit aliqua dari singulis fratribus ad eorũ commoditatẽ. pura emptionẽ librorum vel vestium. de huiusmodi etiã debetur quarta scõm glo. pau. et Jo. ỏ lig. et Fran. quia negari nõ potest: quin illud sit relictum monasterio cum nõ possit religiosus capere. xij. q. i. nõ dicatis. Item si defunctꝰ reliquit alicui q̃ in ecclesia fratrũ faciat construi capellam vt ornat illi ornamenta nihilominꝰ etiam debet̃ quarta scõm Jo. de lig. quod placet Fran. Undecimo nota q̃ si testator donauit in mortis articulo vel legata in vita soluit. postea ecclesie sepultura interdicitur. ita q̃ ibi sepeliri non potest. Dicit paulus q̃ nihilominꝰ debebit̃ canonica. Et idẽ dicit videri si casu alubi sepelitur. quia forte apud primos non potuit deportari. sed ꝓtrariũ tenet Fedc. in cõsiliis Et idem Fran. de zabbarel. dicẽs. q̃ si perpetuo debet remanere sepultus in alia ecclesia soluz de relictis illi ecclesie. vel de funeralibus dabitur canonica. quod probat per litterã huius Clemen. vbi determinat̃ quartã dandam solum ab ecclesia in qua quis sepelitur. Duodecimo nota predictos fratres non teneri ad hanc quartã de his que relinquũtur eisdem p eos qui apud illos nõ sepeliũtur scõm Innocentiũ ab archiẽ. et glo. Et hoc ẽ verũ nisi fieret in fraudem. vt sz morientes propterea alubi eligeret sepeliri ad suggestionẽ fratruz quibus legat ne teneantur ad quartam. quia tũc debetur quarta.

De canonica por/ tione rõne sepulture quõ teneant̃ ad eã ꝑdicatores et mi nores. §. VII.

Nota in Clem. Dudum. de sepul. vbi inter cetera sic dicit̃. Constituim⁹ et ordinamus. vt ꝑdictorum ordinum fratres de obuentionibꝫ omnibꝫ tam de funeralibꝫ q̃ de quibuscunq; et quocunq; relict̃ distincte vl' indistincte ad quoscunq; certos. i determinatos vsus. de quibus etiã quarta seu canonica portio dari siue exigi nõ ꝓsuerit vl' nõ debet de iure nec nõ de datis. et quitercunq; donat̃ in morte seu in articulo mortis. aut infirmitate donãtis seu ipsis vl' aliꝭ ꝓ eisdẽ quartã ptẽ quã aucte aplicamus et limitaꝰ parochialibꝫ sacerdotibꝫ et eorũ rectoribus seu curatis. largiri integre teneant̃ facturi et curaturi. ne q̃d in morte ab infirmis hmõi dandũ fratribus sibi dari vel donari ꝓcurẽt. in q̃bꝫ ꝓ ipsos vitãdis eorum intendim⁹ ꝓscientias oncrare. Et paulo post vltra portionẽ ãt hmõi nil valeant parochiales et rectores curati aut ꝓlati exigere supradicti. Et paulo post. Consuetudines conuentiones statuta et pacta in contrũ sunt ꝓmissis vl' alicui ꝓmissoꝝ ꝓria penit⁹ reuocam⁹. Nota fm Fran. de zab. sup ista cle. Primo q̃ ius sepulture nõ competit ecclesijs nõ parochialibꝫ nisi specialr eis cõcedat. sicut hic ꝓcedit fratribꝫ ꝑdicatoribꝫ et minoribꝫ. vt in ista cle. paulo sup. Secõdo nõ q̃ cũ q̃rit vtrꝫ dicti frẽs possint processionalr cũ cruce ingredi parochiã iuxta rectore ad sucipiendũ funꝰ eius q̃ eligit apud eos sepeli. Pe. de ancha tenet q̃ sic. q̃ hic ꝓmittit̃ fratribꝫ liberã sepulturaꝫ bre. et vno ꝓmisso ꝓmittit̃ prepatoria necessaria. ỏ offidelec. ꝓterea. Sed fran. de zab. dicit q̃ ita nõ obseruatur. q̃ nõ leuat funꝰ nisi iubente sacerdote parochiali. et hoc curis ne detur materia rixe. Sz qd̃ dicit fran. alicui nõ seruat. Nota tertio q̃ q̃ ad frẽs. de q̃bꝫ hic canonica portio limitata ẽ ad q̃rtã Et ab ea tacite fm Lau. ỏ zen. nõ licz recedi cũ sit papal' di. xix. in memoriã. Inualijs ãt casibꝫ q̃nta sit hec canonica stat̃ ꝓsuetudini. vt in. c. certifi cari de sepul. Nota quarto. q̃ si nõ relinq̃tur aliq̃d fratribꝫ ꝑdict̃ ab eo q̃ apud eos eligit sepulturã. sz frat̃ aliqs ex eis dat̃ executor. ad certã summã distribuendã arbitrio suo. et ipse distribuit i frẽs. glo. Jo. an. sup ẏbo oibꝫ obuẽtoibꝫ refert q̃dã declarationẽ emanasse a bonifacio. viij. de q̃ ipa glo. mẽtionẽ fac̃. q̃ canonica debet̃. et idẽ dicit glo. q̃n decedẽs nihil relinq̃t fratribꝫ. sz mãdat executoribꝫ vt ipis fribꝫ dent aliq̃d l' pmittãt q̃ q̃rta debetur qd̃ etiã tenet Fran. de zab. et pau. q̃ etiã dicit locuꝫ hẽre hoc. nõ tm̃ de relict̃ ad determinatos vsus sue intermitos. et ỗ siue sit vsus sacer. vt ꝓ ꝓstruẽdo capellã siue nõ sacer vt ꝓ victu. Quinto no. sup ẏbo funeralibꝫ q̃ dicãt funeralia. et dicẽ glo. ibi. q̃ declarauit Bñdict⁹ i sua decretali. inc cũctas. Illa cẽ q̃ cũ funere deferũt. statuẽs ibi de candel̃ q̃ dant̃ ad manꝰ q̃rtã nõ deberi. Sz q̃ recõcata ẽ illa ꝓstitutio pura etiã ex ill' cãdelis deberi. et ꝯz ỗ sit rigorosuꝫ. ỗ tm̃ vult ira ista et ẏbũ oibꝫ puto etiã teneri eos de bis q̃ leganꝫ ꝓ missis dicendis. Fran. ẏo ỏ zab. post pau. et lau. dicẽ funeralia cẽ bona q̃ obuenirũt eccl̃ie rõne funer̃ siue añ corꝑ ꝓdũ i terra siue post. et ỏ bis dec̃ canonica. Sexto q̃rit Fran. q̃ntũ durẽt funeralia an sz dũ corꝑ tradit̃ sepulture. vl' ꝑ totã illã diẽ vl' septimã. vel xx. vl' xxx. diẽ vel anniuersariũ. Recitat sup hoc diuisas opinioes et ñ clare soluit. In septia tm̃ q̃stioe vbi queritur q̃d de anniuersario xx. vl' xxx. recitat paulũ dicentẽ de bis oibꝫ deberi qỏ asserit sibi placere. Et subdit Consuetudo tm̃ nõ hz q̃ dec̃ canonica nisi de bis q̃ cũ funere deferunt. vl' q̃ offerũt dũ funꝰ ẽ in eccl̃ia. Dicẽ etiã Fran. post Lau. q̃ si cũ funere ducũt equi cũ armis de his deberi q̃rta. No. septio fm glo. q̃ cũ hec ꝓstitutio sit iuris veteris correctoria. et sit restringẽda. ex ỏ rec. iu. Que a iure ad alios q̃ ad miores et ꝑdicatores nõ ẽ extẽdẽda. Refert tm̃ Fran. de zab. Jo. an. in postil. dicẽ q̃ Clemẽs q̃nt⁹ progauit eã ad heremitas. Joh. xxij. ad carmelitas Uñ si q̃s eligeret sepulturã apud sorores ordis minoꝝ vl' ꝑdicatoꝝ. cũ hec ꝓstitutio sit restringẽda. uõ hz locuꝫ in eis fm Fran. de zab. Octauo nota. q̃ si testator legatũ soluit i vita. nihilominꝰ debet q̃rta. q̃ videt̃ soluẽ vt legatũ. fm glo. pau. et fran. Nota nono. q̃ si defũctus petierit cum habitu dictorum fratrum sepeliri. nihilominus quarta debebitur scõm Blo. Pau. et Fran. Nã et si ad eoꝝ religionẽ transierit in egritudine de q̃ decederet debetur quarta. Nota decimo. q̃ si defunctus mandauit aliqua dari singulis fratribus ad eorũ commoditatẽ. pura emptionẽ librorum vel vestium. de huiusmodi etiã debetur quarta scõm glo. pau. et Jo. ỏ lig. et Fran. quia negari nõ potest: quin illud sit relictum monasterio cum nõ possit religiosus capere. xij. q. i. nõ dicatis. Item si defunctꝰ reliquit alicui q̃ in ecclesia fratrũ faciat construi capellam vt ornat illi ornamenta nihilominꝰ etiam debet̃ quarta scõm Jo. de lig. quod placet Fran. Undecimo nota q̃ si testator donauit in mortis articulo vel legata in vita soluit. postea ecclesie sepultura interdicitur. ita q̃ ibi sepeliri non potest. Dicit paulus q̃ nihilominꝰ debebit̃ canonica. Et idẽ dicit videri si casu alubi sepelitur. quia forte apud primos non potuit deportari. sed ꝓtrariũ tenet Fedc. in cõsiliis Et idem Fran. de zabbarel. dicẽs. q̃ si perpetuo debet remanere sepultus in alia ecclesia soluz de relictis illi ecclesie. vel de funeralibus dabitur canonica. quod probat per litterã huius Clemen. vbi determinat̃ quartã dandam solum ab ecclesia in qua quis sepelitur. Duodecimo nota predictos fratres non teneri ad hanc quartã de his que relinquũtur eisdem p eos qui apud illos nõ sepeliũtur scõm Innocentiũ ab archiẽ. et glo. Et hoc ẽ verũ nisi fieret in fraudem. vt sz morientes propterea alubi eligeret sepeliri ad suggestionẽ fratruz quibus legat ne teneantur ad quartam. quia tũc debetur quarta.

Nota tredecimo q̃ si epus sepeliat̃ in monasterio mẽ

dicantiū.nihilomin⁹ canonica debeā. ⁊ ꝺ cathedrali ecc̄ie que ē parochia eṗi.⁊ ibi debz iacere nisi aliud di ſponat.ſm Fran. Nota decimoq̄rto q̄ ſi ſcolaris in ſtudio eligit ſepulturā apud frēs et eis legauit de bōis que habet in partib⁹ ſuis.q̄ q̄rta debiť ꝑt ꝓbabiliter dici pōt illi eccl̄ie.in cui⁹ parochia ꝑ maiorē parte anni morā traxit.obſeruatur tñ q̄ dctur quarta parochiali ecclesie in qua morabaťr tēpe mortis. Et hoc quando ecclesie ſunt diuerſar⁹ dioceſium.q̄ ſi eſſent in eadē dioceſi tunc fieret diuiſio inter eccl̄as. Nota decimoquinto q̄ dicta q̄rta p̄t peti. ⁊ a frib⁹ et ab heredib⁹ ſm glo.et pauli:q̄ etiā dic̄ q̄ ſi heredes ſoluūt curat⁹ libari videtur a fratrib⁹ ſalē ope exceptōis doli.fran.dicit q̄ glo.ē ver/ ra anteq̄ ſoluant legata poſſent curati q̄rtā vendicare. ſed ſi anteq̄ vendicēt.ſoluta ſint legata fratribus nihil ampli⁹ p̄t ab hēdib⁹ peti.q̄ ſolueť vt mādauit teſtator ꝑ ꝫ lr̄a iſta q̄ nihil mādat heredib⁹. ſz tm̄ ipſis frib⁹ q̄ tantā q̄rtā ſoluāt qđ tenet ꝛen. Si tñ heredes ſoluerūt quartā curatis.tūc ꝓcedit dictū pauli.q̄ ſi frēs petant integr̄ legatū poterūt excludi exceptōe doli. Nota ſe decimo q̄ frēs ꝓcurantes fraudes circa iſtā materiam. vt q̄ ꝓcurant relinqui ſoroꝛib⁹ ſcē Clare vel amicis.de quib⁹ ꝓfidāt q̄ nō tenent ad canonicā.que exempla ponit paulus ⁊ hmōi.q̄ in ꝫ cāu tenent ad duo.ſ.ad reſtitutionē coꝝ in qb⁹ dānificati ſunt curati ⁊ q̄ ad rōnem cor̄ deo.q̄ ſi frēs q̄ ꝓcurauer̄t hāc fraudē nō abſoluēdi Dicit lau.q̄ ꝑ ordinē fiat reſtitutio iuxta ordinē poſituz. de ꝓuil.clemen.religioſi. Nota decimoſeptimo ⁊ vltio q̄ ad q̄rtā iſtā ſoluēdā nō ꝑt compelli ꝑ ordinariuz nec rōne hui⁹ habet iuriſdictōem aliq̄m ꝺ eos.q̄ obſtāt coꝝ exemptiōes.per clemen.eñ iſtam reuocant ꝓuilegia q̄rūcunq̄ etiā exemptoꝝ inq̄ntū impedirēt ſolutōz quarte.ſz hoc nō tollunt ꝓuilegia exemptōis cū obligatio ad quartā poſſit eſſe durāte exceptoe. Sz coertio fit ꝑ ſuū iudicē.ſ.papā vl̄ legatū. niſi aliud cōcederetur ordinariis ſm Glo.et Pau.licet aliq̄ ꝺ̄ruū dicant. Sed nota q̄ Jo.xxij.qui ꝓmulgauit clemē.conceſſit ordini p̄dicatoꝝ ꝓuilegiū q̄ delegatis ad ꝓpetuū cultū factū ecclesijs ipſius ordinis ab eligēt⁹ ibi ſepulturā.aut etiā ꝓ fabrica piorū victu ⁊ veſtitu.vl̄ anniuerſarijs ſeptimo.xx.vl̄ xxx.aut etiā de bis q̄ abſolute fratribus legant in vltimis volūtatib⁹.nec frēs nec executores teſtamētoꝝ teneant aliq̄b⁹ ecclijs ad canonicā portionē. Nō ꝓuilegiū fuit poſtea ꝑ Greg.xi.⁊ ꝑ multos alios innouatū.ſed quia ipſe Joh.poſtcon ceſſionē ꝓuilegij mulgationem fecit Clemen.et in ꝓmulgatione conſtitutiones inſtituūtur ⁊ habet vigorem. ideo aliq̄ doctores dicebāt clemen.frangere ⁊ tollere ipm̄ ꝓuilegium. Alij cōtra q̄ ꝓuilegiū frangebat.tandē Martin⁹ q̄rtus innouās dictū ꝓuilegiū declarauit.q̄ nō obſtāte clemen.dudum.non tenemur ad canonicā portionem. Simil⁹ ibi declarat q̄ illō ꝺbū ꝓuilegij ſalua iuſtitia illaꝝ eccl̄iaꝝ de qb⁹ mortuoꝝ corpa aſſumunt nō intelligit de bis de qb⁹ fit mētio in ꝓuilegio.de qb⁹ nō debemus ſoluē q̄rtā.ſz de alijs puta funeralibus. Sic q̄ de funeralib⁹ debem⁹ q̄rtā dare nō aūt ꝺ legatis. Et q̄ lūt funeralia tā dictū ē. Vñ de ipſo tenore ipi⁹ ꝓuilegij pleniuſ ſup̄ in prima parte vbi plenius habetur.

De ſepulture ꝓ. §. VIII

hibitiōe in eccl̄ia vl̄ cimiterio ſiue loco ſacro nō ꝺñt ſepeliri infraſcripti. Prio null⁹ infidel nec iude⁹ nec paganus nec hereticꝰ etiā ſi p⁹ morte apparear de bereſi. de ꝫſe.di.i.eccl̄iam.et.xxij.q.ij.ſane. Scōo ꝓhibeť morē ti in torneamēto. Et exponit Hoſt.etiā ſi qs ibi vuln⁹ le tale accepit.licz poſtea ſupuixerit q̄ ejuis penitear et et euchariſtiā nō negeť carebit eccl̄iaſtica ſepultā.ex ꝺ tor nea.c.i.hoc tñ de illo itelligit q̄ venit cā exercēdi ſe ſ cor neamēto. Et ſm guil.de armigerꝝ coꝝ q̄ eis in armis ſer uiūt.ſec⁹ de aſtāt⁹ cā curioſitat⁹ ⁊ hmōi.ex de torneamē c.ij. Tertio ꝓhibeť ſepl̄tura illis q̄ ſe occidūt.vt. xij.q.ij. quib⁹.⁊ xxij.q.v.placuit.q̄ intelligēd ē eſt ſm Buil. ſi interfecerit ſe ex deſpatiōe vl̄ iracūdia.ſec⁹ ſi ex furiꝰ ⁊ hmōi. Uñ ſic dē ber.ex.c.ex pte. Si qs ꝑt fugā ꝑpi taret ſe in aq̄m.q̄ ſic credebat inde euadē nō ſpurat⁹ et ſi ꝺ̄ruū cuēiat.⁊ ꝺ cū ꝑ bono ⁊ licito ꝺ fac.er. diſt.xij. nerui.⁊ xxij.q.v.de occidēdz. Quarto ꝓhibeť cui de eſt certū ⁊ mānifeſtū ñ fuiſſe ꝓfeſſuz.vl̄ nō cōmūicaſſe ſe mel in āno.ex de pe.⁊ re.c.omis. Et ꝺ itelligē niſi ſe ſup ꝺ emēdaſſet ī articlo mortz ꝓfitendo ⁊ cōtendo.vl̄ ſalte ſigna ꝓtritōis ⁊ hmōi emēdatōis oñdiſſz ſi.q̄ tūc ñ ne gabiť ſepl̄tura.qđ etiā dic̄ Jo.de ymo. Quarto ꝓhibeť mōacho q̄ repiť ꝓprietar⁹ in fine.ex ꝺ ſta.mo.c.ſup qđa tal⁹ dz ſepeliri in ſterq̄linio. Sexto blaſphem⁹ dci. ꝺ de maledi.ī fi. Septio general⁹ q̄ubz notoꝛ⁹ ꝑtō⁹ de cedēs in ipō notorio mortī ē priuād⁹ ſepultā eccl̄iaſtica xij.q ij.q̄b⁹.⁊.c.nō eſtimem⁹. Et ꝺ locū bz ſi nō ſint cō deſie recōciliari ꝑ pnſaz.vl̄ ſi nō appent ſalte ſigna pñ tionis ī eis. ad qđ ꝓbandū ſuffic vn⁹ teſtis.xxvi.q.vi.q̄ recedūt.q̄ tūc ſepeliēdi cēnt. Sz heredes tenent ſatisfa cere ꝓ eis ex eode parochiano.excepto tñ eo q̄ mortꝰ in torneamēto.vt dictū ē. Itē ꝓhibeť ſepl̄tura mānifeſtoꝝ vſu rarijs. Itē tpe interdicti ill⁹ de illo loco vbi ē poſitū interdi ctū dū durat. Itē excōicato excōicatione maiori etiā in iuſte.xxij.q.ij. Sane. Itē excōmunicato etiā minori q̄ ſz ꝺ eſt notoriū ſm Buil. De bis pl̄a bēs pncipia ad declaratōez.j. De ſepultura autem talium Nota q̄ ſi q̄ aliq̄s p̄dictoꝝ qb⁹ ꝺ iure ꝓhibeť ſepl̄tura eccl̄iaſtica ſe pul⁹ fuit in ſacro loco.ſi cor ꝓ⁹ ei⁹ poſſit abſq; offen bus alijs.exhumād⁹ ē ⁊ ꝓijciend⁹ ē ex locū ſacr̄. alſ nō ex.e.ſacris.⁊ eccl̄ia ſiue cimiterū reconciliandū.ex de cō ecclc.cōſuluiſti: occulti tñ peōres ſūt ſepeliendi. q̄ ma feſtari nō dz petīm alter⁹ occultū q̄ via iſtā.latentia eni petā vindictā nō hñt. Dic̄ aug⁹. puta ꝓfitet aliq̄s paro chiali de aliq̄ crimīe occulto q̄ nō ꝓpoſuit dimittere ꝓ qđ nec abſoluit.ſi tal⁹ erat alia ſacra.parochial⁹ non pt denegare.nec tandē eccl̄iaſticā ſepultrā. Sepelientes aūt tales ſcienter peccāt mortal⁹.q̄ ꝺ decreta et ordinatio nes eccl̄ie faciūt.argu.xxv.q.i.violatores. Sepelientes vel mānifeſtos vſurarios vltra petīm etiā incurrūt mai rem excōicatōem.cui⁹ materie declaratiōem hēs diffuſe in ti.de excōicatiōe. Ipſis etiā ſepultis nocet ſi ꝑ pura ꝺ runt q̄ de ſua ꝓſumptiōe ꝗuia⁹ in iferno puniūtur. Uñ Grego. Quos peccata ꝗuiora deꝑmūt. ſi ſe in ſacris loc ſepelirī faciunt. reſtat. vt de ſua ꝓſumptione iudicentur xxij.q.ij.c. Cum grauia.

De quibuſdam de .§.IX.

quibus poſſit eſſe dubiū: vtrum debeant ſepeliri in lo co ſacro vel ſepulti dimitti. Nota ergo primo q̄ ſi ali quis parochianus ſit mortuus qui nō ſit confeſſus in fra annū ſuo ſacerdoti.nec accepit euchariſtiam. ꝗuis videatur q̄ ſacerdos poſſit ei interdicere ſupulturam ꝑ ca. Omis vtriuſq̄.de pe.⁊ re. Jo.tamē de ymola credit contrariū. Ratio quia in dubio debet ꝓſumi q̄ nō deli querit.et q̄ nō fuit immemor ſaluti eterne.i.q.vij. San cimus. Potuit eñ alijs legitime cōſiteri. q̄ medicantib⁹ fratrib⁹.vt patz ex cle. Dudum.et de eius ꝓſilio abſtine re ab euchariſtia ⁊ nō debet ꝓſumi q̄ nō fecerit. Idem ſi delictū tale eſſet occultū.et ꝑ ꝫ nō dz publicari.q̄ ꝛ.

Raptori rex ꝑ violētiā ſi habz vñ poſſit reddere abla ta niſi reſtituat: vl̄ ſecuritatē plenā de reddendo faciat denegabunt ei ſacramēta ⁊ ſepultura. Si vero cū bñ

vnde redderet. distulit vsq; ad mortẽ penitere. z tũc est impotẽs ad restituẽdũ si als ẽ ꝓtritus et dispositꝰ ad restituendũ si possz. dabunt ei sacra ſz puabit sepultura ecclastica ad terrorẽ aliorũ nisi penites vl amici eiꝰ vellẽt restituẽ p eo. qz tũc nõ puabit sepultura. Et mlto magꝭ puabit sepultura, imo z sacris si est impenitẽs. ex de rap. c. ex lris. z. c. sup eo. Et intelligit iste rigor de raptori bus mãifestz nõ occultis ſm Jnno. ar. in dicto. c. sup eo. Suspẽsus vl alio mõ instituꝰ ꝑpl scelera sua si moria tur impenitẽs denegant ei sacra z sepultura. Sz si sunt cõtriti. sic nec pnia nec viaticũ. ita nec sepulka negãda ẽ licentia iudicis sclaris q dz facilr eã ꝓcedere. Mulier prẽgnãs si ipa mortua certũ est z prolẽ quã hz in vtero mortuã sepeliendã esse cũ ea. Sz si dubitaꝝ de vita ꝓlis extra locũ sacrũ fetus recondet ſm Hostien. De cadaue re aũt iam sepulto vl etiã sepeliendo. qz si dubitaꝝ vtrũ sint christiani vel infideles. vel excõmunicati in meliorẽ partẽ interpretandũ est nisi aliqua pbabilitas esset de opposito. xij. q. ij. Non estimemus.

Ciglus. xi. de statu hospitalariorz. z de iurisdictio nibus et ceteris ad ea pertinẽtibus.

De conditione hospitalariorz. Capl'm ꝓmũ

Go aũt mendicus

sum et pauꝑ: dñs solici. ẽ m. Pſ. xxxix. Clarũ est q ſm cozticẽ lr̃e illud nõ pt intelligi de ipo dauid loqnte. cũ nõ fuit pauper. ſz diues z rex ulr'. Spũaliter aũt. i. de pauꝑtate internali ipe et qui libet iustus dicẽ pt. qz medicꝰ sum in gtuitis bõis nil ex meis bñs. z pauꝑ in nakalib; paꝝ. s. bns vigoris i cognoscẽdo vcẽ z appetẽdo bonũ. Sz dñs solicꝰ est ad puidendũ homi de vtroq; p legẽ. z etiã sacra. Quantũ aũt ad lrãm loqndo in plona xpi. certũ est q xpus fuit pauꝑ z medicꝰ. q ad vsum rpaliũ. Ut enĩ ait aplus ad Xpoci. 9. Epbc. ij. Deus q est diues in misẽdia ꝓpter nos egenus factus ẽ vt nos sua pauꝑtate ditaret. Et cũ etiã ſm bu manitatẽ omniũ rerũ dominũ bret ꝓpter qõ Jo. in apo calipsi vidit ipm dei filiũ brẽ in femore suo. i. in hũani tate. Rex regũ dñs dominãtiũ. Uñ z pylato dixit. tu dis. qz rex sum ego. Job. xviij. tamẽ vt pauꝑ z medicus nozſm illud Aug. Omia terrena contẽpsit hõ xpus. vt cõtẽnẽda esse demõstraret. Pauꝑ g fuit. qz vt ipe ait Matt. 18 Filius hois nõ hz vbi caput suũ reclinet. Mendicꝰ qz ex elemosinis q sibi z discipul' dabanꝫ sustentabantur illa bñs in cõmuni cũ aplis. Uñ Aug⁹. Habebat dñs Luce. 2. tanꝺ. puideret. xxij. q. iij. duo ista. Pauꝑ natus ẽ quẽ matth. 3. mr̃ pannis vilib; inuoluit z redĩauit in ꝑsepio. Sz dñs solicꝰ fuit de eo mittẽdo. reges magos: q cum honora Pſ. iiij. rent. z auro ↄ inopiã sublcuarẽt. Sz mr̃ sanctissima sci eus filiũ amplecti paupertatẽ. Cito fm Berñ. dispsit de dit pauꝑib;. Ita vt in die purificatiõis. nõagnũ hz par turturũ vel pullos colũbaz. qõ erat sacrificiũ pauperũ offerret. Lu. ij. Cõuersatur⁹ in mũdo pauperẽ scolã di scipulozꝫ elegit ipse pauꝑ hz mulieres sctẽ que eũ seqbãt in doctrina audienda ministrabãt ei ↄ facultatib; suis vt dr̃ Lu. viij. Et nudꝰ in cruce mozt⁹ ꝓ pauꝑtate z medicitate. sepultꝰ est in alieno sepulcro et expẽsis alie nis. sicut g dñs solicitus fuit eis in ↄuersando inspiran do mulieres. z alios ad subueniendum suc necessitati res ait ipse sp habetis vobiscum Matbei. xxvi. Et alij quidẽ pauꝑtatẽ serũt inuite. alij impatienter sufferunt alij sponte assumũt vt veri religiosi dicentes cũ Dicro. i. Thi. 6. habens victũ z vestitũ his ꝓtentꝰ ero nudã crucẽ. nudꝰ sequar. xij. q. i. Clericus. cuius enĩ in ea nõ ꝓsistat pfectõ anime. sed in caritate fm aplm ad Col. iij. sup oĩa caritatẽ habete qõ est vinculũ pfectõis qõ diffuse declarat bernardꝰ. Tho. se. q. clxxxvij. ar. i. et Jo. cassianꝰ i collatione. i. moysi. est tñ instrm tendẽdi ad pfectõem. Omibus tñ pauꝑib; inuitis vel voluntarijs dñs solicitꝰ est puidendo eis. Et pauꝑ qdem dr̃ q pauꝑ bñs in pera. Sed mẽdicꝰ quasi mãu dicẽs. qõ plus ẽ scz petẽs elemosinã et ꝓterea inspirauit mẽtes hoim ad fouẽdũ hospitalia in qb; puideat pauꝑib; z mendicis siue sanis siue infirmis siue puul' derelictis. vñ z qlibet coz dicere põt cum suo capite xpo. Ego mẽdicꝰ sum z pauꝑ. deꝰ solicitus ẽ mei. Põt etiã dici. q; tõ post mendicitatẽ. addit z pauꝑtatem tanꝫ quid pꝰ. qz mẽdicus petens aliqñ mlta recepit. et sic non erit pauꝑ. ſz qñ etiã petẽdo paꝝ iuuẽit. tũc est mẽdicus et pauper. vt lazarus vlcerosus mendicus petẽs a diuite epulõe. sedet pauꝑ z nemo illi dabat de miczꝫ cadebãt de mẽsa diuiz. Lu. xvi. Solicitus ẽ autem dñs hoz pauꝑũ triplr nec eos deserit.

Plures homies ad hospitalia ꝑ eis facienda. dotanda et ꝑ legata z elemosinas augenda inspirando.

Ad hospitalia ipsa regenda: pauꝑibus seruiendo et puidendo alios instigando.

Ad ipsa ↄseruãda z diligẽter exercẽdã hospitalitatẽ prelatos ad hec inquirenda mandando.

Quantu ad hospitalarios .ſ. i.

et seruitores pauꝑũ. Sciendũ q oportz eos esse munitos magna patiẽtia z benignitate. nec artẽdãt ad qualitatẽ coz q aliqñ ingrati z discoli sunt. Sz ad pſonã quã repñtat in sua necessitate. s. dñm iesum christũ: qui aũt Matth. xxv. Qõ vni ex minimis meis fecistis mihi fecistz. Et ad ꝓmũ qõ inde hñt expectare. s. regnũ celoz. Dicet enĩ eis a xpo. vt ipse testat. Uenite bñdicti patris mei ꝓcipite regnũ vob patũ. z qsi cãm cõcessiõis regni assignãs subdit. Esurui enĩ z dedistis mihi manducare ꝛc. hospes erã z collegistis me. s. in peregrino vos hospitalarij infirmꝰ fui. s. in pauꝑe infirmo et visitastis me vos seruitores seruitoz. Et certũ est q qlibet bonus filius pris suo. seruꝰ dño. amicꝰ amico. cũ magno effectu z diligentia dz fuire in necessitatib; hz mlto magis fieri debet christo patri dño amico nostro i pauꝑib;. caueat tamen sibi a peregrinis ne aſportent bona hospitalis. Ut enĩ dicit Gratianꝰ de pe. di. i. Mus in pera. ignis hz. q. i. c. i. in sinu. serpens in gremio. male remunerãt hospites suos. Cum caritate autẽ z benignitate recipiat. non cum murmuratione. scõm illud Apostoli. Hospitalis sine murmuratiõe. i. Petri 4

Circa infirmos autem debet hospitalarius tria obseruare. Primo vt prouideat eis de sacramẽtis et valde laudabil'mos est. vt in principio qñdo hospitale intrat infirmꝰ. si potest confiteatur vl' post ea: vel quãdo aggrauaꝝ infirmitas z de cõfessione. communione et extrema vnctiõe prouideat tẽpore suo per se vel ꝑ aliũ sufficientẽ. et si nõ habet mittat pro aliquo idoneo. et de bonis suis permittat infirmum dispone re ad placitũ. põt tamẽ ei recõmendare hospitale. quod etiã ex se ille libere debet facere. Secundo debet de necessarijs eis puidere. nõ solũ ad victum sed etiã medicũ et medicinas si est hospitale ꝑ infirmis deputatũ. h̃ tñ scõm facultatẽ hospitalis. Et medica etiam si nõ recipe rent salariũ vt quia hospitale esset tenue. gratis debent prouidere. Mortem enĩ languẽtib⁹ probat inferre qui banc cũ potest nõ exdudit. inquit Symachꝰ papa dist. lxxxiij. Si aũt est opulentũ ↄgruũ est ei puidere de cõgruo salario. qz nemo cogitur de suo facere beneficium

Tertio debet eum per se vel p alios hortari ad patientiam bonis ꝓbis z scōz exemplis qui patiēter sustinuerunt graues et diuturnas infirmitates et necitates vt Job. Thobias. Gregoriꝰ papa. Bernardus. Egidius z
2.Coz.12. alij. et stimulū carnis datū paulo apl'o. Augustinꝰ et q̄dam alij intelligunt fuisse aliquā infirmitatē cōpalem siue biliacam passionē. siue dolorē capitis. q̄ tñ dicebat libenter gl'iabor in infirmitatibꝫ meis. i. vt inhabitet ī me ꝓtus xp̄i. ij. Coz. xij. Et ambro. de pe. dist. i. qō nocz corpus tuum at spūs. z egritudo carnis pctīs repellit. Et si infirmꝰ ꝓquerīt: debet tamē seruiēs ei cōpari et consolare non increpare dure. Diabolus enī aliquādo stimulat infirmū ira et seruiētē tedio z impatiētia vt ab vtrūsqꝫ auferat meritū suū. Unū legīt de q̄dā in vita patrꝫ
de sancto Eulogio. dicto Eulogio: qui susc̄pit quēdam pauperē leprosum in domū suam ad seruiendū in obsequiū dei. z post plures annos: quibus Eulogius cū omni diligentia deseruierat. demū cepit leprosus instigante diabolo turbari et de omnibꝫ que sibi Eulogius faciebat in seruiendo conqueri. etiā eū cōtumeliādo et peredo q̄ reponeret cū in locū pristinū vñ sumpserat. ꝓpter eius pseuerātes q̄relas quasi incitabat eū dimittere. sed sanior ductꝰ consilio psuasit infirmo vt ambo accederēt p̄ filio in hac re ad sanctū Anthonīū. quibꝫ aduenientibꝫ auditis beatꝰ Anthoniꝰ leprosum reprehendit de sua ingratitudine erga seruientē et Eulogiū de sua impatiētia z tedio erga infirmū irascentē declarās hoc ꝓcedere ex inuidia diaboli q̄ procurabat q̄ hoc eos pdere meritū acq̄sitū suoꝝ laboruꝫ exhortās eos ad cōstantiā qz in breui eēt remuneratio eorum qui ꝓsolati reuertentes ad sua in bona patiētia. in de ad modicū migrarūt ad dñm leto fine.

Quantum autem ad .§.II.

episcopos spectat prelatos et patronos. circa hospitalia debent habere diligentiā q̄ hospitalitas ibi seruet. fm illud ad qō sunt ordinata z rpalia bñ dispensent. vñ ōr extra de reli. do. de xenodochijs z alijs similibꝫ p solicitudinē epoz in q̄z dioc̄esi existūt. ad easdē vtilitates q̄bus cōstituta sūt ordinētur. et sup hac decretali eximiꝰ doctor Lapus de castella: fecit cōtractū cū q̄stionibꝫ centum. vel circa que infra ponunt breuiter ad declaratōz huiꝰ materie hospitaliū. et in. c. ad hec dicit vbanꝰ. q̄ si locus ad hospitalitatē vsū et pauperū puisionē fuit sic mor̄ est aucte pōtificis ꝓstitutus cū sit religiosus non debet hūanis vsibꝫ deputari. sic de vestibꝫ z lignis vasis et alijs vtensilibꝫ ad cultū religiōis p pontificē deputatis. z. x. q. i. ōz: q̄cūq; res ecc̄liastice sūt. ꝓuenit cū omi diligentia z bōa fide q̄ deo debet q̄ oīa puidet et cūcta iudicat gubernari z dispēsari cum iudicio epi scopi z protestate. cui totius plebis aīe sunt cōmisse. ex concilio anthiocēno. qō intelligit quādo hospitale nō habet patronū vel nō exemptū. Nam si habz patronū. ad cū pronū pertinet prouidere de rectore. vt infra declarabit. et ad epi scopū visitare vt. j. patebit. In clemen. quia contingit de reli. do. quia hospitaliū rectores locoꝝ ipoꝝ cura postposita. bōa res z iura ipsoꝝ interdū ab occupatoꝝ et vsurpatorū manibus excutere negligunt. animo ea collabi z deperdi domos edificia ruinis deformari permittūt et nō attento q̄ loca ipsa ad hoc fundata et fidelium erogationibꝫ dotata fuerint vt pauperes recipent ubi. et ex quēribꝫ sustētarent eorum id rennuūt inhumaniter facere. proquentus ipsos in vsus suos damnabiles cōuertendo ꝛc̄. Sanctimus vt hi ad quos primer loca ipsa studeant in p̄dictis oībus salubriter reformare. ac occupata et perdita et alienata in statum debituz reduci. facant ad ipsarū miserabiliū personarum receptionem z sustentationē debitam iuxta facultates coz rectores ipos compellere non omittāt in quo si committerint negligentiā vel defectum. ordinarijs locorum injungimus. vt etiam si pia loca predicta exceptionis priuilegio munita consistant per scipos vel alios implēre omia p̄dicta. et singula et rectores eosdem. vtiq; non exemptos ꝓpria. Exemptos vero et alios priuilegiatos apostolica ad id auctoritate compellant contradictores cuiuscunq; status aut conditionis existāt. ac p̄benter cuilibet contra p̄missa ꝓsilium. auxiliū vel fauorem per censuram ecc̄liasticam z alijs iuris remedijs compescēdo ꝛc̄. Ex ista clemen. declarant multe ex questionibꝫ infra positis. vnde frequenter allegatur.

De bis que pertinent ad hospitalarios et hospitalia. Caplm Secundum.

Notandum primo q̄ hospitalia diuersis nomibꝫ nuncupant. vt etiā dic̄ glo. xxiij. q. viij. sancimꝰ. Dicūt enī aliqui sinodochia. et est sinodochiū locꝰ venerabil' vbi pauperes et pegrini recipiūt. Dicit etiā patrochiū locꝰ. l. vbi pauperes et ꝓter senectutē soli infirmi curātur. Orphanotrophiū est locus vbi pueri parentibꝫ orbati pascūtur. Orphotrophiū est locus in q̄ infantes alunt. Dicunt z alijs nōibꝫ magz vsitatis. vt domus dei domꝰ misericordie domus fraternitatis. domꝰ pietatis. domꝰ sancti lazari et hmōi. Et dicit Lapus de castell' q̄ primꝰ hospitalarius fuit Joticus noīe. vt. C. de epis. z cle. l. ij. Sz q̄ ad recipiendū pegrinos in domo ꝓpria legīt de Abrahā Ben. xviij. quē inuitatus est Loth nepos eius Ben. xix. In nouo aūt testō fuit Marthaz que recepit freqnter xp̄m in domo sua ī bethania Lu. x. vñ dicīt hospitalitas domini. Querīt autē scōo vtrū possit instituī aliq̄ religio ad hospitalitatē. Et rñdet Iapus allegando Tho. 2e. q. clxxxviij. art. ij. q̄ sic. Et rō est. qz cū status religionis sit quasi quoddā exercitiū pducendi ad pfectōem caritatis. Caritatis aūt duersa sunt opa. qz quedā pnētia ad vitā contēplatiuā qua vacat deo quedā ad actiuaz qua intenditur caritati. primi. Inter omia vite actiue quibus exercetur caritas ad proximum est hospitalitas tamē modo large. Sciēdū est tñ q̄ aliud ē religionē ee fundatam ad hospitalitatē. vt religio cruciferoz z scī Anthonij de vyenna. et scti Balli de florentia. z hmōi. Aliud ē religiosos hre hospitalia. z scti Jobis hierosolymitani z sancte Marie theutonicoz z calatrensiū z hmōi. Et primo mō illud est exercitiū. cui pncipal'r insistere debet. et principale institm q̄ qō venire dñt ad pfectōem caritatis. Scōo mō hūtp pncipali aliud exercitiū z institm q̄ tenent ad pfectōem. tñ z hospitalitatē fuāt ad quā generaliter tenent oēs clerici. vt pz di. xlij. p totū. et milites magis religiosi. ex de pben. c. de mōachis. Un Hiero. ait in quadā epistola. Omnes ad nos venientes leta fronte suscipimus et eis pedes abluimus preter hereticos. Et Benedictus hoc etiā mandat in regula. imo etiam et quadam pia coactione inuitandi sunt. Exemplo illoꝝ cuntium in Emaus. qui christum estimātes peregrinū cogerunt ad manendū. Luce vltio. c. Et multo magis facere tenentur habētes ad hoc hospitalia ordinata. de quibus dictū est. Queritur vtrū religiosus possit pfici a hospitali. Respondet Lapus: q̄ glosa de relig. do. in. c.

et dedicata hospitalitati. vt sancti Anthonij. z sancti galli de florētia. z hmōi. nō video qre nō possit pficisci hospitali. Sed si religiosus nō ē talis religionis. s. pn qz aut hospitale est annexū eccl'ie curate. z tūc pfica pōt ꝓter curā aut etiā ipz hospitale habet collegiū religiosoz a qbz eligit hospitalar⁹. vt in scō Bal'o de florentia z tūc ēt poterit pficī religios⁹. ibi. qz curā hz z iurisdictionē in collegiū. de elec. in. c. dudū. ij. aut ēt hospitalē ē ō mēsa. z ꝓprietate tal' religionis. ita q spectat ad dictam religionē regime dicti hospital' nō tamē instituit ibi certus z intitulat⁹ rector. Et tūc idē sicut pnt mittunt ad alia opa z loca pmouēda. z custodienda. z sic mittunt ad litigandū z allegādū z aduocādū. multo fortiꝰ ad curādū pauperes. Si aūt hospitale ē sine cura. aniaz qō requirit certū rectorē p se. tunc dico q licet sit certe religionis ad quā spectat illud cōferre. no credo religiosis posse ꝓferri. qz ñ cessat ꝓhibitō. nec credo valere piudicio simplici. Sz quid de ꝓuersis religionū q̄ non sunt principal'r institute ad hospitalitatē nunqd possunt pficī hospitali. eo casu q̄ nō pt pficī monach⁹. Rñdet lapus. q si ē laic⁹ z illiterat⁹ pt ei cōmitti. nam cōmittit cura z regimē monasterij q̄ habēt annexa hospitalia. z sic regūt vtrūqz. ergo fortius hospitale tm̄. z hoc puto verū si esset hospitale deputatū ad receptionē mulierū. q̄ casu esset bonestissimū. Credo tm̄ q consuetū regi p masculos nō posset cōmitti mulieribus. qz mutat p hoc stat⁹ beneficij. Et si obijceret dem̄. qz ꝓtingit. de religio. do. que dicit q cōmittant puidis viris ꝛc. q nō mulieribus. pōt rñderi. q ibi masculinū cōcipit femininū. sic z de elec. c. generali. li. vi. z fvij. q. iij. si quis suadente.

Nunquid potest regi .§.I.

men hospitalis cōmitti duobus. Rñdet lap⁹ q sic. Tā tales eligant tutoribus. z istar tutoz dñt facere iuētariū do. Sed cōstatqz plures tutores possunt dari vni pupillo z qlibet eorū administrare insolidū nisi cert⁹ modus z forma alia a testatore quō se habeāt in administrādo ponat. Unde z tales rectores hospitaliū dicuntur port⁹ habere bñficiū q̄ officiū. quod puto verum in hospitalibus. q nō ꝓferūtur in beneficiū eccl'iasticū. Sz ad curā z gubernationē fm de. qz ꝓtingit. Et pōt committi cura insolidū vel etiā q vnus sine alio nō admīstret quia cant sibi locū fm regulā beneficioz eccl'iasticoz. i. vt tā tū vnus ꝓferant. puto etiā q si ꝓsueuit gubernari p vnū nō pōt cōmitti duobus. Sed cū cōmittitur duobus nunquid pōt cōmitti. ita q vnus sit mascul⁹ alius femina Respōdet Lapus q si ē verū q̄ supra firmatū est. sc̄z q femine possit committi z hoc maxime qñ hospitalia sūt distincta. vt illud q̄ est p mulieribus gubernet p hospitalissam. z q̄ est p viris p hospitalariū. Nec esset b̄ absonū q hoc exp̄meret in cōmissione Et sic marit⁹ vt vxor possent pficī vni hospitali. ita q marit⁹ esse t hospitalarius p viris. z vxor hospitalissa p mulieribus. z maxime in his hospitalibus q̄ hūt habitatōes diuisas virorū et mulierū q ibi recipiūtur ad hospitiū. Sz queritur vtr̄ ceuersa. vtrū vn⁹ possit pficī in duobus hospitalibus. cuius ꝓma facie videat q nō. qz vident incōpassibilia cui vtrūqz regat ꝓsonalē residentiā. z sic in vtroqz deficere nō possunt vt dicit a simili de beneficijs in. c. de multa. de ꝓben. Cōtrariū tñ dicit Lapus. q videt verū. Et rō est qz dici nō potest q de iure cōi hospitale regat ꝓsonalē residentiā de necessitate. z maxie cōtinuā. Nā posset deficere p aliū. z sic equal'r in vtroqz se collocare. p uidere z assistere z ꝓsulere in occurrentibus. z ad b̄ facit q̄ notat Joh̄. cal. in ca. sup inordinata. de ꝓbē. vbi dicit q pōt q̄s habere eccl'iam nō curatā. in. xviij. anno etatis qz z si in tali etate nō posset ipe dicere missaz p se ad q̄ ordinat⁹ eccl'ia. pōt tñ dicere p aliū nec ius artat rectorē eccl'ie. vt p se hoc faciat et sic posset q̄s habere plura beneficia simplicia. q̄ cōmuniter seruat. z deficere p alium in vno coz cū nō pōt p se. z multofortiꝰ b̄ in hospitalibus ad sustinendā turoz. q̄ possunt simul' ꝓles tutelas gerere z p vtroqz cauere z vtrūqz p se diligent' z alias vacare. z maxime cū hospitalia sūt in vna dioceli. z fortiꝰ in vna prochia. z m'lto magis in vno fūdo vl' vna via vicina. Et q̄ dic̄ ioban. an. de ꝓcess. ꝓbē. in Rubrica. q babēs beneficiū curatū. recipiēs secundū. q̄ de statuto vel alias reqrit residentiā. nō ex b̄ vacat pmū. sz est prius in b̄ casu necessaria admonitio Et idē tenet Inno. z hoc idē intelligēdū ē ō hospitalibus q̄ ꝓferūtur i beneficiū. z ea rōe si nō sūt curata. vel bñficiū collegiū. qz tūc idē est iudiciū babēdū vt de ꝓbē. c. de multa. Et q vn⁹ possit habere plura hospitalia simul tenet Guil. de mote laud. in cle. ꝓ litteras. de ꝓbē. Fateor tñ ꝓcludit Lapus hoc nō esse vtile z honestū. Et possit eps cogere rectorē ad dimittendū alterū. maxie si min⁹ diligent' p̄uideret vtrūqz. q̄ in beneficijs simplicibus dici solet. Sz nunquid pōt q̄s habere bñficiū curatū z hospitale. Rñdit lapus. q sic eadē rōne. Et multofortiꝰ hospitale z simplex beneficiū. omnia enī ista babēt rationē. qz nō ē cautum in iure hospitalarios ad ꝓsonalē residentiā astari Sed q̄ritur nūqd pōt q̄libet exigere hospitale p libito volūtatis. Rñdit lap⁹ q̄liber pōt domū suā sacram vel fiendā deputari ad hospitalitatē z ad rps hospitare paupes. sicut z alia opa clemosinaz facere. Sed tal' locus nō erit religiosus. nec gaudebit emunitate eccl'iastica. nec inter loca eccl'iastica cōputabit. nec erit sub iurisdictiōe epi z poterit ad humanos vs⁹ redire. z etiā vē di donari. z emi. Ita notat Hostiensis in. sūma de eccles iijs edificā. Pe. z Innocē. z ea iura q̄ dicūt talia fieri ñ possunt sine auctē episcopi. intellige vt sint eccl'iastica. al's vt sint ꝓphana bñ fieri possunt z hoc dicit glo. ī de men. qz ꝓtingit. de relig. do. Et io. an. post Uincē. z Tā cre. Dicit q pōt q̄s habere oratoriū z hospitale in ꝓpria domo. nō tñ pōt ibi celebrari facere sine auctē epi. de cōsecra. di. i. vnicuiqz. Dicit tñ hostiē. q pōt interuenire cōsensus epi. z post factū postqz aūt auctoritate epi est factū. nō pōt ad alios vsus deputari. vt eo ti. ad hmōi. Sed nūqd tale hospitale vl' oratoriū factū auctē epi. gaudebit emunitate eccl'iastica z eius rector. Hosti. notat q oratoriū tale nō gaudeat emunitate eccl'iastica⁹. qz nō intelligit dedicat⁹ deo. nec loc⁹ sacer. Idem tenet Guil'. z Jen. qz enī qō hodie ē oratoriū cras potest fieri camera. Bof. sentit ꝓnū. nō ei aliter determinat. Lap⁹ nisi q hospitali cōperit bñficiū restitutionis in integrū De rectoribus aūt taliū hospitaliū. vtrū gaudeāt emunitate eccl'iastica. Dicit guil. in spe. q sic. si fec̄ b̄ auctoritate episcopi. ēt si sint vtroz. al's nō. b̄ idē tenet Hosti. in summa de hospitali z rectore ei⁹. z gaudeāt emunitate eccl'iastica vtrūqz. Dic̄ guil. in spec. q̄nimo ꝓuilegiaz

canonis si ds suadẽte.xvij.q.iij.als nõ.vt dictũ ẽ.qz se quereꝛ absurdũ.posset eni ꝑ bñ qlibet rusticꝰ assumere sibi habitũ religiosũ z ꝓstituere sibi regulã quã vellet z fraudare dños suos tallys z alys debitꝫ seruitys. Sz nunquid hz hospitale beneficiũ in integrũ restitutionis si ledi ꝓtingat.vt habeꝛ etiã de resti.in integ.ca.i. Rñdet Lapus.hec qõ tangit ꝑ Johan.andree i nouell.ca. ij.de integ.restitu.vbi dicit qõ nomĩe eccl'ie includunt nõ solũ monasteriũ.sed z oĩs pi' locus oĩa ista eapa rantur.de testa.ca.requisisti. Et cũ hospitalia fuerit inuenta.vt pauges infectiꝫ lepꝛa in eis recipiant.z ex eoꝝ puentu sustentent. Querit vtrũ oĩa hospitalia teneant pascere pauges vestire z hospitare eos. Rñdz lapus.q hec hospitalia differũt re z noĩe.nã sicut diuꝛsis nomibꝫ nũcupant vt dictũ ẽ supꝛa.ita z ad diuerꝛsa officia deputant. Et scõm hoc tenent aliq ad vestes dandas.aliqua ad suscipiendũ expositos.aliq ad educandũ vel suspiciendã infirmos.z sic q dicunt i clemẽ. quia ꝓtingit.referant singula singul'. Si eni ẽ hospitale ad recipiẽdũ ꝑegrinos ꝛ nõ tenet ad infirmos nisi in cãu necꝭatis.qñ ꝑ alia subueniri ñ posset z illõ possꝫ.

in ꝑn.ca.

Ad quem spe- .J.II

ctat dictorum locorum receptorum in eis cura seu correctio seu reformatõ z emẽdatio. Respõdet. Lapꝰ potest hoc spectare ad diuersos z diuersis modis .põt spectare ex statuto apposito in fũdatõe.põt spectare ex cõsuetudine vel ꝓuilegio sedis apl'ice.vt in dicta clemen.qz contingit.bis cessantibꝫ ad loci ordinariũ spectat de iure.vt extra eo.de xenodochijs.z.xvi.q.vij.oms basilice. Et addit zen.etiã ad patronos põt spectare et eorum liberos vt.xvi.q.vij.filijs. Sed qd spectat ad officiũ talium. Resp ondet lapus in bñ debent curare.ne rectores illoꝝ locoꝝ inhumanit recipiẽt dictos pauges. ne puẽtus in suos vsus ꝓuertãt z ipa loca in ꝑdictis salubꝛiter reformare atq occupata deperdita z alienata indebite in statũ reduci debitũ facere.z ad ipaꝝ miserabiliuꝝ ꝓsonaꝝ receptionẽ z sustentationẽ debitã iuxta facultatẽ locoꝝ cõpellere rectores.vt in dicta clemẽ. qz contingit.z vbi ꝑdicti negligãt ꝑdicta facere.puta patrõi hospitaliũ vel alij ad qs bñ spectat tunc fm Lap. iniungitur ordinarijs locoꝝ.q etiã si pia loca ꝑdicta sint priuilegio exemptionis munita ꝓpꝛios vel alios impleãt oĩa z singula ꝑmissa.z rectores cosdẽ vtiq non exemptos ꝓpꝛia.exẽptos ãtꝛ ꝑuilegiatos apl'ica ad id cõpellere debẽt auctoꝛitate. Cõtra dictos rectores cuiuscũq status vl' conditionis existãt.atq ꝑbentes ꝓtra ꝑmissa consiliuꝫ auxiliũ vl' fauorẽ ꝑ censurã eccl'iasticã.z alia iuris remedia cõpescendo.attamẽ nullũ ex hoc ꝑuilegijs seu exẽptionibꝫ eoꝝ ꝑiudiciũ generãdo. Et dicit ioh.an.i glo. sup cle.q contingit.in eo casu esse bñ ꝓceptũ ordinarijs vt faciãt qd dr. Et si tl'es ad qs spectat.puidere dẽfectibꝫ hospitaliũ negligũt.z nõ sint sub iurisdictõe ordinarij. cõpelle tñ eos auctꝛe dicte clemẽ.qz ꝓtingit ipe ordinarius.sed vbi nõ sit negligẽtia in hmõi exẽptis.nõ hz se intromittere ordinarijs. Sed vbi is q habet ꝓuidere hospitali sit laicus z rector hospital' sit clericus .quõ poterit laicus cõpellere clericũ. ꝓtra illud.xcvi.di.bene quidẽ. Rñdet Lapus.põt dici fm zen. q ꝑdictã cõpulsionẽ nõ faciat ꝑ se laicus sed ꝑ aliũ.puta epm ad i stãtiam ei'. Añ in illa clemẽ.qz contingit.exponit verbũ cõpelli.i.cõpelli facere. Et si querat quõ patebit de negligentia in ꝑdictoꝝ in q casu tenet ordinarius ꝑdicta facere. Respõdet glo.in clc.qz ꝓtingit ex ꝑfecto ꝓtorio.vt de cẽsi.c.romana.li.vi.vel ꝑ assignatiõez termini ad bñ prefixi z elapsi z idẽ zen.z multi alij. An dicta loca possint conferri in beneficiũ.i.i titulũ beneficij dericis secularibꝫ. Rñdet Lapus.nõ qz bñ ꝓhibet dicta clemẽ.qz contingit.nec valet ꝓtraria ꝓsuetudo.obseruata nisi in duobus casibꝫ. vtz qñ in fũdatiõe dictoꝝ hospitaliũ.sec' ꝓstitutũ fuerit seu ꝑ electionẽ sit de hmõi rectore puidendũ. Cui' aũt ꝓdictois debeant esse ꝑsonis regant z gubernant hospitalia ponit in dicta clemẽ.qz contingit.de reli.do. Dicit eni ibi q debet cõmitti eoꝝ gubernatio viris.puidis z idoneis z bone testimonij q sciant z velint z valeant loca ipa z bona eoꝝ ac iura vtiliter requirere z eoꝝ reddit' z puent' in vsum miserabiliũ ꝑsonarũ fidel'r dispensare z q in vsus alios ꝓuertere ꝑdicta ꝑsumptio veritatis nõ existat sup quo onerant conscientie eoꝝ ad qs ipoꝝ locoꝝ cõmissio pertinet.hec ibi. Et dicit ibi glo.ordinaria q signant dicit cõmittere nõ ꝓferre.qz collatio fit in ꝑpetuum. sed cõmissio ad tẽpus.z ideo bñficia dicunt ꝓferri.qz dant in ꝑpetuũ.i. durante vita illi' cui cõfertur z tutoribus qz sũt tales.dicitur committi ad ministratiões. Sed fm hoc rectores hospitalium essent temporales .Sed vt dicit glo.ꝓsuetudo nõ admittit hanc lec.ꝯmo ultimo untur ꝑpetui rectores in talibꝫ locis. Recuperꝰ autem in quodã suo ꝓsilio dicit q de mẽte clemẽ. ẽ q nõ sint ꝑpetui. Et licet glo.dicat.q ꝓsuetudo hec nõ patiat. nisi vbi nulla est ꝓsuetudo optime posset ad tẽpus cõmitti talis ad ministratio. Paul' aũt dicit in dicta cle.q conferre z cõmittere aliqñ sumũt vt diuersa.aliqñ vt idẽ z sic sumunt in littera.s.ꝑ eodẽ.z qd tantũ ꝓhibet si fiat.i.si deꝭ i beneficiũ Assignat aũt paulus vt refert Lapus rõnẽ quare ꝓhibet hospitale dare in beneficiũ vtz qz ad beneficiũ habendũ oꝑtet esse clericũ.cẽ.de etat' ack.c.ex lr'is. Et tal'.s. clericꝰ bñficiat'.facat fructꝰ suos et tenet ad horas z ad alia ad q alij clerici.ꝯz si gubernatio simpl'r cõmittit hospital' cessant ista. Jtẽ beneficiũ debet ꝓferri infra certũ tẽpꝰ.z in eo ẽ necessaria institutio.nõ sic aũt in cõmissione hospitalis z a beneficio repellerẽt qs ꝓpter bigamiã vel alios defectus.nõ autem a gubernatiõe hospital'. Jtẽ beneficiũ qñq dat in sustentationẽ eius cui confert.vt in ca.ij.de.pu.i duello. Sed nõ hospitale.qz in bñ attendit pauperũ puisio nõ hospitalarij sustentatio. Posito aũt casu.q laic' edificet hospitale de licẽtia epi cũ oratorio vel sine eo ꝓpter q loc' ille dr religiosus z edificator efficat patronꝰ vt de iurepa.c.nobis.ad quẽ spectabit puisio rectoris ut lius hospitalis ad patronũ vl' ad epm. Respõdet Lapus q solus patronꝰ ponit ibi rectorẽ. Et rõ ẽ.qz in talibus vt dictũ ẽ.s.nõ est necria canonica institutio nec habet tempꝰ limitatũ ad committendũ talẽ gubernationẽ. vñ nõ est necesse q ꝓpter bñ recurrãt ad epm. Nec obstat q de iure patronat' solũ potronis acquirit ius ꝑtandi.qz illud habet locũ in ecclesijs z alijs locis vbi requirit institutio canonica vl' ꝓfirmatio. Sz in hmõi hospitalibꝫ nõ requirit bñ.hoc etiã sentire videt zen.in dicta clemen.qz ꝓtingit dicit eni q patrono acquiritur ius fm naturã rei cui' est patronꝰ. Nã in ecclia collegiata nõ acqrit ius ꝑntandi.sed cõsentiẽdi electioni facte.in capella acqrit ius ꝑntandi.vt de iure pa.c. nobis. Sed in hospitali acqrit patrono ius cõmittendi gubernationẽ hospital'. Et fm bñ nõ indiget talis rector ꝓfirmatiõe epali si in ipo hospitali nõ reqrit institutio canonica.hoc aũt dr.qz si hospitale haberet curam aiaꝝ tũc indigeret ꝓfirmatiõe epali.nisi esset exemptũ vl' aliter ꝑuilegiatũ. dicit tñ idẽ lapus.q vbi ĩ aliq loco emanauit aliqua ꝓsuetudo generalis vel special' circa bñ illa est seruãda. Sed in casu q ad patronũ hospital' spectat ꝑsentatio.z ad epm cõfirmatio. de ꝓsuetudine vel aliquo iure speciali. Hunqd ãte ꝓfirmationẽ ẽ ꝑmittendũ edictũ generale vel spãle hz formã.c.fi.de elec. Rñ

det lapus q̄ in illis hospitalibus que non conferunt in beneficiū nō oporet seruare illud. s. de p̄rmittēdo edictū. Et ꝺ̄ q̄ hic nō fit electio vel collatio. sed cōmissio. cū ētiā quia nō cōmittit cura aniarū. Ān tam cō sului q̄ ad capellā seu altare erectū in eccl̄ia de licentia epi p̄ deputari sacerdos ad missas celebrandas sine confirmatione vel edicto. nisi alia ꝓsuetudo obstarer. Idem sentire videt zen. ac guil. q̄ guil. ōr. q̄ si hospitale principal̄r edificatū ad missam celebrandā vl aliq̄ eccl̄iasticū sacramentū exhibēdū. nec si sit ibi cō stitutus ꝑpet⁹ vicari⁹ seu dos assignata ꝑ eo. licz ibi nihil ibi p̄ epūs vendicare. nisi in ēctū posset de aliis p̄is locis legatis p̄ozania fundatoris relictis ꝓbant hec de ꝓse. di. i. vnicuiq̄. z de testa. c. heredes. Et ꝓclu dit lapus. Nō intelligas ista de hospitalibꝫ q̄ ꝓferunt in beneficiū seu q̄ gerunt ꝑ religiosos. seu q̄ habent ec clesiam. sed de illis solū q̄ laicis gubernāda cōmitun tur. Sed nunq̄d talia hospitalia possunt cōmitti cle ricis gubernāda. Respondet lap⁹. vnq̄. dūmodo non in beneficiū. Dicit eni clemen. q̄ ꝓtingit. q̄ cōmittan tur pudis viris nec dicit laicis. Et q̄ ergo cle. nō distī guit. nec nos debem⁹ distinguere. xxxi. q. i. si quis Idez sentit zen. z pau.

De hospitalibus ex. §. III.

emptis. vel religiosoꝝ exemptorū. Et p̄mo queritꝫ cum hospitale sit exemptū z imediate subiectū romano pō tifici nullū habens superiorē vel aliū ad quē correctio l reformatio p̄neat illius z cui⁹ rector negligit illa face re ad que tenetur. Nūquid ordinari⁹ poterit supplere et corrigere. Rñdet lap⁹ q̄ nō. Nā demē. q̄ ꝓtingit. q̄ concedit ordinarijs. auctē aplica in exemptis ꝺfectū noꝝ ad quos spectat talis correctio. Et in casu nr̄o ꝓpo nitur nullū esse ad quē spectat correctio. ergo nullus ꝺ fectus vel negligētia supleri p̄t. Nec obsta q̄ habet superiorē papā. imo facit ꝑ. q̄. nunq̄ papa dicit. negli gentiā cōmittere. z si illā cōmittat. null⁹ illam supplere potest vel debet. Ipse eni supplet negligentiā. aliorum nemo suā. de elec. c. licet. z. ix. q. iij. alioꝝ. In nō exempt̄ autē puto quātumcūq̄ nō habeant aliqs ad qs spe ctet correctio vel reformatio. ad eū spectat. vt de reli. do. c. de xenodochijs. Quid si hospitale aliquorū reli giosoꝝ imediate subiectoꝝ sedi aplice. nō habēs aliquē superiorē aliū seu ad quē de iure spectaret correctio. z̄. vr. s. Cuius rector deficit in exercendis bis ad que te netur fm formā clemen. q̄ contingit. Nūquid poterit cogi ꝑ ordinariū loci. Respōdet lapus q̄ in talibꝫ ho spitalibꝫ epūs nīlā suā vel apostolicā habeat auctoritā tem mouet. q̄ dicta exēptio fuit libera. Ān si. pulsio postea facta de illis corrigendis ꝑ superiores suos. nō vendicat sibi locū in illis. non tamen cessat dispositio dicte exemptionis. quia potuit alia esse ratio. Et licet supiores fuerint cā impulsiua. tū illa cessante nō cessat dispositio. ar. eoꝝ que notant in. c. inter corpalia. exē de transla. p̄la. Et plurib⁹ ētiā aliqs capitulis nō potuit tales religiosi ꝑ eū reformari. Ano q̄ exquo sūt exē pti z eoꝝ superior nō est in culpa vel defectu nō ē loc⁹ concessionis facte ordinario. q̄ fit sub certo mō. Illo q̄ deficiente deficit cōmissio. Irē q̄ papa est superior. q̄ de se nō intellexit. Irē q̄ ei⁹ negligentia nemo supler. Et hoc puto verū. z sic seruari feci i curia archiepali fio rentina. que ꝑ dictū clemen. pedat ꝓtra hospitalariū sancti galli imediate subiectū sedi aplice. z est religio sorum qui ꝑsitentur regulam. b. aug.

De rectoribus ho. §. IIII.

spitaliū quo ad satisdationē z iuramen tū. cū cōmittit eis gubernatio z diuina z sacramēta. dicit lapus. q̄ ta les ad istar tutoꝝ z curatoꝝ debent iuramentū p̄sta re. ac de locoꝝ ipsoꝝ bonis inuentaria facere z ordina riis seu aliꝫ quib⁹ dicta loca subsunt. vel deputādis ab eis annis singulis de administratione sua reddere rationē. vt in dicta cle. q̄ cōtingit. Sed nunq̄d satisda būt ad quod tenent tutores z curatores. Rñdet lapus glo. ordinaria dicte clemen. tenet q̄ nō nisi essent in spe ctu ꝓpter vxorē z filios. Sed vt dicit ibi glo. talib⁹ suspe ctis nō debet cōmitti gubernatio talium hospitalium. q̄ a talib⁹ nō exigitur satisdatio. Sed nūquid iurabunt ad instar tutoꝝ. s. vtilia facere ipsis hospitalibꝫ ad q̄ ꝺ putantur. z inutilia ꝑtermittere p̄sonas tres ad cōmo dū z vtilitatē coꝝ bona fide custodire. z in vsum mise rabiliū p̄sonaꝝ ꝓuertere. z inuētariū de bonis ipsius fa cere z alia facere ad q̄ tenent maxime fm formā clemē. Dicit lapus. q̄ si cōmittant talia hospitalia aliꝫ facti q̄ in dicta cle. dicant seu conferant in beneficiū clericꝫ secularib⁹ videt esse irrita ipo iure talis cōmissio z ita videtur sentire glo. in dicta cle. Ꝺ̄ si tales nō fecerint inuentariuz nec iurauerint. vel rōnem reddere noluerit tpe cōgruo. q̄uis fm glo. dictū videatur ꝓbabilis in tellectus dicte clemen. q̄ ex ꝺ̄ sit irrita tal̄ cōmissio. tn cōtingit nō sic intelligit. sed tn illis censlantib⁹ ꝑdicta fa cere poterūt cogi z compelli remedijs opportunis. etiaz per remotionē illaꝝ p̄sonarū a dictis locis tanq̄ suspe ctis z sicut ad instar tutoꝝ p̄ficiunt sic ad instar tutoꝝ remoueant. Sed nunq̄d tales rectores tenēt singu lis annis reddere rōnem per se etiā nō requisiti. Respō det lapus q̄ sufficit q̄ requisiti ꝺ̄ faciāt z ita tenet glo. et sic seruat. Sed quis celebrabit diuina officia z mi nistrabit eccl̄iastica sacramenta rectori familie paupi bus z infirmis taliū hospitaliū. Rñdet lapus. si talia hospitalia habeant altaria seu cimiteria ab ārich̄. z plu res celebrantes z eccl̄iastica sacramēta rectori z familie et pauperib⁹ hospitaliū administrātes. seu prochiales rectores ꝓsueuerunt illis exercere p̄missa. est seruanda antiqua cōsuetudo quo ad exercenda z administrā da spiritualia vt in dicta clemē. q̄ cōtingit. in fi. De iure q̄ cōi fundat matrix eccl̄ia i hospitalibꝫ sitis i parrochia sua intentōez suā q̄ ad ista spualia tamē possunt p̄sci bere. vt hec ꝑ suū ꝑriū sacerdotē faciāt vt no. ibi. glo.

Nunquid possit epi. §. V.

gi hospitale in parrochia matricꝫ eccl̄ie. illa inrequisita vel inuita. Rñdet lapus de hospitalibꝫ nō religiosis. i nō sacris auctoritate epi. nō est dubiū. nā quilibet p̄t deputare domū suā ad hospitalitatem iuxta epo z ml̄ to fortius inuito rectore matricis eccl̄ie. Ꝺ̄ intelligē q̄ vt ꝑuatas domos sic deputāt. Sed si sub effigie vl̄ si gno vl̄ denominatiōe loci eccl̄iastici. nō esset licitum. i mo posset episcop⁹ loca illa destruere. q̄ ꝓtra iuris ꝓ hibitionē factū est. facit q̄ ꝺ̄ notat innocē. de rel. do. ca. ad hec. z tenet cardina. florē. hoc. Sed si loquimur de facto cū capella vel de hospitali ꝑpetuo. s. cū auctoritā te epi. ita q̄ sit locus eccl̄iasticꝰ. de hoc ꝓsuevit dubi tari. Nā licet sit regulare q̄ vna eccl̄ia in p̄iudicium al terius ꝓstituenda nō sit. xvi. q. i. ca. eccl̄ie. z. c. quicūq̄. q̄ si fiat destruenda ē. maxime si operis noui nūciatō rite facta nō p̄cesserit. tn illa iura loquūt de eccl̄ia non de hospitali siue eccl̄ia vel capella. Et illa ē rō. ne aliqs iuris antiquioris eccl̄ie noue acquirat. vt in dicto ca. eccl̄ie. z. c. quicūq̄. que rō cessat in hospitalibꝫ p̄dictis. Contrariū tn est verū. s. q̄ nullus locꝰ eccl̄iasticus p̄t exigi in aliq̄ prochia ea inuita. s. antiquiori eccl̄ia. Et isto casu nouę eccl̄ie veniūt hospitalia ex quo fauor ex

ecclesiaꝝ respiciatur. quod etiam tenet lapus. Nec cessat ratio ꝓdictꝫ quia hospitale debet habere dotem de q decima nō soluit. Item si habet capellā vl oratoriū accedunt oblationes. z sic videt minui dignitas z vtilitas rectoris antiq ecclie. Unde z de facto vidi qōnē ꝙ quedam imago beate Marie picta in pariete domꝰ cuiusdam laici fecit miraculū. ꝓter qd maxim⁹ ꝓcursus oblationū fuit. sup qbus nota ē qd ꝛsentetiatū fuit ꝑ parrochia. Et est sil's questio q notat de cele. missa. sup rubrica. Sed quid si erigat hospitale in limite ecclie veteris. Respōdet lapus. ꝙ acquirit iuspatronat⁹. ex hoc ipsi ecclie. vt. xij. q. ij. aplicos. z. x vij. q. iij. questi. z no. hosti. in sūma. Sed quert vtꝝ hospitali debeat certa dos assignari. Respōdet lapus ꝙ nō. Jo. an. pꝰ hostien. ꝙ hospitali sicut z ecclie in constitutiōe eiꝰ debet certa dos assignare. vñ fm cū ꝓceder libellus talis. petro hospitale cū ptinentijs suis z intelligit tunc de dote tm. que de iure ad hospitale ptinet. z si qrat de quātitate dotis. s. quāta debeat esse. Respondet lapꝰ. recurrat ad ar. a sili. de conse. eccle. cum sicut. z quod ibi nota. in glo. ordinaria. qz alia dos requirit in eccliis. alia in monasterio. vt ibi. sicut z alia in hospitali. Tanta enī debz esse dos in eccliis. ꝙ sufficiat ad lumiaria z ad victū ministroꝝ. xvi. q. vij. pte mentis. existimatio ē epi. In hac s. hospitalis dote. habebitur respectus aliox hospitalium. ar. in autē. de ecclesiasticis titu. §. si quis. Debēt ät puideri. vt habeāt affirmas. i. pulsiones reꝝ necessariarū. Et in hoc ꝑsiderat spes hospitalis. Nā si sit deputatū ad hospitandū pauꝑes. tunc ꝓcipalis cura erit in lectis. Alia sūt deputata ad curandū infirmos. z tunc principalis cura erit in bonis. z deuotis ministris z expertis in ope medicine z sic de singulis. z fm hoc erit ꝑ utendum de dote eius.

De concessione per. §. VI.

lras aplicas vl legatoꝝ sedis aplice sup ꝓpulsione quorūcūq clericoꝝ concessa directas. Hūqd ꝑ has poterit eis puideri de hospitali. Respondet lapus nō ꝑ clemē. ꝑ lras. de ꝓben. etiā illa habeāt ecclias vel capellas vel alia iura spiritualia annexa nisi de eis spāliter caueatur. vt ī dicta clemen. ꝑ lras z bꝫ vtꝝ ē li lre sint ḡtiose sive in forma pauperū. vt dicit pau. Sed qd de litteris apostolicis sup reseruatōe fructū beneficioꝝ. Respōdet lapus hāc qōnem tāgit glo. sup dicta clemē. per lras z dicit ꝙ talia nō includunt nisi exprimant. Et est ratio fm glo. qz exq̄ sunt deputati ad certū vsum sine expressa lnīa pape. ad aliū vsū ꝓuerti nō debent. vt ī dicta clemen. qz contingit. Sed nūquid talia bñficia vacantia ꝑ mortē officialis pape seu ꝑ obitū decedentiū incuria habent locū in eis decretalis ꝓma z secūda. ō ꝑ bē. li. vi. Rñdet la. ꝙ nō de iure cōi qz illa ca. allegata loquunt solū de beneficijs z dignitatibꝫ. q̄ nō habent locū in hospitalibꝫ ratione iā dicta. Si aūt sup beneficijs emanarent extrauagantes. put emanauerūt reseruatōs circa dicta beneficia. eoꝝ tenoresset inspiciendꝰ extra de priuile. c. postq. z nisi fieret expressa mētio in illis nō includerent. Nec mirū. qz ꝓdicta iura loquētia ō beneficijs vacantibꝫ in curia includūt beneficia spectātia ad patronos laicos vt videt innuere glo. sup dicta decretali. z ō ꝓben. li. vi. Et fm hoc de hospitalibꝫ habētibus patronos laicos nō esset dubiū. Sed nūquid in illis duobꝫ casibus possint ꝓferri clerici in beneficium. de qbꝫ in dicta clemen. qz ꝛingit. includūt in lris sup ꝓpulsione facienda impetrātibꝫ clericis. Rñdet lapꝰ glo. in dicta clemen. ꝑ lras tenet ꝙ nō. Sed nunquid est generaliter vtꝝ qō in litteris a beneficia impetratis nō includant hospitalia. Rñdeo. distinguendꝫ est fm lapum vt distinguit glo. in cle. ꝑ litteras. qz aut hospitale est principale cui accedit ecclesia vel capella. z tunc ꝑ dictas lras non debetur. Si vero ecclia vel capalis habens annexū hospitale tunc debetur ꝑ tales litteras z venit rone accessoriū qō principaliter no venit. facit co. ti. sup co. li. vi. in dubio vero quia extat ecclesia z hospitale. nec ꝓbat qō sit principale. z qō accessorium dicit ꝓdicta glo. ꝙ si apparet possessio z denominatio ꝛc. de prebē. c. cum de beneficio. li. vi. Si no apparet repellet̄ impetras. Constat ei principale hospitale. nec constat illud accessoriū eccliē. z certū. est ꝙ hospitale z ecclesia essent annexa. ita ꝙ neutrū est principale haberet locum dicta clemē. ꝑ lras. fm glo. ꝓdictam. Sed nunquid legati de latere possunt conferre dicta hospitalia. Respodet lapus. si sūt hospitalia in quibus laici obtinent iuspatronatus nō est dubiū. ꝙ sicut non conferunt ecclesias collegiatas eadem ratiōe. nec hospitalia collegiata. Sed in hospitalibꝫ spectantibꝫ ad ecclesias collegiatoꝝ vel ad clericoꝝ dispositionē. vide tur dubium. qz sicut possunt cōferre talia beneficia. ita et hospitalia. glo. tñ ordinaria sup dicta clemē. ꝑ lras. videt sentire ꝓtrariū. Et hoc idē notat paulus. ibi. Vidi tñ ꝓtrarium de facto sepe. z legati de latere talia hospitalia ꝓferr. Sz lz talia hospitalia n̄ idudant i literis apostolicis vel legatoꝝ eis ad beneficia impetrantis nunquid in litteris epoꝝ includentur. Rñdet lapꝰ fm zen. in dicta clemē. non nisi ꝓut hodie cauetur i dicta clemen. de relig. domi. Sed guil. de monte laud. dicit ꝙ ordinarij ea possunt conferre clericis et eis affignare ꝓ titulis ꝓpetuis. dum tñ consuetū sit per plures de antiquo regi ranq̄ habentia curā aiarum. vel altaria. vel hoc constitutū fuit a fundatione vel qs ꝓ electionē creetur in ipsis locis.

De quibusdam ad. §. VII.

que non tenentur hospitalarij seu hospitalia. de quibꝰ posset dubitari. Et ꝓmo sciendum fm lapum. ꝙ hospitalarij quibus committunt hospitalia gubernanda. in quantum hospitalarij nō tenent ad vitiū officium seu horas. Nam z laici etiā vxorati ꝑ possunt esse hospitalarij q ad offitiū nō tenent. Et ratio est. quia nō est necautū ꝙ teneant. Sed clerici quibꝫ collata sūt hospitalia in beneficiū tenent. qz beneficiū datur ꝓter officium. Et simil'r si hospitalarij esset in sacris constitutus. ꝙ⁹ illud nō haberet in beneficiū. Non etiā tenentur talia hospitalia ad catbedraticū. fm paulū in clemen. quia contingit. Et rō. quia bona taliū locoꝝ tenent ad sustentationē. tantū ergo nō ad aliud. vnde non ad catbedraticum. quia nō est hoc iure expressum nec ꝓper bā a principio fuit instituta. Item nō tenentur ad ꝓcurationē cū episcopus visitat. fm paulum in dicta clemen. qz cōtingit. Et hoc ꝓbatur ꝙ epūs non possit visitare talia hospitalia. qñ. s. ꝓcuratio deberet ꝓpter visitationem. sed ad procurationē non tenentur hospitalia. Si ergo vult corrigere vel emendare aliquid episcopꝰ ad quod tenet fm formā dicte clemen. inqrat z nō visitet. Sed de visitando alij doctores tenent contrarium. Nā sed. de sentis in cōsilio. ev. tenet. ꝙ episcopus visitando vel non visitando curā debet habere in hospitalibꝫ ꝙ fiant ibi ea ad que sūt instituta. dicit hoc ꝓbari in c. romana. de censi. lib. vi. §. pia. Item tob. an. z archid. Et istud est verius. nec obstat rō pauli. Nam episcopꝰ debet visitare eccliam pauꝑem non obstante pauꝑtate. z non debet exigere in dicto casu. vt dicto. c. romana. ita z hospitalia visitet z nil exiget cū pauper intelligatur. cum omnia pauperibꝫ erogari debent. Item tenentur ad decimas papales hospitalis. Dicit cui glo

super clemen.si beneficiorū.de decimis q̄ hoc hodie est expeditum per declarationē dc.bonorū z bonifacij.viij vbi dicitur de redditibus prouentibus leprosorum dominorum dei z hospitalium que in vsus pauperum z infirmorum conuertuntur.decime non soluunt. Sed quid si constat hospitale edificatū sed nō constat de auctoritate episcopi.nunquid censebitur locus ecclesiasticus hospitale nisi sit factū auctoritate episcopi.Rñdet lapus.q̄ fede.de sents in consilio.cxvi.dic̄ q̄ exquo non apparet contrarium i dubio presumitur.exquo vocatur hospitale z habet facie loci ecclesiastici.vt colligitur de priuilegijs patentibꝫ.vnde z notat archid.de cō se.di.i.ne moysi dubiū est an in constitutione ecclesie in re q̄ interuenerit ex quo habet signa loci ecclesiastici.z maxime si talis locus denominatur a nomine alicuius sancti.puta dicitur hospitale sancti petri z canciani.immo z plus dicit fede.q̄ si nō sit constructum hospitale auctoritate episcopi.adepiscopum tamē spectat curare vt seruentur in eo ea ad que deputatū est cum persone digentes ibi sint miserabiles.z sub professione ecclesie esse dicātur. Sed queritꝫ an in talibus hospitalibus habeat locum cle.dilpendiosam de iudi.vt.l.in eis pcetu z figura iudicij.Respondet lapus banc questionem datur simpliciter et de plano et summarie sine strepitu tangit glo.ordinaria z tenet q̄ sic.per verbum officijs qd̄ est in dicta cle.quare non est dubiū qd̄ rectores talium locorum dicuntur habere. Sed nunquid in istis fiet missio in possessionē causa custodie. cum in beneficijs nō fiat.extra de eo qui mittitur in posses.ca.i.li.vi. Respondet lapus banc questionē determinauit dominus meus lapus abbas.z cōcludit q̄ nō fiat missio in possessionem.quia ex quo potest procedi in tali causa lite non contestata. vrs.dictum est.cum sit dare viam ordinariam.non recurritur ad extraordinariā. Quid ergo de cle.ad compescendas.de sequestrati.nūquid habebit locū in istis hospitalibꝫ.Respōdet lapus.Credo q̄ sic p̄ veritatem rationis.z per ea qne notat dominus meus lapus abbas.in dicta questione vbi dicit q̄ nomine officij z beneficij ecclesiasticus venit locus religiosus et ecclesiasticus. et iure ecclesiasticorum beneficiorum censeri debet.nec obstat clemen.per litteras .de preben. cum sillibus.quia loquitur in ambitiosis z odiosis.in q̄bus sit stricta interpretatio. Sed nūquid clemen.cu dicit lapus.q̄ iob.an.z bar.z guil.dicunt q̄ nō.z idē sentit archid.z io.mo.quia aliud est hospitale aliud ecclesia. Eodem modo potest queri.vtrum.ca.i.de cleck.li vi.habeat locū in hospitali. Respondet lapus abbas videf sentire q̄ sic.qd̄ etiā mihi placet ñ obstāte.q̄.c.cupientes locum nō habeat.nā illa loquitur de cathedralibus z regularibus ecclesijs.sub quorum vocabulo hospitalia nō comprehenduntur.Sed decretalis statuimus.loquitur de electione.postulationibꝫ.prouisionibus.sed non potest negari quia hospitali prouideatur de rectore de hospitalibus ergo intelligat. Idem sentire videtur paulus de legatis factis p̄ hospitali tenendo.vel post ipsum factum eidem sub diuersis conditionibus. Et primo queritur quid si testator relinquit quandam domū suam priuatam vel cū mandauit ibi teneri lectos ad hospitalitatem seruandam z vnum famulum ad recipiendum pauperes z seruiendū.nunqd̄ potent heres compelli per episcopum ad seruandū h. Respondet lapus non est dubium q̄ potest. sicut z in alijs.legatis de testa.ca.si heredes.cum si.immo fm q̄dam omne legatum est pium .z de omnibus potest se intromittere episcopus.vt de testa.ca. Johannes.z no. archid.xi.q.i.silueſter.immo nō posset heres vel alius dictam domum ad alium vsum deputare.non ex hoc. quia locus sit religiosus.ex quo nō ē auctoritate episcopi factus.sed quia legata ad pias causas facta nō possunt ad alium vsum conuerti q̄ dispositum sit a testatore vt in dicta clemen.quia contingit.de reli.do.z ita astringet heredem ad hoc faciendum.z succedet ipe si non faciet ista cogere debet vt cōseruet vt ad eum statum ad quem deputatum est per testatorem vt pauperes recipiantur z bene tractentur ibidē.z hoc nō solum quia persone miserabiles sūt sub precōe episcopi.ſ q̄ etiam executio piorum legatorum ad eū spectat.z ipse est iudex. Idem sentit federicus.ō sents. Sed quid si tali domui relicte p̄ manutenenda hospitalitate ibidē reliquerit certas possessiones nūquid ille possessiones tenebuntur ad tallias z onera laicorum.Respondet lapus sic.ex quo locus non est religiosus.tamen illa soluit heres qui est obligatus ad banc domū z possessiones ad hunc vsum seruare. Ille enī possessiones sunt partes hereditatis z ad ipm heredem spectāt z pro ipsis obligāt. Sed nūquid potest erigi hospitale z in sui fūdatione ordinari q̄ omnia bona sibi relicta vel quecunq̄ obuenīētia debeat alienare.cōrū precīū erogare pauperibus. Respondet lapus q̄ nō.quia hospitale est locus ecclesiasticus z religiosus.ergo debet subijci regulis que habent q̄ bona immobilia sine causa z cū solennitate nō alienentur.vt.x.q.ij.§.hocius.immo non videtur valere consuetudo contraria.de rebus ecclē.nō alie. c.si quis pbōrū. Sed contrarium puto verum.Non enim hospitalia hoc casu incedunt paripassu cum ecclesijs propter diuersam rationē.Nam bona ecclesiarum a principio constituuntur pro seruientibꝫ et onerib⁹ episcopalibus z papalibus z legatorum clericorum sine quo ordo ecclesiasticus confunderetur. Sed bona hospitalium deputantur pro pauperibus sustētandis vnde fructus non faciūt suos.vt prelati rectores hospitalium.Preterea videmus hoc in religiosis mēdicantibus.q̄ bona īmobilia capiunt vt vendant z sibi de p̄cio prouideant.cum ista retinere nō possunt.fm ea que notantur de proba.c.in presentia.z de reli.domi.ca.i.li. vi.in glosa.hinc est q̄ potest p̄scribere hospitale q̄ capiat omnia legata relicta pauperibus in vna ciuitate. vt refert iob.andō.z speculator. Et hui⁹ occasione querit ichan.an.an valeat statutum factū in ciuitate.q̄ legata talia ſoluantur alteri hospitali.vel religioso collegio in preiudicium dicti hospitalis.allegat pro z cōtra.solucndo tenet q̄ nō.per plura iura.z ca.vestra.de loc. Jra q̄ per dictum statutum nullum preiudiciū potest generari predicto hospitali. Sed queritur q̄ potest frequenter cōtingere. Testator iussit edificari hospitale vl ecclesiam vel monasterium in certo loco. nunquid potest fieri in alio vel nunquid potent tale legatum conuerti in aliud pium opus. vel ex precio exponendo in ipsa edificatione reparare seu augmentare aliud hospitale. Ad banc questionem que est trimembris .Respondet lapus ad primam partem. q̄ sine causa non licet .quia vltima voluntas testatoris pro lege seruanda ē.xij.q.ij.c.vlt.z glo.i.z ea que ad certum vsum largitione sūt deputata fidelīūad illū debent z nō ad alium salua sedis apostolice auctoritate cōuerti.de reli.do.quia contingit in clemē. Et sicut h̄ nō licet in facto ita nec in modo nec in loco de restitu.spol.c.pisanis. Ex causa vero licet.puta quia non potest in illo loco fieri hoc.extra de testa.c.nos quidem. Et per episcopum vel alium inferi

rem a papa. Ad secundam partem idem dicit. q̄ non potest per alium q̄ per papam sine causa. Et causa tā etiaz per alium inferiorem vt dictum est de primo casu. Et super hoc vide quod scribit lap⁹ abbas in de. quia cōtingit. z bar. de saxo ferrato. in libello munorcarum. Ad partem tertiam dicas idem per omnia. Et facit h̄ ad questionem quam notauit speculator. de instru. edi §. nunc vero. §. quid si testator. Et iohan. an. de illo qui relicto herede z tribus cōmissarijs iussit edificari z dotari ecclesiam. quo mortuo duo commissarij illud legatum conuertere voluerunt in transferendo vnum monasterium male structuratum ad locum alium. tertius cōmissari⁹ z heres dissentiuit. z hoc tenet q̄ nedū duo ex tribus. sed nec omnes tres contra voluntatem heredis quia in ecclesia nouiter cōstructa. ius debet acquiri patronatus. xper id memoria defūcti conseruatur. z remittit iohan. an⁹. ad ea que no. i ca. Mos quidem. de testa. verum in predictis excluditur auctoritas apostolice sedis. quia vt dicat guil. de monte laud. ipse potest in legatis ad pias causas quicquid vult facere. Sed vtrū legati apostolice sedis possūt ista legata sine causa conuertere ad alios vsus. Et tenet glo. ordinaria super de. quia contingit. q̄ nō. Et idem lapus abbas. Sz q̄d si testator legauit vnum hospitale fieri in fundo suo q̄ executores ipm̄q̄ vocari ad vsum pauperū. Executores autem auctoritate prelati volunt facere vnam ecclesiaz religiosorū. numquid possunt hoc facere. Respondet lapus abbas tenet q̄ nō. Refert iob. an. cum quibusdam iuristis consuluisse conterarum assignant pro ratione. quia qui magis z melius facit nō aliud sed idem facit sed plus est ecclesiam religiosorum facere vel edificare q̄z hospitale.

De rectore hospi. §. VIII.

talis. quo ad modum hospitalitatis. Et primo queritꝫ vtrum hospitando vel elemosinas largiendo possit preferre conuictos extraneis. Respōdit lapus. hec questio tangitur de coha. deri. ca. i. Et dicit q̄ vtiq̄z preferēdi sunt propinqui extraneis. q̄d est intelligendum. si egerant nō autem si sunt diuites vel vt diuites faciat. Ad q̄d etiā facit di. lxxxvi. non satis. circa fi. vbi dicitur. q̄ in hospitali non debet esse delectus personarum. i. discretio. q̄d potest taz men intelligi vt. s. non attendatur ad qualitatem persone. puta quia amicus vel consanguineus. sed ad indigentiam magis. Sed nunquid hospitalari⁹ posset eligere ad hospitandum z reficiendum z alios actus ad quos deputat⁹ est exercendū certos pauper perpetuos ita q̄ illis viuentibus alius non admittatur. Respondet lapus si hospitale est deputatum ad hospitandum et pauperes reficiendum vel ad alium actum charitatis exercendum. non puto licite predictam electionez facere. quia non videtur talis fuisse mens constituentis. nec tātū debet dari vni vnde alij scrupuloso corde moueantur. In distributione enim debent plura concurrere et considerari diuersa in indigentibus. vt patet di. lxxxvi. c. non satis. Et de hac materia multa habes in. q̄. p. ti. i. ca. xxiij. de inhumanitate. z in. iij. p. ti. v. c. de misericordia. nō ergo illa que debēt obseruari i huiusmodi quorum hospitalitatis officium ad certas personas cōuerteret certeris exclusis. nā alijs iniuria fieri videret Et posset hoc per episcopum corrigi tāq̄z indiscrete factum. vt quia vsum debite hospitalitatis z mentem disponentis peruertit seu restringit. vt in. c. quia contingit. Non tamen nego. quin possit fundari hospitale a principio cum isto ordine. videlicet q̄ rector teneat eligere decem vel plures certos pauperes perpetuos prosa cultantibus hospitalis. z illos solos reficere vel hospitari z vno eorū deficiente alter substituatur. hoc enim apposito in principio non est licitum. In re sua quilibz ē moderator z arbiter. Et cuilibet ē licitū i re sua ponere conditionem honestam z maxime auctoritate episcopi etiā que alias de iure communi nō procederet. vt de reliquo. constitutus. Unde z patron⁹ in ecclesia p̄ sibi reseruare vocem consentiente episcopo. iuxta ea que no. in ca. nobis de iurepatro. Item sepe fit in domibus deputatis p studentib⁹ put disponit do. car. fabinen. bonoet magnus seniscalcus regni sicilie prope florentiam in monasterio qd̄ fecit carthusiensiū. hoc etiam fieri consueuit in leprosarijs. vt certi leprosi. vsqz ad certum numerum certi eligantur. vt in hospitali sancti eusebij extra florentiam. Quaritur etiam an reseruatio generalis facta de beneficijs. Joh. xxij. comprehendit hospitalia collegiata in quibus sunt conuersi laici eligentes sibi rectorem quandoq̄z clericum. quandoq̄z laicū. Respondet lapus hanc q̄nē mouet federi. de iudi. in ope fuo. z tenet q̄ non. mouet eum. quia nomine ecclesiarum monasteriorum vel prioratuū. non comprehenduntur hospitalia siue i materia fauorabili siue i materia odiosa. Et semper illa tria. videlicet monasteria. ecclesie. pia loca ponūtur vt diuersa. z sub diuersis vocabulis nuncupantur. z sic non sunt idem. quia esti reformatio talium locorum pertineret ad papam propter diuturnam vacationem fraudaretur hospitalitas contra mentem iuris de religio. do. in clemen. q. f. m cum. Sed nūquid possunt rectores hospitalium administrare vel agere. ante prestitum iuramentū. z ante confectum inuentarium. ad quē tenetur in clemen. quia contingit. Respondit lapus. q̄ hanc questionem mouet paulus in dicta clemē. et dicit q̄ non. sicut nec tutor vel curator. Et omnia oppo ni possunt contra istos sicut que contra tutores z curatores opponi possunt respectu iuramenti non prestiti vel inuentary non confecti cum instar coz ad hec duo teneantur. Sed nunquid valet consuetudo que habet q̄ omnia bona hospitali relicta etiam immobilia alienet et in vsum pauperum deputet. Respondz lapus. valet vtiq̄z. Sed nunquid in alienatione talium bonorum immobilium hospitalis. requiritur illa solennitas iuris que requiritur in alienatione rerum eccl̄ie. Respondit lapus. q̄ pe. de bella. put refert pau. in clemen. quia cōtingit. tenet q̄ decretū ē necessariū in immobilibus. In his aūt qui seruando seruari non possunt. non requiritur allegat. C. de admitu. le. q̄ tutores. Et ista facunt ad id qd̄ obseruat hospitale sancte marie noue de florentia. cuius rector consuleuit de triennio in triennio impetrare licentiā a domino archiepiscopo florentino vēdi z alienandi que obuenire contingit vel contingerent ipsi hospitali. z vigore dicte licentie pria vendit. Quaritur nunquid istud de iure fieri possit. Respondet lapus. non est dubium q̄ in bonis ecclesiarum non fuisset dicta licentia vbi requiritur materia. s. iusta causa et forma scilicet tractatus inferioris. z auctoritas superioris. sed talis licentia diffusa. vaga z incerta. non potest predicta includere. Sed in hospitalibus puto idem si loquerimur de dote primaria que constituta fuit z sine qua episcopus non debet pati hospitale de nouo erigi. vt. s. dictum est. Sed de bonis obuenientibus ex relictis vel ex elemosinis fidelium. ita facilius possunt vēdi. quia causa semper est vniuersalis perpetua z iusta. s. vt distribuantur in vsus pauperum. z ideo dicatur licentia generalis potest se legitime ad dictam perpetuam formam referre. Et si valet hec consuetudo q̄ se. multo fortius

cum licentia episcopi.z sic dicta obseruantia dicti hospitalis videtur posse sustineri. Sed nūquid hospitale possit prescribere decimas. Respondet Iapus. q̄ sic exquo est locus religiosus. vrputa quia erectus auctoritate epi. vnde talia iura possunt sibi accidere. vt de p̄scriptis. c. q̄ litteras. li. vi. Et probatur per de. quia contingit. vbi possit prescribere sepulturam pauperum et habere ibi presbiterum celebrantem diuina z administrantem ecclesiastica sacramenta. Sed nunquid recipiendos hospitalium faciunt fructus suos. Respōdet Iapus. q̄ glo. sup de. q̄ contingit. tenet q̄ non. etiam si sepa/ratos a solo. idem Jen. ibidem. Sed queritur quot pauperes z infirmos teneatur hospitale recipere. Respondet Iapus. quot potest ex fructibus z facultatibus commode sustentare ita dicamus demonialibus recipiēdis instī. c. Jta z in procuratione habenda ē ratio facultatis. de censi. c. sopite. Jta etiā no. Jen. Et per hoc patet q̄ vt de testa. re. c. i. li. vi. ita z in clericis instituēdis extra ō plus abundans ad plures recipiendos tenetur hoc ratione fm paulum nō habet locum in leprosarijs quia ibi sunt continui z anno sterili non possunt nutriri. ab initio vero debuerunt tot recipi q̄ potuerunt cōmode sustentari. sicut in alijs ecclesijs. vt de vi. z bone. cle. ca. quoniam. Sed nunquid poterit psonam aliam habilem vel haberi vel prescribi hospitale in proprietatem. Respodet Iapus q̄ sic. quia etiam ecclesia sic potest prescribi. extra vt lite non contesta. c. ij. z co. ti. ca. cum qui. li. vi. Unde fortius hoc in hospitali. z tunc regitur per custodem vel famulos ecclesie vel loci qui tale hospitale p̄scripserit. Idem puto de mensa. et ea ratione quia si ecclesia potest esse de mensa alterius. z per illum regi sine proprio rectore. vt de excess. pla. ca. frequens. in de. Et idem puto q̄ posset cōpetere ponere hospitalarium z remouere ad nutum alicuius prelati eadē rōne.

De hospitalibus .§.IX.

quo ad sepulturas. Quid si aliquis elegit sepulturam apud ecclesiam hospitalis. nunquid ecclesia parrochialis debet habere canonicā de relictis eis. Respondet Iapus fm hostien. z iob. an. ecclesia parrochialis de omnibus relictis pro anima debet habere canonicā. de sepul. c. in nostra. Et hoc siue relinquatur ecclesie. vl̄ ecclesie siue dicatur. relinquo hoc hospitali. immo fm quosdam exquo elegit apud hospitalarios sepeliri etiam de relicto hospitali etiam si expresse dicat non pro anima et sepultura. vt de sepul. c. de his. Sed quid si ibi nō elegit sepulturam. sed tantum de iure ibi sepeliendus est. vel quia ei dederit se z sua. vel quia factus est frater vt extra de priui. ca. vt priuilegia. vel quia ibi erant sepulcra parentum. co. ti. c. i. Respondet Iapus fm hostien. et iohan. an in. c. in nostra. debet parrochialis in omnibus habere canonicam exquo in eorum ecclesia sepelit de iure sine electione. Quid si ibi sepeliri non potuit per casū fortuitū. puta quia repentis mortis testatoris locus ille erat occupatus ab hostibus. vel alia iusta causa. vt quia in bello mortuus. nec potuit discerni corpus Respondet Iapus. q̄ hostien. z iohan. an. in dicto. c. i nostra. habebit ecclesia parrochialis de omnibus canonicam. secus si dixisset. relinquo hoc ecclesie in qua sepelir. z illud hospitali. tunc enim de relicto ecclesie vbi eligit sepulturam deducetur canonica portio z non debet licto hospitali. quia hospitalarij sunt exempti z de his que legantur locis exemptis nisi ibi eligatur sepultura ecclesia parrochialis nil habebit. allegat de testa. officij. z de sepul. Ea enim que sic diuisa sūt hospitali relicta. non videtur relicta pro hospitali sepultura. sed alias pro anima. Sed quid si nec de iure debuit sepeliri apud hospitalarios nec ibi eligit sepeliri iz de facto ibi alias sepultus est. Respondet Iapus. q̄ fm innocen. iohan. andre. in dicto. c. in nostra. q̄ de relictis nec in totum nec in partem redder parrochiali ecclesie sed corpus tantū et oblationes z alia que ad ipsos ratione sepulture deuenerunt. vt de sepul. ca. ex pte. Quid si hospitale habet parrochiam. i. habet ecclesiam que est hospitale. Respondeo fm inno. q̄ in isto casu nisi ecclesia sit exempta. diuidetur legatum factum ecclesie de quo percipietur canōica a legato facto hospitali ō quo nil percipiet cum sit exemptum. vt de testa. c. officij. sed illa capitula fm aliquos probant contrariū. Quid si testator dicat relinquo hoc vel illud hospitali. non pro sepultura sed alia iusta causa. Respondit Iapus. de tali casu nil percipiet ecclesia parrochialis. nisi relinquēs se transtulisset ad hospitalarios. de sepul. de his. vl̄ nisi ecclesia hospitali sit vntra. ita q̄ quicquid dicitur de vno necesse sit vt intelligatur de alio. puta quia hospitale cum ecclesia sua exemptum est nec in spiritualibus nec in temporalibus est aliquod in eis diuisum specialiter z sorsum. Item cum huiusmodi loca ad pios vsus deputata diuersis nominibus nuncupētur z alia qua habeant altaria in quibus diuina celebrantur. alia qua habent simpliciter domos in quibus obseruatur hospitalitas. Item eorum sunt aliqua deputata ad pios vsus per laicos sine auctoritate episcopi. z multa talibus locis relinquunt in vltimis voluntatib⁹ pro remedio animarū sub diuersis modis z verbis Queritur an episcopus de his possit petere quartam. Respō det Iapus fm dominum franciscum clusinum in quodam suo opusculo. q̄ cum omnia predicta loca sint pia et omnia pia loca ad quartam teneantur. vt de testa. c officij. Concludit omia predicta loca ad quartam tenen. z dicit hostien. hanc opinionem probare in summa de sepul. Et concludit. q̄ de omnibus relictis pro anima debetur quarta. Et declarat quedicātur pro anima relicta illa videlicet que reliquuntur ecclesie vl̄ pio loco et si de anima nulla fit mentio i legato. Item quicquid ab extraneo relinquitur prelato. etiam si nomen prelatī sit expressum in legato. Item dicit deberi quarta de relicto hospitali iure institutionis. Item de relictis pauperibus alicuius hospitalis. quia legare pauperibus alicuius hospitali vel loci est legare hospitali vel loco. q̄ō expresse notat iohan. an. de conuer. coniu. c. dudum quantumcūq̄ de relicto simpliciter pauperibus gabella nulla solui debeat. Item non solum de mobilibus. sed etiam de immobilibus que relinquit in vltima voluntate testator vt molēdinis z huiusmodi alijs Queritur si detur pecunia pro hospitali habendo. vtrū cō mittatur simonia. Respōdit Iapus glo. i. q. vij. videtur sentire q̄ sic. imo etiam si detur pro administratōe pauperum. z videtur probari hoc. i. q. ij. saluator. vbi dare pecuniam pro officio castaldi. aduocati vel iudicis ecclesie cōmittitur simonia. Et. glo. ibi tangit istam questionem. z ponit opiniones contrarias. Hugo dixit. q̄ in oī administratione ecclesiastice rei cōmittit simonia. si detur pro hmōi pecunia. z est simonia fm eū. quia prohibita. Alij dicunt q̄ simonia est si est administratio tal̄ que habeat aliquid spiritualitatis annexum. facit qō notatur extra de simo. c. consulere. z hoc videtur verum. Sed nunquid beneficium potest permutari cum hospitali. Respondeo fm fede. de senis q̄ sic. si hospitale conferatur in beneficium clericis. Secus si hospitale sit concessum laicis. Sed si clerico sit cōmissum vt bono

Utrū epūs possit acipe qrtā

iure non in beneficium putat q̄ possit fieri permutatio quia non est titulus coraliter prophanus sed ecclesiasticus. nec potest vendi sine vitio simonie. Si queritur quid posset opponi contra rectores bonorum hospitalium. Respondit lapus q̄ potest opponi q̄ non fecit inuentarium solenniter ꝛ q̄ fit minor. xxv. annis. L. de epi. ꝛ cleri. Orphanotrophos. Item q̄ turpis persona et suspecte vite. vel q̄ est ei interdicta administratio. iij q. ij. ca. Quia. Sed infra quantum tempus debet compleri hospitale. Respondet lapus. Hostien. dicit in sū. q̄ infra annum si fiat oratorium infra quinquennium in auten. de ecclesiast. titu. §. Si quis autem. Item queritur vltimo. vtrum dyocesanus posset visitare hospitalia infectorum sue dyocesis habentia altaria oratoria et campanilia. Respondit lapus. q̄ fede. de senis i opere suo tenet. q̄ siue ex testamento siue a principio inter viuos ordinatum fuit q̄ locus talis esset deputat⁹ ad vsum hospitalitatis. siue interuenerit auctoritas episcopi siue non. potest per episcopum visitari. vt visitando inquirat. an ibi illud fiat propter q̄ constitutum ē et propter q̄ ibi fiunt elemosine a fidelibus. et maxime cum habeat signa. formam ꝛ statum loci pij ꝛ ecclesiastici. vel etiam sic denominetur. ad hoc de sen. excō. c. si iudex. li. vi. ꝛ quod no. arti. de preben. cum de beneficio. li. vi.

Titulus. xij. de ecclesijs ꝛ patronis earum. Ecclesia tribus modis sumitur. Capitulum primum.

In ecclesijs benedicite deo dño de fontibus israel. ps. lxvij. Vos qui fideles qui estis de fontibus baptismalibus israel. i. christianitatis. que deum videt per fidem. Sic enim interpꝛat isral. s. vides deū ō fontibus isral. s. vides deū de fontibus dico leuati siue renati bñdicite deo. Bñdicit at quis deum corde colendo et recte de eo sentiendo. ps. Psalmo. ciij. ꝛ ciij. Benedic anima mea domino Et iob. Benedicant deo in cordibus suis ore ipsum laudando et predicando. Jaco. iij. Ex ipso ore benedicimus deum et patrem opera virtuosa propter deum operādo. Thob iij. omni tempore benedic deum. s. bene operādo. Benedicite inquit deo in ecclesijs.

Ubi nota q̄ ecclesia tripliciter accipitur.
Pro collectione fidelium generali.
Pro congregatione iustorum speciali. alias spirituali.
Pro edificatione lapidum materiali.

De prima dicitur. §. I.

i. tbi mor bei. iij. Scias q̄modo in domo dei oporteat te conuersari. que est ecclesia dei viui. i. congregatio fidelium. Dec designātur parabolice. Mat. xiij. cū dicitur Simile ē regnum celorum. i. presens ecclesia sagene misse in mari ꝛ ex omni genere piscium congreganti. Mare presens seculum. pisces homines. sagena imissa doctrina euangelica. que ex auctoritatib⁹ connexis cōstat. hec capit pisces bonos ꝛ malos. qa sub hac doctrina fidei ꝛcludunt mīti boni ꝛ mali. sed in fine discernuntur. Unde greg. xxiij. q. iij. ait. hec vita que inter celum ꝛ infernum sita est sicut in medio subsistit. ita vtrarumq̄ partium ciues cōmuniter recipit. Quos tamen sancta ecclesia indiscrete id est indistincte suscipiet postea i egressione discernet. Si ergo boni estis q̄diu in hac vita sustinetis equanimiter tolerate malos. Naz quisquis malos non tollerat ipse per impatientiam sibi testis est. q̄ bonus non est. bec ille. Ista mixtura multipliciter figurata est ꝛ oppressio ꝛ persecutio bonorum a malis p opera ꝛ mala exempla vt per cayn et abel. quorum ex vno patre ꝛ matre ꝛ vna domo. Cayn interfecit abel. in archa noe ex filijs vnus reprobus inuentus est. in domo vna abrahe ismahel qui psecbat ysaac fratrē. eius. In domo ysaac verum iacob dilectus ꝛ esau odio habitus persequens fratrem suum iacob. in domo iacob filij persequentes ꝛ vendentes fratrem suum ioseph. Hinc et hieronim⁹ qui sm carnem natus est persequebatur spiritualem. nunq̄z autem spiritualis carnalem persequitur. sed ignoscit ei quasi rusticano⁹ fratri. Scit enim posse proficere per tempus. xxiij. q. iij. Quis sm. Ista autem tolerantia malorum referenda est vel quo ad socios in quibus quis non habet auctoritatem coercendi. vel quo ad ea que iudicialiter puniri nō possunt quia nec pbari si ad prelatos exprendat. Nā mali cristiani qui alios nocēt. diuersis modis coerceri a suis i solē tijs debent cum possunt per rectores. q̄ docet augustinus. dicens. xxiij. q. iij. Quid facit ecclesie medicina. lutem omnium materna charitate conquirens tam ꝛ ter freneticos ꝛ litargicos estuans. nunquid contemnere nunquid desistere. vel debet vel potest. s. correctōre virisq̄z si necesse est sit molesta. que neutris est. inimica. Nam ꝛ frenetici nolunt ligari ꝛ litargici nolunt excitari. Sed perseuerat diligentia charitatis. frenetico ambo re litargi cum excitare. ambo offenduntur ꝛ ambo culpantur. ambo molestati q̄diu egri sunt indignātur. sed ambo sanati gratulantur. hec ille. Et potest frenetic⁹ dici qui alios nocet. litargicus qui cessat a bono ad q̄ tenetur. ille debet refrenari ꝛ iste ad bonum debitū stimulari. Et dicitur ō ecclia prelatus ecclesie. Nam vltratum est vt a toto denominetur pars principalior.

Secūdo modo sum. §. II.

tur ecclesia pro congregatione bonorum fidelium qui sunt per charitatem christo incorporati. de quo potest intelligi illō ps. Psa. xxxiij. Cōfitebor tibi i ecclia magna. scilicet virtute. ꝛ pro id est in populo graui. i. moribus virtuosis laudabo te. De hac hiero. de pen. dist. i. ecclesia cristi est non habens maculam mortalis culpe. nec rugam. s. erroris. Unde qui est aliqua se de peccato pollutus. de ecclesia dici non potest. nec cristo subiectus. bec ille. Ad idem facit q̄ ait ambro. di. xxiij. q. i. Quia dignior domus apostolice predicationis ingressu q̄ sancta ecclesia aut quis preferendus magis omnibus videretur q̄z cristus. qui pedes suis consueuit lauare hospitibus. ꝛ quoscunq̄z sua suscepit domo. s. ecclesie pollutis non patiatur habitare vestigijs. sed maculosos illos ea receperit. (licet vite prioris) in reliquum tamen diligentur reformare processus. hic est solus quem nemo debet deserere nemo mutare ad quem dicitur. domine ad quem ibimus. verba vite eterne habes. Dec ille. hec est ecclesia que regitur a spiritusancto. corpus cristi mistici. cum q̄ vegetatur spiritu eius. pro qua christus orauit ne fides deficeret. vnde semper firma manebit quoniam transferatur rota in triumphantem. de qua thieronim⁹ ait. xxiij. quest. i. Omnibus consideratis puto me non temere dicere alios ita esse in domo dei. vt ꝛ tpi sint. ꝛ edificari supra firmam petram. s. cristum. que vnica est columba appellatur. que sponsa pulcra sine macula ꝛ ruga. Et ortus conclusus. fons signatus. pureus aqueus. ue. paradisus cum pomorum fructu. De hac domo dicitur qui habitare facit vnanimes in domo sc̄i ecclesie. bec ille. Et deceat ministros ecclesie. s. clericos i virtute laicos excedere. quia vt dicit hieronimus. Valde ecclesiam dei destruit laicos meliores esse q̄ clericos. viij. q.

t.qualis tamen si sint mali ꝛ quantumcunq; mali dum modo tolerati conferunt veritatem ꝛ virtutem sacramē corum.ꝛ acceptantur a deo orationes ꝛ officia publice eorum.quia respicit deus ad ecclesiam cuius illi sūt ministri.non ad eos qui sunt in hoc vt instrumenta mota a deo ad iustificādum creaturam.Unde augustin⁹. Spiritussanctus in sancta ecclesia ita operatur vt reprobos fugiat.et tamen per eorum ministerium reprobes colligat.i.q.1.ita fit.Sed nec per iniustam exclusionem ab ecclesia que fit a prelatis efficitur quis extra hanc cōmunionem nec per indebitam admissionem seu collationem sacramentorum efficitur quis intra eam. Unde augustinus. Sicut is quem sacerdos in ecclesia tollerat.est tamen extra ecclesiam et extra corpus cuius caput est cristus.si et ostiarius.s.cristus non aperit.ita ñ extra ecclesiam est ideo.ꝛ non est de corpore si quis pastoris preiudicio cōpellit foris esse.i.q.1. Ut euidenter ostenderet dominus a spiritusancto quem donaut suis fidelibus dimitti peccata non meritis hominum q̄dam loco sic ait. Accipite spiritumsanctum.ꝛ continuo subiecit.Si cui dimiseritis peccata remittuntur ei.hoc est spiritussanctus dimittit non vos. Proinde sicut is quem sacerdos in ecclesia tollerat est tamē extra ecclesiā et extra corpus cuius caput est cristus.si ei ostiarius non aperit ita non extra ecclesiam est.ꝛ non est de corpore se quis pastoris preiudicio compellitur foris esse.

Tertio modo sumi .§.III.

tur ecclesia pro edificio materiali.de qua.i.Thi.iij.Ioh.ij. In ecclesia orationes fieri. De hac dicitur de cōse.di.i. Nemo ecclesiā edificet antecq̄ ciuitatis episcop⁹ veniat et ibidem crucē figat publice atrium designet. Et.i.q.i. Placuit vt ō ordinatiōe clericorum nulla episcopi munera suscipiant.Sed sicut scriptuz est quod gratis donante deo accipiunt gratis dent.non aliquo precio dei gratia ꝛ impositio manuum venūdetur quia antiqua diffinitio patrū ita de ecclesiasticis ordinationibus statuit dicens anathema sit dantꝫ accipienti.Propterea quia aliquanti multis scelcribus obruti sancto altario indigne ministrantes.non hoc testimonio bonorū operum.sed pro effusione munerum obtinet.oportet non per gratiam munerum sed per diligentem prius discussionem deinde per multorum testimonium clericos ordinare. Ex hac auctoritate beati ambrosij ꝛ gregorij patz q̄ simoniaci siēt alij heretici a fide exorbitāt.ꝛ ideo communiter de illis intelligitur.quod etiam de alijs ō cernitur. Item,ponitur q̄ prophetia domum spiritussancti est.hoc autem in veteri testamento a sanctis prophetis vendi consueuerat. vnde saul ad samuelem pro vaticinio experiendo non nisi cū munere ire presumpsit vxor etiam ieroboam ad hominem dei non nisi cuz munere accessit. Item cristus a iuda venditus auriculam ferui sanauit. Exemplo itaq̄ saulis ꝛ vxoris ieroboam patet q̄ donum spiritussancti emere vel vendere non ē peccatum. Exemplo cristi liquet q̄ spiritussanct⁹ ꝛ si iuste a simoniacis venalis putetur. virtutis tamen sue non obliuiscitur,nec desinit effectum sue gratie etiam vē ditus prestare.sed de prophetia beatus ieronimus in mi.hec competenter soluit malos tantum accepisse et non bonos denuncians. Et in eadem.qō.dicit. Unusquisq̄ episcoporum meminerit.vt nō prius dedicet ecclesiam nisi ante dotem basilice ꝛ obsequium ipsius p̄ donationem confirmatum accipiat. Iam non leuius est ista temeritas vt sine luminaribus.vel sine substantiali sustentatione eorum qui ibi seruituri, sunt tanq̄ domus priuata consecretur ecclesia. Et hic de partib⁹ edificationis quid significent scilicet status ecclesie militantis que ponit richar.vt habes in li.2c. In istis ergo ecclesijs omnibus benedicitur deus.Sed pronunc de materialibus loquendo a pluribus benedicitur

Benedicite ergo vos patroni deo in ecclesijs edificādis dotandis ꝛ defensandis.

Benedicite ꝛ vos omnes christiani deo in ecclesijs venerandis ꝛ mentibus ad deum applicandis.

Benedicite ꝛ vos episcopi ꝛ clerici deo in ecclesijs cōsecrandis.officiandis ꝛ ordinandis.

Primo ergo benedi.§.IIII

cunt deum patroni in ecclesijs dum eas construunt et dotant.ꝛ iura et bona conseruant vt in eis benedicatur deus.Sed hodie videtur de facto mutatum in lege vt verius possint dici latrōes q̄s patroni, vt merito eis conueniat illud Esa.i.Principes tui qui fuerunt primi ad edificandum socij furum diripientes bona ecclesiarum omnes diligunt munera que dantur eis a rectoribus ecclesiarum.vt defendant eos in malis.sequūtur retributiones.cum scilicet presentant non tamen attendūt ad merita personarum sed vnde plus valeant habere emolumentum,temporale. Sed sacrilegium magnuz est.vnde dicitur.xvi.q.vij. Si quis principū vel aliorum laicorum dispositionem vel donatiōem rerum vel possessionem ecclesiarum sibi vendicauerit.vt sacrileg⁹ iudicetur. Item gregorius.vij.dicit in concilio generali si dominus. Si quis imperatorum.regum. ducū. vel quilibet secularium potestatum vel personarum investituram episcopatus vel ecclesiastice dignitatis alicuius dare presumpserit.sciat sibi introitum ecclesie interdictuz.xvi.q.vij. Si quis deinceps .ꝛ in.c.se dicitur decernimus vt nullus clericorum inuestituras episcopatus vel abbatie vel ecclesie de manu imperatoris vel regis vel alicuius laice persone viri vl femine suscipiat q̄ō si presumpserit.recognoscat inuestituram illam apostolica auctoritate irritam esse ꝛ excommunicatiōi subiacere.Item.ea.que.dicitur.Nullus laicorum ecclesias vel ecclesiarum bona occuper vel disponat.qui secus egerit ab ecclesie limitibus arceatur.Item.q.ea.dicitur Omnes basilice id est ecclesie que per diuersa loca constructe sunt.vel quotidie construuntur in episcopi potestate consistant.in cuius territorio posite sunt.Et dicit ibi glo.nisi aliquo priuilegio a iurisdictione eius exē pte sint.Ad episcopum ergo spectat ordinarie instituere rectorem in ecclesia curata. vel simplici,si non habet patronos.Sed ꝛ habet confirmare presentatum a patronis infra tempus eis datum vel ad capitulum vacant de sede. vel ad plebanos q̄ ad ecclesias subditas sue plebi.vbi sit cōsuetudo prescripta.vt seruatur florē ti.licet indecens videatur.

Varietas autem eoz .§.V

qui sunt in ecclesia designatur per ea ex quibus constituitur ecclesia materialis ꝛ ex eius consignatione. Unde Richar.de sancto victore.Singuli lapides scilicet ecclesie materiali sūt significatiui singulos fideles q̄ sūt q̄dri stabilitate fidei ꝛ firmi virtute patiendi.Cementuz est charitas que singlos coaptat atq̄ viuificat atq̄ neper aliquam discordiam inuicem discrepent vniformiter equat. Fundamentum sunt apostoli et prophete parietes sunt contemplatiui fundamento vicini terrena diserentes.ꝛ celestibus adherentes.Tectum hoc re-

spectu quia deorsum pendet sunt actiui terrenis actib proximi propter imperfectionē suā minus celestibus intendentes. ac necessarii proximorum terrena administrātes in alto sunt quia in officijs supra alios. Longitudo ecclesie considerat fm diuturnitatem temporuz. scilicet tempore legis naturalis. mosaice z gratie. Latitudo dilatat fm multorum populorum numerositas per diuersas mūdi partes dilatat. Altitudo fm differentiā meritoz et officiorum. In altitudine enim erigitur dum superlaicos est ordo sacerdotalis. super sacerdotalem episcopalis. z super omnes tandem papa collocatur. Sacrarium ecclesie significat virginum ordinem. Chorus ordinem continentium. Nauis ordinem coniugatorum. strictꝰ z sacratꝰ ē sacrariū q̄ chorꝰ z chorꝰ q̄ nauis. sic pautōres sūt digniores ꝑgines q̄ ꝓdicatores. z ꝓdicatores q̄ ꝓiugati. Atrium ecclesie sunt falsi christiani. qui z si sanctificari sunt baptismo. vt cimiterium benedictōne. tamen plerūq cadaueribus. i. coruptione vitiorum. Turris. i. campanile est nomen domini iuxta salomonez. Campane sunt ꝓdicatores verbi ōi. Fenestre vitree sūt viri spirituales per quos cognitio dei nobis lucescit. Interior tegulatura significat mundiciam cordium. Exterior mundiciam corporum. Altare christus. De ecclesia igitur materiali pro nunc tractando.

Primo videndum est de eius edificicatione.
Scdo de eius immunitate.
Tertio de eius consecratione. violatiōe z reconciliatiōe
Quarto de eius ornatu.
Quinto de officiatione
De pertinentibus ad edificiū materiale ecclesiarum.

Capitulum secundum.

Sciendum igitur primo. fm tho. ij. ij. q. lxxxv. ar. iij. q̄ determinatus locus exigitur adorandum. s. ecclesia nō propter deum qui adoratur quasi loco cōcludat. sed propter ipsos adorantes. z hoc triplici ratōne. Primo propter loci consecrationem qua spiritualem deuotionem concipiunt orantes vt magis exaudiantur Scdo ꝓpter sacra misteria z alia signa sanctitatis ibi contenta. Tertio propter concursum multorum adorantium ex quo oratio fit magis exaudibilis. z fm quandā decentiam q̄ uis non sit necessarium. sic disponūtur. vt ad oratio fiat versus orientem. Primo propter diuine maiestatis indicium qō nobis manifestatur in motu celi qui est ab oriente. Secundo propter paradisum ad orientem constitutum quasi quera mus ad paradisum redire. Tertio propter cristum qui est lux z oriens nemi natur z ab oriente ascendit z ab oriente expectatur ad iudicium venturus.

Si ecclesia fundata est. §. I

in alieno solo fm ray. z host. si dominus soli laicꝰ erat et sciuit z nō ꝓtradixit. sibi imputabitur. z ecclesia libera manebit. ar. di. lxij. si seruus. si vero ignorauerit ecclesia quidem remanebit cōsecrata z libera. Nec efficietur laico censualis. sed tamen ille qui construxit tenetur dominum seruare indemnem. Vel etiam episcopus si imponendo lapidem primarium. z postea in consecratōe ecclesie fuit negligens. de consc. di. i. nemo. z xxij. q. ij. comperimus. Si vero solum erat alterius ecclesie vel collegij ecclesia debet ei restitui hoc modo. q̄ ecclesia cōsecrata sit eis subdita quo ad iuspa. xvij. q. iij. questi.

Edificare ecclesiam §. II

nemo potest nisi auctoritate dyocesani qui debet ponere primarium lapidem. crucem figere. z cimiterium designare. z etiam petere dotem sufficientem. sine qua cōsecrari non debet. de consc. di. i. nemo. z. c. placuit. z hodie quidem sufficit q̄ assignetur pro dote vnus mansus. i. vnum predium sufficiens pro vno pari bouz taliter liberū. extra de eccle. edi. c. i. Talis ei donec i hac paupertate fuerit non tenebitur ad hospitalitatem seruandam nec episcopo aliquid persoluendum nisi quātum potest donec perueniat ad pinguiorem fortunam. ar de consue. c. cum dilectus.

Exempti non pos §. III.

sunt construere oratoria vel capellas in locis nō ꝓpriis sine dyocesanorum licentia. nec in sic constructis facere celebrari vel celebrare tempore interdicti i talib nō ꝓpriis. alias per ordinarios compesci debent Et si propter hoc conseruatores eorum ferrent sententias contra ordinarios non valent. extra de priu ille. c. auctoritate. li. vi. Item nota fm ray. q̄ non licet habere oratorium in forma ecclesie in domo propria absq auctoritate episcopi. nec debet ibi missa celebrari. nisi de consensu eius propter necessitatem z non fiat preiudicium euidens parochiali ecclesie. Clericus ār q̄ sine episcopi auctoritate in tali oratorio celebrauerit. debet deponi. de consecra. di. i. vniuersi. z. c. clericos.

Quis autem tenea §. IIII.

tur ecclesiam cū indiget reparare. Respondet hostiē. q̄ si fabrica habeat super hoc portiones deputatam. debet reparari debet z. q. iij. vnio. Et si non tunc rectoz z alij in ea beneficiati conferre debent beneficia. extra. co. ca. i. z vi. q. i. si monachus. In q̄ casu standū est dispositioni episcopi vel maioris partis capituli. extra de his que fiant a ma. par. capi. si. In quibusdā etiā religiosis laici hoc faciunt expensis suis. Et vbi consuetudo est tenentur. cū in ea participāt sacra ecclesiastica z audiūt diuina. xvi q. vij. quicunq. z. c filijs. z compellendi sunt talem cōsuetudinem seruare. extra de simo. c. ad apostolicaz. Si talis consuetudo non reperitur tunc quarta prouentuum que quondam a sanctis patribus fabrice deputata est tenetur ita q̄ qui eam percipiunt. soluant non obstante vlla prescriptione vel cōsuetudine. Sed post reparationem redit quarta ad illos qui percipere consueuerunt. z sic intelligitur illud. xvj. q. ij. de redditibus. in c. tribus sequentibus.

Ecclesia precipue cō §. V.

secrata vel oratoria. monasteria z huiusmodi. nō debēt reuerti ad secularem habitationem z prophanos vsus xix. q. iij. que semel. z. c. qm. neq enī hospitale pōt cōuerti ad alium vsum. extra de reli. do. ca. ad hec. z dicit ibi glo. super dicto. c. que semel. q̄ si monasterium destrui potest bene de lignis z lapidibus construi dormitorium vel alius honestus locus vel etiam in coquina sua lignis comburere possunt monachi. de consc. di. i. ligna. Sed ad priuatos vsus nō ōbent querci. Locꝰ aūt remanet sacer. licet diruptū sit edificiū. Item dicit tho. i glo. super. §. quaritur si monasterium. xvij. q. iij. de monasterio non potest fieri secularis ecclesia. vt in dicto. ca. que semel nisi enormiter viuant. tunc monachi possunt removeri et institui seculares canonici. cum auctoritate ramen pape vel nisi ita sit q̄ inueniātur alique de ordine illo per quos possit locus ordinari. vel nisi ita sit q̄ non possit aliter locus ille reformari q̄ per canonicos. econtra videtur q̄ episcopus de secularī ecclesia potest face

re regularem. Altaria in ecclesia consecrata non licet pbris in ecclesia instituere seu erigere noua sine episcopi consensu. ar. di. lxvij. q̃uis. 7 de conse. di. 1. nullꝰ pbr. Sed in ecclesia non consecrata possunt altaria institui ere propria auctoritate. Altaria vero consecrata sine cõsensu episcopi non sunt destruenda de conse. di. 1. eccle sia. altare ãt non debet esse lignem vel terreum. sed lapideum. de consecratio. 7 ffin. 1. altaria. saltẽ oportet ha bere tabulam lapideam 7 consecratam super qua sit cuen tur hostia 7 calix qõ dicatur altare viaticum 7 residuus altare sit lignem.

De immunitate ecclesiarum 7 psonarũ ecclĩasticarũ et de liberate eccl'ie. Capitulum. iij.

IMmunitas ecclesie est priuilegium ecclesiastice libertatis vel rei cum vel personarũ ad eã pertinentiũ 7 dicit immunita quasi extra munia. i. officia a quibus sũt immunes. i. liberi. Eccl'ie non solũ consecrate sed non con secrate si tamen suorum episcoporum auctoritate edifi cate sunt. 7 vbi episcopus posuit primarium lapidem et ad hoc sunt edificate vt cõsecrarentur. 7 cy materia ca rum fm ray. innocen. 7 hostien. habent immunitatem. Primo vt nullus inde extrabatur. nisi in tribus ca sib⁹ vt. j. dicet Itẽ ea que in ecclesia posita sunt. nec p vim nec p furtũ sũt auferenda alias committit sacrilegiũ xvij. q. iij. quisquis. Item q̃ nullus mortuus in eccle sia sepeliatur nisi episcopi abbates aut digni pbri aut etiam fideles laici. iij. q. ij. nullus. Et intelligunt quidã de illis laicis qui faciunt miracula. alij de fideli idigni tate 7 fictitio. vt rege comite 7 huiusmodi. alij de quoli ber fideli cristiano. 7 sic excluduntur per illud. ca. infide les notorij peccatores in notorio morientes. vt glo. ibi. Item habet immunitatem q̃ in choro nõ debẽt mo rari laici cum clericis. de conse. dist. ij. sacerdotum. extra de vi. 7 ho. de. c. i. qõ intelligitur dum ibi dicitur offici um. Nam alio tempore etiam in sacrarium. i. capellam maiorem ad orandum 7 cõmunicandum possunt ire re. vt dicitur in dicto. ca. i. Jta q̃ non possunt veni di propter aliquam necessitatem. in aut. de aliena. §. 7 quando. Item q̃ in ea placita secularia non sunt faci enda. 7 maxime de causa sanguinis. extra eo. c. i. 7 ca. ec clesia. Item q̃ non fiãt ibi parlamenta. nec negociatõ nes. 7 precipue nundinarum. nec scriptus iudiciorum secularium. Nam processus iudiciorum secularũ 7 sen tentie in dictis locis non valent ex eo. c. decet. li. vi. Itẽ q̃ non fiant ibi ludi theatrales cum laruis 7 alijs ibo nestis. extra de vi. 7 ho. cle. cum decorem. Secus de ho nestate in representationib⁹. vt presepe domini herodẽ et magos 7 huiusmodi. que potius inducũt ad deuo tionem q̃ ad vanitatem. 7 q̃ talia possint fieri. ar. de cõ se. di. j. semel. Nam q̃libet festum est signum pterita rum rerum. lxxv. di. q̃ die. Et nota q̃ si ecclesia interdicatur non propterea amittit priuilegium immunitatis huiusmodi fm hostien. quia ista non delinquit sed prima oratoria domorũ no habent immunitatẽ fm hostien.

Immunitas autem §. I.

confugientium ad ecclesiam est ista. q̃ nullus q̃ in mediũ malefactor confugiens ad ecclesiam vel spacium pri uilegiorum circa ipsam. de quo spacio dicetur in fine huius §. dz̃ p vim extrahi. sed ab ecclesia defendi. misi i bis casibus. videlicet si confugiens sit publicus latro. s. qui stratas publicas insidijs 7 aggressuris obsidet. Itez si sit nocturnus depopulator agrorum. videlicet qui de nocte agros devastat vel cõburit. tales enim impune pos sunt extrahi. xvij. q. iij. sicut Item si qs in ecclesia cõ misit maleficium sperans se ab ea defendi. qõ semper presumitur nisi contrarium probetur. talis no debet ab ecclesia defendi extra eo. c. immunitatẽ. Et si in vna ecclesia offendat committens ibi maleficium. 7 confugiat ad aliam. non debet ab illa defendi fm guil. quia qui facit iniuriam vni ecclesie omnibus facit. cum vna sit per orbem ecclesia. Item si confugiens sit seruus qui sub pre stita sibi a domino cautione de impunitate non velit ẽ ecclesia exire. inuitus compellitur 7 domino redditur. c xvij. q. iij. c. id constituimus. Dis ergo exceptis omnes alij ibi debent esse tuti nec per vim extrahi etiam si iu deus vel paganus esset qui ad ecclesiam cõfugeret fm hostien. 7 ino. De excõmunicato q̃ dubitek guil. idem credit sicut de alijs. putat tamen in hoc consuetu dinem probatam esse tenendam. Item confugiens ad palatium episcopi eodem modo debet esse tutus. etiã si palatium nõ sit contiguum ecclesie. xvij. q. iij. id con stituimus. qõ. c. absolute loquitur de domo episcopi. Item si quis malefactor vel alius reus obtauerit tac doti portanti corpus christi 7 ei adhereat fm hostien. q̃ nis in ure hoc non sit cautum. quilibet catholicꝰ debet hoc fauere vt talis sit tutus. Item nota q̃ eandem i munitatem securitatis habet spacium in circũitu ecclesie. xl. passuum quo ad maiorem ecclesiam. 7 xx. passꝰ quo ad minores ecclesias. vt dicit. xvj. q. iij. sicut vbi dicit glo. q̃ passus fm ysido. est mensura quinq̃ pedũ pes autem spacium xv. digitorum. Illud tamen nõ te net in capellis que sunt in ambitu castellorum vbi pro pter loci angustiam nõ potest illud obseruari. vt xvj. q iij. quisquis. Qualiter autem debeat defendi confugi ens ad dicta loca. nota q̃ ex predictis casibus quantũ cunq̃ aliquis graue delictum cõmiserit. debent rectores ecclesie saluare ei vitam et membra 7 poterunt perẽ ti concedere recepto prius super impunitate eius idonea cautione. s. vel iuratoria tantum. vt. xvij. q. iij. id consti tuimus. vel fideiussoria 7 penali si timeatur q̃ ille qui petit nõbene seruet iuramentũ. ar. extra de reti. ipo. c. ex transmissa. Super eo autem q̃ inique fecit ille qui con fugit ad ecclesias. alias legitime puniendus. extra eo in ter alia. Porro talis q̃diu est in ecclesia. nec extrabẽdꝰ est. nec vestis nec victualia ei deneganda nec molestan dus. C. de his qui ad eccle. cõfu. l. presenti. q̃ si quis cõ trafecerit. sciat se crimen lese maiestatis irretitum. 7 vlti mo. supplicio puniẽdum. 7 ad requisita nature debitis exeat locis. ita tamen q̃ non accedat ad alias domos. vt dicto. c. diffinuit. xvij. q. iij. De expensis autem tali sic confugienti prouidebit ecclesia. sicut rectori carceris prouidebit captiuis. vt notatur in dicto ca. diffinuit. in glo. Item nota q̃ etiam confugientes ad monaste ria 7 conuentus debent quantum possibile est contura ri. dicit enim grego. xvij. q. v. c. Reos sanguinis defen dat ecclesia. ne effusione sanguinis particeps fiat. vbi dicit glo. iob. q̃ non solum confugientes ad ecclesiam sz et non confugientes ad ecclesiam quandoq̃ iuuabit. sz cum distinctione. quia si iniuste damnati sunt omnib⁹ modis iuuabit. quibus. s. cõmode potest. si iuste debet si est spes correctionis eorum tamen temperate. nõ im portune. iuuabit. s. intercedendo pro eis ne ex indiscre ta defensione incidat in malam opi. xvij. q. ij. ca. bi qui.

De immunitate per §. II.

sonarũ ecclesie 7 predictorum ecclesiasticorum. Nota fm ray. q̃ ecclesie nõ debent fatigari angarijs vel seruitutib⁹ per sonarũ vel rerum. C. de epi. 7 cle. omnes pbros. xvj. q. ij. ecclesiarum. In necessitate tñ vel si ciuitas esset obsessa

non debet pati eccl'ia suos rusticos defendi ab aliquo priuilegio a custodia z huiusmodi. imo debet ad ꝺ eos compellere extra. eo. c. quenit. ꝑdia autē eccl'iastica hūt hanc imunitatē ſm ray. nō debēt grauari sordidis oneribꝫ vt calcis coquēde. arene fodiende. cloace purgāde. et similibꝫ q̄ vilia sūt. xvi. q. i. generaliꝛ. §. nquarum. Ad honesta vero munera sicut sunt ordinaria tributa. tenē tur etiam ꝑdia ecclesiarum. xxiij. q. fi. c. tributum. Fallit tñ in domibus. atrys z hortis iuxta eccl'iam positis. z in manso de quo eccl'ia dotata ē de quo nullum debet dari tributū. de alijs aūt sic. nisi fuerit expresse remissus per cū qui potuit. Nam res ad ecclesiaz transit cū onere suo. xxiij. q. vlti. ſm canonicam. extra de censi. ca. sancitū xvi. q. i. Si ꝺs laic⁹. Si vero sūt extraordinaria z de no uo inducta. nō tenentur. xvi. q. i. Placuit. Similiter nec ad ea que subito iniunguntur nisi respiciāt ad pi as causas. vt quia princeps mouet exercitum ꝓtra sa racenos. vel qꝛ petitur ad constructionē pontiuz aut ali am cōsimilem causaz. In talibus si necessitas expo scat debent domini tēporales non auctoritate propria accipe sed humiliter ab episcopis z clericis postulare. z illi visa necessitate poterunt conferre. extra. eo. nō min⁹ Sed hodie nihil conferre debēt in auxilium principū nisi consulto papa. extra. eo. aduersus. Item si possessio aliqua vel dom⁹ teneatur alicui albergum facere. si il la postea perueniat ad ecclesiā. z ipsa tenebitur ad idē. vel vendat ſm Inno. z Hosti. Itē cuius hospiciuz cha ritatiuū ecclesia prelatis non debeat denegari. violen ter tamen z tanꝫ ex debito exigere nō potest. xlij. di. c. qui escamus. extra. eo. ca. i. ſm Hostien. Si tamen ali quis in recognitionē beneficiorum suorum reseruasset sibi hospitiū in aliqua eccl'ia illō sibi debet. xvij. q. fi. eleutheri⁹. Sz nec tali licet violēter irrumpere domos rōne alicui⁹ iuris sibi debiti. z eadem ratione nō potest tollere sibi necessaria inde hospitiū violenter ingredi ꝺo. Innocen. Item circa res tēporales ecclesia habet hanc imunitatem. Primo q̄ ecclesijs donari potest in infinitum absq; alia insinuatiōe. in autenti. de nō alie. re. §. si minus. ceteris autē donari nō potest vel recipi vltra quingētos solidos. nisi p̄cedat certa insinuatio z nisi certis casibus. C. de dona. le. Si quis. Scō quia relictum ecclesijs etiam minus solēniter factum puta quia in p̄sentia duorum testiū tantū tenet extra de te sta. cū esses. Tertio qꝛ in ecclesijs transfertur dominiuz rei solo pacto cum alijs p̄sonis sit necessaria traditio. C de sacrosan. eccle. l. vt inter diuinū. Quarto q̄ quicq̄d est exemptum de pecunia ecclesie eius ē z ad ipsam de bet reuerti. xij. q. ij. ca. i. Et hoc adeo verum est. quia si clericus habeat pecuniam de p̄benda vel ecclesia sua et de ea emat p̄diuz. licet illam potuisset dare alijs in tuitu pietatis. tamen nō potest dare p̄dium. quia sta tim fuit acquisitum eccl'ie. Et hoc siue emerit nomine suo siue alieno. extra de pe. cle. ca. i. Et propter hoc non potest clericus illud alienare. Et idē est si quis emat p̄ dium de pecunia ecclesie quam habuit furto vel depo sito. quia scilicet est ecclesie. Itē nullo modo licet laicis exigere tallias vel exactiones ab eis etiā ratōe suarum possessionum domoꝝ vel p̄diorum. extra de imu. ecclesie. quia nonnulli. Ite alienatio rei ecclesiastice nisi in certis casibus z in certa forma non tenet. z de hoc. j.

Pena autē violanti. §. iii.

um imunitatem eccl'iarū est ſm goff. quia qui ī aliquo modo ecclesias violāt vl' personas vel ab ipsis raptū violenter seu vsurpant bona ipsarum. sacrilegum cō mittunt. z excommunicandi sūt. xvij. q. iij. Nullus. z c Si quis, deinceps. In certis etiam casibus sunt excō municati. vt incendiarij. z effractores sacrorum locorū. de quibus habes. j. in. iij. ꝑte. Violatores quoq; eccle siastice imunitatis nō solum pena spirituali vt dictū ē puniēdi sūt. sed etiā pena pecuniaria. qñq; maiori. qñ q; minori. vt. xvij. q. iij. Quisq; hoc arbitrio iudicis ē relinquendum. z debet talis pecunia dari p̄sone vel lo co cui facta est iniuria. xvij. q. iij. si quis in ārio. De oc cupantibus bona vocantium ecclesiarum. Ite de vsur pantibus in ecclesijs vel alijs locis pijs guardiam seu iuspatronatus de nouo. quomodo sint excōmunicādi habes. j. in quarta parte. de obligantibꝫ res ecclesie vel ecclesias p̄o alienis debitis. Item de recipientibꝫ vel tenentib⁹ ecclesias de manu laici postq; fuerint admo nitι. habes. j. in quarta parte.

De imunitate eccle. §. iiii

Sic declarat vnde dicatur. quid sit. z in quo consistat. z po stea quomodo cōtra eam fiat. Dicitur autem imuni tas ab in q̄ est sine. z munus seu munū quod ē onus q̄ ē i. sine onere. Et q̄uis aliquid dicāt emunitas. magis ra men z p̄prie dꝺici peri. i. imunitas ſm Jo. an. dicit ergo imunitas quasi libertas. i. ab oneribus. sic accipi tur p̄ totum titulum. ff. de ve iure imu. sicut etiam no tant Hosti. z Goff. in summis. Est ergo imunitas libꝫ tas seu exemptio ecclesie in personis. rebus et iuribus ecclesiasticis quibuscunq;. Et cōprehendit omia priui legia collata ecclesie siue a deo siue ab homine quibus alij subiiciuntur. Sunt quedā priuilegia ecclesie p̄so nalia. que sc̄ concernunt p̄sonas clericorum. vt q̄ qui inijcit manus violentas i clericum. sit excōicatus. xvij. q. iij. Si quis suadente. Et q̄ clericus nō possit. cōue niri. cora iudice laico. vt de foro compe. c. ij. Quedā pri uilegia sūt realia. que scilicet concernunt res z iura cle ricorum z ecclesiarum. vt. C. de epi. z cleri. l. generaliter. et de iudi. z bo. cler. c. fi. Item fit alia distinctio. quia pri uilegiorum quedam sūt generalia. s. cōcessa tot ecclesie vt illud. si quis suadente. xvij. q. iij. Quedā particula ria seu specialia. vt alicui ordini cōcessa vel alicui ꝑticula ri ecclesie. vt de rescrip. c. cum ordinē. z de ꝑscrip. capi. audit⁹. Item fit alia diuisio. quia priuilegiorum q̄ dam sunt data a deo quedā ab homine. Et ea que sūt data ecclesie a deo q̄uis sint plura. tamen principali ter sunt tria. Primum est illud. ex quo tota potestas de pender. z est illud. sc̄z. Quodcunq; ligaueris super ter ram Matth. xvi. vt habetur. xxiij. queſt. i. quodcunq; z de transla. c. i. z propter hoc papa habet potestatem re cidendi z interpretandi omnia iura etiam etuilia. vt ex tra qui. fi. sint legis. c. per venerabilez. Secundū priui legium est de decimis z oblationibus dandis clericis. xvi. q. i. reuertimini. z extra de decī. c. nobis. Tertiū pri uilegium datum a deo eccl'ie est vt administret sola si ne laicis res suas. vt. di. xvi. si imperator. z de rebus eccle. nō alie. c. fi. z hinc ecclesia sola z nō imperator ius cōs cedere potest z aliter disponere. xvi. di. c. denicz. z. ca. cus ad verum. Multa alia priuilegia sunt concessa a deo ecclesie que patent in veteri z nouo testamento. vt dicit Inno. in. c. nouit. co. tit. Priuilegiorum autē que sūt data ab homine ecclesie. Quedam sūt data a papa. vt illud. si quis suadente. xvij. q. iij. z illud de legatis ad pias causas. q̄ sufficiāt duo testes ad p̄bandum. vt ꝺ testa. c. relatū. Nō intelligo tā q̄ ad legatū ꝺmēdūq; quo ad inducendū. vt Jriozū cadē sit disciplina. Et sic siue dicat deberi siue nō vt qꝛ ademptū terminabitur

per iudicū eccl'ie. Stat̄ & illud ꝓuilegiū eccl'ie est a papa concessum. vt res eccl'ie n alienent̄ nisi cū certa solēnitate. vt. xij. q. ij. sine exceptōe. & de reb' eccle. nō alienan. multa. Et hec quādoq; ꝓcedunt̄ loco q̄t̄ū ad ymunitatē. puta nō fiat iniuria vel violēcia in loco sacro. Quādoq; ecclesie & aliq̄n̄ generaliter accepte. id est tota ꝓgregatio fidelū. C. de sacrosan. eccle. l. i. Aliq̄n̄ min⁹ generaliter accepte. id est oīm̄ ecclīasticis vt romane ecclesie. Et quādoq; episcopis & quādoq; aliis ordinibus clericor̄. vt. C. de epi. & de. l. nemo. & multa alia q̄ ꝓsequit̄ innoc. in dicto. c. nouerit co. ti. Quedā alia ꝓuilegia sūt data eccl'iis ab inferioribus. vt extra de rescriptis. i fine. ca. audit'is. & de fide instru. c. inter. & de decī. c. dudū. Et ō istis do regulā generalē. q̄ quilibet pōt dare ꝓuilegium ecclesie in bis q̄ ad se spectāt. q̄ quilibet etiā ꝓtās pōt trāsferre ius suū in eccl'iam. vt de dona. c. cū dilecti. ꝓuilegiū tñ generale nullus inferior a principe ꝓferre potest. cū ad solū principē papā. s. z imperatorem ꝓpcerat̄ aliter & de vsuplit. c. ad hono.

Quomodo vel quan. §. V

Allatio eccl'iarū. do dicatur violari eccl'iastica libertas vl̄ immunitas. Circa quod dic' Inno. q̄ nō fit ꝓtra libertatē eccl'ie qn̄ violantur ꝓuilegia concessa ꝑticularib' eccl'iis. sed quando violant̄ ꝓuilegia cōcessa vniuersali eccl'ie. bar. aūt ff. q̄rū re. ac nō dat̄. de lec. i. §. que honorandū. dicit hec n ꝓtra libertatē eccl'ie. q̄n fit aliqua dispositio vl̄ statutū q̄ quod clerici efficiunt̄ timidiores. q̄ō n nego. iz etiā alio mō ꝓtra libertatē eccl'ie. s. vt cū fit contra ꝓuilegia concessa vniuersali eccl'ie vt dictū est q̄ innoc. & alio mō quo dicetur infer⁹. Ānō si cōtras faciat statutū ne per suos iudices reddat̄ ius ꝑlato alicuius eccl'ie. puta cpo tatē eccl'ie q̄ dictū inno. s. alle. q̄. s. fit ꝓtra particulatē eccl'iam cūm. sicut cūm̄ potuisset ex toto ciuitas reuocare iurisdictionē a suis iudicib'. ita in pte limitare. vt ō ofic. deleg. c. pastoralis. cū ꝓtarū ē rei ꝑitas. Et rō huius est. q̄ fit ꝑ ꝓuilegiū ꝓcessum ab imperatore oīm̄ clericis. C. de epi. & cle. auten. statuim⁹ & ꝓbat̄ ꝑ tex. notabil'r de excep. c. ij. li. vi. Nō enī ledit̄ hic ꝑticularis ꝑlatus tñ. ānō tota vniuersalis eccl'ia & eius libertas. licet cum vn⁹ clericus ꝙuenit̄ coram iudice laico. fit iniuria tori ordini clericali. xi. q. i. inolita. & de foro compe. si diligenter. Sed quid si ab vna eccl'ia particulari exigunt̄ collecte ꝑ laicos. Dic idē. Nā violatur libertas eccl'iastica. de q̄ habet̄ de imu. eccle. c. nō min⁹. & eo ti. c. clericis li. vi. & iz sublata sit quo ad suā ꝑticularē penā. illa constitutio clericis. ꝑ clemē. vnicā. eo ti. tñ ad huc durat ī ratione sua. q̄ fit ꝓtra ecclesie libertatē. & si indirecte vl̄ oletur imunitas. vt de imu. eccle. c. fi. lib. vi. cū fieret statutū q̄ nullus coquat panē clericis vel ꝓrabat cū eis et hmōi. Et ex hoc infer̄t q̄ fit ꝓtra libertatē eccl'ie. q̄t̄is enīcūq; tollitur vl̄ minuit̄ libertas eccl'ie etiā particularis. Quando videlicet illa libertas talis. nō est vn⁹ ecclesie ꝑticularis. sed est etiā general' aliq̄. vt de imu. eccle. c. li. vi. in versi. ledere vel minuere. Et ex hoc patz q̄ q̄ turbat iurisdictionē vn⁹ ordinarij eccl'iastici. turbat libertatē eccl'ie. & dicit facere iniuriā eccl'ie vniuersali. Et ex his dicit̄ qō. que fuit de quodaz statuto facto in castro ꝓratiān tuscie. quo cauebat̄ q̄ null⁹ ꝓsumeret allegare q̄ ꝓpositus ꝓtaten. eccl'ie nō haberet iurisdictionē quasi eēpalem in loco. Querebat̄ vtrū hoc esset ꝓtra libertatē eccl'ie. & respondet̄ q̄ sic. Nā per tale statutū violat̄ libertas epi dyocesani. qui in spūali iurisdictione fundat̄ intentionem de iure cōi in tota dyocesi. xxv. di. perlectis. Est cī violatio libertatis eccl'ie si laic' aliquid disponūt auctoritabiliter in aliquo de reb⁹ eccl'ie. vt di. xcvi. bn. & ō pōt. c. eccl'ia. Et sic cōsuluit dominus lap⁹ de castell'. optim⁹ in iure canonico theoricus & practicus. Sed quid si eccl'ie particulari vel alicui speciali ordini cōperit aliq̄ particulare ꝓuilegiū et illud violet̄. Pone exemplū de ꝓuilegio cisterciēn. de quo dicit̄ de reseri. in. c. cū ordinē. vt si aliquis legatus ap'licus viget cisterciēn. ad respondendū cora se ꝑ scriptū nō facies de coz ordine mētionē. an faciat ꝓtra libertatē eccl'ie. Rn. q̄ nō. Nā hoc casu oportet q̄ citat⁹ alleget ꝓuilegiū suū forte enī negabit̄ esse cisterciēn. & est verum sic intellectū. q̄ tenet̄ dicere de bis q̄ sūt facti. Et hoc nisi sit notoriū. vt de accusat̄. c. ventes. sed & si notoriū sit vt obligari ad veniēdū. q̄z iz excuset ab onere ꝓbāndi n tn ab one. vt li. nō cōe. c. accedēs. Et ex ꝓdict̄ ꝓbat̄ q̄ sit ꝓtra libertatē eccl'ie qn̄cūq; violat̄ ꝓuilegium concessum sup̄ generali libertate eccl'ie. & hoc siue violetur quo ad oīs eccl'ias siue clericos. siue q̄ ad vnā eccl'iaz siue clericū. q̄z oīs eccl'ie sūt vna. xxiij. q. i. loquit̄. & de sum. trini. c. i. Secus de libertate ꝑticularis eccl'ie. i. nō competenti generali eccl'ie. Sed quid de statutis laicorum disponentib' auctoritabiliter. & ꝑtinde de aliquibus que etsi nō directe. tñ ꝑcementib' ecclias. puta dispōnunt statutū q̄ aliq̄ bona īmobilia nō possint vendi nō subdito cōtrahi. & ann̄ullat ꝓtractū si fiat. nūquid si laicus vēdet eccl'ie destruet̄ ꝓtractus obstāte statuto. Rn. d. fran. de albergotis ꝑ suluit in questiōe facti sic statutū nō est ꝓtra libertatē eccl'ie. nā in ꝓtrahendo eccl'ia nō fungit̄r iure speciali. sed iure cōmuni. cū aliis ergo in hoc nō vertatur libertas eccl'ie. q̄ nō cōperit oīmbus eccl'ie tantū. ar. ff. de leg. iij. le. legatū. Sed iob. cal'. consuluit ꝓtranū. s. q̄ nō includūt̄ in tali statuto eccl'ie nec ꝓpe eccl'iastice. q̄z si statutū b̄ exprimeret. cēt illicitū in eo q̄ ꝓbiberet ꝓtractū de se licitū cū eccl'iis fieri ad b̄ de ꝓuile. c. quāto. & de imu. eccle. c. fi. li. vi. Sed nec in ꝑ bis generalib' includitur eccl'ia ad b̄. C. de magistra. conuē. le. i. Et ō tenet iob. an. de imu. eccle. c. fi. lib. vi. dicens. q̄ tale statutū quo ad ꝓbibendos cōtract⁹ factos cū nō subditis laicis bene valet ꝑ l. dudum. in. fi. ff. de contraben. emp. iuncta. l. cū ita. Sed sec⁹ est in eccl'iis q̄ sūt ꝓuilegiate in donatiōib' vt possint fieri in eccl'iaz C. de sacrosan. eccle. l. illud. sic & sup̄ aliis contractib' q̄ transeat dominiū in eccl'iam sine traditiōe. eo. ti. c. l. fi. In generali ergo concessione facta populis sup̄ legib' ꝑdendis. ꝑ. c. oēs ꝑ l'i. ff. de iusti. & iure. nō intelligit̄ de rogatū ꝓuilegio tali eccl'iaz vt in caz ꝓiudiciū possint populi statuē. Itē sic itelligēdo cēt ꝑ libratē eccl'ie. ex ō consti. c. eccl'ia. Et si fuisset expssum statuētes & q̄ tuare facerēt cēnt excōicati. vt co. ti. nouerint. Et dic' iob. an. q̄ nō cēt absurdū dicē q̄ iudex eccl'iastic⁹ posset cogere illos ad q̄s ꝑtinet. ad declarandū statutū illō n respice re ꝓctus facīendos cū eccl'ia. q̄z si nō de iure tū de facto impedit̄ vtilitas eccl'ie ꝑ illud. vē de arbi. c. quenit. idē determinauit oldra. de q̄ ponit feder. de scnis i ope suo ꝓsilio. lxxvij. Ipe aūt frāciscus de zaber. ad hāc addit qōnē. vez dispōit statutū pistoriū. q̄ donatio sit ipso iure nulla nisi sit denūciata potestati infra mēsem. Querit̄ an donatio facta eccl'esie & nō denūciata tali mō sit nulla. Donatio fcā eccl'ie. Respondet & dicit q̄ iohan. calō. disputauit hanc q̄stionem licet sub aliis terminis. videlicet q̄ bonoñ. statutum disponit testamētum non valere q̄ō non fuerit registratū in memorialibus cōis infra certam diē si eccl'esie fuit instituta heres. nō seruata illa qualitate. vtz valeat testamentū. Et renuit quo ad eccl'iam statutū n legare ꝑ rationes. s. politas. Jn ꝓtranū ipe franciscus de zab. sic statutū pōt qualificare ꝓtractū laicoz. Pcs

Statuta laicoz cōtra eccl'ias.

hoc etiã qõ notat bar.ff.de mu.t bono.l. rescripto .§. fi. vbi dicit apponi posse remediũ ne p̃dia trãsferantur in eccl'iam. nisi cũ onere vt teneat eccl'ia ad tributa tve trigalia. t dat modũ q̃ fiant oĩa p̃dia ciuiũ tributaria eoĩs. q̃ũc trãseant cũ onere tali. ad quod inducit nota. p̃ inno. in.c. postulasti. Sed magis ad hoc facit. c. pastoralis. de decimis. t de pigno. c. ex lr̃is. Demũ post p̃dictas rationes inductas dicit q̃ tunc demũ talia statuta nõ tenent. cum apparere põt ea vergere in derogationẽ ecclesiastice libertatis. Si aũt querat quando dicant vergere talia statuta in derogationẽ ecclesiastice libertatis distinguendũ sic. q̃ aliquãdo fit mentio de eccl'ia vl' ecclesiasticis p̃sonis. in illis statutis aliq̃n nõ fit mentio. et si fiat mẽtio dico q̃ coĩpõ apparet q̃ sũt p̃tra libertatẽ ecclesie in eos q̃ laici statuũt de non pertinentib̃ ad se. p̃dictũ. c. fi. de re. eccle. nõ alienan. Si aũt nulla fiat mentio. vt in duab̃ p̃dictis questionib̃ tũc aut statutum nõ simpl'r p̃hibet p̃tractũ. sed certã formã requirit. vt in questione p̃missa. cũ ita disponat statutũ q̃ nõ valeat donatio. nisi insinuata. potestati. aliqui simpl'r p̃hibet p̃tractũ. Et in primo casu aliq̃n forma ẽ obseruabilis sine magna difficultate. aliq̃n non obseruabilis sine magna difficultate. Si sine magna difficultate obseruari põt. aut forma adĵcitur p̃tractu q̃ de sui natura ẽ de foro eccl'iastico. vt sup legatũ ad pias cãs̃. aut adĵcitur alteri p̃tractui. Primo casu dico q̃ non tenet. tanq̃ nõ pertinentib̃ ad iurisdictionẽ statuentis cũ taliũ regulatio ad eccl'iasticum iudicẽ spectet. vt. de testa. c. nos q̃dem. t. C. de epi. t cleri. l. nulli. Si aũt adĵcitur p̃tractui q̃ de natura sui est de foro iudicis secularis. vt regulariter sũt oĩa p̃tractus t dispositiones laicoq̃. tunc p̃ hoc nõ violatur libertas eccl'ie in aliq̃. q̃uis enĩ sit faciendũ ecclesiis t p̃sonis eccl'iasticis. nõ tñ ita vt turbetur iurisdictio laicoq̃. vt de iudi. c. nouit. Et maximẽ dico. q̃ ex multis causis possunt iustificari talia statuta. ne forte bona alienent in nõ subditos ad nutũ eorum qui bona habent. sed solũ cũ subest rõnabilis cã. alias de facili posset cuitas erui tributariis t sustinẽtibus onera cõtractus. Et idcirco si disponat statutũ q̃ nõ teneat venditio nisi fiat p̃clamatio in palatio si quis velit contradicere in aliquo vel nisi alienãs sit annorum xxx. vel nisi sint inter duos p̃mniores. nõ tenebit alienatio facta in ecclesiam nõ seruata tali forma. q̃ in ꝺ nullo iure. speciali innitra ẽ eccl'ia. nec ĩ aliq̃ p ꝺ sibi p̃iudicatur. Si ꝯo forma adiecta nõ ẽ sine magna facultate obseruabilis. dico idẽ sicut. t q̃n p̃tractus põt esse. p̃hibetur cõparando in hoc difficultatẽ impossibilitati. vt de iu. iura. c. breui. Et ꝺ intelligendo ꝺ difficultate q̃ sit maxima t tal' q̃ censeat impossibilitas. Et p ꝺ decidit alia qõ. cum enĩ sit statutũ q̃ nõ fiat trãslatio immobilium in nõ subeuntẽ onerac cõtractus. nisi de licentia cõis vl' habentis ius cõis. Si querit vtrũ teneat trãslatio facta ĩ eccl'iam. ita q̃ nõ seruata illa forma dicat nulla. Respõder q̃ tenet talis trãslatio nec põt dici nulla. q̃ cuz tal' obtentio licentie dependeat ab vno solo. p impossibili habetur. Q̃n statutũ tale qõ ẽ padue limitandũ. ita. s. q̃ nõ extendat ad eccl'ias. Et idẽ dicendũ si difficultas sit magna q̃uis t si nõ tanta q̃ censeat. p impossibili. Quãdo aũt dicat tal' difficultas t q̃n nõ patet p exempla. §. t. j. posita in q̃ p̃maxime debẽt attẽdi circũstãtie ex quib̃ actus variat. vt de iureiu. cũ quidã Si ꝯo statutũ simpl'r p̃hibet p̃tractũ. vt cũ disponit bona n̄ posse trasferri in nõ subditũ vel nõ subeuntẽ onera cõtract; tũc si p̃tractus est de facto eccl'ie. tũc n̄ tenet statutũ. sic dictũ est in alio p̃cedenti mẽbro. Sed si non est de foro eccl'iastico vt cũ p̃hibet vẽdi nõ sustinẽdi. onera cõtract; tunc aut ex obfuãtia eĩ multũ p̃iudicat eccl'ie. aut parũ vel nihil. Et primo casu nõ extendit statutũ ad eccl'iam vel clericos sicut ẽ p̃dictũ statutũ q̃ p̃hibet. vt di nõ subeuntib̃ onera cõtractus. Nã licet clerici nõ sustineãt onera cõtractus. vt ex de imu. eccle. c. nõ minus. ñ tñ propter hoc debent minus bene tractari q̃ laici sustinentes alias p̃uilegiũ eccl'ie esset dãnosũ. p̃tra illud de re. iuris ca. q̃ ob gram. li. vi. Jrẽ ex ꝺ violaret libertas ecclesiastica. ex quo p̃ eã efficerentur deteriores p̃diciis vt de p̃uil. c. quãto. sed si nullũ vel parũ p̃iudiciũ inferretur ex obseruãtia eĩ posset sustineri statutũ. puta si disponit arma nõ alienari ĩ subditos. vl' q̃d sileõ bis que clericis p̃hibent de iure. vt q̃ reciperet gabellas omnibus q̃ differũt. res cã negotiationis t hmõi. extra ne clericos. vel mo. p totũ. imo etiã si sũt talia q̃ possunt cõperare clericis. dũ tñ nõ sit notabile p̃iudiciũ eccl'iastici rapareat cã rõnabil' aliq̃ p̃pter quã mori sũt statuentes. idem dicerẽ. puta disponit statutũ q̃ certa bona q̃ sũt ĩ p̃finib̃ no alienent ĩ sustinẽtes onera. ne possit cõtingere fines variari. vel q̃ certe dom⁹ q̃ sunt ad vsum publicũ. licet sint singuloq̃ ñ possint trãsferri ĩ nõ ibi tñ ne posset p̃tigere q̃ ad talia quẽ trãslata foret nõ pollet hẽre cõe in locatõem. p vsu publico. q̃ ille locare nolle vel nõ sine magno emolumẽto in q̃ magnum fieret cõe p̃iudiciũ. Justus casib̃ t sil'ib̃ dico q̃ in eccl'ias facta alienatio nõ tenebit. p̃cedunt hec de radice iuris t nitũtur maxima eq̃rate. vt eccl'ie p̃seruent in iure suo t laiq̃ iurisdictio nõ ex toto p̃fundat. Et accedit ad ꝺ. ff. q. i. quenit. Qõ aũt dicit fran. de albergotis. q̃ põt statuens p̃hibere trãllationẽ rer̃ in nõ subditũ. nec p hoc agit q̃ libertatẽ eccl'ie. nõ simpl'r ẽ ver̃. ĵz distinguendũ q̃ aut nõ subdit⁹ dr. q̃ de alio territorio ẽ. puta debonoria. t tale statutũ sit florẽtie. t tũc est q̃m nec p̃cedendum. q̃ p̃uilegiũ clericoq̃ nõ debet eis esse dãnosum. q̃ esset si excluderent ab beneficio q̃ habẽt ciues t ĩs diuti q̃ etiã debent gaudere. de fo. compe. dilecti. rectum etiã bar. §. allega. nõ p̃cedit in italia. cũ in ea p̃dia nõ sint tributaria. C. de epi. t cler. l. de his. Si ĵz sic generaliter statuẽdo oĩa p̃dia tributaria. appareret factũ in fraudẽ tinẽdo grauamẽ eccl'ie. maxime q̃n tributũ est maximũ. t solũ esset ĩpositũ. t nõ exigeret. Vñ cõiter a modernis tenet illud p̃silĩũ ba. licite fieri nõ posse. Et ex ꝺ apparet statutũ factũ florentie anno dñi. M.ccccxv. vel circa. q̃ oĩa bona ĩmobilia q̃ tũc inueniebãt apd laicos seu possidentes onera cõtractus in quẽcũq̃ transferent. trãsirent cũ onere ĩpositionũ cõtractus nõ põt extendi ad eccl'ias vl' clericos. s. q̃ si emant ab ecclesiis. vl' donent aut legent eisdẽ p testamẽtũ talia ĩmobilia subĵciant onerib̃ cõtractus. cũ nõ fuerint ab antiq̃ tributaria. nec seruatur ille modus dat⁹ a bar. q̃ tñ nec reputat licat⁹. q̃ si fraudẽ fact⁹. t ꝺ esset p̃ libertatẽ eccl'ie. de ĩmu. eccle. p totũ. Et si allegat. q̃ p ꝺ multe fraudes fiãt. q̃ multi donant ecclesie. vel legant simulate vt euadãt onera cõtractus. Respõdeo q̃ fraus t tol⁹ nemĩ patrocinari debẽt. vñ ea libz detectis puniant. Sz negari nõ põt q̃n ad eccl'ias et hospitalia multa ĩmobilia licite t sine fraude. ĵz institul' legari l' emptiõis noĩe puemãt q̃ vtiq̃ debẽt gaudere p̃uilegĵs eccl'iar̃. al's violaret libras ecclesiastica et p̃ceps p̃uinciar̃ facta essĵ sub tributo Quodda ẽt statutũ florẽtie factũ fuit anno dñi. M.ccccxliĵ. vl' ca. q̃ cauebat q̃ null⁹ forentis q̃. s. nõ eẽt de ciuitate vl' districtu florẽtino posset obtinere vel possessionẽ capere ĩ re cuiuscũq̃ bñficĵ eccl'iastici sibi collati p quẽcũq̃ nisi p̃ius in p̃silio obtineret p partitũ habendo. rrr. fabas nigras Et licet aliq̃ dicerẽt nõ cẽ ꝺ statutum ꝺ libertatẽ eccl'ie. nõ cõuer fuit determinatũ ꝺ tũ t sic declaratũ p papã. vñ optuit ãnullare illo statutũ. al's ĩ pace rãt absolui ab excõicatõe ꝺcta. q̃ ꝺ libratẽ t eccl'ie erat.

Trasłatõ facta ĩ eccl'iam

De censib⁹ ⁊ tributis ecclesiar⁹. Laplm.vij.

Censum seu tributuz

Tributuz dare cesari an nō. Rñdit. Reddite que sūt cesaris cesari et que sūt dei deo. Matb.xxij. ostendit ⁊ exēplo qñ iter esse soluendū ei cui debeā. oñdit xp̄s ꝓbo suo qñ interrogatus a quibusdā. si licet censum facieñdo cū dīc. pul'q exigebat a trāseuntib⁹ tributum vel pedagiū vel vectigal h̄ petens a petro. oñ. xp̄s ipsi petro se luerū esse ab hui⁹ solutionis debito. Et subdit vt nō scandalizem⁹ eos. vade ad mare ⁊ mitte hamū. et eum piscē quē primo capies. accipiēs inuenies in ore eius staterā. i. certā monetā. ⁊ illud sumēs da illis. s. exp̄ apl's ad Roma. xiij. Reddite oīb⁹ debita. cui honorez honorē. cui tributū tributū. cui vectigal vectigal. Et augu. tractans illud apli ad Ro. xiij. c. Omnis aīa potestatibus sublimioribus subdita sit sic dicit. ⁊ vos subditi esse debetis. ideo ⁊ tributa p̄statis. qz hec ē pbatio sūpōt extendi ad clericos nō oīs sed eos q̄ possident ciuitates ⁊ castra ⁊ laicis data cū aliq subiectōe obsequij tpalis. Hic amb. aut. xi. q. i. Magnū quidē ē ⁊ speciale documentū. quo xp̄iani viri potestatibus sublimioribus docent debere esse subiecti. ne ꝺs ꝓstitutionē terreni regis ē soluēdā. Si ei cēsū fili⁹ dei soluit. vt p̄z ex exēplo posito. quis tu tant⁹ es q̄ putas nō esse soluendū. Ubi dicit glo. q̄ chust⁹ soluit censum nō ex debito. qz cū cēsus sit signū subiectiōis. xp̄s aūt nemini erat subiectus sed dñs omniū. ideo nō erat obligat⁹ ad illō sed ad tollendū scandalū pupillor̄. soluit. Et pedagia quidem ⁊ gabellas ⁊ collectas vel tallias nō posse exigi a clericis et ecclesiis. vel impoñi absq̄ licentia pape per cōitates et p̄incipes seculares sub pena excōicationis. habetur infra in titulo de excō. maiori. Quō aūt imponendum sit laicis ⁊ exigendū. habes. s̄. in. ij. p. ti. i. ca. ꝺ rapina. Sed census seu tributū q̄ ꝓ eodē supponūtur debentur ⁊ possunt licite exigi. nō a laicis tm̄. sed etiā a clericis. Nā ecclesie teneñtur obligare ad censum vel tributū soluendū. aliqñ plures ecclīastic⁹. aliquādo patronis qꝺ frequēter accidit. aliqñ p̄incipib⁹ secularib⁹ et si ab antiquo reperiunt sic oblegare soluere debent. Añ amb. Si tributū petit imperator nō negamus. agri ecclesie soluūt tributū. Si agros desiderat imperator ꝓ testatē habet vendicādoz tollat eos si libitū ē imperator. nō dono. sed nō nego. xi. q. i. ⁊ glo. dicit sup verbo potestatē. qꝺ intelligit de facto non de iure. nā siue auctore p̄incipis siue alteri⁹ qs detineat res eccl'ie sacrilegus est nisi restituat. xij. q. ij. q̄squis. Nec etiā ex hoc q̄ ꝑdia ecclesie essent a tributo ꝓterea possunt vēdi. xvi. q. i. generaliter. §. nouaz. Et sup verbo nō nego. dicit glo. s. corpozal'r me opponēdo. qz p tpalibus opponere me non ꝺbeo. Idē amb. imperatori postulanti ab eo vnā eccl'iā per cetera dixit. Allegat imperator licere oīa ipius esse vniuersa. Rñdeo noli quare te imperator vt putes te in ea que diuina sūt imperiale aliqꝺ ius habere noli te extollere sed si tu vis diuin⁹ iperare. esto deo subdit⁹. Scriptum ē. red dite q̄ dei deo. q̄ cesaris cesari. ad imperatorē palatia ptinēt. ad sacerdotē eccl'ie publicorum tibi mei iū ius cōmittit. nō sanctor̄. Naboth postulat⁹ a rege. s. achab ꝓ vinea sua. Rñdit abstit. vt ego patr̄ meor̄ tradā hereditatem. vt habeā. iij. li. Regū. sanct⁹ naboth vites suas ꝓ ꝓprio cruore defendit. qz. s. p eo inuistus occisus ē. Si ille nō tradidit vineā suā. nos trademus eccl'iam christi. ⁊ infra tributū cesaris est. nō negat. Ec clesia dei nō vrigz ei debeā. qz ius cesaris nō p̄t cē rēplū dei. Quid honorificentiꝰ q̄s vt imperator fili⁹ eccl'ie dicatur esse. quod enī dicit. sine peccato dicitur cum gratia dicatur. Imperator enī intra ecclesiam ē. bonus imperator querit auxiliū eccl'ie nō refutat. Si de meo aliquid poscatur aut fundus aut domus. aut aurū vel argentum id quod mei iuris esset liber offerrē rēplo ꝺi nil possuz decerpere. vel trahere cū illud custodiendū nō tradendum accepi. hec oīa habentur. xxiij. q. viij. conuenior. Ad idē facit qꝺ dicit vrbanus. q. ea. tributū in ore piscis piscante petro inuentū ē. qz de exterioribus suis q̄ palam cunctis apparēt tributū eccl'ia reddit. nō aūt totū piscem dare iussus ē. s̄z tm̄ staterē q̄ in ore piscis inuentus est. qz nō eccl'ia dari imperatori. nō pontifical' apex. qui in ore capitis eccl'ie p̄eminet. subiici regib⁹ p̄t. Sz sane. vt dixim⁹. q̄ in ore piscis inuentū ē ꝑ petro. ⁊ dño dari iubetur. qz de exterioribus reb⁹ eccl'ie. qꝺ ꝓstitutū antiq̄tus est. p pace ⁊ quiete qz nos tueri ⁊ defensari debent. imperatorib⁹ p̄soluendū est. hec in glo. sup verbo exterioribus. i. nō de rebus eccl'ie. Nā exquo semel dicatū est eccl'ie sancta sanctoz erūt dño. xij. q. ij. nulli. vel ꝺ exterioribus. i. i quantū ad ea q̄ prius erāt tributaria qz cū onere pueniunt ad eccl'iam. vt de dec. c. cū nō sit. Unde et gratian⁹ dicit. xxiij. q. viij. fm canonicā. §. hinc dat. q̄ de his q̄ a quibuslibet eccl'ia emerit vel vnoz donationib⁹ acceperit. principib⁹ p̄sueta debet obsequia. vt et annua persoluat tributa. Et idem gratian⁹. §. sed notandum. ea. q. i. in morte. dicit q̄ sūt quidā episcopi q̄ nō contenti decimis ⁊ p̄mitijs predia. villas ⁊ castellas et ciuitates possident. ex quib⁹ cesari debēt tributa ⁊ huiusmodi. nulli benignitate imp̄iali. p̄meruerūt īmunitatem ab huiusmodi. debent vtiqz tributa soluere quib⁹ a domino dicit. Reddite que sunt cesaris cesari.

De censibus et procu. §. i.

rationib⁹ habetur titulus specialis in decretis. cū multis ca. ⁊ in. vi. ⁊ de. ⁊ p̄cipue quo ad procurationes. Ex quibus eliciunt aliquē ꝓclusiones magis cōmunes cōtentiosa fori iudicialis dimittēdo aduocatis. In. c. sanctū. dicit. Job. an. in nouella de dote eccl'ie q̄ antiq̄tus fundatores ecclesiarum consueuerūt aliquē censum p fundo in dotē assignato recipere. illum debent dimittere. argu. ex hoc. c. ⁊ p. q. i. ca. i. Et si remittūt p remisso. et si ꝺ nouo imponūt. p nō impōsito habetur argu. ex eisdem iuribus. sed si alij erat tributarij quod dat p dote nō erit eccl'ia liberata. sed eccl'ia nō debet illam terrā recipere p dote nisi pri⁹ sit liberata a tributo. ⁊ potius est ab edificatione cessandū fm innocen. De tributis terre que dant eccl'ie p dote. dixit hosti. q̄ si assignato dotis talis fuit facta sine cōsensu domini illius. scilicet cui debebat tributū nō valuit arg. de loca. ⁊ ꝺduc. c. potuit. Si aūt de cōsensu tūc si nō retinuit tributū illud videtur ꝺdisse. di. luij. si seru⁹. ⁊ sic intelligat opinio. Alla. cū iuribus suis. aut ipm excepit. ⁊ tūc sibi imputet eccl'ia q̄ rē tributariā recepit. cū ⁊ dño licuerit retinere. In ca. licet. habet. q̄ cecus ad collectas p̄sonales cogi nō ꝺz qꝺ innocē. intelligit de p̄sonalib⁹ tm̄. nō ꝺ realib⁹. Sz hosti. intelligit general'r de collectis q̄ fiunt i terra. vt fodrū. albergariaregiū ⁊ silia. Putat enī q̄ tales p̄sonas miserabiles nō solū a p̄sonalib⁹ sed etiā a realib⁹ extraordinarijs debeant esse īmunes. ar. lxxxix. di. iudicatuz In realib⁹ aūt ordinarijs nō sūt īmunes. fatet tn̄ q̄ tles si teneant aliquam terram censualē vel tributariam. q̄ debent soluere tributum vel censum. xvi. q. i. si quis. q̄s vtis⁹ pie faciat dominus si p paupertate oppressio hoc remittat. Ex. c. ꝓterea habet. q̄ p̄lat⁹ auctoritate sua nō pōt p̄sertim post mortē eccl'iam suam ꝓstituere censualē. qꝺ si faciat sine superioris auctē. nō durat p⁹ mor

Lect⁹ collectas nō ꝺz dare.

tem.vt de transac.c.decetero. Ex.c.ecclesijs habeck. q ex hoc q eps eripiat aliquã eccl'iam de manu laicorũ vel quo ad iuspatronat⁹ quod iniuste tenebat. vl' q ad fructus qs sibi vsurpabat. nõ tñ ex hoc pot eps aliqd cẽsus de nouo imponere. tenebak enĩ eps ex officio ad b liberare eccl'iam de manu laicoz .vt ex de reli.do.ca.de xenodochijs. Jn.c.innouam⁹ habek.q.ca.illud qd alis fuit statutũ de theolonijs. de pedagijs.extrij.q.ij .si qs romiperas p̃cipit observari. vt. i. noua pedagia sine auctoritate regũ z principũ nõ constituant. Vbi dic glo. q reges z principes tñ habẽt ptatẽ noua pedagia instituendi.ff. de publica. z vectiga. l. vectigalia. Alia ãt ois pedagia interdicta intelligũt nisi ex p̃scriptione cuius nõ extat memoria in p̃rariũ. exigant. de verbo .sig. c. sup. Et tales hodie a papa in curia romana exõicant fm hosti. Sed q̃rit iob. an. Utrũ tale pedagiũ p̃torũ recipiẽs sit excõicat⁹. nõ tñ b̃ statues. Rndit q sic saltem ex mẽte. ar. de. sen. excõ. c. q̃ periculosũ. li. vi. vel iusta ignorãtia. vt de cle. ex. c. aplice. Hosti. z dicit lex. C. õ nouã. vectiga. l. i. ij. z. iij. q sine iparetis p̃cepto. nec p̃sidi nec curatori nec curie p̃stituere licet ea. neq; p̃cedentia reformare. vl' his addere vel minuere. de pedagijs in vi. de. s. in. ij. p. ti. i. de rapina. Nõ debek census cui⁹ causa ignorak hoc dicit. c. q̃enit. de censib. sup his verbis. Cẽsus ignorãtie. id est cui⁹ ignorãtia. vt dicit glo. nec diuinis nec humanis legibꝫ inuenik glo. supple quod solui debeat sine cã. z ideo q̃ petit alleget cãm. Vbi dic inno. q si ẽ certũ censũ deberi etiã si nt'la causa subesset solui debet. vt decensi. c. quãto Dicit aũt hosti. q eps solũ p se sicut nec patientia p se nec negligentia obligationem talẽ inducit. si negligentia cũ rẽ obligatoz rollit. vt de p̃scrip. p totũ. z patiẽtia cũ rẽ obligatione inducit. Dicit enĩ hostien. q inepte petit qs censũ dicẽdo. Peto cẽsum qz mihi p̃scriptũ ẽ p annos. xl. sed si dicat. peto talez censum ex tali cã impositũ. ad quod p̃bandũ alle. soluti onẽ p̃scriptã. xl. annoz. bene petit z obtinebit solutionẽ illã p̃bando. Caueat tñ talis subdit hosti. de p̃scientia q nõ exp̃mat vel fingat falsam cãm. de p̃scrip. c. f. Videtur q si nõ est memoria initij p̃scriptionis vel cause sufficit dicere ex iusta cã impositũ. ad quod p̃bandũ inducak temp⁹ cui⁹ nõ extat memoria. ar. ad b. ó p̃scrip. c. li. vi Nec obstat q nõ specificak cã qz p̃sumptio ẽ p perente. cũ nõ sit simile aliquẽ censum sine cã z sine q̃rela tanto tpe p̃stitisse. ar. ff. de p̃ba. Leõ de indebito. Jrẽ incertitudo z impossibilitas merito excusat hoc casu nõ exp̃mẽ tẽ specialẽ cãm. de regu. iu. nemo pot li. vi. nec his p̃scriptis dicit rex. ipi⁹. c. qz nõ est tal' cens⁹ ignorãtie q̃ p̃scriptus est. z si causa ignorek. hosti. Sed ab. de sicilia sup .c. ad audientiã. de p̃scrip. querit. vtr̃ p̃scriptionẽ census currat p̃scriptio. Rndet p distinctionẽ pri⁹ declarãdo fm glo. z bar. q tributũ z census sũt sinonima. Aut ergo p̃stak sensus principi in signũ supme potestatis et dominij z tunc non potest p̃scribi. sicut nec subiectio ipa. vt de p̃scrip. c. cũ ex officij. aut census dek alia cõsiderationẽ. z tũc pot p̃scribi. vt in ipo .c. ad audientiã .de p̃scrip. Et no. cy. in dicta. l. cõperit. C. De p̃scrip. Sicut enĩ alia iura eccl'ie vel p̃cipis p̃nt p̃scribi. ita et census ex quo cessat cã p̃dicta. z p̃dicta puto. q vbi pot p̃scribi subiectio puta epi vel alteri⁹ circa p̃cipẽ poterit etiam p̃scribi z census. z etiã si p̃stabit in signũ subiectionis. Si enĩ pot p̃scribi subiectio. ita z forti⁹ subiectionis signũ ne forti⁹ sit signũ q̃s signatũ. ad qd nota ó ca thedraticoin. c. cũ olim. z c. cũ venerabil'. de cẽsi. Dubitak tñ. an remanẽte subiectiõe possit in totũ p̃scribi. subiectionis signũ. Et dicit q supma ptãs p̃scribi ñ pot sicut nec p̃ta deũ. cui⁹ vices papa gerit. vt notãter dicit innocen. iii. c. bone. de postul. Dnicus de sctõ geminiano sic videk distinguere vt audiui. qz aut certũ ẽ census institutũ in signũ subiectionis. z tũc p̃scribi nõ pot sicut nec subiectio ea durare. aut ob aliã cãm est certum fuisse institutũ. z tũc p̃scribi pot. aut dubiũ. z tunc qz p sumik in signũ subiectionis ĩstitutũ ñ potest p̃scribi. Jn c. significauit. sumare habek q isq; recipit iuramentum de nouo imposito eccl'ie soluendo cõpellit iurantem ab soluere. vt dicit hosti. q si census ille erat indebit⁹ non astringebat iuramentũ illũ a q̃ petebat absolui. ideo interdixit aũt eps in casu dicte decretal' sacerdoti ecclesie ne solueret censũ illũ monachis q exigebãt ipm qz monachi ignorãte epo cui⁹ auctẽ z no intentionis co census eccl'ie est imponẽd⁹. vt co. ti. c. p̃terea. Dum censum acq̃sierant. z sic clandestinũ possidebãt. nec ecclesia erat obligata sed bis q̃ soluit tantũ. qz sacerdos nõ potuit eccl'iam obligare nec ei q̃ ad possessionẽ p̃iudicare nisi legittim⁹ mod⁹. vt de arbi. c. p tuas vel dic q sacerdos potuit acq̃ri possessio monachis p solutionẽ sacerdoti vt de capel. mo. c. ij .Sed eps bene sciebat illũ censum nõ deberi de iure. ziuramentũ nõ obstare. qz fuit p̃stitũ ĩ detrimẽtũ eccl'ie. de iureiu. c. ij. Et iõ potuit p̃hibe eps ne solueret. qz cõstabat q monachi iniuste z mala fide possidebant sec⁹ si paueret q possessio rei corpal quã alius etiã mala fide tenet. auferet ei violent. Doc enim malũ p̃ceptũ esset. qz etiã violento possessori nõ cyus inferẽdũ. iij. q. ij. ꝟ. fi. Et eodẽ mõ cui de nouo censꝰ imtractus est violent. z cũ armis recupare vellet. Et effet idẽ fortitã cũ armis recupandũ. de iure tñ p̃ta ipa agẽdum. licet alij p̃tradicãt. si aũt monachi q censũ recipiebãt essent bone fidei possessores. tũc sacerdos z si in tali tacte censũ nõ debeat. ipm tũc tenek soluere. qz sicut licet aliquẽ spoliare aliq re. sic nec possessionem. C. vñ vi. l. si quis in tantã. vel censum de nouo subtrahere. verũ si eps p̃cipiat sacerdoti ne soluat censꝰ bone fidei possessori. sacerdos debet appellare. qz iniustũ ẽ p̃ceptũ. Et idẽ videk dicendũ. vbi eps p̃cipit alicui de sua dyocesi re cõmuni. sed subdit⁹ se dicit libez p̃uilegio vel p̃scriptione vl' alio mõ. Jn hoc tñ casu si eps etiã post appellationem z sine aliq̃ cause cognitiõe subditũ excõicet. in re larõez z sine aliq̃ cause cognitiõe subditũ excõicet. in re net excõicatio. dũmodo vez sit q nõ sit liber. qz dõ pertinet eps iuris ẽ. z ideo ibi nõ rẽdit iurisdictionem. ordo. de iureiuran. c. ad nrã. sed in notoriis z falsis nõ valet appellatio. secus si b̃ petat a clerico q̃ nõ est de sua dyocesi. vel etiã a clerico sue dyocesis ea q̃ ad ipm nõ spectãt de iure cõi. Nã tũc nõ tenet excõicatio lata post appellationem et si in veritate deberek qd petebat. qz p appellatiõs ingrossatos ad superioris audientiã ẽ devolutũ. Aliq̃ tñ p̃ti dicunt asserentes q in casu appellatiõis ista sp ligat et maxime in eo cui cens⁹ qui ẽ possidebat subtrahit. Doc enĩ casu post appellationem z sine cã cognitiõe. p̃t excõicare subtrahentẽ. z sic defendet possessionẽ suã p excõicationẽ. vt de rest. spo. ca. olim. appellatio ei ñ debet aduerti cui auferre possessionẽ. Sed qd si abbas excõicat sacerdotẽ censuariũ suũ babẽs in eo p̃bẽ. si nõ soluit. eps excõicat si soluit. Rndeo. appellet sacerdos. z sic tutus erit. ar. p id. qd̃ no. de appel. c. p̃terea. z nũq; obligetur eccl'iam nec censũ soluat. nisi p babilẽ z manifestã creditalitatẽ habeat q soluere debeat fz Jnno. c⁹ tota mens est hec glo. sed nec p omnia placẽt ista Quõ enĩ fm. Hosti. poterit scire de mẽte subtrahentis censum quis intentio ne hoc faciat vtiq; hipo q subtrahit cẽsuz possumage re p̃ta ipm possessorio l' petitorio. qd̃ dic vt plene notat. c. q̃enit. eo. ti. sed nec placet qd̃ dixit. s. q in his q̃ibus petunt post appellationem interpositã teneat excõicatio. Doc enĩ vez esset si subdit⁹ appellaret p eo q̃ libertatẽ nõ p̃baret. si aũt appellet. qz in dubio nõ

Utrum recipiens pedagiũ p hibitũ sit excõicat⁹

Utrũ currat p̃scriptio p̃ta p̃stationẽ census

debet episcopus sibi ius dicere bene defēdet cū appellario. Et dicit Host. q nō solū requirunt hec duo auctoritas. s. epi z iusta causa ad censum imperendū. sed z q capitulum cōsentiat. vt extra de his que fi. a prelatis. c. tua. z. c. pastoralis. z etiā consensus ecclesie cui cens⁹ imponitur si est conuentual vt de reb ecclē. nō alie. ca. fi. Fatetur tamē q sola auctoritas epi sufficit. maxime cū causa ad transferēdū iustū titulū prescribendi. z sic potest intelligi de dona. c. apostolice. Nec pscribens super hoc debet habere malā fidem cū fulciatur auctē pape. qui b ius constituit. maxime cum de tali re agat quaz papa posset tollere. z p tanū ei⁹ ostituere. s. q auctas epi sufficerz ad plenū ius trāsferēdū. si tñ haberet p̄cias remordentē ḡuis scrupulosam illam sequatur. vt de symo. c. q tuas. Item dicit Host. q si conscientia dictat ei a quo petit census q debeatur. soluat ipe rector. si dicat contrarium nō soluat. si dubitat in tali casu obedi at. cū ei p̄cipitur vt soluat. vt de rē. ordi. ca. ad aures. Iē Goff. Item q̄rit Host. q̄d si constare possit q olim prestabatur ex causa. z tñ cessatū fuit a solutōe eius le gitimo vel longissimo tēpore prescriptiōis. tunc vero re nouatus est auctoritate episcopi. nūquid fit soluendus et videtur q nō q̄z obstat prescriptio. eo. ti. c. olim. Sed tenet ipse contrarium. Et hoc tenet. quia census non p scribitur. C. de prescrip. xxx. anno. l. male. de reli. do. c. cō stitutus. Tum q̄ aliud est de nouo imponere. z aliud renouare. vt de iudi. c. noui. cū concor. tū q̄ nō videtur facta deterior conditio ecclesie si ad id q̄ ab initio sibi impositū fuit reuertat. di. lxij. c. generalis. tum q̄ casus videtur hic notari. de cen. c. cū venerabilis. Nec ōia Jo. an. in nouella.

De diminutione cen. §. II

sus non fiēda. z de procurationib. c. olim decē. hic sum mat Jo. an. Soluendi sūt census ad antiquā monetaz in qua constituti fuerūt nisi sit ī alteri⁹ monete solutōe prescriptum. Ubi dicit Host. q sicut prescribi nō pōt. C. de prescrip. xxx. anno. l. male agit. Sic nec diminui salē ab eo qui habet malā fidē. ar. de rel. do. c. constitutus. q̄d etiā tenuit goff. sed si nō habet malā fidem vi detur posse prescribi diminutio per illud. capi. olim. In ca. cū canonicis. sic sūmat io. an. ad antiquā monetā vel eius estimationē soluende sūt pensatiōes antique. Caplm fi. de cen. sic sūmat iob. an. ꝓter priuatū ora torum procuratoriū nō debetur. Nec est aūt differentia inter ecclesiam z oratoriū. q̄ dicitur ecclia vbi statuta ē certa dos p rectore. clericis z alijs necessarijs. de conse. di. i. c. nemo. Oratoriū ꝓ quod nō est dotatū nec edifi catum ad missam celebrandā. sed ad adorandū. de cō se. di. i. vnicuiq;. de licentia tñ epi pōt ibi q̄libz celebrari Sed in maioribz festiuitatibz nō debit hāc licētiā fm inno. Si vero esset in oratorio aliqs rector ꝓstitut⁹ vel aliqua certa ꝑsona vel vna de certis q̄ debēt oratorio de seruire. nō videt inno. q̄re eps nō possit visitare z pcu rationē suam exigere ex de relig. do. ca. de xenodochijs. Nam ḡuis tale oratoriū sit gra deuotōis factū secula rium tñ minister ei⁹ erat ꝑsentand⁹ epo. Sed alij con tradicūt In clem. decen. c. i. habet. q religiosi quicun q̄ pro monasterijs z ecclesijs. q̄ ad eos quocunq; sint ti. deuolura ꝓcuratōes legatorū sedis apostolice iura epi scopalia z alia prestare p ipis añq; ad eos pueniss̄et sol licitis ꝓpte soluere studeant. nisi forte sedis apostoli ce priuilegio exemptiōe. s. facta specialr de hmōi procu rationib nō soluendis vl alia cā legittima se ab his va leant excusare. Capitulū quāto. de censi. sic sūmat io. an. Qui tenent ꝓcurare fratres alicui⁹ dom⁹. lz illoruz numer⁹ nō creuerit ꝓcurabūt oms. Sed si ex eo numiū grauarent. eis p officiū iudicis ꝓsuletur. Et dicit ibi. q fm pe. z ab. est hic ar. ad gōnēde illo qui habebit furnū et molendinū in emphiteosim sub pacto molendi z co quēdi gratis dño z familie sue. habuit poestea dns de cem filios. z q̄libet filius decē filios alios. vnde si omi bus molat z coquat. emphiteota expedit sibi magis ñ habere q̄z habere. de iure stricto tñ dicūt illū teneri. sed iudicis officio sibi prouidebitur. vt nō teneat vltra p mā mensurā. sed hosti. dicit p hanc decretalē simplicit ad statū primū habere reduci. vt in. c. cum canonicis. C. de seruis. l. preses. q̄d dicit verū nisi in maiori nume ro sit prescriptū. vt in. c. olim. eo. ti. lz multa iura possent in contrarium allegari.

De alienatōe rerum ecclesie. Capitulum. .v.

De alienatione rerum

ecclesie. Nota q dicit decretalis. Nulli liceat alienare rē ī mobilē ecclesie neq; hypotecē titu lo obligare. alienatiōis autē verū ꝓtinet conditionez. venditionē. donationē. p mutationē. z emphiteosim per petuā ꝓtractū. extra. de re. eccle. nō alie. Ubi dicit glo. q hypotheca ē obligatō rei ī mobilis sicut pign⁹ rei mo bilis. Conditionē appellat ꝓtractū sub cōditione factū vt si soluat tributū. vel do tibi talē rem si nauis veniat ex asia. Alienare nisi p vtilitate ecclesie. Sed nota q Alienatō
ista vtilitas eccl'ie cōprehendit oīs casus quib⁹ pmit rez pmit
titur a iure alienatio rez eccl'ie. q̄ sūt q̄tuor. vt pōt glo. titur.
sūmaria. xij. q. ij. in prin. Prim⁹ est causa necessitatis vt si debitū vrget. x. q. ij. hoc ius. Secūdus cā pietatis. vt pro redemptōe captiuoz. vel alimonia pauperū. xij. q ij. aurū. Tert⁹ cā vtilitatis. q. e. c. sine exceptioe. Quar tus cā incōmoditatis vl minoris vtilitatis. vt. q. c. ca. terrulas. Iē vltra dicos. Quint⁹ casus ꝓter ecclesiaz edificandā vel ampliandū. q. c. cauz. Sext⁹ est quādo epi⁹ cū cōsensu clericoz pōt donare qui quagesimā ptē rerū seu eccl'ie p cōstructione monasterij in illa dyocesi. vt. q. e. bone rei. Sed de forma alienatio nis est dubiū. Nam glo. ber. sup dicta decretali dicit ser Forma
uata forma q̄ habeat. x. q. ij. b ius. Sed alia glo. dicit q alienatio
talis forma nō seruatur hodie. sed illa forma q̄ habetur nis.
xij. q. ij. sine exceptioe. Hoc tenēt hosti. io. an. guil. ber. Et correxit se z idem tenet. Illud autē. c. sine exceptione. cō tinet q nō fiat alienatio talis ab epo. nisi cū consensu z contractu totius cleri z q nō sit dubiū illud eccl'ie' pro futurū alias sit irrita. Et dicit ibi glo. q etiā si eccl'ia ex tali ꝓtractu nō sit locupletata. dūmō nō sit damnificata tenet ꝓtractus. nā corpo q nō est pauperior facta in telligit locupletata. ff. de solu. l. in pupillo. Sic q̄z lz io. in glo. xij. q. ij. in sūma. z guil. Jn alienatiōe rerū ī mobi lium eccl'iasticaz collegiataz requirit consens⁹ epi z a ꝓsens⁹ epi
pituli. i. maioris ptis capituli. Jn reb autē monasterij requirit consensus abbatis capituli z epi. xij. q. ij. abba tis⁹. Jn alienatōe rez hmōi eccl'ie parrochial requirit consensus sacerdotis ipius prochie. x. q. ij. Si quis eps alias facta alienatio ꝫ pdictam formā nulla est lz sit in dicto casu licita. vt in. d. c. sine exceptione. Sed tñ pre scripta forma facta in casu etiā nō cōcesso tenet ipso iu re. extra de his q̄ fi. a prela. sine cōsen. ca. c. cū nos. sed si dānosa fuerit eccl'ie restituit. extra de ī ite. resti. c. i. hec ī d. glo. Quidā etiā dicūt vt goffre. q in hmōi alienatio nibus sufficit seruare cōsuetudinē illi⁹ ecclesie cuius fit alienatio. etiā si sit illa consuetudo ꝓter ius. sed hosti. z guil. tenēt contrarū. Jo. an. eo. ti. c. i. lib. vi. dicit primaz opinionē esse verā cū ꝓsuetudo eccl'ie grauaret alienationē scdam ꝓ vbi cōsuetudo laxaret. Iē nota q cū dicit supra in glo. iob. q requirit consensus epi in alienatione monasterij. intelligitur de monasterio nō exem

pro.Nam in exemptis dicit Fran. de zab. post inon. sup de. monasteriorꝫ co. ti. q requirit consens⁹ pape. vel prelati imediati cui subdit eccl'ia pleno iure. sicut hñt pl'es priores suos abbates. Talis igit prelati requirit sal tē assensus in exēp.is. etiā si pl'atus q alienare vult quentū cūq; de illa videat dicere de eo q nō habet quentū. ita tenet ibi glo. z sic dicit se fecisse seruare ad validandū cōtractū. Itē dicit franc. ibidē. q consensus pōt etiā interuenire post ctractū celebratū. vt no. co. ti. c. i. li. vi. Qō dic stephanus vtꝫ cē. nisi bona q alienat pl'at⁹ spectāt ad mensā quent⁹. qz tūc requirit consens⁹ eius in ipo cōtractu. Itē dicit io. in glo. x. q. ij. hoc ius. q si aliq̄d datur eccl'ie ea cōditōe ne alienet. cuius videat q nullo casu possit alienari. in aut. de al'. emphite. §. cūssimas. istud nō ē vez. qz valet b pactū cū sit ctra legē dei. vt xij. q. ij aurū. Ray. aūt distinguit z dicit q si eccl'ia habet alias possessiones qs. s. pt alienare. sic ñ pt illā alienare. vt dic lex inducta. Si nō hz al's possessiones. tūc pōt in casib⁹ a iure pmissis. cōcor. i nno. z bosti. Itē si legaret monasterio aliq̄ possessio q nō posset tenere possessiones. vt sunt mēdicantes. etiā si adiceret pena in ctrariū faciente nō videt esse locus pene. z nō obstāte illa cōditōe poterit z debebit vendi. qz vt turpis cōditio ē habēda. ex quo est ctra ordinē suū. vñ p nō adiecta habet. q̄n immo z cuicūq; eccl'ie sit data possessio. apposita ibi conditōe aliqua vl' mō. vt. s. aliquid fieret. si nō fiat. nō pōt per b revocari datio. nisi sit fcā. ita q cessante illa cōdōe vl' mō revocet l' revocari possit. ex de cōdi. appel. c. fi. Itē qō dictū ē. s. q b fiat p utilitate eccl'ie. cuius laudul. dixerit q oportebat q pcū rei vēdite esset ꝑsū in utilitatē ecclesie. z sit euidens z ppetua illa utilitas. in edificijs ppetuis. emptiōib⁹ aliaꝫ rerū vl' solutōe grauis debiti. tq emptor debet cē curiosus. vt videat q sic querat. Frā ciscus aūt de zab. sup de. monasteriorꝫ. co. ti. dic q non est necē q duret ꝑsū in utilitatē eccl'ie. Glo. etiā io. sup d. c. b ius. dicit q emptor nō oportet q sciat ad quē usū conuertat pecunia. sed sufficit ꝓbare q tūc eccl'ia indigebat pecunia. Dicit etiā in eadē glo. q si pl⁹ offeratur de reb⁹ eccl'ie cuius valeat. q tm iustū preciū debet accipi. qz eccl'ia in suis ctractib⁹ nō dz dolū facere. Et greg. dicit. xij. q. ij. Sic eccl'ia ꝓprias res amittere nō dz. ita i ra pacitatis ardore aliena inuadere non oportet. pōt tm eps aliq̄s seruos eccl'ie bñ meritos manumittere. i. liberos facere. vt dz. xij. q. ij. si quos. z vt dicit glo. ibi dicit bene merit⁹. q aliq̄d insigne seruitiū fec ecclie. Sed notāduz vt ibi subdit gratian⁹. §. sequēti. q serui eccl'iaꝫ manumitti nō possunt. nisi retēto eccl'iastico pcinio. nisi forte manumissor duos eiusdē meriti z eiusdē peculij ecclesie ꝓferre voluerit. qō ꝓbat p ca. epus q. ea. q. Quer itur an successor in pl'atura. priorat⁹. abbatisat⁹ vl' epatus et hmōi teneat stare ctractib⁹ factis p pdecessorē suuz circa imobilia. Rñ. p distinctionē. qz aut loq̄mur de cōtractu cōcernēte verā alienationē ꝓprietatis. puta vēditionis. donatiōis. pmutatōis z hmōi. Et tūc si fuerit celebrat⁹ ctractus cū debita solēnitate. q. s. habet. xij. q. ij sine exceptōe. z declarat. s. in isto. §. de forma. Tūc enim possessor statim cepit ꝓprietario possidere. z nō tollitur qō solennit actū est. v. ff. de mino. l. in integrū. Aut loquimur de ctractu cōcernēte redditus q spectāt ad pl'atū. vt locatōe. z tūc mortuo pl'ato vel trāslato vl' amoto nō durat ctract⁹ alteri⁹. vt. ff. locati. l. si quis domū. Et b nisi ctraxisset. vt sindic⁹ monasterij vel solenniter cū consensu capl'i z p utilitate monasterij. qz vtiliter gestum debet haberi ratū. ff. de nego. gest. li. pomponius Ita distinguit. bal. de so. cōpe. in. c. dilecti. z sequit eum frater el⁹ pe. in. c. querelā. ne pla. vi. suas. z remittit ad notata. xij. q. ij. alienatiōes. z glo. in. d. c. querelā distinguere videt sic. q si pl'atus faciat locationē noie suo successor nō teneat stare tali ctractui. sed si noie eccl'ie tunc durat locatio pdecessoris post mortē el⁹. Restat q videre qñ dicat fieri locatio noie eccl'ie z qñ noie prelati z vt detur cē de mente dicti io. b. cal. sup dicto. c. querelā. q q tiensciūq; prelat⁹ locat noie suo. vt puta exprimēdo pcium nomē vel al⁹ p eo vt pcuratoꝛ el⁹. tūc nō tangit ratio ctractus successorē ad qō facit. c. fre. ō dila. Et iō successor pōt ctrauenire. vt in. c. relatū. de resta. Si verō locatio fit noie eccl'ie. vt qz dicat talis pl'at⁹ p se z eccl'ia z successorib⁹. Et tūc si nō locauit vl' cōtraxit p utilitate ecclesie pōt successor ctrauenire. Nec tenet stare tali cōctractui. vt de rez pmu. c. ij. Si aūt locauit vel ctraxit p utilitate eccl'ie. z tūc tenet stare. Alienatiōes aūt rerum mobiliū pdictā solēnitatē nō requirūt q tñ z pcipue rēs quaꝫ ē usus in eccl'ia. vt calices libri. z hmōi. nō sine magna cā z rōnabili fieri debent. vt dicit in ca. hoc ius. x. q. ij. Itē nota q null⁹ pl'atus religios⁹ pōt rēdere reddit⁹ seu cōcedere alicui ad vitā. vel ad certū tēpus nisi necessitas vel utilitas loci exposcat. vel de consensu cōuent⁹. vel si conuentū nō habeat de ꝑsensu plurium sui. in cle. monasteriorꝫ co. ti. Alienatiōes facte ab intrusis nō valēt. xij. q. ij. alienatōes. Et sil'r alienatōes factę ab intruso nō valēt. ff. de scismati. ca. i. Et tenent restituere omnes pdicta loca z res z fructꝰ pceptos. extra de rest. spol'. c. grauis. z quō qui vtit talib⁹ alienatiōib⁹ sit excōicatus. habes. j. ti. de excōicatione.

vtꝫ successor ꝺbeat stare ꝛcti bus ꝑdecessoris.

Quia supra dictum ē. §. I.

in dicta decretali nulli. co. ti. q nec etiā in emphiteosi de bent dare possessiones eccl'ie. ideo breuiter aliq̄d de emphiteosi dicēdū ē. Ubi sciēdū q ē nomē grecū. z latine i rerꝑetat melioratio. z ab imitio quedā viles rere p hūc ctractū cōcedebant quas recipiēs meliorabat. z melioratōes sue crāt. qō postea pmissū ē ō ferentib⁹ ꝛfructuosi z ꝑsistit in reb⁹ soli tm. Et iuxta vulgare quorūdā dicitur datio ad libellū. possessio q eccl'ie de nouo nō pōt dari in emphiteosim ꝑpetuo. vt ōz in. d. c. nulli. Si tñ possessio erat pr⁹ emphiteotica z ꝓuenit libere ad eccl'iam bñ poterit dare in emphiteosim alteri etiā ꝑpetuo. Contrahit aūt emphiteosis interueniēte scriptura C. eo. l. i. z p cōsensum dñi z emphiteote. vt sꝫ stari ꝓ minꝰ p re ipa aliq̄d accipiat fm q inter eos est ꝓuentū. Itē de cetero singulis annis conuētū canonē. i. pensionē tps. x. vel. xx. annoꝫ. z succedit in b beres vsq; ad vicū temp⁹ aliqñ impetuū. z tūc nō aufert emphiteote nec beredib⁹ eꝰ q diu soluerit canonē. si tñ res illa ex toto pe risset vel etiā medietas nō debet tm exigi. Est aūt de natura emphiteoseos fm hosti. q licet dño emphiteota expellere. si p triennū in secularib⁹. vel p biennū in ecclesiasticis nō soluerit pensionē. x. q. ij. hoc ius. nec tenet dñs censum requirere. qz dies statuta p dño interpellat. Repellet aūt fm quosdā auctoritate. fm alios z vere per iudicē. qō tenet innocē. z b nisi celeriter sanctiaciat. vt dicit extra de loca. ca. ꝑpter. Et dico celeriter aliqñ pa tiatur trahi ad iudiciū. Itē pōt emphiteota ius suum alteri vendere. dño pr⁹ requisito z ꝓposito pcio quantū re vera pōt. Si enī dñs compare voluerit cuilibet emptori est pferēdus. Si vniam det vendi pōt. Qui etiā intra eccat clapsis duob⁹ mēsib⁹ a denūciatōe vendere pōt. sine cōsensu dñi. dūmodo nō psonis phibitis. vt potest⁹ emphiteota. si sec⁹ fecerit ius suū amittit. pōt etiā emphiteota ius tale donare z pignori dare etiam irrequisito dño. z si pscriptis ānis soluit. licet pr⁹ g plures annos nō soluerit nō pōt expelli. Est quidā alius contract⁹ q dicit precariū vel precaria. de quo habet. s.

q.ij. Precarie.cū glo.i.ꝛ ex.e.p to. Et qꝛ nō est multū in viū obmitto.ibi potes videre. De emptiōe ꝛ vendi/tione ꝛ de locatiōne ꝛ de cōmodato ꝛ hmōi. habes in.ij. p.ti.i.c.viij. Itē dicit gratianꝰ .xij.q.ij.iuſtū videt. Ḣ.ubi recrores.ꝙ si recrores eccl'ie de reb; ꝓpꝛijs tantundem eccl'ie restituere voluerint.eccl'iasticas facultates libere dare possunt. Et ꝓstabūt bis q̄b date fuerunt ꝓpetua firmitate.qō ꝓpat p.c.sequēs. vbi dicit glo.qꝛ h̄ est verꝝ quādo prīꝰ ē habitꝰ tractatꝰ cū clericis ꝛ consentiūt. vt cū prius tantū dē dederat ecclie. Itē dicit greg.q.ca. Ec/clesiasticis vtilitatib; dū fuiētes eccl'iastica dignū ē remu/neratiōe gaudere. Et ꝓpter h̄ dicit gratianꝰ.qꝛ pñt res ec/clesie donari p remuneratiōe.s.impēsi obsequij. Et si ali/quid ꝓpter h̄ iuste fuisset alicui ꝓmissuꝫ.tenet eccl'ia ob/seruare vt dꝛ in.c.quicūq;.ea.q. Notandū etiā diligē/ter qꝛ dicit amb.q.ea.c.auꝫ habet eccl'ia nō vt seruet. sꝫ vt erogēt ꝛ subueniat in necessitatib;. Quid ē opꝰ cu/stodire qō nō adiuuat an ignoramꝰ.quārū aurū ꝛ argē/ti de tēplo dñi assirij abstulerūt. Mōne meliꝰ ꝓflat iac/dos ꝓpter alimoniā pauperū. Mōne dicturꝰ ē dñs. Cur tot inopes passus es fame mori ꝛc. Et ipe de se narrat di.lxxx.vi. Nō satis.a q̄ tale exemplū sumpsit aug. vt re/fert similia faciendi.

De consecratiōe eccl'iarum.ꝛ quō eccl'esia violetur et reconcilietur.

Capitulum.vi.

Sanctificauit taber/naculū suū altissimꝰ. deus in medio eius nō cōmouebitur. ps.xlv.. vt dicit gratianꝰ de conse.di.i.in pri. Tabernaculū moysen dño ꝓcipiente fecisse ꝛ sacrasse cū mēsa ꝛ altari eiꝰ ꝛ va/sis ad diuinū cultū.exemplū legimꝰ.s.in Exodo. Dauid regū pīssimꝰ quatꝛ amplificauerit cultū dei.ꝛ tēpluꝫ dei edificare voluerit.sed ꝓhibitus ꝓpter multū sangui/nē effusum.s.inimicoꝝ.ꝛ ipe impēsas collegerat. Salo/mō q̄ filius eiꝰ qō ipe facere optauerat.iubente ꝛ auxi/liante dño ꝓfecit.ꝛ tēplū cum altari.ꝛ reliqua ad diuū cultū pagendū ꝓsecrādū. In lib.regū.legit.iij.reg.c.viij Si q̄ iudei q̄ vmbre legis deseruiebāt h̄ facieb̄t. mul/to magis quib; veritas patefacta ꝛ gr̄a p xp̄m est tēpla dño edificare.ꝛ put melius possumꝰ ornare ea q̄ diui/nis ꝓecib; ꝛ sanctis vnctiōib; deuote ꝛ solēniter sacra/re.nō in alijs q̄ in sacratis ab epīs missas celebrare ꝛ sa/crificia offerre debemus. Uñ iginꝰ papa. Oēs basili/ce cū missa semꝝ debent ꝓsecrari. de ꝓse.di.i. Et ibi dic glo.missam ē de suba ꝓsecratiōis. sed hug. ẓrīū sentit Debet aūt cōsecratio fieri p epm.nō per aliū inferiores. di.xcv.c.plectis. Sed verū sit necessarium ad ꝓsecratō/nē eiꝰ ipm epm cōsecrantē dicere missam vel p aliū face/re dicere. Hugo tenet qꝛ nō.ꝛ hoc ē clarū si missa nō est de substantia ꝓsecratōnis. vt ipe tenet. Sed si esset de substantia tūc oporteret eū dicere vt alij dicūt.

Ea autē que fiunt in consecratione designāt illa q̄ concurrūt ad sanctificatō/nē ecclie militātis. Nā tripleꝛ circūitus quē facit pōti/fex circa eccl'iā ab extra significat circūitū quē fecit xp̄s ad sanctificandū eccl'iam.s.de celo in mūdū de mundo ad limbū. de limbo resurgēs ethera ascēdit in celū. fm illud ps.xviij. A sūmo celo ꝛc. Uel etiā triplicē statū ec/clesie ꝓiugatoꝝ.viduaꝝ ꝛ virginū.quas circūiendo vi/sitat defēdit. Tripleꝛ pcussio p epm fcā ad ostiū dicēs Tollite portas. designat tripleꝛ ius. vel rō quare debet sibi aperiri introitꝰ in coꝛdib; nr̄is. Uñ anselmꝰ. Dñe debeo me tibi.totū qꝛ fecisti. Et iterū totū.qꝛ redemisti Et iteꝝ totū.quia tanta ꝓmittis.s. teip̄m. Fit tertio aque aspio designās baptismū vel penitētiā q̄ mūdā/tur pcā. ps.l. Asperges me dñe ysopo ꝛc. Quarto scribit alphabetū in pauimēto l'ris grecis ꝛ latinis su/per cineres ibi sparsos ꝛ scriptura fit ibi ꝛ e angulo de/xtro in angulū sinistrū p transuersū ꝛ econuerso in mo/dū crucis ad innuēdū vnionē factā duoꝝ populoꝝ in cruce xp̄i ꝛ fide articuloꝝ q̄ sunt ꝓma elemēta doctrine xp̄iane. Uel etiā ꝓtinētiā vnius testamēti in alio ꝛ econū so;in xp̄i incarnatōe ꝓueniētiū i materia. fm illō Ezech i. Erat rota in medio rote. Fit etiā scriptura sup cineres qꝛ humiliari oportet ad suscipiendū doctrinā fidei. Fit quīto pictura crucū in parietib; eccl'ie intra ad signifi/candū mortificationē sensuū quā debēt h̄re fideles. fm illud ad Gala.vi. Qui sūt xp̄i carnē suā crucifixerūt cū vicijs ꝛ cōcupiscentijs. Sexto ponunt lumīaria an/te cruces.ꝛ significat lumē agendoꝝ qō debēt habere i sua ꝓuersatiōe.ꝛ recte intētiōis in opib;. fm illō Lu.xij Lucerna corporis tui ē oculꝰ tuus. Septimo inun/gūtur cruces crismate ad innuendū odorē ꝛ nitorē bo/ne fame. Eccl'i.xli.c. Curā habe de bono noīe sicut suū. tab/naculū.i. eccl'iam sanctificauit. Et ex h̄ ē in medio eiꝰ ta/bernaculi. Uñ ꝛ cōgruenꝫ figura crucifixi ponit in me/dio eccl'ie q̄ si oēs inspiciat. quilibet ad eū imitandus attendat. oēs defendat. oēs audiat ꝛ vniat. vñ ꝛ nascēs et morīēs ꝛ docēs ꝛ resurgēs in medio stetit. vt patet in euāgelio. vt oīderet in ꝓuersatiōe in doctrina. in oīb; alijs mediū tenendū ẏturis. Uñ deꝰ i medio eiꝰ. Ma/thei.xviij. Ubi sūt duo vel tres ꝓgregati i noīe meo. ibi sum in medio eoꝝ. Sūt in eccl'ia ꝓgregati duo. status clerici.s.ꝛ laici. vel tres ꝓgregati. cōtinētes.ꝛ plati in no/mine xp̄i in fide formata eiꝰ. Et ideo xp̄s in medio ba/bitās per gr̄az. Ezech.xviij. si fuerint tres viri. Job noe et daniel in medio eius ipi libabūt anias suas. Job cō/iugatos. Noe regēs archā plātos. Daniel ꝓtinētes i me/dio ẏturis. hi saluabunt. Et qꝛ xp̄s in eccl'ia iō nō com/mouebit tribulatōib;.ꝓsecutiōib; tēptatiōib;.nō rece/det a virtute ꝛ veritate. Matb.vlti. Ecce ego vobiscum sum vsq; ad ꝓsūmationē seculi. Eccs.i. Generatio ꝓce/rit.generatio aduenit terra aūt in eternū stat.i. aliq̄ ꝓce/rēūt recedentes ab eccl'ia p vitia. Alīqui veniūt ad ec/lesiam p conuersationē. terra aūt ipsa.s. eccl'esia semper durat. Et sic tria notantur.

Eccl'ie sanctitas. ibi sanctificauit
Eius societas. ibi. deus in medio.
Eius firmitas ibi nō cōmouebit.

Sanctificauit taber .§.II.

naculū suū. ps.lxv. Nota de sctificatōe anīe ad similitudinē ꝓsecratiōis eccl'ie. Ubi sciēdū q̄ eccl'ia materiat' multipl'r noīat'.s. basilica tēplū dom' dei eccl'ia rabna/culū. Basilica dꝛ. vt di.xlij. nō oportet. Ubi dic archi/dia. basilica dꝛ palatiū regis .basilicos enī grece .latine rex interptat. Uñ basilica dꝛ quelibet eccl'ia. qꝛ palatiū est sūmi regis.ꝛ regi regū ministrat. Quidā trī dixerūt eccl'ias episcopales trī dici basilicas. qꝛ hmōi reges cō/sueuerūt fūdare ꝛ dotare fm hug. Uel basilica dꝛ a ba/sileo regi grecoꝝ. q̄ p se fecit sepelire apud eccl'esiā fm ysido. Uel dꝛ a baseo.i. fundo fūdas. Inde basilica q̄si fundamētū aliaꝝ eccl'iaꝝ fm lau. Dicit etiā eccl'ia tem/plū. ẏvi.q.vij.ꝛ hoc. Ubi archidiaconꝰ dicit. tēplū di/cit q̄si tecta āpla. qꝛ ꝓlus ibi sub vnoꝰ tecti amplitudi/ne cōtinent ꝛ ꝓzie sūt matores eccl'ie. Uel tēplū a cōtē/plādo. qꝛ hoc ibi fieri dꝛ. Dicit q̄z eccl'ia. de ꝓse. di.i. eccl'ia. q̄ interptat collectio seu conuocatio. Ubi dic ar/chid. q̄ dꝛ cōuocatio iō. qꝛ cōtinet populū ꝓuocatū .sꝫ ab eo de q̄ ap'lus ad Ro.viij. Quos vocauit hos ꝛ iu/stificauit.ꝛ ponit ꝓtinēs p ꝓtento. vbi aūt conueniebat

Basilica.

Templuꝫ

Eccl'ia

populꝰ iudeoꝝ dicebaꝫ z adhuc ꝺr synagoga q̄ interpꝛ taꝫ congregatio. qz virga legis q̄ dura erat z aspa. ille populꝰ velut grex irrōnabilū ꝓcoꝝ cōgregabaꝫ. Sed ī catholicis adunatio ꝺr ecclia. i. ꝓuocatio vbi cōuenit qz amore spūs sancti ad vnū fidē. z pmū futuri secli vocatur. z pricipat coꝝpꝰ xpi. Domꝰ ꝺi ꝺr. vt de reli. doli. vi. c. domū tuā ꝺecet sctitu do. Sic aūt ꝺr q̄si spāli mō ibi habitet ꝑ sacramēti ꝓtinuā exīstentiā. ꝑ exaudictionē ꝑ iustificationē. ꝑ defensionē a diaboli insidijs. Dicit enī tabernaculū qꝺ est militare habitaculū. Vñ biero. tractās illud qꝺ ait dñs ꝑ Malach. i. sez adhuc habitare vos faciā in tabernaculi. sicut in dieby festiuitatꝫ ait. vt qꝺ facit baptisma faciat z pnīa. z habitēt in tabernaculis saluatoris. i. in ecclia. de. pe. di. i. ne forsitā. Sic exponit archiꝺ. illud ps. xli. Transibo in locū tabernaculi admirabilis vsq; ad domū dei. i. ab ecclia militanti ad ecclīam triumphantē. Quia igit militia ē vita hominis super terrā Job. vij. c. ideo ecclia vbi adunat̄ populus militās nō dñs hic cuitatē manentē dicit̄ aptere tabernaculū. Oīa aūt ista ꝓueniunt anie sanctificare. nā basilica ē sumi regis ab eo fūdata z dotata. Templū amplū cōtinēs deū imensū aptū ꝓemptationi. Ecclia ꝓuocatio oīm virū ad vnū finē. Domus dei suscipiens sacrm z iustificationē. Et tabernaculū ꝑparata ad gentē bella tēptatū. Et nota q̄ pe. de thara. sup epl̄as tractās illud. i. Corinth. iij. Templū dei sanctū ē qꝺ estis vos. ponit. x. q̄ cōcurrunt ad sanctificationē anie figurata ꝑ ea q̄ fiūt in sanctificatōe tēpli seu tabernaculi materiaľ. Primū ē electio ossiū infidelū. qꝺ significat remotio pertinaciū errozꝝ. z vicioꝝ. z hoc ꝑ cōfessionē Vte. vij. Ejciēt ossa regū. z principū. Secm ē circūitus triplex extra z intra ecclesia. Et hec ē circūspectio intus z extra circa cogitatiōes locutiōes z opatiōes Cant. iij. Surgā z circūibo cuitatē. Tertiū ē trina ostij pulsio innuens instigationē dei ꝑ inspiratiōes oñendo ei suā bonitatē bñficiozū largitatē. premioꝝ imensitatē. Apoc. iij. Ego sto ad ostiū z pulso. si qs aperuit mihi tanuā intrabo ad illū. Quartū est trina aspsio cū ysopo. de aqua exorcizata cōposita ex mixtura aque. vini. cineris z salis insinuās cōpūctionē z doloꝛē triplici respectu cōsiderando. vbi fuit. qz in peccato. z ex hꝺ vbi erit. qz in tremēdo iudicio redditurꝰ rōnē. Eccs vl. Cūcta q̄ fiūt adducet dñs in iudiciū. vbi. nē. qz in statu piculoso. ps. cxvij. Pericula inferni inuenerūt me. vbi nō est. s. in paradiso ꝓter quē est creat. Aplꝰ ad Ro. vij. Infelix ego hō. z hec aspsio cū ysopo passionē significat xpi. ps. l. Asperges me dñe ysopo z mūdabor. Quintū est incineratio in pauimentis z significat humiliationē ex mortis recordatōe z vilis ꝓditiōis. Eccli. x. c. Quid sup bis terra z cinis. Sextū est descriptio alphabeti ꝑ cineres in pauimēto ecclie. z signat humiliratē quā debēt in mēte hīre hi q̄ sacrā doctrinā recte ītelligere cupiunt. Eccli. iij. Que tibi p̄cepit deꝰ cogita semp. Zepherinꝰ papa. Sicut stellas nō extinguit nox. ita mētes fideliū inberētes sacre scripture firmamēto nō obscurat mundana in q̄tas. di. xxxviij. sicut. Septimū depingūtur cruces pl̄es. z exprimūt tolerantiā passionū Matth. x. Qui nō accipit crucē suā z sequit̄ me nō est me dignus. Octauū inūctio crucū crismate. qꝺ significat vel spiritualē letitiā. Matth. vi. Unge caput tuū. vel victiōem misecōie z cōpassionis erga ꝓximū. Eccs. ix. Oleū. s. misericordie de capite tuo. i. mēte nō deficiat. Nonū luminaria accenduntur. z hꝺ figurāt clara exēpla bonoꝝ operū caucdo etiā a specie mali. Lu. xij. Sint lucerne ardentes in manibꝫ vrīs. Decimū sancti alicuꝰ intitulatō ecclesie. z hꝺ vite sanctoꝝ ꝓsideratione z imitatione significat. i. Macha. iij. Memētote operū patrū q̄ fecerūt in generationibꝫ suis. Undecimū ē missē celebratio. z hꝺ p continuā dei laudē z grārū actionē. Aplꝰ. i. Ad Thes. v. c. In oīmbus gratias agite.

Dom⁹ ꝺi

tabnacu/lum.

Sctifica/tio anime

Violatur autem §. III.

istud tabernaculū seu tēplū anīe. sm illud ps. lxxiij. Polluerūt tabernaculū nois tui. Qꝺ fit ꝑ pcā. ꝑ pue ꝑ tria q̄ magis abūdant z magis nocēt z hoc fuit in violatiōe illius tēpli qꝺ erat in hierosolymis. Ter fuit violatū. Primo ꝑ nabuchodonosoꝝ q̄ illud incēdit igni. vt patet in. iij. Regū vlti. z significat gulā z luxuriā. Secꝺo ꝑ anthiochū supbissimū. vt ꝓ in. i. Mach. i. c. z significat supbiā z ambitionē. Tertio ꝑ romanos. de q̄ in psal. lxxviij. Polluerūt tēplū sancti tuum. et significat auaritiā. Iz reconciliatū fuit illud templū ꝑ sacerdotes tpe iude machabei. nūc aūt violatū ex causis de qbꝫ. s. reconciliat ꝑ eꝝm cū aqua exorcizata. sed tabernaculū seu tēplum aīe violatū ꝑ xꝝm reconciliatur sed nō nisi ꝑ aquā pnīe. vbi cōcurrunt aque lachryme z ꝓtritionis. sal discretionis. vinū feruoris z dilectionis z cinis humiliatōis. Nota q̄ q̄ ecclia ꝓsecrari nō pōt nisi ab epo. de consc. di. i. c. nemo. nec pt̄ epūs hꝺ committere alteri nisi epo. Et pōt fieri ꝓsecratio tam dñicis diebꝫ q̄s priuatis. ex. ec. c. tua. nec debet sine missa consecrari. de consc. dist. i. de fabrica in fine. Et si epūs nō petit dotē cōpetentē. qñ primarū lapidē posuit. ꝺz in ꝓsecratione supplere. qz ad hꝺ tenet fabricator z eiꝰ hres. i. q. ij. placuit. z extra. eo. c. cū sicut. hoc tñ nō requirit in eccl̄i ordinū mēdicantiū. qz sporta ē possessio coꝝ qua q̄dq; sumitur ecclia ꝓsecrata qñ apparet de hꝺ aliq̄ scripturā vel instrumētū donatiōis. vt in libro ecclie. vel in colūna. vel in tabula marmorea z hmōi. vel etiā si apparet vnus testis de visu vl̄ auditu. de cōse. di. i. solēnitates. ꝑ mū. z intelligas semiplenas. pbatōes sufficere. vbi non esset de hoc ꝓtentio ꝑ quā tolleret ista pbatio vt q̄ fieret alteri inde p̄iudiciū. ex. eo. c. ꝓposuisti. z extra ꝺ adul. c. significasti. Et nota q̄ ecclia. altaria. z alia hmōi unimata ꝓsecrant̄. vt dicit̄ hꝺ. i. iij. ꝑ. q. lxxxiij. nā quia sine gr̄e susceptiua. sed qz ex ꝓsecratiōe adipiscunt̄ quādā spūalem ꝑtutē ꝑ quā apta reddunt̄ ꝺmo cultui. vt ibi oīes exinde deuotionē quandā pricipēr vt sint ꝓpositi res ad ꝺina. Vñ z. ij. Macha. iij. ꝺr Vere virtꝰ q̄dā ē ī loco. Et quidā pbabil̄r dicūr. q̄ ꝑ ingressum ecclie ꝓsecrate hō conseq̄t remissionē pcoꝝ venialiū. sicut ꝑ aliq̄ sionē aque benedicte. inducentes illud ps. Benedixisti dñe terrā tuā. ꝛc. Vñ ꝓter ꝑtutē illā quā consequit̄ ex cōsecratione nō debet iterari consecratio. de ꝓsecratō. di. i. eccles̄ijs. hec Tho.

De violatiōe eccle §. IIII.

siarū. Nota q̄ in q̄tuoꝝ casibꝫ pollui t̄ ita q̄ indiget reconciliatōe. Primꝰ est ꝓter homicidiū vel alis enormē sanguinis effusionē ibi cōmissam. ex. de ꝓse. ecclie. c. mē sanguinis effusionē ibi cōmissam. ex. de ꝓse. ecclie. c. ꝓposuisti. secus de leui. vt si sanguis casu ꝺ naribꝫ emittat̄. z si qs vnguē aliquātulū excoriet z sanguinē emittat. q̄ si ex lapide cadēte de edificio eccīe aliqs moriat. vel ex fatuitate furie qs se occidat. sm bug. z hoc. non est necessaria reconciliatio. qz nō est ꝑ ꝓtentōem vel malā voluntatē facta. Itē si ex vulnere extra eccl̄iam accepto in eccl̄iam fugiēs moriat nō violat̄ ecclia. qz non accepit ibi cām mortis secus si in eccl̄ia vulnerēt z extra moriretur. qz tūc violat̄. Itē q̄dus quidā dicāt. q̄ si occideret martir in eccl̄ia nō indiget reconciliatōe. qz talis effusio nō polluit. sed ꝓsecrat. Primū verius videt̄. qz sceleratius est sanctū occidere q̄dū ꝓbū. xxv. q. v. si nō liceat. z q̄dus hoc nō polluat eccl̄ia ex sanguinis effusione. polluitur

tamẽ eꝫ effundentis ꝓua actiõe. Scõs casus violationis ẽ ꝓter adulteriũ ⁊ qualẽcũq; semis emissionem volũtarie ꝓcuratã siue cũ alijs siue p se solũ.exõ adulca.significasti.de ꝓse.di.i.ecclijs.etiã p actũ ꝓiugalem. pollutiõe aũt que accidit in summis nõ pollutꝫ vel violatur.Sed nota q̃ qñ vicia hec in eccl'ia cõmissa sũt oculta.vt dicit guil.⁊ hosti.in sũma.nõ indiget recõciliatione.Et idẽ tenet io.an.in vi.eo.ti.licet. Hostiẽ.in glo. magis sustineat ꝓrarũ. Tertꝰ casus est si excõicatꝰ est ibi sepultꝰ.de conse.di.i.ecclesiã.extra eo.c. cõsuluistꝰ

Quartus casus ẽ si eccl'ia ab epõ publice excõicato. cõsecrata fuerit. Nã vt dicit hosti. si corpus defũcti ex cõicati eccl'iam polluit mlt̃o magis cũ cõsecratiõis offi ciũ pagiꝫ p eoꝝ os ⁊ manꝰ ꝙ excõicatiõi subiacent.

De reconciliatiõe ec .§.V.

clesie consecrate violate ꝓter aliq̃d pdictorum. Nota q̃ epꝰ ꝓprius põt talẽ eccl'iã reconciliare p se vel p aliu. põt ⁊ ynus epꝰ aquã benedicere ⁊ alꝰ reconciliare per simplices vero sacerdotes nõ põt fieri hmõi recõciliatõ etiã si sit cõsuetudo.vt dicit ray.⁊ alias exẽ.eo.ti.c.aqua Et vt dicat inno.ex cõmissione pape possent simplices sacerdotes hmõi recõciliatões facere.aqua tñ puꝰ p epꝰ benedicta.Et q̃uis añ hmõi reconciliatiõnẽ nõ debeꝫ ant ibi diuina officia celebrari nec alijs sepeliri.tñ si q̃s gularitatẽ.extra de sen.ex.ca.is q.li.vi.vñ opi.hosti.in hoc nõ tenẽt q̃ dixit talẽ irregularẽ. Sz ino.⁊ alij ꝙ cũ.

De reconciliatione .§.VI.

autẽ eccl'ie nõ ꝓsecrate violate sic dicit grego.ix.exẽ.eo.ca. si.Si eccl'ia nõ ꝓsecrata fuerit semine aut sanguinis ef fusione pollutꝰ,aqua ꝓprius exorcizata lauet ne diui ne laudis organa suspendant.est tñ ꝙ̃ctius fieri pote rit cõsecranda .hec ibi .vbi dicit glo.Credo q̃ p simpli cem sacerdotẽ possit lauari. q̃ si intellexisset a papa q̃ per epm̃ lauaret.illud dixisset sicut dixit in ꝓcedenti.c. cũ idem eidẽ scripserit.Et q̃ dixit aqua exorcizata q̃ fit p sacerdotẽ simplicẽ.⁊ non cũ aqua.vino ⁊ cinere .cum qua reconciliat eccl'ia ꝓsecrata. Idem dicit guil. ex hoc ar guens q̃ papa dicit.primus.q̃ nõ fieret si oporteret expectare epi mandatũ.q̃ dicit.quia dicũt quidam q̃ requirit auctoritas epi sup hoc.

De cimiteriis.No .§.VII

q̃ cimiteria eccl'iaꝝ benedicunt etiã ⁊ gaudent imuni tate sic eccl'ie.ita violant ⁊ reconciliant sic eccl'ie hm ho stien.⁊ bern.⁊ anteq̃ reconcilient.nullꝰ debet ibi sepeli ri. Sed nota q̃ cimiterũ censetur eẽ pollutũ qñ eccle sia esset pollutꝰ si cimiteriũ sit contiguũ ipi eccl'ie.secus si esset remotũ ab eccl'ia.Sed ecõtra polluto cimiterio nõ ꝓterea pollutꝰ est eccl'ia.ne minꝰ dignũ videat ad se trahere maiꝰ dignũ.exẽ de cõse.eccle.c.si eccl'iam.li.vi. et nõ est vnũ cimiteriũ sed plura q̃ paries ẽ in medio. licet ibi sit porta.vñ vno violato nõ ẽ violatũ alterũ. vt in d.c.si eccl'iam. Itẽ si corpa fideliũ sepulta sũt in cimi terijs ab excõicatis vel infidelibꝰ nõ debẽt ꝓter hꝫ exhu mari .exẽ de sacra.nõ iterã.c.a nobis.Cimiteria aũt non consecrata.in quibꝰ corpora paganoꝝ vel hereticoruꝫ vel excõicatoꝝ sepulta sunt non sunt ꝓsecranda nisi p us ejectis illis corporibꝰ.de cõse.di.i.c.eccl'iam. Sed et si consecrata erãt ipa cimiteria.debẽt ejici ipsa corpora si possint discerni ab alijs.s.fidelibꝰ.alꝰ nõ.extra de se pul.c.sacris.⁊ reconciliari debent.

De consecratõe ve.§.VIII

ro eccl'ie. Nota q̃ sũt tres casus in q̃bꝰ eccl'ia cõsecrata debet iteꝫ consecrari. Primꝰ est si eccl'ia cõbusta fuit ita q̃ parietes sint cõbuti vel dirupti vel notabilr̃ deformitati in toto vel in maiori pte.ꝺ ꝓse.di.i.c.eccl'ijs.Secus si totũ tectũ solũ cõbustũ fuerit extra eo.ligneis. Scõs est si tota eccl'ia vel maior ps destructa vel diruta ẽ.secus si solũ tectũ destructũ fuerit vel cõbustum. extra eo.ligneis.si ꝙ parietes successiue fuerint reparati. eadẽ eccl'ia intelligit̃ ⁊ tiõ sufficit si tm̃ reconcilietꝫ cũ aq exorcizata ⁊ cũ solẽnitate misse.secꝰ si fuit tota destructa etiã si eisdẽ lapidibꝰ repata.consecrãda est enĩ ꝓse.di.i. c.de fabrica. Tertꝰ casus ẽ q̃n dubitaꝫ vtrũ fuerit cõsecrata nec apparet aliq̃ pbatio de his q̃ supradicta sũt de ꝓse.di.i.solẽnitates.vi̇ꝺ.s.pbatões q̃ ad hꝫ sufficiãt. §.

De cõsecratione vel.§.IX.

recõsecratiõe altaris. Nota q̃ alia ẽ ꝓsecratio eccl'ie ⁊ altaris.⁊ iõ vna sine alia fieri põt.extra eo.c.i. Põt autem epꝰ in eadẽ eccl'ia sit plura altaria ꝓsecrare.exẽ eo.vniuersis. Qñ vero sit recõsecrãdũ. Nota hm hosti.si mota i.mutata rupta vel notabilr̃ destructa sit tabula altarꝭ superior que ꝺr̃ mẽsa.cũ.s.tota est cõsecrata ⁊ ꝑcipue in angulis in quibꝰ solet fieri altaris cõsecratio. secusꝫ si esset modica fractura.extra eo.ligneis. Est g̃ nccria differentias ad hꝫ vt oporteat iterũ cõsecrari.quã puto ad arbitriũ epi redigendã. Idem inno. Itẽ hm ray .si motus fuerit alijs de lapidibꝰ ꝓncipalibꝰ stipitis mẽsam ꝓtẽ gentis oportet iteꝫ cõsecrari.nã illa cõiunctiõe ꝑcipue intelligit altaris cõsecratio.exẽ eo.c.ad hec. Qꝺ aũt dicrum est de lapidibꝰ ꝓtingentibꝰ mẽsam itelligit guil. qñ mẽsa fũdata ẽ sup quattuor colũnas ⁊ vna eaꝝ mota est.secus hm glo. de lapidibꝰ parietis vel ipo parie te cui cõpaginatũ est ipm altare in q̃busdã eccl'ijs .qz ꝓter motionẽ illiꝰ parietis aut lapidis nõ consecrabit ipz altare si mãeat imotũ. Itẽ si tota mẽsa cũ sibi adherentib' lapidibꝰ trãsferat̃ dũ tñ mẽsa supior ñ sepeꝫ ab eo cui cõpaginatur nõ est reconsecrãdũ.sicut nec recõsecratur altare portabile cũ trãsfertur. Itẽ si sigillũ lapidis quo sigillant reliquie fractũ sit aut diminutũ.ẽ reconsecrandũ.de conse.di.i.si motũ.exẽ eo.ca.qꝺ in dubijs.Et dic hosti.q̃ hoc sigillũ qñ põt sup tabulã altaris.⁊ ipa claudit paruo tñ lapide aliq̃n ex pte ante.aliq̃n ex pte post aliq̃n ad dextrũ latꝰ altaris.⁊ claudit.quo tamẽ lapide.⁊ si ille quus lapis remoueat erit reconsecrãdũ. Itẽ si altare tantũ augmẽtat̃ q̃ amittat formã priorem recõsecrãdũ ẽ qz forma rei ẽ esse rei.ar.ꝑ.q.ij.hꝫ ius.alꝰ nõ. Altaria aũt sine reliquijs nõ sunt ꝓsecrãda.ꝺ cõse.di.i.placuit. Itẽ nota q̃ ꝓhibeꝫ celebrari sup sepulcra hoim.nisi martirũ vel aliquoꝝ sanctoꝝ. de cõse.di. i.Nõ oportet.cũ glo.eius.

De veneratiõe ecclesiarum: Capl'm.viij.

Ego autem in multitudine misericordie tue introibo in domũ tuã odorabo ad templũ sanctũ tuũ in timore tuo ps. v.Dominꝰ deus ad quã ꝓpheta dirigit sermonẽ suũ ẽ ecclesia.de qua quõ accedendũ ⁊ manẽdũ in ea sit nos docet suo exẽplo.Salamõ edificato tẽplo dei in dedicatõne eius oranter cetera dicẽs.Audi dñe hymnũ ⁊ oratiõnẽ quã seruus tuus corã te hodie vt sint oculi tui apti et aures tue intente sup domũ istã.de q̃ dixisti.erit nomẽ meũ ibi.iij.Reg.viij.Ubi tria nota.

Quõ ad ipaz accedẽdũ.ibi. Ego aũt in multitudie misericordie

Quid ibi agendũ.ibi.adorabo ad te[illegible] (tue.

Quanto reuerẽdũ.ibi in timore tuo.

Debet homo accede .§.I.

re ad eccl'iam q̄ est dom⁹ dei vt inde miscōiam cōseqūt dei. Un̄ ōr. Ego aūt in multitudine misēōie tue introibo in domū tuā.i.vt ibi recipiā miscōiam tuā m'ripl'r.sm illud ps̄. Suscepim⁹ de⁹ miscōiam tuā i medio tēpli tui. Et ō admonet salomō .Eccs.iiij.di. Custodi pedē tuū ingrediēs domū dei.i.affectū tuū.ne sit ad mala directus.sed ad bona vt conseq̄ris miscōiam nō iusticie seueritatē.dicit enī.ij. Macha.iij.dixit heliodor⁹ flagellatus a deo.cū fuit ingressus tēplū ad malefaciendum ipē q̄ habet in celis habitationē visitator⁹ z aduro⁹ loci illius.s.tēpli z venientes scz ad malefaciendū pcurit z p/dit. Sic z sisini⁹ q̄ intrauit ecclīaz vt curiose videret misteria xp̄ianorū orāte sancto clemēte pcussus fuit cecitate. Hiero.ad occeanū in epla.ij. Timeo ne q̄n p risum intram⁹ eccl'iam.sic de nobis ridcat.de q̄ scriptū est. Qui habitat in celis irridebit eos. Sic ergo vt dicit grego. p.de īmu.eccle.c.decet domū.lib.vi. Sit ad ecclīas humilis z deuotus ingressus.sit in eis q̄eta cōuersatō deo grata.inspiciētib⁹ placida. q̄ p̄sidērātes nō solū istruat sed etiā reficiat p̄uenientes ibidē. Et sic faciendo dicere poteris p̄e. In multitudine misēōie tue introibo ad domū tuā.scz suscipiendā. Ibi enī recipit miscōia venie ō peccatis p sacramēta. īdulgētias z ōrones. Un̄ salomō in dedicatōe tēpli ait. Si peccauerit tibi pl'us z egerit penitentiā in corde suo.z orauerit p̄tra viā tēpli.q̄ dedisticau i noī tuo tu exaudies de celo ōrones eor̄.z p̄icaberis populo tuo z oīm̄ iniq̄tatib⁹ eor̄.q̄bus p̄uaricati;sūt in te z dabis eis miscōiaz. Ibi suscipit miscōia z tutela p̄tra tēptatōs dyaboli q̄ nō ita pōt vexare mētes hoīm̄ ȳtute p̄secratōis. Un̄ in officio p̄secratōis et exorcismis aque q̄ ibi sp̄ habet .s.bn̄dicte ōr q̄ virtus inimici cōprimat z insidie diaboli z hmōi.habet etiam tutela.q̄ ex īmunitate nō possunt ibi capi rei.xp̄ij.q.v. dicit. Reos sanguis defēdat ecclīa.s.si cōfugerint ad eā sed de īmunitate ei⁹ habes plene sup̄.ca.z.ibi vide. Etiam suscipit miscōia p̄tra m'tas miserias z spūales et tēporales. Illā p lectiones z p̄dicatōes q̄ ibi fiūt illuminat ignorātia. Un̄ ōr Esa.ij. Uenite ascendam⁹ ad domū dei iacob.i.tēplū.z docebit nos vias suas. A multis etiā necessitatib⁹ q̄b⁹ subijcit humanū gen⁹.vt pestis intēperiei aeris.penurie guerre z hmōi ōronib⁹ q̄ fiunt cōmuni⁹ in eccl'ijs. Nō subleuat.q̄ō orauit fieri Salomō in dedicatōe tēpli sui.iij. Reg.viij. Cū tamē tēplum seu dom⁹ xp̄i.i.eccl'ia multo sacratior sit. Sed cū a multis intrat domū dei ad procandū ad cōfabulādū z m'ta mala faciendū pōt dicere q̄libet taliū. Ego introibo in domū tuā in multitudine iusticie tue.s.expectāde. q̄ uis etiā intret in m'titudine miscōie dei ꝓtunc inēztū nō punit.vt merent expectādo ad penitētiā. dom⁹ mea ait.ipe dom⁹ ōronis vocabit. vos aūt fecistis illā spelūcā latronū. Lu.xix. Etiā erbnici cū magna veneratōe habebant tēpla suor deor̄. Refert valerius maxim⁹ li.i.c i.exemplo.ix. q̄ fabius ducatu gal⁹ magisterio p̄uati sa senatu.q̄ cōes etiā p̄uas audiebant in templo.

Ps̄.2.

Primo

3.Reg.8.

Scō.

Tertio

Quid agendum sit in.§.II.

tēplo. Scō nota cū dic.adorabo ad tē.san.t. deus est q̄ principal'r debet adorari.sm illud Deut.vi. Dn̄m ō um tuū adorabis cultu.s.interiori z exteriori. Adorari ergo i tēplo debet ñ negociari vel cōfabulari. Un̄ dicit in.c.decet domū dn̄i scriptū do.de īmu.eccle.li.vi. Null⁹ in eod̄ loco seditiōem excitet z clamorē moueat. ipetum ue cōmittat. Cessent in illis vniuersitatū.societatū.q̄rū libet p̄silia contōes z publica parlamēta. Cessent vana et m'trosa⁹ feda z p̄phana colloquia. Cessent Cōfabulatiōes q̄libet. Sint postremo q̄cunq̄ alia q̄ diuinum possunt turbare officiū.aut oculos diuine maiestatis offendere ab ipis.s.locis prorsus extranea. Cessent i eccl'ijs earūq̄ cimiterijs negociatiōes. z p̄cipue nūdinarū ac fori cuiuscūq̄ tumult⁹.hec ibi. In nullo xp̄s ostēdit tātā seueritatē corrigendi q̄ntā in offensiōe tēpli eiciēs cū flagello emētes z vēdentes in illo. Jo.ij.scz in porti/cu tēpli.dz q̄ adorari in tēplo nō vagari vl negociari p procari. Dicit aūt io.an.i nouel.post guil. q̄ nō est licitū ibi fieri congregationē doctor⁹ z scolarū ad mgrandus nec etiā repsentatiōes pie.vt natiuitatis dn̄i z ascensionis spūssancti annūciatiōis ȳgunis z p̄serrim in nra ci/uitate florentia agit.q̄ō vex̄ ē si in eis fiunt inhonestā. Debet aūt adorari mēte p deuotionē Apocal'.xiij. Inde angelus. Adorate eū q̄ fecit celū z terrā. Corpe p genuflectionē z pstrationē z hmōi. Exo.xiij.dr.q̄ prosti/rauerūt deū.eo q̄ visitasset eos ad liberādū.s.de fuiste pharaonis. Substātie oblatione. Un̄ de magis dr. Math.ij. Et p̄cidentes adorauerūt cū.s.xp̄m natum.z obtulerūt ei mūera aurū th⁹ z mirrā. Et de⁹ debet adorari latria. Apoca.vlti. Hic deū adora z xp̄i humānitas vnita ȳpo z crux xp̄i nō vt lignū.sed vt repsentatiua crucifixi.ps̄. Adorare scabellū pedū e⁹.q̄m sctm̄ ē. In hymno. Te adorandā.te crucē viuificam.pte redempti.q̄ te sum⁹ liberi tē. Et sancti etiā debēt adorari nō latria.sed dulia.i.nō eos bonorātes vt creatores vl'oatores grā/rū.sed vt ptic̄ipantes dei bonitatē p grām vl'gliam.z vt nr̄os ītercessores.z sic abrahā āgelos adorauit Gen. xviij. Et cornel⁹ centurio petrū. Act.x. Et ex hoc relidē ē sūt venerāde. Un̄ aug⁹.in li.de ci.dei ait. Nō sūt p̄ne/da sed plurimū venerāda corpa sanctor̄. quib⁹ dū ad huc viuerēt spūssanct⁹ q̄si q̄busdam organis vt ē. Et sil'r imagines picte sanctor̄ inēztū eor̄ repsentatiue de cō.di.iij.venerabiles. Bn̄issima aūt maria mr dei adoratione yperdulie debet adorari.i.excellentiori;veneratō ne sup̄ alios sanctos.de singulis hor̄.s. de deuotiōe de adoratōe corpali.de oblationib⁹.de imaginib⁹ sanctor̄ de reliquijs habes in.c.sequēti.

Quanto reuerendū.§.III

aut venerādū sit dei tēplū materiale terrio ostendit cū dicit.in timore tuo.s.reuerētiali. debet enī locus ecclie i magna veneratiōe haberi multiplici rōe. Primo p̄ter dei p̄cipue p̄ntiā. p̄s. dn̄s in tēplo scō suo.s.est.z hoc p effectū. Ibi faciēs.q̄ sol⁹ ipe facit scz iustificādo pationes p diuersos modos. vel etiā p̄ter sacramētū altaris.i q̄ realiter existit quod quotidie ibi p̄secrat p salute viuor̄ et defūctorū z ibi cōseruat quotidie cū magna diligentia in tabnaculo. Consideret q̄libet cū q̄nta reuerentia z timore maneat corā magno dn̄o tpali z quātū sibi cauereat.ne q̄d minimū ageret q̄ oculos ei⁹ offenderet. Sed h̄ ē rex regū z dn̄s dominātiū q̄ videt intima cordis z cui nullū latet secretū. Et ideo vt ait cyprian⁹ .cogitatio carnalis z secularis bois absceđat.nec tūc p̄ter id solū q̄ orat anim⁹ cogitet .p̄terea sacerdos dicit in p̄fatione.sursū corda.de cōse.di.i.q̄. Minima aūtem bruta oīdūt mō suo' se magis reuereri sacramētū q̄ bones. Legit enī de q̄dā rustico.q̄ cū edoct⁹ fuisset a q̄dā mago vt si vellet vitari h̄ ageret vt scrm eucharistie sumptū in pascate nō deglutiret sed reseruatū i ore poneret illud in vno alueari apū. Et sic cūcte vicinor apes ad mellificādū ad eos alueos cōuenirēt. Quo facto mirabile dictu apes rustici añdicti cum apib⁹ vicinorum ecclesiunculā cū altari sanctissimo sacro mirando artificio cōstruxerūt. Extrahendi itaq̄ mellis aduenīente tempore venit rustic⁹ querēs mel in eis.z vacua reperit vasa mirāsq̄ venit ad alueolū in q̄ posuerat dn̄icū sacrm audit apes mirabilib⁹ melodijs in aere circūuolantes. Tunc̄ accessit ad locū vbi erat dn̄icū sacrm.subito

to q̄d impetu vindicādi oēs ille apes irruerūt in eos acute suis illū totis viribꝫ affligentes ⁊ q̄si dñi sui iniuriā vindicātes. sentiēsq̄ rusticus dei ꝯtutē secedens cucurrit ad sacerdotē suū. ꝑfitet scelꝰ suū ⁊ dei miraculū patefacit. Cōgregat populꝰ indicio sacerdotis. comites appinquātibꝫ de alueol' eleuant apes mirabilibꝫ modis ⁊ cōcinētibꝫ choris in aere iubilabāt. Aspicientes igit in alueolū videt cūcti ecclesiunculā cū altari de cera ab apibus fabricatā a sup eo dñicū sacrm. Extrahit sacerdos cū debita reuerētia sacrm ecclia cerea ⁊ illud pro sūmis reliquijs fuit reseruatū. Cū magna igit reuerentia ⁊ timore debēt in ecclia hoies mānere. vbi celebratur ⁊ reseruat cōtinue dñicū sacrm p infirmis. vt de cōsecra. dist. ij. c. pbr. Scdo debet in ecclia cū timore ⁊ reuerētia residere, ppt assistētiā angl'oꝝ Inspice. āge. psal. tibi vidi ps. Tū ⁊ chorus dr locus vbi morantur clerici ad officiū dicendū a choris angeloꝝ. Et sm antiquū statutū ecclie ibi nō debent laici residere cū clericis. vt de cons. dist. ij. c. clerici. qd etiā de facto seruauit. Ambrosiꝰ ergo theodosiū imperatorē. quē inuētū in choro manere iussit ab loco illo recedē clericoꝝ ⁊ inter laicos sedere. Apostolꝰ etiā. i. Coꝝ. xi. dicit q̄ mulier debet velare caput. s. in ecclia ꝓpter angelos. qd exponit in glo. q̄ cū sicut oēs alij habeāt angelū ad sui custodiā deputatū. ita ⁊ mulieres habeāt facto angelos ipos nō velle offendere ꝺ q̄ ipi angeli assistūt sacrō cū celebrat. Dicit enī gregorius de cōse. dist. ij. ds fideliū dubitare pōt in ipa īmolatiōis hostia ad vocē sacerdotis in ipo misterio āgeloꝝ choros adesse. Uel ꝓpter angelos. i. sacerdotes q̄ in scriptura angeli dicūtur. q̄ eaꝝ ornatibꝫ ⁊ fucis possūt scandalizari ioꝝ exēpla. Et inchoando a capite ecclie dño iesu xpo q̄ exemplo suo docuit templū cē freqntandū ⁊ reuerēdū. Nā quadragesimo die sue natiuitatis i tēplo voluit p̄sentari ⁊ a simeone ⁊ anna vidua manifestari. Luce. ij. Et in. xij. anno etatis sue cūte ad tēplū cū mrē suā ⁊ ioseph in tēplo ipo in medio doctorū voluit inueniri. cuz ibi orabat. ibi p̄dicabat. ibi miracula faciebat. vt oīde-ret hec ibi faciēda. ⁊ nō alia. ꝓpter qd ꝺr aug⁹. in regula ī oratorio nemo aliqd agat. nisi illud ꝓpter qd factū ē. vñ et nomē assumpsit. silr ⁊ sanctꝰ benedictꝰ in regula sua precepit monachis vt nullꝰ post expletū officiū in oratorio seu ecclia remaneat nisi q̄ oroni vacare voluerit. et tēplū dicit a cōtēplando. ibi fiūt q̄tidie maxīa miracula videlicet iustificatio pcōꝝ p debitā susceptionē sacramentoꝝ. q̄ vt ꝺr aug. maius ē miraculū q̄z creare celum ⁊ terrā. ibi etiā p̄dicat. ⁊ vt ꝺr de cōse. dist. i. sacerdote ver bū in ecclia sanctē. i. p̄dicāte q̄cūq̄ egressus fuerit de auditorio excōicet. Oīs aūt illi q̄ irreuerētiā vel iniuriā fecerūt ecclijs male fortunati sūt. vt p̄z de eliodoro. ij. Macha. iij. ⁊ de antiocho. ij. Machab. v. de pōpeio magno in tēplo q̄ postq̄z in tēplo dei hierosolymis fecē equos suos stabulare. vt dicit oroꝰ. sꝫ postea fuit ꝺui etiā sūt corpora ⁊ reliquie sanctoꝝ q̄ debēt venerari. posite sūt etiā ibi frequēter indulgentie. vñ ⁊ plures imperatores a summis pontificibꝫ ⁊ imperatoribꝫ eis collate sunt. de quibꝫ sup̄ dictū est de sacrilegijs. q̄ fiunt circa ecclesias ⁊ res ecclīasticas. hr. i. ij. p. ti. i. de sacrilegijs.

De reliquijs ⁊ imaginibꝫ sacris ⁊ canonisatione sanctorum. Capitulum. viij.

De reliquijs vero ⁊ imaginibꝫ ⁊ alijs ptinētibꝫ ad ornatū ecclie. Sciēdum q̄ innocē. iij. ex de rel. ⁊ ve. sa. ca. cū ex eo statuit. q̄ antique reliquie nō debēt ex capsam oīdi. nec poni ve-nales. Inuētas vero de nouo nemo ꝺr eas venerari. nisi auctre romani pōtificis fuerint approbate. Et plati ñ pmittāt q̄ illi q̄ accedūt ad eorum ecclias cā deuotōis decipiant falsis figmētis. sicut q̄nq̄z occasiōe questꝰ fieri ꝺsueuit. hec ibi. ⁊ de cōse. dist. i. placuit. q̄ nulla memoria martirū ꝓbabil'r accipiat. nisi aut vbi corpꝰ aut reliquie certe sūt. Aut vbi origo alicuꝰ habitatiōis vel possessionis vel passionis fidelissima origine traditur. Nā q̄sdā ꝑ ānos q̄si reuelatiōes q̄rūlibet hoīm vbicūq̄ ꝓstituūtur altaria oīno repbenᵭ. hec ibi. Sensus ē q̄ nullꝰ recipiat seu solēnizet ꝓ martire. nisi auctētice sciat de morte eiꝰ vel origine eiꝰ. nec reliquie venerent. nisi sciat q̄ sint alicuꝰ sancti martiris. Et nota q̄ solū dic de martiribꝫ. q̄ tūc ecclia ñ solēnizabat de alijs sanctis. Nūc aūt idē est de alijs. vt de ꝓfessoribꝫ canonizatis. Reliqas vēdere vl emere ē simoniacū. vt hēs ī scda q. ti. i. c. v. Itē de cōse. di. i. dicit. Corpora sctoꝝ de loco ad locū nullꝰ trāsferre ꝓsumat. sine ꝓsilio ꝓncipis vl' epoꝝ sanctoq̄z sinodi licētia. Ubi dicit glo. q̄ princeps ꝺb intelligit papa. ⁊ ꝺb est vez cū corpus ē traditū ꝑpetue sepulture. C. de reli. l. fi. nisi necessitas imineat. ⁊ tūc sufficit auctas pfidis p̄uincie. C. de reli. l. i. Si aūt nō ē tradituꝝ ꝑpetue sepulture. pōt bene transferri sine auctre cuiuscunq̄z. C. de reli. l. sed nec dū. Et nota q̄ p̄dicte leges de oībꝫ corpibꝫ loqui videnᵭ. nō tñ pnt inuidi vel deco qui corpa ipa anteq̄z sint incinerata. alꝰ ꝺb facies incurreret excōicationē papalē. de qua habes in. uj. p. j. n. i. Itē subtrahi furtiue reliqas sanctoꝝ. vt honorabilius ponant sacrilegiū est sm hug. q̄ aufert sacrū de sacro. Itē portare reliqas sanctoꝝ ad collū si ꝺb fiat ex deuotōe et fiducia ad dcū ⁊ sanctos q̄z sūt. licitū est sm tho. ij. ij. q. xcvi. ar. vi. in rñ. ad tertiū. secꝰ si fieret cū aliq̄ superstitōe pura q̄ vas eaꝝ essꝫ q̄drāgulū ⁊ hmōi. q̄ tūc licitū ñ ē.

De canonisatione san. §. I

ctoꝝ. Nota q̄ nō licet aliquē venerari p sancto. nisi fuerit canonizatus aucte romane ecclie. ex de reli. ⁊ venera. san. c. i. In hac aūt canonizatiōe sctoꝝ sm goffre. ⁊ hostiē. inq̄rit de vita eoꝝ si fuit i laboribꝫ mlt̄z ⁊ iustis. simoribus castus ⁊ strenuꝰ. di. lxi. muramur. Oportet enī p̄senti testificatōe p̄dicari ⁊ bone fame p̄conijs nō tacerī xp̄i. q. ij. q̄tuor. Et maxīe q̄rendū ē de simpliciatate ⁊ būilitate ex de p̄sump. c. ex studijs. q̄ cū simplicibꝫ sm̄ocinatio eiꝰ Proū. i. Et būilibꝫ dat gr̄am. Itē queri solet Jacobi. i. si sustinuit p̄secutionē. vij. q. i. oīms. ⁊ c. ibi adunati. Et an illa sustinuerit cū charitate. i. q. i. vide quātū bonum. Inquirendū etiā de miraculis in vita ⁊ post mortē. sed vt dicit hosti. tāta examinatio fit de cōfessore. sꝫ ō martiribꝫ nō fit tāta. Sed querit de miraculis ⁊ causa ꝓpter quā passi sūt. ar. de cōse. di. iij. carbecuminū. ⁊ c. baptismi vicez. Dicit tñ inno. Nō negam⁹ dn̄ licear pōrigere p̄ces alicui defūcto quē quis credebat bonum virum ⁊ nūc esse cū xpo. licet nō sit canonizatꝰ. q̄z fidē orātis dñs attendit. sed facere pro eo officium vel p̄eces solennes nō licet vt dictū est.

In ipsa autem cano §. II

nisatione sanctoꝝ. vtrū ecclia possit errare. s. canonizando eū qui nō est sanctꝰ. Respōdit iob. nea pol'. in q̄ol. xi. q̄ ea q̄ facit papa cum cardinalibus sunt ꝺ duplicis generis. quedam enim sunt et pertinent ad particularia facta particularium hominū. vt sūt collationes beneficiorum ecclesiasticoꝝ ⁊ promotiones ⁊ gradꝰ ⁊ dignitates ⁊ sententie iudiciales ꝺ late pro aliquibus vel cōtra aliquos ⁊ in talibꝫ papa pōt errare. Et ratio est.

qz cū sit purus homo z viator.z nō ꝓfirmat⁹ ingratia in ordinare pōt affici ad aliquos vel ꝓtra aliq̄s. Et pt decipi p falsas ꝓbationes z attestatōes. ex q̄b ꝓcedit hmōi.z sic pt errare. vt dic̄ tho.ix. q̄li.q.vl.arti.vl. Et ad hoc facit quod dr ex̄ de sen.excō.ca.a nobis.s.q̄ in dictiū ecclie z fallit z fallit. Quedā alia sūt que facit papa pti nētia ad statū vniuersalē tot⁹ ecclie vel q̄tū ad fidez vt sūt determinatōes z declaratōes q̄ spectāt ad fidem et articulos z ecclesie sacramēta z oīa alia cōtēta in sacra scriptura. siue quātū ad bonos mores. vt sūt statuta. decreta z decretales. z in talib⁹ dicendū ē q̄ licet absolute pensatis solis ꝑsonis pape z cardinaliū papa cū ipsis possit errare. supposita tn diuīa puidētia z. ll. loq̄ per ecclesiā. credendū est papam nō posse errare. q̄ xps ora uit p ecclia. Lu. xxij. Ego p te orauī vt nō deficiat fides tua. z dicē q̄ī hmōi papa erraret eēt hereticū. Idē tho. in quodli. Et ad hoc facit q̄d dr. xxiij. q.i.a recta fide. Et ad istud fm gen⁹ dicit ipe iam pertinere canonizationē sanctorū q̄z ꝓponunt p canonizationē sancti vt exēplar z fidei z sancte vite z ab oīb⁹ adorādi. z in necessitatib⁹ suis inuocādi. Sed tho. in quodli. ponit canonizationē sanctorū in tertio genere eoz que fiūt p papā. de quib⁹ dicat q̄ z si papa posset errare. pie tn credēdum est q̄ deus non ꝑmitteret ecclesiā in hmōi errare. et forte ratio ē. q̄z z talis determinatio pertinet ad ecclaz vniuersalē. fit tn p attestatōes hominū q̄ fallere possūt

De mltiplici adoratiōe. s. latrie dulie. z yꝑdulie. Ca. ix.

Adorare autem. i. ve

nerari debem⁹ reliquias sanctoz fm tho. in iij. p. q. xxv. ar. vlt. Nā qui habet affectuz ad aliquē etiā ea q̄ de ipo post mortē relinquunt venerat non solū corp⁹. aut ptes corpis e⁹. sed etiā exteriora aliq̄ ei⁹ puta vestes z hmōi. cū aūt sctōs dr in veneratiōe ꝺ beamus habere tanq̄ membra xpi dei filij z amicos z intercessores nros. ꝺ eoz reliquias q̄lesūq̄ honore cōgruo in eoz memoria venerari debem⁹. z ꝑcipue eoz corpora. q̄ fuerunt tēplū dei z orgāna spūssancti in eis habitantis z operātis. z sūt corpi xpi ꝯfigurāda p gloriā resurrectiōis. Un z ipe deus hmōi reliq̄as conuenienter honorat in eoz pntia miracula faciēdo. Et vt dicit hiero. ad ripariū. Nos nec martirū reliq̄as nec angelos adoram⁹. s. adoratiōe latrie. Honoram⁹ aūt martirū reliquias. vt cū eis martyres adorem⁹. Honoram⁹ seruos. vt honor seruoz redūdet in dñm.

De imaginibus qui .§.I.

bus ornat ecclia. Nota q̄ earū traditio z adoratio creditur ab ap̄lis tradita. Un z beatus lucas dicit pinxisse imaginē xpi. q̄ rome habet fm tho. in. iij. p. q. xxv. ar. iij in Rñ. ad vl. Un de ꝑse. di. iij. platū. quidā eps laudat a grego. q̄ ꝓhibuerit populū imagines adorare. s. adoratione latrie. vt dicit glo. q̄ nō ē fidē imaginib⁹ sācto rū vel forte de imagine xpi hoc ꝓhibuit. q̄ adorabāt talem imaginē. inq̄tū q̄dā res seu respectu materie de q̄ erat. q̄d nō est fiendū. Reprehēdit tn ille eps. eo q̄ ipas imagines cōfringere fecit. Un eo. c. dicit grego. Aliud ē picturā adorare. aliud est p picture historiā q̄d sit adorandū addiscere. Nā quod legēt⁹ scriptura. h̄ z idiot⁹ ꝑstat pictura cernētib⁹. q̄ in ipa ignorātes vidēt quid sequi debeāt. z ꝑcipue gentib⁹ p lectōe pictura est. q̄ aūt dns dixit. Exo. xx. Nō facies sculptile nec oīem similitudinē. nō ꝓhibuit simpl⁹ illo ꝑcepto sculptilia l imagines. sed ne facerent eas ad adorandū. Un subdit. ne q̄ coles eas. z q̄z vt ꝺ. §. sequēti. idē est motus ī imaginē. nī rē cuius ē imago. codē mō ꝓhibet adoratio imaginis q̄ ꝓhibet adoratio ei⁹ cui⁹ est imago. Unde ibi intellig̃it ꝓhiberi adoratio imaginū. q̄s gentiles faciebāt in veneratiōe deoz suorū id est demonū. Ipi aūt deo cū sit incorporeus aula imago poterit poni. Sed q̄ in nouo testamēto de⁹ fact⁹ est ho. pōt in imagine corporali adorare. hec tho. vbi supra.

De adoratione que .§.II.

precipue fit in ecclīs. Nota fm tho. q. ij. q̄. lxxxiij. Est adoratio interior. q̄ consistit in interiori reuerentia deo tione z subiectiōe mētis erga eū q̄ adorat. Et ē adoratio exterior. q̄ cōsistit in honore exteriori. q̄ exhibet alteri. vt ī genuflexiōib⁹. inclinatiōib⁹. muneratoib⁹ z hmōi. exterior ordinat ad interiorē que ē principalis sicut signū interioz z ei⁹ excitātiū. Quelibet haz siue interior siue exterior ē duplex. Una q̄ ꝺr latria. q̄ adoratio ē act⁹ ꝑtinēs religionis. z exhibet alteri. vt ꝓmo principio seu creatori et vt fini vltimo in quo beatificamur. Et q̄z hic est sol⁹ dominus pr̄ filius z. ll. tō ipe solus tali adoratiōe latrie ē adorand⁹. iuxt illō Deut. vi. c. z Matth. iij. z Lu. iij. dñm deum tuū odorabis z illi soli seruies. Est alia adoratio q̄ dicitur dulia z stricte q̄dē ē reuerētia. quā exhibet seru⁹ domino. sed large. put cōiter sumit. extendit ad oēm reuerētiā q̄ exhibet alicui rōe dñij seu supioritatis z excellētie. Et q̄z in deo ē vniuersale dominiū oīm z oīs excellētia creature ē q̄dā ꝑticipatio diuine bonitatis. ꝺ erit adoratōe dulie pōt de⁹ adorari. z nō solū ipe. sed oīs āgeli sancti z rectores. Et ꝺ ista adoratōe dulie intelligēdū. cū legimus alios sctos creatas adorasse. vt nathā ꝓphetā dauid. ij. Reg. c. Angelos abrahā. gen. xviij. c. z hmōi.

De sacrificijs nota .§.III.

q̄ sicut latria soli deo exhibetur. ita z sacrificium q̄d pertinet ad latriā. Est aūt sacrificiū verū fm aug. de ci. dei. Oē opus q̄d agim⁹ in sctā societate q̄ inheream⁹ deo. et sic ē triplex bonis bonū. ita triplex sacrificiū. Primus est bonū anie q̄d offert deo q̄dam interiori sacrificio. vt deuotione oīone. z hmōi. z h̄ est principale. Secūdum bonū ē corpis q̄d deo offert q̄dāmō in sacrificiū p martirū z abstinentiā seu ꝓtinētiā. Tertiū bonū ē exteriorū rerū de q̄ offerim⁹ ꝺ directe sacrificiū. q̄n immediate ꝺ res nras offerim⁹ mediate q̄n res nras cōicam⁹ ꝓpis ꝓpter deū. hec Tho. ij. q.. lxxxv. ar. iij. ī rñ. ad sēd m. ar. Et q̄ ista dicant sacrificia oñdit Hiero. in aggeo ꝓphetā dicens. hic ꝓprius hereticoz oīm ē in ꝓspectu meo. dicit dns. oē q̄d fecerint. oīe q̄d mihi obtulerint vel vota vel ꝓ salute. vel pacifica vel ꝓ pcō vel holocausta vel elemosinas siue ieiunia siue corpis castitatē. cōtaminata erūt in cōspectu meo. i. q. i. hic populus. de ꝑn. Psal. Sacrificiū deo spiritus contribulatus. Plat. l. de hoc etiā sacrificio penitentie pulcre scribitur de pcō. disti. iij. ca. inter hec hircū. ꝓprie tn fm tho. dicitur sacrificiū. cū aliquid fit circa res deo oblatas. Un sacrificiū ꝺr quia homo facit aliquid circa sacrū. vt cum frangitur comeditur vel benedicit. Sicut in veteri lege animalia occidebant. et cōburebant in honorē dei. Et h̄ illis mādauerat deus ne idolis offerrent gentiles. vt dicit Hieroni. xxv. q. i. considera. tū etiam in figuram nostri status. s. gratie. vt q. ij. ca. gloria. ad significandū. s. passionem xpi. z quo modo nos debeam⁹ spūaliter deo offerre. pura ꝑ vt agim⁹ per innocentiā. vt ouis ꝓ impatientiam vt turtur ꝓ castitatē z hmōi. In nouo testamēto offerūt sacerdotes p se z p alios sacrificia ordinata ad cultū diuinum. precipue eucharistie. de qua dicit. i. q. i. multi. Sacrificium dicit tanq̄ sacrum factū. q̄z prece mistica consecrat pro nobis in memoriā dñice passionis.

De adoratione ima. §.IIII.

ginũ: Nota fm tho.in.iij.p.q.xxv.ar.iij.in corpe arti.q
fm pbm duplex est motus i imaginem. Unꝰ ē in ipꝛz
imaginē ingꝛtũ ē quedā res.puta lignũ vl lapis z bu
iusmodi. Alijꝰ in imaginē ingꝛtũ. imago ē repꝛesentati
us alicuꝰ. Et inter hos motꝰ ē ista differētia.q; primꝰ
motus q̃ quis mouet in imaginē.put ēquedā res ē ali
quis ē in imaginem inquantum imago est ynus z idem
cũ illo q̃ ē in re. Igit si cõsideramꝰ imaginē xpi z sancto
rũ inquãtũ est quedã res.puta lignũ vel pictũ vel scul
ptũ sic nulla reuerētia ē exhibenda.q; reuerētia nõ ꝺbe
tur nisi rationali creature. sed si cõsideremꝰ imagines
xpi vel sanctoꝝ repꝛesentatas sic reuerētiã z adoratiõez
exhiberi debemꝰ. sicut z ipis. Et quia xps cũ sit deus z
homo.inquantũ humanitas eiꝰ ē.verbo vnita cũ ado
ratur adorãda ē adoratõe latrie.sicut ipm verbũ diui
nũ. Sancti aũt adoratõe dulie adorãt. Sz q; ẏgo ma
ria habet quãdã excellentiã sup alios sanctos.q; mater
xpi.ideo singularis adoratio fit ei.nõ latrie.sed ipdulie
tho.iij.pte.q.xxv.ar.v.z sic intellige illud.c.de pie.dist.
iij. venerabiles imagines xpiani nõ deos appellant.nec
ferũt eis vt ꝺijs.nec spẽ salutis ponunt in eis.nec ab
eis expectãt futuꝝ iudiciũ.s.put fiũt quedã res.sed me
moriam z recordationem primitiuorum venerant eas z
adorãt.i.inquãtum imagines.

De adoratione cru- .§.V.

cis: Nota qualr debet adorari fm tho.vbi.s.iij.pte.q.
xxv.ar.iij. Honoꝛ z reuerētia nõ debeꝯ.nisi creature ro
nali. Creature aũt in sensibili nõ debeꝯ honoꝛ z reuerẽ
tia.nisi rõne nature rationalẽ. Et ꝺ dupliꝛ. Uno mõ inqn
tũ repꝛesentat creaturã rationalẽ. Alio mõ inquãtũ ei q̃
cunq; mõ conũgit. Primo mõ cõsueuerũt boies vene
rari regis imaginẽ. Scõo modo eiꝰ vestumẽtũ. Utrũ
gem. Sz q̃ loq̃mur de ipa cruce in q̃ xps crucifixꝰ est.
vtroq; modo ē a nob adorãda alꝭ venerãda. Uno mõ
ingꝛtũ repũtat nobis figurã xpi extensi ipsa in modu
crucis.alio mõ ex ꝓtactu eiꝰ ad mẽbra xpi.z ex ꝺ sangui
ne eiꝰ pfusa. Un vtroq; mõ adorãt ea adoratõe.q xps.
l.adoratõe latrie. Et ꝓterꝺ ipm crucẽ alloq̃mur.q si ipz
crucifixũ. Si aũt loquamur de effigie crucis in qcũq;
alia materia.puta lapidis vel ligni.auri vel argenti.sic
veneramur crucẽ tm vt imaginẽ xpi.quam veneramur
adoratõe latrie.z hoc facimus non put fuit in xpo obp
hijũ sed put ꝓsideratur diuina ẏtus eiꝰ.q̃tũ ad effectũ
nre salutis.q de hostibꝰ triumphauit. Et ingꝛtũ q̃dẽ ad rõ
nẽ ꝓtactꝰ membroꝝ xpi adoramꝰ nõ solũ crucẽ.sed oĩa
que fuerũt xpi.vt clauos.lanceã.vestumẽta.z sacra eiꝰ tab
nacula.vt dicit da masce. Sed q; nõ repsentãt imaginẽ
xpi crucifixi sicut crux q̃ ꝺz signũ filij hois. Mat.xxiiij
Hic est q; imaginẽ crucis veneramur i q̃cũq; materia
nõ ãt imaginẽ clauoꝝ z hmõi. Itẽ dicit.xi.di.c. ecclias
q̃ scripta salutifere crucis signaculo docuit fideles insi
gniri. dicit glo. Nulla veteris vl noui testamẽti.sed ha
bitũ ẽ hoc ad traditiõem antiquoꝝ. Et designat iter cri
sti de celo in terrã.z inde in infernũ z tandẽ ad celũ. q̃a
fit a capite in inferꝰ z a sinistris in dextrũ. vt dicẽ glo.

De deuotiõe z ornatu ecclie. Cap.x.

De deuotione que ꝑci

pue debet habere in diuino officio. Un greg.
xviij.q.ij.luminoso. dicit. q; in dei seruoꝝ re
ceptaculis.i.monachoꝝ nulla popularis ꝑbeat occasio
conuentꝰ qz nec expedit aĩabꝰ coꝝ. z hoc vt remotis
vexatiõibꝰ z cũctis grauaminibꝰ diuinũ opꝰ cũ sũma
ani deuotõe pficiãt.z extra de ele.mis.c.dolentes.papi
tur vt diuinũ officiũ nocturnũ pariter z diurnũ studio
se dicaẽ pariter z deuoꝛe. Doctꝛ in ca.sequen.exponeẽ.

deuotio ẽ

Pro huiꝰ declaratõe dicẽ tho.ij.q.lxxxij.ar.i.i corpe
ar.q deuotio ꝺr a ꝺuouẽdo. Un deuoti dicũr.q seipos
quodãmõ deuouẽt deo.vt ei totaliꝛ se subdãt.z sic deuo
tio nihil aliud cẽ videt q̃ volũtas q̃dã pꝛopte se tradẽ
di ad ea q̃ ptinẽt ad dei famulatũ. Et qz ad eandẽ ẏtu
tẽ ptinet opari aliq̃d z habere pꝛoptã volũtatẽ ad illõ
faciẽdũ ideo cum opari ea que ptinẽt ad diuinũ cultũ.
ptinet ad virtutũ religionis.etia deuotio q̃ homo habz
pꝛoptã volũtatẽ ad hec ptinet ad religionẽ sicut actus
eiꝰ. Est aũt deuotio pinguedo aĩe. Un sicut pinguedo
corpal generat ex calorẽ naturalẽ digerẽtẽ.z ipm calorẽ
naturalẽ seruat qsi eiꝰ nutrimentũ sic deuotio causatur
ex calore charitatis.ex amore enĩ q̃s reddit pꝛopꝰ ad
seruiendũ amico z p deuotionẽ charitas nutrit. Sicut
et q̃libet amicicia seruat z augeꝯ p amicabiliũ operum
exercitiũ deuotio igit ad sanctos ad deũ referat.

Causa de uotionis.

De causa deuotiõis dicit tho.vbi.s.ij.ij.q.lxxxij.arti.iij.in
cor.ar.q duplex ẽ causa eiꝰ. Una ẽ intrinseca z pꝛincipal.
et ista ẽ ꝺsq vt dicẽ Ambꝝ. quẽ vult religiosũ facẽ si volu
isset samaritanos ex indeuotis deuotos fecisset. Ca in
trinseca ex pte nra oꝛtet q; sit meditatio vl ꝓtemplatio
Est ei deuotio q̃dã actꝰ volũtatis ad hoc q; hõ pꝛopte se
tradat ad diuinũ obsequiũ ois aũt actus volũtatis ex
aliq̃ ꝓsideratõe pcedit eo q; bonũ intellectũ est obiectũ
volũtatis. Et ideo necesse ẽ vt meditatio sit deuotiõis cã i
q̃tũ.s.p meditationẽ hõ cõcipit.q; se tradat diuino ob
sequio. Ad qd̃ inducit dupliꝛ ꝓsideratio. Una est ex pte
diuini bonitatis z bñficioꝝ eiꝰ. iuxta illd ps.lxxij. Mi
hi adherere deo bonũ ẽ tc. Et hec ꝓsideratio excitat di
lectionẽ.q̃ est pꝛima deuotiõis cã. Alia est ex pte hois cõ
sideratis suos defectꝰ ex quibꝰ indiget vt deo initratur.
iuxta illud ps.cxxi. Leuaui oculos tc. Et hec ꝓsideratio
excludit pꝛsumptionẽ p quã aliqs ipedit.ne deo se subij
ciat. dũ sue ẏtuti ĩnitit. Et nota q; q̃uis ea q̃ sũt diui
nitatis sint fm se maxie excitatiua ad dilectionẽ. z per
ꝓns ad deuotõez. qz deꝰ ẽ sup oĩa diligẽdꝰ. tñ q̃ ad nos
ex debilitate mẽtis hũane ea q̃ ptinẽt ad xpi hũanitatẽ
p modũ cuiusdã manuductõis maxie deuotionẽ excitat. qz sicut hõ idiget mãuduci ad cognitionẽ diuinoꝝ
ita ad dilectiõez p aliq̃ sensibilia nobis nota inter q̃ pꝛ
cipuũ ẽ hũanitas xpi. vt dũ visibiliꝛ deũ cognoscim p
hũc in inuisibiliũ amorẽ rapiamur. Cũ tñ deuotio cir
ca ea q̃ sũt diuinitatis ꝓsistat. Itẽ nota q; scia z q̃q̃d
aliud ad magnitudinẽ ptinet. occasio ẽ q; hõ nunꝰ ꝓsi
derat descipo. z tõ nõ totaliꝛ se deo tradat. Et inde est q;
hmõi q̃nq; occasionaliꝛ deuotionẽ impediũt. Et in sim
pliciꝭ z mulieribꝰ deuotio abũdat elationẽ cõprimen
do. si tñ sciam z quãtãcumq; pfectionẽ deo subdat. ex
hoc ipsa deuotio augetur.

De effectu deuotiõis .§.I.

qui ẽ p se z pꝛincipaliꝛ leticia spũal ex cõsequẽti tristicia
Nam cum deuotio pcedit ex duplici cõsideratione. et
primo z pꝛincipaliter ex cõsidaratione diuine bonitatis.
Et ex hac pte sequit delectatio. fm illud ps.lxxvi. Me
moꝛ fui dei z delectatus sum. Sed per accidens causat
tristiciam quãdam inquantum non plene fruitur deo
Secũdario procedit deuotio ex cõsideratione ꝓpꝛioꝝ.
defectuũ. Et hec cõsideratio de se nata est causare triste
ciam z per accidens leticiam p spem diuine subuentio
nis non auxilij tc.

De ornatu ecclesie .§.II.

Nota q̃ ꝺicẽ amb.di.lxxxvi.nõ satis. circa fi. Maxime
sacerdoti ꝺ ꝓuenit ornare tẽplũ dei bonoꝛe ꝓgruo vt

etiã cultꝰ aula dei resplẽdeat. Nõ tñ dicẽ ꝙ fiãt superfluitates pompe ꝛ mirte vanitates armoꝝ. picturaꝝ. vasoꝝ aureoꝝ ꝛ hmõi. Vñ idẽ ambro. in codẽ li. scz de offi cijs. ꝛ habẽt. xij. q. ij. aurũ. sic dicit. Aurũ sacra nõ quẽrũt nec auro placẽt. q̃ auro nõ emunt. Ornatus sacroꝝ redẽptio captiuoꝝ ẽ. sed ꝛ hiero. in. c. sequẽ. ꝛ incipit gloria. tales repbendit dicẽs. Multi edificãt parietes. columnas ꝛ eccl̃ie subtrahũt marmora nitẽt. auro splẽdent laquearia. gẽmis altare distinguũt ꝛ ministroꝝ xpi nulla est electio. Neq; ꝙ mihi aliqs opponat. diues in iudea tẽplũ mensã lucernas. thuribula. patellas. cyphos mortariola. ꝛ cetera ex auro fabricata. Tũc hec probant a dño. qñ sacerdotes hostias imolabãt. i. dum erat ille carnalis populꝰ. querebat cultꝰ dei circa exteriora ꝛ sẽsibilia. Et sequit. Quãq; hec oĩa pcesserint in figurã scripta sũt aũt ꝓpter nos in q̃s fines seculoꝝ deuenerũt Nũc vero cũ pauptatẽ dom⁹ sue. paup dñs dedicauerit portem⁹ crucẽ. ꝛ delicias lutũ putem⁹. hec ille. Ber. quoq; etiã repbendit picturas vanas ꝛ monstruosas eccl̃iarũ. ꝛ imũdiciã ꝛ in curiam rerũ sacrarum vt paramentoꝝ ꝛ altariũ ꝛ hmõi.

De aqua benedicta. §. III.

sancta q̃ debet esse in eccl̃esijs. de huius ꝙrutib⁹ sic dicit alexander papa. de cõse. di. iij. Aquã sale cõspersam populis benedicam⁹ vt ex ea cũcti aspersi sãctificẽtur ꝛ purificenť. qõ ꝛ oĩbus sacerdotibus faciẽdũ esse mandam⁹. Nã si cinis vitule aspsus populos sanctificabat ac q̃ mũdabat. multo magis aqua sale aspsa diuinsq; pcibus sacrata populũ sanctificat ꝛ mũdat. Et si sal aspso p helizeũ ꝓpheticã. sterilitas aq̃ sanata ẽ. quãto magis diuinis pcibus sacratũ. sal sterilitatẽ aufert rez mundanarũ ꝛ ĩcolarum sanctificat ꝛ purgat. ꝛ cetera bona mlt̃iplicat. ꝛ insidias dyaboli auertit. ꝛ a phãtasmaticis ꝙsutijs hoies defensat. hec ibi. Et nota ꝑm tho. in. iij. ꝙ aqua bñdicta nõ ẽ sacrm. sed sacrale. q̃si q̃dã dispositio ad scrm. Nõ ei directe ordinat ad remediũ pstandũ vt sacra. sed ad remouẽdũ phãs. Vñ dat ꝓtra demonũ nequicias ꝛ oĩe qõ effectũ sacramentoꝝ ipedire possĩ Quõ etiã p ipam tollant venialia habes. s. i. ptc. Itẽ ꝑm tho. in. iij. Cũ aqua non bñdicta apponit bñdicte. totũ est bñdictũ. Unrus enĩ q̃ aquisita ẽ aq̃ ex benedictione puenit ad aquã additã. qõ dicit in d. c. aquã. ꝙ cinis vitule sãctificabat. intelligẽdũ est nõ ex ope operato vt sacra nra. sed ex ope operante. i. fide ꝛ deuotiõe illud facientes. sicut ꝛ alia sacra veteris testamẽti.

dis. 12. q. i. ar. 2. q. 6. ad 2m. ꝛ 3 p. q. 77. a. 8. ad 3m

De oblatõibꝫ eccl̃iasticis. i. q̃ fiũt in eccl̃ijs. c. xi.

De oblatiõibus que

fiunt in eccl̃ia. Nota ꝙ greg. vij. de ꝯse. di. i. sic dicit. Oĩs xpian⁹ pcuret ad missarum solẽnia aliq̃d deo offerre ꝛ ducere ad memoriã. qz deus per moysen dixit. Nõ apparebis in ꝯspectu meo vacuꝰ. Exo. 23. ar. i. Pro cui⁹ declaratõe dicit tho. se. q. lxxxvi. ꝙ nomen oblatiõis ẽ extẽsum ad oẽs res q̃ in dei cultũ exhibenť. ꝙ si aliq̃d exhibeat in cultũ diuinũ q̃si in aliqõ sacruz qõ inde fieri debeat ad sumẽdũ dicit sacrificiũ ꝛ oblatio. vt ptz Leui. ij. Si ꝙo exhibeat vt integrũ maneat diuino cultui deputandũ. vl̃ in vsus mĩstroꝝ expendẽdũ ent oblatio ꝛ nõ sacrificiũ. Hmõi aũt oblatões de sui rõne hñt ꝙ volũtarie offerank. Vñ dr Exo. xxv. Ab hoĩe qui vltroⁿ offert accipietis eas. ꝯcor. glo. d. c. oĩs di. ꝙ ad lram ẽ ꝯsilũ. Põt tñ ꝓtingere ꝙ aliqs ad oblatiões teneat q̃ dupliciõe fm tho. ij. q. lxxxvi. ar. i. in corpore. ar. Primo ꝛ pcedenti ꝙuentiõe sicut cũ alicui cõcedit aliqs fundꝰ eccl̃ie vt certis tpib⁹ certas oblatiões faciat. qõ tamẽ hz rõnẽ census. Secõdo ꝓpter pcedentẽ deputatiõez seu pmissionẽ. sicut cũ aliqs facit donationẽ inter vivos. vel legat aliq̃d eccl̃ie mobile vl̃ immobile. Tertio ꝓpter eccl̃ie necessitatẽ. vt cũ ministri nõ habent vñ sustentenť. Quarto ꝓpter cõsuetudinẽ. reneẽtur eni fideles in aliqbꝫ solẽnitatib⁹ ad aliqs eccl̃ias cõsuetas. i bis tñ duob⁹ vltimis casib⁹ remanebit oblatõ q̃dammõ volũtaria. qz tũ ad quãtitatẽ vel speciẽ rei oblate. Tho. ꝙ si laici nõ dant oblatiões cũ debẽt. pñt eis subtrahi sacmẽta. nõ tñ ꝓ ipm sacerdotẽ. vt glo. dicit. i. ꝑm. lius. c. oĩs. sed vt dicit tho. ꝓ superiorẽ prelatũ. ꝙ aũt laici. ꝑhibenť accipe vel comedere oblatiões fidelũ per decretũ calixti. x. q. i. sanctoꝝ. ꝛ c. se. Hiero. etiã dicit ea. q. qz sacerdotes ꝑ oĩbus orare debẽt. q̃rũ oblatiões ꝛ elemosinas accipiũt. Qua frõte psumũt laici oblatiões ipsoꝝ comedere vel alias concedere ꝛc. Dicit tho. ꝙ hec ambo capl̃a intelligũtur postq̃ fuissent oblatões cõsecrate. q; tũc nõ possunt cedere in vsus laicoꝝ. sicut nec sacre vestes vasa ꝛ hmõi. vel etiã põt intelligi q̃ tal ꝓpua auctoritate auferũt. vel cũ rõne parẽtele recipiũt oblatões a clericis extra casum necitatis. alꝰ aũt ipas oblatiões nõ solũ põt in vsus suos ꝙuertere. sed etiã põt ꝛ debet alijs distribuere ꝛ ptim in bis q̃ ptinẽt ad cultũ diuinũ partim in vsꝰ pauperũ quãtũ põt vel vẽdẽdo vl̃ donãdo ipas oblatões. Hiero. xvi. q. i. qm̃ dicit. Sed pauperũ est ꝛc. ꝛ xij. q. ij. q. tuor. Et nota ꝙ q̃rundã pseudoparũ ꝑhibenť recipi. oblatiões ad altare. ꝛ b̃ i decretalibus. Oblationẽ criminis eoꝝ. cũ. s. est notoriũ. Vñ dr di. xc. Oblationes dissidentiũ fratrũ nec in sacrio nec in gazophilacio recipiank. Et dicẽ glo. cũ sq̃ odiũ est apertũ ꝛ notorium. Et exprimit etiã quedã alia vicia p q̃ oblatiões hui⁹modi nõ debẽt recipi vicz de oppssore paupez extra officiũ vel etiã in officio post admonitiõem nõ correcti. Itẽ de eo q̃ vi extrahit de eccl̃ia seruũ ad eccl̃iam ꝙfugientẽ. Itẽ de vsurario publico. Itẽ de meretrice. Possũt tñ isti dare elymam de suo si hñt. Itẽ dicũt Rich. ꝛ tho. et silr de hẽtico excõicato ꝛ iudeo silr ꝛ de q̃liber alio notorio ꝛ horrẽdo. glo. tñ b̃ vltimũ nõ tenet. Itẽ nota ꝙ cũ eps in eccl̃ia cathedrali vl̃ alia prochiali celebrat ꝛ hz hosti. oblatões q̃ offerũtur de iure cõi sue sũt. ex de pro. c. sup eo. Si tñ de ꝯsuetudine ẽ ꝓtrarũ. seq̃nda ẽ ꝯsuetudo. dũ tñ eps accipiat suã canonicã portionẽ de oĩb⁹ Sz si eps nimiã morã ĩ vno loco ꝯberet ꝛ nimis freq̃nter celebraret sec⁹ essz. Idẽ ĩ archiepo puincialiter. ex de cen. c. romana. li. vi. Oblatiões q̃ offerunť eccl̃ijs prochial' ꝑm Ray. ꝛ Hosti. Dande sũt sacerdoti prochiali. ꝛ si alij eccl̃ie plato illi⁹ eccl̃ie. x. q. i. qz sacdotes. De pronis eccl̃iaꝝ ꝛ q̃ ptineãt ad iuspronatus ꝛ quo habent pñtare ꝛ hmõi. Capl̃m. xij.

De patronis benefi/

cioꝝ seu eccl̃iaꝝ vltimo videndũ ẽ Ubi sciendũ fm Hosti. ꝙ pronatꝰ ẽ ptãs pñtandi ĩstitue dũ ad bñficiũ eccl̃iasticũ. ꝛ ponit vt Hoff. dicit ex eccl̃ie fũdatõe. dotatõe soli collatõe. xvi. q. vij. filijs. ꝛ c. q̃cũq; Vñ ꝙꝰ. Patronũ faciũt dos edificatio fũdꝰ Et iuspronatꝰ fm diũsas regiones diuersimode noiat. qñq; enĩ dr aduocatio. ex. e. c. qz dericꝰ. qñq; vice dñaꝝ vl̃ custodia seu quardia. ex. e. ꝑterea. qñq; dr ius freqntatõis vt ꝓcessionis. vi. q. vij. c. pie mentis. ꝛ capi. frigentius. hec enĩ nomina. p eodẽ supponũt. ex de sta. mo. ca. in singulis. §. fi. Jus aũt qõ competit patrono est quadruplex Unde ꝙsus. Patrono debeť bonoꝛ onus ꝛ emolumẽtũ. Presentet presit defendat alať egenꝰ. Primũ ergo ẽ ꝙ ipe habet pñtare instituendũ ad pbendas seu ecclesias nõ collegiatas. ex eo. fere p totũ. In collegiatis vero electiõi non ꝺd̃ẽ faciende sed iã facte postulat assensus ꝓni. ex eo. nobis. Secũdũ est ꝙ qñ principalis

Ca.6.De alienatione rex ecclie

primus in pcessione.prec̃dit.xvi.q.vij.pie mẽtis.Tertiũ est.q̃ defensor pcipuus eccl'ie est.z ideo reneck eã defendere ab'ũmibꝫ oppressoribꝫ.xvi.q.vij.filiꝫs.Quartũ est q̃ si vergat admoptã alendus ẽ bonis ipius eccl'ie.vt in di sensu epi certũ censum tenere.ex̃.e.ca.ꝓterea.ij.sed vltra singulis.Sed q̃n patronat⁹ est loc⁹ religios⁹.vt si aliq̃ uerũt.habẽt in ea oĩa tpalia sicut epus onia spũalia.vt xvi.q.j.statuẽdũ.z.c.sane.ex̃.de puil'.c.cũ z plantare.et de capel.mo.c.i.habent nihilomꝫ ꝛius ꝑsentandi ex̃ de suppl'e.ne.ꝑla.c.sicut. Debet aũt pronus si est laicus ꝑsentare infra qttuor menses etiã si iuspatronat⁹ habuit ex̃ eos cus ꝑsentare infra sex menses etiã si ꝛius patronat⁹ habuit ex̃ co. ꝓtrum.q̃ sit patronus ꝑsenter ꝓmo vnũ z postea aliuz si laicus ẽ pronus iudicio epi relinquit.quẽ velit acce pare.sed si ẽ collegiũ vel eccl'iastica ꝑsona variare non potest.sed pm⁹ ꝓferend⁹.ex̃ eo.cũ aduocatus.

De ꝓsentato.Nota.§.I.

q̃ si patron⁹ ꝑsentat nõ idoneũ sed indignũ si pronus est collegiũ.vel ꝑsona eccl'iastica.ꝓuatus ẽ.p ea vice iu re ꝑsentandi.ex̃ eo.c.cũ in cũctis.z de suppl'e.ne.ꝑla.c.si cut.Silr etiã ꝑm quosdã si pronus est laic⁹ ꝓuatus ẽ iure ꝑsentandi.p ea vice.z deuoluit ad suprioꝛẽ.vel sal tem primam debet tñ vt addit Inno.bñ facit epus si ire rũ remittat.pulsionẽ laico pronо.Itẽ no.q̃ pronus q̃s tũcunq̃ sit idone⁹.nõ põt pñtare scdm.viij.q.i.in scri pturis.ex̃.co.q̃ nostras.Si tñ plres sũt patroni bñ pos sunt ꝓsentare vnũ de scipis.ar.ex̃ de elec.c.cũ in iure.sz bene põt ꝓsentare patron⁹ filiũ suũ vel nepotẽ.dum mõ alias sit idoneus.ꝑm Hosti.q̃n potius vr̃ ꝓsentã dus q̃s alius.ex̃ de coha.de.ca.i.concor.Inno. Itẽ si ec desia vacãte epo vocat patronũ.z cõfert ei motu ꝓꝓio ita q̃ nõ habuit ꝟ origenẽ a pronо põt fieri ꝑm Hosti. arg extra de elect.c.cũ in iure.

De translatione vel .§.II.

alienatione pronatus.Nota q̃ qttuor modis iuspatro natus transferr̃ in alterꝫ.Primo p successionẽ hereditа riã.Secũdo ex pmutatiõe.qz cum alio spũali pmutari põt.xvi.q.vij.nemĩ.Tertio ex donatiõe.Et si donat iuspatronat⁹ laico requirit ꝟsensus epi.maxime q̃n dubi tatur ne fiat in fraudẽ z transferat in potẽtiorẽ ex̃ co.c. ꝓterea.sed si donet clerico requirit ꝟsensus epi.ex̃ eo.c. ex insinuatiõe.Quarto ex venditiõe qz licet nõ possit vẽ di spãliter ex̃ eo.De iure tñ trãsit cũ vniuersitate nisi ꝟ ipo spãliter excipiat.ex̃ co.ex lr̃is.z.c.cũ secũdũ.Simil'r transit cũ vniuersitate in ꝟductione ad firmaz siue ad pensionẽ.vt in co.c.ex lr̃is.Utrũ possit pignori obliga ri.de hoc sũt opi.quidã dicũt q̃ põt obligari cũ vniuer sitate.verior tñ vr̃ opi.Inno.q̃ nec simpl'r nec cũ vniũ sitate põt pignori obligari.ex eo q̃ creditor non põt re tri.pignorata.nec debitor q̃n trãstulit in creditorẽ.z sic cum neuter possit pñtare fieret detrimẽtũ eccl'ie.qõ nõ debet esse.di.c.cũ scdm.ꝑm Hosti.in feudũ põt dare cũ vniuersitate.sz nõ spãliter z expresse.Et ꝟ spũale ꝟ ius quis q̃ ipsum pstatur via ad cõcedendũ beneficiũ spi rituale.de simo.in hmõi vide.s.in.ij.q.ti.i.c.i. Sacer dũ q̃ pronatus põt pinere non solũ ad clericos z reli gios.os.sed etiã ad laicos.Sed obstare vr̃ qõ br̃.xvi.q. vij.laicis.vbi ꝟ laicis q̃uis religiosis nulla de ecclesia sticis dignitatibꝫ aliq̃d disponẽdi legitur attributa fa cultas.z sic vidĕt q̃ de ecclesiis in nullo debeãt se intro mittẽ vñ nec pñtare qõ pinet ad pronos Rñ.Archi: sup dicto.c.Notandũ q̃ dupler est dispositio rex eccle. Una est legis ꝑmulgãde.z hec nõ cõperit laicis de rebꝫ eccl'ie.vt hic z di.xcvi.bene q̃dẽ.z ex̃ de cõsti.c.eccl'ia.qõ verũ est de iure cõi.secus si alicui esset ꝟ collatũ ex pri uilegio qõ ducer.vt di.lxiij.i sinodo. Alia dispositio est administrarõis.sz dispensatõis.z hec ẽ triplex. Una est auctis z hec ẽ solꝰ epi.vt.ix.q.ij.p totũ. Alia est mistę rij.z hec ẽ yconomi.q̃ tñ est vl' cẽ debet clic⁹.vt.xvi.qõ: vij.noua.vbi dicit Archi.idẽ q̃ si res eccl'ie nõ fuerunt spũales nec tales q̃bus adherẽt spũalia.bñ pñt ꝓcura ri plaicũ ꝑm Hug.z tũc castaldus ꝟ regere vt oparius Laudul.etiã dicit ibidẽ q̃ in extrisecis rebꝫ.vt possessi onibꝫ bene põt ꝓstitui laicus ab eccl'ia z tũc talis nõ est dicẽd⁹ yconom⁹.sed castald⁹.z sic nõ ẽ ꝟ q̃ ꝟ .lxxxix. distinct.iudicatũ.z.c.se.q̃ illa.c.loquũtur de yconomo q̃ pest rebꝫ spũalibꝫ eccl'ie annexis.vt ius decimarum et hmõi.Alia ẽ puidentie z solicitudinis z hec ꝓpetit laicis.puta pronis z vice dñis vt.xvi.q.vij.cap.filiꝫs.z lxxxix.di.volum⁹. Di cñi bñt pñtare i eccl'ie instituen dũ.nõ aũt possunt ex ꝟ res ipsius eccl'ie sibi vendicare vel de eis disponere.vt ꝟ in.c.si q̃s pncipũ.xvi.q.vij.z in.c.se.ꝟ pie mẽtis âplectẽda deuotio ẽ.z in fine scitu rus sine dubio ꝑter.pcessionis aditũ q̃ oĩ xpiano debe tur nihil ibidẽ ꝓxij iuris se habituꝫ z loq̃t de pronо. Et appellat z dicit glo.z archi.pcessionis aditũ iuspatro nat⁹ q̃ ꝟ pñtare instituendũ in eccl'ia.z sic ꝑ illã pñta tionẽ aditur z ꝓcibitur eccl'ia. Vel sic ꝟ. q̃ ex ꝑsona tu ꝟ ꝟ ius vr̃ ꝑm⁹ in pcessiõe sit p⁹ rectorẽ eccl'ie. Oñm xpiano dicit.q̃ nõ iudeo vel pagano sed nec heretico. Sz si heretic⁹ reuertat ad fidẽ.credit Uincẽ.q̃ ei restiꝰ tuat vt no.arc.i.q.vij.maxumũ.dicẽ ẽt archi.z Jo.an. q̃ hoc ius.s.pñtandi tolli nõ põt patrõis.nec etiã a lega to de latere.sed solũ a papa.qui etiã ꝟ nõ facit sine vrgẽ ti cã.z hoc ne laici retrabant a ꝓstructiõe z donatione ecclesiarum.

De patronatu que⁹ .§.III.

rit.archi.in rosar̃.di.lxx.sup.c.hortamur.an ius ꝑsentã di possit pstari a prochianis in eccl'ia prochiali.arguit pro z ꝓtra multũ diffuse demũ dicit. Ad declaratio nẽ buiꝰ certaminis sciendũ.q̃ plures sũt vie a iure in uente q̃s eccl'ias ꝓuidẽt de rectorẽ. Prima via est cle ctio de elec.c.i.z totũ.et hec nullo iure põt pinere ad laicos. Et rõ est.qz ꝑ eã ꝓtrahit mr̃imoniũ spũale inter ꝑsonas eligentiũ z electi.ex̃ de elec.c.cũ inter canonicos qõ q̃d ẽ mr̃imoniũ spũale laici ꝟ here nõ pñt.z ꝟ sentit Inno.Bern.z seqces.Secũda via solẽnis notario nõ cadit in laicũ.cũ ꝑ eam etiã mr̃imoniũ spũale ꝓtraba tur.vt plene ꝟ in glo.dicti.c.q̃to di.lxiij.Tertia via ẽ postulatio.de qua br̃ ex̃ de postu.c.bone.ij. z hec etiaz in laicũ nõ cadit.cũ ꝑ eũ ad mr̃imoniũ spũale ꝓueniat et electioni equipetur.vt colligit ex dicto.ca.bone in fi. Quarta ẽ collatio.q̃ spãl'r pinet ad plat̃ũ.z hec nõ ca dit in laicũ de iure cõi.vt di.lxiij.si ꝑ ordinatõem.sz bñ cadit ex puilegio spãli a papa alicui concesso. qui laicos ad ista põt habilitare.vtz di.lxiij.c.adrian⁹.z.c.i sinodo Quinta ẽ ꝓsumptio.de q̃ br̃.xvi.q.viij.decernim⁹.z ꝟ re iudi.c.cũ bertoldus.z hec cadit ex vi iurispatronat⁹ in laicũ patronũ.ex̃.de iure ꝑsona.c.fi. Sexta via ẽ sim plicis petitiõis.vt q̃n popul⁹ petit sibi dari in rectorẽ aliq̃ẽ.et hec põt cadere in laicos siue in pl'm nõ prio num.z de hac fit mẽtio.extra de sta.mo.ca.qõ.dei. ꝑm Boff.z di.lxiij.c.i.z in hoc casu intelligo casũ.xvi.qõ.i Si quis monachus.vbi dicit glo.q̃ populi non est eli gere.sed testimonium dare. Unde dicebat Brati.q̃ iu ra que dicunt q̃ populus debet vocari ad electionem intelliguntur; vt consentiat simpliciter.non vt eligat

De pronti sione rectõ ris eccl'ie

vrz di.lxiij.§.electiões. Concludo.q̃ q̃ ius p̃sentatiõis ꝓprie a propriare sumpto vocabulo no cadit in laicum seu populũ non patronũ Sed peritõ que fit absq; alia p̃ntatione bene cadit in ꝓpm vt quãdo dicit populus. Reuerẽde pater petim⁹ vt placeat paterni. ve. dare nobis dominũ cantianũ in rectorẽ. q̃ ꝑsona est nobis grata. Et sic fuit factũ in p̃dicta decretali. qõ dei. nõ tamen tenet̃ prelatus dare rectorem talem a populo petitum plusq; sibi videatur. Et licet quidã dicãt q̃ vbi non est patronus ꝓprius p̃sentabit rectorẽ. Hoc asserũt Inno. z hosti. non esse verũ. qz non est hoc iure cautũ. sed epus tunc instituet. vt ex̃ de cle. pe. c. fi. z xvi. q. vij. c. nullus oi no nisi forsan ad ipm populũ pertineret ius patronatus qõ esse põt. vt satis notat Hug. xvi. q. vij. pie mentis z tunc ꝓprius presentat vt patronus. z sic ꝑducit q̃ non possit p̃scribi a laicis ius patronat⁹ etiam prochianis. Sed Jo. an. in nouel. in. vi. de reg. iu. sup regula qõ alij cui gratiose. diffuse disputãs banc quetionẽ tenet contrarium. destruens efficaciter rões Archi. z quod inno. z Hostien. vt allegatũ est ꝑcedit esse verũ de populo qui non possedit nec p̃scripsit p̃sentatiõis actũ Facit ergo in fi. Jo. an. hanc distinctionẽ. aut cõstat ecclesiam habere pronos. aut nõ ꝓstat. Primo casu aut prochiani p̃sentarũt cũ patronis. aut sine. In vtroq; casu ꝓprie p̃scribitur ꝓtra patronos. de capellis mo. ca. i. z de p̃scrip. c. ad audientiã. Et iporũ patientia facit parochianos huius iuris possessores institutiõe secuta ad p̃sentationẽ eorũ. iuxta ea que satis dixi. de resti. in ire. ca. ij. Si nõ ꝓstat ecclesiam habere patronos. hoc põt esse dupliciter. aut qz ꝓstat ecclesiam no habere patronos. aut quia nescit. z bñ qõ nescitur õr nõ esse de consue. di. i. solennitates. Et sic cũ certum sit ecclesiaz habuisse fundatores. nisi mira. ulose fuissz ꝓstructa. ꝓsumem⁹ eã per populũ fuisse fundatã potissime. qz bñ est ꝓsimiler fieri consuecit. de re. iu. inspicimus. z fm hec ꝓcludam q̃ exercitiũ vni⁹ act⁹ cũ petẽtis patronos erit possessio p̃onatus qõ est regulare vbi plures actus dependent ab alĩq; iure. de reli. do. c. i. Et hoc ex q̃ requirit act⁹ nõ apparent possideri p aliuz nec ius cõe circa illud fũdat intentionẽ alteri⁹. Sic etiã dicẽ determiasse. Hic co. iij. in huiusmodi casu.

De patrõis dicitur. §. iiii.

xvi. q. vij. decernim⁹. q̃ debent habere solicitã curaz de ecclesijs. quarũ sunt patroni. z idoneos rectores in eis p̃ntare epo instituendos Et si eps ipsis patronis ꝓpretis in illis ecclesijs rectorẽ instituerit. nil valebit illa institutio. sz poterũt patroni ꝓuidere de alio. z dicẽ ibi glo. super verbo idoneos. vt. s. sic de codẽ episcopatu si habet idoneos in suo. iuste põt eũ repellere sz si nõ habet tũc debet illum instituere. Arch. z multomagis si offerunt non idoneũ etiã de illo epatu. potest z debet illũ repellere. Hõ tamẽ ꝓter hoc patroni priuantur iure p̃sentãdi. sed debẽt aliud p̃ntare si sunt laici. possent tñ priuari p prelatũ cui presentant Dicit tñ Inno. q̃ bene facit epus si reponit eos in iure. Sed si sũt ꝑsone ecclĩastice vel collegia ipo iure sũt priuati. p illa vice iure p̃sentãdi. vt de elec. c. cũ in cunctis. Et deuolutur ꝓuisio ad superiorẽ. Et idẽ dicũt q̃dã de laicis. sed primũ cõius.

Quo nõ aũt fiat p̃sentatio p parochianos dicit Archi. sup dicto. c. decernim⁹. q̃ fieri solet vt patroni siue parrochiani si sũt patroni cõueniãt in ecclesia. sicut monachi in capitulo z consentiũt in aliquẽ vt p̃sentetur et ipsum eligũt in p̃ntandum. qõ fieri ꝓsuevit p scripturam. Possunt etiã patroni cõpromittere in aliquem. vt ipse nõie eorum eligat vel p̃ntat. put sibi videt. Sed p talẽ electionẽ nõ est ius q̃situm electo ex̃ de iurepatro. ca. fi. Itẽ nõ obstãte dicta electiõe possunt patroni aliũ p̃ntare. qz illa electio nõ põt dici ius q̃situm quedã postulatio que añq; suplioꝛ p̃tarek. nõ impediat alia electio. ex̃ de postu. c. bone. ij. Vñ dicas q̃ p nominationẽ ipam seu electionẽ nõ acquirit̃ nolãto ius ne detur occasio patronis vendicãdi maiorẽ prem in ecclesijs q̃s vẽdicent quia ea q̃ bñt sepi⁹ abutũt. ex̃ de iurepa. qm̃ fm Bern. et Compost. Et iõ qz põt laicus variare p̃ntatu ab eo appellare nõ põt. Mora tñ q̃ si collegiũ vel ecclesiastica ꝑsona ẽ patrona. variare nõ põt. sed prim⁹ est ꝓferendus si aliũ postea eligerẽt z p̃ntarẽt. ex̃. c. cũ aduocat̃. Laytum si secũdus nõ presentet̃. prim⁹ appellare posset. ipus aliũ non presentatũ instituere. Illa tñe agere posset ꝓtra institutũ. vt remoueat ad qõ etiã proni agere possunt. Itẽ presentat⁹ et nõ admiss⁹. agere potest contra nõ admittentẽ. co. ti. c. pastoral. Et posset appellare fm Boff. cũ sz sine cã iusta repellit̃.

Itẽ no. archi. ibi q̃ tribꝰ modis sperni̇t̃ p̃nus. cũ nõ sz vocat̃. cũ possit ꝓmode vocari z expectari. vel si vocat̃ z defit. repelitur. vel si adest. nõ audit̃. nec admittit̃ ad consiliũ. Si vero est absens. tra q̃ ꝓmode expectari nõ põt eligit̃ de rici sibi rectorẽ vel si nõ sũt clerici ibi eligit populꝰ. Illi est patron⁹ vel epus. cũ. s. j. iij⁹. menses p̃nus absens nõ eligit. nec postea venies poterit ꝓdicere. Prelat⁹ mi debebit eũ recognoscere vt patronũ sz honorãdo z huiusmodi. Querit Jo. an. in nouel sup. c. qm̃. co. ti. vrz. ꝓemptus alicui⁹ proni bẽat impedire institutõem viz qz cuius p̃ntati ab alijs. Et rñdet p distinctiõem vsq; si ad vniuersitatis corpus vel collegiũ (secret presentatio. tũc impedit sicut z in electionibꝰ vt ex̃ de ꝓben. c. cũ in ecclesijs. li. vi. Et rõ est. qz nõ singuli vt singuli. sed vt corpus bñt p̃sentare. illos q̃ de corpe exñtes necesse ẽ vocari z sic seruat̃. Si vero p̃ntant vt singuli. dato q̃ alij qui p̃ntationẽ suã factãt alijs nõ vocatis. tenet. Et illis nõ verat̃. dn posset cundẽ vel aliũ p̃ntare. z in instituõe fuabit̃. qõ õr in isto. c. qm̃. s. vt ille q̃ plres vocis habet instituat̃ si idone⁹ est. Et nota q̃ si primo p̃ntatus nõ fuit refutat⁹ a prelato. si postea aliũ p̃ntauit instituat tunc cũ ius esset ꝓmo q̃situm tenet epus prouidere ꝓmo presentato ob dolũ suũ z puidebit ei in beneficio ꝓperenti i mẽsa sua. z hoc iustũ. vt qz recusauit iudicio ꝓperenti i mẽsa sua. z hoc iustũ. vt qz recusauit iudicio ꝓperenti i mẽsa sua. z boc iustũ. vt qz recusauit iudicio ꝓperenti i mẽsa sua. z ho

ret iuspatronatus in aliqua ecclesia bene spectet ad ip/
sam presentatio. sicut ad viros.

Pro maiori declara. §. V.

tione eius de q̃ dictū est. s. de translatiõe p̃onatus dic
io. an. p alienatõez vnū sitatz fcãz p laicū. puta ville ca
strī et bmõi. p vẽditionẽ vl' ordinationẽ l' aliū modū in
sit vt dicit. c. ex lris. eo. ti. transit etiã ius sepulcri. vt. ff.
de ꝛtrahen. empti. l. in modicis. z alia iura q̃ possūt p
laicos possideri. Secus ẽ de decimis z alijs iuribꝫ me
re spualibꝫ illa enī cum vniuersitate nõ trãseunt. Est eī
rationabile vt q̃ possent possideri p trãsferentẽ transe
ant nõ aũt illa que nõ possunt possideri. Cum etiã ius
patronatus nõ sit mere spũale. sed ptim tempale. fm in
no. nõ est murũ si annectit tpalibꝫ. z transit cũ ipis. vt ō
arbi. c. p tuas. Querit io. an. sup. c. i. in eo. ti. li. vi. Quid
cum aliqs vendit alteri villã. vel castrũ in q̃ est altare
vel eccl'ia cũ oĩ iurisdictione exp̃mẽdo etiã patrona/
tum. vtrũ transeat ius patronat⁹ cũ vniuersitate vel im
pcla ex̃pssione illius. arguit. p. p regulaz vtile. de reg.
iu. li. vi. Sed ꝛtra. q̃ ius patronat⁹ vendi non põt. De
mum sic ꝛcludit. Consulo teneri certũ vt nõ fiat ex̃pssio
venditioni ꝛiuncta sez p quẽ dici possit illud expresse
venditũ. Sed in fine instrumẽti recognoscat venditor
ius patronatus cũ vniuersitate transisse in emptorẽ. Et
fateat se dixisse eẽ patronũ. z etiã possessionis cõmodũ
et animũ deposuisse. Et dicit Host. q̃ licet verum sit q̃d
dicit Inno. de eo donãte laico villã vel castrũ in quo
est eccl'ia. q̃ transit cum illis donatis ius p̃onatus. sed
non decime vel eccl'ia. q̃ sũt mere spũalia. Secus tñ est
si donaret eccl'ie vel loco religioso. q̃ tũc oĩa transeũt
etiã spiritualia. vt de dona. c. cõsultationibꝫ. Dicat ẽt
Inno. q̃ cũ aliquis vẽdit oĩa iura sua q̃ hz in aliq̃ villa
cũ tñ villa nõ sit sua si habet ibi aliquos fundos taliq̃
iura z ius patronat⁹. q̃ in tali ꝛtractu nõ transit ius pa/
tronat⁹. Est eī necesse fm eũ ad hoc q̃ trãseat. vt res ta
lis sit q̃ etiã sine expressione vniuersitatẽ z ius illud cõ
tineat. sicut villa vel castrũ q̃ in se ꝛtinet iurisdictionem
bonorẽ districtũ. z ius patronatus. ad hoc. ff. de ver. sig.
l. pupillus. §. territoriũ. Unde i pdicto casu q̃n dic. Uẽ
do tibi oĩa iura q̃ habeo in tali villa re soluit vlis in
singulares. ac si diceret. vendo tibi hꝰ z illud. Cũ autem
ius patronat⁹ vendi nõ possit sub tali pbatiõe nõ trans
ibit. Si tamẽ esset aliq̃d ius vle q̃ multa iura in se cõ
tineat. vt hereditas cũ illo bene transit ius patronatus
ar. de pe. here. itẽ vendendũ. §. fi. Nota etiã fm Jo. an.
q̃ ius patronat⁹ trãsferre põt. successione. legatione. per
mutatione. donatione. venditõe vniuersitatis. nõ autẽ
pignoratione. Et rõ est fm' hosti. q̃ pignus nõ ꝛsistit.
nisi in bis q̃ qs de bonis suis facẽ obnoxia. vt ō pigno.
c. i. z ij. Sed cũ eccl'ia in nullius bonis sit pater q̃ a nl'
lo põt obligari. Et nota q̃ successione transfertur non
solũ cũ suos ꝛsanguineos q̃s instituit heredes. sed etiã
am cũ extraneos. De legato aũt dicat idẽ io. an. in. c. cũ
scõm. e. ti. q̃ si legatũ factũ ẽ eccl'ie. de ipo p̃onatu etiã
si sine consensu epi tenet. q̃ legatũ est donatio. Sed si ẽ
factũ priuate psone. nõ tenet factũ sine auctẽ epi. vñ añ
factionẽ testamenti requirẽdus ẽ fauore tñ vltimarum
volũtatũ vr etiã q̃ post mortẽ legantis illō possit eps
apbare. exq̃ alius tenuit testamẽtũ. Illã z si testator ius
serit ꝛstitui eccl'iam z circa hꝰ fecit legata ꝛstat. q̃ neces
sarius est ꝛsensus epi ad ꝛstruendũ. de ꝛse. di. i. nẽo. et
tamẽ tenet legatũ. de test. c. nos quidem.

Jus p̃o/
nat⁹ acq̃
ritur

Pro pleniori decla. §. VI.

rationeq̃z q̃ que dicta sũt. s. q̃ ius patronatus acquiri
tur edificatõe eccl'ie dotatione eiꝰ z collatiõe soli seu fũ
di vbi edificat. Nota q̃ p q̃libet boz efficit q̃s patro
nus. Et rõ ẽ fm io. an. in nouel. in. ca. q̃ sicut pr filiũ. ita
p̃onus eccl'iam de nõ eẽ ad esse venire facit. Nõ eī põt
fieri eccl'ia sine fũdo z sine edificio. nec sine dote. de ꝛse.
di. i. nemo. Illꝰ aũt q̃ multa conferret eccl'ie. licet posset
dici benefactor rõne pdicta dici nõ põt p̃onus. Nec si
ante fũdationẽ daret aliq̃d magnũ. z nõ p dote daret z
acquirit ibi p̃onatũ. nec si post fũdationẽ daret fm Jn
no. q̃ cũ Host. dicit q̃ bene si a principio eccl'ia ꝛstru/
cta z cõsecrata sine dote. licet male fuisset factũ tñ si q̃s
postea eã dotaret p̃onus esset cũ sine sbstãtia rez eccle
sie nõ possit deseruiri z hꝰ verũ credo si fiat ō auctẽ dio
cesani. Et tũc fauore eccl'ie fingam⁹. q̃ actus iste pcesse/
rit ad hꝰ. c. tãta. q̃. fi. sint le. Et dico ꝑm. q̃n a ꝛsecratore
faciẽte vel ab ipo epo cõsecratore nõ posset dos haberi.
Dicit etiã q̃ edificio fundit⁹ destructo eccl'ie pditur ius
patronatus. z idẽ si fund⁹ eccl'ia depiat facta vl' fienda
datus. Et dicit hosti. q̃ si quis edificaret illã sine ꝛsen
su epi. nullũ ius ibi acquirit p̃onus. al's acq̃rit si cum
ꝛsensu ei⁹. Equũ tñ esz vt si extraneꝰ eã reedificare vo
luerit añq̃ eps ei ꝛsentiat. antiquũ p̃onũ sup hꝰ mone
at. z ipm alijs p̃ferat si vult ipe reedificare. Et idẽ dicat
de dote. i. q̃ si depauperata aliqua eccl'ia. aliqs de dio/
cesani ꝛsensu dotet eã q̃ acquiret ibi ius patronat⁹. z sic
loquit. c. q̃cũq̃. xvi. q. vij. vel saltẽ fm glo. deberet illa ꝯ
tia decurtari. i. q̃ ipe supplens haberet ptem ī iure p̃o/
natus cũ alijs z non totũ q̃ prius dotauerant.

Nota quasdam que. §. VII

stiunculas notatas a quodã solenni doctore circa acq̃/
sitionẽ p̃onatus. z de dante fũdum vbi cõstruit eccl'ia
et edificante vel dotante dictũ ẽ q̃ efficiũtur p hoc pa/
troni q̃n cũ ꝛsensu epi fiat. Sed quid de fabro ibi q̃ po
nit opas suas ad edificandũ gratz z sine mercede alio
dante materiã seu pecunias p expensis materie. Rñdz
si ꝛuenerũt vt simul essent ex hꝰ patroni. z boc cũ auctie
epi erũt patroni. alias nõ. Et idẽ q̃n vnus dat necessa/
ria materie alꝰ soluit edificanti. Sed q̃d si mulr fun
dat eccl'iam. Rñ. si hoc facit auctẽ dioc̃esani efficit pa/
trona. q̃. eadẽ rõ in muliere q̃ z in viro. vnde z idẽ ius
esse debet. vt de trãsla. pla. c. ij. Sed quid de tutore si fũ
det vel dotet eccl'iam. Rñ. si hoc noĩe pupilli facit vl' de
eius pecunia vel in fundo eiꝰ acquirit pupillo nõ tuto
ri. q̃. oĩa acquisita p tutorẽ ex rebꝫ pulli acq̃rũtur pu
pillo. de pecu. cle. ca. ij. Quid de clerico eccl'iam edifica
te de pecunia ppria in fũdo eccl'ie. Rñ. puto q̃ vtriq̃ ac
quirit. s. eccl'ie z clerico. nõ enī potuit facere ꝛditionẽ ec/
clesie sue deteriorẽ. vt de dona. c. ij. Et idẽ dicendũ in fũ
dante eccl'iam in fundo ppio. sed de pecunia eccl'ie. q̃. s.
vtriq̃ acquirit. qõ etiã Jo. an. sentire vr. Sed si de pe/
cunia eccl'ie emptus ẽ fund⁹ z facto ꝛtractio. licet ñ no
mine eiꝰ ipi eccl'ie tm̃ acquireꝰ p̃onat⁹. arg. c. aplicos.
xij. q. ij. Sed q̃d cũ ex pecunia militis ꝛstruit eccl'ia co
ignorãte ab alio cui acquirit p̃onatus militi vl' ꝛstru/
enti. p su ponẽdo q̃ nõ militis sit ꝛstructa Rñ. vtriq̃ ñ
militi acquirit. q̃. nõ fuit ꝛsensus epi ad militẽ. e. c. q̃m
nec forte expedit eccl'ie militẽ habere p̃onũ. ſz nec ꝛstru
ctori. q̃. illũ voluit hre p fraudẽ. Sed fraus z dolus ne
mini debẽt p̃ocinari. vt de rescrip. c. sedes. sed remane
bit eccl'ia libera. Sed quid de vsurario de cuius pe
cunia fenebri ꝛstructa est eccl'ia. nunquid acquirit sibi
ius patronatus vel a q̃b extorsit vsuras. Rñ. dic q̃ licet
de talibꝫ nõ sit faciẽda eccl'ia. vt extra de vsur. ca. q̃. nec
elemosina ẽ faciẽda. i. q. i. nõ est putãda. sed restitui de/
beret. Tamẽ nõ ꝓpter hꝰ eccl'ia illa est deuolãda. vt. xvij
q. vi. ꝓperimus. Considerandũ igit q̃ pecunie dñium

tantum erat ipius. immo ꝛ res empta ex ea. vt notatur ꝑ modernos. in. c. cū tu. ex de vsur. ꝛ ibi ꝓnat⁹ et ac quirit. ꝛ hoc puto si hz aliūde vñ soluat bis a qbus extorsit. alias eccl̃ia sit libera. ad q̃ facit notata. i. q. i. nō est putāda. Et idē dicendū de eccl̃ia edificata ex pecunia furis. aut ex pecunia simoniaca. aut ex pecunia acquisita ꝑ mercimoniū vel ꝑ aliū illicitū modū. In isto tñ vltimo casu nō tenet pecuniā illā ex nēcitate reddere vl erogare pauperib⁹. vel ꝓbis casib⁹ Itē si eccl̃ie ꝑles tribuunt ad actū inducentē ꝓnatū. hoc nō impedit inequaliter acquisitōem illius iuris facit. de ꝓsue. c. fi. li. vi. Hō ei requirit q̃ quilibet. det dotē sufficiēt̃. exquo sūt plures. secus si esset vn⁹. Sed quid si vn⁹ habuit licentiā a diocesano. alij non. Respondeo. qui habuit licentiam ille habebit ꝓnatū. alij nō. Requirit aūt lnia illi⁹ epi in cui⁹ diocesi fūdat seu edificat eccl̃ia. nō aūt sufficit licētia diocesani edificantis co. ti. nobis. ꝛ de fo. ꝓpe. c. fa ne. Sed q̃d si epus nō vult dare lniam. q̃ vult pecuniā vel alia ꝺ cā. Rñ. pape ꝺ referat q̃ eū ꝓpellet co. ti. nl lus. vel lniam dabit. nisi iusta cā subsit q̃re denegetur. Sed nūquid in ꝺ pōt hr̄i recursus ad metropolitanū. Rñ. Tan. Uin. ꝛ goff. videt̃ur sentire q̃ sic. Hosti. tenet ꝯrariū. Sed Jo. an. dicit. sup. ꝺ. ca. null⁹. e. ti. Pōt dici q̃ metropolitan⁹ pōt cōpellere suffraganeū. ꝛ sic sit ꝑa prima opi. Sed licentiā ipam edificandi dare nō pōt et sic vera ē scda. D. P. m. dicit q̃ si epus monitus fuit ꝑ archiepm lniam dare. ꝛ ipe epus monitus dare recusauerit vel neglexerit dare sine iusta cā. tūc archiepus lnia dare potent. q̃ expressum ē in iure q̃ negligentiā suffraganei suppler archiepus. ix. q. iij. cū sum⁹. Negligentia aūt ē lapso tpe debite monitōis. ꝛ nulla causa assignata q̃ tē. Sed nūquid vacāte sede capitulum pōt dare talē lniam. s. edificandi eccl̃ias. Rñ. credo q̃ sic q̃ ꝺ est iurisdictōis nō ordinis. In bis aūt q̃ sūt iurisdictionis. caplm succedit. vt de ma. ꝛ obe. c. olim. Sz quid si vnus facit edificare eccl̃iam ꝛ cōsecrare. ꝛ alius postea dotet ipam. Rñ. si dotans ꝺ facit auctē epi. sm Jo. on. efficit ꝓnus cū alio edificāte. q̃si fauore ecclesie fingatur dos ꝓcessisse. Et hoc puto maxīe q̃n a fūdatore nō pōt dotari ipa eccl̃ia iuxta notata. de ꝓse. eccle. vl altaris. c. cum sicut.

De discordia pa ¶. VIII.

tronoꝝ in presentatiōe. Hec materia ponit̃ in. c. q̃m. de iurepa. quā sic sumat Jo. an. in nouel. Si ꝓni discordant ille ꝓficietur q̃ plurib⁹ ꝓnorum voces habebit. Qꝺ si hoc sine scandalo eē nō poterit vel ꝓni infra tē pus debitū nō ꝓsentāt. epus ordinabit eccl̃ia vbi primo dic̃ Jo. an. Dic intrepide sm Uin. Ber. ꝛ Lōpost. q̃ si sit electio vel p̃tatio facta a maiori ꝑte patronoꝝ etiā respectu alioꝝ. licet nō sit facta a maiori ꝑte oīm hr̄i valet nec obstat. c. eccl̃ia. de elec. q̃ loquit̃ de electōne q̃ fit ab aliquib⁹ vt a collegio. Et ꝑ hoc patet q̃ si sunt duo ꝓni. vnus pōt alteꝝ p̃tare qꝺ nō est de duob⁹ eligēdis. q̃ vnus nō pōt alterū eligere Jo. aūt in glo. sup ca. si ꝑles. xvi. q. vij. distinguit de discordia ꝓnoꝝ. q̃ vicz aut discordia est inter patronū ꝛ epm. aut inter ipos ꝓnos. ꝛ si inter epm ꝛ ꝓnū. tūc epus ponet interim yconomū in eccl̃ia q̃ nsqz fit terminatū negociū. vt de offi. or. c. cū vos. Si aūt ē discordia iter ꝓnos. aut hec est sup electiōe facta ab eis. aut de iurepronat⁹. si est de electiōe. tūc ille instituatur q̃ maiorib⁹ meritis adiuuatur. si sine scandalo fieri pōt. vt in isto. c. q̃m in qbusdam. sed si pares sunt. gratiā facere pōt. epus cui vult. vt ex eo. cū aūt. Si aūt discordia sit de iurepronat⁹ expectabit epus ꝑ sex menses a tpe vacatōis eccl̃ie vsqz ad q̃tuor a tpe morte cōtroversie. vt de iurepro. c. cū ꝑt. Et si inō cōcordauerint infra ꝺ. tū tps. postea epus instituet in eccl̃ia aliquē. ꝛ ille p̃tabit̃ postea ab eo q̃ euicet patronatū si hoc fieri pōt sine scandalo. Si aūt non fieri posset sine scandalo pronoꝝ. tūc epus claudet eccl̃iam. vt nō exerceant̃ ibi diuina. hec Jo. vt dicit̃ de iurepa. c. i. ꝛ ij. Sed io. an. in nouel. sup di. c. q̃m aut. Asserit̃ teneas post factā p̃tationē licet discordēt hec tria loca non habere q̃ solū loquūtur. q̃n de iurepronoꝝ emersit qō. nō q̃n inter p̃tatos est q̃stio ꝺs sez inter ꝑles p tentatos dēat ist̃ui. Et dic̃ inno. q̃ si de iurepronat⁹ est q̃stio expectant̃ sex mēses. Sed si ē discordia de pona p̃tata expectant̃ sex menses. vt de cōcel. ꝑben. ca. ij. Dicit etiā Hosti. q̃ in ꝺ casu sez cū q̃stio verat̃ de iure pronatus. nō inuenim⁹ expressum q̃ superior debeat pudere Uñ q̃tūcūq; ꝓtelet diffinitio nō deuoluet. exq̃n est ius exp̃ssum q̃ etiā ponit exp̃plū de scandalo qꝺ ꝺ caueri puta qꝺ vtraq; ps ē potēs. Et dicit q̃ si alt⁹ constituit gladi⁹ suꝰ vltor erit. nec pōt refrenari. Dicit etiā Inno. hoc locū hr̄e nō solū in eccl̃ia vacāte. sed etiā nō vacante cū ꝓter pronoꝝ discordias sacdos instituus stare ibi nō pōt. Unꝺ epus si aliter ꝓuidere nō ꝑ. faciat qꝺ dictū ē de cessatiōe diuinoꝝ. Dicit aūt Hosti. q̃ epus si brachiū seculare pōt hr̄e. s. ad hmōi ipēdenda ad ipz pō recurrere. extra de homi. c. postulasti. Si aūt caret epus brachio seculari. nō habet vltra qd faciat. nisi cū patientia expectare vel ad papā recurrere. q̃ omnib⁹ oppressis debet ex officio subuenire. ij. q. vi. ad romanū. vltra sibi nō restat remediū. nisi ad deū. ex de iudi. c. cū sit ab hoic. Et dicit̃ Inno. ꝛ Hosti. q̃ in hmōi electōib⁹ q̃libet tantā vocē habeat vn⁹ ex ꝓnis q̃tā alius. dixit tñ attendenda merita ꝓsonaꝝ. sicut in electōib⁹ ecclesiasticis. vt de elect. dudū. ꝛ in testib⁹. vt de testi. c. in nra. Et licꝫ in iure ꝓnatus succedāt heredes. dic̃ Inno. q̃ magis ꝓsonat eḡtati dicere q̃ successio i ꝓnatu magis fit q̃ stirpes q̃z ꝑ capita. cū ꝺ esset de beat in linea descendū. inst. de hered. q̃ ab intest. deferuntur. §. ꝛ qz ita q̃ si plures vni ex patronis succedāt. puta q̃tuor alteri ex patronis succedant pauciores. puta duo. nō pl⁹ vocis habebūt illi q̃tuor q̃z illi duo. quilibet enī illoꝝ q̃tuor habebit quartā partē vocis vnius. ꝛ illoꝝ duoꝝ quilibet habebit duas ptes vnius vocis. Et hanc eḡtatē dixit subtilitati Jrie ꝑponēdā. ꝛ de hoc i cle. ꝑles. de iurepa. Et ꝑ hāc cle. declarat̃ ista materia ꝛ qdā alia q̃ erāt invaria ꝛ Jria opi. nō tex. eius ꝺ imediate pono. Plures ab vno ex ꝓnis eccl̃ie relicti heredes. vocē habent vn⁹ hēbūt in p̃tatiōe rectoris. Et vt facili⁹ quidcat eccl̃ys nō inconueniēs reputam⁹ ꝓnos ipos inter se posse libere ꝙuenire. de rectoribus ab eis alternis vicibus p̃tando. in qb⁹ etiā ex eadē cā ꝑmittim⁹ plures ad vacātē eccl̃iam possint cō mō p̃tare ꝓsonas. q̃ vnā ex eis elegi ꝑ epm valeat ꝛ admitti Cle. v. de iurepa. in de. Dicit Jo. an. hic in apparatu q̃ ex ista cle. reprobat. opi. Alla. Hug. Lau. Jo. an. Uin. Ber. ꝛ Goff. q̃ ēt mihi placebat dicentium. xvi. q. vij. si plures. ꝛ de iure. c. i. q̃ in iurepa. successio erat ꝑ capita ꝛ approbat opi. Inno. et Hosti. dicentiū q̃ successio in ꝓnatu fit ꝑ stirpes nō per capita. vt dictū est in ꝓcedenti. §. Et hoc sine ꝓni sint aliqui ex diuersis causis. puta vn⁹ qz fundauit. alius qz dotauit. siue sint ex eadē cā qz fundauerūt simul. q̃ etiā dotauerūt q̃uis Archi. xvi. q. vij. aliter dicat. qꝺ tñ Jo. an. nō reprobat. Et addit mihi placebat in hac cle. opi. reprobata. q̃ ꝛ si i ꝓtē hr̄et ꝺ tā eḡtatē tñ expediēs mihi videbat eccl̃ys vt sic ꝓnis ꝑ capita dēat. ius ꝓfessiōis alimētoꝝ. ius defēsiōis. ita ꝛ ꝑ capita debeat ius p̃tatōis. vt sez q̃t sint capita ꝓnoꝝ. tot sint suffragia vocū ꝛ nō plura. ad hoc facit eo. ti. c. iij. nō plura dixi. vt sez ꝓnus sit heres cōproni solā vnā vocē habeat. cui

ꝓrariũ innuit hec lra dc. Et ex ista approbata ꝫ opinio ne timeo ꝙ nascent in extricabiles qones. Et ponit diffuse ꝙ exempla, intricationez qõnũ glo. sup ybo plures admunus duo ꝓbendit. Et dicit plures etiã singula/res ab vno glo. ḡ. Secus si ples a plibus. vl vn⁹ a pluribus. vt dixit relicti. glo. Idem in puto. si inter viuos transferat vendẽdo plib⁹ vniuersitatẽ. vl pmutãdo cũ plaribꝫ. vel plib⁹ donãdo. heredes. gl. suiꝝ exnei cũ hic nõ distinguat rectoris glo. ẽ dc. clerici cũ eadẽ sit rõ. ⁊ vt facilius tẽ. Circa ꝫ erat triplex opinio. Prima. ꝙ ꝫ posset fieri. Secũda. ꝙ nõ posset fieri. Tertia ꝙ fieri posset. is nõ nisi cũ auctẽ epi. Reprobat ḡ hic secũda ⁊ tertia opi. que fuit Inno. ⁊ approbat prima. q̃ fuit Ber. ⁊ Bof. Libere. glo. i. sine sup⁹ioris auctẽ. ⁊ sic reprobat opi. Inno. quã notauit in. c. qm̃ eo. ti. Itẽ dicit libere ⁊ si nõ vacat eccle sia. ꝫ ꝓbat plurale alteri⁹ vicib⁹. Certũ est enim ꝙ vice ñ occurret duplex vacatio. Nõ ob. de ꝓcess. ꝓben. c. fi. qz illud fiebat in fraudẽ. Vacature. Hoc aũt fit ad tollẽdã discordiã ⁊ facilioꝛẽ pulsionẽ eccl'ie. Et ad eadẽ rõne vi/detur prõnos plurũ eccl'iaꝝ posse inter se diuidere. vt vnus sit prõn⁹ i vna. ⁊ ali⁹ in alia. Itẽ cũ prõnat⁹ vni⁹ eccl'ie ꝓmutet in prõnatũ alteri⁹ eccl'ie. qre prõnat⁹ vnius eccl'ie cũ pte quã tẽ. In dc. etiã q̃ incipit. vt pstituris de ureprõnatus. Et sic statuit de prõnis eccl'iasticis. vt ꝓstitutio q̃ ad eccl'iam aliquã. cuius ẽt ad exẽ proꝛẽ pñtationẽ ptineat. admitti ꝓuectudini nõ obstãte ꝓria ꝓhibet. nisi pñtato de puentib⁹ ciusdẽ talis cofrã diocesano fuerit portio assignata. vñ iura epalia possit soluere. ⁊ sustẽtatiõem bñe ꝓgruã. sicut expedit obseruet ipam declarare. ac etiã q̃da adiẽcere. cõsulta b⁹ sacri ꝓcilij approbatõe. quidquid diocesanis sub obstẽtatione diuini iudicij districtius inhibẽtes. ne pñtatũ alicui ꝙ quãcunq; ꝓsonã eccl'iasticã ius pñtandi ad aliquã eccl'iam habentẽ admittat. nisi ultra certũ terminũ ꝓpetentẽ ꝓ diocesanos ipos pñtantib⁹ pfigendũ ipso pñtato fuerit cozã eis. vt pscribit ꝓgrua de prouentib⁹ eccl'ie portio assignata. quã si forsitã idẽ pntat⁹. intra terminũ ipm assignare neglexerint. ne factũ coz nocẽat pñtato. statuim⁹ vt extũc diocesani debeãt pñtatũ nisi aliud canonicũ obstat admittere in penã pñtãtum ad diocesanos. prãs assigtiõis hui⁹ decolaꝫ. Precipimus aũt diocesanis sub ipius obtestatiõe dñi iudicij ipozumq; cõsciẽtias oneram⁹. ꝙ moderatõem portois ipius debite faciãt. nec odio vel fauoꝛe vel alias in plurali vel minoꝛi illã sciẽter excedant tẽ. Hec ibi. De simonia in prõnatu habes. in. ij. p. ti. i. ca. iiij. ⁊. v.

Titulus. xiij. de clericis et diuinis officijs. De exercitio clericoꝛum.

Capitulum primum.

Si dormiatis inter

medios deros penne colũbe deargentate. ⁊ posterioꝛa dorsi eius in pallore auri pſ. lxvij. Quãuis istud exponaꝫ in glo. cõtinua de omnib⁹ vere fidelib⁹. tñ alludendo illi termino cleros. vnde clerici denominant⁹ adaptabit ad materiã de clericis. sed qz locutio ẽ obscura ⁊ multiplex exponi in dicta glo. breuiter put de oĩb⁹ cleris intelligit exponem⁹. Prio ḡ sciendũ ꝙ colũba b significat eccl'iam fm glo. de q̃ dr in Cant. vna ẽ columba mea tẽ. Cant. vi. c. Hec est de argentata. qa diuinis eloquijs erudita. fm illud pſ. xi. Eloquia dñi eloquia casta argentũ igne examinatũ. qz sonoz i pdicatõe purgatũ ab oĩ erroꝛe. Posterioꝛa hui⁹ colũbe sũt fideles. qui erũt in fine mũdi vel in vltima resurrectõe. Posterioꝛa enim dorsi sũt extremitates ipius animalis. Si aũt vltimi erũt in pallore auri. i. in auro bene fulgenti ⁊ claro. i. ꝓfecte caritatis q̃ significatur ꝙ aurũ pciosius cunctis metallis. sicut caritas eminet cũctis ꝙrutib⁹ De q̃ auro caritatis dr Apoc. iij. Suadeo tibi emere aurum ignitũ. vt locupleꝛ fias. penne hui⁹ colũbe sũt ꝓpla/tiones ⁊ affectões q̃b⁹ eccl'ia se subleuat ad celestia. bas affectabat pſ dicẽs. Quis dabit mihi pẽnas sicut colũbe et volabo ⁊ requescã. ⁊ ad quẽ locũ. nisi vbi vocat eã spõsus dicẽs. Veni colũba mea in foraminib⁹ petre. Cañ. iij. c. Petra aũt erat xp̃us. i. ad Coz. x. c. ⁊ de ꝓse. di. ij. c. reuera. Clerici fm glo. dicũtur duo testamẽta vet⁹ ⁊ nouũ. Cleros enim grece. latine sozs. Sortes aũt dicũtur in veteri testamẽto pres hereditatẽ terra pmissionis. q̃ sorte date sũt pl'o. dño dispẽsare. vt hĩ Josue. p totũ. Unde etiã ⁊ ipa testamẽta sortes significãt. p q̃ seruata hereditas terra viuentiũ. pmissa ẽ ⁊ dat. Dormiũt inter medios cleros. i. in medio clericoz. s. testamentoꝛũ fideles q̃ requiescũt in auctẽ scripturaꝝ duoꝛũ testamẽtoꝛ acquiescendo ⁊ assentiendo veritati coz ⁊ fm eas doctrinas viuũt vel requiescũt in medio cleroꝛũ q̃ terrena non nimis ardenter appetũt ⁊ amãt q̃ terrena. pmittebat vet⁹ testamentũ. ⁊ dormiũt. qui sez vsez ad mortẽ q̃ dormitõ dicit. pseuerant in ꝓpꝛietate terrenoz amoꝛe celestiũ. Est ergo sensus. O fideles si dormiatis inter medios cleros i. quiescatis inter duo testamẽta mõ expositoꝛ. vos eritz vel vobis erũt penne colũbe. i. ꝙrutes seu ꝓpꝛietates quas hz colũba. i. eccl'ia erudita sacris eloquijs. cui⁹ finis ⁊ vltimi erũt ī pfecta caritate vt ipis pennis. i. ꝙrutib⁹ ⁊ ꝓpꝛietatib⁹ possitis volare ad celũ. vbi ẽ pfectissima caritas. Sed adaptãdo spãl'r ad statũ clericoꝛum rõne noĩs cleros. Notanduz ꝙ clerici denominãt⁹ a cleros grece q̃ dicit latine sozs vel hereditas. ex eo ꝙ primus clericus institutus ab apl'is. i. Mathias sorte electus ẽ ad apostolatũ vtz Actu. i. c. Quã rõnẽ tangit Gratia. disti. xxi. §. i. Vel fm Hiero. dicunt clerici a cleros. i. sorte dñi. eo ꝙ sũt de sorte veldñs ẽ sozs. i. pars eoꝛum. Un ipe ait. xij. q. i. c. clericus. Clericus q̃ xp̃i seruit eccl'ie. pmũ interpretetur vocabulũ suũ. ⁊ nominis interptatione plata nitat esse q̃ dicit. Si ei cleros grece latine sozs interptat ꝙterea clerici dicũtur. qz de sorte domini sũt. vel qz dñs ipe sozs. i. pars clericoꝛũ est. vel qz ipe ps dñi est. qui si ptẽ dñi hz ralẽ se debet exhibere. vt ipe possideat dominũ. vel ipe possideat a dño. Qui dominũ possidet. ⁊ cũ ꝓbeta dicit Pars mea dñs. Et hiero. ad custochiũ. Nihil extra dñm habere pot. q̃ si q̃/piam aliud habuit ꝓter dñm pars eius non erit dñs. Uerbigra. Si aurũ si argentum si varia suppellectilem cũ his q̃b⁹ dñs ñ dignat fieri ps e⁹. hec Hiero. ad Nepotianũ. ⁊ intelligit cũ in his reb⁹ ponit finẽ suũ vl' nimis solicitat. ita q̃ officiũ suũ negligat. Predicta igit verba ꝓbete. Si dormiatis tẽ. adaptãdo ad statũ clericalẽ. Ibi possunt notari tria.

Primo ꝙ debent a secularib⁹ negocijs abstinere. ibi si dormiatis.

Secũdo debẽt in sacris eloquijs ⁊ virtutib⁹ se exercere ibi. inter medios cleros.

Tertio debent in diuinis officijs ⁊ oꝛonib⁹ se exhibere. ibi. penne colũbe.

Quantum ad primũ. §. i.

debẽt clerici a secularib⁹ negocijs se abstinere. tb est dormire. i. ꝛhescere. Et in signũ hui⁹ ordinatio clericoz fit in sabbato. q̃ interptat quies. qz quiescere debẽt. i. cessare a secularib⁹ negotijs. Un apl's. ij. ad Thimo. ij. ca. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus Status clericalis est q̃da militia spũal. Que autẽ negocia secularia a quib⁹ clerici habẽt abstinere. declaratur in. c. multa. ex ne cle. vel mo. vbi sic dr ex consilio. Nonguntiũ. Multa sũt negocia secularia de quib⁹ pau

ea pstringamus.ad q̄ ptinet oīs carnal' cōcupiscentia quicq̄d pl' iusto appetit bō.turpe lucrū ē.mūera ēnī in iuste accepe vel etiā dare.p aliquo seculari q̄stu.pcio alī quē ꝓducere.ꝓtentiōes v. l'bes vel rixas amare.in placitis secularib⁹ disputare exceptā defensione orphanor̄ aut viduar̄ cōductores aut pcuratores esse secularium rerū.turpis ꝙ vbi vel facti esse tocularē.vel locū secularē diligere alias amare.ornatū incōuenientē ꝓposito suo querere.in delicijs viuere velle.gulā z ebrietatem sequi.ponderа iniusta vl' mēsuras hīe .negociū iniusū exercere.nec tamen negocium iustum est ꝓradiciendus propter necessitates diuersas. Quia legimus sanctos apostolos fuisse negociatores Et in regula beati. Bñdicti precipit puideri.p quor̄ man⁹ negocia monasterij pcurent Lanes vl'aues sequi ad venādū Et oīb⁹ quibus̄ libet causis supfluis interesse, Ecce talia z similia ministris altaris dni.necnō z monachis oīno interdicimus Decibi z infra in se.c.magis declarat a quib⁹ clerici debent abstinere q̄ sūt eis interdicta ibidem.

Quantū ad secundū. §. II.

scz q̄ debent sacris eloquijs z ꝓtuosis actib⁹ iherere. Unde. xxxviij. oīs psallentes. Oēs psallētes do repmittimus. In iustificationib⁹ tuis meditabor.no obliuiscar sermones tuos.q̄ sūt eloqa dni. Nō z si cūctis fidelib⁹ obseruare saluberrimū sit.pcipue tñ bis q̄ ecclīasticam consecuti sūt dignitatē.hec ibi notāt cū dr in auctē. Inter medios deros.i.in medio duor̄ testamētor̄.s.veteris z noui.vt expositū est supr̄ z q̄ō ibi legūt diligenter adimplere.qz vt ait aplūs ad Ro.ij.c. Nō audītores legis.sed factores apud deū iustificabūtur. Et Jo.xiij. dixit xp̄s discipul' suis. Scitis hec.Beati eritis si feceritis ea. Quib⁹ aūt ꝓtutib⁹ clerici debent eē decorati oīdit aplūs.i.ad Thi.iij.dicēs. Oportet epm esse irreprehensibilē tc.que regula ꝓtinēs xij.c.seu ꝓditiōes ꝓtutū que obseruari debēt ab oīb⁹ clericis expositōem aūt dicte regule plene habes infra eo.ti.c.iij.ibi.vide.

Quantū ad tertium. §. III.

scz q̄ debent insistere diuinis off.cijs.z deuotiōib⁹ notatur p̄ b̄ q̄ dicit pēne colūbe tc.scz eritis vos scz clerici. si dormiatis.i.cessetis ab actib⁹ secularib⁹.ster medios deros.i.in medio testamētor̄ vos ponēres p studiū et obseruationē eor̄.sic eritis seu vobis erūt penne columbe tc.p oīones vigz z officia diuina q̄b⁹ ipa colūba.i. eccl'ia p vos subleuat ad celestia. Et ō oīōe dictū ē.s.ti. xij.z etiā dicit in q̄rta. pte.z de ea habes etiā in pma z secūda pte in pl'ib⁹ locis. Sed quō debent clerici dicere horas canonicas z diuina officia.z q̄ ad ipa ex precepto tenēant habes j.e.ti.c.iij.

De cōuersatiōe clericor̄ z a q̄bus exercitijs clerici debent abstinere. Capitulum .ij.

Q Uibus autē se debēt

clerici abstinere.No.q̄ pmouēdus ad clerū debet esse bone ꝓscientie q̄ ad se z bone fame

Cōuersatio pbri. quoq; alios q̄ resultat ex modesta ꝓuersatiōe z debet se exhibere exēplū ꝓtutis vñ Iero.q̄lis edificatio disciplī si intelligat se eē mgr̄o matorē. Unde nō solū epi pbri z diaconos debēt magnope pudere.vt cūctū pplm cui p̄sident ꝓuersatione z fmone pceant.verūctiā inferiores ḡdus exoracte.lectores.acoliti.exorcizati.ceroferarij. z oēs oīno q̄ domui dei deseruiūt.qz vehemēter ecclīam xp̄i destruit.laicos meliores eē q̄s clericos.viij.q.i.malus autē sacerdos inq̄t Crisf.de sacerdotio suo crimē acq̄rit nō dignitatē di.xl.multi.z vt ait Aug.nemo in eccl'ia amplius nocet q̄s q̄ uerse agēs.nomē vl' ordinē sanctitatis vl' sacerdotis hz Delinquētē aūt hūe redarguere nullus p̄sumit.in exēplū culpa vehemēter exrēditur qui p reuerētia ordinis pcōr honorat.di.lxxxiij.nemo. Qual'aurem ꝓuersatiōis debeat esse oīdit Jsi. de vita clericorum sic dicens. Dis lege patrū cauet vt a vulgari vita,seclusis mūdi voluptatib⁹ se abstineāt.nō spectaculis,nō pompis intersint.cōuiuia publica fugiāt.ꝓsaca nō tñ pudica.sez z sobria colūt.vsuris nequaq̄ icūbāt.neq; turpiū occupatiōib⁹ lucror̄.nō fraudib⁹ cuiusq̄ studium appetāt.amorē pecunie quasi matricā cūctor̄ vicior̄ fugiant secularia officia negociaq̄ abijciāt honoris gr̄ dum p ambitiōem nō suscipiāt.p beneficijs medicine dei munera nō suscipiāt.dolos z ꝓtumatiōes caueant odiū emulatiōis obtrectatiōes arq̄ inuidiā fugiāt.nō vagi oculis.nō effrenes lingua aut petulanti ſtutoq; gestu nō incedāt.sed pudorē atq̄ verecūdiā mētis ſtim plicis habitu incessuq̄ oīdant obscenitatē q̄zmēbrorius et verbor̄ sicut z operū penit⁹ exercent.viduar̄ z virginū frequētationē fugiāt.ꝓtubernia q̄z ēnear̄ femināz nullatenus appetāt.castimoniā iugiter colant corpis ꝓpriā conseruare studeant.sentoriby q̄z debitā pbēat obediētiā.nec vllo sacrārie studio seipos astollant. Postremo doctrine lectiōib⁹ psalmis z hymnis cāticis exercitio iugiter incūbāt. Tales eī debēt esse q̄ diuinis gr̄atis se mācipādo studēt.s.vt dū sūe opaz dāt doctrine gr̄atis ꝓpīs admīstrēt.z hec di. xxij.c.his igit. Itē clemēti.me lius ē eī dñi sacerdotē paucos hīe milites q̄ possint digne opus domini exercere.q̄s multos inutiles q̄ onus grauet inducāt ordinatori.xxij.di.c.tales.

De operibus clerico §. I.

rū. Nota quedā eis,phibita vt negocia secularia.ij.cbi. ij. Nemo militās deo implicat se negocijs secularib⁹. Et ꝓpter quidā negociatio est eis,phibita. Unde augu.di.lxxxviij.fornicari. Fornicari nunq̄ licet negociari aliquādo licet.antеq̄ clericus fias.licet postq̄ factus fueris nō licet. Prohibita ē enī religiosis.siue sint clici siue cōuersi. Et dicit Pe.de pa.q̄ si hmōi negocient ꝓpter lucrū.nō videnē excusari a mortali. Si aūt ꝓpter necessitatē victus iā nō est negociatio ꝓprie dicta nec p̄ōnis phibita. Jtē nō debent interesse scz aduocādo z pcurādo in cōmib⁹ secularib⁹ iudicio.si sūt in sacr.s vl' etiā in mīoribus.si sūt beneficiati z b̄ nisi ꝓpter se.vl' miserabilib⁹ pl'onis.ci.ō postu.c.i. vel nisi suā vel suor̄ iniuriā ꝓsequātur.iij.q. vi.oīb⁹. Itē nō p̄nt suscipe gubernatiōes alienaz rez̄ seu pcuratiōes alienor̄ negociorum.bñ tñ p̄nt suscipe tutelas a lege impositas.si volūt nō tñ cogūtur ad b laicales Tutelā aūt tutiuā q̄.s.datur a iudice.cū nō ē p testamētū nō possunt suscipe.sed ad tutelā cōm miserabilium pauperū oēs clerici z monachi tenētur.vt di.lxxx.vi.q. uenit.c.si.in glo. De lnīa etiā p̄t epi suscipe gubernatōs

Itē debet clicus abstinere ab exercitio histrionatus et macellarie,als punit. Unde ex de vi.z ho.cle.li.vi.ca.i. dicit.Clerici goliardi aut buffones.si hoc p annū exercuerint.carent ꝓuilegio clericali. Et codē mō si minores tē poze.z admoniti nō destiterint.z c.ti.i cle.c.diocesanus Clerici q̄ carnificū l'macellariorū seu tabernariorum officiū publice faciūt.si tertio moniti nō desistant siue cessauerint z sūt ꝓiugati pdūt priuilegiū clericale.nō coniugati vero qui incedūt vt laici pdūt in pl'onis q̄diu agunt. Itē si ē in sacr̄ optz q̄ abstineat a ꝓtrahēdo mīimentis alias esset coīpso facto excōicatus z mīrimonium nullū. Si est in minorib⁹ ꝓtrahēdo cū secūda vel nō virgine exuitur oīmi ꝓuilegio clericali z adijcit foro seculari z p bibetur sub pena excōicatōis deferre tonsurā.cē de biga.c. altercatōis.li.vi. Sed si ꝓtrahit cū vna z virgine ō ferendo tonsurā z vestes clericales retinet priuilegium

clericale in duob⁹.s.q̄ pcutiens eum efficāt excōicatus. ⁊ q̄ nō pōt distrigi.nec ꝓdēnari a iudice seculari. nec ei tū in nullo retinēt.ex̄ vt cle.ꝓtu.c.clerici.li.vi.Quō autē posſit esse iudex vl' iudicari. habes infra. Item ꝓhibetur clericis exercitū venatiōis clamore.q̄ sꝫ fit cū canib⁹.⁊ clamore ⁊ tumultu.ex̄ ne cle.l' mona.c.i.⁊.ij. Et vt dicit glo sup.c.q̄ venatorib⁹.di.lxxxvi. etiā ꝓter pauperatem nō ē licita talis venatio.q̄ aliūde q̄rere sibi debet victū ⁊ honestius exercit.ū. vt p agriculturā. di.xci.c.clericꝰ. Venatio aūt q̄ fit sine clamore ⁊ canib⁹ vt ponere laqū et rethe ⁊ hmōi bene ē licita clericis. de ꝓse.di.v.nunq̄.

Officiū tabelliona .§.II.

tus seu notariatus clericis ꝓhibitus in sacris est penꝰ interdictū fm Ray. Et si illud habeāt. sunt cōpellendi ad dimittendū p subtractionē bnficij appellatiōe post⁊ posita.ex̄ ne cle. vel mo.c.sicut. Et idē fm Ray. de clericꝭ ꝓhibitis in mīoribꝰ si habēt sufficiētia beneficia. ex̄ de multa ꝓhibet antecꝫ eis interdicerēt. valerent quidem alias nō. Sed hosti. intelligit q̄ nō valerēt in negocijs secularib⁹. sed in ecclīasticis valerēt. vt docet rubr. illꝰ c.sicut. Et fm Host. epūs pōt ꝓstituere cl'icū tabellionē p totā suā diocesim cui cura oīm est ꝓmissa. x.q.i. regen da.⁊.xij.q.i. epūs. Et si sic fecerit. poterit ille vocari ad scri bendū acta eccl'iastici fori. alias vbi tabellio nō habetur duc honeste ꝓpone subrogandū. ex̄ de pba.c.qm̄. Et sic in telligo q̄ clerici possunt esse notarij papę. v.q.i. quidaꝫ sed ꝓstituꝰ a papa poterit ꝓficere instrumēta vbiq̄ ter rarū. sed cōstituꝰ ab epo nō poterit extra diocesim illiꝰ qui eū instituit. Itē nota q̄ tabellio ecclīasticꝰ nō ōbet conficere instrumēta in secularib⁹ reb⁹. nec secularis i re bus pure ecclesiasticis. q̄ hoꝫ ꝙuersatio nō debet eē p mixta. ij.q.vij.ca.laicus. Unde clerici in curijs princi pū ꝓhibent esse scriptores. ex̄ ne cleri. vel mona. c. seni tentiā. Itē religiosus nō pōt exercere officiū tabelliona tus. nisi ꝓta hereticos. nō aūt in alijs fm Jo.an. extra de here.c. vt officiū. li. vi. Tamē vt nota. Guil. in specu. vetera instrumēta cōplebit. nouaꝫ aūt nō assumet. extra de iudeis. ca. Judei.

Exercitium autem .§.III.

honestū seu artificiū pōt clericus exercere si indiget. pre cipue ⁊ etiā sine ꝫ. di.xci. per totū. Dū tn per ꝫ nō desit in diuinis officijs. de conse di.v.c.nūq̄. Idē fm Guil. pōt recipe possessiones excolendas ad q̄rtā vel ad quiꝫ tam ptē seu ꝙducere eas. ⁊ ꝫ ad sustentatiōz suā ⁊ suo rū. ar. di.lxxxvi.c. peruenit. in ver. auaricie cā. Cōcor. ho fri. Pōt etiā locare animalia. vt oues ⁊ boues ad certum fructū. dūmō p ꝓtractū alias licitū. Item fm Guil. pōt emere rē vt eā meliorātā carius vēdat vt puta pullū vel equū vel etiā si tabulā emat vt faciat imaginē. quia ista nō est negociatō sed artificiū. xiij.q.uj.c. canonū. extra ne cle. vel mo.c.i. Pena aūt clericoꝝ q̄ alijs negocijs se cularib⁹ se imiscent est q̄ debēt excōicari. ex̄ ne cle.l' mo. c. sub interminatiōe. ⁊ si se nō cōrexerint. debent depo ni. ita tn q̄ religiosi districtius cꝫ alij puniant. ex̄ ne cle vel mo.c. sed nec. Et ex hac pena cū maxima sit deꝑhē ditur. q̄ in hmōi exercitijs mortal'r peccant. In foro aūt penitētiali debet eis inūgi vel saltē cōsuli q̄ ea q̄ ꝫ foꝝ mam p̄dictā lucrati sūt studeāt pauꝑib⁹ erogare. xiij.q. v. qui habetis. Permaxīe aūt clerici debēt vacare sacre lectioni ⁊ doctrine Unde Hiero. ad rusticū. Si clericatus tuū desiderū tuū discas q̄ possis docere ⁊ rōnabilē hostiā offeras deo. ne sis miles anteꝫ tyro. ne prius sis magister cꝫ discipul⁹. Nō est humilitatis mee. nec mē sure iudicare de ceteris. ⁊ de mīstris eccl'iaꝝ siniſtrū q̄p piam dicere ⁊ infra. mihi placet vt habeas sanctoꝝ con tubernīū. nec ipe te doceas ⁊ absq̄ doctore ingrediaris viā quā nūq̄ egressus es. xvi.q.i. si clericat⁹. ⁊ xxxviij. dist. per totum.

De ꝙuersatione clericoꝝ fm regulā apostolicā Oportet epm esse irrepbensibilē. sub. xiij. ꝙditionib⁹ declaratam. Capitulū.iij.

QUibus exertūſ debēt clerici vacare de q̄b⁹ ē regula apostolica ꝓia ad Tbi.iij. Oportet epm esse irrepbensibilem vnius vxoris virū. sobriū prudentē. pudicū. ornatū. hospitalē. doctorē. nō vinolētū nō pcussorē. sed modestum nō litigiosum. nō cupidū. domui sue bene ꝓpositū. Hāc eandē regulā tradit scribēs ad Tbi.i.c. licet variet i aliꝫ quo verba. Et ibi ōr. Oportet epm esse sine crimine. Et licet videatur apl's hanc regulam posuisse epis. tn hec regula etiā extendit ad oēs alios ordinādos. ⁊ ad platu ras. pmouēdos. vt dicūt Aug. di.lxxxi. c. apl's ⁊ Ambr. di.xxxiij. c. cognoscam⁹. includendo auctoritatē Nicen ꝙcilij. Declaratiōem aūt hāc ꝙditionū aplice regule q̄ sunt. xiij. ꝓsequit Gratia. multū diffuse in decretis a di. xxv. vsq̄ ad xlviij. inclusiue. ⁊ iterū ab. lxxxi. vsq̄ ad. xc. inclusiue. ⁊ Ray in sum. ⁊ Jo. in sum. cōfes. ipm sequitur De singulis paucissima ponent.

Quantum ad primū .§.I.

sꝫ oportet esse sine crimine ordinādū vl' eligendū Gratia. di.xxv.c. vnū ex ārij. §. notāe aūt criminis vbi ponit qua druplicē acceptionē hui⁹ vocabuli. Et primo. put sumi tur generalissime. p quolibet pcō iuxta illud. Nemo sine crimine viuit. Secūdo p pcō ꝓmisso ex deliberatione siue mortali siue veniali. ⁊ sic distinguit ꝓtra pecca tū cōmissum ex ignorātia vel fragilitate. Et fm b̄ dicit Aug. Nemo existimet capitalia crimina igne purgato riū posse purgari in dicta di.§. alias ea demū. Quarto mō. p peccato q̄ inducit depositionē seu irregularitatē vt homicidiū notoriū adulteriū ⁊ hmōi. Un di.lxxxi.c. apl's. dicit q̄ crimē est pcm accusatione ⁊ dānatiōe di gnissimū. ⁊ sic isto vltimo mō sumit hic. ita sꝫ q̄ post peccatū ꝓmissum post baptismū inductiuū irregulari tatē. nō pmoueat absq̄ dispensatione. Vel si intelligat de mortali quolibet. tūc nō pmoueat añ penitētiā inte riorē p quā rollit pcm̄. al's ad sui dānationē. ordinaret q̄ uis executionē haberet. Sed ⁊ di.lxxxi. Gratia. iterū tractans illud. c. oportet esse sine crimine dicit q̄ etiā de ber vitare occasiōes crīs. i. nimiā familiaritatē. ⁊ ꝙcria tionē cū mulierib⁹. ⁊ accessum incautū ad domos earū vt. c. clericus. ⁊. ca. oportet. ⁊ etiā dz ꝫ vitare vt auferat de eo suspitionē ab alijs quā posset inde bre vt ibi dicit. In omnibus obſuare ꝙuenit vt q̄s certo tpe ⁊ certo loco et certis psonis. vel apparere cleric⁹. vel loqui dēat mulie ribus vt excludat ois nephanda suspitio Certe solum ad solā accedere nulla religionis rō pmittit. Nel⁹ est enī esse duo q̄b⁹ vnū ex. viij. sinodo. Itē debet esse sine cri mine ne ipe ꝓmittat. ꝫ nec alijs cōmittentib⁹ assentiat vt ōdarat di.lxxxiij. p totū. ⁊ pcipue i. c. nemo. ⁊. c. error.

Quantū ad secundū .§.II.

sꝫ vnius vxoris virū. Hoc exponit negatiue. i. q̄ ñ plu res habuit. etsi vnā hūit. di.lxxxvij. ꝓ quisti si nō sic ex ponerēt sequerēt q̄ ygines ⁊ q̄ nullam vxorē habuerūt nō possent pmoueri. qō esset absurdū Ray. ⁊ Hosti. Et intelligit illud siue post baptismū siue an. qz bigamia nō tollit p baptismū vt pz. di.xvi. acutius. ⁊c. deinde. Et sup isti⁹ ꝙditiōis declaratōe tractat Gra. diffuse de in⁊

continẽtia clericorũ a.xxvi.di.vsq; ad.xxxiij. in.lusiue. ponẽs differẽtiam inter clericos eccl̃ie orientalis ꝛ occidentalis in materia ꝓtinẽtie qđ colligit ex cap. aliter. di. xxi. sed qđ dr in dicto ca. q̃ sacerdotes grecoꝝ ꝛ alij clerici mirumon o copulant exponit glo. ꝛ bn. i. ꝓtracto vtũ/tur. Et declarat ista materia plene di.xxviij. in glo. sup̃ c. diaconi. vbi dicit q̃ in eccl̃ia orientali ꝛ occidentali licite ꝓtrahit in minoribꝫ ordinibꝫ. vz. di.xxxij. si qs eorũ Sed ꝓstituti in supiori ordine nec in eccl̃is occidentali nec orientali pñt ꝓ. rabere mr̃ monũ. nec poterãt a tpe apl̃oꝝ ꝛ si ꝓtrahant. nõ est mr̃ monũ. Et ꝫ patet ex ieꝛ/xto sinodo q̃ in oriẽte fuit celebrata. ꝛ regulã statuit eis vt di.xxxiij. c. cũ in ꝓterito. sed in ꝫ est distinctio inter orientales ꝛ occidentales. qz ipi ꝓmouent nõ ꝓmissa cõ/tinẽtia. Uñ pñt greci ꝓmoti in sacris vti matrimonio añ ꝓtracto. sed no possunt in sacris ꝓstituti ꝓtrahere. vt ex̃ de cle. ꝓiu. c. cũ ol m. Et cũ cõ. aliũ Niceñ veller eis continẽtiã imponere. sc̃z q̃ ad vsum ꝓtracti mirumonij. Pannuri⁹ in exẽplus nupciaꝝ dissuasit ꝓcilio. ꝛ sic fuit rundimissi. di.xxxi. nicena. Sed latini nõ pñt etiã vti ꝓtracto ꝛ hoc a tpe Inno. ꝛ Siricij q̃ indixerũt ꝓinciã/rias sacerdotibꝫ ꝛ leuitis. ita sc̃z q̃ nec etiã ꝓtracto vti liceret sicut antea ꝑmissum fuerat. vt di.lxxxv. p̃limos. Greg. añt etiã sbdiaconib⁹ simili mõ ind. xit continẽtiam vt di.xxxi. c. ante triennũ. De bigamis q re phibẽt ordi/nari. ꝛ q̃r modis. ꝛ q̃s dicat bigam⁹. ꝛ q̃s cũ eis valeat dispensare. ꝛ de notorijs fornicatoribꝫ quo sint suspen/si habes. ſ. ca. ꝑ. ti. xxviij. c. tẽ.

Quantum ad tertiũ .§.III

sc̃z sobrijs ꝛ paulo post nõ vinolẽtis. Nic. phibẽt clericis ebrietas ꝛ voracitas. phibent añt clerici ſm Ray. a sup fluitate vini. nõ qz vinũ sit malũ imo bonũ. ꝛ modera/te sumptũ acuit intellectũ sed qz ex eo frequẽter incurrit ebrietas. ex̃ de iure iu. c. ꝛ si xp̃s. Ebrietas añt fomes et nutrix oĩm vicioꝝ est. di.xxxv. ante oĩa. Uñ beat⁹ be/nedictus in regula admonet monach⁹ ne vsq; ad satie/tatẽ bibant. Uñ ꝓstituit ibi quã mensurã q̃ infirmitati/bus coꝛporũ ꝛ debilitati nature satisfacere possent ꝛ ñ appetitũ ꝛ suã ingluuiẽ adimplere. pl⁹ ꝓsulens ſm mo dicũ q̃ ſm p̃ceproẽ qđ ẽt apostolũ ad Thi. fecisse ñ am bigim⁹. Et ſm Ulricũ due sũt cause hui⁹ phibitionis. Primo qz vinolẽtia est incitatiua libidinis Uñ Hiero. di.xxvi. ſ.i. Uenter mero estuãs facile despumat in libi/dinẽ Exemplũ in loth figurã in Noe. q̃ ebrius nudauit verẽda. Secũda cã ẽ. qz impedit deuotionẽ ad dcũ ꝛ di/scretionẽ. Prouer. xx. Luxuriosa res ẽ vinũ ꝛẽ. q̃ bis te lectat nõ erit sapiẽs. Nec añt dr o sc̃z mũdicia ꝛ sapien/tia maxime sũt necessaria dei mĩstro. qz ambulans ĩ via ĩmaculata. hic ministrabit mihi ꝑ. c. Et puer. xuij. ca. Acceptus ẽ regi mĩster intelligens. Et mr̃a pulera hẽs de abstinẽtia ꝛ gula. ꝛ ebrietate ꝑ totã illã di.xxxv. vbi. Gratia. tractat illud. c. ꝓpue in. c. sexto dic. Uoracitas etiã in clericis phibet ſm Ray. Primo qz vẽtris ingluties ad luxuriã ꝓuocat. ꝛ omne opus bonum dissoluit. Uñ Hiero. di.xlviij. ſ.i. dicit q̃ venter ꝛ genitalia vici/na sunt mẽbra. vt ex vicinitate mẽbroꝝ intelligat ꝓfe/deratio vicioꝝ. Uñ ꝛ ĩ figurã Nabuzardam ꝓceps coquoꝝ destruxit muros hierusalẽ. uij. Reg. xxv. c. Se/cũdo qz crapula generat morbos varios. sed tpantia so spitatẽ. de ꝓse. di. v. nihil. Tertio qz pinguis vẽter crassum sensum generat ſm Hiero. Et ꝫ ꝫ tractat. Gratia. di.xlviij. ꝑ totũ. Et ibi notat q̃ dñt haberi in conuiuijs clericorũ quiq; ſ.q̃ ponit Greg. in. c. Quituta dicẽs. Scie/dum q̃ tũc veraciter ex caritate ꝓiuuta ꝓdeunt. cũ ĩ eis nulla absentũ vita mordet. nullus ex irrisione re ꝑhen/ditur. nec in eis secularũ negociorꝝ fabule. sed ꝫba sacre lectionis audiũtur. cũ nõ plus q̃ necesse est corpi seruitur tẽ. Jrẽ in ꝓcipio mẽse ꝛ fieri bñdictio ꝑ cũ qui ibi est maior. ꝛ in fine gr̃aꝝ actio vel hymn⁹ exẽplo xp̃i. Et in se/cundo alter alteri ordinate deferre debẽt ſm iuũ gradũ. Hec oĩa in. c. q̃. dist. xlviij. Jrẽ de ꝓse. di. v. nullus. ꝛ. c. se. dr. q̃ clerici spectaculis q̃ in nupcijs aut ĩ scenis exhi/bentur interesse nõ debẽt. sed fugere de cõuiuio ꝛ abire ante q̃ ingrediant. ꝛ audiant ioculatores. i. ioculatores. Jrẽ di. xlviij. c. clerici dicit. Clerici edendi vel bibendi. cã rabiat/ fm Ray. nõ debent clerici ministrare in tabernis. imo nec habere tabernas ꝓter villa ꝛ turpia q̃ ibi exercẽtur Basil. tñ ꝫ intelligit ita sc̃z q̃ ibi nõ ministrent vl̃ eias illis tabernis vbi exercent inhoneſta. qđ est ꝓta cpos qui dũ faciũt vendi vina sua. faciũt papilliones ꝛ alia q̃ delicata prepari ad ꝓuocandũ potatores.

Quantũ ad quartũ.§.IIII.

sc̃z prudentẽ dicit Bra. di.xxvi. ſ.i. q̃ hoc ẽ ꝓtra eos q̃ sub noĩe simplicitatis excusant stultitiã sacerdotũ. Uñ dicit ꝓcl̃. toll̃. di.xxxviij. c. ignorãtia dicit. Ignorantia mater cunctoꝝ errorũ maxie in sacerdotibꝫ vitãda ẽ. q̃ officiũ in q̃lo susceperũt ꝛ di. c. leo papa. ca. si in laicis dicitur. Si in laicis videt ĩ tolerabil̃ in scientia. ẽtrema gis in clericis nec excusatõe digna ẽ nec venia. Debet añt clericus hr̃e triplicẽ prudentiã. Primo quidẽ sacra/rũ scripturaꝝ Uñ hiero. Si iuxta ap̃lm paulũ xp̃us ẽ dei virtus ꝛ sapiẽtia. q̃ ignorantia scripturaꝝ ẽ ignora/tia xp̃i. di.xxxviij. si iuxta ap̃lm. Mã in sacris scripturis maxime reducet sapientia ſm tbo. in. i. pte. q. i. ar. vi. Et dicit. Suba nr̃i sacerdotij sũt eloqa diuinit⁹ tradita: di.xxxviij. oĩs. Mã hic sbstantia nõ sumit ꝑ eo qđ est de essentia. qz sine literis quis põt recipe quẽlibet ordi/nẽ. sed ꝑ eo q̃ ds sustentat. qz. i. sine scientia nõ põt sacer/dos bene exequi officiũ suũ. Probat añt Bra. clericum debere esse peritũ in scripturis. di.xxxvi. ꝑ totũ. ꝛ bẽ per multas autoritates scripture figuras ꝛ exẽpla. ꝛ de rõ/nali qđ portabat in pectore portifex vbi erat scriptũ ma/nifestatio ꝛ vitas. de vestibꝫ ꝓtinue arce inherentibus ẽ. vide. Exo. xxviij. c. ꝛ Leui. viij. c. Secũdo debet ha/bere ꝓpriã canonũ ꝓpetentẽ. i. ꝓstonũ ecclasticaꝝ. Uñ dicit in. c. ignorãtia. di.xxxviij. Sciant sacerdotes scri/pturas sacras et canones. Et celestinus papa. dist. c. c. nulli sacerdotũ dicit. Nulli sacerdoti licebat canones ig/rare. nec dceꝫ facere qđ possit patrũ regulis obuiare. Et quis ñ teneat scire oẽs sbilitates iuris. canões tñ oẽs cões obligantes ꝛ ad officiũ suũ spectantes ignorare si ne culpa. nõ põt. leges añt secl̃ares põt clericus audire nisi sit religiosus vel sacerdos vl̃ hñs ꝓsonarũ vel ꝑbẽ dam. De hoc tñ vide. ſ. in materia excõicationis. Terno debet habere peritiã. i. industriã secularũ negociorꝝ. qz fm Brari. di.xxxix. ꝑ totũ. ꝓlati debent subditis nõ so/lũ carnalia sed etiã spũalia subsidia mĩstrare. exemplo xp̃i qui turbas nõ solũ ꝛbo docebat. Marbe. v. c. sed ꝛ virtute sanabat. Luce. vi. capi. ꝛ coꝛporaliby alimentis reficiebat. Johan. vi. ca. ꝛ Marci. viij. capi. Unde dicit Brego. dist. ea. c. peri⁹ diacon⁹. Hoc tpe talis debet ẽ regiminis arce ꝓstitui q̃ nõ solũ de salute aiaꝝ. verum etiã de exterinseca vtilitate ꝛ cautela sciat esse solicitum. Unde ꝛ ille petrus electus ꝓpter suã simplicitatẽ repellit. Dicit tñ Umb. q̃ licet ꝑ tali simplicitate q̃s repellatur ab obtinẽdo beneficio. nõ tñ deijcit ab tã obtẽto si dat ei coadiutoꝛ. vt. vij. q. i. q̃. frater. secus añt est in fratru/qz si nõ hz ꝓpetẽtẽ. ꝛ si nõ eminẽtẽ põt epus remouere. ex de eta. ꝛ quali. c. q̃uis. Et dr scia ꝓperens q̃ est necessa/ria ad executionẽ debitã ordinis cuiuscuiq; qđ hz. Dicit etiã gra. di.xxxviij. ſ.i. q̃ oportet esse prudentẽ. Vigila

Beñ. i. 9. Beñ. 9

Lege

et solicitū arca defensionē paupeꝝ ꝛ releuationē oppꝛeſ
ſorū ꝛ tuitionē monaſteriorū. ꝛ in capi. ſe. repꝛēdit. gre.
quendā cōmqꝫ ꝓſilia ſapiētū ꝛ recta ſuadentū nō ſuſci
piebat. Nō ꝺbet ār ēt ſi ſit ſenex erubeſcere addiſcere ēt
neceſſitis. vel nobilitatē generis a paruis vel minimis
eruditis. ſi quid forte vtilitatis ē aut ſalutis inārere ne
gligat. Et Aug. de ſe ꝺicit. Senex a puero ꝛ epūs tot ā
ſ; hēs. Et Greg. ꝺr. Stultus ē q̄ inter ſe primū extimat
vt bona q̄ viderit diſcere ꝓrēnat. di. xxij. c. de ꝓſtantino
politana. Notandū etiā dictū Aug. diſt. xxxviij. c. ſed ſu
lo. vbi ait. Sedulo admonendi ſūt ſcolaſtici. vt humili
tate induāt xp̄iana diſcāt nō tenere q̄s cognouerit mox
vicia ampli⁹ q̄ verborū deuitare. ſz cordi caſto linguā
exercitatā conferre nō audeāt. quā etiā pferre ꝓſueuerāt
et infra. nouerint nō eſſe voces ad aures dei. niſi ani af
fectū. ita enī nō irridebūt. ſi aliq̄s antiſtites ꝛ miniſtros
eccl̄ie forte aniā duerterint cū barbariſmis ꝛ ſolecismis
deū inuocare. ꝛ ꝓba pturbare diſtinguere. nō q̄ iſta mi
me repꝛēdenda ſint. ſed q̄ pie tolerāda. Sed ꝛ babe
querāt. nō ad delectatiōem curioſitatē vel oñationē. nec
ꝓpter hoc ꝺimittat magis neceſſaria ꝛ vtilia q̄ oñdit
Ysaias. di. xxxviij. p totū. Sed iſta materia magis dei
clarabitur. j.

Quantū ad quintum. ¶. V

ſcz opꝛet cē ornatū. Ponit Bra. duplicē ornatū. ſ. re
re. ſ. interiorē et exteriorē. Et interior quidē ꝓſiſtit i ꝓpu
nib⁹ iuxta illud. Sacerdotes tui induant iuſticia. ꝓſ.
xxxi. Et hoc figurabāt varia ornamēta pōtificis in ve
tem teſtām̄to vtriē Bra. di xl. ¶. i. ꝛ p totū. Un ex officio
ſuſcepto nō lniam peccādi. ſed neceſſitatē bene viuēdi ſe
nouerint aſſecutos. q̄d ꝓbat Sima. bus in. c. nō nos. ꝛ
ꝓpue ꝺebet lucere in eo ꝓpus humilitatis vt di. ea. c.
fi. in fi. ꝛ Greg. ꝺicit. diſt. c. ꝓtra morā. q̄ nihil i epāli cer
uice ſplendidi⁹ fulget q̄ humilitas. Timēdū etiā q̄d di
cit Aug. di. xl. añ oia vtiq̄ q̄ nihil apud deū triſtius. mi
ſerabili⁹ ꝛ dānabili⁹ epi pſbyteri aut dyaconi dignita
te ſi pfunctorie atq̄ adultorie res agāt. ꝛ ecōtrario nihil
beatius. ſi eo mō muniter q̄ impator nr̄ iubet ſcz xp̄s. Or
natus exterior ꝓſiſtit in habitu victu ꝛ inceſſu decentib⁹
di. xli. p totū. In habitu vt nec fulgidi. nec ſordidi veſti
bus vtāt vt in. c. p ſimoniā di ea. In victu vt cōformet
ſe moꝛib⁹ coꝛ cū quib⁹ viuit. ſaluaſq̄ honeſtate ſeorum.
Un Aug. Quiſquis reb⁹ ꝓtereūtib⁹ reſtricti⁹ vtit. q̄s
ſuperſtitioſus eſt. Quiſq̄s vero ſic eis vtit vt meras ꝓſue
tudinis bonoꝝ inter q̄s ꝓfatur excedat. aut aliq̄d ſigni
ficat. aut flagitioſus ē. In his oīib⁹ nō vſus ſz libido
in culpa ē. Ad q̄d locis tpib⁹ ꝛ pſonis ꝓueniat attendē
dū ē di. ea. Itē i inceſſu vt equal ſit ꝛ matur⁹. vt gūita
te itineris maturitate mētis oñdat. incōpoſitio coꝛpo
is ꝛ indiſpoſitionē indicat mētis ſm Aug. di. ea. ¶. fi. Itē de
rici nō ꝺebent ꝺeferre veſtes inciſas. nec lingulatas nec
arij colorib⁹. nec rubeas. nec virides. nec nimis longas
el breues nec de ſerico. Quicūq̄ aūt clericus ꝛgata vl p
tita veſte vtit ſine cauſa ſi ē beneficiat⁹ eſt ſuſpēſus a p
ceptiōe fructuū p ſex menſes. ſi nō ē beneficiat⁹ ꝛ ē in ſa
eris circa ſacerdotiū p idē tempus ē inhabil⁹ ad obtinē
dum beneficiū. Si hz ꝺignitatē vel bñficiū cū cura. vl
eſt ſacerdos aut religioſus. eſt ſuſpēſus p annū a benefi
cio ꝛ p idem tēpus eſt inhabil⁹ ad obtinendū q̄cunq̄
beneficiū. vt de vi. ꝛ ho. cle. in cle. Nota tn̄ q̄ cauſa pere
grinationis timoris vel alia cā ſili licitū ē clericis habi
tū trāſformare. vt. xxi. q. iij. epi. de vi. ꝛ ho. cle. c. cle.

Quantum ad ſextū .¶. VI.

ſ. hoſpitalitatē ꝺicit Bra. di. xlij. ¶. i. q̄ opꝛet ſacꝺotē eē
hoſpitalē. vt ſit de numero coꝝ quib⁹ ꝺicē hoſpes erā
et collegiſtis me. Matb. xxv. c. Cū ei ꝺebet alios ad ho
ſpitalitatē hortari. ꝺebet i ſe ꝺe b̄ exēplū exhibere ad me
moriā q̄z reducere ꝺz vt magis ad b̄ puocē q̄ Abraā ꝛ
Loth ex hoſpilitate meruerūt inter alios angelos rece
pere in domo ꝛ ecōtra. Sodomitas q̄ hoſpitib⁹ oſtiuz
claudebāt ignis ꝓſumpſit Gen. xix. c. Un ꝛ Jo. euāg.
in epla ſua. ij. excōicat quēdā ꝺicentē. q̄ pauꝑes nō ſre
ciebat ꝛ recipētes ꝺe eccl̄ia ejiciebat. In eccl̄ijs tamē
phibent Agapen. i. conuiuia pauꝑib⁹ vel māducare. ꝛ ac
cubitus ſternere. vt di. ea. c. nō opꝛet. De ꝺormitiōe tn̄ i
ꝓtariū ſe hz ꝓſuetudo. vt ꝺe ꝓnc. in. c. nl̄i. di. ea excipit
neceſſitas ex ꝺefectu hoſpitū. ꝺicē etiā Hiero. ad Pauli
xvi. q. i. c. ſi cupis eē. q̄niā quicq̄d habēt clerici pauꝑm
eſt. vt ꝺomos coꝝ oīib⁹ ꝺñt eſſe cōes q̄ intelligit q̄d
pauꝑes indigētes ēt minus bonis vt di. xlij. c. quieſca
mus. Sub hoſpitalitate intelligit ꝺiſtributio eccl̄iarū
et de ordine ꝺandi ꝛ mō ꝺabes di. lxxxvi. Nō ſatis. ꝛ de
hoc habes. ſ. in ſcḋa parte.

Quātū ad ſeptimū .¶. VII

ſcz pudicū ꝺicit Bra. q̄ ꝺebet eſſe pudic⁹. ita q̄ moꝛib⁹
et verbis pudoꝛē indeſinēter oſtēdat. Un ꝛ gene ſpōſe
Can. i. turturi ꝓpantur q̄ ē aīal caſtū. ꝛ Amb. q̄ verecū
dia ingenuos pdit natales. di. lxxxvi. nō ſatſ. Ꝺicit tho. Artl. 4.
ij. ij. q. di. q̄ nomē pudicicie a pudoꝛe ſumit. in q̄ verecū
dia ſignat. Un opꝛet q̄ pudicicia ſit ꝓpie circa illa ꝺe
quib⁹ hoies magis verecūdant. maxie aūt verecūdatur
homo de actib⁹ veneris. adeo q̄ nec act⁹ cōiugalis ca
ret verecūdia ſm Aug. ꝛ hoc iō. q̄ mot⁹ illoꝝ mēbroꝝ
nō ſubdit impio rationis. Verecūdat aūt bō nō ſolum
de cōmixtione venerea. ſed etiā de quibuſcūq̄z ſignis eⁱ⁹
vt ꝺicit Pbus in ſcō rethoꝛice. Pudicicia ergo atten
ꝺitur circa ſig̃ venereoꝝ pcipue vt ſūt aſpect⁹. oſcula. ta
ct⁹ ꝛ hmōi exteriora ſigna caſtitas āt circa iſtā cōmixtō
nē. tn̄ aliq̄n ponit vnū p alio. Unde Aug. ꝺicit. Me di
catis vos habere anios pudicos ſi habeatis oculos im
pudicos. Impudic⁹ enī oculus impudici coꝛdis eſt
nunci⁹. xxxij. q. v. nec ſolo. vi. q. i. c. ex merito ꝺicit. Offi
ciū ſingulorū ſit nō ſolū oculos habere caſtos. ſz linguā
et coꝛ. Nec quid in cuiuſq̄ ꝓdomo agāt alius dom⁹ p eas
nouerit. Et ad maioꝛē honeſtatē ꝛ cautelā ſtatutū eſt. vt
clerici ñ cohabitēt cū mulieribus. Uñ Hiero. Hoſpitiolū
tuū raro aut nūq̄ mulieꝝ pedes terent q̄z nō pōt digne
habitare cū deo q̄ feminaꝝ acceſſib⁹ delectāt. xxxij. ꝺiſ.
hoſpitiolū. Et ꝺe bto Aug. legit q̄ nō ꝓſenſit habitare
cū ſoꝛoꝛe ſua. diſt. lxxxi. Nā cohabitatio taliū ſepe inter
cipit adulteriū. i. occaſio. xxij. q. ij. diſſimul⁹. Excipiun
tur tn̄ q̄ꝺā pſone cū q̄b⁹ clerici pñt cohabitare ſz Ray.
ſ. mater. ſoꝛoꝛ. amita. matertera. auia. filia frīs vl ſoꝛoꝛis
ꝛoꝛ filij. ꝛ regulariter oīs ꝓſanguinei. p lineā tranſuer
ſalem vſq̄ ad ſcōm gradū incluſiue. ar. di. lxxxi. cū oīmi
bus. Conſanguinee ꝺo p lineā deſcēꝺentē ꝛ aſcendentē
vſq̄ ad q̄rtū g̃dū. ar. de ꝓſang. ꝛ affi. ca. nō ꝺebet. Et ſrō
ē in iſtis. q̄ fed⁹ natale in iſtis nihil ſeuī crimis cū tali
bus extimari pmittit. vt ꝺz extra. de coha. cle. ꝛ muli. c. a
nobis. ꝛ b̄ intelligas ſi ꝓſanguinea nō hz ſecū ꝺomicel
las pediſſeq̄s vel alias mulieres ſuſpectas. ꝛ b̄ in calu
intelligit. ꝺe coha. cle. ꝛ mu. c. i. Et licet ꝺictū ſit q̄ cū pre
ꝺict⁹ cōſanguineis fed⁹ naturale nō pmittit aliq̄d ſcui
criminis ſupicari. ꝺebet tn̄ clericus ꝛ maxīe epūs caue
re immoderatā familiaritatē cū illis. vt caput i gremiū
ponēꝺo. oſculādo ꝛ hmōi. ꝛ ne ex b̄ ꝓceptibil⁹ habeatur
di. xxxiij. quoꝝūdā. Ultra ſecūꝺū vero gradū linee trāſ

uersal' distingue. qz aut sunt suspecte aut quia iuuenes. et tūc nō ponunt cohabitare aut nō. et tūc pnt. et eadem distinctio ē facienda i ancillis et in vxore. quā licz duxit ante ordines sacros. Mā si ē vetula pot̄ retinere in domo sua et eā caste regere. Si iuuenis. nō dz secū tenere. di. lxxxi. volūtas. Hosti. et Goff. dicūt q̄ i cp̄is et monachis nec nb̄z locū illa distinctio qz nulla ꝓsanguinea dz cohabitare. vt i aut̄ ē. de san. epi. §. ep̄m. et de monachis. §. cogitandū col'i. Ray. tamē dicit q̄ licet hoc sit tutum et honestū. tamen canones ad hoc nō cogunt.

Quantum ad octa. §. VIII

nū. s. doctorē. Nota fm Jo. an. in glo. di. xlv. §. i. Istud ꝓsistit in duobꝫ. s. in fmone correctois. vt corrigat vitaz ꝑditoꝝ. licz cū caritate. vñ Leo papa. Odio bēank̄ pctā nō hoīes. corrigank̄ tumidi. tolleretur infirmi. et qō seuer⁹ castigare necesse ē. nō seuiēdo plectrak̄ aio ꝫ medēdo. di. lxxxvi. odio. si aūt modū excesserit i corrigēdo ex amore vel odio. nō a subdit̄. ꝫ a deo dz postulare veniā nedū numiū fuak̄ hūilitas. regēdi frangak̄ autoritas. vt dicit Aug. in regla. et hī di. lxxxvi. qñ necitas disciplineꝛc. Secūdo intelligik̄ ista doctrīa in fmone ꝑdicatois vt. s. ꝑdicz Hiero. Sctā q̄pe rusticitas solū sibi ꝑdest. et q̄tū ex vite merito edificat eccliam xpi tm̄ nocet si resistentib̄ nō ꝓtradicat. ij. q. vij. sancta. Nec dz plat⁹ ꝓpter subsannationē vl' ꝑsecutionē cessare a docēdo et ꝑdicando. vt dic̄ Jo. in glo. di. xliij. scimus vbi. Unaclet⁹ sic di. Scim⁹ multos ob id infestare doctores. vt eos ꝑdant. i. ꝓfundant. et ꝓpue volūtatis placita ipleāt. Nō tm̄ ꝓpter ea doctores inq̄tū viresꝫ suppetūt a recta emulatōe dei et bona intētōe recedere debēt. sciētes. qz beati q̄ ꝑsecutiones patiūtur ꝓpter iusticiā. hec ibi. Si aūt subditi ex his non ꝓficiāt. ipe tm̄ facit qō suū est et soluit debitum. Un Lucidꝰ papa. Qō ad nos attinet ꝓsciētie nre cōuenit sp dare opam. ne ꝺs cl'pa nra de eccl'ia pereat. Si quis aūt vltro et crimīe suo pierit. et penitētiā agere noluerit. nos in die iudicij inculpabiles futuros credim⁹. qui eoz ꝓsaluim⁹ saluti. illos solos in penis remansuros. qui noluer̄t ꝓsilij nr̄i salubritate sanari. nec mouere nos debēt cōtucia ꝑditoꝝ. quo min⁹ a recta regla nō recedam⁹ quā apl'us instituit dicēs. Si boīb̄ placerē ꝛc. ad Gall'. i. c. De materia aūt dicēdi mō ꝑdicādi. dicit. j. ti. xvij. de statu predicatorum.

Matth. 5

Quantum ad nonū. §. IX

scz nō ꝑcussorē. Nota fm Jo. an. i glo. i di. xlv. q̄ duplex ꝑcussio ꝓhibet clericis. Una ē spūal' scz cū ꝺs corda infirmoꝝ inutili fmone ꝑcutit. vt di. e. c. fi. Secūda ē corpal' q̄ si fiat ex ira l'odio. vl' ex supbia. vt magis timeak̄. vl' erga nō subditos ꝓhibet sed ex caritate i subditos licita Un Aug. Et q̄ emēdat ꝓbere in quē ptās dak̄. et coercet aliq̄ disciplina miscdiam ꝑstat. di. xlv. c. tq̄ emēdat. Eps tm̄ ꝓpter dignitatē suā neminē suis manib̄ dz verberare. di. lxxxvi. nō liceat. sed p aliū ꝑt. p clericū tm̄ si clericus ē ꝓberand⁹. ex de sen. ex. c. vniuersitatis. nisi penit⁹ sit incorrigibil' clericꝰ. ꝺa tūc etiā p laicū. ex ō sen. ex cō. c. vt fame. Distinguēdū tm̄ ē circa qlitatē ꝑsonaꝝ et crimiꝝ nū q̄ corrigunt fm Jo. an. et Ray. Mā in minoꝝib̄ ꝓstituti licite ꝓberank̄. etiā p culpis di. xxxv. an. et di. xlv. §. salomō. Sil'r et regulares etiā i minoꝝib̄ ꝓstituti fm regulas suas p culpis subiacēt verberib̄. ex de appel. c. reprehensibil'. in fi. et de simo. c. p tuas. nō tm̄ vsq̄ ad sanguinē. In maioꝝib̄ vero ꝓstituti nō regulares nō nisi p maioꝝib̄ crimīb̄ di. xlv. cū beat⁹. Et leo et gre go. sic dicūt ea. di. licet nōnunq̄ accidat q̄ in sacēdotalibus ꝑsonis sūt reprehendēda. plus tm̄ erga corrigendos agat benigna olēta q̄ severitas. plus exhortatio q̄ ꝓmotio. plus caritas q̄ prās. cū nemo nr̄m sine petō sit. Sz ab his q̄ sūt sua querūt facile ab hac regula discedit. ac dū dñari magisq̄ ꝓsulere placet. honoꝝ influat in supbiā et qō. puisum ē ad ꝓcordiā. redit ad notā. moderata ēe debet eē castigatio. Un q̄dā sapiēs leuiter castigat⁹. remediā exhibet castiganti. Asperitatis aūt nimie increpatio. nec correctionē recipit nec salutē. di. ea. cū beat⁹. Sicut aūt nimia seueritas reprehendit ita et nimia remissio. Un. greg. li. xix. moral. Cūcte rectores nec disciplineꝛc gore benignitatē māsuetudinis. nec cursum i māsuetudine discretionē deserāt discipline. qtenus ne a ꝓpassione pietatis obdurescāt. cū ꝓtumaces corrigūt. nec disciplīne vigore molleant. cū infirmoꝝ aīos ꝓsolak̄. di. xlv. c. sūt nanq̄. Et ad h̄ ꝓpositū inducūt autoritates exempla et figure de scriptura in. c. disciplina. di. ea. Tertio ꝓbibet esse ꝑcussor. i. ad vindictā seu punitiōem facilis. Un Greg. Si q̄d de quocūq̄ ad aures tuas ꝓuenerit. qō te iuste possit offendere. facile nō credas. nec ad vindictā te res accēdat incognita. sed pūnb ecclie tue seniorib̄ ē veritas diligent ꝑscrutāda. et tūc canonica districtio culpā feriat delinquēris. dist. lxxxvi. Si quid.

Quantū ad decimū. §. X.

scz nō litigiosū. Litigios⁹ dr fm pbm in. iij. ethic. q̄ ad oīa ꝓnak̄ cā ꝓtrahendi. nec q̄scunq̄ curās. Triplex aūt est cā qre phibent tales ordinari fm Ray. Pria qz non sūt apti ad humilē doctrinā q̄ exigik̄ ab eis. Un Hiero. Nihil impudētius arrogātia rusticoꝝ q̄ garrulitatem auctem putāt et pati ad lites. in subditos rumide intonant di. xlvi. §. i. Secūda cā ē. qz litigiosi vl' adulatoīb̄ aīos principū sibi ꝓliāt vl' frīb̄ suis detrahēdo ipsis multe notā ingerūt vl' qz seditōes facere nō cessant q̄ via oīa. phibent clericis. vt di. ea. §. i. et. c. se. Tertia cā ē. qz ipi debēt discordātes ad ꝓcordiā reducere et attrahere. nō debēt litigādo alios ad discordiā ꝓuocare. Un Leo pria. Nec ad cayn nec ad munera et respexit dñs. Nec ꝺs ei ōm placatū hre pot̄at. qz cū fre ñ pacē. hz zel discordiā bēbat. quā igr̄ pacēp mittūt sibi iimici fiz emū sacdotū.

Quantū ad vndecī. §. XI.

mū scz nō cupidū. i. auarū. vbi phibet auaricia inter⁹ que ē inordinat⁹ amor diuitiaꝝ. Et rō qre tal' cupid⁹ p hibet ordinari ē. qz vt dic̄ Greg. Bonoꝝ auctor inhere re aliter nō possum⁹. nisi cupiditatē a nob q̄ radix ē oīm malorꝝ abscindam⁹ di. xlvij. c. bonoꝝ auctor. Et leo pa. Uiz catholicū et ꝓpue dñi sacerdotē. sicut nilo ceteroze. sic nulla cupiditate ipliare oportet. Mēs enī potens est. nec pietati adhibere ꝓsensū. di. c. c. vtz catholicum. Clericus aūt maxīe dz deo inherere. et a mal' abstinere. Ita vt dicat Amb. mēs auari vinculū cupiditatis astrictū. sp aurū semp argentū videt. sp reddit⁹ ꝓpurat. gruis auri cū q̄ solē intuet. ipa ei⁹ oro ad dcū petit aurū di. ea. cā. sicut hi. Clericus aūt dz hre mentē liberā a terrenis. Sed cūdo sub h̄ ꝓphendit. phibit⁹ ois turpis questꝰ seu lucrū ne. s. alicq̄ inhoneste negocio victū vel alia nēcia sibi q̄rat. nec suscipiat. pcurātōes seculares. vt di. lxxxvij. totū. Excipiūtur tm̄ ibi ꝓsone miserabiles. vt pupilli vidue et pauperes q̄ ab oīb̄ ex pietate debēt iuuari vñ Belasius. licet oīb̄ de nobis spantib̄ ꝓcinū nō debeam⁹ nos negare. tm̄ pl⁹ viduaꝝ cās et ipensis ducim⁹ exequēdas q̄s tueri vl' a nobis vel ab oīb̄ dīna manifestat assertio. di. ea. c. i. c. ij. ōr. Pupillo tuitionē ita uītas ipa tulit ipēdi. Tertio subcupiditate ꝓhibet ali⁹ sumptio causaꝝ et negociatio. di. lxxxviij. totū. Unde Hiero. ibi negociatōrē dericū ex inope diuitē. ex ignobili gl'iosum. q̄ quandā pestē fuge. et di. ea. ōr. Eps nullā

re familiaris curā ad se reuocet. sed lectōm ꝛ oſoni ꝛ ꝯ/
bo ꝑdicatōis tm̄ vacet. ꝛ c. fornicarijs iuxta habetur.

Quantū ad duode. §. XII.

tumū. domui sue bñ ꝓpositū qđ intelligit vt exponit
Gra. di. xlvij. §. necesse. vt si in laicali habitu habuit vxo
rē ꝛ filos a vitijs ad ꝑfectū studia ꝯbo ꝛ exēplo ꝓuocet
vt qđ postea ꝓcepturꝰ ē ꝓ lo. ꝑfus a domesticis exigat.
Vñ qz beli facere recusauit. semetipm apud deū diffi/
cilē iudicē cū filijs ḡre dānatōe ꝓcussit. i. Reg. iij. c. pro
bibet ḡ ordinari qđ ꝯ nō hz. q ꝓclamit negligēs. ꝛ ꝙ nō
habeat frontē altos arguendi. ex q suos nō reꝑhendit hz
tamē ꝙ eū nō stat quin eiꝰ familia sit bona. qz diligēter
correxit eā. nō sibi imputat in vitū. a dño eni gressi ꝰ bo
mnis dirigūtur. nec sūt in boē vie eiꝰ vt ꝺr Hiere. x. c.
corripere qđē pōt corrigere aūt nō valet Ūñ aug. Quā
tumlibet vigilet disciplina domꝰ mee bō sum. ꝛ int bo
mines viuo. nec arrogare mihi audeo vt domꝰ mea me
lior sit ꝙ archa noe. Beñ. ix. vbi tm̄ inter octo hominos
vnus reꝓbꝰ inuentꝰ ē. aut melior fit ꝙ domꝰ abrahe
cui dictū ē Ejice ancillā ꝛ filiū eiꝰ. Hñ. xxi. c. ꝛ ad gal. iij
c. Aut melior sit ꝙ domꝰ ysaac cui dictū ē Malach. i. c.
et ad Ro. ix. c. de duob⁹ geminis. Jacob dilexi Esau aūt
odio habui. Intelligit ēt pōt ist̄ō. c. aplice regule vt vig
bñ ꝑsit domui ecclie sibi ꝓmisse. vt vig nō vni plura hz
diuersa diuersis ꝓmittat officia. Ūñ. Grego. Nulli vni
ꝙtumlibet exercitate ꝑsone vno tpe duarū rerū officia
cōmittēda sūt. si totū ocu lꝰ vbi audit. Sic ei varietas
mēbroꝝ ꝙ diuersa officia. ꝛ robur corpis ꝓuat ꝛ pulcri/
tudinē ꝑfitat. ita ꝛ varietas ꝑsonaꝝ ꝙ diuisa ꝛ distributa
officia ꝛ fortitudinē ꝛ venustatē ecclie deꝛ reꝑitat ecclie.
di. xxxix. c. singula. Itē yconomos vel vicedños i eccl'ia
nō ꝺz instituere laicos. vt in. c. volumꝰ. cū sequēti. di. ea.
Itē ꝓpinquis vl fauore ꝓuētis nō ꝺz ꝓmittere eccl'iasti
ca officia di. ea. decēter. vbi tm̄ dicē glo. ꝙ ꝯ intelligit nō
simplr sed cū sūt mali. Et ideo q̄re magis ꝓbibet exerci
se de ist̄is ꝙ de alijs malis ē. qz plati ecclie sunt ꝓniores
ad dandū talib⁹. vel qz ꝑsumit ꝙ ꝙees bona eccl'ie di/
lapidentur. Et ista ē vera rō qua videmꝰ q̄tidie de fa/
cto. ꝛ ḋa ist̄ō nō fuat multa mala inde ecclie sequūtur.

Quātū ad vltimū §. XIII.

nō nec ꝑbitū. i. nouū in fide vl etiā i religioe vt exponit
dis. xlviij. ꝙ totū. ꝛ in glo. ibidē. Nullꝰ aūt ꝑbibitionis du
plex est cā. vt ꝺz in tex. ꝛ glo. Prīa est vanitas ipiusmer.
hz ne. vt ait aplꝰ. j. ad Thi. iij. c. clat⁹ in supbiā incidat
in laqum ꝛ ruinā diaboli. in arrogātiā nāq̄ q est ruina
diaboli icidūt q in pūcto boze nōdū discipuli efficiunt
magri. ꝛ sic Juno. dic. Miserē est cū fieri mgr̄m q nōdū
didicit esse discipl's. Scōa cā est. q cū sit inexpr̄ status
ecclie nescaret varietati ꝑsonaꝝ diuīsimode. puidē vt de
cet Mometane eni sacerdos nesciat būlitatē moꝛes ꝙ/
sonaꝝ. vl sese ꝓtenere nō tenuauit. nō fleuit. nō se corre/
pit nō paupibus erogauit. Nec oīa Gratia. dis. xlviij.
§. j. Ūñ ꝛ Greg. Latū appetit q ad sūmi loca fastigia
postpositis gradibus ꝙ abrupta q̄rit ascensū. di. e. c. sicut.
Itē ꝓmouēdꝰ ad ordies debet esse imunis ab oī irre/
gularitate. Ūñ Gratia. a. xxv. vsq ad. lviij. di. oñdit q̄
mō ordinādꝰ nō debet esse rōnabilis obligatꝰ nec homi/
cida. nec corpe viciatꝰ. necullegitimꝰ. nec seruꝰ. nec solen/
niter penitēs. ꝛ hoz declaratiōe habes infra.

De duob⁹ generi. §. XIIII

bus fidelū. sic dic Hiero. xij. q. j. duo sūt genera xpiano
rū. Est aūt vnꝰ genꝰ qđ mācipatū diuīo officio ꝛ dedi/
tū ꝓplacioi ꝛ oroni ab oi strepitu tpalū cessare ꝙue/
nit. vt sūt clerici ꝛ deo deuoti. s. ꝙersi. Cleros eni grece
latine ꝺr sors. hmōi hoies vocāt clerici. i. sorte electi oēs
eni deꝰ i suos elegit. hi nāq̄ sūt reges. i. se ꝛ alios i ꝙru/
te regēres. ꝛ ita in deo regnū hñt ꝛ ꝺ designat corona i
capite. hāc coronā hñt ab institutōe romane ecclie i si/
gnū regni qđ i xpo expectāt. Rasio i capite est oīm tpa
lū depositio. silr eni victu ꝛ vestitu ꝓtēti. nullā int se ꝙ/
pietatē habtes. ḋr hr̄e oīa cōia. Alijs gen⁹ xpianoꝝ est
vt sūt laici. laos eni grece latine ppl's. bis hz tpalia posi/
sidere. hz nō nisi ad vsū. Nihil eni miseri ꝯ ꝓpter num/
mū deū ꝓtenere. bis ꝓcessū est vxorē ducē. terrā colere.
inter viz ꝛ viz iudicare ꝛc. Et ita saluari poterūt. si vi/
cia tm̄ bñ faciēdo euitauerīt. hec ibi. Ex qbꝰ ꝑbis videt
ꝙ clerici nō ꝑtinet hr̄e ꝓprīū q̄ negocia tractat ꝙ torā illaz
q. j. cāe. xij. Et post plura capla inducta ad vtrāq̄ ptē.
Tandē gra. sic ipe soluit in. §. cū ḡ ꝛ aliꝰ videlz ꝙ clerici
cis oriētalib⁹. qbꝰ hz hr̄e vxores ꝛ filios ꝛ occidētib⁹ etiā
clericis illis q̄ hñt filios ꝛ vxoribꝰ qs habuerīt añ suam
ordinationē. ist hz hr̄e ꝓpria ad sustētatiōnē familie sue.
alijs aūt clerici nō hz hr̄e ꝓprīū. nisi forte retinēdo sua a
simplicib⁹ ecclie abstineāt. Sz istā solutionē reꝑbat gl.
sūmaria in ꝓncipio. q. ꝛ bñ. Nā oēs doc. i ꝯ ꝓcor. ꝙ cle/
rici secl'ares ꝑtt hr̄e ꝓprīū. ꝛ hz habeāt primonsalia ꝙ ꝯ
nō tollit q̄n iuste possint hr̄e bñficiū vl redditus vl di/
stributiōes ꝙsuetas ab ecclia. si ecclie defuīt. Illa ḡ. c.
q̄ videt dicē ꝙ nō hz clerici hr̄e ꝓprīū intelligēda sūt ꝓ
glo. ꝛ Ray. ꝓ tps ecclie ꝓmitue. vt illō. c. dilectissimis
vl ō clerici q̄ renūciauerīt ꝓprijs vt illō. c. sanct⁹. ꝛ. c. nō di
cat. Vel loquūt ō ꝓsilio vt illō. qz rua. ꝛ. c. nolo. ꝛ vbi
ꝙ tpe Augu. ꝛ Hiero. clerici oēs viuebāt i cōi. vt i illis.
c. certe ego. ꝛ. c. duo sūt. ꝛ. c. clericꝰ. Nūc aūt cōiter nō re/
perit talꝰ modꝰ viuēdi i cōi i secl'aribꝰ. nec ad ꝙ tenent.
hz licite ꝑtt hr̄e ꝓprīū vt dictū est. ꝛ ptz etiā in di. q. c. epi
er. c. sint manifeste. Tho. aūr. ij. ij. q. clxxxv. dic. ꝙ clerici
nō hz hr̄e ꝓpria. ita. s. dū curāt ꝓpria faciat defectū i his q̄
ptinēt ad cultū diuīnū. ꝛ sic exponit illō. c. clericus. vbi
dic Hiero. q̄ deū posident. ꝛ cum ꝓba dic. Pars mea
dñs. ꝺr eni cleros grece latine sors. q. sors est dñs. i. ps
eoꝝ nihil exꝰ dñm hr̄e pōt. ꝙ si aliō hz exꝰ dñm vt argen
tū ꝛ auꝝ. varia supplectilē ꝛ hmōi. cū his prib⁹ nō de/
signat dñs fieri ps eiꝰ. De donatōe tpalū facta eccl'ijs
hēs in. c. futurā. De donatōe facta ecclie romane ꝙ Cō/
stan. habes distin. xcvj. ꝑtārinꝰ. hz i aliqb⁹ libris illud
nō habet. in alijs ꝙ palea ponit. vel ptinet vt plurimū
ad laicos. Nūc agamus de clericis.

De hoīs canonicis. Cap'lm. iij.

De officio diuino quo

officiāt ecclie. ō q̄ agit. di. xcj. dis. ꝙ totū ꝛ int
ecta vbi ꝺr. Clericꝰ vicarijs vestitū sibi artificio
lo l'agricultura absq̄ officij sui dū taxat ō l'iūcto ꝓparet
et exꝰ ō cel. mis. c. j. ꝺr ꝙ ꝺz dicē oēs horas. Hoze canōice
institute sūt ab ecclia vt dicant ad laudandū deū. ꝙ be
neficijs suis int q̄ maxia sūt bñficia creatōis septē die/
bus expletū. vt ptz Beñ. i. ꝛ bñficiū redēptōis septē q̄/
dāmō hoꝝ ꝙ actū maturiali viz ꝓma tertiaꝛ. ꝛ ipe ho
re septē sūt iuxe illō. ps. cxviij. Septies i die tē. Ārchi.
tm̄ i rosario maturias sepat a septē hoꝝ ponēs ꝙ prima
hora diei. s. artificiales laudes maturiaꝝ. De ipo aūt ꝙ
cessu passiōis bis hoꝝ pacte. habes i officio crucis qđ di
centi. Job. xxij. dedit. xl. dies indulgentie dictim.

Querit ergo prīo qui. §. I.

teneāt ex ꝑcepto ad ipas hoꝛas. Rñ. Prīo q̄dē tenēt ꝛa
diari i sacr̄s. s. i sbdyaconatu ꝛ sup. Et ꝯ tā ꝓm oēs theo
logos q̄ canōistas ex ō cel. mis. c. dolētes. Tenēt scōo ex
ꝑcepto q̄libz clerici bñficiati ꝛ nō exēptes i sacr̄s. ꝓm Frā.
ō zab. i lecta. sr̄ de. ō cel. mis. c. ḡui. nec ꝙsulare se ꝓt rōe

exiguitatis beneficij. si ex eo nō pricipāt sibi necessaria iz imputent sibi ex quo se fecerūt ad illud intitulari Idez Boff. di. xci. ca. clericus victū. Et cuius Lau. dicat q beneficiati in minoribz existentes possunt p alios officiare seu p alios dicere horas. z papue si ex iusta cā. puta studij l' alia cā. pbabili sūt absentes. z pidoneū substitutum vel subditū officiēt eccliam fm Pe. z abba. tū idē Fran. tenet p trariū. Jo. an. etiā sup. c. pbiter. ō cele. mis. dicit theologos tenere q cū istud sit onus psonale. vidz q p alios solui nō possit. Et idē in nouellis libenter viderē q fauore studij statueret eccliā. q clerici saltē in minoribz tm beneficiati saltē nō curati. occupati bono zelo ad studium tenentes vicariū excusarent ab horis dicendis dicendo officiū beate ꝑginis. Dicūt etiā Jnno. z hosti. q oīs clericus beneficiat⁹ siue sit in sacris siue nō tenetur oīmb⁹ diebz horas i ecclia dicere vel saltē audire verum ē tm q excusat ab vtroq; rone iusti impedimēti i. a dicendo vel audiēdo in ecclia. Uñ si pñs sit clericꝰ et dicat officiū in camera nō reddit debitum. qz tenetur ecclie officiare nisi sit legitīe occupatꝰ Et tūc dicat ybi cūq; sit equitādo. stando. vel eūdo. in vijs vl' in camera et tūc eccliam faciat p aliū officiare. Jntelligit Fran. de zab. illud. de cele. mis. c. i. ybi ōz. q a sacerdote. aut a sociis. i. clericis officiū cōpleat. qz scz cū sacerdos post inceptū officiū vocat ꝓter aliquā necessitatē. puta ad firmū z hmōi. scolares. i. clerici pficient illud. z ipe sacerdos sepatim dicet qđ sibi restat dicēdū Tenēt tertio ad horas religiosi pfessi quorum religio ad actus vite contemplatiue est instituta. z p ecclias ꝓfirmata Et b rone sue pfessionis. qz nō solū sūt institute hmōi religiões ad orandū pticulariter p se. sed etiā ad orādū. p vl' vtilitate fidelīū. Ad hmōi aūt oronē scz fiendā in psona totꝰ pp'li xpiani p vtilitate offiū sūt institute spal'r hore canonice. Pe. de. pa. dicit quēlibet religiosum pfessum teneri ad horas Religio aūt instituta ad opa vite' ꝓtemplatiue est statꝰ monachalis. Religio vero mēdicantiū vtrāq; ꝓplectit scz activā z ꝓtemplativā. Dec Ber. de trilia. in ꝑmo qđli. Et b videt q cōueri nō tenent ō necessitate ad horas. Augꝰ. de ancho. in sum. de pote. cc. dicit oīs religiosos etiā ꝓuersos teneri ad horas. alias ex negligētia omittēdo peccarēt mortal'r. qz eo ipso q applicati sūt total'r ad cultū dei habēt bñficiū interpretatiue scz viuēdi ex elymis vel de redditibz monasterij vl' ō questibz q eis ꝓcedunt ab ecclia rone applicatōis ad cultū diuinū. z idē tenet Pe. de. de pa. in. iij.

Secūdo quer̄tur .§.II.

quid debeat dici p horis. Rñdet Fran. de zab. ybi supra dicit. Laudu. q si est ꝓsuetudo pbabilis vel certa cōstitutio sup b illud seruabūt. di. xxij. nouit. Nā dicere b vel illud nō est in ꝑcepto cū diuersi diuersa dicāt de cō se. di. v. c. in die. Modus tm dicēdi horas quo ad seculares clericos sumēdus ē ab ecclia romana. vt in dicto. c. in die. vl' metropolitana. di. xij. ca. fi. Nec reprobatur per hoc ille vsus fm Laudu. quo qdā ꝓtenti sūt tribz psalmis. licet romana vel metropolitana ecclia b nō faciat. di. xij. de his q̄ puto intelligendū de vsu antiq̄ alicuius ecclie. non de eo quē sibi faceret puata psona. Jn regularibz dicit Laudu. attendendū est ordinationē regule sue z suoz statutoz. di. xij. placuit. ibi neq; monasteriozū. Sed in directorio iuris li. i. ti. viij. ōz. q ordinatus ad titulū sue possessionis vel mrimonij pōt dicere qđcūq; officiū. qz nō est obligatꝰ ad istā vel illā regulā spāliter. Ordinatꝰ vero vl' intitulatꝰ ad certā regulam vel eccliam tenet dicere officiū qđ ibi fieri ꝓsuevit. alias peccaret di. xi. in' bis. Et b nisi esset sup b priuilegiatus vt clerici z religiosi q sunt ꝓmensales domestici cardinalium z epoz quib⁹ indulget q idē dicāt officiū nec ad aliud teneant. Prebendari⁹ aūt in duab⁹ ecclijs sufficit q semel dicat fm cōsuetudinem alterius illaz fm Tho in qđli. Et videt q magis debeat dicere officium illius ecclie ybi habet maiorē gradū quā ybi habet plus gaiorē pbendā si aūt ē paris dignitatis vtraq; prelatus dicet fm illā ecclīam ybi tūc ē. absens dicet qđ sibi placuerit alterius illarū. Monachus pfectꝰ ecclie secularis in dicendo officiū sequet ꝓsuetudinē ecclie ad quam transit fm Hosti. di. xij. c. illa. Fratris ordinis pdicatoz sunt ꝓtenti illaz ecclīarū officijs ad quas ex suos conuentus destinarēt vt ōz in ꝓstone coz.

Tertio quer̄itur vtz .§.III.

matutine beate ꝑginis. vigilie mortuoz z suffragia sūt de necessitate dicēde pꝰ horas. z ōz b suffragiū: letanie fm catholicō Rū. fm Fran. de zab in cle. de cele. mis. ñ ni. Laudu. credit q ex q̄ vno z eodē mō ecclie illꝰ seruitozes ꝓsueuerūt pdicta p horis dicere. quilibet de ipsis ad hoc tenet ar. de cen. c. ex pte. Secꝰ si aliq; tm̄ diceret etiā plures sed alij nō. ar. vi. q. ij. c. ij. Idem dicit in vite' etozio iuris. li. i. z allegat Buil. de officio defunctoruz dicē Boff. in qđlibe. ij. qđ tenent ad ipm clerici ecclīarū collegiataz fm cōem ꝓsuetudinē ecclie de q̄ sunt' siue presentes siue nō. nō aūt ad illa q̄ fiūt ex spāli gra p aliquo ad pces eiꝰ vel ea ad q̄ aliq; ex sua volūtate se obligauerūt. Et sic canonici collegiati spālis ecclie tenēt ad officiū mortuoz. z ad alia spālia fm ꝓsuetudinē ecclie sue. Et sic illi q̄ hñt anniuersaria tenent dicere officium mortuoz. z papue illi qui recipiūt distributiões illius anniuersarij. ita et cōe officiū defunctozū vt institutū in determiate p oīmb⁹ bñfactoribz q̄ nō determinant sibi anniuersariū. Uñ vident tenen ad illud oīs q̄ bona illiꝰ ecclie papiūt. hec Boff. Jn ordine pdicatoz solū ministri altar' cū ebdomodario z eo q̄ ē notat⁹ ad missam p defūcti tenent ad vigilias q̄dragesimales fm ordinarū. Alij aūt semel tm̄ fm ordinarū q̄. l. i ecclia dicendū est totū i aliq; die p ebdomadā. vt in ꝓstonibz coz hētur.

Quarto quer̄itur .§.IIII.

q̄ hora sint dicēde hore canonice. Rū. in officiādo qđē ecclīam dñt dici tribz ꝓxijs fm morē patrie. vl' fm regulā suā q̄ ad religiosos. z matutinas qđē ꝓuenientius tps vī ē dicere. üij. vigilia noctis. b cis m Pa. hug. z Jlic. tps vī ē dicere. üij. vigilia noctis. b cis m Pa. hug. z Jlicet alij dicāt ꝺ. iuxt illud. Media nocte surgebā. z. ps cxviij. de cele. mis. c. i. Sz vt dictū ē i b stādū ē ꝓsuetudi ni loci vl' ꝓstōti si bñ. Officiū aūt qđ ōz i puato. l. ñ officiādo ecclīaz si dici ñ pt ꝓpter occupatões horis ꝓxijs melius est ꝓuenire q̄ tardare. Preuenire enī dic Hug. est puidēre. tardare ꝺo ē negligētia Uñ z Jo. an. in nouel. de cele. mis. ponit exēplū de quodā sancto viro. cui quēdā horas añ tps ei afferebat angelꝰ vuā acerbā. post debitū tps afferebat vuā marcidā. tpe aūt ꝓuenīti horas afferebat vuas maturas bonas. Solent curiales z alij occupati dicere de mane vsq; ad vesperas exclusive. z de sero vs cū ꝓpletorio z b ꝓsulit ex de cele. mis. c. i. Matutinas ēt si q̄s diceret de sero ꝓpter honestatez necessitatē occupationū nō malefaceret. Nā z b in solēnibz ecclijs quādoq; fieri solet. si aūt b faceret vt q̄dā somno z voluptati vacaret. nō esset absq; pcō fm tho. in qđlibe. non tamen videtur de se esse mortale. quandocūq; quis tardat de dicto officiū dū non trāseat dies q̄ q̄tū ad b videt terminari circa mediā noctē. Non enī istud preceptum de horis dicēdis refert ad tps. Sz si q̄s ptermissa vna hora dicat aliā puta post primā dicit sextā sufficit fm Buil. q̄ supleat id tm̄ qđ obmisit. puta tertiā. z penē

tã agat de negligẽtia sua. Itẽ q̃ nõdũ dicris matutinis celebrat mortal'r peccat fm Guil. z Hosti. cuius postea dicerer ex b. qz facit ꝓtra generalẽ z approbatã ꝓsuetudi nẽ ecclie. di. xi in his reb. Sed celebrando anteq̃s dicat primã nõ peccat mortaliter. nisi b̃ esset ꝓtra preceptum vel statutum.

Queritur quinto de .§.V.

nõ dicentibꝫ horas q̃tũ peccent. Rñ. hi qui tenent ō q̃ bus dictũ ẽ in .§. j. si dimittũt aliquã horã ex industria vel negligentia sua mortal'r peccãt. qz ꝓceptũ transgre diuntur eccle. xxiij. q. i. qõ debet. Et si q̃s dimittat oĩs horas vnius diei fm Guil. nõ ꝓpterea ꝓmittit septẽ pec cata mortalia sed vnũ. z tanto gũius q̃to pl's de ipso dimittit qz totũ officiũ vnius diei cadit subvno ꝓcepto extra dẽcleb. mis. c. dolentes. Si aũt dimisit aliq̃s ho ras. puta primã. nonã z ꝓlctorium. tria petã mortalia cõmisit. z sic de ceteris. Si aũt dimisit ꝓpter aliquã ne cessitatẽ. puta ꝓpter defectũ visus. vl' infirmitatẽ l' pau pertatẽ. ꝓpter quã libro caret. recõpensat tñ equalens ꝓ psalmos. vl' orõnẽ dñicã nõ peccat mortal'r. quia prece prũ hmõi nõ est determinatũ circa modũ nõ tñ ex b̃ vi detur cuadere gũe pertñ qui ad libitũ suũ sine cã rõna bili mutat ꝓsuetũ officiũ. q̃ etiã expendit pecuniã in su perfluitatibꝫ z vanitatibꝫ. z de breuiario nõ curat. z sic nõ habens breuiariũ nõ cuadit mortale. Qui aũt ex ob liuione dimittit nõ peccat mortal'r. tenet tñ qñ recorda tur supplere omissum alias tũc peccaret. Et vt dicit Pe. de pa. in. iij. di. xij. dz oro hmõi esse integra vt nihil de ea furetur syncopãdo. obmittẽdo. numis festinãdo. z b̃ ro horas dicũt nõ tenent repetere ea q̃ a socijs dicuntur puta. ꝯsus psalmorũ. rñsoriũ. lectiões. vnuitatorũ. z sic q̃ vnus in ꝙsona oĩm dicat. alij aũt debẽt attẽte audire vide. s. in. q. p. ti. de accidia. c. de negligentia. §. de negli gentia circa diuinũ officiũ q̃ etiã repbendit in dicta ō cre. c. dolentes. Vñ tenet reducere q̃ notabiliter male di pit. q̃ vr intelligendũ cũ notabil'r omittit de aliq̃ hora si vult cuadere mortale. dz etiã modicũ diuertendo fm Pe. siue psalmũ siue ꝯlum siue dictionẽ. videt q̃ tenea tur ad illud vl' aliud loco eius. als peccat saltẽ venial'r ex hoc q̃ solus dicit vl' q̃ in choro dimittit ea que cho ro ipius ꝓueniũt. vt. s. dictũ est de his q̃ in dicẽdo offi cium exercent se in occupationibꝫ manualibꝫ. quo ñ sa tisfaciant z alijs negligentijs bẽs. s. in. ij. p. ti. z c. vbi. s

Queritur sexto de .§.VI.

eo qui omisit dicere officiũ diuinũ vtrũ ō necessitate sit ei iniungendũ q̃ omissum supplear. Et idẽ respõdeo fm rho. in quodlibe. sicut in officijs diuinis exoluendis obser uanda ẽ ꝓgruitas loci. ita etiã ꝓgruitas tpis'. q̃ obſua ri nõ posset. si opteret iniũgere omitteri q̃ horas diceret quas omisit. forte cũ in cõpletorio diceret. Jam lucis or to sydere. z in tpe paschali officiũ dñice passionis. qõ vi tur absurdũ z io nõ vr iniungendũ q̃ealsdẽ horas repe tat. sed aliquid ad laudẽ diuinã ptinẽs. hoc est enĩ cõe i oĩm officio diuino. laus dei z suffragiũ fidelium. puta. q̃ dicat. vij. psalmos penitẽtiales. vel vnũ psalterũ vel aliquid ampl's fm delicti q̃litatẽ. q̃ꝫuis ei esset debitor officij. qz tpe debito officij ꝓtercurre. tã est imporens ad solvendũ debito tpe. z io est ei alia penitẽtia iniũgenda Pe. etiã de pa. in. iij. dixit sic q̃ dei vicarius põt ꝯmuta re restitutionẽ dei faciẽdã in aliq̃d deo acceptius. Dice nitentiã omissam põt cõmutare sine audiẽtia aliorũ pec catorũ. Restitutio aũt hmõi faciẽda nõ sic subiacet ar bitrio confessoris. q̃ aũt omisit vnã horã nõ oportet q̃ di cat oĩs alias. nec etiã illã. Simil'r si p annũ dimisit of ficiũ. nõ oportet q̃ totũ duplicet sed in aliud põt ꝯmuta ri. qz magis placebit deo z qz in reditũ esset penitẽti. Sic hoc facit dictũ Hier. de peni. di. v. non mediocriter ibi. Melior ẽ trũ psal. Archi. etiã in rosario di. xci. pñiam dicit hmõi esse arbitrariã. Dicat ẽt hosti. q̃ si tanta fuit infirmitas in omittẽte officiũ. vt ex toto impediat ad ho ras dicendas. nõ teneat reducere. nec penitẽtiam agere. si tñ ad cautelã velit b̃ facere cõmendand' ẽ. sed si finxit eri quartanã febrẽ vel aliã debilẽ infirmitatẽ habuit q̃ nõ obstãte sua negocia ꝑ curaret nõ excusat. Itẽ ꝙ guil. si dicens officiũ aliqua ꝑba ptermittit. nõ oportet q̃ ꝓpter hoc a capite resumat disturbando officiũ. imo si dicen do in choro cũ alijs ex aliqua necessitate iterm̃ssit psal mũ lectionẽ vel aliq̃d hmõi. z nõ aliter põt omissuꝫ sup plere nisi subtrahendo vocẽ ab adiutorio chori. melius est pertransire q̃s officiũ chori minuere. potest tamen ali quid post officiũ hoc supplere.

Queritur septimo .§.VII.

Utrũ attẽtio i horis dicendis sit necessaria. Rñde. q̃ꝫ uis aliqui dixerint q̃ sic. ita q̃ ei is ñ habẽs cor ad deuꝫ sed ad exteriora mortal'r peccet. ꝓpter b̃ i fi. illi'. c. dolen tes. ex de cele. mis. q̃ ꝓcipit dici totũ officiũ studiose pa riter z deuote. z si verbũ sit durũ tñ scriptũ. benignior ta mẽ est sñia fm Ho. qui dicit. q̃ in ꝓcepto ẽ horas dice re. sed alia q̃ in deuotõe ꝙsistũt suadendo dicũtur. Et b̃ est q̃ dicit lra ibi. q̃tũ deus dederit zc. p. que verba ap posuit ꝙsiliũ fragilitati humãe ꝓpariẽdo. q. d. ꝓpinꝰ vt vnusquisq̃ de die z de nocte dicat horas suas. Intẽ tionẽ aũt z deuotionẽ i ꝓcepto nõ ponit' ꝫ gre di fm q̃ ipe dare voluerit duxim' relinquẽdũ. Et hũc intelle ctũ teneas q̃ benignior ẽ. z qz nõ debet ecclia aliqua la q̃ um injicere. xxvij. q. i. de viduis. ij. nec hoies debet eccle sia oneribꝫ importabilibꝫ alligare. xxvi. q. vij. c. alligant Host. z Hen. Assignat etiã Umber. aliã rõnẽ ad hoc qz scz cũ hoc sit ꝓceptũ de iure positiuo. nõ refert nisi ad ea q̃ sub iudicio hũano cadere pñt. Et ista sẽ q̃ exercen tur per actus exteriores. nõ aũt p interiores facit etiam ad b̃ glo. sup. c. gui. de cele. mis. in de. sup ꝑbo. fructũ la bioꝝ. vbi dicit Archi. ex b̃ q̃ satis ẽ labyꝫ seruire in di uinis horis. ꝫ cor diuertat ad alia. hec ibi. Ex q̃ etiã pꝫ q̃ verũ est q̃ nõ sufficeret horas dicere mente.

Octauo nota de .§.VIII.

attẽtõne in orõne. Pe. de pa. in. iij. di. xv. sic dic. Ad orõ nẽ sicut ad q̃libet bonũ opus põt requiri duplex attẽ tio. Uno mõ vt orõ ab intẽtione ꝓcedat. Alio mõ vt in tentio continue concomitet orationi. Primo modo re q̃ ritur attẽtio tã ad orõnẽ publicã quã ꝓuatã z nõ solus ꝓpr meritũ. ꝫ etiã ad vitãdũ pertñ q̃ñ orõ dz ex ꝓcepto. Primũ pꝫ sic. qz nullus ẽ opꝰ meritoriũ. nisi ex intẽtõe ꝓ cedat. al'r ei ñ ẽ opꝰ bũanũ. cũ hõ sit hõ. p. rõem z volũ tatẽ. Si g orõ dz cẽ meritoria oz q̃ ꝓcedat ex intentõe z sil'r ad b̃ vt euitet trãsgressio ꝓcepti. qz ꝓceptũ dat hoi bus. z io oz q̃ nõ ꝓcedat ex sola imaginatioe q̃ cõis ẽ no bis z brutis. ꝫ ex deliberatõe q̃ requirit attẽtionẽ. ꝙcor. Tho. i. iij. di. xv. di. q̃ attẽtio i orõne sp dz manere fm sui ꝓtutẽ. q̃ est mediũ iter ẽ i hitu z eẽ i actu. Tũc aũt mãet attẽtio i orõe fm ꝓtutẽ q̃ñ q̃s accedit ad orãdũ cũ nitẽtõne aliq̃d opãdi l' ꝺodebitũ obsequiũ reddẽdi. z si in ꝓsecutionẽ orõnis mẽs ad alia rapiat. nisi tãto fiat vagatio q̃ depeat vis ꝓme intẽtionis. z io oportet q̃ frequẽter homo cor reuocet ad seipm. Nec tho. sequitur cum Pe. de pal. Non tamẽ requiritur q̃ intentio cõite tur actualiter totã orõnẽ. qz nec hoc requiritur in q̃busꝫ cũq̃ operibus bonis nec hoc est possibile ꝓpter euagati

onem mentis humane.requirit ñ q̄ oīs scienter non distrahat mentē ab oratione.ꝫ enī nō potest esse sine cl'pa mortali vel venali. Euagatio vero q̄ est p̄ter intentionē et p̄ter occupationē p̄cedentē licitā.p̄tīm nō est.sec⁹ si p̄ter illicitā. Sz si euagatio ē aduertēter z solū fm actū interiorē liceret temeraria .z ḡuis foret nō tñ mortale nisi p̄ter p̄temptū.q; ecclia nō habet iudicare de actib⁹ interioribꝫ mere p̄ter q̄ō nunister ecclie.licet dicēdo oīonē cogeret aliud nō vidz transgressor p̄cepti ex natura facti. Si aūt euagatio mētis sit ex ꝫ q̄ aliqs scienter se occupat in actu exteriori q̄ nō secū patiat attētionem videtur esse culpa mortal' z directe cōtra p̄ceptū ecclie de cele.miss.c.dolētes. vbi p̄cipit q̄ officiū celebrēt studiose.pariter z deuote. Hoc nō obseruāt q̄ occupātes se in actu exteriori scienter sibi attētionē subtrahūt. Unde q̄ō tho.dicit ibi.q; in oratione si in aliis spōte se q̄s occupat in his q̄ mētē distrahūt sicut sūt opa exteriora.z si ad contrariū mēs euagef.etiā culpa mortal' erit.exponit idem Petr⁹ z dicit q; loquēdo de oratione q̄ est p̄cepti humani illud verbū ꝫtrariū nō refert ad oratiōnē.qz bona opa exteriora etiā nō sūt ꝑria oratiōni.sed ē referendū ad attentionē qñ scz se extendit occupat circa aliquid incōpossibile attentioni orationis.

Queritur nono .ℸ.IX.

vtz sit cantandū officiū. Rñ.de hoc nō reperitur aliqd̄ p̄ceptū.nec de iure diuino.nec de iure positiuo cōi.z sic in hmōi hz locū qd̄ dicit Hiero. Una quecz ꝓuincia i suo sensu abūdet.di.xxv.vnū. Dicit aūt bea.tho.ij.ij.q .xci. ar.ij.q; cū laus vocalis ad h̄ sit necessaria vt affect⁹ homunis ꝓuocet in deū quecūcz ad hec vtilia esse p̄nt in diuinas laudes ꝓgruenter assumunt. Et qz fm diuersas melodias sonorū aīi hominū diuersimode disponūtur.ideo salubriter fuit institutū.vt iōdinas laudes cantus assumerētur.vt aīi infirmoꝝ magis ꝓuocarentur ad deuotionē hec ille. Ubi ḡ ex cantu nō excitat deuotio sed tediū crescit ex labore vel ignorātia cant⁹ z hmōi videtur poti⁹ dimittēdū nisi ꝓstitutio vel obīa phibeat. Et nota q; Hiero.di.xcij.c.cātantes dicit Deo non voce.sed corde cantandū nec intragedia modū guttur et fauces medicamine liniende sūt.vt i ecclia theatrales moduli audiant z cantica.hec ille. vbi fm tho.phibetur cant⁹ ꝓter oīonē vel delectationē ꝓuocādaz vel etiā mō theatrico.dic glo.vt ballatas vl' hmōi.de h̄ etiā dicti.ea.c.in sancta. De organis vero dictū ē.s.in tertu.de artificib⁹. Alber.etiā dicit q; musica ē cantus exq̄ nunc fiūt cōiter in malū.iō p̄sone ecclīastice deposuerūt quia in signis gaudij nō ē cōcandū cū petōrib⁹. Francischus petrarcha florentinus poeta.in li.de remedijs fortune vtriusqz refert q; arbanasi⁹ phibuit cant⁹ fieri in ecclia tpe officij diuini ad remouendū vicz leuitatē z vanitatē q̄ inde oriūtur.aliqñ in mētib⁹ cantantiū z audientiū. Unde grego.di.xij.c.in sancta dicit. Plerūcz fit vt dum blāda vox q̄ritur ꝓgrua vita negligat.z cātor⁹ minister deū moribꝫ stimulat.cū p̄fz vocib⁹ delectat. Sz Amb.z greg.instituerūt cantū in ecclia ad excitandū deuotionē. Aug.aūt in li.p̄fes.dic. Quotiēs me plus delectat cantus q̄z verba fateor me peccare Nota fm Hug. de san.vic.q; tres sūt spēs sonorū q̄ tres modulos faciunt. fit eni sonus pulsu voce z flatu pulsus ptinēt ad citharā.flatus ad tubā z organū vox ad cātū.hec ātiqu⁹ p̄fs i laudē exercebat dei hec ꝓsonātia sonorū p̄t assignari ꝓcordie morū.s.ad p̄fm citharе man⁹ operatio ad flatus organi mētis deuotio ad cantū vocis.sermonis exhortatio referat Ber. Frangi vocē.frange voluntatē.fuas consonātiā vocū serua ꝓsonantia morū. Et nota fm guil. du.in li.rōnalis diuinorū officiorū q; sicut ann⁹ solaris habet quatuor tpa.s.hyemē.ver.estatē.z autūnuz. ita z magnus totius tpis ab adam vsqz ad finē mūdi annus quattuor tpm varietate mēsurat. Primū tps fuit deuiationis in hūano genere ab adā vsqz ad moysen.h̄ tps qz fuit cecitatis z ignorātie.bene ꝓcordat hiemi obscure. Secundū tps fuit reuocatōis seu renouatōis a moyse vsqz ad xp̄i natiuitatē.z h̄ ꝓcordat cū vere qō hz aliquid luminis z multū obscuritatis.z sic homines edocti fuerūt p legē.sed in figuris erāt.Tertiū tps fuit reconciliatōis seu visitatōis a xp̄i natiuitate vsqz ad ascensionē ei⁹.z hoc ꝓcordat estati in q̄ claritas regnat. Quartū est peregrinatōis ab ascensu xp̄i vsqz in diē iudicij. et ꝓcordat autūno.q̄ hz aliquid obscuritatis.sed amplius luminis. Hec q̄tuor tpa repñtat ecclīa singulis annis in diuinis officijs. Tēpus deuiatōis in q̄ mors regnauit repñtat a.lxx.vsqz ad pasca.recolens casum tpe nā primoꝝ pentū.p̄ter coꝝ culpā. Uñ cantica lētice tūc dicit. Tempus reuocationis repñtatur ab aduentu vsqz ad natale. Tempꝰ recōciliatōis ab octauis pasce vsqz ad pēth ecostes octauā. Tps pegrinatōis ab octauis pēchecostes vsqz ad aduentū dñi. Et qz paduētū dñi oīa renouata sūt.iō i honorē ei⁹ tū dñi Et qz paduētū dñi oīa renouata sūt.iō i honorē ecclīa ab aduentu incipit diuina officia. Et ꝺ officium quasi efficiū. vnicuiqz enī ꝓuenit efficere officiū suū. Est officium aūt officiū fm Isi. ꝓgruitas actus vniuscuiusqz p̄sone fm morē ciuitatis vel institute.p̄fessionis. De psalmis dauid Aug.in li.xvij. de ciui.dei ait. Dauid vir in canticis eruditus armonīā musicā nō vulgari voluptate fideli volūtate dilexit.eaqz deo suo multice rei magne figuratione seruiuit.diuersoꝝ eni sonoꝝ rōnabilis mode ratus qz concentus concordi varietate cōpactā bene ordinate ciuitatis dei ciuitatē insinuat. Dionisi⁹ de angelica hierarchia. Psalmoꝝ sacra oratio z oīs agiographia ad deificationē aliorū nostroꝝ oportune narrat ꝓtinus quo sacratissimoꝝ hymnologia aniales nros habitus coadunare disponit. Uincen.in spe.histo.li.iij.c.lxxij.ꝺ eo sic ait. Hic dicit eximius ꝓpheratū.qz nō solū futura de xp̄o pdixit.sz etiā ip̄m de semine suo nasciturū p̄misit dauid sum annūciauit z soliloquia.i.psalmos vl' hymnos q̄ solitudinē mentis exigūt. vtpote q̄ oīi affectu spūali et diuina ꝓtēplatōe pleni sūt deuotissime ꝺcantauit dño De q̄bus ap'ls ad. Eph.v.c. Implemini spū sc̄o loquētes vobisip̄is in psalmis z cāticis spūalib⁹.vtz q; freq̄ntatio eoꝝ carnalia desipere facit.z mētes psallentiū spūali deuotiōe reficit.tristiciā q̄z scculi z fastidium boni animis repellit dicēte Jaco.ap'ls.v.c. Tristatur aliquis ex vobis oret equo animo z psallat.hec ille. Hiero.in ep'la ad Pauli. Dauid simphonides noster pindarus z alcheus flaccus q̄z catullus atqz serenus. Et orpheus cithara fluctum lyra personat.z in decacordo psalterio ab inferis suscitat resurgentem. Fuerunt predicti quozum nomina hic ponit Hiero. poete antiqui suauiter loquentes. sic dauid suauissime z metrice psalmos edidit fm Hiero. et fm Aug. oīs ps̄. ip̄e cōposuit q̄uis Nico. dicat nō oēs ip̄e dauid.sz aliquos .alios aūt Saphat et ydithū.z quosdā alios edidisse. Nico .etiā dicit Dauid summū ꝓpheratū ex hoc.qz copiosius misteria xp̄i descripsit q̄z aliquis alius prophēta. Omnes autem prophete ad cristum ordinabantur in suis propheciis.sed tho.ij.ij.qō.clxxiij.arti.iij.in Rñ.ad p̄mum dicit moysen simpliciter fuisse maximum prophetarum ex eo q; clarius diuina ꝓspexit.quia diuinā essentiam clarius vidit.tum quia copiosius que procul sūt a nostra cognitione vnde prophēta dicit sc̄z ꝓcul fans. qz de p̄teritis. vt de creatiōe mūdi z patriarchis.de quib⁹ in Gen.agitur z de p̄ntibus occultis.z de futuris.vt xp̄i misteriis p̄dixere.tum quia z miraculis multis q̄ ex gre dei dice

q̄tuor sūt tempa

bat occulta ꝓfirmauit. qꝺ aliq̃ mꝺ ertã ad ꝓphetiã ꝓti/
nerꝫ ꝙ ipm ertã legẽ ꝺed. t ꝺc⁹. Sz dauid fuit maxim⁹ ꝓ
phetaꝝ ꝙm quid. t. cũ ad miſteria xpi. de quib⁹ copio
ſius qꝫ alij, ꝓphetauit hmõi pſalmis ꝓterea magis aſ/
ſumpſiſſe in officijs diuinis. vt in miſſa t horis canoni
cis q̃ ꝺicit ꝺicũtur qꝫ ẏba aliaꝝ ꝓphetarũ. tũ qz modo
oratiuo loq̃ cõiter. et ſi aliq̃ mꝺ narratiuo. vt recolẽdo
geſta ꝙ ꝓpm illũ. vt in pſalmis Cõfitentini. t Attendite
et hmõi. ꝫ agit vt in oꝛone diſcam⁹ bñficia ꝺei recollere
et ꝺeo gras agere. bella lapſus t pfectus ſpũalia intelli
gendo ꝺeo humiliari ꝛc. tum ertã qz ꝺe myſterijs criſti
plenius loquit. quẽ maxime in oꝛonib⁹ ꝺebem⁹ medi
tari. t ipm ope imitari. t mꝺ diſtinctiõi qz ꝙ verſ⁹ t cõ
pendioſiõi. qz i pauciſſimis ẏbis mꝺte t magne ſnie i
ꝺere. tũ ad inducẽꝺũ pcõres ad ſpẽ venie. Dum ei⁹ ꝺi
ctа q̃ maximũ pctm ꝓmiſit. vt adulteriũ t homicꝺium
ꝺs ſuſcepit. nec ipũ ꝓphetice ꝓuauit. Sz t iuſti ei⁹ exẽplo
ꝺns ꝺixerat ꝙ Samuelẽ ꝓphetã. i. Reg. xiij. ca. Jnueni
mſtrũ habẽt timere. q̃ tm vlz ſpũ ꝓphetico plenũ. ꝺ quo
ꝺoiem ꝑm cor meũ. ita ſubito in ſceno luxurie demerſũ.
Et intelligitur qz omnis homo mẽꝺax. i. ex ſe aptus ad
omne peccatum.

De cerimonijs miſſe t expoſitõibꝫ ſuis.
Capitulum Quintum

Pter oĩa officia que
aguntur in eccleſia nil dignius ẽ t ſolennius
miſſa t ꝺe hac nũc agendum. Ubi ſciendum
prout ꝺicitur in rõnali diuinoꝝ officioꝝ. Miſſam illũ
tuit ꝺns ieſus qñ panẽ t vinũ in corp⁹ t ſanginẽ ſuum
tranſmutauit ꝺi. Hoc ẽ ꝛc. hoc facite in meã ꝙmemora
cionem rõ ſolũ verba ꝓmiſſa. verũetiã oꝛonẽ ꝺnicã ſupi
addẽtes vt in can. ꝺe ꝙſe. ꝺi. i. c. Jacoby frater ꝺni ꝺr. Ja
cobus frater ꝺñi epꝰ hieroſolimitan⁹ t Baſilꝰ epꝰ ce
ſarienſis tradiderũt nobis ordinẽ celebrãꝺi miſſam. qꝺ
intelligendã ẽ quo ad qꝺã. nõ quo ad oĩa. Et ꝺr ipſe
Jacoby aplus ꝓmus miſſam celebraſſe vel ſaltem põ/
tificalr. Subſequẽti ẏo tpe epla tm t euãgelio recitaꝛ
miſſa celebrabat. Introitus ꝺicit principiũ miſſe. qz ꝺũ
canitur ſacꝺos miſtratur⁹ ad altare intrat. vel qz repre/
ſentat introitũ filij ꝺei in mũꝺũ. Et qz ſancti pres t pro
phete añ aꝺuentũ xpi ſuſpirãtes ꝓmiſerũt ꝺeſidera opa
tus ſeu antiphona ꝺeſignãs ꝺeſideriũ patrũ. Exinde ꝙ
ſus ꝺr. qz ẏſionẽ ad op⁹ vel ad introitũ ſignificat. Poſt
ea ꝺr. qz ẏſionẽ ad op⁹ vel ad introitũ ſignificat. Poſt
pri t fi. t. ſſ. que ꝺici in officio eccleſiaſtico inuentũ fuit a
Hiero. ſed ſtatutũ a Damaſo pa. reſumit introit⁹ ad ex
primendũ magnitudinẽ ꝺeſiderij xpm expectãtiũ. Dũ
aũt introit⁹ ꝺr epꝰ vel ſacerdos de ſacra ede egredit in
ductus ſacris ꝺeſignãs xpm. qz aſſumpta carne in mun
ꝺum intrauit Diaconus accedẽs eũ ꝺeſignat legẽ t ꝓ/
phetiã. Subdiacon⁹ ꝺſignat ſcribas ſeu legis doctores
vel et Johannẽ baptiſtã ꝑcurſorẽ. Ceroferarij cũ lumi/
nariby aplos t diſcipl'os eius. Acolit⁹ t ſꝺ/
diaconus apli. t. lxij. diſcipuli ceroferarij. lex t ꝓphetia
oſculũ altaris ꝓiũctionẽ ꝙ ꝺilectionẽ cũ ea. Duo cornua
altar. s ſignificãt ꝺuos populos ſcz iudaicũ t gentilem
Et qz ꝓmo venit ad iuꝺos. ꝺ prius officiũ ſacerdos ꝺi
cit in ꝺextra ꝑte altaris. qz ſignant ꝙ ꝺextrũ cornu altа/
ris ꝓter cultũ veri ꝺei. Et exinde vadit ad ſiniſtrã. cum
ꝺicit euãgeliũ. qz ad gentilẽ ꝓpm tranſiuit ꝺeſignatꝰ ꝙ
ſiniſtrũ cornu. t hoc ꝙ predicationẽ euãgelicã. rãꝺem re
uertit ad ꝺextrũ circa finẽ miſſe. qz iudei a quib⁹ nũc re
mota ẽ fides euãgelij tandẽ circa finẽ mũꝺi ꝙuertentur
ad xpm Lectio eple ſignificat pꝺicationẽ Jo. bap. vel ꝙ
nunciationẽ legis t ꝓphaꝝ. ꝓcꝺit aũt vn⁹ tm accolitus
ſubdiaconũ. qz pauca ſecuri ſũt pꝺicatõm Jo. t neminẽ
ad pfectũ ꝓꝺuxit lex. Voluit aũt ſubdiacon⁹ facie ad al
tare. qz pꝺicatio Jobis t lex t ꝓphetia ad xpm ordinaba
tur ſignificatũ ꝙ altare. Et ꝺr epla grece latine ſupmiſſio
miſſa ẽ. eni ab aplis ſupra legẽ t euãgeliũ. ꝺũ aũt legit
epla ſeꝺẽꝺũ ẽ. qz ꝺoctrina in ſilẽcio t ꝺcte audiẽꝺa eſt.
Poſt epla ſeqt̃ gꝺu. ſeu reſpõſoriũ. qꝺ ptinet ad opera
vite actiue. vt notet nos opib⁹ rñdere bis q̃ audiuim⁹
in epla. Dicit t rñſoriũ. qz ẽgꝺualeꝛ ẏſus rñdere ꝺr i ma
teria ꝺe q̃ ibi agit. Deinde ꝺr euãgeliũ qꝺ latine ꝺr bo
nũ nũciũ. t ſignificat b̃ pꝺicatores noui teſtamẽti. Su
mit aũt euãgeliũ ꝺe altari. i. a ẏbo ꝺei benedictionẽ pe
tit. qz nemo ꝺr pꝺicare niſi miſſus. Legit autẽ euãgeliũ
in ſiniſtra ꝑte. qz euãgeliũ trãſiuit ad gẽtes ꝙ ſiniſtrũ ꝺe
ſignatas. Supponit aũt pulpito. vbi legendũ ẽ euãgeli
um. puluinar. qꝺ ꝺeſignat tpalia q̃ ꝺebent pꝺicatoꝛib⁹
miniſtrari vl ſuauitatẽ ꝺoctrine xpi. Duo accoliti cũ ce/
reis ſignãt vl ꝺiſcipl'os binos qꝫ xps miſit añ ſe pcꝺẽ/
tes choruſcationes miraculoꝝ t ꝺoctrẽ virtutũ. vl famã
et ẏturẽ xpi pcꝺentia ei⁹ ꝺoctrinã. Tenet aũt diacon⁹
facie ẏſus aqlonẽ ad innuẽꝺũ. q ꝺoctrina euãgelica or
dinat ad expellẽꝺũ ꝺiabolũ. Eſt aũt audiendũ ſtando
nõ ſedendo. vt ꝺe ꝙſe. ꝺiſt. i. aplica. vt ꝙmptitudo notet
ad ſeruandũ fidẽ t ꝺoctrinã xpi. Capite aũt diſcoopto
ad inſinuãꝺũ intẽtionẽ magnã t reuerẽtiã magnã. Hec
oĩa pꝺicta ꝺcta ſũt ꝺe libro Guil. ꝺu. q ꝺr Rõnale ꝺiui
noꝝ officioꝝ. Qz in b̃ ſacro qꝺ i miſſa pficit ꝑm tho.
in iij. p. q. lxxxij. ar. iij. Jn corpe totũ miſterij nre ſaluꝛ
ꝓhebendit. ꝛõ ꝙ ceteris ſacris cũ maiori ſolẽnitate agit
Et qz in ſacris aliqꝺ ꝺuplr ſignificat. i. ẏbis t factis ad
hoc vt ſit pfectior ſignificatio. Hinc ẽ q in celebratione
huius ſacri ſeu in miſſa q̃ꝺa ꝺicũtur t agũtur ad repñ/
tãꝺũ xpi paſſionẽ. q̃ꝺa corporis xpi miſtici diſpoſitõez
qꝺ ſignificat in ipo ſacro quedã ptinẽtia ad ipius ſacri
reuerẽtiã t ꝺeuotionẽ vt parebit infra. Et qz ꝑm tho. in
iij. ꝺi. viij. in expoſitõe lre circa ꝓnci. Omis nra opera
tio a ꝺo ꝺr incipere. t circulariter in ipm terminari. ꝛõ offi
cũ miſſe incipit ab oꝛone. t terminat in gratiarũactionez.
Unde tres partes habet principales principiũ ſcz oꝛo/
nis ipius. q ꝺurat vſqꝫ ad epla m. mediũ ſcz celebratoꝛis
ipſius q̃ ꝺurat vſqꝫ poſt cõtionẽ. t finẽ vſqꝫ gratiarũactõ
nis. exinde vſqꝫ in finem.

Quantum igitur ad .§.i.

oratiõẽ q̃ ptinet ad principiũ ꝓparat populꝰ ad eam
per ea q̃ ꝓmittunt triplicit̃. videlicet primo ꝙ ꝺeuotio
nem que excitatur in introitu miſſe. Ubi ꝺicitur aliquid
pertinẽs ad laudem ꝺiuinam vel ptinens ad ſolennita
tem in cuius ꝺeuotionẽ ꝓpls ꝙgregat. t ſumit b̃ vt plu
rimũ ꝺe pſ. vel ſaltẽ cũ pſalmis cantat. qz vt ꝺicit ꝺio/
ni. ꝺe celeſti hierarchia pſalmi ꝙ modũ laꝺis ꝓtinent
ꝺunt q̃quid ꝓtinet in ſacra ſcriptura. Et ꝑm Guil. ꝺu.
Celeſtinus papa inuenit introitum. Secundo prepara
tur populus ad oratiõem per humiliationem que fit
per kyrie eleiſon. qꝺ eſt nomẽ grecum. t latine eſt ꝺomi
ne miſerere. Miſericoꝛꝺiaꝫ autem perens miſericoꝛꝺiã
profiteꝛ. t ꝺicitur ter pro pſona patris. et ter pro per/
ſona filij ſcilicet criſte eleyſon. t ter pro perſona ſpiritus
ſancti. ſcilicet kyrie eleyſon. contra triplicem noſtram mi
ſeriam. ſcilicet ignorantie. culpe t pene. Et quia quelibet
perſona ꝺiuina i ſe ꝙſiderat. t in ordine ad alias duas l'ter
ꝺicit nonies ꝓpter nouẽ ordines angeloꝝ. Et ꝑm Guil.

domin⁹ Siluester pa. statuit a populo ꝛ clero dici. sed postea Greg. solū a clero. Tertio preparatur per rectaꝫ intentionē q̄ ad celestē glīaꝫ dirigenda ē. q̄ oēm rōnē humanā excedit. Et ō fit p glīa i excelsis deo. quod canticū chor⁹ psequit sacerdote inchoante. Et iō nō dr nisi in solēnitatib⁹ que celebrē reputant solēnitatē. Jn officijs vero lucrus intermittit vsq; ad pascā aliꝫ ferialibus diebus. Et fm Guil. durā residuū eius q̄ dixit angel⁹ post bone volūtatis cōposuit Hilari⁹ epus. vel fm alios Theleſphor⁹ papa. Sꝫ Simmachus papa ordinauit in festꝫ dici vbi p⁹ tm in natali dicebat De inde sequit oro ad deū p p̄lo fusa vt digne habeantur tantis misterijs quā sacerdos publice ꝓponit premisso dñs vobiscū. q̄ sumit de ruth. c. ij. Pontifex aūt dicit. Pax vobis. gerēs typū xp̄i q̄ discipulos post resurrectō nē sic allocut⁹ ē ꝛ vertit se ad p̄l'm. Vbi nota q⁹ quīq; in missa se ad p̄l'm sacerdos vertit. ad significandum quinq; apparitōes xp̄i in die siue resurrectōis Sꝫ septies salutat. quinquies ꝓtendo se ad p̄l'm. et bis versus altare. ꝛ designat septiformē gr̄am ſpūſancti quā populo optat. Et fm Guil. du. Bela. papa oīones a seruis ab alijs factas ordinauit. sed Greg. seclusis superfluis rōnabilia coadunauit addēs ꝛ als. Et dr collecta. q̄ sacerdos q̄si colligens intentionē p̄l'i ad deū porrigit. Terminatur aūt p dñm ꝛc. tanq; p merita humanitatis ei⁹ scz iesu xp̄i domini nostri exaudiende.

Quantum ad mediū. §. II.

missę. i. celebrationē. Nota fm tho. di. viij. in. iij. i expositiōe lr̄e circa mediū. q⁹ ista secunda ps hz ēr tres ptes. Prima est p̄l'i instructio vsq; ad offertoriū.
Secūda est materie oblatio vsq; ad p̄factionem.
Tertia ē sacri consūmatio vsq; post cōmunionē.

Primū. i. instructio fit p verbū dei. q̄ a deo p ministros suos ad populū puenit. ꝛ iō q̄ ad instructionē populi ptinēt nō dicūtur a sacerdote sed a mīstris. Ministeriū aūt vbi dei ē triplex. Primū ē auctoritas q̄ ꝓpetit xp̄o q̄ dicāt minister. Ro. xv. Erat eī i prāte docens Math. vij. Secundū ē manifeste virtutis q̄ ꝓperit p dicatoribꝫ noui testamēti. de quibꝫ dr. ij. Cor. iij. Qui idoneos nos fec̄ mīstros noui testamēti ꝛc. Tertiū figurationis q̄ cōperit p̄dicatoribꝫ veteris testamēti. ꝛ iō doctrinā xp̄i ꝓponit dyacon⁹ Et q̄ nō solū est hō sed etiā deus. iō diaconus p̄mittit. Dñs vobiscū. vt ad xp̄m q̄ si ad deū hoīes attentos faciat. Doctrina vero p̄dicatorū noui testamēti ꝓponit p subdiaconū. Nec obstat q⁹ aliquādo ab eis aliq̄d legit loco ep̄le de veteri testamēto. q̄ p̄dicatores noui testamēti etiā vet⁹ p̄dicant. Doctrina vero p̄dicatorū veteris testamēti p ſeruos mīstros legit. nō semp sed illis diebꝫ quibꝫ cōfiguratio noui ꝛ veteris testamēti p̄cipue designat. vt in tempꝫ q̄tuor tēporū. Et q̄n aliq̄ celebrāt q̄ i vet̄i figurata sūt natūtas baptism⁹. passio. ꝛ hmōi. Et q̄ vtraq; doctrina ordinat ad xp̄m. ꝛ coꝫ q̄ prebant. ꝛ coꝫ q̄ sequebant. vt patet. Mat. xxi. c. Ideo doctrina xp̄i ꝓponit quasi finis. ꝛ fm Guil. du. euāgelia ꝛ ep̄las in missa dici quis primo statuerit certū nō ē Hiero. tm̄ ipa ꝛ alia q̄ de veteri ꝛ nouo testamēto in eccl̄ia. in missis ꝛ officijs magr̄ ex pte ordinauit ꝓter cantū. Et dama. papa appbauit ꝛ seruari mādauit. Addiderūt centū Bela. ꝛ grego. ꝛ alij Ex doctrina aūt nos ordinātur ad xp̄m. fm tho. in. iij. di. viij. in expositione lr̄e. circa mediū. duplex effect⁹ sequit in nobis. quo etiā ꝓparat ad doctrinā xp̄i. s. profectus virtutū q̄ gradualē significat. Dicit ei a gradu q̄ ascēditur de virtute in virtutē vel a gradibꝫ altaris ante q̄s dr. Et exultatio hīta de spe eternoꝫ. q̄ insinuat alleluia. Unde ꝛ replicat ꝓter stolā animę ꝛ corporis. Jn diebus vero ferialibꝫ ꝛ officijs luctus intermittit alleluia et loco ei⁹ dicit tractus q̄ asperitatē vocis ꝛ pluritatē horum presentis miserie incolatū insinuat. Quare aūt alla ꝛ glia in excelsis deo intermittit a lxx. vsq; a pascha ꝓnit. de ꝛse. di. i. hi duo. s. ꝓter lapsū hoīs ꝛ miseriā incolatus hui⁹. Ipe aūt resurrectōis duplex alla dicit ꝓter gaudiū resurrectōis capitis ꝛ membroꝫ. Et fm Guil. gradualia seu responsoria cū alla cōposuerī Celest. ut hr̄o ꝛ Greg. ꝛ ad missaꝫ cantari instituerūt. Et interpr̄tatur alla q̄ ē nomē hebraicū latine laudate dñm vt dicetur. Loco aūt neume in magnis solennitatib⁹ statuit. Nico. pa. cantari sequētias. ꝛ dicit neuma vox nō significatiua. cāt⁹. s. alle q̄ fit i fine alla sup vltimū. a. cōtinēs plures notas ꝛ significat gaudiū vite eterne q̄ nullis verbis pōt exprimi. Effectus aūt doctrine euāgelice q̄ posset dici tertius effectus respectu duoꝫ p̄cedentiū. ē confessio fidei fm tho. in. iij. di. viij. in expositiōe lr̄e circa mediū ꝛ b innuit p symbolū seu credo q̄ post euāgelium dr. Et q̄ supra rōnē est fides a sacerdote inchoat hm̄ bolū fidei ꝛ chor⁹ psequit. sic etiā ꝛ glia i excelsis. vbi est spes significat seu erigit ꝛ Pax dñi. vbi caritas insinuat a sacerdote inchoat. q̄ ista a deo sūt in nobis. Nō aūt vt cit symbolū nisi in solēnitatib⁹. de qb⁹ fit mētio i simbolo. sicut i natiuitate. resurrectiōe ꝛ hmōi. vel de his q̄ fidē uerūt fidē vt ap̄li. Et istud simbolū fuit editū in cōcilio Et fm Guil. dur. mādauerūt in missa dici Dama. pa. et Marcus papa Simbolū aliud min⁹ q̄ dr. Quicūq; in ꝓma ꝛ cōpletorio ediderūt ap̄li. Aliud vo Quicūq; vult saluus cē Athanasius edidit. ꝛ eccl̄ia appbauit. ꝛ diebus dñicis in ꝓma dici statuit.

Secunduz pertinēs. §. III.

ad celebratiōem sacri est materie ꝛsideratio oblatiōis q̄ ptinet tria fm tho. in. iij. p̄mittit enī offertū exultatio q̄si preparatoria. ꝛ b in offertorio q̄ dr. Hilarē enī datorē diligit deus. ij. ad Cor. ix. c. Et fm guil. du. q̄s istituerit offertoriū i gr̄a. Et dicit offertorii a ferra q̄ est oblatio q̄ in altari offert. vel q̄ dū offerēda cantat. sacerdos accipit oblatiōes a p̄lo ꝛ hostias a mīstris. Et nota q⁹ vsq; ad istū locū dr missa carbecumiōz q̄ vsq; ad istū passum carbecumini stant i eccl̄ia. ꝛ postea emittunt de eccl̄ia. ꝛ sil'r pagani ꝛ iudei. vñ de ꝛse. di. i. c. epūs dicitur Epūs nullū phibeat eccl̄iam ingredi ꝛ audire ꝓbū dei. siue gētilē. siue hereticū. siue iudeū. vsq; ad missaꝫ catechuminoꝫ. Catechumini dicūt q̄ crudiūt i fide aliqs baptizētur. Heretici tri rōne excōicatiōis nō pūt in diuis adesse. sed tm̄ p̄dicationi. Exp̄mit secūdo ipa oblatio dicē. Suscipe scrā trinitas ꝛc. vbi pcit vt p̄pli oblatio sit ꝺo accepta. vñ. i. paral. xxix. c. dō. dixit. Ego i simplicitate cordis mei obtuli vniūsa ꝛc. Exinde sacdos thurificat altare. q̄ nō facit q̄i vtrēs ceremōiali ꝓcepto legis ecclie statutō fm tho. in. iij. p. q. lxxxiij. ar. v. ad. 2m. sic tuit aūt b eccl̄ia ꝛ ob reuerētia sacri vt sc̄z p⁹ bonū odor rē depellat q̄cq̄ corpal'r pui odoꝫ cēt i loco q̄ posset uocare horroꝛē. Et ēr fit b ad repūtādū effectū lr̄e. q⁹ fit cut bono odore xp̄s plen⁹ fuit. ꝛ a xp̄o deriuat ad fideles officio mīstroꝫ. Et iō vndiq; thurificato altari p q⁹ est⁹ significat. thurificāt oēs p ordinē. Exinde sacdos thurificat altare. q̄ nō facit q̄i vtrēs ceremōiali ꝓcepto legis. ꝛ ecclie statutō fm tho. in. iij. p. q. lxxxiij. ar. v. ad. 2m. sic manⁱ⁹ sacdos. tū ob reuerētiā sacri vt mūdi⁹ tractet. tū ad significādū emūdatoꝫ ēt a minis petis. q̄ ꝓfruit accepti dēti b sacrm. ꝓter q̄ ēt fit ꝓfessio general' publice an̄ troitū. Deinde tertio oblatōes acceptatō p orones secreto dictas b eiē sacdoꝫ tm̄ deū oīb⁹ placare. ad q̄ hūliter dos se ꝓpat p hūliatōem dicēs. Jn spū hūilitat̄. Et q⁹ hec p̄dicta exigūt mēris erectionē ad deū. iō oīb⁹ mbr̄ nō pretermittit dñs vob. ſ loco ei⁹ q̄n oratio secreta fa cienda est dicitur. Orate fratres. Et dicuntur ille ora

tiones sequẽtes secrete ſm Guil. qz ſubmiſſe ſũt dicẽ de
Et hoc tum ne vileſcat officiũ miſſe ſic oĩ̃ib⁹ mãifeſta
di placere pop⁹lo in plactione. tũ ad ſignificandũ oratõ
nes xpi. ſecreto factas tpe paſſionis. tũ quia ipe ſilens
fuit in paſſione.

Tertium pertinẽs .§. IIII.

ad celebrationẽ eſt ſicri coſũmatio. Et h̃ ꝓtinet tria.
Primo ꝓparationẽ.
Secũdo ſacramenti pfectionem.
Tertio ſumptionẽ eius.

Prepatio aũt populi z miſtrorũ z ſacerdotis ad tan
tum ſacrm̃ p deuota laudẽ dei fit. Unde in pfatione in
qua ꝓtinet dicta ꝓparatio tria ꝓtinẽtur. Prio ꝑ⁹ exci
tato ad laudẽ dei. vbi ſacerdos dñs vobiſcũ dicit. qõ
nẽ dicẽs. Surſum corda. vbi. di. Lip. de ꝓſe. di. i. ca. Uñ
ſam⁹ ad oronẽ fres dilectiſſimi inuigilare z incũbere
ad p̃ces toto corde dẽmus. cogitatõ hois carnal⁹ z ſecu
laris abſcedat. nec q̃q̃ tũc aniꝰ aliud q̃ id ſolũ cogi
tet qõ precat. z iõ pl⁹bs rñdet. Habem⁹ ad dñm. q̃ ad
monetur p⁹lus nil ſe aliud cogitare q̃ deũ debere. De
inde ad gratiã actões dicẽs. Gras agam⁹ dño deo nr̃o.
Secũdo deũ iplorat ad laudẽ ſuſcipiendã. oſtendens
laudis debitũ dicẽs. Uere dignũ. rõne domuniꝰ. Ui
ſubdit. Dñe ſancte. Et iuſtũ rõne paternitatis. vñ ſub
dit: Pater oĩ̃potẽs. equũ rõne diuinitatis vñ ſub
dit. eterne deus. z ſalutare rõne redẽptiõis. vñ ſequitur
per xp̃m dñm nr̃m. Quãq̃ vero ad. ũgit aliqua lau
dis materie ſm ꝓgruẽtiã ſolẽnitatis. vt q̃ p reſurrectio
nẽ z hmõi. Et notat Guil. du. q⁹ p̃fatões hymnos z tra
cauit. Et de cõſe. di. i. inuenum⁹. ponũtur nouẽ p̃fatio
nes. ſ. de reſurrectione xp̃i. de aſcẽſione. de penthecoſte.
de trinitate. de natiuitate dñi. de epiphania,. de cruce
ſeu paſſione. de ap̃lis. z de ieiunio i. xl. Sed Urba. pa.
addidit decimam. ſ. de beata ỹgine. Proponitur etiam
exẽplũ laudis. ſ. in angel⁹ dũ ſubdit. p quẽ maieſtatẽ tu
am rẽ. Tertio pl⁹us laudes exoluit. z diuinati aſſumẽs
verba angelorũ ſcz. Sanctus ſcũs ſanct⁹ dñs de⁹ ſa
beorũ rẽ. Eſa. vi. Sabaoth nomẽ ẽ hebraicũ. z latine in
terpretat exercituũ vel militiaꝝ ſcz angelorꝝ. vbi ẽt exp
mitur miſteriũ trinitatis pſonaꝝ. qz ter ſcũs z vni
tas cẽtie. qz dñs deus z pñcia dine maieſtatis qz ple
nis ſũt rẽ. Exoluit etiã laudes bũanitati xp̃i dicẽs cũ pu
eris hebreorũ. Benedictus q̃ venit. rẽ. Matb. xxi. Oſã
na hebraicũ nomẽ ẽ z latine interpretat obſecro ſalua. z
ſm Guil. Siꝰtus pa. iſtud ſanct⁹ ſtatuit dicendũ. Se
cundũ ꝓtinẽs ad ſacramẽti ꝓſumationẽ eſt eius pfectio
ſeu ꝓfectio. Et hec pars diuidit in tres ꝓtes ſm tria q̃
ꝓtinent ad integritatẽ ſacri. Aliquid ſcz qõ ẽ ſacrm̃ tm̃. ſ.
materie oblate benedictio. z aliq̃d q̃ ẽ res z ſacrm̃. ſ. cor
pus xp̃i vez. z aliq̃d qõ eſt res tm̃. Et ſm Guil. ne mu
Canon et lce. venientes id ẽ vane cogitatões pdãt ſuauitatẽ vnguẽ
dicitur di. ri. Loronces dici põt q⁹ canon debet dici expedite. ñ mo
rose z ne. auditoribꝰ redũ generet. nõ tm̃ nimi⁹ feſtinã
ter. ne ſacrificiũ fiat ſine ſale diſcretiõis. z deuotiõis. De
bet etiã legi in li. ne vllus erroꝝ ꝓtingere poſſit. dicit ãt
votũ illõ. ſ. A te igit̃ vſq; ad cõionẽ canõ. qz regulis patꝝ
ꝓpositus ẽ. Canõ enim grece latine regula dr. qz p hũc fit
Canonis ſacerdos oblatõis bñdictionẽ di. Te igit̃ clemẽtiſſime
expoſitio rẽ. Et qõ ſe inclinẽs h̃ dicat. ſignificat bũilitatẽꝫ obiaꝝ
et qua xp̃s paſſus ẽ. Et benedicas hec dona q̃ nobis a
deo data ſũt. hec munera. q̃ ſcz deo a nobis oblata. ſacri
fica ad noſtrã ſalutẽ deo a nobis ſacrificata. i. illibata
dicũtur. i. incorrupta. z q̃ ad materiã. qz materia debet
eſſe apta. z q̃ ad rẽ ꝓtinẽdã. i. corpus xp̃i. z quo ad cor
pus xp̃i miſticũ ibi ſignificatum Et no. ſm tho. in. iij
pte. q. lxxxiij. ar. v. ad 3m. q⁹ in celebratõe miſſe z pci pue
ab alto loco vſq; ad Pax domini vult ſacerdos freqũ
ter crucis ſignatiõe ad expmendã paſſionẽ xp̃i q̃ eſt adi
crucẽ terminata. Eſt aũt paſſio xp̃i q̃ſi quibuſdã grad
bus pacta. Nã prio fuit xp̃i traditio q̃ facta fuit a deo.
a iuda z a iudeis. Et h̃ ſignat trina crucis ſignatio ſup
iſta verba hec dona. Secunda fuit xp̃i venditio. q̃ facta
fuit ſacerdotib⁹. ſcribis z phariſeis. ad qõ deſignandũ
fit iterũ trina crucis ſignatio ſup illa ỹba. Bñdictã rẽ.
Addit aũt duplex ſignatio ſup illa ỹba. vt corpus rẽ
ad deſignandũ pſonã venditi z vẽditoris. Tertio fuit
preſignatio paſſiõis xp̃i facta in cena ad quod deſigna
dũ fiant due cruces. vna in ꝓſecratõe corpis. alia in cõ
ſecratõe ſanguinis. Quarto fuit paſſio ipa xp̃o exhibi
ta. vnde ad deſignãdũ quinq; plagas xp̃i fit q̃ntuplex
cruas ſignatio ſup illa verba. Hoſtiã puram rẽ. Quinto
repreſentat extenſio corpis in cruce. z effuſio ſanguinis
et fructus paſſionis. fit triplex ſignatio ſup illa verba
corpus z ſanguinẽ ſumpſerim⁹ oĩ̃i bñdictõe rẽ. Se
xto repreſentat triplex oro quã fecit in cruce. Unã p⁹ ſe
cutoribꝰ. cũ dr. Pater ignoſce. Luc. xxiij. c. Aliã p⁹ libera
tione a morte. cũ dicit. Deus me⁹. Lu. xxiij. c. rẽ. Tertiaꝫ
pro adeptiõe glie. cũ dixit. Pater i man⁹ tuas. Lu. xxiij.
c. rẽ. Et ad h̃ fit trina crucis ſignatio ſup illa ỹba. Sã
crificas rẽ. Septimo repreſentant tres bore q̃bꝰ ſteterũ i
cruce. ſ. a ſexta vſq; ad nonã. Et ad h̃ ſignificãdũ fit tri
na crucis ſignatio ad illa ỹba. Per ipm̃ rẽ. Octauo re
pñtat ſepatio aie a corpe p duas cruces ſubſequẽtes fa
cas extra calicẽ. Nono repſentat xp̃i reſurrectio tertia
die facta p tres cruces q̃ fiũt ad illa ỹba. Pax dñi. hec
Tho. iij. p. q. lxxxiij. ar. iij. z v. Reuerẽdo ad ſuperiora Ad 3m
poſtq̃ ſacerdos perfecte bñdictiõem oblatiõis dr. Hec do
na rẽ. Deinde perfecte ſalutẽ p offerẽtibꝰ z bis p quibus
offert cũ dic. In primis rẽ. Ubi prio ꝓmemorat eos p
quoꝝ vtilitate offert hoſtia. tanq̃ ad generale ſtatutũ
eccle quãq̃ adſpãles pſonas. ibi memẽto. Orat q̃ prio
ſm Guil. du. p eccliã catholica. i. vñ. Secũdo p papa
cũ dr. Una cũ famulo tuo rẽ. q̃ ỹba addidit clemẽs pa
pa. Tertio p epõ ſuo cũ dr. Antiſtite. Antiſtes tamẽ ipe
celebrãs nõ dr ea dicere. Et in roma ẽt dr nõ dici ãtiſti
te. qz antiſtes illi⁹ ciuitatis ẽ papa ipe iã dictus. Quar
to p rege. Orare ãt p rectoribꝰ docet ap̃l⁹. i. Thi. ij. Po
teſtas ei⁹ eſt duplex. ſ. eccliaſtica z ſeclaris. di. xcvi. Duo
Quinto orat p oĩ̃ib⁹ orthodoxis. qõ nomẽ ẽ grecũ. z i
terp̃tatur recte gl̃ians. Orthodoxus q̃. ſ. deũ recte fidẽ cõ
feſſione gl̃ificat. Quãtũ ỹo ad ſpãles pſonas dic Me memoriã
mento dñe rẽ. vbi põ orare ſilẽter. p q̃ vult vno vl̃ plu viuorum
ribꝰ. ñ tm̃ dr h̃ orare p aliq̃ defũcto qz p defuncto orat⁹
in ſecũdo memẽto. z cũ de⁹ nihil igret vl̃ obliuiſcat. dr
tm̃ ei vt recordet. ſ. ad miſerẽdũ. Orat z p circũſtatibus
cũ dicitur. z omniũ circumſtantiũ. vbi oſtenditur vtili
tas magna in audiendo miſſam. cũ prio illis ſpecialiter
oretur. hec omnia Guil. du. Et quia citius exauditur
iuſtus q̃ peccatoꝝ. ideo q̃tum ad orationes melius eſt
audire miſſam boni ſacerdotis q̃ mali. ceteris paribus
ſm Alber. q̃uis q̃tum ad virtutem ſacramenti z miſ
teriũ publici non ſit differentia inter bonum z ma
lum miniſtrum. i. q. i. intra catholicã. Et nota. q⁹ de con
ſe. di. i. de noĩb⁹. cũ glo. ei⁹ dicitur q⁹ non debet nomina
ri is prio quo orario fit. nec in miſſa nec in oratione eius
vel ſacrata miſſa. Secundo ſm Tho. in. iij. diſtin. vij.
in expoſitione littere commemorat eos in quorum of
fertur reuerentia ibi. Communicantes rẽ. Et pone
virgo que xp̃m in templo obtulit. Apoſtoli qui ritum

offerendi nobis tradiderunt. Martires q̄ seipsos deo obtulerunt. nō autem confessores. quia de eis antiquitus nō solennizabat ecclesia. vel quia non sunt passi sicut xp̄s. cui passio hic recolit. Et secūdū Guil. durā. cōicātes addidit canon. Sixtus papa. Et ī hāc cōmēoratōnē sanctorū seruat eccl'ia q̄ antiqtus agere ꝯsueuit. vt. s. in oronibus suis recolat patrū memoriā q̄tenus eoꝝ meritis suffragantibus facilius obtineat q̄d implorat. Sicut moyses orando interposuit memoriā patrū dicens. Recordare abrahā ysaac t iacob ꝛc. Exo. xxxij. ca. Tertio ꝯcluditur exp̄sse q̄d petit impetrādū. dū dicit. Hanc igit oblationē ꝛc. Et ist̄ ꝑm guill. du. adiūxit. Leo papa vsq; placatus accipias. beatus yo Greg. residuū vsq; iubeas grege nūerari. Quā oblationē. Hec ps adjcōsecrationē ꝓtinet q̄ tria ꝓtinet. Primo enī implorat cōsecrantis ꝓtus. Scōo ꝓficit ꝯsecratio. ibi. q̄ prudie. Tertio exprimit rei ꝯsecrate ꝯmemoratio ibi. ynō t memores. Quantū igit ad primū nota ꝑm tho. in. iij. q̄ illa. ꝓba bñdictā. ascriptā. ratā. ꝛc. p̄t referri vno mō q̄tū ad id q̄d ē ī sacro ꝓtētū. i. ad xp̄z q̄ ē hostia. Un dic benedictā ab oīni macula peccati munis. Assciptā. i. prefiguratā figuris veteris testamēti. t pdestinatōe diuina ordinata. Ratā q; nō est trāsitoria. Rōnabilē ꝓpter cōgruitatē ad placandū. Acceptabilē ꝓpter efficaciā facere dignetis tu sc̄z deus p̄r Allio mō p̄t referri ad effectum Un dicit benedictā p quā bñdicimur t. ascriptā per quā cel'ascribamur. ratam p quā in mēbris xp̄i censeamur. rōabilē p quā a bestaili sensu eruimur. acceptabilē p quā deo accepti sum⁹. P̄t etiā referri ad ipsam hostiā q̄ est sacr̄m tm̄. Quantū ad secūdū. s. q̄d prudie q̄ pateretur ꝛc. Hec verba Alexander papa dicit addidisse ꝑm Guil. du. t cū sacerdos dicit. accepit panē. dz sumere hostiā in manib⁹ q̄ hostia de cōi more fit rotūda in modū denarij ꝑm Guil. tū q; xp̄s q̄ ibi ē post cōsecrationē. denarijs vēditus fuit. tū q; ipe vt denarius ꝓmittit in ꝓmiū tū q; forma sperica designat eternitatē quā habet de⁹. Et eleuatis oculis in celū ꝛc. Nota q; nō reperitur in euāgelijs xp̄m tūc eleuasse oculos in celū. nec etiā in ꝯsecrādo sanguinē dicit aliqs euāgelista ipm dixisse hec duo. q̄ ponunt in forma ꝯsecrationis sanguis s. noui t eterni testamēti mysteriū fidei. t nubilomin⁹ credendū est ipm sic fecisse t dixisse Nā forma ipa tradita ē eccl'ie a be. Pe. t aliis ap̄lis. q̄ ꝯsecratiōi interfuerunt vt ꝛ̄ in decre. ex̄ de celeb. mis. ca. cū marthe. Nec ob. q̄ euāgeliste h̄ nō ponūt. Multa enī omiserūt scribere de bis q̄ fecit t dixit xp̄s vt illud q̄d dicit Pau. Act. xx. c. vbi ait xp̄z dixisse. q; beatus ē dare q̄ accipe. t q̄d narrat i. Coz. xv. de xp̄o. q̄ visus plusq̄ q̄ngentis fribus simul et visus ē Jacobo. s. resuscitat⁹. t Jo. xx. c. t Tho. iij. sē. di. viij. q. ij. ar. i. q. iij. ad. v. ar. sic t ista omiserūt q̄ tñ fecit vt ꝛ̄ in dicta decre. Benedixit t fregit ꝛc. Nota ꝑm tho. in. iij. p. q. lxxviij. arti. i. in. Rñ. ad. i. q̄ euāgeliste nō semper eundē ordinē in recitādo fuauerūt. q̄s res geste sūt. vtz per Aug. Unde intelligendū ē ordinē rei geste hmōi sic exprimi posse. Accipiēs panē benedixit dicēs Hoc ē corpus meū. Deinde fregit t dedit discipul' suis dicēs. Hoc ē enī corpus meū. sensus ē. q̄d ꝓtinet ꝯb⁹ ac cidentib⁹. s. panis ē corpus meū. Est āt ꝑm tho. in. iij. pte. vbi supra. hec ꝓuenientissima forma. Oportet enim formā sacramēti significare. id quod ī sacro efficit. Un forma ꝯsecratiōis panis oportet q; significet ipam cōuersionē panis in corp⁹ xp̄i. Nō aūt debuit significari tal' conuersio in hac forma vt in fieri. sed vt ī facto esse. Et ratio vna ē. q; hec cōuersio nō est successiua. sed instātanea. In hmōi aūt ꝓmutatōib⁹ fieri nō est factū esse. Et iō ꝛc. Illud enī ē appositū ꝑm morē romane eccl'ie traditū a beato Pe. t ꝓpter cōmutatiōem ad p̄cedētia. Forma ꝯsecratōis sanguinis ē hec. Hic ē calix sanguis mei noui t eterni testamēti mysteriū fidei. qui pro vobis t pro multis effundet in remissionē peccatorum. Hec ista ꝑm tho. iij. p. q. lxxviij. ar. iij. sūt de sba forme excepto q̄d Ponit aūt h̄ ꝓtinens p ꝓtento. Un sens⁹ est. hic ē sanguis cōtentus ī calice. de q̄ hic fit mētio. q; eni sanguis xp̄i ꝯsecrat in hoc sacro in q̄tū ē potus fidelū q̄d non importat in rōne sanguis. iō optuit h̄ designari. q̄ aliq̄d huic vsui accōmodatū. s. vt calice noui t eterni testamēti. Exponit hic Jnno. de cele. mis. c. cū marthe. sic noue t eterne. ꝓmissionis ꝯfirmat. Testamentū eni vt vult Tho. est dispositio hereditatis. Hereditate aūt celestem deus disposuit hoib⁹ dādā p ꝓtutē sanguinis cristi. Dicit aūt testamētū nouū rōne exhibitiōis. q; in figura dat. vt in veteri testamēto. Eternū ꝛ̄ rōne hereditatis q̄ nō ad excludēdū rei ꝓtutē. sed ad oñendū occultatōq; quasi quoddā secretū. q̄d sola vide renet t nō cernit. Et q; sāguis scōrsū ꝯsecrat⁹ a corpe. exp̄ssi⁹ repsentat passionē Jō in ꝯsecratione sanguinis fit mētio de passione fructu eius. dū dicit. q̄ p vobis t p multis ꝛc. P̄to vobis sc̄z iudeis. vel p vobis manducantibus et p multis pro quibus offertur. Hec quotiēscumq; ꝛc. no ē de substantia forme. Exprimit tertio rei ꝯsecrate ꝯmemoratio. Un ꝛ̄. Un t memores ꝛc. Q̄d aūt post ꝯsecratiōnē xp̄i sacerdos extendit brachia. designat extensionē xp̄i cruce ꝑm tho. Q̄d aliq̄n leuat man⁹ in orādo. designat q; oro et⁹ dirigit p ꝓplo ad deū. q; aliq̄n de⁹ man⁹ iūgit et inclinat. signat humilitatē t obedientiā xp̄i in passione. Digitos aūt iūgit post ꝯsecrationē sc̄z pollicem cum indice obreuerētiā sacramēti. ne si q̄ particula digiti ad hesisset. dispergat. Supraq; propitio ꝛc. Dic petit sacr̄m acceptari. quod est cramēti effectū. Et p̄to petit sacr̄m acceptari. quod est causa gratie dicēs. Respicere dignetis ꝛc. Munera pueri tui iusti Abel ꝛc. Ubi nota ꝑm rho. q; licet hoc sacrificiū p̄ponat oīnib⁹ beneficijs antiqs. illa tñ fuerē do acceptissima ex deuotione offerētiū. sicut illa Abel Secundo petit dari ipm donū gratie dicēs. Supplices te rogamus ꝛc. Ubi nota ꝑm Thomā q; sacerdos non petit q; species sacramētales deferant⁹ in celū. neq; corpus xp̄i vez. q̄d ibi esse non desinit. sed petit h̄ p̄to corpus xp̄i mistico. q̄d ī hoc sacro significat. vt sc̄z orationes sacerdotis. t populi angel⁹ assistens diuinis mysteriis. deo repsentet. Sublime altare dei dicit vel ipsa ecclesia triunphans. in qua transferri petimus vel p angelum intelligitur ipse cristus. quia corpus suum militi cum deo patri coniungit. t ecclesie triunphanti. Mentio petit effectum glorie dare defunct⁹ dicens. Memento dñe ꝛc. de conse. di. i. visum. Statutū est vt in oīb⁹ missis fiat oratio p̄to defunctis. t hoc fit in ist̄o passu generaliter p̄to omnibus. sz in speciali potest secrete orare p̄to quolibet. quem tamē nō credit damnatum. Un dicitur in xp̄o quiescentib⁹. cum autem dicit sacerdos. nobis quoq; pctōribus. paululū exp̄essa voce percutit pectus suum. Sic t publicamus pcutiebat pectus Lu. xviij. Jn tunsione pectoris tria sūt. s. ictus. sonus et tactus. Et hoc quia peccamus cogitatione. locutione et opere. Completur autem ca non misse more aliarum orationū in cristo. ibi p xp̄m dominū nostrū ꝛc. p quem hoc sacramentū origenē habet. t q̄tū ad substātā. Un dicit. creas ꝓpter esse nature. Sanctificas. propter esse sacramēti. Et q̄tū ad virtutem. Unde dicit. vuificas. ꝓpter effectum gratie. que est vita anie. Benedicis ꝓpter gratie augmentū. Et q̄tum ad oronē siue vsum. vnde dicit t prestas nobis. Tandem ponitur sacramenti perceptio. ibi. Oremus preceptis ꝛc. Et circa hoc primo ponitur preparatatio ad ipsum cōis. secūdo ipā

La. 5. De expositione misse

Et cōmunis est triplex. Primo enī ponit sacramēti pe/ titio in ipa oratiōe dnica. cū dicit. Panē nostrū ⁊c. Se cūdo papientiū expiatio p orationē sacerdotis dicentis. Libera nos ⁊c. Tertio pacis adumpletio. ibi. pax dñi. Hoc enī est sacramentū vnitatis ⁊ pacis. Et quia pacis petitio exuperat oēm sensum. Ideo pacē petitio incho/ atur a sacerdote. cū dicit. pax dni. ⁊ a choro cōplet cum dicit Agnus dei. ⁊ sic tria a sacerdote incepta. chorꝰ p/ sequit. Glia in excelsis. qō ptinet ad ipm. Credo in vnū deū qō ptinet ad fidē. Pax dñi. qō ptinet ad cari tatē. Petit aūt ppls misēriaz. cōtū ad amonitionē ma/ li ꝓtra miseriā culpe ⁊ pene. ⁊ pacē cōtum ad ꝓsecutio/ nem ois boni. vnde ter agn⁹ dei dicit. Dec oīa Tho. in. Fractio hostie. 4m Tho. uij. viij. in expositiōe lre. Et nota q fractio hostie significat: Primo ipam diuisionē corpis xpi q facta est i passiōe. Scdo distributionē gratiaꝝ pcedentiū ex pas/ sione xpi. vt dicit Diony. Tertio distinctionē corpis mi stici 4m diuersos statꝰ. Et q status sunt tres. ideo tres partes fiūt. Vñ Sergiꝰ papa de ꝓse. dis. ij. c. triforme. dicit. Triforme est corpꝰ dñi ps missa in calicē. corpus xpi qō iam resurrexit demōstrat. i. ipm xpm. ⁊ btāz vir ginē. ⁊ si qui sunt alij i glia cū corpe. Pars cōmesta am bulās sup terrā. qz sez viuētes in terra. sacramēto vtun tur. ⁊ passionibꝫ atterunt. sicut panis comestus atterit dentibꝫ ps in altari remanēs vsqz in finē misse. significi cat corpꝰ xpi. remanēs in sepulcro vsqz in finē seculi. qa corpa sctoꝝ in sepulcris erūt. quoꝝ aie sunt/vel in celo vel in purgatorio. Hic tn ritus nō seruat mō vt. s. vna pars reseruet in finē misse. Manet tn eadē significatio partiū. Vñ versus. Hostia diuidit in gtes. tinctra brōs. Plene sicca notat viuos. fluata sepultos. Dec tho. Alij aliter assignāt istam significationē. sed nō est eius. Pre paratio aūt spēcialis sacerdotis sumētis fit p orationes quas priuatim dicit. Dñe iesu xpe ⁊ si q alie sūt. Et no/ ta 4m Tho in. iij. gte q si ꝓpter frigus manuū. vl alias ꝓpter negligentiā ante fractionē. vel post hostia ꝓsecra/ ta labat in calicē. qz hoc ptermissio nō facit imperfectio/ nem sacramēti sed ad significationē tm. ideo nō est ne/ cesse iterare aliqd circa celebrationē sacramēti ꝓpter hu iusmodi defectus. Dec tho. Et si medietas hostie labit q.83.ar.vl ad 3ertū er pōt ⁊ debet medietas alia q remanet diuidi in duas ptes cū apte hoc possit fieri vt sit significatū. Si aut tota dilabit. si nō est tota madida. sed ps aliqua. ⁊ pōt cōmode extrahi de calice. ⁊ adhuc diuidi sine mīra con tractione ptis madefacte debet fieri. put melꝰ pōt. Itē si furnēdo sanguinē remanet ps hostie in calicē misse i fundo calicis. pōt digito ad labiū calicis adduci. et sic sumi. Tertia ps principalis est gratiarū actiōis. ⁊ con tinet duo. s. rememorationē acceptī bñficij in cantu an/ tiphone post cōmunionē ⁊ gratiarū actionē ex oratio/ ne quā sacerdos ꝓsequit vt ꝓformiter finis misse prin/ cipio respōdeat. Et sciendū q in officio misse qdā ꝟba ꝓtinent greca. sicut lyrie eleyson. qdā hebraica. vt alla. osanna. sabaoth. qdam latina. vt alia. qz his tribꝫ lin/ guis scriptus est titulus crucis xpi. Joh. ix. Dec tho. in iij. Termiat missa post ite missa est qō ōr si pcessit glo ria in excelsis deo. als benedicamus dño. vl requiescat in pace. si celebrat ꝓ defunctis p bñdictionē sacerdotis vnde de ꝓsecra. dis. j. c. missas. dicit q nll's ante benedi ctionē sacerdotis egredi psumat. s. dieby dñicis. Euan/ geliū aūt In principio erat verbū. est ad placitū illō vl aliud. Debet tn seruari in hoc mos patrie. Post pcepti onē aūt sacramēti sumit vinū ad abluendū os. ne reli/ quie aliq remanēt inter dētes. qō ptinet ad reuerentiaz sacramēti. ⁊ b est verū. nisi eadē die deberet iterū celebra re cū nō fit ieiunus. cū de celeb. miss. c. cū ex pte. Et eadē ratione. s. ꝓpter reuerentiā sacramēti abluit etiā digitos quibꝫ tetigit sacrm. si tn aquā sumeret in purificationē ita posset fieri sicut cū vino ad libitū sacerdotis.

Pro expositōe aūt .5.iiii.

aliq ⁊ breui ipius oratiōis dnicalis. Nota hic q ponit tho. ij. ij. q. lxxxiij. ar. ix. in corpe. q. Dicit enī q ipsa ora/ tio dnica est pfectissima ⁊ 4m Aug. Si recte oramus. nil aliud dicere possumꝰ. s. cōtū ad substantiam. Nā ꝓmo po nunt illa p que in nobis spēs fiducia excitamꝰ. i. conside rando caritatē eius ad nos. qz bonum nrm vult. ⁊ ideo dicit Pater nr. ⁊ ꝓsideratio excellētius qua nos pōt in uare. ⁊ ideo dicimꝰ. qui es in celis. Deinde sequūt septē petitiōes ⁊ eo ordine quo perēde sunt. Prima pertinet ad dilectionē dei qua deū in seipso diligimꝰ cū dicimꝰ. sanctificet nomē tuū. i. sctm ab hoibꝫ habeat. qō ptinet ad gliam dei in hoibꝫ ꝓpagandā. Scda ptinet ad dile ctionē qua diligimꝰ nos. cū dicit Adueniat regnū tuū. Per qō petimꝰ ad gloriā eius puenire. Tertia petitiōe petit directe illud p quo beatitudinē mereamur. cū di cit. Fiat volūtas tua sic in celo ⁊ in terra. Quarta est p quā petit illud quo instrumētaliter iuuamur ad meren/ dū. cū dicit. Panē nrm quotidianū da nobis hodie. si ue hoc intelligat de pane sacramētali cuiꝰ qtidianus vsus pficit. in quo etiā intelligunt alia sacramēta. siue etiā intelligat de pane corpali. sub quo cōprehēdit oīs sufficientie victus. Quinta est remotio eius. qō esset im pedimentū ꝑme petitiōis. qz directe excludit a regno. s. pctm. vñ dicit dimitte nobis debita nra sicut ⁊ nos di mittimꝰ debitoribꝫ nris. Sexta est remotio eius quod nos ipedit a scda petitiōe. ab obseruātia diuine volun tatis. cū dicit. Et ne nos inducas i tēptationē. p qō nō petimꝰ ne tēptemur. sed ne a tēptatōe vincamur qō est in tēptationē induci. Septīa est remotio penalitatis pntis. q est impeditiua tertie petitiōis. s. sufficientiam circa vitā. vñ dicit. Sed libera nos a malo amen. i. sic fiat. Exinde dicit. Pax dñi ⁊c. qō sequit Agnꝰ dei ⁊c. Ubi bis petimꝰ misericordiā sez cōtum ad aiam et cōtuz ad corpus liberari a miseria. Et dicit tertio agnꝰ dei. petēdo pacē. s. cōtū ad vtrūqz. i. mentalē ⁊ corpalem. Exinde sacerdos de osculatorio eucharistiā vel calicē 4m alios. ⁊ postea ab eo diaconꝰ accipit osculū pacis. ⁊ de/ inde alij. Agnꝰ dei dici instituit Sergius papa. Oscu lum pacis dari instituit Inno. ꝑmꝰ ⁊ Leo scds. ⁊ signi ficat vnitatē dilectiōis. quā debēt habere adinuicē fi/ deles quā significat ipm sacramentū. ⁊ etiā assensum sa cris misteriis. ⁊ bis q celebrant in eccl'ia. Et est q̄si loco cōmuniōis. quā antiquitꝰ in festis oēs fideles sumebāt In missa tn defunctoꝝ sacerdos nec sumit nec dat oscu lum pacis. qz defuncti sūt absqz perturbatiōe pacis. illi. s. qui sūt in purgatorio. cū peccare nō possint. Sumpto ꝓo sacramēto dicit antiphona post cōmunionē. que a quo fuerit instituta. ignorat. Et deinde oratio. qō totū pinet ad gratiarū actionē de tanto beneficio. Et finit per ite missa est. qō sic exponit. Ite ad ꝓria. qz missa est seu oblata est hostia deo p hūano genere. vel missa est ora/ tio ad deū p ppl'o. ⁊ tinita. vl ite post xpm. ⁊ sequimini ipm nō stetis in mūdo. sed festinetis ad patriā p bona opa. qō leuiter potestz facere. qz missa est ad placandū deū patrē. hostia p quā ꝓfracta sūt tartara. ⁊ ptz itroi/ tus paradisi. Vñ nō pcessit gloria in excelsis. terminat p benedicamus dño. vel requiescat in pace in missa defu ctoꝝ. Est aūt eucharistia nō sic alis cibꝫ masticāda. sed discrete moderate ⁊ leuiter anteriorib' dētib' terēda. et lingua mollificāda. ne q ps eiꝰ dentibꝫ inhereat. ne cō tingat expui sz nec subito post cōionē dz expui ꝓpter sa cramēti reuerentiā. Dec Guil. durandi.

Expositio pater nr.

De ptinẽcijs ad missã. & de defectibꝫ misse. & ꝺ dispositione ad ipam. & frequentatione & vtilitate. Capm. vj.

Missa quotidie i eccle-

sia celebrat. Et ꝺ fm Jnno. quinq; de causis. Primo q; opter semp medicinam esse pcatam ꝓtra quotidiana peccata. Scꝺo vt lignũ vite semp sit in medio paradisi. Tertio vt nobis quotidie xps vniat. sacramẽtaliter. & nos spualiter. Quarto vt sit apud nos iugis mẽoria passionis. Quinto vt vero agno loci typice q̃tidie vramur ad vesperã. quẽ iudei ad vesperã cõuertẽdi cruciet. iuxta illud. Conuertent ad vesperã. &c. Ps. viij. Et nota q; ad debitã misse celebrationẽ q̃dam requirunt ad sacramẽti necessitatẽ. q̃dã ad congruã ritus solennitatẽ. & q̃dam ad celebrãtis vel sumẽtis idoneitatem. Ad sacrificij q̃ꝺẽ necessitatẽ tria requirunt s. debita materia. ꝺbita forma. & minister intẽdẽs ꝓfectionẽ. l ꝓsecrationẽ. si alioq; istoꝝ defuerit. ꝓfici nõ poterit. Sz bis triby ꝓcurrentibꝫ. & si oĩa alia defuerẽt. ꝓficeret sacramentũ. q̃uis male. ex pte offerentiũ. q; ꝺ ecclesie morem

Est aũt debita materia huius panis triticeus aqua naturali ꝓfectus. & vinũ vitis. Et hoc ideo q; xps credit cõfecisse in tali materia. q; apli. q; psentes fuerũt tradiderũt nobis hũc modũ. tũ q; xps qui est in hoc sacramento compauit se frumẽto. & viti. tũ etiã q; talis panis. et tale vinũ necessarius & melius nutrimẽtũ pstant. vñ & melius significat effectũ sacramẽti fm doctores ecclie. Jgit̃ pscienꝺũ est q; ꝓficiens primo in pane fermẽtato grauiter peccat. q; facit ꝺ statutũ. & ꝓsuetu dinẽ ecclie. sed sic latinus ꝓficiens infermẽto. peccat mortaliter. ita grecus in azimo q; hoc facit ꝺ ecclie sue ritũ. quãuis sit rõnabilis ꝓficere in azimo fm Tho. in. iij. pte. q. lxxiij. ar. iij. i corpe. q. & in. iij. sen. dis. xj. q. ij. ar. ij. q. iij. in corpe. q. & iij. ꝓtra gẽtiles. c. lxviij. Si ꝯo ꝓficiat in pane q̃ incipit corrumpi. similiter grauiter peccat. etiã ꝓficiẽꝺo in azimo. ꝓter irreuerentiã sacramẽti. tũ pane tali ꝓficit sacramentũ. hoc si panis adeo sit corruptus. q; in eo deficiat species panis nõ potest ꝓficere hoc est p verba sacerdotis nõ efficitur corpus xpi. Et q; species maneãt pot̃ ppendi ex hoc. q; cõtinuitas nõ est soluta. nec alia accidẽtia vt essentia omnino ablata. Hec Tho & Alber. Jtẽ si grana alterius generis sint admixta tritico in tanta q̃titate q; aliã speciem faciãt. siue q; mediũ ꝓstituãt nõ potest ex eo ꝓfici sacramentũ. ex modica ꝯo q̃titate nõ impedit Tho. et Alber. & Pe. Si panis sit de aqua rosacea ꝓfectus. dubiũ est inter doctores. si pot̃ ꝓfici. Durãdus ordinis minoꝝ dicit q; sic. sed sctus Tho dicit esse phabilius q; nõ possit ꝓfici Jpe aũt Tho. in. iij. s. dis. xj. q. ij. ar. iij. q. iij in Rñ. ad scꝺm dicit simpliciter q; nõ pot̃ ꝓficiex pane coagulato seu facto cũ aqua rosacea vel alio liquore q̃ aqua naturali. Et idẽ reatat Tho. in. iij. pte. q. lxxiij. ar. vij. Rñ. ad vltimũ de spelta & farre. q̃uis quidã dixerint q; possit ꝓfici Pe. tñ dicit q; cõis sñia doctoꝝ est q; nõ pot̃ ꝓfic. Jdẽ Richar. in. iij. ꝺis. xj. Tho. etiaz in. iij. parte. q. lxxiij. ar. iij. ꝺic. q; de hoc nõ pot̃ ꝓfici. q; ex tritico ista nõ generant. & sic nõ sũt ciusdẽ speciei cum tritico. Sed Pe. de palu. in. iij. ꝺis. xj. tenet cũ Alber. q; potest ꝓfici de spelta & farre. sicut ꝺ tritico. Et rationẽ assignat q; sunt vni⁹ speciei & ex eo q; frumentũ sit genus ad triticũ. & far ad speltã. Comptũ est enim q; in eadẽ terra triticũ seminatũ. vno anno generabat speltam vel far. in alio triticũ. Et si dicat q; spelta nunq̃ generat triticum licz ecõuerso nõ obstat. q; forte hoc ꝓpter impfectã virtutẽ in spelta. & sil̃r q; triticũ generat speltã vel far. est ex debilitate virtutis. sic aliq; masculi non pũt generare nisi femias. nec alique femine nisi feminas. Sz sicut masculus & femina nõ ꝺifferũt specie. ita nec triticũ spelta et far. Etsi dicat q; alicubi triticu semiato crescit ordeus; alubi lligo. alubi loliũ. nec tñ ꝓpter hoc sũt vnius speciei. Dicendũ q; verũ est. nec de ipis cõfici pot̃. q; hmoꝺi tria generant ꝓter accidens. & via corruptionis. sicut ex vino generat acetũ. l sicut ex sudore animal pcreatur animal imꝑfectũ. puta. vermis. Sz far & spelta via generationis ex tritico sicut ex seminatõne animal ꝺucat animal & oliua oliuã. Hec Pe. Cũ ergo certũ non sit vtrũ sint ciusdẽ speciei an ꝓfectionẽ tenenda videtur opi. Tho. vt pater. iij. ꝺist. xi. q. ij. ar. ij. q. i. Jn corpore. q. vltra sc̃z nõ cõficiat ex his. Sed si ꝓfectũ fit opi. Pe. p sacerꝺotem habeat p̃suppositio si ẽ confectũ. & idẽ ꝺicit q; ꝺe amido cũ sit pasta cruda. & nondũ panis. ꝓfici nõ potest. Sz si inde fiat panis cũ sit farina tritici purgatissima. pcreatur hostia nõ esse triticeã vel esse corruptã. remota illa hostia aliã ponat. & ea cõe reincipiat. Si vero posita hostia aliã ponat. & ea sumẽta. in consecratiõez. idẽ facit ponẽꝺo aliã hostiã. & ea sumẽꝺo. sed nihilominꝰ postea primã illã hostiã sumat. aut aliꝭ sumẽꝺo tradat. aut reu erẽter conseruet. Pe. Jdem. Rich. in. iij. ꝺi. xi. Qꝺ aũt ꝺicit hic Pe. reincipiẽꝺo a nõne. Beat⁹ Tho. in simili casu ꝺicit reincipiẽꝺo a bis consecratiõis. iij. pte. q. lxxxiij. artic. vlti. in ri. ad iij. vt habet. j. Si vero sacerdos aduertat supradictum ꝺefectũ hostie post ꝯ sumpserit. licet in isto casu varient ꝺocto. b. Tho. in. iij. pte vr. s. tenet q; ꝺebet ponere aliã hostiã. & ꝓsecrare & sumere. q; ꝓceptũ ꝺe ꝓceptis sacramenti maioris est ponderis q̃ ꝓceptũ q; a ieiunijs matur. Per id aũt q; ꝺicit Pe. si sacerdos infra missam aduertat hostiã nõ esse triticeã vl corruptã. parat quid agendũ. Sz nulla hostia fuerit posita vel si posita sit ꝯꝺita Et p id q; ꝺicit Tho. si aduertat ꝺefectũ hostie post sumptionẽ. pot̃ hoc idẽ intelligi si aduertat etiã eius sumptionẽ. pot̃ hoc idẽ intelligi si aduertat etiã post sumptionẽ sanguinis. s. q; rursus ponat nouã patenã & nouũ vinũ. & consecret atq; pcequat. ne sacramentũ remaneat imꝑfectũ q; magis expresse apparebit infra. ibi statim ꝺicere ꝺefectũ vini. & ponenꝺo verba magis expresse ipius. b. Tho. Rich. aũ ꝺicit. q; si sacerdos tam sumpsit hostiã ꝺictã. i. nõ consecratã fm quosꝺam nihilominus ꝺebet sumere calicẽ ꝓsecratũ. i. sanguinem xpi. q̃uis nõ sit ieiun⁹. q; necessitas eũ ꝯgit. ne ſaguis remaneat sic inassumptus. Sz si tam sumpsit virtũ. s. hostiã nõ consecratã. & calicẽ consecratũ. vel ecõuerso. ꝺicit q; nõ ꝺebet illa ꝺie aliã hostiã ꝓsecrare. q; ieiun⁹ nõ est. sed opi. Tho. videt in hoc rõnabiliorꝰ. s. q; aliã ꝓsecret ꝓpter rõnẽ ab eo assignatã.

De vino puro scien ·Ji.

ꝺum q; si vinũ oĩno factũ est acetũ nõ potest ꝺe ipo confici sacramẽtũ sanguis xpi. q; ꝺifferũt vinũ & acetum. exemplificat sicut vinũ & mortuũ. fm philosophũ. Si vinũ sit in via acescendi. idẽ iudicũ ẽ. q̃ ꝺe pane q̃ est in via ad corruptionẽ. s. q; pot̃ cõfici. & ꝺe tali pot̃ intelligi ꝺictũ Jnno. in li. ꝺe missa. cũ ꝺicit. q; pot̃ confici cuz acetosum exponit Rich. in q̃rto peccat tñ ꝓficies ꝓpter sacramẽti irreuerentiã Jdẽ Tho. & Alber. De musto pot̃ cõfici nõ tamẽ fiendũ ꝺe musto recẽti ꝓpter impunitatẽ cut cõpletũ ab incõpleto. Richar. i. iij. ꝺi. xi. Similiter ꝺe uua matura ꝓfici nõ pot̃. q; nõ ẽ sub specie potabili sed edibili. Et ꝺe hoc certã ꝺe ꝓse. ꝺi. ij. c. Diximus. Jtẽ ꝺe vappa. Laquarello nõ pot̃ ꝓfici sanguis xpi. fm Alber. est enim aqua fusa sup acinos vuarũ vino expressos. que habet aliquãtulũ vini acumẽ. Sz nõ est vinum. Si aũt vino aponat tanta aqua q̃ nõ conuertat in vinũ nõ pot̃ ꝓfici. & nõ habet apponi aq̃ rosacea vl alia artificiat. Si tamẽ apponeret in tã modica q̃titate

q̄ in vinū ꝓuerterek ꝓficeret. Tho. 2ª pe. Si sacerdos post ꝓsecrationē corpis. sed ante ꝓsecrationē sanguis capiat vinū 2 aquā. nō esse in calice. debz statim apponere 2 ꝓsecrare. Si ꝙo post oīa ꝓsecratiōis ꝟba capiti prionē corpis debet deposita aqua si ibi fuerit ponere vinū cū aqua 2 resumere a ꝟbis ꝓsecrationis sanguis. Si ꝙo capit post sumptionē corpis. debet apponere aliā hostiā sīl cū sanguie iterꝝ ꝓsecrandā. 2 in fine sumere hostiā iterꝝ ꝓsecratā 2 sanguinē. nō obstāte etiā si prius sumpsit aquā q̄ erat in calice. q2 ꝓceptū de ꝓceptiōe sacramēti est maioris ponderis q̄z ꝓceptū q̄ b̄ sacramē tum a ieiunis sumak. ꝓdicta Tho. Predictis aūt ꝟbis demonstrank ista duo. q̄ supra dicta sūt. cū de defectu istā sumere ne impfectū remaneat sacramentū. Sed si solū sanguinē aliqs ꝓsecraret 2 sumeret. ita remaneret impfectū. sicut si sola hostiā ꝓsecraret 2 sumeret. tūc autem solū sanguinē ꝓsecrasset 2 sumpsisset. si post ꝓsecrationē sanguinis cognosceret q̄ hostia nō fuerit triticea vel q̄ fuisset corrupta. vt b̄ dicit Tho. etiā si solutū sit sequnū reperendū est sacrametū. vt sit integrū. Et cū missē celebritas terminek benedictione sacerdoꝭ vt dicak infra. nō ita iudicandū est de defectiby misse reparandis ante benedictionē sacerdoꝭ. cū adhuc iter officium sit. q2 post benedictionē q̄n nūc solutū est officiū missario misse q̄z reparatio defect⁹. Itē ex ꝟbis sancti Tho. ime diate supradictis apparet. q̄ in reparatione sacramētum pfecte satis sufficiat resumere a ꝟbis ꝓsecratōis. Unde tamē oīa ordinate supra repetēda. q2 vt ōz. vij. q. j. Nubil. pfecta nō possunt dici sacra. q̄ pfectū nō babēt ordinē. Et. b. Tho. dicit q̄ est ītmane sacrilegiū si nō pficiāt b̄ sacrm. Aūn 2 aliū tholeranū tulit sentētiā excōicatonis in cos. q̄ cū possunt nō' pficiūt illud sacramentū. vt patet in loco decreti supra ītediate allegati. Si sacerdos ꝓcipiat aquā nō fuisse positā in vino ante ꝓsecrationē sanguis. ponat eā 2 dicat ꝟba ꝓsecratōis. Si aūt capit post ꝓsecrationē sanguis nullo mō debet postea apponere aquā q2 nō est de necessitate sacramēti 2 seq̄ret corruptio sacramēti in aliq̄ gte. Si q̄s tū ante ꝓsecrationē scienter omitteret appositionē aq̄. grauiter peccaret. q2 ageret ꝓtra ꝓstitutionē ecclesie. 2 q2 dim apposuisse credit. Non sufficit aūt q̄ aqua apponak q̄n adhuc vinū est in dolio. q2 hoc non significaret aliq̄d. sed oportet vt ītmanente oblatōe apponak ad sacrāmtū. Thō. Ponit enī in significatiōe hmōi q̄ ppls q̄ significak q̄ aquā. ꝛpo vnit. Et fm Alb. dimittere talē appositionē aque ex hereticа prauitate. vel ex ꝓcēptu. vel ex occupatiōe illicita. est mortale. dimittere aūt ex negligētia procedēte ex occupatiōe circa vana tpalia. est gue pcm. Et si mult ꝓtingeret facerē emendā tanq̄ pro mortali. Si aūt negligētia illa ꝓcedat ex occupatione circa vana. vl ex surrepti̊e. nō est mortale. Dec Alber. Et nota fm Rich. in. iij. cū sit eqlis cōmixtio in calice ex vino 2 aq̄ quātitatē molis. sic aqua nō solueret speciē vini. magis enī est vinū actiuū q̄z aqua. nec generaret tertia natura ex duoby nec posset vinū ꝓuertere in sui naturaz. Alio mō pōt fieri cōpositio fm equalē cōpositionē ꝟtutis. et sic ex illis duoby generaret natura tertia. q̄ nec est vinū nec aqua. sed nō stati. Opatiōes enī nature nō sūt ī instāti. q̄ is eaz termini sint in instāti. 2 nō ita cito possit sacerdos ꝓficere post talē vini 2 aq̄ appositionē. q̄n vinū cū adhuc nō esset trāsmutatū ad cōpositionē naturе tertie. ꝓuerterek in sanguinē. Sed si sacerdos ꝓsecrat postq̄z facta est trāsmutatio ad tertiā naturā. ꝓsi nō pōt. Et dicit Alb. q̄ ī illis terrꝝ vbi vinū nullo mō baberi pōt. debet hīc ꝓulgatio ad curiā q̄d ibi fiendū. tamē ꝓpter intolerabile dānū aiaz q̄ incurrik ex defectu sacramēti. videk cū talib⁹ esse dispēsandū. vt corp⁹ xpi sine calice ꝓficerē. q2 corp⁹ xpi no est sine sanguie et aia 2 deitate. q̄uis ibi nō sit sanguis in hostia ex ꝟtute ꝓsecratōis sacrāmti. Dec Alb. Itē cū speciebꝰ vini post ꝓsecrationē admisceā aliqs liquor. Dicit Pe. q̄ cū species retineāt modū ſbiecti sui. sicut poterat fieri additio vino ibidē existēti. ita pōt fieri speciei vini. aut q̄ addik eiusdē generis liquor aut alteri⁹. Si alterius vt aq̄. aut id q̄ addik est equale. aut maius 2 min⁹. Si maius non tm̄ quātitate. sed ꝟtute trāsmutat naturā speciei in se. Si eq̄le. trāsmutak vtrūq̄z in naturā tertiā. 2 sic vtroq̄z mō desinit ibi spēs vini esse. 2 per ꝓseq̄ns sanguis xpi. Si ꝙo min⁹ trāsmutak in naturam speciei. verūtamen sub ꝓtibꝰ illis ad quas liq̄r addit⁹ penetrat. cū nō sint ibi accidētia sine subiecto desinit esse sanguis xpi. Si addik liq̄r eiusdē generꝭ. vt vinū. tūc iterꝝ aut liq̄r additus est maior aut eqlis. aut mior. Si maior. tūc ad oēs dimēsiōes speciei puenit. 2 ei⁹ ꝓtinuitatē totaliter soluit. et sic tā ali⁹ liquor nūero q̄ ad accidētia esse incipit. 2 sanguis xpi ibi esse desinit. si equalis silr ꝓtingit si minor tūc ad oēs dimēsiōes speciei nō puenit. Sub paribꝰ ḡ illis ad q̄s puenit vinū additū desinit ibi eē sanguis cū tā accidētia non sint sine subiecto. 2 ꝓtinuitas speciei q̄ nō erat sine subiecto soluta sit. Sub ꝓtibꝰ ꝙo illis ad q̄s nō puenit manet xpi sanguis. Cōcor. Tho. et addit Pe. puta tū q̄ si nō ē notabiliter excellēs nimis. q̄d addik ꝓpt dubiū toto liq̄re ipo tāq̄ sacro vtēdū est.

Pro noticia forme .§. II.

Sciendū q̄ Amb. in li. de sacramētis dicit. q̄ b̄ sacramētū ꝓficit in ꝟbis 2 fmonibꝰ xpi. ex q̄ dicto ꝓcludit beatus Tho. q̄ forma cōsecratiōis bui⁹ sacramēti sit. Hoc est enī corp⁹ meū. videlicet q̄ztū ad ꝓsecrationē corpis. et b̄ est enī calix sanguis mei noui 2 eterni testamēti mysterium fidei. q̄ p vob 2 p multis effundek in remissionez pcōz. Illa ꝙo ꝟba. accipite 2 māducate. ptinēt ad vsū materie ꝓsecrate. silr illa ꝟba. Hec q̄tiēscūq̄z feceritis in mei mēoriā facietis. ptinēt ad vsum bui⁹ sacramēti. qui vsus nō est de necessitate sacramēti. vt idē Tho. dicit. Itē illa ꝓiūctio enī. nō est de substātia forme. tū dicit debet fm vsū eccle. q̄ vsus a brō petro initiū sumpsit. etiam Tho. Nota fm Pe. 2 Alber. q̄ de substātia forme sanguis est tm̄. Hic est calix sanguis mei. Sz Thomas in. iij. dicit. q̄ q2 cōditiōes appposite ad subiectum vel p̄dicatū. sūt de integritate locutionis alicui⁹. ī alij pbabilius dicūt q̄ totū q̄d seq̄k est de forma. cū totū b̄ q̄d addik nō sit locutio p se. sed determinatio p̄dicati. in.3.pte.q 78.ar.2. et.3. et vbi.s.

Sciendū etiā fm Tho. Pe. 2 Alber. in. iij. senten. q̄ quelibet forma. s. corpis 2 sanguis p se ꝟtutē 2 ꝓpriā habet virtutē 2 ꝓpriā cōpletā significationē. 2 ꝓpriā 2 determinatā materiā. vñ 2 ꝓpriā opationē p se. 2 ideo q̄libet forma p se cōplet suam opationē. nec se mutuo expectāt. 2 sub vtraq̄z specie tot⁹ est xps. Si predicte forme mutentur nihil efficak. etiā si videant ꝟba idē significare. silr si aliquid de dictis formis diminuik. nisi forte esset aliq̄ lra in fine dictiōis vt. m. 2 hmōi. 2 b̄ ex mala platōe. q2 etiā sic cōficeret. Si ꝙo aliud adderet q̄d significationē nō mutaret. nec errorē induceret. magnū peccatū cēt et trī cōficeret. Alber. vt si diceret. b̄ est corp⁹ meū serissimuz.

Dicit aūt sctūs Tho. q̄ forma p̄dicta vtēs pnoīe demōstratiuo. oñdit q̄ materia cōsecrāda debet esse corpis sacerdotc. Uñ sacerdos existēs in domo sua non posset cōsecrare panē qui est in altari. aut etiā ī foro. nec vinū q̄d est in celario. Sed quātūcūq̄z sit quantitas panis 2 Materia cōsecrada

vini q̄ cor̄ sacerdote ponit potest ab ipo cōsecrari Tho Pe. ō pal'. dic̄. q; ō materia quā hz sacerdos i sua pīria nō est determiata quātitas. Verbi gra. Vtr̄ existēs in ore clibani maximi. vl' existēs in foro maximo pleno pa nibꝫ. vl' existēs in celario pleno vino. vtr̄ posset ꝓsecra re hec oīa sil' nescio de hoc. sed si req̄rit talis pīria q; sil' possit tāgere oīa. tūc nō possit sil' cenū hostias ꝓsecra re. quas sigillatim sil' attingere nō pōt. Et sic sufficit p̄ sentia visus. nō qua actu videat cū cecus ꝓficiat. hz qua sit visibile. tūc acrē plenū vsq; ad celū posset ꝓfice. Vñ ista distātia z p̄sentia z quātitas materie nō sunt apud hoīes determiata. hz deo notitie relinquata. vtr̄ est tñ q; nō pōt ꝓsecrare nisi materiā p̄tem z ante se positam. alīs esset falsitas in sacramēto veritatis ꝓter illud ꝓnomē demōstrativū h̄ vel h̄. Nec Pe. Dicit etiā Tho. q; si sa cerdos nō recordat se dixisse ea q̄ in ꝓsecratōe eucharī stie dicūt. nō debet ex h̄ turbari nō enī qui multa dicit. recolit oīa q̄ dixit. Si tñ sacerdoti ꝓbabiliter ꝓter se aliqua obmisisse. siquidē nō sūt de necessitate sacramē ti. nō dz resumere īmutādo sacrificij ordinē. sed dz vtre rius ꝓcedere. Si ꝙo certificet se obmisisse aliq̄d eor̄ q̄ sunt de necessitati sacramēti. s. formā ꝓsecratōis. dz re sumi ipa forma z cetera p ordinē recitari.

Mīster ꝓficiens

Mīster autem q̄ necessario requirit ad ꝓficiendū h̄ sacramētū. est sacerdos baptizat⁹. s. z ordinat⁹ ad sacerdotiū fm for mā ecc̄lie. Nā nō baptisat⁹ sacerdos esse non pōt. nec p ꝓsequs ꝓficere. Sol' enī sacerdotib⁹ data est ista ptās. et nō alīs etiā q̄dātūcunq; sctis. Vñ nec ꝙgo Maria nec angeli dei ꝓficē possent fm doctores. hz. q̄ est ordina tus in sacerdotē rite quātūcūq; sit malus. excomunica tus. hereticꝰ. z de gradatꝰ. vere ꝓficit. si seruat debitam materiā z formā z habet intentionē. character enī sacer dotalis in quo ꝓsistit ptās ꝓsecrādi ab homīe tolli nō pōt. q; nō dat ab hoīe sed a deo. hz mediāte hoīe. s. episco po qui opat instrumētal'r. sed vsus talis ptātis aufert p̄dictis p ecc̄liam. Et ideo ad sui p̄nicie ꝓsecrant. sed tñ ꝓsecrāt vt dicūt Tho. in. iij. pte. q. lxxij. ar. ix. ad vltimū Alber. Pe. z cōiter Theol. z Hosti. Unde opinio mgri sentētiaz in. iij. dis. xj. q̄ dic̄ ꝓtrariū. s. q; hereticus non ꝓsecrat. nō tenet.

Intentio ꝓsecrantis

Oportet aūt q; h̄ intēdat. nō solū enī verba forme sūt ad ꝓficiendū necessaria. sed etiā req̄rit intentio. q; fm Augu. sine intētiōe in sacramento nihil agit. Vñ sctus Tho. dicit. q; ad pfectionē sacramēti re q̄ in ipe intētio mīstri qua se subjiciat ꝓncipali agenti vt sc̄z intēdat facere q̄d facit ecc̄lia. z xp̄s fecit. z dicit q; nō est necessaria intētio actualis. sed sufficit habitualis. vt ꝓficiat puta. vt si sacerdos accedit ad altare ad celebrā dū. intēdat facere q̄d facit ecc̄lia. z xp̄s fecit. pficit sacra mentū. si postea suspēdat eius intētio p aliā occurren tem cogitationē ex vi rei ꝓme intētiōis. tñ si studiose cu rare debet mīster sacramēti. vt etiā actualē intentionem adhibeat. Et dicit Tho. q; cū aliq̄s nō intēdit sacramē tū ꝓficere. sed deluforie aliq̄d agere. talis quersitas tol lit vi rei ꝓsecrādi z virtute sacramēti. p̄cipue q̄n intentionē exterius manifestat. Si aūt intētio ministri per uertit quantū ad id q̄d sequit sacrm. puta si sacerdos intēderet ꝓficere corpus xp̄i. vt eo ad veneficia vteret. q; prius nō depēderet a posteriori. talis intētiōis quersi tas veritatē sacramēti nō tollit. sed mīster tali intentiōe grauiter peccat. Pe. tñ dicit q; sacerdos ꝓsecrat quātū cūq; materiā. dū tñ intēdat h̄ facere ad vsum z alimen tū fideliū. alīs nō. Sz opinio Thome melior. Dic̄ tñ Al ber. q; si aliq̄ hostie ex obliuiōe remanent in altari. aut aliq̄ vini gutte adhereāt pede calicis. z sacerdos ꝓficit. nō sūt ille ꝓsecrate. q; de eis nō intendit.

De nūero hostiaz

Durandus aūt ponit casum. q; sacerdos habeat cor̄ se vndecī ho stias. z intēdit ꝓsecrare decē. quer̄s quot sint ꝓsecrate. Respondet aūt distinguēdo dicēs. q; h̄ pōt p̄mo duo bus modis intelligi. Uno mō q; nūerus sit solū i opi nione. z nō in intētiōe. in intētione aūt sit ꝓsecrate quic quid est cor̄ se. vt verbi gra. vt si aliquis habeat coram se vndecī hostias. z opinat esse decē. ipe intēdit ꝓsecra re quicq̄d est cor̄ se. nō obstat q; et⁹ opinio ferat ad nul merū. Uñ q; effect⁹ ꝓsecratiōis sequit intentionē et nō opinionē. oēs ille hostie sūt ꝓsecrate. Alio modo p̄dictus casus intelligi. q̄n sacerdos habet cor̄ se vndecī hostias. z intēdit ꝓsecrare decē vt nō opinio. sed intentio ferat ad nūerū. ita sc̄z q; nō velit ꝓsecrās plus q; de cē. sed tñ decē ꝓsecrare. tūc in tali casu p̄dictus doctor facit secundā distinctionē dicēs. q; duobꝰ etiā modis ꝓtingeret. Uno modo q; sciat veritatē numeri. Alio mo do q; ignoret veritatē numeri. z si sciat veritate numeri sc̄z q; hostie sint vndecī. z ipe decē tantū. ꝓsecrare intēdit. aut decē distincte intendit ꝓsecrare. i. distinguit de cem hostias. quas intēdit ꝓsecrare ab vna qua nō intēdit ꝓsecrare. Et tūc dicendū est q; iste decē tm̄ sunt ꝓsecrate de quib⁹ intēdit. z illa de qua nō intendit nō est cō secrata. aut sacerdos scit hostias esse vndecim z intendit ꝓsecrare. decē. nō distinguēdo vel determinādo. qs decē intēdit. z quā vnā nō intēdit. z sic intēdēdo decē q; illis ꝓsecrare tūc nulla est ꝓsecrata. eo q; intentio nō fuit ad aliquā determinatā. z cū isto dicto satis ꝓcor. scīus Tho. in. iij. pte. q. lxxij. arti. ix. ad p̄mū. vbi dic̄ q; mutatio ster sacramētoz est sicut instrumētū ꝓncipalis agentis. sc̄z xp̄i vel ecc̄lie. Et cū tale instrumentū habeat cognitionē requirit q; p intentionē se determiet ad opus. q̄d. virtute principalis agentis producere debet. taco sc; quit q; vbi nō determiat se. nihil opat. Si ꝙo sacerdos ignoret numerū vndecī hostiaz. z intēdit decē hostias tm̄ ꝓsecrare. Dicit idē Durād⁹. q; eodē mō distinguendū est. vtrū determiet quas decē intēdit. vel nō determinet. Et rñdendū est sicut in ꝓcedēti casu immediate dicto. Sz dubitat quō accidat q; nūer⁹ ignorēt. cui dubitationi rñdet. q; pōt ꝓtingere q; decē hostias vi deat extēsas. z vna ibi lateat. ipe aūt intēdat oēs quas videt z nullā aliā. Uel pōt esse q; ipe decē posuit. z vna erat ibi quā nescit. ipe ꝙo intēdat solū illas quas pō suit. z redit h̄ casus. in casum supradictū Alberti. quia tūc illa nō est ꝓsecrata quā nescit ibi esse. z omes alie sūt ꝓsecrate. Si aūt ipe vnā plus ibi posuerit. q; credi derit. vel alius vndecim posuerit. z ipe mandauerit po ni decē. et nō intēdit ꝓsecrare nisi decē tm̄. tūc nō est de termiata eius intentio. z sicut supra nulla ipaz est cō secrata. Nec ille. Cui ꝓcor. Job. ne apo. in. xij. quodlibe. Et addit idē Jo. q; sic dictū est de quātitate discreta. sc; de nūero hostiaz. sic dicendū est de quātitate continua vnius et eiusdē hostie. Si enī sacerdos intēdat ꝓsecra re medietatē solū alicui⁹ hostie determinatā tm̄ vi poste rioꝛ solū vel inferioꝛ. ad dextrā vel sinistrā. illā so lū ꝓsecraret. Sed si intēderet ꝓsecrare medietatē solum alicui⁹ hostie. nō determinādo intentionē suā ad aliquā ptem designatā p̄dictis modis. vel alīs quibuscunq; nihil penit⁹ ꝓsecraret. ꝓter causā supradictā. q; sc; i tali casu nō esset determiata intētio ministri respectu alicu ius determiate materie. Sed Pe. de palu. dic̄. q; est tu plex opinio circa istā determinationē. Quidā enī dūt q; oportet q; fiat determiatio seu significatio de pte hostie ꝓsecrāda vel sensu vel imaginatione. al's nō ꝓsecret. Alij dicūt q; sufficit determinatio ista. vel signatio fiat intellectu. z si nō sensu. Intentio enī que exigit̄ est actꝰ partis intellectiue. nō sensitiue. Et q̄uis alia determi natio intellectus sit fm determinationē sensus. h̄ autem nō oportet q; sit signatio certe partis fm sensū. quis per visum. cū cecus possit ꝓficere. nec p tactū. q; z sine tactu

manus pōt ꝓsecrare. nec ꝑ imaginationē vel aliū sensū qz indiuisibile ſm ꝙ hmoi non est sensu ꝓceptibile. Jd aūt quo ꝺd ꝓnuꝯ ab aliꝭ distinguit. ſm ꝙ hmōi est oīno indiuisibile sicut linea q̄ ſm latitudinē est indiuisibilis. nō tn̄ ſm q̄ntū ptem diuidit ab alia. Sufficit ꝙ signatio ſm intellectū. qz intellectus ptem indiuisibile apprehēdere potest. puta si de hostia plena intēdat sollum medietatē q̄ est a ꝓte supiori. z nō aliam vel hmōi.

De pluribus celebrātib⁹ sit dup̄lex modus.

Utrū aūt plures sacerdotes possint eandē hostiam ꝓsecrare. Dicit Pe. de palu. in. iij. dis. xij. ꝙ circa hoc est ꝺup̄lex modus dicēdi. Unus est qui Alberti est ꝙ vtiq; possunt scz si li. i. si ſba ꝓsecrationis ꝓferant. Ratio ē qz qua rōne vnus sacerdos vere ꝓsecrat. si intendit. eadem ratōe alius qui sil' ꝓfert verba. z eadē intentio est nec sunt duę ꝓsecrationes. sed vna qz diuina virtus pōt ſm beneplacitū suū aliq̄d vnū facere ꝑ ministeriū vni⁹ vel pluriū. Si aūt nō sil' ꝓferant ſba. sed vn⁹ ꝓius alterius nō possūt. sed ꝓius ꝓferēs ꝓsecrat. alij nō. Alij⁹ modus dicendi est bti Tho. iij. ſ. dis. xij. q. j. ar. ij. q. j. in corpore. q. in. Rñ. ad. j. est ꝙ etiā dato ꝙ nō sil' ꝓferant verba sed vnus post alium tn̄ ꝓsecrant. z hmōi ratio est. qa sacerdos cū ordinat' ꝓstituit in gradu cōꝛ. q̄ in cena ac ceperūt potestatē ꝓsecrādi. sed apli qui acceperūt hanc ptātem ꝓsecrandi xp̄o cenāti cōcenauerūt. Et ideo nō ut ordinati ſm ꝓsuetudinē quarundā ecclia⁹ cp̄o celebrāt ꝓsecrāt. nec ꝑ hoc iterat ꝓsecratio sup eandē materiā. qz licz diuersis tp̄ib⁹ ꝓferant ſba tamen sicut dicit Jnno. iij. Intētio debet fieri ad idē instās ꝓsecrationis forte ad illud in quo ꝓsecrat ep̄s. Licet aūt ista opinio nē ſcdam ſma reꝓbet ꝑ qualdā rationes. ipe tn̄ Pe. bene defendit eā destruēdo illas rōes. Dicit enī prima opinio. ꝙ ille ritus de ſcda opinione nō pōt dici ꝓsuetudo. sed cōruptela z abusio. qz qñ fit ꝓsecratio cuchariſtie in missa. adhuc nō est cōpleta ordinatio sacerdotū. qz restāt q̄dā fiēda. vt impositio manuū cum ꝓscripta forma ꝙbꝝ. accipite spiritū ſcm̄. ꝛc. Jrrationabile igit est. ꝙ sacerdos celebret cū ep̄o. cū adhuc nō sit cōpleta ordinatio ei⁹. Ad qđ rñdet Pe. ꝙ in hac magis credēdū est Jnno. qui hoc dicit ꝙ illis. qui Jnno. etiā dicit ꝙ consueuerūt ꝓsbyteri cardinales circūſtare pontificē. et cuz eo pariter celebrare. Nec ex eo ꝙ ꝓficiāt. ꝓcelebrātes ante cōpletā sui ordinationez potest dici hoc cōruptela. qꝛ uis enī ante completā ordinationē exequi nō debeant. tn̄ etiā dispēsatio est de ꝓsuetudine ecclie ꝙ romana ecclesia facit z dissimulat. Jmo z Jnno. papa approbat ex quo character sacerdotalē iam acceperūt. etiā si nihil adderet. ꝓficere pōt z debet i casu ab ecclia cōcesso. Un̄ et si nō dicat nisi verba ꝓsecrationis. excusat. si talis est mos illius eccl'ie a romana eccl'ia scitus z nō reꝓbat⁹. Jtē q̄uis oīa q̄ sūt de essentia alicui⁹ effectus. oꝑtet sil' ꝓcurrere. tamē qz cū principale agēs in sacramentis sit virtus diuina. q̄ ex volūtate agit. sic sufficit ad vez sacramētū ea q̄ aliq̄d agāt ꝓcurrere. sic deus vult. Ad ergo ecclia spiritus scō regit supponim⁹ ꝓsuetudines ab ecclesia approbatas esse ꝓformes dei volūtati. Quia igitur oēs sil' ꝓsecrātes intentionē suā ordināt ad hoꝛam plationis p̄ncipalis. Licet aliqui ꝓius. aliqui posteri⁹ ꝓferāt. tūc tamen est defectus ex dei ordinatione. q̄uis als ſm cursum cōmunem intētio non possit anticipare vel tardare. Hoc tn̄ est vez ꝙ primus qui verba ꝓfert nō ꝓsecrat ante alios si hoc nō intēdit. Un̄ si hō ꝓferat ſba ꝓsecrationis intētiōe nō ꝓsecrādi. nihil ꝓsecrat. q̄ si ꝓferat intētione nō tūc ꝓsecrādi nō tūc consecrat. sed quādo est virtus q̄ postea ꝓsecrat. Vel pōt dici ꝙ virtus subiectiue manet in aere subiecto vocis. que trāsit dei virtute eā ꝓseruāte quousq; omnia sunt complera. Item sicut ꝑfectus in primitiua ecclesia diuersas formas baptismi ordinauit propter diuersas rationes. sic ordinare potuit diuersas formas in talib⁹ ecclesijs vbi sunt tales ritus. sicut z aliter consecrāt greci. aliter nos. Hec Petrus de palu.

De defectibus mis- .ℌ.III

le z reꝑatione. Quid agendū cū celebras defecit in missa vel morte vt alia ifirmitate occupat⁹. Rndeo ī ista tutū cōciliū tolerant. vij. q. j. c. Nihil. Si sacerdos impedit vt ceptū officiū implere nō possit alius sacerdos debet explere qđ ille inchoauit. Et modū declarāt docto- res. Si nescit vbi dimisit primus tūc ſm oēs debet a capite inchoari. Et ſm Jnno. iij. si hostia iam est ꝓsecrata cōsultius est vt illa leꝛtum posita sup aliā hostiā. deinceps totū officiū iteret. Si ꝓo scit vbi dimisit tūc i m Alber. in libro de missa. si primus defecit ante canonē debet alius reincipe a capite z totū rite pagere. qz ea q̄ dicunt ante canonē nō sunt de sacramēti ꝓfectione. sed ꝺ ꝓpli instructiōe. Si aūt iam incepit canonē sed nōdū ꝓsecrauit. tūc alius sacerdos nō debet a cāpite inchoare. sed ꝓsequi vbi ille dimisit. z hoc tn̄ est ex ꝓte ꝓpli. qa ꝓplis min⁹ verba z signa canonis appreciari et. si videret ea tam facile repeti. tanq̄ ꝓius dicta essent anulla- ta. Signa enī illa repsentāt xp̄i passionē que nunq̄ ꝺz irrita reputari. tū etiā ex ꝓte sacramenti. q̄uis enim ex illis verbis z signis substātia panis z vini nō trāssubstantiet. tamē ipa materia recipit sanctitatē ex illis. vt magis idonea fiat vt trāssubstantiet. Et ꝺ nō est repetendum sup illā hostiā. ne iniuria fiat virtuti verboꝝ. tanq̄ nihil valuissent ꝓius dicta. Si sacerdos in ipa ꝓlatione verboꝝ q̄ sūt forma sacramēti deficiat ꝙbis iam in parte ꝓnunciatis. saluo iudicio sentētie maioꝝ. consulerē ꝙ illa hostia ꝓ reliquijs in altari seruaret. z missa alia ab alio sacerdote sup aliā hostiā celebraret. Sed Jnno. ex. de sacra nō iterā. dicit in glo. sup. c. ꝑbyter. ꝙ in ꝺ casu alius sacerdos debet incipe ibi. qui pridie ꝛc. Credo etiā ꝙ sacerdos ille post sacramētū sumptū posset illā hostiā sumere. sup qua dicta sūt verba aliq̄ consecratiōis z si nō oīa. Si aūt deficit quādo iam ꝓsecratū est corpus. sed nōdū calix. ꝓsiliū doct. est. Dic Alber. ꝙ hostia cōsecrata in cōꝛali mundo reponat. z ab illo loco. simili modo post cenatū est sup calice rite ꝑparato. canon ab alio sacerdote peragat. z in fine milie coꝛpus z sanguis ab eo accipiat. Si aūt sacerdos deficit i ipsa planoc ꝙbꝝ sup calicē. tūc ꝑ aliū faciendū est. ꝑ dictū est de hostia. sup qua dicta sūt aliqua ſba ꝓsecrationis. sed nō oīa. Sed in ꝺ casu incipiet alius sacerdos sup aliū calicē ꝑparatū ab illo loco si li modo ꝛc. Tho. ꝙo et Pe. de palu. dicūt simpliciter z indistincte ꝙ cum scit vbi dimissum sit. ibi debet incipi ꝑ eū q̄ supplet. qđ tamē nō est intelligēdū de ꝙbis formaꝝ. sed ꝺ aliꝭ verbis canonis vel misse. qz si prior dixisset ptem ꝙbꝝ cōsecratiōis coꝛpis z sanguis. z sēs resiuū. nullus eoꝝ ꝓsecrat. ꝫ oꝑtet ꝙ vn⁹ dicat totā formā coꝛpis z sanguinis cōsecrādi. Debet aūt sacerdos cōsecrās semp sumere coꝛp⁹ z sanguinē. ſm Tho. totiēs quotiēs celebrat. vt dicit de ꝓse. dis. ij. Relatū. qz ipm sacramētū in sumptione cōplementū sue significatiōis accipit. Et ꝺ intelligitur. nisi ꝑ violentiā vel infirmitatē vel aliq̄d hmōi impediat. Si aūt ꝓpingeret aliquē infra missam infirmari ad mortē. nec haberet sacerdos aliā hostiā q̄ istā quā cōsecraret. nō deberet ꝓpter ꝺ sacerdos a sumptione abstinere. sed diuisa hostia vnā ptem sumat. alia infirmo seruet. Si musca vel aranea in calicē ceciderit. vel venenūabi esse dep̄henderit. Dicit Tho. in. iij. ꝑte. q. lxxxij. arti. vj. in Rñ. ad. iij. ꝙ si hoc ꝓpingit ante ꝓsecrationē. debet vinū effundi z abluto calice aliud appōni. Si

De morte in celebrādo.

De aranea.

aũt hoc ꝓtingit post ꝯsecrationẽ.siquidem ꝓpendit ibi esse venenũ.vel animal venenosũ.z ꝑ ꝯsequens sanguinem infectũ.co.nullo modo debet sumere.nec alteri tradere ne calix vite in mortem vertatur.sed in vase apto diligẽter poni.z ꝑ reliquȳs seruari. Et ne sacramentum remaneat imꝑfectũ.calix de alio vino debet ꝓparari et a verbis ꝯsecrationis sanguis reuocꝫ.si non dũ sumpsit hostiã.qz si sumpsisset deberet apponere etiã hostiam ꝯsecrandã cũ vino. Si aũt aſal nõ venenosum fuerit.tũc debet bestia vt musca vel aranea z hmõi si põt capi z lauari z postea comburi.z ꝓ cinere in piscinam poni.in qua vt dicit Pe.de palu. ponunt q̃ ꝓtulerunt corpus vel sanguinẽ mediate vel imediate. Sz in quib⁹ tamẽ nihil est de corpe cũ sanguĩe sicut rasure tabule z terre sup quã stillauit sanguis xp̃i. Qui lambi debet.z põt a nõ ieiuno sumi. Dicit etiã Tho. vt supra ad vltimũ. q̃ occasiõe sacramẽti nihil abominabile debet sumi.ar.etiã ad hoc de ꝯse.dis.ij. Si ꝑ negligentiã in glo. Si sanguis xp̃i stillauerit vel ceciderit super terrã.vel tabulã.vel altare.vel pallã altaris. quid agendum.z de stilla z de penitentia fienda. de hoc habet de ꝯse.dis.ij.c. Si ꝑ negligentiã de sanguĩe stillauerit in terrã.vel sup tabulã que solet esse sub pedib⁹ sacerdotũ fm glo.lingua lambat.z tabula radat. Si nõ fuerit tabula vt nõ ꝯculcẽt locus.tamẽ radat z igne ꝯsumat,z cinis iuxta altare ꝯdẽt.z sacerdos quadraginta diebus peniteat. Si sup altare glo.nõ interposita palla stillauerit calix.sorbeat minister stillã.z triby dieby peniteat. Si sup linteũ altaris z ad aliud.ſ.linteũ stillauerit. quatuor dieby peniteat.si vsq; ad tertiũ nouẽ diebus peniteat.si vsq; ad quartũ viginti diebus peniteat. Et linteamĩa q̃ tetigerũt stillã triby vicib⁹ minister.i.sacerdos ipe abluat calice suppositio. Et aqua ablutionis sumat vel iuxta altare condat. Nec ofa in dicto decreto Pij pape ꝓmi. Et dicit Tho.in tertia pte.q. etiã illa aq̃ ablutionis posset sumi a mĩistro.nisi ꝓter abominationẽ dimitteret. Dicit etiã q̃ cautũ est q̃ pars illa linthei vel palle abscindat post ablutionẽ.z comburat.et cinis in altari ponat. Guil.tamẽ dicit q̃ sufficit q̃ lauẽtur modo põdicto. De hmõi penitẽtȳs .ſ. q̃ tot dieby peniteat.z hmõi dicit Tho.tertia pte.q. lxxxiij. ar. vj. ad vij.q̃ quidã dicũt istas penitẽtias taxatas esse ad cautelam.vt negligẽtia magis caueat.z ideo circũstantijs pensatis põt addi vel minui ad dictã penitentiã. Sed rursus est vt dictã penitentiã pagat. Debet aũt fm q̃ſdam dieby illis ieiunare z a cõmunione cessare. qõ etiaz ponit glo.sup dicto.c. Et Tho. etiã hoc dicit in tertia parte. Fatet tñ q̃ põt hec penitentia minui vel et addi fm negocij cõditionẽ z pſone. Et dicit Guil. q̃ sufficit ieiunare sicut ieiunat in sexta feria. vel xl. In scriptȳ tñ dicit Thomas q̃ alij dicũt q̃ his dieby tẽbet iniungi penitẽtia arbitraria pensatis ꝯditionib⁹ pſone z negocij.z hoc dicit videri ꝓbabilẽ. Si quis aũt euomuerit eucharistiã dicit canon de ꝯse.dis.ij.c. Si quis p ebrietatem. vbi dicit. Si quis p ebrietatẽ.i. q̃ hoc accidit ꝓpter ebrietatẽ vel vomacitatẽ. si est laicus quadraginta dieby peniteat.si clericus vel monachꝰ. lxx. dieby peniteat.si epꝰ.xc. dieby peniteat. Sed si hoc accidat causa infirmitatis.septẽ dieby peniteat. Et dicit glo.in dicto. c. q̃ ꝑ causa infirmitatis imponit penitẽtia ad cautelam sicut.xxxiij.q.j. in lectũ.z quia nõ debuit sumere cũ ẽt infirmus.i.stomacho alteratus. Et dicit Ray. q̃ debet ille vomitus sumi diligenter z cremari.z cineres iuxta altare recõdi. Et ex ipo.c. Si quis p ebrietatẽ tẽ arguit Pe.de palu.z reꝓbat glo.sup.c. triby gradib⁹. que dicit q̃ vbi species sacramẽti atterit dentib⁹. xp̃s ad celũ rapit qõ dicere est hereticũ. q̃diu cni maneret substantia panis si esset.tãdiu manet ibi corpus xp̃i succedens et q̃diu ibi maneret substãtia vini si esset. tamdiu sanguis xp̃i. Sed substãtia panis maneret nõ solũ attritus dentib⁹.sed etiã in stomacho traiecta. vnde z dicuz. c. dicit.si quis euomuerit eucharistiã. Nõ potest aũt euomi nisi quod est in stomachũ traiectũ. Et qõ etiaz dicit illa glosa q̃ in secessum nõ emittit.sed ꝑ sudoꝛẽ vel aliter emanat.fatuũ est fingere.quia z per secessum taliter emitti possunt species. sic̃ emitteret substãtia panis et vini.nõ aliter. Illa aũt quãdoq; nõ corrupta emittent vt in habentib⁹ fluxũ ergo z species ꝓter qõ nõ est dãda eucharistia habenti talẽ fluxũ.quia.ſ. emittit integrum quod sumit.sicut nec habẽti vomitũ. cum istud magis cederet in irreuerentiã sacramenti q̃ illud. Jmũ corpus xp̃i z sanguis tamdiu manet in vẽtre z stomacho vel vomitu.z quocũq; alubi.q̃diu species incorrupte sicut substantia cõuersa mansisset.et si species incorrupte euomunt,vel egrediunt.est ibi vere corpus christi. Et sicut Gregorius nõ habet ꝑ in conuenienti q̃ christus permiserit se a diabolo in montẽ et sup pinnaculũ poni tari.qui ꝓmisit se a mẽbris dyaboli crucifigi.sic in ꝓpositio maxime quia ꝑ omnia hoc corꝓ xp̃i manet incontaminatũ. Et q̃ dicit Aug. in li. de remedio penitentie. de ꝯse.di.ij.c. Ut quid paras. q̃ iste cib⁹ nõ vadit i ventrẽ.sed in mentẽ verũ est finaliter.qz ẽ ꝓter mentẽ non ventrẽ ordinatus.sed illuc vadit sacramẽtaliter.quo loco ꝓmissa videntur. custodiã species sacramenti comederit ille ꝑ cuius negligentiã hoc accidit.debet quadraginta dieby peniteꝛe. vt dicit̃ de ꝯse.dis.ij. Qui bene. Debet aũt his dieby penitere modo dicto.in §. Si sanguis xp̃i.fm Tho.in scriptis. Et debet mus capi si potest z comburi.z anis iuxta altare reponi. Sed Pe.de palu. dicẽ q̃ mus exterari debet.z mus quidẽ cõburi z scinis in piscinã proterari debet.z mus quidẽ cõburi z scinis in piscinã ꝓiciendi.pars aũt hostie si homo eã hoꝛret sumere debet in tabernaculo reuerenter poni z tamdiu ibi dimitti quousq; naturaliter ꝯsumẽt. Ipa aũt hostia nequaq; debet in piscinã proiici.sicut fecit quidã sacerdos de musca re perta post ꝯsecrationẽ in calice.nec etiã debet cõburi sicut fecit alius sacerdos.de hostijs mucidis consecratis z cinis ipsaz in piscinã proiecta.quia hoc est immane sacrilegiũ. Et ideo quantũcunq; modica ꝓcula inueniat.debet reponi cũ reuerentia. quia in ea totus est xp̃s. Et siquidẽ homo esset tanti feruoris q̃ hmodi nõ hoꝛreret.sed sumeret cõmendandus esset.si ramen esset ieiunus. Sic btũs Hug. duniacus cõmendauit Boderanũ sumẽdo partiũculas hostie quas lepꝛosus cũ vilissimo spuro euomuerat. dicẽs craticulã Jhesus cũ vilissimo spuro euomuerat. dicẽs craticulã Jhesus rentij fuisse tolerabiliozẽ. Nec Pe. Nec puto eos sibi cõtrarios.sed dictũ Tho. videt intelligendũ cũ iam videtur species sacramenti alterata.ſ. q̃ debet comburi animal. Dictũ vero Pe.cũ factũ est ita recẽs. q̃ adhuc creditur species sacramẽti ꝓmanere in stomacho.z tũc debet exenterari. Jtẽ si amissa fuerit hostia vl̃ pars hostie vt inueniri nõ possit.xxx. dieby debet peniteri. vt dicit de cõse.dis.ij. Si quis z modus penitẽtie fm Tho. intelligẽdus est vt supra. Et intelligendũ est quãdo accidit ex negligẽtia sacerdotis.secus si ex miraculo. sicut legit de beata barberina de cenis de habitu.de penitentia beati Dñici quo sez celebrante quodã fratre ipsa ꝑsente vna pars hostie in fractiõe eius ꝓsilijt de manibus eius extra calicẽ.quã nunq; potuit inuenire.qz miraculose fuerat barberina delata. Jtem dicit Hostiẽ. q̃ si ad quẽ spectat custodia eucharistie incaute dimisit custodiã q̃ inde nihil nefande acciderit. triby mensibus ab officio suspendat. Et si ꝑ eius in curiam aliq̃ nefandũ acciderit.grauiozis pene vltioni subiaceat. q̃

De stillatione sanguis.

De vomitu eucharistie.

de custo dia eucharistie. cap'lo primo.

Quedã vero fiunt .§.IIII.

Locus et tus locus ꝛ certũ tẽpus ꝛ certus modus. Quãtũ ergo ad locũ nota ſm Ray. ꝙ missa nõ debet celebrari niſi in ecclesia conſecrata. ſi fieri poteſt. vel ſaltẽ in altari cõſecrato. vel ſi hoc nõ habeat ad minus ſemp habeat pua tabula ꝓſecrata. Et dicit Buil. ꝙ hec tabula debet eſſe lapidea. nec ꝓ ſecrari debet niſi habeat capſulam. de ca pſula aũt illã cui compaginat tabula nõ refert vtrũ ſit lapidea vel lignea. vel ò alia materia ſolida. Et dic' Pe. de palu. ꝙ debet cauere qui celebrat ꝙ ſit tãta latitudo et longitudo lapidis in capſula. ꝙ in eã poſſit capi pes calicis ꝛ hoſtia ꝓſecrãda. vel ꝙ in ꝓficiendo cũ in manibus panem vel calicem ſuper lapidẽ teneat. vt ſic ſuper lapidem conficiat. Sed altare ſuper quod altare portabile ponitur. non refert vtrum ſit lignũ fenestra vel hoſtium. Idem etiã ꝙ extra eccleſiã ſine neceſſitate nunq̃ licet celebrare ſine licentia epiſcopi. de ꝓſe. diſ. j. miſſarũ In nulla aũt neceſſitate licet celebrare in mari. vl ſuper fluuiũ vbi ꝓbabiliter timet de effuſione ſanguinis pro pter agitationẽ nauis. Sed nõ habentib' capellas licz portius celebrari ſub diuo. i. in campo. vel ī domib' pri uatis. vel capellis .dũ tamẽ alia neceſſaria habeant q̃ quidẽ miſſam dimittere. quãdo nõ poteſt peti licentia ab epiſcopo. In tali enĩ neceſſitate dat papa licentiam. vt vbi eccleſie conſecrate ſunt deſtrucre. in capellis. in itinere. ſub diuo. aut intentorijs. de ꝓſe. diſ. j. Concedi mus. In exercitu xpianoꝝ idem fiendũ. maxie qr com municare debẽt quib' periculũ mortis imuner. Sed a principio ſi cõmode poteſt peti licentia ab epiſcopo de ber peti. Unde in camera. in aula. ꝛ hmõi non licz celebrare niſi epiſcopo cõcedente. habent tamẽ ꝓdicatores et minores priuilegiũ vbicunq̃ fuerit ſup altare viatici cum celebrare. Unde etiã ſine epiſcopi licentia poſſunt in infirmaria cõmuni ꝛ cameris priuatis altaria erige re. ꝛ in itinere in altari viatico celebrare. extra de priuil. c. In his. alſi hoc ſine epiſcopi licentia nõ poſſent. pri uilegiũ illud nihil operaret. Dec' Pe. Quãtũ ad hoc miſſa debet dici de die ꝛ nõ de nocte. qr hoc ſacramẽtũ ad tempus gratie pertinet. quod ꝑ diem deſignat. Juxta illud ad Roma. xiij. c. Nox ꝓceſſit ꝛc. Dies aũt iudicat in hoc. non ſolum ab ortu ſolis. ſed exquo incipiunt ſi gna oriri. ſolis manifeſtari per aliquã aeris manifeſtationẽ vel illuſtrationẽ. In duab' tamẽ noctib' ꝓpter priuilegium illarũ celebrat in nocte. ſ. in natiuitate domini ꝛ reſurrectiõe. q̃uis hoc nõ oporteat ſeruari ſemper. Et de reſurrectione cõmuniter non ſeruat. ſed dicit in ſabbato ſctõ. Et dicit Buil. Credo ꝙ qui ſcienter ante diẽ celebrat. cũ ſit contra generalẽ conſuetudinẽ eccleſie mortaliter peccat niſi ſit ſup hoc per epiſcopũ vel ſuperiorẽ diſpenſatum in caſu. vt ſi aliquẽ ꝓtigerit infirmari ad mortẽ. ꝛ nõ poſſet haberi euchariſtia. niſi cõficere tur ante diẽ. Pe. aũt de palu. dicit. ꝙ cardinales aliq̃n do ex diſpenſatione pape celebrãt ante diem. Et ſic dicit glo. de priuil. c. fi. li. vj. Epiſcopi itinerates ante diẽ celebrare poſſunt. ne impediantur in via. Similiter p communicando infirmo. ſi aliter viaticũ nõ habeat vi detur eſſe bona cauſa. Solẽnis aũt celebratio miſſe tribus horis inſtituta eſt. tertia diebus feſtis. in ſexta die bus profeſtis. in nona diebus ieiuniorum. de cõſe. diſ. j. Nocte. ꝛ. c. Solent. quia in miſſa recolitur mors xpi quia hora tertia crucifixus eſt linguis iudeorum. ſexta manibus militũ. nona expirauit. Poteſt etiã poſt nonam cantari miſſa. quando fiunt ordinationes. vel poteſt dici quando non eſt dies ieiunij inter ſextam ꝛ tertiam. et in diebus ieiunij in nona. 21. iſſe aũt priuare a mane vſq̃ ad tertiã. vel vſq̃ ad nonã dieb' ieiuniorũ Pe. aũt de palu. dicit ꝙ miſſe non ſolennes poſſũt ab aurora vſq̃ ad ſextam celebrari vel etiã nonã. quod vi dek intelligendũ de diebꝫ ieiuniorũ vſq̃ ad nonã. Anr. de bu. poſt Poſti. dicit ꝙ poſſunt dici vſq̃ ad ſextam. et diebus ieiuniorũ vſq̃ ad nonã. Et dicit Pe. de palu. ꝙ qui credit ante diẽ eſſe diẽ. aut credit nõ eſſe meritũ cum ſit. cũ in talibus ſepe bono decipiat. q̃uis ex vna parte videatur accuſari. qr ſe diſcrimini exponit. et alia tamen ſi deuotio expoſcat ꝛ aliter miſſaꝫ habere nõ poteſt. excuſatur. quia quod parum deeſt quaſi nihil deeſſe videtur. Item non debet dici ab eo qui non dixit matutinum. licet poſſit audiri. alꝫ dicẽdo eſſet mortale. qa contra conſuetudinem generalem eccleſie. Buil. dicit et etiam Pe. ꝙ non debet dici ante primã. niſi ſit conſuetudo in contrariũ. vel generalis. vt in miſſa etiam ſcõa natalis. vel particularis. vt in quibuſdam monaſterys vbi dicitur miſſa ante primam.

Nota ꝙ nõ licet niſi .§.V.

Quoties licet celebrare.

ſemel in die celebrare vel cõmunicare. vt vel in hoc vnica paſſio chriſti repreſentetur. ꝛ valde felix eſt qui vnaꝫ digne celebrat. de conſe. diſ. j. ſufficit. et de cele. miſ. c. Lo ſuluiſti. Excipiuntur autem ſex caſus ſm Pe. de palu. in quibus licet pluries celebrare. Primus eſt in die natiuitatis domini. in qua quilibet ter celebrare poteſt et hoc ad repreſentandũ triplicem chriſti natiuitatẽ. ſcilicet eternalem. temporalẽ. ꝛ mentalem. vel tres in chriſto ſubſtantias deitatẽ. animã. ꝛ carnẽ. Secũdus eſt propter defunctum. qui ſubito occurrit poſt miſſam dictã nec debet ſine miſſa ſepeliri ſi ſit tempore miſſe. puta qr ſic ſe habet conſuetudo loci. imo dicit Ray. ꝙ ex intentione poteſt dicere vnam pro viuis ꝛ aliam pro defunctis non quidem regulariter. nec omni die. ij ex cauſa rationabili. puta cum parrochianus vel cui tenet' perit anniuerſariũ vel annale. vel trigenale. nec ille poteſt commode vicarium habere. Idẽ dicit Buil. niſi hoc ſit contra conſuetudinem loci approbatã. vel conſtitutionem ſynodalem. Tertius eſt ꝙ neceſſitate infirmoꝝ viaticuꝫ perentium. ſi non ſit corpus domini reſeruatum nec aliter poſſit haberi. tunc licet iterũ celebrare. ſi eſt ieiunus et pluribus hoſtijs. vt vltra eam quã ſumit vnam poſſit infirmo ꝛ alteram reſeruet. Quartus eſt pro neceſſitate peregrinoꝝ die dominico feſtiuo. quando omnes magiſtri peregrini debent audire miſſam. Quintus ꝙ nuptijs qr laudabilis conſuetudo non eſt niſi in miſſa tare benedictionẽ nuptialẽ. q̃nis in quibuſdã partibus poſt veſperas. ꝛ aliquando in profunda nocte ſolent ita fieri. Nos etiam caſus ponit Ray. Sextus ſm Hoſtien. eſt ſi habet duas eccleſias cõmendatas. vel vnam cõmendatã et aliã intitulatã. propter paupertatem. nec poteſt habere vicarium. et quilibet populus vult habere miſſam in ſua eccleſia. cum vtriq̃ equaliter teneat vtrobiq̃ poteſt equaliter celebrare. Si etiam occurrẽt eodem die due miſſe. vnam forte de feſto. aliam de ieunio. vt contingit in quadrageſima. ꝛ videtur iuſta cauſa celebrandi bis. ſi tamen alꝫ non poteſt audire ſecundam. non tenetur ſed ſufficit de vno celebrare ꝛ de alio officium tenere. Et nota ꝙ in his caſibus nunq̃ licet celebrare vltra binã vicem. niſi in natali vbi ter cõceditur. Item intelligit ꝙ poteſt dicere ſcõam miſſam in his caſibus ſi eſt ieiunus. ita ꝙ non ſumpſerit ablutionem. alꝫ non poſſet ſecundo celebrare. Item ꝛ ſi licz aliquando pluries celebrare. vt in dict' caſibus. in quibus debet ſemper ſacramentum ſumere. nunq̃ tamen

licet in die pluries cōmunicare absq; celebratiōe. Item sicut dicit vnū prandiū z vna cena vnitate cordis. i. intentiōis. licet sint ibi multe potatiōes z comestiōes. sic si sacerdos sumat prius sub duab⁹ speciebꝫ fractionis. et postea calicē. vna est cōmunio. Silr si ꝓpter custodie periculū sacramēti sumeret sil' decē hostias cōsecratas nō dicit nisi semel cōmunicare. Itē postq; celebrauit vl' alis cōmunicauit licet nō plus cōmunicare intrēderet. si sit periculū. licet ei ieiuno tamē hostiā ꝓsecratā sumere ar. de ꝓse. dis. ij. Tribꝫ gradibꝫ. Decꝺa Petrus. Itē ex tra de celc. miss. c. ij. dicit. q ꝓpter missam peculiarem. i. specialē ꝓ aliquo scrō vel ꝓ defuncto nō debet quis dimittere quin audit missam ꝓriā de die. qꝺ intelligitur fm Guil. qñ dies habet ꝓriam missam. z illa die tenet audire. Itē dicit Ray. vt in ꝓfestis diebꝫ cū dicit missa de beata virgine vel de spūsancto z hmōi. nō debet dici gloria in excelsis deo. nec credo in vnū deū vt fiat differētia inter solennitatē z cōmemorationem extra de celc. miss. c. Cōsuluit. vbi etiā dicit q Le deū. regulariꝫ dimittitur. Sed dic Hosti. q in hmōi deuotā ꝓsuetudinē nō reprobam⁹.

Requisita ad celebrandū

Itē nota q missa nō debet celebrari nisi habeant ōia q ſūt de cōmuni z vniuersali ritu celebratiōis. z q ad min⁹ sit vn⁹ ꝑsens. z sufficiat ipe z seruitor fm Alber. z Hosti. z qꝺ dicit de ꝓse. dis. j. hoc quoq; q debēt esse duo. abrogatū est ꝑ cōtrariā ꝓsuetudinē. vt dicit Pe. de palu. Itē nō debet celebrari sine lumine fm Hosti. extra ꝺ cele. missa. c. fi. Unū deposit⁹ fuit sacerdos qui sine igne celebrabat. vt ptz in dicto. c. Itē nō debet celebrari sine calice. qui licet olim fieret de ligno vel de vitro. nūc nō licet. necꝺ etiā debet esse de ere aut aurichalco aut cupro aut plūbo q: ꝓpter eruginē ista vomitꝫ ꝓuocāt. nec ꝺ ligno ꝓpter poros ne subintraret sanguis nec de vitro ꝓpter fragilitatē. nec de lapide ꝓpter inceptitudinē. de cōse. dis. j. vasa. z. c. seqnti. z qz in. c. vt calix domini dicit q tā calix q̄ patena debet esse de auro vl' argento vel stanno. omnē aliā materiā ꝓhibere videt. debet etiā ipe calix esse ꝓsecratus z chrismate peruncrus cū patena. nec licet in hoc ep̄o dispensare qz sic statuit. Siluester papa. extra de sacra. iterā. c. j. Et siquidē modica ps pedis aut cyphi refectiōe indiget sine supioris partis amotiōe cōsecratus manet. Si aūt cyph⁹ a pede ex toto sepatus est. licet fract⁹ nō sit. vtputa qz iūctura tornatil' cōsecratiōe indiget. Dec Pe. de palu. Itē fm Archiꝺ. si calix argenteus cōsecrat⁹ deaurat⁹ postea. qz aliā supficiē habeat cōsecratio fit in supficie. indiget cōsecratiōe. Unꝺ aūt dicit dis. xciij. Dyaconi. q sacerdotibꝫ solēniter celebrātibꝫ. nō debēt ꝑ se calicē accipe nisi pr⁹ per dyaconos porrigat. monitio est nō ꝓceptū fm Pe. Itē debent ibi esse palle in altari. q̄ fm Pe. de palu. ad minus debēt esse due. vt respondeāt linteaminibꝫ q̄ibus inuolutū fuit corp⁹ xpi. q plural' nominant. Debēt aūt ipe palle z corpale esse nō deserico sed de panno lino simplici. xxv. dis. ꝑ lectis. Unꝺ ad dyaconū competit componere mēsam. exponit Alb. i. explicare z replicare corpale cū seruit sacerdoti. nec inferioribꝫ tangere licet. Et nota q dis. xxiij. c. sacratas. dicit q mulieres etiā moniales nec pallas nec vasa sacra nec corpalia debēt contingere. Et si ex deuotiōe hoc faciāt. dicit Pe. de palu. q ꝓsumptuosa z indiscreta est deuotio. Sicut Oza. q retigit archā. ij. Regū. vj. c. z. j. Paral'. xiij. c. Unꝺ talia nec ꝑ laicos nec ꝑ mulieres abluēda sunt. Dicit tamen q consuetudo excusat. cū. s. moniales corpalia lauant. z multoma gis de alīs vestibꝫ sacris z cū reficiūt. Itē sine vestibꝫ sacris nō debet missa celebrari. de cōse. dis. j. vestimēta. Et fm Pe. de palu. specialr ista sex requirūtur. s. stola. manipulus. alba. amictus. cingulū z casula id' est planeta. Ista cnī benedicunt z sacrant. Unū videtur esse de necessitate ꝓpti. nō sic de camisia q̄ non benedicit videt q ꝺ longo manipulo liceat facere stolā. z ecōuerso de breui stola manipulū vel cingulum. qꝺ ois hec vera benedictiōe ꝓsecrant. Et cū casula est duplica tā cū possit esse simpla sup quālibet partē fit benedictio vnde i celebrādo verti potest ex vtraq; parte. Et si vna pars amoueat ab alia remanet benedicta. z potest ita celebrari. z similiter de dupla stola. Itē fm eundē Pe. Reg. quādo vestimēta reparant ꝓpter paupertatē. videt ꝺq non stinguendū. quia aut tanta pars amota fuit. q sine illa nō benediceret vel celebraret. vt tota manica vl' pars supior z tūc desinit esse benedicta. cū benedictio non fiat sine verbis. nec nisi ab ep̄o. Si aūt modica particula cuius defectus nec benedictionē impediret nec celebrationē. tunc licet celebrare. Nec hoc est cōtra illud qꝺ dicit extra de sacra vncti. quod in dubijs. vbi glo. ex eo quod dicit in textu illius. c. oleum nō consecratū ponit oleo sacrato cōmiscere. sumit inde argumentū q in reficiendis paramentis vel sacris vestibꝫ. nō sacrum filum vel pannū. licet sacro apponi. nec est opus noua consecratione. Sed hoc nō est simile. quia qūdo oleum admiscetur oleo. liquor ꝓexistens non desinit esse sacr vel benedictus. Et talia contiguitate fiunt continua et fiunt vnū. sed pannus additus panno nō facit vnum nisi colligatione. Item iam primus pann⁹ desierat esse benedictus ꝓpter quod appositio nō benedicti non benedicit illum qui desierat esse benedictus. cū benedictio nō fiat sine verb. Unde si anteq; remoueat superfuerit noua tunc nunq; deb̄ esse benedicta. ꝓ posteaq amota. adhuc remaneret integra z vna. vnitate tali. qua nauis dicit vna per tabulas renouata. Ipis aūt sacris vestibꝫ vel vasis sacris. nullo mō debēt vti seculares. Vel eis mutuari ad vsum suū. de cōse. dis. j. Nemo. et. c. in sancta. Propter hoc cnī Balthasar z vita ergno priuatus est. vt habet Dañ. v. Et in historia tripartita legit de quodā seculari. q cū in theatro luderet sacris vestibꝫ indutus. subito mortu⁹ est. Sed z Archiꝺ. post Hug. in rosario reprehēdit abusionē secularū. etiā mulierū modernarū. que cū vse sint vestibꝫ ꝓcessis ꝓ se sacris in multis la sciuijs z vanitatibꝫ. exinde facūt fieri de eis paramēta vel planetas. Et q̄uis istꝺ nō reperiat expresse ꝓhibitum. imo ex auro et argento abluto ab egyptijs quo male vtrebant fabricatū est tabernaculum. tamen honestius z decentius esset facere hmōi ex bis que nō venerūt in vsus laicorū. Notandū fm Tho. in. iij. dis. xxiij. in fine. q vestes ministrorum dei significant idoneitatē que requirit in eis ad tractandū diuina. Et quia quedā sunt que in omnibꝫ requirunt. que dam vero tantū in superioribꝫ que nō ita in inferioribꝫ ministris exigunt. ideo quedā vestes sūt omnibꝫ communes. scz paratis solēniter ad missam. quedā vero ꝓtum sunt superiorū. Et omnibꝫ quidē ministris cōpetit amictus tegēs humeros. qui designat fortitudinem ad diuina officia exequēda. quibꝫ mancipant. z similit alba que significat puritatē vite z cingulū qꝺ significat repressionē carnis. Dec omnibꝫ cōuenit. Sed subdyaconus habet manipulum in sinistra. quo significatur exersio minimaꝝ maculaꝝ. quia manipulus est quasi sudariū ad extergendū vultū. Ipse enim primus est qui admittitur ad sacra tractanda. habet etiā tunicam strictā. per quā designat doctrina xpi. Unde z in veteri lege etiā tintinnabula habebant in extremitate tunice summi sacerdotis. Exo. xxviij. ca. Subdyaconi cnī primi admittunt ad doctrinā nouc legis nunciandam. s. in epistolis apostoloꝝ. sed dyaconus habet amplius stolam in sinistro humero. in signū q applicatus in ministeriū in ipis sacramētis. z habet dalmaticā. q

est vestis larga sic dicta. qz in dalmatie pribꝫ primo fuit eius vsus ad designādū q ipe ꝓmo ad dispensandum pplm. qz sic dispēsat sanguinē xpi. In dispēsatiōe autē requirit largitas. hz sacerdoti in vtroq; hmōi stola ponit. vt ostēdat q ꝑtās dispēsandi sacramēti et dat plenā. nō vt mīstro alteri⁹. Habet etiam casulā q̄ significat charitatē quā debet hre. z qz sacrm ꝓficit charitatis.

Nota ergo q si ali- §. VI.

qō coz defuerit q̄ requirunt ad ritū celebrationis solēnitatē. vt calix ꝓsecratus. palle. altare vel lumē. vel aliqua vestis sacra. vt manipulus. stola z hmōi. potius debet dimittere missam etiā die festo. q̄ sic celebrāre. qz sic celebrādo aduertēter q̄uis sine dubio ꝓficeret existētibꝫ aliis q̄ sunt de substātia ꝓsecratiōis tñ peccaret mortaliter. z idem credo celebrando sine missali seu libro. in q̄ sit saltē canon. als mēte retent⁹ dicēdo. Nā z talis se exponit ꝑiculo errādi in verbis canonis. imo z ꝓsecratio nis. cū z optime mēorie viros aliq̄n fallat memoria. tū etiā q̄ facit ꝓtra generalē ecclie ꝓsuetudinem. dis. xj. in quāgeliū. epīam. z hmōi. puto etiā q̄ esset mortale. Itē dimittēdo etiā studiose aliq̄d notabile de missa. vt no. ſm Pe. ō palu. q̄ vestes sacre palle quibꝫ altaria cooperiunt. corpalia. vela. cortine ecclie z altaris panni. q̄ sēs añ altare vl sup vl circūcirca. vt īmediate ad parietē extēdūt. z q̄ ad parietes ecclie pendēt et ꝯa alia ad cultū dei prinēnia. vt monasteriū ecclie z hoc spuale nō debēt ꝓuerti ad vsus laicos vl ꝓphanos. xpi. q. iij. q̄ semel. z ꝓdicti panni ecclie cū vetustate ꝓsumpti debēt cōburi z cineres circa ecclīam retrudi. in aliquo loco honesto ne pedibꝫ ꝓculcēt. ō ꝑse. dis. j. c. altare. ſcus res aūt mortuoꝝ i ecclia appēsa ꝑ necessitate ecclie multi tollere pūt. sicut dauid gladiū golie. j. Reg. xxj. c.

Quedā alia requi- §. VII.

runt in celebratiōe vel cōmunicantis vel celebrātis ide nei tatē. vt. s. digne operēt. z ista sunt tria ſm Tho. in. iiij. dis. viij. q. vltima. in expositiōe lre. s. puritas mētis. deuotio actualis. z mundicia cordis. Et quantū ad primū oꝑtet q̄ regulariter sit ꝓtritus z ꝓfessus cū ꝓposito obseruādi mādata dei z ecclie. z qz ecclia prohibet a cōmunīoi excōmunicatos excōicatione maiori vel mīori. etiā z interdictos z suspēsos z degradatos a celebratiōe. ideo tales oportet ab hmōi abstinere. als peccarēt mortaliter. z qz pcm est ꝓtra puritatem mentis ideo accedere nō debet ad celebrationē vel cōmunionēz nisi pri⁹ ꝓtritus z ꝓfessus. qō est necessariū de mortalibus. sed z de venialibꝫ decēs est ꝓteri. z si cōmode pōt ꝓfiteri. cuius nō sit necessariū. vnde dicit de ꝑe. dis. v. si nō sint tāta pcā. vt excōmunicet q̄s. s. vt possit excommunicari. qō nō fit nisi ꝑ mortali. nō debet a medicina corpis dīt separari. nō tebz. s. nō renek. vt exponit Petrus ſm z si venialia nō sunt ꝑ charitatē. sūt tñ ꝓtra charitatis feruorē. z impediūt actualitatē. deuotionis. z ꝑ ꝑse quēs vel fructū impediūt vel minuūt. Sed z qnoq; qō putat venīale est mortale. z ꝑ ꝓfessionē fit hō de attrito ꝓtritus. ni si ponat obicē. Itē nota ſm Pe. de palu. Celebrare in. iiij. q̄ accedere ad cōmunionē vel celebrare cū peccato mortali pōt esse triplicīter. Uno mō qz illud ignorat alio mō qz dubitat. tertio mō qz illud cognoscat. Primo casu cū. s. nō est ꝑsuus de mortali. potest esse dupliciter. Uno mō qz scit se cōmisisse pcm tñ sed reputat sibi fuisse dimissū. qz credit se esse ꝓtritū cū nō sit. sed attrit⁹ z talis si sit ꝓfessus nō peccat accedēdo. qz vbi nō pōt haberi certitudo plena. sufficit ꝓbabilis ꝓiectura. s. q̄ hō tole rat de ꝓterito. z caueat ꝑ ꝓpositū de futuro. Alio mō qz nescit se cōmisisse pcm tñ. z hō iterum ꝓtingit dupliciter. Uno mō qz recolit de facto. sed nō credit illud esse pcm cartū mortale sed venīale vel nullū. vt puta fornicatiōnē simplicē. z tūc nō excusat quin peccet accedendo. quoniam ignorātia q̄ nō excusat faciētē a pcō. dū facit. non excusat cū a pcō. dū sic ad sacramentū accedit sed talis est hmōi ignorātia. Nō enī excusat cū a pcō faciētē ex quo punim⁹ eū in pcō licet ignoret. qz hmōi ignorātia vel est iuris. vel est ꝑticularis circūstantie q̄a talis tenebat scire. als nō peccass ꝑ peccat accidēdo. Alio mō nescit cōmisisse pcm. qz. s. nō recordat de facto. z hō ꝓtingit dupliciter. qz aut discussit ꝓscientia sua ꝓius sufficienter. z tamē nō recolit illud factū. sed est obliuius. et tūc nō peccat accedēdo. imo forte veniaz obtin ꝓcedē ex vi sacramēti. Dicit enī Aug. q̄ corpus xpi vnificat mortuos dū mā ducat. Aut nō discussit ꝓscientia sua diligēter. z ob hoc nō venit i noticiā mortalis cōmissi. et tūc peccat mortaliter. Et ratio est. qz volūtaria omissio circūstātie q̄ ad factū requiritur no excusat sed ag grauat. Sed discussio ꝓscientie est ꝓditio que requirit in suscipiente hoc sacramentū. ſm illud. j. Corin. xj. Probet aūt seipm homo ꝛc. ergo talis omissio nō excusat quin accedat vt pcō. nā. z iustus accedēs ad hoc sacramentū sine discussiōe forte peccat nisi qō in iusto q̄ ꝓuenit passim scrutari ꝓscientiā suā. sufficit breuis z transitoria discussio q̄ nō sufficeret in alio. In secōo casu cū. s. dubitat tūc dupliciter. qz credit se esse in mortali ex ꝓscientia scrupulosa z temeraria. z tūc debet deponere eā. sed quousq; nō deposuerit. absteneat. qz ꝓscientia erronea ligat z obligat. aut hoc credit ex ꝓbabili ꝓiectura. z tūc debet ꝓteri z cōfiteri. als periculo se exponit. z ita videt esse mortale si fecit qō debuit in discussione nō peccat. sed sibi dimittit als secus. In tertio casu cū scz scit se esse in mortali. de quo nō contenit vel etiā nō ꝓficit cuius possit. tūc iterū peccat mortaliter. Et ratio huius est. qz ir reuerentia z abusus tanti sacramenti nō potest esse sine mortali. Est aūt magna irreuerentia z abusus sacramēti huius accedere ad ipm cū mortali. qō patet tū ex modo sumendi. qz sumit vt cibꝫ. Sed sicut cibꝫ corporalis nō cōpetit nisi viuēti corpaliter. sic nec iste cibꝫ spiritualis nisi viuēti spiritualiter. pcōr aūt mortuꝰ est spiritualiter. Patet etiā ex re ibi signata scz corpꝰ xpi mystici. Un quicūq; ad hoc sacramentū accedit. prendit se velare ad vnionē cū xpo z mēbris eius. Sed existēs in ꝓscientia mortalis ad hoc nō tendit sed recedit. z sic est reus fictionis cū vnū intēdat. z aliud ꝓtendat fictio respectu sacramenti. est mortalis. Et est hmōi mortale quantū ad grauitatē. medium inter peccata que cōmittūtur in deū. z que fiunt in proximū. sicut homo alicui⁹ prius est melius inter deū et homines. z peccata quidē carnalia reddunt hominē magis indignū z magis impediunt a ꝓceptione huius sacramenti q̄ spiritualia. quia plus mentē distrahunt z plus scandalizant. z magis scitur in istis quid mortale z quid venīale q̄ in illis sed spiritualia sunt minoris culpe q̄ carnalia ſm Gregoriū. et ideo plus impediūt spiritualia quantum ad genus peccati. Nec omnia ſm Pe. cui ꝓcor Tho. z Pe. Sed et quantūcunq; ꝓtritus qui habet mortale. non debet celebrare vel cōmunicare nisi ꝓfessus. als peccaret mortaliter. ſm Tho. z Pe. quia ad sacramentū ecclesie requiritur reconciliatio etiam ſm iudicium ecclesie. z hoc nisi vrgeret necessitas celebrandi. als esset scandalum populi et non haberet copiam confessoris. tunc sufficit cōtritio. Similiter cū infirmus grauiter amittit loquelaz non enim propter hoc debet priuari cōmunione vel etiam si nō haberet sacerdotem. quia per tyconiū posset eucharistia deferri z huiusmodi. Pe. de palu. addit alium casum cum imminet cōmunio paschalis. et quis nō

Carnalia peccata

habet copiã ꝓfessoris vl̃ habet casum reſuatũ ẽpo ad quẽ tũc nõ potᵉ ire sed credo istud restringendũ quãdo ex hoc q̃ abstineret sequeret magnũ scandalũ. ⁊ habere tur mulctũ suspectus de aliq̃ malo. tũc forte posset.

Secũdũ quod re. §. VIII

quirit ad idoneam celebrationẽ vel cõmunicationẽ est actualis deuotio. Ad ꝟ enĩ vt aliq̃d nutriat. ꝓter ipm aliq̃d coopat. q⁊ nutries agit i nutritũ. Cũ g̃ itrõ sacra mentũ dec̃ ad nutriendũ spũal̃r. ꝟ deᵒ operet principa liter oportz tñ q̃ hõ operet instrumental̃r ipm deuote amplectẽdo. iuxta illud qõ habet de ꝓse. dis. ij. c. q⁊ cor pus. in fi. nõ g̃ quodlibet veniale. sed illud qõ impedit actualiter deuotionẽ. i. qõ distrahit mentẽ ne actu fera tur in deũ. impedit sacramẽti fructũ. nec tamẽ facit in currere mortale. q⁊ nõ renec̃ hõ cã habere actualiter de necessitate sed habitual̃r. habiᵗ aũt eius tollit solũ per mortale nõ q̃ venialia etiã oĩa. Dicit aũt deuote cõmu nicare si conat oẽm distractionẽ ⁊ euagationẽ mẽtis ex pellere ⁊ nõ deliberare cã tenet si occurrat. Pe. de palu. Et q⁊ meditatio passiõis xp̃i multũ est inductiua de uotiõis sup alia. Vñ Bern. sup oĩa te mihi reddidit amabilẽ o bone Jesu calix quẽ bibisti opus redẽptiõis nostre. ꝟ ⁊ deuotionẽ nostrã facil̃ alliciat. dulci᷑ vrit et fortius stringit. iõ accedẽti ad cõmunionẽ multũ ꝓgru it ipam meditari. Vñ Aug. de ꝓse. dis. ij. Quia q̃ mor tẽ dñi liberati sum᷑. ideo hui᷑ rei mẽores in edẽdo car nẽ. ⁊ bibẽdo sanguinẽ debem᷑ esse. Et ꝓter ꝟ vt deuoti᷑ accedat. statutũ est vt ieiunus quis celebret vel cõmu nicet. q⁊ aptior est hõ ieiunus ad deuotionẽ q̃z pransus Vez est tñ q̃ est alia causa magis principalis hui᷑ in stitutiõis ſm Thomã ⁊ Pe. s. reuerẽtia sacramẽti. vt. s. prius in os ⁊ stomachũ xp̃iani intret corp᷑ xp̃i q̃z alius cib̃ q̃ illa die⁊ habeᵗ ꝟ de ꝓse. dis. ij. liquido. Qõ autez dicit de ꝓse. dis. ij. sacramẽta a ieiunis sumant excepto die cene. habuit locũ antiquit᷑ sed nunc est abrogatũ et nõ seruãdũ. Pe. Et q̃uis in aliq̃ casu liceat non ieiuno cõmunicare. vt infirmo q̃ nõ põt expectare ꝓter pericu lũ mortis vel frenesis. nunq̃z tñ licet nõ ieiuno celebra re. nec ꝓter infirmũ cõmunicandũ. nec ꝓter vrandum scandalũ q̃dcũq̃z. nec ꝓter p̃ceptũ nisi pape qui solus posset in ꝟ dispẽsare. cũ sit p̃ceptũ positiuũ. Vñ 3. vij q. j. c. Nihil. Nullus post quantũcunq̃z numiũ sumptũ cibũ vel potũ missas facere p̃sumat. Pe. Sed bene li ceret nõ ieiuno ꝓsequi inchoatã post ꝓsecratiõnẽ tã fa ctã. vt infra dicet. vel supplere defectũ cõmissum ierũ ꝓsecrãdo. si sumpsit aquã. ꝓsanguine ⁊ hmõi. vt supra dictũ est. celebrãdo aũt vel cõmunicãdo nõ ieiunus. est mortale. Et intelligit ꝟ q̃ sit ieiun᷑ ieiunio nature q̃ di cit ieiun᷑ q̃ post mediã noctẽ nihil sumpsit adhuc cibi et pot᷑. ⁊ si postea ille die sit pluries comestu᷑ facta cõ muniõe. ⁊ nõ sufficit q̃ sit ieiun᷑ ieiunio ecclie. q̃ 3ri ieiu nus qui tã comedit. si tantũ semel illa die comedit. Et dicũt Tho. Pe. ⁊ Alb. ⁊ Hosti. q̃ post potũ aq̃ vel sum ptionẽ electuarij vel medicine q̃ ꝓsistit in cibo vel potu nõ licet celebrare vel cõmunicare. q⁊ soluũt ieiuniũ. s. na ture cũ sumit. s. a media nocte ⁊ citra. Quidã aũt Hoſt. et Joh. part. videnᵗ tenere q̃ sumẽdo aliq̃d ꝓ modũ me dicine. vt modicũ zinziber ⁊ hmõi. qõ nõ impedit ꝓce ptionẽ eucharistie. Prohibeᵗ enĩ cib̃ ſm istos ante cõ munionẽ q̃ntũ ad ꝓpriũ vsũ eius. put. s. sumit ꝓ mo dũ cibi. i. ad nutriendũ. sed nõ put sumit ad alterandũ. etiã ꝓ modũ medicine. Sed Pe. de palu. in. iij. dis. vij q. ij. destruit istã opinionẽ. vt falsam cũ rõnib̃. Nec est vez q̃ phibeat solũ cib̃ ⁊ potus put est ad nutriendũ. sed phibeᵗ ꝓter reuerentiã sacramẽti vt stomachus ꝓ illa⁹ die sit nouus. Jta aũt nouitas ista tollit ꝓ cibũ sum

Deuote celebrare.

Ante. § primũ.

De sumẽ te medici nam

ptum ad alterandũ ꝓ medicina sicut sumptũ ad nutri endũ. De reliquijs aũt cibi q̃ remanẽt in ore inter dẽtes et casualiter trajciunt ꝓ modũ saliue. Dicit Pe. ubi pal. q̃ nõ impediũt eucharistie sumptionẽ. secus si ex intẽ tione traicerent. De reliquijs aque qua os abluit. ex q casualiter ⁊ nõ ex ꝓposito trajciunt. licet nõ sint cõuerse in saliuã. nõ impediũt. q⁊ nõ sumunt ꝓ modũ cibi vel potus. nec hoc intendit. Nõ sic de medicina. q⁊ ex intẽ tione bibit. et si nõ ad nutriendũ. Perfundẽdo etiã dẽ tes sale ⁊ acero ad medendũ vel lauandũ. si nõ deglutit tur. nõ impedit. De his etiã que sumunt ꝓ modũ gus stationis. sicut tabernarij et coqua faciũt. qui aũ ⁊ por tum supra linguã ponũt solũ ad ꝓbandũ ⁊ statim pro ijciunt videt q̃ nõ impediat. sicut si aliquis velit ꝓbare vtrũ sit aqua vel vinũ album quod sibi ministrat. qđ non est potus vel cibus ex quo nõ deglutit. nec ꝓ se nec per accidens potest nutrire. Ex decẽtia tamẽ debet qs a talibus abstinere qui vult cõmunicare. Si autem ad gustandum sumeret. et ꝓter intentionẽ descẽderet. vi detur idem dicendũ. q̃ de reliquijs aque cum abluitur os. s. q̃ non impedit. Hec omnia. Pe.

Post cõmunionem. §. IX

oportet gr̃as agere de tãto beneficio. nec tñ oportz ſm Tho. diu stare ante sumptionẽ cibi ⁊ potus. tũ q⁊ ꝓ ties sacramẽti cito alterank. tũ q⁊ magis requirit ꝓpa ratio ⁊ actualis deuotio añ sumptionẽ q̃z post. q⁊ i ac cessu deuoto ad sacramentũ ꝓcipit eius fruct᷑. Postea post aliqs oões ⁊ deuotionẽ sufficit q̃ duret habitua lis. multũ tñ debet sibi cauere. ne subito diuertat ad fa bulas ⁊ vanitates. Qõ aũt dicit de ꝓse. dis. ij. de tribꝫ gradibꝫ q̃. s. cõmunicãs mane ieiunet vsq̃z ad sextã. nõ est abrogatũ ꝓ ꝓtria ꝓsuetudinem. Et habuit locum post primitiua ecclesiã qñ ex magna reuerẽtia raro cele brabãt vt ꝓpe heremitas. Pe. Qõ aũt quis post cibũ et potũ nõ dormiens vel nõ sit facta digestio. nõ habet impedire dũmodo post mediã noctẽ nõ comederit vel biberit. licet etiã nõ ml̃tũ deceat bibere post cõpletoriũ et multo min᷑ comedere. nisi necessitas vrgeat. nõ tñ im pedit si fiat ante mediã noctẽ cũ dicit de sero. Nõ ob stat. ex de accu. c. si ꝓstiterit. vbi quidam qui gnocraue rat in taberna sine somno. ꝓiuatur ecclia ꝓpter hoc. Jn taberna enim ꝓtinue apponit vinũ. ⁊ sic est verisi mile q̃ post mediã noctẽ bibit. ⁊ sic celebrauit. ⁊ sic est ꝓ sumptio iuris ⁊ de iure ꝟ quã nõ admittit ꝓbatio vel saltẽ ꝓsumptio iuris cui stat qñ 3ri nõ ꝓbat. q⁊ tã diu steterit vsq̃z ad diẽ. nec sterit dñ biberet. Pe. de pal. Jtẽ nota ſm Pe. de palu. q̃ sacerdos post ꝓceptionem. si viderit aliquã particulã eucharistie quãcunq̃z mi nimã dũmodo sit ibi species panis. cũ ibi sit ꝓs. nullo modo debet accipe ipe cũ nõ sit ieiunus. sed debet i crã stinũ reseruare vel alteri ieiuno ⁊ dispposito ad cõmuni candũ tradere. Et sic intelligendũ est qđ dicit de conse. dis. ij. tribus. de ministris qui debẽt sumere portiones remanẽtes sacramenti. s. q̃ sint ieiuni.

Tertiũ qđ cõgruit. §. X.

cõmunicanti vel celebranti est mundicia corpalis. et de hoc ꝓter reuerentiã sacramenti. Unde ⁊ ministri ecclie cita ea lauãt sibi manus anteq̃z induant sacris vestibꝫ. verum quia iste est cibus mentis nõ corporis. mũdicia corpo ralis nõ est ita necessaria sicut spiritualis. Vñ ſm Pe. Tho. ⁊ Alber. si ũmundicia corpalis sit diuturna. vt leꝓa. vel fluxus sanguinis. vel seminis menstrui contiꝫ nuus non impedit. Nec ex hoc abstinere debet nec ꝓhi bebitur. Si aũt ũmũdicia est ad modicum tempus. vt menstruum mulieris naturale vel aliud huiusmodi

melius est abstinere ꝓpter reuerentiā. si tñ velit nō debz phiberi. ar. dis. v. ad eius. Alex⁹ ꝓiugalis in reddēdo debitū vel exigēdo causa ꝓlis nō impedit. sz talis est in ꝺ puta qz nō est ibi petīn. tñ ꝓsulcius esset abstinere a cōmunione. Sed exigēdo causa delectatiōis. debet abstinere. qz licet veniale tñ vel sola pollutio nō impediat. vrūm sit impedit. xxxiij. q. iij. §. Si panes. tñ cōmunicādo nō esset mort. fm Pe. de palu. Ꝺō aūt dicit de ꝺe. dis. ij. oīs hō. ꝙ. l. debet abstinere ab actu ꝓiugali ꝑ aliquos dies ꝓsiliū est nō ꝓceptū fm glo. ibi die eadem post cōmunionē exact⁹ cū difficultate tñ debet reddere nō aūt exigere. ꝛtranū tñ nō esset mortale fm Alber. Et lepiosus in occiso pōt celebrare. dūmodo possit sine pe De pollu tione noc turna riculo. De pollutione nocturna. siue eruminetur in vigilia siue in somno quo quomō. ꝛ si nō in ipa. tñ anꝑa sēda ꝓte. in tractatu de fititaby gule. in fi. Nūc autē dicendū. qn impedit a cōmunione. Pro cui⁹ declaratione est sciendū ꝙ pōt accidere quadruplici causa qz vel ex crapula vel ꝓcedēti cogitatiōe turpiū vel suꝑfluitate nature vel illusione diaboli. Et si eueniat ex ꝓcedēti cogitatione turpiū. cui cogitationi ꝑbuit assensum. vel in opus vel in delectationē de necessitate hz abstinere a celebratiōe ꝛ cōmunione. qz ibi simul ꝓcurrūt ꝛ īmūditia ꝛ mētis distractio ꝛ impuritas mētis ꝓfecta. Et idē si ꝓueniat ex crapula q̄ sit mortale. Hec Tho. in. iij. ꝓte. q. lxxx. arti. vij. ꝛ in. iij. l. dis. ix. q. j. ar. iij. q. ij. Pe. ꝛ Richar. ꝛ Duran. ordinis mino. Sed Pe. de palu. in. iij. dicit ꝙ talis pollutio impedit q̄ uscz sit ꝓtritus ꝛ ꝓfessus, nec eodē die peccati mortalis est cōmunicandū. q̄uis sit ꝓtritus ꝛ ꝓfessus. tñ si ꝓtrarū faceret. nō credo ꝙ peccaret mortal. r. l. cōmunicādo tali die post cōtritionem ꝛ ꝓfessionē. Idē dic Pe. in sūma. Si ꝙo ꝓtigat ex cogitatōe vel crapula. q̄ fuerit veniale. qz ibi fuit tantū cōplacētia sensual. abstinēdū est ex honestate. nisi poriꝛ causa vigeat. scōm Pe. ꝛ Tho. ꝛ Rich. celebrādo tñ oz eriā sine causa vigēte. nō peccabit nisi venialiter fm eos Sed Pe. san. in summa. ꝛ Duran. ordinis minoꝝ excipiunt istos duos casus. Primꝰ est qñ est dies festꝰ quo sz ꝓsueū est cōmunicare. ꝛ ꝑcipue qñ accidit sine turpi somno. a celebratiōe tñ decet talē abstinere. Sedꝫ est qñ esset scandalū si nō celebraret. puta qz de est alꝰ sacerdos ꝛ ppls expectat. vel qz ꝑlatus ꝛ tali die ꝓsueū est ꝑlato celebrare. dicit dē hec ex dictis Brego. vj. dis. testamentū. Debet tñ talis prꝰ ꝓfiteri si cōmode pōt fm Pe. san. hoc tñ de ꝓgruētia nō de necessitate. Si autez eueniat ex causa vbi nullū credit phabiliter fuisse peccatū. puta ex auditu turpiū in cōfessiōe vel cogitatione ad intelligendū ꝛ ꝓferendū scolastice. ꝛ sine cōplacentia vel ex suꝑfluitate nature. vel ex illusiōe demonis. in sua est libertate celebrare ꝛ cōmunicare. ꝛ ꝑcipue cū accidit sine turpi imaginatōe. nec mentē distrahit. Et qz difficile est vt plurimū. phabiliter scire istam vel illam fuisse causam. laudabilius est fm Thomā abstinere. nisi poꝛ ex causa reformet pactū. vt magna devotio ꝛ hmōi. Et fm Alber. ꝛ Tho. debet ꝙs abstinere a cōmunione ī hoc ꝙ. xxxij. horas. qz infra istō tps reputat natura esse ordinata. Sed Pe. de palu. dicit abstinendum. cum accidit circa mediam noctem.

Quid debeat face⁹ .§. XI.

re sacerdos qui ī missa recordat se esse excōmunicatum vel suspēsum vel interdictū. vel aliqd mortale non ꝓfessum. Dicit Alber. ꝛ Tho. in tertia ꝑte. q. lxxxiij. arti. v. ad. ij. ꝛ in. iij. l. dis. xiij. in littera. ꝛ Pe. de palu. ꝙ si post ꝓsecratiōe iam factā boꝝ recordat. nullo mō debet dimittere. sed ꝓsequi. qz vbi difficultas occurrit semꝑ accipiendū est. qd minus habet de periculo. arg. ad ꝺ dis. xiij. Nerui Matꝛie aūt est periculosum qd est ꝛtra ꝓfectionē hui⁹ sacramēti. qz ꝺ est ūmane sacrilegiū. minus aūt est qd ꝑtinet ad q̄litatē sumētis. dz ꝙ ex q tā ꝓsecrauit ꝑdictis nō obstantib⁹ ꝑficere ꝛ sumere sacramentū et dolere de eo ꝙ nō est ieiunus. vel de peccato qd mentī occurrit cū ꝓposito ꝓfitēdi ꝛ satisfaciēdi ꝛ sic nō indigne sed fructuose sumit. Si se meminerit excōmunicatū debet sumere ꝓpositū petendi absolutionē. ꝛ sic ꝑinuisibilē pontificē Christū absoluck. quātū ad hūc actū Tho. Si ꝙo recordat alicui⁹ boꝝ ante ꝓsecrationem si quidē illud solū est petīn nō ꝓfessum. tūc fm Petrū de palu. etiā si sine scādalo posset dimittere missam inchoatam nō debet. sed sufficit ꝓtritio cū ꝓposito ꝓfitendi. Cōcor. Tho. Sz si cōmode haberet ꝓfessorē ꝛ sine nota quo ad astātes ꝛ ante secreta. credo ꝙ deberet ꝛtrare. Si aūt est excōmunicat⁹. vel qz nō est ieiunus. Tho. dicit ꝙ tūc putaret ꝙ dimitteret missam inchoatā. nisi graue scandalū oriret. Pe. aūt de palu. dicit ꝙ debet dimittere omnino si pōt sine scādalo. sed cū scādalo ponit rōem ad vtrāq ꝑtē. sed magis videtur declinare ad affirmatiuā. s. ꝙ dimittat. Et hoc intelligendū quo ad excōmunicatiōez. cū nō posset habere qui absolueret ī ꝓmptu. In omni aūt causa semꝑ debz cauere ne simulet ꝓcurare. i. ostēdat se ꝓsecrare ꝛ nō ꝓsecret. qz in sacramēto veritatis nō debet esse aliqua ficto fm Tho. ꝛ Pe. nec debet quantū in ipa est facere idolatrare. vñ ꝛ decretalis dicit ꝙ abiciēda sunt falsa remedia. q̄ veris sunt periculis grauiora. extra de cele. missa. c. De homine.

Utrū autem liceat .§. XII.

sacerdoti oīno a celebratiōe abstinē. Rñdet ad ꝺ Tho. ij. sen. dis. xij. q. iij. ar. ij. q. j. ꝛ in. iij. ꝓte. q. lxxx. arti. x. ꝙ licet quidā dicant ꝙ nō peccat qui dimittit celebratiōnē nisi ꝓp⁹m habeat sibi cōmissū vl ex obediētia teneat celebrare. tñ qz dic Brego. Cū crescūt dona crescūt ꝛ rationes donoꝝ. ꝛō cū sacerdoti sit data ꝓās nobilissima reus negligētie erit. nisi illa vtat ad honorē dei ꝛ salutē aīaꝝ viuoꝝ ꝛ defunctoꝝ. fm illud. j. Pe. iij. c. Unusq̄q ꝙput accepit gratiā in alterutrū illā admīstrātes ꝛc. nisi forte aliquis ex familiari ꝓsilio spūsci dimitteret. sicut legit in vitis patrū de quodā sancto patre. qui ordinatus nunq̄ celebrauit. Secus est de alijs actib⁹ ordinis qui ꝑtinēt ad corp⁹ xpi mysticū. vt ligare. soluere baptizare. ꝛ docere. nā qui nō tenet alijs ꝑlatōe vel subiectione pōt ab illis actib⁹ sine peccato cessare. celebrare autem tenet. vtpote sacrificiū reddat. etiā si nulli hominū teneat. Sacerdotib⁹ enim ꝑceptū est. hoc facite ī meā cōmemorationē. Et in tertia parte addit. ꝙ saltem videtur ꝙ teneat celebrare ꝑcipuis festis. ꝛ maxime in illis diebꝫ in quib⁹ fideles ꝓsueuerūt cōmunicare. Dicit Pe. de palu. s. ꝙ cum teneat quilibet nō inuanū gratiam recipere. ij. ad Corinth. vj. c. ꝛ sacerdotiū sit maxima gratia. vane habet si nō vtitur ad finē ad quem est. Et q̄uis ista nō sit demonstratio. tamē qz extra ꝺ cele. missa. c. dolentes. reprehēdunt qui vix quater in anno celebrant. et precipit talia corrigi. vnde nisi ter vel pluries celebrent. quando ꝛ mulieres religiose ꝛ conuersi cōmunicant. peccant. Opinio tamen quorundam canonistarum dicentium. ꝙ mortaliter peccat qui ex negligentia dimittat quotidie celebrare. non videtur vera sz nimis dura. Nec predicti doctores Tho. ꝛ Pe. hoc dicunt. imo Alber. dicit ꝙ medium tenere beatum est sz aliquando celebrādo. aliquando dimittendo. nisi officium exigat. vt omni dominico die celebret. sed beatius est quotidie deuote celebrare. cum per hoc sibi et mꝝ

Abstinere a celebratiōe.

tis prosit valde. Unde Ambro. Ego q̄ quotidie pecco. quot die debeo accipere medicinā. de conse. di. ij. ii quotiens. Idē accipe quotidie qđ tibi pfit. sed sic viue vt q̄tidie possis recipe. Nec ille. consilium est.

Missa prodest mul. §. XIII

Utilitas misse

tis z multip̄r prodest quide beatis ad quoz honorem offertur. Unde in collecta. sicut cuis sanctis ad gl̄iam. ꝛc̄. s. prodest. qđ intelligit de gloria accidentali. qz gaudent de oīi bono qđ sciunt fieri ad laudē dei maxime de illo qđ habet specialē ordinē ad eos. qui propter se z in se videt deū honorari. Prodest his q̄ sūt in purgatorio. z nil est in hac vita q̄ tantū satisfaciat morcuis. fm Aug. exempla sunt in. iij. dialogoz̄. Prodest z viuis non solū celebrantibꝫ digne. sed etiā pro his pro quibꝫ dicit missa. valet ad remissionē culpe mortalis. qđ ē in eius cōscientia. z hoc p modū sacrificij ex merito xp̄i ex quo sibi venia impetrat. i. gratia cōtritōis. Unde maior donū nō potest homo hoi dare q̄ missam. p eo dicere vel dare. Prodest etiam ad remissionem pene culpe mortalis z venialis sibi z alijs viuis z defunctis z ratiōe sacramenti z p modū sacrificij. Prodest etiā ad liberandū a diuersis malis. z ad oīa alia ad que. pdest digna communicatio. de quibꝫ. j. ti. sequen. c. i. Et vt dicit Ambro. c. panis. de conse. dis. ij. Panis in altari vsitat⁹ ante consecrationē. de pane fit caro xp̄i verbis formę plat⁹. Est autē ibi fm Tho. z Pe. xp̄s tot⁹ realiter q̄ est in celo. z nō vt signatū tantū siue in figura. qđ est hereticuz dicere. vt patet de conse. dist. ij. ego berengari⁹. z quia ibi remanent species seu accidētia panis vt p̄i⁹. Hinc ē q a doctoribꝫ dr panis. q̄uis ibi nō sit substatia panis. Un Ambro. de conse. di. ij. huncillū intelligo panē. q̄ in vtero virginis fuit format⁹. z igne passionis fuit decoctus Est aūt ibi cū sua quātitate. sed nō modo quātitatiuo. quia nō vtik ea occupando locū. sicut nec vtik claritate sua illuminando aerē. Et etiā i qualibet pticula hostie totus xp̄s ita q ex vna plures possent cōficare. Si si fieret diuisio in tantas pres q ibi nō remanēt species panis. tūc desineret ibi esse corp⁹ cristi. z idem de sanguine cristi. Et q̄uis ex vi sacramēti sb specie panis sit tm̄ corpus z non sanguis z sub spē vini tantum sanguis. tm̄ ex naturali comitātia sub vtraq̄ spē est totū z corp⁹ et sanguis z anīa z deitas. Seorsū aūt consecrat alteruz ab altero. Unde apl̄i si cōsecrassent in illo triduo mortz cristi. cōsecrassent corpus sine sanguine sicut erat. z cristus instituēdo sacrm̄ cōsecrauit corpus passibile z mortale. put tūc erat. nūc autē immortale cōsecratur. put est Et si fuisset seruatū sacrm̄ tpe passionis. ipe xp̄s dolorē quidem ullatū ab extra vt irrisiōes z verbera z hmōi. nō sensisset in sacro existens. sed dolorē innatū vt tristitiā habuisset. z in sacro existens dū erat in cruce. doluisset z mortu⁹ fuisset. z nō punct⁹. Qn̄ etiā apl̄os cōmunicauit. nō fuit i sacramēto existēs attrit⁹. qz diuisio z attritio nō recipiunt nisi in quāto z modo quātitatiuo. cristus autē nō est sic in sacramēto. Non celebrātibꝫ ministratur tantū corpus xp̄i z nō sanguis ꝓpter reuerētiam sacramēti. z ad euitādū periculū effusionis. Iz greci dent vtrūq̄ populo. nec tamē latini laici mīn⁹ recipiunt q̄s sacerdotes. Quō aūt cōuertit. Dico q de⁹ operatur hanc cōuersionē principaliter. qui pl⁹ facere pōt q̄s creatura intelligere. vt dicit etiā pbr. Unde Eusebius. Inuisibiliter sacerdos visibiles creaturas. s. panem et vinū in substantiā corporis z sanguinis sui v̄bo suo secreta potestate cōuertit. de cōse. di. ij. qz corp⁹. vbi pulcra de ista materia ponit. Ambro. etiā in. c. reuera. ea dis. inducit rationes p exempla scripture ꝺ diuersis mutationibꝫ sacris supra naturā. vt de mutatiōe virge in

Cōuersio panis.

serpentē z ecōuerso. de creatōe rerū. z alīs. ad ostendendū nō esse impossibilē hāc cōuersionē. cū ea deus operet. sacerdos aūt instrumēta l̄r. Et nota fm̄ Pe. de palu. q xp̄s oculo corpali videri nō pōt fm̄ q est in sacramento ratio est. qz est velat⁹ sub speciebꝫ opacis vltra qs visus figi non pōt. Itē nec oculo glificato. vt bē Marie. Et ratio. qz nō est ibi mō quātitatiuo. color aūt videri nō pōt nisi quātus. i. in quātitate fundat⁹. Itē nec oculus xp̄i. videt. put est extra sacramētū. qz nō est visus esse in telligibilis. sed esse sensibilis. Itē nec put est in sacramento qz nō est ibi modo visiuo oculs xp̄i. Itē oculs mentalis viatoris corp⁹ xp̄i in sacramēto videre nō pōt in sacramēto. qz nō est hoc p se notū. vt prima principia. nec demonstrabile. vt p cōclusionē sed fide credit. Itē nec oculus naturalis angeli boni vel mali. qz supnaturalia intelligibilia sūt. naturaliter angelus nō videt qle est corp⁹ xp̄i in sacramēto. Sed q̄uis demones nō videāt ꝺ se sicut nec trinitatē. nec vnionē cū carne. tamē sciunt indirecte. qz p miracula cognoscūt qđ impossibile est non esse. Sed oculus mentalis beati angeli z hois hoc videt. qz qđ audiuit hoc z credidit. dare videbit. Idem est de oculo angeli. ipi enūciare videt oīa de quibꝫ edendis nos illuminār. articulos tamē incarnatōis nō vident dare sed per reuelationem.

Cū aūt in altari §. XIIII.

siue sacramēto appareat caro. vt factū est Grego. cōmunicare volēti quādā matronā. vl̄ forma pueri. vt factū est cuidā patri ad tollēdū ēptationē seu dubitationes et⁹ circa hoc. vt habet in vitis patrū. dicit Tho. z Pe. q pbabili⁹ dicit. q in ꝓpria specie nunq̄ videt ibi. sed in illa figura latet species sacramēti sub qua ꝓtinet corp⁹ xp̄i. z illa species sacramēti circūfundit quibusdā accidentibꝫ carnis vl̄ pueri. q̄ nō sūt ꝓpria accidentia vel linea mēta corpis xp̄i. Un̄ nō videt in ꝓpria specie etiam exp̄ssiori signo. Et qz fm̄ Tho. hui⁹ sacramī usus est p māducationē. ideo q̄uis apparet cū nō habeat tūc ad bi rōem nō debet assumi ab eo cui sic apparet. Iz ab illo cui in specie panis apparet. Si aūt oīb⁹ apparet ispecie carnis nō debet sumi. Sz p reliquijs fuari. Et dicit Alber. Sacerdos cui celebrāti sic apparet. debet ire. celebrare z sic sumere. de cōse. di. ij. c. relatū. z si sedo accidit. tertio celebrare. Quidā dicūt q i hō casu sufficit spualis māducatio vt Pe. de pal̄. q dicit. q ille species carnis vel pueri nō sūt in corpe xp̄i. sed species supinducte corruptis prioribꝫ. Et si dicat q mutatis speb⁹ sensibilibꝫ cū sint ipe de rōne sacramēti. nō manet sacramēntum. nec tūc ibi esset xp̄s. Rnd̄er. q̄uis qualitates mutentur. puta q species denigrent a fumo. vl̄ species vini frigident vel calefiāt. dū tm̄ quātitas remaneat. semper est ibi corp⁹ xp̄i. Cū g̃ hō remaneat quātitas eadē nūero remanet etiā corp⁹ xp̄i. qz Iz species sensibilis sit ꝺ rōe sacramēti. nō tm̄ ista vl̄ illa determīate. de rōe enī eft q̄ntitatis cū alīq̄ colore z figura. Iz accidit ei q sit iste vel ctrar⁹. Nec ille. Sz Tho. videt dicē q ille pōtes species ponit albedo. figura. z hmōi. pot⁹ occultent seu coopiunt illis speciebꝫ pueri vel carnis q̄uis corrūpant.

Inductiua ad fre". §. XV.

quēter celebrādū. Primū nobilitas sacramēti. Sacrū enī corp⁹ xp̄i est redēptoris nr̄i z redēptiōis nr̄e. mortale. dulcissimū pignus hereditatis eterne. fugire iocūditatis amabile pludiū. arra spōse. locale diuinus celitus et donatū. ecclie militātis cum triūphāte suane glutinū. z vnio fraternalis dulcedinis. dū eandē dulcedinē qua ille fruit sine velamēto. iste habet sub mirabili sacramēto. Secōm est suauitas z vtilitas. Quātne

ni iocūditatē ꝛ dulcedīs est. tante rei sacramīt ūsūbo cōmi/
nistrare. Quid enī iocūdi⁹ ꝛ dulci⁹ ꝛ delectabili⁹ cē pt.
quā gustare. bñ ꝓsonat ꝛ cor paliter pñtē dñm Jesum ꝑm tonū
uriq; excellētissimū. ꝛ tot⁹ spūalis dulcedīs obiectū seu
materiā. causam efficientē ꝛ finē. et in hoc trahēdit alia
sacramēta. Hoc ē qđ solz accēdere ꝛ elidentū. humilitatez
ingerē. cōpūctionē īducē. ꝑ alīs fiduciā ꝛ spm erigē ad
mortē. inflāmare. ifūdē gaudiū. ad reuerētia exercere. te/
tā mentē liquefaccre ꝛ oblectare. ꝓpter hec enī exerci/
da in nob rāti boni pñtia indulta est. Et licet aliqn cele/
brās occasionē distractiōis habeat. puta ex tumultu po/
puli circūstātis. ceteris in paribus esse nō potest q̄ ꝗma
ius ꝛ mortiuū habeat ad deuotionē ꝑ alia media q̄s per
istud cū hic sit fons totius dulcedīs ꝛ gīe ꝛ glie. Ter/
tiū est benuolētia quā celebrās nō indignc⁹ sponso suo
ꝓpter ꝛ spōsa ecclia reportat. Est enī paranymp⁹ amo/
ris ꝛ mediator inter spōsum ꝛ sponsam. Diara enī vota
sibi deferre vl referre. ꝛ n ex re portare sponse plenā spōsi
graz. q̄ parat⁹ est ei desiderū cordis ei⁹ tribuere ex ibē
pniaz. imo mīstro cōmittere ipm spōsum vt spōse pñter
Quemodo sūt pōt spōsa nō amare tam vtile sibi mīste
rū. quin cū spōso cordialiter recēmēdet. Aut quō spō/
sus nō diliget cū i tā grato officio occupatū. Quartū
lectuū est multiplex fructus nostras ī assistētib celebratōi
Dat enī celebrās occasionē deuotz affectib⁹ suspirijs ꝛ lō
pūctoribz. Seruit fidelibz ad mīras oblectationes ipūs/
les. qs bñt misse astando co:p⁹ xpi videndo. recuci et ado
rādo ꝛ memoriā agendo sue sacratissime passiōis. Et ex
hoc ipe mīster sperare potest ꝛ debz q̄ fideles deuotōes
qs eo mīstrāte percipiūt. nonunq; salte optādo ī cū refun
dāt. Quartū inductiuū qđ e q̄si cogēs officiū cōmissi
fidel' executio. Est enī cōmissum tāti mysterij officiū. vt
offerāt ꝑ vnus ꝛ mortuus. ꝛ ī memoriā dñice passionis.
Si igit officiū hui⁹ necessariū ē vl vtile sētē mereri eccle.
curvolūt mīri z subtrahēt vl negligē. Si aūt nō reputāt
necessariū vl vtile cur illō assumē voluerūt. Septimū
beneficioz ecclie recōpēsatio. cōducti enī videntur ꝑ xpz
dāt. Quintū inductiuū qđ e q̄si cogēs officiū cōmissi
fidel' executio. Est enī cōmissum tāti mysterij officiū. vt
offerāt ꝑ vnus ꝛ mortuus. ꝛ ī memoriā dñice passionis.
Si igit officiū hui⁹ necessariū ē vl vtile sētē mereri eccle.
curvolūt mīri z subtrahēt vl negligē. Si aūt nō reputāt
necessariū vl vtile cur illō assumē voluerūt. Sextū est
beneficioz ecclie recōpēsatio. cōducti enī videntur ꝑ xpz
fideles. qui ex hoc sacerdotiby vite stipēdia ꝓferūt ꝛ bñfi/
cia. vtrāb alīs magī libent hoc sacrificiū acceptabile ꝑ ipōz
salute offerāt. Alie oīoes ecclie pl⁹ valēt oratiōib⁹ de/
uotoz simplicū. nisi inquantū ingerūt officiū repsen/
tandi ipsā ecclesie. Sed in nullo melio⁹ ꝑ benefactori/
bus oratoribz ꝛ amicis satisfacere. nec aliqđ gratius ex
hibere eis ꝑ ipōz ꝛ ꝓpīis petis possunt. q̄ illud sacri/
ficiū. Septimū est periculū mortis. qz de facili irregu/
larītas vel infirmitas vel alius defect⁹ aut impedimen
tū poterit occurrere. ita q̄ diu aut forte nunq; celebrare
pōt⁹. in qn posit officijs celebrādis vacare. ꝛ his q̄ ad
hoc necessaria sūt. vt pote discussioni ꝓprie ꝛ elēte hois
ete interioris vel exterioris occupatiōis minus de tuli
affectu sentiat. nō video qua de causa debeat abstinere
Aliud est enī desiderū. aliud est sensibilis desiderij p/
ceptionē habere sine desiderio nemo debz accedere. Cū
aūt ꝑtianū sic viuere deceat. vt semp mereat accipe nū
q̄s debet esse sine desiderio. tūc ꝛ totiēs sumēdi. quādo
et quotiēs q̄uenīenter poterit ꝛ crediderit expedire. ꝛ ī b
multi errāt. qui solēt sibi pfigere ī animo. nō nisi totiēs
in anno vel septimana celebrare. Sed b est ponē obicē
gre ꝛ ammonitioni dei ꝛ quasi tps miserationū dñi in
sua potestate ꝓstituere. Si q̄s aūt illā dispositionē ī se
iudicare voluerit ex sensibū cordis cōpunctione. pfusione
lachrymaz. feruore mētis. ꝛ similib⁹ sentimentis. ita q̄
tūc credat se dispositū. quādo tale qđ sentit ꝛ quando
nō percipit indispositū. in caute valde ambulat. ꝛ sepiss
me decipit. Ul. ultro tiēs qui nil taliū habet ī sūt in ma/
gno statu gre. ꝛ qui habēt sūt ofto extra gratiā gratuz
facientē. Sepe enī pringit hoiem ad hn. oi feruez ad/
fectib impediri sine oi culpa sua imo cū magno meri/
to. no enī possum hoies cotter plecti semo. laborantes
corpore grauari magnis curis ꝛ laboribz pdicādo. ꝛ fes/
tiones audiēdo. cura infirmoz aut alia necessaria gerē/
do. magnas in oratiōe pcipe vel expectare dulcedines.
Et sic impiū esset hoiem ꝑ bis opib⁹ remouere a sacra/
mēto pieratis ꝛ illū in sacramētali refectiōe ꝑuari. Qui
aūt ex obiectis voluntaria elegit. aut ex ebriate eligit
ꝑter salutē ꝓmoz a dulci ꝓplatois ꝛ oīois studio/
le abstrahere ꝛ laboriosas tedioias ꝛ amaras occupati/
ones ad dei gloriā tolerat. vel cū quis nō pot se ad hu/
iusmodi effect⁹ exercere. Tā ꝛ si sacram. entū sit cū deuo
tione sumēdū. q̄ deuotio non est aliud q̄s ꝓmptitudo
animi ꝛ feruor bone voluntatis ad seruiēdū deo. nō solū
in suspirijs ꝛ lachrymis. sed etiā in pdicādoz ꝓfessiōe
audiēdo. et in alīs opib⁹ misericōdie tā spūalib⁹ q̄s corpo/
ralib⁹ pōt reperiri. Et licz ꝓplatiui cōtēr sint magis ser/
uidi ꝛ deuoti. nō tñ ꝓpter hoc actiuis bonis negāda est
cōmunio. cū etiā ꝓplatiuoz sit vnus deuotior alteroz
nec tñ ꝓpter h minus deuot⁹ teneat abstinere. maxie cuz
beturus hois plus ꝓfitat in ꝑtute animi q̄s in feruore

Sedz aliqñ in illis curis p̄grauat⁹ solū ꝓplatiui Subtra/
et oratioīi diligēter intētus. parum aut nihil percipit de eio gra/
suauitate sacramēti. qđ fit ex magna dei gra. ꝛ ad ma/ tie valet
gnū bonū coz. qđ valet ad multa subtractio hui⁹ gre
et suauitatis. Et ꝑmo vt tēptationc vel tribulatōe gau
dium rēperem⁹. z mēs hois ne lasciuiet rēperet. Valet
scdo vt homini timoz incutiat ne tā delectabili bono b
et in futuro priuet. ac eo ardētius rēdat ad vitā eternā
vbi semp adherēdū est. Valet tertio vt p fidē ambulā/
tes amplius mereamur. plerīq; enī illa suauitate dota
ti magis gustui ꝛ experīe studēt inniti q̄s fidei ꝛ q̄s
occupationes ꝛ alia opa fugiūt. ac oratiōi ꝛ ꝓplationi
vacant plus desiderio illius ꝓlationis q̄s ꝑ gīa dei
vel acquisitiōe virtutis. Valet quarto vt tā desiderabi
le bonū tam feruenti⁹ desideremus. acceptem⁹ gratiaru
tius ꝛ cautius custodiam⁹ ꝛ accceptius. Valet quinto.
vt nos videtes. qz priuati illa mox graues ad bona su
mus ꝛ pigri. discam⁹ ꝛ grati esse gre dei nō nostris virt
bus ascribere quotiēs nes ꝑmptes in dei seruitio repe
rimus. Valet sexto vt ꝑ b timeam⁹ alios iudicare ex ap
parēti coz segnicie sed magis cōpatiamur eis. vt pote
a gra dei delectis. Valet septio. qz pudet in hmōi di/
uina miseratio indiscretiōi nre ne videlicet illā dulcedi
nē sentiētes secrātes vires nostras vltra modū irratio/
nabiliter ꝓsumam⁹. Valet octauo ad ꝓseruādū humi/
litatē. et exercendā vanam gloriā. ex talib⁹ enī gratijs
magna sepe sumit occasio adeo q̄ qui tali semp ꝓsola/
tione gauderēt difficillime possunt a vanitate spiritus et
inani glia ꝑtuari. nisi refrenarent ꝑ tēptionē. vt Pau/
lus stimulo. vel ꝑ tēptationes exteriores. Et q̄s non
nisi virtute diuini auxilij nobis celestia sapiāt. ꝛ terrena
vilescāt. vt deus posset ꝑ suā gratiā omnē difficultatez
amouere ꝛ facere q̄ solū semp celestia nobis saperēt. nō
tamē vult sic pure nobiscū. supnaturaliter agere. sed etiaz
in hūano modo salutē nrām operari. ne forte am⁹ octio
sed excitemur. vt ex dulcedine cā habet cā gratiā dei co
gnoscēs fiduciā accipiat. ꝛ ex subtractiōe eius infirmi/
tatē ꝛ insecuritatē cognoscat. Itē nota q̄ hmōi affe/ Affectus
ctus seu dulcedines spirituales in sacramētis ꝑceptis sacramēti
vel in alīs opib⁹ de genere bonoz aliqñ veniūt ꝑter venit sepi
gratiā. Tā ꝛ iudei ꝛ gētiles in ritib⁹ suis ꝛ sacrificijs la us ꝑter
chrymas fundūt ex affectiōe ad illa quandoq; in hoc grām.

Dignum nota

cooperante dyabolo. Aliqñ cū gratia veniunt. sed non ex gratia. vt cū aliqs etiā impfectus sine oratōe & hmōi trahit in magnū affectū diuīe dulcedinis. Aliqñ veniunt ex gratia & dono dei. Uñ ex defectu hmōi ꝓsolationum nō debet dimitti cōmunio vel celebratio etiā si qs sciret vl' crederet hmōi ꝓsolationē sibi subtractā ex peccatis diu ꝓteritis. qō tñ nō pōt scire vel debet credere. nisi aliqualiter euidēter rōe. Sed si crederet verisimil'r ꝓpter peta recētia vel ꝓterita sed nō emēdata ꝺ̄ pati. tūc abstinendū esset. Ita etiā econuerso sentiēdo hmōi affectus & dulcedines. nō debet se putare ex hoc magis securū & dispositū ad susceptionē hui⁹ sacramēti. Ita & magnu petōres aliqñ habēt hmōi affect⁹ ꝓcuerāres i malis. Ponit exemplū de quodā qui cōpungebat lacrymabiliter ac estuabat desideriis bonis. nec tñ renunciabat pompis mūdi & vanitatibꝫ. nec habebat voluntatem dimittēdi peta mortalia & occasiones īmediatas. sed media ad ea inducētia. & sic cū esset extra statum gre. tñ hmōi affectus aliqñ sentiebat. & ideo nō sunt sufficiēs. argumentū sed magis testimoniū ꝓscientie. q̄ examinās nō habet remorsum. Ego accipio sub ꝺ̄ sensu. q̄ cauendū est ne ꝺ̄s ex sola ꝓsuetudine exteriozis opis moueat ad celebrādū. nō aduertēdo an indispositus vel minus dispos⁹ sit. seu an exi celebratiōe pficiat vel' repciat. siue an habeat causā rationabilē abstinēdi vel nō. ꝺ̄ enīz esset reprobabile. Ḡras deo q̄ ad ꝺ̄ deuenim⁹.

Nota bñ. Nūc ergo dicit ꝺd est qō te retrahit. qñ quis nō vult de peccatis satisfacere seu qñ nō vult cessare. seu qñ est in peccandi volūtate. Quisquis ꝯo vult realiter emēdare peccata & futura vitare. magis debet se putare dignum q̄ omnino indignū celebrare. Qui ꝯo non vult nec habet volūtatē emendādi habet quid faciat. Quilibet enim vsum rōis habēs. semp'qñ vult potest aliqd ad emendationē facere. q̄ pōt dolere aut displicentiā habere de eis nolle amplius peccare. desiderare gratiā. orare & humiliare coā deo & similia. Si habes scrupulū vel dubium habeas itez qd facias. vt videlicet doleas. ō q̄ntro hoc est ex culpa tua ꝓfitearis. saltē ad cautelā & ad satisfaciendū submittas te puro iudicio boni ꝓfessoris. si copiā ei⁹ habes vel parat⁹ sis ab ꝺ̄ q̄ primū possis talem habere q̄ te dirigere valeat in ꝺ̄ casu. Si aūt credis et times te esse indispositū itez habes qd facias. vt videlicet te q̄ citius disponere studiose conerꝭ. Si times de negligētia cōmittēda. adhibe diligentiā & cōmitte te dei gre. vnde cū in oib⁹ q̄ te possunt retrahere habeas quid agendū sit. & si illa feceris ꝓ posse tuo. sufficit. nec est aliud periculū salutis. Et cū quis nō est sed credit se ꝓtritū de peccatis. sed est solū attrit⁹. q̄ quis esset indignus & in peccatis. qz tñ faceret qō in se est nec indigne sumeret nec de nouo peccaret mortaliter accedēdo. Igitur manifestū est q̄ quicūq; hunc officio cōmode & optime vacare potes nec aliqd canonicū obstat nullā poteris dimittēdi causam habere. nisi malicia vel negligētiam aut pigritiā tuā. q̄ sūt cause irrationabiles & damnose.

modi dispōendi ad lacrim Nō est eīm vn⁹ dispōnēdi modus. sed alt⁹ incipiētiū alius ꝓficientiū. alius ꝓfectoꝝ. Incipiens & nouiter cōuersus ad deū. ꝓbet se ante peccasse. & doleat & ꝓfessus saltē peta mortalia. vel saltē qō in ipo est paratus cōfiteri. penitētiā subire & satisfacere. & vtrū habeat bonaz voluntatē vitādi peta. seruiēdi deo. & faciat ad hoc diligentiā suā. p opoztunitate loci tpis & viriū. q̄ diu. enī in istis defecerit numq̄ debet accedere. Deinde ꝓbet an de primo fuerit in aliquo graui peto de quolibet iniquitate doleat. q̄ si adhuc affect⁹ suus nō sit bene purgatus. sed occupat⁹ sit fantasia & memoria delectationibꝫ et cōmotiōibꝫ ꝓstinis & ꝓter voluntatē grauiter inquinata & inclinata caro adhuc nimis vehemēter impedi at spiritū. & ei nō solū ad deuotionē nō seruiat sed rebellet. De inde. ꝓbet si nō habeat excusps sua vel negligētia notabile deuotiōis impedimentū. vt pote pollutionem. cozpis vel magna distractionē animi. Postremo si nō sit nimis indispositus ad eēm deuotionē & ꝓter culpā suā. vt pote si esset grauat⁹ capite. pressus somnolētia. aut nimiū tediosus. Deçetā sunt. q̄ quib⁹ a cōmunione est abstinendū qñcūq; nō est aliqua necessitas. Nā in necessitatis articulo. vt in periculo mortꝭ sufficit habere ista primo ꝺscripta. si ista īmediate posita habere nō possit. Proficiēti vero qualis debet esse ois qui sepe aut frequēter cōmunicare ꝓponit. nō sufficiūt hec predicta. sed tota vita eius debet esse ꝓparatio ad suscepciōnē tāte rei & ꝑcipue in mortificādo vitia. mūdandō vanitates & occasiones petōz. etiā leuiū & venialiū occupationes nō necessarias i quib⁹ pōt hō aucti a seriosa custodia cordis sui. nec nō exercēdo in virtutib⁹ & ꝓcurando se p meditationē ad īmensū timoꝛē. p tunde humilitatis. amoꝛē ardentē. feruēs desideriū iupnoz. inierēdo se vulneribꝫ Jesu xp̄i. cōpatiēdo petōribꝫ. cōmendādo se sanctę matri eccl̄ie. in nullo de se aut de suis meritis confidere. Per qōcunq; ergo de eius pietate vehemēter ꝓfidēdo. Per qōcunq; exercitiū hō ad istā amplius ꝓmouet siue sit lectio. meditatio. oratio. ꝑdicatio. opus misēdie spirituale & corporale q̄ illud magis ad cōmunionē disponit. Et ex ꝺ̄ patet error plurimoz q̄ multū afflīgūt se. ieiunāt. orant aut vigilāt. etiā intrā q̄ sensus obtuit. & ab omni deuotione impedit. pot⁹ q̄ ꝓmoueat. & habēt aliqua vitia in se vel afflictiōes mūdanas. q̄ nō curāt mortificare. vt pote aliquā malicia vel scā dalosam ꝓsuetudinem. amoꝛē vel rancoꝛē ad hoīes cōplacentiā ad laudes. aut alias ꝓsolatiōes aut ꝓcupiscentiā ad diuitias. q̄ si dimittūt ad tps. nullaten⁹ tñ renūciare ꝓponunt sed ꝓmptissime redeūt & q̄nq; feruētius q̄ antea. Doz aūt cōtemptꝭ detestatio & mortificatio plus valeret eis. & eos magis disponeret q̄ ulti⁹ retentis cantādo nulle plalmos. Nonulli etiā cōmunicari se volunt abstinentes & salutē recusant hoīes in arto positos. etiā in necessariis & salubꝫ expedire q̄ cū vtriq; qui iuris est & nouit ac ꝓ posse pōt miscre potius reddit indispositū q̄ dispositū. Qui ꝯo ꝓfecti sunt. ita q̄ iā appzehēderūt ea ad q̄ tendit pficies p̄ vehemēti desiderio qō habēt ad xp̄m nō possunt sustinere eius absentiā. Et qz nō possunt cū velata facie ꝓtēplari in glia. saltē p ꝓsolatiōe sua volūt eodēmodo quo possunt eius frui p̄sentia. aspirant ad amplexus. petūt oscūlū. videre cupiūt. & experimentaliter gustare q̄ suauis sit dn̄s vt in dulcoze suauitatis eius fortitudie ebi illi⁹ ambulēt vsq; ad mōtē dei. i. britu dinē sempitnā ad quā ꝓsequndā p viatico datū est corp⁹ dn̄i nr̄i iesu xp̄i. q̄ cū pre & spūsctō viuit & regnat p infinita scla amē. Nec ofa. s. ꝓtēta i ꝓxis q̄tuoz. ꝺ. extracta sunt ex quodā libello p modū dyalogi edito.

Duodecim aūtē. §. XVI.

mirabilia reperiunt in isto sacramēto. vt ponit Job. de scto Beminiano in ꝼmone quodā. q̄ tñ sūt sentēne. b. Tho. in. iiij. Primū enī mirabile est q̄ cozp⁹ xp̄i in ce lo local'r existens. incipit esse in altari. absq; ꝺ̄ q̄ de celo descēdat. qō certe ideo esse potest q̄ cozp⁹ xp̄i nō incipit de nouo esse in altari p sui mutationē locale. sed p hoc q̄ aliquid in altari existēs. i. substātia panis ꝙuertit in ipm̄z diuina ꝼtute efficit cozp⁹ xp̄i. sicut ignis incipit de nouo esse i aere absq; sui mutatiōe locali quādo aer in ignē ꝙuertit. Scōm mirabile est q̄ nihil remanet de panis substātia facta ꝙuersiōe in cozp⁹ xp̄i. & tñ nō est cozrupta. nec annihilata. hoc aūt ideo ē. qz tota substātia panis trās̄substātiat & ꝙuertit in substantiā cozp⁹

poris xpi.licet enī trassubstantiatio nō possit fieri ꝑ tra/te nature.qz agēs naturale nō pōt agere nisi ad trāsfor/mationē formaz in materia.pōt tn̄ fieri virtute eius q̄ est ron̄ entis creator z auctor.qz cū vtriq; materie.s.pa/ris z corpis xpi.sit aliquid cōmune nature entis.potest a/ctor entis illud qđ est entitatis in materia vel forma panis ꝙuertere ad illđ qđ est entitatis in materia z for/ma corpis xpi.sublato eo ꝙ qđ substātia distinguebatur a substātia corpis.cūc entitas q̄ fuit substātia panis. re/manet entitas corpis xpi.Ūñ Ambr.in li. de sacramen/tis dic.Licet figura panis z vini videat.nihil tn̄ aliđ q̄ caro xpi z sanguis post ꝙsecrationē credēda est. Ter/tiū mirabile est ꝙ q̄ntus materia panis ꝙuertat in ma/teriā corpis xpi.z formam̄ formā nō tn̄ ꝙuertat in aiaz rōnalē.q̄ aia rōnalis sit forma corpis xpi. Et ꝺ ideo qz aia est forma corpis.dās ei totū esse pfecte.s.z cē ani/matū z esse corporeū.z sic de alijs.Conuertit ergo for/ma panis in formā corpis xpi.scōm ꝙ dat esse corpore vt sacri substācia inquntū dat esse corporeū.nō aūt inqn/tū dat esse aiatū.z sic inquantū aia nō est ibi ex vi sa/cramēti sed cōcomitant.Ūñ licet sit ibi realiter z essen/tialiter forma z aia.nō est tn̄ termiatio ꝙuersiōis inqn/tum aia. sed inquātū forma corporeitatis.qz dato ꝙ illa essentia nō esset aia sed esset forma corporeitatis ad/huc ꝙuerteret in eā forma panis.sed si econuerso eēt aia et nō forma corporeitatis nō ꝙuerteret in eā.qz verba sacramēti efficiūt qđ significāt.significat aūt ꝙuersio/nem fieri in corp⁹.qz dicit.ꝺ est corp⁹ meū.z corpus nō tur in corpus xpi.ipm tamē nllo modo auget nec imu/tat.ꝺ aūt ideo accidit.qz fm phm in ꝓmo de generatio/ne. Augmentū est quātitatis ꝑexistētis additamentū. dico aūt additamentū alteri⁹ quātitatis.Cū igit fit cō/uersio in aliqđ ꝑexistēs augmēti transmutatio accidit. qz ad ꝑexistentē quātitatē fit additio quātitatis. aufe/rat ergo additio quātitatis.z nulla erit mutatio circa id ad qđ solius substātie ꝙuersio terminat.substātia enī fm se ꝙsiderata.sine materia sine forma est indiuisibil. et tale indiuisibile transmutatū.cū ibi nō remaneat ali/qđ cōmune subiectū.nō facit aliquā cōmutationē circa illud ad qđ fit ꝙuersio.s.nature mutatio generationis qz aliqđ ꝑexistit nature alteratiōis.qz ꝙuersio nō est ac/cidentiū.nec augmēti qz nō fit additio quāti ad q̄ntuz ꝑexistēs. Sicut q̄ ex ꝺ ꝙ vnus vel multi discant aliqꝺ secretū.ipm secretū ꝓterea nō auget.ita ꝙ vna vl ꝑles hostie ꝙuertant in corpus xpi.nō ꝓpter ꝺ augmētatur.

Quintū mirabile est ꝙ quamq; in multis altaribꝫ mille sint hostie ꝙsecrate.z in q̄libet hostia ꝙsecrata sit integrū corp⁹ xpi.nihilomin⁹ corp⁹ xpi nō multiplicat. sed vnū tātūmodo corp⁹ est in hostijs z altaribꝫ oībus nt in substātia corpis xpi.substātia aūt vt substātia ad nullū locū determinat.sed ꝓut est quāta qz mediantibꝫ dimēsiōibꝫ suis ad dimensiōes loci habet habitudinē. Cū igit dimensiōes corpis xpi nō sint in ꝺ sacramento ex vi ꝙsiōis.qz dimēsiones panis nō ꝙtunt ꝫ rema/neāt.ꝑs ꝙ corp⁹ xpi ꝓut ē i ꝺ sacro mediātibꝫ dimēsioni/bus suis.nō determinat ad locū.sed qz vere est corpus xpi sub dimēsiōibꝫ panis q̄ ad locū habitudinē habēt. ideo rōe caz in tot locis z altaribꝫ potent esse sit ī quot dam apparēti z grosso exēplo vtamur.sicut vna vox ab vno oratore ꝓcedēs sit est in diuersis audientiū auribꝫ. ita vnū corp⁹ xpi est sit in diuersis altaribꝫ. Sic ergo corpus xpi mediātibꝫ dimēsionibꝫ ꝓpijs est tn̄ in vno loco.puta in celo.sed mediātibꝫ dimēsiōibꝫ corpis in ipꝫ trāseūtibꝫ.est in tot locis in quot hmōi ꝙsecratio fuerit celebrata.nō quidē diuisim ꝑ partes. sed integrū in vno quoq;.nā quilibet panis ꝙsecrat⁹ in totū corp⁹ xpi ꝙuertit. Sextū mirabile est.qz in tā parua hostia to/tū corp⁹ xpi.vt dictū est ibi ex vi sacramēti solū ꝑ modū substātie.z nō ꝑ modū quātitatis.ꝓtinet cuz carnibꝫ et ossibꝫ z neruis.Sed ꝺ ō esse pōt.qz corp⁹ xpi vt dictū est. ē ibi ex vi sacramēti solū ꝑ modū substātie z nō ꝑ modū quātitatis,ꝓpria aut totalitas substātie indiffe/renter ꝓtinet in parua vel magna quātitate.sic tota na/tura aeris in paruo vel magno aere.z tota natura hois in paruo vel magno hoīe. vñ totū corp⁹ z sanguis xpi ꝓtinet ibi post ꝙsecrationē.sicut aī tota substātia pa/nis vel vini.Ūñ z aliqđ silē qualiter ū eriā ad sensum videm⁹.s.q̄ pupilla oculi cū sit minima. mōtē magnū cōprehēdit. Septimū mirabile est ꝙ in qualibet ꝑ/ticula hostie siue ꝙtinua siue diuisa est tot⁹ xp̄s indiui/sus.Ūñ Aug.Singli inqt accipiūt xp̄m dnm z sin/gulis portiōibꝫ tot⁹ est.nec ꝑ singlas minuit. sed inte/grū se tenet in singulis.Hoc aūt id ē.qz cū ibi sit corp⁹ xpi solū ꝑ modū substātie.z tota substātia sit sub quali/bet ꝑticula dimensionū.sicut in qualibet ꝑte aeris siue ꝙtinua siue diuisa.est tota substātia aeris.z aīa fm sub/stantiā est in toto corpe tota z in qualibet ꝑte tota. sic sub qualibet ꝑte specieꝝ siue ꝙtinua siue diuisa est to/tus xp̄s.Et ponūt aliqui exemplū de speculo. qz ima/go q̄ apparet in speculo.apparet vna ī speculo integro et infracto apparēt singule singulis pribꝫ quāq; ꝺ exē/plum nō sit oīno simile.qz multiplicatio hmōi imagi/nū accidit in speculo fracto ꝓpter diuersas deflectiones ad diuersas speculi ꝑtes.hic aūt nō est nisi vna ꝙsecra/tio ꝓpter quā corp⁹ xpi est in sacramēto. Octauū mi/rabile est ꝙ totū corp⁹ xpi integrū cū oīb⁹ mēbris suis ē in qualibet ꝑticula hostie sine mēbroꝝ ꝙfusione. ſz nō obstāte distātia mēbroꝝ q̄ est in corpe xpi. Et rō est. qa determiata distātia mēbroꝝ q̄ est in corpe organico.fū/dat sup quātitate dimēsiua.vnde qz ꝙuersio substātie panis directe terminat ad substātiā corpis xpi fm q̄n/dam modū,ꝓprie z directe est in ꝺ sacramēto.ideo talis distātia partiū est ꝙ in corpe xpi videt. ſz nō fm hāc distātiā comparat ad ꝺ sacrm.qz substātia corporꝫ xpi nō cōparat ad sacramentū ꝑ modū quātitatis sue. sed potius quātitas entis ꝑ modū substātie.Ūñ habz cor/pus xpi ordinē z distantiā partiū ī se.sed nō ꝑ compa/rationē ad species sacramētales. Nonū mirabile est. qz ſz in hoc sacramēto accidētia sine subiecto subsistūt ſz dimēsiones panis. q̄ remanēt ꝙuersa substantia pa/nis.hoc aūt fit virtute dei.qui est causa ꝓma oīm.quia causa prima plus est influēs in causatū. q̄ causa ſcda vt dicit in libro de causis.Unde ꝑ trute eius fieri potest ꝙ remoto ꝓriori.s.substātia remaneat poster⁹.s. quan/titas dimēsiua.q̄ sola est ibi sine subiecto.qz oīa accidē/tia vt color sapor z odor fundant in ipa quātitate.vnō nō remanēt sine subiecto. Decimū mirablie est ꝙ cuz frangit ista hostia nō ꝓpterea frangit corpus xpi.quod ꝓtinet ī ea.z rō ē.qz nlla fractio fit nisi ꝑ diuisionē qntī. ſz corp⁹ xpi nō ē ꝑ modū q̄ntitatꝫ ſz solū ꝑ modū substā/tie.vñ nullū q̄ntū ibi diuidit.nisi species sacramētales.z ideo fractio z ꝓtractio illa est sicut in subiecto in quan/titate dimēsiua panis.sicut alia accidentia. Undeci/mū mirabile est.qz cū nō sit ibi substantia panis. tamē ita nutriūt z pfortāt iste hostie ꝙsecrate sicut ante ꝙuer/sionē quādo erāt panis.z sic vinū inebriaret z calefaceret si ponerēt in quātitate cū tamē post ꝙuersionem nō sit ibi substātia vini.Et ratio est. qz substātia panis in ꝙsecratione sicut in corpe xpi miraculose ꝙuertitur. ita

miraculose accidētibꝫ ꝓfert ꝙ subsistant.qđ est substantie ꝑtium.z ꝑ ꝓsequens ꝙ oīa facere possint.q̄ substātia si adesset facere posset. Unde sine nouo miracl'o possunt inebriare z calefacere ꝓfortare z nutrire. Duodecimū z vltimū mirabile est ꝙ q̄uis hostia ꝓsecrata putrefieret vel abuteret vel in vaporē resoluerēt. tamē corpus xp̄i qđ'est ī ea nihil hoꝝ pateret. Et ratio est quia sicut illa accidētia habēt ꝙ possint agere q̄ substantia panis posset si adesset. ita habēt ꝙ possent pati q̄ substantia pati posset. Et ideo etiā absq; nouo miraculo z putrefieri z corrumpi possunt.sine corporis xp̄i aliqua passione. Cū nō ita sunt ista accidētia sed ꝑ se vt dictuz est subsistūt. Propter ista ergo mirabilia q̄ sunt in isto pane legit Job.vj.ꝙ cū dixisset iudeis. hic est panis q̄ de celo descēdit. Ut nō sicut patres vestri manducauerūt manna z mortui sunt. Qui mānducat hūc panē viuet ī eternū. Subdit ibidē ꝙ multi audientes ex discipulis dixerūt. Durꝰ est h̄ sm̄o q̄s pōt audire. videbat enī eis durꝰ. sic dic̄ Chryso. Difficile susceptibil' superexcedens ecꝝ imbecillitatē. vñ etiā auditu videbat incredibilis.

Titulus.xūj. de sacramētis ecclesie z statu ministrārium z conferentiū ea.

De sacramentoꝝ ordinatione z ecꝝ virtuali operatione. Capitulū primū.

Jsit verbū suū z sanauit eos.z eripuit eos de interitiōibus ecꝝ.ps.cvj.q̄uis q̄ndo ps.ita dixit nō/dū deus miserat verbū suū.tamē loquit sub tēpore ꝑterito tanq̄ facta fuisset ista missio ꝓpter certitudinē z ineffabilitatē ipsius future missiōis seu incarnatiōis. Legunt enī ꝓphete in his ō quibꝫ ꝓphetizāt in libro diuine ꝑscientie. q̄ infallibilis est. Uñ sicut qđ factū est nō potest nō esse factū.ita qđ prenūciat ꝑ ꝓphetā ꝓphetia predestinatiōis nō pōt nō impleri sed necessariū est ad impleri. Et ꝓpterea psalmista scies infallibiliter incarnationē futuram.tanq̄ iam factā exprimit.dicēs.misit verbū suū.z hec est vox clamantis in deserto.parate viā dñi. Joh.j.z Lu.iij. Licz enī de Johāne baptista exponat hoc.z ad istud ꝓpositum inducatur ab euāgelista qđ originaliter dixit Esa xl.c.tamē etiā ad xp̄m verbū incarnatū potest adaptari. Misit ergo ꝛc. Ubi tria notant.

Primo diuinalis incarnatio.ibi.misit verbū suū.

Scdo'sacramētalis ordinatio.ibi.z sanauit eos.

Tertio virtualis ecꝝ operatio.ibi.eripuit eos.

Quantū ad primū .§. I.

notat incarnatio dei ī eo qđ dicit.misit ꝙbū suū. id est filiū. Cū quis intelligit aliquid.ꝛceptus mentis rei intellecte vocat verbū mētis.z tale verbū nll's potest videre vel intelligere.nisi ipemet deus.sm illud.iij.Reg. viij. Tu solus nostī corda filioꝝ hoim.sed cū voce illō exprimit qđ dicit verbū vocale.tūc potest sentiri z intelligi verbū mētis. Unde dicit ꝓmo perihermenias pbs Eaq̄ sūt in voce sūt note.id est signa eaꝝ que sūt in aīa passionū. Uerbū dei.i.filiꝰ dei de quo dicit Joh.j. In principio erat verbū.añ incarnationē apud patrē latebat.z ab hoīb videri nō poterat z a paucissimis intelligi z impfectissime.z licet ꝑ ꝓphetas deus loqueret hominib.tamē locutio ista obscura erat ita ꝙ nō intelligebat. Demū quādo dixit Maria ad angelū missuz ad ipam incarnationē nunciandā. Fiat mihi sm verbū tuū.scz vocale.tūc verbū caro factū est,quasi in voce.vt posset sentire z intelligi a nobis. z sic misit verbū suuz. Unde Augu.dicit Uerbi missio'eius incarnatio est.et natus in mūdo subito nō lingua.sed opꝰ vox clamantis fuit in deserto mūdi.parate viā dñi. ostendēs vanitatē mundi.qz ois caro fenū z sup fenū in ꝓpio positus fuit in magna paupertate.humilitate. z austeritate.quia ꝑ ista patur via dño. Ut vbi venit plenitudo temporis.misit deus filiū suū natū ex muliere.ad Gal.iiij. Plenitudo tpis.s.tempꝰ ab eo ꝓfixū qđ ꝓnūciauerat ꝑ Habuclē Danieli ꝓphetē. Nam ipso orāte.ꝑ liberatione populi sui a captiuitate z seruitute babylonica z reductione in hierl'm.reuelauit ei Gabuel angelus liberationem fiendā.nō solū populi sui de babylonia.sed liberationē vniuersalē humani generis de seruitute dyaboli.z reductionē in supnam hierusalē.determinādo tps quādo hoc fieret dicens. Septuaginta hebdomade.l. abbreuiate sunt sup ppl'm tuū ꝛc. Dan.ix. Expositionē quere ibi. Et in fine dicit de vltima hebdomada. i.ipa. in qua xp̄s est baptizatus.z ꝙerfactus in mūdo. Confirmabat aūt pactū multis hebdomada vna. z in medio hebdomade deficiet hostia z sacrificium. Appellat aūt pactū legē cuāgelicam.de qua etiā dic̄ dns Hiere. xxxj. Ecce dies veniūt z feriā fedus nouū domui iuda z domui isrl'.nō sm pactū quod pepigi cū patrib vestris dando leges meas in cordib coꝝ.hoc pactum.s.legis euangelice fuit ꝓfirmatū miraculis ipius xp̄i z apostoloꝝ in mētib hoim.factū aūt cū xp̄s legē ipaz ꝓmulgauit ꝓdicādo.vnde clamabat in tēplo Joh̄ā.vij. Si quis sitit veniat ad me z bibat.i.legem meā seruet que pactaz dicit.qz deus ꝙuentionē fecit cū humano genere.saltem dare seruāti eam.z in medio hebdomade vltime.q̄ fuit tpe passiōis in cruce pēdens clamauit. Joh.xix. Sitio.s.salutē hoim.ꝑ qua patebat.z tunc defecit hostia z sacrificiū.i.frus legaliū.z sic fuit vox clamātis in deserto mūdi.parate viā dñi.s.obseruādo legē euāgelicā. Et hoc est qđ sitiebat dñs Jesus xp̄s.

Quantū ad secundū .§. II.

sacramentoꝝ institutio notat cū dicit.sanauit eos.i.homines infirmos. Medici officiū est curare infirmos vñ qz sanare genꝰ humanū infirmū infirmitate incurabili ꝑ virtutē creature missum se nouerat sm illud Esa.lxj. c.ad annūciandū mānsuetis me misit.s. deꝰ vt mederer cōtritis corde. Ideo se medicū dixit Matb.ix. dicens. Nō est opus valētibꝫ medicus sed male habētibꝫ. Nēs aūt inuenit hoies se male habēres.tūc vt ait Aug⁹. Venit magnꝰ de celo medicus. q̄n magnꝰ ꝑ totū mundū iacebat egrotus.s.totū genꝰ humanū. Medicine aūt quas adinuenit z instituit sūt sacramēta noue legis.qui spoliatū a latronibꝫ z vulneratū in via inuenies misericordia motus curauit vulnera.ponēs sup iumentū suū duxit in stabulū vt ꝓfecte sanaret. Luc.x. vt exponit magister sñtiaz in ꝓncipio.xij.li. Dic samaritanꝰ est xp̄s noster quotidie custodies.samaritanꝰ eni custos interpretatur. Expoliatū gratuitis.i.ꝑtumbꝫ.vulneratū ꝓpter peccatū a latronibꝫ infernalibꝫ.erat genꝰ humanū ꝓpter peccatū. Missum ergo ꝙbū.i.incarnatū hūc infirmū iuenies sanauit virtualiter z causaliter infundēs vinuz et oleū.vinū mordificatiuū iusticie in se exercēs. z oleū lenitiuū misericordie erga nos vtēs.ponens in iumentū suū.sanctatū.i.sup corpus suū.qz.s. vt ait ꝓncipaz apostoloꝝ in prima canonica sua.c.ij.peccata nra.id est peccatoꝝ nr̄oꝝ ipe ptulit in corꝑe suo sup lignum crucis.z ab ipa passiōe sacramēta habēt efficaciā. Et nota ꝙ ad prudentiā medici ptinet z rōnem medicine. ꝓpter vt ꝙraria ꝙrarijs curent.illā infirmitates ꝙtracte ex nimia frigiditate ꝑ remedia calida tollunt z q̄ ꝓcedūt ex nimio calore cū frigidis seu recentib reb curantur. Quia igit infirmitas humani generis ex superbia pcessit qua se volucrūt primi parētes ꝛc eo adequari ꝛc

sris medicus noster vt preberet nobis exemplū humilitatis. humiliauit ipse semetipm. formā serui accipiēs. vt dr ad Phil. ij. c. Descēdēs de glia celi ad stabulū mūdi. de sede maiestatis. ad penas nre iniquitatis. de sūmitate eternitatis. ad finitatē mortalitatis. denīq; vsq; ad mortē turpissimā crucis. Ita etiā ordinauit medicinas humiles sacramētoꝝ in quib; homo se humiliet subiiciēdo se inferioribus vt ꝓsequamur salutē. Nā materie sacramētoꝝ q̄ sūt elementa. vt aqua. vel res ex q̄ hō. Dū ḡ humiliat quis subiiciēs se istis in deuotione suscepte sacramētoꝝ expectās sanitatē in se. et si nō ab his tamē p̄ ista a deo hoc iubēte. et ordināte inde meret ꝓsequi salutē. et sic altissim⁹ de terra creauit medicinā. et vir prudēs nō abhorret eā. vt dr Eccl. xxxviij. de terra. i. de rebus terrenis. vt aqua. vino oleo ꝛc. medicinā. s. aīe. Et qr affect⁹ assimilat cause inquantū potest. cū causa sacramētoꝝ. i. auctor eoꝝ. et institutor sit verbū incarnatū. qđ ꝓstat ex verbo. et carne q̄ est res elementa ideo vt sacramēta q̄ sunt eius effect⁹. ei aliqualiter assimilent. ea ꝓstituit ꝓsistentia in verbis. et rebus. s. elementis vel elemētatis. Vñ Aug. Accedit verbū ad elementum. et fit sacramentū. et verba quidē q̄ rūdent ꝓbo dicunt formē sacramentoꝝ. q̄ carni corresp̄dēt. dicunt materie. nec p̄t esse verꝰ sacramentū nisi vtrūq; ꝓcurat. Sicut aūt forma est ꝓncipalis in re. qr dat esse rei. ita formādo materiā. ita in sacramentis ipsa verba. forma rū ꝓncipalius opant. Oīb; aūt ꝓponunt sacramēta loco. et tpe suo. nulli subtrahunt ad ea dispositio. Ad hoc ergo vt ds actualr ꝓsequat sanitatē aīe. oportet vt actu aliter medicine iste applicent ad eū vt ea suscipiat. mō quo medicus ipe iubet. Vñ Aug. sup Joh. Quātū est in medico. sanare venit egrotū sed ipse se interimit qui p̄cepta medici seruare nō vult. Quomodo aūt xp̄s in mentis in genere. vt infra ꝑticulatim patebit.

Quantū ad tertiū .ℌ. III.

operatio virtualis sacramentoꝝ. ostēdit cū dicit eripuit eos de interitionibus eoꝝ. i. ō mortalib; infirmitatib; eorū. Eramus enī q̄ sum⁹ quasi oēs subditi sepē infirmitatib; spūalib; aīe. s. pctī originalis. mortalis. venialis. malicie ꝛcupiscētie. ignorētie. et impotētie et debilitatis ad bonū. Et ꝓpter hoc ad eripiendū nos ab his morbis instituit istas medicinas septē sacramētoꝝ. Nā venialī penitētia. Extrema vnctio ab infirmitate mali. eucharistia a debilitate. confirmatio ab ignorātia. ordo a ꝛcupiscētia matrimoniū. Et qr principale in sacramentis est forma. qđ est ꝓbū vocale. Ideo dicit Sap. xvj. c. Nō herba nec malagma sanauit eos. sed ꝛmo tuus dne q̄ sanat oīa. Vñ et ipsa sacramēta psalmista p ordinē notat sub noīb; vij. vocū. ps. xxviij. dicēs. Vox dñi sup aquas ꝛc. Et dicit quelibet vox dñi. quia exprimunt vel in ꝑsona dñi vel ex institutione dñi. vl ex fruitione dñi vbi opantis. Aqua est materia baptismi. q̄ est ꝓmū et ianua oīm sacramētoꝝ. p. quā intrat ad ecclīam et fit xp̄ianus. Vox q̄ fit sup aquas ad hoc vt sit ibi sacramentū baptismi. cū quis baptizat est. Ego te baptizo in noīe patris. et filij. et spūsc̄ti. q̄ vox debet fieri super aquas. i. dū fit īmersio vel effusio vel aspersio aque. ꝛm. varietū eccliaꝝ ritū. non ante nec postea sed tūc sup aqs et multū debet caueri vt nil omittat. Nā si talis omitteret aliquod substātiale. puta baptizo te. vel etiā te vt in noīe patris nihil ageret. nec puuli saluti pōt taliter ꝓuidere. Et qr in necessitate quilibet pōt baptizare. ideo bonū est formā bmōi scire. Per hāc aūt vocē sup aquā eripit a morte pctī originalis. sicut enī aqua lauat sordes. ita baptism⁹ pctoꝝ maculas ab aīa. Et qr originale est quasi fundamentū alioꝝ criminū. vñ alia ꝓ incli nationē p̄cedūt. Et sublato ꝓncipali destruit ꝛ accessoriū. ꝛ fundamēto diruto ruit qđ est superedificatū. Et ideo si vltra originale reperit in aīa aliud peccatū. vt in adultis simul cū originali oīa in baptismo delent. nisi ponat obstaculū fictiōis. principaliter tamē ad originale remouendū est ordinatū. Quid aūt ex sanatiōe ipsa seu purgatiōe post baptismū ꝓsequat. ostēdit ex eo qđ subdit. Deus maiestatis. i. maiestas diuina intonuit. Et quid certe in institutione baptismi. qđ fuit qñ xp̄us a Iohāne baptizatus fuit. Hoc intonuit deus pater. Hic est filius meus dilect⁹. Matth. iij. ꝛ Lu. iij. ad innuēdū q̄ in baptismo de filio diaboli efficit filius dei. s. p adoptionē grē. Quia si filij ꝛ heredes. heredes quidē dei. coheredes aūt xp̄i. ait ap̄l's ad Gal. iij. ꝛ ad Ro. viij. c. Et cuius fuerit xp̄s in iordane baptizatus. tū nō soluz illi. vez etiā alij⁹ aquis dedit vim regenerariua ꝛ purgatiuā peccatoꝝ. Et ideo subdit. dñs sup aquas multas. videlicet fontiū. fluminū. marium. puteoꝝ. ꝛ aliaꝝ. dūmodo naturaliū dñs ꝛrutē purgādi operatur.

Nouiter nat⁹ est sa- .ℌ. IIII

tis debilis. sic ꝛ regenerat⁹ p baptismū. patit adhuc infirmitatē aliā grauē aīe. s. impotētiā seu debilitatem ad bonū. p̄cipue arduū ꝛ terribile. Et dñs addidit aliam medicinā sacrāmēti. q̄ dicit confirmatio q̄ dat baptizatis vt magis fortificent. vt ponit p̄s. scdam dicens. Vox dñi in virtute. i. ad fortificandū debilē. ꝓterea dicit cōfirmatio. Vox ista est cū dicit epūs. nec enī potest alius istud sacrm̄ ꝓferre nisi epūs. dicit ergo cū inungit frontē chrismate. Cōsigno te signo crucis. confirmo te chrismate salutis. In noīe patris ꝛ filij ꝛ spūssancti amen. Dat aūt sibi alapā vel tenēti cū vt recordet se fore chrismatū. Nā sicut baptism⁹. ita nec istud sacramentū debet nisi tm̄ semel dari. alias fieret iniuria sacrāmto ꝛ esset magnū sacrilegiū. Et qr vt debilis p̄sentat ad h̄ sacramentum. decēs est vñ ꝛ institutū ab eccl'ia vt ali⁹ teneat cū. et ibi ꝓtrahit cōpaternitas sicut ī baptismo. Est autez effectus eius vt fortificet spūaliter. ne timore mortis vel rubore ꝓfessiōis omittat ꝓfiteri publice fidē xp̄i cū cēt expediēs. Et qr ibi dat gratia ad robur vt dicit de ꝓfe dis. v. Oēs. ideo etiā recipit fortitudinem ꝓtra dyaboli cas tēptatiōes. qđ etiā addit gra recipieti. ideo etiā parvulis innocentib; debet dari. parentib; h̄ ꝓcurantib; q̄uis etiā sine vlla mortēte vadāt ad gloriā. Adulti ꝛo ipam ꝓtenentes vel ꝓpter verecundiā diuuttētes. ex antiquitate damnarent. Debēt ergo oēs sumere.

Sicut enī in huma- .ℌ. V

na vita indiget hō corpali cibo. etiaz qui fortis est. alis deficeret. ita ꝛ in vita spūali si vult in ea ꝓseruari. Sed quis est iste cib⁹. certe sacramētū eucharistie cib⁹ reficiens. ꝛ medicina sanās infirmitatē malicie qua inclinamur ad diuersa mala cogitāda ꝛ appetenda ꝛ de alijs suspicāda. etiā circa diuina. Vñ dicit Hyla. de ꝓfe. dis. ij. sinō sūt. vbi dicit si nō sūt tanta petā vt excōicetur quis. i. mortalia non debet q̄s a medicina corpis ꝛ sanguinis dñi separari. hmōi vocē notat p̄s. cū subdit. Vox dñi in magnificētia. q̄ est ista vox cū. s. dicit sacerdos super hostiā in ꝑsona dñi. Hoc est enī corpus meū. Et super calicē p̄paratū. Hic est calix ꝛc. vsq; in remissionem petoꝝ inclusiue. O quāta magnificētia est in ista voce. vt ad ipam ꝓuertat panis ꝛ vinū in corp⁹ ꝛ sanguinez xp̄i ibiq; sit ꝛ aīa ꝛ diuinitas. Grego. x. de ꝓfect. dis. ij. Quis fideliū dubiū habere pōt ī ipa imolatiōis hora

in illo Jesu xpi mysterio ad sacerdotis vocē celos aperiri angelorū chorus ad esse summa imis sociari. Et ne aliquis dubiter de hac magnifica psuersione. ostēdit deus p multa miracula istā veritatē. Sed q quis posset explicare magnificentiā. fructus. q vtilitates huius sacramēti. O pciosum putuū. magnificū. salutifer. q omni suauitate repletū. hic purgant pctā. virtutes augent. q omniū charismatū abundantia mens impinguat. inquit sctus Thomas. in officio corpis xpi. Unde ex eo multū minuit malicia hominis.

Quia vero diuersis .§. VI

inordinatiōibus q causis corpus replet malis humoribus q si nō euacuent ad mortē deducerēt. ideo sumere oportet medicinas purgatiuas. hec aūt specialr medicia est sacramentū penitētie. Ista euacuat humores superfluos pctōz p ptritionē q pfessionē debite factā. sequēti absolutiōe vocali. de q ps. Uox dñi pfringētis cedros. hec vox ē cū sacerdos dicit. Ego absoluo te a peccatis tuis ꝛc.

Utilitas.

Cedrus aūt altissima arbor hec designat. supbiā q ī altū eleuat mentē p falsam sui estimationē cū nihil sit. A supbia aūt sūpsit initiū ois pditio. Thob. iiij. c. Et i omni pctō aliq mō repit supbia inquantū pctm erigit se ptra suū superiorē deū nolēdo subijci pceptis eius. hec igit pfessio pfringit cedros altas. i. pctā mortalia. omnia p q principaliter ordinat. pfringit. i. tollit. Unde peni. dis. vij. ait Leo papa. Multiplex misericordia dei tra lapsis būanis puidit. vt p pnie medicinā spes vite reparet eterne. Ita diuie voluntatis ordinatis psidijs vt indulgētiā. i. remissionē pctōz. nisi supplantatione sacerdotū. absolutionē valeāt obtinere. Et nota q non dicit euellētis. sed pfringentis. q q dō frangit fructus facere nō pōt sicut arbor dū stat pfracta. fructus cadūt ex ea. tū extq radix remanet paulatim germinare pōt q crescere q sic itez fructus facere. Sic ad ppositū p penitētiaz et absolutionē pfringit pgeries habituū viciorū cū fructibus. i. opibus corū. tū radix. i. inclinatio ad mala remanet in terra cordis. q paulatim pullular. q nō opet frequēter pullulationes q motus viciorū pfringere. ne sumēdo robur fructificēt. Et vt dicit. xxiij. q. j. Manet petri privilegiū qū exectrate ferit iudiciū. Nā si non est pe penitens pctōr q̄uis absoluat a sacerdote. nō recipit fructū absolutiōis sed magis iudiciū q indignationē dei incurrit. Unde subdit ps. Cōfringet dñe cedros libani. pfringet p iudiciū suū in monte cedros libani. i. hypocritas q ficte pfitent vt nō credant mali esse. Libanus enī interpretat candidatio. q signat hypocritas. q vt dicit xpus Math. xxiij. Siles sūt sepulcris dealbatis. quib dic. Ue vob qui. s. pfringunt cruciatu infernali.

Libanus

Cū aūt ē humana .§. VII.

natura non possit pperuari in individuis. qz mortalia sūt. ideo optuit instituī matrimoniū ex q̄ per generatiōnē pseruat genus humanū. qđ matrimoniū q si ab initio fuerit institutū solū in officiū. s. procreā de plis. tamen post pctm est etiā in remediū. s. p infirmitatē piculosaz būanc pcupiscētie ad voluptatē quā habet pstringere ipm matrimoniū vt sacm ecclie. qđ habet formā suaz pba. s. q dicit spōsus ad sponsā q cōuerso. s. Accipio te in meā uxorē. q illa accipio te in meū viz. Siue vt moris est. notari aut alius mediator interrogat vtrūq. si alter ut alterū vt in pugē assentit. q cū ibi pstat essentia matrimonij si sint in statu grē puges. dak gra reprimens pcupiscētiā. vt scz ptetus sit sua. q non ferak ad alias cognoscēdas vel pcupiscēdas. Unde sequit in ps.

Flāma cō cupiscētie duplex

Uox dñi intercidētis flāmā ignis. i. diuidentis. Est enī flāma pcupiscētie cōburēs. s. p dānabiles corruptelas fornicationis q hmōi. Nā fornicatoribus ps illoz infernagnū ignis ardēs q sulphureus. vt dicit Apoc. xx. capter qđ dicit apls. j. ad Corz. vij. c. Melius est nubere q vri. i. vinci a dānabili corruptela. Est alia flamma pcupiscētie reprimēdis. s. dānabiles corruptelas. q hanc est actus pugalis debite exercitat. q honestak q licitatur p bona pugij. s. p fidē. plē. q sacramentū de qua dicit. xxvij. q. ij. Omne. Unde dicit Grego. de rali q non debet ei negari sacra cōmunio. qz in igne positus nesciat ardere. xxxiij. q. iij. Uir cū ppa uxore. sicut in figura ignis fornacis babilonice incēdit ministros regis q eas incēdebāt. nō aūt q̄q molestē tribi pueris in eo positis obfuit. i. in pugio existēti cū illis tribi bonis pdictis seu cū fructibus tribi theologicis. Diuidit ḡ matrimoniū flāmā reprimentē pcupiscentiā a flāma comburēte. vt pmā retinear. sc̄dam abijciat. Debet aūt sūme cauere ne pstrahak matrimoniū in occulto. qz q̄uis etiam ceret. tū peccarēt mortalr. qz pphibitione ecclie. q semper manerēt in tali dānatiōe quousq facerēt ipm manifestū in pspectu tertiū saltē vt possit in iudicio pbari. Uiri aūt pnētes vt clerici q religiosi meli reprimūt istas flāmā. s. p abstinentiā. vigilias. q huiusmodi.

Laurē

Prouidit quoq .§. VIII

misericors deus de multiplicatiōe spūali filioz. s. fideliū. et p hoc sacm ordinis qđ pfert p epos solū. Et cū sint septē ordines. vt pres hmōi sacramēti. quartuor minores q tres maiores. oēs tū ordinant ad vnū finē. s. confectionē eucharistie. q gubernationē fideliū. In quolibet aūt impmit specialis caracter indelibilis. q specialis cō fert gratia accedēti. cū gra. vū q pfessionē pmittere debēt ordinādi. sicut q fieri debet in oib sacramentis excepto baptismo qđ est ianua alioz. Dak aūt quilibet ordo p collationē specialis instrumēti. puta dauum. libri cādelabri. calicis q hmōi. cū certa forma ubi q bat in pontificali. Et vox dñi cōmouētis deserti. dak specialis ordo pcipue sacerdotū. cōmouētis deserti. s. secularē statū vbi sunt bestie siluestres. i. bestialiter viuētes. debeāt cōmouere doctrina ubi ad penitēnam exhortādo. arguēdo. increpādo. cōminādo. q sic p infirmitatē ignorātie infundit ei gra illustrās cū ad bene regendū q docendū pplm. Et vt efficaci cōmouear. i. taliter moueat ad pniam. ope ipleat qđ docet. Nemo enī monitoris psonā recte suscipit. nisi q actib suis errata pdēnat. q vite inocentiā puersatiōe demōstret. dis. xxj. Uez. q si clerici mali essent. tolendū est pplis. q platis corz denūciare ꝺbēt. vt corrigāt eos nō tū pcnere vl iudicialiter sentētiari. Unde Nicolaus papa ait. Uerū vos qui laici estis de clericis q̄cquid eis acciderit iudicādū nō est sed eoz iudicio relinquendū. Sic q xps admonuit dicēs. Ota quecunq dixerint vobis facite q seruate. fm vo eoz opa nolite facere. Math. xxiij.

Demū vero restat .§. IX.

trāsitus hois de hac vita. de quo ctiā pūssimus deus de medicina puidit spūali. vt victius hō possit euolare ad celū. Et h est sacramentū extreme vnctiōis. qđ vtiq valet ad infirmitatē tollendā venialiū q impedimentū introitū glorie. Sine macula sūt enim ante deū bonum. Apoc. xxiij. Dunc effectū tāgens apls Jacob. ait. c. v. Infirmat aliq ex vobis inducat pbyteros ecclie ꝛc. vnguētes eū oleo ꝛc. et oratio fidei saluabit infirmū et alleuiabit eū dñs. q si in peccatis sit remittent ei. Hoc etiā habet suā formā. s. p istā sanctā vnctionē q suā pīssimā misericordiā. parcat tibi deus quicq̄d vicio oculorum deliquisti. q sic de alijs sensibus exprimendo illū sensum in quo fit inunctio narū. aurū ꝛc. Et hec vox dñi

preparāris cruos. vt sis desiderantes ad fontes aq̄rū viuentiū. i. dñm currētes q̄uenīāt ad dēū viuū. Nō solū enī remittit venīale. sed etiā fm Thomā in. iij. tol/lit reliquias peccati. i. quandā beberudinē mentis z te ad mortem vite presentis. Inde sequit. q̄ per affectum huius sacramēti debite sumpti reuelet condēsa. i. tollat impedientia consecutionē glorie. z sic in templo eius superno omnes dicent gloriam.

Sermo de baptismo. Cap'm. ij.

Vox dñi sup aquas de us maiestatis intonuit dñs sup aquas mul/tas. ps. xxviij. q̄ baptism⁹ qui ē ianua sacra/mentoꝝ dat in inuocatiōe sanctissime trinitatis expri/mēdo psonas distincte cū dicit. Ego te baptizo in noīe pris z filij z spūsscti. Et habet efficaciā suā mirabilē in virtute sctissime trinitatis. z pducit ad clarā visionem ips⁹. s. trinitatis. ideo in institutiōe ipius baptismi. que fuit in baptismo xpi in specie sensibili ostensa est trini/tas ipa q̄n. s. xps a Johāne baptizatus est in Jordanis fluuie. q̄d etiā in dictis ꝓbis innuit.

Et primo persona filij visa est in humana carne. ibi.

Vox domini super aquas

Secūdo psona patris signata est in expssa voce. ibi.

deus maiestatis intonuit.

Tertio psona spūssancti ostēsa est i colūbe specie. ibi.

dominus sup aquas multas.

Et q̄uis tota trinitas opata sit corp⁹ xpi vocē illā z co/rē repīntat z colūba spiritūsctūm. Alio tn mō fuit dei filius in illa carne q̄s pater in voce. vel spiritus sctūs in forma colūbe. q̄z dei filius in illa fuit. s. p assumptionez humane nature z vnionē ipius nature humane cū di/uina in vna psona. Sed illa vox aut colūba fuit vnita in psona cū patre vel spūsctō. nec colūba erat spūssctus nec vox pater. sed repīntabāt ipas psonas diuinas scz patrē vel spiritūsctūm fm Tho. in tertia pte. q. xxxix. ar. vj. in Re. ad. ij. z j. s. dist. xvj. q. j. arti. iij. z iij. s. dist. j. i ex positiōe lre. z si fuit vez aial. habek a sctō Tho. ꝑma se/cūde. dis. xvj. q. j. arti. iij. z tertia parte. q. xxxix. arti. vij. post Augu. de ꝑse. dis. iij. Omnes. De hoc agit in eua/gelio Math. iij. vbi dicit. Uenit Jesus ad Johannem in iordanem vt baptizaretur ab eo.

Quantum ad primū .§. I.

Vox dñi. s. xpi z saluatoris nostri sup aquas fluuij Jor/danis cū dixit. s. iohāni vt baptizaret cū in aqua voce z actu ostēdit maxīa humilitas dñi. vt ipe innocentissim⁹ veniret ad baptismū. q̄d est remediū purgatiuū pcōꝝ qui nullū pctm habebat. vt dñs irret ad seruū. Rex ad militē. Creator ad creaturā. Uox igit dñi sup aquas. s. Jordanis. Interptat aūt iordanis descēsus. vnde de/signat humiliationē qua ds descēdit quodāmodo a dī/scēdit de celis p incarnationē fm illud ps. Descēdit sic pluuia in vellus. Huc aūt se magis humiliat suscipi/ens ipe boim purificator inter pcōres. qui accedebant ad Johannē vt baptizarenk ab eo. z baptismū q̄d est institutū ad purificationē pcōꝝ quasi esset vn⁹ ex illis Cū enī lapsus prim⁹ hoīs fuerit p superbiā z ipa etiā sit origo aliox. z frequēter hoīes imadāt eā nō intelligen/tes. Ideo in omni vita sua dedit expla maxīe humili/tatis. vt infirmitatē primi hoīs curaret z nos suo exem/plo ab ea pseruaret. Insup b egit nō vt egeret vl vt ali/quid gre ex eo suscipet. sed vt tactu suc mūdissime car/nis. vim regenerativā aquis ꝓferret seu virtutē pcede/ret aque baptismali. ac etiā vt suo exēplo. oēs ad baptis/mū accederet. Un cū Johannes recusaret baptizare. ex humilitate dicēs. Ego a te debeo baptizari. z tu venis ad me. dixit ei Jesus. Sine modo. sic decet nos implere oēm iusticiā. Math. iij. id est ꝓsummatissimā z sūmā hu/militatē. Magna hūilitas ē subijcē se suptiori. Maior subijcere se equali. Oīs seu maxīa subijcere se etiā infe/riori. q̄d xps fecit baptismū a Johāne suscipiēdo. Uel vt dicit Amb. sup Lucam. Nec oīs iusticia. vt q̄d alteri iusseris prius tuipse pficias. z tuo alios horteris exem/plo. Q̄d ḡ xps alijs pcepit. s. baptismi susceptionē. ipse prim⁹ accepit. z extūc baptism⁹ vt videk ꝓtrē accepit multiplicē q̄ ex aq̄ prietate attendik. Et ideo vox dñi sup aquas. Aqua enī est purgatiua. z baptism⁹ pur/gatius oīm maculaꝝ ac. i. pcōꝝ supioīa alia sacramen/ta z originaliū z oīm alioꝝ actualiū. Aqua est refrige/rativa ꝓ calorē. ita baptism⁹ refrigerat seu diminuit fo/mitē ips⁹ ꝓcupiscētie. i. inclinationē ad malū. non tn ex/tinguit sed remanet ad exercitiū virtutis. z humiliati/onē. sed debilitat vt nō dñēk. Aqua est corpus tyapho/nū. i. trāsparēs. vñ z susceptiua lumis. ita z baptism⁹ pstat lumē fidei. Unde dicit sacramētū fidei. Et bapti/zandus cū baptizari petit. fidē petit. Aqua est fecūda/tiua. q̄z p eā terra fructū affert. fm illud Jacobi. v. Celū dedit pluuiā. z terra dedit fructū suū. z baptism⁹ indu/cit p gratiā ad fructū bonoꝝ opeꝝ. Itē aqua est aīalū suffocatiua. vt patuit in diluuio. sic z baptismo demo/nes suffocanḳ z coꝝ tyrānides. In cui⁹ figuraz pharao cū exercitu suo ꝓsequens ppl'm dei in mari rubro sub/mersus est. vt pz Exo. xiiij. c. Et. j. ad Corin. x. c. Et de ꝑse. dis. iij. c. nequaq̄. q̄d designat baptismū. fm apl'm. Itē aqua est mollificatiua terre. vt sic inde recipiat va/rias imagines. sic p baptismū imprimik caracter indeli/bilis p quē ꝓfigurak caracteri eterno. i. xpo. Aqua etiā fluxit de latere xpi lācea trāsfixa exiuit enī sanguis z a/qua. Joh. xix. q̄ signat baptismū. ad innuēdū q̄ baptis/mus efficaciā habet a xpi passiōe q̄ termīata est i sepul/tura in quā corpus xpi descēdit z inde resurrexit. et ad hoc significandū cū quis baptizak siue p īmersionē siue p effusionē ponik sub aqua quasi sub terra sepult⁹. Et inde educik quasi resurgēs cū xpo in nouitate vite spiri/tualis. Et b est q̄d ait apl's. Cōsepulti enī sum⁹ per ba/ptismū cū xpo. vt quō xps resurrexit. ita z nos i nouita/te vite ambulem⁹. Quia etiā aqua est cōmunissima. q̄ vbiq̄ reperik. z istud est sacramentū sūme necessitatis oīb⁹. Nisi enī quis renatus fuerit ex qua z spiritu sctō. nō potest intrare regnū dei. Joh. iij. Christus ait. Ideo decentissimū fuit in aqua instituī. Unde vox dñi sup aquas. q̄ cū aqua oportet q̄ addak vox domini. id est forma institutiua ꝑ domino.

Ad Ro. 6

Scdo in baptismo .§. II.

ostensus est pater oīpotens in voce q̄ ibi intonuit. vide licet Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cō/placui. Math. iij. ad innuendū q̄ p baptismū ds acq̄/rit dignissimā z vtilissimā filiationē. Unde notan/dum q̄ acquirit ibi triplicē filiationem.

Filiationē acq̄rit bapti/satus

Nam efficitur filius dei patris per adoptionem.

Filius ecclesie matris per subiectionem.

Filius baptizantis z cū tenentis p institutionē.

Primo enī p baptismū cū recipiat gratiā z fidē efficik filius dei. fm illud Joh. j. Dedit eis potestatē filios dei fieri his qui credūt in noīe eius ꝛc. sed ex deo nati sunt. In baptismo aūt dicik renasci. Nā primo nascik natu/raliter mūdo. cū exijt de vtero matris. Postea nascik ad esse spirituale p baptismū. z nascik filius dei p adoptio nem. vt dicat deus. Hic est filius meus dilectus. ex quo

scz purgatus est a petō.p qō erat filius diaboli. Unde Augu. de fide ad petrū. Firmissimū teneas z nullatenꝰ dubites oēm hoīem qui p ꝓcubitū maris z femine concipit nasci cū petō originali impietati subditū mortiqz obnoxiū z filiū ire dei. Unde exorcizat p exufflationez verbis sacris vt spūs malus exeat ab eo. Nō si filij vt ait apl's. z heredes scz regni. filijs enī debet hereditas. In cuiꝰ signū apertū est celū sup xp̄m baptizatū. nō q̄dem p se q̄ semp erat in celo diuina essentiā clarissime videns. sed ad ostendendū baptismi effectū. q̄ p tpm celū aperit. vt subito valeat intrare si tūc moriat. vel q̄ncunqz si ꝓseruauerit īnocentiā baptismalē. q̄ significat p vestē cādidā. q̄ dat seu imponit sup baptizatū. Secūdo efficit filius ecc'ie. vbi prius erat extra ecclīaz. Et dicit xp̄ianus a xp̄o. z ꝓterea iungit chrismate in vertice. Christus latine dicit inunctus. sui sibi inunctione gratie plenissime. f̄m illud p̄s. xliij. Unxit te deus deꝰ tuꝰ oleo leticie. Sic in baptismo inungit spiritu sctō. et in vertice mentis debet habere xp̄m z cū imitari. Unde ait Augu. Christianus est nomē pietatis. iusticie. charitatis. castitatis. humilitatis. patientie. quō igit arrogas tibi hoc nomē cum nil de tantis bonis obtineas. Si re priueris. nec nomē habere mereris dicit regula. Imponit aūt ei nomē speciale f̄m diuersos respectus. Ad hoc tñ debet attēdi vt imponat nomē alicuius sancti vel sancte nō noīa paganoꝝ. vt Pyramides vl' Palamides Lancelottus z hmōi. vel nomīa diminuta vt Nanni. meo. thoma. maso. pippo. vel noīa nil significātia vt blādo. lapo. gineura. z hmōi. Ex quo aute efficit filius ecclesie in baptismo. semp vt bonus filius debet mādatis ecc'ie parere. Prouerbioꝝ. j. c. Audi fili mi disciplinā patris tui z ne dimittas legē matris tue. vt addat gratia capiti tuo. i. menti z torques. s. corona glorie collo tuo. Dat. s. sal in ore vt habeat discretionē in opere suo. z p̄cipue in locutione. In omni enī sacrificio mandabat dñs in veteri lege poni sal. vt patet Leuit. ij. ca. Quia nullū opus virtuosum esse potest sine discretōe.

Tertio efficit filius spūalis baptizantis cū z tenentis ad baptismū. Sed oportet q̄ teneat vel tangat cui baptizat. alis nō esset. Et ipi tenentes si puer est z nescit loqui. respondēt. p baptizando cū interrogat credis in deū patrē omnipotentē ꝛc. Credo. i. dabo operā. q̄ cū erit adultus credet vel debet. Et cū interrogat. abrenūcias diabolo z operib̄ z pompis eius. Respōdent abrenūcio. i. operā dabo q̄ abrenūciet. s. instruendo z admonēdo. z regulariter debet vnꝰ tantū esse. de ꝓse. dist. iij. Si aūt de morte patrie duo vel tres assumunt non debēt sine magna causa multiplicari. nā ꝓtrahit cōpaternitas spūalis inter tenentē z eā quā tenēt. z fraternitas spūalis inter filios naturales tenentis. z cū qui tenetur. et cōpaternitas spūalis inter parentes carnales eius qui tenet. z eum vel eam qui tenet z cōiugē eius si in cōiugio est. z inter tales nō potest matrimoniū contrahi. z ideo nō debēt multiplicari z p̄cipue cū teneant tales tentes ad monere in bonis moribꝫ. q̄d tamē non faciunt. Instruebant prius p dies de fide cū erat adulti baptizandi. z dicit catheclismus illa instructio. Nūc solū interrogat de fide si credit z tamē dent p eo qui tenent vt dictū est. Accendit etiam lumē significans lumen fidei quod debet in manib̄. id est operib̄ ostēdere. Ubi etiā anima ducrendū q̄ si esset baptizat' domo quod fieri non debet nisi in periculo mortis. nō debet iterum baptizari. Sed si dubitarek vtrum cū debita forma esset baptizatus. tunc sacerdos debet dicere. Si es baptizatus non te baptizo. sed si nō es baptizatus ego te baptizo In nomine patris z filij z spiritus sancti amen. extra de baptismo. c. j.

Cautela

Quantū ad tertiū §. III.

dñs scz spūsctūs sup aquas multas. s. maris. fluuiorꝫ. fontiū. puteoꝝ. z breuiter oēs aquas naturales nō aūt artificiales ad eas sanctificandū. Unde spūs sanctꝰ apparuit sup xp̄m baptizatum in specie columbe. Ben. j. Spūs dni. id est spūs sanctus. s. qui est dns vel qui procedit a dño ferebat sup aquas scz baptismi ad dandū vim regenerariuā z per gratiā. minorem mundū. id est hominē formandū in hominē nouū. Ut apparuit autem spūssanctus in forma columbe super baptismū instrutum ad innuendū in baptismo.

Fictionis exclusionem.

Baptizati cū deo reconciliationem.

Eius postea sanctam conuersionem.

Quantū ad primū colūba est animal simplex. z dicit felle carere. Un xp̄s Matb. x. c. Estote simplices sicut columbe. qō exponēs Hierony. ait. Habebāt oēs simplicitatē columbe. vt nemini. s. machinent dolos. Ideo ergo apparuit spūssanctus in forma columbe. ad innuendū q̄ qui vult gratiā spūssancti accipe a baptismo. oportꝫ q̄ accedat sine fictione z duplicitate. s. q̄ nō maneat fictus ꝓsus in aliquo mortali si est adultus. nō credat se accipere vel aliqua mūdana intentiōe accipiat. pura ad euadendū aliquā penā tpalem z hmōi. Unde sapiens dicit Spūssanctus discipline effugiet ficū. z q̄ paruus nō potest vti fictione. cū adhuc nō habeat vsum rationis. ideo semp in baptismo recipit spiritū sanctū. Quantum ad scām columba portauit ramum virentis olive. Noe ad archā. in signū q̄ cessasset aqua diluuij z q̄ deus iratus ꝓtra mundū ꝓpter petā eius reconciliatus et placatus erat z pacatus. Ben. viij. Jdeo ergo apparuit spūssanctus in baptismo in colūba vt ostenderet omnib̄ q̄ p tpm homo qui erat dei inimicus ꝓpter originalia vel alia. reconciliatur deo z ad archā ecclesie reducitur. extra quā oēs diluuio dānantis pereūt. xviij. q. j. c. j. Alienus. z. c. quicūqz. z de pen. dist. vj. §. j. Et in figurā hui' Delyas trāsito iordane raptus est in celū in curru ignco. vt ptz. iij. Regū. ij. c. quia post baptismū gratia spūssancti qui etiā in specie ignis apparuit nō ciliatus deo in celū ascendit. Quantū ad tertiū celū Paganus ba habet septē ꝓpietates naturales que signāt septem tes gratie dona spūssancti. de quib̄ Esa. xj. dicit. Requiescet sup. cū spūs dñi. spūs sapientie ꝛc. q̄ recipit in baptismo. et fm q̄ baptizatus debet regere viā suā z ꝓ uersationem. Unde illa columba que apparuit nō fuit fantastica. id est de aere formata. sed vera z non vna de alijs colūbis iam generatis. sed dei potētia de nouo creata que facta suo officio resoluta est in materiā ꝓximā vt determinat beatus Thomas. Qui etiā aptat ipas ꝓpietates ad septē dona. Columba primo habet gemitū ꝓ cantu. Unde Augu. Columba a molestijs auolare cupit z semp gemit. vij. q. j. §. Cū aūt a vicijs. Sic baptizatus p̄ donū timoris luget peccata sua. timens perdere gratiā dei z suā amicitiā z demū hereditatē. Columba est aīal mansuetū z piū z offerebat deo in sacrificiū vt patet Leuit. v. z signat donū pietatis. per quod ds est deuotus ad diuina. vt officia ecclesiastica. ca. ciens et hmōi. Pietas enī est dei cultus. vt dicit de Job. Deus bet esse etiā pius ad ꝓximū. ad subueniendū necessitatibus z compatiendū z supportandū defectus eius. Unde z iungitur leo sancto baptizandus in pectore et scapulis. ad hoc significandū. Columba inter grana sibi preposita eligit meliora z corrupta dimittit ca daucra vt patet de columba emissa a noe. que nō rediuit super cadaucra vt coruus. sed ad archam reuersa. quia non inuenit mundū vbi requiesceret pes a°. Dei

bet similiter baptizatus per donum scientie discernere quesibi proponuntur z occurrunt verba z exempla aliorum.z cogitationes in mente et bona admittere.mala autem dimittere.et non omnibus credere. nec omnes imitari.sed bonos. Augu. Nō omnis qui dicit pax vobis. Columba habitat in foraminibus petre. Canti.ij.c.id est edificiorum Esaie.lx. c.quasi columbe ad fenestras suas. Et per hoc notatur donum fortitudinis.in quo quis firmatur meditando vulnera passionis christi. Quid enim magis habet fortificare mentē suam in tribulationibus.laboribus.z angustijs positā q̄ meditatio passionis christi. Unde dic ꝑsōsus Christus sponse sue. Veni columba mea in foraminibꝫ petre Cantico.ij.ad meditandū vulnera passionis. Petra enim erat Christus.j.Corinth.j.c. Foramina eius. vulnera eius. Columba fouet pullos alienos.sic per donum cōsilij bonus fidelis debet fouere eos qui erāt alieni a deo z filij diaboli per peccatum. per bona consilia z exhortationes deo nutrire. Et ipse de agēdis vbi dubium occurrit cōsilium querere debet. ſm illō Tho biē.iij. Consilium semper a sapiēte perquire. sed sume consiliarum bonum. Columba non laceraꝫ rostro q̄ comedit sed integra grana sumit.sic baptizatus nō debet sententias bonas veritatis integre scripturaruꝫ discerpere false exponendo.hoc enim pertinet ad hereticos.sed ſm integrā veritatem intelligere z proferre.ps. Si dormiatis.id est quiescatis inter medios cleros. id est in medio duorum testimoniorum scripture acquiescendo veritati eorum penne columbe de argentate.scz electis.id est veri fideles vniti ecclesie que est columba ō argentata.id est erudita sacris eloquijs. Demum columba residet iuxta aquas.vt contēplet vmbram actionis.scilicet gustando z contemplando diuinas perfectiones.z cum diabolus insequitur eam in ipsam diuinā bonitatem se immergit ad eam recurrendo oratione. et euadit.Cantico.j.c. Oculi tui columbarum. que residēt iuxta fluenta plenissima.

De sacramento confirmationis. Lapl'm.iij.

Confirma hoc deus quod operatus es in nobis.a templo sancto tuo quod est in hierusalem. psal. lxvij. Operatus est deus in fidelibus in baptismo infusionem gratie.z hoc a templo ecclesie.quod est in superna hierusalem.que dicitur pacis visio. tunc in spe.z demum in re.cum peruenitur ad eam.postulatur ergo dominus vt confirmet illam gratiam.quod vtiq; fit per sacramentum chrismatis. Unde z ab eius effectu dicitur confirmatio.vnde de consec.distin.iij.c.vt ieiuni dicitur. Nunq̄ erit christianus scilicet plenarie qui non fuerit episcopali confirmatione chrismatus. Quis enim parulus per baptismum moriens vadat ad gloriam.etiam non chrismatus.tamen non habet illam plenitudinem seu augmentum gratie.vnde z gloria sicut et confirmatus. Et adultus qui contemneret hoc sacramentum suscipere saluari non posset.z sic nō dicitur esse christianus.propterea autem dicitur confirmatio.quia magis per hoc roborat in gratia. Vnde Rabanus dicit. Nouissime a summo sacerdote. id est episcopo per manus impositionem paracletus datur baptizato vt roboretur per spiritum sanctum.de consecr. distin.iij.Confirma ergo hoc deus z̄. Ubi sciendum ꝙ quadruplex est confirmatio in bono a deo.

Prima per glorificationem in celo.
Secunda per sanctificationem in vtero.
Tertia per conseruationem in mundo.
Quarta per chrismationem ab episcopo.

Cum quis moriens ascēdit in celum.scilicet bene purgatus ab omni macula peccati z debito.ita confirmatur ꝙ nullo modo cadere potest etiam in peccatum veniale.vnde dicitur de ꝓsec.distin.iij. Spiritussanctus qui post baptismum cum acquisita innocentia peruenit ad mortem.confirmatur morte.quia anima nō potest peccare post mortem. Per sanctificationē in vtero vt dicunt doctores beatus Tho.z ceteri in. iij. Dicitur recipit robur gratie sanctificatus.vt in vita non possit peccare mortaliter.quod est proprie cadere.sicut fuerūt confirmati Hieremyas. Hiere.j.c.z Johannes baptista qui dicere poterat illud.ps. In te confirmatus sum ex vtero. Et virgo Maria de qua canit ecclesia. Cōfirmatum est cor virginis. Per conseruationem confirmationis ꝙ deus conseruet aliquem in gratia sua. Iam vt dicit Augustinus. Quibusdam deus dat gratiam quibus non dat perseuerantiam.ipsi tamē sunt in causa huius defectus. De hac ps. Confirmata est super nos misericordia eius. Ps. cxvj. scilicet gratie qua miserijs peccatorum liberati sumus.

De vltima que est p .ſ.i.

sacramentū speciale.de hoc intelligitur illud. Spiritu principali cōfirma me. Ps. l. Dicitur autē spiritus principalis qui dat in isto sacramento.quia cum mixti sint spiritus vt angelicus z humanus z̄. spiritussanctus est principalis.vel etiaz principalis dicitur quia hoc in confirmatione ad plenitudinem spiritus datur. vt de ꝓsec.distin.iij.c. Spiritussanctus. Unō z apostoli cū fuerūt a xpō confirmati seu chrismati. quod fuit in die pentecostes dicuntur repleti spiritusancto. Nam z si prius haberent gratiam.non tamen in illa plenitudine vt enim dicit magister sententiaꝝ in.iij. Deus nō alligauit potentiā suam sacramentis quin z p modos alios sibi placitos possit conferre gratiā suā. ꝙ ergo aliqs confert gratiā ſm legem cōmunē per sacramentū confirmationis. Hoc apostolis contulit sine eo.scz plenitudinem spūssancti. fecit tamē super eos apparere aliqd correspondens materie chrismatis.s.linguas igneas. Chrisma enim conficit ex oleo z balsamo. Et oleum qō est nutritiuū ignis correspondet igni. Lingue autē que apparuerunt correspondent balsamo. quod est valde odoriferum. Nam per linguam p̄dicando diffusus est odor suauis doctrine fidei. Apostolus.ij.ad Corin.ij.c. Christi bonus odor sumus in omni loco Unde in festo pentechostes in quo cōmuniter etiam datur istud sacramentū.cantatur hoc sepe. Cōfirma hoc deus. Dicitur quis confirmari vel roborari tripliciter. Per iuri- cōfirmat aliqs tri-
um firmationem. Per annoꝝ additionem. Per mēbro plicater.
rum vigorationem. Cū quis eligitur ad aliquā dignitatem acquiritur ei ius ad rem illā.sed cum a superiore confirmat firmatur sibi magis illud ius vt non ita de facili possit sibi auferri.sicut dicit de Salomone rege. ꝙ eo cōfirmato in regno.regnū ei adhesit fortius. Ad ꝓpositum per baptismū assumit quis spūaliter ad dignitatem regiā z sacerdotalem.vt se virtutibꝫ regat.nō passionibꝫ.z vt spūales hostias orationū z bonorum operum deo offerat. Unde.j.Pe.ij.c.dicitur omnibus baptizatis. Uos estis gens electū. regale sacerdotium. gens sancta.populus acquisitionis.z acquiritur ei ius ad omnia sacramēta.vt admittat ad ea.sed p cōfirmationis sacramentū magis firmat sibi illud. Nō enī est decens z congruū.vt baptizatus nō cōfirmat⁹ admittatur ad sacramenta.z pcipue ordinis sicut ꝓfirmat⁹. Et sicut ꝓfirmat⁹ ad dignitatē fit p pontificē.ita z collatio huius sacramenti nec potest p aliū dari. Et in hoc

multiplex confirmatio i bono

ostendit excellẽtia hui⁹ sacramẽti ad alia. q⁹ oia possũt dari p sacerdotẽ etiã sacramẽtũ ordinis quantũ scz ad minores ordines. q⁹ p abbates possũt dari. ꝫ istud solũ p epos. Unde Eusebius papa de. cõse. distin. iij. air. Man⁹ impositõis sacramẽtũ magna deuotiõe tenẽdum. qõ ab alijs pfita nõ nisi a sũmis sacerdotibꝫ. Nec tpe apostoloꝝ ab alijs q̃ ab apostolis legit aut scit esse pactũ. Nec ibi. Dicit enim Eleruũ. viij. c. q̃uz Samaria recepisset verbũ dei. s. credẽdo in xpm miserunt ad eos Petrũ z Johãnẽ. q̃ scz erãt episcopi z pncipales Et cũ iam essent baptizati imposuerũt man⁹ sup eos p hunc modũ ꝯfirmates. z tũc acceperunt spiritũ scm. i. in linguis igneis cũ magna plenitudine. Un z istud sacramentũ dicit z manus impositio. vt pz in dicto. c. Sed aduertẽdũ q⁹ si ds renũciasset iuri suo alicui⁹ dignitatis. ꝯfirmatio nihil vel modicũ sibi valeret. nisi sibi ius redderet. Sic in ꝓposito q̃ renũciat gre baptismali. qõ fit p mortale cõmissũ. postea accedẽs ad ꝯfirmationez cũ eo. nõ ꝯfirmaret in gra. nec augeret sibi gra q̃nimo mortal⁹ peccaret z magis debilitaret in aia. q̃uis caracterẽ recipet indelibilẽ. Et b̃ nisi restitueret sibi pui⁹ gra amissa qõ nõ fit nisi p pniam. Et ideo dicit de ꝯse. dis. iij. vt ieiuni. ad ꝯfirmationẽ veniãt pfecte etatis. i. illi qui habẽt vsũ rõnis. vt moneant ꝯfessionẽ pui⁹ facere. vt mũdi donũ spũssancti accipe valeant supple statumus. Cõfirma b̃ deus rẽ. vt sit ꝯfirmat⁹ de hierlm milites. ascẽdat ad triũphantẽ. Scdo ꝯfirmat quis p annoz appositionẽ. q̃uis enim aliqs sit fortis corpe si cũ hoc addant sibi arma. sicut fit militi cũ accedit ad bellũ. inde ꝯfirmat z magis roborat. p baptismũ aũt recipit quis gram vigorantẽ eũ ad bene agẽdũ. sed p chrismationẽ recipit maius robur spũale ad pugnãdũ. p fide. vt nõ terreat nec erubescat publice fidẽ xpi cõfiteri. Unde Petr⁹ apl's q̃ ad vocẽ vnius ancille ita timuit q̃ xpm negauit. Matb. xxvj. z Luc. xxij. c. Et ipe cũ alijs apl'is q̃uis gratiam haberẽt z essent baptizati. vt dicit Augu. tñ stabãt clausi in domo ꝓpter metũ iudeoꝝ. Sed postq̃ fuerũt ꝯfirmati in die pẽthecostes ita fuerũt roborati q⁹ exeũtes domũ ceperũt publice pdicare magnalia dei. z sine aliq̃ timore fidẽ xpi. z quantũcũq̃ fieret eis mine z flagellarent nõ dimittebant quin publice pdicarẽt. Un xps dixerat eis. Sedete in ciuitate donec induamini ꝟtute exalto. i. armis fortitudinis spiritus scti. Lu. vlti. c. Et in signũ hui⁹ dat inunctio chrismatis in fronte qui est locus patẽs qui nõ abscõditur. et insignit in fronte signo crucis. sicut miles signo ducis. qõ debet esse euidẽs z manifestũ. z ꝓpter ꝓpinquitatem imaginatõis ad frontẽ. spũs a corde directe ad frõtem ascẽdit. fm Tho. Et ibi apparet primo signa timoris z erubescẽtie. nã timẽtes pallescũt. verecũdantes rubescũt. Armat ergo signo crucis p epm in frõte z inũgit. sicut z pugiles antiquit⁹ inũgebant. ad b̃ vt tanq̃ fortis miles xpi factus. nõ timeat nec erubescat xpm publice fateri. In hui⁹ figurã dauid inunct⁹ a samuele p̃lias cũ goliat terribili gigãte. pliauit ꝺ̃ eũ in funda. z lapide occidit. j. Reg. xvij. q̃ inunctus chrismate. cũ lapide fortitudinis. z funda humilitatis. vt. s. non a se sed a deo recognoscat ꝟtutẽ suã dicens. Tu es dñe fortitudo mea. i. causa fortitudis mee. deijciat diabolũ z mundũ cũ suis terroribꝫ. Un melchiades papa. Quia i mũdo tota etate victuris inter visibiles hostes z pericula nobis gradiendũ est. in baptismo regeneramur ad vitam post baptismũ ꝯfirmamur ad pugnam. In baptismo ablumur. post baptismũ roboramur. et q̃uis ꝓtinuo trãsituris sufficiat regeneratiõis baptisma. victuris tñ sũt necessaria ꝯfirmatiõis insignia. Regeneratio per se saluat mox in pace btĩ secli recipiẽdos. Decille. de ꝯsec. dis. iij. Spũssctũs. Cõfirma. ergo b̃ deus. Tertio cõfirmat quis z roborat p membroz mortificationẽ. Cũ puer nascit viuit vtiq̃. sed mlt̃ũ est debilis. nec ad opa aprus adultoz. Et sensibilibꝫ aũt z corpalibꝫ deuenire possum⁹ in noticiã spũaliũ p s. situdies coz. Nascit enim bõ in esse spũali p baptismũ z viuit vtiq̃ vita gre. sed adhuc est quasi debilis in vita spũali. Un apl's Petr⁹ in prima canonica sua baptizatis ait. Quasi modo geniti rõnabiles sine dolo lac ꝺ̃cupiscite. vt in salutẽ crescatis. Sed p ꝯfirmationẽ vel chrismationẽ ꝯfirmatur quasi puenies p b̃ ad etatẽ robustã. vt possit bellare et fortia agere. Un z debilis accedẽs baptizãdus. ad hoc debet sustẽtari ab alio. qui tñ debet esse ipe chrismatus Nã debilis nõ est idoneus ad sustentandũ debilem. ne ambo simul cadãt ex ista tentiõe ꝯtrahit parẽtela spiritualis. eo modo quo in baptismo. q̃ impedit matrimoniũ. vt habes. s. in pcedẽti. c. ꝟ. ij. z ti. j. c. xv. De cognatione spũali. ꝟ. iij. Et de hac roboratiõe spũali ex pterito ne gratie hui⁹ sacramẽti dicit Rabanus. In vnctiõe in sũmitate verticis q̃ fit p sacerdotẽ significat spũssancti descẽsio ad habitationẽ deo ꝺ̃secrandã. In vnctiõe frõque fit p pontificẽ in fronte. eiusdẽ spũssancti septiformis gratia. cũ oĩ plenitudine sanctitatis z scietie z virtutis venire in hoĩe declarat. de ꝺ̃se. dis. iij. c. Nouissime. Unde z fasciolã qua. s. frons inuncta ob reuerentiã septẽ dies manere. vt nõ lauat sibi caput ad significandũ gratie septiformis receptiões. roborat ergo virtus. i. potẽtia rõnabilis sacramẽto ꝯfirmatiõis. ne carẽ fertur omni vẽro doctrine. nec cedat argumẽtis hereticoz. Unde dicit Urban⁹ papa de ꝺ̃se. dis. iij. Oẽs fideles post baptismũ debent recipe man⁹ impositionẽ. vt plenã xpiani inueniant. quia cũ spiritussancrus corda inundit. coz fidele ad prudentiã z ꝺstantiã dilatat. roboratur virtus irascibilis ne facile vulneret obprobrijs. iurijs. z tormẽtis. q̃ multa antiquitus irrogabant xpiani ab infidelibus p veritate fidei. nũc aũt p veritate iusticie z vite xpiane roborat z virtus ꝺcupiscibilis. ne cedat illicitis amoribꝫ z prauis desideryis. Cõfirma ꝺ̃ deus qõ opatus es in nob. vt pseuerãtes in hoc roboꝛ supnam hierusalẽ ascendamus. Laplm. iij.

Tho. in 3 parte. q. lxij.

De sacramento eucharistie.

Memoriã fecit mirabilium suoz misericors z misérator dñs escam dedit timẽtibꝫ se. ps. cx. Nõ loquit psalmista de esca corporali cõmuni. q̃ hãc dedit. nõ solũ timẽtibꝫ sed et timentis dat escã ipsoz. i. bestialiter viuentibus. et pullis coruoz inuocantibꝫ eum. vt dicit ps. cxlvj. Et cũ b̃ sit vsitatissimũ nõ posuisset ꝓpheta hoc in psalmo tanq̃ quid singulare. Sz z ꝺ̃ esca manne data patribꝫ in deserto. nõ videt etiã ꝓprie intelligendũ cum bonis et malis fuerit data certo tpe. s. quadraginta annoz. z nõ memoria pteritoz fuerit mirabilũ. sed figura futuroz. sez hmõi magni sacrificij. Reuera inqt Ambro. in li. de sacramẽtis. Mirabile fuit q⁹ manna pluit dñs patribus in deserto. qui quotidiano pascebant celi alimẽto. Sed si illud miraris qõ ymbria est. q̃tomagis illõ cui⁹ est ymbria. s. miradũ. de ꝺ̃se. dis. ij. Sed de esca eucharistie loquit quod est maxim̃ miraculoꝝ ab eo fact. crozũ. Memoriã ergo fecit rẽ. cũ dedit escam sacramẽtalem rẽ. Ubi tria.

In sacramẽto mirabilium suoz.

Sacramẽti eximia excellentia. ibi. Memoriam fecit.

Conferentis nimia benuolẽtia. ibi. miserico. z mi

Assumentis idonea conscientia. ibi. timentibus se.

serator dominus.

La. 4. De sacramēto eucharistie

Quantū ad primū .§. I.

certū. est q̄ istud est excellētissimū sacramētoꝝ. omnia alia ordinant ad ipm vel pficiunt p ipm. nec ad pcio sius habem⁹ ī b mūdo. Quid enī meli⁹ corpe z sangui ne dñi nr̄i. ait. Hiero. j. q. j. Multi quasi diceret. nihil. de. se. dis. ij. nihil. dicit sic. Nihil in sacrificijs mai⁹ esse pōt. nec vlla oblatio maior repit. Et cū mirabilia sint opa dei. oīa tñ sūt p̄pua z valde stupēda.

Opa xp̄i.

Opus creationis.

Opus redemptionis.

Opus glorificationis.

Hoꝝ oīm mirabiliū fecit mēoriā z repsentationē in venerabili sacramēto. Oē mirabile est q̄ cū nil esset nisi de⁹ sua oīpotēti fuit mūdū z q̄ ī eo sūt. creauit ex nihilo. Natura quidē z ars nil opat nisi ex ptiacenti materia. ita q̄ semp in ope suo remanet cōis materia ei q̄ fit. z cū ex q̄ opus fit. Nā cū aīal morit. corrupta forma substātiali aialitatis. vel separata. si est aīa rōnalis remanet materia cōis ei. q̄ p⁹ erat sub forma aialitatis. et ut ere q̄ sumptionē ꝓuertit in terrā. adhuc remanet materia cōis sub forma terre. Sic in artificialib⁹. Nā cum faber ex ferro facit cultellū. materia ferri q̄ erat p⁹ sub forma virge ipa materia ferri postea reperit sub forma cultelli. Et cera q̄ prius erat sub forma malle facta ex ea imagine repit sub forma boīs seu figura. Nō sic autē deus creauit mūdū. sed nlla pexistēte materia. oīa fecit fuit sua in materia z forma substantiali sua subito. et sic nulla ibi fuit materia cōis ex qua res facte sūt. et cis q̄ facte sūt. Sed vt dicit Eccl. viij. c. qui vivit ī eternū creauit oīa simul. s. in materia z forma substantiali. ſm Aug. sic in isto mirabili sacro. nō est aliqua materia cō munis q̄ ante ꝓsecrationez sit sub forma subali panis et vini. z post ꝓsecrationē sub forma substātiali corpis xp̄i. Sed totū trāsit in totū. materia cū forma substātiali panis z vini trāsit in materiā z formā substātialē corpis xp̄i. Quō aūt ꝓuertit. de⁹ opat. ps. Bndict⁹ do min⁹ de⁹ q̄ fecit mirabilia magna solus. Ita autē est b mirabile. vt nec ocl's intellect⁹ angelici absq̄ lumie gl'e boc possit intueri quō xp̄s sit in sacro. Remanēt autē accidētia panis z vini. i. color. figura. sapor. z hmōi mirabiliter sustētata sine subiecto. Scōm opus valde mirabile est opus redēptiōis nr̄e. Oē enī vsus nō obtinuit. natura nescivit. ignorauit rō. mēs nō capit hu mana. pauet celū. stupet terra. z oīs creatura murat. crīa celestis. Hoc Marie nūciatū est. in Maria ipletū est p xp̄m. Nā dicēte ea q̄nq̄ ꝓba. s. fiat mihi ſm ꝓbū tuum subito tot⁹ xp̄s cū carne aīa z deitate ī vētre suo fuit. sic dicēte sacerdote q̄nq̄ ꝓba ꝓsecratōis. s. Hoc est enī corpus meū. totus xp̄s in carne. aīa z deitate. est ī sacramēto. ꝓcessus quoq̄ eius mirabilis ꝓuersatiōis z passionis. In isto venerabili sacro habet mēoriam figura ī ma xp̄s cōpauit. z ex q̄ fit materia ei⁹ nascit quidē de terra impcepibiliter. incisa remanēte. ortū triticū cū est ꝓuulū sarculat ad remouēdas malas herbas ne fructū im pediāt. z aliquātulū de eo abscindit. sic xp̄s ꝓuul⁹ circūcisus est ad remouēdas malas herbas suspitionū et excusationum contra eum q̄ non recepissent eum vt messiam. quia non erat circūcisus. z de carne eius aliquid abscisum est. Crescēs frumētum ad suā pfectionē subijcit calor. ib⁹. pluuij⁹. grādinib⁹ z vētis. Et xp̄s ad crucē pfectā venies cū hoīb⁹ ꝓuersatus. caloꝛes inuidie passus est a scribis z pharisēis. pluuias detractionum grādines cōminationū z lapidatiōis. vēroscz ꝓtumeli arū. Capit frumentū. de terra z ligat z ad arcā deꝓratū ꝓberat. Et xp̄s captus in horto a iudeis z ligatus adductus coram Anna z Caypha z Pilato percutitur. z asperrime flagellat. Molit frumentū. vt totū ꝓtritum inde fiat panis ad ignē de coctus. Et xp̄s totus ꝓfringit in manib⁹ z pedib⁹ cū clauis z extēsiōe violenta mē broꝝ in cruce. Siccz coquit in cinere hūliatiōis. et sūme ꝓfusiōis igne ardētissime charitatis. vt fiat nobis subcinericius panis sacramētalis. In cui⁹ fortitudine. figurate ambulauit Helyas vsq̄ ad mōtē dei. iij. Reg. xix. qō etiā mirabile fuit z figura hui⁹ sacramēti. Et sic ptz q̄ h sacrm est mēoria incarnatiōis z passiōis xp̄i. q̄ mirabilia valde sūt. Tertiū opus mirabile est opus glorificatiōis. Un̄ de malis dicit. Sap. v. c. q̄ videntes ipi scōs in gl'ia mirabunt in subitatione insperate salutis dicētes. Ecce quō cōputati sūt inter filios dei. et inter scōs sors illorum est. Certe mirabile est q̄ mortalis creatura finite fortis ꝓmoueat ad tantā dignitatē vt vniat cū deo infinite fortis. p. clarā cognitionē z dilectionē pfectissimā. ac fruitionē ꝓtinuā. hui⁹ rei mirabilis est mēoria. id est figura vsus ipsius. Unde in oratiōe festi corpis xp̄i dicit. Fac nos q̄sum⁹ dne diuinitatis tue sempiterne fruitiōe repleri. quā tpalis preceptio p figurat. Nā ex sacramēto sūpto p. modū cibi h euenit. vt species sacramēti. s. panis z vini ꝓuertant in sumentem. z sic vniūtur cū eo. qz retinēt fortutē nutriendi. z aīa etiā deuote sumēs p actualē devotionē z delectationez spūalis gustus. magis vnit cū eo q̄ deus est infinit⁹. ex istēs in xpo sacramēto. Ex vi enī sacramēti est ibi corp⁹ xp̄i. sed ex naturali ꝓcomitātia z sanguis. et aīa z diuinitas vt infra. qz ita ꝓsecrat z sumit sicut nūc est. sicut totus est simul cū carne aīa z diuinitate. Ad hmōi enī figurā facit illud mirabile de ligno vite in medio paradisi. cui⁹ esus vitā ꝓseruabat seu vigorabat vt ꝓpetuaretur in vita. Gen. iij. Qui cui mā ducat hunc panē vivet in eternū. vnitus cū deo eterno p gratiā. et postea p gloriam. De duodecim mirabilib⁹ que ꝓfidcrantur in hoc sacramento supra virtutē naturalē habes supra. ti. xiij. c. vj. De duodecim alijs mirabilibus que notat Johan. and. habes in clemen. Si dominū. de reli. z vene. san. in glo.

Quantū ad secundū .§. II

scilicet conferentis sacramentū numia benivolētia et devotio ostendit cū dicitur. Misericors z miserator dñs escam dedit. Misericors in affectu. nō quidē p passionem doloris. sed per bonitatem dilectionis. Miserator in affectu subueniens miseriis nostris. dominus ꝓuidens largiter seruis suis escam dedit. non aliam intendit exprimere. nisi seipsum panem viuum qui de celo descendit. Prestat se nobis dominus ait Chrysosto mus. palpare. comedere z amplecti. Dicit enim Cantico rum. v. Comedite amici. bibite et inebriamini charissimi. Comedite inquit hoc est corpus meum. Bibite ex hoc omnes. hic est enim calix sanguinis mei ꝛc. Luce. xxij. Et quomodo potest maiorem benivolentiam et amorem ad nos ostendere. q̄ dare seipsum nobis in cibum. vt vnum efficiamur cum eo. cum omnia sacramenta dentur nobis sub rebus sensibilibus in nulla sensatione vnitur obiectum sensibile cum suo sensu seu sentiente. vt vnum efficiatur cum eo. nisi per gustum seu esum. Nam cum videmus obiectum quod videtur nō fit vnum cum vidente. cuius species multiplicata vsq̄ ad oculum vnitur. nec quod tangitur odoratur vel auditur. fit vnum cum sentiente. Sed cibus qui sumitur per gustum realiter vnitur et fit vnum cum gustante. conversus per nutrimētum ex eo in ipm. sic christus in alijs sacramentis non vnitur per seipsum sed per ef

fluxum gratie ab eis. Sed realiter existēs in ꝺ sacramē
to ꝓ salꝫm nobis vnit. ꝛ ideo ꝓ modū cibi ꝛ potus no/
bis ꝓfert. sicut cibꝫ cū cibato fit vnū ꝑ ꝓuersionē vnius
in alterū. Uel ꝙ nobilius trahit ad se ignobilius. ḋa
ꝺ est nobilior cibo naturali quē sumit. ideo trahit ad
se ꝛ ꝓuertit in se cibū. sed cibꝫ iste sacramētalis ꝙ melior
est sumēte. ꝺns. ſ. Jesus xps. Jdeo ipe cibꝫ. i. xps ꝓuer/
tit ad se cibatū ꝛ vnit. vt dicat cū apło. Uiuo ego iam
nō ego. viuit ꝺo i me xps. ad Gal. ij. c. Hinc. Aug. in li.
ꝓfessionū dicit sibi a ꝺno dictū. Credi ꝛ māducab. me.
ſꝫ in sacramēto. nec tu me mutabis in te. sicut cibū car
nis tue. sed tu mutaberis in me. Jdē sup Joh. O sacra
mentū pietatis. o signū vnitatis. o vinculū charitatis.
Hāc etiā vnionē signat aqua i calice mixta cū vino vñ
dicit ꝺe ꝓse. ꝺis. ij. cū offic. Cū in calice aqua vino misce
tur. xpo ꝓpl's adunat. ꝛ credentiū plebs in quem credi
dit copulat ꝛ ꝓiungit. ꝙ cōmixtio separari non pōt. ꝙ
nec xps ab ecclia. ꝺ igit signat talis cōmixtio. Hā aque
multe sūt ꝓpli multi. dicit apocalip. significatiue. Ex
hoc aūt ꝓcipi pōt vtilitas ꝓceptōis ex similitudine effect⁹
esse corpalis. Ex cibo enī seu esca supra repat vigor de/
ꝑdit⁹. calor enī naturalis ꝓsumit humidū radicale sed
ꝙ cibū restaurat. sic calor ꝓcupiscētie habitualis i actū
exīes victꝰ ꝛ reptatiōibꝫ ꝛ cū occupationibꝫ mūdi pau
latim ꝓsumit humidū gratie i quo ꝓsistit vita aie. Sꝫ
ꝙ cibū hūc sacramētalē restaurat vigor ꝛ feruor gr̄e. et
pcā relaxant. Per cibū hō augeꝫ cū est i statu augmē/
ti. ꝛ ideo pueri indigēt frequēti cibo vt augeant. Et qz
semꝑ sum⁹ in via in aptitudie augmenti spūalis. ideo
freqnter sumere debem⁹ vt augeamur i virtutibꝫ. ſPer
cibū hō fortificat. ꝓtra labores impinguat. delectat in
gustu. sic spūaliter ex cibo sacramētali. Uñ brūs Tho.
in officio corpis xpi. O admirādū ꝓuisū salutiferū. ꝛ
omni suauitate repletū. in quo xps nobis ꝓponit sume
dus verus ꝺeus. nullū est eo salubrius quo pcā pur/
gant. virtutes augent. ꝛ oīm charismatū gratia mens
impinguat. Uñ dicit Beñ. penit. Pinguis panis. Ales
qui interpat brūtudo. i. xps qui est nra brūtudo. ꝓbebit
delitias regibꝫ. i. rōnes se regētibꝫ. Et in hui⁹ figurā dici/
tur de manna ꝙ nō fuit datū nisi trāsito mari rubro
ꝺesignāte baptismū. qz nō ꝺat nisi baptizatis ꝙ habe
bat saporē suauitatis. Sap. xv. fm tūmē dispositionē
sumēntis. Fecit etiā memoriā in isto sacramento. ꝙ ad
effectus eius mirabilū suoꝝ. i. miraculoꝝ. qz ꝑ ꝺ ceci illu
minant. vt clarꝰ sꝫ videāt ꝑ fidē. Claudus erigit i af/
fectu vt recte incedat. Surdi audiūt ꝓmptiores ad obe
diendū. Leprosi mundant in aīa a reatu lepre peccati.
Demonio vexati liberant a temptatiōibꝫ eoꝝ. Parali/
tici roborant ad opa ardua. Febricitātes curant a calo
re luxurie. Mortui resurgunt a peccatis. Uñ ꝛ Aug. di
cit ꝙ nō deficit māducatus sed mortuos vtilificat. quo
sꝫ ad ea ꝙ quis ignorat nō ponēdo obstaculum. Me/
moriā igitur fecit ꝺns mirabiliū suoꝝ.

Utilitas cibi corporalis.

Quantū ad tertium .ſ.iii

notat quō debite sumat ꝛ cū bona ꝓscientia. ibi timenti
bus se timore. ſ. filiali. Qui enī timet ꝺeū. ait Salomō
nihil negligit. Eccl. vij. c. sꝫ eoꝝ ꝙ debet facere. Lauet
enī talis vt bonꝰ filius oculū dilectū ne patris sui incur/
rat offensam. ꝛ inde ꝑdat gr̄am. Talis igit nō negligit
obseruare qđ apls ait. j. Corin. xj. Probet aūt seipm ho
mo ꝛ sic de pane illo edat. i. examinet ꝓscientiā suā si est
ꝓtritus ꝛ confessus de oīb⁹ peccatis papue mortalibꝫ. ḋa
vt ibi dicit. Qui māducat ꝛ bibit indigne. i. cū nō pu/
ra ꝓscientia sed maculata pctis. iudiciū sibi māducat et
bibit. i. ad sui iudiciū ꝛ augmētū damnatiōis accipit.
Dedit quidē ꝺeus escā istā sacramētalē timētibꝫ se. i. in
stituit. vt cū amore filiali ꝛ reuerētiali accederet ad eā.
Sed nō sūt sacerdoti pcā occulta cordiū nota. ꝛ medi/
spositiones mentiū pcā etiā sibi nota nō debet alijs ma
nifestare. iō ꝺat oīb⁹ sacramētalis esca ista nisi peccatū
sit notoriū. vt publicus vsurarius ꝛ notoriꝰ ꝓcubinari
us ꝛ hmōi. Sed moꝛs est malis. vita bonis. sicut pala
to nō sano pena est panis ꝛ nociuus ꝙ sanis est suauis
Uñ in ꝑs dicit. Māducauerūt ꝛ adoꝛauerūt. ſ. esca sa/
cramētalē ꝙ adoꝛat vt verꝰ ꝺeus cū māducat. oēs pin
gues terre. i. pcōres abūdantes in victꝰ ꝛ terrenis ꝺei
derijs. ꝛ in ꝓspectu eiꝰ cadēt in pctīs. ſ. grauissimum.
Uñ dic Aug. sup ꝑs. Nō ꝓbibeat dispēsatoꝛ dñi. i. sa/
cerdos pcōres māducare mēsam dñi. ꝙ. ſ. nō sūt noto/
rij. sed exactoꝛē moneat timere. ſ. vt in iudā indigne cō
municarū: introcat in eū sathanas. Dedit timēti by sect
qui timet ꝺeū faciet bona. Eccl. xv. c. ꝙ. ſ. requirunt ad
salutē ꝛ debitū cultū diuinū. Et qz in corpe eius ꝙcom
munionē habet quiescere corpꝰ xpi. vt in sepulcro cont
tur facere illa bona ꝙ significant i sepulcro xpi. Sepul
crū istud ista habuit fm euāgelistas. vt ptz Matth. et
Lu. penit. ꝛ Joh. xix. In eo fuerūt cū corpe xpi. mirra et
aloes. ꝛ linthemia mūda. ꝛ sudariū. Excisum erat in pe
tra. ꝛ saxū magnū ad ostiū ei⁹ signatū. clausū sigillo lus/
mi sacerdoꝛ. munitū custodib⁹. nouū i q nōdū quisq
posit⁹ fuerat. Ubi ibi erat. ꝛ in, mōte caluarie ꝓpe hieru
salē. ꝛ Joseph ei⁹ ꝺns erat. Ex quibꝫ circūstātijs notan
tur ꝺuodecī bona ꝙ facere debet ꝙ timet ꝺeū vt sit ꝺi. Tim
gnū xpi sepulcrū i cōtione. Primo sit i eo mirra mortifi/
catiōis sensuū ꝛ passionū. Nō enī accedē ꝺz cū distract. ocio
one sensuū. visus audit⁹ ꝛ hmōi. nec cū passiōibꝫ ire vt ꝓ.
dicte ꝛ hmōi. Sꝫ vt ait apls ad Coll. iij. c. Mortifica
te mēbra vra ꝙ sūt sup terrā. Assit et aloes amaꝝ. ꝓnis
tio pcōꝝ cōmissoꝝ fm illꝰ Job. iij. Anteq̄ comedā suſ
spiro ꝛ ꝙsi inundantis aq̄ sꝫ lachrymaꝝ. sic rugitus me⁹
doloris. ſ. Linthemia sint mūda aie ꝛ corpis ꝓ castitā
tē. etiā ab actu ꝓiugali. Uñ nō nisi mūdis a mlieribus
dedit Abimelech sacerdos panes ꝓpositionis edendos
Dauid ꝛ socijs. j. Reg. xxj. c. Hoc etiam ꝺz ꝺ ꝺse. ꝺis. ij.
oīs hō. Sꝫ ꝛ sudariū qđ faciē corpis regebat. ſ. būlitā
tis ꝙ coopit faciē bone ꝓsultōis ne videat ab hoībus
et euanescat. Uñ cū centurioē reputās se indignū. dicat.
Dñe nō sū dignꝰ vt intres sub tectū meū. Matth. viij. c.
tū cū ꝺ vt zacheꝰ ꝛ si publicanꝰ. tū puulꝰ ꝛ hūilis rea/
piebat eū affectuose i domū suā. Sit petra fortissima i
ceptatiōibꝫ magnū saxū aduoluat ad os sepulcri. t. fir/
mū ꝓpositū nō recidiu ādi. Potꝰ ꝺz ḋs oīa mala sustine
re ꝙꝫ pcō ꝓsentire inḋt Aug. xxxij. q. v. Ita ne. Sit si
gnatū sigillo sūmi sacerdoꝛ xpi anulo. ſ. fidei vt nō vsq
cillet vl dubiret ꝺ fīrate ei⁹ Cyrill⁹. Nō dubites ꝙ po
ti⁹ susciꝑe ꝺbū saluatoꝛ. ḋ ꝙ sit ꝑitas nō mentit dicēs.
Hoc ē corpꝰ meū. Sit nouū vt nil cibi vl poꝰ. sit post
mediā noctē positū i stomacho. nec medicina nec aq. ꝺ
ꝓse. ꝺi. ij. hḋo. Spūalr nullū cadauer mortal' peri sit i
mēte Leo papa. Mlis malignus accedat. nlis fucato aīo
Nec isidie mēte ꝓdāt. pura igit sit mēs. pura ꝓscia. ḋa
et sacrificiū puꝝ ē. apponat i futuꝝ custodia rōis sum.
pto sacro. ne dormitādo neglgētia furti auferat corpꝰ
xpi. i. gra saluatoꝛ. fm illꝰ Proūbi. iij. Oī custodia cus/
stodi coꝛ tuū. Sit mēs oꝛt⁹ ꝓdusus i q ponūt fag⁹ ꝛ ḋr
cus. ꝙ ponūt fructꝰ ꝑ bestijs. Sꝫ flores rosaꝝ. lilij con
uallij. viole ꝛ herbe odorifere. vt psa ꝛ hmōi arbores. in
aues fructꝰ ferētes. Sic i tali mēte ruminent exempla
martyꝝ. ꝓfessoꝝ. ꝟginū. ꝛ hmōi sūt flores. sint et herbe
scrāꝝ lectionū ꝛ ꝟboꝝ. ꝛ fructꝰ bonoꝝ operū. ꝛ sic dicere
poterit illꝰ Cant. coꝝ. v. Descendit dilectꝰ me⁹ in hortū
suū vt comedat fructꝰ pomoꝝ suoꝝ. Sit iuxta mentē
caluarie locū sꝫ passionis vt permaxime tunc medite/

tur xpi passionē. Aug. q2 in morte dñi liberati sumus. Hui9 rei mēores in edēdo carnē z bibēdo sanguinē esse debemus. Prope biet'm sit q interpretat vilio pacis. vt aliqñ etiā ꝓtemplemur supernā patriā. in qua pfectus aīa cū xpo vnit z pascit. Un Amb. Māducat te angelus pleno ore in patria. s. pfecte fruēdo. māducet te homo in via. p modulo suo. tali recreatus viatico. Joh. sph qui interpret augmentū. est illud monumentum qz semp intēdat crescere i virtutib9. Juxta illud. lxxxiij. ps. Jbūt de virtute in virtutē zc. Dedit quoq3 escā vtā timētib9. qz cū timore maxīe reuerētie debet accedi ad ipm. Un Eusebius emissenus. Cū ad reuerendū altare cibis spūalib9 satiādus ascēdis sacrū dei tui corpus et sanguinē fide respice. honora. mirare. mente ꝓtinge. cordis manu suscipe. z maxime toto haustu interioris hois assume. de ꝓse. dist. ij. qz corpus. ps. v. Adorabo in templū sanctū tuū in timore tuo. s. reuerētiali. z sic erit sepulcrū eius gl'iosum. vt dicit Esa. xj. c. Et sicut xps resurrexit a mortuis p gl'iam patris. ita p ipm resurgem9 ad supernā gloriā. qz qui manducat hūc panē viuet i eternū. Joh. vj. c. Māducare est viuētis creature. sic vites vita gratie. p hoc sacramentū sumptū viuet vita glorie. De cōditionib9 etiā que req'unt ad debitā sumptionē habes supra in ꝑma pte. ti. de lege mosayca. c. de cerimonialib9. vbi agit de modo edēdi agnū paschalem quod figurat istud sacramentum.

Iterum de sacramēto eucharistie. Cap'm. v.

Erit firmamētum in summis montiū sup extollet sup libanū fructus ei9. z florebūt de ciuitate sicut fenū terre ps. lxxj. Immēsa diuine largitat3 beneficia exhibita populo xpiano inestimabilē ei ꝓferūt dignitatē. Necq enī est aut aliqñ fuit tā grādis natio q̄ habeat deos appropinquātes sibi sicut deus noster adest nobis. Unigeni tus siquidē dei filius diuinitatis sue volēs nos esse participes. nostrā naturā assumpsit. vt hoīes deos faceret. Factus hō. In sup qō de nro assumpsit totū nobis ꝓtulit ad salutē. nā corp9 suū in ara crucis obtulit deo patri sanguinē suū fudit in pcū nostre redēptiōis. Et vt tanti beneficij iugis in nobis maneret mēoria. corpus suū et sanguinē sub specie panis z vini sumendū fidelibus dereliqt. Dec Tho. in officio. Quia enī corpus assumptū ablatur9 erat ab hoīb9. z illatur9 fideliby. inqt Eusebius nicen9. Necesse fuit. vt die cene illud sacramētum corporis z sanguis nob3 ꝓsecraret. vt iugiter coleret per mysteriū qd semel offerebat in pcū. de ꝓse. dist. ij. Quia corpus. Et de hoc sacramento loquit ps. z si multū obscure. Erit firmamentū zc. vbi tria notat ps.

Primo deitatē sub specie panis latentē. ibi. Erit firmamentum.

Secundo vtilitatē hominis cū deuotione ꝓsequentem. ibi. superexrolletur super libanum.

Tertio venerabilitatē plebis. eucharistie assistentem ibi. florebunt de ciuitate.

Pro declaratiōe pri- mi est sciendū q vbi nra trāslatio habet. erit firmamētū. alia habet. Erit panis triticeus. z sic p vtrāq3 habet materia sacramēti q est panis triticeus. cui9 species remanet post ꝓsecratiōē ꝓuersa substātia. Un etiā dicitur panis Job. v. Panus quē ego dabo caro mea est p mūdi vita. Habet etiā qd sub eo lateat scz diuinitas q dicit firmamētū. ps. xcviij. Firmamētū est dñs timentibus eū. z testamētū ipius vt manifestet illis. Dia enim fuerat naturali z suos electos spūaliter. Mōtes h' intelligunt sacerdotes. q a vallib9 vicioz debēt esse eleuati. z in altū versus celū p ꝓtēplationē z celestē ꝓuersationē electi. Sūmū coz. est caput coz. Erit g̃ panis triticeus qui est firmamētū in sūmis montiū q est corp9 xpi. in q̄ etiā dicitur sub specie panis triticei in sūmis montiū. i. sup capita sacerdotū. qd vtiq3 fit qñ ipm ꝓsecratū pplo ondūt elevādo. z b̄ in terra. i. in mūdo. isto. Nā in celo clare intuet. nō sub aliq̄ velamīe. sz in terra in qua aīa nra habet velamē opacū corpis nō pōt clare intueri. sed sub velamīe. z in isto sacro sub specie panis z vini. sed realr est ibi tot9 xps. corp9 ei9 ex vi sacramenti. ex naturali aūt ꝓcomitantia z sanguis z aīa z diuinitas. qz ista nō possūt ab iuicē separari. Un Hil. in li. de trinitate. de xpi carnis z sanguis. nō est relict9 ambigēdi locus qz ex ipi9 dñi pfessiōe. caro ei9 vere e cib9. z sanguis ei9 vere est pot9. Recedat g̃ omne infidelitat3 ambiguū q̄a qui dator est muner3. ipe etiā testz est xpitat3 dicēs. Hoc est corp9 meū. Lu. xxij. Et vt dicē Eusebi9 emissen9 de ꝓse. dist. ij. qz corp9. Nouū tibi z impossibile esse nō debet. q in xpi substātiā terrena z mortalia ꝓuertunt. s. panis z vinū. Ad qd ondendū. s. nō esse ipossibile vt incredibile tale ꝓuersionē induci possūt exēpla. scz.

Exēplarz inducto.

Operantis nature.

Narrantis scripture.

Manifestantis figure.

Videm9 q̄dā nature substātiā vni9 rei mutari in aliā. Nā cū bō comedat panē. z vinū bibat. p digestionē facta panis ꝓtit in carnē. z vinū in sanguinē. Jste dare ptz. comedit mulier p̄gnās z eby ei9 digest9 ꝓuertitur p pte in carnē z sanguinē tota ei9 que hz i vtero. Narrat a naturalib9 q in hybernia sit quidā loc9. in quē si ponat lignū. ps illa q tāgit terrā i fundo loci ꝓuertit i ferz. q in aq̄ in paleas ꝓuertit. q ex aquā lignum remaner. Si igit natura opat talē mutationē i aliā q̄ romagis auctor nature pōt b̄ agere qui hāc ꝓuersionē facit. quomō ꝓuertit. deus operat. qui vtiq3 pl9 pōt operari q̄ intellect9 nr intelligere. fm Auicēnā. Ex sacra scriptura q̄ mēturi nō nouit a iudeis etiam approbata legimus in veteri testamēto multas mutationes factas de vna re in aliā. Ut q̄ga moysi ad iussum dei versa est in colubrū. Et iterz moyses de mandato dei colubrū p caudam accipiēs ꝓuersus est in virgā. Exo. iiij. c. Ad verbum helizei ferrum securis de manubrio excussum de manu cuiusdam ligna incidentis. z mersū in aqua enatauit. et per se in manubriū intrauit. iiij. Reg. vj. c. Helias prophēta ignem de celo fecit descendere. iij. Reg. j. Nunquid non preter naturam est. q̄ petra durissima percussa virga moysi daret copiosissimam aquam. Numeri. xx. Atque egypti nonne ad verbum moysi conuerse sunt in sanguinem. Exo. xvij. c. Omnia ista exempla et plura alia ponit Ambro. ad hoc probandū de consec. dist. ij. reuera. ibi potes videre omnia ista sunt preter naturam. Si ergo sancti viri verbo suo fecerunt mutare naturas rerum z conuersionē earū. Nonne magis xps dominus ꝓphetarum z sanctus sanctoz poterit mutare et conuertere panem z vinū in corpus et sanguinē suū ipe enī est. qui hanc mutationē agit. Unde Augu. Intra sanctā ecclesiam in ministerio corporis z sanguinis domini nihil a malo minus. nihil a bono magis perficitur sacerdote. quia nō in merito ꝓsecrantis. sed in verbo efficit creatoris. ipe est qui suam hanc efficit carnem. j. q. j. Ex multis demum apparitionibus et miraculis ostensis circa illud sacramentū ostendit veritas huius conuersionis. Narrat in cronicis. q in francia tempore sancti Ludouici regis francoz. celebrante quodā sacerdote in hostia ꝓsecrata visus est ab omni pplo puer parulus in ipa hostia. et cū nunciaretur regi Ludouico miraculum vt iret ad videndum. Respondit. qui

dubitãt de veritate hui⁹ sacramẽti illi accedũt ad vidẽ dũ. Ego aũt qz certe credo ibi corp⁹ xpi esse nõ curo vi/dere. Narrat etiã Uincẽti⁹ i speculo hystoriaz. li. xxx. ca. xxvij. q circa annũ dñi. M. cxxxj. in plũbꝫ locis i fran/cia bestia ꝓsecrata a sacerdote polt sanguis ex ipa fusi onẽ visa est caro. z cũ diuidere vellet sacerdos. no potu it scindi ꝛ plicari. Una ps remãsit in specie panis. alia in specie sãguis. In viraspatrũ etiã de hmõi legit ap/paritiõibꝫ. Cũ g ustõ sacrm sit firmamẽtũ. i. xps. firma/mentũ ecclie remanet tñ i specie panis triticei. sic prius apparebat z b triplici rõne. Prima vt fides exerceat. scda vt horror auferat. tertia vt sensus no decipiat. Fi/des est de rebꝫ nõ visis. q̃to g mun⁹ videt. tñ firmiter cre dit ea mysteria fidei. rãro magis exercet meritũ fidei z au get. Un dixit xps Joh. penl. Bti q nõ viderũt z credi/derũt. Si igit post ꝓsecrationẽ videret in hostia caro. min⁹ haberet de rõne fidei b credere. cũ videret manife/stã carnẽ. ꝛ qz nõ videt carnẽ. sed speciẽ panis vt prius et tñ credit ibi nõ panẽ. sed corp⁹ xpi esse. magis credit et meret. Quãtũ ad scdam rõnẽ certũ est. q eẽt horror ho minibꝫ comedere carnẽ crudã hois. z p maxie cũ nõ sit in vsu. Un iudei imo ex discipls ei⁹ quidã. cũ xpus di xit. Nisi mãducaueritis carnẽ filij hois ꝛc. nõ babebitis vitã in vob. quidã scãdalizati recesserũt ab eo estiman/tes q haberet ipam comedere. vt caro in macella babẽ/tes b in horrorẽ. Un dixerũt Durus est hmo. qs potest eũ audire. Joh. vj. Sz xps declarauit. qz non sic caro q vendit in macella. deberet comedi. sed sub specie panis. ideo vocauit se panẽ dicẽs. Ego sũ panis viu⁹ ꝛc. Nõ est aũt horror hmõi panẽ comedere. sed assuetũ. eẽt enĩ ridiculũ infidelibꝫ si caro appareret in hostia dicẽtib⁹. q comederem⁹ carnẽ bois. z ideo erat panis tritice⁹. scz in specie. Tertio b ordinatũ est a dei sapia ne decptũ se repiat sensus iudicãs de sibi notis. Exq̃ igit nõ appa/ret in specie carnis rõne iã dicta. si ibi no remaneret spe cies saltẽ panis vt pri⁹. nil sensibile appareret. Un ho/mines nõ estimarẽt ibi aliq̃d esse nil videdo. cũ tñ dicat. hoc est corp⁹ meũ. Et quẽadmodũ i comestiõe prepara ysaac. decept⁹ est oĩs sensus. nisi audit⁹. Nã visus qz ca ligauerat nõ pcepit iacob illũ esse. Odorat⁹. quia sensit fragrantiã vestimẽtoz esau. nõ iacob. Gustus. qz esti/mauit cibũ esse ꝓpatũ ab esau. Tactus. qz man⁹ inquit man⁹ sũt esau. qz ꝓter pelliculas hedoz. quibꝫ manus cooperuerat. Sed audit⁹ solus remãsit indecept⁹. Un dixit. Vox quidẽ vox iacob est. Bñ. xxvj. Ita in sacro ysto tact⁹ odorat⁹ gust⁹ z visus fũt coz accidẽtia panis sicut erãt cũ erat ibi substãtia panis. Sed auditus nõ fallitur cũ audit. hoc est corpus meũ. Et ad firmandũ coz sincerum. sola fides sufficat.

Sacrm eucha. ap paret sub specie pa nis triticei

Quantũ ad secũdũ .§. II.

vtilitas. s. deuote accipiẽtis nota. cũ dicit. Superrollet sup libanũ fruct⁹ ei⁹. i. panis tritici sacramẽtalis. Liba nus est mõs pciosus. z interpꝛtat cãdidatio. significans montẽ glie. vbi oĩs amicti sũt stolis albis. i. sũma puri tate. fruct⁹ g ei⁹. i. effectus superrollet sup mõtẽ glie. qa qui mãducat hũc panẽ viuet in eternũ. Joh. vj. Sunt aũt. xij. fruct⁹ hui⁹ panis tritici. designati p duodecim fruct⁹ ligni vite. de quibꝫ dicit Apoc. vlti. z de his bẽs plene. j. ibi vide. oportet tñ q devote accipiat. z i gra. als nõ arrollet ad gliam. sed deiceret i infernũ. Un ysido. de ꝓse. dis. ij. Qui scelerate viuũt i eccl'ia. z cõicare nõ de sinũt. putãtes se tali cõione mũdari. discãt sibi nil. pficẽ ad emũdationẽ. dicẽte ꝓpha Here. xj. Quid est q dile/ctus me⁹ fecit i domo mea scelera multa. Numq̃d carnes sctẽ auferẽt a te malicias tuas. quasi dicat nõ. sed auget grauissimũ petm. qz vt dicit apls. j. Cor. xj. Qui mãdu cat z bibit. i. ac si xpm occidẽte punient. sm Glo. Et b vt dicit Aug. Non qz illa res. s. sa/cramentũ sit mala. sz qz mal⁹. male accipit qõ bonũ est. Nõ enĩ mala erat buccella q iude data est a dño. vt pz Joh. xiij. Saluẽ dedit medic⁹. sz ille indign⁹ accepit ad pniciẽ. de ꝓse. dis. ij. z sctã. Un melchisedech rex salẽ sa/cerdos dei sũmi. obtulit abrae panẽ z vinũ cũ benedicẽs vt pz Bñ. xiij. c. vtiq̃ fecit b. et reuertenti cũ victoria a cede q̃tuoz regũ. Bñ. xiij. Ad figurandũ. q opz q hõ habeat victoriã de corpe suo cõpositio ex q̃tuoz ele/mẽtis. seu sensitiua ptãte. in q insurgunt q̃tuoz passio nes. q multis dñant. vel q̃tuoz differẽtie pcoz. q vinci cũt q̃tuoz reges. q̃tuoz sensus nros. s. pctm cogitatio nis. ꝓsensiõis. opatiõis. z assuefactiõis. huic xps verus sacerdos offert panẽ sacramẽtalẽ cũ bndictõe gre z glo rie. Itẽ Joh. de scrõ'gemi. i fmoniby dicit. q pbs i li. de sensu z sensato nũcupat septẽ differẽtias sapoz. q specialiter reperiunt in b sacro. Prum⁹ est sapor dulcis. q signat suauem donũ sapie. q facit diuia suauiter degustare. Scds sapor acut⁹. z signat donũ intellect⁹. q facit penetrare vsq̃ ad intima rei. Tertius est amar⁹. signat scientiã. q hu/ius mũdi amaritudies facit dolere. Quartus est sapor pinguis. z signat pietatẽ. ps. xxij. Impinguasti in oleo caput meũ. Quint⁹ est salsus. q habet in dono ꝓsilij. i q est sal discretiõis. Sext⁹ stipric⁹. q hz de terrestri z calli do. z signat fortitudinẽ q roborat hoiem. Septim⁹ est auster⁹ seu acetosus. sub q cõprehẽdit z ponit⁹. vt in piris acerbis. z signat timorẽ. q pũgit ex recordatõe pec cati z expectatiõe iudicij. Un bene sapi. xvj. dicit ô ma na hoc figuratiue. Panẽ de celo pstitisti eis. oĩe delec/tamentũ in se habentẽ z omnẽ saporem.

Quãtũ ad tertiũ de .§. III.

veneratõe sacri ôr. Florebũt ô ciuitate. s. venientes angeli de ciuitate ecclie triũphãtis. z hoies de ciuitate eccle militãtis. lete z affectuose assistẽtes suo dño. b est flores re vt fenũ terre. qõ multiplicat. Nã q an geli veniãt de ciuitate celesti. oñdit Bre. i fi. dial'. Quis fidelium dubiũ põt hre in illo iesu xpi misterio. i ipa ꝛmo latiõis hora. ad sacerdotes vocẽ celos apiri. angelos cho ros adesse. sũma imis sociari. ô ꝓse. di. ij. Quid sit sanc/guis. §. qs fideliũ. De ciuitate etiam ecclie currũt hoies ad videdũ sacrm altaris. z q̃si tota devotio fideliũ remã sit i isto sacro. z merito. qz sic dicit Alex. pa. de ꝓse. dis. ij. nihil. sic portio est i ceteris hostijs z sacrificijs. ita port⁹ excoli. z venerari dz. hic dauid corã arca dñi. ij. Reg. vj. Que b sacrm sigbat. qz i ea erat ꝛga diuitaris potentissi me. lex aie sapientissime. mãna carnis purissime. nuda fal tabat totis viribꝫ. ex maxio feruore z duotõe. qd fieri dz ad figuratũ. si tm egit ad figurã. b eẽt figuratũ. in ma gnifico illo ꝓuinio qõ fec⁹ assuer⁹. q interpꝛtat britudo. i. dom⁹. iij. anno ampij sui. i. tpe nõ nature. nec legis mosay ce. sz tpe gre. cũctis ꝓncipibꝫ suis. qz aplis. extende oĩby vo lẽtibꝫ venire i domo sua. s. eccl'ia mirabili ornata. nec ali quis cogebat ad sũmendũ ꝛc. Hester. j. c.

i. j2. §. 6

De penitẽtia z specialiter de ꝓfessiõe. Laplm. vj.

O Jri cõfitebor aduer/sum me. iusticiã meã dño. z tu remisisti impie tatẽ pctI mei. ps. xxxj. Sic patrũ originale nõ remittit nisi p baptismũ actu vel ꝓposito suscepto. ita actuale nõ remittit post baptismũ. pcipue. nisi g pniaz Un aug. Dis hõ postq̃z suc volũtatis est arbiter ꝓsti/tuit xpm pati z resurgẽ a mortuis die tertia. z pdicare penitentiã in remissionẽ peccatoz in omnes gentes. vt nõ põt nouã ichoare vitã. nisi peniteat cũ veteri vite. ô pe. dis. j. c. tres sũt aũt actiões. Et xps ait Lu. vlt. Opor tuit xpm pati z resurgẽ a mortuis die tertia. z pdicare penitentiã in remissionẽ peccatoz in omnes gentes. vt

ait Crisostt. i omel. ō pe. dis. j. et. iij. Perfecta pnia cogit pcōrem oīa libēter sufferre. In corde enī pritio. in ore cifera pnia. h est illō triduū q̄ vocat nos dē. vt eam in deserti. vt imolem⁹ deo nr̄o sacrificiū bonor operū. Exo. iij. Hoc est illō triduū q̄ xps amissus dolēdo repe rit. Lu. ij. Hoc est via p quā exit ō carcē herodis inferna ad mortē. Act. xij. Per pritionē enī exit ō porta turri ce cordis. p ꝓfessionē ō porta dausa taciturnitatis per h alia retētionis aliene sube vel fame. Quō aut debi tatē oīdit ps. dicēs. Cōfitebor. vbi tria nota. Primo ꝓfessionē penitētialē exercēdā ibi. Dixi ꝓfitebor. Secdo Tertio. inouationē spūalē. ꝓsequendā. ibi tu remisisti rē. De impedimētis pnie r remedijs. ꝑ ea habes plene. j. c.

Quantū ad primū .§. I.

sq̄ de ꝓfessiōe fidei. qr dicit confitebor. Dixit Josue ad achor. q̄ trāsgressus fuerat mādatū dei, Da gliam deo. gliam deo. nā manifestādo miseriā pcī tui. vt dē cā in sua bonitate amoueat. a te. fateris clemētia r misēdiam deo. clamat nobis. r mādat ꝓfessionē pcōr. Primo lex intrinseca. Secdo lex mosayca. tertio lex ꝓphetica. q̄rto lex euāgelica. quinto lex canonica. Lex intrinseca est lex naturalis. Hec nob dictat. vt ꝓfiteamur deo pcīa nr̄a sq̄ recognōscēdo. r petēdo veniā. qr cū añ incarnationem deus erat pu⁹ ipūs. ō erat ꝑfectus ꝓfessiōe mētali bo mīnis. nec pl⁹ exigebat. Sed postq̄ factꝰ ē hō incarnat⁹ ex ꝑgine. exigit a nobis etiā ꝓfessionē oris. r qr pñs nō est corpalr. vult vt faciamus eā vicario suo. s. sacerdoti. Dicit Iob. xxxj. c. q̄ nō fuit iudex. sq̄ gētilis. lege naturali ad h mot⁹. Si erubui pcā mea in ꝓspectu ppli ꝓfiteri. i. nō erubui. r nō dic ppl'o. qr ꝓfiteri public e eēt scan dalizare. sed i ꝓspectu ppli. qr nō dz hō erubescē q̄ po pulus sciat pōr facē ꝓfessionē. sic aliq̄ sapientes ꝑm se culū erubescūt videri i ꝓfessiōe. Primi pentes nīi ppe crata trāsgressiōe diuini ꝑcepti interrogati fuerūt d ea vt ꝓfiterent pcā. r veniā peterēt. cū dns vocauit adaz dicēs Adā vbi es tu. Gen. iij. q. d. ꝓfitere pcīm tuū. sq̄ illi vt supbi noluerūt se excusare. sq̄ excusauerūt se. quia adā retorsit culpā in euā. q̄ sibi suggessit esum. r sic q̄si tem retorsit. r qr noluerūt humiliter ꝓfiteri pcīm. expulit sūt ō paradiso nudi mente r corpe. Frequēter h accidit vt reprehensus ḡa ꝓfessiōe vl' alio. ō pcō suo. nō būlit ꝓfi teri. sq̄ excusat se retorqns i carnē. seu sensualitatē signa tā pcām. r sil'r in deū q̄ dedit sibi fragilē carnē. vl' i dya bolū. q̄ reprauit. Sz si nō vis eīdi de paradiso celesti. tibi attribue r ꝓfitere. Lex mosayca sic alia sacra. sic r con fessionē ꝓtinebat i figura. nā dū mādabat. in lege q̄ cō mitēs certa offerret determinata a ꝑalia sacerdotib. q̄ xij. c. manifestabat i genere offerētis illō a ꝑal cōmisisse tali a ꝑali. ꝓfessio enī sacramētalis a passione xp̄i habet efficaciā. Ex iudicio enī sacramētalis a passione xp̄i habet efficaciā. Ex iudicio enī lepre habita fuit figura ꝓfessi onis. ō qua habeb̄ Leui. xiij. r lepra i capite est pcīm in cogitatiōe. Lepra i cute est pcīm i carnali ōlectatiōe seu mōsa delectiōe. Lepra i veste exteriori est pcīm i opa tiōe. Lepra i domo i q̄ ptinue habitat. est pcīm i ꝓsue tudie. Qui q̄ habuit sīḡ lepre. debebat se sacerdoti pre sentare. r ille debebat bn ꝓsiderare modū lepre. r si vide bat esse lepra pseuerātē r augeri. iud cabat eū imundū r a ceteris segandū. Si aūt videbat nō ꝓmanere lepra iudicabat mūdū. r libeq̄ dimittebat. Sic sacerdos pec catorē sibi pntarū vl' leprosū i aīa siue p cogitatione. vl' delectationē vl' opa mala. si videt eū no dolere nec ꝓpo nere i futuꝝ eū abstinē. nō debet eū absoluē. sed vt imū dū r lepra pseuerātē iudicare. Sz si dolet. r ꝓponit absti nere. debz absoluē. r vt mūdū p ꝓfessionē iudicare. Alii qui etiā ex hebreis bn̄ peritz asserūt q̄ cū ceperit iacci do rē ō eis. i. ō leuitico genē. qō tm est de eis difficile discer nere. ꝓfitēt vocalr eis pcā sua añ mortē. Lex ꝓphe tica ad h̄ iuuat. q̄ scripture ꝓhetaꝝ dicunt lex ptz ex eo q̄ xps dixit iudeis. In lege vra scptū est in ps. lxxxj. Ego dixi dij estis. qō tm ybū in ꝓphetia est. ps. xcuij. icu i psal mo dauid. Ipe enī dauid dixit. Preoccupem⁹ añ faciez dñi in ꝓfessiōe. i. anteq̄ cōpaream⁹ añ faciē dñi. i. in iu dicio ptic̄lari p mortē. in q̄ oportet nos reddere rationē ō debitis nr̄is pcōr faciam⁹ ꝓfessionē. p eā enī tollūtur pcā scpta in tabula ꝓscie. sic p spongiā tabula scripta. eternī oīa. in ꝓfessiōe lauant. in ḡt bus Laurēt⁹. r Sa lo. puer. xxvij. Qui abscōdit scelera sua. s. nō confitebo. nō dirigēt. s. via salutis. Qui aūt ꝓfessus fuerit r relīq rit ea. misēbiam ꝓsequet. r iueniet gr̄az. Unc Eli. xxiij c. Circumi ciuitatē. sume eytharā q̄ sonitū reddidit. sc̄z vocalis ꝓfessiōis. bn̄ canta debite ꝓfitēdo. frēqnta can ticū. Et nota q̄ dicat circumi ciuitatē. nō enī a casu sed diligēter debet circumire ciuitatem ecclesie vt inueniat bonū ꝓfessorem. Un Aug. Qui vult ꝓfiteri vt inueniat gratiā sacerdotē q̄rat. q̄ sciat soluere r ligare. ne si negli gēs circa se fuerit negligat ab illo. q̄ salubrit mouet eū. vt cecū yiret ne ambo in foueā cadāt. de pe. dis. vj. ca. q̄ vult. r dē pe. dis. j. §. quē penitet. Daniel. ꝓhete ꝓfiten ti pcā ppli dicēdo. Peccauim⁹. iniuste egim⁹. iniquita tem fecim⁹ in omnē iustitiā tuam. reuelata sibi fuit dei placatio r liberatio a captiuitate babylonica. Dan. ix.

Lex euāgelica de hac plenius loquit. nam vt dicit. Lu. iij. Qui baptizabant a iohāne baptista. ꝓfitebant sibi pcā sua. erat aūt baptismus iohānis nō sacramē tum ecclie. vnde nec purgatiuū pcōr. sed dispositiuus ad penitentiā. r iō dicebant baptizare in penitentiam. Hmōi aūt in ūgendo ꝓfessionē dns iesus leprosis. x. q̄ clamabāt miserere nr̄i. Ite ondite vos sacerdotib. Lu. xvij. r cūdo mūdati sūt. ad inuendū q̄ lepra peccati q̄ est ex trāsgressione decalogi mūdat ondendo se sacerdo ti in ꝓfessione. r q̄uis ipm ꝓpositū vez ꝓfessionis mū det. vt patet ex ipsa figura historie oportet tamē vt rpe suo sequat effectus aliter recidiuaret in lepra peccati. Auctoritatē aūt absoluēdi dedit dns sacerdotib. cum dixit discipulis in ꝓsona oīm sacerdotū. Quoz remise rit is peccata. remissa sunt rē. Joh. penul. sc̄z claue non errāte expressius. pmlgauit ꝑceptū hmōi iacob apls di cēs i canōica sua. c. v. Cōfitemi alterutz pcā vra. s. ba bēnb daues ecclie. vt sūt sacerdotes. Un r q̄ i casu ex tremo vt fit i ꝓcul' maris ꝓfitet laico. q̄uis vnle sit si nō hz copiā sacerdotis. tm̄ si euadat. dz postea illa sacer doti ꝓfiteri. Lex aūt canōica h̄ mādat dicēs p augusti nū. Judicet se hō cū pōt r mores ꝓuerrat i mel⁹. ne cū nō pōt ꝑter volūtatē a dño iudicet. Accedat ad anti stites. i. sacerdotes ecclie p q̄s eis claues admīstrant. ō pe. dis. j. iudicet. Amb. Venial est culpa. i. digna venia quā seq̄t ꝓfessio delictoz. dis. ca. c. serpēs. Nō enī meru it iustificari q̄ pcā sua noluit ꝓfiteri. idē di. ca. Unc et hiero. Quisq̄s es q̄ tibi alios pcī es cōsci⁹. q̄sto tpe deli quisti. tāto tpe satisfacito deo in ꝓfessiōe pnie. nō expe ctes vt humiliet te accusator sathā. i. diabolus. di. ca. c. vide. Tempus determinat. quia omni anno saltem semel. extra de pe. r re. c. Dis vtriusq̄ sexus. postq̄ ad

Tēpus

annos discretiõis q̃ uenerit. teneꝛ oĩa pcta sua ꝓprio sacerdoti ꝓfiteri. Multa habes ad ꝺclarationẽ huius. ifra ꝓfess. r. supra. in. ij. ꝓte. ti. de accidia. c. de negligentia ꝓfesso. Et quis sit ꝓprius sacerdos cuiusliꝫ. habes diffuse in ti. de cõfessoribꝫ. Uerꝫ in li. vj. de pe. r re. habeꝛ
ifra ti. j7. q̃ nulla ꝓsuetudine pot introduci, vt q̃s ꝓfiteaꝛ alteri q̃ ꝓprio sacerdoti. Sũt aliqui sapiẽtes fm mundũ. qui extimãt nõ necessariã sacerdotalẽ ꝓfessionẽ. sed ad bñ esse. Sed si istud aliq̃n fuit in opinione. vt ponũt magister sen. in. iiij. dis. xv. r gratianus de pe. dis. j. ꝓ totuꝫ hodie tñ est in determiatione ecclesie. s. esse necessariam ad salutẽ ꝓfessionẽ vocalẽ r ꝓtrariũ tenere. s. nõ esse necessariã. esset hereticũ fm tho. in. iiij. vt habes infra ĩ. c.
ti. j7 de statu ꝓfessoꝝ. de quadã muliere. vt habeꝛ in ti. ꝺ. vij ꝺonis q̃ lapsa in pctm carnis. q̃ pre verecũdia noluit ꝓfiteri q̃ uis intrarer monasteriũ vt magis penitẽtiam tys r gemitibꝫ roꝛatiõibꝫ in mortua apparuit cuidaꝫ monachũ sibi familiari reuelans se esse damnatã ꝓpterea quia nõ fuit illud peccatũ confessa.

Quantũ ad secundũ .§.II

sꝫ de ꝺditiõibꝫ q̃s ꝺebet habere ꝓfessio. vt sit bñ facta q̃ uis infra plene declareꝫ de. xvj. cõditionibꝫ eius in
c. j9. ti. de statu ꝓfessoꝝ. pnũc solũ ex verbis pi ꝓponeꝫ q̃ꝛ tuoꝝ vt fiat primo. Cũ matura discussione. ibi. Dixi. Cũ amara cõpunctiõe. ibi. aduersũ me. Cum sincera denudatiõe. ibi. iniusticiã meã. Cũ plena obeditione. ibi. ꝺño. Quantũ ad primũ nõ ꝺebet quis facere ꝓfessiõnẽ subito sine aliqua pmeditatiõe. q̃ modicum vel nil valeret. sed cũ deliberatõe r mẽtis examinatõe. Et ideo anteq̃ ponat ps. ꝓbũ ꝓfiteꝺoꝝ. pmittit. dixi. i. deliberaui in mẽte mea. ita exponit cassiodoꝝ. Et ĩ ista deliberatione ꝺebet ꝺicere in coꝛde suo coꝛã ꝺeo pctã sua diligẽter examinãdo. fm illud Esa. xxviij. q̃ ꝺicẽ Ezecha. penitens ꝺ peccatis Recogitabo. s. ꝺeo oẽs annos meos. in amaritudie aĩe mee. i. oẽs actꝰ pctoꝝ cogitatõis locutionis opatiõis omissiõis p me ꝓpetratos toto tpe vite mee. r ꝺ cũ displicẽtia r amaritudie nõ aũt cõplacẽtia ꝺelectatiõis. Et ꝺ est q̃ ꝺicẽ Leo papa ꝺe pe. ꝺi. j. Sufficiat penitẽti ꝓfessio q̃ primo ꝺo offerꝛ. s. ꝺicẽꝺo r examinãdo se in coꝛde suo. ꝺe inde sacerdoti q̃ ꝓ ꝺelictꝫ peccantiũ petoꝝ accedit. Manifestũ est aũt q̃ cũ q̃s habꝫ facere cõputũ alicui admunitiõis facre p eũ. primo p se examinat oẽs ptitas q̃ sũt scripte in libꝛo. quẽ habeꝛ coꝛaꝫ exigẽte rationẽ ꝓstare vt bñ reꝺꝺat ratio cuiũ. multo magis q̃ bẽs scripta ĩ libꝛo ꝓscientie opa tua mala. primo ꝺebes p te examiare vt reꝺꝺas cõputũ coꝛã exigente rationẽ a te. s. ꝓfessoꝛi loco ꝺei. Et quiꝺã qui fecerat ꝓfessiõnẽ suã sine pcedẽti ꝺebita examiatõe fuit ꝺictũ in visione. vt iteꝝ reꝺꝺeret cõputũ suũ. i. ꝓfiteꝛet in vita spatrũ. Scõꝺo ꝺz fieri cũ amara cõpunctiõe. Uñ ꝺic. Lõfiteꝺoꝝ aduersũ me. Que sũt nobis aduersa r ĩria nob nos. i. nociua r ĩria nobis ꝺebem⁹ vt nociua r ĩa mala ꝺe eis ĩ ꝓfessiõe ꝺolere. Sic̃ enĩ ꝓtraria ꝓtrarijs curanꝛ. cõplacẽtia. s. ꝺelectatiõis pctĩ auferꝛ ꝓ displicẽtiã et ꝺoloꝛe eius. Uñ Aug. ꝺe pe. ꝺi. j. c. penl. Quẽ penitz oĩno penitear. r ꝺoloꝛe lacrimis oñdat ꝓ ꝓfessionẽ. ꝺebet aũt ꝺolor iste cẽ magnꝰ. vñ ꝺ aĩe peccatrici. Hiere. xx. Luctũ vnigeniti fac tibi planctũ amarũ. vtiq̃ cum mulier amittit vnigenitũ suũ q̃ est totũ bonũ suũ. r q̃ amat maxie ꝺolet maxĩe. Sed quãto magis habet ꝺolere petoꝝ. q̃ ꝓ pctm amisit r bona oĩa spiritualia q̃ exceꝺũt valoꝛẽ oĩm tpaliũ r patriã ꝓpriã ciuitatis supne. et vitã aĩe gram r ipm ꝺeũ qui solus est solatiũ r refugiũ nostrũ r totũ bonũ nr̃m. vñ ambro. in li. ꝺe pe. Nihil ẽ q̃ causa tã sũmi ꝺoloꝛis sit q̃ si recoꝛꝺet q̃s vñ lapsus sit. r qꝺ ad ista momẽtanea r caꝺuca ab illa celestis ꝺitiõis intentiõe ꝺefluxerit. Tertio ꝺebet esse ꝓfessio cũ integritate sincera. i. nõ miscẽat alias materias in cõfessiõe. sed iniusticiã suã. oĩe pctm est qꝺã iniusticia ꝺeũ vl ꝓximũ vel seipm. Dic tu iniq̃tates tuas. vt iustificeris. s. in ꝓfessiõe. Esa. xlij. Debet aũt integre ꝺici iniusticiã suã. ꝺicit enĩ Tren. ij. Effunde sicut aquã coꝛ tuum ante ꝓspectũ ꝺñi. Sicut enĩ cũ effũꝺit aquã coꝛ tuse. nil remanet in eo ꝺoloꝛis vel sapoꝛis ita ꝺe vacoꝛꝺis aquã iniq̃tatis q̃ os in ꝓfessione effuꝺi ꝺebet. vt nõ remaneat aliq̃ circũstãtia iniusticie seu pcti. Unꝺe Aug. i. lib. ꝺe peni. ait. Cõsiꝺeret petoꝝ qualitatẽ enĩ in loco in tpe in psuerãtia. in varietate plone. r qli hoc fecerit cẽptaꝛe r ipius vicij multiplici executiõe. Dis ista varietas ꝓfiteꝺa est r ꝺolẽꝺa. Dolendũ est nõ solũ q̃ peccauit. sed etiã q̃ se ꝑtute priuauit. ꝺoleat aliquis vitã in sua fuisse coꝛruptaꝫ. s. exẽplo. ꝺoleat de tristicia quã peccãꝺo ꝺe bonis intulit. Dec ille ꝺe pe. ꝺist. v. c. j. De circũstãtijs tñ petoꝝ q̃ sũt necessarie ꝓfiteri. q̃ nõ habes infra ti. ꝺe statu ꝓfes. Quarto ꝺz esse cũ plena
ti. j7 obeditiõe. Uñ ꝺicit ꝺño ꝓfiteꝺoꝝ. fit enĩ sacerdoti loco ꝺñi. seruꝰ aũt ꝺño ꝺebet obeꝺire. vñ ꝺicebaꝫ in veteri lege. Deut. xvij. Qui nõ obeꝺierit sacerꝺotis impio. moꝛte moriaꝫ. xj. q. iij. absit. r ꝑcipue in eo qꝺ iniũgit sibi in penitẽtia ꝺebet obeꝺire r facere alĩs oprerꝛet cũ iterare. Uñ Aug. Ponat se ꝓfiteꝺ in arbitrio sacerꝺotis poꝛꝺ stare iuꝺiciis. nullisibi reseruãs sui vt oĩa faciat ꝓ cuiꝰꝺa aĩe morte q̃ cũq̃ faceret ꝓ cuiꝰꝺa coꝛpis moꝛte. ꝺ cuꝫ gauꝺio. q̃ vitã recupaꝛ infinitã. ꝺe pe. ꝺist. j. Nõ si inuꝺ gik sibi ꝓ aliqua ꝺe causa non posset explere. ꝺebet sibi ĩsignificare in sup r q̃ sibi ꝺeclarat necessario faciẽꝺa. vt restitutionẽ alienoꝝ fame. r hmõi faciat integraliter. Et q̃ nouit ꝺyabolꝰ ꝓ nõ valet ꝓfessio nisi fiat integraliter. Et cũ habeꝛ copia. iõ legit q̃ ꝺyabolꝰ semel sumpsit spem sacerꝺotis. cũ sc̃ꝫ ꝺam infirmꝰ mitteret ꝓ sacerꝺote nũciũ. cui obuiãs in via ꝺyabolꝰ in forma sui sacerꝺotis. accessit ad ifirmũ r audiuit eũ r absoluit. Illo aũt moriente ꝺemones aĩam eiꝰ q̃rebant ꝺucere ad infernum. ꝺicẽtes illũ nõ fuisse ꝓfessum sacerꝺoti. Angeli bonꝝ cõtra excusantes eũ. q̃ vt sacerꝺoti ꝺyabolo ꝓfessꝰ erat. Demũ reꝺucta ad iuꝺiciũ ꝺei. sentẽtiarũ est vt aĩa reꝺeret ad coꝛpus et vero sacerꝺoti ꝓfiteꝛet vt saluari poſſet. r sic factum est. qui resuscitatus confessus est. et poſtea quieuit in pace.

Quantum ad tertiũ .§.III.

sꝫ de innouatõe conseq̃nda ꝓ ꝓfessionẽ ꝺicit. Tu remisisti impietatẽ pctĩ mei. Per ꝓfessionẽ fit petoꝝ nouus hõ fm illud apli. Deponẽtes veterẽ hoĩem induite nouũ hoĩem q̃ fm ꝺeũ creatꝰ est. ad Ephe. iij. r ad Colo. iij. Multa ex ea cõsequunt bona licẽ per pctm multa nocumẽta hõ incurrit. Primo ꝓ pctm amittit q̃s vitã gratie. fm illud Sap. Per mauciã occiꝺit hõ aiam sui. Unꝺe am. s. quando eã gratia. sꝫ per ꝓfessionẽ resurgit ad gratiã ꝓ ꝓfessionis petoꝝ r iustificatio ps. lxxxiij. Ueritas de terra. i. ꝺ petoꝛe oꝛta est. l. cõfessionis petoꝝ r iustitia de celo prospexit. i. iustificatio fm Aug. Justificatio aũt fit per gratiã. iuxta illꝺ apli. ad Tit. ij. Justificati gra ipius. Aliq̃n accediꝫ q̃s ad ꝓfessionẽ attritus r nõ ꝓtrit⁹. extũc si nõ ponit obstaculũ ꝓfessionẽ iustificaꝫ ꝓ gram. Scõꝺo pctm induraꝫ ad obstinatõem r morteꝫ eternã. Ad Roma. vi. Stipendia pctĩ mors. r ꝓfessio a morte gehẽne eꝺucit r ꝓfundo obstinationis. Uñ Aug. tractans illuꝺ ps. Ne ꝛgat me puteus sup me os suũ ait. Puteus est ꝓfundũ bũ ne iniq̃tatis. in quẽ si ceciꝺeris. nõ ꝺauꝺet sup te os suũ. si nõ clauꝺeris os tuũ. ꝺ pe. ꝺi. i. Cõfiteꝛe ergoꝝ euades

scz de pfundo inferni z obstinatiõis. Tertio pctm clauſit padiſum. Eſa. Toll. xl impi⁹ ne videat gl̃am dei. cõfeſſio agit pad. ſum. Ambꝝ. in li. de padiſo. Ecce nũc tẽpus acceptabile in q̃ pfeſſio agit padiſũ latroni i cruce pfitẽti pctm ſuũ dicendo. Et nos quidẽ iuſte. na digna factis recipim⁹ Lu. xxiij. Cui dictũ fuit. Hodie mecũ eris i padiſo. Quarto pctm facẽ hoiem p̃uũ diaboli ſeu filiũ Job. viij. Vos exp̃re diabolo eſtis. ſed pfeſſio liberat a ſcriptura diaboli z facit filiũ dei. Jn hmõi figurã legit j. Reg. xvj. q̃ dauid ſonãte citbara ſaul qui vexabat a diabolo liberabat ab illa vexatõe. Citbara ſignificat cõfeſſionẽ fm illꝝ. Cõfitemi dño i citbara. Pſ. xlij. Quitto pctm deturpat aiam z denigrat obſcurãdo mẽtem. ſed pfeſſio decorat. Un biero. de pe. diſ. iij. Confeſſio z pulcitudo coram eo. q̃ fuerit pctã ſua pfeſſ⁹ dicens. Corrupte ſũt cicatrices mee feditatẽ vulnez in ſanitatẽ mutat decorẽ. Et Aug. q̃ pfeſſionẽ hõ ꝺ fedo fit pulcer. Jn cuius figurã eſt naamã leprosus lor⁹ ſepties in iordane. et reſtituta eſt caro eius ſicẽ caro pueri puuli. iij. Reg. v. Interptat iordanis ruꝝ iudicij. z ſignificat iudiciũ penitẽtiale confeſſionis. in q̃ lor⁹ ſepties. i. de oĩb peccatis vnius alr mũdat z decoratur. Septo pfeſſio illuminat. Hec eſt naratoria ſiloe in q̃ lotus cecus a xp̃o miſſus illuminat. Job. ix. O q̃t illuminatiõis pcõr. ibi recipit. de multis enĩ q̃ nõ putabat cẽ pctã edocet z inſtruit quõ debeat tẽptatiõib⁹ reſiſtẽ. occaſiões vitioꝝ vitare. quõmo diminuit penas tpales debitas p̃ pctis plus z minus fm q̃ntitatẽ doloris z erubeſcẽtie. Aug. q̃m erubescentia magna eſt pena. fit dign⁹ venia. i. remiſſiõe pene. qui p xp̃o erubeſcit. pfitẽdo. Un legit de q̃dam pulcra mulliere. q̃ cõpuncta ex pdicatione audita pfeſſa eſt cũ tãto dolore z erubeſcẽtia q̃ mortua eſt p̃ dolore z reuelatũ eſt q̃ ſoluta ad celũ euolauerit cĩ pena ſibi dimiſſa. Ocrauo corpa ſanat aliq̃n. vt de pe. z re. c. cum infirmitas. Precipit enĩ medicis corpoꝝ q̃ cũ fuerint vocati ad infirmos inducãt eos ad pfeſſionẽ faciendã. vt q̃ citius ſanent infirmi. q̃ ſublata cauſa remouet effectus. cauſa infirmitatis mltoties eſt pctm. z ſi nõ ſemper. tõ tẽ. Nono interceſſiões ſeu oões mltiplicat. nã ecclia oratiõnẽ facit ſpecialẽ p confeſſ⁹ dicẽs. Exaudi dñe ſupplicũ pces. z pfitẽtiũ tibi pcc pctis. z ſpecialr illi cui pfitet oratp eo. Un z Aug. dicit de pe. diſ. vj. c. j. ꝺ pfeſſore. Adiuuet pfitentẽ oratio elimoſynas faciẽdo et alia bona opa p eo. Decimo dabit magnũ robur aie ꝺ tẽptatiões diaboli. Un z in figurã iudas machabe⁹ iurexit z leo dux exercit⁹ dei. z habuit maxias victorias ꝺ inimicos ppli dei. q̃ ſũt demões. Judas interptat pfeſſio. q̃ p eã habet victoria ꝺ demonũ tẽptatiões. nã de regunt ea⁹ inſidie. Undecimo dat ſpem ſalutis. Ambro. Confeſſio ſpem ſalutis tribuit. ſicẽ cõuerſo taciturnitas inducit deſparationẽ. exẽplũ in caym. q̃ vt dicit gratian⁹ de pe. diſ. j. c. q̃ pctm. dño interrogãte noluit pfitẽri. i deſparationẽ incidit. Sen. iij. Duodecimo letificat penitentẽ z ecclĩam militantẽ. pſ. xlj. Jn voce exultatiõnis z pfeſſiõis ſonus epulãtis. figura de. pdigo qui reuerſus ad patrẽ z pfeſſus dicẽs. Peccaui in celũ z ẽ. to. ta domus feſtauit. Luce xv. ca.

De ordinib⁹ ſacris. Capi. vij. p modũ ſmonis.

Sacerdotes tui induant iuſticia. z ſancti tui exultẽt. pſ. cxxxj. Ordo ſacer q̃uis ſit diſtinct⁹ in plẽs pres. q̃ i mino res z maiores. eſt tñ vnũ ſacrm vnitate finis. q̃ oẽs ordinant ad corp⁹ xp̃i vez pficiendũ in eucharistia z corpus xp̃i mysticũ dirigẽdũ in ecclia z vtrunq; fit p ſacerdotũ. ad q̃ ꝺ cooptant alij ordines. Et aliq̃ quidẽ nouem ponũt eſſe ordines corrñdentes nouẽ ordib⁹ angelorũ ſicẽ enĩ angeli dicunt miſtri dei. fm illꝺ ad Heb. j. Oẽs ſcz angeli adminiſtratores ſũt ſpũs. ſ. dei. ſic clerici in q̃ buſcũq; ordib⁹ dicunt miſtri dei Eſa. lxj. Uos aũt ſacerdotes dñi vocabimi. miniſtri dei nr̃i dicet vob. ſ. eſtz et locꝺ ibi de ſacerdotib⁹. vñ oẽs vt angeli in mag̃ puritate miſtrare debẽt. Et dicũt hi pmã tonſurã eſſe primũ ordinẽ. z vltimũ ponũt epatũ. Alij ẽo vt Tho. in. iij. diſ. xxiij. q. ij. ar. j. q. ij. ponũt tm̃ eſſe ſeptem ꝓprie z ſtricte loq̃ndo. put ordinat ad ꝓſecrationẽ eucharistie. z nõ imprimut q̃ cũ aliquis nou⁹ caracter. z iſto mõ nec prima tonſurã dicũt eſſe ordinẽ ſed diſpoſitionẽ ad ordines. q̃ epatũ etiã nõ imprimit nouũ caracterẽ. de q̃ tñ habes. j. c. de ordib⁹. z ſic ſũt. vij. ordies. z ita p̃ſuppoñut gratiã ſeptiformẽ ſpũſcti. i. ſeptem donoꝝ ad q̃ vt ad meritũ ſuſcipiant. z miſtrent in eis. z ipa gra ſeptiformis augeat in ſuſceptiõe cuiuſlibet eoꝝ. ſi debito modo ſuſcipiant. De ſacerdotib⁹ q̃ qui habẽt oẽs ordines ſeqntẽ. z in quib⁹ cõpleat q̃ ſacrm. ꝺ ſacerdotes tẽ. vbi tria notant. Primo myſteriũ almificũ p q̃ debẽt venerari. ibi ſacerdotes. Scõo habitũ gratificũ cũ quo debẽt exornari ibi. induant iuſticia. Tertio pnũ glorificatũ a q̃ ꝺñt decorari. ibi. ſcti tui exultẽt.

Quantũ ad primũ .§. I.

ſacerdotes ſemp fuerũt in magno honore apud oẽs. ſicẽ ſacerdotes paganoꝝ fuerũt ſacerdotes z miſtri nõ dei veri. ſed falſoꝝ deoꝝ. i. demoniorũ. ita falſus honor eis exhibebat. Sz ſacerdotes eccliæ ſũt ſacerdotes dei Eſa. lxj. Uos ſacerdotes dñi vocabimi. de q̃b⁹. j. Pe. ij. Uos eſtis gen⁹ electũ regale ſacerdotiũ. Dicit aũt ẽ ſacerdos ſacra docẽs vel ſacra dãs. vel ſacer dux. q̃ videlz debet p̃ferre ſacra documẽta. debet exhibere ſacra ſacramẽta debet adhibere exẽploꝝ ornamẽta. Et his oñdit q̃ ſit almũ eoꝝ miniſterũ. z almos. i. ſcrõs hoies facies. Debet q̃ pmo pplm docere de agẽdis. Malach. ij. Labia enĩ ſacerdotis cuſtodiũt ſciam. i. cuſtodire dñt z legẽ req̃rũt de ore ei⁹. ſ. ppli vt doceant. Sup q̃ biero. in prologo biblie. Sacerdotis eſt interrogatũ rndere de lege. i. dei z ecclie. Aũ in figura mãdauit dñs q̃ tunica indut⁹ cũ magno apparatu ſacerdos intrabat ſcrãſctoꝝ. haberet in extremitate inferiori tintinabula vt audirẽt ſon⁹ in tẽplo. Exo. xxiij. Ad ſignificandũ q̃ ſacerdos ꝺz i eccleſia ſonitũ reddere pdicatiõis. Ut enĩ dicit Greg. in paſto. officiũ pconis ſuſcipit q̃ſq; ad ſacerdotium accedit. diſ. xlij. ſit rector. Et in ꝓalio toleratio ꝺz Ignorantia mater cũctoꝝ erroꝝ. maxie in ſacerdotib⁹ dei vitãda ẽ q̃ officiũ docẽdi i pplo ſuſcipiũt. Sciãt g̃ ſacerdotes ſacras ſcpturas z canones z oſſie coꝝ op⁹ in pdicatiõe et doctrina ꝓſiſtat. diſ. xxxviij. c. j. Als ſi ignorãs ẽ. nec curat diſcere nẽcia. dici ſibi poterit illud Oſee. iij. Quia tu ſcientiã repuliſti z ego te repellã. ne ſacerdotio fũgaris mihi. Et poterit dici ſacerdos nõ dei ſz nanee. de q̃ dicit. ij. Mach. j. Dux ipe eſt z exterat⁹ cecidit in tẽplo nanee. ꝓſilio decept⁹ ſacerdotũ nanee. Nanee interptat paſcua coꝝ. ille g̃ põt dici ſacerdos nanee. q̃ nõ q̃rit ſalutẽ aiaꝝ ſed paſcua corpis. bi dãt pter ſuã ignorãtiã praua ꝓſilia. vñ cadãt in pctã pnceps cũ pplis. z quod peius eſt. cũ ipe nõ docẽat pter ignorãtiã vel in ertiam dolẽt q̃ religioſi doceãt z pdicẽt pplo. ſiles ſacerdotib⁹ infidelib⁹ z iuidoꝝ iudeoꝝ. de quib⁹ dicit Zach. iij. q̃ pdicantib⁹ aplis. ſupuenerũt ſacerdotes dolẽtes q̃ docerẽt pplm. Debz ſcõo ſacerdos exhibẽ tpe ſuo ſacra ſcta. z oronũ monumẽta. vñ ꝺz ſacra dãs. Ut enĩ dicit. b. Tho. in. iij. pte. q. xxij. arti. j. Sacerdos ꝓſtituit vt mediator inter deũ z pplm. nã ſacra q̃ ſũt dei ꝺz pplo miniſtrare. z oões pplı deo offerre. z ideo ꝺz ſcte z mun-

da ꝓscientia viuere. Esa. lij. Mundamini q̄ fertis vasa dñi. i. sacra. q̄ sūt vasa ꝓtentiua gr̄e dñi. Debēt etiā oꝛa re ꝓ pplo. 7m illō Joel. ij. Inter vestibulū 7 altare ploꝛabāt sacerdotes dicētes: Parce dñe pplo tuo. Sed vt dicit Bre. in past. Cū bis q̄ displicet ad incedendum mittit. trahit animꝰ, culdubio ad deteriora, quocaꝛ. Sacerdotes igit̄ q̄ imūdi sūt corpe vl mente. hi pñt dici sacerdotes belphegoꝛ qđ ē idolū ignominie filios ephni et finees filios heli. de quibꝰ scribit. j. Reg. ij. q̄ erāt filij belial nesciētes dñm. nec officiū sacerdotū ad pplm. q̄ cū mlieribꝰ dormiebāt q̄ venicbāt ad tēplum. sed mala moꝛte pierūt. Debēt tertio ꝑbere ducatū aliꝰ ꝫ sacꝛ vñ dī sacer dux. 7 bꝰ ꝓptia vite exēpla q̄ vtiq; plꝰ moꝛuēt q̄ ꝓba: Primis enī sacerdotibꝰ nouū testamēti dictū fuit Matb. v. Sic luceat lux vꝛa coꝛā hoibꝰ. vt videāt opa vꝛa bona 7c. Si enī scā dalizant mal exēplis. Dic Greg. q̄ tot mortibꝰ digni sūt. q̄t exēpla ad subditos trāsmittūt pditiōis. xj. q. iij. c. papue. Sed dicendū est q̄ illō iuenit. qđ ait dñs ꝓ Mich. xj. diecs. Si minore vsq; ad maiozē a sacerdote vsq; ad leuitā. oēs auaricie studēt. 7 a ꝓpha vsq; ad sacerdotē cūcti faciūt dolū. vēdētes sacra 7 q̄si dicētes cū iuda. Matb. xxvj. Quid vultꝭ mihi dare 7 ego eū vob tradā. ſ. in missa. Uel q̄n tūcūq; sūt mali. rñ q̄ mīstri dei sūt. 7 ꝓsonā eoꝝ repsentāt. papue in baptizādo. in absolucdo. in confirmando. vbi locutio eoꝝ est in ꝓsona dei. Cū enī mittit aliq̄s ministeꝛ a rege. nō attēdit ad qualitatē eius sed ad dignitatē mittētis q̄ cū in mīstro honoꝛat. Et q̄mū debeant honoꝛari ondit Greg. ij. q. j. sacerdotibꝰ: Ꝓpō q̄ ex seruitute sacra vocat eos aliq̄n deos. vt illō. psl. lxxxj. Deus stetit in synagoga deoꝝ. Aliq̄n angelos. vt illō malach. ij. Labia sacerdotis 7c. q̄ angelus dñi exercituuꝫ est. Scdo ꝓtātini pessimi exēplo imꝑatoꝛis q̄ accusatiōes aliq̄ꝫ sacerdotū sibi delatas inscripſ noluit audire. sed cōburēs igni scripta dixit. Nō est iustū nos deos iudicare. Tertio q̄ 7 pagani sacerdotibꝰ dabāt ligneoꝝ 7 lapideoꝝ tribuebāt magnū honoꝛē. non g̃ ꝓ vita coꝝ mala debēt ꝓtēpni aut ledi. vj. q. j. sacerdotes. ex̄ de here. c. cum ex iniuncto. Dicit enī dñs de eis p Zach. ij. Qui vos tangit. tangit quasi pupillā oculi mei. Hec iudicare debēt eos laici in foꝛo suo vel eos diffamare. vel eos capere 7 hmōi. Unde Nico. pap. Uobis qui laici estis de clericis quicquid acciderit iudicandū nō est. sed epiſcopoꝝ iudicio reseruandum.

96. dis. c. in scptuꝫ

Quantū ad secūdū .§. II.

5. Ethi.

Secꝫ vt habeat habitū gratificū cū deo facientē. notat cū dicit. induank iusticia. Justicia est oꝝ virtꝰ. vt ait pbs et hāc dꝫ hic nō superficialr ꝫ fixā 7 habituatā i corde. et iō dicit induank. indumētū dī habit. Debz aūt iusticia indui. Ad malū fugiēdū. Ad bonū pagēdū. Ad ipm ꝓ seqndū. Prima igit̄ ps iustice est q̄ euitet crimia. 7 liber sit ab illis macul specialr alis spūalr a qbꝰ sacerdos leuitic ex diuīa lege debebat esse imunis. de qbꝰ habes dis. xlix. hinc etenī. vbi sic dī. Qui habuerit maculas nō offerat panes deo suo nec accedat ad mīsterū eiꝰ. Exponit vndecī macias seu defectꝰ coꝛpales signātes defectꝰ spūales petōꝝ. vt exponit Greg. in pasto. 7 habet dis. xlix. hinc etenī. Si fuerit cecꝰ. Lecꝰ est qui supne lucis ꝓtēplationeꝝ ignoꝛat. q̄ pñtis vite tenebꝛis pssus dū vēturā lucē neq; q̄ diligēdo ꝓspicit q̄ gressuꝫ opis dirigat nescit. Claudꝰ est q̄ q̄ ꝓgere debeat. aspicit. sed ꝓ infirmitatē mētis viā vite pfecte nō valet tenē. quā videt ex defluxa ꝓsuetudie. Paruo naso ē q̄ ad tenēdā viam discretiōis idoneꝰ nō est naso q̄ppe odoꝛes fetoꝛesq; discernimꝰ. recte g̃ ꝓ nasū discretio exꝑmit. ꝓ qua ꝓtutes eligimꝰ delicta repbamꝰ. Brādi aūt 7 toꝛto naso significat discretiōis subtilitas īmoderata. q̄ dū plusq; decet exercuerit actiōis sue rectitudinē ipa ꝓfudit. Fracto aūt pede vl manu est q̄ ꝓ via dñi oino nō valet ꝓgere. a bonis actib exoꝛs vacat fūdꝰ. q̄tenꝰ b nō vt claudꝰ saltē cū infirmitate teneat. ſz ab bis oino alienꝰ exultat. Bibbosus est quē terrene solicitudis pōdꝰ deprimit. ne vltꝝ ad iupna respiciat ſz solū infimis q̄ calcant inten dit. Lippꝰ est cuiꝰ q̄dē ingenij ad cognitionē veritatis emicat. ſz b carnalia opa obscurāt. Albugine bz in oculo qui veritatis lumē videt nō simit. q̄ arroganta sapie siue iusticie cecat. q̄ seipsos būane cognitionis se stultū fecꝭ peroꝛē itelligit. cognitionē intime claritatis apphēdit. Si aūt cādoꝛē sapie seu iusticie apphēdisse se exīmat. a luce se supne cognitiōis excludit. Jugē scabiē bz cum carnis petulantia sine cessatiōe dñat. Jn scabie enī seruoꝛ vlcꝝ ad cutē trahit ꝓ quā luxuria designat. Jm petigine bz i coꝛpe q̄ auaricia vastat i mēte. Impetigo siñ dolore coꝛpꝰ occupat. abſq; tedio occupāt exercitēs mēbꝛoꝝ ꝺcoꝛē fedat. q̄ 7 auaricia capti aim tū q̄ delectat exulcerat. ſz ꝺcoꝛ mēbꝛoꝝ pdit. q̄ aliaꝝ ꝓtutū ꝓ hac pulcritudo deprauat. Pōderosus est q̄ turpitudinē nō exercet exe. ſz ab hac ꝓtinua cogitatiōe sine moderatiōe grauat i mēte. Dec Bre. Facere bonū dꝫ exercēdo se in actib ꝓtutū. q̄ designant ꝓ vestes sacras q̄s se induit celebrādo post depositionē vestiū cōmuniū q̄si exuens se veterē hoīem cū actib suis. 7 induēs eū. i. ꝓm q̄ dicit Col. 3 tū creatꝰ est i iusticia 7 sctitate. Induat amictu pu dētie i capite rōis. q̄ est recta rō agibilū. Ambro. Sapiēs nunq; ē inanis. ſz semp bz i se amictū prudētie. 7c. pe. di. ij. Induat alba mūdicie seu ꝓpantie 7 puritatis. Eccs. ix. Oī tpe vestimēta tua sint cādida. Cingat eū gulo iusticie. 7m illō Esa. xj. Erit iusticia cingulū lūboꝝ eius. 7 fides cingulū reū eiꝰ vt vestimēta eiꝰ. i. opa. nō defluāt ꝓdigalitatꝭ. nec nimis stringank ꝓ auaricia. Induat manipulo q̄ ē vtilis ad exercitū ad exergēdas lacrimas vl flagellū ad pcutiendū vt. ſ. deploꝛet pcā sua 7 ꝓpīt. 7 pūat sanctificādo ꝑs. ij. Apphēdite disciplinā. neq̄n irascat dñs. Induat stola fortitudis 7 patiētie. Un ea sibi ponit sup humeros vt iugū. 7 sibi aptat ante pectꝰ in modū crucis. q̄ nō tolerēt. ait Greg. Induat casula caritatꝭ q̄ ponitur sup oēs sacras vestes. 7 magꝭ ceteris oꝛnat. sic caritas sup oēs ꝓtutes emicr. Col. iij. Sup oīa caritatē habete. q̄ est vinclm pfectiōis. Nec spetica figura seu rotunda est. q̄ caritas a deo incipit ad primū extendit. 7 ad deū reuertit. q̄ ꝓpter deū diligēdꝰ est ꝓximꝰ q̄ vtiq; caritas sine fine 7 ipe esse nō pōt. Et b est tertiū. i. ꝑs bonū ꝓsequendū. q̄ vt dicit Greg. in. j. moraliū. Incassū bonū agit. si ante vite t̄minū deseꝛat. Ideo 7 hāc vestē rbalis rē polimitā vt i figurā legit iacob. fuisse suo dilecto filio ioseph. Gen. xxxvij. id est ꝓcuerāriā i ꝓtuosa ꝓfectiōe. q̄ significat i veste polimita. i. de diuersis coloꝛibꝰ ꝓtutū ꝓtexta. 7 b vsq; ad pedes. i. vsq; ad finē vite. sic ipas sacras bz casulā 7 albā vsq; ad pedes ꝓtēsas. Sic igit̄ sacerdotes dei induāt iusticia. i. oī ꝓtute. sm illud. Eccī. cū dī. In accipiēdo ipam stolā glie 7 vestitu cū cōsumatiōe ꝓtutis 7 assensu altaris scti gliam dedit sanctitatis amictū. i. ex isto amictu q̄ facit hoies sctos. dedit dñs gliam supnā. q̄ pertinet ad tertiū.

Quantū ad tertiū .§. III.

Principale. ſ. glificū pmtū. ait. ꝑs. cxlix. Exultabūt scti in glo. Un subdit. 7 scti tui exultēt. q. d. sacerdotes si induti erūt hac iusticia. 7 ꝓ b facti scti. exultabūt i alta vita. Nec enī est ꝺa exultatio nisi ibi. nā de gaudio mūdi dicit puerb. xvij. Risus dolore miscebit. 7 extrema gaudij luctꝰ occupat. Job. xvj. Jbi gaudebit coꝛ vīm. 7 gaudiū

vrm nemo tollet a vob. Sacerdotes ei⁹ induã salutari
id est pũsatõe ꝟtuosa iesu. nã ihesus hebraice latine inter
ꝓtaf salutarj. i. saluator. dr. Ad qõ etiã hortaf apls ad
Ro. xij. Induimi dñm iesũ xp̃m. Repñtat aũt sacerdos
Misse ex positio. in celebratõe misse p̃ maxie dnm iesũ. vt eo videaf indu
tus qsi alt̃ ipe. z totũ ꝓcessũ suc̃ incarnatõis. z pũsanõis
er demũ ascẽsiõis i celũ. Nã egressꝰ ei⁹ de sacrio signifi
cas incarnatõnẽ z manifestatiõnẽ sui i mũdo. qõ ꝓcedit
intꝛoitꝰ i choꝛo designãs õsiderũ partꝫ b̃ postulanũ.
Bis dr vt notef petitio pꝛiarchaꝫ postea ꝓphaꝫ. Dñe
tus Kyrieleyson significat materiã petitã ꝫ petã comis
sa. corde. ore. z ope ꝫ pꝛsonas diuinas. qꝫ ex infirmitate ꝫ
pꝛem exigrãtia ꝫ filiũ. ex malicia ꝫ spiritũsctm. Nã pa
tri attribuif potẽtia. filio sapia. spũsctõ bonitas. Unõ
ter triby vicibꝫ dr. gnatiuitatẽ aũt xp̃i ꝟtualr. vr i eis im
pẽdif miscõia. z remissio p̃ quã venif ad. ix. ordines an
gelox. Uñ seqf glia i excelsis do. qõ angeli decãtauerũt
in natiuitate xp̃i. qsi ꝓgaudẽtes õ nra subleuatõe a mi
seria. Aduenies xps docuit nos orare suo exẽplo. z ver
bo. Uñ seqf oro. Docuit z modũ. s. pr nr. q oro dr i mul
ti. Regif epla significãs doctrinã apl̃oꝝ. z ꝓphaꝫ. q de
ber audiri a fidelibꝫ. Inde ḡdualc. i. pcelsus opeꝫ ex do
ctrina õ ꝟtute in ꝟtutẽ. z b̃ nõ frẽno respectu. sed amoꝛe
celestũ. Uñ seqf Alla. cant⁹ supne patric. Deinde euã
geliũ. qõ designat. z est p̃dicatio xp̃i facta i mũdo quaꝫ
doctrinã. z p̃dicationẽ. pbauit. z firmauit inũeris mira
culis. z p̃ b̃ fuit recepta. z credita i mũdo vniũso. ex qua
sequif pfessio fidei xp̃iane. Uñ dr credo. qõ ꝓtinet totã
substãtiam fidei. Deinde ꝟtir se ad pp̃lm dicens. Dñs
vobiscũ. Uñ sciẽdũ ꝙ septies salutat pp̃lm. bis non se
voluẽdo ad pp̃lm significat septiformẽ gr̃az spũssancti
quã salutẽ. pcurauit pp̃lo p̃ septẽ sacr̃a ĩstituta ab eo. q̃
bus salutẽ opaf. z sic offertoriũ seqf qõ designat obla
tionẽ quã qs dr deo offerre. z õ rebꝰ tpalibꝫ z õ corpe z
de mẽte adorãdo. z recogĩscẽdo ipm auctorẽ oim. sicut z
xps fec̃. Nã. p. xpo fcta fuit oblatio i rẽplo. Lu. ij. Dicit
post oroes pfatio. i q exhortamur ad gr̃aꝫactões de be
neficijs ꝓcepꝛ. z ibi ponunf rões ex bñficijs õ quibꝫ
ibi fit mẽtio. Inducũf exẽpla angelox. i scis. z postea
puerox xp̃m laudãtiũ i ramis palmaꝝ. Matb. xx. Et
unde repñtaf passiõis xp̃i tot⁹ ꝓcessus in crucẽ signis q̃
fiũt tot vicibꝫ. de qbꝫ oiby bẽs. s̃. i titu. ꝓrio pticulrm. c.
vj. in tractatu õ missa. ibi vide. Deinde dic. Pax vob.
designãs resurrectionẽ i q̃ salutauit apl̃os. Fractio aũt
hostie q̃ ꝓcedit significat̃ triplicẽ statũ ecclie z sanctoꝝ.
Quiquies aũt se ꝟtit ad pp̃lm. ad significãdũ qnqꝫ ap
partiões xp̃i i die resurrectõis. Demũ post oꝛones di
co. ite missa est. vt. s. pp̃lis sequaf xp̃m cui⁹ sacrificiũ est
deo oblatũ. z missa oro ad deũ ꝓ pp̃lo. Demũ data be
nedictõe reũtf i sacristiã. qꝫ z xps die ascẽsiõis data be
nedictõe aplis reũsus est i celũ. z sedet ad dextrã patris
Ecce quõ sacerdotes induũf salutari. Sꝫ z vestes eius
Significãt sacre significãt ĩstrumẽta passiõis. Nã amicꝰ i capite
carno vesti um. coꝛonã spineã. alba vestimẽtũ q̃ herodes induit eũ i de
risionẽ. cingulũ funis q̃ fuit ligat⁹ in captiõe. manipulũ
flagellũ q̃ fuit flagellat⁹ ad colũnã. stola q̃ ponif in bu
meris. z postea extẽdif ꝓ totũ corꝓ i modũ crucis. signi
ficat crucẽ quã baulauit in bũeris. z postea extẽsus fu
it in ea. Demũ casula rubea caritatẽ designãt. q̃ sanguinẽ
suũ rubeũ fudit. Hec oĩa ꝓpter nos ex dilectõe sustinuit
vt dictũ est. De cerimonijs misse z significationibꝫ ha
bes plene. s. in p̃dicto tractatu õ missa. Mltũ g̃ debẽt
bonoꝛari dñi sacerdotes. cũ xp̃m repñtent. vt patet. Et
missaꝫ freq̃nter audire. nullibi aptiꝰ adoꝛaf cũ ibi realr
sit xps q̃ adoꝛãd⁹ est adoꝛatõe latrie. qꝫ ver⁹ deꝰ i sacro.
Et cũ sctis magis offerẽda sũt mũera. aurꝫ. thꝰ. z myrra.
Aurꝫ qõ designãt sapiam ꝓpter sui fulgoꝛem. z i ꝑma pte
misse inde hauriẽdo agẽdoꝝ z credẽdoꝝ eruditionem.
Scõo myrrã q̃ significat mortificationẽ. qꝫ ponif i coꝛ
poꝛibꝫ mortuoꝝ. z pꝛeseruat a coꝛruptõe. z b̃ in scõa parte
misse seq̃ndo xp̃i passionẽ ibi repsentatã. ibi. Le igif rẽ
Qui sunt xp̃i ait apl̃s. carnẽ suã crucifixerũt cũ vitijs et
ꝓcupiscẽtijs. ad Gal. v. Tertio tbus actual⁹ deuotiõis
ps̃. cxl. Dirigaf oro. m. sicut incen. in ꝓspec. tuo rẽ. et b̃
circa sumptionẽ sacri vel aspectionẽ in tertia pte misse.
Et sic xp̃m adoꝛãtes in terris imus z seq̃mur cũ i celis
adoꝛãtes cũ angelis. Amen.

De extrema vnctiõe p̃ modũ ꝑmõis. Capl̃m. viij.

Unpinguasti in oleo

caput meũ z calix meꝰ inebrians q̃ pclar⁹ est.
ps̃. xxij. Cũ caput mẽtis nre ĩpinguaf deuotio
ne intima ex oleo diuse gr̃e. tũc sequif vinũ feruoris di
lectõis inebrians aiam. vt terrenoꝝ obliuiscaf. qõ quidẽ
vinũ est valde pclaꝝ. nã ducit ad claritatẽ eternã. z in
ꝑfti etiã clarificat intellectũ. Sumif enĩ ꝓtinẽs ꝓpte
to. cũ dr. calix inebrians. i. vinũ qõ ꝓtinef in calice. nõ enĩ
calix q̃ est argẽteꝰ vl̃ stanneꝰ inebriare põt sꝫ vinũ ꝓten
tũ i co. Ubi sciẽdũ ꝙ triplex est iunctio ppli q̃ elicif ex
decretali. cũ venissent. ex. õ sacẽ vnc. Prima est spiri
tualis oĩm electoꝝ. Scõa est elemẽtalis oĩm carbecu
minoꝝ. Tertia est sacr̃i specialis infirmoꝝ.

De ꝑma dicif õ chri. §. I.

sto. vnxit te deꝰ deꝰ tuꝰ oleo letitie. ps̃. xliij. z ad hẽb. j.
c. s. gr̃a spũssancti q̃ dat letitiã spũale. Uñ quasi exponẽs
Pe. apls ait. Actꝫ. Jesum nazarenũ quẽ vnxit deꝰ spũ
sctõ. Hãc vnctionẽ vniũsalẽ. hñt oẽs veri fideles. j. Joh
j. Uos vnctionẽ habetꝫ a sctõ spũ z nostꝫ oĩa. s. vob ne
cessaria. vnctionẽ. s. gr̃e z dilectõis. Hr̃a enĩ z dilectio. iõ
oleo cõpanf. qꝫ sic oleũ enatat supꝛ oẽs liq̃res. ita diuina
gr̃a z dilectio supꝛ oĩa dona spũalia. z sic oleũ est cursi
uum z penetratiuũ z lumis nutritiuũ ita gr̃a z dilectio
facẽ hoiem ꝓmptũ facilẽ ad bñ opandũ. z illuminat in
agẽdis. z qꝫ q̃nqꝫ ꝟgines fatue nõ tulerũt oleũ secũ i vasis
quo lãpades ꝓmanẽt accẽse cũtibꝫ ad sponsũ clausa fuit
ianua domꝰ nuptiaꝝ. alijs aũt q̃ habuerũt oleũ fuit ap
ta. Matb. xxv. ad significãdũ ꝙ q̃cũqꝫ non bꝫ oleũ gre
vl̃ dilectõis. excludif a regno dei. Et ꝓpea dr Eccl̃s. ix.
Oleũ õ capite tuo nõ deficiat. i. dilectio õ mẽte nõ defi
ciat. Impinguasti in hoc oleo caput meũ.

Secundũ oleum est §. II.

materiale z inũctio cũ eo visibil̃. Est aũt nõ sacrim sꝫ q̃d
sacrale disponẽs ad gr̃aꝫ. b̃ materiali oleo cõsecrato ab
epõ in cena dñi inungif carbecumin⁹ añ baptismũ in
pectore. z i scapul. ad inuẽdũ ꝙ fidel̃ dr hr̃e dilectionez
dei z ꝓximi i corde z corꝓe. portãdo leuiter onera aliox.
Sacerdotes q̃ꝫ cũ ordinanf manꝰ coꝛ inũgũf b̃ oleo.
ad ꝓsecrãdũ manꝰ eoꝝ q̃ habẽt sacr̃a dñica tãgere z vt
opa coꝝ sint plena oleo dilectõis z amoris ad ꝓximos.
In veteri aũt testamẽto inũgebanf. nõ solũ sacerdotes. sꝫ
et reges z ꝓphe. oleo trĩ puro sine alia bñ dictõe eiꝰ. Sic
legimꝰ dauid inũctũ regẽ supꝛ isrl̃a samuele. j. Reg. xvj.
z. ij. Reg. v. Et helizeũ inũctum in ꝓpham ab helia. iij.
Reg. xix. z aarõ z filios inũctos a moyse in sacerdotes.
Leui. viij. z. viij. Nũc aũt etiã reges inũgũf ab epis oleo
sctõ. s. in hũero vl̃ brachio ad designandũ coꝛ misterĩ
qz. s. ꝓncipat⁹. significat ꝙ hũeꝝ ꝙ brachiũ fortitudo ad
expugnãdũ inimicos. Insuꝑ z altaria cũ ꝓsecranf. inun
gunf oleo sctõ ac etiã crismate. qõ est oleũ mixtũ. balsa
mo ab epõ ꝓsecratũ. q̃ etiã. calices z patene inũgunf. cũ
ꝓsecranf z eccl̃ie. in. xij. locis. z epis in coꝛona capitis ꝙ
totũ cũ ꝓsecraf ab epis. z baptisati etiam a sacerdote b

crismate inunguñt in vertice q̄ inunctões oēs nō sunt sacra sed sacramētalia. vt ex de sa. vnc. z valet bñ dispositis ad gratiā z deuotionē. Impinguasti ergo zc.

Tertia inūctio est .ℌ.III.

sacrm speciale vnū ex. vij. ō q̄ Jac. apl's i cañō icp̄ sua. c. v. Infirmat̄ ḳs i vob. inducat ps̄byteros de ecclia qui orēt p eo. vngētes cū oleo sctō. z oīo alleuiabit infirmū Et b̄ dr oleū infirmoz. qō dat infirmis ad mortē q̄ pueniūt ad vsum rōis. Nā cū dr̄ ℣ reliqas petōz. tollendas z baptizati añ vsum rōnis nō possint peccare. vt dr. xv. q. j. Originale ār sit ei⁹ dimissū p baptismū. tō nō ꝓgruit puul'. Sumit aūt effect⁹ b⁹ sacri. qō nō est dādū nisi p sacdotes ex ꝓpetrate malie ei⁹. q̄ ē oleū. Nā p oleū est medicinale. z sic sanitat̄ inductiuū qō fit remota infirmitate. Vñ in figurā samaritan⁹ i vulneribus saucia ti ad sanādū infudit oleū. Luce. x. Nec igit sacrm deuote sumptū auget gr̄az q̄ est sanitas aīe. q̄nimo etiā aliq̄ tollit infirmitatē corpis paulatim vires repādo. q̄n sc̄z ḳs dr de infirmitate cuadē. z si ꝓficit saluti aīe. qō ē ꝓncipaliṫ q̄rendū. Sz z si mors dñr. nō tñ ex sumptione sacri b⁹ accelerat mors. vt q̄busdā fatuis videt. Nec dr expectari ad vltimū q̄n nullū sensū z deuotionē habere pōt q̄uis etiā z frenetic̄ z alienat̄ a sensu dari possit z debeat. etiā renitētib⁹ dūmō sit penitēs. z sacra petierit saltem in generali. vl apparēāt sig̃ pnīe i eo. z si loq̄lā amiserit nec in aliq̄ notorio mortali iueniat. tñ q̄nq̄ tū cū maiori deuotōe suscipit. rāro maiorē fructū inde recipit. Jō aūt fiūt iūctões in oīb⁹ organis sensuū i oculis. naribus. auribus. labijs. manibus. pedibus. z renibus. q̄ sensus sūt ꝑma ꝓncipia petōz. q̄si porte quib⁹ vitia ingrediūt ad aīam. Et i pedib⁹ dat ꝓpter vim motiuā. i renib⁹ seu spatul' loco reꝝ ꝓpter vim ꝓcupiscibilē Et q̄ sens⁹ oēs sūt i capite. apte dicit pōt. ipinḡsti i oleo caput meū. nā' pl'es ibi fiūt. z si nō oēs. Sic enī oleū materiale ipinguat seu fac cibū sapidū z ōlectabilē. ita istō sacrmētū extreme vnctōis fac mētē pinguē deuotōne z leticia spūali. ps̄. vt exhilaret faciē i oleo. Nā ſm Tho. in. iij. dat ad tollendū reliqas petōz q̄ sūt q̄dā cberus do mētz relicta ex petīs circa diuīa z remissio affect⁹ circa celestē gliam. z ioꝛdinat⁹ amor circa terrena z vitā temporalē. z sic circa deū i mltz nō apparet tal' affectus. et b̄ q̄ nō bñ ꝓritī vl ꝓfessi suscipiūt. vl q̄ nō debita deuotiōe z ꝑparatiōe. Et q̄ gr̄a ꝓfert i isto sic in alijs sacrīs q̄ videlz ad remissionē petōz. nō etiā p ipm remittūt petā et venialia pl⁹ z min⁹ ſm deuotionē suscipiētis. z mortalia q̄. s. ḳs ignorat. vl ō eis erat attrit⁹. z si nō ꝓrit⁹ p ꝓfessionē. si tñ nō ponat obstaculū ipi gr̄e sacrali fixus manēdo i aliq̄ mortali sic oleū est purgatiuū maculaꝝ nō quidē p se. sz mixtū cū cinē. vt i sapone q̄ fit ō oleo z cinē. sic extrema vnctio cū cōpūctiōe supra purgat macl'as. Sc̄do oleū ē pugilū inūgitiuū. Vñ reges i nouo z veteri testamto inūgunt. vt ptz de saule dauid Jesu z alijs. z b̄ in signū victorie. vñ z oliua defert ad denūciādū victoriā. Sz z apd ethnicos pugiles inūgebant vt aptiores cēnt ad pugnā. z b̄ ꝓgruit effectui b⁹ sacri. Nā i morte cū dat istō sacrm. instat maximū bellū dem monū ℣ aīam. Vñ i figurā dictū fuit ꝓmo serpēti antiquo Gen. iij. Tu insidiaberis calcaneo ei⁹. s. mulieris. i. aīe. Calcane⁹ q̄ est finis corpis significat finem vite cui diabol⁹ insidiat scit enī nō sibi sup̄esse tps postea ad tēptādū adeo h̄ē vnū sale vt ad xp̄m dyabol⁹ accederet i cruce. vt si q̄d i eo posset iuenire. Propt q̄ dixit Joh. xiij. c. Uenit ꝓnceps mūdi h⁹. s. diabol⁹. z i me nō habz quicq̄. i. nō iuenier q̄cq̄ peti. vt exponit Greg. Tēptat aūt maxīe ō fide vl desperatōe. vl taciturnitate petōz. z adeo est vtile istō sacrm. q̄ ex eo recipit fortitudo ℣ tm

dis. 23. q. 2. ar. j.

ptatiōes diaboli. Bto martino sctissimo appnit diabolus i morte si forte ad aliq̄ vitiū inducere posset. Sz etiā q̄dam cogīscēs eū martin⁹ ait. Quid h̄ agis cruenta bestia nihil i me reperiat inimic⁹. Sz sin⁹ abrae me suscipiat. Istud sacrm valet ad robur ℣ diabolica bella. Tertio oleū est diffusiuū. Lāti. j. Oleū effusū nomē ei⁹. Mira bilit enī penetrat z dilatat. sic ptz cū cadit sup pannū mltū dilatat' macl'a ei⁹. sic isti ō sacrm cū deuore suscipit dilatat desidenū ad amoꝛē supne gl'ie. vt dicē valeat cū apl'o ad phil'. j. Cupio dissolui z cē cū xp̄o. Et ponit alib⁹ ad phil'. j. Cupio dissolui z cē cū xp̄o. Et ponit alib⁹ ad phil'. j. Cupio dissolui z cē cū xp̄o. Et ponit alib⁹ ad phil'. j. Cupio dissolui z cē cū xp̄o. Et ponit alib⁹ ber. magn⁹. q̄ bta ℣go Maria in morte se fecerit inungi. sic etiā cōicauit. z b̄ nō q̄ indigeret cū nullū peccatū etiam veniale nec reliquie peti essent in ea. sed vt ꝓberet fidelib⁹ i oīb⁹ exēplū būiliratz z vite xp̄iane. z sic de⁹ impinguat deuotōe z augmēto gr̄e suscipiēte istō sacrm.

De matrimonio. Lapl'm. ix.

Quia ō sacramētō matrimonij dictū est. s. diffuse in. j. ti. s. ō ꝓgaz et p modū p̄dicatiōis z p medū doctrine. ideo breuissime aliq̄ de b̄ ponenḍ. Et ad b̄ pōt induci illud pō. cvj. Fecerī fructū natiuitatz. z bñdixit eis z mltipli cati sunt nimis. z loq̄t pō. de filijs isr'. q̄ figurabāt fideles ecc'ie. Fideles nāq̄ isti faciūt fructū natiuitatz. z bñdicit z mltiplicat. Ubi sciendū q̄ fruct⁹ q̄ nascit ex hoīb⁹ sūt filij coꝛ. vñ elizabeth dixit ad Mariā. benedict⁹ fruct⁹ vētris tui. Luc. j. Sic naturalit ex tra fructus nō nascit nisi ex semīe i ea tractato deo nō opante. sic filij nō nascunt nisi ex semīe viri dei ℣trute ꝓcepto filio virginis. q̄ nō ex virili semīe sz mystico spiramine. ꝓcepit⁹ est. Un hiero. ℣ ruffinū ait. Recepit terra. i. vulua q̄d suū est. semē viri receptū refouet z cōfotū coꝛporat. gustus dei man⁹ semp opat. idēq̄ est coꝛpis creator et aīe. Nolī despicere bonitatē figuli. q̄ te fecit plasmauit. vt voluit ipa dei ℣tus. z sapia q̄ in vtero ℣gis edificauit sibi domū. dis. lvj. nasci. faciūt g̃ fructū vir z mulier carnali copula. sz nō fructū natiuitatz. i. naturalē nō de generē. vt exponit glo. facūt nisi legitīe. i. p mr̄imoniuz copulati. Naturale enī dicim⁹ q̄d est ſm rōnē naturalē vt copula ꝓiugal' nō fornicaria vl adulterina. Ut enī dr dis. lvj. si gēs. Si spretz legalib⁹ ꝓnuptijs adulteratoꝛ et luxuriādo hoies fedā vitā duxerit. ō talu cōmixtōe meretricū extimādū est degeneres pp̄los z ignobiles libidie furētes fore pcreādos. Iste g̃ est fruct⁹ naturalitatz. et ſm rōnē naturalē q̄ sequit ex sacro ꝓiugio. s. cōiugaꝝ bñdicunt z mltiplicant. z a deo quidē sūt bñdicti. qui mr̄imoniū est i officiū z remediū. z mltiplicati i bonis naturalib⁹. i. in filijs. Nā vt dr gen. j. masculm z femina creauit eos. s. de⁹. z bñdixit eis z ait. Crescite z multiplicamini. Uñ. z hiero. dicit q̄ nuptie replēt terrā. s. filijs. Et tūc mr̄imoniū solū erat i officiū. s. pcreādi. nulla enī ꝓcupiscētia vigebank. nec tū adā cognouit euā nisi electo⁹ ō padiso in terrā istā habitabilē q̄ ab eis ipleta est filijs. Post diluuiū aūt cū remāsissent solū noe cū suis filijs et vxoꝛes eoꝝ. de⁹ etiā bñdixit dicēs. Crescite z multiplicamini z replete trā. gen. ix. c. z factū est. Nā ex filijs sem ipleta est asia. ex filijs iaphet europa. z ex filijs cham affrica. Et mr̄imoniū erat nō solū in officiū. sz etiā i remediū ℣ ꝓpiam. ꝓpter q̄d ait apl's. Propter fornicatiōnē. s. vitādā. vnusq̄sq̄ habeat suā. j. Coꝛ. vij. sc̄z vxoꝛes.

Sc̄do sūt a xp̄o bñdicti ꝓiugati. in q̄bus ecc'ie sacrm instituti⁹ a xp̄o. s. vt sit ecc'ie sacrm. sicē ofa alia sacra instituit. Bñdixit aūt sua pītia z miraculo decorādo ꝓuerrēdo aquā in vinū in nuptijs sin chana galilee celebratis. Joh. ij. Sacrm aūt est sacre rei signū. Significat aūt ꝓiugiū dupliceē rē sacrā. Nam ꝓiugiū

animoz̄ ḡ fit in ꝓtractu ꝙ verba de ꝓsenti. ꝙ q̄ vn⁹ ꝓsentem. z qz ista ꝓiunctio separari pōt. cū. s. aīa recedit a deo talr ꝙ ingressū religiōis nō aliter. Cōiūctio aūt ꝙ carne būanitatis. z qz dei fili⁹ posteq̄z naturā nr̄am assumpsit. nunq̄z dimisit. nec etiā in morte. qz diuitas erat cū corpe in sepulcro. z cū aīa in limbo. s. corp⁹ z aīa realiter ab inuicē essent. s. separata. iō mr̄imoniū ꝓsūmatū nullo casu pōt dissolui q̄ ad viculū. z si q̄ ad thoz. Un apls ait. Hoc aūt dico magnū sacr̄m in xpo z ecclia. Declarat ista dns iesus qñ interrogātib⁹ ipm iudeis si liceret dimittere vxorē q̄cūq̄z ex cā. rñdit. Nōne legistis q̄ fec̄ ab initio masculū z feminā. dixit q̄ adā. Propt̄ hoc relinq̄t hō patrē z matrē. z adherebit vxori sue. z erūt duo i carne vna. i. ad procreandū vnā carnē. i. filiū. q̄s de⁹ ꝓiūxit q̄z hō nō sepet. Et Matth. xix. hūdixit q̄ xps talē statū inētū. Duo⁹ effect⁹ gr̄e est vt sciat vnusq̄sq̄z vas suū. i. vxorē ignorāt deū. Ad ephe. v. vt vir sit ꝓtēt⁹ sua vxor. et cā honeste cognoscat. z ex hoc multiplicant boni fideles viuē do ꝓuose. Tertio bñdicunt a sacerdote. in missa de puerpera ad hoc añ ꝓsumptionē mr̄imonij. si tñ nō sint bigami. nā sacerdos bñdicēs scōas nuptias punit. ex. de secun. nup. c. j. Nec ꝙ religiosos pōt fieri talis bñdictio cōiugal. nisi de lnia ꝓpij prochial sacerdotis vl epi. vl nisi ipi essent curati q̄ ad pplm suū. als inaderēt in lniam excōicatiōis. a qua citra sedē aplicaz absolui nō posset. ex de pueris. c. religiosi. in de. Multiplicant etiā boni cōiugati i bonis tpalib⁹ q̄ ad vitā ciuilē. Nā vir in secto q̄ ad regimē dom⁹ z corpis sui. nō ita bñ sibi pōt puidere circa suppellectilē. z mlier sine viro ertā in exteriori bus nō sufficit sibi. sz vir eā dirigit. Sequunt z cōmoda mlta ex affinitate z ꝓsanguinitate veniuntq̄z z amicicia mltiplicat. Notādū fm Aug. in li. de ci. dei. z. xxxv. q. j. cū igit. ꝙ copulatio marī z femie q̄ntū attinet ad būanū q̄dā seminariū est caritatis. Celestis ꝙq̄z ciuitas op⁹ habet vt noxā generationis euadat. i. vt a peto originali. qđ ꝙ generationē ꝓhib. emūdet vt ad celestē ciuitatē bō ꝓueniat. vt exponit glo. z ꝙ ꝓpone nō ꝓsanguineis sz extraneis ꝓiūgiū i mr̄imonio. Dic idē Aug. in dicto. t. Habita est certissima rō caritatis vt hoies qui bus esset vtl atq̄z honestissima ꝓcordia. diūsaz necessitudinū vinculi necterent. nec vn⁹ i vno hēret milias. sz single spargerēt i singl⁹. ac si ad socialē vitā diligēt⁹ plime plimos obtinerēt. pater q̄ppe z socer duaz sunt necessitudinū noīa. Dū ḡ q̄s bz aliū patrē. aliū socerum numerosius se caritas porrigit. Nec ibi.

De conuersatiōe cō. §. I.

iugatoz. quō se debeāt hr̄e ad inuicē. Sciēdū ꝙ q̄z uis ad actū ꝓiugalē vir z vxor nō ad imparia iudicent. tñ in alijs vir est caput mlieris. z maxie i gubnatiōe dom⁹ xxxij. q. v. manifestū. z. c. noluit. Et vt dic̄ Rob. bolcot sup li. sap. dz vxor regi. māsuete. corrigi secrete. dirigi cōplete. Primo enī dz vxor regi māsuete. nō cū tyranni de austeritatis aut rigoꝛe. z ꝓbis non ꝓberib⁹. amoꝛe et nō timoꝛe. dulcedīe nō amaritudīe. ad Col. iij. Nolite esse amari ad illas. dic̄ apls viris. Un ꝓma mulier fortis mata est nō ō pedc. qz nō dz esse ancilla. nec de capite. qz nō dz esse dna. sz ō latere tanq̄z socia viro suo. vt notat mgr in. ij. sen. z dz sibi puidere sufficiēter. als peccat nisi b ageret ex ipotētia. ipa tñ nō pōt facere elemosinā notabilē sine lnia viri. nisi hēret parafernalia. vel artem multū lucrosam. vt habes. s. in. ij. ptē ti. j. c. ō furto. Itē fm guil. si hēret filios de ꝓiori mr̄imonio. q̄ nō haberēt aliquā actionē ꝓ ipam matrē nō posset aliqd eis dare ꝓ phibitionē mariti. Sz si haberēt actionē ꝓ matrē. vt qz obligata est eos alere. cū sint impuberes. vl ambo cōiuges possidēt bona illoz. vl alia iusta cā mariti⁹ q̄dez teneāt eos alere. qz mr̄ cū suis oneribus ad maritū transiuit fm q̄rūdā ꝓsuetudinē. Sz tñ qz marit⁹ habet administrationē vxoris ꝓ illi⁹ phibitionē nō dz eos alere. nisi i extrema necessitate. pōt tn̄ procurare. q̄ marit⁹ ad hoc ꝙ iudicē cōpellat. Dec guil. Itē si vxor hns vir. pdigū contractū de bonis cōmunib⁹. q̄ hz cū viro aliqd sibi si fac bona fide. vt sibi z viro vl familie loco z tpe ꝓuideat. qz ea vir suus male ꝓsumeret fm guil. nō peccat. nec tenetur obedire viro si ꝓhibeat. s. eclationē aut si sibi tradi petat. Sc̄do nō dz corrigere secrete nō cū ꝓfusione et verecūdia publice vl ꝓtēptibiliter. In b̄ solēt viri multum offendere dicēdo eis ꝓtumelias cū ꝓbis turpib⁹. sz econuerso ipe vxores offendūt nō reuerēdo viros z suscipiēdo correctiones sz supbe rñdendo z ꝓtendēdo. Debēt nihilominꝰ z ipe mlieres reꝓbedere viros suos qñ videt eos errare. sed cum būilitate z qñ credunt eos audire z corrigi z nō scādalizari. Pōt etiā vir nō solū ꝓbis sz etiam aliqñ ꝓberib⁹ corrigere vxorē fm qualitatē defect⁹ nō tñ ita atrociter q̄ mutiler ei aliq̄d mēb̄r vl faciet eā grauiter infirmari. z mlto minꝰ sz occidere. etiā in adulterio deꝓhēsam. Un etiā tali occidēti vxorē inūgit maior pnia in iure canonico q̄z matricide. xxxiij. q. ij. admonere. Et b̄ iō nō qz sit maior pctm̄ vxoricidiū q̄z mr̄icidiū sed qz maior pnitas est in hoie ad vxoricidiū q̄z matricidiū. fm Tho. z Richar. in. iij. nec excusaret tal⁹ a pcō si leges secl̄ares b̄ pmitterēt. Tertio dz diligi cōplete seu pfecte. iux illō apli. Diligite vxores vestras sic̄ xps dilexit ecclīaz. z econuerso vxor viz. nec enī dn̄t hr̄e amorē zelotipū ad alterz. qz ex b̄ oriūt postea male inlidie et male suspitiones z falsa iudicia z multa scandala z diabolica opa. vbi inūera pcā z grauia cōmittunt. z dāna tpalia sequunt. Et ipe amoꝛ inordinat⁹ est pctm̄ mortale. si deo ꝓponeret. ita q̄ patus sit trāsgredi diuia ꝓcepta vt cōplaceat ꝓiuge sue siue amoꝛe amicicie. vt adā ꝓscientes eue. siue amoꝛe ꝓcupiscētie vt multi q̄tidie faciūt. Un hiero. dicit allegās sextū pbi. q̄ ois adulter est in vxorē suā amator ardentioꝛ. xxxij. q. iij. ortgo. z in his habet ptārem demoniū. vt dixit raphael thobie. z patuit exēplū. in septē viris sare vxoris thobie. Thob. iij. Itē nec dz hr̄e amoꝛe remissū. vt. s. nō curet alter ō alterō q̄ adulteret. Un z ille mulieres fatue q̄ dant lniam viri ad remota cūtib⁹ q̄ se impediāt cū alijs femis moraliter peccāt. Silr ille q̄ pmittūt vel cū ancillis earꝫ vl alijs femis viros turpiter agere z nō impediūt quātuz possunt. Silr viri q̄ pmittūt vxores vti nimis vanitatib⁹ z adornatib⁹. z ire ad loca dissolutiōib⁹ plena sine causa. nō sūt imunes a culpa. Debet aūt vterq̄z habere amorē z curā ad filios educādū fm deū et informādū fm bonos moꝛes. ar. xxxij. q. iij. duos sūt. Quid sit matrimoniū diffinitiue. z vtz ꝓferat gr̄am sicut alia sacramenta vide. s. ti. j. bui⁹ tertie partis. c. ij.

Sciēdū ꝙ matrimo. §. II

niū i lege ciuili canōizat xxxij. q. ij. §. j. sic diffinit. Matrimoniū est viri z mlieris ꝓiūctio in diuiduā vite ꝓsuetudinē retinēs. Viri z mulieris dicit ad differētiā ꝓiunctionis bruto⁹ z sodomitaz vbi masculi i masculos et femie in femias turpitudinē opant. In singl⁹ aūt etiā dicitur viri z mulieris qz nunq̄z licuit femie habere plures viros. nec in b̄ vnq̄z dispēsauit de⁹. nec vlli viro licuit plures vxores hr̄e. nisi ex dei dispensatōe. ex de diuoz. c. Matrimoniū

gaudem⁹.in q̄ dispēsati sūt plures patres veteꝛ testa
mēti vt abꝛaā erga duas. Jacob erga q̄tuoꝛ. dauid eꝛ
ga plures. ꝛ ꝫ ad dilatandū dei cultū. q̄ solū vere seruа
bat in familia coꝛ patrū. alīs ad idolatriā declinantiꝫ
bus. Multiplicabat aūt dei cult⁹ p multiplicationē carꝫ
nalē plis illoꝛ. tū etiā ad designandū ecclie mysteria. s.
q̄ xp̄s deberet sibi despōsare ecclīam. nō solū vnā vnita
te fidei ꝛ dilectiōis sed plures respectu diuīsitatis locoꝫ
rū ꝛ rituū. Un assūpti sūt ꝛ in q̄b etiā in fide puersan
tur. Hā alīj vocati ex iudaismo. alīj ex gētilitate ꝛ alios
rit⁹ hz ecclīa oriēt⁹ alios occidēt⁹alis. Cōiūctio dicit. qꝛ
vbiq̄ mrīmoniū q̄tū ad pfectionē ei⁹ essentialē efficiꝫ
tur p iūctionē aīoꝛ. s. ꝓsensuū p verba exp̄ssoꝛ. etiā absq̄
ꝓiūctione coꝛpoꝛ. xp̄vj. q. ij. sufficiat. ipsa tū copula
carnal' addit q̄ntū ad pfectionē significatiōis. qꝛ signiꝫ
ficat pfect⁹ ꝓiūctionē xp̄i cū ecclīa. ꝛ deitatis cū hūaꝫ
nitate indiuisibilē sic mrīmoniū ꝓsūmatū est in sepabile
ꝫ mrīmoniū ratificatū p verba de p̄nti ꝛ nō ꝓsūmatuꝫ.
est sepabile. puta p ingressū religiōis. ꝛ significat vniꝫ
nē alīs fidelis cū deo p dilectionē. q̄ tū ab eo sepe p pecꝫ
catū mortale sepat in p̄nti. in vita aūt btā vbi ꝓsūmaꝫ
tū est mrīmoniū istud nunq̄ pōt separi. Dic etiā Pe. ō
pal'. in. iij^o.. q. ꝓiunctio que est essentia mrīmonij. non
est coꝛpoꝛ. cū illa seq̄t nec fuit in Maria ꝛ Joseph. vbi
fuit vez mrīmoniū. nec ꝓsensus p̄cedēs cū illa sit cā efꝫ
ficiēs exterinseca. ꝫ ꝓiūctio ligamis media quā de⁹ effiꝫ
cit. sic ꝛ cetera q̄ sūt res ꝛ sacrm in alīs sacris. ad quam
ꝓsensus disponit sic aqua ꝛ verba ad baptismi caracterē
Addit mgr sentēciaꝛ. ad dictā diffinitionē. maritat'.
q̄ ōz ad differētiā ꝓcubinat⁹. qui etiā si duraret vsq̄
ad mortē ꝛ fidē sibi seruarēt. nō est mrīmoniū sed fornī
catio. Nec obstat q̄ abꝛaā ysaac ꝛ iacob ꝛ dauid dicūt
habuisse ꝓcubinas. et tū nō fornicarie. ꝫ licite fuisse eis
vsos. nā femie ille aliq̄n vxoꝛes dicunt in sc̄ptura. aliq̄n
ꝓcubine. Uxoꝛes q̄dē inq̄t tū cogīscebant vxoꝛio affectu
et ꝓsensu maritali. seu q̄tū ad debitū ꝓiugale. Cōcubie
aūt dicūt q̄tū ad regimē dom⁹ ꝛ gubnationē familie.
q̄ nō erāt p̄ncipales i b̄ ꝫ vna. s. p̄sona alie vt absecūdāꝫ
tes fm Hico. ō ly. sup Gen. Seq̄t in diffinitiōe. indiviꝫ
duā vite ꝓsuetudinē remēs. i. q̄ intelligat fm ꝓpositū
et debitū. qꝛ debēt esse illi⁹ ꝓpositi q̄ nunq̄ diuidāt. fm
Hosti. Un nō dūt disrūpe ꝓiugal' cōpaginis vnitatē.
j. q. v. c. femie Sic imperaꝛ ōz augustꝰ q̄ ad ꝓpositum.
certū ē tū q̄ q̄nq̄ mrīmoniū diuidit. ꝛ p̄ceps nō semꝫ
per auget impiū vt ꝓ stātin⁹. de cui⁹ donatōe ꝓ rei hoc
est dubiū. Dic Pe. in. iij^o. Uite ōz. qꝛ mors omia soluit
mortuo ens viro soluta ē a lege viri. vt dic ap̄s. j. Coꝛ.
vij. Sz eo viuēte sūt eo nō p̄t oꝛare. ita. s. q̄ ꝓ t b̄ exigēti
debitū denegaret. nec vouere. ꝛ cōuerso vir sine vxoꝛe q̄. s.
ad castitatē in q̄ nō ad imparia iudicant. Un si ꝓiugaꝫ
tus mort⁹ resuscitaret vt Lazaꝛ⁹ q̄ erat vxoꝛ ei⁹ nō cēt
amplⁱ vxoꝛ nisi utq̄ ꝛ de nouo ꝓbēdo. Et qꝛ q̄dā maꝫ
trimoniū spūale est inter p̄latū ꝛ ecclīam suā. q̄ fm̄
mortē. tō dicēdū de hmōi. b̄ est. si plebanꝰ priꝰ vel epūs
mortuꝰ suscitat. oꝑtet q̄ de nouo eligat in illa p̄latura
fm Pe. de pal' in. iij^o. ꝛ idē dic ō religioso resuscitato q̄
nō est obligat⁹ religioni. Fuit aūt mrīmoniū institutū a
deo. dis. xxvj. deinde. in paradiso terrestri dicēte Adam ex
instinctu spūs scī. Hoc nūc os ex ossibꝫ meis ꝛ caro de
carne mea. Gen. ij. Et aī p̄cīm quidē solū ad multipliꝫ
cationē plis post p̄cīm etiā ad vitationē fornicatiōis. j.
Coꝛ. vij. Propter fornicationē. s. vitandā vnusq̄sq̄ baꝫ
beat suā ux̄. ꝓpter alias etiā causas ꝓtrahit. sed ille sunt
p̄ncipales. Et ōz mrīmoniū quasi mris muniū id est
officiū. qꝛ dat mulieribꝫ esse mres. ꝛ licet pater generaꝫ
tiōis sit auctoꝛ ꝛ pene vxoris dns. xxxij. q. v. §. hec ima
go. tū mrīmoniū pl⁹ ascribit mri q̄ p̄i q̄m ei⁹ officiuꝫ
plus appparet in mare q̄ officiū viri. Nam ante parꝫ
tū oneroſus in ptu doloꝛosus. ꝛ post ptum laboꝛiosus
sibi nosc̄t puer. ꝛ de ꝓuer. ꝓiu. c. ex literis.

dis. xxvj

Nota q̄ licet iurisꝫ §. III

dicāt ꝛ etiā mgr sen. videat dicē q̄ mrīmoniū large diꝫ
cit sacrm inquantū. s. est signū sacratissime rei sed nō cō
fert in eo gr̄a sic in alīs. Tho. Pe. de pal'. ꝛ alīj rhcolo.
tenēt cōtr ꝓbū. s. q̄ ibi ꝓferat gr̄a ad istū videliq̄ effeꝫ
ctū. vt sciat vnusq̄sq̄ vas suū possidere in honoꝛe. non
in passiōe desideriꝫ. qō sic intelligit. qꝛ hz munere ꝛ reꝫ
frenare ꝓcupiscentiā. nō p b̄ solū q̄ facilius ꝓcupiscentiꝫ
p actū ꝓiugalē. qꝛ istud est naturale ꝫ per dei gr̄am ibiꝫ
opātē fm Job. p̄ticē. vt. s. sit ꝓtēc⁹ ꝓiuge sue. ꝛ nō ferāt
ad ꝓcupiscentiā alteri. ꝛ magꝫ amet ꝓsortē etiā turpiꝫ
simā facie q̄ aliēnā pulcerrimā. Uꝛ aūt in multis sc⁹
sit. b̄ accidit. vel qꝛ ponūr obstaculū gr̄e sacramētali. vel
qꝛ receptā nō ꝓseruāt vt in alīs sacris. Est igit̄ ꝓprie et
stricte sc̄rm. Ume enī sensibile a deo institutū in remeꝫ
diū ꝑ pcīm ꝓferēs gr̄am. ex ope opato ꝛ significās camꝫ
est sacrm noue legis. Sz oia hec ꝓcuniūt mrīmonio. q̄
est sacrm ꝓprie ꝛ stricte. Sz bñ vez. est q̄ habet minus
de spūalitate q̄ alia. ꝛ minoꝛ gr̄a ꝓfert. fm Pe. de pal.
Impmit aūt mrīmoniū put est sacrm noue legis oma
tū qui vocat vinculū vl nexus. q̄ nō solū est relatio raꝫ
tionis. ꝫ aliq̄d absolutū disponēs ad gr̄am. qui omat⁹
nō imprimit in mrīmonio ꝛcto aī baptismū. sic nec ceꝛ
am impmeret caracter disponēs ad gr̄am in ꝓfirmaro
aī baptismū. Uñ infideles ꝓiugati recepto baptismo.
si de nouo ꝓbūt inter se vir ꝛ vxoꝛ. seu plistūr in pristiꝫ
no statu ꝛ ꝓsensu. tūc imp̄mit ille ornat⁹. ꝛ mrīmoniuꝫ
coꝛ est sacrm noue legis. nā aī baptismū nō erat pfeꝫ
cte sc̄rm. put. s. est causans gr̄am. ꝫ erat mrīmoniū illuꝫ
quidā ꝛctus. Forma bus⁹ sacri fm Pe. ō pal. in. iij^o. sūt
verba q̄ dicūt ꝓbēres. accipio te in meā ux̄. vel aliq̄d equiꝫ
pollēs exp̄ssiuū ꝓsensus p signū. Materia sūt ipi ꝓbēꝫ
tes. Nec distinguit b materia in qua suscipiēs. ꝛ materꝫ
ria ex qua. sic in eucharistia ꝛ alīs. qꝛ mrīmonium est
ꝛtractus p̄sonaꝝ sic alīj ꝛtract⁹ sunt ꝛtract⁹ rez. in q̄ꝫ
bus ꝓtractib⁹ res q̄ trāsferꝛ p pactū sūt materia. ꝛcpsiꝫ
sio ꝓsensus forma. Vel pōt dici q̄ sic in eucharistia est
duplex materia ꝛ duplex forma. vnū tū sc̄rm. sic ꝛ b cū
dicit accipiā te in meā. i. do tibi meipm in virū. est vna
forma ꝛ vna materia ex qua ipe qua loquit vel coꝛpus
eius. ꝛ alia materia in qua ei⁹ obiectū in q̄ trāsit. cum
dico. Hoc est coꝛp⁹ meū. ꝛ vltꝛ⁹ q̄n respōdet mlier. accꝑ
pio te in meū. i. do me tibi in vxoꝛē est forma ꝛ materia
ex qua loq̄ns. ꝛ in qua recipiēs. Et sic diuersis respectiꝫ
bus vnū est formale respectu alteri⁹. ꝛ aliud materiale.
Que aūt dic sacerdos cū bñdicit nuptias est forma ac
cidēt⁹al. ꝛ nō de substātia mrīmonij fm Aug. ō anebo.
Dic etiā Tho. q̄ cū puella p verecūdia tacet parentibꝫ
eā viro tradēnt⁹ ꝑba p̄ntū cōsentit. ac si ēent puelle
tacturnitas illa p ꝓsensu haberēt. Et hoc est vez. de filiꝫ
et filiab⁹ respectu patris ꝛ matris tm. s. q̄ ipis p̄ntib⁹
ꝓsentiēb⁹ filīs ꝓbit mrīmoniū. ꝫ nō sic de alīs ꝓsanꝫ
guineis. vt ex de despōsa. impub. c. j. li. vj.

De pluralitate ꝓiugū ꝛ eius diuoꝛtio. Caplm. §.

De pluralitate ꝓiugū

Decet eius diuoꝛtio videda sunt q̄tuoꝛ. Primū
est q̄ mulieri nunq̄ eodē tpe licuit hre plures
viros. i. maritos. nec in b de⁹ vnq̄ dispēsauit. Secm̄ est
q̄ viro nunq̄ licuit hre vno ꝛ eodē tpe plures vxoꝛes
de iure naturali cōi. sed in b fuit aliq̄n a deo dispēsatū
in veteri testamēto. Tertiū est q̄ nunq̄ licuit viro dimitꝫ
tere vxoꝛē legitimā q̄ ad vinculū. ꝛ aliā ducere. ꝛ cōtra

rio mlieri dimittere vxꝛ ꝛ alteꝛ ducere. qđ tñ fuit ī lege moysi ꝓmissum. Quarū ꝙ lz in certis casibꝫ viro dimittere vxoꝛē ꝛ vxoꝛi vxꝛ. nō tñ ꝙ ad vinculū. sed quo ad negandū debitū. ꝛ quo ad habitationē.

Quātū ad ꝓmū sc̄z .§.I.

nunq̄ licuit mlieri vno ꝛ codē tpe bñe plures maritos Pe. de pal. in. iiij. dis. xxviij. q. j. sic ꝓbat. illud qđ est cōtra ius naturale nūq̄ licuit nisi dispēsante auctoꝛe naturē. sed b̄ est hmōi. nec legit deū vnq̄ in b̄ dispensasse ergo ꝛc. Qđ aūt sit b̄ ꝫ ius naturale sic ꝓbat. Jus naturale dꝛ vl a natura generis. qđ natura oia animalia docuit. vt ꝓlūcio mas ꝛ femīe educatio filioꝝ. vel a natura speciei. vt est ius gentiū. s. qđ natural rō apud hoīes cōstituit. vt puniri maleficia. vl a natura superiori qđ in lege ꝛ euāg. principē. ꝛ illđ qđ est ꝫ primū est ꝓpie in naturale. ꝛ qđ est ꝫ scđm est inbuanū. ꝛ qđ est ꝫ tertiū est ꝓtm quia ꝓtm est trāsgressio legis diuie. Et ex b̄ ꝓz quđ aliđ sit ꝫ naturā mrimonij. qꝛ natura ait ꝓpter finem. Et triplicē finē bz mrimoniū ſm triplex bonū eius. Tā inq̄tū est officiū a natura generis hz ꝓ fine procreandi habet ꝓ fide fedus humane societatis iuxta bonū fidei amicicie ꝛ cōiunctionē in opibꝫ ciuilibus. Inq̄tū est sacm. habet ꝓ fine repñrationē incarnatiōis xpi. ꝛ ex b̄ habet in separabilitatē. Pluralitas aūt vxoꝝ est ꝫ ius naturale q̄tū ad finē scđm̄ se tertiū. nō ꝓmū finē. lz pluralitas vxoꝝ q̄ ad vnā vxoꝛē est magis ꝫ ius quātū ad finē. qꝛ ꝓtra omne ius. nam ꝓtra primū finē. s. generationē. qꝛ lz mlier q̄ est impgnata. aliq̄n impgnet tamē frequenter causat abortus. Ān meretrices raro pariunt. Item est ꝓtra educationē plis ꝓpter incertitudinē. Secūdo est ꝓtra bonū fidei. qꝛ magis cōrixant viri ꝓpter femias q̄ econuerso. ctiā in bꝛutis. Tertio ꝓtra bonum sacramenti magis. quia xp̄s non ꝓstat ex pluribꝫ ꝙsonis sicut ecclesia.

Quātū ad scđm dici. §.II.

§.

tur ꝙ nunq̄ licuit nec lz vni viro bñe plures vxoꝛes. ꝛ b̄ dicē exp̄sse. c. gaudem. de diuoꝛ. Et ysiō dis. xxxiij. Christianis nedū plimas. sed nec duas sit licet habere vxoꝛes. lz vnā tm. ꝛ b̄ nisi ex diuia dispēsatiōe. Rō huius est. qꝛ b̄ est ꝓtra ius naturale ꝙsuetū. vt dictū est. Sed quō fuit in veteri testamēto. cū aliquibꝫ patribꝫ dispensatū. vt abraā iacob ꝛ hmōi. est duplex modus dicēdi ſm Pe. de pal. dis. xxxiij. q. j. Dicūt enī quidā ꝙ ꝑmi qui habuerūt plures vxoꝛes. nō potuerūt cū seda cubare viuente prima. nisi de ꝙsensu eius. cui⁹ rōnē assignat. qꝛ duobꝫ ꝫbētibꝫ mrimoniū inter se simplr vni⁹ crāsferr totā potestatē corp̄is sui in alterū. s. q̄ ad actū ꝛiugalē. ꝓpter qđ sine ꝙsensu ei⁹ nō pōt alteri obligare corp⁹ suū. pōt aūt de ꝙsensu ei⁹ ex cā vt si esset sterilis vxoꝛ. vt in abraā. sara. ut dictū est. Gen. xvj. ꝛ recitat. xxxij. q. iij. dixit sara. vl ꝓpter paucitatē hūani generis mltiplicādi in cultum dei. vt iacob q̄tuoꝛ habuit. Un aug. Objciunt iacob quat tuoꝛ vxoꝛes q̄ mos erat. crimē nō erat. Sic patriarchę ꝛiugibꝫ suscipiētibꝫ semē suū miscebant. nō ꝛcupiscētia pficiēde voluptatis sed ꝓuidēdi ꝓpagande sobolis. xxxij. q. iij. objciunt et sic volūtate rachelis accessit ad lyam et de voluntate earum accessit ad ancillas earū. Processu vero temporis mos inolcuit apud alios habere plures vxoꝛes de volūtate ꝓme tacita vl exp̄ssa vel ꝙsuetudie sup̄ b̄ obtēta. Nec vident in b̄ peccasse antiqui iusti. qꝛ nō est ꝫ naturā. cū b̄ facerēt aio gignēdi nō lasciuiēdi nec ꝫ legē. qꝛ nōdū ꝓhibitū. Et qđ Innocen. dicit in. c. gaudem. de diuoꝛ. b̄ nō licuisse nisi ex diuina reuelatiōe alicui fuit ꝛcessum. exponūt ꝑdicti nō ō reuelatiōe q̄ specialis inspiratio diuia sed de interioꝛi discretione rationis quo sciuerunt sancti patres. qꝛ ꝓ multiplicatiōe hūani generis licuit habere plures vxoꝛes de ꝙsensu ꝓme. sicut enī lex naturalis nō est scripta in codice. sed imp̄ssa a deo in mēte. Sic dictamē rōnis quo scit quo casu lex nō astringit. cū sit quedā legis interꝓtatio pōt dici dispēsatio. ꝛ qꝛ est mentis imp̄ssa a deo ō dicit diuina dispensatio. Sed alij dicūt ſm cōmunem opinionē. ꝙ nec de assensu alterius nec ꝓpter sterilitatez licuit vnq̄z vni viro plures habere vxoꝛes nisi ex diuina dispēsatione speciali seu reuelatione. Primū ꝓz ꝗa nō plus iuris habet vir in vxoꝛē q̄z vxoꝛ in virū quātū ad essentialia mrimonij. Nec plus indiget ꝓle mulier q̄z vir. sed nunq̄z ō licētia viri sterilis licuit vxoꝛi accipere alterū virū. ergo. nec ecōuerso. licet sit vnū grauius altero et innaturalius. tñ ꝛ hoc. s. viris habere plures vxoꝛes est ꝓtra ius naturale cōmune. q̄ntū ad scđm ꝛ tertiū finem mrimonij vt dictū est. Credit aūt cū ꝑdictis sctis patribꝫ ꝙ diuinā inspirationē dispensatū. licet non sit scriptū. Sicut aūt in tabulis cordis erat scripta ista ꝓhibitio de pluralitate vxoꝛ. nō habēda. nō in codice. sic sufficiebat cordis dispensatio ꝙ diuinā inspirationem absq̄ alia scriptura. ꝛ ista est ſo. Jnno. ī dicto. c. gaudemus. de diuoꝛ. qꝛ nihil tam naturale est q̄ vnū quodq̄ dissolui eo genere quo ligatū est. Un ꝑceptū qđ habet obligationē ex inspiratione. i. de nō habēdo plures vxoꝛes. habet dispēsationē ex sola dispensatione. alꝫs inspiratione. Et qđ primi exponūt de cretales de dispēsatione diuina. i. de dictamīe rōnis naturalis. nō est ad mentē Jnno. sed ex ꝓtra. ꝛ qđ. s. dixit Aug. in. c. objciunt. qui mos erat crimē nō erat. exponit glo. mos. s. diuin⁹ a deo inspiratus. ita ꝙ nō vult dicere ꝙ ꝙsuetudinis ratione p̄cise excusarent a pctō. sed qꝛ inspiratione diuia erāt dispensati. Jn noua aūt lege nulli licz habere plures nec reperitur deum dispensasse. nec papa posset in hoc dispensare. etiā assentiente vxoꝛe sterili. ꝛ ꝓpter bonū vni⁹ regni. vt qꝛ rex haberet vxoꝛē sterilē. sic ꝓpter bonū talem licet ei dispensare in voto solennizato in religione vt cōtrahat. Et aduertendū ꝙ eñ abraā nō fuit in b̄ dispensatū. s. habere plures vxoꝛes. Un lamech nō excusatur ab adulterio q̄ duas habuit. Gen. iij. Nec abraā vsq̄z ad moysen sine inspiratōe ad p̄ces. lz nō fuit dispēsatū cū alijs a genere abraā. qꝛ nō dispēsabat solū ꝓpter multiplicationē sobolis ante diluuiū. ꝛ stati post fuisset cōcessum. sed ꝓpter augmentū cultus diuini. qđ erat non in alijs gentibꝫ incarcū citis. cum essent dediti idolatrie. Item a moyse vsq̄z ad xp̄m nō solum licuit regibꝫ sed et sacerdotibꝫ. qꝛ de vtraq̄z tribu erat xp̄s nasciturus. ꝛ moyses legislatoꝛ nō prohibuit. quod fecit beleana qui fuit sub lege. nec tamen de tribu regali vel sacerdotali. ꝛ habuit annam ꝛ fenennā. j. Reg. j. ꝛ Deute. xx. de vxoꝛe odiosa ꝛ dilecta. agendo supponitur. tunc licitū habere plures vxoꝛes. Jn lege autē euāgelica nunq̄z licuit nec licebit. nec iudeis nec saracenis nec alijs. Unde xp̄s reduxit matrimoniū ad primā sui institutionis in paradiso. cum dixit Math. xix. Ab initio fuit sic. sal z ꝙ non liceret relinquere vnam vxoꝛem ꝛ accipere aliā vel plures habere. relinquet homo ꝛc. ꝛ adherebit vxoꝛi sue. nō dixit vxoꝛibus in plurali. sed in singulari. s. vnice. Et licet imperator Valētinianus sed arrianus legē dederit. vt qui voluerit posset duas habere. vt senioꝛ. ꝛ ipe cuz seuera quā habebat vxoꝛē ꝛ haberet iustinā quaz mox duxit vxoꝛē. vt habet in histo. tripertita. lex illa nullius est momenti. quia ꝓtra legē dei ꝛ canonicam. Unde et nūciuri ciuili cū qui habet duas vxoꝛes comitat infamia. C. ad. l. iul. de adul. Cū enī nūc multiplicatio cultus diuini sit per generationē spiritualem non carnalē

ideo matrimonia restringunt ad vnū. z nō ampliāt. Dabere aūt plēs vxores diuersas tpibꝫ pīoze mortua semp viro licuit. z cōuersō mlieri plures viros ꝓmo mortuo. Vñ apls ad Gal. mortuo viro cui vult nubat tm in dño. Vñ z abraā decrepito mortua sara duxit ceturam Gen. xxiij. Et anna mat ꝙginis marie habuit successiue tres viros. Vnde z Aug. xxij. q. j. aīt. De masculū z femināꝫ pagādi generis cā nuptiali castitate ꝓiunxit. et scōas nuptias q in vtroq testamēto pmittūt. licitas eē mōstrauit. z. j. Contra hūane verecūdie sensū nō audeo dicē. vt q̄tēs voluerit. nubēt nec ex meo corde q̄rassibꝫ nuptias ꝓdēpnare. Itē bicro. Mō dāno bigamos nec trigamos. z si dici pōt octogamos. xxij. q. j. aptāt. Cū ḡ aliq̄n doctores videāt iuuere ꝑ scōas nuptias. vt in ca. q. c. hac rōne. z seq̄ntibꝫ. vt dicit Gratian⁹ in. ℣. se. ad exhortationē vidualis ꝓtinētie nō ad ꝓdemnationē secundaꝫ nuptiaꝫ z deinceps. Itelligēdū est esse dictū.

Quātū ad tertiū scz. ℣. III

de repudiāda vxore. Sciendū fm Pe. de pal. vbi. s. q nunq licuit vxore repudiare exceptis cā fornicatiōis. et tūc q ad thoꝫ ꝓpter illō matℏ. xix. q̄s deꝰ ꝓiūxit hō nō separet. Nec abraā dimisit agar. nec moyses ethiopissā nisi ꝓsilio dei. sz tpe legis q̄ntū ad ipunitatē licebat viro dimittere vxorē z non cōuerso. Et ℏ nisi duobꝫ casibꝫ. Primo cū stuprū obiectū nō ꝓbasset. scōs q̄ eā prius alius deflozauerat. Deute. xxij. Sz vtrū in repudiando vxorē iudei peccārēt est duplex opinio. Alīq dicebāt q nō fiebat absq peto. z fuit cōpatiū ꝓmissio ad vitādū maius malū. s. vxoricidiū ꝓpter duriciā. q iudeoꝝ ꝓmissum erat istō qō nō puniebat i lege. Sz circa ℏ ab his qui sūt ꝓtrarie opinionis sic obꝟicit. Lex vet⁹ z si impfecta erat in q̄tū gram nō mīstrabat ad tuuādū implere ipam tū cōplete oīdebat pctm. qō debebat vitari. Sz cū nullibi in scḟtura veteris testamēti tale repudiū reprehendat si pctm fuisset. lex illa defecisset. q illō permitteret nec malū esse oīdebat. Sz ad ℏ rñdet Nico. ō lyra sup Deut. dicēs q aliq̄d esse illicituz qō lex ꝓmittebat. dupliṫ oīdebat. Uno mō q p aliquē ꝓphaz reprehendebat. z isto mō vsura. ꝓmissa in lege oīdit illicita. dicēte ps. xiij. Qui pecuniā suā nō dedit ad vsurā. Et ezechi. el etiā tāgit. Alio mō p cōem bonoꝝ obfuationē. Cum enī ꝓsuetudo sit optima legū interpres z ꝓsuetudo sit bonꝰ vsus nō abusus. q nō repit in veteri testamento aliquē sctoꝝ vxorē repudiasse. nisi a deo inspiratꝰ specialiter. sic abraā de agar. z moyses de ethiopissa. ideo p istū modū oīdit fuisse malū tale repudiū. z sic ꝓdudit Nicola. de ly. Sz Pe. de pal. dic q ista opi. magis ꝓcordat ℣bis euāgelij Matℏ. xix. vbi xps dixit q moyses ꝓpter duriciā cordis ꝑmisit repudiū. ꝛc. Sz alia opi. q dic. q nō erat pctm. asserit q videt melioz. q illō fiebat auctate legis dei q oīne mortale ꝓhibebat. z si nō cobibebat. als impfecta fuisset lex q de oīb actibꝫ ℣tutū ferebat necessariis ad salutē. iure aut ciuili olim sine causa ad libitū fiebat diuoꝛtiū. vtroq vel altero volēte vt libera cēt a mrimonio. Et sz iure nouo puniat. q sine iusta cā repudiat. tm fm illō ius soluit mrimoniū. C. ō duoꝛ. l. fi. Et q ℏ est ꝓ legē canonicā imo z diuinā. xxxij. q. v. ille aūt. ℣. cū g. cū. c. seq̄n. ō illa lex ciuilis irrita est. nec ℣ādā. q cēt mortale pctm. Dato aūt libello repudij tpe legis mosaice durāt. licebat viro ducē aliā. q̄a et añ diuoꝛtiū licebat vxozari. at nō sic iure poli. q vinculū manebat. Sz q añ nouā legē in mrimoniū non fuit vinculū. qō cēt aliq̄d reale absolutū. igit p repudiū videbat magis solutū vinculū. z p ꝑ. q̄ns licitū ꝓiugium etiā mlieri. q sacerdoti ꝓhibitū erat ducē vxorē viduā vl repudiatā. z p ꝓseq̄ns alteri nubere erat illi ꝓcessum qō nō esset. sz illa esset vxoꝛ ꝓmi. q vxorē alterꝰ ducere nulla lege etiā apō gētiles fuit licitū. vt ptz Gen. xx. de pharaone z abimelech. postq autem vir repudiauerat vxorē nō poterat illā sibi reconciliare z reassumere. sibi. si illa iā ꝓnisset cū altero. vt ptz Diere. vij. nisi eo mortuo Sed si nō ꝓtraxisset adhuc cū alio vero. est q poterat illā sibi reassumere. licz aliq̄ ꝓiū dicāt. Forma aūt libelli repudij qui dabat vxoꝛi fm Josephū erat. Promitto tibi q nō amplꝰ ꝓuenia tecū.

De sacramētis in genere p modū doctrine. de mūcoꝛ. de inst ituōe. z de effecu. Laplm. ſj.

Quia missa ordinatur

ad ꝓfectionē sacroꝝ. q est maxima sacroꝝ de qua mīta dicta sūt. ti. xij. c. vj. p totū. z adhuc aliqua dicenda imediate post illō. In missa etiā ꝓferunt ordines. vbi dat prās admistrādi sacra. ꝓsecrant etiam materie aliq̄ sacroꝝ. ō post tractatū de missa dicēdū est de sacris ecclie q sūt septē figurata p septē panes ꝙbus xps pauit z ſsatiauit turbas. Job. vj. z sic pauperes scz spū. vidue. i. ecclie filij saturant panibꝫ sacroꝝ. Et sicut alb restaurat depditū in boie sumēte z inducit augmentū. cū est instatu augmēti. sic sacra tollūt defectus spūales z inducūt augmētū spūale. s. ℣tutū. sūt autē in boie septē defect⁹. tres culpe. s. pctm originale mortale z vniale. q̄tuoꝛ pene. s. ignoꝛātia. mala ꝓcupiscētia malicia z infirmitas. Baptism⁹ est ꝓ originale pnia. ꝓ mortale extrema vnctio ꝓ veniale. ordo ꝓ ignoꝛātā. eucharistia. ꝓ malicā. mrimoniū ꝓ ꝓcupiscentiā. ꝓfirmatio ꝓ infirmitatē. Itē baptism⁹ ad auget fidē extrema vnctio spem. eucharistia caritatē. ordo prudentiā. pnia iusticiam. ꝓfirmatio fortitudinē. mrimoniū tpantiam. Pe. de Richar. Ista tm pot⁹ est q̄dam adaptatio q̄ ꝓfecta nō sufficiētie. Quid aūt sit sacrm dic mgr sentē. in. iij. dis. j. q est sacre rei signū. q diffinitio ꝓuenit z est comunis sacris veteris z noue legis. Et Pe. de palu. sic ō dat. Sacrm rat eā. Primo ōr sacre rei. i. sacrās sacru. i. adhibitas ad sacrādū spūal⁹. ꝓpter q̄ō nec serpēs eneus pōt dici sacrm q adhibebat solū ad curā corpalē. nec crux xpi q est adhibenda tm. nec creature q sūt vestigiū dei. pnt dici repñtandū tm. nec creature q sūt trina. s. aliq̄d q̄ō est sacrm. Scōo addit rei. q in sacro sūt tria. s. aliq̄d q̄ō est sacrm tantū vt signū exterius. signans z nō signatū vt aqua in baptismo. Aliud quod est res tantū vltra non signans aliud. sed signata vt gratia. Aliud quod est res z sacrm. s. signatū a primo signās aliud. vt caracter vel ornatus gratie respectu bmōi. Tertio ponitur signū. Sūt aūt tria genera signoꝝ. s. demōstratiuum rememoratiuū et pronosticū vt demonstratiuum sit respectu pteriti. pro spectu rei presentis. rememoratiuū respectu futuri. Et sacramentū dicit rememoratiuum quantū ad causam quā rememoꝛat. s. xpi passionem. Demonstratiuū quantū ad effectū quem acquirit. quia sanctificat. Et pronosticū quantū ad finem ad quem ordinat. s. futuram gloriam. Sed refringendo diffinitionē sacramēti ad sacramēta noue legis tm que sola sunt pfecta sacramenta. ꝓpter addere vt dicit ipse magister senten. ad pdicta boc. s. vt eius similitudi nem gerat z causa existat. Ubi sciendū q sicut sanū dicitur tripliciter. s. de habēte. efficiente z signante sanitatem vt pura de animali. medicina z vrina. sic sacramentum dicit de habente formaliter z̄centialr sanctitatem vt de eucharistia continēte sanctū sanctoꝝ. Item de signante z efficiente simul nō tm habente. sicut de ceteris sacris noue legis. Itē ō efficiēte tm. z sic incarnatio z passio z bmōi dicit sacramentū. Item de signāte tantū. vt ō sacramentis veteris legis. est aūt sacrm sacramentū legis causa gratie. z salutē operat p se. licet p accidens

in ponēre obicem impediat. z sic etiā intelligit alia diffinitio. s. Sacrm est in quo sub tegumēto rei visibilis diuina virtus secreto salutē operat. pe. z habet. j. q. j. mulo. Sanat aūt actiue a sacrādo sic ornamētū ab ornato gratia aūt formaliter. z iō nō sunt supflua. sic nec medicine que sanant instrumentaliter. supfluūt animali; qō sanat formaliter per sanitatem.

Quō aūt dicant sacra .ij.

mēta esse cause gre. Sciendū q circa h̄ est duplex opinio solēnis. quida enī dicūt q sūt cā tantū. sine qua nō pfert gra. q2 ex diuīa pactōe vl' ordinatiōe sic fit. q recipiēs sacrm. recipit gram. nisi ponat obicē. z recipit gratia nō a sacro sed a deo ita nulla vtus causatiua gre nec caracter. vl' dispositionis siue ornat⁹ existēt in aia est i similitudinē de eo qui recipit denarū plumbeū facta tali ordinatiōe. vt q recipit vnū de illis recipit elemosynā regis. nō q denari⁹ sit cā elemosyne sz solū rex. Denari⁹ aūt solū est signū. z cā sine q nō. sic in ꝓposito ō sacris recipit gre caracter. vl' ornat⁹. Sz ista opinio nē reprobat. pe. ō pal. post Tho. in. iij. z Joh. neapol. in q̄dlib. p has rōes. Prima. q2 sacra pfecta debēt aliq̄d agere ad sanctificationē. z nō solū sūt gre. q2 sacrm ōr a sacrādo actiue. Un nisi aliq̄d agat ad sacrādū. nō ē pfectū sacrm. Sed sacra noue legis sūt pfectissima. g̃ z̄c. Secō q2 videtur absurdū q de⁹ nō aliter agat in sacris ad iustificādū q̄z diabol⁹ in sortilegiis ad maleficiendū ex pactōe verba vl' carta posita sub lecto vl' limine (alis limine) z nihil penit⁹ agēte. aut q ꝙba sacrālia nil pl⁹ faciāt. nec mirū nisi q ꝙba incātatoꝝ aut ipe. Sz sic illis dicī ex pacto. sic in ꝓposito. Tertio q2 seq̄ret fm h̄ q sacra veteris le cramēta noue legis. papue alig q2 illō ē cā gre. sine qua nō portissime q̄ solo ꝓposito gra aliūde nō infundit. z q̄ solo remoto z nullo alio posito infundit. Sz nūq̄z est i fusio gre i adulto sine ipletiōe pceptoꝝ. nec ecōuerso z̄c. Nec aūctas magri quā inducūt. q2. s. data sunt sacra. vt .hō grat salutē nō ab illis sz a deo in ill' fac. p eis q2 nō a sacris grit sal⁹ ꝓncipal'r sz instrumētal'r. Est alia opi. in. j. pre. q 62. ar. j. nio. q sacra sūt cā gre dispositiua. Dicit enī. Ex sacramētis duo ꝓsequunt in aīa. vnū q̄ est sacrm z res. sic caract vl' alīs ornat⁹ aīe q̄ntū ad illa sacra in q̄bus nō imprimit caracter. aliō q̄ est res trīa. sicut gra. Respectu igit primi effect⁹ sacri. sūt cāe aliq̄ mō efficientes. s. instrumētal'r sz respectu secūi sūt cause dispōentes tali dispositiōe q̄ est necessaria. nisi sit impedimētū ex pte recipiētis. et h̄ videt magr theologis z dictis sctoꝝ ꝓuentis. z intētā virtus aque vt corp⁹ tāgat. z cor abluat p gratiaz ꝓdusiōes. Et ad ea q̄ ppssent obiici. diffuse inder. i. iij. dist. j. q. j. Et fm a ꝓclusio est q sacra nō attingunt ad p ductionē gre q̄ ō. pbat ꝙcte z rōne. Dicit enī Aug. in li. de natura z gra. q q̄dā est deus faciēs p seipm q̄ illo solo dīna sūt. eo q sibi soli ꝓuenīat. sicut illuminare aias sed supīa illuminatio in vita pātri est p gram. g̃ z̄c. Cō firmat h̄ rōne. q2 nisi sic. gra nō esset gra. nā effect⁹ ōr necessarius vl' ꝓtingēs p cōpationē ad cām ꝓpinquā z immediatā. nō remotā etiā si illa nō sit ꝓncipalis. sz instrumētalis. sicut ōr vnū celū moueri ab alio necessario q̄z nō moueat nisi motū ab angelo ꝓtingēter z libere. q2 mouet p suū motū q̄ est motus necessario agens. sic in ꝓposito. si gra immediate causaret a sacro. licet p ꝓtutē sibi a deo gratis collatā. q2 tm illa ꝓtus necessario ageret gra nō gratis nec libere sed necessario daret. Preterea xps fm q h̄ p ꝑtrem excellētie de qua dicit h̄ est qui baptizat pōt ꝓferre effectū sacramēti sine sacro. sed fm q h̄ nō pōt ꝓferre gram. q2 nō pōt dare spiritum sctm. g̃ gra nō est effectus sacramēti. sic q ab illo essentialiter ꝓducat. imo sic dicēdo palitico dimittunt tibi peta tua. p hec ꝙba creauit in ipo dispositionē ad gratiā quā no habebat. q2 magis salutē corpalem ḡrebat q̄z aīe. sed p detractē creauit gram. p quā formal'r petm dimisit. Et sic filī⁹ hois h̄z ptatem in terra dimittendi peta. sic p absolutionē sacerdotis disponitur ꝓfitēs z a deo gratia infundit. Et fm h̄ intelligēde sūt auctoritates q dicūt causare gram. s. dispositiue z sicut homo est cā hois disponēdo. z fm h̄ dicim⁹ q humanitas xpi nō solū dispositiue vt sacrāmta sed etiā meritorie ē cā gre.

Secūa ꝓclusio ē q sacra attingūt ad ꝓductionē dispositiōis ad gram q̄ ē caracter vel ornat⁹. z pat rōne ad sacrālē gratiā. z istud pbatur sic. Sic p que q̄s peccat. per hec z torq̄tur sic. z q2 homo peccauit p sensibilia. z per sensibilia torquet in inferno z būiliat vt p illā iustificet penitēs in mūdo. sed sensibilia fuerūt cā petī nō solū sine q̄ nō sed istrumēta l'r. q2 vidit m̄r lignū z̄c. ita q fructus visus mouit sensū z p illū intellectū. z cū hoc appetitū q2 est mouēs motū ab appetibili. licet ꝙtute intellect⁹ agentis. Preterea cū gra non det fm legem cōmunē nisi dispositō. oportet q recepturus gram dispona se p liberū arbitriū vel disponat ab alio. Sed quilus nō disponit se. ergo disponit a sacro. Iterū in sacrāmtis noue legis in quibus dat gra. nisi bō ponat obicem nō requirit p se. q hō se disponat sed solū q se nō opponat. g̃ per ipm sacrm disponit. z sic est. pbabile in omni sacramēto noue legis q̄ iustificat ex ope operato q conferat dispositiōem ad gram. In sacris āt veteris legis nō solum. pmittebat gra sed dabatur in illis a deo. sed requirebat dispotio q̄ sacramēta nō faciebāt nisi circūcisio sed ipemet suscipiēs. Un iustificabāt ex opere operante nō operato. Cū g̃ ista iustificēt ex ope operato sicut illa ex ope opante. sicut op⁹ opans sibi formal'r opabat. et causabat dispositiōem. ita hic opus opatū. vnō sicut hic hō suscipiēs sacrm se disponebat ad gram. sic nūc ipa susceptio sacri vl' sacrm susceptū ipm disponebat. Et si dicat q cor p⁹ nō agit i illō quod nō tāgit. Un z aug. Un tāta ꝙtas aq vt corp⁹ tāgat. cor abluat. sz in q̄busdā sacramētis nō videt esse aliq̄s cōtactus. Rndet q in oīm sacro p se requiritur ꝓtactus. puta q sonus ꝙborū ꝙueniat vsq̄ ad suscipiētē. qñ ꝓsistit in vsu vel vsq̄ ad materiā qñ ꝓsistit in ꝓsecratiōe materie. Sz nō requirit q suscipiēs sacramētū intelligat ꝙba cū aliq̄ quādo sit ꝙlus aliqñ laicus nec etiā q audiat sonus verborū cū aliqū sit surd⁹ q2 nō ex ope opante suscipiētis. sed ex ope operato a se z a deo z a passione suscipientis operat. In matrimonio aūt quod inter absentes cōtrahitur ipsa verba nuncij audiunt et litere leguntur et sic est ibi quidā contactus sensuū. z est etiā cōtactus materie in eis vt in matrimonio. Tertia ꝓclusio est q sacramenta habent effectū per virtutē in berentē. q̄s nō minus potest corpus vt instrumentū diuīe miserīcordie q̄z instrumentū diuine iustīcie. Sed ignis purgatorij vel inferni habet per huiusmodi virtutem affligendi spiritum ergo z sacramentū iustificandi. Preterea non minus potest secundus adam per regenerationem q̄z primus per generationem carnalē sed ille transfudisset originalē iusticiam. quę erat dispositio ad gratiam per virtutem seminis ergo et huiusmodi talis virtus in sacramentis. z ita erat illa originalis iusticia dispositio necessitās ad gram sic nūc ē caracter vel ornat⁹. Et nota q ꝙt⁹ sacralis q̄nq̄z ē i sola forma sic in mīa

monio.ita q cū sacramentū ꝓsistat in suscipiēdo nō in agēdo.ꝟba viri in mlicre causat illā dispositionē z ecō uerso. Quāq in sola materia post ꝓsecrationē inuenbaristia in speciebꝫ remanet ꝟtus disponēs ad gr̄az suscipientē.quāq in forma materia z mīstro sic ī alijs. Et dic̄ Tho.q ista ꝟtus nō est ens cōpletū habēs esse fixū in materia.ſz quoddā ens ī cōpletū sic̄ est ꝟtus mutandi visum in acre vl̄ colore z hmōi entia ꝓsueuerūt dici in tēriōes.z habēt aliqd sile cum ente qđ est in aīa qđ est ens diminutū.z est in sacramēto sicut in subiecto.q modū tñ intēriōis nō pmanētis sed fluētis. Et est ista virtus z efficacia sacramentoꝝ ex tribꝰ. Ex dei institutione sicut ex causa principali agēte. Ex passione xp̄i sicut ex prima causa meritoria. Et ex fide ecclesie sicut ex continuante instrumento principali agenti.

3.pte.q.6. ar.4.

De differētia inter .§. II.

sacramēta noue legꝭ z veteris v̄ alijs remedijs ꝺ originalia.z legalia q̄ ad collationem gr̄e. Nota ḡ fm Pe.ò palu.q sacra veteꝝ legis nō ꝓferebāt gratiā ex ope operāte sic ex cā p quā.ſz ex ope operato sic ex cā sine qua nō. Ecōtraria aūt sacra noue legis per se quidē ex ope operato.ſz p accns ex ope opante sic cā sine qua nō in adulto. De sacris aūt añ legē videt q circūcisio ꝓferebat ex ope operato siue ex sola pactōe seu ex cā sine qua non. qđ idē est dicē fm vnā opinionē vel dispositionē seu ordinatū. qđ idē est dicē fm aliā opi. Reliq ꝟo q erāt ꝺ originale p se ex ope operato.sicut ex pactōe nō aliter.q ī paruulis nō poterat cē opꝰ opantis. De fide quidē pōt cōstare.q illa est a deo. De signo ꝟo exteriori idē.q erat instituta a deo p inspirationē.z si nō ī speciali saltē in generali. Et sic ex diuina institutiōe poterat ḃ bre. Et p maiori declaratiōe hꝰ scīēdū q vsq ad passionē xp̄i in qua legalia amisēre ꝟtutē z remediū ꝺ originale ī maribus ppli iudeoꝝ erat circūcisio.q̄ habuit initiū ī abraam.vt ptz Gen.xvij. Et octauꝰ dies ēt̄uis esset de necessitate p̄cepti.ita q etiā moriēti añ nō licebat dare.ſz saltē ī fide pentū.vt femine puule.nō tñ erat de necessitate sacri.ſz solū incisio carnis in tali mēbro tali mō cū intēriōe faciēdi qđ faciebat ille ppls. Alijs aūt vt feminis alicui ppli z psonis vtriusq sexꝰ añ institutionē circūcisionis. Adultꝝ subueniebat ꝺ originale fides. formata q̄dem ꝓcēnter nō antecedēter.q effectꝰ nō p̄cedit suam causam. Vñ sic nūc baptismꝰ fidē formatū aliqñ inducit in nō ponēte obicē.ita z illō remediū. Sz vtrū recitatur aliqđ signū exterꝰ ptestatiuū illi fidei dubiū est. videt tñ q vel ore remissionē petebat dicēs.ab alienis p̄ce tuo vl̄ fidē de remissiōe aliq̄ signo exteriori adhibitū declarabat.pbabilr tñ posset dici sine aliq̄ signo exteriori.nec ī re nec ī voto adhibito.adultos posset saluari.in puulo aūt erat remediū fides.nō cuiuscūq sed ecclie q̄ semp est formata.ḃ est q si tpe legꝭ nature vel tē pore legꝭ scpte intēderet facere qđ faciebat fidel p paruulo circūcidēdo vl̄ offerēdo illō idē faceret p suo fuisset voto sacrm.sic etiā nūc si q̄s baptisat puulū intēriōe faciēdi id qđ instituit xp̄s z fuat ecclia vl̄ fuare ꝺz.et si ipe infidel sit z nlls etiā in mūdo eēt fidelis ver baptizat. q baptizat ī fide ecclie.ista enī ò fides ecclie ī huiusmōi.s.tal intēto.requirebat tñ ò necessitate signū exteriꝰ sensibile.qđ erat sacrm vñ q̄libꝫ puulo vl̄ p puulo esset exhibita bñdictio vl̄ oblatio z hmōi non fiebat remissio originalꝭ pcti. Sz nō erat tūc determinatū signū sic nūc baptismꝰ.z añ circūcisio. Et q nō erat aliqđ determinatū ꝓterea Greg.dic̄.q puul valebat sola fides. Ꝺò aūt dic̄ mgr̄ ī.iiij.dis.j.q circūcisio solū purgabat pctm̄ ſz nō dabat gr̄az.cōiter nō tenet q ablato pcto nō pōt esse nisi p gr̄az z oppositoꝝ p̄uatiue oportet altez in esse vt aīal cecū vl̄ videt.pnia ꝟo mrimoniū z alia sacramēta legalia nō erāt dispositiua ad gr̄az ex ope operato. ſz ex ope opantis. Nota ò circūcisiōe dic̄ Tho. ī.iij. sen.dis.j.q.ij.ar.iij.q.iij.q ipa sola inter sacra veteꝝ legis ꝓferebat gr̄az tollēdo culpā.ſz nō aptebat tamen vt baptismꝰ.nec diminuebat fomitē. Sz idē in.iij.pre.q.ij. ar.iij.dic̄ ꝺnū corrigēs qđ dixerat in.iij.l.q circūcisio sicut nec alia sacra legalia nō ꝓferebāt gr̄am. sed fides cuiꝰ p̄testatio erat circūcisio. tollebat pctm̄ z dabat gratia ex dei pactione.z sic erat causa sine qua non.

De ope operato ad .§. III

declarationē hꝰ locutois nota fm Pe.ò palu.q cū nihil creatū ꝓferat gr̄am nisi dispositiue.fm q opꝰ operatum triplr ꝺisponit.ò ex ope operato triplr ꝓferre gr̄az. Uno mō causādo effectū z dispositionē ad eā q ò caracter vl̄ ornatꝰ.z sic sola sacra noue legꝭ causant gr̄az z fortes cū cisio. Secdo mō sic̄ cā sine q nō sufficiens tñ p se sine ope opante.ex pte gr̄az suscipiētis.z sic omne sacrm qđ fuit institutū p̄cipale ꝺ originale in puerꝭ. vt circūcisio.ſz qz ex ḃ q exhibebat puero vl̄ p puero sine aliquo alio deꝰ infundebat gr̄az puero.z sic sacra antiq p adultis institura.vt aq̄ lustratiōis.vncriōis sacerdotis z huiusmōi gr̄az nō ꝓferebāt ex ope operato.ſz tantū ex opere operante p se rect̄sito.qz q̄libꝫ sine mortali cēnt.nihil cū ḃ motū liberi arbitrij in deū actu haberēt illa sacra suscipiēdo.nū gr̄e suscipiebāt. Tertio mō ò ꝓferre gr̄am ex ope operato.nō excludēdo opꝰ opans.z sic ò ꝓferre gr̄am ex ope operato.id qđ de se est bonū moraliter sine ḃ q accipiat bonitatē ex opante.sic̄ diceret dare elemosynam.et qđcūq ò genere bonoꝝ ꝓfert gr̄am ex ope opante inquantū de se natū est ꝓferre gr̄am. vel disponere ad gr̄am. et sic ecōtrario diceret id qđ de genere maloꝝ auferre gratiam ex ope operato.z q̄ sūt indifferētia de se dicerent ex ope opante ꝓferre vl̄ auferre gr̄am fm intēriōs facientis Et sic sacra veteris legis z q̄cūq legalia ex ope operato possūt ꝓferre gr̄az.qz cū cēnt a ꝺo p̄cepta ad dei cultū ordiata iā erāt actꝰ ꝟtutis obediētie z latrie z si sic nō absolute ex sui natura.tñ poterāt dici ꝓferre gr̄az ex iussu dei ex ope operato z p̄cie.tñ large ò hmōi opꝰ aīe nō excludēdū opꝰ opās. Et sic etiā baptismꝰ Johīs ex dei mādato z ispiratōe institutꝰ erat.z ex ḃ erat bonꝰ et sctūs.z ò se meritoꝝ aptitudine.cuiꝰ actu z forma erat ex ope opante q baptismꝰ Johis erat sub forma ꝟbonū hmōi. Ego te baptiso ī noīe vēturi.tñ ſb tali forma nō baptizabat xp̄m. Erat aūt in figurā xp̄inquā sic sacrm largo mō z ꝑpatoriū z sub ꝓfilio.z qz non ꝓferebat nec caracterē nec gr̄am.iō omnes ab eo baptizatos. oportuit postea iterū baptizari baptismo xp̄i. Unde illa opi. quas ponit mgr̄ ī.iij.sen.dis.v.l.q illos q nō credebāt in venturū z ponebāt spem ī illo baptismo illos oportuit iterū baptizari baptismo xp̄i. z nō alios baptizatos baptismo Johīs.q ḃ nō faciebāt cōiter reprobat a theologis. Et ꝟba biero.q mgr̄ inducit ad pbādū.exponunt aliter a Tho.z alijs doctoribꝰ. Uñ z apli fuerunt baptizati baptismo xp̄i.vt ò ꝓse.dis.iij.ab hierosolymis.z aliq̄ coꝝ fuerūt primus discipli Johis. Uñ ꝟisimile est eos fuisse baptizatos a iohāne. Sacramēta aūt legalia primo quidē erant purgatoria ab irregularitatibꝰ illius legis quibꝰ arcebat aliquis ab ingrediendo castra. vt lepra sus vel templū. vt tangens imundū. vl̄ scā imolando vt sacerdotes. Erāt ſcdo meritoria.sicut sunt ea q sūt de genere bonoꝝ.vt elemosyna z hmōi. vtpote quia erant materia z actus latrie.z erant satisfactoria. quia a deo accepta et penosa.sed non erant dispositiua ad gratiam ex opere operato. vt dictum est.

De institutõe sacra- mẽtoꝝ. §. IIII.

Nota fm Tho. ⁊ Pe. ꝺ pal. ꝙ sacra debuerũt institui nõ ex ꝺbito necitatꝫ absolute. qz aliter potuit ẽs gat⁹ ex ꝺbito ꝓgruitatꝫ q̃ elsdẽ. Quo mõ factis virt⁹ corrũpit ⁊ fit qz ho p sensibilia ꝺ ordina.⁹ erat circa de um. ⁊ q̃ ad cognitionẽ. qz ita erat occupat⁹ ⁊ obfuscat⁹ de spũalibꝫ vt nõ crederẽt hoies esse alia ex sensibilia. vl' onẽ. qz in ipis ꝓstituebat finẽ mordiate amando. ⁊ deo ꝓponẽdo. ⁊ q̃ ad actionẽ. qz male vtebaꝫ eis. ⁊ exercebat eis. ió necessariũ fuit necitate ꝓgruẽte vt ex sensibilibꝫ sacramẽtꝫ ordinarẽt i deũ. q̃tũ ad hec tria. Quoralibꝫ ꝓtestatẽ habẽt ⁊ sili'tudinẽ mõ suo ad effect⁹ sacramẽtoꝝ. q̃ spũales sũt. ⁊ sic p ea q̃si manuducẽt ⁊ erudiũt⁹ dirigẽt i cognitõe spũaliũ. Quo ad effectionẽ. qz in ipis ex se inferioribꝫ se i m. naturã grẽs salutẽ i illis. ⁊ sic bumi liaꝫ ꝓtexerẽt. Quo ad actionẽ. qz vtil'r ⁊ fructuose exerbãt cõplicẽ cãm tã git m gr̃ in. iij. sen. dis. j. Nõ autẽ debuerũt sacra institui in statu innocẽtie nec ꝓpter erudi tionẽ. qz nec a naturalibꝫ erat cognitio supnaturalium sumẽda. sic nec nũc ex p reuelationẽ ex posteriores a patribꝰ erat edocẽdi vt nũc. nec etiã ꝓpter curationẽ. qa tũc. qz nunq̃ debuit de esse remediũ. nec antidotũ q̃ca to fuerit venenũ. s. peti. sacra aũt sũt q̃dã medicine spirituales. Debuerũt aũt institui tpe legꝭ nature. qz cũ ea q̃ ab hoie fiũra cognitõe ortũ habẽt. aliter nõ esset bũa na operatio. oꝑtet ꝙ operatio cognitiõi rñdeat sic effectus cause. In lege autem nature non sufficiebat sola cognitio naturalis ad salutẽ. ex exigebaꝫ fides aliq̃ q̃ tũc supra naturã. ⁊ post lapsũ exigebaꝫ fides de repatiõe per quã erat medicina morbi. ió in statu illo no tm erãt necessaria illa opa q̃ sũt ꝺ dictamine legꝭ naturalꝭ. ex etiã alia quã q̃ẽnt. ꝓtestatiões ⁊ signa eoꝝ q̃ ad repationẽ ptine bãt. Et hec erãt illi⁹ tpis sacra vt sacrificia oblatões decimę ⁊ hmõi. Debuit aliqd supaddi tpe abiect legꝭ scripte ẽsũ cepit fides dei augeri ⁊ ppl's dei distingui. qz et mysteria fidei magꝭ fuerũt explicita. Tpe etiã gr̃e debẽt esse sacra. qz cadẽ est fides modernoꝝ ⁊ antiq̃ꝝ. ió cum tẽ habẽtia. oꝑtet ꝙ sic antiq̃ prẽs fuerũt ꝓtestatiões. vt ab ea ꝑtonis xp̃i p sacra q erãt redẽptiõis signa futurę. ita ⁊ in nos redẽptio ei⁹ ꝓueniat mediãtibꝫ qbusdã sacramẽtꝭ signãtibꝫ qꝺ factũ est. In statu aũt gl̃e debẽt oẽs figure ⁊ sacra cessare. Sũt aũt institute sacramenta nouę legis nõ solũ in rebꝫ q̃ sũt materia. ex etiã in verbis q̃ sũt forma sacramẽti. Vñ. Aug. j. q. j. detrahe. dic. Accedit ꝺbũ ad elementũ ⁊ fit sacrm. Rõ aũt cũ q̃rit gr̃e rebus addita sũt ꝺba. est qz sacramẽta nõ solũ significãt opus redẽptiõis q̃ per xp̃m facta est. sicut alia sacramẽta veteris legis. sed ab ipa xp̃i passiõe fluxerũt. Et ideo sicut effect⁹ primi sue cause habẽt imaginẽ q̃tũ possũt vt. s. ex rebꝫ ⁊ ꝺbis ꝓsistãt sic xp̃s ex ꝺbo ⁊ carne. Itẽ qz gratã ꝓtinẽt ex sctificatiõe q̃ fit p verbũ dei.

Aquo aũt fuerunt .§. V.

1 parte. q. 64 ar. 2. Instituta ipa ecclie sacra. ex q̃dẽ dixerit a xp̃o alij ab apostolis instituta. Tho. tñ dic cõmuniorẽ esse aliã opinionẽ dicentiũ xp̃m oĩa instituisse. ex q̃dã magis necria ex ꝓsse ⁊ explicite q̃dã alia figuratiue. ⁊ implicite. pmulgari onẽ ⁊ expssionẽ maiorẽ relinq̃ns aplis. Pe. aũt ꝺ paluꝺic. ꝙ oĩa a xp̃o imediate fuerũt instituta. ex non pmulgata nisi q̃ erãt necitatꝫ. vt baptismũ cũ dic. Nisi q̃s renatus fuerit ex aq̃ ⁊ spũsauerit rc. Joh. iij. Et pniam cuz dixit. Pniaz agite. Math. iij. vl' cũ dixit leprosis. Ite ostendite vos sacerdotibꝫ. Et eucharistiã cum dixit. Nisi mãducaueritꝭ carnẽ filij hois rc. Joh. vj. Extremã vnctionẽ cũ misit aplos ꝓdicare. ⁊ oleo vngẽ infirmos. Cõfirmationẽ qñ bndicebat pueros eis manꝰ imponens. Ordies in cena vltia cũ dixit. Hoc facite i mea cõmẽoratiõnẽ. Vu. xp̃ũ. Mrimoniũ qñ nupcias miraculoꝝ in trio ꝓfecrauit mutãs aq̃m i vinũ. ondes ꝑmunẽtnam mrimoniũ. put est sacrm gr̃e ⁊ put erat nature vel legis sẽpre. Ex ꝓfessionẽ ⁊ vnctionẽ. pmulgauit expsse per iacobũ. Jaco. v. cetera p doctrinã aplorꝝ vt ptz in actibꝰ eoꝝ. Et q̃uis ipa sacra habuerũt ꝓtutẽ ⁊ gram in ꝓma sui mstitutõe. Passio tñ xp̃i addit eis admerituꝫ ⁊ satisfactionẽ. Et ex isto etiã seq̃t ꝙ oĩa ab ecclia vel papa vl' aliis instituta sacra alia sũt. nõ sacra in q̃bꝰ sic ecclia potuit instituere. ita pôt destituere dispẽsare ⁊ mutare. et bñdictionẽ habituũ ẽginũ. ꝓsecrationẽ altariũ eccle sie ⁊ hmõi. ⁊ habẽt effectũ p modũ meriti. ⁊ fidei ⁊ operis operato. ⁊ nõ ex solo feruore ⁊ deuotõe vtentiũ. ex toti⁹ ecclesie. Sacramẽta aũt nec papa nec tota ecclia mutare põt. nec in eis dispẽsare. qz seru⁹ nõ pôt tollere legẽ dñi sui nisi inq̃tũ deus reuelat vel dispẽsat. sic in pmutua ecclia ꝙ baptism⁹ daret in noie ielu christi.

De caractere vl' or- natu. put ẽ pm⁹ effect⁹ sacroꝝ. .§. VI.

Nota q̃ ꝙ caracẽ sic diffinit. Caracter ẽ distinctio a caractẽ etno impssa aie rõnali fm imaginẽ ꝓsignãs trinitatẽ creatã creatum increate creãti. ⁊ recreati distinguẽs a nõ ꝓsignatis i m statuꝫ fidei. Est aũt caracter q̃dã potẽtia supnaturalis infusa q̃ est ꝓncipiũ agẽdi vl' patiendi spũalia. Et dicit Pe. de pal. ꝙ est in intellectu possibili sicut subiecto qz collatio et susceptio exterior sacri. ex dirigi ⁊ regi ab interiori in tẽtiõe. ió in intellectu q̃ est pmũ regulas ⁊ dirigẽs i dãdoꝝ susciplẽdo sacra. ex poni caracẽ vt. s. intellectꝰ illumiatus p fidẽ dirigat intẽtionẽ ad ꝓferẽdũ ⁊ susciplẽdum sacrm ꝺ vl' illꝺ. qꝺ nõ ẽ sic intelligẽdũ ꝙ caracter efficiat intẽtionẽ. vl' elicitã dirigat. Ex qz intẽtio p caracterem. hz ꝓtutẽ quã al's nõ hret. q̃ etiã sacra mĩstrat ex intẽdẽ ꝙ faciat qꝺ facẽ eccl'ia. nec ad ꝺ iuuat caracter directe. ex facẽ ꝙ itẽrtio hẽat effectũ. Per caracterẽ eni baptismalẽ i tẽrtio recipiẽdi alia sacra. facẽ cũ ꝺe suscipe ea. Et caracter sacerdotal' facẽ ꝙ sacerdos ꝓficiẽdo vl' absoluẽdo. efficiat qꝺ intẽdit. Imꝑmit aũt caracẽ i illa sacris i q̃bꝰ nõ deputaꝫ ad actões sacras vl' susciplẽdas. ⁊ sic baptism⁹ ẽ ianua sacroꝝ. Scꝺo ẽ i illi q̃bꝰ nõ ꝺputaꝫ ad actiões exercẽdas ꝺ fideles. ⁊ sic ẽ caracẽ ꝓfessionis nõ absolute ex officio. Vñ añ exponebaꝫ. s. ad publice ꝓfitẽdũ xp̃m. Tertio ẽ i illi q̃bꝰ nõ ꝺputaꝫ ad exercẽdũ sacras actões circa baptizatũ fidelẽ. ⁊ sic est sacrm ordis. Et qz tal' caracẽ ẽ indelibil'. ꝓpt ꝺ tria illa sacra i q̃bꝰ imꝑmitꝫ nullꝺ mõ iteraꝫ ne fiat iniuria bñtibꝫ ꝑpetuũ effectũ. Vñ ⁊ i mortuis dãnatꝭ saluatꝭ pmanẽt ꝑpetuo caracteres et i bis sacris tribꝰ nõ ẽ alⁱ⁹ caracter ⁊ alⁱ⁹ ornat⁹. sed est idẽ i re. Est cĩ caracẽ ornat⁹ seu dispositio ad gr̃az. ⁊ cũ ꝺ est signũ distinctiuũ ⁊ cõpatiuũ. qꝺ nõ ẽ ornat⁹ simplex. In aliis q̃ttuoꝝ sacris. s. pnia. eucharistia. extrema vnctiõe. ⁊ mrimonio. fm. Tho. ⁊ Pe. ꝺ pa. imꝑmit ornat⁹. Et fm aliq̃s sp ista imꝑmũt ornat⁹ sic alia tria caracterẽ. ⁊ ꝺ ꝓpt dispositionẽ ad gr̃az sacramẽtalẽ. ⁊ si nõ ꝓpt alia. qz ad vtrãq̃ disponũt. s. gr̃az gr̃ũ faciẽtẽ. ⁊ gr̃am sacramẽtalẽ q̃ ponũt cẽ alia real'r a pma. Ex vero videt qꝺ dic Pe. de pal. ꝙ nõ solũ attrũ⁹. ex etiã ornat⁹. ex nõ ita egeat tm recipiat ornatũ. exq̃ nõ ponit obicẽ nõ est cã cur ꝑuẽt effectu sacramẽti. ⁊ tũc maior gr̃a infundẽt. ꝓpter duplicẽs

dispositionē.s.sacramēti ꝛ liberi arbitrij. Uñ aūt sic est fictus ꝙ nec ꝓcurrit essentia sacramēti puta in mrimonio. cū intēdit decipe nec ꝫbere in pnia. qz nullo mō peniret vel celat aliqd. aut in alijs qn habet dispositionez mortalis. de q̄ no penitet nullū ornatū recipit in q̄ differt ornat⁹ a caractere. qz caracterē recipit ꝓtrū⁹ vl' attritus ꝛ fictus. tū tñ velit vez sacrm recipe. ornatū vero nō recipit. nisi attrit⁹ vel ꝓtrit⁹. ꝛ iste ornat⁹ nō est potēs tia. nec habit⁹. sed dispositio ad agendū. sed nō recipiendū. Sicut enī ꝙ actū ꝓtritōis est hō dispositus naturaliter ad habendū gratiā gratū facientē. ꝛ sic ornatus a sacramēto impssus est ad gratiā gratū facientē ꝛ gratiā sacramētalē. Et ꝙ istū ornatū habem⁹ nos bñ no ad agendū. ꝫ ad recipiendū gr̄am. Et est dispositio necessaria ꝛ necessitatis nō simpliciter ꝫ sub ꝯditione. Supposito enī ꝙ in suscipiēte sacramētū nō sit ꝓtritio. tūc est necessaria hec dispositio ad gratiā gratū facientem al's nō est necessaria. nisi ad gratiā sacramētalē. si differat. Silr supposito ꝙ suscipiēs sacramētū nō sit fict⁹ est dispositio necessitatis. nō ꝙ ipm deū necessitet ꝫ ꝙ ex deo volūtate necesse est gratiā infundi. Et iste ornat⁹ fm aliquos nō solū nō manet amissa gr̄a. sed manet q̄z diu manet gratia. qz cū nō imprimat. nisi vt sit dispositio ad receptionē intētōis gr̄e recepta gr̄a vel intensa euaneſcit. vñ nō est habit⁹ de difficili mobilis. ꝫ dispositio trāsitoria. sicut est ipe act⁹ ꝓtritōis in cui⁹ supplementū est maxīe iste ornatus. Ornat aūt aiam dispositiue. ꝛ est trāsitorius. sicut ꝛ virtus sacramētoꝝ. vel fm aliquos ꝙ iste ornat⁹ sit aliqd manens. Nec ꝓter hoc sequitur ꝙ sacramēta q̄ ipm imprimūt. nō possint iterari sine iniuria ipoz. sic baptism⁹. qz tūc qn sacramentū imprimit talē dispositionē. ꝙ p illā statim natus est sequi totalis ꝛ plen⁹ effectus sacramēti. tunc sine iniuria nō pōt tale sacramētū iterari. vt in baptismo. cui⁹ caracter disponit ad remissionē oīs culpe quātū est de se. ꝛ silr ꝛ de alijs ipsimētib⁹ caracterē suo mō. Nō sic aūt ē de alijs. puta penitētia qz p vnā ꝓfessionē perfecta remissio nō habet quo ad penā ꝛ seqlam. Uñ quādo quis de eodem pcto bis ꝓfitet. nō alius nūero imprimit. sed primus intendit ꝛ est vn⁹ ornat⁹ specie in vno sacramēto qui intēdit p illi⁹ iteratione ꝛ remittit p illi⁹ tardatione sicut habit⁹ q̄ acq̄rit ex actib⁹ principal'r. ita ꝛ ornatus qui acq̄rit ex susceptōe sacri instrumētal'r. Uñ ꝓt possūt intēdi ꝛ remitti cozrūpi. ꝛ iterū acquiri. Dec pe.

De secūdo effectu .§. VII.

sacramētoꝝ qui est gr̄a. ponit⁹ pe. de pa. duas opiniones dicēs. ꝙ opinio cōmunis est ꝙ gra sacramētal' non differat. sed sit vna cū gratia q̄ est in ꝓtrib⁹ etiā donis sic ꝛ eadē est sanitas p artē restituta ꝛ p naturā babita

in.3.pte. q 62.ar.2. Sed singularis opinio. b. Tho. est ꝫmū. s. ꝙ gra sacramentalis differt a gr̄a q̄ est in virtutib⁹. Et ratio quia vnūqōq; sacramētū est instit⁹tū in speciale remediū ꝯ specialē defectū sive sit culpa sive sit pena relicta ex culpa siue aliud. Uñ cū effect⁹ particular' reducat in cām particularē nō vniuersalē imediatā cū cōmune sit sacramētis noue legis ꝓferre gratiā ꝛ ꝓtutes. speciale ꝫo sit vnicuiq; suppetita gratia remediū ꝓbere ꝓtra specialē defectū. videt ꝙ vnūqōq; sacrm habeat specialē effectū ꝯ suū gratū defectū. ꝛ b⁹ ptz in singlis sic pnia ꝯ omnem actualē baptismū ꝯ originale mrimoniū ꝯ concupiscentiam. confirmatio ꝯ timiditatē. in confirmatōe q̄ audacia maior formal'r est p. gratiā sacramētalē. ꝛ nō solū p virtutē fortitudinis q̄ fortitudo virtus maior dat in sacramēto qō pl⁹ ꝓfert de gr̄a. vt in eucharistia ꝛ ordine. Et silr in eucharistia maior tpantia infundit q̄z in matrimonio. sed ī mrimonio specialis gr̄a sacralis dat vt sciat vnusq̄sq; vas suū possidere in scīficatiōe. q̄ ī ꝓfirmatiōe est aliqō robur gr̄a gratis data. supponēs rñ gratiā gratū facientē ꝛ silr ī mrimonio aliq tpauria. ꝫo q̄ est sacramētalis gr̄a gratū faciēs. ꝫ nec gr̄a gratis data informis. ꝫ gr̄a gratis data informata. sic ꝓtutes morales infuse. Nec pe. ō pal. Dicit aūt Tho. in. iij. q. sic a dic. 1. gr̄a gratū faciēte fiuūt ꝓtutes ꝛ dona q̄by pficiūt potētie aīe. q ꝓtutes diuisificant fm diuisitatē actuū i q̄bus operant pficit ipas potētias. ita ab ipa gr̄a fluit aliqd ad reparandū defect⁹ aīe inflictos p pctm. ꝛ hec dicit gr̄a sacramentalis. fm aūt q̄ diuisificant hmōi defect⁹. sic ꝛ diuisificantur ꝛ gr̄e sacrm̄tales. Sz qz effect⁹ ei⁹ nō sūt nob⁹ ita noti ꝛ sic act⁹ ꝓtutū. ideo nō hñt nomē speciale sic ꝓtutes ꝛ dona retinēt sibi ꝑ nomē gr̄e sacrm̄tales. Et ꝓtutes ꝛ dona hñt ꝓnexionē cū gr̄a gratū facēte qz vna nō pōt esse sine reliq. sed gratie sacrm̄tales non. qz pōt hō hre gratiā gratū faciēte. ꝛ ꝓtutes ꝛ nō gr̄am sacramētalē. ꝫ gr̄a sacramētal' nō pōt stare sine illis. Jtē gr̄a sacralis opponit pcō incētū vulnerat bonū nature. ꝫ ꝓtus q̄rū ad in ordinatiōe act⁹. Jdē ī. iij. pre. q. lxij. ar. ij. ꝛ in. iij. sen. dis. viij. q. ij. arti. ij. q. ij. ꝙ gr̄a ista sacralis vl ꝓtutes et dona ad duo ordinat. Primo ad rollendū defectus pcōz ꝓteritoz incētum trāscūt actu ꝛ remanēt habitu. Secō ad pficiendū animā in his que ptinent ad cultum dei fm ritum christiane religionis.

Quō vel q̄ sacra- .§. VIII.

mēta sūt necessaria. Dic pe. ō pal. in. iij. di. ij. q. fm. ut rist⁹ cū sint sacra septē ꝓtēta in his ꝓsib⁹. Dicitur ꝛ ūgit baptisat crismat ꝛ vngit. Pctm plāgit. i altare. ꝫ tāgit. Quicq; ex ipis sūt necessitatis ꝛ duo voluntatis. vn ꝓsus. Ordo volūtat⁹ ūgit dāt q̄nq; necessitatis. vn ꝓsus. Ordo volūtat⁹ ūgit dāt q̄nq; necessitatis. Jdē notat glo. j. q. j. ꝫ. notādū. Jdē ray. Sz theologi dicūt. ꝙ sacra necitatis sūt ista duo. s. baptismus. ꝛ pnia. alia q̄nq; volūtat⁹. nisi ō eucharistia q̄ ꝓter ꝑceptū. de pe. et re. c. oīs. est semel ī anno ō necitate sumēda. Et qō ō ꝛ. iob. vj. Nisi māducaueritis carnē filij hois ꝛc. intelligūt ō māducatiōe spūali. al's ꝓtēneret. Est alia opinio satis ꝓbabilis dicēs ꝙ sacrm eē necessariū ad salutē pōt dupliciter intelligi. Uno mō rōne sui. alio mō rōe ꝑcepti. Rōne sui ō⁹ sacrm necessariū. cui⁹ effect⁹ est necessariō ad salutē. ꝛ sic q̄dā sūt necria q̄ ad cōtrarium necessariō ad salutē vel ab aliq̄ sumāt. nō aūt a q̄liber. ꝛ sic sūt necria ordo et mrimoniū. qz nec penitentia q̄ necria est posset minister. nec sine mrimonio posset nūer⁹ electoz rebite cōpleri. ꝫ ita hec sūt necria cōmuni saluti. ꝙ nō sūt necria ꝑsone ꝑticulari. nisi ꝓstaret ei ꝙ sine ea ꝫbente vl ordine suscipiēte nō posset nūer⁹ electoz cōpleri. ꝛ tūc tenetur vnusq̄sq; sic in ꝑncipio hūani generis. vt in medio post diluuiū tenebant ad mrimoniū. Necessaria aūt rōe sui sūt baptism⁹ ꝛ pnia singul'r ꝑsonis actu vl voto qui suscipiēte ī ꝑcepto artic's necitat⁹. Et sic post ꝓstitutionē aliā factā. oīs vtriusq; nō suffic semel an̄ mortē ꝓfiteri ad qō tm obligat illō ꝑceptū. Confitemi alteruter ꝛc. Jaco. v. ꝫ optet semel in ano ꝓfiteri. Sic post statutus de tpib⁹ baptismi. s. in pasca ꝛ pētbecoste. ō pe. tit. iij. nō licuit vltra differre q̄uis sufficeret semel ī vita. Reliqua aūt tria sacra sūt necria nō necitate sui cū ad salutē sufficiat gr̄a nō obstāte oziginali qō ablatū est p baptismū nec actuali qō auferet p pniam sed rōne ꝑcepti. Cū enī eccl'iastica ꝓsuetudo q̄ habet vim legis. tit. xj. in his. sit egris dare viaticū ꝛ extremā vnctionē. al's si nō peteret nō reputaret boni xp̄iani. q̄ ꝛc. Et pacidēs posset hec esse necria attrito nō ꝓtrito nō valēte confiteri et petēte cōmunicari ꝛ inungi ꝓtute q̄z sacramentoꝝ sit de attrito ꝓtritus. qz ex quo ficti⁹ nō est gr̄a sibi infusa ditur. Unde habēs mortale ꝛ non potens loqui expo-

nisi se periculo si nō cōicatur ꝛ ūungitur. Item cū sit cadē ratio de istis tribꝫ. cū eucharistia videat esse in p̄ cepto. ḡ alia. De eucharistia p̄z. qꝛ papa nō pōt illā rē que ḡ diuinā ordinatōem cadit sub p̄cepto. puta p̄cipe q̄ oēs rē generaliꝛ ꝛ ūniuſaliter ſub p̄cepto. puta p̄cipe q̄ oēs reneanꝫ ad virginitatē vel pauptatē ꝛ hmoi. Sed ipse pōt p̄ceptū diuinū ſine tpe datū determinare q̄ ad tps vt patet in p̄feſſione annua. Un ꝛ potuit p̄cipere communionē in paſchate. ergo illo erat in p̄cepto ſm tempus in conſilio quod determinare potuit. Nec Petrus

Miniſtratoꝛ autem .§. IX.

ſacramentoꝝ regulariꝛ est ſacerdos excepto p̄firmatōe ordinibꝫ ſuꝑioribꝫ. q̄ ſolus epūs confert. ſm Ray. ō cō se. dis. v. Manus. ꝛ ſeqntia. Itē q̄ntum ad veritatem ſacramēntoꝝ nō refert a q̄ ꝓficianꝫ ſacra vel ꝓfeciantꝫ. q. i. Dñs declarauit. peccat ꝛ q̄ ſcienter a p̄cūs ab eccīa vel ſuſpenſis ſuſcipiat. di. xxij. §. verū. Itē ſacramēta talia fiūt vniuerſi cū quali conſcia qs accipit. ꝛ hec ſunt bonis bona. ꝛ malis mala occaſionaliꝛ ſm Ray. ꝛ de p̄ſe. diſt. ij. Et ſancta ꝛ iō di. xcv. illud q̄ ſacra imp̄enitēntibꝫ nō dnt dari q̄ ñ ītelligendū de p̄cīs notoꝝijs in quibꝫ hoīes p̄ſeuerāt. nā p̄ occultis nō ſunt in publico neganda.

De ſacramenti eucharistie inſtitutione. cōmunicatio ne miniſtro et effectu. Capl̄m Duodecimum.

Deinde de ſingulis ſa

cramētis agendū est breuiꝫ. ⁊ qꝛ multa iam dicta ſunt. s. de eucharistia in tractatu de miſto. qꝛ est maximū ſacramētoꝝ q̄ ad eſſentiā. hꝫ q̄dā alia dicanꝫ maioꝛa ſm alios reſpectus. vñ versus. Maioꝛ in effectu baptiſmus. coꝛpus in eſſe. Conugium ſigno maioꝛi crisma miſtro. Connet enī eucharistia eſſentialiꝛ gratiā. ſacramētoꝝ ſanctitatis vltra hꝫ q̄ ſignificat. ꝛ cauſat ſanctitatē q̄ est cōe oībꝫ ſacris noue legis. Sacramēta alia vero diſponūt ad ſactitatē ſacroꝝ aīe vel poſt. Sacramēta veteris legis tm̄ ſignificabāt. hō aūt ſcūs hꝫ in ſe ſanctitatē formaliꝛ. ⁊ ſubiectiue. Est aūt hꝫ vnū ſacrm̄ nō eōdem rōe vel forme vl̄ materie q̄ due ſunt. ⁊ ad hꝫ refert q̄ dr in collecta. p̄ficiāt in nobis dñe. ꝛua ſacramēta q̄ ꝓnēt. ſed vnū vnitate p̄fectōis ⁊ ordinis. qꝛ oīa q̄ p̄ſ̄ ad vnū ordinanꝫ p̄figurandū ⁊ cauſandū. s. coꝛpus xp̄i ⁊ ſanguis q̄ ſūt vnū p̄ſuppoſito ⁊ coꝛpus christi miſticū q̄ est vnū ordine ⁊ per p̄fectā aīe refectōem. Coꝛpaliaūt refectio fit cibo ⁊ potu q̄ꝫ vnū ſit ſacrm̄ diuersis tm̄ noīb⁹ nuncupat. Nā dr ſacrificiū hoſtia vl̄ oblatio inq̄ntū rememoratiuū dñice paſſionis. xij. q. ij. Nō extimem⁹. ⁊ deſconſe. di. ij. Nihil. Dicit eucharistia grece. q̄d latine īterpretat bona gra. i. q. i. Multi. qꝛ cō tinet fontē. dr ⁊ cōmunio q̄ ad finē. qꝛ sicut cibꝫ vnitur oībus mēbris ad q̄ singula deferunt. sic p hꝫ ſacramētuꝫ nō solū xp̄o capiti. ſed oībus mēbris ei⁹ vnimur. vt ſi mus oēs vnū coꝛpus in xp̄o. Dicit ⁊ viaticū. qꝛ ſuſtentat in via. quouſq̄ perueniamus ad terminū. diſtinc. i. Penitentes. ⁊. xxvi. q. vi. ca. Dis qui.

Debuit autē inſtitui .§. I.

iſtud ſacrm̄ ſm Pe. de pal. poſt Tho. in q̄ xp̄s continet realiter ⁊ eſſentialiꝛ. qꝛ ad p̄fectōem mēbroꝝ requirit vt capiti vniāt. Et qꝛ ſacris deo iūgimur. Sacrm̄ aūt est ſignū ſenſibile. sic ad hꝫ oīa p̄ficianꝫ ſenſibilibꝫ. p̄ter ſenſibilia q̄ ſibi cōiunguntꝫ p ſolā ſilitudinē. Diſtātia mēdio ſeparāte vt color odoꝛ ⁊ ſonus. q̄bꝫ aſſimilāt ſacra veteris legis q̄ erāt tm̄ ſigna diuīe gre. nō tm̄ ſūt ſenſibilia q̄ realē ītutē ꝓiunguntꝫ ſenſui. medīū ꝓiunctū q̄ tm̄ nō fiunt vnū. cū eo vt in tactu. quibꝫ aſſimilantꝫ ſacramēta oīa alia noue legis. in quibꝫ diuīa ꝓtus ītrat opat. Est vlteriꝰ guſtus q̄ ſenſibile nob realiꝛ ꝓiungit ⁊ incoꝛpat. ⁊ vnū efficit p̄ q̄uerſionē ei⁹ in nos. ⁊ ſic debuit ſacrm hꝫ inſtitui. q̄ capiti noſtro xp̄o ꝓiūgamur. ⁊ incoꝛpemur ⁊ ei⁹ mēbra efficiamur. no p cōuerſionē ei⁹ in nos. hꝫ ecōuerſo. Un dñs dixit Auguſti. Crede ⁊ manducabis me. nec tu me mutabis in te ꝛc. Nouit⁹ em̄ trahit ad ſe ignobili⁹. Et qꝛ alb⁹ iſte est nobilioꝝ. qꝛ xp̄s. ſo trahit nos ⁊ cōuertit in ſe. nō em̄ in nos. ſic cib⁹ nalem nob ignobiliorē. Inſtituit aūt in vltīa cena. vt alt⁹ coꝛdib⁹ infigeret. q̄ vltīo tradebat. tū qꝛ in memoriā imminēt paſſiōis. tū qꝛ erat receſſur⁹ viſibiliꝛ. debuit manere ſpūaliter ⁊ hꝫ pulcre. de cōſe. diſ. ij. qꝛ coꝛpus. Cōicauit aut ſūe ſe xp̄s. Un Hiero. Ipe ꝓiua ⁊ cōuiuiuꝫ ſo medēs ⁊ q̄ ꝓmedit. de cōſe. di. ij. nō tm̄ māducauit ſacramēta aliꝛ. qꝛ nō p fidē cū haberet viſionē. hꝫ qꝛ vez ſacrm̄ ſūpſit. nec ſpūaliꝛ. ita q̄ augmentū virtutis inde ſuſceperit cū nō poſſet in gra creſcere. hꝫ qꝛ ſpūaliꝛ delectabat. Cōmunicauit ēt Judā vt dic̄ Aug. j. q. j. xp̄s q̄d fec. qꝛ nuꝫ sciret ipm malū. noluit ipm pdere. cū cēt occultus in hꝫ dans nobis exemplū. ij. q. i. Unus ex vobis.

Quibus ſit danda .§. II.

vl̄ negāda cōmunio. Et p̄mo q̄ ad p̄ctoꝝes. Uꝝ ſit eis danda cōmunio q̄ꝫ. s. ſcit ſacerdos ex certitudie eſſe in mortali. Tho. ſimpliꝛ dic̄ ſine diſtinctōe. ⁊ p̄ctō occlto nō est denegāda petēti in publico cōio. vt de p̄ſe. di. ij. Nō. p̄hibeat. Et hꝫ tū qꝛ p̄ctō occulto pena publicā inferēs eſſet reuelatoꝛ crimīs. tū qꝛ ſcandalus eſſet ſi negaret. tū qꝛ q̄libet xp̄ianus hꝫ ius in p̄cepto eucharistie. niſi illud p mortale emittat. Un cū nō p̄ſtet in facie eccleſie illū amiſiſſe ius ſuū. nō dr ei in facie eccie. negari. concoꝛ. Pe. ⁊ Alb. Et p̄cipue vident iſta ꝓba de curato q̄ ad ei⁹ ſubditū. Pe. ō pal. in. iij. di. ix. inder p diſtinctōes. qꝛ aut ē ſacdos taliꝛ q̄ nō tenet ei miſtrare ſacramēta. qꝛ nō est curat⁹ eius vel ſi curat⁹ ei⁹ est. nō tenetur tūc. qꝛ nō est dies paſchat⁊ nec est infirm⁹. ⁊ tūc debet ei denegare. qꝛ dr p̄mū a p̄ctō p̄hibere mortali q̄ꝫ pōt aūt hic. qꝛ etiā nō p̄ctoꝛi nō tenet dare in hoc caſu. Un ſi neſciat etiā niſi p p̄feſſionē p̄t negare. qꝛ nō ex cōfeſſiōe ius iſtud acq̄rit. qꝛ alꝛs hꝫ ius petēdi ab eo. arg. ex̄ de tpi. oꝛ. Ad aures. Si aūt tenet ei miſtrare ſacra. ſi cut ⁊ curat⁹ vicarius ⁊ est in paſchate. tūc aut crimē elt occultū aut mānifeſtū. Si occultū. tūc debet negare ī occulto petēti nō in publico. qꝛ ſi negaret in publico eſſet pditoꝛ crimīs aut reuelatoꝛ. q̄d ꝓbat de offi. oꝛ. c. ij. vbi dr. q̄ ſacerdos q̄ nouit crimē occultū p̄cepti debet eū arguere in ꝓuato nō in publico noīare. Sz petēti in occulto debet negare. Et hꝫ verū est d̄ p̄ctō occulto. aliꝛ nō to q̄ꝫ p̄ p̄feſſionē. qꝛ ſi p p̄feſſionē ſol⁹ nouit p̄cm̄ in penitente. debet q̄dem cū monere in occulto vt deſiſtat. Sz ſi inſtat ⁊ petit vt ſibi debitū. non debet ei negare. quia ſat vt deus nō vt hō. vt de offi. ar. c. ij. Negat aūt vt hō in foro ꝓtentioſo nec ex p̄feſſione acq̄rit ſibi ius negandi q̄d ꝓ⁹ nō habebat. Et q̄ꝫ repellendo in occulto nullo alio videte nō reuelaret p̄feſſionē. tū ex cōfeſſione ex̄ iudiciū p̄feſſiōis. nulla exceptio ſibi dak pluſq̄ ſi ne ſcīret. qꝛ nō ſcit niſi vt deus. Si aūt peteret ab eo q̄ nō tenet. vel q̄ñ nō tenet. cū etiā p̄ctoꝛi poſſ⁊ negari ſm̄ peccato. m̄to magis p̄ctoꝛi. Si aūt ſcat crimē ei⁹ eſſe notoriū ⁊ manifeſtū. ⁊ in publico petenti curat⁹ debet negari. Et ex̄ his p̄z. q̄ meretrices ⁊ publici vſurarij ſūt oīno ab altari arcēdi. niſi p̄niam egerint. ita q̄ poſt p̄niaꝫ p̄uatā p̄nt admitti ad eucharistiā ſecreto. nō aūt publice niſi poſt publicā p̄niam. ꝓpter ſcandalū. nā mānifeſta delicta. i. notoria nō ſunt occulte corripienda. de pe. ⁊ re.

za. pte. q. 80. ar. 6.

ti. diſ. ca. vt.

ca.i. Uel sacerdos debet inuugere publicaz pniam. vel publicare q sūt vere penitentes. Ex his ēt ptz. q suspectis de crimine psumptōe violenta dz negari fm pdictā distinctōem. q hr p certitudie. Suspectz āt leui suspitōe nō ē negāda. imo nec suspectis suspitōe probabili. qō ptz ex b. qz nec p hmōi suspitōem dz maritꝰ negare debitū vxori. ex de sen. excō. c. Inquisitōi. Sz histrionibꝰ phibet dari. de cōse. di. ij. Pro dilectōe. qō tn nō intelligit de oīb cū licite possit ars hec exerceri. sz de vtētib ea magicis l turpib actōib q sūt mortalia. sz nec pugnātib in duello ē dāda. ij. q. v. Monomachiā in glo.

Non est deneganda. §. III.

cōmunio occidēdis ꝓpter scelera sua publica. si eos penitet. z ꝓfitēt nec ēt heretico relapso. cū pat ꝰ est ꝛcendio. si cui hr ō hereti. c. Sup eo. li. vi. Sz excōicato sic ī morte ñ negat pnia si pētear. tra necyiaticū cū i pnia ꝛcludat de pe. z re. c. Nō in te. Itē hūmodi lucida ītervalla furiosis vel fatuis frenetic. si aliq intrarēt furiā vl frenesim habuerūt deuotōem ad sacramētū z penituerūt. nō est denegāda cōmo. vt. xxvi. q. vi. Si qs. etiā si tales ī sanitate nō petierīt sibi dari qñ. s. ex bōa cogz ꝓuersatoe ꝓcedita verisīle est q si ꝓuidissent hmōi cām cā ꝓetissent. habēt eīm tales deuotōem habitualē interpretatiuā que sufficit. b tn intelligendū est qñ pt dari eis sine ꝑiculo expuitōis vel alterīus irreuerentie erga sacrm. Perpetuo aūt furiosis z amētib nō est dāda. qz nūq habuerunt actualē deuotōem ad sacrm. licet sint baptisati z cōfirmati. Hoc eīm sacrm reqrit deuotōem dicēti ap̄lo. Probet aūt seipsū hō ꝛc. Itē demoniaci nō est denegāda

3a. p. q. 80 ar. 4. ad 2m. fm Tho. nisi conster eos pro crimine rogāri. qz tūc p excōicatis sunt hūdi. Impuberib aūt q carēt oīno discretione. vt añ septenniū nō est dāda q̄uis greci eis dent Sz si hūt aliquā deuotōem. vt circa. xi. vel. xij. annū pt eis dari. qz innocētia recōpēsat ignorantiā. Nūq aut dari debet ad suspitōem. pbandā vel rollendā. nec hostia nō ꝓsecrata p ꝓsecrata. qz hoc esset facere idolatrare de cele. mis. c. De hoīe. Nec oīa. Pe. de palu. De q̄busdā aliis hēs ī. ij. pte. ti. ix. c. viij. vbi agit ō cōme paschali.

Quis autez habe .§. IIII.

at dispēsare seu mīstrare b sacrm. Nota fm Pe. de pa. in. iij. di. xij. q solus sacerdos ē dispēsator ei ꝰ sicut ecclesiarum nullꝰ inferior eo habet ex officio aliq̄d sacrm. ministrare. Dyaconꝰ aūt ex officio ptē eucharistie hz dare sic btūs Laurēt ꝰ dixit. Cui ꝓmisisti dñice sanguis dispensatōem. nō aūt corpꝰ. qz sanguis mediāte calice sacrato dispensat. Añ no oportet manꝰ dispēsantis esse sacratas. corpꝰ aūt dispēsat imediate māib ꝓtrectātib. Uñ a solo eo dz dispēsari cuiꝰ dignitas sūt ꝓsecrati z manus. s. sacerdotz. q etiā nō debet tāgere nisi duob digitis sacratis. Et eadē rōe inferior dyacono vasa sacra nō debet tāgere. qñ in eis est corpꝰ z sanguis dñi. qz dyaconi est sanguinē dispēsare z corpꝰ dñi ad sacerdotē deferre. Uñ aūt in eis nō est corpꝰ vel sanguis. tūc tāgit subdyaconꝰ vasa eiꝰ. Vasa aūt reliquiarū z hmōi accolitꝛ nō laici q̄ntūcunq nobiles. di. xxiij. Nullus. Nota tn q ꝓpter necessitatē pbytero īfirmo z nō valēte. vel etiā absente. sz dyacono infirmo eucharistiā portare z ō hoc dispēsat nō aūt de inferioribꝰ cuiꝰ tn legit ꝓcessiū in ecclesiastica historia de Serapice. q monēs misit puerū suum ad pbyterū petēs viaticū. ille. aūt qz īfirmus erat p cūdē puerū ptē eucharistie misit. nec verisīle ē q ille puer esset dyaconꝰ. Sz nō q̄ fit rome sz q̄ fieri debz spectādū est. Hec oīa Pe. de pal. Sz fm Heinricū boich super ca. Decernimꝰ. ō iudi. In casu necessitatz ēt a laico pōt

32. pte. q. 82 ar. 3. dari. Tho. z Pe. ō pa. dicūt simplr. q in nullo casu dz eucharistia mīstrari vel sumi p laicū. qz nō habet ꝓsecratas manꝰ z b. nō est sacrm necessitatz. z b magis placet. Ab hereticis nō debet sumi. etiā in morte. exemplo Hermigil. di. xxiij. q. i. c. i. Lepit. Itē de sacrificiis vbi ab excōicatis z symoniacis. fm Pe. de pa. si est occulta excōicatio vl simonia eoz in occulto vitādi sūt. q sz ad susceptōem eucharistie ab eis cū sz sine ꝓditione occulti pñt talia omitti Sed cū est manifesta eoz excōicatio vel symonia in publico ēt vitādi sūt. ex de sen. excō. Luz ab hoīe. A notorio fornicatore etiā nō sunt suscipiēda sacra in publico. Excipiunt tn baptism ꝰ z eucharistia q duo in extrema necessitate pñt sumi etiā a simoniacis z fornicatoribꝰ notoriis. vt. xxxij. di. §. Uerū. cū glo. b tn diffusiꝰ habes alubi. Alios etiā malos milites ꝛc. tūcunq ēt publice sceleratos nō debet q̄s vitare i sūlice ptōe sacramētoz nisi cēnt irregulares. q p ꝓfessiōnē sūt ꝓspensi ab officijs suis. z a suspēsis nō dñt suscipi sacramenta. q. i. Si iustꝰ. Si q̄s tn in occulto viuet hmōi malos i susceptōe sacroz z auditōe diuinoz. vt eis peccātibus ruborē ic̄utiat vt vel sic desistāt. z b facit ex despecto dicit Pe. q bñ. Tho. aūt dicē q debet q̄s cauere ne iducat quē certitudialr scit eē malū vtq; notoriū ne iducat ad executōz officioz suoz. nc sit occasio pcti illi ꝰ. pura illa faciēdo dicere missas. qz forte alīs nō diceret z hmōi. si tn est subditꝰ. sacra q nō pt ab alio accipere. z ad ipsa tenet. debet suscipe nisi sit suspēsus Quāuis aūt nō liceat laico eucharistiā mīstrare. sez ex officio ipsi ētā mi in terra licet reuerēter eleuare licet nō hēat manꝰ ꝓsecratas. qz b nō fit ad dispensandū ad qō reqrit ꝓsecratio. vñ de pi sed ad custodiendū. ad qō nō reqrit ꝓsecratio. vñ de pixis in q̄ eucharistia ꝓsecrat in tabernaculo nō ꝓsecratur nec bñdicit. qō tn fit de corpali z de calice. Pe. de palu. Itē petrꝰ alphonsi dicēdo corpꝰ xpi nō peccat nisi sit phibitꝰ. a visiōe eiꝰ vt sūt excōicati z interdicti q tn z si ꝓcedo fores ecclie ad aspiciēdū corpꝰ xpi tpe interdicti malefactores. Et q̄uis fm āt ñ credit. pe. ō pa. eos mortaliter peccare. Et q̄uis fm tho. petrꝰ bñ faciat si ex deuotōe q se indignū ꝑputat. nō vult in sacrm aspicere melꝰ tn facit fm Petrū qui ex deuotione intuet cum aspectu serpentis enei sanarentur a morsu serpentis ignīti ꝛc.

Quantū ad frequē .§. V.

tatōem sacri. Sciendū fm Pe. de pal. in. iij. di. xij. pro Tho. q in ꝓmitiua eccla oēs q̄tidie cōicabāt vt z Aleru. iij. z ad b id. c. Peracta. de ꝓse. dist. ij. In pcessu tēpis cōicabāt fideles singulis diebus dñicis. Et ad b hortat oēs Aug. dicēs ō ꝓse. di. ij. Quotidie eucharistiā sume re nec laudo nec vitupero. singulis tn diebꝰ dñicis cōcandū hortor. Hoc de illo dico q̄ mortalia nō grauāt. Post modū reductū est b ad trinā vicē. i āno. cl. paschā te. in natali. z pentheceste ad qō facit. c. Et si nō frequenter. de ꝓse. di. ij. Tandē ex ꝑcepto ecclesie obligāt q̄liber saltē semel in āno. postq̄ ꝑuenit ad ānos discretōis. fm Pe. de pal. de pe. z re. c. Dis. z dz ānus discretōis. xij. in fēia. z. xiij in masculo. sed cū est tolicapar. cum. t. pt mortaliter peccare. tūc obligāt ad ꝑceptū de ꝓfessione. z p ꝓsequēs de cōione q̄ siml dant. ō b hēs in. ij. pte. ti. ix. de accidia. c. viij. z. ix. Consulendū est tn bene z deuote viuētib vt freqnter sumāt b sacramētū. q. sic diu abstinere a cibo copali corpus debilitat z ad mortē dispont. ita abstinere a cibo isto spūali aīam debilitat ferē nut. consumit z ad mortale inclinat. Et ecōtrario ex freqn ti sumptōe huiꝰ sacramēti multa bona ꝓsequūt. vt dicēt in seqnti. §. Et in b hoīe q sentit p hoc deuotōez augeri. z reuerentiā nō minui. secus de tepidis. bi quia minia familiaritas parit ꝓtemptū. dñt aliq̄n abstinē. pe. Et q̄uis qui ex timore z reuerētia nō ita freqnt sumūt.

ꝫ abstinēt bñ faciāt exēplo cēturiōis. ⁊ q̄ ex deuotōne ⁊ amore freq̄ntat. bñ faciāt exēplo zachei ꝓk q̄ō alt alte ris rñ gtib⁹ fm Tho. in. iij. mel⁹ facit q̄ ex amore cō municat q̄ ex timore dimittit. q̄ mel⁹ est amare q̄ timere. Alb. in li. de missa dic. q⁹ ꝑparātes se ad cōionē rū iudicare ñ debet. de ꝛse. di. ij. Quotidie. §. dixerit. Le gis rñ gtib⁹ fm Tho. in. iij. mel⁹ facit q̄ ex amore cō tumere. Alb. in li. de missa dic. q⁹ ꝑparātes se ad cōionē ꝓbet a coitu ⁊ vidue seu in castitate manentes nō dñt. ꝓhiberi a freq̄nti cōione ꝑ capue de mēse in mē sem. q̄ iniuste arcent. q̄ digni sūt. Durā. aūt dic de bzo gabstinentiā a coitu ⁊ vidue seu in castitate manentes tis ⁊ conuersis ⁊ hmōi de quindena in quindenam.

De effectibus hu⁹ .§. VI.

primo. tus sacri seu vtilitatib⁹. Nota fm Tho. i. iij. ꝑte. q. lxxix ꝓmus est collatio gratie. q̄d sic declarat. Effectus hui⁹ sacri debet ꝛsideri ꝓmo ⁊ ꝓncipal⁹ ex eo q̄d ꝓtinet in b sacro. q̄d est xp̄s. q̄ sic in mūdū veniēs ꝓtulit vitā gra tie. ita in hoiez sacraliter veniēs vitā grē operat. fm illō Joh. vi. q̄ mūducat me vuit ꝓpter me. Scōo ꝛsidera

secundo. raf effect⁹ hui⁹ sacri ex eo q̄d repūtat ꝑ ipm. ⁊ b est pas sio xp̄i. ⁊ iō effectū quē passio xp̄i in mōdo facit. b sacra mentū facit in hoie. Un xp̄s ad Nat. xxv. Hic ē sanguis me⁹ q̄ pro vob effundet in remiss. pec. Tertio ꝛsidera

tertio. tur effect⁹ eius ex mō q̄ tradit. q̄ ꝑ modū cibi ⁊ potus Un oēm effectū quē facit cib⁹ ⁊ potus materialis. q̄ ad corp⁹ qd sustentat auget reparat ⁊ delectat. ⁊ b totū fa cit hoc sacrm q̄ ad vitā spūalē. Un Joh. vi. Caro mea

quarto. vere est cib⁹ ⁊c. Quarto ꝛsiderat ex ipēb⁹ sub q̄bus tradit. q̄ sub spēb⁹ panis ⁊ vini. ex multis nāq̄ granis vn⁹ panis ꝛficit. ⁊ ex multis vuis vnū ꝛfluit. vnde si gnificat vnitatē. Quātūcūq̄ xp̄s ⁊ passio ei⁹ sūt cā grē ⁊ re

quinto. fectio spūalis ⁊ vnitas sūt cā grē ⁊ re cōfert gram nec aliās hz gtiā añ susceptōem hui⁹ sacri nisi ex aliquali voto ipius vel ꝑ seipm sic adult⁹ vel vo to eccle sic puli. Un ex efficacia ꝓtulis ei⁹ est q̄ etiā ex voto ipius aliās gtiā ꝛsequat ꝑ quā spūaliter vivifi cat. ⁊ ꝓficiat. ⁊ ꝓ ꝓtunctōem ei⁹ ad deū ꝛferr grām spēa liter cū ꝓtute caritat. Un Damascenus ꝑparat hoc sa

sexto. cramētū carbon quē Ysayas vidit. Isa. vi. Carbo autē est signū vnitū igni. q̄ significat caritatem. Et q̄ amor dei nunq̄ est ociosus fm Grego. operatur cm magna. iō ꝑ hoc sacrificiū gtiā est ex sui pte. nō solū habitus gtie ⁊ ꝓtutis ꝛferr. sed etiā excitat in actū. Et inde est q̄ aīa ex hoc sacro spūal⁹ reficit. per hoc q̄d spūal⁹ delectat. ⁊ q̄ dāmodo inebriat dulcedine diuīe bonitat. Un Cāti. v Comedite amici. ⁊bibite ⁊c. Et q̄ xp̄s i sacrāmto cō tentus ꝑ passionē suā ibi repūtatā aperuit ianuā glie. ⁊ refectio hui⁹ cib⁹ ⁊ vnitas signata habeť in pśenti im

septimo. effectus adeptōis glie. nō q̄ statī nos introducat. Optz pfecte. pfecte aūt in gloria. iō etiā ꝛpetit huic sacrāmto enī q̄ pus ꝑpiamur cū xpo hic. ⁊ postea simł glorifice mur. sed dat virtutē ꝓueniēdi ad gliam. Per hoc etī am q̄nq̄ remittit pctm mortale. nō q̄dem illud cui⁹ q̄s ꝛsciam habet cū accedit ad ipm. sed talis aliud tūc cō mittit mortale. ꝫ illud cui⁹ ꝛsciam ⁊ effectū nō hz. Fo

octavo. te enī ꝓmo nō fuit sufficiēter ꝓtritus. sed deuote ⁊ reue renter accedēs ꝑ hoc sacramentū grām recipit. q̄ perfici ēt ꝓtritōem. ⁊ sic ꝛsequet remissionē. ⁊ sic intelligit illud Grego. sit ablutio scelerū. remittunt ꝑ ipum ⁊ venialia Spūal⁹ q̄dte aliq̄d in nobis deperdit ex calore cōcu piscentie per venialia. sed restauratio fit per sacramētū quod per modū cibi sumit sicut cibus corporalis habz restaurare deperditū. Etiā per ipm feruor caritatis exci tatur in nobis. ⁊ per feruorē tollunt venialia. plus ꝛmi

septimo. nus fm deuotōez sumētis. Per ipm etiā remittitur pena debita pro pctis. ⁊ hoc quantū ad rōem sacrmē ti habet inq̄tū sumit. ⁊ inq̄tum rōem sacrificij habet. scz offertur. Inq̄tū sacrm remittit pena ex q̄dam cō comitātia. Nā cū effect⁹ ꝓncipalis sit nutritio spūalis per vnionē ad xp̄m que vnitas fit ꝑ caritatē ex cui⁹ fer uore remittit nō solū culpa. sed ⁊ pena iō ex cōcomitān tia ad ꝓncipalē effectū remittit pena nō tota. ꝫ fm fer uorē ⁊ deuotōem sumētis. Inq̄tū offert vt sacrificium satisfact pro offerentib⁹. ⁊ pro quib⁹ offert. Et q̄ in ob latōe magis attendit affectus offerētis q̄ q̄ntitas ob latōis. q̄tus ex q̄ntate oblatōnis sit istud sacrificiū ad satisfaciendū sufficiēs pro tota pena. tū satisfacit fm d uotōem offerētis. nō auferendo vel remittēdo semꝑ to tā penā. sed fm plus ⁊ min⁹. fm maiorē ⁊ minorez de uotōem offerētis. Per ipm etiā bō ꝑseruat a pecca tis futuris. Un Inno. dicit q̄ cauet mortalia. Est ei vt medicina ꝑseruatiua ꝫ corruptiua. ⁊ vt armatura ꝓtra hostes. q̄ passionis repūtatiua. Un Crisc. Uelut leo nes flammā inspirātes. ꝛsic ab illa mēsa dñi discedim⁹ dyobolo terribiles effecti. Nec omia Tho. Et q̄ sacra mentū istud ꝑparat ligno vite q̄d Johānes in Apoc. xxij. c. vidit producere duodecim fruct⁹ vltra octo pdi ctos q̄s ponit Thomas. Pōt dici q⁹ nonus sit quedaz mentis illustratio. ⁊ de agendis ⁊ de diuinis pāpue cir ca fidem in q̄ ipa exercet. Un Leo. Si christū dignūsti me sumis. fit tibi xp̄s clarior in ꝛtellectu ⁊c. Decim⁹ est q⁹ aīas a purgatorio liberat vel penas mitigat. Figu ra in Abacuc q̄ portauit prandiū danieli in lacū leonū ꝛfortans eū. Dan. xiij. Undecimus dat robur ꝓtra tribulatōes. ps. xxx. Panis coꝛ hoīs ꝛfirmat. Figura Actuū. ix. Accipiēs cibū ꝛfortatus est. Duodecim⁹ est. q⁹ vt dicit Alm. de ꝛse. di. ij. valet ad ꝛtuitōem aīe et corpis q̄d sumimus sacrm. Figura Exo. xij. de āgelo ex terminatore qui nō valuit nocere in domib⁹ su⁹ quarū ostijs vidit sanguinē agni. De forma aūt materia ⁊ mi nistro. ⁊ alijs pmētib⁹ ad hoc sacramentum habes su pra in capitulo de missa.

De baptismo in particulari quo ad materiam ⁊ for mam ministrum et effectum. Cap'lm. xij.

Deinde de baptismo videndū est de quo xp̄s Joh. iij. Nisi q̄s re natus fuerit ex aqua et spūsancto. nō p̄t videre regnuz dei. quod intelligit actu vel ꝓposito q̄ ad hūtes vsuz ra tionis In paruulis requirit actus baptismi cū ꝓpositū hr̄e nō p̄t. Uerū cū sit triplex baptismus fm Dama. sc̄z sanguis. flāmis. ⁊fluminis. Prim⁹ cōis est marti rū tam in adultis q̄ in paruulis. q̄ si puli nōdū bapti sari occidant pro xp̄o. puta in detestatōem fidei xp̄iane quā tenēt parētes saluant fm Tho. Dicit etiā Petrus de palu. in. iij. q⁹ probabil⁹ videt q⁹ puer in vtero pos sit martyrisari sic ⁊ sanctificari. ꝫ nō baptisari. Un sic iudeus filiā a xp̄iano impgnatā in despectuz xp̄i. pede cā in ventrē pcutiēs faciat abortiri. videt q⁹ fiat martyr habens causam ⁊ penā. licet nō voluntate sic innocētes Sicut ⁊ mulier pregnās ꝓpter xp̄m interficiat. ⁊ sic mo riat paruulus vterq̄ martyr efficit. Et q̄d Augu. dic. Periere q̄ nouuut in vteris maternis. Intelligitur de morte naturali vel violēta. sed nō ꝓpter xp̄um illata. Et baptismus iste sanguis equalis est in ꝓtute baptismo aque. q̄ ad remissionē culpe vel pene. si tñ sit ꝓtut⁹. Ex cedit aūt ab ipo. q̄ nō imꝑmit caracterē. ꝫ excedit ipm quo ad pmiū. nō solū accidentale ꝓpter aureolā marty rij. sed etiā fm Pe. de pa. essentiale. q̄ plus de grā con ferr. q̄ maiori operi. ad quod plus est necessaria gratia se exponit. ⁊ deus nō deficit in necessarijs. Secund⁹ est baptismus flāmminis. ⁊ istud est ꝓpositū susciped⁹ baptismū modo debito ūteq̄ susciat. Un nō ꝛgruit

nisi hñtib⁹ vsum rõnis. de ꝓse. di. iij. Baptismi vicem. Equipollet aũt baptismo aque q̃ ad remissionẽ culpe originalꝭ ⁊ mortalis ois ⁊ pene eternalis. Sz exceditur ab ipo quo ad remissionẽ pene tpalis debite p.o pcis qz no semp tota remittit. ꝟd ſm plus ⁊ minꝰ ſm q̃ncꝰtatẽ deuotonis ipius. Itẽ q̃ ad remissionẽ venialiuz. qz nõ semp oĩa remittunt. pura ea q̃ in ꝓposito habet. Itẽ nõ imprimit caracterẽ. Itẽ talis ꝓuat sepultura ecclasticã qua carẽt cathecumini. licet p eis oret eccia. Excedit ãt ipm. qz ueram pñt. ⁊ qz ꝓprio merito saluat. i. ex ope operante iustificat. qz vbi in baptismo vero sufficit attritio hic requirit ꝓtritio. sed nõ in ꝓfessione. qz baptismus est ianua sacramentoꝝ di. xxxij. §. verũ. Ut. i tali nõ baptisato nullũ sacramẽtum ꝓcedendũ est. Tertius q̃ est ꝓpter baptismus est aque. de ꝓse. di. iij. Per aq̃m. ⁊. c. le. Et iste cõis est oĩbus magnus ⁊ puis. ⁊ iste remittit culpã originalẽ ⁊ oẽm mortalẽ. ⁊ sufficit ſm Pe post Tho. vt dictũ est attritio. i. quedã displicẽtia pcĩ licet imperfecta. qz nõ gr̃a informata adulto suscipienti. Remittit ſm Pe. de pa. ⁊ venialia nisi ea in quib⁹ ꝑsisteret. Remittit etiã pena eterna ⁊ tpalis ois debita ĩ iudicio vt de ꝓse. di. iij. grãdis in baptismo oĩa gratis condonat. Ambro. Sed nõ debitã in iudicio hoĩm. qz nõ tollit penã mortis debitã pro maleficio ꝓmisso. Nec penã eccle siasticã irregularitatis ꝓtractã p bigamiã. di. xxvi. acutius. Item nec penã spũalẽ nature. qz baptisatus generat filiũ cũ originali nec corpalem. qz penalitates remanent. vt ꝓpiamur ⁊ glorificemur. ⁊ fomes etiã remanet ad exercitiũ. vt pugnãtes ꝓtra vicia ad q̃ inclinat coronemur. Itez p baptismũ ſm beatũ Tho. in. iij. qre. q. lxix. ar. iij. ꝓfertur gratia. ac etiã oẽs virtutes in quul. quo ad habitũ. in adultis etiã q̃ ad vsum nisi ficti accedant. Aperit etiã ianua regni. imprimit ⁊ caracter in anima. Diminuit ẽt ꝓpm fomes. i. undinatio ad malũ ⁊ mens illuminat̃ ꝓpue q̃tum ad ea q̃ sũt fidei. Et in adultis ꝓfertur gratia nõ equaliꝫ. sed plꝰ ⁊ minꝰ ſm maiorẽ ℓ minorẽ deuotoẽm suscipiẽtis. sic̃ plus ꝓficipat ꝺ calore q̃ plus appropinquat ad ignẽ. Sz in quulis ſm legem cõem eq̃lis gratia ꝓfert. aliq̃n ex spẽali ꝓuilegio alicui plus. vt Nicolao. Remigio. Dominico ⁊ hmõi. ⁊ dicit Petrus de pa. q̃ eos q̃s scit deus an vsum rõnis morituros diuersitatem gratie confert. alꝭ vel plẽs sancti vni angelo equantur. vel plures sunt sancti q̃ angeli boni quod contra dictum Gregorij esset.

vtilitas.

De baptismi causa §. I.

Materia

materiali. dicto de causa finali. i. effectu seu fructu baptismi. nunc est videndũ de materia ⁊ forma. ⁊ ministro qui est causa efficiens sed instrumẽtalis. Materia baptismi ſm Pe. de pa. est duplex. s. remota ⁊ ꝓpinqua Materia remota est aqua elementalis pura naturaliꝫ ⁊ bñ siue sit terrestris. vt maris. stagni fluminis vel fontis. siue celestis vt pluuialꝭ. siue resoluta ex niuibꝫ. glacie. rore. pruina. vel grandine q̃ oẽs sunt vere aque. Silr ꝺ aqua sulpburea vel lixiuio. Dicit Pe. de pa. q̃ aq̃ q̃ueniunt in vsum nrm sũt eiusdẽ speciei cũ elemẽtali que nõ est susceptiua saporis vel coloris. Sapores aũt q̃s circa nos bñt aque nostre dulcꝭ amarꝰ sulpbureꝰ ⁊ hmõi nõ sũt in ipa aqua. sed in aliq̃ vapore admixto subiecti ue q̃ realiter differt ab ea De brodio aũt si est exp̃ssum ex carnib⁹ vel piscibus nõ est vera aq̃. ⁊ sic cũ ea nõ ꝓt baptisari. Si aũt est aq̃ impinguata sic ꝓt fieri. qz est vera aqua nisi sit nimis ꝺensata. Et qua artificialiꝫ nõ est ꝺuciens cũ materia. qz nõ est eiusdẽ spẽi cũ naturali. sicut ẽ aq̃ rosacea. aqua ardẽs cereuisia. Urĩa ẽt sudor et saliua. nõ est ꝺuciẽs materia. Et qz de substãtia materie est. q̃ sit aqua que possit abluere ĩmergere vl aspgere. Dicit ergo Pe. de pa. q̃ aq̃ ꝺucta ꝺ fluuio. vel fonte. vel puteo. vel cisterna. vel aq̃ pluuialis. vel aq̃ q̃ de nouo creata est. vel aq̃ q̃ de nouo ꝺscendit. vel aq̃ q̃ de nouo ꝺscendit. vel aq̃ q̃ de nouo ꝺscendit

vult in necessitate laqueū dānationis inūcere. Unō si
p̄sbyter vbi ē p̄suetudo ter īmergēdi videt puerū morīē
tē nec posse expectare triną īmersionē debet p̄mā z so/
lā facere cū intentōe baptisandi. alīs si scōam faciat cū
intentōe ad tertiā. z interī puer moriat añ tertiā īmersi
nis efficit. Unica īmersio vnitatē significat cēntiez mor
tis x̄pi. trina aūt trinitatē p̄sonaz. z triduū sepulture.
vt dicit Gregorius de consc. dist. uij. De trina.

Forma autē baptisī .§. II.

mi est ista. Ego te baptiso i noīe patris z filij z spūssan
cti. amen. vt habet de bap. z eius effe. c i. Inuocatio tri
um p̄sonaz fm Pe. de pa. post Tho. est de substātia sa
cramēti qō ptz ex institutōe christi. Mat. vlti. Docete
omnēs gentes. baptisantes eos. Jn noīe patris z filij z
spūssancti. Et ēt ex determinatōe eccīe. de p̄se. di. uij. In
synodo. Nō aūt in p̄mitiua eccīa baptisabant soluz in
noīe x̄pi. vtz Actuū. vij. factū est ex speāli reuelatōne z
dispēsatione spūssancti sine qua fieri nō potuisset. Cau
sa aūt fuit vt nomē x̄pi qō erat valde odiosū z incredul
redderet amabile ex coīq; ad inuocatōem noīs eius da
bat spūssanct⁹. Cessante aūt cā cessauit z dispensatio.
Uñ nūc nō essz baptism⁹ dat⁹ in noīe x̄pi. Et in p̄dicto
articulo est intelligendū rñsio. Nico. pa. de cōse. di. uij. a
ḡdam iudeo. z no aliter. Uñ glo. io. supā dicto. c. z Ber.
de bap. z eius effec. c. i. q̄ dicit q̄ baptism⁹ datus in no
mine x̄pi est ver⁹. qz intelligit in noīe x̄pi inungens in
unct⁹ z pīquē vngit. Nō Amb. dicit q̄ in noīe x̄pi itel
ligit iungens p̄. z inunct⁹ fili⁹. z inunctio. s. s. nō vult
ex ꝑ dicere q̄ possit dari cōiter baptism⁹ in hac forma
sed vt dicit Tho. vult oñdere. quō fuit ꝓueniēs dispen
satio spūssancti. p illo tpe. q̄ sic dabat cū esset ibi nō ex
duderet trinitas. Expssio actus baptisandi. cuz p
p̄sat. ē etiā de suba sacri. Et iō est. qz illud directe est
de forma baptismi. z p̄cōseqns de suba sacri. qō directe
repsentat interiorē effectū baptismi. qz sacra efficiūt qō fi
gurāt. Et cā effectua z signatiua attribuit̄ potissime
forme. Sz effect⁹ baptismi est ablutio suscipiēz a pec
cato q̄ directe significat expssio actus baptisandi. cuz p
sona baptisatura cū dz baptiso te. qō idem est q̄ abluo
te. ptz ꝑ idem ex determinatōe eccīe. vt de baptismo et
eius effec. c. i. Expssio aūt p̄sone baptisantiz nō ē de ne
cessitate sacri. sed de p̄cepto eccīe fm formā latinoz. z ꝑ
phat ex eo q̄ greci cōferūt verū baptismū. z tñ nō expri
mūt in forma p̄sonā baptisantē dicētes sic. Baptisetur
famus dei talis. in noīe p̄ris z. Cā aūt q̄re nō expmunt
p̄sonā baptisantē est error q̄ ponit. i. Coz. i. qz q̄dam ar
tribuebāt mīstris baptismū. Conuenienter tñ est forma
nostra vt dicit Tho. qz expmit nō solū cām efficientē p̄n
cipalē baptismi. s. inuocatōem trinitatis. sz etiā cām in
strumētalē. dū dicit minister. baptiso. sub q̄ intelligit ego. ēt
si nō diceret. sed dimitti nō debet. qz sic statuit eccīa. dī
cendū. Amē. nō est de p̄cepto eccīe. se de more q̄rundaz
eccliaz nō vniūsali. z iō vbi ē de more dicā debet q̄ ad
confirmatōem totⁱ est nō de necessitate sacramenti.

De mutatione huiⁿ .§. III.

forme. Nota fm Pe. de pa. q̄ aliq̄n tollit ꝑitatē et ꝑtu/
tē sacri baptismi. aliq̄n nō. Septēm mōis p̄t fieri va/
riatio. Et p̄mo q̄dem p vocū variatōem. Sz hec varia
tio p̄t dupl'r fieri. Uno mō q̄tū ad voces tñ. z nō quo
ad significata. z ꝑ nō tollit baptismū. Et rō est. qz verba
sacroz hūt efficatiā ex ꝑ qō significāt. Uñ manēte ea
dē significatōe manet ēt eadē ꝑtus z idē sacrm. alioq̄n
nō possent sacra cōferri nisi fmone hebraico in q̄ x̄pus
formā instituit. Nūc aūt cōferūt z conficiunt in q̄cūq;
idiomate greco latino hebraico vel vulgari z litterato ba/
ptisando i alio fmōe q̄z latino. vl' alio q̄z litterato. Ut i
vulgari debet baptisans fm Tho. vti vocabulis q̄ ma
gis ꝓprie sint in vsu significādi ipas p̄sonas diuinas et
alia p̄rīcia ad formā. Alio mō p̄t fieri variatio vocuz
z significatoruz simul. z si ꝑ fiat totalī. puta dicendo te
balneo vt meli⁹ dormias. nil fit. Uel p̄cipalī puta dicē
do. te baptiso in noīe trinitatis. vl' in noīe genitoz z geni
ti. z ab vtroq; p̄cedētis nō est ver⁹ baptismus. qz trini/
tas nō significat p̄sonas sed diuinas. sz numeraz ñ sonaz. z ge
nitoz z genit⁹. sz debet intelligere p̄sonas diuinas sz tri
nō significāt eas p̄cipalī. s. vt p se subsistētes. sz actus
coz notionales. Rñsio horū ē. qz ꝑtus sacrālis data est
ꝑbis. significātib⁹ ea q̄ sūt de integritate baptismi p̄nci
palī. z nō alijs ꝑbis. Sz si fiat variatio nō in p̄cipali
significato. vt dicēdo nos vbi ego. z baptism⁹. vbi bapti
so. z vos vbi te. nō tollit ꝑ ꝑ veritas baptismi. sz incur
rat petīm. qz q̄q; ꝑ fit ex ꝓsueto mō loq̄ndi. vt si ꝓlat⁹
q̄ ꝓsuevit dicere. nos facim⁹ ꝑ vl' illō dicat baptisam⁹
Silr si dicat magno viro baptiso vos. sufficit ei q̄ ma
neat sensus ꝑboz ex accōmodatōe vsus. Si aūt dicat
in noīb⁹ vbi dz in noīe vitiat. qz de forma ē vnitas essē
tialis p̄sonaz. quā repugnat numer⁹ singlarī. Secūdo
mō p̄t fieri mutatio p corruptōem ꝑboz. z p̄t cē dupl'r Secūdo.
Uno mō qz pferti ꝑba corrupte ex inductria. z sic no vi
det intendere qō intendit eccīa. vñ nō est baptism⁹. Alio
mō. qz ꝑ facit ex ignorātia vl' ex defectu lingue. z tūc di
cit q̄ si est tāta corruptio q̄ auferat sensuz oīno locutio
nis. nō est baptism⁹. Si aūt maneat sensus locutionis
salrē ex accōmodatōe vsus. z si nō ex ꝑtute ꝓpositionis
est ver⁹ baptism⁹. Et ꝑ ꝓpue accidit. qñ sensus non
mutat. qñ fit corruptio ex pte finis dictōis vt grāmati
ci dicūt. sicē si vetula vel si alius ignarus lingue dicat.
Ego te baptiso in noīe patria z filia z spūssancta. est ve
rus baptism⁹. vt exp̄sse dz. de p̄se. di. uij. Retulerūt. Sz
ex pte p̄cipij variat significatōem. Uñ corruptio talis
si sit magna. aufert oīno sensuz locutōis. vt dicēdo o i no
mine mris loco p̄ris. Et qō Tho. dicit q̄ sz oīō corrupte
plata nihil significet ex ꝑtute ipositōis. tñ significat ex
accōmodatōne vsus videt esse ꝑ cū q̄ nō vult. q̄ posset
dici baptism⁹. Cū tñ plat⁹ ex accōmodatōe vsus dicat
sz peccet baptisam⁹. Sz ille q̄ nescit. vl' nō p̄t ad plenum
ꝑba ꝓferre. debet abstinere nisi in necessitate. Et dz vti
q̄ baptisat illo fmōe quē scit meli⁹ ꝓferre vt mulier in
vulgari gallic⁹ in gallico tē. Tertio p̄t fieri mutatio Tertio.
p additōem. z siq̄dem addit aliq̄d intrēdens illud cē de
forma q̄si volēs p ꝑ inducere nouū ritum in eccīa nihil
facit. qz nō intrēdit ꝓferre formā qua vtit eccīa. Si ad/
dit ex alia cā. puta ex deuotōe nō viciat baptismū. vt si
dicat. baptiso te in noīe p̄ris z filij z spūssancti. z beate
marie iuocare p modū intercessionis z intrēdens q̄ p ꝑ
intercessio ꝑginis ꝓsit baptisato est ver⁹ baptism⁹. sec⁹
si iuocaret ꝑginē. intrēdens q̄ virgo opet ad baptismuz
sicut trinitas. Et pte aūt ei⁹ q̄ addit est ꝓsiderandū si
sit corruptū forme qō addit. z tūc viciat vt si dicatur
vt faciebāt arriani. Baptiso te in noīe patris maioris
z filij minoris. si nō corrūpit fidē vel sensum verboz.
nō viciat. Si vero sit dubiū vtrū corrumpat vel nō. re
currendū est ad intentōem ꝓferentis. z si intrēdit aliq̄d
qō erroneū nil agit si nō intendit ꝑ nō viciat. Quar
to p̄t fieri mutatio p subtractōem z siquidē subtrahat Quarto
qō est de substātia forme. tollit sacrām tū vt dimitten/
do baptiso te. vel inuocatōem alicui⁹ diuinaz p̄sonaz.
Si subtrahat qō nō est de substantia forme. vt ego vt
amē z hmōi nō viciat baptism⁹. Quinto mō p trās
positōem. z dicendū est sicut dictum ꝓ est de corruptione Quinto.
Sz nō videt quibusdā. q̄ i forma baptismi fieri possit

vult in necessitate laqueū dānationis inūcere. Unō si
p̄sbyter vbi ē p̄suetudo ter īmergēdi videt puerū moriē
tē nec posse expectare triną īmersionē. debet p̄mā z so/
lā facere cū intentōe baptisandi. alīs si scōam faciat cū
intentōe ad tertiā. z interī puer moriat añ tertiā īmersi
nis efficit. Unica īmersio vnitatē significat cēntiez mor
tis x̄pi. trina aūt trinitatē p̄sonaz. z triduū sepulture.
vt dicit Gregorius de consc. dist. uij. De trina.

Forma autē baptisī .§. II.

mi est ista. Ego te baptiso i noīe patris z filij z spūssan
cti. amen. vt habet de bap. z eius effec. c i. Jnuocatio tri
um p̄sonaz fm Pe. de pa. post Tho. est de substātia sa
cramēti qō ptz ex institutōe christi. Mat. vlti. Docete
omnēs gentes. baptisantes eos. Jn noīe patris z filij z
spūssancti. Et ēt ex determinatōe eccīe. de p̄se. di. uij. In
synodo. Nō aūt in p̄mitiua eccīa baptisabant soluz in
noīe x̄pi. vtz Actuū. vij. factū est ex speāli reuelatōne z
dispēsatione spūssancti sine qua fieri nō potuisset. Cau
sa aūt fuit vt nomē x̄pi qō erat valde odiosū z incredul
redderet amabile ex coīq; ad inuocatōem noīs eius da
bat spūssanct⁹. Cessante aūt cā cessauit z dispensatio.
Uñ nūc nō essz baptism⁹ dat⁹ in noīe x̄pi. Et in p̄dicto
articulo est intelligendū rñsio. Nico. pa. de cōse. di. uij. a
ḡdam iudeo. z no aliter. Uñ glo. io. supā dicto. c. z Ber.
de bap. z eius effec. c. i. q̄ dicit q̄ baptism⁹ datus in no
mine x̄pi est ver⁹. qz intelligit in noīe x̄pi inungens in
unct⁹ z pīquē vngit. Nō Amb. dicit q̄ in noīe x̄pi itel
ligit iungens p̄. z inunct⁹ fili⁹. z inunctio. s. s. nō vult
ex ꝑ dicere q̄ possit dari cōiter baptism⁹ in hac forma
sed vt dicit Tho. vult oñdere. quō fuit ꝓueniēs dispen
satio spūssancti. p illo tpe. q̄ sic dabat cū esset ibi nō ex
duderet trinitas. Expssio actus baptisandi. cuz p
p̄sat. ē etiā de suba sacri. Et iō est. qz illud directe est
de forma baptismi. z p̄cōseqns de suba sacri. qō directe
repsentat interiorē effectū baptismi. qz sacra efficiūt qō fi
gurāt. Et cā effectua z signatiua attribuit̄ potissime
forme. Sz effect⁹ baptismi est ablutio suscipiēz a pec
cato q̄z directe significat expssio actus baptisandi. cuz p
sona baptisatura cū dz baptiso te. qō idem est q̄ abluo
te. ptz ꝑ idem ex determinatōe eccīe. vt de baptismo et
eius effec. c. i. Expssio aūt p̄sone baptisantiz nō ē de ne
cessitate sacri. sed de p̄cepto eccīe fm formā latinoz. z ꝑ
phat ex eo q̄ greci cōferūt verū baptismū. z tñ nō expri
mūt in forma p̄sonā baptisantē dicētes sic. Baptisetur
famus dei talis. in noīe p̄ris z. Cā aūt q̄re nō expmunt
p̄sonā baptisantē est error q̄ ponit. i. Coz. i. qz q̄dam ar
tribuebāt mīstris baptismū. Conuenienter tñ est forma
nostra vt dicit Tho. qz expmit nō solū cām efficientē p̄n
cipalē baptismi. s. inuocatōem trinitatis. sz etiā cām in
strumētalē. dū dicit minister. baptiso. sub q̄ intelligit ego. ēt
si nō diceret. sed dimitti nō debet. qz sic statuit eccīa. dī
cendū. Amē. nō est de p̄cepto eccīe. se de more q̄rundaz
eccliaz nō vniūsali. z iō vbi ē de more dicā debet q̄ ad
confirmatōem totⁱ est nō de necessitate sacramenti.

De mutatione huiⁿ .§. III.

forme. Nota fm Pe. de pa. q̄ aliq̄n tollit ꝑitatē et ꝑtu/
tē sacri baptismi. aliq̄n nō. Septēm mōis p̄t fieri va/
riatio. Et p̄mo q̄dem p vocū variatōem. Sz hec varia
tio p̄t dupl'r fieri. Uno mō q̄tū ad voces tñ. z nō quo
ad significata. z ꝑ nō tollit baptismū. Et rō est. qz verba
sacroz hūt efficatiā ex ꝑ qō significāt. Uñ manēte ea
dē significatōe manet ēt eadē ꝑtus z idē sacrm. alioq̄n
nō possent sacra cōferri nisi fmone hebraico in q̄ x̄pus
formā instituit. Nūc aūt cōferūt z conficiunt in q̄cūq;
idiomate greco latino hebraico vel vulgari z litterato ba/
ptisando i alio fmōe q̄z latino. vl' alio q̄z litterato. Ut i
vulgari debet baptisans fm Tho. vti vocabulis q̄ ma
gis ꝓprie sint in vsu significādi ipas p̄sonas diuinas et
alia p̄rīcia ad formā. Alio mō p̄t fieri variatio vocuz
z significatoruz simul. z si ꝑ fiat totalī. puta dicendo te
balneo vt meli⁹ dormias. nil fit. Uel p̄cipalī puta dicē
do. te baptiso in noīe trinitatis. vl' in noīe genitoz z geni
ti. z ab vtroq; p̄cedētis nō est ver⁹ baptismus. qz trini/
tas nō significat p̄sonas sed diuinas. sz numeraz ñ sonaz. z ge
nitoz z genit⁹. sz debet intelligere p̄sonas diuinas sz tri
nō significāt eas p̄cipalī. s. vt p se subsistētes. sz actus
coz notionales. Rñsio horū ē. qz ꝑtus sacrālis data est
ꝑbis. significātib⁹ ea q̄ sūt de integritate baptismi p̄nci
palī. z nō alijs ꝑbis. Sz si fiat variatio nō in p̄cipali
significato. vt dicēdo nos vbi ego. z baptism⁹. vbi bapti
so. z vos vbi te. nō tollit ꝑ ꝑ veritas baptismi. sz incur
rat petīm. qz q̄q; ꝑ fit ex ꝓsueto mō loq̄ndi. vt si ꝓlat⁹
q̄ ꝓsuevit dicere. nos facim⁹ ꝑ vl' illō dicat baptisam⁹
Silr si dicat magno viro baptiso vos. sufficit ei q̄ ma
neat sensus ꝑboz ex accōmodatōe vsus. Si aūt dicat
in noīb⁹ vbi dz in noīe vitiat. qz de forma ē vnitas essē
tialis p̄sonaz. quā repugnat numer⁹ singlarī. Secūdo
mō p̄t fieri mutatio p corruptōem ꝑboz. z p̄t cē dupl'r Secūdo.
Uno mō qz pferti ꝑba corrupte ex inductria. z sic no vi
det intendere qō intendit eccīa. vñ nō est baptism⁹. Alio
mō. qz ꝑ facit ex ignorātia vl' ex defectu lingue. z tūc di
cit q̄ si est tāta corruptio q̄ auferat sensuz oīno locutio
nis. nō est baptism⁹. Si aūt maneat sensus locutionis
salrē ex accōmodatōe vsus. z si nō ex ꝑtute ipositionis
est ver⁹ baptism⁹. Et ꝑ ꝓpue accidit. qñ sensus non
mutat. qñ fit corruptio ex pte finis dictōis vt grāmati
ci dicūt. sicē si vetula vel si alius ignarus lingue dicat.
Ego te baptiso in noīe patria z filia z spūssancta. est ve
rus baptism⁹. vt exp̄sse dz. de p̄se. di. uij. Retulerūt. Sz
ex pte p̄cipij variat significatōem. Uñ corruptio talis
si sit magna. aufert oīno sensuz locutōis. vt dicēdo o i no
mine mris loco p̄ris. Et qō Tho. dicit q̄ sz oīō corrupte
plata nihil significet ex ꝑtute ipositōis. tñ significat ex
accōmodatōne vsus videt esse ꝑ cū q̄ nō vult. q̄ posset
dici baptism⁹. Cū tñ plat⁹ ex accōmodatōe vsus dicat
sz peccet baptisam⁹. Sz ille q̄ nescit. vl' nō p̄t ad plenum
ꝑba ꝓferre. debet abstinere nisi in necessitate. Et dz vti
q̄ baptisat illo fmōe quē scit meli⁹ ꝓferre vt mulier in
vulgari gallic⁹ in gallico tē. Tertio p̄t fieri mutatio
p additōem. z siq̄dem addit aliq̄d intrēdens illud cē de Tertio.
forma q̄si volēs p ꝑ inducere nouū ritum in eccīa nihil
facit. qz nō intrēdit ꝓferre formā qua vtit eccīa. Si ad/
dit ex alia cā. puta ex deuotōe nō viciat baptismū. vt si
dicat. baptiso te in noīe p̄ris z filij z spūssancti. z beate
marie iuocare p modū intercessionis z intrēdens q̄ p ꝑ
intercessio ꝑginis ꝓsit baptisato est ver⁹ baptism⁹. sec⁹
si iuocaret ꝑginē. intrēdens q̄ virgo opet ad baptismuz
sicut trinitas. Et pte aūt ei⁹ q̄ addit est ꝓsiderandū si
sit corruptū forme qō addit. z tūc viciat vt si dicatur
vt faciebāt arriani. Baptiso te in noīe patris maioris
z filij minoris. si nō corrūpit fidē vel sensum verboz.
nō viciat. Si vero sit dubiū vtrū corrumpat vel nō. re
currendū est ad intentōem ꝓferentis. z si intrēdit aliq̄d
qō erroneū nil agit si nō intendit ꝑ nō viciat. Quar
to p̄t fieri mutatio p subtractōem z siquidē subtrahat Quarto
qō est de substātia forme. tollit sacrām tū vt dimitten/
do baptiso te. vel inuocatōem alicui⁹ diuinaz p̄sonaz.
Si subtrahat qō nō est de substantia forme. vt ego vt
amē z hmōi nō viciat baptism⁹. Quinto mō p trās
positōem. z dicendū est sicut dictum ꝓ est de corruptione Quinto.
Sz nō videt quibusdā. q̄ i forma baptismi fieri possit

aliqua talis tranpositio q̄ sit ꝓria vero sensu siue dicat in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssancti baptiso te.siue etiā ego baptiso te in noīe spūssancti filij ⁊ patris.q̄ licz de fide nō solū sit numer⁹ ꝑsonaꝝ.sed etiā ordo.iste tñ ordo nō est durationis,vel vocalis expssionis. sed soli⁹ originis q̄ sufficiēter in noīb⁹ ꝑsonaꝝ intelligit qualicunq; ordine expmant ꝑsone.Sed ꝫ nō videt.possunt em̄ verba sic transponi q⁹ nullus sensus remanebit.vt si dicatur. baptiso in noīe te prīs⁹ ⁊ filij ⁊ spūssancti nihil dictum est.Si etiā trāsponerent syllabe nullus est sensus.vt in noīe trisy.a.⁊ hmōi.Si etiā diceret baptiso te pa.⁊ fil.ī noīe.ss.esset corruptuus sensus huius essentie. Sexto

Sexto pōt fieri mutatio p interruptiōem.Ubi sciendū q⁹ si interruptio tanta est.q⁹ nō solū actualis,sed habitualis ītentio interrumpat viciat baptismus.puta postq̄ dixit baptiso te interponat longā fabulā ⁊ postea dicat ī noīe prīs ⁊ fil.⁊.ss.sc⁹ si interponat actual'q̄ etiā sine interruptiōe,vocū interrūpit frequnter concor.Tho.⁊ pe.

De ministro autem.§.IIII

huius sacramēti.Nota ſm̄ pe de pa.q⁹ omnis hō clericus ⁊ laicus vir vel mulier fidelis vel infidel'.⁊ etiam hermoprodita pōt dare verū baptismū.nō aūt angelus bon⁹ vel malus,vel aīa separata.vt.i.q.i.Dedit.⁊ hoc dūmō seruet ordo materia ⁊ forma.Unū ex de sū.trunc.i.§.fi.dr̄q; baptismus sacrm̄ in forma eccl'e collatū rite a quocunq; ꝓficit ad salutē.Ubi tñ plus reperiūtur in casu necessitatis.⁊ maior debet minori cedere.q⁹ potius baptisabit clericus q̄ laicus ⁊ vir q̄ mulier.⁊ b nisi inferior melius sciret formā.q⁹ tūc ipse baptisabit. Nō ens oēs tenent scire formā.sed ille quibus incūbit ex officio.vt curatus ⁊ obstetrix cui sepe incūbit vt in periculo Et casu necessitatis nō solū q̄libet pōt baptisare.sed tenetur ex ꝓcepto ⁊ magis q̄ tenent⁹ subuenire fame morienti. Unde ⁊ laudabile est quēlibet etiā scire ⁊ addiscere hmōi formā.Scdo nota q⁹ ex officio solus sacerdos habet baptisare,ꝓter qđ extra necessitatē nullus nec laicus nec clericus.nec etiā dyaconus cardinalis debz baptisare.Qđ si fecerit q̄cunq; vir nō sacerdos ex necessitate irregularis efficit.de cle.nō or.mi.c.i. Nec etiā sacerdos debet baptisare.nisi parochianū suū. vel de licētia curati nisi sup hoc habeat ꝓtilegiū a supiori.q⁹ sacramēta a suis ꝓsbyteris parochialib⁹ sunt recipienda. vt xvi.q.i.Interdicim⁹.Eps etiā inuito curato pōt dare licentiā baptisandi alteri sicut ⁊ absoluendi nō curatus tñ baptisans sine licentia nō efficit irregularis.q⁹ nō est expssum ī iure. Nota tertio q⁹ malus minister malicia mortis ita confert sacramentū ⁊ rem sacr̄i.i.effectum. id est gratiā sicut bonus.vt i.q.i.Si iustus fuerit.de ꝓse. di.iij. Mulier.⁊.c. Roman⁹.⁊.§.ego dico. Et rō hui⁹ est.q⁹ qđ ꝓsistit in opere operato nō viciat ex demerito opantis si tñ ꝓcurrit q̄ sunt de necessitate operis. Sz omne sacramentū ꝓsistit in opere operato.ergo nō viciatur ex malicia vel demerito ministri opantis. Nota quarto q⁹ ipe minister malus seu q̄ baptisat vt minister ecclesie ⁊ cū solennitate in pcō mortali.peccat mortaliter.Et ratio est.q⁹ ꝓmittit irreuerentiam erga sacrm̄ tractando vasa sanctitatis cū sit immūdus. Istud etiā habet.i.q.i.Remissionē pcōrū.Et exponit glo.ibi.⁊ bene id est nō sunt digni dare. Idē etiā dr̄ ea.q.c. Per isayā.

Opi.tho Sed circa hoc est duplex opio Tho.in.iij.sen.di.v.q.q̄ ar.ij.q.iij.in corpe.q.di.q⁹ malus baptisans in necessitate sine solēnitate.q⁹ nō baptisat vt minister eccle. sed vt vetula nō peccat.q⁹ excusat cū articulus necessitatis Alij dicunt q⁹ in nullo casu potest malus minister baptisare q̄n peccet.q⁹ semp baptisat vt minister.cū in necessitate quilibet sit minister baptismi.nec casus necessitatis cū excusat vel facit ꝓplexū.q⁹ potest habere displiceā de pcō cuius est conscius ipe. Concordat aūt Pe. dictas opiniones sic dicēs. Qui in necessitate,⁊ solēnitate baptisat aut actu recolit de pcō.nec ꝓcrēt.ꝫ vult in pcō remanere ⁊ nihilomin⁹ baptisare.⁊ tunc si talis q̄ scire debeat q⁹ hmōi a pcōribus ꝓtingi nō debeant q̄uis nō ex libidine vel ꝓtemptu baptiser,sed irreuerentia necessitatis.nō excusat ab irreuerētia vel ꝓtemptu.⁊ sic est vera secūda opio.q⁹ minister est ⁊ necesse non habet cū peccato baptisare licet necesse habeat baptisare.Sicut aūt cū metu ⁊ tremore dolens de pcō in generali.luctet ꝓter hoc sciat de pcō se non mundari pura q⁹ multra mortalia ꝓmisit de quib⁹ oporteret singulariter dolere sal tem dolore attritōis.sed tps ei deficit ad recogitandū de singulis ꝓter periculū vicinū baptisandi sed ꝓpo nit postea ad plenū ꝓteri.vl q⁹ est cōtricatus ⁊ nō pōt absolui vel ꝓter aliq̄d hmōi hoc facit ⁊ tunc excusatur ⁊ sic est vera opio Tho. Sed q̄ solenniter baptisat ex q̄ periculū nō est in mora prius se debet pfecta pnia lauare.vel saltez si sacerdos nō adest debet se lauare p̄ perfectā ꝓtritōem als peccat mortal'r ſm oēs.ratio est.q⁹ mē tis facto in eo qđ est xp̄iane religionis oñdens se scīm in vestib⁹ sacris saltē stola cū sctūs nō sit. Si aūt nō recoleret de pcō nō facit irreuerentiā sacro ⁊ excusat tūc.

Nota scdm pe.de pa.§.V.

De pcōr̄ tie.⁊ ministerij.

q⁹ triplex est ptās in sacramētis.s.auctoritatis.excellen/ q⁹ triplex est ptās in sacramētis,s.auctoritatis,habet xp̄s inq̄ntum deus.q̄ in b ꝓsistit. q⁹ ꝑncipaliter ⁊ ꝓpria virtute remittat pcā.nō tñ ꝑncipaliter sed alteri⁹.s.dei. Sed tūc ista ptās nō est ꝓprie auctoritatis exquo ab alio dependet. Potestatē misterij habuit xp̄s.q⁹ ꝓtulit sacramēta. Et hanc dedit nō ꝓsentibus sed quibusdā.q⁹ vtris sacerdotib⁹ tñ existentibus Et ista est potestas cooperatōis instrumētalis.sicut patet exemplum in creatione anime rōnalis quam immediate deus producit.sed tamē hō disponit materiā ad aīe rōnalis receptiōem. Et q⁹ creatio aīe receptionem eius ꝓcedet.ideo emundatōem aīe deus ī mediate opat. Sed ad hoc hō cooperatur disponēdo dupliciter aīam. Uno modo ex ope opante siue docendo siue merēdo.⁊ b mō hoīes cooperant deo in remissiōe pcōr̄. Alio mō ex ope operato sicut qui ꝓferunt sacro que ad gratiā disponit.⁊ hec est potestas sacramētalis de qua.i. Cor.iij. Sic nos existimet homo vt ministros xp̄i ⁊c. Potestas excellentie collata est homini xp̄o,⁊ nō alteri.⁊ hec ꝓsistit in tribus. Primo quantū ad meritū.q⁹ ex merito passiōis christi oia sacramēta efficatiā hñt nō aūt ex merito alterius cuius alter⁹.Scdo q⁹ xp̄s poterat ꝓferre effectū sacramēti sine sacramēto qđ null⁹ alius pōt. Tertio q⁹ ad inuocationē nois eius dabat baptismus in ꝓmissa ecclia. nō aūt ad inuocatiōem nois alterius Istā aūt potestatē licet deus potuerit etiā alteri dare tñ nō dedit.ne species poneretur in hoīe. Aliqui tñ dicūt q⁹ cū nō sit cōmunicatū xp̄o ſm q⁹ est homo absolute.q⁹ eius meritū efficaciam tribueret sacrīs.sed q⁹ humanitas eius ꝓuncta ē deitati.ex qua ꝓiunctione competit ei.q⁹ eius meritum est aliquo modo infinite efficacie.ideo istud non posset cōmunicari alij humanitate nisi assumeret in vnitate dei et istud videt satis rōnabile dictū. Mors em̄ christi ꝓ tanto fuit infiniti meriti ⁊ satisfactōis. quia fuit

ifinitī suppoſitīcia hec pe. Utz ār peccet petēs ſ recipiens baptismū a malo mīſtro. Rndet pe. de pa. pº tho. Malus minister. tius excōicatus ſuſpenius z hmōi. aut nō z ſi eſt precat ipe. nec ꝓuaſ gratia ſacramēſi. Sed adultº oſtendit baptisandº eſt adultus tūc aut latet cū pbabilr nō habilr excusat cū. Aut cū nō latet z tē peccat mortalir. et cōtra ꝓcepto q̄ ꝓhibit precipit z cuilibet ne ſibi cōicet in eiſdem. Peccat aūt mortalr faciendo ꝯ ꝓceptū z hoc eſt intelligendum niſi in caſu extreme neceſſitatis. qz tūc a q̄libet pōt ſuſcipi z fructuoſe. Si aūt miniſter eſt tm̄ peccatoz ſed nō ꝓfeqns tūc nō ſuſcipit gram ſacramēti. Et rō eſt. quia eius nō peccat recipiēs ab eo baptiſmū. Si em̄ peccatum eſſet ꝓpter q̄ ꝓhibit precipit z cuilibet ne ſibi cōicet in eiſdem. Peccat aūt mortalr faciendo ꝯ ꝓceptū z hoc eſt intelligendum niſi in caſu extreme neceſſitatis. qz tūc a q̄libet pōt ſuſcipi z fructuoſe. Si aūt miniſter eſt tm̄ peccatoz ſed nō ꝓfeqns tūc nō ſuſcipit gram ſacramēti. Et rō eſt. quia eius nō peccat recipiēs ab eo baptiſmū. Si em̄ peccatum eſſet a tali petens baptiſmū. b̄ eſſet rō. qz induceret illum ad peccandū. inducendo videlz ad miniſtrā dū ſacramentum. Sed hoc nō oportet. qz cū malº miniſter poſſit ī mortali z dubia debeāt in meliorē ptem interpretari. pōt credere illū penituiſſe. ſed certā ſi nō peniteat non inducat q̄ hoc cū ad peccandū petens ſacrm̄. qz iſte petitus iuſtus iuſtū. z ſi vult ille. pōt illū ſine petō exhibere. Concor. Johānes Neapol. in quodliber. Si aūt miniſter eſt ita malus q̄ no vellet baptiſare niſi pro pecunia. cū illud ſit ſymoniacū. z ꝓpns mortale. certā pro paruulo ī extremis conſtituto baptiſando nō eſt danda pecunia Sed de b̄ plenº habes. s. in. ij. pte. ti. i. c. v. ibi vide.

Queritur vtruz vnº. §. VI.

poſſit ſimul plures baptiſare. puta vel aſpgendo plēs ſimul. vel cū vna manu vnū imergendo. z cū alia aliuz ſub vna forma tm̄. Rn̄det pe. de pal. di. ij. q̄ circa hoc eſt duplex opinio. Una eſt q̄ ſic. z iſta cōiter tenet ſic et ſacerdos pōt ſimul plures hoſtias conſecrare z quilibz potest ſimul plures de ſacro fonte leuare. Et licet in ve ritate in baptiſmo nō ſit niſi vna forma materialr. ſunt tñ plures virtualr z realiter ita q̄ formaliter nō ſūt in ea plures virtutes ſubiectiue. qz vna ẏtus numero. qz ē in eodem ſubiecto z ſic non pōt multiplicari. Sed effectus eſt duplex ſm̄ duo ſubiecta. ſicut ab vno calore in igne eſt vnū calere. ſed ab eodē duo in duobz calefactis Alia opinio eſt quā Petrus dicit tutiorē z magis conſonā doctrine cōi. q̄ de lege cōmuni nō ſunt plures baptiſandi niſi plurib; baptiſmis formalr z materialiter. Uñ ſup duos nō ſufficit dicere. baptiſo vos vel baptiſo te z tē. cū diſtinctus baptiſmus debeat habere explicita z diſtincta verba. Un z Tho. dicit in quodlibeto. q̄ cū naſcit monſtrū. pura bñs duo capita z hmōi aut certū eſt ibi eſſe duas aīas rōnales. vt qz ibi ſunt duo capita. duo colla. duo pectora. z ꝓ ꝓſequēs duo corda. z tunc baptiſandi ſūt vt duo. Et q̄uis pſumat. q̄ plures poſſint baptiſari ſil dicendo. Ego vos baptiſo. tutius tamē eſt eos baptiſare ſigillatim. Si aūt nō eſt certum eos eſſe duos. vt qz nō ſunt duo capita, bene diſtincta et hmōi. tunc baptiſet vnus. z illo baptiſato ꝑ alt dubie baptiſari dicēdo. Si tu ñ es baptiſatus tē. baptiſo te.

Itē queritur vtrū. §. VII.

in neceſſitate mutus z mancus poſſint vnū baptiſare. ita q̄ vnus dicat verba z alius imergat z videt q̄ non qz neuter facit totū ſed ptem tm̄. z ſic eſt ꝓtra decretum di. ẏtū. Quorundā. Et hanc opi. firmat Ray. z Hoſti. Itē. ij. pte. q. lxvij. ar. vi. qz ſacra ſunt eccleſiaſtice vnita tis. z duuidi nō pūt. Sed pe. de pal. vbi. s. videt ōdi nare ad ptem affirmatiuā q̄. ſ. ſit ibi baptiſmus. Diſtinguit enī illud ſacrm̄ neceſſitatis ab alijs q nō ſūt neceſſitatis in hoc. qz in illis vnº debet facere totū. ſicī ſacramento ꝓfirmatois. ordinationis. z extreme vnctois. In dicto caſu loquit canon q̄rundaz ꝓallegato. ſ. in ſacro ordinis vbi cecus ordinabat z aliº legebat z nulla fuit ordinatio. Melius enī obmittit in hmōi q̄ nō ſunt neceſſitatis q̄ ꝯ inordinate ꝓferat. Sz in ſacris neceſſitatis licite pt obmitti quicqd nō eſt de ſuba ſacramenti. ꝓpter neceſſitatē. Cū ergo miſtri vnitas nō ſit de ſuba ſacramēti. vt dicūt cōiter oēs. ergo ī neceſſitate licet duos ꝓcurrere. vt ſi vnº nō pot facere totū. faciat quilibet q̄ pt. ita tm̄ q̄ nō ſit mēdaciū in forma vel materia. qz b̄ eſt de ſubſtantia cuiuſlibet ſacrī. qz ſic ex falſa z nō vera materia nihil agit. ita ex falſa formaz nō vera. Dicet ergo mācus in forma grecoz. baptiſet ſeruº xpi zc. muto imergente. vel dicat. iſte te baptiſat. Si enī expreſſio miſtri nō eſt neceſſaria. nō refert in qnacūq̄ forma exp̄mat in ꝓma vel tertia. vel pōt dici q̄ ſolus mutº baptiſabit. z q̄ nō pt verbo dicat nutu z ſufficit. z probat p exempla de alijs ſacris. Sed hoc ipſe reprobat. quia licut ſine aqua in quacunq̄ neceſſitate nullus poteſt baptiſari. ita nec ſine verbo forme ꝓprie.

Item queritur ſi. §. VIII

plures poſſunt baptiſare ſimul. Rndeo q̄ ſic. ſed b̄ pt eſſe multiplr. Uno mō ſi expreſſe hoc faciāt ſimul. immergendo z dicendo q̄libet formā. z intendendo quilibet per ſe baptiſare. z eſt vnū baptiſma. Alio mō. quia vnus dicit ꝓpus. ego te baptiſo te tē. z alt poſterius ſic primus baptiſat. ſecundº iterat. ſi ex ꝓtentione quilibz hoc intendit. Alio mō vt intendāt ſil immergendo et dicendo ſimul verba baptiſmatis. z tunc ſm̄ Tho. ſi dicūt. nos baptiſamº nihil facūt. qz mutat forma. Et rō eſt. qz homo nō baptiſat niſi vt miniſter xpi. z eius vicē gerens. ſed xps eſt vnus. ergo oportet z miniſtrū q̄ eum repꝛeſentat eſſe vnū. ſed cū ōz baptiſamº. talis intentio expꝛimit ſic q̄ plures vt plures ꝓuenūt ad vnū ſacramentum ꝓferendū q̄ videt eſſe ꝯ rōem miſterij. debz ergo ſm̄ Tho. dicere quilibet. ego te baptiſo. Et nota q̄ petrus de pal. de generatōe carnali dicit q̄ poſſit dici. q̄ ſi duo ꝓcurrerēt ad carnalē generatōem ſucceſſiue. q̄ le mē ſecundi viri ſic poſſet ſuperuenire q̄ miſcereť p̄mo. et ſic ex vtroq̄ ꝓuncto formaret fetus. z ſic eſſet vnus filius vtriuſq̄ viri. Al illi videtur q̄ plures poſſint ꝓcurrere ad regeneratōez ſpiritualē que eſt in baptiſmo. Alij dicūt q̄ in dicēdo baptiſamus. eſſet verus baptiſmº. qz nō eſt de neceſſitate ſacri. q̄ miniſter exp̄mat. vt patet ex forma grecoz. qui vere baptiſant. ergo nō oportet q̄ miniſter exp̄mat nec ſingulariter nec pluraliter. Sz ad hoc poſſet rñderi q̄ q̄uis nō reqrit. nec vnitas nec expreſſio miniſtri. tamē ſuppoſito q̄ exp̄mat pſona miniſtri. ſic debet exp̄mi vt ꝓueniat miniſtro. aliter nō valet. Nā ſi diceret ego p̄ncipalis baptiſo te. nō valeret. qz repugnat miniſtro. q̄ ſit p̄ncipale agens. Et ſilr ſi dicāt. baptiſamus. videtur ex forma innui q̄ xps nō poſſit opari p vnū miniſtrum ſz tm̄ per duos. Tandē poſt multa dicta pt ꝓtra Petrus de pal. ſi ꝓcludit. Nō video ſuppoſito q̄ duo ſimul poſſint baptiſare. q̄ nō ſit ita baptiſmº. ſi dicāt baptiſamº ſic et ſi q̄libz diceret. ego baptiſo te. Et addit q̄ ſi duo ex ꝓtentōe baptiſant q̄libet volēs p ſe nō cū alio baptiſare bz pferre. ego te baptiſo. Si aūt ambo ſil cōcorditer intendūt vnū baptiſare. ꝓgruentius dicūt. nos baptiſ-

samus. vt notet concors intentio. ḡ̃ si dicant. ego t ego per qd̃ notat diuisio. Est aũ eadẽ q̃stio. Utrũ plures simul possint ꝓfirmare. ordinare. t inungere. t quibus verbis. De absolutõe ī ꝓfessione qñandõ plures absoluunt dicetur infra.

De intentione circa .IX.

baptismũ. Notandũ ꝓmo in baptisando fm Pe. d̃ palude. post Tho. t Pe. Aut habet vsum rõnis actu aut habuit. sed mõ nõ habet. aut nondũ habuit. Et in primo casu est necessaria intentio recipiendi baptismũ alias nihil recipient. Sed nõ requirit recititudo intentõis. ad hoc. Uñ t q̃ recipit baptismũ ꝓpter quẽstũ sicut iudei sepe faciũt verũ baptismũ hñt. Sed puersitas intẽtionis aufert sibi rem baptismi. i. gr̃am. Sil'r etiã nõ requirit voluntas seu intentio spõtanea. Nã t voluntas etiã coacta coactõne tñ ꝓditionali recipit sacrm baptismi. t qui sic recipit puta timore mortis eligens potius baptisari q̃ mori recipit caracterẽ sed nõ gr̃iã. Uñ cogendus est seruare fidem. Qui aũt ad baptismũ cogeretur coactõe violenta seu absolute. nil recipet nec ẽt sacramentũ. extra de bap. c. Maiores. In secũdo casu. scz q̃n iam habuit vsum rõnis. sed tunc non habet q̃n baptisatur ꝓpter furiã vel amentiã vel frenesim vel dormientẽ. tunc si talis anteq̃ intraret amentiã vel frenesim supuenientẽ. vel poneret se ad dormiendũ. vel tũ habz lucida interualla. habet ꝓpositũ baptismi t intentõez si baptisat recipit sacramentũ t rem sacri. t tunc habet ītentõem habitu. ecsi nõ actu. t vbi sit periculũ mortz. talis debet oino baptisari. etiã si renueret amẽtia ductus. Et ligari põt. si expedit vt baptisẽt. t nõ obstante etiaz irreuerẽtia quã ꝓmittere vellet ad sacrm. puta in migẽdo in aquã. t hoc totũ ꝓpter necessitatẽ eius. Sed si nõ est periculũ mortis. tales nõ sunt baptisandi. sed expectandũ est q̃ reuertant ad ꝓpriũ sensum. vel euigilent q̃ ad dormientes. Si vero tales añ amentiã frenesim vel dormitõem ꝓdixerunt nõ recipiũt sacrm nec rem sacramẽti si baptisant. qz nõ habuerũt intentõem actu. Uñ nec tunc vel habitu habere pñt. t iõ nõ sunt baptisandi. In tertio casu vt sunt puuli ab infantia. furiosi ñ in sua. sed parentũ vel offerentiz vel baptisantis si illi duo soli essent intentõe baptisant. Et nota fm. b. Tho. üj. s. di. iij. q. ij. ar. ij. Et. iij. ꝓc. q lxviij. ar. ix. q̃ paruuli fideliũ q̃ctus sunt baptisandi. nec est expectandum fm Tho. t b̃ qz ꝓter imbecillitatẽ nature de facili mori possunt t damnari. Sc̃o ꝓter rep̃mendas infestationes demonũ qui nõ hñt tantã potestatẽ sup̃ cos baptisatos. vt pus spualiter t corpal'r nocendo. Tertio quia puericia ad aliqua inducit t firmꝰ inberet. Fides in baptisando si est sine vsu rõnis nõ requirit. sed nec in adulto ad hoc q̃ recipiat sacramentũ. sed bene ad hoc q̃ recipiat gratiã. alꝫ esset fictus. Paruuli aũt infidelium añ pubertatẽ cũ sint in ptãte parentũ ꝓpria coz voluntatẽ nõ sunt baptisandi fm Tho. t Pe. de pal. tñ si baptisent inuitis parentibꝫ sũt vere baptisati. t cogendi ad fidem seruandũ fm Tho. Sed pe. de pa. videt dicere q̃ tales nõ sunt baptisati opio. Thome magis placz qz posita cã sufficiẽti necessario sequit effectꝰ. Dic aũt cõcurrũt oĩa q̃ requirunt ad baptismũ. ḡ ibi est baptismus. Et si dicat q̃ cã sufficiẽs nõ est solũ materia t forma debita. sed etiã intentio seu volũtas baptisandi vera. vt ī adultis. vel saltẽ interp̃tatiua in paruulis. q̃. s. est volũtas parentũ. Sed hic deest volũtas vera. i. ꝓpria cũ nõ habeãt vsum rõis. t interp̃tatiua. qz ꝺ voluntatẽ parentum. Sed rñdet voluntas interp̃tatiua puuloz in baptismo intelligit nõ solũ parentũ carnaliũ. sed etiã spiritualiũ. i. offerentiũ sic olim saluabant in fide parentũ. id est ecclesie que tñ nõ erat parentũ carnaliũ solũ. ꝫ etiam spualiũ. Et pro ista opinione. s. q̃ recipiũt veruz baptismã facit. c. xxviij. q. i. Judeoz. t cx de iudeis. c. sic iudei. vbi dr q̃ debẽt tales cogi ad ea q̃ sũt fidei. qd̃ nõ ficeret si nõ essent vere baptisati. ad qd̃ tñ rñdent illi de alia opinione. q̃ intelligit. c. q̃n de volũtate parentum. sunt baptisati. sed ista glo. ibi nõ reperit. Iré de ꝺse. distinguit. Paruulis. dr q̃ paruulis sufficit fides offerentium. nulla sacra mentõe de fide parentũ. Ad qd̃ rñdent alii q̃ intelligit q̃n offerentes gerũt vicẽ parentũ xp̃ianoz. sed c. istud nõ aut ecclesie vt accidit in puulis xp̃ianoz. sed. c. istud nõ facit istã distinctõem. Pe. aũt de pal. dicit condisimiliter sicut parentes nõ p̃nt cogi ad ea que sunt pure fidei. ꝛc sic coacti nõ ꝓsentientes recipiãt nil est actũ. licet ad ea que sunt legis nature possint cogi. Si filij ipoz infideliũ ꝺ coz voluntatẽ in his q̃ sunt legis nature p̃nt cogi. ꝛc. Sed in his q̃ sũt pure iuris dine t voluntatẽ verã req̃runt vel interp̃tatiuã nõ debet fieri nec factũ valet. Sed quicunq̃ parentũ etiã si tñ mater ꝓuertat. tũc de volũtate eius ꝓdicente prẽbaptisari t recipit baptismũ. ꝑmũ vt dixi magis placet. Quantũ scz ad baptismũ. vtrũ. s. possint baptisari paruuli infideliũ iudeoz añ pubertatẽ inuitis parentibꝰ. vide setm Tho. se. se. q. x. ar. xij. q̃ rñdet q̃ nõ. tripli ratiõne quã assignat in coꝛpe. q. ibi vide. Iré scutic. Lar. Florẽn. de iudeis in. c. Sũt iudei. t Abb. de si. t Baspar de cald. in con. t glo. sup. c. Judeoz. xviij. q. i. Archidiaconus aũt sup. c. Qui sincera. di xlv. Utrum ibi firmat. scz q̃ filij iudeoꝝ puuli iuuitis pentibꝫ p̃nt baptisari q̃ illos q̃ sunt dñi eoz. Pro rõe assignat. q̃ tales sunt subditi principum t dñoz tpaliũ. Uñ sicut p̃nt eos vẽdere t donare alꝫ. ita t filios eoz puulos tandiu mãcipia sua vendere vel darein seruituteꝫ iuuitis pentibꝫ. t ita etiã eis auferre ad baptisandũ. Et in b̃ etiã merent tales principes fidẽ. ꝛ ꝓter saluãdos paruulos ad fidei sacra. Quam opi. sequit Antho. d̃ bu. t b̃ etiã dicit Dñicus d̃ sancto gemi. Sed dñs Florẽn. euacuat motiuũ istud archidiaconi dicens in dicto. c. Sicut iudei. q̃ nõ est verũ q̃ iudei sint serui talit q̃ vendi possint. t q̃d̃ sit de tunc. tñ de consuetudine seruat q̃ habeant ꝓ seruis. Uñ qd̃ dicit d̃ iudeis. c. t si iudeos. q̃ ꝓpria culpa eos subiecit seruituti. t. xxij. q. viij. Dispar. large ibi sumit seruꝰ q̃ ad quẽ dã no simplr q̃ ad oĩa. Uñ ꝓhibetur eis auferri sua vt alias molestias inferri. t qd̃ dr. di xlv. De iudeis. q̃ nõ dñt inuiti ad fidẽ trahi. sed videt si volẽtes ipi ꝓpter dñt inuiti ad fidẽ trahi. sed videt si volentes ipi ꝓpter puericiã ad fidẽ accedãt. Rñdet ibi car. florẽ. q̃ cũ tes etiã iuuitis pentibꝫ accedãt. Rñdet ibi car. florẽ. q̃ cũ pueri ignorẽt qd faciãt nõ ꝓpue p̃nt dici velle. sed volũtas coꝛ est in volũtate pentiũ. Sz in his oĩbꝫ videt valere de ꝓsideranda t pderanda rñsio. b. Tho. i dicta. q. q̃uis cũ simplr querat vtz pueri iudeoz inuitis parentibꝫ sũt baptisandi. nõ tñ simplr rñdet. Sz cũ distinctõe saltẽ implicite. Nã in coꝛ. q. t in rñsione ad ar. dicẽ q̃ nõ babẽtes vsum rõnis pueri nõ sũt iuuitis pentibꝫ baptisandi. Ergo p ar. a ꝓpꝛijs pueri hñtes vsum rõis videt q̃ possint iuuitis parẽtibꝫ baptisari. qz tunc q̃ctũ ad ea q̃ concernũt ꝓpriã salutẽ vident sui iuris esse. t sic ꝙ liberũ arbitriũ. si tã vsum eꝰ hñt. p̃nt se dare dyabolo ꝙ peccatũ magis tromagis deo ꝙ fidẽ sacra. Tota g̃ difficultas huius materie videt in b̃ ꝓsistere. Utrũ in puericia cpis iudeꝰ vel in dca habeat vsum rõis. vt sic possit vl non. habeat. t sic nõ possit inuitis parẽtibꝫ baptisari. Et cũ puericia dicat durare ꝙ septẽnũ post infantiã. q̃ ab principio puericie dicat habere vsum rõnis. sicut in medio vel circa finẽ nõ videt rõnabiliter dictũ. Uñ qd̃ dicit glo. sup. c. Pueris. de delictis puerꝰ. q̃ hñt vsuz rationis t peccare p̃nt cũ sint doli capaces. s. post septenium infantie. experientia docet. vt in pluribꝫ hoc verum. nõ esse. Et qd̃ dicit. c. Pueris. q̃ t si pctã carnalia nõ possi

Circa baptisent puuli.

sunt ꝓpetrare pueri.pũt tñ alia ꝓmittere.vt mẽdacia.ꝓ
uria ⁊ hmõi. Aduertendũ ꝙ tex.c. Pueris.dicit grãdi⁹
usculis grandi aũt pueri dicẽdi sunt nõ a ꝓncipio pue⁹
ricie sed a medio vel circa finẽ.qõ sentire videt Petrus
de ancho.ꝙ.s.circa mediũ puericie.vel vltra.incipiat ba
bere vsum rõis.⁊.b. Tho.i.uij.di.xi.q.i.vlti.ar.vl.ad.iij.
q.dicit.ꝙ pueri in.xi.xij. vel.xiij.anno pñt se cõtinere. si
appareãt signa deuocois.qz presumi potest in eis vsus
rationis. Et Gaspar calde.in dicto consilio suo questio
nem de puero iudei duodenni.de quo determinat iu⁹
tis parentibus posse baptisari.quia satis potest presu⁹
mi de aliquo vsu rõis in eo.⁊ sic in fauorem fidei po⁹
terit baptisari etsi nõ claresceat omnino de vsu rationis
Et vbi ꝛium appareat.s.õ tali defectu nõ videt bapti
sandus.quia nec in fauorẽ fidei fiẽda ẽ alicui iniuria vl
iniustitia. Accedit ad hoc dictũ senece dicentis. Errant
qui putant seruitutẽ in totũ hoiem descendere mẽs sui
uris est.cum.s.habet vsum rõnis.corpora vero obno⁹
xia sunt dñis. Clarius hoc probat dictũ concilij tolera⁹
ui.di.xlv. De iudeis. dicẽs. sicut enĩ homo ꝓpria arburij
voluntate seipsum obediens perijt.sic vocate se gratia
dei.ꝓpria mentis conuersione quisq; credẽdo saluatur.
Nec negatur quin alicui ꝓter cõmunẽ cursum possit
accelerari vsus rationis.siue ex complexiõe naturali vt
accidit in puero quinquẽnio.quã refert Brego.ex blas⁹
phemia dãnarũ in li.dyal. Sicut etiã apetitudo ad ge⁹
nerandũ accelerata fuit in eo.quem refert Dicro.nouez
annoꝝ nutricem impgnasse.vel ex speciali gratia dei.si
cut fuit in Johanne baptista acceleratus vsus rationis
in cognoscendo xpm in vtero. Tho.in.uij.s.di.vi.in ex⁹
positione littere. Sed vna hyrundo nõ facit ver.⁊ que a
da.de regu.iu.li.vi. Sit ergo ꝛclusio.vt ꝑm ꝙ existima
ri potest de dicta puella vtrũ habeat vsum rationis vel
nõ ita fiat. Notat etiã ꝙ si puella iudei efficit xpiana
pater eius iudeus potest cogi ad dandũ ei dotẽ cũ nu
bit ꝑm facultatẽ suam de eo quod licite acquisiuit. non
autem de vsuris.⁊ alias obligatis restitutioni.

De intentione bapti. §. X.

Sanctis an sit necessaria ⁊ qualr. Nota ꝑm Pe.de palu.
di.vi.ꝙ circa hoc est duplex opinio. Prima est ꝙ requi
ritur intentio in baptisante.nõ quidẽ actualis q semp
ne vtr sit possibile quin interrumpatur intẽtio. §z sufi⁹
ficit ꝙ ab intentione procedat.qz in operib⁹ meritorijs
non plus requirit nec etiã requirit rectitudo intentois
vt §z baptiset ad purgandũ pectũ illius. Nã ⁊ si bapti
sans ꝓpter salutẽ ꝛferendam vere baptisat.de ꝛse.dist.
uij. Tõ illud. Sed requirit intentio faciendi qõ facit ec
clesia in baptisando qõ nõ est sic intelligendũ qõ facit
ecclesia romana aut ista vel illa.sed qõ xps ordinauit
⁊ facit ecclesia catholica q̃cunq; sit illa.qz sicut nos intẽ
dimus facere quod facit ecclesia nostra ⁊ nulla alia. Si
militer intẽdũt facere greci ⁊ heretici qõ facit ecclesia il
loꝝ ⁊ nulla alia. Ecclesia aũt illoꝝ est synagoga sathane
⁊ tñ nõ rebaptisamus ab eis baptisatos. Et hoc qz in⁹
tendunt facere qõ xps instituit ⁊ dare verũ baptismũ.
licet putent nos nõ dare verũ baptismũ. ⁊ hoc sufficit.
Secũda opinio est ꝙ sola exꝑssio verborũ sufficiat. qz
sunt quedam sacramenta in quibus homo nõ ẽ princi
pale agens. sed instrumentale. ⁊ tũc nõ requirit ei⁹ in⁹
tentio interior. sed sufficit exterior exꝑssio ꝑ quã salua
tur veritas verbi. Dicit enĩ baptiso te.ꝑfirmo te. iungo
te. l' hoc est corpus meũ. que omnia vera esse possunt. si
ille intendat siue nõ intendat. Et precipue potest ꝺ
dici de baptisante. vbi baptisans est sicut applicans for
mã ad materiã ⁊ causã sine qua nõ. Sicut etiã in ap⁹
plicante ignem ad ligna absq; hoc ꝙ intenderet combu⁹
rere comburit. Sed in alijs sacramentis que requirunt
caracterem in ministro requirit ministri intentio. vt in
ꝛfirmando.in vngendo.in matrimonio in ordinando
absoluendo.conficiendo.in matrimoniũ contrahendo
Concedunt etiã isti de baptismo.qõ requirit intentio ĩ
ministro proferendi verba ⁊ applicandi materiam sicut
facit ecclesia.sed nõ requirit intentio aliqd opandi. Vñ
si baptisans intendit ludere vel delectare vult tñ dicere
⁊ facere exterius.qõ facit ⁊ dicit ecclesia. §z ĩmergẽdo ⁊
verba forme dicendo ⁊ facit ac si intendit, baptizare ba
ptismũ impetẽs vel petẽs ꝓ puulo ⁊ est vere baptiza⁹
tus.qz ecclesia que cũ posuit mistrum non intendebat
decipere. Et si ipse diceret.ꝙ intendebat ludere non ba
ptizare nõ esset ei credendũ ad rebaptisandum.ĩmo nec
ipsemet qui est certus de sua intentione debet rebapti⁹
zare.secus autem esset si etiã baptizatus intendebat lu⁹
dere.quia tunc nõ est baptizatus. Dicit tamẽ ipse Pe⁹
trus.ꝙ prima opinio tangẽs cõmunior ⁊ tutior est tenẽ⁹
da. ꝙuis etiã secunda sustineri posset. Fides aũt nõ re⁹
quiritur in baptisante.qz infidelis vere baptizat.

De ficte accedenti .§.XI

bus ad baptismũ. Dicit Aug.de conse.di.uij.c.Cũ va
lere ꝺz. Tunc incipit valere baptismus.cum ficto rece⁹
dit. Sed notandũ primo ꝙ ꝑm Pe.de pal. post Tho. 3.p.q.69.
quatuor modis ꝓtingit fictio. Primo modo qui nõ cre ar.9.
dit. Scõo qui indecuote accedit. Tertio qui contemnit
vt ridendo ⁊ iocando accedens. Quarto cum aliter cele
brat.id est cõtra prohibitionẽ ecclesie suscipit.vt ab ex⁹
cõmunicato vel ꝓtra cõmunẽ ritũ, ecclesie. qõ in oi sa⁹
cramento obseruandũ est nec alis celebrẽt.alis ⁊ fictio in⁹
currit et fructus perditur. Dicit aũt aliquis fictus re⁹
spectu susceptionis sacramẽti.qz cũ pretendit se velle su
scipere sacrm ipso facto ostendit se dispositũ ⁊ paratũ.
⁊ tamẽ nõ est cum sit in proposito peccandi. Fictus autẽ
primo mõ nihil suscipit.q.s.nõ credit.nec intendit aliquid
suscipe.qz sic ad sacrm requirit intentio ministri ad ꝛferen
dũ.vt dictũ est.§. precẽti.ita ⁊ intẽtio suscipiẽtis sacrm si
est adulius ꝓpria.si puul⁹ aliena. Vñ defuiẽte intẽtione
suscipiẽtis ꝙ fictiõem nullũ ẽ sacrm. Recedẽte ĝ tali ficti⁹
one null⁹ effect⁹ sequit in baptizato cũ hmõi fictiõe .qz
nil fuit factũ. §z indiget tal' baptizari exꝑ nõdũ ẽ bapti⁹
zat⁹. Qõ verũ est si ꝓstaret.§z in foro exteriori nõ credit
volẽti secũdo baptizari. Nec ab irregularitate ei pcit. De
alijs ĝ mõis fictõis itelligẽda est auctas Aug. iuꝑ idu
cta nõ de isto dicto in q̃bus cũ est ibi pectũ mortale nõ
recipit effectũ baptismi. tũc §z recedẽte illa fictiõe per con
tritionẽ vel saltem attritiõem de ipsa fictione tunc reci⁹
pit effectũ baptismi. §z vtz ꝙ solũ pectũ veniale pos⁹
sit hõ cẽ fict⁹ dic̃ Pe. Certũ est ꝙ si respectu alioꝝ sacro
rũ sic in cõtinendo risus ⁊ iocus ⁊ vagatio mẽtis faciunt⁹
hoiem fictum. ⁊ ꝙ ꝛsequens auferũt effectũ. nisi qs di⁹
cat id qõ alis ꝛsset veniale ꝓpter irreuerentiã ad sacrãm
tum fieri mortale. Quõ aũt recedente fictione baptiz⁹
mus habeat effectum ponit idem Pe. tres opi. Pri⁹
ma est io.in glo. dicti.c.tũc valere.⁊ iuristarũ dicentiuꝝ
ꝙ nõ.s. virtute baptismi fit remissio peccatoꝝ cessante
fictõe. §z ꝟtute ꝓtritionis ⁊ pnie. §z hanc opi. reprobat
qz glo. corrũpit tex. q̃ dic̃ ꝙ baptism⁹ valz n ꝓtrito ces⁹
sãte fictõe. Scõa opi. ẽ q̃rũdã; modnoꝝ dicẽtiũ ꝙ ex di⁹
uia ordinatõe ẽ ꝺ ꝙ ad caracterẽ seq̃t gr̃a infallibil'r .l' rẽ
si desistit fictio l' postea fictõe recedẽte. ⁊ ꝺ mõ ꝺ valẽ ba
ptism⁹ q̃ ad caracterẽ ipsius. qz ex ordinatõe diuina seq̃t
gr̃a recedẽte fictõe sic a ꝓncipio fuisset. si nõ fuisset fictus.

vbi.s.ar. vlti.

Tertia opinio est Tho. dicentis q̄ baptismus recedē te fictione tunc habet totū effectū suū. qz tūc recipit in bap. ultimo caracterē talē. Caracter enī est z ultimus ne/cessitās ad gram nisi superueniat impedimentū p̄hibēs eā. z istud est fictio qua remota remouet effectus. i. im/pedimentū gratie quo ablato recipit effectus baptismi totū. z hanc opinionē formatē Pe. idem tangit verbis addendo. q̄ in sacris impressionibus caracterē. est spēalis necessi/tas q̄ sortiant effectū suū recedente fictione. alis nō pos sit eoz effectus haberi. quia nō p̄t iterari. sed nō sic in alijs sacris. qz ibi possunt iterari. pot effectus eoz habe/ri alis sumēdo. Addit etiā q̄ sufficit attritio ad tollēdū illā fictionē. z tunc virtute baptismi etiā fictio mortalis culpa z oīa alia seq̄ntia delent q̄ ad culpā z penā. erer/nā. que hñt p̄nexionē. Iz alis mortale post baptismū cō/missum nō remittit sine p̄tritōe. sed hoc est p accidens. verū est in q̄ mortale p̄missum post baptismū p̄fitē/dum est nō qz aliter nō remittat. qz remittit p remotōz fictōnis ex naturali cōcomitantia. sed p̄ter p̄ceptuz de confitendo. vel posset dici ecouerso. q̄ licet alis attritio nūc tñ mortale aduncta impedit ne sufficiat. z tūc pro pter veritatē sacramentū p̄teritū z futurum baptismi z pnīe remittunt oīa mortalia. Sz differūt. quia bapti/smū p̄cedentia directe seq̄ntia aūt ex naturali p̄comita/tia. econtrario aūt p̄ter pnīam in voto. qz de fictione in baptismo hz confiteri. z solū de peccatis post baptismum. Sed de peccatis añ baptismū. nō licet p̄fiteri. Nec Petr⁹ Nō si diceret q̄ effectus in actu requirit cām in actu. ergo z c. Rñdet Pe. hoc esse verū de causa in esse z de effe ctu īmediato. nō ō causa in fieri. i. dispositiua. Vñ cau sa in actu gre efficiēs est de⁹. disponēs aūt est caracter. vñ sicut pater reliquit in vtero matris illud. virtute cu ius eo mortuo generat posthum⁹. qz pater est cā prolis nō īmediate. sed mediante dispositōe cuius gen⁹ est cā fieri z nō in esse. vñ ipso mortuo virt⁹ formatiua opat sic in regeneratōe spūali q̄ baptismū sic q̄ cām in fieri. p ducitur caracter q̄ recedēte fictōne ē dispositio ad gr̄ia.

De virtute baptis. §. XII.

et in.3.pte q.66.ar. 9.

mi. Nota q̄ baptismus nō debet iterari. z ꝺ ꝑm Tho. i iij. di. vi. q. ij. ar. 1. q. 1. in corpe. q. q̄druplici rōne. tum qz imp̄mit caracterē indelebilē. tum qz datꝰ ꝯ originale q̄ semel ꝯbit. tum qz ibi homo cōfiguratꝰ morti xp̄i que se mel facta est. tum qz est spūal generatio que semel facta est. Si ergo certū est oīa que sunt de substātia sacri con curriss. licet cetera q̄ sunt ō solēnitate defuerit. puta qz verula verba vere z bene p̄ferrētur in aquā īmersit. sed de fuerunt catheciſmus z exorciſmus nullo mō est ampli/us baptisandus ꝑm pe. de pal. nec simplr necessitate ꝯdi/tione. sed cau. e est supplendū q̄ ex necessitate vl incau te fuit omissum. puta exorciſmus z catheciſm⁹. Si au tē ꝯstat aliq̄d de substātialib⁹ defuisse tunc oīa substā tialia q̄ simul oportet cōcurrere sūt iteranda q̄ iam fue/runt adhibita etiā alia q̄ sunt de solēnitate ꝑm I. heolo/gos. qz q̄n vnū sacrm ꝯferr z tempus patit. debita solē nitas est adhibenda. z nil ō ꝯcurrentib⁹ est omittendū nec est vis si repetunt q̄ sacra nō sunt. z etiā que sūt de substantia q̄n nihil est factū. z p ons nō fuit sacrm. nec sacrāmto fit iniuria. Juriste vero dicunt q̄ nihil ē iterandū. Iz solum est supplendū q̄ fuerat p̄termissū. Sz pari ratione. nec si aliquid de substantialib⁹ fuisset adhibitū. illud esset reperendū z sic nō esset verū secūdā vice. p̄ter omissionē eius q̄ nō est adhibitū sicut nec fue rat prima vice. nec propter omissionē eius. q̄ nunc est supplet̄m. Si au. tē probabiliter est dubium. vt qz puer in nemore expositus inuenit. baptisandus est sub cō ditione que habet extra eo. c. ij. Premissa negatiua. Si tu es baptisatus nō te baptiso z c. Idem dicit Richar. in. iij. de exposito de quo nescit a quo sit expositus. z a quo sit bap. tisatus tenendū. Dicit etiā Richardus in iij. q̄ si existens in pōte cū paruulo. cū alis nō habeat aqm ad baptisandū intendēs saluti eius prouidere. cū videat ipm mori. si proijciat in aquā dicens forma bap ptismi cū intentione baptisandi. talis nō est baptisa. Et ratio est. qz proxima materia baptismi est ablutio aquas q̄ aūt abluit p̄mo cooperitur aqua in toto vt q̄ te postea discooperit. Unde per primū baptismum re p̄sentat christi sepulturam. per secundā resurrectōem q̄uis autē in casu predicto puer q̄ actum illius qui p̄ cat in aquam mergatur. nō tamē est actus ordinatus ex sui natura ad hoc vt puer abluat. sed vt submerga/tur. Unde si cuadit baptisandus est. De illo q̄ ex xp̄i anis est natus z inter xp̄ianis conuersat⁹ nō est in du/bium reuocandū ꝑm Petrū de palude. nisi non bapti satus euidentissime probaret. extra de p̄sby. nō bapti. c. fi. Si autē vno teste pura obstetrice asserente bapti/satus probetur bene credendū est. Pena rebaptisantis est. q̄ qui scienter vel per ignorantiā iuris hoc faceret vl̄ in faciendo inuenit irregularis est. z nō nisi per papā dispensandus z. nō est dubium q̄ peccat mortaliter. ex de apostat. c. ij. Si aūt per ignorantiā facti probabilit recusarēt sed rebaptisatus ex eo. qz ignorabat se tūc fu/isse baptisatum est irregularis. vt habet de cōse. di. iij. Qui dis. sed per epm potest dispensari. imo etiam qui dam dicunt talem non esse irregularē. qz ignorantia fa cti excusat cuz. Illud enī fuit olim seruatū in odiuz reba ptisantiū nunc non tenet. Tenendo primā opinionem. que est magis consona textui. si querat quare baptisās in tali casu nō sit irregularis cū p̄ eo facto illicito ma/gis debeat puniri agens q̄ patiēs. potest responderi q̄ hoc ideo est. quia nō inuenitur in iure cautum. q̄ bapti sans qui nescit baptisatū fiat irregularis. sicut inuenit de ipo rebaptisato. z pene nō sunt extendende. vel etiā de ipo rebaptisato potest dici q̄ tunc sit irregularis. sic postq̄ sciuit. ratum habuit ꝑm vnā glo. illius. c. Item nota. q̄ etiā in vtero sanctificari sunt baptisandi scōm Tho. in. iij. s. di. vi. q. 1. ar. 1. q. ij. in corpe. q. z Pe. tū vt formenk alīs. Unde ex baptismo recipiunt caracterem nō autē emundationē ab originali. quia tam per san ctificatōem emundari sunt nec de nouo accipiunt pri/mam gratiā. quia tam receperunt in vtero matris q̄ in tanto roboze. vt nō possint peccare mortaliter. Iz au/gmentū gratie percipiunt. tenentur enim ad hoc de p̄/cepto. quia sanctitas nō excusat hominē ab obseruacī one p̄cepti sicut nec a ieuniis ecclesie.

De adultis peten. §. XIII.

tibus baptismū. Dicit Thomas in. iij. pre. q. lxviij. arti. iij. in corpore arti. q̄ nō statim cū conuertuntur est eis baptismus dādus. sed debet differri vsq; ad aliquod certum tempus. z hoc triplici ex causa. Primo propter cautelam ecclesie. ne decipiatur ficte accedētibus tribu/ens sacramentum. Secundo vt ante baptismum de fi de plene instruantur. Tertio propter reuerentiam sacra menti. dum scz in precipuis solennitatib⁹. vt pasche et penthecostes ad baptismū homines admittunt si ra/men plene esseut instructi. vel infirmitas vel aliud mor tis periculum imminceret. sine dilatione essent baptisā di. Statuit autem ecclesia predictum tempus ad solē nitatem baptismi. non ad necessitatem eius. quia hab⁹ efficaciam ex virtute spiritussancti z passione christi. cu tus sepulture homo configuratur in baptismo. vt pat Ro. vi. z ō in penthecoste z vigilijs pasche. De iu de is autē et paganis dicit Hostiē. in summa. q̄ si ex mora

seu dilatione baptismi iminet periculū.qz sz cōuersus timet ne alij iudei vel pagani ipm interficiāt.si hoc p̄pendūt z tunc est ctr⁹ baptisand⁹ exposita sibi fide p̄ ut potest.si āt ñ imīet periculū aliqō tūc sūt p octo mē ses vel aliās arbitrarie inter catheciminos retinēdi. de cōse.di.iij. Ne qō absit.z.c Judei.z.c sequenti.

Decatheciſmo di.ȝ.XIIII

cit pe.in.iij.q cū baptismi saluatio sit p̄ fidē merito re quirāt a baptizato ea q̄ sunt ō necessitate fidei. Et hec tio. Et p̄ter hec tria catheciſmus inuētus est in q̄ fit i structio de articulis cōib⁹ distincta ad fidei susceptōes. Fit z sponso ad fidei pfessionē.fit etiā spōso ad fidei oo seruatōem. Et qz adultus petrī p̄ius hz z p se credere potest reqrī b ab eo ex necessitate z p seip̄m. Quia ve ro paulus petrī actuale nō hz nec p se credere p̄t. reqri tur hoc ab eo z de gruitate z p vicariū.s.per p̄rinum. ē sensus.credo.i.p̄sto sum sacrī fidei suscipe ym Aug. expositōem.vel itelligit de obseruātia fidei in futurū. Et sic ym Tho.duplex p̄t esse sensus. Prim⁹ est.credo. id est q̄ ad pfectā etatē veniā fidei assentiā. Sēs est. credo.i.opabo z dabo q ipe credat.z sic obligat puer ipse z patrin⁹.qz de illis ad q̄ oēs tenent nō est inconueniēs q vnus obliget aliū. Sec⁹ est in his ad q̄ nō oēs tenē tur nec ex b sequit magnū periculū in tenēte.ad baptis mū q̄cum ad modernū tps ym Tho.qz pentes sui sūt xpiani z pbabiliter extimari p̄t.q eū in fide nutriēt et ab aliis quib⁹ imbuit fidē addiscet. Sec⁹ aūt erat in p̄mitiua ecclia vbi pueri cū ifidelib⁹ conuersabāt z silr esz nūc si parentes essent suspecti de infidelitate tunc em̄ diligē tior cura esset a patrino adhibenda. Idem Alber.

De exorciſmo dicit.ȝ.XV

3.pa.q.71. ar.3 Tho.z Pe.q licz circa b plures fuerit opiniones. Me lius tn dicendū videt q habet effectū in corpe z anima qz minuit p̄tatem demonis ne ei ñ possit in hoiem.sic añ baptismū z ne baptismū z alia bona impediat sed predicta potestas totaliter in baptismo tollitur. de con se.di.iij.c. Nec quēq̄. Ibi ponitur figura de Pharaone qui prius flagellatus est postea submersus.

De ſignificatione ſa.XVI.

cramētaliū que fiūt in baptismo.sic dicit Pe. Ante ba ptismū fiunt quatuor.q̄ significant q̄tuor fienda i ba ptismo. Nā exufflatio z insufflatio significat spūs mali gni expulsionē.z spūssancti insufflationē. Sal insinuo grā salue p̄tractus circa aures z nares.sensuū spūalium a pertōem. Unctio olei in pectore.z inter scapulas legis dei amorē.z deuotā subiectōem. Alia tria fiūt post ba ptismū.s.crismatio in vertice z significat xpi grām z cō formitatē in mente. Cerei ipositio significat fidei z mo rum claritatē. Vestis candida q̄ significat innocētie resti tutionem.

Dec⁹ confirmatione z ministro eius z (tutionem. materia z forma z effectu. Caplm Decimū quartū.

Sequitur de cōfirma

rione de qua ōr Actuū.viij. Imponebāt ma nus sup illos.s.apli z accipiebāt spm̄ sanctū. Et ōr istud sacramētū crisma rōne materie .cōfirmatio rōne effectus.manus impositio ex mō dandi. Unde dici tur de p̄se.di.v. Oēs fideles.post baptismū recipe dēt per manus impositōem spm̄ sanctū.vt pleni xpiani in uenisnt. Qd sit sacrm probat.qz omne sacrans mē tem cū signo visibili ad spēalem effectū est sacrm. sz cō firmatio est tale.vt.j.patebit. Unde ō p̄se.di.v. De his ōr Scitote vtrūq̄ sz baptismū z crisma magnū ee sacra mentū. Instituit aūt xps ym Pe.de pa.ipm. cū paruu lus manus imponeret. Lu.xviij. Figuratiue tn.vñ nō videt q eis p̄tulerit illud sacrm.qz eius vsus nō pueni ebat an missionē spūssancti. Ul ertiā al⁹ instituit illud sacrm.licz nō sit scriptū.apli aūt crismati fuerūt die pē thecostes sine crismate descendēte spūsancto in ignēis linguis. Si em̄ xps ym q hō potuit dare effectū sacra menti sine materia sacramēti multo magis spūssanct⁹. nec aliā p̄firmatōem illi.xx. habuerūt z caracterē recepe rūt sicut nec apli aliā ordinatōem receperūt q̄ illaz de qua ōr. Mar.xvi. Hoc facite in meā p̄memoratōez Un aūt apli ceteris manus ip̄onebant p̄firmātes vel crismate vtebant.vel si nō vtebant.qz tunc dabat spūs sanctus signo visibili. hoc fuit dispensatiōe. Sic sicut etiā dispensatiue baptisabāt in noīe ihu. Sed qz nūc cessat causa cū nō det spūssanctus visibiliter cessat z dispen satio. nec modo Petrus si viueret sine crismate cōfirma ret. Dec omnia Petrus ibidem.

De neceſſitate huius .ȝ.I.

sacramēti. Nota ym Pe.de pa.q nō est simplr necessa riū.vt dicūt iuriste.nec ex institutiōe p̄ter effectū eius q̄ est robur spūale.qz de facto z memorie pōt hō mo p̄fite ri fidem rpe p̄secutionis p̄fortitudinē z caritatē q̄ da tur in baptismo.cū minima caritas sufficiat ad resisten dū cuicunq̄ temptatiōi. Item nō est necessaria ex insti tutione xpi.qz xps nō p̄mulgauit b sub p̄minatiōe dā natōis vt baptismū z pnām. Nec ex p̄ceptōe.sic cu cha ristiā p̄t q̄ ō ista tria dicūt necessitatez. Sz b vidz neces sariū ex ordinatōe ecclesie.ita q sicut hō ex ordinatōe ec clesie tenet semel in anno confiteri z cōicare. aliter peccat mortaliter.etiā ex ecclesie ordinatōe.z si nunq̄ occurrat p̄fessio p̄secutōis.tn tenet hō semel in vita p̄firmari et si possit z negligat.licet sacrm aliter non p̄tenat peccat mortalit̄ z damnat mortēs. nisi p̄firmet tūc simplicit vel nisi poniteat.z p̄fiteat de b qd̄ insanitate potuit et neglexit. Silr si q̄s bellū mortale intrat q̄ pus p̄firma re potuit z neglexit debet de b p̄fiteri vel p̄firmari si p̄t z sic itelligit illud ō p̄se.di.v.vt icūū. Nō erit xpianus q̄ nō fuerit epali vnctōe crismatus sup̄ple si potest.

Materia autem huiꝰ .ȝ.II.

sacri est crisma p̄secratū ab epo. Crisma aūt illud oleū q̄ sit p̄positū ex oleo oliuaz q̄ designat nitorē consciē z balsamo qd designat odorē bone fame.ex de sa.vn.c.i Oportet etiā q talis p̄positio sit ab epo p̄secrata. Ur em̄ xps nō est vsus illa materia nec isto sacro.sic nec eri am oleo sancto.ō indiget p̄secratōe hmōi materia.ex q̄ p tractū ei⁹ nō est p̄secrata.sic aq̄ baptismi.z sacrm al taris.xps etiā aq⁹ oim ordinū in sua p̄sona exercuit.et sic ex vsu sacri illi⁹ etiā sine materia p̄secrauit materiaz sacri ordinis. Ad sacrm em̄ qd̄ hz materiā extra actum suscipiētis reqrens mistrū p̄secratū p̄ter git de ncēte sa cramēti materie exterioz p̄secratio Si g̃ nō fiat inūctio crismatz ab epo nil fit. Item si ab epo z crismate sz nō p̄se crato nō est ibi sacrm p̄firmatōis.nec pōt electus confi cere crisma.sed oportet q sit p̄secrat⁹ epūs. Nō est autē de ncēte sacramēti q̄ sit crisma p̄fectuz in die cene vel illo anno sed est hoc de necessitate p̄cepti.qz solū in die cene est p̄ficiēdū z de crismate p̄fectoz p̄secrato illo anno.ar de p̄se.di.iij Si q̄s ō alio.z vet⁹ ē intra eccliaz cpurēdū.

Formam etiā deter .ȝ.III.

minatā hz istō sacrm.qz licet sacra que nō hūt materiā aliā extra suscipientē.nō sic reqrāt determinatā formā

verboꝝ sicut pnia ⁊ mrimoniū. tñ q̄cūq; req̄rūt determinatā materiā exteriorē suscipiēti aplicandā. req̄rūt etiā determinatā formā verboꝝ. vt baptismus. extrema vnctio. eucharistia. ⁊ confirmatio ⁊ hmōi. Nō est aūt forma cōsecratio materie. Solū em̄ sacr̄m eucharistie ē cuius essentia cōsistit in cōsecratōe materie. cetera vero nō. Est igit̄ forma ista. Conſigno te signo crucis. confirmo te crismate salutis in noīe patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. Hanc aūt formā nō habem⁹ ab euāgelistis sed a traditōe romane ecclesie. q̄ etiā accepit ab aplis q̄ eam a christo acceperūt. iuxta illud Coꝛ. xi. Ego accepi a dño q̄d ⁊ tradidi vobis. Et si aplī nō fuerūt vsi hac forma. h̄ dispēsatiue fuit factuꝫ. sicut tūc forma baptismi. Magis tñ vsi credunt. licet nō legat. q⁊ occultabant formas sacramentoꝝ ꝓpter irrisiōes gentiliū. Et q⁊ in signo crucis oia sacra ꝓficiunt. de cōse. di. v. Nunq̄d. ibi dr. consigno te signo crucis. confirmo te crismate salutis. notat ibi materia salutis. finis q̄ est effectus sacramenti. In noīe patris ⁊c. dr ad designandū eam p̄cipalē in effectu ꝓferendo sacramenti. De mutatione forme idem sentiendum q̄d de mutatione forme baptismi de qua. s.

Effectus autem con §. IIII

3a. pte. q. 72. ar. 5. firmatōis ꝛm Pe. de pa. post Tho. est triplex. Primus est impressio caracteris. Cū enī confirmatio sit sacr̄m q̄ homo deputat ad aliq̄d sacruꝫ puta ad confessionē fidei et constantē eius defensionē. ideo caracterē imprimit sicut videmus q̄ his qui ad militiā eliguntur imprimitur aliq̄d signū permanens. puta q̄ aureis paramētis in armis et equestribus instrumentis vtunt ad differentiaꝫ aliorū. Et olim militibus in brachio vel in alio loco. cauteriū imprimebāt. Cōueniens est igit̄ ⁊ miles xp̄i aliq̄ caractere distingui et cognosci. Est autem diuersus iste caracter a caractere baptismali ⁊ ordinis. ⁊ presupponit caracterem baptismi ad esse. q⁊ nō baptisatus nō est susceptibilis confirmatōis. Sz caracter cōfirmatōis psupponit ad caracterē ordinis ad bene esse. q⁊ etiā sine ipo siquis ordinaret reciperet ordinē. ⁊ q⁊ caracter indelibilis est. iō istud sacr̄m nō est iterandū. i. q. i. c. Manus impositio. Reconfirmat⁹ tñ ignoranter nō est irregularis. sic̄ rebaptisat⁹ ignorant̄. Errō est q⁊. c. q̄ bis. de cōse. di. iiij. loq̄t de rebaptisato ⁊ nō de recōfirmato. ⁊ pene nō sūt extendende. ⁊ maxie irregularitatis. vt dr de sen. excō. c. Js q̄. li. vi. Scōs effectus confirmatōis est gratia sacramētalis q̄ est distincta a gratia sacramēcali baptismi. Nō enī p istud sacr̄m homo deputat ad aliq̄d sacrū q̄d dignē sine gratia fieri nō pt. q⁊ nō est speciosa laus in ore pcōris. Itē q⁊ deputat ad opus arduissimū. ⁊ maxime charitatis. s. ponere aīam p xp̄o cū deus nō deficiat in necessarijs. Ideo in h̄ sacramēto dat gratia ⁊ plenitudo gratie p̄cipue ad robur. vt d cōse. di. v. Nouissime. pficit aūt gratia sacramēcalis confirmatōis gram sacramēcalē baptismu. sicut vna virt⁹ pficit aliā a se differentem sicut fortior min⁹ fortē. Vñ de conse. di. v. De his. dicit q̄ vnū sine altero pfici nō pōt. i. baptism⁹ sine confirmatōe. q̄n sc̄z pōt haberi sic̄ nec liberalitas sine magnanimitate. Gratia vero gratū faciens q̄ est vna in oib⁹ sacramēcis. collata in baptismo si pseuerat confirmatōe ꝓficit. q⁊ essencialr augeat. vt auctа mereat pfici. Et ꝓpter h̄ dr quis p confirmatōem esse plen⁹ xp̄ianus. vt de cōse. di. v. Oēs. Tert⁹ effect⁹ est cognatio spūal nō soluꝫ impedies mrimoniū. sz et dirimēs ꝓcrum. Et hec cognatio in confirmatōe ꝓtrahit inter confirmatū. ⁊ eū vl eos q̄ tenēt ad confirmatōem. Itē inter ipm cōfirmatū ⁊ filios naturales tenēcis ad confirmatōez cū ꝓgnitib⁹ suis. De h̄ tñ vide. s. ti. i. c. xv. Sz int̄ ipos tenētes ad confirmatōez sic nec et inter tenētes ad baptismū nō ꝓhibit admiscem cognatio spiritual. Et q̄ uis regularit vn⁹ tñ debeat tenere ad confirmatōem sicut ad baptismū. vt d cōse. dist. iij. Nō plēs. tñ si plēs tenēres sint ad oēs extendit cognatio ista. Itē nō confirmat⁹ nō debet tenere confirmandū. ar. di. iiij. In baptisante. Itē nec vir vxorē. nec vxor virū. aliq̄n iure peredi debitū carebūt. Si sciēter faceret. sic̄ cus si ignorāter. xxx. q. i. De his. de h̄ et. s. ti. i. Item cōsanguinei vel affines non debent se mutuo tenere. quia sufficit vinculum carnale vel naturale.

Quibus debet dari .§. V.

confirmatio. ⁊ de circūstātijs circa datiōem et⁹. Nota firma. Pe. d pa. Prio q⁊ dz dari oīb⁹ baptisat̄. nō aūt nō baptisatis. ⁊ h̄ dr de cōse. di. v. Oēs fideles. q⁊ oē dic̄ nihil credidit. Vñ ⁊ mulieribus sic̄ viris dandū ē. q⁊ ⁊ mulieres p xp̄o dimicaueūt ⁊ mōstruosi ⁊ hermophroditi ⁊ surdi ⁊ muti. Itē infirmi ⁊ morientes p̄t ⁊ d̄nt cōfirmari. quia tūc imineт pugna iuxta illd̄ Job hostē ⁊ q̄uis ꝛ talem pugnā nō det cōfirmatio. expedit nihilominus morientes adnūerēt militie xp̄i. ⁊ in magis nobilitarēt ex tali signo Est em̄ caracter q̄libet sm̄ Tho. bris ad augmentū gl̄e pene. Nota arti. 3a. rie accidētal sic̄ ⁊ dānatis ad augmentū pene. Nota 3m. scdo q⁊ puuli etiaꝫ p̄nt cōfirmari. q⁊ si nō rūc tñ postea 3m. hēbunt forte ꝓfiteri ⁊ min⁹ h̄nt de fictōe. tñ q⁊ h̄ sacr̄m iterari nō debet. ⁊ nō sic p̄sumit de cōuersato inter xp̄ianos. q⁊ sit crismat⁹. sicut q⁊ sit baptisat⁹. iō nō expedit q⁊ puuli confirmēnt an septēniū vt possint melꝰ recordari postea confirmati quib⁹ ⁊ ꝓter h̄ solet dari alapa. saluāt tñ puuli baptisati ēt sine confirmatōe. Nota tertio q⁊ est facienda tñ in fronte talis crismatio seu vnctio. ex d̄o sa. vncti. c. i. Qz vt magis audacter ⁊ sine timore ⁊ robore h̄o confiteat̄ xp̄m. dat cōfirmatio ⁊ iō potiꝰ in fronte sic̄ dz vbi magis apparēt hmōi passiones Nota q̄rto q⁊ frons ligari q̄uis crisma deliceretur. nō oportet aūt q⁊ pānus septē diebꝫ ligato capite ponat. sz q⁊ septē diebꝫ caput a lotione fuet. ⁊ h̄ ꝓter reuerētiā crismaꝫ ⁊ ꝓpter septē dona spūssancti. Nota q̄nto q⁊ debz aliq̄ teneri q̄ cōfirmat. nec tñ ista tentio est de necessitate sacr̄mti. q⁊ ⁊ sine ipa daret. sz excepto. si adsit facultas. Cōgruit aūt tentio huic sacro. q⁊ cōfirmand⁹ vt firm⁹ cōfirmari petit. ⁊ iō alio vt baculo sustētat q̄si infirm⁹ ⁊ mulier ēt tenere pt. Nota sexto q⁊ adulti admoneđi sunt pmittere cōfessionē an cōfirmatōem. vt de cōse. di. v. Ut ieiuni. ⁊ h̄ in oī susceptōe sacr̄i. p⁹ baptismū obseruandū ē ab eo q̄ p⁹ baptismū peccauit mortaliter. q⁊ se cūda tabula p⁹ naufragiū ē pnia. vt dic̄ hiero. d pe. di. i. Et iō post naufragiū. i. mortale p⁹ baptismū cōmissū ad eā p̄sq̄ ad aliō sacr̄m recurrēdū ē. Vñ cōtri⁹ ante q̄ cōfessus si comode pt nec eucharistiā nec extremam vnctōem. nec ordinē nec cōfirmatōez suscipe dz. No ta septio q⁊ ieiunis ⁊ a ieiunis dari dz ⁊ suscipi. de cōse. di. v. Ut ieiuni. ⁊. c. se. q̄d de oī sacro itelligēdū ē. Unde nec post prādiū sine magna ⁊ iusta cā ꝓfessio facienda ē maxie de mortalib⁹. Est aūt iusta cā si hō timeat obmutescere. tūc differēs in crastinū vl se nō habiturū tps ita opportune. ⁊ sil̄ter si eps deat māe credere. q⁊ p⁹ prādiū parat⁹ ē confirmare. Nota octauo q⁊ in oī loco dū tñ decēter hoc sto pt eps confirmare sñ pcto. tñ solū i eccia. sz ex h̄ crisma solū in eccia ꝓfici deat. q⁊ q̄d nō ē phibitū ē cessuꝫ. nō tñ ex̄ locū sue dyocesis dz confirmare. sic̄ nec alia sacra vl sacralia mīstrare ēt subditis. Nec archiepūs subditos suffraganeoꝝ suoꝝ dū visitat. sz nec in dyocesi sua debz alteri⁹ dyocesani subditos confirmare. ar. xvi. q. i. Interdū cimus. ⁊ hoc nisi ex cōmissione vel licentia. tamen confirmando nō subditos. vere sacr̄m pstat. Et licet peccet nō tñ efficit irregularis vel suspensus. Nota nono q⁊ tpe interd icti dari pōt. sicut ⁊ baptismus ⁊ crisma cō

ficiēt de sen. exco. c. Sup. eo. ti. qm̄. li. vi. oīa. Idem Pe.

De ministro huius .§. VI.

sacramēti. Nota q̄ solus ep̄s potest ex officio cōfirmare sicut z crisma p̄ficere. Est aūt magna questio iter doctores. vtrū simplex sacerdos possit confirmare. z oēs ī hoc p̄cordant. q̄ sine dispensatōe seu p̄missiōe pape nō potest. z si faceret nihil agit. sed ex p̄missione pape pōt simplex sacerdos p̄ferre p̄firmatōez z mīores ordines. vt tenet Tho. z Pe. de palu. z glo. di. xcv. Perucnit. Unde Hugo. papa dispensauit z p̄misit ad tollendū scandalū quia sacerdotes crismare. nec est credendū q̄ in hac dispensatione p̄mittere papa. vt dicit Pe. de pa. si est p̄secratus simplici sacerdoti p̄ferre p̄firmatōez z ordines minores. q̄ hec sunt ordinata ad corp⁹ xp̄i mysticū. sup q̄ō est plenitudo potestatis p̄mittentis. Et p̄missarius est capax istarū perfecte sup corpus xp̄i mysticū cū habeat potestatē p̄ferendi maiores ordines. nō q̄ p̄missarius nō sit capax. sed q̄ p̄mittens nō habet plenitudinem potestatis respectu eius q̄ō p̄mittit. i respectu corporis verici ad q̄ō habet actū quasi imediatū ad oēs maiores ordines. Gratian⁹. di. xcv. §. sed illud. dicit q̄ forte in extrema necessitate z consuetudine in absentia ep̄i p̄t p̄sbyter crisma p̄ferre. Sed decretalis q̄nto. de p̄suc. dic cōtrariū. q̄. l. corruptela est z nil agit. Idē dicit glo. sup. c. Perucnit. di. xcv. z ita tenēt theologi. Nota ergo in illo q̄ p̄sbyteri p̄ferrēt crisma. Itē papa nō p̄t cōmittere inferiori sacerdoti p̄firmare z ordines minores dare. nō apter defectū p̄mittentis. sed q̄ p̄missari⁹ nō est capax potestatis p̄fecte super corpus christi mysticū ad quaz pertinet p̄firmare z ordines minores dare q̄ solis ep̄is reseruat. eo q̄ nō habet p̄tātem p̄fectam sup corpus xp̄i verū. l. ad p̄ficiēdū. Sz̄ ō p̄dictā p̄clusionē ab aliis q̄untur tres opiniones. arguit sic. De integritate cuiuslibet sacramēti sunt materia z forma z minister. ī per papā nō p̄t immutari materia z forma sacramentoz. ergo nec minister. aut ergo minister p̄firmatōis est ep̄s. z sic alter ex papa p̄mittere. nō p̄t. aut simplex sacerdos. z sic absurdum. ergo sequit̄ p̄mū. Rnder idem Petrus. q̄ cum sacerdos fiat ep̄s. z minister huius sacramēti sit sacerdos episcopus. q̄ nec p̄t esse ep̄s nisi sit sacerdos. īmo non videt alius caracter sed idem tm̄ plenior caracter sacerdotis. hoc. l. dispensando q̄ō simplex sacerdos cōfirmet non est mutare ministrum quo ad substantiam. Sacendum est q̄ forte ex dispensatōe pape ex crismate nō consecrato posset dari p̄firmatio z ex oleo nō sanctificato sicut inunctio. q̄ illa p̄secratio est quid sacramēntale nil ale addit. sed purā relatōem rationis dicit. Un dicit p̄t q̄ christus instituit materiā z sanctificatōem ecclesie cōmisit. q̄ sic ep̄s instituit q̄ oleum vel crisma sit materia istoz duorum sacramentoz. eo modo quo fuit per ecclesiam determinatū. Un forte nō est idem mod⁹ p̄secrationis apud oēs. z q̄ p̄secratio illa nō est sacramentū. sz̄ q̄d sacramēntale. ideo nō videt in dispositione ecclesie. Sed sicut nulla est matrimoniū iter ps̄oas quas ecclesia reddit illegitimas. sic nō esset p̄firmatio nec inunctio si fieret de materia p̄ter ritum ecclesie p̄parata. Silr si consecratio ep̄i nō sit sacrām sz̄ sacramēntale. videtur q̄ papa possit circa illud dispēsare. vt. s. minister p̄ferens illa sacramēta quibuslibet p̄ficiat corpi xp̄i mystico sit simplex sacerdos si sic est a christo determinatū. q̄ sit sacerdos fm q̄ placuerit ecclesie ip̄m p̄secrare. Un q̄ p̄est ecclesie xp̄i potest ei cōmittere sine hac p̄secratōne. Sz̄ quia generaliter statuit q̄ ep̄s hoc nō faciat q̄ p̄tra hoc agit nihil facit. determinatōem cām sacerdotis xp̄s ecclesie cōmisit. sed q̄ sacerdos esset hic determinauit. Un papa forte posset facere q̄ simplices sacēdotes ep̄m p̄secrarēt sed respectu aliox sacroz. q̄ respiciūt corp⁹ xp̄i verū. xp̄s determinauit nō solū q̄ esset sacerdos sz̄ etiā q̄lis sacerdos. q̄. ep̄s fm ritū ecclesie p̄secratus. Un modū conse crandi ep̄m ecclesie p̄misit. sed cū consecratū voluit esse vlteriori ritu q̄ simplicem sacerdotez. z q̄uis ista non probent tamen isto modo esse potuit. z isto modo saluari potest q̄ ecclesia romana facit de qua supponendum est q̄ nō errat. Dicit idem petrus. q̄ papa habz plenitudinē potestatis etiā q̄tum ad p̄secratōem in qua etiaz alij sibi nō equantur. q̄ licet omnia sacra possint alij episcopi conferre sicut ipse. tamē in sacramēntis p̄ferendis alij tenēntur ad modos consecrandi ad quos ipse nō tenetur in multis consecratōnibz habet potestatem excellentie. quia sine illis potest res consecrare. ex quo consecratio est per institutionem ecclesie. Habet etiam fm omnes plenitudinē potestatis q̄tum ad iurisdictōem in qua nullus ei equatur. z ad istam iurisdictōem pertinet commissio omnis. quia vt dr. ff. de iurisdi. om. iudi. le. in iurisdictōe p̄tinetur iudicis dandi licētia. Unde licet confirmare z consecrare sit consecratōis. cōmittere tamen ista est iurisdictionis.

De extrema vnctione quo ad materiam formam ministrum et effectum. Capitulum Decimū quintū.

Extreme vnctionis sacramentū instituit xp̄s. sed Apl̄s iacob⁹ promulgauit di. v. c. Sue epistole. Infirmat aliquis in vobis inducat p̄sbyteros ecclesie q̄ orent sup cum vngentes cū oleo in nomine domini z oratio fidei saluabit infirmū. vt di. xcv. Illud dic gelasi⁹. q̄ nō pcurentibz vnctio ista fundi nō potest. q̄ genus est sacramenti. Et notandū fm Pe. de pa. in. iij. di. xpij. q̄ triplex ē inunctio ecclesie. Una que nec est sacramentū nec sacramentale. q̄ nec per se gratiā causat nec ad aliq̄d sacramentū suscipiendū vel perficiendum ordinatur z hec est vnctio regum. Unde non oportet q̄ fiat de materia cōsecrata z multominus cū crismate. nec in capite fit vnctio sed in humero vel armo. Secunda vnctio est sacramentalis. sed non sacramentū. quia sez ad sacrām ordinatur vel suscipiendū vt olei vnctio ad catbecuminos vl̄ p̄ficiendū vel digne custodiendū sicut vnctio qua baptizatur inungit in vertice crismate. z q̄ ep̄s crismat in capite z manibz z altari crismate et p̄sbyter oleo in manibus vngit. Un z Hosti. reprobat opinionē Goff. q̄ dicit q̄ man⁹ p̄bri iungunt crismate. Tertia iunctio ē sacrām p se z illa est duplex. q̄ vl̄ crismat̄ in frōte p ep̄m vl̄ olei sancti p sacerdotē in organis sensuū ī firmi p sacerdotē. et q̄libet bap̄z est sacrām p se. De his vnctōibz z significatione eap̄ br̄ ex d. sa. vnc. c. l. Et sz̄ fiāt ples vnctōnes ē tn̄ fm Tho. vnū sacrām vnitate q̄ ē ex pte finis. q̄ ad vnū causandū z significandū ordinant̄. s. sanatōem spūalē. Ultima tamen vnctio est formalis respectu precedentium et agit in virtute earū z tunc dat effectus sacri. Triplex vnctio 4. di. 23. q. 1. ar. 1. o

Materia huius sacra .§. I.

mēti remota ē oleū oliuaz. Et sz̄ papa posset facere q̄ oleū nucū fieret vnctio ad catbecūinos z vnctio manuū sacerdotū. q̄ sacrām talia sūt. nō tn̄ posset facere q̄ oleum nucū ēt p̄secratū daret extrema vnctio. q̄ sacrām ē. Un si misceat balsamū l̄ oleū nucum vl̄ alī⁹ liq̄r ēet p̄cepti transgressio. z si mutaret spēs p̄ter mixturā cēt irrita vnctio sacri. Habet cām oleū oliuaz maximā p̄ueniētiā ad significandū ei⁹ effectū. q̄ est hilaritas z caritas mentis

tis vt declarabitur. Materia aũt propinqua est. q illõ oleũ oportet q sit ab epõ ꝓsecratũ. nec refert quomõ sit benedictũ oleum dũmodo sit oleum. oliuarum. z talis benedictio qualis a tota ecclesia vel romana consuevit

Unde papa posset mutare ꝓsecratõem olei z alias hmõi. sed nõ posset inungere oleo nullo modo ꝓsecrato sed posset ꝓsecrare sicut vult nõ aũt inferior papa hoc posset z pt cũ ꝓsecrato ꝓmisceri nõ ꝓsecratũ dũmõ sit de oliuis. z totũ fit ꝓsectũ. ex de ꝓse. eccle. q in dubijs.

De forma huius sa .§.II.

cramẽti dicit Tho. z Pe. in. iiij. q est depcatiua quã īstituit Grego. s. p istã sanctã vnctõem z suã pissimam misericordiã ⁊c. Indulgeat tibi deus q̃quid deliquisti p visũ auditũ ⁊c. Et ista forma ẽ de necessitate sacrãmẽti. Alia est forma quã dr instituisse Ambro. q est indicatiua. s. vngo istos oculos oleo sanctificato. in noĩe patrĩ z filij z spũssancti. z hec forma est de bene esse nõ de necessitate sacri. Uñ necysus eĩ est generalis. sed tñ apõ quasdã ecclesias. z fm morẽ illaꝝ ecclesiaꝝ ꝓmittitur forma depcatiua. oñditur ex verbis Jacobi apostoli. v. ca. z qui infirmus est propriis viribus destitutus vnõ indiget sublevari orationibus.

De forma extreme .§.III.

vnctionis. illa. s. vngo istos oculos ⁊c. Contrariũ sentit Pe. de pa. dicẽs. q si alique ecclesie hñt solũ formã īdicatiui modi. sicut Ambrosiana saltez tpe Ambrosij. vt dr nõ vidr dicẽdũ q nihil sit actũ. z ꝫ ꝓuenientior sit forma depcatiua q̃ modi indicatiua. nõ ꝓter hoc est irretum sacrm sicut in baptismo. ecõuerso greci vtunt forma depcatiua z nos indicatiua. z vtreq vere baptisat. Nec est dicendũ q brũs Amb. in hoc errauerit. q sãcti sibi nõ pepcissent in ꝺicendo. sic nec pepcerũt Cypano rebaptisanti ab hereticis baptisatos. fatet tñ q cũ dicit vtraq forma simul. tũc illa vngo ⁊c. est dispositio ad sacrm. z nõ forma. alias iteraret sacrm. z q nulla forma hab. s. per istã vnctõem. vel illa vngo ⁊c. vel vtraq sit est ab ecclesia romana reprobata sed tolerata z dissimulando approbata. iõ quelibet eccia debet tenere ritũ suum. sicut in trina vel vna aspsione vel imersione in baptismo. Et addit in omni tñ debz ĩuocatio trinitatis addi z fieri signũ crucis ꝓter generalẽ regulã. de cõse. di. v. Nunqd. Nec Pe. de pa. Sz forte illi qui sũt ꝺrie opiniõis dicerẽt Amb. cũ illa sua forma seu p cũ edocta vsum fuisse etiã alia forma depcatiua substãtialiter.

Effectus eius secun.§.IIII

dũ Tho. in. iiij. est q̃dam sanatio spũalis. q̃ dat ꝺ quãdã debilitatẽ vel ineptitudinez q̃ in nobis relinquit ex pctõ originali vel actuali ꝺ quã debilitatẽ hõ roborat per hanc sacrm. Et q hoc robur gratia facit q̃ secũ nõ patitur pctm. iõ ex ꝓsequenti si inuenit pctm aliqd mortale vel veniale. q̃ ad culpã tollit ipm dũmõ nõ ponat obex ex pte recipientis. Scõarius aũt effectus eĩ est sanitas corpalis. sed hũc nõ inducit nisi fm q expedit ad finez ꝓncipalẽ. s. ad sanatõem spũalem. z tunc semp inducit nisi ponat obstaculũ ex pte recipientis. Sz pe. de palu. ꝓdicta declarãs sic dicit. Effectus spũalis hui sacrãmti est hilaritas mẽtis nõ actualis ꝫ habitualis. q̃ imꝑmit ornatũ disponentẽ ad grãm gratũfacientẽ. z cum hac gratia sacramẽtalẽ q est q̃dam habitus hñs spẽalem effectum. ad fortificandũ ꝺ pugnã tunc imminẽtẽ z ad remittendũ penã que post ora sacra ĩpediret ingressum regni. Et infra hoc magis declarãs dicit. Morte imminẽte imminet gravissima tẽptatio inimici q̃ insidiat calcãneo

dist.3.q.j. ar.2.

Et q̃ aĩa que naturaliter diligit corpus. magis ictã corpoꝛis mis⁹ intenta est sibi. depressio etiã ex memoria ꝓcedentiũ delictoꝝ ex quibꝫ in desperatõem labi posset. z visiones terribiles quas patit z hmõi occurrũt. ideo tũc ex his omnibꝫ aĩa debilior effecta. z spẽaliter expectatis ꝓcedẽtibꝫ. ex quibꝫ fit timidꝫ z infirma ad actus gratie nõ solũ habitibꝫ incõtrariis inclinantibꝫ. q̃ tũc prona nõ est inclinatio ad pctm z forte graui infirmitate tales habit⁹ corrũpunt. Sz fit infirma meritorie. q̃ quãto pluries z fuoribꝫ assentit pctis rãtomagis meruit in tẽptationibꝫ deseri. z tũc grauissima imunet tẽptatio. vñ z quasi pugil inungit ꝺtra demonẽ. sicut cõfirmando ꝺtra mundũ. Nec ergo est ifirmitas ad actus gratie. differẽs ab habitu pctõꝝ que est alia infirmitas spũalis. Alligñ aũt infirmus iam ꝓdidit vsum rõnis. lapsus in frenesim. ita q̃ peccare non potest nec penitere. Sed restat in eo infirmitas retardãs ab actu glorie. et pena debita pctõ actuali. Et ꝺta hãc etiã datur vt purgãs in fine vincat. z vincẽs purgatus sine alio purgatorio celũ intret. z ꝓter hec duo inunguñ. Et ẽ duplex infirmitas. Item declarans quomõ in alio casu illud sacrm pt esse necessariũ. z ꝓsequenter quõ q ipm omittit tur. aliqñ mortalia sic dicit laborans in extremis z non valens ꝓfiteri de mortali quod haberet de q̃ arctius est inunctus saluabit. nõ inunctus damnabit. Ponat etiã lorem. quod fuit fictus respectu sacri pnie q tñ erit nõ fictus respectu extreme vnctõnis. Sicut aliqs nõ fict⁹ est respectu baptismi q̃ tñ fictus est respectu sacri ad ioꝝ cui⁹ deuotio requirit in susapiente respectu sacri ad quod q̃ se requirit actus susapientis q̃ in eo in q̃ nisi q̃ accidens. Itẽ ponam⁹ cũ excõicatũ. ad hoc forte remãet in pctõ. quod delebit q̃ extremã vnctõem. q̃ maioꝝ devotio requirit in receptõe eucharistie q̃ extreme vnctõis.

De ministro eius di .§.V.

cit Petr⁹ de palude. q ẽ sacerdos z solus sacẽdos. ita q in nullo casu alius q̃ sacerdos inungere potest. etiam ex cõmissione eius z in quacũq necessitate. Debet aũt esse sacerdos suus nõ alienus. z hoc nõ quo ad essentiã sacramenti. quia etiã si ab alieno inungeret sacramentũ reciperet. Sed quo ad necessitatẽ ꝑcepti. q̃ sacramẽta a suis sacerdotibꝫ vel epis sũt recipienda. Uõ si scienter aliquis ab extraneo reciperet pro corpõ ꝺ peccaret. z fructui sacramenti poneret obicem. nisi licentiã super hoc haberet. Uñ nisi periculũ mortis imineret ex mora ꝓprij sacerdotis. nõ suus sacerdos non debet eũ cõmunicare vel inungere. alias sic ponendo spem in rara habitione. necessitas enim nõ habet legem. i. q. i. §. imo sicut ꝓprio sacerdote absente qui potest haberi tenet eum audire z absoluere. si est penitens. si petat sicut de pane alieno. quem habet morientem pascere. Sic in ꝺ casu in quo sibi licet absoluere a peccatis morientẽ non subditum. tenetur per consequens communicare eum et inungere. Nec Petrus. Sed q̃ sic religiosis prohibetur sub pena excommunicatõnis quam incurrunt ipso facto ne admnistrent sacramentum eucharistie et extreme vnctionis sine curatorum licentia ideo nec etiam in mortis articulo nullo alio sacerdote existente. licẽtiãs dare sacramenta. alias incurrerent dictam sententiam de priuilegijs. c. Religiosis. in de. de quo vide. sed audire confessionem cuiuscunq in huiusdi necessitate. bene possunt absentibus alijs qui ordinarie possent eas audire etiam religiosi. alij autem sacerdotes non religiosi et audire confessionem et communicare et inũgere possunt et debent in huiusmodi casu.

Et nota fm de pa. q̃ sacerdos rogat⁹ acurato ministrare debet

stica sacramēta morienti in casu in q̄ nō ꝑt vel non vult ire.si omittit ire reus est aīe illi⁹ quā ḡtū in se est damnari ꝓmittit.cū p accidēs ista sacra possint esse necessaria.Et videnť necessaria rōe ꝑcepti ex ꝯsuetudine generali morientiū: Precalse tñ ab ecclesia vt excōicati z suspensi ab officio nō dñt mīstrare h̄ sacrīm.Suspensus aūt solū ab ingressu ecclesie ꝑt facerdo sibi deferre per aliū ex ecclesiā q̄ sūt necessaria.qz si p se acciper de ecclesia fieret irregularis. Itē sicut de licētia excōicati et suspensi a iurisdictōe ꝑt ds audire ꝯfessiōē subditoꝝ illius licet excōicat⁹ nō possit delegare.qz illud fit ꝓncipaliť aūcre ordis.Sic ē de licētia excōicati ꝑt inungere. Itē sufficiē ad inungēdū vn⁹ sacerdos.ex de ẏbo.sig. Quesiuit.z si nō ꝑt bre aduertōē et sol⁹ h̄ ꝑt.qz si essent plures sacerdotes .vn⁹ tñ debet esse adhibens materiā inungēdo z sil' pferens formā.Deficiēte aūt illo q̄ inchoauit vnctōem.debz sup pleri p alium inspiciēdo.vbi ille dimisit nisi inchoando vnā ex illis nō pfecisset.qz tūc supplens inchoabit illā solam a capite prosequendo que restant.

Quibus debeat dari .§.VI.

ri.Sup hoc pe.de pa.q̄ solū infirmis in periculō mortis cōstitutis hñtibz vel q̄ habuerūt aliq̄diu vsum rōis.percepto actu vel habitu.vnde ingressuris bellū mortle vel decapitādis nō dař.qz nō sūt infirmi.z rō.est. qz ea q̄ in sacrāmēt⁹ gerunť.interi⁹ dz repetari p ea q̄ gerunt exteri⁹.Sed effect⁹ exteri⁹ hui⁹ sacrī est sanatio spiritualis.q̄ debet repetari p sanatōem corpalē.sed nulla hmōi sanatōis susceptiu⁹.nisi sit actu infirmus .Ista mē ista ratio nō est demōstratiua.qz nec materia patiť medicina adhibenť nō solū ꝑ morbū ꝓntem sed etiam futurū.Hō est danda inunctio q̄busc̄unq̄ infirmis .h̄z grauiby de quoꝝ morte ꝓbabiliter timeť z magis credit futurū.qz sicut nomē sonat extremū sacramentū dz p⁹ qō aliud nō sperať.nō tñ p hoc tollit ān postea adhuc possit z ꝓficeri.z cōicare.si ꝓus nō potuit..Et dic̄ pe.ō patet.q̄ primo totū inungere z postea ad libitū currere z dicere.s.formā est error z deceptio aīaꝝ.sic si puer primo inergeret.z postea ex interuallo diceret. Ego baptizo te .ē.aut si eps traderet libꝝ ordinādo z hmōi.postea diceret. Accipe pātem .ē.qō est ꝓnuntiatōem cause diuidere.Solū em h̄ ꝓmissuz est in sacro pnie vt interuallo facto boze vel die post ꝓfessionē q̄ est materie exhibitio possit absolui que est forme ipositio.Sec⁹ in his' quibus ꝓponēs materiā impmit formā bis de quib⁹ dubitať vtrū sint mortui ꝑt dari sub isto mō.Si es mortu⁹ .ē.Si aut iter ipas inunctōes mouť apparenť.ipso certe.q̄ restāt sūt dimittēde. Receptū tñ in una⁹ effectuz ei⁹.Et vna sola pacta. Puer nōdū vsū rōis hñtib⁹ z ꝑ petuo furiosis nō debet dari.qz esset mēdaciū in forma dū dr.dequid deliquisti p vsuz .ē. cū non deliquerit. Sed hñtib⁹ lucida iterualla z frenecticis dz dari. ertā si oporteret eos ligare z ꝓmittāt se inungere.z h̄ nisi ante furiā vel frenesim ecīt manifeste ipenitētes. Alī frenesim vl' aliq̄ amiserūt loquelā si nō petierūt vtr dēbeat dari distinguendū.qz si tal' erat excōicat⁹ vel male vite notorie.z nō oñdit signa pnie nō debet tali dari.qz semla mal⁹ sp ꝑsumit ee mal⁹.nisi ꝓbet ꝺ.in.de regu.iu.li.vi. Sed si bone vite erat nō ꝑsumit imemor sue salutis in morte plusq̄ in vita. Alī ꝑsumit q̄ petiuit.lz nō ꝓbet. vel q̄ petiuisset.si aduertisset z q̄ petere voluit.sed forte nō potuit.nec actualis deuotio requirit in illo.q̄ etiā hic nō ꝑt. Baptisatis in articulo mortis etiā est dāda qz si p baptismū sit remissa ois culpa z pena .remanet tñ pugna ꝺ hostem tūc ꝺ quē armat.nec est mēdacium in forma.qz etsi post baptismū nō dereliq̄t.remanet tñ in eis debilitas mentis que non tollitur omnino p baptismum.deleta omni culpa et pena.Et sento morientibus datur.qz senectus est eis pro infirmitate.

In quibus partib⁹ §.VII.

corpis fit inunctio z q̄re dicit' Pe.de pa.ꝑt Thomaz q̄ cū ista sacrīm deť per modū curatōis sic in curatione corpali ponit medicina in locis vbi radix est morbi. sic dz cē in exterā vnctōe.vt.s.fiāt inunctōes in illis partibus solū in quib⁹ sunt ꝓncipia peti mortal' vel venialis.Et qz radix z ꝓncipiū peccādi in nobis.ꝓmo est vis cognitiua.secdo vis appetitiua.tertio vis motiua vl' excentiua.Uis aūt cognitiua in nobis ortū habz a sensu ideo in nobis debēt inungi loca seu organa,quinq̄ sensuū.s.oculi,ꝓter visum.aures,ꝓter auditū.nares,ꝓter olfactū.os,ꝓter gustū.manꝰ,ꝓter tactū q̄ in pulpis digitoꝝ maxime viget.Sed ꝓter vim apetitiuā inunguntť a quibusdā renes,vel scapule pro renib⁹. z pedes ꝓter vim motiuā.Sed qz ꝓmū ꝓncipiū actuū nr̄oꝝ est vis cognoscitiua.tō illa iunctio q̄ fit in orgāis q̄nq̄ sensuū ē de necēte sacrī z seruať ab oīb⁹.Nō sic aliq̄ sunt mutilati in illis orgāis dz fieri inūctio in pribꝰ magis ꝓpinq̄s ad organa amissa.Alie vnctōes.s.ad pedes z renes nō sunt de necēte sacrī.Uñ in eis fiēdis vl' dimittēdis ꝯsuetudo eccīe sue fuada ē. De his q̄ nunq̄ habuerūt mēbra.vt ceꝰ natꝰ videť dicendū q̄ sit omittēda iunctio in tali sensu.qz nūq̄ delict ꝓtisū.vl' ꝑt dici q̄ cū petīn sit cēntialr involūtare nō i sensu.ō dz peccare p visū ceꝰ natꝰ nō fm operatōem imparā ſz elicitā. qz ꝺcupiuit videre iordinate.Et qz nō ipmit caracterē cuz nō deputeť p h̄ hō ad statū spūalē i hac vita. tō iterari ꝑt nō solū in diūsis infirmitatib⁹ qñ in singlis timeť ō morte.Sz ēt i eadē infirmitate qñ ē diuturna.vt etbica vel hidropisis q̄rienscūq̄ ex tali infirmitate deducť ad

De ordine septemplici z quē actū (periculū mortis impmatur caracter in singulis z de tpe z mō ordinationū z etate ordinādoꝝ examinatōe coꝝ. Caplm.xvi.

DE sacramento ordis

qō diffiniēs mgr.iij.sentē.di.xxiij. dicit q̄ ē signaculū,qō dam in q̄ spūalis ptās tradit ordinato.quā diffinitōem sic declarat' Pe.de pa.Et ꝓno ōr signaculū quoddā.qz cū aliq̄ signo visibili z distincto q̄libet ordo dař.Et vidr necessariū q̄ vbicūq̄ est distincta forma in eodē sacrāmto siue in diūsis ibi sit z distincta materia siue spē vt in eucharistia siue numero. vt extrema vnctōe. Ubi ad singulas vnctōes p distinctōem vel diuisionē adhibeť distincta materia numero Sz si est vnus liber in q̄ sūt exorcismi ex vna pte z prophetie ex alia pte z euāgelia ex alia pte.tūc vn⁹ z idē liber ꝑt esse signaculū impmēdi caracterē in tribꝰ ordinib⁹.s.exorcista.lectoratu.z dyaconatu.qz differūt formaliter.Spūalis ptās ōr in q̄ oñdit dīna imé caracterem baptismi q̄ est potētia passiua z ordinis q̄ est potentia actiua. Cū em potētia sit nomē cōe ad actuāt passiuā potentiā.ptās iportat actiuā.Determinate tradit ordinato.qz ōr ordinato accipe. Uñ nisi accipiat manu tangēdo videť nihil agi.nec sufficit q̄ eps porrigat materiā nisi ordinād⁹ tāgat.qz qō nō tāgit nō agit. Uñ sic aq̄ q̄ nō tāgit corp⁹.nō ipmit caracterē.sic nec liber vl' alia materia ordinis q̄ nō tāgit ab ordinādo. In oīb⁹ em sacris hñtibꝰ materiā sensibilē oportet ipsam sensibilem applicari suscipienti sacrīm.maxime qñ ꝯsistit in eius vsu essentia sacri.vt in baptismoꝝ firmatōe et extrema vnctōe. Nō aūt oportet q̄ tāgat cū duabus ma

Quid sit ordo

in.4.dist. 24.q.j.ar j.q.j.ad tertiuz

nibus licet securius sit. Nec Pe. cui concor Tho. dicens q ipa forma oñdit q ꝓtractus sit necessarius. q2 dr accipe ꝛc. Sz alb. dicit q sufficit porrectio sacramenti.

Quamuis ordo sacer .§.I

distictus sit in septē ptes. s. ostiariatū. exorcistatū. lectoratū. accolitatū. subdyaconatū. dyaconatū. ꝓsbyteratū. est tñ vnū sacrm tantū sm Pe. de palude. in.iij. dis. xxiij. ita q libet ordo est de essentia sacri ordinis quasi ꝓtinens in se essentialē ptem. Et nō solū q sex ordines inferiores sunt qdam sacramētalia disponentia ad sacerdotiū. sed nec sunt septem sacramēta sed vnum tñ. q2 oēs actiones sacramētales q̄ ordinant ad vnum effectū ꝑncipalem certo modo habenduz ad quē nulla eaz totaliter attingit. Sz ex omnib⁹ sit iunctis habet ille effectus totalis. Oēs inquā sūt vnū sacrm licet qlibet eaz sit pars cētialis sacramēti. z sic possz dici sacra. sic aūt est de oñib⁹ ordinib⁹ .q̄ rē. Maior patet. In oñi sacramēto est materia z forma. quoz neutrū est vnū sacramentū. sed vtrūqz simul. q̄ vnū tñ. Item in eucharistia vbi tā hostia ꝓsecrata q̄z calix ꝓsecrat⁹ Iz quodlibz p se ꝓtineat essentialiter sacrm z integrū tñ ꝑter vnā ꝑfectam aīe refectiōem ad quā ordinant sunt nisi vnū sacramētū. Sic in extrema vnctōe vbi sūt plures vnctiones distincte materia z forma quaz vna nō est dispositio ad aliā sicut sacramentale ad sacrm. nec oēs ad vltimā. sed oēs in se hñt aliqd de essentia sacramēti. sūt tñ vnū sacrm ꝑter vnā aīe sanatiōem ad quā ordinant. q nō fit nisi p oēs simul. Minor apparet. q2 sicut plures vnctiones ordinant ad vnā ꝑfectā aīe sanatiōem quam oēs sil⁹ faciūt z nulla eaz sic septē ordines ordinātē ex diuina ūstitutiōe ad vnā missā celebrādā vl ad vnū corp⁹ dñi efficiendū nō quocunqz mō Iz solenniter z reuerēter Que solēnitas z reuerētia p septē ordinatos in officijs suis agēres complet. Et nullus ordo imo nec vn⁹ ordinatus hñs oēs ordines per se ad b̄ sufficit. nec sacerdos licet possit ꝓficere nō tñ pōt solus ꝓficere illo mō quo ad conficiēdū nati sūt ceteri ordines subministrare. ꝑter q̄ nec ipe ordo sacerdocij p se ne alius est ꝑfectū sacramentū ordinis. Iz oēs simul. Et q̄uis in singulis horū ordinū rō sacramēti cōsistat essentialr nō tñ equalit sicrō vite nō cōsistit equaliter in vegitatiuo. sensitiuo. rationali. Sz in solo ītellectiuo totalr z ꝑfecte in alijs aūt ptialiter z imꝑfecte. sed tñ essentialr. Sic in posito qlibet ordo est sacrm essentialr. q2 habet essentialia

4.di.24. q.2.ar.i.q i.ad 2m.

vtraqz. sed nō ꝑfecte nisi sacerdotiū. Ob aūt dicit Tho. q tota plenitudo hui⁹ sacri est in sacerdotio. est intelligendū q̄z tū ad essentiā illi⁹ q̄ ꝑncipaliter z finaliter q̄rit⁹ in oībus ordinib⁹. nō aūt q̄z tū ad ꝑfectiōem z integritatē accidentalē eiusdē nec q̄z tuz ad essentiā corp⁹ q̄ immediate vt ꝓius finis q̄runt in singulo ordine. Nisi enim sacerdos susceptisset ordinem dyaconatus nō licite faceret officium dyaconatus.

Quare ordines sunt .§.II.

4.di.24. q.2.ar.i.q 2a.

septē. Et rō est fm Tho. z Pe. de pal'. Dis ordō ordinatur ad eucharistie sacrm. Ordo em̄ mistroz eccie q̄ sūt mediatores inter xp̄m z pp̄lm. est ad faciendū vnionez populi cū xp̄o. Hoc aūt maxime fit per sacrm eucharistie in q̄ xp̄s ꝓtinet. totaliter z a nob sumit. Vñ dr sacramētū vnionis. Nec aūt vnio fit duplici actu. scz p sacramenti ꝓsecratiōem. z p populi dignā ꝑparatiōem In primo actu deseruiūt quatuor ordines. scz accolitatus. subdyaconatus. dyaconatus z sacerdotiū. Sz differenter. q2 accolitus habet materiā ꝓsecrandā ꝑparare in vasis nō sacris. Subdyaconus aūt ponit eam in vasis sacris in quib⁹ fit ꝓsecratio. Dyaconus vero offere habet sacerdoti ꝓsecrandā z ꝓsecratā dispensare saltē sanguinē in vase. sacerdos aūt habz ꝓsecrare. In secūdo actu scz in ꝑparatiōe ppli deseruiūt alij tres ordines. sed differenter. q2 duo coz disponūt remouendo prohibens. vel malū hoiem vt ostiarius. vel malū angelū vt exorcista. Sedo vero ꝑparat lector offerendo bonā dispositiōez q̄ ad cognitiōem veri z dilectiōez boni. q̄ sit lector gendo ꝓphetias de xp̄o in veteri testamēto ꝓtentas. Et nota q̄ oēs ordines aliquo mō dicunt sacri. q2 sunt sacrū. Sed tres superiores vt subdyaconat⁹. z supra dicuntur sacri etiā duab⁹ alijs rōib⁹. tū q2 hñt actus suos circa sacramēta vl vasa vel eucharistiā. tū rōne ꝓtinentie quā hñt annexā z ꝓtinētie votū nos do sacros reddit.

Quod in omni ordi. §.III

ne ꝓferf gratia. Cū enī dei ꝑfecta s. nt opera cuiuslibz datur dīnitus aliq̄ potentia dant ei ea q̄ q̄ ꝓgruē pōr ere in actus illius potētie. Sicut enī videm⁹ in aīalib⁹ aīalib⁹ enī data sunt mēbra q̄ q̄ pūr exire in actū potentie aīe ꝓuenient. vñ sicut gratia gratū facies est necessaria ad b̄ q̄ hō suscipiat dignē sacra sic ad b̄ q̄ hō ꝑspolito q̄z alia sacra. Et maior ordo maiorē gratiā. quia maior gratia requirit ad actū ordinū digne exercendū q̄z ad actus cōes z ad maiorē ordinis actum maior gratia. vñ nihil sensibile tñ valet ad magnitudinē gratie impetrādū ex op̄e operato sic sacerdotij ordo nisi forte q̄s dicat de ꝓsecratiōne ep̄i z susceptiōe eucharistie.

In quo actu impr .§.IIII.

mit caracter cuiuslibet ordinis in ordinatiōe. Circa q̄ scīendū e fm Petrū q̄ in ordinis collatiōe p aliq̄ que ibi fiunt suscipiens disponit z ꝑparat. vt per hn dictiōem. vnctiōem. manuū impositiōnem. z vestiū ꝓcessionē. Per vnctiōem vero actū imprimit caracter. s. p instrumēti tradi tiōem. Caracter em̄ in ordine res z signū est. oportet q̄ q̄ aliqd habeat pro signo exterius in q̄ ꝓferat. illud autem potissime videt esse qd magis cū illo habet silitudinē. Illud aūt est traditio instrumēti apti ad officium ordinis. in q̄ fit ptās ordinis significatiōz explicite. per boz in q̄ fit ipius officij determinatio. z primuz est loco materie. secundū vero loco forme. Nec Pe. Sz nota fm Petrū de pal'. q̄ aliquoz ordinū est tantū vn⁹ actus seu officij ū. alioz vero ordinū sunt plures actus. Quz tñ vnus est principalior altero. In ordinib⁹ ergo illis q̄ rū actus est vn⁹ caracter imprimit in traditōe instrumēti ptinētis ad actū illuz. sicut ostiario imprimit caracter in traditōe clauiū. lectori in traditōe libri exorcismoz cuz forma verboz singulis correspōdente. Cōcor. Tho. z Pe. Jn ordinib⁹ vero quoz sunt plures actus imprimit caracter in collatiōe instrumēti ptinētis ad primū actū. Ille aūt actus est principalior q̄ immediatius ordinat ad sacrm eucharistie. Cū ergo accoliti sint duo actus. s. portare cereum. z porrigere aquā z vinum in vrceolis ad sacrm eucharistie. q2 iste secund⁹ actus est principalior ob dictā rōem caracter imprimit in traditōe vrceoli q̄z huic denoiet ab alio actu q̄ est magis patens z frequētior. Thomas dicit q̄ imprimit caracter in b ord vltiō. ad dine ex verbis ep̄i z traditōe vrceoli z candelabri. ab archidyacano. z magis in acceptione vrceoli q̄z cādelabri. Et ideo nō sequit q̄ archidyaconus ordinē ꝓferat. cuius sc ipse nō exprimat verba forme. Iz eps alb. z Pe. dicūt imprimi caracterē in acceptiōne candelabri. Sz dicit Petrus de pal'. q̄ habet etiā subdyaconus duos actus. s. legere epl'am z materiā eucharistie ordinare z ꝑparare in vasis sacris. Et q2 secund⁹ actus est principalior ꝓio vt de se patet ex ratione supius dicta lō imprimit caracter

subdyacono in traditione calicis ⁊ patene vacue. Con/
cor. Tho. Albert. ⁊ Pe. Sequit in Pe de pal. de dyaco/
no est magis dubiū. habet enī duos actus vnus est le/
gere euangeliū. alius est ministrare sacrm vasis mediā
tibus. Habet enī portare corpus dñi in patena ⁊ mistra
re sanguinē cū calice. nec est dubiū quin actus secūdus
sit principalior primo. Et cū dyaconus in sua ordinatōe
nō recipit aliqđ instrūm ptinens ad hunc actū ꝓpter qđ
de impssione caracteris in dyaconatu est duplex opio.
Una q̄ imꝑmit et caracter in traditōe libri euāgeliorū.
q̄ deputatio eius ad principalem actū nō pt exꝑmi p
traditōem rei corpalis. Cū em dyaconus habeat prātē
sup ⁊ntia in vasis. s. corpus ⁊ sanguinē nō potuit hec
ptās exꝑmi p datōem vasis cūm. q̄ sup vasa hz ptātē ib
dyaconus. nec p datōem materie ꝓsecrate. q̄ nō habz eā
immediate tangere. Uel iō ⁊ melius. q̄ illud qđ est ꝓple/
tum sacrm p se. vt eucharistia. nō est materia sacri alte/
rius. ⁊ maxime cū omne totū sit maⁱ sua pte. Uñ ome
sacrm est nobiliⁱ sua materia vel forma. eucharistia aūt
nobilissimū omniū. Oportuit ḡ q̄ ordinaret p traditio
nē instrumēti ptinentis ad actū scdārū. s. liber euāgelio
rū. ⁊ hec est opio Tho. ⁊ Buil. Alia opio est qđ imꝑmi
tur in impositōe manuū. p qđ dat intelligi. q̄ applicat
ad magnū misteriū eo q̄. manus est organū organoꝝ
dyaconus aūt p excellentiā dr mīster. ⁊ hec est opio Pe.
cui videt ꝓcor. canon. di. xxiij. Dyaconi. vbi dr q̄ cuz or/
dinat dyaconus solꝰ epūs ei manū iponit. eo q̄ ad mini
sterīū applicet. Ipe aūt Pe. videt declinare ad primaz
opinionē. Sacerdos silr habet plures actus. iz principa
liter inter oēs est ꝓsecrare corpus ⁊ sanguinē. absolue/
re aūt in foro pnie. est actus scdarius ei. ⁊ in datōe ca/
licis cū patena cū materia imposita imꝑmit caracter sa
cerdotalis. Hec dicit Tho. vñ ⁊ ꝓmo dns dedit hāc po
testatē ꝓsecrandi discipulis in vltīa cena cū dixit. Hoc
facite in meā ꝓmemoratōem. Et post resurrectōem de/
dit prātem ad actū secundarīū cū dixit. Quoꝝ remise/
ritis pcā rē. Sed Pe. dicit q̄ sacerdotalis caracter ī/
primit impositione manuū p epm. Pe. aūt de pa. tenet
cū Tho. assignans rationē ꝓtra opinionē petri. q̄ im/
positio manuū nō ita designat principalē actū sacerdo/
tis sicut traditio vasoꝝ cū materia. Item q̄ ꝑter actuz
ministri. ⁊ suscipiēris requirit materia exterior aliq̄ ī oīi
ordine. impositio aūt manuū nō est hmōi. iō nec dyaco
natus caracter imꝑmit p impositōem manuū Item
nora fm Tho. ⁊ Alber. q̄ caracter ꝓfirmatōis ꝑtigit
caracteri ordinis ad bene esse ita q̄ sine ꝓfirmatōe or/
do susciperetur. Sed caracter baptismi ꝑtigit ordini
ad esse. q̄ sine baptismo nō ordinaret. Uñ Tho. ordi/
natus in sacerdotē nō baptisatus nō conficit. nec absol
uit. nec si est epūs ordinat. Pie tñ credi pōt q̄ ḡtū ad vl
timos effectus sacramētoꝝ summⁱ sacerdos supplet de
fectū. Et q̄ hoc non pmitteret ita latere q̄ ecclesie posset
periculum imminere. Alber. aūt dicit q̄ putat ipsuz cō
ficere non in potestate sua sed ecclesie.

Quid agendum cū .§. V.

omittit aliqđ de forma statura. Circa hꝰ sunt varie opi.
⁊ Petrus dicit q̄ qr non est determinatū exꝑsse in quo
actu fiat caracteris impressio. iō nihil semel rite collatū
debet in ordinibus repeti. sed qđ omissum est suppleri. ex
de sa. nō ite. c. fi. Sed tutior est opi. Ray. q̄ sic dicit. Int
alias opi. circa hāc materiā intelligo tutiorē. Uñ firmi
ter tenegas q̄ nihil (de quib nō ꝓstat q̄ sint de substan/
tia. q̄ nō inuenit in iure) qđ debeat fieri ītelligas oīa cē
de suba. nisi inuenias exꝑssum in iure q̄ nō sit de suba.
Uñ si aliqđ tale de q̄ dubitat vtrū sit de substātia fue/
rit omissum pōt ordinatio iterari. glo ex toto ac si nihil
factū sit ñ igit intelligit iteratū. qđ nescit factum. de cō
se. di. i. c. i. solēnitates. Si aūt fuerit omissum id đ quo
exꝑssum est q̄ nō est de substātia nō debet ordinatio ite
rari. iz qđ omissum est debet caute suppleri. ⁊ stat uto rē
pore ad hmōi ordines ꝓferēdos. ex de sa. nō ite. c. Pres/
byter. Concor. his Inno. in glo. dicti. c. Presbyter. Est aūt
exꝑssum in iure quedā nō esse de substātia Uñ infans
quocunq̄ ordine ꝓmoueret recipet fm pe. caracterē vt
tempⁿ. ex de tpi. or. c. Sane. Itē etatem. di. lxxvij. Sub
dyaconⁱ. Itē vnctōem. ex de sa. vnc. c. i. circa fi. Itē q̄ or/
dinandⁱ in pbyterū vel dyaconū recipiat manⁱ iposi/
tionē epi tactu corpali. iz fieri debeat. nō tñ de substātia
est. ex de sa. nō ite. c. fi. Itē q̄ recipiat ordines a ꝓprio epo
aut q̄ nō oēs sit. aut q̄ duabus debitis circūstantijs non
sunt de suba. ex de rē. or. q̄ trāsl atōem. Sūt alia de qui
bus nescit vtrū sint de suba. vt missa ⁊ hmōi. q̄ oīa in/
telligunt esse de substātia nisi reptā in iure ꝛriū. Con/
cor. cū Ray. Hosti. in glo. et Boff. ꝓsulētes. q̄ in dubio
⁊ vbi nullū ius est exꝑssum. q̄ debeat suppleri qđ omis/
sum est. Tutⁱ est q̄ ꝑsumat ⁊ iudicet tanq̄ nihil sit fa
ctū ⁊ totū iterandū est. Idem sentire videt pe. de pa. in
siliby. De iciunio aūt vtr sit de suba ordis. i. q̄ debe/
ant esse iuiunt ordinatoꝝ ⁊ ordinādⁱ. cuius Ray. dicat
esse in dubio. Buil. tñ Hugo. ⁊ Hosti. dicunt nō esse de
substātia. sed de missa dicit Hostien. vtr dubiū cē. licz
Buil. ⁊ Hugo. dicāt etiā missam nō esse de suba. Itē qđ
dicit Inno. de sa. nō ite. in glo. sup. c. pbr. q̄ cū in ordina
tione alicuⁱ in dyaconū vl pbyterū omissa est manus
iposito ⁊ postea supplet. ⁊ orōnes sūt dicēde q̄ ꝓcipiun
tur dici in ipositōe manuū. q̄ ipe orōes manus impo/
sitōi inhereⁿt. Itē si ꝑs orōis alicuⁱ omissa esset. a capite
inchoanda eēt. tū in ordinibus mⁱtiplicōnes pñt esse que
nō sūt de suba ordinis. Uñ si alⁱs ordo rite collatⁱ esset
ꝓpter hoc nō iteraret. Itē si tñ vna manⁱ inuncta esset
Et vbi đr in plurali in orōnib manus istas. dicetur in
singulari manū. Et si facta est inunctio in aliq̄ ⁊ non di
cta oratio vel ecōuersio repetendū est vtrūq̄. Itez quod
omissum est suppleri oportet per eū q̄ ordinauit. qđ si fi
eri pt per alium suppleri potest. Itē si epūs in ordinādo
deficiat ex infirmitate per eum postea. vel per alium in
choabit vbi ille dimisit. nisi sit aliqua coherētia. vt vn
ctio. orō ⁊ hmōi. Dec Inno. Qđ autē dictuz est omis
sum debere caute suppleri exponit hosti. in glo. sup. d. c.
pbyter. q̄ fiat suppletio tpe ordinatōis. Et veniat pati
ens defectum q̄ ministratuⁱ epūs. nec erit intentio epi
nec eius. q̄ orōnes sup ipm reiterenⁿt. ⁊ cū venit epūs ad
id qđ omissum est. qđ suppleat. et pt fieri vltimo post
alios eiusdē ordinis vt magis colet. pt etiā ei dicere epi
scopus. vade ⁊ porta mihi librū. vel aliā rē. q̄si credant
circūstātes. q̄ ꝓpter mandatū sibi factū manus iposue/
rit. Uel etiā in capella sua paucis ⁊ bonis vocatis secre
tarijs. ꝓuatim poterit ordies celebrare. Dicit etiā Inno
cen. sup. c. pbyter. de sa. nō. ite. q̄ nō est iterādum. iz sup
plendū. vbi diuisi ⁊ diuersi sunt actⁿ. sic est in ordinati
one sacerdotis. vbi alius actⁿ est tenere manū super ca
put. alius dare calicē ⁊ patenā. alⁱs vngere. quoꝝ si ali/
quod fuerit legittime factū. nō erit iterādum. Quidaz
etiā dicunt q̄ hec duo de patena ⁊ calice nō sunt supplē
da. qr nō sunt de suba. iz tutⁱ est supplere. Dec Innocē.
Sz cū traditōe calicis ⁊ patene ipmāt caracter. ⁊ p ꝑse
q̄ns maxie sit de suba vt materia ordinis fm Tho. ⁊ pe
truz de pal. vl saltē fm oēs alios sit dubium vtr sit đ
suba. nō solum ē tutⁱ ꝟ si fuerit omissum supplē imo ē
necarium q̄nimo totuz videt iterandū etiam aliud fa/
ctum fm Ray. ⁊ Pe. de palude. ⁊ Hostien. ⁊ Boff.

De prima tonsura .§. VI.

Sciēdū fm Tho. z Pe. q̄ nō est ordo sed dispositio ad ordines z fm Pe. ō pal'. est dispositio ꝑgruitatis respectu ordinis. ꝫ necessitas respectu beneficij z respectu iurisdictois ecclesiastice. q̄ ius spūale nō cadit in laicum Un no tenet collatio beneficij vel ꝓmissio iurisdictois facta no tenurato. Nō dicit cni nō est capax. de transact. c. Tras Et rescriptū ꝑ errorē factū q̄ sit laicus nō valet. de rescrip. c. Et ꝓ Ratio aūt quare prima tonsura nō est ordo fm Tho. est. q̄ ordo ꝓprie est illud in q̄ soluz deputat ad aliq̄d ꝓsortiū. Un q̄ p coronā solū nō deputat ad chorū vbi nō hz spēale hz cōe. ideo nō est ordo nisi sicut ōr ordo religionū q̄ est dispositio ad aliq̄d colligiū in q̄busdā cerimonijs. Et sic intelligit fm Pe ō pal'. de erā. z qui. c. Cū ꝓpingat. q̄ p primā tonsurā clericalis ordo ꝓfert. post septē annos pt̄ q̄s tonsurari. et p ꝓmos officiū ecclesiasticū possidere nō tm curatū. di. xxviij. ca. De his. Et pt̄ dari prima tōsura oī die. q̄ sic seruat de generali ꝓsuetudine fm Pe. de pal'. Pōt etiā dari prima tōsura ab eo q̄ pōt cōferre ordines. vt epc vel abbate. nisi sibi spāliter interdicat. hz nō debet dari nisi a suo epo vel de licētia eius ab alio. nō aūt debet dari infanti nisi religionē intranti nec illiterato nec ꝓiugato. nisi volenti religionē intrare. vel ad sacros ordies ꝓmoueri de ꝓsensu vxoris. de tē. or. c. fi. li. vi. nec bigamo imo nec tāli suscepta portare licet. de biga. c. i. li. vi. Et sub bigamo ꝓprehē dunt etiā alij irregulares q̄ nō dñt tonsurari fm Pe. de pal'. pōt tonsurari facere nouicū tōsura mōachali sub spe. postea recipiendi ab epo tonsurā clericalē. Videtur aūt q̄ hñs tonsurā monachalē etsi nō clericalez ab epo q̄ possit religionē pfiteri tanq̄ clericus. q̄ cū sit p essentiam in eodē ordine z in eadē religione clericoz z laicoruz eandē regulā pfitentiū sic posset pfiteri illoz ordinē obligando se ad ordinē per modū viuendi laicoz ita z clericoz q̄uis forte sic nō esset de bigamo. q̄ q̄ nō est clericus accu nec aptitudine nō pt obligari solēni voto religionis clericoz hz si ordinaret acciper caracterē. Oēs ꝓsbyteri cardinales ꝓferre pūt de cōi consuetudine fm Pe. de pal'. minores ordines z primā tōsuram. Abbates simplices nō exempti tm primā tonsuraz z ꝓmos duos ordines monachis si sūt sacerdotes z benedicti. di. lxix. Oēm. Exempti aūt z mitrati pnt̄ eā etiā dare secularibus in q̄s hñt ecclesiasticā iurisdictōez. Dñt aūt hmōi tonsurari portare coronā. Un dic canon q̄ clericus nec parbā nec comā nutriat nisi ex cā. sed vtranduz aliq̄d bericulū ad tps dimittāt. z si ꝓtemplerint portare excō muuicādi sūt. di. xxiij. c. Si q̄s. Ratura aūt q̄ fit ex gre supiori significat. q̄ dñt hmōi brē mentē liberā ad cōtēplatiōem dinoz. Tonsura sup aures designat. q̄ non dñt habere sensus obuoluros z ꝑplicatos terrenis q̄ p capillos designāt. Corona vero capilloz designat dignitatē regiā qua hñt. z q̄ se z alios dirigere virtutibz regulare.

De minoribus ordinibus. §. VII.

Dicit vtrū abbates benedicti oēs possint dare q̄tuor ordines absq; alio ꝓuilegio aut tm duos. in. c. Oēm. di. lxix. ōr lectoris manu ꝑpositōem licētia est vniuersi abbati in ꝓprio monasterio faciēdi. Ubi dicat glo. vel etiaz ostiarij q̄ est ꝑor ordo. nō aūt exorciste vel acoliti ius habet faciēdi. licet sit ar. ꝓtra. de eo q̄ resigna. c. i. Dñic de sancto gemi. sup. vi. post Inno. z Lapū idē tenet. Sed archi. sup dicto. c. Oēm. di. lxix. dicit. Adde q̄ q̄uis hic Hug. z Lauren. z Bart. Brix. b dicāt. z ex de eta. z q̄li. ca. Cū ꝓpingat. dicāt de lectoribus tm. idē tm intelligas ō alijs duobz minoribz. q̄ eadē est rō z q̄d de vno dicit. extra de ꝓsti. c. Trāslato. z sic de facto seruat fm Hosti. z idē sentit Ray. z Boff. in sūmis suis. Jo. an. in nouellis sup. c. Cū ꝓpingat. de eta. et quali. sup verbo lectores dicit. Noīe lectoris alios duos ordines minores q̄ sequūtur ꝓphendit. cū sit eadē ratio fm Hosti. z m quē sic de facto seruat. ex de ꝓsti. c. Trāslato. Et est sic. xxvij. dist. de his. hz Bar. Brix. dicat ō. Et ꝓ isto facit hec dicta solūmō si determinaret b nomē lectoris. Sed vat est q̄ determinet illud in ꝓprio monasterio. q. d. nō in alijs. Dec ille. Prima opinio tutior. secūda cōmunior. ꝓpter rā prima tutior. quia consuetudo z si det iurisdictionem. nō dat potestatem consecrationis vel ordinis.

De episcopatu. §. VIII.

Quō sit ordo. Nota fm Pe. de pal'. q̄ licz ꝓprie nō sint nisi septē ordies prout. s. ordo ꝓportat q̄ndā prātem z officij septē ordiū ad ꝓfectōem eucharistie. q̄ dicūt theologi. large tm sumēdo sunt nouē q̄ dicūt iuriste addēces q̄tuor minoribus psalmistatū. z tribz maioribz epatum. Duplex cni est ordo ecclesie. s. militātis. z ecclesie triumphātz. di. xxxix. Ad hoc. Sūt aūt in ecclesia militāti nouē ordines angeloz designati sub nouē generibus lapidū ꝑciosoz. vt dicit Grego. de pe. di. ij. §. q̄ fm hoc militās est exēplata ad imaginē triūphantis. hīs nouē ordines ꝓpurādo pro ꝓmo psalmistatū. quē tamen pet̄ nō dicit ordinē. nisi large sumēdo ordinem ꝓ officio ordinis. Et sic est officiū lectoris. q̄ et legēdo cruditi tellectū z cantando seu psallendo excitat affectū. Sed Pe. de pa. dicit psalmista. esse ꝓmā tonsurā. Et epatus ponit non⁹ ordo. ar. di. xxiij. c. Psalmista. z. di. xxij. Sed riatum. Hz sumēdo ordinē ꝓut est sacrm ordinatiōem nō accipiat aliā vel maiorē prātem sup sacrm eucharistie sic cū epis per epalē ordinatiōem q̄ simplex sacerdos nō est ordo. Sed sumēdo ordinē ꝓ prie prout ꝓportat gradū prātis respectu q̄tcunq; sacrarū actionū vel officioz. sic epatus est ordo. Tho. i. iij. di. xxiij. q. i. ar. ij.

Dicit aūt Pe. de pal'. q̄ pt̄ pbabiliter dici. q̄ epat⁹ est ordo. sed nō distinct⁹ a sacerdotio z est sacrm. hz nō aliū a caractē ordis. z imꝓmit caracterē hz nō aliū a caractē sacerdotali. Sic cni acolitus accipiēdo candelabrū ad q̄ pit prātē ad vnū actū. z p ꝑs caracterē q̄ est prās ad gendi. Et recipiēdo vrceolū cū aqua z mampulo accipit prātē ad aliū actū z p ꝑs caracterē. Hz q̄ vni⁹ z cuilibet est vterq; actus vna est prās. z p ꝑsequēs caracter bñs hos duos actus subordinatos. Silr in sacerdotio cū accipit calicē z patenā cū pane z vino. recipit prātē celebrādi. ex impositōe manuū epi sup cū recipit prātez soluēdi z ligādi. z sic ō alijs. oīa hec sūt vnus ordo. vn caracter. vna ps sacri ordis. ōr aūt caracter imꝓmit q̄ est ꝓncipalis⁹ siue in eo q̄ illud est ꝑs. Hz p sequēs tia nō imꝓmit nou⁹ sed ampliat ꝑius ꝓpressus. siue q̄ illud est ꝓncipalis⁹. Et licet per ꝓmū q̄ ōr accipe prātem imꝓmat caracter in q̄libet ordine. z p sequētia nō imꝓmat sed intēdat caracter tm a ꝓncipalioꝛ dnotat. Sūt ergo septē ordines sed septem⁹. s. sacerdotū hz duplex prātem in generali. s. sacerdotalē. ꝓprie dictā z ꝑfectā. Quare ꝓpter b vocant aliq̄n epi ꝑsbyteri z ecōuerso. Quare epatus z sacerdotū cū sit vn⁹ ordo nō codē die ꝓferuntur sic ceteri ordies. sed diuidunt. rō pt̄ esse ad offendendū q̄ aliq̄d pt̄ eps q̄ sacerdos non pōt. Est eni maior ꝑs in epo q̄z in simplici sacerdote. nō solū iurisdictōis sed ordinis z ꝓsecratōis z nō solū ex ordinatione ecclesie sed ex natura ordinis z ꝓsecratōis fm diuinā institutionē. Tm ecclesia noluit q̄ eadē die qua fit sacerdos fiat epus. Sed ne crederet tāta esse distinctio inter sacerdotem z epatū sicut est iter alios ordines voluit ecclesia q̄ in crastino dici q̄ est fact⁹ sacerdos possit ꝓsecrari in epum. scopū. q̄ nō est sic de alijs ordinibz in q̄bus distinctus caracter ipmit. Itē sacerdos codē die q̄ recipit prātem ꝓficiendi. recipit īpliare prātē absoluēdi. etiam si nihil

plus fieret circa eū. In acceptōe ei calicis z patene cū pane nec vino ex vi sacri accipit ptātē ꝓficiēdi. Sz ꝓsecratio epalis nec ex vi sacri nec ex nāli cōpetentia dat i ordie sacerdotij. Vñ simplex sacerdos nō possit ordinare vl cōfirmare anteq̄ sibi dare ꝓsecratio epalis. Nō aūt quatuor maiores ordines sil dant licz habeāt distinctos caracteres hoc est. quia omnes actus illorum licite vnus potest exercere sine ordine aliquo.

De officijs et actib⁹ .§.IX.

singulor ordinū habes .di.xxi. Cleros. in fi. z xxv. dist. xxv. Sz q inter bonos z malos bñt iudicū. qz bonos recipiūt z malos repuūt. vbi videt fm Pe. de pal. q sancta q habet officiū ostiarij. nō phibendo excōicatum ab ingressu ecclesie. ex hīpo recipiat ipm ad diuina magis q̄ ille. cui⁹ missam audit. z p ꝯs q sit suspēsus ab ingressu ecclesie. De secūdo. i. de lectore dr in dictis. c. dicare qđ intelligit legendo simplicit nō pdicādo nullus eni debet pdicare nisi ad min⁹ sit dyacon⁹. nihil tamen prohibet vt videt q magister in theologia vl bacalaureus in cathedra possit exponere vetus z nouum testamentū. qz exquo est magister habet auctoritatē docendi sed nō pdicandi De tertio scz exorcista dr q ad eum pertinet exorcismos memorie tenere. manuscz super energuminos z catechumenos exorcisando imponere. Et dicit Pe. de pa. q de exorcismis salomonis. quibus demones pellebant certū est. q verba illa virtute inhērēte nō fugabāt demonē sic nec aliq̄ oba alia nisi forte sit sacra. Necitcrū ex opere operato p idem. Et si ab hoc fuerūt inuēta nullo mō demonē expellebant nisi forte voluntarij vt verba magica. Si aūt inspirante dño illos pelli p illos sicut p istos nisi q non ita efficaciter sic nec sacra illoz erant ita efficacia sic nra. maxime qz exorcista noui testamti habet realē potestatē spūalem sup demonē quā nō habebat exorcismus salomonis. De q̄r to scz acolito ibi dr q ad ipm pertinet pparatio. luminaria in sacrario. ipe cereū portat. ipe suggesta pro cuchari ei. vt de vi. z bo. cle. c. iij. Et act⁹ oim minoz ordinū licite pñt fieri. p nō bñtē aliquē ordinē. qz sic hz ꝓsuetudo generalis ecclesie. exquo videt q nō fiat irregularis. ex actū solū. qui licite sine ordine pōt exercere de iure vl cōsuetudine. vt actū minoz ordinū vel subdyaconatū sine manipulo. vbi p̄ habet ꝓsuetudo. qz nō est i suo officio agens vt pus. Si aūt incipit in choro solēniter. De⁹ in adiutoriū z. vbi hoc nō solet spēaliter fieri a ꝓstituto in sacris nō incurrit irregularitatē cū z laici ibi psalmodient. Secus si de ꝓsuetudine id pertinet ad sacerdotē.

De subdyacono ibi dr q ad ipm pertinet calicē z patenā ad altare pri deferre z leuitis tradere z eis ministrare. Acolitū quoq̄ z aquā manilez manutergiū tenere epi scopo pbyteris z leuitis pro lauandis ante altare manibus aquā pbere. z vt dicit Pe. de pal. Hic est primus ordo ex sacris. qz sacra vasa habet tangere nuda manu. sicut z dyaconus. qđ nulli inferiori pmittit. Dicit autē iuriste. q subdyaconatus tpe ap̄loz nō erat sacer ordo. di. lx. Innouam⁹. z. c. Nullus in epm. sed tpe Grego. et Urbani fuit sacer ordo. Nō nō sic est intelligendum q ecclesia vel papa nouū sacrm vel ordinē instituerit. sed qz sacro instituto in suo officio de nouo distincte vti certe. In pmitiuis aūt tpib⁹ q̄uis ordines fuerint semp inter se realiter distincti z instituti. tñ pter paucitatez ministroz dyacon⁹ faciebant officia oim ordinū inferiorū z sic in ipo dyaconatu iplicite habebant oēs alij ordines inferiores pter coz officiū qđ ipe agebat. Ipsis autem subdyaconib⁹ sanctitas primitie indicit qđ suadet p Gregoriū instituti. vt scz nec etiā ꝓtracto añ matrimonio ipis vti liceat. sic nec etiā licet dyaconib⁹ z sacerdotib⁹ ecclesie occidentalis. di. xxxi. Añ trienniū. Itē subdyaconus ordinat⁹ z pñtatus ab aliq̄ ad subdyaconatū tē. debet ab eis pmoueri z de victu ei prouidere. ō extra. z. quali. c. Accepimus. Et regulariter nō debet qs ordinari ad aliquē sacrū ordinē nisi intitulat⁹. vel ad aliqđ beneficiū vel saltē sufficiēs bñs patrimoniū. z hoc ne habeat mēdicare. z sic clericat⁹ vilescat. Religios aūt z pro titulo sporta. mendicantib⁹ pcipue. De dyacono ibi dr q ad ipm pertinet assistere sacerdotib⁹ z mistrare in oīb⁹ q̄ agunt in sacris xpi. oblationes offerre et disponere in altare. ꝓponere etiā mensam dñi atq̄ vestire. crucē ferre. pdicare euangeliū ad populū. ad ipm pertinet officiū precū. glo. i. letanie. Et dicit Pe. de pa. q dyaconi est actus pdicare. nō q ex ordine habeat auctoritatē sz solū abilitatē. Soli eni dyacono z ñ inferiori cōmitti debet. vñ nec Stephan⁹ ante officiū dyaconi legit pdicasse. tñ simplicē exhortatōem faciebat ad monachos antiq̄ patres nullū bñtes ordinē. z licet archidyaconus habeat ex officio pdicare q̄ nō debet esse nisi dyaconus. di. lx. Nullus epūs. z sit curatus q̄ hz curam aīaz. q̄ vero simplex sacerdos est vel dyacon⁹ nō pōt pdicare nisi de licētia epi. xxi. q. i. Adhijcim⁹. z de hereticis ca. Cū ex iniūcto. Itē dyaconus habet ex officio dispensare sanguinē dñi. sed nō corp⁹ nisi in necessitate q̄n. i. infirmus morit z sacerdos est absens. vel q̄n pbyter mādat ei vt cū est impedit⁹. vel qz est infirm⁹. vel qz nō sufficit in paschate oībus mīstrare. Vñ in paschate Josie z exechie leuite iuuerunt sacerdotes. De pbytero ibi dr q ad ipm spectat corpus z sanguinē ꝓficere. in altari orōnes ꝓdicere. z benedicere dona dei. Et vt dicit Pe. de palude. Sacerdos mīstrat sacra oīa pter duo. s. pfirmatorem z ordinē. Itē benedicūt populis z gratia diuina datur z petā delent. i. q. i. Distinctiū. z. vi. q. i. Sacerdotes. Quāuis etiā benedicāt dyaconi cardinales. sed h̄ nullus archidyaconus pūmit. Et videt q nō solum sacerdos curatus sed etiā simplex in ꝓpletorio et missa possit benedicere. qz epūs etiā nō subditis dat suā bñdictōem. Sed si pūente epo sacerdos celebret in fine misse illi tanq̄ maiori deferre debet z illo volēte bñdicere supersedeat ipe. xxij. di. Denicq̄. Si aūt nolit sz sibi remittat tunc secure benedicat. xcv. di. Ecce. z ita de cōsuetudine obseruat. qz nec bñdictōem mense nec dyaconi vel pdicaturi aut lecturi facit simplex sacerdos epo presente nisi illo annuēte. Est etiā sciendū q̄ absolucre in foro pnie est actus sacerdotis rōne ordinis pncipaliter non rōne iurisdictōis. Sed illa p accidens aliqn̄ occurrit. qz oportet esse subditū. sed subditus est q̄ vult se subijcere nisi alij sit astrictus. z tunc de sola licētia eius potest se ei subijcere. nec tūc dat illi pātē absoluendi sed renūcians iuri suo dat isti licentiā se ei subijciendi. Epūs aūt in ꝓsecratione sua inungit chrismate caput. ponitur liber super ceruicē ꝓsecrandi z ꝓsecrat a tribus. Et dicit Hosti. q liber sup ceruicē numerus trinarius epoz est de substātia ꝓsecratōis epalis. ita q̄ sine his nō ꝓsecraret. Item Hug. di. xxi. Porro. dicit q etiā si nō esset mōnisi vn⁹ episcopus in mūdo vel duo. nō posset ꝓsecrari epūs. donec aliud ꝓstitueret a papa. vel ipo mortuo posset generalis ecclesia mutare hāc formā ab aplis instituta z instituere q vnus solus posset ꝓsecrare epm. vel q si nullus esset episcopus q̄ pbyter ꝓsecrarēt. Et fm Hostien. vnus illoz trium est pncipaliter ꝓsecrās. alij duo ꝓsecrantes. Et licet oporteat q vnus tota ꝓsecratio

nem perficiat. omnes tñ pronũciare debent ꝓsecratõez principaliter. Sed pe. de pal. dicit in tractatu de ptãte pape. q numer⁹ trinarius nõ est de ſuba ꝓsecrationis .t q est de institutõe ecclesie. Unñ t Brego. legitur dispensasse in Anglia conuersa ad fidem. aliquando ꝓpter cãrentiam numeri. non tamen omitti debet.

De vestibus sacris .§.X.

Idẽ. s. ti. 13. c. 6. §. ſ in fi.

Nota fm Pe. de pa. q sacerdos habet sex vestes necessarias ad celebrandũ q ad necessitatẽ pcepti. scz albam cingulũ. amictũ. manipulũ. stolã. t casulam. Sũt autez tres pme oĩbus cões ministris materialr nõ formaliter Nõ eni necesse est dyaconũ uti veste benedicta. puta alba. sicut sacerdotẽ. cũ oĩno sine alba stola. manipulo⁹ supplicio etiã coꝛã epo dicat euangeliũ dyaconus solenniter. Si aũt alba nõ est de necessitate ꝓcepti multomin⁹ alba benedicta. Et si nõ oportet b̃ in dyacono mlr tomunus in iferioꝛibꝫ ministris. Sacerdos aũt sic nõ debz celebrare nisi in calice t in altari sacratis. sic nec nisi ĩ vestibꝫ sacris. Manipulũ nulli licet portare inferioꝛi subdyacono. sed tunicellã licet portare nõ subdyacono. qz nõ est ꝓpria vestis ei⁹ sicut manipulus. Stola que t oꝛariũ dr. nulli inferioꝛi dyacono uti licet. xxij. di. Mlr nistrũ. nec sacerdos debet portare ĩfirmis cucharistiaz nisi stola circũseptus in pectoꝛe in modu⁹ crucis. ut ĩ dr Dyaconus aũt in sinistro humero stolã portat cum euangeliũ dicit. di. xxv. c. Unum. Sacerdos aũt in celebratoꝛe t sacroꝛ exhibitõe. t in omni oꝛõne solenni. t episcopus in ꝓferendo ordines etiã ꝓmã tonsuram hac uti debet. qz sic habet ecclesie ꝓsuetudo. Casula utr sacerdos t nullus inferioꝛ eo. nisi sicut habet ꝓsuetudo q dyaconus explicatã postpositã. vel in humero portat ĩ ministerio. hac uti nõ debet sacerdos nisi ĩ missa sic nec archiepus palleo. de vestibꝫ epi infra. ti. xx. c. ij. §. ix.

Nota.

ℊ etiaz in vesperis

De conferentibus .§.XI.

di. 24. q. i at. 3. q. 4.

ordinẽ indignis fm Tho. in. iij. Eps ꝓfitens ordinem sciẽter indigno peccat mortalr. qz infidel⁹ est dño suo cõmittẽs indigno ministeriũ ei⁹ pcipue cũ b̃ vergat in detrimentũ bonoꝛ dini t eccie q p bonos ministros ꝓmoveꝛi. Et addit q si nõ possunt tot ministri bonꝫ qt mõ ministri sũt. melius ẽ paucos ministros bre bonos qz mltos malos. ut dicat. c. di. xxij. Tales. Eadẽ rõe credo plãtos religiosoꝛ q faciũt sciẽter ad ordies ꝓmoveri indignũ peccare mortalr. t etiã ꝓsulẽtes t pntãtes tales qz coopant ad malũ. ij. q. i. Notũ. Idẽ dic Alb. addẽs q ñ solũ ordinãs idingnũ. ẽt q ꝓmouet ad curã pastoraleyl bnficiũ eccliasticũ indignũ mortalr peccat. Nec nobilitas excusare pt. qz qnto nobilioꝛ tãto pl⁹ nocuioꝛ. si malũ est nec puto sufficere q ñ sat eũ esse malũ. sz necessariũ est q ad vitandũ pcm scire esse bonũ p talẽ rõem qualẽ possibile est bri de hoc. Et si dr q al⁹ nõ ita erit utl oĩno nihil est. qz oĩs utilitas spũalis rpali pponenda est nec excusat paucitas bonoꝛ. qz melꝰ est habere paucos bonos qz mltos malos. Preterea q malis conferant ordines t bnficia b facit eos esse malos. qz saũt talẽ bre locũ in ecclesia t bonos expelli. Nec Alb. dicit aũt qs indignus dupliciter fm Alb. Uno mõ ꝓpter hoc. qz scz ꝓpter dignitate seu bnficio. nõ tñ bns econtrariũ dignitari vel beneficio. puta vicariũ vel impedimẽtũ. Et in talibꝫ ꝓpter necessitatẽ quarũdã eccliaꝝ q indigẽt literatis t defensoribꝫ posset dispẽsari. ut a cõi haberet de eccia donec addisceret. Dicit aũt Jo. in sum. ꝓfes. q putat tali nõ posse ꝓferre pbendã cũ cura absqz peto mortali. Scdo mõ dr quis indignus ꝓtrarie. ut cũ qs habet ꝓtrariũ ordini vel beneficio eccliastico. t tali non debet ꝓcedi. puta qz est vitiosus vel bz canonicũ impedimentũ. vt ignorantiã vel irregularitatẽ. Si tñ talis indignus iã obtinuisset dignitatẽ vl bnficium cui est ãnexus ordo. sicut archidyaconatui. dyaconatui. decanatui. vel archiepbratui. vel bñficio curato sacerdotiũ tũc si vicariũ vel aliud ĩpedimentũ esset occultũ nõ posset petenti ꝓ negare ordinẽ suus epus. nec epus peccaret ꝓferendo sciẽter tali indigno. t sic pt intelligi. c. Et tenoze. de tẽ. ordi. secus si nõ esset ꝓprius epus qui nõ tenet ordinare nisi fm beneplacitũ. imo etiã t ꝓprius epus nõ tenet nec debet dare ordinẽ clerico. quẽ scit hre mortale vel impedimentũ. licet occultũ si clericus nõ bz beneficiũ cui ãnexus sit ordo exq̃ habeꝛ ius petẽdi ipm ordinẽ t sic pt intelligi. c. Ad aures de tem. ordi. Si aũt vicium esset manifestũ vel impedimẽtũ etiã publice pt t debet negare cui libet. t dicit Hosti. q q reputat⁹ dignus ad ordinẽ. vnlr vel honorẽ. nõ debet indigni⁹ reputari ad aliũ. ord. xxij. Bestia. ex eo. Accepim⁹. sed Boff. b intelligendũ putat. qñ ordinator antecz ad sacrũ ordinẽ ordinatur p sic exhiminauit. Nisi postez fuisset ordinatus per aliqd vicium reddiderit se indignum. vt in. c. Accepimus. secus si per alium fuit examinatus.

De scrutinio facĩ .§.XII.

di. 24. q. i at. 3. q. 4.

Et dicit Boff. q lz fm antiq iura epus eligeret hos scrutatoꝛes seu examinatoꝛes. vt dr in dicto. c. Unñ. Hodie tñ videt spectare ad officiũ archidya. c. Ad hec. Sed hũ dum scrutiniũ q̃ fit ante altare est cũ archidyaconus dicit. Postulat sancta mater ecclesia hũc subdyaconum vel dyaconũ ad onus dyaconatus assumi t bñdi. t in terrogante ordinatoꝛe. Scis cũ esse dignũ. Rñdet. ex humana fragilitas tẽ. Nec peccat pñtatoꝛ in illa rõne dũ tñ nõ loquat ꝛ scias. vt co. ti. c. i. q. q nescit indignũ dz ꝓsumere dignũ. de ꝓsump. c. Dudũ. q si archidr remordeat ꝓscia de indignitate ordinãdi studeat ordinatoꝛi secreto antecz veniat ad hoc scrutiniũ nunciare. vel eo. ti. c. i. Et si ordinatoꝛ nollet desistere. debet se abstinere si posset bono modo. Si aũtb nõ possz sine scandalo. dz dicere ꝓba vt miſter eccie. q nõ tu dicat de occultis qz nullo mõ debet crimen fratris publicare. Nec oĩa Hosti. Idem Inno. quantũ ad vltimum dicem.

De defectu scruti .§.XIII.

Nota fm Hosti. t Boff. q ordinatus sine examinatõe. aut est dignus. aut indignus. si dignus t notus in nullo peccat. qz tales non t digni nõ sunt examinãdi. ar. di. xxiij. Nullus. fallit ũ ꝓcedendo epm q etiã notus examinat. dist. xxij. Qui eps. si ignotus q̃ alis dignus deponẽdus est. xxij. di. c. vl. Si indignus. siue notus siue ignorus deponẽdus est. qz crimen suũ nõ prodidit. ex de coꝛ. vl. c. Exposuisti. Et intelligit de graui crimine qđ impedit promotõem. vel executõem. lxvij. di. c. i. Debet ergo ordinandus vel promouendus ad aliquã dignitatẽ t tenet ꝓfiteri crimina notoria iuris vel facti t enormia t impedimenta q sz unde pediunt promouendum vel deiaũt ꝓmotũ nisi fuerit

secū dispensatū .di.l.Ex penitētiby.Si aūt hmōi defe/ cū subtrahet nō hēbit executōem misterij sic suscepti. sic nec ordinis sic recepti.ex ō renū.c.Nisi peccāt etia mor/ taliter.Alia aūt crimina q nō ipedūt nec deijcūt.non tenent manifestare.vt de tem.or.c.fi.Cōcor.Inno.z ad dict q si ꝓfitet z secū dispensēt p eū.s.q pōt.secus.est.vt vlterius accusari nō possit.alis secus.di .xxxiij.c.fi. q si ordinandus manifestauit esse defectū suū.z ordinator dimto nō recipit ordinatus z hic est casus allius.c.di. lxxi.Si qui in examinatione.Nec omnia Hostiē.

De suscipiente or.§.XIIII.

dinem aliquē vel exercentē officiū ordinis in petō mor/ tali.Nota ꝑm Tho.Pe.z Alber.in.iij.q suscipiens vel exequēs ordinē in mortali.mortaliter peccat.qz facit cō tra illud ꝑceptū.iuste qō iustū est exequris.Indigne etiā sacrū pertractat officiū nec in ꝺ pōt aliqs dispēsare.qz de iure naturali est.vt hō sancta sancte pertractet.Cōcor Ray.ꝓbans ꝺ.ꝓtura di.xl.Multi.z di.xcv.Illud.z.i. q.iij.Audituꝰ.Et addit Alb.q si ꝓlatus dispēsat cū malis z indignis peccat mortaliter.Si aūt parit neces sitate mali ꝓpulsus ne eucūat pet⁹ nō peccat mortaliter runcen nō dispensat.sed dissimulat ad tps donec cor/ rigi possit.Nec tñ dispensatio cū indigno excusat cuz a pcto admīstratois dū sat q est indignꝰ.dns etiā papa tali.z vt dicit Tho.in.iij.In q̄libet actu cuiuscūq; or/ dinis qñcunq; se exhibet vt minister ecclesie peccat mor/ taliter.z q̄liter cōficiens tociens ꝺ agit.qz vt dicē Dyoni. In mū dis nec symbola.i.sacralia signa tāgere fas est. Un quā do tangit res sacras quasi officio suo vtēs peccat mo/ taliter.sed aūt esset si in aliq necessitate aliqd sacrm co tingeret vel exeq̄ret in illo casu.in q̄ z laicus liceret. Cō cor.Alber.addēs q si ōr ꝺ esset graue valde rideret q la/ ta est vita q̄ ducit ad infernū z multi vadūt pcā. Mar. vij.z Tho.dicē q q̄uis subdit⁹ teneat suscipere sacra a ministro ecclesie q̄diu tolerat.z si sit in petō mortali.quia adhuc est ei obligatus tū pōt necessitatē arctiulū nō es set tutū q̄ induceret eū ad aliquē actum ordinis sui ex/ equendum durante tali cōscientia.q̄tum de ponere po test.quia in instanti homola diuina gra emendat.

De etate ordinan .§.XV.

dor.Nota q aliqua iura sunt mutata.Nā ꝑm Ray.et Hosti.Si ab infantia qs tradebat militie clericali.a.vij. anno vsq; xij.poterat recipere ters minores exinde acolua tū vsq; ad.xxi..z i.xxi.subdyaconatū.dyaconatū.i.xxvi ꝓbatū.z in.xxxi.vt.di.lxxvij.in singulis.Si grandeu⁹ erat q petebat ordinari in ꝑmis duob⁹ ānis recipe po/ terat oēs minores ordines.In aliis q̄nq; annis seqntib⁹ oēs maiores.di.lxxvij.Quicūq;.Dispēsatiue tñ laicus grādeu⁹ infra annū z dimidiū oēs ordines recipe pote rat.z monachus infra vnū annū.di.xxvij.Monachꝰ. sed vt dicit Guil.ista hodie nō seruant.dicit aūt Tho. in.iij.q si necessitas ē z spes ꝓfectus etiā ante annos discretois pōt pueri ad minores ordines ꝑmoueri sine peccato.qz p assuefactōem efficiēt idonei ad illa officia z ista sat; coīter tenet.Sz ō subdyaconatu dicē idē tho. i.iij.q pōt q̄s ꝑmoueri qñ ad ānos discretois venerit vt possit cognoscere votū castitatis.Alb.vero dicit q di cta ꝛpa seruari nō oportet in religios.qz mor grauitas supplet etatē.Pe.aūt dicē q ex dispensatōe epi pōt tps anticipari ex idoneitate ꝑsonaꝝ.Sz oēs iste opi.hodie ablate sunt.p cle.de eta.z quali.c.i.ibi determinat q or dinandꝰ in subdyaconū debet esse.xvij.ānis.in diaco nū.xx.an.in sacerdotē.xxv.an.z sufficit annū vnum attingere.ordinandꝰ aūt in epm debet esse.xxx.an.ita q xxx.ipleuerit.ex de elec.c.Cū in cūctis.nec pt dispensari q epm de minori etate.Iz solū per papā ꝑm Jo.an.z cō munem opiñ.Nec scia nec mor gūtas pt supplere ta/ lem etatē a iure statutā. Un q aīa legitimā etatē facit se vl subditū suū ꝓmoueri ad ordinē peccat mortaliter.qz cōtra ꝓstitutōem generalē eccīe facit z etiaz q ꝑmittit se ordinari nisi forte sit ita simplex q ignorātia excuset eū. Qui etiā ordinat talē vl ꝓsilū pōtat peccat mortaliter. Et q̄uis q̄dā dicāt q talis est suspensus verius est q nō est suspēsus.Iz suspendendꝰ vsq; ad legitimā etatē ex de eta.z quali.vel nō est compos ꝑm Ray. Anto .de but.Fran.de zab.z alios. Un si exeq̄tur officū ordinis recepta legitimā etatē si nō est suspensus a supiore nō ꝓpter a īcurrit irregularitatē.Iz videt q̄busdā q pec cet mortaliter q̄ens exequi officium suum ante legiti/ mā etatem.quod quia nullibi legi nō affirmo nec ne/ go rutum tamen est abstinere ab executione.

De tempore ordi .§.XVI.

nationū z simultate ordinū.Nota ꝑm Ray.ordies ma iores.s.sacerdotij.dyaconat⁹.subdyaconat⁹.z etiā mi/ nores ꝓferri pñt ter tribus anni.s.in sabbatis q̄tuor tpm. z in sabbato īmediato añ dñicā passiōis.z in sabbato sancto pasche.di.lxxv.c.fi.z ex de tem.or.c.De eo.Pñt etiā ꝓferri dicti ordines etiā maiores mane dicī dñicī i/ mediate seq̄ntis dicta.ita tñ si ꝓmuet ieiunū tam ab ordinatore q ab ordinādo ꝓferri.vt.lxxv.di.c.q a pri/ bus.Et tūc fierē canonica mane dñice seq̄ntis trahit ad vesperā sabbati p̄cedentis.z ita ꝓferri dicit sabba/ to ꝑm Ray.Desti.in sum.z Inno.de tem.or.c.Cras et glo.Inno.iij.ibidē.q Inno.dicē.q die illo sabbati z no cte dñice mb.l celebrās ordinatiōes in dñica comedere vl bibere debz.nisi corpus z sanguinē xpi si sabbato ce/ lebrat.Eddēs ēt q die dñica ordines maiores cōferre. ēt cōtinuato ieunio nō expedit nisi necessitas assit.pu/ ta qz i sabbato nō potuit ordines cōferre ex eo q infirma vl fuit vl tarde venit.nocte aūt paschali.z pñt ordines cōferri nō tñ alīs noctib⁹ qz nec i illis pōt missa celebra ri ordies minores etiā in dñicis diebꝰ z in p̄cipuis festis pñt cōferri.z nō solū vni vl duob⁹ vt dixit. Ray.sed ēt multi dūmō nō videat epūs ex hoc ordinatiōz genera lē facere vt dicūt Inno.Host.z Ber. Subdiaconatū so lus papa pt cōferri diebꝰ dñicis z alīs p̄cipuis festis.Et ordinat⁹ ab eo i subdiaconū nō potest ab alio ordinari nisi de licētia ei⁹ ꝑm pe.de pal.Cōsecratio aūt epalis ꝑm Ray.z alios fieri pt z dz die dñica z hora.iij.di.lxxv.or dinatiōes.nec oportet ex hoc cōtinuare ieiunū sabbati cū dñica.qz ꝺ cōferf in dñica nō in sabbato.Itē qs pōt in sabbato ordinari in sacerdotē z sequēti dñica recipere in epm.qō sic nō est in aliis ordinibus maioribus vt.s. vnuz possit in sabbato z aliū sequēti dñico recipere etiā cōtinuato ieunio.z debet peti.cōsecrāē.epalis.infra.iij. men.electiōis a tpe vl cōfirmatiōis.di.c.qñ.ꝑm bugo. alis est puniēdus nisi esset ītime impeditus.Qui aūt re cepit ordinē aliquē ex dicta tpa sine dispēsatione pape peccat mortaliter z ordinās z ordinatus.Silr z qui re/ cipit duos ordines maiores cadē die vl subdiaconatuz vl minores ordines mortaliter peccat.minores etiā oēs sil nō possunt dari.nisi cōsuetudo illi⁹ eccīe hoc habeat qz tūc pōt.Qui etiā ordinat a ꝓlato nō suo.z sine licen/ tia eius aut etiā q ordinat p saltū oīs hi peccāt morta/ liter.ar.xxv.q.i.vbi dicit. Violatores canonū a spūsctō cui⁹ instinctu cōduti sunt cōdēnantur.De irregularitate autem quam contrahunt vide infra. Dedicatio ecclesie de consuetudine p̄ fieri omni die.z virgines diebus do minicis cōsecrantur.ꝑm Pet. de pal.

De loco vbi con .§.XVII.

ferendi sunt ordines. Minores ordines potest episcopus conferre in quacunq; ecclesia sui episcopatus, fm Raymū. Archi. de tem. ordi. c. Si archiepūs. Maiores vero conferri debent in ecclesia epāli. di. lxv. c. i. Sed dicit Guil. et Hostien. q; hodie epi conferunt ordines etiā maiores vbi volūt de consuetudine. Epi consecrant vbi clegerit metropolitanus fm Ray. di. lxvij. c. fi. nisi aliud obseruandū sit de consuetudine approbata fm Guil. Et si in alia ecclesia q̄ metropolitana vel in presentia metropolitani fuerit consecratus. debet se presentare metropolitano infra. iij. mēses a tpe consecrationis. di. lxiij. Cū longe. Patriacha autē primas et metropolitanus et quilibet horum debet consecrari in ecclesia sua fm Ray. nisi necessitas aut consuetudo aliud inducat fm Guil. xviij. q. i. Pudenda. Papa vero in ecclesia sua. i. vbe si fieri pt. als in quacunq; et extra vbem fm Hostien. vt dist. xviij. In noīe. et fm Goffre. consecratur papa ab epo Hosti. q; in hoc vicem metropolitani obtinet. Si vero ante assumptionem ad papatū fuisset epūs consecratus nō amplius consecrare fm Pe. de pal. Item fm Ray. Inno. et Goff. Si quis nō sacerdos consecrare in episcopū nihil recipet. q; fundamentū consecrationis episcopalis est sacerdotiū. Vñ opi. quibus di. Primū nō tenet. Sz si esset sacerdos quocunq; alio ordine sibi deficiente consecrationem recipet consecratorem epāle. et oēs ordines conferre si ordinaret excepto eo quē non haberet fm ray. et alios. i. q. i. Gratia. talis tamen non deberet exercere officium suum ante receptionem ordinis prętermissi.

De coactione ad .§.XVIII

ordines vel promotiones. Nota fm Ray. et Hosti. in sum. q; duplex est coactio. vna absoluta. puta si quis omnino inuitus per vim teneat sub manibus ordinatoris. et hac coactione si quis ordinat non recipit caracterē. vnde nec ordinē sicut nec baptismū ex de bap. c. Maiores. et di. l. c. Presbyteres. Et nullus debz modo aliquē cogere ad ordinē vel aliud sacrm. Alia coactio est conditionata. que fit cōminatōe pene et imminādo mortē vel incarceratōem. si nō permittat se ordinari. Et q ordinat hac coactōe ductus qz hmōi coacta voluntas est saltē indirecta. xv. q. i. Metrito. ideo talis recipit caracterē fm Ray. et alios. ac etiā executōem illius ordinis si nō obstat aliud impedimētū fm Pe. ō pa. qz nō est ius aliquod quo ipm suspendat sed gratiā nō recipit. cū fictus et inuolūtarius accedat. nec etiā ibi metu. s. penę aliquis cogendus est ad ordines

De coactione aūt conditionata per penā iuris inferendam propter ecclesie vtilitatē dicit Pe. de pal. Videt q; quis possit cogi per superiorē q precipit et excōicatōe vt sit curatus vel epūs sicut alicui bene mite per epm sunt compulsi. Cū enī ad bonū regimē ecclesie magis sit obediendū presidenti in spūalibus q̄ ad bonū regimē in tpalibus presidenti. sic aliqs in tpalibus cogit suscipere turelam. vel curā pupilli vel furiosi. qz hmōi reipublice interest. et multomagis iudicandi in republica. cū sit ibi officium magis necessariū. vt puta q; sit prepositus vl baliuus si res publica indiget. p cuius salute bonus ciuis tenetur mori se debet exponere. multomagis si ecclesia indiget possunt psone cogi ad platuras et tenent coactioni obedire qz fm Brego. Summū pastorē conuincit nō amare q; eius gregem renuit pascere qui dicit Joban. vlti. Pasce oues meas. viij. q. i. In scripturis pe. qō videt intelligēdum nisi sit ineptus euidenter. Dicit tn idem Pe. q; nullus est sponsus ecclesie. id est epūs vel curatus. nec abbas nec prior nisi assentiat. qz cuius legatus acquirit de iure ciuile ignoāti. tn de iure canonico nullū ius vel beneficiū ecclesiasticū acquirit homini quousq; assentiat Vñ de prebēdis. c. Si tibi absenti. li. vi. dicit q; quando absenti beneficiū conferri quousq; ratum habeat sibi nullum ius acquirit. De coactione vero conditionata plum tenet subtractionē beneficij vel officij per sententiā hominis Nota distinctionē in huiusmodi fm Ray. et Hostien. Aut enī epūs cogit clericū ad suscipiendū ordinem. Aut quia est annexus de iure vel consuetudine beneficio vel dignitati quā habet. aut alium ordinē. Et in primo casu puta cū episcopus vult cogere electū in archidyaconum vt fiat dyaconus. et electum in archipresbyterū vel decanum vel ppositū vel abbatē vt fiat sacerdos vtiq; potest cogi per subtractionē beneficij vel dignitatis nō exhibendo in eo impedimento post debitam monitionē appellatione remota. dist. lx. Innouamus. et de elec. Cum in cunctis. excepto eo quod ibi dicit de epo. Si aūt habet impedimentū. Pe. de pal. distinguit sic dicens. qz aut est impedimentum tale aut perpetuū. si temporale q̄diu durat excusatur. puta quia infirmus illo cessante idem quod supra. si vero perpetuū. et tunc aut precessit collatōem beneficij. et fuit tale quod nō est sibi ius acquisitū. et tunc sine culpa sua ignorauit priuādus est de facto sicut de facto tenet puta homicida vel illegitimus et nesciebat aliquid de hmōi. Si fuit tale impedimentū q; ius acquisitū est. si sciuit et tacuit. debet auferri tanq; ab indigno. vt qz habet morbum caducū et hmōi. Si aūt ignorauit tūc tamen est ac si peruenisset. et quia bona fide et iusto titulo adeptus est. sine sua culpa priuari nō debet. Si aūt impedimentū superuenit sine culpa sua. quia mutilatus fuit in naso aut oculo. aut factus leprosus afflicto non debet redditibus vicarius sustentari vel alius assignari. et ipse sic impeditus de ipis redditibus sustentari. Si autem impedimentū superuenit culpa sua. vt quia se castrauit. vt Origenes. vel qz in stupro inuentus castratus fuit. vt priuari debet. et sic intelligitur de cle. egro. per totum Decomnia Petrus. In secundo vero casu cum. fm vult cogere ad ordinē nō annexum beneficio. et tūc fm Ray. et Hostien. aut hoc exigit necessitas vel vtilitas ecclesie. tunc si clericus excuset se sola voluntate. qz sic nō vult et nō alia rationabili causa debet cogi per subtractionem beneficij et officij. di. lxxvij. c. ij. et. c. iij. et de cleric. quali. c. Queris. Sed si excusat se clericus ratione crimenis commissi. tunc vel dispensare potest si habet auctoritatē et als est idoneus. vel ipm remouet a bñficio qō obtinet in ecclesia nisi esset multū vtilis et necessarius ecclesie. Si aūt allegat aliud impedimentū prouentiēs sine culpa sua. vt infirmitatē suā nō est cogendus. et sumiliter si nō exigit hoc necessitas vel vtilitas ecclesie. non debet inuitos cogere ad ordines suscipiendos. als puniendus esset. di. lxxiij. c. ij. et admitteret coz appellationem. Dicit aūt necessitas. cum nō sint alij qui ordinent et indiget. vtilitas aūt cum et si sunt alij ecclesia tamē indiget ordinatis. De sic coacto ad ordinē sacratū vtrū teneatur ptinere dicit Joban. et Guil. q; si coactus fuit metu qui posset cadere in constantē virū nō tenet als sic. extra qō me. cau. c. Perlatū. qz continentia nō debetur nisi voluntaria. dist. xxxi. Ante triceniū. et maxime si ep̄s testratus in secreto se nolle continere. Talis aūt sic ordinatus si habeat vxorē gaudebit priuilegio clericali si vult vi uere clericaliter. fm Ray. Guil. et Hug. ar. illius. c. Siquis vero. dist. xxiij. et hoc nisi transiret ad actum ptranium. Vel aliter dicas vt dicit Ray. s. q; sic coactus nō tenet continere q̄tum. s. ad vsum matrimonij contracti ante susceptionē ordinis. et si vxor continere nō vult gaudebit priuilegio tamē clericali si clericaliter viuit. nō aūt gaudebit si ipsa vult ptinere et ipe nō vult. Sed si talis habeat vxorē tenet p̄ceptum continere. ar. di. xlv. De iudeis

Regulares aũt ordinati nõ debent ꝓra voluntarẽ pre
lati sui fm Ray. de rem. ordi. Ad aures. Debent ergo ꝑ
sentari a prelatis suis. vel de licentia eoꝝ que appareat.
Item fm Ray. si ep̃s cogeret aliquẽ ordinari exigente
ecclie necessitate. q̃uis peccat. debet tamẽ clericus obe
dire cessante legitimo impedimẽto. qr nõ est maluz qõ
ri. q. ij. ri. q. iij. ri. q. iij. ri. q. i

gantis qui fracta naui auxilio alicuius tabule ducitur, ad portum. Sic spiritualiter fracta innocentia baptismali per mortale que est nauis z ꝑma tabula ñ est alia via salutis. nisi pnia q̄ dr̄ scda tabula. q̄ tabula est post naufragiū. sed no secūda post ipm. Dō aūt de pe. di. iij dr̄ q̄ Aug. q̄ penitere est penā tenere vt sp̄ puniat in se vlasc̄do qd̄ cōmisit vt in ℈. si apls. vbi dicit q̄ penitēs semp̄ doleat z̄c. Intelligēdum est ꝑm pe. nō quidem penitentiā exteriorem debere esse ꝑpetuam. nec etiām penitentias interiorē actualē. q̄ semp̄ actu doleat sed habitualē. i. semp̄ dz̄ hr̄e hāc dispositorem in mente q̄ cū mēti occurrit ꝓcām ꝓmissum. nō accepteret ℔ ꝑm rōem dolendi. Itē q̄ dicit Aug. in dicto ℈. Si apls. q̄ penitēs de dolore gaudeat. Sciendū q̄ triplex est dolor z gaudiū ꝑm Pe. de pal. Prima ipa passio ꝓpriscabilis. z sic sit nō sunt etiā de diuersis dolor z gaudiū. Scdo accipit ꝓ motu cordis. q̄ letitia est cordis latitudo. z tristitia cordis ꝓtractio (alias ꝓstrictio cordis) q̄ duo etiā simul esse nō ꝓnt. Tertio accipit ꝑ simplici actu voluntatis. et tūc ꝑ aut sunt de eodē nō sūt sil. q̄ ꝓriā. z sūt si sūt d̄ diuersis nō sub ordinatis. sed ꝑ sūt ordinati ita q̄ vnū est rō alterius sic stāt sil. z sic est in ꝓposito. imo forte sūt vnus actus sicut finis. z id qd̄ est ad finē. q̄ vbi duo ꝑ ꝓpter vnū vtrobiq̄ tm̄ vnum. Un q̄ dicit Tho. vtrūq̄ nō posse simul esse equiter intelligendū est q̄tū ad cautelā z ꝓncipaliter nō q̄tū ad intentionē z remissionē ꝑm rei. differūt. vel ꝑm rōem si sūt vnius actus re. q̄ vnū est rō alteri⁹. ad intentionē enī z remissionē cautele sequit intentio z remissio effect⁹. q̄to enī plus dolet de peccato. tanto plus gaudet de dolore.

De effectu penitentie .℈. III.

tie seu fructu. no. ꝑm pe. d̄ pa. di. xiij. q̄ pnia delet oēm culpā actualē mortalē z venialē cui applicatur spāliter Un Crisp. de pe. di. iij. Talis dicit etiā si ad summuz q̄s ꝓuenerit malorꝫ z inde reuerti velit ad ꝓfectus viā suscipit. s. deus liberet ampleciť z oia facit q̄enus ad ꝓpez reuocet statū. Nec ille. z q̄ mortalia bnt ꝓnexionē ex p̄te auersionis. q̄ oia a deo aūtūt. vnū ñ dimittit sine alio ꝑm Tho. Sed mortalia pnt dimitti sine venialibus et vnū veniale sine altero. q̄ nō bnt ꝓnexionē adinuicez ꝑm Tho. Scdo nota q̄ pnia tollit penā eternā. penā aūt talem si ꝑfecta sit totaliť tollit vel saltē minuit. vñ dicit Pe. q̄ sicut q̄ hoīem ira z qui deū offendit peccat duplr̄. q̄ ꝓtra cōmunitatē amicitie inq̄tū debi ū affectuz nō impēdit z ꝑ equalitatē iusticie inq̄tū rē vel hoīem vel obsequiū subtrahit oportet q̄ necessario vtrūq̄ restituere. z q̄ restituta amicitia nō itaq̄ restituit res ablata. ideo post remissionē culpe remanet reatus pene satisfactorie. s. cōiter. ar. de pe. di. i. Si petīs dicendū. Tertio nota ꝑm Pe. de pal. q̄ sequelā ad petīm q̄ est trahere ad petīm. z retrahere a petō si pnia q̄ est virtus z sacramentū sit ꝑfecta totaliť delet istā sequelā z istas reliquias. Si aūt esset ꝑpleta pnia q̄ est sacrām. nō que est virtus esset q̄dē deleta pena. sed nō seqla cū in mōm̄to possit esse deleta oīs pena. nō aūt habit⁹ mal⁹ acq̄sit⁹. Sed si pnia virt⁹ esset ꝑfecta tūc seqla esset totaliť delet. q̄ habit⁹ vicios⁹ totaliť corruptus. Quarto nota ꝑm Tho. z Pe. q̄ restituit pnia omnes ꝓtutes necessarias ad salutē. q̄ removendo ꝓhibens restituit gratiam cū qua oēs ꝓtutes infundunť. ℔ necessarias ad dignitatē nō infundunť nec restituit. Quinto q̄ pniaz vitāt flagella tpalia. Amb. Iouit dñs mutare inias si tu noueris mutare delictū. z d̄ pe. di. i. Sz ꝓtinuo. z c. importuna. z. c. Si agam⁹. Ultio nota pnia nō instituit impunitatē in foro ꝓtentioso. imo hns bullā de absolutōe ab homicidio nihilomin⁹ suspēderet nec liberat ab irregularitate. Item mortificata opera meritoria per peccatum. per penitentiam reuiuiscunt.

De impedimentis .℈. IIII.

penitentie dicit Petrus de pal. post magistrū sen. i iij di. xvi. q̄ hypocrisis z ludi z militia z negociatio impediunt penitentiā. Et hypocrisis qdem impedit propter hoc. q̄ est habitus malus quo homo est promp⁹ ꝑ facere bona opera ꝓpter homines. z sic inclinat vt oīa q̄ alia re

Et illud Pere. Assidue peccantiū nec miserek dō. Cō/tra desperatōem de venia est triplex remediū. nā cōtra desperatōem rōe grauitatis pcī est illud Job. vi. Ut quid appenderek pcā mea &c. passio enī xpi est fortior ad dis/soluēdū q̄ q̄cunq; pcīm ad obligandū. ꝓtra desperatiōem rōe multitudis pcoꝝ ē illud Mat. xviij. Nō dico tibi usq; ptes. Iꝫ usq; septuagies septies. i. oia pcā. de pen. di. iij. Adhuc. Cōtra desperatōem rōe diuturnitatis ē illō Ezech. xviij. In quācūq; die conuersus fuerit pcōr. omniū iniquitatū nō recordabor. de pe. di. vij. p totū. Cōtra ō desperatiōem pleuerādi ī bono sūt tria remedia. Primū ē me ditatio mortis. vbi oia ostendūt vana. Eccls. xi. Si multis annis vixerit hō &c. Secōm ē hostis debilitatio. q̄ debilis est hostis q̄ nō vincat nisi volentē imo necan porcos in/trauit nisi p̄missus. Et ista libertatē oīs dit Amb. xv. q. i. Nō est. Tertiū remediū est bois fortitudo q̄ quenit ei ex gr̄a. Ex pcoꝝ remissione. ex leticia spūali. ex arma/tura spūali. ex exercitatio bonoꝝ. ex dei protectione.

De partibus pen. §. VI.

Circa. Nō. fm Pe. de pa. q̄ pnīa habet tria genera ptiuz sic potētiales. essentiales. ꝫ integrales. Primo q̄dem bz ptes q̄si potētiales q̄rū ordino est. q̄ vna ptinet aliā ꝫ plus. sic dicim⁹ aiam. vt totū potētiale diuidi ī suas ptes potētiales. in vegetatiuū. sensitiuū. ꝫ intellectiuum. vtrūq; ꝫ plus etiā. Et fm has ptes accipit diuisio pe/nitētie data ab Aug. de pe. di. i. Tres sūt actōes. s. q̄ est pnīa ante baptismū. ꝫ hec reqrit ptritōem. pnīa post ba/ptismū de venialibus. ꝫ hec reqrit ptritōem ꝫ satisfactōez. pnīa post baptismū de mortalibus. ꝫ hec reqrit ptritōem ꝫ cō/fessionē. ꝫ satisfactōem. Secōdo pnīa bz ptes subiectiū/uas. q̄ vident tori vnīus salu. sic induidua sūt spēi ptes bar. Ordino est q̄ q̄libet ps ptinet totā naturā totiꝰ ꝛc. sic Pe. ꝫ Marti. totā hois naturā. Et sic pnīa fm Ray. diuidit in solennē publicā ꝫ priuatā. Pnīa priuata est illa q̄ fit secreto ꝓfessori. ex de pe. ꝛc. Dis. ꝫ vt dicē Alber. in. iij. nō tenek hō pro quolibet pcō mānifesto ꝓpter q̄ scandalisauit alios pnīam suā manifestari alij q̄z sacer/dori. sed q̄ fecit scandalū in cōi tenek ad oīdendū bonū exēplū in cōi. q̄ oīpoq; videt scandalisat⁹ q̄ malū ex⁹ bonū exemplū vite ei⁹. bz ps̄umere emēdatōem eius Pnīa publica fm Ray. ꝓprie est q̄ fit in facie ecclesie. nō q̄dē cū obseruatōe coꝝ q̄ fiūt in solēni. Iꝫ cū inungit pe/grinanto p mundū cū baculo cubitali vl scapulari. vel veste aliq̄ ad h ꝓsueta. ꝫ hāc pnīaz pt ponere simplex sacerdos. ꝫ pt etiā poni clerico q̄n crimē ē publicuz. fm Tho. in. iij. ꝫ Ber. in glo. de pe. ꝫ re. c. Questitū. Iꝫ Ray. ꝫ Hosti. Primū dicāt. Item dic Bud. Du. q̄ pnīam publicā faciendo nemī agēdā iniūxit. nisi vbi ē curia. s. q̄ va/leat se vberādo p ecclias certis diebus. Pnīa solēnis. q̄ ab/lata ē de vsu eccīe. ꝛō breuissime ptractato hec fm Ray. in/ponit solū ab epo vel ō mādato ei⁹. ꝫ solēnis etiā recō/ciliatio ei⁹ reseruat epo ꝫ ponit. p crimīe enormi. ꝫ vul/garissimo q̄ ꝓmouet vbē vel villā. vt. xxv. q. vi. c. fina. nec bz ponī clerico nisi pus deposito. q̄ ipa iducit irre/gularitē. vt di. l. Cōfirmandū. nec iterat hec pnīa solen/nis nisi ꝓsuetudo sit in ptiū. ꝛe pe. di. iij. Reputāt. mo/dus ātē q̄ ponebat. hī di. l. In capite. ꝫ dū durabat hec pnīa nō poterāt itrare eccīam nulli a quinta feria ī cena dñi vsq; ad octauā pasche Tertio pnīa bz ptes inte/grales. i. ptritōem. ꝓfessionē ꝫ satisfactōem. integrū. s. pe/nitētia ē sacrm. Uni Crisō. Perfecta pnīa cogit pcōrem oīa libēter sufferre. in corde ei⁹ ptritio. in ore ꝓfessio. ī ope tota būlitas. i. satisfactōis de pe. di. iij. Sz nota fm pe. ō pa. q̄ ptritio dupl̄r accipit. Uno mō ꝓprie. p actu gr̄e informato. ꝫ sic nō ē ps sacri. Iꝫ res sacri vel pm⁹ effectus eius. vt habitu in facto vel suscepti. Secōdo mō accipit p actu liberi arbitrij dolētis de pcō q̄ nō ponit res. cuz nō sit effect⁹ ei⁹. Iꝫ est pmū pncipiū ei⁹. ꝫ sic ē ps sacrī. p ut exterius signat actu vel habitu. Et figurata ē pnīa p triduū q̄ xps quitus reqsitus inuētus est. Lu. ij. Et per triduum de quo Exo. iij. Etiam trium dierum ibimus in solitudine &c. ꝫ triduum mortis christi.

De contritione ꝫ necessitate eius ꝫ qualitate. quan/titate. ꝫ causalitate eius. Cap⁹ n Decimooctauū.

De contritione scien/dū est q̄ sic diffinit mgr aliter. Cōtritio est do/lor p pcīs volūtarie assumpt⁹ cū ꝓposito cōsi tendi ꝫ satisfaciēdi. ꝫ dic Pe. de pa. di. xvij. in. iij. q̄ b. p positū ꝓfitēdi ꝫ satisfaciēdi reqrit in mortali. q̄ q̄tū ad venialē nō reqrit ꝓpositū ꝓfitēdi nisi tm̄ p accidēs rōne pcepti ecclesiastici. nec etiā ꝓpositū satisfaciēdi. Sz q̄ hic nō vult satisfacere p mortali nō videt ee in statu salutis.

Et nota fm Pe. de pa. p⁹ Tho. q̄ cū ad vnā ptritōez ꝓcurrit ista q̄rtuor q̄ reqrit iustificatio ipij. Prio infu/sio gr̄e. Secōdo mot⁹ liberi arbitrij in pcīm detestando. Tertio mot⁹ liberi arbitrij in deū diligendo sup oīa. Quarto remissio culpe. q̄ fit rpe ꝫ in instāti in vno sūt. vnū tm̄ pcedit alterū ordine nature ꝫ intellect⁹. ꝫ fm ordi/nē positū ī motu liberi arbitrij ad destruēdū pcīm ictu/dit ꝓpositū ꝓfitēdi ꝫ satisfaciēdi. Dicno. fm Pe. illa q̄/tuor q̄ ꝓcurrūt ad iustificatōem ipij. q̄ notāt in illo psl. Cōmouisti dñe terrā. i. pcōrē. ꝫ b. q infusionē gr̄e. ꝫ con turbasti cū p motū doloꝝ de pcō. sana ptritōes ei⁹. scz dando remissionē culpe. q̄ cōmota ē. i. sit. ꝫ totalr mota a re diligēdo sup oia. fm Pe. in. iij. sic in naturalibus ōz. durū id q̄ resistit tactui vt lapis. molle q̄dē cedit vt ca/ro ꝫ cera. frāgi aūt ꝫ atteri q̄n in grossas ptes diuidit. ꝓteri q̄n in minutissimas ꝫ q̄si in puluerē. Sic spūal̄r cor ōz durū q̄ nō cedit dīne inspiratōi q̄si digito spūs/sancti se trāgenti. Iꝫ resistit molle cū cedit ꝫ assentit. Ezech xxxvi. Auferā a vob cor lapideū ꝫ dabo vob cor carneū. Frāgit ꝛo chr̄s ecclesiā p grossam ꝫ imperfectā displicentiam pcī S. Idite corda vra. Conteritio cum pcīm fm eē/mi/ Jobelis.3
lui pōt displicet ꝫ pfecte. ꝫ totalr resiliens a pcō. pō. i. Cor ptritū ꝫ būliatū deꝰ nō despicies. Ex his ptz dīa inter ptritōem ꝫ attritōem dupl̄r. Uno mō ex pte libe/ri arbitrij. q̄ dolor ē perfect⁹ ōr attritio. ꝫ dolor pfect⁹ ōr ptritio. Secōdo ex pte dei. q̄ dolor gr̄a informat⁹ ē ptritio q̄tūcūq; sit modic⁹ dolor. q̄ nō ē gr̄a informat⁹ ñ pt dici ptritio. sed attritio. Nā dolor desperatōis ē maior dolore ptritōis. ꝫ tñ ñ ē ptritio. Et dolor ō pcō put ē vn⁹ act⁹ nūero. sic ñ pt attritio fieri. Iꝫ ptritio. Iꝫ put ē vn⁹ act⁹ Dīa ptri/tōis ꝫ at/tritionis.
specīe. sic attritio pt fieri cōtritio. sic ex mane fit meridi/es. ꝫ vnū est dispositio ad aliud sicut ī naturalibus ꝓce/dit de imperfecto ad pfectū. Quāuis aūt p ptritōez solā habeat remissio pcī. nihilominꝰ tñ talis tenek pⁿ mo/dū ꝓficere rpe suo ꝫ satisfacere. Et fm Tho. tū rōne du/bij. q̄ certⁿ nō est. si est ptritⁿ. tū etiā rōe ꝓcepti de con/fessione facti. Si aurē hoc omittit facere tempore debi/to. peccata quidē iam dimissa nō redeunt. sed fm Aug. tunc peccat mortaliter illud omittendo. de pe. distin. i. Magna. Obiectum autem. id est materia circa quam est dolor contritionis fm Petrū. de palude post Tho. est malum non nature nec pene. cum ptritio agat ī pec/catum ad destruendum ipsum. sed malum culpe nō q̄/dem originalis. sed actualis contra quod est. Est etiam malum culpe proprium non alienum. q̄uis enīz quis debeat de peccato proximi dolore. nō tamen est ille dō/lor ptritio. Est ꝫ malū ꝓteritū seu commissum nō futu/rum. q̄ de futuro est cautela nō dolor. ꝫ de venialibus sufficit dolor in generali. q̄uis ꝫ vnlibet sit etiā in ptic

lari. Sed de mortalibꝫ in ꝑticulari si recordat ꝛ ad recordandū debet adhibere studiū ꝛ conatū. Si est oblitus in generali ꝛ in particulari dolcat de negligentia sua ad penitendum ꝓpter quam est oblitus.

De necessitate contri. §. I.

tionis. Sciendū ſm Pe. q de omni pctō actuali mortali necessario requirit ꝓtritio. Rō est. qz in oi pctō mortali est actualis auersio volūtatis a deo ad pctm. ꝛ iō cuz ꝓtria ꝓtrarijs curent. oportet q in oi remissione pcti mortal' sit actual' aūsio a pctō ad deū. hec aūt aūsio appellat ꝓtritio. Duricia enī volūtatꝫ manētis in pctō nō tollit nisi p volūtatꝫ fractōem oīmodā q appellat ꝓtritio. Cō coz. Ray. de regul'. iur. c. Uenia. li. vi. Ubi ōz venia non dat nisi correcto. ꝛ de pe. di. i. Neminē. Sz no. ſm Pe. q licet de pctis oblitis. de quibꝫ quis post conatū debitū ad recordandū nō recolit spāl'r sufficiat general' contritio. tñ de pctis quoꝫ mēoriā hz reqrit spālis ꝓtritio de singul' si tps hz q̄ poss it de singl'is dolere spēa l'r. sed si tps nō hz. qz de. nō reqrit ab hoīe nisi qō pt ꝛ in momēto pt hō ꝓuerti. Iz nō pt ī moīto de singl'is ꝓteri. iō suffic tūc vna gñalis ꝓtritio. Tho. āt dic q q̄tū ad pncipiū ꝓtritōis. s. cū q̄s cogitat de pctis suis ꝛ dolet. ꝛ si ñ dolore ꝓtritōis saltē dolore attritōis. sic oportet q ō singulis pctis q̄ hz ī mēoria ꝓterat. Iz q̄tū ad cū dolorē q est tā gra informat. sic suffic q sit vna cōis cōtritio ō oībus. tūc ei ille mot. agit in ꝑtute oīm ꝑcedentiū dispositionū. ꝛ qō dicit Aug. de pe. di. iij. oportet penitentez simul dolere de oi crimine dicat Pe. q hec cōtritio generalis est dispositio immediata ad gratiam. Nam dolere de vno sine alio non sufficit ad salutem.

Quando teneatur §. II.

quis ad cōtritōem. Dicat Petr. de pa. q tota vita ista est tps ꝓtritōis q̄ ad habitū. sic. s. q hō semp debet esse prompt. ad dolendū de oīm mortali. si ipm ꝓmitteret nisi alias doluisset. imo dicūt alīq q quotiens recolit ō mortali tenet dolere ꝛ ꝓteri. qō est durū ꝛ videt falsum qz ꝑceptū affirmatiuū nō obligat ad semp. ꝛ si ad semper. vñ licet siue recolat pctm siue nō recolat semp tenetur ad h nō sibi cōplacere in pctō nō tñ tenet actu odire pctm. sic nō tenet deū actu diligere q̄tiēs ō deo recolit alioq̄n null. posset iudicare de deo speculatiue quin peccaret mortaliter. qz nō pt diligere deū nisi cogitet de deo practice. vñ pt dici q est verū debito ꝛgruitatꝫ nō necessitatꝫ. Uel si intelligat de debito necitatꝫ. di. q sic ꝑceptū de caritate q̄tū ad actū interiorē. videt magis ligare q̄ affirmatiua q obligāt in tpe necessitatis solū. Istud aūt q̄ cunq; ei. materia occurrerit practice non speculatiue. vt cū sz ꝓsiderat deus vt diligend. vel nō diligend. tenet hō iudicare vt diligēd. ꝛ diligere. Sic ꝛ pctm ꝓmissum si mēti occurrit practice. vt. s. materia delectatōis vel detestatōis. tenet hō iudicare detestandū ꝛ detestan. Dec. Petrus. de pctis q̄dē cōmissis de q bus iā q̄s habuit vl credit se habuisse ꝓtritōem videt sufficere qō dictū est. Sz q̄tū ad pctā mortalia de quibus nōdū q̄s habuit ꝓtritōem. videt q semp teneatur q̄n pctm mēti occurrit ad actū odiendū. ꝛ detestandus pctm. al's peccat mortal'r pctō omissiōis. q̄usq; ꝓterat Dicit enī Tho. Pe. ꝛ Bonauen. ꝛ Durā. q post mortl'e peccatū ꝛ si nō tenet q̄s ad statim ꝓfitendū. tenet tñ ex necessitate ad stati cōterendū. nec enī p momentuz lz stare in pctō. Un Eccl. xxi. ōz. Quasi a facie colubri fuge peccatū. Imminet enī tali maximū periculū. cuz enī nulla necessitas excuset a contritione. si moriat ante cōtritionem etiā si nō potuit ꝓteri. quia subito moritur. nihilominus damnat. qō nō sic est de confessione.

De qualitate contri. §. III.

tionis. Nota ſm Pe. in. iij. q duplex est dolor ꝓtritōis scz intellectualis q̄ est displicētia ꝛ detestatio volūtatꝫ de pctō. ꝛ sensibilis q̄ est quedā afflictio insensitiua ꝛ tristicia cōstringēs cor ꝛ alterans. Prim. semp reqrit de necessitate ꝛ est sufficiēs ad delendū culpā cū oī grā. Rō est ſm Crisſ. Unūqōq; p qua scūq; causas ꝓhibet per casdē dissoluit. de regl'is iuris. Sz peccatū mortale sufficiēter cōmittit volūtate seu p actum volūtatis cū ad pe. di. i. Si cui. ergo ꝛ sufficiēter p actū volūtatis displicentiā tutorio vinc gre destrui pt tpm detestādo. ꝛ displicentiam de cōmisso habēdo volūtate deliberata. Sēs dolor scz sensibilis nō reqrit de necessitate ad cōtritōem. habendā ꝛ remissionē cōsequndā. Et rō est. qz deus non reqrit ab hoīe ipossibile hz possibile. Sz hec istū dolorē sensibilē nō est in pte hois etiā ꝓsupposita i eo gra. hz bñ ꝑm. cū adiutorio gre. Un nō requirit dolor sensibil' de necessitate. hz de cōgruitate. suffic si mes sit flebilis etiā si actu flere nō possit. vt tic Amb. ꝛ vtil'e ad remissionē. Et iste dolor cōiter iducit lacrias exteriores. dicit sionē. Et iste dolor cōiter iducit lacrias exteriores. dicit bus Aug. de pe. di. i. §. Quē peniter. Sciat se culpabiliter reū q detiet dāna amici vel tuis. i. palia ꝛ nō detiet pctā q̄ō intelligit ſm Tho. qñ h accidit ex ifficientia vl putate dolorꝫ ō pctis sec. si h ꝓcēt ex duricia complexōis vl ex magnitudīe dolorꝫ vl ire nōe h' iniuriatōis. qz scz nō vult ab alīs videri cū scz ē in cōspectu alioꝝ. quia tunc nō est reus. Pe. de pal'. etiā dicit. q velle contri. est ꝓteri quod intelligitur de voluntate efficaci, vo tum enī ꝑ opē reputat. de pe. di. i. Magna.

De quātitate cōtri. §. IIII.

tōis. no. ſm Pe. ō pa. q dolor intellectual' ōz ee maxim. in tōis. no. ſm Pe. ō pa. q dolor intellectual' ōz ee maxim. in q̄dē respectu doloꝝ alteri. qz h ē ipossibile. qz nec mos xpi q excessit oēm dolorē vire pūris nō attigebat ad minimū dolorē ifemi vl purgatorij. nec etiā respectu dolo ris ordinati. qz maior est dolor se de spāt ſm q̄dam q̄tus penitēs dēat optare q pl. sibi displiceat pctm ad expiandū q̄tū illi ad augendū. Nec ōz ee maxim. respectu alteri. seu cuiuscūq;. qz maior magis ōz dolere ſm Pe. Et bitual'r q̄tū ad dolorē ꝓtritōis generalē de oibus pctis suis. inq̄tū sūt offensa dei q dolor ē dispositio immediata ad iustificatōez ꝛ actual'r q̄tū ad dolorē spālē quē hz recogitādo ō singul'. qz maior pctm hz maiorem dolēdi. ꝛ iō de maiori ōz magꝫ dolē. hz ōz ee maximus respectu mali nature ꝛ pene. Precipiēa āt ōz ee maxim. ſm Pe. de pa. qz de maiori malo. s. culpe qō ēma ximū. ꝛ de amissiōe maiorꝫ boni q̄tū. s. dei ꝛ glie sue. Et ſm Tho. nō pt ee dolor iste nimius sic nec caritas vñ p cedit pt ee nimia. Dz ēt ꝓtrio magis velle pat. q̄tū ad q̄ penā ī generali. q̄ peccare mortal'r ſm Tho. i qō. i. q. v. ar. v. Et rō ē. qz ꝓtritio nō pt ee sn caritate. Caritas āt dicrat vt hō magꝫ diligat deū. Peccare āt ē facere ꝓ deū. pati āt ē ꝓ scipm. q ꝛc. hz ī ꝑticulari delectēdo ad hāc penā vl illā nō tenet. imo stulte faceret si q̄s se l'alīū supmōi solicitaret. cū terribilia ī ꝑticulari ꝓsiderata plus terreāt. Cōcor alb. Jnno. Pe. ō pa. di. q nō ōz sc̄s temꝑare sup his. nec ꝓfessor penitētē ad sumēdū exprimētū nec ī ſmōibꝫ ōz tēdere laqos tēptatōis simplicibꝫ credo. q pl. hō ōz velle exonari ꝛ hmōi q̄ sent. horrere hz h a penitēte reqrat si pēiter. Et si dolor ei. ifficiēs ē anvellet dolorē sufficiētē hre ꝛ si nō hz h sibi displicer. ꝛ h sufficat. Dolor aūt ꝓtritōis sensibil' hz de pctō maiori ōz etiā ee maior. tñ nō reqrit ō necessitate sic nec ipe dolor. Et qz corp. affligit posset esse nim. qñ scz in sc̄s rect lesio notabil' corpis. Un ſm Tho. in. iij. di. xvij. q. arti. iij. oportet ipm ſm debitam mensuram sumere. et

mensura in ipō est sicut in ieiunijs z alijs afflictiuis cō
seruatio subiecti. z l one bitudinis ad opandū q̄ sibi i/
cumbit fm statū suū. ar. ad b de pse. di. v. Nō medio/
criter. Et q̄uis fm Pe. de pal' nō oporteq̄ sit maximus
b dolor. q̄ nō est in prāte bois plus dolere sensualiter
de pcō q̄ dāno sensibili. debet tñ plus optare lacrias
z dolorē sensus pro pcō q̄ pro q̄cūq̄ dāno tpali. z fm
Dicro. Apud deū nō tñ valet mēsura tpis q̄ doloris.
Mensurā. Et fm pe. pal illud gaudiū q̄ō est admixtū
pritioni ex spe venie qō est maximū nō minuit dolorē
qui nō est ei contrarius sed est eius effectus vel causa et
ratio. vnde potius auget dolorem.

De causalitate con .§. V.

trigonis. Nota q̄ licet deus sit causa pncipal' pritiois
p gram suā tñ ex pceptis nostri dispēsatiue sex sūt cause ei⁹
fm. Ray. Prima est recogitatio pcā. Esa. xxxviij. Reco
gitabo tibi oēs ānos meos zc. Et Ecc. Nullū delictoꝝ
tale remediū. sic coꝝ pti nuata mēoria. s. ad dolendū. de
pe. di. i. Seda est ex recogitatione pudoris. Prouer. xij.
Putredo in ossibus eius q̄ pfusione res dignas gent.
Terna vilitas eius. Dicre. ij. Quā vilis facta es nimis
iterās vias tuas. z Job. viij. Qui facit pcm seruus est
peccati. Sene. Si scirē deos ignoscituros z hoies igno
racturos adhuc ddignarer peccare. Quarta timor d die
iudicij z pena inferni. Dicro. Quoties diē illū conside/
ro toꝝ ptr. misco. i. Pe. iij. Sic iust⁹ vix saluabit. Job
p.c. Vadā z nō reuertar ad terrā tenebrosam zc. Quin
ta est psideratio amissionis patrie z offensa tanti patrꝝ.
Zipoc. iij. tene q̄d habes vt nemo accipiat coronā tuaꝝ
Et fm Bern. debet hic dolor esse acer. q̄ offendim⁹ deū
creatorem. oim. acrior. q̄ offendimus prem nrm spūalē
qui nos pasci multipliciter. acerrimus. q̄ offendimus
redemptorē nrm q̄ nos redemit a crudelitate demonuꝝ
a vinculis peccatoꝝ z acerbitate tormentoꝝ. Sexta est
ipes que eis tripiex. s. venie psequende. Zecu. iij. Peni
temini vt deleant pcā vestra. Spes gratie recipiende
Zipoc. iij. Ego sto ad ostiū z pulso zc. Spes glie. Peni
tentiā agite appropinquabit enī regnū celoꝝ. Mat. iij.
Si quis aūt no vult hic pteri pteret in inferno sine fi/
ne. iuxta illud ps. psal. xxij. Contrito z infelicitas ivijs
eorum. De vilitate contritois pertinet illud quod ba
bes supra eodem. §. iij.

De confessione z eius necessitate. z de sedecim eiusdē
conditionibus diffuse declaratis. Capūm. xix.

De secūda parte peni

tentie scz pfessione. Et pmo de diffinitōe eius
Ab Augustino sic diffinit. q̄ pfessio est per
quā morbus latens spe venie aperit. Eld cui⁹ cuidenti
am nota. q̄ pfessio tripl'r fit. fm pe. in. iij. aut in foro
anime iterius coā deo. aut in foro pnie exterius coram
dei vicario. aut in foro pntioso coā iudice. In prima
pfessione pcm nō aperit. q̄ deo apertū erat. in vtruma
nō aperit in spe venie. in media pcm aperit latens spe
venie. Un̄ q̄uenienē describit pfessio sacralis z per ma
terā quā est peccatū. z per actū qui est aperire. z p finez
q̄ est spes venie. Un̄ de pe. di. i. dicit Ambro. Confessio
spē saluandi tribuit. Quare aūt fienda est homini con
fessio. petrus assignat hanc rōem. In omni iudicio be/
ne ordinato oportet alterū esse iudicē. alterū reū esse. in
penitentia aūt est quoddā iudiciū. decet ibi alteruz esse
reum z aliū iudicē. iudiciū aūt ptra reū procedit. aut p
pbationes ptra inuitum. aut per confessiones propria
sponte factas. Cū ergo i udiciū penitentie sit spōtaneū
oporteat procedere ex confessione rei. nō ex alijs proba/
tionib. in iudicio vero nō debet esse iudex principalis
nisi qui potest absoluere z condemnare. Et ideo illō iu
diciū penitenciale in quo intendit remissio culpe. solus
deo principaliter competit. qui solus peccata potest re/
laxare. de consecra. distin. iij. Nemo. ipse vero qui in ve/
teri testamento deus erat. z nō homo tunc ptem⁹ erat
mentali cōfessione. licet enī ab his qui erant de populo
iudeoꝝ ex mādato legis fieret aliqua manifestatio pec
catoꝝ. illa tamē erat generalis z solū pro quibusdam
peccatis. nō aūt specialis z distincta z vocalis vt nunc.
Sed post susceptōem nature nostre in nouo testamen
to vocalē confessionē que fit homini requirit ab homie
Et q̄ in forma humana nobiscū vbiq̄ presens esse nō
potest. ideo vicarios pstituit homines quibus debem⁹
pfessionē facere. ō pe. di. i. Multiplex. in h aūt q̄ pote
statem suam iudiciariam ligandi z soluendi dedit con
fessionē eis fieri debere tāq̄ iudicibus insinuauit. ipse
ergo xp̄s instituit confessionem tacte. Zi postoli au
tem promulgauerunt expresse. Jaco. v. Confitemini zc.
id est habentibus potestatem vt sunt sacerdotes.

De necessitate confes .§. I.

sionis sacramēralis. Nota q̄ magister in. iij. di. xvij. et
Bñanus de pe. di. i. p totū querūt. Utrū absq̄ pfessiōe
sacrali actu vel ꝓposito p solā pritōem. i. dolorē de pec/
catis cū ꝓposito abstinēdi. z si nō pfitendi possit haberi
remissio peccatoꝝ. Et mlra dicūt pro z ptra. Et tandez
Bñatianus dicit in fine di. illi⁹. q̄ q̄ vtraq̄ opinio ha/
bet viros sapientes z religiosos. quid magis tenendum
relinquit iudicio lectoris. Et in fi. illi⁹ di. Theodo. dicit
grecos tenere pfessionē vocalē nō esse necessariā. ꝛ tho.
in. iij di. xvij. in expositōe litterę dicit. q̄ hoc q̄ ponit
pro opione. scz pfessionē vocalē nō esse necessariā. nunc
est hereſis. Nō q̄ explicite sit ptra aliquem articulū vel
pcedens vel sequēs ad ipm. sed implicite aliquid ptra/
rium fidei continet. q̄ sequitur. q̄ claues ecclesie nō sūt
necessarie ad salutem. Et in talibus anteq̄ determinet
per ecclesiam quod ex eis sequitur aliq̄d contrarium fi/
dei. nō iudicatur hereſis esse sed opinio. z sic magister z
Bñatianus pro opi. hoc ponunt. Sed nunc post deter
minatōem ecclesie sub Inno. iij. factam. scz extra de pe.
z re. c. Omnis hereſis reputanda esset. Confessionē aūt
esse necessariā. Pe. in. iij. sic declarat. Omīs peccati ori
ginalis vel actualis remediū est passio xp̄i. illius autez
passionis virtus in sacramentis ecclesie est impressa.
Unde nō possumus a peccato siue originali siue actu/
ali sanari siue ecclesie sacramēti susceptione vel in re cuz
adest oportunitas. vel in proposito cuz articulus neces/
sitatis excludit sacramentum z nō contemptus religio
nis. Confessio vero pertinet ad remedium institutū cō/
tra peccatum actuale vnde necessario tenemur confite/
ri. Est autez confessio de iure diuino nō naturali. Sed
de iure naturali est confessio que fit deo mēte. Cōcordat
Tho. nec papa potest dispensare q̄ aliquis nō tenētur
confiteri peccatum suum. quia nō habet potestatez tol/
lendi⁹ diuinum. sed posset dispensare q̄ aliquis nō
tenētur annuatim confiteri. quia hoc de iure humano
est Thom. Amb. de pe. di. i. non meruit iustificari qui
peccata sua noluit confiteri.

De conditionibus .§. II.

q̄s dz brē pfessio. no. fm̄ bo. i. iij. s. di. xvij. q. vi. ar. iij.
ad. iij. q̄ dz. habet. xvi. ꝺditōes q̄ i his ꝑsib⁹ ptinētur.
Si simplex būil' pfessio pura fidel'. Utrū frequs nuda
discreta libēs ꝑecūda. Intreq̄ secreta lacrialiter accelerata
Fortis z accusās z sit parere para. Et due ex his cōditio
nibus sunt ad bñ esse pfessionis, sed nō necessarie. s. fre

quens ꝛ festina. Alie sunt necessarie. De q̃libet igit̃ eaꝝ videndũ. Et ꝓmo de illis q̃ nõ sũt necessarie. Dicit aũt ꝓfessio ſm ray. qsi coꝛdꝝ vñcꝯ fassio. i. ex toto manifestatio.

Prima conditio cõ .§.III.

fessionis q̃ sit festina. i. q̃ cito post petĩ ꝛmissum mortale ꝛficeat Et q̃runt doctoꝛes. Utꝝ sit necessariũ confiteri petã mortalia stati habita oportũitate. Rñdet petrus in. iiij. di. q̃ due sunt circa h̃ opi. Una dic̃ q̃ tenet̃ stati habita oportunitate. nec. c. de pe. ꝛ re. ois. excusat. qz intendit aꝛtare tps nõ apliare ꝓpter negligẽtiã hoĩm. alij dicũt cõmuniꝰ. q̃ cũ sit p̃ceptũ affirmatiuũ nõ obligat nisi ꝓ loco ꝛ tpe. ecc̃ia vero in h̃ potuit determinare tps cum sit p̃ceptũ disapline nõ nature. Uñ regulariter nõ tenet̃ ho nisi semel in anno ꝛfiteri. scz in pascha. q̃ necesse hz cõicare. hãc opi. dic̃ Tho. esse ꝓbabiliorẽ quã sequit̃ Pe. de palu. Richar. ꝛ Duran. ꝛ Joh neapol. i. qõ libero. Iteꝝ q̃ruoꝝ tñ casibꝰ tenet̃ ds ꝛfiteri añ terminũ taxatuz ab ecc̃ia ſm Tho. ꝛ Pe. de pal. ꝛ alios. Primus est roe sacri q̃n scz vult suscipe eucharistiã vel ordinem sacrũ. de his duobꝰ dic̃ Tho. in qnodli. i. q. vi. ar. ij. ꝛ Joban. neapol. Talis em̃ nõ sufficit q̃ sit ꝛtritus. sed oꝛet q̃ ꝛficeat. si hz copiã ꝛfessoꝛis. vel nisi necessitas vigeat. alias peccaret mortaliꝛ. Aliq̃ dicũt idẽ esse de oĩbus alijs sacr̃is. q̃. s. nõ sufficiat ꝛtritio de mortali. nisi ꝛ ꝛficeat si p̃t. cum accedit ad sacr̃m aliq̃d. vt sic̃ baptiſmꝰ est ianua simpliꝛ respectu oĩm sacroꝝ. ita penitẽtia est secũda tabula post baptiſmũ lapso respectu aliozꝝ sacroꝝ. ar. de. pe. di. i. c. ij. Post naufragiũ. Nec est ꝺ de ꝺse. di. v. Ut ieiuni. qz etiaz ecc̃ia frequnter admonet fideles ad fuandum p̃cepta naturalia ꝛ dĩna. Admiſtrando aũt sacr̃a. puta cõicando alios. audiẽdo confessionẽ. faciendo dyaconatũ ꝛ hmõi. q̃uis debeat esse contritus de mortalibꝰ ex debito necessitatꝫ. alias peccaret
co. c. xvi. § .xiij. mortaliter. vt dictum est supꝛ. Confessus tñ debet esse ex debito honestatis tm̃. ita q̃ nõ ꝛfessus. attamẽ contritus nõ peccaret mortaliter ſm Pe. de pa. Aliquibꝰ videt̃ q̃ sciaz ministrantibꝰ sacr̃a. non sufficiat ꝛtritio de mortali. sed de necessitate requirit̃ ꝛfessio. si p̃t haberi. Uñ Tho. ꝛ Pe. di. xvij. in. iij. q. iij. dicũt. q̃ qz prelatis incumbit dispensare sacr̃a. q̃ nõ nisi mundi tractare debẽt. ideo est eis concessum a iure q̃ possint sibi eligere ꝛfessoꝛes ꝓrios. q̃ intelligunt eos loqui de mundicia penitentie sacr̃alis pfecte. que in absolutione facta confitenti consistit. Quãuis aũt ista sit tutioꝛ via. tñ nullum doctoꝝ scriptũ legi hoc dicere clare Scds casus ratione periculis. saltẽ em̃ sacr̃m in necessitate in hac vita suscipiendum est. Et dicit̃ hoc periculũ quãdo frequenter homines ex tali casu moꝛiunt̃ ſm Petrũ de palude vt patiendo naufragiũ intrando bellum. aut patiendo acutã febrem vel grauẽ infirmitatẽ. Et sic intelligit̃. q̃ quilibet potest absoluere in mortis periculo constitutũ de offi. oꝛ. c. Pastoralis in glo. Nõ aũt est hoc periculuz ex hoc solum q̃ intrat mare vel flumen. Tertius est ratione dubij. quando scz pbabiliter dubitat. q̃ amplius pro illo anno nõ occurreret sibi copia confessoris. seu valentis eum a peccato absoluere reseruato. vel ab excommunicatione si ea est ligatus. tunc enĩ tenet̃ confiteri cũ habet oportunitatẽ. vbi enĩ periculum imminet aufeꝛenda est mora. di. v. Baptisari. Quartus casus est ratione scrupuli cum scz aliquis est illius opi. q̃ teneatur statim confiteriꝛ sic sibi formet conscientiã. tunc moꝛtaliter peccat si nõ facit. quia omne quod est contra conscientiã. edificat ad ꝛgehennã. xxviij. q. i. §. Ex his. ꝛ addit Thomas. q̃ q̃uis vt dictũ est nõ teneat̃ quis statim confiteri ex necessitate. bonũ est tamen ꝛ consulendum nõ differre. ꝛ precipue q̃uis doleat de peccato. nescit tñ si est dolor sufficiens ad contritiõem. sed in confessione fit homo de attrito contriꝰ. nisi ponat obstaculuz. Si quis tamen differret expectans aptius tempus ꝛ liberius. vel vt habeat pertiozem confessoꝛem laudabiliter faceret ita tamen q̃ ꝓpter hoc non transeat annus qui est terminus a iure statutus.

Secunda conditio. §. IIII.

confessionis est. q̃ sit frequens. quod potest intelligi dupliciter ſm Ray. Uno modo vt qui frequẽter cadit. frequnter resurgat per confessionẽ. de pe. di. iij. Septies. ꝛ. c. Adhuc perfidi instant. Scdo mo intelligit̃ vt eadem petã pluries confiteatur. ꝛ vt dicit Aug. Quanto pluribus confitebitur turpitudinẽ criminis tanto facilius inuenit gratiã remissionis. de pe. di. i. Quem peniteat. Et q̃uis in prima confessione si fuerit contritus. habuerit plenã remissionẽ oĩm̃ peccatoꝝ mortaliũ vel lebit nihilominꝰ secunda ꝛ tertia. ꝛ deinceps confessio de eisdem. et si nõ ad remissionẽ culpe. ex quo iam delta est tamẽ ad remissionẽ pene. tum ratione actus de se boni. tum ratõe erubescentie. tũ rõne ꝛ virtute clauum valebit ꝛ ad augmentũ gratie ꝛ aliq̃n ad remissionẽ pene. cum. s. in p̃cedenti nõ fuerat contritus. Nota tamen de petõ de q̃ ds fuit rite ꝛfessus ꝛ absoluꝰ nõ tenet̃ recitare iteꝝ ꝛfiteri. nec tenet̃ ds obedire alicui p̃cipienti sibi ꝛficẽdi de q̃ ẽ ꝛfessus. nec papa possz ꝺspẽsare aliq̃ casus h̃ astrigẽtẽ ſm Pe. de palu. Nota tñ q̃ sũt q̃ruoꝝ ſm Pe. i q̃bꝰ tenet̃ ds iterare ꝛfessionẽ. ꝛ sũt q̃ruoꝝ ſm Pe. sũt ex pte ꝛfitẽꝺ. ꝛ duo ex pte ꝛfessoꝝ. Primus ſm Tho. Ray. Hosti. ꝛ oẽs alios. s. q̃n aduenit tacet aliq̃d q̃ ẽ mortle. l. credit vl pbabiliꝛ dubitat ẽ mortle. ex verecũdia vl alia iusta cã. tẽ peccat mortaliꝛ ꝛ mittẽdo fit ctõez i sacro ꝛ notabiliẽ irreuerẽtiã. ꝛ iterare tenet̃ illã cõfessionẽ. Si tñ talꝰ ꝛficet eidẽ cui ꝑus. ꝛ tunc hz ꝛficere ꝑta eiꝰ. suffic̃ dicẽ illud occultatũ ꝛ illã fictoꝝ ſm ꝑu. oꝛ. mi. i sum ꝛfes. imo ẽt si ñ hẽret i mẽoria vtz i fi. §. Si vero. i sum ꝛfes. imo ẽt si ñ hẽret i mẽoria vtz i fi. §. Si si dimitteret ex aliq̃ iusta cã. puta qz dubitat pbabiliter ꝛfessoꝛẽ cẽ solicitatẽ ad malũ. de q̃ ꝛficet vl reuelatoꝝ ꝛfessiõis vl dicẽdo illo cũ sit ꝛfessoꝛ. mãifestaret petĩm qõ audiuit. puta si iuste absoluit cũ nõ debuit. ꝛ his casibꝰ nõ hndo copiã nisi talꝰ ꝛfessoꝛ. cui ꝛficẽdo aliq̃d ꝑdictoꝝ seq̃ret̃ ẽ sacꝫ videt̃ q̃ excuset̃. dic̃ ẽt p̃dictoꝝ seq̃ret̃ ẽ sacꝫ videt̃ q̃ excuset̃. dic̃ ẽt p̃dictoꝝ duplicitã. q̃ si ex iḡrãtia crassa et supina aliq̃d reticuit mortale qz noluit cogitare de petis suis. tenet̃ totũ iterare. sec̃ si ex iḡrãtia ꝓbabili. qz tẽ solũ illo q̃ obliuiscit. Scds est ſm ꝓpe. ꝛ Tho. q̃n nõ ipleuit pñaz seu satisfactoꝛes iniũctã. ꝛ tunc ꝛficiẽdo iterare ñ tenet̃. ꝛ p̃caput q̃n nõ ẽ sibi ſmiꝰ ꝑfiꝰ quẽ possit vl intelligit̃ el recoꝛdarẽt adhuc possz ꝛficẽ. ꝛ tũc ꝛficiẽdo iterare ñ tenet̃. ꝛ p̃caput q̃n nõ ẽ sibi ſmiꝰ ꝑfiꝰ quẽ possit vl ingredi. q̃uis sibi sit declaratũ i q̃ ipam dẽat facere vl impleri. alio tpe tpaz supplẽ. eoiꝑ aũt q̃ fac̃ sibi ꝓpoſitũ ipleri pñaz sib iiũcta ꝓ mortalibꝰ ex negligẽtia l ꝓpter pcat mortaliꝛ. qz tenet̃ ad illã sub p̃cepto. Secꝰ de pñia iniũcta de venialibꝰ ad quã nõ tenet̃ de necessitate ſm Tho. vl ẽt si pñaz ꝓ mortalibꝰ iniũctã dimitteret ex impossibilitate. puta ifirmitate ꝛ hmõi possz tñ pñia iniũcta ab vno ꝛfessoꝛi mutari ab alio cui ꝛficet. ẽt iñ audiẽtia cõfessionis pctoꝝ illoꝝ. ꝓ q̃bꝰ erat ipsita. ſm Pe. de pa. ꝛ h̃ tñ vide. i. §. Tertiꝰ casus ſm Tho. Pe. ꝛ Hosti. ẽ ex pte ꝛfessoꝛis. vicz q̃n ẽ notabiliꝛ iḡrãs sacerdos. ita q̃ nescit discernere inter mortle ꝛ vẽiale de petis oĩbꝰ. ꝛ ꝑcipue cũ penitẽs hz casus ĩtricatos ꝛ difficiles. Cõcor. Duri. oꝛ. mi. ꝛ addit. ꝛ h̃ nisi penitẽs sit pitꝰ ꝛ ꝛfessoꝛẽ instruat. cũ ãt vadit ad cũ quẽ scit idiotã ꝛ iḡrãtẽ. tenet̃ iterare. hec Du. Nõ videt̃ itelligẽdũ q̃n p̃t hr̃e aliũ sufficiẽtẽ. Mã si aliũ hr̃e nõ p̃t. multomagis cũ in piculo mortis est. p̃t ꝛ ꝺs ꝛficeri el quẽ hz. Uñ ꝛ August. dicit de pe.

dist.vi. Cui aūt dicit. Qui vult ꝓfiteri vt ſueniat gr̄az ſacerdotē ḡrat ſcientē ſoluē z ligare zc. Quart⁹ caſus eſt īpotētia abſoluēdi. ſm Tho. Pe. Ray. z Hoſti. Dō ꝑt eē dupl'r ſm Pe. de pa. et Dur. or. minoz. vl' qz hz ꝓtātē abſoluēdi artatā. qz ſcz ab aliqb⁹ illis de fcō abſoluit. z ꝓfessus illi cū h⁹ ei ꝓſtat. teneť ite rū confiteri nō quidē oī a. ſed ſm Pe. de pa. illa tm̄ de q̄ bus nō potuit abſoluē. Aut h⁹ eſt. qz nullā hz ꝓtātē. z h⁹ vel qz nō ſacerdos erat q̄uis reputareť. vl' qz nō ſubdi tus. vl' qz īcruſus aut excōicatus aut ſuſpēſ⁹ ab⁹ officio et bmōi. z abſolut⁹ a tali cū h⁹ illi cōſtat teneť itez ꝓfite ri. qz real'r nō eſt abſolut⁹. q̄uis ignorātia facti excuſat cū in ꝓſpcū dei. ac ſi eſſet abſolut⁹ dū neſcit ſm Tho. in quodliber. ſed Pe. d palude. in. iij. ſic diſtinguit z no⁊ tabil'r: qz aut ipedimētū qđ hz abſoluēs eſt iurſ diuini aut būani. ſi iurſ diuini. puta qz nō fuit baptiſat⁹ talis vl' nō ordinat⁹. Et in h⁹ caſu abſolut⁹ a tali teneť iteruz confiteri h⁹ ſcto: nec papa poſſz de ꝑſio diſpēſare ſi ē im pedimētū iurſ būani: puta qz excōicat⁹ ſuſpēſus z bmōi tunc aut ipedimētū eſt notoriū aut occultū. ſi notoriuz puta eſt qz mānifeſte z publice ꝓberauit clericū. ꝓpter qđ notorie eſt excōicatus vel mānifeſte intruſus. p ꝓceſſioez ſecularīū poſitus in eccl'ia curata nō p canonicā ꝓceſſio nem. ꝓpter qđ titulū nō hz nec ꝓtātē ſup parochianos illi⁹ eccl'ie. z tali ꝓfessus teneť itez ꝓfiteri h⁹ cto. ſz ſi ipe dimētū eſt occultū. tūc aut ꝓfitens ſcit ipſe illud impe teri et mortal'r peccat cōicando illi in diuīs. ſi neſcit im⁊ pedimentū qđ alīs etiā occultū eſt. z hoc ignorātia fa⁊ cit. tūc teneť iterare. arg. de ſnīa fui q̄ putabať publice liber z ꝓcto⁹ q̄ rata ē. ſz ſi h⁹ neſciret ignorantia iurſ. pu ta ſcz illū pcuſſiſſe clericū. ſed credit nihilomin⁹ ipſum poſſe audire ꝓfeſſiōes. nō excuſať ꝑ h⁹ q̄n teneať iterare. vbi.s. Et eſt q̄ne⁹ caſus in quo q̄s teneť iterare ꝓfeſſioez ſm Perz de pal. vicz impedimentū ex pte ꝓfitentis. ſcitū vel oblitū vl' ignoratū. ꝓbabil'r. puta qz erat excōicatus maiori. vl' minori excōicatōe. ſz neſciret cū poſtea ſciuerit teneť iterū cōfiteri abſoluēdus. quia ligatus excōicatōe abſolui nō potuit a pctis et ꝓbabil'r ignorātia p̄fuat a culpa z a pena irregularitatiſ. ſz nō faē cū ñ eſſe excom municatū. ꝓpter qđ ſi tūc eligereť vt ſibi bñficiū cōferre tur ignorātia nō faceret q̄ ſibi aliqđ ius acq̄reret vt i. c. applice. de dc. exc. mi. in glo. Eſt aūt min⁹ capax ſacramē toz a quoz partia patōe directe excludit q̄z quoūcūq̄z aliozz. et iō abſolutio nulla. Et dic idē Pe. q̄ in h⁹ caſu et in alīs in q̄bus q̄s teneť iterare ꝓfeſſioz. ſi ꝓfiteť eidē. nō oportet iterare pctā explicare. ſz ſolū īplicite dicēdo ī illꝰ que vob alis dixi ſicut ſi nulla fuiſſet abſolutio de facto Dilata enī abſolutio p multos dies fieri poteſt. etiam ſi ille oblit⁹ fuit dū tū ꝑus pniam ei innotuerit. quia ſi nō taxaſſet pniam. tūc optz ad mēoriaz reducē vt moderet iuſte. Hec pe. guil. etiā dicit q̄ pnīa nō req̄rit tantā cōti nuitatē angeloz z dicendoz ſicut alia ſacramēta. Sed in vna die poterit fieri ps vna ꝓfeſſiōis. z in altera alia. vl' in vna die audire ꝓfeſſiōz. z in alia īpendi abſolutio et pnīa inūgi. Sext⁹ caſus ē q̄n q̄s fac̄ ꝓfeſſiōi mor tali vl' ſine ꝓpoſito abſtinēdi. ſed qz iſte caſus hz varias opiniões. et eſt ſatis difficil' declarabil' in ſeq̄nti. ꝟ.

Tertia conditio con ꝟ. V

feſſionis eſt q̄ ſit lacrimabil'. i. cū dolore ſeu diſplicētia de pctis ſaltē ſm rōnē. Vñ q̄rit doct. vtz ꝓfeſſio facta ab eo q̄ nō eſt ꝓtrit⁹. qz ſcz nō dolet ſufficiēter. vl' nō. ꝓpo nit abſtinere a pctis valeat. ita q̄ nō teneať eā iterare. et rñdit Pe. de pa. in. iij. di. xvij. q̄ circa h⁹ eſt tripl'r mod⁹ dicendi. Prim⁹ eſt q̄ nō valz ad remiſſionē culpe nec pene. nec tūc recedēte fictōe. vñ z teneť iterare. z hec opi nio Goff. in q̄dli. Ray. Hoſt. i ſum. bonañ. in. iij. z dur. or. mi. Roberti holchot. z Uinc. in ſpe. hiſto. Sc̄us mod⁹ dicendi q̄ tal' ꝓfeſſio valz ad remiſſionē culpe q̄ñ impenitēs ꝓfiteť z abſoluit licz tūc nō recipiat fructum abſolutōis. tñ recedēte fictiōe recipiet ſic dictū eſt de ba ptiſmo. Et rō h⁹ forte eſt. qz ſicut in baptiſmo imp̄mit caracter. ad quē recedente fictiōe ſequit gr̄a. ita in peni⊽ tentia imp̄mit quidā ornat⁹. ad quē recedēte fictōe ſeq⊽ tur gr̄a. et hec ē opi. Tho. Pe. Richb. or. mi. in. iij. z Jo. et Ber. in glo. vidz etiā eē Brariam. de pe. di. i. mēſurā. i. ꝟ ſeq̄n. dicit enī q̄ nō eſt neēe q̄ pctā q̄ ſel' ſacerdoti cōfeſſi fuim⁹: eadē denuo ꝓfiteamur. Eſt z tert⁹ mod⁹ dicen di declarās z concordās ambos. aut enī tal' nō hz intē⊽ tionē ꝓfitendi ſacm̄etal'r z abſoluēdi ſz deridendi: aut hz ītentōz ꝓfitēdi. in pmo cāu nō liberať a p̄cepto diuio de cōfeſſiōe. qz ſine intētiōe nō ꝑt ſuſcipi cēntia ſacramē ti. q̄ cōſiſtit ī vſu. vñ teneť itez cōfiteri. ſi aūt intēdit tūc diſtinguēdū. qz aut intēdit īplere p̄ceptū z ſuſcipe vez ſacm̄. qđ eccl'ia cōfert. aut nullā hz de pctō ſuo pniam aut aliquā. ſi nullā. tūc pnīe ſacm̄ nō ſuſcipit. quia ꝑs eſſential' ſacm̄ h⁹ qđ cōſiſtit in actu ſuſcipiētis. eſt actus interior vñ ſine eo nō ē. ſic nō eſſet vez mr̄imoniū. ſi q̄s intenderet vez ſacm̄ ſuſcipe. nō tñ conſentire niſi ī car nalē copulā z ad rps. ſed ſi aliquā pniam hz de pctīs ſu is. tūc itez diſtinguēdū. qz ad talē hz pniam q̄ ſufficit cum ſacro. puta attrit⁹ accedit ad cōfeſſiōez. ex quo ibi fit cōtritus. vñ fugať fictio. et ſic nō hz ꝺubiū. qz z ſacra mentū ſuſcipit z effectū eius. ſ. remiſſiōez pcōz: vñ nō teneť iterare. Et ſimil'r imo z fortius ſi accedit cōtritus Si ꝺo habet talē pniam q̄ nō ſufficit cū ſacro ad gr̄az quia nec etiā attrit⁹ accedit. tūc eſt vera opi. Tho. ſ. q̄ fi⊽ ctione recedēte. tūc incipit valere ꝓfeſſio. z nō teneť con fiteri niſi fictōz ſuā: Pōt igiť opi. tho. mltis modis ſal⊽ uari. Uno mō loq̄ndo de eo q̄ fict⁹ eſt p̄uatiue. non poſi tiue. qz ſcz habet dolorē ſed ita imp̄fectū: q̄ nec cū ſacro actu ſuſcepto ſufficit ad contritionē. nihilomin⁹ tamen hanc imp̄fectōez q̄ eſt fictio nō confiteť. qz credit ſufficiē ter eſſe diſpoſitus. et ſic nō ſcienter celat pctm̄ qđ fuit ī hoc q̄ nō examinat ꝓſciam ſuā ſicut debuit. et ſic quia erat error turis diuini nō tollit fictiōez reſpectu vltimi effectus ſacramēti. qz improbabil'r vñ nō excuſat. ſz coīp ſo q̄ error fictiōem tollit. q̄ excludit cēntiā ſacramenti. Tali ḡ qui vez ſacm̄ ſuſcipit ornat⁹ imp̄mit. ſz gr̄a nō datur. ſz poſtea quādo redit ad cor z recolit ſe nō bñ fe⊽ciſſe debitū. z ex negligētia aliq̄ oblitū. tūc incipit valere confeſſio. et nō teneť cōfiteri illa q̄ pr⁹ ꝓfeſſus fuit ſic fi ctus. qz nō fuit dimidiata ex intētiōe. ſed ſolū illā fictio nē teneť confiteri. Si aūt fuiſſet fictio poſitiue. quia. ſ. nō doleret z ſciēter celata fuiſſz. cōfeſſio ē nulla. vel ſi fi ctio fuiſſet cōfeſſa nō debuiſſet dari abſolutio. ſed ſi da⊽ ta fuit. dubiū eſt vtz ornat⁹ imp̄ſſus eēt. In q̄ cāu tho. nō ꝑt ītelligi. Sc̄do mō ꝑt opi. Tho. intelligi. q̄ñ eſt po ſitiua fictio q̄ntū ad h⁹ q̄ nō dolet. nec abſtinere ꝓponit. tunc iſta fictio nō occurrit ſibi vt ꝓfitenda nec actu co⊽ gitat q̄ teneať eā cōfiteri. tūc enī ſic de pctō qđ occurrit quidē. ſed nō credit q̄ ſit pctm̄. aut q̄ ſit mortle. z de ne ceſſitate cōfitendū. pinde eſt ac ſi fuiſſz oblitū p negligē tiā. nec fuiſſet debitū ſuū de ſcrutādo ꝓſciam. in q̄ caſu ſolū illud eſt cōfitendū. et eſt vez ſacm̄. licz ſit hec igno⊽ rantia iurſ diuini facti. Et h⁹ mō ꝑt ſuſtineri dictū tho. xxi. di. vbi dicat q̄ ignorantia iurſ diuini nō excuſat a fi⊽ ctione. et ſic talē vocat fictū. Tertio mō ꝑt ſuſtinere opi. Thome: loq̄ndo ꝺ illo q̄ cōfiteť ei cui ꝑus. z tūc nō optz iterare confeſſionē pr⁹ ei factā. licz fictā etiā ſi ſacerdos nō recoleret pctā ſibi p̄ius dicta. q̄ nec q̄ñ confeſſio eſt integra optz q̄ recolat actu de p̄ncipio vſq̄z in finē. Et

maxime q; hic suffic absoluere ab oib; z inuugere pnias pro fictione z p alijs q; faciat pniam: tunc sibi inuicta.

Itē paulo post dic idē pe. de pa. q; cū pfites exp̄mit fictionē suā. puta dicēs no ꝓpere se abstinē i futuꝝ. Sacerdos q̄uis nullo mō dz absoluē. als peccat abutens claui. nec vz sibi tc illa absolutio. tū exq̄ intēdit absoluē z sacrm vex ꝓferre qđ cōferat. Et si tūc ñ hz effectū ppt illi⁹ idispositoz. hēbit postea qñ ꝓterit. vel ex pactōe vl' ex dispōne ornat⁹ manētē. Et si dicat q; q̄uis ibi sit forma nō tñ mā. g nec sacrm. Materia enī est pcōz ꝓtrit⁹ Rñ. q; matia ē pcōz iz imūda. n⁹ etiā ꝓfessio dicēda dimidiata quā oꝑtz iterērare. nisi qñ occurrit fictio vt ꝓfitē

Quarta cōditio cō §. VI.

da.

fessionis ē q; sit integra. vt. s. oīa dicat q̄ hz in mēoria de quib; nō ē rite cōfessus. Ūñ aug. de pe. di. uij. c. fi. Cauc at ne verecūdia ducꝰ diuidat ꝓfessioz. h̄ est enī ad ypocrisim tēdere z sp venia carere. Et h̄ itelligēdū ē de mortalib; nā de venialib; qr nō hñt ꝺnexionē. nec q̄ ad cōtritionē nec q̄ ad cōfessionē. nec q̄ ad absolutōz ꝑm pe. de pa. tō absq; p̄iudicio salutz p̄t de h̄ dimidiari cōfessio q̄uis nō sit ita honestū nisi fiat ex cā rōnabili. z alī qñ mortlia sunt q̄ putāt venialia. z tō pcloquz. Dia igit mortalia vni de necitate sunt dicenda. de pe. di. iij. sunt plures. Rōnē h⁹ assigt Tho. in. iij. di. xvij. q. vl art. uij. q. ij. Nā sic i medicīa corpali oꝑtz q; medicꝰ ñ solū vnū morbū ꝯ quē medicina dari debz. cognoscat. sedem vl'rotā habitudinē ip̄i⁹ infirmi. eo q; vn⁹ morbꝰ ex adiunctiōe alteri⁹ aggrauat z medicina q̄ vni morbo cōferret p̄sidiū alteri nocumētū p̄staret. Cū qñq; ds ꝯrijs pcīs sit infect⁹ z tō de necitate confessiōis ē. vt oīa pcā q̄ ds hz i mēoria ꝓfiteat sacerdoti. q; scz als nō ē cōfess⁹. Que aūt ē oblit⁹ cū eoz postea recordat suffic q; illa sola cōfiteat q̄ ex obliuiōe dimiserat alia. aut i gñali vt sub ista forma vt; cū de mltis alijs sum cōfessus. hoz vel hmōi fuit oblit⁹. zh̄ siue illi q̄ porē ꝓfessioz audiuerat siue alteri. q; si cōfessor a qbusdā pcīs nō posset absoluere p epm retētis. dz nihilomin⁹ penitēs dicē totū confessori ꝑm Tho. i q̄dli. Qui dz eū absoluē a qbꝰ p̄t. z de relictis de qbꝰ nō p̄t. remittere ad supiorē absoluēdū. arg. xxxiij q. ij. latorē. z ex ō pe. et re. c. significauit. q; si de fco absolut nō ē absolut⁹ ꝑm Tho. qđ intelligit ꝑm Pe. ō pa. ab his in qbꝰ nō p̄t. qr snīa ēa nō suo iudice i illī. Tñ qr vtile p inutile nō viciat in his q̄ capiūt diuisionē ab alijs ē absolut⁹ ō qbꝰ potat nec pl⁹ oꝑtz ad eū redire. Excusat etiā penitēs in illo in q̄ absolut⁹ cōfessor nō valēs ꝓpter ignorātiā facti. iz ñ excusat sacerdos cui nō iz ius ignorare scōm Tho. Sic ḡccīa romana hūc vsuz hz vt dic pe. de pa. q; absoluit a maioꝛib; remittēs p minoꝛib; absoluēdū. Jn q̄ fco supōit q; ita p̄t fieri ita pari rōne p̄t fieri ecōuerso. qr ō mortalib; nō p̄t min⁹ remitti maꝰ sine mīoꝛi ꝯ econūso. ppt qđ q̄ rōne supior p̄t absoluē de retentis nō absoluēdo de cōcessis eadē rōne inferior de cōcessis tm̄. qr ex q̄ iste ē absolut⁹ q̄ ad deū. vt supponit ex contritōe quā oñdit id qđ ē ex pte eccīe p̄t dimidiari in foro pēitētiali. sic in foro iudiciali p̄t ds absolui ab vno iudice. et ab vna snīa. z ab alio ab alia. imo etiā si nō essz cōtrit⁹ iz attrit⁹ idē est qr dispositio ad gr̄az p̄t dimidiari. Et sic ex cōfessiōib; factis diūsis causat dispositio ornat⁹ pfecta ad gr̄az. Ūñ exēplū dautū qñ cōpleta ē vltima absolutio tūc sequit effect⁹ et nō an. Exemplū de extrema vnctiōe in q̄ fuit mlte forme z mutato ministro ppt defectū p̄mi in vltima tm̄ recipit effectus. Pōt igit supior absoluē de oīb;. si tñ velit oīa audire. alr nō p̄t. et p his q̄ audiuit refutatis sibi absoluēdū remittere ad inferiorē cui penitēs oīa dz dicere. etiā superior reseruata p̄t de potētia absoluta maiora sine mīoꝛib; cōmittere. sed nō de potentia ordinata. Inferior aūt nō p̄t absolu-uere a reseruatis. qđ si facit nihil facit. licē nec etiā si absoluere ab excōicatiōe a q nō p̄t. dz tñ penitēs vni omia dicere. vt. c. Omīs. dicit. Dia sacerdoti nō sacerdotib; z dic Pe. ibidē q; rō tho. q̄re omia vni sunt dicēda. nō est demōstratiua. quia nec materia sacramentoz est demōstrabilis. sed est ratio probabilis. z sic intendebat Tho. scilicet psuadere nō demonstrare.

Quinta cōditio est §. VII.

Sic g ofi q; sit nuda vt nō inuoluat obscuritatē ꝓboz. Sic g ofiteat q; sacerdos intelligat eū. nō tñ dz loq; in matia turpi. vt ribaldi. vt dicit Guil. iz honestior mō q̄ pōr i illa materia. ita tñ q; credat ꝓfessorē itelligere eū. dz etiā ofiteri circūstātias pcoz. iuꝰ illō Treñ. ij. Sic aquā effūderi circūstātias pcoz. iuꝰ illō Treñ. ij. de coꝛ tuū. Et illas qđē circūstantias q̄ trahūt pcm̄ in aliā spēm de necitate optz cōsiteri ꝑm Tho. Pe. z alios doct. Alias circūstātias cōfiteri cū nō sint venialia pfectiōis ē er nō necrū. Pe. de pa. in. iij. dic dist. xvi. q; nūmer⁹ circūstantiaꝝ cōprehēdit h̄ ꝑsu. Quis qđ vbi q̄b; auxilijs cur quō q̄n. Ray. addit octauā. s. q̄ens et vbi in ꝑsu oꝛ q̄b; auxilijs. ipe dic p q̄s q̄ties. dz g q̄s pvenit tate psone stat⁹ etatis sapīe ordis. et sic fuit guillmus. z in⁹ pcm̄ ade. qr q̄nto gd⁹ altioꝛ; tanto casus gr̄ioꝛ. z in⁹ situdo maioꝛ. Quid vtz malū qr. phibitū vel ex genere suo vtz mortale vel veniale. vtz occultū vel manifestū. et q̄ntū ad hāc ꝺditiōem gr̄i⁹ fuit pcm̄ Cayn q̄ Abe. quātitas enī generis hominidij gr̄ioꝛ est q̄ gule l'lubrice. Ubi qr in loco sacro gr̄i⁹ peccat. p q̄s qr trahit alios ad pcm̄. qđ ꝓpriū est diaboli. vel q̄s posuit mediatores ad malū ꝓpetrādū qr pcoz illoz ē priceps. l' cū q̄b; q̄b; et ꝺ q̄s. Quotiēs nō solū q̄ntū ad cōsuetudinē sed etiā q̄ntū ad nūez q̄ nūer⁹ refert ad actionē nō ad obiectus actōis. ybi gr̄a. Si bō iniusta cōrrectatōe accipiat sacū plenū mille flo. vnū furtū est. si aut̄ tres flo. accipiat diūsis actib; successiue erūt tria furta. qr in tpo actu cēsentia l'r ē pcm̄. z tō nō p̄t cē vnū i p'lib; actib;. Cur. an ex ifirmitate. vl' ex igr̄atia l' elcōne vl' q̄si intētiōe fecerit qr mortalia trahūt spēm ex fine. tō h̄ explicandū. qui enī furat vt mechet magi; dicenda ē mech⁹ q̄ fur. est nā vnū pcm̄ in vno actu. Iz hūs plures deformitates. Quō naturali vel unnaturali. qr sp gul⁹ in codē genere agendo l' patiēdo. Quādo. si in sacro tpe vt dieb; festiuis vl' alio tpe. vt de pseuerātia in pcō. Ad declarationē aūt huj⁹ q̄n sunt circūstātie cōfitende. Dic pe. de pa. circunstantie sunt in q̄ntuplici genere. Prime sunt q̄ nec alleuiāt nec aggḡuant. sic ille q̄ nō importāt aliquā cōuenientiā l' discōuenientiā ad rōnē. nec ex se nec ex suppositōe. sic furari cū dextra vl' sinistra. z istas ofiteri est superflūum Secūde sūt q̄ alleuiāt q̄ importāt cōuenientiā vt facē mal̄ ex bona intētōe l' ex igr̄atia. z istas cōfiteri est ipfectū. nisi ds timeat scādalū cōfessoꝛ. Tertie sūt q̄ importāt discōuenientiā ex suppositōe. vt furari m⁹tū z istas. qr pcm̄ aggḡuāt cōfiteri ē pfectū nisi vt patz. ppt sui pticlin l' cōfessoris vel tertij. Iz qr nō mutāt spēm. nec aggḡuāt in infinitū. iz ñ est necrū eas cōfiteri ꝑm tho. iz Pe. dic q; ꝯ uis ista sit cōis opio. tñ alia ē tutior. s. q; cōfiteat eas. cū notabilr aggḡuāt puta vt furari. c. flo. m⁹to gr̄i⁹ ē q̄ furari vnū. Sūt q̄rte q̄ aggḡuāt z mutāt spēm. nō tñ in infinitū gr̄uāt. vt qñ vtrūq; ē veniale. vl' qñ ꝑmū ē mortale scōm venialē. vt in spēby gule. qz vna aduēr alteri. et sunt qñq; mortales. qñq; veniales. et istas cōfiteri nō est necrū. nec ē ꝺ illō h̄ qđ dic tho. et alij cōiter. s. q; que mutāt spēm sunt necrio confitēde. qr loquūt de illis q̄ sunt mortalia. Rō q̄re nō est necrū eas cōfiteri. q; cir cūstātia ē cōfitēda necrio nō qr mutat. vtz in venīali. iz qr mutat in infinitū. vtz in mortali. Dz circunstantia

nō mutās in infinitū nunq̄ aggrauat in infinitū.qz in tēdit penā z nō extēdit. Extēsio enī est īfinita.nec pt̄ crescere.ſz intēsio ē finita. z ſz pt̄ crescere.nulla g̃ talis q̄ nō mutat seu agḡuat in īfinitū est nc̄ssio ꝓfitēda. Quinte z studiose ꝓparatiōi addit ebrietas vel notabilis anticipatio horē i ieunio sine cā. Sz vtr religioso sit mor tale q̄ō alteri sit vēiale.dicēdū q̄ nō.vt ꝓbū octosum et stantie ille dicunt trahē pctm̄ ad aliud genꝰ. z iō de necessitate cōfitēde q̄ hñt spēalē repugnātiā ad aliq̄d p̄ceptū ꝓz diuie legꝫ.sic furtū simplex repugnat huic p̄cepto Nō furtū facies.si ꝙo fiat furtū in loco sacro ex circūstātia illa loci hz r̄pugnātiā ad aliud p̄ceptū. q̄d ē de venerātōe sacroꝝ. et sic addit noua spēs pctī. z sic ō alijs dicit Nyco.de ly. sup Exo.q̄ pctm̄ mortale cōmissum in die festo hz spēalē repugnātiā ad illud p̄ceptū de sanctificatione sabbati.qz magꝫ ē opꝰ ſuile opus pctī q̄z opus ō formitatē sue materie.ex eo q̄ cōmittit in festo.hz aliā deformitatē ex ista circūstātia quā oportz ꝓfiteri. erin fi. dicit idē Tho.vbi.s.q̄ illud q̄d ōr circūstātias nō trahē tes pctm̄ in aliō genꝰ seu spēm nō eē de necessitate ꝓfessio nis nō ē referendū ad nūez pctoꝝ.etiā eiusdē speciei.qz nūez ꝓfiteri tenet si p̄t.qz nō ē vnū ſz mlta. z hoc nota di ligēter.

Sexta cōditio .§. VIII.

est q̄ sic pura.i. vt ꝓfiteat ad placandū deū z obediēdū ecclie.nō ad hoc vt bonꝰ reputet.ne vel malꝰ p̄iatꝰ iudicet. vel p̄ncipalr hac intēntiōe vt euadat flagella.aut ō infirmitate corpis sanet q̄z secūdario possit hoc sapere pura etiā sit ne admisceat i ea falsitatē Unde ſm Tho.nec pctā dz dicē se fecisse q̄ nō fecit al's peccat. Unde aug.Cū humilitatē cā mētiris:si nō eras pctor antec̄z mētiert̄.mē dacio efficeris q̄ō euitaueras.xxij.q.ij. Cū humilitatē.nec dz negare vl tacere q̄ fecit.al's adūrenter hoc facīdo pcm̄ pue de mortali ñ cōfesso.peccaret mortal'r ꝓpt fictōez q̄ vtit in sacro.nisi taceret aliq̄d tale ex rōnabili cā . puta q̄ex hoc posſz verisil'r seq̄ scādalū.vt qz ille ē reuelator cōfessiōis vel ex hoc solicitaret ad malū z hmōi. z aliū ꝓtūc ꝓfessorē nō pt̄ hōre. Ea aūt q̄ ḡb dubitat vtr̄ i ipis peccauerit mortal'r ſm T.tenet ꝓfiteri.al's picio se cōmittit si negligit ꝓfiteri z mortal'r peccat.sic z dcunq̄ aliq̄d cōmittit vel omittit.in q̄ dubitat eē mortale pctm̄. z intelligit de dubio pbabili.q̄ō hz rōnē nō magꝫ ad vnā ptez ḡ ad aliā . hoc est ꝓprie dubitare.secus ē de dubio scrupuli.tm̄ sic dubitās nō dz asserere illud in cōfessiōe eē mortale.ſz factū narret.et iudiciū sacerdoti relinquat. ſz nec sacerdos dz asserere illō eē mortale.si nō est certꝰ ne inducat ei laqueū.nec tenet sacerdos de singulis q̄ audit determiare si sint mortalia vl vēialia.nisi ō q̄b ē dubiū. Sz nō alia de q̄b sint varie opi. vel etiā ipe penitens nescit exprimere mētē suā circa assensuz. vel morā peccati.

Septima conditio ē §. IX

q̄ sit verecūda. Augꝰ .qm̄ verecūdia magna est p̄ea. fit dignus venia q̄ p xpo erubescit.s.ꝓfitēdo.de pe.di.vi.c.i. Et ista verecūdia p̄ncipalit dz eē respectu offense dīne maiestatis.saltē ſm rōez.naturalit enī erubescit q̄s z ꝓfūdit defectuosus repiri coram magnis plonis dignis reuerētia. Exēplū in maria magd.que vt dicit Greg.qz ḡuiter erubescebat intꝰ nihil putauit eē q̄ō verecūdaret̄ fore que ē etiā respectū sacerdotis nō nocet. ſz ē satisfactorie pene.vñ cū q̄rit vtr̄ possit q̄s ꝓfiteri p aliā plonā vel per scripturā trāsmissam sacerdoti. Rñ.tho.in.iij.q. inqn̄ tū ꝓfessio ē ps sacri:hz determiatū actū. sic z alia sacra determiatā materiā.et iste actꝰ ē ille quo maxie cōsueumus mānifestare mētis ꝓceptū.s. ꝓmū ꝓbū.alij mōi inducti sūt in supplemētū.vt p nutꝰ q̄d ad nutū.vel p iterp̄tem q̄d ad hoiem alterꝰ ligue.qz deꝰ nō reqrit ab homie plꝰ q̄z possit. igit q̄ q̄s vti pt̄ p seipm ꝓbo.nō sufficiūt alij mōi.vñ Aug.sup illō. Undite vos sacerdotib'.i.q̄ p vos peccastꝫ.p vos erubescatꝫ.de pe.di.i.§.quē pēitz In abnūtia ātp̄ij sacerdotis nō oportz q̄ p scripturā fiat ꝓfessio missa sacdoti.ſz pt̄ etiā laico ꝓfiteri. nō tm̄ ad hoc tenet.Dicat tm̄ pe.de pa.q̄ cū ē claudꝰ petutēs et ire nō pōt nec sacerdos ad cū vēire.qz forte infirmꝰ.ſz ei scribē pctā sua:si vult z nūez dare.et sacerdos illi rescribere et mādare absolutōez.ſz ñ tenet ad hoc.imo aliq̄n posset eē scādalū.qz possſz carta ab alijs repiri.vñ ñ mlt'ū ꝓsulendū ſm Rich.Dicē etiā guil.pꝰ hugo.sup.c.omes.xxx.q.i.q̄ sacerdos ñ dz audire ꝓfessiōz ei⁹ cū q̄ peccauit ex eo qz tollit ei erubescētiā:q̄ est maxia ps satisfactōis.z idē in omi pctō in q̄ ꝓfessor fuit cōsentiēs vel coopat.si tm̄ audit et absolut.valz absolutio.:Concor.tho.in.iij.

Octaua conditio ē q̄. §. X

sit fortis.s.q̄ ꝑpt verecundiā vel timorē pnie inūgende nō dimittit aliq̄d dicēdū iob.xxxi. Si erubui pctā mea in ꝓspcū ꝓpli cōfiteri. Et no.ſm Buil. q̄ cū q̄s accedit ad cōfessiōz cū hac dispōne z ꝓposito q̄ pctā q̄ recolit cōmisisse nullo mō diceret p se verecundia ductꝰ ꝑpt turpitudiez ipoz nisi q̄tenꝰ interrogetꝰ ō bis a sacerdote.tal' et si ꝓfiteat de ill' interrogat⁹ a sacerdote ficte cōfitet. nec fructū recipit cōfessiōis nisi pēiteat eū ifra ipaz ꝓfessiōz tal' fictōis.z mutat ꝓpositū. vt sc̄z dispōat q̄ cēt ñ interrogat⁹ a ꝓfessore diceret q̄ ipe scit. Unde perū ꝓfessor cū hoc ꝓpēdit dz sibi oñdere pcl'm suū et rectificare ꝓscīaz suā et declarare quō hoc pcedit ex supbia . ar.ō pe.di.v.c.i. ꝓsi.fi.et doleat de illa fictōe:q̄ aūt pctōr petat ingrī de pctīs a cōfessore vt plenꝰ oīa dicat. et rndeat vere ad interrogata dicēs nihilominꝰ et alia de q̄b recordat:nō ē malū q̄z laudabilius esset dicere p se omnia.

Nona conditio vt §. XI

sit accusatoria.id est vt se accuset nō excuset. Psal. Dixi confitebor tc̄. Non aūt dz accusare seu dicē aliorꝝ crimina. Unde cū q̄rit vtr̄ penitēs ōbeat dicere in cōfessiōe circūstantiā illā pctī sui.qua exp̄ssa ꝓfessor intelligit plonā illā q̄ vel cū q̄ peccauit. Rñ.T.in.iij.q̄ penitēs dz custodire famā alterꝰ inq̄ntū p̄t.sed suā ꝓsdam magis purgare dz.et iō circunstātia q̄ ducit in cognitiōez plone sit de necessitate ꝓfessiōis.vt qz trahit aliā spēm pctī mortalis dz cōfiteri.semp tm̄ si p̄t occultādo plonā.puta nō noiando z hmōi.vel etiā pōt petere lniam ab illo paro chiali.vel supiori suo cōfitendi alteri.q̄ ex circunstantia quā oportz de necitate exp̄mere nō veniat in noticiā plone Idē dicat Pe.de pa.addēs q̄ si nō possſz hre lniam.ꝓfiteat illi suo parochiali et illā circūstantiā.ſz si illa circūstantia nō sit de necitate ꝓfōis.q̄uis aggrauās dz dimittere ne pctm̄ alterꝰ prodat.si tm̄ exp̄mat cū bōa intētiōe.nō vt prodat vel se excuset.ſz vt penitētiam⁹ oret.p ea vel cū secreta admonitōe corrigat.nō peccat ſz merent xxij.q.v.hoc videt.simil'r cōfessor ſm Ray. nō dz interrogare specificatōz plone cū q̄ penitēs peccauit.nisi inq̄ntū esset circūstantia necessaria dici.sed si interroget nō ex curiositate ſz ex caritate vt puideat.puta qz plat⁹ nō credo q̄ malefaciat.nō tm̄ dz cogere vel molestare illū ad dicendum si non vult nec illud est necessariū confessori.

Decima ꝓditio vt §. XII

sit simpl'r vt dicant p̄cise pctā cū circūstantijs z dimittant alie materie.nec imisceant superflua.qz tm̄ difficile ē.

et ꝑcipue idiotꝫ dicere pctā sua q̄n addāt mlta supflua nō tamē ꝫ hz viciare cofessionē ex q̄ dicāt hac intentiōe vt declarēt factū suū. prudēs tn̄ cōfessor debz q̄ntū com mode ꝑt hmōi narratōes supfluas facē resecare. z q̄ in digēt cōsolatōe ꝓpt tribulatōes vl' consilio ꝓpt dubia et hmōi cōsulit Guil. vt ꝑ cōfessiōz fcāz z absolutōz talia dicant z nō misceāt in ꝯfessiōe. q̄ q̄uis solum peccata cadant sub sigillo cōfessionis. et nō alie mat̄ie q̄ ibi dicē rent. tn̄ etiā alia dn̄t tractari z nō de eis narrari. q̄ simpli ces putāt ꝙ ꝫ fieri reuelatōez ꝯfessiōis z sic scādalizent.

Et no. q̄ dic̄ Guil. q̄ si q̄s in ꝯfōne reuelat sacerdoti de hz bita z credita. et ꝓposita z hmōi. et fit inq̄sitio de hmōi. q̄ntū ad ea cōfessa in q̄bꝫ cōmissuz ē petn̄. vt q̄ būit ilꝫ la ꝙ furtū. fraudē vel vsuraz et hmōi. nullo mō dz sacer dos ꝫ reuelare q̄ntūcūq̄ fieret sup hoc ꝓceptū vel etiaz excōicatio etiā a papa ꝯ scientes et nō reuelātes. q̄ ñ scit vt hō. vñ ñ reuelās nullā sñiaz incurrit. et si diceret essz re uelator cōfessiōis. Sz q̄ntū ad alia vbi nō ē petn̄. pu ta credita vl' deposita. tūc ē distinguēdū. q̄ si sup hmōi fit inq̄sitio ꝙ epm l' aliū q̄ hz sup ꝫ ptātē. tenet̄ ꝓtractem dicere. q̄ z si recepit in cōfessione. de hoc casu nō cogita uit. vl' etiā si cogitasset. vl' etiā ꝓmisisset. imo si iurasset ñ reuelare illicitū fuit. ꝓmissum vl' iuramētū. nec obstan dū in ꝓiudiciū iuris alieni. extij. q. uij. inter cetera. Sz si in iuste fieret inq̄sitio ꝙ tyrānū. tunc subterfugere debet. vl' sophistice rndere et non reuelare.

Undecima ꝯditio §. XIII

q̄ sit būlis. et ꝫ interi⁹ et exterius. Exteri⁹ q̄dē vt flexis genibꝫ z capite discoopto: si est vir: velato aūt si ē mlier et cum vestibꝫ būlibꝫ erit coraz presbytero. iuxta illud Eccl̄ī. iij. Presbytero būlia aīam tuā. ista tn̄ nō sunt de necitate Sz cōgruitate q̄n fuari ꝑt cōmode. nā. alꝫs z ia cendo et sedēdo z ābulādo ꝑt q̄s cōfiteri. Dz etiā eē būl lis in mō loq̄ndi vt nō dicat cū iactātia mala vl' alleui ando vel etiā narrādo bōa q̄ fac̄. Permaxime būlitaz debz eē in cozde. vt sibꝫ ꝑpi asc̄ibat pctā sua. nō deo ipm nō iuuāti vl' diabolo impugnāti vl' homī incitāti vl' cō stellationi sensitiuā inclināti. xxv. q. i. Nō est. Et cū q̄nt vtꝫ q̄s teneat cōfiteri pctā mālesta ipi sacerdoti. Rndet Tho. in. iij. q. tenet̄ q. nō sufficiat aliq̄d eē notū iudici ni si sit ei notū in forma iudicij. ar. ij. q. i. c. nos in quem q̄z. et ꝛō q̄uis pctā mālesta sint nota sacerdoti. tamē q. nō sūt ei nota i forma iudicij pn̄alis in q̄ pcedit solū ꝙ cō fessionē. iō etiā illa dz būlit cōfiteri. Itē cōsulit Dolitē. q. nō variet q̄s seu mutet cōfessorē q̄ndo ꝑt bīc copiā ei⁹ quē sumpsit. et est idone⁹. sic etiā nō est vtile ifirmo variare medicos q̄uis ad ꝫ nō teneat q̄s si tamē vari at ex būlitate vt ꝑtes sciāt defect⁹ suos. z vt plen⁹ sibi ꝓuideat. laudabile ē sic et plunes confiteri idē peccatū q̄uis ad ꝫ null⁹ possit cogi. vtile est z fructuosū. de pe. dist. v. c. i. sed si variat ne vn⁹ plene sciat totā malicīam eius. reprehēsibile est tamē si totū dicit q̄ dz dicere: nō priuat fructu ei⁹. nisi eēt adeo obstinat⁹ q̄ etiā si nō ba beret aliū et in casu necessitatis priori nō vellz confiteri ꝓter erubescentiā de ipso tunc eēt victus.

Duodecia cōditio §. XIIII

est q̄ sit discreta. i. q̄ cōfiteat discreto sacerdoti qui sciat cognoscere pctā z adhibere cōgrua remedia z declarare dubia vl' saltē considerare vt valeat ab alīs interrogare. Aug. ō pe. di. vi. c. i. Discreta etiā. i. q̄ distincte pctā mor talia reddendo ea ad nūez inq̄ntū ꝑt recordari. q̄tens sz aliq̄ō ꝓmisit. Discreta aūt debet eē vt cū maiori pon derositate dicat maiora. (alꝫs q̄uiora) et clari⁹. et cū ma iori dolore mortlia q̄z venialia. Et cū querit vtꝫ tenca tur quis etiā venialia confiteri. Respondet: ex iure diui no non. Et rō ē ꝙ Tho. in. iij. q. cōfessio ad ꝫ ē nccria vt penitēs satisfactōz accipiat ꝙ modū delicti. Venia con Venialia
li aūt nō debeat pena taxata. q. pena illa eēt ꝓportiōata pene pcī mortal. a q̄ venale distat in infinitū. Und q̄ so lā intentionē venialia remittūt. Ex iure āt būano. i. rōe ullius ꝓcepti ecclie q̄ libet annuatim cōfiteat. ex de pe. et re. Omis. Utꝫ teneat q̄s cōfiteri nō bīs nisi venialia Tho. ponit opi. aliq̄z. aliq̄ eni dicūt. q̄ tal' tenet rōe ꝓce pti ecclie. Alij dicūt q̄ nō. Sz sufficit se ꝑtare sacerdoti vt oñdat se īmunē a mortli. vt ad cōtonē possit admitti ti ꝓceptū eni illō obligat eos q̄ bñt q̄ teneant confiteri scz mortalia. Pe. de pa. in. iij. dicit q̄ tal' nō tenet. imo et q̄ nec papa posset suo ꝓcepto tale obligare ad cōfessio nem si vellet. q. hoc eēt mutare sacrīā matriā. s. de venia libus facere matriā pn̄e nccriā q̄ nō dz eē melioris et si posset. videt q̄ hoc velit. tamē q. nō dz eē melioris conditōis malus q̄z bon⁹. Sz mal⁹ hīs mortlia nō tenet ad venialia cōfitēdū. q̄ multo min⁹ nō habens mortlia. Tum q. c. dicit Omia pctā sua. q̄ non est possibile de venialibꝫ q. innūerabilia. Nec pe. Quāuis aūt nō sit nccius. tn̄ multū fructuosum. nō solū semel sed plunes in āno venialia confiteri. vt plen⁹ remittant. et q. alij q̄n forte mortalia sunt q̄ credim⁹ vēialia. Per confessiōz eni generalē sacr̄alem delent. nō solū venialia Sz etiam mortlia oblita fcā discussione ꝯsc̄e cōfessiōe in ꝑticulari de satis mortalibꝫ ꝙ Pe. de pa. di. xxi. Etiam si q̄s nō sit contrit⁹ sed attritus. q. ex vi clauiū fit in confessione de attrito ꝓtritus. sed ꝙ ꝯfōez generalē nō sacramētalē sine cōtritōe nunq̄z dimittit culpa mortal' etiā oblita vl' ꝙ aliud op⁹ operās. Et dz cōfessio generalis sacralis cum q̄s p⁹ dicta i ꝯfōe sacerdoti q̄dā pctā que recolit mora lia. vl' etiā tn̄ venialia in fi. dicit in mlīz alīs offendi co gitatiōe. locutiōe. ope z hmōi. Confessio aūt generalis nō sacralis dz illa quā dicat sacerdos in ꝓncipio misse z pre dicatoz et ꝓt's cū eo in fine ꝑdicatiōis z hmōi. z ista va ler ad remissionē venialiū ꝙ Tho. in rota vel in parte. et ꝫ ex contritōe ipam faciētis z būlitate ꝯfōis. et ozōe sacerdotis. et ꝫ ꝙ Pe. de pa. ad remissiōz debite ꝓ mor talibus. remissa tn̄ primo culpa. Et i hmōi cōfōe tene rali q̄uis dicat se cōmisisse omia pctā et hmōi. non tn̄ dicit mendaciū. q. ꝙ Ray. tal'r confitēs. loquit in ꝑso na omniū fidelīū. vel sc̄m Aug. in vno pctō ꝑt plura notari. vel intelligit nō de singlis genez sed de generibꝫ singlozz. No. tn̄ ꝙ Tho. q̄ ex obliuiōe pctōz q̄ q̄s ñ cōfi tet z ꝓtenet nisi i gñali. eo q̄ ꝑticlariter ñ recordat nō re portat q̄s cōmodū. q. nec tn̄ remittitur sibi ꝺ pena. nec tn̄ meret sicut si in particulari fuisset confessus.

Tredecima cōdi§. XV

tio est q̄ sit volūtaria seu libens. Nō eni dz q̄s ꝯfiteri ri more. ne vicz arceat ab igressu eccl̄e z hmōi. sic pueri nīs etiā ñ valeret ad remissiōz cl'pe. q̄ q̄s cōfiteret ꝓnapal' tiōre pene ifernal'. Optz eni vt ait aug. ñ solū timē deū iudicē. Sz etiā anxiari. p gl'ia. de pe. di. vij. c. ij. Et ꝓpt ꝫ a doc. ponit dubia pn̄ia i extremis. sic āt ꝓnapal' ꝓpt dū et obedientiā dei z eccl̄e secūdario z ꝓpt tiōz penaz valz gat⁹ ꝓpt ꝑcūdiā ficta sit ꝯfō. nihilomin⁹ dz ꝯfessor in terrogare vt dic̄ Aug. de pe. di. vi. c. i. de his q̄ ex se ille ñ dicit. imo z q̄ ꝓpēdit illū velle occultare z q̄dā discreta cautela de ore ei⁹ educē nccia. tn̄ dic̄ etiā Pe. de pa. i. iij. q̄ si ꝯfessor scit vl' probabil'r credat q̄ ille nō recolit aliqua pctā. q. nō sufficiēter discussisse ꝯsciaz. vl' si recolit erā do nō credit illō eē mortale. dz illō ad mēoriā reducere. vel ꝯsciam de illo facē. alio q̄n sciēter indignū absolue ret. Sz si ꝯfessor dubitaret vtꝫ illō ꝺ q̄ nō peniret al⁹

esset mortale. et ille diceret q̄ de consilio peritor illud fa ceret: de q̄b ex vita ꝛ psciā ꝓbabile ē. q̄ nō ꝓsulerēt nisi bñ pōt se illor iudicio cōfirmare. Sec⁹ ār si cēt cert⁹ de oppōsito. hec ille. Si ꝓfessor audit duos ꝛ vn⁹ dic̄ se pec casse cū illo alio. ille ār cū ꝓfitet̄ b̄ nō dicat. et si in gnali possit sac̄dos inkrogare vtr aliud ꝓmiserit pcm̄. nō tn̄ ab illo. q̄ si habita lnia b̄ dicēdo ille negat. nō dz magis vnic̄redē q̄ alt̄. vñ ꝑpt b̄ ñ dz negare absolutōz. Idē si plēs circūstātias dic̄ vn⁹ qđ alt negat ꝛ nec̄ias ꝓfiteri.

Quarta decima est .§.XVI

q̄ sit fidel'. i. fiat in fide ecclie. et vter q̄. s. tā penitēs q̄z sa cerdos sit ver⁹ fidel' nō hereticꝰ. ꝛ q̄ ea fide fiat vt speret unde cōseq̄ veniā pcōz. Uñ ambr. Memo p̄t digne agē pniam nisi q̄ spauerit veniā. ō pe. di. i. vñ cū q̄rit. Utr lucet ꝓfiteri hērico vl' scismatico l'excōicato etiā i casu ne cessitat⁹. Rñ. Tho. Ray. ꝛ hosti. q̄ nō. ꝛz doleat ō pcīs Aug⁹. de pe. di. vi. c. i. q̄ si tali sciēter q̄s cōfiteat peccat mortr cōicando ei in diuīs. ꝛ tenet̄ iterꝝ cōfiteri etiā fm de fictiōe q̄ subtractōz nec̄arij q̄ est i atrio nō q̄ positōz unde cōseq̄ veniā pcōz. Uñ ambr. Memo p̄t digne agē pniam nisi q̄ spauerit veniā. ō pe. di. i. vñ cū q̄rit. Utr lucet ꝓfiteri hērico vl' scismatico l'excōicato etiā i casu ne cessitat⁹. Rñ. Tho. Ray. ꝛ hosti. q̄ nō. ꝛz doleat ō pcīs Aug⁹. de pe. di. vi. c. i. q̄ si tali sciēter q̄s cōfiteat peccat mortr cōicando ei in diuīs. ꝛ tenet̄ iterꝝ cōfiteri etiā fm de fictiōe q̄ subtractōz nec̄arij q̄ est i atrio nō q̄ positōz entis fm. Pe de pa. in. iij. di. xx v. in fi. i. q. q̄ in articulo mortis. si q̄s cōfiteat hereticō nesciēs ipm eē hereticū cer confiteri. ꝛz si sciat ipm hereticū ꝛ in nllo hereſi sue velit assentire. ꝛz sacrm necessitatis recipe cū ōtestatōe sue he relis. videt etiā vera absolutio. nā et de māu hereticī. ꝛz baptismū recipe. q̄re ñ etiā pniaz cū ꝛ ipz sit sacrm necess sitat̄. et ibi aliq̄n fiat bō de attrito cōtrⁱ. hec pe. q̄ō tn̄ nō esset fiendū. nisi penitens eēt intelligens et fortis in fide. ꝓpter periculum errōris.

Decimaqnta est .§.XVII

q̄ sit secreto. Nota enīz publice ꝛz secreto q̄ non audiat ab aliis dz q̄s confiteri sacerdoti q̄ si q̄s adūteter staret ad audiēdū ꝓfōem alteri⁹. ḡuit peccaret. et cōfessor etiā dz fm pe. ō pa. secreto inūgē pniaz ne ab aliis audiat. Penitēs sic lib̄ est si vult pcā q̄ cōfessus ē dicē alt̄. ita liber est ad dicēdū aliis pniaz sibi ipositā nisi forte ex b̄ alij sumerēt scādalū. Jn nllo tn̄ cāu etiā extreme nec̄ita tis ē in p̄cepto cōfiteri laico. cū nō h̄eat claues fm. Pe. Guil. et pe. de pa. sed est de cōsilio. ar. de pe. di. i. sufficit et cōfitendo laico tenet̄ iterꝝ cōfiteri sacerdoti. cū oīb⁹ ill culpis cū p̄t. qō ḡ dic̄ Aug. de pe. di. vi. c. fi. tanta ē vis cōfessiōis. q̄ si decst cōfessor cōfiteat ꝓpio. cōsiliū ē ꝛ bo nū. Et in tali articlo nec̄itatis q̄libz sacerdos nō p̄ōsus pōt absoluē a q̄libet snīa ꝛ a q̄libet pcō. Et si habuiſſz casus eporz tm̄ epis reseruatos. nō tenet̄ si euadit pict̄z de ill' iterꝝ cōfiteri ei. s. q̄ poterat ordiarie absoluē fm pe. de pa. ſz q̄ ad excōicatiōem optz q̄ vadat ad illū qui po erat absoluē ex casum nec̄itatis. al's reincidit. Sz ꝛ pⁿ ozdis semel absolut⁹ etiā ex casū nec̄itatis in casib⁹ reser uat̄ ab eo q̄ poterat etiā si ꝓfessio fuisset ficta. si iterū et pluries vl't cōfiteri de eisdē casib⁹ reseruatz absolui a q̄ cuīz. etiā si nō h̄ret p̄tātē absoluēdi in ill's cōm pe. ō pa. Jtē sedm tho. reciduās directe. ñ tenet̄ cōfiteri pcā di missa seu rite cōfessa. nec in generali nec in spēali cuicū q̄s ꝓfiteat. sed indirecte sic illud sine q̄ non p̄t sciri debi tus satisfaciendi mod⁹. Quātum ḡ sufficit ad h̄ q̄ scia tur que satisfactio ei cōgrue possz imponi. tm̄ reciduās tenet̄ notificare pcā dimissa. vt si freq̄nt lapsus ē in la psum carnis ex aliq̄ occasiōe. illa occasio p satisfactōem precidat. et simil'r de aliis peccatis. Et ad hoc sufficere videtur confessio dimissoz in generali. tn̄ q̄nq̄z ad aliq̄ specialia optz descendere sc̄m q̄ cōfitens viderit opoz tunū. nō cni p̄t in his aliqua certa mēsura prefigi.

Decimasexta con/ .§.XVIII

ditio ꝓfōis q̄ sit cōfitēs pat⁹ obedire cōfessori in his q̄ sibi ponent̄. vñ Aug⁹. ponat se i p̄tate iudicis i iudicio sacerdotis nil sui reseruās sibi. vt oīa faciat eo iubente. p recuperanda aīe vita. q̄cūq̄z faceret. p euitāda corpis mor te. et b̄ cū gaudio. q̄ vitā recupat ifinitā. de pe. di. v. c. i. Et q̄ ꝓfō est q̄ddā iudiciū pniale. vbi penitēs ē reⁿ ꝛ cō fessor ē iudex ꝛ q̄ snīa dat̄ in absoluēdo ꝛ ligādo ad cer tā pniaz. q̄ null⁹ p̄t eē iudex alt⁹ nisi hēat auc̄tē sup eū ideo null⁹ p̄t alteri cōfiteri q̄ ꝓpio sacerdoti. Uñ ꝛ de cre. Omīs. dic̄ q̄ cōfiteat ꝓpio sacerdoti ꝑpt q̄ō si q̄s cō fiteret ei q̄ nō ō iur⁹ tz bñficiū. puta q̄ ē intrusus. vl' p si moniā adept⁹ dic̄ host. q̄ cū tal' nō possit soluē vl' ligare decipit aīas. et sic cōfessus tenet̄ iterꝝ cōfiteri. Et q̄ntuz ad aliū q̄ sciēter accessit ad talē scīēs. s. ipm sic ipeditū oī no ē verꝝ. Sz Inno. dic̄ idē eē si ign̄rauit. q̄ tenet̄ iterꝝ cō fiteri. cū postea audit illū fuisse ipeditū. interim excusat ſz Pe. de pa. vī dicē q̄ ignorās absoluit. ita q̄ nō tenet̄ iterꝝ cōfiteri vt dēm est. s. Sz no. q̄ vt dic̄ host. ꝛ pe. ō §.6. pa. q̄libet hz tres ꝓprios sacerdotes ordiarie. Primⁿ ē pa pa q̄ ad oēs fideles. Secⁿs ē diocesan⁹ q̄ ad eos q̄ sunt de sua diocesi. Tertⁱ⁹ ē curat⁹ seu sacerdos parochial' q̄ ad suos parochianos. Per cōmissiōz ār fit ꝓpr⁹ sacerdos alteri⁹ q̄ hz snīaz ab aliq̄ p̄dictoz. siue hēat snīaz illi q̄ cō fitet̄ siue qui audit. ſz sacerdos parochial' nō p̄t dare li/ centiā hāc nisi q̄ ad suos parochianos. Epⁱs q̄ ad eos q̄ sūt de domicilio sue diocesis. Papa q̄ ad oēs. Sz in ar ticlo mortꝛ nō nec̄itatis. q̄libet sac̄dos nō p̄ōsus ab ec/ clesia reputat̄ ꝓpr⁹ sacerdos vt possit q̄libz audire au ctoritate iurꝛ. de off. ord. pastoral'. imo vī b̄ etiā de p̄oso vt. s. dictū ē. Et q̄ mēdicātes ex p̄uilegio b̄nt q̄ possint audire postq̄z fuerint diocesanis p̄ntati hoīes tm̄ illi⁹ diocesis vbi morant. iō ꝛ ipi etiā reputāt̄ ꝓpriⁱ sac̄dotes q̄ ad ꝓfiteri sibi volētes. De b̄ pleni⁹. j. ti. de cōfessor. ti. i7. c. 8.

Quāuis aūt dicāt .§.XIX

Hosti. et Guil. q̄ cū est ō more aliq⁹ eccie. vt vn⁹ sac̄dos audiat aliū sacerdotē ꝛ absoluat. et eps hic sciēs fieri cō muniter tolerat. p̄t fieri q̄ eoipso p̄sumit̄ tractare approba re ꝛ snīaz dare. Nō vī ista opi. m'rū tuta. q̄ postea ō da ratū ē p nouū ius. ex de pe. ꝛ re. si epⁱs. li. vi. q̄ nulla ꝓsue tudie p̄t introduci q̄ aliq⁹ p̄ter supiorⁱs sui snīaz possit sibi eligē cōfessorē q̄ eū possit absoluē vl' ligare. Et nota fm Tho. in q̄dli. i. q. v. ar. iij. q̄ sacerdos parochialis dz credē parochiāo suo dicēti sibi se alteri forte ꝓfitenti vt ei det eucharistiā. q̄ i foro pniali credit̄ vnicuiq⁹ p se et ꝫ se. ſz si parochian⁹ h̄ret ipedimentū qō p̄neret ad forū iudiciale: vt excōicatiōis. nō tenet̄ credere quē excōicatū nouit nisi ꝓstet ei ō absolutōe. Idē pe. de pa. addēs qō dicet̄. q̄ expedit qō cōfessi alteri saltē dñt dare aliq̄ō si/ gnū curatis de sua cōfōne. vl' qō petat nomē illi⁹ vl' qō scribāt et hmōi signū pmū. q̄ pōt eē mā dentiōis sacri. al's eēt retrahē plēs a ꝓfōe q̄ sunt verecūdi. q̄ iō ad ex/ traneos vadūt. q̄ nolūt a suis cogn̄sci. erubescūt suis cu/ ratis cōfiteri. et eis sciēnb⁹ ad alios ire. Pniam ār seu satisfactōz q̄ sibi iponit a cōfessore facē dz. nā si ex negli gentia omittit cū ꝓposito ñ satisfatiēdi id qō sibi est in/ iunctū. p mortlib⁹ mortr peccat. ꝛ si ei⁹ est oblit⁹ tenet̄ iterꝝ cōfiteri. ſz si ei⁹ recordat adhuc si vult eā facere. nō tenet̄ iterꝝ cōfiteri. Sz si nō vidz sibi posse facere l'nimis difficile. ꝓpter q̄ō petit sibi cōmutari. p̄t fieri etiaz si alte ri cōfiteat q̄z ei q̄ eā iposuit. nec tenet̄ ꝑpt b̄ iterꝝ cōfiteri illa pcā. vt dic̄ Pe. de pa. q̄ vidz itelligēdū si pnīa fuit data p pcīs. a q̄b iste absoluē potuisset. Naz data p/o

scasibꝫ reseruatis ſm Guil. nō posset cōmutare nisi in casu necessitatis. puta impletio illꝰ pnie posset illi eē periculosa. vl cā infirmitatꝫ vl ruine spūal. et ipse penitēs nō cōmode posset hre recursum ad illū q̄ prio iniūxit. tunc enī psumēdū est q̄ eēt ptētus de hmōi pmutatōe pnie. Nō aūt leuit & sine cā ſm Ray. sūt pmutande pnie sibi imposite. vñ si penitēs dubitat nō posse iplere. dz declarare confessor. et cōfessor dz iniūgē talē quā credat eū seruaturꝫ. Triplr aūt cōfessor ponit penitēti aliq̄d. Uno mō p modū cōsilij & exhortatōis. sic cū admoner eū vt quotidie oret. det indigētibꝫ elymosinas &c. et ad ista nō teneat ex necitate. Alio mō p modū declaratōis cōis obligatōnis. sic declarādo q̄ restituat ablata. cōmunicet i pasca. satisfaciat leso. et ista si nō obſuat. euacuat sibi fructum facte confessiōis. nō tn̄ ꝓpt̄ hoc teneat iterū cōfiteri. nec cōmittit pcm̄ inobedientie spāle nō obediēdo sacdoti. Tertio mō p spāles satisfactōes: p cōmissionē. & ad ista teneat ex pcepto. alīs est trāsgressor & cōmittit spāle pcm̄ inobedientie. si nō inungeret sacerdos alicui q̄ intraret religionē vl nō haberet et hmōi nō teneat eā acceptare. Dz si sponte se obligaret ad hoc. teneret hoc nō pnie. sz sufficeret pmissiōis q̄ si sacerdos credit vl dubitat q̄ cōfitēs nō agit pniaz vl istud ad q̄d alias teneat. vt restituere & hmōi. Dic Guil. q̄ nō dz ꝓpter hoc confessor exigē pmissiōez vl votū vl iuramētum. sz sufficit si dicat se hre ꝓpositū faciēdi. et sic dz absoluē simpl et sine ꝓditōe. fcā tn̄ ptestatōe si fuspect hr: q̄ si nō faciet illō reuacuabit sibi fructū confessiōis. hec Guil. Dz q̄ multi decipiūt seipsos i oi confone pmittentes restituē & hmōi. et sp differūt. postq̄ cōfessor ppedit talles pluries hoc fecisse. forte etiā bona cautela talibꝫ dicere q̄ pꝰ restituāt et postea veniāt ad cōfessiōez seu p absolutiōe vl assignaret eis aliq̄d ꝓgruū tps infra q̄d illud debet expedire. De cōfessore ordinario vniuscuiusq̄ & de mō iniūgēdi pnias. et mō inrogādi & de casibꝫ reſuatz epis et de cōmissiōe audientie cōfessiōis. et de sigillo cōfessionis et aliis multis hēs infra titulo de confessoribꝫ.

Titu. 7.

Triplicit impōitur penitētia

De satisfactione et opibꝫ eius. Capitulū. xx.

Sequit de satisfactōe

dicit Aug. q̄ satisfactio est pcōz causas excidere & earū suggestiōibꝫ aditū nō indulgere de pe. di. iij. Anſhel. sic diffinit. Satisfacere est honorē deo debitū reddere. Istas diffinitiones exponēs Petꝰ sic dicit. Satisfactio curat peccata preterita recompensando et preseruat a futuris cauendo. et ideo per actuz primū diffinitur ab Anſhel. cum dicit reddere honorē deo debitū. s. q̄d p pcm̄ ablatū fuat. Dz p actū scōm diffinit ab Aug. sz cās excidere &c. p q̄ fit pfuatio a futuris. et vocat cās intrīsecas radices ex pcō relictas suggestiones vocat oportunitates extrīsecas vt tps & locū.

Et no. ſm pe. de pa. in. iij. di. xv. Cū satisfactio sit actꝰ iusticie. & iō eqlitas q̄dā reqrat int offensaz. et opꝰ satisfactōis. qz iustitia cōsistit in q̄dā eqlitate. hō ſm se non possit deo satisfacē de offensa cū sit infinita. et opꝰ eiꝰ finitū. q̄ ꝑ possit satisfacere. prima possibilitas ē ex gra ꝑtū faciente q̄ est valoꝛ infiniti. et reddit opꝰ eius deo acceptū. Scda ē ex merito passiōis xpi. qz hūanitas eius nō possit deo reddē equalēs. tn̄ suppositū q̄d ē deꝰ portauit. alīs p alio satisfacere nō potuiſſz si se totū debuiſſz. Fit aūt satisfactio p opa penalia. qz ſm Pe. fit p hmōi absolutio emēde debite. p offensa pterita & pseruatio a futura. et ſm Ray. tria sūt gīa opez satisfactōis. oīa alia ad ista reducunt. s. elemosina. oro. ieiuniū. vigilie. disciplie pegrinatōes & alia corpꝰ affligentia reducūt ad ieiuniū. Misdie aūt opa spūal ad oronem. Misdie opa corpalia ad elemosinā. Elemosina ē ꝺ auaritiā. oro ꝺ superbiā. ieiuniū ꝺ luxuriā. Et p elemosinā ordinat hō ad primū per oronē ad deū. p ieiuniū in seipo. p elemosinā satisfaciat deo de bonis tpalibꝫ. p orōez de bonis aie internalibꝫ p ieiuniū de bonis corpis. Dz nota bn̄ q̄ dic pe. de pa. q̄ illa opa penalia ad q̄ q̄s tenet ex debito. vt sz ieiunia ecclie elemosine facte ex pcepto. puta cū q̄s tat elemosinā indigenti in extrema necitate. & de superfluo nō sunt satisfactoria. qz tūc dare tenet. et si nō daret moritr peccaret. Un̄ q̄si nō est suū q̄d dat cū ad id teneat. Cū ꝫ p̄ō ad satisfaciendū teneat ad aliq̄d ad q̄d tenet q̄ nō peccat uit nunc satisfacit de illo ad q̄d etiā non peccās tenet et q̄n̄ ꝓfessor iniūgit oīa bona q̄ facit penitēs &c. tellig̃t q̄ ḡtis spōte & nō ex debito. alīs si iniūcti sunt. pl. dices ieiunij acceraret se cū ieiunaret in. pl. ad quā alīs teneret: q̄d nullus dic. sed q̄n̄ elemosina ē in pcepto nō simplicit & absolute. sz p hīpm vt p eā satisfaciat. vt q̄n̄ sacerdos iniūgit dare elēosinas paupi. tūc elēosina ē satisfactoria et etiā si ex se dat elemosinā in eo casu cū est sibi in ꝓfilio nō in pcepto. vt cū dat nō extremā necitatē patienti nec hz supflua. et ex hoc apparet & aliq̄d eē meritoriū q̄d nō est satisfactoriū. sic impletio cuiuslibet pcepti caritate formata. qz ois actus virtutis caritate formatꝰ est meritoꝛ. pcepta aūt dant de actibꝫ virtutū. ſō &c. nō aūt iste ē actus satisfactoꝛ. si alīs debebat. qz aliud ē facere dignos fructꝰ. Aliud ē facē dignos fructꝰ pnie. contra aūt ois actꝰ satisfactoꝛ ē meritoꝛ. qz est bonꝰ & caritate formatꝰ. qz satisfactio addit rōem pene supra rōnē boni. accipiēdo penale q̄dq̄d ē p̄uatio aliꝰ boni: q̄uis placeat volūtati. Dec pe. de pa. q̄ dicat pe. opa hōa ad que q̄s tenet ex debito pcepti nō eē satisfactoria. de pcepto ecclie nō vlōr vez. nā dic Tho. in. iij. di. xv. q̄ pcepta ecclie pt̄ ad idē ordiari ad q̄d ordiat satisfactio. et ieiuniū q̄d cadit sub pcepto pt̄ eē satisfactoriū. Nec obstat q̄ ira q̄ ieiunia eccie penitēs cōputare possit i numero coz q̄ sibi iniūgunt a sacerdote in pnia. qz de p se tenet ad illa. sz de pceptis legis nature. Et huic sniē vr cōcordare Tho. di. q̄. q̄d cadit sb pcepto legis nature facit ad satisfactiōem. Un̄ dic ipe illaz elemosinaz ad q̄s q̄s tenet ex debito. puta cū videret pauperē in extrema necitate. illaz largitio nō ē satisfactoria. sed pambulū ad satisfactiōez. & sic est vez ſm rigorē iustitie. Nā ex largitate dine misdie etiā talia ad q̄ q̄s tenet ex debito sūt satisfactoria ſm opi. q̄ndā quā pōit Tho. in. iij. et frat Egidius romanꝰ nec cā reprobat. hāc etiā sequit vr Rich. or. mi. in. iij. sen. Flagella q̄bꝫ a dño flagellamur ſm Tho. si fiant aliq̄ mō tpi. patienti inq̄tū sz ea acceptat ad purgatōz pcōz eis vtēs patienter accipiūt virtutē satisfactōis. Restitutio aūt alieni ſm tho. est ps satisfactōis. Restitutio aūt aliem ſm tho. est ps satisfactōis ei. sic preabulū ei. et sic id sine q̄ non valeret alīs satisfactio. sz nō est ita ps q̄ p ipsam hō satisfaciat soli uēdo de pena debita pctis. Rich. dicit q̄ restitutio sit pars satisfactiōis. vt dcūt q̄dā & magis ex dei misericordia q̄z ex iusticia.

in. 4.

Satisfactio fieri non .§.I.

pōt p opa ex caritatē facta ſm Tho. et pe. qz satisfactio est amotio offense. & restitutio amicitie. Dec aūt fieri nō pōt sine gra & caritate. Un̄. i. Cor. xiij. di. Si distribuero oēs facultates meas &c. caritatē nō habeam. nihil mihi pdest ad meritū et satisfactōez. Talia enī opa nō sunt deo accepta. & licet homo nō habeat certitudinē q̄ sit in caritate. & p ꝓns certꝰ nō eē possit ō satisfactōe. sufficit tn̄ certitudo pbabil ꝓiecture. Ite ſm tho. nō pt q̄s satisfacere de mortalibꝫ nisi penitcat oīm. qz satisfactio vt dictū ē Est amotio offense & restō amicicie. Un̄ si aliq̄d sit inhoniē q̄d impediat restōez amicicie. etiā apud hoiem

non est satisfactio. Quodlibet aũt mortle impedit amicã hoīs ad deũ q̄ p caritatē est. Uñ est impossibile venīā dño lesu. z extinde daret et alapā fm Anł bel. Venīale ãt fm pe. ō pa. nō īpedit satisfactoz. nec de mortli nec de aliis venialib. qz venīale nō tollit dei acceptiōez ꝑter gſone indignitatē. ſz indirecte venīale tollit satisfactionē. ex gre opis operati. sic z meritū tollēdo. s. bonitatez actus puta si fiat oro z elemosina z hmōi. in statu gītie. Utz aũt vn⁹ possit ꝑ alio satisfacē. Rñ. pe. q̄ cũ sit duplex effect⁹ satisfactiōis. vn⁹ solutio debiti pctōrũ. alt⁹ exisio cause pctoz futuroz. Quãtũ ad vn⁹ nō macerat z refrenat caro alteri⁹. Quãtũ ad pri secundũ effectũ nō ꝑt vn⁹ satisfacere ꝑ alio. qz p ieiunīũ alt⁹ q̄ est in caritate ꝑt satisfacere sic z confiteri ꝑ eo. Si vero est potēs tūc optz q̄ ipe satisfaciat ꝑ seipso. pōt tñ iuuari ꝑ alterz. et addit tho. q̄ etiā si sit potēs. pōt alius satisfacere ꝑ eo. ſz nō ē ꝓmittenduz q̄ aliqs ꝑ alio satisfaciat nisi apparcat aliqs defect⁹ in penitēte. vel cōpalis. q̄ sit impotēs ad substinēdū. vel spūalis ꝑ quē nō ſit ꝓmp⁹ ad portādū penā. Aug. etiā de pe. dist. vi. c. i. Cōsulit ꝓfessori q̄ adiuuet penitentē portare on⁹ pnie vt sit ꝓpiceps laboris si vult cē ꝓpiceps z gaudij. Et q̄n q̄ si ꝓfessor iponit aliq̄d ad fiendū ꝑ se vl ꝑ aliū. vt ieiūet. penitēs satisfacit deo et ecclie. dūmō illud fiat in caritate. siue sit viu⁹ siue mortu⁹. Sz si imponit sibi ꝑ se fiat siue nō. ꝑt satisfacē ꝑ aliū q̄n ꝑ se ꝑt. ſz si nō ꝑt ꝑ se siue qz infirm⁹ ē. siue qz mortl: tūc si iponit ipse penitēs alteri. z ille suscipiat on⁹. z fac in caritate vtrīq; satisfacit q̄ ista vr fuisse volūtas iponētis. q̄ noluit ad īpossibile obligare. nec voluit ad purgatoriū mittē. Pōt etiaz ille ꝓmisit. ꝑ eo sctisfacē alteri volenti illud iponere et vadebit in caritate factū. nec optz cū q̄ satisfacit ꝑ alio siue viuo siue mortuo plꝰ aliq̄d addere. īmo si ille qui ꝑ alīq̄ satisfacit. est ī maiori caritate q̄ ipe ꝑ q̄ satisfacit. magz op⁹ eius crit satisfactiuū. Et tō q̄ pniam suā alteri iponit debz sataggere. vt nō solū ipe sit bon⁹: ſz q̄ melior se. Ponit idē Pe. duos alios modos quib⁹ penitēs ꝑt sibi pnitentiā īmūctaz alteri acceptāti iponere. de q̄bz tñ nō ē dis eo acceptra z magz iuuātia in remediū ꝺ peccatuz. ꝑ h alteri iponit et nō ꝑ amorē carnis vt nō sustineat laborē. vt opus ꝑdicatōis bellādi ꝺ hostes fidei et hmōi. Sēs ē cū vult magz satisfacere. et tō iponit homini magz deo accepto. Jn oī cāu satisfactiēs ꝑ alio viuo vel mortuo ꝑ se mereꝰ ſz ꝑ se tunc nō satisfacit. Nec pe.

Utrū vero pniaz seu ℔. II.

satisfactōem iposita post absolutōz debita factā ī pctō mortali. vl in toto vel ī ptē teneꝰ hō iterare. Sup h̄ sūt varie opiones. in q̄b⁹ tñ oēs ꝓcordat. q̄ satisfactio fcā in mortali. sic nec alia opa valēt in foro dei ad tollendū vel minuendū debitū pene. ꝑ pctīs ad q̄ ordinaꝰ ois satisfactio. qz cū nō sit in amicicia cū deo. nō ꝑt deo eē acceptū. tale op⁹. Sz vtz valeat in foro eccie militātis. ita q̄ nō teneat iterare. qz cū nō potuerit satisfacere deo. nec etiā potuit satisfacē sacdoti q̄. in ꝑsona dei sibi illud iniūxit ſz pet⁹ de tar. et Jo. parisien. videt simplr dicē sine distinctiōe q̄ talis nō teneꝰ iterare talē satisfactiōez. qz sacdicaꝰ ō dispositōe interiorī. Idē vīdr sentire Uin. ī spe. histo. li. r. et dñs Hanibald⁹ in. iiij. Et p ista. opi. satisfacere impositio pnie septēnis. q̄ fiebat regulariter videt facere impositio pnie septēnis. q̄ fiebat regulariter pro q̄libet mortali. vt. xxti. q. i. ꝓdicandū. et nō valenti dare elemosinā ꝑt pauperē. nec ieiunare. ꝑt debilitatē iniūgi oportebit orōnes. z verisiīle est q̄ i tāto intuallo aliq̄d mortale cōmittebāt. vt si oportuisset iterare. fuisset ꝺ laqueū inijcere alīs. Tho. cū Alb. magno tūc in quit de satisfactiōe in. iiij. dicē enī q̄ sunt q̄dā satisfactiones ex q̄bz remanet aliqs effect⁹ in satisfacientib⁹. etiā post⁹ act⁹ satisfactōis trāsijt. sic ex ieiunio remanet corporis debilitatio. ex elemosina diminutio substātie. Et tales satisfactōes in pctō facere ñ optz q̄ iterent. qz q̄n tūd illud q̄d de eis manet ꝑ pniaz seq̄ntē acceptē fuit. Alie satisfactōes sūt q̄ nō relinquūt effectū in satisfacti facientē: post⁹ act⁹ trāsijt. sic in orōe z hmōi. Actus enī interior q̄ totalr trāsijt nullo mō viuificat. vñ tles optz q̄ iterent eandē opi. tenet Pe. de pa. magr declarās. Dicenī q̄ in satisfactōibz hñtib⁹ effectū relictū post op⁹ sic baptismal caracter hz effectū recedēte fictōe. sic z istud derelictū ex sacro q̄ opaꝰ ex ope operato. incipit valere ex sequēti a⁹ approbatiōe et sacerdotis ratihabitiōe cū illū vere penitet z nō ex simplici viuificatiōe. qz op⁹ opans mortuū nunq̄ viuificat. z sic ista pnia satisfacit nō solū in foro eccie ſz etiā in foro dei q̄ntū ad illud derelictum. vt nō oporteat iterare sic ieiunīū. elemosina et hmōi. ſz si nō hz effectū derelictū vt ē oro. talī pnia fcā in mortali in nullo satisfac. q̄n hic l alubi oporteat satisfacē. hec ille. q̄ vr intelligendū in foro dei. qz nec rōne ipsi⁹ opis cū fac. nec rōe derelicti cū postea pēiteat cū nō hēat effectū derelictū: ſz ī foro eccie satisfacit. qz nō ē necē ipsaz iterare si vlt eē in statu salutis postea penitēdo. sic necē hēbat ipam adimplere cū fuit sibi īposita. vñ idē Pe. dicē paulo supr q̄ q̄n hō de oīb⁹ ē ꝓtrit⁹ z ꝓfess⁹ z recipit pniaz cū absolutōe. si recidiuās pagat eā in pctō mortali. ipse quidē se liberat ab iniūctiōe sacerdotis. nec incurrit peccatū ꝺobedientie q̄ incurreret si eā nō pfecisset qz nō ē fortius vinculū cōfessoris q̄s dei vel eccie. ſz ī mortali exīs implēdo ꝑceptū dei de honore pentū vl eccie de ieiunio eccie ab illo absolute se liberat. q̄ ꝛc. Nec pe. Cū q̄ pnia iniuncta ordinet ad tollēdū vel diminuēdū debitū pene talis. talis qui pniam sibi impositā nō habentz effectū derelictū. vt orōes fecit ī mortali si reūrit ad pniaz et tandē morit in statu gre eq̄ille ñ uterauit. cū q̄ pniaz nil sit solutū de debito pene talis. soluet eā in purgatorio nisi q̄ alia bona opa ꝺ satisfecerit. q̄ si non reūrat ad pniam. q̄ pniam fec in mortali q̄ntūcuq; siue habētē effectū derelictū. soluet illud debitū in īferno semp sicut ille q̄ morit cū mortali z venialib⁹. de vtrisq; sustinet penā eternā in inferno. Quāuis enī venīali debeat pena talis q̄ finē hz. tñ p accīs est. q̄ venīale in īferno puniatur pena eterna. s. rōe status. qz in īferno nulla ē redemptio. Nō enī est ille stat⁹ expiādi culpā ad quā seq̄t pēa et tō sp remanēte culpa venīali durat et pena. ita tenet tho. in. iiij. di. xxti. Sz ō pēa talī debita. ꝑ mortali post contritiōem. Pe. de pa. sic declarat in. iiij. peccator post q̄s est deo reconciliatus est ōbitor pene finite. nō q̄litercūq; soluēde. ſz in statu gre in q̄ est solū deo accepta. Ullo quin est debitor tante pene q̄ntū meret culpa. z illa ē infinita. vñ pctōr ꝑ se q̄dez debebat pena infinita si erat mortale. sed mutata fuit ī talē supposito q̄ pseueraret in amicicia. Acceptauit enī ōs absolutōez a pēa eterna et impositōem pene finite sub ꝺditiōe si in gra fieret. Et si q̄rat de⁹ magis acceptauit absolutōz a culpa sine cōditione q̄s absolutōez a pena. dicēdū q̄ culpa tranſit et macla trāsit. et grā mōnito aduēit. ſz satisfactio fuit ē Futur sāt solz ꝺditio apponi: nō aũt pñtib⁹ nec ꝑteritis vl si apponat certa. Talis q̄ dimissa culpa punict in inferno pena infinita. nō ꝓpter cōmutatōem finite ī finitā sed qz debitor est pene infinite. eq̄ nō soluit penā finitā

sub ꝓditõe quã dz sic̃ ꝑdes ꝑulegiũ deri incidit de foro mixti ad foꝛ sãguis. sic ꝙ decliat foꝛ eccie: inadeꝝ i mortale ad foꝛ iusticie extermiãt̃ iuẽrt penã etnã. Hoc qꝺ dic̃ Pe. vꝝ intelligẽdũ ꝺ eo ꝙ pniaz iũctã nõ hñtez effectũ derelictũ factũ i mortũ scito ab eo vel de ꝙ dubitat ꝓtẽnit iterare. vl etiã cũ credat vl dubitat se debere iterare. ex negligẽtia dimittit z ex labore recusãs b̃ z i purgatorio facẽ emẽdã de eo hz. ꝛ si ꝙs dimittat itera riõez tal pnie ex impossibilitate. qz ei deficiẽt ꝛps. vl etiã si hz ꝛps. credit se eã fecisse i statu gre. cũ ñ fuert i mortali incognito ab eo vl etiã si scit se fecisse i mortli iterare facẽ ꝑ illũ quẽ credit bonũ. vl etiã z si nec ꝑ se nec ꝑ aliũ iterat. credat si bi sufficẽ ad salutẽ qꝺ ipleuit sibi iũctũ intrẽdens ꝙ nimis h̃ fecẽ satisfacẽ in purgatorio. z sic deo facẽ emẽdaz ꝑ hmõi omissiõz tal dãnat. vñ z ipe Pe. di. xlv. dic̃. ꝙ ꝙ fec̃ pniaz sibi iniũctã in mortli ꝑ se. ꝑ tanto nõ tenet iterare. qz ꝑt i purgatorio satisfacere. Et si dicat ꝙ vꝝ inconueniẽs ꝙ tm̃ ꝙs puniat ꝑ pctõ dimisso sic̃ ꝑ nõ dimisso. qz pena etna. et sic ñ vꝝ ꝓfuisse i aliq̃ ꝓtrito et ꝓfesso. Rn. pe. ꝙ hz tm̃ puniat extrẽsiue: nõ tm̃ intrẽsiue. sic̃ ꝓuno pctõ tãdiu ꝯ ꝓ mille hz nõ tã acerbe. Si etiã ptẽ pnie fec̃. i. in statu gre. z vn dies remãsit ꝑ illa die etnã penã luet si nõ peniret nõ tm̃ ita acerbe. ac si ñ cõtr z confessus eẽt. nec i aliq̃ satisfecisset. als petm̃ rediret. Nec pe. No. ꝙ ꝺ ꝙs facẽ pniaz iniũctã si labat in mortle. ꝯ uis bonũ sit ꝯ citius cõfiteri. tm̃ cũ ꝑ sola ꝓtriõem petm̃ dimittat z gra restituat. ꝯ cito iste moriat etiã anteꝯ cõfiteatur. plenꝺo dictã pniam. etiã si sit talis q̃ nõ relinquat effectũ p factũ. in foro dei realr satisfacit. qz i statu gre est. vnde in nullo tenet iterare. Ad tollendũ aũt omne dubiũ tuti videt ꝙ cõfessor: et si dat penitẽtias diutinas ieiuniox ecclie pegrinatiõis z hmõi. put requrit pctã. nõ tm̃ iniũgat diuturnas pnias oriõnũ z precipue his de qbꝫ potest dubitare de recidiuo celeri.

Quid aũt sit magis .§.III

satisfactoriũ elyna. oro: vl ieiuniũ. Dñ. tho. in. iii. ꝙ elemosina magꝫ aliis. z b̃ duplici rõne. Pria qz elyna cõstituit debitorẽ cũ cui datur ad orandũ z ieiunandũ et alia boa faciẽdũ ꝑ datore. Secda qz elyna hz vim oriõnis. qz elyna data ꝓpt deũ est qꝺã oblatio deo facta. Oblatio q fit deo hz vim oriõis. hz z vim ieiunij. qz ꝑ ipaz ſbrabũt tpalia qbꝫ sustẽtat corp ꝙ macerat ꝑ ieiuniũ. vñ elina magꝫ inducit sic̃ medicia magꝫ vltis. Tho. i. iii. Elemosina ab oi pctõ liberat ꝛc̃. Dan. iii. Pctã tua elymis redime. et de pe. di. i. Dic̃ crisost. Medicamtũ fortꝭ ꝙ maxime opat in pnia ẽ elyna ꝛc̃. de pe di. i. medicina. et. §. ꝯ obic̃. Pꝰ elemosina magꝫ satisfactoriũ ẽ oro ꝯ ieiuniũ qz oro ꝓtinet ꝓtute ieiuniũ. nã extrẽsio ꝛrellect ad deũ debitatẽ parit. Itẽ sm tho. in. iii. qz ꝙnto opꝰ satisfactiõis est magꝫ difficile. ita ꝙ difficultas sit ex qlitate opis. per respectũ ad cõditoez satisfactoris z nõ ex repiditate ipi. tãto ẽ magꝫ satisfactoriũ ceteriꝫ paribꝫ. sic̃ ieiuniũ magꝫ colerico ꝙz flegmatico. ꝛz vbi difficultas in ope satisfacientis ꝓcedit ex remissiõe volũtatis ẽ minꝰ satisfactoriũ sic̃ ecõuerso. Si opꝰ i se difficile redꝺat facile ꝓpt feruorẽ facientis fit ex h̃ magis satisfactoriũ. qz in oĩbꝫ hmõi attẽdit ad volũtatẽ vñ ꝓcedit. De elẽosina hẽs. ꝺ. in. iii. pte titu. i. c. xxuij. de hũanitate. De ieiunio etiã in. iij. pte de oriõne in. iiij. pte.

De opibus q̃ sunt .§.IIII

de genere bonoꝝ operꝝ ex caritatẽ factꝝ. dicũt oẽs ꝙ nõ re uiuiscũt. nec q̃ ad meritũ ꝙ respectũ ad pmiũ glie. nec q̃ ad satisfactoz ex se: ꝛz mortificata ꝑ mortle. reuiuiscũt ꝑ seqntẽ pniaz: Petm̃ tm̃ mortle sm Pe. de pa. z si ipe diat meritũ ꝓdigni respectu oĩs pmiꝰ. z merituz cõgrui respcũ pmiꝰ etni imediate ꝓpiẽdi. qz nõ decet deũ tare gliã nisi gratz hñti. ꝛz nõ ipedit meritũ ꝓgrui respcũ alteri pmiꝰ. Un sm Ray. talia de gñe bonoꝝ fcã i mortali valẽt ad qnqz. Prio ad tpalẽ ꝓsptatẽ. de pe. di. iij. ca uendũ. z. xxij. q. ij. si qlibz. Scdo vt qz aiꝰ ꝑ h illustret ad pniaz. de pe. di. v. falsas. i fi. Tercio ad assuefactoẽm bonoꝝ operꝝ sic̃ baptisꝰ Job. de ꝓse. di. iij. nõ regenerabãt. Quarto ne diabolꝰ hẽat i eo tãtã prãrẽ. Exẽplũ in iudeo ꝙ dormiẽs i tẽplo idoloꝝ. qz se figurauat. demones nõ poterãt ei nocere. Quinto ad tolerabiliꝰ iudicũ subeundũ. de pe. di. iij. si ꝙs ãt. hz b̃ vltimũ ẽ sane intelligẽdũ. nõ enĩ itelligit sm Tho. et pe. de pa. vt ꝙlla opa mutuaꝝ pẽa tã ꝺbita. ꝛz qz si nõ fecisset illa boa aliq̃ fecisset interim aliq̃ mala. ꝑ quibꝫ habuisset spẽalem penaz quã vitauit nõ faciendo illa mala. puta honorauit paꝝ rentes si nõ honorasset. dehonosset: fecit elemosinã exterꝝ mã necessitatẽ patienti. si nõ fecisset incurrisset peccatũ crudelitatis. et ex his habuisset spẽalem penam.

Titulꝰ. xv. de statu bñficioꝝ. de dignitatibꝫ ꝑbẽdis z bñficijs. z de collatõe eoꝝ. z de pluralitate. z dispẽsatõe sup pluralitate. z residẽtia: z ablentia i bñficijs. Ca. j.

Deinde videndũ ꝺ dignitatibꝫ ꝑbẽdis z bñficijs cliciꝝ. ꝛ ꝑ declaratiõe hoz nois.

No. prio sm Inno. z Host. ꝙ dignitas eccliastica ẽ qꝺã pemineꝯtia in ꝯdu z q̃si. ꝑ quã sumit dignitas et ꝓsonatus. vt archidiaconat ꝓsbyteratꝰ. decanat z huiusmõi. Et intelligit cẽ dignitas vl ꝓsonat sm Inno. z vl ꝓsuetudinẽ eccie. nã possz cẽ ꝙ aliꝺs in eccia aliq̃ ex his exerceret officiũ archidiaconi cogiscendo de causis clicoꝝ et aliꝭ. nõ tm̃ ob h̃ ẽ reputãdꝰ eẽi dignitate nisi vocet noie dignitatis ꝓsona in dignitate ꝓstituta reputet. ꝛz nullũ dignitatis misteriũ faceret. reputãdꝰ ẽ in dignitate cũ eã ꝑpetuo obtineat. ex de sta. mo. c. ij. z fi. Sz pe. de ancho. post Guil. et laud. dic̃ ꝙ dignitas ẽ qꝺã peminẽtia q̃ ad foꝝ ꝓtestatiosum i eccliã ꝯdũ tenẽs q̃ qnqz ꝺr ꝓsonat ab honori ficẽtia. in q̃ pot ꝓsonã. qnqz officiũ ab ipo officio qꝺ exercet denoiat. vt de ostio. c. cũ accessissent. qnqz assumit sua ꝓpria z spãlia noia. sic̃ h nomẽ custodia. succentoria. decanat. ꝑpositat sillia. Al noie ãt ñ ditt ista iudicant ex effectu q̃ colligit ex actibꝫ z exercatijs in qbꝫ sunt. et ex talibꝫ iudicat. vtꝝ sit dignitas necne. ex de ꝓb. sig. intelligibilia. Et sufficit ad h̃ ꝙ sit cẽsenda dignitas q̃ i modicis cãis hẽat iurisdictoez sic̃ hñt in eccia pictauien. archipbr. nã excõicat: suspẽdit z absoluit. z sic ꝓpt talẽ gradũ dicunt hr̃e dignitatẽ etiã sunt exclusi a pena. liz canon. de elec. c. Statutum. lib. vi. Si aũt nullã iurisdictõem hñt. sed tantũ visitant et ꝑcurrunt episcopo. licet testes sinodales de quibꝫ. xxxv. q. vi Epus. runcet. seꝛ habere simplex officiũ. z non dignitatem.

Dignitas

De ꝑbẽda z canonia .§.I.

q̃d sit No. sm Host. ꝙ ꝑbẽda ẽ ius ꝓpiẽdi. puerus in eccia cõpetes tãqz vnus de collegio. z nascit ex canonia. sic filia ex mre. qz ex q̃ ꝺs hz canoniã ꝺz hr̃e ꝑbẽdã. ex. c. relatũ. Prebẽda igit ꝙnie ꝓstitit in fructu ꝓceptiõe. Canonia ãt iuris alicuꝰ q̃ in canonicũ ẽ receptꝰ. ad qꝺ ius ꝑtinet ꝑbenda. stallꝰ in choro. vox in capło. vt in di. ca. latũ. Et no. ꝙ i ꝓceptõe canonicoꝝ z collatõe ꝑbẽdaꝝ ab ẽtes canonici vocãdi sꝛ si cõmode fieri valeat. nisi ꝓsuetudo hẽat eos ad talia ñ vocari. als qꝺ i absentia eoꝝ fieret eis ĩstãtibꝫ irritari ꝺz. ex. e. cũ eccliis. li. vi. De officijs ordi. eccliastic. archidiacõatu: ꝑpositu: decanatu z hmõi. dic̃ ray. qz fere q̃t sũt eccie: tot sũt ꝓsuetudines. ex de ꝓsue. c. cũ oli. q̃ i hmõi fuãde sunt. Si tm̃ sãre vis qꝺ iura dicũt

de talibus vide. xxi. di. cleros. et. xxv. di. plectis. ⁊ ex ō of. archid. q totū. dicit etiā p̄bēda reddit⁹ deputatus ⁊ al⁹ signatus. deseruientiby clericis in ecclesijs cathedralib⁹ vl' collegiat' in officijs q̄buslibet clerici no sunt canonici. ꝫ ceſſit ex decimis seu ex possessionib⁹ vl' p aliū modum.

De bñficijs siue eccle §. II

sijs. No. prio q aliō ē simplex. qō sez ñ hz curā aiaꝝ. ali ad curatū. qō sez hz curā aiaꝝ. dic aūt regla iurꝫ. in. vi. de reiur. q bñficiū ecclīastic̄ ñ p̄t sine institōne canonica possideri. ptinet aūt ad institōez canonicā vt ñ solū p̄ferat ab eo q̄ de iure p̄t p̄ferre. puta plato ecclīastico. nō dño iuridicū nō p simoniā ⁊ hmōi. ei sez q̄ sit habil' ad hoc. pu. q̄n iuste tenet bñficiū. vt p intrusionē vl' p simoniā. vl' latro. nec hz vtā talui ꝫ nisi resignando vl' si est dispēsabile obtinē oportz q oīno dimittat. ⁊ i vtroq; casu agat pnās de p̄cō cōmisso et fructꝫ p̄ceptos renēt restituē nisi sibi remittāt a supioribus. Idē de dignitatib⁹ ecclīastic̄. Et no. q cū sit ds possessorē eccle l' dignitat' ñ cē vez. platū. q̄ in aliq̄ p̄dictoꝝ involuꝫ. tal' scies ⁊ si subijciat illi eccle vl' dignitati. tñ i foro p̄sciē nō tenēt ei obedire. nec ei sol uere ꝫ qō eccle l' dignitati ds. nec soluēdo liberat. ex de culpa. ar. viij. q. iij. c. i. ⁊ q̄buslibet nō absoluat tal' absolutēs tñ aīe pereūt ꝫ excusant ignōrātia facti. tñ q̄ quidā i ipso fuit eos gdidit sanguis illoꝝ ab eo exigēt. ex de off. ord. luus eccie. vel etiam fructus percipiendo vt fur.

De etate bñficiādoꝝ §. III

In 4. dist. 25. No. fm̄ Pe. d pa. q ad hoc vt valeat hōre simplex bñficiū vel p̄bendā sufficit q maior sit septēnio q̄ pupill⁹ p̄t cē canōic⁹. etiā in eccia cathedrali. ꝫ ñ bēat vocē in electōe ex de elec. c. ex co. li. vi. tñ q̄buslibet iure hūano nō irritet tal' collatio. iure tñ diuino illicituz ē dare talia bñficia talib⁹. nisi q̄n alij ñ inueniūt. q. ꝫ iusticiā distributiuā ē si det minꝰ digno. q̄buslibet aūt iste puer nō sit idignꝰ ponitur ppē defectū. q. ē innocēs. respectu tñ illi⁹ ē indignꝰ. q. alij ē dignior. vñ p̄cepto melioze sanctioze iustitia dare alteri tñ aīe pereūt ꝫ excusant ignōrātia facti. tñ q̄ quidā i ipso fuit eos gdidit sanguis illoꝝ ab eo exigēt. ex de off. ord. irrefragabili. et tal' ꝫ peccat mortl'r exeq̄ndo officiuz il luius eccie. vel etiam fructus percipiendo vt fur.

De collatiōe bñficio. §. V.

rū. s. infra tps dz̄ p̄ferri bñficiū vacās. No. q eccīastica bñficia seu eccie seu q̄libet officia ñ dñt vacare vltra sex mēses. alioq̄n si collatio p̄tribuit ad cp̄m devoluit ad cap'm et econūso. et si fuit negligēs p alios sex mēses devoluit ad metropolitanū. ⁊ postea ad pa. ex ō p̄cess. p̄bē. c. nulla. et intelligas solū p illa vice. ex ō sup. neg. pla. c. sicut nob Et si q̄s p̄dictoꝝ elapso tpe p̄ferat. nō vz. ex ō sup. neg. pla. c. fi. et incipit currē p̄dictū tps. nō a tpe vacationis ꝫ a tpe noticie. ex ō p̄cess. p̄bē. c. q. diūsitatē. ⁊ de dictꝫ sex mēsib⁹ sbtrahit tps suspēsiōis ⁊ pegrinatiōis. ⁊ rechrit q p suā culpā distulerit l' negligētiā. Sed si p iporētiā iurꝫ vl' facti etiā ex cl'pa ptingētē nisi fuisset negligēs in petēdo absolutoz. vt i. d. c. q. diūsitatē. Et si talia cēnt officia ⁊ admīstratōes. q̄z collatio ad regulares ptineret. ⁊ ipse negligerēt dioccesani puidere dñt. nō obstāte si ipi regulares exēpti fuerīt. vt de sup. neg. pla. c. q. regulares. in de. porro si fuit eccia cathedral' vl' regulariū. hēbūt electores solū tres mēses. j. q̄s si iusto impedimēto cessante clericio nō fuit celebrata. eligēdi ptās ad p̄timiorē. supioꝝ devoluit. ex de elec. c. ne pro defen. et intellige cū alijs cōditiōib⁹ nūc dictis. Itē no. q q̄ hz cōferre bñficia vacātia sez p̄ma exceptiōe sedi. ꝫ cū q̄s recipit sedm̄ bñficiū curatū. vacat p̄mū. vt dicit. j. dz illa p̄ferre infra sex mēses al's ptās prouidēdi devoluit ad aliū. vt s. dictū ē. Inꝫ currit etiā alia pena ab alio q hz cōferre nisi p̄ferat infra dictū tps vicz q ipe tenēt assignare in vtilitatē eccle sie vacantis de p̄uentib⁹ suis. non de illis ecclesie sue

mo anno fuerit ordiatus in subdiaconū. ⁊ infra octauū annū in sacerdotē. epo sic dispensante. vacat ipo iure ec clesia. Sez etiā nisi ep̄s cū eo dispēsaret. vl' si dispēsaret et ille in lrāz studio nō p̄sisteret cū alter eps nō habeat. auctem dispēsandi nō tenēt infra ānū ordinari vsq; ad sacerdotū inclusiue. al's ipo iure ē p̄uat⁹. de elec. c. Cuz ex co. li. vi. Itē no. q q̄buslibet tm̄ trāseat ō tpe. q illo āno nō p̄t fieri subdiacon⁹ l' sacerdos. nō tñ vacat vsq; anno elapso ⁊ fac fructꝰ suos si būit a p̄ncipio intētionē ordi nē recipiēdi. al's nō. nisi mutato p̄posito fecerit se ordia ri. Et q sciēter sic affecto dedit tenēt eccliaz fuare indem nem. Finius aūt p subdiaconatu vl' sacerdotio nō cur rit nisi a tpe q fuit in possessiōe pacifica. vel p cuz stetit. extūc etiā est ann⁹ vtil'. q nō currit nisi iusto impedimēto cessante nō p̄t ātsibi p̄ferri ecclesia. nec vacans illa vice et illa vacatione. si enī dec alicui non acceptanti. adhuc vacat p̄ma vice vacūdi. et sic ei nō p̄t cōferri. silr si fac il li dari q statum renūciabit in fraudē. sic ez scdo vacet isto resignāte nō valet q ad dcū. sed si bona fide alteri colla ta illo mortuo aut deposito aut renūciāte vacauerit sc̄i cundo. tūc p̄t ei p̄ferri. q. nō est ei b̄ p̄hibitū. de elec. c. cō missa. libro. vi.

De cura aūt nō sim. §. IIII

plici in ecclijs collegiatis. vt sunt decani i collegijs. prio res. abbates in p̄uilegijs. No. q isti ñ liganꝫ isto statuto de elec. c. statutū. li. vi. q. nō erut tm̄ pueri si isti nō sūt sa cerdotes. q. mīri sūt i collegio sacerdotes q ex p̄cessiōe cu rati nō sacerdotes facerēt qō ille faceret. nō aūt sic i simpli ci cura sūt parochiani sacerdotes q̄ bnt ecclīastica sacra mīstrare p̄t qō fuit magis necēuz ibi apponere penam. Collegiū vo b̄ large accipit. etiā p plebania sub le bñte capellanias in q̄ sūt sacerdotes p q̄s poterit supleri vt dictū est. Dec pe. Itē si ad ecclīam parochialē p̄sentet qui ñ est i sacr⁹ dū al's ē idoneꝰ. ⁊ possit infra tps statutū ordiari: admittēdꝰ ē. ex de instit. c. si is. li. vi. et tm̄ fm̄ Jo. an. tal' nō p̄sentat⁹ nō posset i tali eccia instituī. ex ō etā. et q̄li. c. Preterea. nisi dispensatiue. vt ibi.

tantū quantū a tpe vacatiōis ꝓceptū fuit a q̄cunq; deti nēre ipm et si ꝓtiū nō habz puniē alia pēa ad arbitriū iudicis. xvi. q. vi. illud. z. xiij. q. vi. si res. vl' repetētur qui ꝓcepit: qz ipse tanq; invasor oēs frēs restituere tenet.

De pluralitate bñfi. §. VI.

cioz vel pbēdaz. No. q̄ q̄nq; casus sunt vt di in sūma pisana. z q̄si ide dic̄ Archi. xx. q. i. clerici. in q̄b pōt q̄s absq; dispēsatōe duas vel plēs ecclias vel pbēdas hre et intelligit b̄ de ecclīs nō bñtib; curā aiaz z de pbē. in diuīsis ecclīs. Nā in eadē ecclia nō pt absq; dispēsatōe plēs pbendas hre. Un̄ qđ di in pmo casu z tertio q̄ntū ad ecclias curatas fieri nō pt p epm. nisi p modū vnionis vniēdo plēs ecclias. qua vnionē pt facē cps vl' simplic̄ z in ꝑpetuū. vel ad vitā ei⁹ cui ꝓferunt. de ꝓsensu tñ eoz q̄ ibi bñt aliq̄d ius vt patronoz. et qđ fiat ex cā rōnabili. vt ꝑpetuitatē. Primo ē q̄n eccle sūt ita tenues q̄ neutra sufficeret ad sustētationē. x. q. iij. Unio. ex de reli. do. q: mōasteriū. Scōs ē si vna pendet ex altera ex de ere. z qli. c. Eam te. Tertio ē ꝓpter rancitatē clericoz. xxi. q. i. clerici. in fi. Quarto ē si eccia est pbēde ānexa vl' dignitati. in q̄ cāu cū ipe teneat in matrice ecclia psonal' deseruire tenet in ipa parochiali hre idoneū z ꝑpetuū vicariū q̄ ꝓgruentē hēat de illi⁹ ecclie puentib; portionem ex de pbē. c. extirpāde. Quinto si hēat intitulatā z aliā cōmēdatā. xxi. q. i. q. plēs. Sz tal' cōmēda parochial' ecclie nō pt fieri nisi ei q̄ attingit. xxv. an. z sit sacerdos. et tali nō pt cōmitti nisi vna p euidēti necessitate. vl' vtilitate. et nō durat nisi p sex mēses. ex de elec. c. Nullus. li. vi.

Dispensatio sup §. VII.

pluralitate bñficioz nō pdest i his casib;. Primo vidz bñ impetrās subticuit aliq̄d q̄nticūq; modi bñficiū. qđ etiā ꝓcedit: vt quis duo bñficia hnita curā aiaz post hre sil'. intelligit de duob; ꝑmis bñficijs post ꝓcessioz Jrē si mādat alicui putderi de bñficio nō obstāte q̄ aliud hēat. q b̄ nō ē dispēsatū vt hēat ābo sil'. ex ō pben. c. si motu. li. vi. Jrē si papa motu ꝓprio alicui aliq̄ō bñficiū obtinēti aliud ꝓferat nō habita intētiōe de priori. nō ꝓt b̄ invalida est gr̄a. dūmō in lra ꝓpria exprimat. q̄ papa motu ꝓprio ꝓcedat. Sec⁹ si ad petitōem alterius gram facit. ex de pben. c. Si ꝓprio motu. libro. vi.

De plitate preben. §. VIII

daz siue cura absq; dispēsatiōe bñda. vtz b̄ sit peccatū mortale. Rñ. ad b̄ Tho. in q̄dli. viij. q. vij. q̄ ois q̄stio in qua de peccō mortli q̄rit nisi exp̄sse ei⁹ veritas hēatur: periculose determinat. qz error q̄ nō credit ee mortale qđ ē mortale nō excusat a toto. lz forte a tāto. Error ꝫo q̄ credit esse mortale qđ nō ē mortle. ꝓciam ligat ad mortle. Precipue ꝫo piculosum ē vbi ꝓpias aliq̄ est qđ etiā i hac gōne accidit. Cū cnī hec q̄stio pteneat ad theologos. inq̄ntū dependet ex iure diuio vl' nāli z ad iuristas inq̄ntū dependet ex iure positiuo. inueniūt theologi theologi et iuriste iuristi ꝓria sentire. Jn iure cū diuio ñ inueniat exp̄sse determinata. cū in sacra scripta ō ea nō fiat mētio q̄uis ad ea ex aliq̄bus auctib; scripture argumenta posset induci. q̄ cū nō dilucidā veritatē ostendūt. Considerando eam ꝫo fm ius nāle. sic videt dicendū. q̄ actionum hūanaz multiplex est diuīsia. Quedā enī sunt q̄ bñt de formitatē eis inseparabil' annexā vt fornicatio. adulteriū et alia hmōi que nullo mō bñ fieri pñt. Et de nūero talium nō est hre plures pbendas. qz qđ est de nūcro illoz̄ in nullo casu dispēsationē recipe pt q̄ null⁹ dic̄. Quedā vero sunt actiones que de se sunt indifferētes ad bonū vel malū. vt leuare festu cā de terra vl' aliq̄d hmōi inter quoz nūez quidā cōputāt b̄ sez hre plēs prebendas et

Actus būane sūt multiplices.

dicentes ita licitū esse hre plures pbendas sicut habere plura poma. sz b̄ nō videt vez ee cū hre plēs pbēdas in se inordinatōz ꝓtineat vtpote qz nō est possibile aliquē in pluribz ecclīs deseruire in q̄b est pbēdar⁹. cū pbende videant ee ordinate q̄i stipēdia deo ibi ministrantium. Sequit etiā diminutio cult⁹ diuini dū vn⁹ loco plurū ꝓstituit. Seq̄t z in q̄busdā defraudatio volūtatū testatoz̄ q̄ ad b̄ ecclīs talia bona cōtulerūt. vt cerrus nūer⁹ deo seruientiū ibi haberet. Seq̄t et inequlitas. dū vnus pluribz bñficijs abundat. et ali⁹ nec vnū hre pt. z mlta alia hmōi q̄ facile est ꝓsiderare. vñ nō pt contineri inter indifferētes actiones. et mltomin⁹ inter ea q̄ sunt scōm se bona. vt dare elemosinā z hmōi. Sūt vero quedā alie actiones q̄ absolute cōsiderate quādā deformitatē z inordinatōem importāt. q̄ aliq̄bz circūstātijs aduenientib; bone efficiūtur. sic occidere hoiem vel percutere. etiā de se deformitatē q̄ndā importāt. sed si addat malefactor. ꝓpter iusticiā delinq̄ntem causa disciplīne. nō erit peccatum sed virtuosum. Et in harū actionuz numero videt esse plures pbendas hre. q̄uis inordinatōes aliq̄s contineat. tñ possunt alie circūstantie superuenire. ita bone stātes actū q̄ pdicte inordinatōes totaliter euacuent. vt puta si sit necessariū in pluribz ecclesijs eius obsequiuz aut possit pl⁹ seruire ecclie. vel tantundē etiā absens q̄ alius psens. et si qua alia sint hmōi. et tunc iste circūstantie cōditiones cum recta intētione supuenientib; nō erit peccatum etiam nulla dispensatiōe interuenīēte. si ꝓsideret scōm ius naturale tantū. qz dispensatio ad ius naturale non ptinet sz ad ius positiuū. Si ꝫo hac intētione quis pluralitatem beneficia hēat. vt sit ditior vel lauti⁹ viuat. vl' vt faciat ea beneficia hēat. vt sit ditior vel lauti⁹ viuat. vl' vt faciliꝰ ad ep̄atum valet promoueri in aliqua ecclia vbi prebendatus existit electus nō tollunt pdicte deformitates sz augent. quia cū tali intētiōe etiā vnū beneficiū habere. qđ nullā deordinatōez de se importat. est illicitū. Et sic quidē dicēdū etiā fm ius naturale. nullo iure positiuo supueniēte. nūc aūt certū est q̄ antiqua iura essent abrogata. hibitū. patet etiam huic phibitioni consuetudinē ee cōtrariā. propter quā quidā dicūt illa iura esse abrogata. Nam p cōtrariā consuetudinē iura hūana abrogant. Quidā aūt dicunt per hanc cōsuetudinē antiquo iuri nō derogari. eo q̄ quedā decretalis dicit. Nulles p patientiā tolerantur. que si fuerint in iudiciū deducta; iusticia cogente cessarent. Et hec cōtrouersia iuristis est relinq̄nda. q̄uis videatur probabile. q̄ iura illa antiqua inq̄ntū cōtinēt ius naturale. abrogari nō possunt q̄ cōtrariā consuetudinē. vtpote irrationabilē. Sed q̄ntum ad hoc qđ de iure naturali cōtinet. solum possunt ee abrogata. ꝑcipue si dissimulantes hanc cōsuetudinē ꝓtestariam in quoz potestate est ius illud mutare. intendunt per hanc dissimulatōem antiq̄ iura mutare. Si igitur antiqua iura que hoc phibent in suo vigore: maneant contraria cōsuetudine nō obstante certum est aliquem plures pbendas nō posse habere absq; dispensatione etiā illis circūstantijs supueniētib;. que fm ꝓsideratōz iuris naturalis actum poterat honestare. Si aut̄ antiqua iura sunt per consuetudinē abrogata. tunc predictis circūstantijs superuenientib; etiā sine dispēsatōe licitum est plures pbendas habere. sine quibus circūstantijs illicitum est. quārumcunq; dispensatio sufficiat. eo q̄ dispensatio humana non aufert ligamen iuris naturalis. sed solum ligamē positiuum. quod p hominem statutū per hominē dispensari potest. Hec opinio fuit Tho. Sed hodie vt dictū est supra recipiēdo secundam prebendaz si sit canonicalis vacat prima. Et nota scōm Tho. q̄ si q̄s habet plures pbendas. innitēs opinioni illoz mgroz q̄ dicūt simplr b̄ esse licitū. illa opinio non est vera. nō ꝓteres excusant a pcō. Sz z si est ꝫa opinio

quã sequit. s. tenere pbẽdã eẽ licitũ. si tñ ex ꝛictate opi. dubitat de veritate opinois quã sequit. nihilominꝰ te ner plres pbẽdas peccat mortr. qz discrimin mor. sic exꝑit. ꝛz si nõ dubitat ꝛ vera ẽ eius opi. nõ peccat.

De plalitate pben. §. IX

daz. sic dicit Jo. an. in. c. Cũ tã dudũ. de pbẽ. Mo. plura litatẽ pbẽdaz nõ phiberi. vñ in isto. c. nõ dic vl pbẽdas lxx. di. epi. xvi. q. i. pbꝛos. sup eo. cũ nõ ignores. So. di/ plalitas dignitatũ bñficiorum cũ cura tm. phibeꝫ hodie. ſ. co. de mlta. Uñ cũ de ill spẽal. phibeꝫ. videꝫ hodie con cessa plalitas pbendaz. ar. s. de pñsum. c. nõne. cum suis ꝑcor. Si enĩ papa aliõ de pbẽdis ñ intellexisset. b idẽ õ ipsis excepisset. ſ. de deci. ad audiẽtiã. cũ suis cõcor. Nec obstãt. sup. i ꝓmũ allegata. l alia sitia. loquũt enĩ fm sua cũrã aiaz. bñcia. vl ad alios q bñt nõ solũ plalitatẽ pbẽ daz. qz illa nõ phibeꝫ ꝛz ad numiã mlitudiez q sonat i vicũ ꝛ abusionẽ. qz b phibeꝫ. vt hic ꝛ s. eo. qz intm. Et est verũ nisi vtraq reqrat residẽtiã. de q dic vt scripsi õ obstãt. ſ. i ꝓmũ allegata. l alia sitia. loquũt enĩ fm sua cũrã aiaz. bñcia. vl ad alios q bñt nõ solũ plalitatẽ pbẽ daz. qz illa nõ phibeꝫ ꝛz ad numiã mlitudiez q sonat i vicũ ꝛ abusionẽ. qz b phibeꝫ. vt hic ꝛ s. eo. qz intm. Et est verũ nisi vtraq reqrat residẽtiã. de q dic vt scripsi õ ob. c. sup. i ꝓmũ allegata. l alia sitia. loquũt enĩ fm sua cõcor. Nec obstãt. ſ. de deci. ad audiẽtiã. cũ suis cõcor. Nec tga. ꝛz hodie sec. vl pt dici q restringit illõ ad bñficia curã aiaz. bñcia. vl ad alios q bñt nõ solũ plalitatẽ pbẽ daz. qz illa nõ phibeꝫ ꝛz ad numiã mlitudiez q sonat i vicũ ꝛ abusionẽ. qz b phibeꝫ. vt hic ꝛ s. eo. qz intm. Et est verũ nisi vtraq reqrat residẽtiã. de q dic vt scripsi õ deri. ñ resi. c. fi. Ibi aũt plene põit Jnno. q hz in sum. q bre pla bñficia ñ curata er q de cõsuetudie vl statuto re sidentiã nõ reqrũt nõ ẽ petm. nec ꝓ iura. sic glo. in. c. gã/ ta. de resc. li. vi. sequit Jnno. Jo. an. vbi. s. sed hostiẽ. debiles sũt iste rões et pt ad eas facil rñderi. Remittit aũt ad notata. ifra de ꝓcef. pbẽ. c. lras. Ubi p hac pte. scz q liceat bre plres pbendas vl bñficia arguit. et inf alias rões has iducit. qz nimia mlitudo dãnabil. si dicaꝫ eẽ mortale. tq nimis emũgit tẽ. di. uj. deniq. Nec iura ꝓ ria sũt receꝑa. di. uj. §. leges. et p ꝓsuetudiez vidz papa dispensare qui tacite ad b facit. c. de mlta. Boff. dicebat q b dictũ ꝛ seqces palpabãt crimia ꝛ ea ilana relinq bant. di. l. si qs diacon. et ibi tz hosti. q null pt plres p pñt dispẽsare plati. di. lxx. sanctoz. Et ẽ rõ fm eũ. q sin gule pbẽde reqrũt singlos acs ꝛ mĩstros. et tenẽt canõi ci ad residẽtiã vt assisij et ad ꝓcia pt õ facili rñderi fm qõ nõ est cõsiderãdũ. de elec. c. cũ cãz. tñ ne inde tãta ml/ titudo dãnet. dic eꝑm posse dispẽsare in plib pbendis hñdis i bñficiũ nõ i titulũ. Et q possit hãc dispensatoz facere. etiã ob ꝓgnatiuã meritoz. vt i duplicib sit ade pta. in simplicib nõ Et si in duũsis eꝑatib hẽant illa cõ ueniãt iter se epi qs sit plat ꝛ abo dispẽsent. de sen. exc. c. cũ illoz. Et ponaꝫ tal vicari q tã bñ vl melꝰ fuiat ec desie. sic faceret canõic. et hẽat sufficientẽ portionẽ. ifra eo. exposuisti. maxie cũ tal est i eccia ꝓsuetudo l statutũ facũ ex cã. õ cõsti. c. cũ oẽs. hoc no. Hosti. in. c. pall. lras. Pro hoc dicto facẽ qõ no. Uin. q exponit atq pro vl. ff. de verbo. sig. sepe dicẽs hãc expositõem. pbare sup cum cenam. sed Alber. hic dicebat q mgr suus tenebat ꝓmũ bec omia Jo. an. Boff. dicẽ q plres pbendas nõ pt qs si mul bre dumodo vna p se sufficiat. alis etiã de iure cõi põt qs bre plres pbendas. vt de de. nõ resi. c. conqrente. quod dictũ recitat Jo. an. in. c. Quia nõnulli. eo. ti.

De dispẽsatiõe circa §. X

bñficia curata vl nõ curata qs possit dispẽsare. no. q po nit Jo. an. i nouel. sup. c. de mlta. de pbẽ. in glo. vltr. vbi sic dicẽ ber. i. c. dudũ. et tan. bar. bzr. di. lxx. c. scõz. Jnno. dictz q circa duo bñficia curata dispensat sol pa. circa duo simplicia dispẽsat epi. vt no. ber. i. c. dudũ. Et etiã circa curatũ ꝛ simplex. Boff. i sũma b generalr. q circa pla bñficia dispẽsat sol pa. b tñ in apparatu recitãdo opi. Job. eos eãdẽ ptãtẽ bre quã olim hẽbant pe. ꝓcor. opi. q i pbẽdis q reqrũt residẽtiã. nõ dispẽsant epi ꝛ ec desie ꝓsuetudinẽ. xxv. q. i. q ad ppetuã. Jn his ꝛo q non alit reqrũt residẽtiã. nisi qz ñ residẽs fructꝰ nõ pcipit in his dispẽsat eps i canõia: i pbẽda nõ. ad b de ap. c. pueꝫ et sic loqt. c. scõz. Jn his q nõ alr nisi de ꝓsuetudie reqrũt residẽtiã dispẽsat eps i canonia ꝛ de pbẽdis. õ ꝓsti. c. cũ oẽs. Host. Pe. de zab. ꝛ alb. dixerũt b. q aut dispẽsatio circa bñficia duo curata hz fieri. qꝫ euidẽtẽ vtilitatẽ vel vrgẽtẽ necitatẽ eccie. ꝛ i his casib pñt dispẽsare epi nã si exꝑsse diceret cõstitutio ꝛriuz eẽt onerosa eccliis et abũcienda. de cõsue. c. i. Et fortꝫ ẽ vinclm dei q hois. et tñ iuramẽtũ cui de ẽ autoz b cãu fuãdũ ẽ. de his q fi. a ma. parte. c. i. mlcromin cõstitutio hũana fuãda essz. si b diceret. Si ãt hz fieri ob ꝓgnatiuã meritoz. tũc sol papa dispẽsat vt in isto. c. in fi. Fateꝫ tñ Host. q primã opi. fuat curia. ꝛz sibi nõ placz. Et de hoc guil. in spe. ti. ũ. §. videndũ restat. ver. illud. hec ofa Jo. an. Et no. q ista decre. de multa. nõ dic simplr dispẽsandũ cũ sublimib lratis. ꝛz addit cũ rõ postulat. q rõ est tripl ꝛ fm Boff. in dispẽsando. Necessitas. vtilitas ꝛ euidẽs ꝓgnatiua meritoz. Et hr hic magr rõ litterature q bõuatis i dispẽsatiõe obtinẽda. als tñ bõuas pferꝛ lrature. dis. xxxviij. se dulo Jo. Et ponit b Jo. an. de dispẽsatiõe qõ dic Tho. ꝑma se. q. ix. subdẽs. q si dispẽsans nuda volũtate mo/ uek. nõ hñs intuitũ ad aliqd ꝓceptoz. nõ meruꝫ dici di spẽsatio ꝛz dissipatio. Ex q seqt q q ad deũ nõ ẽ tutus cũ quo dispensatũ ẽ. sic ad b. xi. q. iij. Si is qui præest.

De hñte plonatũ vl. §. XI

beneficiũ curatũ. Uño. q si tal recipiat secũdũ bñficium curatũ vl plonatũ vacat ꝑmũ hoc dicit. c. de mlta. de pben. vbi no. fm Jnno. ꝛ hosti. vt all. ibi Jo. an. in no. q cũ õz bñficiũ curatũ seu curã hñs aiaz. intelligit large cura aiaz. siue in foro pñiali curã hẽat siue alias. siue sit eccia parochial vel cathedralis. siue capella curã habẽs parochianoz. siue õ iure siue de fcõ: dũmodo parochiã habeat in q parochiale ius exercear. siue dignitas: siue officiũ siue eccia sic sunt multi pbyteri. archidiaconi ꝛ decani: qui nullã eccliam hñt cui ꝓsunt. vt pisanus et padue. qui tamẽ habent iurisditõem sup multa loca Personatus. vt dicit Jnnoc. et dignitas fere semp p eo/ dem ponũtur. ideo aũt dictũ est fere fm Jo. an. quia in anglia rectores parochiales dicũtur persone. de appell. c. ꝓsonas. Jn alijs regionib dicuntur curati siue rectoꝛ res. et tamẽ tales nõ dicũtur in dignitate cõstituti. Si/ militer abbates. episcopi et alij supiores nõ dicunt pso/ ne. et tamẽ sunt in dignitate cõstituti. et quãdoq supe/ riores. sup eodẽ. c. Nisi essent. Intelligas ergo dignitatẽ vel personatũ scõm instituõem vl cõsuetudinẽ ecclesie. Jo. an. Sed nota plres casus i quib fallit dicta regu la in princ. §. Dicta. Primo qñ b fit cũ sufficienti dispen satione. vt dicit in isto. c. De multa. in fine. et de elect. c. Dudum. ij. Secundo quando primum beneficium: vel secundum est curatuz habitu nõ actu fm Hostiẽn. id est qñ actu nõ hret parochianos. puta qz derelict est locus ab habitatoꝛib. de elec. c. licet canon. li. vi. Jnno. tamẽ et Abbas vident tenere ꝛriũ. Tertio fallit qñ al/ teꝛ dictoꝛ bñficioꝛ curatoꝛ nõ hz curã ex se. ꝛz p vnio nẽ alicui curati. vt de pben. sup eo. li. vi. Quarto qñ ꝛ si habebat tale bñficiũ. tñ se ignorabat. tũc enĩ sibi datur optio. vt õ rescrip. Et grã. li. vi. Si aũt hẽbat sciẽs se ha bere ipm õ iure. et si nõ de facto hẽbat. vt qz erat spolia tus. primo stat regla fm Uin. q notat de elec. dudũ. ij. repetit tñ fructꝰ pmi: qs pcipe poterat vsqz ad receptoz secundi. Quinto cũ alios fructus scõi bñficij ad tempꝰ ex causa pcipit. vt de pben. c. Si tibi cõcesso. lib. vi. p il/ lo enĩ tpe q debẽt alteri vel prinẽt ad alteꝛ fructũ secun-

di bñficij: nõ censek primũ vacare. Et dicit Hein. boich. q̃ ē vez ꝑm Inno. Ān. z Archi. q̃ntũ ad ꝓceptõem fructuũ ipi⁹ ꝑmi bñficij. vacat tñ ad b̃ vt postꝫ pacificaz possessiõz admiſtratois scõi bñficij habũt obito tpe cõferat. vl hẽbit locũ ꝓcilũ laterañ. de ꝓcess. pbẽ. c. Nulla. Sexto fallũt si scõi bñficij pacificã possessiõz admiſtratiõis nõdũ hũerit. nec q̃ eũ stat q̃ min⁹ bñt. qz tũc ñ vacat ꝑmũ ꝑm Inno. et Hosti. et Hein. boich. Sexto fallit in epatu. Nã eps nõ vacat q̃ adeptõz secũdi bñficij. siue sit supi⁹ siue iferi⁹ seu eqle. Ista enĩ ꝓstitutio de mlta nõ bz locũ in epatibꝫ qbꝫ nec exp̃sse nec tacite sine volũtate pape renũciari pt. de trãs. epi. unic corporalia. ꝑm Heinri. boich. Inno. Host. Ān. etiã põt alios duos casus sup c. dudũ. de elec. Sit g̃ octau⁹ casus eiusdẽ fallẽtie vt no. Ber. in. c. dudũ. in bñficijs vnit⁹ vl depẽdẽtibꝫ vl cõmẽdatis. Non⁹ ꝑm Ānẽ. si colore z ñ alio bñficij ꝓpetui recipit scõm. possz eũ tũc pẽitere. de pe. di. i. Diuortiũ. idẽ si incõtinẽti fuit detect⁹. Decimo si recipit scõm in alio epatu sine licentia sui epi a q̃ repentĩ. cuius enĩ puat⁹ sit prio q̃ntũ ad se. nõ tñ q̃tũ ad platũ suũ. si sine lnĩa ipi⁹ trãsiit b̃. no. Jo. an. in. xxi. q. i. si qs iã trãs lat⁹. ꝓcor. Boff et hosti. Et dic̃ host. q̃ reputat platũ simplicẽ. si det sibi lnĩam q̃diu de iure z de fcõ renũciet ꝑmo. z tũc statum ꝓferat. Undecio in eo q̃ expẽsas de ꝓprio fecerat in prio ꝓt̃ qs cõpetit sibi retẽtio ꝑmi. xij. q. uij. qcũq̃. z b̃ de expensis qs fec̃ añ receptõz scõi. secus i bis qs fec̃ postea insti. de re. diui. §. Certe. Duodecio in eo q̃ ꝓtestat q̃ nõ vult dimittere primũ. z tunc fatue agit prelat⁹ q̃ sibi concedit secundum z possz i cãu b̃ hre locũ ꝓcilũ laterañ. sc̃z q̃ nõ tenet collatio secũdi. s. ri. pr. qz nonulli. vñ ꝑm hosti. si qs recipit scõz min⁹ pingue. nõ vī vacare ꝑmũ cũ nõ videat hre animũ deserẽdi ꝑmũ, ꝓpter scõz. z maxime cũ errauit. ar. di. lxxuij. q̃ũdã. et licz dicat hãc opinerã in scolis. fatet tñ eã falsaz i iudicijs z i curia, ñ seruari. Et hos casus si qs retinẽ ꝑmũ ꝓtẽderit etiaz scõo priuabit vt ꝺr i dicto. c. ō mlta. sz hodie p extrauagantem. qui incipit. execrabil. si recipiẽs scõm. ꝑmũ q̃ puatur absq̃ more dispẽdio ꝓbo l fco in mãibꝫ ordinarij sub testimonio publico nõ dimittat puat⁹ ē scõo. et inabilis ad sacros ordines z bñficia. hec oĩa Jo. an. in nouel. sup d. c. de multa. sed nõ eo ordie q̃ ipse ponit. et bis pauc̃ exceptĩs q̃ aliq̃n ponũt hein. boich. Dic̃ etiã host. q̃ si eps eodẽ ꝓbo z momẽto dat alicui duas ecc̃ias cũ cura nec ꝓstare ꝑt cui⁹ possessiõz prio sit nact⁹. tal vtraq̃ carebit qz nõ valuit collatio. sic nec aliqs ꝑt sil hre duas vrores vel ꝑm alios dak ei optio de alta eaz ifra sex mẽses. Itez nota q̃ Boff. dixit idẽ ee in pbẽdis cũ recipiũt vt titulus. nõ vt stipẽdiũ. vt de ꝓcel. pbẽ. lras. qđ dicebat Jo. et Ān. vez cũ prio ꝓbẽda erat sufficiẽs. vt sc̃z recepta scõa vacat prima sz subdit Jo. an. tu dic ꝺ ꝑm Inno. et hosti. ad ꝺcretalẽ lras. dic q̃ loquit cũ hñs pbẽdã i vna eccl̃ia. recipit scõam in eadẽ. idẽ iurs est cũ recipit aliqđ officiũ cui ãneza ē cura aĩaz cũ pa⁹ hẽbat aliud simile. Et eodẽ mõ vacat seu pdit primũ bñficiũ. si qs violẽter occupat secũdũ. vel se sciẽter intrudat in eo. vt de pbẽ. c. eum qui libro. vi. Et tales violenti occupatores ipo facto si hẽbũt aliqđ ius in ipo bñficio sic occupato. pdũt illud. et sic vacat. Et nota q̃ oĩa talia beneficia sic vacãtia aplice sedi reseruant. et si ali⁹ disponat de eis ñ valz vt patz in extrauagante illa. Jobes. xxij. Execrabilis.

De tenẽtib⁹ bñficia. §. XII

nõ canõice habita ex tolerãtia seu tacito ꝓsensu plator̃ vtz ex dicta tolerantia hñt aliqđ ius in ipis bñficijs. Rñ. hein. boich. sup. c. dilecto. de pbẽ. sic distinguit. Aut plat⁹ patiẽs z tolerãs seu tacite cõsentiẽs ignorabat ipz tenẽtẽ bñficiũ min⁹ canõice fuisse i ipo bñficio istitutũ et tunc nõ obest prelato. etiã si exp̃sse cõsensisset nec acq̃rit aliqđ ipz ipsi tenẽti. qz nõ ꝓcenit q̃ errat. ff. de iuris dicom. iudi. l. si p errorẽ. ꝑm Inno. et hosti. hic z archid. lxij. di. cũ adrian⁹. Aut plat⁹ patiẽs z tolerãs sciebat ipm tenentẽ beneficiũ fuisse min⁹ canõice i ipo bñficio institutũ. Et tunc q̃rit aut de papa aut de aliꝫ plat⁹ ferioribꝫ. Si de papa. aut tũc de hmõi patientia z tolerantia fit exp̃sse ab eo vl alio de mãdato suo. et sic ẽ tolerantia approbatõis. z tal tolerãtia et patia dat ius in beficijs. ita itelligo supra de sub neg. ꝓla. litteras. vbi hosti. exponit illd ꝓbũ patientia. s. exp̃ssa. nec mirũ qz papa q̃ est supra ius. z hz plenitudinẽ prãtis. ñ astringit illa forma conferendi eligẽdi vel. puidendi q̃ quã acq̃ritur ius in bñficijs. ix. q. iij. cũcta. et c. q̃ principalẽ. q̃ talẽ enĩ tolerantiã papa ratã hz talẽ detentionẽ. sic hz ratã reconciliationẽ ab initio nullã z incipit valere vt nũc. vt d ꝺc. ecclẽ. c. aqua. Et iõ circa talia ꝑt papa dispẽsare z facere quicq̃d sibi placet. vñ postꝫ de sua volũtate z tolerãtia vbi ñ apparet z cõstat sufficit. Aut ista patia z tolerãtia non fuit exp̃sse. nec ẽ approbatõis. z tũc sola patiẽtia nõ sufficit scõm hosti. in. d. c. litteras. z ita intelligo q̃ ibi no. Jo. an et innoc. et archidia. Dec heinricus boich.

De clericis nõ resi. §. XIII

dentibꝫ in bñficio suo. Nota q̃ hmõi si monẽti iusta cã cessante nõ redeãt pñt bñficijs spoliari. vt i. c. vl. d cleri. nõ resi. Et dic̃ idẽ Jo. an. q̃ intelligit de bñficijs curatis. vel etiã simpliciby si residẽtiã exigãt ex priuilegio vl statuto vl ꝓsuetudie. Uez si cẽnt bñficia q̃ residẽtiã ñ exigũt. tũc nisi cẽt necẽitas vl vtilitas ecclie de nouo suboꝛta nõ possent cogi bñficiati ad residẽtiã. qz tũc b̃ pape nõ spectat ad iurisdictiõ. ar. xvij. q. i. qz frat. Et d taliby vnus nõ põt fuire duabꝫ ecclijs. qz oẽs ecclie sunt vna ꝑm Inno. xxi. di. q̃uis. dic̃ hosti. melius ꝛndendũ. i. q̃ vbi ag̃im⁹ de bñficio qd nõ exigit residẽtiã nec de residẽtby sz officio est q̃rendũ. Et ꝑt qs pñtialit z alterit in absẽtia deseruire. Nec obstat scõm Inno. infra. c. cum scõm. de bñficijs. Ubi a Jurio innuit q̃ q̃ nõ seruit altari. non ꝓben. z dig. Ubi a Jurio innuit q̃ q̃ nõ seruit altari. non ꝓben. z dig. Ubi a Jurio innuit q̃ q̃ nõ seruit altari. non dz viuẽ de altari. Nã absens z pñs seruire intelligit. cũ dz viuẽ de altari. Nã absens z pñs seruire intelligit. cũ mõ bñ viuat z bñ expendat qđ inde recipit. b̃ tñ dic̃ hostien. reprobari pt. i. q. uij. ex mlt̃is. igit q̃ male accepit vt bñ dispẽser. q̃uaꝫ pot⁹ qs iuuek. Uñ dic̃. c. cũ tedm. in. telligendũ de bñficijs q̃ exigũt residẽtiã. sec⁹ de collatõe obtentu psone cã pietatis et elemosine tm. Uñ si debili cõferk bñficiũ ad sustẽtatõez recipiet z si nõ seruiat. Nec bz ꝓqueri eccl̃ia cũ q̃q̃d bz sit deputatũ pieten. xij. q. ij. aurũ. putat tñ Jnno. omie bñficiũ req̃rit residẽtiã. nisi ꝑ bek Jnũ. hec Jo. an. Jbi dic̃ tñ Ān. vt refert io. an. c. ex pte. q̃ ꝓbũ residentie nõ est ita amare sumẽdũ. vt nũ q̃s índe discedat. p b̃ facit. ff. de serui. l. si cui. q̃ legitur z notak di. xxxvij. de q̃busdam. de cõse. di. v. c. Sinetribi. Et dicit b̃ cõcedendũ papue de constitutis in dignitatib⁹. et i bis q̃ hñt diũsa bñficia. vnũ intitulatũ z aliud cõmẽdatũ. Itẽ in his q̃ hñt bñficia dependẽtia a pbẽdis. Strictius aũt accipit verbũ residentie vbi pbẽda habz onus annexũ. in. c. Significatũ. de ꝓben. et dignit. Item vbi eccl̃ia bz tm vnũ mlstrũ. di. vi. testamẽtũ. lan⁹

vero accipitur vbi eccl̄ia habet plures ministros q̄ ser
uūr per ieprmanas. lxxxvij. dist. Proposuisti. lxxxvij. dis.
coniulauit. Jta tñ q̄ poms p̄dictos casus residēdie cesset
fraus et negligentia ꝑm Unē. Dec io. an. Et dic̄ Hosti.
q̄ds cp̄s q̄libet dic̄ dñico diuīs officijs interesse nisi iu
ficiū: ds bñficiat⁹ int̄esse. papue in vesp̄is z matutinis
als si esset incorrigibil⁹ p̄t deponi. vt dist. xcij. c. vlt. z debz
seruire eccl̄ie in ordine suo. vt de fi. p̄sby. c. Proposuit.

De his q̄ residere §. XIIII

intelligūt vt. s. p̄uari nō possint bñficijs ꝛ liare papiāt
fruct⁹ q̄uis in vrbe nō residēat. Et p̄ro q̄dē ō eo q̄ ex
ecclīam ē. seu se absentat ꝑ negocijs eccl̄ie. vt de cl. ñ re
si. c. ex pte. vbi ōz. q̄ tal' etiā si iurauit residere. licite se ab
sentat ꝑ negocijs eccl̄ie absq̄ p̄iurio. Recipit enī iuram
tū legitimā interp̄tatōz. ꝑm Inno. Jtē si als ē iusta cā ab
sentie sue. vt ꝓpter inimicias z hmōi. vt co. ti. inf̄ q̄uor
ns vt dic̄t nō obstāre ꝓstone ꝛma p̄bende sue fructus
cens. q̄d intelligit ꝑm Hosti. de fuentibꝫ et assistentibꝫ
vr capellani z filēs ꝑm io. an. Nō rabelliones ꝓducti q̄ cō
tenā dñt eē suo lucro. Dic̄ tñ hosti. q̄ oēs q̄ morant i cu
cus subi morant ex p̄pria volūtate. Residentes etiā cum
legato hēbūt b̄ p̄uilegiū q̄ ad p̄uncta sibi cōmissaz. q̄
boc nō est p̄uilegiū ſ̄ ius cui gratiapare ōz legat⁹ salrē co
iure q̄ gratiapat cp̄s ꝑm io. an. Residētes etiā cū cardinali
dic̄t sup b̄ ꝓstitutio ꝓmulgata. q̄ hēant b̄ p̄uilegiū z ō
consuetudīe sic fuat ꝑm Hosti. Sz verū ē oibꝫ cardina
libꝫ p̄uilegia cōcedunt. Jo. an. Jtē duo ex canonicis ser
uientes ep̄o. absentes papiūt fruct⁹ p̄bendaz. vt dic̄. c.
ad audiētiā. co. ti. et idē putat pe. de alijs ñ canonic̄. etiā
curā bñtibꝫ. de ꝓse. di. i. Jubem⁹. z. ij. q. vij. c. cū pastoz.

Tertio studētes i theologia. vt de magistrꝫ. c. sup spe
cula. z hoc etiā sine lnīa p̄lati. cū hēant a iure lnīam. z b̄
c. Tue. ō de. nō resi. Ubi dicat Jo. an. q̄ sola lnīa quā dat
ep̄s cēnti in studio nō sufficit. nisi cēt studiū p̄uilegiatū
in b̄ vt nūc est istud. s. bononiēse. Dic̄ etiā q̄ ex lra argui
pōt. q̄ intelligat de generali nō priculari studio. q̄ dū
uū z q̄druuū theologie z sacri canones legūt. putat tñ
bosti. hoc ad arbitriū boni viri reducendū. xxxvij. dist.
Si q̄s grāmaticā. Et videt q̄ duo tm̄ clerici sint p̄uile
giati rone studij. z nō vltra eo. ti. ad audiētiā. Et durat
boc p q̄nquēniū. nō tñ isti papiūt distributōes q̄tidia
nas q̄ dant p̄sentibꝫ. Et idē de fuētibꝫ p̄latis. sed solū
infirmi b̄ bnt. Quarto infirmi. vt. c. ti. c. ad audiētiā.
Ubi dic̄ Jo. an. Nō puto q̄ oīs infirm⁹ papiat p̄bēdā
vt distributionē de q̄by loq̄t. c. i. e. ti. li. vi. Sz bis q̄ als
erat residens z ꝑ infirmitate impedit residere. papiat
p̄bendā. Et is q̄ als erat deseruiēs. ꝓpter infirmitatem
impedit defuīre papiet distributiones. z sic intelligo ꝓ
dicta iura. Idē no. ipe Jo. an. in. c. vnico. eo. ti. li. vi. i no
uel. vbi ponit exēplū. Canonic⁹ bonoñ. cōtinue moratur
mutine. q̄ ē de mutina nō infirmat ibi nunq̄d rōe ifir
mitans ille hēbit distributōes. Certe nō. q̄ ñ ifirmitas
sed absentia tā p̄istina fuit cā p̄incipal' q̄re nō interest
diuīs officijs. Idē dico si eēt p̄ris z san⁹ z nō intereat di
uinis nec ꝓsueuerat venire ad diuīa. q̄ nō ꝑ̄textu infir
mitat̄ sit. vellet hīe q̄tidianas distributōes nō hēbit eas
nec cū salua cōsciētia p̄t recipe ſ̄ in foro conscientie teneť
ad restitutionē ex q̄ si eēt san⁹: nō interesset diuīs. Et iu
ra q̄ volūt fruct⁹ z q̄tidianas distributōes dari. dñt in
telligi q̄n infirmitas est p̄ima z īmediata cā nō interes
sendi diuīs. als secus. Dec io. an. forte tñ si gratis cōsoli
ci ꝓferret z ñ ex debito tā ꝛ eleosinā ñ teneret ad restōz.

De clerico absente §. XV

cum nesciat vbi sit. Nota q̄ talis triby publicis edictis ci
tabit ad eccl̄iam. z si postea expectatus p sex menses nō
veniat. p̄uabit eccl̄ia quā hz. hoc dic̄. c. ex tue. de cleri. nō
resi. z ꝑm Jo. an. nō sufficit vnū edictū licz ꝑmptuiz.
nec intelligit istud de cp̄is absentibꝫ ꝑm Hosti. Et dicit
idē Hosti. q̄ si latitat cleric⁹. sufficit edictuz publicari p
domos l'eccias. Sz si infra. p. uncia copia sua fiat. pce
di. nō posset ex edicto q̄d nō pueniss ad eos. Nec ꝯ lati
tantes ex edicto solēniter ꝓposito. Dic̄ etiā Inno. z hosti.
q̄ etiā ex p̄babili cā nō ſ̄ abesse nisi de lnīa p̄lati. vel nisi
illud p̄mittat ꝯsuetudo. Tamē cōsuetudo nō possz idu
cere q̄ sine iusta cā vagent. esset enī ꝯ bonos mores z le
sionē eccl̄iaz. vñ nō valeret de cōsuetudīe. Interea autē
dū cleric⁹ vagat diu. defuiat ecclie de fructibꝫ ei⁹ scōm
iobem an. c. i. Nō. etiā q̄ si papa mādat ei ad quē spe
ctat q̄ bñficia alicui cōferat. collatio p cū alteri fcā tenet
ipa tñ ex trā sgressiōe punit. hoc summatim dicit. c. Di
lectus fili⁹. de p̄ben. vt ponit Jo. an. hz tñ b̄ dictū mul
tas exceptiones. P̄ro vtz. nisi ſris essz apposita clausula
q̄d si sec⁹ fieret sit irritū z inane. vt. c. ti. inter cetera. Se
cundo nisi papa als suā insinuauerit volūtatē. vt no. b
glo. Tertio q̄n papa nō mādat cōferri. ſz ipe cōfert p̄e
bendā. tūc enī collatio fcā alteri de illa nō valeret. vt in
fra co. ti. si p⁹ ꝯ. li. vi. Quarto nisi iste p q̄ scribit fuat re
cepti⁹ in canonicū aī illū cui fcā est p̄uisio p̄bēde. tūc enīz
posset reuocari collatio alteri fcā: q̄uis ipo iure teneat.
Jtē nisi dat⁹ eēt executor ad cōpellendū: q̄ insinuass et
interdixisset ordinario ne alteri cōferat p̄bendā. q̄ tūc col
latio alī fcā nō tenet. Jtē nisi dat⁹ eēt executor ñ ad cō
pellendū ſz ad p̄uidendū. q̄ tūc p solā p̄tatōz lraz fcāz
ei ad quē dirigunt. ad quem p̄tinet collatio effecta ē ꝓ
benda. vt nō valeat collatio facta alteri. vt ō cō cess. p̄bē.
li. vi. c. Executor. Jtē nisi papa inbuisset b̄. vel sibi ip
sam reseruasset. ꝑm Hen. boich. in fi. isti⁹. c. Canonici aī
qui tali simplici mādato in ipsi⁹ clusionē p̄bēdā alij cō
tulerūt. tenent de cōmunibꝫ reddit̄ibꝫ isti⁹ p̄uideri. vt di
atur in ipa decretali Dilectus. z sic est istud in penā cle
ricoz. q̄ cū nulla excusatiōez hrent obedire mādato apo
stolico ꝓtēpserūt. nec est pena cōuentioz q̄s vt p̄manē
in q̄ deliq̄runt. de tēpo. or. c. vel nō est. Nō enī possz ci si
ne iniuria cōferri p̄bēda. alij tā collata. q̄z i ea nullū ius
bz ipe impetrās. q̄d apparet ex ipa decretali. Jo. an. z in
fra. co. Idem dic̄ q̄ ꝑm stilū curie raro fit monitio sine p̄
cepto: cū dicat. monem⁹ p aplīca scripta. nec in talibꝫ re
fert si dicat. mādam⁹ l'p̄cipim⁹. ff. mā. l. i. ꝑm hostiēsem.

Nota q̄ si ad vnicū canonicatū z p̄bēdā vacāt̄ i eccle
sia duo canonici sic electi. nō tenet receptio. etiā si auct⁹ le
gati sedis aplīce inf̄uenerit. b̄ sūmati dic̄ decre. dilecto.
de p̄bē. vt no. io. an vbi dic̄ inno. q̄ p̄lato nō licuit ifrin
gere p̄uilegiū canonicoz. ſz si canonici ad q̄s spectabat re
ceptio auctē ꝓpria b̄ fecissent. renuiss receptio. q̄ potu
issent renūciasse canonī suo. ſz renuit diuisio p̄bēde. s. co.
p̄ro illoz. Et est rō diū sitatis ꝑm hosti. q̄ primus censet
de iure p̄uato cui nō p̄t renūciari. ꝑm de iure publico
cui ñ p̄t renūciari. vt ō fo. cōpe. si diligēti. Jtē p primuz
fit melior cōditio eccl'ie. q̄ vbi cōsiliū ibi sal⁹. crescat enī
nūer⁹ p̄siliantoz. Per scōm possz induci mēdicitas cleri
ci. Dic̄ enī Inno. q̄ si in eccl'ia vbi nō ē cert⁹ nūer⁹ sē plu
res canonici ex q̄by vn⁹ morīt nō valēt lre si impetrant
sup canonicatu illi⁹ alteri cōferendo: q̄si vacet. q̄ ñ vacat
sed desīt vt hic ōz. vbi ꝑo cert⁹ ē nūer⁹: nō desīt sed va
cat. Nota etiā q̄ si aliq̄s eligat vltra nūez in eccl'ia in
qua numer⁹ est iuratus nō tenet electio. idē si nūer⁹ sit
confirmatus p papā cū decreto. als secus z in cō cordia

Secus si ꝙs iurasset nō vēdere libꝝ. qꝝ tenet vēditio. dicūt spāle in spūalib⁹ ꝙ valeat qō sit ꝯ iuramtū. ꝛ b̄ placet archid⁹. Alij dicūt ꝙ receptio fcā ꝯ iuramtū tenet. Et subdit Jo.an. Satis ꝑt defendi ꝙ vꝫ tal' receptio. lꝫ illi sint ꝑiuri. sic tenet mīmonū ꝯctū ꝯ iuramētū. lꝫ ꝑbēs sit ꝑiur⁹. b̄ tn̄ nō ꝓcederet ī illo ꝙ se eligi. procurādo fec̄ reciperes deierare. Et b̄ vr̄ placet Pe. ꝛ pl⁹ egi. fm quez nō obest ꝙ sint ꝑiuri. ꝛ sic infames. ꝛ sic repellēdi a legitimis actib⁹. et sic ab eligēdo. qꝛ tpe elcōnis adhuc nō erāt ꝑiuri nec infames. Sic etiā regl̄r ꝙ iurat ñ mutare testamētū. faciēdo scōm. sit ꝑiur⁹. Posset tn̄ casus ponge re ꝙ nō eēt ꝑiur⁹. Sic in ꝓposito dico ꝙ fort⁹ valebit receptio. vbi dicas recipientes nō eē ꝑiuros. puta qꝛ erat ꝙ ꝓpter augmētū facultatū poterat statutus nūer⁹ augeri ex vi tacite ꝓditōis sine pena ꝑiurij. ꝛ id etiā factuꝫ fuit collegialiter. ꝛ ab his ꝙ poterāt. al's sec⁹. Dic etiā in isto. c. Jnno. ꝙ vacāte vna p̄benda: plures pñt eligi in canonicos b̄ exp̄sso ꝙ vn⁹ b̄eat p̄bendā integrā. ꝛ alijs ꝑ videat cū se facilitas obtulerit. Sꝫ si simplr nec recipiāt vno iure vacāte nō vꝫ electio. qꝛ intelligūt electi ad vnā p̄bendā. Nec obstat. ō ꝓsti. c. Cum. m. Dicit enī ꝙ ibi fuit exp̄ssum. dixerat aūt Jnno. in eadē glo. ꝙ in eccl̄ia habente certū nūeꝝ p̄bendaꝝ. vl' canonicoꝝ vel vtrūq; eligendo canonicū vltra nūeꝝ vꝫ electio. lꝫ rūpit ꝑilegiū q̄ ad nūeꝝ canonicoꝝ lꝫ durat ī nūero p̄bendaꝝ. c. ti. dilect⁹ Rō aūt q̄re teneat electio in canonic⁹. ꝛ nō in p̄bēdis est qꝛ sic statutū est in canonicis. Dicit etiā Jo.an. ꝙ in his ꝛ in oīb⁹ confirmatiōib⁹ ꝛ ꝑilegijs eccl̄ie. q̄b⁹ adiicit hec clausula ꝙ si q̄d ꝯ id fiat ñ valeat. b̄ opat ꝙ canonici suo facto ꝓrio nō pñt rūpe ꝑilegiū vt hic. ꝙ dicit Host. sibi nō dubiū q̄n apponit a papa. Et recitat Jnno. et Host. quosdā dicē ꝙ nō solū papa lꝫ q̄liber iudex p̄t apponere hoc decretū in his q̄ p̄tinēt ad suā iurisdictioꝫ. imo ꝛ q̄libet ꝑuat⁹ Sꝫ sciendū ꝙ b̄ decretū bꝫ maiores vires q̄n fit cū cause cognitiōe fm Jnno. et host. q̄ randē dicūt ꝙ nulla videt eē rō. q̄re canonici nō possint venire ꝯ ꝑilegiū sibi concessum. q̄n est tal' clausula. sic q̄n non est nisi dicat ꝙ b̄ faciat ꝓpter clausule. vl' ꝙ sit ō nouo statutū in fauorē eccl̄iaꝝ. Host. tn̄ dicē ꝙ lꝫ sit clausula augmentis facultatib⁹ possit nūer⁹ augeri. nō augmētatis nō possit: exā est ibi clausula. Hec oīa Jo.an. in dicto cap.

De vna p̄benda vacāte pñt fieri due. si ei⁹ supperunt facultates. al's diuidēs integrare tenet. sic sumat. c. Vacante. de p̄ben. Jo.an. vbi dicat Host. put ipe recitat. ꝙ ad b̄ ꝙ valeat tal' sectio q̄tuoꝫ req̄runt. Primū ē vt diuidētes intēdāt de nouo creare ꝛ nūeꝝ p̄bendaꝝ augmentare. Scōm ꝙ fiat de cōi ꝓsensu eoꝝ ad quos spectat ꝛ diocesani ꝛ capituli. Tertiū ꝙ fiat ex cā rōnabili. Quartū ꝙ sint duo sufficientes. Si aliq̄ hoꝝ defuerit. nō valebit. Querit si papa de plenitudie p̄tis possit ꝑuare clericū b̄ficio sine cā. ꝛ videt ꝙ sic in. c. q̄uis. de rescrip. li. vi. Secus ī castro qō donauit fm pe. de anch. in. c. i. de ꝓba. Tancre. tn̄ dicit ꝙ si papa ꝑuat aliquē beneficio sin̄ cā. tenet ei ad aliō sile b̄ficiū. Aliq̄ dicūt ꝯ ꝙ papa ñ possit b̄ facē sine cā. in. x. col. ō nota feu. ī pn.

De vacātibus bñficijs. Nota ꝙ bñficia ꝛ oēs dignitates ꝛ ꝓsonat⁹ vacātia in curia romana nō pñt ꝓferri nisi ꝑ papā. Silr bñficia curialiū seu accedētū vel recedētū de curia. si decedāt ī locꝫ vicinis curie ad duas dietas legales. omia hec ad papā ptinent nisi post mensem pñt ꝓferre ea illi ad q̄s ptinēt. p seipos tm̄ vel ipsis agentib⁹ in remotꝫ ꝑ suos vicarios gñales q̄b⁹ b̄ sit cōmissum ī eoꝝ diocesi existendo. vel nisi sint eccl̄ie parochiales ꝛ vacassent vacāte se. apo. aut etiā si vacauerūt ante. sed anteq̄ ꝓferrent papa est defunctus. ꝑbant hec omia de p̄ben. c. licet. li. vi. et. c. statutū. et. c. ꝓsenti. ꝛ. c. si apostolica. Laplm sede vacante nō ꝑt ꝓferre illa bñficia q̄ ad collatiōꝫ epi ptinēt. lꝫ bñ ꝑt admittē pñtatos a ꝓmis ꝛ eos ĩstituē in bñficijs ad q̄ fuerīt pñtati. lꝫ ad epz si viueret ptinuisset. ex. de instī. c. fi. li. vi. Pōt etiā capl'm epo ꝛ cfūcto vel suspēso a collatōe bñficioꝝ ꝓferre p̄bendas q̄ ad epm ꝛ capl'm cōiter ptinēt. etiā si epz interesse b̄at collatōi ꝛ li tanq̄ ꝑlat⁹. et idē ꝑt epz si capl'm sit suspēsum vt singulariter oēs excōicati. Sꝫ si ptinēt ad epm cū cōsilio capli. vel ꝓsensu. ō functo epo vl' suspēso. nō ꝑt capl'm se intromittere. nisi epz suspēsus fuerit in mora de p̄cepta relaxatiōe suspēsionis. Ubi aūt ō spāli ꝓsuetudie bñficiū collatio ad aliquē cū ꝓsilio epi ptinet. sublato de medio epo. cū cōsiliū nō possit peti. nō erit collatio differēda. Silr si epz egerit in remotis. ita ꝙ nō possit peti. et⁹ pñtia bñri. ex ne se. vacā. c. si ad epm. li. vi. Jtē si p epm fuerat bñficiū alicui absenti. lꝫ nō fiat suū donec alter cōferat bñficiū alicui absenti. lꝫ nō fiat suū donec ille recuset. nec valeret collatio. Sec⁹ si epz notificata ipa collatōe cōcedat infra tem̄ terminū assignet ꝓsentiēdi: et ille nō cōsentiat infra terminū. ꝑt etiā ꝓsentire q̄cunq;. dūmodo anteq̄ ipm bñficiū alteri cōferat. ex ō p̄bē. c. si tibi. li. vi. Si pauper clericus cui mādabat de bñficio ꝑuideri iuxta ei⁹ facultata. quia nullū hēbat postea assecut⁹ est. nō tenet amplius epus ꝑuidere. ex de p̄ben. c. Si pauꝑ. libro. vi.

Bñficiū nō vacās. §. XVII

nulli ꝑmitti ꝑt. nec in generali vt ꝑmittēdo cū ponere rit ꝑuidere. vel se facultas obtulerit. aut sub quauis forma ꝙboꝝ. al's ꝓmissiones dicere. nec valēt nec obligāt. ex de ꝓcess. p̄bē. c. detestanda. li. vi. Ordinat⁹ ad titulū sui p̄monij fm ber. post tancre. ex de p̄bē. c. cuis. pōt ipm p̄monū suū vēdere ꝛ donare. naꝫ ꝛ bñficio ecclīastico pōt renūciare. Licꝫ vincen. dixerit ꝯrū. De bñficijs patrū nō habēdis a filijs. hēs ītra. i. ij. pre. De ꝓmuratōe bñficioꝝ ꝛ renūciatōe hēs. §. ij. pce. ti. i. c. v. §. vij. ꝛ plenius. j. c. ij. de ꝓmuratōib⁹ bñficioꝝ. De simonia ī bñficijs ibi vide. ꝛ de pena tal' simonie. Quō bñficiati seu ordinati teneant ad horas seu ad officiū dicēdū. hēs. §. ī. xij. c. iij. De testamētis clericoꝝ. §. ti. ex c. ij. §. xij.

De fructibus be. §. XVIII

neficioꝝ. Fructus beneficioꝝ iam ꝓcepti dꝫ est q̄ alienari possunt. nec requiritur illa solennitas que requirit in alienatōe rei eccl̄ie immobilis. de qua hēs infra seq̄nti ca. Sed ꝛ fructus ꝓpiendi pñt locari. etiam si sint decime vl' alia. extra de loca. c. Vestra. Sed hec locatio nō extenditur vltra tempus vite locantis. quia clericus bñficio vsufructuario cōparatur. xvi. q. vi. Illud. Et de locatione beneficioꝝ. vide sup. ij. parte. titu. j. Jtē nota ꝙ canonici ꝛ alij beneficiati qui diuīs officijs nō intersunt nō possunt ꝓpere quotidianas distributiōes: nec consuetudo valet. al's nō faciāt eas suas. sed ad restitutionem tenētur. nisi excuset eas infirmitas vel alia rationabilis ꝛ iusta causa necessitatis cooꝑalis. extra ō deri. nō resi. ca. Unico. lib. vi. Item nota fm Hug. ꝙ illi clerici qui nō residēt in beneficio suo. nec impleuit i eo officia sua. sed voluptatib⁹ vacant nil iuris habent. in rebus ecclīasticis. et si recipiunt tenētur restituere. Redditus enī eccl̄iaꝝ sunt stipendia eccl̄ie seruientiū. Unde iura indixerunt ꝑsonalem residentiā clericis. que tamē in certis casib⁹ ꝑmittūr absentiā. vt infra dicetur. Jnmē quicquid sit de foro contentioso. sufficere videtur ad salutem. si ipse sua cura et impēsis ꝓuideꝫ. ecclēsia decenter officiet. et populus sufficienter regatur. Et ipse honeste vite et morum bonū exemplū subditis ostēdat. et interdū ꝑ se ad locū accedat. et de p̄dictis certificet.

et q̃ñꝫ officiũ p se exoluat. Tutius tñ est si p se cõtinue faciat. Jtẽ nota ſm Guil. et Host. q̃ clericꝰ ꝫ hẽat suf ficiens primoniũ. si deseruit eccie pt̃ licate sustẽtari ò bo nis eccĺie. xij. q. ij. caritatẽ. et. c. ecclĩastici. ꝫ si nõ deseruit et in malos vsus exp̃dit mltipl̃r peccat. et sacrilegiũ cõ mittit. xvi. q. i. Oñi. et. i. q. ij. Clerici. et de hmõi dz intel ligi. c. pastoral'. et silia. q. c. Fructꝰ ãt bñficioꝝ vacantiũ rge vacatõis dñt in vtilitatẽ ipaꝝ eccaꝝ exp̃di. vel fu turus successorꝰ fidel̃r reseruari. alꝭ in cathedralibꝫ ec clesijs vl̃ in regularibꝫ et collegiatis si fiãt p̃ p. c. cõuẽtus do. nõ obstãte ꝓuilegio vel cõsuetudĩe. ex̃ ò elec. c. q̃ sepe rũ bona occupent a ꝓlatis q̃bꝫ subsunt. seu ad q̃ꝫ custo diã grinẽt. nisi de spali ꝓuilegio vl̃ cõsuetudĩe plñ pra. vl̃ alia rõnabili cã id faciat. alꝭ cp̃i z supiores sunt suspẽsi ab ingressu eccĺie. et alij ab officijs z beneficijs. dõec sa tisfecerint. de offi. or. c. p̃senti. li. vi. Jtẽ indulgẽtie de pci pẽdis fructibꝫ bñficioꝝ in absentia cõcessis ꝓsonis no eccĺijs vl̃ dignitatibꝫ ſt̃ casse et irrite. de rescrip. c. fi. li. vi.

De bonis seu fru ¶. XIX

ctibꝫ bñficioꝝ q̃ dant clerici cõsanguineis vel̃ ꝓsonis tur pibꝫ. Uꝝ in dãdo peccẽt. et an teneanť ad restõnẽ. sup hoc dic̃ Ray. q̃ clerici q̃ cõsanguineis potẽtibꝫ i meretri cis tribuũt. raptores sunt. q̃ q̃cq̃d clerici hñt paupeꝝ est dicẽ Diero. xvi. q. i. c. fi. Nã paupibꝫ debenť. vñ ad resti tonẽ tenenť oĩm paupibꝫ. vel i vtilitatẽ eccĺie. xij. q. ij. c. Olia. et. c. si illi. z peccat mortal̃r. nõ solũ q̃ paupibꝫ sub trahũt. ꝫ q̃ñ turpibꝫ ꝓsonis tribuũt. lxxxvi. dis. q̃ vena toribꝫ. et. c. donare. Et q̃ dictũ ẽ de cõsanguineis intelli gendũ ẽ q̃ñ dañ eis nõ vt paupibꝫ ꝫ vltra statũ condi tionis coꝝ ſm Guil. ar. lxxxvi. di. nõ satis. ꝑ. est et alia. Jdẽ vid̃r sentire Tho. se. se. q. clxxv. dic̃ eui loquens de bis q̃ sunt distincta bona q̃ debẽť in vsum eccĺie ab triuere de bis q̃ erogãda sunt paupibꝫ vel i vsuꝫ mini stroꝝ vel cultũ diuinũ exp̃denda. nõ est dubiuꝫ q̃ mor talr̃ peccat. et ad restõnẽ tenet. de his ꝯo q̃ sunt spẽ alit vsui suo deputata peccat si imoderate sibi retineat. et alijs nõ subueniat vt reqrit debitũ caritatis. nõ tñ tenet ad restõnẽ. Si ꝯo p̃dicta bona nõ sunt distincta. co: ũ di tributio et cõmittit. Et sic̃dẽ deficiat i nzodico vl̃ supab undet. p̃t̃ fieri absq̃ bone fidei detrimẽto. q̃ nõ p̃t̃ bõ p̃cialiter accipe in talibꝫ illud q̃ fieri oꝝtz Si vero sit ꝯ nõ est absq̃ pcõ mortali. Jdẽ iudicũ ẽ ò bonis alio rũ clericoꝝ. vt ponit idẽ tho. in q̃dã q̃dli. Pe. ꝯo de pa. in. iij. di. xxij. q. iij. dic̃ q̃ q̃da dicũt q̃ illud q̃ clerí ci in malos vsus ꝓlumũt de p̃monio tñ xp̃i nõ tenet restituere ò ꝑpio. q̃ sunt dñi eiꝰ q̃ꝫ capiũt. alit restari pat̃ arg. etiã ad ꝟ est ex̃ de cle. nõ resi. c. i. Ubi ò q̃ qui q̃dãnas q̃ p hmõi dant. nõ facit eas suas sed tenet ad restõnẽ. ꝑ a ꝓꝫ. si interest hoꝝ facit eas suas. et si male exp̃dit nõ tenet ad restõnẽ Alij dicũt q̃ nõ ꝫ fru cũ fauore sut sic̃ p̃t̃ in bonis filij aduẽticijs. q̃ꝫ fructꝰ si rũ facti sunt administratores z tutores q̃ sunt q̃si dñi ꝫ ñ q̃ñ pupillũ spoliãt. Et ꝯo sic̃ illi p̃t̃ sibi victũ z vestitũ retinẽ z bñ meritis dare. Sz si male exp̃dũt tenenť re stituẽ. sic z isti. Et istud magis cõsonat dictis scõꝝ z iuri canõico. Dec pe. Uñ biero. Tibi o sacerdos ò altario vi ctũ nõ luxuriari ꝓmittit. di. xluij. ¶. i. Et aug. dic̃ Nõ illa nõa sunt q̃ꝫ ꝓcuratiões q̃dãmodo gerim. nõ ꝓpter rem nob ꝟ surpatiõe dãnabili vendicam. xij. q. i. Si priuatũ. vbi dicit glo. q̃ loco dñi habenť plari. cũ bn ad ministrãt loco p̃donis cũ male. ff. p emp. l. q̃ fundũ. ¶. si tutor. Cui concor. ipe pe. dicẽs. q̃ plati sunt dñi sub cer ta lege. s. si bñ vtanť alꝭ restituẽ tenenť. sicut i bis q̃ dã tur ob certã cãm i legatis relictis sub certo mõ. q̃bꝫ de ficientibꝫ ꝫ dominiũ trãslatũ fuit: repetunť. Jtẽ nota q̃ clericꝰ seu plat̃ tenet de bõis eccĺie sue amissis sua ne gligentia. dolo. culpa siue lata siue leui. vt no. de offi. or. ea que. Jdẽ hosti. Male aũt recipiẽtes a ꝓsonis eccĺesia sticis de bonis eccĺiaꝝ. vicz de fructibꝫ z elemosinis bñ ficioꝝ. vt fornicarie z histriões z ꝓsanguinei. nõ rõne in digentie ſz parẽtele. z lusores et hmõi et alij. et dñi potẽ tes p fraudes. minas z importunitates. ſm Ray. tenẽť restituere. Non q̃dẽ illi q̃ turpiter dedit. ſz auc̃te supio ris cõuertere i vtilitatẽ illi⁹ eccĺie vel paupibꝫ erogare. xvij. q. uij. si q̃s in atrio. Sz si clericꝰ dedisset redimẽdo vexationẽ suã. puta tyrãnus vel molestãtibꝫ cũ in tuster hmõi. tũc deberet restitui ipi clico. Qui ꝯo recipiũt in tuitu nc̃itatiſ elemosine vel eccĺie. q̃ ipendert fuitiũ vl̃ parrochiũ: in nullo tenenť nec peccãt. imo eccĺia ad hẽ tenet. di. lxxxvi. nõ satis. z. xij. q. ij. q̃cunq̃ suffraganeo.

De transitu clericorum de vna ecclesia ad aliam. Caplm secundum.

Hec materia diffuse tra ctatur. vij. q. i. c. q plura. et in. c. scias. dicit q̃ ñ mutat sedẽ q̃ nõ mutat mentẽ. Et aliud ẽ mu tare aliud mutari. z q̃ vtilitas pluriũ. vtilitati vni⁹ ꝓfe renda est. Nota ḡ q̃ clericꝰ q̃ñꝫ de causis p̃t̃ trãsire de vna eccĺia ad aliam. Prĩa est cã necc̃itatis. puta ꝓter hostes z hmõi. Et in hꝰ cãu etiã si q̃s ꝓpria auc̃te transit. nõ punit. vij. q. i. pastoral'. Scda est cã vtilitatis. scz q̃ñ pot̃ eẽ magis vtilis in eccĺia alia. et tũc p̃t̃ trãsire auc̃te superioris. vij. q. i. mutationes. tribꝫ capl̃is seq̃n. Tertia causa humilitatis seu sanctitatis. puta cum transit ad religionẽ. z tunc cũ professus est nõ potest petere primã eccĺiam aut ad seculũ redire. vij. q. i. hoc nequaq̃z. Quar ta causa cupiditatis. Quinta cã ambitionis. z in vtro q̃ casu cum temere transeat de vna ad aliaꝝ debet vtra q̃ carere. scz habita. quia eam superbe cõtempsit. et am bita q̃ eam auare cõcupiuit. vij. q. i. si q̃s epus. z. c. si q̃s de ordine. extra de transla. c. Quanto. Sz tñ eccĺia pot cũ repetere. vij. q. i. non oportz. et. c. si q̃s vero. Dec ray.

De modo transeũdi ¶. I.

de vna eccĺesia ad aliã. Nota q̃ si ẽ episcopus nõ potest transire sine speciali licentia pape. vij. q. i. mutationes. z hoc siue sit consecratus siue electus et confirmat⁹. ex̃ de transla. c. Inter corpalia. Si aũt sit inferioꝝ z trãsit ad aliam eccĺam eiusdẽ epatus. sic sufficit ꝓsensus epi. arg. xxxij. q. v. Qui vroꝝ. Si ꝯo subest inferiori prelato. et transit ad eccĺiam nõ subditã illi. tunc ꝓsensus expssus reqrend⁹. ar. lvij. di. c. ij. Qui aũt trãsit ad eccĺiam alte rius epatus. tunc est necc̃ius cõsensus expressus epi et etiam alteri⁹ si habet aliũ supra se p̃ter epm. lxxi. di. per totũ. vij. q. i. eps de loco. ex̃ de regu. Admoner. hodie tñ de ꝓsuetudĩe lnia nõ petit. De trãsitu aũt clerici nõ epi ad religionẽ a nullo oportz petere lniam. De trãsitu aũt de vna religiõe post pfessionẽ ad aliã. dicẽt infra. Jtẽ not a q̃ q̃ transit de vna eccĺia ad aliã. de minori ad ma iorem debet transire. di. xcij. Legum⁹. et ex̃ de transla. c. i. Dicit autẽ prelatus translatus cũ est confirmatus: et obtinuerit possessionẽ corpalem. xxi. q. ij. si quis iã trans latus. et tunc nil debet habere cõmune cũ priori eccĺesia vt ibi dicit. secus si nõ habet corpalem possessionẽ. dist. xcij. Si qui epi. et de elec. c. Cum in cunctis.

De pmutantiby bñficia vel p̄bendas. Capl'm. iij.

De pmutatiõe eccliaꝝ

De vel p̄bendaꝝ. sic ait Urban⁹. iij. Quesitũ est ex parte tua. si cõmutatões fieri valeãt p̄bendaꝝ. cũ cõmutatio dignitatũ in concilio Turonensi fuerit interdicta. Rñdeo: generaliter itaq; teneas q̄ cõmutatio p̄bẽdaꝝ de iure fieri ñ p̄t. pśertim cũ pactiõe p̄missa. q̄ circa spũalia vl' ꝓnexa spũaliby labẽ sp ꝓtinet simonie Si aũt eps cãm inspexerit ncẽriaꝝ licite poterit ꝺ vno loco ad aliũ trãsferre psonas vt q̄ vni loco mín⁹ sit vtiles se alibi valeant vtili⁹ exercere. de re. pmu. et dicit glo. sup verbo simonie: q̄ in spũaliby puta in bñficijs t ecclesijs et annexis spũaliby. vt iuspatronat⁹ nulla pactio vl' cõuẽtio ꝺz interuenire. vt. i. q. ij. q̄ pio. al's esset simonia. et de hac simonia q̄ fit in pmutatõe. hẽs. s. in. ij. pte tit. i. c. v. in glo. sup verbo vni loco. dic enĩ canon di. lxxxi. valz interdũ cõuersis mutatio loci. qz sepe dũ mutat locus mutat mẽtis affect⁹. Et de hac mã pmutatõis hr etiaꝝ x. q. i. §. sed t pmutare. xij. q. ij. diaconi. et. c. epus q̄ mãci piũ. Et repetit materia h⁹ in. vi. t de. vbi est ti. de re. pmu. t dic Jo. an. in nouel. in. d. c. q̄ illud ẽ vez in spũalibus et annexis spũaliby. s. q̄ nõ p̄t fieri pactio. Sec⁹ ãt de corpaliby t realiby ipsis annexis. Itẽ t de his ãnexis in corpaliby q̄ a spũaliby separi pñt vt possessiõ iby Mã sup taliby ex cã t paciscit t pmutari t vẽdi pñt. Et cr ca pmutatõem ecclieꝝ idẽ Jo. an. in nouel. dicit q̄ bene posset clericꝰ epõ dicere. Cũ nõ possim secure mẽtari vl' pficere in tali ecclia ꝓpter inimicicias. vl' diuersitatẽ lingue vl' alia iusta cã. supplico vt de mea p̄benda vl' ecclia puideatis alteri. mihi est altera puidẽda posset etiã exprimere sic. Tali meli⁹ cõpeteret ecclesia mea t mihi sua arg. de p̄ben. c. inter cetera. fm Hosti. ita tñ q̄ inter se nõ paciscuntur. nec fiat aliquod ex partiuz pacto vel contractu. sed ex officio t iussione iudicis. vt de pac. c. cũ pridem. Et subdit ibi Jo. an cũ habui p tpa formare ꝺct⁹ pmutationũ sup ecclìastis bñficijs feci p hãc decretalẽ quesitũ inchoare ꝺctus ab epo hoc mõ. Uenerabil' pat eps talis Jo. considerãs q̄. a. clericus tal' eccl'ie vtili⁹ se possit hre in tali ecclia. p eo q̄ tẽ. reqsiuit eundẽ an consentire vellet. pmutationi et trãslationi fiende. cũ tali tẽ.

Et nota q̄ circa hanc §. i.

materiã pmutationũ exim⁹ doctor Frederic⁹ ꝺ senis. fecit tractatũ plurũ questionũ q̄ hbreuiter ponũt. Et primo q̄rit an pmutatio facta p ordinariũ de bñficijs rcp uatis p papã valeat cũ effectu. Rñ. q̄ non. q̄ ꝓbat per declaratõem bñdicti q̄ incipit dudũ. Et p cõstitutionẽ Jo. xxij. q̄ incipit expectabil' in fine. Nec obstat. c. i. ꝺ re. pmuta. li. vi. quia sic lr bñficiales sunt odiose t restringende. vt. c. si motu ꝓpio. t. c. seqn. de p̄bẽ. li. vi. sic t rcp uationes p executiõe grãz ad alter⁹ instãtiã restringi ñt et stricte interp̃tari. ad h̃ de offi. deleg. li. vi. c. si sup gtia. Sz reuatões q̄ fiũt p papã ꝓpio motu general' vel special' ñ odiose sz fauorabiles t plenã recipiũt interpretationẽ. vt de p̄bẽ. si plib⁹. li. vi. nec etiam negari p̄t q̄n in pmutatiõe vacatio interadat. et hinc et inde collatio. vt not. Jo. an. de rescript. si ꝓpter. li. vi. et ꝓbat in Clc. i. de re. pmuta. Et cõsuetudo ꝺ fuat q̄ pmutare volẽtes primo renũciãt. t postea fit collatio. Exide q̄rit posito q̄ papa concessit legato q̄ aucte aplica possit recipe resignatõem beneficioꝝ a volentiby illa resignare ex cã pmutatõis. et illa etiã eadẽ aucte conferre. q̄rit an talis legat⁹ possit bñficia rcp uata pmutare. Rñ. credo q̄ nõ quia general' cõcessio nõ se extẽdit ad ea q̄ papa sibi specialiter rcp uauit. vt de offi. de leg. c. Ꝺ trãslatõem. Habeat ḡ illa concessio locũ in bñficijs nõ rcp uat. secus si omnia bñficia eẽnt rcp uata in illa puincia. Nã eo casu vt concessio sit aliq̄d allatura. poterit etiã rcp uata pmutare ad h̃ de verbo. sig. c. Abbate. et de p̄uil. si papa. li. vi.

Questio prima.

Sed q̄rit an in p̄dictis duoby casiby p̄cedentiby licet pmutatio nõ valeat saltẽ valeat renũciatio. facta et cau sa pmutatõis. vt lz collatio fieri nõ possit ipis pmutare volentiby p ordinariũ saltẽ remaneat firma renunciatio ex cã p̄dicta. Rñ. q̄ sic tenet vtiq; renũciatio impediat pulsionẽ p ordiariũ fiendã tñ nõ impediat vacationẽ. Uñ bñficiatus cui⁹ bñficiũ est rcp uatũ põt renunciari t mori ac si rcs uatio nõ ẽt facta. t est simile qꝺ notat ꝺ confirmatõe vti. vl' inuti: capl'o. j. Lenet ergo renũciatio t fit hinc inde. pulsio p pa. arg. de ren. cũ quidã. Sz melꝰ ꝺz p distinctõz: q̄z aut ista rcp uatio erat tal' que verisimil' potuit scir. puta q̄z erat general' in vna puincia t plib⁹. no. aut secreta t pticular' q̄ diu nari nõ poterat. in pmo casu dicendũ q̄ maner renũciatio firma. et venient pmutatio fienda seu expediẽda t p fi cienda p papãq; hic nõ p̄t ignozãtia p̄tendi. in secõ casu p̄t licite allegari ignozãtia. t tõ relinquat in oppõe rũ an velint redire ad sua bñficia. ad h̃ facit ꝺ ꝓsti. c. ij. et ꝺ re iudi. p̄sumit. lib. vi. an velint suis sumptiby t laboriby ad papã accedẽ. p expeditõe sue pmutatõis. Sz certe i isto casu possz etiã distingui. an ꝺ facili t sine grãvi cienda p papãq; hic nõ p̄t ignozãtia p̄tendi. in secõ casu p̄t licite allegari ignozãtia. t tõ relinquat in oppõe rũ an velint redire ad sua bñficia. ad h̃ facit ꝺ ꝓsti. c. ij. et ꝺ re iudi. p̄sumit. lib. vi. an velint suis sumptiby t laboriby ad papã accedẽ. p expeditõe sue pmutatõis. Sz certe i isto casu possz etiã distingui. an ꝺ facili t sine grãvi di p̄iudicio posset p papã expediri pmutatio. an cũ difficultate. Et in secõ casu deb electio vtis. in pmo non. q̄ semp vꝛget rõ. de renun. c. q̄dam. t de off. oz. c. i. vtz pmutatio fcã p papã vl' aliũ ex spẽali ei⁹ cõmissiõe de bñficijs certis t exp̃ssis sed rcs uatis. nõ facta mẽtiõe de rcs uatõe valeat. Ad cui⁹ dubij solutiõem videndus ẽ primo an collatio fcã p papã de bñficio rcs uato. nõ facta mẽtione de rcs uatõe valeat. Et dicendũ q̄ si rcs uatio erat vt plimũ general' t notoria in curia. ita q̄ verisimile ẽ papã sciuisse sic ius scptũ vz collatio nõ fcã mẽtiõe rcs uatõis. sic in silĩ no. de ꝓsti. c. i. li. vi. t no. glo. Si ꝺo erat particularis t secreta de certis t noiatis bñficijs. tũc nõ valz collatio. nã videt papã nõ fuisse recordatũ de rcs uatiõe t cã ei⁹. Et si dicat q̄ nõ est verisile q̄ papa ignoret factũ ꝓpriũ. Rñ. q̄ ꝺctas in ꝓpriũ rollit illã ꝺsiderudicẽ. de p̄sum. c. quia verisile nõ ẽ. et de p̄scrip. c. Uenies. cũ si. Si ergo põt ꝓstare q̄ papa rcs uauit sibi ꝓpria mentiõe ꝺ rcs uatõe. Itẽ si papa rcs uauit sibi ꝓtione ticij. t postea eidẽ ticio ꝓtulit valet collatio. nõ facta mentiõe ꝺ rcs uatõe. Itẽ si papa rcs uauit sibi ꝓsionẽ bñficij vel bñficioꝝ solũ in odiũ ꝓferẽtiũ. forte q̄ conferebãt bñficia indignus valz collatio facta p papaz nõ facta mẽtione de rcs uatõe. qz in vtroq; cãu rcs uatiõis cã nõ violat. Jn dubio aũt ꝑsumat q̄ ad instãtiã alicui⁹ rcs uauit sibi certũ bñficiũ. qz vt plimũ rcs uare cõsuevit alic⁹ cõtẽplatõe. Ad ꝓpositũ rndeo in casu q̄ mutatõis vbi dixi valere collatoz. nõ obstãt rcs uatio tẽ. Jn eo cãu valet pmutatio cũ effectu. Ar vbi dixi collationẽ nõ tenere vl' nõ valere. nõ valeat pmutatio hinc inde facta sz firma maneat renũciatio. Sz q̄d facient ꝺctj pmutare volẽtes i casiby in q̄by renũciatio renuit. sz collatio nõ tenet. Rñ. dicunt sic pape. Pater scẽ. ex q̄ renũciatio fcã ex cã pmutatõis tenuit lz nõ collatio: q̄z rcs uatõe nõ fecisti mẽtiõz. placeat. S. U. ex quo certificatus est ꝺ rcs uatõe q̄ tũc erat occulta dare nobilitatiã redeũdi ad nra bñficia vel pficiatis pmutatõem collatiõz hincinde faciendo. qz scitis p̄ scrẽ q̄ ista bñficia rcs uata alijs cõferri nõ pñt. Et tũc papa alteꝛ illoꝝ faciet. Et qz verisile est q̄ renũciatio non fiebat cõã papa nisi ex iusta cã papa bñfacier. si pmutatiõem pficere puta qz papa intẽdit de illis bñficijs vel illoꝝ altero ꝓuidere cũ vacare speret in primo. Sed pone q̄ in casu ꝺctõ: vbi renũciatio tenuit. collatio nõ tenuit. pmu

Questz.

tantes credentes pmutatõem tenere. admĩstrarẽt in beneficijs sic pmutatis. deinde mozijnť sic permutantes et nunc apparet q collatio nõ tenuit. q̃rit an ista beneficia vacent per mortẽ an p renunciatõem. Et videtur q vacent p renũciationẽ. quia bñficia iam vacabant p renũciationẽ. et collatio ꝛ institutio seqũs nõ facit eos resignatõem. Sz ꝯriũ videť vez. videlz q vacẽt p mortem. quia illa renũciatio fuit facta sub cõditione tacita vel expꝛssa. vl saltem ob cãm q̃ nõ fuit secuta vl implera. Et si cum pmutatio nõ fuerit impleta ante mortẽ. pinde est ac si nil fuerit factũ. ꝛ h̃ sentire videť Jo. an. in p̃dicto. c. ỗ re. pmu. sup glo. i. opi. obtinuit in tota. addit hoc vez. s. q vacent p mortẽ qñ nõ fuerunt in dolo. Illam si fuissent ĩ dolo ambo vel alter eoz. vt q̃ sciebãt reseruationẽ vel aliud impedimentũ pmutationis. tũc secus q̃ sic vacaret beneficiũ dolosi p renũciationẽ. nõ p mortẽ. Sed pone q pmutãtes bñficia fuerũt in culpa. vt q̃ sciebant vel scire debebãt illa esse reseruata vel pmutatõem nõ posse compleri ex aliqua alia causa. fallem. p illũ coram q̃ fiebat. Et hoc nõ obstante se intruse runt in illa beneficia. et mortui sunt. Querit quõ vacẽt. Rñ. q nec p mortẽ nec p renũciationẽ sed p iurĩ priuationem. vt ptz de p̃ben. c. Eum qui. li. vi. Adde fm Ia. multa. Dicta q̃ p renũciationẽ vacauerunt simpliciter: si nõ fuerunt de illis. Lapus. Sed cũ dictũ sit supra q̃ si pmutatio non tenuit: ꝛ culpa nõ põt ascribi alicui q̃ ĩtarũ est ei qui nõ fuit ĩ culpa ad suũ bñficiũ redire. Modo q̃rit an possit pꝛia auctꝛe redire. an ĩdigeat nova collatiõe vel institutoꝛe. Rñ. io. an. in nouell. di. q de equitare illi. c. Si beneficia. de p̃ben. li. vi. potest redire ad suũ beneficiũ auctꝛe pꝛia allegat. C. ỗ re. pmu. l. cum q̃ pꝛecib. Alij aũt ꝯdicunt dicentes. q. c. si bñficia. nõ loquit de renũciatõe expꝛssa. sed in p̃uatione iurĩ que effectum nõ habuit expꝛ nõ tenuit adeptio secundi beneficij vl fuit ibi diminutio facti sine expꝛssa renũciatõe. que facti diminutio nõ habuit vim tacite renũciatõis. exquo isto dicto facit q̃ no. in. d. l. cum ꝓbatoꝛ. Si q̃ in casu nostro p renunciatõem amisit dominiũ. ergo est sibi restituendũ. Sed ista restitutio nõ potest fieri sine canõica institutõe. de reg. iurĩ. li. vi. Nam scipm̃ q̃s instituere nõ potest. de instit. c. fi. Opinio Jo. an. est equioꝛ. quia p eã vitatur vacatio ꝛ circuitus. ꝛ incõmoda bñficioꝝ. ad h̃ de. auditoꝛ. de rescrip. et nõ debet gꝛauari iste sumptibus et laboꝛibus. et q̃ bona fide ꝛ forte pꝛter bñficioꝝ vtilitatem iste ad pmutationẽ procedebat. vnde p legem non debz iste laqueo inuolui. xxvij. q. i. de viduis. Querit an si vnus ex pmutãtibus adinuicẽ bñficia. si nõ habeat ius in benficio. puta q̃ est illud simoniace adeptum. vl alis nõ habet titulũ. nõ tamẽ istud bñficiũ pertinet ad aliuꝝ nunq̃d acq̃rit ius in illo bñficio q̃ ỗ assequit ex cã pmutationis. Et dicendũ est q non. duplici rõe. Pꝛia quia ex hoc sequeret absurdũ. s. q quis per fas et nefas acq̃reret beneficiũ. et videns se non posse tenere illud salua conscientia pmutaret cũ habente ius in alio. Secunda quia hic nõ ꝓtrahit pmutatio. q̃ rem alienã dãs. nõ cõtrahit pmutationẽ. vt notat de excep. Cum venerabil. in glo. vij. Item eps qui confert ei bũficiũ. intendit sibi hoc conferre loco eius q̃ ỗ dimittit. sz iste nil dimittit. ex q̃ ius nõ habebat in illo bñficio. Uñ puto potuisset eps huic simpliciter conferre bñficiũ. q̃ tamẽ nõ cõtulit simpliciter sed ex causa pmutatõis. ille nihil consequit. ꝛ habz locũ q̃ ỗ potuit noluit ꝛc. de offi. dele. c. Cũ sup. Sed q̃d erit in casu istoꝝ secunde pꝛsone cũ hoc fuit patefactuz. Rñ. q̃ ille qui ius habebat redibit ad beneficiũ suũ. q̃ ỗ pmutatio fuit facta cũ alio. et iste qui nõ habebat ius nõ poterit beneficium retinere q̃ ỗ assecutũ est vt dictum est. Nec poterit recuperare antiquũ: quia nullũ ius ibi habebat.

Sexta.

Septia.

Octaua.

Sed queritur vtrũ pmutatio fieri possit cũ interuallo temꝑis. verbi gꝛa. Ego et tu habem⁹ beneficia in diuersis diocesib⁹. volumus ea adinuicẽ ex iusta cã pmutare. via expedita esset q vn⁹ epꝰ cõmitteret alteri vl ambo vni. Et oĩa fierent in instanti. Sed pone q hoc fuit omissum. quia vadim⁹ ad epm̃ meũ. et ei dicimus. Dñe episcope. sego et iste intrẽdimus bñficia ista permutare. Ego sum paratus renũciare beneficio meo ex causa pmutatõis fiende. ꝛ cõferatis bñficium meũ sibi. postea ibimus ad episcopũ istius. et ipse simil̃r faciet mihi de beneficio istius. Et episcop⁹ dicit se esse contentũ. et si recipiet renũciationẽ meã ex cã pmutatõis. et confert bñficiũ meum sic renunciatũ tibi. et te mittit in possessiõez Et tu dicis q es paratꝰ simil̃r facere de beneficio coraz episcopo tuo. Querit ergo an simile interuallũ possit interuenire. Rñ. io. nul. et io. an. suadent q oĩa ista fierent in instãti. vt sz ambo sint p̃sentes q̃ tũc pro vno reputabunť extra de p̃bẽ. c. pro illoꝝ. al's possent difficultates et intricatiões insurgere. Nam eoipso q̃ vnus renũciat beneficio suo. et ponit alium in pacifica possessionẽ si est curatũ. videť iam vacare secundũ beneficiũ quod erat suũ: q̃ ỗ intendit renunciare vt detur alteri. p. c. De multa. de p̃ben. Econtrario videť q̃ exquo renũciauit. ꝛ tibi collata est possessio beneficij mei. nõ hoc simpliciter sed ex causa pmutatõis: fiẽde ꝛẽ. propter hoc ad tollenda dubia vtilius est omĩa in instãti fieri. facit ad h̃ q̃ ỗ notat Jo. an. in glo. xxi. q. ij. Si q̃s iam. Itez pone q pmutatio est cõpleta ex parte vnius. sed ex pte alteri⁹ cõpleri nõ põt. Verbi gꝛa. Titius bñs ecclesiam parochialem: pmutauit cũ habente canonicatum. vel apparet reseruatũ. Nunq̃d titius potest ad ecclesiam redire. Rñ. q̃ sic: dum tñ p̃babilis error facti excuset eum. p. c. Si bñficia. de p̃ben. li. vi. Utz habens duo bñficia possit illa permutare cũ vno. vel bñs duo possit illa pmutare cum habẽte alia duo. Rñ. io. an. in. c. Cum venerabil. de excep. sup verbo et eccl̃ijs. dicit q̃ sic in p̃mo casu. siquidem pꝛuilegiatis due eccl̃ie possunt pro vna pmutari. sicut rõne tituli. allegat ibi in argumentũ quod no. de mu. peti. c. ij. et dicit q̃ hoc de facto vidit. Sed certe plenius est hoc examinandũ. pone enĩ q̃ quis habeat duo beneficia curata ex dispẽsatiõe vult permutare cũ curato vel simplici. certe hoc fieri nõ potent. q̃ dispẽsatio illius est pꝛsonalis et non transiret ad illũ cum q̃ vult permutare. vt de p̃uil. Sane. cũ si. Nec epus in hoc potest dispensare. Sed dico q̃ si is q̃ h̃z duo curata ex dispẽsatione vult illa pmutare cũ habente vnũ curatũ. vtiqz potest. Sed caueas quia recipiendo aliud curatũ vacabit etiã id curatũ quod retinet per. c. non potest. de p̃ben. li. vi. et in cle. Si plures. eo. ti. Sz si pmutet vnũ de suis curatis cũ simplici: certe poterit. ꝛ etiã potent retinẽ illỗ simplex cũ suo curato saltẽ ex dispẽsatione epi. qui circa talia potest dispensare. ỗ elec. Dudum. ij. ad fi. Est ergo verus in vtroqz quesito. q̃ siue ex vna parte siue ex vtraqz beneficia teneanť ex dispensatiõe papali. ibi nõ potest permutatio interuenire nisi id fiat p papam. revocando etiã dispensationẽ de persona ad personã. Si vero põt talia aperte tenere ex dispensatiõe epi fiat per episcopũ si voluerint dispensare. Si vero hinc inde poterat tenere bñficia iure cõmuni res est expedita. Lapus etiam dicit q̃ oportz q̃ habẽs duo curata etiã cũ dispẽsatione vt aliud possit recipe q̃ ambob⁹ prius renũciet.

Decima.

Sed queritur vlterius an habẽs solũ ius ad bñficiũ possit ius istud pmutare cũ habente beneficiũ. et nũq̃d duo bñtes solũ ius ad rem. possint ad inuicez pmutare

dicta sua iura. Respõdet Jo.an.co.ti.c.i.li.vi.in nouel. et dicit q̃ nõ. quia beneficio:ũ ad inuicem debet fieri ꝑmutatio qõ hic nõ est. allegat. ff. co. ti. l. i. in fi. Jtez qr cessat istis casib; ratio decretalis quesitũ. co. ti. qõ declaro per lras apostolicas. Mihi debeꝯ bñficiũ. z illud expecto. tu ꝯ habes bñficiũ. quomõ nec litterę apostolice p̃t ad te transire cũ sint personales nisi papa mediante. vt de offi. dele. c. C. et. H. Jtem executor apostolicus datus mihi quomõ prouidebit tibi: eum non habeat in mandatis. et sic excederet formã mãdati. addit Lapus. q̃ existentes canõici auctoritate apostolica. licet vltra numeꝝ expectantes prebendas vacaturas tamẽ p̃t ꝑmutare canonicatus inter se vel cum alijs etiam ad alia bñficia. et hoc poterunt auctoritate dyocesani. nec erũt postea canonici auctõe apostolica. nec habebũt ius ad vacaturas p̃bendas nec habebit in eis locum reuocatoria. de ꝓben. Quodã. li. vi. Secus cẽt si non eẽnt canonici. sed expectarent canonicatus et p̃bendas vel alis existerent expectãtes. licet cum decreto. tales enĩ permutare nõ p̃t qõ nõ habent. Sed nũquid bñficium cum hospitali vel prestimonia potest ꝑmutari. Rdndet Jo. an. in. vi. z in clemen. co. ti. dic̃ q̃ sic. dũmodo hospitale vel prestimonia cõcedatur in beneficiũ clericis. sc̃s si laicis. Sed pone q̃ hospitale nõ sit cõcessum clerico i beneficiũ. sed bono viro cõmissum qr cõmissionẽ nõ prohibet canõiũ vsũ. Sed nũquid talis clericus potest ꝑmutare cũ beneficio. Certe nõ video q̃ prohibeat. quia licet hospitale nõ sit bñficium. nõ tamẽ est titul⁹ rotar' prophan⁹ sed ecclesiastic⁹. nec posset vendi sine vicio simonie. per id quod notaꝝ de simo. c. Consulere. Addit Lapus sup id quod dictum est nõ video q̃ prohibeat cum nõ ꝑmittaꝝ ꝑmutatio spiritualiũ z temporaliũ sed bñficioꝝ ecclĩasticoꝝ inter se tãtũ. vt. xvi. q. vij. Ille mini. z ꝺ re. ꝑmuta. c. Quesitũ. z eo. titu. c. i. lib. vi. Et in cle. co. ti. Ne concessiõe. vt sic fiat ꝑmutatio de spirituali ad spũale. de bñficio ecclĩastico ad bñficium ecclesiastic̃ cum. et de tempali ad temporale tantũ. z nõ de tempali ad spũale. vl' de nõ bñficio ad bñficiuꝫ. Dico tamẽ q̃ ꝺ bñficio curato ad nõ curatũ. z ecõtra p̃t fieri ꝑmutatio.

Undecia

Sed querit̃ vtrum babẽs beneficiũ in cõmẽdã fm formã. nemo deinceps. ꝺ elec. li. vi. possit ꝑmutare cum bñficiato. Rñ. forte dici posset q̃ sic. cum titulus commende sit canonic⁹. nec interim vacet eccl'ia. vt di. c. Nemo. et forte eo modo duo cõmẽdatarij poterũt sibi inuicẽ ꝑmutare ecclias parochiales sibi cõmẽdatas. Sz nũquid hñtes bñficia manualia possint ad iuicẽ ꝑmutare. cum ipi possint ꝑ libito a suis bñficijs remoueri. Rñdetur q̃ sic. qr licz sint reuocabiles. tñ interim sunt rectores. z ꝓ ipoꝝ reuocatõem vacant bñficia. vt in cle. i. de sup. neg. pla. i glo. magna. Et si velles tenere q̃ solũ bñficiati ꝑpetui p̃t ꝑmutare. ad huc isti p̃t ꝑmutare qr p̃t nõ reuocari. Et hoc sufficit. fac̃ qõ no. ꝺ rescrip. c. fi. li. vi. Sed nũquid hñtes bñficia immanualia. si illa ꝑmutẽt auctõe pape. possint postea prohibito ab illis bñficijs reuocari. sicut pr⁹. Respõdetur q̃ sic. qr papa ꝑmutãdo intẽdit alterũ in locum alterius substituere. z ideo solet apponi clausula in litteris apostolicis et non plus iuris eis acquiraꝝ ꝑmutãtibꝫ q̃z ꝑmo eis competeret. ad hoc facit regula. Js q̃ in ius. li. vi. Nec papa intendit cõsuetudines religionũ z ecclĩarum tollere. et iuri p̃dictarũ derogare. nisi hoc exp̃mat. de cõsti. c. i. li. vi. Et hoc verũ nisi quãdo papa ex certa scientia intẽdit illũ suum obedientiarũ facere. z a potestate sui plati auferre et hoc exp̃mit in litteris. Quer̃itur an in ꝑmutatione

Duodecima.

fieri debeat mẽtio de alijs bñficijs que obtinent ꝑmutãtes. Rñ. q̃ si ꝑmutatio fiat auctõe dioc̃sani. nõ est necesse q̃ fiat mẽtio. Nam nec necesse quãdo impetratio f. t ab' ordinario qõ fiat de hoc mentio. de offi. ordi. c. ij. Sed in legato z in papa cõtrariũ videt̃. qr maior ido/neitas ꝓsone requirit̃. Pone enĩ q̃ hñs duo bñficia simplicia ꝑmutat vnũ ex illis cũ curato. Certũ est q̃ faciꝰ permittit̃ q̃ quis habeat duo bñficia simplicia q̃z vnũ simplex cũ curato. Sed certe istud nõ obstat. quia licet iste loco simplicis recipiat curatũ. nõ tamẽ cũ ipo intelligitur dispensatũ vt retineat vtrũq̃z. de ꝓbẽ. nõ potest. li. vi. Et ad istud qõ dicit̃. q̃ forte ille nõ est idoneus. qr supior nõ cõsentiet ꝑmutationi. Sup hoc quidã distinxerunt inter ꝑmutatõem que fit fauore ꝓsonarũ. z illaz que fit ob necessitatẽ vl' vtilitatẽ ecclĩarum. vt in prima debeat fieri mẽtio. in secũda nõ. Alij dicunt q̃ recipies pingue loco tenuis. debet facere mẽtionẽ quasi de amplitione noteꝝ. secus ecõtra indistincte credo ꝑmutatõem factam nõ habita mẽtione de alijs bñficijs valere. z ꝺ cum nõ sit impetratio nec collatio saluo simpliciter ius/ cum. Item si duo ꝓlati collegiataꝝ ecclĩarum volunt ꝑmutare an possint hoc facere inuitis suis capitulis et conuẽtib;. Rñdeꝯ sic. si ꝑmutatio fiat ꝑ papam. Nam ex quo papa ꝑt ꝓlato inuito eccl'am auferre. etiaz potest eis inuitis. sz subditis eũ transferre ergo z ꝑmutare. z de hoc nõ est dubiũ. Item de epo qui habz de cõsuetudine vl' ꝓuilegio liberam ordinationẽ ecclĩarum. quia in illo casu nõ interest collegioꝝ ad ꝑmutatõꝝ vocari. Remanet ergo dubiũ quãdo ad capitulũ ꝑtinet collatio. et ad supioꝝ confirmatio. Et tũc oẽs de hoc tractãtes dicũt q̃ illi q̃z est electio collatio z ꝓsentatio habent consentire. Et ratio est. quia nec episcopus nec ꝓlatus possunt auferre collationẽ collegio. sed si ꝑmutatio fieret eis inuitis. tamen indirecte haberẽt ꝓlatum sine sua collatione. et ꝑ hoc tur potestate eligendi. nec episcop⁹ põt auferre ius subditis ius cõferendi vel ꝓsentãdi. de excess. ꝓla. c. ij. et. xvi. q. vij. c. decernim⁹. hoc est enim ꝓuilegiũ ꝓncipis et papa. pe. vt de reli. do. c. Constitut⁹. sz vt possit quemlibꝫ suo iure ꝓuare. Ecclesiasticus enĩ ordo confundit̃ si sua vnicuiq̃ iurisdictio nõ seruaꝝ. xi. q. i. c. Peruenit. Sed nũ quid legatus de latere de consensu capitulorꝫ ecclesiarũ collegiataꝝ earum ꝓlatos possit ꝑmutare. Frederic⁹ vi detur sentire q̃ sic. z ita cõmuniter obseruaꝝ. Sed Jo. qui nõ põt ꝓferre. nõ ꝑt ꝑmutatoꝝ facere. de re. ꝑmu. ca. Quesitũ. z eo. titu. c. i. li. vi. Sed legatus tales ecclesias conferre nõ potest. nec de iure. disꝑositione se intromittere. vt de offi. le. c. penul. libro. vi. Unde videt̃ etiaz sic cẽ ꝓhibitum a disꝑositõe ipsarũ. q̃ etiam cũ non ꝑt hoc facere sc̃s in dioc̃sano. qui hoc ꝑt de coꝝ consensu fm Jo. an. sed archiꝺ. contra in dicto. c. Unico. Et fm finali. eodẽ titu. li. vi. Dicendũ videt̃ circa hoc q̃ in non collegiatis potest legatus ꝑmutatõem facere sine alicuius consensu cui⁹ interssint. nisi eẽnt patroni laici. qr tũc non posset plus q̃z dioc̃sanus. de offi. le. dilectus. z de iure pa. cũ dilectus. In collegiatis vero non potent etiam cum cõsensu illoꝝ quoꝝ interest. Sed dioc̃sanus in collegiatis z alijs hoc poterit cum cõsensu aliozum. alis nõ nisi forte aliud dicaꝝ in dioc̃sano quãdo illud vult facere nõ in fauorẽ ꝑsonaꝝ. sed ꝓpter necessitatẽ vl' vtilitatẽ ecclesiarũ. Et facit qõ notat Jo. an. post Hostien. et post. c. fi. Lapus. Exinde querit̃ an sufficiat consensus maioris ꝑtis eorum: quoꝝ est consentire in hmõi ꝑmutatiõe. Et dicendũ q̃ sic. quãdo ꝑ necessitatẽ vl' vtilitatem ecclesiarum fit ꝑmutatio. secus si ꝑmutatio fiat voluntaria ꝑ illud qõ notaꝝ de cõsti. c. Cum omnes. Jo. an. in nouel. cum hmõi concoꝝ. Sed quer̃it̃ si episcopus nõ habeat collatiõem vel cõfirmatiõem in ecclesia ma. sed capitulũ vl' alius ꝓlatus. an epus possit expedire

permutationem sine illo. Respondeꝛ q non. vt no. Jo. an. eo. titu. c. i. li. vi. Sed nūquid ille inferior hoc potest sine epo. Hostien. Jo. an. et archi. eo. ti. c. i. li. vi. dicunt q non. qꝛ cū pmutatio sit regl'iter pꝛohibita. de pben. c. maioꝛib. ⁊ in casib⁹ inuenaꝛ epis concessa. ergo inferio res episcopo sua auctꝛe hoc attemptare non debent.

An inferior episcopo possit sibi hoc ius pscribere. pu⁹ta archidiacon⁹ vl' abbas in ecclesijs sibi subiectis. Et dicendū q sic. quia iste nō est actus q̄ ad ordinē pꝛineat epalē. sed potius ad dignitatē vel iurisdictōem. et c. Audiuis. et ō excel. pla. c. accidentib⁹. et eodē mō etiaꝫ pscribunt ius vniendi. vt no. Job. an. de sta. rel. c. i. in de. idem dicendū de illis qui bnt episcopalē iurisdictō nem vl' quasi in loco. ⁊ maxime de q̄busdaꝫ abbatibus qui nō dicunt esse in aliq̄ epatu vt Farcē. glubaccē. ad hoc facit de puil. Abbas. li. vi. Item si summe sit vtil' pmutatio. ⁊ illi quoꝝ interest nolunt consentire an eps cum cōsensu capli possit pmutatōem inuitis illis facere et videt q sic. qꝛ epus cū capitulo suo pōt maioꝛa facē scꝛ vnire ⁊ diuidere ecclias ⁊ ppetuā subiectionē vni fa cere ecclie ⁊ alteri dare. de excel. pla. sic et de reb⁹ eccle. nō alienan. c. i. in de. et. e. tit. c. i. li. vi. Credo tamē contrariuꝫ scꝛ q nō possit. Jura āt allegata vendicāt sibi locū casi bus suis. Itē nō ē pꝛie alienatio si de vna ecclia ad aliā transferaī. ō bis que fi. a pla. Cum aplica. sicut non est in casu nostro. Item aliter pt cōsuli vtilitati eccleſiaꝝ cū pīudicio iuris eligentiū puta q inutiles renun cient ⁊ alij eligant. ⁊ sufficit q eligat bonus. licet melio res inueniātur. de elec. Cum nobis. Sed nūquid ali qui inuiti cogi possunt ad pmutandū. et videtur q nō. quia nemo inuitus cogit accipe bnficium vl' dignitatꝫ ecclīastica. licet aliud sit in bonoꝛib⁹ secularib⁹. vt not. Jnno. de his q̄ fi. a ma. gre ca. c. i. Et h pōt pbari iure. ō elec. c. Nō sicut. ⁊ in. c. Si cōpꝛomissarius. co. tit. lib. vi. Sed in pmutatōe accipit bnficiū de nouo. et dimittit antiquū. ergo inuit⁹ nō cogit accipe ad idē. lxxiij. dis. gesta. Sed ꝓtra. quia inuitus quis cogit accipe ordies vt de eta. ⁊ qli. c. Queris. et. vij. q. i. Scias melius ō re. pmu. c. Quesitū. dicit dari potestas epō transferendi q sonas de loco ad locū. si et videt expedire. vbi Hostien. q illa pmutatio est cōmēdabil'. ⁊ ad cā inuiti cōpellunt et ad h facit di. xl. Ante omīa. et. xxiij. q. vij. Displicet et vij. q. i. In sēpturis. Et qō ibi no. hoc etiā videt innue re Jnno. Hostien. de renun. c. Nisi. Ubi dicit q si picu lū destructōis ecclie ⁊ magnū scandalū imminet. nisi p latus cedat cogit cedere. dū tñ bonū cambiū alteri⁹ pla ture vl' dignitatis assignet. allegat ō re. iu. Licet. et. vij. q. i. Mutationes. Et sic dicūt posse intelligi illud ō re. pmu. Quesitū. Sup h dicit Jo. vij. q. i. remoto. q non pōt cogi quis q epm transire ad maioꝛē locuꝫ. qꝛ nemo cogit cedere inuitus. bar. ibi cōtra q potest. quia maio ra potest. allegat de excess. Sicut. pau. placet opi. Jo. di cens q ad equale bnficiū trāsire potest inuitus nō aūt ad maius dns Guido in quadā sua disputatōe dicit q nō credit q̄ episcopus possit cogere dericū ad renū tiandū suo bnficio vt vilius recipiat. archidia. autē de rescīp. c. Si pꝛter. in. ꝓ. Uocabūt. li. vi. innuit q q̄dam permutatio est volūtaria. quedā necessaria que fit supe rioꝛis officio quasi fiat ista scda inuitis bnficiatis. idē videt nomīare Jo. an. in. c. Si pꝛt. Satis sustineri po test q si nec datione coadiutoꝛis. nec alio modo potest cōsuli vtilitati ecclie q̄ inuit⁹ possit trāsferri. ita q fi at ei bona compēsatio de aliquo bnficio. vt sic publica vtilitas pferat pīuate. vt de maio. ⁊ obe. Cum inferioꝛ Nec mirū. cum ipe bnficiatus nō sit domin⁹ sed quidā dispensatoꝛ ⁊ pꝛocuratoꝛ. de dona. c. ij. Epus vero est poꝛ dinatoꝛ in cūctis. xxv. dist. Perlectis. et cura totius dio cesis ad eum ptinet. xi. q. i. per totū. Hinc est q sit vnio nō diminutio. de re. eccle. nō alie. clemē. Unica. Et siue fiat pmutatio siue translatio fiat cū consensu capituli sui. quēadmodū hoc seruari debet in collatione et instituōe. de his q̄ fiunt a pla. sine pꝛsen. ca. c. Nouit. ⁊ hoc nisi hec vt solus facere pscripsisset. eo. ti. Ea noscatur. ⁊ c. ij. de cōsue. li. vi. Intelligendo tñ hoc non pāse. sed vt de nolente fiat volens. per fructuū subtractionē. ⁊ fina liter per puationē. vt in. c. Quesitū. e. titu. An vero vi carius vl' officialis epi qui alis potest instituere et cōfir mare. vt notat ō offi. vica. c. fi. li. vi. sed nō pꝛsentare. vt no. potest pmutare duos plaros. quoꝝ electionē si ō nouo ecēt electi possint cōfirmare. Dicendū q nō duplici rōe scōm opinionē Jnno. ⁊ qꝛ conferre nō potest. et in renū ciatione cū pmutatio fit hꝫ inf. uenire renūciatio ⁊ colla. de re. pmu. in clemen. i. Sed cū dictū sit q in pmutatio ne debet interuenire renunciatio ⁊ collatio. Querit si sufficiat pīnib⁹ pmutare volētib⁹ ⁊ petētib⁹ renūciatōs admitti. ⁊ collationē hinc inde fieri dicāt. placet nobis ⁊ pmuteꝛ vos. Et videt q sic quasi breuiloquio videan tur renunciasse et episcopus acceptasse. ff. de vul. et pu. l. nam hoc iure. Un dicit Jnno. q pmutātes habēt ius in bnficijs pmutatis statim cū supioꝛ interponit suā au ctoꝛitatē. Optime facit q notat Hosti. et Jo. an. post ip sum. de his q̄ fi. a maio. par. ca. Ex oꝛc. vbi dicit q si epi scopus confert bnficium de voluntate beneficiati. valꝫ collatio. quia ille videt renūciasse ⁊ epus acceptasse. De subtilitate iuris possꝫ sustineri. hec opinio tamē tuti⁹ est vt consuluit ipse hostien. q fiat renūciatio expꝛessa et collatio. et sic fuat cōsuetudo. et in de. i. de re. pmuta.

Decimaꝫ quarta

Decima quinta

Sed nunquid in pbendis pmutatis habet locum optio de qua loquit. c. fi. de ꝓsue. li. vi. Et videt q sic. qꝛ i pmutatōe interuenit renūciatio tacita vt dictū est. ergo et locū habet etiā optio. qꝛ supioꝛ etiam papa qui pmu tationem facit vel fieri mādat nō videtur velle istam cō suetudinē tollere. vel pīudicare rationabilibus statutis vel cōsuetudinib⁹ ecclesiarū. vt de consti. c. i. libꝛo. vi. Er go nec p collatiōem que in ipa pmutatione interuenit. debet pīudicari dicte cōsuetudini. Item permutantes sciuerunt vl' scire debuerūt dictam consuetudinē eccl'ie ⁊ sic nō possunt ignoꝛātiā allegare. nec debet impugna re q̄ defendere tenet. de natis ex libero ven. c. i. In ꝓ rium videt q nō habeat locū per. c. i. de re. pmuta. li. vi. et. e. ti. demen. j. dns Guido concoꝛ. disputās hāc q̄stio nem dixit q de rigoꝛe iuris habeat locum optio. Paul⁹ vero tenet contrariū. Joh̄. andree in. c. fi. de ꝓsue. in no uel. lib. vi. non eligit ꝓ altera barū. sed dimittit q̄si dubiū Sed ego semper renui et reneo q nō habeat locum hec optio. quia inter tio fuit concalij vicē. q beneficia ex cau sa pmutationis resignata. necdum non cōferātur alijs sed etiam q conferātur ipsis qui ex ipa causa resignaue runt. Omnis ergo mod⁹ ⁊ via p quā pmutatiōes fru strant suo voto in ppetuū. vel ad tempus in toto vel in parte pbibent. alis illuderet eis contra mentē ⁊ verba concalij. et facit qō ibi notat Job. in glosa penul. Que ritur etiam infra eod̄ tū eps supioꝛ. i. cuius manib⁹ bnfi cia sunt resignata teneat illa cōferre. Sup hoc dic̄ pau lus in palle. cle. Unica. q circa h nō est tempus pfixum a iure. sed cōpellit p supioꝛem conferre si sit negligens. arg. de iure pa. nullus. Idem dicit Pau. in cle. de relig. do. q nō est tēpus pfixum a iure infra qō cōmutātur hospitalia. et idez in electoꝛib⁹ impatoꝛis. vt no. Jo. an. post hosti. Et in hoc tenendū est. i. q nō est tempus ex pꝛessus a iure. infra qō cōmutant hospitalia. ⁊ ideo cō pelletur p supioꝛem. Et si monitus nō expediat infra ter minū competētez sibi assignatū. hoc faciat superioꝛ. ad

Decimaſe xta

Decima septima.

Decima octaua

hoc de offi.ordi.ca. Irrefragabili. Item queritꝝ an permutatio facta per epm cōtētis bis quoꝝ interest. pura collatoribꝫ vl̄ patronis sit nulla ipso iure vl̄ annullāda Rñdet pau.in dc.j. co.ti. dicē q̄ ꝛsensus hoꝝ pt̄ inferre añ ꝛ postea.ex q̄ dat intelligi q̄ nō sit nulla sed ānō nullāda. Nā si esset nulla: nō potuisset ratificari p ꝛsensū supueniente. de elec.c.auditis. cū si. et q̄ sit annullanda p sniam. videt p.c. q̄ sicut. de elec. Sed ꝛ de his q̄ fi. a pla.c.i.et.xij.q.ij. sine exceptōe.et.xvi.q.vij. decernum⁹. Nō enī in pntia aliq̄ necesse ast fieri si illud nō fiat. nō valet q̄ agit. vt no. de off. dele.c.cām mīmonij. Placz nubi q̄ sit annullāda nō obstino nll̄a p̄dicta iura. Et rō q̄ sit annullāda ē. q̄ iste actus pmutādi seu autoꝛizādi principaliꝫ ab epo dependet. q̄uis collatio ad cū nō pti neat. licz male faciat ꝛtenere illos. Nec obstāt iura q̄ vi cūt collationē nullā fore q̄ loquūt in eo casu in q̄ epus dz reqri. ꝛ in q̄ eps nō hz collatōem sz in pmutatōe sec⁹. Nec obstat. c. sine exceptōe. q̄ pt̄ dici q̄ ibi sit casus spe cialis ad hoc vt bona eccl̄ie meli⁹ fuent. vl̄ fm Post nō est nulla sz ānullāda. Lapus tñ videt tenere ꝛtrū. scz q̄ sit nulla. Sz q̄rit infra quātū temp⁹ pñt bi qui sunt

Decima nona

cōtempti in pmutatōe agere de cōtemptu. Et idez pōt queri de eo q̄ fuit contēptus in collatōe. Dicendū q̄ si primo tacite vl̄ exp̄sse ꝛsensērit: nō audiētur. de his q̄ fi. a ma. ... ca. Ex ore. al's audient infra sex mēses a tēpe sci entie cōpūtādos fm hosti. allegat de ꝛcess. p̄ben. q̄ adū sitatis. Deinde q̄rit an in pmutatōe bñficioꝝ quoꝝ

Uicesima

collatio ꝛ institutio ptinet ad inferiores epo renunciatio eoꝝ ꝛ collatio. ꝛ istitutio ptinet ad iferiores epo renūcia tioꝝ eoꝝ ꝛ collatio dz fieri ī mātib⁹ epi. ad q̄s ptinet collatio. et sola autoꝛizatio pmutādi spectet ad epm. Rñ. io. an. et pau. in dc. i. co. ti. Et dicūt q̄ eps totū expediet. cō sentientib⁹ tñ his q̄ꝝ interest. et b̄ videt. p̄bari p. c. questum. in fi. e. ti. Et ex b̄ sequit b̄ nouū ꝛ mirabile q̄ eccl̄ia cōsueta reformari p viā electiōis et ꝛfirmatōis vl̄ p viā pñtatōis ꝛ instōnis nūc reformabit p viā collatōis. per epm q̄ alꝫ nō bēbat ꝛfirmare vel instituere. sz certe ex b̄ nullū incōueniēs sequit. ex q̄ ille assentiat cui⁹ interest. Et simile q̄ notat hosti. in sum. de iurpa. vbi dic̄ q̄ pa tron⁹ pt̄ recipe eccl̄iam vacantē ab epo. licz ad illū non ptineat collatio illa sz institutio. Et illud q̄ no. Jo. an. in. c. p nrās. de iurpa. Post eū. Sed nūquid cum sint due eccl̄ie vnite mēse cuiusdā monasterij. si illarū rectores volūt eas pmutare an possint. et maxime monaste rio nō cōsentiēte. Et est dicendū q̄ nō. q̄ cū ille eccl̄ie sint facte de mensa et ad modū vacare nō pñt. de excess. pla. c.i. ergo nō pt̄ interuenire pmutatio cū in ea fiat benefi ciorū vacantiū collatio. et ex cōtrario sequeret absurdū quia si isti pñt pmutare ergo ꝛ alij. et sic deciceps. Et sic vnio nō bret desideratū effectum. et nō subijceret men se mōasterij. cuius tenuitas fuit causa vnionis. et idē di

Uicesima p̄ma

cendum est de bñficio extincto. De b̄ vltimo no. Jo. an dree. c. ti. c. ij. li. vi. in nouel: Queritꝝ insup si numer⁹ ca nonicoꝝ qui erat trigenari⁹. est restrictus ad duodena riū. et hec restrictio fcā est legitime ꝛ iurata. ꝛ ordinatū est in illa q̄ cedentib⁹ vl̄ decedentib⁹ canonicis. nullus substituat. donec sit deuentū ad numeꝝ duodenariuꝝ. Modo aliquis ō numero isto exc̄ssiuo vult pmutare auctoritate legati. nūquid potest. Rñ. credo q̄ sic. dum tamē ex cā legitima velit pmutare. arg. eoꝝ q̄ notant vt lite pen. c. eccl̄ia. Item p hoc derogat statuto et mēs de bet inspici. de elec. ca. Si postꝝ. li. vi. Jo. an. tenet ꝛtrū. Sed retento eodē themate. si pmutatio fiat p illos q̄ fecerunt statutū an valeat pmutatio quasi p actū ꝛtra rium videant resuscitasse nūeꝝ antiquū. de cōsti. c. cum accessissent. in fi. Rñ. Sol'. buj⁹ questiōis dependet ab illa questiōe. an teneat receptio canōici contra numeꝝ iuratū. Et archid. dicit q̄ non. vt no. de p̄ben. Si istō. et Jo. an. dicit q̄ sunt plures. sed receptio tenet quasi recipiendo capitulariter. tacite reuocēt statutū. et sublato statuto iuramentū nō ligat. Sed obꝫcit contra dictuꝫ Pauli. quia cū istud statutū nō potuerit vires habere nisi autoꝛizante episcopo. de cōsne. c. penul. quomō potuerunt canonici p actum contrariū renocare statutū. qz nō possunt exp̄sse vnde videt equioꝝ archidi. Et q̄d fit ꝛ licitū iuramentū sit nullū. de p̄scrip. c. si diligenti. Et sic in hoc nō videt pmutatio nō valere. De b̄ no. Jo. an. de re. pmu. in nouel. Sed si volum⁹ receptōem canonici valere contra iuramētuꝫ. vt dicat ordinario tacite fuisse sublata. ex hoc q̄ pmutationi ꝛsenserūt qui pmutationē fecerūt. tunc dicamus pmutationē valere q̄a ex mutatio iuris. et numer⁹ trigenarius sit p actuꝫ contra Uicesi rium restitutus. vt in. c. cū accessissent. de consti. Que mas ritur an etiam. c. sede vacante possit recipere. resignatio quan nem bñficioꝝ ad solā episcopi collatiōes ptinentiū ex cā permutatiōis faciende. Et videt q̄ non. quia cum non possit talia bñficia conferre sic nec pmutationē facere. vt notat Jo. an. co. ti. c. i. in cle. Sz contrariū videt ver. Unde ꝛ capitulū tanq̄ vices gerens epi. poterit p̄ arte beneficiatos. ꝛ p ꝛsequēs bñficioꝝ resignatōem recipe. Episcopus vero ꝛcessor pficiet pmutationē. q̄a ex cā licita capitulū tanq̄ vices gerens inchoauit. Ad b̄ fac̄ q̄ per Jnno. ꝛ p compostel. uo. de rescrip. c. cam te. Aut recurret ad superiorē epi. Caueant tamē sibi pmutātes ne ante collatōem sibi factā administrēt ne penā incurrāt arg. de elec. qualiter. Sed nūquid duo volētes pmu tare possint vnū solū. procuratorē ꝛstituere ad sua benefi cia permutāda. Rñ. credo q̄ possit. et sic practicabit. Di cer procuratoꝝ. Dñe episcope ego vt procurator merlini renuncio tale eccl̄iam suā in manib⁹ vestris. ex causa p̄ mutatiōis fiende cū thimotheo ō tali eccl̄ia sua. Et ego vt procurator thimothei: renuncio tale eccl̄ie sue. Et cau sa pmutatōis fiende in merlino de tali sua eccl̄ia. Quib⁹ resignatiōib⁹ receptis epūs confert idem procura vnā eccl̄iam p tali. et aliā p̄o tali recipienti. Et etiā sine procuratore recipiente valeret collatio. de p̄b̄. in. c. Si tibi absenti. Sed pone q̄ q̄dā tractantes de pmuta tione suoꝝ beneficioꝝ quā sibi vtile fore credebant. pmi serunt sibi inuicē fidedata. p curare pmutatōem dictoꝝ suoꝝ bñficioꝝ pfici ab illis quoꝝ interest. ꝛ q̄ autoriza re possunt. Alteꝝ ꝛo buj⁹ pmissionis peniteret et nō vult resignare. Queritꝝ an instante altero possit ille ad pmu tationē cogi. videt q̄ nō. quia in talib⁹ debz cessare om nis pactio ꝛ conuentio. vt de pac. c. fi. ꝛ. i. q. ij. q̄ pio. Sed contra. q̄ nō simplr cōuenerūt. ꝛ p̄missert dare operam vt pmutatio fieret p eos q̄ ea facere poterāt. q̄ō vidz de resti. spo. c. Olim. Item fidei datio et iuramētū equi pollent. vt ō his q̄ fiunt me. ue. cau. c. ad aures. Jtē ista sunt fuāda q̄ sine interitu salutis eterne seruari p̄nt. vt in. c. si vero. de iureiur. Rñ. videt dicendū q̄ iste q̄ insta ret pmutatōem fieri vl̄ pfici nō pt̄ petere iure actiōis ilꝫ lum cōpelli ad pmutationē q̄ est penitēs. Nam ꝛ si am bo instarēt. p pmutatōe faciēda. nō cogeret supior eam facere. ꝛ totū pēdet ex arbitrio suo. co. ti. c. q̄situm. Sed malefaceret supior pmutationi eoꝝ nō ꝛsentiēs; si sit ex pediēs ꝛ necēria eccl̄ie. de iurepa. c. nullus. Sz superior pōt illū cōpellē. vt de nolēte fiat volēs. Nā iple ꝛdicere nō pōt ex q̄ pmisit fidedata. s. ad dādū operā pmutatio ni. ar. de spon. c. req̄siuit. Nec obstāt iura q̄ phibent pa ctionē q̄ loquunt de pactōe illicita. Allegat hmōi lap⁹ hic. facit q̄ nota. de re. pmu. cle. i. Jura enī que phibēt pmutationē pueniente ex pactione partiū sine auctē su periorꝝ. istud nō phibēt q̄n superior possit ipm cōpellere Uicesi ad pmutandū. Sed pone q̄ vn⁹ ex pmutantib⁹ cē quarto

grauatus debitis nomine eccl̃ie.et tale debitū quo ad absoluēdū eccl̃ia est efficaciter obligata.vult q̄ ille cum quo dz ꝓmutare ꝓmittat.q̄ si cōtingit permutatōez pfi vult q̄ patiant̄ ꝯdictōez ex debitz illis. Querit an ta ne.ad.b tenet.s.soluere debita eccl̃ie.et qđ subintelligit videl posse deduci in pactū. Ad b facit qđ no.de p̄ben. significatū.et de elec.c. significasti.cū si. Item hic nulla cupiditas ex parte accipiētis ꝓmissuz cū nil sibi appli cās ad soluēdū et sic de suo nil soluet. Sz ō q̄ pars al cerā aliter nō renūciaret nisi iste b ei ꝓmitteret. Renun ciatio aūt dz eē puta nulla pactione p̄cedente. de pact. c.fi.sed possz r̄nderi q̄ intelligit de pactione illicita. Di cendū est q̄ ḳcḳd sit ꝓsulēdū ē abstineri ne fraus cōmit tat.q̄ abstinēdū est etiā a relicita q̄n bz spēm mali. vt de simo.audiuim⁹.et.i.q.i.emendari. Querit demū an sola inequalitas bñficioz rōne reddituū.siue onerū incūbentiū beneficio z alteri reddat permutatōez nullā quasi fraude ꝓbata. Rñ.credo q̄ nō.z sempfui i hac opinione.nō tn̄ nego q̄n sit aliqlis p̄sumptio fraudis. q̄ nō est p̄sumēdū q̄ aliquis velit descēdere.vl̄ res suas iactare.ō renū.sup hoc.sz nō est sufficiēs ꝓbatio Et in b summe placz qđ no.io.mo.z io.an.c.ti.c.i.li.vi.Ubi ha bef etiā q̄ nō est permutatio.si renuncio bñficio meo vt habeas illud et tuū dek nepoti meo Utz eps etiā de cōsensu capituli sui eccl̃iam eximēdo vel alteri ꝓcedēdo puta abbati vl̄ decano pro sua dignitate r̄cipiēti possit dato qđ velit et b exp̄mat in ea iurisdictōez epalē a se in totū abdicare exercere vl̄ mouere. De cōmissōe enz per viā allegationis nō dubitaḳ in q̄ sp remanet idē ius pe nes ipm..et maius per ius reuocandi et resumēdi.de p̄ ben. Dudū.li.vi.rvi.q.ij. Visis.i glo.plena. Jo.an.mo uet hanc q̄stionē ex̄ de cen.in nouel.et dicit q̄ glo.super dicto.c.de dona.pastoral.in glo.penul.aperte innuit q̄ nō p̄ q̄ min⁹ retineat hec quattuor.s.visitatorem.procu rationē.ꝓter visitationē correctionē z cathedraticū.idē Dosti.i summa. Sz ad p̄dicta q̄tuor possunt addi alia quattuor.s.de reuerētia.vt no.hosti.et fac qđ no.de trās act. Preterea. Scōm de caritatiuo subsidio. vt dixi in textu post hosti. Tertiū fm eū de autoriz abili institu tione.vt dixi i.c.pastoral. Quartū de his q̄ sūt ordinis epalis.vt no.rvi.q.ij.in summa. Et scripsi post Innoc. de p̄ben.c.de monachis. Rōnes glosaz z q̄ eas coadiu uant inter p̄dicta sunt. Episcop⁹ nō p̄t aliū ordinarium facere in dioces̄i sua.sed sic transferēdo ille in quē fieret talis translatio haberet ordinariā epalem.ergo ꝛc. De ꝓmo dixi.xi.q.i.experientie.et ex̄ ne pla.vi.suas.et ij. in glo.ij. Item iurisdictio epalis est iuris publici.dis.i.ius publicū. Et ea q̄ sunt iuris publici nō remittunt̄.ff. de pac.l.ius publicū.et no.de fo.cōpe.c.si diligenti. in p̄n. Item in ꝓsecratione eps se obligat ex toto ad curā ani marz z eccl̃iaz.vt de renū.c.Nisi.§.verū.et ptz.i.tbi.iij Illud aūt votum sic inheret ossibꝰ q̄ illud exercere nō p̄t.extra de sta.mo.Cū ad monasteriuz. Vnde est q̄ zelo spūs ad religionē transiens. nō renūciat sine licen tia pape.de reg̃laribꝰ.c.Licet. Item subditus epi nō p̄t a se reiecere iurisdictōem eius.vt de foro compe.c.si dili genti.ergo nec eps iurisdictionē quaz habet in subditū facit. C.de pa.po.l.Abdicato. Item epus nō p̄t face re exceptionē in p̄iudiciū inferioris.puta archidiaconi: de excep.pla.c.ij.ergo multo min⁹ in p̄iudiciū paris. vt successoris.extra de elec. Innotuit.nec miz q̄ episcop⁹ nō potest facere alienatiōes. nisi vt melioza prospiciat. vt.xij.q.ij.nō liceat.g nec b fieri p̄t. Et quāuis ad par tem contrariā arguaḳ per.c.Constituit⁹.de relig.do.ibi tamē r̄ndeḳ in glo.et ad alias obiectiōes q̄ fieri possent Rñdit iob.an.hic et postea ꝓcludit. Ex p̄dictis colligo tres mōdos q̄b procedit plena abdicatio. Primo q̄n inuenit papalis ꝓfirmatio ex certa sciencia.vt in dicto ca. Constitutus. Scōo quādo sic iudicatū est nec appel latū vt in.c.cū inter vos.nec restitutio petita.de resti.in integ.c.i.lib.vi. Tertio q̄n sic p̄scriptū esset. alter⁹ tamē noīe.vt dixi post hosti.sup.ea.glo.allegata.als teneo me cū glo.z bis q̄ addidi ad dictā glo.s.q̄ nō tenent plene renūciatio remissio vl̄ exemptio q̄ ad casus q̄s in p̄nci. dixi. Tamē b puto q̄ vbi p epm cū ꝓsensu capli ex cau sa etiā p̄dicti casus excepti ꝓcederent.excepto cathedra tico reuerētia z caritatiuo subsidio valeret concessio. ne dū plonal̄ de q̄ dictū ē in p̄ncipio.sed etiā realis compe tens dignitati.ita tn̄ q̄ p id nō fiat abdicatio.sed q̄dz vicarie cōmissio lz ꝑpetua.z fac̄ q̄ notaḳ in.d.c.cōstitu tus p Jnno. Un singlos casus resumēdo dico q̄ si visi tationē.curatōem z correctōez abbatie vl̄ alteri⁹ digni tat̄ ꝓcesserit abbas vel ei⁹ vicari⁹ faciet p̄dicta. sed p b nō erūt abdicata ab epo.q̄ poterit saltē negligēte abba te visitare. Sz dico de institutōe.q̄ lz illā faciet abbas tn̄ z illā facere posset eps.per q̄relā.vel p appellatōz adi tus.et sic nō erit abdicata vel excusata. De cathedratico vero dicit archi.c.i.de p̄bē.li.vi.q̄ lz general̄ remissio n̄ extēdaḳ ad id possit tn̄ spāliter remitti. Jo.an.in glo.rvi q.vij. Quicūqz ꝓnū tene dicēs q̄ nō liz in ei⁹ q̄ntitate currat p̄scriptio.nō tn̄ in toto cū nō possit remitti. De re uerentia z caritatiuo subsidio satis placet qđ dictum ē illas sz nō posse remitti. De institutiōe auctoritabili: lz hosti.tenet illā nō posse p̄scribi in p̄dicto.c.cum satis.de offi.archi. Contrariū tn̄ fuari videm⁹. Et tn̄ dato q̄ id vez esset.nō tn̄ seq̄t quin posset remitti p modū p̄dictū vt alius vice epi auctoriset.nō tn̄ p̄t hoc dicer̄ abdicata cum epo peteti fidē fieri oporteat. facit qđ notaḳ de re. iur̄.c.i.li.vi. De receptiōe coz q̄ sunt epalis ordis idē di co q̄ sz valeat licentia cū ꝓsensu capli ex cā dante p̄la to vt clerici vel monachi sui possint illa recipe a q̄ volue runt epo.nec p b dictū abdicata cū illa sit accumulatio tantū. Constat enī q̄ ipe eps ꝓcedens sine alterius lnīa. vl̄ dimissoz̄ illos suo iure poterit ordinare vl̄ alia epi scopalia ꝓferre.hec Jo.an.vbi.s. Dicit hosti.q̄ ipm ius visitandi z ꝓcurandi nulla cōsuetudine ꝓria tolli p̄t. quia talia nec remitti possunt nec p̄scribi. Qđ videt in telligendū quātum ad hoc q̄ nō visitet ab alio sed bñ potest p̄scribi q̄ nō visitet ab ordinario sz ab alio.

Titulus.xvi. De statu religiosoz. de essentialib⁹ reli gionis.sz pauprate.castitate z obedientia.z ceremonia libus et transgressionib⁹.et varijs regulis et constitutiōi bus eoz. Capitulum primum

Religiositas custo diet et iustificabit eo. Ecc̄i.i. Status religionis denominaḳ virtute quadā mo rali que dz religio.cui⁹ officiū seu actus est exhibē debitū cultū et ceremoniā ali qua offerendo vl̄ faciēdo ad dei honorē vt sacrificia.ob lationes.inclinatiōes z hmōi. Et no.fm Jo.an.sup ru brica de regularib⁹.q̄ religio sumitur quadrupl̄r. Uno mō solū pro debito cultu veri dei quo ad fidem.et sic cō prehendit totam christianitatē que exhibet cultuz vero deo. Jacobi.i.c. Si quis putat se religiosum esse ꝛc. Et hinc dicit religio christiana. De q̄ acceptōe hr di.xcviij c.i.et ex̄ de diuoz.c.Baudemus.et extra de sum.trī.circa prima. Scōo sumit religio p cultu veri dei.nō solum p fidē sed etiā p bona opa. Et sic sumit Act.ij. Erant hie rosolymis viri religiosi ex oñi natōe q̄ sub celo est ꝛc. Et sic religio cōprehendit vniuersitatē bonoz̄ christianoz̄.

2a 2e.q. 81.ar.2.

Et de hoc .xvi.q.i. Juxta. et de ꝓsti. c. ecclia. Tertio sumitur pro statu clericali. qz sunt magꝫ dediti cultui diuino. et de hac acceptatiõe hr̃. i. q. iij. Saluator. et .xij. q. i. ca. i. Et in auten. de sanc. epi. ℈. dam⁹. Quarto sumitur strictissime ꝑ statu illo q̃ ꝑ emissionẽ ꝓfessiõis subijcit se ꝑ/
2a. 2e. q. 81. ar. i. fecto impio totũ se dedicans deo. ex̃ de vo. c. ex multa. Et sm hãc acceptionem vltimã hic tractãs de religione de qua ꝑ ũtelligi dicta auctos. Et denuaꝫ religio a religando. qz vltra cõe ligamẽ ꝓceptoꝝ dei religiosus ẽ astrict⁹ etiã vinculo votoꝝ. Vl dicꝫ a religẽdo. qz frequẽt̃ z firmiter debet eligere. i. ꝓponere obstaculoꝝ emissoꝝ cautias in minimis. Vel dr a relegẽdo. qz sepe dz legẽ z meditari quid debeat obseruare. ipsa autẽ religio obstacula custodit coꝝ a plurimis malis z in bonis ꝓfuat. Dicit enim Bern⁹. q̃ ibi hõ cadit rarius. surgit velocius. purgat citius. incedit cautius. viuit quietius. irrotaꝫ frequentius. moritꝫ ꝓfidenti⁹ z remunerat copiosius. Hoꝝ exposionẽ hẽs. j. in vlti. c.

ꝓfectio in q̃ ꝓsistit. In q̃ ꝓsistat ꝓfectio simplr̃ q̃ est finis religiõis Sciendũ ꝓmo q̃ ꝓfectio importat quandã vniũsitatẽ. Nã sm ꝓbm. ꝓfectũ dr cui nihil deest. vt vult Aristote. in. iij. phi. et in. v. metha. Et cõmentator ibidẽ cõmento xxi. et tho. i. parte. q. iij. art. i. in corpe articuli. Cõsistit aũt ꝓfectio in adeptõe caritatis. iuxta illud Coll. sup omnia caritatẽ habete q̃ est vinculũ ꝓfectiõis. Amor enim habet virtutẽ trãsformatiuã z vnitiuã diligẽtis in dilectum per intellectũ z affectũ. z in h̃ ꝓficitur creatura q̃ vniꝫ ꝑ affectũ cum creatore. cui nil boni deest. Est aũt triplex perfectio sm tho. se. se. q. clxxxiij. arti. ij. in corpo. arti.

Triplex perfectio. Una absoluta que nõ solũ attendit sm totalitatẽ ex ꝑte diligentis. sed etiã ex ꝑte diligibilis. vt. s. diligaꝫ de⁹ q̃ntũ est intelligibilis. et talis ꝓfectio nõ ẽ possibilis alicui creature. sed soli deo ꝓuenit. in quo est bonũ integraliter et essentialr̃. Scõa ꝓfectio est absoluta sm totalitatem absolutã ex ꝑte diligentis ꝑut. s. affectio sm totũ suum posse sꝑ actualr̃ ferat in deũ. et talꝫ ꝓfectio nõ ẽ possibilꝫ in via. cũ homo et dormiat z aliꝭ occupet. in q̃bꝰ mẽs actu nõ ferꝫ in deũ. sed est ꝓfectio patrie. Et de hac dicit Hiero. q̃ ꝓfectissima caritas in hac vita haberi nõ põt. de pe. dist. ij. Caritas est. Tertia aũt ꝓfectio est que nec attendit sm totalitatẽ ex parte diligibilis. nec sm totalitatẽ ex parte diligentis. vt sz semp actu ferat in deum. Sed qntũ ad hoc q̃ excludantꝫ ea q̃ motui dilectionis in deũ repugnãt. De qua dicit Aug. in li. lxxxiij q̃stionũ. Venenũ caritatis est cupiditas. perfectio caritatis vbi nulla cupiditas. Et hec potest haberi in presenti vita. Et hoc dupliciter. Uno modo inquantuz ab affectu homis excludit oẽ illꝰ q̃ dõ caritati ꝓriaꝫ. sicut est peccatũ mortale. vt sz nihil cogitet vel velit deliberate. q̃ sit diuine dilectiõi contrariũ. Et sine tali ꝓfectione caritas esse nõ potest. Alio mõ vt hõ studiũ suũ deputet ad vacandũ deo z rebꝰ diuinis ꝓtermissis aliꝭ nisi q̃ntum necessitas vite ꝓsentis requirit. Et ad istã ordinatur religio vt ad finẽ. nec in oĩbus bonis repit̃ sed in paucis. Vñ aug⁹. in epi. ad hiero. dicit. caritas in q̃busdam ꝓfecta est. z in q̃busdã imꝑfecta. Perfectissima autem in hac vita haberi nõ põt. de pe. dist. ij. caritas. Dilectio etiã primi in via necessaria. sz imperfecta dicit illa qua excludit ab affectu z effectu oẽ q̃d est ꝑ dilectiõez proximi. vt odiũ. iniuria z hmõi. Sed ꝓfecta eꝰ caritas

Perfecta caritas primũ dicatur triplr̃ sm tho. se. se. q. clxxxiij. arti. ij. in respõ. ad ij. arg. Primo mõ scõm extẽsionẽ. vt. s. nõ solũ diligat amicos z notos sz etiã exteros z inimicos. s. speciali actu dilectionis vel beneficij nõ solũ generalr̃. Scõo modo sm intensionẽ que oĩdit ex his que homo contemnit. vt sz nõ solum cõtemnat exteriora bona ꝓpter ꝓximum sed etiam afflictiones corpales. etiam ipam mortem. Tertio modo quantũ ad effectum dilectiõis. vt sz nõ solũ impẽdat ꝓximis temporalia. sed etiã spiritualia Et iste videt esse finis religionis ꝓdicatoꝝ. Item no ta scõm tho. secũda scõe. q. clxxxiij. ar. iij. in corpo. arti. q̃ perfectio per se z essentialiter cõsistit in preceptis. secundario et instrumẽtaliter in consilijs. z tam preceptorum q̃z consiliorum finis est charitas. Aliter tamẽ preꝑta ordinãtur ad caritatem q̃z cõsilia. Nam ꝑcepta dei ordinãtur ad remouendũ ea q̃ sunt contraria caritati cum quibꝰ esse nõ potest ipsa caritas. Sed consilia ordinant ad remouendũ impedimẽta actus caritatis. q̃ tamẽ caritati nõ cõtrariant̃ vt mrimoniuz z occupatio rei secularis. Non ergo in pauptate. abstinẽtia z hmõi consistit ꝓfectio caritatis essentialr̃ sed dispositiue. Unde et xps Matth. xix. z Lu. xviij. z Marci. x. cõsilia dat. Si vis perfect⁹ esse: da pauꝑibus omnia tua. Sed addit et sequere me. sz mentis affectu. quod fit per caritatem. Item nota scõm tho. vbi supra. q̃ perfectio ipsa dilectionis cadit sub ꝓcepto. Sed cum ipsa perfectio habeat multos gradus. quocũq̃z modo quis attingat ipsam ꝓfectionẽ scõm aliquẽ graduꝫ etiam infimum: non est trãsgressor ꝓcepti. Est autẽ infimus gradus vt nil supra deum vel cõtra deũ vel equaliter deo diligatur: qui hoc nõ seruat. trãsgreditur ꝓceptum et perfectio patrie: includitur etiam in ipo ꝓcepto dilectionis.

De statu perfectiõis .ℵ.

Nota q̃ status ꝓprie ꝑtinet ad cõditionẽ libertatis vel seruitutis. Spũalis aũt libertas vl seruitꝰ ꝑtinet hominẽ ꝑ attendi dupliciter. vno mõ sm id q̃ agit inter⁹. Et sic accipit conditio statꝰ spũalis in homine q̃ cõpararetur ad ea q̃ dicũ dei q̃ seruitꝰ corda: vt dicꝫ in statu fuli patꝝ. z in statu libertatis iustus. Alio mõ accipit status spiritualis sm ea q̃ exterius gerũt̃ ꝑ cõparatiõem ad ecclias et sic tunc est sermo de statibꝰ ꝑut si ex diuersitate status ꝑfectitudo ecclie ꝓsurgit. Et ad hoc dispiciẽdũ hũc statũ. requirit̃ q̃dã obligatio absoluta facta cũ q̃dã solẽnitate. sicut et in ceteris q̃ inter hoics obtinẽt ꝓpetuã firmitatem. quedã solennitas adhibet. Sic igit in statu ꝓfectionis dicit esse aliqꝭ ꝓprie. nõ ex h̃ q̃ habet actum dilectionis ꝓfecte sz ex h̃ q̃ obligat se ꝓpetuo cũ aliq̃ solẽnitate ad ea q̃ sunt ꝓfectiõis. Contingit aũt q̃ aliq̃ se obligãt qui nõ fuãt. et aliq̃ implent ea ad q̃ se nõ obligauerunt. Isto igit modo sunt in statu ꝓfectionis religiosi et episcopi. qz ad ea q̃ ad ꝓfectionẽ ꝑtinent sunt obligati ꝑ petuo z cũ solẽnitate ꝓfessionis vel consecratiõis. nõ autem alij curati. quia nõ habent hmõi obligatiõem nam renunciare possunt ecclesijs. Magis tamẽ episcopi dicunt esse in statu ꝓfectiõis q̃z religiosi. assumũt aũt̃ homines statũ ꝓfectionis. nõ quasi ꝓfitentes se esse ꝑfectos. sed q̃si ꝓfitentes se ad perfectionẽ tendere. vnde non cõmittũt mẽdacij. vel simulationẽ ex hoc q̃ nõ sũt perfecti q̃ statũ ꝓfectiõis assumũt. sz ex eo q̃ ab intrinseco perfectiõis animũ reuocant. tho. se. se. q. clxxxiij. ar. v. in respon. ad ij. arg. Ad perfectiõem ꝑtinet aliquid tripliciter sm tho. se. se. q. clxxxvi. Uno modo essentialiter. et sic ad ꝓfectiõem ꝑtinet ꝓfecta obseruantia ꝓceptoꝝ caritatis. Scõo modo ꝓsequẽter sicut illa que ꝓsequũt̃ ex perfectione caritatis. puta q̃ aliqꝭ benedicat maledicentibus. et alia hmõi impleat. Que et si in ꝓparatione animi sint in ꝓcepto. vt saltez impleantꝫ quãdo necessitas requirit. tamẽ ex supabundãtia caritatis procedit. q̃ etiã extra necessitatẽ talia impleantur. Tertio modo ꝑtinet ad perfectiõem aliquid instrumẽtaliter et dispositiue. sicut paupertas. continẽtia. abstinẽtia. et huiusmodi. Ipsa autẽ perfectio caritatis est finis religionis Status autem religionis est quedã disciplina et exercitiũ quibus ligantis

dī ad pfectōem. ad quā aliquī puenire nitūtur diuersis exercitijs. sicut medicus ad sanādū vtī potest diuersis medicamētis. Manifestū est aūt q̄ ille qui operat ad finē nō ex necessitate cōsecutus sit finem sed requirit q̄ p aliquā viam tendat ad finem. Et tō ille qui statū religiōis assumit nō tenet habere pfectaz caritatē. sed tenet ad h̄ tendere z operā dare vt habeat pfectam caritatē. Et eadē ratione nō tenet implere ea q̄ pfectionē caritatis sequūtur sz tenet vt ad ea implenda intendat. ꝯ hō facit ꝓtēnēs. vñ nō peccat si ea ptermittat sed si ea cōtēnat. Similr nō tenet ad omīa exercitia q̄b ad pfectōez peruenit. sed ad illa determīata q̄ sunt ei tanq̄ata fm regulā quā professus est. Item no. fm tho. se cunda. scē. q. clxxxvi. q̄ omnes tam religiosi q̄z seculares tenent aliqualr facere quicq̄d bonū possunt. Omīb enī dicit illud Eccēs. ix. Quicq̄d pōt manꝰ tua instāter operare. Est tñ aliq̄s modus hoc pceptū implendi q̄ vitat peccatū. sc̄z si facit hō qō pr fm q̄ requirit cōditio sui status. dūmodo contēpt⁹ nō assit agendi meliora: p quez gnus firmat contra spīritualē profectū. Status religionis pōt tripliciter cōsiderari fm tho. se. se. q. clxxxvi Uno modo fm q̄ est quoddā exercitiū tendendi in pfectionē caritatis. Alio mō fm q̄ quietat hūanū animū ab exteriorib⁹ sollicitudinib⁹. Tertio modo fm q̄ est q̄dam holocaustū p quod alīq̄s se z sua offert deo. z fm hoc in trib⁹ votis integrat status religionis. Prīo quidem q̄ntū ad exercitiū perfectōnis requirit q̄ aliquis a se remoueat illa per q̄ posset impediri. ne totalr affectus eius tendat in deū. in quo consistit perfectio caritatis. huiusmodi aūt sunt tria. Primū quidē est cupiditas exteriorum bonoz. que tollit p votū paupertatis. Secundus est cōcupiscentia sensibiliū delectationū. inter quas precellūt delectatiōes veneree que excludunt per votū continentie. Tertiū est inordinatio voluntatis humāe que excludit per votum obedientie. Similr sollicitudīs secularis inquietudo pāpue ingeritur homī circa tria. Primo circa dispensationē exteriorū rerum. que ampūtatur per paupertatis votum. Secūdo circa gubernationem vxoris z filiorū que tollit per castitatez. Tertio per dispositiōem propriorum actuum que tollit p obedientie votum. Similiter holocaustū dicit. cum aliquis totū quod habet deo offert. habet aūt homo triplex bonum. Primū est rerum exteriorū quas totalr offert deo per paupertatē. Secūdū est bonū propriū corporis qō offert deo precipue per votū castitatis quo abnēgat maximis delectationib⁹ carnis. Tertium est bonū animē quod totalr offert deo ꝓpriaz voluntatē. per quā hō vtitur oīb⁹ potentijs z habitib⁹ anime. Conuenienter ergo ex his votis status religionis integrat. Omnes aūt alie obseruātie religionuz ordinātur ad predicta tria vota. Nam labor manuū z mēdicitas ad paupertatez. vigile. ieiunīū et disciplina ad castitatē et alia huiusmodi ad obedientiā. Determinatio autem habitus pertinet ad omīa tria predicta tanq̄z signum obligatorium. Unde habitus regularis simlr datur vel benedicit cū professione. Interiores aūt actus ꝑfectis. vt humanitas. patientia et huiusmodi. ideo nō cadūt sub voto religionis. quia omnīū virtutū mater est caritas. ad quā ordinatur status religionis vt ad finē. Inter ipsa autē tria vota ꝓncipaliꝰ z centralius religioni est obedientia Et hoc triplici ratione. z fm tho. se. se. q. clxxxvi. Primo quia p eū maius quid deo offertur q̄ p alia. sc̄z propria voluntas. Secundo q̄z votū obedientie cōtinet sub se alia vota sed nō cōuertit. Tertio quia votū obedientie propriē se extendit ad actus ꝓrios ꝓpinquos fini religionis. quāto autez aliquid est ꝓpinquiꝰ fini. tanto melius. Prefertur etiā ipse status religionis virginitati ex voto seruare fm Aug. in libro de ꝯginitate. et fm tho. quolibet. iij. q. v. arti. ij. in corpe articuli. in fi.

De preeminētia vnius. §. II

us religiois ad aliā. Nota fm tho. se. se. q. clxxxviij. q̄ excellentia vniꝰ religiōis ad aliā pt attendi dupliciter. Uno mō ex pte finis. Et sic illa religio dr pfectior alia q̄ ordinat ad potiorē finē. Et fm h̄ inter religiōes illa q̄ ordinatur ad docēdū z pdicandū tenet summū gradū. Et rō est. q. ad quē pertinet pdicare z docere sit actus vite actiue. precedit tñ ex plenitudine cōtemplatiōis fm Greg. vnde pfert simplici ꝓtemplationi. sicut maius est illūinare q̄z lucere solū. Et h̄ intelligit. c. licet. extra de regu. vbi dicit. Siē maius bonū minori ꝓponit. ita vtilitas cōis spāli. z in hoc recte ꝓponit doctrina silentio. sollicitudo cōtemplationi. labor quieti. vnde religiōes ad ista deputate sunt ꝓpinquissime pfectioni eoz. Sc̄o m gdū tenet ille q̄ ordinat ad ꝓtēplationē. Tertiū q̄ occupat circa exteriores res. Sc̄o attendit excellentia vniꝰ religiōis super aliā fm q̄ ī eodē genere finis vniꝰ ordiat ad altiorē actū q̄z altera. puta si religionū q̄ ordinant ad ꝓtemplatiuā. vna ordinet magis ad orandū. et altera magꝭ ad legendum: erit pfectior ꝓma. qz altior ꝓtēplatiōis est oratio q̄z lectio. Et inter opa vite actiue potius ē redimere captiues q̄z recipe hospites. z tō religio q̄ ordinat ad redimendum captiuos erit excellentior q̄z que ordinat ad hospites suscipiēdos ceteris paribꝰ. pōt etiā attendi ista excellentia si vna illaz ad pla ordinet q̄z alia. vñ si ordinat vna ad legendū z ad orandū. potior erit q̄z illa q̄ solū ad legendū. vel etiā si q̄uenientioza statuta habeat ad cōsequendū finem ꝓpositū. dicet pfectior alia que hmōi nō habet. Tertio attendit preeminentia religionis vniꝰ ad aliam ex parte exercitij. nō quidē quantū ad q̄ntitatem sed quātum ad proportionē eius ad finē intētum. Unde in colla. ij. moysi. be. Anthoniꝰ ꝓposuit discretionem q̄ omīa moderatur vigilijs. ieiunijs et alijs hmōi. Non ergo ex hoc q̄ religio aliqua habet artiores obseruātias dr iudicari potior. sz q̄ ex h̄ maiori discretione sunt eius obseruātie ordinate ad finē intentū religiōis. Siē macerato carnis p abstinētiā vbi z potꝰ efficacius ordinatur ad cōtinentiā q̄z p subtractionē vestīū vel corporalē laborē. Jo. an. in. c. Sane. ex de reg. z trāſ. ad relīn nouel. postq̄z posuit pdictas preeminentias vnius religionis ad alterā. fm tho. subdit. nos canoniste nō ponderatis his subtilitatib⁹ soluz solem⁹ aduertere vbi sit artior. strictior. durior. vel fortior modus viuendi. Unde in. c. Licet. de reg. et trans. ad relig. dicit de artiori vita z sanctiori ad quā licet transire ex laxiori licentia petita. et sic cum oēs religiones sint ordinate ad summū finez qui est caritas per quā coniūgimur deo. vt in extrauag. Jo. xxij. ad cōditorē dicatur. et sic cum finis sit idez. solum ponderam⁹ artiorem modū viuendi. vnde si in vna religione sit sola ꝓtemplatio cū artissimo mō viuēdi. possibili tñ sine deficiendi piculo. non admittemus transitū ad religionez in qua esset contēplatio z actio etiam predicatiōis officiū cum laxo vl minus arto mō viuendi. qō tñ theologi admitterēt fm notata per tho. secunda scē. q. vlti. arti. viij. in corpore ar. et addit post tho. q̄ paupertas religionis ex hoc q̄ est maior nō preterea facit religionē pfectiorē simplr alijs. Nec io. an. ibi.

arti. 6. in cor. arti.

De habendo ali. §. III.

quid in cōmuni quod minuat perfectiōem religionis probat. xij. q. i. c. Illi aūt. vbi dicit prosper. satis oūdit z ꝓpria debere ꝓpter pfectionē contēni z sine impedimēto pfectiōis ecclie posse facultates q̄ sunt pfecto cōmunia

possidere. In religione aũt illa q̃ est ordinata ad tradendũ templata p doctrinã z pdicatõem cõgruit pmaxime illa paupras q̃ mobilia p tẽpe refuat in cõmuni .qz nõ reqrit mitã solicitudinẽ. et tal' paupras scz hr̃e mobilia tm̃ in cõi. seruata fuit a xpo z discipul'. Vñ dic̃ aug. sup Job. xij. z trãsumit ĩ cenõe. exemplũ dñi accipite cõuiuantis in terra. qre hũit loculos cui angeli mistrant nisi qz eccl̃ia tpi⁹ loculos habitura erat. xij. q. i. Et ĩ alio c. dicit. habebat dñs loculos a fidelib⁹ oblata ꝓseruãs vt suis z aliꝝ necessitatib⁹ subueniret. z per Jo. xij. in extraugan. fuit p hereti dãnatũ dicẽ. z pertinaciter asserere xpm nõ habuisse aliq̃d in cõi q̃ est hereticũ fraticellorum. Pro hoꝝ declaratiõe dicit Tho. se. q. clxxxvij. arti. vij. in corpe. q̃ pfectio nõ ꝓsistit in pauptate. Sed vt dicit ĩ. i. colla. moysi. paupertas. vigilie. lectio. ieiunia et hmõi. sunt instrumẽta pfectiõis. Vñ z xps math. xix nõ dixit solũ. Si vis pfectus cẽ. omia q̃ hẽs da pauperibus. ſz addidit seq̃re me. Paupertas aut̃ dicit instrumentũ perfectõis .inq̃ntũ per cã tollunt impedimenta quedã caritatis q̃ sunt tria. Primũ est sollicitudo quaz secũm afferunt diuitie. Scõm est amor qui ex diuitijs possessis auget. Tertiũ est inanis gl'ia vl' elatio q̃ ex diuitijs nascitur. Primũ a diuitijs separari non potest si ue sint magne siue parue. necesse est hoiem aliqualit̃ sollicitari de reb⁹ exterioribus acq̃sitis vl' ꝓseruandis. Sed si res exteriores nõ q̃rant nisi in modica q̃ntitate quãtũ sufficiat ad simplicẽ victũ. talis solicitudo nõ multum impedit hoiem nec repugnat perfectioni vite christiane Non enĩ omis solicitudo a dño interdicit Math. vi. c. Lu. xij. c. ad Philip. iij. c. sed superflua z nociua. Illa vero duo. s. amor z gl'ificatio vana nõ sequũt̃ nisi magnas diuitias et abũdantes. Differt vtrũ diuitie q̃ hnt̃ abundãtes vl' moderate habeant̃ in ꝓprio vel cõi. Nã solicitudo que circa ꝓpnas diuitias adhibet̃ primet ad amorem ꝓpriũ quo qs diligit seipm tempal'r. Scz sollicitudo que adhibet̃ circa res cõmunes primet ad amoꝝ caritatis que nõ querit q̃ sua sunt. sed cõmunib⁹ intendit Et qz religio ad pfectõem caritatis ordinat̃. quaz pfectit amor dei vsq̃ ad ꝓtemptũ sui habere aliq̃d ꝓpriũ repugnat pfectioni religionis. Sed sollicitudo q̃ adhibet̃ circa cõmunia põt pertinere ad caritatẽ. ſz p̃ posse etiam aliqs altior actus caritatis impediri. pura contemplatiõis diuine aut instructõis proximoꝝ. Exq̃ ptz q̃ habere abũdantes diuitias in cõmuni. siue in rebus ĩmobilib⁹ siue in reb⁹ mobilib⁹ est impedimẽtũ perfectionis. licz nõ total'r excludat. ſz hr̃e in cõi siue in reb⁹ mobilib⁹ siue ĩmobilib⁹ q̃ntũ sufficiat ad simplicẽ victũ nõ impedit perfectõem. et hoc si cõsideret̃ paupertas in cõparatiõe ad cõmunẽ finẽ religiõis qui est vacare diuinis obsequijs. Sz si ꝓsideret̃ paupras p spũales fines religionũ tanto vnaquecz religio erit fm paupertatem perfectior. q̃nto hz paupertatẽ magis ꝓportionatã suo fini. Manifestũ est aũt q̃ ad opa vite actiue corpalis. indiget hõ copia rerũ exterioꝝ. ad cõtemplatõem pauca sufficiũt. Ad cõtemplãdũ aũt z cõtemplata alijs tradẽdũ per doctrinã z pdicatõem reqrit maior sollicitudo spiritualiũ q̃ in illa q̃ ordinat̃ ad contẽplandũ solum. vn talem religionẽ decet talis paupras .q̃ minimã solliciturdinẽ ingerit. manifestũ est aũt q̃ mĩmã sollicitudinẽ ingerit ꝓseruare res vsui hoĩm necessarias tpe ꝓgruo. pcuratas. Sic igit̃ triby g̃dib⁹ religionũ triplex g̃dus paupertatis cõperit. Nam religiõib⁹ ordinatis ad opa corporalia vite actiue cõperit hr̃e abũdantiã diuitiaꝝ communiũ. Illis q̃ sunt ordinate ad ꝓtẽplandũ cõperit habere possessiões moderatas. Illis q̃ ordinant̃ ad cõtemplata alijs tradendũ cõperit vita. maxie ab exterioribus sollicitudinib⁹ expedita. Qõ fit dũ modica q̃ sunt necessaria vite. ꝓgruo tpe pcurata cõfuant̃. hũc modũ paupertatis scz hr̃e pecuniã. vel q̃scũq̃ res cõmũes ad sustẽtationẽ religiosoꝝ eiusdẽ ꝓgregatiõis vl' aliꝝ paupes tenuere discipuli p⁹ resurrectõz xpi. a q̃b⁹ oĩs religio sumpsit originẽ. nã pcia pdioꝝ ꝓseruabãt et distribuebãt vnicuiq̃ put cuiq̃ op⁹ erat. Act. v. Nec tho. Potest enĩ dici sic. q. q̃ fũt tres g̃d⁹ paupertatis Primus q̃ ẽ renũciare cũ effectu. q. clxxxvi. tã mobilib⁹ q̃ ĩmobilib⁹ ĩ pticulari. ſz in cõi vtraq̃ posset. ij. arti. vij. sidere moderate tñ. est mõachoꝝ hñs aliq̃d vt sic tacitatis ĩ terra. ꝓ amoꝝ ĩmobilũ reꝝ. cũ a vsu nõ dũ pfectis ñ possit deo tota mẽte vacari. z possessionus curis intẽdi. sic dicit archi. xij. q. i. certe ego. z p. c. diuisis. fallacijs. ó cleri. ꝓiug. Tertius g̃dus q̃ est renũciare cũ effectu tã mobilib⁹ q̃ ĩmobilib⁹. tã in cõi q̃z in pticulari exceptis mĩmis vtẽsilib⁹ sin̄ q̃b⁹ hũana vita sustẽtari nõ potest fratꝝ miꝝ hñs aliq̃d tarditatis z anxietatis. cũ oĩ die oporteat corpalẽ victũ q̃ri. qz g̃nuz. vinũ. oleũ z denarios etiã p tps bene tenẽ nõ pñt. vt in cle. exiui. de reb. sig. Sed hũc medũ tenẽs hz ml'tũ facultatis z libertatis in deũ z pximũ. z tõ ceteris pfectior. Nã hr̃e aliq̃d in cõi. moderate tñ qõ sufficẽ possit ad victũ z vestitũ. p aliq̃ tps nõ plixo. pfectõi pauptatis ñ derogat. cũ nec cura cupidgat magnã. nec ad sui trahãt amoꝝ q̃ vsu ꝓsumunt. vt gnũ. vinũ. denarij z hmõi. vt no. io. an. ĩ nouel. sup. c. sane. de reg. z trãs. ad reli. Et hec ẽ paupras fm̃ pdicatorũ fm ꝓstones eoꝝ. et tal' fuit paupras ꝓmitiuoꝝ xpiano ĩ eccl̃ijs q̃ religiose viuebãt vt hr̃. xij. q. i. dilectissimis.

Triplex g̃dus paupertatis.

De triplici genere .§.IIII

religiosoꝝ. No. fm Hiero. z bñdictũ in regl'a q̃ triplex ẽ genus mõachoꝝ. q̃ oẽs dicũt se xpm seq̃. Primi dicunt serabite discurrẽres hinc inde z viuẽtes in spũ libertatis qui dicũt se xpm seq̃ ĩ eo q̃ circũibat p ciuitates z castella. dicũt etiã circũcelliones. hi fatꝝ vitupank a doctoribus z in iure. vt. vi. q. i. q̃dã mõachi. z. c. q̃ vere. Scõi dicũt anachorite. i. solitarij viuẽtes. q̃ dicũt se xpm imitari in eo q̃ sol⁹ agebat in deserto. Math. iij. Et in mõte ascendit sol⁹ orare. Math. xiij. Vi trahẽt inimici ab helya vel a iohe bap. de his dr. xvi. q. i. q̃ vere. et pure solitariã vitam eligũt. et digni sũt ꝓuehi honore. vbi dic̃ glo. q̃ subsunt epis. vt. xcij. di. c. nulla rõe. et gaudẽt ꝓuilegio clericoꝝ. Et pñt vocari ad platurã mõachoꝝ. cx de elec. cũ mõasteriũ. trãsit enĩ a mun⁹ stricta ad mag⁹ strictam. vñ et ꝓq̃ mõach⁹ abrenũciet xpijs nõ aũt heremita. vñ et ꝓheremita facẽ testamẽtũ. xix. q. iij. §. ſz aliud ẽ. Et scõm Thomã. quãuis vita solitaria si debite assumat̃. pẽnitẽ. 2a. 2æ. q. neat vite sociali. sic̃ q̃ ia pfectũ ẽ huic q̃ ad pfectõem 188. ar. 8. exercẽt tñ si vita solitaria absq̃ pcedenti exercitio assumat̃ est ptic'ulissima. nisi p diuinã gr̃am suppleat̃. q̃ in alijs per exercitiũ acq̃rit̃. sic in Bñdictor. anthonio. Vita enĩ social' necria ẽ ad exercitiũ perfectionis. q̃ mutuo se instruunt verbo et exemplo et correctione. et ad perfectum perducũt. Solitaria competit iam perfectis qui aliorꝝ regimine nõ indigent. sed solum spiritu dei agũntur. Unde hieronim⁹ in epl'a ad rusticũ. Tractandum est vtrũ solus an cum alijs in monasterijs viuere debeas. Mihi placet vt habeas sanctũ contubernũ. id est societatem. nec ipse te doceas. et absq̃ doctore ingredias viam quã nunq̃ ingressus es. xvi. q. i. Si clericat⁹. De hac vita anachoritica seu solitaria participant̃ fatꝝ carthusieñ. et heremite camalduleñ. ſz etiã participant de cenobita. quia simul q̃nq̃ cõueniunt. Tertij dicuntur cenobite. id est in ꝓgregatiõe viuẽtes. hi videnť exorti sub heliseo qui constituit cunctũ ꝓphetarũ. id est religiosoꝝ fm glo. Sed fuerũt renouati a xpo q̃ discipulos habuit pariter habitantes z in cõmuni viuẽtes cũ quibus in monte ascendens docebat eos Math. v. Et vt

dicit Job.do. ipsos in principio habuit vt nouitios doceꝫ eos in doctrina de bitudinibꝫ q̄d debeant agere in religione et pla alia. Scdo q̄si voluit eos pficere cum q̄busdā ex discaplis decedēnibꝫ dixit ad aplos. Nūq̄d et vos vultis abire. Et petr⁹ rndit p oibꝫ Dñe ad quē ibim⁹ ⁊c. Job.vi.q.d.non, Tandē eos ad statū pfectōis pduxit. dist.xxi. In nouo. sed pfectissimos fec dic pentbecostes. Habuit etiā xps q̄sdam ex discipul' deditos vite actiue. vt martbā et alias mlieres q̄ mīstrabāt ei ꝺ facultatibꝫ suis. quosdā ꝺtēplatiue deditos. vt mrēz suā et magdalenam. quosdā mixte. vt aplos et plēs alios. Cenobite hñt diuīsos modos viuēdi. et ad diūsa deputank vl' actiuā vl' contemplatiuā vl' vitā mixtā fm regulas et cōsuetudines eoꝝ qs pfitenk. et fm Jsidō. regula ꝺ eo q̄ recte ducit. nec aliq̄n alioꝝ suꝝ trabit. vel fm alios eo q̄ regat. vel normā bñ viuēdi pbeat. vl' qđ distortū prauumq̄ ē corrigat. di.iij. Canon. Et ex his ptz q̄ ꝓstitutōes etiaz hñt dict regla. cuius cōis vsus loqndi ꝺ nō hēat. argu. dist.xxix. Regule. et ex ꝺ de regu. ꝛ tran. ad reli. c. porrectū. dicit q̄ habit⁹ nō facit monachū. sz obsuātia regularis qđ intelligit ira de ꝓstitutōibꝫ sic de regula. Fit aūt q̄s professus. Apte et pfecte religiosus p pfessionē que ī diūsis religiōibus diuersis modis exp̄mit. Et fm hoc artus vel leuis obligant. Nam in aliq religiōe p̄mittit pficiens sc̄ fua regulā. vt in regla et religiōe minoꝝ. In alia cauti⁹ ꝺ vuere fm reglam. qđ intelligit fm Tho. sc̄da secūde. q. clxxvi. arti. ix. in re. ad pri. ar. ꝛ. i. quolibet. q. ix. ar. iij. in cor. arti. q̄ intēdat ad ꝺ q̄ mores suos informet fm regulam sic fm quoddā exemplar. hec tollit p ꝓmptū. In alia adhuc cauti⁹ p̄mittit. sc̄z obedire fm regulaz. ita q̄ professioni nō ꝺnāt. nisi id qđ est ꝺ p̄ceptuz regle ī aliꝫ trās greſſio vel omissio obligat solū ad venīale. In aliq tamē religione sc̄z ꝺdicatoꝝ talium trās greſſio vel omissio ex suo genere nō obligat ad culpā. sed ad penaz. quia p hūc modū ad talia obsuāda obligātur ex sua pfessiōe. Qui tñ possent peccare venialit ex negligētia. l' mortaliter an. in nouell. q̄ ista est differentia int regulas quatuoꝝ ꝓstōnes religiosoꝝ. q̄ regule mutari non possunt nisi p papaz. sed ꝓstōnes mutari p̄nt p plates religionū. qui sunt tante auctis q̄nte fuerūt eas instituentes. vt de reg. iurꝫ. Omīs. Et nota q̄ Greg. x. ex ꝺ de reli. ꝺ. c. vnico. li. vi. sic ait. Districti⁹ ꝓhibem⁹ ne aliqs de cetero nouū ordinē aut religionē inueniat vl' habitū mendicantiū post dictū concilium sc̄z lateran. q̄ fuit celebratū sub Inno. iij. ad inuētos qui nullā ꝓfirmatiōem sedis apostolice meruerūt ꝓpetuę ꝓhibitioni subiacē⁹ et quatinus p cessarent reuocamus. Instituto autem ordines post dictū concilium et confirmatos a papa mendicantes ex institutione sue regule vel cōstitutione sic ordinat. q̄ professi in eis maneāt. sed nullū amplius recipiant. ad pfessionē in dictis ordinibꝫ loca noua nō emēdo et vetera nō vēdendo sine lnīa sedis aplice. irritās ꝺ facta. et excōicans ꝺ facientes ab his tñ excipit p̄dicatores et minores ob euidentē eoꝝ ecclesie vtilitatē. Heremitas qūt sancti Augustini et carmelitas q̄ ip̄m concilium professerūt. et dic ibi glo. Jo. an. hoc intelligi pluribꝫ simil sc̄z qđ dictū est de habitu nouo nō sumēdo. als singla persona secta nō inuenies et seorsum habitans nouum habitū sibi assumē pōt. Jte dic q̄ mendicātes dicunt q̄ ex regula vl' ꝓstitutōibꝫ suis ꝺ p̄fitēk. vt p̄dicatores et minores. Dicit etiā archidi. q̄ ista ꝓstitutio de mēdicātibꝫ nō extēdit ad nō mēdicātes. q̄ sc̄z ex regula vl' ꝓstitutōe habent q̄ teneāt īmobilia in cōmuni actu mendicēt. Tales enī religiōes q̄manēt et p̄nt recipe alios ad ordinem et pfessionem. ex quo nō sunt ex regla sua mēdicantes. pōt tñ papa q̄ndie approbare nouas religiones. Et plures postea institute ꝓfirmate sunt religiones.

Nota q̄ quatuoꝝ sūt .§.V.

regule ab ecclia approbate. sub qꝝ aliq̄ militant oēs religiosi ecclie catholice. Prima fuit Basilij. Scda Augustini. Tertia Benedicti. Quarta Francisci. Carthusienses tñ nō militāt ī b aliq̄ istaꝝ. sz hñt sua statuta p regula. et hñtur in magn veneratōe ab ecclia. Sub regla bri augustini militāt oēs canonici reglares. frēs p̄dicatores heremitani seruite. ordo scē Brigide. ordo scī Hieronimi de nouo īstituti. sub Eugenio. iij. ordo scoperini sub grego. xij. institut⁹. ordo scī Jobis hierỹmitani q̄ dicūt vulgarit ferreri. ordo hospitalariorꝝ scī Anthonij. ordo crucigeroꝝ. Differūt aūt int se p ꝓstones varias additas regle et ī habitu. Et de regla. b. aug. ex eo q̄ in principio ꝺr. hec sūt q̄ vt obſuetis papim⁹ ⁊c. Aliq̄ dixerunt q̄ oīa q̄ erāt in regla erāt in p̄cepto. quaz opi. reprobat vmbert⁹ ordis p̄dicatoꝝ ī expositōe regle et ꝺo. Jo. do. ordinis p̄dicatoꝝ. Dic aūt ipe vmbrus q̄ in sacꝝ scpturis reperiūt q̄dā q̄ hñt modū et intentionē p̄cepti vt illud. Hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inicē ⁊c. Jo xv. Quedā alia q̄ hñt p̄ceptū in intētōe lz nō in mō. vt illō. Nō furtum facies. Exo. xx. Quedā alia q̄ hñt modū p̄cepti. sz nō intētionē. vt illō de sanatōe surdi Mar. vij. Precepit eis ne cui dicerēt. Nō enī dicēdū ē q̄ intēderet dominus eos ligare ad mortale illud miraclm p̄dicādo. et tale est ꝺ qđ ꝺ ꝺr in regla. Nō enī videk pbabile q̄ vir tā sapiēs. et si p modū p̄cipiendi loquak. intenderit oīa ponere sub p̄cepto. et tantā materiā dānatōis accedentibꝫ ad reglaz suā p salute mīstrare. Et lz ñ intendat oīa ponere sub p̄cepto. q̄ tñ sue intētionis ē q̄ mīlū vult omia seruari. ideo vtitur verbo preceptorio nō ad generandū scrupulos. sed ad exprimēdum suam intentionem. et ne extenui modo loquendi daretur pricie humane occasio minus curandi de mandatis regule. quāuis autem nullum p̄ceptū sit in regula ex virtute illius verbi precipimus. tamen multa sunt in intētione. et si nō scdm expressionem in modo loquendi. sicut in diuina scriptura cum loquitur nobis eodem modo. Quedam reputank exhortationes. vt illud Matthei. v. et Lu. vi. c. Si q̄s te p̄cusserit in dexterā maxillā ⁊c. Quedam precepta vt illud Mutuū date nihil inde sperantes Luce. vi. cap. Et si querak quemō possunt distingui et cognosci. Respondek per rationē bene dispositā. et maxime p vnctionem pōt defacili iudicari qđ intēdit obligare ad ea que pertinēt ad obedientiā. castitatē. vnitatē et huiusmodi nō aūt ad ea que ptinent ad vltimā domatōem carnis vel cauendū emnē mobilitatē in omni motu et gestu. sicut in scripturis diuinis docemur per rationē et doctrinam sapientum que sint ibi precepta. et que consimilia. Hec vmbertus.

Intentio regule p̄dicatorū.

De regula beati Au .§.VI.

gustini quomodo obliget sic dicat dominus Job. do. q̄ in regula q̄daz supponunt vt subsūtialia. et omia p̄cepta dei et ecclie. et tria vota principalia. et ista obligāt ad mortale transgrediendo. Quedam apponūtur in regula vt media et declaratoria. et illa sunt que determinant principaliter. qualiter presupposita debent seruari vt de rixis non habendis et iniurijs non faciendis. aut q̄s celebrem finiendis pro precepto caritatis seruando. q̄ propositū. id est priori. vel p̄sbytero. i. episcopo obediat. declarat modū obedientie. q̄ femias appetere vl' appeti velle criminosuz ē. exponat votū castitatiſ. Sed maxime videk

textus regule instare. circa pfectissimā expropriationem
in particulari. vt q̄ bēant victū sub vno cellario. vestitū sub vno vestiario. libros sub vno librario. Et q̄ nullꝰ accipiat occulte lras vel q̄dlibet munus. Et ista silr videnť cadere sub p̄cepto. nec licere alicui inferiori regulā sine cā incuitabili dispensare. alia vero in regula apponuntur vt iuuatoria ad ornatum religionis. Et ista nō obligant nisi sicut consilia. vt illud. Carnem vestrā domare tč. Et illud codices singulis diebꝫ p̄cātur et huiusmodi. Hec ille.

Sub regla beati .§. VII.

Benedicti militāt multi ordines vt monachi nigri. de quibꝫ in Cle. de sta. mo. c. Ne in agro. Qui cū eēnt relapsati. reformati sunt in speciali cōgregatione. que dicť sancte Justine. habentes spāles pstitutōes et exemptiones per Eugeniū. iiij. cōfirmatas Cistercien. multiplicater puilegiati. quos brūs Bern̄. mirabilr dilatauit. Camaldulen. instituti per be. romualdū ordis vallis vmbrose. quos instituit be. Johānes. Gualbertus ordinis humiliatorꝫ. Hido cluniacen. Celestini q̄s instituit be. Petrꝰ ō murrone q̄ fuit papa celestinꝰ. §3 renūciauit papatui. ordo montis oliuarū. ordo montis fani seu siluestrini. oīs bi sub regula brī Benedicti differūt in constitutionibꝫ et aliqui in habitu. et oīs sunt exemptiui si siluestrini. Et de regula brī Benedicti quā p̄tendť omnes monachi excepto carthusiēsibus. si quera vrꝫ oīa cōtenta in ea sint in p̄cepto. ita q̄ ex trāsgressione alicuiꝰ ex cōtentis in regula peccet mōachus mortaliť. Rn̄. do. Jo. de Turrecremata cardinalis sancti Sixti ordinis p̄dicatorꝫ eximꝰ doctor in expositiōe quā facit sup regla brī Bn̄dicti circa p̄ncipiū q̄ nō. sed quedam sunt ibi vt p̄cepta obligātia ad mortale. q̄dā vt monitiones nō obligantes de se trāsgressores ad mortale sed veniale. Ea aūt q̄ obligāt ad mortale q̄ sunt ibi p̄cepta. sūt illa q̄ se bñt vt finis regle. vel essentialr faciēnta ad finē regule. et sine quibꝫ finis religiōis haberi nō pōt. hmōi sunt oīs actus interiores virtutū de q̄bꝫ agit i regla. vt de caritate dei tč primi. de patientia. hūilitate. mansuetudine. iusticia tč hmōi seruādis nō solū religiosi. sed etiā laici tenenť ad ista. nō tn̄ pfecto modo habenda sed taliter q̄ saluet virtus in eis. Non enī tenet monachꝰ de necessitate salutis ad oīs illos. xij. gradꝰ humilitatis qui punūtur in regula. sed ad ea sine quibꝫ hūilitas haberi nō pōt. tč sic de alijs virtutibꝫ. Similr etiā que sunt substantialia religionis sine quibus religio cōstare nō potest vt volūtaria pauptas. castitas. obedientia §3 quo ad p̄cepta regule vl p̄lati. Adde quia etiā tenet deferri habitū sue religionis ab extra seu patenter cum prodit in publicū. q̄ō est protestatiuū sue pfessiōis. alꝫ peccaret mortr. vt. j. dicet. §. sequēti. Alia vo que sunt ī regula posita: q̄ nō sunt substātialia religiōis vt obſuātie de ieunijs certis tpibꝫ taxatis in regula de abstinēntia ab esu carnium. ō camisijs lineis nō habēdis. de cilicijs nō tenēdis. de silentio certis locis et temporibꝫ seruādo et huiusmodi nō sunt p̄cepta. nec obligant trāsgressorē de se ad mortale. Signāter dictum est de se. qr p accidens posset eē mortale ratione cōtemptus: qñ §3 quis illa trangrederet ex contēptu. Hoc aūt probat pfatus doctor multiplicať. Primo ex dictis bea. Tho. ij. ij. q. clxxvi. ar. ix. idem Tho. in q̄libet. i. q. ix. arti. iiij. dicē q̄ stultū est dicē q̄ monachus frangēs silentium post completoriū peccet mortr. Idem ī eodē q̄dlibet. e. q. co. arti. dicat monacho comedere carnes extra infirmitatez nō esse mortale. Idem bť extra de statu mo. c. Cum ad monasteriū. nisi faceret in contēptū vel cōtra p̄ceptum quādo cōtrariū sibi a p̄lato suo p̄cipeť. Idez videtur dicendū de alijs obseruantijs. cum hec sit p̄cepus. Et de similibꝫ idē est iudicū. ex de sta. mo. c. recolentes. Sed idem probat per dictū Jo. an. Nam in nouel. sup illud c. ex ne cle. vel mo. neg. §c. se īmiscēant. c. Relatū dicitur. Relatū est nobis q̄ monachi de. N. viuūt seculariter. tč alios exemplo suo corrūpunt. Ideoq̄ mandam⁹ q̄n̄ ad obſuantiā regule appellatiōe resecata cōpellas. Sic ait Jo. an. sup glo. arg. q̄ regula est in p̄cepto. q̄ō intelligas indistincte quo ad oīa substātialia vota. Alia aūt non credo esse in p̄cepto. alꝫ vnus de mille monachis nō saluaret. Tertio hoc pt̄z q̄ id q̄ō dicť in p̄ncipio regule ipsius. Auscultа o fili p̄cepta magistri. et admoniones pr̄ patris excipe. inq̄t Bn̄dictus. Non dicit simpliciter p̄cepta. §3 addit tč admonitōes vt intelligāť non oīa esse p̄cepta. §3 q̄dā p̄cepta. tč q̄dam vt monitiones simplices ordinatōes. Que aūt ibi in regla sint p̄cepta: et q̄ monitiōes simplices. ex forma p̄bor regule haberi nō potest. Sed sicut vbi sacra scriptura vniformiť loq̄tur in veteri tč nous lege. vt ex p̄mittere tč forma verborꝫ ipsius nō possit bñ discerni q̄ ibi sint p̄cepta et que simplicia monita. nō obligant ad mortale. sed p̄ ratiōem et doctrinā sapientiū docť ista distinctio. ita dicendū est de regula brī Benedicti. Et p rōnē quidē cognoscāť tč/ les obſuātias nō eē sub p̄cepto. sed solū substātialia religionis. §. expropriatio. castitas. obedientia. qr nō ē verisimile q̄ vir sapiēs tč exprus humanā fragilitatez pleнus spiritu dei voluerit filios suos oneribꝫ imporabilibus gūare. hoc cnī nō esset regulam tradere tč cōpēdiosam viā facere ad regnū celeste. sed inijcere laqueos professorib⁹. tč deijcere eos in pfundū. q̄ pietas pr̄is hec eēt cū tn̄ dicat admonitiones pij pr̄is excipe. Brūs q̄ō Brez gerius in li. dyal. dicit de brō Bn̄dicto. q̄ edidit regulā discretione p̄cipuam. §3 q̄ discretio esset vt ad oīa ceret moniales tenerenť sub p̄cepto. Item in moralibꝫ assimilat religiōes portui trāquillo tč seculare vitā mari. pt̄ pericula sed maiora pricula trāsgressiōis tč dānatiōis eēnt in religione q̄ in seculo. sed oīa ordinata regule essent sub p̄cepto. Per doctrinā sapientū hoc pt̄z. Nam doctores in theologia et canonistе approbant. hoc dicūt §3 ob seruantias regule. vt abstinētiam ab esu carniū tč silentium nō esse p̄cepta. nec de se obligare ad mortale hoc tm̄ transgressorē. Jn. c. etiam cū ad monasterium. ex de statu monach. prohibeť in virtute obedientie strictissime. q̄ nullus monachꝰ habeat p̄cium. qr b̄ est ꝺ pauptatē. q̄ō ē essentiale religiōis. Alia vero vt abstinentia ab vsu liniorꝫ esu carniū. silētiū in dormitorio. in refectorio tč oratorio tč claustro nō p̄cipiunť eodē mō sed iniūgunť vel simplicit statuūtur. Possunt aūt ꝺ p̄dicta fieri que dam obiectiōes q̄bꝫ de facili respodeť. Et p̄mo sic. Qui votum transgrediť peccat mortalr qr ꝺ p̄ceptum agit fm Tho. tč alios. §3 monachꝰ in pfessiōe vouet obſuare regulā. vnde tč p̄tenta in ea. q̄ frangens silentiū vel ieniū regule. vel abstinentiā a carnibꝫ tč huiusmodi cuz ista p̄hibeank in regula facit cōtra votum. vnde tč mortalr peccat. Ad q̄ō rñdet idem doctor. b. Tho. in. i. q̄libet. q. ix. arti. iiij. in corpe arti. tč sēda sēde. q. clxxvi. ar. ix. in respon. ad p̄mū. q̄ mōachꝰ faciens pfessionē nō vouet ſuare reglam brī Bn̄dicti. §3 viuere fm regulā id est tendere ad b̄ q̄ mores suos formet fm regulā sicut fm quoddā exemplar. vñ ex voto obligāť ad ſuandū ea q̄ sunt in regla tanq̄ p̄cepta. tč q̄ prelatꝰ fm tenorē regle p̄cepe voluerit. Cetera q̄ nō cōtinenť ī regla vt p̄cepta nō cadūt sub voto directe. vnde p̄termittēs ea nō peccat integraliter. Non aūt oīa que sunt in regla sunt p̄cepta vt dictū est. sed mlta sunt simplices ordinationes que transgredi nō est ꝺ votū nec mortale. nisi qs ea faceret ex contēptu. qz et hoc etiā eēt agere directe ꝺ votū.

Expositō regle scī Bn̄dicti.

Probatō regule

Scabi. Quinto. Scpo Aegidius Romanus

Secundo arguit sic dicit btūs Benedictus in regla cap viij. Si quis suscapiat in congregatōe. Et paulo post suscipiend⁹ ꝓmittat coram oīb⁹ de stabilitate sua z ꝙuersione moꝝ z obedientia. z si aliqñ aliꝫ fecerit sciat se esse dānandū. Cum g ꝓmittat talꝫ cūcta seruare. g videt trāsgressor voti z ꝓmissiōis. z dānādus p morte cōmissi. Rñdet idē q illa ꝓmissio large sumit. nō p obligatōe p dicit se velle cūcta seruare. eo scz mō q habent in regla. scz ꝑcepta vt ꝑcepta. et monita vt monita. Et subdit. si aliter fecerit: sciat se eē dānandū. intelligit de his q sunt stabilitate intelligitur vouere. ita. s. q nō apostatet a religione z de moꝝ querelōe. s. q nō viuat secularit. Nā p bmōi vtiq dānaret. Tertio arguit sic ex dict⁹ ber. in li. de dispensatōe z ꝑcepto. Omia instituta in regula sancti Benedicti aut nō ꝓfitentib⁹ monita seu ꝓsilia sunt censenda. nec quāt nō seruata. cū tñ ꝓfitentib⁹ ꝑcepta p quattuor ordines in crimia fiant. z necria dic eē ipsa instituta: ergo ꝛc. Rñ. idē q. b. Ber. nō accipit ibi ꝑceptū ꝓprie et stricte. s. p iussiōe iuꝝ ꝓprios cū intentiōe ligādi in virtute obedientie. scz large. p q cunq iussiōe ordinatōe vl̄ phibitione aliq⁹ rei. sicut ꝑcepta grāmatice dicunt quedā in structura circa illā artē. Sil̄r necria nō sumit ꝓprie. p eo q nō ꝑt sal⁹ esse. scz accipit necria. put distinguit ꝑ li. bet. p eo. s. q nō est ampli⁹ in optiōe ei⁹ facere vl̄ nō facere sine culpa aliq vl̄ pena. Un idē ait in codē li. Regula beati Benedicti omi homi ꝓponit. iponit aūt nulli. Si quis aūt ex ꝓpria volūtate sel ꝓmiserit deinceps tenendū sibi ꝙuertit. nec ei libez hz dimittere q̄ ante silentiū si ꝑ mādata nō veniūt: nec pcā sunt. accedente mādato si q̄ man⁹ fiāt. in pctm reputant. nō tñ i crimie trāsgressio fiat. ibi. Nec ille. Quarto arguit. Monach⁹ q̄ trāsgredit aliq̄d eoꝝ q̄ in regla ꝓtinent. aut ē trāsgressio voti aut nō. Si sic mortal̄r peccat. si nō. tūc illa trāsgressio nō vr̄ cē culpabil̄. cū nulla rō alia sit ibi offense nisi quia ꝑ ꝓmissum agit. sed nō est dicendū q ibi sit nulla culpa. g mortal ex q frangit votū. Rñ. idē q sic in his q indicāt neb volūtatē dei sine trāsgressiōe ꝑcepti ꝑt esse offensa. vt cū aliqs venial̄r peccando. id q̄ de⁹ dissuadet. ꝑt esse culpa circa hec q̄ indicāt voluntatē ꝓtis spiritual̄ benedicti. augustini vel abbatis sui vt cū monachus credit non esse ꝑceptū. Et sic q venial̄r peccat circa ea q̄ sunt de iure naturali vel diuīo. nō dr̄ simpl̄r obedire ab abbate ordinantur non dicitur simpliciter transgressor voti. nec simpliciter inobediens dicitur qui mādatum factū sine ꝑcepto transgredit. Necria sequit q si monach⁹ frequenter tales ordinatōes trāsgrediat fraternē silentiū et bmōi. q facit illō ex ꝓtēptu. q ex fragilitate z negligētia ꝑt b agere. sic dicere otiosa est venialē. Et sic agat q̄tidie z pluries. nō tñ dr̄ de se agere ex cōtemptu vt peccet mortal̄r. Hec ēia ille. Que aūt habent de statu mo. ne in agro. in de. q̄ntū ad ea que sunt in ꝓcipio capli vsq ad. §. sanc. tāgūt mōachos nigros tantū fm Jo. an. Quantū ad ea q̄ habent in d. §. sanc. s. q mōachi in ḡnere mēse sel ꝓfitent z cōmunicēt. nisi de licētia z ꝓsilio sui abbatis vel ꝓfessoris abstineāt. dubitat Jo. an. vtr extendant ad oīa mōachos. qō dic sa. vt⁹ honestū. Que aūt habent in. §. Quia fo. vsq ad fi. de nō portando arma intra septa monasteriū. cōtra que est ibi lata sntia excōicationis. de priorandis abbatiarū. de etate priorandoꝝ monachoꝝ z hmōi. dicit Joh. an. extendi ad oīa mōachos. in fi. illi⁹ de. confirmat. decretales ille cū ad monasteriū. et in singlis de sta. monaque dicunt de abstinētia a carnib⁹ a camisciis z de silētio z hmōi. que tñ non vident eē in ꝑcepto nisi illud de proprio non habendo.

De regula beati .§. VIII.

Francisci sub qua militant soli minores. Dic sanctus Franciscus incepit ordinē suū. Anno dñi. M. cc. xx. sub Innocentio iij. et cōfirmat⁹ fuit ordo ꝓmissiue. sz solenni approbatōe ab Honorio post ꝓfirmatōez ordinis ꝑdicatoꝝ. Nota q in clemen. exiui de paradiso. de verbo. sig. declarat que ibi sunt ꝑcepta vl̄ equipollētia ꝑceptis: obligantia ad mortale trāsgressores. ibi cēsent dicit q vitra tria vota cētralia religionis. ordo ipe mīnoꝝ cōiter sentit teneri z tenuit ab antiq: q vbicunq in regla ponit b verbū teneant. obtinet vim ꝑcepti. et obseruari dz a fratribus sic mortale. Cum votū determinatū cuiuslibet habeat cadere super certo. fouens regulam nō potest dici. teneri ex vi voti huiusmodi. ad ea consilia euangelica: que in regla nō sunt posita. cuius dicat in principio regule. Regula et vita fratrū minoꝝ hec est. scilicz dñi nostri Jesu christi sanctū euangeliuz obseruare. In obedientia viuere sine ꝓprio et castitate. Et ut fuit regule dicitur humilitatē et paupertatem z sanctum euangelium quod promittim⁹ obseruem⁹. Declaramus tamē q dicti fratres nō solum ad illa tria vota ex professione regule obligant. sed etiā ad oīa implenda tenent que sunt ptinentia ad illa tria vota que regula ipsa ponit. z in eadē de. dicit. Que videri possunt equipollentia ꝑceptis ex vi verbi vel saltē ratione materie. de qua agit vel etiā ex vtroq sub cōpendio habentur. Declarant⁹ q illud quod ponit in regula de nō habendo plures tunicas cū vnam cū capucio et aliam sine capucio. Itē de nō portandis calciamentis. de nō equitando ex casum necessitatis. Item q frēs vilib⁹ induant. Itē q ieiunare a festo omnū sanctoꝝ vsq ad natale z in oīb⁹ sextis ferijs teneātur. Item q clerici faciant officium diuinuz scōm ordinē Romane curie. Item q ministri et custodes necessitatibus infirmoꝝ et fratribus inducendis sollicitam curā gerant. Item q si quis fratꝝ in infirmitatem ceciderit. alij fratres debēt ei seruire. Item q fratres nō ꝑdicent in episcopatu alicui⁹ episcopi cū ab eo illis fuerit interdictū. Item q nullus audeat populo predicare nisi a generali ministro. vel alijs q̄b scōm ꝑdictam declaratiōem id cōpetit. fuerit examinatus approbatus et institutus ad hoc. Item q frēs qui cognoscerēt se non posse regulā obseruare spiritual̄. debeant et possint ad suos ministros recurrere. Item oīa que ponunt in regula ad formā habitus tam nouitioꝝ q̄ professoꝝ. nec nō ad receptōis modū ad professionē specialia. nisi recipientibus quo ad habituz nouitioꝝ sicut dicit regula. fm deum aliter videat hec inq oīa sunt a fratribus tanq obligatoria obseruāda. Nec ibi. Duo tamen ex predictis scz de habendo vnam tunicā cum capucio et alia sine capucio quo ad professos. Et q fratres vilib⁹ induant sicut ibi modificant. q cuius ista sicut alia eq pollent preceptis. tamē determinat quātu ad numez tunicarū. q pluribus vti nō licet. nisi in necessitatibus que haberi possunt ex regula scōm q hunc passum declarauit ꝑdecessor suus. scz Nico. quō aūt ad vilitatē vestium tam habitus q̄ interioꝝ tunicarū illaz debere intelligi dicimus q fm cōsuetudinē vel cōditionez patrie debeat quātū ad colorez panni. et pāū vilitatis meritoreputari. bmōi aūt vilitatis iudiciū ministris seu custodibus z guardianis cōmittit conscientias eoꝝ onerans.

Titulus Decimusextus

De pecunijs nō habendis dic̄. q̄ sanctus Franciscus p̄cepit firmiter. sicz fratribꝫ in regla cūctis. q̄ denarios vl̄ pecuniā nō recipiāt p̄ se nec p̄ interpositā p̄sonā. istā particulā p̄decessor suꝰ. s. nuco. declarās casus z modos posuit. quibꝫ a fribꝫ seruarī. a fribꝫ nō p̄hibet. nec per se debēt vl̄ p̄ aliū pecūie receptōes ꝓtra regulā vel ꝺ ordinis puntatē. sz si p̄ alios q̄z ponat dicti p̄decessoris nr̄i sz Nico. declaratio. ad dātes pecūias vl̄ ad deputatos nūcios recurrās trāsgressores regule et p̄cepti dicti p̄hibet. Quocirca q̄ sunt omis pecunie z oblationū pecuniarū receptio in ecclia vl̄ alubi ciꝑi seu trunci ordiati ad offerentiū seu donantiū pecūias reponēdas. necnō z q̄cūqz recursus ad pecunias se hñtes ipsis p̄ declarationez p̄dictā nō ꝺcedit. hec ofa sunt eis simpl̄r inh̄ dicta. Cū etiā recursus ad amicos spēales exp̄sse trāsgressionem ꝺcedat fm regl̄am. videlz p̄ro necessitatibꝫ infirmoꝝ vl̄ p̄ fribꝫ induēdis. atz pie ꝺsideratis necēsitate vite. ad alias necessitates fratrū p̄ tpe occurrētes cessantibꝫ elemosinis sepe dictus p̄decessor duxit extendendū. Sed p̄ro nullis causis q̄s p̄ dictis vel similibꝫ in via vel alubi recurrere eis licz ad amicos hmōi. siue sint dātes pecūias siue deputati per ipsos seu nūcij seu depositarij siue q̄ uis noie appellenk. Et infra. ꝑcipere q̄ z qualr̄ pecunia expendak. cōpunctōe exigere de expēsa. eamqz q̄cunqz deponere aut deponi facere vel recipe. facere capsulam pecunie vel eius clauē deferre hos actꝰ et silēs frēs sibi iniunctos eē sciāt. p̄dicta enī dicumꝰ q̄ successione hꝰ. i. hereditatū q̄ etiā ex naka sua indifferēter ad pecuniā z etiā ad alia mobilia z immobilia se extēdunt. nullaten⁹ sunt capaces. nec licet eis valorē hereditatū taliū vel tantā earū partez q̄ p̄sumi possit h̄ in fraudē fieri. q̄si sub modo z forma legati dimitti sibi facere. vel sic dimissa recipere. q̄n potꝰ ista fieri ab eis simpl̄r p̄hibenꝰ. Cūqz annui redditꝰ inter mobilia censeank a iure ac hmōi redditus obtinēri paupertaī z mēdicitati repugnet. nulla dubitatio ē. q̄ dictis fribꝫ redditꝰ q̄scunqz sic et possessiōes. vel eorū vsum cū eis nō reperiak ꝺcessus recipe vel hr̄e consideratoꝝ conditōe nō licz. Itē ibi ꝺr̄ q̄ nullo mō debent frēs ipsi curiis z litigiosis actibꝫ se imiscere. dñt etiā scire sibi interdictū q̄ hmōi inq̄sitoribꝫ alis executoribꝫ z dispensatoribꝫ. s. rex̄ temporaliū se exponāt. cū hec vt sepiꝰ absq̄z litigio z cōtrectatione pecunie vel administratōe eius nō valeāt expedire. verūtī in his p̄nt dare cōsiliū. Itē̄ et infra. habere ortos vt colank ac olera z alia ortalicia p̄cio distrahank. necnō z vineas repugnat sue regule. fm q̄ p̄decessor declarauit z ordiauit. Et infra. superfluitas aut nimia p̄ciositas vel q̄cunqz curiositas in hiis. s. edificijs ecclesiasticis paramētis vasis altaris seu alijs quibuscūqz. nec p̄t eoꝝ p̄fessioni z statui ꝺuenire. Demū tradit de ministroꝝ electōne. puntialiū. si hñt dispensatiōes vel alias declaratiōes a papa ignoro. Subre

Regula Basilij.

gula Basilij q̄ prima fuit. militāt oēs monachi orientalis ecclesie seu greci ac etiā in occidente frēs carmelite aliqñ sub ea fuerūt. quibꝫ anno dñi. M. ccxlvij. dominus Innocentius q̄rtus addidit q̄sdam ordinationes per modū regule traditas eis a q̄daz patriarcha hierosolymitano dicto Alberto: extracta ex regula Basilij cū

Regula carmelitarum.

quibusdā additis declarātes z mitigantes regulā illā per dñm Hugonē cardinalē ordis p̄dicatoꝝ dictatas. vbi determiat q̄ abstineant ab esu carniū. et ieunēt ab exaltatione sc̄te Crucis vsq̄z ad resurrectionē dñice exceptis. Et teneant silentiū nocturno tpe q̄ habeāt vnuz p̄riorē cui. p̄mittunt obedientiā cum castitate et abdicatione ꝓprietatis. s. in pfessiōe z de modo officij. Ꝺ oña habeant in cōmuni. q̄ cōedāt in cōmuni refectorio cū lectione in mēsa. z q̄ vacent lectioni z labori manuum ne sint ociosi. paucissima alia ponit. Sed habent multas alias constitutiones p̄ capitula sua adiuncta sic alij ordines. Sub ipsa etiā basilij regula frēs Ermenij seu hermenij. vulgariter dicti antiq̄tus militabant. nūc autem audiui eos sub regula Augustini viuere. que aūt in dicta regla Basilij sint p̄cepta vl̄ nō extra essentialia religiōis. nō innenio a quoqz declaratuz. Etenora fm Tho. sc̄da sc̄de. q. clxxxvi. ar. x. i cor. arti. q̄ in eode genere pctī mortal' vel venialis q̄ cōmittit. qui⁹ peccat religiosus q̄z laic⁹ in tribꝫ casibꝫ. vig si faciat ꝺ vota religionis. q̄ si fornicak agit z ꝺ p̄cepti z ꝺ voti. Sc̄do propter scandalū quod habet locū in p̄cis manifestis quia magis tales scādalisant. Tertio si peccat ex cōtemptu z malicia. q̄ tunc est magꝭ ingratus. In alijs. s. q̄ fiūt ex infirmitate vel ignorantia leui⁹ peccat religiosus. q̄ si veniale quasi absorbet ex multis bonis opibꝫ q̄ facit. si est mortale facili⁹ resurgit. Primo ꝓpter intentionem quā habet ad deū directā. et si ad hora interapiat defacili ad pristinā reparatur. Item scit etiā delicta corrigere. Item iuuatur a socijs ad corrigendum.

De tribus votis §. IX

essentialibꝫ religionis. Et primo de obedientia quomodo ꝺs in ea offendat. Obedientie trāsgressionē esse mortale ostendit ex illo textu. i. Reg. xv. quasi peccatū ariolandi est repugnare. et quasi scelus idolatrie nolle acq̄escere. i. nō obedire. sup quo verbo dicit Gregoriꝰ. Obedientia sola est que fidei meritū possidet: sine qua quis infidelis esse conuincit. etiā si fidem tenere videat. vij. q. i. c. sciendum. Sed nota q̄ nō omnis trāsgressio ordinationis facte a regula vel constitutiōe vel a prelato quā facit religiosus est ꝓprie inobedientia. et per consequens mortale. al's status religiōis essz plenus laqueis et periculosior statu seculari. Nec est aliq̄ religio in q̄ ꝺs voueat omia puncta seu ordinata q̄ ponūtur in regula vel ꝺstitutōe et que dicenk ei a p̄lato se fuaturꝝ. sed aliq̄ ex ipsis plus z minꝰ fm formā p̄fessionis in q̄ fit votum soleniter. Sciendū q̄ q̄ tripliciter quis agit ꝺ voto obedientie. et p ꝺsequens peccat mortaliter trāsgrediendo ordinatōes regule constitutionū vel p̄lato agitur. Triplicit rum. Primo per contemptū quātumcūqz illō quod obediāgit p contemptū de se sit paruū ordinatū a regula constitutōe vel p̄lato. Nam q̄ cōtemptus sit mortale: patet Nume. xv. vbi contemnens mandat mortē punit. Ber. etiā in li. de dispen. et p̄cepto dic̄: Negligentia vbiq̄z culpabilis. contēptus vbiq̄z damnabilis. Hoc etiam dicit Thomas sc̄da sc̄de. q. clxxxvi. qui declarans quid sit art. 9. scontēptus. dicat q̄ est renuere subijci ordinationi regule vel legi. Dñs io. do. hoc declarat per exempla dicens. puto in ꝺstitutōe ordinis p̄dicatoꝝ dici contemptū voluntariā sine causa continuatā aliq̄ diu trāsgressionem. puta cum quis habeat cappas regales lineis vtrinq̄z repletur pecunijs etiam ad prodigalitatem sequēdam. et cū sanus sit ꝓpter gulositatē tantū vult fere continue carnibus vesci. et cum ieunare valeat saltez aliqu ociēs in hebdomada: nec sextis feriis a cena vult abstinere. nulla insup petita licentia vl̄ obtenta z similia facit que constitutiones vetant. In hiscz p̄cuerare intēdit. non videō quomodo a damnabili cōtemptu talis valeat excusari. vñ dicit quisquis in ordine p̄dicatoꝝ rite. p̄fessus tacite vel exp̄sse ex deliberato animo statuta principalia, nō seruat cū intentiōe trāsgressionē huiusmodi contrauandi apostata est apud deum. Secundo mō agitur contra obedientiā et fit contra votū. z per cōsequens est mortale. quādo religiosus facit contra p̄ceptū sui p̄lati sub quacūqz verborū forma factum dummodo intelligat ipse p̄ceptū sibi fieri. obligans sz cum de re

essitate ad faciendū. z preceptū sit de re in qua teneat ei obedire. nā multa sunt in q̄bus nō teneret. Et p̄mo si p̄ciper ꝯ dei mādata. vt crimē occultū reuelari sibi nō ser uato ordine fraterne correctōis. vel p̄ter mādata. vt mē dacū officiosuum. nō enī debet in hmōi obedire. vt. xi. q.iij. Si dñs. Scdo si cōtra ordinatōes ecclie vt q̄ nō ieiunet die statuta ab ecclia vel celebret p hereticis. tūc non obediet. xi. q.iij. si q̄s episcop⁹. Tertio si cōtra ordīa tiones sue regule vel constitutiōes vt in ordine p̄dicato rū cū sit sanus q̄ comedat carnes vl̄ lineis vtatur. etiā infirmus in hui⁹ tū dubio debet obedire. arg. xxiij. q.i. Quid culpat. Quarto si p̄cipit ea ad que se nō extēdit prelature auctas. vt i interioribꝫ puta si p̄ciper cōtinuā attentionē ad orōnes sibi iūctas. ar. di. xxxij. erubescāt. Vel etiā q̄ manifestaret aliq̄d p̄cm̄ suū oīno occultū. vel iterꝫ confiteret iam confessuꝫ peccatū. Pet⁹ de pal. Vel etiaꝫ si mādat q̄ non loquatur superiori suo. vl̄ fa ciat contra ordinatōes maioris prelati sui. dist. viij. que contra morē. Quinto si p̄ciper vt ieiunaret vl̄ aulteriora tes faceret vltra regl̄aꝫ n imponēdo ei p modū pn̄e seu punitōis alicui⁹ defectus. q̄z tunc teneret vt not. Aug. xx. q.iij. Presens. et dist. lxxxiij. Bestia. laudabilius tamē est in hmōi obedire. ar. xi. q.iij. Quid ergo. Sexto si ali q̄d p̄ciper q̄d bꝫ spēm mali. vt q̄ nudaret se coraꝫ homi nibus. q̄ obedientia intelligit in licitis z honestis. vt di. in glo. xi. q.iij. nō semp. Septimo si p̄ciper eiꝫ colligeret fe stucā de fra. vl̄ aspiceret tota die aues volantes. Pe. cōꝫ uis laudabili⁹ cēt obedire in hmōi. xxxiij. q.ij. admonē. vbi dicuidā. Ingredere mōasteriū būiliare sub mānu ab batis z cūcta facito simplici animo q̄ tibi fuerint impe rata. Et grego. p obedientiā nunq̄z debet malū fieri. de ber vero p obedientiā bonū q̄d agit intermitti. xi. q. iij. Quid ē. loquit d̄ illo bono ope ad q̄d q̄s nō tenet ex ne cessitate salutis. Insup no. q̄ religiosi nō tenent cp̄is suis obedire. etiā in his q̄ nō sunt cōtra deū vel suū ordi nē scōm Bull. nisi saluis p̄uilegijs et indulgētijs z con stitutiby suis. extra de simo. c. ne dei. Uñ si p̄cipiat pla to q̄ vadat ad papā vel regē p̄ ipsis vel alijs aut re cipiat cōmissiones in causis. aut alias cōmissiōes testa mentoꝝ z hmōi. nō credo q̄ tales teneant obedire. licet possint cp̄is suis subditis laicis talia demādare. et illi debeant obedire. Ad platurā autē sibi impositā a su periori vtꝫ teneat obedire precepto sup hmōi. Rñ. pe. de palude. q̄ tenet et p̄t quis ad susapiendū cogi etiaꝫ si nō habeat sufficientē scientiā sicut fieri cōsuevit in re ligione. et q̄d dicit Greg. q̄ indign⁹ nō debet obedire et dignus vir debꝫ obedire intelligendū est de illo q̄ est in dignus rōne defectus qui est irregularitas. tunc enī nō debet obedire nisi amoueat impedimētū p dispensatio nem. Sed nō habens hmōi impedimētuꝫ debet obedi re. aliq̄n quilibꝫ bonus qui reputat se indignuꝫ. refu geret et soli indigni p̄mouerent. Qui igit inuitus z coa ctus susapit officiū prelature nō hīs sufficientē scientiā nō peccat. secus si sponte et nō coactus. Et idez dic de audientia confessionū. scz q̄ potest cogi. etiā nō habens sufficientē scientiā z dz obedire. Nec pe. Idem videt sen tire Bull. dicit enī q̄ obedientia est neccria in his sine q̄ bus religionis pfessio nō posset seruari. vt facere officia cōtinuia z mutua obsequia. Idem Pe. de tharan. in seri pto q̄d intelligit. dūmō sciat saltez cōmunia petā. et de alijs dubitare vt habeat recursuꝫ ad peritos. nec immi neat ei pbal⁹ piculū anime sue. vel si subditi q̄bus p̄fice retur essent obstinati nec posset eos corrigere. arg. ij. q.i. si peccauerit. §. qñ vero. cū. c. seqnti. q̄ aūt quis cogi pos sit ad platurā per p̄ceptū z alios modos. ptz exemplū in Aug. qui fuit coactus ad episcopatū. Us inḋ ipsa mihi facta est. dist. xl. ante omia. et xxxij. q.iij. displigz. vbi Aug⁹. Multi vt epatū susapiāt teneñt inuiti pro ducunt. inludunt partūtur mala. que nolūt donec eis assit voluntas susciplēdi boni opis. z viij. q.i. in scriptu ris. dicit Greg. q̄ is qui valet oues dñi pascere z renuit cōmittit dñm nō amare. hoc tamē scias q̄ nulli assentiat quantūcunq̄ aliquis electus sit et confirmatus et sibi preceptū factum de acceptatiōe. nunq̄z est prelatus nec episcopus nec abbas nec prior nec curat⁹ nec aliquod ius ei acquirit. vt dicit idem Pe. dist. xxv. in. iij. art. viij q.i. in scripturis in glosa. Consueuerūt autē prelati q̄n do intendūt ad aliquid p̄ceptorie subditos obligare. et ad peccatū mortale contrariū faciendo. vti tali modo lo quendi. precipio tibi in virtute obedientie vel in virtute spiritus sancti. vel sub pena excōmunicatiōis vel alteri⁹ censure ecclesiastice vel sub pena carceris. Unde Hiero. in epla ad Jouinianū. xxij. q.i.c. Quod debet. §. Quis quis. Q̄d precipit imperat: quod impatur necesse ē fie ri. Alie ordinatiōes prelatorū vel sunt exhortatorie tan tū. et sic transgredientes nō peccant. vñ Gratian⁹ dist. iij. c. Deniq̄z sacerdotes. §. hec z si. Decretū de necessita te facit glo. i. p̄ceptum vl̄ statutū. exhortatio liberā volū tatem exarat. vel sunt mandata. et sic peccat venialit nō seruādo. Dicit enī archidiaco. post Aug. xxij. q.i. §. quis quis. Mandatū est mediū inter preceptū z consiliuꝫ quia est infra preceptū et supra consiliū. Sepe tamē in iure ponit mandatū pro p̄cepto z econuerso.

De castitate quomo. §. X

do quis cōtra eam agat. Ubi nota quod dicit Augustī. de fide christiana et in regula. et habet: xxxij. q.v. nec so lo affectu. Nec solo affectu z tactu. ꝫ aspectu quoq̄ ap perit z appetit cōcupiscētia feminarū. Et infra. Sz etiā tacente lingua aspectu mutuo se inuicē corda nunciant impudica. et scōm cōpiscentiā carnis alterutro delectā tur ardore. etiā in intactis ab immūda violatiōe cor po ribus. fugit castitas ipa de moribus. Hec ibi. Primo igitur sciendū q̄ nō solum cōmixtio venerea. sed etiam aspectus. tactus. locutio. missio litteraꝝ vl̄ mūerū cōuer satio. accessus. affectus ad mulieres vel viros cum fue rit ex libidine et amore carnalis luxurie omia sunt mor talia. et quodlibet eoꝝ de q̄ se si diuersis temporibꝫ fiāt et dicit sacrilegiū. Et cōmuniter prelati in religione eoꝝ solent sibi reseruare absolutionē ab isto casu et alijs que sunt contra vota principalia. quod videt intelligēdum cum procedit ad aliquē actum exteriorē. non cū precise corde cōmittūtur. nisi aliter ipsi plati declararent. Se cundo nota scōm Umbertū in expositione regule. q̄ co gitatio de muliere in se nō est peccatū. delectatio autem in hmōi cogitatione potest esse mortale. et veniale scōm diuersas circūstantias. appetitus vero m̄ieris semper est mortale. quod intelligo de appetitu rationabili. id est scōm determinatōem rōnis et libidinoso. et actiue z passi ue. id est amare vl̄ velle amari carnaliter vir mulierem vel a muliere vl̄ ecōuerso. et multo magis gliari de hoc vel facere aliquid propter hoc vt amet. hoc autē patet ex verb ipsius Augustini in regla dicentis. appetere scz feminas vel ab eis apperi velle crimino sum est. crimen autē hic importat mortale scm Umbertū: prout sumi tur a Gratiano dist. xxv. §. Alias ea. Uideant ergo qui habent deuotas in monasterijs. z mutuo delectant car nis ardore. propter q̄d eas si sepe possunt visitāt. quot mortalia cōmittāt. etiam si nō adderent alias turpitu dines verboꝝ z actuū. Attendant et prelati eoꝝ qui ta les permittūt accedere ad mōasteria cē participes dam nationis eoꝝ. ij. q.i. notum. z. lxxxiij. dist. c.i. Notā ter tio scōm Umbertū. q̄ tria sunt genera feminaꝝ que tem pranť fa cil⁹ de bonis viris q̄s alie. Primū est p̄tinētes

Tria gña feminaꝝ

maxime iuuenes .cum ch̄i temptatio sit cōmune in ea natura.facilius temptant iste q̄ contingat vl alie femine male agentes cū alijs.Et ideo apostolus reddit causam thimotheū contra istas.i. Thimo.v. Secundū genus est femie ille que inter cōtinentes viuūt sub specie vel habitu sanctitatis.t ideo cum nō audeāt habere familiaritatē cum mūdanis propter votū sanctitat̄.faciliꝰ effundūt suas temptatōes t in viros sanctos cum quib̄ frequētius conuersant. Unde Aug⁹. Non ideo mun⁹ cauendū est.quia sunt bone indolis et pie conuersationis cū sub effectu pietatis se supponat viscus lubidinis.Tertiū gen⁹ est femine inter cōtinentes specie sanctitatis habentes que sunt vilis cōditionis:que faciu⁹ cadunt q̄ nobiles vel magne auctoritat̄ matrone que propter honorē suū hoc attemptare dedignarēt. t ideo ab his cauendū. Unde hiero. Femīnā quā videris bene conuersantē mente dilige.sc̄z fm deū nō corpali cōuersatione.dist.xxxij. Hospitibꝰ. Et nota q̄ dicit expta de sta.mo.c.cū ad monasteriū.circa fi.q. abdicatio ꝓfectis sicut t votū castitatis .ita sunt annexa regule monachali.vt nec cōtra eā summ⁹ pontifex valeat indulgere. vnde vt dic̄ Pe.de pa.in.iij.q. in ꝓceptis negatiuis q̄ diu durat obligatio ad nō faciendū nunq̄ licet facere.t cū obligatio ad nō cocundū sit cōtinuale religioni . q̄diu durat religio q̄ est vsq̄ ad mortē.nunq̄ est sibi licitus coire.nec papa p̄t dispensare ipo remanēte religioso. Sz forte papa p̄t facere de religioso nō religiosū.et tūc cessabit obligatio.q. ipse p̄t destruere omnē religionem sicut destruit aliquas.quia nec reputat religio nisi approbata a papa.q. in approbando nō potest sibi legē imponere.a q nō liceat recedere sicut nec testatori in testando. ff.de le.si quando. Nota de vitandis occasionib̄ qui bus cauſat t auget amor carnalis ad mulieres t mulierum ad viros fm Umbertū in expositiōe regle. Prima occasio est accessus ad eas sine causa vigētes t modestia Femine sunt multū curiose ad videndū viros etiam bonos.Beñ.penul. Filie discurrūt q̄ muz.sc̄z ad videndū ioseph.Sicut ex visu mulieris inardescit ꝓcupiscētia virata ex visu viri inardescit ꝓcupiscentia mulier̄.Exemplū de sancto Bernardo:quantū ad hospitā suam ꝛc̄. Et iō sancti viri:t p̄cipue q̄ sunt aspectu gratiosi t pulcri caueāt sibi apparere int mulieres vel accedere ad eas. Secūda: Secūda occasio est freq̄ntatio cū eis Solent enī ex hmōi frequētia corda coz inflāmare in viros. Exemplū Beñ. xxxix.de dña que iniecit oculos in Joseph.t ideo cauēdū est ab hmōi frequētatiōe.vnde ꝓpter hmōi vitandū monasteria duplicia sc̄z. viroz t mulier̄ simul habitant̄ū īstituta a beato Basilio mādant separi t nō amplius fieri.xvij.q.ij.diffinim⁹. Tertia familiaritas que Tertia causat ex mlta t ꝓuata locutiōe.familiaritas enī in oī re prebet audaciā.audacius enī petit aliquid a familiari q̄ ab extraneo. Sic t mlier audacius ꝓrūpit in tēptatiōem in familiarem .vñ.xvij.q.ij. Peruenit. Prohibent mōachi facere sibi cōmatrices ad rollēdū familiaritatē hmōi. Et nota q̄ preceptorie hoc prohibet Gregorius in dicto.c.dicit tamē glo.q̄ si mōachi habēt ecclesias curatas.nō prohibent baptizare sed leuare de sacro fonte.quia ibi maior familiaritas ꝓtrahit. Quod extendit ad oēs religiosos.quia vbi eadē ratio ibi idē ius. Hinc et hieronim⁹. Oēs puellas vl virgines christi.aut equaliter dilige.vnde xvij.q.ij. In decima dicit Ea circa mōachos cautela seruata. vt remoti a familiaritate monaliū.nec vsq̄ ad vestibulū habeant accedendi familiare ꝓmissum. Sed nec abbatē vel qui prefuit extra eā que p̄est virginib̄ christi loqui aliq̄d :quod ad institutionē earum ꝓtinet:licebit.nec cum ea sola q̄ p̄est frequēter loq̄ eos oportet.sed sub ꝓfessionis duarū vl trium soror.ita vt rara sit accessio t breuis omīno locutio Quarta est ostensio affectōis per munuscula et dulces Quarta. litteras.affectus ergo mulieris erga bonos viros .licet sanctus de facili degenerat in carnalē. quia fragilis est nature.t ideo boni viri si ex aliqua cā vrgente hinc ostendere familiaritatē.caueant sibi a verbis blandis t actibus ex quib̄ possit augeri affectus eaz circa se. Unde hieronim⁹. Crebra munuscula t sudariola t dulces litteras sanct⁹ amor nō habet. Et loquit nō de litteris honestis et informatoriis ad bonū.sed solū ex affectōe sensuali.t cū verbis blandis scriptis.vt patz in sequētibus Quinta. Quinta est decor et cōpositio corpis. Exēplū de ioseph Beñ.xxxix. Et iō boni religiosi deturpāt corpus suum p̄ mortificatōem. Qō si sentiunt se diligi a mulieribꝰ fugiant eas.t aspere t dure loquant ad eas. et si ex h̄ rugient eas esse turbatas contra cos q̄ carnal̄ affici. vñ Aug. Sermo brevis asper t rigid⁹ est cū hmōi habenda⁹. Sexta. Sermo brevis asper t rigid⁹ est cū hmōi habenda⁹. Sexta est aspectus earū. Impudicus oculus (aut Augustinus) impudica cordis est nūcius.xxxij.q.v.nec solo. Exemplum Dauid in videndo bersabee t dñe respicentis in ioseph. Et iō vt dic̄.vi.q.i.c.ex merito. officiū fingio rum sit oculos habere castos. Utrandū est ergo quā Mulier tum possibile est ꝓsortiū mulierū. Primo ꝓpter peculiaz conuersa tūr vitam Aug⁹. Quanti t quales episcopi clerici simil̄ t laici p⁹ magnalia et signa mirabilia naufragant i nosc̄tur.cum da. volunt in naui fragili nauigare.hoc est in carne fragili se exponere consortio mulier̄ periculoso. Secundo propter infamiā que inde sequit̄ que cauenda est.arg. xxxij. q. iij.nō sunt audiendi. Tertio ꝓpter notā exempli. Cū enī perfecti viri et securi inherent familiaritatibus prudentis.dant occasionē minoribꝰ idem faciendi; qui cū sint infirmi de facili corruunt in ist̄. Et declarat Aug⁹. in lib̄ bro de singularitate clericoz. q̄ nec propter vtilitatē ecclesie ricoz tempalē que ex hoc cucurrit.est habēda cū femina numia familiaritas.nec ꝓpter caritatē ad salutē earū. nec ꝓpter quedā exempla xp̄i t sanctoz. Nam et si xp̄m sequebant mulieres que ministrabant ei t apostolis:et helyas pastus fuit a vidua.nō se debēt homines fragiles tantis viris equare.vt credant hoc ita pure agere licere illi et tamē multū moderata maxime modesta fuit illa familiaritas et ex causa magna facta.

De paupertate religiosoz seruanda siue ꝓprietate particulari nō habenda §.xi

qualiter circa hoc quis offendat. Unde aug⁹. in regula dicit. Non dicat̄ aliquid ꝓprium.sed sint vobis omnia cōmunia.xij.q.i.c.non dicatis. Et viban⁹ papa inq̄t. Nunc̄ vestz vitaz cōmunē susceptā habet.t vouit se nil ꝓprium habere.videat ne pollicitatiōem suam irritam faciat.sed q̄d dño pollicitus est fideliter custodiat ne dā nationē sed premiū sibi acquirat.xij.q.i.Scim⁹. Et ex de sta.mo.c. Cum ad monasteriū.dicit. Probibem⁹ vi stricte in virtute obedientie sub obtestatiōe diuini iudicij.ne q̄s monachoz ꝓprium aliquo modo possideat.Et in.c.monachi.co.tit.dicit hoc de vniuersis religiosis precipim⁹ obseruari.sc̄z nō habeant peculiū seu ꝓprium. Ubi ꝓmo nota secōm Jo.an.in nouel.sup dicto.c. cū ad monasteriū.q. ꝓprium dicit quicq̄ celat abbatē seu alij suo prelato.vl tenet contra voluntatē prelati. Si aūt abbas quidā monacho concedit . vt eis possit vti ad libitū nō videt dici ꝓpria.quādo de quātitate t q̄litate nil certi lat abbati.nec sine ipsi⁹ scientia aliq̄d recipit vel expendit paratus totū reddere t dimittere ad iussum abbatis. Et dicit ꝓprium fm abbatē quasi pozo priuatū sepatū a cōmunitate. Et secōm Hosti. importat ꝓprium Habere dominiū rei iustis modis acq̄sitū. Secundo nota q̄ ꝓpri-

De occasionib̄ vitandis.

habere proprīū est peccatum mortale religioso cuilibet. tum quia est cōtra votū principale. scz paupertatz. tum qz est cōtra preceptū iuris canonici. vt patz per allegata ca. Et religioso in morte reperto cū ꝓuio: mandat in dictis ca. negari ecclesiastica sepultura. cū ergo religiosus vel religiosa. qz idē iuris omino est in monialibz. in hoc aliqd recipe mulcū vel parū mobile vel imobile, contra voluntatē suprioris vel receptū de licentia prelati nō est paratus ponere totū in mānibz eius ad placitū et requisitionē ipius plati. vel ei aliquid celat ne ab eo accipiat vt ꝓfessus peccat mortaliter. et similr si sibi ad vsuz cōcessa contra volūtatē suprioris. vl sine licentia vendit vl donat vt dns rei nisi poneret spem in ratihabitiōe plati. Tertio nota q plat⁹ nō pōt dispensare cū religioso vt habeat ꝓprīū. vt scz aliqd habeat simplicit in sui dominio. vt facere possit quicqd velit sine voluntate superioris ꝓpria auctoritate. imo vt dic Inno. in. c. Cum ad monasteriū. in fi. nec summ⁹ pontifex in hoc valet indulgere. id est dispensare. et quāuis archidi. hosti. et Jo. an. dicant q papa pōt cum monacho in proprietate castitatē dispensare. hoc volunt dicere q ex iusta causa et magna vigente necessitate vt est bona dispositio vnius regni. potest papa mōachū facere laicū. et vxorare. sed pro certo tenet q nō valet dispensare cū monacho vt ꝓprius habeat. et sit mōachus sm Tho. et Pe. de pal. qđ patet per id qđ narrat archid. xxij. q. ij. soler. de quadā ablata muliere. Vñ nota q si plat⁹ dispensat cū religioso in ꝓprio. vt scz aliqd habeat et ad placitū illō distrahat. diff. per et disperdet. vt sibi videt etiā in damnū monasterij nō videtur posse excusari a peccō graui et mortali. cū exponat ouē suā morti. et dānificet mōasteriū et vsurpet potestatē quā nō habz. Quarto nota q cū plat⁹ concedit quidam subdito ad vsum. qz tū res periculosa est et inutilis et exempli mali cā. Consulit hosti. abbatiq nisi ex magna et euidenti cā talē licentiā nō det mōacho nō habenti administratōem. addit ad h dns Joh. do. dicens. quia consiliū hoc est latissimuz et ꝓpter malicia modernoz odiosum. qz religioni dānosuz. iō restringendū per regulā illam. Odia restringi et fauores cōuenit ampliari. de reg. iur. lib. vi. Item qz ad maiorē paupertatem obligant frēs ꝓdicatores q̄ monachi. cū illis sit licitum bre possessionē i cōi. et q dns abbas pōt cōmittere possessionē monacho. qđ nō pōt plat⁹ ordinis predicatorum cū dictus ordo possessiones hre nō possit. scz eis renūcia uit. hec Jo. do. Moniales aūt vtriusq ordinis mendi tantū in cōi possessiones et redditus hre pnt. vt mona chi. Concessoz aūt sibi p platū religiosus ita hz vsum. q nō habet vsufructū. Est aūt hec differentia inter vsū et vsufructū. quia sm text. glo. ex de pigno. Cum cōster. Usufructus dicit ius vtēdi et fruēdi rebus alienis: salua rez substātia. Sed vsus dr ius vtendi licet nō fruēdi rebz alienis ꝛc. Vñ de re cui⁹ quis habet vsum accipere debet pāsse suā necessitatē. nec aliqd dare pōt Sed in vsufructu vltra suā necessitatē pōt residuuz illi⁹ vsu fructus donare vt vult. qz eius rei dns ē. Religiosus de concessis sibi ad vsuz nil pōt donare etiā elemosinaliter nec de eo qđ acqrit p industriā aliquā. nec de bonis patris. quādo sibi cōmitterent ad vsum vel fieret procurator. qz omia sunt monasterij. vt. xij. q. i. nō dicatis. ni si sup hoc habeat lnīam dandi. et tunc bñ vtaf. alīs dispatio erit nō dispēsatio. et ꝓcedens et vtens peccabit et recipiens sine causa rationabili. arg. xij. q. ij. Gloza. et tenetur restituere mōasterio recipiēs ex turpi cā. etiam si habuisset dās licentiā dandi. Ex dono etiā recipiens si dās nō hēbat lnīam. et mlto magis si nō hz indulgētiā.

Nota qnto sm Umbertū in expositōe regule sup illō sint vobis omia cōmunia. xij. q. i. nō dicatis. q cum duplex sit vsus. quia certus et incert⁹ circa certū vsum. qui scz nō pōt auferri: dispēsari nō potest. Semp enī volūtas religiosi debz esse subdita plato. vt resignet quando voluerit. Sed circa vsum incertū qui ē in voluntate alterius vt ei auferat cū ei placuerit ex cā rationabili dispēsari potest. Causa aūt ronabilis dispensatiōis ē duplex. scz vtilitas et necitas. vt. i. q. vij. §. nisi rigor. Utilitas ar potest esse duplex. s. priuata et comunis. Priuata vt cū concedit religioso liber alicui⁹ vl ad addiscendū vel ad informādū animū suū in principijs ad salutē. Cōis vtilitas est vt cū concedit alicui vsus libri. qui pōt studio suo alijs ꝓficere. Simil⁹ necitas est duplex. scz priuata vt cū in mōasterio paupe in q nō possunt habere de cōmuni victualia monales: concedit monali vt aliquid habeat ad vsum necessitatis sue. cum ꝓposito tamē semp totū resignandi cū voluerit superior. Necitas cōmunis est. vt cū concedit alicui officiali procuratori celerarij et huiusmodi aliqd ad expendendū in vsus cōmunes. Et quāuis hmōi necitates vel vtilitates sint sufficiens causa dispensandi. nō tamē oēs sed solū q sunt valde rōnabiles et euidentes fieri debent vt in necessitatibz q̄tidianis victus et vestitus. et in vtilitatibz circa pertinētia ad salutē anime. et ē valde cauendū ne in huiusmodi faciliter dispēset. tū ꝓpter sequelā exempli. tum ꝓpter speciē mali. de vita et ho. cleri. Cū ab omni. Nota sexto de habentibz bona mōasterij vel cōuentuū ad ministrationē pro cōmunitate vt procuratores custodes: id est liberarij. vestiarij. sacriste ꝛc hmōi. Procurator igit cū habet administratiōez rez iuridice in ministrado res ecclesie vl conuētus. conditiōem eius meliorare potest. deteriorare nō debet. vt dicit extra de dona. c. fraternitatē vbi dicit glo. q et si epus aliquid modicū donare possit ū sit de ꝓsuetudine. nō tamē procurator etiā generalissimū habens administratōem. ff. de pcu. l. procurator. Et hoc est ꝛ abusionē modernoz: religio soz sm dnm Jo. do. q ꝓstituti ꝓcuratores et sindica a ꝓuētibz suis i totū vel in partē bonorū patrimonialiū vendūt. donāt. commutent. dissipāt: et disperdūt dicentes se facere licite. qz cum licentia suoz maioz. cum nec ipi prelati possint donare vl distrahere bona monasterij seu cōuentus. Custodia aūt dicit rerū cōmissarū solers cautela et discreta administratio. extra eo. p totū. Et sic dicunt custodes librarij. cellerarij. vestiarij quoz officiū est res sibi cōmissas cōseruare cū diligentia a latronibz a corruptionibz. et necessaria vnicuiq; ꝓut regula vel ordinario dom⁹ iubet distribuere. et fideliter ad bonū cōmune eas tractare. Magna quoq; abusio est vt frēs velint habere salaria p officijs suis. cū omia opa sua sint in manibz prelatorum. ac etiā volūtates. xij. q. i. non dicatis. Nota sexto primo q si religiosus teneat ad supfluitatē res vt pecuniam. cappas. et tunicas pomposas triplicatas et huiusmodi. cū licentia tamē prelati sui et sit paratus semp totū resignare ei in mānibz eius. qđ tū raro cōtingit q̄uis talis nō possit dici ꝓprietarius. tamen sm Umbertū in expositione regule peccatū est in dispēsante et dispēsato sic sine causa rationabili. Et in dispēsante est peccatū infidelitatis seu iustitie cū abusiue potestate. cū data sit ei in edificationē: et ipse vtit ea in destructōem. In recipiente hmōi dispensatōem est auaricia. cū teneat sine rōnabili causa. Nec ille. Et satis credo q qui se reperiunt in mōasterijs et ꝓuentibz vbi non viuit in cōi. si plati sunt et non faciunt quantū eis est possibile sine notabili scandalo. vt viuat in cōmuni eos nō esse in statu tuto. quia fauent rei destructiue religionis. ar. dist. lxxxij. Error. et in alijs. c. Si sunt subditi et resistunt huic bono cū attentatur. nō quia nō possent sufficiēter viuere. sed qz volūt abundare et de suis suo mō facere videntur cē in malo

Usus certus et incertus.

Procurator monasterij.

Custodia

Differūt vsus et vsufructus.

statu cum secularit̃ viuant ⁊ velint in malo pseuerare Prohibet autem religiosis viuere secularit̃. extra de regu. et transl. ad reli. ca. Relatum.

De habitiõe et re tentione possessionũ redditũ annualiũ in cõmuni in ordine predicatorũ. vtrũ sit licitũ. §. XII.

Primũ

Possessiões hr̃e p̃dicatorũ b⁹ petrũ est.

Dorum declarationem sumo ex libello venerabil'i viri domini Jo. do. cardinal'. qui leuauit seu suscitauit p̃mus in italia viram regularis obseruãtie in ordine p̃dicatorũ scientia ⁊ vita famosi quẽ fecit sup hmõi materia. Primũ ergo. s. eẽ peccatũ probat sic. filij seu successores tenent̃ partẽ p̃decessorũ promissa ⁊ statuta suare. qõ ptz ex de imu. eccle. aduersus. et de testa. Si heredes. Vñ ⁊ regl'a iurisp. in vi. dic̃ q̃ rationi cõgruit vt succedat in onere q̃ substituit̃ i honore. Sed institutor ⁊ pater ordinis p̃dicatorũ be. Dominicus ⁊ sui successores. qui cõstitutõibus formã ⁊ auctoritatẽ dederũt ordinauerũt ⁊ ipi fuauerũt sine possessionibus ⁊ annualibus redditibus viuere. vt ptz in p̃stitutõibus in. c. de capitulo generalissimo. ⁊ p ipm btm̃ Dominicũ hoc summis pontificib⁹ p̃miserũt. nec aliter sum⁹ pontifex ordinẽ approbauit. qõ ptz in bulla cõfirmatiõis ordinis honorij. iij. in bulla canonizatiõis br̃i Dominici. ⁊ in bulla Clemẽtis que incipit Virtute conspicuos ⁊ in multis alijs bullis. que oẽs testificant̃ frẽs ordinis p̃dicatorũ elegisse viuere in arctissima paupertate. Jgit posteri in dicto ordie tenent̃ de lege cõmuni. nõ solũ puata que obligãt nõ tantũ ad penã. sz etiã ad cul'pã integralẽ omniũ possessionũ redditũ annualiũ abbreuiationẽ fuari. Quãuis enĩ regl'a br̃i Aug. (cui⁹ p̃dicti sũt p̃fessores) nõ prohibeat possessiões habere in cõi sz p̃mittat. tamẽ hanc p̃missionẽ renũciauerũt in mãib⁹ summi pontificũ obligãtes se ad abdicatiõem earũ p cõstitutiões regl'e superadditas. quarũ etiã ipsi sũt p̃fessores. Et regl'a iurisp. dicit. Qõd semel placuit amplius displicere nõ põt ex de regu. iurisp. li. vi. Qõd vero est in his q̃ nõ p errorẽ sed p sciaz placent: et nõ solũ mẽte. sed ꝙbo vl' ope. vt glo. ibi. Joh. an. sic est in ꝓposito. Renũciantib⁹ enĩ actiões suas nõ ẽ dand⁹ regressus. vt. vij. q. i. q̃ periculosum. ⁊ dist. xij. Si ds eps. ⁊ d regu. ⁊ trãs. c. Ad aplicam. Sz ⁊ ipse p̃ dominicus quẽ debent imitari q̃ volunt eẽ filij. vt dicitur. dis. xl. nõ est. nunq̃ voluit possessiones accipe q̃ nõ statim vẽderent̃. Et qsdã cõuentui bononien. oblatas. ⁊ a qbusdã frib⁹ receptas repudiauit. de q̃ nõ pot scãdalizari sunt q̃ obtulerãt ciues deuoti. maluit autẽ eos scandalizari. q̃ possessionũ sceno ordinẽ fedare. Qui trãrandẽ in extremis in suo testamẽto maledictiõem dei ⁊ suam cuilibet ad ordinẽ suũ tales reddit⁹ inducẽti delegauit q̃ maledictio p̃ris effectu clamare nõ cessat Sed nota q̃ ex p̃dictis ⁊ multis alijs iurib⁹ allegatiõib⁹ et rationib⁹ infert. q̃ frẽs p̃ticulares duoꝝ ordinũ mẽdicantium. scz p̃dicatorũ ⁊ minorũ. qui vetant̃ possessiões habere pertinentes ad illos cõuent⁹ qui patenter aut sophistice de redditib⁹ viuũt. cõmunẽ vitã nõ dñt recipere nisi sicut vxor vsurarij q̃ tenetur de proprio labore aut elemosinis vitã suam ducere. posito q̃ oĩa bona viri sui sint de vsur̃. Si enĩ frẽs tales p̃nt viuere de cõmunib⁹ elemosinis quas quẽtus illi recipiũt. bñ est cum eis. sin aũt pcurent a fidelib⁹. caute tñ cauẽdo scandala q̃ntũ p̃nt. et a diffamatiõe fratrũ suoꝝ simpl'r abstinendo qr tales redditus. vt p̃fertur. rapina' sunt et nullius iuris existũt. Vñ ⁊ allegat hosti. et Jo. an. dicentes p̃dicatorũ statũ fore pfectũ ex electiõe altissime paupertatis. dũmodo caueant ne furent̃. Et qd est furari nisi reuerti ad possessiones ⁊ redditus p̃hibites. addit. al's peccarent mortaliter. sicut et frangendo castitatẽ ⁊ hmõi. hec oĩa intelligo cũ fuerit absq̃ debita dispensatiõe sup hmõi. et per papam fienda fm ipm. vt j. dicet. Et in fine tractat⁹ cõcludit q̃ si frater singularis in dicto ordine p̃dicto facẽ nõ posset ad aliquẽ conuentũ sue religionis in q̃ religio vigeat liberã trãscũdi habeat facultatẽ licẽtia tñ petita. et si nõ fuerit obtẽta. ne obediẽtie bonũ depeat. Nota tertio q̃ incõtrariũ possent induci tres rõnes qs elidit et destruit ipe. Et p̃ma ẽ talis. trãsgressio eoꝝ q̃ cõtinetur in p̃stitutiõib⁹ nõ obligat frẽs ad culpã sed ad penã nisi ꝓpter p̃ceptũ vl' p̃cẽptũ. vt habet ex plego p̃stitutionũ tiõis. Sz nõ br̃e possessiões i cõi ẽ ordiatio p̃stitutionũ et sine p̃cepto formata. q̃ nõ est p̃cũ saltẽ mortale vt dicũ est. Ad qõ p̃fat⁹ dns Joh. resp̃. hãc ordiatiõs seu inhibitiõem. que hẽtur in. c. de. do. conce. ⁊ p̃stru. sic possessio aut redditꝰ ãnuales nullo mõ recipiant̃ attenta solẽnitate circũstãtiarũ. qb⁹ facta est. de qb⁹ hẽtur i. c. de cast plo generalissimo. nõ sit statutũ q̃si principale. et ablata sit prãs q̃buscũq̃ in ordie dispensandi in b̃. vt ibi patet br̃e vim p̃cepti. q̃uis ibi nõ fiat p̃ceptum i forma. Sed dicit sensisse ⁊ determinasse famosos doctores lapũ de castellis. ⁊ francisc̃ũ de aretio. Asserit enaz q̃dã quer̃ p̃stitutiõib⁹ p̃hibent̃ simpl'r. nulla adhibita pena taxata ve taxãda absq̃ graui peccõ cõmitti nõ posse. sicut est illud de possessiõib⁹ nõ habẽdis. oblig̃at enĩ p̃stitutiões alias q̃s trãsgressores ad culpam ⁊ nõ solũ venialẽ sed aliquã mortalẽ. etiã sine p̃cepto formato vel contẽptu adhibito q̃d infra declarabit̃ i alio. §. Satis p̃cor̃dat guil. q̃ dicit q̃ aliq̃ statuta sũt sub p̃cepto. et si p ꝙba p̃cepti nõ ex primant̃ si p̃stat q̃ rangz p̃ncialia fundãta ordinẽ illi in spe religionis cõstituenda. sicut statuta vt inuiolabiliter obseruent̃. Secunda ratio est talis. Consuetudo nõ tollit ius positiuũ. vt patz per exemplum de ieiunio in quinquagesima a clericis inchoando. dist. xij. statum⁹. et de ieiunio in festo diez rogationũ. de cõse. dist. iij. c. rogatiões. ⁊ de quibusdã diebꝫ feriat̃. de cõse. dist. iij. c. nunciandũ. que oĩa p cõtrariã consuetudinẽ sunt abrogata fm glo. ipsoꝝ. c. Sed iam q̃ antiquã p̃suetudinẽ a. l. annis et vltra introductũ est cõuentus habere possessiones et redditus. cuius p̃hibitio est de iure positiuo. ergo ꝛc. Sed ad hoc respondet̃ q̃ cõsuetudo p̃dicta cet iuri positiuo. reqrunt̃ multa. precipue vt sit rationabilis et prescripta. extra de consue. c. finali. Sed ista cõsuetudo que potius dicẽda est corruptela nõ habz has conditiones. nã interrupta est freqnter p. p̃hibitiõem capitulorũ generaliũ. Requirit̃ etiam q̃ res sit p̃scripti⁹ lis et p̃scripta. de qua agit̃ ex de testa. c. ij. qualis nõ est status religionis. vñ cõstitutionũ cũctis principalia nullo cõsuetudo potest introduci. vt de esu carnũ de equitanda ⁊ huiusmõi. et multo magis de possessionibus habendis: quod est strictius p̃hibitũ. Unde ⁊ Jo. andree in cap'lo Cum ad monasteriũ. extra de sta. mo. dicit q̃ si aliquis contra vota nõ valet consuetudo. sic nec contra regulam. et concludit cũ hostien. q̃ monachi debent abstinere ab esu carnũ nõ obstante consuetudine vel scãdalis. lo fratrũ. Oportet etiã q̃ consuetudo sit rationabilis. et q̃ contineat naturalẽ equitatẽ. extra de cõsuetu. c. Et parte. Sed ĩ nõ habet tal'is cõsuetudo. q̃ nõ rollit in hoc consuetudo dictũ ius. Tertia ratio est q̃ cũ papa omiura in scrinio pectoris sui censeat br̃e. l. de testa. l. omnũ. et ex de cõsti. c. i. li. vi. quo scz ad interp̃tatiõem ⁊ mutationẽ in positiuis. ⁊ cũ oĩi lege hũana possit dispensare fm oẽs. papa dispensauit i hoc qõ est positiuũ ius quod ptz p plurima p̃uilegia ordini indulta. et papue in p̃uilegio a pluribꝰ summis põtificib⁹ renouato. qõ cõmuniter dicit̃ mare magnũ vbi indirecte ⁊ impublice videt̃ hoc haberi. Sed ad hoc rñdet p̃fatus dns Johan. to. q̃ hec p̃uilegia siqua essent nõ valerent pluribꝰ

rationibꝫ ꝛ ꝓcipue ꝑuilegiũ contra consuetudinẽ vel constituꝯem impetratum vigoꝛe caꝛet: nisi de ipsa consuetudine ꝛ ꝓsone exꝑssaꝫ faciat intentionẽ. cꝫ de ꝓsti. li.vi. ꝛ cꝫ de his q̃ fi. a mato. ꝓte ca. c. Cũ nos. Sed in ꝑdꝫ no. igit nõ sunt valida in ꝟ. Jeẽ ꝑuilegiũ ꝑ surreptiõem ꝑdꝫ fuit subꝛeptiũ. qꝛ cause frnole assignate. puta qꝛ elemosine fideliũ sunt attenuate. et nõ qꝛ ꝟ est io. qꝛ male viuũt. ꝛ facerẽt illa ꝯa faceꝛ. q̃ si papa faceꝛ nũq̃ talia daꝛet. Unde ꝑ. de castel. doctoꝛ ꝓsulꝰ sꝛ ꝟ dixit q̃ si ꝟ cꝫ ꝓcessuꝫ ordinꝫ ꝑ modũ ꝑuilegij expectãda eꝛt sꝛda iussio. Non enĩ ꝓsumit a curia emanasse. qꝛ ꝯ statuta est religiosoꝝ. cꝫ de ꝓfirmatõe vtili vel inuti. c. porrecta

Nota de ci. li. vi. ꝛ cꝫ de his q̃ fi. a mato. ꝓte ca. c. Cũ nos. Sed in ꝑdꝫ no. igit nõ sunt valida in ꝟ. Jeẽ ꝑuilegiũ ꝑ surreptiõem fuit subꝛeptiũ. qꝛ cause frnole assignate. puta qꝛ elemosine fideliũ sunt attenuate. et nõ qꝛ ꝟ est io. qꝛ male viuũt. ꝛ facerẽt illa ꝯa faceꝛ. q̃ si papa faceꝛ nũq̃ talia daꝛet. Unde ꝑ. de castel. doctoꝛ ꝓsulꝰ sꝛ ꝟ dixit q̃ si ꝟ cꝫ ꝓcessuꝫ ordinꝫ ꝑ modũ ꝑuilegij expectãda eꝛt sꝛda iussio. Non enĩ ꝓsumit a curia emanasse. qꝛ ꝯ statuta est religiosoꝝ. cꝫ de ꝓfirmatõe vtili vel inuti. c. porrecta

bonibꝫ ꝛ vigilijs statutũ firmatũ mẽdicantiũ. cꝫ de elec. c. ecclia. ij. Jdẽ post eũ ꝓfirmauit Jo. de lignauia ꝓfundus doctoꝛ ꝛ ꝛtuꝫq̃ iurꝫ dicẽs dictũ ꝑuilegiũ no valere ꝛ ee subꝛeptiũ. qꝛ tacuerũt ipe ꝛrãtes maledictoꝝ be. Do minus ꝛ ꝓsones prohibentes. Constitutiões aũt cum sint facti. ꝛ de facto ꝓsistant. ꝓsumũtur a ꝓnape ignoꝛa ri. cꝫ de ꝓsti. c. li. vi. ꝛ ꝛ. Nota qꝛto q̃ in eo casu dicit idẽ dns Jo. licitũ esse bre possessioes ꝛ ãnuales reddꝰ postq̃ fres viuẽdo regulariter ꝛ viuẽdo. supfluas expẽ las in edificijs. in cõuiuijs. in vestibꝫ. in promotionibꝫ ꝛ hmõi modi. ac etiã vacãdo saluti ꝓximoꝝ predi cationi. audientie ꝓfessionũ ꝛ hmõi exꝑte fuerũt in suis opoꝛtũitatibꝫ nõ iuuari seu viuẽ posse sine redditibus qõ nõ credit ipe euenire. tũc possessiões acceptẽt mode raꝛe ex eaꝝ vsu viuẽtes: ꝛ nullũ pcm̃ erit. q. ncitas ñ habeꝛ legẽ. i. q. i. remissionẽ. et cꝫ de obꝛua. ieiu. c. Consi luum. qꝛ ꝛ rem alienã accipe: licꝫ i necessitate ꝛ vti ca. cꝫ de furtis. c. si q̃s ꝓpter ncitatẽ. et ꝟ quia tũc omnia sunt comunia. dis. xl viij. c. Sicut. in fine. cũ sꝫ sibi aliter ꝓ uideri nõ possit. de ꝓfe. di. v. Discipulos. Dece ipe. Luti tñ eẽt q̃ etiã in ncitate qñ non eẽt extrema. accedat di spensatio sup hoc supioꝝ. imo ꝛeqꝛitur. Nota quinto q̃ tenet idem Jo. q̃ in ꝟ nõ possit dispensare nisi solus papa. nõ aũt plati ordinis. nec magister ipe. nec caplm generale nec generalissimũ nisi aucte pape illõ celebꝛare cur. q̃ si dicaꝝ q̃ par in parẽ nõ hꝫ imperiũ extra ó elec. ca. Innotuit. arg. di. xix. c. nulli. cũ glosis suis. ergo capli tulũ generalissimũ nõ potuit ligare manꝰ alteri capi. ge neralissimo. qõ fieret si in hmõi dispensaret seu dictam cõstituciõem tolleret. Rñ. q̃ illud captm generalissimuꝫ capliꝫ imo papa. nolo q̃ aliud. c. etiã generalissimũ posꝫ sit reuocare illam ꝓstitutiõem de possessionibꝫ nõ habẽ dis. sequit q̃ qõ cunq̃ aliud. c. generalissimũ sit inferꝰ alio ꝓmo. ꝛ nõ par. et ꝑ ons nõ possit reuocare ꝓstõnem illam. nisi etiã ipm fuerit aucte pape celebꝛatũ. Jdẽ tor ordo renũciauit auctoꝛitati q̃runcũq̃ caplꝺ i hac par te nomĩaliter ꝛ exꝑsse q̃ possent ordini possessiones cõce dere aut redditus annuales. ergo talis auctoꝛitas neq̃ est in toto ordine. nec ꝓ eẽ nisi ꝑ spãlem lineaꝫ nõ subꝛe ptie impetꝛatã. hꝫ sponte ꝛ de certa sciẽtia cũ legitima causa a sũmo põtifice datam. Dece. do. Nota sexto q̃ si cõuẽtus posset cõpetẽter viuere in decenti numero et exercitio suę vocatõis sine possessionibꝫ ꝛ redditibus annualibꝫ sicut de facto exꝑientia docet in pluribꝫ locꝫ. tunc petere dispensatõem sup hmõi vl vti obtenta dũ rante tali ꝓstone nõ excusaꝛent a petõ. qꝛ boc eẽt retro aspicere qõ prohibet. de pe. di. ij. Pennata. Nec enĩ eẽt dẽinare et minui a statu ꝑfectionis ꝛ pauꝑtatis xꝑi et ꝑplorum ꝛ tollere ab ordine statum mẽdicantiũ. Unde lapus de castel. dicit ꝛ q̃ in ꝟ differt mẽdicãtes ab alijs religiosis. nec quia in cõmuni nec in particlari pñt bre

ꝑtũ. i. ĩmobilia ꝛ redditꝰ ẽtũ ad ordiẽs ꝑdicatoꝝ. ꝛ glo. cꝫ de elec. quoꝛũdã. li. vi. dicẽ q̃ mẽdicãtes ꝓpie sunt qõ ad ꝓgruã sustẽtationẽ reddꝰ aut possessiones bre eoꝝ ꝑfectio vl regula vl cõstitutio vetat. Sꝫ q̃ illũ publicã tribuere vicũ soleꝛ incerta mẽdicatas. vt bꝛ cꝫ de religi. do. c. i. Et io. an. post archi. dicẽ mẽducare est egere et ab alijs ncria q̃rere. Uñ mẽdicꝰ ꝺꝛ q̃si mãu dicens. Et io. an. glo. in nouel. illud in artissima pauꝑtate. cꝫ de ꝑuil. Nimis ꝓaue dicẽ loq̃ns de ꝑdicatoꝛibꝫ. qꝛ nec possessiones habent nec redditꝰ hꝫ ex solis elemosinis sustentant Dnc deuotꝰ Ber. in li. de dispẽsatõe ꝛ ꝑcepto dicẽ de ꝑfato. Nota mea nõ angeat sine mea volũtate. nec minuat sine certa ncitate. alioq̃n nõ erit dispensatio sed dissipatio. Et peccabit ꝓcedẽs ꝛ vtens. Nota septimo q̃ si ad cõuentꝰ ꝓuenit̃ bona ĩmobilia vt possessiones ꝛ redditus ãnuales iure legari vel ex hereditaria successione. Mã ꝛ frẽs nr̃i adire pnt hereditatẽ parẽtũ ex ꝑuilegijs cle. ij. imo nec pñt exheredari. vt. xix. q. ij. c. fi. Non nec gant ꝛ ns io. do. q̃n possint frẽs suscipe. Sꝫ ꝟ dicẽ eẽ hmõi dũ q̃si libere dimittit̃ ẽtũ. nõ vendi. no cauillãdo tm tenẽdo ꝑ ꝓuo habendo matoꝛi. sic faciunt seculares quan. seruet dictũ hiero. ad paulinũ. Si hẽs rem in po sse tua vende. si no hẽs ꝓuide. De ꝓcioso ꝑuso nec cessitatibꝫ cõuẽtus nõ suphuitatibꝫ residuũ pauꝑibus eroget. vel ꝓpinq̃s legantis denꝫ si indiget. argu. xij. q. i. quia tua. ꝛ. c. expedit. Hec debꝫ sine ncitate q casũ respi ciat de ꝓpinq̃ mĩta pecunia sꝫ depositꝛ tuam. ar. xij. q. i. nolo. Si aũt legant̃ cũ cõditiõe hoc ꝑt cẽ mlꝺ. Et si conditio est talis. vicꝫ q̃ ꝑtũ cõuertat in fabricã vel ornamentũ ecclie. vel vestes ꝛ lecticsterma ꝛ hmõi. hoc fieri ꝺꝛ ꝛgentius cõmode ꝑt. dũmodo nõ sit ꝯ ꝓstones ꝛ bu militatẽ ordinatã. ar. xiij. q. i. c. vlt. Sꝫ si cõditio sit talis q̃ nõ possit vendi siue alĩs alienari. vt q̃ de redditibꝫ ꝺꝛ annuatim prouideri fabꝛice tectis. infirmis pirantꝝs. vestibꝫ fratꝝ ꝛ hmõi. credo tenere legatũ ꝛ cõditoꝛes pro nõ adiecta habeꝛi sicut ꝑt a simili inueniri ĩ. c. tua nob. extra de testi. Nam conditio illa q̃ frẽs semp teneãt illã possessionẽ. est ꝯ ꝓstones eoꝝ ꝛ ꝓfessionẽ. ꝛ tõ obligãt eos ad pecandũ. Et ex alia ꝑte ꝟ facit ꝯ ad orandũ ꝓ se. Sed cũ pctoꝛes ꝺs nõ audiat. ꝑz q̃ testatoꝛ petuit contraria. vnde nõ est audiẽꝺ. Sic̃ notat archi. xxiij. q. vij. c. i. ꝛ. ij. Et qꝛ vt dicit regla iurꝫ de re. iurꝫ. li. vi. Nõ debet vtile ꝑ inutile vitiari. Et ꝓuata dispositio testato ris nõ ꝑt generalẽ dispositionẽ legis vl canonis ĩmuta re. vt de testa. c. requisisti. ꝛ. ff. de legib. l. nemo ꝑt. Uale bit legatũ ꝛ conditio nõ tenebit. et sic vendat̃. q̃ si hoc ñ admittat̃ a iurisꝺ. l̃ admittat̃ ab executoꝛibꝫ. vlem si fiat prohibitio alienatõis sub certa pena. puta q̃ deuolua tur ad aliũ in casu alienationis vl incurrat aliam penã nullo mõ ꝓterꝟ faciendũ est ꝯ ꝓstonẽ. ꝛ io si nõ pñt vẽ ꝺi abijciant̃ seu dimittant̃. Nota octauo q̃ si legata nõ sunt facta ĩ fraꝺẽ frẽs pñt illas elemosinas petere vt alias sponte oblata. Sꝫ caueat ꝑ se vl ꝑ sues ꝓcuratoꝛes ꝯ non dantes ciuiliter placitare q̃ ad immobilia. Quod si dicaꝝ q̃ ex ꝟ dabit occasio ꝓsonis nõ soluendi legata. sed detinẽdi iniuste aliẽa. Rñ. q̃ pcm̃ tã interꝰ cõmissum nõ euadit tam̃ a q̃ repetit̃. ꝛ vltra boc multa alia addunt̃ in placitatione. vt odia. rixe. mẽdacia. pliu ria. detractiones. iniusticie. ꝛ vltra istud scandalũ cõmu ne laicoꝝ videntiũ mẽdicãtes litigare. qꝛ alĩs ꝓfilia ꝑdi care nõ cessat. laici aũt si in iudicio suo reputãt nõ scan dalizant laicos inq̃ntuꝫ litigantes ꝛ sua repetentes. q̃n etiã clericus petens debita bona ecclie sue nõ peccet. sed debꝫ ꝟ facere vt notat archi. x. q. ij. episcopus. ideo ẽ qꝛ ecclia ꝟ ei mãdat nec etiã tenet ad statũ ꝑfectionis vt religiosi. Mendicantibꝫ non mandat hꝫ potius interdicit per cõstitutiões suas. ꝛ magis vt ꝓprius debet q̃s putidere

De bonis ĩmobilibꝫ

De legatis

saluti sue fuādo regulā suam ꝛ ꝓstōnes ꝫ aliox ꝓcu
rando ne retineant legata coꝝ. Decio. do. Consilii est ꝛ
optimū. tamē si etiā in iudicio exigerent et ꝗcritus ven
derent. nō videt eē cōtra cōstitutōes vel iura cōmunia.
Petrus aūt de pa. in quadā epla respōsali ad magistꝝ
ordinis fērꝝ Hugonē sup ista materia possessionū ꝛ red
dituū dicat magistꝝ ordis ꝛ punctualē ex causa rōnabili
puta in casu necessitatis q̄ legēnō habz. posse cū aliqb
cōiuentib dispensare sic ex cā rōnabili dispensare va
lent in carnib comedēdis. Sz si qs bñ aduerit casus
sunt mltū dissimiles. Nam ꝓ ꝓstōnes declaratur q̄ pre
lati possint de carnib dispensare nō sic de possessionib
imo expresse prohibet eis dispensatio. Et ideo tutior ꝛ ra
tionabilior vid opi. Jo. do. sup ꝓposita. Nota nono
q̄ de anniuersarijs ꝑpetuis sic dicat idē Pe. in dicta epi
stola. Nibi videt q̄ sicut nō est ꝫ ordinē. imo de ordie
recipe q̄tidianas elemosinas. ita etiā ānuūsaria ꝑpetua
nec ꝫ est hr̄e reddit⁹ in recipiēdo q̄tis. ꝛ in perēdo ex iu
dicio. nec in ꝫ est necria dispēsatio. sic nec in q̄tidie men
dicando. Sed repetere ea in iudicio ranq̄m redditus si
bi debitos nō licet absq̄ dispensatōe. Que dispensatio
fieri nō debet. nec illud dissimilari nisi ex causa necitatꝝ
puta in locis vbi ita refriguit caritas q̄ frēs seminātes
spūalia nō pūt aliter merere temporalia. Dec pe. Et idem
videt dicendū. imo et fortius de certis elemosinis an
nualib. quas reges ꝛ ꝑncipes aliq̄n ordinant dari fra
tribꝰ de gabellis et alijs introitib. Nam talia sunt pu
re elemosine. nam ipe cōcedēs ad placitū pt revocare ta
lem dationē. cum sponte det ꝛ nō ex aliq̄ obligatiōe ad
illos. nō obstāte q̄ illi q̄ sunt sup dictis gabellis teneant
ex debito dare fribꝰ rōne ordinatōis dñi. Idem die ipe
Pe. de censib ānuis. ac etiā de redditib fratꝝ ad vitā
q̄ scz nō licet exigere ea absq̄ dispēsatiōe q̄ fieri nō debet
nisi ꝑpter necitatē. sed oblata licꝫ recipe. Et addit q̄ istō
ꝓuilegiū quo cōcedit q̄ frēs possint recipe legata ꝑpe
tua ad cultū diuinū. nō exꝑmit de legatis ꝑpetuis factis
pro pitantijs aut indumētis q̄ possint ea recipe. Tuncꝰ
etiā ne illud ꝓuilegiū paꝝ valeat ad ꝓpositū. q̄ ibi non
exꝑmit cōtraria cōstitutōe vl cōsuetudie nō obstante.
hec ipe. Nota decimo q̄ cū aliq̄ docti viri aliꝫ sentiāt
ideo simplices frēs. illitterati q̄ in dicto ordine degunt
in cōuētibus possessionatis. alis religiose viuētes. cū vi
deant peritos ꝛ bonos sic viuere. satis videtur excusari.
Silr q̄ ex obedientia ordis assignātur in hmōi cōuēti
bus ratiōe studij vl ꝑdicatiōis ꝛ sine scādalo ñ possent
se subtrahere. etiā vident posse excusari remanēdo i cō
uentib possessionatis nō dispensatis sup huiusmodi.
Simlr ꝛ alij docti q̄ manēt in hmōi cōuentib ꝛ quā
tum in eis est sunt parati q̄ possessiōes vel redditus hu
iusmodi alienētur ꝛ opam dant. sed alij nō consentiunt
cū alienatio habeat fieri ꝑ maiorem ꝑtem capituli con
sentiētem excusari videtur. Et mlto magis si ꝑlatus su
perior hoc ꝓhibet. s. fieri alienatiōem. Satis vtilē ꝛ ratio
nabile eēt q̄ exq̄ in multis religiōibus de elemosinis vi
uere nō pūt fratres etiā religiose se hñtes. tum ꝓpter gra
uamīa laicoꝝ multiplicata ex guerrꝫ. tum ꝓpter diminu
tionē caritatis refrigescētis: tū ꝓpter multiplicatōz pau
perū questuātiū. curarēt dispēsatio a papa q̄ ꝑlatos
ordinis. et papa satis ratiōabiliter dispēsaret. ꝛcipue
in locis vbi ꝑ experientiā vidz q̄ elemosine nō sufficiūt.

De perpetuis anni uersarijs.

Quantū autē ad .§.XIII.

constitutōes fratꝝ ꝑdicatoꝝ. Si frater aliquā trāsgre
ditur ordinatiōem ꝓhibitā sub ꝑcepto in ꝟtute spūssc
vel sub pena excōicatiōis vel carceris. dicunt esse q̄ mor
taliter peccat. nō aūt aliter trāsgrediēdo sine cōtēptu ꝓpt
ꝺ q̄ dicit in ꝓlogo. Constitutōes nr̄e nō obligent nos
ad culpam vel ad penā nisi ꝓpter ꝑceptū vl ꝓtēptū.

Sed ꝑ hoꝝ declaratiōe nota ꝑm Jo. do. q̄ ꝓstōnib
aliq̄ supponūtur vt q̄ se nota vt forma. ritus et color. et
obseruatio castitatis ꝛ hmōi. et trāsgressio hoꝝ ceꝝ mor
tale. quia ꝫ votū ꝛ ordinatiōem ecclie. Illia ponunt in
constitutōe ꝛ sub triplici differentia. q̄ q̄dam memora
tiue. quedā simplr negatiue. quedā ordinatiue ꝛ ornati
ue. Prima sunt vt ieiunia ab ecclia instituta ꝛ alia hmōi.
Et ista talia trāsgrediendo facta pnīa constitutionū vel
prelati vl nō facta adhuc culpa remanet nisi q̄ confessio
nem deleat ꝛ ꝓtritionē. Dat ꝛ nihilominꝰ pnīa fm con
stitutiones. nō q̄ egit ꝫ ecclīam ꝫ etiā q̄ fecit ꝓtra con
stitutiōes. et sic multa sunt in constitutōib que trangres
sores nō solū ad penā cōstitutōis obligant sed etiaz ad
culpā vel mortalē. vt peccatiendo frēm. vel contumelio
verba dicendo ꝛ hmōi. vel venialē vt dicēdo ꝟba ocio
sa. Illa ꝟo que ponūtur simpliciter ꝛ negatiue nulla ad
hibita pena taxata vl taxanda nō recōpēsant pena vl
ipsa trāsgrediendo a graui perō excusari nō possunt vt
sunt q̄ existunt contra omnē obedientiā et extra omnz
auctoritatē. ꝛ exemplificat de possessionib nō habēdis
vel redditib annualib. ꝛ illa dicit eē mortalia. Illa au
tem q̄ ponunt in ꝓstitutōib ordinatiue: sunt que de se
nō existunt de genere bonoꝝ aut maloꝝ. sed de ornatu
et decentia religionis sic sunt ieiunia. esus carnīū. nega
tus modus dicendi vl cantādi officiū. silentiū. indima
tus modus dicendi vl cantādi officiū. silentiū. indima
tiones ꝛ hmōi. pro his taxant pene in ꝓstitutionib vl
cōmittunt taxande a ꝑlatis. quas q̄ fecerit ꝛa transgres
sione cessauerit sine culpa erit. puta si comedit carnes si
ne licentia ꝛ magna necessitate: si venīa petat. et li indul
citur q̄ doleat de culpa cōmissa faciendo pnīaz taxatā:
mundat a culpa. et satisfacit trāsgressionib coꝝ que ꝑ
tinent ad ornatū religionis. Et pōt nō esse culpa. puta
si fiat ex rationabili cā. vel forte ex inaduertentia ꝛ obli
uione cōtra hmōi statuta. et ꝓpterea dicitur nō obligent
nos ad culpā. q̄ si nō diceret etiā in dicto casu nō obli
garent ad culpā. Et potest in ipis trāsgressionibus eē
culpa vl leuis si ex leuitate ꝛ fragilitate frāgant hmōi
statuta. et ꝓpterea ponit caplm de leui culpa. vl si ex ma
licia fiat parua. vel grauior si ex gulozi malicia. et ꝓpte
rea ponūtur. c. de graui culpa. ꝛ. c. de grauiori. Similit
caplm q̄tidianū dicit. c. ō culpis. hec ille. Tho. etiā sco
scde. q. clxxxvi. dicit q̄ in hmōi trāsgressionib potest eē
culpa vel venialis si fiat ex negligentia. vl etiā mortalis
si fiat vel ex ꝓtemptu vl ex libidine. i. cōplacentia fruitio
nis sic sumit. xxv. di. §. als ea. Si quis aūt nō fecerit pe
nitentias taxatas a cōstitutionib vl taxandis a prela
tis ꝑ hmōi trāsgressionib obligat tunc ad culpā. Et
si in hoc ꝑseuerat. nō paratus emendare se. nec peniten
tias ꝑ hmōi constitutōis vel ꝑlatoꝝ subire debitas. hic
sic agendo cōtemnit scām dominū Jo. do. Unū frēs
ordinis ꝑdicatoꝝ tenent facere contra in regula ꝛ cōsti
tutionib ipius ordinis dato q̄ ꝑlatus suus nō mādet
seu dicat ei q̄ seruet. Et primo videt q̄ nō. q̄ nō tenet ea
seruare obligatiōe cōi sibi ꝛ alijs christifidelib q̄ nō sūt
obligati ad fuandū ipa. nec etiā nō videt obligatōe ipe
ciali quā fecit i ꝑfessiōe. quia in ea nō ꝓmisit fuare regu
lam ꝛ ꝓstitutiones seu cōtenta in eis ꝛ in ea. sed ꝓmisit
solūmodo obedire ꝑlato suo fm regulā et cōstitutiones
ergo si ꝑlatus nō mandat ꝛ nō dicat ei q̄ seruet ipa non
videt q̄ teneat ipa fuare. Sed cōtra. idem iudiciū ēde
fratribꝰ ꝑdicatoꝝ ꝛ alijs religiosis. sz alij religiosi tenen
tur seruare regulas ꝛ statuta sue religionis absq̄ hoc q̄
ꝑlatus coꝝ dicat vel mādet eis q̄ talia fuēt. ꝫ frēs ꝑ
dicatores. Rñdeo fm Johā. ncapol. in quo oliber. sūi.
q. xvi. q̄ frēs ꝑdicatores tenent fuare omia contenta in
regula ꝛ in ꝓstōnib sui ordinis. ꝓout sūt in eis ꝛ in ea

contenta hec ꝑcepta vt ꝑcepta z statuta simplicia. dato etiã q ꝑlat⁹ iuus nõ mader. nec dicat ei q ꝓfuet ipsa. qõ ꝓbari ad ꝓns multiplr. Primo qz qlibz tenet ser uare ꝓmẽtia ad statũ suũ. sic ꝑlat⁹. qõ ꝓmer ad ḡdum ꝑlatois. et sacerdos ad ḡdũ ordinis sacerdotal'. Et silr quilibet religiosus tenet ꝓuare regulã z statuta sue religionis. Scõo ꝓbat ꝓ rõem. q qlibet exns in alio gradu vl statu ecclie tenet facere imposita existẽtib in tali gradu vl statu ecclie tenet facere iposita existẽtib in tali ḡdu l statu a supiore potẽte ei imponere. Sz papa tãq vicar⁹ xpi z supm⁹ ꝑlatus totꝰ vniũsalis ecclie potuit imponere. z de facto imposuit statuẽdo. vl' ꝓcepto bando vl confirmãdo existẽtib i oi statu z ḡdu ecclie oia spectantia ad talẽ ḡdũ seu statũ. q qlibet exns in qcũq ḡdu seu statu ecclie tenet facere ea q spectãt ad talẽ ḡdũ seu statũ. Sz dicet ad hãc rõem. q maior est ꝓa ꝓ tribꝰ ꝑdicatorib. Et rõ est. qz fm decretale extra de reg. et trãsl. c. Porrectũ. babiũ⁹ nõ facit mõachũ. sz professio per quã aliqs efficit religiosus et de religiõe ipsa seu de statu ipi⁹ religiõis. Sz frat ordinis ꝑdicatorꝰ ex ꝓfessione sua tenet solũ obedire ꝑlato suo fm regl'z z ꝓstões et nõ tenet ꝓuare regl'z z ꝓstões. qz qñ ꝓfitet ꝓmittit primũ scz obedire. et ñ ꝓmittit secũdũ. scz ꝓuare. q ex statu sue religiõis obligat ad primũ nõ ad secundum.

Sed hec rnsio nõ valz. qz etiã ꝑlatus ꝑ electiõem z cõfirmatiõem z ꝓsecratiõem fit ꝑlat⁹. tacus ꝑlat⁹ tenet ser uare spectãtia ad statũ prelatiois. q tñ ꝓuare ñ ꝓmisit expresse qñ factus est ꝑlatus. Et silr sacerdos tenet ꝓuare spectãtia ad ḡdũ ordinis sacerdotal'. q tñ ꝓuare nõ ꝓmisit qñ factus ẽ sacerdos. Et silr christian⁹ tenet seruare oia statuta christianoz. q tñ nõ ꝓmisit expresse in baptismo qñ fact⁹ est christianus. Sz corpo q aliqs suscipit baptisma vel sacerdotiũ vel ꝑlatiõem z vult ee christian⁹ vl sacerdos vel ꝑlat⁹. vult implicite. z ex ꝓsequenti et ꝓmittit ꝓuare oia spectãtia ad xpianos seu sacerdotes seu ꝑlatos. Et silr dicẽdũ ẽ in ꝓposito. q corpo q aliqs ꝓfitet ordinẽ fratꝝ ꝑdicatorꝝ z ꝓmittit eẽ et ẽ frat predicatorũ. ꝓmittit ex ꝓsequenti ꝓuare spectãtia ad ipm ordinẽ licz in tali profitiõe ꝺ nõ ꝓmittat expresse Sz cõtra ista ꝓ argui. qz trãsgrediẽs votũ peccat mortaliter. sed si ex voto professiõis sue frater tenet ꝓuare cõtenta i regula z in ꝓstõnib. trãsgrediẽdo qcunq; eoz trãsgrederet votum. q semp peccaret mortal'r omittẽdo vl trãsgrediendo qcunq; talc qꝺ ẽ incõueniẽs. Ad qꝺ dicendũ est q vouẽs aliqꝺ simpliciter seu absolute z transgrediens seu omittẽs illud peccaret mortal'r. Sz si voueret illud nõ absolute. sz sub hac cõditiõe q si omitteret vel trãsgrederet illud. nõ incurreret culpã venialem. sed pe nã aliquã determinatã. quã penã si omitteret incurreret culpã venialẽ tm z nõ mortalẽ. tal' omittẽdo vl trãsgrediẽdo illꝺ qꝺ vouit. ñ peccaret mortal'r. sz penã illã subire deberet. z eã omittẽdo peccaret venial'r tm z nõ mortaliter. qz solũ istã ꝓmisit in voto suo. z ad istã soluz se obligauit. z sic est in ꝓposito. Idẽ viꝺ dicendũ de cõstitutoibꝰ aliaꝝ religionũ que nõ sunt in ꝑcepto.

De ingressu ad religionem tria possunt considerari. Caplm Scõm.

Vide fcõe 4. Hõma

De ingressu ad religionẽ

Et ꝓmo vtz sit hñda magꝝ deliberatio circa hmõi. Rñdet Tho. q diuturna deliberatio et multa ꝓsilia requirunt in magnis dubijs. vt dicit pbs in iij. ethi. In his aũt q sũt certa z determinata nõ requirit consiliũ. Circa aũt ingressum religiõis tria pñt considerari. Primũ est ipse ingressus religionis fm se. z sic est certũ q est melius bonũ. Et q de hoc dubitat ꝙn tum in se est derogat xpo. qui hoc ꝓsiliũ dedit. Secundo potest considerari religionis ingressus ꝑ cõparationem ad vires eius q est ingressus. et sic nõ est locus dubitationis. quia illi q ingrediunt religionẽ nõ cõfidunt de virtute sua sed diuina. fm illud Ysaie. xl. Qui sperant in dño mutabũt fortitudinẽ zc. Si tamẽ cẽt aliqꝺ speciale impedimẽtũ. puta infirmitas corpalis vl onera debitorum vel aliquid hmõi. vbi requirit deliberatio z cõsiliũ cũ his qbꝰ sperat q ꝓsint z nõ impediãt. Ecci. xxxvij. Cum viro religioso tracta ꝺ sepultura zc. z est locutio ironica in qbꝰ nõ est diuturna deliberatio habenda. iuxta illud Hiero. berenti. in salo nauicule funẽ magis ꝓcide q̃ solue. Tertio põt considerari ingressus religiõis quantũ ad modũ. et quã religionẽ quis ingredi debeat et in talibꝰ ꝑ t̃ baberi consiliũ cũ his q nõ impediũt. hec Tho. Sed pene omñs q sua sunt q̃runt: nõ que iesu xpi. suã religionẽ omibꝰ ꝓferentes. z plerunq; qꝺ petius est aliꝰ derogãtes. nõ attẽdẽtes ad quꝺ vocat a dño: q̃rentes suscitare semẽ nõ fratri xpo mortuo. sed sibi ꝺ legem dei. viij. q. i. olim. Et vbi qs ex ignorãtia vl'erroꝛe inteꝛderet illam ingredi in qua nõ bñ viuit. crudelitas esset no reddere cũ caute z ꝓposito suo reuocare. dis. lxxxvij. §. i. Sed vbi instigat z multũ inclinat ad vnã q̃ sit bona no sine magna cã reuocandꝰ est ab ea. z ad aliam inducendus. vt enim dicit. xx. q. iij. Presens. qꝺ quis nõ elegerit vel oꝛat profecto nõ diligit. Quod aũt nõ diligit facile contẽnit. De inducendo ad religionis ingressuz Nota scõm Tho. scõa scõe. q. vlt. art. ix. q inducẽtes ad hoc nõ solum nõ peccant. imo magnũ ꝓmiũ merent. Juxta illud Jaco. v. Qui conuerti fecerit peccatoꝛẽ ab erroꝛe vie sue. liberabit animã eius a moꝛte ꝓpter multitudinẽ peccatoꝝ. Ad hoc etiã facit qꝺ dicit dis. xlv. c. tria sunt. Posset tn contingere triplex inordinatio circa hãc inducriõem. Prima est si violenter aliqs aliũ ad religionem cogeret qꝺ ꝓhibet. xx. q. iij. presens. Et hiero. dicẽ de cõse. dist. v. Quicqd necessitate fit: cito soluit qꝺ voluntate arripit ꝓseuerat. Secundo si aliquis simoniace aliũ ad religionẽ trahat mũeribꝰ datis ꝓpter hoc qꝺ ꝓhibet. i. q. ij. q̃ pio. Nec tn ad hoc pertinet si quis alicui pauperi necessaria ministret in seculo nutriẽs eũ ad religionẽ. vel sine peccato aliqua munuscula tribuat ad captandã familiaritatẽ. Tertio si mẽdacijs eum alliciat Imminet enim sic inducto ꝑiculũ. Ne cum se deceptum inuenerit retrocedat. et sic fiant nouissima illius peioꝛa ꝓioꝛibus. Tho. sed etiam absq; hoc periculo: nõ licet se inducere. quia vt dicit Aug⁹. ad salutẽ sempiternã nullꝰ ducendꝰ ẽ opitulante mẽdacio. xxij. q. ij. Primũ. Et loquitur de officioso mẽdacio qꝺ est veniale. Ingressus religionis nõ solum congruit z expedit exercitatis in obseruantia ꝓceptoꝝ. vt ad maioꝛẽ ꝑfectionẽ ꝓueniant. sz etiã nõ exercitatis z petoꝛibꝰ scõm Tho. se. se. q. vlt. Nam et dñs Matthei publicanũ qui nõ erat exercitatus in preceptoꝝ obseruãtia. vocauit ad obseruantiã consilioꝝ facilius enim qui fuerũt peccatoꝛes peccata vitant in religione. vt ptz qz ꝓ ieiunia. vigilias. obedientiã z alia opa religiosa tollunt occasiones peccatoꝝ gule. luxurie z hmõi. Tho. ad quod facit qꝺ habet. xxxij. q. ij. Ad monere. vbi Stephan⁹ papa consulit cuidaz vxoricide q ingrediat monasteriũ dicens. Relinque hoc malum seculũ qꝺ te traxit ad tam immanissimũ peccati facinꝰ ingredere monasteriũ zc.

Inducẽ ad religionem.

Ingressus religionis vel opera obedientie in ipa vertũ sint ꝑmittenda ꝓpter obsequia exhibenda parentibꝰ. §. I.

Respõdet tho. in quodlibet. iij. et dicit q aliter dicendũ est de eo q̃ nondum intrauit religionẽ. aliter de eo q̃ iam intrauit z ꝓ

q. 6. art. 2.

fessus est. Nam in scdo casu cum per professionem sit mortuus mūdo. deobligatur a cura impēdenda parentibꝫ. sicut deobligatur per corpalem mortem. et ideo nō peccat nec facit contra dei preceptū si in claustro remaneat ad pceptū prelati pmissa cura parentuꝫ. Est enī factus impotēs ad reddendū debitum parentibus absq; propria culpa. Debet tamē inquantū potest salua ordinis obedientia satagere vt per se vl̄ p alios suis parentibꝫ subueniat si in necessitate fuerint. In operibꝫ vero spiritualibꝫ et orōnibus tenet eis seruire in religione. Si aūt nōdum intrauit tūc distinguit. quia aut videt se posse in seculo remanere absq; imminēti periculo peccati mortis. aut videt se nō posse sine peccato mortali remanere. et in secūdo casu tenet magꝫ saluti anime sue prouidere q̄ corpali necessitati parentū. et ideo non oportet retardare ab ingressu religionis ꝓpter puisionē parentū. In pmo casu intrū subdistinguēdū est. quia aut sine eius obsequio parētes eius nullo mō viuere possunt Et sic tenet eis subuenire. et alia pfectionis opera pretermittere vel peccaret dimittēdo eos. aut sine eius obsequio possunt eius parētes sustentari: quāuis nō ita honorifice et abundāter. et tunc nō tenet dimittere ingressum religionis et alia opa pfectionis. et idem est dicendū si parentibus in quātacunq; necessitate cōstituris posset procurare q̄ eis puideret p aliquē. tunc enī potest ingredi religionē. Joh. neapol. in quodlibet. obmissa distinctiōe de periculo peccati mortis vel nō periculo simpliciter dicat. q̄ nō solum habēs ꝓpositū ingredi religionē. sed etiā habēs de hoc votū tenet differre implētionē voti. id est ingressum religionis in duplici genere indigentie parentū. vtz in maxima. puta quādo parentes sui nullo mō sine eo possunt viuere vl̄ morerent fame vl̄ nuditate et similibꝫ. q̄ sic sunt infirmi vel in carcere vel alia simili calamitate. In mediocri indigētia. puta q̄ sine eo possent viuere. sed cū notabili iactura seu detrimēto sui status vel ꝺditionis sue. puta quia oportet eū mendicare: vel alijs seruire cū magna indecentia status sui. In his duobꝫ modis indigētie debet differre ingressum q̄uscq; cesset indigentia. q̄ si nunq; cessat debet ex toto dimittere. Et ratio est ꝺm eū. quia ea q̄ sunt necessitatis et pcepti nō debent dimitti ꝓpter ea q̄ sunt superogatiōis et cōsilij. Sed obsequi parentibꝫ est necessitatis et pcepti iuris diuini et naturalis. de honoratiōe parentū. qui honor magis ꝓsistit in eoꝝ sustentatiōe et corporꝫ obsequij prestatione q̄ in reuerentie exhibitione. Ingressus aūt religionis est opus ꝓfectionis et superogatiōis. q̄ debz differri ꝓpter obsequia parentū in dictis casibꝫ. Si autez dicat q̄ implere votū est necessitatis et pcepti nō consilij. Iz ita fecit votū. de ingressu. q̄ ꝛc. Rn. Jo. ipse et dicit q̄ necessitas est implere votū licitū. nō aūt illicitū. supposita aūt indigētia parentū in dictis duobꝫ modis fuius vouēdo ingredi religionē faceret votum illicitum. Et ratio ē. quia res alteri obligata nō pōt alteri promitti licite. psona aūt filij in illis casibꝫ est obligata parentibus ad subueniendū. ideo ꝛc. Si aūt vouisset añ indigentiā parentū. et postea incurrerēt talē indigentiā. tale votū est implere illicitū. et ratio ē. q̄ res alteri obligata: etiā alteri promissa debet illa alteri tradi. q̄ ꝓmissiōez nō transfert dominū rei que promittit. Et si post votū emissum mutat cōditio psone vouētis. nō debet votuz adimpleri. vt si q̄s sanus existēs voueret ieiunare in pane et aq̄. et postea infirmaret. ita q̄ illud ieiunū esset sibi periculosum mortis. tale votū nō debz impleri. q̄ iuramentū et votū nō sunt vinculū iniquitatꝫ. vt. xxij. q. iij. inter cetera. Sic in ꝓposito q̄ opus votū emissum de ingressu religionis psona vouēs ꝓpter nouam indigentiā supuenientē de nouo est obligata parētibꝫ ad subueniendum. ergo ꝛc. Sz si indigētia parentū esset parua. vt q̄ nō ita honorabiliter et ample viuere possunt. sicut vellent et sicut viuūt alij equalis conditiōis: ꝓpter hoc non debet filius dimittere ingressum religionis ꝓpter hmōi indigentiā parentū. Dec iohan. neapo. Si aūt certaz ingressus religionē sed nōdū professus. videt idem dicendū. q̄ de eo qui nōdum est ingressus. quādo scilicz indigentie parentū: ꝑcipue et maxie nō posset aliter subueniri. nec monasterij vellet illi puidere q̄ prius esset ingredi posset. Parentes autē quia habēt rationē principij. inquātum hmōi p se eis cōuenit vt filioꝝ curaz habeāt Et ꝓpter h̄ nō liceret alicui filios habēti ꝓtermissa cura filioꝝ oīno religionē ingredi. i. nō posito quali cōmodo cari valeant. Dicit enī. i. Thimo. v. Si q̄s suoꝝ et maxime domesticoꝝ curā non hz fidē negauit. Tho. sc. se. Et ad q. dxxiij. hoc facit. c. si q̄s deliquerit filios. dist. xxx. vbi hoc ꝓhibet sub pena excōicationis. nec obstat huic dist xxx. c. i. vbi dicit. Si q̄ filij deseruerint pentes maxime fideles occasione cultus dei anathema sit. quia vt dicit Gratianus. illud fuit statutū in detestatione heresis ꝙrundaz. Qui vt dicit glo. dicti. c. putabāt h̄ esse necessariū ad salutē ex eo q̄ christus dixit. Qui non reliquerit patrem et matrem ꝛc.

De ingressu ad reli §. II.

gionē quo ad episcopos. archidiaconos et alios curatos

Nota ergo ꝺm Tho. sēda sōe. q̄ finali. q̄ obligatio voti ꝓpetui ad vacandū diuīs obsequijs cōperit ꝓpter epūs et religiosis. Presbyteri aūt curati et archidiaconi nō obligant voto ꝓpetuo et solēni ad curā aiaꝝ retinēdā. sicut epūs obligāt vn epūs ꝓsulatū deserere nō pōt absq; auctore romani pontificis. ex de re. iur. Liczi. Archidiaconi et ꝑbri curati pōt libere renūciare epō curā eis cōmissaz absq; licētia pape. q̄ sol⁹ pōt in vot⁹ ꝓpetuis dispēsare. vñ māifestū est q̄ archidiaconis ꝑbris curatis liczi ad religionez trāsire etiā epō cōtradicente. vt. xix. q. ij. c. due sunt. Bñficia aūt alicui⁹ talij toto tempe ꝑbariōis nō debet alteri conferri nisi de ipius consensu vel nisi constet q̄ ab solute volūit vitā mutare vl̄ pfessioez fecerit vl̄ habitū ꝓfessoꝝ recepit. interim fruet bñficio q̄ alium cui de positione ipsi⁹ bñficij puidebit. ex de reg. iur. c. bñficiū. li. vi.

De ingressu ad re §. III.

ligionē quo ad obligatos. Nota si q̄s est obligat⁹ ad rationia reipub. nō est recipiend⁹ in religione nisi prius se expediat de rationibꝫ. dist. lij. §. i. Obligati ad rationia ꝑtaroꝝ honestū est etiam q̄ prius se expediant. Obligat⁹ ad aliq̄d soluēdū ꝺm Ray. ingredi potest nō obstante obligatōe vl̄ iuramēto. dūmō nō ex leuitate nec intentōe subtrahēdi debitū h̄ faciat iz ex feruore caritatz nec faciat iniuriā creditori. q̄ facē auctē ispūssici cui restituere nēo pōt. xix. q. ij. due sunt. et ex de regu. c. Licet. Sed monasteriū tenet satisfacere de bis q̄ cōtulit mōasterio q̄ xix. q. iij. siqua mulier. Q, si nihil contulit mōasterio qd nihil habebat. inanis est actio quā exercu dit inopia debitoris. xvij. q. vi. Si res. Si tamen post ingressum eius monasteriū aliq̄d acquireret occasiōe eius. puta q̄ successionē hereditariā donatōem. vel ex testamēto. tenetur monasteriū quantū ad illud arg. in dicto. c. Siq̄ mulier. Concor. Jnno. et tho. Potest etiā ꝺm Ray. in monasterio aliquid scribere vel aliud honestū opus facere ad libꝫ ꝛc. ad berandū se. dūmodo p h̄ nō negligat diuinū officiū. vt. ad xxxij. xci. c. Clericas. Et deducenē expense ne sit oneros⁹ monasterio. vt ꝺz. xvi. q. vi. c. De lapsis. Aliq̄ tamen diuites non deducēdas expensas quod probabilius est dum modo nō impediat obseruantia. De de palu. in. iij. t. ij. simpliciter. q̄ talis nō tenet in religione opari vt soluat

debita. Item obligatus ad aliq̄d faciendū. vt scribendum vl̄ pingendū fm Hosti. nihilomin⁹ ingredi potest. et perficiat qđ promisit. Et si hoc nō potest saltē p aliū nisi man⁹ eius specialr esset electa. qr tūc nō potest p alium facere nisi de licentia ei⁹ cui promisit. cx de offi. deleg. i. Potest etiā satisfacere ei cui promisit: siue de bonis que cōmutat monasterio. siue opando aliquid vt ei satisfaciat vt dictū est. Obligat⁹ ex iuramento ad regendum ecclesiā p annū. vel magister ad legendū. vel capellan⁹ ad seruiendū in capella scōm Raymun. nō obstante iuramēto possunt ingredi ad religionē. Non enī iuramentū vtolat q̄ illō in melius cōmutat. de iureiur. c. Peruenit. ij. Idem Inno. Goff. et Hosti. qui tñ addit. Consulo tñ pr⁹ impleat qđ promisit cx de iureiur. Debitores. Hoc enī tutius nisi ab illis q̄bus iurauit possit iniuriā obtinere.

De obligante se p votū. §. IIII.

q. 3. ar. 3. ad. 2. votū ad ingressum religiōis fm Tho. scōa scōe. hoc de se laudabile est. quia idem opus bonū factū ex voto laudabilius est q̄m factū sine voto. Sed nota q̄ obligans se ad h̄ aut ē impubes vl̄ pubes. Et si impubes. id est minor quatuordecim annis cōpletis quo ad masculū. vel duodecim q̄ ad feminas: si habet vsum rationis. qr pōt se obligare deo p votū. sicut et diabolo p peccatū. ideo si pater vl̄ tutor nō irritat sed ratificat. tenet ad intrandū. Si vo irritat nō tenet nec debet intrare ante puberta tē. Qđ si intrauerint siue ex voto facto siue sine voto inuitis parentibus. possunt eū extrahere etiā contra volūtatē sui. Si puella. Est aut̄ aduertendū fm Pe. de pa. q̄ pater vel tutor nō debet cū violentia propria auctē extrahere sed auctoritate eius qui habet potestatē in monasterio. nec etiā magister filij familias hoc pōt. nec quicūq̄ alius custos. licz aut̄ pater vl̄ tutor possit pupillū inuitū discipulare etiā clericū. nō tamē possunt eū corrigere alijs iniuriā inferendo qđ fieret si habitū disrumperēt. vl̄ de monasterio vt extraherēt. qđ iam erat in eius possessione. Nec Pe. de pa. Si aut̄ est adult⁹ tenet implere etiaz contradicēte patre. r p̄apienti patri in h̄ nō tenet obedire. xp. q. iij. c. Si dñs. Et si vouit simpl'r et absolute tenet. Sed aliquis pōt cōmode intrare. als ex mora peccat. Si vouit conditionalr. id est sub certa p̄ditione. et certo tempore. tunc aduenīente tempe et cōditiōe tenet. als non. Si aut̄ religio illa esset reprobata. vel illi nolūt eum recipere. si obligatio fuit absolute ad religionē licet nō intendūt ser nisi de ista ea refutante vl̄ peremte obligatus est ad aliam. quia obligatio nō fuit certe speciei sz generis. sicut qui promittit dare equū licz nō intēdat emere alienum. sed dare suū. si oēs sui pereant. tenet tamen dare aliud. Si aut̄ nō intēdebat se obligare nisi ad istam religionē precise. videt quibusdā q̄ illa refutante liberatus ē. qr per eū non stat. et sibi impossibile factū est quod vouit. et similr si ipsa totaliter reprobet. Sed istud nō videt quataille qui vouit certā religionē. qr cū hoc nō stat vita seculi. per cōsequēs videt vouere dimittere seculū. vnde si illam religionē nō potest habere. vl̄ qr ipa nō vult: vl̄ quia prohibiti sunt recipe ad professionē. quia tenetur nō redire ad seculū. videt p̄ consequēs q̄ in alia religione debeat remanere. Pe. de pa. in. vij. Sed tho. se. se. tenet priorē opinionē. scz q̄ nō teneat ad aliam. Et licz pe. sit tutior. Tho. tamē rationabilior. Obligatus autem ex vinculo matrimonij cōsummati. quomō possit intrare religionē: et quō non. habes supra titu. 9mo h⁹ tertie ptis.

Item qui vouit vl̄ iurauit intrare religionē minorez determinate licite potest intrare maiorē. qr in maiore inducitur munus. Et licite potest per aliū ad hoc induci: nisi sit aliq̄d speciale qđ impediat. puta infirmitas vel

vel spes maioris profectus in minori. Sed ille qui obligatur voto vel iuramēto ad ingressum maioris. nō potest licite intrare. nec debet induci ad minorē nisi ex aliq̄ euidenti causa et cū dispensatione superioris. Tho. scōa scōe. q. vlt. Item fm Tho. se. se. q. finali. vouens intrare religionē si intendit se obligare nō solum ad ingressū sed etiam ad perpetuū remanendum tenet perpetuo remanere. Si aūt intēdit se obligare ad ingressum causa experiendi. sed cum libertate remanendi vel nō remanendi. manifestū est q̄ non tenetur. Si autē in vouendo nihil de hoc cogitauit. videtur obligari ad ingressū scōm formā iuris cōmunis: que est vt ingredientibus detur annus probationis. Unde nō tenetur perpetuo remanere. Si tamē tali intentiōe intraret vel exiret statim. nō videtur satisfactum voto. quia in vouendo hoc non intendebat. Et ideo tenetur vt saltem velit experiri an ei expediat remanere. Possunt etiā parentes offerre filios impuberes monasterijs ad suscipiendū habitum. sed cū peruenīūt ad annos pubertatis est in libertate eorum si volunt remanere vel non. Non enim possunt cogi ad hoc. xx. q. i. c. Illud. vnde. xx. q. i. c. i. dicitur q̄ cum sunt in quidecimo anno qui est annus probatōnis debent interrogari si volunt remanere. Et si hoc egerint per professionē expressam vl̄ tacitam per lapsum anni. tunc cogūtur remanere nec possunt redire ad seculum. et sic intelligunt. c. Addidistis. cū caplis duob⁹ seq̄ētib⁹. et. c. Que progenitores. vt dicunt glo. Quamuis aut̄ liceat tales recipere quod etiā beatus Benedictus fecit. tamē experientia rerū magistra docet. qr non expedit modernis temp⁹ibus in q̄ibus corpora et merita nostra defecerunt. dist. xxxvij. c. Fraternitatis. Sic seruant oēs cuiuscūq̄ professionis regulariter viuentes. Cognunt enī multas inuenire medicinas multorum experimēta morborū. l. dist. Ut constituerēt. Btūs tho. in quodlibet ij. q. v. arti. i. et se. se. q. clxxxix. ar. v. probat per plurima argu. licite et laudabilr pueros recipi posse. quod intelligendū est misi p cōstitutionē alicuius religionis prohibeat vt in pluribus repent. vt in carthusien. et ordine sancte Brigide. Q, aut̄ in constitutōe predicatorū caueatur q̄ nullus recipiat ante decimū octauum annū illud intellige de cōuersis in illo ordine. nō de clericis. put fuit declaratū peracta capituli generalis. Ingressus aliquā religionem q̄dū est nouitius in probatione positus redire potest ad seculū libere infra temp⁹ nouitiatus seu annū preterq̄ in his casibus. Prim⁹ est si scienter recepit habitū qui dari profitentib⁹ cōsuetus. Et in illo habitu triduo volūtarius perseueret. Qđ habet locum in illis religionibus vbi habitus nouitiorum est distinct⁹ ab habitu professorū. quia per talem successionē intelligit professus tacite. et obligatur religioni in genere. nō illi specialiter. extra de regula. c. Constitutionē. libro. vi. Secūdus est si fecē professionē infra annū expressam. et si hoc facit in ordinib⁹ mēdicantium est obligatus religioni in genere. non illi quā professus est in specie. Sed in alijs ordinibus est etiā in specie illi obligatus quā pfitetur. extra de regu. c. Non solū. li. vi.

ar. 9. ad. tertiū. ar. 4.

De pueris recipiēdis.

De pbatione.

Tertius est si euidenter apparet q̄ talis voluerit vitā mutare. quod tamē non p̄sumit nisi clara probatione. vl̄ competētibus indicijs ostendat. puta quia forte donationē fecerat de suis et huiusmodi. Quarto est cum suscipit habitū alicuius religionis nō animo probandi sed cum firmo proposito pmanendi. tunc hoc equipollet voto simplici ex vi statuti ecclesiastici. extra de regu. ca. Statuimus. fm Pet̄z de pa. et Fran. de zab. obligatur aut̄ religioni saltem in genere. de hoc etiā habes. s. libro. ij. titu. penul. Pro plenior declaratiōe duoz casuum vltimo positoz exceptis a regula illa supradicta

Titulus Decimussextus

Nota.i.tex.illius.c.vbi sic ait Bre.ix. Statuimus nouitios in pbatõe positos añ. susceptũ religionis habitũ q̃ dari pfitentib⁹ psueuit. vl'añ. pfessionẽ emissaz ad prioꝛẽ statũ posse redire libere infra annũ nisi euidenter appareat q̃ tales absolute voluerint vitã mutare. ⁊ in religione ꝑpetuo dño defuire. cũ q̃libet renũciare valeat iuri q̃ꝺ pro se nosc̃ introductũ. Et post addit q̃ ī religionib⁹ vbi nõ ẽ distinct⁹ patẽter hꝫtus nouitioꝝ ab hꝫtu professoꝝ. in professione vestes eoꝝ sicꝫ scapulare ⁊ huiusmodi dñt bñdici. vt sic sit distinctus hꝫtus pfessoꝝ ab habitu nouitioꝝ. saltẽ ꝓ hoc q̃ est bñdict⁹ hꝫtus professoꝝnõ aũt hꝫtus nouitioꝝ. put fit in ordine p̃dicatorum. Et ex his videt hoc debere fuari q̃ nouitijs quãdo recipiunt ad habitũ ordinis nõ detur scapulare bñdictũ sed nouũ. vel saltẽ non als benedictũ. professi autẽ q̃n de nouo sibi faciũt scapularia. deberẽt a plaris suis ea facere benedicere. q̃ scapulare bñdictũ est hꝫtus professoꝝ. fit tñ quotidie p̃rũ per ignorantiã et abusum.

De redi/tu ad se/culum.

Sz reuertamur ad dubiũ p̃ncipale. vtꝝ sc̃z libere possit redire ad seculũ infra annũ qui ītrauit aĩo et ꝓposito firmo remanẽdi in religione ⁊ possit p̃bere matrimoniũ vel sit voto astrict⁹ ad religionẽ. ⁊ si voto simplici vel solenni obligeť ad religionẽ. In capto p̃sulti. eo. titu. dicit Inno. ij. in tex. q̃ in p̃ncipio sue receptõis debet recipiendus publice protestari. an animo pbãdi austeritates religionis ingrediať. vt sit liber ad ingrediendũ si sibi placuerit exire. an aĩo ꝑpetuo ibi remanẽdi In primo casu libere poterit egredi ⁊ ꝓtrahere matrimoniũ. In secundo nõ possit sed ad religionẽ sit obligatus ī genere. Et cui⁹ ista vera sint. tñ Jo. an. in nouel. sup dicto. c. refert Inno. q̃rtũ et hosti. p⁹ glo. ibi dicere b̃ nõ eẽ necessariũ. s. facere talẽ protestatõem. nec fieri cõsueuit. Et assignat Inno. quadruplicẽ rõnẽ. Primo q̃ ꝑm id oĩs p̃testarenť pro egressu. et sic mlti possent postea bre occasionẽ exeundi sine rubore. ⁊ de facto exirent als forsitan remãsuri. Scõa q̃ pmitti debet in dubio de sua cõscientia testificari. nec aliter probari posset. de homi. ca. Significasti. In hac g̃ vita sit sibi iudex ⁊ test̃. caueat tñ sibi ī futuro iudicio. Tertia q̃ p̃sumit q̃ ex rubore omitterit p̃stari. Quarta quia timere potuit ne ꝓpter talem protestationẽ sibi pbatõis hꝫtus nõ daret. Dec ibi. Si aũt ꝑ p̃latũ recipientẽ ad hꝫtũ assignet sibi ãn⁹ pbatõis infra quez libera est religio ad emittendũ. cũ ⁊ ipe liber sit ad exeundũ vt fit in ordine p̃dicatoꝝ ꝑm cõstitutões si tñ b̃ nõ obstãte is q̃ hꝫtũ recipit intendit remanere tenet ad religionẽ. vt declarabit. ⁊ mlto magꝭ si nec plat⁹ aliq̃d dic̃. nec ipe protestatõem facit q̃ intẽdit esse liber ad exeundũ. Et mlto magꝭ obligať ad religionẽ si fecit votũ etiã occultũ pmanẽdi ī religiõe. Qõ g̃ text⁹ illi⁹. c. statuimus. dicit. nisi euidenter appareat q̃ absolute voluerit vitã mutare. et in religione ꝑpetuo defuire. Glo. ibi ponit duos modos hui⁹ euidẽtie. vicz q̃n in sua receptõe dicat se velle seculũ dimittere. vel q̃ tunc recipit scienter vestes q̃ dant profitentib⁹. Jo. an. in nouel. ibi post glo. ponit alios modos euidentie. vicz si nũc cũ vult exire religionẽ. vel cũ est egressus p̃tet. q̃ ꝑ ingressus habebat firmũ animũ dimittẽdi seclm. ꝑm Inno. Et si nil de hoc tũc dixit. q̃ si in ingressu illud exp̃ssit. Vl ꝑm hosti. quia se ⁊ sua exp̃sse mõasterio obtulit. vl q̃ ꝓtijs oĩno renũciauit. vel castitatẽ ⁊ obedientiã pmiserit. Hec enĩz et similia sunt signa ⁊ euidẽtia ꝑm cũ q̃ ds dimittat seculum. Querit enĩ ibi Jo. an. Quid de his q̃ legauit vel dimisit ministerio in ingressu ei⁹. Rñ. q̃ si nil p̃testatus ẽ nõ est q̃stio. qꝺ ꝑ b̃ ꝓz q̃ voluit vitã mutare. Sz si protestat⁹ fuit q̃ ꝺitionaliť ītrabat oĩa recuperabit. quia p̃sumit causa mortiz donasse nisi aliud in donatõe fuerit dictũ ꝑm Hosti. Non obstat qꝺ hĩ in. c. non solũ. eodẽ titu. libro. vi. vbi ꝺr q̃ põt infra annũ ad seculum libere redire. nec ꝑ mutu⁹ teneri a recipientib⁹ eũ. q̃ illud hz locũ qñ nõ apparet mãifestis indicijs cũ voluisse seculũ mutare. nõ enĩ ꝑ tũc mutu⁹ detineri. exq̃ probari nõ ꝑt de obligatõe ei⁹. Et vt dicit glo. Bern. si nõ apparet mãifesta indicia p̃sumit ab ecclia. q̃ aĩo probãdi intrauerit. si ꝓfitẽ. ꝓprie non asserat. q̃ nemo p̃sumit immemor ꝓprie salutis. vt ꝺ. i. q. vij. Sanctim⁹. et sic cogi nõ põt intrare religionẽ. Sz q̃ntũ ad deũ ī foro p̃scie si fit mũ propositũ hũit q̃manẽdi obligať ad religionẽ iu genere. Sz q̃ obligeť voto solẽni ad b̃ duz vidꝺ dicere cũ laqueus magn⁹ videat aĩam inijci q̃ ecclia nõ facẽ. ex vij. q. i. de viduis. vñ mihi magꝭ placz opi. supradicta. Dec. de pa. ⁊ Fran. de zab. vicz q̃ obligeť vi voti simplicis. q̃ꝺ vtiqz impedit hꝫ nõ dirimit mrimoniũ ꝓtũ. Loiter tñ canonice videtur dicere q̃ illud hẽat vim voti solennis q̃ si eẽt mrimoniũ ꝓtũ ⁊ p̃sumatũ dirimeret. vez quia hoc eẽt ex statuto ecclie sic̃ ⁊ de voto p̃tinẽte in ordinibꝰ sacris. iõ papa posset cũ talibꝰ dispẽsare in ꝓbendo. q̃ꝺ aliq̃n facẽt et aliq̃n nõ facẽ. Ingressi mõasterũ se ⁊ sua dicãt deo. omĩa enĩ eoꝝ bona intelligũť mõasterio eẽ collata. C. de epis. ⁊ cle. l. ingressi. ⁊ xix. q. iij. q̃ ingrediẽtibꝰ. Sz nota ꝑm ꝑe. ꝺ pa. in. iij. q̃n iura loquũť de ingressu religiõis. loquũť de ingressu p̃fessionẽ. tũc enĩz p̃fecte fit religiosus ⁊ mortť mũdo. et tũc hz locũ q̃ꝺ dictum est de bonis eoꝝ si aliter de eis nõ disposuit. Jn nouitatu tñ habet plenariã libertatẽ disponẽdi de eis. nõ aũ post p̃fessionẽ etiã tacitã. vt notať glo. dicti ca. Jn q̃busdã aũt locis est ꝓsuetudo. q̃ exq̃ ds ingressus ẽ religionẽ. ꝓpinqui ei⁹ bona imobilia occupãt nisi q̃rin⁹ de illis ꝺisponit mõasterio. Alicubi etiã fit circa mobilia ꝑm ꝓsuetudinẽ regiõis. Et ꝑm Ray. si dicta ꝓsuetudo ẽ approbata et obtẽta p. xl. annos. Nã ⁊ a mlto tpe nõ currit p̃scripto. Jtẽ nota q̃ vicio ingressu dimittit q̃ꝺ potuisset filius vel filia exheredari a patre vl matre vel litur per ingressum religionis. ita q̃ talis nõ possit exheredari. vt. xix. q. iij. c. finali. cũ glosa. et in. c. Siqua mulier. cũ glo. plura habenť de dispositione bonoꝝ ingredientium religionẽ. Illi qui cõstruũt hospitalia mutant habitũ. et accipiunt certum signum si hoc facũt auctoritate episcopi. ⁊ promittũt obedientiam. et caste viuere cum vxore ⁊ ea mortua aliam nõ ducere. ⁊ propriũ non habere ecclesiastice sunt psone. ⁊ quodãmodo religiosi dici possunt. Nec obstat q̃ vxorẽ talis habet. Nam intelligitur caste viuere. dist. xxxi. Nicena. Item nõ obstat q̃ quasi propriũ habet quia illud potest habere ratiõe administratiõs. Non tamẽ religiosus propie dicit põt. nisi p̃mittat aliquam approbatã regulaz. extra de religiosis. c. finali. Nec potest tali committi administratio spiritualiũ si laicus est. Sed si hec predicta facerent sine auctoritate episcopi. nec religiosi nec psone ecclastice dicende sunt. dist. xcvij. nulla. Status q̃ꝺ mulieruz que canonice appellanť. nec sunt professe ⁊ hũt propriũ imo ⁊ mrimoniũ ꝓbere p̃nt. ꝑm Inno. ⁊ ber. satis repbabeť. xvij. q. ij. Pernitiosam. nec sunt censande religiose nisi forte aliud oñdant. Et dñt q̃ ordinarios visitari auctoritate propria. vl si sunt exẽpte aucte pape. vt in cle. de sta. mo. c. attendentes. circa fi. Quedã alie q̃ dicebãtur begine ⁊ beghardi assumẽtes certũ hꝫtũ nulli pmittentes obedientiã. nec renunciãtes propijs nec regulã habẽtes. licz religiosis q̃busdã adhereant. q̃ etiã hũtes certos hereticos errores. sũt excõicati ipe ⁊ religiosi qui fouent eas in illo beghinagio. de hereti. c. Ad nostram. incle. nec sub his includanť vestite de penitentia bri Dominici. nec sorores de tertio ordie beati Francisci. et vita ꝫ regula approbata est.

De professione exp̃ssa et q̃ in ordine mendicantiũ re/

quinq annus probatōis cōtinuus. Caplin. tertiū

De professione. 7 prīo

De pfessiōe expssa q̄ fit ꝑbis ad modū hominū q̄b aliq̄s pmittit obedientiam vel ꝓfessionē mau abbatis seu alicuⁱ ꝓlati recipientis seu vel in mau eⁱ⁹ quē ꝓlatus ad ħ mittit. ex de reg. c. ad aplicam. Nota ḡ scdm be. Tho. se. q. lxxxviij. ar. vij. q. professio ē solēne votū q̄d facit aliquē ee monachū vl religiosum. q̄d quidē subdit ordinationi ecclie ꝑpt solēnitatē quā habz annexā. Et q̄ ecclesia respicit illud quod est in pluribus. Professio an tps pubertatis facta q̄ntūcunq; aliqs habeat ꝑfectū. vt faciat professionē ee religiosum ħ statutū ecclie habeat. xx. q. i. ca. i. vbi dr. Firma tūc erit professio virginitatis exquo adulta iam etas esse ceperit. vbi glosa dicit. non intelligas cū ceperit attingere q̄rtūdecimū ānū masculⁱ⁹ vel femīa. xij. sed cū iam est in fine. xiij. vel. xiij. Et cuius Ray. dixerit q̄ in ħ malicia ꝑ supplere etatez. ita q̄ etā pubes si eet dolica pax poterit profiteri et tenebat professio. quā opi. etiā videt sequi. Pe. de pa. in. iij. arguēs a simili in mīmonio carnali. ex de despon. impu. c. Puberes. hoc vez fuit q̄n currebat prior cōpilatio decretaliū. q̄ hoc trahebat ex ꝑbis decretalis postulasti. ex de reg. Sz nūc de illa decretali pricla illa sublata ē. vt dicit glo. summaria. xx. q. i. Et hāc sniam Tho. firmat glo. sup. cle. cos de regu. vbi dicit q̄ req̄rit etas cōsummata. sez. xvij. annoz in viro. 7. xij. in mliere. nec sufficit q̄ prudentia 7 malicia suppleat etatē. Professio expssa in religiōibus mēdicantiū recipi nō ꝑt an legitimū tps probationis. s. nouitiatus: q̄d est tps vnⁱ⁹ anni integri: q ānⁿ nō ꝑt incipe añ. xiij. annū cōpletū. vnde vir añ. xv. an vna dies vt q̄dā dicūt. q̄ ħ nunq; legit. 7 sūma est rō q̄ pro religiōe facē. ita dicit Pe. de pa. in. iij. 7 ita firmat io. an. in cle. cos. ō reg. Si qui aūt recepert aliquē infra annū probatōis ad professionē. suspensi sunt a receptione cuiuscūq; ad pfessionē 7 peccāt mortaliter faciētes ꝺ ꝑceptū ecclesie. q̄d habet de reg. c. nō solum. li. vi. 7. c. constitutionē. 7 debēt puniri pena q̄ solet infligi pro ḡuioribus culpis. Ille ꝛo q̄ sic est receptus ꝑ illaz professionē non obligatur illi ordini in specie. sed religioni in genere ita q̄ ad secām redire nō ꝑt. Et nota q̄ mēdicātes hic dicūt tantū predicatores 7 minores scm Pe. de pa. in. iij. q̄b nō hūt possessiones nec reddit⁹ ex sua professione incerta medicitas victū ꝑbet. vñ secus est ō illis ordinibus q̄ ex sua pfessiōe redditus 7 possessiones hūt vl bre ꝑt 7 nihilominⁿ mēdicant. In talib⁹ enī religionib⁹ et aliqs q̄busc unq; exceptis vt dictū est ordine ꝑdicatorū et minoz ꝑt fieri professio expssa infra annū ꝑbationis que ligat illi ordini in specie. 7 ꝑ ꝓsequēs fieri ꝑt post cōpletū. xij. Ik nota scm Pe. de pa. in. iij. di. xxxvij. q̄ istud q̄d dictū ē de ordīb ꝑdicatoz 7 minoz nō h3 locū in monialib⁹ dictoz ordinū. q̄ nō sunt mēdicantes. Et ꝙ ꝓcessa sunt eis oīa ꝑuilegia fratz. tū nō ꝑpt ħ obligant ad istō cū ħ nō sit ꝑuilegiū. Et q̄ ꝙdit fratribus vt sint mēdicātes in q̄ distinguūt ab eis q̄ hūt reddit⁹ et possessiōes vnde infra annū ꝑbationis ꝑt expsse professio fieri. Professio expssa cū mala intētione vel expssione illicita facta. aliquādo tenet aliq̄n nō. Si enī profitendo intēdit ee religiosus. sed cū hoc intēdit furari vl fornicari vl rebellare. vel iō ꝑfitet 7 intendit ee religiosus. vt sic possit fieri eps vl aliq̄d male facere. pfessio tenet. q̄ intēdit se obligare ad vota licet intēdat nō soluere q̄d ꝑmittit. tamē cōsentit in promittēdo. Sola aūt obligatio ad vota nō implenda est de eētia religionis. Item si expri mat in professiōe aliquid quod nō sit cōtrarium eētie religionis. puta q̄ de licentia ꝓlati custodiat pecuniaz vel aliq̄d tale valet professio. Si ꝛo nō solū non intendit caste viuere. imo nec intēdit se obligare ad hoc. tunc nō eet professus. quia hec intentio repugnat eētie religionis. 7 idē ē de alijs votis. Si vero expmat aliquid repugnās 7 inhonestū eētiali puta q̄ nō intēdit se obligare ad castitatē vl aliq̄d tale: nō valet professio. sic nec valet ꝑpt solā intēnionē. Et idē est si dicat. Nō intendo seruare castitatē promissaz q̄ntūcunq; promittā. Et hec expssa nocēt. nō expssa nō nocēt ad iuitudinē matrimonij carnal. Hec oīa pe. de pa. Sz sicut in mīmonio carnali ecēia iudicat scm actus exteriores nō interiores q̄ si bi nō ꝑnt innotesca. vñ q̄ntūcunq; ds nō intēdat ħbere mīmoniū. tū expmēdo ꝙba mīmonij ħbendi iudicabit illō mīmoniū. 7 cogēt cū illa bītare. ita in religione q̄ntūcunq; nō intēdat se obligare vorz religionis. exquo spōte profitet 7 nō protestat aliq̄d in ꝛriū ecclesia cogetur illū seruare professionē. ꝑsumit enī solēniter vouisse. vnō sicut excōicat cū q̄ est tacite professus ad ħ vt remaneat in claustro. ita hūc ħ. dicē q̄ si expmat conditio ꝓtra particularē austeritatē. vt q̄ liceat ei cōmedere carnes. si sit hoc cōtineri i regla seu ꝓstōuib⁹ ds profitet tenet sec⁹ si nesciat id cōtineri in eis. Professio tā q̄ marez in monasterio monialiū vl ecōuerso p feminā in cōuentu fratz. puta simulata sexu. q̄us Matthe⁹ dicat q̄ nō teneat ꝑ textū. c. diff. ium⁹. xviij. q. ij. tamē Fran. de zab. dicat q̄ tenet. q̄ licet ibi eē nō possit. et ħ ē q̄d dicē. c. diffinum⁹. tū cū moniales profiteant substātialia. obligāt⁹ ex tali professiōe. arg. ad ħ. xxxvij. dis. q̄d inrogati. vbi tenet archid. post. Bar. butr. q̄d finges se feminā intrat mōasteriū monialiū vt corrūpat mōiales cōpellēdus ē ad mōasteriū mōachoz. Potest etiā fieri professio expssa ab aliq̄ seculari babitu nō mutato que alijs ordinibus nō mēdicantib⁹ nō obligabit ad illā religionē determinate. sed fieri nō debet nisi ꝓnib⁹ duabus ꝑtib⁹ cōuentus 7 maiori ꝑte ꝓsentēte. aliter tū fcā tenet. Sz in ordinibus mendicantiū nō dz tal⁹ professio recipi. s m Pe. ō paludē Item faciēdo talē professionē expssam in religiōe prohibita q̄us illi nō obliget. obligat tū religioni in genere. Item q̄d dicē Tho. q̄ i q̄busdā locis nō fit professio añ. xviij. annū scm q̄ndā decre. Dicē pet⁹ de pa. illā decre talem reuocatā per probemiū sexti.

De professione tacita. §. i.

que fit pluribus modis. Uno modo si portat q̄ ānū ꝓximū habitū nouitioꝝ post quartūdecimū annum cōpletuz in quacūq; religione. vbi nō est distinctus habitus nouitioꝝ ab habitu professoꝝ distinctōe patenti. puta sit cassura vel colore. q̄us eet distinctus distinctiōe occulta. vt in ordine predicatoꝝ. vbi differentia est inter habitū professoꝝ 7 nouitioꝝ. quia habitus professoꝝ ē benedictus. habitus nouitioꝝ nō est bñdict⁹. que distinctio occulta est. Et non oportz anno addere diē scm Pe. de palu. nisi in anno biseztili. sed hoc est quia ille annⁿ excedit alios annos in vna die. tamen de integritate illius anni est illa dies. Professio autē huius tacita obligat etiam illi religioni in specie seu determinate. extra de regu. c. Eos. in de. Et hoc intellige nisi infra annū facta fuerit protestatio in cōtrariū. sez q̄ per lapsum anni nō intelligitur esse professus. quia tunc nō esset. Sed in illis ordibus vbi est distinctus habitus nouitioꝝ ab habitu professoꝝ distinctōe patenti. sez in colore. vt q̄ nouitij habitū album professi nigꝝ vl griseū. et vt moniales nouitie velum albū. professe velū nigꝝ cōsuetum portare. vl in cassura vt in ordie minoꝝ in qua nouitij portant cū capucijs aliquātulū baste. q̄d nō deferunt

in. 4. dis. 26. q. 3.

professi.tūc q̄ntocunq; tpe deferat talis hītus nouitior nō inducit pfessionē.vt in dicta cle. Itē in illis ordīb; vbi ē distinctio hītus nouitior ab hītu pfessor. etiaz si indistinct⁹ sit habit⁹ cor ab hītu aliorū.cum eis vitā ducentiū cōem.sic si essent canonici reglares ꝛ clerici seculares.cū eis ī chorō ꝛ refectorio vtēres supplicēs.declario hītus p ānū integr̄ post q̄tūdecūmū inducat pfessionē tacitā. Sz si nulla sit distinctio hīt⁹ nouitior ꝛ pfessor et laicor cū eis degentū.sic forte apd illas mōniales.q̄ se dicūt canonice reglares.tūc declario tal⁹ hīt⁹ in hmōi religiosis p annū.nō inducit pfessionē t m pe.de pa. Itez suscipiēdo habitū pfessor in alijs ordinib; q̄z mēdicantiū infra annū suscipiens si est etatis apte.vt si fuit ꝛc/ens ꝛ volūtar⁹ ꝛ in illo habitu pfessor triduo pscuerat. talis obligatur religioni in genere.nō aūt in spēe.i. illi cuius habitū sic suscepit.extra de regu.c.constitutiōem libro.vi. Nec etiam Jo.in glo.illius cle.

De pfessiōe tacita .§.II.

cor q̄ ipuberes sūt religionē īgressi. Nota q̄ q⁹ si impubes pre vl' tutore inuito vl' īgrante intrauit ifra vnū annuz et vnā dīē. iuste repetere pōt.xx.q.ij. Puella.ꝛ reddit⁹ etiā inuit⁹.§ si ab eis suscept⁹ infra ānū ꝛ dīē nō ē extractus.q̄ntū ad illos pfessus est tacite.etiā impubes etis quia videz ipm āmodo extrahere nō pōt vl' petere. Sed quantū ad se nullā pfessionē tacitā vl' exp̄ssam facere pt ante.xij.annū cōplētū masculus.vel an cōplētū.xij.si est femia q̄ valeat vt solēnis.q⁹ si de fō fecerit.tūc fac⁹ pubes si ratā eā hz vl' de nouo pfitear.vl' pfessor hīcz p triduū porter si sit pfessus. Itē si p totū.xv. annū remaneat vbi nō est distinct⁹ hītus nouitior ab hītu p/fessor.est tm distinct⁹ ab hītu secularū cū eis degentū.sit pfessus tacite. Nec pe.de pa. Ann⁹ igit̄ pbatōis ē.xv. fm Jo.an. Et h⁹ rō ē.q⁹ tps probatōis dat ad probādā austeritatē religiōis. vt ex de reg.c.ad aplicā. Int̄ q̄s est p̄cipua custodia castitatis quā cōtiner loq̄ndo nō ē aptus antea probare. In q̄busdā locis ē psuetudo q⁹ nobiles puelle ī mōasterijs nutriūt mlt̄z ānis .ꝛ vtunt vestib; nouitiaz.nō ē tm intētio profiteri.nec probant.§ postq̄ fuerit bñ instructus maritari.ꝛ hec ē psuetudo q⁹ nō tēdūt profiteri.§ z bere.sic olim in tēplo nutriebāt puelle vīgines vsq; ad ānos nubiles.vbi etiā erāt psuetudo q⁹ passim nūc iste maritant.nūc iste profitent.lapsus tps nunq̄ eas obligat.Sz vbi nulla induit nisi ad⁹ probādi ꝛ profitendi si possit sustinere.vl' alis placeat ꝛ in recipiendo hīpsuz ei dē in capīo.et sic recepta si stat p annū integr̄.reputat vere professa.ꝛ si nunq̄ psensit.nihilo/min⁹ vt statuti eccle ē ligata. Et simil⁹ q̄ intrat animo remanēdi ꝛ perpetuo deo famulādi.ꝛ si nō sit ligata vi voti.q⁹ nō promisit.§ solū posuit.est tm ligata vi statuti in religione aliq̄ viuere.vt ex de reg.c. Consulti. Et q⁹ hoc nō sit voti apparet.q⁹ votū est promissio nō positū tm vl' interio:ꝛ qui hz positū in ista remanēdi si vi p/positi remaneret.in ista remaneret nec ad latiorē trāsire liceret. Nec oīa in quarto: dist.xxxviij.ar.ij.q.i.ad.v.

dist.38. q ꝓma. Professus tacite fm Cho.in.i.ij.tenet in omī casu ad tria vota religionis p̄incipalia.sed ad alias obseruantias quaz trāsgressio ex dissimulatōe plarūz inducit. q̄ duz videtes nō corrigūt īdulgere nō vid̄r obligare p̄cipue si sit simpler q̄ talia discernere sufficiēter nesciat. Idem albertus. Ad professiōez tacitā p deportationē habit⁹ annualē inducendā vel ad professionē exp̄sse faciēdā in ordine mēdicantiū:oportz q⁹ annus probatōis sit continuus. Nam si steriss̄ q̄s in religiōe p sex menses.ꝛ post modū egrederet reuersus ad religionē ipam ī capite sex aliorū mensiū nō dicet professus tacite nec in ordine mēdicantiū poterit recipi.tūc ad professionē: sed in capite vnius anni integri cōtinui. Ita tenet Jo.de ligna.et de regu.c. Ad aplicam. Et pe.de ancha.sup.c.bis q̄ de reg. li.vi.et Bar.ff.de publica.l.ff.et Bonocorsi⁹ fil⁹ Jobis andree in q̄stiōe disputata p cū Et rō est fm cos.q⁹ statuerūt annū ꝓpter b ad ꝓbandū austeritates religionis.vt ex de reg.c.ad aplicaz. Sz reglar austeritates religiosi maxia pte in ꝓtinuatōe ꝓsistit. Nā aliqs posset facile ieunare vna die vl' mēse q̄ nō posset continuare. Et ideo ad veram ꝓbationem ꝓtinuitat̄z requirit̄ pura qñ iura loquūt de ānuali spacio. de cōtinuo intelligendū est.vt notat Jo.an. de elec.c.i.li.vi.ꝛ est text⁹ clemen. cupientes.ꝛ ad h⁹ fac.ff.de bis q̄ no.infa.l.generos⁹. Nec est ꝑnū q⁹ notauit speculator⁹ in rub.de sta.regu. Nā ex/rore scriptoz de mau ex⁹ fuit mutatū. Casus at̄ speculatoris est.q̄n q̄s integro ano probatōis ī monasterio stetit ꝛ anteqūz faceret professiones extinxit.ꝛ postea redijt vt probatōis annus sit ei de nouo ꝓcedend⁹.ꝛ tenet q⁹ nō qui casus est dissimilis a nr̄o. Et q⁹ speculator⁹ posuerit ꝓz.q⁹ dicit ipe hāc ee q̄stionē Bar.hīz.in gōne venereali.cum tm bar.nihil ibi dicat de nr̄o casu.s.de p/dicto.secūdo q⁹ probat solutōz suā p.c. Fratruatz.dist. xxxvij.q⁹.c.de nr̄o casu nihil dicit Jo.de ymol.tamē sup cle.ees qui dicit de reg.tenet ꝑnū cū matheo ꝛ archi. Dicunt nō esse dandū ānū integr̄ probatōis.§ cōputā dū tempus q⁹ pus steterit in religiōe in nouitiatu. Et b nisi religiōis ꝓditio sit mutata vel mōasteriū.vl' nisi te fect⁹ psone interuenerit.ꝓpter q⁹ timeat se nō posse pati austeritates. Tūc enim dabit ei modica dilatio ad probā dū fm Bar.hīz.ar.hi.sup.c.nō solū de reg.li.vi. In an tiqs rote decisionib; idē dr. Prima tm opinio tutior: vtiqs dicit ꝛ rōnabilior. Jo.an. de reg.li.vi.sup. regla cum qui certus est.in fi.dicit q⁹ is q̄ ingressus ē religionē ꝛ in fine anni extinxit.si iterū ꝛ de nouo eandē religionē ingrediat. an dēat hre annū s. iterū ꝛ de nouo ad probatōem. Satis videt q⁹ nō p istā regl'az.s. cū q̄ cert⁹ ē certiorari vtrū nō opt̄z. Et b nisi ꝓditio ptōe vl' religiōis sit mutata.

De fructu seu vtili .§.III.

tate professionis.dicit Cho.sc.se.q⁹ rōnabiliter dicā pōt.q⁹ p ingressuz religiōis ꝓcedit q̄s remissionē oīm peccōz.sic p assumptōem crucis. Si enī aliqb; elemosinis factis bō pōt statim satisfacē de pctis suis.fm illō Dan.iij. Peccata tua elymis redime. Multo magis in satisfactiōe pctis suis:sufficit q⁹ aliqs totaliter se diuis obsequijs mācipet p religiōis īgressuz qō excedit oīe genus satisfactō nis etiā publice pnīe.vt hr.xxxiij.q.ij. admonē. Vñ in vitas patz legit q⁹ eandē grām ꝓsequūt religionē ingredientes quā ꝛ baptisati. Si tm nō absoluerent ab oī pēa reatu p ingressum religiōis.tm vtilior est ipse ingressus religionis q̄z peregrinatio terre sce quātū ad ꝓmoriendum in bonū qō preponderat absolutiom a pena. Nec rho. Pe.de pa.intelligit p hunc ingressum ipam.pfessionē.q⁹ tunc totaliter se tradit per votū et irreuocabiliter qui Pe.in.xij.dist.xij.q.iij.sic dicit. Potest probabiliter sic distingui. Sicut obligatus ex delicto cedendo bonis tul lucrat vt carcerē euadat.sed luit in corpe.et exigit vsq; ad nouissimū quadrantē.sed obligatus ex contractu .vel quasi cedendo bonis euadit carcerem ne postea cōueniatur:vltra q̄z facere possit deducto ne egeat. cum scilicz postea venerit ad pinguiorē fortunam. C.qui bo.ce.po.i.i. Sic religiones profitens cedit omnibus bonis suis de quibus fartifacere quis potest pro peccatis.sez exteriorib; per paupertatez.corporalib; p castitatē ad quā seruāda sunt institute ieunijs et alie austeritates ꝛ interiorib; per obedientiā. Vñ pro fitentes si non sunt contriti ꝛ confessi ex delicto obligant et sic morientes tradūtur exactori mittendi in carcerem

q.189.ar. 3.ad fine.

Nota bñ guillelmū

inferni donec rōtū reddant q̄ nunq̄ erit. Si autē sunt contriti & cōfessi remittit et omīs pena ꝓ tali cessiōe bonū. et sic ꝑt intelligi aliq̄ visiōes q̄ b̄ sonāt. vt i vita sancti. & in legenda bti Antholij. Et anſhel. in lib. de similitudinib⁹ arca fi. hoc tñ est sub hac ꝯditione vl mō vt si supponāt q̄d ē ꝓuenire ad pinguiorē fortunā satisfaciant. Qđ si fecerint bñ quidē. Si autē nō satisfaciūt sed sunt negligētes. in carcere purgatorij satisfacient. Et sic intelligi ꝑt q̄dā alie visiones de q̄b religiosi q̄ mortui sunt reclauerūt se cē in purgatorio: etia ꝓ peccatis in seculo factis. Sed si ante negligentiā moriant. q̄ in ea dei omīa gratis cōdonat. iuxta etiā quasdā visiōes. Ad hoc etiā facit q̄d dicit in auten. de monachis. sc̄z q̄ monachatus omnē maculā abstergit.

De professione ser. §. III.

uorum receptor in religione. Nota q̄ seruꝰ nō debet recipi in religiōe nisi de licentia dñi sui. seu oīno factus liber. Qđ si receptus fuerit scienter vl ignoranter si infra triennū a tempore ingressus repetat a dño suo. & non dum fecerit ꝓfessionē. debet restitui cuz omīb⁹ q̄ attulit nisi vero repeti nō posset nisi esset tamlonge q̄ inueniri nō posset. vt. xvij. q. ij. c. Si quis incognit⁹. Et currit dictū tempꝰ triennij a die scientie. Et intelligit b̄ in oī genere suoz siue sint originarij siue ascripticij. Si ꝯo talis seruus an fecerit ꝓfessionē. si vsus est fraude in sui receptiōe. q̄ sic cum erat incognit⁹ ꝓbauit ꝑ falsos testes se libertū si dñs ipm repetit debet restitui nō obstante ꝓfessione facta. extra de ser. nō or. c. Oportet. Ray. & host. Si aūt restituꝰ dño post ꝓfessiōz postea manumissus fuerit. id est liber factus. tenet ſm Buil. redire ad monasterium. quia quātū in ipso fuit monachus est factus. Si aūt monasteriū fuit in culpa recipiendi. puta quia sciebat ipm esse seruū. vel quia neglexit inuestigare cuz esset incognitus exquo professus est. debet remanere in religione & mōasterio debet domino satisfacere. ar. dist. luj. Si seruus. Ray.

De professo in mo. §. V.

nasterio splendide viuente & nō ſm regularē vitā. dicit Ray. q̄ si erat peritus & sciebat quādo professus est que ad id quod fit. sed ad id q̄d fieri debet. Idez si erat simplex sed exposita fuit sibi austeritas regule & cōditiones ordinis. Idem etiā si cū eēt simplex nō fuit sibi explanata regula. & id ad quod tenebat. nec expressit in professione vel ante se sic velle viuere & nō austeri⁹. In oīb⁹ his casib⁹ debet remanere & regulariter viuere. Nec potest si simplex fuit etiā si dolo inducꝰ fuit ad talē religionē. vt pura quia cū mendacijs allegare dolum. cuius contrario melior est facta. extra de his que vi me. cau. fi. Cū dilectꝰ. et de quer. & iu. c. ex parte. Si aūt exp̄ssit se velle viuere illo mō & nō in maiori austeritate. tūc ad seculū q̄dē redire nō pōt si est ꝓfessus. sz trāsibit ad aliū ordinē ſm regl'am laxiorem quē sustinere possit Ray.

Si cura eccl'ie spectantiū ad mōasteriū vel negligat aliq̄d ab officialib⁹ monachis. Dic̄ tho. in quodli. q̄ ipi monachi debent supplicare abbati. & debēt mouere verbum in capl'o. et si vident q̄ nō adhibeat remedium deberent appellare cōtra abbatē sicut cōtra aduersarium veritatis. nec auderem consulere q̄ aliquis eligeret in tali collegio monachꝰ. et ratio est. q̄ nullus pōt exigere vel recipere temporalia. al's & maxime precia. nisi semper spiritualia ꝓdicando. orando. vel saltē salutē cor̄ a quib⁹ recipit pio vinb⁹ procurando. Doc tho. Arg. etiam ad hoc ij. q. vij. c. Admonendi. et. c. Negligenter.

De transeuntib⁹ de vna religione ad aliam religionem. Capitulum Quartum.

De trāsitu de vna religione ad aliam.

Nota ſm bc. Tho. se. q. final. q̄ transire de vna religione ad aliā nisi ꝓpter magnā vtilitatē vel necessitatē. non est laudabile. ar. 8.
Cum q̄ plerunq̄ scandalizant illi qui relinquunt. Tū etiā quia facilius proficit aliquis in religiōe quaz consuevit. q̄ in alia quam non consuevit: ceteris paribus. Unde in collationibus patrum abbas Nestorius dicit. Unicuiq̄ vtile est q̄ sc̄ōm ꝓpositū q̄d elegit summo studio ac diligentia ad optatū incepti ꝓfectōnem q̄uenire festinet. & nequaq̄ a sua quā semel elegit. professiōe discedat. Et postea rōnē assignans dicit. Impossibile nanq̄ est vnū cundemq̄ hoiem simt vniuersis fulciri virtutibus. quas si q̄s voluerit simt'attēptare. in istud incidere cum nēcriuz est. vt dū omnē sequit nullū integre cōsequat. Diuerse enī religiones pēminet ſm virtutū diuersa opera. Potest tñ aliqs de vna religione transire ad aliā triplici ex̄cā. Primo q̄dez ex zelo ꝓfectiōis religiōis in qua nō attendit excellentia ſm artitudinē vite sz ꝑncipal'r ſm id ad q̄d religio ordinat & ꝓsequit ſm discretionē obseruantiaz̄ fini ꝓportionataz̄. de quo habes. s. Et in hoc casu debet q̄s ꝓpter hūilitatē petere licentiam que tñ ei negari nō pōt. dūmodo cōster illā artioremz esse. Si vero de h̄ ꝑhal'r dubitet. est in b̄ superioꝛ iudiciū requirendū. vt de reg. Licz. Q, si etiā nō petita lr̄a trāsiuit nō pōt repeti ſm Buil. maxime si ꝓfessionē i hac secunda iam fecit. Sc̄ōo ꝓpter declinatōez religionis a debita ꝓfectione. puta si in aliqua religione artiori inciperant ipsi remissius viuere laudabil'r. tūc trāsit ad religionē etiā mitiorē si melꝰ obseruet. Et in hoc casu etiam requirit superioris iudiciū. Tertio ꝓpter infirmitatē vel debilitatē ex qua interdū ꝓuenit q̄d nō potest q̄s artioris religiōis statuta ſuare. q̄ possz ſuare statuta laxioris. Et in b̄ casu dispensatio necessaria est. Concor. glo. summaria. xix. q. i. vbi dicit Jo. q̄ quilibet pōt transire ad artiorem religionē petita licentia licz nō obtenta. sz ad parem nemo pōt transire sine dispensatōe pape. vt de regu. Sane Et ratio est. q̄ de minore ad maiꝰ trāscendū est et nō ecōuerso. dist. xcij. legimꝰ. Non enī sz a meliori ꝓposito recedere. de pe. di. ij. Pennaro. Monaldꝰ tñ dixit q̄ abbas poterat de ꝯsensu capituli licentiare monachum ad parem. & si nō ad minorē. arg. xij. q. ij. c. Sine exceptiōe. Sed primū tutius. sed & ſm Inno. etiam ad artiorem nō licet transire si etiam sit certū eam eē artiorem si ex suo transitu incurreret prior religio grauez iacturā vel infamiā. arg. xi. q. iij. Si quis vero. de regu. Licet. Nam nō debet eē causa scandali. et cōmunē vtilitatem puta vnꝰ monasteriꝰ debet priuate preferre. Abbas quez q̄ immediate subest pape. nō potest transire sine licentia eius. de cōsue. c. Cum venerabilis.

De transitu cano. §. I.

nicorum regulariū ad mōachatū vel econuerso quomō liceat. Nota sc̄ōm Tho. sc̄da sc̄e. q. clxxxix. q̄ vtraq̄z religio sz canonicorū regulariū & mōachoz ordinatur ad opera vite cōtemplatiue. Inter que p̄cipua sunt q̄ agūtur in diuis mysteriis ad que ordinatur directe ordo canonicoz regulariuz quib⁹ per se cōpetit q̄ sint clerici. vt habet. xvi. q. i. §. Illud hieronimi. Abi etiā recitat monachos Sithie cōuenisse in vnū vt sacerdotē sibi eligerent. Et ideo quāuis ordo monachoz sit artioris obseruantie. liceret eis transire ad ordinē canonicorū regulariū si monachi sunt laici nō aūt ecōuerso. vt. xix. q. iij. ca.

mandam⁹. Sed si monachi sunt clerici sacris mysteriis seruientes. vt cōiter est hodie. quia monachi sunt clerici hñt id qđ est conōicoꝝ regulariū. ꝛ cū maiori artitudie Et tō licꝫ de ordine canōicoꝝ regulariū transire ad ordinem monachoꝝ pertita licentia superioris ꝛ nō ecōuerso. vt. xix. q. ij. Statuim⁹. Tho. Et dic̄ glosa dicti. c. credo ꝙ si nō petit licentiā cogit redire. Nec obstat. c. Sane. de regu. quia ibi dicit pmittas: et sic est dispensatio. et precipue cum causa leuitatis transit.

De transitu monachoꝝ ad regendu ecclesias seculares. §. II.

Nota ꝑm Jo. in glosa summaria. xvi. q. i. ꝙ ꝑm antiq̄ iura monachi nō poterant pesse ecclesijs parrochialibus nisi ex necessitate tantū. lv. dist. Presbiteros. Hodie ꝙo possunt vtilitate etiā suadente. qꝛ magis probati sunt esse vtiles q̄ seculares. Sed scōm hostien. in ecclijs q̄ ad monachos pleno iure nō spectāt. nō possunt p̄fici sine epi auctoꝛitate. nec p̄t monachi in illis curā cōmittere. nec monachus prelentare inuito epiſcopo. ꝛ mlto magꝫ in ecclijs que nullo modo ptineāt ad eos. ꝛ sic intelligūt illa. c. xvi. q. i. a principio vsq̄ ad §. Ecce in hoc. Sed cōcurrente voluntate epiſcopi et assensu abbatis p̄fici p̄t. et sic intelligunt alia. c. a §. ecce in h. vsq̄ ad §. In his omnibus. Vbi aūt epiſcop⁹ assentit ꝛ abbas dissentit. abbati obediendū est. xvi. q. i. Cum ꝙ vtilitate. In ecclijs aūt que ad monachos pleno iure ptinēt. nō ē dubiū ꝙ possunt p̄fici mōachi. et sufficit sola auctas abbatis ꝛ cōuentus. xvi. q. vj. Visis. Jo. Itē nota ꝙ mōach⁹ nō potest esse canonic⁹ secularis scōm Jo. qꝛ nō est arandū simil in boue et asino. id est homines diuerse pfessionis in vno simul officiō nō sociabis. Nam coercere ꝛ cōiugi nō possunt: quoꝝ studia ꝛ vota sunt diuersa. xvi. q. vij. Noua. Circa hanc materiā hec notat Jo. an. in nouell. sup. c. Odo dei timorē. de sta. monach. Hostien. dicit se tenere cum Hugo. Ber. et Goff. sicꝫ ꝙ monach⁹ cū licentia vl̄ psensu abbatis ꝓssit hodie p̄fici eccl̄ie parochiali etiam seculari per epiſcopū. qđ intelligo si eps etiā verbis dispensationis nō vtat. lvij. dist. c. i. ꝛ ij. Et idem in canonicis regularibus. vt in h. c. q̄d dei timorē. Dicit etiā hosti. ꝙ abbas cogit cōsentire si nō inueniūtur idonei clerici. ꝛ monachus qui peritus est p̄dicatoꝝ ꝛ honest⁹ in vita. xxi. q. i. c. i. Et in hoc est ꝓuilegiū officiū p̄dicatoꝝ ratiōe regimīs cōperentis. Nō poterit aūt abbas cogi ad psentiendū per epm si sit exemptus. secus si nō sit exēptus Et exquo talis monach⁹ est trāslatus et p epm institutus est ab abbate absolut⁹. et solus eps est sibi abbas. Et h̄ casu ꝓter salutē animaꝝ ꝛ vtilitatē cōmunē pferēt lya racheli. vt de reg. c. Licet. Est enī eadē ratio que ꝛ in epiſcopali dignitate de qua iura loquunt. vt in dic. c. Licꝫ. Tenēt aūt talis monach⁹ ad diuinū officiū parochiale nō monachale. et quātū bono mō potest se cū presbyteris ꝛ collegijs cōfirmabit in licitis. dist. xli. Quisquis. absolutus est enī ab omnib⁹ obſuātijs regule quas cōmode obseruare nō pōt saluis substantialib⁹. xvij. q. i. ca. i. Dicit Hosti. ꝙ in eccl̄ia collegiata canonicoꝝ secularium nō potest habere p̄bendā nec personatū. vt prepositurā et decanatū ipsarum eccl̄iarum collegiatarum. nisi ob necessitate cure id fiat ꝛ dispensatiue. ꝛ qui dispensare habet eam probet. Et cum dispensatio sit de maioꝛib⁹. fiat de consilio et consensu capituli. Debet tamen talis habere socium monachū si tamē cōmode potest. et idem est de canonicis regularibus. scilicet ꝙ habeat socium canonicū regularem. Dicat tamē Hostiensis hoc precipue obseruandū. si eccl̄esia nō est curata. scilicꝫ ꝙ habeat socium. vel si est claustralis eccl̄ia. Hec omnia Johā. andree ibi. Et ꝙ dictū est ꝙ absolutus ab obseruantijs regule non dicat hec simpliciter. sed que cōmode seruare nō potest. Unde cū cōmode possit abstinere a vestib⁹ lineis et culcitris ꝛ carnib⁹ tenet̄ ista seruare scōm regulā suam. et multo magis habitū ordinis sui gestare manifeste. vt dicet infra. Ex his colligo ꝙ religiosus nō potest habere bñficiū simplex vel capellā non curatā sine dispensatione pape inutilitatā. nec ep̄s in hoc potest dispensare. nec abbas vel alius ꝓlatus alicui⁹ ordinis. Si quis regularis impetrauit licentiā transeūdi ad aliquam arctioꝛem religionē ꝛ postea peniret eū. Quer̄t si primi retinentur cum recipere. Dicit Guil. ꝙ si nō inuenit arctioꝛē vbi recipiatur. vl̄ si nō poterat sustinere asperitatē illi⁹ et reuerti vult ante factam pfessionē nō potest repelli pretexu prioris licentie vel renūciatiōis cuꝫ facta fuerit ex causa. vt sicꝫ transiret ad arctioꝛē et causa subsecuta nō est. Secus autē si pfessionē fecerit in secunda. Si autem abbas et cōuentus licentiauit aliquem simpliciter et ille renūciauit simplicit nō ex aliqua causa nisi forsan ex odio scōm Guil. nō valet licentia. quia hoc est dare licentiā vagandi quod prohibet. xviij. q. ij. ca. Abbates. tamē scōm Augustinū expelli pōt. quādo nō vult facere pena de culpa quam cōmisit.

De bonis transeuntium de vna religione ad aliaꝫ. §. III.

Nota scōm hostien. ꝙ si aliquis exit de vna religione ad aliā ante pfessionem nō est dubiū. ꝙ cum oīb⁹ reb⁹ suis exire. extra de reg. Statuim⁹. Intelligo nisi ea absolute et irreuocabiliter donasset. Sed si post pfessionē transit: et sine licentia res sue remanent priori monasterio. et qui ꝑm recipit imputet sibi. Si vero cū licentia vel inuit⁹ ex alia causa vadit ad secundū monasteriū. cūc vsufructuarū quas contulit priori mōasterio. debet̄ secundo h̄ri diu vixerit. ne et exist̄at onerosus. Et sic intelligo. xvi. q. vi. ca. Cognouimus. et. xxvij. q. i. ca. Si quis rapuerit. Religiosi mendicantes si transeunt ad ordines nō mendicantiū: etiam de licentia pape. non habent vocem vel locū in capitulo. etiam si ab alijs eis concedatur. Nec possunt habere prioratū nec aliquā administrationē. nec quecūq̄ officia. etiā annua. nec tanq̄ vicarij vel ministri. vel loca coꝛ tenētes p̄t quodcūq̄ regimē animarum exercere. vt de regu. c. Ut professores. in cle.

De trāsitu de vna religione ad aliā. §. IIII.

Nota ꝙ Petrus de palu. in. iiij. dist. xxxix. sic dicit. Religio mendicantiū est perfectior omnib⁹ mēdicante. qꝛ in voto paupertatis oēs sunt equales. quāto ergo artior est paupertas: tanto essentialiter est perfectioꝛ religio ceteris paribus. Similiter in pfectioribus est obedientia taxata. tanto religio est artioꝛ id est perfectioꝛ. Quia ergo corporalis exercitatio ad modicū vtilis est. nullum aūt̄ sacrificiū est deo magis acceptū sicut ꝛ eius animarū. quia ad predicandū fuit christi religio essentialiter et principalit̄ et nomialt̄ instituta est perfectioꝛ alijs. et ex omni alia ad eam licet transire etiā si in paupertate et austeritate alia excellat. quia hec est perfectio et religio christi. etiam si loculos habeat quod alia nō habet religio que p̄dicationē essentialiter nō habet annexā: sed accidentalit̄ post institutionē ꝙ auctoritatem sibi cōmissam per accidens ad hanc pfectionē attingit. hec Petrus. Cōcordat dns Jo. dicens. ꝙ cū vnicuiq̄ ob frugem melioris vite ad arctioꝛē statum licet transire. vt. xix. q. ij. c. Duc sunt. de regu. c. Licet. Monachum carthusien. sed cuiuscūq̄ ordinis fratres ad ordinem p̄dicatoꝝ possunt transire regulariter aduigilantē. viuentē. ꝛ sit pfectioꝛ alijs probat eadē rōne qua Pe. de palu. et subdit. Et ecōuerso dico fratres predicatoꝝ

ad aliorum ordinū obseruantiā nō posse descendere nisi in ordine predicatorū forer remissa religio. Tunc enī licet transire ad alium ordinē artius viuētem cū ꝓposito ex facto sic arte viuendi et nō laxe. sicut in ordine priorum. Alīs cēsēt apostata qui causa libertatis vagādi aut fuyendi ordinis sui disciplinā ad artiorē aut altiorē trāsiunt nomīe tantū. Hinc to. an. sup. c. Sane. de regu. dicuntis et recipientis. sed satis est ꝙ nūc sit strictioris vite illud ad qđ nunc trāsiuit. licet forte tempe fundationis fuerit laxioris ſm Innocen. nō enī licet descendere. Et dō constra apostatas fratrū ꝓdicatorū q. pfitēdo in aliq̄ monasterio sancti Benedicti. vbi forte nō fuak religio pu tant se cuadere apostasiā. Ꝯ cos est lra hec in dicto. c. sa. ꝙ vita eorū est asperior q̄ vita mōachorū. vñ cogēdi sūt redire ad ꝓmū ordinē. Nec to. an. Quidā etiā monald. nosse magr canonista z theologus. vt refert Jo. do. di. uerificat. ciuldē. ꝙ frater carthusien. pōt trāsire ad ordi. etiā refert Jo. do. se vidisse Fran. de zab. et cuiusdā ma. gni perti determinās mōachū sci Benedicti obſuāne laxioris. Et idē dicit Jo. do. de ordie minor. hoc in tra. bus mēdicātiū ad ordīes mōachales q̄scūq; sine dispē satione pape. Et reputabak licit. in foro iudiciali eccl'e in rei veritate nō dō intēderēt trāscuntes. ſz vt maiori li. berrare ad malū vterenk. vt apparebat in quersatiōe co mendicantiū null. possit trāsire ad aliquē ordinē mona chalē nisi carthusien. cū lnia sui ordis. nisi sup hoc bret dispēsationē a papa in qua bulla dispēsatōis fieret mē tio de constōne z Martini. alīs essz ille apostata. nec pos set manere in illo ordine ad quē transit. vt hēs. infra ti. de ordine mendicantiū qđ fieri pōt. tunc videtur ꝙ talis possit transire ad ordinē mōachalē quēcunq; vo. lentem cum recipere. qz extra religionē et habitū religio nis essenō pt. et sic nō videk tunc necessaria dispensatio pape. sic vidi consilia peritorū hec tenencia.

De electis z fugitiuis. Capl'm Quintum.

De electis z fugitiuis

Dicit canon ꝙ mōachi qui fuerunt quagati. vbi inuēti fuerint cū auxilio epi tanq̄ fuga ces sub custodia reuocenk. Et reū se ille abbas ꝯgnoscat futurꝫ q in bmōi p'onis nō reg'lariter animaduerit. vl qui monachū suscepit alienū. ꝓvij. q. ij. Abbates. et de apostā. c. A nobis. dicik ꝙ tales fugitiui vel apostate si nolūt redire vel habitū resumere. debent capi. z sub gra ui custodia carcerari. Nota ſm Anto de bu. ꝙ mona chi cecī z fugitiui reuerti volentes admittēdi sunt ad religiōz. nisi reg'la ꝯdicat. z reg'la ꝯdicēte nō sunt tū in derelicto habendi. ſz sunt recipiendi vt a pō loca sua vl aliter subiecta alimētenk vt eis tollak vagandi occasio. Nō. ꝙ reg'la vt autētica pōt alligari z disponere pt ꝙ mōach. vagabūdas nō recipiak. Nō. ꝙ mōasteria etiaz si ordo repugnet in readmissione fugitiui pñt arcari ad pstādū alimēta fugitiuis z electis. vbi velint ad cor reūti.

Quero quis dicatur .§.I.

fugitiu. Rñ. iuxta dicta doctoꝝ q̄ ꝙ se exiuit z steterit ex mōasteriū: et se celat abbati ſz postea pnia ducit ad ab batem redeat. ff. de cdūi. edi. Lquid si fugitiu. Et dicūt quidā ꝙ quicqd talis acquisiuit interim dū est in fuga acquirit ꝓmo mōasterio sic z fuus dño. ff. de acq̄rēdis po. l i. §. ꝙ seruū. Saluo nisi diu fuit in possessiōe liber tatꝭ. qz cūc acq̄rit sibi. allegat. ff. de acq̄ren. po. l. Per cū. §. fi. Et intelligūt diu. i. decēnio. ff. a q̄bz ma. li. no fiant. l. sed z si fideiussor. §. Aristo. qđ notat hic Jnno. imo ꝙ in mōacho nullū rps excusat q̄cqd querit. Querit ꝓmo mōasterio. allegat de testa. c. quia. nec est vis in tēpe ita ꝙ h̄ ñ bz locū i mōacho. cū nullo tpe excusek. ex de testa. c. quia. Et h̄ oīno verꝫ est si de monachatu ꝓstat. alīs secus ex de testa. nuper. nec est vis in tpe. ſz solū an h̄ cō ster vel nō. Et exq̄ constat omia reuocat monasterium. ꝓvij. q. ij. Abbates. et debēt talia de plano z sine libello expedīri. qz seruos dei tē. j. de accu. c. Olim. ꝛ. q. i. si q̄s cū clerico. Electus aūt ō qui ejak ab alio. Quid si mo nachus fugitiu. ꝓmouek ad aliquā eccl'iam. z ibi aliq̄d acquirit ad quā intuste est ꝓmot. de testa. c. Cū in offi cijs. Si cōtemplatiōe persone querit monasterio in du bio. Si relinquit ab extraneo ꝓsumitur ratiōe eccl'ie. de testamē. c. Requisisti. z sic disputauit Jo. car. Quid si monach. fugitiuus vni. mōastarij ingredik aliud la. xioris regule. an si q̄d querit. querat ꝓmo an secundo in toto vl in parte dicit do. Anto. de butrio. si transiuit li. cite. vt qz sine licentia ad laxiorē religionē. querit primo monasterio. quia remāsit eius monach. sup. e. c. Jobes Si vero ad scōm transiuit artius z licentia petita. que rit secundo. quia nihil cōmune cū primo. arg. ꝓvij. q. ij. c. i. De sanc. epi. §. si monach. colla. ix. z de mena. §. Si vero relique. et extra de renun. Ex trāsmissa. et. s. c. Liez Mā z fuus a dño. ꝙ derelicto bitus. dño nō acq̄rit. l. q̄d seruus. ff. ō stipu. ser. z. l. L. de lati. liber. tol. l. ij. z quod notatur de priuil. Cum olim. Interim aūt si licentia tus est vt transeat ad artiorem. si anteq̄ transeat ali. quid acquirit. cui acquirit. Tan. et Bar. brix. dicunt. qz anteq̄ sit ingressus scōm. nō est plene translatus. ꝓvi. q. ij. Si quis. z. ff. de testa. mi. L Ex eo. Ideo querit primo monasterio cui. est monachus. De hac materia per spe. in titulo de statu mo. ver. xli. z. ꝓvij. q. ij. c. Abbates.

Quando esset scandalosus et periculosus alijs z non apte potest corrigi capi vl' detineri. forte nō tenek prela tus vl' conuētus seu monasteriū talem reducere ad mo. nasteriū. ne alijs noceat. si ñ sperak posse coerceri z emē dari. Utilitas enī cōmunis ꝓponenda est vtilitati vni us. que etiā nō sequerek in tali incorrigibili. ꝓvij. q. ij. re secande. Si autē speratur correctio vel unpeditio ma. lorum eius. si coerceak vel detineatur. tenetur prelatus vel monasteriū eum corrigere et cogere ad redeundū. ex. tra de aposta. c. A nobis.

Queritur de exem. .§.II.

plo quādo fugitiu. nō potest recipi salua ordinis disci plina. ponūt doctores in regula sancti Benedicti exem plū. scz ꝙ quiest egressus monasteriū non debet recipi ad mōasteriū. vt in. c. ꝓxix. regule beati Bñdicti. Que sunt ista loca cōperentia in q̄bz ponūt qñ h̄nt reg'laz ꝙ nō debent admitti. Dic ſm Anto. de butrio. non admit tenk vel nō ponenk cum alijs monachis sed cum alijs conseruiēnibus. vel scōm Hostien. ponenk in ergastulis de quibus exire nō possint. infra de penis. tue. Quādo dicek grauc scandalū. vt quādo dicūt alij ꝙ potius exi rent q̄ vellent stare cum illo. quia nō possent durare cū eo. Et sic dicat hostiensis se vidisse de facto. Et etiaz ego vidi Florentie in quadam moniali.

Quis ministrabit §.III

expensas huic qui detruditur ad aliud monasterium an abbas primi monasterij. an abbas secundi mo. nasterij. Glosa dicat ꝙ abbas primi. vt si habuit ali.

quid de suo de illo ꝓuideat. xvi. q. vi. De lapsis. Et etiã nõ būit aliq̃d ꝓuidebat mõacho suo tpe pnie. alʒ monasterũ secundũ grauarek. Et hoc placet Jnno. post Glo. Hostien. dicat q̃ si inclusus a ꝓncipio habuit bona ꝓui debik de illis. Si nõ būit vl̃ habita nõ sufficiũt. z vtrũ qz mõasterũ sufficit ad ministrandũ. expẽsas vtrunqz ministrabit. qz suꝰ mõachꝰ est vl̃ saltẽ fuit. forsitan secũdũ satis de sola inclusiõe ḡuak: Primũ ergo ꝑ faciat in mẽouã pristine frak̃nitatʒ. ar. C. de q̃stionib. l. seruos. ff de pac. do. l. Cum tibi socerꝫ. §. conueni. Si ꝯo alterũ solum mõasterũ sufficat. id. ꝓuideat. ar. de instit. c. i. lxxvi. dist. Pasce. Si neutrꝫ ꝓtribuit: tenebik capl̃m generale extra de sta. mo. Jn singulis. z. c. fi. §. hec etiã. Jn subsidiũ recurrendũ est ad epm. xc. dist. c. i. xij. q. i. Papimus. et. q. ij. ecclesiarꝫ Et ꝑ etiã fm hosti. potuerunt pśidẽtes exequi auctoritate pape sibi cõmissa. Hoc saluo q̃ epm nequeũt coercere. ex de statu mo. in singul. et. c. ij. §. q̃ si abbas. de maio. z obe. cũ inferior. et facit de bered. c. Jnquisitores. lib. vi. Facinus hec ad q̃stionẽ. Reformato monasterio collapso ad nouã regiam data optione monachis antiquis ibidẽ remanẽdi, modo eligũt ibidẽ nõ remanere. sed alibi extrinsecus viuere a quib̃ debent alimẽtari. Et certe de iure a ꝓmo monasterio. Et hec tu vides. z ita de facto consului. Nec anto. de butrio. Et nota q̃ nõ debet iudicari apostata siue fugitiuꝰ fm iura. etiã si diu ad lõginqua yagek. nisi postẽꝫ sic viuit q̃ animũ redeundi deposuisse oñdit. ff. de re mili. Desertorẽ. tamẽ per solam temerariã habitus dimissionẽ. cum hoc facit excõmunicatꝰ est. Q3 si redierit recipiek in monasterũ fm q̃ in regula ꝓtinek. hoc intelligik si monasterũ regulariter viuat. alʒ in districtius monasterũ cum vsufructu rez quas cõtulit ꝓmo mõasterio q̃ res postea ad primũ monasteriũ redibũt. xvi. q. i. siqua. Alij vero dicunt q̃ res erunt simpliciter secundi monasterij. Q3 si nullũ monasteriũ vult eum recipe. dicit Jnno. q̃ electus tal̃ nulli acquirit. nec tenet cõtractus eius. posset tamen dici q̃ acquirit epo a cuꝰ iurisdictiõe nõ absoluik. et tales electi q̃ nõ inuenunt religionẽ in q̃ recipiank debent nihilominꝰ viuere regulariter z honeste fm Ray.

et. xvi. q. vi. de lapsis.

De bonis que ac/ .§. IIII

quirunt apostate. Nota fm doc. q̃ si abbas noluit eũz recipe vl̃ etiã neglexerit cum reuocare. et sic decesserit denegabik monasterio repetitio bonorũ illius exquo maliciose denegauit alimẽta. ex de infan. z langui. c. i. Et ꝑ tinebunt bona illa ad secundũ monasterũ si ingrediatur. alʒ ad epm. Et hoc intelligendũ est si conuentꝰ totus deliquit in hoc. alʒ delictũ persone scz ꝓlati non debet in damnũ ecclesie redundare. xvi. q. vi. ca. Si epm. Si vero nõ renuit eũ recipere quicquid acquisiuit suo monasterio acquisiuit sicut seruus domino. xvij. q. ij. c. Abbates.

De excõmunica/ .§. V.

tionib̃ variis q̃s incurrũt religiosi. habes. j. tit. de excõ. in diuersis capl̃is. Jncurrũt enĩ inducẽdo personas ad vouendũ vel iurandũ vl̃ ꝓmittendũ de nõ mutando sepulturã apud eos electã vl̃ ad eligendũ apud eos. Item conferendo sacramẽta eucharistie et extreme vnctõis vl̃ solennizando mrimoniũ absq̃ licentia ꝓpriꝰ sacerdotis. Jtẽ absoluẽdi a sentẽtijs q̃ statuta synodalia l̃, puicialia ꝓmulgatʒ vl̃ excõicatos a canõe in casib̃ nõ ꝓcessis. Jtẽ inq̃sitores q̃ odio ḡra l̃ amore vl̃ lucro ꝑ iustitiã z sciaz omiserũt ꝓcedere ꝑ aliquẽ hereticũ. vl̃ alicui imponerẽt heresim ipam: vl̃ impouerẽt q̃ impediret officiũ inq̃sitõis. Item mendicãtes ꝓfessi transeuntes ad aliquẽ ordinẽ mõachalẽ nisi carthusien. sue dispensatione pape be offic sunt papales. Item sepelientes corꝑa in cimiterijs vl̃ locis sacrꝫ tpe interdicti in casib̃ nõ ꝓcessis vel excõicatos publice vl̃ notarium interdictos vl̃ vsurarios mãifestos laicenter sepelũt. Jtẽ audientes leges ꝓfanas Jtẽ dimittẽtes habitũ temerarie. Jtẽ accedentes ad studia generalia sine lnĩa sui ꝓlati cũ ꝓsilio maioris partis capl̃i. Jtẽ nõ būtes admistratoꝝ ꝓferẽtes se ad curias ꝓncipũ sine lnĩa ꝓlatoꝝ. vt inferãt dãnũ mõasterijs vl̃ ꝓlatꝫ suis. Jtẽ portãtes arma infra septa mõasterij si ne lnĩa. Item ꝓbentes mrimoniũ de facto. Jtẽ no ꝑ tes inf dictũ q̃ seruat matrim ecclia. Jtẽ dicẽtes aliqua vt retrahãt audiẽtes a solutiõe decimaꝝ. Jtẽ recipientes de nouo loca vl̃ domos ad habitãdũ vl̃ recepta mutantes. Jtẽ nõ faciẽtes ꝓfessiam confitentib̃ sibi de crimis soluẽdis scĩter ꝑ omittẽdo si ꝓdicãt postea anteq̃ sacerdos ant ꝓdictꝫ ꝓfessiam. si ꝑ cõmode pñt. Jtẽ minores q̃ tpe interdicti recipiũt ad diuina frẽs vl̃ sorores. l. de tertio ordine. Jtẽ ingredientes mõasteria monialiũ ordis ꝓdictoꝝ vl̃ minoꝝ nisi in certis casib̃ De bis oĩb̃ hẽs diffuse. j. in tit. de excõicatõe maiori in suis. c. ibi vide.

De multis ḡtinentib̃ ad religionẽ. vt de bitu. de studio de mẽdicatiõe. de laboꝛe manuũ. de esu carniũ. Sexti. Caplm̃ certib̃ z obligationib̃ eorum.

De quibusdã ꝓcernen

De ꝛ ibꝫ religiosos Et ꝓmo ꝺ habitu religiosis necessario deferẽdo a religiosis. Nota q̃ ꝑlibet religiosus tenek deferre parẽter habitũ sue religionis cuius ꝓditi publicũ. Alis ipm dimittẽdo peccaret mortaliter nisi iusta causa illũ dimitteret. pura ad euitandũ aliquod piculũ. vt capture z insidiaꝝ cũ trãsformaret bitũ. vl̃ ei esset in balneis vl̃ stubis vel hmõi. Si ãt dimitteret vt occultaret bitũ ne depẽdẽret in scelere ꝓcurãdo non euaderet mortle z excõicationẽ. de q̃ infra in tit. de excõ. Sz q̃stio est vtrũ religiosus ꝓpue bñs curã ãjarum in ecclia seclari. vt se ꝓformet cũ aliis clericis secularib̃ possit licite vti bitu clicoꝝ seclarũ ab ex. subꝰ clamide tenendo habitũ sue religionis. Et si ꝑ faciendo incidat in canonẽ illũ temerarie dimisso bitu. Jo. an. in nouel. sup regla certũ est. in. vi. dic q̃ Guil. de pe. la. disputãs hanc qõnẽ determiauit. q̃ deferẽs bitũ mõachalẽ congruum habitu clericali est apostata. qꝺ videk hodie apud multos ꝓ batũ ꝓ cle. Quoniã. de vi. z ho. cle. Et post mltã arg. q̃ contra. tandẽ ꝓcludit. Solutio. cũ tal̃ religiosus iustas cãm trãsformatõis sui bitus nõ alleget indubitãter dispensatõem eo ipm cẽ apostatã. Et qz tali habitu nõ vteretur in claustro. vt in extrauagãte ne clerici vel mo. Grauis. quã hodie non habemus. licz mens eius habeak in parte. ne de. vel mo. c. ij. Et qz deferri debet de sup. de vi. z ho. cle. c. Clerici. ij. Et q̃ publice ꝺz ab alijs distingui. de iudeis. c. Jnnõnullis. Et qz nõ dicãt portare. nõ pertrãdo vt debz. de re iudi. Qui ex timore. Et qz recipit bitũ quẽ nõ potest habere cũ prio priori renunciat ipso facto. arg. de ꝓbenda. Decretal. Jdem Jo. an. in nouel. sup. c. quod dei timore. de multa. Jdem Jo. an. in nouel. sup. c. quod dei timore. de sta. mo. dicit q̃ mõachus assumptus ad curã ecclie secularis. nõ absoluik ab habitu. scz monachali deferendo quia illud nõ est ꝓtranũ ecclesie seculari. qz non habet determinatũ habitũ ꝑ clericis suis licz debeant clericalaris. xvij. dist. nõ liceat. Et ceteri colores vestiũ vt virides rubei. z hmõi sunt ꝓhibiti. ꝺ vi. z ho. cle. c. Clerici. Et idem dicit archi. dist. xvij. Sanctimonialis. Quod aũt dicit glo. xvi. q. vij. noua. q̃ tles possunt mutare habitũ q̃ ad habitũ intrinsecũ. licz ex toto nõ debeãt. Dicit archidia. esse verũ q̃n inde cẽt scandalũ ex relatione seu habitus monachalis inter clericos. vt de vita z ho. cle. ca. Deus q̃. Sz nullũ scandalũ vitꝺ oriri ex eo q̃ religiosus deferat habitũ suũ inter clericos seclares. Jdẽ dicit

Ca. 6. De medicatione religiosoꝝ

Dñicus de sancto Gemi. q ob scandalū vitandū lz mo
nacho assumpto ad curā in aliq̄ se conformare habitui
clericoꝝ secularium. qđ fieri pt̄ p̄cādo chlamidē. lz clau
sam in antea cū fenestris in lateralib. vt faciūt honesti
sacerdotes seculares. z caputiū. z si nō totū saltem quo
ad illā ptem qua cooperit caput appareat ab extra chla
ricoꝝ secularium. vt nō appareāt monachi de b̄ erubescē
tes vl vt cognoscant ꝓpter vanitatē nō euadūt mortale
pcm̄ z̄censurā excōicatōis. Idem de monialib. dimit
tentib. habitū suū etiā si expellant de monasterijs su
is. z dat eis licentia. extra monasteriū manere tenētur
habitū deferre. quod est notandum. quia frequenter in
hoc offendunt religiosi et religiose.

De studio in religiōe. §. I.

Hiero. xvi. q. i. dicit multo rte dicas q possis dicere. ne
sis miles antecz tyro. z magister antecz discipul⁹. Mi
hi placet vt necz teipm doceas. Et Aug. in regu. Codi
ces singulis diebz certa hora petāt. Ubi nota fm tho.
Et pmo q̄tū ad id qđ est ꝑtū ꝓtemplatiue vite. Nam
ipm studiū adiuuat ꝓtēplatōem directe z indirecte. Et
directe quidē illuminādo intellectū. Ordinat enī contē
platio ad ꝓsideratōem diuinoꝝ. in qua dirigit p studi
um. Indirecte aūt. q̄ studiū removet ꝓtēplationis pe
ricula. f. errores q̄ sepe in cōtemplatōe accidūt his q̄ scire
pauras ignorant. Unde Grego. li. vi. moza. dicit. q nonul
li dū pl⁹ exquirūt ꝓtemplādo q̄ capiāt vsqz ad peruer
sa dogmata erūpunt. Secōo studiū est necessariū religi
oni institute ad pdicandū z hmoi alia exercendū. Un
de ad Tyt. i. dr. de epo cui⁹ est hmoi actus exercere vt
potens sit exhortari in doctrina sana z eos q̄ contradi
cunt arguere. vii. di. xxxvij. dr. Ignorātia q̄ mater ē cū
ctoꝝ erroꝝ a cūctis vitanda est z maxime ab his q̄ offi
cū docēdi i pplo suscepūt. xc. Nec obstat q absqz stu
dio litteraz ad pdicandū sunt missi. Qz vt dicit Hiero
ny. Quicq̄d aliꝝ quotidiana in lege dñi exercitatio tri
buere solet. hoc aplis suggerebat spūssanctus. Tertio stu
diū litteraz ꝓfuit religioni q̄tū ad id qđ est cōe omni
Valet enī pmo ad vitandū carnis lasciuiā. Un Hiero.
Alma studia litteraz z carnis vicia nō amabis. de ꝓse.
di. v. Nunqz. Secōo valet ad auferendū cupiditatē di
uitiaz. Hiero. Socrates ille thebanus cuz ad philoso
phandū pergeret magnū auri pondus abiecit. xij. q. ij.
Gloria. Tertio valet ad obedientie documentū. Aug. u
Que querelas est illa lectioni nolle obtēpare dū vult
et vacare. Docet etiā de mō z ordine obediendi. ó q. viij
q. i. Sciendū. Nō obstat q ait ꝑpheta. ps̄. lxx. Qm̄ non
cognoui litteraturā itroibo in potentias dñi. i. in virtu
tem xp̄ianā. sed hoc maxime ꝓfuit religioni. ergo eis
nō ꝓuenit vacare lr̄ature. Nā vt dicit Jo. an. in nouel.
sup. c. Sane. de reg. Illud ps̄. nō intelligit de quacūq̄
litteratura seu doctrina. sed de litteratura iudeoꝝ. de q
apls. ij. Coz. iij. ait. Littera occidit. obseruare s̄z cerimo
nialia ꝑm litterā que nūc cessant. Sed lr̄atura sanctaz
scripturaz bene intellectaz z aliarū scientiaz iuuat ad
introeundū in potentias dñi ad ꝓtēplandū. Unde
Hiero. ait. Discamus in terris quoꝝ scia nobis pfeue
ret in celis. Hec Jo. an. Et addit que supradicta sunt p
bus religiosis. Nā in religionib. nō deputatis ad pdi
candū z legendū z disputandū. vt in monachalib. cha
ldulensib. magis congruit studiū. seu lectio litteraz
sacraꝝ z deuotoꝝ libroꝝ q̄ seculares scientie. vel scie
dicantes q̄uis liceat in scientijs secularib. studere. non
tñ debēt i illis quiescere. z p totū tempꝰ vite sue his va
care. sed studio scripturaz z his ex quibus possunt con
sulere in foro aiaz cauendo sibi semp a curiositate et in
ani gloria. Et ex his non solum alijs sed etiam sibi su
mere documenta vite.

De elemosinis viue. §. II.

re religiosis aliquo mō licet. z aliq̄ mō nō licet. pro cui⁹
declaratōe dicat Tho. se. se. q. clxxxvij. ar. iij. q vnicuiq̄
viuere licet de eo qđ suū est vel sibi debitū. Fit aūt ali
quid alicui⁹ ex libertate donanti. Sūt aūt donate mo
nasterio m̄te possessiones z dant quotidie z bona mo
bilia. ó quib. sustentant religiosi. Et q hmoi beneficia
religiosis vident esse collata vt liberius religiosis actib.
insistere possit. Quoz cupiūt se fore ꝓcipes qui tpalia
subministrant. redderet eis vsus p̄dictoꝝ donoꝝ illici
tus si ab actibus religiosis desisterēt. q̄ q̄tum est de se
defraudarent intentōem illoꝝ q̄ talia beneficia contule
runt. Debitū aūt est aliq̄d alicui dupl̄r. Uno modo
ꝓpter necessitatē q̄ facit oīa cōia. vt dicit Ambr. dist. xlvij
Sicut bi. z ideo ne religiosi necessitatem patiant licite
possunt de elemosynis viuere. q necessitas pt̄ esse tripl̄r
Primo quidē ꝓpter corpis necessitatē z infirmitatē ex q̄
ꝓtingit q nō possunt sibi labore manuū victuz querere
Secōo si id qđ ex opere manuū acquirūt nō eis sufficiat
ad victū. Tertio ꝓpter pl̄tinā ꝓuersatōem coz qui nō
ꝓsueuerūt manib. laborare. z de his; duob. loquit Aug
gu. in libro de opibus monachoꝝ. Secōo mō fit ali
quid alicui debitū ex eo q̄ tpe exhibet. hoc illud sit spū
le siue temporale. fm illud apl̄i. i. Coz. ix. Si vobis spi
ritualia seminauim⁹. magnū est si carnalia metam⁹ Et
fm hoc pñt religiosi q̄dr upl̄r de elemosinis viuere qua
si sibi debitis. Primo si pdicent. q̄uis enī eis ñ cōperat
hoc ex officio sicut platis. pōt tñ ꝓpetere ex ꝓmissione
platoꝝ. vt dr. ij. ad Thimo. ij. Laborātē agricolā opter
pcipe de fructib. Secōo si sunt ministri altaris. q vt dr
i. Coz. ix. Qui altario deseruiūt cū altari pticipāt. Sa
cramentū altaris vbicūq̄ agat ꝓmune est toti populo
fideliū. Tertio si insistant studio sacre scripture ad vtili
tatē tot⁹ eccie. Un Hiero. Usq̄ hodie pseuerat ꝓsuetu
do nō solū apud nos. sed etiā apud hebreos. vt q̄ in le
ge dñi meditant nocte ac die. z patrē nō habēt in terra
nisi deum orbis foueant mīstris. Quarto si bona tēpo
ralia que habeant in seculo monasterio largiunt. pñt ó
elemosinis factis monasterio viuere. vt etiā dicit Aug.
in libro ó opib. monachoꝝ. Religiosi aūt qui absqz ne
cessitate vel vtilitate quā afferant. volunt ociosi de ele
mosinis viuere que dant pauperib. hoc est illicitum.
Un Aug. in dicto li. Nullo modo decet vt in ea vita.
vbi senatores fiunt laboriosi. fiunt opifices ociosi. Hec
Tho. Et ad hoc facit dictū Hiero. xij. q. ij. Gloria. Natus
in tugurio in rusticana domo qui vix rugientē ventrē
milio z cibario pane saturare poterā. nunc simila z mel
la fastidio. Et talis vt dicat idē. xvi. q. ij. Quoniā. Quic
quid est pauperum accipiunt per abusionem tanquz iu
dicium sibi mandu canes z bibunt.

De mendicatione re. §. III

lugiosoꝝ quō licet vel nō. Nota fm Tho. se. se. q. clxxxviij
circa mendicitatē duo possunt considerari. Unū ex par
te actus ipsius mendicatōis. que habet quandā abie
ctionē sibi coniunctā. Illi enī vident abiectissimi inter ho
mines esse qui non solum sunt pauperes. sed intantuz
egentes q̄ necesse habent ab alijs victum acquirere. Et
fm hoc causa humilitatis aliqui laudabiliter mendi
cant quasi efficacissimā medicinā contra superbiā hoc
sumentes. quam vel in seipis vel etiā in alijs per exem

plus extinguere volunt. Un de pe. di. ij. dicit. Si qs semel notatus fuerit inuidie vel contentionis vel detois vicio. oportet cū p̄ contraria curari. i. per humiliatis exercitiū. Exercitia vere būiliratis sūt si se viliorib⁹ officijs subdet t ministris indignioribus trade. Ita nāq; arrogātie t būane glorie vicū poterit curare. Cōpetit etiā mēdicare religiosis vt xp̄m imitent q̄ dicit. Ego aūt mēdicus sum t paup. ps. In p̄sona enī xp̄i loquit ibi ps. 85. Iero. Sed q̄ būilitas sicut t cetere virtutes absq; discretōe nō dūt. ita oportet discrete sumere mendicitatē ad humiliatōem. vt inde norā cupiditatis nō īcurrant vel cuiuscūq; alterius indecentie. Illio mō p̄t considerari mēdicitas ex p̄te eī⁹ qō quis mendicādo acq̄rit. Et sic ad mendicandū p̄t homo induci ex duob⁹. Uno mō ex cupiditate habendi diuitias vel victū ociosum. Et tal mendicitas est illicita. Illio modo ex necessitate vel vtilitate. Ex necessitate q̄dem sicut cuz aliq̄s nō p̄t aliunde habē vñ viuat. nisi mēdicet. Ex vtilitate aūt vt cū aliquis intendit ad aliq̄d vtile perficiendū. qō sine elemosinis fidelū facere nō potest. sicut pertinet elemosine propter constructionem pontis vel ecclesie vel quibuscūq; alijs operibus ad cōmunem vtilitatē. t hoc modo mēdicitas est licita sicut secularibus ita t religiosis.

De labore manuū. §. III.

In religione vel extra quō t qñ sit necesse. Ino. fm tho. se. se. q. clxxvij. q̄ sub ope manuali cū manus sit organū organoz. intelligit ois operatio. t oia būana officia ex quibus viuāt homines victū lucrant siue manib⁹ siue pedibus siue lingua fiant t vigiles. custodes. aduocati t hmōi. Ordinat aūt labor manualis ad quatuor

Primo t principal' ad victū querendū. Un t primo homini dictuz est. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Et fm hoc labor manualis cadit sub necessitate p̄cepti. prout scz necessariū est ad talē finē. Et iō q̄ nō habet vnde possit aliunde viuere tenet manib⁹ opari cuiuscunq; sit cōditionis. t b̄ signāt verba apli dicentis. Qui nō vult opari. nō mādducet. q. d. ea necessitate teneāt aliquis ad opandū manib⁹ q̄ tenet ad manducandū. Et eadē rō est de illis qui nō būtalias vñ licite possint viuere. Scō ordinat labor manualis ad tollendū ocium ex quo multa mala oriunt. Unō dr Eccl. xxxiij. Mitte seruū in operatōez ne vacet. Multā ei malicia docuit ociositas. t scdm b̄ op⁹ manuale fm se p̄sideratum nō cadit sub necessitate p̄cepti. si alijs modis p̄t tolli ociū. vt per meditationes scripturaz t laudes diuinas t hmōi. t ideo p̄pter causam nō tenent religiosi ad opera manualia. sicut nec seculares nisi forte ad hec statuta sui ordinis obligent sicut Iero dicit ad Rusticū Egiptioz monasteria būc tenēt modū vt nullus absq; opere aut labore suscipiant. nō tam p̄pter victus necessitatē q̄z p̄pter animē salutē. ne vagent pernicios cogitationib⁹. t habet de p̄se. di. v. Nunq̄. Tertio ordinat labor manual' ad elemosinas faciēdas. vt dr ad Ephe. iiij. Laborent opando manib⁹ suis. scz fideles. q̄ dō nū. est vt habeant vñ tribuāt necessitatē patienti. Et fz hoc labor manualis nō cadit sub necessitate p̄cepti. nisi forte ex necessitate in aliquo casu in quo aliq̄s elemosinas facere teneret. t nō posset al's habere vñ pauperib⁹ subuenire. Jn quo obligarent sil'r religiosi. t seculares ad opera manualia exequenda Quarto ordinatur labor manualis ad p̄cupiscentiā reprimendā ineq̄tum p̄ hoc macerat corpus. Un. ij. Cor. xi. dr. Jn laboribus. in iejunijs. in vigilijs. in castitate. t fm hoc etiā labor nō cadit sub necessitate p̄cepti. q̄ multis alijs modis p̄t carnem macerari. Ut per iejunia. vigilias t hmōi. nec tenentur religiosi ad alia quā seculares nisi p̄pter regule professionē. t ideo si in statutis regule nō p̄tineat aliq̄d de opere māuali. nō tenet aliter ad opandū manib⁹ q̄ si essent seculares. Dō aūt apli manibus laborauerit aliquādo fuit necessitatis. q̄ aliūde victū inuenire nō potuit. aliqñ superogatōis. vt patet. i. Cor. ix. Et q̄ntū ad istō scdm nō tenent religiosi in hoc aplm imitari. sicut nec quo ad oēs superogatōes. Quo aūt opa p̄pria mittēs religiosis oñdit Hieron. de p̄se. di. v. dicēs. Munq̄ ō manu aut oculis tuis liber psalterij discedat. diuā ad vtilitatē ō. vbi dicit glo. i. iuxta ꝓbum vt intento ad id q̄ dr dirigat. vel ad verbū. i. nō trāscurse. sed tractum singula dicēdo. t infra. Semp aliq̄d boni facito. vt diabolo lentis plecte viminib⁹. ferat humus arcole. equo limite ne diuidant in quib⁹ cū olera iactata fuerint. semia vel plante p̄ ordinē ponte. aque ducant irriguc. inserantur fructuosi arbores vel gēmis vel surculis. vt paruo tēpore laboris tui dulcia poma decerpas. apum fabricare alueoria. texant t lina capiendis piscibus seribant. et libri t vt manus opet cibos t vita sanet lectōe. Nec ille

De esu carnium in. §. V.

religiones Nota q̄ dicit de p̄se. di. v. Carnē cuiuscūq; animalis nec gustandi nec sumēdi est concessa licentia nō q̄ creaturā dei iudicemus indignā. scz q̄ carnis abstinentia apta t vtilis monachis estimet. seruato tñ moderamine pietatis erga egrotos. Hec ibi. Et idē dr de statuto. Cū ad monasteriū. Sz queritur Tho. in quodlibeto. i. q. ix. ar. iij. Utrū monachus sine rationabili cā. sumpta mutatis. t licentia p̄lati comedens carnes. peccet mortaliter. t arguit q̄ sic. ex isto. c. Carnē. in fi. vbi ponit pena carceris t priē per sex mēses Irū facienti. Sz talis penitentia nō imponit nisi pro mortali. ergo. Rñdet idē Tho. q̄ de se nō est mortale. sic nec etiā frangere silentium. cū hmōi cerimonialia cōtinet nō sint in p̄cepto. Posset tamē hoc esse mortale rōne p̄tempus. vel p̄ra p̄cepti. cū fieret p̄lato faciendo hmōi. sic intelligit in casu pnia imponendo in. dicto. c. fm tm. Et quia in regula beati Benedicti dr. q̄ carnū quadrupedū omnino ab omnib⁹ abstineat comestio. Ex hoc arguit aliq̄s per ar. a Irīs q̄ est fortissimū regularitet quod nō aliquā fallit. sicut. C. de epi. t de. l. Quenticula. Et sil' fallit ar. hoc fm Jo. an. q̄ cōtradicit tali intellectui rō naturalis. t. c. xxxvi. tpius regule. Nota q̄ ponit Jo. an. i nouel. de obseruatōne ieiunij. Consilium in defensione ordinis carthusien. qui etiā in extrema necessitate positi carnes nullo modo comedūt. p̄pter quod quidā emuli eoz dicebant statū illū p̄iculosum ex defectu cariatis. Ita quos magister Arnoldus summ⁹ medicus t rhetorarius dicit. q̄ hoc asserere est falsum t fatuitū. probatq; sic sapiat heresim. nā aduersat approbationi t tolerātie romane ecclesie. t fingit nouū dogma in pernicium ad vtilē statū fidelū ponēdo q̄ntū a mortis periculo nō posse sine vsu carniū liberari. t sic ad vite longitudinē carniū vsum necessariū quod est falsum. Nā vt dicit virtus vitalis deficit aut per malicā morbi illā resoluentis aut p̄pter defectum alimenti per quod habet cōseruari t restaurari. Primo casu probat per dictum hypocratis dicentis. q̄ si p̄ter furia morbi cibus exhibeatur suffocatōis vel alterius grauamine superaddito cogit vitam finire celerius. deficientibus aūt p̄pter penuriam alimenti si denegetur cibus t medicatio. subdāt. expirant velocius tabefacti. pater per id q̄ deficienti p̄pter morbi magnitudinē nō p̄sunt. sed nocent carnes. Sed deficientib⁹ p̄pter alimenti penuriā prosunt. Sed probat plus competere vinum mediocriter

maxime aromaticum: ꝛ vitella ouoꝝ mediocriter mollia. ideo ꝙ velocissima digestione conuertunt in laudabilē sanguinē ꝛ multū ꝛ quasi sine fecibus. Et carnibus aūt ꝛ ceteris alimentis aliqua ꝓdictaꝝ ꝓditionuꝝ deest. Concludit ergo ꝙ ad virtutē vitalē vel cognitiuā plus ꝓferūt supradicta q̄ carnes licet fateaꝫ ꝙ ad ꝓfortandū virtutē mortuū plus ꝓperant carnes. quā dicit inducendo galienū. s. ꝓfortatōe virtutis mortue nō esse in egris necessariā. qz modicū egent ipius operatōe. ergo nec egent necessario vsu carniū. sed bene vsu vini. Apolloꝝ modico vino vtere ꝓpter stomachū ꝛc. Unū em̄ que ꝓfortat per cordis letitia. Sz in dicto ordine mīri leneſcūt ꝛ viuūt etiā octogenarij. Et aī dituū non comedebant carnes. di. xxxv. Ab exordio. ꝛ longius viuebant. Dec ōia Jo. an. ibidem. Et hec scripta sunt. vt religiosi q̄ fm regulā suā vel ꝓstitutōes suas. nō dñt carnibꝫ vesci. credant ꝙ talē abstinentiā carniū nō sibi abbreuiare dies si obseruāt. nec proꝝ quacūq; debilitate carnes comedāt. ꝛ ꝓtra illos qui hoc nō obseruāt ad excusandū excusatōes in pcīs. allegātes sine esu carniuꝝ sanos nō posse viuere. Religiosus simplex iudex cē nō potest. ff. de iudi. l. Cū ꝓtor. nec ꝙ ꝓpromissum ꝑt recipere arbitriū. qz nō debet esse discepratoꝛ forensiū negociorū. xvi. q. i. Monachi. ꝛ c. de ꝑsentiū. sz arbitratoꝛ secundum est de impio sui ꝑlati. vt ex̄ de postu. c. i. Dec ē sententia Guil. Duran. ꝛ Hosti. Religiosus si est ordīs mīnoꝝ nō ꝑt esse executoꝛ. vt in cle. Exiui de ꝙbo. significa. Si est alter⁹ ordinis nō ꝑt esse executoꝛ nisi petita licentia ꝛ obtenta. vt de testa. religiosos. li. vi. tal' quoq; etiam si sit exemptus vel ꝑlatus tenetur reddere rationē ordinario. ꝛ ordinar⁹ tenet exigere. de testa. c. religiosis in cle. Religiosus q̄z fm Jo. an. sup. c. vt officium de bere tieis libro. vi. non potest exercere officium tabellionatus in alijs q̄z cōtra hereticos. Sed guil. in spec'o dicit ꝙ vetera instrumēta cōplere ꝑt. nō aūt assumere noua Testis q̄z esse ꝑt si redarguat adliberāduꝫ hoīez a morte iuſta vel quacūq; pena vl' falsa infamia vel aliq̄ damno. ꝛ dz in hmōi testificari dummō nō sit in causa sanguinis. xi. q. iij. Quisq;s. Uide tū de b̄ plen⁹. s. Religio lus fac⁹ eps vtq; teneat ad obſuantias regl'ares. Religiosi. Pōdz scūs thomas de aquino scōa scōe. q. clxxv. ꝙ ea q̄ sūt in regularibꝫ obſuātijs q̄ nō ipediūt pōtificale officiū. sz magis valēt ad ꝓfectiōis custodiā. vt pauptas ꝛ castitas. ꝛ hec remanet obligat⁹. ꝛ ꝙ ꝓñs ad portandū birū sue religiōis q̄ est hmōi obligatōis signū. Et q̄uis bēat reddit⁹ possessiones ꝛ hmōi ecclie. nō tñ habz illa vt ꝓpria. sed vt dispēsatoꝛ oīm bonoꝝ ecclie. xij. q. i. si priuatū. Uū nō est absolut⁹ a voto pauptatis sic nec a voto obediētie. Nam ꝙ accūs est ꝙ obedire nō tenet si nō hz superiorē. sic abbas mōasterij q̄ tū nō est absolut⁹ a voto obediētie. Ea vero q̄ ab officio pōtificali repugnant. sic solitudo. vigilie silētiū. abstinētie grauet. ex q̄bꝫ impotēs redderet ad exequēdū pōtificale officiū ad hec nō tenet. In alijs etiā q̄ nō repugnāt ꝑt dispēsatiōe vti fm ꝙ reqrit necessitas ꝑsone vl' officij ꝛ cōditio hoīm cū q̄bus in hmōi. Satis his videt cōcor. Hosti.

De contractibus ob. §. VI.

ligatiōibꝫ vl' ꝓmissis factis cū alijs vl' malificijs Nota fm Inno. ꝛ Hosti. ꝙ ex cōtractibꝫ innitis cū monacho vel abbate obligat⁹ q̄s monasterio. qz ꝑt monach⁹ actionem acqrere sz nō ꝑt obligare monasteriū. Uñ q̄uis abbas seu monasteriū possit agere. tñ nō tenet rūdere. nisi de eo qđ ad eū ꝑuenit. Et licet omnis cōtract⁹ prohibit⁹ monacho sit. nisi impetrante abbate. xij. q. i. Non dicat. et xvi. q. i. sunt nōnulli. hoc intelligit. inquātū monasteriū obligat. sz obligato alteri⁹ ad monasteriū ꝑt ꝙ monachi acqrit. ꝛ sit' possessio ꝙ monachi fugitiui. ff. de acquir. pos. l. i. Si tn̄ mōacho sit ꝓmissa administratio. cūc ex contractu ipius mōachi obligat ipe. sed nō cogit' soluere. qz nō hz vii. extra de so. odoard⁹. sec⁹ de maleficio ꝓmisso ꝙ mōachi vl' abbatē fm. Inno. ꝛ hosti. qz delictū psone in dānum eccl'ie redūdare nō debet. vt de. reg. iur. c. Delictū. li. vi. nisi q̄tū ad monasteriū peruenisset vel in eius vtilitatem versum esset. ar. x. q. ij. §. hoc ius.

De rebus ablatis .§. VII.

monacho dicit Inno. ꝛ hosti. ꝙ si res erant monasterij. vel etiā alteri⁹ ꝛ monasteriū ad restituendū tenebat tūc aget mōasteriū. si vero nec ei⁹ erāt nec ad restituendū tenebat. tūc aget ille q̄ est dñs rei. ita tñ ꝙ si res erāt deposite apud monasteriū. ꝛ abbas vidit eas subtrahi ꝛ facile erat abbati eas liberari. satis credit Jnn. ꝙ abbas tenet in solidū ꝓpter dolū. sz si nō vidit nec ꝓhibere potuit. nō videt etiā si monach⁹ abstulisset. qz nō obligaret ex ei⁹ maleficio. vt dictū est. Itē dicit Jo. in glo. xij. q. i. nō dicaſ ꝙ monach⁹ agere nō ꝑt nec ꝑuenire ꝑ tus sic ille qui cessit bonis. Et de b̄ notat in glo. xi. q. i. De persona. Itē agere nō ꝑt de iniuria sibi illata. sz tñ ei⁹ prelatus agere potest nisi prelatus absit vel nisi reliquerit procuratoꝛem instar filij familias. ff. de iniurijs. l. sed si vnus. habent tamen monachi ius eligendi ꝛ ius accusandi suū abbatē sū lnīa eius. qz b̄ eis a iure concedit.

Monachus factus. §. VIII

rector eccl'ie secular' fm Hostien. si talis eccl'ia pleno iure spectat ad mōachos ꝑfectus monachus remanet in cura subiect⁹ abbati. ꝛ seruabit oīa vt prius. ꝑter tria. s. ieiunū. silentiū. ꝛ vigilias. q̄ ꝓmode seruari nō ꝑnt in ecclesia seculari. ar. xvi. q. i. Nemo potest ecclesiasticis obsequijs deseruire ꝛ in monachoꝝ regula ordinate ꝓfiteri. vt ipe districtōem monasteriū teneat. ait Grego. Si eccl'ia nō spectat ad monachos sz ad epm. tūc monachus institutus a tribꝫ substātialibꝫ non absolut' simpl'r. nā ꝛ ꝓtinentiā seruare tenet. ꝛ si ab obediētia abbatis absolut' tñ impio epi subijcit qui de ceteris est abbas suus. ꝛ talia dispensabit rōe commisse administrationis. Et si habet sociū nō excusat ab esu carniū. de testa. mo. c. Oō dei timorē. ꝛ b̄ nisi sit infirmus. ō tenet. dist. v. Carnē. vel nisi imperāte epiſcopo qui abbas suus est Si aūt socius nō habet. conformare se potest cū his cuꝝ quibꝫ viuit. ar. di. xli. Quisq;s. In omni tñ casu habitū deferre debet. nec pōt dimittere temerarie. alias esset excōmunicatus. vt dictū est supra in ꝓmo. §. hui⁹. c. Et dic Inno. ꝙ talis rector factus nō debet esse sine socio monacho. qō intelligitur si comode fieri potest. de testa. mo. Quod dei timorem. et hoc vtiq; melius ꝛ tutius. sed si non potest comode tunc non tenet habere socium Hosti.

De prelatis religiosoꝝ. abbate. abbatissa. ꝛ quomodo debeant instrui nouicij. Cap'm Septimum.

De prelatis religiosoꝝ

Nota ꝙ nō per epiſcopū. sed per monachos debet abbas seu ꝑlatus institui ordinarie. vt dicit. xviij. q. ij. Per totū. nisi in suis ꝓstitutionibꝫ aliud caueat. Unde Greg. abbatē cuilibet monasterio nō aliū sed quē dignū moribus ꝛ actibus monastice discipline comuni consensu ꝓgregatio poposcerit ordinariuolumus. Monasteria tñ ꝛ monachoꝝ disciplina. pertinent ad epiſcopū in cuius territorio sunt. vt dicit. xviij. q. ij. Ad ipm enī pertinet cura oīs dyocesis. ix. q. iij. c.

ñ. Et hoc est verū nisi sint exempti vel in hoc priuilegiati, vt sunt mendicātes ⁊ multe alie religiones monachorum. et alīq quia tūc de his in quibꝫ sūt priuilegiati nō habent se intromittere. Qui enī nō sunt exempti possūt ab episcopo a dignitate abbatie ꝺponi. si nō bene se habent. Un. xviij. q. ij. ꝺr. Sicꝫs abbas cautus in regimīe humilis. castus. misericors. discretus. sobriusꝫ nō fūt ac diuina p̄cepta verbis ⁊ exemplis nō oñderit ab epo cui⁹ territorio ꝓsistit. ⁊ a vicinis abbatibꝫ. ⁊ ceteris dēū timentibꝫ a suo arceat honore. etiāsi oīs ꝓgregatio vītijs suis ꝓsentiens abbatē eū hr̄e voluerit. Et in sequnti ca. ꝺr. Abbates pro hūilitate religiōis in epoꝝ p̄rate cōsistant. ⁊ si q̄d ex regulā fecerint. ab epo corrigat. Si autem epꝰ voluerit monachū istituere in eccia seculari. ⁊ abbas nolit. monachus obedict portꝰ abbati q̄ episcopo. xvi. q. i. cū p vnitate. Si tñ ecclie vnitas ꝺ exigit cogendꝰ est abbas p suū superiorē vt ꝓsentiat. Itē si monachus velit ꝓfiteri epo vel penitētiario eiꝰ. nō pōt abbas phibere. cū epꝰ sit ordinariꝰ oīm sue ꝺyocesis. et ꝺ nisi essent exēpti vel ꝓtum sit in coꝝ ꝓstitutionibꝫ confirmatis a papa. vel hoc habeant ex priuilegio. Abbas in collatōe alicui⁹ ꝓbendarius nō pōt aliq̄ ꝺ⁹ nouū impoere. de sup. ne. p. q. regulares. an de. Abbas ⁊ quilibet plebanus ꝓuentualis debet reḡrere monachos fugitiuos ⁊ ad claustrū reducere. salua ordinis disciplina. de reg. c. Ne vagabundi religiosi. Quos ordines possit abbas ꝓferre ⁊ quō habes supra. Abbas vnus nō pōt p̄sidere in diuersis monasterijs. de relig. do. c. fi. Itē nūl monachi vel religiosi pōt p̄esse pluribꝫ p̄endarijs vel pluribus ecclesijs hñtibꝫ curā animarū. etiā si eadē cura in episcopos sed p p̄sbyteros ad coꝝ ꝓsentatiōem instituros per epos habeat exerceri nisi auctoritate sedis apostolice. vel si vna ex eis ab alia dependeat. vel si sint annexe adinuicē. Et q̄uisꝫ talē ꝓbendā vel ecclesiā obtinens susceperit aliud. ꝑmo priuat⁹ est ipō iure. ⁊ statim tenet dimittere. vt p eū ad quē spectat libere ꝓferatur. ⁊ nisi dimittat fit ineligibilis. ⁊ debet penit⁹ repelli ab vtroq̄ .extra de p̄ben. Cū singula. li. vi. Itē ꝓbendarius ecclesie aut administrationes seu officia vnius monasterij consueta per eiusdē monachos gubernari nō debēt ꝓmitti monachis alteri⁹ monasterij sine licentia pape. ⁊ ꝺ ordinātes sūt puniri p̄rate puidendi de ipis. ⁊ recipientes sūt ineligibiles ipō iure. ꝺ p̄ben. c. Cū singla li. vi.

ti. xiij. ca. xvi. §. vij.

De abbate seu quocū. §. I.

Prelati conditio.

q̄ noīe p̄lato. dat doctrinā Aug⁹. ⁊ Benedictus in regula. Dicat enī Augustin⁹. Sciāt bonoꝝ opeꝝ p̄rebeat exemplū. corripiat inquietos. ꝓsolet pusillanies. suscipiat infirmos. patiens sit ad oēs. disciplinā libēs habeat. meruēdus ꝓponat. tñ magis amari a subditꝫ apetat q̄ timeri. Quē oīa pulere ⁊ diffuse Humbert⁹ ꝺclarat in expositōe regule. Nā cū ꝑmo habeant p̄lati deo reddere rationē de subditis. fm illud ad Hebr. vlt. Ipi peruigilāt q̄si rōem reddituri p animabꝫ vestris. ⁊ cuꝝ anime sint ꝓciose ⁊ deo care. xp̄i sanguine redempte ⁊ tā facile ⁊ multiplicit̄ pereant. ideo multuꝫ hñt timere in reddenda ratōe. Et ideo Augu. Quanto in loco superiori tanto in periculo maiori versat. Grego. in mora. misericors deus quē renere diligit. ab exterioribꝫ p̄lationis occupationibꝫ abscondit. tñ impositū onus a superiori pinaciter recusari nō debet. ne diuine ordinatōi videat resistere. sed inuigilet ad curā. Et ꝑmo dando bonū exemplū. fm illud xp̄i Joban. xiij. Exemplū enī dedi vobis vt quēadmodū ego feci oīa. sic⁊ dei placita deus placita implendo. ita ⁊ vos faciatis. Positi enī sunt p̄lati vt signū ad q̄ subditi sagittas operū suoꝝ debent dirigere. Un fm Greg. tor mortibus pigni sunt. quot

Primo

exempla pditōis ad subditos trāsmittūt. Hec etiā exempla sufficiant. si corripiat inquietos. Inquieti dicunt q̄ ociositate vel curiositate deuicti secū ꝓsistere nō p̄t. mō intus. modo extra. mō cū fratribꝫ. mō cū ēxtis. sine cā hinc inde vagant. Uicū aūt aliq̄ ꝺ est manifestū. vel q̄ ꝓturbat alios. vel q̄ dissimulatōne nullū. vel leui⁹ reputet. ⁊ q̄ inquietudo oīa ista fac. nō corrigenda. ⁊ si hoc vicū q̄ ꝺ paruū multꝫ videt est corrigendū multomagis ḡuiora. al's plagis ipurant. dist. lxxxvi. Inferiorꝫ. Cōsolare ꝺbet pusillanimes. Pusilla Terris nimitas ex animi paruitate procedit. cū sit quis timere esse peiꝰ vbi nō est. vel ibidē esse periculū vel numis arduum. ⁊ q̄si impossibile q̄ nō est. ⁊ hmōi. Isti ḡ ꝓsolandi sunt verbis ⁊ exemplis sc̄oꝝ. aut xp̄s Lu. xij. Nolite timere pusillus grex. q̄ ꝓplacuit p̄ri meo dare vobis regnū. Debet etiā suscipere infirmos. Sꝫ fm Numb. est multiplex infirmitas. vt corpalis languoꝝ. debilitas cōplexionis. Primū debet suscipere in ꝑcurādo remedia. Infirmi. Scōm in dispensando in ieiunijs ⁊ hmōi. Est tertia infirmitas carnis. s. lubricū cū est occultū. ⁊ hunc debet suscipere occulte admonēdo. nec ip̄m repellere debet ne vitet confessionē. Est ⁊ q̄rta infirmitas moꝝ seu passionum. vt sunt iracūdi. impetuosi. ⁊ querulosi. ⁊ hi suscipiendi sunt animādo eos ad bonū inter brachia patientie. Quarti ēnī plato ⁊ alijs cām exercitij ⁊ meriti. tñ ⁊ corrigēdi sūt aliq̄n cū alios offendūt. Est aūt infirmitas instabilitatis ⁊ hi suscipiēdi sunt. ꝓfortando eos ad pseuerandum. Est etiā infirmitas dubij de fide. vel de scrupulo ꝓscientie. ⁊ hi suscipiendi sunt animādo eos ad bonū. Et etiā infirmitas imperfectionis ⁊ his ꝓpatiendū est. nec cogēdi sūt ad aliq̄d vltra statū suū. sed exhortādi ad vtiliora. q̄ꝺ etiā dicit Benedictus in regu. Debet ⁊ patientia vti ad omnes. q̄cuis sit in loco superiori. ⁊ habeat on⁹ regimīnis ⁊ sit distractus in multis occupatōibꝫ q̄ oīm ꝓsentibent sibi occasionē impatiēdi. tñ q̄ multa inde sequūtur ⁊ iniusticia cum ledit ab ea sempꝫ debet cauere. Dicit rony. Iram vince patientia. ⁊c. de censc. di. v. Nunq̄. nō tñ dimittat correctōes. sed cū patienti ⁊ tranquillo aīo faciat ⁊ clemētia. Un ⁊ rep apum ꝺr nō hr̄e aculeuꝫ ꝺbet pungendū sed ad insinuandū fm Gene. q̄ rector ꝺbet vti clemētia nō vindicatōe. nisi ꝓ bono cōi ꝓcur expedit. Debet etiā exponere disciplinā. i. regule obseruanti am facere obseruari in quibꝫ oībus ꝑmus debet cē. Et vt dicit Benedictus in regula. debet cogitare abbas q̄ de singulis in quibꝫ dispensat. habet deo reddere rōem vt videat ne sine cā rōnabili dispenset. alias diffipatio crit. ⁊ petīm. Debet facere se timeri. ne p̄tenat auctoritas eius. Caueat aūt. dicit Benedictus. ne sit nimis suspiciosus. q̄ sic nunq̄ bene sibi erit. nec quies subditi. Debet tñ diligenter inuigilare. ⁊ occasiones maloꝝ tollere. Magis aūt debet querere se diligi q̄ timeri. quod inducit precipue humilitas. Unde btūs Franciscus in regula specialiter prelatos ad humilitatem beatatur.

Quinto

Septimo

De abbatissa. hec nec. §. II.

aquā benedicere nec ꝓfessiones audire. nec penitentias sacramentales imponere potest. nec aliquē actū sacramentalem exercere. vt ꝺ pen. ⁊ remiss. c. Mouia. Item nec ipa nec aliqua femina predicare potest. vel publice docere. potest tamen suas subditas exhortari ⁊ informare. nec potest ordinē suscipere. nec supalibus iudicare. Itē nec excōmunicare potest nec ab excōicatione absoluere. de ma. ⁊ obe. Dilecta. Sed addit Bul. Credo q̄ possit ꝑcipere suis p̄bris q̄ excōmunicēt. Pōmaie ꝑcere eam habere curā de clausura monasteriū. ⁊ q̄ die nocteq̄ clausum sit. ⁊ claues teneat ipa secum. nec indifferenter alicui det. nisi prudenti ⁊ consciētiate. Cū aliqua

monialis vocatur ad locutorium. vel cuz ea vadat. vel alias mittat maturas et honestas. Non permittat ingressum etiã mulieꝝ ꝓsanguineaꝝ sine causa necessaria faciat cuitare omnẽ familiaritatẽ monialiũ cũ quibuscunq. z ipa sit ꝑma. Procuret eis ỏ sacris plurices i anno sumẽdis. s. ꝓfessionis z cõtonis. z auditõis misse die bus festis. z ꝑcipue attẽdat q̃ grat ꝓfessorẽ q̃ sit timẽs deum. z intelligat necessaria religioni vt faciat eis conscientiã de substantialib religionis. nec tñ domesticus alicui fiat. Attendat q̃ viuãt in cõi z de vna bursa. ita q̃ oĩa lucra in cõi habeanť. Ad abstinentiã etiã ab esu carniũ. luneis z culcitris z ad ieiunia inducat q̃tuz ꝑt. si sunt sub regula. que ad ista obliget. sil'r de silentio. Le neat frequenter capl'um de culpis semel ad minus in hebdomada. in quo exhortet moniales ad obseruantiam religionis sue. Reprehendat z puniat defectuosas plus z minus fm defectũ z qualitatẽ ꝓsone. Nõ faciat dispensatõem ꝓtra regulã sine magna causa. Prouide re faciat diligenter infirmis. sed mꝝ magis nouicijs ỏ bona magistra. Laueat a pactionib in receptionibus alicuꝝ ad habitũ. q̃ symonia cũ est. solicitari faciat ad officiũ. z ipa sit prima. z vt dicať debito mõ z sine locutionib vanis. exinde in exercitijs ne sint ociose. honestz tñ z nõ vanis reb lectões librorum deuotas z singulares faciat eis legere. et in omnibus sit vigilans.

De monialibus no. ℈. III.

ta primo q̃ in monasterio monialiũ nõ mendicantium nõ debẽt recipi. nisi que ꝑñt de prouentib monasterij absq̃ penuria sustẽtari. alias nulla est receptio. Itẽ nulli inhoneste vel etiã honeste ꝓsone debet patere accesꝰ vel ingressus ad moniales. nisi ex rõnabili z honesta cãpicur vt in oĩbus monasterijs monialib etiã exempt̃ prouideant de clausura ad expẽsas mõasterij. vel ỏ clemosynis fidelib. Et idẽ ꝑcipiť abbatib z alijs inferioribus ꝑlatis. quo ad monasteria sibi subiecta. Itẽ moniales debent manere sub perpetua monasterij clausura nisi pro tantoz tali morbo. q̃ nõ posset absq̃ gñi periculo vel scandalo morari. z qñ abbatissa vel ꝓtissa ỏ ber alicui tali dño alicuꝰ feudi occasione homagiuz facere. vel ꝑstare fidelitatẽ iuramẽti. ñ possit facere apõ ipm. q̃ per procuratorẽ ꝑstet. poterit exire cũ honesta te z decenti societate. z ꝑstito iuramento eodẽ vestigio reuerti debet. ita q̃ in fraudẽ residentie nil fiat. Dñi ꝛpabentes officia monasterij ꝓmittere litigare coraz eis. ne oporteat eas cuagari. pro statuendis. pcuratoribz ipsi dñi. si contrafecerint. per suos ordinarios compellãtur. Epĩscopis z alijs ꝑlatis iniungiť q̃ negociat causas monialium dictaz faciant coram eis fieri z tractari per procuratorẽ eaz. siue etiã sint homagia siue fidelitates siue iuramenta. vel quicquid aliud. Hec oĩa a ꝓcipio ℈. sunt. extra de sta. mo. Periculoso. li. vi. Monasteria quoq̃ monialiũ etiã si sint exempta. debent singulis p ordinarios visitari. vt de sta. mo. c. Attendẽtes. in de. vel alius co sciente vel ratũ hñte. Monasteria quoq̃ puellaz longe a monasterijs monachoz. aut ꝓter in sidias dyaboli. aut ꝓter oblocutões hoĩm collocenť sic habeť. xvij. q. ij. c. In decima. vbi ỏ. tunc salubria ꝓpo dictis virginib probamus. q̃ eis spũales patres eligimus. quoz nõ solũ gubernaculis tueri. sed etiã docere nis edificari possint. ea tñ circa monachos cautela seruata vt remoti a familiaritate eaz. nec vsq̃ ad vestibulum accedendi habeant familiare ꝓmissum. Et. ea. q. c. diffinimus dicať. Si aliquã suã propinquã monachꝰ videre voluerit. in ꝑsentia abbatisse huic ꝓfabuletur. i. colloquať modica z cõpendiosa verba z in breui abeat discedat. Femine etiã q̃tũcunq̃ deo sacrate vt moniales vasa z pallas sacras. aut vestes quib dño ministratur. ꝓtingere nõ dñt. vel incensũ circa altare deferre. di. xxij. Sacratas. z de ꝓse. di. i. c. Uestimẽta. Et q̃tuz ad corpalia que aliqñ dicunť palle. hoc vtiq̃ seruandũ est z seruať cõiter. q̃ per ordinatos in sacris lauande sunt z etiã extersoria calicũ. Quantũ aũt ad alias pallas altaris que etiã dicunť toballie z vestes sacras vt canices planetas dossalia. z hmõi ñ vr illicitũ eas tãgẽ z reparari z lauare. sicut seruatur cõiter ex consuetudine.

De forma instructi. ℈. IIII.

onis nouicioz. Hãc formã pulcre tradit dñs Joh. de. cardinal' ordis ꝑdica. in li. de possessiõib. ex his q̃ ꝛps egit erga discipulos suos. cũ fuerũt cũ eo vt nouicij. Et ponit. xij. regulas circa h̃ qual'r. s. recipiẽdi sũ nouicij. z quõ imbuendi ostendit multimode. Primo ei recipit cos a cura seculi z suoz diuisos. sic ꝑz Mat. iij. Luc. iij. Joban. j. o prime eis patefacta vite arctitudine quã tenebat. sicut ex illa voce ad Andreã. venite vide. Secũdo obtentũ ꝑmij celestis amoꝛ reg'l inflammauit ab alijs semotus. z in mõte posit̃ q̃ ere dicere cepit. Beati paupes spi. ꝛc. In quib octo btitudinib omnis austeritas religionis ꝓsistit. Sicut ꝑz ꝓsideranti. ibi ei paupertas in ꝑma obedientia. hũilitas in scõa. oratio z plãctus sui z aliozꝝ criminũ i tertia. In quarta sollertia obsequioz circa infirmos hospites z sanos z hmõi. In q̃rta ieiunioz z famis sitis ꝑter deũ grauitas. Patiẽtia circa supportatiõem socioz z inquietoruz in sexta. In septima vero tolerantia pugne victoriose carnis z spũs. Et in octaua acerbitates ꝑsecutionũ. que ex ꝑdicatione diuini verbi sequi debebat operiosius exprimunť. Tertio regulam mirandã omnis ꝑfectõnis in gratiã tradidit eis in illo sermone vbi suo ore prolato. in quo q̃ prius latebant patefacti sunt oĩes thesauri sapiẽtie z scientie dei. ibi ꝓfita. ibi declaranť ꝑcepta. ibi modus oãdi. z regula se custodiendi a lupis ꝛc. que etiã non puto per Aug. illũ facunde postillantẽ sermonẽ esse explicita completere mira suauitate traduntť. Quarto suis exẽplis eos confirmat. nõ solũ viram ꝓtinuans artam sed miracula plura fortasse ad eoz ꝓfirmationẽ faciens. q̃ alias nõ fecisset. sicut a simili pot̃ haberi Mat. xi. de signis que ostendit coã duobus discipulis a Jobanne transmissis ad xpm. vt interrogarent cũ. tu q̃s es. Confortabat etiã eos per doctrinã quã coã eis pplis predicabat. z feruoꝛẽ ex ꝓuersione multoz quos ad cũ videbant reduci. Quinto se eis affabilẽ reddebat iuxta ĩdigentiã infirmoz. nondũ valentiũ duros sumere cibos. illos a turba post ꝑdicatõem sequestrans. z pabolas q̃ turbas latebant secrete reserans. fm quod in illo statuerant ꝛapaces. Sexto omni discretione vtebat cũ eis nõ artans eos in nouiciatu ad arta ieiunia. q̃ nouũ vinũ vetereꝰ vtres fundũt. rõnabiliter declarãs. q̃ nõ debẽt filij nuptiaz ieiunare q̃diu sponsus est cũ eis. Insinuabat tñ q̃ in posteruꝝ infallibiliter oportebat eos ieiũare z multa pro defensione portare veritatis. Septimo crebro reperebat eis quid erat fiendũ ab eis vt ꝑdicãs populis aut ꝑticulariter instruẽs eos. siue dulciter reprehendens. cũ verbo vel facto aliquid indebitũ ꝓmittebant aut omittebant debitum. Octauo ab eis se separabat ad momentũ. z ad eos redibat vt ꝑsentia corroborari' ordinari. etiã a leuibus abstinerẽt que dei fuos graues z maturos nõ decent. Nono visitatione deserti aut montis ascensu nõ quidẽ ociosus sed plurimũ fructuosos ipos materialit̃ recreans. ne tedio frangerentur ab incepto rigore per modicũ recedebat. Decimo aliqñ

sinebat eos pati penuriã victus aut etiã forte vestit⁹. dubia mortis sustinere mare turbato. cũ vt inciperẽt assuescere penis ꝛ aduersitatib⁹. tum etiã vt suã fragilitatẽ recognoscerẽt. ac tertio vt ad recurrendũ ad tp̃m forent impulsi. Undecimo frequẽtissimis oõnib⁹ recreabat. sicut a simili omni die credo oõnes singulariter habens qꝛ post nouiciatũ coꝛ est scriptũ. q ad hortũ gerhsama ni qui locus oõnis erat institutus. idem frequẽter quemlibet cum discipulis suis. Duodecimo neynẽ graua rentur octo lectionibus exercitabat illos interrogans et dubia proponens atq; obscura dilucidans cum ceteris innumerabilibus regulis sanctis.

Undecio

duodecio

De disciplina religiosorum in conuersando cum alĩs. in ambulando. in stando. in habitu. ĩ gestu. ꝛ in silentio. Capitulum Octauum.

De disciplina ait psal.

Triplex disciplina.

xij. Apprehendite disciplinã neq̃ irascat⁹ dominus. ꝛ pereatis de via iusta. Apprehendite. i. volũtarie sumite. qꝛ nõ aliter esset vtile. Disciplina aũt est triplex. Disciplina dei. disciplina prelati. ꝛ disciplia sui. Disciplina dei est flagellũ. Prouer. iij. Noli negligere disciplinã dñi nec deficias cũ ab eo corriperis. quẽ enĩ diligit dñs castigat. Infirmitates ꝛ alia aduersa dñr patienter ferre plus q̃ seculares viri. Disciplina prelati est q̃ corrigit subditũ p̃ defectib⁹ verberando. ꝛ ista voluntarie debet sumi etiã si nõ p̃misisset defectus. Et de hac ratione potest intelligi illud p̃s. xxij. Disciplina tua (id est p̃lati qui est ei loco dei) coꝛrexit me in finẽ ꝛc. Sic beatus Benedictus dando disciplinã monacho p̃ sua leuitate discedendo ab eo dyabolo per hanc emendat⁹ est. Disciplina sui est triplex. Una est verberũ qua se p̃cutit. ꝛ ista est vtilis ad repumendũ temptatões carnales. Un btũs Franciscus tẽptatus de b̃ dedit sibi notabilẽ disciplinã ad vicendũ temptatõez. Ualz etiã ad satisfaciendũ p̃ pctis suis ꝛ alioꝛ. Sicẽ legit de scõ Dominico q̃ tres disciplinas sibi dictum dabat ad satisfaciendũ p̃ pctis suis. coꝛ qui erant in mundo. ꝛ qui in purgatorio. Ad hoc etiam valet ad cõformandũ se xp̃o De quo Isaye. liij. Disciplina pacis nostre super eum ꝛc. quia flagellatus fuit. Alia est disciplina compositionis exteriorꝭ. et de hac in. §. sequenti.

Quomodo religiosus. §. I.

diuersimode se dz hr̃e in diuersis statib⁹ cũ diuꝭis p̃sonis ꝑm Dũb. In statu p̃latoꝝ se debet hr̃e solicite. Ro. xij. q̃ p̃est in solicitudine. In statu subiectoꝝ subiectiue ad Hebr. xiij. Subiacete p̃positis vr̃is. In statu sanitatis laboriose. In statu infirmitatis p̃solatorie. i. nõ se deijcere aĩo Tho. v. Forti aĩo esto. In statu iuuenũ q̃si igr̃ater. Eccl. xxxij. Adolescens loq̃re in cã tua vix. et si bis ĩterrogat⁹ fueris bz caput rnsum tuũ. ꝛ vbi sũt senes nõ multũ loq̃ris. In statu senioꝝ sapiẽter. vtiliter. i. cõi vacando. Sapiẽtes senes ꝺ bonis terre tractabãt. In statu sublimi bũiliter. Eccl. iij. Quãto magn⁹ es bũilia te in oĩb⁹. In statu inferioꝝ p̃stant. vt nõ aspirat ad sublimiorẽ. i. Coꝛ. vij. Seruus vocat⁹ es. nõ sit tibi cure. Et si b̃ seruandũ est in statu vilissimo. vt est seruit⁹. multo magis in alĩs. Itẽ cũ diuꝭis p̃sonis diuꝭmode p̃uersãdũ est. Ita ad p̃latos se dz hr̃e obedienter. Ad Heb. xiij. Obedite p̃positis vr̃is. Ad socios cocl̃es amabiliter Sene sociabil⁹ viuet vt amare appetat ꝛ amari. Ad minores p̃ne. i. coꝛ edificatõi ĩtendẽdo. Sic̃ ap'lus docebat discipulos. i. Coꝛ. iij. Tanq̃ puulis in xp̃o lac vob̃ potũ dedi. Cũ officialib⁹ trãquille nõ pturbãdo eos. Thessa. v. Propter op⁹ illoꝝ pacẽ habete cũ illis Cũ discolis pacifice. p̃s. Cũ his q̃ oderũt pacẽ erã pacific⁹. Cũ vir sanctis sanctꝰ. p̃s. Cũ sancto sctũs eris. Cũ forti infectis sapiẽter. qꝛ nescit q̃d intẽdãt. Ad Col. xij. In sapia abute ad eos q̃ foris sũt. Cũ mulieribꝰ pudice. i. Thimo. v Iuuẽculas obsecra. vt sorores in oĩ castitate. Cũ paupibus affabilit. Eccl. iiij. Cõgregatõi pauperũ affabilẽ te facito. Cũ diuitib⁹ curialiter. ne. s. exasperent vl alperat̃ ꝛ quadã sagaci curialitate trahant ad bonũ sic̃ xp̃s ad Zacheũ inuitãdo seip̃m ad comedendũ cũ eo. Luce. xix Cũ domesticis fm̃ carnẽ spũal'r. Ro. ix. Optabã ego ap narthema esse a xp̃o p̃ fr'ib⁹ meis ꝛc. Cũ ad adũlatoris patiẽter. Ro. xij. Nõ vos defendẽtes carissimi. In actibus suis mãsuete hr̃e. ij. Thyme. ij. Seruũ dei nõ oportet litigare. ꝛ mãsuete se hr̃e ad oẽs Cũ oĩbus te eorũ vtilitate agerevt xp̃o lucrifaciãt. Eccl. xlvij. Cũ irreligioso tracta de sanctitate. ꝛ cũ iniusto de iustitia. ꝛ cũ timido de bello. i. rep̃hende tal's de eoꝝ vicijs loq̃ndo ꝺ virtutib⁹ que deficiũt eis. vel fm Tho. Est locutio illa nonica. ꝛ tunc est sensus q̃ hõ in percendo p̃silũ nõ debet ire ad eos qui sint affecti in p̃rium. Un Greg. in pastorali ostendit q̃ ad diuersos diuersimode est loquendũ. Itẽ stando debet habere oculos dimissos. exẽplo publicanj. Sedendo nõ debet tybias ꝺuariare vl pedes mouere. Ezechiel. xvi. Diuisisti pedes tuos. Jacendo cauere debet ne discoopriat se vt Noe. In diuinis officijs reuerenter. Ad Heb. xij. Seruiamus placentes illi cum metu ꝛ reuerentia Itẽ diligenter. Hiere. xlviij. Maledictus homo q̃ opus dei facit negligenter fm vnã litteram. Itẽ timide. p̃s. Seruite dño in timore. ne sic̃ in aliquo offendat in ministrando in rp̃alibus sedule. iij. Reg. iij. Ecce sedule in oĩbus ministrasti nob̃. In docendo debet cauere ne in aliq̃ se magnificet sic̃ fecit Deliud. Job. xxxij. Itẽ in corrigẽdo siue ad pr̃ẽ siue publice modeste. ij. Thimo. ij. Cũ oĩ modestia corripientẽ eos q̃ fit cũ nõ excedit mod⁹ in aggr̃atõe. vel aspirare loquendi. Itẽ in iudicãdo ꝛ puniẽdo qñ oppet. sp̃ dz misceri misericordiã exẽplo xp̃i. Jn ꝛ tisputãdo cauere debz a lite. ij. Thimo. ij. Seruũ dei nõ oportet litigare. In consilio prouidus. exemplo Joseph̃ Gen. xli. In execuendo sibi commissa pru denter. i. Reguꝝ. xxij. Dauid prudenter se habebat in omnibus ad que saul. miss̃et eũ.

De disciplina et com. §. II

positione in ambulando. Nota fm Humbert. in expositione regule. Debet homo incedere non nimis festine. sic̃ quidã q̃ interdũ p̃cipites incedũt nec nimis lente. vt vt deant numerare pedes. sed mediocriter nõ incaute. dz cũ prouidentia. ne offendat ad lapidẽ. vel ponat pedẽ in luto vel lubrico. vũ cadat vel coꝛruat super alios. vl nõ teneat bonã viã. Itẽ nõ est incedendũ collo extento vt filie syon. nec cervice erecta. vt ceruus. nec pectore promi nenti vt gallus. nec cũ ꝑmotione spatularũ. et brachiorum ventilatõe q̃si remigãtes. vl cubitoꝝ angulatõe se ꝙ ventrẽ tenẽdo. vt domicelli. vel irreuerẽter pedendo. q̃ oĩa sũt signa superbie. Itẽ rep̃hendũt q̃ in cedẽdo se vidẽt tristes. neminẽ salutãtes. nemi se iũgentes. nemini vnq̃ affabilitatẽ oñdentes. nũq̃ solactũ aliq̃ ꝺ socio facientes. nullũ in aliq̃ ꝟbis bõis edificãtes. dz q̃si i amaro silẽtio tota die pgẽdo. Itẽ nõ iccedẽdũ cũ leuitate ꝛ dissolutõe. dz dicẽdo psalmos ꝛ orões l' meditrãdo aliq̃d. Rep̃hẽsibiles ẽt sũt q̃ nimis ꝺ facili discurrũt. nec hic nũc tã

semper cum alijs. Seneca. Signum est bone mētis se/cum ꝯsistere. Sedo q̄ secū ꝯsistēs cesset ab ope ociosus Cōtra qđ est illud Hiero. Semp aliqđ boni facito. de ꝯse. di. v. Nūq̄. Tertio q̄ nō vacet specularōi. aliqñ re/mō infra penas inferni. mō sup gaudia paradisi. modo a dextris seroꝝ exēpla. mō a sinistris tpaliū vana. Jtē quarto ꝺz ꝙs ꝯmoriari magis iter viros q̄ mlieres. Ec/clesia plij. In medio mulieꝝ noli ꝯmoriari. Jtē ḋcto ma/gis iter ḡues viros q̄ senes. Gene. Inter illos ꝯmoria/ntq̄ te sacturi sunt meliorē. Jtē sexto magis iter ꝯsiles q̄ iter magnates. Eccl. xxvij. Volatilia ad sibi silia quer/unt. Jtē septio morandū ē magis i locis occultis q̄ pu/blicis. Unde sanctus vir. Ad Heb. xi. In spelūcis z ca/uernis terre. Jtem octauo magis in locis securis q̄ periculosis. vt plateis et locuorijs. Jtem nono ma/gis locis sanctis. vt in ecclesia q̄ in locis communib. Johannis decimo nono. Maria stabat iuxta crucem Jesu. et soror eius. zc.

De disciplina habi. §. IIII

tus fm Umber. Prouidendū ē ne fuo dei vestis sit ni/mis loga. vl nimis huis. nimis lata vl nimis fita l dau/sa. vl nimis formata. vel nimis informis. nimis deflues. vl nimis succincta. nimis ꝯposita. nimis nitida. l nimis sordida. nimis laniata. vl nimis repetiata. nimis apta/ta. vl nimis ḋcpte relicta. nimis dissuta. vl nimis curio/se ꝯsuta. Caueđū ē ēt circa pāniculos. sotulares. corrigi/cultellos. caniculos. tabulas. bursas. sacellos. sigilla. et similia. ne aliquid fiat in istis. quod expectio curiositate vel superfluitate vel secularitate aliqua possita liquid ꝓprehensibile iudicari.

De disciplina in gesti. §. V

bus fm Umb. Hug. ō sctō vic. sic dic. Sūt qđā q̄ nō ni/si buccis paceribꝫ auscultare nescūt. z q̄si palatū adꝯ/ba aptūt. Alij q̄ i agēdo l audiēdo q̄si canes fremētes lin/guā. prēdūt. z ad singlas actōes labia velut molā rotāt/do circūducūt. Alij loquētes digitū extēdūt. supalia cri/spāt. oculos i orbē rotāres cuiusdā extrinsec⁹ magnificētie ꝓnā⁹ oñdūt. caput iactāt. comā excutiūt. vestimēta co/aptādo ꝯponūt. Et latera q̄si cubitādo. pedes oñ dēdo ridiculos agēdo formā sue oñsois facūt. Alij tm altē/rā auritū voci apponūt. q̄si ābe nō fuerit facte ad audiē/dū. Alij ad iter videdū. alterū tm oculoꝝ aptūt. Alij cuꝝ maiori ridiculo cū medietate oꝝ loquūt. Sūt preterea mille larue. mille corruptiones narium. mille corrosiones la/biorꝝ que decorem disciplne deturpant. Dec ille.

Quō se ꝺz habere di. §. VI

uersimode i diuisis locis fm Umb. in oratorio matute. iuxta altare reuerēter. iuxta reliquas trimorate. in capło sicut ips añ ꝓcidē iudicand⁹. s. fm Umb. demissis aspecti/bus. vultu hilari. rat⁹ ad ꝙba. pmpt⁹ ad obprobria. sꝫ suscipiēda. pat⁹ ad ꝙbera. in scol atrēte. in cella vtil. in refectorio z in omni cōmestiōe religiose. z linguā a loqn/do restringat. oculos nō circūdet. sup escā se non effundat. mūde comedat. vt abominatōem alijs nō faciet. In dor/mitorio ḋcte vt alios nō inḋcet. in ifirmitorio nō ḡru/lose. exēplū de Lazaro ulceribꝫ pleno zc. in hospicio le/te. in cameris verecūde. in locutorio nō ociosa sed vtilia dicat. in horto vl prato meditatiue. Mat. vi. Cōsidera/te lilia agri zc. In alijs officijs necessitat⁹. vt coqna. ca/nipa. cellario. z hmōi. p disciplina seruandū ē q̄ nunq̄ appareat nisi. p iusta necessitate. ne filis sit illis mule/ribꝫ de ꝙbꝫ apls ait. Ociose discūt circūire domos. Cū ꝙueculis nō se inueniat. solus in cella vel i dormiēdo vel alijs locis secretis. quia dyabolus circūit querens quem deuoret. z ibi de mulierum ratione sexus trāctat. de adolescente ratione etatis tractat. vt dicit Bernar. Et ad tollendum suspitiones aliorum. et precipue in regioni/bus vbi viget vicium contra naturam.

De disciplina silen. §. VII.

tij. Multū est vtile z necessariū cūctis. z pcipue religio/sis. Unū z ab oībus pribus religionis pro certo tpe z lo/co istitutū est. etiā a bonis nō necessarijs tm ꝙbis absti/nēdo. Unū ps. Obmutui⁹ silui a bo. h̄ gram. dispositie gignit. in cui⁹ figurā Zacharias tacēs Jobem q̄ inter/ꝓrat gratia genuit. Fortitudinē spūs addidit Jsaye. In/silētio z spe erit fortitudo vra. Sicut olla cooperta fer/uet cito. discooperta retardat. ꝓpter euaporatiōez. ita et mēs tacēs vel loq̄ns ad ꝓmplatōes inducit. Treū. iij Erit solitari⁹ z tacebit. z leua bit se sup se. Sapiaz auget Na z pythagoras discipul p quinquēniū silentiū impe/rabatur tacēdo discerēt postea loqui. Sctōs etiā pbus ex eo q̄ loq̄ndo fuit cā mortis mīs. ita strictū silētiū si/bi induxit. q̄ nec etiā imperat⁹ Alexā. mortē ꝓmittendo potuerit eū inducere ad loq̄ndū. Nec est ꝙ qđ ōr Jsa. vi Ue mihi q̄ tacui. q̄ h̄ est vez q̄ñ ē necessariū loqui. vt plat⁹ corrigēdo. penitētib⁹ ꝓfitēdo. fratrū delicta frater/nal⁹ admonēdo. Et tāto dilegenti⁹ ꝺz istud obfuari q̄ nō to nil valēs corpi nocē. m. k. tū aīe prodesse. Et q̄ teneri ō beat silētiū. bēs de sta. mo. Cum ad monasterium. Jsaye. 30.

De exemptiōe religiosoꝝ z aliꝝ Caplm nonū.

De exemptis tam reli

giosis q̄ alijs. q. religiosi modernis tpib⁹ sūt qsi oēs exempti a iurisdictōe ordinarioꝝ. iō h de exemptis. Ubi sciendū q̄ siue clerici securares. si/ue religiosi. siue hospitalarij. qui ēt aliqñ sūt exempti. q̄ dicūt se exemptos z allegant priuilegia sua. requisiti ab ordinarijs ostendere tenent. z etiā tradere trāscripta ar/ticuloꝝ. de quibus fuerit ꝯtrouersia. q̄ si ad exemptōez allegant solā pscriptōem debent de hoc facere fidem. q̄ si allegent vtrūq̄. tunc si priuilegium ad plenū nō suf/ficiat. sed tamen causam prebeat prescribendi tenētur prescriptionem probare. z probatione pendente nō tur/bentur. Quod si non allegant nec exhibēt saltem tale ꝓ/uilegium quod causam prescribendi prebeat. dioceſani vrantur iure suo. extra de priuile. c. Cum persone. li. vi. Dicatur etiam q̄ in loco congruo et securo. aut aliqui/bus viris prudentibus. et omni suspitione carentibus ad hoc per dictos ordinarios deputatis infra terminū competentem pro facti qualitate. et ipsorum ordinario/rum vel delegatorum suorum arbitrio moderandum iusto impedimento cessante debeant dicta priuilegia ostendere. et ad legendum integraliter exhibere. eodem capitulo et titulo. Ubi dicit glosa. q̄ si ordinarius dicit suam esse iurisdictionem. et subditus hoc neget. bene co/gnoscet ordinarius an sua sit iurisdictio. de rescrip. su/per litteris. sed ad omnem suspitionem tollendam me/lius videtur expediendum per delegatos. de foro com/peten. Si quis. Jtem exempta ecclesia ꝛ etiam; mona/chi canonici et clerici conuersi. et perpetuo oblati intel/liguntur exempti. non autem presbyter qui parrochia/norum curam habet quo ad ea que ad ipsam curam p/tinent. nec ipsi parrochiani. extra de priuile. Per exem/ptionem. libro sexto. Si autem canonici alicuius eccle/sie eximantur ipsi soli canonici. non autem ecclesia vel alij eius clerici sunt exempti. Si vero clerici cuiusuis ec/clesie eximuntur. tunc tam canonici q̄ alij clerici eximū/tur. non autem ecclesia per hoc eximitur. nisi aliud in ex/emptōis priuilegio exprimatur. ex de priui. c. p exemptōez li.

v i. vbi glo. super verbo p̄sbyter qui curā habet q̄ tales p̄sbyteri hñt instrui ab epis. ⁊ intelligūt esse ꝓpetui. qr neq̄unt absq; rōnabili causa reuocari ⁊ remoueri etiā p epi pos. vt de capel. mo. c. i. li. vi. Et h̄ casu ꝓter curā ⁊ po/ pulū nō exemptū. plat⁹ exēptus vadit ad synodū epa/ lē. vt de priui. c. vt aplice. li. vi. Jtē dicit glo. sup v̄bo. alij clerici. q̄ nec etiā ꝙuersi vel oblati crantūc exempti. qr verba priuilegioꝝ stricte sumunt. prout verba sonāt. Jtē per monasteriū vel hmōi locū exēptū intelligi dz tam de ipso q̄ de cimiterio domibus monasterij. theatris ⁊ hortis. ⁊ arcis que sunt iuxta ecclesiā. ar. xij. q. i. Necessa ria. ⁊. c. Nulla. xvij. q. iij. Diffiniuit. Jtē exempti nō pos sunt construere oratoria vel capellas in locis nō exem/ ptis sine licentia diocesanoꝝ. nec etiā in sic ꝙstructis tē/ pore interdicti in casibus nō expressis celebrare vel face re celebrari. alⁱs per ordinarios compescant. ⁊ si ꝓter h̄ conseruatores ferrent sententias contra ordinarios co/ rum sentētie nō valerēt. extra de priui. c. Auctoritatem. li vi. Jtem exempti nō debent assumere lites suoꝝ ho/ minū etiā censualiū. vt in dicto. c. Auctoritatē in fi. glo. Requirit ergo licētia seu auctoritas pape vel etiā dele/ gati de latere ad hoc vt exempti sine licentia diocesano rū valeant ꝙstruere oratoria in locis nō exemptis vl in ꝙstructis facere celebrari. Nota textū pulchrū Alexan. iij. extra de priui. c. Cū vbi dicit. cū ⁊ plantare indr. sa/ cram religionē. ⁊ plantatā fouere modis omnib⁹ debe/ amus. nusq; hoc melius exequit q̄s si nutrire ea que rec/ ta sunt et corrigere ea que virtutis profectum impedi unt. commissa nobis auctoritate curemus.

De exemptis etiam .§. I.

nota q̄ quacunq; gaudeāt libertate. nihilomin⁹ ꝙueni ri possunt coram ordinarijs ratione delicti. vel contra/ ctus vel rei de qua contra eos agit. ⁊ hoc nisi delictum sit commissum vel cōtractus initus. vel res illa de qua agit litigiū sit in loco exempto. Jtem nō possunt ꝙueni ri vbi domicilū habent. si alubi delinquāt vel contra/ hant vel res ipsa existat. Nec etiā p̄nt diocesani illoꝝ locoꝝ vbi domicilū hñt remittere exemptos ad locum vbi deliquerūt vel cōtraxerūt. vel res ipa ꝙsistit. extra d priui. Volentes. li. vi. Jtē i eo. c. volētes dr q̄ quib⁹ a se de aplica est indultū ne interdici. suspēdi. vel excōicari a quocunq; valeāt. sicut sunt q̄s plures religiosi in quo rū priuilegijs ꝓtinet ne quis eps vel archieps mōaste/ rioꝝ suoꝝ monachos pro vlla causa vlloue loco excōi/ tare. suspendere. vel interdicere p̄sumat. Jtē ordinarij q̄stum ad ista iurisdictōez suā exercere nō possunt. vbi cunq; fuerit. ⁊ h̄ nisi isti monachi imitterent ad p̄orat⁹ subiectos ordinarijs. qr tūc etiā licet vtrobiq; sint mo/ nachi ordinarij quo ad p̄dicta etiā illos iudicāt q̄diu ibi manent. Necibi. Nota etiā hic diligenter q̄ plēs or/ dines religiosoꝝ sunt in hoc priuilegio speciali muniti. q̄ videlicet nō obstante illa ꝙsuetudine que est Jnnoc. iij. nō possunt ab ordinarijs vel cora ordinarijs ꝙueni ri. nec rōe delicti. nec rōne ꝓtractus initi. nec rōne rei etiā in loco exempto nō ꝓmissoꝝ seu existentiū. ita q̄ in nullo p̄nt ꝓtra eos ꝓcedere vel iudicare de eis. Et de p̄ dicatoribꝫ mihi ꝙstat h̄re tale priuilegiū. qō vulgarit dr mare magnū. ꝙcessum ⁊ renouatū pluribꝫ summis pō tificib⁹. Jtē dr de minoribꝫ. ⁊ cisterciensib⁹ ⁊ multis aljs ordinib⁹. vt heremitanis. carmelitis. seruitis. camaldu/ lensibus. vallis vmbrosi. mōtis oliuaꝝ. ꝙgregationis sancte iustine. ⁊ plurib⁹ aljs. quoꝝ tamē priuilegia nō vidi. Utrum autez legati de latere possint iudicare de huiusmodi priuilegiatis. vide infra in ti. de cardinali/ bus. c. Delegatis. Notandū etiā q̄ ex priuilegio in u re clauso. qō. s. habek de priuilegijs. c. Jn his. Fratres et mínores possunt vbicunq; sint in altari portabili celeb/ rare absq; episcopoꝝ illoꝝ locoꝝ licētia sine parrochi alis tamen iuris p̄iudicio. Jn dicto. c. Jn his. dicit Uncen. q̄ h̄ esset. s. in p̄iudiciū. si in contemptum ec/ clesiarū recipiant ad diuina parrochianos eaꝝ vel de/ cimas vel oblationes defunctorum. si iniungant peni/ tentiam parrochianis aliarū ecclesiarum ⁊ huiusmodi. Dicit etiā Jo. an. q̄ istud priuilegiū de altari portabili p̄ dare eps in sua dumtaxat diocesi. Hynūsalr sol⁹ papa.

Per que verba con .§. II

cedatur exemptio per papā. alius enī talē exemptionez facere nō p̄t. nisi habeat sup hmōi auctoritatē speciale a papa. hoc declarat ō priui. c. Si papa. li. vi. vbi sic ait Bonifacius. vij. Si papa in aliqno priuilegio. vl sen/ tētia exēptura nō facta p̄cipalr super donatōe vel sentētia exē ptionis seu certā libertatis aliquā ecclesiā ad ius ⁊ ꝓpri/ tatem romane ecclesie p̄tinere. vel consilia verba narrer. nō ꝓpter h̄ illi⁹ ecclesie exēptio est approbata nisi de liber tate aliq̄ aliter doceat. Si aūt ecclesie vel monasterio ex emptōis priuilegiū ꝙcedendo. vel sup ipius exēptōe sen/ tentiando. cū de ipius exēptōis negocio augerek. assen/ ipam ecclesiā fore exemptā. aut eā iuris beati Petri exi/ stere. siue ad ius ⁊ ꝓpietatē romane ecclesie. vel ad roma nā eccīam spēaliter aut sine medio. vel etiā simplr petri nere p̄ h̄ plene exempta dz ecclesia hmōi iudicari. Cum enī iure cōi oēs ecclesie p orbē diffuse ad eccīaz romanā ptineant. si id alicui ꝙcedak ecclesie vel de ea g siam in dicek. ex h̄ ipius ꝙbabit exēptio. vt priuilegij nihil als allatura ꝙcessio ei cui ꝙcedit. ⁊ sne. nullū aliter tarū/ ra subsidiū eccīe pro q̄ ferk progatiuā. cū verba debeāt aliq̄d opari. ꝙferant gre spāles. Et est idē si priuilegiū cōi tineat. vel ipe papa per modū exp̄mat supascriptiz q̄ ecclesia sit libera seu q̄ ponak romane eccīe libertare. vel q̄ in h̄ progatiua gaudeat spāli. vl si dicat indifinite q̄ remane ecclesie annuū censuz soluat. ad ꝓpere iudiciū libertatez siue q̄ ipam eccīam eximit ab ordinarij p̄tē. vel q̄ audeat ibi epus carhedrā collocare. aut imperan di seu ordinatōem q̄uis leuissimā faciendi exercere alij quā p̄tē. Silr si aliq̄ recipiant in ꝓpios ⁊ spāles filios re/ iectos cēsenk exēpti. nō sic si in ꝓpios ⁊ spāles filios ro/ eccīe sint suscepti. Tales q̄ppe ꝓptereā exēpti nō existunt Si vero dicak simplr q̄ ro. eccie aliq̄ ecclesia cēsum aut nuū soluat. nō ꝓpter h̄ eccīa exēpta dici debz Idē dici mus si p priuilegiū ꝙcedak libertas ⁊ clausula de cēso an nuo psoluēdo sequak. vt si aliqb⁹ q̄ ab alio q̄s a papa l⁹ et⁹ legato excōicari. interdici aut suspendi nō possit. vel aliq̄d aliud ab aplica sede indultuz sit. Uel si etiā dicat q̄ in speciales ro. ecclesie filios sunt assumpti ⁊ sequak priuilegio. q̄ eccīe ro. ad iudiciū libertatis ꝓpere annuū censum soluant. Dis enī ⁊ silib⁹ casib⁹ sic inserti. in cer tis priuilegiati articulis ordinarioꝝ iurisdictioni q̄rum ad alia sunt subiecti. lz āt sic diūsos priuilegioꝝ q̄dā ⁊ mōasteria eximūk. tenoꝝ ad litū materiā āpurāda ⁊ mōasteria eximūk. tenoꝝ ad litū materiā āpurāda duct⁹m designādos. p h̄ tn aljs exēptionū. si repiāk seu altarū libertatum modis. vel coꝝ effectibus nolumus aliquatenus derogari. Nec omnia in rectu vbi. s. Dicit Joban. an. in nouel. super h̄. c. q̄ hic ponuntur quartu/ decim forme que assertiue prolata in priuilegijs cons/ cessis a papa. sapiunt exemptionē. Dicit etiā q̄ idez est per oīa in exemptōnib⁹ ordinū ⁊ singularū psonarum. Reprobat etiā Archidya. hic qui dixerat q̄ modus vel forma que habek in. c. Exore. eo. ti. s. q̄ eps a frib⁹ mō/ sterij cuiusdā aliq̄d inuste non exigat. sed de his debe/ at esse contentus que antecessorez ipsorum fratrum an tecessorib⁹ suis constare rationabiliter impendisse sa/ pit exemptionem capitis nō aūt membrorum. Et ideo

dicit Jo.an.absit q̄ sapiant aliquam exemptionem.

De ecclesijs seu ca/ .ℸ.III.

pellis religiosoꝝ.sicut dicit Urbanus.iij.ō capel.mo.c. 1. In ecclȳs vbi monachi habitāt.ppls p monachū nō regāt.sed capellan⁹ q̄ ppl'm regat ab eo p ꝑsilium mo/ nachoꝝ ꝯstituat.ita vt ex solo⁹ epi arbitrio q̄s ordinatio et⁹ q̄s depositio z tori⁹ vite pēdeat ꝓuersatio. Ubi dicit glo.q̄ huic.c.nō obstat qđ habet.xvi.q.1.doctos.vbi dr q̄ monachi pōt assumi ad regimē ecclesiaꝝ.qz illud in/ telligit qñ monachi pficiunt ecclesijs p institutōez epi z ꝑsensum sui abbatis.qđ fieri pōt.Doc aūt.c.loquit qñ sine institutōe z ꝑsensu abbatis.vel als plati sui h̄ faciūt. Jo.an.in nouel.sup.d.dic.q̄ h̄ intelligit de ecclesijs par/ rochialibꝫ fm ab.qđ ꝓz p sequntia.z loquit de ecclesijs q̄ nō pleno iure spectāt ad monachos fm Joh.xvi.q.ij. Sane.Item fm quosdā et si pleno iure spectent ad mo/ nachos dūmō ppls nō sit exemptus.tūc z rōe ppli cu/ ius curā ꝑmittit epūs.examinabit ipe epūs instituet z de/ stituet.z sic intelligit dictū.c.Sane.Illij intelligūt h̄ ca. vbi abbas nō est patron⁹.nec ꝑsoyter aliqđ ab eo rapit rer.ar.de pben.In lata.Dic aūt Inno. q̄ qñcunq̄ epūs decidit curā aiaꝝ sacerdoti.semp destituto ad ipm spe ctat nō ad abbatē. Nullus enī remouet nisi q̄ concessit nisi ex delegatōe.di.l.Studeat.vel ex ꝓuilegio.sic dr de ꝓmonstratensibꝫ monachis z būiliatis.vel nisi id face/ ret epi vicarius.vt Archi.de offi.archi.c i.vel de ꝓsue/ tu.ꝑscripta.fm Inno.h̄ rñ vlamū.l.de ꝓsuetudine ex/ ꝑsse reprobat.co.ti.li.vi.vt infra dicet. Qđ dr de capella ꝓgrua portio.nulla ꝓsuetudine vel ꝓsumptōe ꝓria ob stante.de pben.c.De monachis. Epūs aūt instituto ꝝ p/ sentādi fa.ut.nō requisito vlteri⁹ monachoꝝ ꝓsilio.z sic ei⁹ ses.c.tori⁹ vite sue.visitatio.correctio.ordinatio.z institu tio.z destitutio.t.remotio.ad epūm spectat non ad mo nachos.qđ est verū fm Hosti.de ecclesijs q̄ nō pleno iu re spectāt ad monachos.vt de pben.c. Eluarine. z.xvi. q.ij.c.i.z sc. Et dic Jo.an.q̄ istud.c.male fuit.imo vide mꝰ in mōasterijs seu ꝓuincijs prochiā hūtibꝫ mōachos clōstrales ad mandatū epi vel abbatis circūire prochiā z mīstrare pplo sacrā.hec io.an. Qz istō igit phibet nō o/ bet mōachi seu alij religiosi hūtes ꝓuētus.seu monaste ria hūta curā aiaꝝ p se exercere curā.sz instituere capella nū secularē plbyterū.q̄ curā exerceat vl'si nō pñt p pau perrare vl'alia cā.conent licentiā hre sup h̄ a sede apli/ cā. Nota q̄ in vi.ti.de capel.mo.dr. Presbyteri q̄ ad cu/ rā ppli p monachos in coꝝ ecclȳs pñtant epis.z insti tuunt ab ipis.cū deant cē ꝓpetui ꝓsuetudine l'statuto ꝯtrio nō obstāte.ab eisdē neqāt ecclȳs nisi p epos z ex cā rōnabili reōueri.vbi glo.dic.q̄ pñtatōes tales fieri dūt a plato z ꝓuētu de iure cōi. Cōsuetudo tñ pōt ꝓrū inducere de his q̄ fi.a pla.c.eo nosc.t.q̄ dicit ipis intelligit epis.fm glo.z sic nō pleno iure hñt illas cū ad epos nō spectet ꝓstitutio.de ꝓuil.cū z plantare. Reuo/ cat aūt ista ꝓstitutio ꝓsuetudines z statuta nō aūt ꝓuile/ gia. Et iō q̄ h̄ hñt ex ꝓuilegio vt būiliati.h̄ etiā nc facē potuerūt. Et dic Jo.an.in nouel.sup dicto.c.q̄ licet epo fiat ꝑsentatio solū q̄ ad curā ppli quā habet epūs ꝓmit tere.ptinebit enī ad cū examinare.vt repellat si insuffi/ ciens esset tal'vel pniciosus. Et hz h̄ locū.si etiā alias in spualib⁹ z tpalib⁹ pleno iure habeāt eccīam ex epi colla tōe.Curā enī ppli a se abdicare posset.qđ nō lz.ff.de of fi.ꝑsi.l.penul. Dicit aūt Archi.q̄ regul'r p epm debent in prochijs pbri ꝓstitui.xvi.q.ij. Sane.z.p.q.i. Regēda. nisi pñtatio ptineret ad pronū.vt de iurepa.p totū. Di cit tñ Inno.z Hosti q̄ si ecclesia est infra terminos alte rius posita epūs nō ponet ibi mīstrum.sz rector prochie presentabit.qđ si neglexerit epūs supplebit.qz hoc par/ rochie videt esse patron⁹. Et sicubi inuenit q̄ alij⁹ faci/ at h̄.facē vt vicari⁹ epi.de offi.dele. Sup eo. Et aduerte q̄ loqndo i pncipio hui⁹.c.de pbr̄o.nō distīguit an sit monach⁹ an secularis. Dic etiā Jo an.in nouel.in.c.cuz z plātare.de ꝓui.q̄ cuis interdū eccia spectat ad religio sos pleno iure intīm.q̄ in ea etiā rectorē īstituūt.tamē qz ppls nō est exēpt⁹.optet illum rectorē pñtari epo vt ab ipo recipiat curā ppli z de illa cura rōnem tenebit respon/ dere epo. Queret q̄ i visitatōe sua epūs ab illo rectore tal' eccīc.quō ppls celebret dīna officia.z quō ad mīstret sa cramēta z de reliq̄s inqrat abbas mōasterij.ad qđ ple no iure etiā spectat eccīa.et h̄ nisi p ꝓuilegiū ipe ppls esset exempt⁹ qđ rarissimū est.z in eo casu epūs nil ibi fa cere haberet.sed abbas etiam quo ad populum.

De pertinentibus ad commendationem religiōis

Sermo. Capitulum Decimum.

De his que pertinent

ad ꝓmēdatōez religiōis q̄ ꝑdicabilia sūt z lau dis z religioꝝ.ad qđ pōt iduci illud ps.cxxxij Ecce q̄s bo. z q̄z iocū.ba.fra.i vnū. Et si illō ps.te eibꝫ ꝑe fidelit⁹ possit itelligi hītantibꝫ i vnū.i.vnitatē fidei.spei.z di/ lectōis vni⁹ veri dei p excellētiā.ñ fm Aug.de bōis re ligiosꝝ ꝓficuaꝝ.Bonū oīa appetūt fm pbm. Et cū h̄ sub triplici dīnctia reptaꝝ.qz aut t'le.vtile.aut delectabile aut honestū existit.oīa ista bōa i religiōe reptūt q̄ z i his ꝑ/ bis pōt ꝓbendi.Ecce q̄s bonū. Bonū vtilitatis.ibi Ecce q̄s bonū. Bonū suauitatis.ibi. Et q̄s iocundū. Bo nū honestatis.ibi.hītare fres i vnū. Qđ ē vtile hoī dr bo nū.z diuitie que valēt ad multa. Nā per ipas hō sustē/ tat.honorat.premiū per elemosinas mercat. Sed qu ia hoīnes cōiter abutunt eis.ō fiunt hominibꝫ frequē ter multū damnose anime z corpi. Un dicit Salomō. Diuitie ꝓgregate in malū dñi sui. Sed vere diuitie que habēt in se verū bonū z multiplex bonū sunt in religio ne.vt vere possit dici. Ecce q̄s bonū. Et q̄ ibi sit hoc ml' tiplex bonū onstendit deuotus Bern̄.dicens de religio ne.Bonū est nos hic esse.s.in religione. qz ibi hō viuit purius.cadit rari⁹.surgit veloci⁹.incedit caut⁹.deficit se curi⁹.irrorat frequnti⁹.purgat citi⁹.monit ꝓfidentius.re munerat copiosi⁹. Hīc tres ex istis nouē vtilitatibꝫ ꝓcernūt inicū religionis.secūde tres progressum.vltīe tres eius terminuz. Prima g̃ ratio g̃re bonū est z me/ lius in religione q̄s in seculo ꝓuersari.habet ex hoc.qđ ibi viuit purius q̄s in seculo.z hoc est ꝓpter tria bona re ligionis essentialia.s.ꝓpter obedientie integritatem. pro pter castitatē.ꝓpter paupertatem. Obedientia enī era/ dicat propriā voluntatē.que est causa omnū malorum. Unde Bernhardus. Cesset propria voluntas z cessabit infernus. Unde Saul rex factus a dño.cū cepit facere voluntatē suam nō obediendo Samueli in his que i/ perauerat sibi ex parte dei reprobatus fuit a deo. proce dens postea de malo in peius vsq̄ ad interitum aīe et corporis.i. Regū.xv. Et q̄uis omnes fideles habeāt o/ bedire superioribꝫ suis.tamē in multis liberi relinquū tur vnde sepe offendunt. Sed religiosus in omnibꝫ su is operibus est sub voluntate prelati.die noctuq̄.et o/ bediendo nō peccat.sed meretur semper z viuit purius

Secunda ratio quare viuit purius est propter casti tatē que vtiq̄ purificat z pulcrificat aiam z corpus ab eī inquinamēto carnali. Sap.viij. O q̄s pulcra es casta generatio cū claritate. Cū claritate dic.i.cū bona fama qz sic debet ꝓuersari religiosus vl'religiosa caute vt nul lus possit aliqđ mali suspicari propter nimiam frequē tiam cum personis, vnde possit malū cogitari.qđ qdem

inducit scandalum ⁊ multociens ruinam. Et si aliquis gradus castitatis reperiat̃ i ꝓiugio fidelit̃ seruatoꝝ tot inordinationes fiunt in eo ⁊ bestialitates vt vix̃ sine ĩ/ puritate peccati exerceat̃. a quib⁹ actib⁹ coniugij abstinendo sine ꝓpatione viuit pur⁹. Tertia ratio est q̃ reuiuiscit pur⁹ ꝓpter paupertatẽ. dic̃ Greg. di. xlvij. Bonoꝝ auctoꝝ inherere nõ valem⁹ nisi cupiditatẽ q̃ radix ẽ oĩ/ um maloꝝ a nobis funditus euellam⁹. Quãto aũt q̃s magis inherret deo. s. p affectũ. tãto efficiẽt̃ purior. Sz q̃ possidet ista tpalia vt ꝓpria. difficile est ⁊ qsi impossibile q̃n inordinate efficiat̃ ad ea. ⁊ p ꝓsequens min⁹ deo ĩherer. sed religiosus cũ nil habeat nec hre possit vt ꝓprius ꝑticulari. ⁊ si ĩ cõi pñt mlti hre licitissima etiã immobilia tõ sublata occasione cupiditat̃ totaliꝝ põt deo inherere per puritatẽ. Laici p istã cupiditatẽ terrenoꝝ efficiunt pleni malicijs. Sz ecõtra religiosi boni pleni bona simplicitate terrena ista ꝓtenentes. sm illud apli ij. Coꝝ. viij. Paupertas coꝝ abundauit in diuitias simplicitat̃ eorum. Quia igit̃ per obedientiã. castitatẽ. ⁊ paupertatẽ fugit religiosus occasiones malorum. ideo merito ibi viuitur purius. Ecce igitur q̃ bonum vtile.

Secundum bonum re. §. I

ligionis est. qz hõ ibi cadit rarius. ⁊ b̃ est ꝓpter triã que ibi subtrahunt̃ q̃ ducũt ad casum ruine q̃ vtiq̃ ꝑabundant in seculo. ibi enĩm est in religione vitant̃. Uiciose occasiones. Uiciose ꝙuersatões. Uiciose assuefactões

Prima cã quare rar⁹ cadũt est. qz vitãt occasiones ruine. Occasões maloꝝ vtiq̃ sunt vana q̃ ingerunt̃ sensib⁹ nr̃is. Nõ ei satiat̃ oculꝰ visu nec auris auditu. Eccl. i. ⁊ sic de alijs sensib⁹. Sz vt dr Treñ. iij. Oculꝰ meꝰ depredatus est aĩam meã vane. s. vel curiose aspiciẽdo inde insurgũt ꝓcupiscẽtie in mentẽ. que faciunt ruere. Figura ⁊ exemplũ in Dyna filia Jacob q̃ egressa est de domo ad videndũ feminas regioꝝ et corrupta inde a sichem. Ben. xxxiij. Sic aĩa egredies de domo rõnis p sensus corpis ad videndũ creaturas corrũpit̃ per ĩordinatũ amorẽ ad eas. Iste q̃ occasiones q̃ ingerunt̃ q̃die secularib⁹. qz discurrũt hincinde p loca vana. subtrahuntur religiosis stantib⁹ reclusis. ⁊ si exeunt ita disciplinate ⁊ modeste ĩcedunt q̃ nõ offendunt vl̃ paz a reb⁹ occurrentib⁹. Scõa cã quare rar⁹ cadũt est. qz vitãt ꝙuersatões viciosas. ꝑs. xvij. Cũ sancto scrũs eris ⁊ cũ ꝙuerso ꝙuerteris. Eccl. xiij. Qui cõicauerit superbo induet superbiã. huius rei exemplũ ptz. Nã vt dicit Beda Petrus cũ fuit in bona societate. s. cũ aplis ꝓfessus est publice xp̃m dicẽs. Tu es xp̃s filius dei viui Mat. xvi. Cũ aũt tpe passiõis xp̃i se reperit cũ iudeis pfidis ad ignẽ xp̃m publice negauit. Si vnũ pomũ corruptũ cũ alijs integris existit alia paulati corrũpit. Mlt̃omagis mlta marcida pauca bona cũ eis inficiẽt. Mũdus sp fuit plen⁹ malis hoĩb⁹. ⁊ pmaxie nũc videt. cũ sum⁹ i fine. ⁊ iõ nimis difficile est ꝙuersari cũ talib⁹. ⁊ nõ infici ab eis nisi q̃s vellet solus manere ⁊ sine societate. qđ raro ꝓtingit. Sz ecõtra in religione vbi est societas bonoꝝ. dat̃ si ibi exemplũ bonoꝝ operũ. vt ranius cadat. Tertia causa. qz fugit malas assuefactões. Cõsuetudo (inq̃t ꝑbs) ẽ altera natura. ⁊ cũ nõ resistit̃ ꝙsuetudini. inq̃t Augu. in li. ꝙfes. fit necessitas. Cõsuetudines q̃ sũt in mũdo sunt mẽtiendi. fraudandi. iurãdi. peiorãdi. luxuriãdi. detrahẽdi. blaspemãdi. mala ꝓsilia dandi. vel ei assentiẽdi q̃ est in regimĩe. a quib⁹ q̃s sint pauci q̃ abstineant satis videt. vt dicit possit illud Hier. xiij. Si mutare pt̃ etiops pellẽ suã aut pardus varietates suas. ⁊ vos poteritis benefacere cũ didiceritis male. Et iõ aplus ad hec dimittẽda exhortãs ad Ephe. iiij. dicebat. Induite vos nouũ hoĩem. s. p religionẽ. q̃ fm deũ creat⁹ est ĩ iusticia ⁊ sctitate veritat̃. Et ad h̃ mirabiliꝝ operat̃ ingressio in religionẽ. vt q̃ in seculo ꝓstitut⁹ nõ poterat abstinere a ludis. mendacijs. periurijs. luxurijs. ⁊ hmõi. Constituus ĩ bona religione illa detestatur ⁊ horret. ⁊ sic vt dr Eccl. i. Religiositas custodiet cor scilicet̃ ab occasionibus pecatorum ne cadat. Ecce q̃ bonum vtile.

Tertium bonum est §. II.

Quia hõ surgit velocius. Jn mlt̃is offendim⁹ omnes dicit Jaco. aplis in canonica sua. c. iij. Sed ista est differentia inter iustos ⁊ reprobos. qz iusti cadũt ante se. vident ⁊ ꝓgnoscũt vbi cadũt. ⁊ iõ resurgũt. sm Illud p uer. xxiij. c. Septies in die cadit iustus ⁊ resurgit. Sed reprobi cadũt retro ⁊ nõ videt vbi cadũt. nõ ꝓgnoscẽs malũ. ⁊ ideo nõ resurgũt. sicut Deli sacerdos q̃ cadens retro nũq̃ surrexit sed expirauit. Sed ad huc inter iustos velociꝰ resurgũt religiosi q̃ laici cõiter loquendo. Triaẽni iuuãt ad resurgendũ. Lectio frequẽs. Exhortatio feruẽs. Exemplaꝝ vigens. Quaurũ ad ꝓmum sm illud Jn oĩi bona religione quotidie legunt sanctaꝝ scripturarũ documẽta in officio. in mensa. exta mẽsam. sic mãdant ordinatões patrũ. frequent̃ capiunt̃ resurgentiũ ꝓcõꝝ exempla. sepe audiunt̃ viciorũ deterrimẽta. que inferũt aĩe ⁊ corpi damnatõis demũ eternã. Uũ aĩa exercitat̃ ad resurgẽdũ. Surge q̃ dormis inq̃t scriptura paulo. ⁊ exurge a mortuis. ⁊ illũminabit te xp̃us. ad Ephes. v. Scõs adiutoriũ ad r̃surgẽdũ ẽ exhortatio feruẽs. ad resurgẽdũ a ỏfectib⁹ suis ad sinceritatẽ vite ĩmaculate. ij Coꝝ vlti. Fratres gaudete perfecti estote exhortamini. idẽ ipm sapite. dr Eccs. iij. Ue soli. qz si ceciderit nõ habet se sublcuantẽ. qui. s. iuuet ad resurgendũ. si fuerint duo fouebunt mutuo per exhortatões. Tertiũ adiutoriũ est exẽplũ aliorũ. cũ videt religiosus socios bene viuere. freq̃enter q̃ cõfiteri. innocẽtes penitentiã agere. ⁊ feruenter deo seruire. hec vigent hominẽ ad resurgendũ. Exẽpla enĩ aiũt Grego. plus mouẽt q̃s verba. Mlt̃uz mouetur Aug. ad ꝙuersionẽ verba Amb. scripturã p̃ dicãtis. sed plus exempla Anthonij idiote audita suaꝝ virtutum pemunẽtia. Sunt enĩ exempla bona ꝙ tangũt̃ q̃s carbones ignici accedẽtes carbones exteros iuxta se. Resurgit etiam talis velociꝰ. qz cadẽs minꝰ ledit. Nã sm Tho. In se. q. quodẽ genere peccati leuius est pcm̃ religiosi q̃s laici. nisi ex ꝓpria. si faceret aliqđ ꝓtra vota essentialia religionis. vel per ꝓpriam. ꝓemptũ. vel ꝓpter scandalũ. Nã vtiq̃ maius scandalũ daret pcm̃ hominis religiosi notabile. qđ deueniret ad noticiã alioꝝ q̃s laici. pura blaspemando. vel ludendo publice ⁊ hmõi. Sz in alijs cadẽs minus ledit. ⁊ iõ citius surgit. sicut gutta aque proiecta in ignẽ subito absorbetur ⁊ ꝓsumit. ⁊ ita pcm̃ religiosi ꝓpter mlta bona q̃ ꝑtur ⁊ ꝓsumit. citius velocius surgit. econtra laici paz legunt scripturaz. do die fecit absorbet p feruorẽ ꝓfectois ⁊ dilectionis. ⁊ inde volocius surgit. econtra laici paz legunt scripturaz. do ctrias. modicũ exhortãt nisi forte ad malũ. exẽpla in vidẽt. nisi hoĩm ꝙuersatiũ i mõdo. Ecce igit̃ q̃s bonum. ꝛc.

Quartũ bonum reli. §. III

gionis. ⁊ precipue in progressu. est q̃ homo incedit cautius. nec mirum. quia religio est vere sapiẽtie scola. in q̃ discat homo sapientiã dei per quam incedit cautius in via dei. Uidete quomodo caute ambuletis. nõ quasi ĩsipientes sed vt sapientes ait apostol⁹ Ad Ephes. v. Nec aũt sapientia per tria acquiri potest que maxime exercentur in religione. A deo per deuotam oratiõnẽ. A ꝓximo per mutuam instructionem. A seipso p mltam experimentationẽ. De primo dicit Jacobi. i. Si quis vestrum indiget sapientia. sc̃z ad incedendum caute in via dei. postulet a deo. scilicet in oratione. ⁊ dabitur ei. Jn oratione enim mens illumĩnatur ad cognoscẽdũ

que agere debeat per lumen gratie ei infusum. sicut per lumen materiale illustrat quo ꝓcaute incedat in via periculosa ne cadat. Vñ Aug. dic. q dubia melius soluũtur ꝛõne ꝗ inquisitione. Nõ debet tñ religiosus de ꝑfidere. qñ de dubio potest sufficienter a sapiẽte certificari. qz hoc ꝓmeret ad superbiã ꝛ esset temperare deus. qz igit in religione maxie frequentat oro. tõ magis illuminat a deo ad caute incedendũ. Scõo a primo illuminatur sapia. ihã in bona religione adest placus ꝛ alij patres. qui admonẽt frequenter de agẽdis. cautũ reddũt de periculis. corrigũt de ꝓmissis. Eccl. viij. Qui bz miseri cordiã ꝗ aiaz. docet ꝛ erudit quasi pastor gregẽ suum. Sic in vitis patrũ legit q in monasterio scti Macharij dyabol q apparuerat ipi Machario i forma medicorũ ferentiũ multas ampullas potionũ accedẽs ad fres illius mõasterij. ad tẽptandũ vnũ reperit cui dedit potionẽ ꝓ temptatiõem. i. inducẽs in aliqõ ꝑtũ. aliis fratribus viriliter resistentibꝫ tẽptationibꝫ suis. q cũ dyabol ad ultimus Macharius ꝺ recubuisset. ipe macharius illũ sup a dyabolo istructũ. ꝛ cautũ fecit docuit resistere tẽptationi adeo q ulterius veniẽs dyabol ad tẽptandũ fres. annullatũ efficaciter temptationi resistente ꝗ alij. vt recessit ei dyabol Macharius. Terciꝫ cautus reddit ꝑ experientiã que est magistra rerũ. edoctus per seipm nõ qdez auditu ꝛ narratõe belloz. sed experientia pugne fit bonus edoctus in arte bellandi. ꝛ sic in spuali pugna q mũdus caro ꝛ demonia ꝺ nos diuersa mouẽt plia. Unde Eccl. xxxviij. Qui nõ est tẽptatus qualia recognoscit. Vñ in mitis exptus cogitabit mlta. ꝛ q mlta discit. enarrabit. s. ꝑ experientiã edoctus ꝛ q non est exptus pauca recognoscit. Nulla aũt maior experientia in ꝑpõ militie acquirẽdã in capo ꝛ lucta religiosis. Illic enim oẽs nr alicez ver sutie ꝛ vires demonũ effundũt. In seculo aũt qsi in egypto. qñ interpretat tenebre ignorãt laici qd sit tẽptatio. qz ista occupati sũt vicijs ꝛ pssi occupatoribꝫ mũdi. q non expectãt tẽptatiões. ꝛ eas ꝓcurãt. ꝛ demões ꝓuocant ad tẽptandũ eos. Figura de ista belle q in egipto positi nõ sentiebãt bellũ. ꝛ exeũtes egyptũ ꝛ tyrannes deserũ inuenerũt ꝺ eos plia bella vsq in Exod. Et significat ꝺ seres seculi. ꝛ ingredientes deserti religiosis. ꝗs bella tẽptatiõis aggrediũt q ꝓpius nõ expiebant. ꝛ cõfidentes in adiutorio dei vincũt ꝛ q. tidie magis cauti reddunt ad cauendũ mala. Ecce ꝗs bonũ cautiõis in religione.

Quintum bonum .§.iiij.

religionis est. q quietat securos. Venite ad me ait ꝓpus Mat. xi. Oes qui laboratis ꝛ onerati estis pcis ꝛ angustiatis mũdi. ꝛ ego reficiã vos spualr. Tollite iugum meũ. s. statũ religiosis quẽ ego portaui. Pauptatẽ. castitatẽ. ꝛ obedientiã pfectissime suadeo. ꝛ iuenietis requiez aiabus vestris. ꝛ magnã q̃tem. ꝛ merito. qz in religione nõ molestat hõ a tribꝫ periculis q̃ infestãt seculares ꝛ perturbãt. Prio regimẽ ꝛ status secularis. Scõo amor parentelis. Tertio occupatio mũdialis. Quantũ ad ꝓmuz debitũ regimẽ ꝛ statũ tpale. vtiq verificat illud. Prinpes tui infideles socij furũ. oẽs diligũt mũera. sequũtur retributiõem. s. tpalem. Isa. i. Oñ expmi posset. ꝗta mala ꝑpetrant ab his q in regimine ꝛ officijs se reputũt. ꝗs in talibꝫ ꝑstitutus ꝓtinere se ꝑt. scit ꝛ vult. q̃n pro commodo tpali suipius vel suoz amicoz. vel sue cõitatis. qõ tñ est minor pars. nõ faciat multa ꝺ iusticias ꝛ leges ꝛ humanas ꝛ hũanas. semp ꝓponit bonũ tpale ꝛ corpale bonũ anime ꝛ honori diuino. ꝛ his necesse est iniusticias facere. innocẽtes opprimere. sectas nutrire. partialitates imitari. impios exaltare. iniq̃s ꝺdescẽdere. bella suscitare. leges iniquas ꝺdere vel seruare. eccie pcepta ꝓtẽnere excoicatiões incurrere. Obligatoribꝫ ꝛ restitutoribꝫ se ꝛ

ꝛcere. Quis in regimine seculari posit ista euadit. quis ista officia fugit. Quis est hic ꝛ laudabim eũ. fecit enim mirabilia in vita sua. ꝛ certe ꝗsi nullus. vt verũ sit qõ dicit Eccl. xlij. Qui tetigerit picẽ. i. infectõem seculi inquinabit ab ea. i. maculabit. Ab his malis liberabit ꝗs in religione q̃ vtiq̃ inꝺerant animis aiam et corpus.

Quantũ ad secundũ certũ est q amor parentũ multos inquietat homines in seculo. Quitenꝰ bz filios filias et vxorẽ vt eos impinguet diuitijs. exaltet honoribus. extollat in pompis seipm obliuioni tradit ꝛ inꝺetũ facit. Inquietat vir ab vxore q eam nõ diligat. q sibi in vestimentis nõ prouideat. Inquietat a filijs ludentibus vel alias male facientibꝫ. Inquietat in fratrũ vel parentum iniurijs. Inquietat ab alijs amicis si nõ laborat ꝑ eis in vindictis vel alijs malis. vt verũ ostendat quod ait dñs Mat. x. Inimici hois domestici ei. Sz ab eis liberẽ ver religiosus. qz mortuus est eis ꝛ absolutus a cura parentũ suoz vt quietus deo viuat. Quantuz ad tertiũ. occupatio mũdi multũ inꝺerat mẽtes hominuz. Manba sollicita es. ait xps. ꝛ turbaris erga plũma. Luce. x. Nec ẽ vita activa vita seculi. nũc enim rapit animuz insatiabil amor ꝛ spes lucroz. Nũc deiicit dolor ꝺ amissiõe bonoz. Nũc gaudiũ vanũ qñ succedũt ad votũ cõcupita. nũc timor amittẽdi optata. nũc decipit. nũc deripit. nũc rapit aliena. mõ sua auferũt. nũc torquẽt suspitiõibꝫ. nũc trahit in qstionibꝫ. nũc in tome molestat qñ nõ fiũt q̃ vellet. nũc exit domũ qñ nõ honorat. nũc ꝑ factis suis irascit. nũc ꝑ alienis vt possit merito dici illõ Treñ. ij. Magna ẽ velut mare ꝓtritio tua. i. perturbatio q̃ ꝓtereris in istis passionibꝫ. Sz ab his liberat in religiõe vt dic illud Job. v. Ingressus i abũdantia. s. virtutum. sepulchrum scilicet religionis in relige opulenta. Ecce ergo ꝗs bonum est ꝛ bonum ꝗetis in religione.

Sextum bonum est .§.v.

qz irrorat frequenter rore celesti gre ꝛ ꝛsolatõis. Vñ de eo dicit ꝑ illõ Cañ. v. Caput tuũ ꝛ mes tua plenũ ẽ rore. s. celesti ꝛsolatõe. Tria ei sũt ꝗbꝰ tota vita ꝛsistit. ꝑcipue vñ irrorat frequenter spualr ꝛsolatõe. Prio bũlitas in ꝛtellectu. Scõo puritas in affectu. Tertio ꝓuitas i effectu. Quantũ ad ꝓmũ religiosis exercitiũ ad hũc ꝛperat finẽ vt ꝑ mlras bũliatões exteriores deuciat ad sui verã ꝛgnitõem. Quãto enim ꝗs magis se ꝛgnoscit. tãto magis in bũlitas se gra ꝛ celesti ꝛsolatõe infundit. Vñ ꝺ Jaco. iij. Humilibꝰ deus dat gram. Et Paulus apls Deꝰ q ꝛsolat humiles ꝛsolat ẽ ꝛ nos. Sic ei magnes trahit ad se ferrũ. ita bũlitas gram ꝛ celestẽ ꝛsolatõez. vñ ꝰgo maria humilima semp fuit. in plena gra ꝛ ꝛsolatiõe celesti. Quantũ ad scõm sciẽdũ q religio ipa alio nomine ꝺ sctitas. q puritatẽ affectus iportat. Dic ẽ ei finis ꝓximꝰ religiosis. vt ꝓueniat ꝑopa ei ad puritatẽ perfectã. Vñ dic venerabil Jo. cassia. in col. ꝓma moysi. fm illud Lu. i. Seruiamus illi in sanctitate ꝛ iusticia coram ipo. Si discurramus per viam sanctoz nõ inuenimus eos qui fuerunt repleti rore celestis consolationis fuisse religiosos ꝛ valde puros. Beatus Benedict pater monachoz ꝓpter magnã puritatem vidit animas sancti Germani ꝛ scolastice sororis sue celum ascendere ꝛ multa alia vnde mirabiliter consolatus est. Quantũ gustauerit diuinas consolationes deuotissimus Bern pater cisterciẽ. perpendi potest. nõ solum cuz puer vidit ꝑpm de virgine uasci. ꝛ senex imaginem crucifixi se amplectantẽ. sed etiã ex doctrinis mellifluis eius. Patriarcha mendicantiũ ꝓdicatoz sanctissimus Dñicus frequẽtissime irroratus fuit celesti dulcedine in suis cõtemplationibus et precipue cum celo sibi aperto vidit ante tribunal xpi plurimos ex oibus religionibus suos

autē sub clamide virginis matris eius. O q̄strum roris diuini percepit sanctissimus seraphicus Francisc⁹ qui crucifixus impressit in corpore suo stigmata passionis in monte Aluernie. Ex magna vtiq; puritate ad ista peruenerūt. Quantū ad tertiū. cuius scz subest veritas in effectu opis. vt abijciat ois hypocrisis. tunc irrorat ecclesti ꝓsolatione. Dicit enī Sap. i. Spiritus sanctus discipline. id est morum fugiet fictum. i. simulationē que vtiq; abest in omni vera religione. z sic sui roris aspersione fecundet ipse spiritus. Ecce q̄ bonum est bonum gratie z consolationis in religione.

Septimum in religi. §. VI

one q̄ est primū ex his q̄ pertinent ad terminū religōis est. q̄ qui in ea est purgat citius. Nam ꝺr. iij. Re. viij. p Salomonē. Nō est homo sup terrā q̄ faciet bonū et nō peccet. Sed de his q̄ sunt in patria supna. ꝺr Apocali. xiij. sine macula sunt añ thronū dei. Nemo igit ingredi pōt in illā nisi prius purget maculis peccatoꝝ quo ad culpā. z quo ad debitū pene. sed citius z plenius in religione q̄ in seculo potest purgari. z hoc p tres modos. Per exercitia spūalia. Per exercitia corpalia. Per exercitia temporalia. Quantū ad ꝑmū plenius sunt in religione exercitia spūalia q̄ in seculo. hec sunt ꝺiuinum officiū. ꝓnes ꝑuate. meditationes mysteriorum christi z passionis eius. In ecclesia ꝺsecrata aspersio aq̄ benedicte. ꝺfessio. ꝺmunio. z hmōi. Et q̄ plus ꝑt sue volūtat⁊ exprobratio. Unū z Tho. dicit in sum. q̄ p ingressum religionis. i. professionē ꝑ babilr ꝺr baberi remissio omnium peccatoꝝ. s. quo ad culpā z penā. si tñ cum deuotōe et ꝓposito fiat. de quo babes supra b̄ipo. xvi. n. c. iij. z. §. iij

se. se. q. cxc ix. arti. iij. ad tertiū.

Dicit enī Eccli. Religiositas iustificabit cor. i. purificabit. Scdo b̄ facit q̄ exercitia corpalia. vt sunt vigilie. ꝑiunia. abstinētia. disciplina. dormire vestitus. frig⁹. est⁹ z itinera z alia īcōmoda corpalia. Oia enī de genere bonoꝝ que sunt penalia facta in gratia sūt satisfactoria. z sic purgatoria peccatoꝝ ꝺm Tho. in. iij. di. xv. q. i. ar. iij. q iij. z labor religionis oēm aliā satisfactōem trāscēdit. Unū cuidā astulpho dicto ꝓpter vxoricidiū ḡuissima pnīa imponit. z p multos ānos. ht magis sibi ꝺsulitur ad ingrediendū religionē. loco tam aspere pnīe. z sibi vtilius fore. xxiij. q. ij. Admonere. Infra enī ꝺr. Relinque b̄ malignū seculū. ingredere mōasterū. būtiare sb manu abbat⁊ ꝛc. Tertio fit ista purgatio p exercitia manualia vt mēdicare q̄ verecundū est. facere cognā. colere hortū. facē ꝑcurariā. exercere aliq̄ artificiū. Hec vtiq; etiā debite facta valēt ad purgatōem. q̄uis enī videāt opa secularia. tñ q̄ ꝓpter deū fūt z ꝓpter obediētiā z nō ꝓpter sui ꝺmodū. ꝺ z meritoria sūt z purgatoria. Mil⁹ etiā bonis opib⁹ q̄buscūq; īsidiat dyabol⁹ in religione p supbiā. nā religiosus bec facīes cuz videat socios ista vel maiora faciētes. nō ht occasionē supbiēdi. sic laicus scū videt se facere bona q̄ alij nō faciūt. fūt etiā modesti⁹ z ordinati⁹ ꝺm illud apl̄i. i. ad Cor. xiij. Omnia honeste z ꝺm ordinē fiāt in vobis. Ecce igit q̄ bonum purgatōis maculis peccatoꝝ in religione.

Octauum bouum. §. VII.

religionis est q̄ morit ꝺfidenti⁹. Et vtiqꝺ p̄s. cxvij. Bonū est ꝺfidere in dño. q̄ ꝺfidere in hoīe. Nā in morte null⁹ hō ꝑt iuuare. oīa deficiūt tpalia adiutorio morienti. sed nō deficit deus. Ht nūc maxime iuuat i morte ꝺfidenti. in eo nō ꝑsumēt. Tria aūt sūt q̄ iuducunt religioso in morte magnā ꝺfidentiā. Bonoꝝ multiplicitas. Malorū paucitas. Impedimentorum raritas.

Primo bonoꝝ multiplicitas ꝑstat magnā fiduciaꝫ religioso recordatio multoꝝ bonoꝝ que fecit. s. obseruantia nō solū ꝑceptoꝝ dei. sed z ꝺsiliorū. toleratio laboris. pro dei honore. adiutoriū sacroꝝ. Sic ezechias rex in exitremis positus ne laberet in desperatōem. ht sumeret sibi occasionē ꝺfidendi ꝺ dei misericordia reducebat ad mētē bona facta ab eo dicēs. Recordare, obsecro dñe q̄modo ambulaueri i cōspectu te in veritate in corde pfecto. et q̄d bonū est in ꝺspectu tuo fecerim. Esaye. xxxviij. Adauger fiduciā societas religiosoꝝ ꝺfratrū. z miromagis illustratio angeloꝝ. Narrat Anſ in li. de silū. in fi. ꝺ quodā monacho sui monasterij. q̄ veniēs ad extrēa terribiliter fuit a dyabolo tēptat⁹ de desperatōe ter. Primo dyabol⁹ reducebat ad mentē pcā mlta facta ante baptismū. q̄ illē adultus nō puer recepat baptismū. z cum deficeret mēte nesciēs q̄d rnderet. z esset an pcinctu desperatōis. subito rndit sanctus Michael angel⁹ ibi stās in adiutoriū. q̄ oīa illa pcā fuerāt dimissa p baptismū. Scdo dyabolus memorabat pcā ꝺmissa post baptismū multa. Et cū infirmus nesciret q̄d diceret z q̄si desperaret de dei misericordia. Michael rndit q̄ oīa fuerāt dimissa p professionē religionis. z sic reumpsit fiduciā. Tertio dyabolus posuit añ mentē ei⁹ negligētias z offensias ꝺmissas in monasterio. multū aggrauādo plus q̄ erāt. et infirmo quasi diffidente. Rndit michael. q̄ p opa laboriosa religionis z obedientiā. z sacra sibi erāt dimissa. Et si quid restabat satisfaciendū dolor infirmitatis cū patientia totū tollebat. Et sic dyabol⁹ ꝺfusus recessit. z ille cum fiducia magna in dño obdormiuit.

Scdo ꝑstat fiducia in morte religioso bono paucitas malorū respectu eoꝝ q̄ fiunt in seculo. vt possit dicere illud Jo. xiij. Uenit ꝓnceps mūdi hui⁹. i. dyabol⁹ et in me nō habet q̄cq̄. s. de seculo. Nā oē q̄d est i mūdo. aut est ꝺcupiscētia carnis. aut est ꝺcupia oculoꝝ. aut superbia vite. i. Joban. ij. q̄ ille a se abdicauit p castitatē. per paupertatē. p humilitatē obediētie. Tertio b̄ facit raritas impedimētoꝝ. Nō enī bz impedimēta q̄ b̄nt laici retrabētia a puidendo saluti sue. Nō enī anxiari habz p factione testamēti. p vxore z filijs dimittēdis. p fuba sua. p restōib⁹ fiēdis z hmōi. vt dicē valeat illud Job. xix. In nidulo meo moriarſ et palma multiplicabo dies. s. in gl̄ia. quā ꝺfidenter expectat. Ecce q̄ bonū fiducie.

Nonum bonū est. §. VIII.

q̄ remunerat copiosius. q̄uis enī oēs z religiosi z laici boni. laborātes in vinea dñi vnū denariū pricipiāt. vt pz in pabola Mat. xx. s. visionē b̄tificandi. tñ i domo pris mei (aut xp̄s) mānsiones multe numerant. Job. xiij. Opus religiosi pfectius est. ceteris paribus triplū rōne. Rōne donatōis. Rōne multiplicatōis. Rōne ꝺfirmatōis. Quantū ad ꝑmū opus religiosi pfect⁹ est operis laici. eodē genere facti ceteris paribus. z ꝺ ꝓpter votum. Nā vouere est act⁹ latrie q̄ est ꝓpria inter ꝓtutes morales. nobilioris aūt ꝓtutis est opus melꝰ z magis meritoriū. Uñ act⁹ inferioris ꝓtutis est melior z magis meritorius. ex ꝺ q̄ impat superiori ꝓtute. cui⁹ act⁹ fit per ipsum. sicut act⁹ fidei vel spei melior est si imperet a caritate. z ideo actus aliaꝝ virtutū moraliū. puta ieunare q̄d est actus abstinentie. z ꝓnere q̄d est actus castitatis sunt meliora z magis meritoria si fiāt ex voto. q̄ sic iam pertinent ad diuinū cultū. quasi q̄daꝫ dei sacrificia. Uñ Aug. dicit in li. de ꝛginitate. q̄ inter ipa virginitas q̄ virginitas est. ht q̄ deo dedicata est. honorat. quam vouit z seruat ꝓtinentia pietat⁊. Ita factū laici. z si sit eq̄ bonū sic monachi in suo genere. monachi tñ op⁹ redditur melius ex obedientia et voto quo deo dedicatū est.

Quantū ad scdm. Quāto q̄s plus dat z magis liberaliter. tanto plus debet et reddi. sed religiosus dat id q̄d nō teneť de necessitate salutis. s. ad ꝺsilia se obligās

Ex dat tpalia ⁊ corpus ⁊ voluntatẽ deo ꝑ votũ. Et ido laic⁹ ꝙ dat opa bona. ꝫ volũtatẽ sibiꝑ retinet. Plus cĩ ceteris paribꝫ magis debet remunerari a deo ꝙ bonus merek facies aliꝙ bona ex voto ꝙ ex sola absolutatate. Sicut ponit Anſ. exẽplũ de duobꝫ seruis. quorũ vn⁹ dat dño suo arborẽ fructiferã. puta ficuz bon⁹ suꝰ cũ fructibꝫ alt dat tm̃ fruct⁹. vtrꝫ magis a dño remuneran debet prim⁹ ꝙ scds. Sic religios⁹ dat arborẽ vo magꝫ remunerari. dic Apls. i. Cor. ix. Unuscsq; ꝓpriz mercedẽ accipiat fm suũ laborẽ. Sz religiosus mltos labores tolerat ⁊ bona mltiplicat ꝓter deũ. Laicus ⁊ si aliqñ plres sustineat. tñ qz b nõ facit ꝓter deum. ꝫ ꝓter mundũ. ideo raro ex eis mentũ acqrit. Uñ dicere pt. Labo rauī in gemitu meo. i. de labore meo. qz nõ ꝓter deũ sustinui. sed ꝓter mundũ ⁊ pcm̃. Jdo babebo ex eo gemere in pnia vel in gebenna. Quantũ ad tertiũ. No. fm Tho. se. se. q. lxxxvij. ar. vi. Sicut ꝙto ds ex maiori fixõe animi in pcto facit actũ pcti. tãto grauius peccat No agit bonũ. tanto meli⁹ agit ⁊ plus merek. ⁊ magis i de ent remunerand⁹. Sed religiosus ex animo fixo in bono per votũ emissum solẽniter opat ea ꝙ sũt religionis. ⁊ ideo ceteris paribꝫ magis dz ꝓmiari. totũ intelligendo ꝙtũ ad oĩa supradicta de bonis religiosis et deuotis. Mã dicit Cassia. ꝺ institu. cenobioz. Nulla pestis malo monacho. Et Aug. Sicut difficile sum exp tũliber. ꝓtinẽt etiã ad copiã remũeratõis q ꝓfecti religiosi venĩet cũ xpo iudice in fine mũdi nõ iudicãdi. ꝫ iudicarun ꝙ mundũ ꝓfecte ꝓcẽpserũt. Uñ dz Job. xxxvi. Pauperibꝫ tribuit iudiciũ. Et Mat. xix. Uos ꝙ reliqtis omnia ⁊ secuti estis me. sedebitis ⁊ vos iudicantes xẽ. Ex bis nouem patet ꝙ sit bonum vtile in religione Treno. iij. Bonum est viro si portauerit iugum. scilicet religionis ab adolescentia sua.

Quantum ad secun. ℣. IX.

dũ ꝓncipale. ℞ est bonũ suauitatꝫ seu delectatõis spũal habeak in religione. ptz ꝙ id qꝺ dz ꝙ iocundũ. ⁊ ℞ expsse dz Eccl. i. Religiositas iocũditatẽz gaudiũ dabit. Et hoc ꝓt ostendi ex tribꝫ ꝙ que figurak sacra religio. s. ꝙ sit in ea iocũditas. Figurak enĩ. Per paradisuz voluptatõis. Per terrã ꝓmissiõis. Per montẽ trãsfiguratõis. De primo ponit Bernĩ. in ꝙdam ser. s. ꝙ religio assimilek paradiso terrestri ꝙ dz paradisus voluptatis. i. delectatõnis ⁊ gaudij. Mã ibi nõ sentiebãt ꝓmi putes calorẽ nimiuz vel frigus. nõ famẽ. nõ sitim. nõ infirmitatẽ. ꝫ erat ibi aer tpatissimus. ameniss̃imus locus ⁊ iocundus. Sic in religione bona magna iocũditas ⁊ suauitas. Et si dicak ꝫ ꝓlium videk. nã in religiõe mlte necessitatel habẽtur ⁊ pauptatꝫ ⁊ bmõi. Rñ. ꝙ ait Aug. s. oĩa aspera ⁊ difficilia seu ĩmania. leuiat ꝓpe nulla facit amor. ꝙ dz esse in religioso. Et cũ est ita dñis ĩrent⁹. vt ista vt nõ sentiat vt in eis gaudeat fm rõem. etiã si sensualitas doleat. sic legimus de mltis. Sũt aũt tria ꝙ facĩũt hunc. s. statuz religionis iocũdũ figurata in tribꝫ q erant in paradiso.

Primo lignum vite gratie sacramentalis.

Secundo fluuius aq scripture diuialis.

Tertio arbor mltiplex actionis virtualis.

Religio figurata

De ꝓmo lignũ vite in medio padisi designat gram sacramentalẽ. qz sic esus fructꝰ illius ꝓseruabat hũi dũ radicale. ꝓseruabat a debilitate ex morte. Itaz gra sacrak grana ipa oĩbꝫ ꝓponak fidelibꝫ. tñ in religione sacrozuz vsus magis frequntak. s. pnia ⁊ eucharistia. Fluuꝰ autẽ est aq scripture diuialis q diuidit in ꝙttuor capita. i. in ꝙttuor sensus fm expositõem doctoꝝ. Uel in legẽ. prophetias. historiales ⁊ sapiẽtiales. hec aq irrigat terram cordis ad ꝓducendũ copiosos fructꝰ opatiuũ. Arbores multe sunt multe ⁊ varie virtutes. qrum fructus. s. actus sunt valde delectabiles mẽti. Jbi enĩ exercẽt religiosi aliqñ actũ caritatis. aliqñ actũ hospitalitatis. aliquando actũ abstinẽtie. aliqñ fructũ patientie. ⁊ sic de alijs. Sed diligenter attendendũ. ꝙ in ꝓdiso religionis cũ sua iocũditate sunt ⁊ eua sensualitatꝫ. ⁊ serpens calliditatis. ⁊ lignũ scientie boni ⁊ mali curiositatis. Et serpens antiquꝰ eua sensualitatis vtk ad decipiendum Adam. i. rõem suggerendo malũ sub specie boni. pura sub specie pietatis. vt sic religiosus ꝓtribꝰ ꝓpatitur. et eis occulte tribuat bona monasterij. ⁊ negocia coꝝ procuret. ab eis nõ discedat etiã ꝓtra obedientiam faciat ⁊ bmõi. Sub spẽ caritatis. vt querat ꝑesse ꝓdicare alijs magistrari vt ꝓsit alijs ⁊ bmõi. Sub spẽ necessitatꝫ. vl discretõis. vt ieiunia ⁊ austeritates dimittat ne deficiat ⁊ bmõi. Jpe enĩ sarbanas transfigurat se in ãgelum lucis. i. sub spẽ virtutꝫ vitiũ suggerit. vt occidat. Lignũ aũt scie boni ⁊ mali cui⁹ fructus ꝓhibek est curiositas sensus vel intellectus. a ꝙ quilibet debet cauere ne moriak spũal. r. Assimilak secũdario seu figurak statuꝫ religionis p terrã ꝓmissionis. vt dic venerabil⁹ Cassian. Diak enĩ de illa terra ꝙ fluebat lacte ⁊ melle. fm illud. Dabo tibi terrã fluentez mel ⁊ lac. Lac puritatis ⁊ mel dulcedis ⁊ ꝙsolatõis. Jn illa enim terra ab initio xẽ. Religio terra ꝓmissionis

Fuit gens inimica ꝓstrata.

Fuit scala celi demonstrata.

Fuit glia cultus diuini exaltata.

De primo dz in ps. Eiecit a facie eoꝝ gentes. Septem enĩ natões ifideles. ⁊ fortissime q ibi habitãt. vt ephei. erbei. chananei. pherezei. iebuzei. amorrei. ⁊ gergesei. vt habek Exo. iij. Delete sũt vt in pace ⁊ iocũditate maneret in illa terra ꝓmissionis. Que designãt. vij. vicia capitalia. vt exponit Jo. cassia. in col. serapionis. ꝙ cũ exercitibꝫ suis ⁊ vicijs alijs ab eis ꝓcedentibꝫ exterminãt in statu religiõis. ne ab eis sepati religiosi possint sp ĩ domino gaudere. Uerũ vt dz Judi. ij. Nos gẽtes nõ deleuit dñs. s. ex toto. ân aliq reliquie remanerẽt vt erudiret israelẽ in eis. Permittit enĩ misericors deus ꝙ nõ ex toto cessent impugnatões nationũ possessionũ in religione. sed aliqua reliquie seu motus remaneãt vencialiũ vt humilient ⁊ occio nõ torpeant. Exemplũ ponit Brego. in. xij. li dial. de Jsaac de syria. Habes etiã exemplũ in Paulo aplo de stimulo. De secũdo habes Bcñ. xxvij. qñ vidit iacob scalã de celo ad terrã ꝓtingentem angelos ascendẽtes ⁊ descẽdentes per eã ⁊ dñm innixũ scale ipi Jacob benedicentẽ. Qꝺ fuit in Luza postea dicta hierusalẽ in terra ꝓmissionis. Ex ꝙ admirãs iacob ait. Uere dñs est in loco isto. nõ est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊ porta celi. Hec fuit sine magno gaudio talis visio. scala ista est exercitiũ qꝺ est in religiõe. gradus sunt lectio. meditatio. oratio. mortificatio. ⁊ bmõi. ascendũt angeli ad referendũ deo vota. descẽdũt ad portandũ sponsi varia munera. Innixus est deꝰ scale summitati ad tuuã dũ ascẽdentes. ⁊ ꝓportandũ in termino se eis ꝓbendum in ꝓmiſ. Et sic nõ ẽ in religiõe aliud nisi porta celi. Ecce ꝙ ℞ iocũdũ. De tertio clarũ est ꝙ rẽplũ deiybi diuinꝰ cultus magnifice habebak fuit in terra ꝓmissionis. Cũ magna aũt iocũditate laudes diuias cũ ĩstrumẽtis musicalibꝫ dauid ĩstituit ibi celebrari. ps. cxxi. Letat⁹ sum ĩ bis ꝙ dicta sũt mihi in domũ dñi ibim⁹. In nullo statu ita deuote ⁊ diligeter ⁊ iocũde exercek culꝰ diuinus sic in bonis ꝓgregatõibꝫ religiosoꝝ ⁊ ita frequẽter. Ecce ℞ iocundũ est esse in religione. Figurak etiam status

Religiōs trās figuratiōnis.

religionis p̄ montē trāsfiguratōis. hic est ille mons de quo ps. lxvij. Mons coagulat⁹. i. sup alios eleuatus. Mons pinguis p̄ deuotōez. Mōs in quo beneplacitū est deo bītare in eo. Et iō. q̄ dē habitat in eo. dictū fuit Lorb in figurā. In mōte saluū te fac. nō in planicie seculi. vbi ignis auaricie t sulphur luxurie oēs consumit Sed in monte religionis. vbi tria videlicet.

Magnificentia trinitatis insinuatur.

Excellentia hūanitatis x̄pi declaratur.

Decentia societatis sc̄ōrum intimatur.

De p̄mo audita est vox patris. h̄ est filius ꝛc. Mat. xvij. Ipsius est filius ostensus in carne. t apparuit nubes lucida sp̄m̄ scrm̄ repūtans. De sc̄ō resplēduit facies ei⁹ sic sol. ad signanduz gl̄iam aie x̄pi. t vestimēta ei⁹ sic ut ait ad ostendendū gl̄iam corpis in resurrectōe. De tertio. q̄ visi sūt moyses t helyas in maiestate loq̄ntes excessum. scz dilectōis x̄pi ad naturā hūanā. vn⁹ mortuus vt moyses. t alter viuus. s. helyas. designātes sc̄os mortuos t viuos in illa patria. Tāra iocūditas ibi fuit. vt Petrus ab soz pr⁹ ea diceret. Bonū est nos hic esse. i. valde iocundū Sz q̄ ista viderūt t gustarunt. Certe Petrus q̄ t sym̄ interp̄tat obediēs. Jacob q̄ interp̄tat supplātās. i. mūdū p̄ pauptatē. Et Iobes ego purissim⁹. Luz g̃ religionis mōre ista hūturvtiq; ibi oīdunt. t gustant. mysterium trinitatis hūanitatis x̄pi. t societatis sc̄oz. Et sic p̄z q̄ sit iocundū bītare in religiōe debite. vt dicit. Ad h̄ facit pulera silitudo quā ponit Ilnf. in li. de silitudinib⁹. assimilat enī deū cuidā magno dño q̄ hz quoddā pulcruz castrū t iacessibile. ex̄ villā magnā t territoriū. in q̄ sunt mltra habitacula. t alīq; magna palacia. t alie cōes domus. alia lutee vel capane. Habet dns iste inimicū capitalē q̄ vt inimic⁹ discurrit q̄tidie p̄ villā t domos lutreas t capanas destruit t iccendit palacia aggredit. tque dā post multā luctā capit. alia lz pauca obtinere nō p̄t. appropinq̄ns aūt ad castrū ītrare nō p̄t. Sz si q̄ exeūt capit. aspiciētes ex curiositate ī merlis ei⁹ vel p̄ fixuras sagittis vulnerat. cū his q̄ in castro sūt nil valeat nocere. nec inde p̄ūt exire. Iste dns est deus. inimic⁹ est dyabolus. Fortalicū est stat⁹ brōz quib⁹ dyabol⁹ nil molestē infert. Villa est stat⁹ laicoz p̄ quē diabol⁹ discurrēs mltas strages īfert p̄ petā varia. Et aliq̄s ēt q̄ sūt in magnis opib⁹. t bonis dediros capit. aliq; lz pauci ēt eleti euadūt. Castrū est stat⁹ religiosoz. in quē dyabol⁹ ītrare nō p̄t. dūmodo seruāt. lz q̄ egrediūt subito capiūt. q̄ ēt sūt otiosi t curiosi vnlnerāt. t sic religio ē stat⁹ p̄fectōis

De tertio principali. ℣. X.

scz q⁹ bonū honestatis. i. ꝓfuositatis notat in religiōe. Notat h̄ cū dr. bītare fratres in vnū. Fres cōi vocabulo dicunt religiosi. q̄uis mōachi ītr̄ se vocent dñi. Apte ātr fres dicunt. q̄ ab vno p̄re religiōis sue instituroze. puta Bñdicto vl Dñico. vel Augustino. vl Francisco habēt originē. t sub vno p̄re plato suo militāt. q̄ antiq⁹ abbas. nūc etiā a q̄busdā dr abbas q̄ interp̄tat pater. Et ī vna domo t forma viuēdi se bnt vt naturales fratres. Virtus autē coz in h̄ ꝓsistit. bītare ī vnū. q̄d etiā importat nomē mōachi. Antiq̄tus aūt oēs religiosi dicebāt mōnachi. Monach⁹ aūt deriuat a monos q̄d est vnus et achos q̄d est tristis. q̄si vn⁹ tristis. q̄ in vnū debet habitare t tristis eē p̄ ꝓpunctōem de p̄cīs suis t p̄timōrū. q̄d dic hiero. xvi. q. i. Mōach⁹. Dnt igit religiosi habitare in vnū. Lu. x. Porro vnū est necessariū. ait x̄pus Et p̄cipue necessariuz ē religioso. et hoc quadrupl̄r. vicz

In vnū diuinitatis per frequentē ꝓtemplatōem.

In vnū potētialitatis per dominantem rōem.

In vnū statū sue vocatōis p̄ficientē ꝓtinuatōem.

In vnū fraterne dilectōis p̄ bonam ꝓfirmatōem.

Primo dnt bītare in vnū diuinitatis p̄ frequentē ꝓtemplatōem. ps. Mihi aūt adherē deo bonū est. Nā vt dr. i. Joz. vi. Qui adherent deo vn⁹ sp̄us est cū illo. de⁹ aūt p̄maxime vnū est sine ꝓpositōe. Inherēt aūt deo p̄ ꝓtemplatōem. intellectū. t affectū. dirigēdo ad eū t ꝓfirmādo p̄ut p̄t. t inde mēs efficit pura t ad h̄ ordinat religiosa ad puritatē. Vñ Jo. cassia. in. i. col. moyti māc. Oēs artes et disciplīne scopon. quedā. i. detestatōez malorū nē. p̄uz bnt. ad q̄ respicies cuiuscūq; artis industrius aperitor. cūctos labores atq; pericula t dispēdia equaniter libēterq; sustētat. Finis quidē ūre pfessiōis est regnū dei. Scop⁹ aūt puritas cordis. q̄ si p̄ oculū cordis fugiē statura nō fuerit. cūctos labores nr̄os varios atq; instabiles redder t cogitatōes diūsas. sibiq; ꝓprias suscitabit. Hec ille. Et h̄ nō est bītare in vnū. lz in mltis p̄ distractōem. Et iō infra subdit Jo. cassia. Quicūq; p̄ ista mēris puritatē trāquillitatēq; turbare. q̄uis vrle t necessariū videat. tñ vt noxiū deuitandū est. Inherere ꝙ p̄ deo iugiter t ꝓtemplatōi ei⁹ inscpabil̄r copulari ipsibile est hoī carnis fragilitatē circūdato. verū optz nos scire vbi nostre mēris intentōem debeam⁹ hīe diffixas. ad quā destinatōem spaie nr̄e reuocem⁹ intuitū. quam cū potuerit obtinere mens gaudeat. t q̄ distracta se doleat atq; suspiret. t fornicatōez iudicās. vel ad momētū a x̄pi ꝓtemplatōe discessum. Ad q̄ cū deuenerit paulatīm nr̄ obtut⁹ rursus ad eū mēris acīē reuocem⁹. Cōtemplatio aūt dei m̄ltifarie ꝓcipit. Ita deus nō solū incōp̄hensibilis illi⁹ subie sue admiratōe ꝓgnoscit. qō adhuc nō dū in spe reprom̄issionis absc̄ōdit⁹ est. lz in creaturaz suaz capitur rū magnitudine. vel eqtatz sue ꝓsideratōe. vel q̄tidiane dispensatōis auxilio puidet. Vñ. s. q̄ cū seris suis p̄ singulas generatōes egerit mēte purissima glustram⁹. cū porētia ip̄ius q̄ vniūsi regit. moderat. ac gubernat. Cū imēsitatē scie ei⁹. t oculū quē latere secreta nō p̄t. trem̄te corde miramur. t arenā maris pluuiaz guttas. t dies t horas seculoz bmōi scire. Cū ineffabilē clemētiā ei⁹ innūera flagicia indefessa lōganimitate sustētat. Cū q̄ vocatōis nr̄e. q⁹ nullis ꝓmeritz p̄cedentib⁹ gr̄e sue miseratōis asciuit. Postremo dispensatōez sue icarnatōis pro nr̄a salute suscepit. Sūt t alie bmōi innumere ꝓplatōes. q̄ p̄ q̄litate vite t puritate cordis in nr̄is sensibus ozunt. h̄ est vtiq; bītare p̄ ꝓtemplatōem in vnū. i. deum freq̄nter cogitare. honestissimū est bonū t iocundū. Secundo dnt religiosi bītare in vnū potētialitatis p̄ dñantē rōem. Apl's ad Ephe. iij. Sollicīti fuare vnitatē sp̄us. Sūt quidē mltē potētie in aīa nr̄a. sed in h̄ ꝓsistit t bn̄ bonū honestatis seu ꝓfuitis aīe. q̄ oēs subiciūt t regūt rōe. tunc sunt vnite. al's nō ē vnitas aīe in sciēa. lz mltē ꝓprietas t diuisio. Cū g̃ octo vicia capitalia cū suis satellitib⁹ nos ip̄ugnent meditātib⁹ potētijs sensitiuis et q̄ libz nos ip̄ugnēt. Jō rōe illustrata oportet nos dimicare cū eis ip̄ugnare t sup̄are t modū t ordinē docet Job. ter ꝓ ea pugnare t sup̄are t modū t ordinē docet Job. cassia. in col. scraptionis dicēs. Vnusquisq; vicioz in quo maxie ip̄ugnat exploret. t aduersus illud arripiat p̄ma pale certamē. ideo sinēter fiet⁹ ozōnū ad deū fundēs. Impossibile est enī quēpiā de q̄libet passiōe triumphū p̄ mereri p̄us q̄ itellexerit. industria vel ꝓuio labore victo. Nequaq; dāna certamis sil obtinere nō posse. Cū tñ vt valeat eniti p̄ dari. necesse ē cuz die noctuq; in oī cura t solicitudie p̄ gere manere. Cū ab ea se senserit absolutuz. rursus latebras sui cordis plustret. t excipiet sibi quaz ītr̄ reliq̄as regiones durioꝛē. atq; aduersus ea sp̄alius oīa sp̄us arma ꝓmouebit. facilēq; victoriā. q⁹ t mēs tnū p̄ boz̄ p̄cessu reddetur fortior. t infirmior pugna succedēs. p̄mptioꝛē et faciliꝛ et puentum p̄ioz. nec tñ putandū ē. vt ꝓpatr̄ dis ꝓ vnū viciū dimicās. t velut icaut⁹ alioz tela p̄spicāc in

opinato ictu facilꝰ valeat sauciari. Nec ille. Oportet ergo sic resistere vni vicio q̃ etiã ab aliys caueaꝫ. Oportet etiã in hac pugna vicioꝝ ꝛ passionũ. nõ solũ a magnis sed etiã minis pcijs cauere. alꝫs p mĩma neglecta deducet ad magna. fm illud Prouer. i. Adũsto puuloꝝ inter dũr. pfectũ spũs. Sz vt debet in oĩbꝫ discretõe de q̃ et quo acq̃ habeaꝫ. sic ait Jo. cassia in col. ij. Moysi. Oĩm virtutũ generatrix custos. moderatrixq̃ discretio ẽ. Vera phatio. si vnusa nõ solũ q̃ agẽda sunt. sz ẽt q̃ cogitãt reseruanꝫ senioꝝ examini. Nullatenꝰ eni decipi potit q̃squis. si nõ suo iudicio sed maioꝝ viuit exẽploꝝ ꝛ pẽs terrꝝ. velut tenebroso ꝛ sub terraneo specu ꝛtuꝫ contus abscedit. Nec ille. Induc exemplũ Samuel quẽ pmisit ad senẽ Heli recurrere vocatꝰ a dño. ꝛ Pauli apli missi ad Ananiã. Actu. ix. ꝛ p mlta exẽpla scꝛoꝝ patrũ oñdit q̃ q̃ hac caruerũt. ꝛ si in aliys essent mirabiles vt abstinẽtia ꝛ hmõi. tñ decepti sũt a dyabolo. Ad habẽdũ aũt victoriã vicioꝝ. vt dic Jo. cassia. in col. cheremonis. Tria sunt q̃ nos facilt a vicijs tpare. q̃ aut metus gehenne. siue pnitũ legũ. Aut spes atq̃ ẽsideriũ regni celoꝝ. Aut affect boni ipius amoꝝq̃ virtutũ. Idcirco apls. summã triũ ꝛtuũ ꝓsummaroem ꝓclusit. Fides nãq̃ futuri iudicij ac supplicioꝝ metu vicioꝝ facẽ cõtagia declinat. Spes mẽtẽ ẽ pnitibꝫ auocãs corpoꝝ voluptates celestiũ pmioꝝ expectatõe ꝓtẽnit. Caritas ad amorẽ xpi ꝛ virtutũ fructũ succedẽs quieq̃d illi ꝓriũ est facit detestari. Si q̃s ergo ad pfectõem tẽdit. de illo primo timoꝝ gdu quẽ seruilẽ dixim ad altiorẽ dei tramitẽ. gradu pficiente ꝓscẽdat. q̃ iã nõ seruo sed mercennario ꝓpaꝫ. Festinandũ. pinde est ad tertiũ filioꝝ graduz q̃ oĩa que pris sũt. sua esse credit p indissolubilẽ cariatẽ gram. Diligam deũ. qm ipe ꝑ dilexit nos. ait Joh. i. cano. ꝛ hec vtiq̃ nostre salutis gra nõ sui. s. vtilitate. Ita ꝛ nos nulli alterꝰ rei sz solũ amoꝝ eiꝰ ituitu eũ diligãmus. Et hic ẽ finis religionis. s. caritas. que est chara vnitas cum deo. q̃ nos facit hitare in vnũ. Tertio debent religiosi hitare in vnũ. s. statũ sue vocatõis p. pficientẽ ptinuatõem. fm illud. i. Coꝝ. vij. Unusq̃sq̃ in ea vocatõe q̃ vocatus est pmaneat. Et Ephe. iij. c. Vocati estis in vna spe vocatõis vestre. ꝛ in hoc sepe tẽptant religiosi vt rẽptant mutare statũ vel religionẽ quã ꝑ sus suscepũrt. qõd vt plurimũ ex instabilitate ꝛ accidia ꝓcedit. vñ dicit Joban. cassia. in coll. nestorets. Religio in mlras ꝓfessiones studiaq̃ diuidit. Quidã summã intentõis sui erga heremi secreta ꝛ cordis ꝓstituũt puritatẽ. Quidã erga institutõem fratrũ ꝛ pugilẽ cenobioꝝ curã. qui eligẽtes egrotantiũ curã. alij ꝛcessionẽ p miseris ꝛ oppressis. Qua ꝓpter ꝑ vnicuiq̃ vtile ꝛ cõueniẽs est. vt fm ꝓpositũ qõ eligit. vel gram quã accepit. summo studio ꝛ diligẽtia ad opis arreptꝝ pfectõez puenire festinet. Et alioꝝ laudãs ꝛ admirãs virtutes. neq̃q̃ a sua quã sel elegit pfessione discedat. sciẽs fm aplm vnũ esse corpus ecie. mlta aũt mẽbra. Impossibile ẽ nãq̃ vnũ eundẽq̃ boiem sil vniuersis q̃s ꝓhendi supius ꝛtutibꝰ fulgere. q̃s si q̃s voluit pfecter affectare. in id cuz incidere necesse ẽ vt dũ oẽs sequi nullã ĩtegre ꝓsequaꝫ. Magis ex hac mutatõe ꝛ varietate dispendiũ capiat q̃z pfectũ. Multis eni vijs ad deũ tendit. ꝛio vnusquisq̃ ilã viã quã sel arripuit. irrevocabili cursus sui intentõe cõficiat. vt sit in q̃libet pfessione pfect. Hec ille. Hõ põt ãt habitare in vnũ. i. ista ũ debite. nisi pficiat de bono i melius. Vñ Jo. cassia. in col. theodo. ait. Necesse ẽ vt renuarus spũ mẽtis p singulos dies pficiat. ad ea q̃ in añ sũt se extẽdens. aut si neglexerit. ꝓfs ẽ vt retrocedat atq̃ in deteri labaꝫ. Qua propter istud erit euidẽs nrũ ꝺ trimenti iudiciũ si intellexerim nos nil amplꝰ. acq̃situisse. nec dubitem nos retrorsum oĩmodis revocatos q̃ die nõ sensim ad supiora pgressos. Et cũ tria sit que sunt in ꝺ mũdo. bonũ malũ ꝛ mediũz bonũ in rebꝫ humanis pncipale sit animi ꝛtus. malũ in pctm. medium aũt qõd ꝑt bene ꝛ mali vti. vt diuitie. honores. sãitas vita moꝛs paupras. ꝛ hmõi. a malo semp debet declinare in virtute proficere. pisperis ꝛ adũsis mũdi q̃buscuq̃ q̃ sunt vt media. bono rectoq̃ vsu ad dextrã declinare id ẽ ad virtutẽ vt sit spũa lr ambidexter ut oth. sic fec Jo sepb pnarcha. ꝛ apls ad Phil. iij. dicẽs. Scio ꝛ abundare ꝛ penuriã pati. Nec ibi. Qõd pugnã carnis ꝫ spm̃ de q̃ apls ad Ephe. v. Caro concupiscit adũsus spm̃. discretio duĩa i nostri profectũ dimisit. Vñ Jo. cassia. in col. Danel ait. Nec ꝓtentio carnis ꝛ spũs multã vtilitatẽ nobis ꝓferr. Prio q̃ negligẽtias nras arguit statim. Scõo cũ pro castimonie ꝛ puritatis ĩtegritate. in ꝓscia nra fuerim elati suo nos rursũ. q̃uis qeto ꝛ simplicia visitas fluxu. hũiliat atq̃ recõdit. nosq̃ hoĩes esse suis stimul admonet. Quodãmõ eni cũ in ceteris generibꝫ vicioꝝ equidẽ gulosis magisq̃ noxijs indifferentius soleam ĩcurrere. nec tñ facile in eoꝝz ꝓpungimur admissu in ꝺ peculiarius hũliaꝫ ꝓscia nra. p q̃ illusionẽ negligẽtã q̃s passionẽ recordatõe mordeꝫ. cuidẽter intelligẽs imundã se factã naturalibꝫ incẽtiuis. q̃ cũ esset immũdior spũalibꝫ vicijs ignorabat. Nec ibi. Quare oñdũt hitare fratres in vnũ fraterne dilectõis p bonaz ꝓformatõem. Jo. xvij. orauit xps. Pater scẽ serua eos q̃s dedisti mihi vt sint vnũ. Nec aũt vnitas ꝺ cẽ in bono nõ in malo. vt nõ ꝓcordẽt ad malefaciendũ sz ad bonũ. fm illud Actuuz. iij. Multitudis credentium erat coꝛ vnũ. ꝛ alia vna in dño. q̃ scz ad bonũ ordinata. Est aũt triplex ista vnitas. Prima ꝛ pncipal est vnitas cordis p intimã dilectõem. i. Pe. iij. Dẽs vnanies. s. sitis. Nec eni vnitas inducit victoriã in tẽptatõe. Amb. Dis pugna vnanimit ꝓgressa pit victoriã. Procuraret exaudiri õem in oronibꝫ. Mat. xviij. Si duo ex vobꝭ ꝓsenserint sup terrã de oĩ re quã petierint fiet eis. Adducit roborã õem in omni bono. Dis eni virtꝰ vnita est magis infirma. i. fortior. Secda ẽ vnitas oris. Ro. xv. Dẽs vno ore honorificetis deũ. Qõd fieri opter in religiõe triplr. vt. s. nõ diuisum hĩcinde. sz sil ꝓcuriẽtes in choro laudẽt deum. Scõo vt oẽs dicãt que dici debeant. ꝛ nõ dormitãt vel taceãt aliq̃ vl dimittãt. Tertio vt ꝓcordant in voce. vt vnꝰ nõ dicat cito ꝛ alius tarde. sed sil ĩcipiẽt ꝛ terminẽt. Tertia est vnitas opis. de q̃ põt intelligi illud Sopho. iij. Seruiẽt ei. s. deo hũero vno. qõd fit dũ viuũt in cõi. Lucra ex opibꝫ ꝛ redditibꝫ suis hũtes in vnũ. dum etiã cerimonias exteriores vniformiter obseruãt. ĩ cibo vestitu et aliys. dũ etiã faciũt officia. ꝛ mutua obsequia in vnũ. s. ꝓter deũ ꝛ bonũ religionis. vt vnꝰ nõ ocietur alter nimis grauet. sed oẽs in vnũ ꝓcordẽt ad faciendũ qõd eis imponit. sumẽndo exemplũ in apibꝫ que in vnũ locum ꝓgregate mirabiliter vnite sunt ad mellificandũ ꝛ cum magno ordine. Unde Hierony. Apum fabricare aluearia. ꝛ monasteriorum ordinẽ in paruis corporibꝫ disce ꝛ regularem disciplinã. de conse. dist. v. Nunq̃.

Triplex vnitas

Titulus decimusseptimus. de statu ꝓfessorum.

Scrutati sunt iniq̃tates. defecerũt scrutãtes scrutinio. Ps. lxij. Scrutiniũ quidẽ est ꝓfessio in quo ꝛ penitẽs scrutat ꝓscia m suaz ꝛ ꝓfessoꝛ cũ eo rẽ. Scrutãs igit est ꝓfessor. q̃ in ꝺ põt tripliciter deficere. qr vel p malicia absoluẽdo quez scit nõ posse vel p ignorantiã nesciendo discernere ĩter

lepzā et lepzā z quē possit vel nō possit absoluere. Uel infirmitatē ꝓcupiscentie .inde sumendo occasiones malorū ex auditu.dū incaute se habet. Uñ Aug.ō pe.di. vi.c.i. Caueat spūalis iudex.vt sic nō ꝓmittat crimē neqcie quicie.ita nō careat mūere scie.¶Ex quibꝫ verbis inuitꝫ ꝙ ꝓfessor dz hꝛe tria ex illa auctē Augu.ꝓallegata.

Prīo prātē in foro ꝓscie vt sit iudex spūalis.

Scōo ꝓfuare puritatē vite ne ꝓmittat crimē neqcie

Tertio scie sufficiencē claritatē.vt ñ careat mūere scie

De prāte seu auctoritate ꝓfessoris. Caplm pmū.

De potestate seu auctoritate ꝓfessoris z quis possit audire cōfessiones.

Ubi notandū ꝙ nō sacerdos. z si possit audire in casu mortis.nō tn absoluere.alꝫ si absolueret sacerdos indicatiue.fm quosdā incurrit irregularitatez sic si celebraret. Hoc tn est dubiū.qz nō est istud expssus in iure.sic de celebrāte. Uñ nō videt irregularis. extra de sen.excom.c. Js q.li.vi.Et talr ꝓfessus tenet iterū ꝓfiteri. Rō est.qz solis sacerdotibꝫ dictū est. Quoꝫ remissiones zc Jo.xx. Nec tn a quolibet sacerdote pt quis absolui.sed a ꝓprio aut de licētia eius. Uñ decre. Dis. xc de pe.z re.dicat.ꝙ qlibet semel in āno ꝓfiteat oīa pcā sua ꝓprio sacerdoti.z de pe.di.vi. Placuit. Rō est.qz nō pōt soluere vl ligare.nisi habeat iurisdictōem supꝛ euꝫ q sibi ꝓfitet. Si aūt sit ꝓprius ꝓlatus z nō sacerdos.sic curati epi nō sacerdotes pt absoluere p aliū ꝓmittēdo bñ alteri

j.ti.22.c2 §.3.in.fi.

Sed nota ꝙ ꝓprius sacerdos aliꝫ intelligit cū dr.ꝙ q libet debet ꝓfiteri ꝓprio sacerdoti.z aliter cū ōr de licentia ꝓprij sacerdotꝫ pt alteri ꝓfiteri. Nā in ꝓmo casu dicit ꝓprius sacerdos.q cunqꝫ hz prātē absoluēdi.ordinariā vl delegatā.siue sit cōis siue singularꝫ.qz actor sequit foꝛ rei.sed est in electōe eius quē de mlte sequat. Nisi sit actio realis.in q sequit foꝛ rei. Et qz in foro pnie idē est actor z reus. Inde ē ꝙ idē pt seipm accusare cora q cuqꝫ ꝓfessore de cōibꝫ q illū pōt absoluere de crimīe vbicuqꝫ commisso. Propter qd dicit Hostiē.ꝙ qlibet hz tres ꝓprios sacerdotes.s.ordinarie curatū.s.de cui⁹ prochia est.epm suū.z papā. Sz in scdo casu ꝓprius sacerdos de cui⁹ licētia pt alteri ꝓfiteri.intelligit stricte ille q de iure suo ordinario.bñ hz z nō ex ꝓmissione. Et sic intelligit .c. Dis equiuoce loqui de ꝓprio sacerdote fm oēs. Nā cōstat ꝙ ad implendū illud pceptū de ꝓfitēdo sel in āno oīa peccata sua,ꝓprio sacerdoti.ita sufficit ꝓfiteri vicario curati sic ipemet curato. Et tn ad ꝓfitendū alteri nō sufficeret accipe licentiā ab eius vicario siue capellano.sic sufficeret ab ipomet curato. Uñ respectu pmi vicarius est ꝓprius sacerdos.sed nō respectu secundi. Uñ si possit quis confiteri vicario curati.tamē ipse vicarius nō pōt dare licentiā illi ꝙ alteri ꝓfiteat. Nec Pe.de palu. in.iiij.di.xiij.

De ordinario confessore vnuscuiuscz quo ad ecclesiasticas personas. Caplm secundum.

De ordinario confessore vnuscuiuscz quo ad ecclesiasticas pſōas

Sciendū ē ꝙ papa.qz nō hz superiorē a xpo.nec a concilio q cunqꝫ.hz ꝓprium ꝓfessorē quē durexit eligendū.q auctoritate xpi pt eū soluere vel ligare in foro penitentiali nō aūt in foro exteriori.qz ipe nō pt ligari vinculo excōicatōis.a quo idigeat absolui.z ꝓpt hoc nō opꝛet sibi a xpo ꝓmitti. Qz vero pt ligari vinculo pcā sic alij idiget remedio sic alij. Nec xpus dimisit eū sine remedio. Ut sic a pncipio qlibet poterat quēlibet volētē se sibi subiicere absoluere.ita z nūc q ad illud q nulli est subiectus a papa. Qui sūt de familia pape hñt pncipiū summū cū papa pro proprio sacerdote.quia nulli alij subsunt. Sec⁹ aūt de capellanis eius qui per mundum sunt dispersi.qui propter hoc non sunt ab alijs exempti.

De cardinalibus qūt.§.I.

qui sūt epi.ipi nō min⁹ hñt q alij epi.s.ꝙ pōt libe eligere.idē si sūt legati.qz sūt ꝓlati vel exēpti. Si ꝓfo sint simplices cardīales nec epi nec legati. dic hostī. eos ñ hre nisi papā z summū pncipiū. Et q uis immediate sint sub papa.z p ꝓns exēpti.nō tn pōt sibi eligere ꝓfessorē sine ipi⁹ pape.aut sūmi pncipij lnīa.qz nō sūt ꝓlati iz coadiutores.iz sint pbri z cardinales. Jō turi⁹ ē ꝙ hēant licētiā a papa. Familia vero ꝓmēsat eoꝛ. de lnīa cozundez cardinaliū pōt eligere sibi ꝓfessorē.quia de consuetudine sunt eis subditi.siue sacerdotes siue alij. Uel forte sūmus penitētiari⁹ est qsi curat⁹.respectu omniū manentium in curia pape. Dec Petrus de palu.in.iiij.

Patriarche archiepi.§.II.

scopi z epi hñt ꝓprios sacerdotes suos immediate subiectos.z epi hñt ꝓprios sacerdotes.vt eps archiepm.ille pmatē.ille pnarchā.ille papā.z bñ nisi sint exēpti. nihilominus isti pōt sibi eligere ꝓfessorē.ex de pe.z re.c.vlt. q pōt eos absoluere.nō solū de occultis iz etiā de mānifestis z notoꝛijs ēt archiepo inuito. Et ēt a vicio excōicatōis maioris z minoꝛ. Et mutare vota.z relaxare iuramenta z oīa alia ꝓpter q nō ē sedes aplica ꝓsulenda. Lucer Do stien.dicat ꝓriū. Et istud ꝓriū tenet frat⁹ Barthō.in pisanella. Nec obstat ꝙ in illa decretali nō fit mētio nisi d absolutōe a pcīs.qz cū intētio pape sit ipis epis.qbꝰ ē gue ad archiepm recurrere.z gnīl ad papā.ita pndē eis p ꝓfessorē ab eis electū sic.putium est ab inferioribus epoꝛ p ipos epos. Jō de oi pcō z vinclo de q pt epus absoluere iferiorē.z electus ab eo pt ipm absoluere. Et casu in q eps pt dispēsare cū iferiori.z ille cū epo.qz vbi est cadē rō z idē ius. Et sic bene dicit Hostī.istud pulegiū nō pdit p hoc ꝙ venit romā.qz ibi nō distinguitur vbicūqꝫ sit. Sz si desinit ee eps.vt qz cedit loco z dignitati forte pdit pulegiū datū epis. Si po cedit loco nō dignitati.nō pdit. Rō q aliq ꝓbāt ꝙ ꝓfessor ab epo ecclie Argumentum ꝓ illa. crus nō pt cū absoluere a vinclo excōicatōis est.qz ñ hz pātē nisi ex electōe epi. Sz ad bñ rndet ꝙ nō ab epo clerus gēre.iz a iure ꝓmittēte hz prātē ille.sic q eligit ab illis q p lras pnariozꝫ hñt ꝙ possint sibi eligere ꝓfessorem ab ipis pnariis.nō ab eligētibꝫ hz auctē.sic cū eps ꝓmittit fratribꝫ qs poꝛ eligat ipi ꝓmissarij platoꝛ nō eligentiū. Et ꝙ ēt dicūt ꝙ si ille electus ab epo in ꝓfessorē eēt ex Argumentum cōicat⁹ maioꝛi.cū eligit ad bñ.nō possit absoluere.qz ligat⁹ maioꝛi.iz possit ꝓferre sacra.nō tn pt eligi. Rn.quia istud nō valet.qz intelligit de electōe in ris ad dignitate. imo z si qñ eligit ab epo ꝓfessor.eēnt tūc ambo ipe z electus ligati excōicatōe.adhuc nō ipedirent sacrum dūmō qñ electus illeq absolut⁹ nō sit ligat⁹ maioꝛi nec suspensus. Dec Pe.de palude in.iiij.di.xvij.q.iij. Prelati exēpti q hñt sic pulegiū cū ipis in eligendo libere ꝓfessorē. nā ex q sūt exempti ꝓlati.sic sūt milti abbates ex hocipo hñt istud pulegiū.qz graue esset eis spe ire ad papā nouū pro lnīa ꝓfitēdi.si aūt sūt exēpti q nō ꝓlati nō hñt istud pulegiū verbi gra.oēs subditi collegii exempti.seclares vel regulares.qđ ē exemptū in capite et membris.hi enī suis ꝓlatis immediate ꝓfiteri pōt z nō alij nisi de licētia ipoꝛ. Si aūt sic sūt exēpti q circa papā nec decanū.nec p positū hñt q hēat curā ipoꝛ.adhuc ñ pōt sibi eligere.iz petāt bīpm a papa vl ei⁹ pnario.cui⁹ alꝫ possit eos absoluere. Sil r nulla abbatissa.q uis in ra epalia exerceat ponēdo officiale.nisi in b habeat spiale pulegiū q tūcunqꝫ exempta.nō pōt hoc hre.qz nō est prelata cū nō habeat claues iurisdictōis. Et q eius officialis excōicat.q p seipam nō pōt. nō est auctoritas

ipius sed pape. Silr ḧcūcz p̄est ꝺbuscūcz ex ꝓmissione alteri⁹ z delegat⁹. nō pōt dici plat⁹ ꝯtūcunczꝯ exēpt⁹. qz tm nō est plat⁹ nō hz ꝫ ꝑuilegiū puta supior in rel'gi one vel pōr nō ꝑuētualis. aut pōr ꝑuētualis sub abba te nō p electiōem. hz ab ipso abbate ex ꝑsil o senioz posi tus vl istituⁱ⁹. nisi forte qñ mortuo abbate vel pōre ipi fuerit qsi ordinarij. qz tūc actio subrogata hz ꝑuilegiū. ei⁹ in cuius loco subrogat. Sz pōrḳ electiōem canoni cā istituit plat⁹ ē. z iō si est exēpt⁹ hz idē ꝑuilegiū. ppt qō nō oport. ꝙ ꝯfirmās det sibi prātē eligēdi ꝯfessorē. sicut nec ꝯfirmās vel ꝯsecrās epm. nec obstat decre. ne p di laroē. ex de pe. z re. Istō enī ꝑuilegiū de eligēdo ꝯfessorē eligitur ꝯcedit epis z mīoribꝫ prelat⁹ exēptis. Uñ cū epi licet imediate subsint archiepo. nihilomin⁹ sine lnia il loz hoc pnt. etiā ḋ sūt nō exēpti. g̃ z pores hz pnt. hz sub sint abbatibꝫ vel maioribꝫ sine lnia coz cū sint ordina rij. Si aūt sūt in dignitate ꝯstituti. nō tñ plati. sic can toz. thesaurari⁹. sacrista. z hmōi psone. nō hnt ꝑuilegiū ꝗbus sint exēpti. hz si eēnt plati exēpti. hz nō sūt plati in foro pñali. sic sūt archidyaconi de pan ꝯcurrētes cum epis in foro causaz. adhuc nō puto eos bñe hz ꝑuilegiū sed solos plātos. hz dico ḋ hnt curā aiaz. Sic aut dixi de epis ꝙ ꝗdiu sint epi ḋ ad dignitatē retinēt hz ꝑuilegiū. ita z de istis ꝗdiu sūt in plātōc. z silr clericus ab eis ptagere ab eis absoluēdo z dispēsando ḧcquid possz epis⁹ si ei subessent. excepto. in lnia lata a supiori cō tra cū. pura ab archiepo z suffraganeū suū. siue ab ab bate z pōrē ꝑuentualē sibi subditū. ab hmōi enī nō pt absoluere talis ꝯfessor electⁱ⁹. Quicūcz etiā pōt eligere vno electo siue mortuo siue nō mortuo. pt aliū mutare ad placitū. Et corpo quo talⁱ ḋ pt eligere ꝯfitet alicui. vi detur ipm eligere. qz plus est factis z intentione mētis eligere ꝗ verbis. ut. q. vi. c. i. z te mato. z obe. Legebatur Dec. Petrus. de palude. in. uñ. vbi supra.

Inferiores prelati .§. III.

no exēpti. si subsunt imediate epo ipm solū cū superiori bus eius hnt pro ꝗprio sacerdote. sic abbates. decani. p positi z archipresbyteri rurales. Curati vo decanos ru rales hñt et epm. qñ ille decanat⁹ ē annex⁹ cure. Silr p ores ḋ sunt ab abbatibꝫ illis. subsūt z epo. Nō prelati vero suis subsunt imediate curatꝫ. siue abbatibꝫ siue p oribus. siue decanis. qñ sūt de collegio. vel simplicibus curatis. qñ in prochijs ꝑmanēt. Clerici vero chorales subsunt alias ei qui preest choro siue sit cantor siue succentor in exterioribus. sed ꝗtum ad forum conscientie so lus decanus videtur curatus eorum. Dec. Pe. de palu.

Cui debeāt laici ordinarie ꝯfiteri. Cap'm tertiū.

Operator scdm ho

stien. de antiquissima ꝙsuetudine ꝯfitet capel lanis suis. Sed sic ōr ex ō pe. z remi. c. ij. li. vi. nulla ꝙsuetudine introduci pōt. vt ꝑter ꝗpriū sacēdotꝫ lniam alicui⁹ possit sibi eligere cōfessorē. nisi de licentia pape.

Rex habet episcopum .§. I

sive archiepm. in cui⁹ ciuitate est sedes regni. Dicit aūt sedes vel metropol'regni. nō in ꝙ plus morat sed i ꝙ in ungit. z coronat. Principes minores si hñt sub se ciui tates plēs. simil'r a sede ꝓncipali ducat⁹ vel comitatus domicilij sortiunt. hz si hñt vnā ciuitatē alia ꝓncipalio rē ab vtroqz epo. vel a metropolitano lniam capiāt ſm Hosti. Sed istud nō est verū ꝗtū ad metropolitanum qz null⁹ subdit⁹ suffraganeoz ē ei subdit⁹ imediate. ni si ꝙñ visitat. hz soli ipi suffraganei. vñ cū dñs duaz ciui tatū in tpalib⁹ ita substit in spūalib⁹ epis. ac si esset ru⁹. sic dñs castri subest in spūalib⁹ curato. z nō sic metropo litanus nō posset dare lniam ꝯfitēdi hēi hñti domos i dioceli suffraganeoz. ita nec ꝓncipi. De illo vero pranci pe ḋ hz dnium in diuīsis dioceſibꝫ. sed nō sup ciuitatez. videt ꝙ ipe mil'romagūs ab epis ḃ petere dēat. illo. s. in cui⁹ dioceſi ꝓncipal'r habet dnium. vel ab vtroqz si eq̄li ter in duabꝫ. Nā absurdū esset ꝙ ipse a tot curatꝫ hret ḃ petere. ḋ in suo dnio ignorant. Dñi vero ḋ in ea de dioceſi in diuersis villis hnt dnium si in vna hnt ꝓn cipale dnium. ḋ ḋ ñ sit nisi vna prochia tm̄. siue vn⁹ curat⁹ tm̄. illi videt subesse. Sz qñ nullū hz dnium in illa vil la. ḋ sub se nō ꝓtinet plēs prochias. maxie si vna nō est ꝓncipalior altera. tūc nulli curato subē sz imediate epo Si vero in vna villa sit ꝓncipal'r dnium. in ḋ nō sit ni si vna prochia tm̄. vel sint multe z vna ꝓncipalis curat⁹ illⁱ. ē sibi ꝗpr⁹ sacerdos circa epm. Balliui si nullubi ha berēt masionē. nisi ſm ꝙ assistere reḋrunt. mō huc. mo do illuc discurrūt vbicz ꝯfiteri pñt. vel epis ciuitatum vel curatis in quoz prochijs hospitiū eligūt. Si vo ꝓn cipal'r alicui deg̃t. ibi curatū hnt illū in cuius prochia hospitiū suū situ est. Et sic de ꝑpositis licet hēant domos pntum ex pallitiā. vel senescalliā. vel ꝑpositurā. quia p hoc officiū ḋsi ꝑtrahēdo sortiunt foz. Ceteri vo burgē ses z alij laici. nō in prātibꝫ cōstituti. illis curatis sub sūt in quoz prochijs degūt principal'r. vel si in duabꝫ eq̄ liter. in ḋ manēt. qñ confiteri volūt. illⁱ⁹ prochiāt sūt Dec. Pe. de pa. Regulariter g̃ fīēda est ꝯfessio ꝗprio sa cerdoti. i. Uñ Inno. ex de pe. z re. Dis. dicit. Si ḋs alie no sacerdoti voluerit iusta de causa ꝯfiteri petā sua. licē tiam prius postulet z obtineat a ꝗprio sacerdote. cū al'r ipse illū nō possit absoluere vel ligare Dec ibi.

Casus in quibus ḋs pōt cōfiteri alteri ꝯ ꝗprio sacer doti. etiam sine licentia eius. Cap'm quartum.

Sed nota secūdū pe.

de palu. casus in quib⁹ pōt ḋs ꝯfiteri alteriꝯ ꝗprio sacerdoti. z sine licētia eius. ḋs ponit bo stien. in sūma. Et prim⁹ est ꝗter indiscretōem ꝗriī sa cerdotis. Et sub hoc casu ꝓbendit ḋ qñ ipse sacerdos ꝗpri us est sollicitator ad malū. vel reuelator confessionū. vel talis ꝙ ex ꝯfessione ꝫmineret periculū ꝯfitenti vel cōfesso ri. In hoc igit casu dicit Hosti. ꝙ corpo hz licentiā a iu re aliū adeūdi. de pe. di. vi. Placuit. Sz alij dicūt ꝙ tūc deber petere licentiā ab eo vel a supiori. qz decre. Dis. di cit ꝙ qñ iusta ex causa voluerit ḋs alteri ꝯfiteri petat li centiā a ꝗprio sacerdote. Et ꝗuis quidā ḃ intelligāt nisi ex culpa sua hoc procedat. Videt tñ melius ꝙ etiā si ḃ nō sit ex culpa sua. qz culpa sua non debet alteri nocere. puta supiori. Sicut ꝗprio sacerdote mortuo vel excōica to. nō corpo licet ire ad aliū. sed oport recurrere ad epm. Sed si supiori adiri nō pōt. vel etiā si est facilis recursus aliū adiri pt eorpso. Uñ ergo ꝗprius sacerdos oīno indiscretus z ine ptus est. tūc potest adiri alius discretus licentia petita etiā nō obtenta. Dico aūt petita. qz z si sit indignus au dire. nō est tñ impotēs cōmittere. z in hoc. s. ꝙ debet pe tere licentiā ab ipso. vt adire supiorē. ꝓcor. Tho. pe. alb. Inno. z Buil. Or si negat licentia. tūc dicūt predicti. ꝙ idem iudiciū est de eo qō z de illo ḋ nō habet copiā con fessoris. Petrus de pa. dicit ꝙ tūc potest ire libere ad a lium. vt ptz. s. Quia si ñ posset aliū habere z necessitas imineat. Dicūt predicti doctores. ꝙ confiteat peccatū in genere. sine eo de quo posset malū puenire. Secun dus casus est. qñ trastulit domiciliū suū ꝓchian⁹. tūc enī desinet esse parrochianus primi. z sic parrochianus illius. ad cuius prochiā se transtulit. Sed si in duabus parrochijs haberet domū in vna manentiz estiuale. in alia byemale vtrobicz sezat forum. nō. simul sed succes/

sine. fm q̄ habitet hic vel ibi. vt tūc hic recipiat sacrām

Vagabūdus. ta. qū hic hītat. al's alubi. Tert⁹ casus ē cū ēvagabūdus. nō hūs nec pētēs domicilū. Iste p̄t ꝓfiteri cuilibz curato. l'epo in cui⁹ prochia ē. imo etia nō curato vt vi dek. q: nlī subdit⁹ subīat se cui vult. Nā oīs sacerdos prātē ꝛ iurisdictōez hz ex sua ordiatōe. hz subditos hz solū eos. q̄ se ei submittūt. nisi q̄ hz iura q̄ se sel'alicui submisit factus ēet⁹ prochian⁹ nec p̄t se alīs submittere. quo usq; p̄mo se subtrahat simplr nisi ō volūtate illi⁹. ar. ō pe. di. vi. Placuit. Uñ ōz i. c. fi. de pe. ꝛ remi. Permittimus eligere. q. d. iure diuīo licebat eis eligere. hz electōne eis subtracta pmittim⁹ relaxātes intentōez q̄ possit eligere. Uñ ui. d. c. Placuit. ōz sine ei⁹ ꝓsensu cui primo se ꝓmisit. ꝛ postea cui penitēs ꝓfessus ē. Quart⁹ casus ē si q̄rit domicilū q̄ se ꝓferat q̄ vsq; alicui se subdat. Et

Pegrīs. de pegrinis quidē dicendū ē. q̄ si sine licētia curato q̄ ex eō⁹ p̄fecti sūt nil pulegij hūt in b. Concordāt in b. s. q̄ pegrini ꝛ negociatores ꝛ alij viatores. si nō hūt licētiam a suis curatis vl' epis vel sine lnia eoz iter arripiūt nō p̄t ab alīs absolui. Jnno. Hosti. ꝛ guil. Si aūt de licētia eoz ꝓfecti sūt eoīo hūt iuter p̄tratuā lniaz ꝓfitēdi. cū sine cōfessiōe digne pegrinari nō q̄ant. Si etiā veniat pasca cōican p̄t ꝓpter candē lniam implicitā. ꝛ de cāu ep̄ali absolui. q: eps nō retinēdo sibi auctoritatē licētiandi pegrios. ex hoc ipo vīz eis dare licētiā cōfitēdi ō casib⁹ ep̄alib⁹. sic curat⁹ de prochialib⁹. De mercatorib⁹

mercatores. aūt si nusq; hīent domicilū nisi seq̄ndo sp nūdinas. Idē est de vagabūdis. Et idē est si in loco suo tenēt hospitiū sed nō declināt illuc in paschate cōiter. Nō enī tūc videtur ibi habere domicilū q̄ ad sacra. Et idē de familia p̄ncipis vl' baliui. q̄ nūq; i eodē statu p̄manēt. ex q̄ ipi hz tenent hospitiū suū alubi. nō ēt illuc redeūt nisi ad horā nā

Baliuus ist⁹ vagabūdi cēsent. Idē de familia epi latica. q: nō sic habet ius in ea sic cardinalis. hz si cēnt de dioces ipa de ei⁹ lnia cōfiteant. Si aūt de alia ex q̄ hospitiū dimittūr. q: p̄ dioc̄sim vaganť. resp̄cu illi⁹ dioc̄s vagabūdi reputant. vt de lnia epi illi⁹ vl' cuius libet curati ad cui⁹ prochiam veniūt cōfiteri p̄t. Quint⁹ est rōne delicti.

Rōne delicti. vi. q. iij. placuit qō q̄dam dicūt eē vez. tūc solū q̄n p̄pter b est excōicat⁹ q: si esset excōicatus a plato loco illi⁹ p̄t illud petīm. sic cōsueuit fieri in furt⁹ ꝛ hmōi. quoz ignorant actores. mittēdus cēt tal' ad excōicatorē absoluēd⁹ ab eo. Sz si petīm est occultū. ꝛ p̄pter b nō sit excōicatus p̄t ēt de b cōfiteri p̄rio sacerdoti. vt ōz in sūma pisana Fran. zam. refert Gaudul. tenere q̄ curati ꝛ etiaz frēs admissi ad audiēdū cōfessiones sm formā de. Dudū. p̄t audire ꝛ absoluere petā cōmissa nō solū in dioce. sed etiā exterritoriū dioc̄sis. dūmō tñ cōfitēt⁹ sit p̄t illis cōfiteri

Rōne studij. id est q̄ sint illius dioc̄sis. vel prochie q̄ ad curatos. Sextus casus ē rōe studij. vt scolares etiā si nō sint nisi p annū moraturi i studio. vl' q: nō hūt pl⁹ de spacio ab epo vel caplo. de cui⁹ lnia ibi sūt. vel q: sic disponūt. vel q: de prochia in prochiā mutant. De illis ꝯo q̄ veniunt ex oī p̄te regni ad plamentū pisius. cū rex reputet se fiscū. nō recognoscens sup̄iorē in toto orbi. videt q: ibi possint ꝓfiteri epo ꝛ curatis. in quoz prochijs ꝓducūt domos. sic olim tpe imperatoz rome erat ibi cōis patria. ꝛ quicūq; illuc veniebat hēbat iudicē suū vel p̄torē peregrinū. Sed ǝnū est verū. s. q̄ nō p̄t absolui rōe parlamēti. si nō hūt licētiā a suis plat⁹. q: rex nō hz p̄rātez in spūalib⁹. eps aūt loci sue dioc̄si. Solū enī roma. vbi est sedes pape. ē patria cōis sic ecclesia cathedralis oībus de dioc̄si. Uñ in curia romana sic curato suo summo p̄nario oīs de omni loco mūdi p̄t ꝓfiteri. ꝛ p̄nariꝰ simplicib⁹. sicut vicarijs sui curati. Septim⁹ casus ē

Rōe necessitatis. rōne necessitatis. q: in mortis articulo oīs sacerdos ab ecclesia nō p̄cīs auctoritate iuris fit ꝓprius sacerdos. de offi. or. c. Pastoralis. Et ex hoc q̄ hz de cōse. dist. v. c. Sanctū. videt q: etiā laicus i hmōi necessitate possit excōicatū reconciliare ecclesie. si nō est ipic p̄cīs. nō tñ p̄t absoluere a p̄cīs audiendo cōfessiones. Quauū casum ponit Hostiensis. Si sacerdos nō ꝓpr⁹ ponat spem in ratihabitōe. Sz vt ōz in sūma pisana ꝛ bene iste casus cōiter nō tenet. Rōem assignat Pe. de pa. Nulla enī ratihabitio ꝓfirmat sacrm q̄ nullū fuit. q: ꝛ si nō in sacris ratihabitio saltē pape. alicui d valere p̄t. q: ille solennitatē mutare p̄t sicut de eccīa p nō epm dedicata. sola ratihabitōe pape dedicata vel reconciliata reputat. ex de conse. eccle. c. Equa. tñ in sacris nō p̄valere. q: ipe papa mutare nō p̄t. q: regula iuris est. q̄ ratihabitio retrotrahat ꝛ mādato cōparat. q̄n solo mādato a p̄incipio res agi p̄t. Jn talib⁹ aūt locū nō habet. q̄n. s. sacramenti essentia deficit. q: tūc totū iterādū est. De cētia aūt solutōis est p̄as iurisdictōnis. quam potestatem. erga talē nō habet. ex hoc q̄ ponat spem in ratihabitōe.

Quis potest committere audientiam cōfessionū.

Capitulum Quintum.

Quis autem possit cō

mittere vel nō cōmittere audientiā cōfessionis

Nota fm Pe. de pa. in. vij. di. xvij. q̄ oīs ꝓprius sacēdos q̄ iure ordinario p̄t ꝓfessiones audire. p̄t hoc ipm alteri cōmittere. q: habet cām meri imperij. Et q: q̄cūq; p̄lecrōem hz curā aiaz ē ordinarius. ō oīs talis p̄t licēciare q̄libet subditū curc sue alteri cōfiteri. Jtē ordinarius est q̄cunq; ex officio sibi annexo b habet. hz nō sit p̄ clericionē. Jtē gerēs vicē curati p legē vel ꝓsuetudinē. sicut factus ꝑ abbatē q̄ viuēte abbate erat delegatus nō potēs subdelegare eo mortuo vl' amoto ei⁹ vices in oībus obtinēs. est q̄si ordinari⁹ q̄tū ad b. vñ p̄t licēciare sibi subditos de ꝓfessione. Idē videt de suptore amoto ꝑ vel vicario. cū q̄uent⁹ nō hz p̄cē. Archipbr videt tūc ordinari⁹. cū. s. est vna p̄benda sacerdotal' cui ex officio ēet annexū officiū audiēdi cōfessiones illoz de dioc̄sim si ei⁹ curatē. ꝛ m̄to magis si ō curatē. Sed si p̄niarius nō hz b officiū ex sua p̄benda. sed ex cōmissiōe viue vocis epi tal' ē delegat⁹. nō ordinari⁹. Archidiacon⁹ liz cet sit iudex ordinari⁹ de ꝓsuetudīe. nō tñ in foro ꝓfessionis nisi sit sacerdos. ꝛ tūc audit ex ꝓmissiōe. vñ nō p̄t sine delegare. Legat⁹ est ordinari⁹ in vtroq; foro. vnd sic in exterioribus dat iudices delegatos. ut ꝛ habet suos penitenciarios. Summ⁹ p̄niarius est ordinarius i spiritualib⁹ tm̄. vñ hz p̄niarios suos. ꝛ cedit etiā lniaz docendi ꝓfessorē. Sz simplices p̄niarij pape. q̄uis sint delegati pape q̄ solus eos ponit. nō ꝑ summ⁹ p̄niarius. p̄t quidē oēs de toto mūdo audire. sed nō p̄t ipi assumere adiutores. nec etiā dare lniam eligēdi ꝓfessorē. Decanus rural' q̄ ꝛ archipbr vocat. si ille decanatus sit an nex⁹ alicui curc spāli. reputat ordinari⁹ in prochijs sui decanat⁹ post epm. sup curatos etiā videt ordinari⁹ curatoz. Et sic curati de licētia eius nō solū epi p̄t confiteri. Si aūt eps vel archidiacon⁹ confert illi decanatū modo huic curato. modo illi. videtur delegatio. et hoc respectu criminū sive casuū cōmuniū. Nā respectu casuum epalū tā de curato eq̄ ō decano. q̄by de speciali gra cōmittit absoluere. de illis videt distinguendū. an sint retenti de iure vel de ꝓsuetudine. ꝛ tūc in illis nullum ius de se habet inferior epo. vñ cuicūq; illes committit auctoritate delegata ille absolut. Jtē nota q̄ q̄ p̄as iurisdictōis est vna apud plures. ꝛ nō apud quelibz in solidū. tūc nō p̄t quilibet per se eā cōmittere sine ꝓsensu alioz. sed q̄ oēs tangit. ab oībus debet approbari. vñ si capitulū sede vacante. gerat vices epi i tp̄alib⁹ nll⁹ ō capitulo. etiā decanus potest ponere officialē sive ꝓcu

su alioꝝ. sed capitulū de consensu maiorꝝ ptis. Prās ātē absoluēdi a peris vna ꝛ eadē ꝑt esse apud plēs. vt sunt vnū. sicut penes caplm. sede vacāte. qū haber prātē eis in spūalib⁹. dico q̄tū ad commissionē. nō q̄tum ad execu tionē. qz confessio facteda est soli. vñ totū caplm nō vn⁹ poter priarū. Sz q̄ iurisdictio pfecte ꝛ insolidū resi det apud quēlibet. ita q̄ vnus sine alio potest p septm de causa cognoscere. tūc vn⁹ sine alio potest cui vult cō mittere etiā minor sine maiore. ꝛ mīs tomagis econuerso. Et qz prās curati absoluendi que est apud curatū. pa tam ꝛ epm nō est vna. sed q̄libet ꝑ p se audire sine con sensu alterius. ita etiā quilibet coꝝ per se sine psensu al terius potest alteri cōmittere. Un vicari⁹ curati sine li centia epi potest audire pfessiones illoꝝ. s. q̄ sunt subdi ti curato nō alios. ꝛ mīs tomagis econuerso. s. de lnīa epi audire pfessiones coꝝ q̄ sūt iub curaꝝ sine psensu vel li centia coꝝ. De hoc extat bullata declaratio Clementis et alexandri. post cuius bullationē nullus parisius dixit contrarium. Qui autem ex commissione solum audit confessiones. non potest alteri committere audientiam confessionum.

Quomodo curatus possit dare vel denegare licē tiam. Capitulum Sextum.

Quomō vel quādo cu rat⁹ cū ab eo petit licētia alteri pfitēdi ꝺbeat dare vl negare lniam alteri pfitendo subdito si petit illā. Nota ym. Pe. de pa. in. uij. di. vij. Parrochianus si petit lniam alteri cōfitēdi indeterminate. nō debet cu ratus dare nisi sit verisīle. q̄ penites nō eligeret nisi eā bonū. vel meliorē confessorē. Si vero nominet sibi aliū de q̄ verisimile est q̄ sit eq̄ bon⁹ vel melior. ad confessio nem audiendā non neget. qz forte ꝺz petīn qꝺ erubescit cōfiteri. ꝛ pus moreret sine cōfessione q̄ sibi confiteret. Si vero apparet q̄ nō est eq̄ bon⁹. aut p fama aut p vi sum sue psone. vel p cōuersatiōem pfonaꝝ sibi cōfitenciū q̄ minus religiose cōuersant. ꝛ tūc simplr ꝺz negare un nec ad quē vult accedere prochian⁹. nō habet auctorita tē nisi ex cōmissione ipius curati. dicēdo etiā q̄ ipse est parat⁹ audire cū. si tn est talis q̄ ad ꝺ sit sufficiēs. vl ei tā q̄ est paratus dare sibi vnū aliū loco sui. in q̄ casu bñ videat vt det sibi sufficientē ad ꝺ. Mā si insufficientē da ret sibi imputaret detrimentū qꝺ inde sequeret. aut sue q̄ fm iura. q̄ parū diligenti socio suā rem custodiendā comisit suc facilitati imputare debet. si perijt. Si aūt il le pcitus a prochiano. ꝛ diffamat⁹ habet prātē supio ris. puta q̄ est vicari⁹ epi. vel confessor deputat⁹ in oꝝ dine pdicatoꝝ vel minoꝝ ꝛ hmōi. nō ꝓpter hoc phibē dus est simplr. q̄ iudex malus ordinari⁹ vel delegatus nō perdit iurisdictiōem suā. sed debet dicere penitenti. nō expedit tibi q̄ vadas ad illū vel ad aliū. nec ibis de voluntate mea. nec assensu nec licentia. Sed si ipe habz prātem ab alio a maiore. vñ nō possum te pbibere. sed paratus sum te audire. vel per vicariū. vel per extrane um idoneū. Et fm ꝺ soluit obstātia illius regule. s. q̄ nō potest esse pastoris excusatio. si lupus oues comedit et pastor nescit. qz hoc verū est q̄ pastor scire debet ꝛ pōt plr. nō tn q̄tū ad oīa. puta q̄tū ad officiū hoc vel illꝺ. Et licet semꝝ aliqs debeat reputare aliū meliorē se sim plr. nō tn q̄tū ad oīa. puta q̄tū ad officiū hoc vel illꝺ. Jtē suspitiōes hīe possum⁹. nō ad iudicādū. primus sz ad cauendū nobis. Mā si video pauperē. non iudicabo furem. tn ne forte sit fur. custodio rem meā ab eo. ꝛ sic i nno pposito. Tamen nisi ꝛrium appareat plus debet ho cesim preficit. q̄ de se q̄ deputat ad vnā quā prochiā.

Religiosi nō possunt audire confessiones sine licen tia prelati sui. Capitulum Septimum.

Nota q̄ religiosus nō debet audire pfessiones etiā illoꝝ q̄ habēt li centiam eligendi sibi confessorem quem cūnq̄. etiam si haberēt a papa sine auctoritate ꝛ sine licētia sui supioꝝ. qz sine suo supioꝝ velle ꝛ nolle nō habet. ptz ḃig si litu dinē de electis. Si religiosus li. vi. vbi ꝺr q̄ electōi ꝺ se facte nō debet nec ꝑt assentire sine lnīa supioris. Sz vbi papa noīatim eligit religiosū adaliqꝺ officiū. pſumit i dustriā pſone noscere. Un nō requirit alteri⁹ licentia sine prouisiōe. siue p audiētia pfessionū. siue p plarōe vel q̄cunq̄ alio. Sz p ḃ q̄ papa daret lniaz alicui q̄ possz sibi eligere quēcūq̄ etiā religiosū. p audiētia pfessionū. vel p pdicatōe. ex ista lnia nō ꝺz religiosus audire pfes sionē vel pdicare sine lnia sui supioꝝ vl plati vl abbatꝝ ar. ad ḃ ex de iudi. Cū sit laudabile. Si tn in dicto casu religios⁹ audiret sine lnīa sui plati teneret absolutio. ita q̄ non oporteret confessionem iterare. q̄tus malefacit. Hec Petrus de palude vbi supra. q. iij.

De prāte audiendi pfessiones fratrū pdicatorū ꝛ mi norum. pretextu demen. Dudum.

Capitulum Octauum.

De audientia confessi onū quomodo debeat ꝛ possit fieri p predica tores et minores. Nota demen. textum. extra de sepul. Dudū. §. q̄. vbi ꝺr. Statuimus ꝛ ordinam⁹ q̄ in singul⁹ ciuitatib⁹ et diocesib⁹ in q̄b⁹ locis fratrū ordis pdicatorū ꝛ minoꝝ psistere dinoscunt. ꝛ in ciuitatib⁹ ꝛ diocesibus locis ipis vicinis. In quibus loca hmōi nō habentur magistri. pores. puinciales pdicatorum. aut coꝝ vicarij ꝛ generales. ꝛ prouinciales. ministri ꝛ custodes minorū ordinū predicatoꝝ. ad psentia platoꝝ cozunde locorum se conferant ꝛ per se vel per fratres. quos ad hoc idone os fore putauerint hūliter peritur. vt fratres qui ad ḃ electi fuerint in coꝝ ciuitatib⁹ ꝛ diocesib⁹ cōfessiones ip̄ oꝝ suoꝝ cōfiteri sibi volentiū audire libere valeant ꝛ hmōi pfitentib⁹ put fm deū expedire cognouerint peni tentias impōere salutares. atq̄ eisdē beneficiū absoluti onis impendere de licentia gra ꝛ beneplacito cozundē Deinde prefati magistri. puinciales ꝛ ministri ordinuz predicatoꝝ. eligere studeant personas sufficientes. ido neas approbatas. discretas atq̄ peritas. ad taz salubre misterium ꝛ officiū exequendū. quas sic ab ipis electas re presentent vel faciant pſentari platis. vt de ipoꝝ licen tia gratia et beneplacito. in ciuitatibus ꝛ diocesibus co rundē eiusdem pſone sic electe confessiones audiant nē. Extra ciuitat⁹ dioceses in quibus fuerint deputate per quas eas volumus. ꝛ nō per prouincias deputari. con fessiones nullatenus auditure. Numerus aut̄ pſonaꝝ assumendaꝝ ad hmōi exercendū officium esse de bet prout vniuersitas cleri et populi ac multitudo vel paucitas exigit cozundem. ꝛ si ꝺdem plati peritā licentiam confessionū audiendaꝝ concesserunt. illā prefati ma gistri ministri ꝛ alij recipiāt cum gratiaꝝ actione. Ꝺ si forte etiam dicti prelati quēq̄ ex hmōi fratrib⁹ pſentarit eisdem. ad huiusmodi officium nollent habere. vel non ducerent admittendum. eo amoto vel subtracto loco ip̄ us sit⁹ eisdē presentandis prelatis possit vt debeat ali us subrogari. Si vero ꝺdem prelati. prefatis fratribus ad confessiones. vt premittitur audiendas electis hu iusmodi exhibere licentiaz recusauerint. nos ex nūc ip̄is vt confessiones confiteri sibi volentium libere liceatq̄ audire valeant. et eisdem imponant penitentias salu tares. atq̄ eis beneficium absolutionis impartiri grati ose concedimus ꝺ plenitudine aplice ptātis. Per hmōi

autē confessionē nequaq̄ intendimus ꝓsonis seu frib̄ ipsis ad id taliť deputar; ꝑtātē in hoc ipendere amplitudinē q̄ in eo curatis. seu prochialib̄ sacerdotib̄ est a iure concessa. nisi forsan eis eccl̄ia⁹ prelati vberiorem i hac pte gr̄am spāl̄r ducerēt faciendā. Nec tbi. Nūc ꝓ expositione ipsius cle. ꝑ glo. Percuti pau. pōt peti beclnia a prelatis ex suū territoriū. qr̄ ē volūtarie iurisdictōis. Custodes glo. ꝓcēs q̄ ꝓuētuales q̄ ad ꝑdicatores ꝛ guardiāi q̄ ad mīores. b̄ nō possūt. Dumlr̄ pau. Si petat̄ ista lnīa aspe nō videť satisfactū ꝓstitutōi. ꝛ iō iterq̄ cēt perē dapter omissionē forme. Ministri. Qđ dic̄ d vicarijs ꝓcūr. puincialiū. ꝛ de custodib̄ nō repetit. de quib̄ ꝑmisit. licet g̈ illi peritōem possint facere de q ꝑmisit. nō tñ electōem de q b̄ loquit̄. Pītrari g̈ ꝑsonalis pītratio fieri dz. Nā dr pīs q̄ ꝑbeť sensib̄ corpis. fať ad b̄ d pe. dist. i. in prīci. Idē dicit pau. sup ꝙbo repūtent. Exigit glosa Si eps ꝓtēdit cū frib̄. dicēs mīorē nūeꝝ sufficere. recipiat eps nūeꝝ de q̄ sibi videť de reliqs recurrat ad arbitriū boni viri. i. iudicis. ff. de ꝙbo. obli. l. Cōtra. Cōcesserit glo. quā lnīam sī cā reuocare nō pītō regu. iu. Decz. li. vi. subrogari glo. Si nō rectpit ex iusta cā. qr̄. s. nō est taľ qualē supra dscribit sibi iputēt q̄ malū elegerit ꝛ sic posset oēs recusare cū nō sūt apti. Sz si sine cā facit. succedit lnīa pape. Recusauerit glo. it nō recusat expresse. sed nō dat nec negat. videť q̄ locū hꝫ b̄ priuilegiū post trinā monitōem vel reqsitōem p decretalē primā. de supplen. negli. prela. Volentiū glo. forte nō intelligit de religiosis. q̄ f̄m suoꝝ ordinū statuta suis plat̄is ꝓfiteri dēt. Libere glo. denotat q̄ nō est necē lnīa sacerdotis prochiał̄ hīi. cui⁹ ꝛiū dicit Jo. mo. ꝛ et nō statur Impetin glo. absoluti g̈ nō hāt necesse vlteri⁹ ꝓfiteri. p̄mo sacerdoti. Nec obstat decretal̄ Ois. qr̄ illud intelligit de eo q̄ alteri nō est ꝓfessus legitime. Johā. mo. dicebat ꝛiū. sed male dixit. Idē pau. s. q̄ absq̄ lnīa parochialis sacerdotis si pt̄ talib̄ ꝓfiteri. nec tñ ex b̄ sequit̄ q̄ sint curati isti. ratio est f̄m glo. qr̄ nec ipi fratres sūt astricti ad exēcōem. vel exercitiū istoꝝ actū. nec fideles sunt astricti. vt in his ad eos recurrāt. Item nota vt dicit in summa pisa. ꝛ bene q̄ pōt epūs acceptare frēs ad audientiā ꝓfessionū. etiā sine solēnitate pītratōis si vult committendo eis iurisdictionem suam. quia etiaz sine isto priuilegio possz eis dare lnīam audiēdi.

De effectibus qui sequunť ex commissione audiētie ꝓfessionis alteri facte. Capl̄m Nonū.

Ex commissione autē facta alteri de audiētia ꝓfessionū siue p̄dicto mō. siue p aliū modū sequūť isti effectus. vt dicit Pe. d̄ pa. in. iiij. di. xvij. Primꝰ q̄dē. qr̄ taľ ꝓmissarius pōt audire ꝛ absoluere lnīa alteri⁹ nō reqsita. nec q̄ vult cōfiteri illi tenet petere lniaz a ꝓprio sacerdote. ar. efficax ex de pcū. Js. q̄ li. vi. Nec obstat q̄ curat⁹ debet agnoscere vultū pecoris sui. Nā vultū exteriorē poterit cognoscere ꝛ intuēri sic̄ p⁹. ꝛ corrigere frna correctōe. ꝛ prna ad monitōe. sic̄ prius. Et q̄tū ad exteriorē vultū attinet. ñ min⁹ honeste viuūt q̄ ꝓfitenť frib̄ q̄ confitenť curati. Quātū ꝙo ad iteriorē vultū melius poterunt reddere rōem de ꝓfessis fratrib̄ ꝛ hmōi. q̄ de cōfessis sibi vel suo vicario. qr̄ de iteriori vultu prochianoz q̄ ipum respuerūt. ꝛ sine lnīa sui vicarij pape vl epi eligerunt. nō hāt reddere rōem. qr̄ p eū nō stetit q̄min⁹ cos audiret. sed p supiorē q̄ ei coadiutores dedit. ꝛ p prochianuz q̄ eū elegit. Nec Pe. Dic̄ enī Tho. in. iij. di. xvij. q. iij. arti. iij. q. v. q̄ si alicui ꝓcedať prās a supiori audire confessiones prochianoz alic⁹ curati. ex b̄ nō fit illi p̄iudicium. qr̄ prās iurisdictōis nō est cōmissa alicui in fauorez sui. sz in vtilitatē ppli ꝛ honorē dei. Idē etiā tenet Joh. an. ex de pe. ꝛ re. Si eps. li. vi. in glo. i. Idē etiā in cle. dudū. de sepul. vt. s. patuit. s. q̄ no tenet petere lniaz a suo curato. q̄ vult ipis frib̄ cōfiteri. Idē pau. vn glo. ber. q̄ hoc dicebat dānata fuit trāz falsa p clemēte. iij. in q̄ dā priuilegio qđ incipit. Quidā temere. Secōs effectus huj⁹ ꝓmissionis ē q̄ pt audire ꝓhibitōem alteri⁹ plani. In q̄ cōcordia int iferiorē ꝛ supiorē. Nā iferior ꝓhibiti onē supiorꝭ nō pt alq̄ ꝓmittere. sic̄ nec p semetipm audire cū. cū ita possit cū supspēdere ab audiētia ꝓfessionis. p aliū sic semetipm. ecōuerso aūt ꝓhibitōem iferioris. supioꝝ pt ꝓmittere. sic̄ cētia eo iuuto audire. Silr si essent duo curati ꝛ vterq̄ isolidū. vn⁹ ꝓhibitōem alteri⁹ pt audire ꝛ ꝓmittere. qr̄ par in parē nō hz imperium. Qn q̄ iferior ꝓhibz ne subdit⁹ ꝓficeať cuicūq̄ sine sui lnīa. hz excipe nisi supior vl ei⁹ vicario. al's temere ageret. nisi forsan ꝓficeať taľ supiorē suo. sic̄ in religiosis cū prior ꝓhibet ne q̄s ꝓficeať de tali ꝑtō sine lnīa sua certū ē eibi q̄ no intendit q̄n possit ꝓficere. mo ordis vl ꝑti. taliter comagis supior q̄ nō pt dare lnīam alteri ꝓfitēdi. cū sit vicari⁹ b̄ois q̄diu pōt viuit. si ibiberet ne q̄s sine sui licētia ꝓficeret. videret. Sed mortuo vl amoto pōre vicarius eius gerit p ꝓstitōes. vn reputať ordiarius. Cura. q̄ phibēs subdito suo ne alteri ꝓficeať. hz excipe epm. pa. ab eis prātē. Eps vero nō hz excipe oēs ꝑdictos nisi se ipm. ꝛ sic q̄libet excipiat suos supiores a tali phibitōne.

Tertⁱ⁹ effect⁹ huj⁹ ꝓmissionis ē q̄ tenet curatus ei⁹ charistiā mīstrare. ꝛ alia sacra. ex q̄ dicit se ꝓfessum illi. q̄ potuit eū absoluere. Nec ē absurdū q̄ det et eucharistiā huic cui⁹ ignorat⁹ sciaz. Sz cū eq̄ bona ꝛ tuta sciā. immo turiorē pt eū cōicare. q̄ ꝓfessus sine lnīa sua būt prātē sicut illi qui confessus est de licentia sua. vel sibi. qr̄ nec etiā vicarius curati reuelat sibi confessionē. cū idē cura tus dat illi cōtonē. Et debet curat⁹ ꝑsumere. q̄ melⁱ⁹ est confessus q̄ confessus ē et. quē papa vel eps elegit confessorē p totū mundū vl diocesim suā. q̄ q̄ cōfessus ē illi. debet ꝓmittere nisi vtilis potēr. ope. ꝛ ꝑmōe. vt d ofi. or. ca. Inter cetera. Vel etiā q̄ ei q̄ cōfessus ē illi quē ipse elegit. ꝓprio arbitrio de lnīa curati generalis. Et b̄ nisi cū esset excōicat⁹. vl notor⁹ pcūr. Nā tunc aliq̄ dēt eucharistiā dz ei ꝓstare clare de absolutōe ab hmōi.

Quartus effect⁹ est q̄ ꝑtā cōfessa hīi dictā cōmissionē. nō tenet ꝛterū ꝓficeri. ꝓprio sacerdoti. vt etiā ōclarat Jo. xxij. in extraganti. q̄ incipit. Vas electōis. Quintus effectus est q̄ per hāc cōmissionē sit iudex. q̄ pus ñ erat. Cū enī ad absoluendū reqrať prās ordinis ꝛ iurisdictōez. hz ab hīte ordinē ꝛ iurisdictōem tm̄ possit hec audiētia ꝓmitti hīi ordiez hz ñ hēat iurisdictōez. pura simplicī sacerdoti ita nō curato. sic̄ curato nō tñ eōuerso. sacerdos nō curat⁹ pōt b̄ cōmittere vel curato vel sacerdoti. ꝛ rō dictū sitatis est. qr̄ non equalr̄ hꝫ trāsfundūť. hīs enī ordinē ex sola ꝓmissiōe nō trāsfert. sine sit iudex ordinē. hz solū ordinatio sacralis transferť. sine sit iudex sine nō. sed iurisdictio ab hīte eā ordiarie sola ꝓmissiōe trāsferť idifferenť q̄uis q̄ nullā hēbat. ꝛ et q̄ hēbat aliquā hz nō illā respectu istⁱ⁹. Sextⁱ⁹ effect⁹ est q̄ q̄ audit confessiones nō iure suo. q̄dit prātē suaz. delegante mortuo vel amoto. Et idē forte ē ipo excōicato vl̄ suspenso. nisi in cōfessione iā ꝛchoata quā audiuit. extūc q̄sicet iure suo. sicut etiā q̄dit prātē suā illo reuocāte. q̄ solūt iudiciū. phibente illo q̄ iudicare iussit. vnde sic̄ episcopo mortuo vel translato officialis cessat in causis sicut debet cessare penitenciarius in confessionibus audiendis nisi q̄ absoluē dz de pcīs iā audit⁹. glosa in. c. Quarum

et.c. Relatum. de offi. ꝛ ptāte iudicis dele. qz mādatum expirat p mortē mādatoris. Sil'r si decit ꝓfessorē mō/ aliis, expirat ptās. nisi esset rector eaꝝ cui ex officio q̄/ si ꝓrogatus. vl' rectorie cēt audiētia annexa. ꝛ tūc esset q̄si ordinarius. Videt tn̄ q̄ nō sil'r ita expirat ptās delega ti. delegāte ex cōicato vel suspēso. sic̄ mortuo vel' amoto. qz in ꝑmo casu retinet delegat⁹ iurisdictiōem. licet n̄ vsū. In ſcdo aūt neutrū retinet. Ad h̄ aūt q̄ delegat⁹ vtat iurisdictiōe reqrit' q⁹ delegat⁹ in delegandū quidē habe at iurisdictiōem ꝛ vsum ei⁹. qz delegare est vsus iurisdi ctōis. sz postq̄ ꝺlegauit nō requrit' q̄ habeat vsū. qz vl' ei⁹ nihil facat. q̄ ꝛc. Posset tn̄ dici ꝓbabilr q̄ si epūs nō ex̄ns excōicatus vel suspēsus. īstituit officialē ꝛ pniarū. ꝛ po stea excōicet nihilomin⁹ vter⁹ pōt procedere in officio suo. qz vtrq; vice eius. q̄ iurisdictiōem hz licet nō vsum p se. Si aūt iam erat excōicatus officialis. nil agit. qz īsti/ tutio vel ꝑmissio nō tenuit. De pniario vero secus vide tur. qz etiā nō sacerdos vl' nō ꝓsecrat⁹. q̄ min⁹ hz q̄s ex/ cōicatus cōmittere pōt. qz nō min⁹ est cōmissio q̄s per/ missio. qz iure suo sacerdos audit ꝓfessionē. ꝛ cōmittens tantū est causa sine q̄ nō ꝓter reuisionē prochiaꝝ et ec/ clesie prohibitōem. Q̄n aūt ꝓmittēs moritr vel amouet nō ē dīnia inter ꝓmissariū in foro pniali aut iudiciali. qz venisq; ptās expirat q̄tum ad negocia nō inceptа.

Differunt fratres presentati tenore clemen. Dudū et sacerdotes curati. Capitulum Decimū.

Fratres ordinis pre/

dicatoꝝ bñt ꝓuilegiū. q̄ ipis mortuis q̄ ipis suā auctoritatē dederūt vel ꝑmiserūt. pñt vti illa auctoritate vsq; fuerit ecclesie puisum de pastore. Itē nota q̄ istos effectus nō hz cōmissio iu ꝓsonis ordinū reproba toꝝ. de quib⁹ hr de reli. do. c. li. vi. Dec. Petr⁹ de pa. No/ ta vlter⁹ differentiā inter ꝓdictos fratres pñtatos et sa cerdotes curatos. Nā predicti fratres ex tali pñtatōe vl' cōmissione pñt audire oēs parrochianos volentes eis cōfiteri oīm curatoꝝ illi⁹ dyocesis vbi sunt pñtati. sz nō aliarū dioceſum. Et nō pñt hoc cōmittere alicui. Sz cu rati nō pñt audire nisi suos prochiānos tantū. alios nō. nisi cū licentia epi vel curatoꝝ illoꝝ. Et possunt cōmittere alteri. s. audire suos prochianos. No ta aliā differentiā sm Laudul. ꝛ Fran. zam. in cle. Du/ dū. Nā curati pñt audire cōfessiones ꝛ coꝝ vicarij suoꝝ subditoꝝ ī dioceſi sui epi ꝛ ex̄ dyocesim. sz fres electi ꝛ p sentati sm formā de. Dudū. de qua. s. n̄ pñt audire seu absoluere extra dioceſim vbi sunt pñtati. Et si secus fi eret. cuius confessi possint excusari ex ignorātia. tn̄ quo ad eccīam nō essent absoluti. Sz ꝛ si ꝓstaret eis. debēt iterū cōfiteri vel itra dioceſim absoluī a predicti. Sed si sine dicta solēnitate cōmitteret fratribus ab episcopo vel curatis. auctoritas audiendi ꝓfessionē simplr. tūc pos sent etiā extra dyocesim audire. sicut alij vicarij eoꝝ/ dē. At casib⁹ aūt episcopis reseruatis. nec curati nec di/ cti fratres pñtati pñt absoluere. nisi q̄tum fuerit eis a dioceſanis concessum. Et de his modo agendū.

De casib⁹ reseruatis episcopis. Capm. xi.

De casibus reseruatis

epiſcopis. de quib⁹ hr in fi. cle. Dudum. varie sūt opiones doctoꝝ. Alię enī ponūt plēs. alij pauciores. vñ materia nō est bñ clara. Et in summa pu/ tāna hr. q⁹ Bñdict⁹. xi. in ex̄uaganti. inter cūctas decla rauit esse q̄tuor casus epales de iure. Primus. s. petrī clerici. ꝓter q̄d icurrisset irregularitatē. Scōs de incen diarijs. Tertⁱ⁹ de petō. ꝓter q̄d esset īdicenda solennis pnia. Quartus de excōicat⁹ maiori excōicatōe. Item hr declarauit q̄nq; esse casus reseruatos de approbata ꝓsuetu dine. Primo homicide volūtarij. scōo falsarij. tertio vio latores ecclesiastice libertatis. quarto violatores ecclesia stice emunitatis. q̄nto sortilegi et diuinatores. Quāuis aūt dicta ex̄uagans fuerit reuocata p cle. Dudū. tn̄ quā tū ad dictos casus nil fuit īmutatū. ꝛ si alia ibi contēta ꝛ sic videt q̄ adhuc illi remanēāt. ꝛ addit ī pisanella q̄ pñt nihilomin⁹ epi ī suis epatib⁹ casus eis reſuare. p/ ut eis videt ex̄pedire. sic̄ pnt ꝓstitutiōes facere. ꝛ mto magis ꝓcillū synodale vl' puinciale. a q̄z sentētijs reli/ gios nō valēt absoluere. Jo. an. extra de pe. ꝛ re. si epūs li. vi. glo. ij. de pdictis casib⁹ pōit crimē enorme. ꝛ publi/ cū homicidiū. ꝛ sortilegiū. ꝛ addit istos alios. Oppres/ sio puerorū etiā ex casu incestus. corruptio monialiū. coi tus cū bruttis. mrimoniū clandestinū. vel ꝺ iterdictum. eccie ꝓcūl. piurij. falsum testimoniū. ꝛ blasphemia deiꝛ scōꝝ. Hosti. in sum. sua ponit oēs predictos. Et addit petrus ꝺ naturā. ꝛ etiā q̄libet enorme. q̄d generaⁱ vl' p/ ticularⁱ ꝓsuetudo reseruat epis. Jn q̄b⁹ aliq̄s epūs rmit tūt pctōē ad sedē aplicam ꝓter enormitatē criminuꝝ. ꝛ ad terrorē alioꝝ. Dec. Hosti. Ego tn̄ adhuc nō legi cē aliq̄d petrus pcise enorme. a q̄ no possit absoluere epus subditū. dūtn̄ nō hēat sniam aliq̄m anneꝛ. Quauis aūt possit absoluere. q⁹ mittūt aliq̄s benefaciūt. Buil. Durā. speculatoꝛ in reprobio suo. vltra pdictos casus ad dit alios casus. s. deflorātes ꝙgines vi oppressas vl' sedu ctas. Cōtrahētes post votū castitatⁱ. fornicatio cū iudea ꝛ saracena. Cōcipiēs p adulteriū quē vir credit suū. pcu rans abortum. vl' sterilitatē in se vel in alio. Cōtrahens mrimoniū p⁹ spōsalia iuramēto firmata. Cognoscens carnal'r baptisatā ab eo. vl' cuius ꝓfessionē audiuit. Le nēs ad baptismū vel ꝓfirmatiōem filiū vel filiā ex̄ arti/ culū necessitatⁱ. Baptisans filios suos ex̄ casum necessita tis. Uerberās pr̄em ꝛ mr̄em ꝛ vsuraⁱ⁹. ꝛ tandē sic con cludit. Tot casus ponere. nō ē aliud q̄z ptātē sacerdotū restringere. q̄ eis plenarie ē data a xp̄o. Un̄ breuit dico. Sacerdotes oīa posse q̄ ad foꝝ pniale. q̄ n̄ sūt spāl'r i iure epis reseruata. Et q̄ nō sūt ipis sacerdotib⁹ directe vel p aliquā ꝓsequētiā īterdicta. ar. ex̄. Deiudi. Ut si. ꝛ ꝺ sen. excō. Nup. ꝺ tn̄ fateor. q⁹ vbicunq; fuerit graue de/ lictū vel enorme supiorīs ē iudicū requrendū. Et idē di/ co in oīb⁹ casib⁹. de q̄b⁹ est generaⁱ ꝓsuetudo eccīe. q⁹ sint epis reseruata. Jo. de lig. in declaratōe q̄dā sup. c. oīs de pe. ꝛ re. ꝓbat et ꝓcludit ex dictis īmediate a Buil. spe culatore. ꝛ ex cle. Dudū. Fratres pdicatores ꝛ mīores p/ sentates p audiētia ꝓfessionū. posse absoluere ab oīb⁹ casib⁹ pctoꝝ ex̄pr̄s peise q̄ ī iure reseruāt epis. sz ꝛ a ca/ sibus q̄s epūs sibi reseruāt. vl' ꝺ ꝓsuetudīe sue dioceſ. vel ex suo bñplacito. vl' p ꝓstitutiōes suas synodales. vl' per puinciales posse absoluere. etiā si epi dictos casus nō cō cedāt. ꝛ ꝓbat sic cle. Dudū. statuit q⁹ dicti fratres ñ pos sint absoluere nisi a casib⁹ a q̄b⁹ pñt curati absolucre/ve re. qui eis pmittunt ī iure. nisi epi vellēt aliq̄d plus eis ꝓferre. Sz Buil. dic̄ q⁹ ñ obstāt q⁹ doctores ponūt mlt tos casus epis refuatos. curati pñt absoluere ab oīb⁹ occultis q̄ in iure nō sūt epis refuata. ꝛ q̄ nō sūt ipis sa/ cerdotib⁹ directe vel p ꝓsequētiā aliquā īterdicta. Licz ergo epi possint reseruare certos casus q̄ de iure ꝓpetūt īferioribus. ñ tn̄ hoc pñt simplr. nisi in duob⁹ casib⁹. sm. Buil. sz directe vt cū aliq̄ fuerit legittīe in crimie deprē hēnsi q⁹ merito fuerit tali ptāte puate. Sc̄o indirecte p aliquā ꝓnam. vt cū alicis casus euenerit. ī q̄ ad vtilitatē cōem expediat. vt talē casū reticeat ꝛ alit nō. xxv. q. ij. ꝺ ecclesiastic⁹ puilegijs. Nō aūt expedit vtilitati cōi īseruare tot casus. sz h̄ est ponere laqueū in via salutⁱ. Sz si alicis pure vult defendē plures casus posse epos rō nabilitr seruare quo ad sacerdotes parrochiales. cum sint de foro ꝓepiscoporum et eorum consuetudinibus

Nota.

subiectū tamē hoc nō possunt facere episcopi erga predictos fratres. qz exempti sunt. nec eoz ordinationibz subiecti. vt ex de excel. pla. Nimis praua Cū g nō possīt dici fratres absoluere a casibz reseruatis in iure cpis. vt dicit in cle. illa. ergo possunt ab omnibz alijs. vt puta reseruatis ex psuetudine particulari loci vel synodali constitutōe. qz vnū negando aliud tacendo pcessit. di. xxv. Qualis. nec pñt plati dictā pcessionē reuocare vel dfalcare. Nō directe denegādo licentiā audiendi. qz nihilominꝰ hñt per cle. nō indirecte, phibendo prochialibz ne psiteat eis. ex de pui. Quāto. nec p retentōem mlteoz casuū. qz fieret i fraudē legis. qđ fieri nō debet. extra de concess. pben. Cōstitutꝰ. Sileat g hic Jo. mo. q dicit. q si episcopus pt artare prātem ordinariā curatoz. pt multo magis artare prātem exordinariā ipoz fratrū. qz qđ per supiorē pcedit. per inferiorē artari vl reuocari non pōt. vt di. xxi. Inferior. Ad pstitutōem aūt cle. de pui. Religiosis. vt dz q a casibz ordinarijs refuatis quē q absoluere nō psumāt. Rñdendū ē q b est intelligendū de casibz refuatis in iure. sic intēdit ista dc. Dudum. nō aūt de refuatis p psuetudis vl statuta aliozꝝ plator. qz illa remouet papa. vt in dicta cle. dudū. a qbz possūt dicti fratres absoluere. z p pseqns videt q quid dicat p modernos. vl antiqs de talibz casibz p eos reseruatis. totū reuocat p cle. Dudū. spāliter q tū ad dictos ffres. Si enī pstitutio posterioz. lz nō faciat mētōem de pori. ipaz reuocare noscat. c. Licz. de psti. li. vi. Mltoma gis reuocari dñt dicta doctoz si in ꝛriū pmulgent. hec Jo. de ligna. Sz Fran. zamb. pꝰ Landul. dic q de casibus epalibz nō pt dari doctria cū dependeat ex statutis ipoz epoz z doctrinis. Et q uis Landul. dicat. q hñs irregularitatē quā solꝰ papa tollere pt. nō possit absolui a pcō añ dispensatoz. Fran. zamb. dic ꝛriū. s. q pt absolui a pcō. etiā remanēte macula irregularitatꝫ. Oz g nō est clarū q sint casus reseruati epis in iure cōi. tōtutior est via in hmōi. q ffres si pñt ab epo qs casus sibi vult reseruare. z de illis se nō audeāt ipedire. oēs ꝙo alios sibi pcedere faciāt. Certū est aūt fm oēs q absolutio ab excōicatōe maioꝝ reseruat epis. Itē dispensatio vel pmutatio votoz. Itē relaxatio q̄ndā iuramentorū. De dispēsatōe incertoz bēs. ē. in. ij. pte. ti. ij. de restitutōe. c. iiij. ibi diffuse. Fran. dudū. in glo. zamb. i de. sup verbo pcessa. dicat glo. s. Jo. an. Landul. Pau. Strepha. z Zen. tenere. q eps possit reseruare casus de qbus curati poterant ante hanc pstitutōnem. s. dudū absoluere. ita q reseruatio piudicet fribus. i. q nō potuerunt tunc etiā ab illis reseruatis absoluere. qđ est pria b qđ dicit hic Jo. de ligna. Et intelligit ista reseruatio casuū epalium de actibz exterioribz z cū effectu nō de actibz interioribz. Si quis enī desiderauit vl etiā quesiuit occidere aliū istud homicidiū cordis. nō est de reseruatis epis. Dicit etiā petrus de palu. q incestus q pmittitur a pueris q nō hñt vsum rōnis. non reseruatur epis. qz nec p b tollit virginitas. nec causatur affinitas.

Casus episcopis reseruati.

De eo qui aliquem absoluit a casu a quo absolure non potest. Lapl'm Duodecimum.

ET nota q quicunqz absoluit aliquē ab aliquo pcō in casu in quo pōt. siue qz reseruatus est epo. siue qz nullā habet prātē vel auctoritatē. q uis grauiter peccet. pcipue qñ absoluit scienter. vel etiā ex ignorātia iuris crassa. nō tñ cēsuram aliquā seu excōicatōez ex hoc incurrit. siue sit clericus secularis siue religiosus dictus absoluēs fm Fran. zamb. z Zenze. Sed tenet illū qē sic absoluit auisare de errore suo. si cognoscit vel potest iuenire. Ille tñ q ad deum excusatur. dum hoc ignorat. Et q dictū est q cōfessor debet illum auisare qē absoluit cum nō posset intelligitur qñ fieri pōt sine scandalo notabili. Unde in concilio Basilien. qdam pri bīta sup b collatōe dixe. ſ. co. ti. c. runt. q talis confessor petat auctoritatē a supiori sup hoc vt §. j. casu a quo nō potuit absoluere. z tñ absoluit. qua habita vocet illū qē absoluerat cū nō posset z q aliquē modum coopertū interroget de aliquibz q sibi confessus ē quasi melius voles informari. ac si nō plene intellexisset et si qua alia cōmisit crimina postea. z sic absoluat ab oībus iterū. z tunc z pus alias auditꝫ. vel si magnū scandalū ex b timeret. qz pdictus modus seruari ñ posset. absoluat absentē. si ab vltia confessione adhuc credit pseuerare in gra. Aut vt alijs placet. cū ex b timeret no tabile scandalū euenire ꝓmittat summo sacerdoti. seu xpo. pserti. qñ multitudo est sic neglecta. vl multū distat a loco. vbi ē cōfessor. Religiosus aūt si absoluerit aliqua sententia excōicatōis. suspensionis. vl interdicti in iure posita. incurreret excōicatōem. a qua non posset absolui citra sedem apl'cam. extra de priui. c. Religiosi. i dc. Secus si absolueret a sententia hominis qz tunc nō incurreret fm Paulū. q uis grauiter peccaret. Sed de rici seculares absoluendo a sententijs iuris. q uis z ipi malefaciant. non tamen censuram incurrunt.

Cap. viij.

An in generali confessione ꝓmeat spēal.

NOta etiam q vt dicit Jo. an. extra de offi. vica. sup. c. Tua nobis in glo. Si epūs dedit vicariū generalē. z in mandato expressit aliquid de illis qđ requirit spēale mandatū secura generali clausula. Et oīa alia que p nos possumus etiā si mandatū exigat speciale. fm Hostien. intelligendū q uēs q tal'etiā specialia possit instar procuratoz. Secus si aliqđ de specialibz nō fuisset expressum. Nec ibi. Dō videt intelligendū q tū est de virtute verboꝝ. z in foro pntioso. Nam in foro conscie tenet si aliqui ꝓsateri de ꝓtentōe ꝓferentis auctoritatē q b intenderit etiā si nō expressisset aliqđ speciale in generali pcessione. intelligere tur specialia. xxj. q. v. Humane. Et b idē dicit p de auctoritate data ab episcopo confessoribus. q. sg dicendo Do vobis auctoritatē meā in sessionibz. nō intelligitur per b concessisse casus suos. nisi aliqui cōstaret q p hec verba generalia intendit casus suos pcedere. Sed dicendo. concedo istum z illum. z omnes alios meos casus. tunc intelligitur totum dedisse

Cap. xiij.

Quid possint penitentiarij curie rōane.

ET nota q penitentiarij minores in curia possunt absoluere vndecunqz venientes ab omnibus casibus peccatorum. et sententijs episcopis reseruatis. habent enim auctoritatem quasi episcopalem in foro penitētie. z maiorem quo ad quosdam casus excommunicationum z dispensationum. Summus autem penitentiarius ad hoc habet maiorē in plurib⁹ alijs casibus excōmunicationum et dispensationum.

Quid fiendum quando confessor non intelligit penitentem.

Capitulum Decimūquintū.

NOta vero q cum cōfessor non intelligit confitentem. aut ex imperitia lingue. aut ex dormitione. aut ex distractione mentis ad alia applicare. vel simili causa fm Johannē de ſ. Idem. j. co. ti. c. §. apilitanum in quodliber. q cum sacramentalis absolutio p̄exigat confessionem. Confessio vero importat reuelationem que non potest esse sine relatione vnius scilicet confitentis. et perceptione alterius scilicet confessoris. quia alterum istorum deficit in prefato casu

credo de illo pctō nō esse factā ꝓfessionē. et ꝓcōsequēs nō impendi absolutōem. Nec ille. Et ꝑm ꝫ tenet dicere illi q̄ uteret ꝓfessionē. Si tū nō facit ꝓfessus qui de ꝫ non ꝓpendit. absolut⁹ est cotā deo. nec tenet uterare q̄usq; ne sciat illū nō ꝓcepisse seu intellexisse pctā sua. Et hec uera sunt de pctis ḡuioribꝫ. i. mortalibꝫ. q̄ sunt de necessitate ꝓfitēda. nō de uenialibꝫ ad q̄ ds de necessitate nō tenetur. Et ubi talia modica raro obaudiunt ab eo q̄ alis nosci.

De sciā quā debet hē ꝓfessor. Caplm. xvi. (ꝓsonā.

Dicto de potestate cō

fessoris: Hūc in secā ꝓncipali huius ti. uidendū est de sciā eius. Est em̄ duplex clauis ordinis. s. clauis potētie. et clauis scientie. Un ips petro dixit. Tibi dabo claues regni celoꝝ. ꝛc. Mat. xvi. Nō tā tū q̄ sciā nō dr clauis. sed ipa potestas discernēdi ꝫ ue examinādi et ꝓgnoscendi in foro ꝓscientie. et potestas determinādi seu diffiniendi causam. i. ligādi et soluēdi dr clauis potentie. Ista duplex ptās ē una in ēntia. sed duplex in effectu. Sciā aūt acq̄sita nō est clauis. sed uar bnti clauis. De his clauibꝫ hēs di. xx. p totū ubi uid

De quantitate scien .§. I.

tie ꝓfessoris. quantā sez oportet eam habere pcīpaliter. Di. Aug. de pe. di. vi. c. i. Oportet ut spūalis iudex sciat cognoscere quicquid debet iudicare. Dicit Tho. in. uij. Thomas di. xvij. in expositōe litterē. hec sciā ꝫ si nō sit maior. tamen tāta debet esse ut sciat discernere inter peccatum et pctm̄. et inter uenialē et mortalē. Et si in aliquo esset dubitatio. sciat dubitare ut posset recurrere ad pritiores: Alb. aūt in. uij. dicit. q̄ no tenet sacerdos scire discerne re. nisi in cōi. que sint capitalia. et que sint mortalia. communia et que uenialia ex genere. sed hec nesciēs dic idez Durandus puto q̄ peccat mortaliter audiendo ꝓfessiones. Et euz instituens plus peccat q̄z ipe. Et eum pmittēs instituere ministrare si sua interest talē phibere. Dic etiā q̄ in plexis casibꝫ. sacerdos prochialis eccīe debet esse ita discretus ut talia difficilia esse sciat nec procedendum in eis sine supiozis ꝓsilio uel auctoritate. Dec Alb. in. uij. Durandus ordinis minoꝝ in summa sua dicit. q̄ quotiens ꝓfessor se ingerit ad ꝓfessiones audiēdas. totiens se offert ad rndendū de quolibet. et interdū de casibus inopinatis. et alias inaudit̄ et de questionibꝫ perplexis Valde. Debet ergo ꝓfessor scire discernere inter pctā et differentias peccatoꝝ. unde scire debet si ea que exprimit sibi penitens sint peccata uel nō. pura an bella ꝓncipū et ipoꝝ exactōes sint licita uel nō. et utrū ꝛtractus quos facit sint licīti uel illicīti. Et q̄n tenet ad restitōem ul nō nionē. q̄. si ꝓfessor q̄s penitēs in foueā cadūt. nisi forte cū probabilis ignorātia excusat. puta si habet aliquē doctorē autēticum et famosum. cui⁹ opinione innitit. uñ si ꝓfessor nō est expertus in casibus ita q̄ nec per scīam iudicare. nec nouit dubitare. cū periculo aīe suc audit ꝓfessiones. Petrus de palu. in. uij. di. xix. oñdit plus scientie reqri in eo qui se igerit. q̄z in eo qui ponit ad ꝫ a superioribꝫ suis ex obedientie iunctōe. Et de ꝓmo pt intelligi dictū rigorosum. Duran. de secundo dictū Tho. et Alb. Dicit enī sic ipe Pe. Omnis sacerdos habet dauē scientie sic et potētie. i. auctoritatē discernēdi sicut potentiā ligandi et soluendi. licet mlti nō habeāt sciam debitā et ecouerso Mlti vero sacerdotes hnt sciam qui nō hnt auctoritatē discernēdi. Secundi quidē sine pctō. q̄z ꝓmi cū pctō si ꝫ procurarēt. alis si inuiti excusati sunt. si ꝓposuerunt impedimentū. nec sunt audiri. Unus enī. i. officiū iudicandi necessariū est. Et pōt ad ꝫ ꝓpelli. s. ad officiū iudicandi et ad platōem. carēs scīa. et tunc nō peccat. sic in religionibꝫ fieri ꝓsueuit. Et q̄ dicit Gregoꝝ. q̄ si indign⁹ est. nō debet obedire. et si dign⁹. debet obedire. Irel ligendū est de illo. q̄ habet defect⁹ q̄ sunt iuris videlicet irregularitas. et tūc nō debet obedire. nisi ab eo q̄ dispē satōem moueat. alis teneat religiosus obedire. alioqn. qlibet religiosus bon⁹ q̄ reputaret se indignū refugeret. et sic soli indigni ꝓmouerent̄ et ponerent̄. Qui ḡ nō coactē spōte accipit ptātem. siue platōis seu audiēdi ꝓfessiones. nō hns sufficientē sciam peccat. Sz qui inuit⁹ et coactus nō accipit sed suscipit nō peccat. Uñ sine pctō obscio haberi et suscipi pōt. sz accipi nō pōt ptās iudicādi. Dec Pe. Si tū in eo esset tāta ignorātia q̄ oīno ineptus esset. q̄z nec etiā scit. q̄ Tho. et Alber. dicūt supra. credo q̄ nō excusaret a pctō. etiā si ex obedientia iuncta pōeret se ad id ad q̄ est oīno ineptus cū piculo aiarū.

Utrum autem con/ .§. II.

fessor teneat scire de oībus q̄ sibi dicunt in ꝓfessione an sint mortalia uel uenialia. Henric⁹ boich in qōlibet. rn̄ det distinguēdo. Pctā sunt in duplici genere. Quedaz sunt pctā. q̄z phibita. q̄z si nō essent pctā. ut sunt oīa que sunt mere de iure positiuo. ut audire missam. die dnica. semel ꝓfiteri et coicari in anno et hmōi. Et talia tenet quilibz ꝓfessor scire. nisi hēat causā rōnabilē. q̄ eū excuset. ut si forte tpe phibitōis erat īterra longinq̄ uel in carcere. Alia sūt pctā nō q̄z phibita sz ab hoīe. sed q̄z de natura sui mala sunt. etiā si nō phibeant̄. Et hoꝝ quedā sūt capitalia. et ista tenet quilibet ꝓfessor scire saltē in generali. sez q̄ sūt septē peccata capitalia. s. ługbia. luxuria. ꝛc. Dec enī sunt q̄si elemēta et ꝓncipia que de necessitate oportet scire. Quedā autem pctā sūt. q̄ sunt spēs capitaliū. ut illa q̄ recipiūt hoꝝ ꝓdicatōem. ut fornicatio. ebrietas. et hmōi. Fornicatio enī est quedā spēs luxurie. et ebrietas quedaz spēs gule. Et hoꝝ pctoꝝ que sūt speciēs. quedā sūt q̄ importāt malū de substātia sui act⁹. eo q̄ statim notiata hnt annexum malū. ut fornicatio. Et de talibꝫ etiā ꝓfessor scire tenet utrū sint mortalia uel nō. Quedā aūt de substantia sui act⁹ nō hnt deformitatē. sz ex libidine facientis. sic cognoscere uxoꝛē ꝓpriā. qđ nō est pctm̄ de se. tū posset ꝓgnoscere de tāta libidine q̄ esset mortale. ut si caz cognosceret etiā si nō esset sua. Et de talibꝫ nō oportet q̄ ꝓfessor sciat utrū sint mortalia uel uenialia. Alia sūt peccata que sunt filie peccatoꝝ capitaliū. ut illa peccata quoꝝ fines terminant̄ et ordinant̄ ad fines capitaliū. sicut dolus et acquisitio rei iniuste. Et de talibꝫ pcīs frequēter opiniones contrarie sunt inter doctores. et de talibꝫ nō tenet simpliciter curatus nō ordinarius scire utrū sint mortalia uel nō. Curat⁹ aūt ordinari⁹. ut epūs et archiepiscop⁹ et ceteri alij superiores prelati tenent̄ scire. q̄z ipi sūt purgatores. et tenent̄ alios purgare. uel purgari facere perfecte. et illuminare. et ideo tenent̄ nouū et uet⁹ testamentū scire. Nec ille. Caueat aūt ꝓfessor ne sit ꝓceps ad dandū sentētiam de mortali quando nō est certus et clarus. Et ubi in aliqua materia sunt uarie opiniones. q̄z plurium et solennium doctoꝝ. utrū sit licitū uel illicituz sicut de nō soluēdo decimas. ubi non est de more. parati tamen semper ad dandum si ecclesia peteret. quod q̄dam dicunt eos in statu damnationis. ut Innocent⁹ Alij q̄ non. ut hūs Tho. Jo. an. et Archidya. Et de ꝓmptione turiū in monte florentie. uel impstitoꝝ uenecіarū. quod quidā esse usurā dicunt. Alij aūt licituz dicunt. et multi alijs hmōi. Cōsulat semp q̄ tut⁹ est. s. q̄ a talibꝫ abstineant. ex de spō. Juuenis. Nō tū ꝓdemnet ꝓtrariū facientes. seu ꝓtrariā opionē tenētes. Nec ꝓpter hoc deneget absolutōez. Sed ut dicat Guil. dicat

ꝓfessor q̄ illud facēdo nō est tutū. sed dubiū. z ideo sibi bene prouideat. Si aūt oīno ꝓscientia ꝓfessoris dictaret illud esset mortale. nec posset ꝓsciam deponere. qō tñ deberet ad ꝓsilium sapientū. nullo mō debet facere ꝫ conscientiā. qz peccaret mortaliter. xxxviij. q. i. c. Omnes deinceps. ℣. ex his. iuncta glo. Sed cū illud tale esset ꝫ communē opinionē doctoꝝ. z cōiter sic seruat a sapiētioribꝫ quis aliquē doc. audiret ꝫriū tenere. ñ ō leuit dz illi adhærere. Quō etiā ꝺs debet deponere in hmōi ꝓscietiaz erroneā vel scrupulosam. hēs. s. i. i. ptc. ti. ij. c. De ꝓscia.

De bonitate confessoris in se. z quomodo debeat se hre ad penitentē. Caplm decimūseptimū.

De bonitate confessoris in se

in exercitio talis officij. Quantū ad tertiā ptem ꝓncipaliter buius tr. dicit Aug. de pe. di. v. ca. q̄ vult. ℣. sacerdos. i quē statuit omnis lā guor. in nullo illoꝝ sit iudicandus q̄ in alio iudicare est prompt⁹ Iudicās enī alium q̄ est iudicand⁹. ꝺdemnat seipm. Cognoscat igitur se z purget i se. quod videt alios sibi offerre Curet vt a se pijciat q̄cquid in alio damnosū repperit. Job. viij. Ad numaduertat qō ōr. q̄ sine pctō est vestrū ꝓmus i illā lapidē mittat. Jō enī liberauit xps peccatricē. qz non erat q̄ pijceret lapidē. Quō lapidaret q̄ seipm lapidandū cognoscēret. nullus enī erat sine pctō. in quo intelligit oēs fuisse reos. nā ventalia semp remittebant p ceremonias. si qd ergo in eis pctm erat crīnale erat. Deteriores itaq; in b̄ sunt sacerdotes. se ꝓpus nō edificātes illis q̄ dñm obseruabāt insidijs. Nec ille. fm enī Tho. i tij. z alios. audiēs ꝓfessiones cū ꝓscia mortalis scz pctī mortalr peccat. Tñ effectū sacri ꝓfert cū sacre Si nō ē ꝓcitus vel sūpensus. q̄tūcūq; alias malus. Un Aug. i. q. i. Dictū est a dño in Numeris ad Aaron. Vos pōite nomē meū sup filios israel. z ego dñs bñdicā vos. vt gratiā traditā per ministerū ordinati trassundāt hōibus. nec volūtas sacerdotis ꝓdesse l' obesse possit. sz meritū benedictōem. poscentis. Nō aūt ōr eadē. q. Remissionem peccatoꝝ auari nō dant z similia. intelligit fm. glosam. vel simpliciter de precisis. vt intelligatur de tolleratis. tales nō dant ex meritoꝝ vite. i. nō sunt digni dare.

Debet autez precipue. ℣. I.

duo habere. s. timorē vñ fiat circūspect⁹. z zelum aīarū vñ sit solicit⁹. Quantū ad ꝑmū ꝓsiderare ꝺz. qz ipse est vt mare eneū in tēplo dñi. vbi lauabāt aīalia offerēda i sacrificiū. vñ ex imūdicijs a q̄ bullud abluebat efficiebatur imūdū.. Un Grego. in pasto. dicit q̄ fit plerūq; vt animꝰ pastoris audita tēptatōe ouis. z ipe tēptet. et iō cū timore z tremore debet poni. nō se ponere z ingerere. z cū leuitatibꝫ z risibꝫ ibi stare. Un in figurā Moyses vt habet. Exo. xxxviij. fecit labeū eneū de speculis mulieꝝ. in q̄ lauarent sacerdotes sancta sanctoꝝ ingressuri z significat scriptura vbi sūt exempla sanctaꝝ aiaꝝ. ad quā sepe debet inspicere ad videndū maculas suas z intelligendū insidias dyaboli. Un subdit Grego. vbi s: Nec nequaq; tm̄ēda sunt pastori. q̄ tāto citius quis liberat a sua. q̄to magis fatigat aliena. Quārū ad zelum dic̄ greg. q̄ nullū sacrificiū ē deo ita acceptū vt zelꝰ aiārū. Et fructū hmōi oñdit Jaco. v. vbi post ꝑmulgatōez ꝓfessionis dicit. Qui quērti fecerit pctōrē ab errore vie sue. saluabit aīam ei⁹ a morte z operit multitudinē peccatorum. Non minus trahunt aīe ad deū per ꝓfessionē q̄n diligenter fit q̄z per ꝑdicatōez modernorū. e. vt exptia docet. Debet igit nō tardare q̄n vocatur ad hmōi.

Nota cōfessor.

Quomodo autem ℣. II.

hre se debet ad pniam oñdit Aug. de pe. di. vi. c. i. post mediū dicēs. Diligēs inquisitor. subtil⁹ inuestigator. sapiēter z q̄si astute interroget a pctōre. que fortassis ignorat. aut p̄ verecūdia velit occultare. Cognito crimine varietate ei⁹. nō dubitet iuestigare z locū z tps z. Quibꝫ cognitis assit benigne⁹ paratus erigere. z lecū on⁹ portare. habeat dulcedinē in affectōe. pietatē in alter⁹ crimine. discretōem in varietate. adiuuet ꝓfitentē. orādo. et alia bona proieo faciendo. Sed iuuet lenitende. ꝓsolādo. spē ꝓmittēdo. z cū opus fuerit etiā increpādo. doleat loq̄ndo. instruat opando. Sit princeps laboris si vult fieri gaudij. doceat placerantiā. Nec Aug. Et his verbis Augu. ptz q̄ nō sufficit ꝓfessorē audire q̄ sibi dicitur a ꝓfitente. z de alijs ipm interrogare nisi esset ꝑsona bene in his perita z ꝓscientiata. q̄ sufficiēter scit dicere q̄ oportet. Sz cū plene cōiter sint grosse in istis. etiā ille q̄ sunt in alijs negocijs mūdi vt sciētijs acuti. nō permittendū ē dicere vnicuiq; q̄ō vult. z ordine quo vult. Et de pctis q̄ p se sufficiēter dicit. nō est iterū interrogādū ne molestet inq̄ nō oportet. Sz si aliq̄d nō bñ intellexisset. ꝑcipue de mortalibꝫ facere dz sibi declarare. vt intelligat. De his aūt q̄ nō plene dixit. puta quia nō dixit circūstātias nēarias vl nūez. z hmōi cū interrogare debet. vt plene dicat q̄tum est necessariū. De ill' vero peccatis q̄ nō dixit. nec scit dicere. interrogare debet ipse⁹ m.

Secundum rai. et ho. ℣. III

stien. in sum. Interrogatōes fieri debent de septē vicijs capitalibꝫ. z eoꝝ speciebꝫ. z filijs. de q̄bus diffuse hēs supra in. ij. ptc p totū. Nō tñ debent iterrogari oēs de oībus. sed pl⁹ z min⁹ fm ꝺditōem ꝑsonaꝝ. Sicut aūt ꝓfitēs nō habet necesse tenere magis vnū ordinem q̄ aliū dicendo pctā sua. Ita nec ꝓfessor iterrogādo. Tamen ad melius memorie ꝓmendandū. de q̄bꝫ debet interrogare. z de quibꝫ tā. iterrogauit ne ampli⁹ habeat replicare ꝓgruū est tenere aliquē ordinē. Et ꝑplacet interrogēt de decē ꝑceptis. z deinde de vicijs capitalibꝫ. Deceptā ꝑcepta ꝓtinent in his versibꝫ. Unū cole deum. ne iures vane per ipm. Sabbata sanctifices. z venerare parentes. Nō occisor eris. fur. mechus. testis inimicꝰ. Alterius thorū. nō rem cupias alienā. Aliquā declaratōem habes supra in. i. ptc. ti. i. c. ij. Septē vero vicia capitalia ꝓtinent ulto versu. in vna dictione. Ut ubisit vra. semꝑ ꝑfaligia vira. in illa dictōe. Saligia. sunt sepē ire. q̄ incipiūt noīa sepē capitaliū vitioꝝ. Jn. s. intelligit superbia. sub qua ꝓpendit vana gloria. Jn. a. auaricia. Jn. l luxuria. Jn. i. iuidia. Jn. g. gula. Jn. i. iracundia Jn. a. accidia. Sed aūt q̄z interroget de pctis. ꝑus q̄rat de ercō municatōe maiori. z si iuenier cū snia aliq̄ ureritū. si habet auctoritatē sup b̄ absoluat ꝑus. Si nō dz remittat ad eū qui pt absoluere. Tho. dicit in interrogatoribus. ꝓfessor tria debet seruare. Primū est vt ñ interroget oēs de oībus. sed interrogent plone de pctis q̄ ꝓsueuerūt reperiri in boib⁹ illis ꝺditōis z status. vt stipendiarij de seruis rapinis z incēdijs. Clerici de symonia. z bonis omissis. Adolescētes ō luxurijs z hmōi Un a ꝓncipio ꝓfessiois decet interrogare ꝓfitentē de ꝺditōe sua. de exercitio. de statu an deric⁹ vel laicus. solut⁹ vel ꝓiugatus et hmōi. vt inde prudenter⁹ possit formare interrogatōes. z q̄tum ꝑtes est q̄ fecit vltimā ꝓfessionē. z si fecit pniam sibi iniunctā. z vtrū in statu pctī mortal. Scōm q̄ ō dz ꝑuare ꝓfessor. est vt interrogent ipi pctōres a remotis de pctis cateris z in genere. z nō in vltia specie. z mō peccādi subito ne si nesciebat tale pctm. addiscat z sic ducat in tēptatōnem. Verbi gratia. Si fatet se ꝓmisisse vicia luxurie. statim querat sacerdos. si seipm manibꝫ suis polluit et huiusmodi. sed interroget de mō. seu cū quibꝫ z hmōi. Tertiū est in pctis carnalibꝫ. nō descēdat nimis ad gri

culares circūstantias nō necessarias. qz hoc est seipm̄ i tẽpestatiõe inducere. z ad iuentiões ꝓxoꝝ docere eos qui ignorant. z aliqñ potest talia referuntur in plateis. in scandalū. z in derisum sacramẽtoꝝ z sacerdotū. vt ꝙdi vir fatet̄ mulierẽ pollusisse extra vas debitū nō vlterius grat̄ sacerdos in qua ꝓie corpis. z quō. iã enim habet vltimã speciẽ pcī. alias ḡ turpitudies quas multi seri hoīes inuenirẽ ipsimet ꝛ volunt exprimant.

Sed nota q̄ cõfes. §. IIII.

sor nō solū debet interrogare de mortalibꝫ. sed etiã de circūstãtijs q̄ aggrauãt vel alleuiant. Vñ Inno. in decre. Dis versusq̄ iep̄s. ō pe. z re. sic dicẽ. Sacerdos sit discretus z cauꝰ. vt more periti medici supinfundat vinū et oleū vulneribꝫ sauciati. diligẽter inquirens z pcta z circūstãnias peroꝝ. quibꝫ prudẽter inquisitis. intelligat qualẽ et debeat ꝓbere ꝓsiliū z cuiusmodi remediū adhibere diuersis exprimẽtis vtrẽdo ad sanandū egrotū. Hec ibi. Ad idẽ facit q̄ dicit Aug. de circūstãtijs peroꝝ. ō pe. dis. v. Cõsideret q̄litatẽ crimis in loco. in tpe. in pseuerãtia. in varietate psone. z quali fecit b̄ tẽptatiõe. z ipsius vicij multiplici executiõe. Dis ista varietas ꝓfitẽda est et deflenda. Dolendũ est no solũ qz peccauit. sz qz se virtute z gra ꝓuauit. Doleat alioꝝ vitã in sua fuisse coꝛrectã. s. exẽplo. z cõmodũ q̄ ō dedisset ꝓximo exemplo boni Circũstãtie cõfitẽdi. Doleat de cruditia quã peccãdo bonus intulit. z de lectia quã eis nō attribuit. Dec Aug. q̄ intelligẽ ẽm q̄ō dederat b̄. Et illas quidẽ circūstantias q̄ trahũt pcm̄ in aliã speciẽ de necessitate oportet necessario ꝓfiteri. ẽm Tho. et Pe. z alios doctores. alꝫ enī circūstãtias ꝓfiteri cũ sint venialia ꝓfessiõis est nō necessariũ. Pe. de pal. dicit in iij. dis. xvj. q̄ nũerus circūstãtiaꝝ cõprehendit̄ b̄ versiu. Quis q̄d vbi quibꝫ auxilijs. cur quo q̄n. Ray. addit ocrauã. s. q̄ries. Et vbi in ꝓsu dicit. quibꝫ auxilijs. ipse dicit. p. q̄s q̄ries. Dicit ḡ quis. p varietate psone status eratis. sapiẽ. ordis. z sic fuit ḡuissimũ pcm̄ ade. qz q̄sto gradus altioꝛ tãto casus grauioꝛ. z ingratitudo maioꝛ. Quid verũ malũ. qz prohibitũ. vl ex genere suo. vtꝝ mortale vel venale. vtꝝ occultũ vel manifestũ. Et q̄rũ ad hãc ꝓditionẽ grauiꝰ fuit pcm̄ cayn q̄ ade. Quantitas ẽ genꝰ hominicidij ḡuioꝛ est q̄ gule vl luxurie. Vbi qz i loco sacro grauiꝰ peccat. Per q̄s qz traxit alios ad peccatũ q̄ ō. ꝓprium est diaboli. vel q̄s posuit mediatoꝛes ad malũ ꝓperãdũ. qz peroꝝ illoꝝ est princeps. vel cũ quibꝫ ꝓ quibꝫ z ꝓtra q̄s. Quoties nō solũ q̄rũ ad ꝓsuetudinẽ. sz etiã q̄rũ ad nũeꝝ. qui nũerus refert̄ ad actionẽ. nō ad obiectũ actiõis. vbi gra. Si hō iniusta ꝓpetratiõe accipiat saccũ plenũ mille florenis vnũ furtũ est. Si ãt tres florenos accipiat diuisis etiã tpibꝫ z actibꝫ successiue. erũt tria furta qz in ipo actu eẽntialr est pcm̄. Et iō nō pōt esse vnũ in pluribꝫ actibꝫ. Cur an ex infirmitate vl ignorãtia. vel electiõe. vl quali intẽtiõe fecerit. z quia mortalia trahũt spẽm ex fine. iō diligẽter b̄ est explicandũ. qui cñi furat vt mecbet̄. magis est dicẽd⁹ mechꝰ q̄ fur. Est tñ vnũ pcm̄ in vno actu. sz bñs plures defectus. Quō. naturali mō vl inaturali. qz semp grauius i codẽ genẽ agẽdo q̄ pariẽdo. Vñ si in sacro tpe. vt diebꝫ festiuis. vl alio tpe. z de pseuerãtia in peccato.

Ad ōclarationẽ aũt. §. V.

bmōi. q̃n. s. circūstãtie sũt ꝓfitẽde. sic dicit Pe. ō Palu. Circūstãtie sũt in q̃ntuplici genere. Prime sũt q̄ nec alleuiãt nec aggrauãt. sic ille q̄ nō imporãt aliquã ꝓuisionẽ. sic furari cũ dextra vel sinistra. Et istas ꝓfiteri est supfluũ. Secũde sũt q̄ alleuiãt. q̄ importãt q̃uenientiã. vt facere malũ ex bona intentiõe vel ignorãtia. Et istas cõfiteri est impfectũ. nisi q̄s tim rerũ scãdalũ ꝓfessoris. Tertie sũt q̄ importãt dicouenientiã ex suppositõe. vt furari multũ. Et istas q̄ pcm̄ aggrauãt. ꝓfiteri est pfectuz. nisi ꝓpter sui piculũ vel ꝓfessoris vel terty. Sz quia nō mutat speciẽ. nec aggũãt i infinitũ. nō ẽ necessariũ eas ꝓfiteri ẽm Tho.. Sz Pe. dicat q̄ quis ista sit cõis opinio. tñ tutior est alia. s. q̄ ꝓfiteat eas. s. cũ notabiliter aggrauãt. vt furari centũ florenos. multo grauiꝰ est q̄ furari vnũ. Sũt q̄rte q̄ aggrauãt z mutãt speciẽ. nō tñ in infinitũ grauãt z mutat. vt q̄ vtꝝ est venialeꝰ vl q̄ primũ est mortale. scõm venialeꝰ. vt i speciebꝫ gule. quarus vna aduerit alteri. z sũt q̄q̄ venialeꝰ. q̄q̄ mortales. Et istas ꝓfiteri nō est necessariũ. Hec ibi est ꝑ b̄ quod dicit Tho. z alij cõiter. s. q̄ mutãt speciẽ sunt necessario ꝓfitẽde. qz loquũt de illis q̄ sũt mortalia. Rō autẽ quare nō est necessariũ eã ꝓfiteri est qz circūstãtia est cõfitẽda necessario. nō qz mutat vt ptz in venialẽ. sz qz mutat in infinitũ. vt ptz i mortali. Sz circūstãtia non mutãs in infinitũ. qz intrẽdit penã z nō exẽdit. Exẽsio enī est infinita. nec pōt crescere. Sz intẽsio est finita. z semp pōt crescere. Illa ḡ talis q̄ nō mutat seu aggrauat i infinitũ. est necessario ꝓfitẽda. Quãte mutãt z aggrauãt in infinitũ. vt q̄n actus venialꝰ. puta vt lauter z studiose ꝓpatiõi addit̄ cburcras. vl notabiliter antici patio horę i ieiunio sine cã. Sz vtꝝ religioso sit mortale q̄ō alteri ẽ venialẽ. dicendũ q̄ nō. vt ꝙdã ociosum. z bmōi. nisi speciẽ mutaret. qz nubere vl velle nubere q̄ō sec̃larib⁹ nō ẽ peccatũ si b̄ fiat cã. plus gentilitatẽ. vl venialẽ. ꝓpter voluptatẽ. est religioso ꝓfesso mortale. ꝓpter votũ. etiã clerico ordinato. qz sacrilegiũ est. Nō aũt pmũ mot⁹ furti vel iudicij. qz nllis vouet se nō habituꝝ ꝓmos motꝰ q̄ nō sunt in nra prate. Dec Pe. de pal. Et nota ẽm Tho. i q̄dã cpla. q̄ circūstãtie ille dicũt trahere pcm̄ ad aliũ genꝰ in. 4. dis. 16. q. 3. ar. 2. q. 4 et iō de necessitate ꝓfitẽde q̄ habẽt ꝙdã repugnãtiã ad aliq̄d ꝓceptoꝝ diuine legis. Sic furtũ simpliciter repugnat huic ꝓcepto. Nō furtũ facies. Si ꝙo fiat furtũ i loco sacro. circūstãtia loci habet repugnãtiã ad aliũd ꝓceptum. q̄ō ẽ deuotiõe sacroꝝ. z sic addit noua speciẽs pcī. et sic ō aliꝭ. Dicit Nico. ō ly. sup Exod. q̄ pcm̄ mortale cõmissũ die festo habet speciale repugnãtiã ad aliud ꝓceptũ de sctificatiõe sabbati. qz magis est opꝰ seruile opꝰ pcī. q̄ opꝰ manuale. Opꝰ ãt fuisset ibi prohibit. z sic mortale vltra ꝓpriã deformitatẽ suę materie. ex eo q̄ committitur in festo hz aliã deformitatẽ ex ista circūstãtia. quaꝫ oportet ꝓfiteri. Et in fine dicit idẽ Tho. vbi s. q̄ illd q̄ō dr circūstãtias nō trahẽtes pcm̄ in aliud genꝰ seu speciẽs nō esse ō necessitate ꝓfessiõis nō est referendũ ad nũeꝝ peroꝝ. z eiusdẽ speciei. qz nũeꝝ ꝓfiteri tenet̄ si portet. qz nō est vnũ sz multa. z hec nota diligẽter.

Nota secõdo q̄ exq̄ cogitatio cũ deliberatiõe rõnis in actũ pcī mortalis. sz. deliberãdo illũ actũ agere. etiã absq̄ opere. sit pcm̄ mortale. Jō ad singlas peroꝝ spẽs post pcta agis. interroga etiã de pctis cogitationũ illiꝰ pcī. z de pctis oris. Et cũ opus alicuꝰ z deliberatio mẽtis ad illud agẽdũ absq̄ opere. sit eiusdem speciei specialissime. sz differt ẽm magis z minꝰ vel pfectũ z impfectũ. qz. s. maiꝰ pcm̄ est in opere q̄ in sola cogitatiõe. iō etiã de circūstãtijs bmōi cogitationũ interrogandũ est. puta si dicẽ penitẽs se cõsensisse cogitatiõibꝫ luxuriosis. qz b̄ pōt esse multiplicat. et in diuisis speciebꝫ. iō interrogat̄ de qualitate ipaꝝ cogitationũ. vt si delibauit tale pcm̄ cõmittere cũ soluta. qz tũc fornicatio est si ipe solutꝰ est. aut cũ ꝓsanguinea. qz tũc incestus est. aut ꝓiugata. qz tũc adulteriũ est. Et sic de alijs speciebꝫ luxurie. z aliorum vitiorum. De peccato cogitationis.

Pro aliqua ōclarati. §. VI.

one p̄dictoꝝ. Nota q̄ dicit Tho. ꝑma scõde. q. lxxij. q̄ pec-

catū diuidit ꝙ hec tria. s. pcīm cordis. oris. et opis nō sic per diuersas spēs cōpletas. sicut differūt specie. bos leo et capra. sz sicut ꝙ diuersos gradꝰ peccati. sicut dom⁹ diuidit in fundamētū. in parietes. ꝛ tectū. sic in spēs incōpletas. Cōsummatio igit peccati est in ope. Unde pcīm opis habet spēm cōpletā sz ꝓma inchoatio ei⁹ est q̄si fūdamentū in corde. Secūdꝰ gradꝰ ei⁹ ē in ore fm ꝙ hēo in mēte. prumpit facile ad manifestandū. concepū cordis. Tertiꝰ gradꝰ ē in ꝓsummatiōe opis. Patet ꝙ hec tria ptinēt ad vnā ꝑfectā speciē. cū ab eodē motuo pcedant. Iracundꝰ ei ex eo ꝙ appetit vindictā pi⁹ turbat i corde. secūdo in ꝟba ꝓtumelioſa. prumpit. tertio. peccat ad facta iniurioſa. vtpcussionē ꝛ hmōi. ꝛ sic de aliis quibꝫ libet. vt luxuria auaricia ꝛc. Nec tñ sic intelligendū ē de peccata cordis rē spēs incōpletas. q̄si nō sint mortalia. imo q̄n est in eis ꝓsensus deliberatiꝰ ad actus ꝙ de se sunt mortalia peccata. tales cogitatiōes sūt pcā mortalia. ꝛ si nō ita grauiꝰ sicut pcā opis. vt dictū ē. Et q̄n sūt simul cogitatio cū locutōe ꝛ ope. vnū ē pcīm. vt ptz de luxuria et aliis pcīs. Q̄n ꝟo quodā. ego deliberat fornicari. ꝛ alio ego diuerso ꝛ distanti fornicat. sūt duo peccata mortalia.

Regule q̄bꝫ cogſcit pcīm mortale a veniali. Ca. xvij.

Prima

AD cognoscenduz q̄n pcīm ex sui natura ē mortale vl̄ veniale. Hoc pendet sūt q̄dā regule. Pīa regula ē q̄n amor vel affectio ad aliquā creaturā. s. se vl̄ aliā tm̄ crescit. vel est tā magnꝰ ꝙ in eo ꝓstituit vltimꝰ finis. i. ꝙ nec actualiter nec habitualiter ordinat illā creaturā. aut ei⁹ dilectionē. aut ēt seipm fm deū. ꝛ velleꝛ cū tali creatura ꝓcentari. ꝛ non curaret deū offendere aut eꝰ ꝑcepta trāsgredi. ꝓpter illam creaturā. ita ꝙ ibi est aliqualis ꝓtemptꝰ dei. si nō ē formalis. tñ est interpretatiu⁹. ꝛ ē fruitio creature. qz ꝓponit creatura deo. Uel cū aliqs vellet cū creatura sp manere. nō curāda de eterna beatitudine. licet non sūt sp rudes de hoc interrogandi. vl̄ ēpādi. tñ talꝫ amor creature sē per est peccatū mortale. Q̄n aūt aliqs diligit aliquā creaturā magis q̄z deū. sz ꝓpter ꝟ nollet deū offendere. aut eo carere. nec eiꝰ amicitiā pdere. talꝫ amor creature ē pcīm mortale.

Secūda

Scōa regula satis ꝓcordat cū pcedēti. s. cū notabiliꝫ ꝓtra dilectionē ꝓximi aliquid ꝓmittit. tūc ē mortale pcīm. q̄n vero nō tūc est veniale. Q̄n vero aliqd fit ꝓtra dilectionē dei. pot attendi penes ꝟ ꝙ repugnet charitati. vl̄ amicicie quā debem⁹ ad deū habere sup oīa. Q̄n aūt aliquid fit ꝓtra dilectionē ꝓximi pōt attēdi penes ipa ꝑcepta legis nature. s. q̄ꝫ tibi nō vis fieri alteri ne facias. ꝛ q̄ꝫ tibi rōnabiliꝫ ꝛ ex debito vis fieri. alteri facias. Et pōt etiā attēdi penes scandalū actuū. q̄ꝫ ego infero ꝓximo meo ꝙ mala exēpla. sz inq̄ꝫ tū iportat aliquaz ꝓtra dilectionē vl̄ q̄ꝫ tū sit illud scādalū ad ꝟ ꝙ sit mortale. nō ꝑcise determinatū ē. qz in modico facere ꝓtra ꝓximū aut in quo scādalizare nō ē mortale. vñ q̄libet attēdat seipm. q̄d sibi vellet fieri. ꝛ q̄d sibi nollet fieri. ꝛ q̄ꝫ q̄ꝫ facū. ꝛ nō factū soluere inter se ꝛ ꝓximū suū ammiciam quā simul habent.

Tertia

Tertia regula. q̄n omittunt ꝓtra preceptū dei ꝛ ecclie. vel legis nature. vl̄ superioris. q̄ ꝑcepta sūt de necessitate salutis. vel ꝫ votū publicū vel puatū. vl̄ ꝫ iuramētū licitū. ꝛ tūc ē mortale pcīm. q̄n ꝟo citra tūc nō est mortale.

Quarta

Quarta regula. cū aliquid fit vel cōmittitur vel omittit ꝫ ꝓscientiā vere vel falsē dictante aliqꝺ pcīm mortale. vel ꝫ ꝓscientia formidāte ꝓbabiliter vl̄ dubitante an aliqꝺ pcīm sit mortale. tunc sp est mortale si

Quinta

ꝓscientia nō sit sufficiēter instructa. Quinta regula de actibus intus manētibꝫ. q̄n quis dā solā vz cogitationē ꝺ alio quo q̄ꝫ tūcū q̄ꝫ turpē vel malā absq; cōplacentia seu delectatione vel ꝓsensu tūc nūq̄ ē pcīm mortale sed vl̄ veniale vel nullū. Q̄n vero est ꝓsensus in actū q̄ esset pcīm mortale. tūc sp est peccatū mortale. qz deꝰ voluntarie ꝑ fecto acceptat. Q̄n aūt cū cogitatiōe aut cōplacentia ē delectatio morosa in aliq̄ turpi spāliꝫ i libidinosis. tūc ē mortale fm dictū Aug. Esto ꝙ nō sit cōsensus in actū fm ꝺ dictū aug. sz in solā morosā delectatiōez. de iudicio ē interioribꝫ sic exterioribꝫ pcīs. Ad qꝺ fiat diffinitio supposita de sensualitate ꝛ rōne. ꝛ de pcīs puenientibꝫ seqntibus deliberationē. Applicādo igit septē vicia capitalia q̄ nō sp sūt mortalia. sz ſt male reduces in hoīe. ex quibꝫ oriūtur peccata venialia.

Q. debet seruare ꝛ scire cōfessor vtilia ꝛ necessaria in ipo exercitio confessionis. Capitulū. xix.

DE quibusdā que hoīnestū ꝛ bonū ē ꝓfessorē ꝟuare in ipo exercitio audiende ꝓfessiōis vltra excōicatōnem iuris cōis. vt sciat ꝓfessor si penitēs incidisset i ꝑsonā iuris sinodal. iō inuestigare ꝺz de ꝓstitutōibꝫ illi⁹ dyocesis. si q̄s hēret. vl̄ etiā puincie vl̄ forte a legatis. vt potius meli⁹ penitētibꝫ puidere. Diligēter q̄rat ꝛ de nūero pui. ꝓximo ti. q̄ties incidut in istud vl̄ istud qz cōiter hoies istꝺ incidūt trāseūt. ꝛ de circūstantijs nō necessarijs. ꝛ de pcō qꝺ Secūdo alteri rite iā ꝓfessus ē nō q̄ras. cū nō teneat nisi in casu in q̄ teneret ꝓfessionē iterare. Et de his plene bēs iup imeꝺiate ꝑcedēti. c. ℔. ij. Et nō solū in pcīs ope ꝑpetratis q̄ꝫ Tertio re. sz ꝛ de pcīs cordis. q̄ ꝓpone quipēdūt. ꝛ de nūero ipoꝝ rū. Et qz fm Tho. in ꝓmo sēde. Pcīm cogitatois ꝛ opis q. 72. in eadē materia sūt vni⁹ ꝛ eiusdē speciei. sz differunt fm magis ꝛ min⁹. qz. s. pcīm opis ē gui⁹ q̄ꝫ peccatū cordis. Quarto ideo interrogandū ē ēt de specie ꝛ circūstantijs necessarijs pcōꝝ cordis. ℟bi gra. Si dicit se in mēte solū de liberasse mulierē cōgnoscere. interrogādū ē vtꝝ mulierē soluta vel nuptā vl̄ ꝑginē. ꝛ in q̄ die ꝛ hmōi. qz ista faciūt istud pcm eatū diuerse speciei. Itē si mulier ē. facias eā. ex trāsuersio Quinto stare. nec in facie eiꝰ aspicies. qz facies caꝛ vt vētus vel re. nec facias eū erubescere vltra q̄ꝫ oportet. Ureſq; gues ꝛ Sexto re. ne facias eū erubescere vltra q̄ꝫ oportet. Ureſq; gues ꝛ Sexto est dic ꝑbera. Sz nec decet frequēter in vultū viri aspue sapiētes dulcius ꝛ vrbaniꝰ oportet repbēdē. rusticos grossos ac ideotas duriꝰ. ne ꝑmittendigneꝫ ex aspernare ꝑ boꝝ. ꝛ secūdi pcā paruipēdant ex leuitate simonis. Sed mulatos ex dolore ꝛ ōsparsōe quātumcūq; pcā cōmissa sint ḡuia ꝓfortare. ꝛ animare exꝑdit exēpla inducēdo da uid. Magdalene. Pauli. latronis. ꝛ hmōi. Indurator ꝛ se excusantes aggḡuare mala coꝝ. oñendo pculū exēpla adā. saulis. ꝛ iude. ꝛ hmōi. Nota etiā fm magistū Umber. in li. s. de officio ordinis. i. fratꝝ ꝓdicatoꝝ. q̄ illoꝝ ꝓfessiones ꝓpus ꝛ libenti⁹ audirī ꝺnt q̄ magis indigere putant. vel qz raro venire solent. vl̄ q̄ sūt extranei. ꝛ qui sūt in maiori statu. vl̄ de q̄ꝫ ꝓfessione maioꝝ vtilitatas secutura sperat. Idē dicit audiēdo mulieres. caueat ne nisi in publico audiat. ꝛ nisi ab aliq̄ vl̄ aliquibꝫ videatur. nec multū immoret. nisi q̄ꝫ tū necessitas ꝓfessionis requirit. Et eis q̄ nimis frequēter ꝓfiteri volūt. assignet certus tps exq̄ ipas nō audiat. nec alqs colloquijs se eis exponat. Et sp ꝟbis duris ꝛ rigidis vrat circa illos pot⁹ q̄ꝫ mollibꝫ. Dec ille. Et ꝟ est ꝫ illos q̄ quotidie audiūt mulierculas ꝛ faciūt eis longas ꝓdicatōes. vñ amittūt multū ꝓpis. ꝛ scandalū cōiter seqtur in ipis ꝛ in q̄bꝫ.

De penitētia iniūgēda a ꝓfessore. Capm. xx.

DE penitencia seu satisfactione iniūgenda a ꝓfessorib⁹ Nota ꝙ ꝙ libet pcō mortali esset regulariter septēnis pnis ꝺponenda. vt hꝫ. xxij. q. i. Predicādū i glo. ꝛ. xxij. q. i. Decipiuz ℌ. seqnti. qꝺ seruabat antiq̄. Et ista septēnis penitētia magis vel minꝰ aspera fm maioritatē ꝛ minoritatē cri minū ꝛ circūstātiaꝝ ꝛ cōpūctionē erat. qz vt dicit beat⁹

Apud deū nō tm̄ valet mēsura tp̄is q̄z doloris. nec ran/
cū abstinētia ciborū q̄z mortificatio criminū. de pe. di. i.
mensurā. Sed hodie oēs pn̄e sūt ꝓfessoris arbitrio taxā
de. ꝓsideratis circūstantijs ꝓsonarū ⁊ criminū. ⁊ hmōi.
extra eo. Deꝰ q̄ Dicit etiā Leo pa. xxvi. q. vij. Tpa penitu
dinis habita moderatiōe tuo arbitrio sūt ꝓstituēda. pro
ut ꝓuersorū animos p̄pexerit cēdeuotos. Ray. Guil. ⁊ spe.
in repertorio h̄ tenēt. ⁊ generaliꝰ ꝓsuetudo h̄ habet. Nec cō
tra qđ dic̄ gre. de pe. di. v. videlicet falsas pn̄as dicim⁹
que nō fm auc̄tatē sanctoꝝ patrū. p q̄litate criminis im
ponūtur. Hoc enī intelligit fm Ray. cū sine cā rōnabili
dimitterent pn̄e antiquit⁹ taxare. Nā vltra ullā cōnem
pn̄iam septēnem. p q̄libet mortali i genere ponunt alie
penitētie maiores vl minores p certis pctis. put habet
in diuersis. c. decretoꝝ. q̄ q̄ cōiter nō dant. ideo omitto
ponere. Si vis eas videre. q̄re in sūma ꝓfess. li. iij. ti. xxx.
iij. ꝺ pe. ⁊ re. q. cxxv. vbi. xlvi. cap⁹ ꝺ hmōi. Est aūt satis rō
nabilis cā nō dandi hmōi penitētias. indispositio peni
tentiū. etiā q̄ aliq̄ nō sufficeret tp̄s vite. Nā vt dicunt
Ray. ⁊ Hosti. ꝺz ꝓfessor dare talē pn̄iam. quā credat ꝑ
simlr illū iplere. ne ipam violādo deteri⁹ ei contingat ꝛ
Ꝺō si magna pctā cōmisit ⁊ dicit se penitere. ſz nō pose
se aliquā durā pn̄iam agere. animet cū ad h̄ ꝓfessor. ostē
dendo ei ſutilitatē peccatorū. ⁊ p ꝓsequēs penaꝝ ⁊ peni
tētiaꝝ sibi ꝓpter ea debitaꝝ. ⁊ sic tandē iniūgat ei penitē
tiā quā libenter suscipiat. Et si sacerdos nō pōt gaudere
de oīmoda purgatiōe ei⁹. saltē gaudeat q̄ liberatū a ge
henna trāsmittit ad purgatoriū. Itaq̄z vt inq̄t Hosti. cō
fessor nullo mō ꝺz ꝑmittere petītē desperatū recedere a
se. ar. xvi. q. vi. Presbyter. sed potiꝰ ꝺponat ei vnū pr̄ nr̄.
vel aliud leue. ⁊ q̄ alia bona q̄ fecerit. ⁊ mala q̄ toleraue
rit sint ei i pn̄ia. ꝓcor. Tho. Hoc tm̄ sane ītelligē. vt q̄ si
alias ipm̄ peniter. ⁊ paratum dic̄ se facere qđ debz. ſz non⁹
penitētie dic̄ nō posse sufferre. tunc ꝓpter h̄ q̄tūcunq̄ ꝺ
liquent nō ꝺz dimitti sine absolutiōe ne desperet. Et dic̄
pe. de pa. in. iij. q. ꝺz ꝓfessor cū minorē pn̄iam debito i
ponit innotescere ei. q̄ illa ī posita nō ē ꝺdigna. ne decipi
atur putās ipam sufficere. ſz q̄ deberet p q̄libet mortali
septēnē agere pn̄iam. quā si h̄ nō facit. lucri purgatorio
si tm̄ crederet p istā declarationē illū incidere in desperaꝝ
tionē. nō ꝺz sibi h̄ dicere. ſz si dicit se nō posse dimitte
re odiū. vl̄ castē viuere vl̄ alienū cū possit nō velle resti
tuere. vl̄ artē dimittere. quā sine mortali exercere nō pōt
vel aliq̄d hmōi. talis nl̄lo mō ꝺz absolui fm Tho. ⁊ pe.
de pal. ⁊ alios. Quia vt dicit gre. xi. q. iij. Tūc ē ꝝa absoꝝ
lutio sacerdotis. cū interni sequit̄ arbitriū iudicis. i. dei
qui nūq̄z absoluit ī penitētē. de pe. dis. i. Neminē. Sacer
dos aūt nulla ꝺz cōmittere falsitatē i sacris ꝓtractis. Un
de pe. di. v. ꝺz. Fratres nr̄os admonem⁹ vt falsis peni
tentijs aīas latcoꝝ decipi nō patiant. Falsas aūt penitē
tias dicim⁹ cū sic agit̄ ꝺ vno. vt nō recedat ab altero. ve
rū ⁊ si taliꝰ pure vult ꝓfiteri. ꝺz audire ꝓfessio ei⁹. vt dicit
extra de pe. ⁊ re. q̄ quidā. ⁊ debet sibi aliq̄d iniūgi. ñ ab
soluēdo cū ⁊ declarādo. q̄ nō ꝓpter h̄ credat se absolutū.
sed tm̄ saltē satisfacier mādato eccl̄ie de ꝓfessiōe annua
li. ⁊ hortet eū. vt faciat oīe bonū qđ ꝑt. vt deꝰ cor eius
illustret ad pn̄iam. vt ꝺz de pe. di. v. falsas. Et sic nō ē di
mittendus sine ꝓfessione ne desperet. Ꝺō si insistet ꝓ
absolutiōe. oñdēdo scādalū ⁊ desperationē si nō absolua
tur. nullo mō ꝺz ei assentire. sed declarare q̄ fieri nō pōt
nec iuuaret eū. Et si ꝑmanet in scādalo nō ē curandū. q̄z
est scandalū pharisеoꝝ. xi. q. iij. Inter verba.

Imponēdo peniten ℣. I.

tiaꝫ neu̇lescat autoritas eccl̄ie arbitret ꝓfessor. ⁊ ne prāſ
dauū ꝓtemnet. de pe. di. i. c. Sūt q̄ arbitrant. l. dis. c. ab
stit. ⁊c. Si q̄s ꝓpostera. minꝰ malū est si pure ꝓfiteat cr̄
rare dando nimis quā q̄z in dādo nimis magnā. vt dic̄
Ezech. xxvi. q. vij. Illigāt. q̄ vt ibi ꝺz. Melꝰ ē reddere
rōnē deo de nimia misēdia q̄z de nimia seueritate. Si cī
benignꝰ ē dns. vt quid sacerdos vult videri austerꝰ. exē
plū habemꝰ in xpo vt dic̄ Ray. q̄ nulli vnq̄z ipositurꝰ g̃
uē pn̄iaz. ſz dixit va ꝺz noli ꝺpliꝰ peccare. Erad h̄ ꝓmaxie
debet arcēdere ꝓfessor. excidere ab eo cās ⁊ occasiōes pec
catorū. puta si ꝓuersatio eiꝰ ē cū aliq̄. vel aliq̄ q̄ ē ei occa
sio ruine. ꝺz ꝺponere sibi q̄ dimittat familiaritatē eꝰ si ꝑs
et hmōi. de pe. di. iij. Satisfacere. Aliq̄n ꝺponere ei mu
tationē loci. q̄ ē sibi ad scādalū. si pōt fieri. di. lxxxi. valet.
Aliq̄n tm̄ res sic se hūt q̄ fieri nō pn̄t. Itē ꝺponēda
est pn̄ia p ꝓtraniū ad malū. qđ cōmisit fm Ray. vt sup̄
bo opa būllitatꝫ. auaro opa elemosyne guloso ieiunū. q̄z
ꝓria ꝓtrarijs curant. de pe. di. iij. c. i. qđ ītelligē si crederet
illū posse vl̄ velle facere. h̄ est cī ad bn̄ eī ꝺponere ista ma
gis q̄z alia. Itē si est negligēs ad audiēdū verbū dei. fm
Job. pōt ei iniūgere q̄ audiat certū nūer̄ ꝓdicationum.
Debet etiā cauere ne det talē pn̄iaz p quā fiat alteri ꝑ
ditiū. puto si ꝺuo iniūgit longa pegrinatio. vel ieiuniuz
plixū. dns ei⁹ inde recipet detrimentū de ſuitio suo. si i
poneret vxori vt daret mlr̄as elemosinas ꝺ bonis viri si
parafernalia nō h̄z. Itē ꝑ peto occulto ñ ē manifesta
pn̄ia iniūgenda. i. tal̄ vñ posset aliq̄ pctī cōmissi suspitō
oriri. Itē nota ꝫ Jo. an. sup̄ de. Dudū. ꝺ sept̄. sup̄ ꝙbo au
dire. q̄ ꝓtius ꝺz sacꝺos iniūgere pn̄iam q̄z facere absolu
tionē a peccatis. qđ ꝓbat ex ipo tex. cle. q̄ pr̄ꝰ ait de pn̄ia
iniūgenda ⁊ postea de absolutiōe. tū etiā ex rōe ꝓbat. q̄z
cū absolutio sit cōplemētū ⁊ forma in pn̄ia. ꝑus ꝺz ee ſa
tisfactio. q̄ ē vt ꝑs materiaꝫ pn̄ie saltē i actuali ꝓposito.
vt exp̄ssa satisfactione q̄ debet ꝺponi p sacerdotē. cā peni
tens acceptet sicut ꝓfessus ē ⁊ doluit. ⁊ inde sequit̄ absoꝝ
lutio. Sed ꝓtraniū ꝺz ex de censi. c. fi. Ubi ꝺz q̄ archiepi
pn̄t in visitatiōe absoluere pn̄as ꝺponere. g̃ h̄ de necita
te nō ꝓcedit. Un apud mlr̄os ē ꝙsuetudo q̄ pr̄ꝰ absoꝝ
uat ⁊ pn̄ia iniūgit. quōcūq̄z fiat vl̄ an̄ l̄ꝑ⁹ sufficit. ꝑsup
ponit eni ꝓfessor illū h̄re ꝓpositū faciendi q̄ sibi iniūget
cū ipm̄ ꝑueniat. Itē fm io. si penitentē absoluis cui⁹
ꝓfessionē audisti. absoluas ēt eū. a penitētijs obliꝫ iniū
ctis ab alīs sacerdotib⁹. ⁊ si aliq̄z penitentiaꝫ iniūctaꝝ
memoꝝ si q̄s ipleuerit si iudicaueris expedīt cōmutes
eas. nisi sit in casu a q̄ nō posses absoluere. De pmutatō
ne pn̄ie hēs sup̄. ti. xxiij. c. fi. vbi multa de satisfactōe. Cau
tū ē ēt ꝺclarare sibi l̄ꝑmittē. q̄ si aliq̄ die l̄ ex neglīgētia
vel oblīsione omitteret pn̄iam iniūctā. puta ieiuniū vl̄
orōnes. ⁊ hmōi. qđ possit supplere alie die. Itē fm Pe. ꝺ
pal̄. Consulendū ē diuitib⁹ ⁊ nobilib⁹ q̄ querāt ꝓticipa
tionē bonoꝝ. q̄sūt l religionib⁹. vbi et sūt plēs penalita
tes q̄z alubi. ⁊ magis accepte deo. ⁊ q̄ in pn̄iam impona
tur eis ñ solū q̄ faciāt p seipos. ſz ⁊ que p alios vl̄ ab aliꝫ
procurabūt. ⁊ oīa quoꝝ specialiꝰ sūt ꝓticipes.

De confitenti autem. ℣. II.

q̄ nō ꝓfitetur aliq̄ꝺ mortale qđ nouit de eo ꝓfessor ex eo
qz ñ reputat illꝺ pctm̄. Dic̄ Hoff. in qꝺliber. ix. q̄ si ē cer
tū illud esse mortale. tūc q̄cūq̄z ꝓfessor ꝺz ei facere ꝓscien
tiā de eo. cū ꝓfessor ordinet ad vtilitatē eiꝰ. sed vtilitas
eius ēt sciat statū suū. nec ꝺz cū absoluere ſz repurare cū
indispositū ad recipiēdū absolutionē dū manet in tali
statu. Sed si dubiū sit vtruz sit pctm̄ mortale ⁊ opinio
nes sīt int mgr̄os. sic vtruz sit licitū emere reddit⁹ ad vitā.
Tūc aūt ꝓfessor est ordinariꝰ ei⁹. ita q̄ tenet audire con
fessionē ei⁹. ⁊ tūc si sit illius opinionis q̄ illud nō sit pec
catū. debet eū absoluere simplr̄. Si aūt credit q̄ sit pec
catū ꝺz ei ꝓsciam facere. q̄ confitēs diligenter se informet
de illo facto vtrū sit pctm̄. Sed dato q̄ ille nō vellet co
gnoscere illud esse peccatū. nihilominus ex q̄ ē ordinariꝰ

tenet cū absolucre. nec reputare eū inabilē ad absolutionē. qz ex rōne z nō ꝓtinua hec opinio ē. Ordinari⁹ aūt in absoluēdo dz sequi cōe iudicium ecclie nō suum. Si aūt sit ꝓfessor delegat⁹ q̄ in nullo tenet ꝓfitēri nisi velit. si credit illū esse mortale. nō debet cū absoluere. qz ex mera voluntate depēdet vt absoluat vel dimittat. dz ei secū in absoluēdo ꝓnū iudiciū. z peccatz absoluēdo. Hec Bof.

De forma z modis absolutōis. z de canonibus penitentialibus. Capitulum. xxi.

De absolutōne tādem

Ligat sacē dos z solui.

Nota fm Ray. sacerdos dz solucre vel ligare tribus modis. Uno mō p oñsionē. i. oñ dēdo solutū vl ligatū. Ligatū dico cū sicz nō absoluit. Iz ei pcōr per ꝓtritionē sit a deo absolut⁹. ad huc tñ in facie ecclie manet ligatus. z sic intelligit illō. c. de pe. di. i. q̄ntūlibz Alio mō ligat sacerdos dādo pnāz ad quā obligat pcatorē. z soluit dū de pnīa sibi debita dimittit. vl ad sacramēta admittit. de pe. di. i. m. triplex. Tertio mō p excōicationē z absolutionē ab ea. xi. q. iij. nemo. Fit tñ fm Pe. absolutio a pcīs realiter p ministeriū sacerdotz. nō q̄dez principal'r z auctoritatiue. qz b̄ ē ꝓpriū dei. de pe. di. i. ꝙbum nec tñ solū oñsiue. qz b̄ faciebāt sacra veteris testamenti z nō solū decpcatiue. qz sic magis absolueret bon⁹ laicus q̄z mal⁹ cleric⁹. Nec solū p ꝓtritionē ꝓfitētis. quia tūc nunq̄z q̄s ibi efficeret de attrito ꝓtrit⁹. Sz opaī instrumēt aliter absolutio p remissionē disponēdo ad grāz Et sic nisi ponat obstaculū facit de attrito ꝓtritū. z istm ꝓtrito adauget gratiā. Hec Pe. ꝓcor. Tho. Et fit b̄ virtute clauiū q̄ dicunt plēs in effectu qz vna ē potēcia discernendi. alia diffiniēdi. vna tñ est essential'r. i. ptās iudicādi i foro aīe collata a deo. z i aīa impōssa ꝙdebil'r p susceptōnē sacerdotij. Hec pe.

Triplex iudicium

Nota fm Ray. q̄ triplex ē iudicū. s. dei. petri. z ecclī. In primo iudicio absoluit pcōr per ꝓtritionē. In iudicio petri. i. ꝓfessionis p absolutionē si tñ sit absolutus ꝓus a deo saltē ordine. alioq̄n nō. vñ dz ꝓnū. q. i. manet petri ꝓnulegiū. qñ ex eōtate fertur iudicium. In iudicio ecli. i. curie celestis absoluit p approbatōnē. de. pe. di. i. c. nūquid Cayn

Triplex clauis.

Nota etiā fm Pe. de pa. q̄ ē triplex clauis regni celoz. Pria ē auctoritas. z hanc dz sol⁹ de⁹. qz cū clauis sit ptās aperiēdi ecli. z de⁹ sol⁹ principal'r possit remittere pcā. q̄dō solis claudit eclum z grām infudere q̄ aperit. ideo dz hāc ipe sol⁹. Scda ē excellentie. hāc dz sol⁹ xps merītū bō. ipe enī merito passionis apuit celū tollēs impedimētū nature. qđ null⁹ tollere potuit. Tertia ē clauis misterial'. hāc hñt sacdotes q̄ misteria'r z dispositiue agūt ad amotionē obstaculi. i. vectis seu pcī. z aperitionē. i. collationē grē. Clauis aūt ministerial' est duplex. vna dz ordinis. alia iurisdictōis. Et forte fūt realiter distincte. qz licet clauis iurisdictōis nō sit aliq̄d reale. tñ clauis ordis ē aliq̄d realez idelibile. Et clauē ordis hz ois sacdos. sed clauē iurisdictōis nō hz nisi habeat sbditū. vñ z curat⁹ nō sacdos hz clauē iurisdictōnis. z nō clauē ordinis. Itē clauis ē duplex. s. clauis scīētie z clauis potēcie. vna tñ essentialiter.

De modo absoluendi. §. I

Mota q̄ dicit Pe. de pal'. qz bō nescit vtrū vnq̄z fecerit vnā pfectā ꝓfessionē. expedit q̄ in oñi ꝓfessione sacramentali post quedā special'r enumerata sequat general' clausula. s. de oñibz alijs venialibz z mortalibz ꝓfessis et nō ꝓfessis. dico meā culpā. z sic absolutio seq̄tur. z sic valebit ad remissionē pene z culpe etiā mortal' oblite et nō scīte. ad quā tñ nō tenebat. als in spāli tecz ꝓfiteri. qz

forma absolutōnis

sicz ꝓfessus ē sufficiēter Formaā absolutōis fm tho. in tractatu de forma absolutōis ē hec q̄ tū ad substātiā Absoluo te (Et cōsueuit addi) ego z a pcīs tuis. z si ñ dicerēt subintelligerēt. Qz ei in sacrīs ꝙba hñt efficaciā ex institutōe diuia. tenēda sūt determinata ꝙba ꝓnōa ex institutōe diuia. Institutōi aūt dīne dicēti. Quecūq̄z solueris rē. Ista ꝙba ꝓnūtiat. Ego te absoluo. Idē Innocen. et Hosti. Et melius addit fm Pe de pa. ab oīb⁹ pcīs tuis. q̄z dicere ab oīb⁹ pcīs tuis ꝓfessis z obluis. Et melius dz ab oñib⁹ pcīs q̄ ꝓfess⁹ es in generali vel speciali de q̄b⁹ intrēdis. Premittit aūt absolutōi cōiter misereatur tui rē. z fil⁹ dei te absoluat rē. Mō q̄ sit necessariū z dō forma absolutōis. vt q̄dā dixerūt z male. qđ reprobat. tho Sed ex ꝓgruētia vt sicz hmōi oīonē collat. si aliq̄d ē obstaculū ex pte penitētis ad percipiēdū fructus absolutōis Subiūgitur ēt ad absolutōez ꝓgrue ꝓsignatio crucis sup ꝓfessū cū inuocatōe trinitatis. ad inuēdū fm tho. i. iij q. ꝙ ipa remissio pcōr fit auctoritatiue p sanctā trinitatē et meritoue p passionē xpi. Sed impositio man⁹ super caput ꝓfessi nō ꝓuenit fm Tho. qz ista sacz nō dat ad aliquā excellentiā grē. sic illa vbi fit man⁹ impositio. Et in fine multū vtil'r dz. Quicq̄d boni fecerī sit tibi i remissionē pcōr tuoz. Nā vt dicit Tho. in q̄odlibet. ex ipis verbis. Oñia bona q̄ fecit i statu grē valebūt sibi ad expiādū culpā ꝓteritā seu diminuēdū de debito pene. nō sol⁹ ex ipa natura boni op⁹. sz ex ꝓmissione etiā clauiū. Quilibet enī bonū op⁹ ē magis expiatiuū i expositōe ꝓfessoris q̄z idē p se factū. qz ibi opat ꝓtus clauiū z meritū passionis xpi. Sicut ei ꝓfessor ꝓt ꝓponere pniam ex se l'r dic. Si ñ visito alteri⁹. ita z de volūtate ꝓfitētis. pura vt dic. Si ñ potes facere b̄ vl' nō vis facias b̄. Et huic ē sile cū dicitur. Quicq̄d boni rē. Uñ vltra pniam special'r iniūctā ex illis verb⁹ alia bona opa magz valebūt q̄z tū q̄dē ad emēdā culpe cōmisse. nō aūt ad ꝓseruādū a futura. Pe. d. pe. dicit q̄ ēt dz ꝓfessor dicē. z mala q̄ sustines z bona q̄ potnis facere sint tibi rē. Nō quidē intrēdo cū obligare ad faciēdū q̄ ponit facere. Sz vt ipm ꝓpositū faciēdi sit sibi satisfactoriū. z bona q̄ facies. Itē nota fm io. z pe. de pal'. q̄ ꝓfessor sp⁹ p⁹ dz absoluere a vinculo excōicatōis etiā minoris q̄z a pcīs. Et multo magis a maiori si hz auctoritatē. Nō si nō hz nō absoluat a pcīs. nisi p⁹ absolutat ab excōicatōe p eū q̄ pōt eū absoluere ex b̄ Soleī ātē cēsuris z penis iuris z boīs possint absolui i foro ꝓscīe. z tūc ꝓfessor ꝓt ista forma vti. quam a curia roma na recepi. z vsus valet.

De plenitudine pote. §. II.

Statis aplice cuius auctoritatē p pīti gero. absoluo te ab oñib⁹ cēsuris ecclīasticis sentētijs z vincul' excōicatiōnū suspensionū z interdicti. tā a iure q̄z ab hoīe latis nec nō ab oīb⁹ negligentijs z ōfectib⁹ cōmissis in administratōe sacroz officijs z actib⁹ tuis vl' noīe tuo factis. supplēdo de solita aplice sedis clemētia z oñs defectꝰ eozūdem Aboleo ēt oñez maculā ꝓfamie tī abilitatz vndecūq̄z cō tractū. Dispēsoq̄z tecū sup oñi irregularitate. simonia. in ordine z beneficio actiue vl' passiue qcūq̄z occasiōe vl' ꝓtractis etiā circa te. in collatōe ordinū z aliorz sacroz vl' ꝓtractis seu cōmissis. Restituo te z habilito te ad statū famā z honores. z executōnes officioz ecclīasticoz q̄cūcūq̄z. ac ad oñs grad⁹ dignitatū z bonoz ad bñficia ecclīastica habita z habēda. z tibi de his q̄ habes de nouo puideo remitto laxādo tibi fructꝰ q̄s male recepisti seu lesa zscia ex eisdē ac alia q̄ in ludo ex successiōe ac al's ad te puenerūt. q̄ sb tacēt restituēdi vage i forma plenissima. In noīe p'ris z fili z spūssancti amē. Si aūt aliq̄s dubitat an p istis specialiter exigat forma absoluēdi nccria. q̄ a se aplica hñt pulegiū. q̄ in articulo mortz dūtaxat sel' possint bīe plena remissionē suoz peccaminū. i. a pena z cl'pa vt alij exponūt

Rñdet fm q̄d a me gris tā in ꝓsillo ꝓsātienli q̄z basilē

sr dictũ fuit q nõ. ꝫ sufficit q ea oĩa ⁊ singula faciãt. p quib idulgẽtia ꝓfata dar. put in bull' vl' ꝓulegijs talũ exꝑmit. Nec pu tet aliqs q qñ scl' in articlo mortꝭ fuit et vis ẽ. q postea i alio mortꝭ articlo vti valeat nisi papa lationẽ aut ortrarẽ daret q̃ dat. qñ ponit q in articulo mortis dũraꝝat scl'. Et ita rñsũ ẽ ip̃o alio ꝓfitẽtiensi a lit⁊ teratissimis viris plib de hoc reqsitis Nec mirũ q⁊ pui legiũ ỏ idulgẽtijs tm̃ dat q̃tũ sonat ñ ãt extẽdi ⁊ vltra

Sed quid de cõfesso. ℣. III.

re q absoluit ꝛeculariter vbi nõ potuit absoluere. aut ex ig⁊ rãtia vl' ex ꝓcũdia. festinatõe. ⁊ hmõi. Et ꝓfessor postea experiẽ sic errasse. Nũquid tenet̃ sꝛcl'ari dicere. Kñ. sm oms q secularis excusat̃ ẽ. ⁊ cõa deo absolut̃ ẽ iterum q nescat. ꝫ ꝓfessor nõ. Quid g̃ faciet. Collatio facta fuit basilien. Quidã dixerũt q ⁊ ab ortrarẽ a iuptori ipe⁊ trare absoluẽdi eũ. ⁊ si sine magno scãdalo fieri ꝑt voca reno absolutũ ⁊ sibi dicere ac cũ absoluere p̃ auditũ in ꝓfessione. vl' si magnũ scandulũ timeret. absentẽ absol⁊ uat si ab vltima ꝓfessione sperat eẽ i gr̃a. Adhuc autẽ ⁊ aliqs placuit si magnũ timeret ⁊ notabile scandalũ sum mo deo sacerdoti cõmittat ⁊ pniam solã ꝓdigna sacer⁊ dos p negligẽtia agẽs. ꝑsertim qñ multitudo sit ẽ negle cta. vel multa coꝝ multitudo sit ãt a loco. vbi reside ꝓfessor

Quid ẽt sentiẽdũ ẽ de aliq̃ q cõfitet. ⁊ ꝓfessor eũ nõ i telligit aut ex dormitõe vel ex ignorãtia lingue. aut ex di⁊ stractõe nimia vel ex sili cã. Rndet. Jo. de Dartẽbergis antiquꝰ doctor in qõlibꝫ suis Sacrmẽtalis absolutio ꝓrigit̃ ꝓfessionẽ. Cõfessio ꝓ oĩs iportat reuelationẽ. q nõ pot eẽ sine relatõe vnꝰ ⁊ pceptõe alterꝰ. Cũ g̃ alte⁊ rũ utoꝝ. s. pceptio sacdotis deficiat in ꝑfato cãu. credo ỏ illo pcto nõ esse ꝓfessionẽ. ⁊ p ꝑns nec ipendi ꝓsolatõez Hec. ille. Sed istud videt debere intelligi vbi obaudita sit pcta ratio q de necitate salutis sũt ꝓfitẽda. nõ ỏ aliꝭ que cadũt sb ꝓcepto vt venialia. ⁊ vbi talia modica raro obaudiunt ab eo. q alias nouit psonã. siue nosc̃it. ỏbet g̃ confessor facere iterare ea. que ex somno nõ intellexit.

Utrũ aũt peniten. ℣. IIII.

tiam seu satisfactionẽ impositã p absolutõez debitã. ipec cato mortali factã. vel i toto. l' in ptẽ teat hõ iterare. Su ꝑ pniã ꝓ q̃ sũt varie opiniões. in b̃ tñ oĩs ꝓcordãt. q satisfactõ ꝓ mortali factã in mortali. ita nõ valet sic nec alia facta opa in mor talis valẽt in foro dei ad tollendũ vl' minuẽdũ debitum pene. p pcis. ad qõ ordinat oĩs satisfactio. q⁊ cũ nõ sit i amicicia cũ deo. nõ ꝑt esse acceptũ tale opꝰ ipi deo sic fa cũ. Sz vtrũ valeat i foro ecclie militãt⁊. ita q nõ teneat eã iterare. In b̃ ẽ varietas opinionũ. Alliq̃ dicũt q tene⁊ tur iterare. q⁊ nõ potuerit satisfacere deo. nec etiã potuit satisfacere sacerdoti. q i ꝓsona ꝓpi sibi illud iniũxit. Sz Pe. de tharan. ⁊ Jo. petri. vident simplr dicere sine disti foro ecclie militãtis in q̃ date sũt. vbi nõ iudicat de di⁊ spositõe interiori Jdẽ videt sentire. Uincẽ. in spe. bisto li. ix. de hanibal. c. iiij. Et p ista opinione videt satisface⁊ rei ipositõ septẽnis pnie q regulariter fiebat p q̃libꝫ mor talis antiq̃tus. vt. xxiij. q. i. pdicandũ Et ꝑsile ẽ q in tan to interuallo aliq̃ mortale cõmittebãt. vñ si oportuisset iterare. fuisset laqueũ iponere aniabꝰ. Tho. ꝓ ⁊ Albert. in. iiij. distinguũt de satisfactõe. Dicũt enim q q̃dã satisfa ctiões in q̃bꝫ remanet aliqs effectꝰ i satisfaciẽtibꝫ. ẽt pꝰ q̃ actꝰ satisfactõis trãsit. vt i ieiunio remãet corpis ma cerario vl' debilitatio. ⁊ ex elemosina subẽ dimunutio. et tales satisfactiones in pctõ nõ oportet iterare. q⁊ ẽtum ad illud q̃ ex eis remanet p pniam sequentẽ accepte sẽ Allie ꝓ satisfactõis q̃ nõ reliquũt effectũ i satisfactõe pꝰ q̃ transit actꝰ. sicut in crõue ⁊ hmõi. Actus enim interio⁊ qui totaliter trãsit i nl'o mo viuificat. vñ oportet q tales satisfactiões iterent. Eandẽ opinionẽ tenet Pe. de pal'. magis declarãs. dicit in satisfactionibꝫ habitibꝫ effectũ derelictũ post opꝰ vt elemosyna ꝑuationẽ eris. ieiunium corpis debilitatiõez ⁊ hmõi. si postea poniteat ⁊ p seuer⁊ Sicut baptismal' caracter habet effectũ recedẽte fictiõe sic ⁊ istud derelictũ ex sacro q̃ opat ex ope operato ꝯcipit valere ex sequẽti eiꝰ applicatõe ⁊ sacdotis rati habitõe cũ illũ/vere poniter. ⁊ nõ ex simplici viuificatõe. q⁊ opꝰ ope rãs mortuũnũq̃ viuificat. Et sic illa pnia satisfacit. non solũ in foro ecclie sed ẽt in foro dei q̃tũ ad illud derelic⁊ tũ. vt nõ oporteat iterare. sicut ieiunium. elemosyna ⁊ hu iusmodi. Sed si nõ hñt effectũ derelictũ. vt oro. tal' pnia facta in mortali nl'o mõ satisfacit. qñ h vel alibi oporteat satisfacere. q̃ videt intelligẽdũ i foro dei. q⁊ nec rõe ipi⁊ opis cũ facit. nec rõne derelicti cũ postea penitz eũ cũ nõ habeat effectũ derelictũ. Ut in foro ecclie satisfacit. q⁊ ñ ẽ necesse eã iterare si vult eẽ in statu saluris. postea pẽi tentia sicut necesse habebat ipaz ip̃lere cũ fuit sibi ipositã. Unde idẽ pe. dicit paulo sup peri⁊ q qñ bõ est ỏ oĩb⁊ ꝓtritus ⁊ ꝓfessus. ⁊ accipit pniam cũ absolutõe si recidi uãs pagat eã in mortali. ipe q̃dẽ se liberat ab iniũctione sacerdotꝭ. nec incurrit pctũ io bedictie. q̃ ỏ icurreret si eã nõ pfecisset. q⁊ nõ ẽ fortꝭ vinculũ ꝓfessionis q̃ dei vel ecclie. Sz i mortali existẽs implẽdo p̃ceptũ dei. .s. ỏ ho⁊ nore parẽtũ vl' p̃ceptũ ecclie. vt de ieiunio ⁊ de elemosy na ab illo absolute se liberat. g̃ ⁊c. Nec pe. Cũ g̃ pnia in⁊ iuncta ordinet ad tollendũ vl' diminuẽdũ debitũ pene tpal' talis q̃ pniam sibi ip̃ositã nõ habenti effectũ dere lictũ. vt oro⁊ones pfecit in mortali. si reuertit ad penitẽtiã et tandẽ moriꝭ in statu gr̃e. exq̃ illã nõ iterauit cũ p ipaz nil sit solutũ de debito pene tpal. soluet eũ in purgatorio nisi p alia bona sic satisfaciat. Uõ si nõ reuertat ad peni tentiã qui penitentiã pfecit in mortali quãcunq̃. siue ha bentẽ effectũ. siue nõ habentẽ derelictũ soluet illud debi⁊ tũ in iferno sp. sicut ille q̃ moriꝭ cũ mortalib⁊ ⁊ venialib⁊ de vtrisq̃ soluet penã eternã in inferno. Quãuis enim pro veniali debeaꝭ pena tpalis q finẽ bz. tñ p accidẽs ẽ q⁊ ve niale puniaꝭ in inferno pena eterna. s. rõne statꝰ. q⁊ i in⁊ ferno nulla ẽ redẽptio. Nõ enim est ille statꝰ expiãdi culpã ad quã sequiꝭ pena ⁊ iõ sp remanẽte culpa veniali du⁊ rat ⁊ pena. Ita tenet Tho. in. iiij. di. xxij. Sz de pena tpali debita p mortali pꝰ ꝓtritionẽ. Pe. de pa. sic decla⁊ rat in scripto quarti. Pctõr postq̃ ẽ deo reconciliatꝰ. ẽ de bitor pene finite. nõ qualiter cũq̃ solucẽde. ꝫ in statu gr̃e in q̃ solũ ẽ deo accepta. Alliqn ẽ debitor pene tãte quan tã meret culpa. ⁊ illa ẽ infinita. Uñ pctõr p se debebaꝭ quidã pena infinita si erat i mortali. ꝫ mutata fuit in tẽ porale ex suppositio q̃ pseueraret in amicicia. Acceptauit ei deꝰ absolutionẽ a pena eterna. ⁊ ip̃ositõez pene finite. ſb ꝺditõe si in gr̃a ficret. Et si q̃raꝭ. qre deꝰ magis accepta uit absolutiõem a culpa sine ꝺditõe q̃ absolutionẽ a pe na. Dicẽdũ est q culpa trãsit ⁊ macula trãsit ⁊ gr̃a i mo mẽto aduenit. ꝫ satisfactio futura ẽ. Futuris aũt solet cõ ditio apponi. ñ ãt pñtib⁊ nec ꝑteritz. l' si apponaꝭ certa ẽ q⁊ si ẽ i gr̃a. ptũc ñ ꝑt eẽ sine gr̃a. Jõ remissio cl'pe fit sine ꝺditõe. vel sit simplr q⁊ ꝺditio existit. vñ sic p sacrm nõ remitteret culpa nisi adesset gr̃a. sic nec postea p satisfa ctionẽ remittit pena. nisi adsit gr̃a. Tal' g̃ diminuta culpa punietur i inferno pena infinita ñ ꝑpt cõmutationẽ fini ti in infinitũ. ꝫ q⁊ debitor ẽ pene infinite. ex q̃ non soluit penã finitã sb ꝺditõe q debuit. Sic ꝑdens ꝓulegiũ de. incidit de foro meriti ad forũ sanguis. sic q declinat forũ ecclie incidẽs in mortale ad forũ iusticie exterminatis. ⁊ uenit penã eternã. Hoc q̃ dic̃ Pe. videt intelligendum de eo q pniam iniũctã nõ hñtẽ effectũ derelictũ factã i

De pena ỏbita pro pctis

Jdẽ ẽ eo. strictõe nimia

De pnia ꝺ̃ta i mor tali

Opinio

mortali.scito ab eo.l'ō q̄ dubitabat ꝓtēnit iterare.l'et cū credit l'dubitat se ō bē iterare ex negligētia dimittit ex labore recusās b̄ z ī purgatorio facē ḋo emēdā ō eo. Sz si quis dimittit iterationē tal' pnīe ex ipossibilitate qz ei deficit tps vl'credit se eā fecisse in statu gr̄e.vl'si fuerit in mortali cognito ab eo.vel etiā si scit eā fecisse ī mortali.iterare facit p aliū quē credit bonū vl'etiā si nec per se nec p aliū iterat.credit sibi sufficere ad salutē q̄ ipleuit sibi iniunctā.intrēdens q̄ b̄ nūs facit.satisfacere oportet purgatorio.z sic deo facere emēdā.p hmōi omissionē talis nō dānat Unū z ipe Pe.dicit in scripto quarti.di.xlv q.ij.q̄ q̄ facit pnīam iniūctā in mortali.p se.pro tāto nō tenet iterare.qz p̄t ī purgatorio satisfacere. Et sic dicatur q̄ videt incōuenies q̄ tantū q̄s puniat.p petō dimisso sicut pro nō dimisso.qz pena eterna.z sic nō videt in alio quo profuisse ipa ꝓtritio atq̄ ꝓfessio. Rndet pe.q̄ licet tāto puniat extēsiue nō tñ itēsiue.sic.p vno petō ita diu q̄ pro mille.sz nō tā acerbe. Si ēt ptē pnīe fecit.s.in statu gr̄e z vn⁹ dies remāsit.p illo die luet penā eternā.si ñ peniter.tñ nō tā acerbe ac si nūq̄ ꝓtrit⁹ nec ꝓfessus essz nec in alio satisfeciss̄et.als petm̄ rediret. Nec pe. Nota bñ ta tñ q̄ dū q̄s facit pnīam sibi iniūctā.si labat in mortale.q̄uis bonū sit q̄ciat⁹ ꝓfiteri.tñ cū p solā ꝓtritionē petm̄ dimittat z gr̄a restituat q̄zcito ipe ꝓcurāt etiā aū q̄ ꝓfiteat.prosequēdo dictā pnīam.ēt si sit tal' pnīa q̄ ñ relinquat effectū p⁹ se.i foro dei real'r satisfacit.qz i statu gr̄e ē vñ in nullo tenet iterare. Ad toliendū ār oīe dubiū tuti⁹ vid̄r q̄ ꝓfessor.z si dat pnīas diuturnas.dec penitētias vt ieiuniorū z elemosynarū atq̄ pegrinationū z hmōi prout requrūt petā.nō tñ iniūgat diuturnas pnīas orationū.z p̄cipue de his de q̄b⁹ p̄t dubitare ō recidiuo

Quāuis vero peniten. §. V

tie iniūgēde a ꝓfessore penitētib⁹ hodie sint arbitrarie. et ad arbitriū iudicis.i.ꝓfessoris ponēde.vt hēt.xxvi.q vij.tpa.z de pe.di.i.mēsurā Et hāc opinionē approbat consuetudo z general'r b̄ seruat.vt dic Hosti.ī sum.ti.ō pe. et re.tñ vt sacdos circa hmōi dispēsationē cautius arbitret.notā di sūt cal⁹ in q̄b⁹ p canones certe pnīe ponūt Nā z canones pniales tenet scire sacdos.als vix ī eo nō mē sacerdotis ꝓstabit.xxxvij.di.q ipis. Pum⁹ canō dicit q̄ p̄sbyter si fornicationē fecerit.pniam.x.annoz facere ḋz b̄ mō.sit indul⁹.sacco indut⁹.z humi ꝓstrat⁹ miscēdam dei iugit implorās.tribꝰ mēsibꝰ ꝓtinuis de vespera in vespam pane z aq̄ vtat exceptis diebꝰ dñicis et ꝑcipuis festiuitatibꝰ.in quib⁹ modico vino.piscib⁹ et leguminibꝰ recreat.elapsis z finitis sic tribꝰ mēsibus erit de carcere nō tñ pcedit ī publicū.ne greꝫ fidel'in eu scandalū patiat.p b̄ apparet q̄ lequit de publico. post hec resumptis aliquātulū viribꝰ.anno vno z dimidio ī pane z aq̄ peniteat exceptis dñicis z aliis ꝑcipuis festis.ī q̄b⁹ vino z sanguie ouis z caseo refician. Finito sic p āno et dimidio.pticeps fit sanguis dñi z ad pacem z ad psalmos cū aliis fribꝰ cārandos ī choro admittit.tñ ad cor nu altaris nō accedat.sz munoz ordinū tñ officia gerat Deinde post expletionē septimi.ām tres dies.s.scḋa. qrta.z sexta feria exceptis diebꝰ paschalibꝰ.q̄ sūt q̄nquagiq̄ ta.ī panez aq̄ ieiunet.tñ scḋam feriā vno psalterio vl' vno denario poterit redimere.si sic septimū annū ꝓpleuerit.p̄t cū eps ad gdū p̄stinū reuocare.ita tñ q̄ in tribꝰ annis subsequtibꝰ oī sexta feria nisi ī teruenīte mia ī pane z aq̄ ieiunet. Sacdoti ēt p q̄libet petō sine crimīe q̄ depositōem induc.ē ꝓsilis pnīa iniūgenda.p b̄anc hec oīa.lxxxij.di.p̄sbr si fornicatōem fecerit. Et intellgūt q̄ dam etiā si fornicatō simplex sit.alī de adulterio vel incesto. Secūdus canō dicit q̄ sacdos cognoscēs filiā suam spūalē.s.quā pabtizauit vl' confirmari fecit.vl'in pnīa audiuit.pniam.xij.annoz agere ḋz. z si in publicū p̄ dierit deponēd⁹. Eps aūt q̄ talia pniā sit.xv.annis peniteat. Mulier p̄o religiōi tradēda ē.rebꝰ suis pauperibus erogatis.xxx.q.i.si q̄s sacdos.z.c.nō ḋz. Tert⁹ canō dicit.q̄ si q̄s ꝑ naturā peccauerit z ē cleric⁹.deponi ḋz vel religioni tradi si corrigibil'appareat ad ꝓperuā pniam pagendā.si laic⁹ excōicari z a cetu fideliū vsq̄ ad condignā satisfactōz ḋz fieri alien⁹.de excess.plarōz.clerici iuge q̄ notat infra codē.versi.q̄ drageſium⁹.b̄ aūt vicium mal⁹ est q̄ si q̄s matrem cognosceret.xxxij.q.vij.adulterij. Quart⁹.q̄ sacerdos q̄ iterest dādestinis nuptijs.triēnio suspēdit.z si b̄ culpa exegerit grauⁿ puniat.de clandē. despō.cū inhibitio. Per ꝓstitutōes aūt legatoz aplice sedis in puincia.tales siue sint clerici siue laici ad sedem apostolicā sūt mittēdi.nō dicūt tñ q̄ sint excōicati.sz q̄ citra sedē aplicā absoluti nō p̄nt.intelligas tu a peccato Cōsuetudo tñ in plerisq̄ locis tales excōicatos reputat quouisq̄ p sedē aplicā fuerint absoluti.puto tñ q̄ alijs q̄ gnanda sit dies talib⁹ infra quā iter arripiāt.q̄ elapso si nō obedierint.sūt ad b̄p censurā ecclīasticā cōpellēdi.Et ex quo ꝓter b̄ ligati erāt.nō dñt absolui quouisq̄ iter ꝓce cerint.ar.de appellā.cōne Quint⁹.q̄ si q̄s vorum lim plex violauerit.tribꝰ annis penitere ḋz.xxvij.di.si vir.

Sext⁹.q̄ si q̄s excōicat⁹ celebrauerit.triēnio penitere ḋz.z a vino z carnib⁹ abstinere.xi.q.iij.de illis. Septi mus.q̄ q̄ aliū iniuste accusat ad mortē.xl.dies in pane et aqua.z p septē sequētes annos peniteat.z b̄ si accusatus occisus sit.si ꝓ o mēbrū tantū pdidit ꝓ triennū.ō ac cu.accusasti. Octau⁹.q̄ q̄cūq̄ filiā spūalē vl'cōmatrē suā cognoscit.p.vij.annos peniteat.z ei ꝓsentēres sit'r. xxx.q.iij.nō ꝺporter. Non⁹.q̄ si q̄s despōsatā alij du xerit.eā dimittat z.xl.dies ī pane z aq̄ ieiunet.p septē annos sequētes peniteat.de spō.duo accepisti. Decimus.q̄ q̄ cognoscit duas cōmatres vl'sorores siue vxor siue nō.adminus septē annis peniteat.licet pl⁹ deberet.xxx.q.iij.si p̄r. Undecim⁹.q̄ homicida voluntarius sine spe restitutōis deponit.z.vij.annis peniteat.l.di.Miroz. Duodecim⁹.q̄ casual'p quinq̄ āpos pe niteat.l.dis.eos.z duob⁹ sequētib⁹.c. Tredecim⁹.q̄ si b̄ factū sit ꝓpter necessitatē euitabilē.p duos annos ḋz pe nitere.l.di.de his clericis.si eēt euitabil'i nullo ꝑuaret centiā suā eccliē ostendēdā bonū ē penitere.ō homi.c.ij. §.fi. Sed z si q̄s p insaniā cōmittat homicidiū.nō ꝑ tatur.iij.q.iv.indicas.xvi.q.i.alīq̄s.z.c.illi.z.c. si q̄s insa nies. Qui ꝓo etiā intuitu disciplineincaute pcurrendo occidit.deponit.de homici.p̄sbyteq̄.xv.q.v.si q̄s no ira tus.sed z q̄ ligatū latronē interficit.deponit.de homici. suscepim⁹. Quartusdecim⁹.q̄ matricida p.v.āos pe niteat fm formā satis aspērā traditā.xxxij.q.ij. laroze. Uxoricide aūt ponit maioꝛ pnīa.tal'eni z q̄ ꝺnm occi dit nūq̄ eā rat nec vehiculo deportat.vt patz.xxxij.q.ij. admonere.z.c.q̄cūq̄. Quare dixit Aug.q̄ mal⁹ petm̄ ē vxoricidiū q̄s matricidiū.cū grauⁿ punit.ar.xxxij.q.i.nō offeram⁹. Alij ꝺ.sed ideo maioꝛ pnīa imponit.q: prom priores sūt hoies ad occidēdas vxores q̄s mres.ar.ff.de penis.l.aut facta.§.fi. Quitusdecim⁹ ē.q̄ piur⁹.xl.dies in pane z aq̄ z p septē sequētes āos peniteat.z sp ḋz eē in pnīa sz intermoꝛi.vi.q.i.quicūq̄. Sextusdecim⁹.in falsa mēsura.xxx.dicit in pane z aq̄ pnīa ē imponenda. de ꝺben.cm.vt mēsure. Decimusseptim⁹.si q̄s soleꝫ niter penituit.z postea redit ad vomitū.x.annis penite at.de pe.di.v.si q̄ ꝺo. Decimusoctau⁹.q̄ ꝺuorā seu mo nialē cognoscit.x.ānis peniteat.z ipa sit'r pniaz agat.sz formā tradit.xxvij.q.i.de filia.z.c.deuota. Decimus

nen⁹.q̄ cītat missam ꝛ nō cōicat. vno ānō dz penitere ꝛ interim a celebratōe missaꝝ cessare dz ō ꝑse.di.ij.relatū.

Vigesim⁹ sacerdos q̄ mortuū clericū iuoluit in palla altaris.x.ānis ꝛ.v.mensibꝫ penitеat. Diacon⁹ ꝯo triēnio et dimidio siue sex mēsibꝫ.de ꝑse.di.i. Nemo p ignorātiā cleliā vl̄ ebriosa.seu calicē sacrū polluꝛ manibꝫ accipit vl̄ stola cōmutet.annis.vij.peniteat.i duobꝫ primis nō i eccliā.ꝛ vsq̄ ad q̄rtū nō offeret.ꝛ tribꝫ diebꝫ i hebdomada a vino ꝛ carnibꝫ abstinet ieiunādo. ſz alia ꝑsidō randa sunt.sic h̄ plen⁹ inuenit.xij.q.ij.de viro. Vicesimus secūd⁹.si parētes frāgūt spōsalia filioꝝ triēnio separant a cōtone ꝛ filij sūt si in culpa sunt. ſz filij fm ꝓphetā missionē factā ꝑtraxerūt.excusant vtriq̄.q̄ ad penā ecclesie intelligas.nō q̄ ad reatū exq̄ dederūt operā in cōtrariū.xxxi.q.iij.si q̄s parētes.ar.de pe.di.i.si cui. Vicesimus tertius⁹.q̄ ducit in mrimoniū quā polluit p adulteriū.v.annis peniteat.xxxi.q.i.si q̄ viduā. Vigesim⁹ quart⁹.ꝙ maledict⁹ ꝯ deū vl̄ aliquē in.cōtra suoꝝ linguā suā publice in blasphemiā relapsās dz agere pniam per.vij.hebdomadas.sic habet de maledō.statuim⁹. Vigesimus q̄nt⁹.i sacdote denudante illū q̄ sibi ꝑfess⁹ ē ex bo l̄ signo.q; dz a sacdotali officio deponi ad agendā pniam. Vicesimus sext⁹.q̄ cōpulit ꝑditionalit̄ puratꝰ.si liber sit. xl.diebꝫ in pane ꝛ aq̄ ieiunet.ꝛ p septē ānos ieq̄ntes peniteat.si fu⁹ sit tribꝫ ānis.xxij.q.v.q̄ ꝑpulsus. Vicesim⁹ septim⁹.q̄ puratꝰ i manibꝫ epi vl̄ i cruce sacta tribꝫ ānis q̄ no ꝑsecrata vno anno peniteat q̄ coact⁹ ꝛ p ignorātiā tribꝫ q̄dragesimis.xxij.q.v.c.ij. Vigesimus octauus.q̄ scienter falsū iurat vl̄ aliū iurare cōpellit.xl.diebꝫ ieiunet i pane ꝛ aq̄.ꝛ p sequētes septē annos peniteat.xxij.q.v.si quis puer⁹. Vigesimus non⁹.q̄ in diocēdis horis cano nicis ꝛ aliꝭ officijs ōnis a ꝓsuetudine metropolitane ꝓprie ecclie discrepat.vi.mensibꝫ cōtone ꝓuat.si ex contētu ꝓprio h̄ accidat.xij.di.de his. Tricesim⁹.eps q̄ ordinat sine custa cā clericū inutilū absolute vno ānō suspēdatur xxiij.di.ca.i. Trigesimus prim⁹.eps q̄ correctioez ō vē ditōe mysterioꝝ dissimulat.duobꝫ mēsibꝫ sacerdos q̄ tuoꝝ dyaconi ꝛ ceteri ad arbitriū iudicis pēniteat.i.q.i.quic quid iuuisibil. Trigesimus secūd⁹.sortileg⁹.xl.diebꝫ peniteat.ex ō sortilegijs.c.req̄sti. Trigesim⁹ tert⁹.q̄ vidit in astrolabio.duobꝫ annis peniteat.de sortil.c.ex tuarū. Trigesimus q̄rt⁹.si p negligētiā aliq̄d ō sanguic xpi stillauerit i terrā.i.tabulā terre adherētē.lingua lābat ꝛ tabula radat.si nō fuerit tabula loc⁹ cōrodat ꝛ cauēdo cōburat.ꝛ cinis iuxta altare recōdat.ꝛ sacdos.xl.diebꝫ peniteat. Si sup altare stillauerit calix.forbeat minister stillā et tribꝰ diebꝫ peniteat. Si sup linteū altarꝫ ꝛ ad aliud stilla guenerit.vij.diebꝫ.si vsq̄ ad tertiū.ix.si vsq̄ ad q̄r tū.xx.diebꝫ peniteat.ꝛ litteam ia q̄ tetigerit stilla tribus vicibꝫ minister abluat calice ſbterpositio ꝛ aq̄ ablutiōis sumat l iuxta altare ꝓdat.si sine abominatōe sumi non ꝑt de ꝑse.di.ij.si p negligētiā. Trigesimus quīt⁹.si per ebrietatē l̄ forsitatē eucharistiā euomerit.xl. diebꝫ si sit laic⁹.cleric⁹ āt.lxx.diebꝫ.eps.xc.diebꝫ peniteat.si ex ſmirutatē h̄ accidit.vij.diebꝫ.de ꝑse.di.ij.si q̄s p ebrietatē. Trigesimus sext⁹.q̄ pl̄bytez interfecerit.xij.ānis peniteat.de pe.ꝛ re.c.ij. Trigesimus septim⁹.q̄ domū vl̄ areā volūtarie succēdit ſbblata vl̄ incēsa oīa restituat.ꝛ tribꝫ ānis peniteat.ex de iniurijs.c.si q̄s domū. Canon dic.q̄ si ex odio vl̄ p vindicta h̄ fecerit.excōicari debz nec absoluet q̄squā satisfecerit. pnia aūt imponit.vt hie rosolimis vl̄ i hispaniā vadat.in dei ſuitio p annū integrū mozatur⁹. Si q̄s archiepūs vl̄ eps h̄ relapsauerit. damnū restituat ꝛ p ānū ab officio epali abstineat.xxij. q.vij.pessimā.hodie postq̄ denūciati sūt nō ꝑt absolui citra sedē aplicā.de sent.excō.tua nos. Trigesimus octauus.q̄ cōicat heretico insci⁹.ānō vno peniteat.q scies ter.v.annos Qui pmittit hereticū cantare missā ignorā ter.xl.dies.si p reuerētia ei⁹ p annū.si i ībūsiōe fidei ran q̄ hereticꝰ dānat.nisi.p.x.ānos peniteat. Si q̄s recesserit ab ecclia ad hereticos fugiēs ꝛ alios ad hec idē faciendū induxerit.xij.annis peniteat.tres ex ecclias. vij.interaudiētes.duos ex cōionē.ꝛ sic duodecimo ānō cōionem sine oblatōe suscipiat.xxxij.q.i.si q̄s dederit. Trigesimus non⁹.q̄ ignorāter cognoscit duas sozores vl̄ mrem ꝛ filiā vl̄ amitā ꝛ neptē.vij.ānis peniteat si scienter ppetuo caret ꝓfugio.xxxiij.q.ij.si q̄s cū duab⁹. Quadragesim⁹ qui cū bruis coierit.pl⁹ q̄ p.vij.ānos peniteat Idē ꝑpincestu.xxxij.q.ij.h̄pm.ꝛ ℣.sequēnbꝫ. Quadragesim⁹ prim⁹.pron⁹ q̄ res ecclie dilapidat.ānō vno pēitеat.xvi q.vij.filijs. Quadragesimus secūd⁹.q̄ lustrat domuꝝ suā cū magicis ꝛ scātationibꝫ.v.ānis pēitеat.xxvi.q.v.q̄ divinatōes.ꝛ.c.nō liceat. Quadragesimus tert⁹.si mus comedat corp⁹ xpi.sacdos.xl.dies pēitеat.si pdidit.xxx. dies de ꝑse.di.ij.q̄ beñ. Si icaute dimisit.q̄ quis nil nefā dū inde acciderit.tribꝫ mēsibꝫ ab officio suspedet.ō cū stodia eucharistie.eo.c.ij. Quadragesimus quart⁹.qui iurat ñ facē pacē cū ꝓxio suo.ānō vno pēitеat ꝛ ad pacē redeat.xxij.q.iij.q̄ sacro. Quadragesimus q̄nt⁹.ꝑ puio adulterio ꝛ homicidio dānat regulariter septē ānis. Idē ō fornicatōe.licet ñ ita aspa pnia iniūgat.xxij.q.i.p cauēdū. alis ſcipit pdicā dū.xxxij.q.ij.h̄ ipz.ꝛ ℣.leq̄n. Quadragesimus sext⁹.q̄ scienter rebaptizat.vij.ānis peniteat faciendo tres q̄dragesimas.ꝛ feria q̄rta ꝛ sexta i pane ꝛ aq̄ ieiunādo.h̄ si.ꝑ vicio hereſ fecerit.si ānte ꝑ imundicia.i.ꝑ salute corpis obtinēda.vt ō apostata.c.ij.tribꝫ annis peniteat.ō ꝑse.di.iij.q̄ bis.ꝛ tal⁹ q̄ baptizat vl̄ ēt ꝑfirmat fit de foro ecclie ꝛ cogit fieri regularis.de ꝑse.di.iij.dictū ē.

De celatōe ꝛ sigillo ꝓfessionis. Caplm.xxij.

DE celatione confessionis. Nota fm Tho.i.iij.di.xxi.q̄ audiēs confessionē tenet celare cā. Qz in sacris id q̄ō geritur extern⁹.ē signū ei⁹ q̄ō gerit intern⁹.vñ sic ds boi ꝓfitētī tegit pctm̄ interi⁹.ita ꝛ sacdos dz celare exteri⁹. Uñ tāq̄ violator sacri ē reuelator ꝓfessiōis Et ē alia rō.q; scz boies p h̄ magis attrahuntur ad ꝓfessionē ꝛ simplicis cōfitent.vñ ꝛ si aliq̄d piculū futuꝝ imineret.ꝛ h̄ sacer⁹ solū p ꝓfessionē.vt ō heretico q̄ corrūpit fideles.vl̄ ō mrimonio illicito.q̄ ḋā volūt ꝯhere.vl̄ de pdītōe fiēda.nō p pter h̄ dz reuelari ꝓfessio ad ipedidū malū.vt q̄dā ꝺixerūt.ſz falsū ē Debet āt monere eos q̄ ꝓfitent vt obuiet vl̄ desistāt. Et plato dicē q̄ vigilet sup gregē suū.ꝛ hmōi.si ne vlla reuelatōe. Nec Tho. Quid si iudex inq̄reret ab aliq̄ an sciat aliq̄d de tali materia i ꝓfessiōe.vl̄ p aliū modū dicē Bull.q̄ sinō ꝑt declinare alio mō iniquū iudicē ꝑt respondere nihil ide scio .qz sbintelligit vt hō .vl̄ ēt ꝑ ꝓfessionē.q̄ō intelligit.tibi reuelādū. Sicē exponit illō Mat.xxiij. De die illo ꝛ hora nemo scit nec filius hois.ꝛ intelligit reuelādū nob.vl̄ nihil scit.tn̄ztū hō p scientiā acq̄sitā.ꝛ si sciat p infusā.pt ēt h̄ iurare. Sz nec ēt ſz pe.ō pa.i.iij.di.xxi.plinā aut ꝑceptū cui⁹ cūq̄ supioz ēt papa fcm̄ h̄ pēa excōicatōis lz reuelare ꝓfoez q̄sigillū ꝓfessionis ē de iure ōino ꝛ ō necitate sacri. papa āt licz aliq̄n di spenset i ꝑceptis ōinis.vt i voti.ñ tn̄ in sacris ꝑt dispēsare.vt q̄ ds ñ baptizet vl̄ nō ꝓficeat. Ō dictū ē celatio nē ꝓfessiōis ee ō sacri necitate. ñ sic intelligit.q̄ ñ sit fm sacm̄.ēt si nō celaret.qz vtiq̄ vez sacm̄ eēt si sacdos reuelaret.sic ēt si ds nō regeret.qz ipe nō satisfacit. Sz dz celatio ꝓfessiōis ō necitate sacri.qz natura sacri necitat cū ad celādū. Natura dico ꝛ q̄ztū ad id q̄ō est sacm̄.q̄ fit in occulto sol⁹ cū solo.ꝛ q̄ztū ad id q̄ō ē sacm̄. ꝛ res.ſ.

pria interior. q̃ etiã ẽ occlta. Et q̃tũ ad rẽ tm̃. i. remissiõez
peroz. Hora fm pe. de pa. qz qd̃ dic̃ Tho. q occultaro
ꝓfessiõis ẽ de cẽtia sacri. n lic ẽ intelligẽdũ q̃ sit eis mã
vl'ei⁹ forma. sz q̃ ẽ d̃ natura ei⁹ obligaro ad occultaõez
Sicut si dicerem⁹ de cẽtia leuis. ẽ ferri furtũ. vl'd̃ cẽ
tia mr̃imonij ẽ reddẽ debitũ. i. obligaro ad h̃ ipm. Est ãt
petm̃ mortale reuelare ꝓfessionẽ. qz ꝑ ius dinũ z posi
uũ. vñ z g̃uiter punit ab eccla. Nã de iure antiq̃ dz ita⁹
depõi. z oib⁹ diebꝫ vite sue ignominiol⁹ fieri z pegrina
ri. de pe. di. vi. sacdos. sz fm decretalẽ. cẽ de pe. z re. oẽs
dz õponi. z ad agẽdũ ppetuã pnias i arcũ monasterij de
truci. sz Host. facit pmã certo tpe z cẽ ide alia. sz hec pe
nitẽtia iponẽda ẽ i iudicio. qñ q̃s pui nicit d̃ h̃ vl' facit i
iure. nã alis i foro pnie vidz esse arbitraria pnia. p hmõi
peccatis sic̃ p alijs peccatis.

De licentia aũt confi. §. I.

tentis q̃uis petm̃ suũ possit ꝓfessor alteri manifestare
sz Tho. z pe. Ln̄ ñ dz vti tali licẽtia nisi ad vtilẽ aliq̃d
malũ. Tenet ãt ille cui aliq̃d reuelat d̃ inija penitẽtis ñ
reuelare sz illd̃ celare nisi forte petor velit q̃ ille absolu
te z libere sciat. Licẽtiã tm̃ quã dat penitẽs ꝓfessori d̃ re
uelãdo q̃tũcũq; generat. nõ intelligit nisi ad bonũ ꝓfitẽ
tis. fm pe. d̃ pa. Et nota fm pe. de pa. q̃ si iudex diceret
alicui capto⁹ maleficio. da licẽtiã ꝓfessori vt dicat si ꝓfes
sus es de h̃ vl' de illo. ñ tenet dare nec ex h̃ suspitio dz ha
beri ꝑ cũ de delicto. qz forte h̃ facit ꝓpter vtilitatẽ scãdalũ
Sed z si daret inija ꝓfessori. sic licentiat⁹ ñ dz dicẽ petm̃
illd̃ si cõmisisset Itẽ si plat⁹ petet ꝓfessori vt si dicat
sibi petm̃ alicui⁹. quod ẽ oino occultũ. etiã si ꝓfes⁹ d̃ di
sset inia ipi vt diceret. nõ tenet obedire vt reueler illd̃.
qz plat⁹ ñ ẽ iudex occltoz. imo etiã si ꝓfes⁹ cẽt diffama
tus de illo petõ. z p infamiã ꝙueniret illd̃ ad cognitiõez
iudicis. q̃uis ipe ꝓfess⁹ interorgat⁹ a iudice siue plato
teneret se manifestare tm̃ ꝓfessori ei⁹ ẽt habita inia ab eo di
cẽdi. nõ tenet obedire iudici sibi petenti vt dicat si scit.
nec dz dicẽ. qz forti ñ miscẽdi. s. ꝓtentiol⁹ z pniat. Dz si cõ
fessor scit p petm̃ alicui⁹ nõ solũ p ꝓfessionẽ. sz etiã p aliuz
modũ. puta qz vidit vl' audiuit pt dicere q illud vidit l'
audiuit p talẽ z talẽ modũ. dũ tm̃ nõ dicat id scire p ꝓfes
sionẽ Nec refert vtr̃ pus ꝓfessionẽ audierit. z postea per
aliũ modũ sciuerit vl' ecouerso. In q̃ casu. s. si pus sciuit
petm̃ añ ꝓfessionẽ ñ opter q̃ ptestet se nõ recipe illud in
ꝓfessiõe. qz ẽt sine ptestatõe dicẽ pt q̃ntũ ex ꝓfessiõez scit
Nec tm̃ hmõi dicere dz sine mag̃ cã z rõnabili. Itẽ fm
eundẽ Pe. cũ ꝓfessio nõ auferat ꝓfessori ius suũ. nec cõ
ferat ei ius nouũ in alio foro. q̃cq̃d vidz ꝓfessori faciẽdũ l'
omittẽdũ. p bono ipi⁹ ꝓfitẽtis vl' p bono cõi. pt facere l'
omittere. dũmõ p h̃ ñ reuelet ꝓfessio. ad qd̃ solũ obligat
licet alis id nõ eẽt factur⁹. vñ si p ꝓfessionẽ ꝓz vl' alteri
us scit abbas q̃ ñ expedit ꝑi tenere mõasteriũ. z sit ta
lis. q̃ alias ad libitũ pot amoueri. expectet q̃uscq̃ sine no
ta reuelatiõis possit cũ amouẽ. z tũc statim amoueat. Cũ
enim ex auditõria ꝓfessionis obliget ad medẽdũ anie peni
tẽtis. sic̃ medic⁹. absq̃ tm̃ reuelatõe ꝓfessiõis. ex q̃ aliquẽ
in curã suscipit. tenet ei dare remediũ ꝑ recidiuũ. z sic i
ꝓpsito q̃ato pt amoueat quẽ etiã amouere poterat. Si
aũt talis erat q̃ sine iusta cã amoueri ñ poterat. cũ audiẽ
tia ꝓfessiõis nullũ ius ꝓbeat sibi i alio foro in q̃ ñ ꝓfitat
sibi vt iudex. amouere non pt idem Tho. Itẽ qz plat⁹ li
cẽtiã intrãdi villã seu cãtatẽ. sbdito ad libitũ ꝓcedere pt
vel negare licet alis ñ eẽt negatur⁹ ꝓpter periculũ qd̃ ex so
la ꝓfessione nouit negare pt dũ tm̃ ex h̃ suspitio nõ oriat
In occulto tm̃ sp monere pot illũ q̃ ꝓfessus ẽ. qz h̃ nõ est
reuelare ꝓfessionẽ. Sil'r curat⁹ ꝓpt ꝓfessiõez ñ pt negaꝛ
ꝓfesso cõionẽ. qñ alis eã dare tenet. puta i pascare. Aliaꝫ
sic dicẽs. Nõ teneoꝛ nũc tibi dare z nõ obijcẽs de crimi
ne ꝓfesso. ñ p h̃ dz reuelare ꝓfessiõez. Sz si cui ꝓcẽri ꝑ
suũ prochialẽ sacdotẽ. qz nõ vult sibi dare eucharistiam
ipe sacerdos diceret coã aliis. q̃ h̃ fac qz h̃z petm̃ a q̃ ipe
nõ pt absoluere. z ipe ñ vult ire ad epm. h̃ eẽt reuelare cõ
fessiõez q̃uis ipe ñ itẽderet h̃. qz g̃uitatẽ petit expedit h̃ pe.
Et idẽ ẽ cũ dicit se audisse quẽdã noiando cũ z no ꝓtes
uisse. Sil'r de epõ q̃ p ꝓfessionẽ nouit corruptiõez monia
lis. q̃ petit bñdici. qz aut ẽ cal⁹ in q̃ tenet. z tunc negare
nõ dz. qz si p ꝓfessionẽ ciusdẽ sibi ꝓstat. ñ tm̃ sibi ꝓstat vt
udici in illo foro i q̃ sic̃ ab ordinario monasterij petit be
nedictiõem q̃libet p scripa. Si ãt h̃ scit p ꝓfessionẽ ei⁹ q̃
vidit vl' illu⁹ q̃ ea corrũpit. nõ sufficiẽter ꝓstat. Et si ex co
fessionẽ dixit. vñ negare ñ dz. Si ãt al's scit nõ tenet bñ
dictionẽ inpturi. z pt sine reuelatõe ꝓfessiõis negare ma
ꝓfitẽti sicut ñ ꝓfitẽti. Et qd̃ dictũ ẽ de bñdictiõe monia
liũ. s. ꝙginali idẽ ẽ de bñdictiõe abbatissaꝫ cũ ꝙginus p
ficiũtur. qd̃ tm̃ ñ ẽ necrũ ꝙginẽ. s. ꝓfici. ꝙginibꝫ z ñ alia
Nã z vidua pt eẽ abbatissa. sic̃. Paula mr̃ Eustachij. cui
absurdũ eis vidz q̃ monialibꝫ bñdict⁹ possit abbatissa
esse carẽs illa bñdictõe. sic̃ etiã fm turapfessis nõ dz no
uitia ꝓferri in abbatissam. imo nec ꝓfesse tacite nec expꝛ
se. de elec. cũ dilectis. in ꝓn. li. vi. Oz tm̃ qd̃ nõ ꝓhibi
tũ ẽ cõcessum ẽ. iõ vidz q̃ bñdictio abbatissaꝫ q̃tũcũq;
nõ reꝯat ꝙginitatẽ magis q̃ abbatũ. cũ nõ sit iure cau
latura ad quã eligit. quẽ al's putabat dignũ nõ dz eli⁹
gere ex sciã sibi sic dicẽte. qz eligẽdo faceret dignũ vl' i
dignũ negociũ gerit inter ipm z deũ. vñ ꝓtia ex his q̃
scit vt ds iudicare i ꝓposito. Sz bñ putarẽ q̃ ꝓpter q̃ cri⁹
nas iurꝫ. puta q̃ eẽt ꝓuat⁹ voce eligẽdi. a fructibꝫ ꝓtiꝛ
nũ suspẽsus. q̃ eligeret illũ quẽ scit vt de⁹ indignũ. iz ne
scit vt hõ. qz de his q̃ scit hõ vt deus solũ dz deũ vltoꝛe
nõ hoicz z hmõi. pe. Quãus ãt dimidiãdo ꝓfessionẽ ñ
sit ibi sacr̃m tenet tm̃ celare sacdos. qz ps e sacr̃ pen⁹.

Qui teneãtur ad sigil. §. II.

lũ ꝓfessiõis. dicẽ Pe. de Palud. vbi s. q̃ ad celandũ ꝓfes
sionẽ tenet is ad quẽ ꝓfessio ꝙuenit licite vl' illicite. medi
ate vl' immediate. vñ z nõ sacdos q̃ i casu necitatis audit
de moralibꝫ z venialibꝫ tenet ad sigillũ ꝓfessionis. Itẽ
iterpres quẽ penitẽs p se adhibet. Itẽ q̃ casu audit. Itẽ
ts cui de inia ꝓfitentis reuelauit. Itẽ q̃ se ꝓfessorẽ fingit
Itẽ latẽt absc̃dit⁹ ꝓfessiõez audit. qd̃ ẽ sacrilegiũ z iuri
am facẽ sacr̃o. Itẽ ꝓfessor añq̃ absoluat z etiã cũ ñ absol
uit tenet celebrare. Itẽ nota q̃ cũ q̃s recipit aliq̃d sub
sigillo ꝓfessiõis. q̃uis ei nõ fuerit ꝓfessus dicẽs illud. tñ
ita dz secretũ tenere ac si haberet i ꝓfessiõe. Addit ãt Pe. de palu. q̃
q̃ tradit qd̃ accipit in ꝓfessiõe. q̃uis ñ ẽ ꝓfessio. vr̃ tñ fa
cẽri qd̃ ibi nõ ẽ sz rõne ꝓmissi. si ꝓmisit illd̃ sic celare. B
fm Tho. z pe. de pa. Dicũt tm̃ Tho. z pe. q̃ hõ no dz ali
quid de facili recipe in ꝓfessiõe. Addit ãt Pe. de palu. q̃
q̃ tradit qd̃ accipit in ꝓfessiõe. q̃uis ñ ẽ ꝓfessio. vr̃ tñ fa
cere irreuerẽtiã sacr̃o. cũ nihil sit eq̃ celandũ eo qd̃ ꝓfes
sionẽ scit. Sz sil'r cũ aliq̃s accipit ab alio ꝓ illũ recomẽn
dãs vt illd̃ fuet secretũ. tenet ad celãdũ. z frãgẽs morta
liter peccat. Ea tm̃ q̃ q̃s recipit sub sigillo ꝓfessiõis z ñ
in ꝓfessiõe. nõ pl⁹ obligãt q̃ cũ q̃s iurat tenere secretuz.
vñ q̃ iurauit tenẽ secretũ aliq̃d malũ. qd̃ malitatẽ do
tũ al's nõ possit ipedire. illd̃ malũ auferẽ vr̃ pditio aliq
et hmõi tenet manifestare ñ obstãte iuramẽto. exx. q. iij.
inter ecca. Ita z qd̃ accipit sb sigillo ꝓfessiõis z ñ i ꝓfes.

Ad que se extendat. §. III.

sigillũ ꝓfessiõis. Dic̃ Tho. in. iij. q. vt dicere ñ nisi ad illa q̃
cadũt sb sacmẽtali ꝓfessiõe. indirecte ãt extẽdit se ñ ad sciũ
ad ea q̃ cadũt sb ꝓfessiõe sacmẽtali vt ꝓtã. sz ẽt oĩa alia
p q̃ possz petor vl' petm̃ depbẽdi. vt si dicerz q̃ nõ absol.

vl' eū. vl' tal'cui⁹ impedmēdū coḡuit p ɔfessionē solū) nō ē tali vtor. Nihilomin⁹ ēt alia q̄ i ɔfessiōe dicūt non ꝓtinēcia ad ɔfess. onē sūmopē sūt celāda tū ꝓpter scandalū. tū ꝓpter ꝓnūtiatē q̄ ex ɔsuetudie seq̄t ad dicēdū auditā i ɔfessiōe Tho. Pe. de pa. plen⁹ pseq̄t uttā materiā dicēs. q̄ directe z pr̄incipal'r pcta ɔfessa z circūstātie iḡn rū bmoi. z psona tertia. cū q̄ ds ɔfitet se peccasse cadit sb sigillo ɔfessiōis. licet ād̄a b̄ negēt ō psona cū q̄ ds cō fitet se peccasse. qō tn ip̄e rpebat. Et qn p locutōez ō pec catis ɔfessis p̄t ocuenire p se vl' p acadēs dirccte l' indirecte. vl' p quēcūq; aliū modū in aliquā cognitiōem vel suspitionē vl' opinionē vl' dubitatōem ō ɔfessō. vl' inq̄rētū sibi quenire detrimētū vl' infaīa vl' in corpe. vl' i possessione vl' fama vl' amicus. vl' pt p b̄ scādalū i pl'o gene rari. vl' ɔfessio magi odiosa vl' min⁹ dilecta. l' magi one rosa vl' min⁹ pciosa ō putari. dz ɔfessor ab bmōi locutōe abstinere Et q̄ raro vl' nūq; pt ꝓtīgere. dn ex reuelatiōe peroz i ɔfessione scitoz z nō p aliā viā possit sciq̄ aliq̄d de pdict̄ inconuenientibz. q̄uis forte qn q; nullū ꝓtīgat. multū dz cauere q̄ nō dicat pcta audita i ɔfessiōe qui tūcūq; gñal'r loq̄t vl' quō dicat. Dec pe. Et mḡr Umber⁹ dic q̄ cauēdū ē ne vnq; dicat. ds i bmōe vl' aliq̄ locutōe. Ego audiui istū. casū i ɔfessiōe. Nec vnq; dz dicere in illa abbatia l' villa vl' castro in q̄bz audiui ɔfessiones fiūt mīta pcta z bmōi. q̄ p b̄ credūt simplices q̄ b̄ sit reuelare ɔfessionē q̄uis b̄ n̄ sit reuelare fm pe. nisi ex bu iusmōi locutōe posset peri aliq⁹ de pbēdi. Dicēdo ād. ille ɔfess⁹ ē mihi pcta sua n̄ ē reuelare. q̄ nihil potit i pa tia. q̄ si diceret⁹ q̄ pcta n̄ hēm⁹ ꝛc. Sz dicēdo fuisse sī bi ɔfessū de magnis z mīt. b̄ē reuelare fm pe. Bona. ād aliq⁹ opa q̄ sūt ex ɔfessiōe. puta q̄ ē ygo. q̄ nūq; peccauit mortal'r. z bmōi. licet dicere. nisi q̄ ex b̄ q̄ vn⁹ laudatur de bmōi. pcta altcri⁹ q̄si reuelak q̄ n̄ laudak de eo de. q̄ qd ō vno dz ō alio negak. di. xxv. q̄. s. vñ si ō duo b⁹ ɔfitētibz dic ɔfessor ō vno q̄ ē ygo. statī cētur suspiro ō aliū. si idē n̄ diceret. Dec pe. de pa. Ēt z vmbert⁹ dic simpliciter abstinēdū ab bmōi locutōibz. addēs idē Umber⁹ q̄ ɔfessor dz ēt cauere ne vnq; p aliq̄ dē⁹ p. cā ɔfitē ti ondat minorē familiaritatē vl' signū minoz dilectōis Illa q̄ dicūt i ɔfessiōe nec pcta nec valēria ducere. i ma nif. statōez ɔfitētis vt q̄ i tali tra sint bōa blada z bn. bmōi ñ cadūt sb sigillo ɔfessiōis. Nota ēt q̄si ɔfessor idiget cō silio alteri⁹. nisi bēat in mia a ɔfitēte ō psona manifestā) da dz loq; ita obscur̄ z cautez a remoz. vt nullo mō possit ɔsulēs imaginari de psona. vñ dz ɔsiderare horā z rps idoneū. Nā si q̄s audit ɔfessionē dericalis⁹. quē vidit q̄ bz ɔsulere ad pedes illi⁹ p ɔfessiōe. nec ali⁹ potuit ad uenire. Si ɔfessor vadit subito ad iterrogādū illū ō ali quo casu symoniaco z bmōi. Nōne satis z pbabil'r z q̄si violent bēbit ille suspicari ō illo clico. Et io i bmōi mag cautels adpibēda ē. q̄ si ɔfessor nesciret l' si n̄ possz. casū exprmē. sr q̄ idiget ɔsilio. qui ille ɔsulror itelligerz psonā ipa n̄ vtr scari. dz ire ad alios. p ɔsilio. q̄ si aliū sufficiētē hre n̄ pt. n̄ sci tromittat. vñ z ipe pe. de pa. dic. q̄ si n̄ possz set ɔfiteri petr̄ ꝓtū nisi dicēdo aliq̄d. p q̄d manifestaret ɔfessōz alteri⁹. n dz illō ɔfiteri ēt si cēt mortale. sz sufficit tūc attritio cū ꝓpōsito ɔfitēdi. qñ bēbit copiā tal' sacdo tis cui illō petr̄ suū ɔfitēdo n̄ manifestēt ɔfessio alteri⁹ Nō ē q̄ fortior ē obligatio ad celādū cās ad ɔfitēdū. Si ds ād i ɔfessiōe reuelat credita z debita sua z bmōi. vtz. z q̄n sacdos possit aliqs reuelare. vid supra ō ɔfessiōe in hac tertia q. ti. xiij. c. xix. Et q̄ i dē. cupiētes ō pe. dz q̄ ɔfessores religiosi dēt facere cōsciētiā sibi ɔfitētibz ō so lutōe dcliz. al's si scāter omittūt sī suspēsi ab officio p dicatiōis donec faciāt si cōmode pñt. Et si interi pdicat sūt excōicati ipo facto. ō q̄ sntia excōicatōis z suspēsiōis vid. j. in. ti. de cēsuris ecclīasticis. Est sciēdū q̄ ibi dz q⁹ intelligit fm Pau. de leaza. z Pe. de ācha. si ipi cōfessores fuerit a plat̄ eccl'iaz sr b̄ req̄siti. sicut b̄ dz exisse in illa clemē. de pdicatorib. Si ds ād vellet simpl'r intelligē clemē. illā. s. q̄ tenēt ɔfessores facē ɔsciētia ɔfitētibz etiā si de b̄ n̄ fuerint req̄siti. q̄ ō b̄ alij doc. nil dicūt. Tūc videt q̄ sufficiat facere ɔsciētiā p istū modū. s. q̄ si exigerent sint pati dare ad mādatū eccl'ie. al's vt dicēū ē n cēt in statu saluti z tenēt pceptū eccl'ie. Et vbi ē ɔsuetum dare ō toto facere ɔsciētiā vt dēt. Ubi ño aliq̄ ḡra etiaz parua ɔsueuit dari illa dēt. Hec tn vidz q̄ oporteat facere ɔsciētiā nisi pncipalib⁹ dom⁹. Nā filij familias seruiet bmōi dare n pñt. Quid ād sit decima. q̄b⁹ debeat dari et a q̄b⁹. vide. s. in. ij. p. ti. iij.

Titul⁹ decimus octau⁹ ō statu pdicatorū vbi ponūt sedecim ꝓcerates celorū quas debēt habere predicatores. z. xix. priuilegia pdicatorū. Capūm primū.

QCeli enarrant gloriaz dei. ps. xviij. Licet fm supficiē lre etiā verū sit. q̄ celi materiales enarrāt gloriā ō. eo mō q̄ dz q̄ op⁹ laudat mḡm. Ex magnitudine el z pulchritudie z ordine z influētia z ꝓtute celoz cōpbēdit gl'ia z magnitudo dei q̄ eos creauit. fm illō Ro. i Inuisibilia dei p ea q̄ facta sūt intellecta ɔspiciūt. Tn ꝑncipal' sentē ō aplis z aliis pdicatorib. ō q̄b⁹ tria notāt Primo ex assimilatōe habent in se pfectionē q̄ celi. Secūdo ex actōe hīnt ab eccl'ia priuilegiatiōez q̄ enarrāt. Tertio ex narratione habent mere determinationem q̄ gloriam dei.

Assimilantur predicatores celi. q̄ vt digne pdicent dñt bre pdicōe celoz spiritual'r. q̄s ōclarat dns. Jo. do. cardin. l. xvi. sic dicēs. Quales ēe optet doctores eccl'ie ōmā laudē z gl'iam pdicantes. n. ꝓtā. symphonias dē guide idicat dicens. Celi enarrāt ꝛc. Celi inq̄m nobiles q̄ditate. de terrestri materia in qua Ada plapsi⁹ ē nihil hītes. Sz fide sacris z vita emuli Christi notāt a pau. i. Cor̄. pe. dicēte. Prim⁹ hō de tra terren⁹. sc̄os de celo celestis ꝛc. Celi. pcul dubio fūt si sic īt loco officij sūmes. sic alti alio hoim terreno z̄ libet ptenūt insultr. sic scriptū ē. ps. ij. Qui hītat in cel' irridebit eos. Nec sat̄ ē sel' z bis ɔstāter egisse. si deo mū ꝓpter mala dicta cedak. cū celū i suis circul' existat ꝑpetuo vñ placuit creatori celū q̄ dō tn mouek firmamētū nūcupare. Beñ. i. Uerūtn q̄ ab auditoribz vl' subditis suis q̄libet sibi obedientie vēdicat act⁹. q̄ suo supiori obediētiā exhibet. velut celū in suo motu velocissimū ōnis mād̄ at̄ parendo. etiā patēter se reddat mistice. petro dicēte. ij. canonica. iij. c. Celi magno ipetu trāseant. Sciāt insup hi q̄bus cos ꝓrutib⁹ deceat decorari. dū celi nūcupati stellaz planetarūq; specie mire hos intuent venustos. nō ignorātes q̄ longe plēs sint stelle q̄ a nob⁹ videri nō pñt. q̄z q̄ visui patēt nequeūt tn numerari. Beñ. xv. Ad quē finē dictū putēt Eccli. xlij. Bl'iosa spes celi gl'ia stellaz. mūdū illuminās in excelsis dns. Int⁹ eni angeli sint spectosi doctores. vt homīb⁹ exteri⁹ apareāt omni ꝓtute formosi. Caueāt ād summope ne obscurent dū forte tassis alijs radijs q̄s solarib⁹ illumiari q̄rūt secularū lucteris supflue insudātes. nulla ei luce celi splēdescūt. que nō ornāt a sole. Eccl'iastico teste. Sol illuminās per oia respexit. z gloria domini plenū est opus eius. xlij. Par ē vt iusticia sole rutilātes solis radios trāsfūdant in cetteros. vt verificetur illud ps. cxxv. Qui fecit celos in intellectu. valeantq; cū ꝓpheta alio auditores dicē Ezech. i. Aperti sūt celi z vidi visiones dei Quia tn nō nulli sūt celi diuis archanis repleti. videāt ne vbiq; se totos aperiant. Quozūdā eni oculi egri velut noctue limpidos so

Primo

Secūdo

Tertio,

Quarto

Quinto

Sexto

Septio

Octauo

Nono lis radios sustinere nō valētes. ī media luce cecāt. Quare al' p'udētia p' ē p'cu. ij. Dns stabiliuit celos p'udētia. Dic p Esa. lxl. dē dns ait. Celū ē sedes mea. Quo supra celos lateat magnificētia. tuā illud ps. viij. Eleua

Decimo ta ē magnificētia tē. Luce erūt v. i. ꝫ ii fuerint speciei figura pfecti capaciate maxime, gemia vig chantate repleti. ordine diuio amātes deū. q̄ creauit celū ⁊ terrā ⁊ q̄d

Undecīo celi ābitu p̄met. Nester. ij. Carnales p̄terea vocat ap'ls i. Corin. ij. quos nō vt p̄cordia celos. ꝫ velut belluas t i scordia nutrit. Celi nēpe ordine suo inferiora gubernant

12. Nūq̄d ait Job. xxxviij. Iposti ordinē celi tē. Si vero ad horā q̄ncq̄ būana fragilitate vincēte. aut alia eā mouente. ꝫs orta fuerit inter tales. mutuo se mitigēt sic celi. qui alterutras malicias tēperāt. clementiū nullū auxiliū implorātes. de q̄bꝫ bn exponit illō scti Job. xxxviij. vbi dicit. Quis enarrabit celorū rōnes. ⁊ p̄centū celi. q̄s dor

13 mire faciet. Quinimo prudenter attēdat ip̄oz officiū fore inferiora regere plene vt liceat p̄lis cū veritate diuise. Habuim' eni de cel' auxiliū ⁊ liberari sum'. i. Mach.

14 xij. Licet aūt eis cū paulo celoz natura p̄duceꝫ superfluos būores terrestres attrahere collectas diuitibꝫ indicēdo vt ide miseri sustēterit. Sic. ds opit celū nubibꝫ ⁊ pat̄ter

15 re pluuiā. ps. cxlvi. Aliqn etiā celoz facies regūtur caligine vl nubib' aeris ꝫ tū extūc lumē resūdunt. ⁊ illis obstaculis dissipatis se cēdem ostrāt q̄d erāt. Quinimo docto rū vita talis esse dz. vt si sepe malicia dei. habētū infamet tū p̄ bona opa ⁊ debitā patrētiā sanctitatis lumē nō cessꝫ effundere ⁊ mordentiū rabie ex bonis opib' p̄sideratis p̄sumpta. pateat euidenter inbtū maledicta celos ñ obfuscasse ꝫ solū vola sseab oris latrātū ad aures audientiū. Sic exponat oro salomo. iij. Reg. viij. dicētis. Si clausū fuerit celū tē. Tandē tal' sit ois vita docētū. vt si

16. cut celū mirētes singulos ī admiratōez. timitatōez atq̄ diuīa p̄conia p̄trat. Scriptū q̄pe ē dabo. p̄digia ī celo et ī terra. Joel. ij. Quicūq̄ igit bis sedecī. p̄ditōib' celoz fuerit insignit. ve sit celi. q̄ enarrāt glaz dei. Hec ille.

Secundo notatur .§. II.

actus p̄mus ip̄oz p̄dicatoz. et b̄ē enarrare. i. ex̄narrare alīs p p̄dicatōez q̄d it' itelligūt ⁊ gustāt p devotōez. fm illud ps. cxliij. Memoriā suauitat' tue eructabūt. Hoc āt officiū vt dz de sta. mo. q̄d dei tioē. ē p̄ulegiatū ab ecclīa multipl'r Et p̄it sup di. c. Jo. an. xix. p̄ulegia ci'.

Primo q̄ de q̄libet religione p̄t q̄s illō assumere etiam

Prīuileꝫ gia predicantium statu clericali. hīta tū licētia suoz p̄latorū vt habeāt ex̄ ō iudeis. q̄s sit Hoff. Secdo q̄ null' laic' ad b̄ admittitur nisi mitteret a deo. q̄d tū haberet. p̄bare p quidēs signū vt moyses missus ad pharaonē. q̄ p̄bauit p̄ signa q̄a in Exo. viij. c. ⁊ de he. cū ex intūcto. Tertio q̄ nec cleric' illō officiū exercet. nisi miss' a suis superiorib' Ro. ix. Quō p̄dicabūt nisi mittant' Loīpo aūt q̄ alicui dat cura aiarū. intelligit missus ab ecclīa q̄ saltem ad suos sbditos quib' p̄dicare dz. Et sic intelligit dictū Greg. di. xlij. sit rector. ibi dr q̄ officiū p̄cōis al's p̄dicatōis. i. p̄dicatoris suscipit q̄squis cū ad sacdotiū accedit. l. ad regimē ecclie

Religiosi mīri b̄ bnt ex p̄ulegio pape. al's ad epm p̄tinet bmōi licētia Quarto vt ñ clā ꝫ publice p̄dicet mat. xb. x. p̄dicate sup recta. i. p̄blice q̄d in aure audistis. i. secrete. aut xp̄s. vij. de he. c. cū ex iūcto. reprēdūt occlta cōuenticula ī actu p̄dicatōis vt suspēa de heresi. Quinto vt p̄ficiant p̄dicatores ī ecclīs cathedralib' ⁊ regularib' vt q̄s cp̄i p̄ntī coadiutores hīe. vt d' offi. or. int̄ cetera. it i ei dr q̄d iter cēta q̄ ad salutē spectāt p̄lī xp̄iani. pabulū p̄bū dei manie sibi noscāt necessū. vñ epīs mādat. vt viros idoneos ad ip̄dicatōis officiū exercendū assumāt. poterēs ī ope ⁊ fmōe q̄ vice coz cū ipi. nō valēt b̄ agere. p̄p occupatōes vel alias plebes sibi cōmissas edificēt ⁊ eis epī necessaria subministrēt. Sexto vt sint vicarij epi. l. ex̄ō missione ip̄oz epoz quā facere eis debēt. si sint idonei. Qui scz etiā ad iuuēt in audiendis p̄fessionib' ⁊ alīs p tinētib' ad salutē. vt in dicto. c. inter cetera. Et paul' scios habuit ad p̄dicandū barnabā ⁊ titū ⁊ thimotheū Et petr' iunū ⁊ detū. p̄ directione aiaz. Septimo vt occasione bmōi officij adipiscendi mitrant' aliq̄ ad studiū theologie cū p̄ulegio. de q̄ habeāt ō magīs. c. sup speculā. vt eni dicit Jnno. di. xxi. miserū ē eū fieri magistrū qui nūq̄ fuit discipul'. Et ab ap'lis electi' ē ī socīū ad p̄dicandū Mathias. q̄ erat doct' in lege. Octauo vt licite possint mēdicare ⁊ accipe ab his q̄b' p̄dicāt. i. Co. ix. Si nos vobis seminauim' magnū ñ ē si carnalia vra metamus'. Mā ⁊ dns statuit q̄ euangeliū p̄dicāt de euāgelio viuere. ad q̄d insinuādū misit ap'los ad p̄dicandū sine sacculo ⁊ pera ⁊ pecunia. vt de elemosynis viuerēt sicut ip̄e fecit. xij. q. i. habebat. ip̄as elemosinas licite recipiunt etiā ab excōicatis. Nono vt postulatio facta de p̄dicatore. l. in p̄latū ⁊ rectorē ecclie citi' admittat. vt ō elec. c. in causis. in fi. p̄sumit eni q̄ bn pascer populū cibo doctrine. fm illud Jo. xxi. Pasce oues meas. Decio vt vite rius episcopat' ecclīa p̄scribat. etiā cū scīa rei. vt ō p̄scriptio. c. i. Undecimo vt cū gentilib' eib' suscipiat de iudeis. ca. q̄s sit. fm illud Lu. x. Comedētes ⁊ bibētes que apud illos sūt. Duodecimo vt diuersarū religionū habitus in vnū p̄formet. de vi. ⁊ ho. cleri. de' q̄. Jstud tñ sane intelligendū vt cū fit ex dispēsatiōe pape. p̄ter caulā speālem vt ibi fuit factū. Nā alias regulariū nō arabis in boue simul ⁊ asino. dic̄ scriptura. i. hoies diuerse. p̄fessionis. nō iūges. vt exponit canon. xvi. q. vij. noua. l. ad officiandū ecclīam. Nō debet q̄ p̄dicator si regularis est dimittere habitū suū. vt cōformet se' moribꝫ clericorū vl religiosorū. q̄bus p̄dicat. aut etiā illū occulte deferre ꝫ palā. Jn alīs dz se p̄formare cū alīs salua obseruatiōe sue religionis. di. xli. quisq̄s. cū glo. archi. Tredecimo vt q̄ dicatiōnē dū p̄dicat q̄s excōicat' admittat nec cēsiatur de eccl'ia. sic fit de diuinis officijs. de sen. excō. nūo. Et sīr militer notorij vsurarij ⁊ p̄dōes ⁊ hēretici ⁊ infideles. ⁊ b vt p̄ p̄dicatiōnē dei. eis materia p̄uersionis. Predicate euangeliū oī creature ait xp̄s Mar. vlti. nullū excipiendo. Quarto vt cl'icus etiam religiosus. ⁊ si cogat mēdicare. votū tñ trā smarinū. l. ad terrā sanctā p̄sonal' exeq̄ tenet. cū scz ē apt' ad p̄dicandū. cē de voto. ca. ex multa. Nō virōz intelligēdū si licētiā hēat a p̄lato suo q̄ ad religiosos. Nec ei votū p̄t exeq̄ sine assensu p̄lati ⁊ p̄cipue pegrinatōis. in q̄ p̄lato fieret p̄iudiciū. Decimoq̄nto vt indignus etiā insufficiēs ad b̄ nō admittat. de eta. ⁊ q̄l. c. penl'. Paul' ad Titū. i. c. potēs sic exhortari ī scīa docerina ⁊ eos q̄ p̄dicūt redarguere. Et Symach' papa. di. lxxi. Nemo monitoris recte p̄sonā susciꝑit nisi q̄ actibꝫ suis errata p̄dēnat ⁊ vite innocētiā p̄uersatōe demōstret. Decimo sexto vt certe p̄sone leges vl' p̄bisica nō audiāt. ne hoc officiū negligat. ne dc. vel mo. sup speculā. Oportet eni nosse scripturas sacras. ⁊ leges ecclie nō legalia l' medicinalia. si q̄s vult vtilia p̄dicare. Un de xpō dr. Lu. vt ti. q̄ aperuit eis sensū. scz ap'lis. vt intelligerēt scripturas. Decimoseptimo vt secure p̄bū dei. p̄onat in genere. l. Et nō aliquis p̄tōr occule' tangat in specie. l. ipm nominādo. Ap'ls ij. ad Thimo. ij. c. Verbū dī nō ē alligatū. Esa. lviij. c. Clama ne cesses. tē. Annūcia pl'o meo scelera eoꝝ tū. Decimooctauo. ordo p̄dicatorū in ecclīa dei dr ee p̄cipu'. vt de excess. pla. nimis praua. Et merito. q. xp̄s ad hoc miss' ē. Esa. lxi. Spūs dñi sup me. eo q̄ vnxerit me ad euangelizandum pauperibus misit me. ⁊ q̄nde cō ꝫ secuta est conuersio mundi ad deum. Ro. x. Fides ex auditu. auditus aut̄ per verbuum christi. quō aut̄ audient sine p̄dicāte. Bern. Unde tāta luxī toto orbe. nisi

te predicato Jesu./Decimonono .quia multe ꝛ magne i diligentie cõcesse sũt a multis sũmis pontificibus audi entiby p̃dicationẽ fratrũ p̃dicatoꝝ qõ vidi in puilegijs ꝛ ita credendũ ẽ de alijs p̃dicatoribꝫ. Adde vicesimo.qꝛ p̃iuilegiata merces eis reseruat in cel̃.s.aureola special̃ pmij accidental̃.q̃ dat doctoribꝫ.fm illud.ij.Thimo.uij Cursũ cumaui.s.p̃dicatõis.fidẽ seruaui.s.fidel̃r me ba bendo.in reliquo reposita ẽ mihi corona.

Tertio ostẽditur de ℈.§.iii.

terminatio materie p̃dicãde,in co q̃ oꝛ gl̃iam dei. Non enĩ debẽt narrare gl̃iam suã se laudãdo ꝛ oñdẽdo scien tiã suã q̃ gl̃iam dei. Magnificẽtia gl̃ie sanctitatꝭ tue lo quent̃.mirabilia tua narrabũt.ps.cxliij. Mirabilia si quidẽ opa dei.s.creatiõis.gubernatõis. redẽptiõis.dñt p̃dicari. Et bona q̃ habent̃ in gl̃ia qꝛ ibi ẽomẽ id qõ ap petitur recte.ps. Satiabor cũ apparuerit gl̃a tua.ꝛ ea q̃ que puenit ad gl̃iam.scz opa ꝟtutũ. Roma.ij. Gl̃ia bo nor ꝛ pax omi hoi opanti bonũ. Et qꝛ hec bntur q̃ fidez ideo ꝛ fides p̃dicãda ꝛ hereses eradicãde.ad qõ ẽ instiꝭ tutũ officiũ ꝓ inq̃sitorũ. De ptinẽtibꝫ ad cõmẽdationẽ fidei et veritatẽ q̃. hẽs in.uij.q.ti. de fide. De erroribꝫ iudeoꝝ paganoꝝ ꝛ hereticorũ q̃ modũ p̃dicatõis. hẽs supra in secunda parte titulo de infidelitate.

De inquisitoribꝫ quomodo se debent habere in inq̃ sitione ꝓtra hereticos. Capitũ secundũ.

Ongruit autem ma

teryõ. Dñs dabit ꝓbũ cuãgelizantibꝫ ꝟtute mꝛa. Et b̃ triplr. Pmo scz ꝟtute sapie ad ꝓponẽdũ ꝟitatẽ doctrine Secdo ꝟtute ꝓstãtie ad tolerãdũ psecutionẽ ab hereticis exꝛpam mortẽ Tertio ꝛ ꝟtute prudẽtie ad ꝓuincendas astutias ꝛ malicias coꝝ Et qꝛ p̃dicatoribꝫ cõuen cõmit tit inq̃sitoꝛis offiñ ꝛ religioꝭ ordis p̃dicatoꝝ.licet in mi noribꝫ sit ꝓmissum i puncta rhuscie ꝛ alijs puinctis ob reuerẽtiã beati frã.in titulo de p̃dicatoribꝫ adnectit ca pitulũ de inq̃sitoribꝫ.Bonifac⁹.viij.vt inq̃sitõis nego cij.ℑ hereticã puitatẽ ad oꝛ gl̃iam ꝛ augmẽtũ fidei no stris rpibꝫ plperet̃.leges q̃ Fredericũ olim romanoꝝ im peratorẽ promulgaras.in dei ꝛ ecclie honorẽ ꝛ hereticoꝝ exterminiũ appbantes ꝛ obꝛuari volẽtes.vniuersos se culi prãtes ꝛ dños tpales.ꝛ puincias terrarũ ꝛ ciuitatũ aliorꝫq̃ locorũ rectores.quibuscũq̃ dignitatibꝫ vl̃ offi cijs,aut noibꝫ censeant̃ requirim⁹ ꝛ monem⁹.vt sicut re putari cupiũt ꝛ bri fideles.ita ꝓ defensione fidei diocesa nis epi ꝛ inq̃sitoribꝫ hereticepuitatis a sede aplica de putatis aut i posterũ deputãdis.pareãt ꝛ intẽdũt a he reticorũ credentiũ fautoꝝ receptatoꝝ ꝛ defensoꝝ ipoꝝ i vestigatõe captõe ac custodia diligenti.cũ ab eis fuerũt requisiti. Et vt pfatas psonas pestiferas i prãtẽ seu car cerẽ epoꝝ seu inq̃sitoꝛũ dictoꝝ. vel ad loca de q̃ ipi vel aliqui seu aliq̃s ex eis mãdauerint infra coꝝ dñoꝝ po testatẽ vel rectoꝛũ districtũ ducãt vl̃ duci faciãt sine mo ra.vbi p̃ viros catholicos a pfatis epis seu inquisitoꝛi bus vl̃ coꝝ aliq̃ deputatos sub arta.ꝛ diligenti custo dia teneant̃.donec coꝝ negociũ p ecclie iudiciũ termine tur. Eosq̃ de heresi a dyocesano epo vl̃ iquisitore seu ꝓin quisitoribꝫ ꝛdenatos pfati potestates.dñi tpales seu re ctores vl̃ coꝝ officiales seu nũcij sibi relictos statum recꝭ piãt indilate aniaduersiõe debita puntẽdos.nõ obstã tibꝫ appellatiõibꝫ seu pclamatiõibꝫ p̃dictoꝝ nedcie filio rũ.cũ tã fm ordinationẽ p̃decessorũ nꝛoꝝ.q̃s fm legem imp̃ialẽ appellationis ꝛ pclamatõis bñficiũ expresse sit hereticis ꝛ credẽtibꝫ ꝛ eoꝝ receptatoribꝫ fautoribꝫ ꝛ de fensoribꝫ interdictũ Prohibem⁹ q̃s districti⁹ potesta tibus dñis tpalibꝫ ꝛ rectoribꝫ eoꝝq̃s officialibꝫ supdi ctis.ne ipi de h̃ crimine cũ mere sit ecclˈiasticũ quoq̃modo cognoscãt vl̃ iudicẽt.siue capros p eodẽ crimine absq̃ dictoꝝ epoꝝ vel inq̃sitoꝝ aut saltẽ alteri⁹ coꝝ licẽtia vel mãdato a carcere liberẽt.aut execution ẽ sibi p hmõi cri mine a dyocesano vl̃ inq̃sitoribꝫ seu inq̃sitore iniũctã p ut ad suũ officiũ spectat facere seu adimplere detractẽt. vel alias dyocesanoꝝ iudiciũ aut inq̃sitoꝝ sniam seu p cessum directe vl̃ indirecte impedire psumãt. Si q̃s ãt de p̃dictis prãtibꝫ dñis tpalibꝫ rectoribꝫ vel eoꝝ officia libus aut baliuis ꝓtra p̃dicta fecerit aut p̃fato fidei ne gocio dyocesano epo. vel inq̃sitoribꝫ incũbẽti se opponere attẽptauerit aut forte psumpserit.l̃ipm aliquaten⁹ ipe dire voluerit.nec nõ q̃ sciẽter in p̃dictis dederit auxiliũ. consiliũ vl̃ fauorẽ.excõicatiõis se nouerit mucrone pfos sum.quã si p annũ anio sustinuerit ptinaci.extũc velut heretic⁹ condemnetur.extra de here.vt inquisitionis .li. vi. Jo.an.in nouel.sup ꝟbo mere dic̃.q̃ nõ obstãt au ctoritates veteris testameti.p quas ꝓbare videt̃ licere principibꝫ.vt patet Deuk.vij.ꝛ c.xij.ꝛ tangit̃.xxiij.q.v. si audieris. Et exemplũ habet̃ de Jehu rege israel q̃ ad sacẽdotes Baal.iij.Reg.x. Ad hec ꝛ silia rndet̃ p id qõ babetur.ij.q.vij.nos si §. Jtẽ cũ balaã vbi oꝛ q̃ multa i veteri testamẽto ꝓcedebant̃ q̃ hodie sũt phibita. Satis est h̃ expresse p̃ stitutionẽ eccl̃ie esse phibitũ. Et sic̃ ibi ca nõ eis circa h̃ pmittit Illud sp̃intelligit̃ ad mãdatũ ec clesie vel in casu execution is sententie late per eccl̃iam vel precepti facte per eam.

Quõ agendũ sit quã .§.i.

do ꝓtra hereticos,pceditꝭ p epm ꝛ inq̃sitorẽ de pcessibus ad iuicẽ cõicãdis. Queritꝭ glo.sup ꝟbo puniẽdos Quid iuris si ordinar⁹ ꝛ inq̃sitoꝛ discordẽt i mãdato puta qꝛ vn⁹ coꝝ mãdat puniri p se sc ꝺdenatũ.alter mãdat rela xari p se absolutũ. Rndet.satis vtõr su psedendũ donec papa ꝓsulat.vt eo.tit.p l̃ li.vi.vbi oꝛ. Ideꝝ vt dicti inq̃ sitoris officiũ efficaci⁹ meli⁹ vtiliusq̃ pceda t .pcedim⁹ q̃ p epos ipos ꝛ p inq̃sitores de facto eodẽ inq̃ri valeat cõiter vel diuisim.ꝛ si diuisim pcesserint teneant̃ sibi in uicẽ cõicare,pcessus.vt p h̃ possit meli⁹ veritas inueniri Et nisi inquisitores h̃ casu in sniã platõe dyocesanis vl̃ ecõtra duxerint deferendũ p vtrosq̃ simul sniã pferat. Jn q̃ ferẽda si nõ ꝓuenerint p vtrosq̃ negociũ sufficiẽ ter instructũ ad sedẽ aplicã remittat .Siue aũt ordina riꝭ siue delegata epi potestate,pcedant.illũ in pcedendo modũ ꝓbseruẽt.quẽ inquisitores possunt ꝛ debẽt p iura cõmunia.vel p speciales ꝓcessiones seu ordinatões apo stolice sedis obseruare. Et in p̃cipio dicti.c.p h̃ oꝛ q̃s̃q̃ uis in aliq̃ a sede aplica sint deputati inq̃sitores nõ per hoc tollit̃ epis ptãs q̃n etiã possint,pcedere ℑ hereticos et pot epis iure ordinario ꝓcedere ℑ hereticos nõ exem pros. Cõtra exẽptos etiã s̃z iure delegatiõis.fm glo.ibi. Et allegat̃.c.ad abolendã.in fi.de hereticis. Qõ ãt ẽ in dicto.c.p hoc.q̃ epis ꝛ inq̃sitoꝛ cũ diuisim pceduntꝭ de bent sibi cõicare pcessus.intelligit̃ talẽ cõicationẽ neces sario fiendã.q̃n nil aliõ restat nisi vt sniã pmulget̃. Qõ si aliter nõ posset cõmode,pcedere nisi visis actis alteri⁹ rũ semel tm̃ cõicatio tribuat̃.vt habet̃ extrauagã.Bñ dicti.q̃ incipit ex eo. Jtem in cle.de here.multoꝝ.dici tur.q̃ tã epis q̃s inq̃sitoꝛ vn⁹ sine alio pot citare ꝛ capere ꝛ ture custodire ꝛ carceribꝫ mãdare.Sed q̃ putare duro carceri ꝛ q̃ magꝭ ad penã q̃s ad custodiã videat̃.l̃ rndẽ tis exponere vl̃ ad sniam pcedere.ñ pt epis sine inq̃sitore nec iq̃sitoꝛ sine epo aut e⁹ sup hmõi ꝺlegato aut epali se de vacãte delegato capl̃i.si sui ad iuicẽ possit copiã ha beret infra octo dies.postq̃s se requisierint. Possunt tam̃ quilibet p̃dictorũ cõmittere alteri vices suas vel per l̃ras significare suũ ꝓsiliũ ꝛ assensum. Nec ibi. Et cũ queritur

vtrū auctoritas inq̄sitoꝝ in hmōi, sit ordinaria vl̄ delegata. Et circa hmōi q̄dā legitur dicūt. q̄ hz potestatē ordinariā. q̄ hz vniuersitatē. cāz q̄ ad hereticos Et ordinarius dr q̄ habet vniūsitatē causaz. ff. de iudi. cū ꝓtor. §. i. ⁊ ex de appel. c. romana. li. vi. Et sic ꝓdemnatū ꝫ iniam suā pōt restituere ex cā postea cōprobata. puta si doceat ꝓdēnatus malo dolo ꝓuicꝰ. ⁊ hmōi. Sed canonistę oīno tenēt ꝓtrariū dicētes. q̄ habet auctoritatē delegatam nō ordinariā. q̄tūcūq̄ habeat vniuersitatē causaz. q̄ nō oīm hz eaz q̄ ptinēt ad crimē heresis. Et p ista opinione est expresse rex. dicti. ca. p b. q̄ tenere videt archi. Et sic ſniam siue male siue bn̄ pcesserit tollere nō pt Et idem tenet Joban. an.

De notarijs et carce. §. II.

ribus ⁊ custodib carceꝝ hereticorū statuit in cle. in ca. multorū. de here. q̄ notarij inq̄sitionis coꝝ episcopo cū inquisitore vel substituto ab eis iurabūt suū officiū fidel exercē. ⁊ idē fiet de alijs ꝓsonis necessarijs ad dictū officiū. Itē quilibet carcer vl̄ murꝰ hereticoꝝ dz esse cōis epo et inq̄sitoꝝ. ⁊ debet habere duos custodes vnū quē volet epūs et ei⁹ debit. ⁊ alterū quē volet inq̄sitor. ⁊ ei⁹ debit. Et vterq̄ eoꝝ pōt bre iub se fidelē ministrū. ⁊ illi⁹ loci seruē due claues. quaz vnus custodū vnā ⁊ alius aliā tenebit. Et poterit officiū ministrādi carceratis cōmittere suo ministro. Et tenēt ꝓdicti custodes annq̄ exequantur officiū coꝝ epo a quib assignant iurare tactis euāgelijs. q̄ in custodia oīes diligentiā quā poterūt exhibebūt. Et q̄ alicui incarceratorū nō loquet vnꝰ nisi alio audiente. ⁊ q̄ ipis carceratis fidelr ꝓferet puisionē. quā ipi recipiūt de cōmūi ordinatiōe. ⁊ qđ a parentib vl̄ alijs personis ꝓferē eisdē nisi epo vel inq̄sitoris l̄ suoꝝ cōmissarioꝝ ordiatio refragef. ⁊ eodē mō iurabūt ꝓducti custodū ministri ⁊ coꝝ epo eisdē. Hec oīa in dicto. c. multoꝝ de here. in de. De multis q̄ ꝓcedunt inq̄sitoribus ꝓ expediendo officio inq̄sitois. Bonifaci⁹ octau⁹ inq̄sitoribus hereticę ꝓuitatis sic ait. Vobis ⁊ vestrū singul cōmittēdi citationes ⁊ denūciatoes sniaz quas in quoslibet hereticos credētes. receptatoꝝ. defensoꝝ ⁊ fautoꝝ eoꝝ tulerit. Aduocandi q̄z. put expedierit petitos quoslibet vt vob assistant. ⁊ in hmōi ferendis sentētijs pbeāt ꝓsiliū oportunū. Et eis q̄ sup his būiliter pareāt in ꝓrute obediētie iniungēdi. Cōuocādo etiā clez ⁊ ꝑsonas ciuitatū castrorū aliorūq̄ locoꝝ. put dicto negocio fidei viderit expedire. Et ꝓtra illos q̄s in puincia in q̄ inq̄sitois officiū ē cōmissuz. hereticos crimē ꝓstiterit cōmisisse. licet ad alias partes se trāsferēdos duxerint. procedēdi. necnō faciendi a quibuslibz assignari vobis libros seu q̄ternos ⁊ alia scripta in q̄bꝰ inquisitōes facte ac pcessus p quoscūq̄ auctoritate sedis ap̄lice vl̄ legatorū ei⁹ habiti ꝫ hereticos cōtinētur. Et illoz q̄ vris mādatis obedientes humil̄r stāt ꝓpter heresim i carcere vl̄ i muro reclusi. penā vna cū platis quoz iurisdictōi subsūt mitigandi vl̄ cōmutādi cū viderit expedire. Priuādi ꝓterea vl̄ ꝓuatos nunciandi dignitatib ⁊ alijs beneficijs eccl̄iasticis de dyocesanoꝝ vl̄ in absentia sua suoꝝ vicarioꝝ ꝓsilio Et officijs publicis ⁊ honorib q̄buscūq̄ eosdē hereticos credētes receptatores ⁊ defēsores ipoꝝ. eorūq̄ filios ac nepotes plenā ꝓcedm⁹ facultatē. Sūt aūt dyocesani in q̄ādo tales vel nūciādo q̄atos bn̄ficijs hmōi reqrēdi. nisi forte cōstaret legitime q̄ idē sciēter hmōi ꝑsonis eadē bn̄ficia cōtulissent. Tūc ei eos in his reqrēdos nō ē censem⁹. ⁊ p⁹ suo a iudice pūtēdos. Hec oīa i. c. vt cōmissi. ō be. li. vi

Circa sententias se. §. III.

rendas ꝫ hereticos ⁊ hmōi notat q̄dā Jo an. i nouel. vt cōmissi. de here. li. vi. Primo nota sm Archiē. q̄ nō est necesse in crimine heresis nouā sentētiā promulgari. q̄ iā p canones ē antiq̄tus promulgata Et sic port⁹ pnūcia⁹ t⁹ declarat q̄ promulget. ij. q. i. c. i. Tn̄ qō circa b expediēt iudicabit ipoꝝ inq̄sitoꝝ. prudentie ⁊ arbitrio relinquit eo. ti. cū sm li. vi. Secūdo q̄ circa hmōi discussionē hereticoꝝ vocentur periti. nō q̄cūq̄ sz in theologia. iure canonico vl̄ ciuili. Cū enī de crimie mere ecclāstico tractetur. p canones cognosci dz ⁊ descindi. ad b. ri. q. i. Si quis cū clerico. Cū suffragio tn̄ ⁊ famulatu legū. ri. q. iij sūmope. Gratis aūt dēt in hmōi deseruire. pūr tn̄ recipe tales periti salariū sui laboris si eis dēt. sed nō exigere.

Tertio q̄ pōt ꝓuocari cler⁹ ⁊ popul⁹ in hmōi sentētijs ferendis. Qđ fieri solet p inq̄sitores ad audiēdas sentias ⁊ penas q̄ inferunt hereticis videdas. ⁊ expedit p̄o talis publice fieri ad instructiōez ⁊ terroꝛē. Quarto ꝓcta absentes putat Archi. q̄ si ꝓstat de eoꝝ pfidia ex q̄ in puincia delinquēdo facti sūt subditi. ⁊ sint ꝫ solennia edicta ꝓposita. pnūciari poterit sup crimie si cōstat. locus erit decretali. cum ꝓtumacia. eo. titulo lib. vi. Dicit etiā archiē. q̄ fideiussoribꝰ absentiū pena pecuniaria infligi pōt. ⁊ remitti ad id qō habeāt. xxiij. q. v. cuz hō. hoc tn̄ intellige. q̄ ex q̄ quesiti fuerāt domicilij mutatio nō obest. vt ō fo. cōpe. ꝓposuisti. Si ꝓo citari nō erat tn̄ ibi deliquerūt rōe delicti ibi ꝓuenit pēt. ⁊ sūt remittendi in autē. vt nulli iudi. §. si ꝓo q̄s. Jo. mo. dicebat q̄ de fugitiuo loquebat hec ꝓstitutio. q̄ remittēdꝰ erat ad reqsitionē inq̄sitoris sub q̄ deliq̄t. L. vbi de crimi. agi. oportet. l. i. Quēto circa obedientes reuersos sez ab heresi. quit archi. q̄ dicank ad gr̄am spōte redire. Rn̄. q̄ illi q̄ venient infra tps gr̄e. licet fuerint moniti. Nec ei coacti videntur ex q̄ a nemine sūt ꝓuenti. Et dic archi. idē si post tps gr̄e re tn̄ integra. q̄ nec ꝑsonal̄r reqsitus. nec ꝓbatōes ꝫ eū recepte. ad b de pben. si tibi. li. vi. cū ꝓcor. Post tps vero gr̄e ꝑsonal̄r requisit⁹ licet veniat. indignꝰ ē venia. licet errorē detegat ⁊ remittit. C. de his q̄ latro. occultant l. vltima. Et subdit q̄ hic nō loquit de talib obedientibus q̄ nō carcerarent ⁊ remittit ad sūmā Hosti. eo. ti. §. qualiter deprehendatur.

Circa carcerem se. §. IIII.

rto nota q̄ carcer ē ad cautelā ne. s. nocear vl̄ alios infirciat. ⁊ vt appareat an in tenebris vl̄ in luce ambuler. Nō tn̄ fit b diffinitiue ad penā. q̄ regulariter q̄s nō damnatur ad penā carceris. vt de penis. q̄uis lib. vi. Jbi aūt dicit tex. q̄ q̄uis carcer sit institut⁹ ad custodiaz nō ad penā. l. fm iura ciuilia. tn̄ ō iure canonico ꝓmittit plaz ad carceres ad tps vl̄ ꝑpetuū adiudicare reos in penā suoꝝ criminū. Et rō est fm archi. q̄ de⁹ nō vult mortē ꝑcatoris ꝛc. Pro illis enī pcis adiudicank clerici ad ꝑpetuū carcerē. quib fm iura ciuilia dēt ad mortē ꝺdēnari. ⁊ dicit glo. q̄ sic cū q̄s ꝺdēnak ad carcerē aliq̄d ex⁹ mak in sniā. s. ad tps certū vl̄ in ꝑpetuū. expressis in sniā stabit. Si aūt simpl̄r dānarek ad carceres. ꝑpetuo intellig dānat⁹. L. de penis. l. seruus. Nec dz in codē carcere siue ad custodiā seu ad penā sint positi esse ibi commixtio sexuū. i. maris ⁊ femie. Nec eriā ita asper carcer q̄ ibi perimank Et aduertēdū q̄ dic archi. q̄ absoluti sez ab excōicatiōe q̄ postea detrusi sūt in carcerē vl̄ alijs penitētijs onerati. nullā sentētiā diffinitiuā receperunt ꝫ tales spōte carcerez extuert. vt fugiētes tales excusarō nē legittimā nō bntes pēt vt heretici condemnari. quia fingunk a iure ficte cōuersi ⁊ simulare ꝓfessi ⁊ errotis pēstini recidiui. ad id de Pe. dist. ij. ca. i. Septimo dicit Archidi. q̄ in ferendis sententijs vl̄ penitētijs imūgendis redeūtib nō debet iudex tales pnūciare hereticos credētes. quia nō sūt. xxiij. q. i. hec est. ⁊ q. vlti. Nec pnūciabit eos tales fuisse. quia talis modꝰ nō est datus

a iure.ꝫ dicet sic.Quia te inuenim⁹ per tuā cōfessionem vel p legitimas pbationes hereticū fuisse.l'hereticos adorasse vl' talia ꝓpetrasse.ꝫ cū aūt sanctoꝝ vsus ꝓfitio vis pura asseris ad vnitatē ecclie de corde puro ⁊ fide non ficta redire.Idcirco in ꝑmissis te abiurata oīni heretica ꝑuitate ab excōicatōis vinculo quib⁹ tenebaris astrict⁹ absolui um⁹.si tū ad eandē ex corde redieris.⁊ iniūcta tibi penitētiā ⁊ mādata seruaueris.Et qz i deū ⁊ sanctā ecclīaz modis ꝑdictis temere deliquisti.ad pagendū pniam condignā in ꝑpetuū carcerē te detrudi volum⁹ ⁊ ꝑpetuo te manere.Nec merek qs q dictū ē sb ꝯditione silētio causa tollēde qstiōis expedit sic dici ⁊ poni.vt si qō impositū ē nō obseruasset.cū absolutū nō esse appareat. Dicat tn Jo.an.q qcquid dicat Archi.inqsitores nr̄i tē poris bn̄ pnunciāt būc hereticū fuisse.Nec video qd ob sistat.Et dic̄ io.an.Archi.oīa ꝑdicta extraxisse de formulis inqsitorū.Sz ego ea reperi.determiata ⁊ declarata i quoda opusculo gdām.Guidonē iure peritū tūc archiepm narbonen̄.ad qstiā rnderi inqsitoꝝ.Qui postea factus papa dict⁹ ē clemēs quart⁹ Qui ēt Guido addit. Sane in bis oīb⁹ cautū arbitror instrumēta.publicatōes tuitiones ⁊ sigillis eporū munire.ꝑtim vbi cā erit nobilium ⁊ potentū.Et illud adijcio.q oīm errores suos tigillari ꝓfiteri ⁊ adiurare publice factis.qz nihil magis in cōfessione hereticē ꝑuitatis redūdat ⁊ gliam nois xp̄iani. Quid ꝯ inūgendū sit talib⁹ diffinire nō pōt.qz cōmittitur arbitrio iudicantiū.Aliter enī cū simplicib⁹ ꝫ cuz ꝓdentib⁹ esset agendū.Aliter cū clericis ꝫ cū laicis aliter cū ꝓlatis.aliter cū subditis.Et oīm certitudie sūt notā de de pe.di.v.c.i.Et cū multi ex simplicitate in h̄ crimen incidat.credo multoꝝ simplicitati parcendū.vt nō excurrāt a toto ſz a tāto.di.l.xxxvi.tāta.Credo etiā eos q faue runt vt receperūt sanguīe ꝓiunctos mitius pumēdos. Dec ille.Dicit etiā Archid.i rosa.sup.c.i xxiij.q.viij.q.ij. quis ꝓsulat alicui q indubitate morti se exponat ꝓ noīmine seu bonore xp̄i.vel ꝓ fide vl' ꝓ statu eccīe nō fit irregularis etiā si mors inde sequat.xxv.q.i.sūt q dā.cū xp̄s ꝓ nob mortē subierit.fm inno.⁊ Hosti.hac rōne excusari ꝑtat ab irregularitate inqsitores hereticē ꝑuitatis.scīentes q statū p⁹ ꝫ pnūciauerīt aliquē hereticū fore.ille morti tradet.h̄ etiā alias multiplīr ꝓcurādo.vt.xxiij.q.v.si audiens Jtē in.c.statuta.de hereticis.li.vi.dic̄ Bonifacius.Concedim⁹ vobis.l.inqsitoribus ḡten⁹ in inqsitionis hereticē ꝑuitatis negocio ꝓcedi possit simplr̄ ⁊ d plano. Et absqꝫ aduocatoꝝ ac iudiciorū strepitu ⁊ figura.Juramentis seu deponentib⁹ ꝓter poctētiā psonarū ꝓtra qs tangat fieri publicatōnē nosm eorūdē.Jpoꝝ noīa nō publicet sed secreto corā dyocesano epo.vel eo absente eius vicario qui inqsitores ꝓcedūt.qui ꝯ ꝓcedit epūs corā inqsitoribus.si haberi possit cōmode copia eoꝝ.Ac nihilominus sive epūs sive inqsitores ꝓcesserint.aliqb⁹ aliis gloriis quidis ⁊ bonestis iurisq peritis qs ad h̄ vocari reis totum ꝓcessum sup q deliberandū ē seriose manifestan. ac integraliter explicari.⁊ de ipoꝝ ꝓsilio ad sentētiā vel ad ꝯdemnationē ꝓcedi volum⁹ exꝑmanē.Sicqz nō obstā te q illis ꝓtra qs hmōi deposuerūt.noīa eoꝝ nō fuerint publicata.ad hibeat ad cognitionē iudicis instruēdam plena fides ⁊ ꝓpositōib⁹ testiū eorūdē.Et vt eorūdē accusatorū ⁊ testiū ꝓcul'efficacia occurrat.⁊ cautꝰ in inqsitionis negocio ꝓcedat pūtis ꝓstitutōis auctoritate premittimus.q epūs vel inqsitores secretū possint ꝯdicere illis.quib⁹ expressum ē ꝓcessum hmōi explicabūt.Et in eos si archana ꝓsilij seu ꝓcesꝰ sibi sb secreto ab eisdē epo vel inqsitoribus patefacta ꝓter ipoꝝ licentiā aliis patefecerint excōicatōis sniam quā ex secreti violatōe ipso facto incurrāt.si eis expedire videbit ꝓmulgare.Sic tamē q si quisitores epm vl' epi inquisitores nō excōicent hac de cā.Sed ipi extinūcto exnūc a nob⁹ sb ꝑrute sancte obedientie districte ꝑcepto ad secretū hmōi teneant̄.Cessante vero ꝑiculo supradicto accusatorū ⁊ testiū noīa ꝓut i alijs fit iudicijs publicent̄.Cetez in bis oīb⁹ ꝑcipimus tā epos qz inqsitores purā ⁊ prouidā intentionē hr̄e.ne ad accusatorū vel testiū noīa supprimēdo vbi ē securitas periculū esse dicāt.Nec in eorū discrimē securitatē assecurant.vbi tale ꝑiculū immineret sup hmōi eoꝝ ꝓsonas onerando.Cōstitutiones ⁊ ordinatōes ⁊ mādata alia ꝑdecessorū nr̄orū.q ꝓstitutionib⁹ supradict̄ nō obuiāt volum⁹ in suo robore ꝑmanere.Hec omnia ibi.

Circa inquisitionem .§.V

heresis Nota q excōicati ⁊ socij ⁊ ꝑcipes crimis ad testimoniū admittūt̄ ꝑcipue in defectū ꝓbationū aliorūz ꝓtra hereticos.fautores.credētes ⁊ defensores corū.si ex numero testiū aut ꝓsonaz tā deponētiū qz ꝓtra qs ꝏponitur.qlitate ⁊ alijs circūstātijs nō falsa dicere ꝑsumāt. de here.i fidei.li.vi.Silr admittūtur illi q sup facto heresis iurauerūt dicere ꝑitatē tā de se q de alijs.⁊ eā celando ꝑiurauerūt ⁊ postea velint corrigere dictū suū ꝯ se vl' alios.si manifestis indicijs apparuerit tales nō leuitate vel odio vl' pecunia.ꝫ zelo fidei velle reuelare.co.ti.accusarus.li.vi. Jtē ꝑsidētes regiminī alicui⁹ loci sint excōicati.vel de facto nō de iure iurisdictionē habeāt.ad rectā sitionē ordinarioz ipoz vel delegatoz inqsitoz ꝑtīt ⁊ dñt ꝯ hereticos crēdētes.ꝑceptatores.fautores.⁊ dēfensores eoz suū officiū exercere.Et illi q requirūt eos nō incurrūt aliquā sentētiā.Tn dictis presidentib⁹ ꝓpter h̄ in alijs nullū ius ē ꝓcessum vl' ꝑmissuz.co.ti.ꝑsidētes.lib. vi.Statutū qz cuiuscūqz loci ꝑ qō impediret inqsitois negociū ꝓtra hereticos nō valet. Et dñi tenētur illud exhibē ⁊ corrigere.co.ti.statutū.li.vi. Sacēdotes q īstruūt hereticos de celanda ꝑitate pūt ⁊ dñt pena debita castigari.Religiosi etiā q inueniūtur hereticā sūt alijs gūius puniēdi.co.ti.accusat⁹ li.vi. Inqsitores in certis prouincijs pūt procedere simul vel sepatim.put negocij vtilitas suadebit.co.ti.vt officia.li.vi.Duo ei inqsitores pūt aliqn cognīscere de crimīe hēsis alic⁹.puta vn⁹ cōmisit crimē hēsis i citrate Rāuēnati.postea vadit mediola.Inqsitor mediolanen.potit cognīscere.qz vbi iuenit qs ibi cōuenit de crimīe.Et etiā inqsitor rauēnas pōt cognīscere.fm Jo.an.in glo. Jnquisitores debēt absoluere volētes ꝓuerti ⁊ penitētiā iniūgere.vt in dicto.c.cū officiū. ibi ei dict̄.Si qs ex ꝑdictis heretica labe abiurata redire voluerit ad ecclie vnitatē.ei iuxta formā ecclie beneficiū absolutōis impēdatis.Et iniūgatis eidē qō talib⁹ iniūgi consueuit.Et dic̄ glo.sup ꝟbo labe.q dz abiurare generaliter vel simplr̄.vl' de ea de q suspec⁹ vl' quict⁹ erat co.ti.accusat⁹ li.vi.Et dic̄ quedā ibi glosula sup ꝟbo absolutōis.s.nō obstātib⁹ sententijs.q ter in anno ꝯ hereticos a papa publice ꝓmulgant̄ absolui pūt.Glo sup ꝟbo formā.hec tradit.xi.q.q.iij.cū aliquis.de sen excō.cuz desideres.vez cū ꝑstito iuramēto ⁊ verbis q̄tū ad excōmunicationē.Dic̄ tn Archid.q tenebit absolutio.etiā si forma illa seruet̄.Jtē glo.sup ꝟbo ꝓsuevit.p ꝓsuetudine illa seruāda remittit ad capla quoties ⁊ saluberrimū i.q.vij.⁊ de ꝓse.dist.ij.Ego Berengari⁹.Jbi pōtur modus abiurationis heresis. Jtem in examinatōe testiū ꝓtra hereticos debent interesse due persone religiose discrete id ē nō idiote siue laici siue clerici siue religiosi. Et si fieri pōt p publicā ꝓsonā ꝓscribi debēt dicta testiū.co ti.vt officiū.li.vi.Et religiosi qui fuerant in seculo notarij.⁊ alij quibus iniunctum fuerit etiam clerici seculares et in sacris constituti.tenētur ex precepto apostolico ad conscribendum.vt in dicto.ca.vt officiū Jtem inqsito

res si opus fuerit inuocare pñt auxiliū brachij secularis. Et ꝓtradictores p censuram ecclīasticam cōpellere. non obstātibꝫ quibuscūqꝫ pluris ꝓcessis vel religiosis vl vniuersitatibꝫ. Nec etiā obstāte ꝓstitutōne de duabꝫ dictis. De q̄ habet de rescrip. nōnulli. Nec etiā tollit istud qđ qđ habet de rescrip. statutū. li. vi. qz cuius illa ꝓstitutio statutū fuerit posterius edita. z ista vt officiū pr̄i. tñ nō tollit p illā ista. Et rō est m glo. quia ista prior vt officiū ē spūal in fauorē fidei. Illa statutuz generalis. sed generi p speciē derogat. de reg. iu. generi. li. vi Sed si esset generalis tūc tolleret. vt de ꝓsti. c. i. li. vi. Item dicit Jo. an. in nouella. sup verbo restitū. q quibusdā videtur q in hꝫ crimine pbādo nō sufficiāt duo testes. ar. optimū de here. excōicam. ibi tres aut plēs. sicut notat Hosti. in summa sua. Et sic addēs erit iste casus ad alios qui notant in sūma. ij. q. uij. Duz enī videt q hō bone fame p inq̄sitores vel ordinarīū dānari debeat ad dicta duorū testiū pcipue cū trūcet ordo defensionis in notoria testiū. vt in c. fi. eo. ti. Et in interrogatorijs q̄ fiunt in aliꝫ iudicijs. Sz ctra hꝫ facit q statum sequit de duabꝫ ploris cū suis cōcor. Certū ē aūt q p singulos testes ifamā de tāto crimīe q̄s dānari nō possit. vt de testi. ī lris. Debēt enī esse in crimīe pbatōnes luce clariores. de pbatauit. Tamē in crimine heresis z symonie. vt dicit Archi. minores pbatōes sufficiūt. C. de here. l. ij. dicit tñ. q licet leuia signa sufficiāt ad ꝓuincendū de heresi. illa tñ oportet plene pbari. z dicit Archi. testes cogēdos si se ītrabāt. Nec p exemptionē nec p votū possunt se excusare ab hmōi Jtē oēs rectores locoꝝ rēsiti a dyocesanis vel coꝝ vicarijs vl inquisitoribꝫ tenent iurare fuare et seruari facere ꝓstitutiones ꝺ hereticos. credētes. fautores. receptatores. z defensores coꝝ. z filios z nepotes eorū. Et q̄ iurare noluerit habet infamis z vt fautor eorū de fide suspect⁹. Nec haberi dz p dño Nec ad aliq̄ publicū officiū admitti aut assumi vlterius. Et ea q̄ interim vt rector fecerit nullā hñt firmitatē. co. ti. vt officiū. li. vi.

¶ Quibus debeant .§. VI.

inquisitores abstinere z cui⁹ eratis cē. Inquisitor q̄s cē nō pōt. nisi attigerit q̄dragesimū annū. Debet aūt cauere inq̄sitor z q̄libꝫ eps z substituti ab eis ne malitiose aut fraudulēter alicui imponat crimē hēresis. Nec q alij in executione officij eos impediant imponere aliq̄ falsuz. Et si pdicti cā odij grā vl amoris vel lucri vl cōmodi tēporal cōmiserint ꝓcedere ꝺ hereticos vl aliquē vexarēt imponēdo ei heresim. vl q impediāt officiū suū iponāt Si epi sūt vl sup p triēniū sūt suspēsi ab officio suo Si inferiores sūt vt inq̄sitores z substituti a pdictis sūt excōmunicati. a q̄ sñia nō pñt circa sedē apostolicā absolui. de here. multoꝝ. ī de. de q̄ excōicatōe hēs infra ī ti. xxuij. de excōicatiōe. Jtē inq̄sitores nō pñt ꝓcedere ꝺ aliquē officialē vel nūciū romane curie. vt ī extrauagā. Joh. xxij. que incipit. cū fr̄. Jtē inq̄sitores ab apostolica sede vel alis deputati nō pñt facere inq̄sitionē vl ꝓcessum ꝓtra eos vl coꝝ superiores. nisi hꝫ special⁹ fuisz ab apca sede cōmissum z de eis expssum. Sz tñ tenent tales. si eos hereticos inuētos vl diffamatos vl suspectos pape nūciare. de hereti. inq̄sitores. li. vi. Et illa nūciatio fieri debet q̄s cit⁹. fm glo. ꝓpter piculū qđ inde pōt euenire

Jtē phibet eis cognoscere de sortilegijs. Dicit et alexāder papa. in. c. accusat⁹. ō here. li. vi. Sane cū negocium fidei qđ summe ꝓuilegiatū existit p occupatōes alis non debeat ipediri. pestis hereticę inq̄sitores a sede apca ꝺputari ꝺ diuinatōibꝫ aut sortilegijs. nisi heresim saperēt manifeste se intromittere nō debēt nec punire talia exercentes. hz eos relinq̄re suis iudicibꝫ puniēdos. Jbi enī ē glo. notabil⁹ Jo. an. sup verbo saperent. vbi ponit exēpla eoꝝ q̄ sapiūt heresim dicēs. Sic ē circa aras idoloꝝ ne farias pces emittere. sacrificia offere. demones cōsulere. coꝝ sponsalia suscipe. xvi. q. ij. hi. q. vl assocīāt sibi. ꝓpter sordes exercēdas hereticos. vl faciūt pdicta cū corpe z sanguine xpi vl in fōtibꝫ vt possint a demonibꝫ hēresim facere pueros rebaptizare z bis sibi. Glo. sup ꝑbo māifeste. Jmo dubio q̄ hꝫ casu nō hñt inq̄sitores iurisdictionem. Et licet alius iudex cognoscat an sua sit iurisdictio. z in dubio dicatur iurisdictoz hēre. vt. ff. de iudi. si q̄s ex aliena. hoc locū hz in ordinario. hz inq̄sitor q̄ delegat⁹ nisi manifeste appareat nō se ītromittit Jo. an. Jtē in dicto. c. accusat⁹. de here. li. vi. ꝺ. q de q̄nibꝫ usuraz moris ēt ꝓbat⁹. quę restitutionē usuraz in penitētia p heresis crimine remittit. z si illi se z sua ad hꝫ faciendū in iudicio eccīe obligarūt. intromittere se nō pñt. nec p eās hmōi offēdicula negocio fidei ꝓparet Sup ꝑbo de q̄stionibꝫ dicto. an. in nouella. hic fuit aliq̄d immutatū de mādato boni facij pape. Nā p antiquā poterāt tales cōpellere ad restituēdas usuras. de qbꝫ ꝓstabat. Judicialiter de ipis cognoscere nō valebāt. Archid. in pnīa. Jo. an. Quę q̄ sinere nō valebāt. Archid. in pnīa. Jo. an. Quę q̄ sinere ꝓstitutōe fructuosa nō erat. ī id adiūgere potuerūt hereticis vsurario. qđ ad iudicū aīe ptinet. nō iurisdictōis ordinarie. Et ideo talē executionē nō ipi sed ordinarij facere debent. Et sic nota ceptū p inq̄sitorē ꝓpter ꝓtumaciam purgāde heresis nō p ipz sed per aliū. i. ordinarū expedi ri. Et ē hoc vt singul⁹ sua iurisditio seruet. Sup ꝑbo offendiculū. id est lesio possent enī brē magnū fructz seu tribunal. si antiq̄ vsurario hꝫ intulissent qđ multi pus facerēt fortē ꝓpter zelū aniaz. De pnīa aūt inuicta abiecīt quisitoribꝫ ipis hereticis vl receptatoribꝫ hereticoꝝ et defensoribꝫ hereticoz reuersis ab errore. si anteq̄ expleuerint mortanī. z ob hmōi obligauerīt bona sua ad ipaz facīēdā. quō heredes pñt cogi. l. nō. ubi vide in rex. ꝛglo.

Jtē inq̄sitores tā ipi q̄z cōmissarij deputati nō possunt pecuniā extorqre. Nec scienter bona ecclīaz ob delictū clericoz fisco ecclie applicare. alias essent excōicati. de here. nolētes. in de. Jtē dicit Jo. an. in nouella. sup. c. vt officiū. de here. li. vi. q̄ frēs pdicatores in quinqs in quibꝫ habent officiū inq̄sitōis. ꝓpescere pñt fratres minores, et ecōuerso. hz multū iuicē sibi ꝺferāt. qđ ē cō mēdabile in pncipio but⁹. §. Jtē de duratōe officij inquisitōis. dicit Clemēs. uij. Pñti declaram⁹ edicto. ipm officiū nō solū q̄ ad negocia viuēte mādatario icepta. imo etiā ad integra z nō cepta. z qđ pl⁹ ē q̄tū ad ea q̄ tūc nequaq̄ emerserāt in fauorē fidei pdurare. de hereti. ne aliq̄. li. vi. Dicit Jo. an. in nouella. hꝫ intelligēdū ō inq̄sitore simpli citer dato. Nā si esset dat⁹ cū clausula vsq̄ ad bñplacitū sedis. tūc fuandū est qđ hr in ca. si gratiose. de rescrip. li. vi. Jbi aūt ꝺ. q si clausula ꝓtineat vsq̄ ad bñplacitū sedis apostolice. durat post mortē ei⁹ qz apca sedes nō mortitur. Jtē inq̄sitores pñt ꝓcedere ꝺ xpianos q̄ ad ritū. i. obseruātias trāseūt iudeoz. vl etiā ꝓtra iudeos facto xpianos z ī infāia si ad ritū redierint iudeoz sicut ꝺ hereticos. etiā si fuerint p iudeos ꝓuicti. Et sicut ꝓtra fautores receptatores z defensores hereticoz. Jta ꝺ fautores receptatores z defensores taliū est ꝓcedendū. de here. contra. lib. vi. Et bona horū sicut z aliorꝫ hereticoz ꝓscant nec deuoluunt ad filios etiā catholicos. fm glo. ibi. Dicē hic Jo. an. in nouel. q hec ꝓstitutio pr̄i⁹ fuit edita a cle mēte. iiij. z Greg. x. cū hac adiectiōe. Judeos aūt q̄ xpianos vtriusq̄ sexus ad eoꝝ ritū execrabilem actent⁹ inducerūt. vel in vetitis de cetero inducēt pena debita puniatis cōtradictores inuocato brachio sē. Et quia teste talis vlti. huius ti. que ē bonifacij octaui. reseruat mandata predecessorum suoꝝ. isti⁹ libri ꝓstitutionibꝫ nō obstantibꝫ. p hoc cadunt in officiū inq̄sitorum. tales qđ nō

esset sic hec lra nō foret. qz tales ꝓprie nō sūt heretici qz iudicat si errent in articulis fidei. non tñ pfessi sūt ipam fidem. qđ fit in vo primo cū ipi nō susceperint. a qꝫ pfessio discedens ꝓprio ꝺ hereticus. Et sic in eos ꝓprie cadit fauto hereticoꝝ. large tñ sic tales fautores imo z fereos hereticoꝝ. q sic trahūt xpianos ad iudaismū. Et qz talia per iudeos fieri solent. ideo de eis loquit decretal. Regula ricer in ꝓra eos p iustitia recurrit ad iudices seculares vt. ſ. de iude. c. iudei. z c. in nonnullis. z in de. cedit. eo. ti dicit de saracenis Et qz iudei tales reuertentes ad iudaismū solent exbaptizare de nouo caput lauādo. z pomiscere q iudicē secularē videt eis imponēda pena capitalis cū dispendio fortunarū. C. de apostata. Nā si rebaptizanti imponit pena capitis. C. ne sanctū baptisma. l. i. fortius. ex baptizanti seu volēti baptismū tollere. Si tñ inquisitores volūt id punire pñt q pdictā lram. in vna cū epo q clemē. primā. c. eo. ti. Nā ptās illa inqsitoꝝ par ticipatur episcopis.

De bonis heretico. §. VII.

Bonifac⁹ papa in. c. cū scom. de hereti. li vi. Bona hereticoꝝ ipo iure decernim⁹ ꝓfiscata. Cōfiscatiōis but⁹ exurto vel bonoꝝ ipoꝝ occupatio fieri nō ꝺz q principes aut alios dños rgales. an eq q cpm loci vel alīa pſonaz ecclīastica q sup ꝺ habeat prātē inia sup eodez crimine fuerit promulgata. Glo. sup ꝓvo ipo iure. Terminatū ē ꝺ vr hic ꝺz. ipo iure ꝓfiscata sunt. Et intelligit ipo iure a tē pore scz comissi crimis. C. eo. ti. l. uij. Et idē in crimine le mai estatis. secus in alijs crimiby. Et puto hāc pfiscationē locū habere etiā si ille catholicos filios habeat. qz ista rex⁹ nō distinguit ꝓfiscata. Intelligūt quidā vt Jo. an. in. c. decreuit. ꝺ here. li. vi. Quāuis ꝓter hereſim matri ꝺ intelligit vxor. nisi cū mulieres ꝓtraxerūt cū illis. sciuissent illos fore hereticos. Nā tūc ꝓfiscarent dotes illa rei. etiā si essent catholice. Et multo fortiꝰ si ipe essent hereticē. Et vt dicit ibi glo. pſumūtur ignorare. nisi pbetur eas sciuisse. ꝺ reg iu. pſumit. li. vi. Dicit Jo. an. in nouel. sup. c. cū fm. q ꝓstitutiones officij. tū papales volunt q tres prec fiūt de dictoꝝ hereticoꝝ bonis. vna sit iudicis secularis. alia officialiū. tertia reseruet curie romane pro ratione officij. Sz quātū ad illā tertiā q ptinet ad officiales. eps inqrendo q se. vel cū inqsitore pretxu laboris et expensaꝝ quas fecit in exterminando hereticos non pōt petere ꝑtem illoꝝ bonoꝝ sibi cōcari. cū bona ecclīarum suaꝝ sibi ꝺbeāt sufficere. z ad ꝺ sint putata. vt habetur in extrauag. Benedicti. ix. q incipit. ex eo. Et notat Joh. an. sup. ca. ita tua. eo. ti. Ad inqsitores q ptinere videt vt eoꝝ vicarios. Sz mouet Joh. an. qstionē notabilē. ꝺ videlicet. Quid si bononienſis origine z primonio quis ibi sz ꝺz bona ꝓstituit florētie, domicilū. z ibi dānat de hereſi. an ad ꝺim. vel cōmune bononiēse. an florentinus spectet appbensio bonoꝝ q sunt bononie. Arguit pro z contra multū diffuse. Et ꝓmo q ptineat ad iudicē z cōe bononiēse appbensio dictoꝝ bonoꝝ. Scōo q ptineat ad florentinū. pbat q rubar. de mal. q hoc publice determinauit. Qꝺ pbat multis rōnibz. z p capue bis. Cōstat pfiscationē hāc fieri in penā dānati. vt nud⁹ exuet. C. ad l. iuli. maie. l. quisqs. Occupatio āt z partitio fit etiā ad subleuationē laborantiū. qđ patet in portiōe certia q applicat ciuitati. C. noua vecti. l. i. Idē de certia q dat officialiby qui officiū pegerūt. facit in auten. de iudi. §. ne āt. labor. Tertia q p officio obtuit est subsidiū alicui⁹ pe tentiū. Sz ꝓmiū z merces ibi danda sūt vbi labor z dispēdium imminet. vtpote ꝓben. cū fm. Ergo nō bononienſi sed florentino debet. cui labor z dispēdiū officij in suo distrectu sibi credito imminebat. arg. C. de sportu. li. i. Et sic sibi cōperit appbensio. ne doleat diligētiā adhibuisse. Et ne pmiscuis acquiby turbent officia. C. de testamē. pſulta.

Jtē occupatio bonoꝝ ē accessionū ad sentētiā. q est ꝓncipale. z necessario ꝺz ꝓcedere vt ꝺ. Cū q accessoria iudicent fm ꝓncipalia. vt de re. iur. accessionū. cū suis ꝓcoꝛ. Et sententia sup crimīe iudicet ex terminis iurisdictionis officij florentini. vt. l. si quis. C. de bonis ꝓscrip. z dānatoꝝ. q fm illos terminos iudicabit publicatis bonoꝝ vbicūq sint. ꝺic ꝺemū Jo. an. ferrur tñ q officiū inquisitionis fieri ꝺtrarij. Et p nicolaū quarti ꝓtrarij diffinitū quā diffinitionē nō vidi. Nouissime adoptiu⁹ me⁹ disputauit hāc qstionē. Et q ad ꝓtēq q debet officialiby sibi placuit pdicta determinatio. Rich. cū ꝓstitutio dicat ill⁹ lam debere officialiby q ꝺ pegerūt. Quo ad alias duas tenuit ꝓtrarij cū generali fisco sint ꝓfiscata. z a tpe commissi criminis inducit. l. iij. C. de bon. vacan. Fōtificat ꝺ equitas ne sit iurisdictionū ꝓfusio. Et eo fortiꝰ cū loca ꝺ quibus qrit inuitē essent valde remota. Jtē nota q qz bona hereticoꝝ vt dictū est cōfiscant a tpe cōmissi criminis. Jdeo si post crimē ꝓmissum fuerūt alienata z vendita ab heretico vendicant talia bona p officium l. fiscū. de manib⁹ possessoris nullo dato ꝓcio. q quodcūq manus transierūt. nisi pcū vel aliquid loco pcij esset i bonis hereticī. ff. de. l. i. imperator. Et ratio ꝺ⁹ est. qz fiscus vt inquisitores vendicāt rē. sed vēdicāt nō restituit pcū. C. de furtis in auile. Nō eni habuit vēditor ius vendendi ff. de ꝓraben. emp. si quis. Et ꝺ qz effectus dānationis retrotrahit. vt i glo. ad id. C. ad. l. iul. ma. ſ. qſqs. Si ei hec sunt in crimine lese maiestatis fortiꝰ in hereſi. Quis vel quō quis dicat hereticꝰ z de multiplici punitōe coꝝ habes in secda pte in ti. de infidelitate. ca. de hereſi. Qui aūt dicant credentes hereticoꝝ. receptores. fautores vel defensores. qz pluries de ꝓdictis fit mētio in pfatis ꝓstitutionib⁹ ecclīasticis. habes declarationē boꝝ terminoꝝ infra in ti. de excōicatiōe maiori. c. uij. z sequenti De excōicationib⁹ q cōcernūt inquisitores vl impedientes aut nō iuuantes officiū inquisitōis. hēs. eo. ti. c. vi. z sequēt.

De predicatoribus quales debeant esse z a quibus ꝺ beant cauere. Capitulū tertium.

Predica verbū. insta.

oportune z importune. q. Tbi. iij. Ad rectores ecclīe maxie ptinet pdicare vel q se vel per aliū subditos suos. Un ꝓmis rectoribz dixit xps Mar. vlt. Euntes pdicate euāgeliū oīni creature. Et Greg. dicit in pastoral. Officiū pdicatōnis suscepit quisqs ad sacerdotiū accedit. vt añ aduentū iudicis q terribil⁹ sequit. ipe scz clamādo gradiat id ē pdicando. di. xlij. Si rector vbi manifeste doceat q loquit de curatis. Qui etiā figu q rā inducit Exod. xxviij. c. vbi ꝺz. q sacerdos ingrediens tabernaculū tunicinna bus ambiat. vt audiat sonitus qñ egredit z nō moriat. qz vt exponit Greg. in dicto. c. Sit rector. Jrā ꝓtra se occulti iudicis exigit. si sine pdicatōis sonitu incedit. Et sic morit spūaliter. Añ dominus Eze chi. ꝓphete ait. c. iij. Fili hois speculatorē dedi te domui israel. Si dicente me ad impiū. morte morieris tu. non annūciaueris ei. ipe in iniquitate sua morietur. sanguinē vero eⁱ de manu tua requirā. Cōfirmat idem Hug. papa dicēs. dispēsatio celestis semis nobis iniūcta est. ve si nō sparserim⁹. ve si tacuerim⁹. di. xlij. Predica ergo z. Ubi tria notant q ordinē. Primo excellentia eximia in hmōi actōne. ibi. pdica. Scōo materia digna vl pcipua in pdicatione. ibi. verbū. Tertio reseruata circūstantia cū discretōe. ibi. Insta opportune importune.

De primo scz excellē. §. I.

pre dicare est op⁹ p̄ cipuum

cia act⁹ p̄dicationis. Nota q̄ officiū p̄dicationis est p̄cipuum i ecclia dei. vt dr ex̄ de hereti. cum ex iniūcto. Et est multis priuilegijs dotatū. vt ex̄ de excess̄ pla. Nimis. j. t ij. Et merito q̄ xps p̄cipaliʒ hoc officiū exercuit. Unde Aug⁹. de cui. dei. vt hō p̄fidens⁹ ambularet ad veritatē fidei ipa ꝑsas dei filius hoīe assūpto. nō deo p̄sumpto venies fundauit atq̄ stabiliuit fidē. s. p̄dicādo. q̄d ostēdit apl's ad Hebre. dicēs. Que cū cepisset enarrari per dñm. Et ad inuendū hoc officiū excellētia in sacra scptura dicunt p̄dicatores ꝑphe t angeli. Un Greg. i pasto. tractās illud Hiere. Lorem. ij. Prophē tui viderūt tibi falsa ꝛc. Dicit q̄ ꝑphe dicunt doctores. q̄ dū fugitiua esse p̄sentia indicat. q̄ vētura sūt manifestāt. vñ dr pro⁹pheta quasi p̄cul fans. t p̄dicator quasi p̄nūciator. s. eorū q̄ vētura sūt pena t gl'ia. Nō p̄dicatores dicunt angeli. sed dicit ide Greg. in. xxxij. moral'. Exponēs enī illō Job. cū sublat⁹ fuerit timebunt angeli t territi purgabunt se. Et q̄ in aduētu supni iudicis. qū p̄as reprandi erit diabolo sublata. angeli. i. p̄dicatores. sctī dei etiā timebūt. Apte aūt angeli dicunt p̄dicatores. angel⁹ enī interpret⁹ nūci⁹. p̄dicator aūt est nūci⁹ dei. ps. Annunciauerit opa dei ꝛc. Sed t angeli septē q̄bꝫ Job. scribit ij. t iij. c. apoc. Et septē angeli q̄ canūt septem tubis. significāt p̄dicatores in septē statibꝫ eccl'ie diuersa p̄dicates que cōprehēdunt in ꝓbis tubicinationis eoꝝ. vt pulcre exponit Aug. cardinal' ibidē. Sꝫ t angel⁹ q̄ apparens cū gladio euaginato terruit. asinā cui insidebat balaā ne vlter⁹ p̄cederet. signt p̄dicatorē. q̄ ꝓbo dei qō est gladius spūs cōminādo. s. diuinā sniam subditis q̄ a p̄cepꝫ pris placis t minis inducunt ad malū occurrūt declarādo ne obediāt in mal'. vt exponit Gratian⁹. ij. q. vij. c. nos si. §. cū Balaā. Angeli aūt nō ex se veniūt. Sꝫ vt dic apl's Hebre. j. i mīsterū missi ꝛc. Sic t p̄dicatores quō p̄dicabūt. nisi apl's Ro. x. nisi mittent. Nō aūt Esaias nō vocat⁹ se obtulit ad p̄dicandū cū dixit. Ecce ego mitto me. Esa. vi. Et ecōtra cū hieremias mitteret a deo se excusauit dicēs. A. a. a. dñe deꝰ. Ecce nescio loq̄ ꝛc. hiere. i. Et si diuersa vox extra p̄dicit. nō tñ a diuerso fōte dilectōis emanauit. duo q̄ppe sūt p̄cepta (vt ait Greg) charitatis. amor dei t primi. Per actiuā vitā. p̄desse proximis cupiēs Esaias officiū p̄dicatōis appetijt. Per ctē⁹platiuā deo. Hieremias sedule amori p̄ditoris inherere desiderās ne mitti ad p̄dicandū debeat. cōtradicit. q̄d laudabil'r vn⁹ appetijt. hoc laudabil'r alter expauit. Iste ne tacite ꝓtēplationis lucrū loquēdo p̄deret. Ille ne dāna studiosi opis tacēdo sentiret. Sed hoc in vtrisq̄ē subtiliter intuendū. q̄ ꝛ is q̄ recusauit plene nō resistit. ꝛis qui mitti voluit. aū se p altar⁹ calculū purgatū vidit. t paulo supra dic. Sicut toto desiderio occupatōis fugere debem⁹ ita si desijt q̄ p̄dicet. occupatōis on⁹ libēter nec esse ē anīo subire. viij. q. i. In scripturis Et q̄ difficile est t rarꝫ videre se purgatū. q̄ nemo scit vtr odio l' amore sit dign⁹. Eccs. ix. Jōmull⁹ debet p̄sumere ex se ire ad predicādū. sꝫ expectare dr. vt mittat l' a deo vl' ab eccl'ia Un de Joh. baptista dr Joh. i. Fuit hō missus a deo. Nō tñ credit alicui dicēti se missum a deo. q̄ ab eccl'ia nō est missus nisi ꝓbet p miraculū. vt moyses fecit. arg. de cōse. di. ij. Renera. Sic fuit missus eḡi⁹. cui apparuit i somnis angel⁹ t eū ad p̄dicandū misit. xxi. q. i. placet. § hoc idē. Ab eccl'ia mittit q̄s vl' ordinarie. vt q̄libet curatus saltē q̄ ad sbditos. vel ex p̄uilegio vt p̄dicatores et minores. Augustinēses carmelite t seruite saltē in eccl'ijs suis. i alijs eccl'ijs nō nisi vocati. Et hi etiā debēt mitti a p̄latis suis. Mulieribꝫ aūt simpl'r interdicitur officiū p̄dicatiōis. Et fm Tho. scōa scē. tū q: habz statum subiectōis. t p̄dicatio ꝓgruit statui p̄latōis t ⁊ gnitat'. tū q: ē incostans i corde t locutione. Mulier ⁊ varū. p̄fert. tū. ꝓpter aspectū in eā. q̄ est cā lubidis viris aūt laicis interdict. nisi licētiari vl' missi a p̄latis. xxij. di. Mulier. Qui aūt vocat⁹ seu missus ad h̄ anna citer recusat ab eccl'ia t deo ꝓrēnet. qō figuraū fuit in eo q̄ nolebat ducere vxorē frīs mortui. t ꝓrecu dicēs. Nūc euangelij quisq̄ p̄dicator ita dr i eccl'ia p̄dicare studeat bonare vt defuncto frē. i. xp̄o. suscitet semē q̄ nob mortuꝰ ē. Et qō suscitatū fuerit et⁹ nomē accipiat. Et vero q̄ electꝰ ab eccl'ia ministeriū euāgeliz̄ādi renuerit ab ipa eccl'ia digne meritoq̄ p̄tenit. Qui enī sibi p̄dest eccl'ie bene intellig̃t vtroq̄ pede calciat⁹. vñ tullud. Quā spe cioſi pedes euāgelizantiū bona. Qui curā lucrādoꝝ re fugit aliox dicalciati illi⁹ figuraū nō solū significabat ſz in seipo ipletū portauit obpbuū. Aug. viij. q. i. olim.

Predicator aūt ē vt §. II.

digne p̄dicet. tria dr hīe inter⁹. p̄fo dilectiōem ardētē Scōo exterius ꝓuersationē relucētē. Tertio cognitōz scie cōpetētē. Un de Jo. bap. q̄ fuit limes p̄dicator⁹ veteris t noui testamēti. dic̄ xps Joh. v. Ille erat lucerna ardens t lucēs. Lucerna dicit p cognitionē legis viuine quā hēbat infusam t si nō acquisitā. Nā vt dr Prouer. vi. mādatū ē lucerna t lex lux. t ps. Lucerna pedibꝰ meis verbū ꝛc. Ardens dr ꝓpter dilectionē. Lux. xij. Ignem venī mittere in terrā ꝛc. Et lucēs ꝓpter ꝓuersationē. mat. v. Sic luceat lux vra coꝝ hoibꝰ ꝛc. Nota q̄ primo q̄ p̄dō debet in se hre charitatē. Nā vt inquit Ap'lus. 1. Co. xiij. Si linguis hoīm loquar t angelox. charitatē aūt nō habeā sacrus sū sic es sonās. Lingua hoīm ē placere et delectare auditores. Lingua angelox ē mouere ad op⁹. vel h̄ est loq̄ naturalia t supnaturalia Charitatē aūt habet. q̄ ē im aliq̄ mortali p̄cō. q: fm Tho. q̄libꝫ mortale p̄cm ē ꝓtrariū charitati. Talis q̄ p̄dicās ē sicut cā pana pulsans. q̄ alios iuitat t vocat ad opa bona. t ipse ꝓsumit. Nā mortal'r peccat i mortali p̄dicās. fm tho. in. iij. q: indigne exeq̄tur tm officiū. Jde Arebi. in rof. sup. c. Cū exaudiero di. l. vbi dicit Aug. Ini⁹ audire pol se dicere aliq̄ē post p̄cm. si tñ vicia pristina diuerit. Ergo arguēdo a ꝓtrario sensu. si p̄manet in p̄cō n̄ potest docere. s. cū fui⁹ salute. ad q̄d etiā facit q̄d dic̄ Greg. Qui adhuc viciozū bello subiacet. nequaq̄ q̄ p̄dicatōis officiū ꝑsse magisterio ceterozū debz di. xlviij. §. vlt. t. dist. quid est h̄. nec tñ dic̄ Greg. q̄ p̄dicator nō debeat tam p̄dicare. cū t paulo maīo p̄dicatoꝝ dat⁹ fuit stimul⁹ carnis. Sꝫ nis. ij. Corin. xij. Qui fuit fm Bre. ꝛeptatio carnal. Sꝫ q̄ nō succūbat ꝛeptatōi p̄ ꝓsensum rōis. vt p̄mer. hic declarat. xxij. moral'. Et nō solū in charitate. vt valēs dilatare p̄dicare. nō ex cupiditate vl' vanitate. vt valēs ritate dr p̄dicare. nō ex cupiditate vl' vanitate. vt valēs reputet⁹ et hmōi. Qui enī ꝓpter cupiditatē p̄dicant figuranī p balaā. de quib⁹ dicit Petr⁹ in scōa cpl'a. Secuti sunt viaz Balaā ex bosor. q̄ mercedē iniqtatis amauit correctionē vero habuit sue vesanie subiugale murum. Sup quibꝰ ꝓbis dicit Beda. q̄ multi catholicoz. intū amāt mercedē iniqtatis. vt etiā docti ab indoctis. clerici a laicis merito redarguant. q̄ iure cōparant. ꝓbere qui ꝓbis alme ꝓtra naturā loquētis corripit. nec m̄ a ꝓpositō p̄uī opis retardat. Cōgruit etiā nomē charitatis de q̄ venisse dr. i. ex bosor. q̄d interpret⁹ carne⁹. Nos ei alia magis cā luxuriosis exercit ꝓbū veritatis amore pcunie. vl' desiderio rū tpaliū adulterare. q̄ q̄ carnis se cupiscentijs mācipant. Balaā aūt interpret⁹ ꝑpiens cos. q: in p̄cipitiū suos mergūt auditores. q̄bus nō sal lutaria q̄ corrigāt. sꝫ q̄ illos delectēt. erronea p̄dicāt. Nec Beda. ij. q. vij. secuti. Quāuis aūt p̄dicatores nō te

q. i77. ar. 2.

beant ꝑdicare principaliꝫ ꝓpter tẽporalia habẽda. alis tã
q̃ vendito. es boũ de templo ejcuit. debet tn populꝰ
uis triturãs. 1. Cor. ix. Un Hiero. Apl'icis viris z cuã
demnare ẽ. xvi. q. 1. c. penul. Qui vo ex arrogãtia z ina
gloria ꝑdicãt. figuranꝫ p beluꝫ q̃ repbẽdit Job z ami
Grego. xxij. moral. Arrogantes cũ scientia accipiunt. ni
bil le accepisse estimãt. Ii banc eos habere occulta ꝑun
gar. Nunq̃ suũ gladiũ nisi in ore boĩm ponũt. Predica
tores ãt sancti ꝑtẽ sua reputãt. si inꝰ ipi de sapietia gau
deant. foris aũt alios ab errore cõpescat. Et ibi gaudent
vos ẽ papiũt. no vbi inꝰ tot tẽptationũ laqueos inore
scere copelliũtur. q̃uis bonũ q̃ acceperũt cũ timorescu.
media intereuniẽte charitate. de pfectu audiẽtiũ no ꝺ
pria ostẽsioc gratulant. Nonũq̃ etiã arrogãtes viri z ũ
predicatores sanctos magna dicq̃ ac ꝓ locutioe sua ve
nerari ꝛspiciũt. locutionis eoꝝ celsitudinẽ z no valitate
Contra ar. q̃ dant boĩbꝫ ostendũtur. Et plerũq̃ ad loquẽdũ impe
gentes p ea vane glorie mentẽ anxietas nequaq̃ se ira iudicii ca
pietes q. zelũ charitaꝫ inflamat. Idẽ eodẽ. xxij. dicit. Spi
ritual ꝑdicator in cũctis q̃ dicit solerti cura se implicat. ne
in eo q̃ recta predicat. vicio se elationis extollat. areq̃ oc
sapietie grã quã vt loquerẽ accepit. no suis se estimat
meritis. sed coꝝ intercessionibꝫ q̃bus ploquit acceptisse.
indignũ se omibꝫ iudicat etiã cũ dignius cũctis viuat.
S. ic ꝙ bona q̃ inotescũt boĩbꝫ sine giculo cẽ vix pnt. Et
q̃us sapietẽ se cẽ sentiat vellet tn sapiẽs esse nec videri.
Et se licear tacere apetit. Eoscq̃ se feliciores putat. quos
intra eccliam loc⁹ inferior ꝓ silentiũ occultat. Et cũ vt eos
defendat ex necessitate officiũ locutois suscepit. ꝛ ex ma
gno deliderio ocũ taciturnitaꝫ q̃rit. bãc dicẽdi formulã
arrogãtes ignorãt. Necq̃ enĩ laquunt q̃ caute euenur. ꝛ
cautas euenire appetũt vt loquant. Hec ofa Greg. Ha
bent enĩ hoc arrogãtes ꝓprium q̃ ꝓuisq̃ dicat. mua se
dicere semp existimãt. z locutionẽ suã admirãdo. pcuti
unt. q. vel in acutis sensibꝰ ipa clario q̃ta sit facultas ig
rant z ecotra. Paul⁹ dũ mire z alte hebreos moneret. di
cit sufferatis verbũ solatꝰ. Greg. Qua uis aũt ꝑdicator
deat cauere ne ex arrogãtia mani gloria ꝑdicet. in ti mo
tus recta intẽtioc surripiat tẽptatio manis gloie. nõ de
ber ꝙ dimittere. Eccs. xi. Qui obseruat ventũ nunq̃ se
Debet ẽ miat. Exẽplũ in. b. Ber. q̃ tẽptat⁹ de ꝺ dũ ꝑdicaret dixit
iacet ẽt act⁹ ꝑdicatois tristicie z tedio. z ꝺ q̃n ds nõ extat
formus multũ gratus. vel fructũ nõ facit. vt dicit gre. in moral.
et tõ requirit boiem bene firmatũ. vt nec extollat fauoi
bus popularibꝫ. nec deficiat in audiẽtia vl' infructuosi
tate. vnusquisq̃ enĩ ait apl'us mercedẽ accipiet fm suũ
laborẽ. z no dixit fm fructũ. nec credim⁹ minorẽ gloriaz
obtinuisse iacobũ matorẽ q̃ paucissimos puertit multis
sanctis innominatis. q̃ milia populoꝝ traxerũt ad fidẽ.
Unde beato Jordane scdo magistro ordinis ꝑdicatoꝝ
qui vltra fructũ quẽ fecerat in seclo remanentibꝫ. bñ mille
traxit ad ordinẽ. Secundũ q̃d requirit in ꝑdicatore
Sacra vita est vita seu conuersatio lucens. Eccl. Quasi sol refulgẽs sic
ille refulsit in tẽplo dei. Sol ẽ impassibil' z in coniugabi
lis. z ꝺz modicũ de materia. ꝙ ista tria debet esse lucida
vita ꝑdicatoris ꝙ patiẽtiã. ps. Bñ patiẽtes erũt vt an
nũcẽt ꝙ mũdicã sapiẽ. O q̃ pulchra es casta generatio
cũ claritate. Et ꝙ paupertatẽ z abstinẽtiã. Un ꝙs Mat.
ꝓmus ꝑdicatoribꝫ ait. Nolite portare sacculũ nẽ. Un
Dic. An nõ ꝑfusio z ignomia ẽ xpm crucifixũ pauperẽ
et esurientẽ farsis ꝑdicare corꝓbus. z tenuioꝝ doctrinaz
rubentes buccas tumẽtiaq̃ ora ꝓferre. Si ꝛ apl'oꝝ loco
sum⁹ nõ solũ fmonẽ coꝝ imitemur sed z ꝓuersationẽ z
abstinẽtiã. xxxv. di. eccliẽ. Nemo enĩ inqt Simach⁹ pa
pa. recte monitoris psonã suscipit. nisi q actibꝰ suis erra
ta ꝑdenat. z amorẽ innocẽtie ꝓuersatioe demõstrat. dist.
lxxx. nemo. Et vt dicit Chryso. bñ viuẽdo z bñ docẽdo
populũ instruis quõ viuere debeat. bñ aũt docẽdo z ma
le viuẽdo deũ instruis quõ te debeat ꝑdenare. di. xl. mlti
Et q̃uis sic ꝓringar cõtrer vt fm Greg. Cui⁹ vita despi
citur restat vt ei⁹ ꝑdicatio ꝓfectui q. vij. Infames. in
fi. cũ malefactũr ꝓfitentes. qz vt dicit Hiero. sicut luxuria
per humidũ emere fluẽs lauat z no lauat. ita bona do
ctrina ꝙ malũ doctorẽ animas credentiũ lauat a sorde vi
tiorũ. di. lxxxij. §. vltri. z. q. 1. nõ quales. Et si cũ peccatoribꝫ
ꝓuersari decet aliq̃n ad eoꝝ ꝓuersionẽ sic xps q̃ mãdu
cabat cũ publicanis. debet tn vitare psonas suspectas.
et vnde posset ledi fama ei⁹. Un Aug⁹. Conscientia nra
necessaria ẽ nob. ꝓpter nos fama nra nõ polluit. sed pol
lere ꝺz in vobis ꝓpter vos. xij. q. 1. nolo. Qui ãt murmut
rãt de ꝑdicatoribꝫ ꝓuersantibꝫ cũ peccatoribꝰ cũ debiꝫ cir
cũstantiis vt eos inducãt ad bona opa. incurrant lepra
pueri. q̃d fuit figuratũ in Maria sorore Aaron murmurã
te ꝏ Moysen ꝓpter vxorẽ ei⁹ ethiopissaz. vt expoit Hie
ro. xij. q. vij. §. is ita respondet. Cui alludit greg. Nos q̃ fir
mi boies sum⁹. cũ de deo loquimur. debem⁹ primũ me Nota dñi
minisse q̃d sum⁹. Considerem⁹ q̃ aut tales sum⁹. q̃les gẽs ꝑdica
nonnullos corrigim⁹. aut tales aliq̃n fuim⁹ si diuia opan tor
te gratia nõ sum⁹. vt rãto tẽperanti⁹ corde humili corri
gam⁹ q̃to nosmetipos ver.⁹ quos emẽdamus agnoscã
mus. Si aũt nec sum⁹ nec fuimus quales sũt q̃s corri
gim⁹. nec cor nostrũ superbiat quoꝝ mala corrigim⁹. corã
alia bona ante oculos reuocem⁹. Que si nulla eĩno sũt.
ad occulta dei iudicia recurram⁹. q̃ sicut nos nullis me
ritis bocipm q̃d habem⁹ bonũ acceptim⁹. ita illos pot
gra diuine ꝓtutis infũdere. Et excitati posteri⁹ etia ipia
possunt bona q̃ nos aĩ accepim⁹ ꝓuenire. exẽplũ ponit
de paulo psequẽte. z postea excedẽte in gra stephanum.
Greg. in. xxij. morat. Tertiũ q̃d requirit in ꝑdicatore
est scientia cõpetẽs. Un Pe. in canonica sua Parati red
dere rõnẽ omi peteti vos de ea fide z spe. q̃ est in vobis Cõpetẽs
et apl'is ad Thi. Attẽde lectiõi exhortationi z doctrine. scientia.
et Eccs. iij. dicit. Tps tacendi z tps loquẽdi. q̃ ꝓtas pẽ
sus tacendo discat z postea ꝑdicando loquẽdo ꝑdicatur.
Unde Pe. Oportet eũ q̃ docet z instruit animas rudes cẽ
talẽ vt ꝓ ingenio discentiũ scipm possit aptare. z vbi ordi
nẽ ꝓ audiẽtis capacitate dirigere. Dz ergo apprime elie
eruditus z doct⁹. irreprehensibil'. maturꝰ z pauid⁹. vij. q
i. oportet ꝓpue aũt debet eẽ edoct⁹ in sacra scriptura et
ipi vacare. vñ in hmõi figurã vectes quibꝰ arcba portabatur tugiter anulis erãt inserti. vt cũ arcba esset porta
da. nulla fieret mora de intromittẽdis vectibꝰ. q̃ ꝑdica
tores ꝙ quos eccl'ia circũferẽ. sacris liris dñt insistere sem
per ne tunc querãt discere. cũ ex officio alios hñt docere.
vt exponit gratian⁹ di. xxxvi. q. eccl'iasticis. §. ecce q̃ sacẽ
rũ. Et saluator noster ꝓmus in medio doctorũ sedit audi
ens illos z interrogãs. z postea ꝑdicare cepit. Sic etiam
apl'os ꝓius docuit. postea ad ꝑdicandũ misit. z post re
surrectionẽ prius aperuit illis sensũ. vt intell gerent scri
pturas. z postea dixit. Euntes in mũdũ vniuersũ ꝑdicate
euangeliũ oĩ creature. Paules etiã quicq̃ designãtes le
gem. quc ꝓtulerat in quicq̃ libris pri⁹ fregit postea dedit
discipul'. vt ponerẽt ante turbas. di. pallegara. Et Hier.
dicit. q̃ hec duo sũt pontificis opa. vt aute deo discat le
gendo diuinas scripturas z sepi⁹ meditãdo aut ꝓlim do
ceat q̃ prius a deo ipe didicerit. nõ ex ꝓprio corde vl' hũa
no sensu. di. ea. si quis vult. Debẽt etiã scire pstitutiões
ecclĩasticas q̃ pertinent ad mores fidelium vt possit eas po
pulos docere. Si qua alia sciat vl' discat debitis modis

huis nō sit necessariū: tamē vtile erit. Vñ z samaritan⁹ curādo vulneribꝫ sauciatū. dedit stabulario era minuta duo designātia duo testamēta. quorū doctrinis plen debent curare subditos.

De secūdo principa. §. III.

Ii videlicet materia iusta z capua in p̄dicatione cū dr ꝙ bum. Materia cōgrua p̄dicationis est sacra scriptura. Semel enī loquit de⁹. inquit Jo. z secō idipsū nō repetit Loquit aūt de⁹ in scriptura sacra. z ita copiose cōtra oia tēpramēta z oēs casus ꝓtingibiles z omia opa ꝑtutum vt exponit Greg. xxij. moral. q nō oporteret iterū deū loq aliquid nobis necessariū. cū ibi oia haberent. Et hec scriptura apte dr verbū. p̄dica ait al's verbū. Dicit enī verbum quasi verū boans. i. sonās. Jpa enī scriptura est q̄ sola sp est ꝙa in oī sui pte. doctrine pbōrū z gentiliū cuz veritate bñt falsitates admixtas. doctrine etiā doctorū catholicoꝝ aliq̄n etiā deficiunt a ꝙitate vel saltem dubitabiles sunt. q. omis bō mendax. s. ex se. Rō huiꝰ diuersitatis ē. q. doctrine hoīm inūtūt lumini naturali. qđ dicere pōt a cognitōe veri. Sed doctrīa sacre scripture innititur veritati diuīe. q̄ infallibil' est Spūi sancto inspirati locuti sūt oēs sancti tē. inqt Pe. in epla. z loquit de auctoribus scripture sacre. Vñ Aug. ad Hiero. Si i scripturis sanctis admissa fuerint vel officiosa mēdacia quid in eis remanebit autoritatis. q̄ tandē de scripturis illis sentētia pferetur: cuiꝰ pondere ꝓtentiose falsitatis offeretur ip̄robitas. di. ix. c. si ad scripturas. Idē de vnico baptismo. Quis nesciat sanctā scripturā canonicā tam veteris testamēti q̄z noui certis terminis suis ꝓtineri eāq̄z posteriorū oim epoz lris ita ꝑponi. vt de illa dubitari oino et disceptari nō possit. vtrū verū vel vtrū rectum sit quicqđ in ea scriptū sit vel ꝓscripserit esse. Epoz aūt lit teras que post ꝓfirmatū canonē scripte sūt vel scribunt et p fmonē forte sapientiorē in ea re z aliorū grauiorē autoritatē doctiorēq̄z prudentiā. z p ꝓalia licere reprehēdi si quid forte in eis deuiatū ē a ꝙitate. di. ea. q̄s. Quia igitur pmaxime p̄dicator debet in p̄dicatōe vri ꝙitate. Mā scienter p̄dicādo mendaciū peccat mortal'r fm Pe. ō pa lu. in. xij. lō debet potiss. me p̄dicare verba sacre scripture. Vñ Chryso. Sic sacerdos ē debitor. vt veritatē quā audiuit a deo libere p̄dicet si claricus est debitor vt veritatē quā audiuit a sacerdotibꝫ pbatā in scripturis. defendat fiducial'r. Ob si nō fecerit proditor ē veritatis. xi. q. iij. nolite timere Vñ p thematē in ꝓncipio p̄dicatōis ꝙ sermonis semp cōlucuit sumi aliquid de sacra scriptura vt fundamento firmissimo. iuxta illud Lu. v. In verbo tuo relaxabo rete. qđ signat p̄dicatiōis ꝙba. fm Bedā Sed q̄ vt dr Prouerb. ix. Sapiētia edificauit sibi domū. que cōprehēdit z fūdamentū z parietē z rectū. Jōo predicator ad formādū domū spūalis edificij nō solum thema vt fundamētū. sed z media z ꝓclusiōes de sacra scriptura debet sumere q̄ pōt. q. sūt optima argumenta veritatis. Si aūt ad eandē ꝓclusionē. pbandā aliquā do voluerit inducere ethnicos. vt phos z historias gentiliū nō est vsq̄z quaq̄z ip̄robandū. q. z apl's aliq̄n sed tñ rarissime in epl's vtit talibꝫ z in p̄dicatiōibꝫ suis vt pz i. Cor. xv. Vñ z Clemens. Cū ex diuinis scripturis integram quisq̄z z firmam regulam charitatis z veritatis susceperit absurdum non erit. si etiam aliquid ex eruditione cōi ac liberalibꝫ studijs que forte in puericia attigit ad asserionē veri dogmatis cōferat. ita tñ vt vbi vera dixerit. falsa z simulata declinet. di. xxxvij. relatū. Sed precise ex ipsis velle ꝑbare intentū suū z p̄dicatiōnē implere philosophijs. astrologijs z hmōi vituperabile est. sicut z si quis ꝑponat ancillas dñe. Sacra cī scriptura vt vera sapientia sponsa dr. Alie doctrine sūt ancille Unde Aug⁹. si quid veri sibilla aut orpheꝰ alij gentiuates. aut pbi p̄dixerint pbibent. valet quidē ad paganorū vanitatē reuincendā. nō tñ ad vtorū autoritate complendā. Quatū enī distat de xp̄i aduentu inter p̄dicatōnē angeloꝝ z pfessionē demonū. tñ inter autoritate pheratū z curiositatē sacrilegarū scripturarū. di. ei. qđ Greg. aūt reprehendit quēdā cēm q̄ p̄dicabat ꝙlo gramaticā ꝓcludēs q. i vno ore ñ bñ se capūt laus xp̄i cū laudibꝫ iouis. di. xxxvi. Cū multa vbi dicit glo. q̄ ille recitabat fabulas poetaꝝ z moralizabat. Vñ z. b. Tho. in ber ne dicat apocripha z nō aūtica.. q̄ stella quedam ep̄la reprehendit quēdā q̄ p̄dicauerat. q̄ virḡ apparuit magis habebat forma pueri paruuli. z q̄ p̄dicatōgo maria septies meditabat passionē xp̄i alios. q̄ p̄dicatōcatorē veritatis nō decz diuertere ad fabulas ignotas. cū scr.ptura sit ita copiosa de oīb⁹. Materia aūt ipsius scripturē pōt dici xp̄s. qui ē ꝙbū p̄is. huiusmodi oēs ꝓbere testimoniū phibēt. Act. iij. Et oīes ꝓphete locuti sunt rabi salamō ad dies messie. finis fidei mee xp̄s ē. aut Amb. Nos aūt inquit ap̄lus. p̄dicam⁹ xp̄m. p̄dica ergo verbū. i. xp̄m. Et sicut verbū nostrū ē triplex. q. mentale verbale z l̄rale. Ita z xp̄s verbū triplic' pōt ꝓsiderari et de eo p̄dicari. Q. vl' vt genitū a p̄re quasi verbū mentale. vl' vt reuelatū. ꝓphetis quasi vocale. vl' vt incarnatū quasi scriptū in libro seu charta vteri ꝙginal'. que chartā fuit deliccata ab oī humore cupiditatis z sepata a carne ne ꝓcupiscētie z rasa a superfluitate vanitatis. Vñ p̄s. in persona p̄ris dicit. Eructauit cor meū. i. mēs mea. ꝙbū bonū. i. filiū qui est bonus absolute z p essentiā. z ꝙ per eternā generatiōem. de q̄ in ꝓncipio erat verbū tē. Jo. i. qđ exponit Aug. z Tho. sup Jo. ostendēres filiū dines ꝓductionis nr̄i ꝙbi mēcalis seu ꝓceptus mētis cū aliud intelligim⁹ ad verbū diuinū. Sed q. z pfundū ē nimis istud mysterū raro est istud p̄dicandū. z nō nisi a sapientibꝫ. Sapiam in quit ap̄l's. i. Cor. ij. loq̄mur inter ꝓfectos. Jmpfectis aūt z simplicibꝫ rangz puu l'lac vob⁹ potū dedi. Mā vt ait Amb. sup beati ymacu. vtatū est vtilis gnis secreta vulgare. Qđ fit vl' loquacitate cauta. dum placeat cui secreta reuelat. vl' iactatōe scie vt pl's scire videatur. di. xliij. §. vl. Sequit in ps. Dico opa mea regi. qđ ptinet ad verbū reuelatū ꝓphetis. Non enī faciet dominus verbū qđ nō reuelet secretū suum ꝓphetis suis. Amos. iij. c. Permaxime aūt mysteria xp̄i fuerūt regi de quid dicta. i. reuelata quō. s. omia in sapia fecit. quō misit verbū suū z sanauit eos quō cūcta gubernat tē. Et qui bus relucet bonitas dei. potētia. misēdia. z iusticia. que inducunt nos ad timorē z amorē ei⁹. Et hec que habentur in ꝙbo reuelata sūt p̄dicanda. Sequit lingua mea parte dei. Nō enim vos estis loquētes sed spūssanctus. Matth. x. Ista lingua loquēte p angelū ꝙbū ruū. sbito vt a veloci scriptū est verbū in vtero ꝙginis qñ ꝙbū caro factū est Jo. i. de ꝙbo scripto. i. incarnato sepe dr loqui p̄dicatorē. z ꝺdoctrīa ei⁹ q̄ docet fugere vicia. sed ꝙtutes. vitare infernū querere regnū. Vñ z b. frācisc⁹ dic in regula sua. de p̄dicatoribꝫ q̄ annūciant vicia z ꝙtutes pena z gloria cū breuitate fmonis de vita iesu xp̄i quā breuiter imitanda de pena ei⁹ z passione. z vt dicit quidā. Pene in nulla p̄dicatōe debet ꝓtermitti i q̄n aliquid de passōe eius diceret. Omnis enī xp̄i actio nr̄a ē instructio.

Tertiū quod est ob. §. IIII.

Seruandū in p̄dicatōne aut in actu p̄dicatiōis est debita circūstantia. Vñ ap̄l's. Insta opportune ip̄portune. Circūstantia dicit pseuerātia. opez. unitas ꝓuenientia. ip̄portunitas frequētiā. Opportunitas aūt dr attēdi quatiā ad

locū.tps.z modū.locus aptior ad pdicandū ē ecclia.vñ
rps.Io.xviij. Ego semp docui in tēplo z in synagoga zē
er Lu.xix. Erat quotidie docens tēplo Que dignior do
mus inquit Ambo.aplice pdicationis ingressu ēt sancta
ecclia.xxxij.q.i. Etiā i plateis z campis z alijs locis.pu
blicis pdicari. Nō aūt debet fieri in occulto p domos
ne oriat suspitio hereticē doctrine.di.xxx.si quis.z ex.ō
ber.cū eximucro. Nō dz aūt sēp pdicare in vno loco, qz
er laborator sacrovno agro ad aliū pgit. Et dns ie⁹ circū
ibat z cuitares z castellas pdicans.z cū a quibusdam
vellet detineri quib⁹ pdicauerat.ait. Quia z alijs ciuita
tib⁹ oportet me euāgelizare. Lu.iij. Ome enī rarū plus
appetitur pulegiū apō idos pipere pensius ē. Dicto. di.
xciij. legimus. Sed religiosus qz velle z nolle nō dz.hoc
dz facere cū obedientia. Jn aliorū tñ ecclijs ad vitandū
scandalū cū licentia curatoz. Unde Greg. falcē iudicij in
affectū bonoz ogis frumēta dñica vitiozū inoz paleis ex
polueta.z in ecclie corpus admonēdo pterere z pluadē
do z quasi mādando pterere. vi.q.iij. scriptū ē. Ubi vi
dicitur statuim⁹ z ordinam⁹ p dictorū ordinū.s.pdicato
rū minoz fratres in ecclijs z locis coz ac in plateis cō
muniby libere valeāt clero z populo pdicare ac pponere
verbū dei. hoc illa dūtaxat exceptis in q locoz plati vo
luerint. vel coā se solennit facere pdicari. in q pdicare
cessabunt pterōz si aliud de platoz ipoz voluntate pces
serit ex licentia ipāt. Jn studijs etiam generalib⁹ vbi p
monēs ad clez fieri solent. licet frib⁹ libere pdicare. nisi
forsan illa hora q solet ad clez in pdictis horis. locis. p
pont verbū dei eps vel plat⁹ superior clerū ad se generalit
vocaret. aut ex aliqua rōne vel causa vrgēte clerū ipm
duceret congregandū. Jn ecclijs aūt prochialib⁹ fres ipi
nullatenꝰ audeāt vel debeant pdicare. nisi sint a sacer
dotib⁹ prochialib⁹ iuitati. vel de ipoz licētia assensu vl
de vicarijs coz sacerdotib⁹ Bo. plati.s. ordinarij vt z epi idē
is vel tēporalib⁹ in casu licito auctoritate epi dat. Pre
dicator qz ex sua pdicatōe debet qrere homies inducere
ad faciendū quod pdicat. nō vt efficacit pdicet. dz clare
loqui. vt instruat intellectū auditoris z doceat. Secū
dosie dz loq vt delectet auditorē vt sic moueat affectū. vt
libēt audiat verbū. Tertio dz sic loq vt flectat. s. amādo q
dicta sē velit ea iplere. Et cū qs b̄ facē industria artis quā
docet retborica. vt declarat Aug⁹. in.iij.li. de doctrina
xpiana. ad honorē dei et salute aiaz bonū ē humana
operatio seu lingua. Sz cū spūssanc⁹ vtit lingua pdi
catoris vt instrumēto ad ista efficiēdū sicut fuit in apo
stolis q būaniter indocti erāt. cūc opus illō ēgra gratis
tis dicit in locutōe de diuinis. fmo sciēte de humanis
vt de moribz z vicijs z futuribus z hmōi. Thomas. ij. q.
q.clxxij. Pfectus aūt gratia ista opat ex natura vel ars.
Sed aliquādo aptitudine naturali i pdicatore existēte
et arte retborice adūcta. aliqn etiā spūs.s. operatur plenꝰ
istud. scz inductionē auditorū ad faciēdū q pdicat. hoc
ergo est vt dic Salomō se pparare. vt scz bñdicat. dñi
aut dirigere linguā. Et vt dicit Aug. in libro de doctria
xpiana. Sapiētia sine eloquētia parum pfuit quo ad
pplos. Eloquētia sine sapiētia mltū nocuit ēei vt gladi⁹
in manu furiosi. Sapiētia cū eloquētia multū iuuat et
operat. Si qs aūt nesciat eloquētia vti salē sapient lo
quatur. Et cū ex se ñ habet auctoritatē inducat scriptu
ras z rōnes vnde dicz suis dēt auctoritas. Qui autez
habet auctoritatem nō indiget rātis. cum ipse verbis su
is prestet auctoritatem.

De defectibus a quibus predicator debet se cauere
in predicando. Capitulum quartum.

Primus ē falsitas in
predicādo z papue circa ea q̄ sunt fidei vl p
tinent ad vitia z virtutes. in quib⁹ vt dic Ie
ronim⁹. parū distat in vicio decipe vl decipi posse xpia
nū. xvi.q.i. si cupis. Mā si semel dep bendit in falsitate.
reddit se suspectū de falsitate etiā in pdicatiōib⁹ oīm⁹
ar. di.ix. si ad scripturas Unde ad maiorē assertionē di
ctorū suorū in quātū pōt z valet. dz inducere auctoritā
tē aliquā sacre scripture vel aliaz doctrinaz q̄sūt sub ec
desia approbate. vt sacroz doctorū z decretaliū. z maxime
in his q nō sunt de se clara p rationē vel experientā. Si
aūt nō ex lapsu lingue. sed ex industria diceret mēdacia
in pdicatōe mortali peccaret fm Pe. de pa. nec excusare
tur si b̄ faceret causa querendi aias ad deū. Deo est. ait.
apls nō indiget vro mēdacio. vnde z cauti pdicatores
vt semp longe sint a falsitate cū allegāt quotatōes libro
rū sinō sūt bn certi. solent dicere si dñ recolo. vel si nō er
ro. z hmōi. Scdo debet sibi cauere ab adulatōe ne scz
lauder pp̄ria. in quib⁹ reprehensibil est. qd ē pessimū. vel
etiā de rebus magnificentijs. nisi b̄ forte scdm fiat rpate
vt meli⁹ ferant correctionē durā immediate sequēda. si
cut fecit apls. i. Corin. i. c. hoc enī adulari phibuit xps.
cū primis quos misit ad pdicandū dixit. Neminē p viā
salutauerit. Lu. x. Maledictā inqt dns ppheta Za. ala
chiā. ij. c. benedictoib⁹ vris. s. popul⁹ qs adulando bñ
dictis de eis. vt vos diuites faciant. vt exponit Dicto.
i. q. i. iudices. in fine pdicatores adulatores reprehēdit do
min⁹ dicēs. ipi edificabāt parietē. z vos absq; repara
to linebatis ea edificāt parietē populi. dū pretiū qdu
rū ē qz indurat. qz pcto accumulāt pdicatores aūt int
unt undiscrete laudado ita exponit Greg. di. xlvi. sūt no
nulli. Tertio dz cauere a iactantia. b̄ ei reddit ipm cō
temptibilē. b̄ eā faciūt stulti inqt. Carbo ñ solū aūt dz cau
re ne se lauder. sz etiā ne dicat vñ videat ostētare scienti
am vl sanctitatē suā. Unde greg. bz b̄ pprū doctrina arro
gantiū. vt nesciāt hūiliter dicere qd sciūt zē. di. xlvi. c. i.
Quidā aūt sūt ita arrogantes vt nō sufficiat eis recita
re suas opiniones. nisi etiā detrēāt alios z aliqn sactos
doctores. vt Tho. Greg. z hmōi. Quarto debet cauē
re a scandalis platorū. ne. s. ponēdo os suū in celū detra
hat eis rectrando coram populis vitia coz. clericis enī lat
cos esse in festos epidō tradit antiq̄tas. ij. q. vij. Et nūc
maxime ex mala coz vita pter qd cos detrēnūt. vñ pdi
care publice cōtra eos z si pplis placeat. tñ fructꝰ nullꝰ sequit
qz nō emēdatio illorū sed perturbatio. nō vtilitas pplis. sz
augmentū irreuerētie z detrimentū etiā sacroz. q̄ p eos pfici
untur vl ministrant. Jn illud. i. q. i. multis. Prohibet etiā
b̄ in institutionib⁹ fratrū pdicatorū. z in de. religio
sis. ne in sermonib⁹ suis plateis ecclias detrahāt aut etiā
retrahant laicos ab ecclias suaz frequētia vel accessu. z
imponit pnās debitas p grauib⁹ culpis in illa religione
dnū facienti. Intelligit tñ glo. hanc lram cū nominatim
detrahūt. vel p circulocutionē que vicē habet ptij nois
als in genere licet pdicatoribz tāgere vitā platoz. sz in
generali locutōe linguā refrenēt. vt dicat glo. ar. xvi. q. i.
si clericatus. si solis clericis pdicare posset. Quieti⁹
b̄ fieri. Quito dz cauē a scādal z disturbio auditorū. ne
talia dicat. vñ inducant ad ritā vl scissū vl infidelitatez
Jn figurā mādauit dns. vt in ora festis pontifical cēnt
cū tintinnabul malogranata ope polimito inserta. ad
signādū q̄ in pdicatōe figurata p tintinnabula. debet
queri vnitas charitatis i auditoribz q̄ signat in malo
granato. ex eo q̄ sub vno cortice mlta grana insimul vni

untur. vt exponit greg. di. xlviij. sit rector. Sic ḡ tempandus est s̄mo. vt nō p̄uocent̄ subditi p̄tra d̄m ad aliq̄d malū vel dñs p̄tra subditos. De materia p̄destinatois et p̄scientie raro loquat. q̄ populi male capiūt verbū et pon⁹ in disturbiū mētis q̄ fructū referūt. z si pura materia cuāgelij cegat. semp̄ estendat libertas aroris ad bonū z malū p exēpla. Silr de sacramēto eucharistie vl̄ de trinitate coā simplicib⁹ nō p̄dicet sb̄tilitates. De cōceptione ỹginis marie ptranseat. Et si materia se offert ad aliquid dicendū. de hm̄oi talib⁹ verbis vtatur. q̄ existimat veritatē z pl̄s vix intelligat. s. si fuit in vtero sanctificata vl̄ḡra replera z hm̄oi. nec ē necesse popul̄ sandalosum dicere expressa q̄ fuit p̄cepta in p̄to originali. Nō enī intelligūt laici istū terminū. sed putāt dici aliquid sceleros̄ z ideo cit⁹ dimittēdū. Sexto fugiat emulatōes z p̄tentiones cū aliis p̄dicatorib⁹. ij. Thimo. ij. Noli p̄tendere verbis. ad nil enī vtile ē nisi ad subuersionē audientū. Nec ex h̄ q̄ ali⁹ habeat matorē p̄cursū. qui etiā min⁹ sit sciēs indignationē ostēdat. Nā z xp̄s indignat⁹ ñ fuit q̄ aliquādo Jobes baptista fuerit i maiori opinione populi q̄ ipe. Si audit aliū p̄dicatorē dicere aliq̄ q̄ nō sūt reprobata nec p̄tra fidē vl̄ bonos mores. sed dubia q̄ius ipe nō sit illius opiniois. sufficit sibi dicere opinionē suā cū rōnibus. z nō impugnet aliū. q: h̄ est intrare p̄tentiones z pl̄s scandalizare. Si aut̄ dixit dixisse erronea p̄tra fidē vl̄ bonos mores vl̄ determinata p ecclīam nō credat facil̄ nisi audeat a fide dignis et tūc corrigat cū fraternaliter vt retractet. q̄ si nō velit retractare errores dicet⁹. esset tūc publice p̄dicanduz ēē errores ei⁹. sic paul⁹ publice redarguit petrū ex dissimulatione sua q̄si in ducēdo ad iudaizandum. ij. q. vij. Paulus Si aut̄ ipe p̄dicator erraūit admonitus dz libenter audire z se corrigere. sicut Petr⁹ cessit paulo. di. viij. veritate. Et si aliq̄d erroneū z piculosū dixisset. debet retractare honestius quo p̄t. Si aut̄ non esset piculosū q̄d dixit. pura aliq̄d apocriphū. q̄d nō tenet q̄is maledicere nō debet retractare f̄m Tho. in epla quadā ad vitandū scandalū. Septimo cauet supfluitatē seu nimietatē z h̄ multiplr. videlicet nimiā pluritatē. gaudēt enī breuitate moderni. Pastia. z Greg. in omel. Ellimenta q̄ minus sufficiūt audiēt⁹ sumunt. vñ nimis pluxe p̄dicās figurat in lege. p patientē fluxū semis q̄ imūdus iudicabatur. Semē est verbū dei ordinatū ad generationē spiritualē causandā. Sed sicut in partēte fluxū semis ipm efficat inanē z infructuosū. ita ex nimia pluritate f̄moris impedit fructū in auditoribus vt exponit Greg. di. xlvij. sit rector. Nimia tamē breuitas p̄cindit aut Dicro. sui dioscrū desiderū. Itē nimiā velocitatē in loquēdo l̄tas diratē. Vñ Señ. p̄nūciatio sicut z vita debet cē cōposita. Nihil ordinatū est q̄d p̄cipitat z p̄erat. Et q̄ stillare volo q̄s currere. Itē nimietatē diuisionū. vñ Señ. philosophia in p̄tes nō in frustra diuidā. Diuidi enī ea nō conuenit. vtile ē. nā cōprehendere q̄ea admodū maxia. ita z nimia difficile ē. Itē nimietatē allegationū. Nā z in iure hoc nō laudat. Sufficit enī ad ep̄m bandā vnā sciam allegare vnā vel duas auctoritates. Multas aūt adducere supfluū videt vanū z sui ostētatiuū. nisi aliq̄n fiat ad maiorē p̄firmatōes alic⁹ sciētie dubitabil⁹. Itē nimiū ornatū ỹborū z supfluitatē. Nā vt ficū que tm̄ folia habebat nō fructus xp̄s maledixit. Mat. xxi. Sene Jerō delectēt verba nra sed prosint. Idē. Dico q̄ veritati dat operā incōposita debet z simplex esse. Nō tñ nimis rusticana. ne p̄temnat. Nā z dns p̄cipit in lege offerri sibi p̄mitias mellis q̄d designat dulcedinē eloquentie. vt dicit Gracia. di. xxxvij. Legimus. §. sed ecōtra. Primitia parū ē. z sibi volebat offerri. q: ad honorem dei ñ suf-

Octauo abstineat a leuitate. ne sc̄z dicat verba, ono-

sa z fabulas ad p̄uocandū risum. Dicit enī Dicro. q̄ bonus p̄dicator ē q̄ p̄uocat populū ad luctū nō ad risum. Et si aliq̄n nō sit indecens dicere aliq̄ ỹba sclariosa ad subleuandū populū attediatū. moderate tñ fiēdū z raro. Nō sit etiā leuis ad recitandū somnia z visiones mulierū z ad p̄berandū. de aliq̄ malo vētura vel determinato tiue loquēdo de tpe aduent⁹ antixpi. z dic iudicij. q: nō est vestrū (inquit xps Actu. j.) nec sic tpa vel mōenta q̄ pr̄ posuit i sua p̄tate. vñ z Tho. i. ij. dic q̄ois q̄ voluerit determinare loq̄ de hac re. repti sūt z reperiēt fallaces. si sit leuis ad p̄cipitādū sm̄as ō aliq̄ actu q̄ sit p̄tm̄ mortale. nisi sit certū z clarū p rōnē vel p auctoritates tocto. Nō sit etiā leuis ad p̄nūciandū indulgētias z p̄cipue q̄ stuariorū q̄ aliq̄n multis fictionib⁹ z fallis bullis vtuntur. vt d̄r in cle. de peni. z remiss. c. abusionib⁹. vñ z in cle. religiosi. de p̄ui. p̄cipit p̄dicatorib⁹ ne p̄nuncient indulgētias indiscretas. vbi dicit glo. q̄ di. cunct indiscrete illi indulgentie q̄ nō habent. z nō diligenter examinet q̄ aliq̄ quā habet p̄nūciare. In q̄stuatoribus aut exclamatoribus vnusquisq⁹ in sensu suo abūdet. cūm tm̄ nimiū verisimile fastidiū. Et q̄d natura negat nemo velocit⁹ audet. Et dicit p̄licet i p̄rudēs vñ placē studet xp̄s i suis p̄dicatoribus legim⁹ ter exclamasse cū sc̄z dixit. Qui h̄z aures audiēdi audiat. Lu. viij. z Joh̄. vij. Clamabat iesus docens. Et me scitis z vñ sim sc̄z. z in co. c. Clamabat iesus docens. Si quis sitit veniat ad me. z Joh. p. voce magna clamauit. Lazare veni foras. z Jobes baptista dicit⁹ e vox q: nō solū debet clamare h̄ omnis p̄uersatio ei⁹ z vita d̄z clamare p̄nūz. Nono indiscrete f̄monē nō p̄ferat. alis figurate imūdus exterto naso iudicat. di. xlvij. j. vl̄ Hiero. videlicet eandē materiā omnib⁹ p̄dicet. h̄ diuersa diuersis f̄m diuersitatē p̄ditionū mor̄ z statuū. Vñ Hiero. de Paulo p̄dicatore dicto. Nec adinstar impiti medici vno collirio vult curare. sed p singulas ecclias vulneribus medet̄ illatis. di. xxix. c. viij. Simplicib⁹ z idiotis nō subtilia p̄dicet. Ita matrimoniū laudat cū de ipo p̄dicat q̄ nō ỹginitatē z viduitatē p̄ferat. xxxij. q. i. nuptiarū. ne virgo vl̄ vidua incitet ad nuptias. Ita ỹginitatē seu castitatē extollat. ne p̄iugiū videat dānare. Exinde ei⁹ est supbire possent z p̄iugati debitū sibi nullat⁹ tenegare. Tēporib⁹ festiuis z ieiunior̄ ita exhorteat si volūt cōiugatos ad castitatē. q̄ reddendi debitū oīdat necessitatē. Cū dei z mendāt misēdiam. subdant z dei sacramenta. Ne boies iustitiā nolentib⁹ misēdiam acceptare tpe suo. Ne boies de misēdia p̄sumāt. Ita oīdant deū oīa mala punire q̄ etiā misēdiam. p̄mittat z veniā q̄busq̄ ad penitentiā redire volentib⁹. p̄niam exteriorē seu abstinentiā p̄cipient vulgo ita nec̄ia q̄ spūalib⁹ hm̄oi idiscretis inluenc. ad essent rapinā esse immoderatā abstinentiā inlinuent. ad p̄emptū mūdi ei⁹ vanitatē oīendo. sic muitet ad religionē q̄ in seculo positos nō videant dānare. h̄ piculata eorū declarare. Peccatoribus z duris ita terribiliter vicia reprehendere studeāt q̄ spūalib⁹ z virtuosis dulciter. sua uta p̄miorū p̄onāt. vñ Greg. moraliū. tractās illo. Quis dedit gallo cantū. dicit q̄ gall⁹ designat p̄dicatorē q̄l pectatoribus in tenebris viciorū inuolutis debet clamare terribiliter z bonis p̄dicare suauit. Sicut z gall⁹ in nebris. i. in nocte p̄funda fortiter clamat. h̄ dic q̄ p̄ma quāte iā luce tenuiter z quasi raue⁹. Cū aūt habet p̄dicare aliquā turpē materiā. vt de vicio luxurie. vel ō matrimoniū. scribi. vt̄ verbis honestis. nec descendat minis ad ptes turpes circūstātias. ne tocet vel incitet audidores ad mala z sibi caueat ab eīs. ubo scurrili. xxij. q. v. quoties. Decimo caueat a nouitatib⁹. vt dicit Secretal. Quidā parat p̄sumptio nouitatū. vt dicit Secretal. Quidam enī moderni p̄dicatores q: voluerūt vti nouitatibus incōsuetis. plura scandala inde secuta sūt. z parū

inde bonorē sapiētes reportauerīt. z fructū impedierūt. vn in decre. 82. Nō a sāctis pribꝫ decretū ñ ē. nō ē sup/ st. tol. s admuēriōibꝫ plumendū. Et sil'a curiositatibꝫ poctarū. pborū. z bistoriaꝝ paganorū romanoꝝ z hmōi ꝓp. 82. q multi q fuerant curiosa sectati. ꝓtulerūt libros et cōbusserūt eos oīs. Caucat enī ne nimis inuitat sen sui suo ne exponēdo scripꝰas z papue in sensu hꝰali. pro. q dicēda l' agēda videt sanctoꝝ decretis ꝓponit. ex ō cō ign. ne inuitetis. di. xxxvi. si quis. Obseruare etiā decet p dicatores z in pdicatoe z in puatis locutoiibꝫ cū pſonis quod dicat Diligē. di. xliij. i mādatis. Nosse oportet ds et qualis sit is cui immortalitatis ꝓba credenda sunt. Soliciti enī esse debem⁹. ne mittam⁹ margaritas nras ante porcos. z infra. Si enī sciā q in bis de quibꝫ nō pt dubitari q bona sint emēdat⁹ inculpabilis ē. vt si sit so bnus. si iustus. si misericors z huiusmodi. tunc quod de est fides z scientie conferatur. Sed si in bis q palam sūt peccatis inuolutus permanet. non me oportet aliquid de secretioribꝫ mysteriis z remotis diuine scīētie. prolocq sed magis prestari eū vt peccare desinat. q si ingesserit se z prouocauerit nos dicere que enī mīa⁹ recte agentē nō oporteat audire. cū debem⁹ prudenter eludere. dicit glo. ioi sc3 trāsferēdo. nos ad aliā materiā.

De forma pdicationis z de septem modis procedendi in predicatione. Capitulum. v.

De forma predicationis

Hora q in ordine dicendoꝝ nullꝰ iueniatur determinatus modus de necessitate tenē dus a scīs tradit⁹. vñ vnusq3 ī suo sēsu abūdat. Lō gruū t amē est cōformare se moribus sapientū ſm tēp⁹ et locū argu. dist. xij. illa. Aliud enī seruat in vno loco z aliud in alio. Et modus variat⁹ est etiā ſm tempa. Nā alio modo se habuerūt antiqui. alio mō moderni. Nā cūq3 videt vtile ad reminiscentiā dicenti z audienti assignare aliquas partes siue mēbra Septem igitur modis potest procedi.

Primus modus pro. §. I.

Primus modꝰ procedendi est q exp̄sitionē euāgelij seu epīe. qō de. die occurrit de gte in gtem moralia inserendo. Et istū modum tenuerūt antiqui. vt patet in omel. Greg. Aug. z Cryso. Quē modū aliqn sequunt moderni diuidentes tm ipꝫ euangelū vel epīam in gtes. vt verbigratia. Dñica pri ma post trinitatis euangelū de epulone diuite z lazaro potest diuidi illud in tres gtes. Et in prima ponit veri Jn scōa vrtuisq3 sequēs migratio. ibi. Factū ē. Jn ter usq3 presens ꝓuersatio. ibi. Homo quidā erat diues. tia vrtuisq3 decēs collatio ibi. eleuās aūt oculos. Si aūt sit illa epīa quinquagesime. Si linguis hoim. Hic de charitate tria notat apl's. Primo ei⁹ necessitatez quā. Secūdo ei⁹ operositatē vel fructuositatē. q; ad qz qō liber bonū sine ea nihil valet. Si linguis hoim lo tio ei⁹ dignitatē. qz alia dona deficūt. z fides z spes. et oīs actus vrtutū inducit. qz charitas patiēs ē. Ter/ ipa semp durat. qz siue ꝓphetie cessabūt. Si ē euāge lium in pncipio. xl. pōt sic diuidi. Docet nos xp̄s in isto nostro ieunio tria obseruare. Et primo excludere mūdialē intentionē. ibi. cū ieunatis. nolite fieri sicut hypocrite tristes. Secōo habere mētalē purificationē. ibi. Tu aūt cū ieunas. vnge caput tuū. z faciē tuā lauā. i. ꝓscientiaz a peccatis. Tertio adiicere effectualē miserationem. ibi. Thesaurizate vbi. in celo dando elemosynas. Et q; cupi ditas ad b retrahit. nō promittit. Nolite vobis thesauri zare. Si est euangelū bistoriale. vt illud diei seqn tis nō Centurione. pt sic diuidi. Jn isto euāgelio tria pos/ nunt de Centurione. Primū ē ipius humil' supplicatio ibi. Cū intrasset Iesus capbarnaū. Secundū eius a xp̄o cōmendatio ibi. Nō inueni tantā fidē. Tertiū est ex xp̄i fide pueri sanatio. ibi. Vade sicut credisti. Et in q libet gte possunt dici aliq moralia ad edificationē. sicut verbigra. Jn ꝓma gte pdicti euāgelij. Primo ē notāduꝫ de magna charitate z diligentia quā habuit ad seruuꝫ suū. q; in domo eū tenebat. z p ipo ad xp̄m orandus ac cessit. Secūdo notandū q xps ad eundū ad suū se ob tulit. nō sic ad filiū reguli ad ꝓfundendū superbiam no strā. Tertio būiliatio Centurionis z magna fides. cū dixit Dñe nō sum dignus. Quartū est familie sue recta gu bernatio. q; sibi faciebat esse subiectos. Nā z ego hō sū. Jn secūda gte est videndū quo intelligat q xps ad mirat⁹ fuisse dicat cū admiratio ꝓcedat ex ignorantia. Secūdo quō fides Centurionis excesserit israel. Tertio ꝓnunciat ꝓuersio gentiliū figuratoꝝ in Centurionis fi de qui reqescūt in fide trinitatis. z b ē recūbere cū abra am isaac z iacob. z reprobatio iudeoꝝ. ibi. Filij aūt re/ gni ejicientur. Quarto quō in inferno sit fletus z stri dor dentiū. Jn tertia gte de effectu fidei. Secūdo ō sa/ natione. ipius pueri.

Secūdus modꝰ pro. §. II.

Secundus modꝰ procedendi ē sumēdi aliquā auctoritatē de scriptura sacra pro themate. z illā diuidere in gtes. Et iste ē modꝰ ma gistral' z magis scīētificus. q vsi sūt Thomas Bonauē tura. z Bernardus in sermonibꝫ suis pdicabilibꝫ. Et aliq quādo Ja. z Jo. de sancto geminiano in oibꝫ sermonibꝫ suis. Et in diebꝫ dominicalibꝫ sumit. p themate de euā gelio vel de epīa occurrenti. Jn diebꝫ aūt festiuis sancto rū sumitur vl' de euāgelio dnicali vl' epīa. z magis de p cedenti immediate. q; sequēti vel etiā de euangelio vel epīa de festo. Si etiā sumeret aliq auctoritas scripture extra euāgeliū z epīam. q; uis nō sit multū ī vsu moder no. nullū tm incōueniēs Jaco. de voragine. z Jo. de sācto Geminiano vtunt hoc mō in festiuis comunit. sumen/ do sc3 vnā auctoritatē de diuersis libris scripture. z in ipam faciendo diuisionē. verbigra. Si de euāgelio ferie sexte sumat illud. Sit elemosyna tua in abscondito xp̄ tuus z̄c. Primo onditur ꝓtuosa elemosyna. q; erogatio ibi. sit elemosyna z̄c. Scōo copiosa ea. q; remuneratio. ibi pater tu⁹ z̄c. Pñt etiā mēbra diuisionis subdiuidi. z b diuersimode. exemplū in pdicta diuisione. Nā in prima gte notant tria q facit elemosynā virtuosa. Primū q fi at ei q est in defectiōe. ibi. sic elemosyna. Secūdū q fiat de sua possessione. nō aliena. ibi. tua. Tertiū q fiat cū re cta intētione. ibi. in abscōdito. Jn scōa gte notat q red/ dit tibi de⁹ p elemosina triplicē remunerationē. s. spaliū multiplicationē. z iste sunt multe. Spūalū augmenta tionē. z supnaliū receptionē. Si sumat p themate illud Diliges dñm deū ex toto corde tuo. Tria hic notantur Et primo actū gtiosū. q; diliges. oīa enī delectant in amore. Dilectio enī importat amorē gratuitū. Scōo obie/ ctū gloriosū. Dominū deū tuū. Et dñs notat ei⁹ guber/ nationē. de⁹ eius creationē. tuus ei⁹ incarnationē. q; co/ gunt nos ad amādū ipm. Tertio subiectū vigore sū. ex toto corde tuo ibi. quō triplr diligitur ex toto corde ſm tbo. se. se. q. xxv. Si aūt pdicatur de aliq̄ sancto. potest aliquid sumendo de epīa vl' euangelio ei adaptari. Nec est incōueniēs q ille intellectus scripture nō sit ille. p̄r⁹ sed etiā aliqn ꝓtrar⁹. q; moral' sensus ē multiplex. Nō quidā erat diues z induebatur purpura z bysso. z epu labatur q̄tidie splendide. Si pdicet de sancto Gregorio vel alio doctore. Tria pñt de eo notari. Virtutū interi/ orum fertilitas. Homo quidā erat diues. Scōo actuu.

exteriorū nobilitas. Induebat purpura. s. charitate. et byssō. i. puritate. Tertio sensuū scripturaz suauitas. epulabatur quottidie splendide exponēdo scripturas. Si predicetur de sancto Piero. z occurrat illud euangelium dñicale vbi habet. Dixit dñs dño meo zē. q̄uis sit dictum de xpō. potest applicari ad sanctū piero. z alios q̄ fuerunt mēbra xpi. vbi tria. Prīo ad ipm diuinat' executio dixit dñs. qō intell'gīt p inspirationē. scripturas. et flagella. Secō circa ipm rōnat' executio dño meo, rōne vtens dñs ē p virtutes alias suus. Tertiō sup ipm pmi alis consecutio. Sede a dextris meis. qō notat magnitudinē glorie superne. Si sumat' de euangelio ipius festi. vt de bea. Dominico vl' Aug. illud. Nō pōt ciuitas abscondi supra montē posita Math. v. Tria h̄ de ipo notant. Primū q̄ intim⁹ fuit ꝺo colligat⁹. qz ciuitas quasi ciuiū vnitas. i. sensuum tendentiū simul in deū. fm q̄ in exemplis seu gestis fuit xpō ꝓformat⁹. qz supra mōtem. Mons enī signat xpm cuius vite fuit multū similis vita sanctissimi dñici in predicatione m ordine suo. zē. Tertium qō fuit mūdo in miracul' manifestatus. qz non potest abscondi ꝓpter miracula ei⁹. Si sumatur de epl'a festi. vt illud. reposita est mi. co. vbi tria de ipo notāt. Prīo magnificat ex triūphi excellētia. qz corona. Secundo exercitatur in plūj exercitia. qz mihi. Tertio nobilitatur in pmūj pmanentia. qz reposita est. Et q̄ntū ad p̄mū nota triplicē coronā. Prima debet imperatori vel regi ꝓpter potentiā. Secūda pastori. i. epo vel pape ꝓpter clementiā Tertia doctori siz aureola. ꝓpter sapientiam. omīs has habuit beatus Dñicus. Et primā a pre p appropriationē. qz ei attribuit potentia vt in miracul'. Coronā sapiētie a filio p disputationē ꝑtra hereticos z predicationē. Tertiā coronā clemētie z mie a spūsancto i regimine ordinis. Quantū ad secōm nota tria in suo exercitio. Mihi enī refertur ad id. qz bonū certamē certaui ꝑtra vicia bellando. Cursum ꝓsummaui. psecuerando. fidem seruaui. i. fidelitatē glorīā deo semp dando, Quātum ad ternā reposita nota q̄ repositū nō perdit. Semper p̄t perdi corona ꝑ virtutis q̄lscz aīa reponat in gl'ia Sed primo reposita fuit corona ꝑ virtutū p p̄destinatiōnē. Secūdo p pnunciationē. qz de ipo etiā ordine suo ꝓphetarū. Tertio p glorificationē. Et nota q̄ sicut ꝓfusa videtur p̄dicatio qñ nulla ibi fit diuisio vel distinctio. Ita etiam tediosa redditur. cū nimis multiplicant diuisiones z distinctiones. Et q̄uis oīs hō diuisio sit bi membris. h̄ habet locū in lectiōib'. sed in p̄dicationib'. vbi pceditur psuasiue. videt diminuta bimēbris. Et vl tra trimembrē vl' quadrimēbrē ē nimiū z incōsuetum.

Tertius modus pro. §. II.

cedendi est per distinctionē. Et istū modum renuit Ber. in suis ꝑmonib'. z est magis facilis ad istud valent, distinctiones Mauricij Greg. etiā in moral' aliqñ vtitur distinctionib'. z Jo. cassia. in collationib' patrū. Et fit multipl'r. Primo mō p multiplicē acceptionē alicui⁹ distinctionis in themate. vt verbigra. si ꝓponat illō Erat nauis in medio maris. nota q̄ est multiplex nauis de q̄ pōt istud intelligi. Est enī nauis innocētie baptismal'. scōa ē nauis pnie salutaris. tertia est nauis ꝙuenientie regularis. quarta ē nauis excellentie virginal'. s. marie. Si ꝓponat' Redde qō debes. Math. xviij. pōt fieri talis distinctio. Debitor ē quilibet deo primo z ꝓximo subiecto. Et quilibet debet tria. deo amorē ꝓpter bonitatem suam. z timorē ꝓpter ꝓmissam mīātem, honorez ꝓpter suam maiestatē. Proximo tria. s. correctionē. subuentionem. z edificationē in moribꝫ. Sibīpi tria. s. vigilantiā perseuerantiā. z mortificationē discretā. Aliquando multiplicant membra distinctionis ꝑ numerū q̄ ponitur v themate. exemplū cū ꝓponitur. Est puer vnus q̄ habet quinq; panes. No. q̄ quinq; sūt panes xpi de quibus debemus comedere. Primus est pnie ps. Cibauit eos pane lachrymaz. Secūs panis sapientie. Ecclesiast. Cibauit illū pane vite z intellectus. Tertius panis caristie. Jo. vi. Qui māducat hūc panē viuet in eternū. Quartus panis gr̄e. ps. Pauper comedet et saturabitur. Quintus panis gl'ie. Lu. xiij. Beatus qui manducabit panē in regno celorū. Si ꝓponatur illud de septē panib'. Dici possunt septē panes septē sacra. vel si ꝓponatur de eodē euangelio illud. Mulieri sup turba. dicit fm Bern. q̄ septē sūt miserationes dñi quib' nos qualiter septē panibus saciat. Primus expectationis ꝓfectus. Secundus impeditionis. s. mali nri. Tertius ꝓfectionis peccati. Quartus remissionis ipius. Quintus conseruationis a recidiuo. Sextus operationis sez boni. Septimus fiducie glorificationis. Pōt z aliter assignari z ordinari. Si ꝓponat illud. Hora septima reliquit eū febris. Jo. iij. Febris ē peccm mortale qō inducit ad mortē eternā. vij. hore sūt. vij. dona spiritus sancti. quib' cuncti ꝓnexa aduenientib' in aīa verbo xpi recedit peccm. Timor expellit sup̄bia. pietas inuidiā. scientia ira fortitudo accidiā. ꝓsilij auaritiā. intellect⁹ gulā. sapiētia luxuriā. Vel melius septē hore sūt septem q̄ ꝓcurrūt ad remissionē peccati. Prima hora est tribulatio. sēa bona operatio sez de genere bonorū. tertia illuminatio. sad cognitionē peti. quarta est detestatio ipius. quīta confessio. Et sexta est emēdatio. i. in ꝓposito. septima ē gr̄e influio. Vel ista sex sūt figurata p sex ydrias q̄ erant in nuptijs. Vel sic si ꝓponatur illō Erat iesus eijciēs demonū. Luce. xi. Pōt dici q̄ per petm̄ homo possidet a diabolo. sed cū p gratiā xpi petm̄ deleat. iō iesus q̄tidie eijcit demonū. cū peccator iustificat. z q̄uis demones de oīb' vijs tentat. vnō ꝑtē plus tñ de vno q̄ de alijs vnusquisq; tentat. vnō sicut angeli boni denominant ab officijs q̄ gerūt cū ad nos mittunt. ita demones a vicijs. de quib' magis tentant. Sicut sūt septē vicia capitalia. ita z septē reperiūtur noia demonū. qui de eis tentant. z in euangelio dicitur. q̄ imundus spūs assumit septē spūs nequiores se et Mar. vl. ōr de magda. q̄ xps eiecat ab ea septē ōmonia. i. peccā. sic etiā reperiunt septē demoniaci in sac' scriptura. bis. vij. vicijs figurati. Et primus demō vocat mammona. de q̄ mat. vi. c. Nō potestis dō seruire z mammone. z interpretat diuitie. z signat auaritiā. de q̄ cētaccupidos cū diuitijs figurat aūt p demoniacū lunaticū. de q̄ Mat. viij. ōr. q̄ diabolus mittebat eū in aquā et in ignē vt eū ꝑderet. Et sic auaricia p mare z p ignes. i. estus cupidos. ducit p saxa p ignes. Secūdus vocatur asmodeus. de q̄ thob. viij. z interpretat factura iudicij. signat luxuriā ꝓpter qō vicij deus fecit iudiciū diluuij. et pte noe z postea sodomoz. Figurat aūt p demoniacū mutū. de q̄ Lu. xi. Illud erat mutū. vicij eni luxurie facit hominē mutū a confessione. plus q̄ alia vicia ꝓpter materiā magis erubescibilē. Tertius vocat sarban. de quo Job. i. z interpretat aduersarius. signat inuidiā. q̄ aduersatur omni boni primi dolens de eo. Ex inuidia enim sarban pcussit. iob multipl'r flagellādo. z figurat p saul demoniacū. q̄ ex inuidia p̄sebat dauid. i. Re. xvi. Quartus beelzebub ō q̄ lu. xi. i beelzebub ꝓncipe demoniorū eiecit demōia interpretat ei⁹ vir muscaz. signās accidiā q̄ fetidinē muscarū. i. vanaz z īmūdaz cogitatiōnū bene. Figurat p filios sacerdotis demoniacos efferos. qui volentes expellere demones i nomine pauli. diabol⁹ vexauit eos. vt hī in actib' ap̄lor. Sic hipocrite q̄ detinē tur ab hoc vicio. qz cōtent sūt ociosi. dū ministrātes sacra qō debent fieri p bonos, volētes ab alijs demones effugare. ipi inuadunt ab eis spūaliter. Quinq; ōr labad

dom vt hĩ Apoc. ix. z interpretat exterminator z tenet ò
tã q ponit hominẽ ex termin. os societatis z vnionis.
Et figurat petr̃ deditus huic vicio p demoniacũ da
mantẽ in templo z dicẽtẽ. qz tu es filius dei zc. tales alĩq̃
penit. z interpretat anial z tenet de gula. q̃ facit boiem be
stiale. Et figurat p demoniacũ q̃ morabat in monumẽ
tis. z ambulabat nudus. Septimus de luciferq̃si fe
ens lucẽ apparẽtie. z tenet ò vana glia. vt etiã diabol⁹
deo sũ fluens p supbiã z tali vicio dedit⁹. figurat p fi
lũ ẽbanance demoniacã zc. Mat. xv. Inuẽcule ei mul
tũ sũt dedite vane glie in ornatu.

Quartus modus .5.IIII.

ist sillis tertio pdicto p assignationẽ multiplicatõis effe
ctuũ vel cause vel pditionũ vel graduũ vel speciez
vel practicatũ naturaliũ vel noĩm alicui⁹ rei. de q̃ agit ĩ
themate exẽpla de singulis. De primo si ponat de cor
de xpi. Qui mãducat me viuat pter me. pnt hoc di
uinaliter. de quib⁹ s. ti. de sacramentis. si ponat illud
Jacob. v. Nl. ultũ valet depcatio iusti assidua. pnt po
nit manũ tuã z viuet. loquẽdo de manu diuine gre pot
dicta q̃ habet quinq̃ digitos. i. effectus. Si ponat au
di de fructib⁹ seu de effectib⁹ verbi dei de quib⁹ habes.
s. in. ij. gre. ti. ix. c. xi. §. ij. Si ponat de epla illo Omnis
fornicario nõ noiet in vob ibi potes declarare mala ma
gna. q̃ sequũtur ex vicio luxurie. de quib⁹ s. in. ij. p. i ti.
de luxuria. Pot secũdo assignari multiplicatas causarũ
inducentiũ aliquẽ effectũ. de q̃ in themate agit vt si p
ponit ea pter q̃ p. tã remittunt tibi pcã tua. Matb. ix. Possunt b
monia⁹ largitio flagelle tolleratio. religio. ita tn q̃n sa
ne ista intelligant. Et pnt ista sex figuran p sex ydrias q̃
erãt in nuptijs Si ponat. Opter exaltari filiũ homis.
Jo. xij. Possunt hic assignari cãe seu rões q̃re oportuit
exaltari in cruce quas hẽs in. iij. p. beati tho. Pot ter
tio induci multiplicitas pditionũ q̃ requirunt ad actũ.
de quo agitur in themate. vt si ponat illud Ire z ondi
te vos sacerdotib⁹. qõ fit p̃ pfessionẽ petr̃ potest tibi di
ci. de. xvi. pditionib⁹ pfessionis. de quib⁹ hẽs supra in ti.
de sacris. Si ponat illud. Petite z accipietis de oratõne
predicando pot dici de pditionib⁹ orationis. de quib⁹ hẽs
diffuse in. iij. gre. titu. v. Potest q̃rto pdicator pdica
re de multiplicitate gduũ alicui⁹ vtij vl virtutũ vl sta
tuũ. z matb. xviij. vel illud eple petri. Humiliamini sub
potenti manu dei zc. Pot dici de gradib⁹ bũilitatis vl
illis. viij. q̃s ponit Anſ. vel tribus q̃s ponit glo. vl xij. q̃s
ponit Bñdictus z Bern. q̃ hẽs declarata a sancto tho.
de aquino. ij. ij. in. q. clxi. de bũilitate. si ponat illud. Ec
ce ascendimus hierosolimã de caritate pdicando. de q̃
agit epla illius dñice. Pot dici q̃ iacob vidit i somnis
scalam huius hierlm. Dauid ãt nũerat gdus. qz. xv. ò
cantãdo. xv. pss gduales. Paul⁹ descripsit eos di. Carit⁹
tas patiẽs ẽ zc. Ubi ponit. xv. gradus charitatis. Si
ponat. Qui irascit frl suo zc. mat. xv. Pot loqui de tri
plici gradu ire. de quib⁹ habes. ij. ij. in. q. clvij. de ira vl
de triplicira. s. spuali ventali z mortali. Si ponat illo
Incipiebat eni mori. vl illud. Ecce defũctus efferebat. si
quis vult pdicare de morte pcĩ. qz aia q̃ peccauerit ipa
morietur. Ezech. xviij. Pot ponere. vij. grad⁹ pcĩ. Prim⁹
cogitatio tentans ad malũ. z b intempat. Scdus dele
catio sensual. z b febricitat. Tertius sensus i mortale. z b
mone. Quart⁹ op⁹ ad exẽ. z si occltũ. z b plãgit p̃ scias
remordentẽ. Quint⁹ manifestatio ei⁹. z b defertur ad se
pulcũ. Sext⁹ assuefactio seu pfectus do z b sepelit. et ò
bis sex gradib⁹ de pe. di. ij. sic tribus. Septim⁹ obstina
tio seu defensio. z b figurat p mortuũ. q̃ fuit xpo nũcia
tus. sed nõ suscitat⁹. vel si ponat. Amice ascẽde supi⁹. z
tunc erit tibi glia. si q̃s vult pdicare de ascensu xti tũ in
genere. pot dicẽ q̃ ẽ triplex status ascendentiũ ad celũ ĩ
apientiũ. pficientiũ seu pfectoz̃. pmi ascendũt tẽrationi
bus resistendo. scdo. pfectui xti tũ in fuiendo. tertij deo
inherẽdo. z de hmõi. de pe. di. ij. dõ sanctã. Quinto pr̃ p
cedi p multiplicatõz̃ spẽz̃ alicui⁹ vicij vl virtutis. vt si
ponat illud. Si filij⁹ dei es dic vt lapides isti panes fi
ant. vbi diabolus tẽrauit de gula. Lapides sũt auctes
scripture z exẽpla stabilia z rigida. z tũc de eis panes fi
eri volum⁹. q̃ ò. procurat diabolus cũ de ea xpistate z firmi
tate q̃si dubitam⁹. sed q̃nq̃ sũt spẽs gule. de q̃b⁹ de con
sc. di. ij. q̃nq̃ z de bis. s. in. ij. p. ti. vi. Si ponat. Qui se
exaltat humi. pot dici de. iij. spẽb⁹ supbie. de quib⁹ ha
bes s. ni. ij. gre. ti. iij. Vel si ponatur illo. Misi abũdaue
rit iustitia zc. matb. v. Pot poni triplex species iustitie
distributiue cõmutatiua. z sui regulatiua. z q̃libet harũ
erat in illis defectiua. Illã q̃rtũ ad primũ diuites bono
rabãt paupes despiciebãt. Quantũ ad scõm primos
decipiebãt z ledebãt p vsuras z libellũ repudij z hmõi
Quantũ ad tertiũ se male regulabãt. qz de pcis cordis
ñ sibi faciebat p̃sciaz. z fuabãt p̃cepta l'rioze pene l'amo
re tpalũ. Sexto pot adduci multiplicitas practicatuz
naturaliũ ei⁹. q̃ pontur in themate eas moralizando
verbigra. Si ponat. Lux venit in mũdũ. Joh. iij. Lux
signat spm̃ sctm. vñ cant. O lux beatissima zc. Sic aũt
lux naturat. xti practicab⁹ suis naturalib⁹ venit in mũ
dum. ita spũs sanct⁹. xij. radijs suis. q̃ dicũt ab apl'o fru
ctus spũs. ad Gal. v. Lux eni est calefactiua. q̃ fac spi
rituss anct⁹ spũali fructu q̃ ẽ caritas. Lux ẽ letificatiua.
sic z spũs fructu gaudij. Lux ẽ pacatiua. nã z serenat ae
rẽ nubilatũ. z lux solis est in medio planetaz̃ ad ptem
perandũ practicates coz̃ ptrarias. z b facit spũs fructu
pacis. lux ei passiua z nõ pr pati q̃ opat q̃r⁹ fruct⁹ sc
patia. Lux ẽ dulcoratiua fructuũ. sic spũs dulcorat pbe
nignitatẽ. Lux ẽ sui cõicatiua oĩb⁹ rebus z locis q̃tũ
in se ẽ se cõicat. b opat spũs p bonitatẽ. qz bonũ ẽ suũ pri
us diffusiuũ Lux ẽ discursiua in lõginquũ. qz subito ab
oriente in occidentẽ sic spũs dat lõganimitatẽ ne deficiã
at q̃s in diu sufferẽdo. z vsq̃ ad occasũ vite se extendat
Lux ẽ illuminatiua. q̃ fit a spũ p fidẽ. q̃ ẽ certitudo q̃
dam. de his q̃ sũt fidei. Lux ẽ incoruptibil'. z spũs fac
boiem incoruptũ p castitatẽ. q̃ ẽ fruct⁹ ei⁹. ita pfecte vt
parũ etiã molestet. Lux ẽ ornatiua seu decoratiua. Hil
cũ pulcz̃ sine ea q̃ fit a spũ p fructũ modestie q̃ ocs act⁹
exteriores moderãt. Lux ẽ desiccatiua. q̃ fit a spũ p pti
nẽtiã ab illicitis. z sic tẽrationes sustinet. vicit tn cas virili
Septio pr sumi multiplicitas noiz. vt si ponat. Para
dit⁹ ãt spũsctus zc. pt dici q̃ spũsctus hz multa noia. et
q̃b⁹ oñdit opatõ ei⁹ i hoie. q̃ ponũt i hymno. s. spũsctus
paclit⁹ donũ. fons viu⁹ ignis. caritas spiritalis vnctõ. vdi
git⁹ di Spũsctus dr. qz fac boies spuales z scos z ptẽ
nere xrena. z do ò ditos. Paradit⁹ dr qz p̃solat afflictos
et penitẽtes. spe venie. l'paclit⁹ dr. i. aduocat⁹. qz fac nos
aduocati. i. orare. Donũ. qz ẽ dat dõa sua. Fons vi. qz nos
lauat a pctis. Ignis. qz fac nos sp moueri ad bñ opãdum.
Caritas. qz fac nos deũ dligẽ z primũ. Spiritalis vnctõ
qz illumiat mẽtẽ de agẽdis. Digit⁹ dei. qz pcedit a pr̃
filio. vt digit⁹ a manu z brachio. z qz dinidit. put vult
diuersis diuersas gtias gratis datas. Ad inueniendum
istas multiplicitates multum valent summa viciorum
z frutum. z pe. de taran. sup epistolas pauli z cõpendi
um theologie. Qui liber etsi intitulet a quibusdaz bea.

tho. nō tñ credit esse eius opus. qz nec stilus parit nec inter libros eō in legēda ꝓnumerat iz nec Alber. magnꝰ sed catusda docti viri. qui dictus frater th. ordi. predi. vir vtiq; excellens.

Quintus modus est. §. V.

potit thema euangely vel epte concurrētis inducere au ctoritatē aliquā de psalmis. vel alijs libris sacre scriptu re. correspondentē themati in ſnīa materia seu verbis. z super dicta auctoritate facere diuisionē vel distinctionē vel multiplicē expositionē ad ꝓpositū thematis. verbi gr̄a. Si thema sit illud .xv. ꝑ. Quid faciendo vitā eternā possidebo. dicat ps. mouenti candē questionē respōsū fuit a spūsancto. ps. Declina a malo z fac bonū. inquire pacem z psequere eā. Ubi pcipiunt tria obseruari. Pri mū est recessus a prauitate. ibi. declina a malo. Secūdū processus in ꝓbitate. ibi. fac bonū. Tertiū ingressus cuz tranquilitate. ibi. inquire pacē. Quantū ad primum loquitur de malo culpe qđ per excellentiā dicit malum qz priuat vel corrūpit bonū rpale. naturale. z spirituale. ꝑ. q. i. illa. Et hoc malū habet quattuor grad⁹. s. delectatione. cōsensum. operationē. z obstinationē. z de his habes. de pe. di. ij. §. sup quattuor. Quantū ad scām nota q principia opandi sunt potentie. sed principia bene operandi sunt habitus virtutū. quia virtus est que bonum facit habentē. z opus eius bonū reddit ſm pbm. Sicut aūt sunt quattuor porētie. ita z q̄tuor virtutes eas dirigentes ad bene opandū. de quibus in .ſi. Sap. Sobrietatē. i. temperātiā z sapientiā. i. prudentiam. de cet iustitiā z virtutem. i. fortitudinē. quibus in vita nil melius est hominib⁹. Prudentia ꝓficit rōnē. iusticia vo luntatē. fortitudo irascibilem. tēperantia ꝓcupiscibilem. facit igitur bonū prudēter ſm rationē agendi. Juste ꝓ mum nō ledendo. Fortiter ardua aggrediendo z in ad uersis persistendo. temperāter superflua resecando. Quā tum ad tertiū inquire. i. intus quere pacē et psequere. i. valde sequere. quia leuiter subter fugit. Et no. quadru plicem pacē. Prima inter deū z affectum nostrū vt con firmemus nos cū voluntate eī⁹. Secūda inter spiritū z carnē. vt caro sez subijciat spiritui. Tertia in domo vt sit ordinata impandi z obediendi inhabitantiū concor dia. Quarta in ciuitate inter ciuē z ciuem. Si in die anīe ꝓponatur illud .ij. Mach. xij. Sancta z salubris est cogitatio pro defunctis exorare. pōt dici. Ipe anīe q sunt in purgatorio scientes se nō posse ꝑ se iuuari. sed ꝑ nos. petunt a nobis suffragia di. cētes illō Job. xix. Mi seremini mei miseremini mei saltē vos amici mei. quia manus domini tetigit me. Ubi tria. Et ꝓpio petūt plu ribus suffragijs adiuuari. qz miseremini cē. bis dr mi seremini. qz sē suffragia carnalia. vt ieiunū z elemosina et spiritualia vt oro z sacrificiū. de quib⁹ B. reg. xij. q. ij. animę defunctorū q̄tuor modis soluunt cē. Secundo ostendūt se posse ab hominib⁹ virtuosis subleuari. quia vos amici mei. Cū enī qui sūt in purgatorio sint in grā nō sunt eis amici q̄ sunt in criminalib⁹. Et iō suffragia que fiūt a criminosis ex se. vt priuate psone parū vł nil prosunt. vide de b in sūmis z in .iij. sen. dist. xlix. ca. ij. Tertio innuūt se grauib⁹ supplicijs cruciari. qz manꝰ do mini. i. seueritas diuine iusticie tetigit me. Et hec manꝰ habet quiq; digitos ſm quinq; genera penarū. s. priua tio visionis dei ꝑ illo rpe cruciatio ignis. derisio hostis. qui tamen alias nō flagellat eas. remorsus ꝓscientie. et dilatio subuentionis a summis. Si in festo trinitatis sumat illud. Tu es magister in israel z hec ignoras. Jo. iij. pōt dici. qđ Hieremias factus magister a spūsancto ostendit se ignorare ministerū istud dicens. i. ca. A. a. dñe deus. Ecce nesao loq̄. Hiere. i. vbi tria. Primo enim distinctio ꝓpriat figurat. qz. a. a. a. Secūdo vnitas cōp riat insinuat. qz dñe deus. Tertio defect⁹ habitualis d clarat. ecce nescio loqui. Quantū ad ꝓmū tria. a. signat tres ꝓsonas diuinas. Unde dicit Apoc. i. Ego sū alpha et declarat quare. qz principium. vnitas innuitur. qz sin gulariter dr domine deus. Tria aūt sunt in quib⁹ rpe rit imago vel vestigiū huius trinitatis z vnitatis. s. in gelus. anīa z aq̄ sez in fonte ꝓducto. qui est qđ veritas et ruo. Jtē quia. a. est ſm oīe idioma ꝓma litterarum. Omnes lre grece hebraice z latine reddunt testimoniū huic veritati. Quantū ad scām de vnitate essentie vnī de um esse ꝓbatur rōe z auctoritate z exēplo qz ē creator ommū. ideo dicitur deus gubernator. ꝓmiator. q̄z bono rum. z punitor malorū. z ideo dicitur dns. id est do mi nus. do minus. z do minas. Quantū ad tertiū quia de um nemo vidit vnq̄. Job. i. Et de eo tñ possum⁹ scire q sit sed nō quid sit. z ꝓfectius loquimur de eo p negatio nem q̄ p affirmationē sane tñ intelligendo. Si ꝓpona tur illud. Exaltata sū. Eccli. xxiij. in assumptione virginis potest dici. q̄ mirabiliter fuit exaltata. oīb⁹ dic Jo. apoc. xij. Signū magnū apparuit in celo. mulier amicta sole z lu na sub pedibus eius. z in capite eius corona stellarum xij. vbi innuit q̄ tripliciter exaltata fuit. Primo q̄ si co pore glorificata. mulier amicta sole. dicit ꝑs. q̄ in virtu ma resurrectiōe iusti fulgebūt sicut sol in corpore eorum hec ergo glia vestita fuit nunc. z de ista materia videtur legenda z de morte eius. Secūdo fuit sup omne collocata sez collegiū angelorum z sanctorū. ibi. luna sub pedib⁹ eius. Luna mutabil⁹ designat creaturā. qz omīs ex am angelica natura mirabilis est affectu z cogitatu. Et bic pōt dici de ductōe eius in celū. a filio figurata ꝑ reductionē in thron⁹ cū .vij. choris. ij. Reg. vi. de adm ratiōe angelorū. decentiū. Que est ista cē. Tertio fuit mi triplicia ꝓuilegia ob corata. qz i capite e⁹ corona stellar⁹. xij. q̄ sit duodecī ꝓuilegia singularia q̄ notat Bern. Ho. eius fm mēbra ipius auctris inducte. poterit ꝓbendi z dici di simul totū euangelū vel epla. verbigr̄a. Si ꝓmat. xi. lud. Exijt ꝓmo mane ꝓducere operarios in vineam suas Matth. xx. in septuagesima. z induxit auctas. ps. Beā rus vir qui nō abijt in ꝓsilio cē. vsq; die ac nocte. ꝑ. lu diuidi. b notant quattuor ꝓclusiones iuxta euangelia bodiernū. Prima premittit popriā dū. qz b⁹ vir. Et qui gelū ꝓuentiōe facta cū ope cē. Secūda vitiū fugā tat⁹ quia nō abijt in ꝓsilio impiorū. z euangelium. qđ b⁹ tatis tota die cē. Tertia radium consequendum. quia in lege dñi cē. et euāgelium ite z vos i vineā cē. Quartū stadiū percurrēdum. quia in lege eius meditabit cē. z euangel lium Cum sero aūt factū esset cē. Jtē circa auctem. verbi gr̄a. Si sūpto p themate illō. i. Cor. xi. Hoc facite i me ctā ad ꝓpositū thematis. pōt predi. q̄ distinctionē. verbi am ꝓmemorationem. i. festo corpis xpi. inducat illud ps. Mēoriā fecit mirabiliū suoꝝ misericors z miserator dns cē. pōt dici q̄ septē sūt mirabilia opa dei. q̄ i ecclesiastice sacro memorant. qđ ē esca ꝑ excellentiā data timentib⁹ de um. Primū ē opus creatōis. Secūm est opus iust⁹ edu ctōis. Tertiū ē incarnatōis. Quartū ē sacre passionis. Quintū ē iustificatōis. Sextū ē pie expectatōis. Septi mū ē supne fruitōis. Primū memorat qz in sacro nō ē materia cōis termini a q̄ z termini ad quē sit trāsmutat tio. sic accidit i mutatōib⁹ substantialib⁹. q̄ totū sez materia forma panis trāsit i totū. z b pōt dici aliqđ exēplū de mutatiōe quō ñ ē ipossibil. Secūdū ē de eductōe aliq̄ ratōe ist⁹ de egypto ꝑ eius magnā z admirabilem ꝓ na. z potu aq̄ ō petra q̄ signabat ist⁹ sacrm. Tertiū ē sic ad quē ꝓbe ꝓgimur. Fiat mihi ſz ꝓb⁹ tuū dī. filiꝰ o scendit de celis vel at⁹ carne nostra. sic ad verba quinq; sacerdotis descendit xp̄us non mutando locum. ita

tari velatus illis accedentibꝫ. de quibus potest aliquid dici quare ibi remanent. Quartū est de passione quam maxime memorat celebratō huiusmodi. Et propterea se parat̄ sacrat̄ur corpus & sanguis ꝯtus totum fit sō vtrāq; specie. & fractio hostie & signa tot sacerdotꝫ signat oīa passionē. Quintū de iustificatiōe figurat. qz sic ꝑ multa flagella frumētū efficit panis & secernit farina a furfure. sic ania a vicijs & made fit lachrimis & coquit cantate. Septū. qz cū tractat ab immūdus & sumit. nō punit. sed patienter expectet ira & peccatores quotidie. Septimū qsic̄ reficit dulcedine mentē & vnit cibo cū ei bato. sic accidit in pria. Pōt etiā pcedi circa auctorij tatē inductā ad ꝓpositū thematis ꝑ multiplicē ei expo sitionē. vt si ꝓponat. Fides tua te saluū fecit. & inducat illud ps. Oīa opa ei in fide. Sciendū q opa diuina rū. opa miracloꝝ & opa bonoꝝ mozꝝ oīa reputnt in fi de. Et pmo opa diuia ab intra. Nā q pr genuit filiū et q vteriꝰ pducat ad spiritū sanctū ex filio habem⁹. Et ēt opa ad extra. vt de creatōe mūdi & incarnatione & hmōi miraculoꝝ. iuꝑ illud ad Heb. Fide credim⁹ aptata eē secula &c. Secūdo opa regna &c. & ꝑz in euangelijs. Tertio opa bonoꝝ mozū. Nā vt dr. i. Jo. v. Hec ē que vincit mūdū. i. vicia mundi fides nra. Si ꝓponat illō in assumptiōe sancte marie. Optimā ptē elegit sibi maria. Et iducat illud ps. Dñi est assumptio nra. vt loquat ꝓpheta in ꝑsona virginum ꝓ cuius declaratōe sciendū q būana natura pōt cōsiderari in triplici statu sc̄z in esse nature. in esse gr̄e. & in esse gl̄ie. & quilibet status hz triplicē gradū. Et de q̄libꝫ primus ē bonus. sc̄dus melior. tertius optim⁹. Et ꝑm hoc triplr exponit ad ei cōmendationē illud. d. dñi est assū ptio nra. Primo elegit optimā ptem ex statu naturali. q; dñi ē assumptio nra ꝓpter dñicā incarnationē. i. quia sumpsit totaliter dñm. Scdo elegit optimā ptz in statu ꝑuali. qz assumptio nra ē dñi ꝓpter mirificā ꝑfectionē. i. qz sumpsit totaliter dñm. Tertio elegit optimā ptem ex statu supnaturali. qz assumptio nra ē dñi. qz dns assū psit me ꝓpter magnificā exaltatiōem. Quantū ad ꝓmū dicit apls ad Timo. Omnis hō creatura dei bona ē. & in nichil recipienda quod cū gratiarum actione sumitur. Sanctificatur enim per verbum dei & orationem. Quantū ad scm̄ dū. qz in initiali institutōe in generali destitutōe. & in di uinali vnione. Et in generali destitutōe repit post pcm̄ suam naturā totaliter tollit. ꝑ m. tho. i. ij. Uñ & bon⁹ est ade cū multꝫ miseriꝫ pcōꝝ & penaꝝ. Et originali cū q̄ nascit ps. Ecce enim in iniquitatibꝫ &c. de ꝙ. di. iij. firmissime addim⁹ multa actualia ꝓpter q̄ efficiunt multū mali. ve rū ꝙtū cunq; quis sit malꝰ. tñ nūq; pcm̄ tollit bonus naturę. & ꝙtū ad essentiā ei⁹ nihil auf̄tur. ꝙtū ad in clinationē ad bonū qđ est et accidēs naturale. & si diminuatur nūq; tñ totaliter tollit ꝑ m. tho. i. ij. Uñ & bon⁹ est bō etiā pctor in suo naturali ꝙditione. In initiali institutōe. s. ante pcm̄ ade fuit multcomeliꝰ or qz nullis miseriꝫ & penalitatibꝫ subdita & ad nullū malū iclinata. Et būe gradū habuit in ptē ꝑgo bta. Naz ita fuit in vtero sanctificata. & spūsancto repleta. q; nullā inclinationem actualē vnq; habuit ad aliqđ malū. Remānsit tñ nobilitas subdita penalitatibꝫ. vt magꝝ mereret & nos ꝙsolare tur suo exēplo. qz si tua pura & sancta tāta passa ē. q̄s debet velle imunis esse a pcīs. Sed & tertius modꝰ sta tus būane nature sc̄z purē vnita cū deo. repit tm in xpo qui ē deꝰ & homo. Et hāc ptē elegit maria. qz assumptio dñi. vtpa dicit. ēn̄a. de meis cnī purissimis sanguinibus formata ē caro assumpta a ꝙbo. Et hec vtrāq; ē opti ma ps. qz nullo vicio subiecta. nec etiā penalitati ex nec essitate. sc̄z ex sua volūtate. Oblat⁹ ē ei qz voluit. Esa. liij. Et ex hoc inquit ipa. beatā me dicēt oēs generatiōes et angelorū hoīm iudeorū gentiliū & xpianoꝝ. oīus ei mi tipl̄r laudāt &c. Quantū ad secūdū stat⁹ gr̄e & ꝓfectus q̄ est melior ꝓmo. qz portat ē gr̄a ꝙ natura. te ꝙsc. di. ij. re uera. hz tres gradus. ponūt enī nō solū theologi sed & phi morales ꝓfectus in triplici vita in creatura. i. politicas purgatorias & purgati aīi vt hēs in pria sc̄a tali ibo. Primus gradus subiacet magnis insultibꝫ tēptationū. q̄li bet enī ꝑfect⁹ a suo ꝓpio ipugnat. sed nō vincit si resistit po ne exempla de tpantia. iustitia. fortitudine & prudentia Et iste ꝙ est bon⁹ grad⁹ & necessariū hoī qui vult salua ri. quelibet enī ꝑfectus patit detrimentū ab vno vitio. dic Aug. de pe. di. i. Secūd⁹ patit tēptationes sed facili⁹ vin cit & melius discernit. & iste ē melior. Tertius nō patit q̄ si tentationes. sed sedatis passionibꝫ libere deo fruit. vt di cat cū ps. Situit i te aīa mea ꝙ multiplr tibi caro mea et iste ē optimus ad quē paucissimi veniūt. ꝓmus repe tur in nouiter penitentibꝫ. secūdus in bonis actiuis. ter tius in ꝓtēplatiuis. Et hūc elegit maria & assumpsit sp dominū vt viceret cū ps. Pars mea dns ī terrā q̄tū ad tertiū qđ ē optimū ad Hebr. xiij. c. Optimū ē gra sta bilire cor. firmat aūt qđ de cetero in malū moueri ñ pos sit gra finali. i. gl̄ia eterna. q̄ & gra dicit qz gratis dat. qz vltra merita nra. sed & cū coronat deꝰ. inqt Aug. Ad eꝝ rita nra remunerās. deꝰ vtiq; remūerat mūera sua Uñ ad Ro. vi. ōr. Gratia dei vita eterna. Et hic pōt notari tres gradus. Primus valde bonꝰ. s. aīam egredientē su bito volare sine impedimēto reatꝰ ad qđ paucissimi ve nūt. Et ad hūc plurimū iuuāt sacra deuotissime suscepta et ofones sanctoꝝ q̄ oīa ꝙtus nō egeret his. fuerūt tñ ī transitu marie in nri explū. nā ꝑm Alber. magnū suscepit cōionē & extremā vnctionē ab apl̄is & sic migrauit. Secūdus ē melior. s. etiā in corpe glorificari. qđ quidā credūt de pribus q̄ resurrexerūt xpo resurgēte. & quidaz alij de Jo. euangelista. sed certius credit de virgine ma ria. ꝓpter quē corpus eius nō inuenit ī terra. vt dicūt rones doctorū vtz in legenda. Tertius ē optimus sc̄z in excelso choro angeloꝝ. oīa hec habuit ꝙgo maria exalta ta sup choros angeloꝝ. Et sicut assumptio sua fuit dñi i. sicut fuit assumptio dñi in celū q̄ ad multa. qz sic xp̄s in ania & corpe. ita & virgo. Et sic xp̄s assumpt⁹ fuit sup oēs & intellectuales spūs. i. angelos. ita & virgo. Et sicut oēs angeli & sancti xp̄m ascendentē assecutī sunt. ita et virginē imo vt dicit Hiero. credēdū ē q̄ ipe saluator per se totus festiu⁹ occurrit & eā in throno suo collocaue rit. ad qđ facit qđ dr. Te enī assumā & regnabis mecum Assumpt⁹ est xp̄s vt esset in illa curia nr̄ aduocat⁹. iuꝑ illud Aduocatū habem⁹ &c. & maria nra aduocata.

Sextus modus pro. §. VI.

Sermo cedendi ē ex interpratiōe vel etymologia seu expositiōe noīs in themate. de q̄ est sermo. vt si ꝓponat in festo nati uitatis Jo. bap. illud. Lu. i. Johannes ē nomē ei⁹. idu catur illud Esa. xlix. Attēdite pl̄i de longe. dns ab vtero vocauit me. de ventris mr̄is mee recordatus est noīs mei. Ubi notat. q̄ noīa imponūtur reb⁹ ab deo a ꝓpri etatibꝫ naturalibꝫ vl̄ tpalibꝫ. sicut legit de adā qñ ipos suit noīa rebꝫ. sed a deo ꝙponunt ex effectibꝫ gr̄e. Unde qz ꝑ excellentiā fuit gr̄a in Jo. iō fuit sibi ꝙpositū nomen ipotās gr̄am. iter pcrat ei in q̄ ē gr̄a. Est aūt triplex gr̄a quā ipe habuit q̄ pōt notari i eo qđ ait apl̄s. i. Cor. xv Gr̄a dei sū id quod sū. & gr̄a ei⁹ in me vacua nō fuit. Et alubi idē sc̄z gr̄a ei⁹ semp in me manet. Et qz copiose oēs gr̄am habuit. merito Jo. est nomē eius. Ambro. Respi cite. Jo. cuius vis sit in nomine eius. cuius nuncupatio patri pieratem muto loq̄lā populo reddit sacerdotem. Unde ꝑ quo fuit tanta pestis q̄ osatando vl̄ sternu tando hoīes moriebantur sumptū ē pro adiutorio huiusmodi dicuz. deus te adiuuet & sanctus Johannes.

Est ergo gra cumulal' adeptiua meritorũ. gra dei sũ id qđ sum. Est scđa gra ipal' prentiua ꝓuilegiorꝫ. z gra e' in me vacua nõ fuit. Est tertia gra final' allatiua pmiorꝫ et gra e' iñ me semꝑ manet. De prima dicit Jo. i. cap. De plenitudine ei' nos oñs accepim' gram. i. a xpo. ipe est qui illuminat omnẽ hominẽ ꝛc. s. luce gre. nõ q' oñs illuminẽt. sed qz nullus ecꝫ qui illuminat ab alio qz ipo illuminat z p hanc habet hõ esse ꝓuiale z meritoꝝ naturale. vñ eccs vlti. Time deũ z mãdata ei' serua. qđ fieri nõ posset sine gratia. Im Aug. hoc est oĩs homo. i. per hoc habet vez ee. Sine hac gra nec desertũ nec penitẽtia ꝓfuisset Jo. bap. nec altare. vñ Bern. qlibet occulta loca aniam sine gra saluare nõ possunt ꝛc. de. pl. Luz ipa gratia nat' ẽ Jo. qz vt dr Lu. i. Spũsancto repliẽt adhuc ex vtero mris suc. Clarũ est aũt q' qsto aliqđ recepturũ caliditatis est ꝓpinqui' alicui in principio influenti. tanto magis recipit de influentia ei'. Ita quato quis magis ꝓpinqui' ẽ igni. tãto magis calescit. z qsto humm magis ꝓpinquat mari. tãto ẽ ꝓfundi' in aqua. Cuz g Jo. hic ꝓpinquissim' xpo naturitate ꝓpinquitate z imitatione copiosissime hanc recepit. Jsta aũt gra sine qua homo saluari nõ pot. q est maximũ donũ dei in hac vita est simil' lux solus q qstũ est ex se para est oẽs illuminare vt dicit Cipria. de pfe. di. iij. Dumõ no ponas obstaculũ claudendo fenestras potentiaꝝ intellectũ z voluntatẽ ꝛc. Quãtũ ad scđz que dr i pre gra gratis data dicat aplus. i. Coz. xij. Diuisiones gratiarũ sunt. idẽ. vero dns ꝛc. z ista ꝓter gratia cõem necessarias dicunt ꝓuilegia sanctoꝝ. in quibꝫ nullus reputur maior Jo. Un bern. in sermone. Exultẽt oñs sancti z tuoꝝ meritorũ progatiuis ante ꝓspectũ maiestatis assistant. nullus iñ cent q ad ꝓuilegiũ. Jo. audiat aspirare. vnus ẽ z scõm n babz qui vniuersitatis humane trascendit ascensum. Sunt aũt. x. ꝓuilegia gratie Jo. bapti. Primũ annũciatõ stuperosa. Secũdũ sanctificatio amorosa. Tertiũ mãifestatio gaudiosa. Quartũ ꝓuersatio suguitruosa. Quintũ ꝓbertsatio copiosa. Sextũ baptisatio gñrosa. Septimuz ꝓmẽdatõ gliosa. Octauũ venẽatõ ỗcorosa. Nonũ pdicatõ fructuosa. Decimũ operatio miraculosa. Quãtũ ad primũ dicit angel'. Ego sum gabriel qui missus sũ tibi hec nũciare. Lu. i. Ho. q ꝯz m'itoꝝ in veteri z nouo testamẽto fuit ꝓnunciata mũdo coꝝ natiuitas vt Remigiꝫ Tho. de aquino. Jsaac Sampsonis Joste. nullus in coꝝ fuit ita solenniter ꝓnunciat' sa do, q' in b ꝓuilegio. im ver. dns iesus voluit p se dignificare seruũ suũ. nec etiã xps fuit ita solenniter nunciat'. na iohannes iste in solemnio ri die. qz in festo ꝓpiationis. In excellentiori loco. quia in templo salomonis. notiori miraculo. qz notũ aliquo modo fori ꝓlo. Si igit xps voluit in b Johã. magis se honorare qstũ nos debem' venerari. Quantũ ad secundũ legim' hieremiã sanctificatũ. Priusquã te exiret de vulua sanctificaui te. aliqui b etiã credũt de Ihu co. qz natus sterit rect' ꝛc. Et o beato dñico qz iã in cui' egrediens lectũ iacebat in terra. sed nullus cũ tanta magnificentia. Nã ipe dns iesus ꝓsonal'r ire voluit in vẽtre virginis existens ad domũ zacharie vt sanctificaret Jo. clausũ in vtero elizabeth. Im Aug. Et tanta gra repletus ẽ vt impleuerit matrẽ. vñ exclamauit. vñ b mihi. vt veniat mr dñi mei ad me. Et secundũ quesdã accelleratus ẽ ei' vsꝰ rõis ad cognoscendũ aduentũ saluatoris. z ꝓterea exultauit. Operabat aũt sanctificatõ ista fm doc. purgationẽ ab originali z tantã soliditatẽ q' nõ poterat peccare mortal'r. z tñ nõ ꝓfidens de se tpo fugit ciuiũ turmas. ne leui saltem maculare vitã famine posset ꝛc. De manifestatione. i. natiuitate gaudiosa dixit angelus. Multi in natiuitate a' gaudebũt. De trib' tñ ecclia solennizat natiuitatẽ. s. de xpo virgine maria z iohanne. nõ aũt de alijs ex eo qz nati sũt in peccatis. Et õ xpo quidẽ principal'r. ille fuit principiũ nre redemptionis. Annũcio vobis ait angel' ad pastores. gaudiu ꝛc. Lu. ij. de ỹgine qz nata ẽ sacra z mr dei. Nat uitas tua dei genitrix gaudiũ annũciauit ꝛc. Canit ecclia. De iohanne aũt qz pcursor xpi sic lucifer pcedit solem. solemn' ecclia festinat istã q virginis. Nã antiquus nõ fiebant festa de ỹgine. sed bñ de Johanne z cũ vigilia. z octauis. Octauas aũt natiuitatis ỹginis institura fuit sub Jnno. ũij. etiã post vigiliã ei'. Sed ad augmẽtũ gaudij ỹgo maria presens fuit huic natiuitati. z pma eu de terra le uauit vt cõiter dr. Fuit ẽt miracul' plena qz pri restituta fuit locutio z sibi z mri dat' fuit spũs ꝓbie. et octauo die Bene g in natiuitate ei' multi gaudebũt. qz z iudei lay racenl z christiani bodie festiuãt. Sed aliq gaudent eo poral'r cõmedẽdo ꝛc. Et extrema gaudij sclus hmõi. tus occupat. Prouer. xiij. Zlũ mũdial'r im popis z tumultuosmodi. Job. xx. Gaudiũ hipocrite instar puncti. Aliq spũal'r. s. in ꝓsideratõe tanti luminis z totus mũdi ps. Lux orta ẽ iusto ꝛc. z in ieiunijs. oratoijs. elymis fecerent ad honorẽ sci Jobannis. z b petit ecclia in oroc. s. gaudia spũalia. De cõuersatõe eius dicit Crisp. q uersatio Job. oĩm sanctoꝝ vitam faciebat ꝓpare. cui palem Exemplũ ponit de nuce. cui' ꝓpare eis res alba videt fulca. Eius ꝓuersatio cũ ꝛtuosa. fuerit olfendit ut stus cũ dicit Jo. v. Ille erat lucerna ardẽs z lucens. vñ notat humilitas imitãda. qz lucerna q antiq' fiebat õ terra. signat humiliatẽ qua ds se cognoscat terrã. vñ dixit. ego vox ꝛc. q sez p me nõ subsisto. z i baptismo Jobã mis pbibebat cũ dicẽs. Ego a te debeo baptisari ꝛc. Caritas amplexãda qz ardens. Arsit vrig in tela more coral' dat' ꝓtemplanoꝝ z primi. admones oñs bonũ. Exemplantas admirãda. qz lucẽs mar. v. Sic ad lucem ar lux vra ꝛc. Exẽpla eximia fuerũt i eo auferendi. pauperitatis. z castitatis. quis austerior pauperor aut calidor. Jo. ꝛc. De pdicatõe ei' nota q' fuit magr principalis cius. z ꝓpter hoc dixit se vocc. qz hic vox manifestat verbũ. i. ceptũ mentis. ita Jo. verbũ pris. vn Esa. te eo dic Ego vox clamantis in deserto. vbi notat z locutio eius qz vox z affectio ei'. qz clamãtis in deserto. Sed qđ loq retur ista vox notat ps. di. Vox dñi sup aquas ad pdicandũ. s. penitentiã ꝛ gulã. pniam agite. vox dñi in virte. i. in fortitudine ꝛ irã. cũ inneccter incarcerat' i mente nõ ẽ turbat'. sed dixit in man' ꝛc. Vox dñi i magnificentia ꝓra auaritiã cũ dixit. Qui bz duas tunicas det nõ habenti. Luce. iij. Vox dñi ꝓfrugentis vipez ds offendit per superbiã cũ dicebat. Genimina viperaꝝ ds offendit vob fugere ꝛc. Vox dñi ꝓcedentis flãmã ignis cõburens scentie z luxurie cũ dixit herodi. nõ licet tibi hre vxorem fris tui. Vox dñi ꝓcurrentis desertũ. i. accidiosus q boni nũ desert cũ dixit. Jã securis ad radicẽ arboris ponit ꝛc. Vox dñi ꝓparatis seruos cũ dixit. mittes duos discipulos. Tu es q venturꝰ es. qđ fec ad ꝓpandũ seruos. i. discipulos ad xpm vt abjiceret inuidiã qua ad eũ habebant. De ꝓbertsatõe ei' dixit pater. Tu puer ꝓbeta altissimi vocaberis. qz ita fuit copiose ꝓbera vt xps diceret plusqz ꝓbam. Et b triplr. q sez de eo ꝓberatum erat Malach. iij. Ecce ego mitto angelũ meũ. Et qz ꝓbauit o ꝑtã prem z matrem in natitatẽ fecit. Et ipe ꝓbauit o ꝑsenti occulto cũ dixit. Ecce agn' dei. nolite of spũ. credẽ sz ꝓbate spũs vtz ex do sint. i. Jo. Mũd' ẽ bodie plen' ꝓbertz. sz ñ ex deo sz ex diabolo. De baptismo dicebat ipe Jo. Jo. i. c. Ego baptiso vos aqua i penitẽtia. z q nus ipsius bapmus nõ esset in sacramẽtũ vel ablutionũ. quia in torum tñ erat nri baptismi maxime figurariuũ. quia in aqua. sed in alia forma. quia in nomine vtuti iohã. ba

pisabat. Erat ꝛ ad penitẽtiaꝫ inductiuum. sicut ꝛ bona opera omnes tamen baptisari ab eo fuerũt iterum baptisari. fm doc. vnde. i. q. i. Dedit ei baptismum Jo. ꝛ baptisatum ẽ post Job. ipe enĩ cristum baptisauit. ꝛ tũc ei misterũ trinitatis manifestatũ est qz pr in voce. filius in carne. spũssanct⁹ in colũbe specie. De cõmẽdatiõe nullus regitur ita mirabiliter ꝓmẽdat⁹. Nã ois natura intellectual' eũ ꝓmendat prio de⁹ ipe. Matb. xi. Inter natos mulierũ nõ surrexit maior Iohãne baptista vbi excluditur maria qz ẽt inter natos. ꝛ xps qz dicit mulierũ. Nõ enim xps fuit mulieris nat⁹ sz vgines. Scõo angelus Lu. i. Erit enĩ magn⁹ coꝛã dño ꝛc. vbi subsequẽter ipe archangelus gabriel descripsit vitã ei⁹. Tertio bõ ẽt imitabat eũ. Sed ꝛ doctores ecclie mirabiliter eũ ꝓmẽdãt. vñ Lxf. Job. schola fortitudinis ꝛc. vide in lectionibꝫ de decollatione ei⁹. Petr⁹ da. in festo natiuitatis ei⁹. ꝛ merito quia repit in oñi cetu sanctoꝝ priarchaꝝ. qz pr aplorũ ꝓbe caumo pl⁹ ẽ ꝗpha. qz Mat. xi. quid existis ꝛc. apls. Fuit bõ missus a ꝛc. Jo. i. c. Aplus interpraf missus. Marginibus sacris. De veneratõe ei⁹ multũ oñs eũ venerãt. qz dicit erũt a xpo. Nã eũ voluit quodã ꝛpe esse in matoꝛ fama ipe incarnat⁹ voluit eũ p matrẽ visitare. sic ecclia multũ honoꝛat eũ. nã plura festa de eo agit ꝗ de aliquo sancto sed ꝛ fm Bern. ꝓma ecclia solẽniter ꝓcessit. q est pricipal' totius oꝛdis. s. scti Jo. latera. ad ei⁹ honorẽ est ꝓcerata. ꝛ merito oẽs debẽt eũ sez venerari. qz repit officiũ exercere oĩm angelorũ vt seraphin. ꝓter feruentẽ caritatẽ ꝛc. vide in legendis sanctoꝝ. veneratiõe eũ pres qz erãt in lumbo. qz ꝓnunciauit eis ꝛc. De pre curssione patet qz fm greg. misit ad iesũ dicẽs. Tu es q venturus es. interrogans si volebat q esset su⁹ pcursoꝛ ad pres limbi. sicut fuerat pcursoꝛ in mũdo. De mirabiliter reddens pri loquelã. ꝛ tota vita eius fuit miraculosa opatiõe nota q nullus ita acto fecit miracula sic Jo. qz adhuc in vtero mris existens exultauit. miraculose cõceptus. qz de sterilibꝫ genitibꝫ miraculũ fecit. in nativitate ꝛc. De gra finali põt intelligi illud Ro. vi. Gra dei vita eterna. multi enĩ bñ incipiũt. qui in malo vitaꝫ finiũt Greg. Et in cassum bonũ agit li añ vite terminũ deserat. de. pe. di. ij. hanc optime habuit Jobes sp in ea ꝓficiens ꝛ tandẽ in eo finies. Sĩ ꝓnat in circũcisiõe vocatũ est nomẽ ei⁹ Iesus. Quõ diuersis modis nominat⁹ est significantibꝫ nomẽ ei⁹ effect⁹ Sed istud ꝑceptũ qõ figuratũ est in iesu naue. in iesu sacẽdote migño. in iesu sirach fuit ꝓnũciatũ. ps. Dñe dñs noster ꝛc. ꝛ tandẽ fuit hoc nomẽ ipositũ. ꝛ interpraf saluator. Et qz saluat nos ab infectione criminali. Matb. i. ipe ei saluũ facet populũ suũ a peccatis eoꝝ ꝛ ꝓmissis ꝛ ꝓmittendis ne fiant Scõo saluat ab obscuratiõe itellectuali. Bern. Ũi rantalꝫ Matb. vlti. In nõie meo demonia eiẽt ꝛc. Si ꝓ ponaf. Tu es pet⁹. Petrus interpraf discalciatus vl' cognoscẽs. vel ꝺz a petra. Et in primo notaf in ipo mundi abdicatio. in scõo sui illustratio. in tertio xpi imitatio. ꝑ dilectionẽ. passionẽ ꝛc.

Septimus modus. §. VII.

Inuenta sunt ꝓ themathe illud. Mortu⁹ est diues ꝛ sepult⁹ ẽ i inferni. ferno põt dici qꝫ octo sũt pene maxime in inferno que nocent in lris. octo ipius nois infern⁹. Prima. i. i. ignis cruciatꝰ. Apaꝛ. ps illoꝝ sez pcorũ i stagnũ ignis ꝛ sulphuris. Secunda. n. i. numinis ꝑuatio. Esa. vlti. Tollaf impius ne videat gloriã dei. Tertia. f. i. flagelli illatio ps. Multa flagella pcorũ. Et Esa. Seruietis dñs alienis ꝛc. Quarta. c. i. eterna duratio matbei. xxv. Ite maledicti in ignẽ eternũ. Quinta. r. i. remorsionis stimulatio. Esa. vlti. vermis coꝝ nõ morietf sez conscientie remorsus. Sexta. n. i. negatio illuminatiõis. Matb. xxij. Mittite eũ in tenebras exteriores. Septima. v. i. vilificatio habitatiõis quia fm Basilũ ibi proficiet fex oñũ elemẽtoꝝ. Octava. s. i. sublatio oñis ꝓsolatiõis Greg. Erit ibi mors sine morte. defectus sine defectu. Et hec etiã possunt notari in auctoritate Job vbi loquit de inferno. ꝛ si nõ eo oꝛdie. Nã numis. i. dei visiõis ꝑuatio ibi vadã. s. expuli⁹ a dei facie. Duratio eterna. ibi nõ reuerraf ad statũ sez quietis. Negatio illuminatiõis. ibi. ad tertiã tenebrosã. Illatõ flagelli ꝑ demões. ibi. opertã mortis caligine diabol⁹ ꝺz mors. Vilificatio habitatiõis. ibi. terrã miserie. Sublatio oñis ꝓsolatiõis ibi terra tenebraꝝ. i. tribulationum. Ignis cruciatio. ibi. nullus ordo. Nã ignis ille nõ lucet vt hic. ꝛ in igne etiã friget. quia fm Job trãsibũt ab aqis niuiũ ad caloꝛẽ nimiũ ꝛc. Remorsiõis ꝓscientie stimulatio. ibi. sed sempiternus horoꝝ inhabitat. Extende vt placet p auctoritates ꝛ exẽpla. Si ꝓponaf illud. Stephanus plenus gra. Potest dici qꝫ ꝗuis ex certitudine sciri non possit. si homo nõ haber gratiã dei. qz dicit. Eccles. ix. capi. Nemo scit vtrũ odio vel amore sit dignus. tamẽ per ꝓiecturas ꝛ signa potest sciri. Et sunt octo que si ꝗs hz signũ est qꝫ plen⁹ ẽ gra. fm octo lras b⁹ nois ẽ ste phanus. Primũ ẽ sufficientia aduerbioꝝ. Vnde stephanus plenus gratia ꝛ fortitudine ps. Spiritu oris eius omnis virtus. Secundũ tẽperantia delectationum ad. Tbi. Apparuit gra dei eruditis nos ꝛc. Tertiũ efficientia miraculorũ. i. Coꝝ. xij. Alij dafꝫ gra sanitatũ ꝛc. Uel melius experientia diuinoꝝ sez per gustuꝫ. ꝛ ꝺz sapientia. Quartũ facilitas bene opãdi Ambro. Nescit tarda molimina spũssancti gratia. Quintũ auditas diuina ꝙba audiendi. Joban. viij. Qui ex deo est sez ꝑ gratiã verba dei audit. Sextũ nuditas terrenoꝝ. Mat. xix. Si vis ꝑfectus esse vẽde oĩa que hẽs ꝛ da pauperibus ꝛ seqre me ꝛ cetera. Septimũ vendicatio peccatoꝝ in se ꝛ in alijs ps. Iniquos odio habui ꝛc. Tantã affligit quãtũ amat Agu. Octauũ subuentio proximoꝝ Joban. Qui viderit fratrẽ suũ necesse habere ꝛc. hec oĩa stephanus.

De modis dilatandi materiã ꝛ libris autenticis ecclesie ꝛ apocryphis Caplm. vi.

ADdilatandum materiã procedit diuersis modis. Nã primo circa conclusionẽ vel materiã de quã agitur inducenda est aliqua auctoritas vel sacre scripture vel canonis vel sancti doctoris. ꝛ aliquãdo etiã gentilũ. hz raro. Et ꝑ etiam ibi moueri aliqua questio. Secũdo induci põt aliqua rõ nõ demonstratiua hz ꝓsuasiua. Tertio diffiniendo seu describendo rem ipsam de qẽ sermo. Quarto interprando vl' etimologizando nomẽ ei⁹. Quinto aliquã figurã adducendo ad idẽ nõ quidẽ fabulaꝝ poeticarũ. sed de scripturis diuinis. Sexto similitudines naturales ꝓponendo. Septimo exẽpla ad idẽ recitando de xpo ꝛ sanctis suis. ꝛ nõ solũ que habent in biblia. hz ẽt alia aliqñ etiã infidelium. Exempla etiã humane cõuersationis multũ imprimũt ꝛ mouẽt. Octauo ꝑ cõmẽdationẽ vl' vitu perationẽ materie de qua agitur. Et hoc vl ex dictis sanctorum seu doctorum. vel ex cõiuncta opinione hominum vel ex utilitate multa vel terminẽto qõ inde ꝑt seq. Exemplũ ponatur in mediũ de supradictis. Si agaf de misceꝛa. inꝫ illõ thema. Estote misceꝛes. Prio ꝑt adduci auctoritas scripture sacre pura dicendo illud

apostoli. Induite vos sicut dilecti dei ⁊ sancti viscera misericordie. Cognouit salomō istud fore necessariū ꝓterea dixit. Eccls. xx. Oleū. ⁊ misericordie ō capiti tuo. i. mente nūqꝫ deficiat. Nō enī credendū ē ꝙ loquat de oleo materiali. qz b esset turpe ⁊ abominabile. Diuisio sup dicto tbe mate potest fieri sic. Pr vester misericors ē iudicia differēdo. ⁊ vos estote misericordes a diffinitiuis sentēcijs abstinendo. vñ subdit. Nolite iudicare. Scōo pr vr misericors ē multiplicia ꝓferēdo. ⁊ vos estote misericordes erogatiuis substātijs nō pcendo. vñ dicit. Date ⁊ dabit vobis. Tertio pr vester misericors ē. supplicia remittēdo. ⁊ vos estote misericordes. vindicatiuis malicijs indulgēdo. vn ō Dimittite ⁊ dimittet vob. Et hec tria ꝛ sequeter exactantur ꝑ totū euāgeliū. Et ꝙ oīb⁹ misēdia sit necessaria. ondit. Ambro. in canone. di. lxxxvi. in singulis dicēs. Misericordie cōis est vs⁹. nōqꝫ cōe ꝓceptū est oīb⁹ etatib⁹. oī⁹ bo officijs necessaria. ab oīb⁹ differēda. Nō m. les. nō⁹ publicanus excipit. nō agricola vel vrban⁹. Diues ⁊ pauꝑ oēs in cōi monent. vt ꝓferāt nō habēti. Misēdia ei⁹ plenitudo fructū ē. hec ibi. Sed q̄rit. b vtrū misēdia sit maxima fructū. Ad qō rñdet tho. ū. q. xxx. ꝙ in deo q̄ nō habet superiorē ē maxima misēdia. ps. Misēdia ei⁹ super oīa opa eius. In creaturis maxima ē caritas. sed ⁊ misēdia bis q̄ sunt ad primū. ibi vide. Scōo rō naturalis docet misēdiam. nā cū q̄libet velit sibi misereri ⁊ sb uenirī in suis necessitatib⁹ ⁊ cōpari b tz facere ex misericordia ipe primis indigentib⁹. Tertio q̄d sit mīa declarat Aug. in li. de ciui. dei. di. ꝙ ē aliene miserie nra in cor de compassio. q̄ si possum⁹ alijs subuenim⁹. Et q̄ oñditur ꝙ illi q̄ hñt vnde subuenīāt. primis ⁊ nō faciūt. non habēt misēdiam. Quarto b declarat ipa ei⁹ imologia nois. nā misēdia dr q̄si miserīā adimēs. i. tollēs. seu miserū habēs cor. i. pariēs tristitiā de miseria alterius. ⁊ tali mō vtrēdo passione tristitie laudabile ē. Quito q̄tū placeat deo ista misēdia oñdit ꝑ figuraz. Nā vasa cōpleuoluit deus mūgi oleo. Sacerdotes etiā in sua ordinatiōe in veteri ⁊ nouo testamēto mūgunt oleo ac etiā reges ad inuendū ꝙ fideles xpiani q̄ sūt vasa dñi. debent esse misericordes ⁊ ꝑ ma⁹ie sacerdotes q̄ debēt esse ꝓ⁹ pauperū. ac etiā ꝓcipes. q̄ debēt causas miserabilium ꝑsonaꝝ diligent expedire. Sexto q̄tū ipa mēbra corpis humani b docēt. qz si patit vnū mēbrū. cōpatiunt cia membra ⁊ subuenīūt. posse. pes vadit ad medicū. man⁹ ostendit locū oculo lachrimat ⁊c. Similitudinē etiā habemus de bruis. Nā elephas inuenies boiem inuiū in deserto docet viā. Delphinus pisces suscipit be minē ī mari ne pereat. sicut narrat Aug. de ciui. dei. de quodā ci⁹ tharedā. q. pisces se in mari suscep⁹ ē a delphino. Terra ei subuenit necessitatib⁹ hoīm dādo eis fructus suos Mare pisces ipa etiā bruta seruāt. Septimo q̄tū et q̄ mira exēpla hēmus in b. Nā de ō tpo dicit. ps. cū iratus fueris misēdie recordaberis. q. ex misēdia motus incarnat⁹ sanauit samaritanū vulneribus sauciatū. ⁊ misericordia mot⁹ sup viduā resuscitauit filiū ei⁹. ⁊ famelicos. vñ. milia hoīes satiauit septē panib⁹. Ex misericordia abrahā suscipiebat peregrinos. thobias subueniebat indigētib⁹ spūal'r ⁊ corpal'r. Greg. magn⁹ angelus suscepit. martin⁹ xpm vestiuit nudū. sed ⁊ ꝓstantin⁹ impator ex magna misēdia quā hūit ad pueros occidēdos mer mūdari corpal'r ⁊ spūal'r. ritus ipator fili dei cū sero recordaret se nihil t edisse dixit suis hāc die ꝓdidim⁹ qz nihil ōdim⁹ ⁊c. Octauo mīcū ꝓmēdāt scripe miaz. nā die dñs p oser. M. iaz malo q̄ sacrificiū. aplis. i. ad tbi. 4 pietas ad oīa vtilis st. promissionē habēs vite q̄ nunc ē ⁊ future hic possunt dici fruct⁹ ei⁹. sed ⁊ tullius in ꝓmēdatione cesaris ait. Nulla de fructib⁹ tuis pietate maior ē nō tñ oprer omnem ꝓclonē l'materiā q̄ dēs istos modos extendere. qz nimis esset plixū. ⁊ aliqñ ꝑ plēs ex his alijs quādo ꝑ pauciores.

Libri vero optimi su. ℣. l.

per alios ad dilatādū materias sūt post biblia liber de cretoꝝ. rectus sentēciaꝝ. moralia beati Gregō. Aug⁹. de ciui. dei. ij. b. tho. quo ad doctrinalia. ⁊ma vicioꝝ ⁊ ꝑ tutū q̄ ad ꝓsuasiua. Quia ꝙ in theologica facultate ex in p̄dicatiōe locus ab auctoritate. primo scripture sacre ē maxim⁹. secūdo auctoritas canonis. ⁊ tertio doctorū q̄ doctrine approbate sūt ꝑ ecclīam. Jō ad declara. di. xv. ctorū si q̄ doctrine sunt approbate nota q̄ habent. di. xv. de verbo ad verbū. Gelasius papa sacta romana ecclia post illas veteri ⁊ noui testamēti scripturas qs regula riter suscepim⁹ etiā has suscipi ñ. ꝓhibet sancta sinodus epbelinā ꝓmā in q nestorius ꝓdēnat⁹ ē cū ꝓsciis beati pape celestini mediāte cirillo alexandrine sedis anistite ⁊ archadio epo ab italia destinato sācta sinodus in cccxviij. patrū mediante ꝓstantino maxio augusto. in q macedonius arrius hereticⁿ ꝓdēnat⁹ ē. sancta sinodus ꝓstantinopolitana mediante theodosio seniore augusto. in q macedo ni⁹ hereticⁿ debita dānatione excepit. sancta sinodus calcedonē sem mediāte. martiano augusto ⁊ anatholio in qua nestoriana ⁊ eutbiciana hereles sil'cū dioscoro ciuil cēs pribus ꝓdēnate sūt. sed ⁊ si q̄ sūt sancta q̄libet a sācta ctis pribus instituta post ultoꝝ. iij. auctoritate ⁊ custodiē da ⁊ obseruāda dcernim⁹. Jā nūc subijciēdū ē de opusculis sanctorū patrū. q̄ i ecclīs catholice recipiūt. Ligi scula sancti papie ambrosij mediolanen. cpi. opuscula beati gregorij nazanzen. cpi. opuscula beati basilij capadocen. epi. opuscula beati hilarij pictauien. epi. opuscula beati augustini ꝓponen. cpi. opuscula beati ambrosij mediolanen. cpi. opuscula. b. iheronimi. epistola beati ambrosij mediolanen. cpi. opuscula. b. iheronimi. ꝑsbyteri. opuscula beati ꝓsperi vir religiosissimi. Epistola leonis pape ad flauianū cpm ꝓstantinopolitanū. Jte opuscula scta oīz. pruz orthodoxoꝝ q̄ i nullo a sede romane ecclie cōmunione discrepuerūt nec ab ei⁹ fide ꝑdicatiōe se vllo tpe sunt sortio deuiauerūt nec ab ei⁹ fide ꝑdicatiōe se vllo tpe sunt sed cōionis ipius gra dei vsqꝫ ad vltimū vite sue diem partiapes fuerūt legenda decernim⁹. Jte decretales epistole q̄s beatissimi pape diuersis tpib⁹ ab vrbe romana ꝓmulgate. diuersoꝝ partiū ꝓsultatōe dederūt venerabili⁹ in hiapende sunt. hec ibi. Sed ⁊ de decretalib⁹ eplis dr. di. xix. Si romanorū pontificū decreto cetcroꝝ opuscula tractatorū approbanf vl reprobāf ita vt q̄ illa respuat des approbauit hodie reneaf acceptuz. Et q̄ illa respuit hacten⁹ in efficax habeaf. q̄ reportet ea q̄ ipa ꝓ aplica fides approbauit. Et ꝓ hoc patet. di. xx. de libellis. ⁊ gre. de ꝑ sanis dogmatib⁹. ꝑ varijs ⁊ multis scriptis ecclie necessitatib⁹ ⁊ fidelīū moribus diuersis tpe ꝑscriptis ofm. debet honore ꝑferri. hec ibi. Ponit adā quosdā alios doctores ecclie famosos tenere in auctoritate. i m locū post illos ca nonicos quib⁹ debēt addi Jsido. di. xx. de libellis. ⁊ gre go. extra de relīq. ⁊ venc. san. glosa⁹. li. vi. ⁊ Dion. di. xxxviij. oēs. Et sic isti Beda alchuin⁹. rabanⁿ. casiodo. ⁊ arō vbuchi⁹ haymo. ⁊ Juo. carnoten. richar. ⁊ hugo ō sco victo. Tertiū locū i auctoritate tenēt phi doctores sēgēl. ū. Nā etsi fidei catholice veritatē ignorauerūt. mira tn ꝓclara quedā dixerūt de creatore ⁊ creaturis. virtutib⁹ di. xxxvij. relatū. Sed ⁊ doctrina sancti Ber. sup it. applicata ⁊ doctrīa sancti tho. de aquino ꝑ Jo. xxij. scu vrbanū in extrauagāti.

Notādū secundū hie. ℣. ll.

ro. in plogo galeato qui ponit sup li. Regū. ꝙ liberoū vete ris testamēti hebrei faciūt. xxij. ꝓcs. Et ꝓmā appellāt lege pue bī in. v. li. Et primo dr Benef. bnis. c. i. Scūdus dr exodus habēs. c. xl. Tertius leuiticus. habēs. c. xxvij.

Quartus numeri. bñs capi. xxxvi. Quint⁹ deutero. bñs.c.xxuij. Secūdam ꝓē seu ordinē appellāt ꝓphas. et habz octo ꝓes seu libros. Et prim⁹ ē Josue bns.c.xxuij Secūdus liber iudicū. habens.c.xxi. z hunc libro iudicū annectūt hist'iā ruth. qz in diebz iudicū facta ē. sed la tini ponūt hanc vnū librū ꝑ se z habet.c.uij. Tertiū ponunt primū z scōm librū regū in vno volumine. z appellant samuel. Quartū ponūt tertiū z qrtū librū regū in vno volumine quē vocāt malachim. Sz latini ponunt hos qrtuor libros regū in vno volumine. Et prim⁹ habet.c.xxi. Secūdus.c.xxuij. Tertius.c.xxij. Quart⁹ c.xxv. Quint⁹ liber est Esaias bñs.c.lxvi. Sext⁹ Hiere. bñs.c.lij. cui annectūt lamētatiōes z librū baruch sz lamentationes faciūt vnū librū z hz.c.uij. z baruch alū. habz.c.vi. Septim⁹ ezechiel.bñs.c.xlviij. Octau⁹ lib ꝓphetarū i.xij. libros distinguūt. Et ꝑmus ē osee habēs.c.xuij. Secund⁹ iohel bñs.c.uij. Tertius amos bñs.c.ix. Quartus abdias habēs.c.i. Quint⁹ Jonas bñs.c.uij. Sext⁹ micheas.bñs.c.vij. Septimus naum bñs.c.iij. Octauus abacuch habēs.c.iij. Nonus Sophonias bñs.c. iij. Decim⁹ aggeus bñs.c.ij. Undecim⁹ zacharias habens.c.xuij. Duodecim⁹ malachias bñs.c.iij. Tertiū ordinē appellāt agiographia.i. scīa scribentia et distinguūt in nouē libros. Primus ē iob bñs.c.xlij. Secund⁹ dauid.i. psalteriū. habens. ps.d. Tertius ē salomō scz ꝓuerbia Ecclesiastē. z cantica canticoꝝ z ꝓuerbia bñt.c.xxxi. Eccle.xij. cātica. viij. Sextus ē daniel habens.c.xij. Septim⁹ galipomenō. bns .ij. libros. z ꝑm⁹ habet.c.xxix. scōus.xxv. Octauus esdras distinct⁹ i duos libros. z ꝑmus hz.c.x. Scōus q̄ dr neemias bñs.c. xij. Nonus Hester bñs.c.xvi. Quartā ꝓē quā tū nō ponūt ipi hebrei in canone scripturaꝝ sanctaꝝ sz apellant apocripha. faciūt de alijs quinq; libris scz sapientia habens.c.xix. Ecclesiastic⁹ bñs.c.li. Judith.bñs.ca xvi. Thobias bns.c.xuij. Et liber machabeorū distinctus i quinq; libros. z prim⁹ hz.c.xvi. secūdus .xv. vñ z de his duos libros. z prim⁹ hz.c.xvi. secūdus .xv. vñ z de his quinq; libris dicit Hiero. in plogo sup iudith. q̄ auctoritas hoz librorū ad roborandā illa q̄ in ecclesia leguntur min⁹ idonea iudicank. sed tñ synod⁹ nicena in numero sanctaꝝ scripturaꝝ legit cōputasse. hoc dicit Hieronim⁹ de libro iudith. z idē de alijs quatuor videt. dicendū. z de hoc habet di. xv. sancta romana i palea. Et idē ertiā dicit tho. ij. ij. z Nicolaus de lyra sup thobiam s. q̄ isti nō sūt tante auctoritatis. q̄ ex dictis eoꝝ posset efficaciter argumentari. in his q̄ sūt fidei. sicut ex alijs libris scripture sacre. Unde forte habent auctoritatē talē qualē habēt dicta sanctorū ꝓbata ab ecclia. Nouū testamētū pōt distingui in qtuor ꝑtes correspondentes veteris testamēti qnāq; fm talē quorūdā diuisionē. q̄ aliq; libri sūt legales. vt quīq; ꝑmi corrñdēt qtuor euāgelia ꝑmū ē. Mat. bñs.c.xxuij. secūdū Mar. bñs c. xvi. tertiū ē Luc. bñs.c.xxuij. qrtū Johā. bñs.ca.xxi. Aliqui libri veteris testamēti sūt historiales vt lib. Regū. Josue. Judicū. z hmōi. quibz rñdent in nouo testamento actus apl̄oꝝ q̄s scripsit Lucas. z habent.c.xx v uij. Alij ꝓphetales q̄bz respondet Apoc. bñs.c.xxij. Alij sunt sapientes vt libri salomonis z sapia z ecclesiasticus q̄bz rñdēt epl̄e pau. z epl̄e canonice. z epl̄e cano. sūt. vij ꝓria ē Jacobi bñs.c.v. Scōa ē petri bñs.c.v. Tertia ē pe. bñs.c.iij. Quarta ē iohā. bñs.c.v. Quīta ē ēt Jo. bñs.c.i. Sexta ē ēt Jo. bñs.c.i. Septa iude bñs.c.i. Epistole pauli sūt qtuordecim. Prima ē ad romanos habens.c.xvi. Tertia ertiā est ad corinth. habens capl̄a. xvi. Galathas bñs.c.vi. Quinta ad ephesios habēs cap. vi Sexta ad philip. bñs.c.iij. Septima ad colloscn. bñs c.iij. Octaua ad thessalonicenses bñs.c.v. Nona etiam ad Ebr. habens.c.iij. Decīa ad Thimo. bñs.c.vi. Undecima ertiā ad thimo. bñs.c.iij. Duodecīa ad thimo. habens.c.iij. Terciadecima philem. bñs.c.i. Ultima ad Hebre. habens.c.xiij.

Qui autem sunt libri. §. III.

apocripi declarat di.xv. sancta romana. vbi dr. In primis arriminensem synodū a ꝓstantino cesare filio ꝓpitiatini ꝓgregatā. uncternū ꝓfitemur esse dānatā. Jtē innerarū noie petri apl̄i q̄ dr apocrīphi. Actus noie andree apl̄i apocripi. Actus noie philippi apl̄i apocri. Actus noie thome apl̄i apo. Actus noie petri apl̄i apocri. Euangelia thadei apo. Euangelia Thome apl̄i apocripha. Euāgelia noie barnabe apl̄i apocri. Euāgelia noie petri apl̄i. Euāgelia noie bartholomei apl̄i. Euangelia noie andree apl̄i. Liber de infantia saluatoris apocripha. Liber de natiuitate saluatoris et ꝺ sācta maria z de obstetricib⁹ eius. Liber q̄ appellat pastoris apo. Libri oīm q̄s fecit seculsius discipulus diaboli apo. Liber q̄ appellat fūdamentū apo. Liber q̄ dicit thesaur⁹. Liber q̄ dicit de filiab⁹ ade apocripha. Liber q̄ appellat actus thede z pauli apo. Pentametrū de xpo ꝙgulianis versib⁹ ꝓpaginatū apocripha. Liber prouerbioꝝ ab hereticis ꝓscriptus apo. Reuelatio que appellat pauli apo. Reuelatio thome. Reuelatio stephani. Liber qui appellat transitus scte marie. Liber q̄ appellatur pnīa ade. Liber q̄ appellat testm̄ iob. Liber q̄ appellatur pnīa origen. Liber de pnīa cipriani. Liber qui appellat iamne z mābre. Liber qui appellatur sors apl̄oꝝ. Liber qui appellat canonū apl̄oꝝ. Liber philosophus ab hereticis ꝓscriptus. z beati Ambrosij noie pnotatus. Historia Eusebij pāphili Opuscula tercu liani seu affricani. Scriptura que appellat ꝙdicto salomōis. philacteria cōta. q̄ nab āgelo vt illi ꝓfingūt. sz magis a demone ꝓscripta sūt. Epīa ieſu ad abagarū. Passio quirini z iulite. Passio georgij martiris Jtē opuscula cassiani pbiteri gallexi. Dia p̄dicta apocripha. hec ibi z multa plura. Et ꝺr q̄ opuscula cassiani sūt collatōes et institute cenobioꝝ q̄ fecit Jo. cassia. Nā ꝓsper cuius opuscula approbata sunt. notauit eū de liberi arbitrij et gre matera in quibusdā locis collationū z sil'r cassiodorus. De ruffino q̄ edidit plures libros. ꝺr in dicto c. sancta romana. qm̄ bea. Hiero. in ab⁹ quib⁹ eū de arbitrij libertate notauit illa sentim⁹ q̄ p̄dictum beatum Hiero. sentire cognouim⁹. z nō solū de ruffino sed z de vniuersis quos vir memorat⁹. s. Hiero. zelo fidei z religione rep̄hendit. Et idē de origenis libris. i. q̄ approbat q̄ Hiero. de eo approbat. alia cū sua autoꝛe ꝓdemnat. Eusebij cronicā z ei⁹ ecclesiastice historie libros vsquequaq; nō dicim⁹ renuēdos Orosiū virū eruditissimū collaudam⁹. Sedulij pascale opus miramur. Act⁹ beati siluestri. vitas patrū pauli z antbonij. z aliox quas Hiero. scripsit legenda ꝺcernim⁹. Scripta de iuentiōe crucis et de inuentiōe capitis Johan. bap. cū ad man⁹ catholicoꝝ venerit. pauli p̄cedat sententia dicentis. Omnia ꝓbate. z q̄ bonū ē tenete Festa quoq; sanctoꝝ martirū fm antiquā ꝓsuetudinē in romana ecclia sine cautela nō legank. ne vel leuis occasio subsanandi in ea oriatur quia z eorū noīa q̄ scripserūt penitus ignorank. z ab infidelib⁹ aut dictis supflua aut minus aptaq; ordo rei fuerit esse putank. hec ibi. Nota fm catholicon q̄ apocripb⁹ ꝓnonk a crisis q̄ ē secretū. z apo. q̄ ē de. i. occultus z secretus. quasi de secretis. i. de numero secretoꝝ. Illa scripta ꝓprie dicuntur apocripha. quorum origo z autoꝛ ignoratur. Et cuius sint ibi multa vera tñ non habentur in auctoritate ꝓpter plura falsa que ibi

ptinent vel fm quosdã apocriphos dicãt ab apo. qđ est longe z cristis qđ est iudicii. qsi longe a iudicio. vel de q̃ nõ põt haberi certũ iudiciũ. Et dicãt dupl'r liber apocriphus. vl̃qz autor ignorãt z veritas ptz. z talem recipit ecclia nõ ad fidei poationẽ sed ad morũ instructionẽ q̃ les sunt. quos ponit Hiero. in plogo sup libũ Regũ. De quib habes. 8. vel õr apocriphos. qz de eis veritate dubitatur. z tales nõ recipit eccl'a et de his est h sermo bec in catholicõ. Et dicit adã q̃ huiusmodi apocrifa quoz autor ignorãt z de veritate dubitãt. nullũ habẽt dignitatis auctoritatẽ. Si tñ legãt vel a q̃cũq narrentur. vtz credi vl nõ credi debeant ipius legentis vl audientis iudicio vel voluntati relinquit. Legere q̃ ea vel credere que nõ sũt ptra fidẽ in dictis libris nõ vr phibitũ cautus tñ est dimittere z pcipue in pdicatione.

Titulus. xix. de statu plator. Capitulum primum de prelatis z prefiendis

Peccatorum cõfringam cornua .z exaltabũt. cornua iusti ps. psal. lxxxij. Cornu significat dignitatem. pter eminẽtiã z pcipue epalem. qđ designat mitra cornuta. Sz cornua pec catorũ. i. plature malorũ confringunt a deo. i. reprobantur. pter ambitionẽ z malũ vsum. Ecõtra platores iustorũ exaltãt in pñti z in futuro. Uñ aplus. Nec sibi q̃sq̃ sumat honorẽ sz q̃ vocat a dño tanq̃ aarõ. ad Hebre. v. Ex quib verbis tria possunt elici circa pficiendũ. Primo diabolica ambitio excludit. ibi. nec sibi quisq̃ sumat honorẽ. Scõo canonica institutio inuitur. ibi. sz qui vocat a dño. Tertio dominica executio subsequit. ibi tanq̃ aarõ. i. q̃ exequat secundũ deũ officiũ suum.

Quantum ad primũ .§. I.

dicitur ptra ambitiosos oia cornua petoz pfrugã dicunt enĩ ambitiosi. Amos. vi. Numquid nõ in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua. Sz vt dicit leo papa. i. q. i. principat. quẽ metus extorsit. aut ambitio occupauit. etiã si moribus vl actibus suis nõ offendit. ipius tamen initij sui exemplo est pernitiosus. z difficile ẽ. vt bono pagani exitu. que malo sũt inchoata principio. Augustinus etiã dicit q̃ eps est nomẽ opis nõ honoris. dicit enim a scopos grece quod latine interpretat intẽtio. quia his qui pficit illis quibus pficiat incumbit curã gerens. Intelligat ergo se nõ esse epm. qui pesse dilexerit ñ prodesse. Idcoq̃ a studio cognoscende veritatis nemo prohibebitur qđ ad laudabile primet otiũ. Locus vero superior sine q̃ regi ppls nõ põt esti renet z administret vt decet tñ indecent appetit. viij. q. i. q̃ epatum.

Quantũ ad secundũ .§. II.

Dicit vocari a dño q̃ fm regulas dei z eccle instituitur in plationẽ. ita q̃ sit bonus z canonice assumat. Nam de malis rectoribus dicit dñs. i. Reg. Fecerũt sibi regem z non p me principẽ z nõ p filiũ meum. sup quo verbo hiero. viij. q. i. audacter. Fortasse aliquid dicam. tñ qđ scriptũ est dicim. Nõ semp principes populo z iudices desse p dei arbitriũ dat. sed put materia nra deposcunt. Si mali sunt actus nri z operamur maligna in cõspectu dñi. nobis tanq̃ principes fm cor nostrũ. Et h tibi scripturis pbabo. Audi nãq̃ quid dñs dicat. Fecerunt sibi regẽ z non p me ait. Et hoc dictũ videt de saule illo quẽ vtiq̃ ipe dñs elegerat. z regẽ sibi fieri iusserat. sz q̃ntã non fm dei volũtatẽ. sed fm meritũ populi fuerat electus. negat cũ sua volũtate z pilio pstitutum. Tale ergo aliquid intelligam. in ecclijs fieri q̃ p meritz aut in verbo aut ope potẽs tribuit a dõ rectoz ecclie. aut si malignum faciat populus in conspectu domini. z tales pseuerẽt talis iudex ecclie dat iu. b quo famem z sitim populus patiat. nõ tñ panis nec fluminã q̃lied famẽ audiendi verbũ dei. hec ibi. Qualis autem sit q̃ vocat a domino ostendit idẽ Hiero. viij. q. i. i. Licet. Licet q̃ dominus de pstituẽdo prĩ. ipe pcepisset z elegisset tñ populi etiã synagoga. Reqrit q̃in ordinãdo sacerdotes. pplo. qui doctiores. q̃ sanctiores. q̃ in oi virtute eminẽtiores. le eligit ad sacerdotiũ. z q̃ attestãte pplo. ne q̃ postmodũ retractio cuiq̃ ne q̃s scrupulus resideat. Ego tñ tabã ampliꝰ vtun eo quod dicit. conuocauit moyses oẽm synagogam vt hoc sit colligere oẽs animi vires. et in vnã congregare virtutes. nihil in sacerdotibus sapientie. nihil scientie. nihil desit. industrie. sed adsit omnis. multitudo sensuũ. adsit omis cõgregatio sanctarũ cogitationũ.

Quãtũ ad tertiũ mo .§. III.

dum fm Pe. de taran. q̃ aaron quadruplicia signa in virga ostẽsus ẽ. vocatus a dño p qtuor illa spualit hãra virdet q̃s cẽ a dño vocat in platura. Primũ fuit in virga germiatio z intelligit delinqntiũ correctio. q̃ dicit prat secto. Esa. xi. Egredietur virga de radice jesse. qđ interpat sub Uñ ang. xxxij. q. iij. dicit. Corripiant a pfectis suis subditi correctõe de caritate venientibus. p culpaz. vanctate diuersis vl miozibus vel amplioribus. qz etiã ipsa q̃ dãnatio nominat quã facit epale iudiciũ qua maior pena nullus in ecclia cẽ pt. z. j. Pastoris necessitas hz. nec p plis ierpant dira cõtagia sperare ab ouibus sanis morbida. ab illo cui nil est ipossibile. ipsa forsan separãte sanandã. Nescientes enĩ q̃s pruncat ad pdestinatoz nũez. q̃s non pneat. sic affici debem caritatẽ affectu. vt velim oẽs fiat uos fieri. Scõ m. qz ipa virga postmodũ floruerim q̃ significat honesta cõuersatio. Ecci. xxxij. Flores mei fructus honoris z honestatis. Uñ hiero. viij. q. i. Qualis erit edificatio discipuli si intelligat se magro esse maiorẽ. Uñ non solũ epi. pbyteri. z diaconos dñi magnopere pudere vt cunctũ pplm cui psident puersatiõe z simone peccantẽ. verũetiã inferiores gradꝰ vr exorciste z ceteri. z oẽs omino qui domui dei deseruiũt. qz valde dei ecclias destruit laici meliores esse q̃s clericos. Hec ibi. et. di. xl. per terrum. Tertiũ est. qz virga ipsa fronduit. in q̃ singulariter verbi predicatio. Ps. i. Et folium eius nõ defluet. Uñ z di. xlij. §. i. õr q̃ innocẽs absq̃ fmone cõuersatio q̃ntũ edificat ecclam exẽplo. tãto nocet silentio. z di. c. Sit rector. p regul

sed extraneus de alia tribu eligit Jesus alias Josue. vt scirem⁹ principatũ in pl̃os nõ sanguini deferẽdũ sed vireat nũc cernim⁹ pl̃imos hãc rẽ bnficio facere. vt que rãt eos in eccl̃a colũnas erigere. nõ quos cognoscũt pl̃ ecclie pdesse. sed q̃s vel ipi amãt vel quoz sũt obsequijs deliniti vel pro quibꝫ maioz qui spiã rogauerit. z vt de terona tacea. q̃ vt fierent clerici muneribꝫ impetrarunt. Hie. viij. q. i. moises. Quis erit q̃ se idoneũ ad h̃ sc̃z ad p̃ et de⁹ ad moysen dicit. Assume ad temetipm Jesũ filiũ naue hoiem. q̃ habet spm̃ dei in semetipo. z iponẽs manus sup̃ eũ ꝛc. nulla h̃ ppli acclamatio. nulla psanguini tatis ratio. nulla ppinquitatis habita ptẽplatio ẽ. vt p pinquius agroz z pdiozũ relinquaf hereditas. Suber nario populi illi tradatur quẽ de⁹ elegit homi sc̃z tali q̃ habet spm̃ dei in semetipo. z pcepta dei in cõspectu eius sunt. Qui moysi valde motus z familiaris sit. i. in q̃ sit caritas ei⁹ legis z sciẽtie. vt possint eũ audire filij israel vij. q. i. si ergo tant⁹. Illud inferẽdũ ẽ aduersus eos. qui de episcopatu in tumescũt. z putãt se nõ dispensationez ppi sed impiorũ psecutos. q̃ nõ statim oĩbꝫ illis meliores sunt. q̃cũq̃ nõ fuerũt epi ordinati. Et ex eo q̃ ipi epi electi sũt se magis extimẽt cõprobatos. Si aũt pcã filiorũ ab epatu iustũ phibent. q̃ tomagis vnusq̃sq̃ sepsidebit se ab hmõi non tã honore q̃ onere z aliozũ locũ qui magis digni sũt. nõ ãbigit occupare. Hiero. viij. q. i. illõ re de tempore z loco.

Capitulum. ij.

Qua ad dignitates ordinarie venit p electionẽ vel postulationem z confirmationẽ. ideo de his agendũ z primo de electione. Si aũt electio psone ad dignitatẽ vocatio. vt colligitur. de elec. cũ in cũctis. z. c. q̃ ppter. Pertinet aũt electio de iure cõi ad collegiũ. etiã si solũ duo vl̃ tres fuerint si clerici nõ sũt in eccl̃a vt collegiũ. sed vt singulares pone. tũc superior puidebit p se vl̃ ad pñtationẽ patroni si quis sit. vt de iure. pasto. Et electio quidẽ nõ solũ ad collegiũ pinet sed plerũq̃ de cõsuetudine vel ꝓuilegio alieni vocanf. ex e. cumana. viij. z q̃ est in possessione iurẽ eligendi eligere põt etiã si postea possessionẽ amittat. ó iurepa. psultationibꝫ. z. c. cũ ppter. z. c. querelã. Itẽ eligere põt plãtus z quilibet clericus in quẽ cõpromissum fuerit. vt hĩ infra. §. ix. Quis aũt nõ possit eligere. Nota q̃ excoicatus maiori nõ põt eligere. de appel. pstitutis. Si mĩori de cle. ex cõ. mi. c. vl. Itẽ nec suspensus. ó consue. cũ dilectus. Itẽ nec interdictus. ex eo. cũ inter. Item nec ille q̃ scienter celebrauit in loco interdicto. de sen. ex. is qui libro. vi. Itẽ illi quibꝫ interdictũ est eligere absq̃ supioris lnĩa. ex. e. c. vlr. Itẽ nec illi qui i ea vocatõne electo gerũt scienter indignũ ex. eo. cũ in cũctis. z. c. innotuit. in fi. Nã tales sunt tpo iure ea vice prãte eligendi ꝓuati. Et idẽ dicendũ si peccauerit in postulãdo. ex eo. scriptũ est. Et h̃ verũ ẽ qñ facta noiatione sequif electio vel postulatio. secus si nõ seq̃f. q̃ tũc nõ essent ppter h̃ ꝓuati. ex eo. ppetuo li. vi. Itẽ eligere ñ pñt q̃ peccauerũt in forma electionis. q̃ debent ꝓuari iure eligẽdi ex eo. q̃ ppter. Item nec illi qui neglexerũt vsq̃ ad lapsum tps. de quo. vide in §. primo. Item nõ pñt eligere pupilli. nec etiã in locis regularibꝫ. q̃ nõ sũt pfessi tacite vel exp̃sse sc̃z nec cõuersi. ex de elec. ex eo. li. vi. Itẽ in cathedralibꝫ collegiatis secularibꝫ vel regularibꝫ ecclesijs vocẽ nõ habẽt. qui nõ sũt subdiaconi. nec in eligendo. nec in alijs actis capitularibus etiam si ab alijs libere concedatur. vt de eta. z quali. vt hĩ in clemen.

Elatio

Non põt eligere

Infra quantum tem .§.i

poris debeat fieri electio. Nota q̃ in eccl̃a cathedrali vl̃ regulari hñt electores tps trium mensiũ. infra quos si iusto impedimẽto cessante nõ elegerint. ad primũ supioẽ deuoluit. ex eo. ne p defectu. Deinde debent electores psentare electũ. z petere psensũ eius infra octo dies post q̃s pmode possunt alioquin negligentes excludunf a psecutione. pcessus. z sũt suspensi p tres annos ab oĩbꝫ beneficijs ipius eccl̃ie. ex eo. cupientes li. vi. Electus vero tenef psentire infra mensem a pñtatione. alias priuatus est iure electiõis electus. nisi forte ea sit electi pditõ q̃ nõ possit consentire absq̃ lnĩa supioz. quo casu tenef elect⁹ vel electores petere lnĩam. cũ ea celeritate quã suã periozis absentia vl̃ pñtia patif. etsi nõ habeatur extũc ad electionẽ ipam pcedãt. Quilibet etiã clericꝰ electus infra tres mẽses post psensũ tenef petere confirmationẽ als irrita ẽ electio. ex de elec. q̃s sit. li. vi. Idẽ si petẽda sit confirmatio a papa. q̃ tũc electus tenef infra mensẽ p⁹ cõsensũ. vel si nõ fuerit ei electio pñtata ifra mẽsem a notitia iter arripere versus curiã. z sic petere psirmationẽ ac negotiũ psequi vt in pdicto. c. cupientes. In alijs vero eccl̃is debet puidere infra sex mẽses. als eodem pdicto modo ad primũ superiorẽ deuoluit. extra de pben. de multa. z de p̃cep. preben. nulla ecclesia.

In quo loco fieri de .§.ii.

bet electio. Nota q̃ põt fieri in eccl̃a vel capitulo l̃ alio honesto loco si l̃. z maxie iuxta psuetudinẽ. ex. i. cauf. Sed tñ electões epoz̃ pcipue in eccl̃ia fieri solent. ex eo q̃ sicut. Sz ex cã etiã extra ciuitatẽ fieri pñt. vt. xxij. di. in noie. Et nõ debẽt fieri añ sepulturã pdecessoris. ex eo. bone memorie. si tñ fierent. valent. Oĩs electores q̃ i ciuitate sũt debẽt vocari ad electionẽ verbo vel scripto l̃ psueto signo cãpane. Itẽ q̃ sũt in hortis ciuitatis. ar. ff. de pcur. li. i. Itẽ debẽt vocari oẽs q̃ sũt in puintia p litteras vel p nunciũ. ex eo cõã. hoc dico fm psuetudinẽ obseruandũ. Et si vocati ad petẽtẽ terminũ eis aduocantibꝰ assignatũ nõ ueniãt. nõ optet vlter⁹ eos expectari ex eo. cũ inter. z. c. cũ nobis. Alĩs aũt elector si iusto impedimẽto tenef. potest instituere pcuratorẽ z pmittere vni vel pluribꝫ vices suas. dũ tñ quilibet coz insolidũ et erit melior pditio occupantis. q̃ si ambo pcurrant z petãt admitti. nõ admittrank ambo. sz ille quẽ capitulũ vel maior pars capituli elegerit. Et si nõ concordant admittetur ille qui primo noiatus in cõmissione. at si nullus sit insolidũ. nõ valet. Oñ aũt pcurator vnũ noiat p se z aliũ p pte illius q̃ sibi pmisit nihil agit nisi de certa persona habuerit spãle mãdatũ. q̃ tũc aliũ noie suo poterit eligere. Porro si null⁹ ó collegio vult esse pcurator nõ põt alĩs nolente capitulo exneũ deputare. Nõ etiã põt p lras exprimere votũ suũ. hec oĩa de elec. si quis iusto. li. vi. Si aũt aliquis electoz ptempt⁹ nec vocat⁹ est ad electionẽ. ad petitionẽ ei⁹ cassanda ẽ electio. põt tamẽ si vult eã ratã hr̃e. ex eo q̃ sicut. Põt elector q̃bꝫ renũciare voci sue. q̃ z põt renunciare iuri suo. Et talis q̃ postea fit p alios non poterat impugnare. Si tamen talis accedat electiõe nõdũ facta admittendus ẽ. etiã in oĩbꝫ q̃ restant facienda circa ipam ex eo. eccl̃a vra.

De forma seu modo .§.iii

electionis No. q̃ est triplex modus. s. pscrutinũ. p compromissum. z p cõz inspirationẽ. z de his dicit Inno. ex de elec. q̃ ppter. Statuim⁹. vt cũ electio fuerit celebrãda presentibꝰ oĩbꝫ qui volũt z debẽt z pñt cõmode iter esse. assumank tres de collegio fidedigni q̃ secreto z singillatim vota cunctoz diligẽter examinẽt z exquirãt z i

scriptis redacta mox publicēt in cōi nulla prorsus appellacōis obstaculo interiecto. vt his collatōe habita eligat. in quē oēs vl maior ps z sanior capituli ꝓsentit. vl saltē eligēdi prās aliqbz virz idoneis cōmittat. q vice oīm ecclesie viduitate, quidcāt de pastore alit electio fcā nō valeat nisi forte cōuer cēt ab oībz qsi p inspiratōez absqz vicio celebrata. Qui vo ꝺ ꝓscripras formas eligē attēptauerint eligēdi ea vice prāte ꝑuēt. hec oīa Jn.in.c.qꝫ ꝑter Vbi ꝑmo nota fm Hosti. q hec decre. locū sibi vēdicat in oībz būficijs qz collatio spectat ad collegiū aliqꝺ. dūmō tot sunt de collegio qꝺ seruari possit. Unꝺ si ecnt trātū tres de collegio nō ꝑ ꝑuari forma. Uñ tūc in sit eligent et duo scrutabūt tertiū. vl duo tūt tñ vn⁹ aliū scrutabit q si sol⁹ in quē cecidit ius eligēdi ille sol⁹ vocatz testibz exp̄met votū suū z postea eliget z electionē publicabit. Uñ Jnno. in glo. nō credit q ista d. s. q sint tñ tres. z q sint de collegio sit de subia forme. Sz hosti. z goff. ꝺ trīū dicūt cū. s. ꝑt seruari. Colligē g q de subia forme cū pcedit per scrutiniū sunt ista. Prīo q electores cōgregent. Scꝺo q aliq scrutatores assumant. et regulant dñt cē tres. q si mul dñt vota singlōz in secreto exārere. Et prīo seipsos pscrutabūt. deīde alios singillatim z secreto. z ꝺ vt qlibz liber⁹ dicat votū suū. q si fieret inq̄sitio votoz in publico nō valeret electio: cetā si oēs ꝓsentirēt. ex. e. in genesi. vñ et reqrit tertio: q secreto exquirant vota sigillatim q̄uis non obsit si aliq in capitulo existentes nō respondeant. vel capriose respondeant nec obest si aliqui de capitulo nō requirantur: dummodo suum ꝓpositum non pscīa. Quarto q vota in scptis rediganť. z ꝺ notariū. vel q mel⁹ ēvn⁹ ꝺ scrutatoribz scribet videtibz alijs d nob. Et si ds vellet ꝺdicere stabit scripture. ex. de testi. Preterea. Quīta q vota scripta mox publicent in cōi. i capitulo seu loco ybi fit electio. nec obest si in cap̄lo sūt aliq extranei religiosi vl alij. Sexto q collatio habeat saltī ꝺ nūero ad numez. ds sit maior q si oēs vnū eligūt habēda est collatio. Si aliqs ē ꝓpositus vel aliqs admissus ñ vocatis vl ꝺ cōditiōe electi. sz fm ds istā si hec collatio admittit. tenet electio qñ oēs vnū eligūt. sec⁹ si non oēs vnū sz duōs. z tūc facienda ē triplex collatio. s. numeri ad nūez. zeli ad zelū. meriti ad meritū. Si tñ vna ps eligentiū sit duplo maior in nūero. altera nō ꝑt ei opponi de extenuatione zeli vel numeri. ex. eo. si qñ. lib. vi. Si aūt occurrit aliqꝺ dubiū discutiat plene extra eo. cū terra. Et in nūero eligentiū nō pōt ꝺputari electus. qz nullus pōt se eligere de elec. cumana. Septimo q sequat electio coīs z̄ et ab vno vice oīm eligentiū illū nominatū. Octauo q eligat ille in quē maior z sanior ps ꝓsenserit Nota etiā fm Goff. q publicato scrutinio illi q sūt de maiori z saniori nūero. cū. s. vota diuidunt in diuersos nō pōt variare vota sua z accedere ad minorē ptem Sed illi q sūt de minori nūero accedē pōt ad illos de maiori numero. quia is debet eligi in quē maior pars ꝓsensit. Uñ publicato scrutinio z facta electione. tunc maior pars dicet minori. qz maior ps ꝓsensit in talē. vñ ille ꝺz eligi. si placz vobis? cōuer cū elegam⁹. Et si acquieuerint oēs tūc vn⁹ electorū cū pnunciabit electū dicet. Ego tal' vice mea et oīm electoz eligo talē. Si aūt tal' nō acqeuerit dicet. Ego talis vice mea z oīm aliozq mecū ꝓsentiūt eligo talē. z̄ Et nota q electio facta ꝺ ꝑdictā formā. i. si aliqꝺ omissū est irritatur z annullat z fm Jnno. iꝑo iure. sed fm Do. et ber. per sententiā supiorīs ē irrita da ex. eo. cumana. et hoc magis placet. q si p viā facti scrutiniū null⁹ posset eligi. puta qz sūt in pari nūero pt pcedi ad. secūdū z tertiū scrutiniū donec aliqs eligi possit. Jtem nota q in electionib vota incerta z ꝺditionata nō valent z debēt haberi. p nō adiectis. puta cu ꝺz consentio in illū. i quē ꝓsentit talis. vel si pe. bre nō potero ꝓsentio in iohannē silia. de elec. in electiōz. li. vi. Jtē in oīmi electione vl postulatiōe si dicat. eligo talē postulando vl postulandū vel in postulandū. seu postulo eligendo vl eligēdū vel in eligendū nil agit. Et sic̄r sub hac forma. Eligo z postulo. p ut melius de iure fieri pt nisi qñ. ꝓbabil⁹ dubitet vtrūz aliquis sit eligend⁹ vl postulād⁹. Quo casu sit electus l postulat⁹ teneat vnā tantū determinatā viā acceptare ex. de postu. ꝓpetuo. li vi. Electio aūt sp ꝺz fieri p verba nūeri singularis. siue fiat p scrutiniū siue cōpromissum. al's facta nō valet. extra. eo. c. sicut. li. vi. Uñ ptās electi gendi deuoluit in aliū. No. q in carbedralib ecclīs si infra ep̄s trīū mensiū nō eligat. deuoluit ad ꝓmū ū suꝓiorē. Qui si infra tres mēses ñ elegerit i ꝺuoluit ad aliū. sup̄iorē. z sic vsqz ad papam. Si vero eligant scienter indignū sic sūt ꝺuarī iure eligendi. vel ꝺuenť p sniaz. qz ñ p uāt debitā formā z ad papā deuoluit. ex. eo. quāqz. li. vi.

Lassanda ē electio .§.IIII.

illius q requisit⁹ anteqz esset electus ꝓsentit electōi ꝺ facīede. qz ꝑsumit ābitos⁹. ex. eo. cū p⁹ petitā. Jtē qñ maior pars capituli deficit in electione scz ꝓmittendo vicinior pars capituli deficit in electione scz ꝓmittendo vicinioz pars capituli deficit in electione scz ꝓmittendo vicinioz pars capituli deficit in electione scz ꝓmittendo vicinioz

erie cassanda est electio. extra de cle. extra. mi. Si celebrat. Itē nec suspēs nec inhibet. qr inhibitū ñ fuauit. extra ō post. c. i. & de ꝓuc. cū dilect. Itē nō dz eligi ꝑsona cui aliqd obstat de ꝑpedimētis circa ordinādos. de qbꝫ hr. s. de or. di. q. to. Itē nec ꝯ p vicū ꝑsōe sēl reprobat fuit. tal' enī nec ibi nec alubi eligi pt. extra e. sup eo. Sed ār si cassata fuit electio ꝑ vitiosū ꝓcessuz. qr tūc nō ipedit promotio pt eligi eps. s. qui iā est alligat alteri eccīe. ista pt postulari. papa. extra de postu. c. fi. Itē in plarū religiosoꝝ ñ pt eligi nisi expsse ꝓfessus alis nō valz electio. extra. c. nulli. li. vi. Nec etiā alicui ꝯ sit alteri religiosi vl hitus extra. c. Cū medicantiū ad ñ medicātes. vt hēs. s. in ti. de religio.

Electus pt ꝓsensum ꝓiugiū vt sponsus eccīe viduate extra. c. cū inter. et de trāsla. iter corpalia. §. i. t. ij. Itē electio gignit ꝓfirmatoz. extra. c. Cōfirmatio dat administratiōnē eoz. Si electi aīa ꝓfirmatoz administrat removend ē. extra eo. qualr. nisi in sūmo pontifice ꝯ eligēdo ꝓfirmar. di. xviij. in noie dñi. vl nisi sic administrāti parear. extra. c. nosti. vel nisi pueniat ad papā ꝓfirmatio. t sit valde remota sede aplica. qr tales si sint in ꝓcordia electi administrare pnt etiā aīa. ita tñ ꝯ nihil pñt alienet. extra eo. nihil. Nec pt eis cōmitti administratio sub noīe yconomat vl pcu ratoris t hmōi. nec in pte nec in toto. nec in spualibꝫ nec in tpalibꝫ. ꝯ si susceperint puati sunt omni iure electōis extra. c. Quaricie. li. vi. Duas electōes in vna eccīa ō se facias nēo pt psecꝫ. s ynā tm eligat. extra. c. vt ds. lib. vi.

Un religioso acqrat. §. VII

Religiosus electōis extra ordinē suū. No. ꝯ nulli religioso pdicatoꝝ. minoꝝ beremitaꝝ t ꝙrūlibet mēdicātiū ex electiōe nec ꝓuisione. postulatōe. seu vocatōe ad platurā extra suū ordinē in discordia facā tus aliqō acqrit. nec ꝓscie pt etiaz in dia habita. extra. c. ꝙrundā. li. vi. Et dz intelligi i discordia que cēt siue de iure siue de facō. vt in cle. eo. ti. ꝯ circa. Et no. ꝯ si religiosus electioi de se facte ad platiōem aliquā extra suū mōasteriū vl etiā nō petita lnia t obtenta ꝓsentit. ꝓsensus no valz et electio ipa turbis vacuat. Sed nota ꝯ plati religiosoꝝ requisitis ꝙētibꝫ pñt hmōi lniaz dare. extra. c. si religiosus. li. vi. Nō aūt valeret lnia ꝙ ꝓcederet ꝯ futura electōe quā fieri ꝓtigerit. extra eo. cū ꝓcessa. in cle. nec aliqs religiosus pt ꝑfici in aliq eccīa ꝙ clero careat t ꝑlo xpiano. vt in cle. ti. in plerisqꝫ. Quid si due electiones fiāt. Rñ. fm hosti. si sit. t in cōtinēti fiāt. puta qr in scrutinio diuisa sunt noīa. tūc illa valz ꝙ melioribꝫ ꝛma toribus meritis adiuuat. extra. c. Licet. in fi. t. c. dudū. Si ꝑo electiones fiāt ex intervallo. t ꝑma fuit rite fcā illa valet. imo etiā si ꝑma annullāda sit: scda nihilomin cassari dz extra. c. Bone mēorie. Nisi ꝑ fiat sīē quidā intelligūt. extra eo. c. bone mēorie. Sic. t etiā cassanda ē scda etiā si ꝑma nulla fuit ꝓpter cām nōdū patentē. extra. c. considerā. t. c. auctoritatis. ꝯ si ꝑma ex cā notoria nulla fuit valebit scda rite facta. extra de supp. ne. c. fi. et extra. c. venerabilē. Sunt alii in quibꝫ electoꝝ itez pñt eligē. vt puta si electi nō vlt ꝓsentire. et si pt ꝓsensuz renūciat iuri suo: vl moriat. vel ꝓpter occultū eius vicū irritat. t in his casibꝫ bñt electores integrū ꝛgus a dissensu vel renūciatōe vel morte seu irritatione. ac si vacatio non esset. dummodo nil egerint fraudulenter. extra eodem. Si electio. libro. vi.

Circa electões mo. §. VIII.

Religiosi electōis. No ꝯ nulla dz ad electionē admitti. nisi. xij. annaliū. No ꝯ nulla dz ad electionē admitti. nisi. xij. annū egerit. t pfessa fuerit tacite vl expsse. nec in abbatia ꝓfess. extra. annū. t nisi fuerit expsse pfessa. Itē nota ꝯ cū per scrutiniū ꝓcedit illa electio ꝙ a duabꝫ partibꝫ fuerit celebrata nō obstāte appellatōe ptis alteri. ꝓmissa tñ diligenti examiatiōe. si alis fuit inuēta canōica ꝓfirmet. et bñdicēda bñdicat. si aūt nulla electionū cēt a duabꝫ partibus celebrata. tūc nō obstāte ꝯ sit publicatū scrutiniuz aut etiā ad electiōem ꝓcessum pñt alie moniales antecꝫ ad act extraneos diuertāt ad illā accedē ꝙ a maiori numero est electa. t si p bō veniat ad duas ptes ꝓfirmet. vt pt dictū ē. s nihilomin ꝯ eā sic ꝓfirmatā postꝫ fuit i administratōe poterūt alie opponere in modū denūciationis vl accusatōis vt a dignitate removeat. ꝯ si ad aliaz ꝙ a maiori pte electa ē alie nolūt accedē: vl nō tot ꝯ ascēdāt ad duas ptes. tūc sup obiect ꝙ faceret ps alka t sup alijs ꝙ sunt inḡrēda plane t sine strepitu iudicij p superiorē inḡrat aīaꝫ ꝓfirmet. s ipa interim in spualibꝫ et tpalibꝫ administret. ita tñ ꝯ ō reb mōasterij nihil alienet nec monialē recipiat. Si ꝙ ꝑo a maiore pte denoīata vel electa fuit nō valet. nec pt ꝓdicto mō eā accedi. Itē nota ꝯ nunꝫ in electōibꝫ monialiū dz fieri collatio zeli ad zelū. nec meriti ad meritū. s solū nūeri ad nūez. Si ꝑo procedit ꝑ formā cōpromissi. si maior ps se opponit electe: nihilomin ꝯ ꝓfirmet t bñdicat ꝓdictōe ptis nō obstante. Si āt maior ps se opponet differret ꝓfirmatio vl ifirmatio donec de obiectis. t alijs fuit inḡsitū s interim administrabit vt ei ꝓmittit. nisi ps opponētiū fuit duplo maior. qr tūc nō administrabit s expectabit litis euētū. Itē no. qr si in hmōi electoibꝫ ꝓtigerit ad curiā appellari dnt cāe expmi fm modū ꝓstōis: vt extra. c. ꝙ ꝓ. li. vi. s nō dnt ipe ire ān pont procuratores ꝓstituere. Itē ꝯ hi ꝙ cuocāt ad dirigēdas moniales i electoibꝫ. nisi abstineāt ab his ꝑ ꝙ inf eas oriri possz circa ꝫ discordia vl nutriri ecclesiastica sunt. t hec omia ꝓdicta būt locū etiā apō mulieres ꝙ viuunt canōice. excepto de ꝓfessiōe. qr tales nō ꝓfitent. hec oīa extra. c. indēnitatibꝫ. li. vi. De ꝓfirmatōe electōis hēs. §. confirmatio electoꝝ. p totū. De electōe pape. §. de simōia ꝙ ꝓmittit in elcōne. t quō nō valet. s. in. ij. pte. ti. i. c. v. et c. xx. de excōicatōe quā incurrūt illi ꝙ grauāt electores in se vel suis cōsanguineis in ꝑsona vel rebus pro eo ꝯ noluerūt eligere illum quē volebant. habes. s.

De electione p com. §. IX.

Ex promissione Eligēdi prās pt alicui vl aliqbꝫ cōmitti. extra eo. cū ad nram. s cōpetēt cōmittat in nūero impari. extra eo. in causis. t. c. cū dilecti. t. c. cū in iure. Et vni cōmitti pt etiā nō plato. extra. de renūc. p trāslatoz. nec reqrit ꝯ hi qui qbꝫ cōmitti sunt de collegio. extra. c. cām ꝙ. s tñ in hac cōmissiōe si vn dissentiat nō ꝙat forma. nec valz extra eo. qr ꝓpter. t. c. cū dilecti. nec cnī cogit ds iuri suo renūciare inuit. extra ꝙ me. cū. Abbas. t. c. Ad audientiā. Itē no. ꝯ i re integra. tal prās revocari pt. extra. c. in cāis. Illi in qs potestas eligēdi ꝓmittit pñt ō ꝑsona cuiuscꝫ loci puidere. Arg. lxiij. di. lectis. t. c. reatina. Tutius tñ t melius ē ꝯ de ipa eccīa eligāt. extra. e. ꝯ sic. t xxiij. di. in noie dñi. nō valz cōmissio sub hac forma. vt ds qsitis votis i secreto illū eligat in quē plēs ꝓsenserint. extra. e. si cui. li. vi. Ān cōpromissarij possint vnū de se eligere. Rñ. si bt ex forma cōpromissi: pñt alis nō. extra ō sortil. c. vlt. t extra. c. cumana. Si ue cōmissum sit vni siue plibꝫ. electio fieri ꝑ verba singularis nūeri. alis ñ vz. extra. c. sicut. li. vi. t de sen. t re iudi. cū ab vno. li. vi. Cōpromissarius si nō eligat infra ꝛpm electōis a iure statutū ad superiorē prās devoluit. Si ꝑo eligat indignū siue sciēter siue ignoranter eligendi prās reūnit ad electores. nisi sciēt electionē factā ratā brent. t eodē mō reuertit ad eos si eligit idoneū. t ille ñ ꝓsentit. Porro cōpromissarius qñ eligit sciēter indignū nō ponunt cōpromittentes nisi ratū habuerint. s ipse suspēsus est triēnio a beneficijs ꝙ obtinet in illa eccīa quā sic eligēdo offendit

sed ꝺ nō ꝺꝫ locū si cōpromissari⁹ sit epūs.ex.c.si cōpromissari⁹.li.vi. Et no.fm archiꝺ. q si is in quē cōpromittitur ꝺꝫ prātem confirmāꝺi.si acceptat cōpromissum in se factum.nō est necesse q prius eligat postea confirmet. sed sufficit q t instituat illū in plarū: vigore sue plarōis et comissionis t sue auctis.de q sibi videtur.

De tertio mō elcōis .ℸ.X.

Scꝫ q cōem inspiratōꝫ q nō ē mltū in vsu nō recipit determinata forma.t iō quōcūq; declarēt suā volūtatē electores dūmodo sunt in simlꝫ gregati vt dūt sufficiat.siue ꝗlibꝫ dicat vn⁹ post vnū. Ego eligo talē in plarū tal' loci siue oēs simlr.ego eligo talē.Est tn necarū vt null⁹ discrepet electoꝝ a volūtate pcedendi p illū modū.al's si etiā vn⁹ nō vellet oportꝫ pcedē p viā scrutinij.sic etiā dictū ē cū fit p cōpmissuꝫ. De decreto electōis dic̄ Gratian⁹ in.c.ostius epūs.lxi.di.ℸ.sed aliud ē.q electio fit cū solēnitate decreti oīm subscriptōrū roborati.qō pbat p.c.se.Decretū hic ꝺr lra q mittit supior q ꝺꝫ confirmare electū.in q exp mit mod⁹ elcōis celebrate.t nōia electoꝝ.seu electi et cligentiū vt possit superior comphēdere.si canōice ē electio celebrata. Et qrit ibi glo. Utr fit adeo necarius ꝺ decretū q sine ipo nō valeat. Rñdꝫ q nō.qr t sine ipo valꝫ vñ qñ superior est pñs ī domo.recipit ꝺbotēs⁹. gesta in elcōne p vnū cligentiū.ꝫ qñ ē absens tūc mittit tal' q ꝺr decretū.

De postulatione. Capīm.iij.

Postulatio qd sit. rñ

Ider fm Host.lꝫ Goff.dicat q postulatio ē gre petitio.ex.e.bone. tu dic q postulatio est al⁹ pson̄ q eligit pbibet.nō ꝙt viciū ꝫ ꝙt defectū q tn postulatū nō oīno inabilē reddit ad quidēdū eccie ꝺcors t certa petitio capl'i. Quis sit postulād⁹ vl nō. Rñ.hoc sticū. Jn pmis q dē nō pt postulari crimīosus. puta piurus.hōicida.vl inobediēs.tales enī nec eligi nec postulari pnt.ex.e.c.i. Ho.tn q illud.c.i.loq de iobediētia ꝺtumacie cū qs ñ paret sentētijs suoꝝ platoꝝ.t qō ꝺr ꝺ piurio.credo q intelligit de eo q p sniaz ē iudicat⁹ piur⁹.nō de piurio qō fit ī cōi fmōe vl al's ñ notorio. Jtē nō pfessus tacite nec expsse ñ postulat in regularē plarū.sic nec eligit ex de elec.cū cām.t.c.cū ad nrām.nisi necitate instāte.qr tūc posset dūmō in regla fūt ꝺpetēter instruct⁹. et bñ erudit⁹ sic pt intelligi ex de elec.cū mōasteriū.t ca. officij.ℸ fi. Jtē nō postulat epūs⁹ sic nō eligit ex ꝺ elec. cū int ea.nisi forte sit liberat⁹.ita q p annū iā fuit liber. xxxiij.dis.cōiter. Jtē nec mutilat⁹ qr tal' oīno inabil' est.ex de corpo.vicia.exposuisti. De corpe viciatis hēs.j.in tit. de irregularitate. Jtē bigam⁹ t irregularis.qr talia t silia oīno inabilē reddūt.q si tal' defect⁹ ē.q non reddit oīno inabilē.admittit postulatio.iō postulari pt si defectus sit in erate.ex de elec.cū nob.ℸ.penul.t vlt. Jtē si defect⁹ sit in ordiis. Mā ad oēs dignitates hntes curā postulādus est q est in sacr ex de elec.c.dudū:pmo.ex de eta.t q litate.c.multis. Jtē si sit defect⁹ in natalibꝫ ē postulād⁹. extra de elec.innotuit. Jtē si sit epūs.ex.e.c.fi.t si tal' eligerēt nō valeret electio.vt.j.hr.est q postulandꝫ. Utr clric⁹ aliene diocesis sit postulād⁹ vl possit eligi. Rñ.fm Bern.ex eo.t si vnanimit.q quis clerici nō possint dimittere ecclias sine ꝺsensu epoꝝ suoꝝ. nihilomin⁹ cligi pnt siue in sua siue in aliena dioceſi.ex de elec.cū ter canonicos. Utr religiosus debeat postulari t eligi. Rñ. diuerse fuerūt hac ten⁹ opiniōes. hodie tenet indistincte q siue in suo mōasterio siue extra.siue etiaz ad epalē dignitatē eligi potest.notat q Jo.an.extra de elec. nullus. li.vi. Si aliquis eligat postulando vel postulandū.vel in postulandū.vel postuler eligendo vel in eligendum et hmōi.habes.ℸ.c.ij.ℸ.iij.

A quo sic sit aliqs po .ℸ.I.

stulād⁹. Rñ.si sit epūs. a papa postulād⁹ ē.ex.e.c.fi. Si vero patiat defectū ī ordie vel etate ꝺr postulari ab eo q in hac pte dispēsare pt. Uñ si aliqs.xxx. ānorū postulet ad dignitatē sine cura ab epo pōt postulari.si cū cura a papa. Si ꝺo sit ꝺfect⁹:qr ē clerici⁹ aliene dioceſis.vl sub est alteri vt religiosus t hmōi.nō opꝫ q postulet ꝫ cligi pt vt dcm ē.s. Quis pt postulare.rñ.fm host.q cligi pt.ex.e.bone.ij.ℸ.cereꝫ.t p totū ex.e.ꝺ elec.inoruit.t valz siue admittit postulatio.si ꝺcors fuit.l.si ab omiby fiat. vl saltē si due ptes ꝺsentiūt.qr tūc idē ē ac si oēs ꝺcordaret.al's nō facile admittit.ex de ele.sciū.ℸ.fi.hec recipit fōrma ꝺsiliū.extra ꝺ elc.qr ꝙpt.l.vt fiat p modū scrutinij et formatōis decreti. Cuius fm q sdā pcii pt ꝺfirmatio.ex ꝺ elc. sa tanēꝫ rite fcā poterit postulat⁹ cōfirmari ac si electus fuiſſz.ex de elec.cū ad mōasteriū. Utr p postulatōem aliq ꝺ ius acq rat postulato. Rñ.fm Jo.an.sup sexto.postulatio si ꝺcors fuit.vl saltē a duaby ptiby fcā pēdet q dē a gra generali. Rñ fm q sdā pcii pt ꝺfirmatio.ex ꝺ elc. cū monasteriū.t.c.officij.ℸ.fi. Et si talē admiserit supior dicēt facē gram.t si ñ admiserit facē iniuriā.ff.de aqua, q ti.t estiua.l.i.ℸ.penul. Si ät nō sit fcā in ꝺcordia vl a duaby ptiby.ſz ex cā tē pēdet a gra spāli.ex.e.postulatōꝫ et.c.bone mēorie. Utr postulātes variare possint. Rñ. fm Host. variare pnt re integra.l.quisq; miserint p ꝺfirmatiōe petēda. Aliq tn dicūt q nō sic de electōe vr.s.de elec.si tn postulātes t supior a q postulat pt resilire nō obstāte ꝺdictōe postulati. Postulari a papa q patiāt in ordiis vel ī etate ꝺfectū.tenēt i mag pte fuare ꝺtōes Jo.an.li.vi.q epūs postulat⁹ ad aliā eccliam ꝺr rndere. nec consentio nec dissentio ſz in ꝺ me volūtate dūi pape suppono. Ad ꝺ.viij.q.i.c. Jn scripturis.

De confirmatione electoꝝ. Capīm.iij.

Sequit de ꝺfirmatōe

No.fm host.q ꝺfirmatio electoꝝ est fienda a primo supiore. Uñ epūs ꝺfirmat sibi subiectos.ex ꝺ elc. cū ad mōasteriū.nisi aliqs sit exēpt⁹.ex de ꝺsuc.cū venerabil'. Jtē archiepūs cōfirmat epm.extra ꝺ elec.cū dilecti. ltuij.di.illud. Archiepm ꝺo cōfirmat pmas vl primarchā nisi ipe archiepūs exēpt⁹ sit.ex de elc.bone. Primarchā vel exēptos cōfirmat papa.extra ꝺ elec.sacrū. vl etiā legat⁹ de latere.ex ꝺ elc.si abbatē.li.vi. Sic etiā papa ꝺtōes ꝺfirmat.ex de ele.venerabilē. Qualr ät ꝺbeat fieri ꝺfirmatio no.fm Host. q ꝺr prio fieri examiatio plonar tā eligētiū q̄ electi: etiā si nihil opponat. Cōsulit etiā superiori q ipm electū ad ptem trahat.t de his q ipedire possent diligēter exqrat. Et si ipe diffitū iuenerit secreto ad renūciādū inducat.ex ꝺ elec. dudū.ij.i fi.t ex ꝺ simo. p tuus.ī fi.al's ꝺo fm allegata t pbata pcedat. No. etiā hic q si ink cetera q obꝫ ciūt electo vl postulato seu alis pmouēdo ad dignitatē opponat de cuidēi defectu alis vl plōe prio ꝺr de ꝺ examiatio fieri t si ꝺ iuenit falsuz opponētes excludūt ab oiby alijs q opposuerāt.t etiā puniunt ac si in pbatōe oīm defecissent.extra ꝺ ele.si forte. li.vi. Si ꝺfirmatio fiat ñ vocato cōpetente vel alio q se vellet opponere t ñ discusso negocio.irrita ē.et ꝺr fieri tal' vocatio nō[illegible] q̄ est coelect⁹.vl apparet oppositor al's generalr ī eccia in q electio fcā est.vt si q volūt se opponere appeant in cōpetēti termio pēpronio assignando et hec bñt locū siue electo sit ī ꝺcordia siue ī discordia. extra de elec.qñ.li.vi. Si ät crimē obꝫciat electo vt a motiōe excludat.nō ē necria inscriptio fieda p accusatōꝫ ꝺ ꝫ si obꝫciat electio iā ꝺfirmato.puta in cōsecratione ꝫ

tunc accusator se dz inscribere ad penā extra ordinariaz ad arbitrū iudicē. Nā crimīe sic obtato electꝰ amittit ius qđ ei acquisīū iā erat p electōz z confirmatōz. ex. ō accu. sup

De renunciatione. Capitu. v. (bis.

De renūciatione qua

quis renūciat dignitati vl officio. No. q̄ renūciatio ē iuris p̄prij spōtanea refutatio. nam iuri aliēo renūciari nō pt. Itē si renūciatio ñ cēt spōtanea ſz coacta. nō obesſz repetē volēti ex. e. sup b. Effectꝰ āt renūciatōis est. vt q̄ renūciauit regressuz ñ bēat. nisi ex nouo iure cōmissa cā pñia. Et q̄ sel renūciauit cpatui ppt̄ p̄scias crimīs. amodo eligi nō potit nec postulari. sc̄s si ppt̄ malitiam plebis. ex. e. pꝰ trāslatōz. Renūciato āt ē cōpetēs pusio ad supplicatōz. In q̄ pusiōe dignitat̄z scie rō ē hūda. ex ō pbē. de mlīa. ad fi. sil̄r z ēpiscopi reddituū bñficij cui cāis admittēda l perēda sit renūciarō epat. No. q̄ aliq̄ p̄scia crimīs. i. tal p qđ ipꝰ executio etiā pꝰ pactā pniaz impedit. Secda ē obiectas corpis ex infirmitate l senectu te. i. qua iporēs redderet ad exeq̄ndū officiū pastorale Tertia ē defectꝰ scie z q̄tis desiderāda sit eminēs scia i pastore ē āt cōpetēs tolerāda Quarta ē malicia plēb. nō q̄ q̄libet cl̄pa dēat gregē deserere ne mercēnario p̄areat qui vidit lupū venientē z dimittit oues z fugit. ſz ō supio rīs sui inia. Cñ demū pt nō tā timide fugē q̄ puide declinare. cū oues p̄runt in lupos z q̄ obuert būlit obedire irrevocal̄r p̄dicūt. Quīta ē gue scādalū. cū alit̄ secda etiā videat affectare salutē. Sexta ē plone irregl̄aris vt gl̄aritatē dz ei dare inia. vt si ñ sit nat̄ de leīmo mr̄imonio. si ē occltū. z ille laudabil̄r ipleat officiū. Due alie cāe sūt q̄ sūt pbabiles seu apparentes. Pria ē pter frugē melio ris vite. i. religiōis. Secda ē cā pie būlitatis. ſz he due cāe ñ fuerūt acceptate. ex. de renū. nisi cū p̄dē. vbi etiā alie cāe sup̄ dicte ponūt. ſz Tho. dē q̄ effectio ep̄alis stat̄ i bō mor̄ ī sistat. z iō rādiu ad h̄ colligat q̄ curā pastoralē re tineat q̄z diu. pt subdit̄ sibi p̄missis p̄ficē ad salutē. quā q̄dē deserere ñ dz. nec ppt̄ diuīe p̄rēplatiōis q̄tē cū apt̄ affectarā differri tolerabiliter: fm illū p̄bl̄. i. Desiderū habēs dissolui z̄. nec etiā adūsa q̄ timet vitāda l lucra p̄q̄ renda. q̄ bon̄ pastor pōit aliaz suā p ouib suis. Cōtingit āt q̄nq̄ q̄ eps ipedit procurare salutē p̄riorū multipl̄r ſz vel ppt̄ ignorantiā l ifirmitatē. l irregl̄aritatē l scādalū et hmōi. d q̄b vide. s. Sz tñ sic curā regimīs assumit aliq̄s p euidētiā suprior̄. ita z p eī auctē ex cāis p̄dict̄s deserit suscepta. Un̄ inno. in dicta decretali. nisi cū p̄dē dic. Si penas bñs q̄b saragas i solitudiez aduolare. ita tñ astricti sūt ne ritib p̄ceptoz. vt libeat ñ bēas absq̄ nra p̄

Qualr aūt fieri dz. §. I.

missiōe renūciatio bñficij l officij eccl̄iastici dz ee volūtaria. nā sunt̄ ñ ope lic renūciare. vij. q. i. q̄uis. ex. qđ me. cau. Ad audientiā. Itē dz pure z absolute fieri. ex. de off. dele. ex parte. Naz renūciādo bñficio vel rei spūali aliq̄ dato vl promisso: essz simonia. Et de h̄ hēs. s. in. ij. pte. ti. i. c. v: Debet aūt fieri renūciatio in mānu cius a q̄ h̄ cōstitutio vel confirmatio. ex. e. admoner. Fallit tñ hoc in epo q̄ nō pt renūciare nisi in manu pape. ex. e. nisi cū p̄dē. Sil̄r nec electus epus postq̄z fuerit confirmatus. extra de trāsla. in ter corpalia. nec etiam intrusus. quia et si titulum nō habeat tñ possessionē habet de facto. Un̄ ipse etiā in mānu pape renūciat. ſz si tal cēt in p̄clo mortis. tūc ad h̄ vt vere penitet renūciat i mānu cōfessoris sub cōditōe si placuerit pape. z de hoc. s. in. ij. parte. ti. i. c. v. Nota etiā q̄ pōt quis renūciare p aliū scōm Host. si tñ habeat spāle mandatū. extra de off. deleg. Cū olim. Item videt si habz generalē administratōem. ff. de pcu. l. cui libera. Secus si tantū essz generalis procurator. ex. de pbē. Dilecto. i. rñ. Et no. fm Host̄. q̄ si q̄s mittit nūciū ad supiorē vt cedat pōt penitere dū res est integra. extra de elec. In causis. sed et si talis procurator ignorantē renouauerit tenebit nihilōmin⁹ cessio facta antecz̄ p̄ueniat renouatio ad eū nisi maliciose fuit factū qñ renouatio p̄tinet ad cuz. vt de renū. Cū illustio. in cle. Qui po impetrauit lniaz cedendi: cogendꝰ ē. ex. e. quidem. Item cōuenienter renunciatio dz fieri in scriptis. vt vij. q. i. §. Ecce. et. c. Qualr.

Quomodo renū- §. II.

ciatur iuri scripto. Nota q̄ talis renunciatio ex certa scientia facienda est. Ideoq̄ talis renunciatio si ius ignoret est et notificandum. in auten. Quomō oportet epos §. Igitur ordinādus. colla. i. Nec enī potest q̄s renūciare et quod ignorat. ff. de inoffi. test. l. Mater. Renunciatur aūt iuri exp̄sse et tacite. Expresse quidē cū dicit quitum clamo tale ius et similia. extra de deci. Ex mr̄iplici. Tacite vero cū facit compositionē. extra de elec. Cū inē. Item tacite renūciat in faciendo contra. vt in exhibēdo illi bonorē cuius electioni cōtradixerat. extra de his que fūt a mato. par. ca. c. Ex ore. Similiter recipiendo aliq̄ quem in testē quē impugnabat. ff. de inoffi. test. Si proponas vl si petentis legatū aduocatus vel procurator fuit. ff. de inoffi. test. l. finali. Nota q̄ clericus qui impetrauit beneficiū si subūciat se misericordie canonicorum: scōm Bern̄. non ex hoc intelligit renunciasse. extra eodē ca. Veniens. quin etiā si det eis litteras suas et ipsi sint misericordes. debet talis officio iudicis restitui. eo. titulo Sane. Nam decretis nō derogātibus iura subueniūt de rerū permuta. Cum vniuersorū. sed si renūciat litteris pro certa pensione priuat̄. et litteris et pensione. de rescrip. Ad audientiā. Item quādo quis expectat p̄mā proxime vacaturā in aliqua ecclesia. si aliquis obtinens p̄bendā tenere fraudulenter renunciet. vt ex precedenti precludat illi via ad pinguiorē que sperat vacaz nō petit p̄mū expectantē. Et sic p̄benda piguis p̄ea vacās cōferat isti q̄ renūciauit priuat̄ ipse extraq̄. ex. e. si te. li. vi

Que p̄nt renūciari §. III.

No. q̄ pt q̄s renūciare vocī sue quā hz in elcōne. de elec. ecclia. Item renūciare pt iuri i futuz. i. si lex sā c. pr. p fuko renūciari. a fs ñ. qz qđ ñ est in pt renūciari fm host. ff. de pbē. ep. z vē. in lege. Szqđ si q̄s renūciat oī iuri cōpetēti z ppetituro. z sil̄r si ris ipetrat z ipetrādis. Rñ. host. q̄ ad futuz renūciatio generat̄ ñ vz. vt dēm ē. ex ō. sti. cū accessissent. Si āt spālis i q̄busdā iuribz. z sic generat̄ renūciatio vz. C. q̄ñ mul. turele. offi. fūgi pt. l. fi. cir. mediū. et in auten. vt liceat mri z quie. ibi posita. No. in sūma fm host. q̄ renūciari p̄nt iura ppetētia circa fruitutes: etiā si annualia sint. extra de sepul. In p̄ntia nra. Itē iura cōpetētia circa bñficia sūt z ipsa bñficia renunciari p̄nt. Itē oia iura cōpetentia p aliq̄ instrumēta renūciat. ex. de pac. Cū pridē. Uz aūt debitor possit renūciare probationi solutōis per testes z hmōi. Rñdet: licz q̄dā dicāt q̄ valet renūciatio fm Host. non videt vez. qz ius p̄bandi p testes pro cōi vtilitate inducū est. vñ vsus testiū frequēs z necessar⁹ est. ff. de testi. li. i. ergo tali iuri renunciari non potest. Item clericus

renunciare nō potest foro suo sine ꝓsensu epi.qz fieret p̄ b̄ ꝓiudiciū epo. Renūciatio enī dz fieri aūctē coz q̄ꝫ interest.de off.archid. Ad hec.Silr dericꝰ nō ꝑt renunciare illi ꝓuilegio.si ꝺs suadēte.xvij.q.vij.

Quis aūt possit reꝰ .§.IIII.

nunciare dic Dost.q illic ad quē ꝑtinet id qō renunciat ex de reg.ad aplicam. Pōt aūt renūciare t libere resignare papa papatui.t maxie cū se cognoscit insufficientē ad regendū vniuersalē ecclīaz .co.ti.qm.li.vi. Un t celestinꝰ papa renūciauit q canonisatus ē.t scūs Petrꝰ dr. qz sic ꝓus vocabat. Et greg.xij. venetꝰ natōe renūciauit ꝓuisponte i ꝓcilio cōstantien p procuratorē suū dnm Karolum de malatestis arimini dnm nō ꝓpter insufficientiā sed vt darek vnio.t pax ecclē sacrosctē.nam tpe suo duo alij ꝓtendebāt se ius hre in papatu.t sūmi pontifices in suis obedientijs dicebāt.s.Bndictus.xij.q ꝓprio noie dicebat Petrꝰ de luna.et Jo.xxiij.q ꝓprio noie dicebat balta.cossa. Qui duo Bndictꝰ.s.t Jo.de cōi ꝓcilio t auctoritꝰ concilij depositi sunt.t ꝓuari papatu.qz scā dalizabāt ecclīam dei.nolētes dare vnionē ecclie. Greg.q t angelus prīs ē dictꝰ venetus a cōcilio Cōstantien.factꝰ est legatꝰ in marchia. Et in ꝓcilio eodē a cardialibꝫ t nationibꝫ canonice ē electꝰ Martinꝰ.v. romanꝰ vnicꝰ pastor ecclie. Renūciatio dignitatis ecclē spontanea qñ fit ex pura deuotōe t hūilitate vt ꝺs magis diuis vacet.et pericula aīe euadat.nō ꝑt reprehendi obstantibꝫ debitꝫ circūstantijs.ſz laudari ꝑt enī dicē illō psal. Elegi abiectꝰ esse in domo dei magꝫ q̄ habitare in tabernaculꝭ peccatoꝝ. Elegi dicit qō ꝑtinet ad spontaneā actōez.nō coactōem vl ali quā indignatiōez a abiectꝰ cē qō specret ad hūilitatē seu mortificatōem.videl enī q̄dā abiectio t debonoratio q̄ ad mūdū ſz laudabil t ꝓtuosa.qz ſz ī domo dñi.s.expōs t pmanēs in domo ecclē militātis et postea trīū phātis magisq̄ habitare in tabernaculꝭ peccatoꝝ qō innuit piculoz et dānationis euasionē. Tabernaculū peccatoꝝ in qbꝫ.s.habitant et se reperiūt sunt vicia t pcula q̄ freq̄nt repiunk ī platꝫ Nā q̄nto in loco supiori.tāto in piculo maiori versak. inquit Aug.in regla. Et nil tristius t miserius et dānabilius epi dignitate.si pfunctorie res agak.ait idē dist xlvij. quārūlibet. Uel etiā tabernacla peccatoꝝ in alia vita sūt torm̄ta dānatoz ad q̄ mlti platoz vadūt.nō trīs ꝓpt platuram ſz ꝓpt malā vitā vel negligentiā erga curā. Un q̄dā ex discipulꝭ brī Bernī.q nullo mō voluit acceptare epatū ad quē fuat electꝰ. vt a brō Ber.exortatꝰ.apparēs cuidam post mortē interrogāti de b̄ q̄ noluerat acceptare. Rndit. Revelatū est mihi a scrā trinitate q̄ si fuissez de nūero epoz fuissem de nūero dānatoz.t de istis patz p exempla scrōz. Petrꝰ q̄dā dānianꝰ sapīa t eloq̄ntia insignis renūciauit epatui.q de se scribens ait. qz refutaui ecclīasticū regimē dimittēs epatū centū ānoz mihi pnia inūcta ē fm remedia monastice regle.trīs se excusans ad Greg.vij.dic mlros añ cū b̄ feciſſe. Ulterꝰ inqt epūs hyponensis Aug.sibi successorē instituit Lucidus catholicus īminēte obitu a d cenobiū ꝺuolauit. Cui be. Andreas apparuit in obitu. Addebereꝰ epūs monachū se inꝺuēs martyrū palmā promeruit. Melꝰ est enīz pōdus abīcere q̄ cū detrimēto dñi firmatis cerulcibꝫ interire. dū enī tu ignauus negociatoz denariū seu talētū tenes alterꝰ locū q̄ pecuniā duplicare potat occupasti. Nec ille.adde t exēpla alia vt Celestini pape q renunciauit papatui.et canōiz atus est dictus scūs Petrꝰ de murrone. Beatissimꝰ hieronimꝰ capellā pbri cardialis rome dimisit:t bethleem accedēs torā bibliā in latinū trāstulit:ac plūmas epīas magne doctrine t eloq̄ntie scripsit et scpture scrē mlros libros cōmētatꝰ est. Albertus magnꝰ īmo maximꝰ phūs t theologus archiepatui ratisponēsi renunciauit. Scōus Grego.nazanzenus grecus episcopatui renūciauit scribēs apologiā.i.excusatōz sue renūciatiōis oīdens difficultatē maxīmē in regēdo t docēdo ꝓlos ꝓpt diuīsitatē cōplexionū t morū statuū t exē plo eiꝰ.q bñet nutrire q̄ddā aīal cōpositū ex naturis multoz aīaliū.cui vnꝰ t idē cibꝰ cēt vni parti eiꝰ nutrimēti. alteri venenū. Mālpanis vita bois.t venenū vt dr; accipitris. venenū vita serpentis.t mors bois tē. Serūs benedictꝰ renūciauit abbatie q̄ vidit subditos obstinatos t nul pficē.t ad solitudinē derelictā reuersus est. Magr Ray.cōpilator decretaliū t miraculis clarēs.renūciauit magistratui ordis ꝓpter debilitatē corpis.qz nō valebat ita discurrere t laborare. Plēs alij voluēt renūciare ne volūtatī suoz supioz.t p ꝑs dei ꝑirent patiērer ꝓmālerūt.

De diuersis officijs seu dignitatibꝫ arcbidiaconib. Capitulum septimum.

Deus in gradib' eius

cognoscet cū suscipiet eā.ps. Bre.b̄ exponēs sup Ezech.sic ait de.pc.di.ij. Dū sctām ecclesiam dñs suscepit.s.p incarnatōz se ei ꝓformē faciendo i gradibꝫ eiꝰ dinoscit.qz eiꝰ glia p illiꝰ incremēta declarat q̄ntū enī eccia alcendēdo ꝓficit.tm deus homibꝫ ex ea virtute innotescit. Sz isti gdꝰ pñt triplr ꝓsiderari.

Primo fm gratie augmentationem.

Scōo scom opis variationem.

Tertio fm pfectōis vl ꝓsidentie diuersificationē.

Quantum ad ꝓmū ē triplex gdus fm augmētū gre scz inapietū.s.bñ facere.proficietū t pficientū seu pfectoz. Prioz exercitui spūale ē pncipalr rentanōibꝫ viciozꝝ resistere. Secundoz in ꝓrutibꝫ pficere. Tertioz diuis inherere.t de his in psal. Bndictōem scz gre dabit legislatoz.s.deꝰ.ibūt.s.ex ipa gra.de ꝓrute i ꝓrutē.qz de inapietē ti gradu ad pficiētē t de proficiēti ad pfectū.t sic demū videbit deꝰ deoz in syon.i.in glia. Cognoscāt deꝰ ab his qui sunt in isti gdibꝫ.t ab alijs p eos. Scōo ꝓsiderat gradꝰ fm varia occupatōez ad quā plurimū se applicat homo Et sic sunt tres gdꝰ.qz actinoz q̄ se exercent i operibꝫ mie exterioribꝫ,contēplatiuoz q̄ diuoz meditatioibus t speculatōibꝫ insistūt. Et platoz q̄ vtriqꝫ.s.actiue et cōtemplatiue deseruiunt.vel penitentū qui scz a predictis gradibꝫ actiue vel cōtemplatiue decidētes ad deum per cōpunctionē reuertunk. Et hi figurati sunt per tres ques dilexit chrīsꝰ.vt dicit Joh.xi.scz Marthā que significat actiuā. Mariam q̄ significat cōtemplatiuam. Lazarum designantē inquantū mortuus t resuscitatus gradū penitentiū.sed inq̄ntū postea platꝰ t epūs scopus statū ꝓsidentiū. Noz gradus t actus possunt notari in illo versu psalmi. Memor fui dei t delectar sum.q̄ ꝑtinet ad cōtemplatiuos.in quibꝫ est maxima memorādo de deo delectatio. Exercitatus sum. quod spectat ad actiuos qui se exercent in opibꝫ misericordie. Et scopebā spiritū meū.id est mūdabā:qō actiue ad perfectionē itendentes p pniam mūdantes domū conscientie,vl etiam ad prelatos:qui scopa zeli ad salutē subditoz se debent percurere. Tertio considerak gradꝰ fm statū pfectōis esse,t clerici et religiosi t ꝓsidentie.dicunk in statu pfectōis esse,t clerici et religiosi t episcopi.sed alio t alio modo.nā clerici ditsitiue.qz tenenk ad ptinentiā que disponit ad pfectōem religiosi tenditiue.qz tendūt ad pfectōez epi pfecti.qz scz sunt vt alioz pfectiores ſz ō religiosis dictū est et ō episcopis est seq̄ns titulꝰ. Restat q̄ videre de alijs gdibꝫ ꝓstituti. Nascipue curatis:q̄ etiā sunt in diuīs gdibꝫ ꝓstituti. Nam aliq̄ dicūk archidiaconi.alij archipresbyteri.aliq̄ priores q̄ adecclesias collegiatas. vel decani seu plebani quo etiam ad alias. Alij vicarij vicem scilicet tenentes pre-

toz.alij ꝓmicerij.alij cātozes.alij sacriste.hi oīs nō sūt ꝓprie z stricte loqndo in statu pfectionis cuius large ꝺoi catur de eis.xviij.q.i.§.i. No enī bñt obligationē ꝓpetu am ad curā suā.qz pñt sine licētia suoz superiorū deicre re curā renūciādo.z multomagis religionē intrādo. Ex quo oñditur fm tho.in sum.ij.ij.q.lxxxiij.ar.vlti.statuz religionis esse pfectionē oīm statu curaco citra epakm cū ecclia ꝓmittat tales libere etiā ꝓtra volūtatē platoz ad religionē trāsire.vt.xix.q.ij.due sūt. Et pōt qlibet ēt ibu inūmodi stanby ꝓstitutus dicere illud ps. Perfice.i. per fectos fac.gressꝰ meos.i. opa mea.quib⁹ itur ad celū vl in semitis tuis.i.obseruatiōe ꝓsiliorū.vt ꝓtinētie. patientie z hmōi.que semite dicūtur.qz strictiora sūt cū vie late mādatorū vt nō moueāt vestigia mea. Vestigia sunt exēpla derelicta ex operibus q̄ si leuita z impfecta sc̄ cito mouenť.i.remouentur a memoꝛijs hoīm.sed si sint vestigia ꝓsecutoꝛū operū firma manēt in mētib⁹ hoīm ad imitādū.z p hos ḡdus cognoscit deꝰ a pūis. Nunc ergo de hoꝛum singulis aliqua annotentur. Et primo de archidiaconis.

Archidiaconus archi.§.i

presbiter.ꝓpositus ꝓmicerius.sacrista.z custos z vicari us ordinarꝰ.qui nō solū est cpūs sed etiā z inferioꝛ eo. Et ꝺis excepto vltimo ñ pōt dari certa regula vīs dequi risdictione coꝛ.si bñt vel nō.z cātā habeant.z quid ipe ceat ad officiū eoꝝ. Sed in bis stať magis ꝓsuetudini locoꝝ cp iuri scripto. Et in aliquib⁹ ecclijs est solꝰ archi dia.ꝓma dignitas post epūm.in aliis ē archipbr.z non archidia.in alijs vteq3 in aliq̄b ē ꝓpositꝰ.no archidi. nec archip.z talis videť esse loco archidia.vel archipbi. in alijs ē primicerius. De quolibet ergo aliq breuiter. Et primo de archidi.dicit Hostien.q archidia.in aliquib⁹ ecclesijs habent officiū.in aliquib⁹ habēt iurisdictionez et quid ꝓpineat ad tale officiū habeť.ex de offi.archidi. ca.officiū vbi ꝺr in textu. Officiū archidi.ē euāgeliū q̄n voluerit legere vel aliquib⁹ de diaconis ꝓpere. Et q̄i eps missam canit.ad tussionē eiꝰ induāt se leuite sacris vestibus qualr cū pōtifice ad missam ꝓcedāt z infra oē ecclīasticū officiū.putendo lectiōes aut responsoria in matrici ecclia dare debet z auscultare. Et in cantū vt nl lus euāgeliū aut epla.m.rnsoꝛiū vel quālibet in ecclia le gat lectionē vl cātet.donec auscultet ab eo. Eccolitos q̄ eps ipe ordinet q̄s thuribulū deferre quisue minoꝛ in ec clesia officia agere ꝺbeat. Ubi dicit glo.sup ꝙbo auscul tetur q̄ hoc videtur ponꝰ ꝓtinere ad officiū mgri schoꝛ larū. Itē glo.sup ꝙbo nulli dicit incognitꝰ z nō proba tus epm enī vel alijs.pbatū nō auscultabit.notoꝛia enī examinatione nō sūt examinanda vt ex de fi. pbire. q̄n fm Hosti. Et hec z multa alia in hmōi magis attēdunť z fuank ex ꝓsuetudine cp ex iure cōi.ꝺ etiā ponit Jlido. ꝺi.xxv.plectis. De iurisdictiōe aūt archidi.tractať in diuersis locis fm Jo.an.in nouel.sup ꝺicto.cofficium. Primo ē archidia.iurgia audit.vt dicť.ꝺi.xxv.plectz et de offi.archid.ad hec. Secꝺo istituit.lxiij.ꝺi.stin ple bib.z eo.ti.cū satis. Tertio penas infligit.vt ex de penis c.licet. Quarto puat de benificijs.ex de pben.referente Quinto subiectis ꝑcipit obsequia vt ꝺ excek.pla.ad hec Sexto ꝑpetuā vicariā z curā.z p ꝑns iurisdictionē or dinariā ꝺr eo.ti.c.i. Septio coꝛrigit visitat.peurationes recipit suspēdit.z cōcat z interdicit eo.ti.mandamus. Sūt aūt quedā iura q̄ facūt ꝺ archidi: Primo qz nō in stituit.xxi.q.vij.nullus.eo.ti.c.i. vbi dicť. Sciat archi ꝺi.pº epm se in oībus esse vicariū tē. Secundo de quis tm cognoscit maioza refert.vt eo.ti.ad hec p q̄ ꝺ patet q̄ est pedaneus puus aut nullꝰ iudex.aut delegatus .hec Jo.an. Sed io.an.ī glo.ꝺi.xxv.plectis.querēs vtrū ar chidia.habeat iurisdictionē ordinariā vt delegatā.ar guit ad vtrāq3 ptē nec determinat. Et addit Bern.bnz. mihi videť q̄ solꝰ epūs in ciuitate sit iudex ordinarꝰ.vij q.i.in apibꝰ.nisi secus sit de ꝓsuetudine ꝑscripta.ex de offi.archi.c.vl. Aug.āt ꝺ anch.ꝺic notāꝺā esse dñaz inter archidiaconū z archip̄. Si cī archidia.eligit ur ab vniuersitatē z ꝓfirmať p epūm bz iurisdictionē ordiariā de iure vt ꝑbať ꝺi.xxv.plectis.z co.ti.c.i.et vl. Et idē dico ꝺ illo qui ꝓficiť collegio vel vniuersitati p epm diocēs ar. ꝺi.xciij.legimꝰ. Si aūt ꝓficiať in ecclia p epm maxime vbi sunt plures archidi.nō credo ipz habere iurisdictō nē ordinariā.sed tm̄ delegatā. Et tm̄ poterit exercere cp tum eps sibi cōmittit. Et sic intelligunť iura illa.xvi.q. vij nullus.z co.ti.cū satis z ꝺ nisi plus obtineat de con suetudine ꝑscripta cui sp stabiť.verū de iure cōi hec qr tuoꝝ videnť ꝓtinere ad officiū archi.iurgia minoꝝ cleri coꝝ.examinatio z repsentatio clericoꝝ ad ordines stal latio siue inductio in possessionē ꝓlatoꝝ z clericoꝝ ꝓfi ciendoꝝ examinatio z visitatio prochianoꝝ habenť hec co.ti.ad hec.c.i. Et cū visitare possint legatꝰ archieps de iure cōi z archidi. z archipbr ex ꝓsuetudine.qd faciet p sbiter.si oēs bi sel' in anno declinēt ad ecclīam suā visitā ꝺā vtiq3 ꝓsumeť victus eiꝰ.sed rñdet.q visitās supple at sūptib⁹ suis.nā de verbis z mēte iuris ē.q nō grauē tur ecclie vltra posse.vt de cen.cū apls. De cura aīa rū.quo ad archidia.circa qꝺ sūmatim dicť eo.ti.cū satz q archidia.sine mādato epi curā aīaꝝ cōmittere nō p sumat etiā obtētu alicuiꝰ ꝓsuetudinis Jo.an.in nouel sup ꝺicto.c.ponit triplicē institutionē circa curā. prīa est autorisabilis.z hec ad solū spectāt epm.de excep.plato ca.iij.z de offi.dele.sup eo. Et institutio ista habeť loco i stitutionis anteq3 nec pñtaꝰ.nec is cui collata ē eccl̄ia. administrare ꝺr.vt de pbē.cū iā ꝺudū.qꝺ si fecerit cp̄s tales remouere ꝺz.vt de pbē.cū iā nisi gtiose dispuauerit. Et hec ē rō huiꝰ iuris qr cū sine autoritate epi nullꝰ possit intrare vel derelinquere eccl̄iam.vt de renū.admo net. Nec ꝺz q̄s talib⁹ se ingerere.q̄ intrat sine autoritate diocesani.sed qui vocatꝰ est a ꝺño tanq3 aaro.vt ꝺ elec. qualr. Et qlibet ꝺz intrare p ostiū qꝺ ex ꝑps.alꝫ censetur furz latro vt bī Joh.x.z.i.q.i.ordinatiōes. Dicať aūt se ī gerē q̄ intrat sine autoritate diocesani.vt de offi.ord.q̄n eps enī ē ꝑpi vicariꝰ. Un ꝓdudit q̄ qui sine epo intrat spreto ostio.i.xpo.cuius vicariꝰ ē eps.bñficiū ecclīasticū sibi vsurpat.vij.q.i.qui vos.z.c.se. Et hec ē sūma rō q re talis institutio ꝑscribi nō pt. Est aūt secūda institutō corpalis q̄ ad archi.spectat de iure cōi z hec sequiť auto risabilē tanq3 illꝰ executoriā.ar.de sen.z re iudi.cū ber toldus.ibi de cōsensu epi. Et de ꝺ habetur eo.ti.ad hec et ca.vt nim. Est z tertia institutio q̄ p collatiōe poniť.z hanc posset archidi.bē de ꝓsuetudine.vt de institu.ca. cum venissent. Un z cōcessio p institutōe poniť.ꝺ offi. lega.dilectus. Sed licet cōferat archidia.recipiēs aīaꝝ corpali vtať.ad autoritatē epi hz necesse recurrere ꝓpter rōnē supdictā z iura allegata.fm Hosti. Et q̄ꝺ glo. sr̄ ꝙbo obtentu ꝓsuetudinis.exponit de ꝓsuetudine nō ꝑscripta qz ꝓsuetudo ꝑscripta daret archidia.posse con ferre curā aīaꝝ.ho.tñ repbat dictā opinionē z expositō nē.z dicit q̄ nec etiā ꝓsuetudo ꝑscripta ꝺ sibi pōt dare lo quēdo scz de prima institutōe scz autorisabili. secus de tertia q̄ potest ꝑscribi. Secundam habet de iure com muni. Itē sup verbo curā Innocen.distinguēdo de cu ra dicē.q ꝺupl'r cura ꝺr. Uno mō stricte sic ē ptās ligādi et soluendi in foro penitentiali.z hec nō est in ꝓlato q̄ nō est sacerdos.ꝺi.xxi.in nouo Alio mō large dicať pro cura potestas ēj̄ciendi z recipiēdi in ecclia z coꝛrigendi pl'r dicť excessus.ꝺi.xxi.§. Et sub hac curaest cōicare visitare.coꝛ rigere z hmōi.z hanc possunt habere archidi.et alij infe

Triplex ē stitutō ca curam aniarum.

Cura du

riores. Sed Hostien. dicit se nō intelligere hāc distinctionē de cura. Nō enī potestas ligādi z soluendi in foro penitentiali pōt dici cura nec fm ius. qz illud nīlo iure cauetur. nec fm naturalē rōnē imo oīno aliud ē cura. aliō potestas. Multi enī habēt illā potestatē q̄ tñ nō habēt curā sicut sacerdotes nō curati q̄ de licētia vl̄ priuilegio audiūt ꝓfessiones aliox. Et ecōuerso multi habēt curā qui nō habēt illā potestatē. qz nō sūt sacerdotes Videt ergo potius q̄ cura dicat quedā potestas habēdi aliq̄s in subditos illis ꝓferēdo sacramēta p̄ se vel p aliū. z alia faciendo q̄ ptinēt ad salutē aīarū vt corrigēdo z hmōi. Et hāc habet archidi. z alij prelati curati. etiā si nō sint sacerdotes. Sed absoluere in foro ꝓscientie z penitentie nō possunt nec alia sacra ꝓferre p se. ex quo nō sūt sacerdotes. sed possunt b̄ alijs cōmittere q̄ sūt sacdotes. Itez in. c. archidia. eo. ti. dicit Jo. an. post Inno. q̄ ius cōe est q̄ archidia. z oēs plati iurisdictionē habētes ab epis ex collatiōe vel cōfirmatōe officiox vel dignitatū ad quas assumunt sunt iudices ordinarij. z pñt excōicare. xi. q. i. nemo. z b̄ nisi sint mulieres. de pe. z re. noua. z qō dicit in b̄. c. archidiaconus. s. q̄ nō pōt excōicare. intelligitur vbi est ꝓtraria ꝓsuetudo q̄ dat iurisdictionē. vel qz non pñt excōicare cū solēnitate illa q̄ habet. xi. q. iij. dñt. qz illud est epi solū. Dicat enī q̄ plati q̄ hñt iurisdictionem tantū a collegijs vel alijs q̄z epis excōicare nō possunt. licet alias iurisdictionē habeāt. qz potestatē excōicandi concedere nō pōt nisi epus. xxiij. q. iij. corripiant. nisi collegiū eligeret auctoritate epi. vel ab eo ꝓfirmaret vt dictū ē. Sciendū tñ q̄ plati religiosoz papue exemptoz cū habeant auctoritatē seu iurisdictionē q̄si epale i subditos suos tales possūt excōicare subditos suos ex auctoritate suoz priuilegiorū a sede aplica eis ꝓcessorū.

Q̄ archidiaconi ha .§. II.

bent examinare ꝓmouēdos ad ordines z pficiendos in ecclesijs in. c. ad hec. eo. ti. Ubi dicit Jo. an. q̄ ex b̄ patet q̄ nec beneficia nec ordines ꝓferri debēt. nisi fiat diligēs examinatio. Et dicit Ho. q̄ archidiacon⁹ hoc facere scz examīare nisi sibi ex causa ab epo interdicat. poterit ēt episcopus z alios adiungere. q̄ scz sil' cū Archidiacono examinēt sicut z itez examinare Et dicit glo. q̄ si ꝓmoueat indignū q̄uis videat epm nō puniendū in ꝓmouendo indignū. sed archidia. qui examīat z representat epo indignū arg. di. lvij. si seruus. tñ nō sic ē. qz tenetur de facto ei⁹ qui examīat cū mādato ei⁹ fiat. Nisi forte examinator taī qui scit veri silr ipm mentiri. vt de pig. significante Sic etiā dicūt Inno. z Hostiē. q̄ si cōis opinio sit ꝺ bōitate archidiacōi excusek eps. Idē videt dicē dū qñ nō p archidiaconū sed p alios consueuit fieri examinatio. z videt intelligendū nō de bonitate simplicit scz vite. sed de bonitate. i. idoneitate ad talē examinationē vt sciat in quib⁹ sit examinādus. z fideliter ad agat. et si aliquis ordinat sine titulo. dicat glo. q̄ tenebitur ei ꝓuidere scz de victu si ex se n habeat examinator qui pñtabit eū. q̄ si nō esset soluēdo. tūc tenebit ei eps ne ptingat eū mendicare in opprobriū ordinis clerical'. debebat enī prius videre eps saltē quis. a quo. z ad quē titulū pñtaretur. de etate z q̄li. ordi. accepimus. Sed si archidiaconus fecit aliquē scribi ad titulū sui primonij ordinandū z apparet illū nō hre primoniū vel munus sufficiēs si archidiaconus fecit b̄ sciēter. agek pmo ꝓtra eū qui fuit in dolo. secūdo ꝓtra epm q̄ fuit in culpa. qz dol⁹ ꝓpōderat culpe. ff. ad. l. acquil'. itē si obstetrix. Nec obstat exceptio de dolo ordinari. ad cuius instātiā factū ē Host. tñ placet. q̄ iputek illi q̄ mēti⁹ ē. z ideo ipe sibi q̄rat vindictū. di. xci. c. clericus. Et p b̄ subtrahek multis materia ꝺcipiendi q̄ mētiendo facerēt se ordinari. vt ab ipis sustētarenk ordinatore vel examīatore. Illi vero q̄ faciūt se promoueri ad titulū pauptatis sue vt mēdicātes. illā seqn tur. Jn codē. c. ad hec dicit. q̄ decani rurales de ꝓsu archidi. p epm instituī z destituī debēt. Ubi dic Jo. an. q̄ melⁱ⁹ ē vt intelligat b̄ fm ꝓsuetudinē francie. vbi instituūtur p epm z archidia. rales decani ad exequēda quedē officia eis cōmunia. z instituūtur ad tps. Ety go vbi nō ē talis ꝓsuetudo. b̄ non vēdicat sibi locū fm Inno. q̄ si nō possent ꝓcordare. scilicet eps z archidia. in institutōe vl̄ destituōe alicui⁹ nil agit cū vn⁹ nō possit sine altero. de offi. deleg. c. cām. nisi ꝓsuetudo haberet trariū. Alij dicūt nominatū ab epo hre locū cū auctoritas ei⁹ sit principal'. z archidiaconi sit q̄lis vicaria. Jn. c. significasti sūmatim ꝺt. q̄ archidiacon⁹ nō dat lras cōmendaticias ad ordines suscipiēdos quod itelligit. cū epus ē presens. s. in diocesi. nā si ē absens z necessitas vl̄ vtilitas suadeat ordinādoz potentē eos alijs epis ꝓsentare. z sic lras dare ꝓmēdaticias. q̄ eo absente supplet vices ei⁹. eo. ti. c. i. Dicit etiā Hosti. q̄ generalis vicarius epi cui aliquis de speciali by casib⁹ cōmisit⁹ ē cū dausula generali b̄ posset. vt de offi. vica. c. ij. li. vi. Sed in pria sententia epi q̄ sic generalr cōmisit sine ipius ꝓscia. non debet hoc expedire. de offi. dele. volentes.

De archipresbiteris. Capitulum. vij.

De officio archipresbiteri

Archipresbiter sciat se subijcere archidiacono ordine. q̄ ille pbiter. iste diacon⁹ cū admi nistratiōe seu dignitate archidia. ē maioz. vnde ei subijcitur. vt pz in isto. c. vbi dicit Joh. an. in nouell. post Jnno. q̄ hoc ē verū archipbiterū subesse archidiac. vbi licet de ꝓsuetudine z in his q̄ spectāt ad officiū archidiac. de iure vel de ꝓsuetudine. Jn aliqb⁹ ār ecclijs vbi nō ē archidia. sed archipbiter. vel ꝓpositus cū loco archipbi tūc archipbiterū talē vel ꝓpositū vlra ea q̄ sūt sui officij cū. de q̄b⁹ dicek in seqnti. §. ptinēt etiā ad eū q̄ dicunt ꝺ archidiacono. put hz ꝓsuetudo loci. q̄ in hmōi dat iurisdictionē q̄uis nō ita expresse habeat de iure ꝺ iurisdictione archipresbiteri sicut de archidi.

Q̄ archidiacon⁹ nō .§. I.

habeat iurisditionē nisi de ꝓsuetudine. multa ponit. z contra. Jo. an. in nouell. sup. c. dilecto. de offi. archi. dicit. mū sic dicit. Nota fm Hosti. q̄ quedā sūt ordinis epalis iurisdictionis q̄dā certi officij. Et ptia q̄ scz sūt epalis ordinis vt ordinare. ꝓsecrare. ꝓsaluare. dedicare crismare et sil'ia q̄ colligi pñt. ex de elec. in capi. q̄ sicut. nō potest aliquis inferior epo acquirere etiā obtētu alicui⁹ ꝓsuetudinis. di. lxviij. q̄uis. licet aliq̄ aliq̄ ex his exercēat vt qz a iure b̄ ꝓcedit vt i abbatib⁹. de etā. z q̄li. cū ꝓpter. carvel ex ꝓsuetudine apbata p papā. sic notat de ꝓbis. cardinalib⁹ de sup. negl. pla. c. i. vl̄ pape priuilegio. vt di. xcv puenit. sed inferior papa hmōi minor. i. nō episcopo deberet legare nō pōt. Quedā vero sunt epalis auctis. sicut causas criminales vel matrimoniales audire. nō dicē sentias dare vt viret oppositionē. ꝺ q̄ habet. de elec. trāsmissam indulgētias ꝓcedere. z q̄ ad exercitiū ad ministra tōis ecclīastici bñficij istituēz ꝺstituē z sil'ia. de q̄b⁹ no. ꝺ offi. archi. ad hec. z si q̄ possunt alia repiri q̄ eps ad tē pus cōmittere possit. vt nota. de offi. archidi. significasti. Jn ꝑpetuū vero a subiecto ꝓtra epm nō possunt acq̄ri nisi p pape priuilegiū. vel ꝓcessionē epi cū pscriptiōe lecuta. z sic intellige de excel. pla. accedentib⁹. vl̄ ex sentētia arbitrij seu alia ꝓuentōe pscriptiōe firmata. ex de pri

scrip. cū olim. z fm hoc sine calūnia posset intelligi ō au
toritabilū institutōe. ex de inst. cū venissent als ꝓsuetu
do nō prodest fm notata. de offi. archi. cū satis. Que
dam sūt simplicis iurisdictōis sic vltimare corrigere. coer
cere modica coertōe eās minores audire z terminare. z
quedā alia. q in diuersis. c. habent. Et in his patet ar
gū. quo ad prochiales ecclias. z minores titulos ce vica
rie nūdū epi. de offic. archidi ad hec vbi papa requisit de iu
re nūdū maiorē aūt ꝓfirmatione exercere no ꝺz inconiu
to epo nisi plus acquirat. de elec. dudū. Nec ipa vicaria
extenditur ad maiores titulos. vt abbatie z ꝓuentuales
ecclie nisi p ꝓsuetudinē hoc acqrat. vt de offi. archi. ō di
cero. Caueat ḡ eps ne hac vicaria ꝑmittat archidiaco
nū tanto tpe vtq ꝓsuetudinis ꝓscriptio sit cōpleta ar
gu. de elec. cumanus. Interim eni pōt ipm z in his qñ cū
ēs vult cū sit eo⁹ vicari⁹ ꝓhibere. Quedā vero sunt
certi officij. ex quibꝫ z q ad abbates z alios aliq de iu
re cōi ad archi. ꝓtinent de quibꝫ in. c. ad hec. ō offi. archi
di. hec Jo. an. z de archipbro etiā dici posset q de archi
di. quādo hoc habet ꝓsuetudo ꝓscripta. z nō ē ibi archi
diacon⁹ in tali ecclia. Allocat ēt ibi Jo. an. q vbi ꝓsuetu
do est iurt ꝑta vel ecclesijs onerosa. nō est extēdenda. vt
de ꝓsuet. c. l. neqꝫ ad alia iura. vt de ꝓscri. audiꝫ neqꝫ ad
alias ecclias vt psonas. xij. di. omnia. Si vero ꝓsuetudo
q archidiacon⁹ habeat iurisdictōem in monasteryis. et
sit laudabilis z ronabilis z sup re cōcessionis qle est illō
que a iure nō improbat tal ꝓsuetudo est tollerande. im
mo seruāda z extendenda ad als ecclias. n duo ad alia
iura. di. xi. in his. z extra de cēsi. sopite. Et ō talli gas si
maior ps ecclarū vl psonaꝝ eiusdē hoc seruet qō nō so
lū de ecclijs illius diocesis sed etiā ciuitatē. quinte ē sentiē
dum adeo q si certū sit aliqua e. ciam ulla ꝓsuetudinez
nō seruasse cogi pōt ad cāeruandū ipossitez. q est fm q
possunt cogi. nisi habeat ꝓtrariā certā laudabilē ꝓsue
tudinē ꝓscriptā vt de ꝓsue. c. fi. z di. xij. illud. vel nisi illiꝫ
ea alia cōsuetudinē habeant. dist. xij. illa. Ellq in aliter
dicunt. que ibi potes videre.

De officio archipre .§. II.

Sbiteri in vrbe sic dicit eo. ti. Officiū archipbri consistat.
quādo ibi ꝑsul defuerit vice ei⁹ officiū inchoare. bndi
ctiones ꝑsbiterales in ecclia dare. missaz qn voluerit cā
tare. vel cui de sacerdotib⁹ iusserit. Nā vero eps missaz
cantit. ꝺz ꝑcipe sacerdotib⁹. vt induāt se sacris dē tal⁹ vesti
bus sacris z qualiter ad missam pcedāt. debet eni preci
pere custodi ecclie. vt in sacrario eucharistia xpi. pter in
firmos nō desit. ꝺz infirmis. puidere. z puidedo precipe
sacerdotibus. ne forte sine ꝓfessione z coticatioe corporis
xpi z sanguinis moriant. Confessiōes eoz qui a foris ve
nūt recipe cū oīb⁹ sacerdotib⁹. z ex inde p. pulsionē
pontificis magnā illis debet adhibere curā. ad xpianos
ꝙ faciendos z baptisādas infātes. z ad sucurredū oia
ad archipsbri. de his etiā habet di. xxv. plecti. circa fi. Et
dicit ibi. glo. sup verbo. sine ꝓfessione. q si culpa vl negli
gentia pbri mortāt infirm⁹ sine ꝓfessione. re⁹ erit alicui
⁹ illius. xxvi. q. vi. si presbiter. Itē sup verbo a foris veniunt
dicit. l. ex ciuitatē. Et est arg. q quilibet de epatu potest
sacra recipe in maiori ecclia qō fm est. ar. di. l. in capite
q aūt dicit de penit. di. vi. placuit. q epus non ꝺz reci
pere prochianū alterius epi nō est ꝺ. q non recipit pro
chianū alterius sed suū. q oīs de dioceli possūt recur
rere ad archipresbiterū maioris ecclie. vt hic ꝺz sup ver
bo cū oīb⁹ sacerdotib⁹ dicit Jo. an. l. z oīm sacerdotū. q
et ipi sacerdotes archipsbiteri cōstituti dūt fm Jnn. vel
fm Ho. ꝺ intēdit q si pter militudinē nō sufficit archi
presbiter ad ꝓfessiones audiēdas. alijs sacdotib⁹ ꝓmit
tit ad hoc. c. i. c. ti. Et no. fm eū. q vbi is qui curā habet
nō sufficit ad sacerdotalia exequēda alijs sacerdotibus
cōmittit. qō ē verū vbi necessitas imminet. vbi. l. nec p
se sufficit quo casu ꝓmittere potest. extrā Jnno. i. posit
q ꝓfessionē audient vl de ipis peccatorib⁹ fm Host.
sed Jnno. exponit de pegrinis z sacerdotib⁹. Peregrini
eni plus ceteris indigēt. qz ibi nō bnt notos. De sacrē
mentis ꝓfunderet ecclia. si sine sacramētis decederent.
Notat etiā hic Host. quēlibet habere tres q ꝑsunt anie
suc. papā cū suis vicarijs. vt legatis penitētiarijs cune
pauilegiatis in hoc vt mēdicantib⁹ sed cuz certa forma
ep̄m cū ciuitatensi archipsbitero in b eius vicario z cu
ratum. de pe. z re. oīs. Dicit tū q sine spēali cōmisse ne
epi archipresbiter in casib⁹ reseruatis epo non absoluet.
quod verū credit Jo. an. de pe. z re. c. si epūs li. vi. Itē dic
Jo. an. sup. c. ministerū. eodē tit. Nota vicarū posse da
re vicariū quod in volūtaria iurisdictōe locū habet. z cō
tēciosa nō. nec delegatis locū bz. nisi sint dati a ꝓncipe
vt de offi. delega. super qstionū Goff. Dicit etiā Jo. an.
q solēniter penitētes sūt infames. vnde z ordinari non
possunt. z b nō accidit rōne penitētie. sed rōne criminis
publicati p penitentiam. alias si crimē sit occultum z pe
nitentia occulta. nō infamat. sed reuocat z emendat. di.
l. ferrū. Infamat ergo tal⁹ tū qz publice verberat qiqz
nudus incedens tū qz crimē suū per sententiā penitēn
tie publicauit. iij. q. vij. §. porro. alias si sentētia nō pre
cedat. Solus ictus fustiū nō infamat. Et p b patet cos
errare. q iudicāt infamē q ex deuotōe suscipiūt officium
publice penitentie.

De archipresbitero. §. III

ruali sic ꝺz eo ti. c. fi. vt singule plebes archipbz bēant
p assiduā erga ꝓlm dei curā. q nō solū ipm vulgi solici
tudinē gerat. verūctiā presbiteroz q p minores titulos
i. ecclias habitāt. vitā iugi circūspectōe custodiat. z qua
vnusquisqz industria diuinū opus exerceat. epo suo re
nūcet. Nec obtēdat eps ñ egere plebē archipbro. cū ipe
eā gubernare valeat. qz etsi valde idone⁹ sit decet tū vt
sua onera ptiat. Et sicut ipe matrici ꝑest ecclie. ita archi
pbri presint plebib⁹. vt in nullo tubet ecclīastica solici
tudo Cūcta tū ad epz referāt nec aliqđ ꝺ eis decretum
ordinare ꝓsumant. hec ibi ex sinedo rauēnate vbi dicit
glo. q. c. precedēs loqt de archipbro ciuitatis. istud aūt
de archipbro rurali q in tuscia cōiter ꝺz plebanus. alubi
decanus glo. sup illud. sicut istud. nō notat oīmodā sīt
tudinē bz aliqualē. qz aliter ꝑest eps subditus z cum alia
ptāte ēs archipbr. glo. sup illō ad epatū referāt ꝑter mio
ra q ipi archipbri determinare pūt cū habeāt ordinariaz
iurisdictōem. vt de of. or. c cū ab ecclīaruz. Utrū aūt ta
les archipsbri seu plebani habeant auctoritatē instituen
di. seu ꝓfirmādi pūtos a ꝓnis in ecclijs. que sūt sb
suo plebanatu. Certū est q de iure cōi nō pūt. secus ex
consuetudine ꝓscripta sicut accidit in archiepatu floren
tino. q p accumulationē b pūt veteꝝ eni z archiepus z
archipbri ruralis seu pleban⁹ pōt ꝓfirmare pūtatū si
bi. z ad quē p. io recurrit. ille expedit. Cū aūt a plebano
ꝓfirmat quis in ecclia curata. vtrū reqrat ꝓmissio spā
lis q ad curā ppti p ep̄m vide. s. an. c. de cura.

De primicerio seu cātore. Cap. octauū

De officio primicerij

Qui z cantor dicit fm Host. vt primicer⁹ sci
at se esse sub archidiacono sicut z archipbr
et ad ei⁹ curā spāl⁹ pinere. vt pōsit in docendo dyaconi
vel reliquis gradib⁹ ecclīasticis in ordine positis. vt ipi
discipline z custodie insistat. sicut p aniab⁹ ecz est rōnē
redditurus corā deo. vt z ipe diaconib⁹ donet electiōes
ad nocturna officia z de singul⁹ studiū habeat. vt i qcū

q̄z re capacē sensū hñs. absq; vlla vacet negligēcia. aut a quo tpe iusserit. de offi. pmi. c. vt pmicer⁹. glo. supple statuim⁹. glo. sup ybo diaconꝰ nō est ꝺ qō dicꝰ ē. ō. de offi. archi. c. officiū. qz ista. ca. loquunt ꝼm diuersas consuetudines eccl̄ias variaz q̄ in hmōi seruāde sūt. Jn aliq̄ eni b̄ facit archidi. in alia pmicerius. vel pōt dici. q; si hr̄ de pmicerio. q; b̄ tpe pmicer⁹ facit ad mādatū archidi. vel vt vicar⁹ ei⁹ z sil̄r de ꝓmittendo lectiones ī choro z alia hmōi. stādū est ꝓsuetudini eccl̄ie. qs illa faciat archidiaconus vel primicer⁹ vel ali⁹ glo. ad ei⁹ curā ex b̄ ybo. z ex illo p anlabus. videt̄ q; primicerius iurisdictōez hēat. p b̄ tñ nō excludit iurisdictio archi. rōnē redditur⁹ Hosti. si nō monuerit vel instruxerit subditos. vl si non puniert de linquētes. vl ep̄o denūciauerit habet cñ ordinariā iurisdictionē in his q̄ sibi ꝓmissa sūt. ō offi. ordi. cū ab eccl̄iaz. ꝼm Jnno. qō dicat Hosti. verū esse de consuetudine. nā de iure scripto non inuenit q; ral̄ habeat coertionē. imo ꝓsistit officiū suū circa disciplinam. i. docer. nā z custodiā z circa officia querit. z de negligentia obligat. capacē sensū. i. multa recipiētē z retinētē. vacet i. inrendat vl opam det. hi aūt se dūt hr̄e. vt vno defi/ciente alter īmediator ī dignitate suppleat. ep̄o archiꝺ. in his q̄ pōt. archidiacono archipb̄r. z sic de aliis. nisi sit alia ꝓsuetudo in ꝓtrariū. Et ꝺr primicer⁹ q̄si primus in cātu vl primus ī choro q̄ cū absens ē ei⁹ officiū supplebit q; ei lege vl eruditōe. primus est de q̄ etiā Jsido. di. xxv. plactis. Et nota q; cantores ī tēplo dñi primum tinstituit ꝺauid. q; ex filiis aarō scz eleazar z ythamar elegit deputādos ad b̄ officiū. Et sedecim familias elegit ex eleasar descendentes. z octo ex ythamar ortas z q̄libz hec ebdomada p sortē trahebant q; ministrare debebāt tēplo dñi ad laudē dñi. i. q; familia. itl q; familiā vnus erat principal. q; dicebat princeps sacerdotū. z secū habebat q̄liber horū. xij. ī aduiatorū. vt hr̄ in. i. palipo. xxiij. et xxiiij. c. vñ z de zacharia pr̄e Jo. bapti. legit Lu. i. q; erat de vice abia q; erat ex illis familijs. xxiij. z sorte exijt. vt incēsū poneret. s. ī tēplo. in sancta scōz. vt sūmos sacerdos

De officio cantoris di. ỹ. I

at Jsido. li. etimo. z habet di. xxi. c. cleros Cātor vocat⁹ est q; vocē modulat in cātu. Duo⁹ ꝺuo genera dicūt ī arte musica pcentor z succētor. Precētor q; vocē ꝓmittit in cātu. Succētor q; sbsequit canēdo rndz. Concētor ār q; ꝺsonat. q; aūt nō ꝺsonat nec cōcinit nec cōcentor erit. z di. xxv. plactis dicit. q; ad primicerū q; alias cātor ꝺr pertinet ordo z mod⁹ psallendi in choro. p solennitate z tpe z matricl̄as facere. scz pofficijs faciēdis ī eccl̄ia. Et q̄tūis pauca habeant in iure de mō a;gēdi se in hmōi officio. multa tñ ponit mgr Tmb. in li. de offi. ordi. q; ꝺuenūt tali officio. Uñ aliq; ponemus. etsi neminē sub pctō obligēt Et vbi ēt in aliq; eccl̄ia esset aliq; ꝺsuetudo in ꝓtriū non ꝺico abusio vl corrupt̄ela. is ꝺsuetudo q; appareat rōnabilis illa ꝼuāda ē. di. xij. de his. Officiū cātoris est dare operā. vt totū officiū bene correctū habeat ī eccl̄ia. Pertinet ad cū libros eccl̄iasticos scz quoz ē vs⁹ in diuinis officijs corrigere diligēter in cātu seu nota ī ybis seu pūctatiōibz z accentibz z hmōi. vel p se si scit. vl p aliū si nescit. libros tpos mūdos tenere z aptatos ī coꝛperturis et ligaturis z male tractātes reprehēdere. vl apō maiores accusare. rubricas q̄ officiū p tpe ordinat. sepe videre z menti hr̄e. z procurare. q; habeat armariū. in q̄ libri de choro reponāt cū eis nō ē opus. libellos. pcessionales cū habeāt opari fratribz in choro distribuere z q̄n occurrunt aliq; officia difficilia ad cantādū ꝓgregare iuuenes et minus doctos. vt puideāt ne fiat ꝓfusio in officio in legēdo vl cantādo vl ceremonias fuando. Notare p tabulā vl aliū modū q; faciāt ebdomodariā z mīstrātes in altari z sint acceptiōe ꝓsonaz scribāt ad officia ꝺscuntq;. Tales tñ q; possint z sciant ea apte facere. z mitomaygis in festis. q̄n magis pplis ꝺcurrit ad officia. z q; aliq; nō minus ꝑsentet. z in aliis numis parcat in officijs. sed equalitas ꝓportional̄ seruet. z cū tenet ad aliq; officiū et nō pōt illud exercere. ꝺz alteri cōmittere vl cātori noti/ficare vt possit de altero hora ꝓgrua puideri. Cantor ꝺz manere ī choro dextro z in ꝑma sede iferioris chori. Postest tñ cū oportuerit mutare sedē p exercitio aptiori officijs cū sui. z aliq̄n etiā ad chor⁹ sinistrū accedere. In officijs solennib⁹ festorū in medio chori ꝺz incipe cū succētore. sine ꝼm more pr̄ie Et discurrere cū expedit p chorū ad excitandū ad fres ad cantādū vl rep̄mēdū discordātes De nouo venientibz in sedib⁹ cōgruis collocare ꝼm gradū suum. dignioꝛes ꝓsonas ponēres se in loco abiectori trahere ad locū honorabiliorē z supiorē. Et cōtra ab iectiores se ponētibz ī sedib⁹ dignioꝛibz ad loca humiliora reuocare vibarie tñ. Ad ip̄m spectat opam dare. vt tione z termiatione z nota z ꝓtractiōe z mittere aliquos cantātes vl legentes in choro ꝺcordēt in paulis vchos de vno choro ad aliū ꝼm q; ē necessariū. p tpe. Ad cātorem spectat nouos sacꝺotes instruere circa missas. z edoctus. Et sil̄r alios de nouo ordinatos in diuersis ordiniby vt cātu z cerimonijs seruēt q̄ scriptū ē vl ꝓsuetū ne discrepēt ab alijs q̄ frequēt accidit circa cerimōlia. z cū eis celebrat q; tales ponāt ad officia in seruiendo ei q; decēt z ordinate faciāt q̄ fieri optz. Et cū fuerint infirmis. vel aliq̄ missi vorint vl anniuersaria ipe vl ꝺcente aliq; oīones spāles vltra notatas. vt p pace vl cristā ꝼm q; magis ꝓsueuit notificet ebdomodario vl aliis sacerdotib⁹ q; habēt hec ꝺicere vadat etiā ad sacristiā vel mittat aliquē ad videndū. si sūt pati mīstri. ad sollicitandū eos. ne chor⁹ habeat expectare. Debz ē affi/du⁹ in choro z pcipue cū ebdomadaria ē ex choro ꝺcetro quē potissime ꝺz dirigere. Prim⁹ q; chorū intret vt vi/timus exeat. nisi necessitas vl aliud vrgeat. Exterꝛ dormientes. incite torpētes ad psallendū z cantādū. aliq̄n vocet ad librū pcipue in festis. vt minus erret. antipho nas inūgat inchoandas in choro suo. put videbitur vl ꝼm ꝓsuetum a supioribus vel inferioribus inchoādo. vt vnicuiq; ꝼuerit honoribz. Ad ip̄m pertinet intonare psalmos z resumere antiphonas voce tali vt alij possint eā seruare vocē z aliq̄n exaltare q̄n nimis vociat. Debet ēt puidere q; oēs vadāt ordinate. z q; facit officiū bātuli librū necessariū z rectificare cū z oīs alios in his q; agēda sūt vl ꝺcenda. Eius correctōes oīs scā debent esse ratiam si erret. dūmō nō sit error ī rollerabil̄. z obedire ei in bis q; pertinēt ad officiū ei⁹. Officiū succentoris ē respi/cere diligenter q̄ dicta sūt de officio cātoris z sollicitare cantorē de p̄dictis z diligēter iuuare eū. studere i officio diligēter z mēti habere z rubricas ordinātes officiū. sta/re in choro sinistro z mutare sedē rōne officij ī choro suo cū voluerit. Jp̄ius interest eū ebdomada fuerit ex parte chori sui facere officiū. et q; exequi diligenter. z q; dicta sūt de officio cantoris. in q̄stū pertinet ad chor⁹ z septimanas suā b̄ excepto q; correctiōes z directiones i officio nō pertinent ad eū sup totū chorū eccl̄ie illi⁹. sed solū sup chorū suū nisi tpe ebdomade sue p̄cer intollerabiles errores q̄s semp corrigere pōt. Itē ad ip̄m pertinet acquiescere cātori in dubijs ēt si mali cozngat vl dicat nō debet ei ꝺdicere in choro ad vitandū ꝓtentiones in eo. Et q̄n cantor pñs nō est ꝺz supplere in oīnib⁹ vices eius z econuerso cantor vices succentoꝛ absentis. Ad vr. di. ctū ē in hmōi attendenda ē ꝓsuetudo antiq̄ra in eccl̄ijs circa ista vel alia seruāda dūmō nō sit irrōnabil̄. di. vij. fruſtra. z di. xi. in bis.

Officius cantoris

De officio sacriste 7 custodis. Capi. ix.

De officio sacriste 7 custodis

Ostodis ex ꝓcilio toletano sic habeꝫ vt sciat sacristaſſe subiectū esse archidiacono. 7 ad eū curam ꝑtinere custodiā sacroꝝ vasoꝝ vestimentoꝝ ecclesiasticoꝝ seu totius thesauri ecclesiastici, necnō q̄ ad lumināria ꝑtinēt siue in oleo siue in cera. ō offi. sacriste. c. vni. Sedo post archi. ne sit ꝯ de offi. archid. c. ea q̄. vel ibi ex ꝓsuetudine ipe solus sacrista custodit. 7 idē dicendum dicā 7 pulsionē coꝝ. Curā. i. solicitudinē 7 officiū. nā de alio curā nō habet. Cera al's sera. i. q̄ sub clauiꝫ dauꝫ quid ad eū spectat. declarat ibi. 7 qr custos est qsi mini ster sacriste. ideo Isido. in. d. c. plectis vbi ponit ꝑdicta in decretalibꝫ ponit ſspecialis titulus ō officio sacriste. et ō officio custodis. sed de vtroꝝ in .b. c. ponemus.

De custode ecclie qui .9.i.

Vt dictū est quasi minister est sacriste. sic ꝺ. Custos ecclesie cuiꝰcq̄ ꝺcōpetit ecclie custodiēda cōmittunt. oporter vt sui archidiaconi iussioni in cūctis obediat. Jn cantionibus bonis signa tintinabuloꝝ pulsanda ad iussionē archidiaconi ab eo pulsent. Pallea vel linteamina altaris seu cūcta vtensilia ecclie indesinenter custodiat. lāpades 7 lucernas in accendēdo siue extinguēdo quid ad eū spectat. vt ne supra modū lucēdo oleū deperdat. aut minꝰ lucēdo obscuroꝝ fiat ecclia. Sed oia cū discretione agant q̄ nosci oīm esse mater ꝺcordū. Si ꝺo minus idoneꝰ is ad hꝰ pagendū extiterit ab archidiacono coerceat vt se emēder. Si aūt indomitꝰ ꝑmāserit archidiaconus ep̄s nūciādo quideat. vt indecente electo aptꝰ in domo dñi ꝓstituat minister. vt oia i laudē dñi fiat. ex li. rō ordi. de offi. custo. 7 in. c. se dicat. Custos sollicitus esse debet de omni ornamēto ecclie 7 luminariꝰ eiꝰ. Necnō panē 7 vinū i omni tpe ꝓparatū ad missam habere debz. 7 oēs oblatiōes seu elimosynas seu decimas cum ꝺsensu archidiaconi ꝓbare ep̄o distribuat. hec ibi. Sup ꝙbo vtensilia debz custodire supple sub archidiacono 7 sacrista. ne sit ꝯ qꝺ supra dictū est ō off. archi. ea q̄. Vasa enī aura 7 argētea 7 vestimēta ꝑciosa ſsaurariꝰ ab Isido. dicit. 7 hꝰ seruādū ſm ecclie ꝺsuetudinem. ea q̄ ad officiū archidiaconi spectat ſsaz. qualiter hec custodiāt. s. ꝑciosa ecclie. al's si reperiatur negligens obligat. nisi ipm excuset ꝺtraria ꝺsuetudo ſm Hosti. sicut cōiter accidit. Qui aūt habet istā cōmittere custodiā caueat cui cōmittit. teneꝫ enī ō fraude et offensa illiꝰ cui cōmittit. vt hꝰ patz. Et teneꝫ plat' ſm Jnno. nō solū de leui culpa. sed etiā ō leuissima. Sz ſm eū qui ꝑciū recipit. p custodia. teneꝫ ō leuissima. Sz platus habēs hꝰ officiū plusq̄ ꝑciū recipit. cū pl' sit hēre dignitatē q̄ ꝑciū. vel ſm eū intelligit hꝰ de vasis 7 ꝙmodi. q nō erāt deposita. sed pignori obligata vel alio mō accepta ab ecclia vel ep̄o 7 apō archidyaconū commēdat. Que ꝑtineant ad officiū sacriste 7 custodis ſm quandā decretiā magiſtꝝ ſm iura. ponit magister Umber. in li. de offi. ordinarij fratꝝ ꝑdicatoꝝ. quoꝝ q̄ plura nō solū ad religiosos sed etiā ad clericos seculares ſsunt ꝓuenientia. Primo ꝑtinet ad eū tenere ecclesiā mūdam. Unde sepe debet eā scopare p se vl' p alios. Et quanto locus est sacratioꝝ tāto debet esse mundioꝝ a pulueribus 7 araneis 7 hmōi. Uñ altare ꝑmaxie. exinde choꝰ demū nauis ecclie inferioꝝ ac etiā cimiteriū. Curā habere de reparandis tectis. vt tollant stillicidia ad obuiandū ruinis ecclie. De seris 7 clauibꝫ locoꝝ 7 de ecclia tpe ꝓgruo aperiēda et claudēda. Signa campanaꝝ ꝑmissa vel ꝑdicatiōis vel horis vel ad processiōes 7 fun. era ſm ꝓsuetudinē ipius ecclie facere debet. Et q̄n̄ fuit plura ſsigna vt ad matutinū 7 ad vesperas decet vt primū sit breuis. 7 vltimū. plixꝰ vt ad finē ipius vltimi possint ꝓuenire clerici etiā remoti ab ecclia. 7 distātia cōpetens inter ipa signa fiat. Qua hora etiā dicit dicant singule hore standū est ꝓsuetudini ecclie. ita tn q̄ nō varietur sine vrgēti cā. mō cito mō tarde pulsando ad horas q̄cūq̄. Uñ 7 si pōt ꝓgruū est habere horologiū bn ordinatū 7 verax. De cereis habēdis circa altare inꝰ missis matutinis 7 vespis debet ꝑtinere ꝓgruēter 7 de lumīe eccēlo sñ sacrm eucharistie. Debet etiā attendere q̄ hostie pulcre cū pixidibꝫ decētibꝫ habeant̄ p sacro de mūda farina tritricea 7 vinū puꝝ 7 sanū in aptis ampullis mūdis 7 aqua recēs. Calices apti 7 libri necessarij cum exterioribꝫ sepe mutādis. 7 p subdiaconū lauādis. Palle etiā altaris 7 tobale mūde habeant̄ 7 bndicte tres ad minus 7 multomagis corpalia ſsindclata. Cauere debet ne hostie que ꝓsecrate q̄ ꝺseruāt̄ p infirmis ꝓpter humiditatē mucide fiāt vl' ꝓpter calorē estiuū ꝙmes seu tinee generent̄. vñ 7 sepe eas debet mutare de quindena i quindenā vel circa. De aqua etiā ꝑ lauādis manibꝫ in sacristia 7 linteaminibꝫ ad extergēdū. 7 nanterginis in missis et patella ignis in hyeme debet ꝑtinere. Diligentiā debet habere q̄ locus honest' 7 decēt' pulcritudis super altare vel iuxta altare maꝰ habeat in quo corpus dñi i pixide honesta 7 ornata sub clauiꝫ fuer. 7 similr alia sacramēta. vt oleū sctm 7 chrisma in ecclīs baptismalibus in debitis vasis suo clauiꝫ teneāt̄ ac etiā baptisteriū. Et cū ep̄s ibi vellet facere ordinationes vel bndictiones vl' ꝓsecratiōes abbatū vel ep̄oꝝ vel ecclesie vel altarū ꝑ quideant̄ necessaria de ꝓsilio capellani ep̄i vt habeant̄ bene in ꝑmptu 7 in officijs funer. ūsignis campanaꝝ ꝓsuetis fossis 7 cereis 7 factēribꝫ officiū ꝑparatis cū stola pluuiali thuribulo aqua benedicta candelis 7 hmōi fm morē patrie. De indumētis ꝺs seu casulis dalmaticis 7 tunicellis 7 alijs ornamētis tā ministroꝝ ꝙ altarū debet attēdere diligēter q̄ sint decēta. nō dissuta nō dilacerata nō deturpata. varia. si fieri pōt fm tēpora. Nā in solēnitatibꝫ magis pulcra ꝙ diebꝫ cōmunibꝫ. Et fm festoꝝ varietatē sic diuersificat coloꝝ vestibus ministri vtant̄. si habeant̄ pura rubea in festis martyrū et apl'oꝝ 7 pēthecostes. albis in festis ꝺginis Marie 7 sanctaꝝ ꝺginū. angeloꝝ. natiuitatis xpi. resurrectiōis et ascensionis. viridibꝫ 7 croceis in festis ꝓfessoꝝ 7 hmōi. violatis vel nigris in officijs mortuoꝝ 7 dñicis aduentus. 7 xl. Et dū vetustate ꝓsumpta sūt aliqua ex bis cōburi debēt sicut etiā chrisma 7 oleū sanctū anni ꝑcedentis 7 capilli abscissi a recipiētibꝫ ꝑmā tonsurā et alia ꝑtinētia ad ornamentū ecclie vl' altaris inutilia. 7 cineres boꝝ in piscinā mitti dñt. sicut 7 ablutiōes corporaliū 7 exterioꝝ. 7 extorsiōes altarū ꝓsecratoꝝ 7 alia huiusmodi. q̄ piscina debeat esse iuxta altare maꝰ vel alio loco apto q̄ capiat multa talia. nec de facili repleat̄. Debēt insup recipe p mūdiarū numeꝝ calicū cū patenis. libroꝝ. paramētoꝝ altarū 7 vestiū sacrarū. q̄ sūt alicuius valoris cū signis distinctinis. puta cuiꝰ sint coloris. et alijs p q̄ possint bn cognosci. q̄ libri sint. s. initia 7 fines et alia. Tām nō possit fieri fraus 7 ipa accepta ꝑ inuentaꝝ

rū debet ꝓsignare plato cū expedierit ꝛ visitatori. Reliquias etiā cū cmaniby suis ꝛ q̄ ō nouo ꝓferunt eccl'ie debet scribere, ꝓseruare ꝛ resignare epo suo. Aliqua etiā ex bis ne ledank'a tuneis vel alter executere. vel ad acrē exrēdere. Et si qua iuralia de licētia platoꝝ vēdit. in alia vtilia ꝓuerter pōtū. Et sup oīa q̄ habeank' in tuto loco ꝛ bñ clauso. ne fures effodiāt ꝛ furent'. Sacrista etiam solet in ecl'ijs cathedralib' pnūciare coā pplo excōicationes cū cādelis accēsis ꝛ pcertis. in alijs ecl'ijs ꝓsueuit fieri p rectores caꝝ. vel alios quib' iniūxerit.

De officio vicarij. Laplm. x.

De officio vicarij ꝛ in

decre. xvj. q. vij. noua actione. vbi sumit' large iste tm in⁹. s. p officiali epi ꝛ iconomo suo vbi tñ est aliq̄ spūalitas annexa. Et statuit' ibi. q̄ tal' nō pt esse lau⁹. dz enī ibi sic. Indecoꝝ ē laicū vicarīū esse epi. ꝛ viros ecclīasticos iudicare. Inuno enī codeq̄ officio nō dz cē dispar, pfessio dicēte moyse. Nō arabis i boue sil' ꝛ asino. i. boēs diūse pfessiōis i vno officio nō sociab. naz coberē ꝛ pōgi nō pnt. q̄z studia ꝛ vota sūt diūsa. ꝛ vt dic' ibi glo. stat⁹ regl'aris nō dz cē dispar, pfessiōis a clericali. quia ꝛ ipi sūt ad spūalia applicati dz solū seclares Dicit aūt vicari⁹ q̄si vices gerēs. i. ei⁹ cui⁹ est vicari⁹ Sz vidēdū p ō vicario pape q̄. i. est i vrbe. de inde ō vicario epi vl' archiepi. Demū de vicarijs alioꝝ rectoꝝ.

De vicario papeba- §. I.

bet de officio vica. tua neb. vbi dz. Jurisdictio vicarij quē roman⁹ pōtifex i vrbe relinqt nō extrēdit vltra illaz nisi ei special'r sit ꝓcessū. Quer[it] b Jo. an. i nouella. vtq̄ vicari⁹ tal'. s. pape possit absoluere excōicatos ꝓpter iniectionē manuū violētas in clericos subditos vel etiā aliunde venientes. ꝛ rñdet de facto videm⁹ plerūq̄ q̄ absoluit q̄ō puto ex special'i cōmissiōe fieri. aliter nō posset. vt puto ꝛ spēal'r aliūde venientes. Et idē videt ō subditus si dicim⁹ hre eū illā vicariā, ptātis quā dz papa i vrbe. vt patriarcha seu epūs vrbis nō quā dz vt epūs ozb includēs vrbē. vt. s. tūc nō absolueret subditos. nisi in his casibus in quib' absoluūt alij epi vl' coꝝ vicarij. puta non enormib⁹. ō sen excō. c. pcenit. Jtē q̄rit an ꝓferat bñficia in vrbe spectātia ad collationem pape vl' inferiorū vt posset papa. Et rñdet q̄ nō. nisi ad b habeat special'e mādatū. vt. c. fi. eo. ti. li. vj. Jtē an possit ordinare vel cōmēdaticias lras dare ad ordines recipiendos ꝛ tenendos. q̄ō habet de tē. ord. c. cū nll's. lib. vj. s. q̄ nō. Item dubitat an dyocesan⁹ vrbis includat' in ei⁹ iurisdictiōe. Rñ. ō iure videt q̄ nō. ff. de offi. pfec. vr. l. fi. ꝛ sic nō venīet vbi aliud nō exprmat'. nisi ꝓtinentia edificia ꝛ suburbia. p. c. si ciuitas. de sen. excō. li. vj. Sed in b optet forma cōmissiōis attēdi. fac ad b q̄ō dic' b rex. Jtē cum in vrbe sint tituli cardinaliū. q̄ quo ad sbditos suos habēt q̄si ius epale. Querit' an talis vicari⁹ possit cognoscere de cauſ subditoꝝ cardinaliū. Et videt' q̄ sic ex ista decretali q̄ solū excludit iurisdictionē extra vrbē. g̃ plena bz in vrbe. quā papa ad cāz cognitionē cū sit idē ad iuroꝝ. de ꝓsue. c. ij. Jtē nō min⁹ dz posse vicari⁹ pape in vrbe q̄z vicari⁹ epi. q̄ cogīscit de causis subditoꝝ plantis subiectis epo. vt dict' j. de offi ord. c. pastoral'. i glo. lz fatear locū esse puētōi vt ibi dic' nisi aliō spēali iure cōpetat. Et p b sit respōsū ad id q̄ō videt quibusdā q̄ vicari⁹ pape nō habeat special'e lz p̄triarchale seu epale ptātem. Unde lz legat⁹ possit. q̄ equat ꝓsulī ꝛ p̄sidi. ō off. lega. c. ij. li. vj. Vicari⁹ tñ nō potent nisi i mediaros vrbe. nā vt dixi nō min⁹ dz posse q̄z epūs vel vicari⁹ ei⁹ Jsta oīa si p ꝓstitutionē declarent' esset cōmēdabile. ꝛ q̄uis ista ꝓstitutio. s. tua neb. sit local. q̄ ō vicario vrbis tractat. tñ i aliquib' est vniūsalis. Unde ipse Joh. an. dic' in ꝓncipio et⁹ q̄ ista decre. sola in illo ritu. tractat ō vicario iurisdictionē habēte. quē al's officialē vocamus. Et iurisdictionē habēte. quē al's officialē vocamus. Et iurisdictio ꝓbo. iurisdictio dic' Inno. vicarīū habere iurisdictionē ordinariā p modū arguendi. q̄ notat' dil' xxv. electus in magna glo. idē Hosti. Un glo. Ber. ibi dicit. q̄ vicari⁹ oīa pōt q̄ prinēt ad iurisdictionē illi⁹ cui⁹ vices gerit. sed sūt qdā q̄ sine mādato attēptare nō debet. vt dic' j.

De vicario epi vel §. II.

alter⁹ q̄ bz iurisdictionē q̄si epalē. vt plan. excēpti religiosoꝝ. ō b agit' in. vj. co. ti. vbi dz. lz i officialē epi p cōmissionē officij general'r sibi factā cāz cognitio trāsferatur prātē tñ inqrēdi corrigēdi aut puniēdi aliq̄z excessus, sed aliq̄ in suis bñficijs vl' administratiōib' amouēdi trāsferri nolum⁹ in cūdē nisi sibi bec special'r cōmittat. de offi. vica. lz. vbi glo. Joh. an. dicit sup ꝓbo. officialē q̄ talis interdū missus d̄n⁹ appellat'. de reg. c. ij. ꝛ lz nec garī nō possit cos habere iurisdictionē ordinariā nō tñ in oib' recurrit' ad eos sicē ad dātes. Un ꝛ de casib' hic exp̄ssis nō se intromittūt nec de spūalib' vñ ꝛ trās cōmendaticias ad ordines dare nō pnt. vt ō tē. ord. c. cū nullus. li. vj. nec officialis archiepi pñte vel iuuto archiepo pōt in suffraganeū eius ferre sniam excōicatiōis interdicti vl' suspēsiōis. Sup ꝓbo cōmittunt'. dic' glo. q̄ si epūs dedit vicarīū generalē. ꝛ i mādato exp̄ssit aliq̄ō de istis. q̄ō requirit special'e mādatū secuta clausula generali. puta oīa alia faciēdi q̄ p nos possem⁹. etiā si talia forte requirēt q̄ mādatū exigerēt special'e. tūc per bec oīa special'a pōt. Sec⁹ aūt si nō exp̄ssisset aliq̄ō de specialib' sz solus generale mādatū daret fm Hosti. Jtē in. c. cū in generali. co. ti. li. vj. dz. q̄ officialis seu vicari⁹ epi general'e beneficia ꝓferre nō pōt. nisi bñficioꝝ collatio sit ei cōmissa special'r. Ubi dic' q̄dā glo. q̄ vicari⁹ seu officialis dz gen'al'r nō solū cui dat iurisdictio ab epo vl' alio plato sup tota dyocesim seu sup oēs subditos lues. lz ꝛ li instruat in alio ꝑticulari loco sue iurisdictiōis. q̄ nō arctēt generaliter loci tot⁹ iurisdictiōis. sed generalitas comittitur in alio ꝑticulari loco sue iurisdictiōis. sed generalitas commissiōis cāz. ad b vt cēseat ordinari⁹ videt ꝓsitorū cuz epo. limitatio enī loci nō facit aliquē nō esse ordinarium. Jtē in c romano. co. ti. li. vj. dz in sūma fm Jo. an. q̄ successor officialis seu vicarij excōicari excōicatus nō est nisi in crimine dānato cōicet. pōt aūt aliq̄s succedē officiali seu vicario dupliciter. q̄ vel ex eo q̄ epūs vl' platus q̄uis illo amoto ponit aliū vicariū de facto vel de iure. cū. s. a supiori bz de b ptātē. illa tñ. q̄ exercet illo excōicato manēte. q̄ cōmisit vices suas. nō valēt. si iurisdictionē solū ab eo recepta b fec. Jtē vt dic' glo. cū officialis vicari⁹ epi peccat in his q̄ sūt iurisdictiōis. q̄ videt esse ꝓsitorū epi ꝛ sui official'. tūc archiepūs sic epūs suffraganeos suos pōt punire. Si ꝓ officialē epi aliq̄d possiderent vel faceret vt priuat⁹ tūc archiepūs pl⁹ nō pōt punire eos nisi q̄ sic alios subditos epoꝝ in casu. bz. s. de quib' habes ex de offi. oz. c. pastoral'. Jtē cū epūs est excōicat⁹ nec ipse nec officiales sui seu vicarij cognoscēt de causis cū tāc. sit ꝓsitorū. Quid q̄ fiendū. Rñ. adeat papa vr. puta de ord. cog. c. pastoralis. Jtē dic' Joh. an. p⁹ Hosti. i notabile. cū olim. Scias etiā q̄ epūs pōt sibi ꝓstituere vicarium dedit cessat iurisdictio vicarij. allegat ō offi. vica. romana. li. vj. sic etiā dicit de ꝓsuetudine fuani q̄uis plerūq̄ capla tales ꝓfirmēt vl' remoueāt. ꝛ pt⁹ te maiorē. cū olim. Scias etiā q̄ epūs pōt sibi ꝓstituere officialē seu vicarīū sine ꝓsensu capli sui. ꝛ remouere vt notat' Hosti. in sūma. Et b etiā approbat. ꝓsuetudo in talibus ꝓseruāda. pōt etiā restringi loc⁹ a cōmittēte vices sibi as. vt in certo loco tñ gerat vices suas. q̄ō elicit' a sit. ex eo q̄ in ista decretali tua. dicit' in vrbe fm Hostiē. sic

etiã põt determiari tps. z vtrobiqz põt restringi z reuocari prãs p̃cedente. Ãnõ z padue ꝓsului vicariũ per se facãd h̃ qõ habeẽ de p̃ca. c. fi. imo qõ pl⁹ est. qz si cõstituẽtes vicariũ ad certũ tps iuraueri vl̃ p̃miserit sub certa pena nõ reuocare ad tps determiatũ si postea reuocet añ dictũ tps tenet reuocatio. z si ex cã rõnabili h̃ uocãdo. uõ sũt ptiuri. nec dñt penã. sec⁹ si sine cã. z tñ reuocatio. vt dictũ est ar. de p̃ben. dilecto.

De vicarijs q̃ deser⁹ .ff. III

uũt i ecclijs i diuis officijs z alijs plonis q̃bꝫ ecclie sẽ tus nõ põt sibi substituere vicariũ. vel sic. Vicari⁹ non põt dare vicariũ. Sz p̃mũ. s. q̃ plat⁹ nõ possit instituere vicariũ i ecclia sua itelligas ꝓpetuũ z iunc auẽte epi. als de ꝓsensu epi nõ est ab sonũ sed ꝓsentaneũ rõi. z sic ipm hre habeat. vbi deficit plat⁹ ipe suppleat i multarũ solẽnijs. z alijs hmõi. vij. q. j. illõ. in q̃ tn casu nõ excusãt plat⁹ a residẽcia psonali. z sic nõ est ꝛ. õ. p̃ben. c. extir. pãde. nec minuit i h̃ cult⁹ diuin⁹. hz auget. qõ semp̃ fieri debet. Quãrũ ad scõm. s. q̃ vicari⁹ nõ põt instituere vicariũ. sic nec delegat⁹ subdelegare. h̃ tõ est qz vicarij p sona videt electa. ar. de offi. archipb̃y. c. j. maxie. ꝓt̃ cer tũ miſterũ. qõ videt ei demãdatũ. vt õ offi. dele. c. fin. imo etiã põt dari speciale. q̃ vicari⁹ vicariũ nõ substituit ꝓpter infinitatẽ vtãdã. ar. õ rescrip. c. cũ in multis. li. vj. Dic̃ tñ Hosti. q̃ hz h̃ sit de iure. tñ ad tps pmodicũ z ex magna causa nõ min⁹ freq̃nter poterit vicari⁹ aliũ loco sui relinq̃re sicut fit rota die. vt õ appell. quenit. ij. ꝛ. in. terim. Qñ nõ hñt mãdatũ substituẽdi si sũt infirmi vl̃ impediti delegẽt causas tũc pendentes. Nec ibi. Un ex bis videt q̃ si vicarij hñt ꝓtẽ ab instituẽte cos vt valeat alios substituere sibi tũc pñt vicarios dare rõne dicte cõmissiõis nõ ingẽs tũ vicarij simpliciter.

De vicaria ĩ bene⁹ .ff. IIII.

ficijs seu ecclijs. Nota ꝑm Hosti. q̃ ĩ certis casibꝫ põt q̃s p vicariũ defuire q̃uis regl̃ariter ipe deberet residẽ. Primus est rõe occupatiõis. hac rõe excusat epus. q̃ in ecclia cathedrali hz aliquẽ loco sui z ipe i camera sua dicit horas. z postea expedit occurrẽtia. z h̃ idẽ itelligo õ q̃bꝫ aliõ legitie occupato. õ cele. missa. c. j. debet tn epus celebrare i ecclia die dñico z aliꝫ p̃cipuis festiuitatibꝫ. nisi ꝓsuetudis. ar. de ꝓbi. c. cũ oẽs. Tertꝰ rõe ꝓuilegij seu dignitatis. õ fi. p̃by. c. ꝓposuit. hũc casũ ꝓcedit papa frequẽter hñtibꝫ pluralitatẽ bñficiorꝫ. Et addit dũmodo aiarꝫ cura nõ negligat z ecclijs faciat p vicarios idoneos deseruire Et nota q̃ hi casus cũ p̃cedẽti nõ hñt locũ si ecclia fuerit fulcrorũ destituta. õ de. nõ resi. ad h̃. Et q̃ta ꝓsuetudo cepit esse irrõnabil⁹ z ecclie onerosa. renẽ da nõ est. de ꝓsuetu. c. j. Quart⁹ qñ eps habet sub se bonos diuersoꝝ rituũ z linguarꝫ. nã illis habet p vicariũ deseruire. de offi. ordi. qñ. Quint⁹ qñ q̃s habet p̃bendã in ecclia cathedrali. cui ãnexa est prochial⁹ ecclia. nã tal⁹ tñ. ex de p̃ben. extirpãde. Sexta rõe defect⁹ seu debilitas supueniẽte. vij. q. j. c. j. ex õ cle. egro. c. j. Septim⁹ qñ ecclie hz pficisci. vt qz cruce signat⁹ est. ex õ vo. c. fi. Et nat̃ois. z de licẽtia plati. de ꝓse. dif. v. nõ oportet. Aliqui ponũt z alios plures casus hz usi videñt pncipaliores. Et nota q̃ rector ecclie cũ licẽtia epi põt clerico ꝓducto fructũ cõmittẽ vicariã siue curã aiarꝫ. ita tñ q̃ nihil ꝓpter h̃ tpale q̃rat. qz symonia est. Itẽ nota q̃ vicari⁹ ꝑpetuꝰ est q̃ curã hz ecclie cui⁹ vicari⁹ est q̃ canonice intitulat⁹ a psona ecclie õ auẽtare epi. z certã dz recipe portionẽ. vt õr eo. ti. ad h̃. z hi sũt cogẽdi ad residẽtiã ibi faciẽdã. co. ti. ex pte. z q̃ habet ꝓpetuã vicariã als habere nõ põt. ex de offi. vica. ad hec. Itẽ si talis vicari⁹ recipit aliquã eccl̃iam cũ cura. pdit vicariã. z dz hre. xxv. annos. et dz ꝓmoueri ad sacerdotiũ sic si esset rector ordinari⁹. alias priuat⁹ est. vt ex eo. q̃ de ecclijs. in clemen.

De debito mõ se hñdi in officio plature. Capi. xj.

Pauit eos ĩ innocẽtia

p cordis sui. z ĩtellectibꝫ manuũ suarꝫ. deduxit eos. ps. lxxvij. Officiũ platorꝫ ẽ pascẽ gregẽ sibi cõmissũ. Un z saluator dixit p̃ z summo platorũ ecclesie pncipi. s. aplorꝫ petro cũ ei cõmisit curã gregis sui. pasce oues meas. Joh. xxi. z tõ dicunt pastores nõ dñi qõ optime fecerũt. Ãn dic Joh. x. Ego sum pastor bonus quẽ q̃libꝫ dz imitari. Figurat⁹ est enim ipe xps ĩ dauid q̃ ait. pauit eos ꝛc. vbi oñdit tres ꝓditões boni plat. Primo vt ẽrat subditorꝫ vtilitatẽ. da pauit eos. Scõo vt haberet ĩ agẽdis intẽtionũ puritatẽ. qz ĩ nocẽtia. Tertio vt addat exẽploꝝ. pbitatẽ. qz in intellectibꝫ ꝛc.

Primo debet p̃latus .ff. I.

q̃rere nõ suã sed subditorꝫ vtilitatem. vñ dic. pauit eos nõ dic̃ se hz eos. Dic̃ ehi dñs p ezech. p̃betã. xxxiij. c. ve pastoribꝫ isrl̃. i. ppli fidel̃. q̃ pascebãt semetipos nõ greges. Nõne greges pascunt a pastoribꝫ. lac comedebatis et lanis operiebamĩ. lac comedebatis ꝛc. i. accepistis victũ de luto suum z vestitũ p̃ciosũ de oblatõibꝫ subditorꝫ. vt possessiões collatas ecclijs. Nõ crassũ erat occidebatis. z h̃ dupliciter vl̃ iuste iudicãdo vl̃ ꝓdenãdo eos qui sunt crassi ĩ pecunijs. vl̃ spũal̃r. s. absoluẽdo indebite. q̃ crassi. i. diuites fauẽres vob. vl̃ occidendo spũal̃r crassos. i. deuotos. z h̃ ĩ malo exẽplo. z tõ sequit̃. gregẽ aũt meum nõ pascebatis. qõ infirmũ fuit. i. ad vincẽdũ. tẽptanões et tolerãdũ tribulatões nõ ꝓsolidastis. s. per monita z exhortatiões. Nõ egrotũ. s. q̃ p̃ctis nõ sanastis. s. q̃ mistratione debitã sacrorꝫ. Nõ fractũ est q̃ malã ꝓsuetudinem qõ vix põt curari nõ alligastis. s. q̃ falsas pactas. als penas. z ipedimẽta exhibẽdo ne eas seq̃rẽt. Nõ abiectũ. scz p excõicatiõnẽ nõ reduxistis. p curãdo z inducẽdo ad q̃rendũ absolutiõnẽ. z qõ pierat p̃ beresim z errores nõ q̃sistis. hz cũ austeritate impabatis z potẽtia. z dispse sũt oẽs oues mee. eo q̃ nõ esset pastor. z facte sũt ĩ deuorari oñi oĩm bestiarꝫ. Et paulo post ꝓterea pastores audite vbũ dñi. p eo q̃ facti sũt greges mei in rapinã. Egoipse requiram gregẽ meũ. z õ manu eorꝫ cessare faciã vt vltra nõ pascãt. Et quõ rep̃ret declarat sapiẽs dicẽs. Dorrẽde et cito appebit vob. q̃m iudiciũ durissimũ fiet bis q̃ psũt et potẽtes potẽter rorumẽta sustinebũt. Sap. vj. Debz q̃ plat⁹ pascẽ nõ se sed eos. s. subditos cibo quidẽ corpali subueniẽdo subditis ĩ miseriis eorꝫ put põt. Ãn Hieronym⁹. Quicqd hñt clerici pauperꝫ est. z dom⁹ eorꝫ oibꝫ dñt esse cões. xvj. q. j. q̃m. Nõ canes z aues. nõ eq̃s. sed eos. s. boues dñt pascere. non dños z mulires vt sibi eos amicos faciat. nec ꝓsanguineos. vt diuites faciat nõ bistriões aut ꝓcubinas. hz eos. s. subditos idigẽtes z multo magis pascere dz cibo spũali sacrorꝫ z p̃dicatiõnum. Et vtrũq̃ xps fecit dãs corp⁹ z sanguinẽ suũ frequẽter doctes z turbas famelicas panibꝫ z piscibꝫ bis reficiẽs. vt Joh. vj. z Matbei. xv.

Scõo p̃latus debet .ff. II.

bre in plature exercitio rectã intẽtionẽ. z sic pascit ĩ innocẽtia cordis sui. vt videz nõ pascat ppl̃m suũ bene gu-

bernãdo ꝓpter amorẽ z bonorẽ mũdi.z gl'iam sui aut ac quisitionẽ lucri.vt nõ dissimuler correctionẽ viciorꝫ ꝓt timorẽ sui vl' sue dãnificatiõis expulsiõis seu occisionis Nã bonꝰ pastor ait dns iclus.aiẽm suã.i. vitã ponit.p ouibꝫ suis custodiẽdis.Job.x.Et b̃ est qõ dicebat ꝑmꝰ pastor ecc'lie. Pascare cũ q i veb est gregẽ.Et quõ i innocẽtia cordis pascãt.declarat subdẽs.nõ coacte ꝫ spõtanee fm deũ nõ turpis lucri gra ꝫ voluntarie. Nec vt dominãtes i clero ꝫ forma facti gregꝫ ex aio. vt cũ venerit ꝑnceps pastorꝫ.s.xps ꝓpiatꝫ imarcessibilẽ gl'ie coronã ꝫ.Pe.v. Nec sufficit ad innocẽtiã cordis plato q ipe non malũ inferat cuiqꝫ.vl' scãdalizet malo exẽplo nisi etiam vtat baculo correctiõis.Nec etiã sine cã dat ei baculus pastoral.ꝫ idcirco vt pũgat negligẽtes.ꝓpriat õlin qnces z vnco retrahat errãtes. Et ꝫ nõ oẽs plati vtantur baculo pastorali.ꝫ epi z abbates aliq.q; no bñt tãtã dignitatẽ z latã iurisdictionẽ.tñ ad oẽs platos ꝑtinet ꝑdicta exercere erga oues sibi cõmissas alꝫ inocẽs nõ ẽ.Ũ. Aug.li.õ ci.dei ait. Pertinet ad innocẽtꝫ officiũ nõ solũ nemĩ malũ inferre.verũ etiã cohibere a pcõ.s. alios vt punire peccatũ vt aut ipe corrigat experimẽto. aut alios terreant exẽplo.Nec ille.Heli in se bonꝰ fuit. ꝫ qa filios suos prauos nõ dure arguit.innocẽs nõ fuit. z iõ graviter punitus a dño.vt patet.j.Regũ.c.uij.

Debet tertio plat̃us .ℸ.III.

pbere subditꝫ suis exẽpla ꝓbitatꝫ.ad qõ hortat Aug.in regla dicẽs.Honore coram vob ꝓlatꝰ sit vob timore coram deo.subtractꝰ sit peditꝫ vrꝫ.s.p hũilitatẽ mẽtꝫ se inferiorẽ subditꝫ reputãs. Et subdit.sepm bonoꝝ opeꝝ ꝑbeat exẽplũ.Nil ita exẽplare in plato.sic hũilitans opus. sci in victu z vestitu.i comitatu in affatu.i gestu.i actu vt habeat tenuẽ victũ.nõ põposum vestitũ.pauperuꝫ bonoꝝ societatẽ nõ adolescẽtũ calamistratoꝝ diuisatorũ oẽs audiat etiã ifirmos.oĩbꝫ benigne mdeat. nisi cũ prauos dure increpare opter. Nõ oc'os sublimes vl' erectã. vl' pmin' pecꝰ habeat.ꝫ cõpositro gressu ictũ dat. hũilia exercẽs z qrẽs nõ sublimia.q; oĩa xps pastor bonꝰ pegit lauãs discipul' psonis abiectꝫ pedes etiã z pditoꝝ suo iude dicẽs.Exẽplũ dedi vob.vt quẽadmodũ ego feci z vos faciatꝫ.Job.xij. Et p talia exẽpla bonoꝝ opeꝝ ducet z dirriget gregẽ suum ad pascua.z demũ ad eternũ ouile.Et b̃ est qõ dicẽ ps. In intellectibꝫ manuũ suaꝝ deduxit eos.manꝰ corpales claꝝ est q; non bñt intellectũ.ꝫ manꝰ spũales q; sũt opa bona.ista bñt intellectũ q; fiũt cũ rõe z augẽt intellectũ boĩ i agẽdis.Quãto enĩ qs melꝰ opat.tãto magꝫ mẽte a deo illustrat ad cognoscẽdã ꝑitatẽ.i eo qõ agere debeat. Ũ z simplicissimi hoĩes z mlieres idiote bñ repiunt melius iudiciũ õ agẽdis aliqñ q; viri prissimi.z b̃ ꝓpter vite ꝑitatẽ.Deducet ergo eos i intellectibꝫ manuũ suaꝝ.z ex illuminatiõe mẽtis.quã pcipiet ex bonis opibꝫ suis.q; opa bona oues seq̃nt videdo exẽplũ i pastore suo.Deducet aut nõ ducet.q; õ vno loco ad aliũ.Nã b̃ est execrabilũ boni plati vt subditꝰ q; tũ põt semp ducat õ impfecto ad pfectiorẽ statũ.sic pastor nõ semp tenet oues i eodem loco ad pascẽdũ.ꝫ õ loco ad locũ deducit.ac etiã ad potãdũ ad aq̃s vivas.sic fec Jacob Genes.xxix. Qui etiã posuit in canalibꝫ ꝑgas populeas z amigdalinas pri decorticatas vt ex aspectu caꝝ oues postea ꝛcuperẽt fet' varij colorꝫ ad figurãdũ.q; exponit Greg.i moral.q; plati greges sibi subiectos dñt ad aq̃s sacraꝝ scpturaꝝ ducẽ.ꝑdicãdo admonẽdo.z exhortando.z ꝑgas.i.fmas z opa rectorꝫ pri ibi ꝓpta.z pri fm lram ibi ꝓponere. vt historia Job.pri fm sensũ mysticũ remouendo superficiẽ lre.z ꝑba q ipe Job subintulit maledictiõis. vt in hmõi destructionis iformate opes.i.subditi pariãt fet' varios.i. diuersa bona opa. Et vt magꝫ pateat quõ se plat' debꝫ hre i regimĩe q; ad se z q; ad subditos.Nota qdã baculiter excerpta ex li.pastoral.bri Gregorij pape.

De vita z mõ regẽ .ℸ.IIII.

di platoꝝ.Nota q; ponit Greg.i pastoral.z in pologe sic ait.Pẽsandũ valde est ad culmẽ regimĩs qsq; qualis pueniat arcq; ad h̃ rite pueniẽs q;r vivat z bñ vivẽs qlit docear z recte docẽs ifirmitatẽ suã q;dic q;nta ꝛsideratiõe agnoscat.ne aut hũilitas accessũ fugiat.aut pcõtinuit vitã ꝛdicat.aut vitã doctrina destruat. aut doctrinã ꝓsumptio extollat.in.j.li.c.j. Nulla ars doceri ꝓsumit nisi prius intẽta meditatiõe discat. Ab imperitꝫ q; pastorale magisteriũ q; rementate suscipit.qm̃ ars artium est regimẽ aiaꝝ.Quis cogitationũ vulnera occulta esse nesciat vulneribꝫ viscerꝫ z tm̃ sepe q; nequaq̃ spiritualia ꝑcepta ne cuerr.cordis se medicos ꝓfiteri nõ metuũt.dũ q; pigm̃toꝝ vim nesciunt.videri medici carnis erubescũt.Et sũt nonulli q; solerti cura spũalia ꝑcepta perscrutãt.sed q; intelligẽdo penetrãt vitiẽdo ꝛculcãt.Recte docẽt q; nõ ope ꝫ meditatiõe dicerr. z qõ i ꝑbis ꝑdicãt moribꝫ ipugnãt.li.j.c.ij. Sepe ꝫ suscepta cura regimĩs.s.debito mõ coꝛ p diũa diuerberat z impar iucnit q;sq; ad singla dũ ꝛfusa mẽte diuidit ad multa. Cũq; fortas p insolente curã trahit a timoris intimi solitudine vacuat z fit i exteriorꝫ dispositiõe solicita solum. ignara z sui.Et dũ pluscq; necẽ ẽ se exterioribꝫ ipicat q; occupata i intiñe obliuiscit q; tẽdebat. Sepe tum mẽtra suppetũt.dũq; agi pñt.q; subiecti acta mirent.i cogitatiõe sua se animꝰ elevat z plene irã iudicẽ puocat. q;uis in ꝓpinq; fortas opa nõ crupat.li.j.c.uij. Et iunr nonlli q; eximie ꝓtutũ dona ꝑcipiũt.z p exercitatiõe certoꝝ mysignis muneribꝫ exaltrant q; nimiꝝ culmẽ regiminũ sivo cati susc̃ipe renuũt ipa sibi plerũq; dona adimũt. q; no ꝑ se tm̃ ꝫ etiã ꝓ alijs acceperũt.q; si dilatare iuducrent ꝛ tãtis ꝑculdubio rei sũt. q̃tis venientes ad publicũ prodesse potuerr.li.j.c.v. Et sũt nonlli q; ex sola hũilitate refugiũt.ne eis q;b se ipares extimãt ꝑferant. q;z ꝑfecto humilitas si ceteꝛ q;z ꝓtutibꝫ cingit.rũe an oculos dei verax est.cũ ad rndendũ h̃ qõ vtiliter subire ꝑcipit. pri nax nõ est z infra si tã donis puct' est.qb z alijs.plit.ꝑ corde ꝛ fugere z iuit' obedire.li.j.c.vj. Plerũq; bi q; subire pastorale magisteriũ cupiũt.nonlla q;z bõa opa aio ꝓponũt z q̃tis h̃ elationis intẽtiõe appetant.oparum ros tm̃ se magna ptractãt.z infra. Hi cesse est vt cũ cogitatio ex vsum ducit.ptinꝰ mẽtꝫ oc'os ad opa trãsacta reuocet. Ac pẽset vnusq;sq; qd subiecta egerit.z repete cognoscet si plat' bona agẽ q; posuit possit. q; neq̃q; valeat ꝛ culmĩe hũilitatẽ discẽ.q; iimis positꝰ nõ ծtinic supbire.li.j.c.ix. Ille igit mõis oĩbꝫ ꝛ ad exẽplũ bñ vivendi ꝓtrahi.q; cũct' carnibꝫ passionibꝫ mortis iã spũaliter vivit q; mũdi.pspera postponit.q; nlla adũsa primel.ut. q; sola inkna ꝛsiderat.cui' intẽtiõi bñ ꝛgruẽs nec oĩno p imbecillitatẽ corpis nec valde p ꝛtuelia spũs repugnat q; ad aliena cupiẽda nõ ducit ꝫ ꝓpria largit q; ꝑ pierat viscera citꝰ ad ignoscẽdũ flectitur.nunq; pluscq; deceat trata ab alijs vt ꝓpria deplorat. Qui ex affectu cordis aliene infirmitati cõpatit.sicq; i bõis pri sic i suis pscribꝫ letat. Qui ita se imitabilẽ ceteꝛ cupit q; agit vt inꝰ cos nõ hẽat qõ saltẽ õ trãsact crubescat. Qui sic studet viuẽ vt pximoꝝ corda arẽtia doctrie valeat ꝛfigere obtinẽ a dño qõ poposcerit possit.cui ꝑfectꝰ voceꝫ specialr õr adhuc te loqnte dicã.ecce assũ li.j.c.ix.

Qualẽ debet plat̃us .ℸ.V.

se exhibere in regimīe. nota ex sco li. pastoral. Ca. j. Tā tam debet actionē ppū trāscendere vita spūalis ꝙtum distare solet a grege vita pastoris. Rector semp cogita tione sit mūdus. quatenꝰ nulla hūc imūdicia polluat q̄ suscepit officiū. vt in alienis cordib pollutiois macu las tergat. q̄ necesse est vt esse mūda studeat manꝰ. que diluere sordes curat. Ca. ij. Sit rector opatōe ꝓcipuus. vt vitā subdit̄ viuēdo denūciet. z grex qui pastorꝭ vo cē moresq̄ sequit̄ p exēpla meliꝰ q̄ p ẏba gradiat. blan dimēta mūdi respectu intimo terroꝛe despiciat. Terro Ca. iij. Sit rector discretꝰ in silentio. ne aut tacēda ꝓferat aut ꝓferēda reticescat. nā sic incauta locutio merozē per trahit ira indiscretū silentiū hos q̄ erudiri poterāt i er roꝛe derelinq̄t. Ca. iiij. Sit rector singul' cōpassione. pxi mus. p cūctis ꝓplatiōe suspēsus. vt p pietatis vice ra in se infirmitatē ceteroꝝ trāsferat z p speculatiōis al titudinē semetipm̄ frequibilia apperēdo trāscendat. Hc aūt alta appetēs ꝓmoꝝ infirma despiciat. aut ifirmis ꝓioꝝ ꝙgruēs appetere alta derelinquat. Ca. v. Sit re ctor bn agētib p humilitatē socius. ꝛ delinquentiū vi cia p iustīe zelū erect. vt bonis i nullo se pferat. z cum prauoꝝ culpa exigit ptāres ꝓtinꝰ sui priorat' agnoscat. quatenꝰ z bonoꝝ suppsto equalē se subditis bn viuen tib deputet z erga pueros iura retitudis non exercere formidet. Ca. vj. Sit rector internoꝝ curā in exterioꝝ occupatiōe nō minuēs exterioꝝ puidētiā in internoꝝ solicitudine nō relinquēs. ne aūt exterioꝛib deduꝰ ab ī timis corruat. aut solis interioꝛib occupat'. q̄ foris oz primis nō impēdat. Sepe nōnulli velut obliti q̄ fratri bus aſſaꝝ cā plati sūt. toto cordis ad nutu sectanb curꝭ infuīt. de cū adsūt se agere exulrāt. ad bas etiam cū de sūt dieb ac nocturnis cogitatiōis turbide estib anbelant Ꝛ ꝙnulli gregꝭ custodiā suscipiūt. sed sic sibimet va care spūalia appetūt. vt reb exterioꝛib nllaten' occu penē. q̄ dū curare corpa fundit' negligūt. subditoꝝ ne cessitatib mīme succurrūt. q̄z nimiꝝ ꝑdicatio plerūq̄ despiciē. q̄ dū delinq̄ntiū facta corripiūt. ſz tñ eis neces saria pītis vite cū possūt nō tribuūt. nequaq̄ libenter audiunt. Ca. vij. Rector solicit' iungilet ne hūc cupido placēdi hoīb pulset. ne cū studiose interioꝛa penetrat. cū puide exterioꝛa submīstrat se magꝭ a subditis diligi q̄z ꝓtarē q̄rat. ne cū bonis actib a mūdo videē alien' hūc auctoꝛi reddat extraneū amoꝛ suꝰ. Nostis nāq̄ re deꝓtoꝛis q̄ ꝓ recta opa q̄ facit eius vice ab ecclia amari ꝓcipiscit. q̄ adulterine cogitatiōis reꝰ est. si placē puer spōse ocul' appetit. ꝓ quē ipōsus dona trāsmisit. Qui numiꝝ amoꝛ ꝓpꝰ cū rectoꝛis mētē cepit aliq̄n bāc inoꝛ dinare ad mollicē. aliq̄n ꝙuo ad aspitatē rapit. ī mollicie videlz cū peccātes subditos recipit. ne erga hūc coꝛ dī lectio roꝛ pcat. corripe nō psumit. nōnunq̄ ꝙuo subdito rū errata q̄ increpare debuerat adulatiōib demulcet. Quos ꝙuo nil valere ꝛ se ꝙspiciūt hos numiꝝ asperitate semp rigide iuctiois pmūt nunq̄ demēter monēt ſz z il licita q̄ faciūt nolūt vt aliq̄s ꝛdicat. Rectoꝛes ꝙuo boni dū ꝓpriuato amoꝛe diligere se nescāūt libere puritatꝭ ꝙbū a subditis obsequiū humilitatꝭ credūt. Sz inꝫ hec ne cesse est vt cura regimīs tāti moderamīs arte tpet. qua tenꝰ subditoꝝ mēs cū quedā recte sentire potuerit. sic in vocis liberatē pdeat. vt tñ libertas in supbiā nō crum pat. Ille dū fortasse imoderatiꝰ ligue eius libertas cōci dit vite ab his būilitas amittat. Sacēdū q̄z q̄ oportet ar vt rectoꝛes bonis placere boīb appetāt. ſz vt sue ex timatiois dulcedie ꝓios in affectu ꝓtatis trahāt. nō vt se amari desiderēt ſz vt dilectionē suā ꝙndā viā faci ant in auditoꝛib ad amoꝛē ꝑditoꝛis. Ca. viij. Scire eti am rector debet. q̄ plerūq̄ vicia virtutes esse mentiun tur. Naz sub ꝙsimonie noīe se tenacia palliat z effusio sub appellatione largitatis occultat. remissio. pietas. et ira zelus extimat. z i. mōi. Ca. ix.

De discretiōe coꝛre .ℌ. VI

ctiois z zelo admonitiois sciendū. q̄ aliq̄n subditoꝝ vi cia prudenter dissimulāda sūt. ſz q̄ dissimulanē mdicanda vt cū delinq̄ns z decēbēdi se cognoscit z ꝓperi bas qs in semetipo tolerari ꝓsiderat augere culpas erubescat re q̄s se iudice punat. quem sibi apō se rectoꝛis pcia cle mēter excusat. Nōnulla ꝙo vl' apte cognita mature to lerāda sūt vt cū videlz rez mīme oportunitas ꝙgruit vt apte corriganē. Na secta imature vulnera deteriꝰ infer uescūt. Sz cū tps subditis ad correctionē q̄nē. sub ipo culpaꝝ pōdere patiētia ꝓsul exercet. Nōnulla aūt sunt subtil' occulta ꝓscrutāda. vt quibusdā signis erūpen tib rector in subditoꝝ mēte oīe q̄ dānū latet inueni at. z interueniēte correctiōis articulo ex mīmis maiora cognoscat. Nōnulla aūt sūt leuiē arguēda. nā cū nō mali cia ſz sola ignorātia vel infirmitate peccat'. ꝓfecto neces se est vt magno moderamīe ipa delicti correctio tēperē tur. Lūcti eni correctiōis nre infirmitatib subiacem. Ex se ḡ libet oz colligere qualr aliene hunc opetur im becillitas miseret. Debitū etiā rectoꝛis est lugere pa trie gliam p vocē ꝑdicatiōis oīdere. q̄ta in bmōi vite itinere tēptamēta antiq̄ hostis latear agere. Et subdito rū maleficia q̄ tolerari leuiē nō ont cū magna zeli aspe ritate corrigere ne si min' ꝛ culpas accēdit. culpaꝝ om nū reꝰ ipe teneat. Et nō solū debēt inoteiscere qualr vi cia impugnēt. veꝝ etiā quō custodite nos ꝓtutes robo rēt. Sed iciendū cū ad increpationē le mēs doctoꝛis ex asperat difficile valde est vt aliq̄d aliq̄n q̄ dicē nō de buit erūpat. Lūq̄ increpatio moderata accēdit. corda delinq̄ntiū in deperatione deprimunt. Un necesse est vt cū rector subditoꝝ mētes plusq̄ debuit si pcussisse ꝙsiderat apud se semp p penitentia recurrat. Ca. x.

Debet etiā pastoꝛ .ℌ. VII.

diuersis modis admonere subditos seu ppios nō vna eadēq̄ cūctis exhortatio ꝙgruit. q̄z nec cūctos par mo rū q̄litas astringit. Sepe nāq̄ aliis officiūt q̄ alios p sūt. q̄z z plerūq̄ verbe q̄ bec aialia nutriūt alia occidūt z lenis sibilꝰ eq̄s mitigat. catulos ſtigat z medicamen tū q̄ dō hūc morbū iminuit alteri vires tūgit. Et panis qui vitā fortiū roborat puuloꝝ necat. Pro q̄litate igit audientiū formari oz forma z fmo doctoꝝ. vt z singul' ꝙgruat z tñ a cōis edificatiōis arte nūq̄ recedat. Quid eni sūt intēte mētes auditoꝝ. nisi vt ita dixeri. q̄dā ī cy thara tēsiōes strate cordaꝝ q̄s tāgēti arte ex. vt nō sibi metipis dissile cāticū factāt. dissilit pulsat. z idarco coꝛ de ꝓsonā modulatione reddūt. q̄z non vno q̄dē plectro ſz vno ipulsu ferunt. Un z doctoꝛ q̄sq̄ vt ī vna cūctos ꝓtute caritatꝭ edificet. ex vna doctria ñ vna eadēq̄ exhoꝛ tatiōe tāgere corda audientiū oz. aliter nāq̄ vir. aliē ad monēde sūt femine. aliē iuuenes. aliē senes. aliē inopes. aliter locupletes ꝛc. li. iij. c. j. Tāta aūt arte voꝛ tpan da est vt cū diuīsa sint auditoꝝ vicia. z singul' inueniat ꝙgrua. z tñ sibimetipis nō sit diuīsa vt inter passiōes me dias vno q̄dē ductu trāseat. ſz moꝛe bicipitis gladij tu mores cogitationū carnaliū ex diuīso latere incidat. q̄ti nus sic supbis ꝑdicet būilitas. vt tñ timidis nō augea tur metus. sic timidis infundat auctas. vt tñ supbis nō crescat effrenatio. sic otiosis ac coꝛpētib ꝑdicet soli citudo boni opis vt tñ inq̄etꝭ imoderata lnia nō augea tur actiōis. sic inq̄etꝭ ponat modꝰ vt tñ otiosis nō nat coꝛpoꝛ securꝰ sic ab impatiētib extinguat ira. vt tñ re missis acleuib nō crescat negligētia. Sic lenes accen

dank ad zelū vt tñ iracūdis nō addak incēdiū. ex. iij. li. c. iij. Et ḡuis quidē p̄dicatori labor est in cōis p̄dicatio nis voce ad oc̄los singl'oz motus causasq; vigilare. Multo tñ actiōi labore fatigat qñ vni z ꝑticis fuiēti p̄dicare cōpellit. Plerūq; enī ḡs lete nimis con sparsiōis existit. ſz tñ cū repēte aborta tristicia īmaniter depmit. Curādū itaq; p̄dicatori est. q̄tin⁹ sic tergat tri sticia q̄ veīt ex pte vt nō augeat leticia q̄ supperit ex cō sparsiōe. vt tñ nō crescat tristicia q̄ veīt ex pte ꝛc. Quid aūt miꝝ si medici mēnū ista custodiūt. cū rāta discreti onis arte se'tēperāt q̄ nō corda ſz corpa medent. Sz ḡa plerūq; dū duoz vicioz languor irruit ꝟ leui⁹ illō for tasse ḡui⁹ pmit. ei nimiꝝ vicio rect⁹ sub celeritate sub uenit. p qō festīne ad meritū rēdit. Et si ꝟ a vicina mor te restringi nō pōt nisi illō etiā qō existit ꝑtū crescat. to lerā dū p̄dicatoꝝ est. vt p exhortationē suam artificioso moderamīe vnū patiat crescē ḡtm⁹ possit aliō a vicina morte retinē. c. xxxix. z seqn. li. ij. in fi. sic dic. pulcꝝ depin xi boīem picoꝛ fed⁹. Greg. De ꝟ rite a rectore agit si su perne formidīs z dilectiōis spū affiat⁹. studiose q̄die sacri eloquij p̄cepta meditet. vt̄ co vim sollicitudis et erga celestē vitā. p̄uide circūspectiōis quā būane ꝓuer satiōis vsus indesinēter destruit duīe admonitōis ver ba restaurāt. Et q̄ ad vetustatē vite p̄ socictatē seculari um ducit ad amorē semp spūal' patrie aspiratiōe reno uet. Valde nāq; inf būana ꝓba coꝛ desiuit cū indubi tāter ꝓfect. q̄ exteri⁹ occupationū tumultib⁹ ipulsum a semetipō coꝛruat studē icessanter dꝫ. vt p eruditōis stu diū refurgat. hinc est enī q̄ platū gregi discipl'm Pau lus admonet dicēs. j. Thi. iij. c. Dū venio attēde lectiōi ꝟ de. iij. li. c. fi. Dctū sctm̄ q̄rit charitas ꝓitat⁹. nego cū iustū suscipit nc̄itas charitat⁹ quā sarcinā si nl'ius ꝑponit p̄cipiēde atq; intuēde vacādū ē ꝓitati. si aūt ipo nit suscipiēda est. p nc̄itatē charitat⁹ desideranda est. Sz nec sic oīno ꝓitat⁹ dilectio deserēda est. ne subtraba tur illa suauitas z oppmat iusta nc̄itas. Aug. viij. q. j. q̄ epatū. Et q; sepe dū p̄dicatio modis ꝛgruētib⁹ vber rim fundit apō semetipm ꝺ oñsiōe sui occulta leticia lo quent⁹ anim⁹ sublcuat. magꝝ cura nc̄e est vt timoꝛ la ceratiōe sc mordeat. ne q̄ alioꝝ vulnera medēdo ad salu tē reuocat. ipe p negligētiā sue salut⁹ intumescat. ne pri mos iuuādo se deserat. ne alios erigēs cadat. Nā ꝺbus qz sepe magnitudo ꝓfect⁹ occasio p̄ditiōis fuit. vt cū de ꝓfidētia virtū iordinate securi sūt. p negligētiā inordia te moꝛerent. Hec de li. iij. pastoral'. Grego. c. j.

De archipſbyte. §. VIII.

ris decanis z alijs curat⁹ q̄d ptineat ad curā quā hūt sup ꝟ Job. an. i nouel. ꝺ pe. z re. oīs. Allegat. Dostiē. sic

Cura q̄d est. diffinientē curā. Cura est vigil onerosa ac solicita custo dia aiaꝝ cōmissa alicui. vt curet ne pereāt sed saluent. q̄ cōpetit ex lege vl' cōmissiōe canonica aut ꝓsuetudie seu p̄scriptiōe p sedē apl'icā nō ip⁹obata. Hec aūt ex diūsis iuribꝫ colligūt. Alī dic. Cura est vigil onerosa ac solici ta custodia aiarum. hoc colligit ex eo q̄ legit de cra. et quali. c. intellexim⁹. viij. q. j. q̄ epatū z alijs iuribꝫ cōmis sa alicui. vt curet ne pēāt ꝛc. istruēdo. s. sibi cōmissos l fi de z moribꝫ. necnō ꝺ vicijs fugēdis ac ꝓturibꝫ z bonis opibꝫ exercēdis. vt p̄z. x. q. j. placuit. z i eo q̄ nō. ꝺ vi. z honesta. deri. vt q̄sq; ex q̄ seq̄t⁹ q̄ si male vl' negligenter curet obligat⁹ ꝺo. ar. instī. ꝺ iuri. sti. H. si q̄s. cū exinde te neā reddē rōez. vt ꝺ offi. oꝛ. irrefragabili. z ꝺ sta. mo. cū ad monasteriū. Hoc aūt dz curare p̄dict⁹ modis. necnō visitādo. corrigēdo. puniēdo. sacra ecc̄lastica exhibēdo. vt ꝺ elec. dudū. z ꝺ pe. z re. c. cū infirmitas. Caueat igit q̄ semp hāc obligationē p ocul' habeat. nec repiat negli gēs. dormiēs vl' dormitās. Unde p̄s. psalmo. cxx. Nō dormitabit neq; dormiet q̄ custodit isr̄l. nec miꝝ q̄ sic dic. b. Ber. Nō dormitat nec dormit q̄ ipugnat isr̄l. Jō curatoꝛ ꝺ Prouerb. vj. Fili si sponderis p amico tuo. defixisti ap̄ extraneū manū tuā. i. op⁹ solicitudis. illa⁹ queat⁹ es ꝓbis oris tui. Et seq̄t. retpm libera. discurre. fe stina. suscita amicū tuū. nec dederis somnū oculis tuis nec dormitēt palpebre tue. Nō si ꝟ diligēter fuscitet. esto q̄ pter dunciā pleb⁹ nō ꝓficiat tui⁹ erit. vt p̄batur xliij. di. sit rector. z. c. ephesis. Sz nō omittat lectare bra chiū iuocare esto q̄ pt̄ōres sine effusiōe sāguis neḡant coartari. vt ꝺ homi. postulasti. q̄ cōpetit ex lege scḡra si ue iure cōi. sic̄ pt̄z i ep̄is. vt ꝺ off. oꝛ. z q̄rēte. z plat⁹ q̄ electionē creant. etiā rectoribꝫ ecc̄liaꝝ prochialiū. exquo sūt autoritate sui iudicis instituti. vt ꝟ pt̄z. de off. arch. cū sanct⁹. z i alijs iuribꝫ. Notādū q̄ hmōi cura extēdit ad oēs habitātes infra limites p̄dictoꝝ. q̄ roē z q̄etus spūales exinde q̄uenientes recipiūt i vsus necc̄arios con uertēdos. vt ꝺ pro. c. sup eo. nisi in aliq̄bus obstet ꝓsuetu do. vt ex ꝺ decī. cū sint boīes. Di aūt limites ḡtum ad prochias p dispositiōe ep̄oꝝ extēdi p̄nt ex cā z restrin gi. vt legit⁹ de excel. plā c. sic̄. Et ꝺ hac cura tenent⁹ cura ti reddē rōez. sic̄ legit ꝺ p̄ut legīs. c. iij. vl' cōmissiōe cu nonica ab ep̄o general'r vel special'r facta. sic̄ pt̄z i arch. de offi. arch. c. fi. z in vicarijs ecc̄liaꝝ ꝑpetuis. vt ꝺ offi. vica. ad hec. Et etiā ex cā ad tps ꝓstitut⁹. vt ꝺ appel. q. veīt vl' a papa p p̄uilegiū generale vl' speciale. vl' p cō positionē ex certa sc̄ia ꝓfirmatā. vt ꝺ translac. veniens. aut ꝓsuetudie seu p̄scriptiōe. Nā z metropolitani i sua ꝑsuetudinē z p p̄scriptionē acḡrūt. sic̄ ꝺ ꝓsuetudie. ꝓbat cūt q̄ p cōpositionē nō acḡrit cura nisi sit p epl'icam se dē approbata. q̄bꝫ nō assentim⁹ q⁹ iura ꝺicunt. Sed ḡtū ad p̄sonā p̄uatā bñ reprobat ꝓsuetudo. vt nec cu rā acḡrat ex ꝓsuetudie. nec sibi eligat ꝓfessoꝛē. Nec oīa Job. an. i nouel. Quēt an abbas vel alius inferior cp̄o possit p̄scribē instructionē. s. i ecc̄lijs. z dare curam alaꝝ. Circa ꝟ regit⁹ q̄ ꝺā ꝓsilū ad hmōi materiā. q⁹ sitā datū p dūm recuperꝝ eximiū doc. cui assentit Joh. an. in casu infra scḡto. ꝓsul⁹. Nō dā monasteriū est sū ditū ſ dyocesi nucerina. z ei epal' iure subiectū. ꝟ monaste riū ſ dyocesi nucerina. z ei epali iure subiectū. ꝟ monaste rium hz sub se capellas vna cū cura ppl'i. z cū oi adminis stratiōe abbas p̄dict⁹ est ꝓsuet⁹ ꝓcedere z eis instituere rectoꝛes. z ꝟ a tāto tpe cui⁹ ꝺrij mēoria nō existit. Epūs nucerin⁹ asserēs q̄ nll's alij q̄s ipe ſ sua dyocesi pōt curā cōmittē ppl'i z alaꝝ. moner p lras oēs z singlos cleri cos sue ciuitat⁹ z dyoces cuiuscūq; ꝺditiōis existāt hās bētes ecc̄lias curatas. cui⁹ iure cōmissionē ab eo adepti nō eēnt. ſz ab alijs ꝺ facto cū ꝺ iure nō possent eas ac ce pesse. q̄ nō debeāt se intromittē. nisi eā ab ipo p̄ recq piat. z si nō destiterit ab ipa cura infra meniem. ferr in cos sniam excōicatiōis. Capellani ecc̄liaꝝ dicti mona sterij ad p̄dicta semp̄ tenent dicūt. tū rōe diue ꝓsuetudi nis. tū rōe cuiusdā snie late inter epm̄ nucrinū et vna pte. z dictū monasteriū z ei⁹ capellas ex alia a q̄dā sub delegato cuiusdā cardinal' papē delegati z arbitroꝛ cō missario electo a dict⁹ ptib⁹. Jn q̄ cā dicunt dicti doctoꝛ res q̄ capellani dictaꝝ ecc̄liaꝝ monasterij dicte monasterij oni ep̄i nucrini. nō tenent⁹ pcre. q⁹ fm opi. glosatoꝛis so la ꝓsuetudo p̄scripta pōt abbati hāc iurisdictionē tribu ere q̄ possit cōmittere curā alaꝝ. vt no. ꝺ offi. arch. c. cū sanct⁹. ſz ibi Hosti. ꝺicat. cui⁹ Hosti. opinio est ꝺ obſuan tiā tot⁹ italie vbi archyp̄sbyteri siue plebani. i capellis suis. i. ecc̄lijs q̄ sūt sub sua plebania instituūt in spūalib⁹ z tpalib⁹ ep̄o nullo req̄sito. Et mīme sūt imitanda

que certā z longā interp̄tationē habuer̄t. ff. de leg. l. mi/
nime. Nec obstat dicta decretal. q̄ dic̄ obtētu alicui⁹ cō/
suetudis. qz illa pōt itelligi nisi sit cāri tp̄is cui⁹ memo/
ria nō extat ī p̄ñū. qz tal' p̄suetudo lz sit p̄ iust. nō req̄rit
titulū ō p̄scrip. c. j. li. vj. q. loco p̄stituti habeā. ff. ō aqua
quotid. z estiu. l. ō iure. Preterea saltē negari non pōt q̄n p
illā sniam saltē pareā titulus p̄scribēdi illā libertatem.
Preterea qō ōr in ca. satis. pōtanelligi de mādato epi
generali, sic dic̄ canō. q̄ p̄secratiōes epoz debēt fieri au
toritate apl̄ica z p̄secratiōes basilicaz. Primū pz dist.
iacet. ad ō qō no. Job. dis. lxx. setōz circa fi. glo. magne.
Preterea corpo q̄ eps scit talē p̄suetudinē z patit. vide
tur dare lniaz. sic in casu valde siti notat Arch. xvj. q. j.
c. j. Et addit Job. an. ī p̄silio. ad idē. nec p̄ ō abdicat ab
epo dñium cure, si ille male regit. vl' si ppls ab epo ipso
req̄rit q̄ sūr cure. cū ponat nec abbatē nec rectorē nec po
pulū exēptos. Itē si plena exēptio' deri z ppli ō epm po
test haberi p̄ p̄scriptionē sic p̄ priuilegiū. sufficiat. de pri
uilegi. ex pte. qz ista cerimonia q̄ p̄stitit in ꝓbo. z ē minu
ta ps exēptiōis p̄scribi nō pōt. Hāc sniaz dictoz docto/
rū sequūt. Frāc. de zab. z plures alij doctores collegij ca/
nonistaz vniuersitatis florētine p̄sulti ī silī casu dicentes.
Ldudim⁹ q̄ lz de iure cōi institutio maxie autorisabi/
lis cure spectet ad epm. vt ō hered. cū ex iuncto. cū p̄cor.
leg. sup eo. ō p̄scrip. audit. Et speciali iure dicaf p̄suetu
dinis p̄scripte vl' etiā ex priuilegio. Pōt tn circa h̄ ius q̄/
rendū occurrē sil' priuilegiū z p̄cepto. vt ō p̄scrip. audit.
nec excludunt ab h̄ iure abbatissa z monast. ꝓter p̄dict.
one⁹ vl' fragilitat. ymo bmōi z mlcoz filiū sūr capa
ces. de q̄bus sufficiat remittere ad notabilē glo. Ber. in. c.
dilecta. ō mato. z obe. Et ī p̄dicto casu. s. cū monasterius
vel plebanat⁹ nō sit exēpt⁹ pōt eps visitare illas ecclias
in q̄bus abbates seu plebani ō antiqua p̄suetudie insti/
tuūt rectores. ar. de cen. cū venerabil'. nā lz spūalia p̄ces
serit abbati. visitationē tn refuasse videt. q̄ dic̄ vt no/
tat de donat. pastoral'. Et si p̄currāt ambo. epus p̄ferf.
nisi aliō obtineāt ō p̄suetudie speciali. Ubi etiā sciēdū
q̄ si monasteriū vl' etiā plebania sint exēpta. p p̄dictos
exēptionē nō sūr exepta prochiani nisi in priuilegio ex
emptiōis h̄ haberef. Ān ī his retinet eps oia iura. Da
bit q̄ p̄nias publicas. z chrismabit. z altaria p̄secrabit.
z bmōi. z indulgētias tc̄. Decimas aūr habebit pleba/
nus. vel q̄ p̄ius habebat eps vel ali⁹. nil enī iuris accre
scit vl' decrescit in h̄ laic⁹. xvj. q. j. si q̄s laic⁹. exē ppls nō
est exēptus. vt no. Job. an. de p̄uile. cū p̄lone. li. vj. in
nouel. vbi dicit q̄ q̄n ppls nō est exempt⁹. licet ecclia sit
exēpta. curabit pplm eps. x. q. j. regenda.

Nemo deiceps pro. §. IX.

rochialē ecclīam alicui nō p̄stituto ī etate legitima z sa
cerdotio cōmēdare p̄sumat. nec tali etiā nisi vnā z eui/
dēti necitate. vl' vtilitate ip⁹ ecclie suadēti. bmōi aūr cō
mendā vt p̄mittit rite factā declaram⁹ vltra semestr' rē/
pora spaciū nō durare. Statuētes si q̄d secus decōmē
dig ecclīaz prochialiū actū fuerit esse irritum ipso iure.
Et ī p̄silio lugduneñ. ō elec. Memo. li. vj. Sup q̄. c.
Job. an. in glo. dic̄. q̄ cōmēdare ōr multiplicat. aliquan/
do idē est q̄d deponē. vt. xxij. q. ij. ne dis. aliqñ. p bonora
tiōe z laudatiōe. ut ille. ij. Loz. x. Nō enī q̄ sciēm com
mēdat ille p̄bat⁹ est tc̄. lz h̄ alit sumit. s. put ī portat cu/
stodiā ecclie alicui cōmissam. Et circa bmōi cōmēdam
mouet aliqs q̄stiūculas ipe Joh. z soluit ī glo. Et p̄mo
dubitat. hz tn legitimā administrationē. xxj. q. j. relatio.
et h̄ intelligas cū debito mō fit. s. put h ōr. Sedo q̄rit.
an talis faciat fruct⁹ suos. dic̄ q̄ nō f̄m Bar. qz custos
est. ius ī ecclia habet. tenet tn Zirbid. q̄ vbi ecclia ita/
get poterit tal' p̄nare clerico ordinādū ad titulū tal' ec
clie vt ō iurepa. postulasti. nec etiā ī fructib⁹ ius habz
nisi ad colligēdū gubernādū z puidēdū sibi z miistrz vt
qō supest ī vtilitatē ecclie p̄uertēdū. sic̄ z ō visitatore ōr
dis. lxj. obitū. z h̄ tenet Host. lz p̄ñū sit ō facto. Sz nū/
quid talē cōmēdatā ecclīam ipetrās tenef ō cōmēda fa
cere mētionē. dic̄ q̄ sic. ar. ō p̄cel. pbē. cū nr̄is. Sz nun/
quid ad talē cōmendā p̄onus vocabitur. dic q̄ sic. f̄m
Inno. Host. ē. z Bar. ar. xvj. q. vj. filijs. Idē in alijs q̄
ex tali cōmēda ledūf. Si aūr fuerit p̄tumaces vlterius
nō audient. Sed nunq̄d p ordinariū p̄ferri poterit in/
terim dū durat cōmēda vel reuocari. Rñ. dic q̄ nō f̄m
Bar. nisi cesset cā ex qua facta fuerat. ar. ō vo. c. magne.
Sz q̄d si p̄cessum fuerit ipo q̄ vsq; ad certū tp̄s fruct⁹
vacantiū ecclīaz p̄cipe possit nunq̄d p̄textu tal' indul/
gētie fruct⁹ hūsq; cōmēdati poterit retinē. Rñ. nō ī m
Bul. cū cōmēda ius tribuat. vt supra dixi. Et q̄s quis q̄/
dā dicāt q̄ eps cōmēdare pōt tm̄ vsq; ad illō tp̄s quo
pōt p̄ferre. s. vsq; ad sex mēses. ruc f̄m Bul. est fallum.
ti enī sēda vl' tertia die post vacationē cōmēdaret. non
duraret cōmēda p sex mēses. qō tn pōt p hāc p̄stitutio
nē. Si igit vltia die sex mensiū q̄ sibi p̄cessit sūr ad pui/
dendū fiat cōmēda durabit cōmēda. z h̄ dic̄ p̄stitutio
hec. caueat tn ordinari⁹ vt p̄uisq; totū tp̄s suuz labaf.
cōmēdā faciat. qz postea facē nō poterit. ar. ō off. del eg.
de cauf. vl' dic q̄ etiā illo finito q̄ eā poterit cōmendare
alicui custodiendā z saluādā donec sup̄ioz puideat. de
appel. cū reneamur. Sz nunq̄d finitis sex mēsib⁹ pote
rit ordinari⁹ eandē iterato eidē p̄sone vl' alteri cōmenda
re. videf q̄ sic. ex causis h̄ exp̄ssis. qz tp̄s latet anēsis p̄ci/
pij nō currit pēdente cōmēda ex cā facta. Sz certe mēs
h⁹ p̄stitutiōis p̄dict. al's fraus ei fieri posset. perpetuo
fieri. arg. ō diuoz. quāro. vl' distīgue. vtz cōmēda fiat in
tuitu ecclesie vl' persone. vt supra facta intuitu ecclie. i.
eius vtilitate. puta ad reparandā tenear. facta intuitu p/
sone. id est vtilitate ei⁹ vt inō fructū capiat. z nō tenet
Sz nunq̄d expirat cōmēda morte cōmendatz. Rñ f̄m
Bul. nō vt ō cōmo. c. j. Sz nunq̄d pōt h̄re plēs cōmē
datas. Rñ. sic duas ecclias curatas f̄m titulū h̄re non
pōt. ita nec curatas ī cōmēdā. vt h ptz. nisi ex dispēsati
one pape ī vtroq; casu. lz vnā intulata z vnā cōmēda/
tā curatas ab ordinario h̄re pōt f̄m antiquū ius. xxj. q.
j. q̄ plures. lz cū hac moderatōe bul⁹ capli.

Titul⁹ xx. ō statu epoz. archiepoz z patriarcharum
Epi debēt tria h̄re ad sui honorē. Laplm. j.

Oro p̄ribus tuis na
ti sūt tibi filij. p̄stitues eos p̄ncipes su/
per oēm terrā. meēres crūt nois tui dñe. ps.
xliij. Hec ꝓba ps. exponit Aug. p epis.
dis. lxvij. q̄z. sic dicēt. Patres missi sunt
apli p apl̄is filij nati sūt. z p̄stituti sūt epi. ipa eccl'ia pa
tres illos appellat. s. epos. ipa illos genuit. z ipa illos cō/
stituit ī sedib⁹ patz. Nō g̃te putes desertā qz nō vides
patrē. qz nō vides paulū. qz nō vides p q̄s nata es. ō p
le tua creuit tibi p̄nutas. Filios genuit ecclia. p̄stituit
eos p̄ncipes p p̄rib⁹ tuis sup oēm terram. Hec ibi. Ubi
tria p̄nt notari ō epis ī ipa autoritate ps. inducta. Pro
p̄rib⁹ tuis nati sūr tibi filij tc̄. Primū est q̄ debēt habe
re vite sc̄itatē. ibi. Pro p̄rib⁹ tuis nati sūr tibi filij. Se/
cundū q̄ debēt h̄re cure p̄tātē. ibi p̄stitues eos p̄ncipes
sup omnē terrā. Tertiū est q̄ debēt afferre ecclie vtilita/
tem. ibi. memores erūt nois tui.

Quantum ad primū. §. I.

Sicut filius naturalis cōpaliter vt ī pluribꝫ patrisat. ita ꝛ filiꝰ spūalis dz mores bonoꝝ partꝝ imitari. ſm illō saluatoris Joh. viij. Si filij abrae estꝭ opa abrae facite. Ēpi ḡ cū dicūt filij apl'oꝝ ī m expositionē dată ab Augu. hui⁹ pꝛ. ꝓ pñbꝫ tuis nati sūt tibi filij. debēt ḡ imitari. ꝛ ß est qđ dic Hiero. dis. xl. Nō est facile stare ī loco Petri ꝛ Pauli. tenē cathedrā regnārū cū xp̄o. Nō sanctoꝝ filij sūt q̄ tenēt loca sctoꝝ. ß q̄ exercent opa coꝝ. Et idē sup Michęa. Si in apl'oꝝ loco sum⁹. no solū ī monē coꝝ imitemur. ß ꝓsationē ꝛ abstinētiā. dis. xxxv. ecclesie. Idē ad Heliodoꝝ. Nō oēs epi sūt epi. l. merito ꝛ re attēde petꝝ. Judā ꝓdidera. Stephanū suscipe. Nicolaum respice. nō fac ecclesiastica dignitas xpianū. Leuelius cēturio adhuc cerbnic⁹ dono sctiſpūs mūdat. ꝑsbyteros puer Daniel iudicat. infatuatū sal ad nihilū ꝓdest nisi vt ꝓiciat foras. ꝛ porci ꝛculcet. ij. q. vij. nō oēs. et Aug. q. eadē. Qui nec regimīs ī se rōnē habuit. nec sua delicta deterſit. nec filioꝝ crimē correxit canis impudicus magꝭ dicēd⁹ est q̄ epi⁹. Debēt ḡ ipi esse imitatores partꝝ suoꝝ. i. apl'oꝝ in omni sctitate vite. pascētes nō se metipos vt mali pastores. q̄ aliđ nō q̄rūt ab ouib⁹ nisi lanā ꝛ lac. Contra q̄s iuehit dñs ꝑ Ezechielē ꝓphetam Ezech. xxxiij. c. ß dñt pascē exēplo bone vite gregē suū. ſm illđ. j. Petri. v. Pascite cū q̄ in vob est gregē nō turpis lucri gra. neq̄ ꝯ si dñantes in clero. sed forma facti gregꝭ ex aīo. oēs illas ꝓditiones ꝛuolas ꝯs ponit apls j. Thimorbe. iij. Oportet ep̄m esse sine crimīe ꝛc. Expositionē aūt illoꝝ bēs supra in ti. đ clericis. ī pn. Et vt dic Greg. dis. c. Ō more. Nihil in epale cruce splendid⁹ fulget q̄s hūilitas. pietatē q̄z ꝛ cōpassionē ad delinq̄ntes. et p̄cipue penitētes dz hre. Un Ambro. de peni. dist. j. Serpēs ind. Pastor ille cuāgelic⁹ lapsam ouē vexisse legit nō abiecisse. Debet enī iusticiā tpare moderatio. Nā quēad modū tibi curād⁹ ꝑbeat. quē fastidio habeas. q̄ ꝓēptui se nō cōpassioni suo medico putet futuꝝ. Et p̄terea dixit Greg. dñm p̄misisse pastorē ecclie Petruꝝ negare xp̄m. vt in sua culpa disceret q̄s misereor dix alie nā infirmitatē toleraret dis. l. ꝓsiderādū. Demū diligenter attēdere dz qđ ait Aug. scribēs ad Ualerū ep̄m suum. dis. xl. Ñ oīa peto vt cogitet religiosa ꝓudentia tua nihil esse ī hac vita ꝛ maxīe ħ in tpe facili⁹. leuius. et hoib⁹ acceptibili⁹ epi aut ꝑsbyteri aut dyaconi officio. Sz si p̄ functorie. i. negligēter atq̄ adulatorie res agaf nihil apd deū miser⁹ tristius ꝛ dānabili⁹. Itē nihil esse ī hac vita ꝛ maxīe ħ tpe difficili⁹. laboriosi⁹. ꝛ piculosius epi ꝑsbyteri vl' dyaconi efficio. Sz apd deū nihil beati⁹. si eo mō militeꝛ q̄ nr̄ imperatoꝛ iubet. Cū ḡ epi fili dicant apl'oꝝ ī m illō p pñbꝫ tuis ꝛc. eos imitentur. Obseruāda est erga eos distictio. quā ponit Aug. xxxij. q. iij. vbi ait. Tres psonas dixit dñs. ꝛ dēm⁹ illas iuestigare ī euāgelio. s. Joh. x. pastoꝝ ꝛ mercēnarū ꝛ furꝭ. Dilig ēd⁹ ē pastor. s. bon⁹ tolerād⁹ ē mercēnari⁹. s. mal⁹ plat⁹ cauēdus est latro q̄. s. nō canonice deputus est ecclesiā.

Quantū ad secundā. §. II.

ptem. s. ptātem seu auctoritatē cure sibi commisse ħ ex eo qđ subdit. Cōstituues eos ꝓncipes. i. rectores prātē habētes. sup oēm terrā. i. sup oēs ciuitates mūdi diuersis locis diuersos epos deputādo. Nā in italia. alemania. ꝛ in frācia. et in hispania. ꝛ anglia sn̄t epi nunc ꝛ olim erāt. etiā ꝛ in africa ꝛ syria ꝛ in asya ꝛ in india erant epi. vt ptz ex ꝓbis Hiero. dictis. Et affrica ꝛ ꝑsis ꝛ oriens et india vnū xp̄m adorāt. dis. xcij. legim⁹. q̄ tm̄ natiōes recesserāt a fide. Principes aūt ꝓstituti sūt epi sup dyoceses suas ꝓncipal'r quantū ad prātem specialē iudicādi de eis. Un ꝛ de ħ liber pontifice cantat illud Ecci. c. xlv. Principē fecit illū dñs vt sit illi sacerdotij dignitas in eternū. Ēpi enī nō in castellis nec ī modicꝭ ciuitatiby ꝛc bēt instituī. ne vilescat nomē epi. vt dic Anacle⁹ papa dis. lxxx. epi. Distinctionē aūt epoꝝ. vt. s. aliq̄ dicānt epi. aliq̄ archiepi seu metropolitani. qđ idē est. aliq̄ patriarche. ꝛ ēm hui⁹ distinctionis assignat Ley mēs papa dicēs dis. lxxx. In illis ciuitatiby in q̄by olim apd eb̄nices ꝓmi fuerūt eoꝝ. i. sacerdotes atq̄ primi legꝭ decretes erāt. ꝓmates vl' ꝑriarchas būs Petrus poni ꝑcepit. q̄ reliq̄ epoꝝ cās ꝛ maiora negocia in fide agitarēt. In illis aūt in q̄by apd dictos eb̄nices erant eoꝝ archiflamīces. q̄s tm̄ miores esse tenebāt q̄s memorares ꝓmates. archiepos instituī ꝑcepit. In singlis vo reliq̄s ciuitatiby singulos ꝛ plēs epos ꝛstituī ꝑcepit. q̄ epoꝝ vocabula tātū sortirent. Nec inf ipos apls parfuit institutio. ß vn⁹ pfuit eiby. s. Petrus. Nec ibi. Ubi dic glo. q̄ par fuit institutio. s. pratis q̄ ad plecrationē. q̄ ita pōt ꝓficere ꝛ ordīs ꝓferre ꝛ plecrare q̄libet epus sic papa. ß nō fuit par q̄ ad mīstrationē seu iurisdictionē. In ħ enī papa maior est ceteꝝ. Nec obstat dic glo. ō venetis. q̄ ꝓtiarchā hūt ꝛ epm. q. nō est eoꝝ ß grādensis. q̄ loc⁹ mīt⁹ distat a venetis. Sic enī archiepus pisan⁹ est ꝓmus. ß ꝓmas respectu sardinie. Principatū igit̄ suū. i. prātē ī m rōem ꝛ ecꝛatē vt dz. als in sui pñciem ꝓtit. Un Greg. xj. q. iij. Ipe ligādi ꝛ soluēdi potestate se ꝑuat. i. merē priuari licēm glo. q̄ hāc ꝑ suis vtilitatiby ꝛ nō subditoꝝ moribꝫ exercet. iudicare digne ō subditi nesciūt q̄ in subditoꝝ cauſ suaꝝ l'odias vl' gram. q̄rūt. ō q̄by ꝑ Ezech. xiij. c. Mortificabūtani mas que non moriuntur ꝛ viuificabunt animos q̄ non viuūt. nō morientem mortificat qui iustam damnat. et nō victuꝝ viuificare nititꝭ q̄ reū a supplicio soluere coꝝ natur. Cause ergo pēsande sūt ꝛ tūc ligādi ac soluendi prās exercēda. Nec Greg. in. c. ix. ꝛ. c. plerūq̄. In fero quoq̄ iudicali obseruare debet qđ ait Aug. Nos quēq̄ a cōtenebꝝ bibere nō possum⁹. q̄ uis beꝑbitio nō dū sit mortalis ß medicinalis. nisi aut ꝑte ꝓfectum. aut in aliq̄ siue seculari siue ecclīastico iudicio noiatū atq̄ ꝓuictū. hec ille. ij. q. j. multi. De potestate sūt epoꝝ ītra eo. q. ek. ꝛ in ti. seq̄n. de potestate pape.

Quātū ad tertium. §. III.

hoc est q̄ vtilitatē dñt afferre ecclie notat ħ cū dr. Me mores crūt nois tui. Dñt enī epi esse mēores nois dni. ꝛ lectrādo seu lecta meditādo ꝛ p pplm orādo ꝛ eis pdicādo cos regulādo. Ad lectrē nē hortat apls Thimo. epm dicēs. Attēde lectōi. exhortatōi. ꝛ doctrine semp. mane ī bis. Et ħ figurā inf cetera ornamēta pontifex in veteri testa. rōnale ferebat ī pectore in q̄ scribebat manifestatio ꝛ veritas. q̄ ī pectore pontificis manifesta dz esse cognitio veritatis. inq̄t Brarus. dis. xxxvj. §. ecce. Un ꝛ Diony. ī Leui. ait. Si q̄s vult esse pontifex. nō tā vocabulo q̄ merito imitet moysen. imitet aaron. Quid enī dr nēter moyses ī tabernaculo dñi. orar ħ inde sit aut a deo aliq̄d disceret. aut ipe pplm docēret. hec duo sūt pontificis opa. vt a deo discat legēdo sc̄pturas diuinas ꝛ sepe meditādo aut pplm doceat. xxxvj. dis. c. si quis. Dec optie fuasse nouim⁹ sctissimos epos eccle. Zeba. nasiū. Chrisostomū. Basiliū. Hylariū. Greg. Amb. Augu. ꝛ alios mīros. Debet epus mēor esse nois dñi orādo ꝓ se ꝛ p pplo. Un Pe. de se ꝛ alijs apīis corpis suis ait. ad mīstrudinē credētiū. nō est equū nos mīstrare mensis. ꝛ de relinq̄re ħbū dei. ß ꝓstituite ꝛc. ꝛ nos orātōi ꝛ p dicatōi vacabim⁹. Actꝭ. vj. Sic ī figurā pontifex vestitus testa. ītrabat ī tēplū ad fundēdū pces. p se ꝛ p pplo. qđ ō signabat illa incēsario. vt legit̄ de zacharia Luce. j. c. Et ad ħ fac qđ ait Hiero. in Leuit. Est aliud op⁹ qđ facit

moyses ad bella nō vadit nō pugnat ꝫ inimicos. ſz q̄d fac. orat. donec orat vincat ppls eius. ſi relaxauerit z di
miserit manꝰ suas ppls eꝰ vicit z fugat. Orat ḡ sacer
dos ecclie indeſinēter vt vincat ppls q̄ sub ipo est ho
stes iuſtibiles amalechitas. q̄ ſūt demōes ipugnantes
ces. q̄ volūt pie viuere in xpo. xxxvj. diſ. c. ſi quis vult. z
diſ. lxxviij. dr ex pcil. carthagine. Eps nullā rei familia
ris curā ad ſe reuocet. ſz lectiōi. oōi. z ꝟbo pdicationis
īmmodo vacet. Dz esse mēor noīs dñi eps ipm domi
nū pplis pdicādo z quemō ad cū puenire valeant de
būt inſtare oportune importune. iij. Thi. iij. Et in huꝰ figu
rā pceptū fuit a dño in Exo. ij. c. vt sūmꝰ sacerdos ingre
diēs tabernaclm in ora vestis suę tintinnabula inserta ad designādū q̄ sacerdotes z pdi
cpi. q̄uersatiōi sue designate p vestē dz adiūgere tintin
nabula. i. actū pdicatois. vt dic. Greg. diſ. xliij. sit rector
et in cadē diſ. dicit idē Greg. epbcs. Paulꝰ dicit. Mūde
ſūtmanꝰ mee a sanguie oim vestrū. Nō enī subterfugi.
quo minꝰ annūciarē oēm ꝟsilū deiꝟob. Actꝫ. xx. c. Nō
luiſſet q̄ cū increpare ōlinq̄ntes noluit. eos pculdubio
ſtoloz pcipuū q̄z locū tenēt cpi. Un z eis dixit marci
ture. Sedm aūt q̄litatē z capacitatē audientiū sic dz
būi ponere. vt dic Petrꝰ epls ad plebē. optz cū q̄ docz
et instruit aias rudes esse talē. vt p ingenio audientiū
seipm possit aptare. z ꝟbi ordinē p audiētiū capacitate
dirigere. xvij. q. j. optet. Sz ō mō pdicatōis q̄liter for
mari debeat habes. ē. in ti. de pdicatoribꝰ.

De his q̄ ptinēt ad executionē officij cpi. vt i ordinā
do. ꝟfirmādo beneficia. in dispēsando. in admīstrando
temporalia. z alijs multis. Laplm. ij.

De episcopis. Nota q̄

Eps dr ab epi q̄ est supra. z scopos q̄ est in
tentio. quasi supintendens. s. cure subditorꝫ. vt
dic Aug. viij. q. j. qui epatum. Et nota q̄ inter epm z p
byterꝫ q̄tū ad appellationē q̄nq̄ nō fuit differētia. da
tā fuit synonima. vt epi dicerent pbyteri z pbyteri epi.
Semp tñ fuit realis differētia. Un z pmitiua ecclia soli
epi ꝟfirmabāt Act. viij. Et h tenet Ia. bo. Pe. de pal. z
ray. Sz glo. sup dicto. c. legimꝰ. circa h ponit tres opini
ones. ibi potes videre. Fuit q̄dā dignitas in ecclia anti
quitꝰ q̄ erat quasi media inter epos z presbyteros. qua
dicebant cor epi. q̄ ꝟstituebant in castris seu villis non
in ciuitatibꝰ vt epi. z ꝟferebāt ordies miorel tñ nō ma
iores. z dare valebāt lras cōmēdaticias z pacificas. nō
aūt formatas. vt dic Gratia. diſ. lxviij. §. j. z. c. sequen.
Sed ablata fuit talis dignitas ab ecclia. q̄ abutebant
auctoritate sua vsurpātes q̄ ptinebāt ad officiū epoꝝ.
vt dic Damasꝰ papa diſ. cadē. coepi. Qualē aūt oportet
esse epm oñdit apls. j. Thi. iij. Oportet esse epm irreprē
sibilē vnius vxoris virꝝ sobriū. prudentē. ornatū. hospi
talē. pudicū. doctorē. nō vinolentū. nō percussorem. nō liti
giosum. nō cupidū. domui. sue bene ppositum. nō neo
phitū. hanꝝ ꝟditionū expositionē habes supra ti. xij. ō
clericis. Et in. xxiij. diſ. dr. Qui epūs ordinādus est. an
tea examinet. si natura sit prudes. si docil. si morib⁹ rē
poratus. si vita castꝰ. si sobriꝰ. si pudicꝰ. si semp suis ne
gocijs cautꝰ si būlis. si affabil. si misericors. si lratus. si
in lege dñi instructꝰ. si in lrarꝫ sensibꝰ acutꝰ vl cautꝰ. si i
dogmatibꝰ ecclīasticis exercitatus. Liberat aūt epalis
dignitas a ꝟditione seruili z a scripticia. imo etiā sacer
dotalis dignitas. vt diſ. lxiij. si seruꝰ. liberat z a curiali.
diſ. lxiij. ex antichs. Tales tū. s. fui z hmōi nō dñt ordina
ri. nisi liberati ab hmōi. Eps nō pōt restituē depositū. si
ue degradatū. sz ista papa. diſ. l. c. j. Ista nec pses. puncte
pōt restituere illū quē damnauit. ff. de q̄sti. l. j. in fi. De
degradato seu solenniter depposito planum est i mcēs.
sed in depposito verbalr sūt opiones. Nam archiē. z ab
bas de sicilia tenēt. q̄ pōt restituere debite q̄ ad crimīa.
in q̄bꝰ posset dispēsare ipe eps Joan. tenet q̄ nō. Epi z
supiores nullā sniam suipēsiōis vel interdicti incurrūt
ipo iure. nisi de eis exp̄sse dicat. ex de sen. excō. c. q̄ peri
culosum. li. vj. Eps i tota sua dyocesi iurisdictionem hz
ordinariā. Un pōt p se z p aliū in q̄libet loco nō exēpto
p tribunali sedere. causas audire plonas ecclīasticas cū
oportuerit cape carceri deputare. z certa officia libere exer
cere. Et q̄ epi pñt a subditis q̄nq̄ moderatū auxilium
exigere. Utrū eps possit iudicare imediate de sub diꝫ p
latoꝝ q̄ sub eo sūt. nisi gradatī ad eū deferāt. Rn. tm.
Hostiē. sz sup h a diuersis diūsa notata sūt. Dico ꝟsue
tudinē cuilibet ecclie obseruandā. q̄ iurisdictionē tribu
it. Idē Boff. Epi singli in suis dyocesibꝰ. etiam sine ꝟsi
lio metropolitani possunt plurima. vt Ray. ponit. pu
ta ꝟsecrare ꝟginces siliter z ecclias. ordinare clericos. eri
gere altaria in ecclia ꝟsecrata. Nā in nō ꝟsecrata sacer
dos h pōt. Itē chrisma ꝟficere. baptisteria ꝟfirmare. re
cōciliare solēniter penitēs. lras formatas siue cōmēda
ticias clericis dare. hec. lxxviij. diſ. c. q̄uis. de ꝟsec. diſ. j.
nullus pbyter. lxxj. diſ. extranco. Item pñt inter subdi
tos iudicare. Itē anathematizare cū solerate. ō qua ha
bek. xj. q. iij. debēt. Itē diuidere vnā ecclīam in duas. et
duas vnire vnā subjicere alteri z nouas ecclesias erige
re. z hoc quidē ex cā possunt facere nō aliter. z nihilomi
nus requisito ꝟsensu illoꝝ q̄z interest z q̄ forsan ex hoc
ledi possent etiā q̄nq̄ eoꝝ ꝟsensu nō obtēto. ex ō excess.
pla. c. sicut. ex de eccle. edi. c. ad audientiā. x. q. ij. c. ij. xij. q.
ij. c. placuit. Item possūt epalē synodū celebrare. xxxviij
diſ. quando. Itē reuertentes ab hereſi recōciliare. extra
de here. ad abolendā. Itē canonē late sententie quo ad
suā dyocesim condere. iij. q. iij. Nullus. Ultra que q̄z
alia que difficile esset numerare cū eps pordinatoꝫ sit i
cunctis. xxv. diſ. plectis. Utrū eps principalius de
beat intendere cure pastorali vel multiplicatiōi tpaliuꝫ
Rñ. fm Tho. in q̄libe. Solicitudo plati ꝑtia z pcci
pua debet esse circa gregis custodiā. orando. pdicando
sacramēta dispēsando. z sua iure quantū res exigit ero
gando. Multiplicatio aū tpalium potest exercere poꝫ
tunitate se offerente sine spūalū notabili damno. z sic
pium est multiplicare ea ad ecclie vtilitatē. q̄ si oportu
nitas nō se offerat. nullatenus licet ei seipm distractioꝫ
ni ingerere z secularib⁹ occupare cū impedimēto nota
bili. Idē etiā Tho. ij. q. clxxxv. Et ad materiā istā po
test pinere. i. solicitudo. Utrū liceat epo ꝑter aliquā
pſecutionē deserere gregem. Rñ. fm Tho. ij. q. clxxxv.
arti v. vbi subditoꝫ salus exigit plone pastoris presen
tiam. nō debet pastoꝫ suū gregē deserere. nec ꝑter aliq̄d
tpale cōmodū. nec etiā ꝑter aliquod personale periculum imminens cū bonus pastor animā suā tenear ponere pro ouib⁹ suis. Si vero subditoꝫ saluti possit sufficienter in absentia pastoris per aliū ꝓuideri tunc licitum est pastoꝫ propter aliq̄d ecclesie cōmodū. vel ꝑter per
sone periculū cor poraliter gregē suū deserere. z fm hoc intelligit. xij. q. j. scisciteris. hec materia plene tractatur xij. q. j. aduersitas. §. hoc rotū. vbi glo. sic summat. per
secutio ecclesie aut est extrinseca aut intrinseca. si extrin
seca que sz fit a manifestis inimicis persequentib⁹ cor poraliter. tūc aut solus plat⁹ queritꝫ aut totus clerus.
si solus plat⁹. tūc si eo recedente tuta est salus eccl̄ie. z
tūc fugiet exēplo xpi. si nō est tuta. tūc ponat aīam suaꝫ

Quālit epus.

pro quib⁹ suis. alʒ mercēnari⁹ est. Si tot⁹ clerus ḡrīk. indistincte se p eis hostib⁹ opponet. vt dis. xlij. sit rector Sz si alʒ por ꝓsuli eccl'ie. tot⁹ cler⁹ fugiet cū plato. Si nō pōt remanē cū plato vl'ōēs vl'q̄da ex ill'. Si aūt est altercatio ō mā surʒ vl' recessurʒ res sorte diuimat. xxvj. q. ij. sors. Si aūt psecutio est intrinseca p' cos. s. q̄ adhuc nō sūt pasi. tūc aūt oēs sūt mali. aut aliq̄. Et tq̄dē oēs sunt mali. aut habeā spes ō eoꝝ correctione. z tunc non sūt deserēdi. si nō habeā tūc sūt deserēdi. sic fec̄ brūs Benedict⁹. Si aūt nō oēs sūt mali sz boni admixti malis nō dēt deseri. xxij. q. iij. ru bon⁹. De b̄ etiā in. c. Ibi ad unatī eq̄nimiter portādi sūt mali. vbi inuenunt aliq̄ boni q̄ adiuuent. Mā vbi oīno fructꝰ ō bonis deest. fit aliq̄n ō mal' labor supuacuꝰ. maxie si e vicino cause suppetāt q̄ fructū ḃo valeāt ferre meliorē. Breg. ij. q. j. c. vl.

De ordinatiōibus fi- .ij.

endis p eps. qz ist⁹ est res maxie ipetrātie ex q̄ ii congrue fiāt magꝝ vtilitas eccl'ie dei seq̄t. Si aūt indebite magnū detrimētū z dehonestatio diuī cultus z pticis ordinatꝝ z ordinatoꝝ. ō maxia diligēcia i bmōi ē seruāda. Propt̄ qđ apl's Timotheo eps scribēs ait. Manus cito nemī ipposueꝝ. s. ordinādo necꝫ cōmūices alicuius pcīs. j. Timothei. v. Ubi Leo papa. Quid est manus cito iponē nisi ante etatē maturitatꝝ. añ eps examinis añ meritū obedientie. añ experientiā disciplīne. sacerdotalem honorē tribuere nō ꝓbatꝝ. Et quid est cōicare pcīs alienis nisi talē efficī ordinārē q̄lis est q̄ nō meruit ordinari. dis. lxxxvij. Uñ ō Leone papa legit. q cū p quadragīta dies ad corp⁹ beati Petri apl'i oraſſet. vt a dño remissionē sibi petēꝫ pcuraret. demū aquirit ei apl's Petri⁹ dicēs sibi b̄ a dño obtinuisse de oīb⁹ exceptoꝝ de manuū ipositiōe. id est ordinatōe z collatiōe bñficiorū. De exami ne ordinā doꝝ. de q̄ adhuc dño habebat reddere rōem. Prīo igit̄ dz eps. puidere vt diligēter examinent ordinādi. z si ō more illi⁹ dyocesis est vt p archipb̄yterꝫ vl' archidyaconuꝫ vl' ꝓpositū examinent. b̄ nō obstāte dz ipe alios cū predictis assumere examinatores sacerdotes timoratos et prudētes. viros gnaros diuīe legīꝫ z exercitatos i ecclīastīcis sanctiōib⁹ q̄ promouēdos examinēt. vt ō⁹ dis. xxiij. q̄n. Et pcipue dēt examīari de etate legitima. sufficiēti lr̄atura z moꝝ honestate. Hec requirunt in pficiēdis. q̄ bus. s. inīū gīt̄ cura aiaꝝ. vt ō⁹ ex de elec. c. cū in cunctis. Et notat glo. sup dicto. c. q̄n examīatio fieda est añ die ordinatiōis. vt pz in illo c. Debet ḡ examīari p ō etate vt. s. attingat decimū octauū annū si vult ordinari i subdyaconū. xx. annū si i dyaconū. xxv. si i pb̄yterꝫ. alʒ nō dz eū admittere. z si admittit extra talē etatē peccat mortaliter. z eps etiā talē sciēter ordinās nisi esset dispēsat⁹ p papā. qz in b̄ ipe dispēsare nō posset. De etate aūt credere dz psentāti ordinādū. nisi ipe manifeste sciat. Itū p se vl' p aliū vl' habeat aspectū nimis puerilē ꝓpter qđ merito posset dubitari. z tūc reqrāt aliq̄ ō testimoniū vicinoꝝ vl' ꝓsanguineoꝝ. De dispēsatiōe aūt habita sup b̄ a papa nō dz credere nisi b̄ oñdat pōt tñ credere si psona est multū fidedigna. Quātū aūt ad ordines minores nō requirit determīata etas tūmō excedat īfantiā. De lr̄atura e aūt quāta esse debeat nō est bñ dare. Et quātū ad subdyaconatū z dyaconatū oportet q̄ salt̄ sciat bñ z expedite legere. ne faciat ꝓfusionē corā pplo in legēdo. ar. dis. xxj. cleros. z opam det addiscēdi grāmaticalia. z q̄ etiā sciat bene legere z iuenire officiū. cū ad b̄ teneāt ex pcepto. alʒ si nō habeā modū ad addiscendū ipm. vl' qz nō dz cōmoditatē breuiarij. vel qz nesciat p se vel cū alio nullo modo debet ordinari. alʒ talē sciēter admittēs vel ordinās videt peccare mortaliter. cū det illi quottidie occasionē deliquēdi z peccādi mortaliter illō emittendo. Quantū aūt ad sacerdotiū videt necessarium q̄ salt̄ sciat grāmaticā. z pcipue si est laicus de scalarīs. quia tales cōiter expenunt ad cura animaꝝ. que male pōt exerceri sine lectiōe libroꝝ qui habent in lr̄a nō in vulgari sermone scripti. Unde Eclestinus papa. debet quis ante esse discipl's quisq̄s doctor esse debeat. rat. vt possit docere q̄ discit. Qui mie lr̄is operam dederit pceptoꝝ esse nō poterit. dis. lx. ordinatos. Sed si ecclesie religie sue cū ex vocatiōe sua nō reputet ad curā animaꝝ. vnde oporteat eū scire que ptinent ad debitā administratione sacroꝝ z pcipue penitētie. ideo videt luſficere q̄ sciat bene z expedite legere missā z diuinū officiū et celebratiōis misse. in bmōi enī puritas ꝓscientie z deuotio regule supplēt defectū scientie. Cōgruū est etiam et solitū examīare ō cantu ecclīastico pcipue clericos seculares. Quātū ad tertiū. s. de bonitate vite nihil sit ex Clīs catoꝝ manifestus notorio iuris vel facti. vt publīce concubinarius vel vsurar⁹ manifest⁹. z bmōi. vl' nisi sit excōicatus maior vel suspēsus vel interdict⁹. pōt eum admittere. qz nemo iudicandus est saluatis sue īmemoꝝ. q. vij. sanctiō⁹. Debet tū admonere oēs ordinandos vt debeant ꝓfiteri ante ordinis suscēptionē. Debet etiā inquirere si est legitim⁹. qz si illegitim⁹ nō pōt promoueri ad aliquē ordinē sine dispensatione. vel epi q̄ ad minores vel pape q̄ ad sup̄iores nisi esset religiosus qui rōne religionis in bmōi nō indiget dispensatione. alīs ordinās talem illegitimū scienter. peccat mortaliter. z ordinat⁹ est suspensus. Item ad subdyaconatū z sup̄a nō debet aliquē clericū secularē ordinare sine titulo. aliq̄⁹ vel beneficiū vel altaris vel saltē patrimonīj. alīs ipse ordinans teneꝫ habere sibi q̄uidere. Et licet exempti cōmuniter habeant priuilegia q̄ nō debēt examīari ꝓter ad sup̄eriores. officialiter pōt trāsiri in examinatione ipoꝝ. tū qz frequēter abuntunt̄ ꝓsentantes ineptos. puta habentes defectum etatis vel nimis ignorantes. ideo nō in ꝓgruū est in bmōi examinent. ar. xj. q. iij. priuilegiū. Sēdo debet ꝓuidere eps vt sicut ipe abstinet ab omni vicio. sic habeat puidere eps vt sicut ipe abstinet ab omni vicio. ita z faciat alios. vel. qđ habet ꝓcie vel scrupulū cius. ita z faciat ꝓ me. Et precipiat examinatoribus z notarios ab bmōi cauere. Et precipue ab illa corruptela qua solēt notarij antecꝫ scribant ordinandū seu ꝓsentandū epo petere certa pecunias. vt florenū vel medietatē vel plus vel min⁹ alīs nō scribent. qđ expresse ꝓhibet. j. q. ij. sicut epm. Et q̄uis possit dinationē factā p lr̄a testimoniali ordis recepti posset notarius moderatū quid accipe ab ordinato p suo labore qđ nō est salariatus ab epo s'm glo. dicti. c. tñ utique esset abstinere. vt cessaret oīe scrupulū z pcipue cū multū accipiūt. z ordinatoꝝ z examinatores pnapāt recipi possunt. qui nolūt nō sunt cogēdi. Tertio lucro. Doctrina seu cerei qui volūt s'm morē sua ipōre et ferre recipi possunt. qui nolūt nō sunt cogēdi. Tertio eps faciēs ordinationē in principio z ante omnia faciat generalē admonitionē z exhortationē ad ordinādos vt deuote suscipiāt ordines. cū p bmōi applicentur ad diuina misteria tanq̄ angeli. Et ideo conent̄ viā teneꝫ re angelicā. pcipue vt caste z honeste viuāt. z frequēter cōfessionē z pcipue cū habēt exercere actus ordinū suoꝝ rum facīāt. qz talia faciēdo. vt acolitatū. subdyaconatū. dyaconatū z bmōi. existēres in peccato mortali. hoꝝ caꝫ ter peccārēt. z q̄ nō omittāt officiū diuinū. i. horas canonicas ad quas tenent̄. z q̄ vacent lectionib⁹ librorū diuinoꝝ z bmōi. deinde ad cautelā absoluat a vinculo excōmunicationis suspensionis z interdicti. a quibus potest ordinādos. Quarto eps conferat ipses ordines sed nō nisi illis qui sūt de sua dyocesy. arg. ix. q. iij. ludunensiū. vel alīs de licentia suoꝝ sup̄eriorū ostensis in lr̄is autenticis. quos examīare potest etiā si vult ꝑ se

vel p alios. z etiã nõ ordinare cũ sibi nõ videnť idonei. Loserat aũt tpib⁹ statutꝫ ab eccl'ia infra missã fm q no tať in pontificali. Attẽdat aũt cũ oi diligẽtia vt nõ faciõ ordinũ z alijs cerimonijs. vñ freq̃nter respiciat i pontificali. vt ꝺ gte i gtẽ videat qd agere debeat mature. pcedẽ do z audiãdo ordinãdos z respiciẽdo q tãgãt instrumẽ ta i qbꝫ ipumit caracter. ꝺ qbꝫ supꝫ n. xuij. t. ꝺ sacro ordi agẽdũ cũ ꝓtingũt. hẽs supꝫ i dicto. c. Uñ non ꝓfidat re ministris ei⁹ q̃n ipe etiã singl'a attẽdat z papue circa ori dinẽ sacerdotij. z pcipue q in calice sit vinũ cũ aq. z su per patenã hostia. z q ordinãdi tãgãt calicẽ z patenã. Itẽ q iponat manũ supꝫ capita eoꝝ. put notať i pontifi cali. Ita aũt ordinatiõe facta dicendo secretas mozose z fortiť dicat. vt ordinati ad sacerdotiũ possint cũ eo dicẽ cũ hẽant celebrare cũ eo. nõ tñ q istꝫ sit ꝺ suba ordina tionis vt q opteat supplẽ illꝺ si nõ dicerẽt cũ eo. Demũ i fi. misse ad bñ ee solẽt epi se recõmẽdare ordinati. z iuxta gere q̃sdã missas sacerdotibꝫ alijs alias oones. p eccle lia dei. p sumo pontifice. p ipo z p bono statu ciuitatiꝫ.

In ꝓferẽdo etiã be- .§. II.

neficia opteť sũmã adhibere diligẽtiã. Nã fm Tho. et Ailli. in. iij. moraľ peccať scienter ꝓferẽs bñficia idignis Uñ ormisda papa. dist. lxj. c. i sacerdotibꝫ. aut. In facer doti⁹ eligẽdis curã opteť esse p spicuã. Irreprẽsibiles eni esse eos ꝙueit ꝺs pesse est necẽ corrigẽdis. Loga ꝺ vitã suã. ꝓbatõe mõstrare cui gubernacla cõmittũť eo clesie. emẽdatorẽ eni esse ꝙueit pplo quẽ necẽ est orare p pplo. Et infra. Perferẽs memorãdi crimis labẽ nõ hz lucidã sacerdotij dignitatẽ. Sic aũt fm Gre. singla ec clesiastici iuris officia singlis q̃busq; ꝓsonis cõmitti de bẽt. q; turpissimũ est si singla rex misteria ꝓsonis tori dẽ nõ fuerit distributa. dist. lxxxix. c. j. ita z beneficia nõ plura vni hz singla singul' ꝓferanť. vt ꝺ dist. lxx. c. scio. Et ꝺ q̃n illꝺ vnũ bñficiũ est sufficiẽs ad cõperẽtẽ sustẽ tationẽ ei⁹. Et q̃uis sol⁹ papa dispẽser. vt q̃s hñe pos sit plures ecclias curatas vl' plures dignitates. vt expl se habeť eť de pbẽ. c. de mꝛa puidẽtia. z in bñficijs sim pliciby pluribꝫ bñdis eps valeat dispẽsare. vt dicẽ glo. sup dicto. c. diffuse tractãs istã materiã. nñ sine cã rõna bili dispẽsando nõ est absq; pcõ cũ dissipet nõ dispen ser. Exq̃ sequiť illꝺ in ꝙueniẽs vt vn⁹ quidẽ cleric⁹ pluri at nullũ bñs bñficiũ. ali⁹ autẽ ebn⁹ sit instrudie bñficij orũ. z aliq̃n min⁹ dignus. Põt aũt eps ecclias curatas duas vnite ex cã rõabili puta. qꝑ exiguitatẽ. q; vna nõ sufficeret ad sustẽtationẽ vl' ꝓpter raritatẽ cleri. z hu iusmodi. Accedẽte tñ ꝺ. su pronoꝝ si bñt pronos. z ꝺ vel simpliciť vl' ad vitã sacerdotis eas bñficia. z sic poterit absq; alia pape dispẽsatiõe q̃s hñe duas curatas. q; vt vna reputať. ar. x. q. iij. De ista materia satis diffuse su pra habeť. ti. xv. ꝺ bñficiatꝫ. Prio g̃ attẽdat epus vt cui ꝓfert bñficiũ nullũ ei obstet ꝺ canonicꝫ ipedimẽtis vl' ꝺ bis defectibꝫ ꝺ qbꝫ dictũ est. q. pcedẽs. z q; attẽ gat. xxv. annũ si bñficiũ ꝓferẽdũ est curatũ. eqtũcũq; ex tgua curã habeat. z q; nõ sit illegitimꝰ. z infra annũ a collatõe ordinet ad sacerdotiũ si nõdũ est sacerdos. Cõ traľ cũ scienter faciẽdo vl' ignorãtia crassa. peccaret mor taľ z collatio nõ valeret. Examiet etiã p se vl' p aliũ de aptitudie administratoris sacroꝝ. z papue circa audiẽtiã ꝓfessionũ. vt saltẽ sciat cõia dei z ecclie pcepta z cõperẽ ter discernere inť mortale z veniale. Sz si bñficiũ ẽ sim plex nec pdictã etatẽ nec promotionẽ ad sacerdotiũ requi rit. Et ꝺ illegitimatõe ipe dispẽsare valet dũmõ alis sit idoneꝰ. et p aliũ defuire faciat illi bñficio capelle vl' al tari. ita etiã q; reꝑbẽdat ipm diẽ horas canonicas cuz ad ꝺ teneať ex pcepto. alis nll'o mõ ꝺz ei' ꝓferre q̃ntũcũ q̃ exiguũ etiã sit. Scꝺo attẽdat si bñficium habeat pronos. q; tẽ cũ tps hẽant q̃drimestre a noticia vacati onis taľ bñficij curati vl' simplicꝫ. infra illꝺ tps nõ põt eps disponẽ aliq̃d ꝺ eo ꝙ volũtatẽ pronoꝝ ꝓferẽdo. sed ipo vacãte q̃ citiꝰ ꝺz ibi substituere iconomũ ad ꝓseruã dũ bona eccl'ie mobilia vl' imobilia ad fruendũ i cura z officijs illi⁹ eccl'ie. cui z postea puidere babebit de cõperẽ ti salario. Si aũt infra pdictũ tps nõ ꝓsentat. postmodũ ad ipm deuoluť. p illa vice. puiso ei⁹. Et si ipe eps infra semestre nõ instituit aliquẽ i illo bñficio curato vl' non curato postea ꝺuoluť ad aliũ. puiso ei⁹ nec põt se intro mittere. alis peccaret mortaľr z collatio nulla. Et idẽ de bñficijs q̃ spectãt ad ei⁹ collationẽ. ꝺ his diffuse supꝫ ti. xv. c. de bñficiatꝫ. Si aũt proni ꝓsentãt idignũ. supꝫ quo ipe hz examiare. ꝺ idoneitate sua nll'o mõ ꝺz admittẽ sz repellere cũ alis nõ excusareť a mortali admittẽdo scien ter indignũ z si ab alijs pñtatũ. nec tñ ex ꝺ pronia amit tũť ius ꝓsentãdi etiã. p illa vice. sz pñt aliũ ꝓsentare. Si ꝙ idoneũ ꝓsentẽt ꝺz eps ipm admittẽ z ꝓfirmare mis so tñ pri⁹ edicto publico. vt morꝫ est. z nll'o ꝺdicente ꝺz cũ anulo iuestire. z dare auctoritatẽ alicui mittẽdi euz in possessionẽ. Et hec oĩa fieri ꝺbẽt p stũm notarij curie ipo tñ bñficiãdo pbẽte assensũ p se. vl' p ꝓcuratorẽ suũ. Si aũt proni plures eẽnt z vota variaret i pferãdo admitti põt ꝓsentatio vtriusq; ptis sz nõ ꝺz seq̃ ꝓfirmatio nisi facta discussiõe cui⁹ pñtatio magꝫ debeat admitti. pua ter aũt pñtatio maioris ptis patronoꝝ ceteris paribus Et circa hmõi solẽt oriri multa litigia q̃ decidũť p doct. Alliq̃ breuiter bẽs ꝺ pronatu. ś. ti. xij. ꝺ pronis. Ter tio ꝺz attẽdere vt nll'a ibi cõmittať symonia i collatione vel in pñtatiõe ipoꝝ nec p bñficiãdos nec p patronos nec p mediatores. z multomagꝫ ipe ab ꝺ abstineat. vt. s. nec rõe pecunie ꝓferat. nec etiã rõne fructꝰ tpalis recepti vl' recipiẽdi aut rõne pcũ ad illꝺ pnapaľr moueať. sed pori⁹ ad meritũ ꝙsone respiciat. pces etiã. p se potrecte. p bñficio curato indignũ reddũť fm Tho. Ray. z plures alios. Collatio aũt bñficij symoniace facta nll'a eẽt z re nũciare opteret. de q̃ materia diffuse bẽs. ś. in scꝺa pte ti. j. c. ꝺ symonia. nec etiã ꝺz bñficia rõe ꝙsanguinitatis darc. nec min⁹ dignos ꝙsanguineos ꝓponat extraneis magꝫ idoneis. q; ꝺ pteneret ad vitiũ acceptiõis ꝙsonaꝝ fm Tho. ꝺ q̃ supꝛa i scꝺa pte. Est aũt ꝺ more seu ab usiõe i mꝛi curijs epoꝝ. vt i collatõe bñficioꝝ certã q̃n titatẽ pecunie ipi exigãt a bñficiatꝫ fm taxã curie ipoꝝ matore vl' minore fm valore bñficij ꝺ agẽtes. z i ꝺ se ex cusantes ex more romane curie. vbi fm taxã bñficiorũ soluť annata ipi curie. medietatẽ ꝺz papa z alia ꝓ me dietatẽ cardiales. Sz nõ seq̃ť q si papa ꝺ facẽ ex antiq ꝓstitutõe vl' ꝙsuetudie q ipi facere possint facẽ cũ nõ hz beãt plenitu dinẽ ptãtꝫ i bñficijs quã hz papa. nec pos sint ꝺ salcare iura vl' introitꝰ ecclieꝝ sibi subditaꝝ. vt papa vniuſaľr erga oẽs. Pretereat aliũ statũ z alias ex pẽsas papã cũ curia facẽ opteť q̃ epi i dyocesibꝫ suis. et ita faciũt bñtes magꝭ reddit⁹ sicẽ z tenues. Uñ vide ꝺ ad symoniã vl' ad extorsionẽ iniustã saltẽ ptinẽ. Uñ cau tũ ẽ z vt vide ꝺ bitũ ab hmõi abstineãt. Notarijs ãt cu rie sue ita faciãt. puidẽ ꝺ laboꝛe suo. q; ñ nimis extorq̃ãt p hmõi a clicꝫ. z ipi ñ ptcipẽt ꝺ lucro illoꝝ. Et si ꝛ p cõ firmatõe electꝝ i abbatissas l' electoꝝ i psidẽtes ecclieꝝ collegiataꝝ nihil accipiãt. vt sint imũes a vicio symonie.

Circa alia spũalia .§. III.

negocia opteť epm esse solicitũ semp ea pponẽdo tpalibus sic anumꝰ pponiť corpi cũ z cura aiaꝝ pcipue sit ei iniuncta. z pmo circa audiẽtiã ꝓfessionũ. vbi magꝫ vrtur piculũ aiaꝝ si indebite fiat illꝺ officiũ. attendat q; ce n

fessores habeāt z auctoritatē z sufficientē peritiā. z qnia vt ōz ex ō pen. z e. c. li cp̄s. li. vj. nlla ꝓsuetudie introducī pōt. vt aliqs ꝓpria auctoritate sibi eligat ꝓfessorem iō admoneat sacerdotes z alios clericos vt ab eo vl̄ vicario suo petāt lniam ꝓfitēdi si nō bnt ab alio supiore vl̄ nisi ꝓfitenť religiosis bn̄tibz ex ꝓuilegio vt possint audire q̄scūq; ill⁹ dyocesis. vbi fuerit pn̄tati. vt ex ō supra pul. c. dudū. i clericis. Sacerdotes ꝯo prochiales cōpo quo ꝓstituunť in rectores ecclīaz sine alia lnia possunt audire suos prochianos non aūt alios sine lnia epi vel vicarij sui. vl nisi ipi ꝓfitēres de b̄ haberēt lniam. Addueniētes aūt ex dyocesim audire nō pn̄t nisi in grauī infirmitate. vl nisi ill⁹ alienigene haberēt lniam a suo dyocesano. Nec tn̄ sacerdotes prochiales pn̄t absoluere in casibz reseruatis nisi sup̄ b̄ habuerit specialē lniam. Ill⁹ aūt sacerdotes nō curati audire nō pn̄t sine lnia eoz q̄ dare pn̄t. Religiosi ꝯo exēpti audire pn̄t ꝑm formā clemētine dudū. de sepulturis. Et qz maxia ignorantia bodie reperit ī ꝓfessoribz. z pcipue clericī secularibz. tō eps p se vl̄ p aliū examīet z doceat de necessarijs ad bmōi. de qua materia bēs diffuse sup̄ ī ti. ō ꝓfessoribz. Quantū etiā ad alia sacra pcuret. q̄ a sacerdotibz oīa debite mīstrenť ꝑm formā z ritū ecclie z ꝑsōū faciētes puniat pl⁹ z min⁹ ꝑm q̄ntitatē excessus. z pmaxie sacm baptismatis ī substātialibz vt nl̄s fiat defect⁹. Faciet etiā obseruari vt nihil exigat ꝓ collatōe seu admīstratiōe sacōz vl̄ aliox spūaliū iz spōte oblata recipe pmittat. Dicit enī Greg. q̄ ei⁹ oblatio nullā culpe maculā ingerit q̄. nō ex ambitēcis petitōe pcesserit. j. q. ij. sic. Monasteriozum monialiū sibi subditoz diligētē adhibeat curā circa obseruationē honestatis eaz nec pmittat ingressū ī monasteriū nisi ex causa necessaria. vt visitatiōis medici ad infirmos. deportatiōis victualiū z hmōi. z b̄ p psonas maturas et honestas z ꝑ ingredientes sine cauſ hmōi solet esse lata sine licētia excōicatiōis p synodales. vt ī pluribz dyocesibz. Accessū etiā ad crates ad loq̄ndū cū monialibz nō ō facili ꝓcedat nisi forte ꝓsanguineis. z b̄ sine pōpa z ornatu superfluo. Egressū aūt monialiū nō ꝓcedat rōe visitationis pentū etiā infirmoz. rōe aūt balneoz. ꝓter liberationē ab aliqua graui infirmitate ō ꝓsilio medici. si monial⁹ honesta est z nō leuis cū dicēte societate ꝓsanguineoz vl̄ alienaz psonaz non suspectaz pmittere pōt et si ꝓsul⁹ esset abstinere. Ō obseruēt regulā suā. vt viuāt ī cōmuni oīa tenētes sub vno officiali z lucra ex artificijs z legata z donata a ꝓsanguineis. de cōi. quideat p̄plata. aut vnicuiq; op⁹ est z facultas pmiserit. ſxij. q. j. nō dicaſ. Cōfessorē ei⁹ tribuat q̄ nō solū sit honest⁹ sed etiā sciat q̄ spectāt ad vitā religiosā. vt valeat eis facē cōscīam ō trāgressiōibz suis. aut decet. Cōgruū etiā videť vt lapsū carnis cū alijs psonis sibi refuet. Visitare etiam ordinarie annuatī dz. z si necessariū viderit etiā pluries: De ptinētibz aūt ad mores religiosoz bēs. s. in ti. de religiosis. Familiaritates aūt z frequentatiōes laicoz z mlierum magis clericoz z religiosoz cum monialibz itercidat. In ꝓsecratōe ecclīaz vl̄ ꝑginū nihil tale exigat. Sic in bn̄dictōe abbatū vl̄ abbatissaz. In ꝓsecratiōe tn̄ ecclesiaz pōt recipe curatorē. vl̄ cū vadit ex ad chrisma dū. vt ōz ex ō cen. c. romana. li. vj. in lectura. z habeť. j.

Oī anno chrisma ꝓficiat ī cena dn̄i. vl̄ p aliū cp̄m si nō pōt fieri b̄ faciat z chrisma z oleū sctm̄ z catheculmenoz faciat ī ecclīs cūctis renouare z vet⁹ cōburere. Oī anno det sacm̄ ꝓfirmatiōis his q̄ nō sūt chrismati ī ecclesia cathedrali. z b̄ fieri ī festo pēthecostes. z admoneat vl̄ admonere faciat p p̄dicatores q̄n adulti vadant ad recipiendū chrisma q̄ pri⁹ ꝓfiteanť. z q̄ habeāt qui eos teneāt. Pōt etiā ꝓferri q̄buscūq; diebz istō sacm̄ p castella z villas dyocesis sue. dz aliq̄n discurrere et ꝓferre et pcipue q̄n visitat. De ptinētibz ad istō sacm̄ bēs. s. ti. xiij. de sacro ꝓfirmatiois. Cōtra hereticos li q̄s iueneritur z procedere ī m iura z officiū inquisitoz q̄ deputati sūt a sede ap̄lica nō ipedire sed aduuare. Iudeos si sibi sūt facē signū portare. ex ō iudeis. c. i nōnullis. vt dicit. nanť ab alijs z alia facē obseruare. vide q̄ habenť supra pte scda. ti. ij. ō iudeis. Pn̄t etiā epi inquirere ꝑ hereticos ex ō here. c. p b̄. li. vj. An inquisitor vl̄ epūs tac inquisitionē vl̄ processū ꝑ hereticū aliquē quō se debeāt hre. q. vi. sit aliq bn̄t facē. vide. s. ī ti. ō pdicatoribz. c. ō inquisitoribz. Et maleficia facientes expellere ō dyocesi. vt dicit. xxvj. q. v. epi. Et dic q̄dā glo. q̄ q p maleficiū faciūt z vir nō potsit vxorē cognoscere. istō ett crimē ecclīasticū z ad epos ipectat seuere punire. vt. xxvj. q. v. si q̄s clericus. Diuinatōes et incātatiōes phibere p cēluras ecclīasticas. Et excōicatōes z interdictū fuari facē. Cōtra ecclīasticā libertatem. laicos nō pmittet agere statuta aliq̄ z cedita destruere faciat q̄tū pōt. z q̄ clerici z cause ecclīastice z viruarie faciat q̄tū pōt. z mrimoniales z hmōi nō trahāt ad iudicū secularē. Lonet ꝑ publicos vsuratios ꝓcedē ꝑm formā ꝓstitutionū vsuraz. z. c. q̄q̄. ō vsurij. li. vj. cui⁹ declaratione habes. s. in scda pte. ti. j. c. ō vsurarys manifestis. Abusiones varias q̄ sūt ī curiate q̄tū pōt p predicatores admonēdo reph̄endo z aliq̄n p excōicatiōnē conet extirpare sine scādalo trn̄. ar. dn̄. xliij. cemetatōes. Singulis ānis synodū faciat. vbi admoneat clericos ꝓ agēdis. z vicia reph̄endat. excludis laicis ꝓstitutiones synodales legē faciat z exponē p igrātibz z mādare omibz subditis certa pena pecuniaria vt veniāt ad synodū. Et si expedit aliquā ꝓstitutionē synodalē facē vel imutare b̄ tractare cū ꝓsilio z ꝓsensu capli. i. canonicoz ecclie cathedralis ad exēptos clericos vl̄ regulares biuanes se dz hoc nll⁹ ifringe ꝓuilegiis sue exēptionis. Iz ꝓfuare z illos ꝓcedere ꝓ eos ī iudicio. nec rōe cuiuscūq; delicti nec rōne ꝑs⁹ vl̄ alteri⁹ rei si i b̄ sūt exēpti. vt coīter sūt hodie. Inecclījs eoz nō celebrare solēniter nō reph̄ns⁹ ab eis. monasteria monialiū eis subdita visitare nō dz. vl̄ in aliq molestare. pōt tn̄ charitatiue si qd reph̄ensibile viderit admonere. Eccl̄ia romana hz singul⁹ ānis p se vl̄ p procuratorē visitare. q̄ sic iurat ī sua ꝓsecratiōe z alia q̄ ibi iurat obseruet. vl̄ pcuret sup̄ b̄ ō ano ī annū relatione ab illo iurāmto. Singul⁹ ānis si pōt oēs ecclias z monasteria z hospitalia sue dyocesis dz visitare. z ō mō vlī tatōis dicēt. j. i. c. speciali. Vicariū aūt vnū vl̄ plēs dz ī stituere fm q̄ viderit expedire. q̄ audiat cās iudiciales et iusticiā admīstret. cui det ptātē necessariā cause expediēdis z pl⁹ z min⁹. fm q̄ sibi videbit. z diligēter aduertat q̄ talis sit q̄ reputeť sufficiēs ī scia z recti⁹ ꝓ scia. vt nō ꝓbabilario ꝓ laboze suo. Sz q̄rit archi. sup. c. vob. xij. q. ij. Utrum a ꝯo pcibz vl̄ munerib. z quideat ei ō cōpetēti salarium. Boff. tenebat q̄ sic. ex ō pbē. i. c. dilecto. q̄z vicarius pōt oīa q̄ ptinēt ad iurisdictionē. Sz ī stituere ē iurisdictōis nō ep̄alis officij. Buil. durā. tenet ꝓtū. Sz Archi. dic. Credo q̄ requirat speciale mādatū q̄ ō ꝓbat ep̄ste de offi. vica. c. cū in generali. li. vj. z hoc tenetur.

Circa bona tpalia .¶. IIII.

Mobilia vl̄ īmobilia ep̄atus z ecclīaz z monasteriozum et alioz locoz pioz sibi subditoz debet diligētiā adhibere ne diminuanť vel auferanť. Et p̄ q̄dē cauere ds sibi ab auaricia. vt videlicz nec p se nec p alios negocijs seclaribz pecunias suas exponat sed z clericos suos ab hmōi faciat abstinere. aut teneť. vt dt. xxxvij. c. fomicari. z ex ne de. vl̄ mo. c. j. nec etiā dz thesaurizare sed q̄d sibi supest in pias cās expēdere. Un Amb. xij. q. ij. aurū ecclīa habet. nō vt fuet sed vt eroget z subueniat in nc

cessitatib. Et Hiero. c. seqn. i. Bña epi est paupez opi/
bus puidẽ. Ignomia sacrdoj est ꝓprijs studere diuitijs
Scdo abstineat a dilapidatõe ipoz bonoz cuz sint
paupez. xvj. q. j. qm̃. vñ amicj vl' ꝓsanguineis nõ det
nisi i necitate ranꝯ paupib. sic legit serm Aug. fecisse
Lib expẽsis supfluis ꝓuinoz plimoz famulos vl' eqz
popole suppellectilis se abstineat. obfuãdo illõ qõ ha
bef. dis. xlj. ex carthaginẽsi ꝓcilio. Eps vilẽ suppellectij
lẽ z mẽsam ac victũ paupẽ habeat z dignitatj sue au
rontatẽ fide et vite meritis ꝙrat. z i. c. seqnti dr. nec ve/
stib⁹ vl' calciamẽtis decorẽ ꝙrat. Legata ad pias cãs. si
infra annũ a morte testatorj heredes vl' executores non
soluerit ipe eps dz p⁹ea cogẽ illos ex officio suo nisi testa
tor ipe prelauerit z determiauerit tps illa faciẽdi. Et ne
bmoi lateãt ꝙgruũ est vt singl'annis eps ꝓceptũ faci
at notarijs sub pena excõicatiõis vt debeãt talia lega/
ta referre curie suc post mortẽ testatoris. vt videat si ad
impleank. z aliter est sñia lata p synodalẽ ꝓstitutionem
ꝓra tales. Ipa ꝙo legata q̃ haberet exeq eps siue p in/
certj facta fuc. p alijs causis. qñ p testatorẽ nõ est exps/
sus loc⁹ vl' mod⁹ erogatiõis nõ ꝓterea põt vl' dz eps si
bumburlare ꝫ paupib⁹ erogare teneãt. z idẽ õ alijs licer
tis q̃ pueniãt ad man⁹ ei⁹ rõe vsure vl' ludi z buiusmo/
di. Tertio alienare nõ dz aliqd imobilũ sui epat⁹ eti
am in casu necitatis nisi pr⁹ habita sñia a sede aplica
cũ z b̃ uret. ex õ reby eccl. nõ alie. c. monasterioz. in de.
et tũc etiã reqrit certa forma de q̃ supra ti. xij. õ alienati
one rez ecclasticaz. Silr nõ dz pmittere alias ecclias
vl' monasteria vl' hospitalia sibi subdita alienationem
rei alicui⁹ imobilis facẽ sine ꝓsensu suo ex causa z cũ mo
dis q̃ hñt. x. q. ij. b ius. z. ij. q. ij. sine exceptõc. Et debet
dar. vl' vtilitatẽ maiorẽ eccl'ie ipi⁹ emẽde aliõ sibi fru
ctuos⁹. Mlte lesiões fiũt eccl'ijs z locis pijs p illicitas
alienatiões. Dz vbi eccl'ia vl' monasteria apparẽt nota
bilr lesa. põt eps ẽctũ rescindi facẽ ad supplementũ co/
gere emptorẽ. Idẽ de pmutatõib⁹ vl' trãsactiõib⁹. Qõ
aũt eps i alienatiõib⁹ possessionũ eccl'ie velit certã q̃rtã
ꝑta ad rõnẽ. v. p cẽtenario õ ꝑcio rei vẽdite videt exp/
ꝑsa extorsio. nec excusare põt rõe ꝓsuetudis cũ sit irra/
tionabil. nõ enĩ põt gabellã ponẽ i ẽctib⁹ sic laici faci/
unt. Que aũt repperit vsurpata ab eccl'ijs z pijs locis
a pronis vl' ꝓsanguineis rectoris eccl'iaz mobilia vl' im
mobilia restituere faciat inqtũ põt. Eccl'ias ruẽtes faci
at p rectores vl' pplm reparj z domos eaz. put fieri pt.
Quarto nota vt dr. xij. q. j. epi. z. c. seqntib⁹ Epi z alij
rectores eccl'iaz dñt bñ z tenẽ res eccl'ie distrctas a reb⁹
ꝓprijs ne sub ꝓtextu rez ꝓpriaz auferank bona eccl'ie. Et
de bonis qdẽ eccl'ie mobilib⁹ vl' imobilib⁹ z alij clerici
nõ põt testarj ꝫ õ reby pmonialib⁹ vl' sibi donatj aut
legatj aut acqsitj p industriã põt testarj z ꝓsanguineis
licite legare z donare z ab intestato in bmõi succedũt cõ
sanguinei. Epi aũt ex religiõib⁹ assũpti nõ põt de aliq
testarj nisi õ sñia pape fm Tho. in suma. sc. se. q. clxxxv
ar. vij. Et silr religiosi assũpti ad eccl'ias curatas. sed qc
quid acqrũt tales epi vl' alis curati eccl'ie sue acqrũt eti
am p successionẽ aducnĩtia. Dz bodie ꝓsanguinei pla
toz spoliãt domos coz i morte. õ bis plen⁹ habes. ff. ti.
ff. õ testamẽtis. Nota q̃nto q eps dz pcurare q eccl'ie
collegiate z monasteria habeãt pcuratores suos scu ico
nomos q fidelr tracẽt bona eaz. Ipe aũt epus dz bñe
iconomũ rez epat⁹ q̃ sit testj ad mĩstratiõis debite tpalij
um. Sic etiã cubicularij q̃s dz bñe psonas maturas et
optie vite z fame dericos vl' religiosos õbẽt esse testes
scẽ ꝓsatiõis sue vt dr. ij. q. vij. cũ pastoris. z bic iconos
m⁹ dz eẽ cleric⁹. vt dr. lxxxix. dis. c. qz in quibusdã. z. ca/
ducatũ. In glo. tũ sup. c. disconũ. dr q q̃ dz ptãtẽ seu ad
mĩstrationẽ sup reb⁹ epat⁹ dr vicedñs. q aũt sup res ca/
nonicoz dr iconom⁹. hodie ꝓsueuerũt nũciarj carmerlin
ghi. Et i. c. decẽter oib⁹. dis. ca. dr q talia officia ꝓpinqs
vl' fauore sibi ꝓcurãtis nõ fiũt cõmittẽda. Et dic ibi glo.
q rõ b⁹ est. qz magj fiũt ꝓpinq ꝙ alijs etiã magj dignis. Itẽ alia rõ est b⁹ phibitiõnis. qz semp
ꝓsumit q res eccl'ie latẽter ledank p eos. Et dis. lxxxvj.
dr. epus nullã rei familiaris ad se curã revocet sed oratio
ni z lectioni z ꝑdicationi tm̃modo vacet. Dinc. z Ber. ad
Eugenĩ papã in li. õ ꝓsideratõe. multũ iuebit ꝫ epos
qui rotã sollicitudinẽ suã ponũt ꝓncipalr circa tpalia z
suppellectilia sua z cõparãdos reddit⁹. z de salute aiaz
parũ curãt dicẽs q si nõ possunt bñe prudentes z fide/
les dispẽsatores vt decet melj⁹ est bñe min⁹ idoneos q̃
epi se imisceãt bmõi occupatiõib⁹ temporalium.

De dispẽsatõe q̃ po⁹. §. V.

est ficri p epos. Nota q circa laplos reputnk tres regu
le ius cõe ꝓtinẽtes fm Ray. in suma. z glo. sumaria. dis.
l. in ꝑn. Prĩa est q q̃ peccauit mortalr post baptismum
nõ põt promoueri. s. absq dispẽsatõe. xxv. dis. ꝓmũ. xlviij.
di. qm̃. j. q. vij. si q̃s oẽz. Scda regla ẽ. q ꝓmot⁹ peccãs
mortalr debĩt. dis. l. q̃ sel. dis. lxxxj. si diacon⁹. Tertia est
q ab ordie deposit⁹ nõ põt restitui. dis. l. c. j. z. ij. Jste etiã
tres regle colligũt dis. l. vt ꝓstitueret i ꝓncipio. z vbicũ
q̃ mtr⁹ agit dispẽsatio est. Idẽ Hostiẽ. Dz circa int/
tellectũ istaz reglaz fm Ray. z glo. vbi sup tres fuerũt
ab antiq̃ opiniones. Prĩa fuit q omne mortale post ba
ptismũ repellit promouẽdũ debĩt promotũ. z qz ista est ni
mis rigida qz fm eã nulls posset promoueri. ideo nõ tenẽda
Scda opinio ꝛtelligit istas reglas õ magnis pctis. qa
mioza post pnĩaz nõ repellũt promouẽdũ. nec debĩtur ꝓ
motũ. ar. dis. xlj. clerie⁹. z. v. q. iij. in loco. Et qz ista opi
nio nõ distinguit int pctã occlta z manifesta. ideo nõ est te/
nẽda. dis. l. c. de bis ꝙo. Tertia opinio intelligit ꝑdictas
reglas õ manifestis. occlts eni post pnĩam z si ꝙ⁹ nõ
repellũt nec debĩaũt. dis. xlviij. q̃m. Et qz hec opinio nõ
distinguit int enormia q̃ etiã occlta repellũt z debĩtur
et alia pctã. ideo ipa etiã nõ est tenẽda. ex õ accu. c. inq̃sitio
nis. Ut ꝙ sine calũnia ꝓcedas distinguẽdũ est õ pctis.
qz aut illa sũt enormia aut mediocria aut mioza. ꝙ⁹ quis
ois mortalia. si sũt enormia siue occulta siue manifesta
sint repellũt promouẽdũ z debĩaũt promotũ. i. idignũ faci/
unt vt promoueat z si iã promot⁹ sit indignũ faciũt ad exe/
quẽdũ officiũ suscepti ordis z p⁹ ꝙtrãcũ pnĩaz. et cõ
trariũ facẽs b ẽ accedẽs ad ordinẽ suscipiẽdũ vl' exeq̃ns
ipm añ dispẽsationẽ semp peccaret mortalr. dis. l. c. mi/
ror. j. q. j. erga. z. c. si q̃s. ex õ accu. cinq̃sitiõis. Et vt dic̃
Bul. glosator Ray. b qõ õ enormib⁹ restringẽdũ est
ad homicidiũ z symoniã i ordie. idẽ Hosti. z Hoff. ad/
dẽtes vtaũ bereh. j. q. j. vẽrũ. Quãtũ ꝙo ad mediocria
ꝑtã subdistiguit Ray. qz aut sũt manifesta. aut occlta
si mãifesta ipediũt promouẽdũ z debĩaũt promotũ. di. l. c. õ
bis ꝙo. Et ꝛtelligũt manifesta qñ sũt mota p sñiaz vl' p
ꝓfessionẽ factã i iure metu. pbatiõis dis.
xxvij. c. fi. vl' notorio q nõ possit aliq̃ tergiuersatiõe cela/
ri. Si aũt sint occlta nõ ipediũt promouẽdũ nec debĩaũt
promotũ. ꝫ põt promoueri z mĩstrare i suscepti absq incur
siõe alicui⁹ cẽsure vl' irregl'aritatis. sed nõ absq mortali
ꝑtõ q̃libz peniteãt. ex de tẽ. dr. c. ex tenore. z. c. q̃situm.
Dicũ aũt mediocria explificãdo adulteriũ. furtũ. sacri
legiũ. piuriũ fraus cũ dolo. scest⁹. ml'tomagj vicij sodo/
mitic̃ũ. ex õ excel. ꝓla. c. clerici. z silia maiora adulterio.
fornicatio etiã simplex notoria. vbi ammonit⁹ noller se
corrigere. videt pertinere ad mediocria. ex de coha. cler.
sic. Minora aũt ꝑtã etiã manifesta nõ impediũt pmo
uendũ nec etiam debĩaunt promotũ. Et dicunt mioza

respectu grauiū. vt venatio ī clerico lud⁹ alce ꝛ ebrietas dis. xxxv. c. j. facē strepitū ī synodo. v. q. iij. ī loco ꝛ silia. Si ūn admoniti tales nollēt se corrigere, ꝓpter ꝛtumaciam efficiūt ḡuiora. Idē Hosti. Inno. etiā ī glo. sup. c. ex tenore. de te. ord. dic ꝙ ī occl'ś petis sufficit absolutio sacerdotś auctare dauid. ar. vj. q. j. illi. nec credo ꝙ sit necessaria dispēsatio ordinarij. q̄ ad ꝓmotionē vl' q̄ ad executionē. qđ intelligēdū est ỏ mediocribꝫ. vt ptz ex illo. c. ex tenore. ꝛ. c. q̄situ. Et addit ꝙ nō peccat tal' stati facta ꝓfessiōe celebrādo lz bonū sit ꝓsilū. ꝙ vl' abstineat vl' ꝓpter satisfaciat. Qđ papa possit in ei casu dispensare sup homicidio ꝛ alijs nō est dubiū. Sed circa ꝑos est ꝛuplex solēnis opinio ī m⁹ Ray. Prima est ꝙ ep̄us pōt dispēsare ꝫ duas ꝓmas regl'as ī adulterio ꝛ miorib⁹ crimiꝫ. s. cū sūt manifesta. vt dictū ē. ī maioribꝫ ꝫo ad/ulterio nequaq̄ nisi ī casibꝫ a iure exp̄ssis. possit dispensare. ꝛ ꝫ exp̄sse ỏz ex ỏ iudi. c. at si clerici. Alia ꝫ ipo qđ ỏ quibusda ꝓcedit ỏ alijs tacite, phibeť. dis. xxv. c. q̄l. ex de trāsla. c. int corpalia. ar. ad idē de tē. or. dilecť. vbi ỏz. Cū illi dispēsatio hmōi a canone minime sit ꝓmissa. Et ꝓmittit aūt ī iure de q̄busdā maioribꝫ adulterio in q̄bꝫ ꝓmittit ep̄is dispensare. dist. l. c. si q̄s p̄sbyter. Jn heresi tñ hodie nō hꝫ locū cū papa sibi reſuet absolutionē. et in. c. p̄sbyteros. dis. l. vbi ỏz ỏ dyaconibꝫ ꝛ p̄sbyteris idolis imolātibꝫ ex coactōe pestiq̄ penituerit penes ep̄os coꝛ erit ptās aliq̄d eis tribuēdi. Alia siue ſcda opinio ē ꝙ ep̄s pōt dispēsare ī oi crimīe ꝫ duas ꝓmas regl'as. nisi exp̄sse, phibeat a iure. ꝫ ꝓbat dis. xxviij. c p̄sbyt. ꝛ optime de pen. dis. vj. c. j. in fi. vbi ỏz. Pontifex iusti⁹ atq̄ discretꝰ nō cogit suos sacerdotes semp abijcere ſz nec mox restituere nisi statutū fuerit a romano pōtifice. vt ex de sen. excō. c. nup. circa fi. Hāc opinionē tenet Layd. Vincen. Joh. ꝛ Tan. Et Ber. ex ỏ iudi. ī glo. sup. c. at si clerici dic ꝙ hec opinio ē magꝫ cōis cui assentit ray. Et Guil. glosator eiꝰ dic hāc opinionē esse salubriorē ꝛ benignio rē supdicta. Seq̄ndo igit ſcdam opinionē q̄ cōior est. q̄ sint bi casus ī q̄bꝫ phibita sit ep̄is dispēsatio ꝛ pape reseruet. plene habes. j. in ti. seq̄nti. ibi vide. Quātū autē ad tertiā regulā. s. q̄. deposit⁹ restitui nō pōt officijs suis. ī ꝫ nllis pōt dispēsare. nisi papa ſm⁹ Ray. ꝛ Hostiē. lz aliq̄ ꝫrū sentiāt vt habes supra in ꝓmissis.

De episcopatu quo .§. VI

ad appellationē vl' recusationē eiꝰ vl' renunciationē. Et q̄tū ad ꝓmū ꝙ nō sit licitū apperē epatū ſz p̄suptuosū ꝫ declaratū est sup̄ ꝓte ſcda. ti. iij. c. ỏ ambitioc. ibi vide q̄tū ad ſcm. s. vtr epatū inuītū a supiore liceat oīno recusare. Rñ. Tho. ij. q. clxxv. ar. ij. ꝙ ī assū ꝓbe epi/scopat⁹ duo sūt cōsidrāda. Primū est qđ deceat hoiem appetē ſm ꝓriā volūtatē. Scōm est qđ deceat hoiem facē ad volūtatē alteri⁹. Quātū igit ad ꝓriā volūtatē ꝓuenit hmōi ꝓncipal'r ī sistere ꝓte saluti ꝛ intēdere. ſz ꝙ alioꝛ saluti intēdat ꝫ ꝓuenit hmōi ex dispositiōi alteri⁹ ꝓtātē hūtis sup eū. Ūn sic ad ꝫordinationē volūtatś p/tinet ꝙ hō ꝓpio motu ferať. ī ꝫ ꝙ gubnatiōi alteri⁹ pti cipať. ita ad ꝫordinationē volūtatś ptinet ꝙ aliq̄s oīno ꝫ supiorꝭ iūnctionē p̄dictū gubnatiōis officiū finaliter recuset. ꝛ ꝫ ꝓpter duo. Primo q̄ ꝫ repugnat charitati ꝓpri moꝛ. q̄ꝛ vtilitati se q̄s ꝫz exponere ꝓ loco ꝛ tpe. Unde Aug. xix. ỏ ciui. dei. Negociū iustum suscipit necessitas charitatś. Secdo q̄ repugnat ꝫ būilitati ꝙ quā quis se alioꝛ mādatś subijcit. Ūn Greg. in pastoral'. dic. ꝙ tūc aū dei ocłos ꝫa est būilitas cū anim⁹ ad recipiēdū hoc qđ vtil'r subire p̄cipiť ꝓnaꝛ nō est. Quātis aūt vita ꝓtēplatiua ex q̄ q̄s sibi vacatꝛ deo p̄ponť actiue q̄ꝓri mis intēdiť. ꝛ amoꝛ ỏi sit potioꝛ amoꝛe ꝓximi. tñ bonū multitudis ꝓferēdū est bono vnius. Et ꝫ ipm ptinet ad dilectionē dei. ꝙ aliquis ouibꝫ xp̄i ꝙ curā pastoralē imposītā intēdit. Insup ꝛ ꝓlati nō sic trāsferunť ꝙ ꝓlatus rā ad vitā actiuā. vt ꝓtēplatiuā deserāt. ſz vtrīq̄ ꝓpe dňt vacare. Et iducit ad ꝫ Tho. auctes Aug. q̄ bñť in decre. Dic ei Aug. Ocū sctm q̄nt caritas ꝓximatś negoti cū iustū suscipit necitas caritatś. quā saltē si nullus imponit ꝓcipiēde atq̄ intuēde vacādū ē ꝓximi. Sz hāc imponit suscipiēda est ꝓpter necitatē charitatś. Sz nec sic oīmodo ꝓximatś delectatio deserēda est. ne subtrahať il la suauitas ꝛ oppmať iusta necitas. viij. q. j. q̄ ꝓpter. vbi dic glo. q̄ ad finē auctatś ꝙ nō ita ꝛz insistere cū ỏ lectatiōi ꝓximatś in ꝓtēplatiōe. ꝙ nō defuliat. put oportet ne/cessitati ꝓximoꝛ in exercitio cure pastoral'. Ad idē Aug. vnū ad eudoxiū. Vos aūt hortamur ī dño vt ꝓpositū. vīm custodiatś ꝛ vsq̄ in finē ꝓseueretis. Aut si q̄ oga vestra mīe ecclie desideraueriť. nec clarōe auida suscipiatis nec blādiēte desidia respuatś ſz mitti corde obtēperetis deo cū māsuetudie portātes eū q̄ vos regit. q̄ dirigit mites in iudicio ꝛ docet māsuetos vias suas nec ocū vestrū in/strare vellēt quo nāsceremī nō iueniret. xxj. q. j. vos ār. Jtē q̄uis accipe epatū ỏ se nō sit necītū ad salutē sit ni nllo mō acceptare etiā p supiorꝭ mādatū cēt votū illi/citū ꝛ sic nō obligaret. si intēdit q̄ntū erat ex ꝓse sui rūc ꝙ imūgiť a supiori nō agit ꝫ votū nec etiā excusaret a tali imūctōe ꝫ ꝙ haberet ꝓpositū peccādi. q̄ pōt ꝛ debz dimittē tale ꝓpositū. Si aūt haberet aliq̄d impedimēta pura exēptionis vl' irregl'aritatis. cū illo nō debet sus/cipe. ſz ỏz manifestari imūgēti. Etsi nō pōt rollere tale impedimētū pura. q̄ est archiep̄s qui ꝓcipit. ꝛ ille irregu laris vel illegitim⁹ ꝛ hmōi. nō tenet obedire. ꝛ idē videť si esset notabiliter ignorās. sed si pōt rollere impedimen tum ꝛ rollit ipo iudicato vt papa. debet obedire. De re/nūciādo aūt epi'scopatui quod fien nō pōt absq̄ licen/tia sedis ap'lice. habes extra de renū. c. nisi. qđ plene de claratur. supra ti. p̄ri. c. de renunciatione.

De epis assūptis .§. VII

ad hmōi dignitatē ex statu religionis vtrū teneant ad obseruātias regulares. Rñ. Tho. ſe. q. clxxv. ar. viij. ꝙ cū stat⁹ religiōis ꝛ stat⁹ epalis ptineant ad ꝓfectionē et dicať status ꝓfectiōis. in ꝫ tñ est differētia inť vtrūq̄ q̄. q. status religiōis dicit stat⁹ ꝓfectiōis. q. ips obtio religionis est via tēdendi in ꝓfectionem. Sed status epalis dicit status ꝓfectiōis quasi quoddā magisteriū. ꝓfectiōis. Ūn stat⁹ religionis compať ad epalem sicut disciplina ad magisteriū ꝛ dispositio ad ꝓfectionem. di spositio aūt nō tollit ꝓfectiōe aduenīente nisi forte ꝙtus ad id qđ ꝓfectioni nō cōgruit sed magis ꝛfirmať sicut discipulus cū puenerit ad magisteriū non ꝓuenit ꝙ sit auditor ꝓuenit tñ sibi ꝙ legat ꝛ mediť magisteriū. Sic igit dicendū. ꝙ siqua sūt in regularibꝫ obseruātijs que nō impediāt pōtificale officiū sed magis valēt ad ꝓfectiōis custadiā. sicut est ꝓtinentia. paupertas ꝛ hu iusmodi. remanet ad illa obligat⁹ religiosus factus epūs et ꝙ ꝓsequens ad portandū habitū sue religionis qui est bus⁹ obligatiōis signū. Siqua ỏo sunt in obseruan tijs regularibꝫ q̄ officio pontificali repugnent sicut est solutudo silentiū. abstinētia. graues vigilie ꝛ hmōi. et bus impotēs redderēť ad exequendū pontificale offici um ad huiusmodi nō tenenť. Jn alijs aūt poteſt ꝛ dis/pēsatione vti. ſm ꝙ reqrit necessitas ꝓsone vl' officij vl' ligionū seū dispēsant. Qđ aūt dicit. xxj. q. j. ꝙ mona/chum canonica electio a iugo monastice conuersatio

nis absoluit z sacra ordinatio de monacho epm fac. in
telligit h dictũ nõ extũ ad oĩa sz extũ ad ea q repugnãt
pontificali officio. Et quis epi religiosi nõ teneãt obedi
re plaris suaz religionũ ex eo videlz qz desierũt sibi esse
subditi. sic z ipi plati religionũ cũ nõ hnt supiores non
tenent obedire supioribz plarz qs nõ hñt. manet tñ ad
huc obligatio non ẽ actualiter tra. s. q si eis legitie aliqs
pficeret obedire tenerent in ctũ tenent obedire statuz
regle p modũ pdictũ z suis supioribz si qs hnt vt archi
epm vl papã z hmõi. Propriũ aũt nullo mõ pñt babe
re debitã. Et sic intelligit qd habet. xvj. q. j. vbi dicit q
monach⁹ fact⁹ epc̃s velut legitimus beres paternã sibi
hereditatẽ iure vendicãdi ptẽ habeat. Uñ ibi subdit.
q postq̃ epc̃s ordinat ad altare ad qd sanctificat qd ac
quirere potuit restituat. testamẽtũ aũt nllo mõ pot fa
cere. qz sola dispensatio ei cõmittit re
morte finit. Si tñ ex successione pape religiosus epc̃s vl al
ter faciat testamẽtũ nõ tñ ex h intelligit vt ỗ re pria di
sponẽ hauẽtate aplica itelligit esse ãpliata prãs sue di
spẽsatois, vt ei⁹ dispensatio possit valere post mortẽ. Epi
scopi aũt q assumũt ad epatũ ỗ statu clericali pnt bo
na primonialia z acquisita p industriã renere vt pria et
donare vl legare p testamẽtũ, put eis videt de hmõi bo
nis. xij. q. j. cps: Nõ enĩ epi ĩ sua ordinatõe ad h se obli
gãt. vt absq̃ pprio viuant nec etiã viuere absq̃ pprio ex
necessitate requirit ad officium pastorale.

Utrũ episcopi nõ .§. VIII.

largiẽdo pauprib⁹ bona eccl̃iastica q̃ pcurat peccẽt mor
taliter. Rñ. Tho. se. se. q. clxxxv. ar. vij. aliter est dicendũ
de pprijs bonis q epi possidere pñt. s. si nõ sũt religiosi z
de bonis eccl̃iasticis nã pprioz bonoz vez dñium habẽt
Uñ ex ipa rez ordinõe nõ obligant. vt ea alijs ꝓferant
sed pñt vl sibi retinere vl alijs p libito largiri. ĩ qua tñ
dispẽsatõe vel receptõe pñt peccare. vl pter inordinati
onẽ affectꝰ. q quã plura sibi ꝓferãt vel retineãt q̃s opor
teant. vl alijs nõ subuenãt fm debitũ charitatis no tñ
tenent ad restitutionẽ. Sz eccl̃iasticoz bonoz sũt dispẽ
satores vl pcuratores. vt Aug. xij. q. j. si priuatũ. dicit.
Ad dispẽsatorẽ aũt requirit bona fides. Sũt aũt bona
eccl̃iastica nõ solũ in vsus pauperz. sz etiã ad cultũ diui
nũ z necessitatẽ mistroz expẽdenda. Uñ antiqt⁹ fiebãt
quattuor ptes ỗ redditibz eccl̃iaz. vna erat epi. alia cle
ricoz deseruiẽtiũ eccl̃ie. tertia seruabat p fabrica seu re
parõe eccl̃ie. z quarta pauprib⁹ dabat. vt habet. xij. q. ij
de redditibz. z. c. qtuor. z alijs. c. Si g distincta sũt bo
na. q debẽt in vsum epi cedere ab his q debẽt expẽdi in
vsum clericoz vl pauperz vl fabrice. z aliqd sibi retine
at epc̃s ỗ his q sũt deputata mistri vl pauprib⁹. vl fabri
ce. nõ est dubiũ. qd agit ỗ fidẽ dispẽsationis. z mortaliter
peccat z tenet ad restitutionẽ. De his aũt q sũt spãliter
suo vsui deputata vr eẽcadẽ rõ q z ỗ pprijs bonis. vt. s.
ĩmoderatũ affectũ. vel vsũ peccet si sibi retineat vltra
quã debeat z alijs nõ subueniat. vt exigit debitũ chari
tatis. Si ẽo nõ sũt pdicta bona distincta. coz distribu
tio fidei sue cõmittit. Et siquidẽ in modico deficiat vel
supabũder pot h fieri absq̃ bone fidei detrimẽto z ido
absq̃ mortali. qz nõ potẽ talib⁹ pctualiter accipe qd
fieri oporteat. Si ẽo sit. m. trus excessus nõ pot latere. Uñ
videt bone fidei repugnare z ideo nõ est absq̃ mortali
Et addit Tho. se. se. q. clxxxv. ar. vij. Ad. iij. q si qs de
ricus, vl plat⁹ necessitate nõ imminẽte, puidẽdi pauprib⁹
de his q supfluũt ex puẽtib⁹ eccl̃ie possessiões emat. vl
in thesauro reponat in futuz p pauprib⁹. laudabiliter fa
cit z ordinate. vt aliqs tũci futuz ꝓseruet. qd dñs pbi
bet dicẽs. Nolite sollicite esse in crastinum.

De ornamẽtis epi .§. IX.

scopalib⁹ cũ celebrat. Nã vltra ornamẽta sacerdotis de
quib⁹. s. bz. xx. alia ornamẽta significãtia res spũales qs
dz hre. Et p caligę q̃ significãt rectitudinẽ gressuũ. i. af
fectionũ z opez. Scdo sandalia q̃ significãt ꝓceptum
frenoz. qz regũt pedes z defendũt a pulueribz. Tertio
succinctoriũ q̃ stola ligat cũ alba significãs amorẽ ho
nestatis. Quarto tunicella lõga vsq̃ ad pedes. signifi
cãs pseuerãtiã. Uñ z Joseph dz habuisse tunica talarẽ
id est descendẽtẽ vsq̃ ad talos. q insinuant extremitatẽ
vite. Quito dalmatica lata designãs largitatẽ in operi
bus miscẽdie. Sexto cyrothece. q̃ designãt cautelã i opi
bus. defendũt enĩ ne ledant man⁹ a frigore vel alijs. et
man⁹ sũt opa nra. Septio mitra designãs sciaz vtriusq̃
testamẽti vñ z duo cornua bz. z appenditia mitre duo.
pñt signare expositiões additas doctoz fm duplicem
sensũ. s. literalẽ z spũalẽ. q est triplex. Octauo anul⁹ signs
sacrm fidei. q̃ eccl̃ia desponsat xpo Jpi enĩ epi sũt sponsi
ecclie loco xpi. Nono est baculs pastoralis q̃ designat tria
q̃ spectãt ad officiũ pastoris. nã p curuitatẽ i capite ba
culi significat. q dz colligere vagos. p stipitis rectitudi
nẽ significat q debet sustẽtare infirmos. p stimulũ. qui
est in pede baculi q dz pungere z sollicitare lẽtos z pi
gros. Uñ ysus. Colligę sustẽta stimula vaga morbida
lẽta. Solẽt etiã quandã crucẽ puulã argẽteã vel eneã.
cũ cathenula ad collũ sub casula deferre q designat pas
sionẽ xpi quã debẽt hre i mẽte p meditationẽ z affectũ
imitatiõis. Addit archiepis palleũ in signũ priuilegiate
ptãtis respectu suffraganeoz. Et designat torquẽ aure
am quã solebãt recipe legitie cerãtes. Romani autem
pontifex nõ vtit baculo pastorali duplici rõne. vel qz pe
trus prim⁹ papa misit baculũ suũ p quendã discipulũ
suũ vt ad tactũ ei⁹ resuscitaret sociũ z discipulus eius
gregoriũ defunctũ in via qs ipe petr⁹ miserat ad predi
candũ q̃ baculus refuat. vt ỗ in dyocesi ffecuerẽti. Uñ z
papa ibi celebrãs vtit baculo pastorali. vel etiã ex eo q
papa nõ bz ptãtem limitatã z determinatã vt omnes
epi z plati quã designat etiã curuatio baculi. sz vniuersali
ter vbiqz. nõ nõ vtit tali baculo. Pñt etiã ista nouẽ or
namẽta spãlia epoz designari nouẽ q facere pñt supra
pbyteros. videlz clericos ordinare. configies bñdicere. ba
silicas ỗdicare. clericos deponẽ. synodos celebrare. chris
ma ꝓficẽ. vestes z vasa ꝓsecrare. Nec Tho. in. iij. dis.
xxiij. immediate añ expositionẽ lre excepz paucis ad
ditis. Norãdũ etiã de quibusdã q fm iura debẽt ob
seruare epi. q vt nõ despiciat sed honorent clericos suos
fm grad⁹ suos. z ecõuerso clerici epos habeãt vt pres.
Uñ hiero. ad nepotianũ. Esto subiectus pontifici tuo z
quasi anime parentẽ ama. Sz epi sacerdotes se esse sci
ant nõ dnos. honorent clericos suos quasi clericos. vt
ipis epis a clericis quasi epis honor deferat. Scitũ est
illũ oratoris domitij. Cur g te inquit habeã vt pncipẽ.
cũ tu me nõ habeas vt senatorẽ. q aũt aaron z filios ei⁹
hoc esse epm z pbyteros noueri⁹. vnus dñs. vnũ ba
ptisma. vnũ tẽplũ vnũ sit mysteriũ. Et paulop⁹ Pessi
me ꝓsuetudinis est in quibusdã ecclesijs pcentib⁹ epis
tacere pbyteros nec loqui quasi eis suideant aut dedi
gnent eos audire. Et si aliq̃ sit paul⁹ apl's reuelatũ fue
rit sedẽti ꝓor taceat. g'ia pris ẽ filij sapiens. hec ille dis.
xcv. esto. Itẽ ex dicto carthaginen. vij. dr epc̃s in eccl̃ia i
psensu pbyteroz sublimior sedeat. intra domũ vo col
legã pbyteroz se eẽ cogñscat. dis. ca. vbi glo. sup vbo col
legã dic. ita tñ q nõ ꝓtenat. ff. ỗ offi. psi. l. observandaz.
Itẽ epc̃s diebz festiuis duis officijs debet interesse vñ
dicit de cse. dis. iij. Epc̃s si infirmitate non fuerit impe

Extra de sa. vnc. c. j. i glo. vlti.

Epus q̃d debz facẽ.

dictus eccl'ie cui primus fuerit die dñico desse nō debz vbi dicit glo. archi. q̄ epūs dieb⁹ dñicis in cpali ecclesia diuinis officijs dz interesse in qua sacerdotali more pci pit residere. vt. vij. q. j. puenit. Nō debz aūt sacerdos in fine misse dare bñdictionē, pp̄lo cum pñs est epūs. z pci pue in missa quā cātat ipe sacerdos. vel etiā cū legit. ni si ipe epūs annuat ei q̄ det. z tūc etiā nō debet dare cum solēnitate illa. sit nomē dñi. xc. Pōt etiā dici q̄ eo ipo q̄ pmittra. et missam celebrare. z p̄ pñs pmittit ei oīa que ptinēt ad missam. vñ z bñdicere. vt ex de offi. del. c. p̄rea. hec in glo. sup. c. ecce ego. dis. xcv. in q̄. c. hieronym⁹ reprēdit epos pbibētes sacerdotes bñdicere pplm. dices ibi. Si p̄sbyter xp̄m p̄secrat cū in altario dei sacra bñdicā. bñdicere pplm nō debet q̄ xp̄m p̄secrare nō me tuit. Nō videz intelligēdū est de benedictōe si sine mis

Missam q̄ die audire.

se p̄uare quā dz et pmittē epūs etiā si sit pñs. Jtē no tandū q̄ habeā de priuil. in. vj. vbi dicit q̄m epi z corū suppiores se bñt diuersis ex causis a suis ecclijs z dioceſi absentare freq̄nter nec p̄nt cōmode ad ecclias accedere p missa celebrāda vel audiēda etiam ipsa sine qua eos trāsire nō decet absq̄ cā rōnabili vlla dic. p̄senti p̄stitu tiōe indulgem⁹ eisdē. vt altare possint habere viaticū. z in eo celebrare vl celebrari facere vbicūq̄ absq̄ interdi cti trāsgressiōe illis pmittit celebrare vel audire diuina hec oīa in rex. vbi dic Job. an. in glo. cū isto altari viati co poterit epūs. puta vadēs ad curiā demane aīa campa nā dici dicere vel dici facere missā z pgere vias suas et sic nō ipedick i dicta. q̄ fieret si haberet expectare diez solitā horā z oportunitatē ecclie. ex textu isto regulariter quotidie debet dicere vl audire missam nisi ipediatur. Jtē epi mutuū sibi debēt p̄stare auxiliū. s. in licitis. Unī Inno. ij. dis. xc. ait. p̄cipim⁹ vt epi ad solū deū z ppli sa lutē hūtes respectū oi repiditate sopita ad pace firmit tenēdā mutuū sibi p̄siliū z auxiliū p̄beāt. nec hoc alic⁹ amore vel odio p̄termittāt. Ubi dic glo. q̄ p istud. c. se quēs p̄z. q̄ ad iudiciū ecclie spectat facere pacē vt hic et ex de treug. z pa. c. treugas. Et etiā mortuo epo vl in firmo vicarii epi tenenk supplere defectū. vt. vij. q. j. pon tifices. Jtē dis. xc ex p̄cil. carthaginen. iij. dr. Studēdū est epis vt dissidētes frēs siue clericos siue laicos ad pa cē magis q̄ ad iudiciū coerceāt vbi tñ dic glo. b intelli gendū cū ciuil agit de crimie. vel in cā ciuili secus vbi crimialr ageret. Expedit enī, pcā nocentiū esse nota. ex de collu. c. j. in glo. Jtē epūs debet patrocinū p̄stare pu pillis z viduis z alijs p̄sonis miserabilibz ꝑ improbo rū violētias. Unde gelasi⁹. Desolat⁹ ꝓprie defensiois auxi lio. z qui suis actibz p̄desse ꝓpter etatis infirmitatē non possūt exoratū decet pontificē subuenire. q̄ pupilli tu tionē etiā diuinas iussit ipēdi. dis. lxxxvij. z dis. lxxxviij dick. Epūs gubnatōez viduaz z pupillōz ac pegrinorū nō p seipm. iz p archip̄sbyteꝝ vl archidyaconū agat. q̄ intelligēdū est de his q̄ p suos iuuari nō p̄nt. z idem d alijs paupib z debilibz inq̄tū facultas assit. vnde dis. lxxxij. c. j. dr. Epūs paupib vel infirmis q̄ debilitate fa cere suis manib laborare nō p̄nt victū z vestitū inq̄ tū possibile sibi fuerit largiat. dick ea. dis. Ad reatum epi ptinet vl p̄sbyteri q̄ prochie p̄est sustētāde. si vite p sentis cā adolescētiores vidue vel sc̄imoniales dericoz familiaritatibz subijciant. vbi glo. q̄ ꝓpter rex⁹ defectū facēdo aliquas opas dericꝰ vl alijs p talē familiaritatē inducunk ad turpia. Et tō epūs si sūt paupes debet eis p̄uidere z b de q̄rta paupum nō tñ debēt esse ociose iz debēt facere calathos z alia hmōi honesta. de ꝓse. dis. v nunq̄. Sed diligēter attrēdendū est q̄ p p̄sonas hones stas debēt opa z recaptāt p̄ciū. Jtē dis. lxxxvj. dr. Non lz epm manibz suis aliquē cedē. b enī alienū ee dz a sacēdo te. vbi dic gl. q̄ si p se b nō possit tanē idecēs dignitati epali. pōt tñ b p aliū ita tñ q̄ sit clericꝰ. Nā si p laicū in cideret i canonē. ex de sen. excō. vnū sitis. z b nisi esset incorrigibil vapulādꝰ nec p clericos possit coerceri.

De his q̄ epūs pōt ha. §. X

bere seu exigere ab alijs ecclesijs ex cōat. aurelianen. sit dicitur. De his que parrochijs in terris. vineis. mancipijs atq̄ peculijs quicunq̄ fideles obtulerint antiq̄ statuta seruentur. vt in episcopo. um potestate consti stant. De his tamen que altario cōcesserint terra para fidel epis deferat. Jn. c. cū aūt se. q̄ incipit antiq̄s dr. de medietate. vbi dic glo. q̄ tpe p̄mitiuo cum pauges essent epi statutū fuit. vt epi de epalibz ecclijs z oībus bonis ecclie sumerent medietatē. sed in oībus prochijs aliby ecclijs babēt tm̄ tertiā oblationū z decimaꝝ. vt i dicto. c. de his. postmodū q̄rā. vt. xj. q. ij. vob z quibz. De q̄rta q̄. c. seq̄nti. Hodie aūt nec tertiā p̄ brechialium habebāt epi de cā. nisi ad fabricā repandā nec illā habebāt nisi velint fa bricā reseruare vel renouare. vt. x. q. iij. c. j. z. ij. vel die fm ꝓsuetudinē ista dank. ex de sepul. ca. certificari. hō die aūt cū sint diuites epi nihil habebāt p̄ter cathedra ticū. vt. x. q. iij. c. j sed certe quicūd dicat Job. prochialis eccl'ia habet tm̄ q̄rtā decimaꝝ z epūs aliā q̄rtā p̄c. alij as duas q̄rtas retinet epūs. p fabrica z pauplby. vt. xij. q. ij. ꝓcesso. z. c. seq̄n. De alijs reddinby nihil habet d cō suetudine generali z p̄scripta. lz p̄dicta ea. z alia videan tur dicere ꝓtū. z ita sententiatū fuit p epo bononien. ꝓ eccl'iam scti Jobis in p̄sico. hec in glo. Addit archid. ad glo. dicti. c. dicēs. Nost. d b notādo ponit bāc limitam. vt videk manifeste cōprobari. ex de censi. c. cū olim. de decimis. c. q̄m. Sz tu dicas fm nostrā. q̄ de iure cōi cōpetit epo nō solū q̄rta decimarōnū. sed decimaꝝ. sed etiā mortuarioꝝ. vt ex de offi. or. c. q̄rēte. vbi de b in glo. et ex de testa. c. officij. z de ꝓbo. iij. c. ex pte. ij. Hec obstat dictū. c. x. q. iij. c. j. q̄ tbi loquit de canonica epi. sz canonica fabrice deputata fatcor. cui q̄ illā nō habebit epūs. nisi velit subire onera fabrice. Nā z q̄liber res trāsit cū onere suo. vt ex de pig. c. ex lris. Sz inno. dicit i p̄dicto. c. cōquerēte. de. of. or. q̄ quarta decimaꝝ. z mortuarioꝝ. sic obstat nō debek de iure cōi. z idē sentit ibi ber. sed Nostrā. ibi dicit. q̄ salua reuerētia sua debēt q̄rta. vt dictū. c. q̄uis. tur iura. x. q. i. ō his. z. c. seq. z ea. q. iij. c. vnio. z. c. nec nu mer⁹. z de. sepul. c. certificari. Et ipe idē Nost. notauit. s. in. c. q̄uerentes. p Nosti. in cā quā habuit cū fratrib⁹ seti Iobis hierosolymitani. pur ibidē ipe idē Nost. notauit. s. in. c. q̄uerentes. Sed laudul. notauit b. q̄ q̄rtā de decimis z oblatione. Et ita d fa cto fm ipm sentētiauit dñs celestin⁹. Si tñ sit pauper epūs nec possit fabricā repare. credit ipe laudul. q̄ nihil omin⁹ possit hr̄e q̄rtā. vt. x. q. iij. c. p̄alcis. z etiā vltra si illa nō sufficiat. ar. xij. q. j. ex his. Idē archid. sup. c. archi. q̄s. dicit. q̄ Uin. z Ber. notāt ex de testa. c. rechssiti. q̄. c. dicūt q̄ res ecclie iustice diuidēde sunt in q̄tuor pres. vt xij. q. ij. q̄tuor cū alijs. c. loquunk de materia by ecclesijs sed Nosti. in eo. c. inq̄t. q̄ illi q̄ dicūt q̄ epūs nō recipit su am canonicā. nisi de redditibz ecclie cathedralis. videt debēt q̄m ipam petijt p oēs sue dyocesis ecclias z alias pias loca. sicut sūt hospitalia z silia. vt in. c. requisisti. de testa. colligit manifeste. z idē sentit Boff. in glo. z ex de decī. cū ꝓinget. vbi dicit q̄ in alijs eccl'is habebūt epi legitimā portionē in decimis. ex de ꝓbo. iij. c. cū inf. scrip. c. de quarta. z in oblatiōibz. ex. de ꝓbo. iij. c. requisisti. et in his q̄ in testamēto ptinent. vt in p̄dicto. c. requisisti. Uin. sequit Job. in glo. xvj. q. j. quicūq̄. Et q̄ De cathedratico facta est mētio quō illō debeat solui vl dari de quantū b. x. q. iij. c. j. vbi dicit. Placuit vt nullis epōz z

suas dyoceses ambulās.i.ꝓter honorē cathedre suc. id est duos solidos aliqd aliꝰ q̄ ecclias rollu. Ubi dic. glo. sūmaria añ.c.q̄ ille ꝺ appellaī qñq; synodaticū vt ex de censi.olim.z ꝺ qr frequenter dantur ūri solidi in synodo. Addit archidy.ad glo.q̄ Jnno.intelligit istud de qua/ liber eccla.i.q̄ ab ea possit accipe cathedraticū excipiū tur ñ oīa monasteria.vt habeī.x.q.iij. inter cetera. in tex.q̄ nō tenenī ad cathedraticū. Et q̄uis alqui dicant etiā ꝺ intelligi de capellis monasterioꝝ. dic archi. sup d.c.q̄ ꝺ nō est vex fm Hug.nisi intelligaī i eo casu qn capelle sūr exēpte etiā cū suis monasteriis aliquo ꝓule gio speciali ab oī iure dyocesis epi. Exponiī ḡ iste tex. vbi dr.monasterioꝝ basilicas.i.basilice q̄ sūr monasteriꝝ q̄ vt dictū est.nō tenenī ad cathedraticū. Sed Tan. et Ber.intelligūt ꝺ de ecclīs dyocesis z nō ciuitatēsibus Idē Hug. Isti aūt duo solidi quales debeāt esse.sūr di/ uerse opiniones vt ponit ibi glo. Aliq; cñ dicūr.q̄ debēt esse fm coem monetā regiois. z si plures apparēāt ma gis exigui dabunī meliores vel saltem mediocres. Ad dit archi.ad glo.dic fm Boff.z credo veri.q̄ crūt soli/ di vsuales z tois monete regiois. Et si plures sint. mo/ nete in regiōe forte dabunī meliores.ar.ex ꝺ iureturan. quāto.vel mediocres.ar.x.q.ij.ꝺ ius.vel minores.ex.de cēsi.c.ex pte.hec ibi. Cū aūt i hmōi.s.in datōe cathedra tici z datōe q̄rte vel tertie vel medietatis de decimis z oblationibus dādis epo sint varie ꝓsuetudines z alicubi nihil debī de oīb⁹ his.vt florētie.alicubi debī cathedrati cū solū.alicubi diuerse portiones de decimis z oblatiō/ bus z alijs.videī in hmōi standū ꝓsuetudini loco⁹ cū est ꝓscripta.vt ar.ex de sepul.c.certificari. Itē qñ dicīr. x.q.j.decretū est vt oēs eccle cū dotibꝫ suis z decimis rōnibꝫ z oīb⁹ iuribꝫ suis i epi ptāte ꝓstār.arcq; ad or/ dinationē suā ptineāt.dicit ibi archi.ptineāt.s. quo ad institutionē. vt.s.talē q̄ se vel q̄ aliū instituat q̄ eccle bñ ꝓsideat. Et q̄ ad alienationē qr ꝓsbyter non pōt res ec/ clesie alienare sine ꝓsensu epi.xij.q.ij. placuit. vbi nota fm ar chi.sup.c.j.x.q.j.q̄ oīa iura qvidenī dicere q̄ oēs ecclie monasteria z hospitalia z alia pia loca sub dispo sitōe epoꝝ ꝓsistār.vt in.d.c.j.z.xvj.q.vij.oēs.z.xviij.q. j.c.quidā.intelligi pñt fm illud qō habeī ex ꝺ reli.do. c.de xenodochijs.vt videlz illud vex intelligaī q̄tum ad ꝺ vt ꝓsit ea q ordinata sūr. vt ibi dr.ar.ex ꝺ testa. c. nos quidē.necnō quo ad alia q̄ iueniunī expssa i iure. vtputa dare pcurationē cū visitat z hmōi. Al's autem epus nihil saltē tpale ab ecclīs petē pōt.vt.x.q.iij. qr co/ gnouim⁹ Jnno.z Hosti.q̄ ita scripserūt in.d.c. de xeno dochijs. Notādū est etiā qꝺ dicīr.x.q.j.ex ꝓcilio to/ letano. Nouerint ꝓditores basilicaꝝ in rebꝫ quas eisdē ecclīs ꝓferūt nullā se ptātem habere sed iuxta canonū instituta.sic z ecclīam ita z dotē ei⁹ ad ordinationē epi. ptinere. Ubi dic archiꝺ.ꝓcise dicendū est q̄ ex q̄ funda ta est ecclia stati est ex ptātem laici. nisi q̄ ad ius patro/ natus.nec plus hz ibi añ ꝓsecrationē q̄ postea qr nihil antea nihil postea nisi ius spōnat⁹ z stati ptinet ad epm in cui⁹ dyoceli fundata est.vt b. z antecē ecclia ꝓsecrat. ecclia loc⁹ est religiosus z ocuot⁹ de ꝓsc.dis.j. ꝑcepta. lꝫ nō sit parat⁹. z ñ iueniī dici sacrat⁹.xij.q.ij. nulli. Hec obstat qꝺ dicīr.xvj.q.vij.decernim⁹. Nā qꝺ ibi dr ꝓ/ nos habere ptātem in ecclīs .intelligiī fm glo.de pote state defensiois. Et addit archi. Nō aūt habeat ptatem dilapidatiois. Sciendū etiā de charitatiuo subsidio debito epis.q̄ ꝺ habeī extra de cen.c.cū aplis.circa me/ diū.vbi dicīr. Sustinem⁹ aūt ꝓ multis necessitatibꝫ q̄ aliq̄ties supueniūt.vt si manifesta z rōnabilis cā exti/ terit cū charitate moderatū valeant ab eis auxiliū po/ stulare.s.epi a subdit.nā ab exēptis nō pñt. Idē dicit bonoꝝ de off.or.c.ꝙrente.z dic glo. sup verbo rōnabi lis cā.q̄ si ꝺ dubitaī.supiozis arbitrio determineī.hinc puto i ꝓsuetudinē in aliqbꝫ locis introductū. q̄ epi cū a ꝓncipio suscipiūr possessiones epatus exigunt ab oīb⁹ ecclīs sibi subiectis charitatiuū subsidiū fm ꝓporno nē bñficioꝝ. Nā qr ipsi bñr soluere annatā curie z bul/ las z sibi puidere ꝺ multis in ꝓncipio officij. ideo vt ui ueniī in hmōi expensis gmissuꝫ est.qꝺ ñ moderate fie/ ri debet. De pcuratiōib⁹ in visitatiōe dicīr.j. Jn dyoce si florētina extat bulla eugenij.iij.q̄ nō possit exigi pro subsidio charitatiuo.vltra se prīgeros florenos.alis pl⁹ exigēdo iacdit i excōicationē ipe archieps z ex ꝺ videī tacite illō ꝓcedē.ex q̄ vltra illō.phibz.ar.dis.xxv.q̄l.rc.

De iurisdictiōe epi .§.XI.

scopoꝝ dic Job.an.in nouel.sup.c.dilect⁹.de capel.mo. q̄ si epūs vel quisq̄s ali⁹ habeat iurisdictionē vl' aliꝺ ge nerale statuti ū a iure vel ꝓsuetudie vl' statuto in aliqua loca vel psonas quātocūq; epe ster.q̄ in aliq̄ illoꝝ loco rū vel psonaꝝ nō vtaī omni iure qꝺ in eis habeī vl' in aliquo.c.ipi⁹ iuris.nō tñ ꝓtra cū ꝑscribiī.m'tominus si ibi aliqd exerceat. Nā ibi p vnū solū.c.ipi⁹ iuris gene/ ralis oīb⁹ alijs possessionē retinere videī.nisi alis amit tat possessionē.puta qr violenter inde expelliī.vl reuer tēs nō admittiī.vel suspicaī se posse repelli.ff. ꝺ acqui. pos.l.dā possidere.§.fi. Nā cū hec iura sint ꝓpria.aut/ ficit in vno coꝝ retinere possessionē.ff.de acq.pos.l.pos sideri. limo nec ꝑscriptio illi⁹ cui⁹ nō extat memoria. ꝺ qua nota ꝺ ver.sig.c.qd p nouale.currit ꝰ talē cū temp possideat. Quid cñ si aliqua psona vel ecclia ꝓ quinq ginta annos z amplⁱ⁹ in tali statu fuit.z tāta tranquilli/ tate pacis q̄ nō optuit eā visitari nec aliquē actū iuris/ dictiois in ea vel ꝓtra eā exerceri. nūquid ꝓter ꝺ dicīr q̄ eps amisit in ea iurisdictionē suā quā in ea hz. absit fm Jnno.cui⁹ est hec glo.ar.in eo qꝺ nota. z legiī de ꝑ/ scrip.c.vigilāti. Et adde qꝺ no.in spe.ꝺ iurisdi.om.iu. ad fi.ꝑ.Notandū etiā fm Jnno.vt inducit Joh.an.ibi dē.q̄ possessio generalⁱ iurisdictiois acq̄riī. etiā si vnic⁹ actus iurisdictiois exerceaī puta qr aliqs cognoscat de aliqua cā criminali vel ciuili vl' qr excōicat aliquē. vel qa expedit.vel facit qꝺ cūq; aliud voluerit.qꝺ ñ ad iurisdictionē ptineat. Et ꝺ vex dūmō incendat vt iuri suo q̄ ad iurisdictionē vniūsalⁱ. Quꝺ ꝺ hac intērōe ꝓstare possit.vide qꝺ dixi ꝺ postu.c.bone.ij. Et lz legiste pe. ex cy.improbēt hāc opinionē.Jnno.tñ ipe ipam determi nationē suā ꝺclarat di.q̄ si audiēdo cām ciuilē intēde/ rer in ciuilibꝫ tñ vti iuri suo.nihil acq̄reret cūc q̄ ad cri minales.ar.ex ꝺ ꝑscrip.c.auditis.z ꝺ offi.or.c.dilectus quātocunq; etiā intēdat vniūsalⁱ iurisdictiōe vn. tunc tñ nō extēdiī q̄ ad alias psonas.nisi ad illas interquas illā exercuit. Et sic ꝓz q̄ pon⁹ extēdiī ad ptes iurisdi/ ctiois q̄ q̄ ad psonas. Et est rō.qr sub iurisdictiōe com ꝓhēdunī oēs ptes z tot⁹ iurisdictiois.sed sub vna per sona nō cōprehēdiī alia.quātūcunq; etiā intendat p vna psona iurisdictionē in totū ppl'm exercere. qr diuisi sūr hoīes. Un qꝺ fit in vno nō extēdiī ad alios regu/ lariter.vt de re iudi.c.q̄uis. Et ꝑstat ad ꝺ ar.qꝺ al's di ciī in gleba.qr vna appbēsa oēs appbēse intelligunī. separe ꝙ nō.ar.ff. ꝺ acq̄. pos.l.possideri. z ꝺ ꝓsec. eccle. vel al.c.j.li.vj. Sic in hac materia dicēdū est.q̄ appbē sa possessiōe i vno.c.iurisdictio intelligiī appbēsa et in oīb⁹ alijs dū appbēdentes ꝺ intēdāt.qr oīa capla iuris dictiois eisdē iurisdictiōi ꝓtigua sūr z annexa.secūs in psonis q̄ nō sūt ꝓtigue sed diuse. Et q̄ ꝺ sequiī.q̄ si epūs habet possessionē in vna psona.z ali⁹ intēdens iuri suo aliqd iurisdictiois exerceat in eadē psona epūs possessio nē amittit nisi q̄s eiꝛo scauerit ꝺdicat. De q̄ etiā nota.ꝺ testi.in intr.c.ij. Generalⁱ aūt possessio iurisdictois ali/

cui⁹ castri vel ciuitatis vel pusitie acquirit. si quis pu/blice ꝛ vnusal'r p oēs ptes ciuitatis bannū. vt. l. sic pre/conizet. Talis dns hui⁹ ciuitatis mādat. q̄ quicūq; h̄ vel illō fecerit incurrit talē penā. Jn h̄ cnī casu ꝛ si nil's penā incurrat. tn possessionē general' iurisdictiōis acq̄/rit. qz edictū qđ iurisdictiōis est. fuit sic publice ꝛ gene/ral'r promulgatū. ꝛ h̄ est verꝫ si nil's erat in possessiōe ge/neral' possessiōis ill⁹ ciuitatis. alioq̄n ille q̄ pdicto mo/do vel alio q̄cūq; vult appbendere possessionē iurisdi/ctiōis general. nō acq̄rit possessionē nisi illoꝫ cap'loꝫ et hoim tm̄. q̄ ꝛ q̄s appēdit. vt. ff. de acq. pos. qđ i eo. §. fi. Oia q̄ dicta sūt de officio ordinarij supra ꝯuenunt statui epoꝫ. qz ipi sūt pncipal'r ordinarij ꝛ illa debēt sci/re. Et sibi illa q̄ dicta sūt. s. ō bñficijs. in ti. ō bñficiatis. et oia q̄ dicta sūt. s. de ecclijs ꝛ sacramētis qz in hmōi. debēc alij informari p cos. ꝛ pene ō oīb⁹ ꝯtentis in ista tertia pte ō statuby debēt p se vl' alios hre noticiā ad di/rectionē pplox nec nō de censuris ecclesiasticis. de quib⁹ j. habet. Et cū oia hec fecerint q̄ i iure eis mādant dicere hñt illud. Lu. xvij. Serui inutiles sum⁹. ꝛ q̄ debui/mus facere fecim⁹. Sed q̄s est b̄ ꝛ laudabim⁹ cū. fecit enī mirabilia in vita sua sup oīa miracla. Quis enī ad hec tam idoneus, qui nō omittat ꝛ q̄ ppedit ꝛ q̄ non ad/uertit. Et ideo bene dicit Aug⁹. q̄ nul' difficili⁹ ꝛ periculosius episcopi dignitate.

Sermo de archiepis. Laplm. iij.

Accingere gladio tuo sup femur tuū potentissime. ps. xliij. Proprie et sūm sensū l'ralem loquit̄ ps. de xp̄o q̄ vniq; potentissim⁹ est. nō solū in deitate sua. sm illud Ecci. ij. Magna est potentia dei solū. ij etiā i assūpta hūanita/te data est ei oīs prās i celo ꝛ i terra. vt ipe ait Matb. vlti. quā potentiā enūdit. Fortꝫ enī armat⁹. s. dyabol⁹ fortis. s. natural'r. qz tota materia elementalis q̄tū ad mo/tū localē sm ordinē nature ei fuit ad nutū nisi a deo p/hibeat. ꝓter qđ dicit Job penul. Nō est prās sup terrā. Zirmat⁹ aūt i malicia. qz callidior serpēs erat cūctis animātib⁹. Ben. iij. cū custodiret arcū suū. s. mū/dū sibi p vitia subiectū. i pace erant q̄ possidebat nullo ꝯdicēte seu resistēte tēptatiōib⁹ ei⁹. Sꝫ fortior eo. s. xp̄s supueniēs imūdū dū fortꝫ ꝛ porēs i plio cū deuicit qa/vt ait Augu⁹. Manu inermi ꝛ affixa cruci debellauit aereas prātes. undeq; arma ei⁹ i q̄b⁹ confidebat abstulit. s. malicias ei⁹ detegēdo ꝛ reꝑmēdo. ꝛ spolia ei⁹ distribuit qz aīas fraude deceptas p fidē ecclie distribuit ꝓsignā/das. Potentissim⁹ q̄z i miraclis. potentissim⁹ in exemplis fruosis. sm illud fuit ꝓpha. potes in ope ꝛ sm̄one. Luce vlti. Jste accinxit gladiū. s. iusticie sup lūbos suos qz nō potentia eripuit hoies ō manu dyaboli vt poterat. ij iu/stitia. qz videlz ptā nra. i. penā p ceōꝫ ꝓulit i corpore suo sup lignū crucꝫ. ꝛ cor p⁹ suū h̄ ōr femur suū. s. huma/nitas. quā ex femore prius traxerat sm corpulentā sub/stantā. Jn cui⁹ figurā ō. Ben. xxij. q̄ ysaac portāre ligna sup hūez q̄ designāt crucē a xp̄o baiulatā. abrā porta/bat i manu ignē ꝛ gladiū. ignē. s. amoꝛ ꝛ benuolētie. ꝓ gladiū iusticie ex q̄b⁹ passus xp̄s tulit ō disponēte. et h̄ gladio iusticie hoies libauit. sm illō Esa. xxvij. c. Uisi tabit dns i gladio suo duro ꝛ grādi super leuiathā ꝛc. Moraliter ād pt applicari ad quelibz platū. papue archi/epm q̄ ē ꝓnceps epoꝫ. vñ merito pōt dici potentissim⁹ q̄ pm. xiij. xpm reputat. q̄ ō a petro ap'lo ꝓnceps pastoꝫ tria h̄ igit̄ notant̄. Prio eminētia dignitatꝫ. qz potentissi/me. Scōo ꝓgruētia oppositatis. qz accingere gladio tu. Tertio preminētia i se honestatis. qz sup femur tuū.

Quātū ad pmū q̄uis .ff.i.

quilibet epūs sit potēs in iurisdictiōe spūali q̄ potiōr est epal'. archiepūs tn̄ potentissim⁹ est. qz sup alios epos. qđ designat palleū ei⁹. Palleū est insigne ornamētū archij. Pallū ar/cpi sūptū ō corpe bti Petri. vt de elec. c. significasti. qđ ibiq. dat in signū plenitudis pōtificalis dignitatꝫ. qz archi/epūs est sup epos. Unde ō ab archos qđ est ꝓnceps ꝛ epūs qnasi ꝓnceps epoꝫ nō tn̄ hz plenitudinē prātis sed ꝯ/lus papa bāc habet. Unde iulius papa. Jpa ecclia q̄ pri/ma ē. s. romana. ita reliq̄s ecclijs vices suas credidit lar/giēdas vt i ptē sint vocate solicitudis nō in plenitudi/nē ptātis. ij. q. vj. q̄ se scit. Nō aūt alicui epi vtanf palleo b̄ est ex speciali ꝓuilegio eis ꝓcesso. vt ō ō epō lucano. vt ō psū mp. c. cū i iuuētute. Et sm Hosti. debem⁹ dicē palleū. ad b̄ etiā vt in scribēdo sit differētia inf pallū ꝛ pallū. bonestatꝫ ꝛ palleū dignitatꝫ. Pallū enī bonestatis q̄. s. pallium quilibet etiā laic⁹ deferre pōt. est supmū vestimētū. i. sup bonestatꝫ oīa alia. ꝛ clamidē vocam⁹. de q̄. Matb. vj. Aut vult tecū in iudicio ꝓtēdere ꝛ tunicā tuā tollere. dimitte ei ꝛ palliū. Et vtrūq; s. pallū ꝛ palleū dr a pallioꝫ grece qđ latine dr mot⁹. Nā pallū simp mouet. ꝛ sepe etiā pal/lū. vñ ꝛ ministri sepe palleū aprādo circūcūt palleatum archiepm. Uel dr palleū ꝛ melius a palloꝛe seu palleo palles. Pre ceteꝫ enī dr deū diligē. amoꝛ aūt facē im lā guidū. ꝛ lāguoꝛ vultū pallidū. sm illō. Lanc. iij. Limo/re lāgueo. Debet etiā ill'istere tal'vigilijs. ieiunijs vabsti/nētijs q̄ faciūt hoiem pallidū. Ornatui q̄ vestitū ꝓuenit at ornat⁹ actionū. Un̄ greg. Rōnis ordo nos admoneꝫ vt cū vsu pallei aliq̄ largiri ꝓuilegia debeam⁹. Sꝫ q̄m cū honoris augmēto cura q̄s sollicitudis dr exercere. vt cultui vestitū actiōis quoq; ornamēta ꝓueniant. oppter vt cnīxi⁹ i cūctis studijs se vra fraternitas exerceat. ꝛ cir/ca subiectoꝝ/act⁹ sit cura vigilās. dil. c. rōmis. Reprehēdit aūt ipe greg. iohānē archiepm rauennate. eo q̄ pter eō/mune ius ꝛ ꝓsuetudinē generalē ex missaꝝ solēnia pal/leo vtebat. qđ fieri nō dr. dis. c. Lōtra moꝛē ecclīasticū est si nō patētissime toleret. qđ a nob abstr. etiā iust⁹ correctio. ꝛ. j. Decorari palleo volum⁹ forsan morby in/decori. dū nihil i epali ceruice splēdidi⁹ q̄ fulget burni/tas. Ponit aūt i palleo q̄tuoꝫ cruces q̄tuoꝫ affe/ctiōes ānni designāt. ō q̄b⁹ ꝓgn. Vinc cupiūt homies pter mortificationē vitioꝝ q̄ dr cē i palleato. vñ ō apl⁹ quātuoꝫ dicē possit. Mihi mūd⁹ crucifix⁹ ē ego mūdo. ad Gal. vlti. Et q̄dā dicunt q̄ ꝓdicte q̄tuoꝫ cruces q̄tuoꝫ affe/ctiōes ānni designāt. ō q̄b⁹ ꝓgn. Vinc cupiūt homies gaudēt metuūq; dolētq;. Prīa q̄ crux q̄ est in sinistra designat pecc⁹ significat gaudiū. Scōa q̄ est in dextra. spem. Tertia q̄ ē retro dolorē. Quarta q̄ est a dextr. ij. q. morē. ꝛ ista sic ꝓia. sic a ꝓrio apponūt. Sꝫ qnqz hu/iusmodi affectiōes excedūt. porꝫ sūt afflictiones. Et ideo an ꝓmis tribz crucib⁹ apponūt ac⁹ ad pungēdū ꝛ repri/mendū ne excedāt. Jn q̄rta nō ponit ac⁹. qz ipa secū ha/beat um aculeū portat. s. timoꝛ. Uel pōt dici q̄ ꝓmā crucē significat gaudiū. qđ ō ꝓponit. s. an pecc⁹. qz hō debet semp incedere lete facie. p scōam dolorē. qz a sinistra. pan/dit oīe malū p tertiā timoꝛ q̄ retroxit. qz nemo q̄ nō videt⁹. p q̄rtā spes. ꝛ ō sine aculeo. qz quilibz magis debeat sperare q̄z timere. Uel p ipas designāt quattuoꝫ oꝛ ꝓtes cardīales. p ꝓmā an̄ pecc⁹ iusticie. vt sp sit pre/gnificat adūsitates. p tertiā prudētia. q̄ respicit ꝓteritā vt bñ. puideat. vñ retro ponit. p q̄rtā rpantia. q̄ nunq; excidit. ij alia rpat. Un̄ valeri⁹ maxi⁹. ll. viij. c. j. Nihil tā magnificū tamp clauꝫ qđ nō moderatōe rpari desideret et ō a dextr. ponit quasi oclusio aliaꝝ ꝓtutū. Et Hie/rony. ait. Sntia est pboꝝ moderatas esse ꝓtutes excedē/tes modū vel mensurā inter vitia reputari.

Quātū ad secundū .ff.ii.

Opus ꝯgruū potentissimo archiepō est, vt accingatur gladio suo. vt i. pmptu ipm habeat secū. sed ḃ gladi⁹ est quadruplex. Gladi⁹ iugne dilectiōis. Gladi⁹ diuine ser/ mocinatiōis. Gladi⁹ plurime passiōis. Gladi⁹ iuste vl tiōis. Accingak g̃ pmo archiepō gladio dilectionis. Uñ ꝛ pmo archiepō vbis petro dictum fuit Joh. vlti. Si diligi me pasce oues meas. q. d. nō vales esse verus pastor si me nō diligi. Nā si te diliges non pasces oues meas. i. fideles meos. sed lanā lac ꝛ carnes qres ex eis. Accingere g̃. i. recū ꝯtinue habe gladiū dilectionis. ḃ est gladi⁹ aure⁹ quē in spū vidit iudas machabe⁹ sibi da/ ri abonia sūmo sacerdote apparēte ꝛ dicēte. Jn ḃ gla/ dio vinces. s. ꝛ inimicos infernales suggestores reprari onū. et tyrānos ꝛ hereticos. vt lupos qrēres gregē dñi/ cū deuozare. Mercēnari⁹ aūt ꝛ q̃ nō est pastor. si videt lupū venientē siue dyabolū siue hereticum siue publica nū prauū ꝛ nocentē alijs fugit. qz gladiū nō habet dile ctiōis. q̃ vulnerata se aīa deuota fatebak dicēs. Uulne rata charitate ego sum. Jn cāticis. Et vt dic̃ Leo papa Erga corrigēdos pl⁹ agat benuolētia q̃ seuentas. pl⁹ charitas q̃ ptās. pl⁹ coartatio q̃ cōmotio. dis. xlv. licz.

De gladio diui fmōis sic apls oēs fideles hortatur ad ipm habēdū dicēs ad Ephe. vj. Et gladiū assumite qđ est ỳbū dei mkromagis archiepō qui habet dirige/ re nō solū laicos ꝛ clericos. ḟ etiā epos debet acīgi ipo gladio. Uti⁹ est enī fmo dei. vt ait apls ad Heb. iij. et penetrabilior oi gladio ancipiti ꝛc. semp iste debet esse accinc⁹ in vagina mētis. ꝛ cū expedit. p loco ꝛ tpe ỏ va gina educere pdicādo. admonendo. disputādo ꝯiulēdo fm scripturas veteris vel noui testamēti. Uñ in figuraꝫ dicētibꝫ apls. Ecce gladij duo ḃ. Rūdet xps satis est. Lu. xxij. qz vet⁹ ꝛ nouū testamētū sufficūt ad vocēduꝫ et ad destruendū oēm errorē. Uni coꝛ fuit a petro ab/ scisa auricula suo pōtificis altero nō cuaginato. qz per ipm vet⁹ testamētū oñdit ꝛ auferk falsus intellect⁹ i uij/ lis pplī iudeoꝛ nā alio. s. nouo vti nō oport. cū nō reci/ piāt eū. Gladiū passionē designare ondit simeon. cū ait ỳgini Marie Lu. ij. Tuā ipi⁹ aīam pertrāsibit gladi/ us. s. afflictiōis. ꝛ pē. Ferrū ptrāsiuit aīaꝫ ei⁹. s. Joseph. id est gladi⁹ afflictionis. cū iuste fuit calūniat⁹ ꝛ incar/ cerat⁹. Hoc gladio archiepūs ꝺz accingi. ꝛ secū semp hre. vt dicat cū apl̃o. Quis infirmat ꝛ ego nō infirmor. q̃s scādalizak ꝛ ego nō vror. Cū enī q̃dā cernat tot boies perire. tot miserias corpales ꝛ spūales. q̃d ei restat nisi afflīgi ꝛ dolere. Afflictionē q̃z abstinētie qua vt gladio trāfigat ꝛ mortificet vitia carnis assumere oport. vt di/ cat. Gladi⁹ me deuozauit carnes. Deut. xxij. i. vitia car nalia. Si enī vt ait Hiero. in locoꝛ sum⁹ nō solū docto nā coꝛ imitemur. ḟ ꝯuersationē ꝛ abstinētiā. dis. xxxv. eccl̃ie. vbi dic̃. Eccl̃ie pncipes. i. plati q̃ delicijs affluunt et inter epulas ꝛ lasciuias pudicitiā fuare se credūt. p/ phetie⁹ fmo. s. i michea. describit q̃ cijcētdi sūt ỏ spacio quisitis. Et si vis scire quō cijcīēdi sunt. lege euāgelium qz in tenebras exteriores vbi erit fletꝰ ꝛc. Matḃ. xxv.

Si ad gladiū vltōis petoꝛ assumat. vt nō dissimu/ let si puniat. vt dicat p effectū. Si a cueroꝛ vt fulgur gla/ diū meū. ꝛ arripuerit iudiciū man⁹ mea. reddā vltionē hostibꝫ meis. Deut. xxij. Hostes ỏi ꝛ plati veri sūt pec/ catores. populue obstinati. Uñ psper. Si crimīosi nec le/ ui medicamento pnie seu patientie sanari sunt. veluti igne pie increpatiōis vrēdi sūt. q̃ si nec sic medela. pfes/ serit in eos q̃ diu portari ꝛ salubriter obturgari corrigi noluerūt. tanq̃ putride corpis ptes debēt ferro excōica tiōis abscindi. ne putredinis sue ꝛtagiōe relīq̃s coꝛrū/ pant. xxiij. q. iij. cccc. Exēplo moysi ducis ppli ḃ enim vt ait Grego. xx. moral. mox vt culpe venā ne deleret obtinuit. s. in mōte oras. p pplo illo post idolatriā ppe/ tratā in vitulo aureo. rectitudis zelo succensus inquit. Ponat vir gladiū sup femur suū. Jte ꝛ redite de porta vsq̃ ad portā. ꝛ p castroꝛ medū. ꝛ occidat vnusq̃sq̃ fratrē ꝛ amicū ꝛ pximū suū ꝛ ceciderūt viginturia milia dis. xlv. disciplina. Jn iudicādo aūt q̃ sūt obscura debꝫ vti gladio magne prudētie ꝛ equitatis. exēplo salomo nis. qui ad īuenienda veritatē q̃ clare ꝓbari nō poterat ait. Afferte mihi gladiū ꝛc. iij. Regū. iij. c. in causa illa rū meretricū contēdentiū de filio mortuo.

Quantū ad tertiū .§. III.

debet archiepūs vt potentissimus in ỹtute mentis accin/ gi gladio occisiōis vitioꝛ sup femur suū. i. sensualitatē vt feriat illicitos mot⁹ seu passiones ei⁹. Et enī dic̃ima/ chus papa. Ultissim⁹ cōpurādus est si sciētia ꝛ sancti/ tate nō pcellat. qui est honore pstantior. j. q. j. ultissim⁹ Jn cui⁹ figurā legit. q̃ cū saul fact⁹ esset rex dñi nutu eminebat sup pplm ab humero sursū. j. Reg. x. c. qz q regit alios debet ỹtute multū cos pcellere. Jomē ergo epi ꝓficiat actioni. ꝛ actio rūdeat noī. Dicit enī epus ab epi qđ est supra. ꝛ scopos qđ est intētio quasi sup alios debet intēdere ad curā coꝛ. ꝛ pmo sit. vt dicit. viij. q. j. qui episcopatū. Archiepūs dicit quasi pnceps epoꝛ. qa p maxie debet intēdere ꝛ ỹtutib⁹ eminere. Rūdeat ergo actio noī. ait Amb. in pastorali. ne sit nomen inane. honor sublimis. ꝛ vita pclitis. Deifica professio. ꝛ illicita actio religiosus amica⁹. ꝛ irreligiosus pfec⁹ gradus ex celsus. ꝛ deformis excessus. cathedra sublimior ꝛ pscie/ tia humilior. locutio colūbina ꝛ mēs canina. Sic enim nihil esse dicim⁹ epo excellētius. sic nihil miserabili⁹ si de vita scā pdidak ꝛ in crimie teneak. qz quāto grad⁹ epalis altior. tāto ruina grauior. Et ideo magna iubli/ mitas magnā debet habere cautelā. qz cui plus credit plus ab eo exigēt sic scīptū est. qz optimis pmixta sunt pessima. ꝛ poterēs poterer tormēta patienter. Sap. vj. et iudiciū durissimū fiet his qui pūnt. ibidē.

De patriarchis. primatibꝫ ꝛ archiepiscopis quo ad coꝛum iurisdictionē. Cap̄lm. iij.

De pr̃iarchis primatibꝫ ꝛ archiepis

q̃ ad coꝛ prātem ꝛ dignitatē Nota q̃ fm Ray. patriarche ꝛ pmates sunt maioꝛes papa ꝛ maioꝛes archiepiscopis. ꝛ patriarcha ꝛ pmas suppenūt p codē. Nā inter patriarchā ꝛ primatē nō est realis differētia sed vocalis. vt dis. xcix. primate ꝓprie tn dicunt pr̃iarche quattuoꝛ principales. s. cōstā/ tinopolitan⁹. alexandrin⁹. antiochen⁹. ꝛ hierosolymita/ nus. Et fm ordinē ḃ positum est coꝛ maioritas seu di/ gnitas attendenda. vt de pulle. c. antiqua. Ulij so ꝓprie dicunt pmates. vt acāplegiēsis. gradiēsis. biturīēsis. et cantuariēsis ꝛ hmōi. De pmis quattuoꝛ patriarchis ꝛ de coꝛ prioritatibꝫ ꝛ auctoritatibꝫ habes dis. xxij. p to/ tū. Priu legia aūt quattuoꝛ patriarchaꝝ pncipalū sūt ista quattuoꝛ. Primū est q̃ postq̃ receperint pallēū a sede apl̃ica ꝓferūt ipi metropolitanis pallēū qui sunt sub eis. Scōm est. q̃ recipiūt fidelitatis ꝛ obedientie iu/ramentū p se ꝛ romana eccl̃ia. Tertiū est. qz facilius vbi/q̃s ante se crucē deferri. nisi vbi papa fuerit aut eius le/ gatus vtēs insignijs papalibꝫ. ꝛ nisi in vrbe romana. Quartū est qz appellatur ad ipos omissis mediis. hec omnia habent extra de pulle. c. antiqua. ex tex. ꝛ glo. p̃ci pue Inno. Jurisdictionē aūt habēt patriarche siue pmates in subditos suffraganeoꝛ suoꝛum fm Ray. in octo casibꝫ. Primus est cū appellat ad eos. dis. xcix. pumi/ cie. Scōs cū vacat eccl̃ia metropolitana. ꝛ postulatur primas vt disponat de rebꝫ ad metropolitanū pertinē/

Gladius triplex

Priuilegia pa. rū. archarū

tiby.s.custodiēdis.vt de offi.or.c.psenti.li.vj. Tertio ex consuetudine vel pulegio.s. dos duos habes.ix.q.iij.con/quesi. Quarto cū sup arduo negocio dubitat. nec pōt in puincriali concilio terminari. tunc enī metropolitan⁹ debet pmatē ꝛsulere.dis.xviij.ō scālis. Quinto cū me/tropolitan⁹ est negligēs ꝛ remissus.tūc pōt supplē de/fectū ei⁹.ix.q.iij.c.cū sum⁹. Sexto si aliqs cōquereret de archiepo pmas esset iudex.xj.q.j.si clerici⁹. Septimo si subdit⁹ metropolitani ꝛquerat pmatī q̄ iniuste cū ex/cōicauit.ꝛ pmas remittit eū ad metropolitanū vt ab/soluat.ꝛ ille nō possit absolutionē obtinē potenit absol/uere pīarcha ita q̄ pcipiat ei q̄ metropolitano satisfa/ciat.al's reducat cū in candē sniam.de offi.or.c.ad repri/mendā. Octauo q̄ si archiepus vel eps fec mādatū iniu/stū vel illicitū.ꝛ subdit⁹ appellauit ad papā.pōt patri/archa determiare q̄ subdit⁹ legitime appellauit.de ap/pella.c.sollicitudinē. Archiepus ꝛ metropolitan⁹ sino nima sūt.ꝛ oīno p eodē supponūt. Sz archiepus ōr ab archos qđ est pnceps.ꝛ epos.quasi pnceps epoz. Me/tropolitan⁹ ño a metros qđ est mensura ꝛ polis qđ est ciuitas.qz sub certa mēsura.i.nūero ciuitatū ꝛstituitur vj.q.iij.scitote.nō tñ est necesse q̄ habeat illū tm nūerū sub se.s.decē epoz vt ibi ōr.Archiepus nō pōt cōpellere subditū suffraganei sui ad suscipiēdas cōmissiōes eius in causis nisi sit ꝛsuetudo.de fo.cōpe.c.romana.li.vj.ꝛ extra ō offi.or.c.pastoral'. Sup q̄.c.dic Hosti.q̄ cū eps subsit archiepo qz pinguis⁹ ius hz in cū q̄s ad subditus ipi⁹. pōt archiepus epm cogere.vt compellat subditū ad suscipiendū. Et si epus infra certū tps sibi assignatū nō facere neglexerit.nec aliqđ iustū ptēderit.demū pōt co/gere vtrūq; ar.extra de offi.or.c.quāto.in fi.ꝛ.c. urrefra/gabili.§.excessus. Cōcor.Ber.etiā si ab epo appellatus fuerat. Sz h sciendū q̄ iure nouo archiepus causas q̄ p appellationē vel alio iure metropolitico deferunt ad epm.nō pōt audire seu cōmittere alubi q̄s in sua ciuita/te vel dyocesi aut in eis ī quib⁹ appellatū extitit.vl' cau/se ipe ꝛsistūt nisi aliud sibi cōpetat de ꝛsuetudīe. extra de offi.ordi.c.vt lutigātes.lib.vj. Archiepus nō habet iurisdictionē in subditis suffraganei sui nisi in quibus/dā casib⁹ q̄ notant extra de offi.ordi.c.pastoral'. Primo quidē cū deuiāt in diuīs officijs a ꝛsuetudīe metropo/litane ecclie.xij.dis.de his. Itē qñ subdit⁹ epi delinquit in dyocesi archiepi. vj.q.iij.placuit. In h enī casu effici/tur aliqs de iurisdictōe cuiuslibet alteri⁹. Itē si habet pdiū ī dyocesi sua.extra de fo.cope.c.fi. Et iste etiā casus ptinet ad quēcūq; aliū. Itē si causa defert ad cū p ap/pellationē.extra de offi.le.c.j.ꝛ de offi.or.duo. Itē cum absolutus ab archiepo nō vult parere epo.extra ō offi. ord.ad reprimendā. Itē si crimialis causa sit inter epm et clericū suū debet deduci ad sinodū in qua pest archi/epus. vj.q.ij.c.j. Itē si clericus habet ciuilē causam ꝛtra epm suū.xj q.j.c.si clerici⁹. Itē qñ epus negligēs est ī eo qđ facere debet.ix.q.iij.cū simus.extra de sen. excom.c. per tuas.ꝛ de appel.c.qua fronte. Itē qñ defuncto epo ecclesia idoneos clericos nō habet.xij.q.ij.nō liceat. Itē cū euidens est sniam epi esse iniustā.extra de appell.c. sollicitudinē. Itē cū visitat.pincia.extra de pscrip.c. cū ex officij.ꝛ de cen.c.sopite.ꝛ.c.cum nuper.

Per solā vacationē .§. I.

epalis sedis. nō archiepus sed capl'm supplet vices epi. extra ō sup.ne pla.si epus.ꝛ.c.ecclie.li.vj. Siliter si epus sit excōicat⁹.extra de sup.negli.pla.romana.lib.vj. aut captus⁹a paganis.vt in.c.pdicto.si eps. Sz nunqđ archiepus pōt ecclie cathedrali vacāti dare visitatorem. Rñdeo nō. nisi forte capl'm in spūalib⁹ ꝛ tpalib⁹ negli/gēter vel male mīstret.tūc enī vocato capitlo ꝛ cause su/per h agnitōe pmissa visitatorē seu ministratorē poterit deputare.q̄ cuius habeat legitimā ad mīstrationem in spūalib⁹ ꝛ tpalib⁹ tñ illa beneficia q̄ ad solā epi collati/onē ptinēt ꝛferre nō pōt si ab alio cui⁹ a romano pōtifice fuerit deputat⁹.ex de suppl.negli.prela.c.ecclesie.li.vj.

Archiepus pōt puintā suā visitare.lz nō sint ei⁹ suffraganei negligētes ꝛ iterare visitatiōes ꝛ pcuratōes re/cipe nō obstāte ꝛria ꝛsuetudīe ꝛ dū visitat pōt ꝛfessio nes subditoz suffragancoz suoz audire ꝛ absoluere et pniam iniūgere.ex ō.censi.ppetuo.li.vj. Sz vtr aliqđ possit recipe. vide.j.c.pro de ei⁹ visitatōe. Archiepus pōt ꝛcliū celebrare irreqsito pmarc.dis.xij. si quis epus vacās.ꝛ ix.q.iij.c.ij.ꝛ iij. Archiepus trālatus q̄ queuis lo/ca pōt facere añ se cruce portari. bñdicere pplo. in pon/tificalib⁹ celebrare ꝛ hmōi. Similiter eps etiā in locis exemptis sue dyocesis.c.archiepus.in de.

Metro/politan⁹

De palleo quo vtūr .§. II.

papa.pīarche ꝛ archiepi. Et papa quidē semp ꝛ vbiq; q̄ vtr eo. Pīarche aūt ꝛ archiepi solū eo vtunt infra missaz solēnia in qualibet ecclia sue pincie nō aute si egrediat ecclīam. vt in pcessiōe.vt de vsu pal.c.j. Sed dieb⁹ in quib⁹ ꝛcedit in pulegio suo al's nō pōt. Sed bene pōt q̄ñcūq; sine palleo celebrare.eo.ti.c.fi. Est aūt palleum illud quoddā ornamentū ad modū stole sacerd⁹ dotalis cū quibusdā crucib⁹ nigris interis q̄ deferēt supi alia ornamēta circū dās pectus ꝛ humeros ad mo/dū cozone añ depēdēs.significat aūt plenitudinē pon/tificalis officij.eo.ti.c.nisi. Debet aūt peti a papa infra tres mēses a tpe ꝛsecratōis vel ꝛfirmationis si añ fue/rat ꝛsecrat⁹.al's si petitū nō fuerit infra dictū tps legiti/timo ipedimēto cessante.poterit de h accusari.ꝛ cerā de dignitate remoueri. vt dis.c.qm. Et debet peti cū instā/tia dis.c.prisca. Et debet petēs pstare sacm fidelitatis et obedientie romane ecclie.dis.c.optatū.ꝛ de elec.c.signi/ficasti. Itē in datiōe pallei debet dari nouū priuilegiū vel antiquū ꝛfirmari.dis.c.sepe⁹. Itē recepto palleo et nō ante pōt se archiepm noiare.eo.ti.nisi. Nec añ po/test ꝛuocare ꝛciliū.nec ꝛficere crisma.nec dedicare ba/silicas.nec ordinare clericos.nec epos ꝛsecrare. vt extra de elect.c.q̄ sicut. Itē nō pōt archiepus palleū suū alteri cōmodare.qz palleū ei⁹ in psonā nō trāsit. vñ debet cū eo sepeliri.eo.ti.ad h.ꝛ.c.ex tenore. Dies aūt in quib⁹ pōt archiepus vti palleo ꝛ solū in missaz solēnijs prepa/ratus sunt hi.vt nota.sup.c.ad honorē.extra de aucto. et vsu pal. Natiuitas saluatoris.festum sequēs bās/phanī ꝛ scī iobis cuāgeliste.circūcisio dñi ꝛ epiphania in ramis palmaz ꝛ in cena dñi.in sabbato scō.in ruby dieb⁹ resurrectōis dñice ꝛ pēthecostes.natiuitas Jobis baptiste in festis oīm apl'oz.in festiuitatib⁹ scē Mar/rie.in festo oīm scōz.in dedicatōe ecclīaz.in pncipali/bus festiuitatib⁹ ecclie sue.in ordinatiōib⁹ clericoz ꝛ in die anniuersaria sue ꝛsecratōis.

De visitatiōe fienda per epōs ꝛ alios prela/tos. Caplm quintū.

Ptēde ad visitādas

oēs gētes.ꝛ nō miscreatis oīby q̄ opant iniq/tatē.loquit' ps.ad dñm dcū postulās per assumptionē humanitatis ei⁹ visitationē dū dicit. Intende ad visitādas om.gen.qđ alubi aptius loquens au/dit visita nos in salutari tuo. Scdo pnūciat defectū par/ticipationis salutis sue incarnatiōis cū subdit.nō mise/rearis.i.nō misereberis oīby qui opant iniquitatē.i.qui pseuerāt in malis. Nā vt ait Hiero.assidue peccantiū nō miserē deus. Exaudita aūt fuit oratio ꝓphete.qñ ī viscerib⁹ visitauit nos oriēs ex alto. Illumiare his qui

in te. ꝛ in ym. moꝛ. se. ad dt. pe. no. in viam pac. Luce. j. Uñ notaꝛ ex ipa visitatõe sui p incarnationẽ intima miseratio. qz p viscera miscõie ꝛc. Uñ Dicre. xxxj. c. In charitate ꝑpetua dilexi te. ꝓpterea attraxi miserãs. s. iu scipies humanitatẽ. Et nra illuminatio qz visitauit. il lumiare bis q in tenebris ꝛc. i. ad illuminãdũ. Et affe stros i viã pacis. fm illõ Esa. lxvj. pona visitationẽ tu am pacẽ. Cũ igit eps qliber vices teneat sũmi põtifiꝯ Jesu xpi debet ipm visitãdo imitari in visitatiõe gregꝯ sibi cõmissi. ꝛ hz xps tm semel visitauerit p incarnatio munera ꝛ p diuersa bñficia ꝛ mlta flagella. Sic et eps debet visitare plebẽ sibi cõmissã pluries. ꝛ ad mins semel q annũ vt iura statuunt. Un dicit. x. q. j. Decerni mus vt antiq ꝓsuetudis ordo seruet. ꝛ annuis vicibꝫ ab epo dyoceses visitẽt. Et siqua forte basilica fuerit re perta destituta ordiatõe ei reparari pcipiat. Quod si nõ posset impedit infirmitate vl alia cã iusta. p alios visi tare debet. Uñ in seqn. c. dicit epm p cunctas dyoceses prochias suas p singlos annos ire oportet. vt exquirat quo vnaquecz basilica i reparatõe sui indigeat. Quod si ipe aut lagu ore detẽt aut alijs occupatiõibꝫ implica tus adimplere nequerit pbyteros pbabiles aut dyaco nes mittat q reddit basilicaꝝ ꝛ reparatõcs ꝛ mistrantiuꝫ vitã inquirãt. Ubi dic archidi. q b verbũ oportet aliqñ sit necitatis. aliqñ honestatis ꝟbũ. Sed b non videt q est necitatis. aliqñ ꝟbũ. vt. s. c. q. c. regẽda. Et q̃uis glo. dicat q cũ subest causa necessaria tũc singulis annis põt visita re. al's si nõ est necessitas ỏ triẽnio i triennũ visitabit vt de offi. archid. c. vt archidyacon. Sed addit archi dyacon ad glo. dicas ordinariũ esse vt semel visitẽtur ecclie annuatim siue sit necitas siue nõ. vt i pdicto. c. Decernim. Sed si fuerit necitas. visitabit q̃tũs fuerit oportunũ. extra de hereti. c. ad abolendã. Et sic intelli gas oia iura dicẽtia pluries posse visitare in anno. fm Goff. Nec obstat de cen. c. cũ venerabil. vbi dicit q bis in anno eps ꝑcurationẽ accipiat q̃ dat p visitatione. qz illõ intelligo cũ a fundatõe monasteriũ onus bine. pcu ratiõis fuit illi impositũ. vl forte monasteriũ illõ ꝓsue uit bis visitari in anno ab illis epis. Itẽ dic archydya con. sup ꝟbo vnaquecz basilica. q p b soluta est q̃stio. an dyocesan. habeat visitationẽ in ecclijs nõ babẽtibꝫ cura q̃az. ꝛ est dicendũ q sic. vt pt. p pdicta ꝟba. Nã videbit an ecclia sit ornata vl coopta ꝛ hmõi. Et si non potẽrit ad vnũ quẽcz locũ declinare archieps. vt qz sũt niues vel fundatiõcs aq̃rũ. vel alia iusta causa. ad vnũ saltẽ locũ ꝓgruũ clericos ꝛ laicos studeat ꝓuocare. vt ỏ cen. c. romana. li. vj. Ad ipm g epm põt dirigi ꝟbũ. ps. intẽde ad visi. ꝛc. Ubi tria possunt notari circa visita tionẽ. Primo q fiat affectualr ꝛ cũ subditoꝝ vtilitate. ibi. Intẽde ad visitãdas. Secõ q fiat vniuersalr ꝛ cũ modoꝝ varietate. ibi oẽs gen. Tertio q fiat misericordi ter et cũ flagelloꝝ seueritate. ibi nõ miserearis.

Quãtũ ad ꝑmũ debz. ℔. I.

visitatio fieri ex affectu charitatiuo ꝛ ꝓutilitate nõ sua hz subditoꝝ. qz ỏ. Intẽde ad visitãdas. nõ dicit ad do minandũ vl ad epulandũ vl ad lucrãdũ. hz ad visitan dũ. Alijs enĩ visitat subditos cũ mltis cõtaturꝫ ꝛ famu lis ac si sint dñi vl poti tyrãni. de q̃b dns p Ezechielẽ ait. Uos cũ austeritate imperabat ꝛ cũ potẽtia. Cũ tñ dicat pet apls epis. Nõ quasi dñantes in clero. hz for ma facti gregis ex aio Ex pcil. cabilonen. ỏ. x. q. iij. La uendũ sane est. ne cũ epi p prochias suas pagrãt q̃ndã nõ solũ erga subditos. hz erga socios tyrãnidẽ exerceãt. neqỏ absit nõ cũ caritate hz cũ q̃dã iactantie temerita te stipẽdia ab eis exigãt. Et dicẽ sibi glo. q subditos ap pellat laicos ꝛ socios clericos. Alij vo visitat ad epulã dũ. ꝓcurãtes sibi pari lauta ꝓuisia. ꝛ sic lõgi tpis victũ breuis hora ꝓsumit. vt dicit Jnno. ex de cen. c. cũ apls. vñ ibi dicit. Nec sũptuosas epulas q̃rat. hz cũ gratarum actiõe recipiãt qỏ honeste ꝛ cõpetent fuerit illis mistra tũ. Et. x. q. iij. illud. ỏ. q epi nõ dñt cõpellere pbyteros aut clez prochiaꝝ suaꝝ supra vires suas eis ꝓuisia ꝑ parare. Ubi dic glo. q comedet eps carnes veruecinas vel vaccinas vel porcinas vel tria ouа cũ aceto. Et i. d. c. caucndũ. dic glo. q ea q̃ domi ꝓsueuit exꝑdere. exꝑ det dũ est in via. s. in visitãdo. vt in autẽ. de man. ꝑn. ℔. illud. Coll'. iij. Alij visitat ad lucrandũ pecunias cũ ti dicat apls. q nõ debẽt filij parẽtibꝫ thezaurizare. hz pa rẽtes filijs. Et huic ꝓuisum est p. c. romana. ỏ cen. li. vj. vbi pcipit sub interminatõe maledictiõis eterne. vt epi visitãtes nihil recipiãt ꝑter ꝑcurationẽ victꝰ cũ fami lia sua ab ecclijs q̃s visitãt. ꝛ nõ visitãtes nihil pcipiãt rõe visitatiõis nec etiã ꝑcurationẽ. Que ꝓstitutio infra ponit ad lras cũ sua ỏdaratõe. Intẽdãt g nõ ad illa hz ad visitãdũ. Uisitat siqdẽ medicꝰ egꝝ ad curãdũ. Ua thei. xxv. Jnfirmꝰ fui ꝛ visitastj me. Uisitat amicꝰ socius tribulatũ ad ꝓsolandũ. sic tres amici Job cũ visitauerẽt afflictũ Job. Uisitat pastoꝝ gregẽ ad ꝓgregandũ ꝛ defensandũ. Ezech. xxxiij. dic dns. Uisitabo oues meas si cut pastoꝝ visitat gregẽ suũ. Sic plati debent subditos visitare ad curãdas infirmitates vitioꝝ ad subleuãdas necessitates miseroꝝ ad vniendũ ꝛ regulandũ actiõcs subditoꝝ. ꝛ sic v. l'r visitẽt. put docet. x. q. j. vbi ỏ pla cuit vt p singlas ecclias epi ꝛ p dyoceses ambulantes ꝑmũ discutiãt clericos. quo ordinẽ baptismi teneãt vl missaꝝ ꝛ qualr q̃cũq officia in ecclia pagãt. Et si recte quidẽ inueniant. deo gras referãt. Si aũt minime docere debẽt ignaros. ꝛ b modis oĩb pcipe sicut antiq ca nones iubẽt. ꝛ postea in eo. c. ỏ. q debẽt etiã pplm do cere. vt vitia fugiãt ꝛc. vt. j. dicit. vbi glo sup ꝟbo igna ros. ar. ỏ illos epos qui statim suspendũt simplices sa cerdotes. vt. xxxviij. dis. sedulo.

Quãtũ ad scdm ꝑtin. ℔. II

cipale. s. q visitatio debet fieri vniuersaliter ꝛ cũ modo rũ varietate. Innuit hoc cũ dicit. ad visitãdas o. gen. i. quoscũq sibi subditos cuiuscũq statꝰ. ꝛ laicos ꝛ cleri cos ꝛ religiosos ꝛ ecclias collegiatas ꝛ nõ collegiatas. ꝑ rochiales ꝛ regulares. simplices subditos ꝛ plates ho spitales ꝛ oẽs de sua dyocesi. nisi sint exẽpti a sua turis dictiõe. q de hmõi nõ babẽt se intromittere. iudicare vl visitare. Et qz hmõi gẽtes varie sũt ꝓditiõis ꝛ statꝰ. et tõo vario mõ se debz habere ad cos i iudicãdo. Jn ipa aũt visitatiõe tria habet facere. s. docere ꝑ pdicationem vel collationẽ. inqrere illoꝝ mores ꝛ ꝙuersationẽ. corri gere illoꝝ trãsgressionẽ. Et q̃ ad primũ. nã ỏ aliꝫ dno bus. j. dicit. Predicare debet ppl'o in cõi ad ecclĩam cõ uenirẽti p se vel p aliũ. Uñ dicit in. d. c. placuit. x. q. j. q postqz epi clericos suos discusserint vel docuerint. con uocata plebe illꝰ ecclie doceãt illas. vt errores idolorũ fugiãt. vel diuersa crimĩa. i. adulteriũ. piuriũ. falsum te stimoniũ. et reliqua petã mortifera ꝛ qỏ nolũt sibi fieri alteri ne faciãt. Et vt credãt resurrectionẽ oĩm ꝛ diẽ iu dicij i q̃ vnusquisqz fm opa sua receptur' sit. ꝛ sic postea eps ỏ ecclia illa pficiscat ad aliã. Predicatio aũt cõmu nis ꝛ apta ad poplm potest esse vel de. xij. articulis fi dei. vel de. vij. vitijs capitalibꝫ. vel de. x. ꝓceptis. vel de vij. sacramẽtis. vel. de. vij. virtutibꝫ. vel de. vij. donis. vel de btrudinibꝫ. vel de alijs materijs mora libꝫ. put videt expedire fm qualitatẽ ꝛ capacitatẽ audientium. viij. q. j. oꝑet. Si ecclia est collegiata l. ꝭbẽs plures cle

ricos vel canonicos ipsis capitulariter ꝯgregatis vi/
car per modum collationis que pertinent ad statū eoꝝ
agendū ⁊ si sūt religiosi vel moniales.similiter ī capitlo
faciat exhortationē de ptinentibꝫ ad religionē.de quibꝫ
habes multa.supra in ti.de religiosis.

Quantū ad tertiū .§. III.

ꝑncipale qđ est in correctiōe defectuū q̄ reperiunt ī vi/
sitatiōe. Sciēdū ꝙ in hmōi debet vti misc̄dia ⁊ seueri/
tate.qđ innuit ī h qđ dicit.Nō misereris oīb; q̄ opan
tur iniq̄tatē.Debet enī miseren delinq̄ntibꝫ ꝫ nō oīb;.
Nā recognoscētibꝫ defectū suū sine accusatiōe ⁊ se hu/
miliātibꝫ est miserendū.Un hiero.Ubi petōr itelligēs
vuln⁹ suū tradit medico se curandū.illi nō est ꝑga neces
saria.ꝫ spūs lenitatis.de pe.dis.j.importuna.Et sil'r in
his q̄ cōmittunt ex fragilitate.nō ex habituata malicia
q̄ nec sūt scādolosa.possūt etiā ⁊ debēt mitiō ordiner pu
nīri.vt dis.l.c.qz.Cōtumacibꝫ ꝙo ⁊ ex supbia peccātibꝫ
nō est miserendū.Un Greg.ij.q.iij.c.quāto.ait.In cō
tumacia pūnītibꝫ seruos esse nos ꝓcur.fm illō virgi/
lij.Parcere subiectꝫ ⁊ debellare supbos.Sil'r nō est mi
serendū his qui opant iniquitatē post plures admoni
tiones.Un siric⁹ papa ait.Ferro nēce est vt abscindāt
vulnera q̄ fomētoꝝ nō sumpserint medicinā.dis.lxxxij.
c.plīmos.Sil'r qui opant iniquitatē infectiuā alioꝝ.
vt dissemināndo doctrinā hereticā nō est miserendū sed
severe punīendū j.Coꝝ.v.Auferte malum a vobisipis.
Modicū enī fermentū totā massam corrūpit.Et Die/
ro.Arm⁹ vna scintilla in alexādria fuit ⁊ qz cito non ex
tincta est.totū orbē depopulata est flāma eius.xxiij.q.
iij.resecēde.Sil'r qñ aliq̄d scelus repit diffusuꝫ ī mul
tos ꝑcipue clericos.nō est miserendū.ꝫ severe punīendū
cū est manifestū qz vt dic̄ lex.Noxīis crassantibꝫ opus
est exēplo ⁊ h nisi timeāt mal⁹ scādalū.⁊ malū ex puni
tiōe q̄ vtilitas ⁊ bonū.ar l.dis.c.vt ꝓstituere. Et breui
ter vt dic̄ de censi.c.romana.li.vj. Ad subditoꝝ emēdā
dationē visitās p salubria monita.nūc leuia nūc aspe
ra iuxta darā sibi a deo puidentiā diligēter intēdat.Coꝝ
rigere aūt ⁊ punire pōt variis modis. qz p excōicatiō/
nē suspēsionē ⁊ interdictū.incarcerationē.flagellationē
penā pecuniariā.religationē.depositionē fm qualita/
tē excessuū.de quibꝫ penis habes plene.j. de censuris
ecclīasticis in plīb capl'is.⁊ sic puniendo dicere potu
it illō.ps.Uisitabo in virga iniquitates eoꝝ

Forma aūt tenēda .§. IIII.

in visitatiōe ab archiepis q̄ ad ꝑpriā dyocesim ⁊ dyoce/
ses suffraganeoꝝ.⁊ ab epis q̄ ad subditos suos. ⁊ de p
curatiōibꝫ eis fiēdis.habeā ex de censi.c j.li.vj. Que h
ex integro ponēt cū declaratiōibꝫ doctoꝝ.⁊ est hec. Ro
mana eccl'ia.⁊ j.Statuim⁹ vt quilibet archiepus suam
volēs visitare ꝑsonā.pri⁹ eccl'ie sue capl'm atq̄ ciuita/
tem ⁊ dyocesim plene visitare ꝓcuret ꝑpriā. Nec sit solū
erga maiōr sed etiā minoꝝ eccl'iaꝝ.nec circa dericoꝝ
tm̄ sed etiā ꝓpl'oꝝ visitationē intēt⁹. Et si cōmode vel
absq̄ difficultate accedere ad vnāquāq̄ nō poterit de
plurib; locis ad vnū ꝯgruū dericos ⁊ laicos studeat
cōuocare.ne in illis visitatio ꝓponat. Deinde liceat
ei ꝓ tota ꝑsona vel ei⁹ ꝓtē visitatiōis officiū exercere ci
uitates ⁊ dyoceses.suffraganeos suos ⁊ eoꝝ subditos
cathedraliū ⁊ aliaꝝ eccl'iaꝝ capl'a.monasteria.eccl'ias ⁊
alia religiosa ⁊ pia loca.dericos ⁊ ꝓpl'os libere visitan/
do ac ꝓcurationes a locis tm̄ recipe visitatis. Ex q̄ tamē
aliquē de ipis dyocesibꝫ visitare cepit.nunq̄ postea si/
ue totū sive ꝓtem ei⁹ visitauerit.reuertat cā visitatiōis
ad illā pri⁹q̄ oēs reliq̄ ipsi⁹ ꝑsone dyoceses in toto vl'
in ꝑte quas secure visitare poterit.⁊ suo demuo fuerint
visitate. Nō si forte eadē dyoceses vel aliq̄ ibi eccl'ia ꝑ
alijs indiguerit visitari.tūc aliaꝝ visitatiōe intermissa
redeat ad eandē si a loci dyocesano req̄situs extiterit. vl'
de oīm aut maiōris ptis epoꝝ eiusdē ꝑsonē ꝑsentē
ꝓsilio ⁊ assensu.ad qđ idē ꝑ nos exhibēat ne aliaꝝ ꝑso/
na⁹ aliquatin⁹ negligat. Si ꝙo maliciose i his difficul/
tate aliquā exhibuerit.archiepus lniaꝫ sup h a sede apo
stolica postulet ꝓfideret. Postq̄ aūt semel oēs ꝑsonē
sue dyocesis visitauerit.licitū sit ei postea.ꝑtus in sua
fraganeoꝝ suoꝝ requisito ꝓsilio.⁊ ipsi⁹ diffinitiōe sup h
habita.coꝝ eis q̄ ī scp̄is redigi volum⁹.vt possint aliis
esse nota. visitationē ꝑ eandē reiterare ꝑmittam iuxta
modū supi⁹ annotatū.etiā si nō infra eniat in h suffraga
neoꝝ ipoꝝ assensus.illā semꝑ ꝓuidētiā adhibēdo.vt i
posterioribꝫ visitatiōibꝫ ullas ecclias.colegia cleros ⁊ poꝑ
pl'os pri⁹ visitet.q̄ nō fuerāt ab eo in ꝑiorib; visitati ni
si magis sit aliis visitatiōis officiū eoꝝnum. Quāe
hmōi impēsur⁹ officiū ꝓposito ꝙbo dei q̄rat ꝺ vita ⁊ cō
uersatiōe mistrantiū in ecclīs ⁊ locis diuino cultui ꝺe
putatis.ac ceterj q̄ ad officiū ipm ꝑspectār.ablq; ceari
one ⁊ exactiōe qualibet iuramēti ad ipoꝝ emēdationē
ꝑ salubria monita.nūc leuia.nunc aspra iuxta darā sibi
a deo puidentiā diligēter intēdens. Qđ si aliqđ ex
ta fuerit infamia ꝫ eos ordinarijs ipoꝝ vt sup his dili
gēter inq̄rāt.denūciet si viderit expedire. Notoria vero
crimīa q̄ examinatiōe nō egēt.cū sup his merito notare
possit ordinarioꝝ negligentiā eoꝝdem libere corrigat.
penā ꝑ illis debitā infligēdo. Procurationes aūt recipi
at fm qđ est in canonib; ꝓstitutū nulla mi pecuniam
ipe vel aliq̄s de sua famil'a occasiōe alicui⁹ vi officij vl'
ꝓsuetudis.seu q̄libet alio mō eaꝝ noie. sed in victualis
bus tm̄ expēsas recipiat moderatas. Caueat inlup ne
ipse vl' quisq̄ suoꝝ aliq̄d mun⁹ qđcūq̄ sit ꝛ qualitercūq̄
q̄ offerat ꝑsumāt recipe vt nō q̄ sua sūt videat q̄rere ꝫ
q̄ ie su xp̄i. Qđ si fuerit ꝓtra ꝑsumptū recipies maledi/
ctionē incurrat.a qua nunq̄ nisi duplū restituat. libere
tur. Uolum⁹ enī in his fraudib; qualiber penis cuiꝛa
ri. Hāc aūt visitādi formā ab vniuersis etiā epis aliis/
q̄ ꝑlatis ordinario iure subditos suos visitātib; plene
obseruari ꝑcipim⁹. Saluis sup h ꝛonsubilib; ⁊ approꝛ
baris religiosoꝝ ꝓsuetudinib; ⁊ regularib; instituts.
hec Inno.Greg.x.in ꝓcil'.lugdunen.ꝓfirmat dicta con
stitutionē.⁊ addit penā in ꝓ facientes in c.exigit.co. ti
vbi dic̄. Statuētes q̄ vniuersi ⁊ singuli q̄ ob ꝑcurari
onē si rōne visitatiōis debitā exigere pecuniā vel etiā a
volēte recipe aut al's ꝓstitutionē ipam recipiēdo mune
ra sue visitatōis officio nō impēdo ꝓcurationē in victu
alib; aut aliq̄d aliud ꝓcuratiōis occasiōe violare ꝑsum
ꝑserit.dudū eius qđ receperit eccl'ie a qua id receptum
fuerit.ꝫ mēsem reddere teneaṫ. Alioquin ex tūc ꝑtis
arche.archiepi.epi duplū ipm vltra dictū tps restituen/
re differentes ingressum sibi eccl'ie interdictū sibi ne
rint. Inferiores vero ab officio ⁊ bñficio noverint se su/
spēsos.quousq̄ de duplo hmōi grauaris eccl'ijs plena
riam satisfactionē impendāt nulla eis in hoc ꝺannum
remissiōe liberalitate seu ꝑgratia valitura.hec ibi.

Declaratio dubioꝝ .§. V.

circa ꝑdicta. Nota ꝑ q̄ cū nō pōt visitare ꝑ se.pōt vi
sitare p aliū.de offi.ordi.inter ceteros.⁊ cū visitat p alios
ipsi visitati debēt facere expēsas victualiū visitāti. Et
dū debēt facere expēsas de alijs necessarijs. vt dic̄ de
offi.ordi.c.si epūs.li.vj.vbi dicit glo.q̄ necessaria dicūt
vt eq̄ vestes ⁊ familia ⁊ hmōi. ꝺ quib; epi debēt illis ꝑ
uidere. Epi aūt nō visitātes ꝑsonaliter nihil penit⁹ pōt
sunt exigere a visitatis.vt ꝺ̄ iij.d.c. si epūs.

Sēdo ne

Ca. 5. De visitatione epoꝝ

ta in glo. sup ꝟbo plene q nulla prochia debet remane re iuitata tũ cõmode possit visitari. z visitatiois cau sa subsit. z sũt hec redigẽda ad arbitriũ boni viri. Nec sufficit. p visitatiõe sinodũ ꝓuocare z plene inqrere. qa in tã breui tpe nõ posset singloꝝ iquisitio fieri. tũ etiaz qz nõ venũt ad sinodũ loẽs visitãdi clerici z laici. tũ qa subjacẽda est res oclis. z plone pñtia multũ opat. s. te offi. le. c. fi. Nota fm Hosti. q nõ dicẽt visitatio nõ ple na. qz due vel tres vel pauce remanẽãt visitande. Ille gat de ꝓsecra. dis. ij. reuera. z. vij. q. j. denicz. Et dicit q ꝟbo laicos. q ppls visitat ipe nõ tenet ad ꝑcurationẽ sed eccliã. vt. ꝑ. q. iij. placuit. z sic est ꝓsuetudo. Et si non in his inspiciẽdus est mod⁹ regiois. Nota tertio sup ꝟbo laicos. q ppls visitat ipe nõ tenet ad ꝑcurationẽ sed eccliã. vt. ꝑ. q. iij. placuit. z sic est ꝓsuetudo. Et si non glo. ꝓpter niues z glacies. vel aliqđ sit. cũc ad vnũ locũ illũ eccliam adquã nõ põt accedere. z ibi visitare. No ta quarto fm glo. sup ꝟ. pia loca. q hec intelligũt hospi talia z xenodochia q ibi dñt visitari. Nota qnto sup illõ punctũ. q hz Ber. dixerit ꝟ vez cũ suffraganei sũt ne gligẽtes in ꝓmũ est vez. vt ptz eo. ti. c. fi. vbi dicit. q ar chiep põt punctũ suã visitare. etiã si suffraganei non sũt negligẽtes. Et iterare visitationẽ eandẽ z ꝑcuratio nẽ recipere a locis nõ obstãte ꝓsuetudine in contrarium. Nota sexto sup illud libere. glo. s. Ꝺdictõe. ꝓscriptiõe vel appellatiõe nõ obstãtibꝫ. s. põt visitare archieps suf fraganeos. ex ꝟ ꝓscrip. c. cũ ex officij. idẽ archiꝺ. Et intel liguñt loca visitata siue illa q ꝑsonaliꝫ visitat siue alia q ad visitationẽ ꝓuocat. Nota septio sup illud ꝓsilio z diffinitiõe. nõ dicat ꝟ de assensu. qz siue ꝓcordẽt siue dis cordẽt suffraganei. ꝟ diffinire ad archiepm pinet. que diffinitio sic fiet. fm Jnno. dicẽdo. Diffinim⁹ q nos ꝑce dendũ ad visitationẽ puintue nre. Et a tali diffinitione cũ sit sup executiõe sui officij nõ poterit appellare. ꝟ os. or. c. irrefragabili. idẽ archiꝺ. Dicit aũt Hosti. q tõ inge nerẽ hec difficultas ꝓcij z diffinitõis. vt archieps nõ sit negligẽs ad ꝓcilij ꝓuocandũ. cũ aliter ꝓcilij defa ciet nisi ꝓcilij celebret Jo. an. in nouel. Nota octa uo sup illud coactiõe. glo. a ꝓncipio. nõ exigeẽ iuramen tũ q qõ occultũ ꝓmere ꝓstringat. ex q tn sine iuramẽ to referunt aliqua corrigẽda. postea poterit inqsitor sup bis exigere iuramẽtũ. Et qñuis nõ debeat cogere a ꝓn cipio ad iuramẽtũ. bn tn coget venire z rñdere. et sibi ī bis q officiũ respiciũt obedire fm Ber. Jnno. z Hosti. Jo. mo. vt archi. als enĩ delusoria esset prãs vel iurisdi ctio visitãdi. si nullã coertionẽ haberet. z qz cui cõmitti tur ꝓncipale z accessoriũ. de offi. del. c. de causis. Jo. an. Nota nono q circa visitationẽ clericoꝝ z pploꝝ. de bet esse interꝰ dicẽ glo. q nõ sit sed separatim fiet. cũ taliuz vita sit separata. xij. q. j. duo. z melꝰ ꝓcedit inqsitio quan do fit sigillatim. c. inquisitõis. de accusa. Et ꝟ vez si qli tas negocij ꝟ exposcat. als in genere fit inqsitio. Et quo ad punitionẽ dicit Jo. an. in nouel. sup sexto ꝟ intelligẽ dũ. s. ꝑtũ ad laicos q ad crimĩa ecclĩastica mrimonia z alia q ad ad eccliam ꝓtinẽt. in alijs corrigẽdis nõ vsur pabit iurisdictionẽ iudicij secularis. vt ꝺ iudi. nouit. Jm pedientes aũt nũcios qui mittũt ad ꝓuocãdũ vel als iu risdictionẽ archiepi visitãtis. p cũ pñt puniri qꝺ dicat vt ꝺ penis. c. romana. li. vj. Nota decimo sup illõ ca nitates. fm Hosti. z Job. mo. q ille ordo seruãꝺ sit in puincia. s. q ad eccliam ꝓncipalẽ ciuitatem z dyocesim merropolitanã. In suffraganeis tn difficultas z cõmodi tas sit. in ꝟ ordine seruãdo nõ putãt ordinẽ necessariũ. Nota vndecimo sup illõ eoꝝ subditos. dicit Jo. an. in nouel. q si ꝓcurrat epus z archieps in visitando. fm Jnnocen. Hosti. z Job. mo. Allꝰ. z arbitꝰ. q ambo ad mittent cũ nõ sit a iure phibitũ. z si discordarẽt in sñia p reo. nisi ī cã fauorabili. vt ꝟ proba. c. ex lris. Et addit Hosti. z alij. q si eccliã nõ sufficit vtrũcz admittet ꝑ ve nies. vt ꝟ fo. cõpe. c. ꝓposuisti. cũ ꝓcordan. Et si concur rãt sit veniẽdo. nec apparet qs prior hz videret epus ꝑse rend⁹ cui spãlis inest cura. p. q. j. regẽda. ꝑdictis placet archiepm ꝑferendũ. xj. q. iij. q resultat. z. c. seqntibꝫ. Si ꝟo ꝓcurrat epus cũ plato sibi subiecto ad quẽ etiam spe ctet visitatio. dic archiꝺ. ꝑferendũ epm nisi obstet con suetudo. allegat. c. in lateranẽsi. de ꝓben. Nota duo decimo fm Job. an. z Jnno. sup ꝟbo visitaz qꝺ intelli git visitare eriã si vadat cã ꝓsignãdi vel crimãdi pue ros. siue ꝓsecrãdi ecclias. siue ꝑ q̃cũcz alio cõi negocio. vl qꝺ nitos tãgit. ar. p. q. iij. relatũ. fm Jnnocẽ. vel fm Hosti. vel Jo. mo. q sit ꝓ salute aiaz vel ꝑ cultu diuio ampliãdo. vel ꝑ statu eccliẽ melꝰ reformãdo. p. q. j. pla cuit. Secꝰ fm Jnno. si vadit ꝑ causis expediẽdis. Ginꝺ in his ꝺz ꝑcuratio nõ aũt si vadat ꝑ reconciliatiõe eccliẽ fm archiꝺ. Uincen. z Laudul. z Boff. Jrẽ fm archiꝺ. cũ archieps ad vnã dyocesim cã visitandi accedens. si trãsibit ꝑ aliũ nõ est ꝑcurãꝺ iure visitatiois. qz nõ visi tat iure aũt hospitalitatis nemi est denegãꝺ. xliij. dis. §. j. ꝟ tn si nõ põt. Nota tredecimo sup ꝟo ꝑcuratio nes ibi in victualibꝫ. q si epus vl archieps visitãs per dit equũ. vel soluit vecturas eq̃z z bis tãta. nõ pot hec exigere a visitatz noie ꝑcurationis fm Jnno. z archiꝺy. Et mlto minꝰ nõ põt petere expẽsas qs faciũt in via cun do ꝑ visitatiõe faciẽda. tũ qz ꝟ nllo iure cauet. tũ qz ꝓ pter id hz bona dignitatis. vt q ad dignitatz officium spectãt exerceat. Et talis ꝑcuratio ꝟ respectu pot⁹ dat in signũ subiectiois. z ꝓpter hospitalitatẽ quã ꝺ necessi tate iurz naturaliũ suos reddit⁹ habeat z tõ de illis vi uat. cũ paupes ecclias visitat. Qz si vna die visitatio nẽ expedire nõ põt. Dicit Jnno. q plib⁹ diebꝫ. vt opoz tuerit ꝓcurandus erit. ꝑ. q. j. placuit. Hec obstat. ꝑ. q. iij. c. inter cetera. qz illud intelligit cũ vna die visitatio põt expediri. Idẽ Hosti. addẽs q in nllo casu eccliã est grauãda. Nota decimoquarto sup ꝟbo inquirãt. q epus tenet facẽ hãc inqsitionẽ ad ꝺnũciationẽ ipi⁹ archi epi. ad ꝟ. ij. q. v. mennã. Et si epus nollet inqrere. dicunt alij q archieps inqrat. qz curã ei⁹ habet. z ad ei⁹ offici um ꝓtinet ꝓpter negligẽtiã epi ar. ix. q. iij. cuz sim⁹. Alij dicũt q ꝓpter ei⁹ negligẽtiam nõ deuolui ad archiepm hec cognitio qz ī canonibꝫ nõ est expssũ. ita ponit Jn no. allegãs ad ꝑ ar. ꝑ. q. iij. qz cognouim⁹. Et si dicat q ꝓpter ꝟ remanebũt crimĩa ipunita. Ꝺ illꝺ de sen. exc. c. vt fame. Rñdet q archieps coger epm vt ꝓcedat z puni at qꝺ põt rõne negligẽtie petĩ. xxxiij. dis. ꝙrundam.

Nota decimoquinto sup ꝟbo notorio. dicit Jnno. q si dubiũ est iudici an crimĩa sint notoria. ꝓuo ꝺ ꝟ inqui ret. nec videt q habeat aliꝺ ꝓnũciare. nisi qꝺ suũ ẽ pu nire hec malefitia qz sũt notoria. qz solũ ī ꝟ videat cogĩcẽ an sit suo iurisdictio puniendi. Et archiꝺ. dic ꝟ notorium intelligi cui⁹ testis est ppls. allegat. xxxv. q. iij. qꝺ sepliꝰ. et dic illi⁹ crimĩs ppm esse testẽ. etiã si crumẽ est notum maiori ꝑti tm̃. allegat ꝺ coha. cle. c. vestra. z ibi Dostien. tractat ꝺ notorio manifesto z occlto. Nota decimosexto sup ꝟbo pecuniã fm Job. an. in nouel. Si veri phi losophãres pecuniã ꝓtẽnunt. xij. q. ij. socrates. mltoforz tius visitãtes. z si fm Hosti. ciuilis sapiẽtia ꝑcio numa rio de honestari nõ debet. ff. de variis z extraoz. co. lc. j. §. est quidẽ mltominꝰ canonica deprauãda. q multũ rei phẽdit auaritiã clicoꝝ. s. co. c. ex pte. Dic etiã nota fm ostitutionẽ istã romana. z seqntẽ s. exigit. q nulla pecu nia pokat exigi aut etiã recipi a spõte dare volẽti rõe ꝑ curatiois ī visitatõe epi vl archiepi. hz tm̃ in victualibꝫ

expensas moderatas.als incidebat in penā q̄ z habek in.c.exigit. Sed p ꝯstitutionē bonifacij. viij.q̄ habetur in.c.seqnti.z incipit felicj.b̄ p gte remouek.qz videlicz a volētib ecclīaz z locoz visitatoz rectoribz seu ꝓnis pecuniā licite recipe valēt p sūptib moderatis facien/dis in victualib dieb quib visitatiōis officiū ꝓsona/liter exercebūt. Ex q̄b ꝑbis ꝓz q si visitan,pcurationē in victualib soluere velint pecunia ab eis exigi nō pōt Sz si spōte velit soluere pecuniā ꝓgruētē,pcuratiōi ac/cipe possunt, Et sumik b pecunia nō stricte,p ea q̄ ꝓsistit in nūero. sz etiā p reb q̄ pñt pcio estimari. fm illud. j. q.iij.totū. Uñ ꝓcordare pñt in alijs vel liq̄dis.vl ō bo/ue.pullo vel re silj dāda,p quātitate,taxata.vl sine alia taxatōe.dūmō seruek moderamē.Dodie p ꝓstitutionē bñdicti.xj.q̄ incipit.vas electiōis taxata est q̄ntitas fm diū sitatē,puintiaz diuersaz.q soluēda est sine victuali bus.si a volētib in pecunia in qua etiā distinguik. an p se an p alios visitāt.: Nota decimoseptīo fm Joh/an.sup ꝑbo de familia sua occasiōe officij aut ꝓsuetu/dinis. Per familiā intelligik clericꝰ vel laicꝰ eq̄ster vl pe dester.s.q̄ est de domo sua. Noīe officij intelligik scptoz sigillatoz z siles fm glo.ibi. Et addit in nouellis. b̄ est vez si petak rōc visitatiōis sed nō intrēdit grauare clerj/cū si faciat lr̄as.s.scptoz.z aliq̄d habeat,p labore.ar. xij. q.ij.ecclīastic. Hosti.z Inno.z b̄ nisi de publico accipe ret recipet salariū.q̄ casu stipēdijs debet esse ꝓtēctꝰ.xxij q.j.militare. Nec excusat ꝓsuetudo in talib. qz cessek irrōnabilis ex q̄ p sedē apl̄icā reprobak.xj.dis. q̄s nesci/at.z p ons pscribi nō pōt.de ꝓsue.c.fi. Nota decimo octauo sup ꝑbo victualib.fm Joh.an. in nouel. bonū noīe ꝓtinek esus potꝰ. vestis.stramenta z oīa homī ne cessaria ad viuēdū.z bospiciū z calciarū. z hec non vi denk remissa.etiā si de alimētis trāsactū sit nisi specifi/cenk. Uideāt tñ ne vltra facultatē grauēt ecclīas. Et di cit Hiero.ad epm. Lornute ꝓsidera. ne. similā z mella fastidias.q̄ natꝰ i paupe domo z tugurio rusticano ru gientē ventrē vix milio z cibario pane poteras satura/re.xij.q.ij.glia. Nota decimonono sup ꝑbo aliq̄d mu nus q̄cūq̄ sit fm Joh.an.i nouel. Brūs q̄ exercit ma nus suas ab oī munere.j.q.j. sūt nōnulli. Excipit Hosti. esculentū z poculētū z enxenia.q̄ nō extēdunt ad mune rū qualitates.ff.ō offi.p cō.l.solēt. Dicit demū q mens hui⁹ lr̄e inuit ꝓuū. Cōsulti⁹ g facit a talib abstinere.tñ hmōi recipiēs modica garsias.nō credit q incidat i pe/nā. Et si dicak quō enxenianк esculētū z poculētū vt re/cipiat,pcurationē i victualib. Rñ. Joh.mo.cū.s. visita tus aliq̄d excellēs.tale vltra cōes expēsas enxeniat. pu/to q̄ piculū sit recipe victualia potāda. si portat aliq̄s capones.caseos vl flascos vini.sz victualia ibi comedē/da quātūcunq̄ excellētia recipe. nō est periculū penarū infra positaz.exigere tñ posset esse pctm. Nota vice/simo sup ꝑbo maledictionē fm Joh.an.i nouel. i.penā eternā q̄ debek illi,p mortali.ex q̄ sequik bāc trāsgressio/nē esse mortale nec talis pōt absolui.nisi duplū restitu/at illi a q̄ recepit. Nota vicesimoprimo sup ꝑbo ordi/nario fm Joh.an.delegat⁹ habuet formā mādati.ō resp. c.cū dilecta.etiā si dat⁹ sit ab alio q̄ a papa. ita tñ q̄ ō legat⁹ q̄ nō pōt nō cōmittat.ō iurepa.c.qō aūt. Non putat aūt Hosti.z Joh.mo.b̄ in legato locū hre triplj/ci rōne.qz vices pape gerit,xciij.dis.c.fi. Scōa qz maioz est epo.ō offi.dele.c.sane.q̄ nō includik sub clausula ge nerali.ex ō sen.ex.c.qz piculosū.li.vj. Tertia qz romana ecclīa ꝓ se z suos ꝓuilegiare nō ꝓsueuit.ō cēsi.c.cū instā tia. Nota vicesimosco sup ꝑbo.instituꝯ.Hosti. di/cit.q regl'aris denūciatio.i.pclamatio.in.c. nō requirit glo.qz nō fm iurꝯ subtilitatē.sz fm obſuātias regula/res z fm diuersas religiosoz ꝓstitutiones de plano. et simpliciter expedik i qua nec est appellatio admittēda supra ō appel.c.ad nram. Dic aūt nō omittendū. q si ꝓ/latus q̄uis religiosus i mortali ꝓstituꝯ noroz vl inferioꝝ matꝰ incorrigibilis sit.z ꝓter b a suo subdito appellet. aut appellatiōi deferat.aut,p tāto excessu satisfacē contem pellek.s.ō appel.c.ō ꝓpe.qz nec ad talē primer iudicā/lis correctio.ij.q.vij.iudicet. Jtē religiosi sz sint fm re/gulā corrigēdi.miseri corditer tñ z passim more latronū in graue carcerē detrudēdo fm morē ꝓaue ꝓsuetudis. q̄ quasi,p lege i q̄busdā ecclījs inoleuit ex de sta.regu.c. ca.q̄. Jtē sz ad abbatē spectat,correctio. si tñ nimis est grauis ō ꝓsilio ꝓuēt⁹.i.capli sui tpanda est.s. ō bis q̄ fi.a pla.ca.nouit. Ualt g finis,huiꝰ ꝓstituōis q̄ ꝓsue/tudies p q̄s fiūt visitatiōes z correctōes religiosoz,sint rōnabiles z approbate. Nota vicesimotertio q̄ mo/nasteria monialiū etiā si sint exēpta.dñr p suos ordina/rios singulis annis visitari. vt ō sta.mo.c.attendētes.in dc.q̄ vez est,nisi habeāt ex ꝓuilegio.q̄ nō possint visi/tari ab ordinarijs q̄ ō ꝓuilegiū hnt pdicatores z mino/res.ō monasterijs sibi subditj z plēs alij ō q̄b ignorat Uñ z cū b allegāt ꝓuilegiū dñr ondere. Nota vicesi/moq̄rto q̄ Hosti. dic locū incōgruū ad quē nō tenet ire ad visitādū.sz dz rectoz tal loci. z pplm cōgregare. ad aliū locū ꝓgruū. q̄n.s.nō sufficit ille locus ad pcuratio/nē archiepi. Sz archiō. ꝓdic z dic q̄ oēs ꝓtribuent. sz alie ecclie. Dic g archidi.q̄ iusta cā ꝓuocatōis nō ē pau/ptas ecclie. Hā si pōt ad locū accedere tenet ad id.z si ec/clesia ē paup.nihil exigetur vl recipiet.j.q.ij.placuit. suis q̄ visiter sūptib.qz ad b sūt sibi reddit⁹ epales deputati, sicetiā notat Ber.co.ti.cū apls.z Joh.Hoss.Uncē. et Hosti.eo.ti.cū instātia. Uñ penit⁹ ipotēt cuidēs pau/peres excusat ad tribuēdū. Decretal aūt ꝓrēte.ō offi. oz.q̄ dic moderate posse exigi. loq̄t ō eccla q̄ cū tribuē pōt.sz nō i totū,pcurare.baberi enī semp dz rō.ne minis/tri ecclie egeāt.ar.ō re.iu.in ꝓdēnatōe. Nota vlamo sup ꝑbo ingressuz ecclie interdictū.z sup ꝑbo suspēsos in.c.exigit. Dic glo.q si durāte int dicto isti mo rāk nō sepelick i cimiterio.z si interi celebrēt ecclia i officio suo sic pri⁹ efficiūk irregulares.ō sē.exco.c.is cui.li.vj. iferio/res ꝓ suspēsi,ꝓter hmōi trāsgressionē. si interi celebrēt vt pri⁹ sk irregulares nec poterūt ab alio q̄ a papa absol/ui.ō sen.ex.c.cū medicinal'.li.vj.gl.sup ꝑbo q̄usq̄.dicit fctā g restitutōe duplici stati sūt absoluti sine alia sen.ō spō.c.nō ē.qō itelligēdū si fuauerī inkea añ restitutiō nē factā interdictū vl suspēsionē.al's si nō fuassent.in/cidissent.z indigerēt dispēsatōe seu absolutiōe.

De quib sint fiēde inquisiōes in visitationibus ad diuersos status. Laplm.vj.

Quia dictū est sup.q ꝓ pdicationē ad pplm vl collationē ad capl̄z clericoz seu religioso fieri dz inq̄sitio i vltra tiōe. Huc videndū ē pticulariter q̄ mō z q̄ ordie fieri inq̄si/drali offert ei crucē osculādā z aspsozū aq̄ bñdicte z fa/cta aspsiōe incipit cātare ipe rectoz antiphonā. Ecce sacer/dos magnꝰ. z postea ātiphonā ō scō cui titulata est ec/clia z pꝰ ꝑsicm eps cātat oīonē de illo scō. Et p acce/dēs ad ecclīaz cathedralē pꝰ oīonē vt dictū ē dz ire ad locū venerabil' sacri.z videre quō z q̄s honorifice sit recēp/ditū.z bñ firmū z clausū z q̄ sepe mutek ne generetur aliq̄ corruptio fmiū corrosio ex ātichrate. Et etiā sacrū Leo extreme vnctiōis ac etiā baptismū z crismaz,z olei cā/thecumenoz si sūt renouata illo āno z fores baptisma/les.q̄n ecclia ē baptismal'.z si vasa sūt munda z corporalia ꝓpue z calices z palle altarꝯ. Et cū repit i hmōi defectū dure increpet z puniat plꝰ z minꝰ fm qualitatē excessus

La. 6. De inquisitione in visitatiõe

Inquirat si visitãs est archiepus de vita epi visitati suoꝝ fraganei sui q̃ ad honestatẽ sui ꝛ familie suc. ꝛ q̃liter se habeat in gubernatiõe epatus ꝛ eccliẽ suc ꝛ aliaꝝ eccliaꝝ sibi subditaꝝ tã in spualibꝫ q̃ in tpalibꝫ. ꝛ p maxie in collatiõe ordinũ vel bñficiorꝝ quo se habeat si indignos ꝓferat. pura si ante eratẽ legitimã vl̃ illtratis vl̃ infamibus ꝛ si p hmõi pecuniã recipiat. Si bona epatus bñ gubernat nõ dissipãdo ꝫ pauprib⁹ dispẽsando. put vadat sine debita cã ꝛ forma fieri pmisit. Interrogeť nõ quidẽ tpe epi. q̃ testimoniũ ferret de scipo. ꝫ alij maturi ꝛ discreti plone q̃ credunť scire ꝙ certitudinẽ ei⁹ ꝛ veritatem dicere debẽt. si est negligẽs circa diuinũ cultũ vt diligẽter exerceat in eccliã maiorẽ ꝛ in aliꝝ. ꝛ q̃ ecclastica ornamẽta tpe loco ꝛ mõ debito pplo ministrenť ꝛ pdicatiõis faciãt. p se vel p alios inqrat. Si est diligens vl̃ negligẽs in corrigẽdo excessus dericoꝝ ꝛ aliorꝝ q̃ corresp̃ct ad cũ de iure p̃ulegio vel ꝙsuetudine. Si visitat eccliãs sue dyocesis nõ recipiendo nisi pcuratorẽ nẽ vic⁹. Si ꝓfert sacrm ꝙfirmatiõis tpe suo. Si est rectus in iudicãdo vl̃ iudicare faciẽdo p vicarium. ita q̃ vnicuiq; ad ipi⁹ tribunal recurrẽti ministret iusticiã. et si iudiciũ gratis reddat. si ꝙstitutiões synodales aliquas thedralis qrat ab archiepo vel epo si ꝓpositꝰ vel alius habet ꝛ seruat ꝛ seruare faẽ. Quo ad subditos eccliẽ capitatus ꝛ canonica ꝛ aliꝝ clerici sunt eidem epo obedientes ꝛ q̃ oẽs portẽt tonsurã ꝛ habitũ clericalẽ ꝛ si pacifice ꝛ q̃ete viuũt. Et si aliq̃ ex ipis sunt rtpose ꝛ scãdalosi ꝛ qui sũt illi. itẽ si canonici ꝛ aliꝝ capellani ꝛ clerici obediant ꝓpositro seu alteri plato ipi⁹ eccliẽ in his in quibus tenenť. Si faciũt capl̃m ꝛ ybi ꝛ q̃tiẽs ꝛ q̃ ibi tractant. Et si bene gubernãt ꝛ ꝙseruãt iura ꝛ iurisdictionem eccliẽ. Et q̃ ibi audiũt ꝙfessiões ꝛ si sũt sufficiẽtes ad illud ꝛ si canonici ꝛ aliꝝ clerici viuũt honeste ꝛ dicũt officium cũ ꝛ ꝙfitenť de lnĩa epi vel ei⁹ qui possit dare. Si pbẽ de sũt cões vl̃ distincte. eq̃les vl̃ dissimiles. Qui ꝛ quales sũt reddit⁹ ꝛ pue⁹ sacriste canonicoꝝ. ꝛ eccliẽ i quib⁹ cõsistũt ꝛ ad cui⁹ man⁹ quentãt. ꝛ quo dispẽsanť. Si i dicta eccliã officiũ diuturnũ pariter ꝛ nocturnũ dicatur ꝛ capellanis in dicta eccliã celebrãt. Deinde q̃rat de inuẽtario si habet. ꝛ fm ea q̃ habenť inuentario sibi tradita in acceptõne eccliẽ vl̃ officij sacristie sic resignet

Nono

cator. vel inimicitias graues ꝓnuans. Si admonet pplm̃ p̃cipue diebꝫ festiuis. interrogenꝫ etiã laica pro chiani aliq̃ magis antiq̃ t discreti d̃ fama t vita ipsi sacerdotꝫ. Si est ꝓcubinari⁹ vl' alis inhonest⁹ lusor vagabũd⁹. Si fac̃ debitã residẽtiã si officiat bñ eccl'iam. Si est scãdalosus t litigiosus cũ pplo. Si q̃ etiã volũt ponere q̃relã ꝺ ipm̃ prochialẽ ꝺ quacũq; re tpali vl' criminali audiat eos. t examiet t iusticiã administret. Si aũt reptꝫ eps in hmõi inq̃sitiõe sacerdotẽ defectuosum corrigat t puniat pl⁹ t min⁹ fm̃ q̃litatẽ defect⁹. t p̃ maxie cũ deficiat i formis sacroꝝ baptismi t eucharistie. nõ dimittat impunitũ. nec pmittat celebrare. nisi bñ sciat ea. Et cautũ est etiã ordiare vt ipi sacerdotes rurales habeant ẏba ꝓsecratiõis l'ris grossis ante se descpta t ipsa legãt. Videanꝫ etiã nõ solũ. sed etiã t dom⁹ quã inhabitat. si indiget reparõe. t opam det ad bꝺ cuꝫ sacerdote et pplo. put fieri põt. Videat iuetariũ de rebꝫ tã eccl'ie q̃ suppellectilibꝫ dom⁹. t si ꝓfuauit sibi ꝓsignata. vel diminuerit. qua'ex cã t si aliq̃d imobile alienauit.

De visitatõe aũt ec .§.I.

Primo

eccl'iaꝝ sine cura t oratoriũ habẽtiũ altare t cãpanam. Primo inquirat q̃s fundauit dictã eccl'iaꝝ vl' oratoriũ et a q̃nto tpe citra t ad quẽ spectet institutio vl' destructio ei⁹. seu reformatio t ꝓfirmatio. q̃ vacat. inq̃rat et si cui⁹ eccl'ie prochia fundatũ est dictũ oratoriũ. t fuit fundatũ ꝺ ꝓsensu sacerdotꝫ prochial'et auẽte epi. Itẽ inq̃rat si dicta eccl'ia vl' oratoriũ tenet ad aliquẽ cẽsum vl' on⁹. t q̃ sit illꝺ t cui ꝺz soluẽ si eccl'ie prochial' vel alteri t si soluit ꝺ tpe in tps. Querat etiã quõ t q̃lit' se bẽat rector i officiãdo dictã eccl'iam vl' oratoriũ cũ q̃libet bñficiũ etiã sine cura det̃ ꝓpter officiũ pl⁹ vl' minus exercẽdũ q̃. s. ad officiationẽ eccl'ie fm̃ q̃ntitatẽ reddit⁹ Scõ

Secõ

Tertio

Quarto

Quinto

Tertio

Quarto

Quinto

Nã q̃ztũ ad horas q̃ztũcũq; minimũ sit beneficium ad ipas tenet. vñ t ꝺ bꝺ interrogeꝫ si dic. Itẽ inq̃rat ꝺ q̃ntitate reddituũ. t in q̃bꝫ ꝓstãt t quõ dispẽsent. t si possessiões bñ gubernent. aut aliq̃d sit alienatũ sine legitima cã. Itẽ de paramẽtis calicibꝫ t alijs ornamẽtis eccl'e siasticis t libros q̃t habeat vl' calices t qualia. utrũ si habz prones t q̃s habeat. De eccl'ijs curatis t nõ curatis t rectoribꝫ earꝫ t patronis. t q̃d ptineat ad eos t de ꝓuisionibꝫ audiẽdis. habes supra ti. de ꝓfessoribꝫ per totũ.

De visitatõe monast .§.II.

steriorꝫ t eccl'iaꝝ tã monachoꝝ q̃ monialiũ t inq̃sitõe.

Primo

Primo iterrogãd⁹ est abbas t prior vl' abbatissa t prioꝛissa q̃ ad moniales soli in pntia tñ aliq̃ꝫ de familia epi. q̃ sũt psone mature t modeste vt vicari⁹ ei⁹. t aliq̃s ex canonicis vl' capellanis. q̃ defect⁹ q̃s audiũt occl'os.

Secõ

alijs nõ reuelẽt. Deinde inrogãt sigillatim singlos monachos vl' moniales i capło vl' alio loco honesto. Primo q̃ q̃rat a maioꝛibꝫ q̃t sũt monachi i dicto monasterio. vl' canonici regl'ares vl' moniales. t q̃t debẽt esse. et si numer⁹ est ibi ꝓstitut⁹. quã regulã pfitent. q̃t sũt ibi pfessi vl' pfesse t nouitij vl' nouitie. t si habit⁹ pfessoꝝ ẽ distinct⁹ ab habitu nouitioꝝ vl' indistinct⁹. Si faciũt pfessionẽ tpe ꝓgruo. Si obseruãt regulã quã pfessi vel pfesse sũt. t p̃cipue q̃ ad substãtialia vota. vt pauptatẽ castitatẽ t obedientiã. Si obseruãt eã q̃ ad cerimonialia. vt silẽtiũ. obseruatio ieiuniꝝ. abstinẽtia ab esu carnũ extra infirmitatẽ. t vsu lanearꝝ in camisijs t linthi aminibꝫ nõ lineaꝝ t alia hmõi. Si habẽt aliquã dispẽsationẽ sup his ex ꝓstitutionibꝫ suis approbatꝫ vl' a papa. Et si habẽt aliquas ꝓstitutiões vltra regl'az approbatas. t si eas obseruãt. Nã pfitẽtes regulã bti bñdicti. tenenꝫ ad p̃dicta cerimonialia obseruãda. Sed pfitentes regulã Aug. canonici regl'ares seu monache ad illa nõ tenenꝫ cerimonialia q̃ supra dicta sũt. i. abstinẽtia a carnibꝫ. t lineis nisi ex ꝓstitutionibꝫ ad regulã additis ad bꝺ obligarenꝫ. Si eccl'ia dicti monasterij habet curã aiaꝝ t inq̃rat si diligẽter exerceꝫ talis cura. t p̃ quẽ vicẽ p̃ monachũ vel p̃sbyteꝝ seculare. q̃ ꝺ fieri debet. i. per laicerdotẽ seculare magis q̃z p̃ monachũ vl' regulare. nisi exercitiũ talis cure haberet a papa. vel epo t abbate. Et inquirat si deputat⁹ ad talẽ curã sit ea q̃ ad ipam ptinẽt. vt dictũ est supra. in corpe hui⁹ capli. Itẽ inquirat si boze canonice t misse debitis tpibꝫ celebrenꝫ cantando vel legẽdo. t debito mõ sine dissolutionibꝫ t ꝓfabulationibꝫ. t si oẽs ꝓuenirũt ad officiũ vel remanẽt ex negligẽtia. t qui vl' q̃. t q̃z frequnter. Et si omittũt officiũ. Si habẽt officiales distinctos. vt camerarij sacristã. cellerarijũ. Et tales interrogenꝫ de officijs suis si diligẽter exerceãt t fidel'r tractãt bona monasterij. t si teneꝫ copetes introit⁹ t exit⁹ t reddit rõcinũ plures in anno p̃ camerariũ seu procuratorẽ coꝝ ꝑlato t aliq̃bꝫ ex seniorib⁹ monasterij. Interrogenꝫ etiã de quãtitate redditũ mobilium sterij t in q̃ibꝫ ꝓsistãt. t si bñ dispẽsanꝫ. t q̃ nllus vel nlla det aliq̃d ꝓsanguineis vel alijs sine lnis supioꝝ. sed nec etiã ipe supioꝛ abbas vel prior vel abbatissa vendat bona monasterij mobilia vel imobilia sine ꝓsensu capli t tuli t rõnabil'r. Itẽ si sũt aliqua alienata ex bonis imobilibꝫ sine cã roñabili t forma debita. vt ꝓsensu capli t epi. Si sũt reparões necessarie in monasterio t domibus ei⁹. t culturarões possessionũ. Itẽ inquirat ꝺ libꝛz calicibꝫ. t paramẽtis. ornamẽtis t alijs pnẽtibꝫ ad eccl'iã. t si diligẽter t munde teneanꝫ t relarriant. t alia hmõi. put dictũ est supra in corpe capli. Item si abbas seu prior vel abbatissa corrigit defect⁹ delinquentiũ t si tenet capl'm. t q̃s sepe. de quo debẽt interrogari magis subditi t p̃cipue seniores q̃s ipe plat⁹ vel plari. Si a plato inq̃ri debet quõ subditi vl' subdite sint. t obedientes seu reuerẽtes. Et si ibi est aliq̃s vel aliqua ꝓprietarius. t si sint ibi aliqui scãdalosi vel ripoti. Si proꝓprietaria

La. 6. De inquisitione visitatoris

cōtinue extra cellas. si vtūt pōpa ī vestibꝫ ꝛ velis ꝛ huiusmodi ad modū secularū. Jn quibꝫ exercitijs se occupāt honestis vel vanis. puta faciēdo recitellas. bursas vanas ꝛ hmōi. Si comedūt sil' hūtes lectionē ī mensa Supꝛa. si habēt aliquā familiaritatē cū religiosis clericis ꝛ laicis nō ꝓsanguineis. q̄ dēbent abscindi ꝛ ordinari. vt coꝛ ad iuicē locutōe sine' cā vagēti ꝛ ex literulis ꝛ ambasiatis ꝛ muneribꝫ. q̄ oīa debent abscindi ꝛ ordinari. vt monialis pcipue iuuenis nō sola laquat ad crates sed in pūtia ꝛ audiru alicui' honeste monialis fm ordinationē supꝛa. Jnquirat etiā q̄s sit ꝓfessor caꝛ ꝛ qualis si bone fame ꝛ sufficiēs ad directionē caꝛ q̄s etiā sit peritor caꝛ. in rpalibus quotiēs in anno ꝓfitenť ꝛ cōmunicāt. ꝛ si que remanēt ꝛ huiusmodi.

De visitatōe hospi. ℣. IIII

taliū. Querat ꝓmo si habeat patronū vel patronos ꝛ q̄s. Quē' reddu' habeat ꝛ ad q̄d sit deputatū ad gubernādū infirmos. vt ad suscipiendū pegrinos. Si hospitalar' est institut' a patronis ꝛ ꝓfumat' ab epo. si ei debite. Si aliq̄d alienatū ē ex bonis īmobilibꝫ hospitalis aliq̄n faciūt patroni vt vicini. si reddit' bñ dispensant. ꝛ cū quibꝫ fulcimentis lintheamibꝫ ꝛ hmōi. si teneres. ꝛ pi' ad infirmos ꝛ pauꝑes adiuuandos. Si res habeť p inuētariū ꝛ vetusta īnouar ď tpe ī ips. Si instrumēta ꝛ alia ei' bona ꝓseruat. Si ecclīam vel capellā habeat. ꝛ q̄s cū officiat. ꝛ cū q̄ redditu. ꝛ q̄ puideat infirmis de sacris cū expedit. q̄ si notabiliter deficeret remoneat. De hospitalarijs habes supꝛa. ti. ꝓ.

De societatibꝫ laico. ℣. V.

rū q̄ reperiunť in mītis ecclīs. Querat ꝓmo si habeant aliqua capla ꝛ si sūt approbata p dyocesanū. ꝛ illa exāminent vt si qua superstitiosa vt incogrua ibi habentur. q̄d aliq̄n accidit puta ī faciēdo missas cātare de mortuis dieb' dñicis ꝛ festiuis. vt faciēdo congregationē q̄n celebꝫ ꝛ hꝫ diuīa officia in ecclīs ꝛ hmōi. Et si exigit iuramē tū. p observatiōe illoꝝ bonoꝝ oīa talia renouēant. Jnquirat si hꝫ aliq̄s reddit' ꝛ q̄les ꝛ quātos. ꝛ si eos bene distribuūt. p reparatiōe eccīe vel luminariꝫ vel elemosinis vel sibi vsurpāt. Etiā ꝛ faciat videre cōputū singulis annis introit' ꝛ exit' coꝝ sacerdote eccīe. item si dicta societas habet calicē. missale. ꝛ alia ornamēta. ꝛ si bene ne ꝓfuat ꝛ hmōi. Postq̄ visitauit eccīam epūs recedēs dicat eccīa. de. pfundis. p defunctis. aspergendo sepulcra aqua bñdicta cū ℣. ꝓsuetis. ꝛ pr̄ nr̄. ꝛ orōne absoluc. aliq̄ tū hꝫ faciūt in pncipio visitatōis sed nō est vsuetudo seruāda est ꝓsuetudo loci. De his interrogatorijs tractat Dosti. i in sūma. ꝛ plen' ꝛ gū. in speculo.

Circa materiā visi. ℣. VI.

tionis ꝛ pcuratōis. Jnno. c. venerabilis. ex de cen. diffuse. plenť materiā. ꝛ Dosti. in. c. pcuratores. q̄ no. Joh. an. in nouellis ponēs casum. sup q̄ formať qōnem ꝛ est talis. Epūs educēs. accessit ad monasteriū scti martini ī sua dyocesi situ. mādans abbati ꝛ quētui q̄ pararet se ad ipm recipiēdū ꝛ pcurādū. q̄ intēdebat eos visitare. Rndit abbas. q̄ nullo mō se ad visitationē ꝛ pcuratiōnē pararet. q̄ ipe ꝛ monasteriū suū sunt exēpti a sua iurisdictiōe. ꝛ appellauit ad sedē aplicā si aliq̄ mō monasteriū grauaret hac occasiōe adūcies q̄ coꝝ ipo vel coemptionē. Epūs ꝛo nō obstātibꝫ ꝓdictis excōicauit abbatē ꝛ interdixit ꝓcētū. Postea venit abbas ꝛ egit ꝓ epm de iniusta excōicatiōe. vt potius nulla ꝛ petit absolui ad cautelā. Arguit multū diffuse p ꝛ ꝓtra abbatē ꝛ epm. demū sic soluit. Si epūs exeqns officiū suū. vt dicitur in themate. vadat ad al. q̄ monasteriū visitandū in cuius possessiōe sit visitādi. quātūcūq̄ abbas monasterij al legat se exēptū ꝛ hꝫ ipm offeratse. pbatuꝝ. dūmodo episcopus sciat se quasi possessionē hre. q̄ nō potuit amittere sine aīo eius. ꝛ eo sciēte si p se possidebat. ff. ď acq. poss. l. pegre. ꝛ quātūcūq̄ ꝓdicat vel appellat abbas. semp visitabit epūs. Et si ptinaciter renuat. materialibus armis defendat epūs possessionē suā. de hꝫ no. ď īmu. eccle. c. j. ꝛ etiā spualibꝫ armis. i. cēsuris. vt de pscrip. c. cū ex officij. Jdē videť si in cōtinēti epūs recuper possessionē. vt de resti. spo. c. olim. Nā fm iura ciuilia lz vnicuiq̄ sibi ius dicere in bis casibꝫ ꝛ in quibusdā alijs. q̄ norantur in glo. generali. C. q̄n lz cuiq̄ sibi ius dicere. si autē esset in quasi possessiōe talis iurisdictionis que potuisset amitti etiā ignorāte epō. vt si aliq̄ō ius p pcuratorem possidebat. q̄ id bñ amitteret epūs etiā ignorās tunc bñ potest differre vtī iuri suo si vult ꝛ si nō vult vtī illo iure ex ꝓtradictores excōicabit. Et si postea apparebit coram illo iudice coram q̄ agit ď iniusta excōicatiōe q̄ adhuc tpe excōicatōis erat in possessiōe visitādi vel alterius iuris rata manebit sntia. Si ꝛo apparebit q̄ nō possidebat tpe excōicatiōis. reuocabit sntia ꝛ tū nō puniet epūs ď iniusta excōicatiōe vel nulla. ar. ad hꝫ de offi. dele. c. ex lris. nisi appareat de eius malicia vt crassa ignorātia q̄ satis apparet hinc si abbas soriari modū amisse possessiōis dicebat ꝛ hꝫ ei ostēsuꝝ offerebat. Nec obstat huic opi. q̄ dicit q̄ sntia excōicatōis nō debet ferri sine cause cognitiōe ꝛ sine munitōe. q̄ illō hꝫ locū qui ꝓcedit vt iudex. hic aūt ꝓcedit vt ps q̄ iura sua defendit mucrone suo spūali. nā ꝛ ei's sine cause cognitiōe ꝛ monitione ꝓcedit vt iudex. ď aūt ꝓcedit excōicatio. vt de offi. or. c. si sacerdos. ꝛ v. q. j. quidē. semp tū munitio videť necessaria. vt ď sen. excō. c. sacro. Jmmoꝝ dicebat Dosti. iusta cā subest q̄. si nō admittit epūs ad visitationē q̄ sibi ex iure debeť nec est necessaria monitio ex q̄ abbas dic. q̄ nō suscipiet eū cū q hꝫ pbeť ei ꝓtūacia. Nā in certis nō in incertis locis est ꝓcessus. ff. de re. iur. l. ꝓtūacia. Et q hꝫ q epūs exeqns officiū suū visitādi nō admissus pōt sine alia monitōe excōicare rebelles. vt ď pscrip. c. cū ex officij. Sz si nō exequēs officiū suū visitādi. lz iudicio vult agere epūs ꝓ abbatē ius sibi esse visitādi monasteriū illō. dz eligere arbitros cū abbate q̄ bāc cām dirimāt. xj. q. j. si clerici. Et epūs coget abbatē ad arbitros eligēdos. xj. q. j. quemadmodū. ꝛ de offi. dele. c. suspitōis. Si aūt ꝓ aliū ageret q̄ dicit se visitationē epālē habere ī dicto monasterio. ꝓcedit cū coram iudice rei. ff. ad munici. de iure ꝛ curato. l. j. Jtē coram metropolitano monasteriū fm Dosti. Si aūt valet excōicatiōis sntia. hñ ꝓstat monasteriū in dyocesi epi esse situ. sic videť dicendū. q̄n monasteriū in alia dyocesi esset situ. dū tn epūs faciat q̄d sit in quasi possessiōe iuris visitādi illud. q̄d si hꝫ coram nō ꝓbet. facit erit supiora ad credendū. q̄ mala fide tulit excōicatiōis sentētia. ꝛ ad ipm epm pertinendū q̄d nō esset si ī sua dyocesi situ esset ꝓsumptiōe iuris epm reuelāte. Et hoc nota. ď hbō. si g. c. ex pte primo. Ex pdictis patet. q̄ epūs cui iura epalia q̄ possidet denegant. caute ꝛ prudēter agit si vt pars. ꝛ nō vt iudex ꝓcedat. q̄ si nō astringit ad iuris ordinē obseruandū. ītē q̄ ex hoc se reū ꝓstituit ꝛ cōseruat. ꝛ aduersarū actoꝛ facit q̄ necesse habet conqueri de iniusta excōmunicatione vel nulla. vt de offi. or. c. ad reprimendā. ꝛ sic in dubio absoluet epūs. quia fauorabiliores sūt rei q̄ actores. ff. de re. iudi. l. fauorabiliores. Ubi ꝛo epūs nō tanq̄ ordinarius vel ius suū ꝓsequens. sed quasi delegatus a papa vel alio. descen-

dit ad aliq̄ monasteriū visitandū quātūcunq; sit delegatus. in visitate tñ nunq; est admittendus de necitate iuris. nisi fidē faciat de sua delegatione nec aliter tenet excōicatiōis sñia ab eo lata. vt. C. ō man. p̄n. l. vnica. immo z resistī pōt. z p̄bat in eo q̄ nota. de offi. dele. c. cū i iure. exaīe legarū ap'lice sedis de latere maīe q̄uis ad p̄curationē dil. p̄cvij. c. nobilissim⁹. qui z in multis p̄uilegiat⁹ existit. vt p̄z in eo q̄ legit de offi. dele. c. offi/cij. li. vj. Sed q̄d si delegato ab epo vl' metropolitano dicat abbas. ego sū exēptus z in possessione libertatis. Rñ. si delegat⁹ respōdeat. z sentit delegantē a q̄ causam habet visitādi esse in possessione visitādi. nō obstāte h̄ visitabit z excōicabit. ar. li. pen. c. j. Sed q̄d si eidem delegato vl' ordinario visitare volēti obiciat q̄ est excō municat⁹ z p̄batio sup h̄ offerat. z q̄ nō admittit. ap/pellat. Rñ. iusta est appellatio. vt de appel. c. interposi/ta. Et p̄ p̄seqūs sñia excōicatōis post appellat. lata nul la est. de offi. dele. c. cum olim. Et ex his patet. q̄ visitās nō tenet admittere expositionē exemptionis. z tñ tenet admittere exceptionē excōicatiōis. q̄uis aūt quidā di xerint supradicta tñ locū hr̄e vbi q̄s exequit officiū su um vel exigit sibi debitū iure sc̄pto. vel p̄scriptudīe. Alij tñ dicūt z forte melⁱ⁹. q̄ vnusquisq; eps id q̄d iuste pos sidet. q̄dcunq; sit illud pōt defendere q̄ excōicatiōis sen tentia. quantūcunq; z qualitercunq; alios p̄dicat. z de iu re suo p̄batōes offerat. Verbi gra. Alicui⁹ epus possidet aliquē fundū. vult colligere fructⁱ⁹ ei⁹. alicui⁹ se opponit. dicēs. Dñe nō colligat⁹ istos fructⁱ⁹. q̄ fundⁱ⁹ est meⁱ⁹ nō vester. vl' q̄ ego possideo nō vos. Et h̄ coīa vob me of fero p̄batuz vnq; p̄ter assertionē vel p̄dictionē. seu p̄/batiōis oblationē vel appellationē. si p̄ter h̄ fieri p̄mit/tat nō dimittat eps q̄n fructⁱ⁹ colligat. z q̄n excōicet op ponentē. si ipm in sua possessiōe p̄turbet vel inquieret. et tenebit excōicatiōis sententia. dūmodo vez sit q̄ epus sit in possessiōe ipsi⁹ fundi. secus esset si eps nō possideret sed alⁱ⁹. Iz in vitate ad epm p̄tinet fundi p̄tineret. Tūc enī Iz possessoris p̄dicere z appellare z etiā armis resistere epo violēto. z est rō. q̄ possessor nō est violēter eiiciēdus ō possessiōe sua quā pōt defendere z vim vi repellere. C. ō rei vē. l. fi. Sz z tua q̄uis ō p̄tinet ad liq̄ ar tñ p̄vim recupare nō licet. C. vñ vi. l. si q̄s in tantā. z p̄vj q. iij. placuit. Sz quō adaptabit iura q̄ eps petat aliq̄d tanq; ps. z excōicet renuentē. si enī dic q̄ excōicat vt ps z priuat⁹ sic etiā petit. sic nulla est sñia. q̄ vt priua tus excōicare nō pōt. Si aūt excōicat vt uidet sic sen tētia est iniusta q̄ nō debet imp̄opa z p̄uata re iudicare vt dictū est. ē. Cū etiā q̄ z qualitati z forme debet sen tētia p̄uenire. vt no. ō. or. cognt. cū dilect⁹. Dicendū igit q̄ vt eps pōt petere z p̄cedere in his q̄ notoria sūt z vt eps excōicare. sup quo vide q̄ nō. de iu. ca. c. fi. z ō testi bus. c. in sup. p̄si. instituunt. cū remissis suis. Nota in fi. glo. circa fi. dicit q̄ eps etiā ecclesias ciuitatis vl' mona steria. et reuertit ad domū suam. puta quia p̄pinqua il/lis ecclesijs. debet ei p̄curatio fm Hoff. Et est ratio fm Hostien. q̄ qui seminat spiritualia. carnalia. i. tempo/ralia. debet metere. z quia p̄curatio est annexa visita/tioni. vt extra de censi. c. cum venerabilis.

De p̄curatiōibus .§. VII.

fidēdis legitimis nūcijs ap'licis z alijs p̄latis ō. ex de censi. c. cū instāria. Cū oēs eccl'ie legatis z nūcijs sedis ap'lice. p̄curatōes impēdere teneant. ab eaz p̄statione nullā volum⁹ habere excusationē. nisi forte p̄ speciale p̄ uilegiū sedis ap'lice. q̄ nō credim⁹ sint exēpte. etiam si longo tpe. p̄curatiōis obsequiū nō impēderint. cum in talib⁹ p̄scriptio sibi locū nequeat vēdicare. q̄ nos a p uisiōe pastoralis sollicitudinis circa oēs ecclias nunq; aspicere mētis oculo cessamus Inno. iij. idem in p̄cilio generali. Procuratiōes q̄ rone visitatiōis debent epis. archidyaconis. vel quibuslibet alijs. etiā sedis ap'lice legatis aut nūcijs. absq; manifesta z necessaria cā nul/la latenus exigant. nisi q̄n p̄sonaliter officiū visitatōis im pendūt z tūc cuectionū z p̄sonaz mediocritatē obtūēt in lateranen. p̄cilio. diffinitū h̄ adhibito moderamine. vt cū optuerint eos apud aliquē locū aliquā morā face/re necessariā. ne locus p̄ter ipos nimiū aggrauet. pcu/rationes recipiāt: moderatas ab alijs ecclijs. vel perso/nis q̄ nōdū fuerūt de suis p̄curationib⁹ aggrauat. de cen. c. p̄curatiōes. vbi dic glo. sup vbo visitationis. q̄ h ideo dicit. q̄ tripliciter est p̄curatio. Una q̄ debet visi/ Procura/ tatōr ratiōe visitatiōis vt h̄ t. c. venerabil'. Alia rōe cōi tio triplex suetudinis. p̄vij. q. ij. seruitium. Tertia rone pactionis. quod appositū fuit in fundatiōe eccl'ie. capelle vel mo/nasterij. puta q̄ det rectori eccl'ie p̄dandū vel expensis. cere. vel comestibiliū patronis z hmōi. p̄vij. q. ij. Eleu/therⁱ⁹. Addi pōt z quarta. q̄. s. dat legatis z nūcijs apo stolicis etiā cū nō visitāt vt dicet. Et hoc tangit super verbo p̄sonaliter. glo. vel etiā p̄ aliū cū ipe interesse non possit. p̄ter larā z diffusam dyocesim. vt ō offi. or. Lu ca legatos inquit Joh. an. in nouellis. sup isto. c. tenet. q̄ post multa dicit. Hostiē. z sic seruat q̄ legati sedis apo stolice. siue sint de latere siue nō de tota legatione sua le uant p̄curationē suā. Hec leuāt illā rōne visitatiōis. iz ratiōe cōmunis oneris. vt de p̄cura. c. cū p causas. Et leg gatis nō de latere z nūcijs curie certā quantitatē taxas p die. z hoc facit cū in stādo eis in itinerādo. Legatis ho de latere taxare solet itinerādo. xl. florenoz. sed nō i stan dō. Cū enī sunt in legatiōe solēt recipe. xxv. reddituum. vt dict. Et sic olim illa recipiebāt. vbi vna sola puinctas decreta erat. sic hodie recipiūt quotcunq; puinctas regāt. Sup verbo numerus p̄curationū. De bis q̄ p̄sistūt in victualib⁹. Nā si velit accipe vestes vel emendā equoz. meztuoz. vel expēsas factas in cūdo ad locū vel similia. hec coīa petet supra ratione expensaz ad dies. Inno. su/per verbo numez diez. vt si expendat centū solidos in die. z morat p decē dies leuet centū p̄curatiōes. z sic ān quaginta libras z nō vltra. licet interdū ptra fiat z reco dat ad dirandū parētes. qui q̄nq; exortis discordijs ō pauperank. imo etiā occidunt fm Hosti. z si vna eccle sia est potes p se soluere vnā integrā p̄curationē. pura centū solidos soluat. si nō pōt soluere nisi quinquagin/ta. iungat sibi alia. q̄ sibi sit equalis. z sic vtraq; faciant simul vnā p̄curationē integrā legato. Sed q̄d si rec/tor eccl'ie dicat se impotentē. legatus dicat eū potentē. Respōdet Hosti. aut euidēter liquet de potentia fm cō munē famā. ar. ff. de tlu. l. j. z tūc cōpellat. Aut euiden/ter liquet q̄ eget. z sic nō cōpellet. ar. de solu. c. odoard⁹. Aut dubitat. z tunc planus si vult potest ab eo exigere iuramentū q̄ dicat veritatē. z stabit dicto suo. de iureiu rando. c. fi. Aut pōt illū excōicare. si habeat ipm suspe ctū sub hac p̄dictiōe. si in fraudē veri habeat ipm suspe ctum. z relinquet cū p̄scientie suc. de iureiurādo. c. multi eri. cū suis p̄cor. Sed quid de legatis vel nūcijs me tropolitani. fm Hosti. videt q̄ sint trāseundo p̄tinēs am p̄curādi. allegat de iureiurā. c. ego eni. Un dicebat Inno. q̄ q̄n archiep⁹ p negocio totius p̄uincie in aliq̄ loco morā trahit. cessat p̄tinue p̄curandus. ad h̄ de clec. vt p̄terite. Eadē enī ratio q̄ z in loco ergo idē ius. Sed dicerēs. Iz vbi est. eadē ratio iuris cōmunis. z idem ius cōmune sequat. nō tñ vbi est eadē ratio p̄uilegiū est et idē p̄uilegiū nisi a principe impetret. vt de p̄uile. c. sane. Sed respōderi posset aliud in p̄uilegio nō cōpe iuris clauso q̄z clauso. extra de censi. per totum. Multa habent li. vj. vt. c. romana. z seqntib⁹ de p̄cura

tione prelatoꝝ q̄ supra declarata sūt. §. pcedenti.

Titulus. xxj. de statu cardinalitū ⁊ legatoꝝ. Cardinales quid sint respectu pape. Lapl'm.j.

Omini sūt cardines terre. ⁊ posuit sup eos orbē. j. Regus ij. Ut dicit in catholicon, Cardo dicitur illud in quo mor⁹ ostij firmat in claudēdo ⁊ aperiēdo. Un dicit, Prouerb. xxvj. Sicut ostiū vertit in cardine sic piger in lecto. Et dicit cardo a cardian q̄ est cor, q⁹ sicut cor bouem mouet et regit. ita illud regit ⁊ mouet ianuā. Et ꝓpter hoc etiā q̄ fructus dicunt cardinales, q⁹ p eos vertit cor humanū. vt claudat virijs ⁊ aperiat fructibꝫ. q̄ p maxime virtutes debēt in cardinalibꝫ relucere inherentes firmiter ostio q̄ est xp̄s. di. Jo. x. ego sum ostiū, ac etiā papa qui est vicari⁹ xp̄i. vt p ꝓsilia ⁊ sancta opa cor aperiat fidelibꝫ regnū celoꝝ. Dñi ergo pape sūt cardines terre. q⁹. s. cardinales habet assistētes sibi. Mozaliter terra est ecclesia sancta ⁊ ꝓpter sui firmitatē. Eccs. j. terra in eternū stat. Et ꝓpter bonoꝝ operū multiplicē fertilitatē. Ben. j. Germiet terra herbā virentē ⁊c. Et ꝓpter sui humilitatē celū sursū ⁊ terra deorsū ab oīb⁹ ꝓculcata ⁊ subdita ī fluxu celoꝝ. Cardines huj⁹ terre sūt cardinales. q⁹ sicī cardine vertit totū ostiū. ita in cardinalibꝫ venīt negocia ꝓsilia ecclie vel mūdi assunt eni pape vt familiares et ꝓsiliarij. ostēdūt eni pape cardinales diuersas vias sup negocijs ꝓpositis sup quibꝫ ꝓsilium vult accipe. ⁊ postea ad ipm papā spectat eligere ⁊ determīare. quod magis ecclie videt expedire. Dicūt aūt esse dñi triplicit. Primo q⁹ sunt dñi dei peculiares p gr̄am bonitatem. Scdo quia sūt dni pape fratres ⁊ familiares p eximiā dignitatē. Tertio q⁹ sunt dñi mūdi gubernatores p cōsultabilitatē. et sic cardines. i. cardinales ecclesie sūt dispmini. et posuit dominus super eos orbem. s. ad gubernandum per eoꝝ consilium.

Quantū ad primū §. I.

cardinales sūt. i. dñe essi dñi dei amici singulares p vite ꝓfectionē. vt sicut pcellūt alios in dignitate. ita excellāt in sctitate. Et quas fructus ⁊ sanctitates dñt hre ponit Ber. ad Eugeniū. iij. dicēs. Veniam⁹ ad collaterales tuos ⁊ coadiutores. hi seculi tibi bi unanimi sūt. quāobrē si boni sunt. tibi potissimū sunt. si mali eque pl⁹ tibi ne te dixeris sanū dolentē latera. h̄ est ne te dixeris bonū malis inuitentē. De cardinalibꝫ. Aut si bon⁹ sis bōitas tua solutꝫ quē fructū afferre pōt. ⁊ bi quidē q̄s tu nō elegisti ꝫ ipi te. ptātem nō bnt nisi quā tu eis aut tribueris aut ꝓmiseris. Tibi ipura q̄quid patiēr ab eo. q̄ sine te pōt facere nihil. His exceptis de cetero nō incōsiderate eligendi cuiꝫ seu colligēdi sunt in op⁹ misterij h⁹. Sadū est. adulantē ⁊ ad placitū cuiuscūꝫ loquentē vnū ō rogantibꝫ puta. etiā si nihil rogauerit. Pari pōdere ext timaueris eius humilitatē q̄ timet et ei⁹ qui sperat. Iraꝫ nō volētes nec currētes assumito ꝫ cūctantes ⁊ renuentes etiā colligē illos. ⁊ ꝓpelle intrare. In talibus vt opinor. redet cat spūs tu⁹. qui nō sunt arrite frōtis. ꝫ ve recundi ⁊ timorati. ꝓter deū tñ timeāt nihil. nihil sperēt nisi a deo q̄ aduentā tuū nō manus arrentāt ꝫ necessitates q̄ stent viriliter p afflictis. ⁊ iudicēt in eqtate p manuetis terre. Qui sint ꝓpositi ad mores. pbati ad sanctimoniā. parati ad obedientiā. māsueti ad patientiā. subiecti ad disciplinā. rigidi ad censurā. catholici ad fidē. fideles ad dispensatōem. ꝓcordātes ad pacem. cōformes ad vnitatē. Qui sūt in iudicio recti. in ꝓsilio ꝓuidi. in iudēdo discreti. in disponēdo industrij. i agēdo strenui. in loq̄ndo modesti. in aduersitate securi. in ꝓsperitate bȳgni. in zelo sobrij. misericordia nō remissi. in otio nō otiosi. in bospitio nō dissoluti. In ꝓuisio nō effusi. in cura rei familiaris nō anxij. rei alieni nō cupidi. sue non ꝓdigi. vbiq̄ ⁊ oīb⁹ circūspecti. Qui legatiōe ꝓ xp̄o fungi q̄ties opus erit. nec iussi renuāt. nec nō iussi affectent. Qui q̄d verecūdi excusant. obstinati⁹ nō recusent. Qui missi post aut⁹ nō cont. sed xp̄m sequant. Qui questu legatione extimēt. nec requirāt datū sed fructū. Qui regibus iohannē exhibeāt. egyptijs moysen sortilegantibꝫ phinees. belyam. idolatris belyscū auaris petrū mentientibꝫ. paulū blasphemantibꝫ ⁊ negociantibꝫ christū. Qui vulgus nō spernāt. sed doceāt. diuites nō palpēt sed terreāt. paupes nō graueī sed foueāt. minas principū nō paueāt sed ꝓtemnāt. qui ecclias nō spolient sed emēdent. qui marsupia nō exhauriāt sed corda reficiāt et crimia corrigāt. fame. puideāt sue nec inuideāt aliene. Qui orādi studiū gerāt ⁊ vsum habeant. ac de re omni plus fidāt orationi q̄ sue industrie vel labori. quoꝝ ingressus pacificus modestus exitus sit. quoꝝ fmo edificatio sit vita iusta ꝓsentia grata memoria in benedictione. Qui se bumiles cū bumilibꝫ. ⁊ cū innocentibꝫ innocentes. duros dure redarguāt malignantes coerceant. reddāt retributionē superbis. Qui nō de dote vidue vel patrimonio iesu xp̄i se vel suos ditare festinēt. gratis dantes quod gratis acceperūt. gratis facientes iudiciū iustitiā patientibꝫ vindictā in nationibꝫ increpationes in populis. Qui ad te redeūt fatigati quidē. sed nō suffocinati simul ⁊ gloriātes. Nō q⁹ curiosa seu ꝓciosa queq̄ terraꝝ attulerint. sed quod reliquerint pacem regnis legem barbaris. quietē monasterijs. ecclesijs ordinē. clericis disciplinam. deo populuꝫ acceptabilem. sectatorem bonorum operum.

Quantū ad secundū. §. II.

dicit Aug⁹. de ancho. in li. de potestate ecclesie. q⁹ cardinales assistūt pape. sicut apli xp̄o. Apli eni sūt nūcupati xp̄i fratres. fm illud ps. Narrabo nomē tuū fratribus meis ⁊ principes mūdi. fm illud ps. Cōstitues eos ꝓncipes sup oēm terrā. Sed papa cū facit aliqs cardinales infigit eos ista duplici dignitatate dicēs eis. Estote fratres mei ⁊ principes mūdi. Ipe aūt papa ꝓsonā gerit xp̄i. Et q̄buis etiā epi succedāt loco apl'oꝝ. vt dictum est supra alio tñ mō q̄s cardinales. Apli eni duplici mō se habuerūt ad xp̄m. Uno mō vt ei pñtialiter assistentes. sicut fuit ante passionē ⁊ ascēsionē. Scdo modo vt missi ex ꝓcepto eius p orbē q̄ fuit post aduentū spūs sancti. q̄n dispersi per orbē diuiserūt se. accipiēdo vnusquisq⁹ puinciā vel regnū in sortē sue ꝓdicatiōis. cardinales ergo repntant ꝓsonas apl'oꝝ vt xp̄o assistētes. q⁹ ipsi assistunt pape pnialiter vt vicario xp̄i. Scdo modo repsentāt ꝓsonas apl'oꝝ epi. qui in partē sollicitudinis vocati sunt regētes diuersas ciuitates vl' puincias vt archiepi. ⁊ istud est. satis ꝓuenies. vt sicut in hierarchia celesti aliqui angeli sūt assistētes. alij missi frequenter ad nos ita in nra ecclīastica hierarchia decet aliqs assistere vt cardinales. alios mitti. vt epos. Et q̄buis q̄ dictū est sit de cōmuni lege ⁊ fm cōmunē statū. tñ suborta causa nō tollit. quin cardinales aliq̄ mittant vt legati. Et epi aliqui etiā vocati a papa sūt ei assistentes sicut etiā angeli assistētes aliq̄n fm aliquos mittuntur Un dicit Esa. vj. q⁹ volauit ad eū vnus de seraphin q̄ purgauit labia sua. Seraphin aūt est ꝓdicte ordine assistētiū. Aliqui etiā dicūt missū ad mariā fuisse de illo ordine. Et q⁹ etiā apli nō semp astiterunt xp̄o vt epi. sed vt ministrātes in alijs actib⁹. Nā in vltima cena vel post resurrectionē q̄n dixit. accipite spiritū sanctū. episcopa-

uit eos. ideo nō est, indecens q̄ nō oēs cardinales sunt ēpi sed aliqui pbyteri. aliqui dyaconi. Accipiūt aūt pileum rubeū a papa in signū ardētis charitatis quā debēt habere. ita q̄ sint parati sanguinē suū fundere. et mori p bono z defensiōe ecclie z pfectu. Ū in. c. fundamēta. de elec. li. vj. dicunt cardinales fratres. coadiutores. ꝯsiliarij z assistētes dñi pape. Repsentāt autē cardinales statū pfectoz. nō pficiēdoz. qō pōt trahi ꝑ m Aug. de ancho. in libro de potestate ecclīastica. q. cij. ex dictis Bern. ad eugenū dicēs. Hoc tibi psuade. eos qui admittēdi sunt ad tuū ꝯsiliū difficile in curia posse pbari Et ideo si fieri pōt viros pbatos eligi oportet. nō probandos. Nos enī in monasterijs oēs recipim⁹ ipe mediocrādi. Si curia bonos facilius psueuit suscipe q̄ facere. Nā plures in curia defecisse bonos q̄ malos pfecisse pbamus. ita q̄ nō volētes nec currētes assume. cuncta resq̄ z renuentes coge z illos cōpelle intrare. z cū illis requiescat spiritus tuus. z cōditiones eoz psequit. vt plenius est in. ℣. pcedenti. Que vtiq̄ nō sūt nisi sanctoruz et perfectoz viroz. Nec est cōtra q̄ apli quoz psonam. repsentant fuerūt pficiendi nō pfecti. fuerunt enī impfecti nō pficiendi respectu pfectois patrie. z perfectionis quā habuerūt in aduentu spiritus sancti. Sed perfecti respectu turbe z alioz pficiendoz p eos z pfectiores etiam post resurrectionē q̄ ante.

De statu cardinaliū z officio eoz. Caplm. ij.

De statu cardinaliuz.

Utrū sit pfectior statu ēpoz. Respōdet Aug. de ancho. q̄ ista cōparatio potest intelligi triplici ter. s. quo ad ordinis potestatē. quo ad loci dignitatez. quo ad pfectionē charitatē. Et q̄tū ad ordinē planū est. q̄ dyaconi cardinales nedū epis. sed ne quibuscunq̄ pbyteris preferunt. q̄ potestas ordinis pontificalis est maior sacerdotali. z sacerdotalis dyaconali. Unde z pfectionē gradū obtinet. Unde z hiero. Qui ꝓpter fa minoꝝ. vtiq̄ ad maius ꝓpebitur. dis. xciij. c. legimus. q̄tū aūt ad loci dignitatē. Sicut romana sedes est prior z dignior omni alia. z oim dña z magistra. dis. xxij. de constantinopolitana ita congruū est vt clerici z ministri illius sedis. quadā singulari dignitate p ceteris fulgeāt vt cardinales romane ecclesie omnibꝫ aliis ꝑlatis pferant in honoris dignitate. Unde ob priuilegiū z excellentiā dignitatis statutū est. q̄ qui insequit cardinalē hostiliter. vel capit vel capere facit. vel pcusserit. vltra ex cōmunicationē quā incurrit. de qua habes infra in ti. de excōmunicatiōe etiā incidit in alias grauissimas penas. s. criminis lese maiestatis. Efficit diffidatus. infames detestabilis nec capax alicuius hereditatis vel hereditarie successiōis bānitus. edificia eius dant in ruinā. bona eius ꝓfiscant feudis z beneficijs omnibꝫ est priuatus. filij z nepotes eius p rectā lineā descēdētes priuātur omni honore dignitate mūdana vel ecclīastica. excludunt ab omni actu legitimo. z plura alia q̄ habent de penis. c. felicis. li. vj. z idem p omnia de his qui dederint ad hoc ꝓsiliū vel fauorē vel mādauerint vl ratum habuerint si noīe eius est factū. vel socij fuerint ad hoc. Quantū ad tertiū. s. pfectionē charitatē. dē idē aug⁹. q̄ habēt se sicut excedētia z excessa. qz in dilectiōe dei videtur tenere pfectionē statū cardinales q̄ epi. repntant enī cardinales statū epoz assistentiū xpo z contemplationi vacantiū. vnde sicut seraphin ardentes interpretantur qui assistentes deo vt viciniores sunt incensi charitate dei. ita cardinales statū assistentiū repsentantes debēt esse ardentes in dei charitate. Episcopi ꝓo qui statum apl̄oz repsentant. vt missoz p orbē ad predicandū. cuius animaz habētes in charitate primi debēt omnes alios precellere z alios ad ipsaz inflāmare. Sicut ergo dilectio dei est pfectior dilectione proximi. ita status cardinalitū qui ordinat ad dilectionē dei pfectior est statu epoz ordinato ad primi dilectionē. Uerū q̄uis vnus status sit pfectior altero. vt status religiosus est pfectior statu laycali. nō inde sequit. q̄ quicūq̄ est in statu pfectioni. sit melior omni eo qui est in statu min⁹ pfecto. sed qui habet maiorē charitatē ille pfectior est simpliciter. si sit laycus siue religiosus siue prelatus. Et sic cardinales. si sint altioris vel pfectioris status q̄ epi. possunt tñ esse z magis z min⁹ pfecti eis ꝑm charitatem quā habēt. in qua quilibet debet se alijs inferiorē reputare et humilitate cū ignoret an habeat. z ꝑm hoc dicebat Aug⁹. ij. q. vij. q̄q̄ ꝑm vocabula q̄ vsus obtinuit epatus sit pbyterio maior. Aug. tñ hiero. maior. Nō aūt hieronym⁹ reprehendit dyacones pferētes se pbyteris z epis vt. lxxxij. dis. legim⁹. Locū habet de dyaconibꝫ aliaz ecclesiaz qui vtiq̄ nō debent sacerdotibꝫ pponi. nisi forte q̄n locū tenerēt epi vel patriarche. Sz nec dyaconi cardinales pferunt epis vel pbyteris ingtū dyaconi. ꝛ. nunc pbyteris z epis cardinalibꝫ z si nō aliis.

De abdicatiōe tēpo ℣. I.

ralij in statu cardinalatus. vtrū eis ꝓueniat. Respondet Aug⁹. de ancho. circa hoc sunt ꝓsideranda tria. Primū est q̄ cardinales in gradu ecclesie cui adhēret habēt primitatē. Est enī romana ecclia prima sedes oim ecclesiaz. ꝑm illud Innocen. ix. q. iij. nemo iudicabit primā. Scōo q̄ in statu quem repsentant requirūt ardentem charitatē repntare enī statū assistentiū z pfectoz. Tertio in officio qō ministrāt. requirūt iusticiā z equitatē. Sūt enī ad tale officiū. vt sint pape coadiutores z consiliarij. z iudices orbis terre. oibꝫ istis modis maior ab dicatio tpalium requirit in eis ad coz pfectionis statū q̄ in epis z quibuscūq̄ alijs ꝑlatis. Nā q̄tū ad ꝑmū. si prima radix oim malorꝝ est cupiditas. In prima sede z ꝓsistentibꝫ ei. q̄ debet esse radix omniū bonoꝝ. prima est extirpanda z euellēda cupiditas. Nō enī dicit leo papa. Totius familie domi status z ordo turbabit si quid requirit in corpe non reperiat in capite. dis. lxj. miramur. Idē dicit dis. xlvij. Uerū catholicū z papue dñi sacerdotē sicut nullo errore implicari. ita nulla cupiditate oportet violari. Nā ex ipa sequunt postmodū z alia. monie. z iniusticie z alia mala. Sicut enī ait Crysosto. Omne bonū egredit a romana sede. sic et oīe malum ab illa pgredit efficient et exemplariter. Scōo si ardēs charitas requirit in cardinalibꝫ rōne status quem repsentant. qz. s. sunt assistētes primi inter qs ponūtur seraphin qui dicunt ardētes a cupiditate oīno debent esse alieni. cū sint ꝓtraria ei. z cōtraria sit in esse nō posse esse. cū sint ꝓtraria ei. z cōtraria sit in esse nō possunt ꝑm phm. Aū Aug. de pc. dis. ij. Quia radix omnium malorum est cupiditas. z radix omnium bonorum est charitas. nisi fuerit vna radicitus euulsa. nō potest alterā plantari. Quantum ad tertium. Si iusticie equitatem tenentur seruare cardinales rationē officij ad quod sunt vocati. quia vt coadiutores pape z iudices orbis oportet eos cupiditatem de testari. per quam citio iusticia subuertit. ꝑm illud ysido. Cito violat auro iusticia. ꝛ. q. iij. paup. Si igit patet abdicationē temporaliū esse necessariā cardinalibꝫ. z ꝑ quidem vtq̄ esse q̄tum ad abdicationē mentalē. vt. s. nō inordinate affectent ad tpalia cū qua in ordinatiōe nimia nō stat pfectio. sed bene cū ipa abdicatiōe mētali. sine abdicatione exteriori tpaliū. imo z cū possessiōe multaz diuitiarum potest haberi pfectio. vt patet in abrā ditissimo z pfectissimo. z gregorio papa. z lodouico regi francoꝝ. Et

Huis ipi cardinales preferanꝫ episcopis in honoris reuerentia ꝛ p ꝯsequẽs deceat eos tenere aliquẽ statũ apparentẽ famulorꝫ.equorꝫ ꝛ ministrorꝫ.ne dignitas vilescat.tñ opter ista moderari ad cõgruitatẽ nõ supfluita rem.Et cũ apls dixit.ij.Lorꝫ.vj.Exhibeamus nosmet ipsos vt dei mistros nõ subdit in palatijs edificandis. in consanguineis ditãdis.in palefredis impinguãdis. in famulis multiplicãdis.in temporalibꝫ cumulandis sed in tribulationibus.in necessitatibus. in angustijs. in sciẽcia.in charitate.in verbo veritatis ꝛc̃.

Cardinales omnes .§.II.

Huis papa possit eligere de vna patria.nõ tñ decet.qz hoc grẽre videt ad acceptionẽ psonaꝝ.Pro cui⁹ declaratiõe dicit Aug⁹.de ancho.vbi.s.q papa põt sibi assumere carpinales in suũ adutoriũ ꝛ cõsilium vñ vult quos vult.ꝛ quales vult.vnde sibi imputaꝫ ad meritũ vel demeritũ.si sunt boni vel mali. iuuenes vel senes. docti vel indocti.nã si sũt boni ꝛ sapiẽtes accrescit meritũ eius ꝛ pfectus ecclie.qz multitudo sapiẽtũ sanitas est orbis terraꝝ.inquit salomon.Si ꝯo malisunt ꝛ infideliby.qz modicũ fructũ põt afferre solius pape iusticia qñ sua ꝑualet multoꝝ aliter affectoꝝ.verũtñ Bernꝰ de cõgruo assignat rõnes in lib.de ꝯsideratiõe ad eugẽ. di. Primo ꝓpter iusticiã seruãdã. Quilibet enĩ melius cognoscit ꝯditiões hoĩm sue patrie ꝙ alⁱ⁹.Et qz vnusquisq; bñ iudicat ỏ his q̃ nouit.ꝛ boꝝ bon⁹ est iudex.Ethicoꝝ.xdo dicit Bernꝰ.an nõ sũt eligẽdi ỏ toto orbe cardinales orbẽ iudicaturi.Nec vlla patria excludit ex qua cardinalatũ aliqs nõ possit vocari.Sed qz de alemania cõsuetũ est vt eligaꝫ imperator.q̃ est mister ecclie. ne secreta ecclie suis mistris pãdãt. ne ꝙs oporteat esse subiectos beat ecclia ex sua patria vel genere dños ꝛ iudices deferẽtes.ideo nõ ꝯsueuit ecclia de alemania cardinales vocare.Sitr nec aliq̃ patria sic excludit in hoc vt de qualibet alia nõ possit eligi ꝙ̃ de terris peculiaribꝫ ecclie magis sit ꝯsuetũ assumi tanꝙ liberiores ad consilia ferẽda ꝛ iudicia exequẽda. Scõo ꝓpter carnalẽ affectionẽ remouendã.si de vna patria oẽs eligant. nõ oportuit nec credit.q aliter fiat.nisi vel precũ interuẽtiõe vel carnis ꝛ sanguis affectiõe.Ex q̃ vt dicit idẽ Bernꝰ.sequit scandalũ nõ solũ pusillorꝫ.sed etiã maiorꝫ de ecclesia.ꝛ ꝑ quẽ cũ assumunt ad hꝰ ꝯsanguinei ꝛ aliqñ iuuenes et minus apti.Necesse ꝓtra q̃ xps solũ ỏ iudea elegit apostolos plures ex cõsanguineis suis.quoꝝ statũ repzesẽtant cardinales vt dictũ est.Nã hoc fuit factũ. qz eccl'ia primo in iudea fundata fuit.ꝛ de alia patria assumi nõ poterãt fide xpi nõ cũ ibi ꝑdicata ꝛ recepta.Tũ etia q̃a xps fm carnẽ solũ ex iudeis natus est.ꝛ ideo ei⁹ apostoli ꝙ quos gentiby erat nũciandus solũ ex iudeis vocari cõgruit.Ỏd aũt assumpsit ꝯsanguineos ꝯsiderãdũ est ad qỏd vocauit eos.nõ enĩ ait ipe.veni vos vocare ad requiẽ sed ad laborẽ.s.flagelloꝝ. pauptatis. necessitatis. ꝓsecutionũ.ꝛ varioꝝ tormentoꝝ. Quãdo ex cardinalatu aliqs ista ꝯsequeret nõ oriret suspitio in eligẽte consanguineos ad talia. Tertio ꝓpter vnitatem in pplo christiano nutriendã.Contẽptus est enĩ causa diuisionis ꝛ scismatis in eccl'ia.ꝑncipale enĩ mortiuũ scismatis grecoꝝ fuit ꝯemptus eoꝝ qui ad ecclĩasticos honores nõ assumebanꝫ.ꝛ ꝓpter hoc etiã mala dimittunt impunita.ꝛ hereticiꝛ scismatici reuerẽtes ab erroꝛe suo dimittunt in officijs ꝛ dignitatiby suis ad tollendũ scismata et vnionẽ efficacius causandã.vt scribit augustinꝰ.l.di. c.vt ꝯstitueret.ꝛ xpiñ.q.iij.c.displicet.Sic ergo ꝯgruit de diuersis partiby cardinales assumi.ad tollendam diuisionem et conseruandam vnionem.

Cardinales nõ eligũt ỏ alemania.

Vtrũ mortuo papa .§.III.

potestas ei⁹ remaneat in collegio cardinalium.Rñdet Aug⁹.in.di.lxj.q.iij. Duoby modis potestas pape remanet in collegio cardinaliũ ipso defuncto.Primo ꝙ̃tum ad radicẽ.Compar enĩ collegiũ ad papam sic radix ad arboꝛẽ vel ramũ.Sicut aũt prãs arboris vel rami qua floret ꝛ fructũ ꝓducit.remanet in radice. ipa arboꝛe vel ramo destructo.sic potestas papalis remanet in eccl'ia vel collegio ipo papa mortuo. in collegio quidẽ tanꝙ in radice ꝓpinqua.ꝛ in eccl'ia ꝓlatoꝝ ꝛ aliorꝫ fidelitũ tanꝙ in radice remota. Scõo talis potestas remanet in eccl'ia ꝛ in collegio ꝙ̃tum ad illud qỏ est ĩ papatu materiale.qz papa mortuo põt collegiũ ꝑ electionẽ ꝑsonam determinare ad papatũ.vt sit talis vel talis.Unỏ sicut radix ꝓducit arboꝛẽ mediãte qua floret ꝛ fructũ ꝓducit.Sic collegiũ facit papã habentẽ iurisdictionẽ ꝛ ministrationẽ ei⁹ in eccl'ia.Un̄ si noie papat⁹ intelligimus ꝑsone electionẽ ꝛ determinationẽ qỏ est quid materiale in papatu vt dictũ est.Si talis ptãs remanet in collegio mortuo papa.Si ꝯo noie potestatis papalis intelligim⁹ eius auctoritatẽ ꝛ iurisdictionẽ qỏ est quid formale.sic talis potestas nunq̃ moritur.qz semp remanet ĩ xpo.qui resurgẽs a mortuis iã nõ moritur.Unde sup illo verbo.data est mihi oĩs ptãs in celo ꝛ in tra.ꝛ ecce ego vobiscũ sum in oĩby diebꝫ vsq; ad ꝯsumationẽ seculi. Math.c.fi.Dicit Aug.q apli quiby xps loquebat nõ ꝓmansuri erãt vsq; ad ꝯsumationẽ seculi. sed in ꝑsona oĩm sequentũ eos ipsis locut⁹ est tanꝙ vni corꝑi ecclesie.Sed si noie ptãtis papalis intelligim⁹ actualẽ administrationẽ qỏ est quid materiale ꝛ formale in papatu.sic actualis administratio bene moritur mortuo papa qz nec remanet in collegio actualis admĩstratio ptãtis papalis ipo mortuo.nisi inq̃tũ ꝑ statutũ ꝑdecessoris ẽ eis cõmissum nec remanet isto mõ in xpo. qz ỏ cõmuni lege xps post resurrectionẽ nõ exercuit talẽ potestatẽ. nisi mediãte papa.lz enĩ ipe sit ostiũ.Petrũ tn ꝛ successores suos ꝓstituit ostiarios suos.quiby mediantibus aperit ꝛ daudit ianua intrãdi ad ipm.ptãs ergo ecclie nõ moritur mortuo papa ꝙ̃tum ad iurisdictionẽ. qỏ est quasi formale in papatu.sed remanet in xpo.Nec moritur ꝙ̃tum ad ꝑsone electionẽ ꝛ determiationẽ qỏ est tã ꝙ̃ ỏd materiale.lz remanet in collegio cardinaliũ. Sed moritur ꝙ̃tũ ad actualẽ admĩstrationẽ iurisdictionẽ eius qz mortuo papa eccl'ia vacat ꝛ privat admĩstratiõe talis ptãtis.Nec obstat si dicat xpi sacerdotiũ durare in eternũ sicut xps.ergo mortuo papa remanet ptãs eius qz hoc est verũ ꝙ̃tum ad id qỏ est formale in sacerdotio sicut enĩ omnes sacerdotes nõ sũt nisi vn⁹ sacerdos.puta xps ꝙ̃tum ad ptãtem ꝓficiendi.qz oẽs ꝓficiũt in ꝑsona xpi.sic oẽs pape nõ sũt nisi vnus papa.puta xps.qz omnes pape recipiũt iurisdictionẽ ꝛ ptãtem admĩstrãdi ĩmediate a deo.morit tamẽ actualis administratio dicte potestatis mortuo isto vel illo papa.

Cardialiũ collegiũ .§.IIII.

nihil põt mortuo papa.nisi qỏ est eis ꝑ statutũ ei⁹ vel ꝑdecessoris ꝓcessum vel ꝓmissum.Pro cui⁹ declaratiõe dicit Aug⁹.de ancho.vbi.s.q aliqñ in dubiũ venit vt venire potuit.an collegiũ cardinaliũ possit mortuo papa dispẽsare in ꝓstitutionibꝫ eius. Uel addere vel minuere vel ordinare aliqua q̃ spectarent ad iurisdictionẽ eius.Qỏ tñ rõnabil'r in dubiũ venire nõ debeat.qz cõstitutio superioris ꝑ inferiores tolli nõ põt papa autẽ superior est collegio cardinalliũ.sicut xps apl'is est maior. Preterea qñ statutũ superioris ligat inferiorem. inferior

mandatū supioris tollere nō potest. qz sicut fm Aug. nulla res generat seipam vt sit. ita nulla destruit. soluit vel ligat seipam. pterea in mādatis z statutis supiorū. quicqd nō est inferiori pmissum videt ei esse phibitum. Et sic illud qđ p iura ꝺdita a papa z statuta facta per ipm nō est collegio cardinaliū ꝺcessum vel pmissum. intelligit pape reseruatū. Hūc aūt pdictū dubiū est exp̄sse determinatū. de elec. c. ne romani. in cle. vbi vacante sede. nihil collegio cardinaliū exercendū pmittit nisi loco camerarij ecclie. vel alicui⁹ penitentiarij si ꝺgingeret cos se. va. debitū nature exoluere aliū vel aliū subrogare. Puto etiā q si periculū imineret terris vel rebꝫ eccle sie possit collegiū salubre remediū adhibere. nec ex hoc potest dici q ecclia mortuo papa pdāt suā iurisdictionem. qz remanet in xp̄o. sed bene pdit ad tempus dicte iurisdictionis administrationē actualē. Et si dicatur q papa nō pōt sibi successorē eligere vt ptz. viij. q. j. in pn. sed collegiū potest papā eligere. ergo pōt collegiū aliqđ quod nō potest papa viuēs. Rn. q b ipm q collegiū b possit. s. papā eligere. z p talē modū nō pōt sua auctoritate. s. collegij. sed auctoritate pape qui sic statuit.

In electōe sūmi pon. §. V.

tificis. Cardinales adinuicē facere tractatū z primariā. alⁱs primaturā. collocutionē anteqū pcedāt ad electionē pape ꝺgruū z post cōuenientē tractatū celeri⁹ pcedere ad ipam electionē. turi⁹ est q̄ retardare ceteris paribꝫ.

Primū sic declarat fm Aug. de ancho. electionē pape debere tractatū z ꝺsiliū pcedere rō suadet. z iura pnūciat. Nā ꝺsiliū fm phm. iij. Ethicoꝝ. est fiendum de his q̄ habēt tres ꝺditiones potissime. Primo q̄ sūt circa ardua z magni pōderis. nā q̄ sūt leuia z quasi nullius pcij nō oportet ponere sub ꝺsilio. sed grauia q̄ pūt in magnū. pfectū vel defectū redūdare. Scōo q̄ habēt varietatē. qz q̄ sūt vniformia nō cadūt sub ꝺsilio. nemo enī ꝺsiliat de motibꝫ astroꝝ. qz semp vniformiter mouent. Sed ꝺsiliū est de actibꝫ humanis qui sūt multiplr variabiles. Tertio q̄ habēt nr̄e actiōis potestatē. qz que nō sūt in ptāte nr̄a. agere vel nō agere nō cadūt sub cōsilio. vñ dicit pbs. q nullus lacedemonioꝝ ꝺsiliat. q̄liter scyte optime ꝺuersent. nec nos latini ꝺsiliamur qualit viuāt barbari. qz eoꝝ negocia nō possunt esse in nostra ptāte. Dū igit pape electio habeat maximā arduitatez. qz est op⁹ maxie importātie. habeat etiā z varietatē mētū z affectionū. z opinionū cardinaliū z actiōis liberā potestatē. qz liberi sūt ad eligēdū quē volūt. iō ꝺgruū est p cedere adinuicē tractatū ipoꝝ cardinaliū. b etiā iure insinuant. Nā dis. xxiij. in noīe. dicit. q papa defuncto cardinales sil diligētissima dilectiōe tractātes mox ad consensum noue electiōis accedāt. z extra de elec. in gen. dicit q electio nō reputat in qua tractat⁹ nō pcedit z collatio nō fuerit facta de psona ad psonā. numeri ad numerū. z zeli ad zelū. pterea si in alienatiōe rez imobilium ecclesie requirit tractatus z ꝺsilium. alⁱs nō valet. xij. q. ij. Alienatiōes quātomagis in capitis ecclie institutiōe. In hmōi aūt tractatibꝫ diligenter debēt attēdere z obseruare qđ mādat strictissime. de elec. c. vbi periculū. li. vj. videlicet obtestamur vt pēsantes attenti⁹ quid eis īmineat. cū agit de creatiōe vicarij iesu xp̄i successoris pe. rectoris vniuersalis ecclie. gregis dñici directoris omni priuate affectiōis inordinatiōe depositā. z cuiuslibet pactiōis. cōuentio. obligatio. necessitate. necnō ꝺditi z intēdimēti p̄platiōe cessantibꝫ. nō in se recipiocēt ꝺsideratōis intuitū vel in suos. nec q̄ sua sūt q̄rāt. nō cōmodis priuatis intendāt. sed nullo arcāte ipoꝝ in eligendo iudiciū. nisi deo puris z mentibꝫ liberis. nuda electiōis cōsideratia. vtilitatē publicam libere. psequent. z paulopost oēs circa hoc pactiōes. cōuentiōes. obligatiōes. conditiones et intendimēta. etiā iuramēto firmata. annullant. z absolut k quilibet ab obligatōe coꝝ z liberat. Quancuz ad ꝺsideratōm de mora vel celeritate electiōis dicat idē Aug. vbi. s. q mora ptis. nō facit aliquē actū esse virtuosum vel vitiosum de se. s. sed ꝺsensus de vel ordinatio volūtaris in bonū vel malū finē. qz act⁹ moralis ex fine sortitur speciē bonitatis vel malicie. Si igit eligentes ptrahūt morā in electiōe. hac intentiōe vt ꝺ persona magis idonea pateat vel vt discordia apparens inter eos. ad vnitatē reducat vel vt diuinū auxiliū sup hoc p multiplicationē oratiōnū fideliū recipiat. talis diuturnitas mo ris ꝓpter bonū finē erit virtuosa. Si ꝺo ptrahūt moram in electiōe. vt vn⁹ p alio deapiat. vel vt mors alicuius expectet. vel vt p artitudinē loci citr⁹ finē suū consequant. talis mora ꝓpter ꝺsensum in malū finē est vitiosa. Tuti⁹ tn̄ est pcedenti cōuenīeti tractatu celeriter talē electionē facere q̄z longo tpe eā ptrahere. qz p b citr⁹ periculo ecclie. pudet. z psumptio hūane ꝺfidentie vitatur et ad hoc facit qđ dicit de elect. c. vbi periculū. li. vj. Et loquit de cardinalibꝫ habētibꝫ eligere omni conatu et sollicitudine. put possibilitas patit. td acturi tm̄modo vt eoꝝ ministerio acceleret vtiliter p necessaria roī mū di pūsio idoneo celeriter eidē ecclie spōso dato.

Ad cardīales ordi. §. VI.

narie spectat electio pape. Pro cui⁹ declaratōe dic Augusti. de ancho. vbi. s. q fm antiq̄ iura erat ꝺcessus romanis ius eligēdi papā vt ptz ex illo. c. Ego Iodocus dis. lxiij. Quodā etiā tpe fuit ꝺcessum quibuldā impatoribꝫ tale ius eligēdi. vel saltē requisitio assensus eius Et b qz multū fuerūt deuoti eccle. z iuuabāt ꝓtra hereticos z scismaticos. vt ptz dis. xxiij. in nomīe. z dis. lxij. adrian⁹. z. c. in sinodo. Sed postmodū. qz abutebant tali priuilegio. fuit eis ablatū. vt dis. ea. §. vez. z. c. cum adrianus. Hūc aūt ad solos cardinales nosc̄at pertinere. vt ptz ex. c. ij. de elec. vbi dicit q due ptes cardinalium requirunt ad electionē pape. vt. s. assentiat ad hoc q sit papa. Et de elec. vbi periculū. li. vj. dicit. q cardinales solū debēt includi p electōe pape. z hoc satis ꝺuenienter factū est. tū ꝓpter coꝝ assistentiā. cū eni assistāt pape. post sunt magis z melius scire mores suoꝝ coassistentiū z necessitates ecclesie z quid expediat ad regimen ecclesie q̄z alij cōiter. tū ꝓpter ꝺuenientiā. Nā fm phm in pauc. bus est via certior z securior. Quāto eni piculo g pauciora remedia pōt subueniri. tāto tutius z securi⁹ subueniet. qz igit vacatio sedis aplice est numis periculosa ecclesie. vt citius z securi⁹ possit tali piculo remediū adhiberi ꝺgrue ad paucas psonas. puta tm̄ ad cardinales electio. Sicut eni papa q̄uis sit vniuersalis pastor ecclie. est tn̄ ptitularis eps vbis z singularis. sic z cardinales q̄uis dicant iudices z principes orbis. p titulantur titulis ecclesiarum rome. et in distrctu eius

Deficiēte aūt collegio cardinaliū. ita q nullus remaneret. dicūt aliqui q tūc electio pape ptineret ad romanū clerū. qz illi sūt successoꝝ cardinaliū. Cū enī papa singulariter sit eps romanus. z ecclia parrochialis sua sit ecclia. s. ecclia iohānis lateranen. ideo ad canonicos illius ecclie z clericos ptineret electio pape. Sed dicit idē augustin⁹. q eo casu magis turū esset q ꝺgregaret ꝓpter b ꝺsiliū ad talē electionē faciendā. z hoc cū ad vitandū scisma. Nā si in eo casu electio fieret p romanus derū. posset esse hoc materia scismatis. Nā forte aliter electus nō recipet ab vniuersali ecclia in papā. calumniādo vel dubitādo de potestate talis electiōis. Cū. q pter dubiū interꝑtandū. qz enim dubium est ad quos tūc spectaret electio pape. cū dubia interꝑtari q̄ emer

gunt in ecclesia ad generale concilium spectet pcipue va
cante sede apostolica. ideo magis tutũ esset. q ad concili
um generale referat. Quãuis enĩ romani clerici dican
tur successores cardinaliũ in noiatione. nõ tñ in iurisdi
ctione. qz nõ habẽt dignitatẽ z iurisdictionẽ cardinaliũ
Et ideo nisi fieret speciale statutũ p papã. q deficiente
collegio cardinaliũ. potestas eligẽdi remaneret in roma
nis clericis. vel in canonicis sancti Johãnis lateranen.
quemuret eis eligere summũ pontificem magis q̃ aliis
qz sicut papa est romanus eps singulariter. sic singula
res clerici. puta cardinales sunt deputati ad talẽ electio
nem faciendã. quib deficientib nullis aliis clericis vl
canonicis singularib potestas in tali electõe cõuenret
nisi sup hoc nouũ statutũ conderet. nec obstat. q conci
lium generale cõgregari nõ potest nisi auctoritate pape.
vt habetur dis. xvij. per totũ. qz hoc est verũ ipso viuen
te. secus ipso mortuo z collegio cardinaliũ deficiẽte. Mã
in tali casu imperator z alij reges z principes christianoz
possent z deberent concilium epoz congregare ad hu
iusmodi electionẽ faciendã.

Sed queritur vtrũ .§. VII.

collegiũ cardinaliũ possit eligere papã aliũ. q̃ de ipso
collegio. Rñ. Aug. de ancho. vbi. s. planũ est. q nõ pre
dudicẽ via cardinalib ex aliquo statuto. an possint eli
gere in papã vndecũq volũt. Et sic simpliciter loquen
do hoc licet eis z possunt. Sed supposita equali suffi
cientia in aliquo qui sit d collegio z in alio extraneo ma
gis expedit de collegio eligere. z hoc plurib rationib.
Primo quidẽ qz sic electus de ipsis cardinalibz habet
plenioꝛẽ cognitionẽ. quoz cõsilio agere debet quicquid
agit. Nõ enĩ est parum sũmo pontifici cognoscere illos
de quoz cõsilio regit totũ mundũ. eo zelo eo dilectiõis sint
et qua affectione in negocijs ecclesie loquunt. qz aliquã
do sub pelle ouina latet vulpina. Unde ipse papa spe
cialiter nõ debet omni spiritui credere. sed iuxta aposto
licũ documentũ pbare debet spũs si ex deo sint. Secõ
do existẽs de collegio. de ordinatiõe ecclie habet plenã in
formationẽ de ordinatiõib z cõsuetudinib eccl'ie. Uñ
nõ de facili nouas cõsuetudines vel ordinatiões indu
cit q possint esse cã admiratiõis vel pturbatõis audiẽ
tiũ vel videntiũ. Extranei aũt in bmõi est vt nouitius.
Unde z qñq nimis excedit. qñq nimis restringit. z in
nouis cõstituendis semp est in periculum nisi appareat
euidẽs vtilitas. Tertio qz de fidelib z subditis ecclesie
habet plenioꝛẽ recordationẽ. qz enĩ surrexit rex nouus in
egypto qui ignorabat ioseph. ideo rex ille pharao cepit
psequi filios israel. Timẽdũ est ergo. vt si non sumat de
collegio assumẽdus in papã. z plene possit recordari q
fuerit fidelis ecclie z qui rebelles. ne exaltet depmẽdos
et deprimat exaltãdos. Quarta est. qz status cardina
lat9 habet ꝓpinquã dispositionẽ ad papatũ. Assumpti
enĩ subito de paruo statu ad magnũ fm pbm nescunt
ferre fortunã. nesciũt vti tãto dominio. Cardinalat9 aũt
rõne status. z rõe pximalis assistentie ad papã nõ ha
bet admiratiões d papatu. z ideo assumpt9 de collegio.
potest psumi melius vti papatu. Nec obstat si dicatur
q̃ nimia familiaritas parit ꝓtẽptũ. z sic extraneus mi
nus familiaris haberetur in maiori reuerentia. qz illud
est verũ inter stultos. q. s. multa familiaritas parit ꝓtẽ
ptũ nõ aũt inter sapientes. qui sciũt quib z qñ z quare
debẽt reuereri. vel etiã põt dici. q reuerentia q̃ fit extra
neo vt min9 familiari. pcedit ex timore z est tm exterior
sed que fit familiari fit ex amore z est maior interior. Et
ad b facit qd habet dis. xxiij. in noie. vbi dicit. Eligatur
sum9 põtifex de gremio. s. de collegio cardinaliũ. si repe
rit idoneus. Tñ vt dictũ est z ibi subdit. z extra collegiũ
existentẽ pñt eligere. Sic abbas. s. Anastasij rome
fuit electus in papã z dict9 eugen9. z petr9 de murone as
sumpt9 ad papatũ. z dict9 clementin9. z clemens. v. as
sumptus ex archiepatu. et sic de alijs.

De ipa aũt electõe .§. VIII.

pape quenit. Utrũ cardinales teneant eligere meliores
ceteris aut doctiorẽ alijs. aut magis peritũ in scia iuris
Rñdet ista questio est triplex. Et ad primã ptẽ. s. qua q
rit de melioꝛi est ꝓsiderãdũ. Primo q hic qrit d eo qui
credit z extimat esse melior in iudicio rõnabili eligentis
nõ in rei veritate vel fm certitudinẽ vel iudicio aliorum
Nã nedũ de alio sed nec de seipso põt bõ scire p certitu
dinẽ si bon9 est. fm illud Eccls. ix. Nemo scit vtrũ odio
vel amore dei sit dign9. Uaria etiã sũt iudicia hominũ
nã quẽ extimabit magis aptũ z bonũ. alius reputabit
min9 idoneũ. Queritur g si eligens tenet eligere quẽ ipse
credit meliorẽ alijs. Et tũc distinguit de bonitate. quia
aut queritur de bonitate simpliciter. aut de bonitate fm
quid. fm enĩ bonitatem simpliciter. ille dicit melior qui
est maioris pfectiõis z dilectiõis. etiã si sit idiota. vl in
eptus ad regimẽ. Et si sit nõ tante pfectiõis z deuotio
nis. bonus tñ credit. Et fm Tho. in quolibet. vj. q. viij.
ar. j. z. ij. ij. q. dxxxv. ar. iij. in eligẽdo debet quis eligere
nõ illũ quẽ credit maioris deuotiõis z pfectiõis. sed quẽ
credit magis idoneũ ad regimẽ illud. etiã si non credit
esse tãte pfectiõis sicut plures alios extimat tñ bonum
esse. qõ p tãto dicit. qz quãtũcũq iudicaret aptus z sa
gax z industri9 ad regimẽ ecclasticũ ꝓter naturale in
genium. prudẽtiã z sciẽtiã. si tñ credit rõnabiliter esse ma
le vite. nullo mõ talẽ debet eligere. Loquẽdo igit de me
liori fm qd. i. ad talẽ dignitatẽ. tũc fm Aug. de ancho.
vbi supra. aut equa facilitate põt eligere sufficientioꝛẽ
meliorẽ. aut nõ equa facilitate. Si non equa facilitate.
puta qz vnus quẽ credit min9 bonũ z aptũ ad regimen
q̃ alius habet plures voces. z sic põt ꝓscientiã suã con
formare cũ alijs. s. extimãdo illũ magis idoneũ ex quo
plurib videt. vel qz etiã sine sua voce ꝓuenit ad nume
rũ. qui requirit p electõe. Et sic ad tollendũ dissensionẽ
vel displicentiã alioꝛ erga se. põt eligere cũ quẽ ipe p se
iudicat minus idoneũ. Aut equa facilitate põt eligere
meliorẽ. puta qz p vocẽ suã auget vl ꝓuenit ad nume
rũ sufficientẽ electioni. z tũc debet eligere quem iudicat
meliorẽ. Ponit tñ circa b distinctionẽ fm quosdã vi
delicet q est debitũ necessitatis seu ꝓceptoꝛiũ. z debitũ
honestatis z ꝓsultoꝛiũ. Dicit ergo q debito necessita
tis z ꝓcepti nõ tenet eligere meliorẽ ꝫ sufficit eligere bo
nũ cui nõ obstet canonicũ impedimentũ. Sed de debi
to cõsilij z pfectiõis debet meliorẽ eligere. Et sic dicit es
se intelligẽdũ dictũ Piero. qõ habet. viij. q. j. ꝫ vbi dic
Sciãt oes q doctioꝛ. q sanctioꝛ. qui omni ꝓtute eminẽ
tioꝛ. alle eligit. Dicit tñ ipse q specialiter in electõe sũmi
pontificis si scienter ꝓferat min9 bon9 melioꝛi z minus
doct9 doctioꝛi. s. ceteris paribz q̃tũ ad scõm punctũ qõ
crit acceptio psonaz. hoc aũt videt esse mortale. z ad b
etiã videt cõsentire. B. Tho. in sũmis. vt habes i. ij. pte
ti. c. xx. Qõ aũt dicit a quibusdã sufficere eligẽ bonũ
postposito melioꝛi. videt habere locũ in foro ꝓtentioso.
nõ in foro cõscientie. Quãtũ ad scõam ptem questiõis
scz de doctioꝛi rñdet q ceteris paribz doctioꝛ est eligen
dus. qz scientia multũ iuuat ad bonũ regimẽ. nõ tñ intel
ligẽdũ d quacunq scientia. ꝫ de ea q̃ ad regimẽ ꝓfert vt
theologia. philosophia moral'. z scientia iuris q̃uis enim
oĩs scientia vtilis sit z ꝓficiat intellectũ. tñ astrologia et
philosophia natural' modi cũ valẽt ad bmõi. Nõ ergo
qui est doctioꝛ in speculabilib ille debet ꝑeligi sed q est
doctioꝛ in scripturis. in prudẽtia. z explicita agibiliũ et

U. melioꝛem.

U. doctioꝛem.

bis q̄ valēt ad regimē. Preterea aūt dictū est ceteris paribꝫ. qz z si esset doctior ceterꝫ i omni facultate etiā theologia z iuridica. z exp̄imētali. z sciēt esse malꝰ z minus aptus ad regimē. non ꝓterea debet p̄poni magis idoneo ad regimē. z si lōge minꝰ docto tñ sufficiēter. Multos enī videmꝰ eminētes sciētia z deficiētes prudentia. et ineptissimos ad regimen. Unī et Valentinianꝰ imperator dixit. vt habet dist. lxiij. Valentinianꝰ. Talē in pontificali sede constituite: cui et nos q̄ gubernamꝰ impiguꝫ nr̄a capita summittamꝰ et eius monita. dū tanq̄ boies delinquimꝰ. necessaria curātis medicamīa suscipiamꝰ. hoc aūt fit dū est ꝓfutū pfectōe z scia p̄ditus. Unī syma chus pa. Ulissimꝰ putādus est: si sanctitate et scia non precellat. q̄ est honore p̄stantior. debet ḡ eligi doctior in scientia vtili ecclie si al's ceterꝫ iudicāt aptior z melior ad regimē. Quantū ad tertiā partē q̄nis ceteris paribꝫ magis est eligēdꝰ theologus q̄z iurista fm Aug. ō ancho. et h̄ triplici rōne. Prio ex pte ecclie cui p̄ficit. Non intelligit muri edificia z possessiones ex q̄bꝫ insurgūt litigia que tollunt̄ p iura. sed aīe fideliū q̄ informant̄ de fide et moribꝫ p theologiā. Nec xp̄s mortuꝰ ē talibus bonis. imo ea ꝓtempsit. sed p redēptiōe aīaꝝ z salute q̄ procurat per p̄dicationē sacre scripture. Scōo ex parte scīc: q̄ sumus pontifex p̄ficit. sic enī ipse papa p̄fert omibꝫ platz et pontificibꝫ in dignitate. ita scia q̄ dz cē p̄fectus. p̄fert omibꝫ scientijs. p̄fert enī theologia oibꝫ legibꝫ z sacris et sicut scia p̄fert scientie. ita professor theologie alijs professoribꝫ aliaꝝ scientiaꝝ. Tertio ex parte iudicij. est enim papa vniūsalis iudex totus orbis. z oīm q̄stionū insurgentiū. Constat aūt q̄ iura ciuilia nō corrigūt omia mala. sed multa dimittūt impunita. sed p theologiā omnia vitia rep̄hendunt̄. z punienda ostēdunt̄. Et si dicat̄ q̄ nisi esset scientia iuris. concordia extra mūdi terminos exularet. et sic videt̄ multū necessaria pape. qui debet querere pacem fideliū. Rūdeo q̄ ad lites z q̄stiones papa potest z dz assumere contēptibiles de ecclia. i. iudices seculares. vt ait ap̄l's. Sicut etiā ap̄li instituerūt septē dyaconos. qui prouiderēt fidelibꝫ in tp̄alibus. et ipsi vacabāt orationi et p̄dicationi scripture. Bonꝰ etiā theologus nō est nudus a legibꝫ. quantū est in eis veritatis et iusticie. Scriptura enī sacra omia ꝓtinet. z si nō formas litigiorum. tñ substātiā veritatis. Et ad h̄ facit q̄d dr. xxxvi. dis. qui ecclīasticis. vbi dr q̄ ad summū sacerdotiū non aspiret. qui diuinis stipendijs et disciplinis nō est eruditꝰ. Nec aūt est scriptura sacra. qui autē esset bonus canonista: z theologus ille optimus quantum ad hoc.

U. theologū vel iurīstam

Collegiū cardinaliū. §. IX

q̄bus eligat papam. et p hoc videat̄ quid maius papa. Sicut papa instituens episcopos est maior eis. non tñ fm rei veritatē est maiorꝫ ptātis q̄z papa. Nam si hoc esset nō esset necessariū hr̄e papā. Pro cui⁹ declaratōe dicit Aug⁹. de ancho. vbi s. q̄ potestas collegij differt a potestate pape. nec est eius sdē ordinatiōis vna cū alia. Papa enī electus p̄t duo nomiare vel officiū z auctem. et istud est q̄d formale in papa. vl determinatōem pape p̄sone talis. puta petri vel Jacobi. z istud est in eo quid materiale. Si ḡ p̄sideret papatus q̄tū ad officium z auctoritatē. q̄ō est q̄d formale. sic papat⁹ nō est p electiōem collegij. sed p electiōem imediatā a christo. quia oēs pape qui fuerūt a p̄ncipio. et erunt vsq̄ ad finē mūdi. nō sunt nisi vn⁹ papa. qz ex q̄ oēs hūt illud idēofficiū. z illā eandē auctē quā hūit be. Petr⁹ q̄ fuit p̄m⁹ papa q̄ nō fuit electꝰ a puro hoīe. q̄z imediate a xp̄o a q̄ recepit auctē papat⁹ i p̄sona oīm. seq̄ntiū. Si xp̄s p̄sideret in papatu terminato p̄sone istꝰ vel illi⁹ q̄ō ē materiale. isto modo papatus hū est p electionē cardinaliū. et h̄ nōnisi auctē

Differunt ptās papē z collegij.

eius. qz papa mortuo p̄t eligere z termiare hāc p̄sonā vel illā. vt fungat auctē papatus sup vniūsalē ecclīam. Et h̄ nōnisi auctē pape. qz q̄ ipsi cardīales sic depurati vt possint eligē z termiare p̄sonā hāc vel illā ad papatū nōnisi auctē pape h̄ faciūt. Planū est enī q̄ illō decretū positū. xxij. dist. vbi agit̄ de electione summi pontificis. q̄ mortuo papa primo cardinales episcopi. deinde reliqui sequaces et vniuersus clerus ad electionem sumi pontificis nicolaus papa edidit. Planum est simili ter q̄ decretalis illa vbi taxatur modus eligendus. q̄a duabus partibus cardinalium electus in summū pontificem habeatur. ab ipso papa est edita. Underam electio q̄z modus eligendi roborat̄ in collegio auctoritate pape. Si autem dicatur q̄ qui potest maius potest minus. hoc non est vniuersaliter verum. nec in spiritualibus necin naturalibus. sed habet veritatem hoc cum vnum essentialiter ordinatur ad aliud. z quia potestas pape est alterius ordinis q̄z potestas collegij. ideo non sequitur. q̄ si collegium potest eligere papā. possit quicquid potest papa. Preterea collegium nō est causa papatus. q̄tum ad id quod est formale in papatu. sed q̄tum ad id quod est materiale. quia scilicet ex causa determinationis persone per electionem collegij z consensum pape. et hoc non nisi auctoritate pape. Nec est similē de papa creante seu instituente episcopum. z collegio eligente papam. quia a papa deriuatur auctoritas et officium in episcopum q̄tum ad id quod est iurisdictionis. sicut a petro deriuata fuit auctoritas iurisdictionis in apostolis. Sed a collegio non sic creatur papa. q̄ ab eo habeat officium et auctoritatem. quod est formale in papatu. Sed isto modo omnis papatus et iurisdictio eius est a christo imediate. Et ex his sequitur q̄ a papa non potest appellari ad collegium cardinalium. vt dicit Augustī. de Ancho. q. vj. Et ratio est. quia non appellatur nisi ō minor ad maiorem. vt. ij. q. vj. per totum. Sed minor est auctoritas collegij q̄z papa. Sicut ergo magna dementia esset appellari a domino ad sibi subseruientes. et a rege ad suos consiliarios sic maxima dementia esset credere. q̄ a papa possit appellari ad cardinales cum ipsi sint subseruientes et consiliarij eius. Comparatur enim papa ad cardinales sicut celum comparatur ad terram. sicut celum generat et corrumpit ista inferiora alterat z variat ipsa. nihil tamen istorum inferiorum insurgit contra celum vel appellat contra ipsum. sed patienter tolerant quicquid celum operatur in eis. siue generationem. siue corruptionem. siue alterationem. sic potestas papalis tanq̄ celestis potest omnes inferiores potestates tam laicorū q̄z clericorum generare corrumpere et alterare. ita q̄ non licet appellare contra ipsam. ad quod facit quod dicitur dis. xix. in memoriam. licet ius parendum ab illa sancta sede imponatur iugum tamen feramus et pia deuotio ne toleremus. Quod autem papa eligit cardinales. et cardinales eligant papam. hoc non fit eodem modo. q̄z papa eligit cardinales propria virtute sua z quicquid auctoritatis est in eis. est pape. Unde christus dixit discipulis quorum personas cardinales representant. Non vos me elegistis. sed ego elegi vos &c. Et sine me nihil potestis facere. Joh. xv. Sic cardinales eligant papam auctoritate ipsius pape. nō auctoritate propria. Quod enim a duabꝫ partibꝫ cardinalū electus ipso facto ab vniuersali ecclesia habeatur summus pontifex auctoritate pape firmatum est. vt extra de elec. c. licet. Et sic auctoritate ecclesie factum est vt cardinales de ipso electo canonice non possint iudicare. vel contra ipsum recipere appellationem. Preterea q̄ papa sententiet vel iudicet negocia ecclesia de cōsilio cardinalium. hoc nō est de

necessitate. aut rõne pape vt papa negocia ecclie determinare sine ꝯsilio cardinalũ nõ possit. põt enĩ sine consilio eoꝝ talia expedire ꝛ determinare. qz ꝛ xps cuĩ⁹ vicem gerit. nõ legit aliqua de ꝯsilio ap̃loꝝ egisse vel determinasse. Ex qz papa puĩ⁹ hõ ē ꝛ põt i talib⁹ negocijs fallere. vt ex ō sen. excõ. c. a nob. tãto amplꝰ decz ipm̃ li. ꝛ fallere. vt ex ō sen. excõ. c. a nob. tãto amplꝰ decz ipm̃ li. ꝛ fallere. vt ex ō sen. excõ. c. a nob. tãto amplꝰ decz ipm̃ cũ maturioꝝ ꝯsilio agere cũcta q̃ agit. quãto p cũ determinata ponuntur super candelabrum ꝛ nõ sub modio et quanto determinationi ipius mortalium nullus audeat resistere.

De forma electiõis .§.X.

pape fm̃ antiqua iura vt dictũ est. electio ista fiebat p cardinales. vt ptz dis. lxxix. c. j. ꝛ sequenti. qõ etiã firmauit ꝛ declarauit. Nicolaus papa q̃ ecclĩam rexit anno. M. lix. vt hĩ dis. xxij. in noie. Allq̃ etiã tpe statutũ fuit. vt circa ipam electionẽ ꝯsensus imperatoris requireꝰ vt dicto. c. in noie. ꝛ. lxij. dis. adrianus. qõ in pcessu tpis cretis nõ habeꝝ. Postea alexãder. iij. in ꝯcilio lateranen̄ statuit q̃ nõ solũ a cardinalib⁹ fieret electio pape. sed q̃ etiã due ptes cardinaliũ ex his q̃ interfũt electioi ꝯcor̃dẽt in aliquẽ vnũ ad ꝰ vt ille papa existat. vt ptz. c. licet extra de elec. li. vj. Exinde Grego. x. in ꝯcilio lugdunen̄ addidit ad formã electiõis. videlz q̃ mortuo papa cardinales pñtes in loco vbi mortuus est. debẽt expectare alios absentes p decẽ dies post q̃s cardinales q̃ se reperiũt in loco debẽt intrare ꝯclaue ad electionẽ faciendaz ne aliãs debeat exire ꝯclaue nisi infirmitate supueniente quousq̃z sit facta electio debita. Et dñi seu rectores ꝛ officiales illi⁹ ciuitatis in qua celebraꝝ electio debẽt obseruari facere dictũ ꝯclaue. Et quõ debẽt se habere cardinales in dicto ꝯclaui. p electõe bmõi. plane habeꝝ ō eligendo vbi piculũ lib. vj. Que ꝯstitutio vt dicit Job. an. ĩ glo. cuius fuit reuocata p adrianũ papã ꝛ dñm iobem. tñ fuit renouata p celestinũ. v. ꝛ approbata ꝛ ꝓseruata per bonifaciũ. viij. ꝛ p cũ posita in vi. vnde habet vigorem. Demũ clemẽs. v. in ꝯcilio vien̄. addidit ad dictã formã quedã. vt habeꝝ de elec. c. ne romani. in cle. videlz q̃ cardinales p exceptionẽ excõicationis suspẽsiõis. vel interdicti ab electione repelli nõ possunt. Itẽ q̃ officiũ camerarij. vel penitẽtiarioꝝ pape. etiã sumi penitẽtiarij du-rat papa mortuo. qui si deficiãt põt cetus cardinaliũ p rpe vacatiõis alios subrogare loco. s. deficientiũ ꝛ nõ alios ꝓcyteros. Itẽ q̃ si oẽs cardinales sũt vel successiue vel timorẽ mortis. illi q̃ ꝯclaue habebãt custodire q̃si ꝯclaue eis deputatũ cogerenꝝ exire. puta ꝓter incẽdiũ tius poterũt debẽt cõpellere ad reintrãdũ ĩ loco ꝯgruo put ipi cardinales ꝯuenerint. Ubi etiã declaraꝝ ꝛ ōter minaꝝ cetũ cardinaliũ. sede vacãte iurisdictionẽ papalẽ nõ exercere nisi inq̃tũ pmiterit ꝯcilij lugdunen̄. s. in dicto. c. vbi piculũ. nec illud vel eo⁹ ptẽ alterare põt. cuĩ⁹ cõtrarij aliq̃ docto. puĩ⁹ tenebãt vt Hosti. Dicebat enĩ nõ esse verisile filiũ dei voluisse vt mortuo papa. grex fidelium esset sine pastore vl ecclĩa sine sponso. Et iõ tenebat q̃ collegiũ cardinaliũ haberet prãtem pape. vt pastor ecclie. Sed rñdet ad hoc Job. an. in glo. ibi q̃ sponsus tutor ꝛ pastor. ꝛ caput ecclie est xps. patet primũ. lxxv. dis. ieiuntiũ. in fi. Scõm. lxxxvij. dis. c. j. Tertium de sa. vnc. c. j. §. vnctio. ꝛ. iij. q. vij. c. fi. lz ḡ deficiat vicari⁹ xpi. sez papa. nõ deficit principalis. s. xps. qui vicariat⁹ solũ petro ꝛ successoribꝰ ap̃licis dat⁹ fuit. Nõ ergo cetus cardinaliũ habet vicariã xpi. Reprobaꝝ etiam opi. Hug. lxxix. dis. Nullus qui dixerat cardinales tũc posse creare cardinalẽ quod non est verum.

De his ĩ quib⁹ pos .§.XI.

sunt offendere cardinales. Et primũ est in electione ipsi⁹ pape. Si ꝯ ꝯsacrãtiã eligãt min⁹ idoneũ vl ꝓter pecuniã. vel ad pces alioꝝ. vl vt habeãt psonã magis sibi fauorabilẽ. vel alio respectu irrationabili qõ est grauissimũ pcm̃. Secõo si q̃rit ipe ꝛ procurat diuersis vijs eligi p se vel p alios. qõ est maxie ambitiõis. nã si appetere ep̃atũ vl ecclĩam curatã. nõ est absq̃ ambitiõe ꝛ psumptiõe fm̃ Tho. quãta erit in ambiẽdo ꝛ procurando curã oĩm fidelitũ. ar. j. q. j. principat⁹. Tertio in ꝯsulẽdo pape in negocijs ecclie ꝛ ppli xpiani ꝫ vtilitatẽ priuatã sui. vel alicui⁹ dñi tpalis. seu ciuitatis ad quã affinitatẽ. Sec⁹ si sincere ꝯsulat. ꝛ pura intẽtione cum maturaconsideratiõe. etiã si inde malũ vel dãnũ eueniat ecclie. de regu. iuris. c. nll⁹ li. vj. Quarto si procurat bñficia. vel ꝓlaturas ecclĩasticas scienter indignis. vel ob munera. vel pces vel affectiões carnales. j. q. j. sũt nõnlli. Quinto si querit habere seu recipit plura bñficia. in cõmẽdã vltra indigentiã fm̃ ꝯgruentiã sui status. cũ ꝫ sit auferre necessaria penuriã patiẽtib⁹. Sexto si circa ecclesias quas tenet in cõmendã nõ facit habere diligentẽ curã vt bñ officiẽt ꝛ idonei in eis ponãt. inq̃tũ põt. ꝛ saluti aĩaꝝ ꝓuideat. ꝛ reparatiõi ipaꝝ. cũ oporteat intrẽdere facere. Cõiter enĩ ecclie ꝛ abbatie q̃ dant in cõmendã. reperiunt male gubernari in spiritualib⁹ et temporalibus.

Septimo si q̃ secrete tractant in cõsilijs. vel sibi committunt a papa. nõ occulta tenear. sed reuelet alijs. ꝛ p cipue vnde ozri posset damnũ vel scandalũ. ꝓferendo aũt cũ psona fideli ꝛ discreta. p modũ ꝯsilij habẽdi. illi tñ imponẽdo in secreto nõ videꝝ illicitũ. Octauo in cõmissionib⁹ subtractis sup diuersis causis a papa. q̃ nõ iuridice ꝛ iuste. sed inq̃ sententia. amore odio. timore vel cupiditate. xj. q. iij. quatuoz. Nono si aduertẽs defectus notabiles in curia vel papa nõ corrigit seu admonet fraternaliter vt decet q̃ sperare põt inde emendationẽ. sed ex negligẽtia vel timore displicẽdi aut damnum incurrẽdi recitet. ij. q. j. si peccauerit. Decimo si ĩ vita sua. ꝛ uersatiõe nõ se exhibet exẽplarẽ in honesta te vite ꝛ grauitate moꝝ. sed vacat lasciuijs. venatiõib⁹. ludis. ꝛ alijs vanitatib⁹ mũdi. ex quib⁹ nimis scandalisant ecclĩam dei. viij. q. j. qualis. Undecimo circa familiã vt nõ teneat nimiã vltra ꝯgruentẽ sui status. ꝛ vl sit honesta. nõ vacans pcatiõib⁹. turpitudinib⁹. adulationib⁹. ꝛ detractionibus. quib⁹ plene sunt curie cõmesationib⁹. ꝛ ebrietatib⁹. Et officiales sui nõ sũt q̃rentes munera. aut displicibiles in ꝓbis. ꝛ rixosi. sed affabiles ꝛ humani ad oẽs venientes ꝛ q̃ non habeat iuuenes calamistratos vel comatos. aut inuestib⁹ diuisatos. ac sericatos ac si deberẽt ire ad nuptias. sed modestos in oĩb⁹ ꝛ sciat de eis si seruãt pcepta dei ꝛ ecclie.

Primo

Secũdo

Tertio

Quarto

Quinto

Sexto

Septio

Octauo

Nono

Decimo

Undecio

Duodecimo. Duodecimo vt nõ teneat aliquos familiares seu seruientes ea intentiõe principaliter. vt p seruitijs eoꝝ procuret eis bñficia ecclesiastica. q̃ hoc simoniacũ esset fm̃ Tho. ꝛ alios. Demũ nouerit se vt patres religiosoꝝ et pauperum. vnde ꝛ nõ sibi thesaurizẽt. vel consanguineis suis vltra congruitatẽ ꝛ indigentiã tribuant. sed pauperib⁹ ꝛ locis pijs largiant.

Q̃ papa debeꝝ dissipare gentes. q̃ bella volunt. Capĺm. iij.

DIssipa gẽtes que bella volũt. Ueniẽt legati ex egypto ꝛ ethiopia preueniat manus eius deo. ps. lxvij. sicut loquitur ps̃. ad dñm. ita ꝛ potest dirigi ad vicariũ suum sez papã. vt sit sensus. tu papa dissipa gentes que bella volunt. i. gentiles. seu paganos ꝛ thurchos. et sarracenos qui bella volũt agere ptra xpianos. iniuste detinẽtes ꝛ continue vsurpantes terras eoꝝ. mittendo ꝫ eos

exercis vt cruce signatus ad dissipandū eos. Sicut aliqñ factū ē t̄pe Bern̄.ad qō etiā hortat Euge. Et sicut etiā factū est p sanctū lodouicū regē francie sed b̄ hodie t̄pe opportuno.nā prius essent dissipāde gētes p̄iatnoz qui vt gētiles gehēne dediti bellāt adiuicē ex libidine dñandi.t cupiditate acquirēdi-Sed b̄ agere non debēt nisi exhortādo t arguēdo.t cum apparet manifesta iniustitia ecclīasticis censuris reprimēda. Cōtra ecclesiā ꝙo bellātes etiā gladio hostili resistendo. Et ad b̄ s.dissipandū t tollendū bella veniāt legati ex egypto. s. a diuersis ptib9 mūdi missi ad te.sed ex egypto educti. seu recedētes.i.a mūdana cupiditate t vanitate. Intercp̄tat enī egyptus tenebre t significat mundū tenebrosuz erroib9.cupiditatib9.t varijs vanitatib9 a quibus debēt esse semoti legati. Vñ Bern̄.ad eugenū. Tales tibi expedit in legationē mittere q̄ missi post auz nō cant.sz p̄m sequanť.p questū legationē nō extimēt. nec reqrāt datū.sed fructū qui ecclias nō spoliēt. sed emēdent. Et inducit Bern̄.de quodā dicto martino qui cardinalis existēs.legatus missus in patriā terrā auri t argēti tam pauper remeauit.vt pene expensis.t equis deficientib9 vix puenit florentiā.vbi cū eps loci donaret sibi vnum equū.cū accepit cū ipo reuersus ad curiā q̄ tūc erat pisis inde ad modicū eps florētinus vadēs ad curiā pro quadā causa quā ibi habebat.visitauit pdictū cardinalē martinū recōmēdans ei cām suā.cui martin9. decepisti me.nesciebā enī in curia tibi īminere negocium.tolle equū tuū.ecce in stabulo est.Narrat idē Bern̄.t de alio legato dicto Gottifredo.Qui cū exētratus fuisset quidā piscis interrogauit quātū ille venderet in foro t ei dari fecit pcū nec aliter recepit. Repsentat legat9 psonā p̄i de q̄ dicit Diere.xlix. Audituz auduī a dño t legatus sum missus ad gētes vel etiā aplōz tener locū. vñ t.ij. Loz.v.dicit. Legatiōe fungimur tanq̄ deo exhortante p nos.ō se debēt exhibere mītū exploratores als paz fructū afferūt.ad quod facit quod scribit.Esa.lvij. Multisti legatos tuos procul.s. in ecclīa.t humiliata es vsq̄ ad inferos.i.desecta p̄ter mala exēpla. Sed si bene se habēt sequit fructus qui subdit in p̄s.s. etbiopia p̄ueniat man9 eius deo. Etbiopia q̄ generat psonas nigras qui p̄ter adustionē caloris significat p̄uintiā vel patriam vitijs denigratā q̄ ex optib9 virtuosis legatoz recedit ab erroib9.t dissensiōib9.t sic puenit deū.i. iudiciū dei manus opm in bonū cōmutādo. Mittere aūt legatos ad diuersas patrias. vt ybis psuasibilib9. etiā humane sapiētie boīe reducank ad bonū. Nō ē b̄ dimittere fiduciā diuini auxilij.t in sua virtute ꝓfidere.sed vti prudētia humana.faciēdo qō ex pte nra possum9 in salutis p̄sidiū. In cui9 exemplū dixit iacob. Mitto nūc legationē meā ad dñm meū.s. Esau.vt inuentā gratiam in ꝓspectu tuo.s.ad placandū ira eius.nā venit obuiā ei ad reconciliandū se sibi. Bern̄.xxij.cū tñ haberet deum in aduitorē.nec ustud est ꝓtra statū cardinaliū.sz mutti cū regulariter sint assistētes. Nā et in hierarchia celesti ex suborta causa āgeli assistēres mittūť vt seraphin ad

Legati triplices.

Esaye purgādū labia. Esa. vj. Legatoz aūt tria sūt genera. Aliqui enī dicūtur laterales seu a latere missi.t hi sūt tñ cardinales legati. fm Joh.an.q̄uis Bern. dixerit etiā alios nō cardinales q̄ mittūť de curia. dici a latere missi.vt notat ipse Bern̄.extra d of.lega.c.excommunicatis.sed pmū vt verius tenet. Scdi dicunť locales.seu ppetuales q.d. ptextu ecclīaz suaz habēt legationē ex p̄uilegio ecclīe sue.vt archieps cantu. t eboracen̄. Tertij sūt tēporales seu nō a latere missi. Et isti sūt quicūq̄ alij missi a papa.siue de curia siue extra curiaz nō cardinales. Est aūt differētia inter istos q̄ ad q̄dā et p̄cipue q̄ ad absolutionē ab excōicatione p̄ter manum iniectionē violentā in psonas ecclīasticas. Nam primi legati possunt absoluere etiā extra termios sue legationis.dūmodo sint in via.extra de offi.leg.c. q̄ trāsgressionē. Et etiā si tales excōicati aliunde veniāt. de sen. excō.c.excōmunicam9. Scdi legati nō possunt tales absoluere. Tertij ꝙo possunt dū sūt infra termios sue legatiōis.t eos tm̄ qui sūt de puintia sibi cōmissa. Jtē legati de latere pñt ꝓferre bñficia in terminis sue legatiōis cū restrictione tñ q̄ babeť in.c.p̄senti.t.c.deliberatiōe. de offi.leg.c.officij. Alij ꝙo legati b̄ nō possunt nisi ex speciali cōmissiōe sibi facta. Qō si ecclia habet patronum laicū. nō pōt sibi ꝓferri p legatū nisi ei quē patronus p̄sentaret.codē mō si habet patronū clericū. cui patronatus cōpetit rōne sui patrimonij. extra de offi.lega.c.dilectus. Secus si clericus sit patron9 rōe ecclie.vel etiā si sit collegiū. q: tūc eo irrequisito pōt legatus ꝓferre. q: pōt qō maius est. s. ꝓferre ipas ecclias nō requisito epo. Sz De collatione beneficiorum. quericit Joh.an.in glo. vtrū cardinalis legat9 possit conferre beneficia. quoz collatio est deuoluta ad papā g la ficioz. ferre beneficia. quoz collatio est deuoluta ad papā g la ficioz. teraneñ. cōcilium. Rñdet q̄ potest fm Boff.t Jnno.et Buil.in speculo reprehendētes Vincē.qui dixit p̄ū. Et subdit Joh.an.q̄ certū est q̄ legat9 etiā de latere nō potest ꝓferre bñficia vacātia in curia romana sine speciali mādato.vt de p̄ben.c.lz.in fi.lib.vj.qō intelligo infra mēsem. vt eo.ti.statum9.lib.vj. Et nota q̄ vbi est legatus cardinalis in puintia vel alius habēs mādatū ipe ciale.sup hoc p̄nt tres ꝓcurrere in collatiōe alicui9 beneficij. s. papa legat9 t ordinari9. Et si apparet q̄s primo ꝓtulit.nō est dubiū. Si ꝙo nō apparet tūc seruādū est quod habeť de p̄bē.c.si a sede.li.vj. vbi dicit q̄ cū a papa vel legato eius vni t ab ordinario alteri codē vic idē beneficiū ꝓferat.nec apparet q̄ collatio fuerit primo facta. erit potior ꝓditio possidētis. Sz si neuter possideat ꝓtulit.vel legat9 p̄ter ꝓferēdus amplioremis cui papa ꝓtulit.vel legat9 p̄ter ꝓferēdus. erit p̄ferendus.

De auctoritate legati de latere. §.I.

Legat9 de latere pōt

ꝓfirmare electiōes epoz.t archiepoz.t exēptoz.in puintia sibi decreta.b̄ aūt non possunt facere alij legati nisi habeāt sup hoc speciale mandatū. vt de ele.c. si abbatē. li.vj. potest etiaz legat9 de latere dare licentiam abbati subdito īmediate apostolice sedi licentiā transeundi. s.a suo monasterio ad epatum qui als trāsire nō pōt.s.sine licentia pape vel legati. vt in.d.c.si abbatē. Et dicit ibi glo. q̄ idem iudiciū est de transeundo de vna abbatia ad aliā. Sed si abbatia sit subiecta episcopo.nō transibit ad aliā sine licentia saltē epi. Item legatus de latere fm Bern. potest cognoscere de causis contra exēptos. quia per p̄uilegia eximunť a potestate epoz t huiusmodi.nō aūt a potestate legatoz.sed alij legati qui non sunt a latere.hoc nō possent nisi haberēt speciale mandatū cōtra p̄uilegia illoz.extra de offi.le.c.q̄ translatā onem. Sciendū etiā fm Jnno.q̄ si legatus aliquē excōicatus nō pōt eū absoluere. Sed si exiuit reuersus post municauerit dū enī est in puintia sibi decreta si est reuersus q̄s reuersus fuerit poterit absoluere t etiā ante egressuz si est legatus de latere. Nullus legatus etiam de latere potest cōferre vel reseruare ecclesias cathedrales. vel regulares. vel collegiatas. vt habetur de ele.c. de liberatione. lib. vj. t dicit ibi glo. q̄ conferre vel reseruare ecclesias est ꝓferre vel reseruare ipam p̄mā dignitatē de ecclesia.puta epatum.plebanatum.abbatiam.p̄ozatum et his similia. Non aūt p̄hibeť ꝓferre beneficiū. hoc est canonicatū dictaz ecclesiaz. Jtē legati quicūq̄ nō possunt ꝓferre vel reseruare dignitates i ecclesijs cathedralibus.que sūt p̄ncipaliores post dignitatē episcopalē

Primo

Secūdo

Tertio

Quarto

in illis ecclesijs ad quas.s.dignitates puenit̄ p electio/
nē. vt archipsbyteratus.archidyaconat⁹. ꝓpositatus et
hmōi. vt in.d.c. de liberatōe. Si ergo ī eccl̄ia cathedra/
li essent due dignitates.puta archipsbyterat⁹. z archi/
dyaconat⁹. z vterq; haberet̄ p electionē illā q̄ maior ha
beret̄ nō posset dare legat⁹. Que aūt sit maior illaꝝ. di
cit ibi glo. q; ꝫ archidyacon⁹ sit maior in platiōe. de qua
maioritate hic intelligit̄. tñ in ꝫ inspiciend a est ꝓsuetu
do loci. his enī habet̄ prior post epm. vt q̄ post capl'o et
Quinto uocat capl'm. ille dicit̄ maior. Alliā ergo dignitate infe
riorē in illa eccl'ia puta archypsbyteratū. dare posset le/
gatus. vel etiā illā maiorē. si nō p electionē sed collatio/
nē epi daret̄. Itē legati etiā de latere nō possunt ꝓcedē
re alicui in generali vel speciali. vt recepta resignatione
beneficioꝝ ab illis q̄ habēt ipsa bñficia. possit ille cui fa
cta est talis resignatio ꝓferre ea alteri. de elec. de libera/
tione. li. vj. vbi dicit glo. q; etiā nō pōt cōmittere legat⁹
vni q; recipiat resignatiōz bñficij. z cōmittere alteri ꝑso
ne. q; postea illud ꝓferat. qz qua rōne vni z eidē cōmutē
do resignationē z collationē dar̄ via ad vacaturas ec/
clesiaꝝ cadē rōne daret̄ via ad idē cōmittendo diuersis
ꝑsonis. arg. de elec. c. j. li. vj. Pōt ergo legat⁹ recipe per se
re. sed nō pōt hoc alteri cōmittere vt faciat. Et ꝫ qz faci
lius p istū modū fieret fraus ad vacaturas. q̄ p illū. pu
ta tñ q; legat⁹ bñ possit cōmittere alicui. q; recipiat resi/
gnationē alicui⁹ beneficij. z recepta resignatiōe. cū bñfi/
cium vacat. bene posset eidē vel alteri cōmittere. q; illud
beneficiū ꝓferat. Et p hāc decretalē attēdi posset. q; ꝫ
Septo eps possit generaliter tradere potestatē officiali. vel vi/
cario suo ꝓferēdi beneficia vacātia. de offi. vica. c. fi. nō
tamē alteri quē officialē nō ꝟstituer̄et. Itē legat⁹ nō po
test ꝓcessum delegati impedire. aut ei⁹ sententiā irrita/
re. sed potest eū ꝓfirmare z exequi. extra de offi. le. c. stu/
duisti. Et rō ibi ponit̄ qz mandatū speciale deroget ge
Octauo nerali. Nō posset etiā legatus de latere deponere epm.
nisi ei specialiter papa hoc cōmisisset. de trāsla. c. j. sed p
byterū posset deponere ad tūctis tibi alijs epis. Om/
nes reseruationes quozūcūq; bñficioꝝ facte a quocunq;
legato etiā de latere auctoritate legatiōis. z decreta inē
posita sup ipis. necnō denūciationes. inhibitiones z ꝓces
sus. quilibet p eū vel p executores deputatos ab eo ba/
bitos circa ipa dūmodo ad collationē cozūdē beneficio
rum iā vacantiū nō sit ꝓcessum finita legatiōe viribus
eu⁹ cuanē. z nihil valēt. Nec executores dici possunt vl
teri⁹ bñficia tal'r refuata ꝓferre. de elec. c. pñti. li. vj. Itē
si legat⁹ in aliqua cathedrali vel collegiata eccl'ia fec ali
quā reseruationē aliā illa pendēte nō pōt facere ī cadē.
Nec etiā postq̄ aliq̄d refuauerit alicui bñficium ad
collationē primēs cuiuscūq; aliud. q̄d ad collationē per
tineat. q̄diu reseruatio pēdet sibi reseruare non potest.
Et si secus fecerit nihil valet. vt in dicto. c. pñti.

Finitur autē legatio .¶. II.

quattuoꝝ modis fm Joh. an. in glo. ibi. Uno mō si da/
tus fuerit legat⁹ ad tps determinatū. finito enī tpe fini
ta est legatio. vt de offi. dele. c. de causis. Scōo q̄n lega/
tus est reuocat⁹. ff. ō iudi. l. iudiciū. Tertio q̄n egressus
est legationē aīo nō redcūdi. Legationē ideo dixi. quia
si esset egressus aliā puinciā is qui est legat⁹ in pluribꝫ
ex quo nō est egressus legationē nō expirauit ei⁹ iurisdi
ctio. vt de offi. lega. nouit. Si enī legat⁹ in qualibet pte
legatiōis existēs in risdictionē exequit̄. sicut eps in qua
libet sue dyocesis. de offi. ordi. c. cū eps. li. vj. Quarto si/
nit̄ legatio ꝑsonalis morte ipius legati. nō aūt morte cō
stituētis ipm. vt eo. ti. c. legatus. lib. vj. ꝑsonalis ideo di
xi. qz si esset realis. puta qz cōpeteret dignitati. nō expira
ret morte legati. vt de offi. dele. c. qm̄ abbas. z qd̄ dictū
est his modis finiri legationē intelligit̄ in sua ꝑsona et
quo nō cepta p delegatos. Nā quas causas cōmisisset.
et res nō esset integra. finito ei⁹ officio. s. delegati. durat
illi⁹ delegati ptās. vt de offi. le. c. fi. Et est mirabile. qz iu
risdictio delegati allegato bñ ꝓpetuat̄ p citationē z aliū
iudicialē. actū sed notificatio inhibitio z decretū nō per
petuāt iurisdictionē executoris hoc z alios ꝓcessus faci
entes. Sed reseruationes bñficioꝝ sūt odiose. ꝓpter duo.
qz p eas dat̄ via ad vacaturas. z qz iudicat̄ ordinarie
ptāti. Unde sunt restringēde. z ideo cessant finita legatio
ne. Sed ptās executoꝝ datoꝝ a papa sup gr̄a facta et
re integra z sup faciēda re integra. nō bene ꝓdurat post
mortē pape. qz papa pōt ius ad vacaturas dare. ꝫ non
sic legatus. bene ergo pōt legat⁹ donec durat in officio
impedire ordinariū in ꝓferēdo sed finito officio nō. hec
Joh. an. Cōstitutiones facte a legato in sua puincia duꝝ
rāt postea ꝓpetuē. ꝫ de puincia sit egressus. vel sit mor
tuus. secus si causam delegēt qz egressis eis de puincia
nō durat iurisdictio delagatoꝝ. nō aūt si legatoꝝ. z iscēs
sum citatio ꝓcesserit. extra de offi. leg. c. fi. Itē collatio be
neficij p legatū sedis apo. alicui facta nulli⁹ momenti ex
istit. si in ea nō fuit habita mentio de alio beneficio. qō
prius obtinebat. Et q̄rit Joh. an. in glo. ibi. Quid si le/
gatus ꝓprio motu. z b exp̄sso in litteris ꝓcessiōis ꝓfert
alicui bñficiū habēti aliud bñficiū nō facta mentioe de
illo. nūquid valet collatio talis sic̄ valeret si eo casu pa/
pa alicui ꝓtulisset. vt dicit̄ de papa. c. fi. ꝓprio motu. de p
ben. li. vj. z videt̄ q; nō. qz papa nō est subiectus legib⁹
vt legatus. C. de legi. l. digna vox. Unde aliud in papa
aliud in legato. Sed ꝓtrariū credo. Sicut enī ordinari
us ꝓfert alicui bñficiū habēti aliō tenet collatio. ꝫ vtrūq;
retinere nō possit. sic z legatus si ꝓferat. tenebit colla/
tio. ꝫ vtrūq; tenere nō possit. z facit. ē. de rescrip. c. gra.
li. vj. Hoc igit̄ intēdit decretalis. q; sicut impetrās bene
ficium a papa tenet̄ de beneficio qō habet. q̄tūcūq; sit
modicū. facere mentionē. sic impetrans a legato. alis nō
valebit collatio. qz impetratio surrepticia est. vbi ꝙo nō
impetrauit sed legatus contulit in quo peccauit ille cui
facta est collatio. certe in nullo. vñ credo tenere. Legat⁹
etiā de latere nō potest se intromittere de his que pape
specialiter reseruant̄. vt de trāsla. epoꝝ. cessionib⁹ sum/
missionib⁹ vn⁹ ad altez z hmōi. extra de offi. dele. c. ni/
si. z c. post trāslationē. nisi q̄ reperiunt̄ in iure eis ꝓcessa
vel si sup aliquib⁹ coz haberet specialē auctoritatē a pa
pa. Item nota q; de iuregentiū est legatoꝝ. nō violan
doꝝ religio. dis. j. ius gentiū. Ubi dicit glo. q; si quis le
gatū. vel amicoꝝ. vel hostiū impedit. fm leges traditur
hostib⁹ vt seruus illoꝝ. ff. de lega. l. fi. fm canones est ex
cōmunicandus. vt. xxiij. dis. si quis. Ubi dixit alexāder
papa. Si quis legationē impedit nō vnius sed multo/
rum profectū auertit. z sic multis nocet. ita multis argu
endus est z bonoꝝ societate priuand⁹. Et quia dei cau
sam impedit z statum conturbat eccl'ie iō ab eius limi/
nibus arceatur. De auctoritate z potestate legatoꝝ ad
quantā z ad que se extendat. diffuse ponit speculator in
ti. de legatis.

Titulus. xxij. de statu sūmoꝝ pontificū. De gl'ia z ho
nore summi pontificis. Capl'm primū.

Inuisti euz paulo

minus ab angelis gloria et honore coro/
nasti eum z constituisti eum super opera
manuū tuarum ps. viij. Loquitur pro/
pheta ad patrē omnipotentē de filio suo
incarnato. vt introducit ap'lus auctoritatem ipsam ad
Heb. j. c. scribens. Qui. s. dei filius inc̄natum homo fac⁹.

Titulus Vicesimussecūdus

mortalis.minor fuit inuētus angelis. qui sunt immortales.sed sctitate ⁊ auctoritate maior. Coronatus vtiq; gloria īmortalitatis in resurrectiōe.honore veneratiōis in ascēsiōe.q; tremūt vidētes angeli. Et iudiciaria potestate in fine sublimatus ꝓstituꝰ est sup oēs creaturas. Data est mihi oīs ptās. vt ait ipe Matth vltī.in celo et in terra. vt in noīe iesu omne genu flectat celestiū terrestriū ⁊ infernoꝝ.ad Phil.ij. Et q; recedēs a nobis sua pñtia corpali vicariū suū reliquit in terris.s.sūmū pontificē qui papa dicit quasi pater patrū. ideo ꝓgrue hec verba de papa possūt exponi. Est enī papa vt ait Hostien. maior hoīe.sed minor angelo.q; mortalis hō.maior tñ auctorate.⁊ ptāte. Neq; enī angelꝰ pōt ꝓsecrare corpꝰ ⁊ sanguinē xpi.neq; absoluere vel ligare.cuiꝰ rei iuris dictio plenarie est in papa.nec ordinare vel indulgentias dare ⁊ hmōi. Est glia ⁊ honore coronatꝰ.glia cōmendatiōis.q; nō solū beatus dicit.sed ⁊ btissimus. Quis eū sctm dubitet.quē apex tāte dignitatis attollit.di.xl. nō nos. Honore coronat veneratiōis vt osculent fideles pedes eius.maior veneratio fieri non pōt.pē.xcix. Aid orare scabellū pedū eius. Coronat ⁊ magnitudine auctoritatis.q; cūctos ipe iudicaturꝰ.a nemine est iudicādus.nisi deprehendat a fide deuius.di.lx. si papa. Uñ et triplici corona aurea coronat. Et est ꝓstitutus super omnia opa manuū suaꝝ ad disponendū de omnib inferioribꝫ.ipe aperit celū.mittit reos ad īfernū. ꝓfirmat imperiū.ordinat totū derū. Quia ergo sibi data est cura de omnibꝫ.vt docet Bern.ad eugeniū attēdat ad ea que sunt in se.⁊ ad ea que sunt sub se. et ad ea que sunt circa se.⁊ ad ea que supra se sunt.

Primo attēdat q̄ sūt .§.I.

in se. Ait te inquit.idē incipiat ꝓsideratio tua nō solū autēa te.sed in te firmat quocūq; euagat.ad te reuoces eā cū salutis fructu. Sic exeat.vt te nō deserat ꝓtra salutē ꝓpriā cogites nihil. Minꝰ dixi ꝓtra ꝓter dixisse debuerā. Quicqd se ꝓsiderationi offerat qđ nō quoq; modo ad tuā ipsius salutē ptineat respuendū. Et hec tui consideratio in tria quedā diuidat. Si ꝓsideres.quid.qs. et qualis sis.quid in natura.quis in psona.qualis ī moribus seu vita. Quid verbi gra homo.qs papa.qualis benignꝰ.māsuetus. vel tale quid. Considerādo qd sis.occurrit.q; homo aīal.s.rōnale ⁊ mortale.⁊ ex hac cōsideratiōe tibi fructus occurrit. vt mortale qđ in te est rationale humiliet. Et rursum.rōnale mortale confortet. A facie ꝓsideratiōis tue occurrat tibi hō nudus.⁊ pauper.⁊ miser.et miserabilis hō.dolēs q; hō sit. erubescēs q; nudus sit.ploras q; natus sit homo ad laborē nō ad honorē. Homo natus de muliere.ait Job. ⁊ hoc cū reatu.breui viuēs tpe.ideoq; cū metu.repletꝰ multis miseriis.⁊ ꝓterea cū fletu ⁊ vere multis q; cum anime ⁊ corporis simul.quid enī calamitate vacat nascēti in petō, fragili corpe ⁊ mēte sterili. Uere ergo repletus cui infirmitas corpis ⁊ fatuitas cordis cumulat. traduce sorde mortis additōe salubris copula.⁊ vt cogitās te sūmus pontificē.attendas pariter ⁊ vilissimū cinerē esse. Considera quis sis.q; s.pontifex sūmꝰ. Et nūc audi canticū meū. equidē munus suaue.ſ salutare. Mōstruosa res gradus summꝰ.⁊ animꝰ infimꝰ sedes ꝓma.⁊ vita ima. Lingua magniloqua.⁊ manꝰ otiosa. Sermo multus.⁊ fructus nullus. Vultus grauis.⁊ actꝰ leuis. ingēs auctoritas.⁊ nutās stabilitas. Admoue speculū. inspice tñ ⁊ tu.ne forte ⁊ si sit vñ merito placeas tibi.⁊ id quo debeas displicere nō desit. Dīa sibi desūt.qui nil sibi deesse putat.quid si summꝰ pontifex sis. nūquid q; sūmꝰ pontifex ideo summꝰ. infimum nouis esse. si summū te putas. Quis summꝰ.nisi cui addi nō pōt. Grauiter erras si te illū existimas. Tu ꝙ̄ considera.non consumatione summū te dici.sed comparatiōe non meritoꝝ sed ministerioꝝ.summū dixerim plane inter ministros. Consideres ergo ait idem in fine quarti libri.ianuā romanā ecclesiam cui ꝓtes matrē esse ecclesiaꝝ.nō dominā. Le ꝙ̄ nō dominū episcopoꝝ.sed vnū ex his. De cetero cō sidera oportere te esse formā iusticie.sanctimonie specu lum pietatis exemplar.assertorē veritatis.fidei defenso rem doctorē gentiū christianoꝝ ducē.amicum sponse paranimphū.deri ordinatorē.pastorē plebium. magistrū insipientiū.refugiū oppressoꝝ paupeꝝ aduocatum.miseroꝝ spem tutorē pupilloꝝ.iudicē viduarū. oculum ceccoꝝ.linguā mutoꝝ.baculū senū. vltorem sceleratorum.maloꝝ merū.bonorū gloriam. virgam potentum. malleū tyrannoꝝ.regum patrē.legū moderatorē. canonum dispensatorē.vtilis terre lumen.sacerdoū altissimi. vicariū christi.christū domini: postremo deū pharaonis.intellige que dico. ꝙ̄ inde si cōsideras quantus es.cogita tertio etiā qualis. Et hec ꝓsideratio ita te in te.nō infra deūci.nō supra attolli. nō euadere ilongius.nō extendi in latius. Tene mediū si nō vis perdere modū. Locus medius tutus est. Deniq; longitudo, sez nimia ex terminū habere solet.⁊ dilatatio scissuram. altitudo ruinā.et profundū absorbitionē. Hiunt ꝙ̄ longum dico cū homo longiorē sibi promittit vitā. qđ nō facit prudens.latū sibi facit actū. cū in superfluas anxius extendit curas. quas temperantia moderat. Altum vero cū de se plus pſumit a quo iustus se cōtinet. ꝙ̄ profundū ꝙ̄ cum plus debito se deiicit. cui fortitudo resistit. Sane in considerādo qualis sis.etiā qualis fuerīs ad memoriā reuocandū.conferēdo posteriora priorib. Profeceris.ne in virtute.in sapientia in intellectu. in suauitate morū. An forte.quod absit.ab his defeceris. patientior sis.an impatiētior. Soluto iracundior.leuior. ue.insolentior.an humilior. affabilior. an austerior. exorabilior.an difficilior. pusillior animo.an magnanimior. ſ.seuerus magis.an plusculū dissolutꝰ.timoratior. an cōfidentior plusq; oportet q; latus tibi pateat campus in hoc genere cōsiderādi. Nō eris innocēs. si aut puniendus. In tribulationibꝫ quoq; qualē te inuenieris.nolo.dissimules. Si constanter in ruis.⁊ dolentez in alienis gaude recti cordis.hoc est. Fugienda est etiā ociosas mater nugaꝝ.nouerca virtutum inter seculares nuge sunt.in ore sacerdotis blasphemie. Interdū tamē si incidāt ferende fortassis.referende nunq; fide ad canonos moueris.fidius moues.

Scdo admonet eū .§.II.

considerare que sub ipso.sunt. et hoc est totum mundū in cuius signū ⁊ figurā fuit. q; ⁊ ante resurrectionem et post resurrectionē.apparente domino discipulis nauigātibꝫ solus petrus in mare se misit.⁊ sic venit ad ipm. alijs navigio venientibus. Mare hoc seculū est. aiunt ipse Bern.⁊ aque multe sunt ppli multi.naucule plures particulares ecclie.apostolis igitur ceteris cōmisse sunt particulares prouintie. vt iohanni grecia. matheo ethiopia.bartholomeo india.iacobo hierosolyma.⁊ huiusmodi.petro ꝙ̄ totus mūdus. Sic igitur omnis debitor est successor petri pontifex summus. Sapientibus et insipientibus iudeis et gentibus.non vt prosit tantum.sed vt prosit in sollicitudine multa.vt operam det vt increduli conuertantur ad fidem. Conuersi nō auertantur. auersi reuertantur. Pozro peruersi ordinent ad rectitudinem subuersi ad veritatē reuocentur. subuersores inuictis rationibus conuincantur. vt vel emendent, tur ipsi. vel si fieri non potest auctoritatem facultatēq;

perdant. alios subuertendi vt hereticos ⁊ scismaticos. Horat etiã ipe Bern. ipm. l. papã admittendũ ꝓdicatores ad paganos. Exẽplo Greg. pape. qui misit augustinũ ad anglicos. ⁊ cos traxit ad fidẽ admonet ⁊ ambitiosos reꝑimere dicẽs. An nõ limina apoꝝ plus iamdat palatiũ vestrũ an nõ quotidie ei⁹ tota die relucẽt ꝙ disciplina insudat. an nõ spolijs eius oĩs italica imbuat ac inexplebili auiditate rapacitas ꝛepbendit. exinde de iniustis ⁊ nimijs appellationibꝫ. q̃ fiũt ad curiã dicens Quousq; nõ cuigilat ꝑsideratio tua ad tantũ appellationũ ꝙfusionẽ ⁊ abusionẽ. q̃ ꝓter ius ⁊ ꝓbas ꝓter morẽ et ordinẽ fiunt. Nõ locus. nõ modus. nõ tẽpus. nõ causa discernit. aut ꝙsone ꝓsumunt leuiter passim plerũq; et nequiter volẽtes malignari. Nõne his potissimũ terreri solebãt. Hũc terrori ipi ex his magis fiũt atq; id bonis antidotũ versũ est in venenũ. Et ꝯcludit in hmõi dicẽs. Prorsus fauẽde ⁊ manutenẽde sunt appellationes sed quas extorsit necessitas nõ calliditas adinuenit. vsurpatorie sunt hmõi omnes non subuenientes in necessitate. sed opitulãtes iniquitati. Admonet exinde abstinendũ ab auaricia ⁊ muneribꝫ dicẽs. Precs ⁊ singulariter ad ꝗd. Nũquid vt de subditis crescas. nequaq; sed vt ipe de te principẽ te ꝯstituerũt sed tibi non tibi. Alioquin q̃ pacto te reputas sup̃iorẽ his. a quibꝫ bñficiũ vẽdicas. Parui deiectiq; est animi de subditis nõ ois nihil turpi⁹. Auaricia aũt longo a te esse supra cernis. ad te pinde scripserim ista. non ꝓter te. Nempe q̃ tibi scribit. soli ꝓdesse nõ decet hic locus ad auaricia caput a quo vitio imunis satis tua opinio est. An ⁊ opus tu videris. Exẽplificat de duobꝫ archiepis. s. colonien. et maguntino. quoꝝ vn⁹ magnã summã auri obtulit vt episcoparet. sed vacuus redijt. alter iudicat⁹ idone⁹ post gratiã receptã in recognitionẽ aliq̃d sponte dedit. q̃ sibi restitui fecit. Inuebit ꝓtra exemptiones ⁊ dicens. Subtrahunt abbates epis epi. archiepis archiepi. patriarchis siue ꝓmatibꝫ bona spolia hec. mirũ si excusari queat. vel opus sit facritãdo. ꝓbatꝫ vos habere plenitudinẽ potestatis. sed vtrũ debeatis quẽstio est. Inducit exemplũ de ordinibꝫ angelorũ qui ita ordinantur sub vno capite deo. ꝙ etiã inferiores ordines superioribꝫ subjiciunt. Et loquit de exemptionibꝫ vel dispensationibꝫ q̃ absq; causa rõnabili fiunt. ex quibꝫ sequunt. vt ipe ait. insolentie. dissolutões. dilapidatiões. simulationes. scãdala. odia. ⁊ inter ecclesias. inimicicie graues perpetesq; discordie. ⁊ subdit Ber. Nõ ꝓhibeo dispẽsare. sed dissipare. Nõ audis vt ignores dispẽsatores vos positos in edificatiõe. nõ in destructiõe. Deniq; querit. inter dispẽsatores vt fidelis quis iueniat. Ubi necessitas vrget. excusabilis dispẽsatio est. vbi vtilitas ꝓuocat ꝓia. Nam cũ nihil boꝝ est nõ plane fidelis dispẽsatio sed crudelis dissipatio est. Demũ sollicitat eũ ad faciendũ obseruare decreta. que ipse eugenius ꝓmulgauerat in remen. cõcilio spectãtia ad honestatẽ habit⁹ clericoꝝ. ⁊ circa ꝓmotionẽ indebitã ordinũ. q̃ male obseruabant.

Tertio admonet de .ℌ. III.

bis q̃ circa te sũt. Bern. ad eugenũ. iij. li. dicens. Et si ipsa etiã sub te sint. tñ ꝓpria ⁊ ea importuniora circa hmõi ꝯ sobria ⁊ intẽra ꝑsideratõe opus est. Hec inquã circa te sũt. clerus ⁊ populus tuus cui spũaliter episcoparis. ac ꝙ hoc specialis cure teneris debito. hi quoq; q̃ tibi quotidie assistũt seniores ꝑsonarum tibi iudices ⁊ qui de domo ⁊ mensa tua sunt capellani. ⁊ cubicularij. militum cui ꝯ diuersis deputati officijs in obsequiũ tuũ. hi sunt qui nõ verent iusticiare dilectam. ⁊ antecq; velit. Primo quidẽ clerꝫ illũ ordinatissimũ esse decet. exquo precipue in oẽm ecclesiã cleri forma ꝓcessit. Deinde q̃ perperam agit te ꝓsente id tibi turpius. Interest gloriosissimi tue. vt quos oculis habes ita ordinati. ita sint informati quatin⁹ toti⁹ honestatꝫ ⁊ ordinis ipi speculũ ipsi sint forme. inuenianꝫ ꝑ ceteris oportet expediri ad officia. idonei ad sacramẽta ad plebes eruditãdas solliciti circũspecti ad semetipos custodiẽdos in omni castitate. Quid de pplo loquar. ppli romani⁹ est. Nec die uius potui nec expssius. cũ totũ aperire de tuis christianis parrochianis quid sentio. Quid tãotũ seculis ꝯ proteruia ⁊ fastus romanoꝝ. gẽs insueta paci. tumultui assueta. gẽs ĩmitis ⁊ intractabilis vsq; adhuc subdi nescit. nisi cũ nõ valet resistere. En plaga tibi incumbit cura bãc. Noli diffidere. curã exigeris. nõ curationẽ. Deniq; audisti. curã illi⁹ habe. ⁊ nõ cura vel sana illum. Quẽ dixit quidã. Nõ est ĩ medico semp relcu et vt eger At meli⁹. De tuis ꝓpono tibi. Paulus loquit. plus oĩbus laborauit. nõ ait plus oĩb⁹ ꝓfuit aut plus oĩb⁹ fructificauit. Nouerat hõ. quẽ docuit deus. q̃ vnusquisq; ꝑm suũ laborẽ accipiet. nõ ꝑm ꝓuentũ. Et ob hõ in laboribus ponus ꝯ in ꝓuentib⁹ gloriandus putauit. sicut alubi quoq; habes ipm dicentẽ. in laboribꝫ plurimus. ita queso. fac tu qõ tuũ est. Mã de⁹ qõ suũ est satis absq; tua sollicitudine ⁊ anxietate curabit. Plãta. riga. sercurã. ⁊ tuas explicuisti ptes. sane incrementũ. vbi voluerit dabit deus. nõ tu. v bi forte noluerit tibi disperit nihil. Offie papale negociũ illi agũt. s. romani. Quem dabis mihi de rota maria vbe. qui te in papã nõ receperit ꝓcio. seu spe precij nõ interuenierẽt. Et tunc potissimũ volũt dñari. cũ ꝓfessi fuerit seruitutẽ. Fideles se exponẽt. vt oportuni⁹ fidelibꝫ noceãt. Et boc nõ erit cõsilijũ tibi a quo se arcẽdo nõ secretũ. quod se nõ ingerant. ante oĩa sapientes sunt vt faciãt mala. bonũ aũt facere nescĩũt. bi inuisti terre ⁊ celo vtriq; iniecere manꝰ impij in dꝫ. temerarij in sancta. seditiosi inuicẽ. emuli in vicinos inhumani in extrancos. q̃s neminẽ amãtes amat nemo. Et cum timeri affectant ab omnibꝫ. omnes timeant necesse est. bi sunt qui subesse non sustinẽt. presse nõ nouũt superioribꝫ infideles. inferioribus importabiles. Di inuerecundi ad petendũ. ad negandum frontuosi. bi importuni vt accipiant ingrati vbi acceperit docuerunt linguam suam blanda loqui cum operent exigua largissimi promissores. ⁊ parcissimi exhibitores. blandissimi adulatores. ⁊ mordacissimi detractores. simplicissimi dissimulatores. ⁊ maligissimi proditores. Inuebit exinde contra honorem exteriorẽ. ⁊ apparatũ curie dicens. Uides omnẽ ecclesiasticũ zelus feruere sola pro dignitate tuenda. honori totum datur. sanctitate nihil aut parum. Si causa requirente paulo submissius agere. ac socialius te habere temptaueris. Absit inquit nõ decet tempori nõ congruit. maiestati nõ ꝓuenit quã geres personam attendito. De placato dei vltima mentio est ꝙ iactura salutis. nulla cunctatio nisi q̃ sublime est hoc salutare dicam⁹ ⁊ q̃ glia redolet. id iustũ. ita omne humile. ꝓbo dicãt inter palatinos. vt facili⁹ q̃ esse ꝯ qui apparere velut humil' inuenies. timor dñi simplicitas reputat. ne dicã fatuitas. Uirũ circũspectũ ⁊ amicũ ꝓpe ꝙsie calũniant. hypocritã porro amatore quietis et sibi interdũ vacantẽ iutilẽ dicũt. Quid q̃ tu cuigilas nedum adhuc ad istos qui circũdederũt te laqueis mortis. Scio vbi habitas incredule et subuersores sunt. lupi non oues sunt taliũ tu es pastor vtilis consideratio. qua forte inueneris. quomodo si fieri possit. conuertas

cos ne ipsi subuertant re. S. dura fronte sunt durato er tu ecōtra tua. Nihil rādux qō durior nō cedat. Nō est ingaacua ꝓsideratio.q̄ intrēdis disponē domui tue pu.dere his q̄ sinu tuo.z in gremio tuo sūt. Audi paulū si quis domui sue pesse nescit.quō ecclesie dei diligēs tiam habebit. Et hec dicēs. Nō te moneo sūmus occupatū intrēdere infimis z minimis impēdere qō maxis debes.at illa pteagēs p te etiā oportet.puideas. q̄ p te de his puideāt vacuū.prius a sollicatudie reruz minoz et vnilū oportet esse aim tā magnis z tāmultis intētū reb. Oportet esse libex quē nulla sibi vēdicet violēta occupatio.oportet esse in genuū quē nulla deorsū trahat indigna affectio. Oportet esse rectū.quē nulla seorsū auertat sinistra intētio. Oportet esse cautū.quē nulla subeat furtiua suspitio. Oportet esse vigilē.quē nulla a sese abducat pegrina z curiosa cogitatio. Oportet esse firmū.quē nulla ꝓcutiat repēntina turbatio. Oportet esse iuictū quē nulla fatiget ꝓtinua tribulatio. Oportet esse amplū.quē nulla coerceat rei tpalis amissio. his te nō dubites z bonis priuandū z ferendū mal. Si aīm diuidēs.z dei rebus ei tuis pariter reiculis noluerit impiri. Procurād⁹ quē iplices.q̄ p te molat.p te dico nō rectū. Quedā p temet facies.q̄dā p te z alios sit.q̄dā p alios z absq̄ te .nō est q̄ inter ista dormiter ꝓsideratio tua.q̄rēd pinde fidel z prudēs.quē ꝓstituas sup familiā tuā. Fidelis vt non fraudet. Prudēs vt nō fraudet. Adhuc inutil est. si rem tū desit.s.auēras.tali.s.fideli z prudēti.subdēdi sūt oēs. nullū patiat ꝑdictorē nemo q̄ dicat cur fecisti sic. vt potestatē habeat excludē.z admittere q̄s vult.mutare ministros trāsferre misteria ad q̄s z q̄n ve lucrū. Ita timori sit oīb⁹.vt sit z vtilitati pūt oīb⁹.vt oīb⁹ pūt.et de oīb⁹ clādestinas z suspitanes delationes nō recipias aduersus eū.sed magis detractiōes cēseas. Et hāc tibi velum genālē ꝓstituere regulā.vt oēm q̄ palā verē dicere q̄ i aure loc⁹ est.suspectū habeas. Itaq̄ vn⁹ oīb⁹ faciēda iūgat z vni oēs rideāt tu ille habeas fidē vacās tibi ecclie dei. Et q̄ min⁹ aut fidel inueniat. aut prudēs fideli pot⁹ cōmittēdū. Sane z duob⁹ tut⁹ b ꝙq̄ sit idone⁹ nō repit z si min⁹ fidelē sustinē pot⁹ ꝓsulo q̄ te imergere laboranto huic. Memro saluatorē iudam yconomū habuisse. Deinde repbendit epos.q̄ nimiā diligētiā habēt de tpalib⁹ facultatib⁹.z quasi nullā de aīab⁹. Et p⁹ plura subdit.nō oportet vt vitia dom⁹ tue vltim⁹ scias.q̄ q̄ plurimis nouimus ꝓtigisse. Qua ꝓpter vt dixim⁹.ali⁹ alia dispēset.ō disciplina tu puide. Illō nemi credas. Si insolentior cozā te. vl sermo insonuerit vel habitus apparuerit.man⁹ tua sup eiusmodi tu vlciscere iniuriā tuā. Impunitas ausum parit.ausus excessum. Donū epi decet seritudo.decet modestia. decet honestas.quoz disciplina custos.sacerdotes domestici aut ceteris honestiozes.aut oīb⁹ fabula sūt in vultu.in habitu z incessu illoz q̄ circa te sūt nil residere impudicū.nil indecēs patiar⁹. Discāt a te coepi tui comatulos pueros.z cōptos adolescētes secū nō habere. Certe inf mitratos discurrere calamistratores nō decet. Nec austeritatē tm̄ suadeo tibi.sed grauitatem.illa infirmiozes fugat.hec reprimit leuiozes.illa odibilē hec incontēptibilē reddit. Qui hac mediocritate gratius vt nec de seueritate sis oneri.nec de familiaritate ꝓtrui.in palatio papā.domi te patrēfamilias exhibeas.amēt te domestici tui.si nō facito vt timeāt. Utilis semp custodia oēis.q̄ tm̄ affabilitatis grām nō excludat.ille ꝓuenienti oz auidus si actu quidē seuer⁹ sis.vultu seren⁹.ꝓbo breuis. Capellani tui nō sint sine honore.his z tenti sint q̄ tu puideris illis.tu vide ne egeāt sup b ꝙq̄ forte ab aduētantib⁹ petere deb̄ hendes.iudica grezitā.idē de ostiarijs.idē de ceteris officialib⁹ decernendū.

Quarto de his q̄ §. IIII.

sūt supra te in.y.li admonet ꝓsideradū.s.q̄ sūt i supīs patria.z aut.b velī solerter adūtas vir sagacissime cuge ni.qz rotiēs pegrinat ꝓsideratio tuo.q̄ties ab illis reb ad ista deflectit inferioza z visibilia.siue intuēda ad no ticiā.siue petēda ad vsū.siue p officio disponēda vt ac citāda.si tm̄ ita ꝙsit.in his vt p hec illa requirat.aut p cul exulat. Si ꝓsiderare vl appzobare.reparare é. Ibi ponit.in.ij.c.tres spēs ꝓsideratōis. Et prima vocat dispēsatiuā.q̄.s.sensibꝫ sensibilibusq̄ reb ordinare z soci aliter est vtēs ad pmerēdū deū. Secām appellat cognitiuā. q̄ matiuā q̄ prudēter ac diligēter queq̄ scrutās z ponderās ad inuestigādū deū. Tertiā appellat speculatiuā.q̄ i se est coligēs.z q̄ntū i se é diuin⁹ adiuuat reb hūanis crimēs.ad ꝓtēplādū deū. Et subdit.q̄ tribꝫ modis deus z angeli ei⁹ nra ꝓsideratiōe inuestigant opinione. fide et intellectu. q̄z intellect⁹ rōni innitit. Fides aucꝛitati opinio sola ꝓsilitudie se tuet. Et declarat quō d angelis q̄dā noscim⁹ intellectu.q̄dā opiniōe.q̄dā fide. vt de his q̄ tradit scꝛptura sacra d ordinib⁹ angelox.z nūmeris q̄ tradit scꝛptura sacra d singulis ordinib⁹. Deinde de deo quō sibi b ꝙbū est ꝙuenit.z quō dicat ēe strīs cozpulera z deyora scribēs de singulis ordinib⁹. principiū z quō ex ipo.p ipm.z ipo sūt oia. Iteq̄ deus est.q̄ nihil meli⁹ cogitari pōt. Et quō simplicit est.z non solū vn⁹ sed vnissim⁹. Nec trinitas ꝓsonaꝝ tollit hanc vnitatē.s.substātie sue deitatis. Ubi etiā ponit octo differētias vnitatis.z vltia est vnitas trinitatis q̄ oēs excellit.z b in.ix.c.z in.x. Et in.xj. ponit de vnitate trium substātiaꝝ i vna ꝓsona xp̄i.s.carnis.aie z ꝙbi. Declarat etiā qd sit deus q̄z tū ad effect⁹ plurimos q̄s opat i creatura.z pcipue rōnabili. Demū exponit q̄ sit lōgitudo latitudo.sublimitas et pfundū in deo.qz lōgitudo est eternitas.latitudo charitas.sublimitas poteria.pfundū sapientia.in oīb⁹.al's in nobis habet longitudo.q̄ seu erantia.latitudo p dilectionē.s.ysq̄ ad inimicos.altitudinē fundū p humilitatē ꝓsideratis dei iudicijs.altitudinē p cōtemplationē seu fiduciā ꝓmissoꝝ.

De potestate pape in genere vbi de potestate ordis et iurisdictionis.z interpratiōis. Caplm. ij.

De ptāte pape. Nota

Q ꝙuis oīs prās sit a deo z abiusus prāz nō sit a deo. prās tm̄ pape p excellentiā z singularius est ab ipo deo. Ista tria pūcta declarāt. Primū ponit apl's dicēs. Nō ē prās nisi a do. Ro.xiij. Docautē sic declarat. Et pbat Aug. d ancho.in li. d prāte pape. Dis pone. al's ītulat iste lib. d ptāte ecclīastica.q̄ sepe in h nicolo allegat. De⁹ est cā cuiusibz rei hñtis entitatē finalis. Efficiētis est igit oīs prās a deo rone deriuatōis sicut rate in triplici genere cause.s.efficiēt.formal z finalis. entī oīa entia creant z deriuant ab vno ente. z oīs subsātia ab vna substātia. ita oīs ꝓncipat⁹ causaliter deriuat ab vno ꝓncipe. Talis aūt ꝓnceps est de⁹. Unde scribit Sap̄.vj. Data est vob a deo virtus z prās ab altissimo q̄ interrogabit opa vestra z Dan.iij. Sciant gētes qz dñat altissim⁹ in regno hoim. z cui voluerit dabit illud. Scdo est a deo oīs prās formalit rōe ei⁹ ordinatōis. Nā in q̄libet ꝓncipatu est ordo quidā superiozis ad inferiozē. z inferiozis ad superiozē. Et q̄tūcūq̄ superiores inferiozes sint mali.tāē tm̄ ordo de se habet rōnem boni qz etiā ipsa mala bene ordinata z loco suo posita laudabiliora sūt. z eminentius cōmendāt bonū. z semp ex tali ordine ꝓsurgit aliq̄d bonū. Et licet ꝓncipatu malo rū rōe diuine ordinationis insurgit aliq̄d bonū. Unde et Aug. dicit. q̄ per potestatē a deo dyabolo traditam Job probatus est vt iustus appareret. Petrus gemi

ptatus.ne de se presumeret: Paulus coiaphizatus.ne se extolleret. Judas dānatus vt se suspēderet. Tertio est a deo ptās finalr rōne eius reductōis. Hā q̄diu sumus in hō mūdo: sumus in via z in q̄dam bello. In bello aūt necesse est vt aliq̄ sint pugnantes z alij sint seruientes. Et ideo q̄diu bellatores sum⁹. z in exercitu tādiu āgeli dñabūt angel. z homīes hoīby. q: tota eccl̄ia militās ē terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Sz cū pueneri⁹ ad deū tanq̄ ad terminū z finē nr̄e felicitat̄. nō erim⁹ ampl⁹ bellatores. nec nec̄ria erit amplius dnatio. Vñ). Coꝝ. xv. dr. q cū ipse filius tradiderit regnū. i. suos electos deo p̄r. tūc euacuabit omīs pncipat⁹ z oīs ptās.

Triplex potestat⁹ abusio.

Q abusus pape non .§.I.

sit a deo. sed a malicia z a prauitate hominū. probat ex hoc qđ dicit dñs p ysaiam. ipsi regnauerūt et non ex me pncipes exterūt et nō cognoui. Fit aūt abusus potestatis ſm Aug. de ancho. tripl̄r. Primo p prauā ade ptionē. sunt enī aliq̄ qui ptātem z pncipatū praue adipiscunt. quia vel p symoniā vl p munas vl p ambitionē in quoꝝ psona dicit ysa. In fortitudine mea sumpsim⁹ nobis cornu. Et leo papa. i. q. i. c. Principat⁹. vbi ait. pncipatus quē metus exortus. aut ambitus occupauit. et actibus vl moribus nō offendat. ipse tñ inutj sui est quiosus exemplo. Scđo p prauā eius exercitōem. q: si legitime assecuti sunt potestatē. tñ non vtunt plationē ad vindictā malefactoꝝ z laudeꝝ bonoꝝ. sed ecōtrario ſm illum Hester. xvi. Multi bōitate pncipū z honore sc̄z bonitatis qui in eos collat⁹ est abutūtur in superbiam. et nō solū subiectos nituntur oppimere. sed data sibi gloriam nō ferentes in pōs q̄ dederūt moliunt insidias. z sic etiā intelligit illud Hiero. viij. q. i. Audacter. fortasse aliq̄d dicim⁹. tñ qđ scriptū est dicim⁹. Non semp pncipes populo z iudex eccl̄e p dei arbitriū datur. sed prout merita nostra deposcūt. Si mali sūt actus nostri z opemur maligna. dant nobis pncipes ſm eoꝝ nostruꝝ. Et inducit exemplū de saule. qui cū factus esset rex p̄ subente dño: vt habet. i. Reg. ix. c. dicit dñs nō p se esse factū sed q̄ ad abusum eius. Tertio abutit quis potestate z platione p prauā intentionē sicut illi prelati qui et si bona z iusta faciunt in suo regimīe. hoc nō agūt ppter strictā obseruatōem. sed ppter sue glorie diuulgationem ſm illud Job. xxxiij. Regnare facit hypocritā propter peccata populi. vbi Greg. in glosa dicit q̄ ptātem pncipat⁹ dōs tribuit. elationē vero potestie malicia nr̄a inuēit.

Q potestas pape .§.II.

sit singularis a deo q̄ alie potestates declarat hoc tripliciter: Primo quātū ad electōem. Scđo quantū ad eius gubernationē. Tertio quantū ad impugnatōem z inobedientiā sibi punitionē. Quātū ad primū sic declarat. Sicut deus generaliter habz esse in omnibz rebus per p̄sentiā. potentiā z essentiā. in suis tamen fidelibus habet esse quodā speciali modo. sc̄z p grām. p caritatez sic licet in electiōe omniū prātum deus operet vt dictū est. quodā tñ singulari modo operat in electiōe summi pontificis. q̄ suos fideles habet regere z ordinare ad cultum dei. Unde multū peccant electores qui hunc singulari diuine. prudentie: qua regit eccl̄iam non innituntur.

Quantū ad secundū sc̄z eius gubernatōem quāuis deus habeat curā generalē omniū rerū. singulari tamē modo habet curam de potestate summi pontificis regētis et gubernantis eccl̄iam suam. Unde crisost⁹. in quadā omelia q̄ magna cura est deo de ecclesia. non montibus circūdata sed fide circūsepta. Nam ppter eccl̄iam celum extensum est. aer sparsus est. mare diffusum est. terra fundata. paradisus plātatus est. z mlta mirabilia facta sunt ppter eccl̄iam. mare diuidebat. et ire⁹ sudebat propter eccl̄iam. ppbete. ppter eccl̄iam apostoli. propter ecclesiā vnigenit⁹ dei filius factus est homo. Ego ipsam statui. inquit psona christi: qui celū fundaui et angelos creaui. Sed propt celū crucifixus nō sum propter celū celeste corpus nō accepi. nec naturā angeloꝝ assumpsi. vt dicas q̄niā celo angelis z omni creatura singulariorꝝ et honorabiliorꝝ est eccl̄ia. Tertio ostendit excellentia hui⁹ potestatis sup alias quantū ad punitionez impugnantiū z nō obedientiū sibi. Berit enī summus pontifex in eccl̄ia vicem illius prophete de quo dicit Deut. xviij. Prophetā suscitabo vobis de fratrib⁹ vr̄is. Qui cunq̄ nō audierit. ppham illum. ego vltor existam penā sc̄z eternā z tempalem sibi infligēdo. glo. dicat ex quo verbo habet q̄ impingēres in summū pontificē. et resistentes sibi grandi pena puniēdi sunt. Vñ z ipe papa significat p montē synai. ō quo dicit Exo. xix. q̄ die tertio descēdit dñs in mōtē synai dicens filijs isr̄l. ne ascendat̄ in montē nec tangatis fines eius qui eum tetigerit morietur. Significat enī summ⁹ pontifex p talē montem. Primo enī rōne generalitatis. q: sicut mediāte tali mōte descendit deus corā toto populo iudeoꝝ. sic xp̄s mediante p̄āte summi pontificꝫ in lege noua descendit deus sup toto pp̄lo xp̄ianoꝝ. Secundo rōne sublimitatis quia sicut ille mōs sublimior erat omni alio monte. ita papa sublimior est oīm alio plato. Tertio rōne legal⁹ veritatis. quia sicut de illo mōte data est lex. ita ab ipo papa oīes leges z iura exquirēda sunt. Omnis q̄ qui hunc montē ausu temerario tangit impugnando. vel sibi nō obediendo debet mori nō quomodocūq̄: sed lapidibus z iaculis cōfodiend⁹. Unde Symach⁹ papa ait Quis sanctū esse dubitat quē apex tante dignitatis ac tollit. dist. xl. Non nos. et Bonifacius hmōi culpas redarguere psumit mortaliū nuli⁹. quia cūctos ipse iudicatur⁹ a nemine iudicādus nisi deprehendat a fide deuius. Pro cuius pperuo statu vniūsitas fidelium tanto instantius orat. q̄nto saluti suaz post deū exilius incolumitate animaduertit propensiꝰ pēdere. dist. cadē. Si papa. Et si ꝓtingat aliquos assumi ad summū pontificiū qui nō sunt boni homīes. sunt aliq̄n tñ prelati. Nam bonū hoīem simpliciter facit sola caritas. Sed bon⁹ prelatus potest esse p prudentiā z sciam q̄ faciunt hominē bonū ſm quid. id est ex parte intellect⁹. eo q ſm ipam pōt esse vtilis ad regimē aliozꝝ. Dicit enim di. lxi. q. rudibus et imperitis gubernacula eccl̄ie nō sunt cōmittēda. Et in hoc etiā apparet singularis prudentia dei. qua regit eccl̄iam suam mediāte etiam potestate malozꝝ hominū bene et vtiliter. Si aūt talis sit. assumptus ad papatū qui sit malus homo z mal⁹ plat⁹. etiā nihilomin⁹ potestas talis est a deo z sub tali pncipatu pdestinati purgant̄ et saluant̄ z mali cōterunt z dānant̄. Semp tamē bonorandus est ratiōe dignitatis. Unde Bern. ad Eugeniū libro scđo ait de papa. Tu es sacerdos magn⁹ z pontifex summus tu princeps episcopoꝝ. tu heres apostolorū. Tu primatu abel. gubernatu noe. patriarchatu abraham. ordīe melchisedech. dignitate aaron. auctē moyses. iudicatu samuel. potestate petr⁹. vnctione christus. Tu es cui claues tradite sūt. Pasce oues meas. Job. vl. Sz h̄ p.⁹ pmiserat cū dixit. tibi dabo cla-

Tibi dabo cla- .§.III.

(bo tē.

ues regni celoꝝ. In q̄bz verbis tria possunt considerari. Primo ptās ecclesiasticalis ad plura se extendēs. quia i plurali dicit claues regni celoꝝ. Scđo largitas diuinalis ipsam libere ꝓferens. q: xp̄s est qui ait. dabo. nō vēdam. Tertio sublimitas papalis cā plene suscipiens. q: sc̄z dicit petro z sub ipo oīm suo successori. Unde tibi

Titulus Vicesimussecūdus

dabo claues regni celoꝝ ⁊c. In tota cōmunitate xp̄iana seu eccl̄ia est necessariū cē vnū solū p̄sidentē. quē dicam⁹ Papa succesſe papā successorē petri. Hoc aūt pbat herucus in tra/ cessor pet ctatu de prāte papa: rone ⁊ auctē. Rōnē aūt īduxit du plicē. Et p̄ma sumit ex vnitate eccl̄ie. ⁊ ē tal'. In oī vno Prīa rō. principatu bñ ordinato ē vn⁹ sol⁹ sūm⁹ p̄nceps ad quē regimē ptinet oīm q̄ sunt de illo p̄incipatu. et in oib⁹ q̄ p tinēt ad bonū regimē illi⁹ p̄incipat⁹ bñ dispositi. Sz p̄n cipatus eccl̄ie seu cōitatis xp̄iane est talis. vidz vn⁹ et oñ ordiatus. q̄ debet hre vnū solū p̄incipal'r p̄sidentē. qual' est papa. Maior pbat q̄ntuz ad tres ptes q̄s continet. Nam q̄ in vno principatu dz esse vnus solus p̄sidens supm⁹: ptz ex h̄. q: pl'alitas principū q̄z vn⁹ nō subest alteri. repugnat bono reipub. q: vn⁹ possz destruere q̄ò alⁱ⁹ possz facē. Unde ex h̄ ꝓcludit phus. xij. metaphi'. q̄ totus vniuersi est vn⁹ solus princeps dicēs sic. entia nolūt male disponi. nec bona ē pl'alitas p̄incipatū. vn⁹ est q̄ princeps. s. deus. Quātū ad scām ptē maioris sz q̄ ille sit p̄nceps oīm de illo principatu ptz. q: si aliq̄s nō essz ab eo. nō eēt p̄nceps tot⁹ principat⁹. Quātū ad ter tiū ptz. q: si principatus ⁊ p̄sidentia eⁱ⁹ nō se extenderet ad oīa q̄ ptinēt ad bonū rḡimē illi⁹ p̄incipat⁹ vt possz ō oīb⁹ disponere sua p̄sidentia. eēt insufficiēs ad bn regendū. Minor aūt pbat. s. q̄ principat⁹ eccl̄ie seu cōitatis xp̄iane sit vn⁹. q: xp̄s dic̄ Jo. x. Fiet vnū ouile. s. eccl̄ie. ptz etiā ex simbolo illi cenī ꝓcilij. ⁊ vnā scām catholicā eccl'iam Est etiā talis p̄incipat⁹ bñ ordiatus. q: a spūscō regit ec clesia fm Aug. dis. viij. Qui ꝓtempta. qui errare nō pt. Et ad instar hierarchie celestz optime disposite. iuxt illō Exo. xxv. omīa fac fm exēplar q̄ tibi in mōte monstra Scda rō tū est. q̄ optz cē vnū p̄sidentē eccl̄ie. s. papā. Scda ratio sumit ex ꝓformitate fidei ⁊ mor: q̄ dñt cē tota in eccl̄ia dei ⁊ est tal'. In tota vnūsitate xp̄iana dz cē ꝓformi/ tas. de his q̄ ptinēt ad vnitatē fidei ⁊ bonos mores circa neēria ad salutē. Sz tal' ꝓformitas nō pt saluari nisi in ordine ad vnū caput seu vnū p̄sidentē ad quez spectat sentēciare. q̄d credendū ⁊ q̄d nō credendū. q̄ ⁊c. Et intā/ tū est iste p̄incipa.⁹ vnus q̄ nullus auctē būana pōt di/ rimere. Jta q̄ nec papa cū tota eccl'ia possz istā monar chiā mutare. Et rō est. q: vicari⁹ general' in aliq̄ cōitate subiecta. nō pt licite facere ꝛnū q̄ō p̄incipal' dns ordi auit. Sz dns ihesus xp̄s cui⁹ papa ē vicari⁹ ordiauit vnā monarchiā. vt ptz p illud Tu es petr⁹ ⁊ sr̄ hāc petrā ⁊c Et si dicat q̄ hec vnitas monarchie accipiēda sit in or/ dine ad vnū pastorē q̄ est xp̄s nō valet. q: oportet ponere monarchā q̄ ꝙuersē cū subdit⁹. ⁊ eos regat fm varieta/ tē tēpoꝝ ⁊ locoꝝ ⁊ psonaꝝ. ⁊ vnū solū ordiauit xp̄s talē sez petrū ⁊ succesſores ei⁹ dicēs. Tu es petr⁹ ⁊c. ⁊ tibi da bo. Probat h̄ idē auctē Joh. x. Fiat vnū ouile ⁊ vn⁹ pastor. ⁊ illud ē multiplex. sic multiplex est ordo. Nam in quolibet septē ordinū impmit spēalis caracter. q̄ ē q̄dā potentia spūalis. ad agendū ea q̄ ptinēt ad illū ordinez. Sz de ordic sacerdotij ē difficultas. Et cū dit tibi dabo claues regni celoꝝ ⁊c. p clauē intelligit ptās ecclīastica et hec dz dauis p similitudinē. q: sic p clauē hō pt aperire et claudere. ita p prātem ecclīastica claudit regnū eccl'ie nulitāt⁹ vl' trū phātis indignis p subtractionē absolutio nis. vl' p excōicatōem ⁊ bñ dispositis aprit p absolutōem a peās ⁊ sentēciis. Est aūt duplex ptās ecclīastica. Ūn in Duplex plurali dicit claues. s. ptās ordinis ⁊ ptās iurisdictōis potestas Potestas ordīs. ibi. s. tibi dabo claues regni celoꝝ. ⁊ q̄ ecclīastica cunq̄ ⁊c. Ubi dicit glo. prātem ligandi ⁊ soluēdi vni. s. petro ꝓcessit. vt nos ad vnitatē inuitaret. Christ⁹ enim p̄incipē aplorꝝ cū ꝓstituit. vt vnū p̄incipalē vicariū xp̄i hēret eccl'ia. ad h̄ optime fac q̄ dic̄ cyprian⁹. xxvij. q. i. lo quit. Constituit vicariū cū dixit. Pasce oues meas. sed p̄misit cū dixit. tibi dabo claues regni celoꝝ. q̄ntū ad or dinē sacerdotalē est caracter impssus in anima in suscep/ ptiōe sacerdotij indelibil'r a xp̄o. vt a cā p̄incipali ab q̄o vt a cā instrumētali. i. quada potēcia no innata. nec ac/ quisita sz a xp̄o infusa. qua vidz apti pōt regnū celorum sez cōficiendo corp⁹ xp̄i vez. ⁊ vt ita dixerim p ꝓsecratōs hostie facīdo celos aprire. ⁊ xp̄m i sacrāmēto exhibere. Ha bet etiā pātem sup corp⁹ xp̄i mysticū. i. in absolutōe facē mentū p̄nie disponēdo ad grām instrumētal'r. Sz q̄ illud ē magis obscuz sciendū fm Herucū in lib. de prāte pape. q̄ effect⁹ sacrāmēti p̄nie cui⁹ minister est sacerdos. Effectus est remissio pecī actualis. Hec aūt remissio bñ nō pt nisi pnia ē. si p displicentia ip⁹ pcā sit actualis. in q̄ntū est offensa dei et p volūtatē satisfaciēdi. ⁊ soluēdi eme dā p penā. ⁊ q: hu mana natā ē insufficiēs p se ad talē displicentiā hñdem et talē volūtatē satisfaciēdi q̄ sit deo accepta. Que q̄dē vocat cōtritio. Ideo q̄dit nob⁹ dns de sacrō p̄nie. per q̄ō minister mīstrādo tale sacrm possit in nob causare talē dispositōem ad grām. p quā suppleat defect⁹ nr̄i q̄ ē ex pte opantis. q: nōm si p talem dispositōez cōiter actus gr̄ ad ptritionē. ita q̄ ex pte opis opati. s. sacrāmi actio pringit ad cōritōem. imo optz ponere in mīstro prātes spūalem p quā vna cū debita forma verboꝝ causet talez dispositionē ad grām. Et hec est prās caracter. q̄ p̄ esse sine prāte iurisdictōis. sic ptz in sacerdote nō hñte curā. Et ecōuerso pt esse potestas iurisdictōis sine prāte cōra ceteris. vtz in nō sacerdote hñte curā aiaꝝ. Quia vo pec cator nō est dign⁹ recōciliatione cū deo. nisi p̄ displiceti/ tiā peti. ⁊ volūtatē soluēdi habendā. ideo optz q̄ minister p quē dz recōciliari petōr hēat prātem iudicādi. vtū sit dign⁹ reconciliatōe vl' non. ⁊ q̄ etiā hēat prātē recōci/ liādi cū ⁊ repudiādi vel ligandi cū si sit dign⁹ pnia reco ciliāte cū ad iustā penā. ita q̄ materia sacrī sit p̄sona ob ligata stare sententie mīstri absolūtis cū ⁊ ligātz cū ad penā iustam. Istud aūt req̄rit prātez iurisdictōis. quia nullus obligāt alicui vl' pene rapare ab eo nisi sit ei sub iectus. ⁊ p ons habeat iurisdictōem sup cū. Et ideo in mi/ nistro sacrāmēti pnie req̄rit vtraq̄ prās. s. prās caracte ris q̄ est dispositio ad grām supplēdo defectū. q̄ est ex p/ te opis opantis. i. ex pte conatus petōr. Et prās iurisdi ctionis fm quā petōr sit subiectus ⁊ obligatus suo mi/ nistro. Notandū est aūt q̄ cū quer̄ vtz minister ha Questio bens iurisdictōz sit de necessitate sacrī pnie. est q̄dupl'r modus dicendi. Alicī enī dicūt q̄ hic sez mīster habens Prīa opi iurisdictōem ip̄ō est de necitate talis sacrī. Sz de necitate nio. pcepti ecclesie. q: ecclia sic pcepit. vt sez q̄libet annuatim confiteat̄ ꝓprio sacerdoti. ex de pe. ⁊ re. c. Omnis. Hoc aūt pbant triplica ratiōe. Primo q̄dem q: si cēt de necitate sacrī pnie. est q̄ frequenter sequeret q̄ papa nō posset a quocūq̄ absolui a peās cū nullus habeat sup cū iurisdictōem sz h̄ est falsum. Scdo q: un artic'o mortz nō posset q̄s absolui a q̄cūq̄ sacerdote. sed solū a curato suo. q̄ ē falsum. Tertio q: sic in susceptiōe ordinis sacerdotalis ꝓstituit̄ q̄s minister ad sacrādus corpus xp̄i. ita ꝓstituit̄ mīster sacrāmēti penitēcie. Sz in susceptiōe sacerdotij nō cōfert aliq̄ iurisdictio ordinato ergo nō est de necitate sacrāmēti pnie. q̄ minister ei⁹ ha beat iurisdictōem. Sz herue⁹ reprobat hāc opinionem. et reputat eam esse hereticā et falsam. Et h̄ pbat ex ista rōne. s. ex forma. ⁊ ex effectu ip̄ius sacrī pnie qui est absoluē ⁊ ligare q̄ absol uere l'ligare reū in q̄cunq̄ foro ptinet ad iudicē. et q̄ ꝓ quens ad habentē iurisdictōem sup cū. Sz minister sa cramenti pnie absoluit penitentē in foro conscīe. et li gat. sez obligādo ad certā satisfactōz. q̄ ⁊c. Patz h̄ ex for ma. ego absoluo te ⁊c. et auctē xp̄i di. Tibi dabo da. ⁊c. et q̄cunq̄ solueꝝ sup tra ⁊c. Matth. xvi. Sc̄dm quod et alibi ud incōuenies ex h̄. s. q̄ ꝓfessus ei q̄ nō hñt iurisdictōz non teneret iterare confessionē qn̄ boc sciret q̄ ē falsū.

Item ex hoc z aliud inconueniens sequeret, videlicet q̄ quilibet sacerdos esset propr⁹ sacerdos. qđ est falsum. Prima aūt illoz rōnē sic destruit. quia papa q̄uis simpliciter loq̄ndo nō sit subdū⁹ alicui iudicio. nō tñ sequit quin possit se subīcere alicui. qđ facit cū ꝓfitet. nec alias posset cōsequi effectū sacramēti pnie nisi se subīciendo. Sz p̄t ad h eligere quē vult z tenet ei quē elegerit se subīcere in faciendo pniam iniunctā pro mortali. Secundā rōnē euacuat. qz videlicz in tēcio papē est quilibz deest propr⁹ sacerdos. Ad tertiā rñdet dicēs. q̄ in susceptione ordinis sacerdotal' ꝓstituit q̄s minister sacramēti in articulo mortis licentiare ad subīciendū se cuilibz. cū pnie. q̄ntū ad illū p qđ sibi cōpetit disponere ad gram. mō supdicto ad debitā materiā i quā debeat agere. Indicto enī foro materia debita nō solum est pcōr indigens gra. sed etiā optz q̄ sit pcōr obligat⁹ sententie confessoris. Et hoc nō ꝓfert in illo ordie. sed in collatōe cure.

Secundi dicūt q̄ de necessitate sacramēti pnie est iurisdictio. z q̄ talis iurisdictio ꝓfertur in repetitōe ordinis sacerdotalis. Qđ probant: Primo q̄dem: quia in receptione sacerdotij dat ptās remittēdi pcā. vt pz ex forma q̄ ibi dicit. Scđo. qz si hoc nō esset nō posset absolui peccator in articulo mortis a q̄libet sacerdote. qđ m ab omnib⁹ tenet. Sed hanc opi. vt falsam z erroneā repro bat ipse beruens. Nam ex hoc sequeret q̄ vn⁹ sacerdos nō plus haberet curā animaz q̄s alius. si quicquid pti ordinis. Item fm h in ecclia dei nulla esset collatio cu re animarū nisi in susceptōe ordinis sacerdotalis. quia quicđ fit postea magis debet dici solutio potestatis q̄ collatio ptās de nouo. Jtē fm hoc nullus hns ordinē sacerdotalē haberet curā qđ ē falsuz Primū enī motiuū hoz sic destruit dicens. De necessitate sacramēti sūt due potestates. scz potestas caracteris q̄ facit ad causandū illā dispositōnē ad gram. Et cuz hac remissionē peccati. q̄n g̃ dr q̄ in susceptōe sacerdotij datur ptās remittēdi pcā. vez ē q̄ dat aliq̄ ptās faciens ad remissionē pcī. qz nō ē ptās iurisdictōis q̄ habilitat materiā facies subiectā sacerdoti vt iudici suo. Ad aliaz rōnē de articulo mortis dictū est sup. Tertiū dicit. q̄ de necessitate sacramēti pnie est iurisdictio. sz illa iurisdictio vt dictum est: est arbitraria ita. scz q̄ in arbitrio peccatoris est subīcere se. cui voluerit se subīcere. ita q̄ ēt tūc est de necessitate sacri quilibet a q̄libet sacerdote pt absolui. Qđ aūt nō potest absolui q̄libet a quolibet. h est propter p̄ceptū eccl'ie. Vñ quicūq̄ vadit ad aliuz p absolutione quā deputet papa vel p̄latus peccat. vnde nō consequit remissionē pcōr. Qđ aūt illa iurisdictio sit arbitraria. ꝓbant p hoc. qz papa nō potest habere iudicem nisi arbitrariū. Et per h qz quilibet in articulo mortis a q̄libet sacerdote potest absolui. hāc etiā vt erroneā reprobat. qz seqret ex hoc. q̄ ptās iurisdictionis nō pl⁹ descendit in inferiores positiue loq̄ndo a sede ap'lica q̄z econtrario. qz fm hanc positionē ptās iurisdictōis. per se loquēdo est in arbitrio pcōris quātū ad illud qđ est sibi positiuū. qz papa vel alij p̄lati p se loq̄ndo nullā curam conferūt sed tollunt impedimenta quib⁹ pcōr impedit ab eo. qđ sibi de iure diuino cōpetit. s. ad hoc q̄ ē posse subīcere cui voluerit. Ad rōnes aūt dicendū ē: q̄ papa nō est astrictus alicui determinato iudici iuri diuino vel hūano. licet iure diuino sit astrictus sese subīcere alicui: si vult hāc effectū sacramenti. Unde ipe potest se subīcere cui vult. Omnes aūt alij ab eo in vtroq̄ foro sunt sibi subditi. sicut suo iudici. Et iō nullus potest se subīcere alicui alteri extra periculū mortis nisi sit de licentia sui. s. mediate vl' immediate. Est ergo quarta opinio quā tenet vt veram q̄ de necessitate sacramenti penitentie est minister habens prātem iurisdictionis q̄ confitens sit astrictus sententie confessoris quā prātez debet habere minister vel imediate a deo sicut papa hz sup totā eccl'iam. Oēs aūt ministri alij hñt hoc a papa vl' ab ipso suscipiente sacramētū. vel subīciēte se q̄z tū ad illū qui de iure diuino nulli determinato iudici est subiectus. sic̄ ptz de papa. Est g̃ de necessitate sacramēti penitentie iurisdictio ministri sup cōfitēte. Posti. Et h est de necessitate diuini p̄cepti nō eccl'ie tñ. ita q̄ papa hoc tollere nō posset. nec in sua p̄sona nec̄ alia. Un papa nō pōt absolui ab illo cui⁹ sentēcie stare nō esset obligatus. ꝓpter qđ si vellet confiteri alicui. vt socio aut subiecto. et nō vt iudici suo. quantū est de effectu sacramēti nihil fieret. Sed in hoc differt de papa z de alijs. qz vt dictū est omnes alij a papa hñt iam iudicē determiatū cui a deo sunt oēs alij subiecti. scz papā vel aliū ex dispositiōe pape: mediate vl' immediate. et ideo sine lnia eius mediata vel imediata nō pnt se subīcere. Qđ āt si fiat hmōi subiectio seu confessio in articulo mortz cuicūq̄z sacerdoti cum deest ꝓprius. et hoc intelligit fieri de licētia interp̄tatiua pape. Sed papa qui nulli est p̄sone determinate subiectus. potest in illo foro se subīcere cui vult ad quā subiectiōem tenet ex p̄cepto diuino si contingat cum peccare mortaliter. Hec beruens.

De potestate ecclīastica signata per claues vbi ponūtur septem potestates: in quibus Petrus p̄cessit alios apostolos. Capitulum Tertium.

De ptāte iurisdictiōis

Nota fm beruēū in lib. de prāte pape. q̄ potestas iurisdictionis videt importare q̄ntuz apparet ex interp̄tatiōe potestatē dicendi ius siue statuendo siue sententiādo. Nam dicere ius vl' iustuz potest contingere dupliciter. Uno modo sine quacūq̄z obligatione sicut quādo aliquis scholastice. puta determinando in scholis. dicit aliquid esse iustū. Et ista potestas dicendi ius p̄ hunc modū nō est illa de qua nunc agitur. Alio modo pōt vocari ptās ius dicendi. vl' q̄n aliquis hz prātem sup aliq̄s. sic q̄ possit obligare eos ad tenendū pro iusto hoc qđ dicit. siue statuendo siue sententiādo Statuendo q̄dem sicut qui habet prātem talez. statuat ex causa rōnabili. vt ciuitatē in q̄dragesima ipo facto. q̄ hoc statuendo dicit: habz rōem iusti siue debiti fieri. ita q̄ subditi illius q̄ hz talē prātem tenent adherere huic dicto tanq̄z iusto. Et idē est in ꝓhibitis. q̄ subditi tenēt vitare ꝓhibitōem ab isto tanq̄z iniustū. sententiādo aūt vt si aliq̄s hz talem prātem aliquē subditū sententiet cē reum vl' innocentē dictū suū in tali casu tenent subditi habere pro iusto vel p iure. et tal' ptās ius dicendi ē potestas quā vocam⁹ iurisdictōem. ita q̄ ptās iurisdictio ius pōt sic describi. Potestas iurisdictiōis est qua p̄si dens alicui reipub. pōt dicere ius statuēdo vl' sententiādo cū obligatiōe subditoz ad habendū illud qđ dr p iusto. Contingit aūt in his statuendis vel sententiādis aliq̄ ptātem iurisdictōis determinari dupl'r Uno modo quātū ad casus. ita scz q̄ ipa ptās nō se extendit ad oēs casus sed ad q̄sdam. Alio modo q̄ntū ad populū subiectum scz q̄ se extendat tm ad p̄plm z non ad plus.

Dicē ius fit dupl'r

Ptās iurisdictōis

De iurisdictōe seu .q.i.

potestate pape in declarādo dubia circa ius diuinuz vl' naturale. Sciendū q̄ q̄dā sunt de iure diuino vel nāli. quedā de iure hūano positiuo. Quantū vero ad illa que sunt de iure naturali vl' diuio. iurisdictio seu ptās papalis nō se extendit. sic videlicz q̄ista possit mutare: vl' etiam dare eis vim obligandi. Et ratio est qz inferior

Tertia opinio.

Tertio q̄ dicit.

Quarta opinio.

non potest mutare leges superioris. deus aūt est superior ad papā. ea aūt q̄ sunt de iure diuino vl̄ naturali. sunt lege dei scripta vel menti indita. Vñ nō pōt eā mutare xxv. q. i. Sūt q̄dam. Vez est tñ q̄ in talib⁹ q̄ sunt de iure diuino vel naturali. si est aliq̄ dubiū ad papā pertinet aūctas declarandi. Et sic p̄t exponi illud. s. tibi petro et cuilibet successori tuo dabo claues. i. potestatē ad aperiendū. i. declarandū regnū celoz. i. scripturā. scz sanctam.

Dubia declarare

Vbi sciendū q̄ declarare dubia in alib⁹ p̄t p̄tingere dupl̄r. Uno modo inquisitiue seu opinatiue. sic pōt q̄libet ex ingenio vel habitu inq̄rendo de dubijs alicuius scientie. Et isto modo declarare pōt pertinere ad quēlibz scientē vel doctū in aliqua scientia. Alio mō pōt accipi declarari cuz aūctre aliq̄. sic scz q̄ declaratio sua debeat haberi p vere et firma. ita q̄ nō liceat oppositū tenere l̄ opinari. Et isto mō p̄tās vl̄ auctoritas declarandi p̄dicta dubia est solū apud summū pontificē. hoc aūt sic probat.

Oportet enī in ecclia ponere vnū caput: ad q̄d pertineat declarare illa que sunt dubia circa q̄cunq̄ ad fidem pertinentia. siue sint speculativa siue agibilia. Cuius ratio ē. q̄ oportet ponere ecclesiam sic disposītā. q̄ tota cōmunitas vniuersalis ecclesie maneat in vnitate fidei et in vna sententia de fide. Sed hoc nō posset esse nisi tota cōmunitas ecclesie haberet recursum ad vnū caput. s. p̄sidentē. apō quē esset aūctas declarandi dubia. Cōstat aūt q̄ in ecclia nō possēt aliq̄d tale caput nisi solus papa. q̄ ad ipz pertinet hmōi dubia declarare dubia Et si obijciat q̄ hoc q̄ cū papa sit singularis psona potens peccare et errare. apud aūtē potestatē errantē nō dz eē aūctas q̄ nō liceat opinari. Rndendū: q̄ licet papa vt singularis psona et p̄ria motu agēs possit errare. sicut dr de illa leone q̄ fuit hylarius pictauiensis ad concilū generale. tñ papa vtens cōsilio et reḡens aduersus vniūsalis ecclie deo ordinātē qui dixit petro. Pro te rogaui vt nō deficiat fides tua Nō pōt errare. nec p̄t eē q̄ vniūsalis eccia tanq̄z vero recipiat aliq̄d erroneū. Nec tñ papa sic vt singularis psona sententiā erroneaz teneat. sequit q̄ aūctas eius obliget ad illā sniam tenendā. nec auctoritas illa sibi errāti subtrahat. sed q̄ aūctas sua nō hēat locuz obligādi in tali casu. s. q̄ est obiectū aptum natū aucterīcari sicut nō sequit q̄ careat visu ille q̄ nō videt saporē qui nō est obiectum visus.

De iurisdictiōe seu .§.II.

potestate pape circa positiua p̄cepta. Sciendū q̄ quātum ad ea q̄ cuiderīet valent ad ordinādum hominē in deū sm̄ p̄cepta diuini iuris vel nālis siue p̄cipiendo siue statuendo. vt q̄ semel in āno quis confiteat ad min⁹ siue p̄hibendo q̄ retrahūt homies a p̄dictis. siue taxando penas ꝯ trāsgressores. q̄ntū ad penas vite p̄sentz papa hz plenariā p̄tātem in talib⁹ omib⁹ absq̄ exceptione alicuius casus ad talia p̄tinētis. Et hec sunt illa q̄ p̄tinēt ad ius positiuū p̄tinens ad ecclesiasticā iurisdictiōez. Et sic potest intelligi illud Tibi dabo dauces in p̄tāte ligādi p̄cepta et statuta. soluēdi q̄ absolutiōem vel dispēsationem. quecūq̄. id est in oīmi materia positiua. et regni celoz. i. militātis eccie. Nō aūtē papa in hmōi habeat plenitudinē p̄tātis. p̄bat sic Jn oīm republica bñ ordinata oportz ponere aliquē qui p̄sit reipublice: q̄ possit totā cōmunitatē mouere ad omia illa q̄ pferunt ad bonū reipub. et ad finē ad quē ordinat illa respub. et precipue de bis q̄ sic pferunt. vt sine eis non bñ ordinaretur cōmunitas et bonū reipub. Sed p̄sidēs vniūsal⁹ reipub. in cōmunitate xp̄iana est papa. q̄ papa p̄t precipe talia que cōferūt ad bonū reipub. in cōitate christiana. Dico aūt q̄ pfert ad bonū reipub. sic q̄ sine eis respub. nō attingeret ad finē debitū. q̄: nō oīme pferēs ad bonū communē potest p̄cipere. sicut nō potest precipe continentiā monachale. vel ieiunare in pane et aqua per totaz quadragesimā nisi hoc faceret propter culpam puniēdā vel aliud simile. Sic ergo in statuēdo p̄tas pape se extēdit precipiendo vl̄ p̄hibendo omia illa q̄ pferēt ad obseruandū ea q̄ sunt iuris diuini vel nālis eo modo q̄ dictum est: in quoz obseruātia consistit bonū reipub. christiane.

De iurisdictiōe seu .§.III.

potestate pape in sententiando de subditis. et q̄ debeat haberi p̄o talib⁹ q̄t sententiār. et q̄ntū ad p̄tātē ligandi et soluēdi eos siue in foro iudiciali exteriori siue in foro penitentiarij. Sciendū sm̄ Heruēū in dicto lib. q̄ pa hz plenitudinē p̄tātis q̄ntū ad oīms casus q̄ntuzad oēm plenā existentē de ecclia militāti. et h̄ patuit ex illa aūcte Tibi dabo cla. reg. cc. p̄ id q̄d sequit. q̄ cuiq̄ ligāti vel soluti. scz sententiando p absolutiōem vl̄ condēnatiōem i vtroq̄ foro. p̄bat etiā istud ratione tali. Oportet ponere in ecclia cōitate xp̄iana aliquē p̄sidentē ad quē pertineat q̄ seq̄t per aliū sententiare de q̄libet q̄ter debeat regi sm̄ id q̄d egit vl̄ omisit q̄ntū ad omia q̄ pertinēt ad hoiem ordinādū in deū in deū. siue pertineant ad notitiē p̄scientie siue ad iudiciū exteri⁹ Sz q̄ntū ad ea q̄ pertinēt ad ordinādū hoiez in deū. nullus est tal⁹ p̄sidēs nisi papa. q̄ tē. Maior pars quia oportz ponere q̄ ille q̄ p̄est reipub. talicui cōmunitati possit sup quēlibet de cōitate dare sniam. quō debz regi in ordine ad finē reipub. et modū q̄ reipu. debet ordinari ad illū finē. Sed ad hoc q̄ quilibet de cōitate christiana ordinet in finē debitū reipub. xp̄iane. et sic modo quo dz ordinari. oportz q̄ sit aliq̄s q̄ dē q̄libet possit sententiare quales sit et qualit̄ regat sm̄ illud q̄d agit vel omittit. nō solū in foro iudiciali exteriori. sz etiā q̄ntuz ad ea que pertinēt ad foz p̄scie. q̄ vtroq̄ mō oportz hoiem ordiari in deū sm̄ modū q̄uenientē cōitati xp̄iane. q̄ talis mō instituit de⁹ q̄ hō subderet iudicio p̄lidēs sm̄ p̄tātem ecclesiasticā. papa q̄ hz p̄tātē sententiādi de omi hominē pertinente ad cōitatē xp̄ianā in omi casu. et quātum ad forum iudiciale et forum penitentiale. Et cuz hoc etiam q̄ talem potestatem potest conferre alij. vt dicet infra.

Jsta aūt iurisdictio .§.IIII

et potestas vniūsalis pape est instituta a xp̄o. vtz ex illa aūcte Tibi dabo cla. ego. s. xp̄s. Et q̄ p̄mittit tūc implet cū aūt Pasce oues meas. Joh. vlt. Probat h̄ Heruē⁹ in dicto tractatu tali rōne. Jnstituere iurisdictiōem sm̄ Pātā. quā aliq̄ cōitas dz regi. pertinet ad ipam cōitatem vel ad dñm illi⁹ cōitatis. sed cōitas nō debz regi q̄ p̄tātem palē est cōmunitas xp̄iana q̄ntū ad ecclesiam militantez. huius aūt cōitatis nō est dñs nisi xp̄s vl̄ papa. q̄ ista potestas dz institui vl̄ a xp̄o vel a papa. vel a tota cōmunitate xp̄iana. sz nō est instituta a papa vl̄ a cōitate xp̄iana ergo a xp̄o solo. Nō aūt p̄tās papalis nō sit instituta a papa. p̄bant sic. ad vicariū nō pertinet instituere p̄tātē q̄ vtit vt vicarius alteri⁹ cum sibi cōmitteret. q̄: p̄t̄ē potestatē instituere cū ea alicui vicario cōmittere. Itē q̄ papa talē p̄tātem papalē nec restringere nec ampliare pōt q̄: null⁹ papa p̄t facere q̄ ipse vel ali⁹ papa best̄ matorē p̄tātem cū illa quā habet. Sz q̄ p̄t aliquā p̄tātem instituere. q̄ tē. Item q̄ ipe idē conferret sibi p̄tātē q̄ē incōueniēs dicere in p̄tāte ordinata. non q̄ a papa est instituta talis potestas. Quod aūtē ista p̄tās nō sit instituta a cōitate xp̄iana seu ecclia p̄bat sic. q̄: aut h̄ factū est aūcte sibi ab alio cōmissa. aut aūcte p̄pria. Sz q̄ nō sit instituta ab ecclia p aūctez sibi ab alio cōmissam. patz q̄: nec a xp̄o cōmissa legit⁹ tal⁹ aūctez ecclesia cōmunitati xp̄iane. cū nō habeat h̄ in aliq̄ euāgelio q̄ xp̄s eccie p̄tulerit aūctem instituēdi sedē aplicā

sed nec a papa fcā est tal' cōmissio nec fieri potuit. quia mūs ē instituere aliquā prātē ꝫ eius institutionē com mittere. sed papa nō pōt primū vt dictū est. ergo m'to mūs pōt secundū. Dō nō sit instituta ab eccl'ia prās papalis aucte ꝓpria. Probat pmo ex parte obiecti ipsi⁹ prātis sic. Illa prās nō pt instituī a cōmunitate ꝓpiana ꝓpria aucte. q induxit illud qō excedit oēm aucte būa nā. ita q p se nulla aucte būana ad b sufficit sine missione alteri⁹. Includit enī in se prās papalis ligare et soluere in foro scie q dici pōt actio dei. Includit etiam absoluere a pena debita in foro dei. vt p indulgētias fit hec aūt excedūt aucte būanā. ita q ad b nō sufficit sine alia. ergo a cōitate ꝓpiana nō potuit instituī aucte et prās papalis ꝓpria aucte. Scōo pbat b idē ex pte finis vt prāt' pape sic. Finis iurisdictōis eccl'iastice q p⁹ christum pncipal' residet apō papā. est ordinare cōitatem ꝓpianā ad ipēdēdū deo debitū cultū t sibi acceptū. et p se instituē iurisdictōz fm quā impēdat cōitas ipsa debitū dño psidenti cōmunitati tali. cui⁹ dūtyum vel regimē in nullo depēdet ab ipsa cōitate. Et rō est. q. ad inferiorē nō ptinet iudicare ō eo. qō cōperit supiori. Sz sic se hz cōitas ꝓpiana ad ꝓm siue ad dcū. q ꝓs dñak tali cōitatī. aliter q dānū ei⁹ t regimen in nullo depēdet ab ipsa cōitate. g ad cōitatē ꝓpianā nō ptinet instituere iurisdictōz ꝓpria aucte. fm quā cōitas ꝓpiana ordinek ad ī pendendū debitū cultū deo. Tertio b idē probat ex pte modi bndi talē prātem sic. Illam prātē instituere ꝓpria aucte qua ds vtik. vt vicari⁹ alicui⁹ dñi. ad nullū aliū ptinet nisi ad illū dñm cui⁹ q sic tali prāte vtik est vicarius. Sz prās pape ō q loquimur est prās q ipse papa vtik vt vicari⁹ ꝓpi in terris. g istā instituere ad nullū alium ptinet nisi ad ꝓm. Et si dicak q oēs pncipes terrēi sūt vicarij ꝓpi. q. oīs prās a dño deo ē. Ro. xiij. luc. iurisdictionē sup qplm quē regunt ꝓpria aucte. vel aucte dei t aliter papa. Pncipes enī nō sunt vicarij dei ex ꝑsse et explicite. p expressaz instōnē t explicitā ei⁹ nisi aliq re ges q fuerūt instituti reualatiōe diuīa. vt saul et dauid. Pūt tn pncipes dici vicarij dei implicite. inqntū scz dedit nature būane rōnē naturalē. qua posset iudicare ē bonū aliquā prātē ee in republica q preest oīb⁹ in cō munitate. q possz restringere malos t confuare bonos circa ea q ptinent ad bonū būanū. Sed petrus cui fuit dedit papa. nō sicut simplex eps. sed sic generak vicari⁹ sup totā eccl'iam fact⁹ est generalr t exꝑsse a xpō vicarius mō pdicto cū dixit. pasce oues meas. Et b sibi ptinet cū ait. Tibi dabo claues regni celoz. ego. s. christ⁹ nō eccl'ia vl alia psona. Et nota fm Jsid. debent iuuare ecclesiā pncipes secli qñ infestak ab alijs. vñ. xxij. q. v. sic ait. Pncipes seculi nōnunqz intra eccl'esiā prātis adepte culmina tenēt. vt p eandez prātem disciplinā eccl'iasticā tueant. Leterū intra eccl'iaz prātes nēcie nō eēnt nisi vt imperet p disciplie terroē. Sepe p regnū terrenū ecclesiā regnū pficit. vt q intra eccl'esiā posita ꝫ fidē t discipli nā agunt rigore pncipū ꝫterātur. Et paulo post. Cognoscāt pncipes secli deo rōez se debē reddituros p eccl'ia quā pro xpo tuendā suscipiūt. Nam siue augeak pax t disciplina eccl'ie p fideles pncipes siue soluak. ille ab eis rōez exigit. qui eoz potestati suā eccl'iam tradidit. Necille. s. ad defendēdū t iuuandū nō inuadendū t vsurpādum bona t iura sua. t ad obediendū. nō impetrādū ei vt facīunt frequenter. Concludit beruetus tria. Primū est q collatio iurisdictōis vel potestatis papalis ptinet ad solū christū. Scōm est q prima collatio prātis papalis fuit facta singulari t determinate persone petri. dicente christo ipsi: tibi dabo t pasce oues meas. Tertiū q alie collationes facte alijs papis iurisdictionesqz papales sunt facte a christo ꝓsone electe ab eccl'esia. vel ab habēte vices eccl'ie in hoc sicut habent modo cardinales.

De plenitudie pote. ℣. V.

Statis papalis t iurisdictōis erga alias prātes inferiores. vt patriarchas. archiepos. epos. t parochiales curatos. Ubi sciendū fm beruetū in dicto tractatu: q oīs prās eccl'iastica alia a papali subest ei q ad tria. Primo quātū ad correctōez abusus. Scōo qztū ad institutōz t collationē ipsi⁹ prātis inferioz. Tertio ad subsidiū administrationē. t q tenek iuuare eā si aliq mō indigeret. Primū. pbat sic. psidentis pncipis in oi pncipatu ordinatur ad hoc q ipse moueat oēs subditos illi⁹ pncipatus ad bonū seu finē reipublice. vñ ad eū ptinet qntuz in eo est conferre t ordinare ea q ꝓferunt ad attēdendū in bonū reipublice. i. ea q sunt ꝓfuosa t tollere ea q tollūt moroz ad talē finē vt vitia t abusiōes. Ad candē enī prātem ptinet mouere alios ad alia quē finez. t tollere ea q impediūt motiōem t pfectū cōmunitatis. Hec aūt sunt vitia et abusiones q inordinant hoīem a deo. Tota aūt respub. seu cōitas ꝓpiana ad b ordinak vt ad suū finē debitū. q cōiugak deo p opa virtuosa. t qz hoc impedik p vitia diuīsas abusiōes. nō ad papā qui ē prim⁹ psidens t pncipalis. qz pōt t dz hmōi vicia corrigere t tollere erga oēs inferiores prātes qztū in eo ē. vt tota cōitas ꝓpiana tēdat indebitū finē. Et ad b posset induci illō Diere. Ecce psti tui te aut dns sup gētes t regna vt euellas. destruas. dissipes t dispdas. s. q ad vitia edifices t plātes q ad virtutes. Nullus plat⁹ eccl'iasticus ē sup regna nisi papa. Et i signū b⁹ zacharias papa deposuit ludouicū a regno frācie. qz inutil' erat. vt hr xv. q. vi. Ellius. Et in nouēcentū imperatōrē fridericū ab impio. Quantū ad scōm scz q oīs ptās inferior papa est sudita ei qztū ad institutionē t collationē eius t remotōem. qō ꝓbat sic. oēs potestates inferiores a papa sunt limitate et determinate vt apparet de facto. Aut igit sunt institute a xpō immediate ab vniūsali eccl'ia. aut a xpō mediāte papa vt vicario generali ei⁹. Sz nō a xpō immediate nec ab eccl'ia vniuersali g a papa vicario xpi. Dz nō sint institute a xpō immediate tales ptātes inferiores. pbak sic. qz si sunt institute a xpō immediate ita determiāte vt sūt qztū ad populū t qntū ad territoriū. et qntū ad ea q sunt i foro cōtentioso vel penitētiali ptās ptriarchak. archiepalis. episcopalis. et parochiak aut xps fec b añ ascēsionē aut p⁹ sz neutro istoz modoz fuit. g nō a xpō institute immediate. q nō fec b xps añ vel p⁹ ascēsionē. oñdit ex b. qz si esset i euāgelio haberek exꝑsse vl implicite. sz nihil ō b in eo hr nec determiatio t distinctio hmōi ptātū. nec qztū ad casus nec qztū ad territoria. nec qntū ad nomia s. patriarcharū archiepoz t hmōi. g zc. Probak t alia rōne quia si xpō esset immediate instinctus ordo q est ink papā patriarchas. archiepos t alios. eps nō posset immediate instituī vl ꝓfirmari a papa. Et rō est qz illud qō ptinet ad ius immediate istitutū a deo. nō pt mutari ab homie Sz cū oppositū qtidie fiat de cōi ꝓsuetudie eccie. qz nō solū papa immediate confirmat epos omisso archiepisco po q est medi⁹ sz etiā sibi retinet. puisionē de eo faciēdā aut sibi videk. g non a xpō immediate sūt institute hmōi ptātes inferiores. q nō sint institute ab vniuersali eccl'ia vt a dante aucte tem ipsi institutioni. qō ideo dico. quia quādocūqz in aliq ꝓcilio aliq statuunk. tota auctoritas dans vigorē statuti est in solo papa. alij possunt facere ad directionē cōsulendo t ordinib⁹ iuuare. qō i dubijs a dño dirigank. Probak ergo q nō sit hmōi istitutio ab

Scōa rō

Tertia rō

Papa vt sūt etiā vicarij ꝓpi. nō sit a deo abusus ptātis. t tn pncipes pūt instituere tales ptātes inferiores. pbak sic. qz si sunt institute a xpō immediate ita determiāte vt sūt qztū ad populū t qntū ad territoriū. et qntū ad ea q sunt i foro cōtentioso vel penitētiali ptās ptriarchak. archiepalis. episcopalis. et parochiak aut xps fec b añ ascēsionē aut p⁹ sz neutro istoz modoz fuit. g nō a xpō institute immediate. q nō fec b xps añ vel p⁹ ascēsionē. oñdit ex b. qz si esset i euāgelio haberek exꝑsse vl implicite. sz nihil ō b in eo hr nec determiatio t distinctio hmōi ptātū. nec qztū ad casus nec qztū ad territoria. nec qntū ad nomia s. patriarcharū archiepoz t hmōi. g zc. Probak t alia rōne quia si xpō esset immediate instinctus ordo q est ink papā patriarchas. archiepos t alios. eps nō posset immediate instituī vl ꝓfirmari a papa. Et rō est qz illud qō ptinet ad ius immediate istitutū a deo. nō pt mutari ab homie Sz cū oppositū qtidie fiat de cōi ꝓsuetudie eccie. qz nō solū papa immediate confirmat epos omisso archiepisco po q est medi⁹ sz etiā sibi retinet. puisionē de eo faciēdā aut sibi videk. g non a xpō immediate sūt institute hmōi ptātes inferiores. q nō sint institute ab vniuersali eccl'ia vt a dante aucte tem ipsi institutioni. qō ideo dico. quia quādocūqz in aliq ꝓcilio aliq statuunk. tota auctoritas dans vigorē statuti est in solo papa. alij possunt facere ad directionē cōsulendo t ordinib⁹ iuuare. qō i dubijs a dño dirigank. Probak ergo q nō sit hmōi istitutio ab

Scōa rō

Papa pt cōgere abusus cuiuslibet potestatis.

Papa pt instituere oēs potestates.

ecclesia sic. Illa ptās que nō pōt instituī nisi a christo vel habente ptātem ab eo. nō potest instituī ab eo q̄ nō est xp̄s nec habēs auctem instituēdi ab eo. Sz ptās iurisdictiōis spūalis ptinēns ad ecclīam ētal. s. q̄ nō pt instituī nisi a xp̄o vl̄ hūte auctē in h̄ ab eo. Et rō est. q: ptās ordināti hoīem in dīū fm dei acceptōez. nō pt instituī nisi a deo vl̄ hūte auctem ab eo ergo nullus alius pōt instituē talē ptātem. Sed ecclīa vniuersalis nō est deus nec xp̄s. nec sup̄ h̄ habet auctē ab eo. q: collatio talis in sacro canone non habeat. rum etiā q: sit tal' institutio fieri nō possz a papa sine cōmunitate xp̄iana papa non haberet plenitudinē ptātis. qđ ē falsum. Exq̄ igit̄ institutio potestatū inferioz nō ē facta īmediate a xp̄o. nec ab vniūsali ecclīa. vt pbatū est. sequit̄ q̄ sit fcā a papa. vt a vicario xp̄i generali. qđ etiā pz ex h̄. q: frequēt papa ere vt nouas sedes seu epatus. z mutat z puat z iura dicūt expresse h̄ facere posse. Et ad h̄ fac qđ dicit dyonisi⁹ papa. xp̄ū. q. i. Ecclīas singlās. singulis pōsyteris dedimus parochiales z cimiteria eis dimisim⁹ ꝛc. Termini epatuz. Termini epatuz. Termini epatuz

potestas imperatoris ꝛ secularium principum est talis. dicit eni dis. lxiij. Libi dño ꝙ imperator iurat pape nunciꝫ mandatum eius preterire. ꝛ sibi in omibꝫ fidelitatē seruare. ꝙ tal' potestas ē solū in ministeriū data. Et si iuenias quosdꝫ imperatores alios aliq; regalia dedisse sūmis pontificib. sicut constantin⁹ donauit siluestro nō fuit ꝟ dare qđ suū erat. sed restituē qđ tyrannice sublatū est. et eodē mō si iuenias aliq; sūmos pontifices dedisse aliq; bona regalia imperatoribꝫ ꝛ principib nō est ꝟ intelligēdū eos ꝟ fecisse in dominij recognitionem. sed magis in pacis ecclesiastice p̄iudicium. Item ꝙ eis p̄as secularis sit subdelegata respectu pape patz p illud. xi. q. i. quicūq; lite. Tertia rō est talis. Illa potestas est in ministeriū alijs data q est restringenda ampliāda ꝛ executioni mādāda ad implū eius a q̄ data est in ministeriū. sed talis est p̄as p̄incipū terrenoꝝ. Unde Bern. ad Eugeniū pa. in lib. de p̄sideratōe sup illo ꝓto Ecce gladij duo hic ait. quid tu de vno gladio usurpare tēptas quē semel reponere iussus es ī vaginā. ꝛ loqtur de gladio regali. et subdit. Quē ēn gladiū q̄ tuū ē negare nō aris mihi videt attendere verbū dñi dicentis. Conuerte gladiū tuū in vaginā. Tuus ē gladius ipe euaginandus est ad tuū imp̄iū. alioqn si nullo mō ad te p̄tineret dicentib apls Ecce gladij duo hic. nō rñdisset ihs: satis ē sed min⁹ ē. Et sic p̄z ꝙ hmōi p̄as secularib p̄incipib est in ministeriū data. s. a papa. Nec aug. de ancho. Nec obstat quod ait ipse qđ dicit. xxiij. q. iij. ꝙ a deo est concessa potestas imperialis ꝛ in vindictā noxioꝝ datus gladius. Nō enī est iurisdictio imperialis vl secularis a papa vt ab hoie puro. ſ a papa vt a gerente vicē xp̄i in terris. vel quod ē di. x. Quoniā. scz ꝙ p̄tates sunt distincte secularis. s. et spūalis. ꝛ ad distinctos fines ordinant. ꝛ. xcvi. dis. duo sunt quib regit hic mūdus. scz pontifical' dignitas et regalis. Non enī sunt ita distincte q̄n vna subalternet alteri. s. secularis ecclesiastice. vt minor maiori. ꝛ sic luna soli. in illūinatōe sunt etiam distincte. quia nō cōueniūt vni eodē modo p̄as iurisdictionis spiritualiū q̄uenit pape fm immediatā institutōem et executiōem. ſ p̄as regalium cōuenit ei fm institutionē ꝛ auctorem. sed nō fm immediatā executoꝝ nisi forte in q̄busdā casibꝫ notant. qui fi. sint legit. c. Per venerabilem.

De p̄tate ecclesiastica signata p claues. Cap. liij.

Potate ecclesiastica

signata p claues regni. et de collatione eius facta a xp̄o. vnde ipe dixit Dabo. dictū est. Restat videre quō singlariter petro ꝛ excellentissime data est. qz dixit tibi. s. de petro. de q̄ puus dixerat. Tu es petr⁹ et sup hanc petrā edifi. eccle. meā ꝛc. Et q̄uis apostolis omnib collata sit p̄as clauiū et oīb epis cōferatur. aliter tñ et excellenter petro et cuilibet pape successori eius. Et de aplis ait ps: Nimis honorati sunt amici tui deus. nimis confort. est p̄n. coz. Ad eos aptat illō ecclesia. maiores amica q̄s alij. Jn nouo vl ī veteri testō creduntur cōiter fuisse apli. quib ipe xp̄s ait. Uos dixi amicos. qz oīa feci vob nota. Jo. xv. ipsi. vt ait apls ad Ro. vij. primitias spūs acceperūt. ꝛ sicut pores tēpe dicit gloriosa poriores gr̄e copia. Nimis aūt id est valde honorati sunt a xp̄o ꝛ ecclia constituti iudices seculi. lumia mūdi. pastores primi ecclesiaꝝ. Nimis etiā. i. valō confortatus est. i. roboratus et cōfirmat⁹ est p̄incipat⁹ coz. id est potestas coz. excedit enī omnē principatū terrenū. Unde Gregorius nazanzenus ait imperatoribus constantinopolitanis. Dedit vobis potestatē. scz deus. dedit et principatū multo p̄fectiorē principatibꝫ vestris dist. x. c. Suscipitis.

Principatus autem. §. i.

iste seu p̄as collata apls ē septuplex. Primo potestas baptisandi. Scō p̄as p̄dicandi ꝛ tempalia accipiēdi Septuplex potestas collata apls. Tertio p̄as sacerdotalis ꝓficiendi: soluendi et ligandi. Quarto p̄as epalis cōfirmādi et ordinādi. Quinto potestas miracula operandi. Sexto p̄as p̄fecte cōuersandi Septimo p̄as iurisdictionalis sentētiandi. Has oēs habuerūt apli a xp̄o. ſz petrus alīq; mō excellēt⁹ ceteris et oēs p̄ut dicit claues regni de q̄b dictū fuit petro. Tibi dabo cla. reg. ce. Potestatem quidē baptisandi dedit apostolis xp̄s. nō solū q̄n dixit post resurrectionē apparēs eis in galilea. Docete oēs gētes baptisantes eos ꝛc Math. vlt. sed etiā aī passionē. Dicit enī Jo. iij. ꝙ ibs nō baptisabat sed discipuli eius. i. apli qui ꝟ nō p̄sumpsissent. s. baptisare nisi a xp̄o habuissent p̄tatem. ꝛ licet Crisostm⁹ dicat ꝙ discipuli nō baptisabāt baptismo christi sed Iobānis. tamē Aug⁹. et Alcuin⁹ ꝓtū asserūt scz ꝙ baptisabant baptismo xp̄i in q̄ dabat spūssanct⁹. Currebant enī tunc simulet legalia ꝛ euāgelica sacramēta fm virtutē vsq; ad passionē. et quia nō erat conueniens q̄ipī alios baptisarent nō baptisati. ideo ꝛ ipi apli p̄ius fuerūt baptisati a xp̄o. et sic exponit illud Jo. xiij. Qui lotus est. i. baptisatus: nō indiget nisi vt pedes lauet. i. affectus purificet aqua p̄nie. qđ etiā hr̄ de consc. dist. uij. c. quādo a hier̄ymis. Nec est inconueniēs ꝙ ipsi baptisarent nōdū facti sacerdotes cū ꝛ nūc laicus in necessitate baptisat. vt de ꝑse. di. uij. Constat. Uerū vt vnitas ecclie fuaretur. et a capite petro omīs actus hierarchicus originaret noluit christus eos baptisare nisi ex petri cōmissione et ordinatiōe. Nec potestas potest dici clauis regni. quia p vsum eius. id est p baptismū aperitur regnū celoꝝ baptisatis. Et quia baptismus est fundamentū et p̄incipiū fidei christiane. cuius directio cōmissa est petro. ideo christus ei dixit Tu es petrus ꝛ super banc petrā edifi. ꝛc. quē alio nomīe vocauit cephas id est caput. Joh. i. quia ab eo vt a capite post xp̄m ois spūalis potestas debebat deriuari aliquo mō. dixit tamen nō solum petro: sed etiā simil'r alijs cū eo. docete eos baptisantes ꝛc. Ne crederet baptismus a petro; hr̄e virtutem non ab ipso. vt enī dicit Joh. i. Jpse scz christus ē qui baptisat. scz interius mūdando. Secūdā potestatem scz p̄dicandi dedit xp̄s apostolis. ꝛ ante passionē quādo misit eos ad p̄dicandū iudeis dicēs. Jn viā gentiū ne abieritis ꝛc. Euntes aūt p̄dicate dicētes. qz appropinquat regnū dei. Lu. ix. Post resurrectiōem aūt apparens et precipue in die ascensionis dixit. Euntes p̄dicate euangeliū omni creature. Marci vlt. Predicate aūt cōgrue pōt dici clauis regni. qz p ipam aperitur scriptura q̄ ōz regnū. e: dat introitus ad virtutes q̄ etiā dicūt regnū celoꝝ. Et q̄uis cū essent cū xp̄o nō eēnt ipsi apostoli adhuc sub regiminē petri nec in predicando nec in baptisando. nec in alijs. tamē postq̄ facti ē ab ipso pastor eccie. ꝛ in p̄dicando et in alijs fuerunt sub petro. vt si dissiderent inter se p̄dicando et hmōi. sicut facta ē altercatio inter paulū et cōuersos ex iudaismo qui erant antiochie ex obseruatione legaliū. Actu. v. c. esset aliquis superior qui eos reuocaret et determinaret. Uñ cum p̄sens erat petrus in p̄dicādo oēs sibi deferebant. et ipse sermonē fecit in electione mathie. Et simil'r post missionē spūssancti p̄mus narrat petrus surrexisse ad p̄dicāduz tria milia hominū sua p̄dicatione cōuertēs. Uñ ꝛ Alnadetus dist. xxi. dicit in nouo. ꝙ petrus primo ad fidem populū virtute sue p̄dicatiōis adduxit. ceteri vero apostoli cū eodem pari consortio honorē et potestatē acceperunt ipm quoq; p̄incipē eoz esse voluerūt. vnde et recte dicetus est cephas quasi caput aliorꝫ pugnātium per Actuū. j.

predicatiōem contra mundum ⁊ ab ipso facta est ordi
natio pdicatoꝝ ⁊ pdicationū: licet assensu ⁊ cōsilio alio
rum aplōꝝ.sicut papa agit de consilio cardinalīū:qđ p
tinet ad regimē eccl'ie.Sic ergo potest dici q̄ apostoli ⁊
alij potestatē predicandi post pentbecosten habuerunt
a petro christo inspirante propter seruādam in omnib⁹
ecclesie vnitatē.Dicitur autē post resurrectionē misisse
ad predicandū:dando sc̄z eis os et sapiētiam et virtutē
verbi sed petro singulariter dictū fuit Pasce oues meas
scilicet per verbū predicatiōis.et tibi ⁊ abo claues regni
celorum.Cum hac aūt potestate pdicandi dedit apsto
lis christus et petrus post xp̄m eis ⁊ alijs predicatoribꝰ
bus meterēdi temporalia.id est accipiendi ab illis quib⁹
spiritualia seminauerāt. Dixit enī xp̄us Matthei.x.c.
Dignus est operarius cibo suo. Et.i.ad corinth.ix.dicit
dns ordinauit his qui euangeliū nūciant.de euangelio
viuant.Et hieronym⁹ inquit apostolicis viris ⁊ euange
lizantibus christi in necessarijs vsibus nō retribuere se
ipm condēnare est.xvi.q.i. De potestate faciendi mi
racula dicit Luc.ix.Dedit eis potestatē super oīa de
monia vt languores curarēt.Hanc autem potestatē ha
buerūt oīes apostoli īmediate a christo et ante resurre
ctionē:⁊ post nō a petro.non enī potestas faciendi mira
cula potest dari a puro homīe sed a solo deo. Quinīmo
ipse deus est qui miracula operatur p̄ sanctos suos. vt p̄
instrumēta. Unde psal. Qui facis mirabilia magn̄ solꝰ.
Unde ⁊ ipa potestate faciendi miracla aplī aut alij san
cti vt nō pnt ad placitū.sed qui deo placet. vt dr̄ de pe.
dist.iij.c.Querendū.Et iudas prodidit: hāc etiaz credit
habuisse.licz aūt potestatem faciēdi miracula nō habuerūt
a petro aplī alij habuerūt tn̄ eam sub petro ⁊ minorem
petro. Unī ⁊ in illo vsu oīs referebāt petro.Dicit enī et
iohannes euangelista q̄ fuit maior post petz fecit.vii ⁊ pri
mū miraculū factū p̄ aplos post missionē spūssci factū
est p̄ petrum associatū cū Johāne dicente claudo mēdi
canti.qđ habeo hoc tibi do. In noīe Jesu nazareni surr
ge ⁊ ābula.q̄ subito sanat⁹ ē Act.iij. Et in gestis martyrū
petri ⁊ pauli tē ectiōe symōis magi quē demōes p aera
portabant.paulus petro legitur detulisse. nā post plaz
contentionē ad inuicē precepit petrus demonib⁹. vt dis
mitterent illū ad terram.quod et factū est. et sic corruēs
symon expirauit. Quod autē minorē opationē in mira
culis alij apostoli egerint petro.patet quia ad vmbram
petri sanabant infirmi. Actuū.v.qđ de alijs aplis non
inuenit. Unī per excellentiā quandā ei singulariter fuit
dictum. Tibi dabo claues regni celorū. Dicitur hec po
testas clauis.quia p̄ miracula patuit aditus multis ad
regnū eccl'ie per fidem cōuersis . Potestatē quartam
scilicet recte conuersandi dedit apostolis nō solū eo mō com
muni quo dictū est dedit eis prātem filios dei fieri his
qui credūt in nomīe eius tē. Joh.i.sed quodāmodo spe
ciali cū eos elegit ad apostolatū ⁊ non solum doctrina et
exemplo.que eis familiarius cōmunicabat. sed etiā gr̄a
interiori de q̄ eis dixit Joh.xv. Sine me nihil potestis
facere.scz aliquid meritorū.aliam eam potestatem seu
gratiam recte cōuersandi dedit eis plenioꝝ ⁊ pfectioꝝ
in die pentbecostes. Iam antea nō fuerūt ita confirmati
quin potuerint peccare mortal'r.et de facto ī hoc incide
runt tempe passionis oīes aplī s'm Pe.de palu.fidē di
minuentes xp̄i mente negantes cui⁹ tn̄ virtutē et innūera
miracla cognouerāt.sed p̄ aduentū spūssancti potestas
recte viuendi a deo fuit roborata.vt mortaliter peccare
nō posset s'm cōem opinionē. Unde ⁊ petrus si in dissi
mulatione obseruatōis legalīū peccauit.put vult Aug⁹.
propter qđ Paulus cū reprehendit vt habet ad Gal.
ij.illud tn̄ veniale fuit s'm Tho.in.iij.scz di.i.q.ij.ar.v.
q.iij. Ista autē potestas recte conuersandi. ⁊ si procedat
ex radice ⁊ affectu dilectionis oītur tn̄ in toleratiōne
magne passionis.et ocōs q̄dē aplī p̄fectā dilectiōz habue
rūt.⁊ mīta p̄ xp̄o libēter passi sunt. Unī dr̄ Actuū.v.pe.
aplīs post flagellatiōem ibāt aplī gaudētes a conspe
ctu cōsilij.qm̄ digni habiti sūt p̄ noīe Jesu pumelijā pati
Petrus tn̄ feruētiorē dilectiōem oīdit pre ceteris vnde et
ter xp̄s et dixit.Symon iohānis diligis me plꝰ his. Joh.
xxi.Et ex lapsu suo fortior ⁊ feruētior resurrexit. Unde
Ambr. Fideliorem facit ē petr⁹ p̄ q̄ pdidisse se sicut.arg⁹
tideo maiorē gr̄am reperit q̄ amisit.xiij.l.Fideliter.psa
lus etiā videt passiōe acerbiorē pre ceteris.nā cum passio
crucis sit acerbissima.et ipse hāc sustinuerit pso capite ad
terrā.hinc facta fuit crudeliorē.Ap̄s aūt dilectio ⁊ marty
rij passio apte dicunt claues regni celoꝝ.q̄ p eas ad ce
lum aditus p̄z. Unī dr̄ de xp̄o dr̄ Esa.xxij.dabo clauem
david sup hūez ei⁹.q̄ p̄ellās claudet. Et p̄ david in
telligens xp̄m.qđ cōgrue dicit de petro p excellentiā.tū
bi dabo claues regni celoꝝ tē. Quātū ad quintū po
testatē.scz sacerdotalē.scz conficiendi.ligandi.⁊ soluēdi:
in sacramēto penitētie.Xp̄us dedit omib⁹ aplis in vltima cena. cū dixit. Hoc facite in meā cōmēoratiōnē. Lu. xxij.
q̄si diceret:p̄tātem hoc faciēdi.i.cōficiendi accipite.
tunc enī eos fec̄ sacerdotes etiaz iudā.tūc ibi p̄sentē fm
oīs doc.preter Hylarīū qui dicit iudā nō cōmunicasse
q̄uis hac p̄tāte nō credūt vsi ante pentbecosten. ⁊ tūc
in vltima cena eis data est p̄s ligandi ⁊ soluēdi omni
bus ipīs in foro pnīe et nō antea. Nam q̄ antea dixerit
discipulis.quecūq̄ ligaueritis in terra:erūt ligata ⁊ ce
tera.et q̄cunq̄ soluēritis tē. Matth.xviij. fuit ꝓbū p̄missio
nis nō collatōis talis p̄tātis. Et similr q̄ dixit Petro.
Tibi dabo da.tē.sicut etiā quādo misit aplos ad p̄dicā
dū et vngendū infirmos oleo.nō dedit eis p̄tātem cōfi
rendi sacrm extreme vnctōis.cū non essent adhuc sacer
dotes.sed figurauit illud qđ postea cēnt collaturi sacer
dotes.qz ad ipsos nō ad alios spectat dare extremaz vn
ctionē.fm illud Jaco.v. Infirmat aliqs in vob̄ inducat
p̄sbyteros de eccl'ia vngētes eū oleo tē. Tho. tamē in.iij.
dicit q̄ p̄tātē sacerdotalē quātum ad secundarū actuz
qui est soluere ⁊ ligare. christus dedit post resurrectionez
cū insufflauit in eo dicens. Accipite spīritū sanctū. quo
rū remiseritis tē quod videt magis consonū dictis sanc
torum. Posset tamen intelligi dictū Tho. quantuz ad
ostensionē seu vsum dicte potestatis fm illum modum
loquendi scripture quo cōsueuit dicere rem fieri cum in
notescat.vt ait Pe.de palude. De hac autē potestate cō
ficiendi.ligandi.arg̃ soluēdi inquit anteros papa. Abs
sit vt quicq̄ sinistrū de his arbitremur qui aplico gra
dui succedentes xp̄i corpus sacro ore conficiunt.q̄ques
nos christiani sumus.qui claues regni celoꝝ habentes
ante diē iudicij iudicāt.xi.q.iij.ca. Absit. Et q̄nis.lxxij.
discipuli fuerūt etiaz a christo missi ad p̄dicandū nō ta
men habet̄ q̄ eos fecerit sacerdotes.sicut apostolos. Unī
quod dicit dist.xxi. In nouo.q̄ p̄sbyteri teneant xp̄i co
rum.et in eoz loco sunt cōstituti ab ecclia nō ex hoc ha
betur q̄ fuerint facti sacerdotes a christo nīi in figuram
vt sicut illi discipli erāt sub aplis.ita p̄sbyteri sub epis
copis. Et sic etiā intelligendū est qđ ait Hieronimus di.
xxi.§.i. videlicz q̄ xp̄s discipulos.lxxij. instituit minores
sacerdotes.i. in figurā non realiter ordinando eos vt in
spiraudo aplos.q̄ post pentbecosten ordinarēt eos in
sacerdotes. Quātus aūt eandem potestatē et equalem
in cōficiendo habuerint oēs apostoli ⁊ episcopi et sacer
dotes.tamē quātuz ad potestatē ligandi ⁊ soluendi ple
nitudinē habuit petrus p̄tātis ⁊ iurisdictionis. ⁊ sic in
telligitur illud Anacleti dist.xxi. In nouo testamento post
xp̄m dominū a petro sacerdotalis cepit ordo. quia ipsi
primo in ecclia pontificatus datus est.dicente domino

Ptās faciendi miracula.

Ptās recte cōuersandi.

ad eum. Tu es petrus ⁊c. ⁊ tibi dabo claues ⁊c. ligãdi et
Potestas spalis — solue̅di. quia prãtem prim⁹ accepit a dño. sez quo ad iu
risdictiõem. Quantũ ad sextam prãtem. sc̃ pisce palẽ.
Sciendũ q̃ varia ẽ opinio inẽ doctores de prãte ic̃u ca
racterе epali. Mã canoniste cõiter tenẽt q̃ sit ordo distict⁹
ab alijs. et q̃ impmat spalis caracter. Et ad h̃ facit qõ
dist. 24. — ait Jsidorus di. xxi. Cleros. dicẽs ordinẽ epoz. qdripar
33. art. 2. — titum. ⁊ Leo papa di. xxxij. Omnũ. vbi dicit eparum
q2. — esse quartũ ordinẽ sed Lbo. in iij. dicit sumẽdo proprie
ordinẽ. s. put ordinat ad pficiendũ eucharistiã nõ esse or
dinẽ distinctũ nec impmere caracterẽ. ⁊ q̃ in pdict⁹ ca.
dicat ordo. sumit ibi large. put importat dignitatẽ ba
Tide. 3. — bentẽ prãtem ad quasdã sacras actiões pficiendas que
nõ pot sacerdos. vt crismare. ordinare eccl̃iam cõsecrare
et hmõi. Petrus de pa. heruens ⁊ Aug. ẽ ancho. in tra
ctatibꝫ suis de prãte pape dicunt. ibi nõ impumi cara
cterem spalem. sz ampliat seu pficitur ipe caracter sacer
doralis q̃ consecratõem epalem. vt sc̃ possit aliqua facere
que nõ pot simplex sacerdos. vt dictũ est. ⁊ q̃ plene po
test administrare omia sacramẽta ⁊ conficere. Extendit
aut̃ ista prãs episcopalis q̃ se ad crismandũ. ordinãdũ
et consecrandũ omnẽ dignũ consecratiõe vt ecclias. vir
gines. vasa. templa ⁊ hmõi. Et etiã ad ligandũ ⁊ solue̅
dum in foro exteriori q̃ excõicationẽ. Unde excõmunica
to dr mucro epalis. xxuij. q. iij. Lomplanx. Jn hac po
testate. s. ordinis oẽs apli fuerunt equales siue fuerint
facti epi a xpo in vltima cena. vel post resurrectiõez siue
sint ordinati a petro fm alios. ⁊ idem est de omibꝫ epi
scopis consecratis que prãs auferri nõ possz ab homie
nec delert. q̃ a deo cõferr. ⁊ si mediãte epo ⁊ instrumẽ
talꝫ causa. Et sic intelligẽdũ est qõ ait Anacle⁹ dis. xxi.
Jn nouo. videlicz q̃ ceteri apli cũ codẽ petro parẽ cõsor
tio honorem et potestatem acceperunt. sc̃z quantũ ad
potestatem conseerationis non quantum ad ministra
tionem seu iurisdictiõem. verum Petrus de palude in
tractatu de potestate pape dicit. q̃ solus petrus factus
est a christo immediate episcopus ⁊ papa cum dixit ei.
Pasce agnos meos et oues meas. Jobis vlt. id est do ti
bi prãtem pascendi. qui pastus spiritualis fit per colla
tionem sacramẽtorum. et per confirmatõem pascuntur
agni et nouelli in fide. vt efficiãtur arietes ad bellandũ
publice in confessione dei sine timore et ordinis colla
tionẽ pascuntur oues profecti in obedientia ⁊ parẽtia.
vt pariant filios spũales per baptismũ. penitentiam et
predicationẽ que agere spectat ad sacerdotes. christus q̃
quia q̃ excellentiã potestatis seu prãtem excellentie po
terat conferri effectũ sacramẽtorum et caracterez et gra
tiam sine collatione sacramenti exteriorꝭ. id est alicuⁱ⁹
rei sensibilis. sicut dedit apostolis omnes ordines in vl
tima cena sine cõtactu alicuⁱ⁹ sacramenti et sine forma
consuera. ita dicendo petro. Pasce oues meas. dedit ei
potestatẽ ⁊ caracterem episcopalẽ. postmodũ petrus cõ
secratus a xpo in episcopũ. consecrauit post penthecos
sten Johannẽ euangelistam. vt p. in pallioriẽ post eum
et postea Jacobũ minorẽ frẽm e⁹. Et exinde isti tres cõ
secrauerũt Jacobũ minorẽ in epm ⁊ patriarchã hieroso
lymoz. dantes in hoc fo mã eccl̃ie de nũcro trinario epi
scopoz. q̃ secrantiũ eos. Et ita intelligendũ est qõ dicit
di. xxi: Petro. de ordinatõe Jacobi minoris cũ glo. sua
tiñ nõ q̃ nũerus trinarius fm Pe. de palude. sit de sub
stantia consecratiõis illius. sed de institutõe eccl̃ie. Uñ
et ipsi apli aliquãdo nõ fuabant pdictum numerũ cũ
nõ habebant in promptu. sicut Paulus fecit Thimo
theum et Titum ⁊ Dionisiũ epos. Credendũ etiã est q̃
fecerint aliquos simplices sacerdotes ex. xxij. discipliꝰ
vel alijs. De diaconibꝫ septẽ. dz est ab eis ordinatis.
Actũ. vi. ⁊ bi faciebant officia ordinum inferioꝝ. Habe

bant etiã apli facti episcopi prãtem excõicandi fideles
manifeste peccantes qõ facientes tradebant eos sathã
ne vexandos corporaliter. vt facit paulus aplus erga illũ
cornthũ qui nouercã habebat. i. Coz. v. et alios etiam.
Jstã tñ prãtem q̃ ad iurisdictiõez pertinet recognoscebãt
et hẽbant sub petro. Dec igit est clauis regni celoz. i. ec
clesie militantis prãs epalis collata pncipaliter petro. ⁊ iõ
dixit. Tibi dabo cla. reg. celoz ⁊c̃. Nec obstat qõ Aug⁹. Xpus fecẽ
dicit in li. de qõnibꝫ noui ⁊ vete. testa. q̃ xps oẽs aplos oẽs apo
fecit epos. Ad h̃ enim pot tripliciter rideri. Uno mõ q̃ fecit stolos epi
omnes aplos epos. sed differenter. q̃ petr̃ p se fecit epi scopos.
scopũ alios p petrũ. Sic etiã dicit gpha ⁊ xps allegat in
euangelio Job. Erunt oẽs docibiles dei. id est a deo. sed
alij imediate vt discipuli. alij mediate vt pueri p ipos.
Secundo mõ pot dici q̃ xps fec oẽs aplos epos. id est
presbyteros qõ fecit p se in vltima cena. Sepe enim epus
ponit pro simplici sacerdote. qõ patet Jero p id quod
habet Act. xx. vbi aplus loquens ad seniores ciuitatis
ephesiñ inqt. Po ite vos spiritu sancto⁹ episcopos. id est
presbyteros. Jn vna enim ciuitate non debet esse nisi vn⁹.
episcopus: sicut dicit Clemens petrũ instituisse. di. lxxxi
ca. Jn illis. Idem etiã probatur per. c. Legimus. di. xciij
et sic etiam potest intelligi illud psal. dictũ de iuda. Ep
scopatum eius accipiat alter. id est pbiteratũ vel apo
stolatũ. Fuit enim hoc passioni congruũ. vt sicut in crea
tione humani generis. vt esset maior vnitas deus fecit
ex vna omne humanũ genus. vt dicit Actuũ. xv. quia
primo adam et ex eo euam. sic ad seruandũ ecclesie vni
tatem nõ fecit xps duos vl tres episcopos. seu oẽs apo
stolos a qbus alij fierent. vt essent plura capita. sed de
cuit facere vnum episcopũ tantũ a quo ceteri fierent. et
hic fuit petrus. et ideo sibi dictũ fuit. Tibi dabo ⁊c̃. da
bo. sez ecclesie militanti. Septima et vltima potes Prãs iu
tas in ecclesia est iurisdictiõis iudicãdi et sententiãdi in risdictiõis
foro penitentie et foro contentioso. Hanc aũt ⁊ si a posto
lis omnes habuerũt a christo. tamẽ vt essent sub Petro.
Ipse autẽ petrus imediate a christo accepit omnẽ pleni
tudinẽ iurisdictionis. et sic omnis eius successor. id est
papa plenitudinẽ potestatis habet a christo. alij autez
episcopi ⁊ prelati in parte habent ⁊ omnes a papa. Uñ
Gregorius inquit. Romana eccl̃ia vices suas ita aliis
impartiuit eccl̃esijs. vt in pcz sint vocate solicitudinis.
non in plenitudinẽ potestatis. ij. q. vi. Decrete. ⁊. c. seqñ.
Ad qõ designandus papa semp ⁊ vbiq̃ vrgetur pascо
Alij vero plani certis diebus et locis. ⁊ extra de vsu pal.
ca. Ad honorem. Hanc potestatem petro contulit chri
stus cum ait. Pasce oues meas. fm Pe. de pa. que pote
stas extenditur ad omia dubia iuris diuini vl naturalis
declarando omia iura positiua statuendo et abrogã
do. omnia priuilegia condonãda de omnibꝫ vtroq̃ fo
ro qui sunt in ecclesia sententiando penas oẽs tempo
rales p peccatis debitas p indulgentias relaxando. etiã
quo ad defunctos. et multa alia de quibus declaratum
est supra que null⁹ alius potest. et ideo ipsi soli dictum
est Tibi dabo claues. Et ad hoc sunt plures auctorita
tes vt Pelagij pape dicentis dis. xxi. cuius vniuersa pz
bem catholice eccl̃ie vn⁹ thalamus xpi sit tamen sancta
romana ecclesia catholica ⁊ apostolica nullis sinodicis
cõstitutis ceteris eccl̃ijs prelata est. sed euangelica voce
⁊ saluatoris nostri primatũ obtinuit. Tu es inquiẽs pe
trus ⁊ sup hanc petrã edificabo eccl̃iaz meam. Et dist.
xxij. inquit Nicolaus papa. Omnes siue patriarche si
ue in cuius libz apicem siue metropoleos primatus auc
episcopatũ cathedras vl eccl̃esia cum cuiu scũq̃ ordinis
dignitatẽ instituit romana eccl̃ia. Illam vero solus ipe
fundauit. ⁊ sup petrã fidei mor nascẽs erexit q̃ brõ eẽe
vite dauigero. s. petro terrẽi sil ⁊ celestẽ p̃ri iura pmisit

Non ergo quelibet terrena sententia sed illud verbum quo ꝓstructū est celū z terra. p qđ ꝙ veniꝝ oīa sunt cōdita elemēta romanā fundauit eccl'a3 .illu⁹ certe ꝑulegio fundit illu⁹ auctre fulcit. z in fine. c. dr scūs Ambro. Je in oīby sequi magistrā romanā ecclīam ꝓfitet. z in. c. seqn. dicit Anacle⁹ ī fine. Dec aplica sedes caput z cardo. vt prefatū est a dño z nō ab alīs ꝓstructa est. z sic cardine hostiū regit. sic h⁹ sce sedis auctre oīs ecclesie dño disponente regunt. et Agatho papa di. xix. ait. sic oīs aplice sedis sanctiões accipiende sunt rang ipi⁹ diuina voce petri firmate. Item Ambr. Et si alijs impat discipulis: vt laxent rhetia sua. Soli tū petro dr. Duc in altū. Lin ꝓfundū disputationū. Quid enī tam altū q̄ altitudies diuitiaꝝ videre. i. scire dei filiū z ꝓfessionē diuine generationis assumere. xxuij. q. i. nō turbat. Un ad papa refe/runt dubia fidei ꝑ determiatiõe. vt dicat Jnno. ca. q. c. q̄/ticies. Idem ambr. Est aliud aplicū piscadi genus quo genere solū petr⁹ dñs pilcari iubet dicēs. Mittre hamū et cū piscem qui ꝓmū ascenderit rolle. xxuij. q. i. vbi dicit glo. q̄ ꝑ hamū intelligit iurisditio qua petr⁹ alijs ꝓfuit Item Leo pp. ca. q. Beatissim⁹ petrus aplus accepit a dño principatus et romana eccl'a in eius pmanet institutis. Item Cyrillus in libro thesaurorū dicit sup illud Tu es petrus. fm hāc domum pmissionē eccl'a aplica petri ab oīi seditione z hereticā circūuentiõe imaculata manet sup oēs ꝓpositos z ꝑos z sup oēs pmates ecclesiaꝝ z ꝓlorum in suis pontificatib⁹ in fide plenissima et auctre Petri. Item ex sinodo .lxxxvi. que semp fuit magne auctis apd grecos z latinos dicit eccl'a romana sp primatū habuit. semp ꝙs hīc debet. q̄ intelligendus est positq̄ petrus in ea sedit. Jtē ex alio concilio dr veneramur fm scripturas z canonū diffinitōe sctiss. mū antiq̄ romane ep̄oꝝ pmū esse z maximū ep̄oꝝ omniū. Dicit ār antique romane ad differentiā constantinopolis quā cōstantin⁹ illuc sedem suā trāsferens z ꝑulegijs vbis romane extollens nouā romā appellari voluit. Item ex auctoritate cōcilij calcedonen. inter cetera legit ibi gesta ꝙ tota sinodus acclamauit Leoni pape. Leo sanctissimus aplicus z ecumenicos. i. vniuersal' patriarcha ꝑ multos annos viuat. Dd aute ep̄i successerint loco ap̄loꝝ z cūrati z oīs supiores plati loco discipuloꝝ. ꝓbat dis. xxi. ca. In nouo. z. lx. di. c. Foris. Jtē marcellus pp. xxuij. q. i. ca. Rogam⁹. dicit de petro. ipse est caput totⁱ eccie. cui dñs ait. Tu es petr⁹ ꝛc. hui⁹ sedi ꝓmatus fuit apd vos: scz antiochie: q̄ postea iubente dño romā trāslata ē. Duc aūt iussum dñi exponit Jnno. ex q̄ fi. sint legit. Per venerabilē. dū dicit sic. Locus quē eligit dñs aplica sedes esse dinoscit. cū ergo petrus vrbem exiuisset volens dñs eum ad locū quē elegerat reuocare interrogat⁹ ab eo. domine q̄ vadis. Rndit. Uenio romā iterꝝ crucifigi quod intelligēs ꝑ se dictū ad locū pstinū est reuersus. Motus enī petrus lacrimis xpianoꝝ a facie neronis fugiēs aliā sedem forte eligere volebat fm illud Matth. x. cuz vos psecuti fuerint in vna ciuitate fugite ī aliā. sed hoc dns prohibuit volens ibi sedem petri finalr pmanere. vnde nō ex petri: sed ex xpi electiõe ecclia romana fca est sedes petri. quare nō ꝓ sedes aplica a petro mutari sic elegit dñs syon. vnde templū facere alibi nō licuit. etiā sūmo sacerdoti. vñ peccauit belthasar in epoleos egypti simile templū facies illi hierosolymoꝝ. vt refert Joseph⁹. Sine cā aūt rōnabili sedē suā a deo rome fūdatā nō possit ipse papa currere nec alio trāsferre. z si faceret imo etiā quātūcunq̄ causa ꝓbabilis. q̄ nōnisi ꝓpria dei iussione mutāda ē ꝙ semel iussit sine assensu generalis cōcilij sup hoc specialiter conuocati z dei reuelatiõe super hoc inuocata nō esset trāslatio facienda. quia nec ꝓpt trāsgressionem. nec ꝓpter captiuitatē ipi⁹ dei ꝑ septuaginta ānos licuit locuz templi quē dñs elegerat immutari. Nec est simile de mutatoe sedis antiochie. q̄ illā sedez petr⁹ elegit motu ꝓꝓio. Nec etiaz est sile ꝺ translatõe sedis imperialis. eius enī auctas est a ꝓpio romano q̄ ius suū z potestatē in imperatoē trāstulit. institutu de iu. na. §. Sed quod. auctas enī q̄dam q̄ videt ponere eqlitate ptātis in petro z alijs aplis sane intelligēde z exponende sunt. Dicit enī cyprian⁹. xxuij. q. i. Loquit. q̄uis ep̄s oīby p⁹ resurrectiõem suā parem ptātem tribuat z dicat, sic mi/tarem manifestaret ptātis eiusdē originem ab vno incipientem sua auctoritate disposuit hoc erant vtiq̄ ceteri apostoli. quod Petrus fuit pari consortio ꝓditi z honoris z potestatis. sed exordium ab vnitate ꝓficiatur vt ecclia xpi vna mōstretur. Ūn vni dicit sc̄z petro. Tu es petr⁹ ꝛc. sup vnū edificat ecclīam. Dec ille. Sz ista paritas z equitas ptātis z honoris intelligēda est de potestate ordinis z ꝓsecratōis nō de ptāte iurisdictōis. Jtē qđ ait Ambr. ū. q. vij. beati petrus z paul⁹ eminēt inter ap̄los vniuersos z quādam ꝓrogatiua ꝑcellant. puto aūt illos equales eē in meritis qz equales sunt in passiõe. Dicunt alios ap̄los ꝑcellere. nō qđem in potestate ordinis. sed in veneratiõe gentiū. et quia vrbez suo martyrio consecrauerūt. in passione socij existentes vt dicit xxij. dist. Sacrosancta. vnde et de consilio curie romane undulgentijs dicitur de brōzum Petri et Pauli apostolorum auctoritate confisi ꝛc. Pares aūt dicūtur illi tuo nō iurisdictiõe sed merito z sanctitate martyrij. et sic etiā intelligit illud Hiero. ij. q. vij. Paulus petrū rephendit q̄ nō auderet nisi se non imparē sciret. Ubi subdit Gratianus q̄ hoc nō est de officio ecclīastice dignitatis. sed de potestate vite z cōuersatōis intelligitur. z sic etiā Augustinus in ca. Pura. ea. q. Cypriānū petro ap̄lo compat sc̄z quātum ad martyrij cozonā: nō quātum ad iurisdictiōis potentiā. Item qđ dicit Bern. in li. iij. de consi. ad Eugeniū. Si vt in summa ita z solā institutā a deo sc̄z vestram apostolicā dignitatē existimas. si hoc sentis dissentis ab ipso qui ait. Non est potestas nisi a deo. et omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit. non ait sublimioꝝ tanꝝ in vne sed sublimioribus tanꝝ in multis. nō ergo sola tua potestas a dño. sunt et medij cres et inferiores. Si istud intelligat de potestate ordinis sacerdotalis et pontificalis si papa existimaret potestatem suā sacerdotalē z pontificalē solaz esse a deo cēteris turā excludēdo ptātem ordinis alioꝝ pontificū z sacerdotū dicendo illoz nō esse eque imediate a deo sic suas erraret quia vt dictū est: potestas ordinis alioꝝ pontificū z sacerdotū est a deo. Item si papa existimaret ptātez iurisdictionis solā esse a deo. omnēq̄ alias ptātem iurisdictiōis ecclesiastice nō esse a deo. nec imediate nec mediate erraret sed si existimat suam esse a deo immediate aliozū vero esse a deo. sed mediante sc̄z sua nō erraret. Jtē ex eo qđ legit Actuū. viij. sc̄z q̄ miserūt ap̄li qui crāt hierosolymis petrum et Johannē in samariam ad confirmandū baptizatos. videtur ex hoc petrum inferiorem apostolis esse. quia cōmuniter mittit inferior a superiore. Sed respondet q̄ missio que fit ꝑ auctoritatē vtiq̄ est a supiore sicut papa mittit legatum. et rex baliuum sed missio que fit ꝑ consiliarij dicūtur mittere regem. quan do vadit alicubi de consilio subditoz. quia per consiliū mouent eum ad illud faciendum. Et sic apostoli et seniores miserunt Petrum et Johānem hoc persuadēdo et consulendo pro salute populi. Item ex eo qđ legitur Actu. xv. q̄ Jacob⁹ minoz tulit sententiā in qstiõe legalium vbi erant petrus et alij in concilio cōgregati. Et ꝺ maioz videt fuisse petro. qz maioz est q̄ iudicat inf oīs

Roma ꝑma sedes

Roma na sedes nō ē trās/ferenda.

Sed potest dupl̃r rñderi: Pmo q Jacoby iudicauit nō
vt iudex oim sed tanq̃ iudex illi⁹ loci spāliter. nō ān pe
trus potuisset iudicare. ſz qz voluit illi deferre loco suo:
sicut papa qñ est in aliq̃ ciuitate posset oīa audire et iu
dicare ſz in mr̃i nō facē vt deferat epō loci. Alio mō pōt
dici. q iacobus ipe nō dedit sniaz in illa matia legalit̃
aūt iacoby addidit. z sniam suā nō q̃si auctoizans ſz vt
assentiēs z confirmās sniam petri p parte oim alioz̄. sic
in cōciliis in q̃by formatis decretis seu canonib⁹ per
papā. rñdet ab oīby placis pplacet. Jtē q̃d dr dis. xix. c.
in nouo. q apli pncipē suū ee voluerunt petr̄. z p cōis
totius eccle. z si nō a xpo sed ab aplis videt petrus ha
buisse pmatū. Rñ. q. apli hoc voluer̄ volūtate pcēnti
et acceptanti dr ordinationē nō aūt voluntatem antece
dente seu causante ipam auctoizatē. nā h̄ habuit a xpo
vt ibi dicitur. hec petrus de palude.

Renūcia
re papa
pōt.

Querit vtrū papa .§. II.

possit renūciare papatui. videt q nō. qz papat⁹ ē a solo
deo imediate vt. s. ostensum est. ſz q̃d a solo do est non
pōt tolli p aliquē nisi sit dās. g nō pōt renūciari p papā
qui est hō. In cōtū h̄ ex de renūc. c. i. li. vi. vbi expsse de
termiat q pōt papa renūciare papatui. Ad ultz q̃nē
sic rñdit Aug. de ancho. in summa d pēte pape. q vti
tur a deo q etiā ab homie cooptante in isto vt in alio. s. co
opante ei⁹ psensu z volitione. talia enī tolli pñt z dissol
ui illi⁹ hois dissensu z cōia volūte. Probat aūt h̄ p exē
pla in naturalib⁹. in moralib⁹. in artificialib⁹. Et i natu
ralib⁹ quidē. qz aīa rōnalis singulariter a deo infundit
corpori cū nullus possit infundere z creare ipam nisi de
us. z tm qz infundit a deo coopante boīe. qz hō hominē
generat et sol fm pbm. io ope nūano pt aīa a corpe tolli
et separari. vt p occlionē. In moralib⁹ ꝯo videm⁹ q gra
singulariter a deo infudit aīe coopante tm boīe. vñ illō sup
Lxcm. iuj. Conuerte nos dñe ad te z conuertemur. dic glo.
q gra dei nō conuertimur nisi ex nra volūtate conuertamur
ſz libertate arbitrij ipam acceptādo. sic ḡ gre infusio est
a deo p hois tm psensum et liberi arbitrij conuersionē. ita
separatio ei⁹ gre pt ee p hois dissensum. z eius liberi ar
bitrij a deo auersionē. In artificialib⁹ mānifestū est q tē
plū salomōis z tabnaclm moysi ex mādato dei fabricata
sunt z singla in illis opata. z tm qz coopante boīe illa fa
bricata sunt. Coopāte etiā boīe illa destructa sunt. Sic
etiā papat⁹ z si a deo sit. tm cōsensu ipi⁹ pape coopante
et iō ei⁹ dissensu renūciari pt. etiā si iurasset vel vouisset
non renūciare et ipe videret se impotentē ad talē curaz.
pter ifirmitatē grauē z incurabilē. vt cognosceret se om
nino insufficientē. Et de q̃uoz quidē sūmis pōtificib⁹
in gestis scōz legim⁹ renūciasse papatui. s. clementem.
cyriacū. marcellinū z celestinū. nō tm ex eodē fonte seu cā
pcessit illa renūciatio. Hā clemēs renūciauit ppf mali ex
empli impostez vitatōem. cū fuerit institui⁹ papa a brō
petro. Nec quid sile acceptarek a successoribus. vñ renun
ciauit z loco ei⁹ fact⁹ ē Lin⁹. z post cū dctus. z p⁹ eos idē
clemēs. vt notat. viij. q. i. c. i. Cyriac⁹ vero renūciauit ppf
martyrij coronatōem assocīās se. xi. milib⁹ ḡginū bte vr
sule z sociab⁹ ex reuelatiōe angelica. Marcellin⁹ aūt renū
ciauit pter idolatriā opationē ponēs thura idol. Unde
penitēs in psilio iudicauit se deponēdū anathematisās
qui corp⁹ suū sepeliret. vt h̄. di. xxi. sed celestin⁹ q̃ primus
dict⁹ ē pet⁹ ō murone renūciauit papatui ppf insufficie
ntie recognitōez psilio duct⁹ vt credit spūssī hos oēs
canōisauit ecclia et ascripsit catalogo scōz. Uñ nō est
credendū in ipsa renūciatione errasse z fecisse q non po
tuissent. Et liz dantes poena vulgar̄ repbendat celesti
num de illa renūciatiōe. Rectius de ipsa loquit̄ Franci
scus patriarcha et sentit fidelius in libro de vita solita
ria ipm cōmēdās. Pe. de pa. in li. de pēte pape idē con
cludit ſz subtiliꝰ. dicit enī q papa pt cedere papatui. et
cedendo desinere ee papa. si cardinales acceptēt alis nō
Sunt enī in hac acceptiōe papat⁹ duo. vnū est tus suū
qd̄ ei acqrit ex canōica electiōe. aliud ē ius ecclie cui obli
gat̄. cuilibet aūt ſz iuri suo renūciare in oīm eo in q̃ nō é
alteri obligat⁹ vl̃ subditus. C. de pac. l. ii qs. ſz q semel se- Papa ob
obligauit. nō pt se ad libitū liberare. ignit papa ex pte q̃ ligat ad
dē sua renūciare pōt papatui. ſz qz sel se obligauit eccie duo
ex illa pte renūciare nō pt nisi d assensu cardinalū q ut
oīby q̃ ad papā spectāt repntāt vices eccle. Est enī pa
pa obligatus ex q̃ acceptauit eccliaz regere. vñ nisi eccle
sia quiret eū z psentiat. ſcz p cardiales. videt q nō possit
renūciare ſz psentiēt⁹ illis pt. et fm hāc distinctiōem dz
intelligi illa determiatio. de renū. c. i. li. vi. Sz ꝯ sic arguit
matrimoniū in q̃ est vinculū diuinū z nō cōsumatū nul
la renūciatiōe pōt tolli. g nec vinculū inter papā z ecclesiā
q̃d est vinculū diuinū. ſz papatus est de iure diuino cuz
sit inter cos mrim oīū spūale. z ipse papa sit spōsus eccle
sie nulla renūciatiōe vl̃ resignatiōe tolli pt eadem rōne.
Sz ad h̄ rñdet idē. Pe. ſcz q nō est sile vinculm. qz in mri
monio carnali p psensum mutuū expssum p verba de p
senti q̃ sunt verē sacm̄ sequit vinculū diuinū q̃d est sub
iectiue nō in aīa tm̄ ſz in toto cōposito. vñ tādiu durat
vtrunq̃ suppositū vnde illud quod ē quid diuinū z res
sacramenti sequēs nō mutuū consensum sed sacramen
tum integratū ex consensu et verbis in personis habili
bus nō potest ab homie dissolui. scōm illud. Quos de
us cōiunxit homo nō separet. sed cōsensus cardinaliuz
eligentiū repsentantiū consensum sponse ex vna parte z
consensum electi quasi sponsi ex alia p q̃cunq̃ verba ex
pressus nō est sacramētū nec sacrāmtale. vnde ex opere
operato habet effectū diuinū quo ad vinculū ſz manet illi
lud vinculū pure humanū solo cōsensu hominū. vnde
consensu ꝯtrario tolli pōt eadē ratione qua z sponsalia
de futuro. Potestas ergo papal̃ pur est in sede romana
habet fundamentū diuinū nō h̄uanū. z ideo nunq̃ de
struitur. ſz prout illa prās est in psona que est in sede so
lum p cōsensum humanū habet fundamentū h̄uanuz
duplex. scz ipm hominē z illum consensum q̃e sunt de
structibilia. vnde quolibet cozr destructo destruit prās
nō in se sed in illa psona in qua erat p accidens per hoc
scz q erat in se. Quia nihil ram naturale q̃ vnūquodq̃
dissolui eo genere quo ligatū est pter q̃d obligatiōes q̃
solo psensu ꝯbunt: psensu ꝯtrario distrahunt: z etiā dissol
uunt recistente integra. Inde est q vinculū obligatōis
inter papā z ecclīam solo psensu ꝯtrario consensu
dissoluit. z renūciando i manib⁹ cardinalū acceptātiū
desinit esse in sede. et pdit p consequēs potestatē que re
manet in sede. z acquirit succedens in sede ex ipsamet
successione. Ratio autē quare nō sic dissoluat cōsensus
mutuus expssus in matrimonio de psenti p dissensum
iam assignata est nec papa statuere posset q non possit
renunciare papatui fm Aug. de ancho.

Quattu
or pape
renuncia
uerūt pa
patui.

Queritur vtrum .§. III.

papa possit deponi pro quocunq̃ crimine notorio. z vi
detur q sic. Dicit enī dist. xl. Si papa. q hmōi culpas
redarguere psumit moralit̄ nullus. quia cuncte ipse
iudicaturus a nemīe iudicādus nisi deprehendatur a fi
ide deuius. ergo videtur q saltem p hereſi possit deponi
imo z glo. sup dicto. c. dicit. q pro quocūq̃ alio crimine
notorio adulterij. simonie z huiusmodi si esset incorrigi
bilis et scandalizaret ecclesiam posset deponi. In con
trarium est quod dicit Anacletus dis. lxxix. Ecclesiarum

summoꝝ pontificū sibi dñs refuauit: licet eoꝝ electionē bonis sacerdotibꝫ ꝛ spūalibꝫ ꝓfuis ꝓcessisset. ꝛ ix. q. iij. ꝺr nemo iudicabit ꝑmā sedē. Neqꝫ enī ab augusto: nec ab oñi clero nec a regibꝫ nec a ꝓfo iudex iudicabit. i. papa vbi glo. ꝺicē q ꝓcilū nō potest iudicare papā. vt extra ō elec. c. Significasti. ꝛ ꝺ nisi se submitteret iudicio aliꝗꝫ vt. ij. q. vij. Nos. Itē symach⁹ papa ait. ix. q. iij. Alioꝝ hoīm causas ꝺs voluit ꝓ hoīes termīare. sedꝫ ist⁹ ꝓsidē suo sine qōne refuauit arbitrio voluit ꝺtī pertī succesſo res celo tñi ꝺebere inocētiā ꝛ subtilissimi discussoris indagini inuolutā hre ꝓscias. Dicēdū fm Aug. de ancho. vbi. s. q papa ꝓ crimīe q̄ntūcunqꝫ notorio nō est deponēdus. qꝛ talꝺepositio vl'accusatio redūdaret in malū totius eccīe cū si audirek eius accusatio eccīa remaneret acephala. ꝛ ꝺ nisi ꝓ pertī hereſis. de qua etiā si veller se corrigere ꝛ emēdare nō ꝺeberet deponi. vt notat Hugo di. xxi. et iō epi in concilio cōgregati marcellinū cōfessuꝫ de hereſi ꝛ idolatria nō ꝺepoſuerūt. qꝛ parat⁹ erat corrigi. ꝛ suā sniaꝫ revocare qꝺ ꝛ fecit. Pro ipsa aūt hereſi ꝓgit ipso fcō deponik. qꝛ papa eligik in caput tot⁹ eccīe. iuꝑ illud Epb. i. ipm sꝛ xpm ꝺedit caput sup oēm eccleſiaꝫ: que ē corp⁹ a⁹. Papa āt repñtat ꝓsonā xpi. Uñ ꝛ petꝛ xps vocauit cephas. i. caput. capitꝫ aūt est influere vitā omīb⁹ mēbrīs. Principiū aūt vite spūal'est fides. qꝛ sine fide impossibile est placē deo. ait apl's. Sic ḡ papa ꝺeꝑ hendat a fide ꝺeuius mortu⁹ ē ipe papa vita spūali. ꝛ ꝓ ons alīs vitā influere nō ꝑt. vñ sic hō mortu⁹ nō ē hō ita papa in hereſi ꝺepheſus nō est papa. qꝛ ipo fcō ē ꝺepositus. Idē ꝺicē Pe. de pa. vbi. s. q papa nullo casu q̄ꝫ ꝺiu est papa ꝓ qꝺcūqꝫ crimē nō ꝑt a ꝓsilio nec a tota ecclesia nec a toto mūdo deponi. ꝛ ꝺ nō solū qꝛ est supior ꝛ nullū hoīem hꝫ sup se q eū valeat iudicare. hꝫ qꝛ ē a deo qui sibi romani ꝑsulis q̄ꝫ ꝺiu ꝑsul est iudiciū refuauit. ix. q. iij. Alioꝝ. sed qñ labik in hereſim tūc eo ipso est spōs sus ab eccīa ꝛ desinit esse caput. ꝛ tūc deponik de facto nō de iure. qꝛ q nō credit iā iudicat⁹ est de iure. hꝫ ꝺ ē añ iudiciū. qꝛ eo ipso q hereticꝰ est ab eccīa est pīsus. non pōt autē caput a corpe pīsum q̄ꝫ ꝺiu est pīsum caput esse illi⁹ corpis a q̄ est pīsum. vñ papa ꝓ ꝺ desinit eē caput corpis eccīe. ꝛ sic hereticꝰ nō pt eē nec manere papa quia ex eccīam nō pñt haberi claues ecclesie. ꝓ alia aūt pcā papa est caput languiduz. qꝺ nō ꝓpk ꝺ desinit esse caput. nec pt a mēbrīs ꝓ ons iudicari. Dicit aūt pe. q illa glo. sup. c. si papa. supi⁹ inducta q̄ dicit q ꝓ q̄cūqꝫ alio crimīe notorio si est incorrigibil'papa pōt deponi ꝛ iudicari est falsa. Et rōnez eius assignat. dicit enī illa glo. q exq̄ papa est incorrigibil'eū cōtumacia dicak hereſis. ꝛ ip se ex ꝺ sit ꝓtumax ꝓ ons ē infidelis ꝛ hereticꝰ. Sꝫ dicē dū est fm pe. q eū cōtumacia dicak hereſis. sumik large hereſis sic ꝛ simonia etiā large ꝺr hereſis ꝓpter aliquam stultitudinē. Cū aūt ꝺr papā posse deponi vl'eē depositū ꝓpter hereſim sumik ibi ꝓprie ꝛ stricte hereſis. s. pro errore fixo eoꝝ q sunt fidei. nō ḡ ꝓpk alia pcā qcūcunqꝫ sit incorrigibil'pōt deponi. Idē ꝺicē Aug. de ancho. circa glo. illā. Addit tñ q possit saluari illa glo. vicꝫ q eū ꝺr q ꝓpter incorrigibilitatē alicꝰ vitij possit ꝺponi ꝛ telligak qñ sic est incorrigibil'q illud pctm̄ qꝺ ꝓmittit mortale credit ꝛ ꝺicit nō eē pctm̄. tunc enī esset vere ꝛ ꝓprie hereticꝰ et sic posset deponi. nō āt ꝓpk ꝺ solū q ñ desistit ab actu peccati. Quid igik sit fiendū qñ papa est ira mal⁹ q moꝛibꝫ suis destruit eccīam dei. ꝺicit Pe. de pa. q ē duplex remediū. Primū est exēplo pauli q petro in faciei restitit antiochie. qꝛ iducebat gētes q̄si ad iudaisādū in obfuatiōe legaliū nimis condescēdens iudeis conuersis ne eos scandalizarer. vt habek ad Gal. ij. et. ij. q. vij. paulus. sic pape in malis nō esset obediendū. sed resistē dum q honestā repbensionē. Unde si papa vellet totuꝫ thesaurum ecclesie dare parēt⁹ suis. vel eccīam sancti Petri destruere. aut dare parēt⁹ patrimoniū petri vl aliquid hmōi qꝺ nō licet. nō esset ꝓmittendū sꝫ ei ra re/ sistendū sine ipsius tñ depositione. Sēm remediū est exēplo beati Hylarij qui ꝺ leonē papā ꝓualuit ordo. Iste leo fuit vt credo q alio noīe ꝺr liber⁹ papa q fauit hereticis arrianis. Deinde q esset ꝓ tali papa incorrigibili a tota eccīa vt de⁹ illū corrigeret vel de medio amoueret. nec vnqꝫ deus sic eccīam suā despiceret quin eā exaudiret. et esset cōtra eum ꝓcilū cōuocandū. si ipe nolet conuocare vt ꝓ illud moneret vl'deus implorareturvt remediū apponeret in resistendo malis que veller fa/ cere ne eccleſia periclitaretur. aliud exemplum haberetur de hoc remedio. de anastasio papa qui fauens hereticis assellando diuino iudicio percussus est. xix. dist. Anastasius. Item nota fm Aug. de ancho. q ꝺum papa est pa pa q̄ntus concilū generale cōgregari nō possit. nisi eius auctoritate vt patꝫ ꝺist. xvij. q torum. tamē quia papa pter crimē hereſis nō est papa. ideo in tali casu eius auctoritas colligi non requireret. sed sufficeret auctoritas colligi cardinalīū ꝛ aliorum episcopoꝝ et doctoꝝ. Item ꝺicē q si notorium sit papam mortuū hereſim et pertinaciꝫ do gma docuisse vl'nutriuisse. in eccleſia ꝺum viuebat nec se correxit post mortem. etiam potest accusari et damnari. arg. xxv. ij. q. iij. c. Si vera.

De potestate pape que est maior omni potestate creata. Lap⁹ Quintum.

De potestate pape que

est maior omni alia creata post prātem xpi aliq̄ mō extendēs se ad celestia. terrestria ꝛ infernalia vt de eo possit illꝺ verificari ꝺictū de xpo ps. viij. Omia subiecisti sub pedib⁹ ei⁹: oues ꝛ bo. vniuer. insup ꝛ pe. cāpi. Uolucres celi ꝛ pis. ma. Et apte qꝛ ipse est vicar⁹ xpi: q̄ ad terrestria ꝺicit oues. cē q̄ ad celestia ꝺicē volucres. q̄ ad infernalia ꝺicē pisces maris. ꝓ volucres celi designari angelos bonos ꝛ malos. hꝰ in euangelio. Dicunk aūt ei subiecti. qꝛ maior eis in q̄uis vtꝫ. Pro in iurisdictōe. Secꝺo in sacroꝝ administratōe. Tertio in cognitiōe. Quarto in ꝓmio. Uñ crisosto. ait. hemi mor/ tali eīm q in celo ꝛ q in terra sunt prātem cōmisit deus et validiorem celo eccīam esse monstrauit.

Pro intellectu prime. §. I.

partis querik vtꝫ papa sit maior angelo in iurisdictōe et videk q nō. qꝛ natura spūalis habꝫ iurisdictōem sup papa est naturā corpalē ex sue nature ꝺignitōe. hꝫ angel⁹ est nature spūalis. ḡ habet iurisdictōem sup papā qui ē nate corpalis. Sed in ꝺrium est qꝺ ꝺr Heb. ij. in ꝑsona xpi. cuius papa vicarius existit. nō angelis subiecit ōs orbē terre futurū ei ō quo loquimur. Ad hꝰ rñdet Aug. de ancho. vbi. s. q maior est iurisdictio pape q̄ cuiuslibet angeli. est enī triplex regimen fm pbm. Primū est erbiū ꝛ mos rale. Secundū est familie ꝛ paternale. Tertiū est politi cum et regale. Primū respiciat curā vniuscuiusq; hominis in se per virtutū regulationē. Secundū respicit regimē domus ꝛ familie ꝓ paternalē monitionē. Tertium respi cit regimē prouinciaꝝ. et regnoꝝ ꝓ penarū cōminationē. Primū regimen cōmissum est angelis. quia vnaquecq; anima ab ortu sue natiuitatiꝫ habet angelū ad sui custo diam et exercitiū fm Piero. Secundū cōmissum est ar changelis: quoꝝ est familias ꝛ cuitates dirigere et gu/ bernare. vnde reḋsitus raphael archangelus a Thobia an sciret viam eundi ad ciuitatē medoꝝ. dixit se itinera omia illi⁹ frēqnter ambulasse. Tertiū ꝓuenit pncipatib⁹ quoꝝ est quintus ꝛ regna miro ordie disponere. Uñ di xit ā gel⁹ q loq̄bak danieli: Princeps regni ꝓsaꝝ restitit

mihi.xxi.dicby.Dañ.x.Nulli ergo angelo cōmissa est iu risdictio z cura totⁱ orbis.ꝛ pape totⁱ mōi iurisdictio z cura cōmissa ē.nō solū vt noie mūdi iportak terra.sed etiā vt noie mūdi iportak celū.qz sup celū z ērā iurisdi ctionē accepit.vñ dr ꝙ celestiꝫ terrenu impij petro xps iura ꝓcessit.di.xxij.Oīs. Ad qō facē qō Crisost.aic in libro de laudibꝫ pauli.ꝓfert enī paulū cuilibꝫ angelo in iurisdictōe dicēs.ꝙ angel' diuisaꝫ gērū cura cōmissa est sed nulⁱ eoꝝ ita credit sibi ꝙlīm gubnauit. vt paulus vniūsum orbē.nā muchacli ges cōmissa ē tudeoꝝ.paulo vero terre z marīatz vniuersi orbis habitatio.ipmoꝫ de serū.Sic igit iurisdictio pauli maior fuit iurisdictione oim āgeloꝝ.mīro fortⁱ intelligendū ē est de petro.cuⁱ papa plona repīsat z idem Crisost.sup Job.dic. petrū totius orbis ordinat mgrm z doctorē.cui prātem dedit vniuersoꝝ.Ad arg.aūt rndet.ꝙ licet angelus fm gdū nature sit supior homīe.etiam papa z ipsius nature cō ditione.diuina tñ aucte z cōmissione pt ad plura se ex tendere iurisdictio homīs z precipue pape qz angeli.

Secundo papa est .§.II.

maior angelo in sacramtoꝝ administratōe.administra tio enī sacroꝝ nō est cōmissa angel' de lege cōi.ſz sacerdo tibꝫ z epīs.de singlari aūt mādato dei possūt āgelⁱ boⁿ sacra mīstrare vt baptizare et ecclesiam ꝓsecrare. sic legit de ecclia sctⁱ Mubael' ab ipo archāgelo ꝓsecrata. et qꝫ uis cuz cōiter dicak ꝙ tal' nō deberet iterꝫ baptizari. nec ecclia iterꝫ ꝓsecrari.qn egisset bonⁱ angelus .tñ qz sarba nas trāsfigurat se in angelū lucī.tutⁱ esset q̄ ad baptis mū illū iterare.licet in doctrina et in bis q̄ se tenēt ex parte intellectⁱ bō reducak aliqñ in deū ꝙ āgelos. vt ꝑz de apparitōibꝫ z reuelatiōibꝫ factis ꝙ āgelos antiqs pa tribꝫ.tñ in caritate z in bis q̄ se tenēt ex pte affectus bō reducīk in deū imediate z ipmmet ꝓncipaliʳ z minuste/ rialiter.per papam z alios mīstros ecclesie qui sunt ad ministratores sacramētoꝝ.in quibꝫ grā nobis confert. Origo aut̄ administratōis ipsius ē in papa.

Tertio in cognitiōe .§.III.

aliquo modo papa est maior angelo. Uñ sup illo ꝙbo B.üs es symon bariona.qz caro z sang.nō re.ꝛ.ſz p m. successor exīstit.ꝙ nec angelⁱ nec bō scire potuit.De mi sterio eni incarnatōis z passiōis angel' acreuit aliq̄ co gnitio ꝙ ꝑdicatōem apl̄oꝝ q̄z caput fuit petrus.cuius dū de ꝙgine.tñ modⁱ ꝓcipiendi.vel gravidatōis eos la tuit.Sz ꝑdicātibꝫ apl̄is mīra cognouerē circa illud my sterū q̄ ante ignorabāt.qō etiā notat apl̄us Eph. iij.et Diero.dicat angelicas ꝓtrutes mysteriū incarnatiōis. ad plenū nō intellexisse donec passio xpi ꝙ apl̄os fuit ꝑdi dicata. Et cuis dionisⁱ dicat ꝑma hierarchiā illūinaꝫ re scām.z scām tertiā.z tertiā boīes.vñ z papa.tñ ex hoc ordie cōi nō arrak spūssctūs.ꝙ nō possit docere z il lumīare.z ꝓficere boīes absqz tali ordie. In mīſz enī apl̄i immediate fuerē edocti a spūscō.et hoc cōcludit.

Quarto papa ē ma .§.IIII.

ior āgelo q̄.s.ad multa.s.in ꝑmio.s.in ꝑueniēdo ad glo riā. Dicīk ei Matb.xxij.de sanctⁱ. Erūt sicut angeli dei in celo.z alubi cōles sunt angel' dei. Cū enī fm Greg. di uersi sancti ad diuisoꝝ ordies angeloꝝ assumuntur fm eoꝝ merita maiora t̄miora.z tot boīes assumunt ad gliam q̄z angeli remāserunt. dicere optz ꝙ ad ordinē se rapbin plēs ascendēt qō rōnabiliʳ credēdū est de apl̄is quoꝝ petⁱ fuit caput.vñ z ipe papa successor eⁱ. Ler tū est aūt ꝙ serapbin sunt maiores in ꝑmio alijs angel. Ergo ꝛc. Ubi etiā sciendū ꝙ q̄uis quo ad nature ꝓdi tōem angelus sit maior q̄liber puro homīe etiā papa nō tñ q̄ntū ad repīratōez dei.in ipa enī ꝓfectⁱ repīrak deus in naka hūana q̄z angelica.z ꝓpue longemelius deⁱ ꝑsentak ꝙ papā.z q̄ntū ad nake cōformitatē. qz dei filius nunq̄z angelos apprehendit ſz semen abrae. z q̄n tum ad officij prātem.qz nulli angeloꝝ ꝓcessit daueslī gādi z soluēdi.sicut petro z successoribꝫ eius.z tō nō mi noꝝ bonoꝝ debek pape q̄z angel'. Uñ papa recipit a fi delibꝫ adoratōes .ꝑstrationes.z oscula pedum.qō non pmīsit angelus a Johe cuāgelista sibi fieri Apocal'vlt. Si aūt ꝙ volucres celi.intelligank angeli mali.fm illud Luce.viij.Volucres celi comederē illud. Sic etiam ōs subiecit pape bmōi volucres z demōes.z q̄ntū ad effe ctū spūalē ꝙ pdicatōes z administratōes sacroꝝ qbꝫ de mones ab aliab expellūtur.z q̄ntū ad effectū corpalem vl' abījciendo eos ab obsessis corpibꝫ.vt fē paulⁱ a pbi tonissa. Et ꝙ excōmunicatōez imittendo demonē ad ve xandū corpⁱ petrī.vtz.1.Coꝝ.v.hūc tradidi sathāe ꝛc.

De canonisatōe san .§.V.

ctoꝝ fiende ꝙ papā. Si ꝙ volucres celi intelligāt sancti viri fm illō Matb.xiij.Volucres celi rcpescūt i ramis eius.s.sinapis. Sic etiā subiecit deⁱ volucres celi pape q̄ntū ad canonisatōem.vt venerenk a fidelibꝫ ꝙ sanctⁱ.

Pro hui⁹ declaratōe sciendū fm Aug.de anebo.in li bro ō ptāte pa.ꝙ sctm aliquē canonisare nō ē aliud qz scīrare alicⁱ venerandū z approbādū manifestare pro pter fidē ecclie eius opa imitantis z bñficia recipientis. Tria ergo principaliter requiruntur ad canonizationes sancti. Primū est eius sanctitatis approbatio. Secundū est sanctitatis eius acceptatio ꝑ pplo christiano veneratio. Tertium est fidei totius ecclie beneficia illius sancti po scentis cōfirmatio. Ista aūt tria solum ad summū pontⁱ ficem pertinēt qui est caput ecclie. Nam sicut solius xpi est hominē sanctificare carnando sanctitatē fm illō Le uitici.xxi. Ego dñs sanctificō eos.sic solius pape q̄ est vi carⁱ xpi boīm sanctitatē approbare z mānifestare. Sic sic solus papa est caput totⁱ ecclie.ita solū ad ipm per tinet mēbris ecclie mādare saltm aliquē sub veneratōe ha beri. Ulterius sicut opa ꝓbitent testimoniuz sanctitatis alicuⁱ cum fidei ecclie innitunk.ita ad illum ptinet hu iusmodi sanctū canonizare ad quē ptinet q̄stiones fidei determinare.qō quidē planū est spectare ad summum pontificē.sicut ptz.xxiij.q.i.c.Quotiens ratio fidei ven tilatur. Et q̄uis mandare sanctū aliquē vniuersaliʳ a to to pplo venerari ptineat ad solū il'lū qui pest toti eccliē. id est pape.tamē quātū ad eos q̄ sunt canonizati per ec clesiā.quoꝝ festiuitates nō possunt vniuersaliʳ celebrari nec eis vigilia ordinari de talibꝫ pōt epūs in sua dioces ordinare ꝙ certa die coꝝ festiuitas celebrek z vigilia de putek.assentiēte tñ clero et pplo.vt dr de ꝓse.di.iij.pro nunciandū.circa fi. Demon autē canonizatiōis dicit Hosti.ex de reli.z ve.ꝙ in canonizatōe sancti scōm mo rē quē nūc tenet ecclia.xij.ꝙ ordiē sunt ꝙuāda. Primū est freqns denūciatio.vt nō solū semel ſz pties pape de nūciek.qui ꝙ sctō debeat venerari vt sic multiplicat in tercessoribꝫ largiak qō petrk. Secz est cōmissio.s.exami natiōis fiende. Tertiū est cōmissiōis inqsitio.scz ꝙ testes iuratos z fideles. Quartū est inquisitōis facta relatio. Quintū est relatōis diligens examinatio. Sextū est ex aminatōis fcā ꝙ ꝓsistoriū discussio. Septimū est secre ta diffinitio z terminatio. Octauū ē mānifesta publicatō Nonū ē diei canōisatōis assignatio. Decimū ē ipⁱ pape z assistentiū genuflexio z orōis deuotio.ne ōs ꝑmittat ecclias suā decipi l'errare. Undecimū ē fmocinatio z miracl'oꝝ ac operꝝ mīe recitatio.necnō ipⁱ sctⁱ in catbalogo scōꝝ

Ad canonizatōem alicⁱ sctⁱ, requīrūtur.

Modus canōisandi.

conscriptio. Duodecimū est misse in honorē sancti celebratio et cantici spūalib⁹ plonatio. In pmitiua tn ecclia nō seruabant ista ꝓpt duo. Prio qz ibi scti vt in pluribus erant martyres. in qbꝫ nō requirebat talis examinatio sicut in cōfessorib⁹. Scdo qz ex feruore fidei z ex meritis xpi et apl̄oz miracula z alia opa sic crāt euidēna. q̄ nō poterāt tergiuersatiōe celari. Si āt q̄rat vtz in canonisatiōe requirat requisitio cardinaliū z pliū eoz. Rndet aug⁹. ō ancho. vbi s. q̄ de ncēsio nō requirit. nā prās pape nō limitat in aliq̄. nec depēderet a collegio sz potius ecōuerso. Non enī collegiū assistit pape p modū determinatiōis seu limitatiōis ptātis ei⁹. sz magis p modū ministerij et consilij. vt debito mō hmōi ptātē exequat. Sed si q̄rat de cōgruo. puto q̄ magis teneat requirere collegiū in tali causa cū in aliq̄ alia. qz in his q̄ sunt fidei tanto cauti⁹ z tanto matur⁹ est agendū q̄nto dolus z fraus est magis circa hmōi vitanda. Ne q̄ canonisatio alic⁹ sancti procedatur turpis lucri cā vel hūane glie pompa nō solū cū requisitione collegij. verūetiam cū requisitione venerabilium virōz de ecclia. papa in tali cā dz procedē exēplo assueri qui licz erbnicus interrogauit sapientes suos sup q̄dam agendo. q̄z cōsilio cūcta faciebat scientiuz leges aetura maiorz. Dester. i. Non debet papa statim aliquē sanctum sibi denunciatū canonisare. Et h̄ ꝓpt tria t̄m Augustinū de ancho. Primo ꝓpter miracloz raritatē q̄ fūt signa attestatōis. Dicit enī Aug⁹. in li. de vera religiōe. q̄ tō miracula in nra epa durare pmissa nō sunt. ne aīa semp visibilia q̄reret. z eoz p̄suetudie frigesceret gen⁹ humanū. qz igit vera miracla nūc raro fiūt. ne ficta narrēt turpis lucri causa vel hūane laudis appetit⁹ glia. nunc bene videndū est qbꝫ credendū sit de diuinis miraclis et inuisibilib⁹ rebus. Aliqn enī fiunt miracula nō vera. sed apparentia p demonū inuocationē sicut magi pharaonis aliqn p malos homies ex inuocatiōe xpi z nomiNō statī sūt canonisandi.
nū sctoz. Un dr Matthei. vij. a qbusdā reprobis xpo Dñe nōne in nōie tuo ꝓtutes mltas fecim⁹. Aliqn fiūt vera miracula cū vane glie vl elationis infectiōe sic glo. Hume. xx. q̄ moyses z aaron qñ p̄cussione virge fecerē aquā decurrere de petra habuerūt quādā vanā glie m et iō meruerūt audire. qz nō credidistis mihi vt sacrificaretis me tē. nō q̄ miracula oīa sunt sufficiēter demōstratiua sanctitatis. z iō etiā ipa exāminada Scdo nō dz statim aliqs scrūs denūciat⁹ canonisari ꝓpt opis arduitatē Mā q̄nto op⁹ē magis arduū. tanto cū maiori tarditate z matur itate faciendū. vñ nec xps statim lazaz suscitauit sed p missis multis circūstantijs. Non q̄ canonisatio sanctoz cū sit opus valde arduū statim. sed p menses z annos est differendū. z de opib⁹ eius interim inq̄rendum. Nec enī sufficit q̄ habuerit magnā sciam. qz scientia nō facit hoiem bonū simplr. s. q̄ ad bonitatē voluntatis que est p caritatē sz bonū fm q̄d. s. q̄ ad intellectū. Un. i. coz. xiij. Si habuero oēm sciam. caritatē aūt nō habuero nihil sum. Nec etiā q̄ habuerit donū ꝓphetie. qz ꝓphetia cōmunis est bonis z malis. vt ptz in balaam. z Augustin. i. q. i. ꝓbetisauit saul cū esset malus. z sanctū dauid prosequeret. Nec etiam ex fama alicui⁹ orta ex xpi⁹ z turba procedēdū est. sed testimonio maiorū qui sunt sanctoris conflij z veriozis iudicij. Tertio nō est statī fienda canonizatio ꝓpt firmitatē. Dicit enī Crisosto. q̄ iō xps chananeam clamantē nō statim exaudiuit. qz nolebat fidē illius occultari. sz in palā fieri. Expectāda ergo est freqns operatio miracloz z diuulgatio fame opez miscōie alic⁹ a nteq̄ canonizet. vt fides de ei⁹ scitate i cordib⁹ xpianoꝝ ꝓfirmet z roboret. Et ad h̄ fac q̄ dr Leo pa. dis. lxi. Miramur ait si ad honores mūdi sine suffragratione xpis sine merito labor indignū est ꝓuenire. z notari ambitus solet. q̄s ꝓbitatis documēta nō adiuuāt. q̄ diligens z q̄ prudens hūda est dispēsatio diuinoz nūcz. et celestiū dignitatū. ita vt in port vita testionū ꝓhibeat. p laboribus mltis. p moribus castis. p actibus strēnus celsioris loci ꝓmiū nulli debeat. Sciendū q̄ null⁹ patz veteris ꝓfete sanctificari est canōizatus a papa. Et rō h⁹ est fm Aug. de ancho. qz cā sp̄ ꝓcedit effectū suū. z nō sequit. sz fūdamē tū z cā oīm scoz fuit xps. ipse enī est sanctus sctoz vt dicit Dan. ix. Nullus q̄ debuit canonizari p sctō qui fuit ante xpi nativitatē. Appellat tn ecclia illos sctos. z eoūs sanctitatē exēplariter ꝓponit imitādā. nec oīb⁹ eoz⁹ se cōmēdat. eoz tn sanctitatē nō solēnizat seu canonizat Scdo rō q̄ tn includit in ꝓma ē. qz scti prēs veteris testi quātacūq̄ sctitate pollerēt. nō fuerūt in tpe plenitudinis gre q̄ p xpm facta ē. Job. i. sed plenitudo gre in illis legē quasi tenebat inclusa figuratiue. Un aug. in li. de fim bolo sup illud. Domū tuā decz sctitudo. dicit. q̄ nullus solennitatē ecclia solēnizat priusq̄ dom⁹ sanctitatis scitatē. b. Manē darēt. z iō in tpe plenitudis gre ꝓpt⁹ scitatē. b. Manē Johis baptiste ecclia solēnizat q̄s alt⁹ alter⁹. qz ista sanctūsctoz generauit. z ille dignitatē demonstrauit. Tertia rō quare ecclia illoz sanctitatē non solēnizat est. qz tantum cunctis plonalr essent sancti. claritas tn diuine visionis eis fuit clausa nondū soluto ꝓcio būane nature p xpm. Utrum aūt ecclia possit errare in canonizatione sctoz. habes supra titulo. xij. c. vij. de reli. sanctoz.

De potestate pape .§. VI.

erga inferos q̄ notari pūt p pisces marīs. qz sic pisces moratur cōtinue in fluctib⁹ aquaz. q̄ mare dicūt ꝓpt amaritudinē. i. salsedinē. ita q̄ sunt in purgatorio ꝓinuc mo rank afflictōib⁹ penaz. sed subiecit de⁹ pape etiā pisces maris. i. eos q̄ sunt i purgatorio ad subueniendū eis p indulgentias. Sciendū q̄ p hi q̄ sunt in purgatorio ad subueniendū p indulgētias fm Aug. vbi s. q̄uis q̄ntū ad meritū essentiale absolutū quo q̄s meret vitā eternā operatione p radicē caritatis nō sint in statu merēdi. tale tamē quātū ad meritū conditionale q̄ q̄s meret pene remissionē vel liberatōis accelerationē. dūmodo aliqp eis faciant illa q̄ instituta sunt ab ecclia ad penē remissiōz conseq̄ndā illi q̄ sunt in purgatorio mereri pūt. cum de pendeat ab operē alteri⁹ z adhuc viatores sint et de foro gentie subueniri. q̄ nō sic est intelligendū. q̄ oīs indulgentia data etiā a papa valeat existētib⁹ in purgatorio. facienti aliq̄ ꝓ ipso q̄ est in purgatorio illō q̄ ꝓfuit ei dulgētia fiendū. pura ieiuniū vl elemosinā vl visitatiōz ecclie nō sufficit intentio illa faciēti. z applicanti ad cum qui est in purgatorio. sz requirit intentio pape h̄ explicatz p bullam. s. q̄ q̄ facit talē elemosinā vel vadit ad talem ecclesiam. consequat tantuz de indulgentia ipse vel pro quo fecerit viuus vl defunctus. Quāuis aliqui dicant indulgentias nō posse ad mortuos extendi. quia ꝓpus dicit. Quecunq̄ solueris sup terrā. Sz potest respondere dupliciter. Uno mō q̄ ly sup terrā referat ad soluentē vt sit sensus. quecunq̄ tu existens sup terram solueris. h. viuus Non enim papa mortuo⁹ potest ligare z soluere. h. viuus existentes sup terrā. cū purgādi sint intra vel circa terram. dicit Alio mō si referat ly sup terrā ad absolutos. i. existentes possunt sup terrā. q̄ non in celo. Et ita determinat bs Tho. in. iiij. sctz q̄ indulgētie pūt extendi ad eos qui sunt in purgatorio modo dicto. Et si queratur vtz papa possit per excōicationē indulgētie totum purgatoriū eppe⁹ papa pos liare. Aug. de ancho. vbi s. respondet p distinctiōem. nisi purgatorium membrē. videlz q̄ aut h̄ intelligit ad ei⁹ absolutā iurisdictionē. aut quātū ad eius ordinatā executiōz. aut q̄tū ad diuinā acceptatiōz. ita vt si faceret q̄ de⁹ acceptaret

Primo modo putat q̄ p̄t expoliare purgatoriū: q̄ntū ad oīs illos q̄ subijciunt iurisdictiōi sue fm meritū cōditionale vt sunt alīq̄ q̄ faciūt p illis de purgatorio ea ꝓter q̄ ordinate sunt indulgētie valere. Si q̄ ḡēnt in purgatorio qui nō recepissent sacrm baptismi vt adulti recedentes cū baptismo flamis cū nō sint ꝓprie sub iurisdictōe pape. & illi etiā q̄ nō hñtes aīcos faciēres p eis id posset papa purgatoriū expoliare. q̄ sic ꝓbat. q̄ papa ꝓt oīm illoꝝ penā tollere p satisfactōem & cōicatiōem indulgentie in q̄bꝫ p̄t vti clauiby ecclie in oīby q̄ sūt i purgatorio sibi subiectis. & simplr ꝑ̄us dic̄ Petro. Tibi dabo claues regni celoꝝ. ꝓbat etiā b̄ arguendo a fortiori p factū Greg. pa. qui p suā orōez absoluit traianū a pena inferni q̄ est infinita. g̃ multo fortius papa p cōmunicationē indulgētie p̄t absoluē oīes q̄ sunt in purgatorio a pena illa q̄ est finita. Sz ad h̄ posset rñderi q̄ illō fuit ꝓter legē cōem. Loq̄ndo ꝯo de ꝓtāte pape q̄ntū ad ordinatā ei⁹ executōem papa nō p̄t nec dz illud facere. Rō ē quia potēria pape iusta & rōnabil nō reducit nec reduci dz ad actū p voluntariā affectionē. Sz p rōnabilē rōnem. Sz si p talē potentiā reduceret ad actū. vt q̄ totuz purgatoriū spoliaret nō esset ibi legitima rō. h̄ potius voluntaria affectio. g̃ tali legitima ptāte papa nō p̄t nec debz purgatoriū spoliare. Sz tertio mō sez q̄ntū ad diuinā acceptationē. h̄ est si papa illud faceret volēdo totū purgatoriū expoliare p indulgentiā an oīs hēret acceptū. dire & ipi pape. Nec credo q̄ papa possit scire totū quod eo q̄ ignotū est mihi & puto q̄ ignotū sit cuilibet creatu facē p̄t p potētiam suā. & ꝓpue quod p̄t facere p communicatōem thesauri ecclie. Dr rō est. q. illa potēcia est bonū ignota q̄ est in ꝓtute volūtatis & ēctatis sibi ignote. sed papa agit in ꝓtute et ēctate dei q̄ est sibi ignota. ergo silr posse pape est sibi ignotū. Btus tho. in. iij. dic. simplr papā nō posse p indulgentiā purgatoriū expoliare. q. ad indulgētiā dandā req̄rit cā rōnalis et discreta. ad h̄ vt valeat. illa aūt videt irrōnabil et indiscreta ut fm Tho. in iij. ꝑte. q̄ō etiā tenet ipe Aug. de ancho. Pueri aūt q̄ sunt in limbo nō p̄t papa cōicare indulgentias. vt sint ꝓncipes eaꝝ fm Aug. de ancho. Et rō ē: q. nō habuerūt ꝓsonalē indulgētiā in mōo. cū nō habuerūt vsum liberi arbitrij nec sacramentalē. quia sine baptismo mortui sunt. sz sine gr̃a nō p̄t quis esse ꝓceps īdulgentie. ergo cē. Et multomin⁹ bis q̄ sūt in inferno.

Vtrū papa p cōmunicationē indulgētie possit cōtritos & cōfessos sic a tota pēa & culpa absoluere q̄ ñ trāseāt p ignē purgatorij. pu

to dando indulgentiā plenariā. Rñdet aug. de ancho. vbi. s. q. ad hoc q̄ cōicatio indulgētie habeat cōpletuz & vniūsalē effectū q̄ntū ad totā remissionē pcōz in contritos et confessos. ita vt decedentes statim euolent & ñ ꝓferentis. Alīq̄ ex ꝑte indulgentiā recipientiz. Alīq̄ renēs cōsecuti retardant. Et ꝑte q̄dē cōferentiz indulgentiā tria req̄runt. Primū ei⁹ volūtatis applicantiz. Secundū termiata interūio. Cū enī papa sit vniūsal dispēsator thesauri eccie nō potest p̄dictū thesaurum erogare aperiendo q̄ claues eccl̄ie ꝓferendo indulgentiā nisi applicet intentionē suam ad ꝑtem vl totā remissionē peccatoruz eis q̄bꝫ confert indulgētiā. Scōm est clauis potētie recta & determinata iurisdictio. si enī excederet terminos iurisdictionis sue faciēdo indulgētiā q̄bꝫ nō p̄t. vl de q̄bus nō p̄t nō complete valerēt vel nihil. Tertium ē clauis scientie. rectus vsus et debita discretio. vt sez indulgentiam faciat nō p libito voluntatis & ꝓpria affectione sed fm cām iustā vtilem & rōnalē. si aliq̄d horū trium defuerit indulgētia nō cōsequet effectū suū saltē totū et cōplete. Ex ꝑte etiā recipientiz indulgentiā tria req̄runt ad cōsecutionē ei⁹. Primū q̄ hēat fidem in intellectu. i. q̄ ecclia possit illā indulgētiā ꝓferre credat. q. si illud nō crederet nil reciper. Scōm q̄ habeat caritatē in affectu sez q̄ sit vere contritus et confessus. nam per contritionem reconciliatur deo. p confessionē ecclesie. et tunc ītumero et merito est de numero militū ecclie. quibꝫ thesaurus ecclesie aperiri debet p satisfactione pene. Tertium q̄ habeat completōnem cause p qua fit indulgentia in effectu vt compleuerit voto. id est ꝓposito & effectu illud puta vt vadat vltra mare cruce signatus. vel ad sepulcrū christi et hmōi. si aliquod horū defuerit. puta q̄ eius effectū totū nō consequet. Ex parte tertij sciendū q̄ quartuor sunt que faciūt retardare cōsequētes talez indulgētiā ne statim euolent. Primū est forme indulgentie captatio. vt si dicatur indulgentiā sibi plenā omniū peccatoruz suoꝝ de penitentia sibi iniūcta indulgem⁹ tunc si moreret nō statim euolaret. q. maioꝝ sibi penitentia fuerat iniungēda cū sibi fuerit iniūcta. et vigore indulgentie nō sibi remittit nisi pena sibi iniūcta a cōfessore. Pro illa ergo parte pene que sibi plus debeat iniungi in foro penitētie luet in purgatorio. Secundū est alicui⁹ peccati omissio p obliuionē vl ignorantiā. sez q̄ non fuit de eo confessus. et hoc p̄apue videt habere locū qñ dicitur i forma indulgētie. q̄ habeat remissionē oīm̄ peccatoꝝ de quibꝫ est corde cōtritus et ore confessus. q. nō valet quo ad peccata nō cōfessa. Tertiū est alicuius mortalis post consecutiōez indulgētie ꝓpetratio. de illo enī licet postea confiteat & satisfaciat. tamē nō habet indulgentiā q̄ ad illud sequēs. Quartū est culpa venialis inexpurgato. id est q. decedit cū aliqua culpa vniūsali de qua nō est. cōtritus sed fixus in affectu ei⁹. stant enīz venialia cū gratia. et cū eis p̄t quis decedere & in purgatoriū ire. Non enīz p̄t remitti pena remanēte culpa: vnde indulgētia quo ad talia venialia q̄bus est in affectu fixus nō valet. sed si ista concurrant. puta quia papa a tota culpa & pena absoluere possit. ita q̄ talis euolabit. Dui⁹ ratio est q. christus p̄t tollere totā penā. ergo & papa vicarius eius. cui cōmissa est dispensatio thesauri ecclesie. 2ᵒ. ij. Corinth. ij. Si quid vobis cōdonaui ꝓpter vos in ꝑsona x̄pi. dicit glo. id est tāq̄z si x̄ps donasset. im ꝓprie tñ dicit q̄ indulgentiā culpam remittere. q. solꝰ christus remittit culpā principaliter. de cōse. dist. iij. c. nemo sacerdos. per sacramenta instrumentaliter.

De potestate pape §. VIII

erga eos qui sunt in terra sez paganos qui signant̄ per pecora campi. Judeos et hereticos q̄ signant̄ p boues. et christianos qui signant̄ p oues. Oīes hos subiecit deꝰ pape sub pedibꝫ eiꝰ. i. sub iurisdictiōe eius. vt declarabit fm illud psal. Omīa subiecisti sub pedibꝫ eiꝰ. oues et boues. De potestate quā habet papa sup hereticos: scismaticos: iudeos & paganos & terras eoꝝ habes multa pulcra notata p Jo. an. in nouel. sup. ca. q̄ sup his. de voto. post Inno. que habent. s. ti. iij. de dñis tempalibꝫ q̄ pagani subsunt pape. ꝓbat Aug. de ancho. vbi. s. sic Papa quia p̄est mūdo vice x̄pi. christus aūt hz plenaz iurisdictionē sup oēm creaturā. cū in nomīe eiꝰ oē genu flectat: celestiū: terrestriū & infernoꝝ. ad Philipen. ij. c. Christus enim p passionem suam meruit iudiciariam potestatem super omnem creaturam. vnde ipse resurgens ait Matthei vltimo cap̄lo. Data est mihi oīs potestas in celo & in terra. Cum autem vicarius christi sit papa. nullus potest seipsum subtrahere ab obedientia

Pagani subsūt papę.

eius de iure.sicut nullus de iure pt se subtrahere ab obe dientia dei.Et sic recepit xps a pre ducatū t sceptr ecc desie gentiū ex isrl egredies sup oēm pncipatū t prātem et sup oīe qcūq ē.vt ei genua cūcta curuēt.sic ipe pe tro t successoribꝫ ei⁹ plenissimā prātem cōmisit.vt dicit cyrillus patriacha alexandrin⁹ in lib.thesauroꝝ.Et q̄ꝫ uis pagani p excōicatōem vl absoluroꝝ in pfessiōe sol ui vl ligari nō pnt.tñ prāte clauiū ligari sunt p ecclīam iudicari dānari.t sic si vellēt euigilare t ad fidez reuerti prāte clauiū absolui possent.Sil̄r q̄uis de eccīa dici n possint merito fidei t bone opatōis.tñ ō eccīa dici pnt iudiciaria prāte t occasionali vtilitate.nō aūt pt auferre dominia t iurisdictiōes a paganis q̄ iuste detinent Rō hui⁹ē f̄m Aug.de ancho.quia f̄m phm.i.politicoꝝ dominū vn⁹ sup alteꝝ inter bn̄ficia nāralia cōputant Sunt enī q̄dam naturalr dn̄i alioꝝ.q̄ scz intellectu vi gent t mēte alijs.puidē pnt.Alij ꝯo sunt nāraliter serui qui viribꝫ naturalibꝫ pollent t intellectu deficiūt.bn̄ficiū aūt iurisd maxime natural nemī est auferēdū.ex de reg. iurisd.li.vi.Bn̄ficia enī nāralia nedū infidelibꝫ.sz nec etiā demōibꝫ subtracta sūt.Ordo igit̄ pncipādi cū sit nāle bn̄ficiū oīm būane creature pcessum.nec p papā nec p alios reges xpianoꝝ ab infidelibꝫ subtrahēdū e.cui⁹ dei iudiciū eccīa imitarī.q̄ bn̄ficia nāle cōiter bonis t malis largit̄ Nec est ꝫ q eccīa psequit̄ saracenos t hmōi.qz h facat eccīa vl xpiani inq̄ntū illi mpugnt iura eccīa stica t occupāt terras xpianis debitas.vt terrā sanctaz et mlta alia q̄ ptinent ad xpianos.t qz molestant ipsos xpianos p mare t p terrā cāpientes t futuri adiciēdes cū pnt.et talia dominia t iurisdictiōes vsurparas licitū est xpiānis ab eis recupare.t q̄uisq restituāt vl cōponāt accipe q̄cūq sua cū bello sit tuū ex pte xpianoꝝ.ar.di. i.Jusgentiū.Item f̄m Aug.ō aucho.vbi.ē.papa pt pu nire paganos t barbaras nacōes cū agūt ꝫ legē nālem in manifestꝫ.qz vnusq̄sq pt punire p trāgressione legꝫ quā recipit t pfiteā.Sz lex nāalis ē ita cordi insera.q deponi nō pt vt si furarenī vl ꝫmitterēt virū sodomie et hmōi.sz p eo q facīāt ꝫ legē diuinā.scz vetez vl nouī testī.aut ꝫ legē positiuā cū neutrā recipiāt.puniri n pnt Si tñ pagani fūt subiecti aliq̄bꝫ regibꝫ t pncipibꝫ xpia nis.dignū ē vt viuere debeant legibꝫ q̄bꝫ viuūt alij sub diti illoꝝ pncipū.Me videanī melioꝝ ꝫditiōis propt suaz infidelitatē q̄ꝫ xpiani.et cogi ad h̄ t puniri pnt.pu ta q cū statutū generale est in aliq̄ ciuitate vbi tales ha bitant q q̄ portat arma incidat de h̄ cōuict⁹ i penaz.x. florenoꝝ poterit ō transgressiōe hmōi puniri paganus sicut xpian⁹ in tali ciuitate.ar.di.viij.que ꝫ morē fuatz tñ eis ritibꝫ t obſuantijs sue superstitiōis f̄m morē suum sic enī nō pt cogi ad fidez.ita nō sunt cōpellendi ad faci endū cerimonias et ritus t culē xpianoꝝ.nec tñ aliq̄d facere pnt in sua superstitione pfidie qō vergat in ꝫfusio nem et irreuerentiaz fidei xpiane.al̄s possent puniri.ex de iude.t sarace.c.in cle.et i matrimonijs suis dimittūt in ritibꝫ suis.Nec est ꝫ qō scribit.xi.q.i.Si q̄s.et dist. lxiij.Adrian⁹.t.xxiij.q.viij.Louenioz.in q̄bꝫ.c.videt q imperator possit nationibꝫ imperare.quia illud intelligit de nationibꝫ sibi subiectꝫ.Et q̄uis pagani pūiri nō possint pena spūali excōicatōis t hmōi.pnt tamē puniri ab ec clesia pena pecuniaria.t a pncipibꝫ etiam pena corpali.

De potestate pape .§.IX.

in iudeos designatos p boues.qz iugo legis mosaice ad huc tenent colla subiecta t boues istos de⁹ subiecit sub pedibꝫ pape.Nam t phibuit nulla officia publica in iungi iudeis.dist.lxiij.nulla.et statuit penā ꝫ ꝫtrafacien tes.ex de iude.Item phibuit eos emere mancipia xpia na.dist.lxij.mancipia.qō si secus fecerint quaz penā in currant.ibi vide in tex.t in glo.Item phibet xpianis vt iudeoꝝ cōuiuia vitent.nec cos ad sua cōuiuia recipiāt. vt.xxviij.q.i.Oēs.Scōo ne cū eis cohabitēt.aut ī codē balneo se lauēt.Tertio ne in suis infirmitatibus xpiani iudeos vocent vel coꝝ medicinas suscipiāt.nec coꝝ azi ma comedāt.xxviij.q.i.nullus.Quarto nec in festo eis aliq̄d relinqnt.Quinto vt in dieby lamēta.ionū t dni ce passionis fenestras t hostia apta nō reneāt.vel ipsi in publico appareāt.Sexto vt vtriusq sexus in omi xpia noꝝ puincia oī tpe birus in q̄litate publice ab alijs dꝫ stinguant.ex de iu de.c.In nonullis.Septimo vt festi/ monū ipsoꝝ ꝫ aliquē xpianū nō recipiat in die sabbati.Octauo ne nutrices vl seruientes xpianas habeant.et si iudeos.Nonū faciēres puniri pnt.nō q̄dem pena ex cōicationis cū ex eccīam linī.sz pena spūali vt pecūiaria vel corpali vt flagellatiōibꝫ depurent.xxviij.q.i.Sepe. Indirecte aūt punire pt eccīa iudeos pena spūali excōi cando.scz xpianos pncipes.quibꝫ ipsi iudei subdunt si negligūt eos punire pena tpali.qn ipi in christianos fo re faciunt.Ad fidē ꝫo suscipiendā nō tz papa vl al⁹ iu deos cōpellere.cū fidē infundere sit sol⁹ dei.t hoc ōi di. xlv.de iudeis pcipit sctā synodus nemini tribuat ad cre dendū vim inferre.dicit tñ Aug.de ancho.q si ipererur aliquoꝝ ꝫuersio p terroꝛes t flagella cōpelli possent.nō quidē ad fidē suscipiendā.sed ad obicē nō pbendū per obstinatā voluntatē.nā in ꝫuersione infidelīū eccīa dei bet iudicū dei imitari.de q̄ dicit Aug.c.xxiij.q.vi.sufficia tici.dicunt cui xps vnq̄ vim irrulit quē cogit.Ecce ha bent ap̄lm paulū agnoscāt in cū pr⁹ cogenē christum. postea docentē.pr⁹ ferientē.postea ꝫsolantē.Mirū est quō ille q̄ pena corpis ad euāgelīū coactus intrauit.pr⁹ omibꝫ laborauit.et eq̄uis Aug.loquat de sarracenis.tñ exemplū inducū est e prime ad ꝓsitū ō iudeis cū pau lus iudeus essz.Quantū ꝯo ad iudeos qui tā cogeri fūt ad fidem.i.suscipe baptismū si coacti sunt coactione absq luta.cū sacm̄ nō receperint nō sunt cogendi ad tenēdū christianismū.Si ꝯo sunt coacti coactione conditionali cogendi sunt ad tenendū qō ꝓmiserūt.qz coacta volun tas cōditionalr est volūtas t hec distinctio etiā habetur dist.xlv.de iudeis.in glo. Item nota f̄m Aug.de an/ cho.vbi.ē.q iudei q̄ subdunt domino xpiane fidei de/ bent p papā t alios pncipes xpianos q̄bꝫ ipsi subdunt cogi ad laborandū manibꝫ suis.al̄s videnī esse pncipes pcoꝝ t turpis lucri sectatores. vl q ipsi frandant coꝝ redditibꝫ debitis eis ex collectis vl ꝫdēnatōnibꝫ ipsoꝝ. Ratio ist⁹ē.qz si nō cogunt manibꝫ laborare vñ honeste lucrenī.solū lucrū vsurarū ad ipos iudeos pueniet.qō si ꝓtingat ipos iudeos fore facere.cū coꝝ culpa non debeat transire impunita.necessariū erit in malefactis q nō merenī morte vl mutilatione membri.vt pēa pecunia ria mulctenī.que q̄dez pecunie nōie pene ab eis ablata tanq̄z vsuraria p iudices t pncipes xpianos retineri nō pōt.sz reddēda est illis psonis a q̄bꝫ extorte sunt vsure. vel f̄m ꝫsiliū diocesani in pios vsus dz erogari. Et h q dem intelligēdū est de collectis eis ipositis.q si ad manⁿ ip dictū vel pncipū venerint ab eis retineri nō pnt.ne q ipi pncipes sic dānificenī nō sunt negligētes eos cōpellere mānibꝫ laborare ad victū lucrādū varijs artificijs vt nō otiose viuēres de sol ꝫsurꝫ ditrenī.nec est ꝫ.ex de iude.c. Sicut.vbi ō.q null⁹ exigat a iudeis coacta fuitia.nisi que ipi tpe pterito facere ꝫsueuert.Intelligit enī illud d seruitijs coactis vltra debitū q cēnt in cōmodū dn̄oꝝ et derrimētū irrōnabile iudeoꝝ.sz tal coactio nō est hmōi. q puuli iudeoꝝ nō sint baptizādi ꝫ volūtatē parentuz et de mlt̄ alijs iudaismū ꝫcernēres.bt in.q̄ pre.tit fina.

Utrum aūt possint recipi elemosine a iudeis.distīgue dū est f̄m Aug.de ancho.qz aut bn̄t bona nō obtenta

*Prohibita iudeis a papa.

restitutionī.puta qz de suis honestis laboribz acqsita.et de illis possint recipi elemosine.aut sunt obnoxia restitutiōi.vt qz p vsurā exorta.z tūc pñt recipi elemosine hac intētiōe.vt restituat illis qsonis pecunia a qbz exorta ē. vel etiā.qz pbabilr psumit q xpiani:qz bōa bnt iudei na illa vl rectores ciuitatū cū q remaneāt apud iudeos a qbz nullā restitutionē sperent.sed istud scōm videtur habere locum in paruis rebus vt elemosinis quotidianis.sed in notabili quātitate non esset tutum.

De ptāte pape in he .§.X.

retricos z scismaticos signatos etiā p boues inqntuz coram supbie resistūt veritati.bos etiā boues ōs subiecit pcedibz eius.ad puniendū quadruplr.s. excōicatiōe. depositione rez rgaliū ablatōe.z militari psecutōe.sz boz de claratione bēs.s.in.ij.p.ti.fi.c.de hereticis.Et cuis vl cōfessis de heresi si abiurēt heresi z pertinaces vere ad fidez pro pma vice eis parcit.tñ relapsis nō parcit.sz sine vl la penitus audiētia relinqnit iudicio secl̄ari ad mortem dānādi.ex de hereti. Sed vtz baptisantes imagines et violatores sacroz.puto vtētes eis in maleficijs sint p papā hereticī iudicādi.Rñ.aug.de ancho.vbi.s.q si talia z facinorosos actus ordinari.z ipa sacra talibz maleficijs z facinorosis actibz patrocinū pstari planū est q etiā ō deo male credūt.qz de ad tales actus.sacra nō ordinauit.Nescit enī diuīa iusticia patrocinū prestari criminibz.ait Crisost. Falsa sīlr credūt de doctrina q ptinet ad edificatōem fidei.qz fm doctrinā fidei nos cōfitemur vnū baptisma in remissionē pcoz.nō in perpetratione sceleꝛ z maleficioꝛ.vñtal nō solū indirecte sz etiā directe infideles z errantes in fide reputari dñt si sic credūt vt ogant.Sz tūc p hereticī iudicādi essent.qñ pestifera dogmata emēdare nollēt.z defendere ptinacit cēnt parati xpuj.q.i.hereticī. Item qrit vtz dubius in fide sit censend hereticus:videt q sic.qz ex de hereticis ōr. Dubius in fide est infidel. In ctriuz est.quia Thomas fuit dubi in fide.z tñ nō ōr hereti. Rñdet aug.de ancho.q dubiū cē in fide ctingit qnqz modis. Prio mō surreptitia tēptatione.z b nō facit hoiem hereticuz.nō enī est in ptāte hois qd supueniat ei ad cogitandū. Uñ si subito surrepitie vel diabolica illusiōe quis incipiat dubitare de aliq articulo.vel de bis que sunt fidei si statim captiuat intellectū suū in obsequiū xpi vt b deliberat credere qō credit ecclia nō cedit sibi talis dubitatio ad defectū sed ad pfectū. Uñ apli xpt hmōi temptationis impulsum petebant. Dñe adauge nobis fidem. semp enī debem rogare deū vt adiuuet incredulitatez nostrā.Scdo mō veritatis elucidatiōe dubitat.et hoc nō facit hoiem hereticū.sed ē christiane pfectōis:Ponūt enī doctores xpiane fidei illa q sunt magis determiata in fide sub dubitatiōe qstionū.rōnes pro et ō ad illa adducendo.nō q de ipa cclusione dubitet.sed vt ꝑfitas dicte conclusiōis magis elucidet.fm quē modū dicit pbus q dubitare de singulis nō erit inutile. Per tales dubitationes p z ō inducēdo ad illa q sunt fidei z veritas pūs homib opitulat.z ō impios defendit.vt dicit Aug. Tertio mō dicit dubi adhesiōe impfecta.et b etiā non facit hoiem hereticū sed pctōrem z malū xpianū.Omīs enī peccantes fm Crisp.impfecte credūt.eo q nō viuunt fm ea q credūt.Nā si pfecte adhererent bis q credūt sic viuerēt qsi p modicū trāsituri de mūdo.nō qsi in eternū mānsuri. Quarto mō ōr dubi in fide volūtaria hesitatione.et b facit hoiem incredulū z errantē.nō tñ hereticum.eo enī ipso q aliqs eligit volūtarie credere quod vult.z discedere nō vult.nec est paratus in oībus sequi doctrinā ecclie.ac p ōnīs errans z infidel reputandus est vt fuit Thomas apls.nō tñ est hereticus nisi pinax sit in bis q male facit. Quito mō dicit dubius in fide pertinacia defensiōis.z b facit hereticū.qz nō solum nō credit ea que sunt fidei.z q inconcusse tenet ecclia.sed pertinax est in suo errore.et illud defendit post susceptum christianissimū.nam iudeus vel paganus male sentiēs de fide nō dicitur hereticus.z si infidelis sit.

Dubium fuit fidei

De scismaticis p bo. §.XI.

ues ratiōe supbie designatos.papa subīcit pedibz suis ptātem exercens in eos.Nam cū sit duplex ptās in ecclesia.scz ordinis z iurisdictiōis.Potestate iurisdictiōis priuat papa scismaticos auferēs ab eis oēm iurisdictionem in subditos.Ptāte ꝑo ordinis seu ꝓsecratiōis priuat eos q̄ntū ad executiōem.boc est q nō debēt vti actibus ordinū suoz.tñ qz talis ptās ab hoīe auferri nō pt quia caracter qui imprimit in ordinatōe q est ipsa tal potestas est indelibilis.Uñ quātūcunqz sacerdos vel eps conficeret hostiā.vel ꝓferat ordines vere cōficit z veros ordines cōfert seruata tñ forma ecclie.sz ad sui perniciez et recipientiū a talibz sacramēta sciēter facit.vt.i.q.i.ca. Qō quidā.z in mltis alijs caplis.Dicunt aūt scismatici oīs resistentes pape.nō quocūqz mō sz p spontaneā intentionē ac māifestā rebellionē et eius iudicialis sententie recusationē:nō recognoscendo ipm vt caput ecclie Sed si p aliqui cōmodi tēporalis consecutōem vl periculi cuitationē resistat pceptis pape z nō obediat talis. et si grauiter peccet.nō tñ ōr scismatic.scisma enim importat diuisionē ab vnitate fidei z caritat ecclie.Est autem duplex vnitas in ecclia.vna est membroꝛ ad caput Alia membroꝛ ad inuicē.de qua duplici vnitate corporis xpi mystici:ait apls Ephe.iij.scz veritatē facientes in caritate crescamus in illo p oīa.qui est caput christus et hoc q̄ntum ad primā vnitatē.et sequitur exquo totum corp cōpactū z cōnexū p oēm iuncturam subministrationis fm operationē q̄ntum ad vnitatez secundā. Illi q quantū ex animo:z fm intentōem se ab ista duplici vnitate diuidūt scismatici appellant Uñ qui sertissimo pōtifici tanqz capiti ecclie subesse renuūt.z qui mēbris subiectis ipsi ecclie cōicare recusant scismatici censendi sunt de qua duplici diuisiōe loquit apls Col.ij.qñ dicit Memo vos seducat in būilitate z religiōe ābulans: frustra in fiat sensu carnis sue.et nō tenens caput.scz q̄ntū ad primā diuisionē.exquo totū corp p nexus z cōiunctiones subministrat.z ꝓstructū crescit in augmētū dei.Duius corpus diuisio facit secundā diuisionē.Dec aug. ō ancho.multa de scismate habes sup in.ij.parte.tit.iij.c. de scismate:que ibi potes videre.

Scismatici dicūt

Utz oēs tiranni .§.XII.

resistētes pape sint scismatici.Rñdet aug.ō ancho.vbi sup dicens q tria possunt distingui genera scismaticorum.fm Aug.de qstionib euāgelij.Naz aliq sunt scismatici intentione nō operatōe.Quicūqz enī ita inuidēt bonis vt q̄rant occasionē excludendi eos.vl crimīa sua sic defendere parati sunt: si obiecta fuerint vel probata vt etiā cōuenticlaꝛ segregatiōes vel ecclie perturbatiōes facere cogitēt.iam scismatici sunt ab vnitate ecclie corde diuisi.etiā si non inuētis occasiōibz aut occultatis factis suis:sacramēto ecclie corpali cōuersatiōe socienk.et hos tyrannos supportat ecclia.qz tādiu sustinet pctōi aut errorem alic donec aut accusatiōem inueniat aut prauaꝛ opinionē defendat.Scdo sunt alij scismatici opatione. sed nō intentiōe.qz p se nō intēdunt se ab vnitate ecclie diuidere.ꝓter tamē aliqō cōmodū tēporale cōsequendū. vel periculū cuitandū:ꝓuenticuloꝛ segregatiōes faciūt ac

Triplices scismatici

per hoc scisma incurrunt. z scismatici censeri dñt qz vo/
luntas coacta vl mixta volũtas ẽ fm Aug. z phm. sicut
effect⁹ seqns ex cã p accñs ẽ effectus. exẽplũ in his q̃ mo
uẽt bellũ iniustũ ꝓ ecclia qñ nõ satisfacit coꝛ cupidi
tati. Dos tyrãnos scismaticos ecclia reuocat q̃z tũ hoeste
pt. Imitat enĩ iudiciũ dei respiat intẽtionẽ magꝭq̃z ope
rationẽ. dicat enĩ Aug⁹. ad boni. Caritas q̃ coll: git z vi
uificat omia mẽbra ecclie. si nos videat de alteri⁹ ruina
gaudere. statim nos ꝓcidit a coꝛpe. qõ intelligenduz est
qñ gaudet rẽdẽs tm ad ruinã. ꝓmi z ñ ad bonũ cõe
unde seqns. Si igit̃ mĩstri ecclie nõ dolent de ruina sub
ditoꝛ. iam ipsi ꝑcisi sunt a coꝛpe ecclie. qz si in cope ecclie
essent sine dubio dolerẽt. et eos reuocare ꝓuocarẽt. Ter/
tio mõ dicunt̃ aliq̃ scismatica intẽtione z opatiõe. z hos
domat z corrigit ecclia. et eos insequit̃. donec aut peni/
tendo redeãt. aut in neq̃tia male liberari defluant. Un̄
diuine z bũane leges statuerũt vt ab eccie vnitate diui
si et eius pacẽ nequissime ꝓturbãtes a sec'anbꝫ potesta
tibꝫ cõpumant̃. vt xpiñ. q. v. Nõ vos. z. c. se. Nec obstat
qõ Greg. dicit. xpiñ. q. viñ. Si in morte. Longobardoꝛ
me miscere voluissem hodie. Longobardoꝛ gẽs nec re/
gem nec ducẽ hret. ꝯz qz deũ meũ timco. in morte cuiusꝫ
libet hoĩs me miscere formido. dicẽ enĩ Aug. de ancho.
q̃ papa et alĩ ꝓlati ecclie vez est q̃ nõ dñt se miscere in
morte hoĩs p ĩmediatã execution̄ vt ꝓpria manu pu
gnẽt. vñ Amb. Adũsus milites z gorhos. lacrime mee
arma mea sunt. alit̃ mihi pugnare nõ ꝯz. xpiñ. q. viñ. Cõ
uenioꝛ. ꝯz mediãte ptãte sec'an pñt z dñt papa et alĩ p/
lati ecclesie de tyrãnis z turbantibꝫ pacẽ ecclie iusticiam
exercere z adiutoꝛiũ procurare. vt ptz. xpiñ. q. ĩ. p totuz.
et. q. vi. c. Udes. et di. lxiñ. Adrianus.

De potestate pape. §. XIII

Job. ꝯ. erga xpianos: et ꝑcipue imperatoꝛes. hi designãtur p bo
ues de qbꝫ saluatoꝛ ait. Oues mee vocẽ meaz audient
Et subicit sub pedibꝫ eius ꝑcipue fm illud. Oia subie
cisti sub pedibꝫ ei⁹ oues. ꝛc. Un̄ qñ petro papatũ dedit
dixit. Pasce oues meas. Ubi ꝓmo videndũ est de ptãte
ei⁹ q̃ ad imperatoꝛẽ et impiũ. Et ꝓmo q̃ papa possit eligẽ
imperatoꝛẽ. Aug. de anch. vbi. s. ꝓbat sic. Imperatoꝛ est mi
nister pape. cuiꝓo q̃ est minister dei cui⁹ vices gerit. vñ
apls ad Ro. xiñ. dicit. q̃ nõ sine cã gladiũ portat. qz dei
minister ẽ in irã ei q̃ malefacit. Deputauit enĩ dꝰ impa
toꝛẽ tanq̃z mĩstꝝ sumi sacerdotꝫ. Un̄ marcellus pa. ma/
xentio dixit. di. xcvi. bonis ꝓncipi ac religiosi est ecclias
contritas atq̃z ꝓcisas restaurare. nouas edificare: z dei
sacerdotes honozare atz tueri. et iõ papa dist. ea. Si im
perator catholicus ẽ (q̃ õ salua pace ipi⁹ dicam⁹) filius est
nõ presul ecclie. q̃ õ ad religionẽ cõperit. discere ei ꝓuenit
nõ docere sec'i ptãtes si fideles sũt ecclie sue sacerdotibꝫ
voluit esse subiectos. Est aũt ꝓncipalis agẽtis eligẽ mi
nistros z instrumẽta ad suũ finẽ sicut ars militarꝫ. cui⁹
finis est victoria. habet eligere equestrẽ z frenefactiuam
fm q̃ videt expedire fini intẽto. vt ꝛ. i. ethicoꝛ. Unde
puto q̃ papa cũ vniuersos fideles ĩ pñti ecclia ad pacẽ
beat ordinare. z ad spũalẽ finẽ ꝓtendẽdũ (cal's supnatu
ralẽ finẽ ꝓseqndũ) dirigere z destinare iusta cã z rõna/
bili existẽte. p seipm possit imperatoꝛẽ eligere. aut ꝓpter eli
gentiũ negligentiã vel discordiã. aut ꝓpter electi bõitatẽ
condecentiã. aut ꝓpt̃ pli xpiani et pacis puidentiã. aut
ꝓpter coercendi hereticoꝛ paganoꝛ et scismaticoꝛ auda
ciam z potentiã. Posse enĩ pape fulcirũ dz esse veritate
iusticia z ecstrare. Non enĩ pt adũsus ꝯitatẽ ꝯz p ꝯitate.
Nec obstat. xpiñ. q. uñ. Quesitũ. vbi dicit Jnno. Nemi/
nerant maiores a deo ptãtes has fuisse ꝓcessas. et ꝓpter
vindictã noxioꝛ gladiũ fuisse pmissuz et dei ministerio
esse datũ. Nam vt dicit Aug. Uez est imperatoꝛẽ gladiũ
recipe a deo. eo q̃ papa nõ recipit nisi vt papa ẽ vicari⁹
dei. Non enĩ papa põt eligere imperatoꝛẽ vt singularis ꝑso
na ꝯz vt succes'soꝛ petri z vicarius xpi. Sicut aũt papa
põt eligere imperatoꝛẽ. ita potuit electores imperij initi/
tuere. z istituros mutare ex cã rõnabili. Dicẽ etiã imps
toꝛẽ electũ pt nõ ꝓfirmare z cõfirmatũ ꝺponere. Ubi ha
bẽdũ q̃ Grego. v. tempe Otronis imperatoris cõuocatis
requisitis ꝓncipibꝫ alemanie sepẽ electores instituit of/
ficiales ipsius curie impiat quattuoꝛ laicos. vt regẽ boe
mie. ducem saxonie. comitẽ palatinũ z marchionẽ bran
deburgensem. z tres clericos. vt archiepm moguntinũ. co
lonien'sem z treuerensem. Causa aũt quare de alemania
solũ predicti electoꝛes sunt assumpti cõiter triplex assi/
gnatur Una fuit q̃ de alemania fuerũt illi ꝓncipes qui
liberauerũt ecclam de fuitute longobardoꝛ z impiorũ
romanoꝛ. Scda fuit deuotio illoꝝ populi ad stõs apo
stolos. q̃ õ apparet in coꝛ cõtinua pegrinatiõe ad visitã/
dũ ecclesias ipoꝛ apl'oꝛ. Tertia fuit volũtas ipi⁹ pape
gregoꝛij. v. qui de rheuronia fuit natus z ottonis cõian
guineus. Sicut aũt romani ante xpi aduentũ. ꝓ fuer
patrie zelatoꝛes. reipub. amatoꝛes z legis z iusticie refuga
toꝛes. tõ impiũ in toto oꝛbe obtinere meruerũt. vt bre'pli
mo Macha. et p Aug. v. de ciui. dei. c. xiñ. Ita postmo/
dũ cum obscuratum fuit auꝛ: mutatus color optimus
et armis cõtrarijs ad ꝓtutes fuerũt armati. merito eam
imperiũ q̃z eligẽdi imperatoꝛẽ potestatẽ q̃ ꝺiderunt: q̃ius
dicat imperator rex romanoꝛ. Nec aug. õ ancho. Et sicut
ab apl'ca sede hoc illis est cõcessum. ita cũ expediret vti
litati et paci xpianitatis: posset imutari et ꝺ clec. c. Ue/
nerabilẽ. Nec hoc essꝫ leuitati ascribendũ. Un̄ scribitur
Nester. xvi. Prouidendũ est paci oim. puinciaz: nec pus
tare debetꝫ. si diuersa iubemus ex animi nostri venire le
uitate. sed p q̃ltate z necessitate cẽpoꝛ. vt reipub. possit
vtilitas puenire ferre sniam. Nec obstat q̃ dicẽ Greg. xv
q. ĩ. Ecclesiastice moderationi cõuenies est. vt que ordi
nata fuerint vel decisa ĩpestꝫ. nulla nĩ debeant refra
gatione turbari. hoc enĩ intelligit̃ qñ cã ordinatõis illi⁹
et decisionis nõ mutat̃. tũc enĩ ꝑmanere debet. sed si mu
tat̃ causa ordinatõis in bonũ vl malũ: potest et debꝫ ta
lis ordinatio mutari. Cum aũt contingit electoꝛes du
os imperatoꝛes eligere: ad papã ꝑtiner alteri parti in boc
fauere. vt vnũ illoꝝ q̃ altero eligat. quẽ magis cognoscat
esse idoneũ pro aduocatiõe z defensiõe ecclie: z cui fama
vita z iusticia magis suffragant̃. vel qñ altera ꝑs voca/
ta et expectata nollet eligere: vel ad eligendũ ꝓuenire. vt
extra de elec. Uenerabilem. Et rõ huiꝰ est. qz si ꝓncipes
vocati z expectati nolunt ꝓuenire sedes aplica aduoca/
to z defensoꝛe carere nõ debet. Oñdit hoc z exemplo. qz
cũ Lotharius et Conradus fuissent electi in discordia.
papa lotharũ coronauit̃: z impiũ obtinuit coronarus.
Nec aug. de ancho. Item papa posset ꝓuidere de im/
peratoꝛe p hereditariã successionem. qñ videret populo
christiano pacẽ dari magis p hereditariã. successionẽ im
periũ q̃z per electionẽ. sicut enĩ ordinauit illud. ita posset
et istud cũ sit de iure positiuo. in q̃ omis papa habz ple
nitudinẽ ptãtis: fm Aug. de ancho. Et rõ huiꝰ ẽ. quia
ecclia indiget imperatoꝛe tanq̃z aduocato z defendente. p
statu pacifico vite pñtis. Scribit̃ di. x. Quoniã. z. xcvi.
di. Cum ad vez. q̃ xpiani imperatoꝛes p eterna vita pon
tificibꝫ indigent. et pontifices p cursu tempaliz tantũ
modo rex imperalibꝫ legibus vterentur. Et apostolus
precepit. i. Thimo. ũ. oꝛões z obsecratiões fieri p regibꝫ
et omnibꝫ qui in sublimitatibꝫ sunt cõstituti. vt quietaz
et tranquillã vitam agam⁹ in omi pietate. Et p hoc ẽ
Hieremias mãdauit p regibꝫ infidelibꝫ oꝛões fieri. Ba/
ruch. i. dicens. Orate pro vita nabuchodonosoꝛ regis baby/
lonis et p vita balthasar filij ei⁹. vt sint dies ipoꝛ sicut dies cli

perū Existimat etiā ipe aug. de ancho. q ꝓsideratis gestis
etur et conditoibꝫ hoim videt magꝫ expediens eccliep paci
essōe fico statu fidelīū ordinare impiale dominiū p hereditā
ria successionē q̄ꝫ p electionē ꝓpter tres rones. Prima est.
qz impator st sciret impiū sibi deberi nō solū ad vitā. sed
per hereditariā successionē in ꝓpꝛijs filijs magis conare
tur ad iusticie obseruationē t ecclie defensionē t ꝓtectio
nē. Scda rō est. qz cū ꝓsuetudo sit q̄si altera natura. si ft
deles p diuturnā ꝓsuetudinē essent māsueti impio obe
dire t ecclie famulari. cui⁹ impator est minister nō facil⁹
rebellarent. Tertia ē qz eccliа ex more imperatorū l' discor
dia electorū. cū aliqñ magno tpe careat impatore aduo
cato vl' defensore plura bella t litigia pcipit insurgere ī
suis fidelibus. t plerūq; ipemet a suis vasallis parui
pendit t impugnat. Et ad obuiandū his t alijs impe
dimētis q occurrūt ex carētia rectorū in ptibꝫ ytalie. ido
neꝰ eēt qđ dictū est. s. p successionē hereditariā. puide
ri. Dec aug. Et si b̄ etiā verū esset. tamē qz ex hmōi mu
tatiōe multa scādala sequi possent. a qbꝫ abstineri opoꝛ
tet etiā in tollerandis mal. nedū in pmouendis maioꝛi
bus bonis. ideo dimittendū. di. iij. c. deniq;.

De ꝓioritate pa. §. XIIII.

patus ad imperiū. Sciendū fm Aug. ancho. papa
tū fuisse prius impio aliq̄ mō. Pro cui⁹ declaratiōe no
tandū q de dominio regali vel impiali possum⁹ loqui
dupliꝛ. Primo mō vt ē vsurpatū t tirannicū. scdo vt est
naturale t politicū. Primū. s. tirannicū pmissuꝫ ē in pe
nā damnātiū t penā peccantiū. Et hoc fuit añ sacerdo
tiū. Nā fm aug. xv. de ciui. dei. c. i. Primꝰ regū terre fuit
cayn qui pus ꝓdidit ciuitatē. in q regnaret vocās eam
noie filij scz enoch. Et sic omnes ex eo genīti vsurpatiue
dominiū babuerūt. Et post diluuiū renouatū videtur
istud dominiū tirannicum a Nemroth de quo dicitur
Genesis. x. q cepit esse robustus venator coꝛā domino:
id est oppssoꝛ hoim pmittente dño. sub q̄ edificata est
turris babel t ligue ꝓfuse. Scdm dominiū est natura
le t politicū. t hoc ꝓcessum ē in remediū pcti. s. ad coercē
dum ipm t pacē iustoꝛ procurandā. Et istud secutū ē sac
gnificātis xpm t sūmū pontificē. Erat enī sacerdos dei
tūmi. vt dr Gen. xiij. Et būc tradūt hebrei fuisse sem p
mogenitū noe. t post cū oīs primogeniti pro sacdoti
bus babebāt vsq; ad legē mosaicā. Sub lege vero scri
pta magꝫ expssum t solēnisatū fuit summū sacerdotiuꝫ
in aaron. Et ex pgenie eiꝰ cōtinuatū fuit sacerdotiū vsq;
ad xpm. in gēre hebreoꝝ. Nam alie natiōes idolatrie de
dite. bēāt t ipsi suos sacerdotes maiores t mīores ido
lis sacrificātes. vt dicē Isid. di. xxi. c. Perfectionatū autē
fuit in xpo q̄ pontifex factꝰ futuroꝝ bonoꝝ p̄mū san
guinē introiuit semel in scta eterna redēptione inuenta.
Repsentatū aūt et delegatum in petro xpi vicario. Exal
tatū aūt in sua vniuersali iurisdictōe. manifestū in Syl
uestro papa. Dominiū aūt tpale iusto titulo acqsitū ini
tio babuisse, videtur in Moyse duce pli ꝓstituto a deo
post quē secuti sunt iudices. vt ptz in li. Judicū. p totuꝫ
Et deinde talis modꝰ regendi mutatꝰ in regiū seu regale
sceptꝝ in Saul vel potiꝰ in dauid. Et si apud alias na
tiōes eēnt reges t pncipes. vtq; iusto titulo obtinuerint:
ignotū est. Monarchia āt. i. pncipale dñium mūdi: pri
mo cepit a syrijs sub Nino rege niniue. Et ꝺ assirijs trās
latū est ad medos. t a persis translatū est ad grecos sub
alexandro magno: t a grecis translatū est ad romanos
sub Octauiano. qꝺ dñium demū subiugatū est t subdi
tum xpo. vt bꝛ in visione Daniel. c. ij. signatū p lapideꝫ
statuā illaꝫ in puluerē redigentē. t oñsum fuit Octauia
no impatoꝛi p sibillam: die q̄ nat⁹ ē rex regū t dñs do
minantiū. Postmodū translatū est impiū sub Cōstan
tino ꝓuerso ad fidē sub romanis ad grecos annuēte pa
pa siluestro. et exinde a grecis ad alemanos sub Karolo
magno disponēte papa Adriano. nā et ipse Karol⁹ ma
gnus dñs erat francie t alemanie. dicit tn impator etiaꝫ
nūc rex romanoꝝ. ꝓpter dignitatē rōne deriuatōis. quia
inde deriuatū est impiū t rōne ꝓfirmatōis. qz a romāo
pontifice bꝫ ꝓfirmari. Et rōe coꝛonatōis. qz rome cōiter
dꝫ coꝛonari. Ex verbis aūt Aug. in li. de ciui. dei in di
uersis locꝭ videt elici fm Aug. de ācho. q impiū deo di
sponēte sit translatū ad romanos ꝓpter q̄ncq;. Et primo
ꝓpter magnā reuerētiā scōꝝ: etiā si errarēt in cultu plu
riū deoꝝ. De b̄ satis patz ex pmo li. Valerij maximi. c. i.
Scōm fuit clemētia t ꝯtus animoꝝ. Uñ in laude eoꝝ
dictū est parcere subiectꝭ t debellare supbos. vt dicē Uir
gilius. Et q accepta iniuria ignoscere potiꝰ q̄ꝫ pseq; ma
lebāt. vt dicē Salustiꝰ. Tertium fuit fides pmissoꝝ. i. fir
ma obꝛuatio. exēplū ptz de marco reglo: q̄ cā pmissi re
uersus est ad hostes carthaginēses. vt dicit Valeriꝰ ma
ximꝰ. Quartū fuit iusticia discussionū. vñ dr Act. xxv.
q festus rñdit. Nō est ꝓsuetudo romanis dānare aliquē
hoiem priusq̄ꝫ ille q̄ accusatꝰ est. pñtes hēat accusatores
locūq; defendēdi accipiat. Quītū fuit carentia proprio
rum. hoc est q nō attendebāt ad proꝓria cōmoda quod
patet ex eo qđ scribit primo libro Machabeoꝝ. viij.

Jdeo ad romanos impiū est translatū

Oz papa sit maioꝛ. §. XV.

impatore in dignitate pri: nō solū ex aucte Ambrosij q
nō tam auꝛ est p̄ciosꝰ plūbo q̄ꝫ regia ptāte sit pontifi
calis auctas. vt di. xcvi. c. Duo. sed etiā p exempla impe
ratoꝝ gentiliū pt oñdi. Nā vt narrat mgr in histo. scho
lastica. Cum alexander īpator veniret in iudeā cū posito
exterminādi eam ex visiōe quā būit terribili. obuiās io
iade summo sacerdoti ad eū venīēti: iduto pontificalib⁹
de equo descēdit dignissimeq; eū venerat⁹ ē et adorauit
dicēs ꝓncipib⁹ secū comitātib⁹ se nō ipm adorasse. ꝙz de
um cui⁹ ꝓncipatū t vicē gerebat in terris. Et de sibilla
tyburtina narrat ab historiogꝑphis. q cū oñdisꝭ Octa
uiano impatori: quē romani volebāt deū vocare circa so
lem circulū et in medio ei⁹ ꝙginē pulcerrimā puerꝝ gestā
tem in gremio. t dixisset illū puerꝝ maioꝛē eo. s. xpm: ado
rauit t ꝓhibuit se deū vocari. Cum g̃ papa sit vicari⁹ xpi
patz dignitatē ei⁹ maioꝛē imperiali. Patz etiā b̄ ex silitudi
ne q̄ inducit. ex de maio. t obe. Solite. vbi papatus seu
pōtificalꝭ dignitas assimilat soli: t regalꝭ ptās lune. Sol
aūt dicit pr oīm planetaꝝ t dñs. t sic luna recipit lumē
a sole. ita imperialis dignitas suā iurisdictōz a papa. Uñ
aūt dicit Hugo sup. c. Cū ad vera. di. xcvi. q impator po
testatē et gladij dignitatē impialē nō recipit ab aplico:
sed a ꝓncipib⁹ t ꝓlo p electiōem. dicit Aug. de ancho. q
quicūd fuerit de p̄teritꝭ impatoꝛib⁹. planū est q moder
noꝝ impatoꝝ electio pinet ad summū pontificē vel im
mediate p se vl' mediāte p electores q̄s ipse ordīauit. Jtē
q dicē hugo ibidē q ptātes dicte. s. imperialis t aplica sūt
discrete t diuerse. vera est qz ad diuersa ꝓncipal' deputa
te. vna ad spūalia. alia ad tēpalia. Non tn ita diuerse. q
vna nō reducat ī aliā. vtraq; enī est a deo. sz aplica ime
diate. imperialis ꝙo mediāte aplica. Jtē q dicē idē: q īpator
est maioꝛ papa ī tpalib⁹. b̄ nō ē vera q̄ntū ad iurisdictōz
sz q̄ntū ad īmediatū vsū t īmediatā executōz tpaliū. fm
quē modū īpator p̄t dici maioꝛ xpo. qz xps n̄ būit īme
diatā executionē bonoꝝ tēpaliū. t si būit plenū dñium
q̄ntū ad vniūsalē iurisdictōz. et sic papa vicari⁹ eius in
spūalib⁹ t tpalib⁹ est maioꝛ q̄ cūq; alio rege vl' impatore
et sic intelligit qđ dicē Nicola⁹ pa. in dicto. c. Cū ad vera.
xcvi. q papa nō dꝫ vsurpare ea q̄ sunt īpatoꝝ. qz scz dis.
nō bꝫ īmediatā executōem vel administratiōez tpalium

Primo exemplo.

Scda si militudo

papa cō vti coꝛ q̄ ꝓtinēt ad imꝑatoꝛē. Qđ imꝑatoꝛ electus de firmat i ꝯ beat ꝓ papā ꝓfirman. hr̄ cꝫ de elec. c. Venerabilē. q̄ ꝓfir ꝑatoꝛē. mar̄ debeat ꝓ papā inūgi ꝛ ꝓsecrari ꝛ ꝓfirmari. ptz cꝫ de sac̄ vnc. c. cū venisset. q̄ ꝓfirmar̄ ꝛ inuenctus debeat ꝓ papā coꝛonari ptz de elec. c. venerabilē. Nec obstat q̄ constātin⁹ imꝑatoꝛ imposuit coꝛonā silueſtro pape. vt dist. xcvi. Cōstantin⁹. q̄ hoc fecit nō sicut dñium ꝛ au ctoꝛitatē p̄ebēs. sed sic̄ miniſter obsequēs: cui⁹ signū fuit q̄ tenēs equū ei⁹ stratoꝛis officiū sibi exhibuit. Et in co ꝛonatōe imꝑatoꝛ pape iuramētū fidelitatis p̄stat. vt ꝓ dist. lxiij. c. tibi dño. Itē papa p̄ imꝑatoꝛē ex sufficiēti cā excōicare. vt. xcvi. di. c. duo. ꝛ ipm deponere ꝛ impio p̄ua re. sic̄ Inno. uij. depoſuit Otthonē imꝑatoꝛē. ꝛ Inno. uij. fridericū ꝛ gladio coꝛpali si administratōez ꝛpaliū nollet dimittere ꝓsecq̄. ꝛ bellū ꝫ ipm ꝓuocare ꝛ vaſallos ꝛ sbdi tos a iuramēto fidelitatꝭ absoluē. xv. q. vi. c. nos sc̄oꝛ.

De donatione fcā. §. XVI.

ecclie ꝓ Constātinū ipatoꝛē Utꝛ potuerit facēꝛ vtꝛ suc cessoꝛes ei⁹ possint reuocare. Quātū ad ꝓmū dic̄ Aug. de ancho. q. xliij. q̄ pape (cum sit ver⁹ dei vicar⁹ i terra) eo iure ꝛpaliū administratio ꝓcedit ab ipatoꝛe ꝛ recipitur etiā ab ipio. q̄ iure p̄dictoꝛ bonoꝛ administratio recipi tur a deo ꝛ dat deo. Recipit aūt ꝛpaliū administratio a deo ꝓ ipm imꝑatoꝛē q̄ntū ad vsum et cꝫtū ad sui officij stipendiatōem. Nō enī aliter imꝑatoꝛes ꝛ reges tributa recipe possent. nisi q̄ stipēdiarij ꝛ ministri sunt dei. Sz dat deo ꝛpaliū administratio ab ipo imꝑatoꝛe cꝫtū ad bo noꝛ veneratōez ꝛ dominij recognitōz ꝛ suoꝛ ministroꝝ sustētationē. Dicendū ꝫ q̄ constātin⁹ ipatoꝛ in illa dona tōe dedit pape ꝛ suis ſucceſſoꝛibꝫ imperij ꝛpale administratōem in bonoꝛ veneratōez et dominij recognitōem. Et papa hāc eandē immediatā administratiōez concedit imꝑatoꝛi. quē eligit in vsū ꝛ in sui officij stipēdiatiōez ꝓ defensiōe ꝛ pacifica gubnatiōe eccl̄ie. Et ad h̄ optime fa cit qđ ait dauid. i. Paral. vlt. di. In māu tua dñe ſtrus et potentia. ꝛ i māu tua magnitudo ꝛ imperiū oīm. tue sūt diuitie. tua est gl̄ia. tu dñaꝛ oīm. Ego aūt ꝛ ꝓpl̄s meus qđ sum⁹ vt possim⁹ tibi aliq̄ ꝓmittere vl̄ dare cū tua sint omnia. peregrini enī sum⁹ coꝛā te ꝛ aduene. Sz hec ipsa que de māu tua accepim⁹ dedim⁹ tibi. ad h̄ etiā facit qđ scribit. xij. q. i. videntes. Quātū ad sc̄m. q̄ nō possit reuocari tal⁹ donatio. ꝓbat idē dupl̄r. Pꝛio sic. qđ sel deo dedicatū est. hūano iudicio reuocari nō ꝑt. Un̄ dr. xij. q. ij. de rebꝫ q̄ deo semel cōtribute ꝛ dedicate sunt. ꝛ postea sub occasiōe cōcessiōis ꝓncipū. a q̄busdā inuadunt san ctim⁹. vt ꝑus ꝓsulatus ꝓncipē ad resecandā ꝓsumptuaz factionē. et cognoscendū vtꝛ sit illus concessio. an inua soꝛis ꝓsumptio. q̄ si ꝓncipis inoꝛdiata fuit largitio. ipe sit princeps ꝓ emēdatōe redarguend⁹. Si aūt inuasoꝛ declarat ꝓsumptio vsq̄ ad emēdatōem excōicatiōis sit vindicta coercend⁹. Scdo ꝓbat sic. Nō alio iure admi nistratōem ꝛpaliū. Constantin⁹ recepit nisi cōsensu ꝓpl̄i et ꝓncipū ac vniuſi senat⁹ vbis rome. Sz cū ꝓsensu oīm istoꝝ talē cōcessionē cōstātin⁹ fec̄ eccl̄ie. Scribit enī. xcvi. di. Constātin⁹. Utile iudicam⁹ vna cū omibꝫ satrapis nr̄is ꝛ vniuſo senatu: optimatibꝫ etiā ꝛ cū cuncto ppl̄o romāe eccl̄ie subiacenti. Et sicut be. Petrus in terris vi cari⁹ filij dei videt eē ꝓstitut⁹. ita ꝛ pontifices ipi⁹ ꝓnci pis apl̄oꝝ ptātem ampli⁹ q̄ terrene imꝑial⁹ nr̄e serenita tis mā suetu do hr̄e videt cōcessam a nob nostroq̄ impe rio obtineāt. et vsq̄ in finē mudi illibatā incōcussam ꝓ manere decernim⁹. Tertio ꝑt iduci q̄ tal⁹ donatio fuit le gitime fcā multoꝝ ꝛ sc̄oꝝ pontificū factū. q̄ talibꝫ ꝓuin cijs ꝛ terris eccl̄ie donatis vsi sunt vt bonis eccl̄ie. ꝛ oēs imꝑatoꝛes iurāt pape ꝓ fuare ei iura sua. vtz dist. lxiij. ti bi dño. et. c. ego lodouicus. Nec aliqs sc̄us ꝓtū assert

Donatio cōstātini.

Nec est ꝓra si dicak q̄ par in parem nō habet imperiū. ergo constātin⁹ cōcessit: ak⁹ ꝑt reuocare. Nā vt dic̄ Aug. q̄ntū ad illa q̄ sunt iurꝭ positiui. vez ē q̄ par in parē nō hz impiū. sed q̄ntū ad illa q̄ sunt iurꝭ naīs ꝛ omi nū diuinoꝝ eligank pīnes ꝛ seq̄ntes. q̄ iure cōstātin⁹ talē obligatōem fecit. pot⁹ cui reddidit in illa donatiōe qđ subtractū erat. q̄ dñi est terra ꝛ plenitudo ei⁹. cuius papa est vicar⁹ q̄ꝫ q̄ dederit qđ erat imperij. De tali ãt obligatiōe sic describit in dicto. c. Constātin⁹. coram deo viuo ꝛ nos regnare ꝓcipit. ꝛ coꝛā ei⁹ hoꝛribili iudicio ob testamur oēs ſucceſſoꝛes nrōs: ipatoꝛes ꝛ primates ꝛ oꝛbe cteros amplissimūq̄ senatū ꝛ vniuſum ꝛpl̄m in toto oꝛbe terraꝝ nūc ꝛ in posteꝝ nulli coꝛ quoquo mō hec ꝓcessa infringere. vl̄ aliq̄ mō cōuelli. Si quis aūt imꝑatoꝛ extiterit: ecternis dānatiōibꝫ subiaceat innodatus.

De ptāte pape §. XVII.

in alios reges ꝛ ꝓncipes ꝛpl̄i xp̄iani fm Aug. de ancho. Sicut sūmo sacerdoti leuitici generꝭ oīs iudei obedire tenebant cuiuscūq̄ status extiterint. sic oīs xp̄iani ma iores ꝛ minores: pape locū xp̄i tenenti parere. Et de obe dientia exhibenda summo sacerdoti leuitici generꝭ pu nitione inobedientie. habet Deut. xvij. vbi dr. Si difficile et ambiguū apud te iudiciū ꝑspexeꝛis. venias ad sacerdo tem ꝛc et infra. Qui supbierit nolēs sacerdotis obedire imperio: moꝛtet. sup q̄ xbo dic̄ glo. q̄ ꝓdānatiōis sustinet sīam q̄ contēnit summi pontificis obedientiā. tanq̄ si cō tēnet dei oīpotētiā. Un̄ xp̄s dic̄ Lu. x. Qui vos sper nit me spernit. Et greg. vij. li. moralij⁹ sic. Pcm̄ pagani nit me spernit. Et greg. vij. li. moralij⁹ sic. Pcm̄ pagani tatis incurrit quisqs dū xp̄ianū se asserit. sed aplice obe dire ꝓtenit. dist. lxxxi. c. si q̄ sunt. Et emplū pene inobedi entie hēsi Saule ꝓmo rege. j. Reg. xv. Utꝛ aūt subij ciank pape ipsi reges q̄ntū ad ꝛpaliū recognitiōem dic Aug. de ancho. puto q̄ veritate cē dicendū q̄ papa vica rius iesu xp̄i in toto oꝛbe terraꝝ vice dei viuētis ipaliū et xp̄e poꝛaliū hz vniuſalē iurisdictiōem. Sz ipsoꝝ ꝛpaliū immediatā administratōem nō recipit nisi in regionibꝫ occidentalibꝫ imp̄ q̄ concessionē factā eccl̄ie a cōstātino. Quare aūt eccl̄ia nō vtik ꝛpalium administratōe nisi in partibꝫ ytalie meditāte imꝑatoꝛe quē eligit et nō in aliꝭ regnis q̄ sunt in occidentali impio. hoc nō est ꝓter carē tiam auctis. sed ꝓter nutriendū in filijs suis vinculum pacis ꝛ vnitatis. q̄ exq̄ impiū fuit diuisuz ꝛ a diuersis in diuersis partibꝫ diuersimode et tyrānice vsurparent eccl̄ia ꝓter vitandū scandalū iudeoꝝ se tributariā fecit cum Petro vt oñderet se nō obligari. Matth. xvij. ꝛ. q. iij. Inter ꝛba. Qui aūt dicūt papā in solo oꝛbe rorum dominiū hr̄e sup spūalia: nō aūt sup ꝛpalia. similes sūt eōsiliarijs regis syrie q̄ dixerūt. iij. Regū. xx. Dij montiū sunt dij eoꝝ. et iō superauerūt nos. sed pugnem⁹ ꝫ eos i campestribꝫ ꝛ in vallibꝫ in q̄bꝫ dij eoꝝ dñium nō habēt et obtinebim⁹ ꝫ eos. Ad hꝝm. Sic hodie mali ꝓlatiꝭ adulatōe pestifera seducūt reges ꝛ ꝓncipes terre dicētes Dij mōtiū puto spūaliū bonoꝝ sunt summi pōtifices sed nō sunt dij vallū. q̄ ꝛpaliū bonoꝝ sunt summi pōtifices. sed nō sunt dij vallū. q̄ ꝛpaliū bonoꝝ nullū domi nū hūt. Nō in cāpestribꝫ. i. in potentia bonoꝝ ꝛpalium pugnem⁹ ꝫ eos et obtinebim⁹. Sed q̄d dicat eis diuina scia audiam⁹. q̄ dixerit inq̄t. Ego dabo eis mlitudinē in māu vra rū ꝛ nō dabo eis vallū. dabo oēz hāc mlitudinē in māu vra et scietis. q̄ ego sum dñs. Et h̄ ps p mlta exempla. nō solū eoꝝ regū ꝛ imperatoꝝ infidelitū q̄ eccl̄iam psequentes conati sunt eā exterminare. et nō potuerūt. sed dñs ꝓcidit cerui ces eoꝝ ꝛ ad nihilū redegit. Sz etiā xp̄ianoꝝ ꝓncipū qui bellantes ꝫ eccl̄iam vl̄ psequentes summū pontificē extra minati sunt. ꝛ ad inferos descenderūt. vtz de Juliano apo stata. de Mauricio ipatoꝛe gregoriū psequēte. de theode

rico rege ytalie Johannē papā incarcerante de friderico imparore ꝫ eccl̄as insurgēte. ⁊ mlt̄s alijs q̄ male finierūt miserabilr. Q, a sententijs regū ⁊ principū omnū ad papā possit appellari. patz q̄d q̄ scribit. ij. q. vi. ad romanā eccl̄iam ab omibus ⁊ maxīe ab oppressis est appellandū ⁊ cōcurrendū quasi ad mrem. vt eius vberib⁹ nutriant⁹ auctē defendant⁹ oppressionib⁹ releuent⁹. q: nō potest nec dz mr̄ obliuisci filiū. ⁊ idē hr̄. xi. q. i. Quicūq; nec obstat eī de appel. Si duob⁹. vbi dr q nō est appellandū a iudice seculari ad papā nisi in terris eccl̄ie. quia hoc intelligit⁹ q nō ē fiendū indifferenter ⁊ in q̄buscūq; sed in negocijs arduis ⁊ necitate vrgente a q̄cunq; iudice ꝯs ḡuet. ad papā recurrere pōt. Specet etiaz ad papam corrigere eos: cū delinquūt. ꝑm illud Hiere. i. Ecce cōstitui te sup gētes ⁊ regna vt euellas ⁊ destruas. dissipes ⁊ disperdas. scz scelera reprehendēdo: puniēdo ⁊ amouendo. sic etiā in ve. testō. ꝓbe q̄ crāt prēs spūales ī pplo iudeoz au ctēdū reprehēdebāt regēs delinq̄ntes. vt pz. i. Reg. xv. samuel regē saule de inobedictia. nathan ꝓpha. dauid regē de adulterio. ij. Re. xij. c. helias ꝓpha. achab regē isrl̄ de idolatria. iij. Re. xviij. summ⁹ sacerdos osiā regem iuda. de psumptōe ingressus in tēplū ad incēsandum. ij. Parat. Nicolaus papa regē lotharium de adulterio. ij. q. i. scelus. ⁊ hmōi pt ⁊ ipsos reges ex cā rōnabili deponere: sicut Zacharias papa ꝓposuit regem francorum. ⁊ substituit pipinū. xv. q. vi. c. Alius.

De potestate pa/ .ꝟ.XVIII.

pe in clericos ⁊ pcipue in dandis officijs vel beneficijs. Vbi ꝓmo ꝓuandū est q̄d dr dist. xcij. Tales ad ministerium eligant⁹ clerici q̄ digne possint dñica sacra tractare. Meli⁹ est enī sacerdoti dñi paucos hr̄e mīstros qui dignē possint op⁹ dei exercere q̄ multos inutiles. q̄ onus graue ordinatori adducāt. dist. lxi. Miramur. Dicit Leo. Si in q̄busl̄abet eccl̄ie ḡdib⁹ quidēter scienterq; curādū est. vt in domo dñi nihil sit inordinatū. nihilq; ꝓpositū. q̄nto magis elaborandū est vt in electōe eius q̄ sup oīa ḡdus ꝓstituit⁹ nō erret. Nā totius familie dñi status et ordo nutabit. si q̄d req̄rit⁹ in corpe nō inuenit⁹ i capite. et infra. Sicut enī boni opis fructū sibi cōparat. qui recte dāno q̄ ad sue dignitatis collegiū sublimat indignū. Seruare q̄z debet q̄d ait Greg. di. lxxix. singula eccl̄ie stici iuris officia singl̄is q̄buscūq; ꝑsonis sigillatim committi iubem⁹. Sicē enī in vno corpe mlta mēbra hēmus oīa aūt mēbra nō eundē actū hnt. ita in eccl̄ie corpore ꝑm veridicā pauli sniam in vno eodēq; spūali corpore cōferendū est h̄ officiū vni. alij cōmittendū est illud. xc. Sed hodie accidit q̄d ait Hiero. xij. q. ij. Hēlia videlicz. Multi edificant parietes ⁊ columnas eccl̄ie subtrahūt. marmora nitēt. auro splendent laquearia. gēmis altare distinguit⁹ ⁊ ministroz xp̄i nulla est electio. cuz trī idem dicat. viij. q. i. Licet. q̄ qui pstantior est ex oī pplo q̄ doctior. q̄ sanctior. q̄ in oī virtute eminētior. ille eligat ad sacerdotiū. Quenk ḡ primo vtz papa peccet mortr in acceptōe pson̄z. Et trī. aug. de ancho. vbi. s. q̄ mortale Amū papa peccet acceptō petrī est q̄d tollit nob xp̄m q̄ est vita nr̄a. vt hr̄ Lol. iij. Xp̄us aūt est in nobis trib⁹ modis. scz p iusticie eqtatē p doctrine ꝑfectē. p vite sanctitatē. Jo. xiij. Ego sum via. scz iusticie. ⁊ veritat⁹. scz doctrine. ⁊ vita. scz sanctimonie. Vñ sgit⁹ acceptio pson̄e repugnat iusticie eqtati. vt q̄ papa in aliqua cā teneret iudiciū reddere alicui. ⁊ nō redderet scienter facēs ꝫ iustitiā. q: diues vl' amic⁹ vel consanguine⁹ vel nobil⁹ esset: ꝫ quē esset ferenda sniā. mortale esset. Sēdo q̄ acceptio pson̄e repugnaret veritati doctrine. vt si papa doceret aliq̄d ꝫ bonos mores vel sacram scripturā. vl' determinaret amore alic⁹ pson̄e. simil⁹ mortale esset. Tertio q̄ acceptio pson̄e repugnaret sanctitati vite. vt q̄ papa in ꝓferēdo officia vel bñficia ecclīastica pferret scienter vicios̄um virtuos̄o ex indebita causa. vt q: ꝓsanguine⁹ vl' potēs simil⁹ mortale eēt. Jtē q̄ papa ad platurā ecclīasticā vl' bñficia ꝓferēda pferret consanguineos vel amicos extraneis magz idoneis ex cā indebita. scz cōsanguinitatz rone principal⁹ nō euadit vitū acceptōis pson̄z. Sec⁹ aūt si ꝓsanguineos eque idoneos ad platuras pfert extraneis. Idē tho. in q̄dlib. Item si diuitē paupi vel nobilē ignobili pfert in bñficijs cōferendis pncipal⁹ rone diuitiaz vel nobilitatis: acceptor est pson̄z. secus si h̄ faceret. q: eēt eque idone⁹. vl' q: magis possit eccl̄ie pdesse. p̄supponendo tñ in ipo bonitatē. Nam quē sciret eē vicios̄um notorie. posset male ei conferre ꝓpt̄ nobilitatē vel aliq̄d hmōi. Jtē si ad pces regū et pncipū moueat papa ad ꝓferendū bñficia eccl̄iastica. ꝓtingit tripl⁹ ibi esse vitū. Prio si pces porrigant ꝑ indigno supplicātes. p illo quē indignū sciūt. peccant vtroq; ḡuit. Et papa vl' alius plat⁹ q̄ illas pces exaudit. sciēs illū indignū. Scdo ꝓtingit ibi tē vitū. q̄ndo et si ꝛtign⁹ sit. p quo rogat papa vel alius nō attēdat ad dignitatē pson̄e sed ad fauorē būanū quē pncipal⁹ intendit annuendo pcib⁹ rogantiū. ꝓpter qs ꝓfert. Et istō secundū ⁊ primū ptinet ad acceptorem pson̄z. Sec⁹ autem si pncipal⁹ moueret. ꝓpter pson̄e idoneitatē. Tertio contingit ibi vitū ex pte rogantium q̄n hoc procurant. vt ille p q̄ rogant. esset eis fauorabilis in eoz causis vel petitionib⁹. iustis vl' iniustis. peccaret etiā ꝓferens. q̄n h̄ faceret ꝑm Aug. de ancho. Item peccat papa. si cōfert prelaturā ecclesiasticā petenti ⁊ procuranti ꝑm Aug. de anc̄ho. quia procurans p se vel p aliū hoc. vel est iniustus vel est superbus. Iniustus quidē q: plus vult sibi de honore accipe. aut de potestate vel alijs modis de quibus nescit se dignū. Superbus quia sine superbia nō est q̄ aliquis existimet se magis dignū prelatioe q̄z alij quibus pref. at. Et videt idem sentire de q̄cunq; eccl̄iastico bñficio. Sed tho. Ray. ⁊ alij dicunt h̄ solū hr̄e locū in bñficijs curatis rone cure animaz q̄ idonei administrari non pōt sine gr̄a seu caritate quā nullus se habere scire valet. De alijs vero scz nō curatis dicunt licere per se vl' per aliū procurare. si al⁹ est dignus. Et h̄ videt sonare autoritas Aug. gustini. quā pro dicti sui cōfirmatōe ipe Aug. gustinus de ancho. inducit. et hr̄. viij. q. i. Qui eparum. vbi ait. q̄ locus supior sine quo ꝓpls regi nō pt. ⁊ si administrat vt decet. indecenter tamē appetitur. Et sic pz q̄d loquit⁹ de platura. De hac materia vide diffusius in secūda pte. ti. iij. cap̄. de ambitione. Jtem tenet Aug⁹. vbi. s. q̄ peccat qui procurat magisteriū ⁊ petit licentiam magistrandi. Et hoc ꝓpter periculū quod in eo incurrit. quia et si sciat se habere scientiam valentem ad salutem suam ⁊ alioz. qualiter tamē possit administrare illaz ad salutem aliorum scire non pōt. Et propter honorē qui ibi annectit⁹. vnde aliquādo superbit⁹. ⁊ propter gloriam que in ipa quandoq; appetitur. omissis alijs malis que inde aliquādo sequuntur. Et ex hoc videtur innuere q̄ papa peccet tali procuranti conferendo. Thomas tamē in quol. cōtrariū tenet scz q̄ licitum sit procurare. dummodo al⁹ sit idoneus. et habeat rectam intentiōem. scz cōmunicandi scientiam ad honorem dei et salutem animarum. De hoc etiam diffusius supr̄. c. de ambitōe.

Ad pces cōferre beneficium.

Conferendo curaz petenti vel procurāti peccet

De potestate pa/ .ꝟ.XIX.

pe: vtrum scilicet possit aliquos iuste ad penam inferni damnare. Et respondet Aug⁹. de ancho. q̄ sic ꝑ decretū Nicolai pape dist. xxij. In nomīe dñi. vbi dicit de illis qui seditionē ponūt in ecclesia. et potissime in electione summi pontificis q̄ perpetuo anathemate damnentur.

Pōt dānare ad īfernum.

et cum impijs qui non resurgunt in iudicio deputētur. ergo tē. ista tamen videtur impropria ⁊ larga locutio. q̄ quod inobedientes decreto vel p̄cepto pape iusto: et in tali inobedientia decedentes damnetur. hoc nō ē causaliter vel occasionaliter ex parte potestatis vel voluntatis pape: nisi occasione accepta per inobedientē non data p papam. sed hoc ex parte rebellionis et obstinationis in transgrediente mandatū. Nam et transgressor talis p̄cepti potest ad penitētiam reuerti. et euadat damnationem. Preterea eodem modo et ratione potest quilibz prelatus mittere ad infernū subditum suuz. quia potest et aliquid p̄cipere quod transgrediendo vel contēnendo damnabitur si non penitcat. quod vtiq̄ non attribuitur potestati superioris. sed dispositioni et male voluntati inferioris non obedientis. Uerū in hoc est differentia inter papam ⁊ alios prelatos. quia ipse potest facere canonē vel p̄ceptum generale. quod omnes fideles obligat. sed alij prelati non nisi sibi subiectos. Ad auctoritatem inducta respondetur. q̄ loquitur p modum imprecatōis zelo diuine iustitie. sicut fecerunt sancti. vt habetur in scripturis vel per modum prenūciatōis. quia talibus eueniet damnatio.

De potestate pape .§.XX.

in ordinandis officijs ecclesie. Sicut enī sc̄m Isidorū dist. xxv. c. Perlectis. episcopus dicitur ordinator in cunctis. sc̄z in sua diocesi. ita papa in vniuersali ecclia. Pro cuius declaratiōe nota sc̄m Augustinū de ancho. vbi supra. sicut docente apostolo in corpore humano singula quecq̄ membra propria et discreta officia habent. et vnum quodq̄ nō sibi soli agit quod agit. sed alijs etiam sic in corpore ecclesie dona officiorum distincta sunt et distributa diuersis. et vnusquisq̄ nō sibi soli deseruit in eo q̄ solus habet: sed et alijs. Istorum autem officiorū principalis distributor est christus: docēte apostolo ad Ephesios. iiij. c. Unicuiq̄ nostrum data est gratia f̄m mensurā donationis christi: qui dedit quosdam quidez apostolos. quosdam tē. Executor autē ordinationis istorum officiorum est ipse papa. qui vice christi aliquos ordinat loco apostolorum. per quos christi doctrina sit restituenda aliquos loco prophetarum: per quos sit exponenda. aliquos loco euāgelistarum: per quos sit scribenda et declaranda. aliquos loco pastorum. per quos sit executioni mādanda. hunc ordinem officiorum ecclesie in figura venit regina saba. id est gentilitas a finibz terre videre. videnscq̄ domū Salomonis. id est ecclesiā christi et cibos mense eius. id est sacramēta et dogmata et ordinem ministrantiū. id est varietatem officiorum ordinatam vestesq̄ coz. i. virtutes exteriorē modestiam et holocausta que offerebātur. id est orationes nō habens vltra spiritum pre admiratione dixit. Beati viri tui et beati serui tui qui stant coram te semper. iij. Regum. x. Et quāuis etiam terrena potestas varia officia ordinet in temporalibus. tamen spirituales potestas ecclesie potest officia terrene potestatis corrigere ⁊ remouere. sed terrena potest: nō potest officia ecclie immutare. Unde Innocentius dicit q̄ ad nobilitatē necessitatū mūdanorū id est officioz ⁊ prātem dei. i. ecclesiam cōmutari honores aut diuisiōes perpeti nobis nō ē visus. dist. x. Lege. ⁊ q̄ ait Greg. di. lxxxix. c. singula. q̄ vni quantūcunq̄ exercitato nō sunt cōmittenda duo officia eodem tempe. intelligitur regulariter ⁊ de iure cōmuni. sed papa qui est iuris conditor huic legi nō tenetur. quia plura vni cōmittere. vel propter psone cui cōmittunt idoneitatē. vel propter officialiū paucitatē. seu propter ecclesie necessitatē.

De potestate pa/ .§.XXI.

pe in nouis religionibz creandis. Ipse solus nouas religiones creat et approbat extra de religio. do. Ne nimia. Pro cuius declaratiōe nota tria f̄m Augustinū de ancho. Primo ex parte ecclesie p̄motio. Nam quelibet religio debet ordinari principaliter ad cultū dei. et ad p̄motionē ecclie. Secundo ex parte religionē intrantium cōsideratur caritatis perfectio. quia qlibet religio est quedam via tendendi in p̄fectionē caritatis. Tertio ex parte diuini cultus ad quē religio instituit. Considerat debita ordinatio. Opponitur enī religio superstitioni. quia superstitio nō est aliud nisi religio supra modum seruata. quia cultum diuinū superstitiosus vult impendere cui nō debet vel quo modo nō debet. vt dicit glosa sup illo verbo ad Col. ij. habent quidē rationē sapientie i superstitiōe. propter ista ergo tria solus pape est religionē ordinare et ordinatas approbare. quia solus ipse habet considerare vniuersalē ecclesie promotionē. Semper enim artifex supremū finem considerans. habet omnes inferiores ad illum finē dirigere et ordinare. vt dicit Phus. i. ethicoz. rum. Et cum ipse supmū perfectiōis gradum in ecclia tencat. ipse solus habet alijs viam ad p̄fectiōem tendendi ostendere. Similr solus ipse habz illa que ad diuinū cultum ptinent vniuersaliter ordinare. Et q̄uis omnes qui iure colunt deū. cōmuniter possint religiosi appellari. propter q̄d iudei qui verū deum colebant religiosi dicti sunt. Uerū. iij. vbi dicit q̄ multi religiosi ex iudaismo pueneūt ex omni natione que sub celo est. Propter tamen et districte religiosi dicunt. qui totam vitā suam diuino cultui dedicant a mūdanis se subtrahentes per professionē ⁊ habitus p̄stationem vel diuini contemplationi. vel animarū instructioni vel alicui fructuoso operi exteriori ad coz perfectionis exercitationē et ecclesie promotionē insistentes. Et q̄uis religiones particulares ab coruz fundatoribus spiritualiter nominent. vt Benedicti Dominici Francisci et hmōi. tamen religiōes dici nō d̄nt nisi fuerint p ecclesiam approbate ⁊ confirmate.

De p̄tate pape .§.XXII.

in dando exemptiōes quibuscūq̄ a suis ordinarijs prelatis. Sicut enī Moyses in veteri lege qui figuram in quibusdā gessit summi pontificis cōmittebat minora negotijs israel. maiora vero suo iudicio reseruabat. vt habetur Exodi. xviij. sic maiora collegia ⁊ maiores plonas de ecclesia sue visitationi ⁊ correctioni immediate reseruari potest. Pro cuius declaratiōe dicit Augustinus de ancho. vbi sup. q̄ in exemptione tria possum⁹ considerare. sc̄z papam eximentē personā exemptā. et ipsam p̄ce ptā exemptionē. Et ex horum quilibz patere potest. q̄ papa sunt. in ecclesia potest facere exemptōem quam vult. Et q̄ rum ad primū. cum papa sit vicarius filij dei. sicut q̄ deus fecit mediantibz creaturis tanq̄z mediantibz causis secundis. totū potest facere immediate per seipm. ita papa saltem quātum ad potestatem iurisdictionis. Sicut omnes fideles regis mediantibz ecclie ministris. ita potest immediate p seipm regere. Et si hoc non facit nō ex defectu virtutis ⁊ potentie. cū ministri nō regant nisi ex virtute eius. Sed magis hoc est excōmunicatiōe boni tatis et clementie eius. sicut apparet etiam de eo. Secundo ostendit idem ex parte exemptoz. Sic enim debet esse in ecclesiasticis hierarchia sicut est i celesti hierarchia f̄m Dyonisiū. sed in celesti hierarchia est q̄ angeli de supma hierarchia suut exempti. q: nō recipiunt diuinas illuminatiōes mediantibz alijs. sed immediate per seipsos ⁊ p eos ad oēs inferiores deriuant. Tertio ista patet ex parte ipsius exemptionis. Cum enī papa sit caput totius ecclesie. nō debet ipse p̄iudari operatione hierarchica que est visitatio et correctio. vt ipse aliquos im

mediate supponat sibi per exemptionem. et subtrahat a visitatione z correctione inferiorū prelatorum. non tamē potest papa aliqs eximere in spūalibus vl temporalibus a semetipso. quia omnis potestas includitur in potestate clauium. que nōnisi Petro concessa est. sicut et deus fidelis est z sapsum negare nō potest. ij. ad Thim. ij. c. Negaret autē seipm si eximeret aliquos a suo dominio spirituali vel temporali. quia tunc negaret se esse dominū omnū tam temporalium qz spiritualium. Cum igitur papa sit verus vicarius dei. si aliquos eximeret a semet ipso in iurisdictiōe temporalū vel spiritualium negaret q esset verus vicarius dei. vnde nō est dubium. q si papa tali ītrate testificāda moriat. vere martyr christi cēt censendus. constāter negando aliquem clericum vel laicum regem vel imperatorē esse se exemptū ab eo in iurisdictione temporaliū. Nec obstat q ex antiqua consuetudine in gallicana ecclesia prelati francie non recognoscant temporalia a papa: sed a rege. et ipse rex a nullo recognoscat. quia abusio dicenda est z nō sequenda. dist. viij. si consuetudinē. Fuisse autē valde congruum aliquā collegia. et pīcipue religiosorū eximere a iurisdictione episcoporū et aliorum ostendit Augustin⁹ de ancho. vbi supra dicēs. q ordīario subditoz sub plato est facta incōmodum ipsorum subditorū z eorum vtilitatem potissime quātum ad tria. Primo quantū ad delinquentium correctionē. Secundo quantum ad bonorum promotionem z eorum quietiorē contemplationem. Tertio quātum ad collegiorum seu monasteriorū vel ecclesiarū tutiorem gubernationē. Que quidem tria quandoqz contingit impediri p̄o ūmediata episcoporū iurisdictione. Nam prelati in eoz visitatione non solum subditos grauant. non admonēt et corrigūt. sed expoliant adducentes turbam equoz et famulorū: per quorum visitationem qō infirmū est nō consolidat. quod egrotum est non sanat: qō confractū non alligat. quod abiectum nō reducit: quod perditū nō requirit vt magis dici debeat dissipatio qz visitatio. ꝓpter qō dicit dns Ezech. xxxiij. Ecce egoipse sup pastores requiram gregez meū de manu eorum. nec pascant amplius semetipos. sed egoipse requiram oues meas z visitabo ipsas. et ideo per papaz cui cura debet esse de omnib ad prouidendū quod vtilius est. congruū est aliqua collegia z aliquas personas eximi. vt in his q̄ dicta sunt. quietius z securius possint promoueri. nec in hoc debent epi grauari vl turbari: si sine eoz culpa aliq plone vl collegia subtrahant a iurisdictione ipoz. quia cū subditi nō presupponātur eis incōmodū. immo nullū p̄iudiciū sed maximū būficiū fit. cum tales subditi ab eoz iurisdictiōe subtrahant. Sic enī plus dei est multiplicatus vt vix sufficiant vires p̄ aut p̄iudiciū his qui q̄rūt q̄ sua sunt: non que iesu xp̄i. Nec est cōtra qō scribit. xcij. dist. Nulla rōne clerici aut sacerdotes habendi sunt q̄ sub nullius epi disciplina et prudētia gubernātur. q. tales acephalos ꝓsuetudo nū cupauit. Loquit enim illud. c. de clericis vagabundis et proteruis. vt pz p id qō sequit. Nec enī monachi vel aliqui qui eximunt sine capite sunt. quia supponuntur visitationi z correctiōi suoz platoz. Et isdē rationibus dant a papa z priuilegia in multis contra ius cōmune et conseruatiōes ꝓuilegioz. De quibus vide i parte pri ma titulo octauo.

De potestate pape in diuersis materijs ex his que ponit Tho. in diuersis libris suis p viginti quattuor questiones formatas. Caplm Sextum.

Queritur primo vtrū

pontifex romanus sit primus et maxim⁹ omnium episcoporz z patriarcharuz. Ad qō rīdet Tho. in tractatu p̄ errores grecoz. c. lxvi. q. sic. quod ꝓbat ex canone ꝓalq vniūsalis. vbi dr. Veneramur sm scpturas et canonū diffinitiōes sanctissimū antiq rome epm primū esse z maximū oim epoz. Et h̄ auctoritati ꝓsonat scre scripture q p aplos petro attribuit pmū locū tam in euangelijs qz in actib aplorz. Un dic Crisost. sup Matheū: tractās illud accesserūt discipuli ad Jhm dicentes. Quis maior est in regno celoz. Sic q̄ddā būanū scādalū conceperūt: qō etiā in se occultare nō poterant: z tumore cordis nō sustinebāt in eo q videbāt petz sibi preferri et prehonorari. q etiā papa platus sit ceteris priarchis in eo libro. Asserit idem doctor inducēs ad h̄ dictuz Cyrilli quīrit. q ipsius scz aplīca throni romānoz pontificū solius est reprehendere. statuere. corrigere. disponere. soluere et ligare: qui ipm edificauit. Doctrinam patet ex auctoritate dñi dicentis Luc xxij. Tu aliquando conuersus confirma fratres tuos.

Questio secunda est .§.I.

Utrum papa in totam ecclesie vniuersalē prelationē habeat. Ad hanc questionē rīdet hic Tho. affirmatiue in prefatu tractatu ꝓtra errores grecoz in. c. lxvij. vbi dicit q pdictus xp̄i vicarius in tota ecclīam xp̄i vniuersalem prelatōem obtinet. Legit enī in Calcedonensi concilio q tota synodus Leoni pape acclamauit. Leo sanctissimus aplīcus ecumenicus. i. vniuersalis patriarcha per milios annos viuat. Et crisost. sup Matth. Filius q̄ pris est. et ipsius filij prātem petro vniuersalr p̄cessit vbiqz terraz et homī mortali oim q̄ sunt in celo: dedit auctorem dando ei claues ad h̄ vt ecclesiā vbiqz terraz amplier. Et sup. Iohannē in Omelia. lxxv. Jacobum localiter terminat in loco. petz aūt totius orbis magistz z doctorē. hoc etiaz trahit ex auctre scripture. Mā petro oues suas xp̄us indistincte cōmisit dicēs Jo. vlr: Pasce oues meas. Dicere autem pontificē romanū vl romane eccle nō hre vniuersalis eccle ꝓmatū. est error silis erroi dicentiū spm sanctū a filio nō ꝓcedere. vt dicit Tho. in dicto trac. p̄ erro. grecoz. Nam ipse xp̄s dei filius suā ecclīam ꝓsecrat: et sibi cōsignat spūsancto quasi ex suo caractere z sigillo vt ex supraposit⁹ auctoritatib hr. et silr xp̄i vicari⁹ suo ꝓmatu et prudentia vlem ecclesiā tanqz fidelis minister xp̄o subiectā fuat. et ad id qō dr dist. xcix. Nullus priarcha vniuersali vocabulo vnqz vtatur. vt in. c. seqn. vbi Gregorius ꝓhibet se vniūsalē vocari. Rū. b. Tho. in trac. p̄ impugnan. relig. sic dicens. q papa vlem pontificē se ꝓhibet nomīari. nō h̄ ideo est q ipse nō habeat auctorem immediate et plenam in qualibet ecclīa. sed qz nō ꝓficitur cuilibet particulari ecclesie vt ꝓprius et specialis illius ecclesie rector. sic enim cessarent omnū illorum pontificū potestates.

Questio tertia vtz .§.II.

papa sit caput vlis ecclie. Ad qō rn. b. Tho. in multis locis. et potissime in. iij. pte. q. viij. art. vi. vbi q̄rens vtrum sit ꝓprium xp̄i caput esse ecclie. ita q caput in alia membra tripl̄r influit. Uno mō intrinseco influxu. put xp̄us motiua z sensitiua a capite deriuat ad cetera membra. Alio mō sm exteriorē quēdā gubernatōem. put scz sm visuz et alios sensus q̄ in capite radicant: dirigit homo in exterioribus actibus. Interior aūt influx⁹ gre nō est ab aliquo nisi a solo christo. cuius humanitas ex hoc qō est diuinitati cōiuncta: habet virtutem iustificandi. Sed influx⁹ in membra ecclesie quātum ad exteriorem gubernationem potest talibus conuenire. sm hoc aliud possunt dici capita ecclesie. scōm illō quod dicit Amos. vi. c. Optimates capita populorum: differenter tamen a christo.

Primo ꝙntū ad hoc ꝙ xp̄s est caput omniū coꝝ qui ad ecclīam pertinent ſm oēm locum ⁊ tempus et ſtatum. Sed homines dicunt capita ſm ſpūalia loca. ſicut epī ſcopi ſuaꝝ eccl̄iaꝝ. vl ſm determinatū xp̄s: ſicut papa ē caput totꝰ eccl̄ie. ſ. xp̄e ſui pontificatꝰ. ⁊ ſm determiatū ſtatū. ꝑut ſcī ſunt in ſtatu viatoris. et ſic papa eſt caput fideliū. id eſt viatoꝝ tantū. Alio mō ſm ꝙ xp̄s eſt caput eccl̄e ꝓpria ꝑtute. aliꝫ ꝯo dicunt capita. inqntū vicē gerunt xp̄i. ſm illud. ꝙ. Coꝝ. ij. Nam ⁊ ego qđ donaui. ſi quid donaui ꝓpt̄ vos in ꝑſona xp̄i. ex his ēiā ꝑz papā eſſe ſupiorē in tota eccl̄ia: ꝙ ēiā videt idē doctor aſſerere in. iij. diſt. i. vbi q̄rēs an oēs teneāt ad ſcīunū. dicit ar guēdo ſic ſm Bern̄. in li. de di. ꝑce. in ꝑcepto ſupioꝝ. nō debet diſpēſare inferior. ſz q̄libet ſingulaꝝ ꝑſonaꝝ eſt inferior: q̄z eccl̄ia: quę ſcīunū ſub ꝑcepto ſtatuit. niſi forte ille qui eſt caput totius eccl̄ie vl loco capitis. ſcz papa. Itē ſequitur ꝙ nullus poteſt diſpenſare. ſcz niſi papa.

Quarto queritur .ſ.III.

Utr papa ſit ſpōſus vniuſalis eccl̄ie. Ad qđ in. b. tho. in trac. Ꝯ impugn. relig. dicēs ꝙ ſpōſus eccl̄ie ꝓprie loqn do eſt xp̄s. de q̄ dr q̄ hz ſpōſam ſpōſus ē. Joa. iij. Jpe ēm de eccl̄ia ſuo nomi filios generat. aliꝫ aūt ſponſi dicūtur ſicut miniſtri ſpōſi exteri coopātes ad generatōz ſpūa liū filiorū: q̄s q̄dē nō ſibi ſz xp̄o generāt. qui q̄dē miniſtri intrantū ſpōſi dicūt inqntū vicē veri ſponſi obtinēt. Et tō papa q̄ obtinet vicē veri ſpōſi in tota eccl̄ia vniuſalis ſpōſus eccl̄ie dr. Et q̄uis epūs ſue dioceſis ſpōſus ſit. et ꝑſbyter ſue eccl̄ie. nō ꝓpt̄ hoc ſequit ꝙ ſint plēs ſponſi vni eccleſie. ſm Tho. in dicto tracta. Et ratio eſt. q. ſacerdos ſuo miniſterio coopat̄ epō tanq̄ principali. et ſimil epī pape ⁊ papa ipſi xp̄o. Uñ xp̄s papa epūs ⁊ ſacerdos nō comparantur niſi vnus ſponſus eccleſie.

Quīto queritur .ſ.IIII.

Utrū reges ⁊ ꝓncipes xp̄iani: ꝙ ꝯis oēs fideles tenēantur eſſe ſubditi romano pōtifici. ad qđ hēs Tho. affirmatiue ī trac. ſuo de rege ⁊ regno ad regē cypri. ubi loqns de regno eccl̄ier regali ſacerdotio ita ait. Nmōi regnu myſterū vt a terrenis ſpōſalia cēnt diſcreta nō terrenis regibus ſed ſacerdotib̄ eſt cōmiſſum. ita ꝑcipue ſūmo ſacerdoti xp̄i vicario romāo pontifici: cui oēs reges xp̄ianos opt̄z cē ſubiectos ſic ipſi dño ieſu xp̄o. Sic enī ad quez vltimi finis ꝑtinet directio ſubīci dīt illi ad q̄s ſpectat cura antecedentiū finiū ⁊ ei impio dirigi. Et q. ſacerdotiū gentiū ⁊ rop̄ diuiōz cultꝰ erat ꝓpt̄ tpalia ꝙrenda q̄ oīa ordinant̄ ad mīritudis bonū cōe. cui rei cura incūbit. ꝙ ſeq̄nter ſacerdotes gētiliū legib̄ ſubīciant. Sed ēiā in veteri lege ꝑmittebant̄ bona tēpalia ſiue terrena nō a demonib̄. ſed a bono deo religioſo ꝓpo exhibenda Uñ ⁊ in veteri lege ſacerdotes legunt regib̄ fuiſſe ſubiecti. Sed in noua lege eſt ſacerdotiū altius. ꝙ qđ hoīes traducunt ad bona celeſtia. Uñ in lege xp̄i reges debēt eſſe ſacerdotib̄ ſubiecti. Uñ mirabilr ex diuīa ſapīa factū eſt. vt ī romana vrbe quā deꝰ ꝑuiderat xp̄iani ſacerdotū p̄cipalē ſedē futuraz. hic mos paulatim inoleſceret vt cimitatis recteres ſacerdotib̄ ſubderent. Sic enīz maxim valer refert omia poſt religionē ponēda ſempr nra ciuitas durit. in qb ſummę maieſtatis decus conſpici valuit. quapropt̄ nō dubitauerī ſacrz impia fuire.

Sexto q̄rit̄ an ſit .ſ.V.

de neceſſitate ſalutis ſubeſſe romano pontifici. Ad qđ rñdet. b. Tho. affirmatiue in libro de erroribꝫ grecoꝝ. c. lxxij. vbi ſic ait. Oñdit ēiā ꝙ ſubeſſe ro. pontifici ſit de neceſſitate ſalutis. Dicit enī Cyrillus in lib. theſauroꝝ. Jtaq̄z fratres mei ſi chriſtum imitamur. vt ipſius oues vocem audiamus manentes in eccl̄ia ſcī Petri apo. Non inflemur vento ſuperbie. nec forte tortuoſus ſerpes ꝓpter noſtrā contemptionē nos ejiciat. vt euam olim de paradiſo. Et maxim in epiſtola oriētalib̄ directa dicit. Coadunatā ⁊ fundatā ſup petrā confeſſiōis petri dicimus vniuerſalē eccl̄iam ſm ſaluatoris diſſitioem in qua neceſſario ſalut̄ ſaiaꝝ nraꝝ eſt manere ⁊ obedire. ſuā ſeruātes fidē ⁊ ꝓfeſſionē. Eſt aūt hereticū dicē nō eē obediendū ſtatutis papalib̄ ſm ſcīa. Tho. in li. Ꝯ impugn. relig. vt in decre. diſt. xxij. dr. Omīs q̄ romane eccl̄e ꝓui legio ab ipō ſummo eccl̄iaꝝ capite traditū auferre conatur. ꝑculdubio in hereſim labit. ⁊ infra. fidē quilꝫe violat q̄ aduerſus illā agit: q̄ eſt fidei mr. Hoc aūt ꝓuleguū xp̄s romane eccl̄ie ꝓtulit. vt oēs ei ſic xp̄s obediāt. Uñ cyrillus in libro theſauroꝝ. vt mēbra maneam in capite nro aplico throno romanoꝝ pontificum. a q̄ noſtr̄ et quō et quid credere tenere debeam ipm veneratꝰ. ipm rogātes ꝓ oīb: q̄m ipius ſolū eſt reph̄ēdere. coꝛrigere. diſponere. ſtatuere. ſoluē. ⁊ loco ipi ligare q̄ ipz edificauit. vt nulli alīꝫ ꝙ ſuū eſt. plerūq̄z ipſi ſoli dedit. cui oēs tare diuio caput inclinant. ⁊ p̄mates mūdi tanq̄z ipſi dño ieſu obediūt. Uñ patz ꝙ q̄cunq̄z dixit nō eſſe obediendū in his q̄ ꝓ papā ſtatuūt in hereſim labit. ⁊ ad idem eſt ꝙ ipſe doctor ꝓcludit libro. iij. Ꝯ gētiles. c. lxxvi.

Queritur ſeptimo .ſ.VI.

Utrum ſit magis obediendū pape q̄z alteri cuilibꝫ poteſtati inferiori. Ad qđ rñdet. s. Tho. in. ij. ſent. diſt. xxxviij. li: in rñſione lr̄e ꝙ ſic. Et ꝓ maiori declaratōe facit q̄ dā diſtinctōem. vidz ꝙ poteſtas ſupior ⁊ inferior duplicit ſe pñt hr̄e. aut ita ꝙ inferior prās ex toto oriatur a ſupriori. ⁊ tūc tota ꝛtus inferioris fundat̄ ſup virtutē ſuperioris. ⁊ tō ſimplr in oīb̄ eſt magis obediendū poteſtati ſupiori q̄z inferiori. Sicut ēiā in naturalib̄ cauſa ꝓma plus influit ſup cauſatū cauſe ſecunde q̄z ēiā ipa cauſa ſecunda. vt dicit in libro de cauſis. et ſicut ſe hz prās dei ad omnē creatā prātem. ſic debet prās ſupioris ad poteſtatē inferioris vt ꝓncipis ad proconſulē. ſic ēiā ſe habz poteſtas pape ad omnē prātem in eccl̄ia. q. ab ipſo patiaꝝ grad dignitat̄ diuerſi in eccl̄ia diſponūt̄ ⁊ ordinantur. Unde eius poteſtas eſt qđam eccl̄e fundamentū vt ꝑz Math. xvi. Et ita in omnib̄ magis tenemur obedire pape q̄z epiſcopis vel archiepis. vel ēiaꝝ monachi abbati abſq̄z vlla diſtinctōe. Alio modo poteſtas ſuperior et inferior poſſunt ita ſe habere ꝙ ambe ordinent̄ ex vna quadam ſuꝑema poteſtate. que vnaz alteri ſubdit ſm quod vult et tūc vna eſt ſuperior niſi in illis quibus ſuppōitur vna alteri a ſuꝑema poteſtate. et in illis eſt obediendū ſuperiori q̄z inferiori. Eodem modo ſe habent poteſtates epiſcopi et archiepiſcopi. deſcēdentes a poteſtate pape. Nec be. Tho. Ad primū membrū facit quod dicit Auguſtin. xi. q. iij. Qui reſiſtit. vbi inter cetera ſic ait. Ipſos humanarū legem gradus aducret ſi aliquid tuſſerit curatoꝝ. non faciendum eſt. ſi contra proconſulem iubeat. nec vtiq̄z contemnus poteſtatem ſed eligis maioꝝ ſeruire. Nec hinc debet minor iraſci. ſi maior prelata eſt autoritas. rurſum ſi aliquid ipſe proconſul iubeat. et aliud iubeat imperator. vel ſi aliud iubeat ⁊ aliud deus quid iudicatis. maior poteſtas deus. Da venia o imperator. tu carcerē. ille gehennam minatur. hinciam tibi aſſumēda eſt fides tua tanq̄z ſcitum. ad idem diſtin. xiij. que contra mores in fi. Quātum. ad ſecundū mēbz facit qđ hr̄ extra de offi. ex. Postoralis. vbi exprimunt̄ caſus in qb archiepiſcop hz iudiciū ſuffraganeoꝝ. vñ in aliis ipſi ſubditi ſuffraganeoꝝ nō tenent obedire. Ex p̄dictis ēiā pz ꝙ papa poſſz p̄cepto ſuo aliquē cogere ad ſuſcipiendum.

epatum. vnde ꝛ.s. Tho. in. iiij. sent. dist. xx viij. sic dicit. Quidã dicũt ꝙ papa nõ põt præcipe alicui ꝙ accipiat epatũ. qz ꝙsensus dz eẽ liber. Sz ꝺ posito periret eccl'ia/ stic' ordo. nisi eni qs posz cogi ad regimẽ eccl'ie suscipiẽ dã ꝙfuari nõ posz: cũ qnqz illi q̃ sũt idonei. ꝺ onus no lũe suscipe nisi coacti hec ille. Et ad ꝺ fac qõ dic̃ Bze. viij q. i. in scptur. ꝛ in. c. q epatũ. ꝛ exẽplũ Aug. di. xl. an oĩa.

Octauo queritur .§. VII.

Utz romanꝰ pontifex succedat ꝺrõ Petro. in ea pfectõe ptãtis ꝛ dignitate vicariatus xpi: q ipe. ꝺ. Petrꝰ a xpo rndet. s. Tho. in. iiij. ꝺ gẽtiles. c. lxxvi. vbi post fmõz de ꝙstitutꝰ ista loquit. Nõ põt aũt dici ꝙ ꝛ si xps hãc ptãtẽ nifestiũ est eni ꝙ xps eccl'iam sic instituit vt esset vsqz in finẽ secli duratura. fm illud Esa ix. Sup soliũ dauid et sup regnũ eꝰ sedebit vt ꝙfirmet illꝺ ꝛ corroboret in iudi cio ꝛ iustitia amodo vsqz ī sempitnũ. Manifestũ ẽ igit ꝙ ita illos q̃ tũc erãt in ministerio ꝙstituit vt eoz ptãs deriuet ad posteros ꝓ vtilitate ecclie vsqz ad seculi finẽ. Preterim cũ ipse dicat Matth. vlt. Ecce ego vobiscũ sum vsqz ad ꝙsumatõz secli. Per ꝺ aũt excludit q̃rũdã errorẽ psumptuosus q̃ subducere nituntꝰ ab obedi'cia ꝛ subie ctione petri. successorẽ eiꝰ romanũ pontificẽ vniũsalẽ ecclesie pastorẽ nõ recogñscentes. hec ille. Cetez hãc q̃stionẽ determinat idẽ. s. Tho. in trac. ꝺ errores grecoz dicẽs. c. lxix. Oñdit etiã ꝙ petrꝰ sit xpi vicariꝰ ꝛ romanꝰ põtifex successor petri ī eadẽ ptãte et a xpo collata. Dic̃ eni cano nias appellãdi ad brãssimũ epm antiq̃ rome. quẽ bẽmꝰ petz refugiũ petrã ꝛ ipsi soli libera ptãte dei loco sit ius discernẽdi epi infamiã fm claues sibi a dño collatas. et infra. ꝛ oĩa diffinita ab eo teneãnt tanq̃z a vicario aplici xpi loq̃ns. Cu cũ fine ꝛ ego sine fine cũ oĩby q̃s loco sui ponã pleno ꝛ pfecto sacro ꝛ auctẽ cũ eis cro. sic sum ꝛ te cum. ꝛ cyrilꝰ epus Alexandrinꝰ in li. thesauroz dicens. ꝙ aplꝰ in cuãgelijs ꝛ eplis affirmauerit in oi doctria pe trũ esse loco dni ꝛ eiꝰ ecclam dãtes ei locũ in omi cõcilio et synagoga in oi elcõne ꝛ ꝙfirmatõe. ad idẽ facit qõ hr dist. xxi. c. In nouo. ꝛ dis. xxij. c. Sacrosancta.

Nono q̃ritur vtz .§. VIII.

papa bẽat in ecclia plenitudinẽ ptãtis. Ad qõ rndet. b. Tho. in trac. ꝺ errores grecoz c. lxviij. affirmatiue vbi sic dicit. habek etiã ex p̃dictoz doctoz auctitby: ꝙ romanus pontifex bẽat in ecclia plenitudinẽ ptãt. dic̃ eni Cyrilꝰ priarcha alexãdrinꝰ in li. thesau. Sicut xpus accepit a pre ducatũ ꝛ sceptz ecclie gentiũ egredies sup oẽm pncipatũ ptãtẽ. ꝛ sup oñe qõcũq̃ ẽ vt ei genua cũcta curuenk. ꝛ adorẽt uenk. sic ꝛ petro ꝛ eius successoribꝰ plenissime cõmisit. et infra. nullꝰ alij q̃z petro xps qõ suũ est plenũ. s. ipsi solt dedit. ꝛ ꝺ. pedes xpi bũanitas. ꝛ ipe hõ cui tota trinitas dedit plenissimã ptãtẽ. qñ vnꝰ tm assumpsit. ꝛ in vnita te psone trãsuexit ad prem sup oẽm pncipatũ ꝛ ptãtem et sup oñe qõcũq̃ ẽ. vt ei genua cũcta curuenk. ꝛ adorẽt cum oñs angeli dei. quẽ totũ dimisit ꝙ sacrm ꝛ ptãtem petro ecclie eiꝰ. Et crisosto. ad ꝙsulta bulgaroz ex psona xpi loq̃ns. Ter te interrogo si me diligz: q̃ me ter trepidꝰ et timidus negasti. nũc ãt reductꝰ: nec credãt te frẽs gra tia ꝛ auctẽ dauiũ amisisse. qz amas me. cozã ipis tam ti bi cõfirmo qõ meũ ẽ plenũ. hec ille. Habet aũt papa ple nitudinẽ ptãtis ī ecclia etiã pontificalis q̃si rex in regno Sed epi assumũt in partẽ solicitudis q̃si iudices singu lis curatiby ꝓpositi. ꝓpter qõ eos solos in suis lr̃is frẽs vocat. Relicꝙãt oẽs vocat filios. Nec tbo. vbi ẽt dic̃ ꝙ ī regno tota ptãtis plẽitudo residet penes regẽ. in aristo grapbia aũt apõ vnũ nõ residet pleitudo ptãtis ꝙ apõ oñs. qui aũt romanũ põtificẽ negãt hre plenã in ecclia ptãtem ꝺ ecclie vnitatẽ errãt fm be. Tho. in trac. ꝺ erro. grecoz. c. lxviij. vbi sic ait. Sicut ꝓdicti errãtes ꝺ vnitatẽ corpis mystici peccãt romani pontifici ptãtẽ abnegãtes sic contra puritatẽ sacrati corpis xpi delinquũt dicẽtes ex azimo pane nõ posse corpus christi consecrari. ī.iiij. dist. xix.

Decimo queritur .§. IX.

Utz a papa deriuek ptãs ī alios plates. Ad hãc qõnẽ rndet Tho. affirmatiue in locis supꝰ annotatis. Primo in. iiij. contra gẽtiles. dicit dñs petro. Tibi dabo claues regni celoz. vt oñdak clauiũ ꝙ cum ad alios deriuãda ad cõseruãdam ecclie vnitatẽ. Itẽ ꝺ idẽ dicit in. iiij. sent. dist. xxiij. q. finali. sub his ꝺbis. q̃cuis oĩb aplis data sit cõiter ptãs ligãdi ꝛ soluẽdi: tñ in hac pte vt ordo aliꝺs seruarek primo soli petro data ẽ vt oñdak. qõ ab eo deꝛ beat ista potestas descendere.

Undecimo q̃ritur .§. X.

Utrũ papa possit vti ptãte clauis in quẽlibet de eccl'ia Rñdet sanc. Tho. in. iiij. ita dicens. ꝙ vsus clauiũ requrit aliquã platõis ptãtẽ ꝓ quã ille in quẽ vsus clauiũ cõmu nicak. efficik mafia ꝓpria illiꝰ actus. ī ille q̃ ꝺz distinctã ptãtem sup oẽs ꝓt vti clauiby in quẽlibet. Illi aũt q̃ sub eo distincte ptãtes acceperũt. nõ in quemlibet vti pñt clauibus. sed in eos tm̃ qui in sortẽ venert nisi in necessi tatis articlo. ibi nemini sacra denegãda sunt. Itẽ istud declarat idẽ ī tractatu ꝺ impugntes relig. sic dr. Episco pi in ecclia tenẽt locũ dñi nri iesu xpi. Un dic̃ Dion. in libro celestꝭ hierarchie. Pontificũ ordo primꝰ q̃dẽ est ani/ marz ordinationũ sublimissimꝰ ꝛ nouissimꝰ. Idẽ etenim in ipm̃ pficak. et implek oĩs hierarchie dispositio. vt omnes hierarchiã videm̃ in xpo cõsummatã. sic vnamquanq̃z in ꝓpriũ diuinum summũ sacerdotẽ. id est epm. Unde prima Petri. ij. dicit. Conuersi estis ad pastorẽ et epm aiarz vestrarz. hoc aũt precipue verz est de romano pon/ tifice. Cui vt cyrillus dicat oñs iure diuino caput inclꝭ nant. et tanq̃z ipsi dño iesu obedirũt. Et crisost. dicat sup illud Johannis vlti. c. Pasce oues meas. et loco mei ꝓpo/ situs et caput esto fratrum. di. xix. c. 2. ī. iiij. dist. xix.

Querit duodecimo .§. XI

Utrum papa possit concedere alicui ꝙ quis vtitur po/ testate clauiũ in eum in foro consciencie. Respondet san ctus Tho. affirmatiue in. iiij. dist. superius assignata. q. ix. ita dicens. Potestas clauiũ quãtũ est de se. extendit se ad omnes. sed ꝙ sacerdos nõ posset vti potestate clauiũ: contingit ex hoc. ꝙ eius potestas ad aliquẽ specia liter limitata est. Unde illi qui limitatiue potest extende re in quẽ voluerit. et ꝓpter hoc etiaz sibi põt dare potesta tem in scipm̃ q̃cuis in scipm̃ ipe potestate clauiũ vti nõ possit. quia potestas clauium requirit ꝙ in aliquẽ subie ctum: et ita in alium. Sibiipsi enim aliquis subiectus esse non potest. Hec ille.

Querit decimo .§. XII

tertio. Utrum papa possit concedere potestatem alicui vt vtatur in eum potestate clauium in foro exteriori: vi/ delicet ꝙ aliquis eum excommunicet. Respondet san/ ctus Thomas negatiue in eo loco ita dicens in solutõe vnius arti. Judicium exterius est apud deum. aq̃ quẽ aliquis redditur minoꝛ ex eo ꝙ peccat. non autez apud hominum prelationes. Et ideo in exteriori iudicio si/ sit nullus in seipso sententiam dare potest excommu/

nicationis.ita nec alteri cōmittere nec se excōicare.ſz̄ in foro ꝓſcie ꝑt alteri cōmittere suā absolutōez vl̄ iurisdictōz quā ipse hz.vl̄ dicendū q̄ absolutio i foro ꝓfessiōis ē ꝑncipal̄r ptās̄ clauiū.z ex cōsequnti respicit iurisdictōz. Sz excōicatio respicit totalē iurisdictiōez.q̄ntū aūt ad ptātē ordis sunt eqles:nō āt q̄tū ad iurisdictōz.z iō nō ē silē.

Queritur decimo .ſ.XIII.

quarto.vtr̄ papa sit ꝓprius sacerdos dicēd⁹ aliq̄ mō cu iuslibet parochie.Rñdet.s.Tho.affirmatiē in tractatu cōtra impugnantes religionē ita dicēs.Ad id q̄d obūciaſ q̄ se mel in āno q̄libet cōfiteri ꝓprio sacerdoti tenet.Dicendū q̄ ꝓpr⁹ sacerdos nō solū est sacerdos parochialis.sed etiā eps vl̄ papa.ad q̄s magis ꝑtinet cura ei⁹ q̄z ad sacerdotem vt multipl̄r oñsuz ē.Proprium enī hic nō accipiſ ꝑm q̄d diuidit cōmune.sed ꝑm q̄d diuidit cōtra alienū. Uñ qui confessus est epō suo vel alicui habenti vicem eius:confessus est ꝓprio sacerdoti.Hec ille.

Quero decimo .ſ.XIIII.

quinto.Utr̄ papa sit plat⁹ imediatus cuiuslibet fidel. Rñ.s.tho.affirmatiue.in.iij.di.xvij.q.vij.dicēs inconueniēs ee q̄ duo equal̄r sup eandē plebē ꝓstituerent.ſz q̄ duo q̄z vn⁹ ꝑncipal̄r alio sup eandē plebē ꝓstituātur nō est inconueniēs.z ꝑm h̄ sup eandē plebē imediate sunt et sacerdos parochial̄ et eps z papa z q̄libet horū ꝑt cōmittere ea q̄ sunt iurisdictōis ad ipm pertinentia alteri. Hec ille.Item in eodē tractatu ait.papa habet immediatam iurisdictōem in oñs christianos.q̄z romana eccīa nullis sinodicis ꝓstitutionib⁹ ceteris ecclesiis ꝓlata ē.ſz euāgelica domini voce et saluatoris sui primatum obtinuit.vt habeſ in decretis di.xxi.q̄uis.Hec ille.

Quero decimose .ſ.XV.

xto:vtr̄ papa possit ꝓmittere aliq̄b⁹ p̄dicare z ꝓfessiōes audire fideliū.vel ptāte clauiū irreq̄sitis ꝓprijs sacerdotibus parochialib⁹.Rñdet.s.tho.affirmatiē i.iij.di.xvij q.vij.Cui⁹ inſ alias hec vna rō ē.quicq̄d ꝑt in ferior ꝑt et superior.sed ipse sacerdos parochialis pōt dare licentiā suo parochiano q̄ alteri confiteaſ.ergo multo fortius superior eius hoc pōt.In corpe.q.ita dicit dicendū q̄ sacerdos ꝑt aliq̄d dupl̄r impedire.ne alie⁹ ꝓfessionē audiat. Uno mō ꝓpt defectū iurisdictōis.Alio mō ꝓpt defectuz executiōis ordinis.sicut excōicati.deḡdati z hmōi.Qui cunq̄z hz iurisdictōem ꝑt ea q̄ sunt iurisdictiōis cōmittē et ideo si qui impediaſ q̄ alteri⁹ cōfessionē audire ñ possit p iurisdictōis defectū.ꝑt sibi p quēcūq̄z hñtē iurisdictionē immediatā illos cōmitti q̄ ꝓfessionē audiat et absoluat:siue p ipm sacerdotē:siue p epm suū siue p papam.Si aūt ꝓpt ordinis executōez impedimētū audire nō possit:ꝑt ei cōcedi q̄ ꝓfessionē audiat p eū:qui ei impedimētū auferre ꝑt.hanc.q.in tractatu ꝺ impugna.reg.manifestā facit z clarissimā ex ꝓsuetudine q̄ in romana curia ab antiq̄ssimis tpib⁹ obſuata est ita dicēs post mltas alias rōnes ad h̄ facē cōsuetudo romane eccīe ad quā ad accedentes a penitentiarijs pape ad quoscunq̄z sacerdotes litteras impetrant vt eis confiteantur.Item legati pape et eorum penitentiarij confessiones audiūt: non petita licentia a parochialibus sacerdotibus.z etiā auctoritate pape vbicunq̄z predicant.z ita patet q̄ predicare et audire confessiones potest alijs committi sine licentia parochialiū sacerdotū.Hec ille.

Queritur decimo .ſ.XVI.

septimo.Utr̄ ꝑter duos ordines instituros a deo ſciliz episcopoz z sacerdotū parochialiū posset papa instituere tertium ordinē talium predicatoz.qui propria auctoritate predicarent et confessiones audirent. Rñdet sanctus Tho.affirmatiue in tractatu contra impug. religiosos vnius arti.aduersarioz ita dicens.q̄ z si duo ordines tantū eēnt a deo instituti:qui possent p̄dicare propria auctoritate.posset tamē ecclesia tertiū ordinem statuere predicatoz.qui propria auctoritate p̄dicarent z papa qui habz plenitudinē potestatis in eccīa.Sicut et in primitiua ecclesia.fuerunt duo ordines sacri.scilicz presbyteri z diaconi.et tamen eccīa postea maiores sibi constituit.vt magister in Sentē.dicit.Hec ille.

Queritur deci .ſ.XVII.

mooctauo vtr̄ papa possit cōpellere collegia generaliū studioz.vt ad coz societatē religiosi admittātur.Rñdz be.Tho.affirmatiē in plato.tractatu sic dicēs in rnsione ad vnū ar.q̄ aut obūciunt q̄ nullo mō pōt cogi ad societatem inuitus.vt lex dicit ptz q̄ intelligiſ de priuata societate q̄ ꝓsensu duoz vl̄ triū ꝓstituiſ.z ad societatē publicam que nō constituiſ nisi ex supioris cōsensu a superioz aut̄e aliq̄s cōpelli ꝑt.sic̄ princeps q̄ pōt reipublice pōt cōpellere ciues.vt in sua societate aliquē recipiāt.sicut collegiū alicui⁹ eccīe cogitur vt aliquē recipiat in canonicū et in frēm.Unde cū collegiū studij generalis sit publica societas.ad eam pōt aliquis induci auctoritate supioris cogente.z infra.Uñ nulli dubiū esse debz sed hoc lares compelli posse auctoritate apostolica.vt ad societatem studij religiosos admittant.Hec ille.

Queritur deci .ſ.XVIII.

monono:vtrum ad papam maxime pertineat ordinario studioz z vniuersitatū.Respōdet sanc.Tho.in tractatu supra nomīato affirmatiue vbi ita dicit.Ad cū enim qui regit rempublicā ꝑtinet ordinare de nutritionib⁹ z adūentiōib⁹ iuuenū in q̄b⁹ exerceri debeāt.vt dicit.ethico. et pollicia ordinat.vt hī.i.ethico.q̄s disciplinas debitū est esse in ciuib⁹.z q̄les vnūquenq̄z addiscere z vsq̄ quo. Et sic ptz q̄ ordinare de studio ꝑtinet ad eū qui pest rei publi.et ꝑcipue ad auctis sedis aplice qua vniūsalis ecclesia gubnaſ:cui p generali studiū pertinet.Hec ille.

Quero vicesimo .ſ.XIX

Utrum auctas vniuersalis ecclie in determinatōe fidei principaliter residеat in papa.Rñdet sanc⁹ Tho.affirmatiue se.ſc.q.ij.ar.iij.ita dicens.Postq̄z autem aliqua essent auctē vniuersalis ecclie determinata.si q̄s illi determinationi ꝑtinaciter repugnaret:hereticus censereſ.Quidē auctas ꝑncipal̄r residet in ſūmo pontifice.Diaſ enī.xxiij.q.i.quoties fidei ratio ventilatur arbitror omnes fratres nostros et coepiscopos nōnisi ad petr̄ id est sui nomīs z honoris auctem recurrere debere.ꝺ cui⁹ auctoritatē nec hiero.nec aug⁹.nec aliq̄s scriptoz suam sinistram defendit.vt dicit hiero.ea.q Hec est fides papa beatissime.quā in catholica didicimus eccīa .in qua si minus perite aut parū caute forte aliquid positum est emēdari cupim⁹ a te.qui petri fidē et sedem tenes.Si autem hec nostra confessio aplatus tui iudicio cōprobaſ.quicūq̄z me culpare voluerit se imperitū vel maliuolū.vel etiam non catholicū sed hereticū comprobabit.

Queriſ vigesimo .ſ.XX.

primo.Utrum ad papā pertineat confirmare sentēcias sinodoz.Item vtrum sol⁹ pape aucte pape bēat vniūsalis sinod⁹ congregari.Itē vtr̄ necesse bēat papa ꝓgregare concilium vniuersale ꝙtienscūq̄z habeat aliquid de fide tertiare. Ad oēs istas qōnes sim̄l rñdet scūs Tho.ad primas tres affirmatiue.ad quartā negatiue in questiōibus de

La.7. De dispensatione pape

potestia dei.q.ꝑ.ar.iij. vbi querit vtrū spūssctūs proce
dit a filio. qui rñdens ar. facto in ꝯrium dicit sic. Sicut
posterior synodus hz ptātem interp̄tādi symbolū a prio
ri condītū. aut ponēdi aliq̄ ad ei⁹ explanationē. ita etiaz
roman⁹ pōtifex hec sua aucte pt. cui⁹ sola aucte synod⁹
ꝯgregari pt. z q̄ sñia synodi cōfirmat. z ad ipm a syno
do appellat. q̄ oia patēt in gest; calcedoñ. Pcluy vl synodi
cōciliū ꝯgreget: cū q̄ntū id fieri. phibēt belloꝝ dissidia
imminētia bella vl' ep̄os cōgregare nō potuit. sz in illi
sic in sexto synodo legit q̄ Cōstāt⁹ august⁹ dixit q̄ ꝑ
qui ꝯuenēt q̄dā dubia in fide orta sequntes sniam aga
thonis pape determinauerūt. s. q̄ in xp̄o sunt due volun
tates z due actōes z p̄ces in calcedonēsi synodo ꝯgrega
ti secuti sunt sñiaz Leonis pape. qui determinauit xp̄m
esse in duab⁹ naturis. Dec ille. Item vtz p̄ces exnres
in concilio vniuersali possint aliq̄d statuere sine aucte
pape. Rñdet tho. negatiue in tractatu cōtra impugnā
tes rel. g. sancti p̄ces in concilio congregati nihil statuere
potuissent nisi aucte summi pontificis intercuenientc.
sine qua etiā cōcilium congregari non potest.

Querit vigesimo .ſ.XXI.

secundo vtz papa subtyciat statutis ꝯciliōz. Huic q̄ni
videt rndere. s. tho. sub dis. in p̄ma sēde. q. xcviij. ar. vj
vbi q̄rens vtz oēs legi subtyciant. ita dic q̄ sm q̄ lex de
Sedo q̄ hz vim coactiuā. Dupl'r pt aliq̄s ee subiect⁹ le
potestati. subdunt legi: quā fert ptās. Alio mō sicut coa
ctū cogenti. z b mō hoīes ꝑtuosi. z iusti nō subdunt legi
sed sola mala. z infra tractās. q̄ dicit iureperit⁹ q̄ p̄n
ceps dr ee solutus a lege. q̄ntū ad vim coactiuā legis. nul
lus enī ꝑprie cogit a seipo. lex āt nō hz vim coactiuā nisi
ex p̄ncipis ptāte. Sic igit p̄ceps dr ee solut⁹ a lege. q̄
nul⁹ in ipm pt iudicū cōdēnatōis ferre: li ꝯ legē agat.
Uñ sup illud psal. Tibi soli peccaui. dic q̄ rex no hz iu
dicem q̄ fcā ei⁹ dñudicēt. sz q̄ntū ad vim directiuā legis
p̄ceps sbdit legi. ꝑpa volūtate. sm q̄ dr ex de pñi. c. cū
omnes. ibi q̄ dsq̄ iuris in aliū statuit. ipe eo vti debz. z
sapiēs dicat auctas. patere legē quā tuipse tulerīs.

Queritur vigesimo .ſ.XXII.

motertio. Utz papa possit mutare statuta scōz patrū
in cōciliis generaliby aut eis dispēsare. Rñdet bo. tho.
affirmatiue in trac. ꝯ impug. religi. vbi ad illud Zozimi
pape q̄d hr in. c. ꝯ. xxv. q. i. Contra statuta patrū cōdere
aliquid vel mutare auctas hui⁹ sedis nō pt. sic dic. Dicen
dum q̄ hoc est vtz in illis q̄ statuta scōz patrū decreue
rūt esse de iure diuino sic articuli q̄ determinati sunt ꝑ
cōcilia. Sz illa q̄ scti p̄ces determinauerūt d iure positio
sunt relicta sub pape dispēsatiōe. vt ea possit mutare vl'
dispēsare sm opportunitatē tēpoꝝ vl' negociōz. scti enīz
p̄ces in cōciliis cōgregati nihil statuere potuissent. nisi
aucte romane pōtificis intercuiēte sine q̄ etiā cōcilii cō
gregari nō pt. nec tñ papa q̄ñ aliq̄d aliud fac aliter q̄ a
sctis p̄ribus statutū sit. ꝯ statuta fac. q̄ fuit intentio sta
tuentiū. q̄ est vtilitas ecclie sic z in oi iure positivo acci
dit. derogat enī prioribus statutis ꝑ statuta sequntia. Uñ
q̄d dicit Greg. di. xv. Sicut. in fi. q̄ se z nō illa destruit
quisq̄s ꝑsumit absoluere q̄d religant vel ligare q̄ obsol
uent. er loquit de statutis cōciliōz. intelligit sm glosam
sibi quantū ad articulos fidei. nō q̄ntū ad statuta positi
ua. Quidā tñ dicūt q̄ papa posset tollere singula et nō
omnia simul. quia hoc esset destruere statū ecclesie.

Quero vicesimo .ſ.XXIII.

quarto vtz papa hēat plenitudinē ptātis dispensandi
in omib⁹ statutis ꝑstitutis ꝑ reglas vel ecclie p̄latos. Item
vtz papa possit dispensare circa ea q̄ sunt iuris diuini
vel iuris nalis. Item vtz papa possit dispensare cū biga
mo. vt promoueat. Item vtz papa possit dispensare q̄ alī
q̄s sacerdos nō indut⁹ vestib⁹ sacris cōsecret corp⁹ christi.
ad has q̄tuor q̄nes rñdet s. Tho. sīl'r in q̄dlibet. iiij. q.
viij. ar. ij. ad p̄mā. ctiā. z q̄rtā affirmatiue ad scōaz negā
tiue sic dicēs. Nō est dubitādū q̄ papa hēat plenitudiez
ptātis in eccīa. ita q̄ q̄cunq̄z sunt instituta ꝑ ecclesiam vl'
ecclie p̄latos sint dispēsabilia a papa. Dec enī sunt q̄ di
cunt ee iuris hūani vel positiui. Circa ea ꝯo q̄ sunt iuris
diuini vl' iuris nālis dispēsare nō pt. q̄z ista hñt efficaciā
ex instōne diuīa. Jus aūt diuinū est q̄d ptinet ad legez
nouā vl' veterē. sz hec ē diffria int legē vtranq̄z. q̄z lex ve
tus determinabat m'ra tā in p̄ceptis ceremōialiby ptinētib⁹
ad cultū dei q̄z in p̄ceptis iudicialiby ptinētib⁹ ad
iusticiā int hoīes ꝯfuādā. q̄ in nouo testō nō obligant
nisi assumāt ab ecclia vl' aliq̄ auctate ꝑ suo statuto. et h
quo ad iudicialia: nō ceremonialia ex toto cessant q̄ntū
ad īrām. Sz lex noua q̄ est lex libertatis hmōi determīa
tionis nō hz. sz est cōtenta p̄ceptis moraliby nālis legis
et articul' fidei z sacris gr̄e. vñ etiā dr lex fidei z lex gr̄e ꝑ
prie determinatiōes articlōz fidei z efficaciā sacrōz. Ce
tera ꝯo q̄ ptinēt ad determīationē iudiciōz hūanorum
vl' determīationē diuini cultus liberal'r ꝑmisit xp̄s q̄ est
noue legislator ꝑlatis eccīe z p̄ncipib⁹ ꝑlī xp̄iani deter
minādo. Uñ oēs hmōi determīatiōes ptinēt ad ius hu
manū: in q̄ papa ꝑt dispēsare. In solis ꝯo his q̄ sunt de
lege nature z in articulis fidei z sacris noue legis dispēsa
re nō ꝑt. hoc enī nō cēt posse ꝑ ꝑitate sz ꝯ veritatē. Ma
nifestū est q̄ bigamū promoueri nō est de lege nature.
nec ptinet ad articlos fidei. nec etiā est de necessitate sa
cramēti. q̄d ꝑz ex b. q̄ si bigam⁹ ordinet. recipit ordinis
sacrm. sz b ptinet ad q̄ndā determīationē diuini cultus
Uñ circa b papa ꝑt dispēsare. sz dispēsare nō dz nisi ex
magna et euidenti cā. Satis etiā posset dispēsare circa
hoc q̄ sacerdos nō indutus vestib⁹ sacris conficeret cor
pus xp̄i. et eadem rō est de oīb⁹ alīs hmōi. que ex cōsti
tutione hūana processerunt. Dec ille.

Casus q̄nq̄ginta i q̄b⁹ casus papa dispēsat. La.vij

Nota m'tos casus pti

Nnentes solū ad papā recollectos ex summis
Ray. er Hosti. ex corpe iur; z alioz doctoz. ex
quib⁹ omnīt plenitudo ptātis et⁹. de q̄b⁹ etiā p̄lēs nō ve
niunt in generali mādato. sz req̄rūt spāle mādatū ipi⁹
dis. xvij. huic sedi. ex de trās. l. Licet. z ō off. le. c. q̄d trās
lationē Et ꝑm⁹ est q̄stio fidei. Cū enī vertit dubiū de
aliq̄ ptinēte ad articlos fidei l' ad sacra. determīatio spe
cial ad papā. vt. xxvij. q. i. Quotiēs. Scds est trāslatio
epi vel electi z ꝯfirmati. ex ō trāsla. c. Inter corpalia. z ō
offi. le. c. iij. Et idem videt de trāslatōe ablatū exceptoz.

Tertius est depositio epoz. iij. q. vi. q̄uis. z. c. duodum.
et idē de abbatib⁹ ꝑpetuis exēptis. Quare⁹ acceptio re
nunciatōis epoz vl' electoz ꝯfirmatoz vel abbatū qui
imediate subsunt sedi aplice. vi. q. iij. Deniq̄z ex de trās
la. c. Inter corpalia. z de reg. c. Licet. Quint⁹ est exem
ptio episcoporū. scz q̄ non subsint archiepiscop⁹. s. xvi.
q. i. Frater. et idem de quibuscunq̄ religiosis vel clericis
qui sunt in aliqua diocesi et non subsint iurisdictioni
diocesani. Sextus est restitutio depositorum ab or
dine. ij. q. vi. Jdeo. i. z. ij. Nota tamen q̄ glosa in hoc in
telligit de depositio actualiter. id est degradato solen
niter. secus in depositio verbaliter. Sed iohānes andree
intelligit simpliciter de omni depositio. Speculator vero sec
tur opinionē illius glose. Nam verbal'r depositū dicit

Titulus Vicesimussecundus

q epiſcopus valet reſtituere. per.c. Ar ſi clerici. de iudi. qua opinionē ſequit archiđ. z abbas. ſiculus. Septimus ē iudicial' diffinitio ſeu interp̄tatio pulegiorū suorū. ex de iudi. c. Cū venissent. Et ſm Hosti. ſi dubitet de reſcripto ap'lico. ita q ab alio p viā rōnis solui nō possit ex de off. leg. c. ij. Idē ſm Hosti. de interp̄tatōe statuti facti p legatū. cui⁹ iurisdictio finita ē. nec alius ei succedit et idē de diſpenſatiōe in casib⁹ q p eadē statuta pape reseruant. Octau⁹ ē mutatio sedis epalis. vij. q. i. Ipis. et idē est de mutatiōe vl' omissiōe cōuētuū acceptoꝝ p ordinē mēdicantiū. qz fieri nō pōt sine auctē pape. ex de do. ꝓce. li. vi. Non⁹ est ꝓstituere alicui de nouo sedem epalem. xvi. q. i. Felix. de ꝓse. di. i. De locoꝝ. Et sil'r instituere nouā religionē assumē de nouo quent⁹ ab ordinibus mēdicatib⁹. Decim⁹ est subijcere vnū epatū alteri. vel vnū epatū diuidere in duos vl' in duos i vnū vnire. similr. habent hec. xvi. q. i. Et tpis. et de offi. lega. q trāslationē. idem de eccle. vl' mo. seu quētib⁹ exemptis. Undecim⁹ est cōmutatio voti hierosolymitani. ex de vo. Ex multa. idē de voto. ad sanctū Jacobū. vel ad limīa apostoloꝝ Petri z pauli. ita tenet curia. Duodecim⁹ de voto cōtinētie etiā simplicis ſm doc. Et milto magis in voto religiōis sol⁹ papa diſpēsat. Et in voto solēnizato p susceptionē sacri ordinis q̄uis papa possit diſpēsare sicōm Tho. in. iij. et alios. nō tn cōsueuit. In solēnisato autē p pfessionē in religiōe approbata vtiq papa possit diſpēsare sunt ꝓprie opiniōes. Et in. iij. tenet Tho. q cōmunior est opinio q possit. z ad hāc videt ibi declinare. licet in scōa scōe ꝓpriū determiet. Et alber. ꝓcor. prima tn cōmunius fuit. viz faciendo de mōacho nō mōachū. nec obstat ex de sta. mo. c. Cū ad mōasteriū. Nā q mancat religiosus z diſpenset in votoꝝ ēentialib⁹ religionis implicat cōtradictōem. et sic nō pt. Rarissime tn cū diſpenſat b facit. z ex maxīa cā puto ad pacem vni⁹ regni. hāc ꝓclusionē. s. q papa possit diſpēsare in voto soleni. tenēt isti doc. Pe. de pa. Deruē. in. iij. Jo. neapo. in q̄dlibet. Duran. in. iij. Hug. cardialis. hi ordi. p̄dica. Rich. in. iij. et Bonauē. ordi. minoꝝ. Aug⁹. de an cho. Henric⁹ de gandauo in q̄dlibet. Archiđ. in rosario. glo. sup. c. cū ad monasteriū. Decimusquart⁹ ē diſpēsatio in milr irregularitatib⁹ ꝓcts. vt in crimin⁹ maioꝝ adulto cū scz q̄s est ꝓfessus in iudicio aut conuict⁹. ex de iudi. Ar ſi clerici. z spāle in irregularitate ꝓcta ex eo q q̄s scienter p̄misit se bis baptizari. de ꝓse. di. iij. Eos. z. c. qui bis. Et idē ſi ignorāter. z postea scīēs ratū hūit. Similr ſi q̄s recepit bis eundē ordinē. i. q. vij. c. Saluberrimū. Idē intelligit de recō firmato seu crismato. z de ꝓse. di. iij. Dictū. In irregularitate etiā ꝓcta ex eo q q̄s fec̄ se abhereticē ordinari ad subūsionē fidei. i. q vij. Cōueniētib⁹. solus papa diſpēsat. et sil'r in suspēsiōne ꝓcta ex ordinatione symōiace fcā ex parte ordinatoꝝ z ordinati. ix. q. i. ab excōicat. i. q. i. si q̄s epūs. Et simil'r in retentōe bñficij saēter obtenti symōiace vel dignitate. De hac tn matia symōiace. qz intricata est. vide in. ij. ꝓcti. i. c. i. z in trac. de censur. Decim⁹ q̄ntus est in bigamo vt possit ordinari. ex de biga. Nup. z. c. fi. Decimussextus ē in clico nō ordinato ministrāte in ordine sacro quē nō hz. talis nō pt ad sup̄iorē ordinē. pmoueri sine diſpēsatōe pape. Et in. suscepto ordine certo mō possit p epm tolerari. ex de de. nō or. mi. c. i. ij. z. iij. de q̄ vide. s. in. c. de ordinib⁹.

Decimusseptim⁹. in corpe viciat. si sit vicii⁹ vel impediens executionē ordinis si monocul⁹ vel digito carēs vel epilenticus vel gerens notabilē deformitatē vt incisō naso. vel multū gibbus vel gutturosus. ex de cor. vicia. p totū. z di. lv. p to. Decimusoctau⁹ in homicidio vel mutilatiōe alic⁹ mēbri volūtarie factis: siue cū pcō siue sine pcō. vt ex iusticia iudicū. l. di. miror. Et idem d vantib⁹ ad h̄ cōsiliū. auxiliū vel fauorē verbo vl' fcō vel cooperatione ꝓpinqua vt sequat effectus. dll. Si q̄s vi duā. De h̄ tn plene vid. j. ti. de irregularitatib⁹ Decim⁹ nonus in excōmunicato maiori recipienti ordines. ex de sen. excō. c. Cū il oz. et eodē modo si existens apostata a religione recepit ordines. ex d apost. c. fi. Vigesimus in excōicato maiori suspēso vel interdicto ministrāte in aliq̄ ordine sacro a tali irregularitate solus papa diſpensat. Ucz est tn q ordines mēdicātiū z forte aliq̄ alij habent ex priuilegijs suis. q in hmōi irregularitate ꝓtractu pūt plari sui diſpensare. nisi forte absolutio ab illa excō municatōe vel suspensiōe cēt pape refuata. qz tūc videt q cētā diſpensatio in tali irregularitate inde ꝓcta pape reseruet. Vigesimusprimus cū illegitime natus quātū tn scz ad susceptiōem ordinū maioꝝ vel bñficiatorum curatoꝝ z dignitatū. ex de fi. p̄s. is qui. li. vi. Nota tn q per religionis ingressum tollit talis irregularitas q ad oēs ordines. dist. lx vi. p to. nō tn q ad platurā. Vigesimussecūs q vnus habeat duo vel plura bñficia cuz cura solus papa diſpēsat nisi sint vnita. vel vnū alteri annexū. extra de p̄ben. c. De multa. Et simil'r q vni eccie duo pariter p̄sint. Vigesimusterti⁹ ē. nō bis annum xxx. etatis sue cōpletū habeat epatum. ex de elec. c. cū no bis olim. Quantū ad parochiales eccl'as vel dignitates curatas ante. xxv. annū. vt q̄s eas habeat. sol⁹ papa diſpensat. ex de elec. c. Licet canon. lib. vi. Circa dignitates curatas ante. xx. annū non curatas ante. xx. annū bñe papa diſpensat. Idem io. an. Vigesim⁹ qrtus est. in etate ordinādoꝝ ad sacros ordines. nā subdiacon⁹ an. xxij. annū nō debet ordinari. ad diaconatū. nō an. xx. ad p̄sbyteratus nō ante vigesimūquintū debet ordinari. et sufficit annum inchoasse. ex de eta. z q̄li. c. generalē. in de. ante istū etatē solus papa diſpensat. De tita matia vide. s. de sacro or. Oz si talis ꝓmotus an etatē legitimā fuerit suspēsus a p̄lato z postea se exerceat in ordine illo. efficit irregularis nō diſpēsand⁹ nisi p papā ſm Ray. Jo. an. Archiđ. et alios. Vigesimus⁹ qntus est: solus papa pt cōcilius generale celebrare. di. xv. p totū. et ipse solus cōdere pt ca nonē generalē. xx v. q. i. §. si ergo. circa mediū. z. C de leg. li. i. Vigesimussextus. q solus papa pt p̄sonā ecclesiasticam iure suo puare. ix. q. iij. Per ꝓcipalē. z di. xx. in memoriā. ex de excess. p̄la. c. q̄s sit grane. Solus pōt ꝓcedere p̄bendā vel eccl'iam nō vacantē. ex de cōcess. p̄bē. c. nulla. z de resc̄p. c. cum te. Legatus aūt etiā bñs plenas legationē: hoc nō pōt in quibusdā p̄sonaꝝ debear q̄s p electionē assumi. ex de offi. le. c. ò liberatōe. li. vi. Vigesimusseptim⁹. q solus papa excōicatū a se nominatim potest absoluere de. elec. c. Uenerabilē. De participante cū tali crimine simil'r. sed ò clericē participantib⁹ scienter cā. Significauit. Vigesim⁹ octauus. q sol⁹ papa pt absoluere cōicatū a suo delegato. qz nolebat obedire ꝓ sue sentētie diffinitiue. si stetterit in excōicatione p annuz. ex de offi. le. Querenti. de offi. ordi. c. Pastoralis. Vigesimusnon⁹. qz solus papa cognoscit in causis appellatōe remota. ix. q. iij. cuncta z alioꝝ. Item solus cognoscit de causis p appellatōem delatis vel relationē. ex de off. leg. c. Licet. Et ad istm appellat omissis mediis. ij. q. vi. c. ij. z seqn. et ſm Hosti. legatus videt bñe idem priuilegium.

Trigesimus. solus ordinat illū ad diaconatū. ex de tē. ordi. teratum quē ordinauit ad subdiaconatū. ex de tē. ordi. c. Cum in distribuēdis. Item solus potest ꝓferre ordinē

Ex de ex/cessi. p̄la. ca. Sicut

subdiaconalē dieby dñicis ⁊ alijs festis p̄cipuis. Trige
simus primꝰ. solus semp ⁊ vbiq; palleo vtit. ad designan
dū plenitudinē sue p̄tatis vbiq; .eꝛ de vsu pal. c. Ad ho
noꝛē. ipse etiā concedit alijs palleū. dist. c. ca. Palleū. Pa
triarche etiā fm Butk. dñt pulegiū ꝓcedendi pallea su
is subdit̄. Trigesimus secꝰdus: solꝰ dispensat cū eo q̄ nō
est in sacꝝ. vl' alꝰ ō iure ē indignꝰ. q; p̄mouear̄ i epm. eꝛ
de elec. Dudum. ℣. fi. et. C. de cri. sacrile. l. disputari. Tri
gesimusterti⁹ est. qꝛ solus electꝰ imp̄atoꝛē ꝓfirmat vl' cas
sat. vel etiā imp̄atoꝛē deponit. eꝛ ō elec. Uenerabilē. ⁊ de
sent. ⁊ re iudi. c. Ad aplice. lib. vi. Et q̄ncunq; p̄nceps se
cularꝝ fuit inutilis ⁊ negligēs circa regni gubernatiōem
et iusticiā p papā p̄t depon. vt. xvij. q. iij. Si q̄s deinꝫ
cum regē frācoꝝ. xv. q. vi. Aliꝰ. ⁊ Jnno. iij. Ottonē im
peratoꝛē. vt in dicto. c. venerabilē. et Jnno. qrt⁹ fridericū
imp̄atoꝛē. vt in dēo. c. Ad aplice. Et de constātinopoli ī
francia p̄us translatū impiū fuit. Nā adrianꝰ papa vo
cauit Karolū magnū ad liberandū ytaliā de manibus
longobardoꝝ. q̄ fēo dedit sibi impiū. di. lxiij. Adrianus.

Trigesimus quartꝰ. qꝛ absoluit ip̄e a sententijs excōica
tionis. suspēsiōis vel interdicti. q̄z absolutiōez sibi reser
uat in p̄stōiby q̄ in coꝛpe iurꝝ vel p̄ extrauagātē. de q̄b
habes. ℣. in trac. de censurꝝ. Trigesimꝰ q̄ntus. qꝛ p̄ cle
tionē nōdū factā. pnūciat nullā si fiat. eꝛ de elec. c. Inno
tuit. Trigesimus sextus. solus hꝫ canonisare scōs. alꝰ
nō lꝫ venerari aliquē p̄ scō. i. faciendo officiū solēne pro
ipso. vel ecclīam. vl' altare nisi fuit canonisatꝰ. eꝛ de reli
et ven. sanc. c. i. Trigesimus septimꝰ. vt q̄s hēat plures
dignitates vel p̄sonatꝰ. etiā si curā nō hēant. aut etiā in
eadē eccl'ia. eꝛ de p̄ben. c. de multa. ⁊ de p̄sue. c. p̄suetudi
nem. li. vi. Trigesimus octauꝰ. qꝛ qō valet facit nō va
lere ⁊ cōuerso. eꝛ q̄ fi. sint legit. c. Canta. hoc tñ in positi
uis hꝫ locū nō i sacramētꝫ ⁊ hmōi. quo q̄ ad substātialia
mutare nō p̄t. Trigesimꝰ nonꝰ. qꝛ p̄t mōachū tā ꝓ suā
uolūtatē q̄z abbatꝫ ō mōasterio extrahē ⁊ alicui plato vl'
p̄cipali in sociū assignare vel secū tenere. eꝛ. q. iij. c. fi. ⁊
xi. q. iij. qui resistit. Quadragesimꝰ. qꝛ snīa eiꝰ fac̄ ius
eꝛ de sen. ⁊ re iudi. In causis. Quadragesimusprimꝰ
qꝛ eadē die ordinat q̄ ꝓsecrat. eꝛ de elec. c. q; Sicut ℣. p̄te
rea. Quadragesimus secꝰdus ē q; dispensat in ḡdibꝫ cō
sanguīitatis ⁊ affinitat̄ p̄hibitis q̄ ad mr̄imoniū cōtra
hendū. eꝛ de resti. spo. Litteras. ⁊ de ꝓsaug. ⁊ affi. Non
debet. Nō tñ p̄t dispensare in oīby ḡdibꝫ p̄hibitꝫ. qꝛ non
in his q̄ sunt de iure nāli. De hꝫ tñ hēs plenꝫ. ℣. tituꝫ. ſ.

Quadragesimusterti⁹. qꝛ p̄t tollere leges q̄ ad vtrun
q; foꝝ in his q̄ hꝫ vertit aīe p̄iculū. sic in materia p̄scri
ptionis vsuraꝝ ⁊ hmōi. eꝛ de p̄scrip. c. fi. ⁊ de iudi. nouit
et de se. mup. c. penul. et de fo. cōpe. c. fi. li. vi. ⁊ de iureiur.
cū li. vi. vbi aūt nō vertit̄ p̄iculū aīe tollere nō potest
leges in terris: in q̄b nō hꝫ iurisdictōem tpalem q̄ ad fo
rum ciuile. cū p̄ātes sint distincte. di. xcvi. Duo. ⁊ c. Cū
ad vez. fm Jo. an. Quadragesimꝰ qrtꝰ. qꝛ p̄t conce
dere indulgētias generales certꝫ locis seu ecclīs. vel cer
tis p̄sonis vt ille q̄ accedunt in articlo mortis. ⁊ extēdere
eas ad exñtes i purgatoꝛio. fm Tho. ⁊ alios. Quadra
gesimꝰ q̄ntus est. q; p̄t legitimare q̄scunq; p̄sonas q̄ ad
spūalia vbiq; q̄ ad tpalia vt honoꝛes ⁊ hereditare i ter
ris ecclie assentiētiby in alijs terris agnatis. fm Anto.
de butri. eꝛ q̄ fi. sunt legit. c. Per venerabilē. Quadra
gesimus sextꝰ ē. qꝛ nouas p̄t instituē religiones ⁊ regl'as
approbare religionū ⁊ repbare rī ceremōialiby eaz imu
tare ⁊ dispēsare. fm Pe. de pa. in. iij. Quadragesimꝰ
septimꝰ. qꝛ p̄t in oīby eccl'ie p̄ceptis dispēsare. vt in ieiu
nijs in p̄fessione ⁊ in cōione fienda annuatim in audi
tiōe misse ⁊ hmōi. fm Tho. in. iij. nō tñ dꝫ sine cā rōna
bili. Quadragesimus octauꝰ. qꝛ p̄t boiem absoluē ab
obligatione qua tenet̄ homī fm plenitudinē p̄tatis. ar
gu. ix. q. iij. Per p̄cipalē. ar. C. de p̄ci. impe. offe. l. q̄tiēs.
fm Jnno. Hosti. et Ber. Quadragesimus nonꝰ. qꝛ de
nullo crimīe p̄t accusari vl' ꝺdemnari nisi p̄ crimīe here
sis. dis. xl. si papa. Et hꝫ q̄n cēt incoꝛrigibil' de ipa hereti.
vt dicit ibi glo. nam si vellꝫ errorē deponere nō possꝫ pri
uari. Quinq̄gesimus. qꝛ solutus ē legibꝫ q̄uis fm le
ges viuere debeat. ⁊ nullā snīaz excōicatiōis: suspēsiōis
vel interdicti. vel notā irregularitatis incurrere p̄t. ſ; hñ
notā culpe. Quinquagesimus primꝰ. qꝛ p̄t simplici
sacerdoti cōmittere vt ꝓferat sacr̄m ꝓfirmatiois ⁊ mino
res ordines ⁊ ꝓsecratiōes eccl'iaꝝ ⁊ v̄ginū. nō aūt maio
res ordines. licet Hugo dixerit cōtrariū. i m. ſpe. ō pa. ⁊ tho.
in. iij. p̄t etiā ꝓferre auctoritatē laico q; iudicet in spūali
bus. ⁊ q; cōmunicet arg. di. xxxij. Preterea. ℣. verum.

Utꝝ aūt in mr̄imonio ꝫcto p verba de pnti possit ꝺi
spensare. i. dissoluē: dubiū est canonistꝫ asserentiby hꝫ fa
cere posse theologꝫ cōtrariū affirmātiby. Et cū omīa possit
papa ⁊ ml'ta alia: p̄ōt etiā ⁊ hꝫ q̄ ō est cōe oīby. scz errare
et peccare. Juxꝫ illud. Omīs hō mēdax. Guiꝰ ecterꝫ puni
endus nisi peniteat in iferno. di. xl. Si papa. Nam ⁊ sy
moniā cōmittere p̄t fm Tho. in dādo spūalia p tpalib⁹
appreciatiue. sic̄ diuulgebat̄ a bonifa. ix. et hereſim incur
rere. sicut narrat̄ de Liberio papa seu Leone. ⁊ hereticis
pernicioſe faucre. sic̄ scribit̄ de anastasio di. xix. Anasta
sius. et nigromātie intēdere sic̄ in cronicꝫ hr̄ de q̄dā Sil
uestro papa mago sed penituit: ⁊ rapinis inuolui. sic̄ de
benedicto papa narrat Petrus damianꝰ. etiā luxurijs
vacare. sic̄ de Jobe. xi. narrat in cronicꝫ: q̄ cuz ī adulterio
oblectaret̄. a diabolo subito p̄cussus ē. ⁊ q̄cunq; alia fla
gicia cōmittere p̄t. Nec tñ ꝓpt hmōi. p̄trahenda est sibi
obedientia vl' debita reuerētia respectu p̄sone quā repre
sentat. i. dñi nostri Jhu xp̄i. nisi hereticꝰ inueniat̄. nec ele
ctio eius ex alia q̄ p̄t inuitari vl' irritari. si ē fēa a duabus
partibꝫ cardinaliuz nisi ꝓpt heresim si in ea p̄maneret.

Quare mutatur nomen pape in sui⁹crea
tione. Capitulum Octauum.

ADrianus papa tertiꝰ
anglicus natiōe dicebat. q; romano pontifice
nemo est miserabilioꝝ. conditōe eiꝰ nulla miseꝝ
rioꝝ. Fatebat̄ enī in eadē sede tantas miserias inuenisse
vt facta collatōe p̄ñtiū tota p̄ñs amaritudo iocūditas
et felicitas fuit. Spinosam enī dicebat esse cathedram
romani pontificis meatū acutissimis vsqz quaq; cōscruz
aculeis tantoq; molis vt robustissimos p̄mat terat ⁊ cō
minuat humeros. Coꝛonā ⁊ phrigiū clara meruto vide
ri. q̄m ignea sunt. seq; nunq; a natali suo anglie mallet
exisse. aut in claustro. b. Ruffi apud valentiā ꝓpetuo la
tuisse q̄z tantas intrasse angustias. nisiq; diuine dispen
sationi reluctari nō auderet. Hoc etiā sepissime affirma
bat. q; cū de ḡdu in gradū a claustrali clerico p̄ cōia offi
cia in summū pontificē ascendisset. nihil vnq; felicitatis
aut trāquille quietꝫ vite priori adiectū ē ab ascensu. ⁊ vt
verb⁹ eius vtar in incude ⁊ malleo dilatauit me dominꝰ
Sz nūc oneri q̄ infirmitati mee imposuit. si placz. sup
ponat dexterā. q̄m importabile est mihi. Mōne miseria
dignꝰ est. qui p̄ tanta pugnat miseria. Sit ditissimus q̄
electꝰ est. sequēti die pauꝑ erit. ⁊ infinitꝫ fere creditoꝝ
tenebit̄ obligatꝰ. Ambire vero ad summū p̄tificē ⁊ nō
sine fraterno sanguine ad illud etiā ascendere ⁊ romulo
succedere in patricidijs nō petro in oūibus pascendis.
Bene ḡ dicit̄ nō tam nūcupatiue q̄z etiā substātiue sum
mus pontifex fuus fuoꝝ. Seruitat enī seruis auaricie
id est romanis necesse est vt nisi seruierit fiat aut ponti
fex aut exromanus. Nec dixit dictus Adrianus cuidaz
suo familiari dicto Johānī. vt refert Uincentꝰ lib. xxx.

speculi hystorialis: capl̄o.iij. Notandū etā q̄ post Petrum, aplm p̄mū summū pontificē. alij succedēres ei in papatu retinebāt sibi nomē p̄mum prius habitū in baptismo. Sz post. cccc. annos ab incarnatōe z vltra ordinatū fuit. q̄ in creatiōe summi pontificis mutaret nomē proprium. Qđ rōnabiliter factum est cuplici de cā. vt notat Archid. sup. vi. in p̄n. Primo exemplo xp̄i q̄ summo pontifica quē suū vicariū dereliquit in terris. mutauit ei nomē p̄mū. Nam prius vocabat symon. vt p3 Matth. xvi. vbi christus ei dicit. Būs es symō bariona. i. filius Johānis. Et iob. vlt. Symon iohis dilig3 me plus his. Sed xp̄s mutauit ei nomē vocās cū cephas. i. Petrus vt p3 Joh. i. qñ andreas frater eius adduxit cū primo ad iesum. Scōa ratio est ad innuendū q̄ totus debz innouari in re et sanctitate cōuersatiōis. sic mutat in noīe. quicqđ est in eo de veteri homīe. i. defectu ostringat z passionum totū a se auferat z exuat induēs nouū hoīem: qui fm deū creat⁹ est in iustitia: sanctitate z veritatis. Tertia ratio est ob q̄ndā decentiā nuncupatōis ipsi⁹. Nam aliq̄n assumebāt aliq̄ qui nūcupabant noiby nō decentibus. sicut dicit de quodā papa Leone q̄ pri⁹ dicebat os porci. Quādo ꝛo creatus est īmediate affert coraz eo. vt dicit tabula summoz pontificū p̄decessoz. et vnum ex illis ad bñplacitū assumit. vez est q̄ ex nomiby eoz q̄ fuerūt ante Siluestz papam. pene nulli nūcupant nisi clemens et alexander. Sz ex nomiby eaz qui fuerī post siluestrum. z eo noīe nūcupant cū nūero successionis in tali noīe. Uñ sub noīe Johis fuerī. xxiij. vltim⁹ vocat⁹ ē Johannes. xxiij. Et sub nomīe Gregō fuerūt vsqz hodie xij. ideo vltim⁹ dictus est Gregori⁹ duodecim⁹. Et sub nomīe Nicolai fuerī q̄ndq. ideo q̄ nūc viuit z regnat vocat nicola⁹. v. Anno dñi. a natiuitate. M. ccc. xlvij. creatus papa. et sic de aliis. Gregori⁹ ãt magn⁹ q̄ est p̄m⁹ in illo noīe. fuit ille q̄ bñ adinuenit. vt dicat se seruū seruoz dei vt cognoscat se maxīe illū cui⁹ vicari⁹ est dñm sez Jhm xp̄m debere in būilitate imitari: q̄ ait discipul' Qui maior est vestrū sit minister. sicut filius hoīs nō vēit ministrari sz ministrare. Matth. xx. Et in vltima cena eis dixit. Ego in medio vestrū sum sicut qui ministrat.

Titulus. xxiij. de concilijs vniuersalibus.
De differentia pape z concilij. Caplm p̄mū.

Non abscondi misericordiā tuā z veritatē tuā a cōcilio m'to. Ps. xxxix. Propterea p⁹ titulū de sūmis pontificibus ponit vltimo de concilio. non quia concilij sit maior papa. vt de elec. c. significasti. Sed q̄ cōcilij nō solū comp̄hēdit papā vt caput q̄ ē p̄ncipale i cōciliis. sz etiā z reliquū corp⁹ ecclie vt alios plures. de q̄ cōcilio inq̄t p̄pha Non abscondi misericordiā tē. vt ait Aug⁹. in li. de ciui. dei. vt hō cōfidentius ambularet ad veritatē. ipsa veritas dei filius hominē assumpto (non deo cōsumpto) venies fundauit et stabiliuit fidem veritate plenissimā z misericordia fecūdissimā. z ois q̄ credit in deū hēat vitā etnā. Joh. iij. vbi admittur omis miseria. Cepit enī mediator dei z hoīm hō xp̄s ihs facere z docere. vitā enī dei in veritate docuit vt contēnant terrena z appetant supna: z illustrētur hoīm corda ad recte agēda. Tria enī sunt vt ait Empidocles pbus in tota rez varietate p̄cipua sez nobilis affluētie cōtempt⁹. future felicitatis appetitus. mētis illustratio quoz primo nihil honestū. scō nihil felicius. tertio nihil ad amboz cōsecutionē efficacius. Pbus in li. de vegetabilibus. Passionē misericordissime sustinuit ad redimendū genus hūanū. ac etiā virtutē passionis in sacris relinquēdo. Unde ex latere eius pendentis in cruce exiuit sanguis et aqua. que designant precipua sacramenta. aqua baptismū. qđ est primū z maximū sacramentorū in effectu efficacissimū ad delendū oēm culpā z reatus. sanguis ad exp̄mendū eucharistiā: qđ est finis omnium sacroz ad qđ alia quodāmodo ordiant. maxīmū in ecclie memoriale penne dñice passiōis. Hanc veritatē z misericordiā deus humanatus nō abscondit. sed patefecit. et exhibuit mūdo. non abscondit a concilio mīto. dūmodo sit concilij nō conciliabuli. et synagoga sathane. congregatio sez adunata. nōnisi ad vnū tendēs. s. honorem dei. veritatē indagandā z salutē animaz. pcurādaz. tale fuit concilij malignantiū xp̄m obsidens. qn collegerūt pontifices z pharisei concilij ad veritatē z misericordiaz tractandū. tes occidere xp̄m. qđ detestatus est iacob patriarcha cū in sp̄u hoc p̄scuit. ait in cōsilio eoz nō veniat aia mea. qz in furore suo occiderūt virum sez. xp̄m. Beñ. penul. viij. tuosissimū. z̄ra oēm misericordiam z veritatē. Simile cōcilij um congregātiby hereticis z fautoribus hereticoz. abscōdit deus ab eis veritatē fidei z misericordiam saluatoris. quale fuit concilij arriminēse. congregatū a constātino herēto et fautore arrianoz: qđ in eternū dānatū fuit. q: Jeron. rennuit sedere in cōcilio vanitatis z cū iniqua gerentiby nō interueratē fidei. vt dis. xv. Sācta romana. Ps. quoz rennuit re. Ps. xxv. quale fuit consiliū seu cōciliū qđ congregauit abisalon Jo patrē ad auferendū ei p̄ncipatus et roboam cū iuuenib⁹ occasio fuit scismatis z diu. s. iois regni vni⁹ in partes duas. vt p3 in. ij. z iij. li. Reg. Hoc est cōciliuz scismaticoz scindere q̄rentes: sed nō valentes runtā xp̄i inconsutilē cū scindi vere nō possit. q: vna est columba mea. vt dicit Cañ. vi. sez sacrosancta ecclesia. q̄ recedēres ab vnitate ecclīastica: p̄stituūt alā ecclīam. i. synagogā sathane sed ex archam. s. sanctaz ecclīam reperīt diluuio damnatiōis absorbent quale fuit cōcilij vt porius supalīū p̄sumptiōis cōgregatū ab Henrico imperatore q̄ndam epoz ad irritandū decreta Greg. vij. z deponēdum eum: et alū non papam sed antipapā et antichristū instituēdo. s. mule cōcilū Basiliense congregatū p Eugenū nice. sed post dissolutionē ei⁹ seu mutatōem p Eugenū papam q̄rtū Anno dñi. M. ccc. xxxvij. facū est cōcilium bolū: erta latibulū serpentiū antiq̄ basiliscū generat. ñiā vt scismatici temere deponēres Eugenū idolum sibi statuerī ducē subaudie Felicē appellātes cū felicissim⁹ sit ef fect⁹. Ab his q̄ cōcilijs vanitatis z malignitatis absconditur a concilio multoz. sez tendentiū ad vnum. sez conseruationis vnitatis ecclīastice. de qua dicit. xiij. q. i. Loquitur. ubi vide de vnitate ecclie. In concilio veritas credendoz manifestat. z obscuritas omis vl' dubietas tollitur. veritas cōuersationis religiose p canones ampliatur sacramentoz confecto et ritus et ministratio quiby homines misericordiam consequūtur: insinuatur. Sicut autem verax et misericors deus inferiora corpora illustrat. decorat et fecundat per corpa supiora. ita animas fideles illuminat. irradiat per p̄sidentes veritate doctrine ac moz. et a miseriis reuocet errorum z viciorum.

Creauit enīi lumi. §. I.

naria magna: et posuit in firmamēto. Beñ. i. Fecit enim solem in p̄tem diei. lunā et stellas in p̄tem noctis in quit. Psal. ad luminandū sua claritate. et vigorandum sua influentia virtuositate. Per solū aūt vt maius luminare intelligit p̄as epales. Et p lunā dignitas temporalis vel mediocres prelati ecclesiaz. vt abbates priores et huiusmodi. p stellas autoritas doctoralis z sacerdotalis cuiam habētis animaz. hec sunt in celo ecclie z in concilio congregank. Primo nota in sole sublimitatē positionis eleuat⁹ enī sol a terra sup nostz orizontem ascendit vsqz ad medīū celi. et tunc virtutes vsqz ad pūctum declinationis

Job. 19.

tionis fortiores lefficiunt. qz cū vita prelati proficientis
16. in spūalib⁹ cleuat a terrenis tota eccl̄ia ornatur ⁊ bonis
operib⁹ roborat. Ecc̄i. sic sol oriens mūdo in altissimis dei
splendēs sup candelabz sanctū. Quedā gēme sunt splē
didiores in obscuro q̄z in luce. qz quidā an platōem lat̄z
cōmēdabilis vite fuerūt. sed sup cādelabz eccl̄ie pstituti
lucē in tenebras. famā in infamiā querrerūt. quib⁹ meli
us fuisset sub modio latuisse q̄z cū infamia candelabrū
accendisse. Effundat ḡ prelat⁹ eccl̄ie radios vite exēplar
in oib⁹ fact̄z suis. vt refulgeat in clipeos aureos. ⁊ resplē
deāt mōres ab eis. hoc est a plato in clericos suos. ⁊a cle
rias fulgeat sanctitas in laicis. Sit enī pur⁹ sīo. beni
gnus eloquio. mās uec⁹ obsequio. iust⁹ in pfessione. largus
in cōmunio. castus in thalamo. deuot⁹ in choro. seuer⁹ in
occultο. honest⁹ in publico. Scdo vtilitatē oparionis
prelati docrina illūinat. i. illumīare dīr corda subdito
rum ad fidē. ⁊ inflāmāt. i. inflāmare dīr corda subdi
torz ad caritatē. Sol enī est origo ⁊ pncipiuz fontale lu
minis. q̄. Reg. i. et caloris. ij. Reg. xuij. Lux auroze oriēte
sole mane absq̄ nube rutilat. dū plat⁹ pdicationi nō
vanitatib⁹ aut scientijs secularib⁹ vacat. q̄ sunt sicut nu
bes. vacuitatē nō soliditatem hīt dicente Piero. docto
re primo. Nonne videt vob in vanitate sensus et obscuri
tate mēt̄z ingredi. qui dieb⁹ ac noctib⁹ dyalectica arte tor
quet. qui philicus pscrutator oculos trās celum leuat
vltra profūdū terraz ⁊ abyssi. i. q̄ddā inane mergit qui
tantā metroz siluā in suo studioso corde congerit ⁊ di
stinguit. di. xxxvij. Dic vt prodigus filius siliq̄s porcoz
pascit. q̄ inflant nō saties. sed doctrinis sacris vt veri lo
bis salus cū incaluerit sol. vbi enī lumē sol' effundit. ur
nō facile inueniunt venena puerzoz dogmatū. nec vbi
quiq Jaco. i. dz. Exoriens est sol cū ardore ⁊ arefecit fenū.
Tertio sol bz volubilitatē circuitionis. oritur enī sol
et occidit. ⁊ ad locū suū reuertit. ibiq̄ renascēs gyrat per
meridiē ⁊ flectit ad aquilonē. Ecc̄s. i. Oritur sol. q̄n bo
na vita plati declarat. occidit cū oratioi vacat publicē
aspectib⁹ se subtrahit. gyrat p meridiē. cū ex zelo feruoz
diligēter visitat cōmissam sibi plebē. sz tñ ad locū suuz
reuertit. cū ad pscīam suam ingredit ⁊ flectit ad aq̄lonē
quādo in būilitate se custodit. hīs pre oculis ventum
illū aquilonarē turbidū. i. penā gehennalē. sicut Deidre.
Quarto velox est cursus solis ⁊ quertit in gyro celū in
locū suū in vno die. qz licet firmamentū quotidie revol
uendo sēra piat secum. tñ semp in fine anni reuertitur
quasi ad punctū propriū. Sic plat⁹ dum multa egit
dum vltra se rapit ad scipm solicitus infirmitat̄z frenq
reuocet. Si ḡ epi et alij plati ad platiōnē hīt. veniāt. imi
tant solē in nobilitate conditiōis si in ea bene viuāt. imi
tantur cum in sublimitate positiōis. si bene doceāt. imi
tantur cū in vtilitate operationis. si humil'r ad se rede
ant imitant cum in volubilitate regyrationis.

Lune comparantur .§. II.

rectores regales vl' mediocres plati eccl̄iaz q̄ lumē recipi
unt a superiori platura. sicut luna a sole. Scdm enī seculi
sapientes. luna a sole lumē recipit. sic rectores seculares
salte in spūalib⁹ a plat̄z eccl̄ie hīt gubernari. vt inferior
a superiori. vt pz dī. xcvi. Duo sunt. Est aūt luna fm Isi
doz mēsura tpis. dominatrix marz. ministra roris. Un
ex luna colligim⁹ varietat̄z intrīū. hūiditatis dominū.
serenitatis plagiū. vt sint seculares rectores vel plati me
diocres. vt abbates ⁊ priores. Discreti in dispēsatiōe p
tēpale pouidentiā. Severi exterⁿ in culpaz correctiōe
p iusticiā. Sereni lumīs p clementiā in penarū mitiga
tione. Est ḡ luna varietat̄z intrīū. Nam fm phm a cir
culo lunari tpalia ⁊ caduca incipiūt. Psal. Fecit lunam
in tpa. Singlis noctib⁹ nō mutato subiecto figura lune
mutat. quia pro necessitatib⁹ ingruentib⁹ ab eodē plato
tempalia. puide dispensant. Seneca. Si prudentia am
plecteris. vbiq̄ idem eris et pro ut rez ac tempoz varie
tas exigit. ita te accōmodes tēpori. nec te aliq̄bus mutes
sed potius aptes. sicut man⁹ q̄ eadē est. cū in palma ex
tenditur. ⁊ cū in pugnū cōstringit: Hec eodē modo credi
mus platū se habendū ad oēs. Nam elleborus vno mō
dat⁹ est. alio mō venenū. alio mō medicamentū. et idē pa
nis q̄ hoiem nutrit. accipitrē interimit. ⁊ leuis fibi⁹ qui Eccl. xliij.
equos mitigat. catulos instigat. Luna in omib⁹ in tēpe
suo ostensio tpis ⁊ signū sui eius. Summopere aūt ca
uere dīr rectores cupiditatē. vt radicē oīm malorz. Dec
enī inducat ad leges iniquas condēdas. ad libertatem
eccl̄iasticaz infringēdā. ad noua pdagia inuenieda. vel
antiqua augēda p̄ canonicas sanctiones. Dec iniustis tal
ibus ꝓlos ḡuat. eccl̄ias spoliat. symonias in bñficijs p
curādis multiplicat. pietatē eliminat. thesauros nō tam
auri q̄z cruīnū cōgregat. hec fouet litigia. suscipit bella
iniusta. vēdit officia. querit iudicia. nec abstinere nouit
a ventris nec gaudere pcessibus. nec veritati adhibere con
sensum pmittit. Est etiā luna hīs humiditatis domi
nū. humoze enī illū quē calor solis arefecit de die. luna
roriflua reponit de nocte vñ qui sub lumīe lune dormi
unt. capita sua humectata sentiūt. fm illud Lañ. v. La
put meū plenū est rore. ⁊ cincinni mei guttis noctiū. p
q̄ vocabant gēriles reginā celi. Piere. viij. ⁊ xlvij. et Sa
pientie. xij. solem ⁊ luna rectores orbis terraz deos pu
tauerūt Gratiā enī quā ardor peti siccauit. iusticia pre
lati corripiendo reducit. Ps̄. lxxi. Orieb⁹ in dieb⁹ ei⁹ iu
stitia ⁊ abun. pacis do. au. lu. Luna aufert q̄n senescat et
deficat. cui⁹ defectui oīa elemēta patiūtur. naz vacuitas
et vanitas: tūc inuenit in cerebz peccoz. in visceribus mar
moz. in medullis arboz. et ligna tūc cesa cito quertunt
in puluerē sic ablata iusticia mēbra eccl̄ie in dissolutōez
adducunt. Ut enī ait Aug. i. li. de ci. dei. Amota iustitia
quid sūt regna nisi magna latrocinia. In palio senato
rū prolixius disserit. Celius rempublicā viu nō posse
consistere sed ruituā fore. oportz ḡ pncipes punire faci
nora. debellare supba. exterminare abusionū vetusta. pro
bos exaltare. magnificare rectos. Est etiā luna serenita
tis plagiū. qz fm btm Amb. in exameron si luna. iiij. se
renitatē oīdat totus etiā ille dies. et q̄ nascēt ex illo ex
actus ad mēsem ventos pluuijsq̄z carebūt. qz rector qua
dratus fruitibus ⁊ pfectus. nullis exagitat turbulētis im
pressionib⁹. sed est sicut luna plena lucidus ⁊ serenⁿ Eccl̄.
l. quasi stella matutina i medio nebule. ⁊ q̄si lūa plēa in
dieb⁹ suis lucet. et q̄si sol refulgēs. sic iste refulsit in tēplo
dei. Sicut enī status gratioz est ad videndū. q̄n ex sere
nitate luminariū dies est serenⁿ et purⁿ q̄z q̄n oīa qua
tiuntur fragoribus et intermicantib⁹ fulgoribus ⁊ celesti⁹
ignibus. ita se bz in eccl̄ia cū rector vel plat⁹ nō est tur
bidus sed pacatus. et sicut pueri gratulant et gaudent
ad aspectū sereni solis. sic subditi ex clementia pastoz le
tant. sed fugiunt turbidū ⁊ crudelē. sicut alia pusilla
leonē ⁊ draconem. Psalmista. Thronus eius sicut sol in
conspectu meo. et sicut luna perfecta in eternū. Ps̄. lxxx
viij: quia in plato perfecto clementia nō habet intra de
fectum. Prouerbioz. xx. c. dicitur. Misericordia et veri
tas custodiūt regem. et clementia firmat thron⁹ eius.

Stellis etiam cōpa- §. III.

rantur inferiores doctores ⁊ prelati qui in nocte gr̄e fm
suas vicissitudines illuminat mundū. sic stelle de nocte

Titulus Vicesimustertius

celum. Eccl. xliij. Species celi gl'ia stellaꝝ mūdū illuminans in excelsis dñs. Et daniel. xij. Or. qui ad iusticiam erudiūt plimos q̄si stelle in ꝑpetuas eternitates. s. fulgebūt q̄ eruditio poptime fit pagina sacra Sic enī stellas nō extinguit nox. ita mētes fideliū inhereres sacre scripture firmamēto nō obscurat mūdana inq̄tas. inq̄t Zephirinus papa di. xxxvij. Considerat aūt in stellis actꝰ naturalis. effectꝰ actual'. motꝰ arctaris. cursus canonicꝰ et regl'aꝝ. Lucēt enī stelle natural'r. illūināt accidēt al'r. mouent orbiculariter. currūt indeclinabil'r et regulariter. Debent enī tales lucere in scipis ꝑ puritatē ꝓscie. illūinare subditos ꝑ claritatē fame. mouere orbiculariter. i. faciliter per promptitudinē obedientie. et b̄ q̄ntū ad superiores currere regulariter q̄ ad deū ꝑ orbē intētiōis recte. De ꝓmo Apocal'. xij. Ego suꝫ gen' dauid stella spendida et matutina splēdida. vt nō sit ꝓcupiscētia i affectu. lasciuia in aspectu. īmunditia in tactu. luxuria in actu. Lux enī diuina q̄ntō mirabilꝰ fulget. tanto penetrabilꝰ videt. et cū nos videri nō credimꝰ velut in sole oculos dauos tenemꝰ. et deū nobis et nō nos deo abscōdimꝰ. De secūdo Matth. ij. Stella antecedebat magos. donec veniret ad locū vbi erat puer. Stelle lumē ꝑm ꝑbm nil aliud est nisi lux sui orbis circūquaq̄ diffundēs radios sue claritatis. q: sacerdotes et doctores diffundere dēt lucē sui nois ex bona doctrina et fama illumīare. et cōuertere ꝑplm sicut stella magos reduxit ad xp̄m. q̄ licet illuminet tenebras noctes. tñ dissiparet coꝝ lumē i ꝑsentia solis. nā coꝝ famā secretꝰ opa coꝝ diffundūt. cū fauorē b̄uanū nō appetūt. Sap. x. Fulsit ill' i velamēto dei et i lucte stellaꝝ nocte. Et vt dicit Bre. in pastorali. Officium ꝓconis. i. docentis suscipit. quisquis ad sacerdotū accedit. Ūn in ornamēto ꝑmi sacerdotis. q̄d dicebat rōnale. ante pect' erat positū scīm manifestatio et ꝓbitas. Et crisostom'. dicit q̄ sacerdos debitor est vt veritatē quā audiuit a deo in scīptur'. mānifestet ꝑplo. alioq̄n prodito: est veritatis. xi. q. ij. Molite timē. De tertio Baruch. iij. Stelle dederūt lucē in custodijs suis. vocate sūt et dixerūt: adsumꝰ. quia postq̄ laudabil'r quersati sunt clerici in locis suis. et vocanī ad b̄ficia et officia. nō q̄runt dilatiōes nō subterfugia. non ꝑuilegia. nō dimittūt minus b̄ficiū ꝓ pinguiori. cū viderint se ꝓficere posse in minori. nec sint sicut lenones q̄ minus pulcrā ꝓcubinam dimittūt ꝓ pulciori. De q̄rto Judicū. v. Stelle manētes in ordine et in cursu suo cū sysaram pugnarūt. l. dyabolū. qui nos excludere nititꝰ a gaudio. Sic enī interpretatur sysara expugnauerit. nihil enī ita expugnat dyabolū sicut b̄e recti tudinē intētiōis ordinate ad deū. Tūc aūt mihi videt intētio ordinata in doctore et sacerdote q̄n timore suscipiēdi officiū ꝓcipit ex dilectōe dei. et tñ q̄dāmodo solicitus. et appetit ex edificatōe ꝓximi. et in dubio cōstitutus intra se recurrit ad examinatiōes sui. et puritatē suā conspicies. et q̄ ō ita expedit videt deo būliter obedit i susceptiōe officij. Timebat hieremias ire ad predicandū. Aꝓpetebat Esaias. recurrebat ad ꝓscam suam moyses. et post excusatiōem būliter suscepit officij exercutionē. Superbia enī esset si tīm officiū assumeret sine timore. Superbia nihilominꝰ si deo resistere ꝑtinaci mente Et sic ꝑ de doctoꝝ et sacerdotū gl'ia curatorū cōparata claritati luminariū q̄ lucēt et a mūdis miseriis nos subleuāt. sic epi et plati superiores mūdi ꝓncipes et rectores tenebraꝝ hanc doctores et curati quiq̄ luceant veritatē doctrina. misereanī sibi et alijs ꝑfecte cōuersatōis sanctimonia. vt quilibet dicere valeat. Non abscondi misericordiam tuā a concilio multo. Sed o dolor. o pudor. o magna miseria mūdi. nā signa q̄ dns ꝑdixit ꝓpinguo seculo in sole luna et stellis. Lu. xxi. Signa. i. signo minie. que scribit Jobel ꝓpha. ij. c. Sol et luna obtenebrati sūt et stelle retraxerūt splendorē suū. impleri quotidie cernimus: vt nō sit veritas nec misericordia inueniat in terra. vt dicit Osee. iij. c. Nam q̄ntū ad solem plationū epalium obtenebratū obmittendo q̄ olim deꝰ hūc fabricauit firmamentū vocati latebāt. fugiebāt. cogebanī. muri derinebāt illud ps. lxxij. Tu fabricat' es aurorē et solē. q: ad plarum vocati latebāt. fugiebāt. cogebanī. muri derinebāt vt ecclie curā assumerēt. nō frequentabāt curiam. nō faciebant sibi cām. nō ꝓnouebabāt ad appellationem fratrum lā. sed nūc simulacra solis fabricat māibus hoim. fm illud ps. cxiij. Simulacra gentiū argē. et au. opa ma. hoīm. Quia ꝑ symoniacā prauitatē q̄dā statue plationē acq̄rūt. ij vt dicit Hiere. xlij. Conteret deꝰ statuā dom' sol. q̄ sunt in terra egypti. et cū vn' platus aliq̄n fabricat de vilimatoria ꝓgreganī ad cū ꝓsangumei et neporuli. vt tota ꝑsonies videat in eo ꝑatu. Prelati aūt fabricant q̄si semper sunt turela. ita q̄ plures epi sunt in vna diocesi. et scōm philosophos aliq̄n videnī in celo duo soles. ij vnus nō est ver' sol. sed q̄dam nubes similima soli. et vocat' parelion: q̄ signū est future inundatiōis. ita et b̄ signū est future subuersiōis deꝓpope ecclie. Sublimitas positiōis solis degenerat ꝑ vitę depssionē. q̄. Parat. xviij. Ortus est achaz rex mutato occidente sole. et sol occidit cum prelatus ab arce sapientie terrenis incūbit. Nō tecta paretore more pecoris vultu detecto in terrā celi ꝓplatioe relecta sensibꝰ incubare coꝝpoꝛis. inhercre terrenis. sed que sursum sunt sapere. celū mēte suspicere. alioq̄n q̄ diferentia pastoꝝ et ouis. Que vtilitas cōstruere animalia castra et turres. fimo et creta agrū sarientiarū impingua re. si rigor pnie relaxat. si in cultura domice messis. nec auellit spina. nec extirpat tribulus. nec tritici verbi dominī seminat. Nunq̄d dñi cura est de bobus et asinis ꝺ legibꝰ extorq̄ndis. de regustris antiquissimis expiandis. ꝑ pecuniā et nō ꝑ portus de asalv saluādis. vtilitas operationis solis degenerat ꝑ otiū et torꝓre. quod figurabat Jacob Ben. xxviij. c. volebat cū requiescere post solis occubitū. et ipsi scz curati post feruoꝛē caritatis extinctum nō corrigunt excessus. accipiūt procurationes: nō exercent curatiōes sz magis exultatiōes. q: postq̄ de locis post vsitationē recedunt. ipsaꝫ frequent in deteriori statū relinquunt et mala q̄ ante fuerāt sopita. reuiuiscūt. suscitata et publicata. i. Macha. xij. Cōuenerūt vt edificarēt aūtatē. et ceciderunt muri. ducūt familiā infinitā. expertūt mensam ferculis onerata. accurrūt milites: et tanquā ꝺ diuersis locis. et q: timent religiosi pauperes vim compulsi uam. ablatiā et inquietatiuā comedūt. tacent ibi Psal. Ortus est sol et congregati sunt. et in cubilibꝰ suis collocabūt: Proponūt ꝓpinas indignas. faciūt fieri receptiones prauas. fusciarant eis angarias exactiōes impeditiones correctiōes. iras suas defacili cōcedunt regulariby. nec ꝓ factā receptionē vel appellationē quis violenter ejicitur. vel iuste vetet quouscp̄ cā eius coꝝā ep̄o canonice terminetur. In quibꝰ dissolutōis fomes et dissensionis succendit. cōtinuet. crescūt crimina. correctiōes mutāt. postulāt iudicem ordinariū. conflant excusatiōes. patrocinia req̄runt. et q̄ secretius in capitulo corrigi debuerāt in consistorio publice ꝓponūtur. Eccl's. iij. c. Vidi sub sole in loco iudicij iniq̄tatē. et in loco iusticie impietatē. et hoc mīri deformat sanctitatē ecclesie. et veritatē reddit obscuram. Volubilitas regenerationis degenerat in spūs defectionem. Job. ij. Spūs in plato deficit et caro efficit. q: ad secretū mentis nō reuertit Eccl. xvij. Quid lucidius sole et hic deficiet. aut quid nequ' q̄ quod exegrauit ea ro et sanguis. et hoc arguet. Arguamus igit rales cardinales plaros q̄ ꝑdunt gl'ie sue titulū. intrāt ysaīe scripulum. scandalisant ꝑplm. ingerūt nepotulis suis male meritis b̄ficia ecclīastica. sunt eis multoꝝ peccatoꝝ et periculoꝝ

occasio et causa. Fragilē enī murū ponūt in fundamēto edificij. z eos q̄ pharī nescunt. et p̄mo cornu vbi est pon dus prelij. z eos in sublime extollunt in plagiuz futuri suspendij. et mari turbato. dant eis regere nauim in pe riculū naufragij. et ideo qui seminat in carnē: de carne merent corruptionē. Et iste sunt quatuor passiones so lis. ꝓpter quas hic dicit sol obtenebrari. Nube igit regit dum platus ad plationē accedit p ambitōez. Eccl. xxxij Solem nube tegā. Fragilitas nubis vanitas est ambi tionis. Eclipsim patit. cum in platioc lumē suū pdit p vite depssionē qñ descendit vsq̄ ad tpaliū occupatōez. Jobel. ij. Sol cōuertet in tenebras. Zi seruoꝝ suo remit titur p corpozem. ideo Neemie. vij. c. dr. Non apient pozte vsq̄ ad calozem solis. q̄ refrigerium feruoris spualis in prelatis causa est dānationis in subditis. quare non aperit ianua paradisi eis de natura creature. z in nihil vel primā materiā sol resoluit. cū reuertit ad carnis cor ruptionem. Sic enim platus deficit: z cum tempe mo cijs trāseūt vniūsa sub sole. Male g̃ accedit. male viuit male officiū facit. in se redit sol z luna ꝛc

Vidimus de igno. ℣. IIII.

mnia solis quntum ad platos superiores. videam⁹ de illa quo ad mediocres seu dños tpales sub rone lune in eis degenerauit sapientia z puidentia que debet esse in eis. degenerat p negligentiā z ignorātiā. iusticia p sentētiā. clemencia p seuiciā. Inde est q̄ quattuor passiōes legi mus in luna. lumis defectōem. itineris ꝓsueti in ordina tionē. macule infusionem. sanguis infectōem. ad ista q̄ tuoꝝ designanda. De p̄mo psalmista fm aliam lram. Peccatores intēderūt arcū pa. sa. su. in pba. vt sagittet in obscura luna rectos corde. heretici enī sic fures nocti uagi. aut sic vespertiliones lucifuge. dormiunt de die z vi gilant de nocte. et suaz falsitatū sentētijs ecclam impe dunt sub platoꝝ cecitate. Uacant g̃ prelati iure ciuili et male resistent emergētibz piculis fidei. Scim⁹ q̄ demo nes pcurat ignorantiā doctoꝝ z silentiū vt cadat pplus sine lumie in pcipitiū. z cuz soluet sarbanas z crit i ma tima prāte. tunc ꝓticescēt verba doctrine. z iplebit illud Esa. xij. Luna nō splendebit in lumine suo. sz visitabit dñs sup ozbis mala. z ꝑ b aiaz pditio. q̄ cessante lege diuia in platis q̄b incūbit ex officio docere. silente iure positiuo ꝓsuetudines būane sunt in exercitio. et si vna queq̄ pars p̄tiū dirigat artificem in finē suū. sic lex di uina nō requirit ad causaz forensiū strepitū. ita nec bu manā necessario ad salutē animaz. De secūdo in apo cryphis Esdre scribit q̄ sol subito reuocesat noctu z luna in die. boc est negligentia z inordinatio platoꝝ z rectoꝝ seculi. q̄ viri spuales z sapientes q̄si sepeliunt et viles. et instabiles pficiunt. Eccl. xxvij. Stultus vt luna mu tat. z q̄ plati sunt bodie sub tutela. ideo tot plati q̄t offi cia. tales etiā ꝓstituūtur in suis officijs qui scādalisant populū. z velut exactozes fiscalium tributoꝝ quantum humorē purgantes cū medicina nimiū laxatiua spiritū extrahunt dū victum auferunt miseroꝝ. De tertio p̄ uerbioꝝ. vij. Uir nō est in domo sua ꝛc. In die plene lu ne reuersurus. modo enī nō est luna plena. quia non est sine macula sed impura. q̄ nō sum⁹ sine fragilitate būa na que nimis inualescit in eis qui p̄mittūt subditos p campos licentie vagari ad pcipitia. Nam q̄dā ex pigri cia z pusillanimitate nō corrigunt. quidā q̄ reprehensibi liter viuūt. quidā q̄ p indiscretam būilitatē: aucterez cor ripiendi pdiderūt. quidā quia fauorē subditoꝝ querūt. quidā q̄ tantū creuit malicia p ꝓsuetudinē obdurata. q̄ eam amouere nō p̄nt. z sic a modica scintilla augetur ignis. a modica ruina submergit nauis. a modica stilla cauat lapis. dormit nauta cū nauis perditatur. medi cus cū pestilentia grassat. tantoꝝ cum fur deprehendatur. vi giles cū ciuitas obsidet: q̄ si capiat p̄mo in eos irruetur. Crisost. sup epl̄az ad Hebreos. Miroꝝ si quē contigerit saluari ex his q̄ principiant in tantis minis et in tanta pigricia. De b̃ Abbacuc vlt. Sol z luna steterunt in ha bitaculo tuo. ibūt in splēdore fulgurātis hastē tue. In fre mitu ꝓculcabis terrā. q̄d ad lram exponitur de Dario z cyro qui receperūt se in domo regia z alij vastauerūt ter ram isrl: quia prelatia corrigere dissimulātibz vocianti bus. diripit populꝰ a demonibz qui irruūt sicut arma tus exercitus. De q̄rto Jobel. ij. Luna ꝓuertet in san guinē anteq̄z veniet dies dñi magn⁹. q̄d bodie exprimur in platis: q̄ relicta būanitate q̄ est p̄tiū bomis. induūt ferinā rabiē spirātes sanguinē. vix ceēt maior crudelitas si leones z visi p̄tātem regēdi accepissent. Apocalip. vi. Luna tota fca est quasi sanguis. nñ si vere essent puto q̄ humaniores esseut. q̄ nobiliū feraz est parcere subie ctis z debellare supbos. Unde elephātes z apri z leones premordent et transeūt illa q̄ ad terrā impulerūt. Igno biles ꝙo bestie vt sues z hmōi: reuoluēdo ꝓculcāt z pfo diendo pinaciter cōuoluūt. Et isti tyrannidē suam exer cent in paupes religiosos: quibz detrahūt paupes sacer dotes q̄s deuozant z corrodūt. Apoc. viij. Percussa est tertia pars lunc. q̄ isti seruūt in subditos rebelles. nō in limites in eccliā insurgētes. sed tm̄ in tertiā ptem scz psonas miserabiles. Decime a militibz auferūtur. eccl̄ie spo liant. sacerdotes mētiunt z occidunt. hic platoꝝ iusticia exerceat. certe vobis imputat o plati. pilati i pauperes. q̄ a philisteis archa dei capiat. q̄ saul cū filijs suis occi ditur q̄ malchus scuit in christū. Pbasur in Hieremiā Balthasar in vasa dñi. q̄ gladius Petri rubigine ꝓsu mit. eccl̄ia ptemnit. sacramēta vilescunt.

Videamus tertio ℣. V.

de ignominia stellaz. Stelle enī retraxerūt lumen suuz quantū ad minores sacerdotes z doctores qui creuerūt bodie sicut stelle celi. Degenerauit in quibusdā cozpuri tas conscientie in carnis ꝓcupiscētiam. claritas fame in famiā. pmptitudo obediētie p inobediētiā z ꝓtumaciā ordo intentōis recte in fraudulētiā. Inde est q̄ legimus stellas īmūdas. corruptiuas. fixas erraticas. De p̄io Job. xxv. Stelle nō sunt mūde i ꝓspectu ei⁹. Almisit enī eccl̄ia mūdiciā in illis doctoribz z sacerdotibz q̄ vacant incōtinētie. immūdissime luxurie vilitate. et b̃ in conspe ctu eius. q̄ cum sint fornicatores. z aliq̄n notoꝝ sine tu more ꝓsecrant. sine honore mysteria tractant. sine amore dispensant. sine pudore frequētant mysteria. etiā angeli cis p̄tibz reverēda. z manibz cruētis z labijs pollutis oculis meretricijs. visceribz venenatis. corpibz fetidis spi ritibz mortuis. ad sacrosanctū xpi corpus accedūt. cum dauid sanct⁹ z pueri eius panē figuralē nō auderēt tan gere. nisi ꝑ⁹ abstinuissent a mlieribz. z bñ dicit in con spectu eius: q̄ quidā eoꝝ. z si caueant peccare in conspe ctu hominū tm̄ in conspectu dei faciunt q̄d turpe est di cere. tanto audaci⁹ q̄nto secretius. si tm̄ secretū est vbi iu dex videt z angeli. q̄ indignabūdi recedunt z aduersari⁹ qui suggerit vt in ore triū testium sequat iusta sentētia dānatōis. De scdo Apoca. viij. Stella magna cui no men absinthiū. ardens q̄si facula. cecidit in aqs z multi bomies mortui sunt ex aquis. q̄ amare facte sunt. ma gna p superbiā. ardēs p luxuriā: sicut facula ferens p̄fa miā. velut absinthiū amarus z corruptiu⁹ p exēplū ma li influentiā. sed fm Gre. tot plati mortibz digni sunt q̄t perditōis exēpla ad subditos trāsmittunt. ꝓterea libri laicoꝝ falsi vident. q̄ sacerdotū exemplaria corrumpun tur. Crisostom⁹ i libro de dignitate sacerdotali. Tertius

Titulus Vicesimustertius

puto aliquē laicoꝝ qui gemens pro peccatis suis probetur obnoxi⁹ adiuuandū esse suffragio. q̄ sacerdote cum accusat pro aliox delictis. Idem in codē. Tanto indurgē vulnera sacerdoꝝ auxilio. quanto simul vniuersi populi m̄titudo. Non video q̄ indigēt ampliori sacrificio sacerdotes q̄ p̄ls expiari. nisi gutores deberēt eox culpe censeri. Grauiores aūt eas facit. nō conditio vel genus operis sed dignitas facientis. De tertio Job. ix. Qui precipit soli ⁊ nō oriat. ⁊ stellas claudit sub signaculo. iurat clericus q̄ faciet se. p̄moueri successiue. ⁊ inobedientiā suaꝝ colorat p̄ces vel falsas suggestiones vel p̄uilegij impetratiōe. ⁊ non oriat sol sup parochianos ⁊ claudunt stelle fixe. vel in scholis vel alijs officijs. ⁊ qō p̄scipos soluere noluerūt p vicarios soluunt. Siles ill̄ de q̄ Ruth. iiij. q̄ voluerūt hr̄e agr abimelech ⁊ nō ruth. qr ecclias ⁊ p̄bendas hr̄e volūt sed animas curare nolunt. nec semē suscitare x̄po. sed vxorē suam. i. carnē cū p̄ñt virijs ⁊ adultrijs exponētes. q̄ abusio esset in vxore carnali. dicūt q̄ tradunt vxorem impregnādam. cum tamē spado non generet sed deuirginet nec prostituta passim pariet. sed vbi est illud agathens concilij. Diaconus vel presbyter si p tres hebdomadas ab ecclia sua defuerit. triennio a cōmuniōe suspēdatur. Et illō Inno. iij. in pcilio generali qui parochialem ecclam habz. nō per vicariū sed per seipm illi defuiat in ordine. quē ipi⁹ ecclie cura requirit. Procedit hmōi inobedientia ⁊ cōtumacia vsq ad quosdam religiosos. qui nō sunt ꝓrenti p̄m̄titudine obedientie sue. sed impetu q̄dam ꝯ grām currūt ad grām. vt impleat illud Matt. xxiij. Stelle cadent de celo. ⁊ virtutes celox mouebunt. Ita enī a supmo descēdūt ad inf. mū. vt a summo ꝓtemplatōis cadūt ad infimū terrene solli citudinis. nec sufficit eis exemptiōes decimaꝝ imunitates p̄curationū ꝯ deū querere. sed etiā tēpalia vsurpare. Nam multo labore. m̄to p̄cio vtunt adeptis p̄uilegijs ⁊ epalibꝫ insignijs. mitra. annulo. ⁊ baculo ⁊ sandalijs. q̄ vetus scandalis. Rñdeat mihi. sed attendit rex dignitas. professioni mōachoꝝ b̄ nō congruit. sed ministeriū hoc est. p̄rie epox. puta q̄ darent multā pecuniā si possent impetrare vt vocarent epi. sed labor et larebre et voluntaria paupras. hec sunt insignia mōachoꝝ. De qr/to q̄ fraudulentia vl̄ pfidia. Inde bi sunt sidera errātia quibꝫ caligo tenebraꝝ p̄seruata est in eternū. Sidera errantia dicunt planete qui mouent duplici motu ꝯ firmamentū. ⁊ cū firmamēto: sacerdotes ⁊ cappellani sunt qui ouibꝫ p̄curāt pascua. ⁊ tñ cū lupis diripiūt ouiū spolia. Recipiūt enī ad p̄dicatōē p̄dicatores q̄stuarios qui abusiones p̄dicūt ⁊ cū eis p̄ticipāt p̄ciū quasi pastores cōmunicant cum lupis. vt ipsi lupi deuorent ouiū carnes. et pastores habeant lanā. ⁊ licz in b̄ nō sint mīores prelati immunes a culpa. tñ p̄cedit hec noxa ab epīs q̄ dant eis incaute l̄ras suas. imo vendūt ⁊ ad cōsiliarios episcoporum qui recipiunt munera. Apocalipsis. ix. c. Stella cecidit in terrā et data est ei clauis putei abissi. et ascendit fumus ⁊ obscuratus est aer. ⁊ exierunt locuste. ⁊ data est omnis potestas sicut habent scorpiōes terre. ⁊ cum deberent eos reprimere ⁊ subditos suos defendere. dant eis prātem ad discurrendū ⁊ deuorandū ⁊ invalescit heresis. ⁊ resuscitat plaga egypti. ⁊ ideo sol ⁊ luna obtenebrata sunt. ⁊ stelle retraxerunt splendorem suum. ⁊ quia veritas cum expediat tacenda nō est nec opprimat. ⁊ misericordia nulli denegāda. ⁊ qui corrigit misericordiā prestat correcto vt se valeat emēdare. ideo nō abscondi misericordiā tuam et veritatem tuam a concilio multo.

De conalijs vniuersalibꝫ prouincialibus. et sinodalibus ad quos ptineat ad ipsa congregare. et qui habeant conuenire. Capitulum Secundum.

Quid sit concilij vel

Quid sit concilij vel sinodus et vnde dicatur. Dicit autem Isid⁹. in. vi. ethimolo. q̄ sinod⁹ ex greco interp̄tat comitatus vel cetus. Concily vero nomen tractum ex romāo more. Tempe cui quo agebat causa scz reipublice oēs cōueniebant in vnū: cōmuniq̄ tractabant. Vñ ⁊ concilij a cōi intentiōe dictū est quasi consilij. ⁊ consilij quasi considij. d. in. l. fra transeunte. Vel concilij dictū ex cōi intentiōe. eo q̄ in vnū dirigar omnē mentis intuitū. Supercilia enī oculoꝝ sūt vnde qui sibimet dissentiūt. omnino agūt cōcilij. quia nō ꝑsentiunt in vnū. Cetus vero cōuent⁹ est vel congregatio a coeundo. i. cōueniendo in vnū dicta. et sicut conuentus est cetus. sic ⁊ concilij a societate mitoꝝ in vnū appellat. Dec ysido. dis. xv. c. i. Non tñ ois cetus seu congregatio hoīm ōr ꝑcilij vl̄ sinod⁹. sz ꝑgregatio platoꝝ ecclesiasticorum sub aliquo vno capite ad tractandum de salute animaꝝ ⁊ debita conuersatiōe fidelij. et ꝙuis sinonima sunt concilij et sinodus. consueuit tamen congregatio facta generalis sub papa vel legato ꝑti concilium. et ea q̄ fit ab inferioribꝫ vt metropolitano vel dyocesano cū clero suo dici sinod⁹. Concilioꝝ aūt seu sinodoꝝ est differentia. vt notat glo. dist. xvi. In summa Quoddā enī est generale. vt illud qō fit p̄ñt papa vel eius legato ad hoc spāliter deputato a papa. cōuentis episcopis et alijs platis plurimis p̄out ipse ordinauit et istud nō potest celebrari nisi auctoritate pape. vt patz dist. xvij. p totū. al⁹ nullū esset ⁊ non cōsilium sed conciliabolū ⁊ sinagoga sathane diceretur. ⁊ esset. Unde Pelagius papa. Multis de vno apostolicis ⁊ canonicis ac ecclesiasticis instruimur regulis nō debere absq̄ sñia romani pontificis ꝑcilia celebrari. i. generalia. quapropt nō concilij sed vesteꝝ ꝑuenticulū vel cōciliabolū cassatur. ⁊ quicqd in eo actū est irritū habet ⁊ vacuū. di. xvij. Dec scribit epīs constātinopolitanis. Hinc ⁊ rex theodericus cū vocasset p̄limos epos de diuersis p̄uincijs ad ꝑcilij celebrandū in vrbe. ꝓter crimia q̄ impingebant ab aduersarijs contra symachū aduenientes obi reuerentia regis dixerūt b̄ fieri nō posse. scz celebrare ꝑcilium. sed spectare ad Symachū papam qui imperebat. Et psuadentibꝫ ipsis symacho pape vt ipse ꝓuocaret seu auctoritate congregarent in concilio. assentit eis ⁊ eū imunē ⁊ liberū ab illis virijs p̄latis ꝓtra eū declarauerūt. di. xvij. Hinc etiam. Et ea que statuūtur in hmōi concilijs generalibꝫ omnes fideles astringunt.

Consilij.
triplex.

Concilij prouincia .§. I.

Concilij prouincia .§. I. le est qō celebrat a metropolitano cuz suis suffraganeis vel a primate vel p̄archa: qui est sup metropolitanū. potest tñ metropolitan⁹ celebrare ꝑcilij cū suis suffraganeis sine auctē primat⁹. vt di. xcij. Si qs epūs. ⁊ in tali concilio p̄ñt fieri ꝓstōes seu ordinatōes cū sententijs fulminatorijs q̄ astringūt oēs illi⁹ p̄uincie seu metropolis. clericos ⁊ laicos nō exemptos. Nam exempti nō tenent ad illa. nec p̄ñt cogi ad veniendū ad cōcilia. ꝙ omnes alij episcopi ⁊ abbates illius p̄uincie nō exempti debēt accedere. ibi etiam possunt terminari litigia que haberent clerici contra suos episcopos.

Concilium episco .§. II.

Concilium episcopale qō magis ꝙsueuit dici sinodus est cōgregatio quā facit epūs clericoꝝ de dioceſi sua: qō facere p̄t irrequisito suo metropolitano: ad qō dñt accedere oīs rectores ecclesiaꝝ illius dioceſis ⁊ alij clerici tā de ciuitate q̄ de comitatu. et etiā religiosi vl̄ abbates nō exempti. in q̄ fieri possunt ꝓstōes q̄ dicunt sinodales ab epīs. cū consen-

su ramẽ capituli sui. scz canonicoz ecclie cathedral' z sen
tencias fulminare que astringũt oẽs illos dyocesis et nõ
alios de bmõi ꝓcilio epali seu synodo seu puinciali i. §. se.

Adde z quartã diffe. §. III.

rentiã conciliorz ſm Anto. de butri. et Jo. de ymo. sup
ca. Graue. de pben. vicz ꝓciliũ religiosoz. de q̃ hĩ de sta.
mo. c. In singul'. z. c. Ea q̃. Sz ista magis cõsueuerũt dici
capitula generalia vl puincialia. de q̃bus agit in ꝓstõibus
coz. z in dicto. c. In singulis. dicit de triẽnio in triẽniũ.
sed diuerse religiones in hoc diuerso mõ se habent.

De concilio parti. §. IIII

culari puinciali vl epali agit di. xviij. g to. vbi oz ad q̃d
celebrenk: z q̃ tpe z q̃ dñt venire. z q̃ nihil epi dñt exige
re. Ad quid celebrenk declarat dist. xviij. c. ij. Dic Leo
pa. de concilijs epalibus nõ aliud dicim⁹ q̃s sancti patres
salubriter ordinauerũt. in q̃bus ꝺ oĩbus q̃relis q̃ in diuersos
ecclie ordines nasci assolent. iudicet z dist. ea. dicit ꝓciliũ
laodicense. Non oportz vocatos ad ꝓciliũ ꝓtenere. sed adi
re debere. z aut docere aut doceri q̃ sunt ad ecclie cetero
rũq̃ correctiõem vtilia. pñt g facere statuta z metropoli
tani in suis ꝓcilijs puincialibus z epi i suis dyocesibus. nec
obuiat qꝺ dicit Gratianus in pn. dist. scz q̃ sunt inuali
da ad diffiniendũ z ꝓstituendũ. nõ aũt ad corrigenduz
quia vt dic glo. hoc intelligit de maioribus negocijs spe
ctãtibus ad fidem. q̃z ꝺ spectat ad papam. vt sunt obliga
toria vniuſal'. q̃z ꝺ spectat ad ꝓcilia generalia. Quã
tum ad tempus sciendũ q̃ antiquit⁹ celebrabant talia
cõcilia bis in anno. vt pz p. c. i. dist. ea. prima vice ante q̃
dragesimã. secunda in autũno. vt pz. c. ij. dis. ea. sz hodie
nec semel in ãno nec in spacio mltoz ãnoz fuit ex mag
ma negligẽtia plarũ q̃ in. c. Quidẽ. di. xvij. Repre
hendit. z ex bmõi neglectu sequũtur mlta mala i clero.
dñt aũt oẽs suffraganei epi venire ad ꝓciliũ puinciale ni
si impediti sint. Un oz di. ea. Placuit. vt q̃rienscũq̃ ꝓci
lium ꝓgregãdũ est. epi qui nec etate nec egritudine nec
alia gnali necessitate impediunt cõpetẽter occurrãt q̃
si nõ poterũt occurrere. excusatões suas litteratorie sub
scribant. z rõnẽ impedimẽti. vbi dicit glo. sup ẽbo egri
tudine. i. graui. vt dist. ea. si q̃s epoz. Non enĩ leuis febri
cula vel q̃rana vetus Glo. sup ẽbo litteratorie. vel etiã
sup verbo. rationẽ. Nota q̃ nõ sufficit dicere se non pos
se venire. nisi rõnez ĩpedimẽti assignet. sic ex de offi. dele.
c. prudentiã. z illam cãm ꝓbabit. vt. iij. q. v. Quisqs. et
q̃ vnũ testẽ sufficit ꝓbare cũ iuramẽto suo. Debẽt aũt ac
cedere nõ sulũ epi. sed etiã abbates nõ exempti. possunt
et alij clerici venire: qui hũt causas discutiẽdas. vt dist.
ea. decernimus. Qui aũt nõ venirẽt ad ꝓciliũ vel venie
tes recesserint añ dissolutiõem ꝓcilij puniũtur. vt patet
ca. Si quis. z. c. sc. dist. ea. Non debẽt aũt metropoli
tani aliq̃d exigere ab epis z alijs venientibus ad ꝓcilium.
vl cõuiceri de hoc dñt restituere in q̃druplũ. vt oz di. ea.
nentibus ad sacra cõcilia deferendis. nihil inuenim⁹ a ma
ioribus determiatũ. sz sic vnicuiq̃ ꝑsbytero placuerit. scz
deferat. di. ea. vbi oz in fi. c. q̃ bmõi q̃ bñdictões. nec sũt
vt arbitror reprehendẽ. nec vltro delate respuende. z in ca.
decernim⁹. dicit ea. di. q̃ libet epus reuersus de concilio
prouinciali. infra spaciũ sex mensiũ oz conuocare omes ab
bates z clericos totã plebẽ. et declarare eis seu insinuare.
que ordinata sunt in ipso ꝓcilio. alis puniunk b omittẽ
tes. z q̃z ista nõ fuank ideo male. Uez q̃ b non tollit q̃n
epus nõ possit celebrare ꝓciliũ i sua dyocesi. nec ob. qꝺ oz
in. c. q̃ ecclasticas. dis. xvij. q̃z illud intelligit de ꝓcilijs q̃
uincialibus. q̃ nõ facere dñt epi sz archiepi. Si aũt archi
episcopi nõ celebrent conciliũ puinciale vt deberent: tñ
debent epi celebrare sua concilia seu synodũ. z cũcta que
obseruanda dicunk in ꝓcilijs puincialibus. seruari dñt in
epalibus sz in eis ꝓueniũt epus cũ omibus rectoribus ecclarũ
abbatibus nõ exemptis z reliqs clericis. z admonere debet
de agendis pro salute animaz. et declarare seu insinua
re suas ꝓstiones. A simili sunt ad inuenta in religiõibus
capitula generalia z puincialia in q̃bus fiũt ordinatiões
seruande que dicunk acta que obligant ad seruendum
vsq̃ ad sequẽs capitulũ. postq̃ fuerint promulgate. de
quibus quilibz prior debet suo conuentui intimare.

De concilijs genera. §. V.

libus qñ initiũ habuerũt. Refert Gratian⁹ di. v. in pn.
Isidorus in libro ethimo. vi. asserere. q̃ a tpe constantini
imperatoris. Un z siluestri pape. Illa in pcedentibus epis
pscutiõe infidelium ꝺ xpianos seruente docẽdoz plebiũ
nõ dabat facultas. z q̃ nõ erat eis licentia ꝓcessa ꝓueni
endi in vnũ. iõ ecclia in diuisas hereses scissa ẽ. q̃ p ꝓcilia
postmodũ ꝓfligate z dãnate sunt. Illo obstat ca. placuit
xvij. q. ij. in q̃ oñdit p melchiadẽ papã celebratũ cõciliũ.
qui tñ pcessit Siluestz. Nam vt dicit glo. z archidia. q̃
q̃uis ꝓciliũ fecerit melchiades. nõ tñ ita generale sicut
postea facta fuerũt sz cũ pauc̃. Silr di. xvi. in pn. fit mẽ
tio de canonib⁹ ap̃loz recipiendis. s. aut̃ticis nõ apocri
phis. Et ꝺ videk q̃ ap̃li aliq̃n etiã ꝓcuerũt. z sic ꝓciliuz
fecerũt. Erant enĩ oẽs epi ad cõponẽdos illos canones.
Quinimo pmũ ꝓciliũ ecclie celebratũ fuit hierosolimis
sub petro ap̃lo pmo pontifice summo. pñtez etiã ibi ia
cobo hierosolymoz pharcha seu archiepo. q̃ scz discre
pãtibus ad inuicẽ paulo z barnaba cũ ꝓuersis a iudaismo
q̃ erãt antiochie circa obseruationẽ legaliũ. Utz scz fi
deles ꝓuersi ex gẽtilitate deberẽt seruare legalia. q̃stio hec
declarata est ad ap̃los q̃ erãt hierolymis. z merito q̃z de fi
dei negocio agebat. z cõuenientes discipuli videre de ver
bo hoc. petrus vt caput concilij z pontifex summ⁹ decla
rauit illos ad ꝺ nõ eẽ inducẽdos. Exinde iacob⁹ ap̃ls q̃si
in psona oĩm alioz ꝓgregatoz locut⁹ est assentiẽs ei. q̃ꝺ
petrus declarauerat z determinauerat vt scriptũ z iustuz.
sicut z nũc in conciliis generalib⁹ obseruat. vbi ꝓponit
aliq̃d instituẽdũ. Et si iustũ videk rñdẽt oẽs epi z placi
placet. vtz. i. q. vij. c. Conuenientib⁹. vbi ad ꝓpositũ in ꝓcilio
constitutionẽ faciendã: scriptã synod⁹ rñdit: Placet omib⁹ no
bis. et sic determinatõe fca dicto ꝓcilio scripserũt ecclesie
antiochie. visum ẽ nobis z spiritui scto. Accuũ. xv. Ex
cõciliis igit generalib⁹ q̃tuor dicunk ceteris solẽnioza z
antiquioza. s. nicenũ. constãtinopolitanũ. ephesinũ. z cal
cedonense. Hec tota ꝓncipal'r cõplectunk fidẽ. q̃si q̃tuor
euãgelia. vel tot idẽ paradisi flumĩa. de q̃bus ait Hie. Si
cut scti euãgelij q̃tuor libros. sic q̃tuor concilia suscipere
et celebrari. als venerari me fateor. q̃z in his velut in q̃
drato lapide fidei structura ꝓsurgit. z cuiuslibet vite at
q̃ actõis norma existit. scz in ꝓstõibus coz. di. xv. sicut.
Hoz cõciliorz pmũ. ccc. xviij. epoz sub constãtino impe
ratorz pactũ in q̃ arriane pfidie blasphemia ꝺdenata ẽ
quã de ineqlitate sanctissime trinitatis idem Arrius asse
rebat. scz patrẽ esse maiorẽ: filiũ minorẽ. z ibi etiã editũ ẽ
simbolũ fidei q̃ꝺ cantak seu legit in missa. in q̃ declara
tum est filiũ esse ꝓsubstãtialẽ pri. Celebratũ ãt fuit hoc
concilium Anno tñi. ccc. xvij. Secunda synod⁹ seu cõciliũ
generale fuit cõstãtinopoli sub Theodosio seniore a cen
tum q̃nq̃ginta patrib⁹ in q̃ ꝺdenata est heresis mace
donij dicentis spm̃ sanctũ minorẽ filio z pre. sz ibi decla
ratũ ẽ spm̃ sanctũ ꝓsubialẽ esse pri z filio. Tertia synod⁹
ephesina pma. cc. patz sub theodosio iuniore augusto. i
quo anathematizatus fuit Nestoriꝰ asserens in xpo du
as distinctas psonas. humanã. s. z diuinã in vna pso

domini nostri Jesu xpi. Quarta sinodus calcedonēsis ccccentūtriginta sacerdotū.i.epoz sub Marciano pncipe Eutycem abbatē cōstantinopolitanū verbi dei z carnis vnā naturā pnunciantē z Dyoscoz eius defensoꝛē cum alijs hereticis ꝺdēnauit.ꝑdicās ipa sinod⁹ xpm deū sic natū de ỽgine.vt in eū subiecta diuie z būane ꝓfiteamur nature.De sinodi pncipales q̄tuoꝛ fidei naturā plenissime ꝑdicantes.Sz z siqua sunt silia cōcilia q̄ scī patres spūsancto pleni sanxerūt omni manēt stabilita vigoꝛe. Hec dist.xv.c.i.dicit aūt ī dist.xvi.Sancta octo vniuersalia concilia vbi dic glo.q̄ ista ꝺcilia de q̄bꝫ ē ỽmo. alij q̄n dicunt q̄tuoꝛ vtz.ꝺ.ex co.q̄ in q̄tuoꝛ locis diuersis celebrata sunt. Aliq̄n dicūt octo.vt ī dicto.c. Sācta octo. ex co q̄ octies fuerūt celebrata z in diuīsis tempibꝫ.sed in vno codē loco vt ciuitate fuerūt plies celebrata ī diuerso tempe.vt pz in dicto.c.sancta octo.dis.xvi. Beda etiam in libro de tpibꝫ post ꝑdicta ꝺcilia:numerat z alia.xxiij concilia celebrata sub diuersis tpibꝫ z in diuīsis locis et in singulis statuti sunt diuersi canōes.vt pz di.xvi.qui habenť dispersi in diuersis pribꝫ coꝛpis iurī.z alicq etiaz abierunt in dissuetudinē.De alijs ꝺcilijs celebratz vsqz ad annū dñi milesimū nō ita pz. Circa annū vero dñi milesimū victoꝛ genere alem⁹ Florentie concilū celebrauit.et multos epos ꝓpter simoniā z fornicationē deposuit.Non post mltū tempis postea Bregoꝛ⁹.vij.cōcilū celebrauit.et Henricū imperatoꝛem tertū excōicauit. quia se ꝺ ecciam crexit z scisma procurauit.alū papam faciens.post hūc vbanⁿ scōs ꝺcilū celebrauit apd clarū montē z ibi ordinatū fuit vt dicerentur hore officijs virginis marie ordīarie.sicut ꝺ officū dñi nri. Exinde sub Nico.papa.ij. hic fuit ꝑm⁹ epūs florentin⁹ senis electus.cōgregatū est ꝺcilū cū.cxiij.epis rome. in q̄ berengari⁹ thuronensis abiurauit heresim suā coꝛā Nico.circa eucharistiā.in q̄ dicebat ibi tm̄ esse xpm. vt in signo de hoc.de ꝺse.di.ij. Ego berengari⁹.z ꝺ añ Jnno.ij. fuit anno dñi.M.cxxxiij.sinodus sub Jnno.ij.celebrať remis z petrus leonis q̄ p ꝓtentionē z ipe ordinať est seu fact⁹ papa demū repulsus est. Ad q̄ ꝺ scisma tollendu mltū laboꝛauit.b.Ber.z ita ꝓfecit q̄ extinctū est ī illo clero petro.qui anacletū fecerat se nomiari. Aliud cōcilū in vrbe romana celebrauit.ānο dñi.M.clxx.floꝛuit magister Pe.lombard⁹ epūs parisien.i.mgr sentēciaꝝ.et petrus cōmestoꝛ qui fecit hysto.scholasticā.anno dñi.M clxij.Gratianus monach⁹ alⁱs epūs de classa ciuitate tuscie.Dicit martin⁹ in sua cronica:q̄ cōpilauit decretum. vt notat Hugo.ij.q.vi.§.Forma.dicit enī q̄ floꝛuit alexandꝛo in theologia regente.anno dñi.M.clxij. moꝛtuo Adriano electus canonice alexander.iij.Sene.z tenuit catbedrā annis.xxij.mēsibꝫ.xi.diebꝫ.xv. z alter per scisma creatus q̄ dicebať Octauian⁹ q̄ntus.imo etiam tres alij.sed oībꝫ repulsis remāsit demū alexāder papa. qui duo ꝺcilia vniūsalia celebrauit vnū turonis ī francia.anno dñi.M.clxij.aliud rome dictū lateranēse scisma tunc fuit.q̄ durauit.xvi.annis.z dissensio magna inter Alexandꝛum z fridericū.s.imparoꝛē. q̄ tū ablatuꝛ ē et facta pax inť eos. Quattuoꝛ q̄ antipape scz victoꝛ.pascalis.calixtus.z innocenti⁹.defecerūt z remāsit sol⁹ alexander. Tempe hui⁹ martyrizať est scrūs Tho.cantuariensis archiepūs. Et canonizatus anno dñi.M.cc. Jnnocen.iij.sub q̄ ceperūt ordines mēdicātū. Et ānο dñi M.ccxv.concilū lateranense celebrauit.in q̄ cōuenerūt M.ccxv.prelati.scz patriarche.archiepī.epī.et alij plati et mlte salutifere decretales ibi edite sunt.ānο dñi.M. ccxxiij.Greg.ix.beatū Dominicū canonizauit a confirmatiōe ordinis.xvij.z a moꝛte ipius beati Dñici anno xiij.ac etiā btūm Franciscū.Hic greg. ꝙuocauit concilū rome.sed imperatoꝛ impediuit z cepit ꝺuos cardinales et multos prelatos eos occidēdo. Anno dñi.M.ccl. vel circa Jnno.iij.ianuensis celebrauit ꝺcilū in lugduno.z imparoꝛē fridericū excōmunicauit.post quem fuit alexan.iij.anno dñi.M.cclxxiij. Crcatus est papa gregoꝛius.x.natione lombard⁹ hic lugduni cōcilū celebrauit vbi fuerť dngenti epi.lx.abbates z alij plati circa mille.in quo grecoꝛ z tbartaroꝛ nuncij interfuerūt.in cui⁹ signū confessi ad vnitatē redire ecclie promiserūt.in cui⁹ signū dono lunt spūsanctū a pre z filio ꝓcedere. Post hūc Dono rius.iij.z est vltimus in martiniana. anno dñi.M.cc. lxxxvij.post hos fuit Celestin⁹. quē sequiť Bonifi.viij. et eū Bndictus.xi.demū clemens.v.sub quo concilium viennense Jo.xxij. Urba.Greg.xi.post quem sisma inť duos.s.vrbanū.sub quo italia.vngaria z alemania fuerunt.z clementē sub q̄ francia. hispania z arofiania fuerūt. Urbano succeſſit Bonifac⁹.viij.Bonifacio Jnnocēcio.Urbano succeſſit Bndict⁹.xi.Bndicto Jnno.Greg.xij. Ex alia parte Clemēti succeſſit Bndict⁹. xiij.Et sub his duobꝫ scz Greg.xij.z bndict.xiij. facum est tertiū sisma ꝺcilio celebrato pisis.vbi fuit⁹ papa dictus Alexander ordinis minoꝛ.cui succeſſit Jo.xxiij. Et cōcilio generali ꝺgregato constāte. Greg.xij. sponte renunciauit.Jo.xxiij.deponiť:est ꝛbenedictus.xij.depositus ꝓpter ꝺtumaciā nolēs comparere. z cū magna cōcoꝛdia cardinaliū ipoꝝ triū qui se ꝓ summus pontifici bus gerebant.et etiā adiūctis vocabꝫ q̄busdā nationum canonice est electus martin⁹.v.de domo colūnensiū.anno dñi.M.cccc.xvij.cui succeſſit eugeni⁹.iij.natiōe venetus.sub q̄ celebratū est cōciliū generale ferrarie.ij.ꝓt pestem postea translatū florentie.in quo cōcilio generali reducti sunt greci ad fidē z ꝓfessionē vrā de pcessione spūsancti.et armeni etiā reducti sunt.ad q̄ cōcilium venerūt pīarcha grecoꝝ ꝛstantinopolitan⁹ et imparoꝛ grecoꝝ. Et in ipso etiā ꝺcilio generali de basilea in ferrariā.z de ferraria in florentiā trāslato ab eugenio ꝓt̄ reductionē grecoꝝ illi congregati basilee facientes scisma. temerarie deposuerūt Eugeniū z duce sabaudie dictus amadeū creauerūt vocantes felicē.ij anno domini M. cccclx. de mense Aprilis renunciauit papatui dictus felix.et ꝺ mortuo egenio.et nico.v.succedēte ei in papatu.

Q; concilia generalia.§.VI.

lia nō possunt prefigere legem pape.norat abbas de sicalia sup.c.significasti.de elec.q̄ ꝺcilia generalia nō ꝓsunt statuēdo ꝓfigere legē pape.imo in omiby statutis ꝺcilij intelligiť tacite excepta auctoꝛitate pape. z textus bⁱ decretalis Significasti.frequenter allegat.precipue in materia vbi disputať de prāte ꝺcilij z pape. Et vide de hoc bonū textū.xi.q.iij.vbi dicť. Nemo iudicabit vel iudicatur .z.c.alioꝝ z multa alia.c.ibi posita ad idem faciunt. Et p istū textū arguit Jo.an.q̄ sententie pape est standum.qñ ꝛtradicať sniē totus cōcilij. Et remittit ad notata in.c.Jn istis.dis.iij.z.c.Sicut.dis.xiij. Inferť etiā Jo.an.q̄ p istū textū solū.papa ꝑ interpraťi statuta cōcilij.nec mitť cū fm cū possit z tollere z limitare.vt.c.ista tutū.de rescrip.li.vi. Vidi bonā glo.in ca. Ubi periculus, de elec. li.vi.que dicit q̄ ly nō sit licitū q̄ papa revocat statuta concilij sine ipsi⁹ concilij ꝺsilio.pōt tn̄ si vult.p.q̄ facit text.hic z ibi.textus iste z omia ꝑdicta debent limitari z restringi ad ea que pendent a plena dispositione pape. Nam in his q̄ sunt iuris positiui.indubitāter est pa pa supra concilū.quia ipse est caput ecclie. Un licet possessas sit data pape et toti ecclie.pape tamē tributa est tanq̄ capiti.vnde debet coꝛpus mouere a dispositōe capitis.vide bonū text.ad ꝑdicta in.c. Jta dñs .di.xix. z in nouo testō.z ī.c. q̄uis.di.xxi.et.xxij.q.i. Loquiť.z.c.pudenda. Sed ni his q̄ nō dependēt a plena prāte pape.

non est simpliciter dicendū q̄ papa sit supra statuta cō
cilij. ideo in concernentibꝫ fidem. concilū est supra papā
Uñ papa nō potest disponere contra disposita p̄ cōciliū
in hmōi. vide bonū tex. cum glo. dis. xix. c. Anastasius.
Hinc est q̄ cōciliū pōt cōdemnare papā de hereſi. vt di.
xl. Si papa. Potest enī ee hereticꝰ papa. z de hereſi iu
dicari. Et dicūt doctores in. c. fidei fauorē. de here. li. vi.
q̄ concilū est iudex puta tm̄. q̄ si papa moueret melio
tibus rōnibꝫ z auctibꝫ q̄s concilū standū. tūc esset sen
tencie pape. Nam z cōcilium potest errare. sicut alꝫ erra
uit in facto matrimonij inter raptorem z raptam decla
rās non posse esse mr̄imoniū. Et dictum Hiero. melius
scientēs fuit postea p̄latum statuto concilij. xxxvi. q. ij.
c. Tria. iuncto. c. Placuit. facit q̄d notat z legit di. xx. c. i.
Nam in cōcernentibus fidem dictū etiā vnius p̄uati eēt
perferendū sentēcie pape. si melioribꝫ rōnibꝫ z auctibus
noui z veteris testamēti moueret q̄s papa. nec obstat si di
catur q̄ cōciliū nō pōt errare: qz xp̄us orauit p ecclia sua
ne deficeret. vt notat in. c. maiores. ex̄ de bapt. l. z. xxiij.
q. i. Arrecta. z. c. pudenda. Nam licz concilū generale to
tam ecclesiā vniuersalē cōcernat. tū ibi vere nō est vniuer
salis ecclia sz rep̄sentatiue. qz vniūsalis ecclia ꝓstituit ex
collectōe oīm fideliū. Uñ oīes fideles terre ꝓstituūt te
tā vniuersalē ecclam. saltē cuius caput et spōsus est ip̄e
xp̄s. Papa aūt est vicanꝰ ipsius xp̄i. z nō vere caput ec
clesie vt notat glo. ne romani. de elec. in clc. que etiā dic:
q̄ mortuo papa eccia nō est sine capite. qz nō ē sine xp̄o
qui est caput eiꝰ. z ista ecclia est q̄ nō pōt errare. de cōse.
di. i e. clesia. Uā possibile est q̄ tota fides remaneret in
vno solo. ita q̄ verum est dicere. qz fides nō deficit in ce
clesia. sicut ius vniuersitatis nō potest residere in vno so
lo alijs peccantibꝫ. hoc patuit post passionē christi vbi
remānit in sola virgine. qz oīes alij scandalizati sunt. et
tū christus orauerat p̄o Petro ante passionē vt nō de
ficeret fides sua. ergo nō dicit ecclia deficere nec errare si
remaneat fides in vno solo. Jtez di. o q̄ in cōcernen
tibus vniuersalē statū eccl̄ie nō potest papa disponere
contra statū generale concilij. si statuendo decolorarētur
status ipsius ecclie. vt dic tex. i. q. vij. c. Et si illa. z in b cāu
nere ↄ vniuersalē statum ecclie. vt notat in ca. Litteras.
de resti. spo. Et vide quod notat Inno. in. c. Quāto. de
cōsue. vbi dicit q̄ nō est papa p̄mittendus venire ↄ sta
tum vniuersalē ecclesie si inde infamarēt ecclia. secus si
ex causa rōnabili papa vult venire limitādo statum ec
clesie seu tollendo statutū cōcilij sup statu ecclesie. sic in
telligo q̄ notat glo. in. c. Que ad ꝓpetuā. xxv. q. i. Nec
lle. Pe. de ancha. videt dicere q̄ papa potest tollere sin
gula statuta eccl̄ie. scilicz mere iuris positiui. qz istud vel
illud. sed nō omia simlr. quia hoc est destruere statū vni
uersalem ecclie. Idem abbas de sicilia inducit glosaz su
per. c. Si papa. di. xl. vbi dicit q̄ papa potest etiā iudi
cari p̄o quolibet mortali notorio in q̄ esset incorrigibilis
et scandalizaret ecclesiā. quia talis contumacia reputat
hereſis et multū opi. illius glo. approbat. sed vt supra in
titulo de summis pontifibꝫ. dictū est p. Petrꝫ de palude
illa glo. nō est vera. qz illa ptinacia impropꝛie dr̄ hereſis
Si cū dr̄ in dicto. c. si papa. ipm de hereſi posse iudica
ri. intelligit̄ ꝓprie z stricte hereſis prout importat errorez
circa fidem. nō p̄o pertinaci pmanētia in aliquo crimīe
etiam notorio. Uerū est q̄ in concilio constātien̄. celebra
to circa annos domini. M. cccc xvij. in quodaz decreto
quod incipit Frequens. fuit statum q̄ nō solum in cau
sa hereſis. sed etiam in causa scismatis cōcilium posset
de papa iudicare z recte: quia satis appropinquat here
si. differens ab eo sicut dispositio ad habitū. nō tamen
videt intelligendū de oī scismate. sed de eo q̄d ortum
esset in electione ipsius summi pontificis. vt cū dubita
retur probabiliter. vtrū canonice esset facta an p̄ violen
tiam et huiusmodi. sicut accidit de scismate. q̄d tunc in
dicto concilio Constantien̄. fuit amotuz q̄d durauerat
p̄ annos. xl. vel circa: z ortū habuit post mortē Greg. xi.
In creatōe successoꝛ̄ ĩmediate q̄ dictꝰ est Urbanꝰ. vi. ex
eo q̄ dicebat illa electio p̄ metū: q̄ cadē poterat ī ꝓstātē
virū. vnde z ca cardinalibꝫ recedētibꝫ post menses aliq̄s
ab eis creatꝰ fuit alter in ciuitate fundoꝛ in cōfinibꝫ re
gni sicilie q̄ dictꝰ ē clemēs. vi. sz nō de scismate q̄d oriret
habito seu p̄sidente vno indubitato summo pontifice.
et hoc q̄ aliqui recedērāt ab obedientia eius statuentes
sibi aliud caput. sic factū ē ī cōcilio basilien̄. Effecto cōci
liabolo temerarie deponentibꝫ Eugenū. iij. vnicū. z in
dubitatū vicariū Jesu xp̄i: z erigentibꝫ nepharie idolū
quem appellauerūt Felicem p̄ius subaudie ducem di
ctum Almadeum.

Uñ ↄciliū dr̄ legiti. §. VII.

me celebratū. Circa q̄d notandū q̄ tunc fit legitime ge
nerale ↄcilium q̄n fit de mādato pape ip̄o inhueniēte. vel
alio de eiꝰ spāli mādato. iuxt id q̄d legit z notat di. ij. §.
porro. et di. xvij. c. i. z. ij. Idem tho. vr̄s. paruit in tit. p̄ce.

Sciendū etiā q̄ p̄scis tribꝫ in ↄgregatōe ↄcliozꝫ sp
interfuerūt ip̄atoꝛes. vtz in. c. Canones. di. xv. z di. xvij. §
hinc etiā. Dicit de theodorico rege q̄uocāte ↄcilium z mul
ta concilia fuisse p̄ ip̄atoꝛes ↄuocata. vtz in discursu hy
storie tripartite. z in libro ↄciliozꝫ. Ideo aūt antiqꝰ ip̄e
ratoꝛes cōuer concilia ↄgregabāt. qz tūc ecclia male po
terat vti ptāte sua q̄ aduersitates z dūsitates q̄s pa
tiebak ab hereticis. q̄by aliq̄n fauebāt z ad hereb̄āt magni
p̄ncipes z reges. vnde statim cū potuit b̄ conuexit: z nō
p̄ncipes z p se ↄcilia ↄuocauit. z aliq̄n p ip̄atoꝛes p̄cipi
entes eccl̄ia celebrata sunt ↄcilia. aliq̄n ipsa rogāte z post
ea autorizante. aliq̄n ipsa autorizāte. aliq̄n ipsa ratificā
te. vt di. xvij. p to. z maxīe in. §. hinc etiā. z aliq̄n ↄsultu
imperatoꝛ̄ z sui p̄ncia. Dicūt aūt alij q̄ papa negligente
et nolēte ↄuocare ↄcilium ad locū idoneū p aliq̄ cā ardua
imminēte. Potestas ↄgregādi concilium spectat p̄mo ad
oīes cardinales q̄ post papā sunt maioꝛes clerici oīby Concilium
alijs q̄buscūq̄. ar. eius q̄d legit ꝺ ma. z obe. c. i. p Inno. congrega
et q̄ censent vnū coꝛpꝰ cū eo q̄si sede vacante. videtur ad re potest.
eos spectare talis ptās. Sc̄do spectat ad patriarchas z
p̄cipue ad constātinopolitanū. cuiꝰ sedes est p̄ma pꝰ
romanā. vt pz dist. xxij. de constātinopolitano. z alijs. c.
Quod tū intelligendū cū catholicꝰ est p̄riarcha. Tertio
ad imperatoꝛē. Quarto ad reges. Quinto ad alios p̄inci
pes. nam ptās vniꝰ deuoluit gradatim ad alium p̄ter
negligentiā. arg. de elec. c. Cū in cunctꝭ. z de ↄcess. pben.
c. ij. Uel dicamus q̄ due partes concilij in aliquo loco
idoneo congregare poterunt et alios cōuocare. iuxta no
tata p Innocentiū in. c. ij. de no. ope. nun. si aūt due par
tes nō sunt cōgregate. tunc videt b̄re locū ordo sup̄ po
situs. Ubi aūt papa essz hereticus vl̄ de hereſi suspectꝰ
tunc ad eū nō spectare videt ptās ↄgregandi ↄcilium.
Arg. dis. xl. Si papa. Sed q̄rit qui sint vocandi seu
qui venire debeant ad ↄcilium generale. Ad q̄d dicendus Ad ↄcili
videt q̄ solū epi et supioꝛes sunt de necessitate vocandi. um voc̄
vt notat Inno. et Jo. an. in. c. Graue. de p̄b̄ē. z sacit ad b di.
di. xvij. epus nō debz. z. c. Propter. cū seqnti. Est tamē
in ptāte pape conuocare etiā abbates si vult. argu. lxij.
ca. Adrianus. vbi fit mētio de abbatibus. Et de grego.
x. legitur q̄ ad concilium generale quod congregari fecit
lugduni vocauerat beatus Tho. de aquino. z b̄ sue emi
nentis scientie rōne. qui tū nec episcopus nec abbas nec
alius p̄latus erat. Imperatorē vel alios p̄ncipes nō te
neē ↄuocare p. §. hinc etiā. di. xvij. pōt tū si vult vocare
si ei vidr̄ expedies ad sc̄ā dala vitāda. vt. di. lxij. §. vez.
Et si querak an papa teneak oīes epos z supioꝛes ↄuo

care tot⁹ orbis.loquēdo de catholicis.Rñdeo q̄ ꝫ videt ex eo qđ hr di.xvi.c.i.vbi dr. q̄ sancti prēs in ꝯcilio nicēno qđ fuit pmū t solēn⁹ de oi orbe terraꝝ ꝯuenerūt.t qz in ꝯcilio puincíali oēs epi puincie sunt vocādi sub archiepo suo.vt di.xvii.q.to.q̄ a simili in ꝯcilio vniuersali oēs epi orbis:cū papa dicat archiepos orbis.di.xcv.i fi. et puincia ei⁹ sit vniūsitas orbis.qđ qdē satis iustū. ibi agit de mario p̄iudicio t ō rebꝰ arduis.fac qđ legit di. xix.Anastasi⁹.t di.xxi.nūc aūt satis.tñ videt posse dici q̄ vbi nō agit de fidei dubijs vl de scō pape possit numer⁹ relinq̄ arbitrio:q̄t scz t q̄ sunt vocandi. nā ꝯcilium generale videt id qđ pape mādato ꝯgregat ipo interesse vl alio ei⁹ noīe.t de ei⁹ spāli mandato.iuxta illud qđ notat di.iij.§.Porro.t di.xvij.c.i.t.ij.et in sūma nec curandū videt de nūero diminuto plator⁹ ibi existentiū pter ꝯbū xpi dicentis Matth.xviij. Ubi sunt duo l tres congregati in noīe meo.ibi sum i medio eor.i.q.i.Cū scrpt̄ura.t.xxvij.q.i.Alien⁹ ē.Cū trib⁹ enī pueris.s.ananias et alijs simplicib⁹ vnanimib⁹ t dei mādata fuātib⁹ dom⁹ fuit:t eos irrorauit in medio ignis.vt pz di.xvi.p totū in multis ꝯcilijs ꝯgregatis in valde differēti nūero. cōueneŕt epi aliqñ i mario nūero.aliqñ enī fuerūt.ccccc. aliqñ.ccc.aliqñ.cc. aliqñ.c.aliqñ.xl. aliqñ.xxx.aliqñ.xx. aliqñ.xv.epi.et in oīb⁹ facti sunt canōes. aliqñ plēs vel pauciores.t aliqū papa fuit pñs.aliqñ legati ex pte ipi us. In niceno int̄fuit scūs Nicolaus. In q̄dā carthagi/nensi.interfuit scūs Aug⁹. t cū Aurelio carthaginensi archiepo ediderūt canōes.sz qñ de fide agit et hereslib⁹ extirpandis vl scismatib⁹.q̄ cā est cōis oīb⁹ catholicis et oīs tāgit.ab oīb⁹ epis catholicis tractari et termīari dz. et oēs epi dñt ad ꝯcilīū ꝯuocari sm regl'az q̄ oēs tāgit debet ab oīb⁹ approbari.de re.iu.li.vi.t di.lvi.c.i. t de bis q̄ fi.a ma.par.ca.c.fi. Residet aūctas tñ ꝯcilij penes vocatos veniētes t saltē si interssunt due ptes oīm epoꝝ orbis. q̄d qđ legit de bis q̄ fi.a ma.pte ca.c.i.p Jo.an. vel forte sufficeret si maior ps epoꝝ orbis interfuerit: vt notat p cōpos.in.c.qz propt.de elec.qui aūt vocati non veniūt.legitimo impedimēto cessante vtiq̄ peccant. vt pz di.xvij.et puniri dñt. Qui aūt impediti sunt excusatorē mittere dñt vt p⁹ ibidē. In sessione aūt in cōcilio quis aliū int̄ plātos eiusdē dignitatis.puta epos vel archiepos.abbates t hmōi dz p̄cedere.notat Symachus papa.sic scribens epos sm ordinatōis sue tpus siue ad ꝯsedendū in ꝯcilio siue ad subscribēdū siue in q̄bz alia re sua attendere loca decernimus t suoꝝ sibi p̄rogatiuā. ordinū vendicare.dist.xvij.§.illud de clericis.Et subdit Gratianus:q̄ tempus ordinatōis non ad ecclesias sed ad personas referr̄ sicut ex ꝯsuetudīe scē romane eccl'ie. vt epoꝝ vniuscuiusq̄ p̄icie cuidēter appet.

Q, nō licet appellare a pontifice romāo ad successorem ipsius. Caplm Tertium.

Quoniam quidā hostes virtutis t vnitatis adūsarij dicere p̄sumpserūt.q̄ lz a romāo pōtifice ad successorem ipsius vt ad generale ꝯcilīū appellare.tō cū correctōe sedis ap'lice intēdo ꝓbare.q̄ sentire q̄ a romāo pontifice possit ad quēcūq̄ appellari ē hereticū mānifeste .t b ꝓbo vnica rōe q̄ est tal'.Quicūq̄ p̄uilegiū romāe eccl'ie a xp̄o traditū auferre conat:est hereticus.sz dicēs t tenēs q̄ licz appellare a pontifice romāo ad successorē ei⁹ aufert p̄uilegiū romane eccl'ie a xp̄o traditū.ḡ tal' mānifeste hereticus ē.maior ponit in decretis di.xxi.c.Oīs.vbi dr sic. Nō dubiuz est:quia quisquis quilibet eccl'ie ius suum detrahit iniustitiā facit.q̄ aūt romāe eccl'ie p̄uilegiū ab ipso sūmo oīm eccl'iaz capite tradituz auferre conat. hic p̄culdubio i hereslm labit.t cum ille vocet iniustus. hic est dicendus hereticus.fidem quippe violat qui ad uersus illam agit que est mater fidei:t ipse cōtumax in uenit.qui eam cūctis eccl'ijs p̄tulisse cognoscit. Zid pro bationē minoris p̄mitto tria. Primū est quid vocatur p̄uilegiū romane eccl'ie.Secōm est q̄ sunt p̄uilegia romane eccl'esie a christo eidem tradita.Tertium est a quo et ad quem est generaliter appellandum.

Primo videndum est .§.I.

quid sit p̄uilegiū romane eccl'esie. Priuilegiū romane eccl'esie est dignitas vel p̄rogatiua ꝯcessa romane vel vniuersali eccl'esie in persona beati Petri primi romani pontificis et vniuersalis vicarij Jesu christi.Dec̄ banc per illō qđ habet dist.xxi.c.Omnes. vbi dicit sic.ipam romanā eccl'iam solus ipe fundauit.t supra petrā fidei mox nascentis erexit.qui beato Petro eterne vite clauigero terreni simul t celestis imperij iura cōmisit. nō ergo quelibet terrena sentētia.sed illud ꝯbū quo cōstructum est celū t terra.p q̄ dō deniq̄ condita sunt ola elemēta.romanā fundauit eccl'iam illi⁹ certe p̄uilegiū fungit.illius auctoritate fulcit.Ex his pz q̄ priuilegiū romane eccl'esie dicit dignitas que ei in psona collata est.

Secundo videndum .§.II.

est que sunt illa priuilegia que habet romana eccl'ia vel romanus pontifex qđ est idem.t q̄uis explicādo dignitates summi romani pontificis possent enumerari. multa tamē ad p̄positum enumero quinq̄ tantū. Primū est q̄ romanus pontifex est caput summū t vnicuz vniuersalis ecclesie habēs primatū t p̄ncipatū sup totam ecclesiā.et nullus est eo maior vel superior.et ipsa romana eccl'ia.t p hoc etiā dicit caput t mater et p̄ceptor omniū eccl'esiarū.ista patent p multa.c.dist.xij.c.non dico a capite membra discedere.sed iuxta scripturē testimonia omia membra caput suū sequūtur. Nulli vero dubiuz est q̄ ap'lica eccl'ia mater sit omniū eccl'iarum.a cui⁹ nos regulis nullatenus ꝯuenit deuiare.et sic filius venie facere voluntatē patris.sic et vos implere voluntatē matris vestre que est eccl'ia.cuius caput vt p̄dictum est romana extitit eccl'ia. Ubi notandū q̄ id qđ p⁹ dixerat eccl'ia apostolica.postea dixit vt p̄dictū est romana. ex quo pz q̄ eadē est romana t apostolica eccl'ia.di.xix. ca.Jra domin⁹. Secundū p̄uilegiū romane eccl'esie vel romani pontificis est.q̄ romanus pontifex est generalis p̄nceps et p̄latus habens sup oēs plenitudinem potestatis:et ei subiecti sunt oēs q̄ tenent ad ecclesiam militantē.eiq̄ in oīb⁹ obedire tenentur.etiā si grauia videant.patz hoc.ij.q.vi.c.Quid se scit. Ipse nanq̄ eccl'ia q̄ sancta ē ita reliquis eccl'esijs vices suas ordinauit vel credit largiēdas.vt in partem sint vocate sollicitudinis nō in plenitudinē potestatis. Unde cum in palleo conferat pontifical' officij plenitudo.p̄out dicitur extra de actor.t vsu.pal.solus roman⁹ pontifex in missarū solennijs palleo semp vtitur t vbiq̄. quoniam assumptus est in plenitudinē ecclesiastice p̄tātis que p palleū significat.Alij aūt eo nec semp nec vbiq̄ sed in eccl'ia sua in iurisdictiōem catholicā acceperūt certis de bent vti diebus.qm̄ vocari sunt in partē sollicitudinis et nō in plenitudinē p̄tātis.ex eo.Ad bonor̄.q̄ sit vniuersalis hns potestatē sup oēs.habet di.xcij.c.Regim⁹.

Tertium p̄uilegiū est q̄ roman⁹ pontifex pōt condere statuta ꝑpetua firma et immobilia. Unde consequēs ē vt ab hmōi sedis rectoribus plena auctoritate facta. nullius consuetudinis p̄pedimento occasiōe remouear. sed firme t incōcusse teneat.et banc firmitatem in suis ordinationib⁹ innuit xp̄us cū dicat.Tu es petr⁹ ꝛc.Mach. xvi. Et q̄uis xp̄s dicat fundamentū eccl'ie iuxta illud

prima Corinth. iij. Fundamētum aliud nemo pōt ponē
preter id qđ positū est: qđ est dñs ihs. z Petr⁹ etiā vicar
fundamētū. fm illđ Sup hanc petrā edifi. ecclīam meā.
Matth. xvi. aliter tn z aliter. Haz xps est fundamētum
quasi nāle seu vnūsaleqđ sustētat oīa. Petr⁹ aūt est fun
damētū qsi ꝑm⁹ lapis adherēs fundāmto naturali qđ
est xps. xps fundamentū ecclīe qđ sustētat totū edificiū
spūale. Petr⁹ ꝑo z qlibet eius successor seu aplica sedes
fundamentū dr vt ꝑma ps edificij. ꝓpterea vocat petra
vt dist. xix. Ita dns. Nec sde dicūt Piero Crisologo. Origē.
et Tho. i. q. petr⁹ cū xpo z post xpm est fundamētū eccīe
et petra. Haareū ꝓuilegiū ē. q romanus pontifex dat
auctem z robur oīm cōciliis. z hec patēt ex premissis
qz si est vnicū caput z ꝓnceps tot⁹ eccīe. hns sup oīs
plenitudinē ptātis. z solus pōt facere statuta firma z
ppetua ranqz ecclie fundamētū. sequit q sol⁹ pt roborā
re statuta ꝯciliorz z firmare. hūaūt pz di. xvij. p totū. z ij.
iunt tā de ꝯciliis z iudiciis z institutoribus ꝯtra ꝯgregā
dis qb⁹ de sūmus ecclīaz negocijs. Itē. iij. q. vi. dz. Dudū
tis. q actenus sctā et vnūsalis ecclīa aplica tenet non
oportere. ꝓter sniam romani pontificis ꝯcilia celebrari.
Quintum ꝓuilegiū romāe ecclesie z romani ponti
fic⁹ est q oēs iudicat. z a nullo pt iudicari. di. xl. si papa.
vbi dicit hui⁹ culpas redarguere psumit mortaliū nul⁹
lus. qui cūctos ipse iudicaturꝰ a nemine est iudicandus
nisi deprehendat a fide deuius. z. ix. q. iij. c. Lonāstus. ℣.
Sola enī romana ecclīa sua auctre valet iudicare de oī
bus. de ea autem nulli iudicare ꝓmittitur.

Tertium principale. ℣. III.

Videndū est a q z ad quē liceat appellare. z rndeo breui
ter: q a minore ad maiorē. ad inferiorꝫ ad superiorē appel
lari pt. z nō econuerso. z h nomē appellatōis importet. qz
appellatio est pclamatio guari ab iniq iudice p iniquaz
sniam a q petat relevari p eū ad quē appellat. Relevare
aūt nō pt aliqs iniuriā ab aliq facrā nisi hēat iurisdictōz
sup illū q fecit iniuriā. iurisdictōem aūt nō hz q ius dice
re nō pōt. Uñ iurisdictio dr q̄si iuris dictio. ℈ pt dici ali
quis ius duplr. Uno mō p modū cognitōis. z sic ius di
cere potest q̄cunqz iurisperitus vl doct⁹ sciens docere in
curiis. p cōsilio. hnō p reclamatiōe auxiliū impendēdo
Sz secō mō pōt ius dicere aliqs p modū sniē obligātis.
et h ꝓprie. z solū ptinet ad iudicē iurisdictiōez habentez q
potest eū ℨ quē ius dicit. id est sniam ferre ad tenendum
qđ iudicatū est sententialr coercere. z tal est superior eo
quē iudicat. qz inferior aut eqlis superiorē coercere nō pōt
Itē cū appellatio fit ad relevādū grauatū optz vt sit apō
illū q possit z grauatū tollere a guamie z posset guantē
a desistendo a guamne cogere. Uñ nccario sequtur q ap
pellatio a minore ad maiorē. ab inferiore ad superiorē fieri
debet. vt hr. ij. q. vi. Anteriorz. ℣. Illud. ar. ad h dis. xxi.
Inferiorz. z. ij. q. vi. Placuit. xxi. di. Nūc aūt. ptz q̄ q ap
pellandū est a minore ad maiorē. ab inferiori ad superiorez.
a membris ad caput. a filijs ad matrez. Et ex his tnbꝰ pam
bulis ꝓbat pdicta minor. scz q q̄cunqz sentit q a romāo
pontifice ad quēcūqz aliū liceat appellare conat q̄ntuz in
se est auferre ꝓuilegia romane ecclie. qđ ꝓbat ex oīb⁹ p
missis. Pāo sic. Quicūqz sentit romanū pontificē nō eē
summū supmū z vnicum caput totius ecclesie. auferre
conat ꝓuilegiū romane ecclie a xpo ꝯcessum. h q̄cunqz
a papa appellandū esse sentit. sentit papā nō eē summū
et vnicū caput ecclie. ergo ꝛc. Maior ptz ex ꝑmo pream
bulo. Minor ex tertio patz ex q sequit q q̄cūqz h sen
tit contra articulū Nicene synodi. vbi dicitur vnā sanctā
ecclesiam. q. ecclia habet vnitatē ex vnitate capitis. Uñ
et Joh. x. dicit xpus. Fiet vnū ouile z vnus pastor. sed si
licitū esset appellare a papa. z ille ad quē appellaret eēt ca
put. sic papa nō esset papa. vel essent duo capita. qđ eēt
monstruosum z disrumpens ecclie vnitatē. Et hinc est
q felicis recordatōis Bonifacius octauus in extrauā
ganti que incipit. vnā sanctā probat p vnitatē ecclie esse
de necessitate salutis omnē hūanā creaturā romāo pon
tifici esse subiectā. Scdo arguit idem ex scdo ꝓuilegio
sic. Quicūqz asserit q roman⁹ pontifex nō hēat plenitudi
nē potestat. sup oīs. auferre conat ꝓuilegium ecclie ro
mane a xpo traditū. qđ pz p scdm ꝓuilegiū sup positū.
sed sentiens appellandū esse a papa. sentit ipm no habe
re ptātis plenitudinē sup omnes. ergo ꝛc. Minor patz
quia ille ad quē appellat hz ptātem sup illum a quo ap
pellat. quia potest eius iudiciū mutare z sniaz retracta
re. ℈ si q̄s hēret potestatē sup papaz. papa careret illa po
testate. eo q in hoc ei esset subiectus. et per consequens
non haberet plenitudinē potestatis. Ex tertio ꝓuile
gio arguitur idem sic. Quicunqz sentit romanā ecclesi
am non habere firmitatē immobilē z perpetuā auferre
conatur ꝓuilegia romane ecclie et a christo tradita. sed
sentiens q a romano pontifice possit appellari. sentit ro
manam ecclesiā non habere ppetuam z immobilem fir
mitatem. ergo pdictum ꝓuilegium ei auferre conatur:
Maior ptz quia ecclesia sicut est vna sic est firma. ideo
dicit in vtroqz symbolo. vnam sanctam ecclīam. Sanc
tum aūt idem est qđ firmū. vnde z immutabilia statu
ta vocant sanctiones. Minor patz. quia iudex ad quē
appellatur potest iudicia z sententias eius a quo appel
latur mutare z retractare. ergo si a papa sit licitum appel
lari iudicia z sententie pape immutabiles: et firme non
erunt. Et ideo quicūqz statuta pape crediderit violāda
prevaricator fidei reputat. id est hereticus. xxv. q. i. Ge
nerali. Ex qrto ꝓuilegio probat idem sic. quia si ap
pellari posset ad aliuz. aut appellaret ad alium papam.
aut ad concilīū generale: nō ad papam successorez. cum
quia nō habet imperiū par in parem. extra de elec. c. Jn
notuit ℣ q̄uis. tum qz romanus pontifex parem pote
statem habz cum precedente. Js autē ad quē appellat de
bet esse superior. tum etiā quia absens: sicut ille qui mortu
us est ex hoc mūdo migrauit. tum etiaz quia potestas
pape se extendit ad illos q sunt sup terram. vt ptz ex for
ma collate potestat⁹. scz q̄cunqz ligaueris sup terram.
erit ligatū z in celis. Super terrā autē non est papa de
functus. Sed nec ad concilīū generale a papa appella
ri potest. quia papa omni cōcilio superior est. nec robur
habet quicquid agitur nisi auctoritate romani pontifi
cis roboretur z cōfirmet. sentire ergo q ad concilium a
papa appellari possit est hereticū z contra illum articu
lum sanctā ecclīam catholicam. Ex quinto ꝓuilegio
patez idem sic. Quicūqz sentit q a papa possit ad aliuz
appellari sentit q roman⁹ pōtifex ab alio possit iudica
ri. ℈ hoc est ℨ ꝓuilegiū romāe ecclie. q talis sic sentiens
ꝓuilegiū romane ecclie auferre conat. Itez h sentire est
sentire q papa habeat superiorem. z q sit aliqs eo maior
quod est dicere romanū pontificez nō esse vnum caput
et vniuersale. et p oēs sentit ecclesie vnitatem.

Sed cōtra ista sunt. ℣. IIII.

Due obiectōes. Prima est q roman⁹ pontifex est hō pu
rus z pt peccare. Deus aūt q nō defecit necessarijs nō re
linqt eū sine remedio sue salutis. ℈ si nō esset q posset eū cor
rigere inueniret sine remedio salutis suc. vt igit nō rema
neat sine remedio salutis videt q aliquis possit eū corri
gere in casu in q peccaret mānifeste z enormiter. Sz ad h
respondet q licet papa vt singularis ꝑsona z ex propria

vt ℨ. tit. 2. c. ℨ.

A papa nō appel lari ꝓbat

motu agens peccare posset in moribꝫ. tñ a nullo homie potest reprehendi. s. p modū iudicij. vt eū. s. ꝺdēnāre valeat. vt ꝺ. i illo. c. si papa. dist. xl. nec p hoc remanet sine remedio sue salutis. vt dicebat in argumēto. Nā hz sacrā scripturā eius z oīm vitia corrigentē. hz rōnē et sinderesim redarguentē. z licet nō pt increpari vl iudicari. pt tñ admoneri z exhortari iuxta illud infra ad Thimo. v. Seniorem ne increpaueris: ita hūc obsecra vt patrem. nec facile p sumendū est ipm eē in aliq irreligiosū crimine. Uñ symachꝰ dist. xl. Nō nos. dicit. Quis enī sanctū esse dubitet: quē apex tante dignitatis attollit. Igit cuius peccare posse vt psona singularis. tñ a nullo pt redargui. i. iudicari vl ab ipso ad aliū appellare. Scda obiectio est tal. Contingere posset q papa hereticꝰ esset z vellet hereticā statuta condere. qđ si contingeret deficeret fides Petri. quia nō esset qui in hoc casu posset resistere. nec teneret ecclia statutis hereticis obedire. Uidet q in hoc casu salte licitū esse ad aliquē appellare. Ad istud dicendū sic. pmo q licet vl psona singularis ex moru prauo agēs errare posset in fide. sicut scribitur de Leone. contra quē Hilarius pictauiensis ad concilium generale venit. tamē vtens concilio et requirēs adiutoriū vniuersalis ecclie deo ordinante q dixit. Ego rogaui pro te z̄c. non pōt errare. nec pt esse q vniūsalis ecclia accipiat aliqd tanq catholicū qđ ē hereticū. quia ecclesia vniūsalis q est sponsa z erit semp. z est nō habēs maculā nec rugā. Eph. v. hec est z̄c. Ite ecclesia romana ecclesia que semp immaculata pmansit dño pcurante et beato Petro apl̄o opem ferente in secl̄o futuro pmanebit sine vlla hereticoz insultatōe. Cañ. v. dicit sponsus hoc ecclia. amica mea. colūba mea. immaculata mea. Cyprianꝰ. xviij q. i. c. Loquit. in fi. Adulterari nō pōt sponsa xpi incorrupta est z pudica. Si tñ papa vt singularis psona in heresim laberet notorie. adhuc tñ nō ē appellādū a papa. quia talis primo monendꝰ est ab illis qui in electione pape totū corpꝰ ecclie repñtant. qui sunt mō ecclie romāe cardinales z si admonitus vellet se corrigere nō deberēt eū iudicare. sed ipsemet humilr ab honore desistens seipm debet punire. sic supra dictū est de Marcellino. xxi. dis. z̄c. Si autē vellet in heresi pertinaciter pmanere videretur a papatu eo ipso deiectus. xcix. q. i. c. Audiuimus. et minor est quolibet clerico catholico vt dicit glo. xcix q. i. in princi. nec viderer habere posse summi capitis dignitatē si fidei non tenuerit vnitatem.

De ꝯcilijs puincialibꝫ z sinodalibꝫ. Lapl'm q̄rtū.

Quia de concilio sinodali z prouinciali nimis breuiter supra dictū est hic aliqua addenda notata p Anto. de but. et Jo. de ymo. sup. ca. Graue. de pben. z p sex membra. Et

Uocādi ad sinodum.

primū est Qui sunt vocandi ad huiusmodi ꝯcilia. Ad quod dicendū q vocandi sunt ad concilū prouinciale episcopi oēs totius prouintie z nō alij sunt necessario vocandi. per id quod habet dist. xcix. Quoniā quidez. et. c. seq̄n. Si tñ alij venerint volūtarie sunt admittēdi; sez plati ecclīaz dicte puintie. z sic pt intelligi de his q fi. a pla. c. finali. et qđ ibi hr. Sed licz alij nō sint necessario vocandi tñ poterunt ex honestate vocari. ex quo de coz facti agit. Et similr alij q̄z concilū est necessarius arg. di. xcix. obeuntibꝫ. Ad sinodale aūt seu speciale cōcilium vocādi sunt abbates. s. nō exempti. nā exempti nō tenent accedere z sacerdotes et clerus etiam ciuitatis et dyocesis sunt vocandi. dist. xcix. decernimꝰ. qđ sane intelligendū est. dūmodo taliter puideat q ecclie non patiant magnū detrimentū in diuinis. ar. coz q habet de cleri. nō resi. c. penul. Uñ possent alicq dimitti in diuisis plebanatibꝫ. pcipue p administratōe sacramētoz: precipue pro infirmis qñ essent. Ad concilū ꝯo vniuersale. vt dictū est. s. vocandi sunt episcopi totius orbis. et superiores prelati: z non plati; prout pape videtur.

Secundū membrum .§. I.

est que expediri possunt in hmōi concilijs. Et in concilio quidez prouinciali potest cognosci de causis q̄ vertunt inter epos z clericos. q. vij. si quis epūs. cū quoz seqn. Expediēt etiam de omibꝫ causis clericoz q̄ deferunt. qđ intelligitur qñ factū est notorū vel nō diffideret in breui posse liquidari. Quas causas diffinire potest eps vl archiepus. vi. q. iij. Scitote. z di. xvij. c. i. z. q. ij. z hoc cū cōsensu vl consilio aliorū epoz vel maioris ptis coz. vt de. ordi. c. si archiepus. z de accu. sicut olim. De causis autē archiepoz concilū ipm cognoscere nō potest. cū ꝯcilū nō hēat prātem in archiepm vt in capite. sed talia relegant ad superiorem iudicio. Causas ꝯo criminales epoz. concilium ipm potest audire sz non diffinire ab quibꝫ licētia passim speciali. ij. q. vi. Accusatus. z de iudi. c. i. nisi reperiatur aliud in iure expressum. vt in dicto. c. Graue. Causas vero inferiores ab epis etiā criminales. concilium ipm audire potest z diffinire. vt hr. xv. q. i. c. i. z. ij. In concilio vero sinodali seu epali poterūt tractari cause ciuiles. et etiam criminales clericoz. dūmodo nō agitur ad penam depositionis ab officio cum epūs solus nō possit penas talem imponere per ea que habent. xv. q. vij. Felix. et. c. sequenti. z de re iudi. c. Non potest. In concilio vero generali si in eo preest papa. potest ibi ō omibꝫ causis cognosci cū habeat plenitudinē prātis. et sit ordinarius omnium et totius orbis. ix. q. iij. Cuncta. et. c. q principalem. si vero presit in concilio generali alius loco pape. tūc idē quod dictum est de prouinciali.

Tertium mēbrum .§. II.

est qualem potestatem habeant ipsi congregati in concilio an ordinariā vl delegatam et in quos. Et dicendū q in concilio puincialī archiepiscopꝰ ibi psidens habet ordinariā. ad hoc. c. Sicut olim. de accu. Episcopi vero seu suffraganei q ibi sunt in ipso concilio siue sunt ibi vt iudices prout sunt fm aliquos. per id qđ habet. vi. q. iij. Scitote. siue ibi sint assessores prout sūt fm alios gesta p capitulū nō valebunt sine concilio coz vl' eis in requisitis. vt hic dicit Jo. an. p ea q̄ habent. xv. q. vij. Si quis. Sed dñs Jo. de ymo. hic dicit q potest dici q ipi epi in cognoscēdo sunt ordinarij cū ipsi pncipalr cognoscant. sed in diffiniendo sunt vt assessores. q. ipi pncipaliter nō sententiāt sz assistūt sententianti. vt in cle. Audito. de rescrip. Et aduerte q in ipsa snīa archiepi non solum requirit cōsilium epoz. sed etiam cōsensus coz vel maioris partis coz. vt dicit Jo. de ymo. hic. quia si rēq̄reretur solū ꝯcilium. nō censeret gestum id quod geritur per ipm ꝯcilū. put censet. sed potius p ipm archiepm sus saltē maioris partis ipsoz epoz. z hoc nisi sit cā criminalis epi. in qua requirit cōsensus oīm. si tractat ad finē vt depotat ab officio vt probat in dicto. c. Scitote. sed in causis criminalibꝫ presbyteri. dyaconi vl subdiaconi. etiam si agit ad finē depositiōis sufficit cōsensus maioris partis. vt notat archidia. in dicto. c. scitote. z. xv. q. vij. ca. Epūs. fm Jo. de ymo. De ꝯcilio aūt sinodali dicendum q ipse epūs ibi psidens habet ordinariam potestatem. sicut habet archiepiscopus in sinodo prouinciali vt dist. xcix. Decernimus. In concilio vero generali vbi preest papa. alij non videtur habere iurisdictionem. qui sicilicz interssunt: sed potius videntur consultores cum papa habeat plenitudinem potestatis. z ordinarius sit cunctorum. vt. ix. q. iij. Cuncta. et. c. per principale. Si ꝯo in generali ꝯcilio pest alꝰ de mādato pape z ille censet

habere delegatū. vt de offi. deleg. per totū. De aliis vo q ibi interfunt dicēdū vidz idē qđ alsistēnb; i puincali ꝯ.

Quartum membz .§. III

est quor reqrant in cognitōe causaz q ibi agit. Et dicen dū q in ꝯcilio puincali vl epali cū ꝓcedat nō ex delegata ꝑte sz ex ordinaria si agat cā ciuil'r ꝯ pbyteꝝ vel aliuz in sacris ꝓstitutū. poterit ꝯ epm ꝓcedere archiepm in pro uincali ꝯcilio ꝓstitut⁹. vl eps in synodali exās. nec req; rit nūer⁹ epoz tūc. imo poterit ipse sol⁹ ꝓcedē sine nūero epoz. ad b quod notat de fur. c. fi. 7 de vsur. c.). fm do. Anto. de bu. imo 7 si ꝯ eos agat de crimie ad finē vt de ponat ab eccl'ia. poterit ipse sol⁹ de cā cogscere 7 eā diffi nire. xvij. q ij. si quis. put vult do. Anto post Inno. et Jo.an. q intelligit q possit solus ꝓcedere sine nūero. sed nō sine cōsilio coz ex assensu vel maioz partis ꝯcilij pro uincialis. vel sine ꝯsensu maioz ptis ꝯcilij sinodalis. ad boc vt ipm ꝯcilū cēseat actū. vt videt velle Jo. de ymo. qui etiā dic post Inno. 7 Jo.an. q tal nūer⁹ epoz nō req rit etiā si tractet de sua excōicatiōis vl suspēsiōis ferēde etiā ꝯ epm cū archiepis possz talē sniaz ferre ꝯ epm sine talu nūero. vt pz ex his q habent de cle. nō resi. c. Ex tue. imo etiā vicari⁹ archiepi absente eo pt tales sniās ferre vt dr in c. romana. de offi. oz. li. vi. et hic ita transit dns Anto. sz vt certe censeat tales snie late p ꝯcilū. reqrit q sint late de ꝯsensu coz: vl maioz ptis fm Jo. de ymo. Si vero velit procedē criminal'r ad finē. vt deponat ab or dine ꝯ pbros. dyaconos vel subdyaconos. et tūc archi epus vel eps solus procedere nō poterit ꝯ eos. sz reqrit vltra ipm epm in cā pbyteri nūer⁹ sex epoz. 7 in cā dya coni vel subdiaconi numer⁹ triū epoz. vt pz ex his que habent i dicto c. Felix. 7 c. Non pt. In cā vero epi si ꝯ eū procedere velit archiepus ad depositōez ab ordine seu of ficio. et tūc reqrit vltra ipm nūer⁹ xij. epoz. vt xv. q. vij. Felix. Et si aliqs coz sit suspect⁹: tūc de ꝯsensu accusati et accusatoz eliget ali⁹ de illa prouincia si haberi poterit als de xpinq. ij. q. v. Placuit. 7 tal' eliget archiepm de cō sensu accusati et accusatoz. prout no. glo. iij. q. ix. in sum ma. et talis nūer⁹ fm qsdā reqrit in litis ꝓtestatiōe. 7 al legatiōibz audiēdis 7 in actu snie. imo in libelli oblatōe. id quod hr ō libel. obla. c. i. fm Host. qui etiā dic q ta lis numer⁹ reqrit 7 in cōmissiōe faciēda. p ea q habetur in auten. apud eloq̄ntissimū. C. de fide instr. imo etiā in relatiōe faciēda pape. p id qđ hr. iij. q. vi. Dudū imo et plus. q. tal nūer⁹ erit necessari⁹. nō solū si agiret ꝯ ipm epm criminaliter. sz etiā ciuil'r in modū exceptōis oppo nat crimē ꝯ cū vt sic ipse ꝓfirmat⁹ deij aat fm ea q ha benē. c. sup his. de accu. cuius aūt Innocen. dixerit q ta lis nūerus reqrit qn agit de crimie ad finē vt deponat ab officio seu ordine. 7 nō qn vt deponat ab eccl'ia. certe tamē q numer⁹ reqrat qn ꝓponit crimē p viam excē ptōis videt casus di. xvij. Illud. videt q tunc sufficiat numer⁹ sex epoz. vt vidz probari in dicto ca. Illud. qđ videt velle ibi archiđ. fm Jo. de ymo. In ꝯcilio ꝛo gene rali vbi adest papa vl ali⁹ de mā dato ei⁹ in ꝯcilio exīs procedit. 7 tales ꝓcedere poterit nō solū ꝯ pbbyteꝝ 7 inse riores sz etiā ꝯ epm ad finē vt deponat etiā ab ordie vl officio. 7 de ipso cā cogscit etiā criminal'r. 7 tūc nō reqrit etiā aliqs nūer⁹ epoz. p id qđ hr de dolo 7 ctu. veritatis. et de accu. c. Cū dilecti. Et hoc nisi aliud appareat in for ma mandati p id quod habet. iij. q. vi. c. Dec quippe.

Quitum mēbruz ē .§. IIII.

an exītes in ꝯcilio hnt ius revocādi domū. i. redeundi domū ad placitū suū. Et dicēdū q aut ꝯcilū fuit specia liter ꝯgregatū. p aliqbz causis 7 exītes ibi tenent p illis rndere. nec quo ad illas hnt ius revocādi domū. ex quo pro illis specifice ꝯgregatū ē ꝯcilū. Et si pro aliis causis ibi ꝓcurent nō tenerent: cū hēant ius revocādi domū p id qđ hr de fo. cōpe. c. fi. Si aūt ꝯcilū sit cōgregatum generaliter pro correctōe moz 7 subditoz. tūc nō hnt ius revocādi domū. fm Jnno. q dic hic hr locū in ciuilib; causis. als si in criminalib; qs accusaret. tūc videt q hēat ius revocādi domū. qz opz q i cā criminali qs specifice vocet. 7 etiā spāliter crimia exprimant. p qbz vocat. ad hoc y. q. ij. c. fi. Et ita hic trālit Jo. an. p qđ dic hic Anto. de butri. inferre posse ad intellectū. c. i. de iudi. Quare facta fuit ibi illa interrogatio an vellet in cōcilio rndere. qz for te fm cū hēbit ius revocādi domū. 7 etiā qz nō fuat vo catus pro crimie illo pro q accusabat. prout hic refertur per Jo. de ymo. q dicit q licet hec opi. Jnno. quē sequit h Jo. an. 7 Anto. de bu. seruet in practica tū sustineri possz alia opinio quā tenet Petr⁹ de anche. dicens q qn cōci lium est generale revocatū. nō hz qs ius revocādi domū vt hic plene p Jo. ō ymola. Et vt dictū est. s. pōt archi episcop⁹ facere ꝯcilū sine ꝓmate vl priarcha qn illi sub est. vt di. xviij. c. i. Et eadē rōe eps sinodale suū sine archi epo. 7 multo fortius priarcha. vel ꝓmas facere pt ꝯcilū cū epis 7 suffraganeis suc prouincie cū sint in maio: i di gnitate. p id qđ hr. c. Duo sil'. de offi. oz. 7 de maio. 7 obe. c. fi. fm Jo. de ymo. q etiā dic q ad tale ꝯcilū nō tenebit accedere archiepus subiecti ꝓmati vl priarche cū nō repe riat h iure cautū ad h qđ hr di. xviij. c. i. sz ipe archiepus cora eo ꝓcurri possit priarcha vel ꝓmate. de of. ordi. ca. Pastoral'. 7 ad eū appellari possit. vt de appel. dilecti filij.

Sexto q̄ritur an sta .§. V.

tutū factū p archiepm 7 suffraganeos suos i ꝯcilio pro uinciali. et super criminibus ecclesiasticis laicoz: etiam non vocatis laicis valeat: 7 an laici sint vocandi ad con cilia hmōi. Respondet per Jo. calde. conalio. viij. q vti q tenet 7 ligat. quod probat multipliciter primo per. c.). de offi. ordi. 7 de iudi. c. Mouit. Et ad hoc bene facit. de purg. ca. c. Mos inter. cum glo. sua. Nam si hoc possunt p viaz iudicij vt ibi nota. q 7 pnt p viā statuti. qz potest potestas coz in predictis. imo forsitan maior. qz pro fu tura culpa vel excessu nō possunt ferre sententiam excō municatiōis sed p viā statuti possunt. vt in ca. Roma na. de sen. excom. lib. vi. coniuncto. c. vt Animaz. de cō stitu. lib. o. vi. Non obstat q nō interfuerint. quasi ipso rum interesse vt sic vocari debeant. lxiij. dist. c. i. 7 de re iu dica. c. qđ oīs tangit. lib. vi. quia nō est vez q ipsoz in terest. Posito enī q interfuerint psentes. nō tn pnt ꝯdi cere cum ipos obseq̄ndi manet necessitas nō autoritas impetrādi. dist. xcvi. Bene q̄dez. Item satis est q nō est expressum q debeant vocari. ij. q. Consuluisti. Ad hoc sin gulariter facit glo. in. c. fi. de his q fi. a prela. vbi dicit q laici in constitutionib; et conciliis episcopoz interesse non debent nisi specialiter inuitētur. vt dist. lxij. Adria nus. Nec obstat q in dicta glo. videtur contrariū dicere quia vult q interfint. quia ipsis interest quia loquit in alio casu. Nec etiaz ob. ca. ad sedem. xxxv. q. v. vbi dicit q in materia matrimonioz. quia eos tangit: possunt in teresse. nō tamē dicit laicos ad synodū vocādū. licet pro bet matrimoniū fore laicoz um. Posito enī q possint inter esse: nō sunt tamē vocandi. Ita 7 doctores dicunt ibi q possunt interesse vt audiāt. nō aūt vt iudicēt 7 doceant vt. lxiij. di. Docend⁹. Et subdūt: q imo ad illa vocari nō debent. qz pnt ea q statuūt in ꝯcilijs in pdicatiōib; pu blicari. q sez concernūt eos. Pnt etiā venire laici p peten da vl defendenda iustitia. vt de iudi. c. Mouit. Hec. Jo. calde. Precipue aūt reges 7 pncipes intersint in cōcilijs generalib; quādo ibi agitur de dubijs fidei: 7 ad tollen dum hereses et scismata. sicut factū est sub Constātino

imperatore ꝓpter arrianos. ⁊ sub Sigismūdo imperatore ad tollendū falsma dieby nr̄is. Nō aūt intersunt vt statuāt vel doceāt ſz vt acq̄escant ⁊ defendāt. Un Nico. pa. dis. xcvi. aut. Uos nā legistis ip̄atores aūcessores vros sine dalibz q̄cūby interfuisse nisi forte in q̄by de fide tractaꝛ tū est q̄ vniuſalis est: q̄ omniū est cōis. q̄ nō solū ad clericos. ſz etiā ad laicos ⁊ ad oēs oīno ꝑtinet xp̄ianos. ⁊ in c. p̄cedenti dic̄ Martin⁹ imperator ex̄is in ꝛcilio calcedonensi. Nos ad fidē ꝓfirmādā nō ad potēciā oñdēdā ex̄emplo religiosissimi p̄incipis Constantini synodo interesse volumus. vt intenta veritate non vlra mḿtudo p̄uis attracta doctrinis discordet. Hec ille.

Notandum aūt q̄ .§. VI.

in dicta decretali graue vbi notat̄ p̄ doc. ista materia de cōciliis sunt plā adūtenda. Et ꝑmo repbendit̄ excessꝰ platoꝛ ꝓferēdū bñficia indignis. in q̄by ſcz. nec est moꝛ hōestus. nec lr̄aꝛ scia. carnalē seq̄ntes affectū nō iudiciū rōnis. Scōo hunc excessum puidet p̄ penas. vicz q̄ i cōcilio ꝓuinciali annuatim fiendo talit̄ delinq̄ntes pꝰ primā ⁊ scōam correctōꝛ eis factā nō se emēdantes. sup q̄ ipso ꝛcilio fiat diligēs inq̄sitio dñr̄ p ꝛcilū suspendi a collatōe bñficioꝝ institura p̄ipm ꝛcilū p̄sona ydonea puida ⁊ honesta. q̄ suspēdū supleat defectū in bñficijs ꝓferendis. Et hūpm circa capla eccl̄iaꝝ: q̄ in h̄ deliq̄rint obseruet̄. Metropolitani ꝛro delictū in h̄ suꝑiorꝰ iudicio relinq̄nt ex pte ꝛcilij id nūciādū. Hmōi aūt sñia suspēsionis nō p̄t relaxari nisi p̄ romanū pontificē vl̄ vnū ex qtuoꝛ p̄archis p̄cipalib. vbi ꝑmo not. doc. scz Pe. et Jo. de ymo. q̄ platus p̄mouēs indignū si ille male administrat. et nō reperiat̄ postea soluendo tal̄ platꝰ tenet ipsi ecclie satisfacē. ō elec. nihil. Scōo arguēdo a ꝛcrio sensu oñdit̄ q̄ ꝛsāguineꝰ platꝰ si sit dignꝰ poterit ꝑ latus. cū alter ꝓferre vt ō cohā. de. c. i. sed si aliter ēet mḿto magis ydoneꝰ. tūc sec̄ videt̄ ar. viij. q. i. Licet. Tertio nota. q̄ ex eo q̄ ōr in cōcilio ꝓuinciali annuatim fiendo q̄ hmōi ꝛcilū ꝓuīciale singul' annis archiepi cū suffraganeis suis facere tenent̄. Et videt̄ h̄ eis esse ꝑceptū. vt patz de accu. c. sicut olim. vbi ōr in fi. q̄ si q̄s h̄ salutare statutū neglexerit adimplere. a sui execūtōe officij suspēdatur. sed tam ḡuis pena nō imponit̄ nisi ꝓ mortali. et in dicto. c. Sic olim. dicit̄ q̄ ō corrigēdis excessibz ⁊ moribz reformādis p̄ficm in clero diligentē bēant tractatū canonicas regl'as vt eas faciāt obs̄uari. debitā penam trāsgressoribz ifligendo. ⁊ vt valeat efficaꝛ adiplen p singl'as dyoceses statuāt p̄sonas hōestas puidas ⁊ idoneas q̄ p totū annū simpl'r ⁊ de plano absq̄ vlla iudiciōe solicite inuestigēt q̄ correctōe vl̄ reformatiōe sūt digna. ꝛea fidel'r ꝓferāt ad metropolitanū. ⁊ suffraganeos nō alios i ꝛcilio subseq̄nti. ⁊ sup his ⁊ alijs puida deliberatiōe ꝓcedāt. ⁊ q̄ statuūt faciāt obs̄uari. publicādo eas in epiſcopalib. synodis ānuatim p singl'as dyoceses celebrādis. Nec oīa in dicto. c. sic olim. de accu. Nota q̄to ex rex. c. Graue. de ꝑben. q̄ diligēs inq̄sitio fieri dz in cōcilio ꝓuinciali de p̄motiōe facta ad bñficia. Itē q̄ ꝛcilū prouinciale hz iurisdictōem sup platos puncte. ⁊ ipsos corrigere ⁊ suspēdere p̄t. nō tñ deponē epm nisi aūctas pape interueniat. vtz. iij. q. vi. accusatus. Itē rale ꝛcilium metropolitani nō p̄t corrigere delictū metropolitani sed solū de eo inārere ⁊ suꝑiori denūciare. vt pz ex. c. Graue. Et rō est q̄ ipse ꝑest ipsi ꝛcilio. Un ab ipso tanq̄ ab inferiori nō p̄t dānari. di. xxi. inferiores. ſz si ꝛcilū celebraret̄ p patriarchā vl̄ primatē. sub q̄ est metropolitan⁹. tunc bñ posset̄ p concilū puniri. q̄ tūc cessat rō p̄dicta. vt de appel. c. cum cessante. fm Jo. de ymo. Itē platꝰ suspenso a collatiōe bñficioꝝ ꝓt̄ delictū capitulū non succedit in potestate cōferendi ipsa. et h̄ nisi in iure aliud caueatur ad hoc q̄ notat̄ de ꝓcess. ꝑben. c. Quia diuersitatem.

Numro nota q̄ sic a tali suspēsione cā p ꝛcilū ip̄m absoluc. ſz so ferenda bñficia indigno nō p̄t ꝛcilū ip̄m absoluc. ſz solus papa vl̄ p̄archa ꝓpr⁹ hic dicit̄ꝰ. fm Jo. de ymo. post Jo. an. ita a ꝛrio sensu a suspēsione ꝛcilij puinciat̄ p̄t cōciliū ip̄m absoluē nisi p̄ius et ex̄presse ꝑbeat̄. vt hic.

Notādum sup glo. §. VII.

dicti. c. Graue. Prima inq̄sitio sup̄ hmōi fienda ē: cū p famā vl̄ clamorē puenit h̄ ad suꝑiorē. imo ex officio suo p̄t inārere suꝑior semiplene. etiā nō p̄cedēte aliq̄ infamia fm Boff. q̄ ō placz Inno. ⁊ h̄ q̄ nō agit̄ spāliter. vt de crimīe pēa imponat̄ ordinaria. ſz q̄ ꝛcilū fit ꝓpalr. ad correctōem moꝛ. vt in. c. Sic olim. ō accu. fm Inno. que rō placz Hosti. post quā addit̄ ꝛalias rōnes. Pria ē q̄ ꝑcedit ex mero ⁊ puro officio q̄ rō sola p se sufficiat. vt de offi. oꝛ. c. i. Scōa rō ē. q̄ cū ꝛgregari in ꝛcilio paucis dieby moꝛent̄ sit' ille dies nō sufficeret fortc ad faciendū solū inq̄sitionē infamie. ⁊ tō tal' inq̄sitio fit semiplene et summarie ad correctōz p̄tōꝝ. qui Host. dicit p̄dicta ꝓcedere i his q̄ nūciant̄ ꝛcilio vt notoria. vel q̄ delinq̄ntes nō ꝓfitent̄ vl̄ diffitent̄. vel de q̄by plana sunt indagine. et p̄t statim fieri fides. nō aūt in dubijs cū talia nō possint cōrigi. vt i. q. iij. Graue. sed sunt cōmittēda. vt ff. ē. c. romana. li. vi. Et ita refert ⁊ reſidet Jo. an. ⁊ doc. coiter. Dō ōr in. ij. glo. nō videt̄ bona solutio. ⁊ tō alit dicēdū fm Jo. an. vicz q̄ ꝓferēs scīēter bñficiū indigno respectū bñficij collati. ſtatim puat̄ ē ꝑāte cōferendi illud ad h̄ q̄ h̄r de elec. c. Quanq̄. li. vi. ſz respectu prātis ꝓferēdi alia bñficia ꝑcedit q̄ hic ōr. i. q̄ est necē q̄ ꝑcedat bina admonitio seu correctio ꝛ si postea ꝓferri dignō. tūc p̄t suspēdi p ꝛcilū a prāte ꝓferēdi etiā alia q̄ nodū ꝛrultur. Nec ob hoc dicat̄ q̄ pena duplr̄ ꝛponit̄ ꝛ id q̄ h̄r ō tudi. c. ar si clerici. i. fi. q̄ illō ꝛtingit ex eo q̄ nō obediēdo ꝛcilio. ſz nec ē delicto ſz ex dūso. Nā ꝑma ꝛponit̄ rōe collatōis facte indigno. Scōa rōe ꝛtumacie i nō obediēdo ꝛcilio. ſz nec ē mirū q̄ ex vno delicto q̄ ds ꝛmisit i ꝑs. pari posset ꝑs pēas p id q̄ h̄r ō reiudi. c. i. li. vi. fm Host. ⁊ coiter doc. in glo. iij. Suspēdant etiā ordinari sine nō sūt idonei ſz veri⁹ videt̄ q̄ isti nō remouent̄ nisi sint irreḡlares. Dic dñs Anto. imo ⁊ ipsi ordinari seu ꝑmoti remouebunt: si sunt inhabiles. q̄ō veri⁹ ē fm Bñdictū p ea q̄ habent de elec. c. nihil. Nec obstat q̄ dic̄ glo. de monitiōe. q̄ illa nō respicit promotū ſz ꝑmouentē q̄ non tz generaliter suspendit a collatōe bñficioꝝ nisi post binā admonitiōem. Et q̄ris hosti. hic variauerit dies pꝰ binā correctōem addendā ⁊ tertiā. p id q̄ h̄r de sen. ex̄c. c. sacro. Dō et ſz tuti⁹ sit fm Jo. an. c. Ab eo. de appel. li. vi. veri⁹ tū videt̄ q̄ in h̄ casu ſufficat bina admonitio. vt pz ex textu. ip̄m nō cauillādo fm dict. Flo. Et q̄ dicit Hosti. hz locū in excōicatione. secus i hac suspensiōe. In glo. iij. persona hec. So. glo. nō videtur bona cum videat violare text. dicti. c. Cū in cunctis. q̄ videt̄ generaliter loqui. sic etiā de bñficio simplici. ⁊ hic vnde dicit p̄t solu endo ꝛtrariū. q̄ illud loquit̄ de prāte ꝓferendi illud bñficium collatum indigno. vt ratio ꝑtās deuoluat̄ ad capitulū. vt ibi ōr. Hic dicitur aūt de potestate generali conferendi alia bñficia durante illa suspēsione. cum hec nō deuoluatur ad capitulū sed potius ad ꝛcilium seu plenā institutendas ꝑ concilium. vt hic pz. Pro quo facit. q̄ cū dicta prouisio cū in cūctis. sit exorbitans. ex quo inferior supplet defectum superioris nō est extendenda seu trahēda extra casum dicti ca. Cū in cunctis. vt in regula que a iure cōi. ff. de reg. iu. li. vi. sed stricte intelligenda p ꝛsequēs non extendēda ad casum istum. Et ita tenendū ē ⁊ dicendus q̄ cād h̄ dicant Jo. an. ⁊ dñs Anto. dicentes q̄ p solutiōe bull' ꝛrarij q̄ō no. glo. recurrendū est ad ea q̄ habent̄ ō

elec. Quanq; li. vi. et bene cū ibi loquat cū prās deuol/ uit ad sup̄iorē. ꝓter delictū vel negligentiā: nō aūt cō/ uerso. vt dicloq̄t ꝑm Jo. de ymo. Qui etiā dicit q̄ decre talis ista locū hz in ꝓferentiby ī dignis bñficia simplicia seu p̄bēdas. liq; maior ydoneitas reqrat in alijs q id q̄ hr̄ codē ti. c. Cum in illis. li. vi. Beneficia cñ quecūq; cō ferenda sunt. sunt ꝓferēda dignis z ydoneis. si tñ digni et ydonei nō reperiant. ꝓut dedū est de his q̄ haberi p̄nt dūmodo ipa ꝓuisio fieri possit sine p̄cō mortis. q̄ hr̄ de p̄ben. c. vlt. Et dicit Jo. an. Post Hosti. q̄ hoc p̄cedit qñ nullus ibi reperit ydoneꝰ z dignus. als si in dyocesi vnus reperiat idoneus saltē ad regimē mīraz eccliaz. tūc erunt ei conferenda. xxi. q. i. c. i. ꝑm quos nō ob. q̄d hr̄ de p̄ben. c. Cum nō ignores. q. illud hz locū nisi necessitas imineat que legē nō habet. vt de ꝓsue. c. Quanto. Et ita relidet hic cōmūiter doctores ꝑm Jo. de imo. In glo. vltima mouet dubiū. an ordinarius seu archiepiscopꝰ qui pest ipsū cōcilio potuisset absoluē si tal reseruatio fu isset facta. sicut ꝓcillū ipm potuisset ab hmōi suspēsione absoluē. si nō fuisz fcā reseruatio pape. vt dicit ista glo. Sup quo rñdit Hosti. per distinctiōez. quia aut sentē tia fundat in persona eius cōcilij. vt quia dixit Hos ta archiepus cū concilio suffraganeoz. ꝛc. z tūc potuit absoluere. ex q̄ in sñia fuit facta mētio de ꝓcilio. ꝑm Ho/ stiēsem tamē quo videt transire Jo. an. quoz dictū licet sit notabile. nō tñ videt. p̄cedē sine dubio. q̄ ex q̄ tal sen tentia pferat. qñ concilū est ꝓgregatū. qđ ꝓsultis ex ipsis suffraganeis cum archiepo suo. vidz talis sñia la. a de consensu concilij. z q ipm cōcilū vt videt sentire hic Jn nocentꝰ ꝑm Jo. de ymo. Circa q̄d tñ vide notata de pre scrip. c. cum ex officij. Et h q̄n talis sñia fuit lata ab ho mine. et nō q via statuti. Nam si q via statuti est lata sententia potuit archiepus absoluere qualitercūq; verba statuti sonēt. etiam si faciāt mentionē de concilio. p̄out voluerit Jo. an. hic. z Anto. de bu. z Jo. de ymo. Et h ex eo. quia sic quilibet ordinarius pōt absoluere a sñia statu ti pape. vbi nō sit reseruatio. vt in. c. Nup. de sen. excō. ita et multo fortius potuit absoluere a statuti. puncialis sen tentia. q. nō debet eē maioris auctis sñia statuti. puncia lis q̄ sñia statuti pape. Et licz aliqui dicant h nō eē sine dubio. q. licz alia rō in vno q̄ in altero. ex eo quia nō ita de facili p̄t adiri ad papā sicut ad archiepm. dicit tamē dñs Anto. q̄ hoc dictū Jobis sic practicat. Dns flo. fa tetur dictū Job. verū in se. Nam si ordinarius absoluere potest a sñia concilij puncialis vt dictū est. potest etiā pariformiter absoluere a sñia generalr lata per concilium vl archiepiscopū. cū sententia generalr lata eq̄paret sententie late p via statuti q̄ ad p̄tātem absoluēdi. p ea q̄ habent ex. c. Ex frequentibus licet q̄ ad alia nō equiparent vbi aūt sñia buꝰ spāliter lata sit. tūc ab ea iferior eo ab soluere nō potest. imo nec eius superior. saluo tamē eo q̄d habet de offi. ord. c. Cum ab ecclia. Circa hoc tñ adde quia si fuisset per archiepiscopū de consilio vel cōsensu concilij nihilominꝰ ipe archiepus potest absoluere. ex q̄ p̄cepit illi concilio. z p eum lata est sententia. z h nisi fuisz reseruatū. vt i isto. c. Graue. ꝑm Jo. de ymo. qui post do minum Flo. hic dicit p̄dicta p̄cedere: nō solū in sententia excōmunicatōis de q̄ loquit. c. Nup. sed etiaz in sentētia suspensionis de qua hic. cum tales sententie veniāt no mine censure. vt de verboz sig. ca. Querenti. et cōmunit equiparant. Et hoc etiā voluit Pau. in clemen. i. de sen. excō. Prelati nihilominꝰ z episcopi delinquentes in con ferendo beneficia indignis puniri p̄nt p archiepm eoz. etiam sine ꝓsensu ꝑm Inno. z Jo. an. de eta. z q̄li. c. ij. Si tamen per ipm non puniant. puniuntur per concilium scōm li. Hostiensem.

De psonis que dicant ecclīastice. Capl'm q̄ntum.

Qui dicātur persone

q ecclesiastice. Nota p̄ q̄ ait Piero. xvij. q. i. duo sunt genera christianoz. est vnum genus q̄ manipatū diuino officio et deditum contemplationi et orationi ab omni strepitu temporaliū cessare cōuenit vt sunt clerici et deo deuoti. videlicet conuersi. Et infra. Di victu z vestitu contenti. nullam inter se ꝓprietatē habentes omia debent habere cōmunia. Aliud genus christianoz est vt sunt laici. Laos enim grece latine po pulus. his licet temporalia possidere. sed nōnisi ad viuz id est non abutendo ꝑm glosam. His cōcessum est vxorē ducere: terram colere. inter virum z virum iudicare. cau sas agere. oblationē offerre. decimas reddere. et hi salua ri poterunt. si tamen vitia bñ faciendo euitauerint. Hec ibi. Ubi primo nota q̄ hic dicit Hieronimꝰ: clericos nul lam ꝓprietatē habere. intelligit ꝑm illa tempa cū viue bant in cōmuni clerici vl de illis q̄ sunt religiosi. Nam clericos seculares nunc licite habere ꝓprīū certum est. vt patz. xij. q. i. in multis capl'is. et ex de pecu. de p totum.

Nota secundo q̄ cū scōm Piero. per istā distinctionem non sit dare tertiū genus christianoz. oportet dicere: q̄ quicūq; nō cōp̄hendit sub genere laicoz: pertinet ad genus clericoz. id est deuotoz. et hi dicūtur persone ec/ clesiastice gaudētes p̄uilegio clericoz duplici. Primus est psonale. scz q̄ iniuriens in eos manꝰ violentas seu te/ merarias est excōmunicat. p. c. si q̄s suadente. xvij. q. uij

Secundū p̄uilegiū coz est reale. s. q̄ cōuenti non p̄nt in causis ciuilibꝫ vel crimialibꝫ sub iudice secl'ari sed ec/ clesiastico. xi. q. i. c. de persona. et quia de bonis cozuz pa trimonialibus vel ecclesiarū suarum z locoz suoz non debent ralliari. sed esse liberi ab oneribꝫ laicoz. vt impo sitionibꝫ p̄stantijs gabellis. pedagijs z hmōi. Ubi etiā notandū q̄ religiosi. et si efficiant a postate vl'e ijam hēant manere extra claustz aut in do mo laicali. si sunt ꝓfessi tacite siue clerici siue ꝓuersi aut monales vel clerici seculares in sacris instituti. nō incē/ dentes in habitu z tonsura: cū sciunt esse tales. gaudent nihilominꝰ vtroq; p̄uilegio. tam reali q̄ psonali. Sz cum sit mīliplex genus psonaz q̄ sunt vel vident eē ec/ clesiastice. videndū que sint certitudinalr et q̄ nō et que sub dubio sunt q varias et ꝓprias opiniones doctoz.

Et primo quidem §. I.

ordinati in sacris ordinibꝫ scz subdyaconatu et sup̄ra. ac etiam canonici regulares monachi mendicantes qui di cunt frēs. ceteriq; de religiōibꝫ approbatis ab eccl'ia obli gantes se ad tria vota substantialia religionis. extra de statu mo. Cum ad monasteriū. hi sine dubio sunt perso ne ecclesiastice. de quibꝫ habetur. xxvij. q. i. Ut lex conti/ nentie. Conuersi etiam in hmōi religionibꝫ stricte sum/ pto vocabulo p̄o obligatis ad ipsa vota sicut clerici co rundē certū est esse psonas ecclesiasticas. vt expresse no tatur in dicto. c. Ut lex cōtinentie. sed et nouitij talium re/ ligionū clerici vl' cōuersi. q̄uis non sint ꝓprie z cōplete re ligiosi. quia liberi ad egressum. necdū rebꝫ ꝓprijs spo liati. tamē vt psone ecclesiastice censent in dubio gaudē/ tes dictis p̄uilegijs. vt de senten. excō. Religioso. lib. vi. Idem de monialibꝫ z alijs nouitijs z ꝓuersis. vt in dicto c. vt lex continētie. xxvij. q. i. Sed sup̄ dicto. c. q̄rit glo. quid de ꝓuersis ad eccl'iam seclarez. i. clericoz secularū puta ad seruiendū ibi. vtz scz censeant persone ecclesia/ stice. gaudēres coz p̄uilegijs. Et rñdit per distinctiōez quia aut retinēt sibi sua. et tunc nō gaudent hmōi p̄uile gijs. aut tradunt se et sua alicui determinate eccl'ie. et si seculari eccl'ie. et tunc gaudent hmōi p̄uilegijs Et ex h tamen nō tollit q̄n si ꝓberent mīsterium teneret. z filij ex

De p̄uilis

Infra ti/ tulo. 24. c. i. in p̄n.

hoc mrimonio nati pñt petere legitimā portionē ō reb oblaz ecclie. vt .xix. q. iij. suq mlier. z c. seqn. Sz ic. an. sup cle. i. de decimis. dic de his qutrsis. qs ibi texꝰ vocat ob latos. etiā secular ecclie dātes se z sua etiā ecclie regulari quos etiā dic ꝓuis abrenūciare z ꝓmentiaz vouere ex ipsa ꝙuersiōe z oblatōe. z h nisi realiter faciant. z cū effectu z sine fraude nō gaudere hmōi ꝓuilegijs. vt ū h faciant nō ob deuotionē sz ad fugiendū onera cōmunitatis. qz fraus z dolus nemi dñt patrocinari. ex de rescrip. c. sedes. Dic etiā q ꝓ illud verbū cū effectu. tollunt nō solum fraudes z fictiões. sed z conditões z pacta q̄ suspensum tenerēt taluꝫ oblationū effectū. non sufficit q̄ q̄ sua donassent remanentes in seculo retento sibi vsufructu. Oportz q̄ vt dent se z sua cū effectu. z tūc siue ecclie regulari. i. religiosoz siue seclari se z sua dent. gaudēt ꝓuilegio seculari. vt de ꝓuil. c. Ut ꝓuilegia. In ybo mutato habitu seculari dic glo. ita q̄ habitus distinguatur ab hītu seclari. lz ex toto nō habeat habitū monachalē. arg. xxvij. q. v. qō de deo. Et archiō. sup glo. duo sūt. xij q. i. dicit q̄ tales exq̄ hītū mutēt psone ecclīastice habēt. et ꝓuilegiare intelligunt. ar. xij. q. ij. Ecclesiarum seruos. Si aūt dant sua donātes sine fictione ecclie vel mōasterij. gaudent immunitate ecclīastica. sicut z alia bona ecclīaz. nō autē alia bona donāris: siqua hrent. sz si se dat retēto sibi vsufructu bonoz nō cēsēt psona ecclīastica ꝓuilegio gaudēs

De hospitalarijs. ecclesiastico. De hospitalarijs dicit Jo. de ymol. post Anto. de butri. q̄ ex glo. vij. sup ca. Litteras. de ꝓben. in de. coipso q̄ hospitalia sunt ꝓstructa auctē epi sūt ecclīastica religiosa z spūalia eis accedere possunt. et gaudēt ꝓuilegio pie dom. z eoz rectores etiam cōiugio vtentes aliq̄ō tñ signū ferentes. vt crucis vl' btē Marie imaginē vel alterius sctī. gaudent ꝓuilegio clericali. z in reb que hospitali applicarenk. z de his intelligēda ē glo. xvij q. iij. Quisquis. Nā in reb ꝓuis et separatz psonalibꝫ nō gaudent ꝓuilegio. nā nō sunt clerici nec religiosi cum nō foueāt tria substātialia vota. nec sint legati alicui de religionibꝫ approbatis. vt de relig. do. fm Gaudul.

Secundo sciendum .§. II.

q̄ nomīe clericoz qui vt psone ecclīastice gaudent ꝓuilegio ecclīastico reali z psonali. intelligūtur nō solū in sacrīs cōstituti. i. subdyaconat. z sup. sed etiā in minoribꝫ ordinibꝫ. vt pz. xi. q. i. c. de psona. etiā excōmunicati: suspēsi: et depositi et irregulares nisi essent solēnit degdati. vt q̄ tradūt curie seclari exuti cū solēnitate ꝓuilegio clericali gaudēt. vt in. c. degradatio. de penis. libro. vi. Quinimo

Tonsurij ste. etiaz p psalmistatū qui idē est q̄ ꝓma tonsura fm theologos. q̄ nō est ordo sed dispositio ad ordines. efficit q̄s clericus et gaudet ꝓuilegio clericali. ita q̄ iniēcās manū violentā in eū. incidit in canonem Si qs suadente. xvij. q. iij. hoc exꝑsse ponit glo. di. xxi. c. i. z pbat p. c. Non dubiū. et p. c. parochianos. de sen. excō. Sed in h est differētia inter clericos constitutos in sacris z ordinatos i minoribꝫ tantū. qz in maioribꝫ seu sacrīs ꝓstituti sp retinent ꝓuilegiū clicale. nec pñt ei renunciare vel dimittere. z si de fcō dimittēdo trāscūdo ad actꝰ oīno ꝓrios. vt ꝓbendo vel negociatiōibꝫ z militie vacādo z alijs hmōi instendo. dñt cogi redire ad dez z viuendū clericalr. dum aūt ignorank tales. qz incedūt sine habitu z tonsura. capientes vl' penitētes hmōi. nō incidūt in canonē. sz post q̄ sufficiēter ꝓstat. extūc incidērēt nō dimittēdo aut suo ꝓlato remittēdo. Sz i mioribꝫ ꝓstituti clici seclares pñt libere z absq̄ pcō clericatū dimittere ꝓbendo mrimoniū vel alijs exercitijs oīno laicalibꝫ insistēdo z habitū et tonsurā ex ꝓposito dimittēdo. et tunc nō gaudēt ꝓuilegio clericali. sed si retinere intēdit. et tñ nō incedit in habitu et tōsura post trinā admonitōem a ꝓlato. si nō resumit habitū z tonsurā. extūc exuit ꝓuilegio clericali. Idē si in sinodo q̄ ꝓstōē sinodalez fit trina admonitio. vel vna p tribꝫ sup h. vt est in ꝓstōibꝫ sinodalibꝫ fiorentinis. De q̄ matia vide. j. in ti. de excō. c. i. Joculatores qui gallicano vulgariter dicunk goliardi. truschoz autē vulgari dicūk buffones. si p annū ipsaz artē exercent ipo fcō sūt exuti ꝓuilegio clericali. ac si etiā tpe bicutor fer admoniti nō resipuerit. de vi. z ho. de. c. i. li. vi. Ubi dicit glo. Jo. an. q̄ intelligit hoc de illis ioculatoribꝫ q̄ hec faciunt in publico spectaclm corpis sui exercentes. secus si in ꝓuato vel ifirmitatz. vl' alioꝰ honeste rei cā h fieret. Clerici etiā si ꝓtraxerint cū vnica z ꝑgine si deferāt tonsurā et vestes clericales. ꝓuilegiū retinēt canonis. si qs suadē te. xvij. q. iij. nec ad iudiciū trahi possunt seclares in ciuilibus vel criminalibꝫ. aut pecuniariter ab eo. id dī iudice seculari condemnari. Reali autem nō gaudent vt in tallijs z hmōi. vt de clerico piu. c. i. libro. vi.

Tertio notandū q̄ .§. III.

ille psone q̄ dicūt deo deuoti. cōuersi cōprehēdit sub primo genere ꝓpianoz a Piero. xij. q. i. duo sunt. multas et varias spes hoīm vtriusq̄ sexꝰ cōplectūt. ibi et masculi nū genꝰ ꝓcipit femininū: q̄ dicunt psone ecclīastice. gaudentes ꝓuilegio hmōi q̄b inferre iniurīā psonis vl rebus sacrilegiū reputak. vt. xvij. q. iij. Quisqs. ꝙuis. ali qui vel aliq̄ ex bis nō renūciēt ꝓprijs ex pfessione sua. nec cōtinēāt a mrimonio. nec pfiteank aliquā regulā. z ꝑmo mulieres q̄ canonice seclares nūcupank. etiamsi q̄ ꝓuilegiū aplicū a ptāte iudicis seclarīs. et si nō sint exempte in res canonicis. Mulier particulari subsunt diocesāno loci vbi sunt. z siue exemptē siue nō. visitank a diocesano vt psone ecclīastice. Et hoc ꝓtingit ꝓpk mutatoz status. s. ō laicali ad ecclīasticū q̄uis renūcat ꝓprijs z aliq̄ z sbītātialibꝫ religionū approbatarum nō pfiteank. nec tñ ex h status coz yo ordo legitur approbat. de q̄b hr. c. Indēnitatibꝫ. de elec. li. vi. z. c. arbitrantes. de sta. mo. in Cle. ītmo tal' statꝰ videt q̄si reprobari z redargui p. c. pniciosam. xvij. q. ij. de pdictis etiā in. c. dilecta. de ma. z obe. in glo. Item penitētes solemniter dicūtur persone ecclesiastice. vt dicit glosa. xvij. q. tres solēniter. Quisquis. et hoc probat p. c. Aliud. xi. q. i. vbi Zeo ter. papa dicit: q̄ melius talis sz solenniter penitens exercebit iudiciū ecclīasticum q̄ forense. sed quia ista solennis penitentia. de cuius forma agitur. di. i. in capite bonis die nō imponit. sed quasi prohiberi videtur. de pe. dist. i. q̄uis. ideo nō est hic insistendū. Item gaudent templarij hutiusmodi ꝓuilegio. vt nota. glo. xvij. q. ij. c. Quisquis. et Archidia. ibi. Et de templarijs sancti Johannis hierosolymitani. qui vulgariter dicunk fieri. et tenēt ad castitatē. et vsum seu administrationē habent suoz beneficiorū. non ꝓprietatē. De militibꝫ gaudentibꝫ licet habeant ꝓprietatē vt sint vxorati. dicit Joh. de lig. se consuluisse. z Bar. etiam se hoc notasse in. l. semp. ff. de iure immu. q̄ gaudent hoc ꝓuilegio nisi apparcat q̄ in fraudem hoc egerint. sz ad vitandū onera cōmunitatis sue ceperint talē habitū. de rescrip. Et tenore. Milites etiā qui dicunk de spata portantes signū spate rubee in pectore. Milites etiam gaudēt hmōi ꝓuilegio. vt religiosi. Et vide de spata. de hoc ꝓuilegiū eoz renouarū per Nicolaū quītū.

De heremitis dicit canon. xvi. q. i. Qui vere z pure solitariū eligunt vitā digni sunt cōuenienti honoze. Et q̄ rectu eligit glo. hanc conclusionē. q̄ heremite gaudent Heremite ꝓuilegio clericali. vt persone ecclesiastice. non obstante q̄ habeant et habere possunt ꝓprium. vt. xix. q. iij. Ecclesiastica. econtra Pau. Et q̄ sit regula coz non inuenit. Et q̄uis vt locuste sine rege tamen negandum non est si sunt per

sone ecclesiastice q̄n subsint dyocesano loci. vt dist. xcij. Nulla rōne. z sic cōiter tenet. Ludouicus de roma videtur tenere contrariū. qđ forte posset intelligi de illis q̄ a ꝑmitib⁹ babitū reciplūt. nō ab epo vel ab alia volente ꝑferre. nec alicui regule vel supiori reperit astrictus vagus z pfugus hinc inde. De gesuat⁹ q̄ uis nō pfiteant ꝓmuni viuūt. z ꝓtinent fm quasdā eoz obseruantias deuotas. Anthoni⁹ đ butrio tenet q̄ vt psone ecclesiastice gaudeāt hmōi pulegio. Dic̄ et̄ in. c. Nullus. de fo. compe. q̄ generaliter oēs psone q̄ regulariter viuūt sūt psone ecclesiastice. q̄uis nō faciant pfessionē. vt no. glo. z tex. in. c. Indēnitatib⁹. de electōe li. vi. z de maio. z obe. Dilecta. glo. q̄ facit z subdit idē Anthonius. p gesuatis mat⁹ z fēis. z idē dic̄ de mliere ēclusa. allegat. xi. q. i. ō persona. quod videtur intelligendum de induta spōte ob deuotionem z mutato habitu.

Quarto notanduz .§. IIII.

De fratrib⁹ z sororib⁹ tertij ordinis bti Francisci q̄ dicūtur ꝓtinētes seu pinzochari. vtrū gaudeāt pulegio clerali psonali z reali. glo. sup. c. Cum ex eo. in de. videt⁹ Fredericus in alio ꝓsilio q̄ tales nō gaudent pulegio sed sūt nudi eo. q̄ nō sunt ꝑsōe religiosi nec. deric. xij. q. i. Duo sunt. sed Zen. in dicto. c. Cū ex eo. tenet ꝓtrariū. ꝓcam sed⁹. cū ertā beremite nō sunt alicui⁹ ordinis. z tñ gaudent tali pulegio. vt in. c. Quiverē. xvi. q. i. cum glo. Idē Lapus dicēs. q̄ negare nō pōt quin ille de tertio ord. bti Frā. sint psone ecclesiastice z religiose. largo mō sumpto vocabulo. Idē dicit Jo. de lig. asserens seb⁹ cōsuluisse. z idē tenet Bar. q̄uis enī hēant q̄dū z vsores tñ quendā modū viuendi tenēt ab ecclesia approbatu⁹. vt in cle. i. de reli. domi. z sic sūt psone deo deuote. xij. q. i. Duo sunt. ꝑter qđ sūt exempti a iurisdictōe seculari et a muneribus z alijs. a quib⁹ clerici sūt exēpti. z ita dic̄ cō. Dinū. quo ad mulieres gaudētes. Dic̄ tñ ibi Bar. ꝓtiuz seruari in ciuitate perusina. q̄ scz tales pinzochari salz qđ ꝓcedere posset fm eū q̄ dicū habitū sumpsissēt in fraudē. q̄ tūc eis nō ꝓdesset. Et addit Job. de imo. q̄ si ꝓstat de fraude illa nō ꝓderit talis ordo vel habitus. si aūt de illa nō ꝓstat. z tūc si appareat pulegiū exemptio niby hmōi. z tūc est clarū q̄ sunt liberi ab hmōi vexatio niby laicoz. dūmodo tñ tali pulegio nō sit derogatum ꝑ ꝓsuetudinē vel ꝑscriptōem. vt de pul⁹. c. Accedentib⁹. si de pulegio nō appareat. tūc verior est opinio Zen. Jo. de lig. z Bar. q̄ rationes ꝓdictas. et facit etiā ad hoc. c. Monasteriū. de elec. fm Joh̄ā. de imo. z fran. đ zab. q̄ notata in cle. q̄ lras. de pben. dicit esse cōsiderandū statum hoz. Mā si sunt astricti ordini perpetuo. vt nō pōt egredi. tūc vident censeri psone ecclesiastice. q̄ deputati ꝑpetuo ad vsuz pīū. als nō. hic adde q̄ in regla eoz qualis illa sit. tñ est approbata ab eccla. ille mod⁹ viuendi z si nō sit ꝓpleta religio. habet⁹ q̄ nulli tali post ꝓfessionē dicte regu. lz ad seculū redire. lz ad artiorē trāsire religionē. Ipe aūt Franciscus videt⁹ magis firmare opi. Zen. z sequacū. scz q̄ sint psone ecclesiastice. cū nō solū sit certus modus viuēdi. sed z certus ordo deo⁹ deuot⁹ z a papa approbat⁹. z sic gaudent priuilegio clericali in psona z reb⁹. qđ ertā tenet Anthonius de bu. in. c. Nullus. de fo. compe. z Petrus de ancba. et Pe. de paru. z Alb. sicu. Idem z Jo. de capistrano ordinis minoz peritus in theologia. z in iure in quodaz suo tractatu buius materie. Et pulcrissima ei⁹ ratio z aliorū doctoz videt⁹ esse. q̄ talis modus viuēdi est a plib⁹ sūmis pōtificib⁹ approbat⁹. ꝑcipue ꝑ Eugeniū nonuz in pulegio qđ ꝓcipit. Nimis. vbi mādat epis z alijs plat⁹ ne ꝑmittāt eos in ḡuamiby ciuitatū cōtratū a laicis molestari. lz ītunes eos seruēt in suis bonis. nisi talia esset alijs obligata. vt cēsuaria. tributaria. vel legata cū certo onere. z hmōi. et̄ Inno. iij. dedit eis priuilegiū exēptōis z incipit pulegiū illud. nec per secularia. Et ex his ꝑz q̄ dictū Laudul. Frede. Joban. cal. in ꝓsil. z Pau. s. q̄ tales nō sunt persone ecclesiastice nec gaudent pulegio clericali nō est tenendum. z hoc forte. quia non viderūt eoz regulam vel priuilegiū. ideo sic consuluerunt

De vestitis de peni- .§. V.

tentia seu pinzocharis vtriusq̄ sexus bti Dñici idē dicendū. q̄ de sūb⁹ idē est iudicū. vt de tranſla. Inē coz. Moralia. hūt ertā z ipe regulā approbatā a papa. quā ꝑ fitent. illū modū viuēdi z cū tali habitu īstituit. b. Dnicus. z dicebant fratres de militia. q̄ militabāt ꝓ hereticos in ptib⁹ francie z hispanie. vbi btus Dnicus ꝓdicabat. quē habitū albū in tunicis. nigrū in chlamidib⁹ et capuceis gestāt tā mares q̄ mulieres. bui⁹ tertij ordis. z regulā suā approbatā ab Honorio papa. q̄ ordinē ꝓdicatoz approbauit. z post recōfirmata ꝑ Bonifaciuz ix. z Inno. pfitent⁹ ꝓtinentē certas obseruātias ad quas tenent⁹. quaz tñ trāsgressio nō obligat ad mortle. In q̄ regula ꝓtinet⁹. q̄ post pfessionē eius nō liceat eis ad seculum redire. nec ꝓlugati talē statū assumere pōt. nisi ō licētia z ꝓsensu mutuo amboz. q̄ ꝓlugati mrimonio vti pōt. lz soluti in dicto statu ꝓtrahere nō pōt. tñ si ꝓtrahērent tenerēt mrimoniū. lz peccarēt mortalr. q̄ assūpto talis status cū pfessiōe babetvi voti simplicis. qđ ꝛ pedit ꝓhendū. lz nō dirimit ꝓcrum. vt di. xxvij. c. i. et̄ rotū. Manere aūt pōt in domib⁹ ꝓpijs z bre. ꝓtiuz. ac ertā collegialit⁹ z in cōi viuere. si volūt ꝓtia spōte nō ex vi regule. Et Franciscꝰ zab. b asserit de illis de tertio or. bti fran. s. q̄ pōt vti matrimonio ꝓtracto. ō aūt doctores nō loquūt de tertio or. b. dñi. sic de tertio or. b. frā. q̄ pauci sūt in ptib⁹ istis. z pene nulli in sexu masculino lz mlti in vtroq̄ sexu de ter. or. b. fran. z beremitē et̄ hospitalarij z in ꝓgregatōe viuētes sub tali habitu z regula militāt. q̄uis āt bi de tertio or. siue. b. fran. siue. b. dñici a q̄busdā nuncupent⁹ bigbine. quaz stat⁹ reprobatur ꝑter errores eaz. de bere. Ad nrm. in de. cū nō habeant errores eaz. qđ quidē declaratū fuit ꝑ Job. xij. in exuganti. s. q̄ nō includunt⁹ sub noīe illaz reprobataz. hūt quoq̄ iste vestite seu pinzochere de tertio or. b. Dñici ꝑ uilegiū. qđ ipe vidi. q̄ tpe īterdicti pōt admitti ad diuina fratz pdicatoz. qđ quidē pulegiū nō hūt ille ō tertio or. b. Fran. quinimo incurrerēt excōicatōem. tam ipi fratres admittētes ad diuina sua. q̄ ipi de tertio ordie accedētes. seu pticipātes in eoz diuinis. vt habet⁹ ō sen. ten. excō. Ex eo. in de. Et ꝺ nisi eo tpe admitterent⁹ interdicti. q̄ admittunt⁹ ertā oēs laici. vt in festis resurrectionis. natiuitat⁹ dñi. z pentecostes. assumptōis. b. Marie. de sen. excō. c. Alma. li. vi. Et in festo coꝛpis xpi p̄ exuagantē martini. v. Causa aūt illi⁹ ꝓstitutōnis. s. ne admittant⁹ ad diuina tpe interdicti hi de tertio or. b. Fran. fuit ne vilesceret cēsura ecclesiastica. si nō seruaret⁹ a talibus. Mā fmlti z mte sūt sub tali habitu. tertij or. ī italia.

Demātellat⁹ q̄z seu pinzocheris de tertio or. heremitaz dicendū ē qđ z ꝑ s. Et ego vidi pulegiū ī bulla plūbata ꝓcessum pmo a Bonifa. ix. in sua obedictia postea ꝓfirmatū a martio. v. z a successore ei⁹ Eugēio iij. in q̄ dat facultas ꝑsideutib⁹ dicti ordis heremitaz q̄ possint tā virginib⁹ q̄ matronis z viduis tradē talē habitū. s. pinzocheraz quaz hūt ille ō tertio. or. b. dñici

ꝛ frā.q̄ tñ ē colorꝫ nigri.ꝛ q̄ dicte mārellate sit exēpte ꝛ gaudeāt pulegijs ꝛ imūitatibꝫ dicti ordis beremitarꝫ.

Que aūt hospitalia .§. VI

vel oratoria dicanꝫ religiosa ꝛ ecclīastica gaudeāt ecclēsiastica imunitate ꝛ ꝓbana ꝛ nō subdita diocesanis.plene tractaꝫ p Ludouicū de roma in q̄daꝫ ꝯsilio suo. Circa quoꝫ declaratōem sciendū ꝓmo.q̄ lz de iure ciuili locus efficiaꝫ religiosus ex hoc solū q̄ cadauer hois sepeliaꝫ ibi.ꝛ pcipue xp̄iani.vt.ff.de re.diui.l.Intrm.§.religiosū tñ iure canonico derogatum est iuri ciuili.vt no.glo. ox.xij.q.ij. In ecclesiastico.sic ꝛ illis iuribꝫ derogatū est ciuilibꝫ quibꝫ dicebaꝫ loca sacra capia ab hostibꝫ desinere esse sacra.q̄ exp̄sse dr.ff.de reli.lo.l.Cū loca.cuj cōtrariō glo.singularis.vij.q.i. Postorale.arguēs hoc ex c. Od quidā.i.q.i. Scdo notanduz q̄ ad hoc q̄ hodie hospitale vel oratorij sit locus religiosus gaudēs imunitate ecclesiastica.oportet q̄ in ꝯstructiōe ei⁹ iteruenerit auctoritas epi.vt de reli.domi.c.Ad hec. Et cū h̄ ꝯstat certū est fm oēs doctores locū talez hospitaꝫ vel oratorij ecclesiasticū esse. Simplicia enī hospitalia ad pauperes recipiēdos siue altaria cimiterio vel alio iure cōpalipñt ꝯstrui q̄ quascūq; ꝑsonas sine auctoritate epi ꝛ lnia.vt no.Inno.in dicto.c.Ad hec.ꝛ glo.in.c.q̄dē xvij.q.ij.ꝛ in cle.Qz ꝯtingit.de reli.domi. Quinimo ꝛ ibi siue cuiuscūq; accēpstrui pt oratorij simplex.vt dr.licet nō posset ibi missa celebrari nō accedēte epi assensu.vt de ꝯse.di.i.Unicuiq;.ꝛ.c.dericos.q̄ etiam no. Hosti.ꝛ Jo.an.ō cē.i.c.fi. Quinimo nec i talī oratorio pt fieri erectio cū campanaꝫ.vt exp̄sse habeāt de pui.c.Patentibus.glo.eriā in cle.Qz ꝯtingit.de reli domi.dic.q̄ qui domū ad hospitalitatē pauperꝫ dedicauit.deputauit sine auctoritate epi pōt penitere ꝛ ad vsus ꝓphanos convertere.q̄d mīme foret si locꝰ religiosus esset effect⁹.vt ō regu.iu.in.c.Sel'dco. Tertio aduertendū.q̄ si hospitale vel oratorij nō ꝯstat esse epi auctoritate ꝯstructuꝫ ad iudicandū de eo.vtrū sit auctoritate epi ꝯstructū ꝛ p consequēs censendū ecclesiasticū.vl' nō cū auctoritate epi.recurrendū est ad ꝑsumptiōem ex qualitate circūstantiarū talis loci. Nā vbi reperiunt oēs circūstātie loci ꝓphani ꝛ nō ecclesiastici.vt si nō bz cimiterū vl' sepulture signū Et si institutio vel dotio talis hospitalis fit p laicos nō requīta licētia diocesani vel auctoritate.ꝛ si ex bonis illi⁹ hospitaꝫ saluanꝫ collecte cōtrarij laicoꝝ. Si oratorij ibi positū regaꝫ p laicos.ꝛ si nō habet cāpanile vel campanā sup tectū ei⁹.cū ꝯcurrūt oīa ista sil'er vtiq; ꝓbanꝰ locꝰ.q̄uis talis locꝰ esset celebratōi ꝛ orōni deputatus. put fere est in oīb⁹ palatijs magnaꝝ ꝑsonarū.vt capelle formā hēant ꝛ oratorij.nec censeri locū religiosuz .nec ad curā epi ptinere cū nō hēat ꝯsueta signa loci ecclesiastici. Si āt hospitale hēret oratorij edificatū in forma ecclesie.ꝛ campanile erectū sup tectū cū cāpana.q̄ pulsaꝫ cū ibi celebraꝫ ꝛ altare in forma lapidea sic hūt alie ecclesie.ibiq; p sacerdotes ꝛ alios dericos celebraꝫ publice ꝑsumendū est locū religiosum esse.ꝛ q̄ ipa auctoritas ī teruenerit oīaq; legitime ꝯcurrerint. Ita notat ꝛ ōter minat Archi.de ꝯse.di.i.Nemo.ꝛ cū sequit Jo.cal ī cōsilio suo.ar.c.Od interrogasti.distin.xxvij.ꝛ xxvij.q.i.c. Uidua.ꝛ de regu.c. Uidua.Hō enī pōt hec sine episcopi auctoritate fieri. Sil'r si sit ibi cimiterū vel signum sepulture ꝑsumit locus ecclīasticus. Quātus enī ꝑceptio decimaꝝ oblationū.ꝛ onus baptisandi ꝛ sepeliēdi non censeaꝫ facere ecclīam curatā.vt elegāter determinant Hosti.ꝛ Jo.an.in nouel.in.c.Qz nōnulli.de cle. nō resi. q̄d sequit Frederic⁹ in ꝯsilijs suis.nihilominus arguūt locū ipm ecclīasticū ꝛ religiosū.vt no.glo.in cle.Qz ꝯtingit.de reli.domi.ꝑ.altare. Hec oīa elegant dic Jo.cal.in ꝯsilijs suis. Od aūt dicit Archi.in.c.Diffiniuit.xvij.q. vij.q̄ referēdo sequit Bal.in l.Si q̄s ad declinandū. C.de epi.ꝛ cle.l.q̄ fugies ad hospitale tuū.ē a iudice seculari.licē si fugisset ad ecclīam. intelligi debere d hospitali autoritate iudicis ecclīastici.l.epi ꝯstituto. Illud cū priuilegijs oīb⁹ vti poterit.vt ecclīa.vt. C.de epi.ꝛ cle.l. Dia.licet.g̃ aliq̄ pia opera in aliq̄ loco exerceaꝫ.vt ecclesine ꝛ oratōes.ꝛ tñ ibi nō sunt clerici officiātes nec campane nec altare sc̄z fixū nec eps est in possessione ex crendi cōiter cēlia.tūc cū plura ꝯcurrūt ad iudicādū ad que eriā accedāt.q̄ notaꝫ p de Perlitteras.de ꝓbē. iudicari pt locus ꝓphanus.Pro illo eni pot⁹ iudicandū est.p quo facit ples rōes.vt de tect.c.Suggestuz. in fine.Frederic⁹ in ꝯsilio. cxxv. Et ex predictis satis colligi pōt q̄ ex hoc solo q̄ hospitale nō bz campanile sup tectū vel nomē laici vel tale Bonifacij vel legitimi ꝛ nomē sancti.vel q̄ baꝫ p laicos ꝛ administraꝫ in ꝑalibus.dēat censeri ꝓphan⁹.q̄ videl cū his officiaꝫ p clericos in locis celebraaꝫ ibi ꝓmue misse.bz cimiterus vel sepulturā. Nā tūc ex portionib⁹ arcūstantijs censebitur religiosa domus.ꝛ vitabit a dyocesano nisi sit exptum.ꝛ tūc seruandū.q̄d habet in de.Qz ꝓingit.de reli.domi. Idē Ludouic⁹ in suis singularibꝫ dic.q̄ si hospitali de quo dubitaꝫ vtrū sit ꝯstructū autoritate epi scopi cuius ꝓmisse celebraaꝫ ꝑsumit autoritate epi edificatū.dicū est singulare. Archi.de ꝯse.di.i. Nemo.sed solū nō videt sufficere.cū in aliquibꝫ locis ꝓphanis dicaaꝫ aliquā missē.bz q̄n ꝓtinuareāt.ꝛ p clericos in hoc officiaaꝫ clarēt.vel alijs admīculis de quibꝫ.§. Queritidē dominus Ludouic⁹ de roma in dicto ꝯsilio.vtrū de relictis hmōi hospitalibꝫ seu fraternitatibꝫ.q̄ nō sunt constructe autoritate epi.debeāt ipi epc canonica portio.q̄ est quarta.ꝛ rndet q̄ nō. Et ꝓma rōsio eius est.q̄ ad hoc vt debeāt epc de relictis canonica portio.i.quarta.necesse est loca illa esse religiosa ꝛ pia atq; sibi subiecta.vt exēpta ad soluendū hmōi onus nō renenāt.vt ꝛcludūt Inno.ꝛ Jo.an.in.c.Officij.de testa.ꝛ Frederic⁹ in ꝯsilio vi.sed tale hospitale nō est subiectū epc.q̄ ꝓphanū.ḡ nō tenet. Secda rōsio est.q̄ q̄uis de relictis pauperib⁹ certi hospitalis religiosi.q̄ sc̄z ꝯstructū est autoritate epi.debeāt epc canonica portio.vt determiat Jo.an.in.c. Duobeāt epc canonica portio.quasi videāt eis relicta con templatōe hospitalis illi⁹.ff.de an.le.l. Annuā.tñ derelictis pauperib⁹ certi hospitalis religiosi nec epc subiecti.nō debeāt ei canonica portio.q̄m de relictis p aliquib⁹ pijs ac miserabilibꝫ ꝑsonis non solūmodo tm.q̄ rūc esset clarū.sed eriā in genere.vt no.Bal.in autē. Stlr epc canonica portio nō debeāt.vt no.glo.ox.c.q. de sepul. Tertia rōsio est.q̄ canonica portio debeāt epc ratione spūalis iurisdictois ꝛ cure quā bz epc in ecclesijs suis.vt tradit Jo.an.in dicto.c. Officij.ac eriā rōe communionis quā habet in ecclesijs suis in q̄bus fit relictū vt in.c.In nostra.de sepul. Sed in hmōi hospitalibꝫ ꝓphanis nullā habet iurisdictiōem spūalem nec oīnō nec cōsonem.igit sibi nō debeāt. Ultio accedit ad h̄ determinario fede.in ꝯsilio.cxlv. dicētis q̄ de relictis domui in qua morant leprosi ad hoc nō fundata autoritate epi scopi.sed mera laici voluntate. Item de relictis loco mutati de tertio ordi.beati Francisci sine autoritate dioceseani ꝛ hoc quia omnino sunt libera ab episcopali iurisdictōe Notandū aūt q̄ ista canonica portio debita episcopi ō relictis ecclesijs subditis in aliquib⁹ dioceseibꝫ nō pat. vt florentie.ꝛ in illis locis ꝓria ꝯsuetudo excusat a solu

Loc⁹ religiosus

Titulus.xxiij.de excōicatōe maiori (cōe hmōi. quedam per modum prologi.ꝛ deinde de singulis excō cationib⁹.que habent in corpe iuris ꝛ extrauagantib⁹.

Ca. I. De excõmunicatione maiori

Excõmunicatio dicit exclusio. s. a cõtone sicut aũt est triplex cõmunio fidelũ. s. in ꝓuersatione vel loquela. cibo salutatõe ꝛ hmõi. in sacroꝝ susceptiõe. ꝛ in bonoꝝ spiritualiũ ꝓticipatõne

Triplex excõicatio

que fiũt in ecclesia iuxta illud. Participẽ me faciãt oẽs. Secundum tamen tres. ps. cxviij. ꝛc. Sic triplex pot dici excõicatio aliꝫ omissis. Et ꝓma excõicatio maior. q̃ etiã dicitur anathema. ꝛ excludit a ꝓdicta triplici cõtione. ꝺ hac Scõda. est excõicatio minor. q excludit a ꝓticipatõe et a cõmunione sacroꝝ. passiua tn ꝑm Jo. de lig. vt ꝺ cle. ex com. mi. c. Si celebrat. ꝛ de hac. xi. q. iij. Cũ excõicato. et. iij. q. iij. Engeldrudã. Tertia ẽ excõicatio data a deo scz in sticta p quodlibz mortale. ꝛ de hac. xi. q. iij. audi. Ista ergo q̃rta ps tractat de censuris ecclasticis. ꝛ sex titulos habet. In ꝓmo tractabit de excõicatõe maiori. In secũdo de minori excõmunicatõe. In tertio de interdicto. In quarto de suspensiõe. In ꝗnto de irregularitate. In sexto de penis in genere. Quantũ ad ꝓmũ sciẽdũ. q excõmunicatio maior qñqz inferꝫ ab hoĩe siue a iudice. et stis. io poni nõ possunt casus ipius. Qñqz inferꝫ a iure priculari p ꝓstitutões. videlz sinodales alicuꝰ diocesis vel. puicales factas scz in ꝓcilio ꝓuinciali. vel p legatuz alicuꝰ ꝓuincie. que nõ extendit ad alia loca extra ꝓuinciam vel diocesim. Et q: becvariank etiã mlt̃ mõi. q: ãt tur. Quandoqz vero inferꝫ excõicatio a iure communi ꝑm ꝓstitutões factas in ꝓcilijs vniuersalibz. vel assumptis põtificibz. que astringũt ꝛ ligant vbiqz terraruz fideles. quaꝝ quedã habent in corpe iuris. Un Hostien. de sen. excom. in ꝓncipio. xxx enumerat excõicatiões collectas ex decre. ꝛ decretalibz. Jo. vero an. in. c. Eos ꝺ sen. li. vi. ꝛ idem in clc. i. de sen. excom. numerat. xxxij. q̃ habent in clc. Quedã alie sunt p extrauagãtes diuersoꝝ sũmoꝝ pontificũ. Et iterũ quedã alie sunt que annuatim fiũt in curia a summo põtifice ꝓtra quasdã ꝑsonas seu cõmittentes quedã vicia. vt infra patebit. Jgit̃ circa istã materiã excõmunicatõis maioris sic ꝓcedet̃. Primo ponent casus ipsi. ꝓpter quos incurrit ipa excõicatio maior. quoꝝ quidã sunt sedi apl̃ice reseruati. q̃tum ad absolutõem. Secũdo tractabit de ipa excõicatõne. Terrio de ipsius absolutõe. Imponẽdo aũt ipos casus excõicationis iuris prius ageꝫ de illis in quibz frequẽtius incurrit excõicatio cũ aliqua declaratõe. ꝑm nora. per doctores. et exinde de alijs breuissime expedietur. Demũ ponent de verbo ad verbum quedã extrauagantes ꝛ ipe processus qui fit annuatim in curia per papam contra neng plures excommunicationes.

Divisio huius ti.

De excõmunicatione contra inꝟientes manꝰ violẽtas in ꝑsonas ecclesiasticas. Capl̃m primum.

Si quis suadente diabolo hmõi sacrilegij vicij vel crimẽ incurrerit. q in clericũ vel monachũ manus violẽtas iniecerit. anathematis vinculo subiaceat. ꝛ nullꝰ epoꝝ postolico ꝓspectu ꝑsentet̃. ꝛ eius mandatuz suscipiat. Jnno. ij. xvij. q. iij. Sup ꝺ decreto sunt ãqz notanda. Primũ est q sub noĩe si quis. ꝓhendit etiã femina. vt ꝺicit ibi glo. ꝛ Archi. ꝛ patet exemplũ in. c. ꝺ senten. excõ. Mulieres. Scõo notandũ est. ꝗs clericus vel religiosus gaudeat isto ꝓuilegio. ꝛ ꝗs no. Sup quo Jo. de lig. in tractatu de cen. eccle. dicit q monachꝰ nõ clericꝰ gaudet isto ꝓuilegio. s. q inꝟiens manũ violentã in ipm est excõicatus. Item canonicꝰ regularis nõ clericꝰ. Item nouiciꝰ religiosus gaudet ꝺ ꝓuilegio vt in. c. Religiosi. ii. li. vi. Item moniales ꝛ ꝓuerse carũ. ex ꝺe sen. excõ. c. De monialibz. Itẽ ꝓuersi religionũ. ꝛ de ꝓuersis secularibz remanet dubiũ. Hosti. aũt in. c. Nõ dubiũ. de sen. excom. dicit q ꝓuersus q remanet in domo sua viuẽs vt laicus non gaudeat hac ĩmunitate. xxvij. q. i. vt lex ꝓmentie. Si vero sit ꝓuersus tradẽs se ꝛ sua ꝓsecratus incedẽs. horas audiẽs honeste viuẽs. talis gaudet hac ĩmunitate. xvij. q. iij. Si ꝗs. pbat hec sol. in. c. Ut priuilegia. de ꝓuilegijs. ꝑ. hoc aũt. ꝛ hanc credo verã. Joh. de lig. Itẽ clericus ꝓiugatus nõ bigamꝰ incedẽs in habitu clericali ꝛ tonsura gaudet hac immunitate. vt in. ca. Uno. de cle. ꝓiu. li. vi. ꝛ hoc q ad duo. s. q: pcutiens cuz. incidit in canonẽ ꝛ rndere nõ habet in iudicio seculari.

De pcutiente clericũ ꝓiugatũ nõ bigamũ dimittentẽ habitũ ꝛ tonsurã ꝛ postea reassumentẽ. vtrũ talis incidat in canonẽ. sunt opiniones. Et quidã dicũt q ñ. Mãsatis est q semel elegerit sibi vitã laicalẽ ꝑfessione. vt in regula q̃ semel. de regu. iu. li. vi. Alij dicũt ꝓrariuz. q sz iusta pnia nemĩ est auferẽda. ij. q. v. Si ꝗs. ꝑ hoc ratiũr nota. p Jnno. ĩ c. fi. de vi. ꝛ hone. cle. q dicit clericos ꝓuaros ꝓuilegio. q: se immiscẽt negociationibz illud reassumere ꝺimittẽdo. Jo. mo. ꝛ Archi. tenẽt hãc ptez. hãc etiã ꝑbat cle. de vi. ꝛ hone. cle. si ẽra ĩtelligat ꝑm rectuz et ꝓnuũ intellectũ. Nam ibi ꝺiẽ rex. q̃ ꝺiu in ꝓmissis existãt vel ĩsistãt coꝝpo amittãt. ꝛ ille ꝺ ꝑsus ꝑm verũ intellectũ referꝫ ad oĩa ꝓcedentia. vt in. c. i. ꝛ. c. ij. Requirꝫ. de appel. Confirmat ꝺ. q: illa ꝓstitutio est penal. iõ in dubio debet recipe ĩterꝓtatõem in ptem mitiorẽ. Jo. ꝺ lig.

De pcutiente depositũ. ꝺicũt Jo. de lig. ꝛ Hugo. ꝺi. l. accedẽs. q incidit in canonẽ. ꝛ idẽ Ber. ꝛ Hosti. iz Bar. tenet ꝓriũm. q ꝺ videt approbari p. c. Degradatio. ꝺ pe. li. i. Jo. an. in ꝺicto. c. Degradatio. ꝺiẽ ꝓmã opi. eẽ verã ĩ depositio ꝺ ꝑbaliter. iz in actualiter depositio est vera ꝓria opi. Jo. de lig. Percutiẽs clericũ p saltũ. pmotũ incidit in canonẽ. q: talis recipit caracterẽ. Clericus pcutiẽs seipm trato aio incidit ĩ canonẽ. q ꝺ. pbat. xvij. q. v. Si nõ licet. Preterea tale ꝓuilegiũ est indultũ toti ordi clericali. cui renũciare nõ pt. Jo. de lig. Idẽ Archi. ꝛ Jo. an. Percutiẽs clericũ excõicatũ vtrũ incidat in canonẽ. ꝺicũt alij q nõ. p. c. Excõicatoꝝ. xvij. q. v. ꝛ ij. q. i. Mihi iz in ꝓriũ est cõis opi. Nã excõicatus tenet ordinẽ rõe cuius inducta ẽ ĩmunitas. q̃ durat durãte cã. hãc opinio. tenet Jo. idẽ Uincen. ꝛ Hoff. Jnno. ꝛ Jo. an. specl̃ator. Percutiens clericũ incedentẽ sine habitu. si monitꝰ fuerit ꝛ habitũ nõ assũpserit nõ incidit in canonẽ. Si ãt nõ fuerit admonitꝰ. ꝛ ipm pcusserit. nõ ĩ actu belli ꝛ aggressure. tũc incidit. etiã si clericꝰ habitu depositio se alijs ĩmiscuerat. iz si ipm pcusserit in actu belli ꝛ aggressure tũc nõ incidit ꝑm Jnno. Hic tn putarẽ ꝓsiderandum ꝛ ponderandũ quis dedit causã bello ꝛ aggressure. Haz si clericꝰ iniuste cãm dederit. tũc indubitatũ est. q illi ꝺ ꝗs venit clericus. nõ incidũt ex capite defense ꝓmisse. vt in. c. Si vero. de sentẽ. excõ. ꝛ ceteri fauẽtes aggresso ẽt nõ incidũt. Itẽ si terti ꝺ tertiũ ꝛ clericꝰ temere se ĩmiscent habitu depositio. ꝛ tũc crederẽ pcutiẽtes in limibz aggressure nõ fore excõicatos. Et sic ĩtelligo opi. Jnno. ꝛ Jo. de lig. Percutiẽs ordinatũ nõ baptisatũ nõ incidit. q: nõ hz caracterẽ. Percutiẽs ordinatũ inuitũ cõactõe absoluta nõ incidit in canonẽ. q: talꝫ nõ recipit caracterẽ. ex ꝺe baptismo. Maiores. in glo. iz inuitũ coactione ꝓditionali. nisi postea ratificet exꝑsse vl tacite talez pcutiẽs. nõ incidit in canonẽ. Jo. de li. Detines clericum asportãtẽ res suas vel alienas apꝺ se ꝺpositas. per violentiã ꝛ auferẽs eo inuito. nõ incidit in canonẽ. li et auferẽs

Sine habitu

Inuite ordinatum

rat dū ē i aſportādo añq̄ ſe recipiat ad locū deſtīatū. Si āt h̄ faceret ex īteruallo poſtq̄ puenit ad locū deſtīnatum. ⁊ adeptus fuerit poſſeſſionem rerum illaruꝫ q̄ fecte incidit ſm Petrum de cēſura eccleſiaſtica.

Tertio notandum eſt. §. I.

q̄ in quibuſdā caſib. q̄uis nō actualiter injiciat q̄s manū violentā. incidit in canonē. ꝓpter q̄ſdā actus inuriosos ꝓſonales factas ꝑ tales. ſic cū q̄s ꝓcurat clericū ſubiūcientē ſe ꝓberib⁹ ei⁹. p emēda offenſe ꝓmiſſe. ō ſen. excō. ca. Cōtingit. Clericus ꝓ ſe ſubiūciēs verberib⁹. videtur etiā q̄ excōicat⁹ ſit. vt dic̄ Jo. an. in nouel. q̄ pticipat ī crimīe dānato. ex eo. c. Nup. ⁊ ſi ꝓcubine. Niſi dicas q̄ pticipium. alīs pticipatio in crimīe tūc iducit excōicatiōnē in pticipāte. q̄ pticipat cū excōicato. nō in illo actu tm̄ ꝓ quo ꝓncipal' excōicatōꝫ incurrit. ad h̄ ifra eod. Si ꝓcubine ibi poſt lārā ſniam. ⁊ decretal' nup. pōit etiam illū excōicatū rpe cōionis. Nec obſtat ſi dicas q̄ mandās vl' cooperās ꝓcuriēt ſit excōicatus. q̄ nō eſt exvi q̄ tic⁹ pū. ſz ex ꝓpio facto. q̄ etiā q̄s excōicat⁹ eſt nō phibēs. infra eo. Quāro. vel niſi dicas q̄ ſummittere nō ſit pticipare crimī. q̄ pbabil' credere poterat illū remiſſu rū. poſt tū ſolutio nō videt ſufficiēs vbi ictus iterāt. cuius ex pmo ictu ſit excōicat⁹. Nec Jo. an. Jtē Pau. in de. eos de ꝓſang. ⁊ affi. Et ſic vident dicere. q̄ nō ſit excōicatus pe. ꝓō. pu. dic̄ q̄ tal' clericus ſi ꝓmittit ſe ꝓcuti vna ꝓcuſſione tm̄. tūc nō ligat maiori. q̄ añq̄ ſequat leſio percutiēs nō eſt excōicatus. ⁊ ſic ſe ſubiūciēdo nō pticipat excōicato. ſz excōicando. Si aūt ſubiūcit ſe pl'ib⁹ ꝓcuſſionibus. tūc ligat maiori. q̄ pticipat excōicato. ⁊ in crimine Et iſta ꝓma ſolutio facit ad q̄ſtionē. quā facūt predicti doctores. de eo q̄ recipit cōionē a religioſo ſine lnīa eius a q̄ debet hr̄e vtrū. ſ. ſit excōicat⁹ ſic ⁊ ipe religioſus. remittit⁹ ad nota. circa iſtā decreta. ꝓtigit. Jtē reputat q̄ſi manus violēta. cū q̄s retinet clericū incarceratuꝫ vel in cuſtodia vel vinculatū. vt in. c. Nup. Jn. ludēs clericū violēter ne ab inimicis ipm̄ q̄rentib⁹ occidat. nō incidit in canonē. q̄ ſz aſſit violēta. nō tn̄ dolus. ſz ad ſalutē ipius fit. nō aūt ad iniuriā. hoc tenet Jnno. in. c. nuper. Duo em̄ requrunt ad hoc vt quis incidat in canonē illū. Si q̄s ſuadēte. xvij. q. vij. ſ. anum⁹ dolosus. ⁊ facit ꝓ petratio. vt ptz ex ipo textu. Et Jo. an. etiā tenet q̄ ī pena late ſnie nullus incidat p ſolā attēptatiōem. niſi perueniret ad act⁹ conſummatōꝫ. p. c. Perpetue. de elec. li. vi. Uñ vibrās gladiū vt ꝑcuteret clericū q̄ tn̄ non ꝑcuſſit q̄. ille ictū vitauit. ñ incidit ī canonē. Jo. ō lig. Si aliqui inimici cleri obſidēt ipm̄ in caſtro vel in domo. forte alicuius mulier⁹ claudāt ipm̄. ⁊ nō vt illū cuſtodiāt. ſed vt illi verecundiā faciāt. nō dicenk illū tenere in cuſtodiaꝫ vel carcerē. q̄ nec hoc intendūt. Jtē nec violentiā infert ꝓſone vel reb⁹ adherentib⁹. Nec ſunt ꝓba inno. neſcio tn̄ ſi p hec ꝓba intēdit Jnno. dicere hos nō fore excōicatos licet h̄ videat p verba illa nec violentiā rē. q̄ rēq̄rit canon. credo tn̄ in obſidente pōderandū. ꝓter q̄ fiat obſeſſio. ſ. an. ꝓter caſtrū habendum ⁊ non ꝓſonam violādā. ⁊ tunc credo q̄ non incideret. Si aūt fieret obſeſſio ſz an. ꝓter ꝓſonā. vt violēk. tūc incideret. De dicente vero domū mulieris ad verecundiā clerici deregendaꝫ. crederē ipm̄ includentē excōicatū. nā fit iniuria perſone clerici incluſi. Jo. de lig. Jtē reputat q̄ſi man⁹ violenta vt cū q̄s mādat capi vl' ꝓberari tales. ⁊ ſequit effect⁹. vt in. c. Perpendim⁹. Jtē ꝑcutere reputat clericū cū q̄s rā hz ꝑcuſſionē clerici facrā noīe ſuo. vt in. c. Cū q̄s. eod. ti. li. vi. Jtē ꝑcutere reputat clericū cū nō defendit clericū cū ledit ꝓſonalit⁹ ⁊ defendere p̄t ſine ſuo piculo. ex eo. quāre. Nota circa būc caſum varie ſūt opinio. Quidā em̄ vt Jo. ⁊ Ber. in glo. ſup. c. Quante. in glo. ⁊ p. di. q̄ iſtud ſz nō defendere clericos ab iniurijs ꝓſonalib⁹ cū fieri poſſit inducit excōicatōꝫ q̄ tū ad officiales. ad q̄rum officiū ꝑtinet eos defendere. xxiij. q. v. Ad miſtratores. xxiij. q. v. Forte. Dest. vero dic̄ in ſum. h̄ cē intelligē dū generaliter de q̄cūq̄ etiā ſi nō teneret ad h̄ ex officio dūmodo nudo verbo tm̄ phiberi poſſit. vt ſi diceret ulterius q̄ veller iniuriari. caueas tibi vel nō facias ⁊ ille abſtineret. arg. ad h̄ eē eo. Dilecto. li. vi. Idē videt ſentire Jo. de lig. ſup. c. Quāte. Jnno. vero rectius vtrūq̄ opi. ⁊ dicit q̄ ſi aliq̄s ꝓberaret in noīe meo. ⁊ ex negligētia nō phiberē ſine dolo. nō incideret in canonē. cū neceſſarius ſit phibere ſine dolo. ſec⁹ ſi ex ꝓpoſito nō phibeo. Jo. an. in nouel. in ſecto. c. Quāte. dic̄ q̄ Uin. Abb. ⁊ Oſtī. finaliter tenent. q̄ ſiue q̄s hēat verberantē in prāte ſiue nō. ſiue ille verberet noīe illius ſiue nō incidit in canonē q̄n ꝓphibere ⁊ nō phibet. dūmodo doloſe dimittat. alīs nō. Et addit vnū dictū multū notabile di. in būc em̄ vel alū canonē nullus incidit ſine dolo. ar. ff. de adul. l. penul. ff. de ſicca. l. i. Idē Iob. de lig. Spuēs in facie clerici ē excōicatus ſm Oſtī. ⁊ ledēs cū pede vel alia ꝓte corꝑis ſiue. ſ. aio iniuriādi q̄ tū ad vtrūq̄. Idē ſi effundāt aquā ſup eum. Dentes clericū q̄ veſtē vel frenū equi. ne clericus liberāt. cat. tenet Jnno. q̄ ſit excōicat⁹. in. d. c. nup. mouek. q̄ vt olak ꝓſona. ſz mediātib⁹ reb⁹ adherentib⁹ ꝓſone. Idē de auferentib⁹ res de manib⁹ clerici. ⁊ ſi auferat forte dēs vel poſſeſſor. ſz ꝓmodauerat clerico vſq̄ ad certū tp⁹ ⁊ bmōi. q̄ ante finitū vſum nō tz tolli. Decidēs equum cui inſidet clericus. vl' lacerās veſtes q̄s hīt indutas. dicit q̄dam q̄ ſit excōicat⁹. ſi h̄ fiat ad iniuriā clerici. Nā vidēk iniuria fieri ꝓſone. q̄ ſit veſtib⁹ quib⁹ idura eſt. et cū cui inſidet. ſecus ſi veſtes fuerit ſepare a ꝓſona ⁊ cū. alle gat. c. Contingit. de ſen. excō. Hāc opi. credo verā. ſz alij ꝓtiū dicāt. Nā lz canō ſit penalis. ꝓter q̄ videret eē re ſtringend⁹ nō ampliand⁹. eſt tn̄ fauorabilis attēto odio ne clericoꝝ cui indulgēt. ⁊ tō ampliand⁹. ex de regu. iuſt. Odia. Jo. de lig. Furantē cōtingit cū q̄ cinctus eſt clericus. vel veſtes quib⁹ eſt indutus eo tp⁹mēte. dic̄ Jnno. nō eſſe excōicatū. q̄ nullā infert violentiā ꝓſone que ſit ō mē nō ſentit. Jn h̄ caſu credrē ꝓtiū. ⁊ ego credo q̄ ſit ō mē te canonis q̄ q̄litercunq̄ q̄s ꝓringat ꝓſonā clerici iniurioſe. etiā incidat in canonē. vt no. Archi. in dicto. c. Jo. de lig. Fugiēs inimicos. ⁊ vt facili⁹ euaderet. ejiciens clericū de equo ⁊ ipm̄ aſcendēs vt fugiat. an ſit excōicatus. p. ⁊ ꝓtra p̄t argut. Credo tutⁿ tenendū ipm̄ eſſe excōmunicatū. Nā hic eſt iniectio ⁊ violēta. nec iure fit. q̄ inſurgūt ꝓba canonis ⁊ mēs. nec obſtat q̄ licitū ſit ſibi ſe defendere. h̄ verū eſt ſine leſione tertij. putarē tū in ſe poſitōe pnie ponderandā q̄litatē neceſſitatis. an inculpabilis. q̄ aliter euadere nō poterat. an commoditas. vt nota. cle. de hom. Jo. de lig. Hāc opinionē tenet Barth. ⁊ Tan. ſz Pe. de cenſuris eccleſiaſticis tenet ꝓtiuꝫ. ⁊ iter ceteras rōnes hāc induc̄t. q̄ norāda eſt etiā ſ. alijs caſib⁹. Dicit em̄. nō credo aliquē ſapientē dicturū ralez peccare mortal' r. q̄ neceſſe habebit dicere illū nō eſſe excōicatū. nā cū excōicatio ſit eterne mortis damnatio. ꝓ q̄. ij. Nemo. nō infligit niſi p mortali. Compellentes clericū vt exeat de fundo p metū vt ſibi aliquid det. vt Cōpellēs poſtea ipe ingrediat fundū dicat Jnno. nō eſſe excōicatū. q̄ nō fit manus iniectio in clericū. nec in res adherentes ei. q̄ credoverū ſi ſit metus verbalis. ſecus ſi realis al's p ꝓtractū ꝓſone etiā ſit violēta ꝓſa. Jo. ō lig. De illo vero q̄ perſequit clericū fugientē vt ꝑcutiat. ⁊ clericus ꝑiclitans cus ſine percuſſione cadit ⁊ ledit. dicit ō. q̄ nō credit q̄ incidat in canonē. ſecus ſi ipe clericus fugiēs q̄ſi coactus ꝓcipitat ſe in aquā vel in aliud piculuꝫ ſe ingerat vt euadat. quia tunc incidit. Quandoq̄ caſus in quibus injiciens manus violentas non eſt excommunicatus.

Subiūciens ſeverberibus

Incarcerans.

Cuſtodiens.

Non defendens.

Furans.

Dentēs.

Quarto notandum .§II.

cit. q̄ in quibusdā casibꝫ pcutiēs clericū vel religiosū nō incidit in canonē. z ꝫ iō. qz nō fit suadēte dyabolo vt dicē rex. decreti. vel qz nō est manꝰ violēta. Et bi. xv. casꝰ sūt Primꝰ ē cū ꝗs pcutit clericū incedentem in habitu laicali quē ignorat clericū. vt in. c. Si ꝑo. ij. eod ti. z ſm Inno. z Jo. an. etiā si occideret nō icideret in canonē. qz ad hoc reqrit dolꝰ vt ꝗs īcurrat. nā pbabilꝭ ignorātia excusat. si aūt pcutiēs vidit tonsurā. z tñ nō credit ipm clericū tūc icidit. vt no. glo. in pdicto. c. Et ꝫ verū ēnisi pbabilꝭ ignorātia excuset z expurgat ex more patrie. q̄ ꝺz attēdi. Nā alicubi laici tpe caloris deferūt rōsurā. Si āt ꝗs intenderet pcutere clericū. z pcutiat laicū. glo. in. c. Si ꝑo. tenet q̄ incidat. sed ꝺr̄iū videt. nā debz nō iudicare ſm q̄ ꝗs facere intēdit. sed ſm q̄ fit. z hāc ptē credo veram sed si intēdens pcutere clericū laicū errās in pſona. pcussit talū clericū. Allanꝰ dicē q̄ icidit. qz si iurare voluit .ff. de fur. l. vlti. Tan. tenet ꝺr̄iū p. c. Si ꝑo. credo opi. veriꝰ. Tan. mouetur. qz vt vēdicet sibi pena canonis. ꝺz p̄cedere psuasio dyabolica q̄ ꝫ ñ pcessit circa clericū. Jo. de lig. Secūs est. cū ꝗs pcutit clericū incedentē in habitu laicali. nec aliqd de clericatu ostendentē. tertio monitū nō correctū. vt in. c. Cōtingit. Idem in clerico q̄ cēptu habitu fert arma z tertio monitꝰ ñ corrigit. vt i. c. In audiētia. q̄nimo z si nō sit admonitꝰ z īmisceat se tyrānidi. vt in. c. Cū nō ab hoīe. eo. ti. Tertiꝰ ē in clerico gerēte admīstratōem rerū secularū. vt in. c. Sacerdotibus. ne clerici vel monachi. qō quidē indistincte sumit. q̄ nō est verū. ſz ꝑus reqrit monitio. vt in. c. In audientia. sic tenet Vincēn. Inno. z Hosti. z ꝫ verū est. nisi episcopus in synodo mādasset sub pena p̄uilegij clericalis illud. qz ꝫ haberet locū trine admonitōis. Job. de lig. Quartꝰ ē in eo q̄ tocose iniūcit manꝰ in clericos. vt in. c. i. eo. ti. Debet tñ pōderari q̄litas loci. z rō fallēdi. qz ī pena canonis reqrit psuasio diabolica quā excludit locus ipius q̄litate pōderata notatoꝝ. in. c. i. de pſump. Jo. ō lig. Quintꝰ in mgrō q̄ causa discipline pcutit scolares. ne clerici vel monachi. qō quidē indistincte sumitur. sic tenet Vincēn. Inno. z Hosti. z ꝫ verū est. nisi episcopus in synodo mādasset sub pena p̄uilegij clericalis illud. qz ꝫ haberet locū trine admonitōis. Job. de lig. Quartꝰ ē in eo q̄ tocose iniūcit manꝰ in clericos. vt in. c. i. eo. ti. Debet tñ pōderari q̄litas loci. z rō fallēdi. qz ī pena canonis reqrit psuasio diabolica quā excludit locus ipius q̄litate pōderata notatoꝝ. in. c. i. de pſump. Jo. ō lig. Quintꝰ in mgrō q̄ causa discipline pcutit scolares. c. i. eo. ti. debet. debet tñ pōderari modꝰ pcussionis. qz ē uis pmittit mgrō. in. c. cū voluntate. eo. ti. Et dicē vin. q̄ magister cū ita pcutiat ex quo causa correctiōis ꝫ fac. nō incidit ī canonē. Addit etiā q̄ si principalis magister p̄bibeat magistro vl̄ alij cui cōmittit aliqs pueros docē dos q̄ nō pcutiat. z tamē pcutit eos exīstēs clericos. ſz causa discipline. credit q̄ sic. pbibitꝰ nō incidit in canonē. cuius sit pcutiēs qz p hmōi pbitionē nō pōt ei auferre beneficiū iuris. qō est corrigere posse quos ꝗs docz mune inculpate tutele. in. c. si. vero. eo. ti. Rō fallēdi est. qz est inductū se defēdere iure naturali. Itē si quis a clerico ludēte secū grauiter pcussus. z ꝓpter ꝫ mot̄ sine deliberatiōe repcutit eū grauiter incōtinēti iratꝰ animo vindicādi nō factur̄ si deliberasset. Dicit frater B. q̄ nō pōt dici sine deliberatiōe fecisse. ex q̄ libidine vindicte fecit vnde incidit in canonē. Si aūt cēt tāta surreptio q̄ nec se vindicare nec iniuriare intēderet nō incidit. pe. de. cens. ecclē. idem dicūt quidā. quib⁹ magis assētit. Inno. sup. di. cta decre. cū ꝗs verberat vel ledit clericū ob tuitionē patris vl̄ matr̄ vl̄ vxoris vl̄ filie vl̄ familie sue vl̄ etiā extranei. qz sc̄z talis nō est excōicatus. nā z socij iniuria propulsanda est. xxiij. q. iij. nō inferenda. z. c. fortitudo. Alij dicūt q̄ ēvez de defēsione illaz pſonaz tm̄ ꝗs nobis fieri iniuria intelligit. sic sunt vxor filij z seruij hmōi. Inno. etiā dicit q̄ si ꝗs occideret clericū defendēdo aliū. ne clericꝰ. sc̄z illū occideret z nō incideret in canonē. ſz esset irregularis. p defensiōe aūt suaz rerū occidēdo nō vitaret excōicatiōem. Et dicit Jo. an. ī nouella sup̄ dicto .c. si vero.

Incedēs laicaliter.

Armatꝰ.

Adminiſtratoꝝ

Jocose

Discipliāndo

repugnāte

q̄ si clericus pcussit laicū nō intēdens plus pcutere cuz z ꝫ ꝓstat laico nō ꝺz pcutere clericū si ꝑo clericꝰ venit ad repcutiēdū laicū. vl̄ de ꝫ laicꝰ pbabilit dubitet. tūc licet laico pcutere clericū ad imminēte violētiā repellendam. Dicit etiā Jo. de lig. ī tractatu de bello pricl'ari. q̄ si laicꝰ p reb⁹ suis defendendis iniūciat manū in clericū. si al's nō posset vīvi repellere. z ꝫ facē cū moderamīe inculpate tutele q̄ credit nō esse excōicatū. allegat Inno. ꝫ dicentē. c. ij. de resti. spo. Mō enī ē ibi manꝰ violēta vt dicat canon si ꝗs suadēte. ſz violēte repulsoria. Idē dicē ē si iniciat manū in clericū sic violentiaz ꝓpulsando p reb⁹ ꝓpriis. s. q̄ talis nō est excōicatꝰ. nā licitū est obuiare erroni. vbi obuiare pt. al's ꝓsentire videt. di. lxxxiij. Error. Septimus in reperiente clericū in adulterio vl̄ stupro cū vxore vl̄ sorore. vl̄ filia. vt in. c. Si vero ꝑmo. cum ea etiam que putatur vxor. z nō est idem dicendū. z hoc tenet Vincē. z Hoff. in dicto. c. Noīe etiā vxoris intelligit sponsa de pñti. vt tenet glo. noīe vero mris. vtz intelligant ascendētes. z noīe filie descēdētes tenet glo. q̄ nō hoc casu. qz nō debēt extēdi lincē. Host. dicit ꝫ tutius. Jo. de lig. z ꝫ ſm Vincēn. nō solū ad coitū est restringendū. ſz ad amplexus z deosculatiōes. z qñ ꝗs ꝑparat se ad opꝰ carnis si tñ ñ in loco suspecto. sed in publico ꝫ faciat. sic fit qñ ꝗs ludendo. tūc verberās hmōi incideret ut canonē. Itez si p signa apertaz ꝓpinqua negocio. ꝓstat a clerico turpitudinē coitus ibi an expletū statū esse cū pdictis. verberās hmōi nō incideret. si ꝫ facit in ꝓncipio añi ꝗ diuertat ad alia. Nā postea verberās incideret. z hoc ītelligē de attinentib⁹ pdictis. Itē si clericus tāgit mulierē inuitam ꝓpter turpitudinē. si illa se defendēs cū moderamine inculpate tutele re eū pcutiat. nō incidit ī canonē ſm Vincēn. Octauus in eo q̄ autoritate sue plātis vel de mādato plati iniūcit manū in clericū. co. ti. Ex teno re. z. c. Uniuersitatis. z intelligas in plato corrigēte. non tñ modū excedēte. al's foret locus appellatōi. z puniret sic accedens. leuis enī correctio est pnussa. Si aūt prelatus mādat clericū verberari vel ad tormentū poni p laicū. vterq̄ est excōicatus. vt in. c. Uniuersitatis. z ꝫ nullꝰ talis clericus esset incorrigibilis siue qz nō bene pōt capi p clericū de mādato sui plati. Itez dicit archi. di. xlv. q̄ nō est tutū nec honestū monachū verberari p conuersum laicū. Nonꝰ in senioribus eccīe q̄ pueros corrigere pōt. vt in. c. Cū volūtate. eo. ti. hoc intelligit. modum nō excedendo. Decimus in dñis corrigentibus. cū corrigūt dñi subditos suos. extra eo. Cū volūtate. ibi dicit glo. q̄ dñs domus pōt corrigere clericos inferioz ordinū sine pena excōicationis. Quilibz enī familiā suā corrigere debet. xxiij. q. iij. Duo ista. Undecimus in ꝓpinquis. extra eo. Cū volūtate vbi dicit glo. q̄ nō solum pater sed etiā ꝓpinqui domesticos suos corrigere dñt. Cō emenda. ꝓpinquoz. l. vna. Duodecimꝰ in patribus corrigentibus filios. hoc ītelligo tūmodo nō sint ꝓstituti in sacris. Nā sacer ordo liberat a patria pātē z etiā seruili quo ad manuū iniectionē. liij. di. Et antiqs. z. c. Freqns. Si aūt talis pſone excedāt modū tenet glo. q̄ nō sunt excōicati. vt in. c. Cū volūtate. mouet. q̄ canon exigit dolū. sine q̄ violentia nō cōmittit. sed hec manus sunt cohibitiue. ſz modus excedat. ego tamē nō credo glo. verā. nā limitata correctio pmissa est patribus erga filios. z dominis erga seruos sic plātis erga subditos p supra allegata. Excessus ḡ inducit penā Jo. de lig. Pe. ō paru. tenet q̄ etiā in sacris existentē. pater pōt verberare cā correctionis. ꝑma opi. tutior. sed secūda rōnabilior. vt scilz possint pntes verberare etiā existētes in sacris causa correctionis. quā etiā tenet Pau. de pa. Decimustertius in eo q̄ iniūcit manus in clericū depositū traditur curie seculari. de iudi. c. Nō ab homīe. hic pūctꝰ sup̄ ē tactus

Senioꝝ.

Corrigēs

ꝓpinquus

Pater.

Depositū

Titulus Vicesimusquartus

Bigamus

Decimusquartus in eo q̄ iniecit manū in clericū se ad vitā p̄riam clericatui dantē. vt cū bigamia p̄trahit. di. lxxxiij. c. Quisqs. ꝛ nota. q̄ bigamus exutus est offi p̄ uilegio clericali. vt de bi. c. i. li. vi. ibi tñ dicit glo. Jo. an. q̄ hoc est verū de his q̄ sic in minoribꝫ p̄traxerūt. s. cum duabꝫ vel cū corrupta. secus si in sacris. qz tūc nō perdit p̄uilegiū clericale. Idem Archi. Guil. Bar. Jo. mo. Irez intrās religionē bigamus gaudet tali p̄uilegio. fm Jo.

Indelibe ratus.

an. in. q. mercuriali. Decimusquintꝰ. nota fm Rich. ordinis minoꝝ sup. iiij. sen. di. xviij. q̄ nō incurrit maior excōicatio. qñ alijs nō ex deliberatōe socij suū clericū le/ uiter impellit. cuius sit turbatus. mortale enī p̄cm nō p̄mittit nisi ex deliberatōe vel post temp⁹ hūane fragi/ litati sufficiēs ad deliberandū. cū factū est tale q̄ homo nō obstāre hūana fragilitate ꝛ infirmitate tenet de ne/ cessitate deliberare. vt p deliberatōez ab illo ope illicito retrahat. nullus añ excōmunicat a iure nisi p̄ter p̄cm mortale. cūenī iura p̄cipiant q̄ a iudice nō infligat nisi p̄ter p̄cm mortale. videt q̄ p̄dicta iuris non voluerit. excōicatio a iure incurreret nisi p̄ter mortale p̄cm. Se decimus casus in q̄b excōicat⁹ p̄ter iniectōem manuū violentā l̄ p̄sonas eccl̄asticas potest absolui circa papā.

Quinto notandum .§. iii

est q̄ in quibusdā casibꝫ ꝛ si inadat quis in canonē p̄ce pter iniectōem manuū violentā in p̄dictos. p̄t tñ absol ui circa sedem aplicam. Et primus est de piculo mortis vbi nota. q̄ intelligit tale piculū nō solū p̄ter infirmi/ tatē. sed etiā si sit in q̄cunq̄ piculo viciano morti. puta si timeat hostē vel p̄donem vel crudelitatē potētis. vel si nauigatur⁹ sit ꝛ p̄ loca insidiosa trāsiturus. ff. de dona. cau. mor. l. iij. ꝛ iiij. Idem Hosti. Et addit q̄ ipe est si ob sessus sit vel obsideat vbi iaciunt machine vel baliste. est tñ iniungendū ei q̄ si euaserit p̄ter se sedi aplice vl̄ ei q̄ possit eū absoluere mandatū eius sup̄ hꝫ receptur⁹ ex de sen. excom. c. Nobis. q̄. Et idē in casibus sequēti/ bus remoto sez impedimento. p̄terq̄ in puero. vt de sen. excom. de cetero. in fi. ꝛ. c. Ea noscit. in fi. ꝛ si cessante im pedimento nō se p̄nrant. incidūt in candē sniam excōi/ cationis. extra de sen. excō. Eos. li. vi. Sextꝰ casus est cū q̄s habet inimicitias capitales. vel alias iustas excu satōes p̄ter q̄ nō p̄t se sedi aplice p̄ntare. de sen. excō. de cetero. De ista excusatōe stabit arbitrio boni viri. ff. de ver. obli. l. Continuꝰ. §. cū ita. ex quo. q̄ sup̄ dixi.

Tertius in ostiarijs q̄ p̄fectu officij clericū nō grauiter lesit. de sen. excō. Si vero. Et nota q̄ si talis nō casu for/ tuitu sz ex deliberatōe percussit clericū grauiter. a papa debet absolui. ex de sen. excō. Si vero. idē de officiali.

Quartꝰ in officiali q̄ in arcēdo turbā nō ex proposito. sed nō sine culpa aliquē clericū percussit. vt in dicto. c. si p̄o Nō si clericꝰ armatꝰ venit ad bellandū ꝛ facit insultuz ꝛ is p̄tra quē venit ipm capit fm Jnno. si scienter hꝫ fac excōicatus est. sed ad papā nō mittit. si tñ hoc fit ad de fensionē. nō est excōicatus. dū tamē cessante causa ōfen/ sionis ipm libere abire p̄mittat. vt Hosti. dicit. si etiam officialis publicus talē capiat autoritate p̄pria q̄ alit nō poterat compesci ab iniuria alteri⁹. Nō est excōicatus imo merek. xviij. q. iij. Fortitudo. ꝛ. c. sequēti. Et hꝫ dico si p̄latus nō est ibi q̄ hꝫ faciat. ꝛ ipe cū a p̄lato ēcarus pōt restituat. alioqn̄ p̄tra. de sen. excō. vt fame. §. laici. Et no ta etiā p̄e. de pa. sup̄ dicto. c. Ut fame. q̄ nō solū iudici seculari licitū est capere clericū delinquentē ne fugiat. sz vt p̄nter eo. sed etiā leso cuicūq̄ alij. fm Jnno. qui etiam dicat. q̄ si laic⁹ habet clericū furentē quē hꝫ suspectū de furto. q̄ p̄t illū capere ꝛ ōtinere. Quintꝰ si sit mlier nec distingui debet. vtrū fortis vl̄ debilis. Et nota fm ꝓ. q̄ in prāte epi est mittere vel nō. qz nō distinguit circa cas

inter attrocē ꝛ nō attrocē iniuriā. Sextus si sit senect⁹ valitudinarius. Septimꝰ si sit mēbris destitut⁹. ira. i. q̄ ad sedē aplicam accedere nō possit tres casus p̄me dicti habent. ex de sen. excō. c. Mulieres. ꝛ. c. Ea noscit. ꝛ ca. cuius. Octauꝰ de infirmo q̄. s. p̄terū habet infirmi/ tatis impedimētū. vel etiā tpale. si timet q̄ accelleretur mors. ex de sen. excō. q̄ de his. Nonus in paupe quem oportet mēdicare. vt in dicto. c. q̄ de his. Et de his etiā q̄t tuor casibꝫ habes etiā infra. c. iij. Decimus si regularis ꝓberat regularē. de sen. excō. Monachi. ꝛ. c. Cū illorum. ꝛ etiā si peusisset seculare. de sen. excō. Religiosi. li. vi. Undecimus in his q̄ nō sūt sui iuris. sic filijfamilias. ꝛ serui de sen. excō. Mulieres. De filiofamilias ꝛ fuo no. q̄ intelligendū est q̄ nō dñt mitti qñ hꝫ esset in p̄dicti um patris vel dñi. nisi fuisset tā enormis excessus q̄ p pter vitandū scandalū essent ad sedem aplicam mittēd. de sen. excō. Relatū. Et intelligendū est de seruis. s. q̄ sunt seruilis ꝛditionis. nō de famulis futilibꝫ. hꝫ ꝛ hꝫ filijfamilias intelligit Jnno. si sunt ipuberes. als si sūt adulti. licet sint in patria p̄ate. mittendi sunt ad curiā. qz in hoc sui iuris sunt. q̄ possūt ire quo volūt. Duo decimus in puberc. de sen. excō. c. i. ꝛ hꝫ etiā si post pub tatē postulāt se absolui. vt co. ti. c. finali. Et nota si nō sunt ꝛ dolicapaces. nō incidēt. si sunt dolicapaces tunc incidūt. Si animo iniuriandi aut vindicādi p̄ueniunt. Sed postq̄ p̄ueneūt ad pubertatē. vt i. ff. vel. xvi. an no si adhuc tales sunt q̄ sine piculo ad sedē aliquam ire nō p̄nt. p̄ter imbecillitatē corp⁹ vel defectū discretōis nō p̄nt. p̄ter imbecillitatē corp⁹ vel defectū discretōis ab eo possunt absolui recepto iuramēto. q̄ impedimē to sublato se p̄sentabūt. vt nota. de sen. excō. c. fi. Dic pe. de pa. in. ij. sen. q̄ pueri ꝛ mulieres q̄ p̄babiliꝫ ignorant iura positiua. p̄cumentes clericū tactus esse clericū. ꝛ ne scientes p̄nā canonis. nec scire debēt. nō enī peccant qz nesciūt canonē. Si q̄s suadente ꝛ. nihilominꝰ qz cō tra legē nature facit. cū pena legis nature incurrerunt etiā penam legis p̄positiue. cuius excusabiliter ignorent.

Decimustertius de clericis q̄ cōmuniter viuūt ꝛ hꝫ eodē tecto dormiunt. ꝛ in eadez domo vesciunt. de vi. et bone. cleri. Qm̄. qd cōiter exponit. q̄m simul viuunt in aliquo collegio. Decimusquartꝰ in monialibꝫ. ō sen. excom. de monialibꝫ. Decimusquintus in hospitalarijs sancti Johannis hierosolymitani. ex de sen. excom. c. ca/ nonica. Ultimus casus est de inferentibꝫ clericis le/ uē iniuriā. extra eo. Peruenit. Et licq̄ dam dixerit hāc decretalē p̄trarie p̄uilegiū nō ius cōmune dicat Jo. an. in nouella sup̄ dicto. c. q̄ p̄suetudo que est optima legū interp̄es interp̄tat ius cōmune. q̄ iuste cōmune p̄tra/ ꝛ q̄ epi in leuibꝫ possint absoluere. ꝛ hꝫ credo. ꝛ ad p̄ria rum solutōem distinguo inter leuē mediocrē. ꝛ grauē si ue enormē offensam. vt in leui oēs indifferenter absoli/ uant. in mediocri certas p̄sonas p̄uilegiatas. vt ostiari os. officiales. ꝛ seruos clericos cōmuniter viuētes. ꝛ p fessos in enormibꝫ nullos. nisi in casibꝫ in quibꝫ papa nō potest adire. Nec Jo. an. Idem Jo. de lig. Et de enor mi iniuria exemplificat Jo. an. sup. c. Cū illorum. cōd. ca. dicēs. Enormis est si effodiat oculos. si vulnerek. si in theatro vel foro vel in p̄spectu iudicis p̄cutiat. mlrem for tius si in cimiterio vel tēmitorio vulnerek. als verbere tur. si quocūq̄ membro mutilek. si ad effusionē sanguis ins graue. ꝛ ex graui ictu p̄uenientē p̄cutiat. si in epm. abbatē. vel seculare clericū p religiosum man⁹ injiciatur si ex man⁹ iniectōe scandalū ouak. Jte si in horē siue ab batē vel locū tenentē man⁹ iniecerit. Et dic Hosti. idem intelligēdū. q̄tiēs inferior ꝛ subdit⁹ in superiorē man⁹ in jicit. ꝛ p hoc videt solui q̄stio de monacho. q̄ absente ab bate p̄cussit vicariū quē abbas dimiserat in clausto. ad lū tñ claustralē. Nec ibi. Pe. etiā de paru. sup̄ dicto. q̄ p̄s

dicta ponit ꝛ specialiter ꝙ si abbas se absentando loco sui dimittit aliquẽ vicariu inijcẽs manũ in cũ reputat enormẽ iniuriã ꝓmulsse. vt absolui nõ posset circa sedẽ aplicã. ꝛ in directorio iurĩ dr ꝙ pdicatores ꝛ minores i bmõi enormib iniurijs seu pcussionib incidẽtes vigo rẽ suoꝝ pulegioꝝ nõ pñt absolui a supioribꝫ ordinis sui Et in co.li. dr ꝙ idẽ est. i. enormis iniuria quicq; inferior in suũ supiorẽ manꝰ injecit. ꝛ Jo. de lig. sup dicto. c. Cũ illoꝝ dic. ꝙ cũ religiosus pcurit clericũ secularẽ. hodie pt absolui per epm in casu quo posset absoluere aliũ clericũ. eo. ti. Religioso. li. vi. dũ scz pcussura est leuis. Hostiensis dicat ꝙ iudiciũ de leui iniuria vel enormi est totũ epi arbitrio ꝓmittendũ. allegat extrauagantẽ plectis. ꝛ addit Caueat tñ sibi de arbitrio tẽperato. Qui ḡ per epos nõ pñt absolui vel ꝑ suos platos sedi aplice reseruantur. Sed verũ legati de latere iure legatois valeant quoslibet ꝙ bmõi absoluere sũt varie opi. ꝟ. in specu. tenet ꝙ nõ pñt absoluere ꝑ atroci. Et intelligit atrocẽ homicidium vel mutilatoem mẽbri nõ simplicẽ sanguinis effusionẽ. etiã cũ ossiũ fractione. idẽ Hostien. c. ꝙ translatoꝝ de offi. lega. Abbas tenet ꝙ quoslibet ꝛ ꝙ qlibet percussione. vt in. c. Ad eminentia. ꝛ. c. Ea noscit. eo. ti. Jo. an. ꝛ Jo. de lig. dicũt ꝙ hec opi. videt vera si ponderẽ textus ꝓstitutionũ. q̃ loquit̃ generaliter ꝛ etiã qr ꝓcessum legatis. ꝛ sic vt beneficiũ latissime interꝑtandũ. vt. l. si beneficio. ff. de ꝓsti. pan. etiã qr hoc est fauorabile animabus. ꝛ sic nõ est restringendũ. Stat ḡ regula. ꝙ per solũ summũ pontificẽ vel legatũ de latere absoluant tales. Qui legati de latere pape missi. dũ sunt extra terminos sue legatois dũmodo sunt i vita. tales absoluere possũt etiã si tales excõmunicati aliũde venãt. extra de offi. legatis. excõicatis. sed legati q̃ non mittunt de latere pape. dũ sunt extra terminos sue legatois neminẽ talẽ absoluere possunt. sed dũ sunt infra terminos prouincie sibi ꝓmisse pñt absoluere exantiũ existẽtes de puincia sibi cõmissa nõ aliunde venientes. Et fm Jo. an. dicunt legati de latere solũ cardinales. alij vndecũq; missi sunt. nõ dicunt de latere. Maiores etiã pniarij in curia ac mitiores pñt absoluere de enormi lesione facta in psonis clericoꝝ. etiã si mutilassent vl occidissent dũmodo nõ plates occiderit vl mutilauerint. pñt aũt b si sũt pñtes ipsi q̃ debẽt absolui. ꝛ ꝓsilio ꝑpus habito ꝓsensu cuz cardinali scz summo pniario. Et mitrimagis b põt ipe summꝰ penitentiarius nõ tñ occisores vel mutilatores platoꝝ pñt absoluere sine ꝓsensu pape. sic reperi in libello casuum ipoꝝ pniarioꝝ. Et hoc dico q̃tũ ad istud de pniarijs. Excõicant q̃ sctẽ romane eccie cardinales hostialr fuerint iſecuti vl ceperit vl fuerit socij. Lap'm scõm.

Si quis deinceps in

hoc sacrilegi genus irrepserit. ꝙ sancte romane ecclesie cardinales hostialiter fuerit insecutus vel pcusserit aut ceperit vl socꝰ fuerit faciẽtis vl fieri mãdauerit aut factũ habuit ratũ. aut ꝓsiliũ dederit vel fauorẽ. aut postea receptauerit vel defensauerit scienter cundẽ. sicut in crimine lese maiestatis reus ꝑpetuo sit infamis ze. ꝛ infra. Ex iſecutõne pdicta sicut ex iniectõe manuũ violenta ipo facto sniaz excõicatois q̃s incurrat tã ipe iſecutor q̃s alij supdicti tãti mali ptices nec ab alio q̃ a romano põtifice pñt bñficiũ absolutois obtinere nisi in articulo mortis. Bonifa. ex. de pe. c. Felicis li. vi. ꝛ infra. Si ꝓnceps. senatoꝝ. ꝙsul. prãs. vel aliud dñs siue rector ꝓtra psumptores pdictos pñtis ꝓstitutois tenorẽ nõ fecerit obseruari. tã ipe q̃s officiales ei⁹ ifra mẽsem postq̃ res ad eoꝝ noticiã venerit. eoipo sniam excõmunicatois incurrãt. Bonifa. vbi spra. Insecut⁹. dr ꝙ insecutõe b. specialiter statuit hec pena. Job. Hostiliter. i. sicẽ hostis. ꝛ inimicus capitalis vl publice et maifeste. sic etiã sumit. xi. q. iij. quicũq;. Archi. Percussit b de illo intelligo q̃ nõ in iste, fecit. puta se. no defendẽdo. tũc enĩ cessaret pa. qz vi vi repellere licet cuilibet. Jn. an. Ceperit. capere b intelligo cũ effectu. vñ si nõ capiat. ſz fiat ei insultꝰ ad domũ. vt ei fiat iniuria. vel oblidẽt cũ in domo vel cast. o. nõ vt euz ibi custodiãt ſz vt inferãt ei verecũdiã. nõ enĩ do tũc habere locũ qõ hic dicẽ fm id qõ nota. ꝙ Jnno. in. c. Nup. de sen. excõ. Ratũ habuit. hoc intelligo cũ ei⁹ ꝓcẽplatoe vel noie sit factũ. vt ifra de reg. iu. Ratũ. Jo. an. Archi. Fauorẽ. nõ nudũ vel simplicẽ. Et nudũ ꝓsiliũ vel simplex fauor intelligit ille q̃ ad maleficiũ faciendũ nihil adiuat. Jo. an. Et tales hãc sniam nõ incurrũt. vt dicit i textu ipius ꝓstitutois. Receptauerit. Pari enim pena sunt puniẽdi receptatores. sine q̃b latere diu nõ possũt delinq̃ntes. ff. de recep. le. i. nisi cẽnt ꝓsanguinei vel affines. ff. eo. li. ij. Jo. an. Nota etiã ꝙ sic delinq̃ntes incurrunt ꝛ alias penas mitras tpales. ꝛ nõ solũ ipi ꝛ filij ꝛ nepotes eoꝝ quas potes videre in textu. Dic enĩ Archiẽ. ꝙ q̃tũ ad ifamia ꝛ bonoꝝ ꝓfiscatoem effectualem ꝛ penã corpalẽ infligẽdã necessaria est sniã saltẽ generalis vt. s. pnunciet cũ criminosũ eẽ crimĩe lese maiestatis. als q̃uis dñm bonoꝝ suoꝝ ipo iure vel ipo facto etiã ꝑpus amittat ex die ꝓmissi crimis. nõ tñ ei auferent. nec fiet executio ablationis bonoꝝ suoꝝ vel alteri⁹ pene. nisi post sententiã saltẽ generalẽ. Postq̃ res ad noticiã deuenit. pt hoc tripliciter itelligi. Uno mõ sic. q̃ si velit dicere ꝙ si aliqs accusator existat. dẽat ad istãtia bis cãe crimialis. exq̃ fuit ꝓcestata ifra spaciũ mensis ꝙ sniam termiari ꝛ execũtioc mãdari. alioq̃n isti incurrũt penas ipositas. ꝛ b inserras. Scõo mõ pt intelligi qõ dic de noticia ꝛ absq; accusatore aliq̃ denũciauit sibi ꝙ tale facin⁹ ꝑpetratũ fuit ꝛ b siue aliqs de officialib suis b nũciauerit ipi iudici siue q̃cunq; alius q̃uis ꝑpatus. Debuit ḡ iudex istarim vt audiuit talẽ nũciatõe recepta ꝓcedere ad inq̃sitionẽ ꝛ testiũ receptõem ex vicino. in quo tale facin⁹ dicebat perpetratũ quos testes iudicabit sibi denũciãs. ꝛ si nõ oĩs tñ alios. ꝛ si iudex neglexerit ꝙ nõ inq̃sierit ꝛ ꝟitatẽ nõ inuestigauerit ꝛ sniam ꝓdenatoriã nõ tulerit. ꝛ execut⁹ eã nõ fuerit a tpe nũciatois pdicte sibi facte ꝛ mẽsis lapsus fuit. ita ꝙ oĩa pdicta expeditã nõ fuerint isti pene subijcit b ipositi ꝛ inserte. tã ipe q̃s ei⁹ officiales. b tñ intelligẽ. nã q̃n res ignorat debet plen⁹ ad noticiã iudicẽ aduenire. ꝛ tũc diuina ꝛ bũana lex ꝛsoluat. ꝛ fm ꝙ ibi ꝓstitutũ est remota acceptõe psonaꝝ diffinitiua snia ꝑ ferat. xi. q. iij. sumopere. Tertio mõ pt itelligi qõ b dr ꝑ noticiã ꝑ famã. vt iste mẽsis incipiat currere ex die. ex qua ista fama auribus iudicis inotuit. q̃uis nõ sit. tũc statim dr iudex ꝓcedẽ ex officio suo ad iq̃sitõem. hec archi. Et i bis põit ples obstãtias ad pdicta ꝛ eas soluit ꝛ ibi mitra

Cõtra bãniẽtes epos ꝛ ad b coopantes. Ca. ij. Dicit.

Si quis suadente dia

bolo in b sacrilegũ genus prouerit. ꝙ quẽuis iniurioſe pontificem vel temere percusserit. ac ceperit seu bannierit vel hoc mandauerit fieri aut facta ab alijs rata habuerit vel socius in bis fuerit faciẽtis. aut consilium in bis dederit aut fauorem seu scienter defensauerit eundem in illis casibus de predictis in quibus excommunicationẽ per tã editos canones non subirer sit hmõi nostre ꝓstitutionis auctoritate anathematis mucrone percussus. ac nõ ẽat nisi ꝑ summũ põtificẽ. ꝓterq̃ in mortis articulo absolui. ꝛ infra. Prãs vero ꝓsiliarij baliui scabini aduocati rectores ꝓsules et officiales ciuitatis q̃ in epm suũ ꝓmiserint aliquid ꝓmissorum quocunq; noĩne censeant in ꝓmissis culpabiles

ſ. c. i. §. f. ib cuitodiens.

Expõlt. c.

existentes. Nec excōicatōis sñie a qua nisi vt ꝑmittit valeat absolutōis beneficiū obtinere sint subiecti. Demēs extra de pe. Si ꝙs in cle. Diabolo. ꝙ si nō ficret ꝙsatio one diabolica. puta i ignorāter. nō esset locus penis if. a scriptis. de sen. excō. Si vero paulus. Quēuis potificē Illis ḡ ꝙ renunciauerūt loco nō ordini videt includere ꝙ ad excōmunicatōem incurrendā. Jo. an. Idē Paulus ḡtū ad electos nō ꝛsecratos. Temere ille igit ꝙ peteret se defendendo. nō ligat his penis. Jo. an. Bannauerit. Nota ꝙ plus habet ista decre. ḡ illa felicis. co. ti. li. vi. i eo ꝙ punit bannientē. qđ illa nō facit. Jo. an. z istud bānire, pcedit de ꝛsuetudine ciuitatū. Un periculū qđ imminet bānitis est diuersū ꝑm varietatē bannoꝝ. qbusdam cñ si capiant imminet mort̄, piculū qbusdā solutionis pecunie. z quidā ꝑnā ipunc offendi. Pau. Mādauerit. hic videt solū mandatū punire. etiā si mādatū nō sequat effectū. sed satis durū est ꝫ tenere. ꝛō posset exponi ifra. vt sez pcussiones captōes vel bāna sint facta. vt sic requiratur factum perfectum. Pau. idem Jo. an. Ratione oportet ḡ ꝙ hec facta sint ei⁹ ꝛpleplatione. alꝫs ratum hr̄e posset. de regu. iu. li. vi. Ratū. Jo. an. Idem Paul⁹ z Archi. in. c. felicis. co. ti. li. vi. in quodā sñi. Socius. ꝫ stricte puto sumi socius ꝙ agēte q aliqđ cooperat ad actū pcussionis captionis vel banni. Et licet in delinquēdo sint plures socij qñq; quoꝝ nullus est ꝓncipalior. et tales includūt sub agētib⁹. de quib⁹ ꝑmisit. qñq; tñ vn⁹ est ꝓncipalis z alter cooperās. z sic sumit hic socius. qđ patet. qz de faciente ꝑmiserat. Jo. an. Consilū fraudulentū nō nudū. z ꝛ nudū qđ nihil adūat ad peccādū vt no. in. c. Nup. de sen. excō. in. ij. glo. Consilū aūt ꝑsta tur suadēdo. rogādo. z implēdo. instruēdo. vel vtilitatē inde secuturā ēndendo. vt no. Inno. de homi. c. Eđ audientiā. De nudo vero ꝛsilio ꝫ nō prouidet. Pau. Fauorē. Sciēdū. ꝙ est simplex fauor q nil adūcit ad peccandum. de tali vero videt hic intelligendū. z qz ifra hic dicit in his sez pcussione captōe vel banno. ꝓz ꝙ fauēs huic Jđē. ꝫ. c. delinquēti post delictū ꝓter defensorē. de q sequit nō incurrit hāc penā. ꝫ in materia hereticoꝝ latius recipiuntur fautores. vt habes ifra. Jo. an. Defensauerit. putoꝙ etiā defensorē post maleficiū punire intēdit. Est ḡ quidā defensor. i. auctoritatoꝛ delicti. z talis ḡ⁹ punit q; agens. xi. q. iij. Qui ꝛsentit. Et ali⁹ defensor. q etiā post delictū defendit. puta impediēdo ne delinq̄nt ad manꝫ iudicis deueniat examinādus vel puniēdus. xxvij. q. i. Si custos. vel impediendo ne fiat execution. ꝫ etiā intēdit includere. z ꝓbat eo. ti. Felicis. li. vi. Nō puto ꝙ ts q̄ talem defenderet ne ledat a ꝙarto. nedū. tertio. ꝫ ūlo offenso. puta cpo vel eius ꝛsanguineis vindicare volentibus indudat hac pena. De ullo q defendit i iudicio pavocinādo. vide ꝙ dixi post Nosti. de cle. ex. j ꝛposuit. sup verbo fautorē. Paul⁹ aūt ꝫ sequit z declarat ꝙ dictū ꝛcōem. qz sez aut aduocat⁹ vel ꝙcurator talis defendit iuste. qz sez putat eū inculpabilē iura ꝙ eo allegādo z ēndendo eū innocentē. z sic nō ligat aliq pena etiā si postea appareat eū culpabilē. ratio est. qz in talib⁹ iusta defensio reseruat. de excep. Cum inter. aut ꝛtra iusticiā aut ꝛsciam defendit. z sic ligat hac pena debere si adūsus. Tales ei ōfensores appellāt. xxiij. q. i. ō ꝑnā. pau.

Excommunicat quicunq; semel in heresim dānatam labitur. Capitulum. Quartum

Quicunq; semel in heresim damnatā labit eius damnatiōe seipm̄ inuoluit. Eclasius papa. xxiij. q. i. c. i. Et glo. ſmaria ꝛ ez siue veterē siue nouā sequat heresim excōicat⁹ est. licet sit occult⁹. Nota ꝙ occultus hic intelligēd⁹ est respectu plurū z nō respectu actus exteriorꝭ. Nam ſm Pe. de ꝓpatu. in. iij. ꝙ solo actu interiori. q tñ solo bō ē ꝓfectus hereticꝰ. nō incurrit excōicatio. sed si aliq̄ actu exteriori mālitiat ꝛlicū ſuū ḡtūcūq; occultū. cūc incurrit. Uniuersos q de sacris aliter sentire aut docere nō meꝫtuūt. quā sacrosancta romana eccla pdicaret z obseruat z ḡneraliter quoscūq; eadē romana eccla vel singuli ei⁹ piscopi ꝙ dyoceses suas cū ꝛsilio clericoꝝ vl̄ vicinoꝝ bo sede vacāte cū ꝛsilio si oportuit episcopoꝝ vicinoꝝ hereticos iudicauerint vinculo ꝓpetui anathematis innodamus. Lucius. iij. in c. Eđ abolendā. de here. Dicit in quadā glo. sup verbo iudicauerint. i. in heresim tā damnatā z indubitatā. incidisse. alꝫs ei si de articlis fidei dubitauit ordinē. z dubiū sit. qđ bene vl̄ male diceret solis romana eccīa hz determinare. xxiij. q. i. Quoniēs. Et dicit Pe. de ancha. nota. cpm cum ꝛsilio clericoꝝ posse ꝺ hereſi cognoscere z punire. ergo episcopi vbi etiā de fide agit sunt ordinarij. z de officio tenent inḡrere. j. eod. ex comunicamus. Du bita tñ fides nō possunt declarare. ſ reseruāda sunt pape. z qz causa hereſis est ardua pater ꝙ in sñia proferenda epūs requirit ꝛsiliū capituli. ſ consensū nō expectet. de his q fi. a pla. Nouit. Nodie non pōt episcopus ferre sñiam in causa hereſis sine inquisitore hereticē prauitatis. infra. eo. clemen. i. Nota ꝙ ꝓut legū exemptionis nō exemit exemptū a iurisdictoe diocesani ꝛmittentē crimē hereſis. Pe. de ancha. Dubitaūt an quicūq; tenet vbicūq; ꝛtra articulos parti⁹ dā natos sit excōicatus. z videt ꝙ sic. z si nō sententia epi. q̄ nō ligat nō subditos nec extra territoriū. saltē sententia huius decretalis. Eđ abolendā. que dicit. Uinculo peꝓtui anathematis obligam⁹ omnes siqui per singulos episcopos tāq; hereticis sunt dānati. Dicendum ꝙ epūs nō intendit oēs articulos dānare sicut hereticos. ſ sicut dubios z periculosos. tū. qz multi catholici eos tenēt. tum qz nō excōmunicauerūt ſ denunciauerūt excōmunicatos. tum qz nō solum dogmatizantes. sed etiā aliter credentes essent excōicati. tum quia ad solū papā pertinet determinare generaliter quid est hereticū z quid catholicū. Nō est ergo excōicatus a iure qui tenet illud. qđ vna eccīa ꝑticularis iudicat esse hereticū. ſ qui sit miter adhereat ei qđ eccīa vniuersal vel romana diffiniuit esse hereticū. ad quā ꝑtiner hoc. qz ḡtūdū adhereat bono fidei eccīe romane. quecūq; alia eccīa teneat oppositū nunq; est hereticus. de sum. tri. c. Damnamus. i fine. qz illa nō potest errare sed omnis alia sic. sicut rota ecclesia grecoꝝ. Un determinās ꝛtra tales articulos nō incurrit sñiam iuris. Si vero queratur vtrū sententiā episcopi incurrit ꝛtra eius ꝓhibitōem faciens. certū est ꝙ sic. si est subditus in loco subdito. z idē est si exemptus i loco exempto. z multomagis si nō exemptus i loco exempto. qz in talib⁹ q̄ sūt fidei nō prodest exemptio Si aūt sit nō subditus iuri cōmuni vel subditus in loco extra territoriū. nō incurrit. Si vero extraneus in loco dyocesis. aut est talis q nō sortitur foꝝ. ratione delicti. sicut forte archiepiscopus. z sic nō iucidit. aut talis q sortit. z tunc si est de articulis per ecclesiā romanā damnatis. tunc incidit. Si aūt nō est de illis nō incidit. qz ñ peccat ꝓ inobedientiā. qz tunc non est subdit⁹. Et nota ꝙ ex corpe iuris nō videt hr̄i. ꝙ absolutōem ab excōicatione ꝓpter heresim ꝛtractā papa sibi reseruauerit ex q̄ argui posset ꝙ ab epīs possent absolui. ꝙ. c. Nup. de sen. excom. sed ꝙ pcessum pape. q̄ fit annuatim in curia sibi reseruat eoꝝ absolutōem. vt patebit infra in ipso pcessu. Quot modis dicatur quis hereticus. z quis ꝓprie sit hereticus. z quot sint hereses iam confictę. z q modis puniantur z qualiter z quando ad misericordiā recipiantur. vide in secunda parte. ci. xij. c. de hereti.

Excōmunicatio ꝛ fautores z receptatores hereticoꝝ.

Ca. 5. De excommunicatione

Excõmunicamus oẽs. §. 1

hereticos ⁊ fautores ⁊ receptatores ⁊ defensores eorum. Donorius. iij. de sen. excom. Nouerit. Dicit Pe. de pal. in. iij. q. credentes hereticoꝝ sũt qui licet nulli hereti exp̃esse adhereant credũt tñ hereticos esse bones hoies ⁊ habere bonã fidẽ sicut sunt apud nos simplices. nõ habentes explicitã heresim. sicut quidã hereticalis captus cũ vno hereti perfecto interrogat⁹ dicebat. Volo mo ri in fide dñi. Guilhelmi Ian. Sic enĩ vocabãt ille pfecus hereticus. ista erat credẽs ꝓprie. Defensores aũt sũt qui ꝓsonam defendũt. vt aduocati pstando patrocinũ vel rabelliones faciẽdo instrumẽta vel iurãtes al's iuuãtes in causa. q aũt nõ ꝓsonã sz heresim defendit heresiarcha est. Receptatores sũt q in domo vel terra sua cos recipiũt. semel vel pluries publice vel priuate. Fautores sunt q aliqñ fauent facto mittendo alimoniam ⁊ hmõi. aliqñ verbo. vt dicẽdo. Isti sũt boni hoies. iniustus est agere cõtra eos. ⁊ inq̃sitores imponũt eis maligne con ficta. Itẽ ꝓmissione qñ qui potestate fungit in capitẽdo ⁊ al's nõ fauent inq̃sitoribꝫ sicut dñt. Oẽs isti sunt excõmunicati ipo facto sicut hereti. q intelligendum est dũ tñ vitiũ suũ aliq̃ actu prodeat exterior publice l' occulte. Itẽ qui in prãte exns omittit facere qõ dz. licz nihil exteri⁹ agat incurrit. q ad idẽ iudiciũ pinet habit⁹ ⁊ puatio. Nec ille. di. xiij. Quomodo exponantur dicta vocabula. scilicet fautores. receptatores. vide in. c. sequẽti.

Excõicatio cõtra sepelientes hereticos receptatores vel fautores eoꝝ. Lap̃m Quintum.

Quicunq; hereticos

credentes receptatores. vel fautores eoꝝ scienter ꝓsumpserit ecclastice tradere sepulture vsq; ad satisfactoꝝ idoneã. excõicatois lnĩa se nouerit subiacere. nec absolutois beneficiũ mereant nisi ꝓpꝛijs manibꝫ extra mulent publice ⁊ ꝓfiant huiusmodi corpa dãnatoꝝ. Exponit ⁊ locus ille ꝑpetuo carcat sepultura. de here. li. vi. Qui cunq; laici vel clerici cũ vniuersit'r dicat. qui cũq; ⁊ ira nullũ excipiat. Credentes. illi dicũtur credẽtes hereticorũ. qui ore ꝓprio dicũt se credere erroꝛibꝫ eoꝝ. de pe. dist. i. Fieri pot. ⁊ hoc indubitatũ est. ⁊ pbatõne nõ indiget. Itẽ q adorauerint ⁊ reuerentiã suo mõ exhibuerit cum idolatrãm vel communionẽ ab hereticis acceperit vel simulis ꝑpetrant. q ad ritũ eoꝝ pertinẽt credẽtes merito ꝓnt dici factis quibus errorẽ exprimit. vt posui exẽpla. Itẽ q sermones ⁊ pdicatões eoꝝ audierint. si sel' tm audierint. ⁊ nunq̃ amplius redierint. nõ dñt iudicari hereticoꝝ credẽtes. nec enĩ videt approbasse qñ postea virarent. arg. efficax ad ff. i. q. i. Cõstat. Itẽ si quis eos visitauit alimoniã dedit. ducatũ ꝓstitit vel filia fecit. in qbꝰ nil de ritu eoꝝ ostendit. nõ credo q possint credẽtes iudicari. Mã hec fiũt qñq; interuentu pecunie. secus si pus erãt lapsi. ⁊ postea ista facerẽt. de here. li. vi. Accusat⁹ oẽs tñ pdictos quos dixi nõ debere iudicari credentes fateor suspitõe maxia nõ carere. ⁊ tõ posse eis idici purgatõem canonicã iuxta canõicas sanctões. Itẽ q libros hereticoꝝ suscipiũt. si statĩ eos destruxerit incẽdio l' alio mõ inoꝛios iudicãdo crede. l. destruẽtes. v. q. i. c. i. al's si suꝑpecti sũt ⁊ nõ destruũt ẽ eis iudicẽda purgatio canonica. Archi. Receptatores glo. archi. illi dicũt tales q suẽter recipiũt. ⁊ si nõ frequẽnter. ar. efficax de penis. felicis. li. vi. Mã verbũ frequẽtatiuũ in iure ꝓ simplici ponit. vt receptare ꝓ recipe. Noꝛ aũt q scienter recepãt. quidã sũt in culpa. quidã nõ. Hic notandũ. sane videt q iura ciuila vident illũ intelligere esse receptatorem. qui latẽter recipit ⁊ celat ⁊ ꝓseruat. vt manus iniectis cuadat. vt innuit. ff. de recep. l. i. Defensoꝛ glo. Archi. Si defenderit qs errorẽ ipm. dãnabiliorẽ eo q̃ errat. ⁊ nõ solũ hereticus. sed etiã heresiarcha dz. xxiij. q. iij. Qui aliqꝝ. Si vero defenderit persona resistes viribus vel potẽtia ne ad manus iudicis veniat puniẽdus vel examinand⁹. por ꝓtra hmõi defensores ꝓcedi ad excõmunicatõem. ⁊ pro hmõi ꝓsumptione posset ei indici purgatio canonica. Fautores glo. Archi. qui publica potestate funguñ. vt ꝓlati ⁊ principes ex sola omissione possunt dici fautores. puta si ab ecclesia ꝓdemnatos no fugant ⁊ puniũt sic debẽt. xxiij. q. iij. Qui potest. Puuare vero ꝓsone in hoc casu si nõ capiunt. si ꝓtereũtes nõ detinent. fautores dici non possunt. Nam ꝓperuenit ad eos qui potestate funguñ. Et hoc verum nisi fuerint puate ꝓsone tales q̃ iuramẽto se astrinxerit. Si enĩ iurauerunt indicare ⁊ celant. nõ nego eos fautores. Item si quis excusat hereticũ nõ ex lingue lubrico nec ꝓtocũ. sed in cõuenticulis vel inter laicos. sicut multi sepe dicẽtes. Isti nõ sunt tales quales dicunt. nec negãt ista vel illa. vel forte quia aduocati sunt aliqui ⁊ defendendo eos excusant eoꝝ processus possunt dici fautoꝛes. ꝓsideratõe habita ꝓsonaꝝ loci ⁊ temporꝝ. Itẽ si qs facto foueat ꝓbatõe nõ eger. puta in eo q̃ tali alimoniã ꝓstat ⁊ ꝓcurat qm liberat. qui ea ꝓ q̃ liberat submistrat ⁊ si q̃ sunt silia. Itẽ in eo q ꝓcibꝫ liberat. xxiij. q. vi. c. i. Sciẽter g̃ si hoc nesciebat ipe tumulãs nõ ligat hec pena. qz facti ignorãtia vnũquẽq; excusat. Ecclastice sepulture vult dicere ista. q̃ talia cadauera nõ dñt i cimiterio ecclastico tumulari nec alubi ad modũ xp̃ianoꝝ sed foras iactari ab ecclastica sepultura in signũ ꝓpetue dãnatõis. Archi. Propꝛijs manibꝫ. g̃ nõ alienis. Imponunt pdictis ⁊ alie pene. quas pores videre i textu.

Excõmunicatio ꝓtra rectores impedientes vel nõ iuuantes eos ⁊ inq̃sitores in inq̃sitione hereticoꝝ ⁊ fautorum ⁊ receptatorum. Lap̃m sextum.

Ut inquisitiõis negocium

ꝓtra hereticã prauitatẽ ad dei gliam et augmentũ fidei nostris tpibus ꝓsperet ⁊ in q̃ ꝓstitutõe sunt plures constitute excõmunicatões. Ꝓtio oẽs potestates dñi tpales ⁊ rectores quibuscũq; dignitatibꝫ vel officijs ⁊ nois censeank. ⁊ eoꝝ officiales ⁊ baliui q̃ diecesanis vel epis vel inquisitoribꝫ hereticæ prauitatis nõ obediũt in hereticoꝝ credentiũ vel defensorum. receptatoꝝ. fautoꝝ inuestigatõe captione ⁊ custodia diligenti. cum ab eis fuerint requisiti sũt excõicati. Scõo omnes pdicti rectores si pdictas ꝓsonas pestiferas nõ duxerint vel duci fecerint si mora postq̃ fuerit requisita in ptãte seu carcere epoꝝ inq̃sitoꝝ. vel ad locũ aliũ aliquẽ de q̃ ipi vel alicq̃ ex ipis mãdauerit infra corũ dñoꝝ vel rectoꝝ districtuꝝ. vbi ꝓ viros catholicos a pfatis epis vel inq̃sitoribꝫ. vel eorũdũ aliqs deputatos sub arta ⁊ diligẽti custodia teneãt. do nec eoꝝ negocium per iudiciũ ecclesie terminẽk sunt excõmunicati. Tertio oẽs supradicti rectores ⁊ eoꝝ officiales ⁊ nuncij. si ꝺ heresi ab epis l' inq̃sitoribꝫ ⁊ pdenatos ⁊ eoꝝ brachio derelictos nõ statim ceperint ⁊ indelate animaduersione debita puniẽdos nõ obstantibꝫ appellatõibꝫ quibuscũq; pdictoꝝ sunt excõicati. Quarto omnes supradicti rectores ⁊ officiales. si captos ꝓ crimine heresis absq; dicto rũ epoꝝ seu inquisitoꝝ aut saltẽ alteri⁹ eoꝝ licentia vel mandato a captione vel carcere liberauerint. sunt excõicati. Quinto oẽs supradicti ipoꝝq; officiales. si de crimine heresis cũ mere sit ecclesiasticũ cognouerint q̃quomodo. vel iudicauerint sunt excommunicati. Sexto omnes supradicti si executionem ꝓ huiusmodi criminũ a diocesanis vel inquisitore iniunctam prompte ꝓ ut ad suum spectat officiũ facere detractauerint vl' diocesis

vel inq̃sitoris iudiciũ. sniam seu ꝓcessum directe vel indirecte impedire ꝓsumant. sũt excõicati. Septio oẽs supdicti. q̃ sciẽter in ꝓdictis vl̃ aliq̃ predictoꝝ ꝯ inq̃sitoris officiũ dederit. auxiliũ. ꝓsiliũ. vel fauorem. sũt excõicati oẽs ꝓdicti. si sniam excõicatõis in quã incurrissent oĩno p annũ sustinuerint. extũc velut hereticꝰ ꝓdemnant Nec oĩa in ꝓdicta ꝓstituõe q̃ incipit. vt inq̃sitõis. ex ō here. li. vi. vt inq̃sitõis. vbi hereticꝰ dicunt admixti fidelibus. de b̃ faciẽda est inq̃sitio vt a fidelib⁹ discernãtur. z inuenti corrigant. Archi. Puniẽdos. q̃ si inq̃sitoꝝ ordinarij discordãt in mãdato. q̃ vn⁹ mãdat puniri p se ꝓdemnatũ. alter mãdat relaxari p se absolutũ satis videtur supsedendũ donec ꝓsulat papa. s. c. proximo. Joh. an. Canon est sniẽ late. z q̃ nõ reseruat absolutio pape ordinarij poterit absoluere. s. de sen. excõ. Nup. Jo. an.

Excõicatio ꝯ inq̃sitores male z ꝯ ꝓsciaz exercẽtes tale officiũ ꝯ q̃sdã. z pape refuat absolutio. Capl'm. vij.

Inquisitores z alij ad

dicti officij executõem ꝓstituti. si odij gratie. amoris. lucri vl̃ ꝰmodi t̃palis obtẽtu ꝯ iusti/ciã z ꝓsciam suaz omiserũt ꝯ quẽq̃ procedere. vt fuerit procedendũ sup hmõi prauitate. s. hereticã. aut obtẽtu eode̅ prauitatẽ ipam. aut impedimentũ officij. si alicui ponẽdo cũ sup b̃ ꝓsumpserit q̃ quo mõ vexare. ꝓter alias penas excõicatois sniam eoipo incurrãt. a q̃ nisi p romanũ pontificẽ nequeãt ꝓterq̃ in mortis articulo z tũc satisfactõe ꝓmissa absolui. nullo in hac pte ꝓuilegio suffragãte. Clemẽs in. c. Multoꝝ. de here. in clemẽ. Obtentu vbi q̃ nõ ꝓter alterũ ꝓdictoꝝ. vel forte tũc ꝓter vitãdũ scandalũ b̃ admitterẽt nõ est locꝰ pene. Jo. an. Et ꝯ ꝓsciam. Nota q̃ copulat ꝯ iusticiã z ꝓsciam. Eodẽ tit. odij gratie ẽ. vt. s. Exq̃ ptz agre q̃ ꝓstitutio ecclesie militanti ligat crimẽ oĩno occultũ ad penã suspensionis z excõicatois. Inducit ad b̃ mltra iuraz subdit. Ex his videt indubitatũ q̃d Archi. hẽbat p dubio z disputatõi derelinq̃bat an hereticꝰ oĩno occultꝰ sit excõicatꝰ. Joh. tenet q̃ sic. xviij. q. i. in sum. z i glo. se. placet etiã Hoff. z Ray. in sũmis. Exide iducit mltra iuraz q̃ vident facere in ꝯriũ. xxxij. di. Erubescãt ẽ. Tandẽ io. an. ꝓcdit sic de plão fatemur. q̃ ꝓstitutio militanti eccie oĩa occlta ligat nõ tñ notãti de illis iudicat tribunal ecclesie. imo ipa ecclesia inq̃ntũ p boiem iudicat boiem notãtum. z inq̃ntuz est collectio fidelũ ligatos sic occltos hz p solutꝰ. de sen. excom. A nobis. z sic loquunt ꝯia. Nota fm Pe de ancha. sup cle. de usuris ex gui. q̃ actꝰ fenerãdi non sapit heresim. nec ptinet ad inq̃sitorẽ z tñ ptinaciter asserere b̃ nõ esse pcm̃ est hereticũ. Rõem collige ex glo. nõ solũ. cũ q̃ ꝓcor. Pau. Ex q̃ collige decisionẽ cꝰ q̃d dubitabat. Quidã enĩ de istis bizocholis in publicꝫ pdicatõibꝫ ꝓcurando turbã z seditiõez ꝯ clerũ. vt ferũt asseruit exhortãdo q̃ laici nõ tenebant soluere decimas nec eis ꝓfiteri nec oblatões dare. z q̃ peccabãt ꝯriũ faciẽdo. cũ essent oẽs clerici mali et de eccl'is remouendi. Quereba/tur an ista et alia q̃s plã cẽnt hereticã z procedi posset cõtra eũ. tanq̃ ꝯ hereticũ. z firmatũ fuit p oẽs sacre theologie doctores z doctores vtriusq̃ turis ibi existẽtes q̃ sic. z bñ. p doctrinã hꝰ glo. Sapiebat enĩ ptinaciter z tenebat diuisas z falsas opiniões reprobaras p sacros canones z canonicas sanctiões. q̃ ẽ. vt i ea ptz. Et Pau. clarꝰ loq̃ns dicẽ. Hereticꝰ est nõ solũ q̃ male sentit z docz de articlis fidei z sacris eccl'ie. hz etiã q̃ falsam z exortaz expositionẽ in scripturꝫ diuis ponit ꝯ id q̃d tenet eccl'ia dis. i. Si q̃s diaconꝰ. Et intellige istũ text. cle. ex grauj. q̃n simplicit z falsa q̃s asserit nõ esse pcm̃ fenerare. sed q̃ sũt nonulli casus in q̃b⁹ pbabiliꝫ dubitat. vtrũ i isto vl̃ in illo casu. sit usura nõ esset hereticꝰ q̃ teneret opi. eriaz forte nõ verã. vt. s. c. nauigãti. de usurꝫ pe. Et nota fm Pau. i de. q̃ dicẽ ptinaciter. ptinax dr q̃ valde z impudẽter aliq̃d tenet z affirmat. vñ si ioco vl̃ p lubricũ lingue b̃ diceret. nõ eẽt hereticꝰ. xxiij. q. j. ait. z sic ptiacia i malo. pseuerãtia i bono. iudei aũt q̃uis affirmẽt vsurã nõ esse pcm̃. nõ tñ pñt dici hereticꝰ. nec aliter ꝯ eos pceditꝰ. rõ est. q. z in eis nõ cadit heresis. q̃ est idẽ q̃d elisio vl̃ diuisio. xxiij. q. iij. heresis. Cũ enĩ nõ sint de gremio eccl'ie. diuisionẽ ab eo facere nõ pñt. sikñ talẽ errorẽ docẽtes gmatizarẽt. z si nõ vt ꝯ hereticos. tñ p alios modos possent p ecclias punir. sic z i alijs casib⁹ q̃n offendũt fidẽ q̃ qui dicit ptinaciter usurã esse pcm̃. hz facta restitutiõe nõ esse ꝓfitendũ sic q̃ est obligat⁹ ex ꝓcto licito. est hereticꝰ. in ꝓtractu enĩ obligat⁹ q̃s tñ homĩ. z nõ postea restitutionẽ adhuc tenet penitere. Itẽ fm cundẽ q̃ male credit sed paruus est corrigi z sic q̃ certoraꝰ fidẽ eccl'ie. nõ est hereticꝰ. xxij. q. ij. beatus paulus.

Excõicatio ꝯ inq̃sitores z cõmissarios eoꝝ illicite exẽtes torq̃ntes pecũiã sub ptextu inq̃sitiõis. Capl'm. viij.

Inquisitores z eoꝝ vi

epoꝝ seu capl'oꝝ sede vacãte sup b̃ deputati cõmissarij. si ptextu officij inq̃sitõis quibus vis mõis illicite. ab aliquib⁹ pecuniã extorquẽt aut indebite recipiãt eccl'iaꝝ bona ob clericoꝝ delictũ ꝓdicti. ecclesiãe officij fisco eccl'ie applicare. sũt excõicati. z absolui nõ pñt ꝓterq̃ i mortis articulo donec illis a q̃b⁹ extorserunt plene satisfecerit de pecũia sic extorta. nulli ꝓuilegijs papalibus ꝓterq̃ i mortis articulo donec illis a q̃b⁹ extorserunt plene satisfecerit de pecũia sic extorta. nulli ꝓuilegijs papalibus ꝓterq̃ i mortis articulo donec illis a q̃b⁹ extorserunt plene satisfecerit de pecũia sic extorta. cle. in. c. Nolentes. de here. in de. Cõmissarij. dãt ergo inq̃sitores ꝓmissarios q̃s vicarios vocam⁹ vl̃ substitutos. s. c. primo. Jo. an. Cõmissarij de cp̃is loqui nõ videt. licet eniz ab his debeãt abstinere. pena tñ q̃ sequit nõ hz locum in ꝓpijs. Jo. an. Pretextu. si q̃ nõ eo ꝓtextu illicite exigit. hz faciat male. nõ tñ est locꝰ pene. Jo. an. Pecuniã intelligo large i. q. iij. totũ Eccl'iarũ. de bonis q̃ clericoꝝ. xxij. q. Eccie mltromin⁹ sibũpis vl̃ officialib⁹ vel fisco seculari cui applicata sũt ipo iure bona laicoꝝ dãnatoꝝ. de hereti. Jo. an. Absolui p ordinarios cũ sibi nõ refuet papa. Jo. an. Satisfecerit si bñt vñ. als in b̃ pauperas ex/cusat de usura cũ ru. Jo. an. Nõ plat⁹ eccl'iaz cogi non possum⁹ ad officiũ inq̃sitõis exercẽdũ. Bõifa. prute cõspicuos. Nõ mgr ordis in toro ordie z q̃libet pot quin cialis z ei⁹ vicarij⁹ in sua puicia pñt ffes suos p sedẽ apl'icã deputatos ad pdicãdũ crucẽ vl̃ ad iq̃rẽdũ ꝯ hereticã punitarẽ reuocare. remouere z trãsferre. i. q. supsedeas ant iniũgẽ. alios q̃s substituere si eis visũ fũit expedire z i eos si q̃uenerit cẽsurã eccl'iacã exercere nõ obstantibus l'ris apl'icis ipetratis vl̃ ipetrãdis. q̃ de indulto hoc expressam non fecerint mentionem. Bonifacius virtute.

De irritatõe ordiationũ ab octauiõ z guidõe archis factaz.

Excõicatio ꝯ alienatões z ordiatões (archis factaz. Capl'm nonuz. fcas a scismaticis ꝺ rebus eccl'asticis.

Ordinationes ab octa

uiano z guidone heresiarchis factas z ab ordiantis ab eis irritas cẽ cẽsem⁹ adijciẽtes vt q̃ dignitates eccl'asticas seu bñficia p pdictos scismaticos accepẽrt. careãt ipetrat⁹. Alienatões q̃s q̃ ipos scismaticos siue p laicos facte sũt de reb⁹ eccl'asticis. ol careãt firmitate. z ad eccl'iaz sñ oĩ onere reuerrãt. si q̃s ꝓ se pñpse rit excõicatõi se nouerit subiacere. ex ꝺ scismatici. imo potius guidõe cũ fuisset eccl'iaz. q̃ ñ dicũt scismatici. scismaticis dicũt tales q̃ dũtunk ab eis heresiarchis. i. scismaticis Inno. ab eis ordinatis p ordinatos ab eis videt idẽ cũ sit cadẽ ratio defectus. i. executõis. quã dare nõ põqui.

Nota q̃ eccia mltãs ligat oĩa occlta

nõ habet. Jo.an. Laicos. autoritate ipoz scismaticoruz
als emens nõ esset excõicatus ſz excomunicandus ſm
Hosti. Firmitate. qz eccia ẽz diu habet pastorẽ hereticuz
vel scismaticũ vacare ò:. Uñ nõ valẽt q a tali plato fi
unt in piudiciũ ecclesie. si tñ acqrit talis plat⁹ eccie re
net nec cassabit. z hoc in fauorẽ eccie. Berũ. Reuertant
ergo reuertunt talia ad eccíam nullo dato pcio. Petrus
de ancha. Sz emptor bz recursum ad venditorẽ p pcio
fm Uincen. Si qs pric. i. ordines exeqndo. bñficia reti
nendo vel bona alienata fm Hostiẽ. Subiacere illi scis
matici q ab vnitate eccie exceduñ vt greci excõicati sunt
xix. di. Tua. Dicebat Hosti. illos scismaticos tm q se ex
tollũt ↄ romanã ecclesiã. z ab illa se sepant cẽ excõicatos
cũ adherentibꝫ. z dicunt tales hereticj illi scz q volũt cõ
tra eꝑm aliquẽ insurgere z eparum tenere. z clericos su
os facere z excõicandi sunt. Pe. de ancha. Nota q q
ordines vel bñficia receperũt a scismaticj ipo iure excõi
cati sunt. z sic est canon late sñie. qđ quidã vt Hosti. in
telligũt de adherentibꝫ z fauentibꝫ ipis scismaticj. Di
cas ergo. cos q alis nõ adherẽt nec fauẽt scismaticis illis
scz q exceduñt ab vnitate eccie nec excellentes se ↄ roma
nã ecclesiã. z si ↄ alios nõ excõicatos ipo iure. ſz sunt ex
cõicandi. Pe. de ancha. Jtẽ nota q excõicati sunt oñs
sequaces adherẽtes. vel fauẽres publice. vl occulte scis
matici dãnato in ↄsilio Constantiẽñ. Petri de luna ab
solutio pape reseruatur. vt patet in processu curiali.

Excõicatio ↄ asserentes romanã eccíam nõ esse caput
aliaz eccliaz. z nõ posse ↄdere canones z decreta. vl nõ
esse obediendum. Lap'm Decimum.

Q Uiasserit contumaci

ter ecclesiã romanã nõ esse caput aliaz eccíaz
tanꝫ capiti nõ obediendũ excõicatus est. xix. di. Nulli
fas. Nota q istud. c. loquit de ↄtemptorib⁹ canonum z
trãsgressoꝛib⁹. Sz fm Hug. ibidẽ z Pau. in dc. Dupl'r
ↄ qs ↄtemptor canonũ. vno mõ. qz aplicam sedem cõ
tumaciter negat esse caput eccliaz. z bre prãtẽ ↄdendi
canones decreta z statuta ei⁹ nõ esse obſuãda z tal' est
scismaticꝰ z hereticus z excõicatus. Et sic intelligẽdo di
ctũ. ca. ẽ canõ late sñie. Et ad idẽ fac. xxij. di. oẽs. xxv. q. i
Uiolatores. Et idem di. Jo. an. Jn. z Hosti. Sedo mõ
ↄ qs ↄtemptor z transgressor canonũ. q ipa mandata ca
nonũ nõ seruat. ẽuis credat z dicat esse ſuãda. ꝫ nõ est
scismaticus ꝑprie nec excõicat⁹. z sic de hmõi intelligẽdo
cap'm est canõ ferẽde sñie. z vt dicẽ Pau in dc. Si quis
transgreditur canones z statuta ↄtinentia pcepta siue
affirmatiua siue negatiua peccat mortaliꝛ. xxij. q. i. q. p
cipit. secus si cẽt causa ↄsilij. intellige tũc canonẽ loq de
ↄsilio qñ bi ibi exꝑmit vel alia rõ luadet sic intelligi. Nõ
eni q sic exhortat ꝛc. ff. de bis q no. in fa ob. hec ꝙba. cuz
aut pceptorie loquit. vt de cele. missa. c. Dolentes. z ò e/
ta. z qual. c. Cũ eccie. hoc trãsgredies peccat mortaliꝛ.
qz ipedit finẽ quẽ lator legis intẽdit. al's transgressor ca
nonũ ex rõnabili cã ñ peccat mortaliꝛ. fm tho. hec pau.

Excommunicatio contra ĩcendiarios ecclesia (i de
rum vel piorum locorum. z si fuerint denunciati. pape
reseruatur absolutio. Lap'm vndecimum.

I Ncẽdiarij ex quo sũt

per ecclesie sñiam publicati pro absolutionis
beneficio ad sedem aplicã sunt mittendi. de. in extuagã
ti. extra de sen. excom. c. Tua. Glo. sup verbo publici. i fi.
sic dicit. Nõ credo qoẽs incẽdiarij generaliter sint excõ
municati. nisi incendiarij ecclesiaz. cũ de aliis nõ iueni
am. Et q hanc decretalẽ nõ. ꝓbat q iure sint excõicati. ſz
illis pmo excõicatis ab epis subsecuta publicatõe et de
nunciatõe per hãc decretalẽ sibi papa cez seruat absoꝛ
lutõem ad terrorẽ. al's epi pñt absoluere oẽs incendiari
os. ex eo. Nup. Ray. Boff. z Hosti. in sũmis suis. z Jo.
de lig. dicũt q incendiarij ecclesiaz vel locoz religiosoꝛũ
vel cimiterij vel spacij ꝓtilegiati in circũitu ecclesie ieu
locum ꝓtiguum ꝓuilegiatis sũt ipo iure excõicati. vt ĩ
dicta decretali. et. xvij. q. iij. Sic antichꝛus. Est aũt spa
cij ꝓtilegiatũ in circũitu ecclesie triginta passus l'qua/
draginta. quo ad matricẽ ecclesiã. sed anꝫ denuncie. ur
pñt absolui per ordinarios. Postꝫ vero fuerũt denun
ciati nõ nisi a papa. Et fm Jo. an. tales absolui nõ pñt
a legatis ex iure legationis. Item mulier incẽdiaria sic
denũciata ab epo absolui nõ põt. z si possit absolui ab
iniectõe manuũ violenta in. dcm fm Guil. Jo. an. hoc
dicit de incẽdiarijs eccíaz. Guil. etiã dic q incendiarij
alioz locoz postꝫ fuerũt etiã denũciati. pñt absolui ab
epo vt cõiter dicũt doctoꝛes. Pe. de ancha. dicit simpl'r
de incendiarijs z excõicatis z denũciatis. q sunt mittẽ
di ad papã cõmuniꝰ ꝓma opi. scda tutior. Jncendiarij
vero aliꝰ locoz nõ sunt ipo facto excõicati. sed excõica/
di de iure cõi. xxij. q. vlti. c. Pessimã. Ray. de iure autẽ
priculari seu synodali in quibusdã locis tales etiã sunt
excõicati. in quibusdã aliis ex ꝓsuetudine habent q ex
cõicatis ẽz uis reuera nõ inferatur excõicatio absꝫ sen/
tentia fm Guil. z hi incẽdiarij postꝫ fuerũt denuncia/
ti pñt absolui ab epis suis fm quosdã. vt Guil. et Alb.
sed fm alios nõ nisi a papa. z bñ ò. in summa pisa. Joh.
an. dicit tm de incendiarijs eccliaz. Sz q liter intelligen/
da sit ista denũciatio. Dicit Guil. q fm quosdã intelligi
tur si fuerit denũciat⁹ noiatim. i. expsso noie secus vt di
cũt si in generali. vt cũ ò. sub hac forma. Excõicamus
oẽs illos q fecerũt tale incendiũ. Et subdit. Credo q siue
in generali siue in spali denũciet incendiarius a solo pa
pa est absoluend⁹. pserti cũ dicẽ Hug. z iuris peritj. q qñ
fert sñia sub hac forma. Excõicam⁹ oẽs q fecerũt ꝫ vel
illud oẽs intelligunt noiatim excõicati. Credo etiã q pa
pe ẽ reſuãda dcꝫ absolutio a q cunq; iudice fiat ista de/
nũciatio. z ò incẽdiarij fm. Ray. q autoritate ꝓpria ci/
uitatẽ vel villã vel mãsum vel segetẽ vel rẽ siliem malo
studio incendit. expõit glo. ci⁹. incendit vl incẽdi fac. aut
incendiarijs ↄsilij vel auxilij scienter ipendit autoritate
ꝓpria. t. cũ nõ bẽat ius mouẽdi bellũ vel ĩcendendi man
sum vl segetẽ. s. alienã. sec⁹ si ꝓpriã. qz tũc nõ teneret pe
na incẽdiarij nisi dolo malo ꝫ faceret. vt. s. p incendium
rei sue. aliena ĩcenderent. Malo studio. qz si faceret hoc
ex negligẽcia. ſz peccaret. non tñ incendiarius vocaretur.
Guil. Jtẽ q in bello iusto ignẽ iponit absꝫ pcepto indi
ctoris belli incẽdiarius est. licet damnũ nõ teneat resarci/
re. q vero in bello iniusto etiã ex pcepto. incendiarius est
damnũ tenet resarcire. Et nota q q in bello iusto villã
vel castrũ ĩcẽdit. si ibi eccia ĩcaute ↄburat z ẽ molestũ ei
nõ ẽ excõicat⁹. ſz dãnũ resarcire tenet. Jtẽ q põit ignem
i loco religioso ẽ excõicat⁹. q ↄo i alia domo habitabili l'
i grano ẽ excõicand⁹. aliꝰ ↄo ĩcẽdiarij paleaz feni ligno
rũ z hmõi nõ dicũt ĩcendiarij. Lap⁹ sup. c. de emu. ec. c.
Qz nõnulli. li. vi. die ꝫ dicẽdũ videt q appellatõe eccíaꝝ
rũ iudicat nedũ mõasteria ſz et oia pia loca. nãz ista eq/
parat. s. ò testi. reqsisti. fac qđ sepsit. d. m. p⁹ Archi. s.
co. li. ò resti. i ĩte. c. fi. Uidi dubitari an ĩcẽdiarij l'fracto
res domoꝝ sitarũ ĩfra ãburũ eccíaz ꝓtilegiatũ. ò q. hẽs
xvij. q. iij. sic ãtiq sit⁹ sic ipo iure excõicati sic ĩcẽdiarij z
effractores eccíaz q et postꝫ fuert ònũciati ñ pñt. s. ipi
absolui nisi ꝑ papã. z vt q sic p. d. c. sic ò sen. excõ. q sti
sup ꝫ ↄsul⁹ cũ q busdã iurist ↄsului. q tal'. s. frãges vl
ↄburẽs domuz sitã ĩfra ambitũ z ↄfinia. d. c. sic ãtiq⁹
ſz tal' sit violator emunitatis eccie vt sacrileg⁹ puniẽd⁹ ñ
tñ ẽ excõicat⁹. z ꝫ q istò. c. s. nõnulli. z. c. q sti. hec ille.

Titulus Vicesimusquartus

Excōicatio ꝓtra effractores locoꝝ sacroꝝ et pape rei seruat ablutio post denunciatōem eoꝝ. Cap'lm.xij.

Memoratos sacrilegos qui scz ꝓfregerāt violēter quasdā ecclesias et expoliauerāt.excōmunicatos nūcietis.z facias sic excōicatos arcꝰ cuitari donec passis iniuriā congrue satisfaciāt z dāna data relarciāt z cuz litteris vīs rei veritatē ꝓmēritis aplico se cōspectui repsentēt.ex ō sen.ex.com. Conquesti.glo.excōicatos.g̃ videt ex hoc q ipo iure sint excōicati hmōi sacrilegi.q̄ō est verū ō effractoꝝ ecclesiaꝝ z incēdiarijs repūtent.exq̄ cui incendi arij z effractores ecclesiaꝝ denūciati sunt.nō pūt absolui nisi a papa.sed añ denūcient bñ possūt absolui.si satisfacere volūt.vt in.c.Nup.co.ti.idē Archi. z Boff. Jo.an.aūt z Pe.de ancha.sic sumāt.q̄ cū effractōe spoliant ecclesias.excōicati sūt z postq̄ sūt denūciati sūt ꝑ papā absoluēdi.quidā extendebāt istū casum ad facētes in eccia mīrū enormia.vt frangēdo crucē z diripiēdo corpꝰ xpi.vel rapiēdo bona ipaz.fm Hosti.z Boff. in sūmis suis.z Jo.de lig.in tractatu de cen.eccle.dicē q tales nō sunt ipo iure excōicati iz excōicandi. Et nota q Buil.dicē.Credo q effractor eccīe iudicandꝰ ē q dolo malo aut ꝑ iniuriā violenter parietē fodit aut suffodit. aut vitreā feneſtrā fregerit. aut seraturā .aut ostia .aut cardines.aut vectes dū tenēt ostia firmata.aut ipm rectū eccīe. Et nota fm Buil.q̄ q vadit ad frangendū ecclesiā z furandi z tamen nō frāgunt.quia inueniāt alias fractam vel apertam.z sic intrant vel asportant bona ipsius.non incidunt in istum canonem.

Excōmunicatio ꝓtra falsarios litterarum papaliuz. et pape reseruat absolutio. Cap'lm decimūterciū.

Eos omnes falsarios lraz nostraz aplicarū q̄ perse vel ꝑ alios vicium falsitatiz exercēt cū defensoribz z fautoribz suis anathemat vinculo decernimꝰ innodatos ꝛc. Jnno.iij.ex de crimi.fal.ad falsariozz.innodatos.z sic est canon late sntie fm Jnno.z Hosti.insup z clerici officijs z bñficijs sūt ꝓuati z degradandi sūt z seculari curie tradendi fm constitutōez legittime puniendi ꝑ quāz laici legitime ꝓuicti punient.vt dz in rec.z cōiter dz q̄ absolutio a tali excōicatōe pape reseruat.ex eo. Duran.in fi. Nota fm Pe.de ancha.in dicto.c.q̄ ille q̄ scient impetrat rescriptu surrepticiū.z illo vt̄ nō incidit in illam penā.iz solū punit q̄ careat ꝓmodo rescripti z in expēsis ꝓdemnet.de rescrip.c.Sup lris.iz falsans recptum vel vtēs falso ex certa scīa vel ꝑ ignorantiā ꝓcedentem ex negligētia incidit. Et nota fm Richar.sup.xiij.dist. xviij.q̄ impetrās lutteras a dño papa tacita ꝓtate. vt suggesta falsitate.siue facit ipetrans sciēt vl ignoranter.si talis veritas taceat.vel talis falsitas suggerat.qua veritate manifesta vel falsitate nō suggesta dns papa non ꝓcederet.Nō est excōicatus iure cōmuni.nec ctiaz illi q̄ litteris aplicis vtunt sub alio noīe impetratis.q̄ q̄uis tam isti q̄ illi digni sunt magna pena z ꝓfusione. ñ tñ oportuit ius ꝓdere q̄ tales cēnt excōmunicati.quia tal fraus a parte aduersa vel a iudice ꝓtra vtentes talibz litteris faciliter z certitudinaliter potest percipi. q̄uis g̃ sic ipetrās falsari sit.extrēdēdo falsarij nom.vt sumit xx v.q.ij.dicēti.ñ est tñ falsari lraz dñi pape. q̄ ꝓtas lras ipetrat.q̄uis falsa suggestiōe.z sic ñ ē excōicat.

Excōicatio ꝓtētes scīēt lris papalibz falsis. Ca.xiij

Qui litteris vtivolue- rint eas primo diligenter examinēt.qm̄ si falsis litteris se vsos dixerint ignoratēr.caz sera penitētia cuitari nequibit penas inferi annotatas. Jnno.iij.in co.c. Ad falsariozz.ibi dr de illis penis.z sic q̄ scīēter vtt lris aplicis etiā ab alio, falsatis. est excōicatus. Et nota q̄ dicit Hosti.ibidē q̄ si simpler ignorans vtt alibz lris falsis nō excusat.qz ꝑ alios debuit indrere.hoc ar.di.xxxvij.c.fi.idē Ber.iz si falsitas erat ita latēs.q̄ de facili pcipi nō poterat in apo si ꝑ se z alios adhibuit diligētiā quā potuit z nihil peipit.excusatus est.alioq̄n nō.ex de homi.c.Job.Tūc cni fm Pe. de ancha. ibidē censet tuta ignorātia q̄ habet excusare si adhibuit diligentiā quā potuit z debuit. qz ꝑ hoc a pena tortiozz.xlij.di.Ephesijs.nō cni poterat diuinare falsitatē rescripti.iz si ignorauit ex negligētia. qz ꝑ crimē cōcidco puniunt z dolo ꝓparat.ff.ma.l.Fideiussoz in.c.Dura.co.ti.dr q̄ si falsas lras se hre cognoscat infra.xx.dies.aut destruat aut resignet si pena excōicationis cuadere voluerit.Et ꝑ intelligit fm Hosti.q̄n lite tere false aliq̄ casu ad deū puenerūt.tales g̃ nō sunt ipo iure excōicati.iz post.xx.dies si nō resignāt.Pe.ō ancha.

Excōicatio ꝑ recipiētes lras papales seu bullas i curia.ñ ō mātib pape vl deputati ad ꝑ. Cap'lm.xv.

Inhibemus ne quis apud sedē aplicam lras nostras nulli a nobis vel de manib ulloz recipiāt.q̄ de mādato nostro ad illud sūt officiū deputati ꝓsone solēnes g̃ nūcium recipe possūt de manib p̄dictoz trāsgressoz but si laicus est excōicatōi subiaceat.si clericꝰ officijs seu beneficijs ꝓuatus dānet.Jnno.iij.de cri.fal.c.Dura. Apud sedē aplicam.illi g̃ q̄ nō sūt apud sedē aplicā seu in curia nō ligant hac ꝓstitutōe.z aplica sedes est vbi ē papa. Hosti.z Jo.an. Excōicatōi subiaceat.dicas q̄ ipe urrogat.hec pena laico z etiā clerico.q̄ aūt clericꝰ officijs z bñficijs damnet ipa pena imponenda ē ꝑ sniam nec imponit ipo iure.iz excōicatio ipo iure imponit etiā clerico.Pe.de ancha. Et nota q̄ dicit glo, Ber.ibidez nō credo q̄ sit excōicatus q̄ hoc nō seruat imo in differētē vtdemꝰ q̄libet ꝑ nunciū impetrat lras.z hoc papa scit.z tolerat nec aliquē repellit nisi esset excōicatus. sed hoc intelligo q̄ littere de manib pape vel bullatoz tm̄ sunt recipiēde etiā vel viceācellarij vel alterius ad q̄ deputati.alis false sūt.z q̄ sic reciperet.esset excōicatus Jo.an.z pe.de ancha.dicūt q̄ ꝑ q̄ dicē ō ista ꝛcre.hodie curia ñ ꝓuat.imo q̄libz que auēcatz murrit ad bullatoz

Excōicatio ꝑ corrigētes apponētes z remouentes aliquid de litteris papalibus. z pape reseruatur absolutio. Cap'lm decimūseptū.

Hostiensis in summa sic ait.Dodie ꝓceptū est q̄ in litteris dñi pape nec magno nec in modico q̄s manū apponere.etiā lram vnicā vel punctū vnicū corrigēdo.excepto officialibz.quibz ꝑ ē ꝓmissū. Alioq̄n manꝰ apponēs ex canone late i curia ipo facto sniaz excōicatōis incurrit.q̄ aliquē cura sedes aplicā relaxari nō ꝓt idē Boff. Queritur Rich.i.iij.di. xviij.vtz inueniēs lram dñi pape.cuius efficacia tā expirauit.z ludo nō itrentōe vtēdi aliquā lram i eo formatā reformet vl punctū facit vl ꝑ quēcūq̄ aliū modus alius q̄d in ea imutet.sit excōicatꝰ ipo iure. Rñdet vbi supra ad istā questionē dicūt aliq̄ q̄ talis nō est excōicatꝰ ipo iure.qz illa excōicatio nō itelligit nisi de his q̄ ꝓt alicui ecē vtiles.p̄dicta etiā q̄ ad omnē boiem eēt inutilis.et cōtra hoc sic argui ꝓt q̄uis illa lra nō imutata facta sit inutilis.tñ ꝑ rasurā sic mutari posset vt vtilis appareret. Verbi gra si ibi erat scriptū post triennīū mīme valituris.ꝛp triennio poneret q̄nquennīū.tā apparet vtilis quā prius erat inutilis.cū g̃ quecūq̄ mutatio siue qua-

siue magna ꝓtra litterā ꝛ voluntatē dñi pape p̄quā p̄/ mutatōem p̄t apparere vtilis plus ꝯ erat vl̄ vtilis cū añ nō erat sit.p̄hibita sub pena excōicatōis iā late vide tur q̄ imutās aliq̄d ꝫ lr̄am dñi pape de qua ē questio sit excōicat⁹ ipo iure.q̄d mihi ꝓcedendū videt.vt ēt ha/ beat ex de crimi.falso.in.c. Ad falsariꝝ in glo.sup illud q̄ rasurā tenuē. Quicūq; radit vl̄ imutat rescriptū pape excōicat⁹ est. ꝛ falsari⁹.ꝛ in ꝫ nullā distinctōē adhibeo Et infra sic dic̄.de lr̄is tñ q̄ per nullā rasurā possent vti les apparere.vtpote littera curatoria data a ducētis an uo nō posset apparere vtl̄ ꝓpter bullā.q̄ ī creatōe cuiusli bet noui pape aliq̄d ꝫ bullā imutat.nom̄ eni⁹ ponit

Excōmunicatio contra facientes statuta cī bulla. contra ecclesiasticā libertatem.ꝛ seruari ea facētes.ꝛ ser pnotes coꝝ ꝛ officiales iudicātes fm ea. Cap̄lm.xvij.

Excōmunicamus oēs qui de cetero seruari fecerint statuta edita ꝛ cō suetudines vel pot⁹ abusiones introductas cō tra ecclesiasticā libertatē nisi ea de capitularibꝫ suis in/ fra duos menses post hmōi publicatōem sn̄e fecerīt a/ mouere. Excōmunicam⁹ statutarios ꝛ scriptores sta tutoꝝ ipoꝝ.nec nō ꝛ p̄rates ꝛ ꝫsules ꝛ rectores ꝛ ꝫsili/ arios locoꝝ.vbi de cetero hmōi statuta ꝛ cōsuetudines edite fuerīt ꝛ obseruare nec nō ꝛ illos q̄ fm ea p̄supserīt iudicare.l'in publicā formā scribere iudicata. Dono.iij. de sen.excō. Ilduerit. Ecclesiā laici heremite ꝛ reclusi. ꝫ sub noīe eccie nō ꝓbendunt nisi se subiecerint alicui p bate religioni. Guil. libertatē que ꝫsistit in ꝓuilegiꝭ cō cessis sup spūalibus vel tpalibus generaliter vel singu/ lariter siue a deo siue a papa.siue ab aliꝭ ꝓncipibus fꝫ Inno.ꝛ Hosti.ꝛ Abba. Extra deo quidē ꝓcessa sunt mul ta vt illud. Nō cuncꝫ ligaueris sup terrā ꝛc.ꝛ ꝫ ꝯrum nū.ex.qui fi. sint legi.p.c. Uenerabilē. Itē q̄ decime ꝛ pri mitie ad clericos ſpectēt. xvi.q.i. Reuertimini. Itē q̄ ec clesia sola res ecclesiastica⁹ mīstrare p̄t. xvi.q.i. Itē impa ta alia ꝓuilegia q̄ ꝓtinent in no.ꝛ ve.testa. Si papa ꝓui legia ꝓcessa sunt.vt q̄ inūcit manū violentā in clericuꝫ sit excōicatus. Itē q̄ in legatis ad pias causas sufficiūt duo testes.ex de testi.c. Relatū.ꝛ mlta alia ꝓuilegia q̄ vicario xp̄i ꝓcessa sunt q̄ habent in iure canonico. Item ab imperatoꝛibꝫ multa ꝓcessa sūt.q̄ sūt sparsa in iure ciui li. vt de imu.eccle.ꝛ hmōi nec extēdūt dicras ꝓstitutōes ad ꝓuilegia data nō vniuersaliter ſꝫ ꝓticulariter ipis ec cleſijs siue sint data talia spūalia a papa siue ab impa/ catulis siue libris in quibꝫ talia scribi ꝓsueuerūt ꝛ sic satisfecerint.eps absoluet.q̄ papa sibi refuauit. Jo.an. Infra duos mēses. Nec ꝓstitutio modo ligat oēs. q̄ tā dudū fluxerūt illi duo mēses. de quibꝫ fit mētio in isto. ca. Hosti. Excōmunicamus statuarios ꝛc. Statuariꝫ ꝛ scriptores statutoꝝ stati ligant nec excusatōem hr̄e p̄nt in toto.ꝛ siq̄ꝫ excusent a tāto: p̄rates añt ꝓsules ꝛ re ctores p̄nt habere excusatiōez ꝓtū ad obseruatōem sen tentie ꝛ deletōem statutoꝝ p̄dictoꝝ q̄ ignorare p̄nt.ex q̄ vero certificati sunt ꝛ obedire negligūt. ꝓstitutio eos li/ gat. q̄d ad arbitriū boni viri referendu⁹ est.q̄n ſcꝫ scire potuerūt vel nō.aut q̄n impedire ne seruent.vt ſcꝫ ītel/ ligat hoc ꝯcito potuerit bono mō ꝓcesso aliquo ītervalo.q̄ si hoc post sciuit de nocte vel in festo tā solēni q̄ cō silū ꝫgregare nō potuit vel tūc erat infirm⁹.arbitrabit bon⁹ iudex. Hosti.ꝛ Jo.an.ꝛ Jo. de lig. in tractatu ō cē. ecclē. dicit q̄ p̄dicti p̄rates ꝫsules ꝛ hmōi sunt excōica/ ti.nō excōicandi. Nec obstat.c. Grauc. vbi dicit canō. fe/ rende sn̄e.q̄ ibi denunciant excōicandi vel excōicati .vt dic̄ q̄ nō est absurdū q̄ excōicati a iure ītex excōicentur ab hoīe. Officiales vero nō sunt excōicati nisi seruaue/ rint illa statuta l'ēt negligēres fuerint ad ea delenda.re crores ciuitatū q̄ nō habent p̄tatem statuta tollēdi nouit/ gāt hac sn̄ia.nisi fm illa statuta iudicēt.aut nisi possit opari vt illa delcāt ꝛ hoc negligāt. Pe.de ancha.q̄rit de ꝫsiliarijs illoꝝ locoꝝ ꝛ ponit distinctōem. Inno.q̄ sic ait. Si tales ꝫsiliarij in illis locis vbi seruant statuta ꝓtra ecclesiasticā libertatē.hñt p̄tātē destruendi ꝛ nō fa ciūt.excoicati sunt.etiā si decidissent ꝫsiliū q̄ destruātur. nō faat eos cuitare penā. Si nō hñt p̄tātē nō incurrūt excōicatōem. Sꝫ si nesciēt esse p̄dicta statuta.dicit No stie.tūc ligari.q̄n scīūt ꝛ nō delēt.cū p̄nt.tps aūt ad hoc dabit arbitrio boni viri.i.iudicis.ſꝫ nō videt se posse ex cusare allegādo ignorantiā facti.ex q̄ ita publice ꝓmul gata sūt statuta.tñ saluādo dicta ꝓcedētia dic̄ q̄ ignorā tia p̄dicta excusat ab excōicatōne ad quā incurrendum requirit dol⁹. ſꝫ nō ab alia pena.ſꝫ q̄d si sciuerūt p̄dicta statuta ꝛ ignorauerūt esse ꝓtra eccīacam libertatē. ibi dic̄ Inno. q̄ no incidūt cū excōicatio nō liget nisi ꝓtumacē xi.q.iij.c. Certū. nec ferē nisi p magnis crimibꝫ .facet ra/ mē q̄ p̄nt aliter puniri. Dñs.m. Jo. de lig. putat cos nō audiēdos.q̄ est ignorātia iuris q̄ nō excusat. de reg.iur. Ignorātia. Decꝫ Pe. de ancha. Nota etiā fm quosdam q̄ si q̄ statuerūt q̄ nullus offerat nisi in magnis festiui tatibꝫ.al's nō.vel si tñ q̄ sup mortuo nō nisi talis pan nus vel rot cereꝫ ꝛ hmōi.ꝫ esset ꝫ eccīacaꝫ libertate. Su per isto.c. Mouerit Henric⁹ boich. dic̄ q̄ statuētes vl̄ sta tuta dictātes vel scribētes ipa .aut fieri ꝓcurātes .aut facētes seruari statuta ꝫ ecclesiasticā libertatē stati sūt excōicati ipo iure. Nā tps duoꝝ mensiū q̄d dat ad delē dū ipa statuta vt vitēt hāc penā cepit currere a tpe pu/ blicatōnis hui⁹ decre.ꝛ sic iā diu trāsiuit illud tps fm Guil.ꝛ Hosti. Quidā tñ exponūt hmōi publicationez postꝫ ſcꝫ in singulis locis fuit publicata.ꝛ ꝫ benigni⁹ fm Hosti. sed ꝓmū ver⁹ fm Joh.an. Qui ꝯo fm talia statuta ꝓsumpserint iudicare vel in formā publicā scri/ bere iudicata. stati tales sunt excōicati fm Hosti. secus aūt si in ꝑtā formā scriberēt. Jo.an. Officiales veroꝛ ꝫsiliarij tūc ligant si scīētes ea esse ꝫ libertatē eccīacam. ꝓsenserunt delicto. vt q̄ ea seruauerūt vel dederūt consi liū q̄ seruent. vel negligēres fuerūt ea de suis capitula/ ribꝫ delere vel officiū dimittere ꝯcito de eis certificati scīūt ꝛ cognoscūt ea esse ꝫ libertatē ecclesie ꝓcessam. ali quo tñ medio ītervallo ad arbitriū boni viri. Allie ꝯo p sone noīate in hac decre. licet fuēt hmōi statuta nō sunt excōicati fm Inno.ꝛ Jo. Decille. q̄ quidē dicit de faciē/ tibꝫ ꝫ liberratem seu ꝓuilegiū vniuersalis ecclesie.

Excōicatio ꝫ oēs dños p̄hibēres subditis ne faciant obsequa corpalia psonis ecclesiasticis. Cap̄lm.xviij.

Vos qui tēporale do minū obtinēres suis subditis ne ꝑatis aut clericis seu psonis ecclesiasticis quicq̄ vendāt aut emāt aliq̄d ab eisdē. nec ipis bladū molant coquāt panē aut alia obsequia exhibere ꝑsumāt. aliqñ ſterdicūt cū talia in derogatōem libertatis eccīastice ꝑsumant. eo/ ipo excōicatōis sn̄e decernim⁹ subiacere. Bonifa. de im mu. eccle. li. vi. Libertatis. ſꝫ isti q̄ ad ꝯba viderēt nō in/ fringere libertatē. tñ infringebāt faciēdo fraudē de pso/ na ad psonā. de q̄ dic. vt. xvij. q. iij. Plericꝫ. Jo. an. Que rit ꝫ dñicus ō scō gemi. q̄d si ista p̄hibitio fiat p illū qui ꝫ dñiuz ꝫ hēat locū penaꝫ ꝫ posita. Rñdet q̄ nō p tex. q̄ ꝫ dic̄ de dñis p̄hibētibꝫ suis subditis. ꝛ expōe illō tpa le p seclari dñio. ꝛ subdit. Sꝫ pōeq̄ fiat statutū sicut in italia ī ml'tꝫ cīratibꝫ ꝛ dñijs. q̄ p̄hibeat ne q̄s doner vl'

vendat rem ĩmobilẽ alicui nõ existenti de iure statuenti um nõ subeũti onera ꝓmunũ vel dñoꝝ et irritat dõz tõem vel venditõem r̃ pena ĩponit. an p talia statuta ĩ/ cludant donatões z venditões in eccl̃ys. Et q̃ nõ ĩclu/ dant. z q̃ nõ teneãt talia statuta q̃ ad eas ꝑbat p.c. Ec/ clesia sctẽ Marie. de cõsti. z p ples rões. Et ꝓcludit q̃ hmõi statuẽtes hac pena nõ sũt ligati ex̃q nõ fuit statu tũ exp̃ssum de eccl̃ia. q̃z si ꝺ fuisset tũc ligati eẽnt. q̃z stat/ tutũ est ꝓtra eccl̃iasticã libertatẽ. renuit enĩ illud statutũ fm cõem ſniam oĩum doctoꝝ q̃ ad laicos trãsferentes in laicos iurisdictões alienes. ĩz si istud extẽderẽt ad eccle sias. incipent ligari nec esset absurdũ dicere q̃ iudex ec/ desiastic⁹ posset illos ad q̃s ꝑtinet cogere ad declarati/ dũ statutũ. vt nõ respiceret ꝺctus fiẽdos cũ eccl̃ys. ex ꝺ here. c. Statutũ. Refert enĩ Jo. an. in nouel. q̃ Vincẽ. z Abbas dicũt q̃ statuto facto laicoꝝ ꝑ cõi vtilitate. q̃ vadẽs de nocte soluat eĩ. clerici nõ sũt subiecti ꝺ p suũ iudicẽ arcẽdi. di. xcvi. Bene quidẽ. secus dicũt de bãno in pascendis pecoꝝ vbi ad aquam ducendis. tunc enĩ tenent pastores de dãno ꝑter mercedẽ quã acapiunt.

Excõicatio ꝺ vsurpãtes p̃onarũ de nouo ĩ locꝫ p̃ys. vl̃ vsurpãtes bona vacantium eccl̃iaꝝ. Capl̃m. xix.

Iancimus vniuersos z singlos q̃ regalia custodiã siue guardiaz ad uocatõis seu defensionis titulũ in eccl̃ys mõa steriꝫs siue quibuslibet alijs p̃ys locis de nouo vsurpa re conãtes bona eccl̃iaꝝ mõasterioꝝ aut locoꝝ ipoꝝ vacantiũ occupare p̃sumũt. q̃ cuꝫ dignitat̃ honore p̃ fulgeãt. clericos etiã eccl̃iaꝝ. monachos mõasterioꝝ. z p̃sonas ceteras locoꝝ cozundẽ. que hoc fieri ꝑcurant eo ipo excõicatõis ſnie se nouerint subiacere. Bonifa. de/ lec. generali. li. vi. Uniũsos z vniuersas. nã appellatõe si q̃s z si qua ꝑtinet. ff. de verbo. sig. l. i. z. ij. Et fm Barr. ꝓbum masculinũ. platũ a canone ꝓhibendit feĩm q̃ ꝺ. p/ bat. xvij. q. iij. Si q̃s suadẽte. q̃ verũ nisi p eandẽ vel alia tura exapiat fẽia. infra eo. Indẽnitatiby. Jo. an. q̃ Archi. intelligit de canone puniẽte crimĩa. Singlos. vt q̃ p̃sona vsurpat suo nõie ifrascripta. Uniuersos vero dixit. puta q̃ aliq̃ vniuersitas sibi ifrascripta vsurpat de nouo. Archi. Regalia. dic ea q̃ capit rex vacãte eccl̃ia vt pater in regno francie z anglie. Nã illa vocant regalia iura regis in quibusdã eccl̃ys vacantiby ꝓpetentia. quiby de plato ordinaris illa recipiũt plati. vt no. tex⁹ Archi. Guardiani. q̃ dicũt se ꝺbere custodire eccl̃iaz va cantẽ donec de plato fuerit ei. p̃uisum. vt ptz exẽplũ in eccl̃ia parmẽsi. vbi rales custodes laici z nobiles appel/ lant vicedominũ. ptz etiã exemplũ in eccl̃ia fiorentina. Et sumit ꝺ verbũ z p̃cedẽs s. custodiã. p eodẽ. vñ expone si/ ue p̃o id ẽ Et itelligũt quidã ꝺ ꝓhibendi subꝺ nõie iuſ patronat⁹. q̃ ꝺ nõ credo. ĩz itelligo simplr sic sonat q̃ iuſ aliter notat. ifra de iurepa. Archi. Sz Jo. an. sic dic. Cu stodiã z q̃ sequunt expoe fm Bar. i. iuspatronatus. q̃ ꝺ fm diuersas regiones diuisa sortit vocabula. Et addit q̃cunq̃ nõie censeant. vsurpãtes de nouo tale ius in ec desijs z alijs p̃ys locis z bona ipoꝝ vacantiũ occupã/ tes. excõicati sũt ipo iure. Alijs vt hospitalibꝫ z alijs q̃/ cunq̃ nõie vocat̃. Jo. an. de nouo vocat̃. s. a. xl. ãnis ci/ tra fm Bar. de ꝓsue. c. fi. z ꝺ p litterã q̃ sequit. vl̃ ex anti q̃ ꝓsuetudine q̃ sez habeẽ infra in rex. bigno posito. Jo. an. Bona de quib⁹ nulla est laicis attributa prãs. aliaꝫ facultas. occupare in mala ꝑte sumit. z ꝑte mobilia di/ cunt occupari. ũmobilia dicunt inuadi. sepe tũ vnũ su/ mit ꝑ reliq̃. Procurat forte occasiõe discordie ĩter eos su scitare. Et dicunt ꝑcurare ope. ꝓsilio. ꝓsuasione z occu/ patõe. Jo. an. Nota q̃ ꝓmittẽs sacrilegiũ in auferendo res sacras vel nõ sacras. sed de loco sacro. nõ sũt de iure

Dñt oc/ cupari et inuadi.

cõi excõicati. nisi ꝺ faceret cũ effractõe vl̃ incendio. vt ex de sen. excom. Conq̃sti. an glo. ꝛ. si tales post monitõem nõ se emẽdarent. sũt excõicandi. sic etia alis auferẽtes bo na eccl̃iarũ nõ sunt ipo iure excõicati nisi vacantiũ. vt in isto. c. generali. de clec. li. vi. q̃ ꝺ aũt ꝺ in decre. ꝑt. q. iij. ca/ nonica. de violatoribꝫ eccl̃iaꝝ. vt. xvij. q. iij. Uẽs. de ra/ proribꝫ bonoꝝ eccl̃iarũ q̃ sunt excõicati. intelligendũ est fm Rich. in. iij. de violatõe z rapru que fiunt cũ ꝓba/ bili alis personali effractõe vel violẽtia z hmõi.

Excõicatio ꝺ ꝓpellentes platos z p̃sonas eccl̃iasticas ho na eis. ad submittendum eccl̃ias vl̃ eccl̃iasticas bo Capitulum Vicesimum.

Licí qui prelatos vel capitula eccl̃iaꝝ seu alias p̃sonas eccl̃iasticas ad sub/ missiões hmõi facẽdas hactenꝰ ꝓpulerũt. post ꝓcẽ/ tem admonitõem remissa submissione quã p vim vl̃ me/ tũ exegerãt eccl̃ias z bona eccl̃ie eis submissis. taliter ĩ sua libertate dimittãt. Illi vero q̃ platos aut p̃sonas cal/ dẽ ad talia. faciẽda ꝓpulerunt. cuius scũq̃ sint. ꝛditionis aut⁹ stat⁹ excõicatõis sũt ſnijs innodati. Et ꝓtractibus ꝑrerea sup p̃missis hmõi ſnia z ꝑsensu ĩcurrerũt. seu occasione nus iniurie. aut⁹q̃s in futurũ inirĩ ꝓcurat. q̃ vero sec⁹ egẽ/ illoꝝ laici vltra id q̃ exigit natura ꝺctũ ipoꝝ vel adhibi ta in ipis legẽ ꝑmittit. al⁹q̃s nõ vsurpet. q̃ vero sec⁹ egẽ/ rint nisi legitime monit̃ ab hmõi vsurpatõe desistẽrit restitutẽdo etiã q̃ taliter vsurpauerũt. eoꝝ ipo in ſniam ex/ cõicatõis ĩcurrãt. Bre. ꝛ. de re. eccle. nõ alie. ꝺ ꝑsultio. li. vi. Submissiões hmõi. i. de quib⁹ dixerat in ꝑn. vbi ꝓhibet platos z eccl̃ias sibi ꝓmissas bona ĩmobilia seu tura ipaꝝ laicis submittere absq̃ capli sui ꝑsẽsu ap. se dis ſnia spãli. sistitutẽdo vel recognoscẽdo seu ꝑfitendo ab illis ea tãq̃ a supiorib⁹ se tenere. seu ab ipis eadẽ ad uocãdo vel ipos patrocinos vl̃ aduocatos eccl̃iaꝝ seu bo noꝝ ipoꝝ ꝓpetuoꝝ ad tps nõ modicã staturẽdũ. Talis ẽ submissio ꝺ ꝓhibẽt. nõ aũt alienatio bonoꝝ eccl̃iasticoꝝ Et nota q̃ ꝓhendunt etiã ꝺ femine. s. religiose. q̃ ꝺ ꝺ aduocãdo expõit tanq̃ ab aduocari recognoscendo. Et q̃ ꝺ ad tps nõ modicũ inde trahit q̃ ad modicũ tẽ/ tps pũt vocari in p̃onos z defensores. z ꝺ modicũ tẽ/ pus infra decẽ ãnos. vel fm Bar. relinquetur iudici ar/ bitrio. Et quod dicitur competentem monitõem. intelli/ ge trinaz. nisi facti necessitas aliud suadeat. Jo. an.

Excõmunicatio ꝑtra ꝓcedentes repcalias z vrẽtes in clericoꝝ bona clericoꝝ. Capl̃m Vicesimũ ꝗmũ.

Li qui repcsalias aduersus personas eccl̃iasticas seu bona ipsa/ rum ꝓcedũt vel extẽdũt ad eas. nisi ꝑsumpti onẽ hmõi reuocauerint a ꝓcessionis vel extensionis hmõi infra mensem si p̃sona singularis fuerit sniam excõicati onis ĩcurrat. si vniũsitas eccl̃iastico subiaceat ĩterdicto Brego. ꝛ. de iniurijs. c. Si pignorarões. li. vi. Ecclesiasti cas vt clericos. ꝛtemplarios. hospitalarios. conuersos z dcos deuotos. xij. q. i. Duo. Jo. an. Extendũt. facit ad dis/ ferentiã ĩter extendere z concedere. q̃ ciuitas vel supior ꝺ ꝓcedere. sed ille cui ꝓcedunt extẽdere. puta q̃ ciuitas bonoñ. dedit repsalias ciui suo ꝓtra fiorentinos. q̃s ex/ tendit ille ad clericos. Jo. an. Presumptõe. i. ꝓcessionem vt extensione repsaliaꝝ q̃ ꝺ est ꝓtra libertatẽ eccl̃iasticam. Jo. an. Mensem. q̃ si infra mẽsem istũ pcssum fuit ad actũ. q̃ fuit eccl̃iastica p̃sona. p alia pignorata. i. repsalia facta ꝓtra eũ. Nunq̃d hec postea habebit locũ. ifra mẽ sem. dic fm Bar. q̃ in statũ pristinũ reuocãdũ erit. ĩmen sem. de sen. excõ. Quicũq̃. vl̃ fm Guil. reuocatio re itẽ/ fieri ꝺ añ ꝓcedat ad actum. alis locũ ꝺ pena. Jo. an.

Excõicatio ꝺ ꝗuãtes p̃sonas eccl̃iasticas i le l̃ sius p

eo ꝙ noluerīt eligere eos ꝓ qbꝰrogati erāt. Capl'm. xxiij.

Sciant cuncti qui clericos vel quaslubet ꝑsonas eccl̃acas ad qs in aliqbꝰ mōasterijs aut alijs pijs locis specter e lectio ꝓ eo ꝙrogati seu alr̄s inducti cū ꝓ q̄ rogabanť seu inducebanť eligere noluerūt. vl' ꝓsanguineos eorū aut ipas eccl̃as monasteria seu loca certa bñficijs seu alijs bonis suis p se vel p alios spoliādo. seu alr̄s iniuste ꝓsequendo ꝗ̄ ꝑsūpserint. se ipo facto excōicatōis sententia nouerint inodatos. Brego. ō elec. li. vi. Cūcti. etiam ꝑsone. Eccl̃as. vt ꝓuersos tēplarios. q̄ ꝛ non sint clerici. sūt tñ eccl̃iastice ꝑsone. Specter. de iure cōi. in collegiata ecclesia. ad collegiū spectat electio. ꝛ si nō est collegium ad patronū nisi aliud inducať de ꝓsuetudīe. si aūt no eēt collegiū vel patron⁹. ꝑ diocesanū ꝛ ibi ordīari. ꝛ. q. i. Reꝑta. co. ti. Cū eccl̃a vulterana. Jo. an. Rogati. qñ ꝑces ī les. Induc̄ ꝑ ꝓmissiones vel alio mō. Jo. an. Allios. ꝛ nū q̄ ō electōe tm̄ loquiť ꝛ nō de ꝑnatōe. ꝛ hec ē penalis ꝛ tō restrigēda. dic ꝙ si patron⁹ ē cleric⁹ vl' ꝑsona eccl̃iastica locū hēbit ꝓstitutio. nec b ē odiosū. ꝛ fauorabile eccl̃a rū fauore. Si aūt patron⁹ ē laic⁹ pena locū nō hēbit. cū ꝓstitutio dicat clericos vl' eccl̃iasticas ꝑsonas. Idē Guil. Bar. Archi. Jo. mo. q̄ dicūt etiā idē in postulate snīa. ꝛ fm Brieg. cp̄i bñ poterūt absoluere. Jo. an. ex q̄ ꝓdictōe canonis hui⁹ absolutōem sibi papa nō reseruat. extra de sen. excō. c. Nup. Nota ꝙ Archi. hic mouet q̄stionē de mādatario. i. de eo q̄ ex mādato alteri⁹ aliq̄d horū opať. verū icidat in canonē. allegat ꝑ ꝛ ꝯ dicēs finaliť ꝓduditꝙ dicī ꝑt ꝙ mādatari⁹ talī ligeť. ꝛ si ñ ꝓbis h⁹. c. tñ mēte. maxie cū ꝑticiperī crīer sit actor malistico in causis q̄ de iure vel ꝓsuetudine vel ex impetratis a curia possunt ibi tractari. Capl'm. xxiij

Statuimus ne quis ī petratōes litterar̄ nostrar̄ ad nos vel ad fo eccl̃iasticū recurrētes sup causis q̄ ad idē fo vl' de antiqua ꝓsuetudīne ꝑtinere noscunť ad desistendū vel ī foro seculari de q̄stionibꝰ hmōi litigandū ꝑ eorūdē iudicū eccl̃iasticoꝝ ī petrantiū aut litigantiū seu volentiū litigare. aut ꝙinquoꝝ ipoꝝ seu rerū illoꝝ seu eccl̃esiarū suarū captionem. modi sue alijs qbuscunq̄ ꝓpellat seu ꝓpelli faciat vl' procuret. nec ꝑ se alioue ī pediat q̄ minus cora iudicibꝰ eccl̃asticis delegatis seu ordīarijs q̄rulantes de causis. q̄ vr ꝓmissum est ad cognitōem ꝑtinēt eorundē. possint libere iusticiā obtinere. nec ad ꝑdicta faciēda dent auxiliū ꝓsiliū vel fauorē. Si q̄s vero ꝯ ꝑsūpserit. se ipo facto nouerit excōicatōi subiacere. a q̄ tā iudici cui⁹ cognitio fuerit impedita vel iurisdictio vsurpata q̄ ꝑti q̄ in ꝓsecutōe turbata fuerit sui iuris de iniurijs. de dānis. de expēsis. ꝛ ī tereſſe ꝑpetuꝑ ꝑ eundē fuerit ī tegre satisfactū nullatenꝰ absoluat. Boni. eē de imu. cc. Oñm. li. vi. Hullatenꝰ. t. nullo mō. Quid si aī satisfacti onē tales fuerūt absoluti. nō credo ꝙ talis absolutio teneat hec ista spāliť. ꝓbibēte lra. Archi. ꝛ Jo. dic ꝙ tē de mū. satisfactōe potit absolui ꝑ ordīarū. qr papa sibi ñ aut lniam graduandi dāt clericos vel suos ꝓsanguineos ꝓpter sententias latas contra eos. Capl'm. xxiij.

Quicunq; pro eo ꝙ in reges ꝓncipes ꝛ barones nobiles baliuos vel quoslibet mīstros eoꝝ aut quoscūq; alios excōicatōis suspēsionis siue interdicti snīa fuerit ꝓmulgata licentiā alicui dederit occidēdi capiēdi seu alr̄s in ꝑsonis aut in bonis suis vel suoꝝ gūadi eos q̄ talr̄s snīas ꝓtulerūt siue q̄rū sūt occasione. plate vl' casdē snīas obꝰuātes seu taliter excōicatos cōicare nolētes nisi snīa ipa re integra reuocauerit. vl' si ad bonoꝝ captionē occasiōe ipius snīe sit ꝓcessum nisi bona ipa fuerit infra. viij. dierū spaciū restituta. aut satisfactio ꝓ ipis ipensa. eo ipso snīam excōicatōis incurrāt. Eadē q̄s sint snīa innodati oēs q̄ ausi fuerit ꝑdicta snīa data vti vl' aliq̄d ꝓmissoꝝ ad q̄ ꝓmittēda dari snīam ꝓbibuimꝰ. alr̄s ꝓmittere que stionē suo motu. Qui aūt in cadē snīa ꝑmāserit duorū mēsiū spacio extūc ab ea nō ꝑnt nisi ꝑ sedē aplicā absolutōis bñficiū obtinere. Brego. ꝓ. de sen. excō. li. vi. Reges Est aūt ordīuariꝰ regis cp̄s in cui⁹ diocesi delinq̄t l' domicilij hz. di. xcvi. Si imperator. Jo. an. Et dic Archi. ꝙ nō solū regē imo ꝛ imperatorē ꝑt cp̄s excōicare. ij. q. viij. tē cū dauid. mīstros ad clericos pr referri. ꝛ sic ꝓtie sequiť ꝙbū suspēsionis. Jo. an. Lniam multoforti⁹ idez in iussu vel mādato. Archi. Dederit. dare ōmōstrat hec littera. ꝙ si aliqs ꝓtēplatōe excōicati faciat ea q̄ b in lra nūerant ipe excōicat⁹ nō ꝺr in culpa nisi subseqūs post factū rarū hēat. Archi. Suoꝝ. s. ꝓsanguineoꝝ vl' familiarū. ꝛ sic no. casū in q̄ ꝑcutiēs ꝛ mādans ꝑcuti laicum est excōicat⁹. ad idē. s. de clec. Sciāt. co. li. Jo. an. Brauādi. pura ne q̄s emat ab eis vel eis vendat. vl' bis silia Jo. an. Reintegrā. i. anūq̄ ad occidendū vel capiēdū l' alr̄s guadū casdē ꝑsonas in aliq̄ fuit ꝓcessum. vñ videť ꝙ si re integ̃ fiat reuocatio mādati vel talis snīe. locū nō hz q̄ b sequiť. si aūt ad aliquē actū sit ꝓcessum ꝑ eū. cū li. cētia ē ꝓcessa stari snīam dātes sūt ligati. vt b ꝑz. de b de pe. di. i. Si q̄s nō dicā. ſz videť ꝯ infra. ꝑti. ubi. nisi bona ipa tē. dic ꝙ gulor ē offensa ꝑsone q̄s rerū. de q̄ offensa loquiť littera. q̄ casu ipo facto statī ligāť vt dicū est. littera aūt seqns loqť ī offensiōe rez ad quaz restitutionē termin⁹. viij. diez ꝑligiť. vt infra ꝑz. Archi. Impēsas cū res nō extat vel placet leso. Incurrāt mō duplici. funiculo sūt ligati. q̄ē ꝑt. iij. q. iiij. Engeldrudā. Joh. an. Uti. ꝛ sic mādas ꝛ mādatari⁹ cadē pena puniunť. Alr̄s. i. ꝓter aliquā snīam. Jo. an. Obtinere. silr in incēdiarijs eccl̃iarū. q̄ exq̄ denūciati fuerint nō ꝑnt absolui ab alio q̄s a papa. supra. co. Tua. Et. si papa b nō exꝑssisset ꝓpetuo potuisset ordīariꝰ ipm absoluē. s. c. nup. Jo. an.

Excōicatio ꝯ exigētes vel exigere faciētes pedagia vl' gabellas a personis ecclesiasticis pro rebus suis vel ecclesiarum. Capl'm Uicesimūquintum.

Quōstitutōem felicis recordatōis Alexādri pape. iij. ꝑdecess. nostri q̄ statuit eccl̃as ꝛ ꝑsonas eccl̃iasticas ad pedagia ꝛ guidagia penitꝰ nō teneri. nec ad exhibēdū vel soluēdū talia ꝓ rebꝰ suis ꝓpijs q̄s nō cā negociādi deferūt l' deferri facūt seu trāsmittūt volētes ꝓpter multoꝝ insolentiā ꝛ abusum pene admiculo adiuuare. Adij cimꝰ districtius ihibēdo ꝯa ꝓsuetudīe q̄uncūq; q̄ dicēda ē veriꝰ corruptela nō obstāte. vt nec collegiū nec vniūsitas nec aliq̄ ēt singularis ꝑsona cuiuscūq; sit dignitatis ꝓdictōis aut statꝰ a ꝑfatis ꝑsonis seu ecclesijs ꝓ ꝑsonis ipis aut rebus ꝑdictis tallias. exigat vel exigi faciat vel ꝓ se vel ꝓ alium suo nomīe vel alieno aut eos ad hmōi ꝑsoluēda compellat. q̄ vo ꝯfecerit. si ꝑsone fuerit seculares excōicatōis si aūt collegiū vel vniūsitas ciuitatis castri seu loci alteri⁹ cuiuscūq; ipa ciuitas castrū vel locꝰ interdicti snīis ipo facto incurrāt. nec ab excōicatōe hmōi absolutōem vl' interdicti relaxatōem obtineāt donec exacta plenarie restituerīt ꝛ de trāsgressiōe satisfecerīt ꝓpetēter. eē de cē. c. quāq;. li. vi. Si vniuersitas vel singlaris ꝑsona eccl̃as

vl' ecclīasticas pſonas ꝓpulerit ſoluere pedagia vl' guidagia vl' exactiões ꝓ rebꝫ ſuis q̄s cā negociatiõis nõ defe/runt vl' ꝓ pſonis ſingularibꝫ excõicati ſūt. ⁊ vniuerſitas interdicta Joh. an. in ſum. Itē nota q̄ res clericoꝝ eodē p̄uilegio gaudēt q̄ res ecclīaꝝ q̄ſtū ad iſtud negotiā/di. h̄ verbū a multꝫ nõ plene intelligit. vñ dic. q̄ ille dici tur eſſe negociator q̄ rez cõpat. vt rē integrā ⁊ imutatā vēdēdo lucret. ſz q̄ rem cõpat vt materia ſit ſibi aliquid inde operandi. puta ex ferro clauos ⁊ alia artificiata ille ñ eſt negociator. Hāc eīm negociatiõez clerici exercere nõ de bēt. vt. lxxxviij. di. fornicari. ſi aūt deferāt vl' deferri faci ant clerici res cā meramonte. hac īmunitate nõ gaudēt ⁊ ſic eſt ar. cõtra emptores redditꝫ clericoꝝ q̄ volūt in his gaudere īmunitate illa q̄ ⁊ cl'ici. vt. ſ. nõ ſoluāt gui/dagia ⁊ pedagia de emptꝫ a cl'icis. Fran. de zaber. q̄rit an id q̄d h̄ dr de pedagijs locū hēat ī gabellis ⁊ datijs. q̄ leuant ī ciuitatib⁹ lõbardie. Et rñ. q̄ ſtephan⁹ dicit q̄ ſic. q̄z idē iurꝫ de ipis. ar. xuij. q. iij. putāt. ⁊ c. pleriq; ⁊ ꝺ ꝓuilegijs. c. quāto. ⁊ ex h̄ dicit q̄ tota italia ē interdicta ⁊ clerici irregl'ares h̄ nõ fuātes. hec ille. ſz hodie tal' ex/cõicati nõ ſūt vitādi niſi denunciēt. vt hēs ifra de elec. excõ. mi. c. fi. Singulares. Gener al'r loquit. vñ credo q̄ ꝓhendar'ēt epos. ſi obij cak ex eo. ꝺ ſen. excõ. li. vi. c. Q̄z piculoſū. q̄ nõ loquit in ſnīa excõicatõis. vt h. ſz ſuſpen ſionis ⁊ interdicti. Archi. Obtineāt cū papa ſi taliū abſo lutionē nõ retineat alijs ꝓceſſiſſe videbit. ex de ſen. exc. Nup. Archi. Reſtituerint h̄ verbū demõſtrat q̄ abſolu tionē p̄cedat reſtitutio. ſic. ij. q. vij. Accuſatio. vbi ꝺ hoc in glo.. Excõicatos q̄ vr̄ cē. ⁊ xvij. q. iiij. De. pb̄oz. in fi. vbi plene de hoc in glo. ⁊ xi. q. iij. Excõmunicatos ī glo.

Excõicatio ꝓtra imponētes tallias collectas vl' p/ſtantias clericis ſine licentia pape. Capl'm. xxvi.

Auersus conſules re

ctores ciuitatū ⁊ alio⁹ q̄ eccīas ⁊ viros eccleſia/cos tallijs ſeu collectis ⁊ exactõibꝫ alijs aggra/uare nitūt. volēs īmunitate eccīaſtice lateran. ꝓh. pui/dere p̄ſumptõem hmõi ſub anathematꝫ diſtrictõe. pbi/buit. trāſgreſſores ⁊ fautores coꝝ excõicationi ſubiacere p̄cepit donec ſatiſfactõem ipenderit ꝓperentē. ⁊ ifra cir ca fi. ⁊ ſucceſſorē ipius niſi ſatiſfecerit infra mēſem. ma/nere decernim⁹ eccīaſtica cēſura ꝓdusum donec ſatiſfe/cerit ꝓpetēter. Et in eadē poſt dicta īmediate ſeq̄nti. ve/rū ſi q̄n forte eps ſil' cū clericis tantā vtilitatē vl' neceſſi/tatē. pſpexerit vt abſq; vlla coactõe ad releuāda vtili/tates ⁊ neceſſitates cões vbi laicoꝝ nõ ſuppetūt facultates ſubſidia p̄ eccīas duxerit ꝓferēda p̄dicti laici būl'r ⁊ deuote recipiāt' cū gr̄arūactõe ꝓpter ipꝫdentiā tū q̄ꝫ dā roman⁹ põtifex ꝓpoſuit. Inno. iij. ex de īmu. eccl. Lateranen. ꝓh. aliū de q̄ ſupra. c. Nõ min⁹. vbi ferē talis ſnīa excõicatõis cū iſta tñ addit̄õe ſeu ꝺdit̄õe ſi admoni ti deſiſtere nolucrit. vbi dicat glo. Ber. q̄ ſi ſe nõ correxe rint p⁹ admõitionē ſūt ipo iure excõicati. Et dic Hoſti. q̄ ſufficit vna admonitio. maxīe q̄z canō iſte inductus eſt in fauorē eccīaꝝ ⁊ odiū tyrannoꝝ. quoꝝ alij ſūt adeo terribiles q̄ nec facile ē eos tertio admonere cū q̄ſtūcun q; monent appellāt nec audēt p̄lati dare ſnīam timētes forſitā pl'a pdere. Prouidēt q̄ q̄ ſufficiat vna admoni/tio cū ꝓpetēti termio. Appellatio vo excludit. q̄z a coꝛ/rectõe canõis nõ appellāt nec p̄lato ē iputandū ſi a cão/ne ſnīa pferāt. Addit etiā ⁊ ferē ſnīa excõicatõis in p̄dco ca. Nõ min⁹ ꝺ euacuātes auctem ⁊ iuriſdictõem p̄lato rū vt nihil ptātis ſita in eis in ſuis videat hõib⁹ remā neſſe niſi moniti deſtiterit. vbi dic Jo. an. ſup vbo iuriſ/dictõem ⁊ ſpūalē interdū. h̄ tñ loquit de tpali q̄ſi etiā re/ctores hodie nõ ſolū diminuere ſz etiā in totū ſubtrahe re molunt. ⁊ tales ſi moniti nõ deſiſtāt ſūt excõicati ipo iure. Et hac ſnīa infiniti ligāt q̄ nõ vitāt. vt dic Jo. q̄ꝺ piculoſiſſimū ē. Succeſſoꝛē ipius. l. in illa dignitate l're ctoria. ꝓſueuerūt ei vniuerſitates ſibi eligere rectores an nuales. ne delictū p̄deceſſoris p̄iudicet ſucceſſori. ſz ꝺ ꝓpter p̄dictū delictū ex q̄ ipm nõ purgat. q̄z ꝓſentit. vt dicit ibi glo. ⁊ h̄ Ber. infra mēſem. l. a tpe ſuꝛ regimis ꝓputandū ⁊ etiā interi ſi ꝓſenſit bis ꝓpter q̄ fuit excõicat⁹ p̄dece/ſor ei⁹ cū q̄ id appareat q̄ in crimie dānato pticipat. ſic ligat eadē ſnīa. De h̄ aūt tpe q̄ ad ſniam h⁹ canonis ni/hil minui p̄t. tñ ordinari⁹ hūc terminū ex eā abbreuian do ſua ſnīa poſſz talē ligare. Jo. an. Incluſum ḡ ē cano late ſnīe. Jo. an. Satiſfecerit. oīne dānū emendandū ec deſie. q̄ꝺ ex ipius exactõe ipſi ꝓtingit. ſz ⁊ ſi ſtilū dedit de collecta iponēda ad reſtituꝛõem ipius renet. Siſto co ſtilū nõ dediſſet forte nõ cogeret ad emēdaꝛõem collecte ſz al's itereſſe q̄ꝺ obuenit eccīe ab ipius regimie emēda bit. ⁊ forſitā pniam ſpūalē ⁊ etiā pecuniariā ipm ſubire fm q̄ bon⁹ iudex arbitrabit̄ optebit. hec ät rm locū hūt cū q̄s ſuccedit in regimīe illius q̄ ē excõicat⁹ ex p̄dictꝫ cauſis vel al'r q̄litercūq; ꝓpter libertatē eccīaꝝ violatam ſcē⁹ ſi ex illa cā eēt prās excõicat⁹ vel ꝓſiliarij vl' vniuer ſitas ſeu ciuitas interdicta. tūc eīm ſucceſſor nõ eēt excõi/catus fm Inno. cui⁹ eſt q̄ſi tota iſta glo. h̄ intelligas ſic fm Hoſti. videlz q̄ mēſis iſte ſeu ꝓlumptio q̄ ex lapſu ſumit ad alios caſus nõ extēdit. Illud aūt certū ē q̄ qui cūq; ſuccedit excõicato ⁊ fouet factū ꝺnarū ꝓpter q̄ h̄ ꝺcceſſor excõicat⁹ fuit candē ſniam incurrit. Jo. an. Et ad dit. q̄ ſi nou⁹ rector opam dedit q̄ſtūcunq; potuit q̄ h̄ emēdaret. ſz vniuſitate reſiſtēre q̄ꝺ intēdebat nõ potuit obtinere ñ ꝓterea excuſak. niſi oino relinq̄t regimē. Jo. an. Neceſſitatē iuſtā ⁊ honeſtā. Inno. q̄ſtā plaroꝝ q̄ſ ſine iuſta cā dabāt ſubſidiū ⁊ ſolucbāt. Inno. Conſula tur. nota h̄ q̄ Boni. in vi. co. ti. c. Clericis. fuit lata ſenten tis excõicatõis a q̄ abſolui nõ poterāt citra ſedē aplicā in laicos iponētes collectas ⁊ tallias clericis vl' alias ex cõicatões ⁊ pſõas eccīaſticas ⁊ alia ꝺre eis ꝺ abſq; li cētia ſedis ap'lice. q̄ q̄ꝺ ꝓſtitutio Boni. ī de. co. ti. c. q̄m. extat reuocata mēoria. Et q̄ in iſtis duab⁹ ꝺcre. ſ. ii mi nus ⁊ adūſus circa hmõi materiā ꝺr ibi ꝓcipit obſuari Querit ſi ad clericū aliq̄ de iuſta cā caſamentū ruſticū poſſeſſiões q̄cūq. z. p mõ illaꝝ ⁊ q̄ſtitate ſoluebat ruſti cus in q̄ſtis ⁊ collectis q̄ cõiter fiebāt in loco rõe regimi nis vel alia. Utꝝ ipe clericꝰ teneat ſil' in p̄dict̄ ꝓ modo ⁊ rata poſſeſſionū omiſſis alijs allegaõib⁹ p ⁊ ꝛ. Fina liter dici p̄t q̄ tal' clericꝰ liber eſſe ꝺz a p̄dictis. q̄ꝺ pbat per. c. q̄ nõnulli. de immuni. eccle. libro. vi.

Excõicatio ꝺ extorquētes abſolutionē a cenſuris eccleſiaſticis ꝓpter vim vel metū. Capl'm. xxvij.

Aſolutionis benefi/

cū ab excõicatõis ſnīa vel q̄ſtūcunq; reuoca/tõis ipius aut ſuſpēſionis ſeu etiā interdicti ꝓ vim vl' me tū extortā p̄ntis ꝓſtõnis auctē oīno viribꝫ euacuamus ne aūt ſine vindicta violētie creſcat audacia. eos q̄ reuo cationem ſeu abſolutõem hmõi vi vel metu extorquēt excõicatõis ſnīe decernim⁹ ſubiacere. Greg. x. ex de his q̄ vi me. li. vi. Abſolutõis hui⁹ decre. fuit dubitatio. q̄z regularit q̄ ꝓ metū fuit tenēt ſeu valēt ⁊ obligāt q̄ꝺ dic vt no. xv. q. vi. Aluerē. fallit tñ in caſib⁹ ibi notat⁹ ad q̄ſ addo iſtū. ⁊ q̄z ſic iniuſta excõicatio ligat ſic videbāt de iniuſta abſolutõe. de pe. di. i. Verbū. Jo. an. Excõicatõis etiā iniuſtis. hūiliter eīm ꝺz petere abſolutõez. nõ ꝓ me tū ꝓpellere. q̄z ſnīa paſtoꝝ ſiue iuſta ſiue iniuſta tener. xi. q. iij. c. i. Scõm eīm Hoſt. ⁊ Bar. Reuocatõez. ꝺnam fac iter abſolutõem ⁊ reuocatõez. Et ꝓ dici abſolutio ſo lēnis q̄ fit iuꝛ formā eccīe. Reuocatio ꝓbat ſine ſolenni tate vel vbi tenuit excõicatio. lecū hēat abſolutio. vbi ñ

tenuit excõicatõis reuocatio. vel referꝛ reuocatio ad absolutõez ad cautelã. Jo. an. ſz ĩterdictũ ꝓprie dr relaxari. Archi. Suſpẽſionis. ĩtelligo indiſtincte. vt loquit. l. ſi ue ab officio ſiue bñficio. ſiue ab ĩgreſſu eccie. ĩfra d ſen. excõ. Is cui Jo. an. Interdicti. iſta tria ſũt paria q oĩa ſb cẽſura eccleaſtica ꝓtinẽt de ꝑbo ſi q̃renti. z ſecũ trahunt executõem. vñ ſequẽs appellatio nõ ſuſpẽdit eaz effectũ de appel. c. Paſtoralꝭ. z in ſcriptz ferri dr. de ſen. excõi. ca. Cũ medicinalꝭ. Jo. an. Vin. Alis eſt maiorz rei imperꝰ cui reſiſti nõ pt. l. ꝯmodꝭ. ff. e. l. i. Metus aũt trepidatio mẽtis inſtãtis vl futuri ꝑiculi cã. ff. e. l. i. Et exigit q p ſens ſit metꝰ lz futuz ſit ꝑiculũ. z ꝗs metꝰ excuſet. nota ꝯ. eo. Dilecti. Jo. an. Et dr metꝰ q̃ſi mentẽ tenẽs. vis tacuerio. ſz cũ metꝰ inferꝛ ei reſiſti pt lz cũ ꝑiculo. z cũ mlt ꝛ mõis accipi poſſit metꝰ accipiat large. vt ſonat hec lra ex b in odiũ factẽtes. Nota tn q lz aliq ꝛba dicãt talia q videanꝭ ĩcutere timorẽ. illa tn nõ ſp ſufficiũt ad tuſtũ timorẽ. z idcirco b relinq arbitrio boni viri ſm illud qđ dr in glo. in plibꝰ alys. c. ex eo. ti. Cũ dilectꝰ. Archi. Extorta. factũ redrit hec lra. Archiđ. Euacuamꝰ. g talꝭ ab ſolutus remanebit vt ꝑus excõicatꝰ. Archi. Et q̃uis in excõicatõne p vim vl metũ extorta idẽ videat. l. q ipſo iure nõ valeat. z par ius ligandi z ſoluẽdi eſſe voluit. de pe. di. i. Verbũ. dicit ꝯ qđ valet ſm Bar. glo. xi. q. iij. q̃t tuor. Jo. an. Rõ eſt. q̃ vtrobiq̃ aĩe ꝯſulit. qđ eſt faciendũ in dubio. pt tn p exceptõem elidi. vt no. in dicto. c. q̃t luit. ñ hz locũ hec pena. q̃ ꝑba tẽ. de cle. nõ reſi. Relatũ. alr tn puniret. Jo. an. Excõicatõis. Nota excõicatꝰ acci pit excõicari. quod dic vt nota. iij. q. iij. Engeldrudam. ſi aũt nõ ipe excõicatus. ſed alius metũ hunc inferat ſic excõmunicatus erit. z ſic nõ ſumatur ꝑdictum arg. Sz nunquid in b caſu ipe excõicatus vel interdictus vl ſuſpenſus ĩcurrit hãc penã. dic q̃ ſic. ſi mãdauit vl ei⁹ nomine factũ ratũ habuit. ex de elec. Scriptũ. nec dicam iſtos penã euadere. lz abſolutꝰ poſtea ratũ habuit illo qđ ab inicio coactꝰ fecerat. q̃ ſtatĩ ab inicio ligati fuerꝛ ab ſolui tn poſſunt ꝑ ſuũ ordinariũ cũ ꝯditoꝛ canonis ſi bi nõ reciuuerit abſolutõem. de ſen. excõ. Nup. z in hãc excõicatoꝛẽ. s. eo. c. Abbas. Jo. an. Subiacere. qđ ſi cõ pulit ꝑ vanũ metũ de quo timere nõ debeat. nũqđ tũc locũ hꝛet pena. dic q̃ nõ ſm Barto. q̃ talis metus nõ inducit reſtõem. nec ꝓprie appellaꝭ metus. Job. an.

Excõicatio ꝯ cogẽtes nõ ſeruare interdictum. vel excommunicatum nõ vitari. Capl'm. xxviij.

Dreſumptoꝛes qui in locis ĩterdicto ſuppoſitis quẽq̃ de cetero diui na celebrare officia quõlibet cogere. aut q̃ mõ ꝑdicto ad officia eadẽ audiẽda aliq̃s excõicatõis ꝑſertim vl inter dicti ligatos ſnĩa ꝛuocare. ſeu q̃ ne excõicati publice aut interdicti de eccl̃ijs dũ in ipis miſſaz agunt ſolennia a celebrãtibꝰ moniti. exeãt. phibẽ necnõ excõicatos publice z ĩterdictos q̃ in ipis eccl̃ijs noĩatim a celebrãtibꝰ vt exeãt moniti remanere ꝑſumpſerit excõicatõis ſnĩa a q̃ te ꝯcilio ĩnnodamꝰ. de ſen. excõ. Brauis in cle. Preſum ptoꝛes. hec pena nõ extendit niſi ad dños tpales excepto vltimo caſu ibi necnõ excõicatos. Dños autem intelligẽ etiã plates q̃ hñt tpale dñium in loco. Paulus. Quõlibet oẽm modũ ꝯpulſiõis realẽ ꝑſonalẽ directaz z indirectũ ꝯphendit. vt ſi res coz occupãt. ꝯſanguine os grauãt in ꝑſonis vel reby fac̃. de elec. c. Scãt cuncti li. vi. Jo. an. Cogere ꝑſumpſerit. qđ ſequit er eſt primũ mõ ꝑdicto. ſ. voce ꝑconis. de q̃. s. dixerat. Vox ꝑconis q̃ñq̃ paucis innoteſcit. z b reſpectu fortioꝛ videt vocatio q̃ cãpanã. ſz qr ꝑco loquit. z edictũ ponit ex gre mandãtis. ĩo maioꝛ ẽ ꝓceptus. Jo. an. Euocare ꝑſumpſerit. qđ ſequit. z ẽ ſcõm. Publice. occulte ei excõicatos nõ vitam⁹ in publico. vi. q. ij. c. ij. xi. q. iij. Audi. ꝯ. cũ g. Miſſarũ. in alijs g̃ dñus officijs nõ ẽ loc⁹ pene. Jo. an. Moniti nõ dic noiatĩ. vt in ꝓti. ꝯ. q qđ ꝑtz q̃ ad ꝓhibẽtes ſuffi cit generalꝭ mõitio. puta qr monet q oẽs excõicati. z interdicti exeãt. z ille ꝓcepit q nõ exeãt. Jo. an. Si aũt ꝑceperet l' ꝓhiberet ñ ſubditz. nõ eẽt locꝰ pene. ſm Paulz Prohibere ꝑſũpſerit. qđ ſequit ẽ tertiũ. Noiati. ex generali mõitõe nullꝰ ligat ex eo q remanẽt. ſoli g̃ noiati monĩti remanẽtes ligabũt. Jo. an. Remanere. ĩtelligẽ etiã ſi ipi dñi tpales nõ mãdẽt b. Jo. an. Excõicam⁹. excõicatꝰ ergo iterũ excõicat. de b. iij. q. iij. c. Engeldrudam.

Excõicatio ꝯ facientes ſtatuta q vſure ſoluãt. l' ſolute nõ repetãt aut reſtituant. z iudicãtes ſm ca. Ca. xxix.

Quicunq; communitatũ. ptãtes. capitanei. rectoꝛes. ꝯſules. iudices ꝯſiliarij. aut alij q̃cũq̃ officiales ſtatuta hmõi de cetero facere vl dictare. aut q̃ ſoluãt vſure. vl q̃ cum ſolute repetũt. nõ reſtituant plene libere ſciẽter iudicare ꝑſumpſerit ſnĩaz excõicatõis ĩcurrãt. eãdẽ ẽt ſnĩaz ĩcurſuri niſi ſtatuta hꝰ bacten⁹ edita de libris cõtratũ ipaz ſi ſup b ptãtẽ hũerit ĩfra tres mẽſes delcuerit. aut ſi ipa ſtatuta vl conſuetudies officiũ coz hñtes q̃q̃ mõ ꝑſũpſerit obſuare. Cle. v. d vſurz ĩ cle. cõtratũ. ipa aũt cõtras ñ ĩcurrit hãc penã. de ſen. excõ. Rõana. li. vi. Cõſules. noĩa ſũt officialiũ ſm varias locoz ꝯſuetudies. z q̃ oĩa ñ pt ſpecificari ſbmittit ita clauſulã gñalẽ. vt ꝯphẽdat oẽs q̃cũq̃ noĩe cẽſeanꝭ. Pau. Cõſiliarij. ad talia dãtes cõſiliũ. Pau. Officialis. g̃ ſi q̃s talia ſtatuta ñ vt officialis ſcriberet l' dictaret ñ ẽ excõicatꝰ. Mo. ob. cle. vl mo. ſnĩaz q̃ ibi duo req̃rũt. ſ. q̃ ſcribat vl dicter. z q̃ homicidium ſit poſtea ſecutũ. q̃ tũc dat ꝯſiliũ l' auxiliũ vl fauorẽ. vt ibi no. Jnno. z Hoſti. ſz b ſcribẽdo. faciẽdo. vel dictãdo tm̃ ĩcurrit penã abſq̃ alia executõe ſtatuti. Pau. Statuta hmõi de q̃by. s. dixerat q̃ ſcz exigiꝛ ſolui vſuras cõcedũt. vl ad ſoluẽdũ debitoꝛes ꝯpellũt. l' g̃ uia onera imponũt vſuras repetẽtes ſic ſi eẽt ſtatutũ. q̃ vſuras repetẽtes ĩ foro eccleaſtico ꝑ ptãtẽ cogãt vſurario mutuare tãtã pecuniã z tãto tpe q̃to tenuit repetẽs pecũias vſurarij. ſoluũt vſure ĩ caſu a iure nõ ꝓceſſo. ſecꝰ ſi ĩ caſu cõceſſo. vt ifra eo. ti. c. i. z c. Salubriter. Pau. Jmpropꝛie tm̃ dr vſura ĩ ꝑdictis. c. allegatis. Laudul. vt g̃ locus ſit pene ncẽe ẽ q̃ ſtatuto caueat q̃ vſure ſoluãt. vñ nõ ſufficeret ſi ſtatuto caueret q̃ vltra duos vl tres denarios ꝑ libra nõ ſoluat ĩ meſe. qr ſup illã. ſnĩaz. phibẽdo nõ vr ꝑ b vſq̃ ad illã ꝓcedẽ. ar. d treu. z pa. c. i. pau. z Jo. De mẽtali ãt vſura b ñ vr loq̃ hec lra. q̃ lz creditoꝛ ĩ iudicio ꝓfiteat ſuã ꝑuã itẽrũz. tm̃ repeti ñ poſſit vt vſura lz vr q̃ vſura z iniuſte receptũ. vt notauit Hoſti. eo. ti. c. Cõſuluit. vbi dic̃ q̃ vſura mẽtal' dr reſtitui. Idẽ ibidẽ Jnno. z Ray. ĩ ſum. pau. Repetãt ab eo q̃ pt nec ob. ca. q̃ fruſtra eo. ti. Pau. Reſtituãt. q̃ñ de eaz exactõe ꝯſtat ĩ iudicio iudicare. z q̃ iudicata ſcripſerit ſi iudicet ſm ꝑdicta ſtatuta. de ſen. excõ. Mouerit. ĩ fi. vbi ꝯo ñ iudicaret ſm ꝑdicta ſtatuta. tũc ſcribẽs ſnĩaz nõ ĩcurrit penã. lz ſolũ iudicãs niſi velis dicere q̃ ẽt ĩ ꝑmo caſu hec ꝯſtitutio penal' nõ extẽdit ad ꝑſonas nõ expꝛſſas vt vr verꝰ. ar. de re. iu. in penis. li. vi. Pau. ẽt Jo. an. dic̃ q̃ deſcribẽtibꝰ iudicata nõ expꝛmit hec ꝯſtitutio. Jncurrãt. incõtinẽti ſñ tpis in teruallo. z ſic faciẽtes dictãtes z ſcribentes talia ſtatuta ac iudicãtes vſuras cẽ ſoluẽdas l' nõ repetẽdas vl repetitas ñ ſoluẽdas ſtatĩ ſũt excõicati. Aliõ ĩ his q̃ ſtatuta tã facta dñt delere. q̃ vicz ſi bñt ptãtẽ delẽdi ỗ iurez de

facto. vt dicũt Pau. ꝛ Inno. si nõ deleuerit ꝑ gres mẽ/ses etiã ipi sũt excõicati. Cõsuetudines. b dic. q̃ qñq̃ ñ statuũt talia ſz assuescũt. i. ꝙ suetudinẽ deducũt. Io. an. Obseruare. officiales ſz expsse si eni nõ expresse cauãt nõ sunt excommunicati. Jo. an. ꝛ Paulus.

Excõicatio ꝓtra deferentes arma vel ligna vel mer/cimonia ad saracenos. Cap'm Tricesimũ.

Excõicam' et anathe/matizam' illos q̃ ꝫ xpm ꝛ pꝓm xpianũ sara/cẽis arma ferrũ ꝛ lignamia deferũt galeaz. eos ẽt q̃ gale as eis vẽdũt vl' naues. q̃ ĩ piraticis saracenoz nauibꝫ cu rã vl' gubernatõem exercẽt aut machinis aut q̃busdam alijs ꝓpendũt aliq̃d eis ꝓsiliũ. auxiliũ in dispendiũ ter/re sancte ihesu xp̃i suaz ꝑuatõe mulcarit capiẽtiũ ser uos fore censem'. papiẽtes vt ꝓ oẽs vrbes maritimas in diebꝫ dñicas ꝛ festiuis hmõi snĩa publice innouẽt a talibꝫ gremiũ ñ aperiat eccle. nisi totũ q̃d ex ꝓmertio tã dãnato ꝓcepint. ꝛ tantũdẽ de suo in subsidiũ terre sãcte trãsmiserit. ꝛ ĩfra q̃ si forte soluẽdo nõ fuerit sic als rea tus taliũ q̃ in pena ipoz aliꝫ ĩterdicat audacia sibi ꝑ sumẽ di. Innocẽ. in ꝓcilio generali. cẽ de iudeis. c. Zelꝫ li berandã. Cõciliũ gñale de q̃ b repetit ꝓciliũ lateran. de q̃. s. c. Jta q̃runda. ꝛ addit pena ĩponendã rpe absoluti onis. ibi ꝛ talibꝫ. Notãdũ q̃ tales excõicati nõ absol/uunt ab excõicatõe. nisi ad id totũ qd ex ꝓmertio dam nato ꝓcepit. ꝛ tantũdẽ ꝺ suo ĩ subsidiũ terre sctẽ trãsmi serit. si tñ absoluãt ñ facta satisfactõe tenet absolutio. ſz reduc dñs in ꝑstinã excõicatõis snĩam. nisi b faciãt ſm Egidiũ. Idẽ Jo. an. ꝛ Pe. de ancha. Sz q̃rit. ex q̃ isti ꝑ/uant bonis suis ꝛ bona ꝓfiscã quo vltra penã punitũ turs ꝛ trãsmittũr in subsidiũ terre sctẽ qd receperũt ex cõ/mercio ꝛc. Et rñdẽt ꝑdicti doctores. q̃ añ ꝓfiscatõez im ponit hec pena vel soluit de bonis q̃situs p' ꝓfiscatõez vel dicas q̃ pena ꝓfiscatõis ĩponit a iudice seculari. sed pena restituẽdis ei' qd ꝓceptũ ẽt tantũdẽ de suo impo nit ꝑ ecclasticũ iudicẽ. Et ꝶm Pe. de ancha. Pena ꝑua tionis olim bonoz nõ ĩponit ipo iure. ſz ꝑ snĩaz ꝛ iudicez secularẽ. sic als reat'. q̃ potuerũt subtrahi ꝙscribi loco pe ne. Et nota q̃ hec pena q̃ inducitur ꝓcclam. s. dari onis ei' qd ꝓcepit dns ꝑ tale ꝓmeritũ ꝛ tãtũdẽ de suo. si nõ trãsmittit in subsidiũ terre sctẽ. qd. s. nescit tal' cui de beat dare. applicari seu dari dz camere aplice nec hãc pe nã relaxare ꝑ ot nisi papa vl' is q̃ hz ab eo sup b ꝓmissio nẽ. vt ẽ sũm' pnĩari'. Uñq̃ in hũc canonẽ iciderũt con/sueuerũt se ꝓponere sub tali pena cũ camera ap. dando certã ptẽ ei'. ꝛ de residuo soluet eis fieri remissio. sic au/diui a sapiẽtibꝫ practicari in curia. ꝛ b q̃ tal' absoluere pot. nã q̃ nõ ꝑ facien dũ ẽ qd ꝺ ĩ. c. su ꝓdicto. Quis aũt deat absoluere a tali snĩa. dic glo. sup. c. q̃ oli. q̃ eps ex q̃ papa sibi nõ retinuit qd oli habuit locũ. nũc autẽ sc'. vñ dic Jo. an. ꝛ Pe. de ancha. sup eo. c q̃ hodie pa/pa tribꝫ quibꝫ solet facere generales ꝓcessus ter in ãno tales excõicat. ꝛ tũc a tali snĩa sol' papa absoluet. hec ul/le. Summ' etiã pnĩari' videt hñc ptãtẽ tales absoluẽ/di. Et nota q̃ istud. c q̃ olim. ꝓ q̃ak. i. extendit ꝓcta pena excõicatõis ad aliũ casum q̃z in illis duab decre/talibꝫ. s. Ita q̃runda ꝛ ad liberãdã ꝓtineat. vtz quicũq̃z ac q̃cunq̃z alia mercamonia q̃ ibi portant durãte guer/ra ĩter nos ꝛ ipos. ꝛ etiã si fieret treuga. q̃ ꝑ treugã non tollit guerra. ſz ĩtermittit. Jtẽ nota q̃ Nico. uij. in q̃daz exuaganti. q̃ incipit olim. tã in generali statuto ꝛ inno/uat q̃ nulli' arma. ferrũ. eq̃s. lignamina. victualia ꝛ alia q̃cũq̃z mercimonia in alexãdriã vl' alia loca saracenoruz terre egipti deferre vl' mittere seu de suis portubꝫ vt eis deferant extrabere vl' extrahi ꝓmittere. aut eis vl' auxili um vl' fauorẽ ꝓstare ꝓsumãt. als sũt excõicati ipo facto. nec ꝑñt absolui nisi tantũdẽ de bonis ꝓpꝛijs in dicte ter re subsidiũ ꝓuertendũ exoluerit q̃stũ ad p. es ꝑdicas ꝺ tulerit aut miserit aut deferri vl' de ipoz portubꝫ defe/rendũ eis exhi ꝓmiserit. Et sic' statuit de oibꝫ rerũs sol dano subiectz. ſz ĩcurrãt ꝛ ꝑdictas ꝛ alias penas ꝛpales Que exuagans inouata est ꝑ Boni. vi. ꝛ utrez ꝑ Clc. v. q̃ absolutõem ab hmõi snĩa pterq̃z in mortz articlo pa/pe reseruauit. vtz in exuagãti q̃ incipit. Olim mentz tẽ/ꝛ huic hodie stat. qd etiã patebit infra ex ipo pcessu pape ãnuali q̃ fit in curia. Veneti aũt sup b hñt snĩam a pa/pa. Marci. v. q̃stũ ad mercamonia victualia ꝙples an/nos. nõ aũt q̃ ad arma ꝛ lignamina hñt snĩam. vñ nõ icurrũt ꝑdictã penã. ꝛ tdẽ de aliꝫ etiã q̃ brent silem li/centiã. q̃. s. ad mercimonia. scẽ' si portarẽt seu portari fa cerẽt arma seu lignamina. qz tũc icurrerẽt. Nota etiaz q̃ accedẽs ad sepulchrũ dñi cã deuotõis sine snĩa pape est ad sepul/excõicat'. ꝛ ei' absolutio pape reseruat vl' sũmo pnĩario chriz dũt vt reperi in libro penitentiarie summi penitentiarij.

Excõicatio ꝓtra spoliãtes romperas ꝛ ꝓtra piratas ꝛ absolutio pape reseruatur. Capt. xxxi.

Excõicationi subdan/tur q̃ romanos aut alios xpianos ꝓ negocia/tione vl' aliꝫ bõestis causis nauigio vectos aut capere aut rebꝫ suis spoliare ꝑsumunt illi etiã q̃ xpianos nau fragiũ patiẽtes spoliãt rebꝫ suis nisi ablata reddiderit excõicationi se nouerit subiacere ex ꝓcil. lateran. extra ꝺ rapt. Pria ps hui' c. dic Hosti. q̃ est canon late suie. Et addit q̃ pirate ter in ãno ab ore pape excõicant solẽnit Scda ps dic q̃ est canõ ferẽde snĩe. Inno. Jan. Unũ. ꝛ Boff. dicũt q̃ ẽ ista scda ps late snĩe. Jo. an. dic sic cre do q̃ ꝓma ps sit canõ ferẽde snĩe. excepto q̃d dictũ est ꝺ piratz q̃ sũt excõicati a papa ter in ãno. Scda ps est ca non late snĩe. ita tñ q̃ pcedat admonitio vt dic glo. ꝛ ꝑ bat b vis verboz rõ dũsitatz saltz ptz. ꝛ sic ps ꝑ tz elli gi de q̃libet nauigio. Idẽ Jo. de lig. dicẽs q̃ ista est cõis opinio ꝛ q̃ ꝓma dictũ tz elligit de q̃libet nauigio. q̃uis Hosti. restringat ad maritimũ. Quantũ ad scdm dicit. si post admonitõez nõ restituũt ablata stati sũt excõica ti. si aũt restituãt. nõ sũt excõicati. Idẽ Pe. de ancha. et addit. q̃ aũt pegrinos ꝛ mercatores ſz als itinerãtes spoliãt excõicati dñt. ſz nõ sũt ipo iure excõi/cati. cẽ de treu. ꝛ pa. c. i. Dec ille. Dic tñ nota q̃ spoliãtes romipetas. vl' eũtes ad curiã. vl' redeũtes ꝓ caulis agẽ/tebit in ꝓcessu annuali pape.

Excõicatio contra clericos participantes spõte ꝛ sciẽ ter in diuĩs cũ excõicatz a papa. Cap. xxxij.

Clericos qui scienter ꝛ spõte ꝓticipauerũt cũ excõicatis a nobis et ipos in officijs receperũt eadẽ excõicatõis snĩa cũ ipsis nõ dubitam' ĩuolui. q̃s etiã ꝓ absolutõis bñficio habẽ do ad nos volum' remitti. Cle. ij. de sen. excõ. c. Signi/ficauit. Circa expositõez hui' decre. ẽ triplex opi. solen/nis. q̃rta cõiter reprobat. Est q̃ ꝓma Hosti. q̃ etiã ponit ĩ sũma ꝓfessoz. q̃ illa sit noua excõicatõis ipes ad quã ĩcurrendã q̃nq̃z requrunt. Jtã etiã seq̃t Jo. an. vt ponũt in rep. Ꝓtio q̃ excõicans cũ excõicatz sũ clerici. Scdo q̃ cõicet sciẽter vl' ꝓticipet. Tertio q̃ cõicet spõte. vt dic Boff. excludi b coactõem absolutã nõ conditionalem. Quarto q̃ cõicet in dinis. ꝛ b ĩtelligendũ ſm Boff. de oibꝫ dinis officijs tã de bis q̃ in ecclia dicũt q̃z de his q̃ ex. scz bonis canonicis. Quinto q̃ cõicet seu ꝓticipet cũ excõicatz. noiatis a papa in hmõi dinis. tal' excõicatio/nẽ ĩcurrit absoluẽd' nõ nisi q̃ ap. se. q̃ aũt aliꝫ excõicatz a canone cõicat in diuinis. ſz peccet. nõ tñ candẽ snĩam.

currit. nō ꝫ infra. c. de mīoꝝ excōicatōe. Scōa est Pe. de ancha. q dicit. q q cōicat cū excōicato a papa spōre. t sci ter. t in dīis est excōicat⁹ cadē sñia. t ītū dicat esse vez intellectū huj⁹. c. ita repperi ex recollectz eiusdē. Jdēvide tur dicere Guil. Spe. t Boff. Tertia ē Lan. s. q q ptici pāt cū excōicatz a papa eodē crīmie, ꝓter qō ille excom municat⁹ cadē sñia ligank. t sic sūt absoluēdi a papa. ex eo. Nup. hāc opi. dic glo. credo veriorē. Jnno. etiā dic sic posse intelligi Jo. an. t Johan. de lig. dicunt q vide tur adherendum huic vltime expositioni.

Excōicatio ꝓtra sepelientes interdictos excommuni catos vl̄ publicos vsurarios. Capt'm. xxxij.

Hos qui ꝓprie teme

ritatis audacia defunctoꝝ corpa (nō sine con) cēptu clauiū eccīe, in cimiteriis tpe interdicti in casib⁹ nō ꝓcessis a iure. excōicatos publice vl̄ notarī interdictos vl̄ vsuranios mānifestos scienter sepelire pīsumūt, ipo facto ex cōicatōis sñie decernim⁹ subiacere. a q̄ nullaten⁹ absol) uank. nisi ꝓus ad arbitriū diocesani epi eis q̄by p̄ mīs sa fuerit iniuria irrogata. satisfactōem exhibuerīt ꝓperē tē. ex de sepul. in cle. i. Eos. ītcludit vtriusq; pfessionis p) sonas latcos t ecclesiasticos exēptos t nō exēptos. pau. Proprie temeritatz audacia sñiam notat. q si ꝓrio au) su. t sumīt in mala ptē. vbi aūt non faceret temere pura plat⁹ dīe sepeliendū fuisse absolutū. vl̄ versīl' putat se pulturā nō ꝓhibitā illi rōne stat⁹. t sic erat in facto non hz locū hec pena. Pau. Jn cimiteriis. Pau. Jdē si in ec) clesia sec⁹ si cāpis l'loc; ꝓuatz. Tpe interdicti. nā tūc inter dicta ē sepultura. Nō ꝓcessis a iure. ꝫ dic ꝓter clericos q seruauerūt interdictū. quib⁹ ꝓcedit tpe interdicti sepul) tura cū silentio t absq; campanaꝝ pulsatiōe vt i p̄dicta dere. q itelligē ꝓpt pulegiatos circa ꝓfratres. Jn qtuor ꝓo festiuitatib⁹ in q̄by celebrari pt eo tpe. s. interdicti altra voce nō puto mortuos sepelire debere. vt de p̄ul'. c. Cū plātare. Jo. an. Et idē Pau. t Zē. Excōicatos ab hoiev̄ a iure. t itelligas de maiori excōicatōe. hz ei excōicati mi nori sic decedētes sepeliēdi nō sint. vt no. Jnno. co. ti. sa) cris. huic tñ pene loc⁹ nō ē. Jo. an. Publice. t p ꝫ q̄ dī cit publice. dico q si cēt occulte dato q sepeliēs scīret. nō ē loc⁹ huic pene. hz ꝑuck sepl'tura. si de ꝫ ꝓstare pt. hz tal cēt excōicat⁹ mīoꝝ fm Alanū t Ber. q̄ placz pau. aut notarī interdictos. Pau. Al dīis t ptcipatōe sacroꝝ. tles punīūt sepl'ture ꝑuatōe. vt no. inno. t Host. sec⁹ ñ iter) dicti ab aliq̄ tpali l'spūali exercitio iurisdictōnis mīste rij l'officij. qz tles ñ sūt ꝑuati alijs dīis. g nec i sepl'tu) ra. Qui dicāt notarī interdicti Laudul. dic q notarī in) terdicti siue sit denūciatōe notarī siue spāl'r sit expīssi. vt no. inno. Hz grīk q̄d iuris si notoriū est de fautoribus q occasionē dederīt interdicto p eōm lato. ñ sūt tñ notati in ipa sñia interdicti. q i scriptis ferēda ē. vt de sen. excōi. ca. medicial'. li. vi. nūq̄d sepelientes hos fautores incurrēt. hz sint interdicti i gñe. qz dictū ē i sñia interdicim⁹. A. cū fau toribus suis. credit ipe q nō. g tūcūq; sit notorij. ar. ō de. excō. c. Pastoral'. cū hec ꝓstitutio sit penal'. tō restrigēda Et adūte q p illū tpe. q̄ pbibet notarī interdictos i cimi) terio sepeliri vī a ꝓrio sēsu q interdicti ñ notarī sepeliri possint. q̄ tenet glo. vbi loc⁹ interdict⁹ nō sit. Boff. dicat ista opi. verā. nisi qñ p certo scirēt eos tale q̄d fecisse vel ꝓmisisse, ꝓpter qō erāt interdicti. tales ei ñ dñt sepeliri in cimiterio. vbi ꝓo nō sūt certi hz locū glo. fz eūdē. p glo. torū nisi assit ista q̄litas notarī p modū de q. s. Mani festos q̄ ꝑuati sūt sepl'tura t factōe testamti nisi satisfe) cerīt l'caruerīt fm formā illi⁹. c. Quāq;. de vsu. libro. vi. Et si apparuerīt in tali signo pnie t post mortē ꝑstatio cautōis sufficiē ad vitādū hāc penā. cū tal' sepl'tura non fuit pbibita. hz ñ valet testm̄ qō ab initio ē nullū ex psona restātz. Jdē ertiā vī si ꝓmo fecē testm̄ t postea efficit vsu rari⁹ mānifest⁹. qz p dīs delictū ītirmat testm̄. Paulus Scienter. sec⁹ si ignorauit. Pau. Sepelire. nō solū actua liter ponerēs corp⁹ hz dicēres diuinū officiū sup fun⁹ in currīt eā penā. imo fortī⁹. qz pl⁹ ꝓtenūt. Jdez itelligas de sepelientib⁹ de facto i cimiterio ēt absentib⁹ clericz. pau. sed Jo. an. sup dictoꝝ si. sepelire. sic dicē ꝫ occurrūt dubia q̄ ꝓcipis declaratōez plusq; glosantz exposcūt. s. an por tātes ad sepulturā q tñ nō sepelīūt. sūt excōicati. Jtē de comitantib⁹ fun⁹. Jtē ō fodientib⁹ t fabricātib⁹ l'apien) tib⁹ sepulturā. Jtē de ꝑatis. clericz l'mīstris ecciaz in q̄ rū cimiteriis sepeliūt q id nō ꝓhibēt l'patiūt. Jtē ō cle ricis portātib⁹ crucē. cereos t sīlia. Et post q̄dā sic dicit Cū ꝫ puniat sepelientē nō admittentē itereſſentēt coope rantē. Sepelire aūt ē mortuū humo vl̄ tumulo ꝓdere vi dek aūt solos humo l'tumulo corp⁹ ponentes ligatos cē. fac. p ꝫ eōtras ne ex vni⁹ funere m'titudo ligek. Item ꝓstat q portātes comitātes l'fabricātes sepl'turā. si ñ se qrek tal' sepelitio' excōicati ñ cēnt. Jn ꝓmiū ē. qz cēt hec cō stitutio ludibrio. si vn⁹ sol⁹ ribald⁹ vl̄ furiēs p quem id poterit expediri ligari dicak reliqs vsuratz pōpose t solē nitet expedire. Jo. an. Stephan⁹ ꝓo nō dubitat omnes istos ligari. Nota Jo. calde. i tractatu quē fec de ecclesia stico ītcrdicto circa fi. mouēs p̄dictū dubiū seu q̄stionem sic dic. Mihi ꝑculdubio vī q notarī ītcrdict⁹ vl̄ ēt nō notarī ītcrdict⁹. hz tpe ītcrdicti in casu ñ pmisso a iure. si cū diuio officio ē sepli⁹ oēs p̄dicti. s. aperiētes sepl'turaz vl̄ fabricātes l'fodiētes terrā l'ponētes i sepulcro l'por tātes cruces l'cereos. vl̄ portātes fun⁹. l'associātes cau) sa honoꝝ. vl̄ amictie. vl̄ clerici diuinū officiū facientes l' nō ꝓhibēres cū pñt. oēs pena excōicatōis ligāt p ista. de. Eos. Rō ē. qz ꝫ casu oēs sūt principes crimis siue co) operatores. ad ꝫ de sen. excō. c. Nup. xi. q. iij. Precipue. Si ꝓo sine officio clericoꝝ defunct⁹ tal' sepul⁹ ē ēt i loco ci miteriato. hz sit turi⁹ dicere p̄dictos oēs forē ligatos ex cōicatōis sñia. de q̄ ista de. agit. tñ (hz trepid⁹) credo istos ñ ligari dicta pena. hz qz vt dēk ꝓtenere gnalē ꝓhibitio nē poterūt arbitraria pena puniri ēt p iudicē ecciasticū cū iij. q. iiij. Engelbrudā. Ad ꝫ dicēdū finis de. me mouet ibi p q̄ ꝫba videk remoueri priuilegia q̄ clericz vl̄ ecclesia sticis psonis solēt ꝓcedi t nō laicis. vt g ꝫba nō videan tur su quacuc appolita. de maio. t obe. Solite opter q itelligak de his quib⁹ talia priuilegia solēt ꝓcedi. vt sic dī ctū itelligak fm q clausula adūcta pōt adaptari. i. q. ij. sacerdos. Hz priuilegia exemptōis solēt ꝓcedi clericis et ecciasticis psonis. de illis q debet itelligi pncipale dictū capli. Jtē sepultura eccīastica ꝓprie respicit clericos ad ꝗs id ptinet. xvi. q. iij. Placuit. t cū funera ad sepulturā deferunk diuina officia cātare. xiij. q. ij. Diuina. et sic ꝓcludit ꝓpositū. Hz si clerici dicūt officiuz sepulture sup fun⁹. t postea deponēres fun⁹ in loco secreto. non ponūt ipm in sepulcro seu cimiterio. nūq̄d sūt excōica) ti. Certe fm opi. ꝓriā esset dicendū q nō. qz tex. dic sepe lire. q̄ est humo vl̄ tumulo mortuū ꝓdere. t sic p solaz celebratōem officij nō esset delictū ꝓsummatū. g nō in ciderēt in penā. sed nō credo q aliqs ꝫ diceret. sic enī sp fieret durante interdicto. t per ꝓsequēs ista clementia facta esset ludibrio. Dec oia Jo. an. t Jo. cal. Et quod di crum est de interdictis. intelligendum est per omnia ō manifestis vsurarijs t publice excommunicatis. Que rit etiam dñs Laudul. de ridol. in tractatu quem fecit de vsuris. quid dicendum de officialib⁹ clericis t por) tantibus cruces t cereos. t associantibus t portantib⁹ feretrum tangz esset ibi cadauer alicuius predictorum hz manifesti vsurarij nominatim interdicti vel pu bli) ce excommunicati cū in veritate realiter ibi nō sit. Rñ)

dit ꝛ dicit idē iudicandū ac si ibi eēt.ꝛ ſō dicendū. vt.s. Subiacere.hāc penā locū habere nō puto alys casibus in quib denegat ſepultura.q̄s hēs co.ū. Ex pte.ꝛ ō ſta tu mo.c.ij. Sz q̄d de illo q̄ ſepelit māifeſtū vſurariū excōicatū publice ꝛ notariū iterdictū ꝛ tpe iterdicti. nū quid vna vl̄ q̄druplica excōicatione ligabit ex̄ facto. vide q̄ de h̄ plene ſcripſi in.q. Dualterij. ſiue in vna ſo la ſiue p̄lib ſentēcijs ex his diuerſis cauſis quaꝝ q̄libz p ſe ſufficiat q̄ excōicat⁹ dicat.planū eſt q̄ de oīb ꝺbet ſatisfacere.ꝛ ab oīb abſolui. Jo.an. Eis quib .ſz q̄ ſūt bi forte intellexit de his q̄ꝝ fauore ſuerūt late ſīle excōi catōis vel iterdicti in loco vel p̄ſonas vl̄ illis quib ꝺbe bat reſtitutio fieri q̄ ad vſurarios. Si qua etiā violēcia in his fuiſſet illata dericis vl̄ miſtris illis etiā fiet ſatisfactio. Itē ſi ulloꝝ corpa vl̄ oſſa diſcerni p̄nt exhumāda ſūt.ꝛ h̄ in trib vltis casib. Sz q̄d de p̄mo dic q̄ ſi ille fuit penitēs ſz nō debuerit ſepeliri.ſ.tpe iterdicti.tam nō exhumabit ſalte poſt relaxatū iterdictū. Notāt etiaz Jnno.ꝛ Hoſti.q̄ penitēs q̄ ſepult⁹ nō fuit in cimiterio ꝑter interdictū.relaxato iterdicto ꝺz in cimiterio ſepeliri. Dicūt etiā ex̄ penitēs fuit.mortuaria licite ab ipo re cipi p̄nt.cū.p ipo ſit orandū.xi.q.iij.quicūq; ſecus ſi nō fuiſſet penitens.lxxxviij.di.c.ſi. Jo.an.q̄ etiā dicit.q̄ ō fu neralibz q̄ darent cū funere defuncto ſepulto tpe interdi cti.nō putat dericos licite recipe poſſe.q̄ videretur q̄ci pare in delicto. Itē nota q̄ Frā.ō zab.poſt Pau.ſuper ꝓbo temeritatis huj⁹ cle.dic q̄ temeritas ſciam notat q̄ſi ꝑtio auſu. Et ex h̄ dicit Laudul.q̄ ſi ignorās factum vl̄ etiā ius dū tū ſit cui liceat ius ignorare h̄ facēret ū vl̄ re us nec hāc penā incurrere.i.q.iij.§.notandū. Et idē di cit in effectu glo.in ca.de.Et idē Pau.ꝛ Zen.q̄ videtur velle.q̄n h̄ caſu iuris error ſimplex excuſet.q̄ iuris error excuſat a pena.ad quā ꝑmittendā requirit dol⁹.vt no. Dyoni.in regula ignorātia.li.vi. Pro h̄ q̄ iuris error eſt lata culpa nō dolus.ff.de his q̄ no.infa.l.ij.glo.ſup verbo ſimgulis. Itē no.q̄ dicit Jo.an.in nouel.ſuper.c. Ut aīaz.de ꝓſti.li.vi.q̄ ignorātia ſtatuti ſynodalis ex cuſet trāſgreſſorē a pena.niſi ſit craſſa ꝛ ſupina.etiā cuz ſtatutū punit aliq̄d.p̄hibitū lege diuina vel canones.et ſm h̄ determinet q̄ ō hic ſcripſit. Jo.de deo.vbi q̄rit an ſit excōicati i puberes q̄ falſauerūt inſtrm ꝛ monach⁹ q̄ tu lit falſum teſtimoniū ignorātes ꝓſtōes cp̄i q̄ tales excōi cat.q̄quid ibi dicat ſatz potuit vtiq; p̄babiliter ignoraſ ſe.q̄ ſi ita ē loc⁹ eſt huic decretali.ꝛ ſz pena iuris locuz i eis poſſit habere ceſſabit tū pena ſtatuti q̄ ō p̄babiliter ignorabāt.ſz quidā reſtringāt h̄ dictū ad ſtatuta ex tā p̄hibētia de iure nō p̄hibita. Idē dic de rem.or. Eos.li. vi.q̄ eā pollēt ſcia ꝛ affectata ignorantia.ꝛ ō affectata ex̄ ſcire potuit.ſz noluit imo diſſimulauit. Itē Antho nj⁹ de bu.dic in lectura.q̄ mlieres ꝛ mōachi ab ignorā tia iuris nō excuſant vbi iuris oī ano fit publicatio in locis vbi ſūt.al's excuſant.vt.l.Cū ſdebita.ff.de.pba.q̄ ō dic vez Hoſti.i mōaſterijs de q̄b mōachi nūq; excūt.

Contra ꝺbentes mrimoniū ſcienter in gradib p̄hibi tis vel ordinatos in ſacris.vel.p̄feſſos in religione ma res vel feminas. Capl'm Triceſimūq̄rtū.

Os qui diuino timo re poſtpoſito ſcienter in gradu ꝓſanguinitatis vel affinitatis ꝓſtōne canonica iterdictis aut cū monia lib ꝺbere matrimonial'r alias nō verēt.nec nō religio ſos moniales ac dericos i ſacris ordinib ꝓſtitutos mri monia ꝺbentes ipos excōicatōis ſnīe ipo facto decerni mus ſubiacere.Cle.v.ō ꝓſang.ꝛ affi.c.Uno.in de.cos.

Nota q̄ in ſex caſib h̄ expſſis tm̄ locū hz hec ꝓſtō.et ei⁹ pena. Un̄ ſi ꝺbit q̄s cū h̄te maritū vel cū iudea vl̄ pagana vl̄ cū cognata ſpūal'r vel legaliter vl̄ ꝺ impedi mentū publice honeſtat⁹.ſz nō teneāt mrimenia.tū nō eſt loc⁹ huic pene q̄ ꝛ in illis casib ꝛ ſ. lib exp̄ſſa nō eſt. Itē in his ſex casib tūc demū loc⁹ eſt pene.cū illicite ꝺ bunt.ſi cū licite.vt ex diſpenſatōe pape.tūc ceſſat el pa q̄ ꝛ pena.de ꝓſti.c.ij. De q̄ diſpēſatōe no.de reſti. ſpoli. Lras. Jo.an. Scienter. Jgnorātes ergo nō ligat ꝓſtitu tio q̄ō ītelligo ignorātia facti.p̄babil'r ꝛ nō affectata. q̄ ignorabāt ſe eſſe ꝓſanguineos vl̄ affines. Si ꝙo ignora bāt ius neſcientes gradū i q̄ erāt eſſe.p̄hibitū.ex q̄ ſcienter gdū ligat ꝓſtitutio.ō re.iu. Jgnorātia.li.vi. Si ꝙo ignora ſol⁹ ſciebat ille ſol⁹ ligak.fac.xxxiij.q.ij. Jn lectū. Sz q̄d ſi ꝺnit ignorās p⁹ rpa aūt ſciūt ꝛ cohabitāt ꝓſangui nei.videt ligari.ar.i.q.i. Eos.in fi.ō ſymo.c. Sicut tuis Cōtrariū credo cū iſta ꝓſtitutio nō puniat cohabitatio nēv̄l inceſtū.ſz ꝺctum.vt ita dicā.p̄bak hec ſol. ex eo q̄ ſine iudicio eccīe ab illa diuertere nō poſſet.facto ꝛ rame peccat cognoſcēdo. Jo.an. Pau. ꝙo dic q̄ ſi tal' cohabi tat ei affectu maritali incurrit hāc penā cū videat ex no uo ꝓſenſu cū ea cohīrare. ſi ꝙo ex p̄mo nō incurrit. Sz q̄d ſi ꝺnit cū ea quā credebat ꝓſanguineā affinē v̄l mo rialē.ꝛ in ſtrare nō erat. Solue p nota.de ſen.excō.in.c. Si vero.ij.ꝛ.c. Jn audiēcia. Jo.an. Ex illis cauſis trahi p̄t. Rñ.ſ.q̄ tal' nō eſt excōicat⁹. Sz q̄d ſi ipedimētū q̄ō erat tpe ꝺcti mrimonij fuit poſtea remotū.ex̄ de ꝓſang. ꝛ affi. Dz circa. Rñ. ſi remouek p diſpenſatōz pape.ver ba ſūt inſpicienda vt videat an tollāt ipedimenta etiam p̄mo caſu abſolutio alia nō ē neceſſaria. ſcōa ſic. Si vero re mouek ipedimentū p ꝓſtōem reuocatoriā.tūc dic vt.s. de ūmu.cc.c. Qm̄. Pau. ſup p̄dicto aūt.c. Idē. Pau. dic ſic.q̄ ſi reuocatoria vltia vulr.ꝛ dic ꝓſtōz quā reuocat fulminatoriā excōicatōis p infecta bñ.tūc ligari p illas nō egēt abſolutiōe. Si aūt tm̄ reuocat ſic ligari egent abſolutōe. Bradu.ſ.uij. vel'aterori. Canonica.fort⁹ di utina.de reſti.ſpo. Lras. Mrimonialr p hāc litterā vide tur q̄ coac⁹ ad ꝺbendū nō incurrat hāc penā ꝛ de abſo luta coactōne certū eſt. De ꝙditionali ꝙo hz ali q̄ cadere debuerat in ꝓſtantē virū videt ligari p.c. Sacris. ex̄ ō bis q̄ vi.me.cau.fi.ſz cū nō ſit matrimonū deficiēte con ſenſu de eq̄rate videt tal' nō ligari. fac de ſen.ex̄. Signi ficauit. Jo.an. Idē Pau. Cōtrahere. ſec⁹ ſi ſpōſalia tm̄ ꝺbat.niſi ſequak copula.q̄ cū inducat p̄ſumptā voluntē mrimonij. de ſpon.c. Js q̄ inducet etiā penā. Nō p̄ dicti eſt.q̄ iſtud cū ſit penale reſtringendū eſt.vt ſic ver ba nō extendāt maxīe ad min⁹ delictū. de reg.iu.in pe. li.vi. Et negari nō p̄t q̄ aliud eſt matrimonū aliud ſpō ſalia. Pau. ꝛ Jo.an. Religioſos.p p̄feſſionē tacitā vl̄ ex p̄ſſam religiōi approbate obligatos in genere vl̄ in ſpē ex̄ de reg.c. Nō ſolū.li.vi. Jo.an.ꝛ Pau. Et moniales.ſz nōne de mōialib ſatz intelligebat.ſz vbi ꝺponit penaz cū eis ꝺbentib. tū ex prici patōe ipe ligent cadē pena. de ſen.excō. Nup. Rñ.ſz mōial' ex prici patōe cēt excōica ta qñ ꝺberet cū ſacre.nō tū qñ ꝺberet cū ignorāte.q̄ ille nō ligaret.vt q̄ mōial' nll'o caſu cuiter penā. Bñ addit l'dic q̄ tūc prici pas cū crimioſo ē excōicat⁹ cū prici pat⁹ latā ſnīaz.vt i.c. Si ꝙcubine.ō ſen.excō.ſz hec nō pri cipat p⁹.ſz in actu p q̄ ligak.q̄ ꝛc.vl̄ dic q̄ ſz pricipās i crimīe crimioſo ſit excōicat⁹.nō tū pricipās i actu illo p q̄ alt ligak.al's ſupfluc adderet hec lra nō q̄ diſtinguit an mōial' ꝺbat cū ſcīēte vl̄ ignorāte cū ex pte ei⁹ nō poſ ſit p̄tēdi ignorātia.fac ō ſen.excō. Cōtigit.i.vbi pricipās i actu p q̄ alt excōicat⁹ ē excōicari mādak.pau.ō bylio pūcto hēs.ō.i excōica.p̄ma. Sacrj.ſ. ſbdyaconatu ꝛ.s. Pau. Cōtrahēre.ñ repetit ſcienk.q̄ i tali ꝓuo facto nō cadit probabilis ignorantia in illis religiosis vel dericis vbi vero probabilis eſſet ignorantia.vt ordinato in ſacris in amentia. vel dormitione. vel infra puber

tatem. puto q̄ nō cēt locꝰ huic pene. Joh̄ā. an. Et idem dicit q̄ in tali ſnīa excōicatōis p̄ eꝑm pōt absolui ad dēs q̄ ñ ſufficit ſatisfactio in b̄. niſi ēt ſequaī absolutio.

Excōicatio ꝓtra ꝓticipātes ſcienter excōicato notāti in crimine criminoſo. Capitulum. xxxv.

SI quis nominati excōicato ſciēter in crimīe crimīoſo ei ꝓſiliū īpēdendo auxiliū vel fauorē cū rōne dānati criminis videatur in eū delinq̄re q̄ dānauit. ab eo vel eiꝰ ſuptore meritō delicti erit absolutio req̄rēda. ꝛ infra. q̄uis enī ꝛ tunc nō iudicis ſz iuris ſnīa excōicato cōicās ſit ligatꝰ. q̄ tñ ꝓdictor canonis eiꝰ absolutōem ſibi ſpāliʳ nō retinuit. eo ipo videt ꝓceſſiſſe alijs facultatē relaxādi. ꝛ infra. vex̄ ſi difficile ſit ex aliq̄ iuſta cā q̄ ad ipm excōicatorē absoluendꝰ accedat. ꝓcedimꝰ indulgētiā. vt ꝑſtita iuꝝ formā ecclē cautione. q̄ excōicatonis mādato parebit a ſuo ab ſoluat cp̄o vl̄ ꝑrio ſacerdote. Jnno. ciij. de ſen. exc. Nup. Conſiliū nō tenet q̄s de ꝓſilio. niſi ille alʳ nō fuiſſet ſacerdꝰ vel niſi fuiſſet ꝓſiliū fraudulentū. glo. ſz Petrꝰ de ancha. dic̄ q̄ ꝓclusio eſt doctoꝝ q̄ īpendēs ꝓſiliū de inquēri in crimīe ꝑio q̄ eſt excōicatꝰ incurrit excōicationem ſiue cēt factuꝝ aliās ſiue nō. q̄ ꝑticipat in crimīe. Alibas dic̄ b̄ certū ſi ꝓſiliū datū. eſt directe ad crimē q̄ō excōicatōem induc̄. puta ad clericū verberādū nō ſic ſi dat ꝓſiliū in facto p̄ q̄ excōicatio nō erat⁹ cl auxiliū ꝓtra offendentē. Jnno. Auxiliū. intelligit de directa ꝑticipatione. ſecꝰ de indirecta. vt ſi q̄s excōicatꝰ eſt. q̄ facit guerrā ꝑ eccīam vel clericū. poſtea ego illi guerrā facio. tu cōtra me iuuas illū auxiliū ei p̄bens. q̄ p̄ b̄ melꝰ guerraz facier excōicatus. tūc nō eſt excōicatus. q̄ nō b̄ intēdit. Fatet etiā Hoſtī. q̄ dñs auxiliū vaſalli excōicati inuocat ꝓpter fidelitatē debitū q̄ō remanet. Jnno. etiā dicit q̄ ſz tibi ꝑrium inimicū tuū iuocare auxiliū excōmunicati ꝓpter guerrā. ita q̄ ſibi etiā in ſua guerra auxiliū p̄ſtes q̄ō tñ Hoſti. reꝓbendit. Jo. an. Fauorē. in lau datōem facti. Abbas dicit. fauorē ipendi facit. Absolutio. dic̄ hic glo. tal ligat ſnīa hoīs nō canonis. ſz Petrus de ancha. dicit q̄ dicunt doc. q̄ iſta eſt ſnīa iuris q̄ tamē trahit executōem a ſnīa iudicis. ſ. cū ds ꝑticipat in crimīne criminoſo ꝓpter q̄ō excōicatꝰ eſt ille ab homine. Eſt tñ verū q̄ vl aliqs cp̄s absoluit a ſnīa iuris nō absoluit vt lra ic. ſz absoluet ab excōicatōe. vñ remaner ꝓclusio. q̄ ꝑticipās criminoſo in crimīe incurrit excōicatōem ſiue ex territoriū excōicatꝰ ſiue ex tra. ſiue ſūt ſubditi ſiue nō. q̄ iuris auctē ligant. etiā ſi ꝓmulgās cō municaret. q̄ nō ſua ſz iuris ſnīa ligat. glo. Obiecta facile tollunt. q̄ torū opat dispoſitio iuris. q̄ ſnīa hominis extendit ad alios ex re collectis ſub eo b̄ q̄ō eſt. Idē dic̄ Jnno. ꝛ Jo. an. ſ. q̄ eſt ſnīa iſta canonis. Conceſſiſſe videt. habet illud p regla. Jn oīm ſnīa excōicatōis lata a canone. q̄ ꝑt ordinarius absoluere niſi ꝑ papā fuerit absolutio reſeruata. in alijs aūt ſentētijs ſecꝰ. ꝛ p̄ b̄ infras q̄ ſi pōt a q̄libet ſnīa canonis generaliter lata potius poterit absoluere a ſnīa excōicatōis lata p̄ ꝓſtitutiōnē ſinodalē ſpālem. Vñ ſi ſubditi cp̄i bononien. incurāt ſnīam excōicationis p̄ ꝓſtitutōem cp̄i mutinēſis veniens bononiā poterit absolui a bonenſi. Jo. ō lig. Ex cipit tñ. Pe. de ancha. ab hac regula caſū ſupradictum. Si difficile. Rñ ꝓpter nimiā diſtantiā. vl̄ ꝑiculū mortiſ Jo. an. ꝛ Pe. de ancha. Cautionē iuramenti. Joh̄ā. an.

Excōicatio ꝓtra facientes vel mandātes aliquem interfici p̄ aſſiſſinos. Capl̄m Triceſimūſextū.

STatuimus vt quicūq̄ princeps ꝓlatus ſeu quecūq̄ alia eccleſiaſtica ꝑſona ſecularisue ꝑſona quēcūq̄ xp̄ianoꝝ p̄ predictos aſſiſſinos interfici fecerit vel mandauerit. quanq̄z mors ex b̄ fortitā nō ſequaī aut eos receptauerit vl̄ defenderit vel occultauerit excōicatōis ſnīam ꝛ depoſitōis a dignitate ordine. honore. officio. ꝛ bñficio incurrāt ipſo facto. Jnno. iij. de hōicidio. c. Pro hūani. li. vi. Prelatꝰ etiā cp̄s. Decretalis enī. q̄ periculoſū. de ſen. excō. non eximit eos a ſnīa excōicationis. Jo. an. Aſſiſſinos. h̄ē ꝑſimū genus hoīm. ꝛ pñt dici a ſcindo ſcindis. q̄ abſcindūt aīam de corpe iuxta velle ꝛ mādatū dñi ſui cuiuſlibet xp̄iani. ꝛ cū de iſtis ſimpliʳ exp̄mat ad alios homicidas nō extendet. q̄ō iſto. c. ꝓtinet in his penis. di. xxv. Qualis. Archi. Mandauerit. ſi mādauit. ergo cogitatio nō ſtetit in finib⁹ ſuis. ꝛ nō mirū ſi puniāt. alias ſecꝰ. de pe. di. i. Cogitatōis. ꝛ puto q̄ etiā ſi reuocauerit mādatū re integra q̄ nihilomin⁹ incurrat penā cū ex ſolo mādato iam p̄us ligatus eſſet. ꝛ ad b̄ facit q̄ō ſequitur ſtatim. Jo. an. Receptauerit. patēter vt differat a ſequēti. ſ. occultauerit ꝛ iſti receptatoreſ tanq̄ agreſſores tenētur. L. de his q̄ latro. occul. li. i. ꝛ ij. Archi. Excōicamus ex q̄ papa ſibi nō reſeruat abſolutōem credo q̄ ordinarius poſſit abſoluere. de ſen. excō. Nup. Jo. an. Et no. q̄ ī ſūma piſana ſic dr. Aſſiſſini fuerūt ꝛ forte adhuc ſunt q̄dam infideles q̄ ex q̄buſdā falſis opinionib⁹. quib⁹ fuerūt enutriti deſaculi mittebanꝰ ad occidēdū q̄ſcūq̄ xp̄ianoꝝ nō curātes ſi ob hoc occidendi eſſent iſti. ꝓtra quorum peſtem ſtatuit Jnnocen. iij. iſtam decretalē.

Excōicatio ꝓ ꝑcurātes q̄ ꝑfuatores ſe itromittāt de alijs q̄ō mānifeſtis iniurijs ſcienter. Capl̄m. xxxvij.

DEcernimus vt ſi conſeruatores de alijs q̄ō de manifeſtis iniurijs ꝛ violētijs ſciēt ſe itromiſerit ſen ad alia q̄ iudicialē indaginē exigūt ſuā exēderint ptātē. eoipo p̄ vnū annū ab officio ſint ſuſpēſi. ꝑs vero q̄ hoc fieri ꝑcurabit excōicatōis ſnīam incurrat. a q̄ nō poſſit absolui niſi ei quē ſic fatigauit ſatisfaciat integraliter ō ex ꝑtis. ex̄ de offi. dele. Hac ꝑſtōne. Scienter. Si ignorātia cēt iuris vl̄ craſſa vl̄ affectata. Idē cēt de reg. iu. Ignorantia. Jndaginē. i. inq̄ſitōem officior a beneficio q̄ō eſt eiꝰ ſeq̄la. xxxv. di. Preter hec. Suſpenſi. ecce q̄ntū ſpāle ī cōſeruatore q̄ō nō eſt in delegato. q̄ dato q̄ delegatus intromittat ſe de eo q̄ō nō eſt ſue iuriſdictionis nō ꝓpter b̄ locū habet pena. q̄ nō inuenit exp̄ſſa in eo. Joh̄a. an. De exp̄ſis ad idē. ō imu. eccle. c. Oñm. in fi. li. vi. dic̄ Pe. de ancha. q̄ ꝓſeruator eſt iudex dat⁹ ad tuendū aliquos cōſuatoz ꝓ manifeſtas iniurias. oēs vel certas iudiciali ꝛtēs indagine. ꝛ dicit Jo. an. q̄ ſolꝰ papa p̄t dare hoc ꝓſeruatores. Jp̄orum aūt ꝓſeruatoꝝ iuriſdictio ꝛ prās dependet a forma lrāꝝ ꝛ latior forma eſt adiuncta poſt ꝓſtitutionē. Statuimus de offi. ꝛ po. iu. dele. li. vi. ꝛ ꝑſti. fina. Attendat ergo tenoꝝ litteraꝝ ſicut ꝛ priuilegioꝝ. Itē ſm pe. de ancha. tales poſſūt excōicare p̄ hmōi notorijs.

Itē nota. q̄ ꝓſeruatores eſſe non poſſunt niſi ſint cp̄i et eorum ſupiores abbates vel qui in cathedralib⁹ eccl̄ijs vel collegiatis obtinēt ꝑſonatus vel dignitates nec alius quis poteſt eſſe conſeruator ſui conſeruatoris. nec alibi poteſt habere conſeruatorem eum qui eſt ſub eius iuriſdictione ſeu diuino vel aſtrictu eccleſiaſtico vel temporali. exceptis regibus et reginis. de offi. delega. c. Nec conſtitutione. libro. vi. Item tales conſeruatores nō poſſūt committere vices ſuas exceptis citationibus et ſententiarum denunciationibus niſi aliud eis per litteras cōmitteretur. et tunc committere poſſunt infra loca in q̄bus fuerint deputati et perſonis ſupradictis. Item non poſſunt procedere contra aliquos extra ciuitatē vl̄ dioceſim in quibus fuerint deputati. nec pñt alibi citare vltra vnam dietam a fine illarum dioceſum. de offi. ij

dele.c.Hac ꝓstitutõe.li.vi. Itẽ si ꝓfuatores intromittũt se ꝺ aliꝭ q̃ꝫ de mãifestis iniurijs nõ solũ ĩcurrunt penã suspẽsionis.vt dictũ ẽ.ſz ẽt ipi ꝓcessus nõ valẽt. q̃ excedũt fines mãdati.eꝫ de rescrip.Cũ dilecta. z si citauit aliquẽ iniuriatorẽ tãq̃ꝫ ꝓ notoria offensa z eũ ob cõtumaciã excõicauit.Si ꝓstat ſz iniuria sit facta ꝫ nõ fuisse mãifesta nõ ẽ excõicat⁹ fm Jnno. Itẽ expirat⁹ officiũ ꝓfuatoris morte ꝓcedẽtis q̃ ad negocia nõ cepta.z ꝺ nisi aliud exp̃merek in litteris ei⁹.vt in dicto.c. Item sciendũ fm Jnno.q̃ ſz ꝓfuatores nõ hẽant iudicialem ĩdaginẽ in notorijs tñ bñ pñt.q̃ oĩa illa sine quib⁹ eoꝝ iurisdictio nõ posset explicari ĩtelligũk eis cẽ ꝯmissa.vñ pñt citare z ꝓtumaces punire.de offi.dele.c.De causis. Itẽ si maleficiũ est notoriũ aliꝭ z nõ iudici.optet q̃ sup ꝺ q̃rat ꝓbatões z cogat testes.ij.q.i. Jn ꝓmis. Itẽ q̃ in notorijs ẽ aliꝭ ordo iudiciari⁹ necessari⁹. Itẽ si re⁹ confitek factũ z dicat q̃ ꝰ est iure suo ĩ ꝺ casu admitter ꝓbatõem.al's cũ posset ĩplere iurisdictõem sibi ꝯmissã Silr oporter q̃ ꝓcedat ad ĩqsitõem q̃ factũ est notoriũ ſz nesciẽs q̃s fecerit. Itẽ ad repellendã iniuriã ꝑt iuocare brachiũ seculare sic alij iudices Itẽ si reus q̃ fuerat ꝓdẽnatus z excõicatus cõpareat infra annũ z dicat se velle satisfacere ꝓgnoscet ꝓfuatoꝝ de quãtitate damni. Nec Jnno. Itẽ si re⁹ negat maleficiũ z actor velit ꝓbare eẽ notoriũ. ꝓseruator cognoscet. al's iurile eẽt suũ officiũ q̃ qlibet posset negare. Silr si re⁹ fatek maleficiũ .ſz dicẽ nõ esse notoriũ. quia per ei⁹ ꝓfessionẽ factũ est notoriuz

Excõicatio ꝓtra doctores qui ad (de coba.de. Ura. mittunt ad lectiones legum religiosos sine hĩtu .vel ad phisicam. id est medicinaz. Capl'm.xxxviij.

Doctores siue magistri qui religiosos habitu suo dimisso leges vl' phisicã audiẽtes. sciẽter docere aut in scolis suis pserint retinere. sil'ĩcoipo sint sñia ĩnodati. ne de. vl' mo. statutũ. li. vi. dimisso. q̃d si nõ dimiserit hĩtũ. ꝺ q̃ tunc nõ sint excõicati doctores. q̃ hec pena nõ est ãpluanda. de re. iu. Jn penis. Dic ꝺ q̃ cõicat in crimĩe. z sic eadem z nõ minoꝝ excõicatõe ligat. cẽ eo. si ꝓcubine. Et in hoc põt dici venire pon⁹ ad declaratõem veteꝛ iuris q̃ꝫ noui casũ ponere. Jo. an. Sciẽter. vbi ĩcederet in habitu ñ hẽret locũ ignoratia. ſz vbi ĩcederet sine hĩtu tũc ꝓbabiliter poterit ignorare. Jo. an. Retinere. no. officiũ doc. scolarẽ de scolis expellere. z p id q̃d dicẽ retinere .dicas q̃ licet doctoꝛ sciat mõachũ domũ hẽre iuẽ scolas lectoꝛ in domo ꝓpria audire excõicat⁹ nõ est. q̃d dixi ĩfra de reg. iu. Locupletari. Quid si tal' mõachus nõ vult exire scolas. videk p hãc litterã q̃ licite inde possit expelli .ad ꝺ de sen. excõ. c. Uenies. Et ꝺ maxie si vera essꝫ opi. q̃ excõicatus nõ gauderet ꝑuilegio canonis. q̃d nõ est veruz fm Jo. z Ber. q̃ no. xvij. q. iij. Si q̃s deinceps. Quid si nõ ꝑt expelli exeat doctoꝛ scolas ad instar ei⁹. q̃d dicimus cũ excõicatus intrat eccliaz. vt no. xi. q. iij. Sicẽ apostoli. Jo. an. Silr. q̃ cõicant in crimĩe. vt dixi. et q̃ condiꝛ canonis sibi nõ reseruat absolutõem aliꝭ indulsisse videk. facit q̃d no. supra co. sup specula. Jo. an.

Contra magistros z scolares bononieñ .conducẽtes hospitia irreq̃sitis inclinis. Capl'm.xxxix.

Onstitutionẽ factaz ab epo portuensi ap. se. legato z a ꝑdicto Tusculano postmodũ ꝓfirmatã. videlz vt null⁹ magistroꝝ siue scolariũ sup ꝓducẽdis alioꝝ hospitijs in lesionẽ vel ꝑiudiciũ habitantiũ audeãt hospitẽ ꝓcurare .nisi ꝑ us ꝓstiterit ꝑs ꝓductõis elapsuz vel inquilini in ꝺ suũ fauorẽ ꝑstauerint z ꝓsensum. cũ idẽ portuensis sub excõicatõne ꝺ ꝓhibuerit. z alter sub pena anathematiz idẽ decreuit obseruandũ ratũ esse decernimus. l. autoritate ap. ꝓfirmam⁹. Statuẽtes. vt a te frater epe z tuo quolibet successore ꝺ singulis annis in cõi audiẽtia mgroꝝ ex scolariũ recitek. Cle. iij. de loca. z ꝓdu. c. ex rescripto. Constitutõem. z sic no. q̃ delegat⁹ in sua ꝓuincia ꝑ constitutõem facere. etiã sub ꝑpetuo anathemate. de offi. legca. fi. Confirmatã. l. ap̃robatã z ĩnouatã. q̃ sol⁹ superꝛ ꝓfirmat. de offi. lega. Studuisti. Scolariũ. soli q̃ magistri z scolares ꝓhibenk ꝓducere hospitia scolariũ ꝑ lariũ. ſz alij nõ ꝓhibenk ꝓducere hospitia scoꝝ potẽtiores ꝓstitutio ista emanauit. Et p hãc ſram vr q̃ scꝑtores q̃ nõ sũt scolares. ſz ꝓroratis nõ obliganꝭ hac cõstitutõe cũ de illis nõ fiat mẽtio. Laudul. dixit hanc penã extẽdi ad eos. q̃ gaudẽt ꝑuilegio scolastico large sũpro scolariũ vocabulo. z gra scolariũ ibi sũt dũmõ ibi ñ sint meretrices. Nec obijcias q̃ pena non ꝺ extendi. q̃ pene q̃ꝫ hodie ampliank. ar. ad ꝺ de ver. signi. Cũ in pribus. Laudul. z cũ eo ꝓcoꝛ. Jnno. ſz nõ credo q̃ ad scꝛptores vroratos extẽdaꝭ hec ꝓstitutio ſz sit ꝑ scolares Berñ. Cõuenire. i. alloq̃ vel de habitatõe tractari. glo. interli. Sub excõicatõe tã lata. glo. iterl. Et no. q̃ Jnnoc. Hoff. z Abbas. z Pe. de ꝑusio. dicũt q̃ ista ꝓstitutio z excõicatio ẽ local'. z ꝺ locũ solũ bononie. z ꝺ ẽt magis placet Job. an. ſz Hosti. dic cẽ generalẽ. Tã q̃ fauorabilis ẽ. iõ dic ex cã extendẽda. ſz coiter nõ tenek opi. eius.

Excõicatio ꝺ murrẽtes scꝛptura vl' nũciũ scerere alicui cardialiũ dũ sit in ꝓclaui ꝑ electõe pape. Capl'm. xl.

Ulli fas sit ipsis cardinalibꝫ vl' epoꝝ alicui nunciũ mittere vl' scꝛptura q̃ vero ꝓfecerit scripturã mittendo vel nunciũ aurialiq̃ ipoꝝ scerete loq̃ndo. ipo facto sñiaz exꝑ cõicatois incurrat. Greg. x. extra de elec. c. Ubi periculum. li. vi. Cardinalibꝫ. l. indusis in ꝓclaui. ꝑ electõe fiẽda sũmi pontificis scerete loquẽdo nisi q̃ de volũtate omniũ cardinaliũ imbi psentiũ. p his cñ q̃ ad electõis instantiã negociũ ptinet vocarek. vt ꝺ. s. in scꝛptu. sic puta ad uocati. iurisperiti. vel religiosi. vl' rabelliones. Incurrat excõmunicatio ꝓtra dños officiales z rectores vbi fit electio pape si non seruant ꝓstitutiones capituli vbi piculũ. ꝺ elec. li. vi. Capl'm q̃ dragelimũ ꝑmũ

Peterea aliquid adijciendo sancimus vt dños aliꝭq̃ rectoꝛes z officiales ciuitatis illius in q̃ roma. pont. electio fuit celebrãda auctre nostra z eius sdẽ approbatõe concilij ꝓtẽ sibi tradita ꝑmissa oĩa z singula plene ac inviolabiliter z sine fraude z dolo aliq̃ faciãt obꝛuare nec cardinales vltra q̃ꝫ ꝑmittik artare ꝑsumãr. Sup his aũt tal' obstaculis audito sũmi põtifices obitu coram clero z ꝑlo vniuerso ipi⁹ citraz ad ꝺ spãliter quocãdis ꝑsẽt corpaliter iuramentũ. q̃ si ꝑmissa diligẽter obseruauerit. aut fraudẽ in eis vel circa ea ꝑmiserit. cuiuscũq̃ sint ꝑeminentie ꝓditõis aut stat⁹ omni cessante ꝑuilegio. eoipo sñiaz excõicatõnis incurrãt. z ꝑpetuo sint infames. eꝫ de electi. Ubi periculũ. li vi. Celebrãda. fm distinctionẽ supius facta. Jo. an. Presumant quia tunc essent excommunicati. sicut z in se defendendo modum excedens quod dic vt supra de restitutio. spo. Ulum. Et nota casuz in quo laicus auctoritate canonis potestatem habet i clericũ ꝺ illud. xcvi. di. Bñ quidẽ. Jo. an. ꝑmissa. s. q̃ dicta sũt supra. de inclusione fienda cardinaliũ in ꝓclauiz ad ministrationẽ necessariorum cum certa regula z modo qui ponitur in scꝛptu ipius capituli.

Excõicatio ꝛ begbinos ⁊ begbardos ⁊ assumẽtes vi
tã fraticellor eis fauentes. Caplm .xlij.

Sacra romana ac vni
uersalis eccia aut fauere vno(ꝯ imerito)pecci/
mus.siẽ religiosa ⁊ pia loca benigno fauore ꝓsequit.
sic supticiosos conatus insolentiũ hoim detestat.vide/
ces imitadã.sab'pietatꝭ imagie fisc' hereticꝰ puteꝰ ob/
repat.⁊ suo pretu ꝓcuratois anglice icautis mẽtibus
malignꝰ ipius illudat. Cuiꝰ rei gra sacris canonibꝰ cõ
cordiũ ne aliqs nouũ ordinẽ vl religiné fuentat.vl ha
bitũ noue religiois assumat.ꝭ qcũqꝫ ad religionẽ veni/
re voluerit ingrediat vnã de religionibꝰ approbatꝭ.ñ ꝏ
nullũ ꝙ hanc mandatis viri q vulgariꝫ fraticelli seu
fratres de paupertate aut bizochi siue bigbini.aut aliꝭ
noibꝰ nũcupant in prib italie.necnõ in insula sicilie cõ/
mutatu puncie narboñ.⁊ tholosane ciuitatibꝰ ⁊ puincijs
aliꝭqꝫ diuersꝭ citra marinis.⁊ vltra marinis ptibꝰ ꝯ di/
uinos canones habitũ noue religiois assumere. ⁊ ꝓ grega
tionibꝰ ⁊ ꝙcticula facere.⁊ supiores sibiꝭpis eligere quos
ministros.custodes.seu guardianos aut noibꝰ aliꝭ ap/
pellant ptinos ad eoꝝ secta recipe loca etiã de nouo cõ
struere seu ꝓstructa recipe.in qbꝰ habitant in cõi publice
mẽdicãtes qsi eoꝝ secta eccia foret.⁊ vna de religionibꝰ ꝙ
se approbatis temeritate dãnabili psumpserunt psu/
mãt etiã incessant.⁊ vt ipoꝝ error veritas ⁊ impietas
religio reputet.plurimi eoꝝ regulã fratrũ minoꝝ quam
sanctꝰ Fran.instituit se ꝓfiteri ⁊ ad ĩam sic ꝓseruare cõ
fingũt quãꝯ in obediẽtia generalꝭ vl ꝓuncialiũ minis/
troꝝ ipius ordinis nõ morent ꝓtendentes se a sede apca
rie. Celesti.pa.v. ꝓdec.nostro bmõi statꝰ seu vite ꝓuile/
giũ habuisse qõ tñ etiã si oñderent nõ valerẽt cũ bone
memorie. Bonifa.pa.viij ꝓdec.no.ex certis causis rati/
onabilibꝰ.ofa ab ipo Cele.ꝓde.nostro ꝓcessa.q ꝙ ipum
Boni.nõ ꝓtingeret approbari viribꝰ penitus vacuauer.dictisq vite ꝓuilegiũ nõ mutauiat ꝙ eundẽ Boni.ap
probatis. Quidã aũt eoꝝ dictũ habitũ ⁊ viuẽdi ritum
aq̃busdã epis seu eoꝝ supioribꝰ vl aliaꝝ eccias ꝓlatis
ꝓcedere licuit.ꝯ formã ꝙcti generalis. ¶ Nonulli etiaꝫ ex
ipis asserẽtes se esse de tertio ordie.b.Fran.pnic cũ voto
ꝓdictũ statũ.⁊ ritũ eoꝝ sub velamine ꝛal'nois fatagunt
palliare cũ tm in regla ipius tertij ordis ral'viuẽdi ritꝰ
ꝓceptus ꝓhibeat patrũ diffinitionibꝰ añponit. ipoꝝ qꝫ
plimi sic fidedigna relatõe ꝓcepimꝰ .a ꝛitate catholice
fidei deuiãtes sacra eccliastica despiciũt ac errores alios
studẽt multiplr semiare. Cũ tracꝫ a taliũ dãnanda teme
ritas insectusdẽ fidei detrimẽtũ fideliũ scãdaliũ ꝓfati mi/
noris ⁊ aliorꝝ ordinũ obprobriũ ⁊ in suaꝝ ⁊ aloꝝ mlta
rũ aiaꝝ pniciẽ redũdare noscat. Nos secta ritũ ⁊ statũ
bmõi nõ obstãtibꝰ ꝓmissis eoꝝ excusatõibꝰ qs frivo/
las repuramꝰ .⁊ dcõd ꝓcos cõiter vl diuisim sub regio/
nibꝰ ꝙctus collegij seu ꝙgregatois noie vel colore ar/
tentatũ exinit vel existit de fratrũ nroꝝ ꝯsilio auctr apli
ca nullꝰ fuisse vel esse decernimus firmiterꝫ.⁊ qtenus
de facto ꝓcesserũt.de ꝯsilio ⁊ auctre ꝓmissa reuocamus
omo.ac ppetue.phibitõi subijcimꝰ ⁊ ab eccis dei peni
tus abolemꝰ cisdẽ psonis ⁊ aliꝭ qbuscuꝫ sub pea ex
cõicatõis quã ĩ eas si secꝰ fecerit icurrere volumꝰ ipo facto
inungẽtes expresse nõ statũ siue secta ritꝰ bmõi ab
ipis assumptũ secteꝰ vlteriꝰ vel ipm de nouo assumere
qquo mõ ꝓsumat. Epos qꝫ ⁊ coꝝ supiores ⁊ etiã alios
platos dscuꝫ q ꝓdictis psonis vl aliꝭ ritũ viuẽdi ꝛba
bitũ supradictos ꝓter spãlem.ap.se.auctr dcitcps ꝓces
serit.ꝓdicte excõicatõis iure decernimꝰ sbiacere. Dignũ
est enĩ adulterinas plãtatões qs nõ pr celestis ꝫ buma
ne temeritatꝭ audacia plãtat aplici culmis cẽsura.diuel
lat.nec patiat in agro ñtico.pueriꝫ ꝙgregatõis ꝛepies
exalescere cui ꝓpriũ ẽ dina opitulãte gra fructus ferere ac
vicia radicat⁹ extirpare. Nũ ꝙ tẽ.datũ Aluiniom ĩ kal.
Januarij ãno.ij. Jo.xxij. Frã.de zab in cle.cũ de quibus
dã.de reli.do.allegãt istã exuagantẽ ⁊ ẽt Pau.dntes q
h reprobat statꝰ ꝙdã ꝙ vulgariꝫ apellãt fraticelli seu
fres de paupertate.aut bizochi aut begbini seu aliꝭ no
mibꝰ assumẽtiũ noue religiois hitũ.supiores sibi eligẽ
tiũ ꝙgregatois ⁊ ꝙcticula faciẽtiũ nõ obstante q ordi/
nẽ seu istitutõem.ordis a certꝭ dicãt epis babuisse cũ
tal'viuẽdi modꝰ nullatenꝰ sit ꝓcessus. pb dicẽ .Pau.q
ibi etiã reprobat statꝰ begbinal.qz videt qdã noua re/
ligio ꝓter auctrem se.ap.institutra. Et b ifert q ẽt si renũ
ciarẽt ꝓprijs nõ ex b crũt approbate nec religiose.exq non
hñt reglam a sede aplica approbatã.co.ti.li.vi. Dicẽ etiã
idẽ Fran.q in domo sua pnt mlieres agẽtes pniaꝫ vti
hitu q voluerit.pb ei q vtũ hitu ẽt silis ad begbinas
non sunt begbine ex quo non congregantur cũ eis vn/
de non ẽ periculũ aliquod hoc casu.

Excõicatio ꝯ sumẽtes dignitatẽ senatoꝝ vel aliud re
gimẽ vrbis sine licentia pape. Caplm.xliij.

Nullus imperatoꝛ seu
rex romanorum vl aliꝰ imperatoꝛ.rex.princeps
marchio .duꝛ.comes.aut baro.q alteriꝰ notabil̃ poten
tie.preminẽtie seu prãtis ⁊ excellẽtie seu dignitatꝭ existat
Frater filꝰ vl nepos coꝝ ad tps vel ipperuũ seu quiuis
aliꝰ vltra ãnuale spaciũ.qlis mõ colore vel cã p se vl p
aliã psonã quõlibet sbmittẽdã ĩ senatorẽ.capitaneũ.pri
tiũ.aut rectorẽ.vl ad eiusdẽ vrb regimẽ seu officiũ noiet
eligat.seu al's etiã assumat absqꝫ lnia se.ap.spali ipius
sedis lras ꝓcessionẽ lnie bmõi spal' exprmẽtes.qõ si secꝰ
factũ fuit noiatoꝝ electoꝝ ⁊ assumptoꝝ bmõi decer/
nimꝰ eẽ nllas.verũtiã noiati electi ⁊ assumpti si bmõi
noiatõi electõi ⁊ assũptõi ꝓsenserit. aut ꝏ scipis quõli/
bet ĩtromiserit ĩtendẽtes ⁊ obediẽtes eiusdẽ.⁊ ĩ b dãtes
ipis noiatoribꝰ electoribꝰ ⁊ assũptoribꝰ.aut noiatis ele/
ctis l'assũptꝭ.auxiliũ vel fauorẽ.publice l'occulte.cuiuꝰ
cũqꝫ ꝓditois exterit. ipo fco sniaꝫ excõicatõis incurrãt.ꝛ
j. Cõtẽptores qꝫ seu violatoꝛes aliquꝰ ꝑmissoꝛ ab bmõi
excõicatõis sntia ptercꝫ i mortꝭ articlo absolui ñ pnt nisi
p romanũ põtificẽ vl de ipius perita lnia.⁊ obtẽta spali
nõ obstãtibꝰ priuilegijs ꝛc.de elec.c. Fundamenta.

Excõicatio ꝯ ipedientes visitatores montaliũ ĩ officio
coꝝ post monitõnem rñ. Caplm.xliij.

Si qs visitatores mo
nialiũ ipos ĩ ꝑmissis ipedire ꝑsupserit.seu in
aliq ꝑmissoꝝ nisi admonitõi reluplicãt ipo facto excõi/
catõis snias se nouerit icurruros. priuilegijs.statutꝭ.⁊ cõ
suetudinibꝰ qbuslibet ĩ ꝓriũ nõ valituris.ex ꝏ sta.mo. Ar/
tẽdentes.ĩ de. Visitatoribus. De visitatoribꝰ loc'k mõialiuꝫ
q̃ dñt singul'ãnis visitare mõasteria.ita q ordinarij dñt
visitare mõasteria ñ exẽpta.⁊ exẽpta.ẽt illa q ñ recogno
scũt supioẽ nisi papã. ¶ Mõasteria ꝙ exẽpta q.l.sũt or
dinũ exẽptoꝝ.vt camaldulen.cistercien.carthusien.mẽ/
dicatũ hñt visitare ꝓplati coꝝ.q ĩ visitatõe bmõi dñt ãn
qrere ⁊ videꝛ ꝏ vestitus ne sit vãitas ĩ eis.ꝏ clausura. de
ꝓtinẽtia ⁊ bmõi.⁊ ꝙpellere eas ad religionẽ fuãdã fme
dijs optunis.qõ totũ pt trahi ex ipo ꝛex.decre.ipos or/
dinarios visitãtes auctre ap.l'ꝓua.l supiores ipoꝝ mõa
steriorꝝ. Jo.an. ipedire p hãc lraꝫ puto q nccẽ sit ipedi/
mẽtũ ꝓcedere ⁊ admonitõẽ seq.ad ꝏ vt sit loc' huic pene
b dico.qz vidi plaros scribẽtes mõialibꝰ q parẽt se certa
die ad recipiẽdũ visitatoꝛẽ ipoꝝ.ĩ eisdẽ lris faciũt ad
monitõẽ q nullus impediat.ral' cui monitio fiet de/

bet vt desistant ab illato impedimẽto' vt locus sit huic pene. facat qđ scpsi de ꝓcess. pbẽ. c. Cũ nr̃is. glo. ij. Sz nũ qđ illato ĩpedimẽto fiet monitio notati. an sufficiẽ generaľ. p ꝛ ꝯ facit de. vi. ꝛ bone. de. e. i. Jo. an. ipo facto. Est ꝙ iste casꝰ q̃ sufficiẽ mõitio. ꝛ absoluet ordiariꝰ exq̃ papa n

Excõmunicatio ꝓtra fingẽtes casũ (refuat Jo. an. frãs dulcẽter quo iudex mutrat vel vadat pro testimonio ad mulierem. Capl'm q̃dragesimũq̃ntuz.

QUi fingit fraudulenter aliquẽ casum p quẽ alicꝫ iudex mittit ad aliquã mulierẽ p testimonio vel ipe iudex fraudulenter vadens excõicatus est. extra ỏ iudi. Mulieres. li. vi.

Excõicatio ꝯ se ĩgerẽtes ad officiandũ boies alterius linguę irrequisito diocesano. Capl'm. xlvi.

QUandoqz vna ciuitas vel diocesis habet pl'os diuersaꝝ linguarũ hñtes sub vna fide varios ritus ꝛ modos rũc pontifex loca si vrgẽs necessitas fuerit pspulẽ nationib' illis cõformẽ. qui diuina illis officia celebret. ꝛ ecclasticalsacra ministret. instruẽdo eos verbo piter ꝛ exẽplo sibi vicariuz in pdictis ꝯstituere pt q̃ p oĩa sit obediẽs ꝛ subiectus. si quis autem se aliter ingerit est ipo iure excommunicatꝰ de offi. iudi. o:di. c. Quoniam in plerisq̃.

Contra absolutos ab excõmunicatis in articlo necessitatis. si postea cum pñt nõ se pñtant ei qui ordinarie debebat absoluere. Capitulum. xlvij.

QUos quia sententia canonis vel hois cũ ad illũ a q̃ alꝰ de iure fuerant absoluẽdi nequeũt ꝓpter imminẽtẽ morꝫ articulũ. aut aliud ĩpedimentũ legitimũ. p absolutõnis bñficio hñe recursũ ab alio absoluant. sic cessante postea periculo vel ĩpedimẽto hmõi se illi a q̃ his cessantib' absolui debẽt. q̃cito ꝯmode poterũt ꝯpẽserint pñtare mãdatũ ipius sup illis. p quib' excõicati erãt bñiliter receperint satisfacturi. put iustitia suadebit. Decernꝰ ne sic cẽsure illudãt eccl'astice. eandẽ sniam reincidere ipo iure de sen. excõ. c. Eos. li. vi. Jdẽ statuꝰ de his q̃b' cuz a se. ap. vel legatꝫ ipius absolutõis bñficiũ a q̃busuis sententijs obsequiũt inuñgit. vt ordinariozꝝ suozꝝ. vl' aliorũ quoruũlibet suscepturi pniam ab eisdẽ se ꝯspectib' repñtent. ꝛ passis iniurijs. seu his q̃b' ꝓter h̃ obligati existũt satisfactõem exhibeãt ꝯperentẽ. si h̃ cũ pmũ ꝯmode poterũt. nõ curauerit adiplere. vbi s. Canonis. h. Jo. an. dinũerat. xxxij. casus excõicatõis q̃s trahit ext. li. vi. q̃ oĩs suprapositi sũt excepꝫ duob' q̃ infra ponunt. ꝛ excepꝫ q̃ttuoz. s. sniam seu excõicatõem illã que est ꝯ Friderici imperatorẽ. de sen. ꝛ re iudi. Ad aplice. ꝛ illa q̃ est de reli. do. c. i. ꝛ duas q̃ ponunt in. c. i. de scisma. ꝛ sũt ꝯ Jacobũ ꝛ Petrũ de calũna cardiales. ꝛ ꝯ tenẽtes eos p cardinalibus. ꝛ fouẽtes scisma inducũ p eos. q̃ q̃ttuor sniẽ do nõ sunt posite. q̃ nõ videbat expediẽs vel vtile. Pe. de ancha. sup isto. c. Eos. pla notabilia ponit. ꝛ omisso primo subdit. Scdo nota q̃ q̃nq̃ hꝰ nõ põt absolui ab eo a q̃ de iure fuerat absoluendus. sed quis est ille cui ỏ iure hoc ꝯpetit. dic q̃a snia canonis ille absolui cui canõ reseruauit alia s. i. si nemi reseruauit absolui ordinariꝰ Si vero est snia hois. ille q̃ prulit debet absoluere. sz in eius defectu vl' negligẽtia si est delegatus addit ỏlegãs si ordinariꝰ addit sup ior. hec ꝓbant. de offi. delẽ. Prudẽtia. ꝛ de offi. or. Ad rpmendã. Nota tertio. q̃ ꝓter iustũ impedimentũ pt qs absolui ab alio q̃b' ab eo a q̃ ỏ iure fuerat absoluẽdꝰ. Jmminẽs aũt periculũ morꝫ dicitur iustũ ĩpedimentũ q̃si imineat al'r q̃b' p infirmitatez. puta timet hostẽ capitalẽ. vel est obsessus. vl' est in mãibus p̃donis vl' tyranni. vl' nauigaturus est periculosa navigia. vl' patit naufragiũ. vl' iturus est p locꝫ periculosa. ff. de dona. cau. mor. l. ij. Istos ꝛ alios casus vide extra eo. q̃ de his. Dec. Pe. Jnno. vero sup. c. Quãuis. de sen. excõ. declarat quosdã casus in quib' absoluẽtiꝰ p sedẽ aplicam regulariter. p violẽtia manuũ iniectõe absolui põt in pdictis casib' circa sedẽ ap. taliter aũt absoluus tenet cessante dicto casu se pñtare sedi ap. Primꝰ est si inciderit ĩ ifirmitatẽ. etiã exquo nõ iminet periculũ mortis vt̃ podogra vel quartana febris. Secõs inimicitia q̃ nõ meat invia. Tertius inopia vt si ita pauper est q̃ nõ possit hñe expensas itineris. nõ est sibi pcipiendũ vt mendicet. Quartꝰ senilis etas seu membroz̃ debilitatiõibus pedu' si enĩ senescat ꝛ fortis videat ad subeũdẽ laborẽ. tñ q̃ periculosũ est. absoluet. Jtẽ si teneret in vinculis. tyranꝰ etiã dicat in sum. q̃ de his q̃ magne poterie sũt ira deliberari vel debilitari q̃ laborẽ eundi ad curia nequint sustinere. papa est ꝙsulendꝰ intimarꝫ sibi circũstantijs facti. ꝛ psona ꝛ iuxta ipius ꝙsilij est agendũ. dic ibi Buil. q̃ b̃ est intelligendũ. q̃n nequint ire de facili. qđ ad arbitrium boni viri est referendũ. si aũt oĩno nõ pt papa nõ requisito pñt absolui. hic notauit Zlanus in. c. Mulieres. Et querit hic Pe. de ancha. vtrũ ista absolutio q̃ fieri pt. p̃ pter iustũ ĩpedimẽtũ abalio q̃b' ab eo. q̃ debet. hẽat locũ in excõicatis alia rõne q̃b' p iniectõem manuũ. ꝛ Jnno. q̃ dem dicit q̃ hz locũ solũ in excõicatis. p manuũ iniectione. sz si alias sit excõicatus a iudice vel a iure. sz absolui possit in morꝫ articulo. arg. s. eo. Alii nobis. ij. cũ casibus q̃ ponunt sup. c. q̃buis. de quib' dictũ ẽ nõ hz locũ. sed tñ ab excõicatore. vel alio ad quẽ spectat absoluẽdi sũt ꝛ ita notat. ꝛ ipm allegat Jo. an. in nouella. in. c. q̃buis. Sed h̃ dicit idẽ Jo. q̃ iste rex. facẽ ꝯ istã opinio. dũ dicit ab alio absoluank. ꝛ supra in pn. c. buꝰ generaliter dixit ab hoie vel a iure. ꝛ sic de alia excõicatõe q̃b' illa q̃ p manuũ iniectõne infligit. locũ hz ista absolutio ab alio ꝓter iustũ impedimentũ puenies ex mitis causis. vt in. c. Eastũ nosci. c. q̃buis. ꝛ. c. de his. Nota q̃nto q̃ absolutus excõicatõe ex eã ab alio q̃b' ab eo a q̃ debuisset. cessante causa illa tenet facere id ad qđ tenebat. s. ꝓparere coram suo iudice. Et aduerte ad quã fiuẽ deber comparere. ad hunc. s. vt mandatũ suscipiat. nõ vt ampliꝰ absoluatur Et nota q̃ ille q̃ absolui ab excõicatõe debet satisfacere qđ itelligit iuxꝰ ꝓrias facultates. ꝛ p̃ b̃ infert Archi. facultates eccl'e q̃s ad vsum hz ad b̃ teneri. xvi. q. vi. § vl ri. p q̃ facit clemẽ. Nolẽtes. de hereticꝫ. Nota q̃nto q̃ hic dr cũ ꝯmode pt ire ad eũ a q̃ fuerat absoluẽdus q̃ ter sumi dẽat h̃ verbũ ꝯmode. vide qđ no. in cle. si quis suadẽte. de penis. glo. ãt penul. ibi Jo. an. sup h̃o com mode poterit. dicit idẽ de sen. excõ. De cetero. Dicit ibi dr talis q̃ citius opportunitatẽ habuerit. qđ expõit ibi Nota stien. i. cessante ipedimẽto. ꝛ aliq̃ modico rpe indulti q̃ sibi de necessarijs valeat puidere. Et p h̃ pnz q̃ nõ credit circa h̃ obsoluto. sz iudex hẽbit h̃ arbitrari alis ipse absolut' ex fruol'rõnib' excusatõib' frigoz̃ caloz̃ ꝛ his silib' ꝯstitutõem eluderet. fac. c. Cũ oli. de do. ꝛ ꝓru. nec obstat q̃ de occulta re ꝛ aie piculo q̃nt. ꝛ sit ibi credendũ. de homi. Significasti. ij. fateor id verũ in foro pniali li. de spon. c. Lua. ij. q̃ ad vinculũ occltũ ꝛbendũ. Vñ ex quo sciam hz de mora scire se dz excõicatũ. Judex tñ cũ nõ denũciabit. nisi pus eo vocato p ꝓcturas viderit illũ eẽ morosũ ꝯgruõe sup h̃ pmissa summaria. l. Ea ꝓter tractãs h̃ ybũ ꝯmode. dicit iter cetera. q̃ iudex ĩspecta qualitate psonarũ viaꝝ ꝛ tpm arbitrabit quo ꝯmode possit fieri ꝛ dietas maiozes vl' miozes. ff. de ybo. obli. §. cõtinuꝰ. §. ij. ꝯsiderãdo dietas vl' gares quas boies facere ꝯsueuerũt fm id qđ dictũ ẽ. s. eo. li. de rescrip. c. statutũ.

Si aũt dicte vulgares nõ appareat ipe iudex referat se ad legales. videlz cõputãdo xx. miliaria p dieta. z si fa cta cõputatiõe supleat tñi vnuz miliare p illa dabit vnã integrã dictã. vt no. ij. q. vj. ꝑter. in glo. q si fuerit lõga viaz distantia. equũ est in septimana vnũ diẽ p quiete dari. Ita mẽsis dak ad pandũ se. xx. ỹo dies ad expectã dum z hoc p barluttera ista cõmode. nõ enĩ posset com modo venire p. xx. vel. xxx. dies ꝛtinue absq aliqua in termedia quiete ad hoc. lxvij. dist. cũ longe. Debet iudex arbitrari benigne eps itineris. ad hoc ex de offi. dele. cõ suluit. z cõputabunk dicte a loco a quo iter arripuit si ne fraude sufficit enĩ fm hãc lram q nõ sit ĩ negligẽcia vel fraude. Nota. vj. in. ℣. idẽ ibi quibusuis sentẽtijs papa vel legatus absoluat a quibuscũq sentẽtijs excõ municatiõis. qõ Jo. mo. intelligit de sentẽtijs iuris nõ hoĩs. Ita vt dicit papa vel legatus nõ solũ absoluit ab illis de stilo curie. sed remittit. nisi in casu q delegat⁹ nõ posset absoluere vel mortuus esset nec alius successit in delegatiõe. Idẽ putat qñ successor bene succedit in dele gatione. sed nõ est spes de festina puisione. putat etiam Joh. mo. in casibꝫ pdictis delegatoꝝ. si absolut⁹ nõ pa reat. nõ recidat ipo iure. nisi in eo q appareret vicia ta. hec oĩa cessant si late recipias lram. vt verbũ sonat h et in principio. hui⁹. c. qõ etiã loquit generaliter de vtri q exprimit. z hoc tenet Joh. an. s. q in quibuscũq sen tentijs iuris z hoĩs locũ habeat qõ hic dicitur. q reinci dat ipo iure. nisi parcat z cõpareat post absolutionẽ p ut hic dicit. Itẽ no. q archi. exponẽs verbũ ꝛtempsent dicit. q ꝛtemnere dicit hoc ipo q iusta causa cessante. se nõ plentat illi a quo fuerat absoluẽdus vt no. ij. q. vij. metropolitanũ. idẽ Jn. an. Item querit ꝑ. de ancbo. cũ quis semꝫ teneat se psonaliter psentare. p absolutio ne obtinenda cessante impedimẽto accessus ab absolu torem. vtrũ talẽ absolutionẽ quis possit petere p ꝓcura torẽ. Et Hosti. dicit q nõ. sed Jnno. dic q si iusta causa subest. potest peti absolutio p procuratorẽ etiã in abñtia. Archidi. in isto. ca. remittit ad notata p specula. in ti. de ꝓcura. ℣. j. z ibi dicit. q procurator ꝛstitutus specialiter ad petendũ absolutionẽ sufficat z ita seruat curia vt ibi no tat. Ad hoc facit q quis se repsentet. aut in ꝓpria perso na. aut p procuratorẽ idoneũ. dist. xvij. cps. Et dicit ꝑ. de anch. q a sentẽtia interdicti z suspẽsiõis potest peti absolutio p procuratorẽ q nec solennitatẽ forme nec absolu tionẽ desiderat z in hoc oẽs ꝛcordãt. Itẽ dicit archi di. z ꝑe. de pal. q ptz ex priuilegio. hui⁹. c. q ꝑter mor tis periculũ vel aliud ipedimentũ qõcunq ab alio q ab eo. ad quẽ absolutio de iure pertinet. excõicatus absolui nõ debet si haberi potest ad illũ recursus. vel ipsius co pia. Idẽ dicit in directorio iuris. li. iij. ti. xij. s. de absolu tione ab excõicatione iuris. Et subdit ibi q qñ aliquid istoꝝ nõ potest fieri. tũc absolui debet z potest z semꝫ ẽ cps requirẽdus si potest haberi. alias sufficit simplex sa cerdos vt no. Jnn. ex ea nup. Et est iũgẽdũ ei q cessan te impedimẽto tẽporali se illi qui super hoc potest. rep sentabit. sed vbi est ꝑpetuũ impedimentũ nõ est illi in tungendũ fm archidi. Fallit hoc in casibꝫ in quibꝫ nul lus absoluere potest. nisi in articulo mortis. vt in falsa rijs lrazꝫ pape. z in seqntibꝫ cardinales hostiliter z iniu riose. vel temere p cutiente epm vel banniẽte z in religio sis z clericis secularibꝫ inducentibꝫ ad vouendũ eligẽ re sepulturã zẽ. Ponunk in co li. quida alij casus i quibꝫ bus ds solũ in articulo mortis põt absolui illi videlz vt puto. de quibꝫ exp̃sse dicit in ipis sentẽtijs iuris q nõ possit ab hmõi absolui extra se. ap. nisi in articulo mortẽ sicuti etiã exp̃sse hoc habes in sententijs ꝓcessus annu alis. qui fit in curia p papã. vt habes infra.

Excõicatio ꝛtra cũ qui electus in papã a paucioribꝫ q̃ duabꝫ pribꝫ cardinaliũ se gerit p papa z qui eum re aptiunt.

Lapĩm. xlviij.

STatuimus vt si forte inimico hoĩe supseminãte zizaniã inter cardi nales de substituẽdo sũmo pontifice nõ pote rit esse plena ꝛcordia z duabꝫ pribꝫ ꝛcordantibꝫ tertia pars ꝛcordare noluerit aut sibi aliũ psumpserit noiare ille absq vlla exceptione ab vniuersali ecclia romanus pontifex habeak. qui a duabꝫ pribꝫ fuerit electus z rece ptus. si quis aũt de tertie ptis noiatiõe ꝛfisus. quia de rõne esse nõ põt sibi nomẽ epi vsurpauerit. tam ipe q̃ qui cũ receperint excõicationi subiacẽt. z infra. Prete rea si a paucioribꝫ q̃ a duabꝫ pribꝫ aliquis electus fue rit ad ap̃latus officiũ. nisi maior cõcordia intercesserit nullatenus assumak. z pdicte pene subiaccat si humilik noluerit abstinere. ex de elec. lz. Exceptõe. z sic nulla exce ptio põt opponi. nisi de hereti. xl. dist. si papa. alis enim q̃tũcunq̃ peisse etiam ipse papa scribat. legitima exce ptio est admittẽda. de offi. dele. c. ex pte. ỗ rescrip. c. si qñ Bern. Jnno. z Lopost. dixerũt q papa de hereti accu sari possit z nõ expi. z hoc tenet archidi. co. ti. c. vbi li. vj. Pariby. Nunquid ille qui eligik computabik inter duas ptes. videk q sic. j. de elec. c. cũ in iure. Dic q non. vt notak infra codẽ. cũ iure. z. c. cumana. cũ dicik in hac decre. de duabꝫ partibꝫ aliqñ obseruant cardinales ali qñ nõ p specialia coꝝ statuta Bern. in alijs electionibꝫ videlz q fit a maiori pte capituli. dũ tñ obseruẽt vnam de illis formis extra eo. qz ꝑter. Itẽ no. q nõ est ius pa patus ei acquisitũ in hmõi receptiõe. siue sit ad oscula siue ad obedientiã siue ad incathedrationẽ. nã eo ipso q electus est ex sua auctoritate papatũ recipe põt Lau du. dũ enĩ eligik. s. a duabꝫ partibꝫ cardinaliũ confirmak et statim habet liberã z plenã administrationem. xxiij. dist. in noie dñi. Bern.

Excõicatio ꝛtra clericos locantes domos vsurarijs publicis alienigenis ad exercẽdũ publicũ fenus.

Capitulum. xlix.

CLerici q̃ manifestis vsurarijs alienigenis aut alijs nõ oriũdis de terris ipoꝝ ad exercendũ fenus. vel fenus ex ercere volentibꝫ domos locãt vel alio titulo quocunq̃ ꝛcedũt sũt excõicati. nisi sint patriarhe. archiepi vl epi. qui ꝓlati nõ excõicatiõnẽ sed suspensiõnẽ ipso facto in curruṅt. z si p mẽsem hoc sustinuerint. terre ipoꝝ q̃diu in eis ỹdem vsurarij morabunk. extũc ecclesiastico subiace ant interdicto de vsuris. c. vsuraꝝ. li. v). vbi dicit Joh. an. in glo. q manifesti vsurarij dicunk illi de quibꝫ no torũ est de iure. vt qz ꝓfessi vel ꝓdemnati. vel de facto. vt qz habẽt opis euidentiã. que nulla possit tergiuersatio one celari. vt qz tenet altare suũ patum. Itẽ fm ꝑ. de parusio sũt manifesti vsurarij p iudicis publicationem vel darẽ pbationẽ. vel quoꝝ pbatio est in cuidẽti z ma nifesto. z si nõ exerceãt palã z notorie vsuras. tñ p mo dicam cause examinationẽ eru nt manifesti. vt qz appa rẽt libri suaꝝ rõnũ. vt no. archi. i. c. q̃q̃. co. ti. vl cũ corã sacerdote z testibꝫ publice fatenk se esse vsurarios ma nifestos. z ostendũt libros rõnũ. fama etiã cũ admonicu lis in hoc sufficeret. ita tenet Fride. de senis in cõsilijs su is. Itẽ fm Job. an. et Lapum ex vnico actu potest dici vsurarius manifestus. si ille potest pbare. Itẽ põt eps statuere modũ quo quis censeak vsurarius manifest⁹ cũ possit ius cõmune fortificare p penã vt no. Jnnocẽ. Itẽ si testator mãdat in testamẽto restitui oẽs vsuras p eũ extortas. nõ exp̃lis psonis quibꝫ extorsit. nec exp̃sso q̃tum extorsit ex hoc nõ dicik manifest⁹ vsurarius. qa

confessio illa non operat ex qua ꝯtitas nō exprimitur. Itē an fuerit manifestus pōt recipi ꝓbatio post mortē vsurarij. hec Pe. de pusio. Itē dicat Joh. an. in glo. q̄ si locās ignorat ipm esse vsurariū ꝓbabilis ignorātia cuz excusat. exq̄ aūt scit oz cū expellere glo. sup verbo titulo puta pignoris cōmodati ꝛ hmōi. ec idem si sine illo titulo ibi illum esse ꝓmittit. sed si vendit vel donat non videtur habere locum constitutio. sed Boff. dicit idē esse in hoc casu.

Excōicatio ꝓtra impedientes sequestratū factū in cerrocasu. Cap'm. l.

DIffinimus. vt si vna ꝓtra possessorē diffinitiua sniā sup beneficio apō sedē dum taxat aplicam in petitorio vel posse ssorio ꝓmulgata fuerit. bñficium ipm a possessori hmōi. dū tñ triennio pacifice ante possessum ab eo nō fuerit p loci ordinariū apud aliquā psonā idoneam seqstrē ꝛc. Si q̄s aūt seqstrationē hmōi impedire vl' fructus seqstratos quoq̄ mō ꝓsumpserit occupare excōicatiōis sniam incurrat ipo facto. a q̄ nisi impedimēto prius a moto occupatis p cū fructib restitutis nullatenꝰ absoluat. ꝛ nihilominꝰ si fuerit de litigātibus cadit a iure suo. nec obstat si de nullitate sentētie opponat. ex de seqst. c. j. in cle. Una sola. mirofortius si plures Joh. an. Cōtra possessorē. Si ergo ꝓtra petitorē p possessore fertur sniā. nō fit seqstratio. Itē si inter duos vl' plures petitores ferf sniā p vno ꝓtra reliquū vel reliquos nō fit seqstratio. Itē si ferf ꝓtra possessorē. nō tñ p petitore. q̄ forsan ad priuationē agebat. nō est locus seqstratōi Joan. Diffinitiua interlocutorias nō habz locū ꝓstitutio. Est aūt interlocutoria q̄ inter ꝓncipiū ꝛ finē cāe ferf sup bis q̄ incidūt ꝛ emergūt. Diffinitiuā ꝓo principalē q̄stiōe diffinit. de q̄ fatz in speculo de sniē. platiōe Joh. an. sup bñficio ecclīastico. Si ergo inter petitorē bñficij et possessorē esset q̄stio alia psonalis vel alia realis diffinitiua p petitore nō esset locus ꝓstitutiōi Joh. an. Promulgata. p auditores curie a quoz sentētijs appellat. Joh. an. Bñficiū nota q̄ nō fructꝰ tm̄ sed etiā bñficiū sequestrat. Joh. an. etiā si illud bñficiū sit dignitas vl' psonatus. vel curā habeat aiaz vt dicit ī ipa cle. triēnio. Ista duo requirūt ne fiat seqstratio. s. q̄ pacifice sit possessū et triēnio nō inchoato sed ꝓsūmato. ij. anno. Joh. an. Ordinariū. nō distiguit an ad illū spectz institutio nec ne. Restituz. nō sufficit cautio de restituēdo ꝛ si fructꝰ nō exrāt ipoz estimationē Joh. an. Nllatenꝰ. p istud vidē q̄ absolutio ꝓtra hec facta nō teneat cui ꝓcor. extra de spul. c. j. In ꝓtrariū videf cū hec forma sit a curia romana data nō ab hoīe fac̄ q̄ sc̄pſit post Boff. de resti. spo. c. fi. vide q̄ dixi ex de iurepa. c. j. vbi habef q̄ tenet talis absolutio. ꝛ sit puniendꝰ qui sic absoluit. remittit etiā ad no. de sen. excō. venerabilibꝫ. §. vbi sūt. li. vj. ibi dic̄ q̄ tenet iniusta absolutio dūmō sup b̄ habeat iurisdictionē si cētiā tenet iniusta excōicatio. x. j. q. ij. c. j. q̄ par tus dñs esse voluit soluēdi ꝛ ligādi. de pe. dis. j. verbū.

Excōicatio ꝺ clericos ꝛ religiosos q̄ inducūt ad ꝓmittendū ꝺ mutatōe vl' nō mutatōe sepulture. Cap. lij.

NEne temerarios violatores ꝓstitutiōis illiꝰ q̄ religiosis ꝛ clericis secularibꝫ ꝓhibet. ne aliq̄s ad fouendū iurādū vel fidē interposita seu alias ꝓmittendū inducāt. vt sepulturas apō eoz ecclīas eligāt. vel tā electa vltrꝰ nō imutēt. stilem sniam pena in dicta ꝓstitutiōe ꝓtēta ī suo pdurāte roboze incurrere volumꝰ ipo facto a q̄ ab alio q̄ a se. ap. ꝓterq̄ in mortis articulo nullatenꝰ absoluendos nullis priuilegijs aut statutis cuiuscūq̄ tenoz̄ exist̄ant in ꝓtrariū sup bis valituris. ex de peni. cupientes in cle. Cōstitutiōis. hec ꝓstitutio habef de sepul. c. j. lib. vi. Sentētiā. s. excōicatiōis ꝺ qua dixit vltr. ꝛ illā supra vocauit sniam. reliq̄ sūt pene. Cōtenta. punit illa ꝓstitutio sic eligētes sepulturā ex voto iuramento ꝛ hmōi. vt quo ad sepulturā intestati decedāt. Itē punit alliatēs modis pdictis. s. p votū vel iuramētū ꝛ hmōi. q̄ si eos sepelirēt. restituere tenenf corpa si perunt. ꝛ oīa q̄ pueniunt ad eos rōne sepulture infra. x. dies. alias eoz eccle vbi sepulti fuerūt ꝛ ipoz cimiteria sūt interdicta. Joh. an. Absoluēdus b̄ respicit būc vltimū casum tm̄ sic separiato ab aliis. Nā ab excōicatiōib aliis q̄ ponūtur. in pdicta. clem. absolu ūt ordinarij. ab b̄ aūt papa. Nō tñ q̄ ex b̄ nō tollit quin aliq̄s ꝓprio motu possit fouere vel iurare in aliquo loco eligere sepulchrū. ꝛ q̄n fecerit debeat obſuari. dūmō nō inducat ad b̄ p dictos ꝛ modis pdictis. Itē si clericus vel religiosus ꝓsilio vel suasione inducat aliquē ad eligendū sepulturā in ecclia sua nō tñ ad vouēdū vel iurandū vel alias ꝓmittendū. hic nō videf q̄ incidat ī canonē cū sic dicat rex.

Excōicatio ꝺ clericos ī dignitate ꝛ religiosos audientes leges vel phisicā. Cap'm. lij.

QOntra religiosas ꝑsonas excūtes ad audiendū leges vel phisicā. Alexāder pdecessor noster olim statuit in Turonen. vt nisi infra duorum mensium spacium redierint ad claustrū sint excōicati ꝛ ab oib cuitenf ꝛ ī nulla causa si ꝓcuniū ꝑstare voluerīt audiant. reuersi aūt in choro mēsa capło ꝛ ceteris locis. vltimi fratrū existāt et nisi forte ex mādo sedis aplice. totius spem ꝓmotionis amittāt. Uez q̄ nōnulli ex talib ꝓpter quozūdam opiniōes diuersas excusatōes aliq̄d allumebant. Nos volētes vt de cetero ipso facto excōicatiōis sniam incurrāt. districte pcipiēdo mādamꝰ quatenꝰ tā a vocesanis q̄ a capitulis ipoz q̄ a ceteris cpis in quoz̄ dioceſibꝫ et hmōi studēr. tales excōicari ꝛ pdictis penis obnoxij publice nuncienf. q̄ ꝺo theologie studiū cupimus ampliari ꝛc. ad archidiaconos plebanos diaconos ꝓpositos cātores ꝛ alios clericos psonatus bñtes necnō presbyteros nisi ab his infra spacū pscriptū destiterint. b̄ extēdi volumꝰ ꝛ appellatiōe postposita firmiter obſuari. Nonanus. ij. ex nc cle. vel mona. sup specula. Per. de pusio. sup ista decre. sup spe. sic air. Sciendū q̄ est triplex ꝓhibitio psonaz quo ad audiendū legē vel phisicam. quidā enī ꝓhibent rōe ꝓfessiōis. quidā rōne ordis et quidā rōne bñficij. Quātū ad primos. id est de pfessis exp̄sse vel tacite ptz q̄ nō possunt exire claustrū ad legendū vel audiendū legē vel phisicā. vt b̄ supra co. nō magnoope. ꝓtra faciēs. si monitꝰ nō redierit infra duos mēses ad claustrū excōicaf ipo iure vt b. Sz duo glo. q̄ a die publicatiōis ꝓstitutiōis. Allū dicūt q̄ a die quo exīt claustrū. Et hec est opi. Inno. Boff. ꝛ Unice. addit q̄ cōputaf istud tēpus ab exitu monasterij. s. hac de causa. Tertij dicūt q̄ a die a quo incipit audire legē vel phisicā. q̄d est verius Hosti. ꝛ archi. dicūt q̄ etiaz si audiat semel infra duos mēses est excōicatus. Sz Boff. et Uin. dixerūt expectādū esse finē duoz mensiū. antez incurrāt penā. Et Joh. an. credit hāc opi. esse veram. Et etiā doctoz scienter talu religioso ꝓcipās. s. inducendo est excōicatus ꝛ si ipe religiosos habitum non dimittat ꝛ b̄ quo ad leges ꝛ phisicā ꝛ etiā si de licētia sui ꝑlati leges ꝛ phisicā audiat ꝑm archi. ꝛ lapū. q̄ decretales nō magnoope ꝛ sup specula distincte loquūf. Quo ad scōos rōne ordinis ꝓhibenf audire leges ꝛ phisicā sacerdotes tm̄. vt. c. sup spe. Cōstituti aūt ī aliis ordinib

non ꝓhibenꝫ ab hmõi. vt. c. cũ ex eo. de elec. li. vj. Quo ad tertias. i. rõne beneficij. ꝓhibenꝫ audire hmõi scienti as ꝓstituti in dignitate curata vel non curata. vt h. Si aũt habeat eccl'iam procbialẽ ꝛ nõ est sacerdos nõ ꝓhibeꝫ audire hmõi sciẽtias. nisi talis ecclesia sub se habeat capellas. Itẽ religiosas egredies monasteriũ ad audiendũ sciẽtias nõ ꝓhibitas vt theologiã ꝛ ius canonicũ. ꝛ si ꝫ facit sine sui ꝓlati licẽtia. excõicationẽ incurrit. Idẽ si cũ licentia vadit. sed habitũ non portat. et docet qui hmõi sciẽter ꝓcipat talẽ docendo vl' rectorẽ in scholis. pari sñia ligaꝫ ꝑm Lapũ. Abbas aũt nõ exemptus si vult ire ad studia ꝓcessa ex monasterium suũ. epc̃s illius dyocesis habebit ꝓsilũ illius monasterij seu ꝓuentus. ꝛ si visum fuerit expedire. poterit licentiã dare. cũ si sine epi licẽtia vadit no videꝫ ligari pena excõicationis ꝑmarchi. Exẽptes. s. de claustris suis statu. t. ẽ. e. ti. nõ magnope. Mensũ a tpe sciẽtie buĩ ꝓstitutionis siue publicatiõis cõnumerãde. ꝛ nisi destiterint ipso facto sñiam excõicatiõis incurrũt ꝛ verba ista q̃ post nunꝫ vsq; ad vez̃ qr̃ sũt ꝓcij turon. supra eo. c. nõ magnope. Berñ. audiankꝫ tanq; ipso iure excõicati alias etiã monachi ꝛ canonici regulares ab aduocatiõe repellunꝫ. xvj. q. j. alia est. nisi pro vtilitate ecclesie sue abbates vel epi cũ aliby dispẽsare nõ possũt ar. extra. de sententiis excõ. cũ illoz. in fi. sed hoc ad terroꝛẽ alioz ꝛ cautelã statutũ fuit. vel quo ad dignitates ꝫ intelligiꝫ illud q̃ ad honores Bern. Penis. s. qr̃ pmoueri nõ possũt sine dispensatiõe ap. se. ꝛ aliꝭ positis ꝑscriptũ duoz̃ mensiuꝫ cõputãdo a tpe publicatiõis buĩ ꝓstitutionis qr̃ ante publicationẽ nemo tenetꝫ ar. s. de ꝓsti. c. ij. Ex quo enim ꝓstitutio publice ꝑmulgata est ꝛ publicata quilibet tenetꝫ ad eiꝰ obseruantiã post duos mẽses in auten. vt fame no. ꝓsti. circa ꝑn. coll'. v. xxj. dis. qõ dicitis. sed ꝑnon. xxxij. q. iij. dixit sara. Sed cũ ista ꝓstitutio iam ꝑmulgata publicata sit tãdiu nullus habet excusationẽ. Sed nũquid epi possũt tales absoluere. credo q; sic qr̃ ꝓdictoꝝ istius ꝓstitutiõis nõ retinuit sibi absolutionẽ. s. ab excõicatiõe Bern. Extẽdi. s. pdictas penas ꝺ q̃ dicit q; isti duo mẽses incipiẽt in exitu ipsius monasterij. Sed Hosti. dicit q; etiã si semel audiat ligaꝫ ꝛ ira dei nisi ab his ꝛc. q; ibi nõ respicit religiosos sed seculares tñ clericos ꝑsonatus habẽtes. Et no. ꝑm Hosti. q; solꝰ papa dispẽsat cũ regularibꝫ exẽtibꝫ ad audiendũ legates vel pbiticã vt ꝑmoueanꝫ. ꝺ etiã ꝓbaꝫ in speculo de audiãt sine leganꝫ monachi ipsa ꝓstitutõe ligantꝫ. Sz dicit tñ Hosti. esse vez̃ istud q̃ ad verba ipius. mẽs tñ eiusdẽ refragaꝫ oĩno. vnde nõ sine misterio ponit hec litera indistincte docere intelligo vbicũq;. Mã exitus vide vero. qr̃ tales sciẽtie religiosis nõ ogruunt cũ eis exercitiũ eaꝫ interdicaꝫ. ꝛ hec causa nunq; cessare põt. q̃ nec eius effectꝰ. ex de pe. ꝛ re. cũ infirmitas. Archi. Idẽ Pe. de paru. qui ꝛ subdit. Dicebat Joh. in. c. non magnope. q; si religiosus exies claustrũ sibiipi legẽs vel studẽs in legibꝰ ligaꝫ hec pena. Sz ꝛ pfessus accedẽs ad principiũ vel repetitionẽ socij incipiẽtis in legibꝰ causa bonoris. dicit Joh. idẽ q; ligaꝫ q̃ ad ꝓba. qr̃ ꝓstitutio hec prohibet auditũ ex mẽte nõ ligaꝫ. Nota etiã q; istud qõ interdicit clericis supra notatis in pdicta decretali sup speculo in fi. audire. s. leges ꝛ phisicã declaraꝫ q; Bon. nõ extẽdi ad eos qui habẽt procbiales eccl'ias. ratione hmõi eccl'iaꝝ nisi ecdẽ eccl'ie fuerint plebanie capellas sub se habẽtes in quibꝫ instituanꝫ clerici ꝓpetui nequi nec ab ipis absq; rõnabili cã amoueri. ex ne de. vel mo. c. statutũ. li. vj. vbi dicit Joh. an. q; ideo dicaꝫ rõne eccl'iaꝝ. qr̃ si haberẽt dispẽsatiue vel alio mõ ꝓsonatum cũ illis eccl'ijs. bene tenenꝫ ꝓstitutõe. vel si essent ꝑbyteri tenenꝫ nõ rõne eccl'ie. sed ordinis. vt. s. dixi. Itẽ q; dicit capellas idẽ videꝫ tenendũ. ꝛ turꝰ si vnicã haberet capellã nõ obstat ar. a ꝓbis. s. pluralis numeri. qr̃ nõ dicit hoc nisi fuerit plebania habens capellas. sed dicat in plurali plebanias hñtes capellas. ꝛ pluralitatẽ capellarũ ad pluralitatẽ plebaniaꝝ referã. ar. s. de priuil. c. vt priuilegia. Et q; dicaꝫ ab his intelligiꝫ plebanis vel capellis ꝛ melius Joh. an.

Excõicatio ꝓtra religiosos pfessos dimittẽtes habitum temerarie vel euntes ad studia sine licentia superiorum suorum. Lapim. liij.

Prohibemꝰ ne decetero aliqs ꝗcuq; religionẽ tacite vel exꝑsse, professus in scholis vl' alubi remere habitũ sue religionis dimittat. nec ad quis studia ꝛaꝝ nisi a suo prelato cũ ꝓsilio suoꝝ ꝓuentus vel maioris ptis eiusdẽ sibi cũ dit ad studiũ licẽtia primitꝰ sit ꝓcessa. siquis hoz̃ temerarius violatoꝛ extiterit excõicatiõis sñiaꝝ incurrat ipso facto. ex ne de. vel mo. vt piculosa. li. vj. Religionẽ ꝗcũ q; dũ rñ approbatã. s. de voto. c. j. li. vj. Joh. an. Exꝑsse in casu isto nõ est differẽtia inter tacitã ꝛ exꝑssam. Joh. an. Professus. Nota pfessum nõ posse redire ad seculũ qõ dic vt. s. de regularibꝰ consulti Joh. an. Temere. ex causa enĩ lz habitũ trãsformare si iusta sit puta timoris. vt. s. de vi. ꝛ bone de. Joh. an. Habitũ suprioꝛẽ. Joh. an. in nouel. vũ ꝛ idẽ ex de reg. iur. li. vj. sup regula fi. in no uel'. dicit q; regula hec. s. certũ est ꝛc. facit q̃stionẽ disputatã hic p̃ do. Guidonẽ de perra lata. De monacho q̃ bene fert habitũ monachalẽ. sed cooptũ habitu clerica li q; sit apostata qõ videꝫ hodie approbatũ p̃ cle. ꝺ vi. ꝛ bone. cle. qm̃. in ꝑmo. Scõdo cũ iste religiosus iustam cãm trãsformatiõis seu habitꝰ nõ allegat. indubitãter dico ipm esse apostatã. Dimittat. adeo habitus est annexus ossibꝰ monachoꝝ q; in quibuscũq; locis exñtes siue in lecto quiescẽtes ꝓstanter eo vti debent vt habeꝫ xx. q. i. vidua. ꝛ xxij. dis. sanctimonialis. vbi dicit q; eo habitu semp vti debet lz non videꝫ q; istud semp sit ita amare intelligendum. vt sonare ꝑma facie videꝫ. xxi. q. iij. sine ornatu. ibi. ex domos ꝛc. Dic q; illud locꝫ de clericis secularibꝰ q̃ nõ ita astricti sunt vt monachi. q; si in scholis vel alubi sine causa dimiserint monachi suũ habitũ. lz postea ad male dimissum habitũ reuertantꝫ etiã si postea sint vel efficiantꝫ bone fame. nõ poterũt eligi in abbates ar. i. q. vij. sicꝫ oẽm. ꝛ buĩ sententie fuit. Zaudul. ꝛ Ja. de al. ꝛ Pe. q̃ dixerũt q; non solũ est talis in eligibilis sed electꝰ deꝑceret Archi. Non puto q; monachus in cella sua dimittẽs habitũ. vel dũ balneũ intrat in occulto vel iacẽs sine habitu ligeꝫ hac cõstitutiõe. alꝫ pauci nõ inuenirenꝫ ligari. sed qñ exhibet se ꝓspectibꝰ hoĩm sine habitu vel in habitu laicali. vel clerici seculares sine iusta causa tũc ligaꝫ Joh. an. in nouel. ꝗuis vt dictũ est debẽt semp ex honestate religiõis deferre habitũ nõ tñ videꝫ q; incurrat excõicationẽ iñstãdo sine eo ex aliqua causa rõnabili. vt puta dormiendo melꝰ quiescat. vt inducẽdo sacras vestes non appa-

reat gibbus z grat pulices vt se balneat vt aptꝰ scindat aliquod lignū z hmoi. z sic nō videt temerarie dimitte re. tñ etiā in hmoi ꝓcuratorꝰ cet nō dimittē. si aūt dimittat vl habitū crāsformat vt faciat aliqd malū vt. s. fornicet z hmoi nō est dubiū q est excōicatꝰ fm Pe. de pa. in uij. q qui locosa leuitate ad borā vt currat vl lapidē ꝓiciat deponat hītū nō inadat in sniaz. qr nō est verisile papā in minutis tm laqz posuisse. Sz si dimitteret volens ire ad aliā religionē vt sic citꝰ recipet. candē incideret sniam. Hec ille. queuis hoc dicat vt ꝓhebēdat etiā studiū theologie siue iurz canonici z hmoi. Rō ꝑt esse qr monachꝰ suo claustro dz esse ꝓtect. vt. xvi. q. vij. Qui vere. et ei ꝓcipit vt intra claustꝝ moret. vt ea. q. c. Juxta. Naz mortuꝰ dr ee mūdo. Dicit tn Jo. an. q theologia z decretales legere pñt. qr sunt scie pietatis. xxx vij. di. si dis grāmatica. Archid. Prelato. i. abbati vl alio q tenet vicem abbatis. q ꝓprie dr suꝰ ꝓlatus. Sz nunqd ꝓfit dare talem lniam cū di ad scholas. nō credo nisi inueniat lnia abbatis. vt hic ar. xij. q. i. Nō dicatis. Itē nunqd extē dēs penā istā ꝓhibit ad abbatē mitra inducat Archid. ad ꝓbandū q cadat in penā tandē dicat q in lnia abbatis obtinēda noīe ꝓlati videt eps; nō. tñ. tūc si abbas voluerit ire ad studia fratrꝭ suū monasteriū habebit cōsiliū ꝓuētus illius monasterij. z si vi sum fuerit. poterit lniam impartiri. Sz obstare videt illud relatiuū sui qd sequit. qd vidr respicere imediatū ꝓlatū ipiꝰ monasterij z sic nō epm. Et fm b ꝑt dici q cuius abbas malefaciat si vadat sine lnia epi ad quas studia fratrꝭ non tn videt ligari hac pena ꝓstōis cū sit penal. z restringi ꝓsuevit magisqz laxari archid. Et qd in fine dr q de licētia epi videt hoc locū in monasterio nō exēpto ab eius iurisdictiōe. Licentia z tūc ꝑt ꝓia sine qbus in studio cōmode ee nō pōt qd dic vt no. ij. q. vij. Cū pastoz. Jo. an. Et dicit archidia. q si mutuū ꝓbit tenebit monasteriū vsqz ad probabilē modū nisi actū fuisse q alius ꝓ mōacho sumptus inueniret vt quinquꝰ vl alius. Si aūt obligaret libros vl res alias p scholari vel alio. nō valz obligatio quia mōachꝰ seruus ē mōasterij. dist. luij. multos. Idē si fideiuisset p aliq qr s. nō tenet Archi. Noz qr s. apostatauit dimittēdo hītū vl accedit ad studia sine lnia Jo. an. Ipso facto spāle est in religioso apostata. qr alis nō ē apostata excōicatus. sz excōicandus fm qd no. Jo. an. et Bern. xxij. di. Si quis clericus. Jo. an.

Excōmunicatio ꝑ religiosos q dāt sacrm eucharistie vl extreme vnctōis vel solēnisant mrimoniū sine licētia parochiani vel epi. Lapm. luij.

Religiosi si qui clericis

aut laicis sacrm extreme vnctōis vl eucharistie ministrare vel mrimoniū solēnizare nō habita sup his parochiat presbyteri lnia spāli. aut quēqz excōicatū a canone ꝓterqz in casibz a iure expssis. vel p priuilegia sedis aplice cōcessis eisdē vel a sententijs p statuta puntialia. aut sinodalia ꝓmulgatis seu (vt verbis coꝝ vtamur) si a culpa z pena absoluere quenqz ꝓsumpserint excōicatōis sniam incurrāt ipso facto a qua dū taxat a sede aplica sunt absoluēdi. Et paulo post. Nullo religioso sup b exēptiōis vel priuilegio suffragāte. z fine. Sane religiosis illis qbz est a sede ap. ꝓcessum. vt familiaribz suis domesticis aut pauprib i hospitalib suis degentib. sacramēta possint ecclīastica ministrare. nullis ex pmissis volumꝰ q ad b ꝓiudiciū generari. extra d in Cle: priuile. c. Religiosi. Pau. Religiosi in sex casibz sunt excōicati. Et cū hic loqtur generalr oēs religiosos cōprehendit etiā q̄lm hītes. clericos aūt seculares nō cōprehendit. etiā si in his excederēt. Eucharistie. Pau. non dicit viatici. Uñ ꝓz q locus est pene siue dēt in morte siue detur in vita. Non ob. l. diss. c. Penitentes. in fi. qd intelligo vt in morte oīb dēt viaticū p illos sez qui hoc pñtialiter an hui⁹ cle. habeat locū in qbuscūqz religiosis. solvit Laudul. q sic dūmodo sint religiosi approbate. Idē Lapꝰ. Alis eni nō sunt religiosi. de reli. do. c. Uno. Fran. de zab. Item comprehēdit istud vocabulū religioni etiā nouitios fm Lapum. Utrq aūt cōprehēdant hic religiosi cōuersi vl moniales sunt varie opi. pro z contra. qz pōt sustineri. Laudul. et Perꝰ de ancha. de monialib tenēt q non. Laudul. q sic. Fran. de zab. Itē dic⁹ quod parochiani q religiosi ministrātes sacra nō clericis sz etiā regularibz sine lnia z papue alterꝰ religiosis incidūt in banc penā. z hoc est rutius qꝫ sez contrariū. Solēnizare. Jo. an. i. solenniter bñdicere z d hac bñdictōe hr. xxx. q. v. c. et quatuor seqntibz. Et dicit zen. q in hoc solennizare cōprehendit oīs solennitas q obseruat iuxta ritū regiōis. de spon. c. i. siue fiat solēnis bñdictio siue dicat missa specialis ꝓ quibz. Nō habita Jo. an. Sz nunqd credet religiosus parochiano dicenti se hr talē lniam videt q sic q id qd no. de pe. di. vi. Placuit. qr nō est ꝓsumend immemor sue salutis. i. q. vij. sanctum. z ponit ipe Pet⁹ Jo. duas obstantias z ipse soluit. Parochialis. Jo. an. per hoc q ad sectares mercenarios z his silibz intelligo presbyter in cuiꝰ parochia habitat. facit qd nor. de pe. di. vi. Placuit. de hoc scripsi d pe. z re. c. Dis. sup verbo sacerdotes. et Post. tractat in sūma de paroch. §. finali.

Quis intelligat parochianꝰ fm Frā. dic q statum cuiꝰ quis vadit ad habitādū in certa parochia. intelligit ibi fieri parochianꝰ nisi accesserit cā recreatōis. vl ob aliam cām tpalem statim reuersurus ad ꝓpriaz parochiā. quia tunc secus. de sepul. c. bis qui. lib. vi. Presbyteri. Jo. an. puto sufficere lniam parochiani q adhuc ꝓsbyter nō est. qr est infra annū vl dispēsatū est cū tpo fm formā decretalis Cū ex eo. de elc. li. vi. vl ex parochialis collegio eo. ti. statuimꝰ. videt etiā sufficere lnia vicarij gerētis curaz p modū decretal. ꝓdicte Cū ex eo. puto etiā post factū a penis accusari illū qui b fecit au cte diocesani. fac ad b de pe. z remiss. c. ij. li. vi. Nam diocesanꝰ est parochialis eius et b fortius qñ vacat pochialis eccl̄ia. sz qñ nō vacat. ante factū consulo abstinere. z ex lnia epi vel archipsbyteri citra uitatis hoc mō fieri. licet ab alijs recipi possint. Pau. dicit etiam q licz hec vera sint sez q suffragat licētia ꝓducta rum. rutius est a lra nō recedē. Et addit Pau. hāc ꝓsitionē locū nō hr in illi qui ꝓdicta sacra recipiūt a certa ꝓsona rōne ꝓsuetudinis ꝓuilegio vl alio quis modo sup de reli. do. Quia ꝓtingit. in fi. exemplū. ex de sta. regu. c. ne in agro. §. Sane. Hec ꝓcedūt fm Fran. de zab. nisi aliud habeat ꝓsuetudo. Nam vt dicit Pau. si cerra esset consuetudo a qbz recipent hec sacra nō est locꝰ huius pene. de relig. do. Quia ꝓtingit. in cle. q ꝓcessio sacramentoz. tūc nō cōperit rōne parochie. cuiꝰ fauore b vsi dēt statutū. Speciali. Pau. sufficit q parochiāo detur licentia facta specificatōe sacramēti. puta de eucharistia vel alio. sz nō exꝑmat nomē religiosi. Itē sufficit q detur religioso licētia fcā specificatōe sacroz. sz parochiani nō exꝑmant. arg. de tēp. or. c. i. Jo. an. etiā dicit q credit per talē specificatōem factā q euitet pena. Et addit q de sacramento baptismi z pnie nō intelligit ꝓdicta pena. qz hic nō exꝑmunt. Item Pau. A canone Jo. an. quoriensq cunqz archiepūs vel sacerdos possit absoluē. de sen. excō. c. Nup. De excōmunicatis a canone an peedat q ad omnes soluit Laud. q sic. siue sit religiosus eiusdē ordinis siue alterius. siue sint clerici siue laici siue mulieres. Fran. de zab. Et intelligunt Laudul. et Lapus de excōicatione maiori nō de minori. Absoluētes excōicatos q statuta legatoz. tenet zen. q incidunt. Si aūt religiosi absoluāt

sententia hoīs quod nõ possunt nõ habet locũ pena cũ istud non exprimat. Idẽ Pau. z Zen. z Laudul. Et ex hõ infert q excõicatus p sniam pape. nõ est locus huic cle. Fran. de zab. Sentẽtijs. Jo. an. puto q oẽm sententiam includat excõicatiõis suspẽsionis z interdicti. cuius nec/cessaria sit absolutio. Quenq̃. Jo. an. etiã religiosum vl̃ soluꝫ. Nihil enĩ capit qui dicit qõcũq̃. de maio. z obe. Incurrãt. Querũt hic Jo. an. z Pau. quid iurĩ de recipientibꝫ absolutionẽ vel põdicta sacramẽta. aut sint ligati ea dẽ sniã rõne pticipatiõis. Et Pau. quidẽ remittit ad id qõ dicit de hoīsang. z affi. eos. in cle. ibi aũt sic di/cit in quodã simili casu tũc pticipãs in crimĩe crimino/so. est excõicat⁹ si pticipet post latã sniam. vt in. c. si con/subine sed hic nõ pticipat post. sed in actu p quo ligat glo. Vel dic q licet pticipãs in crimĩe criminoso sit excõ municat⁹. nõ tñ pticipãs ĩ actu illo. p q̃ ligatur al̃r. hec ibi. Jo. an. remittit ad id qõ dicit de sen. excõ. ꝓtingit. j. Idẽ Fran. de zab. s. q illud de pticipatiõe in crimĩe ha/bet locuꝫ qñ pticipat post actũ damnatũ nõ ĩ ipso actu.

Querit idẽ. s. Fran. de zab. vtrũ religios⁹ ignorãs pe/nam de qua hic z alias hõ sancte vite. si ministret eucha/ristiã sine licẽtia prochialis pbr̃i. nõ tñ in ꝓemptũ ipsi us incidat ĩ penã Et videt q sic. q3 ignorãtia iurĩ nõ excu/sat ĩ regla ignorãtia. li. vi. Cõtrariũ ꝓsului dicit idẽ Frã. p banc lecterã in verbo põsupserint. q notãt dolũ z temeri tatẽ ministrãtis. sicut enĩ miles armare militie excusat sum⁹ excusare. z hõ papue ĩ foro pniali. in q̃ credẽdũ est asserẽti hoc ignorasse. qñ tñ in hoc forte aliq̃d ꝺixerit qõ eo ipso est psumptio qõ fecit ꝓ hãc cle. turi⁹ est q pe/tat absolutio Utamur. Jo. an. z Pau. ꝓcor. de here. ac/cusatus. ℌ. illo. li. vi: Papa tñ omnẽ delicti penã vere cõ tritꝫ dimittere potest. facit õ ꝓse. dis. iiij. c. baptismi. Ui cem. z hãc ꝓcedit cruce signatis ĩ voto vltramarino. vt nor. Hosti. de iudeis z saracenis ad liberandã. z ĩ anno centenario. vt ptz etiã in extrauagãte Boni. licet antiq̃ rum. Cocessum. Idẽ videt si ꝓsuetudine hõ obtineat. ar. supra de reli. do. q3 ꝓtingit. Etiã Jo. an. dicit q hõ videt sq̃s de ꝓsuetudĩe. Idẽ dicit esse q3 tñ ponit obstãtiaꝫ ad istud de ꝓsuetudine. z videt ad alia ptem declinare. vel saltẽ dubiã relinquere. Aplica. generali priuilegio circa boc. s. totũ orbẽ respicãtes solus papa ꝓcedit speciale. ta/men quo ad suã dyocesim ꝓcederet epꝰ ex causa. qõ di/cit vt de reli. do. Dicit etiã Laudul. z allegat Pe. de an/cha. q põbiter prochialis q̃tũcũq̃ simplex cura sit ei cõ missa in adiutoriũ ipius cure poterit assumere sibi ad tẽpus põbitez quẽcunq̃ religiosum vel aliũ sine cuius/q̃ supioris licẽtia qui ipm iuuet forsitan in quadragesi ma ad audiendũ subditos suos in ꝓfessione et dãdum eucharistiã in pasca. vel missis celebrãdis seu alijs vt hõ bec ille. Et dato q medicantes audire nõ debeãt sine li/centia suoꝝ plaroꝝ. si audirẽt z ministrarent sacramẽta cũ licẽtia boꝝ illi essent absoluti nec ipi excõmunicatio/nem incurrerent. licet peccarent extra articulum necessi/tatis zc.

Excõicatio ꝓtra religiosos retrahentes hoīes verbis a solutione decimaꝝ. Lapĩm. lv.

Illos etiã religiosos qui aliq̃ vt audiẽtes a decimaꝝ ecclesijs debi/taꝝ soluere ꝓbant in sermonibꝫ suis vl̃ alubi pferre psumũt excõicationis sentẽtie subiacere decerni/mus ipo facto. de pen. cupiẽtes. in cle. illos religiosos q̃ in sermonibꝫ vel alubi pferũt aliqua vt retrahãt a solu/tione decimaꝝ. excõicat Joh. an. z Pau. Mendicantes et nõ mẽdicantes includit Clericos aũt seculares nõ cõ prehẽdit nec laicos artat hac pena z ꝓcor. ex ꝺ. sen. excõ. c. j. retrahãt. Pau. vt habeat locũ pena de qua sequit. duo requirunt. Primũ q talia dicant vt aliquos retra/hant a solutione decimaꝝ debitaꝝ ecclesijs quasi secus si dicerẽt alia intentiõe. vel si debite non cessent ecclesijs sed alijs quocũq̃ mõ. Scõm est q audiẽtes sint obli/gati ad solutionẽ decimaꝝ. vnde si talia pferrent audiẽ/tibꝫ nõ obligatis cessat pena ꝓstitutionis.

Excõicatio ꝓtra religiosos nõ seruãtes interdictũ qõ seruat matrix ecclesia. Lapĩm. lvj.

Religiosi oẽs tã exempti q3 nõ exẽpti cuiuscũq̃ ordinis et ꝺignitatis existãt. cũ viderint vel scuerint cathedralem vel matricẽ seu prochialem loci ecclesiã seruare interdi/ctũ quodcũq̃ positũ auctoritate se. ap. vel ordinariorum debẽt z ipi seruare nõ obstãtibꝫ quibuscũq̃ appellatio/nibꝫ antea etiã ad eandẽ sedẽ vel aliũ vel alios interie/ctis z alijs obiectiõibꝫ quibuscũq̃. alioquin nõ seruan/tes excõicationẽ incurrũt ipso facto. Itẽ etiã interdictis et cessationibꝫ. z diuinis interdictis p. quintrialiũ ꝓalio/rum statuta vel ipsoꝝ auctoritate volumus obseruare. Idẽ generalibꝫ cessationibꝫ a diuis ciuitatũ terraꝝ z ali/orum locoꝝ quas aliq̃n ex ꝓsuetudine vel alias capitu/la. collegia. vel quentus secularũ ac regularũ eccl̃iarũ sibi vendicãt. Idẽ intelligim⁹ obseruandũ nõ obstanti/bus priuilegijs ꝓcessis eis ꝓuenientibꝫ statutꝫ z ꝓsue/tudinibꝫ quibuslibꝫ. q̃ ꝓtra ꝑmissa religiosis ipis ĩ nul/lo volum⁹ suffragari de sen. excõ. in cle. ex frequẽtibus. Ordinarijs. Pau. lr̃am aduerte. q3 vt sit locus huic pe/ne requirit q interdictũ sit positũ auctoritate pape. qõ intellitgo esse si fiat p eius delegatũ. de põben. c. si aplice. li. vi. vel q sit positũ a iure cõmuni. vel p ordinariũ. vel ꝓaliũ puntiale. vl̃ q p ipm. vel p aliũ ad quẽ spectet fiat cessatio a diuis. p qõ videt q hoc nõ habeat locũ in in/terdicto posito a singulari psona. qui hoc possit ex spe/ciali ꝓsuetudine cum talis nõ faciat auctoritate aplica. nec sit ordinarius. Idẽ videt in interdicto posito p dele/gatũ ordinarij. q3 nõ videt tũc positũ p ordinariũ. Reli/giosi quicũq̃ Jo. an. mendicãtes vel nõ. z p hoc patz q clericos seculares nõ seruãtes interdictũ vl̃ cessationem quã seruat matrix eccl̃ia nõ ligat hec ꝓstitutio. Matri/cem. Pau. id est baptismale vel loci maiorẽ. q̃ ideo dicit matrix. q3 regenerat p baptismũ. z sic cathedralis p ba/ptismũ in ciuitate z matrix in alio loco q̃ ad hõ coopant et merito. q3 alias pena hec nõ haberet locũ. nisi ĩ inter/dicto ciuitatis nec curo vtrũ matrix eccl̃ia sit religiosis subiecta quo ad aliqua tpalia vel spiritualia. vel non sit subiecta. s. q in sui loco nõ est aliqua cathedral̃ vel ma/trix eccl̃ia. q3 forte est in alio loco. vel ibi sunt pl̃es equa liter suis prochianis baptisma z alia sacramenta mini/strantes distinguendũ. q3 si oẽs ille seruãt loc⁹ est huic pene. si vero alique seruãt alique nõ. tũc nõ est loc⁹ pene sicut faceret. si in tali loco nõ esset eccl̃ia religiosoꝝ. Dici tur aũt hõ eccl̃ia cathedralis vel matrix eccl̃ia murorum ambitu cõphensa. ex quo si in eccl̃ia celebrat ꝓtinue ianuis aptis zc. siue p platũ. siue p capĩm totũ vel par/tem. siue p alios clericos eccl̃ie nõ est loc⁹ ibi pene. Idez Joh. an. Et addit Pau. puto tñ q si in matrice ecclesia celebrat ab aliquibꝫ extraneis inuitis platis z capitul̃ q nihilomin⁹ sit ibi locus pene. Idẽ etiã dicat q inter/dicta metropolitana eccl̃ia nõ intelligit interdicta ma/trix eccl̃ia. Idẽ si interdicta. puintia vel vna dyocesis in aliquibꝫ ciuitatibꝫ vel castris matrix ecclesia seruat in/terdictũ. in aliquibꝫ vero nõ dicendũ q in locis in qui/bus seruat locus est huic pene. in alijs nõ. Scieruntꝫ Joh. an. alio sensu q3 p visum. de quo ꝑmisit. pbabiliter

ergo ignorãtes talẽ obseruantiã nõ ligat ad penã. Vi/detur Pau.s.videdo in carbedrali ꝛ matrici eccl̃ia cele/brari ianuis clausis ꝛ voce submissa excõicatis ꝛ inter/dictis exclusis. Obseruare. Joh. an.ar. a ꝓrario sensu cessat ibi illius argumentũ. ꝓrariũ requirit in iure vt scripsi de elec. publicato sup̃ vlti.glo. Itẽ ꝓrarioꝝ non est eadẽ disciplina. vbi mens ꝛ verba reliquũtur. de verbo. sig.c.fi. Excessus clericoꝝ matricis eccl̃ie non dabit reli giosis materiã delinquẽdi. Intelligo autẽ illos seruare quãdo abstinẽt animo obseruãdi. Vppellationibus Joh.an. nõ dicat q̃ ꝑcedẽs appellatio nõ vicier interdi ctũ ne corrigit. de appell. c.ad hec. Sed dicat q̃ ꝗuis i terdictũ sit nullũ ꝓpter ꝑcedẽtẽ appellationẽ vl aliã cau sam. exquo tamẽ matrix ecclesia illud fuat. religiosi vio lantes sunt excõicati. Subiacere. Joh. An. ꝛ Pau. Si sententia interdicti vere ligat ꝛ matrix ecclesia illam nõ seruat religiosi modo seruãtes nõ liganꝫ hac pena. sed alij̃ q̃ habenꝫ. de excess. prela. c.fi. de priuil. c. autoritatem. libro. vj.

Excõicatio ꝓ religiosos nõ facientes ꝓscientiã his qui ꝓfitenꝫ eis de decimis cũ certo modo. Lapim. lvij

Religiosi qui scienter

post posuerũt ꝓfitentibꝫ ꝓscientiã facere ꝺ̃ soluendis decimis ab officio ꝑdicationis tãdiu maneant ipo facto suspẽsi. donec ꝓfitentibꝫ ipis. si hoc ipm sibi dicendi cõmode facultatẽ habuerint ꝓscientiaꝫ fecerint. exinde excõicationis incursuri sententiã ipo fa/cto si ꝑdicare ꝓsumpserint ꝑdicta negligentia vt ꝑmit/titur nõ purgata. ad religiosos tũ monasterioꝝ vt eccl̃e siaꝝ decimas ꝓpientes volumꝰ hoc exprẽdi. extra ꝺ̃ pe nis. cupientẽ. in clemen. Sciẽter. Pau. secus si ignoran ter seu p̃ obliuionẽ ꝛ hoc intellige si ipsi cõfessi a ꝓlatis eccl̃iaꝝ fuerint requisiti sup̃ hoc vt faciãt ꝓscientiam sibi ꝓfitentibꝫ de decimis dãdis. Pau. ꝛ Pe. de ancha. Suspensi. Joh. an. Nota nouã speciem suspensiõis. et ibi ponit de mꝫltiplici specie suspẽsiõis. Cõmode. Pau. ergo incõmoditas excusat a ꝓcepto. ad idẽ. extra. q. ij. fa/ciat. Minor tũ hic cõmoditas excusat. Unde nõ tene/tur eos sequi qui nõ sunt in loco. vel si sunt ꝛ hi nõ pos sunt sine magna vagatione vel sine alia incõmoditate. durante ergo incõmoditate. durabit suspẽsio. donec de soluendis decimis ꝓscientiã fecerint. qua facta vel incõ moditate supueniẽte cessat suspẽsio. Negligẽtia. Paul. Nota hic casum q̃ veniẽs ꝓtra suspensionẽ a certo offi cio est excõicatus. nõ aũt irregularis. Sed si postea ꝛce/lebrat sic. de deri. ex. postulastis Perapientes. Joh. an. soli enĩ nõ ꝓpientes solent in his delinquere. Dicendi Joh. an. Nota ꝓtraria ꝓtrarijs purgari. de beret. c.ij. li. vj. Pctm̃ ergo tacẽdi dicẽdi purgat. extra. liij. sit rector.

Excõicatio ꝓtra monachos ꝛ canonicos regulares qui nõ habentes administrationẽ conferunt se ad curi as principum. Lapim. lviij.

De edicto ꝑpetuo ꝑ

hibemꝰ ne monachi aut canonici regulares. administrationẽ aliquã nõ habentes. ad cu/rias principũ absq̃ speciali prelatoꝝ suoꝝ licẽtia se nõ ꝓferant q̃ si se ꝓferre ꝓsumpserint vt damnũ aliquod inferant suis prelatis aut monasterio. excõicationis sen tentiã eos incurrere volumꝰ ipo facto. ꝓlatis eorum di/stricte nubilominꝰ inuigentes. vt ipos a curiaꝝ ꝑdicta/rum accessu ꝛ alijs quibuslibet vagationibꝫ ꝛ discursu diligẽter cõpescere. aut sup̃ hoc nõ parẽtes eisdem seuere corrigere nõ obmittãt. extra de sta. mona. c.ne in agro. i clemen. Canonici. de hac ergo parte nõ dubitamꝰ quin ligat monachos etiã nõ nigros. Joh. an. Non habẽtes illos qui habent administratio nẽ quãdoq̃ ꝑ ipsarũ ad ministrationũ causis illic ire oportet quas ꝓsequi pos/sunt. licet nõ sint ꝓpetui. De iudi. c. cum deputati. Joh. an. Curias principum hoc no. Joh. an. ꝛ ponit duode/cim abusiones claustri fm Hugo. ꝛ duodecim abusio/nes seculi fm Cipzianũ ibi vide. Speciali. generalis et go puta q̃ possit se quo voluerit absentare. nõ sufficit. Joh. an. Ipso facto ad hanc excõmunicationẽ ꝓtrahen dam duo videnꝫ necessaria scz̃ q̃ intrauerit curiaz et q̃ causa damnificandi monasteriũ vel ꝓlatum licentiam habere vel nõ habere nõ puto ponderandũ cũ hoc non reputaꝫ. hinc est q̃ etiã de licentia ꝓlati intrãs curiam. si ad hoc intrat ligatus est. Ex solo igitur exitu claustri ob hãc causam nõ ligatur. Item exquo intrauit ob hãc causam licet damnũ nõ intulerit siue quia non potuit. siue quia penituit ligatus est. simile de homi. c. ꝓpo hu/mani. li. vj.

Excõicatio ꝓtra religiosos tenẽtes arma infra septa monasteriũ sine licentia abbatis. Lapim. lix.

Precate quoq̃ senten/

tie monachos infra septa monasteriũ sine licẽ tia abbatũ suoꝝ arma tenentes decernimus subiacere. extra de sta. mona. c.ne in agro. in cle. Mona chos nõ reperit ꝛ canonicos regulares. Unde videꝫ q̃ licet sententia excõicationis de qua sup̃ adixerat. arcentẽ in casu precedẽti. nõ tñ in isto. sed cũ loquaꝫ generaliter videꝫ omnes includere monachos albos ꝛ nigros. etiã si vocenꝫ iuxta vulgare fratres. Paulus. Septa. i. clau sa dicta a sepio is. vt est claustrũ refectoriũ vel dormito rium ꝛ cetere officine ad vsum monachoꝝ deputate. ortꝰ ꝛ de area positis iuxta eccl̃iam. ꝺ̃ cen. c.j. Pau. Jo fra ꝓ intra. Et patet q̃ hoc q̃ extra tenens scilz arma penam nõ incurrit. Arma in cõmuni significatione cõ/prehendunꝫ tela. sed dicunꝫ arma stricte. quibus defen/dimur. tela quibꝫ impugnamus. l. cornelia. de homi. si perfodiens. Sed vt ibi no. armoꝝ appellatione et fu/stes ꝛ lapides comp̃hendit. ꝛ omne quod arcu ꝛ manu mittitur. nõ tamẽ puto autorẽ sic latissime intellexisse. Joh. an. Pau. vero dicit q̃ armoꝝ appellatio significat non solum scutos gladios et galeas. sed fustes et lapi/des ꝛ telum q̃ appellatur id quod ab arcu vel manu mittitur. ꝛ sic videꝫ istud intelligi de armis militaribꝫ. Sed nunquid appellatio armoꝝ ita late sumitur hic. puto q̃ sic si teneanꝫ ad vsum pugne. alias si in camera vel infra septa monachus habeat lapides ad aliũ vsus vel cultellũ antiquatũ ad coquinã vel aliquod simile. non credoꝫ sit de mente talia prohibere. alias sic. Nõ enim si iuxta fenestrã supra ianuã habeat aceruum la/pidum ad impugnandũ vel ꝙ offendendũ venientes. cer te tunc indudunt. Idẽ dico de arcu ferreo. ligneo ꝛ simi libus. Unde oportet videri si ex forma modo ꝛ alijs cir cũstantijs ea teneat. vt arma offensibilia sed defensibi/lia aut alia vtensibilia. tales tamẽ coniecture nõ sunt ne cessarie in notorijs ꝛ maioribꝫ armis vt gladijs. lanceis loricis. scutis. balistis et similibꝫ. Pau. Tenentes veni/entes de foris ad claustrum cum armis non animo re/nendi. nec tenet ex delatione non videtur ligari. q̃ ver/bum tenentes intelligit cũ effectu. Joh. ꝛ Pau. Sine li centia intelligo petita ꝛ obtenta. Pau.

Excõicatio ꝓtra mendicãtes religiosos capiẽtes loca ad habitãdũ vel dimittẽtes sine lnis pape. Lap. lx.

Transgressores cõsti/

tutionis que religiosis mendicantibꝫ domos

ad habitandum de nouo vel loca quecunq; recipere. seu recepta hucusq; mutare vel ea trãsferre ī alios vsus cuiuslibet alienationis titulo. et quomodocunq; excommunicationis sententie decernimus subiacere. Constitutionis. Joh. an. Constitutionis. Boñ. que habet de excess. prela. c. vno. li. vj. ibi dicit idem Joh. in glo. j. Talis constitutio hoc dicit q; mendicantes nõ possunt acquirere noua loca ad habitandum vel antiqua alienare vel mutare absq; speciali pape licentia. que de hac prohibitione faciat mentionem in acquirentibus tamẽ loca pro heremitica vita ducenda cessat prohibitio. Idez in secunda que incipit mendicantes hi dicuntur mẽdicantes. quibus victum tribuit incerta mendicitas. et q̃ redditus aut possessiones ex regula vel constitutionib; habere non possunt. extra de reli. domi. c. vno. li. vj. quo ad casum decre. huius videtur in omnib; mendicantibus idem ius. dicat Paul. q; si domus corruat cuius ramen solũ continue remanet in dominio ipsoz mẽdicantium. licet de nouo reedificetur. non incurrit excõmunicationem. Secus autem si locus etiam non diruptus desierit esse de ipsorum dominio z habitatione. z postea nouo iure illud acquirant. quia tunc incurrit. Et not. q; ecclesias oratoria et alia edificia fratres p̃dicatores sibus suis possunt construere et edificare in locis. sez eis concessis. z q; tam prelati contra edificantes z cõstruentes excõmunicationis sententiã ferre nõ possunt Alexander. Item nulli de ordinib; paupertatis licz oratoria vel ecclesiam construere seu constructa recipere intra ecclesias predicatorũ et oratoria coz infra spaciu centum quadraginta cannarũ. et si secus factum fuerit tirimatur. Cle. quia plerisq;. Item fratres predicatores in mutatione locoz possunt secum deferre omnẽ edificiorum materiam. exceptis ecclesijs dedicatis libros. calices. paramenta. z alia bona z edificia relicta cũ solo z alis p̃ter ecclesias vendere z p̃cium in coz vtilitates conuertere nõ ob. quorũcunq; prelatoz contradictiõe. Bonifacius. vi. virtute.

Excõmunicatio contra religiosos fauentes beghinas in statu illo reprobo.
Capitulum. lxj.

SAcro approbãte cõcilio perpetuo prohibendum duximus. a dei ecclesia penitus abolendum. eisdẽ et alijs mulieribus quibuscunq; sub pena excõmunicationis quã in contrariũ facientes incurrere volumus ipso facto incurrentes expresse. ne statum huiusmodi dudum forte ab ipsis assumptũ quoquo modo secrent vlterius vel ipsum aliquatenus de nouo assumant. Predictis vero religiosis per quos eedem mulieres in huiusmodi statu fouere beghinali ad ipsum suscipiendũ duca dicunt sub simili excõmunicatiõis pena quam eoipso si secus egerint se nouerint incursuros. districtius inhibemus. ne mulieres aliquas predictũ statum assumptũ secrantes vel de nouo assumentes quoquo modo admittant prebentes super hoc auxilũ z fauorẽ de reli. domi. c. j. in cle. videl. q; hec ꝓstitutio sorores minorũ que dicuntur tertij ordinis non includat. cũ ille promittãt obedientiam z habeãt regulã nõ proprie quo ad tria substantialia. sed quẽdam modũ viuendi per se. ap. approbatum quod mihi constat. z facit. infra. de sen. excom. cũ ex eo. Secundus ordo. s. minoz est sororz sancte clare. que profitentur substantialia. sed differũt a primo quia habẽt proprijũ in cõmuni quod nõ habet ordo fratrũ minorũ Joh. an. Hec autẽ beghine que hic reprobant. nec obedientiam promittũt. nec regulã aliquã approbatã profitentur. z opiniones catholice fidei ꝓtrarias introducunt. vt dicit supra in tex. dicte cle. Si nec sorores ꝺ penitentia beati dominici includit hec ꝓstitutio cũ ille ꝓmittant obedientiã z regulã habeãt sede apostolica approbatã qꝺ mihi ꝓstat. Itẽ ꝺ nõ prohibent mulieres fideles. que ꝓmissa ꝓtinẽtia vel nõ ꝓmissam penitẽtiã agere volũt z in humilitatis spũ dño deseruire. vt dicit in fi. ī cle. Fran. de zab. in lectura sup illa cle. querit. an qõlibet eoz q̃ hic numerant. videlz ꝓmissio obedientie. vel renũciatio ꝓpioz. aut ꝓfessio regule approbate sufficiat ad ꝺ vt beghine nõ tenerent. z dicit q; nõ. q̃tũ ad ꝓma duo etiã si religiose nisi ꝓfiteant regulã a se. ap. approbatam de vo. c. vnico. li. vj. si tñ habẽt regulã vel vitã ꝑ papã approbatã. ꝺ sufficeret etiã sine renũciatõne ꝓpij. vt de sororib; tertij ordis minoz. Dicit glo. quã ꝺ habes. s. et idẽ Pau. q̃ allegat extrauagantẽ Joh. xxij. sctã romana et hãc habes infra. Et dicit idẽ q; religiosi ꝓticipãtes cũ talib; beghinis etiã nõ in crimine sũt excõicati ꝑm Paul. sed Laudul. zen. z Matthe. intelligũt ꝺ de ꝓticipãte ī crimine z criminosis. id est fouẽtibus eas in beghinatu. vel inducẽtibus ad ꝺ suscipiendũ. Et q̃uis huic excõicationi esset locus p. c. nup. etiã si ꝺ nõ exprimeret tñ ideo ꝺ expedit de excõicatiõe. q; solet plus tuneri zc. xxij. dist. quanq;. vel saluãdo priorẽ intellectũ dic ꝑ eo q; lra dicẽ ullo mõ etiã si fauor nõ ꝓstet directe sed idirecte. adhuc est locus huic pene qꝺ secus esset in. c. nup. et sic dicem; q; eoipso q; religiosi easdẽ admittũt ad aliquã cõmunionẽ tolerãdo eas in ꝺ statu dicunt fauere z si nõ dẽt fauorem directe z sic incidũt in excõicationem. Laici vero participantes cũ talib; in crimine criminoso. nõ est dubiũ q; incidũt per. c. nup. Sed ꝓticipantes alio mõ vel fauẽtes indirecte nõ incidũt per ar. a ꝓtrarijs. quia cle. loquitur de religiosis. Laudul. z zen. z dicit idẽ zen. de episcopo.

Excõmunicatio ꝓtra fratres mínores si admittant ad diuina tempore interdicti. illos de tertio ordine eorum. Capl'm. lxij.

DIstrictius inhibem' fratrib; minorib; ne de cetero aliquem vel aliquã ex fratrib; vel sororibus de tertio ordine quẽ beatus Franciscus instituit. z etiã si sup hoc hi vel illi priulegijs cuiuscũq; moniti exiterint. ad diuina in suis ecclesijs tempore interdicti quoquo modo admittant. qꝺ si fecerint excõicationis sententie coꝑo se nouerint subiacere. de sen. excom. cũ ex eo. in cle. Minoribus alios vero nõ ligat hec ꝓstitutio Joh. an. Di vel illi. hi fratres minores vel illi. s. fratres z sorores tertij ordinis. Et est mirabile. quia in eo casu ī alijs ecclijs recipi possunt si priulegium est generale Joh. an. Suis ecclijs super hoc verbum quod etiam supra promisit. dico q; si ī alienis ecclijs hoc facerẽt cessat hec pena. posset tamen hic locum habere alia pena excõmunicatõis Joh. an. Admittant. nisi in q̃tum illis z alijs permittitur. ꝑm. c. fi. eo. ti. li. vj. Joh. an. Subiacere ab hac sententia non possunt absolui nisi per romanum pontificem vl satisfactione premissa per locoz ipsoz episcopos. vt dicitur in fine huius demen. Queritur a doctoribus vtrũ isti de tertio ordine beati Francisci. Gaudeant clericali priulegio. De quo. xvij. q. iij. Si quis suadẽte. vl' fori. De quo. ij. q. j. c. j. z Joh. cal. in quodam ꝓsilio suo tenet. q; nullo coz gaudẽt. arg. xij. q. j. duo. Non enī sunt clerici nec religiosi. id est religati religioni. stricte sumpto vocabulo. i. obligati ad tria vota. vnde ꝑm Fran. de zab. contrahere possunt matrimoniũ et vti contracto. ergo zc. Idem tenet Laudul. zen. vero et Guido tenent q; gaudent priulegio clericali personali scilicet q; iniũcies manus violentas in eos est excõmunicatus quia

Triplices sorores.

sūt pſone eccl̄iastice. Lapus ⁊ Bart. plus dicūt q̄ gaudent tales p̄iuilegio fori seu reali. i. q̄ nō debēt ꝓueniri sub iudice seculari. nec cū laicis solucre collectas. Dic̄ tn̄ idem Bar. istud vltimū paruſ̄ nō seruari q̄ ꝓueniuntur sub iudice seculari. Allegāt ista. Pe. de ancha. ⁊ Frā. de zab. sup hac de. Cū aūt fratres ⁊ sorores tertij ordis beati Dñici habeāt regulā approbatā ſm illū modum viuēdi ab eccl̄ia. q̄ p̄ Bon. sicut ⁊ usti. imo in b̄ sūt magis ill̄ p̄iuilegiati. q̄ tpe interdicti admitti possunt ad diuina fratrū. nō video q̄re nō debēt gaudere simili p̄uilegio sicut illi.

Excōicatio ꝓtra oēs vtriusq̄ sexus qui pactū fecerīt vel p̄miserint aliquid in curia p̄ aliqua gratia vel iusticia obtinenda. Lap̄m. lxij.

Excōmunicam⁹ ⁊ anathematizam⁹ ex pte dei oīpotētis patris ⁊ filij ⁊ spūſſancti auctoritate q̄z ap̄lor̄ Petri et Pauli ⁊ nr̄a oēs clericos ⁊ religiosos ⁊ laicos vtriusq̄ sexus siue sint familiares curie siue alij vñcūq̄ q̄ aliq̄ pactū fecerint seu aliq̄ magnū vel puū p̄miserint. vel p̄missiōe receperint aut ex pacto seu p̄missione occulta vel manifesta sub generalibꝫ ⁊ plenarie nō exp̄ſis. siue sub specialibꝫ ⁊ exp̄ſis aptis verbis q̄cūq̄ dederint aut receperint magnū vel puū vel p̄missionē de quacūq̄ re vel vtilitate ꝓpter b̄ ꝓsequēda fecerint vel receperint p̄ aliq̄ iusticia siue gr̄a p̄ se vel p̄ alio in causis iudicūs seu aliis p̄ l̄ris ap̄licis ⁊ quibuscūq̄ modis apud se. ap. obtinēda. ⁊ hāc sn̄iam ad p̄mittētes. ⁊ acceptātes ⁊ accipiētes duxim⁹ extēdendā. Decernim⁹ etiā vt nullus hāc incurrēs sn̄iam excōicationis p̄ dictis vel aliq̄ p̄dictoꝝ absq̄ speciali mādato nr̄o absolutiōis b̄ficium valeat obtinere. nisi forte ad nos accessum habere nō posset in mortis articlo ꝓstitut⁹. nec etiā ad absolutiōis gratiam admittat. nisi p̄ius q̄ tū dederit vel receperit integraliter pauperib⁹ largiat. Justiciā ꝙ vel gratiā sic obtentā nulli us. p̄sus esse mōēti volum⁹. eāq̄z carere statuim⁹ effectu ⁊ roboze firmitatis. Sz ⁊ sciēter vētes illis silis sentēcia excōicatiōis astringim⁹. ⁊ reseruātes nobis absolutionē eoꝝ cū p̄missis in oīb⁹ ad penas silēs obligamus. Joh. an. in lectura sup. c. nemo. de simo. istam allegat sic dicēs. hodie qui recipit vel facit p̄missionē de aliqua re recipiēda. p gr̄a impetrāda. vel iusticia ꝓsequēda in curia romana. est excōicatus ipō iure p extrauagātē bonifacij q̄ incipit. Excōicam⁹. Itē in li. qui dicit. directoriū iuris. allegat ⁊ ponit excōicatio hmōi extrauagātis Anto. de bu. allegat ⁊ dicit eā durare. sed Joh. de lig. in lec. sup dicto. c. nemo. de simo. dicit ſm Joh. cal. fuisse hāc extrauagantē reuocatā. Pe. de pa. in. iij. dicit q̄ dicit fuisse istā extrauagantē bonifacij reuocatā. p Cle. v. qō aūt horū verius sit. nescio.

Excōicatio ꝑ exenterātes ⁊ scindētes corpus defuncti pro ossibꝫ eius transferendis. ⁊ est absolutio pape reseruata. Lap̄m. lxiij.

Mandat vt nll's cuiuscūq̄ defūcti corp⁹ exenterare. vel in frustra cōcidere seu decoq̄re vel incidere aut ossa de carnibꝫ euellere p̄sumat. vt ossa ei⁹ ad ptes alias deferant q̄z tūcūq̄ defūct⁹ sibi eligeret sepulturā sed aut simpliciter aut ad tps vbi decesserint vel illi vicino loco eccl̄iastice sepulture tradat ita q̄ demū in cimiterio corpe tunc ad locū vbi sepulturā elegerit deportet ⁊ sepeliat in eis si quis aūt etiā si pōtificali dignitate p̄fulgeat ꝓtra faceret ipso facto est excōicat⁹ cui⁹ absolutio reſuat pape nisi in mortis articulo. b̄ in q̄dam decre. Bon. ij. q̄ incipit de testādū. Audiui a p̄tis q̄ sic̄s incideret corp⁹ defuncti ad superstitionē faciēdā. q̄z uis grauiꝰ peccaret q̄z si faceret b̄ obtā ferendū ꝓpter sepulcrū nō tn̄ incideret i sententiā. q̄ pene nō sunt extendēde vltra p̄ios casus. de pe. dist. j. §. pene.

Excōicatio ꝑ symōiacos i ordīb⁹ vl̄ b̄ficijs. La. lxv.

Multe ꝑ simōiacā p̄ua-uitatē abolite sūt ꝓstitutōes quib⁹ mozb⁹ ille nō potuit extirpari. volētes de cetero vt possumus p̄uidere sacro approbāte ꝓcilio declaram⁹. q̄ ordinati simoniace ab exec̄utōe suoꝝ ordinū sint eo ipso suspēſi. Electōes aūt postulatiōes ꝓfirmatiōes. ⁊ quevis p̄uisiones simoniace eccl̄iaꝝ monasteriozꝝ ⁊ dignitatū p̄sonatuū officioꝝ ⁊ b̄ficioꝝ q̄ūcūq̄z deīceps facte nl̄le sint ipō iure nulliusq̄z p̄ illas ius cuicūq̄z acq̄rat nec p̄ motū ꝓfirmati ac p̄uū faciūt fructꝰ suos sed ad illoz restitutionē tenēant̄ q̄z iniq̄ teneant ablatoꝝ p̄cipiētes. statuētes insup q̄ dātes ⁊ recipiētes ipso facto sn̄iaz excōicatōis incurrāt etiam si pōtificali aut cardinalatus p̄fulgeāt dignitate Martin⁹. v. in ꝓcilio cōstanciēſi. La. lxvj

Excōicatio ꝑ nō reuelātē simoniā quā nouit.

Statuim⁹ et p̄cipim⁹ vtlōes cuiuscūq̄z statꝰ ꝓditiōis p̄eminētie vel dignitatis exist̄at q̄ scīūt aliquē simoniā commisisse infra duos dies naturales post̄q̄z ad sui notic̄iā deductū extiterit teneat̄ si p̄sens fuerit i romana curia. nob⁹ ⁊ ap. se. camerario suo aut vices gerēti. ⁊ tūc i vm⁹ vel duoꝝ testiū p̄ntia reuelare sub eisdē excōicatiōis. suspēſiōis alijsq̄z cēſuris ⁊ penis q̄b⁹ vt p̄fert ipm autorē simonie esse volum⁹ innodatū quas dict⁹ nō reuelans vt p̄dict̄. seu tegēs simoniā tanq̄z eiusdē fautoꝝ sceleris incurrat ipō facto cui⁹ absolutionē nob⁹ ⁊ successoribꝫ nr̄is spec̄ial̄r refuam⁹. Decernētes extūc irritū ⁊ vanē si sec⁹ sup his a quoq̄z quis auctē sciēter ignoranter p̄tigerit attētari. Marti. v. in p̄dicta exuagāti q̄ vocat.

Cōtra dātes vel recipiētes aliquid pro ingressu monasterij. Lap̄m. lxvij.

Universis et singulis abbatib⁹. prioribꝫ. decanis. p̄positis ⁊ mḡis nis tā maribꝫ q̄z mulieribꝫ religionē ingredi volentibꝫ eaꝝ eccl̄ias. monasteria. prioratus. domos seu loca i eaꝝ rundē p̄sonaꝝ receptionē aut ante vel post nulla quecūq̄z pastus. p̄andia siue cenas. pecunias iocalia aut res alias etiā ad eccl̄iasticū q̄z uis vsum piū deputata seu deputāda. de cetero directe vel indirecte. petere vel exige re quouis mō p̄sumat sed eas potius cū omnimoda caritate recipiāt ⁊ in victu ⁊ vestitu sicut alias p̄sonas ecclesiaꝝ suaꝝ. monasteriozꝝ. prioratuū. domoꝝ. aliozūq̄ locoꝝ sincera caritate ꝓtractēt illa dūtaxat qui ipſe p̄sone ingrediētes pure ac spōte ac plena libertate oīq̄z pactione cessante dare vel offerre eccl̄esijs. p̄uoratibꝫ. monasteriozꝝ. domibꝫ ⁊ locis hmōi voluerint cum gr̄arum actiōe licite reputari. Nos enim eos qui secus egerint. singulares p̄sone sint tā dantes q̄z recipientes hmōi excōicationis vinculo innodamus. Si vero capitula seu cōuētus fuerint suspēſiōis sentētijs eo facto decernim⁹ subiacere a quibꝫ p̄terq̄z in mortis articulo absolui nequeāt absq̄z se. ap. sentētia speciali. Urba. v. in extrauagāti q̄ incipit. sane seu ne in vinea. Audiui a fidedignis q̄ Marti. iste. v. habuit dicere q̄ nolebat q̄ incurrerent moniales p hmōi datis que fiunt p̄ ingressu monasterioꝝ censurā aliquā eccl̄iasticam ⁊ p̄cipue excōmunicationis.

Ca. 72. De excõmunicatione

Excõmunicatio ꝯ impugnãtes lr̃as electi in papã etiã ante suam coronatõem. Cap'lm. lxviij.

QUicũq; impugnat lr̃as electi in papam. aut etiã antecẽ coronat̃ cũ p̃ ipam electiõem canonice factã sibi ius sit acquisitũ papatus. ꝛ ex ipsa elcõne canonica ꝑfirmat̃ sit ꝛ exercere possit officiũ suũ ante correctiõem. vt. xxiij. dist. in noie dñi. tal ipso fcõ est excõicat̃. vt in extraua/ganti Benedicti. xi. q̃ incipit nõ q; nõnulli.

Excõicank̃ gl̃osantes seu exponẽtes in scholis clemẽ/tinã. Exiui de paradiso: aliter cẽ lr̃a dicat. Ca. lxix.

GLosantes seu exponẽtes in scholis aliter cẽ lr̃a dicant clementinã illam. Exiui de padiso. vbi exponũt regl̃a br̃i Francisci sunt excõicati p q̃ndã extrauagãtẽ Nico. vñ illa dic. nõ solũ repũt inglosata. ſzilla extrauagãs fuit suspẽsa quo ad illã excõicatõez p aliã extrauagãtẽ Jo. xxij. cui⁹ su/spensionis exẽplar vidi. ꝛ b etiã dic̃ Frau. de zamb.

Excõicatio ꝯ ingredientes mõasteria monialiũ p̃dica/toꝝ ꝛ minoꝝ in casu nõ concesso. La. lxx.

INtrantes mõasteria monialiũ ordis p̃dicatoꝝ siue secl̃ares psone ec/clesiastice sint in casu nõ ꝓcesso a ꝓstõitibꝫ ea/rum: vl̃ sine lnia mgr̃i ordis aut alteri⁹ ab ipo mgro ha/bente sup b̃ ptãtẽ sunt ipo fcõ excõicati. a q̃ non p̃t ab solui p̃terq; in articlo mortis nisi a papa vel mgro ordis vl̃ ab alio h̃ãte sup b̃ spãlez aucte ab aliq̃ p̃dictoꝝ. ꝛ ista sntia est lata etiã p papã in bulla ordis quã vidi. In/trantes mõasteria scẽ Clare seu monialiũ ordinis mĩoꝝ in casibꝫ nõ ꝓcessis i regl̃a ipaz. vel sine lnia coz q̃ dare p̃t: sũt ipo fcõ excõicati. et pape absolutio reseruat̃ sine generali ipius ordinis. Nota tñ q; in locis vbi tales sentẽtie nunq; vel q̃si nũq; sunt ꝓmulgate si q̃s intraret talia mõasteria nesciẽs talẽ sntiam ꝛ nõ cã malefactẽdi. puto q; nõ incideret in sntiaz cũ ĩgrantia q̃si inuincibili la/boꝛet. et hoc p̃t trahi ex dict̃ Anto. de but. s. excõicam⁹. et dictis Tho. sed si intrat laic⁹ vel alia psona ad malefa/ciẽdũ. tũc q̃uis ignoret sntiaz ꝛ etiã hꝛet iustã cãm igno/rantie non excusat fm Pe. de pa. Excõicatio ꝯ libellos famosos vl̃ cantilenas in detractiõem ordis p̃dicatoꝝ aut minoꝝ. Quicũq; libellos famosos ĩ vulgari seu lit/terali fmõe. necnõ cantilenas vl̃ rythmos edere vel dcti nere vl̃ publicare psumit in infamiã ꝛ detractiõem sta/tus ordis fratꝝ p̃dicatoꝝ ꝛ minoꝝ sunt excõicati. a q̃ ex/cõmunicatõe nõ p̃t absolui nisi psonal̃r sedi apostolice se p̃sentẽt Alexander in bullegio Exalto ꝛ in alio. Nõ si/ne miꝛa. Excõicatio ꝯ dicẽtes et defendẽtes q; minores et p̃dicatores nõ sint in statu pfectõis. Quicũq; p̃dicare docere vl̃ defendẽ psumũt q; p̃dicatores vl̃ minores nõ sint ĩ statu pfectõis. ꝛ q; nõ liceat eis de elemosinis viue/re. ꝛ q; nõ liceat eis p̃dicare vl̃ ꝓfessiones audire de lnia summi pontific⁹ ꝛ alioꝝ p̃latoꝝ inferioꝝ et rectoꝝ eccle/siaz aut sacerdotũ prochialiũ: ꝓsensu minime requisito sũt excõicati a q̃ sntia nõ p̃t absolui nisi psonal̃r se. ap/se p̃sentent. Alex. vbi s. Excõicatio ꝯ exercentes violen/tiam in locis p̃dicatoꝝ aut minoꝝ. Quicũq; p̃sumũt in locis nr̃is violentiã dãnabilẽ exercere. eoipo sntiam ex/cõicatõis ĩncurrũt a q̃ absolui neq̃unt nisi p se. ap. vel p cõseruatores nr̃o ordini deputatos. Clemens in q̃busdã locis ꝛ Alex. Excõicatio ꝯ retinentes apostatas ordinis p̃dicatoꝝ. Quicũq; in mõasterio vl̃ eccl̃ijs suis destinẽt apostatas ordis p̃dicatoꝝ nisi cos elecerint postq; eis p frẽs nr̃os ne cos detineãt fuerit denũciatũ. sunt excõica/ti. Bom. in p̃uilegio virtute. Item frẽs minores qui p̃sumũt recipe frẽs ordinis p̃dicatoꝝ p̃fessos sine lnia summi pontific̃ facientes exp̃lam de indulto hmõi mẽ/tionẽ. vel nisi p̃us tuoꝝ p̃oꝝ lnia fuerit petita et obtenta sut excomunicati. Cle. ad minores quo nos. Idem de berem̃itanis Alex. ad heremitas vestrã. Item mgr̃i rectoꝝ artiũ ꝛ scholares studij parien̄sis qua publi/ce vel occulte frẽs p̃dicatores l̃mĩoꝝ a ꝓsortio vniuer/sitat̃ parisien̄. excludere molunt̃: sunt ipso fcõ excõicati a q̃ excõmunicatiõe absolui nequeũt nisi p̃sonaliter sedi ap̃lice se p̃sentent. Alexander Exalto.

Excõmunicatio ꝯ mendicãtes transeũtes ad ordines mõachalẽ sine lnia pape. Cap'lm. lxxi.

NUllus religiosus de ordinibꝫ mẽdicantiũ quoꝝũcunq; cuiuscũq; status ordinis cõditionis aut religiosis exi/stat quocũq; ꝛ q̃litercũq; possit vl̃ debeat virtute cuius/cunq; licentie ac indulti ap̃lici seu penitentiarie pape le/gatoꝝ ꝛ nũcioꝝ sedis p̃dicte curã gerentis vel alia q̃uis aucte. hactenus etiã p bullas ap̃licas facultatũ q̃ruuis aucteritate tam legatoꝝ cẽ nunciorꝝ sedis p̃fati necnon et penitẽtiarie hmõi p tpe curã gerentis cẽ alioꝝ quoꝝũ cunq; sub q̃uis ptãte aut aucte maxie de transferendis frib⁹ aut alĩ quibꝫ p̃sertim ordinũ mẽdicantiũ. pfessoribꝫ in genere vel spẽcie: ab ordibꝫ hmõi mẽdicantiũ ad mo/nasticos ordines sub q̃cũq; fbor ꝓceptõe appareãt ad mitti seu p̃cipi p aliq̃s etiã sup̃iores ordinis seu mona/sterij aut loci monastici. seu alis in monachũ vl̃ fratrem alicui⁹ ex ordinibꝫ monastic̃ram sc̃ti Benedicti cẽ cister/cien̄s. camalduleñ. vallis vmbrose canõicoꝝ regl̃ariuz sancti Augustini vel alĩs exp̃ssis ꝛ non exp̃ssis ordine carthusiẽsiũ dũtaxat excepto sub pena excõmunicatõis in quam tam recipientes cẽ recepti ipso facto incurrãt. et a tali excõmunicatiõe nõ possunt absolui extra se. ap. p̃terq; in mortis articlo. ꝛ nihilomin⁹ aliter facta non tenent. ꝛ nullius existunt efficacie vel momenti. Ex con cilio Constantien̄. sub Martino q̃nto.

Processus annualis q̃ fit annuatim in curia in cens dñi ꝯ multa genera hominũ. vt ps Cap'lm. lxxij.

MArtinus epus seruus seruoꝝ dei ad ꝑpetuã rei memoriã excõmuni/camus et anathematizam⁹ ex parte dei omni potentis patris ꝛ filij ꝛ spũsscti: aucte quoq; bꝛoz Pe/tri ꝛ pauli ap̃loꝝ ei⁹ ac nr̃a oẽs hereticos gazaros pa/terenos pauperes de lugduno arnaldistas eperonistas passaginos: rviclefistas hussitas fraticellos ꝛ quoslibet alios hereticos q̃cũq; noie censeant̃ ac oẽs fautores re/ceptores ꝛ defensores eorundẽ. Primo

Item excõicam⁹ ꝛ ana/thematizam⁹ omes q̃ in terris suis pedagia noua impo/nũt. Secũdo

Itẽ excõicamus ꝛ anathematizam⁹ oẽs falsarios bulle siue lr̃arum apostolicaꝝ supplicationẽ gratiam et iusticiam ꝓtinentiũ p̃ summũ pontificẽ vl̃ vicecancella/rium seu gerentes officiũ vl̃ vicecãcellariũ sc̃rẽ romane ec/clesie de mãdato ciusdẽ summi pontific̃ aut gerẽtis offi/ciũ p̃dictoꝝ signãtes supplicatiões casdẽ. Tertio

Itẽ excõica/mus ꝛ anathematizam⁹ pyratas ꝛ receptatores ꝛ illos q̃ equos arma ferrũ lignamia ꝛ alia p̃hibita deferũt sara/cenis q̃bꝫ xp̃ianos impugnat. Quarto

Itẽ excõ. ꝛ anathe. impe/dientes seu inuadẽtes victualia seu alia ad vsum roma/ne curie necessaria adducentes vel ne ad curiam ipsam addu cantur vl̃ deferatur impedientes seu perturbãtes et qui talia facĩũt vl̃ defendũt cuiu scunq; fuerint ordis p̃eminẽtie ꝓditõis ꝛ stat⁹. etiã si pontificali: regali aut q̃/uis alia ecc̃iastica vl̃ mũdana fulgeãt dignitate. Quinto

Item excõicam⁹ ꝛ anathe. oẽs illos q̃ ad se. ap. venientes ꝛ rece/dentes ab eadem necnõ illos qui iurisdictionem ordina/ Sexto

riam vel delegatam aliquam non habentes in eadem curia morātes temeritate ꝓpria capiūt spoliāt ꝛ detinēt aut ex ꝓposito deliberato verberare mutilare vl̄ interfi/cere ꝓsumāt. ꝛ q̄ talia fieri faciūt seu mādāt. Itē excōi.

Septio et anathē. oēs ꝛ singlos cuiuscūq; statꝰ. gradꝰ pemanen/tie aut ꝓditiōis existāt. etiā si pontificali regali reginali aut q̄uis alia ecclīastica vel mūdana ꝓfulgeāt dignitate. ꝓra formā ꝛ effectū sentētie generaľ ꝓstātien. ꝓal̄ p quā dānat mēorie. Pe. de luna q̄ olim Bñdictꝰ. iij. a nōnullis in eꝰ abnūtia dicebaꝫ iudicatus scismaticꝰ et hereticus ꝛ ab hac ecclia dei pēssus omniq; iure q̄ō in papatu habere ꝓtēdebat oiq; dignitate ꝛ honore eccle siastico priuaꝰ fuit ac post ꝛ ꝓra inhibitionē eiusdem ꝓal̄ ꝛ hmōi snīa a dicti ꝓetri obitu in infidelitate et errore ipsius petri nūc ꝓsistēdo. aut alias quōlibet cre/dētes aut fauētes publice vel occlīte ac ecīā scismatices et diuturnū. in eodē ꝓcilio ꝛ apō vnūsalē ecclīam pro ratihabitōe generaľ senēsis ꝓcil̄ dicte sententie. ꝛ ꝓti/nuationē. pcessuū desup habitoꝝ sublatis ꝛ extinctꝫ cō tinue conātes necnō oēs ꝛ singulos in vicīū eiusdē pe/tri succedētes eoꝝq; receptores vl̄ receptatores cuiuscū q; statꝰ nobilitatis excellētie vl̄ ꝓditiōis existāt. etiam si pōtificali. regali. reginali. aut q̄uis alia ecclīastica vl̄ sin gulari sint ꝓdīti dignitate ac ꝓsentiētes ꝛ ꝓstantes eī/dem in ꝑmisso errore quōcūq; ꝛ qual̄cūq; auxiliū con siliū vel fauorē eos etiā q̄ sciēter p oēs terras ꝛ loca eoꝝ ditioni subiecta ꝑfatis scismaticis ꝛ precipue in castro panuscole ꝛ tirescen. diocesis existētib. Illos etiā q̄ ipis ꝛ violentis ꝛ bussitis q̄cūq; victualia et ꝑsidia publice vel occulte p se vel p alios subditos afferri faciāt vel. p/mittāt paribꝫ excōicatōis ꝛ anathematizatōis vinclis innodam. iposq; oēsq; ꝛ singulos declaram. ꝓtinuato res vl̄ fautores scismaticoꝝ vel heresis atq; oi beneficio dignitate ꝛ honore ecclīastico ꝛ mūdano denūciam. fu isse ꝛ esse priuatos. Itē excō. ꝛ anathe. oēs illos q̄ p se vl̄

Octauo p aliū seu alias quascūq; psonas ecclīasticas vl̄ secula/res ad romanā curiaꝫ sup earum causis ꝛ negocīs re/currētes illa q̄ in eadē curia ꝓsequentes aut ꝓcuratores negocioꝝ gestores. aduocatos vel ꝓcuratores ipoꝝ vel etiā auditores seu iudices sup dictis causis seu negoci/is deputatos occasiōe causaꝝ seu negocioꝝ hmōi ꝑbe/rāt mutulāt ꝛ occidūt aut bonis spoliāt cuiuscūq; pre/eminētie dignitatis ordinis ꝓditiōis aut status fuerīt etiā si pontificali. regali. reginali. vel quauis alia ꝑfulge

Nono ant dignitate. Itē excō. ꝛ anath. oēs mutilātes vulnerā tes ꝛ interficiētes seu capiētes ꝛ detinētes seu depdan/tes romipetas ꝛ pegrinos ad hierl̄m causa pegrinatio nis ꝛ deuotiōis accedētes ꝛ ī ea morātes ꝛ recedētes ab ipsa ꝛ in his dātes ꝓsiliū auxiliū vel fauorē eoꝝq; bo

Decimo na ꝓfiscam. Itē excōicam. ꝛ anathe. oēs illos q̄ p se vl̄ p aliū seu alios directe vel indirecte sub quocūq; titulo vel colore occupāt. detinēt vel hostiliter discurrūt seu in uadūt aut occupare discutere detinē hostiliter ꝑsumūt in totū seu in ꝑtem almaꝫ vbē regna sicilie trinacrie in sulas sardine corsice terras citra farū patrimoniū beati Petri ī tuscia ducatū spoletanū. comitatū venusinum sabine marchie. anchonitane. masse trebarie. romādio/le. cāpanie atq; maritime. puincias ꝛ terras specialis cōmissiōis ꝛ aluulsoꝝ ciuitates q̄s nr̄as bonoñ. ferrarī/ensem. beneuētanā. parusinā. aurnion. ciuitatē castelli tudertinū ꝛ alias ciuitates. terras vel loca vel iura ad ipam ecclīam spectātia ꝛ ꝑtinentia ꝛ adherētes fauto/res ac defensores eoꝝ seu ī his dātes eisdē ꝓsiliū auxili um vl̄ fauorē. Nō obstātibꝫ q̄buscūq; ꝓulegiis ꝛ īdul gētiis aclr̄is aplīc̄ generalibꝫ vl̄ specialibꝫ eis vl̄ eoꝝ ateri vl̄ aliq̄b cuiuscūq; ordīs dignitatis ꝓditiōis et ꝑminētie fuerīt. etiā pōtificali. regali. reginali seu q̄uis alia ecclīastica vl̄ mūdana ꝑfulgeāt dignitate a ꝑdicta sede sub q̄uis forma vl̄ renore ꝓcessis. q̄s excōicari ꝛ ana thematizari nō possint p lr̄as aplīcas nō facientes plenā vl̄ exp̄ssam ac ō ꝑbū ō idulto hmōi ac ordinib/ loc̄ noīb. ꝑtis. cognoīb vl̄ dignitatib. eoꝝdē men/tionē necnō ꝓsuetudinib. ꝛ obstātis. scīpsis vl̄ nō scīpsis ab alīs ꝓtis q̄buscūq; p q̄s ꝓ hmōi nr̄os. pcessus ac sen tētias q̄ munꝰ indudant ī eis se iuuare valeāt ꝛ tueri. et q̄ ad ꝑ. ꝑsus tollumꝰ ꝛ oīno reuocamꝰ ō q̄b q̄dē sen tētijs nll̄s p aliū q̄ p romanū pōtificē nisi dum raptat ī mortis articlo. ꝓstituꝰ absolui possit nec etiā tūc nisi ō stādo sctē matr̄ ecclīe mādatis satisfactiōe vl̄ iuffician. cautōe ꝑstita. Illos aūt cuiuscūq; fuerīt ꝑeminentie. di gnitatis ordīs ꝓditiōis aut statꝰ. etiā si pōtificali aut alia q̄uis dignitate ꝑditos. q̄ ꝓ renorē ꝑmissū aliqb vel eoꝝ alicui seu aliq̄b absolutiōis biñficiū impēdere defa cro ꝑsumpserīt excōicatiōis ꝛ anathematis snīa inno/ dam. eisq; ꝑdicatiōis lectiōis admīstratiōis sacramē/ toꝝ. ꝛ audiēdi ꝓfessiones officia interdicim. Predicen/ tes apte trāsgressoribꝫ ꝛ ꝓtēptoribꝫ supradict̄ nos gra uius ꝓra eos spūal̄r aut tpal̄r. put expedire cognoueri mus ꝓcessuros. Ut aūt hmōi nr̄ pcessus ad cōem oīm noticiā deducaī cartas siue mēbranas. pcessus ꝓtinen tes eosdē basilicā scti Petri de vrbe necnon sacri palatij aplīci. vbi ip̄sentiaꝫ morā ꝓbimus. valuis seu cstis ac limiaribꝫ faciem. affigi seu appendi q̄ pcessus ipsos suo q̄si sonoro ꝑconio ꝛ patulo iudicio publicabūt. vt hi q̄ pcessus hmōi ꝓtingat q̄ ad ipsos nō ꝑuenerit aut ign orātiā allegare cū nō sit ꝑisibile q̄ ad ipos remanere ī cognitū q̄ tā patēter publicat. Nulli ḡ oīno hoīm liceat hāc paginā nr̄e excōicationis anathematis. declara/ tiōis. cessatiōis. irritatiōis. annullatiōis. euacuationis. interdicti ꝛ ꝓstitutionis infringere vel ei ausu temera/ rio cōtraire. Si quis aūt hoc attēptare ꝑsumpserit in/ dignationē oīpotentis dei ꝛ beatoꝝ petri ꝛ pauli apoꝝ stoloꝝ eiꝰ se nouerit incursuꝝ. Datū rome ꝛc.

Quia ī isto ꝛ alīs pre. §. I.

cedētib. c. fit mētio ō dignitate vl̄ ꝑsonatū vl̄ officio. et iō ad declarationē hoꝝ vocabuloꝝ put sūmunt a ca nonistis. No. qō dic archi. sup. vj. ō ꝓsuc. c. ꝓsuetudine. Dignitas ecclīastica cognoscīt pluribꝫ modis. Primū est cū ds hz admīstrationē reꝝ ecclīe cū iurisdictiōe dis. lxxxix. volumꝰ ꝛ. c. diaconū. Scōs modꝰ ē. q̄n hz nomē ꝑlationē siue ꝓgatiuā ī ecclīa sua rā ī cho ro q̄s ī ca. sz nō hz admīstrationē reꝝ vl̄ iurisdictionem sīc ī archidiaconatu pmeñ. Tertiꝰ modꝰ est q̄n ex ꝓsue tudīe ecclīe habeī aliq̄s ī dignitate. q̄ si ꝓsuetudo ī ec/ clesia est ꝑ dignitate. debet haberi. dis. xij. consuetudo.

Personatꝰ ꝙo cognoscīt q̄n ds haber ꝑrogatiuā in ꝑsona/ choro ī capl̄o. in repetitiōib. in pcessiōib. in vocib. dan tus. dis ꝛ sil̄ib. pluscq; alīj canonici sui ordinis ꝛ nō tantus ēt ill̄ qui sunt in dignitatib. ꝓstituti qui in ꝑdictis ꝑrogatiuis ꝑferunt eisdem. possunt hec colligi ex ꝑ dictis decre. de elec. dudum. ꝛ de ꝑben. c. de multa.

Officiū aūt aliquādo ponitur ꝓ dignitate ꝛ ꝑso/ Officiū natu. sicut ꝓz ex eo q̄ habeī de ꝑben. ad hec. Itē ille q̄ habēt potestatē seculārē dicunt habere officiū. Itē is cui cōmissa est dispensatio. Item tabellionarus. Item ministeriū ꝛ obsequiū. Itē actus cōrigētis ꝛ alīs mul tis modis. Cognoscīt etiā officiū q̄n quis haber onus anneꝝū sine honore ꝛ ꝓgatiua honoris. sīc sindici. ꝑ curatores. castaldi. De his habeī j. q. iij. saluator. Item vice domin. qui habz ēpatum disponere dicīt habere officiū. Si aūt hz iurisdictionē cum admīstratōe. satis potest dici q̄ sit dignitas vt camerarius pape. Tertio

cognosak officiū p ꝓsuetudinē ecclesie sicut est de dignitate vt qñ illi de eccl̄ia habēt illud de ꝓsuetudine p officio simplici ꝛ nō p dignitate vel ꝓsonatu. Dico tñ q̄ quicūq; habet dignitatē hz ꝓsonatū hz nō ꝓuertit. ꝓsonat⁹ ꝓo dicit curat⁹ alicui⁹ eccl̄ie prochial. ꝛ tales nō sūt in dignitate aliqua. j. q. iij. q̄stū. Sec⁹ aūt in archipb̄y teris ꝓpositj decanis prochialiū eccl̄iaꝝ. de quib⁹ habetur. l. dis. in capite. nā illos dico ī dignitatib⁹ ꝓstitutos. Et istō nomē ꝓsonat⁹ est fm vulgare anglie in. puintria dicunt priores. in terra laboris abbates. hec arch. q̄ nimis etsi bonū sit. Per. de ancho. sup de. si dignitatē. de ria q̄ ad forū ꝓtētiosum in eccl̄ia gradū tenēs q̄ q̄nq; ꝓsonat⁹ ab honorificētia in qua ponit ꝓsonā. q̄nq; officium ab ipso officio q̄ō exerceat denotat. exera de ꝓsti. c. cuz accessissent. q̄nq; sumit sua ꝓpria ꝛ specialia nota. sicut hoc nomē custodia. successoria. decanatus. p̄positura ꝛ hmōi. a notie aūt nō dēm⁹ ista iudicare hz ex affectu q̄ colligit ex actib⁹ ꝛ exercitio in quib⁹ ꝓsat. ꝛ ex talib⁹ iudicatur verū sit dignitas ex de ꝓbo. sig. intelligētis. cum ibi notatis. Et sufficit ad h̄ q̄ sit cēsenda dignitas. etiā si ī modicis causis iurisdictionē habeat. sic hūt in pictauen. eccl̄ia archipb̄yteri nā excōicāt suspēdūt ꝛ absoluūt. et sic ꝓpter talē gradū dicūt hāc dignitatē. ꝛ sic sūt exclusi a pena. c. hz canon. de elec. c. statutū. ti. vj. Si aūt nullā iurisdictionē hūt hz tm̄ visitāt ꝛ postea ipi referūt epo. sicut testes sinodales. de quib⁹. xxv. q. vj. epōs. tūc censenk hāc simplex officiū ꝛ nō dignitatē fm Buik. ꝛ Lau. Itē no. q̄ his diebꝫ a quibusdā fuit diuulgata quedā cxuagans qui dicāt facta a Job. xxij. in qua lata erat sna excōicatiōis ꝓtra mlieres facientes sibi trices ō capillis capiti suo nō affixis hz appositj. cui⁹ absolutio pape reseruabat. sed q̄stra in registro repiri non potuit. Sz etsi repta fuisset. puto ipam nō ligasse q̄ habuerūt mulieres iustā cām ignorātie. cū uoritcata nō esset generationi huic. iā enī trāsierūt centū anni vel a tpe Job xxij. pdicti. nec hmōi positiua docē pōt rō naturali. sed Euge. iij. qui nūc est voluit ꝛ declarauit nō tenere seu ligare sna illā ꝛ bñ. q̄ h̄ esset laqueū injicere aiabꝫ fideliū nō ꝓuidere saluti aiaꝝ. in q̄ō periculū ꝓlatoꝝ verteretur fm btm̄ Tho. Et ad h̄. xxvij. q. j. viduas.

De causa materiali. id est ꝓpter q̄d sit ferenda excōicatiōis sententia. Caplm. lxxiij.

Quia ō singulis excōicatiōibꝫ q̄ habent in iure bucusq; tractatū est et sans pluꝛe respectu opis. ꝛ ideo residuū huius materie. s. de excōicatōe breuissime expediā ꝛ q: pricta grātē. a cām quasi materialē excōicatiōis ideo ad ipam quasi materialē grātia ponā ꝛ exinde de causa formali ꝛ de efficiēti ꝛ finali. ꝛ cū his de quibusdā ad p dicta sequētib⁹. Nota q̄ excōicatio maioꝛ fieri nō debet ab hoie nisi p mortali peccō fm Tho. ꝛ Pe. in. iij. di. xviij. Et q: in dāificādo aliquē etiā cozpaliter. siue ī rebus tpalib⁹ aliqs mortaliꝛ peccat ō p dāno tpali. etiam pōt quis excōicari. hz q: excōicatio est grauissima pena. nō debet infligi etiā. p mortali nisi cū fuerit cōtumax Tho. Nec aūt ꝓtumacia fm Ray. triplex inuenit ꝓma ī nō veniēdo ad iudiciū poqz fuerit vocat⁹ per iudicē trib⁹ edictj. vl vno p oib⁹ q: ꝓtenūt vel veniendo sed malicioſe se occultādo vl impediēdo ne possit ad eū citatio peruenire. ex vt lit. nō ꝓte. qñ. Scōa est qñ citat⁹ ad iudiciū venit sed nō vult stare iuri. vl alias añ finitam causē examinatiōez ꝓtumaciter inlicētiat⁹ recedit. ij. q. iij. certū. Tertia est qñ offensa eius est manifesta. vt iussus a iudice nō vult emēdare ex de ꝓbo. sig. c. ex ꝓte. idē Boff. Et no. fm Pe. de pal. in. iij. dis. xviij. q̄ cū excōicatio nō sit infligēda nisi p mortali q: ille solus iudicio eccl̄ie est ꝓcedēdus q̄ iniudicio dei credit ꝓcessus cū sna iuris nō sit iniusta. pōt informare hō ꝓscientiā suā q̄ vbi nō peccat mortaliꝛ nunq; incurrit sniam iurj. Et q: iniuria dicit q̄ nō iure fit. ideo nō debet vñ iura nascunk inde nasci iniurie occasio. C. vnde vj. l. meminerint. Vñ cū sit iniuriosa excōicatio q̄ ferk sine mortali nō est sna iuris vbi nō est mortale. Excōicari pōt q̄s p inuasiōe vel retentiōe rez eccl̄iasticaꝝ. de restit. spo. c. pisanis. li. vj. p Inno. Excōicare pōt ꝓlatus p iniuria sibi facta. xxij. q. iij. Bulisari⁹. Excōicare pōt ordinar⁹ p defensa iuris sui. de sen. excō. c. dilecto. li. vj. Excōicari pōt quis ꝓpter negligētiā. de ꝓse. dis. j. nemo Job ō lig. Excōicari. pōt dūs ꝓpter ꝓtumaciā serui vl ꝓcuratoris vt lit. nō ꝓte. c. j. de do. ꝛ ꝓtu. c. ij. ꝛ cū modificatione ibi notata Job. de lig. Excōicatio facta in genere valet cā exp̄ssa. ꝛ ꝓpter ꝓtumaciā capli excōicank singuli culpabiles de capl̄o. de sen. excō. romana. li. vj. Excōicatio nis sna trib⁹ modis dicit iniusta. s. ex causa. ex aīo. ꝛ ex ordine. Ex causa quidē q: vl nulla ꝓtendit in sna vl si p tēdit vera nō est. vl etsi vera sit nō est sufficiēs ꝛ rōnabilis. ex eo. sacro. Sēdo dicit iniusta ex aīo qñ. s. ꝛ si cā ex primak vera rōnabilis nō tñ ex zelo iusticiae sed indignatiōis iudicie vel odij ab excōicatore. pmulgak. xj. q. iij. ulla. de sen. excō. c. cū medicinalis. li. vj. ideo tutū ꝓsiliū est q̄ si q̄s offendit nō p se hz p aliū q̄ caritatiue moueatur sniam. pmulget vl si p se h̄ facere vult. ad min⁹ nō faciat h̄ dū mouet sed pmittat motū ferre colericū aliquantulū residere. Tertio ex ordie dicit iniusta qñ ꝛ si vera cā et rōnabil' ꝓtendak ꝛ pferēs caritatiue moueat. ntrū nō p̄cessit admonitio cōpetēs vel nō fuit facta cozā personis idoneis. ex eo. sacro. admonitionē cōpetentē intelligas ad arbitriū iudicis. siue trinā siue vnā p oib⁹ maxie in notoriis. Pe. ꝛ Ray. Mod⁹ aūt ꝛ forma q̄ debet seruari hodie iferēdo excōicatie nē hēs in se. c. Quāuis autē pferēs sniam excōicatiōis iniustā q̄cūq; ꝓdictoꝝ modoꝝ grauiter peccet. ꝛ diūlimode punak ī iure tñ talis sna tenet ꝛ ligat q̄tū ad eccl̄iam militantē. nisi sit lata a iudice qui nō habebat sup illo canonicā iurisditionez vel alia de causa esset nulla fm Ray. vnde qñ nulla sit talis sententia. vide in. §. sequenti.

Triplex dicit iniusta.

Forma excōicandi

Excōicatōis sentētia. §. i.

ipo iure nlla ei nouē casib⁹. Prim⁹ ē. si is q̄ tulit eam nō habebat ō h̄ ptātē vt q: nō erat iudex ei⁹. xi. q. iij. sententia. vl erat excōicat⁹ ꝛ hmōi. xxiij. q. i. audiuim⁹. Sij. mil' etiā fm Ray. ītrusus ꝛ suspēsus. ꝛ a iurisditōe alienus excōicare nō pōt. xij. q. ij. alienatōes. Si tñ crimen taliū cēt occlt̄ū tolerāda cēt coz sna. hz nlla q̄ diu eoꝝ crimē ē occlt̄ū ꝛ illi ab eccl̄ia tolerank ar. viij. q. iij. nōne Dicit aūt intrusus q̄ nō fuit electus a maiori ꝓte eligētiū De suspēso aūt dic h. Tho. in. iij. esse vez qñ est suspensus a iurisditiōe. vl ab ordie ꝛ iurisditiōe. sec⁹ si ab ordine tm̄. Scōa est dū est lata sna post appellationē legittimā. sit' etiā si plat⁹ dicat. Excōico te si appelles. vl cū te ꝓparaueris ad appellandū talis sna nō tenet cuz oppressus q̄libet appellare possit fm Hosti. Si aūt dicat iudex. excōico te si habes res furtiuas tenet excōicatio. si haberes res illas nec suspēdit p appellationē si tñ occlt̄ū ē furtū. eccl̄ia nō vitabit. q: nō iudicat ō occultis. xxij. dis. crubescāt. Tert⁹ est qñ ꝓtinet in tolerabilem errorē. ex eo p tuas. ꝛ in h̄ ꝛ in ꝓcedēti casu ille q̄ eos ꝓponit etiā si nō petat absolutionē debet audiri. vt in. dicto. c. p tuas. Sz si ad cautelā petat absolutionē nō debet denegari. cui⁹ aduersarius vel excōicator se opponat nisi diceret cū excōmūicatū pro manifesta offensa. quia tunc dabitur sic dicenti terminus octo dierū. et

Dignitas

Cōtumax triplex

si pbauerit nō absoluck nisi pstet emendā. vel dat cautionem de parēdo iuri. Si offensa dubia ponak sed tm̄ pendēte pbatiōe prima. s. illi⁹ qui sic fuerit excōicat⁹ ocurtari in ullis omnib⁹ q̄ vt actor in iudicijs attentaueri. extra iudicijo in officijs postulationib⁹. electionib⁹. tus. ⁊ alijs legitimis actib⁹ debet admitti. ex̄ eo. licet li. vj. q. si appellationē sup hoc nō fuerit prosecutus vt debuit infra tempus statutū a iure vel a iudice ⁊ ipse fuerit excōicatus notorium ⁊ exp̄sse lapso dicto tpe debet denunciari. ⁊ tam in iudicialib⁹ q̄ extra iudicialib⁹ actib⁹ remoueri donec de ipsius sententie docuerit nullitate. ex̄ eo. licet. li. vj. Quartus est qñ alicꝫ excōmunicaret illos qui excōmunicato participarēt nō in crimine sed in locutione ⁊ alijs casib⁹ i quib⁹ incurrit minor excōicatio. Nā talis sn̄ia nō valet nisi p̄missa trina admonitione vel vna p trib⁹ vel nisi exprimank notorium ipsi admonendi. extra eo. statutū. ⁊. c. constitutionum. li. vj.

Quint⁹ casus est qñ p̄lati interdicerēt suis subditis ne exponāt suis sup̄ioribus aut legatis aut inquisitorib⁹ statutū eccl̄iaꝫ suaꝫ siue monasteriorꝫ. ⁊ de hoc ferrent sententiā excōicatiōis. ex̄ de offi. or. c. q̄ plerīq. lib. vj.

Et nota q̄ntum ad tertiū casum q̄ intolerabilis error ē fm̄ Ray. cū sic dicit iudex. excōico te. q̄ credis in deū. vel q̄ nō fornicaris. vel q̄ obedis p̄latis tuis ⁊ hmōi. ꝛ) q. iij. c. si is qui pest. idē Pet⁹ Boff. ⁊ Hostiē. in sum. q̄ addūt etiā q̄ intolerabilis error dici p̄t q̄libet petm̄ mortale. Itē cū exp̄sse ꝓtra ius pnunciak. vt. ij. q. vi. §. diffinitiua. Idē in Hostī. in glo. super. c. p tuas dicit. q̄ sententia nihilomin⁹ tenet q̄ pnunciak ꝓtra ius nisi ille error in sententia exprimak, vel nisi fuerit appellatiōe suspensa. sed si error est in facto vt cū dicit. excōico te p̄ter tale peccatū cōmissū q̄ tenet sententia. Buil. etiā dicit q̄ si p̄latus dicit. excōico te. q̄ fecisti furtū cū tm̄ nō fecerit tenet sententia. vt. xi. q. iij. c. j. q̄ nō est error intolerabilis exp̄ssus. nā talis causa si falsa sit est tm̄ possibilis. ⁊ q̄ uis quo ad deū nō sit ligatus. ꝛ q̄ ad ecclesiam peccaret mortaliter si ꝓtemneret ex eo. per tuas. ⁊ ideo ꝓsulendū est tali fm̄ Ray. vt sustineat excōicationē patiēter. humiliter ⁊ deuote. s. se nō ingerēdo diuinis aut cōione fidelibus offerens se ad canonicā satisfactionē si in aliq̄ offenderit. ⁊ instāter petat absolutionē Idē Tho. Inno. et Bern. Item dicit Pe. de perusio q̄ si sup̄ior p̄cipit mihi aliq̄d iniustū non tm̄ mortale. puta q̄ dem sibi libr̄um meū nō teneor illi parere si tm̄ ideo excōmunicet ligor. ꝓsulēs tm̄ mihi. vt illius mādato iniusto nō paream. nō ligak. q̄ nō p̄cipat in crimine Joh. an. de sen. excō. exp̄ti. li. vi. sup verbo ad cautelā ponit oēs p̄dictos casus ⁊ addit istos quattuor. Primus qui respectu p̄missoꝝ est sextus cū quis excōicak a delegato ꝓtra delegantis intentionē de p̄bē. c. fi. Sextus si ferak a violante interdictū hoīs. s. de excess. pla. tanto. Septimus est vbicūq̄ p̄latus subditū suū excōicat ꝓtra puilegiū sui tenoris. de priuile. c. cum capella. Quartus si feratur a delegato impetrato ab excōmunicato in casu non permisso li. vi. de offi. or. c. plerīq. Isti tamen casus additi videnk posse comphendi sub primo. Dicit etiā Pet. de palu. in. iij. q̄ quando sapientib⁹ notum est sententiam esse nullā q̄uis apud vulgū nesciak potest homo non seruare eam in occulto sed in publico debet eam seruare quousq̄ scandalū rationabiliter sedauerit. vt sicut aliquis publice excōmunicak ⁊ publice denunciatur ita e contrario ipse publice causam quare sententia non valet. puta appellationē vel alias iniustā causaꝫ quo facto amplius nō est scandalū pusillorꝫ sed phariseorꝫ. Et ideo est ꝓtemnendum.

De causa formali excōmunicationis. i. quō sit ferēda

Capitulū. lxxiij.

Forma aūt excōicatiōnis seu modus qui sit tenēdus. Si de sententia canonis q̄rit fm̄ Hosti. hec ꝓferur cōiplo q̄ aliquis in factū dānatū a canone sub pena excōicationis incidit. De sententia excōicationis q̄ ꝓferk ab hoīe i sum. ꝓfes. li. iij. co. ti. q. xvij. dicit q̄ ꝓsueuit fieri sic sententia excōicationis ꝓpter talē vl talē. cām ex cōico te. vt talē excōicamus. In scriptis hmōi. ergo ꝑbis equipollētibus debet vti excommunicans arg. ad hoc. ij. q. vi. §. diffinitiua. Uñ Ray. dicit nō approbo sententiā quorūdam simpliciū sacerdotū dicentiū. Denūciam⁹ talē excōicatū ⁊ tm̄ nunq̄ excōicauerūt eū. Et licꝫ talis ꝑba dicant ab illis quib⁹ fit denūciatio q̄ ipoꝝ nō est iudicare. vtrū sit excōicatus nec ne. tm̄ si de hoc agak extra formā iudicij nō reputabik excōicatus p hmōi verba nisi alias ꝑbet excōicatus ⁊ hoc satis tradit de sen. excō. cū medicinalis. li. vi. Nota q̄ est alius modus excōicationis quādo. s. ꝑsona ignorak q̄ furtū vel aliud maleficiū fecerit et tūc fit excōmunicatio in generali sub hac forma Quicūq̄ fecerit furtū nisi restituat vl̄ qui aliquid scit ⁊ nō reuelet infra talē terminū p primo ⁊ secūo ⁊ tertio edicto dato ipso facto sit excōicatus. vel aliquid sim̄. ex̄ eo. a nobis. Et no. q̄ qui aliq̄d scit de materia ꝓpter quam lata est sententia excōicationis mō p̄dicto fm̄ Hostiē. nō tenek reuelare damnū passo sed p̄lato ecclesie. xxxv. q. vi eps. in sinodo. sed neq̄ ipsi p̄lato debet reuelare. publice si solus reuelator scit. ⁊ ꝑbare nō p̄t. ij. q. vij. plerīq. sed secrete cū p̄latus secrete corrigere habet crimin⁹os ar. xxij. q. v. hoc videk. Primo ergo sciendū q̄ cū sententia excōicationis aliq̄n sit lata a iure. aliq̄n a iudice siue ab hoīe. vt s. dictū est. Dicit Buil. sniam esse vt fertur ab eo. ti. p⁹ ri a iure cū ab eo qui p̄t ꝓstitutionē facere vel generalē vt papa. vel ꝑticulare vt legatus. archiep⁹ vl epūs vel ꝓcliū. puinciale animo iuris statuēdi ꝓstituit aliquid in ꝑpetuū ⁊ generaliter in oēs subditos suos ⁊ statutus illud roborat p sniam excōicatiōis in futuros transgressores illius statuti. s. ꝑbi gra. Excōicamus omnes hereticos. ⁊ qui exercebūt vsuras vel tale aliq̄d cōmittant. Sentētia vero iudicis vel hoīs dicit esse q̄ ferk p ꝓtumacia vel offensa ꝑterita vel futura nō tm̄ intentiōe cōstitutiōis faciēde generalis aut ꝑpetue. Sz vt alicui p̄ticulari ꝑsone vel ꝑsonis ad vitā coꝝ vel vt alicui negocio ꝓsulak ad tps. sicut si dicak. excōicamus oēs illos q̄ vsq̄ ad b̄ vel illud tps cōicabūt. vel faciēt guerrā vel illos qui interpellabūt rales moniales de turpitudine ⁊ hmōi. Et nota q̄ debet p̄mitti excōicatiōi trina admonitio vel vna p trib⁹. alis iniusta est ⁊ iudex est suspēsus ab ingressu eccl̄ie. ex̄ eo. sacro. Et debet habere tpm ꝓuc nientia interualla nisi facti necessitas aliter suaserit. et debet ferri in scriptis ꝓnentib⁹ causam excōicato tradē i. Et excōicator exemplū scripture debet excōicato tradē i fra mēsem si sup hoc fuerit requisit⁹. aliter excōicato: est suspēsus etiā a diuis q̄ mensem q̄ quidē si exequak irregularis efficit nec nisi q̄ papā cū eo poterit dispensari. ex̄ eo. cū medicinalis. Sed he pene nō rangūt eos. cū nō sit specialis mētio de eis sicut oporteret. Nihilomin⁹ tm̄ etsi illa nō seruenk excōicatio ligat. Jo. tm̄ de lig. i tractatu de cen. eccles. i. dicit. q̄ est attendendū q̄ licet ꝓtumacia sit cā imediata ꝓpter quā ferrur maior excōicatio ab hoīe. ipsa tm̄ ꝓtumacia aliq̄n oritur habeat a crimine. id est speciali inhibitione crimis facta ab hoīe. ⁊ tūc nō est opus monitiōe sup emēdatione crimis iam cōmissi. vt incidat. imo statim incidit. vt cum monet sup̄ior aliquē vt nō fornicek cū tali. alias ipm excōicat. si ꝓtracti at excōmunicatus est. ⁊ excōicari p̄t sine alia admonitione sup emēdatiōe crimis ⁊ ratio. nam iste vere ꝓtu

Error intollerabil.

Admonitio ꝑcedere debet

maꝝ est. Aliquando ꝑtumacia habet ortũ a crimĩe iam cõmisso. sꝫ cũ cõmisit ds crimẽ supq̃ erat admonit⁹ ne cõmitteret. sic nec lata nec cõminata sñia est in ꝯfacientẽ ⁊ tũc est op⁹ monitõe si ꝑtingat. ⁊ si ꝑtumax fuit potest excõicari. Nota vbi dr sub pena excõicatõis nõ bz vim sñie sꝫ cõminatõis. vt. C. cõminatões. ep̃las. I. vnic. ca. Et notat ex de sagit. c. Artem. sed Buil. dicit q̃ si iudex dicat. ꝓpio tibi sub intermiatõe excõicatõis. vl sub pena excõmunicatõis ne furtiue ordies suscipias nõ est excõmunicat⁹ faciens ꝯtrũ sꝫ excõmunicãd⁹. Sꝫ si fert sñiam sub ꝯditõe. ⁊ excõmunico oẽs qui furtiue ordines suscipiũt tunc est excõicatus. Hugo dicit. q̃ si aliqd mandat sub interminatõe anathemat⁊ tũc est commi natio. Si mãdat sub pena excõicatõis vl districtõe excõ municatõis. tũc si est mandatũ hois statim ligat. si hoc intẽdit cui in ꝺ credendũ ẽ fm Hug. et Host. quia est sen tentia lata. Si est mãdatũ iuris. tũc ꝯfacies nõ statim ligatur. xxiij. di. q̃ to. et hoc tõ q̃ nutꝰ agit cũ lege q̃s cũ manstro legis. ff. de arbi. l. Si cũ dies. Host. dicit q̃ si iudex fecit canonẽ late sñie dicens. Quicunq̃ furtũ fecerit quis furtũ faciat. tunc ꝑtrafaciens est excõicatus. ex de loca. c. i. als hoc verbũ sub anathemate vel simile cõmi natorũ ẽ. ff. cõmi. epistolas. in rubro et nigro. nisi q̃ hec intentionẽ suã exꝑssit probari possunt. Nec hostiẽ. ex de ꝓsang. c. i. Hñ iudices qñ volũt ferre sñiam sic scribant. Ꝑcipim⁹ sub pẽa excõicatõis vob quã nũc. put extũc. ⁊ tũc. put ex nũc i vos ferim⁹. No. etiã q̃ cũ iudex dicit excõmunico vel sic le semꝑ intelligit de maiori excõicatione. ex eo. Si quẽ. Sola aũt ꝓsuetudo absq̃ lñia vl ꝓstõne nõ reddit aliquẽ excõmũicatũ. qz ille nõ est mod⁹ ferẽdi sen tenciã excõicatõis fm Buil. Jtẽ si iudex vl ꝑlatus dicat Dabco te q̃ excõmunicato. si intẽdat q̃ ꝺ. ꝑferens excom municare tenet excõicatio. qz verba intentioni deseruiunt et nõ econuerso. xxij. q. v. humane. ⁊ fmo rei ⁊ nõ sermoni bus est subiecta. de ꝟb. sig. c. Intelligẽtia. Nõ enĩ in tali bus q̃uis verba exigant est ꝑscripta certa forma ꝟboꝝ sic in sacro baptismi ⁊ eucharisti. ꝯcor. Hosti. di. in sum ma. Non facio vim vtrũ dicat iudex excõmunico te. vel scias te excõicatũ. vl te excõicatũ cognosce. vel habeas te ꝓ excõicato. vel reputes te excõicatũ. vel alia quecũq̃: dum tñ voluntatẽ ⁊ ꝓsensum iudicis de ꝑsenti exꝑmãt. si cut et als silr dr ex de spon. c. si inf viz. ⁊ voluntas iudi cis ꝑalis oĩno ꝓ lege ꝟuãda ẽ. xi. q. iij. Audi. q̃uis inuite et boc vbi ille intẽdat q̃ talia ꝟba excõicare. vt dictũ est. q̃ si dubitat de intẽtione in dubio eligẽda est via ru rior. vt reputet se excõicatũ fm Hosti. ⁊ Buil. et sic q̃rat absolutõem. Si iudex dicat. excõico vnũ de istꝭ duobus credit Buil. illũ excõicatũ. de q̃ iudex intellexit. Si autẽ scirĩ nõ ꝑt. aut si vaga fuerit eius intẽtio neuter est vitãd⁹ vt excõicatus. Idem dicẽ q̃ si iudex dicat. excõico te. ⁊ absoluo te. si simꝫ vtrũq̃ voluit nihil egit si vnũ post alte rũ vtrũq̃ egit. Nota etiã cũ sñia excõicatõis lata ẽ sub conditione. nõ ligat anteq̃ extet ꝯditio. Host. ex. e. A no bis. Et si pendente ꝯditione appellet tenet appellatio. sꝫ si pure ferret sententia nõ releuat q̃ appellatõem. transfert tñ cognitio cause in superiorẽ. de sen. excõ. c. Per tuas. et si pendẽte ꝯditione desinet esse ei⁹ subditus tenet sententia nisi appellet. ex de fo. cõpe. c. penul. fm Hostien. ⁊ Inno.

Jtem si iudex ꝓpiat alicui debitorẽ q̃ soluat infra certum terminũ. alioq̃n sit excõicatus. dicit Inno. ⁊ Host. q̃ creditor nõ ꝑt terminũ plongare q̃ntũ ad sñiam excõ municatõis. s. vitandã nisi iudex ꝯsentiat. progationi. et tũc si aduenĩte scõo termio nõ soluerit. incẽ ẽ excõicat⁹ quia termin⁹ videt. progat⁹ cũ accessoriis si tñ ps in pri mo termino reputat sibi satisfactũ cessat tota excõicatio

Jtem no. q̃ si is q̃ sñiam generalẽ promulgauit excõicatio nis moriat. vel a ꝑlatõe amoueat ille qui faciat postea contra talẽ sñiam nõ est excõicat⁹ nisi diffiniendo illud statuerit. ff. de offi. ꝑsi. l. i. vel nisi a successore explic ꝓfir met. ex de loca. c. i. fm Host. Excõicari ꝑt ds plras etiã excõicato ingrante si ꝺ exꝑssit excõicans. sꝫ no punit in termedio rpe si ingerat se cõmunioni fideliũ. Jo. de lig. sufficiat q̃ sñia excõicatõis vel interdicti sit lata publice ad ꝺ vt teneat quis ad obseruantiã ei⁹. ex de cle. exc. mi. c. Illud. Excõmunicatio dr ꝓpetua. q̃ nullũ tpus ꝓtinet diffinitũ. intelligit tñ donec expirat. Jo. de lig.

De causa efficienti excõmunicatõis. id est ds possit excommunicare. Capitulum. lxxv.

Excõicatiõis efficiẽs causa est q̃ põt excõicare. Sciendũ q̃ excõ municationẽ ferre ꝓnt in alios nõ solũ epi ⁊ Prelati. supiores. sed etiã ꝓlati ꝓncipales collegiatarũ ecclĩarũ in feriores ep̃is. vt abbates etiã nõ ꝺducti dũmõ fuerint cõfirmati. ex de simo. Sicut nuis. Et priores pnt excõicare singlos de collegio. alienos etiã si in eos aliq̃ iure ꝑcia li habeãt iurisdictiõr. de off. or. Cũ ab eccl̃ia. Archidia Archidi. con. etiã videt q̃ possit excõicare licet nõ sit ꝑsbyter. ar. dist. xxv. c. Perlectis. nisi ꝓsuetudo sit in ꝯtrũ. Sacerdo tes vero parochiales excõicare nõ ꝓnt. nisi aliq̃ spãli iu re iurisdictio eis cõpetat. ij. q. i. Nemo. vl nisi vbi essꝫ cõ suetudo q̃ dat iurisdictõꝫ. ix. q. iij. c. Conqstus. Tho. Ri ber. Soff. Jo. de lig. qui Jo. in tract. de cen. ecclie dicit sic. Potestas excõicãdi. precedens ex prãte clauiũ siue fori pe nitẽcialis cõpetit sacerdoti nõ alio. Nam ⁊ ipm exercet semꝑ cũ ꝑpositus ẽ curie nisi sit ꝯtra ꝓsuetudo vel supe riorꝭ inhibitio. Facultas aũt excõicandi ꝓcedens ex iu risdictiõe spãli cõpetit ꝑlatis hñtib⁹ ordinariã iurisdi ctionẽ a iure cõi ꝓsuetudie vel ꝓuilegio spãli. vt dicit Jn nocen. Ad ꝺ aũt q̃ talis facultas cõperat. requit q̃ sit cle ricus vel religiosus electus ꝑ vniũsitatẽ ecclĩasticaꝫ. ⁊ q̃ ad dignitatẽ ꝓncipalẽ. als nõ bz ordinariã nisi ꝓsecu do vel ꝓuilegiũ ꝓcedat cõpetit etiã hoc hñti iurisdictõꝫ spãlem a ꝑlato ecclĩastico. vt delegato. cõperit etiã hñti ordinariam nõ principalr. vt vicario ordinarij. Nec ille. Solus epi⁹. i. nõ inferior excõicat cũ solẽnitate. de q̃ bꝫ xi. q. iij. Debent. Excõmunicare ꝑt metropolitan⁹ suffra ganeũ suum cũ sit ei ordinari⁹. di. xij. De hiis. Jo de lig. Excõmunicare et suspẽdere ꝑt epi⁹ q̃ꝫ ꝓtumaciaꝫ ortã in iudicio sine cõsensu capli. Perpetuo aũt ꝓter crimen suspẽdere nõ ꝑt sine cõsensu capl: nisi sibi aliud cõpetat aliquo iure spãli. xv. q. vij. Epi⁹ nullus. Jo. de lig. Excõ municare ꝑt capitulũ l' prior sede vacãte cũ succedat in Capl'm iurisdictiõalib⁹. de ma. ⁊ obe. Cũ olim. Excõicare nõ ꝑt ds scipm. ij. q. iij. Si is q̃. Jo. de lig. Excõicare ñ ꝑt qui violauit interdictũ. Excõicare nõ ꝑt mulier plata cũ ca Mulier. reat clauib⁹. de pe. ⁊ re. c. Noua q̃dã. Excõicatio lata per delegatũ extra sibi cõmissa nõ valꝫ. ij. q. iij. c. i. Jo. de lig. Delegat⁹ Et no. fm Richar. in. iij. q. si iudex delegatus post reuo cationẽ cõmissiõis sibi facte excõmunicet aliquẽ anteq̃ reuocatio cõmissiõis ad euꝫ potuerit peruenire tenet sñia qz adhuc remanet penes eũ ptãs sibi cõmissa. ô pcrã. ca. Auditis. in glo. aliqui tñ ꝓbabilr dicentes sic distin guunt. qz aut ille q̃ reuocat cõmissionẽ intẽdit ⁊ exꝑmit q̃ sit irritũ ⁊ inane quicqd extũc ꝑ delegatũ fuerit atten tatum aut nõ. si ꝓmo mõ nõ tenet sñia postea lata a de legato si non remanebit sñia. Nec ille. Ex causis sñia ab alieno epo lata ratificari nõ ꝑt ꝑ ꝓximum epm. qz a ꝓnci pio nulla fuit fm Inno. ⁊ Barth. brix. Excõmunicare Laicus nõ põt laic⁹ ⁊ suspẽdere nisi ex delegatiõe pape. tũc ꝯtra potest. xxij. dis. §. verum. Excõicare nõ ꝑt epi⁹ extra su am dyocesim et alij ꝓlati extra territorium sue iurisdi

ctionis fm Hosti. quia cum non sit q̃s excõmunicãdus sine cause cognitõe. xi. q. iij. Nemo. z p ꝓñs loc̃ reqrit in quo possit sedẽ ꝑ tribunali. Eps aũt exñs in aliena dioc̃si nõ ꝓt sedẽ ꝑ tribunali nec aliq̃d disponere ꝓtextose iurisdictois. ix. q. ij. Epm. nisi de ꝓsensu illi⁹: ad cui⁹ territorij se transtulit. Epi tñ expulsi ꝓñt exercere iurisdictionẽ in aliẽa dioc̃si circa. s. subditos suos. z sic ꝓñt absoluẽ z excõicare. vt de fo. cõpe. c. q̃uis. in cle. xxi. di. deniq̃. Quidã tñ dicũt q̃ etiã ex sua dioc̃si ꝓt eps excõicare. ix. q. iij. Archieps. Forte q̃ ꝓcedi ꝓt de notorijs. qz nec illa reqrũt cause examinatõem. ix. q. iij. §. fi. In summa ꝓfess. li. iij. tit. xxxiij. q. iiij. Excõicare nõ ꝓt plac⁹ eos in q̃by hz iurisdictõz epale tñ fm Host. de of. or. dilectus. et ẽ nisi hẽat ustõ ex ꝓuilegio spãli vl ꝓsuetudĩe q̃ etiã dat iurisdictõem. Excõicatio lata p eũ q̃ cõtempsi nõ credebatur excõicatus tñ erat nõ tenet. iij. q. vij. §. Tria. Nam neq̃ excõicatus neq̃ scismatic⁹ nec intrusus. nec suspensus a iurisdictione secus si solũ ab officio nec violans interdictũ excõmunicare põt. vt. s. dictum est.

Quis nõ ꝓt excõicari. §. I.

Nota q̃ excõmunicari nõ ꝓt mortu⁹. nã mortu⁹ ho nõ ẽ homo. de sum. trĩ. z fi. carbo. c. i. Excõmunicari enĩ a canone nõ ꝓt. qz hmõi excõicatio nõ ferk nisi ꝓpter crimen et mortu⁹ delinq̃re nõ ꝓt. A iudice etiã excõicari non ꝓt. nã tal' sñia reqrit monitionẽ ꝓcedentẽ. mortu⁹ enĩ monet põt: nec ꝓtumax ꝓstitui. In q̃busdã tñ casibꝫ spãlibꝫ

Mortu⁹ mortu⁹ excõicak. z ẽ ad terrorẽ: z potius rõne ꝓcedentis vinculi q̃ ꝑñs. ꝓpter q̃d fit negatio sepulture. cõtonis oronis z hmõi. vt in crimĩe hereſis z in notorio crimine decedentis. Jo. de lig. Excõicari nõ ꝓt iudeus vl paga-

Judeus nus. qz nullꝰ ꝓt ꝓdere q̃d nõ hz. nec re nec spe. q̃d verũ est de cõtone intrinseca sacramẽtoz ex quã sunt iudei z pagani. circa quã de bis q̃ foris sunt. nihil ad nos. ij. q. i. c. multi. Sz de cõtone extrinseca fidelĩ inqntũ q̃alia cuiuslia z socialia. vtpote in mercimonijs z alijs actibꝫ humanis. q̃uis a tali cõtone directe excludi nõ ꝓñt. tra q̃ exclusio terminek in eos. qz nõ sunt subditi. p indirectũ tñ ꝓñt. s. interdicendo fidelibꝫ cõtonẽ talium. Jo. de lig.

Papa Excõicatõem incurrere nõ ꝓt papa. nisi ꝓter hereſim. ꝺ qua z iudicari ꝓt z deponi. xl. di. c. si papa. alĩs excõicari nõ ꝓt. nec ab hoſe cũ sit superior oĩbꝫ. di. xxi. Inferior. nec a canone. qz solut⁹ est a canõe. q̃uis fm canones deceat viuere. nec etiã minori participãdo cũ excõicatõ. ex de sen. excõ. Nulli. in glo. sed excõicatiõe q̃ sepat a deo ꝓpter mortale bñ ꝓt excõicari. imo qz sine cõparatione creatus est maior. sine cõparatõe a deo longius separatur.

Excõicationis sñia lata p statutũ epi nõ ligak. nec ipse nec metropolitan⁹ eius ꝺfaciendo intra territorium sui suffraganei fm Laudul. Jo. an. z Jo. cal. Pau. z Hosti. qui in sum. dicit. Certo certius est tenendũ nec superiorez proferentẽ sñiam fulminatoriã ligari. xxi. dist. Inferior. idem tho. in. iij. Contrariũ tenet Hugo. Archiẽ. z Pe. de bel. Jo. ẽ de lig. circa hoc sic dicit in tractatu de cen. eccle. Et ego ꝓsideraui circa ꝓcordiã hãz opi. z põdero, largã differentiã hãc. s. an eps vt eps. z archieps vt archiepus incidat in statutũ fulminatoriũ. an epi z archiepiscopi vt priuati aut q̃libet incidat in ipm in ꝓio casu credere neminẽ ligari. Jn scõo cãu vtrũq̃ ligari subijcio exempla. Disponit statutũ q̃ q̃libet exercens iurisdictionẽ in tali loco z tpe sit excõicatus. vel q̃libet celebrãs sit excõicatus eps vt eps. z archieps vt archieps. iurisdictionẽ exercens non sunt ligati. vel eps pontificaliter celebrat. vel etiã archieps in ꝑato loco ꝑhito nõ sunt ligati. Exemplũ secundi. Disponit statutũ q̃ q̃libet furtũ cõmittens vel ad azardũ ludẽs. vel aliud sic faciens sit excõicatus cpus cõmittit furtũ vel ludit ad azardum.

Item cũ hoc faciant z priuati ligank. z sic posset haberi opinionũ ꝓcordia. Sz q̃ ꝓles doctores et solẽnes tenẽt simplr ꝑmã opinionẽ ipa videk magĩ tenẽda. di. xix. in canonicis. Excõicari no ꝓt subditus exñs ex territorij Subditi sui superioz ab eo rõne domicilij vl delicti vel actus fm tus. inno. de fo. cõpe. c. fi. Hosti. z Pau. de aleaza. Jo. ꝺ in. c. epõs. xi. q. iij. in ꝑma glo. tenet p. c. si epõs. z. c. li q̃s ꝓphyk. Idẽ Io. ẽ lig. dicũt q̃ iudex etiã ꝓt subditũ ex territorio citatõe narratiua. de offi. or. Romana. li. vi. q̃ et ꝓtumax constitut: z sic excõicari. Excõicatiõis sñia lata p statutum epi vl alteri⁹ ordinarij nõ ligat subditũ talis ꝑtium epi vl alteri⁹ ordinarij nõ ligat subditũ talis ꝑtium venientẽ ꝺ ipm statutũ ex territorio iurisdictois ipius. etiã si ꝓba statuti dicerẽt q̃ ꝺcunq̃ fac̃ tale q̃d in territorio vel ex sit excõicat⁹. sic tenet Jo. de lig. allegãs ad ẽ. vt animaꝝ. de ꝓsti. li. vi. nec ob. illa ꝓdicto etiã extra territoriũ. qz ius dicit: extra territoriũ q̃d non ligz. Excõicari minores. nõ ꝓñt nec suspẽdi nec interdici frẽs ordis ꝑdicatoꝝ ab ꝑdicatoꝝ epis vel prelatis eccl̃ie. nisi sup ẽ ꝓbent spãlem sñiam et rescensuras ꝺ eos in ire sunt z inanes z ẽ ex ꝓuilegio concessio ordini fratꝝ ꝑdicatoꝝ: q̃ incipit Meritis. q̃d est alexandri z in ꝓuilegio. Nimis iniq̃. Itẽ cogi non ꝓñt dicti frẽs ordis ꝑdicatoꝝ vt eoꝝ ꝓstoris subijciant id est epoꝝ ex ꝓuilegio Boni. virtute. Excõicat⁹ nõ est facẽs ꝓpter crimen ꝺlinq̃re nõ ꝓt. A iudice etiã excõicari non ꝓt. nã tal' sñia reqrit monitionẽ ꝓcedentẽ. mortu⁹ enĩ monet põt: nec ꝓtumax ꝓstitui. In q̃busdã tñ casibꝫ spãlibꝫ

Mortu⁹ excõicak. z ẽ ad terrorẽ: z potius rõne ꝓcedentis vinculi q̃ ꝑñs. ꝓpter q̃d fit negatio sepulture. cõtonis oronis z hmõi. vt in crimĩe hereſis z in notorio crimine decedentis. Jo. de lig. Excõicari nõ ꝓt iudeus vl paganus. qz nullꝰ ꝓt ꝓdere q̃d nõ hz. nec re nec spe. q̃d verũ

Judeus est de cõtone intrinseca sacramẽtoz ex q̃ã sunt iudei z pagani. circa quã de bis q̃ foris sunt. nihil ad nos. ij. q. i. c. multi. Sz de cõtone extrinseca fidelĩ inqntũ q̃alia cuiuslia z socialia. vtpote in mercimonijs z alijs actibꝫ humanis. q̃uis a tali cõtone directe excludi nõ ꝓñt. tra q̃ exclusio terminek in eos. qz nõ sunt subditi. p indirectũ tñ ꝓñt. s. interdicendo fidelibꝫ cõtonẽ talium. Jo. de lig.

Papa Excõicatõem incurrere nõ ꝓt papa. nisi ꝓter hereſim. ꝺ qua z iudicari ꝓt z deponi. xl. di. c. si papa. alĩs excõicari nõ ꝓt. nec ab hoſe cũ sit superior oĩbꝫ. di. xxi. Inferior. nec a canone. qz solut⁹ est a canõe. q̃uis fm canones deceat viuere. nec etiã minori participãdo cũ excõicatꝰ. ex de sen. excõ. Nulli. in glo. sed excõicatiõe q̃ sepat a deo ꝓpter mortale bñ ꝓt excõicari. imo qz sine cõparatione creatus est maior. sine cõparatõe a deo longius separatur.

Excõicationis sñia lata p statutũ epi nõ ligak. nec ipse nec metropolitan⁹ eius ꝺfaciendo intra territorium sui suffraganei fm Laudul. Jo. an. z Jo. cal. Pau. z Hosti. qui in sum. dicit. Certo certius est tenendũ nec superiorez proferentẽ sñiam fulminatoriã ligari. xxi. dist. Inferior. idem tho. in. iij. Contrariũ tenet Hugo. Archiẽ. z Pe. de bel. Jo. ẽ de lig. circa hoc sic dicit in tractatu de cen. eccle. Et ego ꝓsideraui circa ꝓcordiã hãz opi. z põdero, largã differentiã hãc. s. an eps vt eps. z archieps vt archiepus incidat in statutũ fulminatoriũ. an epi z archiepiscopi vt priuati aut q̃libet incidat in ipm in ꝓio casu credere neminẽ ligari. Jn scõo cãu vtrũq̃ ligari subijcio exempla. Disponit statutũ q̃ q̃libet exercens iurisdictionẽ in tali loco z tpe sit excõicatus. vel q̃libet celebrãs sit excõicatus eps vt eps. z archieps vt archieps. iurisdictionẽ exercens non sunt ligati. vel eps pontificaliter celebrat. vel etiã archieps in ꝑato loco ꝑhito nõ sunt ligati. Exemplũ secundi. Disponit statutũ q̃ q̃libet furtũ cõmittens vel ad azardũ ludẽs. vel aliud sic faciens sit excõicatus cpus cõmittit furtũ vel ludit ad azardum.

Quis possit excõicare. §. II.

Excõicari põt imperator vel ꝓceps ab eo ꝓpter suo. ij. q. vij. §. Cũ balasã. Excõicak regĩaliter imperator post monitõs et rex solũ p notorijs. di. xcij. valentinian⁹. Jo. de lig. Excõicari ꝓt ignorãs z absens: z si moriat anteq̃s sciuerit li-

Ignorãs ber est q̃ ad deũ q̃ntũ. s. ad sñiam. absolui tñ ꝓt z ds post mortẽ si apparuerint signa ꝓtritois illi⁹ ꝓpter q̃d est excõicatus. xi. q. iij. nemo. Jo. de lig. Excõicari ꝓt archiepus a

Archiep⁹ subdito delegato si est ꝓs sibi ex superiore ꝓcessa. ij. q. vi. pticop⁹

Raptor

ca. Si epʒs. de cle. nõ resi. Ex tua. Excõicari põt raptor si ne admonitõe pmissa si rapina est mãifesta. et si pñs ẽ. exẽ. Romana. li. vi. Excõicandi sunt etiã post mortẽ: q̃z scripta cõtinẽt heresim qõ intellige nisi ipsi z scripta ei epʒs submisissent correctioni z determinationi eccie. vt fecit abbas Joachim. ex de sum. trí. z fi. ca. c. Dãnam⁹. et etiã q̃ hereticos heredes instituit. xxuij. q. ij. Sane. ma li ranꝫ carnes putride a cõione fidelũ sunt resecandi. xxuij. q. iij. resecande. qõ intelligendũ ẽ de pcis manifestis. ij. q. i. multi. nisi post monitõez se correxerint. xl v. di. sed illud. Excõicandi sunt q̃ iussa aplice sedis nõ custodiũt z pcipue ex pceptu. di. xviij. nulli. Dicunt enĩ violatores canonũ. blasphematores spũsscti. xxv. q. i. viola an. facies ꝺ canonẽ fulminatorũ excõicatõis ex ĩgrãtia ipsi⁹. puta exigit qs pedagia a clericis ĩgrãs excusationẽ iuri. Ignorãtia. li. vi. qõ est vez de canõe vlis eccie. Sẽ tencijs aũt ordinarioz p statuta latis nõ liganꝫ ĩgrantes nisi ĩgrantia fuit crassa aut supina. de pbi. c. vt alias. li. vi. Et dic. Pe de ancha. sup dicto. c. q ignorãtia crassa est qñ qs ignorat qõ publice factũ est in ciuitate. vt dis. xxxviij. in pn. vel nõ intelligere qõ oẽs intelligunt. hoc enĩ est lata culpa. hec ille. Et hoc intelligo nisi fuerit impedit⁹ vt nõ possz scire. puta. quia infirmus vel incarceratus. z hoc nõ ab alijs audiuit.

Excõicari põt qs plures.

Excõicati qs plies.

Ignorãtia crassa

De causa finali excõicatõis. i. ad quẽ fiñẽ fiat. et de effectibꝫ excõmunicationis. Capl'm. lxxvi.

Causa finalis excõicationis est vt excõicatus declictũ suũ recognoscat z ad deũ redeat. Imitat enĩ ecclia in hui⁹modi sñia iudiciũ dei fm Tho. in. iij. dis. xviij. q. pec catores p duãsa flagella castigat vt eos ad bonũ trahat. et ipos sibi reliquit: vt aut alijs subtract⁹ qbꝫ ad mala p pediebant. suã infirmitatẽ cognoscãt. z bũles ad deũ rede ant. sic ecclia aliqs excõicat sepãdo eos a cõione fidelium vt erubescãt z suffragijs z alijs spualibꝫ puari p bũlitatẽ seipos cognoscentes ad pniam redeãt. Vñ excõicatio medicinal' dr. ex de sen. exc. Cũ medicinalis. li. vi. Est enĩ quedã pena nõ culpa. pene aũt sunt medicine fm pbm et dicit Aug. q̃ nulla est maior pena in eccia excõicatõe xxuij. q. iij. corripiant. Ex hac aũt excõicatõe ꝓsequũt multa dãna spualia z rpalia. Prio qdẽ priuat excõicat⁹ sacris eccie. Non enĩ est susceptibil' alic⁹ sacramẽti sic li gat⁹. iij. q. iij. Engeltrudã. Scõo puat suffragijs eccie per qõ incurrit triplex incõmodũ fm tria q̃ qs ꝓiect ex dẽ. Valent enĩ suffragia eccie ad augmẽtũ gre eis q̃ bñt vel ad merẽdũ eis q̃ nõ bñt. z q̃ntũ ad ptectorem dei habendã. q̃ntũ ad ꝺ dic mgr sñiaz q̃ gra dei p excõicatõz subtrahit. Valent scõo ad ptectorem dei hñdã q̃ntũ ad ꝺ dic mgr q̃ p excõicatõez ptectio dei ei sꝺtrahit. z sibi ipsi relinquit. nõ tñ ita q̃ oino a puidẽtia dei excludat ꝺ ab illa ptectõe q̃ filios eccie spẽali mõ custodit. Valet tertio ad defendẽdũ ab hostibꝫ. z q̃ntũ ad ꝺ dic mgr. q̃ diabolo maior ptas seuiẽdi dat in ipũ corpaliter z spualiter de hoc. xi. q. iij. Nihil. Dic Aug. Nihil sic dz formidare xpianus hõ qs separi a corpe xpi. Si enĩ separat a corpe xpi nõ est mẽbz eius. Si fo nõ est mẽbz eius. nõ vegetat spũ eius. Si tñ qs iniuste excõicat z humiliter suat excõicatõem bũlitatis meritũ. recõpensat excõicatiõis dãnũ fm Tho. ibidẽ. Richar. in. iij. dicit. q excõicatus ex iniusta cã nõ ꝓpt ꝺ excludit a suffragijs eccie. q nec eccia ꝺ intendit. xi. q. iij. et si. Siz etiã excõicat⁹ p iusta cã si peniteat z diligentissime curat absolutõez parat⁹ satisfacere. z facere qõ in se est. extũc sibi valẽt orõnes eccie. dũ vero stat obstinatus in sua excõicatõe. q̃uis in alijs p. olint orõnes eccie. longe tñ min⁹ q̃z alijs nõ excõicatis Jn pmartua eccia qñ oportebat p signa ad fidẽ homines inuitare. p excõicatõem seqbat ali⁹ effectus. s. mãifestata vexatio corpalis diaboli. vt. i. Cor. v. Nunc aũt inutilibil' sathane tradik z spũal'r mõ ꝓdicto. vñ Aug⁹. Dilectissimi q̃ excõicat a sacerdotibꝫ sathane tradi dicat quõ qz sez ex eccliam est diabol⁹ sic in eccia xp̃us. ac p ꝺ quasi diabolo tradi ꝺr. qz ab eccie vmõe remouet. vn illos qs apls tunc sathane tradit⁹ ꝓdicat excõicatos a se esse demõstrat. Tertio excõicatus nõ pt cũ alijs inter esse diuis. vel cũ alijs in eccia orare. alias mortal'r peccat. nec etiã sz ei extra eccliam sic ꝓpe stare q̃ audiat diuia. de pe. z re. q̃ in re. Non tñ phibek ab ingressu eccie. dũmõ ibi nõ audiat diuia. vel cũ alijs oret ibi. Jo. de lig. Pot etiã inkesse ꝓdicationi. sz z alias ad officiũ dicẽdũ. i. horas canonicas ad qs est obligat⁹. tenek nihilomin⁹ dicere sz solus z sine Dñs vobiscũ. Quarto excõicatio iusta excludit a regno celoz. xxuij. q. i. Quisqs. Sz z iniusta lata si ꝓtenak a regno excludit. xi. q. iij. nemo. vbi Crisꝰ. sic aut Nemo cõtemnat vincula ecclastica. qz nõ est hõ q̃ ligat: sed xp̃s q̃ ptrem dedit bãc. z dignos fcẽ boies tanti honoris. nã tales mortal'r peccãt i m doc. Quito excõicatus excludit a participatione cum alijs fidelibꝫ in legendo. salutãdo. comedẽdo z bmõi. xi. q. iij. sicut. Excipiunt tñ q̃dã ꝓpõe cũ qbꝫ pticipare pt. vt. j. dicek ti. se. Sexto excõicatus si scienter ingerat se diuis officijs alic⁹ ordis vetus si ẽ clericus efficit irregularis. ex de cler. Ex aplice. nec pt dispensari nisi p papa. ex de sen. z re iu. de certo. Si tñ baptisaret in casu necessitat⁹ vt vetula z sine solẽnitate. nõ est irregularis fm guil. Pe. de pa. in. iij. dist. xviij. plenis⁹ z pfectius ponit ꝺ q̃ dicit q̃ excõicat⁹ si cleb̃rat vel ordines recipit fit irregularis. z hoc vez ẽ nisi probabilis ignorãtia excuset. ꝺ cle. ex. mi. aplice. z ꝺ siue suscipiat ordinẽ sacz siue nõ sacz. qz nõ distinguit. ex. c. cũ illoz. z licet ibi distinguat inter errorẽ iuris z facti q̃ ad incursionẽ irregularitatis. si tñ error facti esset probabil⁹ excusaret cũ grauis⁹ sit celebrare excõicatũ qs ordinari. Vñ si probabilis ignorãtia ꝑseruat ab irregularitate celebrantẽ pari rõne ordinatũ. Si aũt est ignorantia nõ probabilis abbas dispensat si tal⁹. s. est regularis. Si fo secularis ẽ solus papa vt ibidem. Et q̃uis alij restringant illũ casum ad excõicatũ p̃ter iniectionẽ manuũ. tñ quacunq; de cã sit qs excõicatus. videk eadẽ rõne q̃ abbas possit dispensare. Si fo exñs excõicatus nõ celebrat. sz in suo officio exequens se ingerit diuinis efficit irregularis. ita q̃ nõ nisi p papã dispensat. xi. q. iij. c. penul. Vñ sacerdos solenniter baptizans. aut in foro ꝓscie absoluendo siue palã siue occulte vel q̃modocũq; ꝺbit irregularitatẽ. secus si baptizaret in necessitate est vt vetula. Et sic excõicatus est si puate dicant cplam. vel etiã solẽniter sine manipulo. tñ vbi est ꝓsuetudo q̃ fiat p nõ ordinatũ nõ incurrit. Itẽ si actũ minoz ordinis etiã solẽniter exerceat cũ hoc etiam p non ordinatum licz fieri possit. nõ incurrit. Si aũt sacerdos solẽniter officiaret ecclias in matutinis vesprs vel alijs horis incurreret. secus si psalmodizãdo cũ alijs qõ etiã facit laici. Itẽ si epʒs tulit sñiaz excõicationis in celebrantẽ in alia capella sine sui sñia celebrãs in pma vice nõ efficit irregularis sed excõicatus. Secõa aũt vice ibi vel alubi celebrando. efficit irregularis. sz si capella eet simplr interdicta. tũc ibi celebrãs pma vice etiã efficit irregularis. ille fo qui excõicatũ publice admittit ad diuia. est ei interdictus ecclie ingressus. s. ad celebrandũ z officiandũ. nõ tñ est irregularis. nisi postq̃z admisit talẽ ad diuia se ingerat diuis añ purgatõem excessus bmõi. de q̃z ꝺ sen. exc. c. is qui. li. vi. Et no. q̃ dic

Dãna ex excõicatõis

Excõicatus cũ alijs pt cũ alijs inter esse diuis. vel cũ alijs in eccia orare. alias mortal'r peccat. nec etiã sz ei extra eccliam sic ꝓpe stare q̃ audiat diuia. de pe. z re. q̃ in re. Non tñ phibek ab ingressu eccie. dũmõ ibi nõ audiat diuia. vel cũ alijs oret ibi. Jo. de lig. Pot etiã inkesse ꝓdicationi. sz z alias ad officiũ dicẽdũ. i. horas canonicas ad qs est obligat⁹. tenek nihilomin⁹ dicere sz solus z sine Dñs vobiscũ. Quarto excõicatio iusta excludit a regno celoz. xxuij. q. i. Quisqs. Sz z iniusta lata si ꝓtenak a regno excludit. xi. q. iij. nemo. vbi Crisꝰ. sic aut Nemo cõtemnat vincula ecclastica. qz nõ est hõ q̃ ligat: sed xp̃s q̃ ptrem dedit bãc. z dignos fcẽ boies tanti honoris. nã tales mortal'r peccãt i m doc. Quito excõicatus excludit a participatione cum alijs fidelibꝫ in legendo. salutãdo. comedẽdo z bmõi. xi. q. iij. sicut. Excipiunt tñ q̃dã ꝓpõe cũ qbꝫ pticipare pt. vt. j. dicek ti. se. Sexto excõicatus si scienter ingerat se diuis officijs alic⁹ ordis vetus si ẽ clericus efficit irregularis. ex de cler. Ex aplice. nec pt dispensari nisi p papa. ex de sen. z re iu. de certo. Si tñ baptisaret in casu necessitat⁹ vt vetula z sine solẽnitate. nõ est irregularis fm guil. Pe. de pa. in. iij. dist. xviij. plenis⁹ z pfectius ponit ꝺ q̃ dicit q̃ excõicat⁹ si cleb̃rat vel ordines recipit fit irregularis. z hoc vez ẽ nisi probabilis ignorãtia excuset. ꝺ cle. ex. mi. aplice. z ꝺ siue suscipiat ordinẽ sacz siue nõ sacz. qz nõ distinguit. ex. c. cũ illoz. z licet ibi distinguat inter errorẽ iuris z facti q̃ ad incursionẽ irregularitatis. si tñ error facti esset probabil⁹ excusaret cũ grauis⁹ sit celebrare excõicatũ qs ordinari. Vñ si probabilis ignorãtia ꝑseruat ab irregularitate celebrantẽ pari rõne ordinatũ. Si aũt est ignorantia nõ probabilis abbas dispensat si tal⁹. s. est regularis. Si fo secularis ẽ solus papa vt ibidem. Et q̃uis alij restringant illũ casum ad excõicatũ p̃ter iniectionẽ manuũ. tñ quacunq; de cã sit qs excõicatus. videk eadẽ rõne q̃ abbas possit dispensare. Si fo exñs excõicatus nõ celebrat. sz in suo officio exequens se ingerit diuinis efficit irregularis. ita q̃ nõ nisi p papã dispensat. xi. q. iij. c. penul. Vñ sacerdos solenniter baptizans. aut in foro ꝓscie absoluendo siue palã siue occulte vel q̃modocũq; ꝺbit irregularitatẽ. secus si baptizaret in necessitate est vt vetula. Et sic excõicatus est si puate dicant cplam. vel etiã solẽniter sine manipulo. tñ vbi est ꝓsuetudo q̃ fiat p nõ ordinatũ nõ incurrit. Itẽ si actũ minoz ordinis etiã solẽniter exerceat cũ hoc etiam p non ordinatum licz fieri possit. nõ incurrit. Si aũt sacerdos solẽniter officiaret ecclias in matutinis vesprs vel alijs horis incurreret. secus si psalmodizãdo cũ alijs qõ etiã facit laici. Itẽ si epʒs tulit sñiaz excõicationis in celebrantẽ in alia capella sine sui sñia celebrãs in pma vice nõ efficit irregularis sed excõicatus. Secõa aũt vice ibi vel alubi celebrando. efficit irregularis. sz si capella eet simplr interdicta. tũc ibi celebrãs pma vice etiã efficit irregularis. ille fo qui excõicatũ publice admittit ad diuia. est ei interdictus ecclie ingressus. s. ad celebrandũ z officiandũ. nõ tñ est irregularis. nisi postq̃z admisit talẽ ad diuia se ingerat diuis añ purgatõem excessus bmõi. de q̃z ꝺ sen. exc. c. is qui. li. vi. Et no. q̃ dic

Excõicati qs plies.

Ignorãtia crassa

Excõicatus cũ alijs pt cũ alijs inter esse diuis. vel cũ alijs in eccia orare. alias mortal'r peccat. nec etiã sz ei extra eccliam sic ꝓpe stare q̃ audiat diuia. de pe. z re. q̃ in re. Non tñ phibek ab ingressu eccie. dũmõ ibi nõ audiat diuia. vel cũ alijs oret ibi. Jo. de lig. Pot etiã inkesse ꝓdicationi. sz z alias ad officiũ dicẽdũ. i. horas canonicas ad qs est obligat⁹. tenek nihilomin⁹ dicere sz solus z sine Dñs vobiscũ. Quarto excõicatio iusta excludit a regno celoz. xxuij. q. i. Quisqs. Sz z iniusta lata si ꝓtenak a regno excludit. xi. q. iij. nemo. vbi Crisꝰ. sic aut Nemo cõtemnat vincula ecclastica. qz nõ est hõ q̃ ligat: sed xp̃s q̃ ptrem dedit bãc. z dignos fcẽ boies tanti honoris. nã tales mortal'r peccãt i m doc. Quito excõicatus excludit a participatione cum alijs fidelibꝫ in legendo. salutãdo. comedẽdo z bmõi. xi. q. iij. sicut. Excipiunt tñ q̃dã ꝓpõe cũ qbꝫ pticipare pt. vt. j. dicek ti. se. Sexto excõicatus si scienter ingerat se diuis officijs alic⁹ ordis vetus si ẽ clericus efficit irregularis. ex de cler. Ex aplice. nec pt dispensari nisi p papa. ex de sen. z re iu. de certo. Si tñ baptisaret in casu necessitat⁹ vt vetula z sine solẽnitate. nõ est irregularis fm guil. Pe. de pa. in. iij. dist. xviij. plenis⁹ z pfectius ponit ꝺ q̃ dicit q̃ excõicat⁹ si cleb̃rat vel ordines recipit fit irregularis. z hoc vez ẽ nisi probabilis ignorãtia excuset. ꝺ cle. ex. mi. aplice. z ꝺ siue suscipiat ordinẽ sacz siue nõ sacz. qz nõ distinguit. ex. c. cũ illoz. z licet ibi distinguat inter errorẽ iuris z facti q̃ ad incursionẽ irregularitatis. si tñ error facti esset probabil⁹ excusaret cũ grauis⁹ sit celebrare excõicatũ qs ordinari. Vñ si probabilis ignorãtia ꝑseruat ab irregularitate celebrantẽ pari rõne ordinatũ. Si aũt est ignorantia nõ probabilis abbas dispensat si tal⁹. s. est regularis. Si fo secularis ẽ solus papa vt ibidem. Et q̃uis alij restringant illũ casum ad excõicatũ p̃ter iniectionẽ manuũ. tñ quacunq; de cã sit qs excõicatus. videk eadẽ rõne q̃ abbas possit dispensare. Si fo exñs excõicatus nõ celebrat. sz in suo officio exequens se ingerit diuinis efficit irregularis. ita q̃ nõ nisi p papã dispensat. xi. q. iij. c. penul. Vñ sacerdos solenniter baptizans. aut in foro ꝓscie absoluendo siue palã siue occulte vel q̃modocũq; ꝺbit irregularitatẽ. secus si baptizaret in necessitate est vt vetula. Et sic excõicatus est si puate dicant cplam. vel etiã solẽniter sine manipulo. tñ vbi est ꝓsuetudo q̃ fiat p nõ ordinatũ nõ incurrit. Itẽ si actũ minoz ordinis etiã solẽniter exerceat cũ hoc etiam p non ordinatum licz fieri possit. nõ incurrit. Si aũt sacerdos solẽniter officiaret ecclias in matutinis vesprs vel alijs horis incurreret. secus si psalmodizãdo cũ alijs qõ etiã facit laici. Itẽ si epʒs tulit sñiaz excõicationis in celebrantẽ in alia capella sine sui sñia celebrãs in pma vice nõ efficit irregularis sed excõicatus. Secõa aũt vice ibi vel alubi celebrando. efficit irregularis. sz si capella eet simplr interdicta. tũc ibi celebrãs pma vice etiã efficit irregularis. ille fo qui excõicatũ publice admittit ad diuia. est ei interdictus ecclie ingressus. s. ad celebrandũ z officiandũ. nõ tñ est irregularis. nisi postq̃z admisit talẽ ad diuia se ingerat diuis añ purgatõem excessus bmõi. de q̃z ꝺ sen. exc. c. is qui. li. vi. Et no. q̃ dic

Raptor

ca. Si epʒs. de cle. nõ resi. Ex tua. Excõicari põt raptor si ne admonitõe pmissa si rapina est mãifesta. et si pñs ẽ. exẽ. Romana. li. vi. Excõicandi sunt etiã post mortẽ: q̃z scripta cõtinẽt heresim qõ intellige nisi ipsi z scripta ei epʒs submisissent correctioni z determinationi eccie. vt fecit abbas Joachim. ex de sum. trí. z fi. ca. c. Dãnam⁹. et etiã q̃ hereticos heredes instituit. xxuij. q. ij. Sane. malitiãꝫ carnes putride a cõione fidelũ sunt resecandi. xxuij. q. iij. resecande. qõ intelligendũ ẽ de pcis manifestis. ij. q. i. multi. nisi post monitõez se correxerint. xl v. di. sed illud. Excõicandi sunt q̃ iussa aplice sedis nõ custodiũt z pcipue ex pceptu. di. xviij. nulli. Dicunt enĩ violatores canonũ. blasphematores spũsscti. xxv. q. i. viola an. facies ꝺ canonẽ fulminatorũ excõicatõis ex ĩgrãtia ipsi⁹. puta exigit qs pedagia a clericis ĩgrãs excusationẽ iuri. Ignorãtia. li. vi. qõ est vez de canõe vlis eccie. Sẽ tencijs aũt ordinarioz p statuta latis nõ liganꝫ ĩgrantes nisi ĩgrantia fuit crassa aut supina. de pbi. c. vt alias. li. vi. Et dic. Pe de ancha. sup dicto. c. q ignorãtia crassa est qñ qs ignorat qõ publice factũ est in ciuitate. vt dis. xxxviij. in pn. vel nõ intelligere qõ oẽs intelligunt. hoc enĩ est lata culpa. hec ille. Et hoc intelligo nisi fuerit impedit⁹ vt nõ possz scire. puta. quia infirmus vel incarceratus. z hoc nõ ab alijs audiuit.

De causa finali excõicatõis. i. ad quẽ fiñẽ fiat. et de effectibꝫ excõmunicationis. Capl'm. lxxvi.

Causa finalis excõicationis est vt excõicatus declictũ suũ recognoscat z ad deũ redeat. Imitat enĩ ecclia in huiusmodi sñia iudiciũ dei fm Tho. in. iij. dis. xviij. q. pec catores p duãsa flagella castigat vt eos ad bonũ trahat. et ipos sibi reliquit: vt aut alijs subtract⁹ qbꝫ ad mala pediebant. suã infirmitatẽ cognoscãt. z bũles ad deũ rede ant. sic ecclia aliqs excõicat sepãdo eos a cõione fidelium vt erubescãt z suffragijs z alijs spualibꝫ puari p bũlitatẽ seipos cognoscentes ad pniam redeãt. Vñ excõicatio medicinal' dr. ex de sen. exc. Cũ medicinalis. li. vi. Est enĩ quedã pena nõ culpa. pene aũt sunt medicine fm pbm et dicit Aug. q̃ nulla est maior pena in eccia excõicatõe xxuij. q. iij. corripiant. Ex hac aũt excõicatõe ꝓsequũt multa dãna spualia z rpalia. Prio qdẽ priuat excõicat⁹ sacris eccie. Non enĩ est susceptibil' alic⁹ sacramẽti sic ligat⁹. iij. q. iij. Engeltrudã. Scõo puat suffragijs eccie per qõ incurrit triplex incõmodũ fm tria q̃ qs ꝓiect ex dẽ. Valent enĩ suffragia eccie ad augmẽtũ gre eis q̃ bñt vel ad merẽdũ eis q̃ nõ bñt. z q̃ntũ ad ptectorem dei habendã. q̃ntũ ad ꝺ dic mgr sñiaz q̃ gra dei p excõicatõz subtrahit. Valent scõo ad ptectorem dei hñdã q̃ntũ ad ꝺ dic mgr q̃ p excõicatõez ptectio dei ei sꝺtrahit. z sibi ipsi relinquit. nõ tñ ita q̃ oino a puidẽtia dei excludat ꝺ ab illa ptectõe q̃ filios eccie spẽali mõ custodit. Valet tertio ad defendẽdũ ab hostibꝫ. z q̃ntũ ad ꝺ dic mgr. q̃ diabolo maior ptas seuiẽdi dat in ipũ corpaliter z spualiter de hoc. xi. q. iij. Nihil. Dic Aug. Nihil sic dz formidare xpianus hõ qs separi a corpe xpi. Si enĩ separat a corpe xpi nõ est mẽbz eius. Si fo nõ est mẽbz eius. nõ vegetat spũ eius. Si tñ qs iniuste excõicat z humiliter suat excõicatõem bũlitatis meritũ. recõpensat excõicatiõis dãnũ fm Tho. ibidẽ. Richar. in. iij. dicit. q excõicatus ex iniusta cã nõ ꝓpt ꝺ excludit a suffragijs eccie. q nec eccia ꝺ intendit. xi. q. iij. et si. Siz etiã excõicat⁹ p iusta cã si peniteat z diligentissime curat absolutõez parat⁹ satisfacere. z facere qõ in se est. extũc sibi valẽt orõnes eccie. dũ vero stat obstinatus in sua excõicatõe. q̃uis in alijs p. olint orõnes eccie. longe tñ min⁹ q̃z alijs nõ excõicatis Jn pmartua eccia qñ oportebat p signa ad fidẽ homines inuitare. p excõicatõem seqbat ali⁹ effectus. s. mãifestata vexatio corpalis diaboli. vt. i. Cor. v. Nunc aũt inutilibil' sathane tradik z spũal'r mõ ꝓdicto. vñ Aug⁹. Dilectissimi q̃ excõicat a sacerdotibꝫ sathane tradi dicat quõ qz sez ex eccliam est diabol⁹ sic in eccia xp̃us. ac p ꝺ quasi diabolo tradi ꝺr. qz ab eccie vmõe remouet. vn illos qs apls tunc sathane tradit⁹ ꝓdicat excõicatos a se esse demõstrat. Tertio excõicatus nõ pt cũ alijs inter esse diuis. vel cũ alijs in eccia orare. alias mortal'r peccat. nec etiã sz ei extra eccliam sic ꝓpe stare q̃ audiat diuia. de pe. z re. q̃ in re. Non tñ phibek ab ingressu eccie. dũmõ ibi nõ audiat diuia. vel cũ alijs oret ibi. Jo. de lig. Pot etiã inkesse ꝓdicationi. sz z alias ad officiũ dicẽdũ. i. horas canonicas ad qs est obligat⁹. tenek nihilomin⁹ dicere sz solus z sine Dñs vobiscũ. Quarto excõicatio iusta excludit a regno celoz. xxuij. q. i. Quisqs. Sz z iniusta lata si ꝓtenak a regno excludit. xi. q. iij. nemo. vbi Crisꝰ. sic aut Nemo cõtemnat vincula ecclastica. qz nõ est hõ q̃ ligat: sed xp̃s q̃ ptrem dedit bãc. z dignos fcẽ boies tanti honoris. nã tales mortal'r peccãt i m doc. Quito excõicatus excludit a participatione cum alijs fidelibꝫ in legendo. salutãdo. comedẽdo z bmõi. xi. q. iij. sicut. Excipiunt tñ q̃dã ꝓpõe cũ qbꝫ pticipare pt. vt. j. dicek ti. se. Sexto excõicatus si scienter ingerat se diuis officijs alic⁹ ordis vetus si ẽ clericus efficit irregularis. ex de cler. Ex aplice. nec pt dispensari nisi p papa. ex de sen. z re iu. de certo. Si tñ baptisaret in casu necessitat⁹ vt vetula z sine solẽnitate. nõ est irregularis fm guil. Pe. de pa. in. iij. dist. xviij. plenis⁹ z pfectius ponit ꝺ q̃ dicit q̃ excõicat⁹ si cleb̃rat vel ordines recipit fit irregularis. z hoc vez ẽ nisi probabilis ignorãtia excuset. ꝺ cle. ex. mi. aplice. z ꝺ siue suscipiat ordinẽ sacz siue nõ sacz. qz nõ distinguit. ex. c. cũ illoz. z licet ibi distinguat inter errorẽ iuris z facti q̃ ad incursionẽ irregularitatis. si tñ error facti esset probabil⁹ excusaret cũ grauis⁹ sit celebrare excõicatũ qs ordinari. Vñ si probabilis ignorãtia ꝑseruat ab irregularitate celebrantẽ pari rõne ordinatũ. Si aũt est ignorantia nõ probabilis abbas dispensat si tal⁹. s. est regularis. Si fo secularis ẽ solus papa vt ibidem. Et q̃uis alij restringant illũ casum ad excõicatũ p̃ter iniectionẽ manuũ. tñ quacunq; de cã sit qs excõicatus. videk eadẽ rõne q̃ abbas possit dispensare. Si fo exñs excõicatus nõ celebrat. sz in suo officio exequens se ingerit diuinis efficit irregularis. ita q̃ nõ nisi p papã dispensat. xi. q. iij. c. penul. Vñ sacerdos solenniter baptizans. aut in foro ꝓscie absoluendo siue palã siue occulte vel q̃modocũq; ꝺbit irregularitatẽ. secus si baptizaret in necessitate est vt vetula. Et sic excõicatus est si puate dicant cplam. vel etiã solẽniter sine manipulo. tñ vbi est ꝓsuetudo q̃ fiat p nõ ordinatũ nõ incurrit. Itẽ si actũ minoz ordinis etiã solẽniter exerceat cũ hoc etiam p non ordinatum licz fieri possit. nõ incurrit. Si aũt sacerdos solẽniter officiaret ecclias in matutinis vesprs vel alijs horis incurreret. secus si psalmodizãdo cũ alijs qõ etiã facit laici. Itẽ si epʒs tulit sñiaz excõicationis in celebrantẽ in alia capella sine sui sñia celebrãs in pma vice nõ efficit irregularis sed excõicatus. Secõa aũt vice ibi vel alubi celebrando. efficit irregularis. sz si capella eet simplr interdicta. tũc ibi celebrãs pma vice etiã efficit irregularis. ille fo qui excõicatũ publice admittit ad diuia. est ei interdictus ecclie ingressus. s. ad celebrandũ z officiandũ. nõ tñ est irregularis. nisi postq̃z admisit talẽ ad diuia se ingerat diuis añ purgatõem excessus bmõi. de q̃z ꝺ sen. exc. c. is qui. li. vi. Et no. q̃ dic

Dãna ex excõicatõis

Excõicatus cũ alijs pt cũ alijs inter esse diuis. vel cũ alijs in eccia orare. alias mortal'r peccat. nec etiã sz ei extra eccliam sic ꝓpe stare q̃ audiat diuia. de pe. z re. q̃ in re. Non tñ phibek ab ingressu eccie. dũmõ ibi nõ audiat diuia. vel cũ alijs oret ibi. Jo. de lig. Pot etiã inkesse ꝓdicationi. sz z alias ad officiũ dicẽdũ. i. horas canonicas ad qs est obligat⁹. tenek nihilomin⁹ dicere sz solus z sine Dñs vobiscũ. Quarto excõicatio iusta excludit a regno celoz. xxuij. q. i. Quisqs. Sz z iniusta lata si ꝓtenak a regno excludit. xi. q. iij. nemo. vbi Crisꝰ. sic aut Nemo cõtemnat vincula ecclastica. qz nõ est hõ q̃ ligat: sed xp̃s q̃ ptrem dedit bãc. z dignos fcẽ boies tanti honoris. nã tales mortal'r peccãt i m doc. Quito excõicatus excludit a participatione cum alijs fidelibꝫ in legendo. salutãdo. comedẽdo z bmõi. xi. q. iij. sicut. Excipiunt tñ q̃dã ꝓpõe cũ qbꝫ pticipare pt. vt. j. dicek ti. se. Sexto excõicatus si scienter ingerat se diuis officijs alic⁹ ordis vetus si ẽ clericus efficit irregularis. ex de cler. Ex aplice. nec pt dispensari nisi p papa. ex de sen. z re iu. de certo. Si tñ baptisaret in casu necessitat⁹ vt vetula z sine solẽnitate. nõ est irregularis fm guil. Pe. de pa. in. iij. dist. xviij. plenis⁹ z pfectius ponit ꝺ q̃ dicit q̃ excõicat⁹ si cleb̃rat vel ordines recipit fit irregularis. z hoc vez ẽ nisi probabilis ignorãtia excuset. ꝺ cle. ex. mi. aplice. z ꝺ siue suscipiat ordinẽ sacz siue nõ sacz. qz nõ distinguit. ex. c. cũ illoz. z licet ibi distinguat inter errorẽ iuris z facti q̃ ad incursionẽ irregularitatis. si tñ error facti esset probabil⁹ excusaret cũ grauis⁹ sit celebrare excõicatũ qs ordinari. Vñ si probabilis ignorãtia ꝑseruat ab irregularitate celebrantẽ pari rõne ordinatũ. Si aũt est ignorantia nõ probabilis abbas dispensat si tal⁹. s. est regularis. Si fo secularis ẽ solus papa vt ibidem. Et q̃uis alij restringant illũ casum ad excõicatũ p̃ter iniectionẽ manuũ. tñ quacunq; de cã sit qs excõicatus. videk eadẽ rõne q̃ abbas possit dispensare. Si fo exñs excõicatus nõ celebrat. sz in suo officio exequens se ingerit diuinis efficit irregularis. ita q̃ nõ nisi p papã dispensat. xi. q. iij. c. penul. Vñ sacerdos solenniter baptizans. aut in foro ꝓscie absoluendo siue palã siue occulte vel q̃modocũq; ꝺbit irregularitatẽ. secus si baptizaret in necessitate est vt vetula. Et sic excõicatus est si puate dicant cplam. vel etiã solẽniter sine manipulo. tñ vbi est ꝓsuetudo q̃ fiat p nõ ordinatũ nõ incurrit. Itẽ si actũ minoz ordinis etiã solẽniter exerceat cũ hoc etiam p non ordinatum licz fieri possit. nõ incurrit. Si aũt sacerdos solẽniter officiaret ecclias in matutinis vesprs vel alijs horis incurreret. secus si psalmodizãdo cũ alijs qõ etiã facit laici. Itẽ si epʒs tulit sñiaz excõicationis in celebrantẽ in alia capella sine sui sñia celebrãs in pma vice nõ efficit irregularis sed excõicatus. Secõa aũt vice ibi vel alubi celebrando. efficit irregularis. sz si capella eet simplr interdicta. tũc ibi celebrãs pma vice etiã efficit irregularis. ille fo qui excõicatũ publice admittit ad diuia. est ei interdictus ecclie ingressus. s. ad celebrandũ z officiandũ. nõ tñ est irregularis. nisi postq̃z admisit talẽ ad diuia se ingerat diuis añ purgatõem excessus bmõi. de q̃z ꝺ sen. exc. c. is qui. li. vi. Et no. q̃ dic

Excõicati qs plies.

Ignorãtia crassa

Excõicatus cũ alijs pt cũ alijs inter esse diuis. vel cũ alijs in eccia orare. alias mortal'r peccat. nec etiã sz ei extra eccliam sic ꝓpe stare q̃ audiat diuia. de pe. z re. q̃ in re. Non tñ phibek ab ingressu eccie. dũmõ ibi nõ audiat diuia. vel cũ alijs oret ibi. Jo. de lig. Pot etiã inkesse ꝓdicationi. sz z alias ad officiũ dicẽdũ. i. horas canonicas ad qs est obligat⁹. tenek nihilomin⁹ dicere sz solus z sine Dñs vobiscũ. Quarto excõicatio iusta excludit a regno celoz. xxuij. q. i. Quisqs. Sz z iniusta lata si ꝓtenak a regno excludit. xi. q. iij. nemo. vbi Crisꝰ. sic aut Nemo cõtemnat vincula ecclastica. qz nõ est hõ q̃ ligat: sed xp̃s q̃ ptrem dedit bãc. z dignos fcẽ boies tanti honoris. nã tales mortal'r peccãt i m doc. Quito excõicatus excludit a participatione cum alijs fidelibꝫ in legendo. salutãdo. comedẽdo z bmõi. xi. q. iij. sicut. Excipiunt tñ q̃dã ꝓpõe cũ qbꝫ pticipare pt. vt. j. dicek ti. se. Sexto excõicatus si scienter ingerat se diuis officijs alic⁹ ordis vetus si ẽ clericus efficit irregularis. ex de cler. Ex aplice. nec pt dispensari nisi p papa. ex de sen. z re iu. de certo. Si tñ baptisaret in casu necessitat⁹ vt vetula z sine solẽnitate. nõ est irregularis fm guil. Pe. de pa. in. iij. dist. xviij. plenis⁹ z pfectius ponit ꝺ q̃ dicit q̃ excõicat⁹ si cleb̃rat vel ordines recipit fit irregularis. z hoc vez ẽ nisi probabilis ignorãtia excuset. ꝺ cle. ex. mi. aplice. z ꝺ siue suscipiat ordinẽ sacz siue nõ sacz. qz nõ distinguit. ex. c. cũ illoz. z licet ibi distinguat inter errorẽ iuris z facti q̃ ad incursionẽ irregularitatis. si tñ error facti esset probabil⁹ excusaret cũ grauis⁹ sit celebrare excõicatũ qs ordinari. Vñ si probabilis ignorãtia ꝑseruat ab irregularitate celebrantẽ pari rõne ordinatũ. Si aũt est ignorantia nõ probabilis abbas dispensat si tal⁹. s. est regularis. Si fo secularis ẽ solus papa vt ibidem. Et q̃uis alij restringant illũ casum ad excõicatũ p̃ter iniectionẽ manuũ. tñ quacunq; de cã sit qs excõicatus. videk eadẽ rõne q̃ abbas possit dispensare. Si fo exñs excõicatus nõ celebrat. sz in suo officio exequens se ingerit diuinis efficit irregularis. ita q̃ nõ nisi p papã dispensat. xi. q. iij. c. penul. Vñ sacerdos solenniter baptizans. aut in foro ꝓscie absoluendo siue palã siue occulte vel q̃modocũq; ꝺbit irregularitatẽ. secus si baptizaret in necessitate est vt vetula. Et sic excõicatus est si puate dicant cplam. vel etiã solẽniter sine manipulo. tñ vbi est ꝓsuetudo q̃ fiat p nõ ordinatũ nõ incurrit. Itẽ si actũ minoz ordinis etiã solẽniter exerceat cũ hoc etiam p non ordinatum licz fieri possit. nõ incurrit. Si aũt sacerdos solẽniter officiaret ecclias in matutinis vesprs vel alijs horis incurreret. secus si psalmodizãdo cũ alijs qõ etiã facit laici. Itẽ si epʒs tulit sñiaz excõicationis in celebrantẽ in alia capella sine sui sñia celebrãs in pma vice nõ efficit irregularis sed excõicatus. Secõa aũt vice ibi vel alubi celebrando. efficit irregularis. sz si capella eet simplr interdicta. tũc ibi celebrãs pma vice etiã efficit irregularis. ille fo qui excõicatũ publice admittit ad diuia. est ei interdictus ecclie ingressus. s. ad celebrandũ z officiandũ. nõ tñ est irregularis. nisi postq̃z admisit talẽ

Richar.in.iiij.di.xviij.circa candē materiā.q si ille qui ordinat in excōicatōe scit se cē excōicatū,pter iniectionē manuū in clericū.siue iniectio sit enormis siue nō siue b añ ingressus religiōis siue post.sup tali irregularitate p plātū suū dispensari nō pt.in ordine tñ pdicatoz.z mi noz p priuilegiū vrute pspicuos.pñt ordinatos in excōi catione vel suspensiōe vl'interdicto plati coz sup tali irre gularitate dispēsare.etiā si pfessi essent añ ingressuz religio nis.nisi casus excōicatōis fuisset enormis.ita q cēt absolutio pape reruata.Item q ōr ignorātia dicit Richar. q in foro pscie credit cuilibet dicenti se habuisse iurs vl facti ignrantiā in hmōi qñ fuit ordiatus:sz in foro cōten tioso secus. Septimo excōicatus nō pt suscipi ad reli gionē nisi pr' absoluat fm Ray. Si tñ fuit receptus.te net receptio. Sil'r etiā pfessio excōicati tenet. Frēs autē ordinis pdicatorum ex speciali priuilegio possunt absol uere seculares ingredi volentes ipm ordinē.nisi cēt cas pape reseruat'. Octaua excōicatus eligere nō pt nec eligi vt no.ex de appel.c.Constitut'. Si secus factū fuit talis electio ipo iure nulla ē.ex de pstue.c.Cū dilectus. et.ix.q.i.Nos in hoiem.vbi etiā dicit glo.q si q eligunt cū excōicato viciat electio.Itē qz dic regula iuris lib.vi. Infamib ptore nō pareant dignitat'. Sz cū excōicati maiori excōicatiōe sint infames.vtz.vi.q.i.infames.vbi dicit in textu excōicatos.ergo ꝛc.qō etiā tenet Gal. Et intelligit de excōicatiōe notoria.Et dicit Pe.de pa.hoc esse verū.nō solū de dignitate eccliastica regulari vel secu lari.sed etiā de laica.vñ in regē vl' ipatorē ñ pōt eligi.de elec.Per venerabilē.sil'r nō pt pferri bñficiū.de excess p lato.c.Tanta. Mona excōicatus nullū bñficiū eccliā sticū acqrere pt.de clc.excō.mi.c.Postulastis.Et de bñ ficijs iam habitz dū est in mora petendi absolutiōez.nil percipiet.ex de appel.Pastoral'.Sec si nō est in mora.de excess.pla.Quia diūsitatē.Jo.de lig.Et dicit Pe.de pa. in.iiij.q si qs est iniuste excōicat' .vel facit posse suū de impetrādo absolutiōem ab iniusta excōicatione in foro pscie facit fructus suos.etiā in foro exteriori dz cum eo dispēsari.z p simplicē dispositionē secū facā .etiā p tpe in qmora erat pt fruct' accipe.secus aūt si tpe electiōis vel pfirmatōis vel collatōis erat excōicatus.qz tūc nul lum ius fuit acqsitū pter qō nō sufficit dispēsatio.sz re qrit noua collatio.Uñ si est bñficiū ptinēs ad collatōz epi.vel simpl'r vel ptunc rōne delicti.qz ptulit excōicato nō sufficit eius dispensatio.sz dispēsatio pape vel alte rius q pōt pferre ex certa scientia fcā sufficit.z bñ pro no ua collatiōe.Absolut' ār nō ex hocipso facit fruct' suos medio tpe preceptos nisi cū eo sup b fuerit spāliter dispē satum.vel iniuste fuisset excōicatus.vel nō fuisz in mo ra petendi.Hec ille. Decimo excōicat' est ab officio et bñficio suspensus.Uñ nec ligare nec absoluere pt.xxuij q.i.Aluduim'.nec pt bñficiū conferre.de excess.pla.c. Tanta.tamē tādiu tolerat valet qō fit ab eo.vt si quide ret alicui eccie vel alic' pfirmaret electiōez .ar.viij.q.iiij nōne.nisi forte esset notoriū.Dicit richar.q si oēs actus legitimi qs aliq exercēt dū eoz excōicatōes latent: cēnt irriti z inanes iudicādi.postq̄z coz excōicatio cēt detecta m'ri ō statu suo cēnt incerti.qz aliq sunt plati.aliq habē tes pla bñficia eccliastica.q a latēter excōicato fuert ab soluti.z sic dura videt hec snīa.Et iō alioz snīa mitior z rōnabilior est q dicit q in dicto casu coz absolutiones et bñficioz collatōes tenent. Cuius coz excōicatio p ea fuerit detecta.ex de exce.c.Exceptionez.in glo.ar.de iure patro.c.Consultatōibz. Undecimo interdictus est ex cōmunicato oīs act' legitim'.vñ nec iudicare pt nec ac cusare nec testificari.xi.q.iij.ad mensam.§.euidēter. Et si vn' de iudicib ferentib snīam sit excōicatus.nō valz sententia.si sil'r cū excōicato pnūciāt.Jo.de lig.Et dic pe. de pa.in.iiij.hoc est vez si sunt excōmunicati publice de sen.z re iudi.ad pbandū.qz facta z iudicata p occulte ex cōmunicatū valent vñ z in spūalib nō valet qō fit ab excōicato.de appel.Statutis.z tñ q̄diu tolerant plati et sunt occulte excōicati valz qō fit ab eis.viij.q.iij.nōne. Uñ si ptulit bñficiū .vel pfirmauit electionē tenet.z sic militer absoluit in foro pscie.Dec ille.cū q̄ cōcor. Rich. Constitutiōes etiā z snīe facte vl'late ab eo.vel de man dato ei' irrite sunt ipo iure.z nunq̄z valebūt.cē de imu ec.c.Aduersus.Jo.tñ de lig.dicit q valz iudiciū coram iudice excōicato bītū nisi sit publice excōicatus. Duo decimo excōicat' nō pt pstitui procurator.de pba.c.Post cessionē.nec etiā pt pstituē procuratorē .animo siq̄ cōtras aliquē procuratorē pstituit.z ipe excōicat' int cōstituen tes fuit vt rector:vel pncipal' exp̄ssus vel ei' auctre fact' est procurator.vel si ipsa cōitas sciendo ipm tale.tñ cuz procuratorē fecisz.nō valent.ex de pcu.c.fi.si tñ excōica tus sit reus bñ pt se in iudicio defendere.z ad hoc pcu ratorē pstituere.de iudi.c.intellexim'. Secus aut si sit actor vel si re' pueniat vel recōueniat.ex de pba.c.Post cessionē. Decimotertio excōicatio absoluit a iuramēto fidelitatis.xv.q.vi.nos scō.z.c.iuratos.Jo.de lig. Uñ si qs dz alicui incerto:z interim ipse creditor excōicatur fm Bar.brix.z Jo.nō dz debitor ei soluē dū pleuerat in excōicatiōe.sz vt Jo.an.dic.deponat debitū in edem sa cram vt postea creditori absoluto det.Jo.ñ z hugo di cūt Jriū.l.q dz soluere. Decimoq̄rto excōicat' mīmo niū pbere nō pōt:Jctū tñ tenet.Jo.ō lig. Si tñ Jbit re netelitz peccet mort'l'r reddere debitū etiā dz.exigere etiā nō puto cē mort'le.Itē excōicatus nō pt ordinari ab dinari q̄ ad execution̄ etiā si ignoret. Unō ordinati ab epo excōicato etiā ignorāter indiget dispensatōe q̄ ad ex ecutionē ordis.de eo q renū.c.fi. Sil'r qui excōicat' pu blice.siue ignoret ius siue factū.ordinat' nō suscipit exe cutionē.de sen.excō. Cū illoz.hec Pe.de pa.in.iiij.Dicit etiā Pe.q eps occulte excōicat' nō min' pferr ordinan do q̄ public'. qz vtrobiq̄z caracterē hz nō execution̄.sz in altero cāu dispensek facil'r pter pbabilē ignorantiaz. Non sic aūt in sacro pnie.qz si occulte excōicat' absolui tur tenet absolutio. Et rō diūsitatz est fm cum.qz causa vniuoca cōmunicat formā suaz fm modū quē hz .z qz in cōferēdis ordinib se hz eps vt causa q̄dāmodo vniuoca.nō pt pferre executōem qñ ea nō hz.sed i collatiōe ne pnie sc hz sacerdos vt equiuocū instrumētū in pferē do gram etiā si nō habz cam.z iō valet absolutio ꝛc. Decimoq̄nto excōicatus nō pt admīstrare spūalia vel tempalia;valet tñ ptract' factus p eum noīe eccl'sie vel nomine pprio.Jo.de lig.Subditi tenent ei obedire.do nec p eccliaz sit tolerat'.viij.q.iiij.Nōne.alij Jo.:Jo.ō lig.

in.iiij.di. xviij.

Decimosexto nō valent lre impetrate p excōicatuz.nec astringi qs pt pacto tacito vl'exp̄sso.principare excōicato nisi in casib iure pmissis.nec post absolutiōem vti pōt litteris pendēte excōicatiōe impetrantis.Post litis con testationē opponi potest exceptio excōmunicationis.res pulso excōmunicato ab agendo currit.contra cū p̄scri ptio.Si est in mora penitēdi absolutōez ipe p̄scribit nec dabit restitutio excōmunicato si p̄scriptū sit.Jo.de lig.

Decimoseptimo excōicatus sic decedēs nō dz in eccl'ia vel loco sacro sepeliri.nec pt oblatio pro eo suscipi:nec publica oratio p eo fieri.sicut nec pro ipo viuo nisi appa ruerint in eo añ mortē signa pntritiōis.quia tunc absol uet post mortē z oīa pdicta poterūt pro eo fieri.xxiij. q.ij.Sane secreta tñ oratione orari pōt pro excōicatis fm Petz de pa. Decimooctauo cadauer excōmunicati fm Jo. fac locū religiosuz vt cadauer nō excōmunicati fm Jo. de lig.et sepult' i cimiterio si discerni pōt dz exhumari. Concludat q̄ q cū excōicatio inferat tot damna merito

dicit Aug. xi. q. iij. Nihil. Nihil sic debet formidare chri
stianus sicut separari a corpe xpi. Si qs autẽ in eã inci
dit qzcitius querat absolutoem. de q modo agendũ est.

De absolutione ab excõmunicatõe maioꝝ quomo fie
ri debet et a quo. Caplm. lxxvij.

Absoluere põt ab ex

a cõmunicatõe maioꝝ lata de iure regulariter
epos suos subditos vel exempti plati suoꝝ subdi
tos nisi papa sibi reuocasset absolutõz eiꝰ. de sen. excõ. Nu
per. vel etiã caplm seu ille ad quẽ epatus iurisdictio prti
net sede vacãte. de ma. et obe. c. ij. li. vi. et idẽ de sen. iuris.
Al sñia ꝙ hoĩs nõ põt absolui qs nisi ab inferente ipam
vel a successore eiꝰ nisi ille esset mortuꝰ vl amotus. xi. q. iij
si epus. vl a supiore eius. Si tñ bñet oẽm iurisdictionẽ
et plenã sup ipz excõicatũ sicẽ et ipse q tulit. sicẽ si sacerdos
parochialis ex ꝓsuetudĩe loci excõicat parochianũ suũ.
qzuis nõ deceat epm absoluere illũ sacerdote irrequisito
tamen põt. et si absoluit absoluꝰ ẽ. et sic si absoluit pun
cialis ordinis mẽdicantiũ quẽ ligauit por quentualis.
seꝰ ãt si absolueret archiepꝰ quẽ excõicauit suffraganeꝰ
eius. nõ enĩ hoc põt nisi in casu. vt si fuit appellatũ ad
eum. et tũc põt vocatis tñ pribz et cognito ꝺ appellatione
als nõ valz absolutio. de appel. c. romana. li. vi. vl in ar
ticulo mortĩ. tũc enĩ quilibet a qlibet sacerdote põt absol
ui a qcunqz sñia excõicatiõis etiã pape reseruata cũ mo
dificatione tn qua bẽs in. i. c. buiꝰ opis. Epꝰ ex sua dio
cesim absoluere nõ põt ab bis q reqrũt cause cognitõz.
quia nec ibi põt sedere ꝓ tribunali. ix. q. iij. Epm. Nec etiã
legatus ex terminos siue legatõis. epi tñ expulsi põt exp
ercere sua iurisdictiõem in aliena dioecesi. et. Si papa
mãdat alicui q aliquẽ excõicet cõmittẽdo ei cause cogni
tionẽ. poterit et illũ absoluere. di. xxi. inferior. Iz si mãdat
ei tñ q excõicet. cũ tpe diffiniret negociũ nõ potest absol
uere cũ p papã ꝓfirmat aliq sñia excõicatiõis lata p in
feriorẽ. si ꝺ simplr fit et sine cause cognitõe poterit ipe in
ferior q tulit sñiam absoluẽ. si ꝺo fuisset ꝓfirmata ex certa
sciẽtia et qsi cũ cause cognitiõe nõ poterit absolui sine
mãdato pape nisi eet certũ p falsi suggestionẽ fuisse im
petratã. exẽ de ꝓfir. vti vel inuti. c. ij. Absolutio ab excõ
municatõe ex falsa cã fm Inno. et hosti. nõ tenet qz iu
dex nõ intẽdit sic absoluẽ. pura si absoluendus dicat se
satisfecisse vel iniuriã remisisse. cũ nõ sit vez. als absolu
tio siue iusta siue iniusta tenet q ad eccĩam militarẽ. ar.
de re iudi. Dis. et dist. i. ponderet. Absolui qs pt ab epo
illius dioecesis in q morat a sñia canõis quã incurrit in
alia dioecesi. siue canon sit de iure cõi siue de iure synodali
nisi pape refuet casus. Iz a sñia boĩs nõ põt absolui. nisi
ab excõicatore vel eius successore in officio vel supiore.
Rich. in. uij. et ꝺ nisi in piculo mortĩ vel iusto impedimẽ
to detẽtus. nec possit in breui accedere ad excõicatorem.
tũc enĩ põt absolui cũ iniuctiõe. vt se pñter qs citius cõ
mode poterit ei q debeat absoluere sublato impedimẽto
vide de ꝺ. s. Absolui põt qs inuitꝰ ab excõicatione siet
inuitus excõicatur. imo remanente ꝓtumacia põt quis
discrete remittere excõmunicatõz iuste latam. si videat
saluti eius expedire. Tho. in. uij. di. x viij. sed Richar. in
ij. di. ea. concedit ꝺ de sñia homis. sed de sñia iuris dicẽ
q absolui nõ põt inuitus. All. xxxij. q. ij. nec quisqz. ar. ad
hoc exẽ de off. deleg. c. Contingat. Absolui ꝺz excõicatus
qui offert se ad iusticiã nõ obstante appellatõe pris ad
uerse. debet tñ recipi ad absolutõem sufficies cautio ab
illo q iure parebit. exẽ de appel. c. Quia fronte. Si excõi
catus dicat cãm excõicationis fuisse dubiam vl nullaz
vel falsam. et petit absolui ad cautelã absoluetur cũ iura
toria cautione. nisi excõmunicatoꝛ vel his ꝓ q lata ẽ sen
tentia infra octo dies ꝓbauerit. exẽ de sen. excõ. li. vi. solz.

Excommunicatoꝛ cognoscens errorem sue excõmuni
cationis debz reuocare vel absoluẽ nõ obstante appella
latione aduersarij. Sz si dubitet de erroꝛe põt absoluẽ
recepta cautõe q iuri parebat. exẽ de sen. excõ. Sacro. Li
gatus pluribz sentẽtijs vel vna ex diuersis causis. si ve
re vult absolui ꝺz expmere oẽm sñiaz et cãz. et sic vna ab
solutio sufficit ad plas excõicationes rollendas: als nõ
tenet absolutio. qz p surreptiõem eet obtẽta. exẽ de sen. excõ
c. Officij. Cum qs dubitat se eẽ excõicatu si sup hoc ꝺz
ꝑsciam serupulosam nimis deponat eã ad ꝑsilũ boni
viri. quã si nolit vl nõ possit eã deponẽ. vl bẽat de hoc p
babilẽ opinionẽ faciat se absolui ad cautelã. exẽ de sen. ex
cõ. Ex inquisitioni. Absolutio aũt ab excõicatione fm
Buil. est duplex. Una primes ad forꝝ contẽtiosum. et hec
committi põt clericis no sacerdotibz. imo etiã fm Hugo. et
laicis ex delegatõe pape tm. Alia est q pertinet ad forum
priuate q fit cũ oratione et psalmo. exẽ de sen. excõ. Ad nob. in fi.
Et nec ꝺz nec põt cõmitti sacerdotibz. nisi forte a papa hoc
fiat. Sz petrus de pusio et Jo. videtur pfectius dicẽ cir
ca hoc. Dicũt enĩ sup dicta dicere. q qlibet superior etiam
non sacerdos qui habz prãtem excõicandi: habz et prãtez
absoluẽdi quãtũ ad restituẽdũ cõmunioni hominũ et red
dendũ illum habilem ad actus legitimos. Sz quãtũ ad
rollendũ culpam rõne crimis vl cotumacie contracte re
quirit absolutio sacerdotis. Dec pduti.

In absolutione a ma. ℣. i.

lori excõicatione quattuoꝛ obseruãda sunt fm Ho. in
summa. Primũ est vt excõmunicatus in omi casu ante
qz absoluat iuret stare mãdatis eccie. Et qzuis Host. di
cerit hoc eẽ de substãtia absolutiõis. Zriũ tn tenet. Unde
si omittat qd fieri nõ ꝺz tenet nihilomin absolutio. exẽ
co. Cum desideres Hoff. Ber. et Buil. Et idem eet si iu
ret pdicꝰ parere mãdatis ipius qui suscipit iuramẽtuz
de pueris aũt an debeant iurare relinqtur arbitrio epi
Et dicit Rich. in. uij. q aliq dicunt q p leui iniectione
manuũ non ꝺz exigi iuramentũ ppter piculũ periurij. alij
qd est obseruandũ in absolutiõe cuiuscunqz q incidit in
canonẽ. Nec richardꝰ. Sz hugo dicit q ꝺz exigi p hoc
rendis crimibz. vt incendarijs. falsatoribz et hmõi. nõ au
tem pro quibuslibet alijs moralibz. Jo que lata est sñia.
et istud videt satis equũ. Scõm est vt si excõicatus ẽ
pro notoria offensa in aliquẽ nõ absoluat. nisi pus suffi
ciens emẽda pstet. p ꝓtumacia aũt et pro offensa dubia
sufficiat iuratoria cautio. exẽ de ℣b. sig. Ex parte. l. vbi nul
le expense perunt. Iz vbi expẽse vl satisfactio dãni petit:
nõ ꝺz absolui nisi pus satisfaciat si pt. Si aũt emẽdam
pstare nõ pt: ꝺz absolui recepta abeo ydonea cautiõe q
satisfaciat. si ad piguoꝛẽ fortunã puenerit. et ꝺz ydonea
pignoratitia vl fideiussoria. exẽ de solu. Odard. et si illã
pstare nõ põt saltẽ pster iuratoriã. absolutio aũt negan
da nõ est. xxvi. q. vi. si pbyter. talis qz ad petitionẽ ad
uersarij tenet cedere bonis vt dicẽ Buil. Et si istꝺ scõm
nõ fuet: tenebit tñ absolutio. Iz peccat q sic absoluit fm
Buil. Tertiũ qd fuari ꝺz est vt absoluat p eũ q tulit
sñiam vl p superiorẽ suum vl aliũ cui cõmisit cũ psal. ora
tione et verberibz. ps. scz Miserere. vel alio penitẽtiali
fm Buil. oratiõne vicz Deus cui ꝓpriũ est tc. Sz vbi in ora
tiõe ipa dicit ꝓsuetit. quẽ delictoꝛ catbena ꝓstringit lo
co huiꝰ ꝺr. et hunc excõicatõis catbena ꝛ strigit. Permit
titur aũt post psalmũ cũ Glia Kyrieley. xpeley. kyriel.
Pater nr. Saluũ fac. ℣. Nihil pficiet inimicus in eo. ℣.
Esto ei. ℣. Dñe exau. ora. et Dñs vobiscum. Post autez
ipam oratiõnẽ pdictã Deus cui ꝓpriũ est: dicendũ ẽ Al
crositare omipotentꝛ dei et btorum aploꝛ Pe. et pauli. et
eccl'ie sctẽ sue. et nra vel mihi cõmissa: absoluo te a tali se
tentia; vl ab excõicatõe qua incurristi ꝓpter talẽ et talem

causam: ⁊ restituo te cõmunioni ⁊ participationi eccl̃ie et oĩm fidelĩũ ⁊ eccl̃iastic̃e sacris. ex̃. e. Annob. ij. Verberabit aũt absoluẽs excõicatũ virgis vel corrigijs nudas ba benteẽ scapulas dũ dic̃ oĩa p̃dicta. Ista tn̄ sunt ad bn̄ eẽ, et nõ de subita absolutõis. Quare ẽ vt postmodũ absoluẽs faciat illi mãdata iusta ⁊ rõnabilia al's appellare posset. ex̃ de pac. c. fi. Erit aũt mãdatũ rõnabile et factũ si ipse excõicato iniũgit p̃ncipaliť q̄ ꝯ illũ canonẽ nũq̄ veniat vt incẽdiario q̄ nunq̄ incẽdat. ꝓcurienti clericũ q̄ nunq̄ ꝓcuriat ⁊ sic ia. xxiij. q. fi. Pessimã. Aliq̄n etiaz requirit cautio q̄ de cetero talia nõ faciat. ex̃ de sen. excõ. Brauẽ. Si ãt appet sñia iniusta nullũ mãdatũ fiat absoluto. Et no. q̄ ꝑ violentã iniectionẽ manuũ in clericũ vel religiosum fieri solz satisfactio pecuniaria q̄ applicať monasterio si ꝓcussus est religiosus. Sz si eẽt clericus secularis sibi applicaret. nisi in cõtumeliã eccl̃ie fuisset ꝓcussus. q⁹ tũc eccl̃ie cũ ipa possit agere acrõe iniuriaz ꝑm Soff. ⁊ hosti. Defunct⁹ aũt excõicat⁹ ⁊ sepultus in loco sacro cũ absoluť nõ exhumať. sz sepl̃z ei⁹ verberet vt fit circa viuos. ex̃ de sen. ex̃. Anobis. Regularis aũt cũ ꝙberat regularẽ vel al's incidit in sñiam excõicatõis a iure ꝓlatã. nec ap. se. refuatã absoluatur a suo ꝓlato. Si tn̄ ꝓcussisz regularẽ alteri⁹ religiõis. tũc abbas vel ꝓlat⁹ ꝓcussi ꝙberauit ipm absoluẽdũ q̄ erit loco satisfactiõis. sed iuramẽtũ recipiet ⁊ absoluet ꝓpr⁹ abbas. Quenięntus tn̄ fit totũ ꝓ vnũ ex cõmissiõe alteri⁹ ex̃ de off. or. c. fi. si aũt ꝓcussit clericũ secularẽ. absoluetur p epm. d̃ sen. ex̃. religioso. li. vi. In casu aũt q̄ regularis excõicatus nõ bret ꝓlatũ qui esz sacerdos. vel si eẽt defunctus ipse ꝓlatus vel excõicat⁹ ad diocesanũ recurrẽdũ est ꝑm Hosti. q̄d Guil. intelligit tam de exẽptis q̄ de nõ exemptis. Et nota q̄ q̄uis absolutio ab excõicatione regulariter debeat fieri cũ mõ declarato q̄n cõmode ꝑt. tn̄ ⁊ si nõ fuerit ꝑdicta forma: etiã sine cã rõnabili ipsam dimittẽdo simplici nudo ꝙbo ꝑt fieri ipsa absolutio. vt si dicat. Absoluo te solũ ab excõicatõe vel rebenedico te vel q̄dcũq̄ aliq̄d tale intẽdens ꝓ illud absoluere. ex̃ d̃ re iudi. Omis res. di. l. Ponderet. et b̃ ꝑm Ray. Guil. Jo. et fere oẽs doc. licet Hosti. dicat ꝓtrũ. Uñ ⁊ be. Tho. de forma absolutõis dic̃ q̄ absolutio ab excõicatõe nõ est sacramẽtalis. sed magis ꝓnis iudiciariã iurisdictionẽ. Et tõ ipa verba hñt efficaciã ab intẽtione dicẽtis. vbi non refert q̄buscũq̄ verbis vtať ad exꝑmendã suã intẽtionẽ Similr ⁊ Rich. in. iij. dicit. q̄ sufficiũt ꝙba q̄cũq̄ significantia remotionẽ excõicatõis. Idẽ in substãtia dicunt Anto. de bu. ⁊ Pe. de perusio. ⁊ addunt q̄ cũ excõicatio ferať ꝓ petõ mortali. tõ talis indiget absolutõe sacerdotali ⁊ sacrali rõne petĩ. q̄libet enĩ tenet ꝓfiteri de oĩ petõ mortali. Si aũ hãc absolutõem sacramẽtalez admittit ad participationẽ fidelĩũ. sz nõ eucharistie nisi cõfessus de illo mortli. Itẽ no. q̄ si de facto q̄s absoluit aliquẽ ab excõicatiõe. de q̄ nõ ꝑt cũ postea aduertit dz si ꝑt certificare de erroze suo. s. declarãdo quõ cũ non potuit absoluere ⁊ cõsulere q̄ impetret absolutõem ⁊ interim hr̃e se ad illũ. ac si nõ absoluisset. Guil. Itẽ nota q̄ si epus cõmittit alicui absolutiõez ab oĩ excõicatõe nõ ꝓpter hoc poterit absoluẽ illũ excõicatũ ab eo. cui⁹ absolutionẽ nõ cõmisisset in spãli. forte q⁹ erat excõicatus ꝓpter damnũ illatũ epo vel aliq̄d hmõi. ex̃ de re iudi. c. in generali. li. vi. Itẽ no. q̄ absolutio nõ dz fieri sub q̄dnone puta si satisfecerit. nã aliter absolutus nõ esz simplr absolut⁹. ex̃. de re iudi. li. vi. actus. Magister ordinis p̃dicatoꝝ ⁊ prouincialis ⁊ quẽtualis ⁊ coꝝ vicarij in quintijs quentribus ⁊ locis sibi cõmissis p̃dictis fratrib⁹ ꝓstitutis ibidẽ necnõ ⁊ alijs frib⁹ eiusdẽ ordis interdũ ad eos declinãtibus vndecũq̄ absolutõe indigẽtib⁹. siue priusq̄ ĩtrauerint ordinẽ siue post in casib⁹ excesserint. q̄b⁹ sñiaz excõmunicatiõis incurrũt absolutionis bñficiũ valeat impartiri. nisi adeo eẽt enormis excessus q⁹ meritoeẽt aplis ca sedes ꝓsulenda. Alex. Greg. Bonifa. i ꝓuilegio ꝓtute conspicuos. quod dicitur mare magnum. Prędicti prelati possunt suis confessoribus illas absolutiones impartiri. Bonifa. in ꝑdicto ꝓuilegio ꝓtute ꝓspicuos. Item mgr ordis fratrũ ꝑdicatoꝝ ⁊ prouinciales ꝓres etiã quentuales ⁊ coꝝ vicarij rũ eos q̄ ordinẽ nr̃m ingredi volũt. absoluẽ ꝑ sm formã canonicã a sñia excõicatõis: suspensiõis ⁊ interdicti, a iure vel iudice generali ꝓmulgatis. ⁊ sic eos in fratres recipe. etiã si post susceptũ habitũ recoluerint se fuisse relibus sentẽtijs innodatos. possunt eis absolutõis beneficiũ impartiri. nisi adeo enormis esset excessus coꝝ ẽ. vt supra Bonifa. virtute.

Titulus. xxv. de excõicatione minori. Excõmunicatio minor quo ꝓtrahitur. Capitulũ Primum.

Secunda species ex

cõmunicatõis dicit minor excõmunicatio. Dec aũt incurrit participando cũ excõicatis maiori in casu non ꝓcesso. Uñ Fabius. papa. Sicut apli statuerũt dicẽtes cũ excõicatis cõicandũ nõ esse ẽ. xi. q. iij. Glia. Paulus statuit cũ vic⁹ dicit. Si quis frater. i. fidelis nolit auar⁹ ẽ. i. p sñiam excõicatur, ꝓter aliq̄d virtũ. Excõicationẽ enĩ appellaut nominationẽ. vt exponit Aug. ij. q. i. ca. Pulci. Et subdit. apls ibi cũ b̃ sc excõicato nec cibũ sumere debetis. Jo. etiã euãgelista in ij. canõica. c. vnico ait. Si quis nõ affert hanc doctrinã. s. fidei recte. nolite eũ recipe in domo nec ei dixeritis Aue ẽ. Et loq̄mur de hereticis q̄ sunt excõmunicati. q̄d ipe oñdit exemplo. vts. xxiij. q. i. Omis. Ad idẽ Isidorus ait. Cum excõicato nec orare nec loq. nisi q̄ ad candẽ excõicatiõez ꝓtinẽt nec vesci liz. Si q̄s. palã aut absconse fuit cũ eo locut⁹ cõmunẽ statim cũ excõicationis ꝓtrahet penã. xi. q. iij. cũ excõicato. glo. ista tum. est q̄ casus late sñie. s. q⁹ incurrit minorẽ excõicatiõez talis. ⁊ sic est ibi similitudo seu cõmunitas in genere ad idẽ facit ꝓcedens ⁊ seqns. c. Cõicare tione. est sciendũ q⁹ q̄druplr q̄s ꝑt excõicatis cõmunicare. sz Primo quidẽ in codẽ crimie ꝓpter q̄d q̄s est excõicat⁹. sz dando ei ꝙsiliũ auxiliũ vel fauorẽ. ⁊ p talẽ ꝓticipatiõem incidit in eandẽ sñiam. vt s. declaratũ ẽ. Secdo i crimie mortali ꝓticipãdo. sed nõ in illo ꝓpter q̄d est excõicatus et ꝓpter talẽ participatiõem mortlr peccat. sz nõ incurrit maiorẽ excõicationẽ sed minorẽ. Tertio participat cum excõicato in diuis. ⁊ ꝓpter talẽ ꝓticipatiõez peccat mortlr. q̄n scienter b̃ agit ⁊ si ius ignoret. ⁊ ꝑcipue si est talis cõditiõis q⁹ scire potuit ⁊ debuit hmõi ꝓticipatiõis ꝓhibitionẽ. nõ tn̄ est excõicatus maiori sz minori. nec est irregularis. de sen. excõ. Js q̄. li. vi. sed vicin⁹ irregularitati. Nã est ei interdict⁹ ingressus eccl̃ie si vic⁹ admittit ad diuia officia publice. excõicatos seu eccl̃iastica sacra aut ad sepulturã donec de trãsgressiõe hmõi satisfecerit cõpetenter ad arbitriũ eius cui⁹ sñiam ꝓtemplit. ex̃ de pulle. ca. Epoz. li. vi. Et si postq̄ est ci indict⁹ ingressus eccl̃ie in gerat se diuis ĩ suo officio sicut ꝓ us irregularis efficit. Sz et sic vidi intelligendũ de secularib⁹ ⁊ regularib⁹. et si sepelirent publice excõicatũ esset excõicatus vt. s. dixi ctũ est. Si aũt talis participatio fieret p metũ. vt quia tyrãn⁹ cogit ꝑ metũ mortis sacerdotẽ celebrare. ⁊ si culpa attenuet ꝑ talẽ metũ. nec tn̄ simplr excusat ꝑm Hostiẽ. sed ꝑm Guil. ⁊ bugonẽ: metus q̄ cadit in ꝑstantẽ virum excusaret ⁊ hmõi. Quarto participatio cũ excõicatis fit nõ in crimie sz in actib⁹ hũane conuersatiõis. vt loquẽdo comedẽdo. saluta̅do. ⁊ hmõi in casu nõ concesso. ⁊ ꝑ hoc

efficit excõicat⁹ mĩori excõicatione. z si ptinaciter z ꝓtra prohibitionẽ supioris cõmunicaret in predictis minori excõmunicatus etiã posset excõmunicari maiori. Nota tñ q̃ dicta sñia. s. excõicatõis maioris lata ꝫ participantes cũ excõicatis in loq̃la z hmõi nõ teneret nisi ꝑmissa esset trina admonitio. vl̃ vna ꝑ tribꝫ: z nisi exꝑmanĩ ipl̃ admonẽdi notarim. exẽ. e. starutũ. li. vi. Nota tñ q̃ ꝑpl predictã ptcipatõem. lꝫ q̃dam vt Ray. dixerint incurri pcm̃ mortale. Tñ tho. in. iiij. dis. xviij. dic. q̃ ꝓbabilꝫ est q̃ alĩ dicũt. s. nõ esse mortale nisi in q̃uor casibus. Primo participãdo in crimĩe. Scõo ptcipãdo i diuis. Tertio in ꝓceptum ecclĩastice disapline. Quarto ꝫ pbitionẽ ꝓceptorũ supioris. Idẽ Pe. z Albert. Archi. xi. q iij. sicut. z sic intelligit illd. c. sic apli. s. q̃ cũ q̃s ꝑ ꝓceptuꝫ participet. tũc ꝑt excõicari. q̃ mortal'r tũc peccat. Idem Jo. an. z Jo. de lig. z Rich. Quig ptcipat cũ excõicato maiori excõicatõe in diuis. s. cũ eo dicendo officiũ vl'mistrãdo ei sacra. vel audiẽdo missam cũ eo fm oẽs pec cat mortal'r. vt ỏr in q̃dã scꝑo suo. sup. iij. q̃ vez ẽ fm Marci. v. quã bẽs. s. c. fi. de maiori excõicatõe ibi vide. Nota q̃ ptcipãs cũ excõicato miori nõ incurrit aliquã excõicatõem vel pcm̃. z b̃ est q̃ cõiter ỏr q̃ excõicatio. s. maior nõ trãsit in tertiã pson̄a. xi. q. iij. q̃si mltos. In q̃ quidẽ. c. Greg. subtrahit a miori excõicatõe q̃ꝑles differentias pson̄aꝝ cõicantes excõicatis maiori. q tñ oẽs cõprehendunt in isto. ff. Unle lex bũle res igrata necesse. Dec anathema facit̃: ne possit obesse. Unle. i. ꝑt vtili tatẽ excõicati vl' cẽt ptcipat̃. lex. i. ꝑpt legẽ mrimonij. bumle. i. ꝑ subiectõꝫ nãlem vl' aliquã futurẽ. vt i filijs et fuis z hmõi. res igrata. i. q̃ nescit q̃s est excõicatus. ignorãtia. s. facti. necesse. i. propt necitatẽ excõicati l' participãtis. Vide tñ clar⁹ de q̃libet boꝫ in seq̃ntib⁹.

Primo quidẽ excusat .ff. i.

participantẽ cũ excõicatis. vt nõ incurrat miõr vtilitas: qui ꝑt cẽ duplex. Una q̃dẽ ipsi⁹ excõicati. vt cũ q̃s loq̃t ei de his q̃ pertinẽt ad absolutõꝫ ꝓcurãdã. vel etiã ad salutẽ anime. lꝫ alia incidẽter interponat vt magꝭ proficiat. vñ z ad ꝓdicatõem admittit. exẽ. eo. resꝑso. z p hũc etiã modũ ꝓdicatores q̃ apõ excõicatos i ꝓdicatõibꝫ z ꝓfessiõibꝫ qsi gerũt cãs coꝫ q̃ ab ipis expoliati fuerẽt el'ynas licite accipe ab ipis excõmũicatis. ꝑsertim si in locis illis nõ valẽt sustẽtationẽ bñe. exẽ. eo. cũ volũtate. Et etiã fm Host. exẽ casum necitatis. dũ sperãt ꝓbabil'r de pficiẽdo eis. Scõa vtilitas ꝑt eẽ ex pte ptcipantis in tpalibꝫ vl' spũalibꝫ. z tpalibꝫ q̃dem vt cũ petit ab excõicato q̃ ei dꝫ dare vt i dicto. c. si vere. vñ si nolit dare. ꝑt in iudicio cõ uenir̃i. alĩs ex delicto suo cõmodũ reportaret. de iudi. ca. intelligim⁹. In spũalibꝫ aũt licite ꝑt loq̃ de salute aĩe sue petendo ꝓsiliũ si est necitas. z nõ posset bñe recursꝫ ad aliũ fm Bul. Scõo excusat lex matrimonij in hmõi participatiõe cũ distinctõe tñ. nã aut excõicatio est lata etiã in alterꝫ ꝓter mrimoniũ illicitũ ꝫctũ. z tunc neuter ꝑt cũ altero participare. aut excõicatio ẽ lata ꝑpt aliud delictũ. z tũc i ptcipatiõe q̃ ad redditionẽ debiti vterqꝫ excusat. in alijs ỏ excusat mlr ptcipãdo cũ viro excõicato lꝫ nõ excusat vir ptcipãdo cũ vxore excõicata ex eo q̃ cũ sit caput eius debeat eã cogere vt faciat se absolui. xvij. q. i. sic hec. Ray. z Host. Si aũt vir vocaret excõicatam ad mẽsaꝫ. credit Bul. q̃ nõ possit vxor comedere cũ viro ad illã mẽsam. sed bñ in eadẽ domo in alia mensa ita remota q̃ possit dici q̃ nõ comedat simil' z de bonis quidẽ cõibꝫ aut de his q̃ daret marito sui noie excõicati fm Bul. nõ dñt accipi elemosinal'r. nisi scꝫ in necessitate. sed de bonis ꝓprijs si dat. vel si ꝫcessuꝫ ei fuisset a marito excõicato. vt de bonis cõibꝫ daret ipso noie ꝓpio ꝑt accipi. idẽ de familia excõicati q̃ ad elemosinas dãdas

Tertio excusat bũilitas subiectõis vl' fuitutis. et ꝑmo quidẽ filij q̃ sunt sub patria prãte. vel etiã mãcipati que sunt cõmẽsales prĩs. z ab eo recipiũt necessaria. excusantur participãdo cũ prẽ excõicato: dũmodo nõ in crimĩe alij aũt filij nõ excusant fm guil. Scõo excusant mõachi ptcipando cũ abbate excõicato fm guil. q̃ sunt q̃si de familia ei⁹. Tertio excusant clerici cũ suo pontifice excõmunicato ptcipãdo illi. s. q̃ sunt ei⁹ officio cõductiue deputati sic̃ z alij fuiẽtes. aliqñ ỏ clerici nõ. xciij. di. miratus. fm Host. Quarto excusant serui z ancille. s. fuit conditõis. Quinto excusant rustici seruiẽtes. z alij subiecti q̃ nõ sũt adeo curiales vt eoꝝ ꝓsilio scelera ꝓperantur. xi. q. iij. q̃m multos. cũ distinctõe tñ fm Guill. q̃ si tales pson̄e añ excõicationẽ dñi seu patroni obligauerẽt se seruituti. z seruitiũ intrauerũt. si tũc ignorauerũt excõmunicatoꝫ nõ tenent discedere. lꝫ si sciuerũt tenent discedere: nisi necessitas eos cõpulisset q̃ fierẽt de familia eius. Et q̃d ỏ de rusticis. intelligẽ q̃ colũt terrã dñoꝝ suoꝝ. et b̃ etiã extendit fm Guil. ad illos q̃ dicũt media/rarij. z q̃ ꝓter culturã recipiũt certã portionẽ fructuum. Nam z pñt cõicare q̃ntũ optꝫ ꝓter culturã z hmõi rationẽ. Idẽ intelligendũ ẽ de iniurijs z silibꝫ q̃ vel q̃si a dño recederẽt nõ bñt vnde viuerẽt. exẽ. e. si vere. ibi etiã in dicto. c. excusant. q. cũ excõicatis nautis quentunt ỏ trãsfretãdo ꝫ saracenos. Sexto excusant prẽs z dñi participãdo cũ filijs suis aut fuis excõicatis. nõ q̃dẽ simpl'r lꝫ fm Tho. i. iiij. di. xviij. in his in q̃b sũt obligati. q: siẽ inferiores obligant ad obsequiũ supioꝝ. ita supiores ad prouidentiã inferioꝝ. Ray. tñ z Guil. Boff. z Host. dicunt q̃ rut⁹ est tenere q̃ nõ excusant tales. q: tenebãtur eos corrigere. ar. xxvij. q. i. de filia. q̃ videt q̃ ex ỏ sectu ipsoꝝ. q: lꝫ nõ correxerũt: incidũt in sñiaꝫ. vel ꝑmanẽt in ea. lꝫ vbi ꝑ eos nõ stetit. z instãt vt q̃rãt absolutionẽ: habet locũ q̃ dicẽ Tho. Septimo fm Host. seruis mercennarijs pñt cõicare ꝓductores coꝝ. vbi sine magno incõmodo coꝝ eos vitare ñ pñt. z idẽ ỏ socijs hñtibꝫ ãli quid cõe. al's aũt nõ ꝑt cõicare. ꝓ eoꝝ. Ber. Octauo: armiger vl' seruiẽs militi fm Guil. excusat cõicando ei. nõ ãt cõicando cũ excõicatis: cũ q̃b dñis suis cõicat. Nono vasallꝰ cũ teneãt reddẽ tributa pensiõis suis dñis excõicatis nõ peccãt eis cõicando: lꝫ soluãt in ꝓpria pson̄a. fm Guil. Notauit tñ hugo de hmõi vasallis: q̃ cũ sint absoluti ab obsequio fidelitatis q̃ diu coꝝ dñs est excõicatus dñt ab eo abstinere. xv. q. vi. Nos scõꝝ. Quarto excusat hmõi ptcipatõem res ignorata. vt dicit Guill. id est ignorãtia facti. ꝓbabil'. exẽ de cle. excom. mi. Explice. Sz ignorãtia iuris nõ excusat. nisi illos q̃b ius lꝫ ignorare. vt sunt pueri nõdũ doli capaces. Dicit aũt ignorãre q̃s factũ. vt q: nõ ꝓstat el' q̃ ille fecit tale quid. puta q̃ clericũ verberauit. q: nec ipe vidit. nec est fama ita publica q̃ oĩno debeat credi. nã si ab adũsario audiet. vel leui fama nõ dꝫ sibi ỏ b̃ formare ꝓscãm. xi. q. iij. nõ solũ. Si vero est publica fama. vel audit a fidedignis: q̃ aliq̃s sit publice excõicatus. vel q: notorie aliq̃s fecit. ꝓter q̃d incidit excõicatõem dꝫ cuitare z inq̃rere veritatẽ si non plene scit. z interim cũ vitare in occulto vel in publico donec fuerit certificat⁹ fm Ray. Itẽ si audiui aliq̃ excõicatũ publicari parisi⁹ q̃ postea inuenio bononie: licet q̃dã dixerint q̃ dꝫ cuitari vbiq̃ tñ fm Guil. põt benigni⁹ dici. s. q̃ si ꝑnt facile ꝓbare excõicatiõem puta ꝑ testẽ. vel instrumẽtũ teneor vitare. al's nõ. nisi in illa dioc̃esi. Itẽ si audiui aliq̃ excõicari. vel vidi incidere in facti dãnatũ ꝑ excõicatõem. z exinde nõ vidi cũ nisi post annũ fm Guil. si ille est tal' hõ q̃ creb̃ esse timoratus: et q̃ tũc seruabat excõicatõem mõ nõ seruat: possum credere cũ absolutũ. si ỏ nõ ẽ tal' debeo eũ vitare. si occultũ est occulte. vi. q. iij. si tantũ. et. c. seq̃nti. si manifestũ publice nisi ꝓstet de absolutõe. Itẽ si ꝓlatus vl' sacerdos dicat

mihi q̄ vidit parochianum suum aliquid facientem pro
pter q̄d incidit in excōmunicatōz. nō est aūt illud publi
cū siue credā siue nō credā illō nō teneor eū vitare q̄ntū
scz ad vitandū minorē excōicatōz. z m'ro min⁹ vitare nō
teneor. si dicat mihi al⁹ fm Buil. Si tu ꝓlatus vl'eps
vel ali⁹ diceret mihi. de suo subdito q̄ cēt excōicatus de
nūciādo mihi sniam. z casus ē tal' de q̄ solz fieri excōica
tio debeo credere z illū vitare. Si aūt dicat cōi locutiōe
nō teneor. Itē si audiui ab ipso excōicato de sua excōica
tione. z b̄ in ꝓfessiōe fm Buil. nō teneor vitare. idē Ho
stiensis. Si ꝓpo ex ꝓfessionē fm oīs debeo cū vitare. sz
in occulto solū nisi sit publice excōicat⁹. Itē si scio habi
tu aliquē cē excōicatū. actu aūt b̄ nō aduerto. z sic ei cōi
co subito scōm Buil. nō incido in excōicatōem. nec pec
co. Itē si dubitaī de excōicatiōe aliq̄z. z dubitatio talis
p̄cedat sniam iudicij puta q̄ nōdū est declaratū p iudi
cū ꝓfessum nō sūt vitandi. Si post ꝓcordem iudicum
determinatōem adhuc ambiguū sit. magis standuz est
sniē iudicū. z illi sunt vitādi fm Tho. in q̄dlibet. Qui
to excusat nēcitas tā excōicati q̄ ꝑticipātz. Un̄ pegrini
viatores z siles i necessitate ꝓstituti. licite p̄nt recipe ab
excōicatis scōm Inno. et Host. xi. q. iij. quoniā multos.
Simil'r excōicatis p̄t aliq̄d dari cū huanitatis scōm
Guido. in sustētatiōe q̄ scz indiget. nec ē expectāda vl
tima necessitas. et si excōicatus petat hospitiū: nō tenet
expectare q̄ sit ab omnib⁹ alijs expulsus. Intelligit tn̄
quo ad necessaria vite. secus si peteret alia vtensilia. vt
fossoriū vel securim z hmōi. Item si vocat quis a iudici
bus excōmunicatis: sub quoz iurisdictiōe est vt stet iu
ri videt esse casus nēcitatis. z simil'r si cora eis cōuenīt
iniuriatores suos scōm Buil.

Necessi
tas.

In quibus casib⁹ cōmunicādo cū excōicatis: incur
ratur minor excōicatio. Cap'm Scōm.

Extra predictos casus

Exhibet i iure. xi. q. iij. c. Cū excōicato. et sequēti. participare cū excōicatis in his q̄ in b̄ ꝓsu con
tinent. Dos orare vale. cōmunio mēsa negat. al's minor
excōicatio incurrit. Primo q̄dem nō debet q̄s partici
pare cū excōicato maiori excōicatione in locutione. Ubi
nota scōm Buil. q̄ familiaritas. vel pudor vel scandali
timor nō excusat participantē cū talibus in locutiōe. vel
alijs in casu nō ꝓcesso. Itē nō licet l'ras excōicati recipe.
vel ei mittere vl' nūcios vel l'ras nisi in casu q̄ licet ei lo
qui scōm Buil. et Hug. Item si mun⁹ recipit ab eo scien
ter q̄ quis nō debuerit recipe. non tn̄ tenet reddere sed de
bet ex ꝓfitto pauperib⁹ erogare vel excōicato remittat. sz
ad sui ruborē scōm Buil. Scdo nō dz ꝑticipare in sa
lutando. al's qui salutat excōicatiōem minorez incurrit.
Idem si resalutat salutantē. sz si assurgat. vel si reuerētiā
quis exhibeat excōmunicato aut inclinet salutanti: aut
moueat labia q̄si resalutās cū tn̄ nil dicat scōm Buil.
nō incurrit excōicatiōem cū pene sint restringēde. de pe.
dis. i. §. Pene. Item cū ei scribit nō est salutand⁹. sed lo
co salutatōis dicendū est spm ꝓsilij saniorz. si aūt salutat
potest rndere. deus emēdat vos et hmōi. Tertio phi
bet orare cū excōicatis. vnde si excōicatus intrat eccliā
et ibi se firmat. alij tenent exire vl' curare q̄ exeat si ma
nifestū est cū esse excōicatū scōm Ray. xi. q. iij. sicut apli.
Si ꝓpo est occultū. tūc illi sciūt exibūt secrete z caute. ita
q̄ nō seq̄tur mānifestatio ei⁹ si p̄nt. al's nō exibūt. vi. q. ij.
si tantū. occulte enī excōmunicatus: occulte debet mone
ri vt exeat. Si aūt excōicatus est in eccliā nō cā orandi
sed alio negocio. nō video quare in eadez eccliā orare nō
possim. vt aut Inno. Circa officium vero misse nor. fm
Ray. q̄ si excōicatus intrat eccliam iam missa incepta si
occulta est eius excōmunicatio nō debz sacerdos dimit
tere missam. vij. q. i. Mihil. si vero est manifesta. moneat
cum publice vt exeat. si vero nō vult exire nec cōmode p̄t
facere expellere cum z sacerdos nōdum inchoauit cano
nē. dz dimittere missam. arg. xxiij. q. i. Omnis. Si ꝓpo
priusq̄z ille eccliam intret. vel pri⁹ q̄z sacerdos cū videret
iam canonē inchoauit. debet sacerdos ꝓcedere in officio
sim'l cum eo qui assistit ei tm̄. Alij enī oēs debēt exire ec
clesiaz si nō exit ipe. de q̄ cōiter sciūt. ita tamē q̄ finito ca
none z sumpto sacro anteq̄z dicat post cōmunio moneat
illū q̄ exeat. de ꝓse. di. ij. c. relatū. Scdo. Nolti et Host. q̄
si nō vult exire potest cū sacerdos etiez si clenc⁹ sit
et si nō p̄t ejci in sacristiam rediēs. dicat orōem z post
cōmunionē q̄ restabāt. Item scōm tho. in. iij. pro excō. dist. 18.
municatis orari potest q̄uis nō inter orōnes q̄ p mem
bris eccie fiunt. z tm̄ fructū nō participant q̄diu in excō
municatōe manēt. sz orat vt eis det ihūs pnie vt ab ex
cōmunicatione soluant. Quarto ꝓhibet participare Mensa
cū excōicato in mensa. sed si hospitatus sum in aliq̄ do
mo ad mēsam. z supueniat z ingerat se excōicatus scōm
Buil. Si est publice excōicat⁹ teneor fugere nō obstāte
cuiuscunq̄z scandalo. Si vero est excōicatus occult⁹ et
non possum sine eius nota surgere: nō teneor surgere.
Item supueniēte publice excōicato nō teneor exire d'o
mo. imo etiā si scirem aliquē publice excōicatū recipiz
esse in aliq̄ domo possum ibi hospitari. si tantē capaci
tatis sit locus. q̄ possum eius cōmunionē vitare. nam
licet mihi cū excōicato in eadē camera comedere. sed nō
in eadē mensa. simil'r nec in eodē lecto iacere. q̄ si venias
inuitatus ad aliq̄d festū. z inuenio ibi aliquē publice ex
cōicatū: teneor recedere nec̄z debeo ibi epulari. licz sedeat
ad aliā mensam. q̄ oēs tales ꝓximantes ad festum vel
cōuiuiū simul muicē excōmunicare dicendi sunt. Buil.
Item si quis amico suo excōmūicato veneri comedere
ad domū suā. mittit ei domū z dauces. z p mittit eū come
dere separatim in domo sua si b̄ faciat in fraudez. vt sic
cum nō offendat sed fauorē eius acquirat. incurrit mi
norē excōicationē. Si aūt facit q̄ timet ne forte ille vim
inferret. non incurrit. Idem si facit hoc causa humanita
tis. q̄ si putat cum indigere hospitio vel alumēro. z de b̄
facit protestatiōem nō incurrit. Buil. Quinto ꝓhibe Conuer
tur cū excōicatis haberi cōmunio. s. in alijs etiā actibus satio.
humane ꝓuersatōis. z p̄cipue in actib⁹ legitimis. vnde sacio.
nō debet quis facere aliquē contractū cum excōicat. re
net tamen cōtractus initus cū talib⁹ si ipe contrahens
non obligat se ad cōmunicādū cum excōicatis: vt si q̄s
vendat z tradat rem excōmunicato. et statim p̄cium re
cipiet. Si ꝓpo obligat se ad cōmunicandū cū excōmuni
cato in casu nō ꝓcesso. nō tenet ꝓcus. vt si. p̄mittat vel
etiam iuret q̄ vendat ei vel locabit. z hoc fm Ray. sz In
nocentⁱ⁹ dē q̄ oēs ꝓctus initi cū excōicato etiā sciencr.
et durante excōicatione tenēt. z ex ipis agit ꝓ excōicatū
Sed ipe excōicatus agere nō potest p tali ꝓtractu. nisi
si post absolutionē q̄d verius videt idem Buil. Item
cum quis iurat soluere alicui i certo termino. z interim
fit in excōmunicatione. sed deponi debet illud debitū
in ede sacra. Innocēti⁹ tn̄ dicē Consulim⁹ tali q̄ det. naz
et seruiens tenet seruire excōicato vt p̄mittit. xi. q. iij. q̄m.
et hoc videt verius. Item si quis recipiat mutuū ab ex
cōmunicato. vel ꝓducit aliquid ab eo p̄cio vl' mutuo q̄ ad cuilē obli
do tpe excēicationis ipso p̄cio vl' mutuo reddit. nisi post
ligationē ex q̄ actio nascit. et p̄t peti nō reddit. nisi post
eius absolutionē. obligat tn̄ ei quo ad naturalē obliga
tionē. Hosti. Item si p̄s byter locauit opas suas alicui do
mino dū ipse dñs esset excōicatus. non valuit locatio. se
cus si ante sed non poterit ei seruire in diuīs in excōmu
nicatione p manēti. Host. Item si quis vendat vel emat

a seruiente excõmunicato nomine excõmunicati nõ est contrahendũ cum eo sicut nec cũ excõmunicato. Ho ta q̃ ille q̃ incidit in excõicationẽ quãtus cõposuerit cuz aduersario. vl̃ satisfecerit de iniuria. etiã si vadit p absolutione. vel etiã si nõdũ sit denũciat⁹ cũ tñ mãifestũ sit de ei⁹ excõicatione dz euitari q̃usq̃ sit absolutus. ex̃ eo. Cum desideres. fm Ray. imo etiam si iam uraſſet sta/ tre mãdato alicuius epi̇copi ante absolutionẽ. tam eps q̃z alij ei cõicantes incurrũt minorẽ excõmunicatiõem: etiam si fuit ab ipso excõicatus. Non enĩ potest ipse cõ/ mun care tali. nec dare lnĩaz alicui cõicandi q̃n incidat in minorẽ excõicatiõem. ex̃. c. nup. xi. q. iij. Excõicatos. p hoc aũt q̃ papa salutat aliquẽ vl̃ ꝓcipat nõ intelligit absoluere. vt in Clemen. Sumus.

Excõmunicatio autẽ .§. I.

minor z a iure vl̃ ab hoĩe fertur. A iure q̃dem ꝓmo ꝓter participatiõem cũ excõicatis maiori vt dictũ ẽ. Se cundo p sacrilegio. xvij. q. iij. miror. Tertio p notoria for nicatiõe. pcipue clericj. ex̃ de coba. cle. z mu. vestra. Quar to p simonia etiã occulta in ordine suscepto. ex̃ de simo. ea. Canta. Quinto cũ quis recipit ecclĩam de mãu laici et sic eã tenet. xvi. q. vij. si q̃s deinceps. Sexto fm q̃dã cum in libello iniusto exercet artẽ balistariozꝫ ꝛ xpianos pez oppssoribꝫ. mãifestis raptoribꝫ. publicj vsurarijs. z meretricibꝫ q̃ large dicunt excõicati. inq̃ntũ oblationes coz ad altare nõ recipiũt. Ocrauo in illis q̃bꝫ negat ecc deẽastica sepultura. z q̃ moriunt in torneamẽto q̃ pũa/ tur ecclĩastica sepultura. etiã si penituerit. z idẽ põt dici de eo q̃ nõ ꝓfitet sel̃ in anno. vt dr ex̃ de pe. z re. Omis. Nono in q̃libet notorio pcrore. dis. xcv. illõ. de pse. di. ij. pro dilectõe. Ab hoĩe aũt fieri pt minor excõicatio vt ab epo z q̃libet inferiori iudice ecclĩastico. ex̃ de off. or. c. Luz q. ij. ꝓsenti. Itẽ siue pro ꝓtumacia. siue pro alijs culpis. v. ad tgs. di. lxxxvi. Tanta. Est aũt effect⁹ ꝓncipalis ex/ cramẽtoz. z si se ĩmisceat peccat mortalr. nõ tñ incurrit irregularitatẽ. etiã si celebrat. Peccat etiã ꝓferẽdo sacra sed ab eo collata nõ carẽt virtutis effectu. nec prohibẽt eligere. nec ea q̃ rõne iurisdictõis sibi cõpetũt exercere. si talis tñ sciẽter elect⁹ fuit ei⁹ electio erit irritanda. extra de cle. excõ. si celebrat. Talis etiã sc̃m Buil. est separat⁹ ab osculo pacis qđ est in missa. qđ ẽ quasi loco cõionis nõ aũt ab hoz dicendis cũ alijs. Innocentius tenet q̃ excõmunicatus minori sacramenta conferendo peccat sed subditi non prohibent a receptõe. lz ipe ꝓferendo se maculet. Hosti. dicẽ q̃ ꝓferẽdo nõ ꝑticipat. q̃ non ꝓfert ad suã vtilitatẽ sz alioz. dicẽt enĩ ꝑticipare ꝑtẽ capẽ. z sic videt compbendi vtilitas ipius ꝑticipantis. Jo. de lig. videt tenere in pluribꝫ locis. q̃ excõicatio minor separet a participatiõe passiua tm̃ sacroz. s. q̃ talis non potest recipere sacramẽta añ absolutionẽ. Cum eo ꝓcor. Pe. de palude in. iij. dis. xviij. dicẽ enĩ q̃ minor excõicatio exclu dit a participatiõe sacroz. non a ꝑticipatione diuinoz. vnde quicquid alij dicunt. licite potest missam audire. et osculum pacis accipere z eccĩam officiare. dũ tñ nũl/ lum sacramentũ percipiat. nec mrimoniũ. nec aliud nisi prius absolutus. et q̃ Buil. dicit. de osculo pacis. Re/ spondeo q̃ ideo osculi pacis et panis benedicti. dato successerunt loco communionis. vt indigni non admit/ terentur ad ista.

Effect⁹ ex excõicatõis minoris.

Absolutio autẽ ab .§. II.

ipsa excõmunicatione minori fieri potest a proprio sacer dote. ex̃ eo. Hug. z dicit proprius sacerdos q̃ illũ põt ab soluere a pcis q̃cunq̃ sit. ab alieno aũt qui. s. illuz non potest audire non potest absolui fm Tho. Host. z alios si etiam ipse sacerdos propr⁹ esset excõmunicatus minoꝛi excõicatione põt nihilomin⁹ absoluere talẽ. ex̃. e. Duoby. Excõmunicatus aũt maiori. si ingerat se cõioni alioꝛũ peccat sc̃m Ray. et si in ꝑcẽptũ h̃ faceret mortalr peccaꝛ ret. debet q̃z z alios excõicatos vitare fm Hosti. nec per ꝓstõnẽ Constantie factã. de q̃ hr̃ in fi. Tollit. q̃n ipse ex cõicatus debeat se subtrahere a cõione fideliũ in diuis.

Et nota fm Pe. de perusio ex̃ de sen. ex̃. Jnq̃sitionis. q̃ si plat⁹ papie subdito q̃ celebret excõicato pñte quez subditus scit excõicatũ. plat⁹ ꝙ mãdãs z alij de eius excõicatione ignorãt. subdit⁹ ipse in hoc parebit plato. z sic celebrabit protestari. tñ dz celebrans illi quẽ excõica/ tũ scit. q̃ nõ intrẽdit cũ illo ꝑcelebrare. sed cũ alijs no ex/ cõmunicatis. Idẽ dicẽ q̃ si scio aliquẽ excõicatũ quẽ vi/ tare teneoꝛ. etiã in publico nõ teneoꝛ illi cõicare. etiaz ad mãdatũ eccĩe. sed pot⁹ debeo pati excõicatõez. si ꝙ pro certo nescio sz ꝓbabilr credo. in tali casu q̃ me solũ illi nõ cõmunicabo sed ad petionem alterius vitare nõ teneoꝛ.

Nota diligẽter q̃ lz sc̃m iura cõia excõicati etiã non denũciati deberẽt euitari. vt dictũ ẽ. tñ q̃ ꝓstõnẽ factaz constãtie istud exstat modificatũ. z cõcilio Basilien si an teq̃ scissurã faceret renouata fuit. qđ vicz z fideles non teneanꝫ tales euitare in diuis. z extra nisi fuerint publi cati seu denũciati. excepto casu de iniectõe manuũ in q̃/ sonas ecclĩasticas notoria. z idẽ de alijs censurꝫ ecclĩastici cis. Tenet ꝓstitutionis ipsius est iste.

Q̃ non tenet quis vitare excõicatos nisi fuerint de/ nũciati.

Capitulũ tertium.

Ne sup ad euitandum

scandalũ. z mlta ꝑicula q̃ ꝑsequentiꝫ timoraz ꝓuẽgere pñt ꝛpifidelibꝫ tenoꝛe ꝑsentiũ misc/ ricoꝛditer indulgem⁹. q̃ nemo detineꝫ a cõione alicu ius sacramẽtoz administratõe vl̃ receptõe. aut alijs q̃ busc̃uq̃ diuis intrus z ex̃ ꝑtextu cuiuslc̃uq̃ ĩsic. aut cen sure ecclĩastice a iure vl̃ ab hoĩe generalr promulgate tenea tur abstinere vel aliquẽ vitare. aut interdictũ ecclĩasticũ obseruare. nisi sñia vl̃ censura hmõi fuerit illata ꝓ pti/ nam. collegiũ. vniũsitatẽ. eccĩe cõtratẽ. vel locũ certũ vel certã a iudice publicata vel denũciata spaliter z exꝑssa ꝓstõnibꝫ aplicis z alijs in ꝓiũ facentibꝫ nõ obstãtibꝫ quibusc̃uq̃ saluo si quẽ ꝓ sacrilega manuũ iniectiõe in clericũ sñiaz latã a canõe adeo notorie ꝓstiterit incidisse qđ factũ nõ possit aliq̃ tergiuersatõe celari. nec aliq̃ suf/ fragio excusari. nã a cõione illi⁹ lz denũciat⁹ nõ fuit. vo/ lum⁹ abstineri iuꝛ canõicas sanctiões in Concilio Cõstan/ tiensi sub Martino q̃nto. Et nota q̃ quidam dicebãt istã ꝓstõnẽ fuisse in Concilio ꝓpositã lz no acceptã. pcipue ab italica natõe. Alij dicebãt fuisse tpalẽ. s. p q̃nquẽniũ vsq̃z ad Concilij seqũs qđ senis fuit celebratũ. Sz nullz boꝛ est vez. Nam duo venerabiles viri famosi in vita z scia: q̃z vn⁹ doctoꝛ in theologia. alter in iure. z epus scz dñs Mi. de dinckelspühel. et domin⁹ Andreas postea epus bosnien. in polonia q̃ fuerũt ꝑsentes in Concilio cõ stantien. vbi facta fuit dicta ꝓstitutio dixerũt ipaz acce ptatã ab oĩby z ꝓpetuã z vnã de ꝓcordatis. Magistri etiã de vniũsitate Parisien. acceptauerũt ipam ꝓstõnẽ quia in ea ꝺz omĩby christifidelibꝫ. Sz z dictus dñs an dreas Bosnien. epus post celebratũ concilij senis. cui etiã interfuit vadens ad curiã ad visitandũ Martinũ quintũ: papã. cum ipe putaret dictã ꝓstõnẽ fuisse tpalẽ id est q̃ q̃nquẽniũ tantũ. z sic iam expiraſſz. loquens cũ papa petiuit ab eo vt ꝓcederet sibi ex gra vti tali senten tia sine dispensatõe quã ꝓtinebat illa cõstitutio. Rñdit papa. vos scitis illã vnã esse de ꝯcordatis. Et cũ ipse

Titulus Vicesimussextus

episcopus quinquēnalē esse obiceret. Dixit papa. Ego volo q̄ sp duret. Dñs iulian⁹ auditor camere aplice vir iureperit⁹ z famos⁹. postmodū cardinal effectus sup hoc cōsultus dixit tale indultū datū nō solū germanicis. verū etiā oibus xp̄ianis z de iure ee ppetuā. q̄ ista ē natura cōstitutiōis ip̄i⁹ nisi reuocet. Nō fuit aūt reuocata ſz in cōcilio Basilien̄si confirmata ante sui dissolutionem.

Titulus. xxvi. De interdicto in q̄ incidūt z differūt excōmunicatio. suspensio. z interdictū. Cap̄l'm p̄mū.

Interdictum est.

QUia interdictum ecclesiasticū hz similitudinē aliquā cū excōicatione. Est enī ip̄m interdictū separatio a cetez sacramentis. z oibus diuinis officijs z ecclesiastica sepultura vt hīt p̄t. de spō. Nō est vob. z de pe. z re. c. q̄ in te. Ideo post tractatū de excōicatōe agek nūc de ipso interdicto. z p̄cipue fm notata p Jo. cal. i tractatu quē fecit de interdicto ecclesiastico vbi mīta ponūt notata p Hosti. et Inno. q̄ hō hītur in sūmis. Conclusiones seu determinatōes tm̄ ponēdo. z opiniones Jrias z rōes: ac etiā multas allegatōes circa hmōi positas. ibi omittendo cā brevitatis. Primo igit sciendū q̄ sub noīe censure ecclesiastice ista tria cōprehēdunt. s. excōicatio. suspensio z interdictū. de ſb. sig. c. q̄renti. Et excōicatio q̄dē z interdictū ad laicos z clericos p̄t extendi. ſz suspēsio tm̄ clericos respicit cōiter. z iō de ip̄a postea tractabit. z demū de irregularitate. Cōueniūt aūt p̄dicta tria in p̄ibus fm Hostiē. Primo. q̄ sicut excōicatio dz ferri in scp̄tis contentibus cām ip̄ius. ita z sn̄ia suspēsionis et interdicti. vt hīt ex. co. cū medicinal. li. vi. Secdo q̄ sn̄ie excōicatōis: suspēsiōis z interdicti. nō releuāt p̄ seq̄ntē appellatōem ſz p̄ceden tem. Tertio. q̄ ligari aliq̄ sn̄ia de p̄dictis nec eligere nec eligi p̄nt. Quarto q̄ null⁹ ligatus aliq̄ p̄dictaz sn̄iaz dz celebrare diuina. al's efficax irregularis. Quito. q̄ tales sententias dz p̄cedē admonitio. s. cū ferunt ab hoīe. Sexto q̄ q̄libet coz iurat anteq̄ absoluat nō ampli⁹ p̄uenire et in oibus p̄t fieri relaxatio ad cautelā nisi vbi esset interdictū generale p̄mulgatū. q̄ tunc nō hz locū relaxatio ad cautelā. ex. e. p̄nti. li. vi. Septimo. q̄ hmōi sn̄ie dñt observari p̄ superiores. Octauo. q̄ null⁹ coz durāte sn̄ia p̄t testificari. ex ō testi. c. veniēs. Nono. q̄ superior nō dz ipas sn̄ias revocare vl' p̄nūciare nullas vel de ip̄is aliq̄d disponere nisi vocatis p̄tib⁹. Decimo. q̄ illi q̄ p̄ p̄uilegium sunt recepti in p̄rios z spāles romane eccie vl' aplice sedis filios. ſz p̄ter h nō essent exempti. tm̄ sic nec excōicati sic nec interdicti nec suspēsi p̄nt ab alio q̄z a romano pontifice vel legato de latere. ex de ſb. sig. c. i. li. vi. Idem Jo. cal. excepto p̄mo quē nō ponit. Differunt aūt ista tria in his. Primo quidē q̄ excōicatio z suspensio p̄prie ferunt J singulares p̄sonas. z excōicatio q̄dē J clericos et laicos. Suspēsio ō tm̄ J clericos. Interdictū ō ferit J loca p̄pria vel J vniūsitates z collegia. Interdū tm̄ et J singulare p̄sonā ferit interdictū z si nō ita p̄prie. Secdo q̄ cū suspēso z interdicto participari p̄t in alijs oibus exceptis sacris certis z diuinis officijs. nō aūt cū excōicato. vt supdictū est in tractatu de excō. Tertio q̄ effect⁹ excōicationis late nō p̄t suspēdi. ſz effect⁹ aliaz sic. Quarto q̄ epi nō incurrūt aliquā sn̄iaz suspēsionis vl' interdicti plataz ab hoīe vl' a iure. nisi specifice exp̄mant. de sen. ex. c. periculosum. li. vi. q̄ p̄uilegiū nō hīt q̄ntū ad excōicationē. Quinto q̄ interdictū generale loci nō p̄t ad cautelā relaxari. ſz bñ ab excōicatōe z suspēsione ad cautelā q̄s p̄t absolui. Sexto. q̄ interdictuz generale in locū p̄ferri nō p̄t sine spāli sn̄ia pape p pecuniario debito. Sz bñ excōicatio z suspēsio. de appel. p̄terea. Nec io. cal. De ipo ergo interdicto q̄tuor videnda sunt. Prio a quo ferat. Secundo J quē feratur. Tertio q̄s sit ei⁹ effectus Quarto quomodo ferat. z quō postea tollat vel relaxetur.

Cōueniētia coz.

Differentia coz.

De interdicto generali et particulari: z in q̄bus casibus sit ponendum. Capitulū Scōm

SCiendū ergo p̄mo q̄ interdictū fert a iure z ab hoīe z ab vtroq̄z. q̄nq̄z interdictū generale. q̄nq̄z interdictū spāle. z quandoq̄z interdictū generale. Et generale q̄dē dz q̄ fert J regnū. puincias. ciuitatē. castr̄z vl' villā. vniūsitatē vl' collegiū z hmōi. Generale interdictū fert a iure i his cāis. Prio. si collegiū vel vniūsitas ciuitatis vl' loci cogit eccias vel ecclasticas p̄sonas solue guidagia vl' pedagia vl' ab ip̄is ecclijs vel ecclasticis p̄sonis exigit vl' extorq̄t. p̄ter reb⁹ q̄s nō cā negociatōis deferūt. Diplo sūt interdicti. de cen. c. q̄q̄. li. vi. Jo. cal. z addit tm̄ iste cal⁹ nō ē recepti nec fuak. hz p⁹ea sanctitū fūt penas p̄dictas z al's J nō parentes debē p locoz. dyocesanos p̄blicari. i. de. e. ti. p̄nti. Sz cōiter ista opinio nō tenek. q̄z z si de lege dicak q̄ p̄firmat cū more vtentiū approbat. z p̄ter J̄riam p̄suetudinē abrogatur di. iij. §. leges. nō sic de sn̄ia excōicatōis q̄ subito trahit secū suū effectū. ibi etiā dz in illo. c. q̄q̄. vbi ferk tal' sn̄ia J̄ria p̄suetudie ñ obstāte. Secda p̄o vniūsitas q̄ domos locauerit. vl' p̄ductas hīe p̄miserit alienigēis vsurarijs in terra sua ad exercēdū fen⁹. ō vsuf. c. i. li. vi. Tertio. vniuersitas que repr̄salias J̄ p̄sonas ecclasticas cōcedit vl' concessas ad illas extendit nisi id revocauerint infra mēsem a die p̄cessionis vl' extensionis. de iniu. z dam. da. c. ex si pignoratiōes. li. vi. Quarto: est ciuitas interdicta. q̄ndo officiales tal' ciuitatis in q̄ dz romani pontificis electo celebrari. vl' repugnantes ip̄am ciuitatē nō fuauerint ea ad q̄ tenenk p decretalē. vbi p̄iculū. de elec. li. vi. vel. fauorē occidentibus vel p̄currentibus cardinalē sctē romane eccie vel q̄ infra mensez delinq̄ntes hmōi p̄cur enormitas facientis exegerit z ei facultas affuerit. nō punierit. de pe. Felicis. in fi. li. vi. Sexto ciuitas q̄ epm. p̄prijs iniurijs vel remere p̄cusserit vel recepit. vel bannierit. vel b̄ fieri mādauerit. vel J̄silijs in his dederit: vel fauorē vel hoc facies sciēter defensauerit. vt in cle. de penis. c. si q̄s suadēte. Casus aūt decretal. clericis. c. de iniu. ec. li. vi. revocatus est p. c. Quoniā. eo. ti. in cle. io. cal.

Speciale interdictū .ff.I.

est cū interdicit aliq̄ eccia. ac etiam cū interdicunt oēs eccie vni⁹ ciuitatis vl' p̄uincie. q̄z z si nō in illis ecclesijs tm̄ in alijs locis illi⁹ ciuitat̄ ex eccias possēt diuina celebrari et audiri ab hoīb⁹ illi⁹ loci. Et hmōi interdictū spāle. s. J aliquā eccias repik i iure i his casib⁹. Prio. p̄ sacrilegiū hoīcidiū in ea ppetratū. vel iniurioſz in ea sanguis effusionē. Secdo cū p̄ter effusionē hūani semis studiose p̄curatā ē pollura. in his enī duob⁹ casib⁹ eccia est ita interdicta. q̄ añ reconciliatoz nō dñt i ea diuina officia celebrari. ō p̄se. di. i. si motū. z. c. eccl'ijs. Tertio q̄n. p̄t discordiā patronoz eps claudit ostia eccie. z rollit i de religas z p̄cipit q̄ null⁹ i ea aliq̄ sacr̄ celebret. mysteriū dōec ad p̄cordiā redeāt. ō iurepa. c. i. z ij. Nō tm̄ p̄ferēs sn̄iaz interdicti. Quarto. si eccia fuit simoniace p̄secrata ñ dz i ea celebrari. l. q. iij. Eccia. Quito. si p̄ncipal'r p̄ q̄stu non p̄ secrata. Sexto si eccia ē p̄secrata sine sn̄ia epi dyocesani. de p̄se. di. i. cepta. Septio si sine reliquijs vl' in loco deserto z nunq̄ habitato fuit dedicata. de p̄se. di. i. placuit. In omibus tm̄ his casib⁹ q̄uis in tali eccia de iure celebrari nō debeat tm̄ p̄tranū facientes. i. celebrātes nō sunt irregulares. q̄z nō sunt expressi in iure. vt de sen. excō. c. Js qui. li. vi. ſz si epus p aliquā cām de p̄dictis specialiter eccleziaz interd

dixit.z tunc celebrans in ea bñ esset irregularis. Jo.cal.

Interdictū singlare .§.II.

est cū interdicunt alicui psone singulari diuīa officia :et ecclīastica sacra vl vniuſalr vel pticularr q̄ ad aliq̄ ipo rū sacroz vl officioz. vt de off.dele.c.Ex lris .z de puil. c.i.z .c.Epoz.li.vi.z de tēp.or.c.vel nō ē cōpos.z.c.lras. et.di.l.placuit.z de corpo.vi.significauit.z istō ertiā pt di q̄ suſpensio. Ubi pīo nota.q̄ interdict⁹ ab aliq̄ actu re spiciēte diuīa intelligit interdict⁹.z ab oī alio:q̄ includit in illo.vel q̄ sine illo inkdicto exerceri nō possz. de appell. sollicitudinē. vñ inkdict⁹ ab officio sacerdotali nō dz ex ercere officia q̄ ꝓpie cōpetūt sacerdoti.sec⁹ si soluz altarz ministeriū sit ei interdictū.z inkdict⁹ a sacerdotli officio nō pt exercere pontificale.qz pontificale sine sacerdotali exerceri nō pt.de excess.pla.Ex lris.Et ea rōne interdict⁹ ne ꝓmoueat ad inferiores ordies. nō pt ad maiores pro moueri.vel interdict⁹.i.suſpēsus ab exercitio īferioris or dinis nō pt exercere actū suplorz.qd̄ sine exercitio illius inferioris exerceri nō pt.sec⁹ si sine illo exerceri pt.sic ecō tra interdict⁹ vl phibitus a maiori nō intelligit phibit⁹ a minori qd̄ in illo maiori nō includit.b phat .xcv.dist. Illud.¶ Scdo nota q̄ cēps suſpēsus vl interdict⁹ a pō tificali.si exercet officiū sacerdotale.etiā cū pontificalib⁹ nō est irregularis.z si exercet aliqd̄ p se qd̄ specrat ad officiū epale respū ꝓfectionis epalis.siue cū missa vt ꝓsecrare vel ordinare.vel sine missa sic ꝓfirmare in fronte est irre gularis. Tertio no.q̄ sacerdos cui īterdicta sūt sacerdo talia.si ꝓficiat corp⁹ xpi sine missa est irregularis.de cler. excō.c.i.Excōicat⁹ tū celebrās ī miori sciēter z peccz mor taliter.nō tū incurrit irregularitatē. Jtē no.q̄ a iure in terdicit ingressus eccie in casib⁹.de sen.excō. sacro.z co.ti. c.i.li.vi.z co.li.ti.de cen.Exigit.xvij.q.uij.si qs deiceps. fm cōem opi. Jtē q̄ celebrat sciēter.seu alīs ptipat i di uinis pñtib⁹ publice excōicatis vl interdictis.vl illos ad mittūt ad eccīasticā sepulturaz.eis interdicit ingressus eccie donec satisfecerint ad arbitriū ei⁹ cui⁹ sniam ꝓtem plerūt.de puil.c.Epoz.li.vi.Archid.tū sup isto.c.dic q̄ intelligit de excōicatis ab hoie. vel interdictis qd̄ phat p tex.illū.q̄ dic.dōec satisfecerit ad arbitriū ei⁹ cui⁹ sniaz ꝓtepserūt. Sz admittētes ad eccīasticā sepulturā tales scienter sunt excōicati p cle.eos. de q.s. hēs de excō. Si aūt tal cui est interdict⁹ ingressus eccie sue ab hoie. vel a iure se ingerat diuīs in eccīa.agēs in officio suo sic p irregularis est.de sen.excō.is cui.li.vi.Iz si ex eccīam.puta sub domo vl tentorio.vl in domo puata ingerit se diui nis nō irregularis ē.vt ibi no.i glo.Et rō est.qz dictū limi tatiōis fm suā limitatōem dz intelligi.xlij.di.sit rector. limitat aūt pena cū.s.celebrat in eccīa.g nō hz locū si ex celebrat.ar.de pe.di.i.§.pena.Si aūt tal celebrat in ora torio qd̄ ꝓstrui nō pt sine diocesani lnīa.ō puil.c.Aucto ritatē.li.vi.Si stricte est oratoriū.tra q̄ nō est eccīa:nō ē irregularis.Iz si celebrat in eccīa nō ꝓsecrata q̄ ꝓprie dicit basilica est irregularis.Satis est enī q̄ aucte pontificis sit dedicata.de ꝓse.di.i.nemo.Jtē pbro celebrāte missaz in eccīa si subdiacon⁹ cui est interdict⁹ egressus eccie.dic cplam ex eccīam in illa missa.vel diacon⁹ euāgeliū sic in terdict⁹ scz tal subdiacon⁹ z diacon⁹ puto irregulares fo re.qz vnū est officiū qd̄ tñ in eccīa ꝓpalr celebrat cui coopank in actu sibi phibito.di.l.si qs viduā. Presbyt vero si celebrans in eccīa q̄ admisit sciēter dictū subdia conū vl diaconū ad lectionē eple vel euāgelij etiā extra eccīam ē irregularis.qz ptipat i crimie crimioso. de sen. excō.nup.z.c.si ꝓcubina.imo videt tale ptipiū factū in ecclīa p ptime dicte.sed ecōtrario si subdiacon⁹ cui est interdictus ingressus eccie dic cplam in eccīa in missa quā sacerdos celebrat ex eccīaz irregularis ē.qz in eccīa ve

ter.§.q.2. ¶ questa.

tl.24.c.35

re de facto id fecit.z sic in loco phibito. de sen.excō.c.is cui.li.vi.et idem dicendū de diacono in tali cāu dicente euāgeliū. pst bytez aūt talē celebrārē ex eccīam nō audeo dicere irregularem.qz lz videt participare in culpa cum ministris tū nō est dignū qd̄ pncipale vl dignio⁹ trahat ad accessoriū.vl nūo⁹ dignū.z satis est q̄ in hoc dubio nō est expssum in iure. Jtē tal cui est ingressus eccie interdi ctus q̄uis sit phibit⁹ p hoc a celebratoe.z etiā ab auditōe diuinoz in ea fm Jo.an.pt tū nō solū p eccīam trāsire pro facz suis fm Jnno.lz etiā pt i eccīa orare i tpe q̄ nō celebrāt diuīa officia i eccīa.i.q.i.q̄ studer.in fi.io.cal.

De interdicto qd̄ fit .§.III

ab homie. Jtē ab homie pōt fieri interdictū z generale z spāle z singlare.z p delegatū vl subdelegatū. de off.dele. sanc.qd̄ est planū.si in lris delegātis ē clausula cōiucta scz ꝺdictoze sp ecclīastica cōpescendo.de ẏb.sig. querēti. Jtē si simplr dat⁹ ē sine dicta clausula.tūc enim maxie vbi hoc est expssus in iure hāc penā potit imponē de offi.dele.c.de canīs. Jtē pferī p ordīariū cpm ꝺ eos q̄ sūt sui iurisdictōis.tū nō dz suspēdere seu interdicere clericos vl coz eccīas ꝓpetuo. vel ad longū tps nisi de cōsensu capli.z hoc maxie qñ ꝓcedit ex officio suo.lz regu lariter de iure z ꝺsuetudie sntia pastoris soli⁹ teneda ē et timēda. xi.q.iij.c.i. Jtē elect⁹ ꝺfirmat⁹ licz nō ꝺsecrat⁹ interdicere pt.qz hoc est iurisdictōis, de elec.c.trāsmissam. Jtem z inferior plat⁹ hns iurisdictōem ordinariaz in terdicere pt sibi subditos.ex de ꝺsue.c.Cū inter.z de off. ordi.c.Cum ab eccīaz.vbi notat qui z qñ inferiores ab epis habeant ordinariā iurisdictionē. Jtem sede vacan te capitulū potest interdicere.de maior.z obe.lris que. Jtem p mulierē etiā prelatā nō pt proferri interdictum vt prioressam vel abbatissam.quia hoc ptinet ad potes tatem clauiū.de pe.z remiss.c.Moua.

Cōtra quē interdictū feratur. Capl'm.iij.

QUantū ad secūdum

pncipale.s.ꝺ quē ferak interdictū. Sciēdū q̄ pmulgak ꝛpmulgari pt ꝺ mares z femias clicos z laicos.z religiosos puatos.plates z rectores.no biles z plebeos cuiuscūq̄ sint etatis fm q̄ sūt capaces penaz ꝺ etiā collegia z vniuersitates ꝺ eccīas.villas.ca stra.ciuitates.regna.z dic Calderin⁹.q̄ pferēs sniaz in terdicti z suplor ei⁹ si violat sniaz ipaz credit fore irregla res .qz hac irregularitate ligank a canōe.de sen.excō. Js q̄ libro.vi.de ꝺsti.c.i.z ii. Jtē si pferens sniam nō fuat in terdictū:forte nō male diceret.q̄ alij nō tenēk fuare ar. c.petistis.de puile.Sz ilōl.c.loquik cū bis pro q̄.i.ad cu ius q̄relā z fauorē latū est id nō fuat.q̄ nō est ad casum aliū extendendū cū videak p modū puilegij licz corpe iu ris clausi emanasse.q̄ aūt iuris puilegia casus suos nō extendāt.patz de puile. Sanc.etiā si sint in corpe iuris clausa.vt ibi notat host. Ex qbꝰ sequit q̄ proferēs inter dictū celebrans in ecclīa ab eo interdicta est irreguluris et p ꝺsequns alij nō excusank. licz enim mala suplorū frez quenter trahank ad subditos in exemplum .de voto.c. Magnc.alis de no.opis nunc.c. Cum ex iniūcto. nō rū per bmōi subditi excusank a pena iurz.xvi.q.i. Jn cano nib⁹. Jtem si proferēs interdictum nō fuādo interdi ctum ab eo positū.in aliq̄ loco p hoc intendit illud rela xare.tra q̄ ipse proferens hoc dixit tunc nec subditi:nec ipse proferens essent irregulares.sublato enīz pncipali cessant omia accessoria.cum ergo relaxatio loci interdi cti nō habeat certam formā.satis fuit q̄ proferens dixit q̄ intendebat relaxare .sed vbi proferēs hoc non dixit.li cet in mēte gereret relaxare.tunc putarē ipm z alios nō seruantes eē irregulares.qz sicut verbaliter fuit lata sen

Titulus Vicesimussextus

tentia interdicti ita verbo debuit fieri relaxatio. de reg. iurꝫ.c.i. hoc vꝛ̄ est ꝓterq̄ in papa q̄ nō subiacet legib⁹. ff. de legi. l. princeps. vñ si in mēte gerit interdictū relaxa relictꝫ ꝑba nō exp̄mat postea ibi celebrātes nō ēnt irregulares. Si tñ hoc ig̃rent z celebrāt credētes durare interdictū g̃uit peccāt. z si nō sint irreg̃lares. io. cal. Itē si interdict⁹ aliq̄ eccīa nec in capella ei⁹ poterit celebrari. nec in cimiterio poterit q̄s sepeliri. si ipsa capella vl̄ cimiterꝝ sint eccl̄ie ꝓpꝛie. alꝫs sec⁹. ex̄ eo. si ciuitas. li. vi. Item in eccīa spāliter interdicta q̄uis honestꝰ sit ibi nō baptizari. nisi incōmoditas aliud suadeat. ꝓpꝛiū tñ faciens credit io. cal. q̄ nō incurrat irreg̃laritatē. qz a q̄uis interdicto b̄ est exceptū. ex̄ de spon. c. nō est idē de crismate. Itē in eccīa spāliter interdicta nō p̄t celebrari diuīa seruata forma decretal. alma. §. Addicim⁹. ō sen. ex̄. li. vi. Rō est qz dictū. c. Alma. loquit cū locus fuit interdictus z tale appellat generale interdictū. de pe. z remi. Q̄ō in te. siue comune q̄ō in idē sonat bñ: ad b̄ facit de sen. ex̄c. p̄ncti. li. vi. Itē spāle interdictū positū in aliq̄ eccīa. q̄uis archidiacon⁹ dicat q̄ nō possit relaxari ad cautelā sed dicat nullū. Jo. tñ mo. dicit ꝓpꝛiū q̄ō fatet Jo. an. videri sibi verū. z b̄ etiā placꝫ Jo. cal. qz. c. p̄ncti. de sen. ex̄c. li. vi. loq̄t de generali interdicto. q̄ sez nō possit relaxari ad cautelā. sec⁹ q̄ de spāli. xxv. di. qual. z idē in ꝑticulari vel singulari interdicto. s. plone. Itē z si p̄ pecuniario debito non possit fieri interdictū in loco siue generale p̄ tñ ferre speciale siue ꝺ eccīas aliquā vl̄ aliq̄s ꝓ dicta causa. Itē cū imponit in aliq̄ eccīa cessatio a diuīs ꝓuata forma. c. irrefragabili. de offi. ord. si q̄s ibi celebrat nō est vera irregularꝫ et rō. qz talis cessatio imposita nō est vera sñia interdicti. ſz si ponat cessatio a diuīs generali. s. in loco ab eo q̄ post tūc hꝫ effectū interdicti. et de hac dꝫ intelligi glo. Inno. in. c. nō est. de spon. fm Io. an. z b̄ placet q̄ō ꝓbat in cle. ex frequentib⁹. de sen. ex̄c. que equiparat generales cessationes inducras ab eo q̄ post. generalib⁹ interdictꝫ nō aut̄ spāles. i. ceteraꝝ eccl̄iaꝝ. io. cal. Itē cū ꝓmulgat sñiam dictū in cōe ꝓp̄m ciues. incolas vl̄ vniūsitatē. i. sub ꝑdictꝫ appellaribus. vel aliq̄ ipsaꝝ intelligit ist̄ō generale interdictū. de sen. ex̄c. alma. §. illis. li. vi. Et qz cū interdicto loco ꝓter delictū ꝓp̄i vel ciuiū singl̄ares ꝑsone loci intelligāt generaliter interdicte. vt si dicat generale interdictū. vt in ca. Lū in ꝓbib⁹. de ꝓb. sig. eo mō. z istud dꝫ dici generale. imo z fortius qz p̄dictū interdictū supi⁹ tō ꝺr generale. qz vniūsitatē vl̄ ꝓp̄m loci cōplectit. Sꝫ ꝓt q̄ō vnūq̄ō q̄ tale z illud magis. ex̄. di. c. i. io. cal. Itē q̄ñ interdict clerus alic⁹ loci. nō ex b̄ ꝺr ꝓp̄ius illius loci interdict⁹. qz hec sunt diuīsa z ecōuerso. ex̄ ō sen. ex̄cō. c. si sñia. li. vi. Intelligo aūt appellatōe cleri ꝓtineri nō solū ꝓmotos ad ordines. ſz etiā religiosos z religiosas. ꝓuersos z ꝓuersas. qui ita ad eccl̄iam sunt trāslati. q̄ de ꝓp̄o ꝓpꝛie dicī non p̄t. xij. q. i. Duo sunt. io. cal. Itē cū interdict⁹ pp̄l's alicui⁹ terre singl̄ares ꝑsone illi⁹ ꝓp̄i cū sint interdicte: nec in illa terra nec alubi potēt ad diuīa vl̄ eccl̄iastica sacra nisi in casib⁹ a iure exp̄ssis admitti. ex̄ ō sen. ex̄cō. si sñia. li. vi. Itē cū interdict⁹ terra alic⁹ dñi intelligit de ea q̄ est sua q̄ ad dominiū iurisdictiōale. multo forti⁹ si terra essꝫ illi⁹ dñi simpl'r z absolute ꝓp̄ria. Itē intelligitur de terra quā ab alio tenet in feudū vl̄ in emphiteosim. qz in illis casib⁹ ad eū spectat vtile dominiū. Itē intelligit de terra que ꝓ dote tenet ad tp̄m dñz rōne doris vxoris. qz matrim⁹ contract̄e mr̄imonio ē dñs dotꝫ vxorꝫ. Itē intelligit de tra si bi pignorata. si ꝓferens dixit interdicto terrā quā tal' tenet. secus si dixit in dicto terrā suā. Jo. an. Itē si tal' dñs cui⁹ terra in dict⁹ hꝫ terrā in diuīsis punctis. vl̄ diuīsis locis si hꝫ eā ꝓ pte z ꝓ diuiso oēs ille ꝑtes subiacēt interdicto. Sꝫ si ꝓ indiuiso sec⁹ ne innocēs puniat̄. ar. i. q. iij. c. finali. Si aūt talis dñs postea acq̄rat nouā terram talis terra nō subiacet interdicto. nisi latoꝝ sententie exp̄ressisset vl̄ intenderet tam de ea quā habebat q̄ de ea habiturus esset. Si aūt vendit terrā interdictā vel perdit eā nō ꝓpter b̄ rollit interdictū. cū on⁹ hui⁹ rei trāseat cū ipsa. de decī. c. pastoralis. Nec enī ille modus interdictū rollendi q̄ō dꝫ relaxari p iudicē qui tñ cessante cauſa z fraude interdicti se facilē exhibebit. io. cal. Item si interdictat ꝓp̄ls. vl̄ vniuersitas collegiū vl̄ cōmune alic⁹ loci. nō p b̄ intelligit locus ille interdict⁹ fm Jo. an. i. c. si sen. entia. eo. ti. li. vi. qz aliud est interdictū loci. aliud vniuersitatꝫ vl̄ collegij. de vsu. c. i. li. vi. poterit g̃ celebrare in alta voce in illo loco vt pr⁹ interdictꝫ in exclusis. q. b̄ nō est ꝓhibitū. ſz licꝫ dictū hmōi. sez Jo. an. procedat de iure sc̄pto tñ p̄stare videt occasionē ꝑiculi. audient enī voces celebrantū publice ab interdictis. z p b̄ vilipēdet censura eccl̄ie. vñ ꝓsulendū esset clericꝫ. vt tali interdicto durante abstinerēt a publica celebratiōe. Jo. cal. Item si aliq̄s de vniuersate interdicta se transferat ad aliquem locū ꝓmo dimisso. si est specialr interdictus: aut de ꝓp̄o interdicto. ita q̄ fuit in culpa ꝓter quā latum fuit interdictū. quocūq̄ se transferat remanet interdictus. de sen. ex̄cō. Alma. §. Illis. li. vi. Si ꝓ̄o non fuit culpabilis z ex toto desinit esse de ꝓp̄o interdicto credo cessare interdictū circa eum. quia in eo cessat cauſa efficiens z conseruans. ergo z effectus. l. xi. dis. Archiepiscopus. io. cal. Item si existens de ꝓp̄o non interdicto fac⁹ est z postea de populo vel vniuersitate interdicta. credo q̄ exūc ligatus est. sicut z alij cum facti sint membꝝ illius corpis. et sic debꝫ eē dem iure censeri. di. xij. c. i. Jo. cal. Item si existēs de populo interdicto vel vniuersitate si bannit̄ simpliciter z nō ad temp⁹ cessat interdictū circa eum. quia censetur nō amplius de vniuersitate vel populo sed confirmatus vl̄ relegatus bene remanet interdict⁹. qz adhuc censet de corpe vnīūsitatis. io. cal. Item si tal' de vniuersitate vel ꝓp̄o interdicto si ingrediat mōasterū post professionē indubitāter poterit ordinari. qz desinit eē in ꝓp̄o totalr ſz an ꝓfessione tutū est ꝓsiliū q̄ nō ordinet sez tali interdicto durāte. Si tñ fuit ordinat⁹ puto illā tenere. ar. de sen. ex̄c. religioso. li. vi. co. cal. Itē de absente tenente sententie interdicti in vniuersitate vl̄ pp̄l'm. z de ꝑlate sententie interdicti in vniuersitate vl̄ pp̄l'm. z de sentib⁹ nō ꝓsentientib⁹ sed ꝺicentib⁹ alioꝝ culpa ꝓpter quā latū est interdictū an ligent. dicit io. an. in. c. li sententia. co. ti. li. vi. q̄ quidā religiosi tenēt talē nō ligari. etiā quo ad eccl̄iam. qz absens z ignorās ex maleficio nō obligat. xv. q. i. Illiq̄s. z. c. nō est. z q̄ pena suos dꝫ tenere autores. de pe. di. i. nemo. Sꝫ dixit ipse q̄ isti nō ponderant q̄ pena interdicti etiā puniunt q̄ nō peccauerunt de spon. c. nō est. vnde tenet ipse absentes z ꝺicentes ligari q̄ō ꝓbat. c. si sententia. fatet tñ illos insontes quo ad deū. et hoc placet. io. cal. Item si talis absens est de alia ciuitate vel ꝓp̄o. licet gratiose receptus fuerit in ciuem vel populare populi interdicti. vt faciunt venetiani. z forte ibi nunq̄ habitauit credo q̄ dicto ꝓp̄o interdicto intelligat interdict⁹. Itē habitātes in ciuitate nō ciues. nec de ꝓp̄o illi⁹ planū est q̄ nō includunt in interdicto illius vniuersitatis vel populi. vt in. c. si sententia. si tñ loc⁹ essꝫ interdict⁹ in eo nō p̄t audiri diuīa ſz ex̄ locū illum. Jo. an. Itē si interdicat loc⁹ sub appellatōe regni. puta ecclesie. ciuitatis. castri vel ville suburbia z ꝓtinentia edificia illius loci interdicta intelligunt. de sen. ex̄cō. si ciuitas. li. vi. etiam si dicta suburbia et cōtinentia. edificia in nullo erant subiecta dicto loco interdicto vel vniūsitati. si tñ ꝓferens interdictū habebat iurisdictiōem ꝑpetuam in dictis suburbijs. Si autem nō habebat iurisdictionem: licꝫ de iure sc̄pto non videantur interdicta dicta suburbia. tamen ponderata rōne. c. si ciuitas. posset dici q̄ etiā tūc intelligunt interdicta nō ab homīe sed a iure

de sen. exē. Nup. intellīgūt aūt suburbia burgi. cē & ppe ciuitatē in qb dom⁹ sunt ꝓtigue. Cōtinēcia ꝙ edificia dicūt dom⁹ vltra burgū separate & nō ꝓtigue. Vl' dicunt suburbia p q̄ iter est rectū ꝓtinētia ꝙ edificia q̄ sunt ppe ciuitatē vel locū interdictū inter suburbia. Itē in hdicto loco sub appellatōe ciuitatꝫ. castri. ville vel hmōi. nō sūt interdicti ciues illius ciuitatꝫ. seu boes illi⁹ castri vt vil le. cū pdictus locus est interdict⁹ ꝓter delictū dn̄i. vl' ali cui⁹ particularꝫ ꝓsone. vñ & si nō i illo loco in hdicto. alu bi tn̄ poterūt audire diuīa. & b nisi tales ꝓsone sint culpa biles: & dederint cām interdicto. co. ti. Alma. ℣. Illis. ca/ les enī sunt interdicti vbiq; & idē etiā est si interdictū sit latū ꝓter delictū ꝓpl'i vel ciuū vl' vniūsitatis ipius loci. de sen. exē. c. Si snīa. li. vi. Jo. cal. Itē ciues bitantes ꝓti tuuo ex ciuitatē & suburbia vel ꝓtinencia edificia in hdi cto ꝓpl'o vl' ciuib⁹ ciuitatis intelligunt & ipsi interdicti. etiā vbicūq; habitēt. exq̄ ponunt ciues. vel de vniuersi tate interdicti. io. cal. Item nobiles & marchiones. comi tes. barones & hmōi bitantes in tali ciuitate si sunt de ꝓpl'o in hdicto vl' de dicta vniūsitate q̄ꝫ ꝓ ex eo. q; subē/ ant onera & hñtes honores sic alij liganꝫ snīa interdicti. & idē si q̄ ꝓuilegiū eēnt exēpti ab onerib⁹. sec⁹ ār si eēnt sui iuris vel ex ꝓsuetudine vel ꝓuilegio imp̄iali. ita q̄ dicte vniūsitati tanq̄ de ipi⁹ corpe nihil ꝓticiparēt. Jo. cal.

De effectu interdicti. s. quō sit obseruandū et a quibus sit abstinendum. Capl'm. uij.

Quantū ad tertiū ꝓn/ cipali. i. effectū interdicti. Sciendū ꝓmo q; in loco supposito eccl'iastico interdicto ꝓm antiq̄ iura nulla ꝓmittebant eccl'iastica officia celebrari vl' au/ diri. ex de pe. & re. Nō in re. & de spon. c. Nō ē vob. nisi se mel in ebdomada celebrari cā ꝓficiendi cor⁹ xp̄i. ō sen. exō. c. ꝓmittim⁹. Sz ꝙ noua iura istō extitit moderatū. ex de sen. exē. Alma. li. vi. ꝙ istū vicz modū q; singul' die bus in tali loco dñt seu possint in eccl'ijs & monasterijs misse & alia officia celebrari sic ꝓh⁹. Sz cū his q̄tuor cō ditionib⁹. scz submissa voce. ianuis clausis nō pulsatis campanis excōicatis & interdictis exclusis. vñ ꝙ qualibet harz q̄tuor ꝓ ditionū. s. de ꝙ se si nō seruet alijs tribus ser/ uatis violat interdictū et est irregularis ibi sic celebrās: vel aliq̄d agēs alic⁹ ordinis vt in officio suo. puta si pul satis campanis celebrat. vel etiā si alta voce tm̄ & hmōi fm hosti. io. an. & io. cal. qui addit sic. et lz hec dura vide antur. tn̄ sufficit ira scꝑtū eē. xix. di. memoriā. Itē si cleric⁹ in loco hdicto facit tm̄ altez pdictoz alijs celebrātib⁹ puta sonat cāpanā. vel aperit ianuas eccl'ie & hmōi credo ipm̄ irregularem. q; participat in crimīe criminoso. de sen. exē. nup. secus si facē altez pdictoz vt celebrent diui/ na. & tn̄ nō celebrant de fco. cū irregularitas reqrat actū pfectū. xv. q. i. c. fi. Idē si clericus fuit interdictū loci q̄ tn̄ nō publicū est p denūciationē si illud nō fuat est irre gularis fm archi. arg. de re. iu. Eum. li. vi. & hoc vez nisi si istud esse occultū. vi. q. ij. si tm̄. Nec obstat cle. i. de sen. exē. q; licet in fuādo interdictū q̄ seruat matrix eccl'ia lo ca religiosa se debeāt ꝙformari. nō sec̄ tn̄ q; vbi matrix eccl'ia nō seruat. q; nō ei ē denūciatū. alij q; sciunt nō de/ beant obseruare vt sibi notoriū. q; fm b idē inferret etiaz surdū. dicē tn̄ Jo. an. q; expediret p ꝓtōnē puideri cleri/ cos nō teneri ad obseruantiā interdictoz. platoz. a iure. libro. vi. & in cle. Pnti. co. ti. Itē nota q; dicta moderatio et effect⁹ interdicti nō habz locū in hdicto ꝓpl'i seu vni uersitatis. nō exꝑsso loco in snīa interdicti. cuius enī et illud dicat generale interdictū. tn̄. c. Alma. cū sua mode ratione loquit de interdicto generali loci & vniūsitatꝫ. ca stri. ville regni & hmōi. Itē laici q̄ nō sunt interdicti nō ꝓnt admitti ad diuīa q̄ celebrant cū dicta moderatiōe in loco interdicto nisi sint sup b specialr ꝓuilegiati. De clericꝫ ꝙ extraneis. seu alubi bñficiatꝫ an possint admit ti in eccl'ia sita in loco hdicto ad celebrādū vl' ꝙcelebrā dum. Archi. tenet q; nō. Jo. an. tenet q; duz ē. & q; nimis emūgit tē. & sic videt tenere ℣ilū. q̄ꝫ ℣rū Jo. cal. ꝓbat p multas rōnes. & idem vidz dicendū de religiosis. Item tam canonici q̄ꝫ clerici eccl'iaz in qb⁹ distributiōes q̄tidia/ ne distribuūt illis q̄ intersunt horis. si nō venerint amit tent eas sic amitterēt si nō essz interdictū. Itē misse non ꝙuentuales ꝫ peculiares celebrari ꝓnt tēpe interdicti in eccl'ijs ꝙuētualib⁹ fuata pdicta moderatoe. Itē si in ta/ li eccl'ia deficiūt oēs ꝓter vnū. Jo. an. post Hosti. dicē q; il le poterit celebrari cū familiari. Archi. dicē q; nō audet b tenere ad ꝓmū placet. fateor tn̄ q; ꝓuilegio ꝙuēt⁹ de cele/ brādo tpe interdicti nō includunt familiares cōuentus sed in cāu pdicto ille sol⁹ adhibere poterit familiarē seu seruitorē vigore pmissiōis in. ℣. adijam⁹. necessitate ad hoc cogēte. io. cal. Si tn̄ alicui singl'ari ꝙsone sit ꝙcessuz vel tpe interdicti possit celebrare vl' audire diuīa in voce submissa. tūc familiares ei⁹ ad audiēdū cū illo. & ad cele brādū sibi admitti ūt. nisi cēt tal' cui⁹ culpa dolo vl' frau de sit lata snīa interdicti. vel ad dictā culpā dedisset au xiliū ꝙsiliū vel fauorē. de ꝓuil. c. Licz. li. vi. Itē p dictū c. Alma. extat alia moderatio circa interdictū. vicz q; in festiuitatib⁹ solū natiuitatis. resurrectōis penthecostes et assumptōis be. Marie cāpane pulsent & ianuis apez alta voce diuīa celebrent in locis interdictis excōicat⁹ ex clusis ꝫ interdictis admissis. ita tn̄ q; illi ꝓter q̄s latuz est interdictū altari non appropinq̄t non obstantib⁹ q̄/ buscūq; ꝓuilegijs q̄ reuocant. q; sufficere dz oīb⁹ q; cele brēt vt dictū est. Itē nota q; pdictis q̄tuor solēnitatibus de quibus habet in dicto. c. alma. Addita est solēnitas corpis xp̄i p exuagātē Martini. v. in q̄ interrūpit inter dictū seu suspēdit. vt in q̄tuor pdictis. Ubi ꝓmo nota q; illud q̄ dictū est de dictis festiuitatib⁹ intelligi debet de vna die tm̄ p q̄libet festiuitate. Vñ doctores q̄runt q̄n incipiat tal' dies. & q̄ntū ad ꝓncipiuz diei ꝙcordant q̄si oēs. s. q; incipit in vesꝑis vigilie. Sz q̄ntū ad finem sunt varie opiniones. & archi. tenet q; termiet in cōpleto rio festi inclusiue. q; in bñficijs est larga interꝓtatio faci enda. Jo. an. tenet ī. d. c. alma. glo. añ penultima q; termi net in vesꝑis ipi⁹ festi. & sic ꝙcludit cōpletoriū. q̄ opinio placet etiā io. cal. Itē notandū q; in pdictis festiuitatib⁹ nō pōt licite dari corpus xp̄i. seu cōmunicari in loco interdi cto nisi sicut in alijs diebꝫ. scz infirmis decedētib⁹. ō sen. exō. c. Responso. Vñ q̄ dz in canōe. de ꝙse. dis. ij. Et si nō frequentius. & de pe. & re. Omis. s. q; fideles dñt cōica/ re in pascate. natali. & penthecostes. intelligēdū est in hdi cto & alia ꝓhibitiōe cessantib⁹. & idē dicendū est d extre ma vnctōe. q; scz nō est dāda istꝫ diebꝫ. Archid. & io. an. Item & si in dictis festiuitatib⁹ honesti⁹ & iustius sit sal/ tem q̄ntū ad ꝓncipalē missaz q̄ in eccl'ia celebrat de ipo festo ꝓpio dicet. q; id est inductū in honorē illaz solēni/ tatū. & ideo de eis celebrandū. de ꝙse. di. i. Ad hoc. & de cele. miss. c. ij. Pōt tn̄ & alia missa dici q̄z de ipo festo io. cal.

Itē in dictis festiuitatib⁹ credo q; possit aq̄ solenniter bñdici & aspersio fieri. panes fructusq; bñdici. et lactis etiā interdictꝫ mīstrari. q; ista de se nō ꝓhibent tpe interdicti. & ipsoz bñdictio est officiū diuinū. q̄ꝫ generalr in predictis festiuitatib⁹ ꝓmittit. io. an. Itē in festo assumꝓtionis virgis Marie semp tpe interdicti nuptie pōt so lenniter bñdici. q̄ꝫ alijs diebꝫ tpe interdicti pōt fieri fm hostiensem. & b ideo. q; talis benedictio pertinet ad di/ uinū officium. quod illa die permittit solēniter celebrā/ ri. De alijs tribus festiuitatib⁹ nō oportz querere. quia

de. sen. ex cō. c. alma.

Titulus Vicesimussextus

nuptie in ipsis ꝓhibenꝫ celebrari in omi loco. et ab oiby fidelibꝫ .xxxiij.q.iiij. Non opꝛz. io.cal. Itē in dictis festiuitatibꝫ ꝓnt ꝙgines z altaria ꝓsecrari z bndici. z calices et parameta z abbates z abbatisse. qz hmōi bndictiones no sunt sacra ꝓprie: sz orōes z certa officia. io.cal. Itē dictꝫ dieby festiuis in loco interdicto vtrū possint admitti ad ecclīastīcā sepulturā. Jo.an. dic̄ z putat ꝙ nō. sz mltoriēs fuerit ꝓnū obstatū. Et ꝛbdit pⁿ pauca. io.calō. Scio ꝙ viderē temerariū resistere opi. dñi et pris mei maxime ꝙ nō viderim ꝙ aliquē ꝛnū scriptū. Attamē mea pusilla intelligētia iudicat in dictis festiuitatibꝫ nō obstante interdicto posse publice z solēniter mortuos sepeliri. vbi aliud nō obstat. puta qz ñ est ipālīē aut notarius interdictus tal. aut qz fuit i culpa. vl qz ad ꝰ dedit cōsiliū: auxiliū vel fauorē ꝓpter quō latū est intdictū. Mouebor ad dicendū. qz ꝓpter generale interdictū. ꝓhibet ecclīastica sepultura. qz ipa accedit ad officiū diuinū. nā cū officio diuino ꝺz ferri funⁿ ad ecclīam. vt hr̄. xiij.q.ij. Qui diuīa. Sed diuinū officiū ꝓmittīt his dieby solēnit celebrari. Jo.cal. qui multa iuducit ꝓ z ꝺ arca ꝰ. Itē tpe interdicti et si ꝓhibita sit administratio sacroꝝ illud tn̄ ꝺz mltas exceptiones. Mā ꝓio excipit baptisma: nō solū paruloꝝ sz etiā adultoꝝ. ex̄ co. Qm̄. li. vi. Itē excipit ꝛfirmatio. ex̄. e. Responso. Jtez excipit ꝓnia nō tm̄ morientiū sz etiā viuoꝝ et sanoꝝ dūmodo no fuerint excōicati q̄ nō ꝓnt admitti nisi in morte. z exceptis illis ꝓpter q̄z culpā vl dolum lata ē ĩnia interdicti. vel ꝓbuerit ꝙsiliū: auxiliū vel fauorē si nō pⁿ satisfecerint. vl ō satisfactiōdo dederint idoneā cautionē. aut si ꝰ nō ꝓnt nisi iurauerint. qō cū potuerūt satisfacere: z ad satisfactiōem faciendā ꝓ illos q̄ tenenꝫ dabūt ꝙsiliū: auxiliū et ꝓ posse laborabūt. nec ꝓpt aliqō ꝓdictoꝝ fieri ꝺz relaxatio interdicti. ex̄. e. Alma. li. vi. Jtez et catheclīsmⁿ qui precedit baptismū fieri pōt. qz ꝓmisso baptismo intelligūt ꝓmissa oia ꝓ q̄ quenīt ad illō. z sine quibꝫ expediri nō ꝺz. hmōi aūt est catheclīsmⁿ. ō ꝙse. di. iiij. Ain baptismū. Itē ꝓmittīt ꝙfectio crismatis in die cene q̄ vtendū est in baptismo z ꝛfirmatione. ex̄. e. Riso. Itē ꝓmittīt eucharistia dari decedētibꝫ. de pe. et re. Nō in te. nec enī ꝺz alicui penitēti ōnegari. l. di. penitēs. Sanis etiā dānatis ad mortē dari pōt tpe interdicti. qz censenꝫ tūc in articlo mortis. io.cal. Sz laicis vl clericis non interdictis sz in loco interdicto positis an possit dari eucharistia ꝓterqꝫ in articlo mortis ꝺubiū est. exceptis ꝓbris tm̄ missā cātātibꝫ alis celebrātibꝫ. cū forma ꝛuata. ¶ Celebrātes enī tenēt sumere corpⁿ xpi. de ꝙse. di. ij. Lōgimⁿ. ¶ vt hr̄ ca. Alma.

De aliis ꝙ dicit Jo.cal. trepido ferre sniam cū viderim generalit religiosos suis frībꝫ. sororibꝫ vl monialibꝫ. q̄z curā gerūt tpe interdicti indifferēter ꝓcedere eucharie sacramēta. Sz q̄ iure factū ipi discernāt. cū ꝛnū videt ō iure scripto. Jn edictꝫ enī ꝓmissoꝝ ꝙs certoꝝ casuū qō ratione nō inuenit exp̄ssū sz ꝓmissuz subiacet regule ꝓhibitiue. ij. q. v. Cōsuluisti. z est exp̄ssuz. ī de. etiā. de ꝛb. sig. ¶. Porro. Cū sit ꝓmissuz tpe interdicti spālīē corpⁿ xpi inq̄ntū ꝺz viaticū. t. inq̄ntū dat decedētibus. igit tc̄. Et addit idē io. ꝙ cū portat eucharistia ad infirmū. tūc credit ꝙ debeat portari cū pulsatōe cāpanelle z lumīe p̄cedēte z aliꝭ ꝙsuetis. qz cū aliq̄d ꝓmittīt nisi aliud appareat intelligit fore ꝓmissum fm ꝙ ius disponit illud fieri z vsus obseruat. ar. ad ꝰ. iij. di. Erit aūt. xij. di. illa. Sz de portatiōe lumīs disponit ius. de cele. mis. Sane. De pulsatōe aūt cāpanelle ꝺz generalit ꝙsuetudo. ꝙ tc̄. Potest aūt dare tale viaticū infirmo in pīntia astantiū z venientiū. vt ꝓmissio intelligat fm ꝙditōem status ꝙsone infirme. xli. di. quisqs. De mulieribꝫ ꝙ ꝓgnātibꝫ z partui appropinq̄ntibꝫ an tpe interdicti possit dari eucharistia. videt io. an. dicere ꝙ nō. nisi aliud ꝓcl̄m imineat in eis. Rō est. qz tales nō ꝓprie dici pnt decedētes ex propinquatiōe ad partū. sed nōnisi decedētibꝫ ꝓcedit eucharistia in talu tēpe. s. interdicti. Eadē rōne idē putat Jo.cal. de intrātibꝫ mare vel bellū cāpestre vel obsessis. et facꝫ qō no. de off. ord. Pastoralē. ij. rn̄so. in glo. Extrema vnctio indubitāter ē ꝓhibita tpe interdicti. Sz an clericis vl religiosis. maribꝫ vl femīs nō inf dictis. ꝛ de loco interdicto z q̄ suaueīt inf dictū an possit ꝓferri extrema vnctio a q̄busdā dubitat. dñs z ꝓr me. ꝓtratis z iusticie cultoꝝ. in. c. qō in te. de pe. z re. dic̄ ꝙ nō. qō tn̄ miscet male aduertūt. io.cal. Matrimoniū ꝛo interdicto tpe ꝙmittat qz ꝺbi pōt q̄cūq; tpe ꝓ legitimū ꝓsensum viri z mlieris. etiā si ꝺbentes cēnt interdicti fm inno. Mā z ꝓ infideles et excōicatos ꝺbi pōt. sz solēnis bndictio nuptiaꝝ tūc fieri ñ pōt fm Host. etiā si alter tm̄. s. vir l mulier cēt interdictus. z in loco nō interdicto fieret. Jo.cal. De sacro ordine sciendū ꝙ nullⁿ ordo ꝓferri pōt in loco interdicto clericis et laicis. z rō est qz ꝓhibent ibi ecclīastica sacra mīstrari. exceptis q̄busdā casibꝫ de q̄bꝫ iste nō ē. vt in. c. Non est. de spon. Si aūt ppⁿs ē interdictⁿ cū ꝓpt ꝰ nō sit clericⁿ interdictⁿ. potenīt clerici illi loci ex̄locū interdictū ad ordines supiores ꝓmoueri. ab eo tn̄ q̄ ꝰ de iure possit. Jtē si locus tm̄ est interdictⁿ. ꝛz ibi nullⁿ valeat ordinari. laici tn̄ q̄ nō fuerīt culpabiles deliciꝫ ꝓpter qō latū est interdictū cū ex̄ locū interdictū poterīt ordinari. nisi ꝓpter delicaz vniuersitatis lata fuisset snīa interdicti in loco. qz tūc nullus de dicta vniuersitate posset ordinari. io.cal. Itē tpe generaⁿ interdicti denegat laicis ecclīastica sepultura. etiaz si pniam egerint. ex̄ de pe. z re. Nō inter. Rō est. qz interdicti sunt tales. etiā si petōres nō sint. .xxij.q.ij. mīror. Sz illi interdicti q̄ tunc absoluūtur ab aliq excōicatōe. remanēt tn̄ interdicti adhuc donec soluat interdictum. et si i morientibꝫ interdictꝫ apparuerint signa pnie. z postꝫ modū fuerit absolutū inf dictū. tūc talū corpa etiā apud eccl̄iam stante interdicto sepulti fuerint nō erunt postea exhumādi: cū ad eū statū venerit res a quo inciperе potuit ꝓ hmōi interdictis. s. q̄ penituerint licz mortuaria accipe ac ꝓio eis orandū est. ij. q. iij. Quicūq;. Sz si nō penituerit. nec ꝓio eis orandū est nec mortuaria recipienda. lxxxviij. di. c. fi. Clericꝫ ꝛo q̄ in tali generaⁿ tre nō sunt interdicti. nō negat ecclīastica sepultura. ita tn̄ q̄ fiat sine pulsatōe cāpanaz z cessante omi solēnitate. ex̄ eodē ti. qō in te. z qō ibi ꝺz cū silentio. nō videt ꝰ intelligendū de silentio officij funeralis. qz cū ꝓcedit qō mas ius est. s. dicere missam z horas submisse. z de officio funerali ꝓcedi vidz. Item qñ aliq ecclīa ē singulariter interdicta. siquidē est interdicta ꝓpt delictū clericoꝝ tm̄. vl qz violata fuit. tūc parochiani pnt in alia ecclīa nō interdicta eligere sepulturā. z audire diuīa. sz si sit inf dicta i pecta nam ꝓpli. etiā si mlti ex eis nō delinq̄rint. sz forte vniuersitas vl magna pars. vl qz forte delinquit dñs. z in ꝰ punitur tūc parochiani nō pnt in alia ecclīa etiā nō interdicta eligere sepulturā nisi forte ex ꝓuilegio vnocē. Jtez sicut tpe interdicti in ecclīa non sunt laici sepeliendi. ita nec in eius cimiterio. ex̄ de ꝓuile. c. vt ꝓuilegia. Er sz ꝛtepban. dicat ꝙ sufficit ꝙ sit locus ad sepulturā deputatus. sz nō sit bn̄dictus vt dicat cimiterū. tn̄ io. an. dicit ꝙ est locus ad vsum cimiterij ꝓ epm bn̄dictus. de cōse. di. i. nemo. Jo. etiā cal. dicit ꝙ nō sufficit ꝙ locꝰ sit ad sepulturā deputatⁿ: nisi aucte epi fuerit ad sepulturā destinatus. z ꝰ oportz fateri q̄ntū ad penam excōmunicatōis que ponit ꝓ de. Eos. Idem laici nō interdicti nō pnt in cimiterio sito in loco interdicto cum clericoꝝ officio sub silentio cessantibus solennitatibꝫ aliis sepeliri. Ratio est. quia illud ex gratia concedit clericis. ergo aliis interdicit. quia illud ex gratia concedit clericis. ergo aliis interdicit denegatū. io.cal. Itē ꝓuilegiatⁿ ꝓ. c. Alma. sup auditione diuinoꝝ z ꝓceptione sacramētoꝝ. vel etiaz sup

perceptione sacramentoꝝ sine mentiõe de auditõe diuinoꝝ. puto ex hoc q̃ possit admitti ad eccl̃iasticã sepl̃turã. Huius de ipa nõ fiat mẽtio. Sz si pulegiũ eẽt ꝓcessuz super audituõe diuinoꝝ. nõ fcã mẽtiõe de pceptiõe sacroꝝ ecclãstica sepultura. q̃ regulaz cui cõtcam⁹ viuo tẽ. xxuij. q. ij. sane. Solẽnitatibꝫ tñ cessantibꝫ: vt dr de clicis. Jo. cal. Item sepelientes ex̃ ecl̃iam z cimiteriũ interdictã ꝑsona vl̃ no interdictã. Sz in loco interdicto cũ officio diuino. clerici illi officiũ celebrãtes sunt irregulares. Sz sine officio diuino bñ pñt interdicta extra eccl̃as z cimiteria sepelirí. nec enim dnt coꝝ corpa remanere inhumata. Jo. cal.

Pena aũt nõ seruan⁹. §. I.

tis interdictũ si est clericus. est ista ſm Hosti. q; scienter celebrãs in loco interdicto: vndecũq; sit: efficit irregularis et est suspensus. ex̃ de clc. excõ. mi. c. Postulasti. §. fi. z ex̃ eo. Is qui. li. vi. vñ nõ pt bñficia ꝓferre. ex̃ de ꝓcess. pbẽ. c. Dr diuisratẽ. Idẽ inno. z ber. Itẽ ral nõ pt eligi nec eligere. vt i dco. c. is qui. z de ꝓsue. c. Dilect⁹. Itẽ nec pt potuend⁹ ẽ a bñficio. ex̃ de clc. excõ. mi. Postulasti. Si aũt talis sit religiosus z ad nullũ ordinẽ adhuc ordinat⁹ est. et si irregularitatẽ nõ incurrat. q; nõ est expssum i iure. Nã. c. is qui. agit de sola irregularitate q̃ procedit ex sola celebratõe diuinoꝝ. vel exercitiõe ordinũ. potent tñ aliq; puniri z recludi in arctiori mõasterio ad pniam pagenda. z idẽ videt dicendũ de moniali nõ ꝓfessa ẽe interdictũ. q; liber tñ boz. s. religiosus nõ hñs ordinẽ: z religiosa si vio lãt interdictũ sũt ineligibiles actiue z passiue. nã z si nõ hñt ordinẽ dr. calẽ. rõne tñ ipoz status hñt officiũ celebrandi diuia ſm ꝓditorem ipoz. vñ violãdo interdictũ illã pena incurrũt: cui⁹ sunt capaces. ad hoc de biga. c. Debitũ. io. cal. Pur⁹ vere laicus violãs interdictũ q̃uis irregularitatẽ nõ incurrat vl̃ suspensionẽ ſm Inno. gulter tñ peccat. et puniẽd⁹ ẽ pena arbitraria p ecclãsticũ iuditẽ de sen. excõ. c. Grauis. in clc. Itẽ ois q̃ scienter celebrat in loco interdicto. siue coraz psonis interdictis a iure vel a iudice vel recipiens publice interdictos ad diuina officia vel sacra vl̃ sepul. urã. etiã si nõ sit irregularis; est interdictus ab ingressu eccle. de ꝓuile. c. Epoz. li. vi. z si in ea se ingerit in officio suo fit irregularis. co. ti. c. is cui li. vi. Mora q̃ licz oibꝫ pdictis in vlt. §. sit interdict⁹ ingressus eccl̃ie p ca. Epoz. ex̃ de ꝓuile. li. vi. Est tñ dñtia inter eos. nã celebrans in loco interdicto: est etiã irregularis. admittentes vero ad sepulturã notarim interdictos vl̃ publice excõicatos sunt excõicati in clc. Eos. de sepul. Et etiã q̃ tpe interdicti sepelitur defunctos in cimiteriis vel ecclisis in eisdẽ nõ ꝓcessis. vt ꝑz in ea. clc. Ellis ꝙ de q̃bꝫ fit mẽtio in̄dict̃ solũ ingressus ecclie mõ pdicto. Dicit ãt agẽ vl̃ ingerere se i officio sic pt⁹. z p hñs violare interdictũ cũ. s. dicit solẽniter horas diurnas vl̃ nocturnas. vel missam vl̃ aliud officiũ q̃d cõperit rõne alicui⁹ ordis quẽ hz. xi. q. fi. Psalmista interdictus vel nõ interdict⁹. sed in loco interdicto si celebrat. i. si solẽniter agit in officio suo. vtz sit p hoc irregularis. Sic rñdet io. cal. ſm theologos tal nõ est irregularis. q; psalmistar⁹ ſm eos nõ est ordo. secus ſm canonistas q̃ tenẽt psalmistarũ esse ordinẽ. xxi. di. clericos. z tali ordini cõperit cantare. i. in choro psalmodiando lctões z rñsoria legẽdo. Ideo tal hmõi agẽdo efficitur irregularis. Et addit q̃ q̃dã dicunt. z placet inno. q̃ si ꝓsuetudo est in eccl̃ia. q̃ sine distinctiõe ordis quispiam legat epl̃am. vel portet cereos. vt faciat quicq̃d aliud ad aliq̃d officiũ non erit irregularis is q̃ illo officiũ facit. Et subdit io. calde. q̃ illa distinctio nõ tollit q̃n de iure talia cõperant rõne alicui⁹ ordinis. Vñ io. an. et alij in. c. Cũ medicinal. dicũt talẽ esse irregularẽ. Host. et specu. putãt hñrem pmã tonsurã tm̃ si cantet in officio suo esse irregularẽ. xxiij. dis. psalmista. Sz si qs faciat ea q̃ nõ sunt alicui ordini vl̃ officio deputata. vt si in matutinis legit lectões. vel cantet rñsoria. Dicũt hosti. et guil. nõ esse irregularẽ. In bñdictiõe aq̃ bñdicte ꝓhibẽt irregularitas ſm inno. q; est annexa hmõi ordini bñdictio. de ꝓse. di. iij. Alquã. q̃n scz interdict⁹ clericus hoc ageret sed si nõ est ipse interdict⁹. eo q̃ talẽ facit bñdictiõem aq̃ in loco interdicto fuata moderatiõe q̃ tradit de aliis effectibꝫ nõ incurrit irregularitatẽ. Alqua aũt bñdicta non dr aspergi laicis loci interdicti a sacerdote. z hoc preterq̃z in q̃tuor festiuitatibꝫ. de q̃bꝫ agit in. c. Alma. Si tñ aspergeret: putat Jo. cal. q̃ nõ est irregularis. q; hoc nõ est in iure cautũ. Per bñdictiõez aũt mense etiã ab interdicto clerico nõ contrahit irregularitas. q; nulli est ordini deputata. A bñdictiõe etiã quã ꝓsueuerũt priores vel cpi itinerãdo obuiantibꝫ eis in sua dyocesi. dixerũt quidam tutũ esse abstinere in loco interdicto. si tñ ꝓtrahat non erit irregularis. q̃d patet io. cal. esse vez de simplici bñdictione. Secus de solenni ad quam pmittitur. Sit nomẽ dñi bñdictũ. vel aliq̃d aliud hmõi. Talis enim bñdictio cõperit cpo rõne ordinis. di. xcv. c. Ecce. De bñdictione aũt calicis vel paramentoꝝ vel corpaliũ vel candelarum in festo purificatõis vl̃ oliuaz̃ i festo palmaz̃. Dicit io. cal. fieri nõ posse a clericis interdictis vl̃ in loco interdicto z a nõ interdicto nisi fuata moderatiõe q̃ tradit de officijs diuis in. c. Alma. co. ti. li. vi. Et idẽ dicit tenendũ de facientibꝫ officiũ. p baptismo in sabbato sctõ. vel p ꝓfectione crismatis in cena dñi. vel pro anniuersario defunctoꝝ. Et bñdictio etiã pcre z baculi peregrinorũ a sacerdote. dicit Guil. q̃ videt esse ꝓcessum cũ nõ sit ꝓhibitũ. Item de purificatõe post partũ. dicit Jo. cal. q̃ nõ pt mulier p⁹ ptũ introduci in ecclesiã in loco interdicto p sacerdotẽ cũ psal. z oriõibꝫ z solẽni introductõe. als incurreret irregularitatẽ. q; illud est officiũ diuinũ ordini clericali cõperens. Sz sine officio fcã solũ ꝓfessiõe vt moris est. poterit mulier p se intrare gras agendo. Item si clericus interdict⁹ vl̃ nõ interdictus. Sz in loco interdicto. si excõicat aliquẽ vel absoluit excõicatũ. ſm Innoc. nõ est irregularis. q; hmõi nõ sunt ordis sed iurisdictionez cõcernunt. ij. q. i. Nemo. Et de excõicatione nõ est dubiũ: q̃re idem dicendũ de absolutõe. de pe. di. i. Verbũ. tñ absolutiõis solẽnia exhibere. sic est dicẽ cũ stola. psal. et oratiõnẽ. vel in eccl̃iam introducere excõicatũ. q; hoc est ordinis z officij. hmõi faciens est irregularis ſm inno. et specu. Officiũ aũt cõmẽdationis aiaz̃. decedẽtiũ iuxta morẽ. credit io. cal. q̃ fieri possit loco z tpe interdicti. q; istud officiũ videt qsi annexũ ad absolutiõez q̃ fit in penitentia. vnde sic ꝓcedit tũc penitẽtia ita z istud. Item in loco interdicto z interdictis z excõicatis põt pdicari verbũ dei. de sen. ex̃. c. Responso. Et pt etiã interdictis fieri ꝓfessio general in fine pdicatiõis. põt etiã campana pprer hoc pulsari. q; cũ dicta pulsatio sit signũ z preambulũ actus pmissi. vt hẽat general cõsuetudo intelligit et ipsa pulsatio pmissa. io. calõ. Pro missis ꝙ et horis canonicis dicẽdis nullo mõ habet pulsare cãpanas tpe interdicti. als incurret irregularitas excepto quattuor festiuitatibꝫ. de quibꝫ supra. etiã si campane ipse essent extra eccl̃iam. z procul ab ea. non licet pro dictis pulsare. als fieret fraus legi. xiij. q. iij. plerique. Nec etiã paruas campanellas licz pulsare tempe interdicti. pro diuis officijs celebrandis. vt faciunt religiosi mendicãtes. Nam pro bibitiõ pulsatiõis campanaz̃ tempe interdicti vtiq; et minores campanellas includit. cũ de facto son⁹ audiatur extra muros. et interdum satis procul. vnde tales sibi caueant. et sufficiat eis q̃ per aliqua signa: puta

Titulus Vicesimussextus

tabule possint conuenire ad diuina eor: sed pulsare campanas tempe interdicti pro bonis nonificãdis. puta tertia. sexta. nona ꝛ hmõi. nõ credo illicitũ laicis. hac de cã campanas suas sonare. ſz clericis nõ credo hoc licere. licet ꝫ de fco celebrent diuina. tñ exq̃ dicto tpe ſolent diuina celebrare ꝑsumeret? veriſiꝫ q̃ ꝑ celebrationẽ diuinaꝝ sonarẽt. xvij. diſt. Syracuſane. Fateor tamẽ ꝓpter ꝫ tantũ ipſos nõ incurrere irregularitatẽ. Jo. cal. Pulsare autez campanã pro Aue maria. vt ſolz fieri laudabiliꝫ de sero et de mane in q̃busdã locis tpe inſdicti nõ inducit irregularitatẽ. q̃ illa ſalutatio virginis gl'iose nõ est officiũ ordini annexũ pulsare campanas pro oſtenſione aliquarũ lr̃aꝝ. vel in aduẽtu alicui⁹ ꝑlati ꝛ hmõi tpe inſdicti. neclaicis nec clericis prohibet. Jo. cal. Conſulit etiam q̃ itinerãtes q̃ loca interdicta ſi ſunt duo vel plures q̃ nõ dicãt horas canõicas in via. q̃ exq̃ ab aliꝫ audiri pñt. dicat ipſe q̃ nõ audet dicere q̃ ꝫ facere poſſint ſine violatiõe interdicti. Secus ſi eſſet vn⁹ ſolus. q̃ ita ſubmiſſe dicere poſſz q̃ nõ audiret. Itẽ dic Jnno. ꝛ Abb. q̃ non credit irregularitatẽ incurrere clericũ interdictũ ꝓpt hoc q̃ interſit diuiſ. ꝛ ſi cãtat cũ aliꝫ. dũmõ nõ celebret nec aliquid agat vt in ſuo officio peccat tñ. Jo. cal. dicit ſibi placere dictũ Hoſt. ꝛ ſpe. ſcz q̃ ſi talis ſe ingerat diuinis audiendo ex q̃dã ſimplici deuotiõe nõ ꝓtenendo nõ eſt irregularis. ꝛ ſic ꝓcedit dictũ Jnnocentij. Sed ſi ꝫ facit contrenẽdo ꝛ faciendo celebrare diuina. ſiue auctem ꝓbendo ſiue cõparando: tunc irregularitatẽ incurrit. Jtez laici violantes interdictũ: et ſi nõ incurrãt irregularitatẽ grauiter tñ peccant. vt dictũ eſt ſm Jnno. ꝛ vt videt mortaliter ſi ſcienter ꝫ facũt. q̃ ℈ obedientiã eccleſiaſticã agũt. lxxxi. diſt. Si qui. Sz exercentes officia q̃ nõ ſunt alicui⁹ ordinis tpe inſdicti vt aduocando: docendo ꝛ hmõi nõ peccant. Jtem nõ ꝓhibent laici tpe inſdicti dicere lectanias vl laudes ſuas vt facũt ferrarie. Jtem nõ ꝓhibentur orare in eccl'ia ex tempa celebratiõis diuinoꝝ ſm Buil. et moral. Jtem ſi ſacerdos ꝓbabiliꝫ credit q̃ aliqui interdicti ſunt in eccl'ia ſm Buil. debz monere in generali q̃ exeant. alꝫ non tenet? vitare eos maxime publice donec conſter de inia. Jtem ſi ſacerdos recipiat ſcienter hoiem interdictũ. licet ipſe peccet ꝛ penas incurrat. vr̃s dictũ ẽ. aliꝫ tñ nõ tenent exire ſm Buil. nec peccant audiẽdo diuina. Jtez in diuiſ officiis ſunt vitandi oẽs illi q̃ ꝓ ꝓpio nomie vl alia certa circumlocutiõe q̃ inia designãt interdicti. qui ꝛ dicunt nominatim interdicti. Jtem vitandi ſunt tanq̃ notorie interdicit oẽs illi de q̃bꝫ ꝓſtat q̃ interdicti ſũt. vt ſi ciuitas vl caſtꝝ inſdicit. Si ℈o interdicant fautores ſiue participãtes de crimie nõ dicũt notorie interdicti. ſz tm in genere: vñ tales nõ tenet q̃s vitare q̃ ſeq̃ ꝑ iudicẽ ſpecificent ꝛ denũcient. niſi forte eor participatio eẽt mlt̃ notoria. ita q̃ inficiationi nõ ſit locus. de coha. de. c. tua nos. Jnno. hoſti. ꝛ guil.

De forma inſdicti quõ ponat ꝛ quõ relaxet. La. v.

Ultimo videndum est

de forma qua fertur interdictũ. ꝛ quõ etiã relaxet. Vñ ſciendũ ſm Jo. cal. q̃ cũ ab homie fertur. ꝛ ꝓpt ꝛtumaciã eſt neccaria monitio ꝑcedẽs. ꝛ forma q̃ tradit. de ſen. excõ. c. i. li. vi. ꝛ ſic intelligit de appell. c. Reꝓhensibil. ſed ſi ꝓpt delictũ fert nõ ẽ monitio neceſſaria. v. q. iij. In loco. Sic ĩtelligo notata p Jnno. ꝛ alꝫ de appel. c. Ad ꝫ. Cũ vero a iure pferat ꝓpt acceſſum ſiue delictũ ſiue monitõe fit. ſiue ſit ſpeciale interdictũ. ſ. ℈ eccleſiã. vel ℈ ꝑſonã ſingularẽ. q̃ ſupi⁹ dictũ eſt inſdictũ ſingl'are. ſiue ſit interdictũ generale: loci. ſ. ciuitatiꝫ vel caſtri. ville vel vniuſitat? ꝓpli. q̃ libet cñ boꝝ ℈ generale. Sub hac aũt forma ꝓhoꝝ pferẽt. Nos ꝓpter talẽ cauſam eccl'iam vel terrã talem ſupponim⁹ interdicto. ex de ꝓbo. ſig. Cum in partibꝫ. Et addit etiã cõmuniter eccleſiaſtico ad vñtiã interdicti legal. Põt etiã ſnia interdicti ad voluntatẽ iudicis determinari. puta vt interdicat miſſaꝝ cũ cantu. vl horas vl ſepulturas ꝛ hmõi. põt etiã iudex ab interdicto excipe ꝛ ſubiicere q̃s vult ꝛ q̃n vlt. puta q̃n dñs terre eſt ibi pñs ꝛ hmõi. ex de ſpõ. c. Non eſt vobis. Ad ꝫ aũt vt obliget ſnia interdicti ſufficiat eam publice promulgari. nec poſtea eſt necce eã ſingl'oꝝ auribꝫ inculcare. di. xvi. Qõ dicit?. Sufficit etiã cũ q̃s ſcit nũcios ſuos: maxie metropolitanã eccl'iam recepiſſe ſniaꝝ ꝛ obſtare. ex ℈ poſtu. c. i. Jtem nota ſm Jnno. ꝛ hoſti. q̃ cũ ſeruare. ex ℈ poſtu. c. i. Jtem nota ſm Jnno. ꝛ hoſti. q̃ cũ eſt ſuſpenſa pt celebrari. ex de ꝓuile. c. vt ꝓuilegia. Sz ſi eſt interdicta ꝑſona ſiue ſuſpẽſa. q̃n ꝫ eſt factũ ꝑ culpa ipſius ſpẽſi vel interdicti. nõ poſſz de ſnia alicui⁹ celebrare nec inf dictũ vl ſuſpẽſio ſuſpẽdi. ſz cũ ꝫ ẽ factũ ꝓpt culpã alterius tunc pt dici ſic de interdicto loci. ſ. q̃ tal ſnia pt ſuſpẽdi ꝑ epm ſic ꝛ tolli. Jtem appellari pt infra rps ſuſpenſiõis inf dicti a ſuſpẽſa ſnia ſic a ꝛditionali. ℈ appel. Preterea. er idẽ de ſnia ſuſpẽſiõis. ſecus in ſnia excõicatiõis. Jtem ſnia interdicti ꝛ ſuſpẽſionis nudo verbo ſuſpẽdunt. vel toꝛaliꝫ relaxant cũ iuramẽto tñ. ex. c. Alma. Jtem poſtq̃ ſnia interdicti q̃ aliq̃s inferiores ꝑlatos rõnabiliꝫ ẽ lata. maiores nõ dñt relaxare ſine ꝛgrua ſatiſfactione. ꝛ cum ꝛſcia ullius q̃ tulit. ex ℈ off. oꝛ. c. Cũ ab eccl'iaꝝ. Si ℈o irrõnabiliꝫ ſit lata. dz q̃ tulit ſine difficultate relaxare: ſeu iuꝛior ad quẽ recurrit. ex. c. Cũ medicinalꝫ li. vi. Jtem archiepiſcꝰ nõ ꝓt relaxare interdictũ. vel excõicatiõem vel ſuſpenſiones latas ab officialibꝫ archidiaconoꝝ ſeu aliꝫ iuriſdictiõem hñtibꝫ ſubditis ſuffraganeoꝝ ipſius q̃ tulerunt obmiſſis. ex. c. Cũ romana. li. vi. Itẽ cũ q̃s interdictus vl excõicatiõe aſtrictus offert ſe ad iuſticiã coꝝ ꝓcto vl excõicatiõe aſtrictus offert ſe ad iuſticiã coꝝ ꝓcto quibꝫ ſniaꝫ recepit. iudex cũ ne ſic decedat abſoluere poſſit. ſi aduerſa ps appellet ne abſoluat. debet tñ aſſentire. etiã

specialiter excōicari vl interdici. Boni.virtute. Dō tpe strictissimū interdicti quilibet ordinis fratrū pdicatoz q̄ die vnā missam celebrare valet cum duobꝫ aut tribꝫ tm̄ ministris.expulsis primo oībꝫ qui nō sunt de ordine pdicatoz.Clemēs.meritis vestre religiōis. Dō quādo in ciuitate vel locis alijs vbi habitatur ptigerit interdictū poni t pbiberi oia ecclīastica sacramēta.exce ptis paruulōz baptismatibꝫ t penitētijs morientiū nō obstantibꝫ quibuscūq; priuilegijs religiosis quibuscūq; ab aplica sede ꝓcessis nibilomin⁹ tpe talis interdicti pos sunt ꝓfiteri pcā coz t ab ipsis absolui. t tpibꝫ ꝓsuetis iuxta morē ordinis sui sacre cōionis t vnctiōis exterme recipe sacramēta.t diuia officia celebrare simul. tanuis clausis nō pulsatis cāpanis t submissa voce. excōicatj et interdictis ac oībꝫ pionis q̄ nō sunt ō ordīe suo exclu sis.nō obstātibꝫ pbitionibꝫ hmōi.seu aliquibꝫ lr̄is a sede aplica impetratis vel impetrādis.q̄ de ordine fra trū pdicatoz t hac indulgētia specialē nō fecerint men tionē.Honori⁹.meritis vestre religiōis. Dō oēs sen tērie interdicti. suspēsiōis t excōicationis ꝓtra eosdem lare p quoscūq; plātos ꝓtra indulta priuilegioz dicto rum fratrū sunt ipo facto irrite t inanes. Si aut̄ ꝓtra alios late fuerit occasiōe eoz̄ dē fratrū sūt penit⁹ irritan de.Alexāder.meritis vestre. Dō a nullo legato nisi a latere nec delegato possunt suspēdi t interdici vel ex cōicari nisi in eoz lr̄is de ordine pdicatoz tali specialis mētio habeat.Clemēs.exigētibꝫ. Dō magister ordi nis t eius vicar⁹ in toto ordine t priores t punctuales et quēruales t coz vicarij in suprascriptis termis pos sunt frēs suos ꝓficuos in termis pdictis. vel ad eos declinātes vnicūq; absoluere a sñia excōicatiōis suspen siōis t interdicti.a iure vel a iudice generali pmulgati. vel si in locis suppositis ecclīastico interdicto ꝑsumpse rint celebrare diuia.Boni.ꝑtute. Inno.lz aūt b dicant de pdicto ordine.tm̄ credo fratres minores eisdē gaude re priuilegijs.excepto eo qd̄ nūc sequit. q̄ viri t mulie res de italia habētes habitū t regulā ordinis.q̄ dicunt de pnīa sancti dñici t possunt licite audire diuina.t re cipe ecclīastica sacramēta tpe interdicti.nisi causam de derint interdicto.Honori⁹. .ꝓgruū existimātes.

Titulus.xx vij. De suspensiōe. De triplici genere su spensionis.

Capl'm.j.

Quia nomīe censu re ecclīastice cōprehendit nō solū excōica tio.sed etiā suspēsio t interdictū.ex ō ver. sig.c.querēti. Suspensio etiā aliqñ dicit excōicatio.vt patet.j.q.j. reperiunt. ideo post tractatū de excōicatione t interdicto sequit de su spensiōe.t sm̄ Guil.duran.oīs irregularis est suspēsus Et itez.q̄ oīs irregularitas est quedā inabilitas ad or dinū receptionē t officioz ecclesiasticoz etiā receptoruz executionē simpliciter.t ex toto ex aliquo impedimento est inabilitas ad ordinum vel officiorum execution̄ em ex aliquo impedimēto. Sic suspēsio videt solū tangere clericos .qñq; tm̄ t laici suspendunt ab aliquo actu. vt ab officio aduocādi in casu tē. Irregularitas vo tangit clericos t laicos. vtraq; tm̄ culpa nō est sed pena.q̄ qui dē suspēsio multiplicater ꝓtingit. aliqñ simpliciter t ex toto ab oī.s.officio ordīs.aliqñ ab vno ordine t non ab alio.aliqñ simpliciter.aliqñ ad certū tēpus.aliqñ nō ab ordīe sed ab aliquo alio vt ingressu ecclīe.vel actu pdi catiōis t hmōi.de quib agit. Et no.sm̄ Guil.t alios Triplex q̄ tripliciter dicit quis suspēsus. Uno mō quo ad se tm̄ suspēsio q̄.s.est phibit⁹ abstinere ab officio.t b p sñiam canonis vel hoīs.t sic quilibet existēs in mortali. vel etiā in mi nori excōicatiōe dicit suspēsus .q̄ debet abstinere a cele bratiōe t executiōe ordīs.als peccat mortal r.qui ī mor tali exercet solēnitet actū ordīs sui.vel cū minori excōica tiōe recipit aliqō sacramētū.dis.xl.multi.t.j.q.j.si sacer dotes. Si tm̄ celebrat vel exequit ordinē suū nō efficit irregularis.nō tenet subdit⁹ talē vitare vel quicūq; ali us. etiā si sciret pctū suū.dis.xxvij.c.fi. t extra ō coba. den.t mul'.vestra.Ex quibus sm̄ Tho.in.uij.dis.xij. q.j. ar.ij.q.j.t dis.xxiij.q.j.ar.iij.q.v.t.iij.par.q.lxij. arti.x. et quodlibet.x.q.viij.Nō debeat q̄s inducere talē ad di cendū missam.vel als ad exequēdū officia sua.dū.s.est cert⁹ de sua malicia t obstinatiōe. Si tm̄ nō pōt aliū habere.excusant accipiēdo sacramēta a tali. pcipue cuz est supior ei⁹ seu prochialis.imo etiā sm̄ Pe.de palu. si posset aliū habere.nō videt peccare accipiēdo ab eo.q̄a vtit iure suo.t malo illi⁹ in bonū suū.j.q.j.si fuerit.sicut etiā lz fideli vti iuramēto facto ab infideli p falsos deos vt dicit Aug.xxij.q.j. mouet. Scdo mo dicit q̄s su spēsus quo ad alios.nō quo ad se.t b satis large dicit t sic clericus pegrinus dicit suspēsus. q̄ pmittit ex de uotiōe celebrare in occulto nō in publico. Pro cui⁹ de claratōne no.sm̄ Ray.q̄ hmōi clerici pegrini ignoti nō admittunt ad publice celebrandū ppō nisi cū quinq; sigillis epoz.di.xcviij.c.j.t hoc si sigilla sint ignota.als sufficeret sigillū tm̄ epi sui.dis.xxj.Primat⁹. t m̄roma gis aplice sedis mandatū.Rō aūt hui⁹ est sm̄ Hostiē. q̄ in publica celebratiōe posset eū mouere inanis gl̄ia. vel cupiditas non aūt si priuatim t in secreto.Itē q̄ in publico cōe malū posset accidere.s.si nō ordīat⁹ celebret. in secreto aūt solū periculū celebrātis.Cū illis etiā quib q; sigillis nō esset credendū sm̄ Joh.nisi essent aliqua liter nota.Itē sm̄ Inno.nec etiā quinq; sigillis credi de bet.si ex receptiōe hmōi clericoz pegrinoz fieret alicui preiudiciū t damnū.viatorē in pegrinū trāseuntē non oportet ita subtiliter examiare ō sigillis hmōi.xlij.dis.q̄e scam⁹.Itē si amiserit talis lr̄as t p duos testes possit p bare ordinationē suā t uersationē pōt admitti. ex eo. tue.Itē si nō existēt testes de ordinatōe sua. q̄ longum tēpus est si ꝓstat q̄ semp gessit se vt pbyt.admitti pōt ex de pby.nō bap.c.ij.Itē sm̄ Hosti.ad b vt tales suscipi debeāt in executiōe ordinū lr̄e debēt ꝓtinere hāc clau sulā vel silem.quē gradatim ad talē ordinē pmouim⁹. dis.xxiij.in noie.t hec vocant lr̄e cōmēdaticie seu testi moniales.ex eo.tue.Tm̄ si suspēsus celebrat etiā in publi co.nō est excōicatus.nec irregularis. Tertio mō dicit suspēsus ꝑtic quo ad se t quo ad alios qñ.s.p sentētiaz canonis vel hoīs est suspēsus ab officijs suis.t talis te net abstinere ab officio.etiā post ꝓtritionē t ꝓfessionez quousq; sit relaxata suspēsio p eū qui pōt. als suspēsus a diuinis.vel officio vel celebratiōe t hmōi.si ꝓtra faci at peccat mortaliter.t efficit irregularis sm̄ Innocē.de sen.t re iudi.c.cū eterni.ll.vi.t.xi.q.iij. si q̄s eps. Et sm̄ Inno.t Guil.talis etiā si extra eccliam dicat horas offi ciādo pplm̄ sicut in exercitu efficit irregularis.sec⁹ si nō officiando dicat cū vno vel duob.

Suspen sio est

Quib casibus incurrit suspēsio t precipue ꝓpter simoniam.

Capl'm.ij.

Proseqndo de suspē sione. Nota q̄ pluribꝫ ex causis t modis in currit suspēsio.quo.s.ad se t ad alios.t primo quidē p virtū simonie.sed cū distinctiōe. Scias igit q̄ oēs qui simoniace ordinant etiā si virtuz simonie sit oc cultū cū ipo iure sunt suspēsi.t nō solū ab ordine quem simoniace susceperūt.sed etiā sm̄ Den.t Inno.ab actib oīm aliox ordinū.t sm̄ Inno.etiā in tpalib.vnde t p dit administrationē.i.q.i.reperiunt.extra de simo.c.tanta

Ordins tus

dis.lxxxj.c.eos. Debēt etiā puniri depositōne z infamia si de crimīe ꝓstaret. xv.q.iij. sane. Hec potest cū tali dispensari nisi p papā. j.q.j. erga. Qui etiam nō faciliter dispēsat quādo cōmissa est simonia ex pte ordinatoris et ordinati. Si ꝯo cōmissa est ex parte ordinatoris tm̄. puta ꝓsanguineo ordinandi dante aliquid ordinatori ipso ordinato ignorāte tūc nō potest ipe eps dispēsare ꝓpter turpitudinē suā. sed successor eius in episcopatu vel alius ordinar⁹ eius. si videlz haberet domicilū vel beneficiū in epatu illius. z mlto magis papa. j.q.j. si qs neq; z hoc fm Jnno. z Hosti. Ray. z Boff. Jtē si simonia est cōmissa tm̄ ex pte ordinati nō ordinatoris. puta dāte ordinario vicario epi aliqd ꝓpter hoc. si talis non ministret pōt eps dispēsare in ordinib⁹ rite ante susceptis. nō autē in illo quē simoniace suscepit. nec etiā q; recipiat alios ante dispensationē. z in hoc papa dispensabit. Sed z si talis ministrasset post ordinē simoniace susceptū etiā in ante susceptis nō potest eps dispensare.

Ordinator.

Simōia in curato benefi.

Qui ꝯo recepit bñficiū cū cura. vel dignitatē p simoniam. etiā si occulta sit. idē iuris est fm Boff. sicut z de illo qui recipit ordinē simoniace. vt dictū est. ē. q; sc̄z est ipso iure suspēsus. etiā quo ad alios. z nō solū ab actib⁹ oim ordinū sed etiā ab administratione tpali fm Jnno. et in tali bñficio vel dignitate solus papa dispēsat. prout q; scienter bñficiatis est cōmissa. Nota tm̄ fm Buil. q; cū pene nō sint extrēdende. z ille qui simoniace suscipit aliquē ordinē sit suspēsus quo ad ea q; sūt ordinis. nō tm̄ est suspensus quoad ea q; sunt iurisdictionis vñ si al's habet iurisdictionē z nūc habet. z pōt suspendere. excōicare z ab excōicatione absoluere z huiusmodi. Qui aūt recipit beneficiū simplex simoniace fm Ray. est suspēsus quo ad se z alios ab actib⁹ oim ordinū. et ab administratiōe tpaliū si simonia est notoria. nam si est occulta nō est ipso iure suspēsus. sed suspēdendus. j.q.j.c.j. z sequen. Tho. z Hosti. Et siquidē cōmissa est simonia ignorāte ipo bñficiato. potest eps dispēsare cū eo in tali beneficio postq; pure z simpliciter ei renunciauerit. extra co.c. de simoniace. ac etiā q; possit mistrare i ordinib⁹ ante z post bñficiū susceptis. z hoc intellige etiam si eps ignorauit. nā si sciēter ꝓtulisset nō ipe sed superior posset dispēsare. ar. j.q.j. Tho. Ray. z Buil. Si ꝯo simonia est cōmissa bñficiatis scientib⁹ solus papa dispēsat. nō al⁹. nec in illo beneficio nec i alio. fm Buil. Tan. z Hosti. Qui ꝯo ꝓfert ordinē vl beneficiū simoniace vel etiam qui est mediator simonie fm Ray. si est notoria simonia. ipo iure est suspēsus etiā quo ad alios extra co. accusatū. xxxij. dis. ꝟ. vez. z solus papa dispensat. Si ꝯo est occulta simonia. nō est suspēsus q; ad alios. ar. extra de simonia. c. z si cōnes. z. c. veniēs. Jdē dicit in directorio iuris. li. iij. ti. xvi. ſ. q; eps pōt dispēsare in minoribus speciebus simonie. vt pdictus z allegat Boff. et Hosti. Hec. ob. j.q.j. erga. q; loquit in dignitate. et sic etiā loquit. c. a nob. de simo. z idē dicas de tonsura z minoribus ordinib⁹. q; solū in maioribus ordinib⁹ dispēsatio pape reseruat. vt notāt Boff. z Hosti. Si ꝯo cōmittit simonia in alijs. z circa exequias defunctoz in cōsecratiōe cimiterij z vasoz sacroz. in vēditiōe crismatis. i benedictiōibus nubentiū z hmōi. i oib⁹ his eps pōt dispēsare. q; nō est ꝓhibitus. ar. de sen. excō. nup. fm Ray. et Buil. q; videt intelligendū q; hmōi simonia esset manifesta. Nā occulta nō inducit irregularitatē in hmōi. Qui ordinat' aliquē vel pūrat ad ordinandū qui ꝓmisit vel iurauit nil petere de illa eccl'ia ad cui⁹ titulū ordinat. ipe quidem ordinator triennio est suspēsus a collatiōe ordis z pūtator ab executōne suoz ordinū. extra de simo. c. si quis. z ipe etiā ordinat⁹ indiget pape dispēsatiōe fm Ray. Nec aūt q; dicta sūt de simonia quo ad suspēsionē vera sūt fm ea q; habent in corpe iuris. z nota tata p doctores. ac etiā excōicatio lata est ꝓcos. de qua habet. ē. ti. ō excō. ibi vide. De simonia aūt q; tū ad peccatū. z q; tum ad restitutionē fructuū beneficij simonia ecclesiastici recepti. z de dispensatione simoniace pecunie. habes supra in. ij. parte. titu. primo.

Jn simplici bñficio

Media tor simonie.

Simōia in alijs

De suspēsiōe ꝓpter fornicationē notoriā. Lap. iij.

Notor⁹ fornicator est ipo iure suspensus. lxxxi. dis. si qui. z dis. xxxij. ꝓpter ē. Pro cui⁹ declaratione nota primo q; dupliciter dicit notorium fm Tho. z Ray. ſ. notoriū iuris. vt cū quis ꝓfitet iudicio. vel ꝓuinat de crimīe. Notoriū facti est cū crimē ita pplo manifestū est q; nulla potest tergiuersatiōe celari. quocūq; aūt istoz modoz sit notoria fornicatio clerici est suspēsus quo ad se z q; ad alios fm Tho. Ray. Bart. Jnno. z Hosti. z alios. Secūdo nota q; nō solū sacerdos. sed etiā in q̄cūq; ordine ꝓstitutus etiā in minoz ex notoria fornicatiōe est suspēsus ab oīb⁹ actib⁹ ordinū fm Jnno. ipo iure q; nō. ar. chidy. dis. xxxij. ſ. ad hec. q; ꝓbat etiā p. c. ministri. dis. Etiam lxxxi. in fine. z extra de cohabi. cleri. z mulie. vestra. et tā hoc ꝓcedit diu stat suspēsus q; diu pseuerat in vicio. z interim si exerceat clericalem equitē officia sua. etiā semel efficit irregularis. z indiget dispēsatōe pape fm Jnno. z Hosti. z no. archid. z Antho. de bu. vñ etiā si cessaret a vicio. z ante dispēsationē vnīus officio suo semp peccabit mortal'r. q; uis nouā irregularitatē nō ꝓtrahat. Si aūt cū esset suspēsus non esset executus officia sua. indiget nihilominꝰ absolutiōe a suspēsiōe quā poterit eōs facere fm Jnno. Tertio nota. q; talis debet euitari in missa. z alijs diuinis officijs. dis. xxxij. nullus. z c. ꝓter ē. Sed in ē variat opinio doctorum. Nā aliq; dicūt q; debēt euitari in diuinis post admonitionē eis factā. si se nō correxerint fm Hug. z Paudul. q; ammonitio a quocūq; fieri pōt fm Hug. z Laudul. fieri debet ab epo qō videt verius. ꝓbat p. c. si qui ꝓsbyteri. dis. lxxxi. Sed alioz opinio cōmunior ē et solēnioz doctoz. q; uis archidy. dicat eā durā. q; stat tim debēt euitari ante quācūq; admonitionē. q; ius suspēdit eos etiā quo ad alios. z ē tenēt Tho. Ray. Buil. Hosti. Jnno. Jo. cal. Antho. de bu. Ex aliby ergo fm eas que habent in corpe iuris nō sunt audiēda diuina. misa. nec sumēda sacramēta. nisi baptismus z eucharistia in extrema necessitate. vt dicit. xxxij. dis. ſ. vez. ſz bñ cōcedūt Ray. z Buil. q; beneficio priuari non debent. nisi post monitionē factā a ꝓlato. si se nō correxerint nā tūc beneficio debēt spoliari. z in ꝑpetuum deponi. Nota quarto q; ideo eccl'ia induxit suspensionē. ꝓtra ista duo vitia magis q̄ ꝓtra alia fm Laudul. q; facilē ꝓlati et clerici labunt in hec. ſ. fornicationē z simoniā q̄ in alia. vt sic vidēres se virati saltē verecundia tpali resipiscāt. dis. xxxij. ſ. vez. vera tm̄ sūt sacramēta coz. Nota q; to. q; fm decretū factū in ꝯcilio ꝓstantien. Jnsup ad vitandū cē. de quo habes supra in fine de minoribus excommunicatiōe. nō tenent fideles vitare sacramēta ꝯcubinariorum aut diuina coz. nisi postq; fuerint ꝓlatos denūciati publice q; euitent. Lap'm. iij.

De suspēsiōe in multis casib⁹.

Quot et alij casus in quibus qs incurrit suspensionē. vel simpliciter. vel fm qd. id'est q; priuat collatiōe vel executione alicui⁹ ordinis vel ministerij. q; aliqō tēpus. Primo eps q; ordinat alienū clericū sine lnīa sui epi vel superioris scienter seu affectata ignorantia. p annū est suspēsus a collatiōe ordinū. z interim clerici sui absq; ipsius lnīa possunt a vicinis epis ordies recipe. ō tpo. ex

Scdo

t.eos.li.vi.p quā decretalē reprobat opi.dicentiū q̄ licz ordiare alienū sub spe ratihabitōis.z intelligit supiora i hoc casu epūs de cui⁹ dyocesi iste qui vult ordinari est oriundus.in cui⁹ dyocesi officiū ecclīasticum habet.vel vbi habet domiciliū lz alubi nat⁹ fuerit. Inferiores autē prelati siue religiosi siue alij nō possunt talē lniam dare nisi haberēt a sede aplica qualiter possent subditos a quo voluer.nt facere ordinari. Itē nō pōt talē lniam dare re officialis epi.sed epo in remotis ptibꝫ agēre vicarius eius generalis in spūalibꝫ.vel sede vacāte capl'm seu is ad quē tūc admīstratio spūalium pruner pnt lniam dare. Religiosi q̄z a suis plātis etiā non exēptis prioribꝫ deputati.priores z eoꝝ socij possūt a locoꝝ dyocesanis q̄diu ibi morant licite ordinari.lz nō sint de coꝝ dyocesi oriūdi.hec oīa de tēpo.or.cū nullus.li.vi. Prelicatores scz valeāt a quibuscūq̄z epīs suos subditos facere ordinari.ipi aūt sic ordinati.s.ab alieno epo sine lnīa proprij fm Ray.priuant executiōe ordinis recepti.sed pōt cum eis dispēsare eps in hac suspēsiōe.ix.q.ij.lugdunen. de tēpo.ordi.c.qō trāslationē. Eps vel quiuis alius pferens tonsurā clericalā infanti.nisi forte religionē intraret.vel illiterato.vel homī aliene dyocesis sine lnīa vel priugato nisi voleīt religionē intrare.aut ad sacros ordies pmoueri.qñ.s.de iure pōt esse suspēsus p annū a collatiōe tonsure tm̄.ex de tēp.or.c.nullus.li.vi. Patriarche.archiepi z epi locātes vl alio titulo pcedētes aliquā domum vsurarijs alienigenis ad fen⁹ exercēdū.ipso facto suspēsionē incurrūt.ex de vsu.q̄q̄z.li.vi. Et sil'r si pmittūt q̄ publice vsurā exercēt̄es vel exercere volētes habeāt domos pductas.seu al's habitēt in terris suis.i.eoꝝ turisdictioni subiect̄.infra tres mēses oēs tales de ipis terris nō expellūt. Ferētes sniam excōicatiōis p aliquē vl aliqs.nisi pmittāt trinā admonitionē vel vnā p tribꝫ. sūt suspēsi ab ingressu ecclie ex eo.sacro. Itē debet habere talis monitio tpm pueniēs inter ualla nisi facti necessitas aliud suaserit.z debet ferri in scptis otinentibꝫ causam excōicatōis.al's excōicator est suspēsus.nō solū ab ingressu ecclie sed etiā a diuis p mēsem.q̄ quidem si exequat irregularis efficit.nec nisi p papā cū coīpo potest dispēsari.ex eo.cū medicinalis.li.vi. Sed be pene nō tāgūt epos z suppositos cū nō fiat spālis mētio de eis. ex de sen.excō.qz piculosum. Ultramontani ordinati ab epīs italie nisi habeāt lniam a papa vl ab epo vnde sūt oriūdi vel in cuius dyocesi sūt bñficiati. z p parētes ipsius epi lras otinētes cām rōnalem quare ipos nolit vel nō possit ordinare.sūt ipo facto suspēsi absq̄z spe dispēsatiōis ex de tēpo.or.scpe.li.vi.hmōi ordinātes dūt indigne puniri.vt in dicto.c. Qui recipiūt aliquē ex ordinibꝫ sacris ab epo qui renunciauit loco z dignitati sciēter b agūt vel ignorātia crassa et supina non recipiunt ordinis executionē vñ sūt suspēsi.nec cū eis potest dispensari nisi p papā.ex de or.ab eo qui renun.c.i. Si ignorāter.nō tm̄ ignorātia crassa pōt cū ipīs epīs dispēsare. Sed recipiētes ab eis ordines minores sine lnīa p priū epī q̄uis deberēt deponi.ix.q.ij.epm.tm̄ potest epūs in ordine tolerare dispēsatiōnē. Epi aūt renūciātes loco tm̄ z dignitati.pnt oēs ordies pferre sicut pri⁹. si fuerit rogati a.p.io epo loci al's nō.vt dictū est.s. Itē ordinati a symoniaco in ordine suscepto quātūcūq̄z occulto vel in dignitate.aut a symoniaco notorio in collatione ordinū vel in collatiōe aut receptiōe.vel mediatōe bñfi cioꝝ nō recipiūt ordinis executionē.lz sūt ipo iure suspē si.l.q.i.si quis a symoniacis.q̄uis in sua ordinatiōe nulla sit cōmissa symonia.z b in detestationē symonie. Rō est.q2 tales sūt priuati executiōe ordinū.q2 qō nō habēt dare nō possunt.i.q.vij. Dalbertū.vez est tn̄ q̄ ordinati a talibꝫ ex ignorātia facti a pcō excusant̄.z in ipa ratione ordinatiōe z in executiōe ordinū sic receptoꝝ.abstinere tn̄ debēt cū sciūt quosq̄z cū eis dispensēt.z p papam i.q.i.si qui.in glo. Ex ignorātia aūt iuris b sacerdo non excusarent̄. Un̄ fm Tho.ij.ij.q.c.nullo mō quis debet recipe ordies ab his quos scit esse tales.nec tenet̄ in huiusmodi suis plātis obedire.quinimo debz pmittere se pos⁹ excōicari fm Boff.nā obediēdo,de pcō nō excusarent̄.xi.q.iij.q̄d ḡ.pariēdo aūt iniustā excōicatiōnē merent̄.xxiij.q.ij. no in pperuū dānamur. Itē ordinati ab heretico.scismatico.vel excōicato.vel deposito. nō recipiūt ordinis executionē.z nemo dat q̄ nō habet.i.q.i. gra. Mo.tn̄ fm Tho.z Pe.z Ray.z Boff. q̄ oēs tales ordinatores veros pferūt ordies q̄tū ad caracterē.sicut et oīa alia vere pficiūt seu pferūt sacramēta excepta penitētia quo ad manifeste excōicatos.secus de occītis.qz absoluūt fm richardū z Pe de pal'.dū tn̄ seruēt pdicti formā ecclie.i.q.i. dns.ō pfecta.dis.iij.nō in nob.peccāt tn̄ mortalr tā dātes q̄z suscipiētes ab eis q̄cūq̄z sacmēta scienter nisi baptismū in extrema necessitate. Ignorātia aūt facti,pbabilis excusat tales a pcō in ipsoꝝ ordinuꝫ receptiōe.z eorūdē executiōe.dū.ca.s.ignorātia laborāt. cū aūt sufficiēter hoc scīāt.debēt abstinere quousq̄z dispēsēt. Circa quā dispēsationē dicat Hosti.q̄ in episcopatu solus papa dispēsat.ex de elect.c.qz diligentia. In alijs ꝫo ordiby q̄tū ad eos q̄ sciēter a talibꝫ recipiunt ordies.vel etiā ex ignorātia crassa z supina solus papa dispēsat imo fm Ray.z Boff.si fuerūt ordinati a talibꝫ q̄ recepit ylrimā manꝰ impositionē.id est epalem pfecrati onē ex ecclīam nunq̄z tolerant̄.ix.q.i.ordinationes. Si ꝫo ex ignorātia nō supina fm Hosti.p discretū plātū cū talibꝫ poterit dispēsari.ex de ordi. ab eo qui renunc. c.i.z.ij. Sed fm Ray.z Boff.si ordinati sunt ab eo q̄ recepit ylrimā manus impositionē in eccl'ia.idest anteqūz efficerēt heretic⁹ scismatic⁹ vel excōicatus.z tūc est quādo ordinat. siue ordinati sciebāt siue ignorabāt.tolerant̄ ex dispēsatiōe mīstrare in officijs susceptis.ad suppiores ꝫo nō debēt,pmoueri nisi magna necessitas esset. z idez videt dicere Boff.de interdicto z suspenso a diuis. s.q̄ nō pfert execution̄.ix.q.i.c.i.z sequen. Itē qui aliquē ordinē sacrū recipiūt ex statura tpa ordinationū sūt suspēsi.nec debēt pmitti in susceptis ordinibꝫ ministrare. q̄uis caracterē receperint.de tēpo.ordi.c.ij. epūs tn̄ impositis eis pmo pnīa cōpetēti sustinere poterit vt postea in susceptis ordinibꝫ mīstrēt.de tēpo.ordi. c. ꝫsultationi. Hoc fm Inno.Bern̄.z Buil.qui addit. q̄ est secus de ordinibꝫ suscipiēdis.z si ante dispēsationē talis mīstrauit in ordine suscepto.dicūt quidā q̄ nō pōt eps dispēsare.sed verꝰ est q̄ possit dispēsare.vt.ix.q.ij. Lugdu. nisi forte interdicta fuisset sibi executio.z postea mīstrasset. Promot⁹ p saltū.i.aliquo ordine ptermisso ad superiorē ascēdendo.q̄uis caracterē recipiat.tn̄ suspēsus est ab execution̄e ordis sic recepti.dis.lij.sollicitudo.ex ō de.p sal.pmo.c.i.etsi nō malicia lz ignorātia vel negligētia b egit.q̄uis de rigore deponi deberet.tn̄ ex dispensatione epi ad ordinē ptermissum poterit pmoueri. Si aūt sciēter p saltū est promotus z in ordine sic suscepto sine dispēsatiōe mīstrauit in ipo ordie sic suscepto post receptionē obmissi adhuc pōt p epm dispēsari. sed q̄ vlterius ascēdat nō nisi p papā. Ray. Hosti.z Buil. Recipiētes eodē die minores ordines cū subdyaconatu. vel duos sacros ordies sil'.siue ordinatore sciēte siue ignorāte sunt suspēsi ab ordinibꝫ sic receptis z deponi deberēt. dis.lxxvij.subdyacon⁹.ex de eo.qui furti.or.rece. c.innotuit.possunt tn̄ pmitti misericorditer in minoribꝫ tantum mīstrare.z si intrāt in religionē z vitā moresq̄z eoꝝ

ꝓcigũr abbas si voluerit poterit in alijs ordinib⁹ dispẽ sare.vt in dicto.c.innotuit.Ray.ꝛ Hosti.Sz si lata pri⁹ us fuisset excõicatiõis sentẽtia ꝓtra sic recipientes ꝛ ni⁹ bilomin⁹ receperint nõ poterit cũ eis dispẽsari nisi per papã.vt in.d.c.innotuit.ꝛ dicit Hosti. q̃ etiã papa de fa cili nõ dispẽsat. Cõtrahẽtes mr̃imoniũ de pnci ꝛ añ carnus copulã se facẽtes ad sacros ordinari aliter q̃z a sacris canonib⁹ ꝓcedat q̃uis caracterẽ recipiãt.sunt tñ suspẽsi.ita q̃ nec etiã post mortẽ vxoris poterũt in illo ordine mĩstrare.nec ascẽdere ad alios. nec aliq̃ officiũ vel beneficiũ ecclesiasticũ obtinẽ. ꝛ mr̃imoniũ nihilomi nus sic ꝓtractũ ꝓpter b̃ nõ dissoluit.qõ intelligit cũ ta les in seculo remanẽtes b̃ agũt.nã secus si religionẽ in⁹ trassent extrauagã.Joh.xxij.q̃ incipit antiqua. Apo state a religione in apostasia suscipiẽtes ordines.sũt su spẽsi ꝛ irregulares.extra eo.ti.apostata. nec dispẽsat cũ eis nisi ꝑ papã.Sed alij q̃ in excõicatõe ordines recipi unt siliter sunt suspẽsi seu irregulares.de sen.excõ. cum illoz.ꝛ b̃ verũ est nisi ꝓbabilis ignorãtia excuset eos.ꝛ ꝺ hac materia plene habes.ẽ.in c.de causa finali excõica tionis. Celebrãtes seu ꝓcipãtes in diuinis sciẽter cũ publice excõicatis vel interdictis sũt suspẽsi ab ingres⁹ su ecclesie.de priuile.c.epoz.li.vj. sed de b̃ vide plenius supra ti.de interdicto.c.ij. Cõseruatores nõ possunt se intromittere de alijs q̃z de manifestis iniurijs ꝛ vio⁹ lẽtijs.qõ si de alijs q̃ iudicialẽ indaginẽ requirũt se in⁹ tromiserint.sunt suspẽsi ꝑ annũ ab officio.extra de offi. dele.c statuim⁹.als legatos.li.vj. Judices eccliastici qui ꝓtra iusticiã in grauamẽ.alteri⁹ pr̃j in iudicio ḋcq̃z faciãt ꝑ gr̃am vel ꝑ fauores.puta ꝑ pecuniã.suspẽsi sunt ꝑ annũ ab executiõe officij.ꝛ si durãte suspẽsiõe ingesse rint se diuinis efficiunt irregulares.nec nisi ꝑ papã po terũt liberari ex̃ de sen.ꝛ re iu.c.cũ eterni.li.vj. Religi osi qui ꝓcedũt alicui ad vitã vel certũ rps tura.reddu⁹ possessiões.administratiões cui pr̃sũr. nisi duo ꝓcurrant. scz q̃ necessitas vel vtilitas monasterij vel priorat⁹ illi⁹ ecclie b̃ exposcat ꝛ q̃ ꝓuẽtus illius ecclie ꝓsentiat.aut si ꝓuentũ nõ haberet assensus plari ꝓpij sũt ipso facto su⁹ spẽsi ab officio.nec valet dica ꝓcessio.Excipiunt tamen duo casus.s.locatio ꝛ vẽditio redditũ vel fructũ ad modicũ tempus.de reb⁹ ecclẽ.nõ alic.c.j.in clem.Utq̃ aũt hec suspẽsio intelligat ab officio diuinoz vel ab officij tpalij⁹ administratiõe puta ꝑlature,ꝑcuratoris,cellarij⁹ et hmõi.Joh.an.remittit ad notata de decimis.c.i.ĩ.de et ibi ponit vtrãq̃z opinionẽ ꝛ dimittit sub dubio. Fra tres ordinis ꝑdicatoz.ꝓmoti vel assumpti ad episcoba tus vel alias ꝑlaturas.si pr⁹ recipiũt mun⁹ ꝓsecratio⁹ nis q̃z resignẽt ordini libros ꝛ alia q̃ habẽt rpe sue,ꝓmo tiõis.coĩpõ sũt ab executiõe põtificalis ministerij suspẽ si.Clemẽs.iij.in priuil'puidẽtia. Fratres ꝑdicatores si ꝑ turbare ꝑsumpserint officiũ inquisitoris ĩ bereti⁹ cos ꝑ fratres minores exercitatũ ipso facto sunt ab exe⁹ cutiõe ordinũ sacroz suspẽsi.nec potest relaxari talis su spẽsio nisi ꝑ sedẽ aplicam aut ꝑ inquisitorẽ cui⁹ officiũ ꝓturbauerũt.ꝛ idẽ de minoribꝫ ꝓturbãtibꝫ officiũ inq⁹ sitoris ꝑ ꝑdicatores exerciratũ.Clemẽs.iij.in fuil'pau pertatis altissime. Fratres ꝑdicatores ꝛ minores reci pientes ad ꝓfessionẽ aliquem in ordine suo ante ꝓba tionis annũ elapsum.sũt ipso facto a receptione quorũ cunq̃z suspẽsi.ꝛ pene grauiori culpe debite puniẽdi.nec etiam ꝑ b̃ ille sic ꝓfessus est ordini ꝑdicatoz obligatus. ar.extra de regula.ca.nõ solũ. Religiosi qui videlicet decimas nõ ꝓpiũt si sciẽter obmittant facere ꝓscientiã ꝓfitentibꝫ de decimis soluẽdis sũt suspẽsi a ꝑdicatiõis officio.donec faciãt eis ꝓscientiã si cõmode possunt. et si interim ꝑdicarẽt essent excõicati.extra de penis. c. cu⁹ pietes.in cle.qõ tñ intelligũr ꝑe.de ancho.ꝛ Pau.si fue rint sup hoc requisiti a ꝑlatis. Jteꝫ cũ querit vtrũ su⁹ spẽsus ab officio sit suspẽsus a beneficio.sup hoc Joh. Utrũ su⁹ an.multa dicit ꝑ ꝛ ꝓtra sup cle.cupientes.extra ꝺ penis. spẽsus ab ꝓdudit ꝛ nõ dare.Sz pe.de ancha.sup ea.cle.ponit vt officio sit stinctionẽ vñ gasparis de cal.dicẽs sic.Ziut quis est su⁹ etiã suspẽ spẽsus ab officio aut a beneficio aut ab vtroq̃z.Si est suspẽ⁹ fic⁹. suspẽsus a bñficio.siue a iure siue ab hoĩe nõ est suspẽsus ab officio.ar.c.dilect⁹.de offi.ordi. rõ ad ĥ est odiuz penaz.vt in regula in penis.de re.iur.li.vj. Jteꝫ q̃ offi cũ nõ est accessoriũ ad beneficiũ.licet sit ecõtra. Si est suspẽsus ab officio.hoc est aut ꝑ dictionẽ taxatiuã tñ aut simpliciter.Primo casu planũ est.q̃ nõ est suspen⁹ sus a beneficio cũ tñ suspẽsus sit ab officio. q̃ hoc vo⁹ luit sentẽtie,pmulgatio.q̃ vires sentẽtie vltra intentio nẽ ꝓferẽtis.nõ se extẽdũt saluo casu.c.pastoralis.de ap⁹ pel.Si aũt sit simpliciter suspẽsus ab officio. b̃ est aut ab hoĩe aut a iure.Si a iure aut ꝓpter crimẽ aut ꝓpter ĩ famiã vel ꝓtumaciã.Si ꝓpter crimẽ tũc puto q̃ suspen⁹ sus ab officio sit suspẽsus a beneficio.vt.c.cos. ꝛ.c. si q̃ sacerdotũ dist.lxxj. Si aũt ꝓpter infamiã vel ꝓtumaci⁹ am sit suspẽsus ab officio nõ est suspẽsus a bñficio. vt c.pbyter si a plebe.ij.q.v. Si aũt ab hoĩe est suspensus ab officio si hoc est ꝓpter crimẽ grauẽ tũc est suspensus etiã a beneficio.Si aũt ꝓpter crimẽ leue vel etiã ꝓpter in famiã vel ꝓtumaciã nõ est suspẽsus a beneficio.vt in ⁊ibus allegatis.Si aũt est suspensus ab vtroq̃z. aut b̃ est ꝑ dictionẽ et.ꝛ planũ est.aut ꝑ dictionẽ vel.ꝛ tũc pu to opinionẽ Goff.verã.s.q̃ talis ĩia nõ valet ꝓpter in⁹ certitudinẽ.l.iij.C.de sen.q̃ sine cer.quan.hec ille.Jnno. aũt dicit simpliciter.q̃ suspẽsus ab officio tñ nõ debet ꝓcipe fruct⁹ beneficioz sup.c pastoralis.de appel.Sed Hosti.b̃ intelligit qñ.s.est suspẽsus ꝑ grauẽ causa, sc⁹ ꝑ leuẽ vel infamia.ꝛ nõ est ꝓtumaz. Et no.ꝑm Hosti. q̃ suspẽsus in põtificalib⁹ si celebrat in põtificalib⁹ nõ erit irregularis.Rõ est.q̃ põtificalia nõ sũt ꝺ substan⁹ tia celebratiõis.nec debem⁹ iudicare aliquẽ irregularez nisi iueniat exp̃ssum.ar.de pe.dist.j.§. pene. Jtem su spẽsus a priciparibus sacramẽtoz.ꝺ qua habes dist.xxij q̃ si quis aũt.ꝛ.c.fi.ꝛ extra de elect.ostia ꝛ de his q̃ fiunt a maio.par.ca.c.j. Si celebrat non est irregularis. talia enĩ nõ sunt ordinis cũ laici ꝑcipẽt sacramẽtis Hosti.ꝛ Jnno. Clerici qui sciẽter eligũt indignũ ad epãrum. scz ꝓtra illã formã que habet extra de elect. cũ in cũctis sunt ꝑ trienniũ suspẽsi a beneficio. Jn dicto. c. dic glo. habitis ꝛ habẽdis. Eligẽtes aliquẽ siue electio sit facta ꝓcorditer siue ĩ discordia.si infra octo dies ex quo potu erũt cõmode ipsam electionẽ electi distulerit pr̃sentare. qui culpabiles in hoc fuerint a,ꝑsecutiõe electiõis sunt exclusi ꝛ suspẽsi ꝑ trienniũ a bñficijs q̃ obtinent in illa ecclia ad q̃ si infra illud tps temere vel colorate se ĩmi⁹ scuerint.illis ꝑpetuo sunt priuati.extra de elect.c.cupi⁹ tes.li.vj. Cõpromissar⁹ si sciẽter elegit indignũ.est ipso facto ꝑ trienniũ suspensus a beneficijs ecclesiasticis. hec tñ suspẽsio nõ tãgit epos.nec intelligit nisi in electioni⁹ bus epoz ꝛ supioz.sc⁹ de elec.inferioz. extra de elec.si cõpromissar⁹.li.vj. Religiosi grauãtes vel fraudan tes ecclias circa decimas eis debitas.si reqsiti per illos quoz interest nõ desistũt infra mẽsem vel ꝺ vsurpatis vel retẽtis infra mẽses duos nõ fecerit comendã.suspẽ si sũt ab officio administratiõis ꝛ bñficijs.ꝛ talia non ha bẽtes sũt excõicati.extra de decimis.c.ĩ.de.Et dic Joh. an.in glo.se credere q̃ sufficiat iudicis declaratio super satisfactiõe.nec sit necessaria absolutio quo ad suspẽsio nẽ.sed quo ad excõicationẽ bñ requirit obsolutio. Do ctor vel mgr̃ qui doctorat aliquẽ nisi prius exigat iura⁹ mentũ a doctorãdo q̃ nõ expẽdet ꝑ suo doctoratu vl⁹ tra sũmã triũ milũ turonẽsiũ argẽteoz.est suspẽsus per

sex menses a collatione doctoratus. extra de magistris. cū sit in cle. In capīo eccīie carhedralis vel collegiate est suspēsus a voce in electionibꝫ z aliꝭ q̄ nō habet ad min⁹ ordinē subdyaconat⁹. z silr qui habet bñficiū cui annex⁹ est ordo nisi infra annū annūciat se promoueri ad talē ordinē quē requit bñficiū legitimo impedimēto cessante. ex de cra. z qualc. vt hi q̄ in de. q̄ phibiti sūt audire legē vel phisicā. de q̄bꝫ hēs. s. in ri. ō excō. c. vlti. vl tra excoicationem sunt suspēsi ab officijs suis. vide ibi aūt possit excōicare hēs. s. vñ laicus vel mulier cū non possit excōicare nisi ex cōmissione spāli pape. dis. xxxij. §. vez in glo. nō possūt etiā suspendere. pōt tn abbatissa fm Inno. suspēdere a bñficio clericos ecclīaz sibi subditaz. si h ex ꝓsuetudine habet. nō aūt ab officio. Itē no. q̄ sicut excōicatio sic z suspēsio p sēntē appellatiōne mīme suspēdit. suspēsio dico ab officio vel ingressu ecclie lata. ex de sen. excō. c. is. cui. li. vj. Itē no. q̄ absolutio a suspēsione officij simpliciter vel diuīs fieri debet sub ista forma vel silī. Ego absoluo te a vinculo suspensionis q̄ incurristi p talē cām z restituo te executioi ordinis z officioꝝ tuoꝝ. In noīe pa. z fil. z spūssc̄i. tamen qz suspēsio gtinet ad sōz ꝓtriosum nec repit determinata forma necessaria hui⁹ relaxatiōis. ideo quicq̄d dicat z quibuscunq̄ ꝓbis vtat is q̄ valet absoluere a tali vincło. si intēdit absoluere vere absolut. sicut. s. dictum est de absolutione abexcōicatione. Sed querit q̄s posrioꝝ. de re. ec. nō alie. sic dcit. vbi papa ponit penam superiōis suspēsionis vel interdicti ꝓpter ꝓtumaciā canonē condēdo ipe papa sibi reſuet absolutionē vel alteri expresse z determinate q̄one cōmittat. z h tenet Unce. Hug. Goffr. Inno. Bern. z Job. in glo. ij. q. j. si inimic⁹. z xxv. q. iij. si q̄s deinceps. z hosti. Idē iudiciū est si ꝓtitutionē inferiorꝭ approbat z ꝓfirmat. de ꝓstitu. c. ex frequēntibꝫ. plus enī opat ꝓfirmare q̄ ꝑdere sniam. pōt tn quilibꝫ suffragane⁹ relaxare cū nō sit maioris efficacie q̄ ius cōmune sic intelligit. c. graue. de pben. z h nisi alteri reserueť absolutio. Si ꝙo suspēsionis pena z hmōi imponit p sniam. i. ab hoie tūc ligās debet absoluere nō inferior ex de offi. ordi. c. cū ab eccīiaz saluo casu. c. pastoral. eo. ti. Idē tenet Buil. in spcu. Si ꝙo suspensio sit ꝓpetua que habet vim ꝓuationis. vt no. Uncen. de trāslac. ij. Et Buil. in spe. ti. ij. §. nūc ostendēdū. nō habet locū ab solutio ꝫ necessaria est dispēsatio ꝓsequēs collationē et tūc est videre an tale sit crimē in q̄ possit eps dispēsare et habet ꝓferre vel nō. in ꝑmo casu potent eps dispēsare z ꝑdere puta bñficiū vel officiū executionis ordinuz quo ad dispēsationē. In scdo casu nō poterit. xlviij. dist. cit idē Pau. nō puto hāc de sui natura opari ꝙuationē. als papa exꝑsisset h ar. ō deci. c. ad audientiā. vñ credo eam posse p ordinariū relaxari ratiōe ꝑmissa. sed si non relaxet. durabit ꝓpetuo. x. q. j. ꝓpetua. Nota q̄ sentētie oēs suspēsionis late p quoscūq̄ platos ꝛ fratres pdicatores z ꝓtra indulta priuilegioꝝ suoꝝ sūt ipo facto irrite z inanes. Alexāder meritis vri. Et si ꝓtra alios occasione ipoꝝ fratꝝ sūt etiā irrite z inanes. Alexāder. nimis iniqua. Itē mgr ordis z singuli priores ꝓuinciales ꝙuincuales z coꝝ vicarij in locis z ꝙuentibꝫ sibi cōmissis fratribꝫ sibi subditis. nec nō z aliꝭ fratribꝫ eiusdem ordinis interdū ad eos declinātibꝫ vñcūq̄ possunt impetiri beneficiū absolutionis a suspēsione. excōictione vel interdicto. quas snias incurrissent in ipo ordine vel ante ingressum ej⁹. ac etiam laicos q̄ ipm ordinē vellent ingredi. nisi adeo enormis esset excessus vt merito esset sedes aplica ꝑsulēda. Bonifa. z Alexan. ſtrute. Itē p̄dicti plati pñt dispēsationē obtinere a suis ꝓfessoribꝫ z absolutionē sup suspēsione z irregularitate quā ꝓtraxissent. ex eo q̄ ptulissent snias suspēsionis z interdicti sine scripta ex in cautela. Clemēs exigentibꝫ. Uidet aūt esse differētia talis inter suspēsionē depositionē z de gradatione stricte sumēdo ipos termios nā large frequenter recipit in iure vnū p altero. vt dis. xlvj. clericus. Primo suspēsio videt importare priuationē executionis legitime ordinis vel officij ecclīasticoꝝ simpliciter vel ad tēpus et cū spe dispēsationis. q̄ q̄nq̄ a iure q̄nq̄ a iudice inferf Depositio ꝙprie ꝓpriationis executionis legitime officiorū z bñficioꝝ ecclīasticoꝝ possessionis simplr. z ex toto absq̄ spe restitutionis. retēto tn priuilegio clericali. qz cōuenit non pōt in iudicio secularī. nec capi nec puniri a laicis. z sit p sniam bonis cōfiscat. nec pōt inferri hec pena ab superiore ipo qui h agere pōt erga ꝑsonā subditū assistente sibi canonico numero ipoꝝ si est in sacris. als sufficit ꝑsona snia epi sine aliqꝝ pnia. Depositus aūt z degradatus restituī nō pōt ad officia sua nisi p dispensationē pape. Itē vbi in iure dicit suspēdat vel degradet cōminatio est sentētie ferēde nō late sententia. vt. xxxv. dis. eps. Degradatio vltra penā depositionis h addit. qz priuat omni priuilegio clericali cū certa solēnitate. caracter tn ei auferri nō pōt. nec a quacunq̄ creatura q̄ uis Job. an. videat tenere ꝓtrariū. s. q̄ possit ei auferri fm Tho in. iij. z Job. in glo. dis. l. accedēs. z Innocē tenet q̄ nō. De modo z forma ꝛ gradatiōis habes ex ꝛ penis. c. de gradatio. li. vj. z in ſūma pisana. Nota tn q̄ non oīs degradat⁹ est tradend⁹ curie secularī. sed solū in tribꝫ casibus. Prim⁹ est in crimine heresis. ex de hereti. c. ad abolendā. z h nisi ad pniam incōtinēti redire voluerit. sed si relabat. nō plus q̄at ei. Scōs est in falsario lrāz pape. ex de crimie falsi. c. ad falsariorū. Tertius cū q̄s deprimit ꝓpter talē calūniā quā intulit suo cpo. j. q. j. si q̄s sacerdotū. Un cū in curia romana his tribꝫ quidā sacerdos interfecisset sacristā scī petri vt sic rape posset bona sacristie. req̄sito ꝑsilio peritoꝝ sup h ꝑsuluerūt. q̄ nō debeat ꝓpter h tradi curie seculari ad occidendū fm iura. sed poni in ꝓpetuū carcerē vel caucā ibi sustentā duxpane doloris z aque angustie. papa tn martin⁹ de plenitudine potestatis illū degradatū fecit tradi secl'ari curie z sic fuit occisus. Potest etiā nihilomin⁹ p solū epm suū ꝙuocatis abbatibꝫ et aliꝭ religiosis z platis z fratribꝫ sue dyocesis q̄n sacerdos vel al⁹ in sacris fuerit curie secularī p hereſi tradēd⁹ vel de gradand⁹ sicut ei videbit expedire. extra de heret. c. q̄n. li. vj. hec aūt de gradatio cū q̄s ꝓpter heresim vel aliud est tradēdus curie secl'ari sic fieda est p̄sente potestate. dicat degradās illi vt in forrū suū recipiat degradatū. debet tn intercedere p eoq̄ nō moriat. extra de ver. sig. nouimus.

Titulus. xxviij. de irregularitate. Quādo ꝓtrahitur irregularitas ꝓpter indebitā executionē ordinū vel officioꝝ diuinoꝝ.

Cap'm. j.

Irregl'aritas sic difinit a specularore. q̄ est nota seu impedimētū canonicū ex facto seu defectu puniēs. q̄ q̄s. phibet ad ecclīasticos ordines promoueri. z in eisdē mīstrare. Quid sit irregularitas.

Irregl'aritas ꝓtrahit multis modis z causis. z ad scīendū q̄n q̄s efficit irregularis ex indebita celebratiōe vel executiōe ordinis. Job. cal. ponit talē distinctionē. Celebrās aut vtēs officio ordis aut est femīa aut est masculus. z si est mulier siue laica siue religiosa nō efficit irregularis. qz cum nō sit capax ordinis clericalis nō cadit in eā irregularitas. p quā q̄s impedit in ordine vel ordinis officiū celeb

biare.sumit hec rō.ex.c.debitū.de biga.t.xxxiij.q.v.hec imago.Si ergo mulier excōicata vel interdicta vel ī loco interdicto vel indebite tractet officia sacra temere agit t puniri debet.de pe.t re.noua.nō tñ est irregularis. Si est vir.tūc aut est furiosus aut sane mētis.t si furiosus ꝓter quācūq celebrationē nō efficit irregularis nec peccat.Idē de infante.in cle.si furiosus.de homi. Si sane mētis.tūc aut talis est laicus aut clericus.t ī laicus est t cū solēni apparatu alicui⁹ ordinis celebrauit.i.exequēdo actū alicui⁹ ordis siue ꝓcurrsus sit alicui⁹ religionis siue secularis.ꝛ b̄ sit rigorosum videt q̄ sit irregularis.de cle.nō or.mi.c.) nec cū talu vt valeat ꝓmoueri alius q̄ papa pōt dispēsare.sic̄ t cū ordinato t suspēso celebrāte ali⁹ q̄ papa nō dispēsat ergo idē est in isto casu nō tñ b̄ videt intelligendū de ordinibus sacris t apparatu.nā officia minoꝝ ordinū licite fm Tho.in.iij. t alios doctores possunt exerceri etiā ab illis qui nō sunt ordinati in ipis.Si aūt b̄ agit sine solenni apparatu.tal nō efficit irregl'aris.Si ꝑo est clericus tūc aut celebrat in ordine quē nō habet aut in eo quē habet.t si primo modo hoc agēs in ordinibus sacris est irregularis.

De subdiaconatu ta- .ꝟ.I.

mē dicit Buil.q̄ si est ī minoribus pōt cātare epl'am dūmodo sine solēnitate.Et addit Inno.q̄ est b̄ licitū quādo deest subdyacon⁹.t tūc etiā cātet sine ornamētis subdyaconi.ꝛ solēnis apparatus subdyaconi videt cē manipul⁹.Dic etiā Petr⁹ de palu.in.iij.q̄ tunicellā ꝛ etiā nō subdyacono portare.q̄ nō est ei ꝓpria vestis sic̄ manipulus.quē null's inferior subdyacono portare debet hec Pe.Vñ si talis cātet epl'am cū tunicella sine manipulo tñ.t nō porrigēdo calicē dyacono vel sacerdoti.q̄ est ꝓpriū officiū cius t principalis act⁹ ordis talis t vbi est ꝓsuetudo q̄ etiā in minoribus cātet epl'am illo modo nō videt irregl'aris.secus aūt vbi cū manipulo t porrigēdo calicē.vel vbi nō est mos q̄ cātent nisi subdyaconi De alijs ordinibus supioribus nō ē quēstio.q̄ sine dubio incurrit irregularitas. Si ꝑo dericus celebrat in ordine quē habet.tūc aut est excōicatus maiori. vel celebrans vel officiū exercēs in loco interdicto ab hoīe vel a iure. aut est suspēsus.Si primo mō tūc in vtroq̄ casu efficit irregl'aris t indispēsabil' nisi p papā.de sen.excō.c.is q̄. li.vj.Dicit tñ Buil.q̄ in minoribus ordinibus ꝓstitutus ministrādo seu exercēdo officiū suū t cū solēnitate cum est excōicat⁹ non efficit irregularis.q̄ illa duo.c.si q̄s eps. j.t ij.t xj.q.iij.nō loquunt de eis.t pene sunt restringē de.secus de subdiacono sed sine solēnitate legēdo epl'az subdiacon⁹ vel diacon⁹ vel ꝓsbyter excōicatus credunt quidā q̄ nō incurrāt irregl'aritatē.Si aūt dric⁹ est suspēsus sumēdo stricte suspēsionē.s.quo ad se t quo ad alios nā qui est suspēsus quo ad se.tm puta ꝓter mortale q̄ cunq̄.vel ꝓter minorē excōicationē vel ꝓter inhibitionē a ꝓfessore tal' celebrās nullā irregl'aritatē incurrit vt.s.dictū est.Sed suspensus quo ad se t alios aut est suspēsus a canone aut ab hoīe.Si ab hoīe seu tuditce tūc aut ignorat aut ignorātia pbabili.t tūc nō efficit irregularis.aut ignorātia crassa t supina.t tūc est irregularis.t mlto magis si sciuit se esse suspēsum t b̄ quomō cūq̄ sit suspēsus siue sit suspēsus simpl'r siue ad tēpus determinatū vel nō determinatū.etiā si rōne defect⁹ vel fame.puto talē durāte suspēsiōe celebrātē cē irregl'arē nec posse secū dispēsari.nisi p papā.ad b̄.xj.q.iij.si q̄s p sbyt.ij.q.v.ꝓsbyt.ō sen.excō.cū medicinal'.li.vj.Si ꝑo ē suspēsus a canone tūc aut rōe crimis aut rōne defect⁹. aut rōne infamie vel scādali. Si primo mō.tūc aut simpliciter est suspēsus t sic celebrādo est irregularis.xj.q. iij.sicꝫ eps. Aut est suspēsus ad tēpus determinatum et sic interim celebrando est irregularis. Aut tēpus indeterminatū.t tūc aut cū ꝯditione q̄ satisfaciat aut cū ꝯditiōe donec penitear. si cū ꝯditiōe donec satisfaciat. vt.lxxxj.dis.si q̄ sine.t.c.seqnti.t de coha.cle.t mu.c. sic.t ī cle.de decimis.ī.c.) cū similibus. Et tūc licet quidā dicant.puto si sit suspēsus.ante absolutionē celebrat est irregularis.q̄ in b̄ factū iudicis est necessariū.vt habetur ꝓ absoluto.vt dixi de eta.t qual.or.c.cum bone.et sic cū factū hoīs sit necessariū.sequit q̄ quo ad suspēsionem dei cānō aliq̄d addit.vt in.d.c. de coha. cle. t mu. Si ꝑo est suspēsus cū ꝯditiōe donec penitear. vt ex de clec.c.ostius.t tūc equum est tenere q̄ interim celebrādo nō efficit irregularis.q̄ talis suspēsio videt esse vel ad quā nihil addit canō.nec vt habeat ꝓ sublata aliq̄d facit cū iudicis est necessariū.t ī dicendū est de ea vt de suspēsione dei tm̄.Si scḋo mō sit suspēsus a canone.idest rōe defectus.tūc aut rōne defect⁹ ordinis aut rōne alterius defect⁹.t si rōne defect⁹ ordis.vt clericus p saltū q̄ motus quātū ad ordinē obmissum.in quo si exercet officiū anteqū recipiat est irregl'aris.sed celebrādo in ordine ad quē p saltū est ꝓmotus quē habet nō est irregl'aris dis.lij.sollicitudo.Si rōe alteri⁹ defect⁹ vt bigam⁹ illegitimꝰ.corpe vitiat⁹ ordiat⁹ an̄ etatē legitimā vel a nō suo epō b̄ casu ꝯcordāt oēs q̄ celebrādo nō est irregularis. qz b̄ nō est expressum in iure.t qz qū curia mandat cū ia ordinatis in supradictis defectibus dispēsari nil dicit de irregularitate.dis.lvj.aplica.t.c.cenomanēsim.Salus aūt curie est attendend⁹.de cri.falsi.q̄uis.Hec ob. q̄ ordinatio facta ante legitimā etatē.vel a nō suo epō fuerit cū pcō.q̄ principal' causa ꝓter quā dixmus tales suspensos est defectus nō pena.ergo rōe defect⁹ nō crimis talis censend⁹ est suspēsus t hac rōe puto q̄ licet irregularis ex celebratiōe diuinoꝝ sit suspēsus a canone ꝓter hāc irregl'aritatē.si tñ al's nō est suspēsus a iure vel ab hoīe puta q̄ absolut⁹ est ab excōicatiōe t suspēsiōe. sed nō est secū dispensatū sup irregl'aritate vel nō suspēsus contrahit irregularitatem. talis non contrahit nouam irregularitatem.quia hoc non est expressus in iure. Si terno modo est suspensus a canone.s.rōne scādali.vl' infamie.t tūc celebrādo nō est irregularis.de de pegri.c.). Sed b̄ facit aliq̄ abstinēdo ꝓter infamiā q̄ est ꝑ illū vel vt scādalū curet.t ꝛ b̄ sequit fm Inno.q̄ illi quoꝝ crimia sūt notoria.q̄ etiā post pniam ꝓhibent celebrare ꝓter scādalū t infamiā.vt de coha.cle.t mu.c.fi.si ante absolutionē celebrāt nō incurrūt nouā irregl'aritatē.Et allegatiōe quā facit.videt intelligere de notorio fornicatore.q̄ pīū ē tenere.Et q̄ notat ī dicto.c.j.de sen.excō. li.vj.intelligat de notorio fornicatore an̄ pniam celebrā te ne videat sibipī ꝑtus tñ de rigore sola pnia nō tollit suspēsionē canonis in notorio fornicatore.vt videt expī sum.l.dis.quenit.qz rectit factū iudicis.vt supra dictū est de suspēso a canone donec satisfaciat. Sz absoluto facta a snīa canonis a qua pōt b̄ casu eps absoluere. qz cōditor canonis sibi nō reꝛuauit.Si peniter remanēte irregl'aritate quā ꝓtraxit hmōi fornicator noror.⁹ ex celebratiōe diuinoꝝ de qua nōdū est dispēsatus ex noua indispēsabilis nisi p papā.sed anteqū secū dispēset celebrādo etiā penitēs.i.dimissa ꝓcubina.nō ꝓtrahit nouā irregl'aritatē.t forte talis fuit in tērio Innoc.b.Dec omnia notant q̄ Anto.de bu.sup.c.si celebrat.de de.excōi. mi.Sz abbreuiata aliqualr sunt t murato aliq̄liter ordine additis solū in tribus locis.vt ptz dictis bicubus Tho.Pe.de palu.t Buil. Mota tñ q̄ ex p̄cedētibus vt dek q̄ ordinatus an̄ legitimā etatē sit ipo iure suspēsus ab excōicatiōe ordinis sic recepti.sed solennes doctores

Excōicat⁹ celebrans

Suspensus celebrans.

Suspensus a canone.

tenēr ꝓtrariū cōiter videlz Ray. in summa. Guil. in glo. eius. Archi. in rosario. dis. lxxvij. Bern. de cle. ꝑ sal. ꝓ/ mo. c. j. Anto. de bu. extra de tēpo. or. vel nō est cōpos. Pau. de leaza. z Fran. de zamb. super cle. generalem. Hi dēs dicūt ꝙ talis nō est ipo iure suspēsus. sed suspēden dus. z interdicēda est ei executio ordinis recepti ante le gitimā etatē vsq; ad etatē legitimā. et si postquā fuerit ei interdicta executio a iudice suo fuerit vsus ordineta li ante legitimā etatē. erit irregularis si autē nō fuerit ei interdicta. z sic vtr̄ ordine añ legitimā etatē recepto nō ē irregularis. vt dictū est. Idē etiā audiui a q̄busdā ꝓtis.

De irregularitate ꝓt homicidiū vl mutilatōz. Ca. ij.

Contrahit etiaz irre/gularitas ꝓter homicidiū vel mutilationem mēbri. Pro cui⁹ declaratiōe nota ꝙ cū homi/cidiū vel mēbri mutilatio fieri ꝓtingat mēte solū verbo et opere. si solū mēte fiat. nunq; inducit irregularitatem quia lex ꝓmotionis factū requirit. xv. q. j. c. fin. imo z si quis vibret gladiū aio occidēdi z cū nō sequit effectus mortis z mutilatiōis. nō incurrit irregularitatē. etiam si vulneraret. z certū sit ꝙ nō est mors secuta vel amissio mēbri nec; directe vel indirecte q̄ō ꝓterea dico. quia si vulnus intulisset. nō de se mortale z vulnerat⁹. vl ꝓter imperitiā medici vel ꝓter defectū custodie. q; scilicz nō caucr sibi a noxijs. mortu⁹ est vulnerat⁹ est irregularis. fm Laudul. extra de homi. c. Petrus. q̄ dictū allegat Pe. de ancha. Nā si vulneratū ad mortē nouo ictu ac/celero mortē. vel alio mō homicida reputor. dicit idem. Illi aūt qui intersunt vindicte sanguis. seu morti et nō ꝑstāt ꝓsilijs vel auctoritatē. nō sūt irregulares fm Inno. et Guil. etiā si appeterēt illi⁹ mortē. Item qui videt ali/quē occidi z delectat. z posset etiā sine sui periculo libera/re si vellet. cuius pessime faciat. nō tn est irregularis. sic nec etiā medicus qui dimittit infirmū mori nolens me deri. z diues qui dimittit pauperē fame mori. xv. q. j. si quis nō iratus.

Verbo cō trahit ir/regularitas.

Verbo aūt ꝓtrahit irregularitas tri pliciter. s. mādato. defensiōe z ꝓsilio. Mandato quidē qñ mādat occidi aliquē vel mutilari z sequit effect⁹ dis. l. siquis viduā. si tn reuocasset mādatū z expresse z sine vlla fictiōe ꝓhibuit. z anteq; sequat effectus. nō est irre/gularis fm Inno. extra de simo. sicut tuis. Sz z si quis mādat aliquē verberari inhibēs expresse ne occidat vel mutiler. z ille nihilominus occidit vel mutilat. est irre/gularis mādator sicut executor. q; mādando in culpa fuit. extra eo. ts qui. li. vj. Item ep̄s vel ꝓlatus qui habet iurisdictionē tpalem debet ꝓstituere iudicē secularē qui audiat causas p̄cipue z sanguis. z illi pōt. z debet preci pere ꝙ faciat vnicuiq; iusticiā. si aūt talis iudex interro get cū in speciali quid agendū in tali qui. s. mereat pena sanguis potest respōdere cōsulo peritos z caueat ne p/ pter suā responsionē directā vel indirectā ille intelligat ꝙ debet cū sanguis punire fm Ray. Si ex hac. s. respō/sione reus occideret vel mutilaret. esset irregularis. Po test etiā ꝓlatus delegare alicui sup aliquo maleficio. vt homicidio z hmōi in iurisdictiōe sua cōmisso. vt inqui sita veritate iusticiā exequat. z si cui cōmittit sic exequa tur z occidat nō ꝓterea ille ꝓlatus est irregularis. extra ne cler. vel mo. c. ep̄s. li. vj. Item nō solū iudex in casu san/guinis vbi sequit effect⁹ est irregularis cuius sit recta in tentiōe z debito ꝓcessu agat. iuste faciat z meritorie. dis. lj. aliquātos. sed etiā assessor. testis. notarius scribēs vel ꝓcurēs sniam vel scribēs attestatiōes vel legēs dū pu/blicant vel scribēs vel dictās lras ꝓ vindicta sanguis oēs hi irregulares sūt. q; cooperant i mādato sntie fm Ray. dis. l. si q̄s viduā. z ex ne cle. vl mo. c. sniam. Sz si in hmōi sntia nō eēt secut⁹ effect⁹. fm Guil. cuius sunt irregulares ep̄s ꝓterest super h̄ dispēsare. Preceptū aūt q̄ legē ꝓdidit cui⁹ aucte boies sūt tradit̄ morti. nō efficit ꝓter h̄ irre/gularis. vt dicūt quidā z bn. q; incertā ꝑsonā nō animaduertit ita notat Archidy. xxiij. q. v. officia.

Homicidiū verbo .§. I.

defensiōis cōmittit tripl̄r. Uno mō q; defendit causaz sanguis. idest mutilatiōis vl̄ mortis aduocādo. z h̄ siue aduocet ꝑ actore siue ꝑ reo. cū actor obligeť ad penā ta/liōis. q; agēdo ꝑ reo agit ꝺ actorē. Un si sequit effect⁹ est irregularis. quātūcuq; iuste aduocet indispēsabil̄ nisi ꝑ papā. Iz si nō sequit effect⁹ est dispēsabil̄ ꝑ epm fm Guil. Scdo mō est cū ꝺs suadet bis q̄ volebāt defendere oc/cisum ne defendāt. z h̄ facit corrupta intētiōe vt ille mo riať. Nā si ꝑ vl̄ mr̄ vl̄ ali⁹ cōsanguine⁹ seu amic⁹ retra/hebat amicū suū vl̄ filiū volētē a morte liberare. q; timet ne ipe ibi aduuādo occidať. nō est irregularis. Tertio mō cū plati vl̄ alij clerici ad defensionē rei⁹ suaz ponūt q̄re lam de malefactoribus suis. seu qui eos vānificauerūt pe nes iudicē secularē z emēdam petāt sibi fieri z quideri ne talia ꝓsumanť ꝓtra eos si hmōi q̄relis iudex mortē i ferat exigēte iusticia nō sūt irregulares dicti clerici. si. ꝓte/stari sūt exp̄sse q; penā sanguis nō itēdūt. ex. eo. ti. platz libro. vj. Item licitū est ꝓlatis ecclesiasticis ob defensionem rei⁹ eccl̄ie vel fidei iuocare ꝺ violēres brachiū seculare z hortari tales quidē ne occidēt vulnerēt vel mutilent. q; hoc esset directe ad homicidiū ꝓuocare. sed ecclesiam. pa/triam fidē defendent liberent z terrā ab infidelibus occu param ad xp̄m reducāt. z sup h̄ eccl̄ia facit magnas re/missiōes z licet hinc inde aliqui occidanť non est ꝓlato impurandū. imo peccaret nisi ꝓtra tales se opponeret. de homi. postulasti. et xxiij. q. iij. c. maximianus. z. q. viij igitur. z. c. horatu. z. c. scire.

Homicidiū verbo .§. II.

ꝓsultatōis cōmittit rn̄siōe. ꝓsuasiōe z approbatōe. Re spōsiōe q̄dē pura q̄reti an liceat occidē paganū vl̄ iudi ci malefactorē. si rndeat q; lz. ꝓpēdēs ꝓbabilr ipe rn̄dēs q; inf rogās velit facē fm ꝓsiliū ei⁹ irregularis est. dis. l. si quis. sec⁹ aūt ꝺ rn̄siōe generali cognitōis vl̄ opinōis. ex qua nō credit aliquē inde iudicandum vel occiden/dū. Dic Archi. xxiij. q. viij. pessimā. q; si iudex laic⁹ iter/roget clericū q̄d agēdū ꝺ alicz q̄ eēt pena sanguis ꝺ iure puniēd⁹. Pōt dericⁿ rn̄dere. Hoc nō p̄tinet ad me. ꝓsu/lat. ꝓtos. z caueat sibi cleric⁹. ne ꝓter suā rn̄siōē vire etā vl̄ indirectā itelligit iudex q; ꝺ sanguīe puniri. fm Ray. Dicūt q̄dā tn̄ q; pōt dicere q; puniat cū fm q; ius dictauerit. dūmō nō exp̄mat q; puniat cū ad sanguinē vl̄ mortē. vt notat Hug. dis. xij. ois. Sz ipe archidy. sup dicto. c. ois. dic istō dictū. s. Hug pōt itelligi esse verum qñ crimē nō minimū eēt puniēdū. alioq; si ex consilio suo. s. rndendo siue speciali siue generali sequit ꝓpinquū homicidiū irregularis est fm Hosti. ex de homi. sic di/gnū.

Respōsio ne.

Approba tione.

Ꝑsuasiōe. vt cū ꝺs audit aliq̄s velle facere homicidiū siue nocē suo siue alteri⁹ z ipe approbat vl̄ cū tractať a pluribꝫ ꝺ morte alicui⁹ in ꝓsilio. z ipe cum alijs assentit z exh̄ sequit homicidū. sec⁹ si prohiberet. Silr si ꝺs ꝓsulit alteri ꝙ occidat. z añ factū reuocat cō siliū. sed firmiter credit ꝙ illa reuocatio nō valet ad im/pediendū homicidiū. si nō indicat ei q̄ est occidendus. vt sibi caueat. est irregularis. si aūt solā reuocationem fir miter credit sufficere. nō est irregularis. ex q; reuocauit cō siliū. j. q. iij. q; ꝑsulatus fm Inno.

Persuasiō ne.

Persuasiōe cōsilij cōmittit homicidiū siue incurrit irregularitas. si quis ꝑ suader alicui vt exponat se ꝑ periculo ꝑ iure suo vel ꝑ pa tria. si scit eū versiliter moriturꝫ. z mors sequatur irregu/laris est fm Innocen. et Hostien. Secus si consulens

hoc nō estimabat. xxiij.q.iij.p mēbris. Sed siquis suadet alicui q̄ indubitāter se morti exponat. p̄ xp̄o z eccle sia nō erit irregl'aris. lz sequat mors fm Jnno. z Hosti. Jtē si volēti fugere inimicos ꝓpter timorē mortis ꝑsuler quis q̄ remaneat z ꝑcurabit pacē. z sic remanēs occisus est. fm Guil. si no habet ꝓbabilē cām credēdi q̄ illi imineret ꝑiculū mortis. irregularis est. secus si habuit ꝓbabilē cām credēdi. puta q̄ inimica illi erant ei adeo ꝑnūcn. q̄ merito potuit ꝑsumere q̄ posset eos cohibere Jtē sicḡ ꝑsulit nō homicidiū quidē. sed aliud vñ secutū est homicidiū fm Jnno. distinguendū est q̄ si veriliꝫ potuit estimare q̄ inde seq̄bat mors irregularis est. vt si suasit iactū machine vel baliste vel q̄ cat ad capiendū castrū q̄ nō poterit de facili capi sine morte hominū. z sic mors est secuta. Si ꝯo nō potuit estimari. q̄ nec veri simile erat q̄ seq̄ret mors. tūc si ꝑsulit sup re illicita est irregularis si sequit mors. extra eo. ꝓtinebat. z idē si mādat. Secus aūt si ꝑsulit rē licitā. z eo mō distinguit si is cui ꝑsulit nō occidit sed occidit. Jtē qui ꝑsulit q̄ furmus vertat vt infirmꝰ citꝰ moriat. si ex tali trāsuersiōe citius morit ꝑsulēs est irregularis z qui b̄ facit etiā fm Guil. Jtē sicḡ clamet latrones. si b̄ facit ꝓpter timorem corpis sui. nā timet ne aliqui velint eū occidere. nō est irregularis. q̄ nō intēdit mortē alicui⁹. sed sui liberationē. p̄ qua lz implorare auxiliū fm Jnno. sed si non propter hoc facit z intelligere poterat q̄ ex clamore vl' alio actu suo homicidiū sequi poterat. irregularis est Jdem Hostiē. Jtē si cū ducit latro captus dicat ei aliḡs claudite ei os ne clamet. z latro occidit. credit Guil. q̄ qui illud dixit sit irregularis q̄ iuuit ducētes dādo ꝑsilium et eodēmō si querentes malefactorē indicauit eum. nisi forte ignorauit. et ignorare probabiliter potuit nesciēs q̄ ad mortem queretur.

Homicidiū facto .§. III.

cōmittit tripliciter. q̄ necessitate causa salutare. z volūtate. Homicidiū necessitate est duplex. q̄ aut necessitas ē ineuitabilis aut euitabilis. Si quis ḡ occidat vel mutilet necessitate ineuitabili. i. ita artaꝰ vel angulaꝰ q̄ nec fugere nec clamare nec aliter pōt se iuuare nisi occidat vel mutilet. nō est talis irregularis. ex̄ de homi. c. si furiosus in de. quia vnicuiq; vim vi repellere licz. cum moderamīe inculpate tutele. dis. j. ius naturale. sed si b̄ faceret ad defensionē parentū suoꝝ vel socioꝝ non euaderet irregularitatē fm Joh. an. in addi. spe. idē si pro defensiōe rez suaꝝ. Jtē si fugere posset sed fugiēti ꝑiculum imunere posset. puta casure vel velocioris cursus inimici in seq̄ntis q̄ audacioꝛ factꝰ ꝓpter fugā potest de facili fugientē a tergo vulnerare z ad terrā ꝓstrare z occidere dixit Zen. vt allegat Pe. de ancha. sup de. si furiosus. q̄ ꝓbabiliꝫ dici pōt q̄ talis nō fugiēs ꝓpter p̄dicta. nec aliter euadere pōt si occidit. nō est irregl'aris. Sz infans z furiosus occidēs quōcūq; nō est irregl'aris vt dic̄ illa cle. Et dic̄ Pe. de ancha. q̄ idē est ō maiori septēnio si nō est dolli capax. xv. q. j. c. merito. z. c. se. sec⁹ si cēt dolicapax. Si aūt est necessitas euitabilis. puta q̄ aliter euadere pōt. vl' q̄ potuit recedē ō loco vbi expectabat īmicos eius vēturos. tūc efficit irregl'aris. nec ad maiores ordines ascēdet. imo nec in suscepti. nisi ex magna dispēsatiōe permittit mīstrare. z ḡuis Zen. dicat si fugiēdo fuga erat sibi vituposa z ad dedec⁹. z si nō ad ꝑiculū ꝓsone. z propter b̄ nō fugit z ꝓpter b̄ occidit. talis euadit irregularitatē. Pe. de ancha. nō credit b̄ vez. s. q̄ talis euiter irregularitatē. z hoc magis videtur verum.

Homicidiū casua .§. IIII.

le ad sciendū q̄n inducit irregularitatē. Nota distinctio nē. aut quis dat opam rei illicite aut licite. si licite. z tūc dupl'r. q̄ aut adhibet oēm diligentiā quā debz aut nō in primo ergo casu dādo opam rei. s. illicite. dato q̄ ꝑter oīm volūtatē eius supueniat homicidiū vel mutilatio ex ope eius est irregularis vnde si clericꝰ exercitatiōe vl' venatione iaculum mittit. z casu hoīem occidit. est irregularis q̄ talia opa dñt ab eo esse penitꝰ aliena. l. dist. clerico. Silr si ludo impegit lapidē q̄ aliquē. z illeuatēs declinare. impegit in aliū lapidē z mortuꝰ est. plector est irregl'aris. q̄ ludꝰ nocꝰ erat. z idē de silibꝫ. Jn secūdo casu si adhibet oēm diligētiā dādo opam rei licite. nulla culpam vel irregularitatē incurrit si ꝓtingat inde homicidū puta reparabat domū posuit sigñ aīe cā z damnauit anteq̄ ꝑiceret tpe ꝙgruenti ptrāseuntib⁹ vel incidit arbo rem z cecidit in ꝑtem ꝑtra cōem estimationē. z. oēs ejusdem casus fortuitu ꝓuideri nō possunt. extra eo. Joh. z. c. q̄ fm Jnno. nō est irregularis dñs eiꝰ. dū malicia vel culpam in mortē nō habuerit. dis. l. bi qui arborē. Jn tertio casu. s. vbi nō adhibet debita diligētia etiā in ope licito incurrit irregularitatē. Vñ fm Hosti. ꝑsoyter qui mittit puerū ad aquādū equū monēs q̄ caueret de flumine et tñ submersus est. iudicat eū culpabilē. sic etiā tyaconꝰ nus qui nō remouet falcē qua accinctꝰ erat. cū sciret lusudi ꝙsuetudinē. ex̄ de homi. c. ꝓtinebat z sacerdos q̄ non remouet culrellū a corrigia cū qua verberabat famulus ex̄ de homi. ad audiētiā. Jtē si clericus capit furē z traddit cū iudici z hmōi. vt faciat ei restituere res ablatas quas alꝫ rehabere nō poterat. si nō habet intentionem cōruptā. s. vt intēdat mortē furis ipe captēs. z sup hoc etiā facit ꝓtestationē q̄ nō intēdit vindictā sanguinis. sed suū rehabere. z nō habet causam suspiciādi q̄ b̄ contingere poterat. si sequat mors illiꝰ capti furis non erit irregularis. Secꝰ aūt si aliq̄ō bonꝰ defuerit puta q̄ poterat aliter rehabere sua vel nō fecit ꝓtestationē z hmōi ex̄ de homi. c. susceptimꝰ. Jtē si clericꝰ sciebat q̄ aliḡs captioe sequat mors vel trūcatio eius. ipo ꝓtāt. z ex illa captioe sequat mors vel trūcatio eius. ipo tñ ignorāte factū z cām. fm Hosti. videt irregularis. q̄ debuit suspicari hoc posse euenire. Item siquis vel sibi ꝯomat aliquē causa medicie. z inde sequat mors. fm Guil. si incisor erat peritꝰ artis z adhibuit debitā diligētiam nō tenet in aliq̄ sil'r si incidēdō nō habet ꝑpositionē mēbroꝝ vel neruoꝝ vel venaꝝ. z ꝓpter incisiōnē mortē nō tenet in aliquo incisor fm Jnno. si in b̄ nō errauit ꝓpter suā inexperientiā. nec irregularis est. potius enim casu q̄ culpa in hmōi ꝓsumitur mors accidere. xxiij.q.v.c. de occidendis. Secus aūt vbi ꝓpter imperitiam accidisset vel ꝓpter negligentiā. Item quando dubitat medicus in aliquo. potius debet omittere q̄ incidere fm Hosti. z Jnno. ꝑbisici vel cyrurgici si erant peritī arte z nil de contingentibus omiserunt z nō habēt super hoc probabilē ꝑscientiam. non probibent a pmotione q̄ mortui sint infirmi quos curauerunt. Secꝰ autem quādo sunt imperiti vel negligentes circa infirmos. z ex hoc probabiliter credunt vel dubitant infirmos mortuos vel membris deperditos. quia sunt irregulares. extra de eta z qualita. c. ad aures. Et est consilium Jnno. z Boff. q̄ qui volunt promoueri abstineant a practica medicine. z precipue a cbirurgia que incisionem vel adustionem requirit. quia in nullo debet vacillare conscientia promouendi. dis. xxiij. laici. Item custodientes infirmum vel seruitores eius qui vocauerunt minutorem vel porexerunt ei vinum vel aquam vel non bene custodierunt. vnde illi ex frenesi se proiecerunt et huiusmodi infirmi mortui sunt. sed fm Guil. in omnibus his vbi bona fide fiat. non debet de facili quis habere conscientiam scrupulosam. nisi sit culpa

lata ꝛ negligencia dissoluta. puta si custos infirmi frenetici vel furiosi dimisit eũ vt iret in platea ad ludẽdũ vl'alis dat opaz rei illicite. aut ex nimia crapula vl' ebrietate nõ potuit. maxie cũ esset deputat⁹ ad custodiã infirmi. nã si certũ est ꝙ inde ex hac culpa mors secuta est tales erũt irregulares. alis nõ. ꝛ si habet dis ꝓscientiã seruulosam. deponat ad consilium boni viri.

Homicidiũ opere et. §. V.

volũtate spõtanea siqs cõmittit veneno siue gladio siue quocũqz etiã sine pcõ incidit irregularitatẽ. ꝛ tal nõ solũ nõ debet ꝓmoueri. sed si ꝓmot⁹ est in ꝓpetuum deponi. de homici. c. sic dignũ. ꝛ l. dis. c. siqs viduã. idẽ iudicũ etiã si inficiat sarracenũ vel paganũ. dis. l. clericũ et cũ tali nunqz dispẽsak in ordie vel officio. dis. l. muroꝛ. etiam si sit occult⁹ ministrare in ordine suo nõ põt. de tẽp. or. c. fi. poterit tñ cũ tali dispẽsari in bñficio. de cle pu. in du. c. ij. Hec excusak seu euitat irregularitatẽ si ꝟ fac ex ꝓcepto iudicis. vt satelles ꝙuis nõ peccet obediendo si iusta sñia est. xxiij. q. v. cũ miles. Silr nõ euitãt irregularitatẽ q iuris ignari zelo fidei ꝛ ꝓter indulgentiã habendam q dak a ferentibꝫ ligna ad cõbustionẽ hereticoꝝ attulerũt ligna ad cremandũ hereticos. si illa materia illata lignoꝝ cooꝑta est ad cõbustionẽ ꝛ mortẽ hereticoꝝ fm Bal. sed si illa materia nõ est cooꝑta. puta qz tam mortui erãt qñ ligna attulit. vel anteqz accederek ignis in illa materia nõ sunt irregulares. Si aũt de hoc dubitak. melius est teneri certũ ꝛ se reputare vt irregularem. ex de tẽp. or. ad aures. Idẽ de clericis qui cũ alijs trahũt ad mãganellũ. vñ credik ꝓbabilr alicꝫ mortu⁹. q ꝛ scilz iij. siquis. Itẽ q ꝑcutit mulierẽ ꝓgnantẽ. vel dat ei aliquid vt faciat abortum si ex hmõi ꝑcussione vel rei datio ne illa abortik. si tã erat format⁹ ꝓceptus. est irregularis. secus si nõdũ erat formatũ puerperiũ ꝙ si dubitak ex ꝑcussione vl' rei sũptione secut⁹ fuerit abortus vel alia causa. Vel vtrũ esset puerperiũ formatũ vel nõ. Si ꝓbabiliter dubitat. debet a ꝓmotione ꝛ ministerio abstinere ne piculo se cõmittat. ꝛ multomagis si ꝟ oĩno credit si aũt habz temerariã opinionẽ deponere eã. Bal. Itẽ si aliqs aliqd facit vel dicit vñ accelerek alicui mors esto ꝙ omnino esset alis moriturꝰ. efficik irregularis. si hoc est certũ. puta voluit infirmũ vt citius moriak. dicit decapitã do. vt ponat caput in cipo. ꝛ ex ꝟ citi⁹ ponit. dic aliquis satelliti vt aptet magnariã ne plures habeat recipere ictus ꝛ fit hmõi. ar. dis. l. siquis viduã. Itẽ qui associãt homicidã vt si opteat defendãt. ꝙuis nil aliud faciant. sũt irregulares si sequik mors vel mẽbri mutilatio. ꝙn imo etiã si dissuaserũt ꝓius illi homicide. vt nõ faceret et tñ pure volentẽ associauerũt. extra de cle. pu. in du. c. Henri. Vñ oes illi qui de familia rectoris vadũt assodi andũ malefactoꝛẽ cũ duck ad mortẽ siue equestres siue pedestres. cũ vadãt ꝓ defensiõe si opteret cũcti sunt irregulares. Qui etiã tradũt ad cordã vel aliã torturã reũ ad fatendũ maleficiũ ex ꝟ fatek ꝛ occidik est irregularis Qui etiã acuit vel portauit magnaria cũ quis est decapitandus. vel mutuat vel portat funes ꝑ aliquo suspẽdendo. similr. qz quilibet boz dat causaz ꝙinquã mortis alterius. dis. l siqs viduã secus de eo q fecit scalas vt funes vel gladiũ nõ ad mortẽ inferendã. sed ad omnes vsus ꝛ casu postea aliqs vtik ipis ad occisionẽ. xxiij. q. v. de occidẽdis. Qui etiã se mutilat ex impatiẽtia. vl' si hoc facit zelo castitatis sibi virilia ampurando est irregularis. dis. lv. siqs ꝓtem. Itẽ dicit archi. xv. q. j. siquis clericus ad̃o irato vadit ad occidendũ aliquẽ. puta ꝓ iniuriã ꝛ repiẽs ipm mortuũ ab alijs vt satisfaciat animo suo ampurat cadaueri caput ꝙuis videri possit irregl'ar' est. qz lex ꝓmotionis factũ requirit vt dicit ꝟ caplm ꝛ ꝓter intentionẽ cũ ope subsecuto. extra de bigba. c. nup. qõ etiã tenet Joh. in glo. de pe. dis. j. ꝓculose. tñ fm ꝙ cõiter tenẽt doctoꝛes nõ est irregularis. quia hõ mortuus est non hõ. ꝛ hec est veritas. alis seqrek ꝙ oẽs medici qui faciunt notomiã essent irregulares qõ nõ est vez nec repik ista irregularitas posita ꝛ pene sũt restringende non ampliande. Archidya.

Ex homicidio vel .§. VI.

mutilatiõe q ꝓuenit in bello quõ ꝛ qñ bellatores efficiantur irregulares ꝙntũ quidẽ ad clericos Joh. cal. in addi. ad dicta Joh. an. in nouel. extra de homici. c. pertio. sic distinguit clericꝰ aut vtik armis incõtinenti. repellẽdo vim vi. ꝛ cũ moderamine debito aut aliter. si ꝓmo mõ etiã si occidat vel mutiler nõ est irregularis cum sez facit ad sui defensionẽ. dis. j. ius naturale si aliter fac tunc aut agit de licẽtia pape aut ꝓpio motu si de lnia pape. puto ꝙ in bello iusto vti possit armis offensibilibus. nã iter alia q facũt bellũ iustũ est auctoritas pape vel principis. ꝛ tũc si occidit vel mutilat nõ est irregularis ex q papa dedit sibi lniam. nã cũ irregularitas sit pena ꝓ institutiões canonicas introducta. ex quo papa potuit dare lniam clerico ꝛ auctoritatẽ vtendi armis qui buscũqz etiã sine metu irregularitatis dãdo hmõi licentiã. videk ꝙ abstulit ab eo incursionẽ irregularitatis qõ potest. qz cũ volũtario homicida põt dispẽsare. de ꝓse. dis. j. c. ꝙñ papa hoc exprimeret vez videk alis sec⁹. Si ꝓpio motu clericꝰ vtik armis tũc aut in bello vtitur armis. tũc aut in bello vtitur iniusto. aut in bello iusto. si bello iniusto tũc planũ est ꝙ nõ est sibi licitum siue suis fauorẽ pstet siue timorẽ incutiat aduersarijs. ꝛ si ibi alij qui sũt occisi vel mutilati. irregularis est. xxiij. q. viij. c. j. et. ij. Si in bello iusto. puta ꝓ defensiõe patrie vl' aliorum. xxiij. q. iij. fortitudo. tũc poterit inter esse cũ armis defensionis nõ debet tñ pugnare. sed hortari poterit. vt xxiij. q. viij. vt' pridẽ ꝛ oronibꝫ intercedẽ. xxxvj. dis. c. fi. sed cũ armis offensibꝫ nõ debet ibi esse. nisi ea intẽtione vt se defendat. nõ vt pugnet impedietes ordis ꝓfessione xxiij. q. j. c. clerici. ꝛ si in tali bello est aliquis occisus vel mutilat⁹ ab ipo clerico est irregularis. si aũt ipe nemiñe occiderit vel mutilauerit. nõ est irregularis. lz ꝙs ab alijs occisus sit vel mutilat⁹. ad tollendũ aũt dupliciter ambiguã ad cautelã hoc casu põt sibi imponi penitẽtia. ꝛ sic intelligak de cle. pcu. c. pñtium. vt ibi notatur in vltima glo. Et ꝟ credo vez quicqd notat ī specu. ti. ij. Si aũt in tali bello clericus vulnerauit aliquẽ sed nõ occidit vel mutilauit. Distingue. Aut talis vulneratus fuit postea occisus ab alijs. ꝛ tũc subdistingue. quia aut habuit animũ occidẽdi dicꝰ clericus qui vulnerauit. ꝛ sic est irregularis. co. ti. significasti. ij. ibi ꝛ si ꝑcussor volũtatẽ tẽ. xxiij. q. fi. c. fi. aut nõ habuit animũ occidendi. ꝛ istud etiã subdistingue. qz aut vulnus ipsi⁹ de ria põt discerni ab alijs vulneribꝫ. ꝛ tunc nõ est irregularis si vulnus nõ est mortale. vt co. ti. significasti. aut nõ potest discerni. et tũc ꝓter dubium irregularis iudicatur. vt in co. ver. ꝙ discerni. res autem suas nõ videk licitum armis defendere cũ aliozum offensione. eo. ti. suscepimus. Hec omnia Joh. cal. sed in principio sunt alii quantulũ abbreuiata. Nota tamẽ ꝙ ex hoc ꝙ papa dat licentiã clericis ꝙ intersint bello. non tñ videtur ex hoc licere clericis vti armis nisi ad se defendendum non autem ad occidendũ aggrediẽdo. nec etiã paganũ. sed possunt tñ interesse ad hortandum alios. xxiij. q. viij. omni. ꝛ c. se. Q, si occiderent vel mutilarẽt etiã in bello iusto. sunt irregulares. vt dicit Joh. de lig. Dicũt etiam Inno. ꝛ Hostiẽ. ꝙ possunt clamare capite et pugnate

Clericus homicida qñ sit irregularis

De clerico mutilãte.

sed nō occidite. Itē dicit Nosti. q̄ in bello iusto clericus potest dare lāceā pugnāti aī ꝓ fidelibus. nō aūt in bello iniusto. Itē dicit Ray. in suma. q̄ vbi plures reguntur i pugna in qua aliq̄ fuit interfecti vl mutilati z nescit a quibus. quantū ad irregularitatē oēs censent irregulares. et qui fuit ex pte iniuriātiū. z qui fuit ex pte recipientiū. si illi erāt clerici. z sic illicite mouerunt arma. dis. lj. siqs post baptisma. Sed archi. dicit. xxxij. q. fi. c. fi. q̄ istō dicū Ray. quidā intelligūt q̄n clerici erāt in culpa. z hoc pt̄z ex ꝟbis eius dū dicit Mouerūt arma quasi volūtarie z sine necessitate. nā si defenderēt se vel socios necessarios. lz aliqs ad defendēdū sit interfect⁹ ex alia pte reliqui nō interfecissent. nec interfectores inuasissent nō essent irregulares. lz volūtatē occidēdi habuissent. q̄ lex ꝓmotiōis factū requirit. xv. q. j. siquis. z. c. fi. Ipe tn archi. distinguit inter inferentē z repellentē vim. vt repellēs ex dispēsatiōe ꝓmoueat z tollet in susceptis. dū tn ꝓster nō percussisse eū inferēs sec⁹ q̄ in culpa est. ar. xxj. q. iij. porro. Notat etiā archi. dis. xxxvj. q̄ ꝑ Innocē. et Nosti. siqs percussit aliquem in iusto bello. si nō sit inde mortuus. vt neminē suis telis occidat vl mutilet nō efficit irregularis. etiā si alij ferāt z occidant. z ꝑm Goff. dūmō nō curauerit eos. e. ri. significasti. Addit Inno. z Bern. q̄ si aio occidēdi percussit aliquē lz nō letal̄r. sed alij postea occidit ē irregularis. q̄ auxilium morti ꝓbet. Itē si clericus cōmodet balistā in bello siue iusto siue in iusto. z ex hoc sequat mors est irregularis. q̄ ꝓstat causaz ꝓpinquā morti. dis. l. si qs viduā. Idē ꝑm Guil. de mutuāte gladiū vel ensem in bello ipo. Dicit etiā Laudul. vt allegat Francis. de zab. in cle. vnica. de homi. q̄ illos qui detrudit boies in carcerē ira arrū z aspez q̄ incarcerati nō viuūt vltra sex vel octo mēses ꝓpter arrationē carceris reputat exponēres tales ad hoc homicidas z irregulares. Nec enī pena est magis afflictiua q̄z si ponerent in patibulo. z hoc est ꝓra platos qui detrudit clericos in gabia. vbi verisile est. q̄ infra paucos dies moriētur. Fran. de zen. z Henric⁹ Nec aūt irregularitas homicidij quocūq̄z z quotēcunq̄z sit ꝓtracta ante baptismū p baptismū delet. dis. lj. si qs post baptismū ꝑm Inno. Goff. z Guil. sed post baptismū p solū papā dispensat. qō etiā nō facile facit dis. l. miror. Idem per totū ō mutilatione mēbri. De homicidio quo ad peccatū z penaz habes in scōa parte.

Ubi plures aliquē occidūt

Bigamia inducitur multiplr.

De irregularitate bigamie. z quomodo octo modis contrahitur. Lapl'm. ij.

Irregularitatē etiam

inducit bigamia q̄ multis modis ꝓtrahitur. Primo quidē cū qs successiue z diuīsis tpibus habet duas vxores z vtraq̄z cognoscit. xxx. q. j. aperiant. Si aūt alterā nō cognouisset. puta q̄ ante ꝓsūmationem matrimonij defuncta est. nō est irregularis ꝑm Tho. in. iij. dis. xxvij. q. ij. ar. j. q. j. ad tertiū. lz mḡr sententiaz aliter dicat. sed nō tenet in ꝟ opinio ei⁹. Scōo cū quis diuersis tpibꝫ habet duas vxores. vnā de iure aliā ō facto. puta ꝓbit cū ꝓsanguinea z vtrāq̄z cognouit ꝟ enī censet bigam⁹ ꝓpter intētiōis affectū cū opere subsecuto. ex ō biga. c. nup. Tertio q̄n plures bz eodē tpe vnā ō iure aliā ō facto. z vtrāq̄z cōgscit. puta ꝓcto matrimonio cū vna z ꝓsūmato ꝓbit etiā cū alia. vl ꝓbi cum duabꝫ ō facto puta cū ꝓsanguineis z cognoscit eas. vt in dicto. c. nup. e. ti. Quarto cū ꝓbit cū vidua ab altero viro cognita. sec⁹ si fuisset relicta ḡo. xxxij. dis. seriatim. Quīto q̄n ꝓbit cū corrupta ab alio z cōgscit eā. z ꝟ sine sciuerit illā corruptā sine ingrauerit. dis. xxxiij. c. curādū. Sz si ipe sol⁹ defloraſſet z postea ꝓberet. cū ea nō cēset bigam⁹. dis. xxvj. acut⁹ ar. ex q̄ fi. sint leg. c. tāta. Sexto q̄n vxorē cōgscit ꝓriā. siue sclēter siue ignāter postq̄z cognita est ab alio. dis. xxxiij. c. si cui⁹. z. c. seqn. Item si vir etiā accusaret vxorē ō adulterio z pēdēte ea accusatione ad ꝓceptū eccl'ie vir debitū redderet adultere irregularis est q̄z bigam⁹ ꝑm Tho. Ray. z Nosti. Septio cū qs tuxit vxorē vilē mlierē. puta ancillā vl' loculatricem vl' aliquā ex ill' q̄ publicē spectacul' mācipant. lz ꝑginē repellit ab ordīc. dis. xxxiij. siqs viduā. Octauo cū qs i sacris ꝓstitut⁹ vl' post ꝓfessionē factā i religiōe ꝓbit cū corrupta. ex. c. a nob. Nō aūt ꝓncipal'gre bigam⁹ ꝓhibet ꝓ moueri est defect⁹ sacramenti q̄ est i eo. q. j. diūcio diu galis q̄ cū facta nō pōt significare illā spūalē diūctionē Quare bi xpi z ecclie. q̄ est vn⁹ spōsus i eccl'ia q̄ est vna spōsa. nam gam⁹ nō cū diuiserit carnē suā i plures vxores nō est vn⁹ vni⁹. dis. ꝓmouet xxvj. acut⁹. Cōiūctio aūt fornicaria nō significat illā cōiūctionē xpi z ecclie. sz tm diūctio diugal. iō q̄ non ꝓfit sed fornicat⁹ est cū mlier nō cēset irregularis. Nec aūt irregularitas nō tollit ꝓ baptismū. sicut irregularitas homicidij. Nō q̄ ꝓbit ex mrimonio. z baptismū nō soluit mrimoniū. dis. xxvj. deinde. Uñ q̄ habuit vnā vxorem aī baptismū z aliā post baptismū vl' ambas aī baptismū irregularis z bigam⁹ est. dis. xxvj. acut⁹ est. Exuit aūt bigam⁹ omni ꝓuilegio clericali. z addit foro secl'ari nō obstāte ꝓsuetudie z eis sub pena excōicatiōis inhibitū est deferre tonsurā. ex eo. altercatiōis li. vj. Solus aūt papa dispēsat cū bigamis nō eps ꝑm z ho. z Joh. Bigam⁹ an. ex. eo. dicto. c. Quidā dixer̄t. q̄ nec papa pōt q̄ con exuit ꝓtra doctrinā apl'. sz dicūt Tho. z Pe. q̄ papa nō potest legēs dispēsare i doctrina. q̄tū ad ea q̄ sūt de iure naturali et ratione q̄ sūt de nēcitate sacrōz z f. dei. sz in alijs pōt cū habe ant eandē ptātē eccl'ia nūc sic z tūc. Q. obijci posset. dēs. creat'. ex eo. nu p. Soluit Tho. dicēs eandē difficultatē esse i dispēsando cū eo q̄ ꝓbit cū pluribꝫ de facto. sicut si ꝓtraxisset ō iure. vult papa ibi ondere. z ideo nō dicit dispēsare. nō. q̄ nō posset dispēsare vbi etiā dicit nō posse q̄ nō ꝓsuevit dispēsare z si posset. sz si diffusi⁹ vis videre de bigamia. hēs i sūma ꝓfessionū li. iij. ti. ij. p totū.

Lapl'. iij.

De irregl'aritate ꝓpter illegitimationē.

Irregularitatē etiam

inducit illegitimatio. ratio aūt quare tales ꝓhibent a ꝓmotione est ꝑm Ray. quia tales reputant viles psone. Dignitas aūt clericat⁹ vilibꝫ personis dari nō cōuenit. Secūdo etiaz ad detestationē paternis sceleris. nec est inconueniēs vnū punirī ꝓ alio. vt filium ꝓ peccato patris. pena ramē temporali nunq̄z aut tem eternali. vt. j. q. iij. p totū. Tertio q̄ tales solent esse imitatores paterni sceleris z intemperati moris. lvj. di. si gens. z in glo. sūmaria in principio dist. Et cūis alt quando reperiant huiusmodi viri valde industrij et virtuosi. z ex hoc reddantur laudabiles magis. dis. lvi. nunq̄z. ramē iura a da pranꝫ ꝑm ea que vt in pluribꝫ accidunt. In dignitatibus ramē secularibꝫ tales nō semper repellunt. ff. de cur̄. l. spurij. Illegitimi etiam ꝑm iura hereditare non possunt quod statutū est in fauorem matrimonij. z vt dicit Pe. de ancha. si fieret in aliqua ciuitate statutum q̄ illegitimi possint hereditare nō valeret. quia esset contra bonos mores z nutritiuum luxurie. tamen quo ad deum et virtutum opera nul nocet illegitimatio si in se bonus sit. vt diffuse habes dis. lvi. c. nasci. cum. v. c. sequentibus. Dicitur autem illegitim⁹ qui non est natus de legitimo matrimonio. vel quod re quis vicinus putabatur legitimum ꝑm Raymun. extra co. c. cum in tur illegiter. Unde si vir et mulier contraxerint in facie eccl'ie bona fide credentes se legitime copulatos cum talis bona non essent. puta ꝓpter impedimentum consanguinitatis. vel etiam si alter corum tantum hoc cre-

debat.s.legitimam copulationem.puta quia contraxit cū eo quē nesciebat habere aliā vxorē. talis reputat lē gitimus.z vtrīq; parēti succedit.extra co.ex tenore. secꝰ si clandestine ꝓtraxissent. qz tūc videt fuisse ignorātia affectata.z mīs tomagis si ꝓtraxerūt publice scientes impedimentū ambo.extra de clāde.despon.c.cū inhibitio. fm Tho.z Pe. Itē dū qs ignorat se illegitimū cum sit fm Hosti.pbabilis ignorātia excusat eū.ar.C. de testa. l.j.vñ durāte tali ignorātia nō peccat faciēdo se ꝓmoueri.vel hereditatē adeūdo.sed cū scit sufficienter.q̄uis alīs occultū esset z dispēsatiōe indiget quo ad ordines et dignitatē z hereditatē dimittere deber.qñ pater etiā nesciebat illū.s.esse legitimū. Utr; aūt ī hac materia debeat filꝰ credere matri. Dic Hosti.ꝑma facie credēdū est ar.extra de ꝓsump.c.afferte.sz tñ nō cogit ad ꝟ.s.credere.C.de testa.l.necꝫ pfesso. Qualitas aūt mīs z qualitas eius cū alīs circūstātijs plus vel minus videt q̄ habeat inducere talem filiū ad credendum.

Legitimat aūt quis .§.I.

triplīter. Primo mō ꝑ sequens mīmoniū.puta cū quis ꝓtrahit cū illa ex qua ante matrimoniū habuit fi lios.etiā si ille vel illa anteq̄ sumeret talē in cōiugē.pri us cū altero ꝓtraheret.qz postea mozeret.z hoc est verū sez vtroq; solutus erat. Uñ natꝰ de adulterio vel icestu per istū modū legitimari nō pōt.extra.co. ꝙquestus.et hec legitimatio valet vt succedere posset in oīb bonis parentū.in auten.qui mo.effi.na.le.§.qñ.valet etiam ad habendū dignitatē z ordinē. Secōmō ꝑ specialem indulgentiā pape.extra co.ꝑ venerabilē z hec legitimatio valet ad ꝟ vt talis valeat ꝓmoueri ad oēs ordines z dignitates ecclīasticas vbiq; terraꝝ valet etiam ad successionē bonoꝝ parentū z ad oēs actꝰ legitimos seculares in terris ecclie subiectis tpaliter.si aūt fiat per ep̄m legitimatio valebit ad hoc vt miozes ordines possit suscipe z bñf.cū sine cura vbicūq; z ad successionem bonoꝝ actus legitimos seculares in terris tpaliter ecclesie subiectis.z etiā alīs terris q̄tum ad ea ꝑ que nō fiet alteri ꝓiudiciū.z multomagꝭ valet ad hoc legitimatio ꝑ papā.sed in his ꝑ q̄ fit alteri ꝓiudiciū.puta q̄ succedāt ab intestato nō valet legitimatio nec ꝑ papā nec per ep̄m in terris qua ei tpaliter subsunt.ꝟ fm Inno.et Bern.c.ꝑ venerabilē. Tertio mō legitimat quis per leges tpales z seculares.fm.s.modos in eis traditos q̄ reduci possunt ad tres. Primꝰ est si pater filiū naturalē offerat curie imperatoris efficiaturq; curial.in auten. qui mo.eff.na.le.§.siquis igit.coll.viij. Idē si offerat eū curie ciuitatis de cuiꝰ vico sit oriūdus.insti.de nup.§. fi. Secūs modꝰ est si pater decedēs in testamento filiū naturalē noīet legitimū heredē.z ipe postea testamētū offerat ꝓncipi.vel si pater in instrumēto ꝑ publicā manū ꝓfecto vel alio scripto cū subscriptiōe triū testiū eū filiū noīet.nec adiecerit naturalē.vt in auten.vt li.ma.z aui. §.ad ꝟ. Tertius modꝰ est si nullo filio legitimo existēte ipse naturalis filꝰ scip̄m offert curie.vt in auten.q̄.mo. na.le.eff.§.j.hec legitimatio ꝑ leges facta valet ad temporalia z secularia quo ad successionē z dignitatē in terris tm̄ subditis potestati legitimātis.z in alīs vbi nō fieret alīs ꝓiudicium ad ordinē vel dignitatem ecclesie non se extendit. Innocen.z Bernar.

Dispēsat aūt cū illegitimis triplr. .§.II.

Uno mō ꝑ ingressum religiōis approbate.z ꝟ quo ad oēs ordines.dis.lvj.c.j.fm Ray.z glo: summariā.sed ad plātōes vt pura ꝓioratū etiā in ipa religiōe vel alias dignitates sine dispēsatiōe talis ꝓmoueri nō pōt vt ī dicto.c.j. Et nota q̄ mgr̄ ordinis predicatoꝝ potest dispēsare cū trecentis fratribꝫ ordis sui sup defectu naraliū vt possint oēs ordines z ad prioratus ordinis ꝓmoueri nisi fuerint ꝓcreati ex adultrio vel incestu vel irregularitb. Alexāder. Deuotiōis. sed ex alio ꝓiuilegio.s. Joh. xxij. potest dispēsare in illo numero cū oīb genitis de soluto z soluta.etiā si essent patres coꝝ sacerdotes.vt.s.ꝓmoueant ad ordines z prioratus ꝙuentuū. Alexāder. Deuotionis. Scōo dispēsari potest ꝑ ep̄m. z hoc quo ad ordines minores tm̄ et ad beneficiū sine cura/quo aūt ad alia dispēsari nō potest. Tertio fit dispēsatio ꝑ papā.z hoc nō solū quo ad ordines.sed etiam quo'ad oēs dignitates z psonatus.extra co.c.tis/qui.li.vj. Dispēsatio aūt aliquando fit circa tales minores.vt.s.ordinent̄ et instituant̄ in eccl̄ijs alīs a paterna dico si sunt filij p̄sbyteri.als ꝙo in quibuscūq; ecclesijs.extra co.c.p̄sentiū.aliqñ maioꝝ.vt. s.instituant̄ in paterna.aliquo tñ medio.extra co.ex transmissa. aliqñ maxima vt in paterna nullo medio. Et nota q̄ cū dispensat̄ illegitimꝰ a papa quo ad ordines z bñficiū ecclesiasticū nō ꝓpter ꝟ intelligit̄ q̄ possit ꝓmoueri ad psonatū vel rectoriā ad quā ꝑ electionē ꝓcedi ꝓsuetuit extra de ꝑben.c.fi.bene ad ecclesiā prochialē poterit promoueri. Itē si a papa obtinuit dispensationē illegitimus.z postea impetrauit q̄ duo aut plura beneficia possit habere.tacuit aūt p̄dictum defectū. nō valet secunda gratia extra co.si is qui.li.vj. Item no. q̄ filij sacerdotum quos ipsi susceperunt de legitima vxore ante sacrum ordinē fm Ray.z alios promoueri possūt ad omnes ordines z dignitates cū legitimi sint nisi in illa ecclesia in qua patres coꝝ imediate fuerunt prelati vel canonici.vbi nō possunt canonizari vel.ꝓmoueri. extra co.ad.hec. Boffre.etiā dicit q̄ cū pater habuerit personatum vel vicariā perpetuā in aliqua eccl̄sia. filiꝰ imediate ip̄m vel ip̄am habere nō potest.extra co.quoniam. Itē si pater habuit psonatum.filius non potest habere vicariā nec ecōuerso.extra co.michael. Q; si filius dispēsatiue succedat patri.frater istius bene poterit succedere fratri.vt ponit Hosti.qz in hoc nō succedit patri imediate. Sed secus si ꝓius habuisset ip̄am eccl̄siam de facto. Porro ad nepotes hec ꝓhibitio nō extendit fm Ray. Boff.z Hosti. Ordinati ꝙo in sacris.s.subdiaconatu.et supra.si susciꝑiant filios ex vxoribꝫ.cum quibus ante ordinationē contraxerant tales filij illegitimi sunt si vxores consenserūt q̄ viri ordinarent̄ vel sciētes hoc nō cōtradixerūt.xxxij.dis.seriatim. Sed si ordinati fuerint multis vxoribus z ignorantib legitimi censentur.et nō indigent dispensatione.aliqui tamē dicunt q̄ indigent etiam tales dispensatione. Greci tamen sacerdotes.quia licite vtunt matrimonio ꝓtracto ante suscꝑtionē sacramentoꝝ.nā in sacris cōtrahere nō possunt nec licuit a tempore apostoloꝝ.dis.xxxij. per totum. ideo filij quos generant de vxoribꝫ suis dum sunt in sacris legitimi sunt.et idē iudiciū sicut de alīs legitimis.

De irregularitate ꝓpter varia vitia coꝝporum. Laplm.v.

Irregularis est corpore viciatus.id est mutilatus vel debilitatꝰ in membris.talis ꝓhibetur promoueri. aut ꝓpter inabilitatē ad officium exequendū. aut ꝓpter deformitatē ad aliorꝝ scandalum tollendū. Pro cuius declaratione nota distinctionem.aut quis est mutilatꝰ vel priuatus membro magno z manifesto.quod scilicet inducit notabilem deformitatem. vt priuatio nasi et hmōi.vl inabilitatē ad exeq̄ndū officiū.vt priuatio manꝰ z hmōi.z tūc q̄cūq; ō cā sit mutilatꝰ seu priuatꝰ iusta

De modo dispensationis cū illegitis

vel in iusta naturali vel accidentali. impedit a pmotiõe et deiect pmotus cũ tali defectu. Si aũt erit iã pmot⁹ qñ supuenit talis defectus si non p̃ b̃ reddit nimis de formis potest exequi illa officia ad q̃ nõ impedit illum defectũ. puta si factus sacerdos amisit visum. missã celebrare nõ poterit. vel als in altari ministrare. sed potest audire ꝯfessiões z p̃dicare. a bñficio etiã nõ remouebit. si sine culpa incidit i defectũ. qz nõ debet addi afflictio afflicto. vij. q. i. cũ causio. dabit tñ ei coadiutor si tale beneficiũ est cui iste deseruire nõ possit. ex de cla. egro. c. iij. Aut quis mutilat⁹ vel priuat⁹ mẽbro quo vt occulto. z tũc subdistingue. qz aut spõte z sine iusta causa. vt ex idignatiõe vel impatientia vel supbia. aut iniusta causa vel inuit⁹. si pmo mõ. tũc indistincte in quocunq; mẽbro siue a se siue ab alio repellit a pmotõe. z deiect tam pmot⁹ etiã si putabat se obsequiũ pstare deo castrando se. ex eo. significauit. z fm Inno. idẽ etiã est si nõ totum mẽbrũ amisit sed ptẽ mẽbri q̃ deformitatẽ generaret. vñ scandalũ esset. ex. e. c. i. vel inabilẽ redderet ad officiũ exequendũ. ex. e. Tho. secus in alijs. vel etiã si dentẽ sibi extraheret. Si aũt ex iusta causa z spõte. puta ꝓter piculũ lepre. nec totũ corp⁹ inficeret fecit sibi amputari mẽbrũ occultũ vt virilia. vel manifestũ puũ aut digitũ nõ necessariũ. s. ad signũ crucis faciendũ. vel ipsemet b̃ sibi fecit cũ esset bñ pitus in chirurgia tal. nec repellit a pmotione nec deiect pmot⁹. Idẽ iudiciũ si inuit⁹ puta si ab inimicis castrat⁹ est. vel etiã si natus vel etiã a casu i tale q̃d incidit dãdo opam rei licite. puta dolãdo lignum abscindit sibi ptẽ minimi digiti in oĩb hmõi nõ repelli tur. nec est necessariũ fm Hosti. z glo. dis. lv. sicꝫ abscinderit. qz talis castrat⁹ testiculos secũ deferat. vt dicũt vulgares. sed si dãdo opam rei illicite a casu amisisset membrũ. talis depellit a pmotiõe. sed si mẽbr vel ps mẽbri esset q̃ generaret modicã deformitatem talis ex miscdia tolerat in susceptis. s. p dispẽsationem epi. hec ex dictis Ray. Buil. Inno. z Bern. z trahuntur ex dis. lv. siquis abscinderit. z in alijs. c. ex eo. significauit. Quãtũ ad q̃dã pticularia z determiata corpis vicia. Nota q̃ claudum admittit ꝯsuetudo. nisi talis sit q̃ sine baculo ad altare nõ possit stare. ar. de ꝯse. dis. i. nll's. z dis. xlv. c. disciplina. Cecitas vn⁹ oculi tm̃ repellit a pmotiõe fm archi. q̃ ꝑbat p. c. si euãgelica. dis. lv. Bibbosus. nõ repellit a promotiõe nisi sit nimia deformitas vt debilitas. habens sex digitos in pede indubitãter pmouet etiã fm Hosti. si habeat in manu vel si habet digitos ꝯiũctos. dũmodo ex his nõ sit impedimẽtũ in vsum mẽbri. ff. de edil. edic. l. itẽ offilius. Leprosus pplo celebrare nõ debet. p̃ter scandalũ. sed si nõ sit nimis deformis nõ est prohibẽdus priuatim celebrare. vl etiã lepr̃osis nõ aũt sanis. Vinũ oĩno nõ bibẽs ad sacerdotẽ pmoueri nõ põt cuz optreat celebrantẽ sumere sanguinẽ sub specie vini. ij. q. vij. tpi apli. Maculã habẽs in oculo nõ repellit a promotiõe. nisi nimiã inducat deformitatẽ. qd̃ ꝯsiderare est in arbitrio ꝓlati. ex de coz. vicia. cũ de tua. Sed ibi suffraganeoz ꝯsiliũ reqri mãdat. z qd̃ sibi vsum fuerit exequat metropolitan⁹. vbi notãt Vin. z Bern. q̃ sine cõsilio illoz sup macula nil disponere debet als nõ valet. sed Hosti. b̃ nõ approbat. q̃uis ei ꝯsilium archiep̃m instruat z ipso irrequisito nil expedire debeat. nõ tñ habz necesse epm ipm sed vt notari ꝯsueuit ex de elec. c. cũ in veteri. l. dis. studeat. Tu dicas q̃ cũ aplicus in p̃dicto. c. mãdet ꝓcedi cũ ꝯsilio suffraganeoz. si absq; ꝯsilio ipoz ꝓcedat nõ valebit. vt i dicta decre. cũ i veteri. Si aũt requisito ipoz ꝯsilio. b̃ ꝯsiliũ ipoz nõ sequat bñ valebit ex de arbi. c. cũ olim. sed secus dici põt si diceret in mandato de ꝯsilio suffraganeoz zc. Videt enĩ papa artare tũc metropolitanũ vl aliũ cui scribit vt sequat ꝯditionẽ

Oñ corpe vicias⁹ repellat⁹.

De ptic⁹ larib⁹ vicijs corpis

et industriã psone. si ue psonaz. z multo magis si dicere tur in mãdato. vt nõ fiat sine ꝯsilio talis vel taliũ. Nec oĩa de macla notat archi. dis. xlix. hinc etenĩ sup ꝑbo. abuginẽ habẽs in ocl'o. De furiosis lunaticis caducis et demoniacꝫ dic̃ Buil. z glo. dis. xxxiij. sup. c. cõtigit. q̃ nullus taliũ pmoueri debeat etiã postq; liberati fuerit. Si aũt sũt iã pmoti. tũc aut sũt oĩno ex toto liberati a pdictis passionib⁹ aut nõ. z in pmo casu poterũt exequi officiũ suũ. Quãto aũt tpe expectari debeat ad ꝑbanduz tales. vtz sint libati z qualr. q̃uis dis. xxxiij. c. cõtigit q̃ p annũ. z alubi dicat q̃ triginta dies. vij. q. ij. c. fi. tñ dici põt q̃ est arbitrariũ tps ꝑbatõis pẽsaz ꝯditionibus morbi z psone. Si ꝑo nõ oĩno ex toto sunt liberati tũc aut frequẽter aliqua dictaz passionũ vexat eos aut raro. z siquidẽ frequẽter oĩno debent cessare ab officio misse. vij. q. ij. in lris. si raro tũc aut cũ spume iactatione z vocis ꝯfusiõe z sic debẽt abstinere aut raro z sine huiusmodi expumatiõe. z sine ꝯfusiõe vocis. z tũc nõ ꝑhibent ab officio misse dũ tñ habeãt iustra se aliũ sacerdotem. vt si ille cadat vel deficiat iste supplear. vij. q. j. illõ. Quidã tñ b̃ nõ admittũt de simoniacis dicẽtes. q̃ omnino oportet eos esse liberatos.

Caplm. vj.

De quibusdã alijs irregularitatibꝫ.

Sunt z q̃dã alie irregularitates. q̃ qz cõiter nõ ita ꝓtingunt breuiter expediem⁹ in singulis. §. vnã tagẽdo i isto. c. Prima est heresis ex qua post vuln⁹ sanatũ. id est ei⁹ heresi facẽ dimissionẽ remanet cicatrix. s. irregularitatis. vt dz. i. q. irregulare. ventũ. vñ ꝑhibet a pmotiõe z deiect pmotus. Si autẽ reuertant ad fidẽ veritatis post abiurationẽ heresis recipiũt de iure cõi ad laicã cõionem. postq; fuerint reconciliati. i. q. vij. dabertũ. Exirca cos fit quadruplex dispẽsatio. Qñq; quidẽ semiplena. vt. s. solũ recipiant in ordiñ añ hec oĩa susceptis. i. q. i. sicꝫ heretice. Qñq; plena vt possint sacerdotes fieri. i. q. vij. dis. nos ꝯsuetudinẽ. Qñq; pleniꝰ. vt. s. possint esse epi. xxxij. dis. nos ꝯsuetudinẽ. Qñq; plenissima. vt sez promoueri possint etiam ad superiores dignitates. xxxij. q. iiij. ipsa pictas. De hac reli q̃ntũ ad excõicatiõnẽ hẽs. s. titulo. xxxij. De ipa q̃ntum ad peccatũ habes supra in scda ptẽ titu. xij.

Solennis penitẽtia .§. I.

inducit irregularitatẽ. dis. l. c. ex penitẽtijs. Nec penitẽtia fieri dz cũ illa solẽnitate q̃ hr. dis. l. in capite. z ponit tm̃ ab epo vel de⁹ mãdato nec imponit clerico nisi de posito. z qz hec hodie nõ est in vsu. ro breuissime rangã de ea. Rõ aũt quare impedit pmouendũ est qz nõ sunt digni suscipe vasa sacroz qui dudũ fuerũt vasa viciozꝫ dis. l. illõ. Mõ enĩ imponit talis pnia nisi p crimine vulgatissimo z enormi. q̃ totã ciuitatẽ cõmouet. Secda rõ est ꝓter scandalũ ppli q̃ scit crimẽ ei⁹. dis. l. de his. Tertia rõ est timoz ne itez labant. qui timoz de ꝯsuetudie pristina surgit. dis. lxi. in sacerdotijs. Quarta rõ ꝗa nõ haberet frontẽ reꝑhẽdendi alios. dis. xxv. primũ. Ray. et Tho. in. iij. põt aũt cũ eis in minoꝛibꝫ ordinibꝫ ꝓter necessitatẽ vel vtilitatẽ eccl'ie dispẽsari. dis. l. placuit. z b̃ p epm exquo nõ est ei ꝓhibitũ. publica aũt pnia nõ inducit irregularitatẽ. hec etiã fm Ray. iniungi põt etiã per ꝯfessorẽ. z est cũ iniungit alicui vt vadat pegrinando p mundũ cũ baculo cubitali z scapulari.

Dilatio baptismi vs .§. II.

q̃ ad egritudinẽ. quẽ tũc suscipit timore mortis inducit irregularitatẽ. dis. l. sicꝫ. Rõ huius est. qz nõ ꝑsumit vere ꝓtri⁹. vt p hãc pnã boies inducerent nõ negligere p̃ pria salutẽ. nec tollit ista irregularitas q̃ baptismũ. qa

baptismus ita dilatus inducit eam. Idem autem non operat ꝓtrarios effect⁹. ex de bap. maiores. secus tñ est de eo q̃ distulit cõtonẽ vsq; ad talẽ terminũ. qz b̃ non repellit ab ordie. dis. l. is vero. Põt tñ talis qui sic distulit baptismũ in duob⁹ casib⁹ ꝓmoueri. Primus si post baptismũ fides ⁊ vita ei⁹ ꝓbabilr apparuerit. Scõs si rarias clericoz hoc exegerit. dis. l. siquis.

Iterata susceptio sa. §. III.

cramẽti impumẽtis caractere. vt baptismi. ꝯfirmationis ⁊ ordis. inducit irregularitatẽ. dis. l. ꝯfirmãdũ. ꝺ ose. dis. iiij. q̃ bis idẽ). q. j. q̃ quidam. ⁊ si sciẽter rebaptisati fũt vel ꝯfirmati vel etiã ignoranter. ſ; post factũ rarũ baptizat absq; dispẽsatiõe pape. ꝓmoueri nõ possunt. sec⁹ si ignoranter vt infantes vl vt coacti absolute etiã pũt huiusmodi. ꝓmoueri ꝺ iure ſ; fm alios qõ tutius est dicẽ cũ dispẽsatiõe. de ose. dis. iiij. eos. Ubi aũt ds. pbabilr dubitat de susceptõe hmõi sacroz ⁊ nõ leuiter ⁊ temerarie et ꝓpter h̃ suscipit aliqd dicroz sacroz facta pr⁹ diligẽti inq̃sitõe sup h̃ adhibita. nõ ꝓpterea efficit irregularis cuius alias suscepisset. qz non putat iteratũ qõ nesciat esse factũ. dis. lxviij. ꝓsbyteri. et debz dicẽ i forma cũ dubitat. si nõ es baptizat⁹ ⁊c. Rõ hui⁹ est ꝓpter iniurias factas sacris q̃ est i h̃. q̃ sacrm nõ est iterandũ ꝓpter effectũ indelibilẽ caracteris iterati.

Curialis etiã censeꝰ. §. IIII

tur vt irregularis ⁊ pbibet ordinari nisi sit absolutus a curia. dis. lj. c. j. ⁊ seqnti. Et dicit curial⁹ b̃ fm Ray. Large ois q̃ quacũq; ꝺ dictõe obligat⁹ semp est curie alicui⁹ potestat⁹ publice bñs honestũ officiũ vel inhonestũ vt iudices. aduocati. milites. histriões ⁊ hmõi. Rõ b⁹ pbibitũ qz ꝓsumit ꝺ eos q̃ nõ causa deuotiõis trãseãt ad clericatũ. ſ; vt fugiãt rationaria dñoz suoz. dis. iiij. legem. Qui aũt ex p̃dictis aliqõ ministeriũ pbuerunt in causa sanguis etiã absoluti a curia ꝓmoueri nõ p̃nt. xl vj. di. de ose. dis. ij. ꝓ dilectiõe. Obligat⁹ alteri ad ratiocinia põt ds esse triplr. Primo si obligat⁹ rei publice. ⁊ siãdẽ est obligat⁹ ad h̃ ex admiñstratiõe quam gessit ꝓmoueri nõ debet ante redditã rõnẽ. dis. lj. ꝓterea. ſ; si alis est debitor rei publice nõ pbibet. C. de epi. ⁊ de. quisqs. Scõdo si est obligat⁹ alicui psone seculari nõ miserabili. qz scilz gessit admiñstrationẽ ei⁹. vt tutor. curator ⁊ procurator. et talis ꝓmoueri nõ põt nisi finito officio admiñstrationis xxj. q. iij. c. j. Finita aũt admiñstratiõe si adhuc sit obligatus ad ratiociniũ ⁊ mouet ei q̃stio de dolo nõ põt ꝓmoueri añ decisam litẽ. dis. lxxx) tãtis. debet tñ taxari eps ⁊ manifestũ sit eũ teneri ꝺ dolo. debet eps ex officio suo eũ repellere sic quelibet crimiosum seu infamem. vj. q. j. infames. alis nõ pbibet ordinari. Tertio si est obligatus ex admiñstratiõe ꝓ psona miserabili seculari. vt viduis et pupillis ⁊ hmõi. vel psona ecclĩastica. et talis nõ impedit a ꝓmotione si aliud nõ impedit nisi esset manifestus dolus in admiñstratione vel aliqd aliud. quia ad aduuandũ talẽ quilibz tenet. dis. lxxxvj peruenit. et. xvi. q. j. monachi. Ray.

Hermofroditus est. §. V.

irregularis. ⁊ dicit hmõi ille ꝺ ptcipat de vtroq; sexu. scz masculino ⁊ femino b̃ repellit a ꝓmotiõe ꝓpter deformitatẽ ⁊ mõstruositatẽ. ar. dis. xxxvi. illiteratos. talis si magis vergit in sexũ masculinũ q̃ femininũ. q̃uis ordinari nõ debeat. nec ordinat⁹ ministrare. tñ suscipit caractem. sed si magis vergat i sexũ femininũ q̃ masculinũ. vel etiã si equaliter ptcipat de vtroq; nõ est susceptiu⁹ caracter; fm Guil. ⁊ mlto magis femia ordinis nõ est susceptiua. Dicit aũt mlier ꝑsbytera. dis. xxxij. presbyter. nõ qz habeat ordines sacerdotis. sed qz vtroz sacerdotis et diaconissa. quia dicit omeliam euangelij.

Seruus quocunq; §. VI.

genere seruoz ordinari nõ debet. nisi pr⁹ ꝓsecutus fuerit plenariã libertatẽ. dis. liij. c. i. ij. ⁊ iij. Rõ hui⁹ est dere calis dignitas ⁊ seruilis vtilitas. ex de ser. nõ ordi. ꝺ seruoz. in fi. Si aũt seru⁹ fecerit se. ꝓmoueri nesciente dño vel sciẽte ⁊ ꝓtradicẽte. si ordinatus fuerit in minoribus reducit in seruitutẽ. vt. liij. dis. nulli. Si ordinat⁹ fuerit ad subdiaconatũ vel diaconatũ optet q̃ det alium loco sui vel. pcuret redẽptionẽ suã p aliquã psonã dis. liij. ex antiquis. ex de ser. nõ oz. miramur. Si in sacerdotẽ sit promotus remanet quidẽ in ordine suo reddito peculio si qõ habet dño. ⁊ si nõ habet debet ꝓcurare redẽptionẽ suã qõ si nõ põt seruire tenet dño suo in futurũ. tñ conuenientib⁹ sacerdotio vt officiando ei in missa horis et hmõi. dis. liij. frequns. qõ si nollet seruire deponẽdus ẽ. Tẽpus aũt infra qõ dñs su⁹ põt eũ repetere est tẽpus vni⁹ anni a tpe notitie hui⁹. xvij. q. ij. sicõs incognit⁹. Si vero seru⁹ ꝓmot⁹ est dño sciẽte ⁊ nõ ꝺicẽte eotpo ingenuus fit. dis. liij. si seru⁹. ⁊ b̃ vez est ad quẽcũq; ordinẽ fuerit ꝓmot⁹ fm Inno Boff. ⁊ Ray. Et nota q̃ seru⁹ eccĩe liberat⁹ ad h̃ tenet etiã si nõ esset vel fuisset exp̃s sum in sui manumissiõe vt nõ iniuriet eccĩe. nec accuset eã nec testificet ꝺ eã. dis. liij. qui ex famul. alis reuocatur in futurũ. xij. q. ij. diaconi. ⁊ fm quosdã etiã ad operas honestas. vt in. d. c. nõ tñ. tenet eccĩe ꝓpetuo seruire in officio clericali nisi i manumissiõe ⁊ in ordinatione fuisset exp̃ssum. ex ea. Eo liberi⁹. sed suo priuate psone liberato vt ꝓmoueat nõ põt dñs sibi retinere aliquas opas in quib⁹ teneat ei. dis. liij. c. i. nisi spũales. qõ exprimi debet si h̃ vult pronus in sui manumissiõe. ⁊ postea declarari in ordinatiõe fm Hosti. ⁊ si ꝓmot⁹ nollet i huiusmodi futire. nõ reuocabit in futurũ sed degradabit si est fact⁹ sacerdos. Inno. Ray. ⁊ Boff. Itẽ nota q̃ cuz ordinatus restituit dño suo nõ licebit dño suo manus violentas inferre in eũ. alis incideret in canonẽ fm Inno. nec illi seruo licebit contrahere matrimoniũ si est in sacris ꝓpter votum annexũ ordini clericali. extra de conuer. coniu. c. quidam. alijs priuilegijs clericalibus. non gaudebit. extra de cle. coniu. c. iohannem.

Vltimo crimẽ me. §. VII.

diocre ⁊ norozũ inducit irregularitatẽ. Pro cui⁹ declaratiõe omissis opi. antiq̃z circa istã materiã nota distinctiõue quã fecẽ Ray. in sũma. videlz criminũ. aliud enorme. aliud mediocre. aliud leue. Crimẽ enorme in h̃ loco dicit homicidiũ ⁊ simonia aliqua. ⁊ etiã fm Boff. hereCrimen enormeſ sis. qõlibet aũt hoz; siue occultũ siue manifestũ sit. impedit ꝓmouendũ. ⁊ deiicit ꝓmotũ etiã post pniam. ⁊ ꝺ hereſi ⁊ homicidio dictũ est. s. ꝙ etiã de simonia. Crimẽ leue ꝺz h̃ illud mortale qõ de se nõ inducit depositiCrimen leue onẽ nisi ex ꝓtumacia post admonitionẽ. vt ebrietas. ludus alee. dis. xxxv c. i. strepit⁹. in sinodo. v. q. iiij. in loco. Esus carniũ in diebꝫ ꝓhibitꝫ. ꝓfectã eucharistiã nõ assumere ⁊ hmõi. ⁊ ista talia siue occulta siue manifesta. nec impediũt ꝓmouendũ nec deiciũt ꝓmotũ. de cohabe ⁊ mu vxa. Crimẽ mediocre dicit h̃. vt adulteriũ. furtũ. fraudulẽria. sacrilegiũ. periũ. falsum testimoniũ ⁊ si Crimen mediocre, milia hec aũt si fũt occulta nõ impediũt ꝓmouendũ nec deiciũt ꝓmotum nec indigẽt dispẽsatiõe sed suffi cit pnia sacramentalis. de tribꝫ oz. c. ex tenore. ⁊ c. q̃stiũ. si sunt manifesta. tũc. Aut sunt manifesta p ꝓpriaꝫ ꝓfessionem

delinquētis extra iudiciū factā. z sic nō faciūt irregl'aritatē talē. q̄uis ille si clericꝰ est deberet suspēdi ab officio et beneficio. extra de excess. pla. c. q̄uis sit graue. Aut sūt manifesta. p̄ famā deficiēte accusatore z legitima p̄bationc. z sic nō inducūt irregl'aritatē. purgatio trī canonica tali indicēda est. qua p̄stita absoluet. z si in ea defecerit deponet. ex̄ de adult. c. significasti. Aut sūt manifesta p̄ sniam vel ꝓfessionē vel ꝓfessionē metu. p̄bationis factaꝫ et sic inducūt irregl'aritatē. z idē si est notoriū p̄ euidentiā facti. q̄ uulla pōt tergiuersatiōe celari cuiꝰ. s. est testis z pp'a z inficiationis nō est locus. de tēpo. or. q̄situ. pōt trī in hmōi leuibꝫ notoriꝫs de iure vel de facto per cpm dispēsari in tali irregl'aritate fm Jnno. in glosa super. c. ex tenore. z de his omnib⁹ diffuse habes in sūma. confess. lib. j. titu. xxix. q. iij.

Infames etiā oēs .§. VIII.

tam de iure q̄ de facto repellunt a p̄ motiōe dignitatū et ordinū. dis. lj. qui in aliq̄ ex̄ de re. iur. infamib⁹. li. vj. fm Ray. Et or infamis ille cuiꝰ de facto ap̄ bonos et graues grauata est opinio sup aliq̄ crimīe. Jnfamis ꝙo de iure est. quē ius ponit esse infamē. vt q̄ uicis est de furto vl' qui pugnat in arena cū bestia dentata p̄ lucro et hmōi. alia plura pores videre de infamib⁹. iij. q. vij. §. porro. in tex. z glo. Repellit etiā infamis fm iura a p̄curādo. iudicādo. accusando. testificādo postulādo. Et nota q̄ q̄uis ꝓsuetū sit z ꝙuenies ab irregl'aritatib⁹ cū irregularib⁹ ꝑbis dispēsare p̄ eū. q̄ pōt sub tali forma vl' silū. Ego dispēso tecū in tali irregularitate quā ꝓtraxisti p̄ter talē causam. vel si ꝓfesses q̄n b̄ dubitak. trī si eps ordinat aliquē irregl'arē intēdens cū eo dispēsare p̄ hoc de facto dispēsat q̄uis nō usus fuerit illis ꝑbis. dūmō possit in tali casu dispēsare. Et idē de p̄latis qui mittūt ad ordinādū aliquē irregularē quē ex auctē sibi ꝓcessa poterāt dispēsare. lz nō dixerint illa ꝑba mittēdo de facto dispēsant fm doct. Et nota q̄ archiepi possunt i suis diocesib⁹ fratres ordīs p̄dicatoꝝ absolucre. z i irregularitatib⁹ dispēsare q̄n fuerīt ab eis reāsiti siue incident antecq̄ intrarēt ordinē siue post. nisi adeo enormis esset excessus q̄ merito etiā ap'lica sedes esset ꝓsulenda. Greg. q. p̄uidētia. Jtē q̄ mgr ordīs p̄dicatoꝝ. p̄uintiales z priores. p̄uētuales z eoꝝ vicarij in p̄uintijs ꝙuentib⁹ z locis sibi cōmissis fratres p̄dicatores. oēs ibidē constituros z ad eos vndecūq̄ declinātes. p̄nt dispensare sup irregl'aritate quā ꝓtrissent si excōicatōe vel suspēsiōne inodati diuīa celebrassent vl' locis suppositis ecc'iastico interdicto. Jtē ab irregl'aritate quā ꝓtrissent recipientes ordīes sic ligati. Bonifa. ꝑtute. Jtē oēs p̄dicti p̄lati ordīs p̄dicatoꝝ a suis ꝓfessoribꝫ p̄nt recipe dispensationē sup p̄dicti irregl'aritatib⁹ si eas ꝓtrissent. in quib⁹ scis ipi valēt dispēsare. Clemēs exigēt. Jdē puto de fratribꝫ mīoribꝫ. q. cōiter or q̄ sum⁹ pares in p̄uilegijs. De alijs sentētijs habes in locis suis.

Titulus. xxix. de penis. De multiplici genere penaꝝ tā dei q̄ fori ecc'iastici z ciuilis. Cap'lm. j.

Quia de penis quibusdā. s. ecc'iasticis bucusq̄ actū est. s. excōicatiōis interdicti suspēsiōis z irregl'aritatis. Hūc breuissime de penis in genere reqīd tractē. Et p̄ fundamēto b⁹ materie sumak regl'a iuris q̄ dic̄ sine culpa nisi subsit causa nō est aliq̄s puniēdus. ex̄ de re. iur. q̄ regl'a locū habet i iudicio poli. z in iudicio fori. z cū pena sit multiplex. vt infra dicek. Jn iudicio quidē poli siue dei pena spūali q̄ principal'r tāgit aiam siue sit subtractio gre. siue pena dāni. id est p̄uatiōis glie siue sit pena sensus. idest cruciationis ignis infernalis nunq̄ punik aliquis sine culpa sua vel ꝓtracta quantū ad originale. vel cōmissa q̄ntū ad actuale p̄cīm. Unā q̄d or. Exo. xx. Ego dñs zelotes visitās p̄cā patꝝ i filios vsq̄ in tertiā z quartā generationē. intelligik de imitatoribꝫ p̄nozꝝ scelerū. vt expo nit Gra. j. q. iij. §. quibꝫ. vbi etiā dat alīs expositiōes ad dictā auctem. Alijs aūt penis q̄buscūq̄ in iudicio dei punik q̄s. nō solū. p culpa sua cōmissa vl' cōmittēda. vt scilz euitek. sed etiā p̄ culpa alteriꝰ. nō trī sine causa z iustissima. z si nob ignora. Unā Aug. xxiij. q. iij. De tyrijs et sydonibꝫ sic ait. Et si rōem facti. p̄funditarē iudiciorū dei penetrare nō possim⁹. verūtn vez scim⁹ esse q̄d dicit. z iustū esse q̄d fecit. Hinc z Grego. i moral. Si iuste deo placere scim⁹. pati aūt nll'a. nisi q̄ deo placerit pos sum⁹. iusta sūt cūcta q̄ patimur z valde iniustū est si de iusta pena vel passione murmuremus.

Quinq̄ nāq̄ de cau .§. I.

sis deꝰ boiem flagellat in vita p̄nti. siue penas inferr. vt ponit mgr sen. i. iij. dis. xv. c. ij. Pro videlz vt deꝰ glifij cek dū. s. miracl'ose sequik remotio pene siue flagelli ex̄cek dū. s. miracl'ose sequik remotio pene siue flagelli ex̄plū de ceco nato. Job. xj. de lazaro resuscitato. Job. xj. Scdo vt meritū accumulek p̄ exercitiū patiēcie. ac etiā ꝑfectiōis latēs inꝰ alijs manifestek. ex̄pla i Job. j. c. z Tho bie. iij. c. Tertio vt ꝑfectus ꝓfuek p̄ hūiliatiōez flagellorū. ex̄plū in Paulo q̄ de se dic̄. ij. Cor. xij. ne magnitudo reuelationū extollat me. datꝰ est mihi stimulus carnis mee. angel's satbane re. q̄ stimul⁹ fm Remigiū fuit q̄dā infirmitas corpalis. Quarto vt eterna dānatio b⁹ in chaek. vt. s. aliqua li' oīdak q̄d i inferno patiek. exemplū in Herode. Actu. xij. z in antiocho. ij. Mach. ix. Quinto vt hō purificek vel p̄ expulsionē culpe cū. s. ex flagello vt hō purificek vel p̄ expulsionē culpe cū. s. ex flagello ꝓterit exemplū de Maria sorore Aaron. Nume. xij. a lepra infecta. Et israelitis p̄stratis in deserto fm Diero. xxij. q. iij. quid ergo. vel ad satisfactionē pene. Exēplū in dauid qui post remissionē adulterij cōmissi quo ad culpā in penā fuit expulsus ō regno. vt p̄z in. ij. Reg. quod notat Greg. de pe. dis. j. si peccatū Dauid. Posset eriam dici omnē penā quā patimur procedere ex culpa nostra saltē originali. cuz qua nascimur quia ipsum est causa omniū penalitatū. q. dis. v. ad eius.

Punitur etiā quis .§. II.

a deo in vita p̄nti. nō solū p̄ culpa sua. sed etiā p̄ culpa alteriꝰ. z ꝑ triplici rōne fm Tho. se. se. q. cvij. Primo q̄ dē inq̄tū vnꝰ hō tempal'r est res alteriꝰ. z ita in penam eius z ipe punitur sicut filij fm corp⁹ sunt q̄dā res patris. z serui z alia res dñoꝝ. z sic filij puniunt q̄nq̄ p parētibꝫ. sic filiꝰ natus ex adulterio Dauid mortuꝰ fuit q̄citꝰ. z alia amalechitaꝝ iussa sūt interfici. q̄uis et in hmōi sit rō mystica. vt hr. j. q. iij. §. puulos. Scdo inq̄tū pctm vniꝰ deriuak in alteꝝ. z ꝑ imitationē filij imitank pctā parentū. z fuit pctā subditoꝝ vt audaces peccēt. vl' p̄ modū meriti. sic pctā subditoꝝ merenk peccatorē p̄latū. fm illō Job. Regnare fac ypocritam p̄ter pctā pp'li. vl' p̄ter aliquē ꝓsensum vel dissimulationem pctā pp'li. vl' p̄ter aliquē ꝓsensum vel dissimulationem sic etiā interdū boni puniunk cū malis. q. eoꝝ pctā nō redarguūt vt dic̄ Aug. in. j. ō ciui. dei. Tertio cōmēdandam vnitatē hūane societatis. ex̄q̄ vnꝰ hō debet p̄ alio sollicit⁹ esse vt nō peccet z ad detestationē pctī dū. s. pena vniꝰ redūdat i oēs quasi oēs sint vnū corpꝰ. ex̄plus de pctō achor Josue. vij. Jtē vt dic̄ Gratian⁹. xxiij. q. v. §. vlti. aliqñ deꝰ punit malos p̄ legitimā p̄tem gerentes ex mādato suo. z si cū merito puniendi sic puniuntur pctā chananeoꝝ p̄ pp'm suū. aliqñ punit z si p̄ pp'os suo iussu excitatos. nō trī intēdentes deo ꝓsequi. sed sue satisfaccre cupiditati. z iō cū sui dānatiōe sic̄ punit pos

pulū suū p alienigenas. Quacūq; aūt de cā quis puniatur. si nō sustinet patienť penas. sūt flagella nō ad satisfactionē. sed ad vindictā tm̄. id est punitionē. ut̄ illō Deut. xxxij. Ignis. s. pene t̄palis succensus est in furore meo. id est in punitiōe. t ardebit vsq; ad inferni nouissima. id est vindicta. h incipiet t ardebit vsq; ad extremā dānationē. vt exponit Aug. de pe. dis. iij. §. autoritas. Sed si patiēter ferunť ipa flagella. t sit patiens in statu gr̄e habet locū satisfactiōis. vt dic̄ Tho. in. iij. etiā si ḡs puniret a iudice p̄ter maleficiū cōmissum t hmōi plus t min⁹ fm̄ deuotionē patiēt̄ t qualitatē criminis mors aūt naturalē cū sit vltimū terribiliū. nō tm̄ est satisfactoria. q. p natura inoluit in penā originalis pcī. sed enter sustineat t in gr̄a. Tho. in. iij.

Sciēdū etiā q; pec .§. III.

cata dimissa a deo nunq; redeūt p culpā seq̄ntem nec q̄ ad penā. vt quidā dixer̄t. nec etiā in aliq̄ genere peccati fm̄ opi. quorūdā q̄ h dixerūt. p̄ter pcm̄ seq̄ns odij vel apostasie vl̄ p̄cepti⁹ p̄fessiōis vl̄ penitētie. Un̄ ysus. Fratres odit. apostata fit spernitq; fateri. Penituisse piget. pristina culpa redit. Que opi. ponunť de pe. dis. iij. in ter. t Blo. sūmaria. sed reuertunť tm̄ q̄ ad q̄ndā gratuatiōis effectū. fm̄ Tho. in. iij. dis. xxij. ex eo videlz q; se quēs pcm̄ post remissionē p̄cedentiū habet q̄ndā deformitatē ingratitudis. p̄ter hūficiū p̄ceptū remissiōis vñ grauⁱ reddit ipm̄ pcm̄ q̄ si cēt sine tali deformitate ingratitudis. nō tm̄ q; talis aggrauatio ex illa circūstantia faciat pcm̄ illō dignū tāta pena quāta digna erant oia dimissa. t sic p istū modū aggrauatiōis dicunť peccata dimissa redire vt sonare videnť auctoritates plures sanctoq; q̄ habenť de pe. dis. iij. in princi.

In foro humano .§. IIII.

siue secl̄ari siue eccl̄iastico p culpa tm̄ mēt̄ali nunq; infert pena. Un̄ dic̄ lex canonizata. de pe. dis. j. cogitationis pena nemo patiat. cū. s. est p̄trita cogitatio termīs suis. occultoq; cui cogitor t iudex est de⁹. dis. xxxij. erubescāt. Genera culpaq; Culpa aūt exterior variat quadrupl̄r. q; cōsistit in facto. vt furta t cedes. aut in dicto vt iniuria t iique aduocatiōes aut in scripto vt falsa instra vel famosi libelli. aut in silio sic̄ p̄iuratiōes. vel cū quis est p̄sci cū latronibz t suader vel fauet eis. Et hec quatuor genera culpaq; p̄sideranda sunt septē modis siue circūstatijs. sc̄z ex causa. ex psona. ex loco. ex tpe. ex facti qualitate. ex facti quātitate. t ex euētu. Primo ex causa sic̄ fabera que si illata sūt a mre vel parēte impunita sunt q; videntur facta emēdatiōis cā t aīo. sed cū fiūt p irā ab extra. certe puniunť. Cōsiderāda est psona. t illius q̄ fec̄ t ei⁹ q̄ passus est. aliter enī puniunť serui q̄ liberi. aliter qui dīm vl̄ gentes q̄ qui ī exneū. aliter q̄ extra ī stituti in dignitate siue rectorē q̄ qui ī priuatum seu priuatam psonā. priuet etiā ad hāc p̄sideratiōnē de psona etas facietis t partētis iniuriā. Tertio p̄sideād⁹ est loc⁹. nā idē actus si fiet in quolibet loco t nō sacro erit furtū t non capite puniendū. si in eccl̄ia erit sacrilegiū t capite puniendū. Quarto p̄sideranda est tps. nā p̄ter h discerni solent emā sores a fugitiuis. t tps discernit effractorē vel furē. diurnū a nocturno. t nocturnⁱ quidē acriⁱ punit. Quinto p̄sideranda est qualitas facti p quā atrocⁱ vel leuⁱ est. vt furta manifesta acrius puniunť q̄ nō manifesta t craſſatura q̄ est violētia illata a latronibz grauius q̄ rixa q̄ est p̄flictus altercatio. p hoc etiā discernit expilatio. q̄ est subtractio rez hereditariaq; antecq; hereditas adeat a furto. t petulātia q̄ fit p quandā lasciuiā distinguit a violētia. Sexto p̄siderať quātitas p quam discernit abigeus. id est qui gregē rapit a fure qui vnū suem rapit. Septio p̄siderať euentⁱ. i. si res habuit effectū vt si aliq̄d est demēs. uxus est alq̄d ī alū t res habuit effectū p̄dēnabit. si nō habuit effectū nō p̄dēnabitur. nisi i aliquibz attrocib; q̄ ad aliquē actū extrinsecū p̄cedūt. vt si q̄s occidēdi causa cū telo p̄cusserit. vel si q̄s attēptauerit rapē moniales p mrīmoniō t alias hmōi. Hec oia habenť de pe. dist. j. circa princi.

Pena aūt q̄ infligi .§. V.

tur in foro iudiciali siue humano est sub triplici genere. Primū genⁱ est pena spūalis. t hec est quadruplex excepta vltima solū inferť in foro eccl̄iastico. Et p̄ma est increpatio. dis. xc. placuit. q̄ est quasi p̄ambulū ad seq̄ntē. hec etiā videť habere locū in foro seculari. Secūda est censura eccl̄iastica. i. excōicatio. interdictū t suspēsio. de ver. sig. c. q̄renti. t pena excōicationis nunq; p̄tendus est. vnus p pctō alteri⁹. vt exp̄sse dic̄ Aug. xxiij. q. iij. si habes. nec inferēda est talis pena nisi p culpa vera vel p̄sumpta siue p̄bata. Pena aūt suspēsiōis t interdicti nuq; sepe ḡs sine culpa sua. nā interdicit ciuitas p peccato dñi t suspēdit cleric⁹ ab officio p̄ter amissionē visus vl̄ lepā. Tertia est pena dispositiōis vl̄ degradationis. dis. l. si eps. q. nō imponit nisi p crimīe p̄tio t notabili et vbi p̄tumacia imponit. Primo talis debet suspēdi postmodū crescēte p̄tumacia excōicari. deinde deponi. xxij. q. iij. forte. vbi aūt ferť depositio p crimīe. t si corrigibilis apparet post hāc penā nō excōicať. Quarta ē pena infamie qua punit quis q̄q; sine culpa sua. nam et sepe viri aliq̄n de facto infamanť q̄ deus p̄mittit ad eoz humiliationē ne extollanť ex laude eis exhibita. aliq̄n vltra eoz merita. vt dicit Greg. vj. q. j. sunt plurimi. sed in iudicio humano hac nō punit nisi pro culpa vel sua. vt. vj. q. j. infames. vel alterius. vt in crimīe lese maiestatis. vj. q. j. siquis cum militibz.

Increpatio.

Censura.

Dispositiones

Infamie

Scōm genus pe .§. VI.

naq; est vt pena corpalis. t hec quidē est multiplex. Prima quidē incarceratiōis vel abstinētie siue ieiunij. que solet infligi incarceratis p eoz scelerib; in vtroq; foro. ō hac pōt intelligi illō. c. si quis p̄tristatus. dis. xc. t xxij. q. j. si bō esses. Secūda est pena verberatiōis q̄ etiā ī vtro q; foro inferť. sed nō nisi p pctō p̄tio. vt. xlv. dis. § falonen. xxiij. q. v. circūcelliones. Tertia est trūcatiōis membroz. Quarta est mortis. t hec triplici pena nō vtitur ecclesiasticū iudiciū. dictū est enī Petro q̄uerte gladiuz in vaginā. Matb. xxvj. limo eccl̄ia debet intercedere etiam p̄ eis ne occidanť. moderare tm̄. xxiij. q. v. reos sanguinis. In iudicio aūt seculari nunq; debz inferri pena mutilatiōis vel occisiōis sine culpa p̄tia cōmissa fm̄ Tho. se. se. q. cvij. nec etiā talē potest inferre reo quicūq; iudex vl̄ rector. sed babēs merū t iustū t imp̄iū ex se vl̄ ex delegatiōe. Quīta est pena exilij qua vtiť vteroq; fo⁹ dis. lxij. in sinodo. Exilū aūt h pōt esse triplex. vnū est in certo loco vt cū quis detrudit in monasteriū. extra de adul. c. pueit. Aliō a loco certo. q̄n. s. pbibeť stare in loco ij. q. i. in p̄mis. Tertiū est ab oī loco vt cū interdicit quibusdā penitentib; ne moreńť in aliquo loco vltra vnū vl̄ duos dies. de pe. dis. vi. sacerdos. pena etiā seruituť imponit t per leges et per canones in certis casibus.

Genera culpaq;

Tertiū genⁱ pene .§. VII.

est substātie t̄palis vl̄ dignitat̄. t h etiam inferť in foro eccl̄iastico t secl̄ari. t aliq̄n sine culpa p̄tia. nā p̄ter crimen lese maiestatis amittūt filij hereditatē paternā et illegitimi honorib; priuanť eccl̄iasticis t secularib;. Et q̄q; quidē inferť alicui hec pena simpl̄r. s. publicatiōis

et ꝓfiscatiões o3m bonoꝝ sicut inhereticis. dis. viij. quo iure. z dis. lxiij. adrianus. Aliqñ inferk i certa ꝑte vl̃ qñ/ titrate ꝑ iniuria illata ꝑsone vel loco. vt. xvij. q. iij. siquis ꝓtumax. z c. siquis in atrio. q̃ tñ quãtitas arbitrio iudi cis relinq̃nda est. Aliqñ ꝯo ꝑ satisfactiõe illati dãni im ponik. vt ꝑfurto vl̃ rapina z hmõi. Et nota ſm Guil. q̃ cũ pena ꝙuẽtionalis de cõi ꝯsensu parciuꝫ apponik loco interesse peti põt sine pctõ quantũ est interesse cui ꝓmissa est vel impedimẽto. ff. de act. empt. z ven. l. ꝑdia Si ꝯo apponak pena ꝑ ꝓtumacia peti põt in totũ. ff. de col. bo. l. ij. Si ꝯo apponak penã in fraudẽ vsuraruꝫ nõ põt peti. ex̃ de empt. z ven. ad nr̃az. Cõcor. oẽs Ber. ex̃ de arbi. in glo. sup. c. dilecti. z idẽ dic̃ exp̃sse Inno. de pe. in glo. sup. c. suã. z addit. Itẽ credim9 si pena interes/ se excedat licite tota petik. Satꝫ etiã videt Hosti. i glo: ibidẽ ꝯcordare specialr ꝺ pena iudiciali. z addit. q̃ si ali qua pena ꝓtiũ de ad implẽdo dictũ arbitroꝝ fecit qꝺ potuit. sed tñ pauptate vel imporẽtia ꝓcssa totũ imple re nõ potuit. lꝫ in mero iure teneak ad penã insolidũ. tñ de benignitate canonica nihil est vltra qꝫ intersit exigen dum. sic intelligas ex̃ de penis. c. suã. Cõuentiõalis aũt extra iudiciũ facta peti põt quãtũ interest nisi apponak in fraudẽ. Itẽ in p̃dictis nõ ita licꝫ clericis emũgere cru delitter. Itẽ Hosti. in sũma sua dic̃. q̃ religiosi põt petere penã ab eo q̃ nõ seruat arbitriũ siue in pecunia ꝯsistat siue in alio. vt. j. q. vij. quotiẽs. Pena etiã a iure ꝓmissa peti põt xij. q. ij. c. eps q̃. Itẽ iudicialẽ petere põt. ꝙuen/ tiõalis aũt peti põt q̃ succedit loco interesse. sed nõ cau/ sa auaricie z in detrimẽtũ alteri9 ꝓtis. ex̃ de ꝑben. c. aua/ ricie. Et Berñ. z Boff. simpliciter dicũt q̃ ꝑsone eccliastice põt exigere penas tã a iure inductas qꝫ ꝙuẽtiona/ les. pena aũt soluta vt dicit Hosti. in sũma nõ stabit cõ tract9 siue snĩa arbitri nisi in cõpromisso dictũ sit q̃ pe/ na soluta remaneat snĩa rata. C. de trãsact. l. cũ ꝓponas. Idẽ Berñ. Itẽ ſm Guil. tã dñi qꝫ mulites z eccliastice ꝑsone possunt retinere illas penas quas leuãt ſm ꝯsue tudinẽ legitimã z statuta regiõis. nec peccãt qñ in hac ꝑte subest causa z ꝺseruak iuris ordo z fit nõ ꝓpter cupi ditatẽ sed ꝓpter zelum iusticie nec obstat q̃ pena excedit damnũ. qz hmõi nõ solũ ꝓpter interesse statute sũt. lꝫ eti am ꝓpter crimia punẽda sũt tñ tpande pẽlatꝫ circũstã/ tiꝫ sed z securi9 esset hmõi excessus emẽdarum in pios vsus erogari. Itẽ cũ reus merek mortẽ. iudex ex iusta cã nõ infert eã ei ad vtilitatẽ. s. reipublice bñs sup̃ b̃ pote/ statẽ. si cõicat illã penã i pecuniariã. nõ ex auaricia lꝫ ex iusticia nõ peccat. Et dicit Hosti. si oĩa bona sua exige/ ret nõ videk nimis. qz vt dicit Job. j. cuncta q̃ habet hõ dabit ꝓ aĩa sua. i. vita. z si qs ꝓpter maleficium pecunia mulctatus nõ posset soluere. põt ei cõmutari in corpo/ ralẽ incarcerationẽ. s. ꝑ verberationẽ. xvij. q. vj. si res. ad penas aũt legũ positas ꝯtra trãgressores nõ tenek ipse trasgressor. nisi postq̃ fuerint adiudicate. id est postq̃ reus fuerit ꝑ snĩaz iudicis ꝺdẽnat9. vt dic̃ Ray. z Tho. ij. ij. q. lxvij. arti. vltri. sed sufficit q̃ ꝑstet emẽdam rei ab late vel iniurie facte ad arbitriũ boni viri. Generalr au tem iudices punire põt suos subditos iurta qualitatẽ culpaꝝ z nullus ali9. xv). q. vj. c. j. nã iurisdictio sine co ertiõe nulla est. de offi. deleg. c. pastoral. Scias tñ q̃ pe nas maiores vt deponere q̃ ad foꝝ ecclasticũ. vel de ca pitare q̃ ad foꝝ seculare nõ possunt iudices nisi maio/ res qui etiã dicunk habere merũ imperiũ. vt epi in eccle siasticis. dis. xxv. plectis z crimĩe ꝓbato vt dic̃ Hostien.

Si certa pena repetik i iure illa infligẽda est nõ mol lior neq; durior. alioquin infamis fit iudex nisi b̃ face/ ret. s. in remittẽdo vel dimittẽdo penã. cũ videt reipubli ce expedire z scandalũ tollẽdũ z hmõi. z ipe sup̃ b̃ habz plenã potestatẽ. z vbi esset alteri facta iniuria z passus iniuriã vellet remittere. vt dic̃ Tho. ij. ij. q. lxij. Posset etiã augere penã aliqñ a terroẽ alioꝝ q̃ ꝓni sunt ad cul pam qz multis crassantibꝫ op9 est exẽplo. ff. de penis l offert. q̃ si plures pene taxare sũt. tũc arbitrio iudicis reliquit. z debet illã imponere q̃ magis timeat. ex̃ vt lit. nõ ꝓtest. c. qm̃ freq̃nter. Si ꝯo certa pena statura nõ est sed iudici cõmittik debet equitate ꝑuata semꝑ in huma niorẽ partẽ declinare. ex̃ de trãs. c. ex ꝑte. in penis cñi be/ nignior est interꝑtatio facienda ex̃ ꝺ re iu. i penis. lib. vj. et maxie mitigare debet cũ cã subest. pura qz nõ ex̃posi to sed casu culpa cõmissa est vel ꝓpter etatẽ z hmõi.

Et nota ſm Ray. q̃. §. VIII.

Excusãtis

septẽ sũt q̃ excusant a pena siue a culpa. Primũ est men tis alienatio q̃ tripliciter ꝓtingit. qz vl̃ ꝑ stupoꝛẽ z sic vt a pena dek. Aug. excusare Loth. q̃ voluit filias ꝑstituere vt ho spites liberaret. dis. xvij. q̃ ait. vl̃ ꝑ fauoꝛẽ. xv. q. j. aliqs vel ꝑ ebrietatẽ. xv. q. j. Iebriauerũt z turelligas si ex toto tales sũt mẽte alienati. als nõ excusarenk a toto. sed a tã to. Sc̃m est coactio. q̃ si fuit absolura excusat a tota si ditionata excusat a tãta. dis. l. ꝑbyteros. Tertiũ est dey ceptio. vt si forte aliqs dolo alteri9 decepi9 ꝑ errorẽ ꝑba bilẽ fecit aliq̃d vel omisit. xxxiij. q. ij. in lectũ. b tñ fallit in his q̃ nõ licet ignorare. vt q̃ sũt ꝺ fidẽ vl̃ exp̃ssa dei ꝑ cepta. xvj. q. j. si cupis. Quartũ est mẽtrtudo in filij pcey cato. lꝫ hoc nõ excusat a pctõ nec a pena diuini iudicij. Vñ Aug. nõ ꝓterea min9 ardebit q̃ cũ multis ardebit ij. q. j. multi. sed relcuat b aliqualr ad penã. nã coercio aliqñ omittik cũ mẽtrtudo est in scelere ad virãdũ scan/ dalũ scismatis vel graui9 mali. dis. xliij. comesationes. et dis. l. vt ꝺstituerek. Silr ſm Inno. z ꝺsuetudo excusat qñqꝫ. s. a pena tpali. dis. xij. deniqꝫ. sed non culpa z pena eternali. imo auget culpã. ex̃ de ꝺsue. c. fi. Quito est etas et hec excusat a toto. si est infans vel puer nõ dolicapar. xv. q. j. illõ relatũ. qñqꝫ tñ nõ a toto excusat. vt si est dolꝰ capax. ex̃ de delic. pue. c. j. alie vero etates ſm coꝛrare tatẽ attenuãt z grauãt petã z penas. ar. lxxxvj. dis. rãta. Sextũ est casus. z si ꝓrgat dãdo opam rei licite z adhi bẽdo oẽm debitã diligẽtiã excusak a toto. ex̃ de homi. c. Job. Sed si dabat opam rei illicite vel nõ adhibuit de bitam diligentiã dãdo opam etiã rei licite excusatur a tãto. dis. l. clerico. Septimũ est locatio siue lud9 et si lu/ dus nox9 est vel etiã honest9. sed nõ cũ debita diligẽtia excusat a tanto. xv. q. j. illud. Et nota q̃ postq̃ qs se/ mel punit9 est ꝑ aliq̃ crimĩe ſm Ray. nõ debz ei aliq̃ pey na infligi. qz nõ iudicabit de9 bis i idipm. Maũ. ij. z ne/ mo debet duplici ꝓtritõe ꝓteri. ex̃ de iudi. c. at si clerici. mlroriens tñ. peadẽ culpa imponik mltiplex pena sil'in codẽ iudicio. nã tũc oẽs ille pene accipiuntur ꝑ aliqua vna. qñ ꝑ se sufficiẽs nõ fuisset. Sed in diuisis iudicijs nõ licet bis i idipm iudicare. vt dictũ est. nisi forte crescꝛ ret ꝓtumacia. vt lite nõ ꝓtest. qñ frequẽter. sic z diuina clemẽtia petã dimissa in vltionẽ venire nõ patik. xvij. q. iij. si illic. De penis q̃ inferunt a iudicibꝫ habes etiã su pra in hac tertia ꝑte titu. de iudicibꝫ.

Dem̃ k̃plicit visitatione dei ꝑ penas in vita presenti et in purgatorio. Lapĩm. ij.

Deus visitabit plebẽ

suã. Lu. vij. ps. lxxxviij. Visitabo in vga iniq tates coꝝ. z in verberibꝫ petã aũt de9. Primũ referak ad penas vite pñtis. Sc̃m de verberibꝫ ad pe nas purgatoriũ. z subdit. misericordiã aũt meã nõ aufe ram ab eo. Visitabit aũt z visitat tripliciter. Primo ꝑ spualiũ bonoꝝ collationẽ. sicut amic9 amicũ ꝯsolãdo tuxta illud. Lu. j. Visitabit nos oriẽs ex alto. z Ezechiel Visitabo oues meas sicut pastor visitat gregẽ suũ z.

Lxxxvij.

sq; ꝓferendo eis pastũ salutifeꝝ ⁊ alia ei necessaria. Secũdo visitat ꝑ flagellationẽ sicut medicus visitat infirmũ. dãdo dietã ⁊ potiões amaras ⁊ cauteriuz ⁊ hmõi. ponẽdo infirmũ vt sanet. ⁊ boues deꝰ visitat diũsis tribulatiõibꝫ iuxta illud Job. x. c. visitatio tua custodiuit spiritũ meũ. ⁊ aliqñ ꝓter eos etiã irrationabilia punit. Tertio visitat ꝑ maloꝝ ablationẽ. ⁊ sic legit Exod. viij. c. ꝙ audiẽtes filij isrl visitauit dñs eos. s. tractando liberationẽ eoꝝ de futuro pharaõis pni adorauerũt ⁊ ꝙ irrationabilia ⁊ insensibilia execrent vl anathematisent. tur alꝫ ꝑdant fit. vt dicẽ Gratian⁹.).q. iij. ℌ. bis tractꝫ cari vel flagello delinquentiũ. Et causa quidẽ sacramẽti. i. spũalis significatiõis. thesauri iericho. ⁊ animalia amalechitaꝝ. Iericho eni luna interꝑtant. ⁊ significat mũdũ istũ. Amalechite interꝑtant lingentes sanguinẽ et significat cupitos ⁊ auaros etiã demões. Isrlite inter pretant viri vidẽtes deũ ⁊ significat mltitudinẽ scoꝝ Lapides ℊ iericho ⁊ thesauri anathematizant. aĩalia amalechitaꝝ interfici iubent ad examinãdã cupiditatẽ isrlitice plẽb. ⁊ vt significaret ꝙ muri viciꝝ ⁊ thesauri huiꝰ mũdi ꝙ lapides ⁊ thesauros iericho designãtur irrationabiles ꝙz viciꝝ mot⁹ ꝙ ꝑ aĩalia amalechitarũm intelligũtur nõ debẽt trãsire i sortẽ sanctoꝝ. aĩalia vero egyptioꝝ ⁊ possessiões eoꝝ ⁊ ꝓmogenita grãdine et morte ꝙsumpta sunt vt in illis punirent ꝙz felicitates lerabant ⁊ vt darẽt intelligi ꝙ mũdꝰ interibit ⁊ subtãtia ei⁹. Sꝫ ⁊ terra isrlitaꝝ in salsugine ꝑsa est segetib⁹ eoꝝ imbres aduersi fũt. aĩalia eoꝝ sterilitate ⁊ mor bis ꝙfecta fũt. vt autoꝝ suũ quẽ ꝑ beneficia cognoscere noluerũt saltẽ inter suspiria sentirẽt. In detestatiõne vero petri pecunia symonis dãnata est cui dictũ est. pecunia tua tecũ sit ĩ pditiõnẽ qz existimasti donũ dei ⁊c. In detestatiõnẽ ꝙz eiusdẽ crimis altare ⁊ eccl̃ia q̃ ꝑ symoniam ꝙsecrantur nõ tã ꝙsecrati ꝙz execrari dicunt. Arca vero ⁊ ꝓphete petroꝝ suoꝝ ciuiũ grauitate hostib⁹ tradita fũt. electi ꝙz qui murmure eoꝝ impediti fũt nõ in pena nam crimis sed in experimentũ ⁊ exemplũ patiẽtie hoc passi fũt. Itẽ ppls q̃ ꝑ petrũ Achor et filioꝝ bely in manib⁹ hostiũ traditꝰ est. significãt subditos corpaliter fiagellari vt inter ipa flagella plaroꝝ feriant. sic achor sortitꝰ est. Itẽ pus lapidib⁹ obrutꝰ est. sic ⁊ naucula Jone pertrahit. vt fugitiuꝰ sorte depẽsus fluctib⁹ ĩmergatur. Alliqñ ꝑ meritis plaroꝝ vita subditoꝝ vt prelatis suis subditi fauẽtes ad malũ cũ eis sil̃ corruãt sicut filij isrl dum portẽtes petrã sacerdotũ randẽ cũ eis ceciderunt in manib⁹ hostiũ. Itẽ Dauid ppl̃m nũerauit. q̃ petrõ gladius dñi deseuit in ppl̃m. sed sic in tota gẽte gl̃ia regis est. ita in diminutiõe plebis ꝓtrito ꝓncipis. Qui q̃ de nũerositate sue gẽtis supbit iure in eꝰ diminutiõe puniri tus est. Itẽ pueros ipoꝝ sodomitaꝝ nõ excusauit ignorantia. ãq ꝑ paterno scelere celesti igne ꝙsumerent. Sꝫ hoc igne pena illis diminuta est. quib⁹ successio paterni sceleris est adempta. pariter etiã mõstratũ est peccatꝫ parentũ pueros aliqñ corpaliter flagellari. Illud idẽ intelligendũ est de pueris qui ꝑ petis Dathan ⁊ Abyron viui descẽderũt ad inferos. Itẽ Cayn peccãte Canaan filius eius maledicit Byezi delinqnte lepra pcussus trãsmittit ad posteros. iudeis clamãtib⁹. sanguis eius sup nos ⁊ sup filios nr̃os etiã relict̃e eoꝝ pene mortis xpi adiecti sunt Achab q̃z peccãte posteri eiꝰ solũ regni amiserũt. ⁊ qui de eiꝰ semine in regno iude nati sunt vsq; ad purgatã labẽ illiꝰ familie a genealogia dñi excluſi sunt. Odiũ q̃z Esau vt Malachias testat. transiuit ad idumeos. Et quib⁹ oĩb⁹ colligit ꝙ ignorãtia petri non excusat aliquẽ. sed his exẽplis nõ ꝓbant teneri petrõ eoꝝ nisi imitatores nequicie eoꝝ. Qui eni de semie Esau ⁊ ceteroꝝ ad dei ꝑuersi paternam malicią detestati sunt. nõ odiũ sed dei clemẽtiã expti sũt. Itẽ vt Amb. ait. Turbatur nauicla Petri ĩ qua iudas q̃ suis meritis erat firmꝰ. turbatꝰ est alienis. Ignorabat aũt Petrꝰ petrũ iude. nõ ergo ignorãtia illũ excusauit. sed turbatio hec. nõ pecati coinquinatio sꝫ corpalis psecutio ibi intelligit. qz meritis maloꝝ nõnunq; a deo boni puniunt vt eoꝝ turbet infirmitas. Itẽ nota ꝙ puniunt petrã triplr. Primo sacerdotes locũ dei tenẽtes. dũ. s. inũgit in penitentia satisfactio. Scõo puniunt ꝑ boues sicut ꝑ iudices ecclesiasticos ⁊ secl̃ares. Tertio ꝑ ppl̃os dei ira excitatos. ⁊ hoc aliqñ ꝑ nesciẽtes aliqñ ꝑsciẽtes. Unũ Gratia. xxiij. q. v. ℌ. hinc notandũ dicit. aliqñ punit deus ꝑ nesciẽtes aliqñ ꝑ sciẽtes. Per nesciẽtes quidẽ petrã punit. sicut ꝑ Senacherib ⁊ ꝑ Nabuchodonosor ⁊ ꝑ anthiochũ et per ꝓncipes romanoꝝ ⁊ ꝑ nõnl̃os reges gẽtiũ ppl̃m isrliticũ delinquentẽ aliqñ afflixit⁹ aliqñ captiuauit. Unũ ipe dñs ait ꝑ ꝓpheram. Virga furoris mei in assur ipe aũt nõ cognouit. Assur erat ꝛga furoris dñi. qz per eũ ĩnumeras gẽtes diuina iustitia flagellare disposuit. ipe vero nõ cognouit. qz in supbia eleuatꝰ victoriã quã assecutꝰ fuerat. nõ diuine potẽtie. sed suis viribꝫ attribuit. Unde ꝛ eiꝰ supbiã dñs loquit dicẽs. nũquid gl̃iabitur serra ꝛ cũ q̃ secat in ea. aut nunq̃d exaltabit̃ securis contra eũ qui cedit in ea. quib⁹ silitudinib⁹ satis ꝑspicue ostẽdit. q̃ sicut serra ⁊ securis necisecare nec cedere ligna pũt nisi ab alio reganť. ⁊ iõ ꝓtra regentẽ ꝛe nõ licet supbire. sic illi ꝑ q̃s deus punit ab liq; nutu diuine dispositionis nil agere valẽt. ac ideo ꝓtra regentẽ se supbire nõ licꝫ. tales in eo q̃ punitur deo fruire dicunt. in eo q̃ ignorãtes sese esse mistros dei de impia vanitate supbiunt mercedem sue futuris a deo nõ nisi ꝛpalẽ inueniũt. penã ꝛo supbie sue nõ effugiũt. Unũ cũ dñs diceret ad ꝓpheram de nabuchodonosor. quid dabo ei ꝑ labore quo fruunt mihi apd̃ Tyr. Gratim subiũgit Da. b est daro sibi ꝑ uinciã Egyptũ Erbyopiã. Cũ aũt in corde suo supbies postea diceret. nõne hec Babylon quã ego ꝛdidi in robore regni mei ⁊c. statim imutauit deꝰ rõnalem mentẽ eius. ⁊ induit eũ seua bestialitate vt ab boĩb⁹ fugiẽs cũ bestijs viueret. Per anthiochũ q̃z cũ idolatria iudaice plebis dñs puniret. ⁊ pacẽ quã ex lege dei abiecta ⁊ ex sacris nationũ assumptis q̃rebat illis in pniciẽ verterc. qz dei dispositionẽ ignorãs sue facultati deuastationez illiꝰ plebis attribuit. impẽcat in eũ ꝑ ꝓpheta dicentẽ. Effunde iraꝫ tuã in gẽtes q̃ te nõ nouerũt. ⁊ in regna q̃ nõ inuocauerũt nomẽ tuũ ne forte dicãt in gentib⁹ vbi est deus eoꝝ. Siliter cũ ꝑ romanos petrũ morti xpi deus punire decreuisset vbis excidiũ ⁊ iudaice plebis miseram captiuitatẽ suis viribꝫ ascribere cepant. vñ ꝛ eos ꝓpheta ꝑcat dicẽs. Leua manꝰ tuas in supbias eoꝝ q̃ rederũt ⁊ q̃ multa maligne opati monumẽta sue victorie posuerũt in medio atrio tuo. Per sciẽtes petrã puniunt. sic ꝑ filios isrl voluit punire petrã amorreoꝝ ⁊ chananeoꝝ ⁊ aliaꝝ gentiũ quaꝝ terrã israelitꝫ possidendaz dedit. quib⁹ etiã ꝛcepit vt nemĩ eoꝝ parcerẽt. sed oĩes morti traderẽt. qõ ꝓter petrã eoꝝ illos ꝓtigisse ex verbis dñi apparet. qui dũ diceret ad abraã. Semini tuo dabo terrã hãc. veluti q̃reret. quare nõ modo das eã mihi audiuit. Nõdũ eni sũt ꝙsũmata cũ ppl̃s ille de egyptiaca fruitute liberatꝰ terrã eoꝝ sicut ꝓmissũ fuerat abrae in hereditatẽ accepit. Cũ q̃ sic diuino iussu ad puniẽdũ petrã ppl̃i erarank. sic ppl̃s ille iudaicus est exaratꝰ ad occupandũ terrã ꝓmissiõis ⁊ ad delendas gẽtes peccatrices sine culpa noxius sanguis effundit. ⁊ qõ ab eis male possidebat in ius ⁊ dominũ rite trãseunt bonoꝝ. Cũ ergo occulto instinctu aliqui mouent ad psequẽdũ malos. sicut Sennacherib ⁊ ceteri qui ppl̃m declinãtes

Deus punit insentibilia ꝓpter petrã significãtia

Propter detestatio nem.

Petrã punit deus.

tem ꝓsecuti sunt licet occulto instinctu operante illoꝝ meritis incitēt ad ꝓsequendū. tn q; praua intentiōe nō peccata delinquentiū punire ꝫ illoꝝ bona rapꝛe vel sue ditioni subijcere q̄runt nō sunt īmunes a crimīe. De quib⁹ etiā norandū est. q; aliqn excitant ad puniendu ꝑtā bonoꝝ. vt tandē p bonos correctos ipi q̄ꝫ puniantur sicut in libro iudiū legit de Jabin rege chananeoꝝ et de madianitis ꝓter ydolatriam ppli⁹ suscitauit eos de⁹ vt hierlm affligerēt. z terrā illa occuparēt. Cū aut̄ ppls dei sub manib⁹ eoꝝ diuti⁹ afflict⁹ ꝑnīm suū recognosceret. z p pniam deuꝫ sibi placaret ex dei ꝓcepto et Barach comitat⁹ Delboꝛā ꝓmissam vxorē Labidoch Jabin regē chananeoꝝ z Sisarā ducē exercitus sui cōtriuit z gedeon z zebee z Salmana reges madianitaꝝ et oreb z zeba duces eoꝝ morti tradidit. Apparet ḡ q; aliqñ p legitimā ꝓtatem gētes. aliqñ p ppl⁹ diuīo iussu excitatos mali⁹ ꝑis suis nō solū flagellant. sed etiā rite ꝑdunt. Nec est ꝓtrariū illud Aug. q̄ ad Marcellinum ꝑ circūcelliones by supplicās rogabat. vt verberib⁹ eos coerceret nō morte ꝑderet. cuius enim supplicando spaciū vite eis reseruari poposcit nō rē legū scueritatez qua tales morte plectunt nō obseruant docuit.

Titulus .xxx. de deo. De mlaplici nomine dei sumpto per essentiam per adoptionem z per falsam estimationem. Laplm.

Deus stetit in synagoga deoꝝ. in medio aūt deos diudicat ps. lxxxij. Sapientissim⁹ Salomō loq̄ns de summo deo qui cūcta gubernat inqt Prouerb. xxx. Qd nomē est eius. z qd nomen filij ei⁹ si nosti. q. d. no. cui ꝓcor. Dionī. in li. d diui. noib⁹. dicēs. Nec est nomē ei⁹ nec opinio. quō ḡ Dauid ipm summū dnm sic nominat. dicēs. Deus stetit. Sed ad hoc rndet q; ea rone dicit deū nomē nō habere. quia eius essentia est supra id qd de deo intelligim⁹ z vocē significam⁹. cū ipm. put valem⁹ noiamus et nomē eius sepe inuocam⁹ dicēdo. Deus in adutoriū meū intende Ubi sciendū q; deus dicit tripliciter. Uno mō ꝓprie et singulariter. z sic deus stetit. Scdo mō large z participaliter. z sic in medio deoꝝ. Tertio mō opinione et fallaciter. z sic in medio deos diiudicat.

Quantū ad primū .ℸ. I.

Deus dicit ꝓprie

sumēdo ꝓprie z stricte istud nomē deus quātū ad id ad qd est ipositū nomē ad significādum. sic est vnus singulariter. Audi isrl de⁹ tu⁹ vn⁹ est. Exo. xx. Un z singlariter dicit de⁹ stetit. Dic aūt Amb. q; de⁹ nomē est nature. Pro cui⁹ declaratōe dicit Tho. in ꝑma pte. q. xij. art. viij. q; de⁹ verus nō est nobis not⁹ in sui natura. sed nobis innotescit ex opib⁹ z effectib⁹ ei⁹. z ex his possum⁹ eū noiare. Un ꝫ nomē de⁹ nō est nomē opationis quantū ad id a q̄ imponit ad significandū. Imponit enim ꝫ nomē ab vniuſalu rez. puidētia. oēs enī de deo loq̄ntes ꝫ intelligūt noiare deū. q; habet ꝓuidentiā vniuersalē de reb⁹. Un z Dyoni. dicit. q; deitas est q̄ videt oia. puidentia z bonitate ꝑfecta. Ex hac aūt opatiōe hoc nomē deus assumptū impositū est ad significandū naturam diuinā. z si nō a natura. sed ab opatione vt dictū est sit impositū. Un z Damascen⁹ dic in. j. libro. q; de⁹ dicit ab yrin quod est curare z fouere. s. vniuſa. vel ab atheyn grece qd est ardere. Est enī de⁹ ꝑsumēs ignis oēm malitiam. vel a theaste qd est ꝑsiderare oia. q̄ cūcta ꝓtinent ad op⁹ diuīe ꝓuidētie. Et ꝫ sol⁹ de⁹ stetit vt notet perfectio nō trāsitio tpis. nulla enī creatura stat īmutabiliter sed ꝓtinuo mouet de vno ad aliud. z si nō tpe saltim affectu z cogitatu mouet. Boet⁹ de philosophica ꝓsolatione ait. stabilisq; manēs dās cūcta moueri. O qui ꝑpetua mundū rōe gubernas. s. de⁹. Un Job dicit. Ecce qui seruiūt ei nō sūt stabiles. z in angel⁹ suis inuenit prauitatē q; tū ꝑfirmati fuerūt in gra sicut z scī cadere nō possūt in ꝑpm. Pōt dici ꝫditio stat⁹ eoꝝ fm illō Abbacuc. iij. Sol z luna stetērūt in habitaculo suo. Sol xps. luna eccl'ia trū phās cui⁹ tabernaculū est gl'ia beatitudo. stat⁹ oīm bonoꝝ aggregatiōe ꝑfect⁹. Stat⁹ aūt varij sūt qui sūt in eccl'ia militāte ꝺ quib⁹ dictū est. Qui die mutat de vno in aliud. sed ego sto ad ostū z pulso. Apocal. iij. iuitās ad nuptias vel cenam. vbi oia bona para sūt. z iō apertendū est cum eo standum.

Scdo modo large .ℸ. II.

sez sumēdo istud nomē deus sic nō te vno solo dicit q; habet diuinā naturā ꝫ de mlt⁹. s. ꝺ quo aliqd ꝓpriat de diuina ꝑfectiōe vltra esse. Pro cui⁹ declaratiōe dicit Tho. in ꝑma pte. q. xij. ar. ix. q; aliqd nomē pōt esse cōmunicabile dupliciter. s. ꝓprie z p similitudinē. Proprie nomē est cōmunicabile qd fm totā significationē nois potest multis cōmunicari. sicut nomē leonis cōmunicat. z dicit ꝓprie de oib⁹ qui habēt cōcari qd est cōmunicabile fm aliquid eoꝝ q̄ includunt in significatione nois. z sic hoc nomē leo cōcat etiā bis qui nō habent naturā leoninā. z ꝫ mō xps hō dicit leo de tribu iuda. sic istō nomen de⁹ ꝓprie dicit de habēte totā naturā diuinā. z hic est vn⁹. Per similitudinē vero dicit ꝺ his qui ꝓpriāt de ꝺditiōib⁹ eius. nō oib⁹. sed ꝑfectionib⁹ q̄ creduntur natura cōem. z fm ꝫ dicūt dū ꝑmo angelū bonoꝝ oēs sancti qui ꝓpriāt gl'iam eius fm illud. De⁹ deoꝝ dns loq̄tus est. de⁹ deoꝝ. i. dns angeloꝝ z sctoꝝ. Dicunt etiā dū oēs qui ꝓpriāt gram eius gratū facientē. fm illud Ego dixi dij estis. s. vos oēs qui habetis gram ei⁹. quia vt dicit. Loꝝ. v. Qui adheret deo vn⁹ spūs est cum. eo. Tertio dicunt dū qui ꝓpriāt ꝑtem ei⁹ z ꝓpue i spūalib⁹. Un in veteri lege dicit dns nō detrahes. i. sacerdotib⁹. exponit Greg. ij. q. j. sacerdotib⁹. fm quālibet acceptionē hmōi stetit z stat de⁹ verus in synagoga deoꝝ. s. angeloꝝ z sanctoꝝ z bonoꝝ ꝓgregatiōe. nō enī sola turba sanctoꝝ z angelis cū quib⁹ gaudeat et quib⁹ bona sua cōmunicet. Ad qd ꝓpheta dum Anselm⁹ seipm excitat in libro ꝓslogion dicens. Excita nūc aīa mea z erige totū intellectū tuū z cogita quantū potes quale z q̄tū sit illd bonū. Si enī singla bona delectabilia sūt. cogita ut te q̄ delectabile sit illud bonum. bonū qd ꝓtinet iocūditatē oīm bonoꝝ. z nō quale z re sit deus creatoꝛ a creatura. qui ꝫ bono fruet q̄d illi erit. certe q̄d quid voluerit. z quicqd nollet nō erit. Quid ḡ ꝑ multa vagaris homūtio q̄rēdo bona aīe tue z corꝑis tui. ama vnū bonū in q̄ sūt oīa bona z sufficit. Quid enī amas caro mea. q̄d desideras ibi est quicqd amas. q̄cqd desideras. si delectat pulcritudo. fulgebūt iusti sicut sol. si velocitas aut fortitudo aut libertas corꝑis cui nihil obsistere possit. erūt si⁹ angel⁹ dei. Si lōga z salubris vita. ibi est sana eternitas z eterna sanitas. Si sanctas. sanctiabunt cū apparuerit gl'ia dñi. Si ebrietas. inebriabūt ab vbertate dom⁹ dei. Si melodia. ibi angeloꝝ chori cū cinūt. Si sapientia ipa dei sapia oñdit eis seipsam. Si amicitia. diligēt deū pl⁹ q̄ seipos z inuicē tanq̄ seipos q; illi illū. z se inicē p illū. z ille se. z illos p seipm. si potestates oīpotentes erūt sue volūtatis vt z de⁹ sue. Nam sicut poterit deus qd volet p seipm. poterunt tra illi qd volent p illū. Si honoꝝ z diuitie de⁹ seruos bonos z fideles supra multa ꝓstituit. heredes quidē dei coheredes aūt xpi. Si ꝫa securitas certi erūt. nunq̄ nil'atem

ista vel potius istud bonum sibi defuturum.

Tertio modo dicit .§. III.

Tria genera falsorum deorum

deus falsa opinioe. Balt' uij. Dis q̄ natura no sunt dij seruiebatis aut ap'is loquēs gētib⁹ quersis ad fidem et alubi. Et hi sūt dij multi. s. falsa opioe. 7 dñi multi. nobis tuis vel arreptitijs loqntes iuxta illud ps. Dij gentiū demonia. 7 de talib⁹ fuit de⁹ Socratis q̄ et loqbat. Alij qui adorabāt aliquos hoies ꝓter aliquā industriā vel potentiā ꝑ ceteris vel nimiū amoe ad eos. vt herculez ꝓter fortitudinē. Jouē ꝓter potentiā dominij q̄ expulit patrē saturnū de regno. Mercur. ū ꝓter sap̄entiam vel eloqntiā. Esculapiū qui iuenit medicinā 7 hmōi. Sed hos 7 alios. vt Saturnū. Martē. Venerē. Castorem 7 pollucē. Liberꝝ. Romulū cū reliqs declarat. Lactātius fuisse mortales aīmo 7 libidinosos adulteros incestuosos sodomitas. 7 p̄cipue Jouē quem dicebant summū deoꝝ. falsissima ergo erat opinio q̄ essent dij. Roma. j. Cōmutauerūt gl̄iam incorruptibil' dei in glām corruptibil' hois. Alij adorabāt vt deā creaturas irrationales ꝓter pulcritudinē vel aliquā virtutem. de quib⁹ dicit Sap̄. Alij clemēta vt chaldei ignē. Alij quasdam alia vt egyptij bouē 7 hmōi. De dijs gentiū sic ait idē Lactanti⁹. li. j. Illos q̄s impiri 7 insipiētes tanq̄ deos et nuncupāt 7 adorāt nemo est tā incōsideat⁹ q̄ nō intelligat fuisse mortales. quō g̃ dij inquiet alīqs crediti sunt. nimiꝝ q̄ reges maximi 7 potētissimi fuer̄t ob merita virtutū suaꝝ aut numeꝝ aut artū reptaꝝ. cū ceteri. qui si q̄s dubitet. res eoꝝ gestas 7 facta ꝓsideret que vniuersa tā poete q̄z historici veteres ꝓdiderūt. Et declarat diffuse quō tales habiti. p dijs fuer̄t sceleati hoies referētes scelera eoꝝ vt Herculis Esculapij Appollinis Castoris 7 Pollucis Mercurij Liberi Jouis. quē maxime vituprat ꝑ alīs q̄ patrē saturnū a regno expulit vt supra adulteria 7 sodomiā ꝓperauit. 7 iste scelestissimus summ⁹ deoꝝ dicebat ab illis idolatris. sed q̄d dicē ps. In medio autez deos diudicat. i. discernit falsos a veris. 7 malos a bonis. 7 ꝝ in medio dilectōis. q̄ est medium vnius creaturā cū creatore. diiudicat ergo 7 separat demones falsos deos a beatis angel' veris dijs. sed principaliter ꝓpter prauos hoies. Jouē 7 alios a bonis p gram et alias creaturas 7 ꝝ in medio. q̄. s. angelos 7 bonos homines q̄ habuerūt charitatē collocat in gl̄ia. falsos deos demōes 7 hoies malos ꝓdēnat ad ignē. Ergo exq̄ p medium ꝝ. s. dilectiōis puenit ad principationē gl̄ie vbi sunt oīa ꝑa bona. Quāta ibi felicitas ait Aug. i vlti. c. de ciui. dei. vbi nullū bonū latebit nullum malū aderit. Erit deꝰ oīa in oīb⁹. vacabit laudib⁹ dei. fm illō ps. Beati q̄ habitāt i domo tua dñe. i. secla seclorꝝ laudabūt te

Divisio illius tituli

De statu igit cōprehēsoꝝ tractādo. Primo videndū est de ipo deo vno 7 trino. qui est obiectū 7 causa beatitudinis. Secō de bonis q̄ habenti i tali statu gl̄ie. q̄ non tpali sed pmanēti. 7 de dotib⁹ aīe. Tertio de dotib⁹ corpoꝝ 7 aureol'. Quarto de xp̄o p quē habenti ista bona vt capite ecclie etiā triūphātis. Quito de varijs statib⁹ ecclie triūphātis. 7 primo de ꝑgine maria. secō de angelis. tertio de p̄riarchis 7 ꝓphet'. 7 Joh̄e. quarto ō ap'is. quito de martyrib⁹. sexto ō doctorib⁹ 7 confessorib⁹. septimo de ꝑginib⁹. octauo de oīb⁹ comphensorib⁹.

De ipso deo trino 7 vno. Lapim. ū.

Videt ingressus tuos

deus. ingressus dei mei. regis mei. q̄ est in sancto. ps. lxvij. In his verbis innuit ꝓpheta tria maxime consideranda. Primum premium perfectū humane felicitatis. ibi viderūt. Secōm effectū summe deitatis. ibi. ingressus tuos deus. Tertium secretū trine ꝑsonalitatis. ibi. dei mei. regis mei.

Quantū ad primū .§. I.

viderunt scz hoies que sequunt. 7 visio est tota merces visio per fidē formatā est merces mentis. id est meritū cui debet merces. 7 visio p speciē est merces premij. Videmus nūc p seculū. s. fidei. 7 quia impfecta est ista visio 7 impfecta felicitas in via. tūc aūt facie ad faciē. id est clare 7 p essentiā. 7 ideo pfecta felicitas. Joh̄. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solū deū 7 quē misisti ihesum xp̄m. Hōes qui quersati sūt recte sub diuersis statibus et officijs in militanti ecclesia viderunt p fidē. 7 postea viderunt 7 videbūt in ecclesia triūphanti sub diuersis statib⁹ seu gradib⁹ glorie 7 vnitate deitatis que notat dum in singulari dicit o deus. 7 varietatē operositatis eo quia ingressus tuos. Ingressus est enī deus in mundum maiorē p creationē 7 gubernationē. Ingressus est in mūdū minorē. id est i virginē p incarnationē Ingressus est in mundū peccatorē. s. p sanctificationē q̄ est per gratiā 7 gloriā. Ille enī ingressus in deo non importat motū localē 7 pgressiuū. sed opationē nouā. ita q̄ nouitas est in creatura creata de nouo vel būanitate a ꝑbo assumpta vel aīa peccatoris sanctificata. q̄d ꝓius non erat in creatore. Viderūt 7 ministeriū trinitatis seu triniratem ꝑsonaꝝ. que notat ibi. Ingressus dei mei. s. patris cui ꝓgruit creatio rōe potētie. Ingressus regis mei sc̄z filij qui est rex regū. cui congruit incarnatio rone sapientie. Ingressus eius dei qui est in sancto sc̄z spiritu. cui appropriat sanctificatio rōne clemētie 7 benignitatis beniuolentie. Et q̄ ipse deus trinitas est obiectū felicitatis seu nostra beatitudo obiectiua omissis alijs aliqua breuiter dicēda ad oñendū magnitudinē ipsius dei trini in ꝑsona. vt videtes īmensitatē bonitatis eius summa dilectiōe reuerentia 7 deuotiōe fruam⁹ ei. Et q̄ testimoniū inimicoꝝ validissimū est. p⁹ aliqua que ethnici dixerūt deū describēdo referem⁹. Empedocles dixit. deus est spera intelligibilis cui⁹ centrū vbiq̄ circūferentia nusq̄. Plato ꝓo ait. deū dico auctorē oīm naturarum. lumē oīm rationū. finē oīm actionū. sine q̄ nulla natura subsistit. nulla ratio intelligit. nulla actio expedit. Didimus ad Alexandrū magnū. verbū deus est. ꝝ mundū creauit. hoc regit atq̄ alit omnia. hoc diligim⁹ ex hoc spiritum trahim⁹ siquidē spiritus deus 7 mens est. 7 ideo nō terrenu diuitijs. sed religionis opib⁹ 7 grāruma actiōe placat. Scōs pbus ait. deus est imortalis mens. inconceptibilis celsitudo forma multiformis. incogitabilis inquisitio. insopitus oculus. omnia ꝓuidēs lux bonū hic vtiq̄ corpore nō eget. vt sit nec loco vt alicubi. nec tpe vt aliq̄n. nec causa vt alia. nec forma vt aliquid. nec aliquo genere subiecti. in quo consistat vel cui assistat. Deniq̄ mutari oīno nō pōt nec pōt augeri. q̄a immēsus est. nec minui quia vnus est. nec loco mutari quia vbiq̄ est. nec tpe quia etern⁹ est. nec cogitatiōe q̄a sapientissimus est. nec affectu q̄ optimus est. Lactantius in. j. lib. instit. ait vnū deū esse veritatis ipsius tanta est vis vt nemo possit esse tam cecus quin videat ingerentē se oculis diuinā claritatē. Orphe⁹ qui est vetustissim⁹ poetaꝝ deū vez 7 magnū ꝓmogenitū appellat. eo q̄ aūt spiritū nihil sit genitū. sed ab ipo sunt cūcta generata. Eundē etiā phanē vocat. q̄ cum adhuc nihil esset primus ex infinito apparuerit 7 extiterit cui⁹ originem atq̄ naturā. q̄ concipe oīno nō poterat. ex aere immenso natū dicit esse. Homerus nihil dare nob potuit q̄d pertineat ad veritatē. Nostroꝝ prim⁹ Maro nō longe

Deꝰ q̄d ē fm phos

fuit a veritate eⁱ de summo deo quē mentē ꝛ spiritum noīauit. hec ꝓba sūt. Principio celū ac terrā campoſq; liq̄ntes lucentēq; globū lune titaneaq; astra. Spiritꝰ intus alit. totāq; infusa p artus. Mēs agitat molē. et magno se corpe miscet. Ac ne q̄s forte ignoret q̄s nam esset ille spūs q̄ tm̄ haberet ptāſ declarauit alio loco dicēs. Deū nāq; ire p oēs terras tractatuſq; marſ celūq; pfundū. Hinc pecudes armēta viros genꝰ oīne ferarū. Ouidius q̄z in ꝓncipio pclari opis. Sine vlla noīs dissimulatiōe a deo quē fabricatorē mūdi. quē rez opificē vocat mūdū fatet instructū. Sed hactenꝰ de poetis ad phos veniamꝰ. q̄z grauior est auctras certusq; iudicū Thales milesiꝰ q̄ vnꝰ ex septē sapientū nūero fuit. quiq; primꝰ oīm q̄siſse de causis naturalib⁹ tradit. Aquaz esse dixit. ex qua nata sūt oīa. Deū aūt esse mentē. q̄ ex aqua cūcta formauerit. Pytagoras ita diffinuit. Quid esset deꝰ animꝰ p vniūsas mūdi pres oēmq; naturā cōmeans atq; diffusus. ex q̄ oīa q̄ nascunt animalia iuicta capiūt. Anaxagoras deū esse dixit infinitā mentē q̄ per se ipam moueat. Antistenes mltos quidem esse ppⁱares deos. vnū tm̄ esse naturalē. i. tortꝰ sūme artificē. Chrysippus naturalē vim diuīa rōe pditā interdū diuinā necessitatē nūcupauit deū. Jenon naturalē diuināq; legē hoz oīm snīa q̄nis sit incerta. eodē tm̄ spectat vt puidē tiā vnā esse ꝓsentiat. siue enī natura siue ether siue rō siue mēs siue fatalis necessitas. siue diuīa lex. siue q̄d aliūd dixeris idē est q̄d a nobis dicit deus. Aristoteles q̄nis secū ipe dissideat ac repugnātia sibi dicat ꝛ sentiat. in summū tm̄ vnā mentē mūdo pesse testat. Plato q̄ oīm sapientissimꝰ iudicat. monarchiā plene pfectēq; defendit nec etheria aut rōnem aut naturā. sed vt est deū nomiat ab eo mūdū hūc pfectū atq; mirabilē fabricatū quē Cicero imitatꝰ atq; secutꝰ in plurimis deū freq̄nter ꝓfitet ac supmū vocat. quē in his libris q̄s de legib⁹ scripsit. ab eoq; regi mūdū argumentat cū disputat de natura deoz. h mō nihil pstātiꝰ est deo. ab eo igit rei mūdū necesse est. nulli igit nature est obediēs aut subiectꝰ deꝰ. q̄ oēm regit ipe naturā. Quid aūt sit deꝰ. Boetiꝰ in li. de ꝓsolatōe diffinit nec ꝓ deꝰ q̄ intelligit a nobis alio mō intelligi pōt. nisi mēs solura q̄das ꝛ libera segregata ab oī ꝓcreatōe mortali oīa sentiēs ꝛ mouēs ac cuū. Anicus q̄z Seneca q̄ ex romanis accerrimus stoicus fuit se penumero summū deū merita laude pſequit. Nā in exhortatiōib⁹ ait. h cū ꝑma fundamēta molis pulcritudine iaceret. ꝛ h ordine q̄ neq; mat q̄q; natura nec melꝰ vt oīa sub ducib⁹ suis irēt. q̄nis ipe p totū corpꝰ intēderet tm̄ mīstros regni sui deos genuit. ꝛ q̄s mlta alia ō deo nr̄is filia locutꝰ est. Nec oīa Lactātiꝰ deos appellat angelos genitos. i. creatos a deo. Sybillas idem ponit fuisse decē diūsis tpib⁹ ꝛ in diūsis locis. Et oēs hc Sybille vnū deū pdicāt. maxīe erycthrea q̄ celebrioz inter ceteras ꝛ nobilioz habet. vñ de⁹ inqt vna ex eis. iſq; amplissimꝰ increat⁹. Alia deꝰ vnꝰ solꝰ eminētissimꝰ q̄ fecit celū atq; solē stellas ꝛ lunā frugiferāq; terrā ꝛ tumores aque pōti. Alia Sybilla ipm q̄ est solꝰ colite ꝓncipem creatorē mūdi q̄ solus est in seculū ꝛ a seculo fec. Aulicena etbnicꝰ etiā i metaphisica sua tractatu. viij. sic ait. Manifestū ē q̄ ꝑmꝰ nō hz genꝰ nec q̄ditatē nec q̄litatē nec q̄ntitatē. nec vbi nec q̄n nec situ nec habitū q̄ est altissimꝰ ꝛ gl'iosus. eo q̄ nō hz diffinitiōez. ꝛ q̄ nō p̄t fieri ō mōstratio ō oī q̄ ē. imo sūt sig̃ ō eo manifesta. Cum aūt ō sig̃ eⁱ certitudo. rō nō ō sig̃ nisi ꝑ ꝛie loq̄ndo per negatiōnē ꝓsimiliū ab ipo. ꝛ p affirmatiōez relationū ad ipm. q̄ oē q̄d ab ipo ē ꝛ nō ē cōicare ei q̄d ē ab ipo. ipe ꝓo ē oīne q̄d est. ꝛ tm̄ nō est aliq̄d ex his. Nec ille.

Descēdam⁹ ad nr̄os .J.II. et de sacra scriptura non oporteret multa ponere q̄ tota plena est attestatiōe vnⁱ deitatis ꝛ trinitatis ꝛ pfectionū eⁱ. Solū vnū ponam⁹. ipe Moysi apparēs in rubo ardēti ait. Ego sum q̄ sum h nomē meū in eternū. Ubi Hiero. Dis creatura nō esse dici pōt. q̄ mutabilē est. ꝛ sic rō est. q̄d ꝑ⁹ erat cū sit mutata saltem cogitatu vel affectu. deꝰ aūt tm̄ est. q̄ imutabilis oīno est. Ipe est vt ait Dyoni. archanū bonū rōni oī supessentiale. vnitas vnifica. oīs vnitatis sup essentialis essentia intellectus vnifica. oīs vnitatis sup essentialis essentia intellectus inuisibil' inscrutabil'. Ipe est vt ait Greg. nazan. cuius inuisibil' inscrutabil'. Ipe est vt ait Greg. nazan. cuius i

verbum accidens. incipiens et deficiens. sed amor pso-
na subsistēs. nec pncpuū hūs nec finē. ij etern⁹. Qm̄ g̃
ad summū bonū pmer summa pfectio z summa locan
ditas fili⁹ a patre. pcedit p modū generatiōis. q̄ est ema
natio pfectissima z spūsctūs ab vtroq; p modū libera-
litatis. hec locūdissima atq; gratissima. nihil enī iocun
di⁹ q̄; dilḡere z diligi. illoq; delitijs frui cōmunib⁹ nec vl-
lius boni possessio iocūda sine socio. Primū z pcipuus
liberalitatis donū in q̄ z cetera cūcta donauit. est amor.
Est aūt spūsctūs equalis vtriq;. q: a sūma liberalitate
operiri sūmū bonū. pcedere vñ z summū bonū est. Est
Exemplū trinitatis. aūt de⁹. q: donū intrīsecū est. Nō pōt aūt aliqua rōe de-
mōstrari mysterū trinitatis. z si demōstretur vnitas di
uine essentie. exēplū etiā trinitatis vni⁹ substātie nullū
in creatura sacris exp̄ssum iuenit in igne tri maxie appa
ruisse legit. q: in eo simul tria ꝓsistunt. s. ignis. splēdor.
et calor. z vnū lumē sunt. q̄ cū inseparabilr operit. igni tri
attribuit vsitio. splēdor. illuminatio. calor calefactio. sic
oūr tota trinitas sui pfectiōe equalis est vt exceptis p̄-
prietatib⁹ psonalib⁹ scz gignere. nasci. pcedere. z hmōi.
quicq̄d de vna psona dr digne ō trib⁹ intelligat. vt cre
are iustificare. illuminare. saluare z hmōi. sapia. potentia.
bonitas. z hmōi. Nocōes aūt psonaz sūt paternitas.
filiatio z pcessio addūt z alie due. s. inascibilitas z cōis
spiratio. Hec aūt q̄ de mysterio sctē trinitatis verissi-
me dicta sūt. nīl⁹ efficaci rōe demōstrari possūt. vt aliq̄
p̄pria sibitudine declarari. sed necessario credi dēt. da in
hoc mentū fidei ꝓsistit. z inq̄sitio p rōnem ad temerita-
tē pmer. Vñ Beriū. Trinitatē in vnitate iuestigare te-
meritas est. credere pietas est. nosse vita eterna est. Non
aūt solū vtilr ō credit. ij et valde rōnabilr nō leuit. Vñ
in li. de tri. Richar. ait. vtinā artēderēt iudei. vtinā ad-
uertērēt pagani cū quāta sctērie seueritate. (als serenita
te). p hac pte ad iudiciū diuinū poterim⁹ accedere. nō
nec cū oī ꝓfidētia deo dicere poterim⁹. dñe si error est in
hac nr̄a credulitate a teṗo decepti sum⁹. nā ista tantis
signis z pdigijs ꝓfirmata sūt z talib⁹ q̄ nō nisi p te fieri
possunt. Et certe a sūmo sctitatis viris sūt nob tradita
cū sūma z aurētica attestatiōe. pbata teṗo coopante et
sermōe ꝓfirmāte seq̄ntib⁹ signis. Dec ille. Qō autem
ipa trinitas vn⁹ de⁹ creauerit oīa z habeat. puidētiā de
oīb⁹ etiā vilissimis reb⁹. maxie de regib⁹ hoīm pater p
Augu. de ci. dei. li. vij. De⁹ sūm⁹ z ver⁹ cū ꝓbo suo z spū
sctō. q̄ tria vnū sūt. de⁹ vn⁹ oīpotēs creator z factor oīs
aie atq; oīs corpis cui⁹ sūt principatiōe felices oēs q̄ sūt
in ꝓpitate nō in vanitate felices. Qui fecit hoīem rōnale
aial ex aīa z corpe. Qui cū peccantē nec ipunitū esse p̄-
misit. nec sine miscōia cū derelict. q̄ bonis z malis etiaz
essentiā cū lapidib⁹. vitā seminalē cū arboribus. vitā sen-
sualē cū pecorib⁹. vitā intellectualē cū solis angelis de-
dit. a quo est oīs spes z oīs ordo. a q̄ est mēsura nūerus
et pōdus. a q̄ est quicq̄d naturalr est. cuiusq; generis est
cuiusq; estimatiōis est. a q̄ sūt semīa formaz z forme se
minū. morū seminū atq; formaz. q̄ dedit z carni originē
et pulcritudinē valitudinē ꝓpagatiōis fecunditatē mē-
broz dispositionē. salutē ꝓcordie. Qui z aīe irrationali
dedit sensū mēoriā z appetitū. rōnali insup mentē intel
ligentiā z volūtatē. q̄ nō solū celū z terrā nec solū ange-
lū z hoīem. sed nec exiguī z ꝓtemptibilis aīalis viscera.
nec herbe flosculū. nec arboris folū siue suaz pruz rē.
Dec ille. Qō deus stetit z stat quinq; modis.

Sciendū etiā q⁹ de⁹ .§. III.

stetit z stat seu existit in reb⁹ q̄nq; modis fm Vinc. li.
speculi hist̄oriaī. s. p naturā. p gram. p gliam. p vnionē.
et p loci circūscriptionē. Et p naturā tripl'r. s. potētiona-
liter p̄sidēdo. p̄sentialr cognoscēdo. essentialr substēran-
do. z sic in oīb⁹ p gram existit tripliciter. s. in habitatiōe
vt in iustis hoīb⁹. ap'lis ad Ephe. iij. c. habitare xp̄m p
fidē in cordib⁹ vr̄is. Efficatia vt in sacr̄is. Mysterio vt
in colūba sup xp̄m apparēte. Per gliam tripl'r existit in
brīs. s. in vi rōnabili inq̄tū est veritas p cognitionē. in
ꝓcupiscibili inq̄tū est bonitas p delectationē. in irasci-
bili inq̄tū est potestas vel maiestas p reuerentiā. Per
vnionē tripl'r inest. s. p humanā naturā in xp̄o ad carnē
trī. vt in sepulcro. ad aīaz trī. vt in inferno. Per loci cir-
cūscriptionē siue corpalē p̄nciā tripl'r. s. in vtero virginis
p ꝓceptionē. i mūdo p eruditionē. i celo p dextre pris cō
sessionē. Est g̃ de⁹ in oīb⁹ nō pria'r diuīsus. ij vbiq; to-
tus. intra oīa nō inclusus. ex oīa nō exclusus. sup oīa nō
clar⁹ infra oīa nō depressus. fm Brego. in moralib⁹.

De brītudie hoīs. s. in q̄ ꝓsistat. Cap'm. iij.

Grandus secundum
Pe. de palu. in. iij dis. xlix. arti. viij. q⁹ cū beati-
tudo noīer bonū pfectū illius q̄ dicit brīs. sic
aliq̄d dicit bonū alicui⁹ dupliciter. sic brītudo alicuius
dicit dupliciter. Dicit enī bonū alicui⁹ dupliciter. Uno
mō extrinsece solū p modū agētis vl obiecti. sicut ignis
dicit bon⁹ frigefactū p modū agētis vel efficiētis. q:. s. cau
sat calorē in eo qui est sibi bon⁹ formalis. z viro: est ocu-
lo bon⁹ p modū obiecti. Alio mō dicit bonū aliq̄d ali-
cui formalr z intrinsece. sic sanitas est bonū homini. q̄
ad cor⁹. z scientie z virtutes sūt bona aīe quā pficiūt for-
malr. Sicr brītudo hoīs dicit dupliciter. Uno mō illō Brītudo
q̄ beatificat hoīem solū extrinsece p modū agentis vel hoīs
obiecti. Alio mō illō q̄ beatificat hoīem formalr z in-
trinsece tanq; pfectio sibi inherēs. comparādo autē has
duas brītudines ad iuicē mag⁹ p̄prie dicit brītudo ho-
minis scōa. s. illō q̄ brīficat hoīem. s. formalr z intrinse
ce q̄; illō q̄ beatificat hoīem solū extrinsece. Hui⁹ ratio
est q: illō magis dicit brītudo nostra quo magis p̄prie
dicimur brī. sed p illud q̄ formalr nos beatificat ma-
gis p̄prie dicimur brī q̄; p q̄cūq; extrinsecū. Denoiatio
nī formal' semp est magis p̄pria q̄; quecūq; alia. q: ī eo
q⁹ sic noīat est vere z p̄prie res nois. sicut aīal p̄pissime
dicit sanū q: in eo est sanitas a qua denominat sanum
nō ira p̄prie dicit medicina sana. nec aīal dicit sanū rōne
medicine. sed hō denoiat brīs formali denoiatione a
beatitudine q̄ pfectio in eo existens. ab obiecto aūt z ab
efficiēte nō dicit formali denoiatiōe brīs. q: beatitudo
q̄ est obiectū vel causa agēs nō est in noīe sed est de nō-
minatio solū extrinseca. g̃. rē. Itē q: illud p̄prie dicit nos
strum q⁹ est nobis magis vnitū. sed beatitudo q̄ est in
nobis formalr z intrinsece est nobis magis vnita q̄; be
atitudo q̄ solū habet se ad nos extrinsece z obiective. q:
illa nō attingit a nobis nisi mediāte brītudine formali
ergo illa formalis z intrinseca est magis brītudo nostra
et fm ea magis dicimur brī q̄; illa formalis ma-
gis dicit beatitudo nostra q̄; obiectiua q̄ de⁹ est. rī ab-
solute loq̄ndo magis illa obiectiua est z dicit beatitudo
q: de⁹ est obiectū nr̄e beatitudinis est magis p̄prie z ve
re beatitudo q̄; beatitudo nostra illa formal' intrinseca.

Secōo sciēdū fm Pe. vbi. s. q⁹ brītudo formal' z subie Brītudo
ctiua essentialr dicta nō ꝓsistit in aliqua pfectiōe corpo formalis
rali. z ratio hui⁹ est. q: de rōne hui⁹ beatitudinis sic ac-
cepte est q⁹ ipa sit optima pfectio hoīs ad quē oēs ille p
fectiones ordinant sicut ad finē. sic enī noīe beatitudinis
vel felicitatis oēs vtunt. rā phi q̄; theologi. Dicit enim
phs. j. ethi. q⁹ felicitas est oīm optimū. et
infra dicit. q⁹ ipam volum⁹ p̄pter se alia aūt p̄pter ipam.
Ex q̄ pōt sic argui. illa pfectio q̄ nō est summe bona nec
p̄pter se volita. sed p̄pter aliā meliorē nō pōt habere rā-
onem brītudinis. sed oīs pfectio corpalis est hmōi. g̃ rē.

Maior declarata est. sed minor phat. q3 sicut se habet corp⁹ ad aiam. sic se habēt pfectōes corpis ad pfectiones. aie. q3 sic se hñt pfectibilia ad iuicē. sic se hñt pfectōes corū ꝫ corp⁹ est ꝓpter aiam 7 naturaliꝝ materia ꝓpt formam tanq̄ ꝓpter aliquod melius. 7 hec fuit minor. 7 sic ptz ꝯclusio 7 ꝓbdē ptz q aie pfectiones q̄tū ad ptē sensitiuā q̄ est tot⁹ ꝯiūcti nō pñt hre rōnē brītudis. q3 sicut se habet sensus ad intellectū. sic se habet pfectio sensitiue pris 7 appetit⁹ correspōdētis ad pfectionē intellect⁹ et volūtatis. sed in hoīe sensus est ꝓpter intellectū tanq̄ ꝓpter aliq̄d melius 7 nobilius. ergo pfectiones sensitiue partis sunt ꝓpter pfectiōes intellectiuas tanq̄ ꝓpter nobiliores 7 meliores. ergo in eis non pōt ꝯsistere beatitudo hois. Ex q̄ seq̄t q cū ps intellectiua pur distinguit ꝑa sensitiuā includat intellectū 7 nobilitatē quib⁹ nihil nobil⁹ est in hoīe. q brītudo ꝯsistat in optima pfectione intellect⁹ vel volūtatis vel vtriusq̄ simul.

Ad beatitudinē autē .ꝟ.i.

ptinet dos aureola 7 fruct⁹. q̄ quidē fm Pe. vbi supꝝ nō educunt de aliqua potētia naturali. q3 darēt esse naturale nec sūt ab agēte naturali. Visio ergo brīfica et oīs forma supnaturalis accidētalis ꝓexistit in potētia passiua subiecti. q3 pōt esse sine illo miracło. Itē educit p cōsequēs de illa potētia nō naturali sed obediētiali 7 ꝓexistit in potētia supnaturali nō naturali. De dotib⁹ sciendū primo quid sit dos. vñ dicit 7 cui ꝯueniat. Est aūt dos ꝓpetuus ornat⁹ anime 7 corpis iugiter in eterna beatitudine pseuerās. Dat aūt in būana ꝯuersatiōe dos a patre filie sue despōsate. Vñ cū xps sit sponsus anime. trinitas aūt sit pater anime. ideo sicut a pre datur ei. sc3 aīe vt sit digna spōso. nō quidē ad vtilitatem spōsi vt in mrīmonio naturali sed ad vtilitatē dotalem spōse 7 bonorē spōsi. nō aūt ꝯuenit dos xpo fm nomē q3 est spōsus 7 nō sponsa. sed pfectio dotis sibi excellentius cōuenit. s. visio. fruitio. 7 hmōi. quantū ad humanitatē. nec angelo ꝯuenit fm nomē q3 non est spōsa fm naturā speciei. sed pfectio dotiū spūaliū. idest aīe bñ cōuenit vt visio 7 hmōi. sed large sicut xps dicit caput angeloꝝ. sic dicit sponsus eccle triūphātis. Idē Pe. vt supra. De dotib⁹ aīe cōmunis assignatio est. q3 dotes anime sunt tres. Prima est visio. idest lumen glie ꝓfortans ad videndū. Scda dilectio vel fruitio. id est charitas pfecta. Tertia est cōprehēsio seu tētio. Hec respondent trib⁹ virtutib⁹ theologicis. nisi q cōprehēsio siue tentio nō dicit aliū habitū sicut species. sed ꝯditionem perpetuitatis. Itē trib⁹ partib⁹ imaginis. Itē trib⁹ vtrib⁹ anime. Alia assignatio est magis ꝓpria vt videt q̄ est q sunt he tres. visio. dilectio. et fruitio. q3 compbēsio siue tentio est cōmunis his trib⁹. hec tria distincta sunt re vel ratiōe specifica. Sed de paraphernalib⁹ que sūt bona iuxta dotē data fm hāc parabolā. videt beatorum. sunt alia dona min⁹ pcipua siue sunt aureole siue fructus seu quecūq̄ alia vt laus sufficiētia 7 multa hmōi.

De dotib⁹ aūt corpalib⁹ infra dicet. Predicte tres dotes aīe possunt notari ex verbis .ps. xxxv. dicētis. Inebriabunt. s. sancti tui ab vbertate domus tue. scilicz glorie supne 7 torrentē voluptatis tue potabis eos quoniam apud te est fons vite. 7 in lumine tuo videbim⁹ lumen. ebrietas enī dilectionē notat sanctoꝝ. Vñ Iero. dicit de virgine Maria. q erat in ea ardor cōtinuus et ebrietas pfusi amoris. s. dei. sicut enī ebrietas trahit hominē extra se. ita diuin⁹ amor extasim facit. Inde Dyonisius. nō sinēt se sui amatores. Inebriabunt ergo beati dilectione. et hoc ab abundātia bonoꝝ que sunt i domo glorie que a deo procedunt. Dilectio. fruitio. seu delectatio. notat in potu voluptatis. q delectatio a deo est quia tue. 7 ideo vera 7 ꝑmanens. Vñ Beruñ. Illud est verū gaudiū q̄ nō de creatura sed de creatore ꝓcipit. quod cū ꝓceperis nemo tollet a te. cui⁹ cōparatione omne pulcrū fedū. omne dulce amarū. omne q̄ potest delectare molestū. gaudiū enī delectatio est in creatura rationali. Nec delectatio seu gaudiū abundans est. 7 ideo diuitur torrēte nō calice vel ciatho. ex omni enī parte gaudio circundat multiplici. Unde dicit Matth. xxv. Intra in gaudiū dñi tui. vt vndiq̄ eo circūdetur ex superiori videdo deū. 7 ex inferiori videdo infernū quē euasit ps. Letabit⁹ iustus cū viderit vindictā. id est punitionē reproborū. a dextris videdo iocundā beatorū societatem. a sinistris in cūctis elemētis 7 celis nouā venustatē. iuxta bonoꝝ operū meritū ꝓmiatū. extra corpus glorificatum. Erit enī facilis 7 ideo dicit potus. facilime enim ibi potus sumit ad delectatiōes in mundo siue temporales siue spūales ꝓuenit quis cū magno labore frequēter si quis vult delectari in cibis satis laborat in querēdo. in coquēdo. in comedendo si querit delectari spiritualiter. q̄ fit ex operib⁹ virtuosis 7 ꝓfectione 7 oratione 7 hmōi. vnde ꝓnus oportet laborare. sed sine aliq̄ labore beati habēt ꝓtinuum gaudiū. q̄ vnde ibi est cōtinuū cū sacietate simul 7 cū auiditate. Ps. Satiabor cū apparuerit gloria tua. et sic tollit anxietas. et ex hoc ne credat b̄ esse cū fastidio. sicut b̄ accidit. q3 satur fastidit cibū vel potū. vt dicit Eccliastica. xxiij. Qui bibunt me adhuc sitiēt. Et Petrus in canonica sua in quē desiderāt angeli ꝓspicere. Vñ aūt inebrient sancti 7 potentur fruitione ostēdit subdēs quoniā apud te est fons vite vñ scilicet hauriunt. Ecclīastici. j. Fons sapiētie verbum dñi in excelsis. q̄ Joh. dicit esse apud deū patrē sc3 7 q̄ sacrū est in ipo vita erat. 7 vita erat lux hominū. Ab ipso igit fonte vite 7 luminis illuminant. vñ subdit. in lumine tuo videbim⁹ lumē. in lumine. s. glie sancti vident lumē diuinitat⁹. vnde visio est tota merces fundamentalr. s. vt refert Aug. de ciui. dei. Visio illa est tante pulcritudinis. tantoq̄ amore dignissima. vt Plotin⁹ philosoph⁹ sine hac quibuslibet 7 quātūslibet bonis ꝓditam aīam existimet infelicissimā. Ex hac igit visione inebriant dilectione. quia bonū nō amat nisi visum. id est cognitū seu repsentatū p intellectū. 7 tāto magis q̄n tomagis cognoscit. 7 q3 clare summū bonū cognoscit. ideo inebriant sancti amore. Et q3 fm Aug. nil dulcius charitate q̄ vnit dilectū cū diligente. 7 papue pfectissimo in patria. ideo sequit voluptas fruitionis. 7 hic est vltimus finis creature rationalis. s. brītudo q̄ compbē dit in his trib⁹ dotib⁹. Unde dicit mgr in. ij. sen. dis. j. fecit deus rationalē creaturā vt summū bonum intelligeret. amādo possideret. possidēdo frueret. possessio aūt videtur ptinere ad temptationē. fm Alber.

De dotib⁹ aīe cōmunis assignatio est. q3 dotes anime sunt tres. Prima est visio. idest lumen glie ꝓfortans ad videndū. Scda dilectio vel fruitio. id est charitas pfecta. Tertia est cōprehēsio seu tētio. Hec respondent trib⁹ virtutib⁹ theologicis. nisi q cōprehēsio siue tentio nō dicit aliū habitū sicut species. sed ꝯditionem perpetuitatis. Itē trib⁹ partib⁹ imaginis. Itē trib⁹ vtrib⁹ anime. Alia assignatio est magis ꝓpria vt videt q̄ est q sunt he tres. visio. dilectio. et fruitio. q3 compbēsio siue tentio est cōmunis his trib⁹. hec tria distincta sunt re vel ratiōe specifica. Sed de paraphernalib⁹ que sūt bona iuxta dotē data fm hāc parabolā. videt beatorum. sunt alia dona min⁹ pcipua siue sunt aureole siue fructus seu quecūq̄ alia vt laus sufficiētia 7 multa hmōi.

De ꝓma dote sc3 de visione dei. Lapīm. iij.

De visione dei. vbi sci

endū ꝓmo. q deus ia pñti videri non pōt ex puris naturalib⁹. nisi tm. quia est. quō videt ꝓbi demonstrantes p rationes naturales deū esse fm illud. Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mūdi per ea que facta sunt intellecta ꝯspiciunt. sempiterna quoq̄ virtus eius et diuinitas. 7 q̄ notū est deo manifestuz est illis. sed 7 p lumē gre 7 fidei additū lumini naturali nō pōt etiā videri quid est sed solū q3 est. Certi⁹ tñ assentit his que de deo mōstrari pñt p lumē fidei q̄ p lumē naturale 7 vtili⁹. q3 ex ꝓmo nō est meritū. cū alīs nō assentiret. sed ex scdo meritū fidei. de qua apl's. j. Cor. xiij. Videmus nūc p speculum 7 in enigmate. Nec posset videri deus q̄d est seu p essentiā. vt beati in patria ab homine in corpe ꝓstituto mortali quantūcūq̄ eleuato i ꝓpha-

tione. nisi esset alienatus a sensibꝫ tam interioribꝫ ꝙ exteriorib⁹ vita vegetiua tm̃ viuẽs. Et rõ est qz vt dicit pbs i li. d aĩa. necesse est quẽcũqꝫ intelligentẽ fantasma ta specl̃ari. fantasmata sũt repñtatiua rei materialiũ. de⁹ aũt spũs est nihil bñs d materia. z ideo nõ põt intellectus vtens fantasia. vt cõiter accidit. videre deũ ḋd est. Uñ z ſm Tho. ij. ij. q. clxxv. arti. iij. de Paulo cũ rapt⁹ fuit in paradisũ ad videndũ deũ p essentiã. vt ab oĩbꝫ dr. oportuit saltẽ ꝙ esset oĩno a sensibꝫ alienat⁹. si aĩa erat in corpe. qđ ipe ponit i dubio. Et sic intelligit illud Job. j. Deũ nemo vidit vnqꝫ. z Exo. xxxiij. dixit dñs moysi. nõ videbit hõ z viuet. s. in vita sensitiua. Uñ z ipe moyses quẽ etiã ipe Tho. post Aug. dicit vidisse deũ p essentiã in vita pñti fuit alienat⁹ tũc a sensibꝫ. ꝙ si ḋs vellet intelligere d visiõe q̃ fit p oculos corpales ad ĩram. Uerꝫ est ꝙ nedũ oculꝭ materialꝭ boĩs. sed nec etiã glificati deũ videre põt p essentiã. Et rõ ẽ qz similitudo seu species rei vise p quã videt est res corpalis. de⁹ aũt est spũs purus. nec potẽtia sensitiua est capax seu susceptiua rei spiritualis vnũqꝺqꝫ enĩ recipit i altero p modũ ei⁹ ſm pbm. Sed Greg. i moral. post Job. in cell. dat aliã expositionẽ illi⁹ auctoritatis. vt. s. hõ viuẽs. id est ſm sensualitatẽ. vtiqꝫ sic hic nõ videt deũ visiõe gustatiua. ita nec i patria visiõe fruitiua. qz nõ saluabit. nec est ꝓtra ꝓdicta qđ ait Joco. Deũ. xxxij. Uidi dñm facie ad faciẽ. Et Esa. vj. Uidi dñm sedentẽ sup soliũ excelsum ꝛc. Hãc ille visiones ſm Tho. Grego. z alios nõ fuerũt visiões diuĩe essentie sed in subiecta creatura. Apparebant enim angeli in forma aliqua excellenti corpali repñtantes dñm. vñ denominabant ab eo quẽ repñtabãt. In patria aũt vident sancti deũ clare z p essentiã. ſm illud. j. Joh. iij. c. Cũ apparuerit videbim⁹ eũ sicuti est. Et. j. Cor. xiij. tunc facie ad faciẽ. supple videbim⁹. z ꝺ p lumẽ glie. vt dicat ista nõ tñ comꝑhẽsiue. vt. s. posset aliqs btũs comꝑhẽdere totũ qđ est de⁹. Uñ Diero. dr de deo. magn⁹ ꝓsilio z incomꝑhẽsibiliter cogitatu. Nec etiã aĩam xpi. Uñ dicit ps. in ꝑsona xpi. Mirabiliter facta est sciẽtia tua ex me ꝓfecta. z nõ potero ad eã scz puenire. Rõ hui⁹ est. vt dicit Pe. de palu. in. iij. dis. xlix. arti. j. q. illo qđ est ꝓpriũ superioris nature tangꝫ p se z primo ꝓueniẽs ei se habet triplicit ad inferiorẽ naturã. Uno mõ sic. ꝙ ſm esse debilissimus ꝓueniat p naturã. Alio mõ vt ſm esse magĩ pfectũ ei ꝓueniat p motũ illi⁹. Tertio mõ ſm esse pfectissimũ z sic nõ est ei cõicabile nisi cõicaret natura. sic aer ex natura sua est repide calid⁹. sed ab igne fit feruide calid⁹. nõ autem caliditatem⁹ nisi fieret ignis. sic intellect⁹ creat⁹ p naturã est cognoscitiu⁹ dei quantũ ad q̃ est. sed p lumen glie. vñ videdo cognoscit qđ est. id est essentiã dei. nullo aũt mõ põt comꝑhẽdere deũ nisi deificaret. qđ est ipsi cõsibile. sed sol⁹ de⁹ comꝑhẽdit ipm̃. ḋ qua noticia comꝑhẽsiõis dr Matth. xj. Nemo nouit filiũ nisi pr̃. neqꝫ patrẽ ḋs nouit nisi filiꝰ. z idẽ intelligit ḋ spũsctõ. Non obstat qđ ait apl̃s. j. Corin. xiij. Sic currite vt comꝑhẽdatis. s. deũ. nã dupl̃r dr de⁹ comꝑhẽdi. vno mõ attingẽdo ad id qđ tendit. z de ꝺ loquit apl̃s. z tũ sctĩ dicunt cõparatiue respectu currentiũ ad brauiũ beatitudinis p fruitia bona opera ꝓpter q̃ dicunt viatores. Alio modo dicit aliquid cõprehẽdi vt totũ capiat qđ est. z sic deus dicit incõprehẽsibilis a nobis. extra de sum. trĩ. c.).

Quõ sit ista visio btã. ℣. I.

Circa qđ dicit Pe. de palu. in. iij. vbi. s. ꝙ nõ est ꝑ speciẽ scz intelligibilẽ. sic sũt spes intelligibiles. ḋb hõ intelligit i pñti. vl sic spes indicte intellectibꝫ angelorꝫ ab intuitio creatorꝫ. ḋb mediatibꝫ intelligũt creaturas vltra illũ modũ q̃ eas cognoscũt i ꝟbo. Hãc cũ sctĩ dicunt. ꝙ ꝺ de⁹ videt ꝑ fidẽ. i patria ꝑ spẽm. nõ loquunt ḋ tali specie intelligibili. sz appellãt spẽm dei essentiã ei⁹. q̃ z alio mõ dr facies. nõ ꝓprie cũ facies sit corpis z de⁹ sit incorporeus. sz p similitudinẽ. qz cognitio hoĩs i facie est clara et plena ei⁹ cognitio ſm corp⁹. ꝺ aũt cognoscitur quasi ex posttergo. id est imperfecte. Uñ ipe dixit Moysi Exo. xxxiij. posteriora mea videb. faciem aũt meã videre nõ poteris viuẽs. s. vsu sensuũ. Nõ q̃ ꝑ spẽm intelligibilẽ videt de⁹ in patria qđ ꝓbat sic. Si i visiõe brifica eẽt species. aut ibi esset ꝓpter agere. aut ꝓpter recipe. aut ꝓpter repñtare. aut ꝓpter determĩare. sz ꝓpter nullũ eoꝝ ibi requiritur. q̃ frustra ponit. Maior ptz. qz spes nõ põt fuire ad cognitionẽ nisi aliq̃ istoꝝ modoꝝ. Minor ptz q̃tũ ad sigl̃as ptes p ordinẽ. Primo q nõ est spes in patria q̃ ad visionẽ brifica ꝓpter elicere actũ. tũ qz ḋs immediate elicere põt ḋcḋ agit alio mediãte. tũ qz creatura nõ põt ꝯcreare vl saltẽ nõ est sibi cõicatũ creare instrumẽtaliter quõ oportet ad ꝺ q ꝓducat brifica q̃ est ḋd supernaturalissimũ. tũ qz illo posito de⁹ nõ immediate p seipm̃ beatificaret. Scõo nõ requirit talis spes ad dispositionẽ passiue. qz de⁹ põt imprimere pfectionẽ sine omni dispositiõe que nõ est vniuersalr z p se receptiua ipius. Spes aũt cognoscibilr nõ est sic p se susceptiua cognitiõis. sic potẽtia cognitiua. tũ qz nõ posset in aliq̃ cognitio vbi nõ esset spes sic vbi nõ est potẽtia cognitiua. tũ cũ in deo sit cognitio sine specie. nõ aũt sine intellectu z in angelo respectu sui. Tertio nõ requirit spes ad repñtandũ. tũ qz brifica patrie q̃ est ḋ pñtia dei nõ põt esse p illd repsentatiuũ qđ equalr est pñtie z absentie existẽtis vl nõ existẽtis. hmõi aũt est talis species. tũ qz ꝓtractio ad esse limitatũ plus distat ab esse illimitato q̃ ꝓtractio ad esse ꝓductũ materie z a separatis a materia z ꝓtractio adhuc z nũc ad esse vniuersale. sed ꝓpter ꝺ spes sensibilr nõ repñtat vniuersale nec intelligibiliter accepta a santasmatibꝫ directe põt repñtare intellectui ꝓiũcto qdditatem substãtie separate. q̃ mirromin⁹ species creata põt repsentare qdditatẽ increatã. Quarto non requirit talis spes ad determinãdũ. qz ly deus sit agẽs vniũsale. tm̃ seipm̃ determinet vñ illi⁹ obiecti determinate cognitionẽ imprimit cui⁹ vult vl sui vl alterius. ꝓpter qđ nõ indiget in suo passiuo determinate alio sic indiget celum vel intellect⁹ agẽs. visio aũt brifica est a solo deo effectiue saltẽ principalr vñ nec ꝓpter ꝺ spẽm requirit. sed visio ista est p lumẽ glorie. Circa qđ dicit idẽ Pe. vbi. s. q ad videndũ deum videre z brifice requirit lumẽ i intellectu habituale ḋ potẽtia dei ordinata z q ita est de facto. z hec est cõis opinio q̃. ꝓbat triplicit. Primo q sit ꝯgruũ. qz omne qđ videt in lumie videt. z ꝺ est naturale intellectui. vt in lumine intellect⁹ agẽtis q̃ est habitus vt lumie videat quid videt. vñ qz gra nõ destituit sed pficit naturã. ideo mediãte habitu lumis ꝯgruũ est intellectũ beatificari. Secũda rõ quasi eadẽ est. gra pficit naturã ſm modũ ei⁹ qz ergo voluntas z intellect⁹ nata sũt pfici actu pfectissimo mediãte habitu quo fit ei cõnaturalr actus. inde est ꝙ isto mõ in beatitudine supernaturali quasi natura pficitur. qz esset ꝙ habitũ supremũ puta sapientie. Tertio ꝓbat ex ꝺ q charitas nunqꝫ excidit. mirũ est aũt valde q intellect⁹ sit actus pfectus sine habitu si in sua voluntate esse nõ potest. qz voluntas est magis determiata q̃ intellectus ꝓpter qđ oẽs ponũt in intellectu habitꝰ. sed in voluntate nõ omnes ponũt. quia determinato intellectu determinat voluntas necessario. si ergo in patria nõ potest esse fruitio in voluntate sine habitu charitatis. saltim de potẽtia ordinata. multomagis nec visio in intellectu sine lumine glie ſm illud. ps. In lumine tuo videbimus lumẽ. s. deitatis in lumine glorie habituali infuso intellectu. De potẽtia aũt absoluta potest haberi beatifica visio sine tali lumine habituali. sed nõ de ordina-

ta. Et si arguak ꝓtra sic.agentis liberalissimi est cōmunicare patiēti oīne illō cui⁹ est capax. si ḡ intellect⁹ sine habitu lumis est capax bītudinis de potētia absoluta ergo diuina liberalitas sine tali habitu beatitudinē cōmunicat. Rñ. q agēs liberalissimū cōmunicat cōgruentiori modo t nō omni mō sibi possibili de potētia absoluta bona sua. Qui enī pōt saluare sine sacramētis. aut sine incarnatione. aut facere oēs effectus sine causa media. t accidēs sine subiecto mauult rī sic ordinate facere ista ꝓpter ꝓgruitatē nō ꝓpter necessitatem.

Quid videak in deo .ℌ. II.

vere t ꝓgrue in vita btā dicendū. Equidē videk clare diuina essentia ab oīb⁹. t ꝫ est denarius datus oīb⁹ laborantib⁹ in vinea dñi. Matth. xx. In denario enī desigk ex imagine regia diuina maiestas. q videk. t in numero denario qui est ꝑfect⁹ oīs ꝑfectio t in rotūditate eternitas. Videt rī diuinā essentiā vn⁹ alio limpidius. qui ſcz ꝫ deū amauit ardenti⁹. Sicut enī ꝫ in pūcto candez rem cognoscit. vel videt plen⁹ quantū ad plures ꝓprietates t circūstātias eius qui acutiorē intellectū vel visū

Videtur vnitas in trinitate

habet. Et hec est varietas mansionū. Videk aūt ab omnib⁹ clare vnitas diuīe essentie in trinitate ꝑsonaz. t q⁹ modo fili⁹ eternal⁹ generak a ꝑe ꝑ modū ꝓbi t spūssancus ꝓcedit ab vtroq ꝑ modū amoris. qō mysterū hic credi pōt t debet. demōstrari nō valet. Unī dixit xp̄us. Joh. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt. ecce visio. rescz patrē t quē misisti iesuz xp̄m. s. filiū tuū. Missio ei⁹ est incarnatio eius facta a spiritu sctō. nō ogē humano. et sic notak trinitas ꝑsonaz solū deū. id est vnū deū esse tres ꝑsonas dictas. ybi ostendik vnitas essentie ꝫ videre t cognoscere clare est vita eterna. Et de potētia dei ordinata vna ꝑsona in diuinis nō pōt cognosci sine alia. q⁹ relatiua sūt simul naturali intelligētia. nec ꝑsona sine essentia. sicut nec ꝫ hō sine humanitate. q⁹ essentia est de ꝓstitutiōe ꝑsone nec essentia sine ꝑsonis. q⁹ debem⁹ videre quid credimus. nec essentia sine re q̄ est ꝑsona etiam de potētia absoluta. q⁹ sūt idē re. De potentia aūt absoluta dei videk q diuīa essentia possit clare videri sine ꝫ q in ea videak ratio ꝑsone cuiuscūq. qō multiplic⁹ ꝓbak Primo sic. Ille qui nō comꝓhendit totalr rē pōt ignorare aliquē modū eius saltē rōne differentē t cognoscere rationē primā sine posteriori. ꝫ nll⁹ intellectus creat⁹ cognoscit essentiā diuinā sub omni ratōe qua est cognoscibilis. alias nō posset ei fieri aliqua reuelatio de nouo nec ꝓ ꝓsequēs comꝓhendit. Sc̄do ꝓbatur sic. nō plus differūt attributa ad inuicē q̄ essentia t ꝑsona. sed illa possunt sine inuicē cognosci. alias comꝓhēderenk. ergo ꝛc. Tertio sic nō min⁹ differt essentia t ꝑsona q̄ idea. cū illa solū respectū ratiōis addat hec realē. Sed pōt videri essentia sine ꝫ q videak idea. q⁹ dicit philosophus in libro de mēoria t reminiscētia q ymago pōt intelligi fm qō quedā res est sine hoc q intelligak fm qō ē similitudo. et mīromagis res q̄ nō est facta ad ꝫ q repsentet. sic vt est essentia diuīa. ergo ꝛc. rī vt dictū est de potētia ordinata nō videk essentia diuina sine ꝑsonis. Videnk t in

Videk attributa

ipso deo eius attributa. vt potētia. sapiētia. bonitas. et oēs ꝑfectiones. que quidē nō sunt accidētia vt in nobis sed sunt ipsa diuina essentia. Non opter ergo ibi doceri de deo q⁹ oēs plene noteſcūt. etiā minim⁹ magis q̄ hic in mūdo quicūq docto⁹ sanctus. Unī Hieremie. xxxi. c. dicit. In illo die. s. glorie nō docebit vnusquisq ꝓximū suū dicens. cognosce dñm. omnes enī scient me a maiori vsq ad minimū dicit dominus. Itē vident sancti in deo visionē suam. id est sese videre. nam visio dei est ꝑfectissima visionū. nō autē esset ꝑfecta nisi reflecterek sup se. t videntē potētiā habitū. t omnia super omnia que reflectunk visiones perfecte t in vita.

Uident et nūcaīe .ℌ. III.

beatoz t angeli oculo intellectuali in deo humanitatem christi assumptā a verbo in vnitate ꝑsone. Esa. xxxij. c. Regē in decore suo videbūt. Uident t quomō facta sit illa vnio. t quō xp̄s sit in sacramēto altaris. q⁹ in ꝑsenti nullus videri potest. Qō videāt sancti in deo humanitatē xp̄i dicit Duran. esse necessariū. nā nō esset ꝑfecte beatus qui nō haberet qō vult. sed vult quilibet brūs videre redemptoꝛē suū etiā fm humanitatē. alis esset ingratus nō habēdo istā voluntatē. Post resurrectionem aūt vltimā videbūt sancti xp̄i humanitatē. nō solū oculo intellectuali sed etiā oculo coꝛpali fm illud Job. xix. c. In carne mea videbo deū saluatoꝛē meū. saluauit autē per humanitatē. t q̄uis dānati in vltimo iudicio videant humanitatē xp̄i. fm illud. Job. xix. Uidebūt in quē compunxerūt. rī inde valde cōtristant. quia sicut ꝛeflens sensibile ꝓtristat q⁹ ledit ꝛgānū. vī sol in sua ꝑpetra aspici nō potest sine affectiōe. ita nihil. ꝑhibet xp̄i humanitatē in se clarissimā. vī ꝛde esse delectabile fm illud Eccs. xi. c. Dulce lumē t delectabile est oculis videre solem t sol iusticie xp̄s deus noster. tamē inquantū ei⁹ ꝛgānū cellēs claritas esset lesiua dispositiōis ꝛgani nō gloriosi vt oculi damnati. vel si lux illa coꝛpis xp̄i demulceat de se. cōtristet saltē inquantū visio inimici t nocētis cōtristat valde ipsos reꝓbos. vt dicāt montib⁹ cadite sup nos t collib⁹ cooperite nos. t absc̄ondite nos a facie ignis t ab ira eius. Sed glorificati ex tali visione percipiunt magnū gaudiū qō quidē gaudiū non habēt angeli q⁹ oculo coꝛpali quē nō habēt xp̄i humanitatem videre nō possunt. In cuius figurā legitur Ben. xliij. c. q⁹ Joseph in conuiuio facto solennissimis fratribus dedit Beniamin fratri suo vterino. id est ex patre t matre ybi alij erāt fratres tm ex patre quinq ꝓtiones plusq⁹ ceteris. Joseph significat xp̄m post pharaonē regē egypti. id est deū regē mūdi. primus in regimine mūdi ipse inquantū homo ad dispensandū frumenta gratiarum cōstitutus. cui angeli sunt fratres ex ꝑe dei patris sicut et nos. q⁹ vtroq deus creauit. nobis aūt est frater etiaz ex parte matris nostre. s. Eue vī descendimus. q⁹ t ea ipse humanitatē accepit fm coꝛpulentā substātiā summam de virgine. In conuiuio ergo supne visionis t refectionis. vbi tot sunt epule quot gaudia vltra visionē deitatis cōem nobis et angelis. tat nobis xp̄s quinq ꝓtiones. id est glorīā quinq⁹ sensuū coꝛpis quā angeli nō habent. Uideam⁹ xp̄i humanitatē coꝛpaliter coꝛporā sanctoz celos t elemēta audiamus odorem⁹ t gustemus t palpemus. et inde gaudeamus.

Uidēt quoq sancti .ℌ. IIII

in deo oīa illa sine quib⁹ beatitudo coꝛ nō esset ꝑfecta. fm Pe. de palu. in. iij. dis. xlix. arti. ij. t hec sūt oīa illa q⁹ naturaliter et licite volūt videre. id est cognoscere vt ꝺdditates species et vniuersi. existentias ꝫo ꝓticularium nō curat homo videre nisi inq̄tum sua interest. Unde cognoscet etiā alia puuli baptizati in deo naturā t oēs ꝓprietates naturales cuiuslibet rei create magis q̄ aliquis ꝑbus mūdi. nā nll⁹ ꝫ nosci cōplere naturā t ꝑpprietates rez. Itē cognoscēt oīa q videre est ad decorem et meritū. t fm hoc qui plus meruit plura videt. t vnusquisq⁹ oēs species vniuersi quas naturaliter desiderat scire videt. licet sine his visis esset beatus. Itē quod pertinet ad vnūquēq⁹ specialiter videt. t sic inferior potest aliquid scire q̄ superior nescit. vt si fiat oīo ad sanctū inferiorem nō ꝓtinet sic hoc ad superiorē sicut ad inferiorem vī nō est necesse illū scire nisi hoc reuelet vt secum ꝛcet.

Ca. 4. De visione dei

Sancti videt penas damnatorum

Item vident in deo per actum reflexum visionē suam et dilectōem z fruitōem. Vident in deo penas dānatoꝝ et ex cōparatōe cuasiōis eoꝝ magꝫgras agūr. Videbūr et oculo corpali penas coꝝ. nō q̄dē in celo exītes ꝓpt̄ nimiā distātia. ꝫ poterūt ad placitū corpal'r de celo descēdere. nō quidē scindendo celū sed nō occupādo locū. seu p miraculū z virtute diuīa erūt duo corpa sil'. sicut exiuit de sepulcro eo clauso. Videbūt amicos z sctōs q̄s hic habuerūt in noticia p fidem: sicut narrat Greg. in dya logo. iij. li. de q̄dā sctō q̄ recognouit aliq̄s scōs in morte sua ad se venientes q̄s habuerat in deuotōe. Q̄ō si obꝟiatur. q̄ oculus videt speculū videt oīa q̄ repñtant in ipso licet nō cōprehendat. qz nullus sensus cōprehendit suū obiectū. qz nec quidditatē apprehendit. Rñ. q̄ qui cōphendit deū necessario oīa videt in eo. q̄ licz de nō possit eē pñs intellectui in rone obiecti imediate ḋn vi deat: cū hoc sit cū videre formal'r. s. cū hīe pñtez in rone obiecti. cū tñ visio dei habeat q̄dus. z pfectior sit illa q̄ videt in se et omia in eo q̄ illa q̄ in se vident. et nihil in eo pt ipse se pñtare p visionē sui tantū sine visiōe aliorum in illo: vl' cū visione istoꝝ z nō illoꝝ sic sibi placet. secus est de speculo qđ nō est volūtariū. Ꝫ quo sancti videant oratōes nras vocales vl' mētales cognoscāt seu videant orōnes nras vocales vl' mētales

Sancti videt orōes nostras.

Dic̄ petr⁹ de pa. in. iij. di. xlv. ar. ij. q̄ quidaz dicūt q̄ intis tam in boīb q̄ angel' est triplex cognitio. s. naturalis beata z q̄dā media q̄ dr reuelatoria. Et si q̄rat de pma cognitōe sc̄z naturali an cōgscant p eā orōnes nras. sic dicūt q̄ nō. saltē anime separate. cui⁹ rō est fm eos. quia natural' cognitio aie separate est cōmunis bonis z malis. sed mali nō cognoscūt cogitatōes. nec facta viuoꝝ. sicut dicit brūs Greg. sumēs argumētum de aīa diuīs epulonis. q̄ igrabat statū z facta fratꝝ suoꝝ. ergo nec aīe brōrum cognoscūt cogitatōes vl' facta viuoꝝ. Si q̄ratur vtꝝ brī cognitōe brā cognoscāt oēs orōes nras vocales vl' mētales. dicūt q̄ nō. qz illa q̄ q̄libz cōgscunt. q̄ñcz nō ptinēt ad brām cognitōem. ꝫ cognitio quā hñt beati de orōnib⁹ nr̄is vocalib⁹ vl' mētalib⁹ nō sp est in eis. qz ante q̄ orem⁹ eas nō p̄cognoscūt. Nec aliqs ponit q̄ tal' cognitio sit sp in eis. qz si cognitio taliū essz sp in eis. cadē rone z cognitio oīm aliorū particularū ꝓtingētiū. z sic nō indigerēt q̄ aliq̄d eis reuelaret. qđ est falsum cū angeli qui nō sunt animab⁹ inferiores p reuelatōem purgētur a nescientia mīraꝝ rez. vt ps p Dyonisiū. vi. c. celestꝫ hierarchie. ergo talis ꝓgnitio ñ est brā. z sic ps minor. Maior ꝓbat: qz cognitio brā est vna cognitio sp manens in respectu vnⁱ ꝑncipalis obiecti sp eodē mō se hñtis. z tō est impossibile q̄ p eā aliq̄d de nouo cognoscat vbi sit aliq̄ mutatio. vel in obiecto repsentāte vl' in ipsa actione vel in vtroq̄. sed nulla horꝝ est. q̄ z̄c. Si loquamur d̄ cognitōe p reuelatōem. sic dicūt q̄ oēs brī cognoscūt orōes nras siue mētales siue vocales q̄ dirigūt ad eos. qz fm Aug. ad beatitudinē rectrix q̄ bēat vnusquisq̄ qđ vult nec aliq̄d inordinate vult. ꝫ q̄libet recta volūtate vl't cognoscere ea q̄ ad ip̄m ptinēt. z tō brī q̄b⁹ nulla rectitudo deest volunt cōgscere oīa ea q̄ ad eoꝝ brītudinē ptinent sed orōnes q̄s ad eos dirigim⁹ ad eos ptinent tanq̄ ad mediatores inf nos z deū. q̄ beati illas orōes cognoscūt et cū h̄ nō sit de cognitiōe naturali vel brā. vt probatuz est. Restat q̄ sit de cognitōe reuelatoria q̄ ptinēt ad beatitudinē accidētalē. Ꝫ posset sustineri ꝯ istā opinionē q̄ cognitōe etiā brā sancti cognoscerēt orōnes nras. qz illa visione sctī nō solū videt diuīnā cētriā ꝫ etiā q̄dquid ad eos directe ptinet vt ipimet dicunt de illa opinione. sed ad ipos ptinent orōnes ad eos directe. vt etiā ipi dicunt: q̄ illas vident. Nec obstat q̄ illa cognitio brā ñ variat. quia possibile est q̄ brūs a ꝓncipio sue visionis et beatitudinis videt in deo oēs orōnes ad se dirigēdas in ꝑpetuum. z sic postea illa visio nō mutat. Nec obstat si dicat q̄ q̄nto aliq̄d limpidi⁹ videt deum. tanto plura in ipso videt. cōtingit aūt aliquē pl⁹ orare sctm̄ minus limpide videntē deū. q̄ z̄c. Dicēdū est q̄ ꝓma opinio siue ꝓpositio est vera de visis. p se ꝓficientib⁹ intellectuz. sicut sunt quidditates creabiles: nō de singularib⁹. vl' potest dici q̄ ea de nouo cognoscat cognitiōe nō intēsa ꝫ extensa ad plura obiecta. Qđ aūt dicūt de cognitōe reuelatoria nō videt. qz reuelatio est non de his q̄ spāliter ad vnū quēq̄ ptinēt. sed de his q̄ generaliter ptinēt ad statū eccīe. de quib⁹ in via est reuelatio ꝓbenda: q̄ tñ postq̄ sunt reuelata a deo vl' ab angelo supiori statim cognoscunt cognitiōe beatifica fm q̄sdam. siue igit cognitōe reuelatoria siue cognitōe brā sctī vident orōnes nras fm oēs.

Oratōes sctoꝝ valent nob.

Ubi etiā sciendū q̄ fm Pe. vbi. s. q̄ orōes sctoꝝ sp valent nobis q̄uenscunq̄ orāt ꝓ nobis postulādo simpliciter aliq̄d fieri ꝓ nob. qz cū volūtas eoꝝ sit totaliter cōformis volūtati dei nihil volūt fieri circa nos nisi qđ deus vult fieri illud qđ deus vult fieri volūtate cōsequēte q̄ē volūtas simpliciter semp fit. Non tñ frustra orat ꝓ nobis q̄uis nō orent nisi qđ scīt deū velle. qz sic effect⁹ naturales q̄ tñ volēte deo eueniūt: nō eueniūt nisi mediātib⁹ causis secundis. nō ꝓpter inefficaciā potentie diuīe. ꝫ ꝓpt̄ ordinē reb⁹ diuīs institutū. sic diuīa bñficia descendunt in nos mediantib⁹ beatis tam angelis q̄z aīab⁹ brīs. nō propter defectū diuīe miscdie. sed ꝓpter ordinē diuinū cōseruandū quo ōs vult bonitatē suā cōmunicare inferioribus p superiores.

Decz orationes dirigere ad sanctos.

Ubi etiā sciendū fm Pe. vbi. s. q̄ decens est q̄ orōnes nras dirigam⁹ ad sctōs. qz sc̄m Dyonisiū lex deitatis est. Infima ad supma p media reducere. sed q̄ntuz ad dona gr̄e: beati sunt medij inter viatores z deū. ergo eis mediantib⁹ viatores dñt reduci in deū. Et nō solum maiores sed etiā mediocres et miores sctī sunt a nobis exorandi ꝓpt̄ q̄ndq̄ rōnes. Quaꝝ prima est qz aliq̄n ꝺs habz maiorē deuotionē ad miorez sctm̄. ex deuotiōe aūt maxime dependet orōnis effect⁹. Scdo ad tollendū fastidiū. qz assiduitas eiusdē rei fastidiū parit. p hoc aūt q̄ alternatim diuīsos sctōs oram⁹. q̄si in singulis nou⁹ feruor deuotiōis excitat. Tertio qz q̄busdā sanctis datū e in quibusdā casib⁹ patrocinari. vt sctō Anthonio ad extinguēdū ignē qui dr infernal'. z q̄busdā aliis sctis in q̄busdā aliis infirmitatib⁹. Quarto vt omib⁹ exhibeat⁹ a nob⁹ debit⁹ honor. Quito qz orōnib⁹ pluriū impetratur qđ nō impetraret orōnib⁹ vnⁱ. fm illud. Multiplicatꝫ intercessorib⁹ largiatꝫ. Ñōr ꝫ sancti in patria triplicem cognitionē seu modū cognoscēdi res. Pmo in deo.

Sancti triplicater cognoscunt

Luꝫ enī videt dei cētriā in q̄ relucēt idee oīm creaturarum. vt res obiecte in speculo: q̄ tñ ideo nō differūt realiter ab ipso deo sicut differāt idee. i. imagines artificiatoꝝ ī mente artificis ab eo. sed sunt vnū cū diuīa essentia. differūt aūt rone q̄ ad nos. videntes sctī diuinā cētriā videt oīa que ptinēt ad eoꝝ beatitudinē. vt quidditates rerum z hmōi. vt dictū est. nō tñ comphendūt deū. Et ista visio dicit matutina sic est in angelis q̄ pfectior est scda. de q̄ nunc dicet et clarior est. sub q̄ includit ipa visio diuine cētie q̄ est pfectior. qz in ea ꝺsistit brītudo. Quidā tamē distinguūt noīe appellātes visionē diuie cētie ī se visionē meridianā z clariorē. Scdo videt seu cōgscūt sancti creata ꝓuertēdo intellectū suū ad spēs intelligibiles eis inditas seu infusas in egressu aīaꝝ a corpib⁹ sic ꝺcreate sunt angel' bonis z malis in eoꝝ ꝓma ꝺcreatōe. sic etiaz in cunctis hoīb⁹ bonis z malis paruis z magnis cū migrant a corpe spēs intelligiles infundit oīm speciez rez creataz. ad q̄ se ꝓuertēdo p intellectū ītelligāt naturas rerū. qđ sanctꝫ cedit ī gaudiū. z dr visio vespertina. malis aūt ad penā non refrigerū. Tertio vident sctī aliq̄ p scientiā hic acq̄sitā. q̄ vtiq̄ nō amittit ꝫ remanentib⁹ habi-

Alia opinio.

tibus talium scientiaz intelligere pñt ꝓdusiões talium scientiaz p bitus ī eis remanẽtes. Nec est ꝟ: qđ ait ap̃s
1. Cor. 13. scientia destruet. z loquit de statu beatifico. quia illa destructio intelligit q̃ ad modũ sciendi q̃ uõ erit q̃lis est in mũdo. nam hic intelligẽ nõ possum⁹ nisi ꝙuertẽdo nos ad fantasmata z irradiante sup ea intellectu agẽte. sz ibi nec erũt fantasmata nec exercitiũ intellect⁹ agẽtis. Sed de bitudine supnaturali qntũ ad itellectũ agentẽ possz sic imaginari qđ bẽt ibi actũ isto mõ. q̃ sic lux aeri respectu calorꝭ z raritatis est rõ actiue. sic respectu rei accipiende est rõ patiẽdi z dispositio passiua. sic intellectus agens cuius respectu cognitõis vie z naturalit̃ sit intellectui possibili ratio actiua sibi impmẽs illã pspẽm vl̃ immediate. tñ respectu cognitõis beatifice ẽ ei⁹ dispositio passiua. nõ tñ q intelligat sz q possibil̃ intelligat. Vel pt dici. q illud qđ angelus intelligit p vnũ intellectũ. illud aĩa p duos. vt sic nõ pt sentire nisi p cõpositõez ex potẽtia z organo subiectiue. sic nec clare pt videre deũ nisi p intellectũ possibilẽ informatũ agente. q̃ est lux ei⁹. vel sic oculus illũnat⁹ videt sic intellect⁹ possibilis formaliter intellectu agẽte illustrat⁹. videt tñ mihi vez. q̃ qz intellectus agens nõ est pfectio simpl̃r. cũ nõ sit in deo nec in angelis q̃ nõ bz beatificũ actũ cẽntialẽ. nec actiue. quia sic est a solo deo nec passiue. sz solus intellect⁹ possibilis sed omis actus ei⁹ est intelligẽ facere circa naturaliter intelligibilia nõ alia z in aĩa ꝙuncta. Nam qđ faciat an aliquid faciat etiã respectu naturaliũ intellectionũ nõ apparet. Constat enĩ q̃ nihil abstrahit. sz qz ipe est oĩa facere qđ possibile est fieri. Videt etiã q̃ spẽs abstracte añ separõem ī influxu. ī separatõe aĩe nullã intellectõez causare pñt naturaliter nisi in ẽrute intellect⁹ agẽtis q̃ apparet ipfectio spez ãgelicaz q̃ bit ẽrutẽ itelligẽtis agẽtis p se.

De scđa dote aĩe q̃ õr dilectio seu tentio. Cap. v.

Secunda dote aĩe q̃ dicit fm aliq̃s dilectio. fm aliq̃s tentio. De dilectõe patrie õr Esa. xxxi. Dixit dñs cuius ignis ẽ in syon. z caminꝰ eius in hierl̃m. Syon interpt̃at specula seu speculatio: z significat eccl̃iam militãtẽ in q̃ est ignis diuine dilectõnis. Hierusalẽ interpt̃at visio pacis z significat eccl̃iam triũphantẽ. vbi videt de⁹ fũma pax hic aũt p speculm fidei. In eccl̃ia autẽ triũphãte est caminus ignis. i. abundãtia z pfectio caritatis. ibi pfectissime implet illđ pceptũ. Deuto. vi. & Matth. xxij. Diliges dominũ deũ tuũ ex toto corđ tuo: z ex tota aĩa tua: z ex oĩ
et Lu. io. mente tua. qz sp actual̃r volũtas fert in dilectõnẽ dei Cuz enĩ obiectũ volũtatis in qđ fert p actũ dilectiõis sit bonum cognitũ. qñ p intellectũ repsentat volũtati bonum aliq̃đ vez volũtas mouet ad ipm amãdũ. z q̃nto intellect⁹ se repsentat seu oñdit illud esse maius bonũ tanto magis amat. z si ꝙtinue illud oñdat volũtati p intellectum cõtinue intelligẽdo ꝙtinue amat. Cum enĩ in patria sancti cõtinue videant clare diuinã essentiã q̃ est infinitũ bonũ. z bonũ vniuersale in q̃ sunt virtual̃r omia bona sic effectus existũt virtual̃r in cã sua omniũez rez pfectiões sic in deo. nõ sicut in creaturꝭ. s. cũ aliq̃ defectu sz sine aliq̃ mixtura defect⁹ nõ pt volũtas nõ ferri in ipz deũ bonũ infinitũ p dilectiõez summã ꝙtinue nõ coacta violenter sed tracta natural̃r z supnatural̃r p lumẽ glie Et hinc est q̃ peccare nõ pñt cũ auerti nõ pñt a ꝙtinua visione. z exinde a dilectione summi boni. Sz in vita p̃senti dũ sancti deũ ꝙtemplant z actu ꝙsiderant deũ esse summũ deũ. z gustãt p eo tpe nõ dilabũt ad alia amãda. qz nõ pt mẽs deũ ꝙtinue speculari. sz oportz in alijs occupari dũ ad alia extrẽdit. aliq̃n mẽti passione obumbrata repsentat aliq̃đ tpale bonũ. vt magnũ pre omib⁹ diligendũ. ꝓter vtilitatẽ eius vel delectatiõc sui. z volũtas sequit illud in ordine amandũ. z sic deũ offendit. et contra caritatẽ eius facẽ. de caritate patrie intelligit ad litterã illud. i. Cor. xiij. Caritas nunq̃ excidit. hec est caritas pfectissima q̃ fm Diero. ad Aug. de pe. dist. xij. in hac vita haberi nõ pt. qua sz semp actual̃r ferat̃ voluntas in deũ. Et aug⁹. in fi. de ciui. dei ait. ibi sz in patria vacabim⁹ z videbimus. videbim⁹ z amabim⁹. amabimus et laudabim⁹. s. ex delectatione fruitiõis. hoc musnus. hic actus. hic affectus sine fine fuat. sine effectu alique ordo caritatis. vt z deus vnus q̃ uisq; ꝓxim⁹ diligat quãtũ diligend⁹ est. z qui maior in glia. vñ z in mentio magis diligat quocũq; ꝙsanguineo vel amico suo ī mũdo. Can. i. Introduxit me rex in cellã vinariã. i. ad statũ glie. vbi est abũdantia vini dini amoris qđ letificat cor hoĩs. z ordinauit in me caritatẽ. i. ordinatã dedit mihi caritatẽ qui in pñti plus z pfectius deũ amauit. pt me fuit etiã si in vilissimo statu fuit. vt seruus siue liber siue masculus siue femĩa. siue laicus siue clericus. siue religiosus siue idiota. siue litteratus siue platus: papa vel rex: siue subditus: z p ois talis in patria limpidius deum contemplat. z magis diligit z plenꝰ fruit z delectat.

Sed q̃rit doctores .vi.

in quo actu principal̃r consistit beatitudo. vtrũ in actu intellectus qui est visio seu cognitio an in actu volũtatꝭ qui est dilectio quã sequit fruitio. Rñ. pe. de pal. in. iij. dist. xlix. q. iij. ar. ij. sez q̃ in patria sicut in via est duplex felicitas. s. speculatiua. z practica. cum quicđ pfectiõis sit in via eminẽtius ẽ in patria. Loq̃ndo q̃ de felicitate contẽplatiua illa ꝙsistit in actu intellect⁹. nõ solũ principaliter z essential̃r. sz etiã total̃r ad quaz quicũq; actus voluntatꝭ siue sit dilectio siue delectatio aut fruitio. non se habet eẽntial̃r. sed nec ꝙsequẽtur nec accidẽtal̃r. quia nõ pt sequi aliq̃s act⁹ volũtatis intellectũ pure speculatiuũ. ille enĩ speculatiu⁹ qui nõ dicit de psequibili vel fugibili nunq̃z mouet. vt õr in. iij. de aĩa. Et deinde est qđ habitibꝰ speculatiuis intellect⁹ nullus bitus de mũdo correspondet in voluntate sed solũ habitibꝰ intellectus practici. sicut partibꝰ prudẽtie correspondẽt bitus morales in appetitu. Scđo possum⁹ loqui de bitudine supernali actiua. z illa ꝙsistit in actu intellect⁹ practici antecedentis. sic z oĩs actus volũtatis. z in illo actu dilectionis essential̃r. et in actu voluntatꝭ antecedẽtis. et in actu delectatõis ꝙseqũt. vl̃ fm rem si differunt re. vl̃ fm rõnẽ si differunt rõne tantũ. Caritas enĩ supnoz ciuiz et coz felicitas consistit in dilectione dei z sui z proximi ordinata qualẽ illa requirit. z sic pt dici beatitudo z pax et regnũ dei. sed ꝓncipalitas est penes volũtatẽ. qz ois cognitio practica ordinat ad volitionẽ sicut ad finem. qz finis practice est opus. vt dicit in scđo metaphisice.

Tertio si loquamur de beatitudine put dicit ītatum aggregatũ. Ex ista duplici felicitate sic consistit in actu vtriusq; essential̃r. sed in actu intellectus ꝓncipaliter. quia illud qđ est melꝰ in toto aggregato est ꝓncipaliꝰ. hmõi aũt est felicitas contẽplatiua nõ actiua. cum ista sit ꝓpter illam fm pbm. vnde cũ beatitudo sit finis z nõ ad operatiõem. sicut ad finẽ hoc est differẽter. quia beatitudo contẽplatiua est omniũ actionũ sui generis. z aliozum. Unde est simpl̃r fmis a quo. licz nõ sit finis gr̃a huius quia b̃ est ipm obiectũ. sz bitudo actiua est finis actionum practicaz. sed nõ oĩm simpl̃r. imo ipa ordinat ad contemplationẽ que sine illa posset turbari. Dilectio q̃ dei in practica al̃s ī patria: licz nõ ordinet deũ in aliud tamen ipsamet ordinat in visionẽ. sicut minus bonum vnꝰ subiecti ad maius aliud bonũ eiusdẽ. Sed in hac deductiõe dubiũ est. qz illa beatitudo summa nõ habz fruitionẽ annexã. sed beatitudo mino: actiua. cũ tamen

dicat ꝓbus ꝙ consideratio sapientie habet mirabiles delectationes ⁊ purissimas. ſz formare illud nō est nisi mediante actu ꝓactico q̄ dicit deū esse summū bonū. vnō summe amādū aut hmōi. Sed ꝫ ꝓmā ꝟclusionē arguit sic. Illa potētia q̄ essentialr pertinet ad imaginē hz actū qui est de cētia btitudinis. quia beatitudo est dei immediata habitio. eo aūt aīa ad imaginē dei est. quo eius capax ⁊ particeps esse pōt. sed volūtas est essentialiter pars imaginis. g̃ ⁊c. Si dicat ꝙ maior hz instātiā in intellectu agēte q̄ est ps imaginis. nec hz actū in beatitudine. Dicendū ꝙ maior ꝓpositio intelligit de potentia passiua: cū beatificari sit pati ⁊ recipe. Rn. ꝙ ista rō bene ꝟcludit ꝙ actus volūtatis est de essentia btitudis actiue q̄ est in patria cōsistens in dilectiōe dei ⁊ ꝓximi et sui. nō enī caret illa ciuitas supnox felicitate politica. cōcludit etiā dicta rō ꝙ est de essentia beatitudis integre ⁊ pfecte. sed nō ꝟcludit ꝙ sit de cētia felicitatis pure ⁊ speculatiue q̄ fuit ꝓma ꝟclusio. Item ꝫ sēdam ꝟclusiōem arguit sic. actus q̄ semp est debitus nō est de cētia beatitudis patrie. qr iste hz rōnē menti. ille rōnē ꝓmiū et ꝓmissi: et mercedis que nō est debita a merēte ſz merenti. Nullus enī respectu eiusdē est simlr ⁊ debitor et creditor. sed dilectio dei tam in via qz in patria est debita fm illud ad Ro. xiij. Nemini quicq̄ debeatis nisi vt inuicē diligatis. Nō enī pōt hō tm̄ diligere deū q̄n adhuc debeat. ꝓterea actus q̄ cadit sub ꝓcepto sp est debitus. quia ꝓceptum obligat. Illud aūt ꝓceptū Diliges dñm deū tuū ex toto cor tuo ⁊c. maxime implet in patria. Precepti aūt ipletio est debiti solutio. g̃ ⁊c. Dicendo ꝙ actus volūtatis nō sit de essentia beatitudis speculatiue ꝟcedit. ſz de practica vel aggregata beatitudīe. q̄ ſz cōplectit ⁊ vi sionē ⁊ dilectiōem ꝙ nō sit de essentia ei⁹ falsum est. Ad argumētū rn̄deo ꝙ caritas merēt augeri. vt aucta mereat perfici. ⁊ tn̄ qn̄ augeat elicit actū qui ē debitus respectu caritatis q̄ nūc est. quia qn̄ crescūt dona: crescunt et rōnes donox. Et cū hoc sit merces ⁊ ꝓmiū respectu actus caritatis qui in tpm ꝓmeruit. Simlr si dilectio dei in patria est debita ab illa caritate pfecta. qr debet diligere quātū pōt. ⁊ tūc tm̄ pt. g̃ ⁊c. Et est merces reddita respectu meriti qd̄ ꝓcessit. Et idē posset dici de illa visione. qr ex q̄ pōt tenet cogitare q̄ntū potest. Sciendū est ꝙ operatio q̄ est cētia beatitudinis speculatiue. nō est ꝓpter aliquā vnā operationē. qr finis speculatiue nō ē nisi veritas sed operatio q̄ est cētia beatitudis practice ē ꝓpt speculationē. sicut felicitas actiua nō est ꝓpter cōtemplatiuā. q̄libet autē p se sumpta ꝓpt aggregatū ex vtraq̄ sic q̄libet ps est ꝓpter totū. vt aīa ꝓpt hoīem ⁊ nō solū ꝓpter corpus.

Contra tertiā ꝟclusionē supra posita. s. ꝙ. beatitudo resultans ex statu aggregato. ex speculatiua ⁊ practica arguit sic. Beatitudo ꝟsistit in optima operatiōe. ſz optima operatio nō est nisi vna. qr differētia specie sunt magis et min⁹ pfecta. g̃ ⁊c. Rn̄deo ꝙ vez̄ē ꝙ ꝟsistit in optima operatione potētie beatificabilis. sed illa potētia est dupl'r ergo in duplici. qr btitudo nō est aliq̄d vnū simplr: nec pars ſz aggregatū. Est enī status oīm bonox aggregatōe pfectus. Et simlr ꝙ ꝟsistere in actu excellentissime potētie: vez̄ est q̄ est hoīs vt hō est. illa aūt dupler ē vna tātū ſz appetitus rōnalis q̄ dicit intellectū ⁊ volūtatē. Quia de btitudine aggregata ex actiua ⁊ speculatiua dictū est ꝙ talis beatitudo ꝟsistit ꝓncipalr in intellectu hoc tō. qr potentia intellectiua est simplr nobilior volūtate ⁊ actus intellectus est nobilior actu voluntatis. qd̄ sic ꝓbat Pe. de palu. in. iij. di. xlix. q. iij. ar. i. qr illud ex cui⁹ ꝟformitate aliquid hz totā bonitatē suā est nobilius illo simplr. sic mēsura mēsurato. qr ꝓpt qd̄ vnūq̄q̄z tale. ⁊ illud magis sed volūtas nō hz aliquā bonitatē nisi ex ꝟformitate ad intellectū. nec naturalē cū nō possit exire i actū nisi ꝑsentatiōe obiecti p intellectū. nec moralē cū etiā agens ꝫ rationē erroneā peccet ⁊c. Sed ꝙ nō sufficiēter ꝓbatur ꝙ intellect⁹ sit nobilior volūtate ex hoc ꝙ est ei⁹ regula. arguit sic in ꝫrū. sic est volūtas in regla intellect⁹ sic econuerso. quia q̄lis est vnusquisq̄z fm effectū. tal' finis vidz et fm intellectū. Virtutes enī morales faciūt rectam estimationē de fine. sed ꝓrudētia de his q̄ sunt ad finē. Respondeō ꝙ volūtas nō regulat necessario sic ecōuerso facit intellect⁹ ſz libere regulat. Sz ꝫ hoc qr voluntas p affectionē mouet fantasmata ad repñtandū aliq̄d fm suaz affectionē. ⁊ illō mouet intellectū necessario. qr nō pt ꝙ dicare bonū qd̄ fantasma nō repñtat nisi vt malū Sed rn̄deo ꝙ nō est simile. qr intellect⁹ est p se. ⁊ ꝓmo imediata regla necessaria volūtatis. ⁊ ꝙ intellect⁹ p se sit regla: hoc oēs ꝟcedunt. Et ꝓmo qr oēm actū volūtatis ꝓcedit actus intellect⁹ ⁊ imediata ⁊ necessario. qr ab vltimato iudicio intellect⁹ nō pt volūtas resilire. ecōuerso aūt voluntas nō regulat intellectū nisi p accidēs. qr idē nō ē p se regula ⁊ regulatū respectu eiusdē. ⁊ pari rōne nō regulat ꝓmo nec imediate. ſz mediāte fantasmate. nec necrio nisi ꝙt intellect⁹ sibi ꝓfigit. iō ⁊c. Sc̃do arguit sic. fantasma regulat intellectū. vñ qn̄ sunt bona fantasmata: ⁊ bñ ordinata. tūc bñ iudicat intellect⁹. qr molles carne dicim⁹ aptos mēte fm pbm. qn̄ aūt distorta ⁊ perturbata vt in pueris. ebriis. dormientibus ⁊ phreneticis. tūc male iudicat intellect⁹ ſz fantasma nō ꝓpt hoc est dignus intellectu. g̃ ⁊c. Rn̄deō ꝙ fantasma regulat seruiliter ⁊ instrumētaliter. intellect⁹ aūt ꝓncipalr ⁊ denoiatiue. Et si dicat ꝫ qr qd̄ regulat coactiue ⁊ affectiue plus regulat ꝓncipaliter etiā denoiatiue q̄z illud qd̄ solū regulat oñdendo cū libertate ei⁹ cui oñdit seq̄ndi vel fugiendi. Prio aūt mō fantasma mouet ſz ꝓprie intellect⁹ agētis. Sc̃do mō intellectus mouet valūtatē. iō ⁊c. Ad hoc dicūt q̄dā ꝙ libertas est nobilior in intellectu q̄z in voluntate. qr ibi radicaliter. hic formalr. Sz ꝫ hoc dicū est. qr pfectio simplr ibi est nobilis⁹ vbi ē formalr. qr simplr melius⁹ ē cā hre formalr q̄z nō hre. Vñ dicendū melius⁹ ſz ꝙ libertas ita est formalr in ītellectu sic in voluntate. Et cū hoc ꝓrius seu pius⁹ er causalr ⁊ radicaliter est in intellectu. Nunq̄z enī aliq̄s act⁹ est liber in voluntate nisi sit liber in intellectu. ⁊ cuz hoc libertas act⁹ volūtatis est ex libertate actus intellect⁹ concurrētis. vñ illa solū nō possum⁹ nō velle q̄ possum⁹ iudicare nō volēda vt finē. imo plus. qr qn̄ iudicamus aliquid vltimate eligendū necesse hēm⁹ eligere. ptūc. ⁊ illi iudicio nō inest necessitas nisi ex suppositiōe suūpsius Electioni aūt inest necessitas ex suppositiōe iudicij. quia ante iudiciū nō erat necesse eligere q̄cūq̄z alio posito. sed ante electionē necesse erat eligere iudicio suppposito vltimato. saluo tn̄ intellectu articuli ad istā materiā. Item ꝙ volūtas sit nobilior intellectu arguit sic. Illud hoc simpliciter sum⁹ boni: ⁊ cui⁹ malicia est peior: est nobilis⁹. huiusmodi aūt est volūtas. Nā bonitas moralis q̄ est per virtutes in volūtate facit bonū simplr. scare aūt pax aut nihil facit ad virtutē. ⁊ odiū dei est gui⁹ infidelitate. g̃ ⁊c Rn̄deō. Voluntas est q̄d vtile⁹ in genere. sed nō ꝓpt hoc est nobilis⁹ in genere nature. sic visus est nobilior gustu. licet tn̄ magis necessari⁹. Inhoneſta enī nra q̄nq̄z maiorem necessitatē hñt. ⁊ ꝓpt hoc soluit de merito ⁊ hmōi. Item ꝙ beatitudo consistat ꝓncipalr in actu voluntatis. probatur sic. beatitudo ꝟsistit in actu nobilissimo. sed actus voluntatis est nobilior actu intellect⁹. g̃ ⁊c. Maior ꝑz ex primo ⁊ decimo ethicox. Minor ꝓbat. q̄ ille act⁹ est nobilior in q̄ ⁊ fm quē sum⁹ liberi q̄z ille fm quē nō habem⁹ libertatē. sed fm voluntatē sum⁹ liberi: nō aūt fm actus voluntatis q̄ necessitat ab obiecto ⁊c. Rn̄. p interpretatōem minoris. qr actus volūtatis nō est nobilior q̄z actus intellectus. ſz ecōuerso vt ꝓbatū ē. sed cū hoc qr act⁹ volūtatis

est liber ⁊ nō actus intellect⁹. Dicendū q libertas potest
Libertas sumi dupliciter. vno modo ꝓout opponit coactioni. et
ō: dupl'r sic intellect⁹ est liber in ītelligēdo sīē volūtas in volendo
qō patz. qz illud solū est coactū. qō est ꝺ inclinatōez rei.
ſz nullū intelligere est ꝺ inclinatōz intellect⁹. īmo est fm
inclinatōem ei⁹. Naturalr enī intellectus inclinat ad in
telligendū. cum intelligere sit sua pfectio. g impossibile ē
q intellectus ut intelligēdo cogat. sīc nec volūtas in vo
lendo. īmo breuit nulla potentia nec cognitiua nec appe
titiua respectu ꝓpr̄ij actus pt cogi. qz nec bñ inuenit ī po
tentijs naturalib⁹. Non enī cogit ignis ad calefaciēdum
nec graue ad descēdendū nec visus ad videndū. Semp
enī coactio est ꝺ naturā rei. ⁊ qz pt ꝓingere q intellect⁹
assentit rei alicui. cui⁹ oppositū volūtas mag acceptatſz.
et tō volūtas huc cogit actu imperato nō actu illicito. q⁹
tinus hoc sit ꝺ ei⁹ inclinatōem. Non aūt intellect⁹: cui⁹
inclinato est ad oīa intelligēdū. Alio mō sumit libertas
ꝓut opponit necessitati. ⁊ sic nō oportet q actus sit nobi
lior q sit liberior. alioqn liber⁹ esset ī deo velle alia a se qz
velle seipm. ⁊ in nob⁹ esset nobilior volūtas eoz q sūt ad
finem. qua volum⁹ libere qz volūtas finis. quē necessa
rio volum⁹ q oīa sunt falsa. Et itez. si ꝓpt libertatē pone
ret felicitas in actu volūtatis deberet poni in actu libe
ro nō in actu necessario. sed act⁹ volūtatſ respcū dei ī pa
tria ē necessarius ⁊ nō liber siue diligēdo deū amore beni
uolentie. siue fruendo deo amore ꝓcupiscētie. g in nullo
actu voluntatſ in patria ꝓsisteret bītudo. Item nec illō
est verū q itellect⁹ nō sit liber sicut volūtas. licz enī intel
lect⁹ necessitet q ad ꝓma ꝓncipia q de se ꝓtinēt clarā ve
ritatē. nihilomin⁹ nō necessitat respectu oīm q deducūt
ex ꝓmis ꝓncipijs. sed q̄busdam libere assentit exceptis
his q bñt necessariā deductōem ex ipis. Similr necessi
tatur volūtas respectu finis. sed libertatē habz in his q
sunt ad finē. g tot modis est itellect⁹ cā practic⁹ qz specu
lativ⁹ in iudicādo liber. ꝙt modis volūtas est libera in
eligendo. Ad aūt ꝓsuevit dici q volūtas impat intelle
ctui ⁊ oīb⁹ viribus aie. nō sic est intelligēdū q pt sic supr̄⁹
suo inferiori. īmo potī⁹ ē data inclīatio ītellectui ad ꝓsecu
tionē sue pfectōis naturalis. sicut dictū est de appetitu rez
naturaliū qui dat⁹ ē eis ꝓpt sue pfectōis naturalē inclina
tionē. Uñ sic ibi appetitus nō impat formā mot⁹. sed est
inclinatio ꝓsequēs rē ꝓpt ꝓsequēdā ⁊ obseruādā eius pfe
ctionē. tō ꝓpt ꝺ nō dici pōt q sit aliqd nobil⁹ forma rei
vel ei⁹ opatōe. sic volūtas est inclinatio data. Cū aūt oīa
que hic amant: amenť inq̄ntū bona apparentia vel exi
stentia. qm̄ oīa bona reputnť in deo pfectissimo mō. ⁊ tō
summe amād⁹. vt queniat ad possidendū eū in patria.
vbi pfecte amať ⁊ nil dulcius amore dei. nil vtilius. nil
honestiꝰ. Uñ aug⁹. in li. ꝓfessionū. omia quib⁹ aliquid
vnū constat ⁊ nō sunt oīa simul plus delectant omnia
q̄z singula si possint sentiri omnia: sed longe melior est
illis deus q fecit oīa si placent corpa deū ex illis lauda:
et in artificē eoz retez que amorē. ne in his q tibi placēt:
tu displiceas. Si placent aīe in deo amenť. qz ⁊ ipe mu
tabiles sunt ⁊ in deo stabiliūť fixe. alioqn irent ⁊ perirēt
In illo ergo amēť ⁊ rape ad deū tecū q̄s poteſ. ⁊ dic eis
hunc amem⁹. ipse fecit hec ⁊ nō est longe. nō enīz fecit ⁊
abijt. sed ex illo ⁊ in illo sunt. Ecce ibi est vbi sapit ꝓximas
intimus cordi est. ⁊ cor errauit ab eo. redite ꝓuaricatores
ad cor et inherete ei q fec⁹ vos. state cū eo et stabitſ rece
scite in eo ⁊ quieti eritſ. Quo itis in aspera quo itis. nō
est requies vbi eam q̄ritis. btāz vitā q̄ritſ in regiōe mor
tis. ⁊ quō est vita btā vbi nō est vita. Sz descendit huc
ipsa vita vra. s. ex dilectōe ad nos ⁊ tulit mortē vestrā. et
occidit eā ⁊ tenuit clamās vt redeam⁹ ad eū. ⁊ discessit
ab oculo vt redeam⁹ ad cor ⁊ inuēiam⁹ eū. Hec ille. per di
lectionē inuenit. Idem in scdo li. cfes. Dñe deus superbia
celsitudinē imitat. cum tu sis sup oīa excelsus. ⁊ blan
dicie amari volūt. cum nihil sit tua caritate blandius.
ignauia quietē appetit. et que quies certa pferre luxuria
satietatē. ⁊ tu es plenitudo ⁊ indeficiēs copia icorrupti
bilis suauitatis. Auaricia mīra possidet. et tu possides
omnia. Inuidia de excellētia ūrigat. te aūt quid excellen
tius. Ira vindictā querit. te aūt iuitū⁹ qd vindicet. Cristi
cia rebus amissis ꝓtabescit. qz ita nollet sibi sicut tibi nī
hil pt auferri. ita fornicat aīa cū auertit abs te. ⁊ q̄rit ex
te q pura ⁊ liquida nō inuenit nisi cū redierit ad te. ⁊ per
uerse te imitant⁹ oēs q longe se facūt a te. ⁊ extollūt se ad
uersū te. ſz etiā ficte imitādo iudicāt te creatorē eē omis
natur̄e. ⁊ tō nō esse oīno credat a te. Hec iste. Ex his hēs
q in oīb⁹ vicijs q̄rit bō ⁊ amat bonū. ſz apparēs falsuꝫ
et nō verū. Sed oīa illa bona q vicia falso reprōmittūt.
vt vtilitatē q ad auaritiā. delectatōem q ad luxuriam ⁊
gulā. excellētiam q ad superbiā: ⁊ sic de alijs. omia vere et
pfecte sunt in deo. ⁊ tō sūme amād⁹ vt veniat ad dilecto
nē patrie q nil suauius. Aug. in. x. cfes. Oīs beate vi
uere volum⁹. Btūs aūt nec ille est. qz nō hz qō amat q⁹
lecunqz sit. nec q hz qō amat si noxiū sit. neqz q nō amat
quod amādū est cū sit optimū. nā ⁊ q appetit qō adipi
sci nō pt: cruciatur. ⁊ q adept⁹ ē qō adipiscendū nō cēt:
egrotat. Restat ergo qrtū vbi vita btā inueniri queat.
cū scz id qō ē bonis optimū. vt amat ⁊ hr. Qō est bonis
optimū tale eē dz qō nō amittat inuitus. Uirtus certe
animā facit optimā ⁊ q ad bītudinē ducit. Sic aūt vir
tus ducit ad btām vitā. nihil virtute esse affirmauerim
nisi summū amorē dei. Nam ⁊ illud qō virtus quadri
partita dr ex ipius amoris vario effectu dr. Est enī tem
perantia amor integr̄ se pbens ei qō amat. Fortitudo
amor facili tolerās oīa ꝓpter id qō amat. Justicia amor
soli amato seruiēs. ⁊ tō recte dominās. Prudētia amare
ea quib⁹ aduuat ab eis a qb⁹ impedit sagaciter eligēs.
sed hūc amorē nō cuiuslibz rei ſz dei eē dixim⁹. i. summi
boni. summe sapie. sūme ꝓcordie. Est enī caritas simplr
et pura q a spūscō est inspirata. ꝓducit ad filiū q quem
cognoscit pater. ⁊ infra. Si ꝺs est summū bonū bois.
nihil ē aliud homi bñ viuere q̄ deū toto corde retorta mē
te. tota anima diligere a q existit. vel incorruptus in eo
amor custodiat. qō est tēperantie nullis frangat incom
modis qō est fortitudinis. nullis alijs seruiat. qō est iu
sticie. vigilet in discernēdis rebus ne fallacia surrepat. qō
est prudentie. Hec est bonis vna perfectio qua sola im
petrat. vt in veritate pfruatur. Hec aug⁹.

De tertia dote anime. s. fruitiōe q est delectatio seu gau
diū qō bñt sancti de deo viso ⁊ amato. Laplm. vj.

De fruitiōe que ponit

De tertia dos aīe. Fruitio fm Pe. de pal. in. iij.
dist. xix. q. iij. fm cōmunē opi. doc. est vna de
dotib⁹ anime ⁊ aurea essentialr. Hec fruitio ⁊ delectio est
gaudiū qō bñt sancti de deo viso ⁊ amato. qut distīgui
tur ꝺ dilectionē que est alia dos. Et de gaudio superne
patrie plene sunt scripture. ⁊ ꝓpter ista sūmā delectatōez
assimulat ille stat⁹ rebus multū delectabilib⁹. vt cene. nu
ptijs. cōuiuijs ⁊ hmōi. ⁊ q ad aīas btōz est laus mētat
dei postea resumptis corpib⁹ etiā vocalis. Uñ Ysaie ō:
Gaudiū ⁊ letitia inueniet in ea gr̄arumactio ⁊ vox lau
dis. Hui⁹ aūt fruitōis obiectū nō solū principale ſz etiā
immediatū est deus fm qō in se est summū bonū amabi
tum sup oīa amore amicicie ⁊ nō visio ipius dei vt quī
dam dicūt. Et ꝺ ptz q tuor rōnib⁹. Primo sic si imme
diatū obiectū fruitionis nō esset deus ſz visio dei. seq̄ret
q inf visionē ⁊ delectationē caderet actus medi⁹ reflex⁹
Hoc est falsum: vt ꝓbat. ergo ⁊c. Maior ptz q⁹ delectatio
non potest esse nisi de obiecto cognito. Si g visio dei

Obiectū fruitionis

esset imediatū obiectū delectationis. seqrek ꝙ ipsa visio esset cognita. sed visio dei nō ꝑt esse cognita ꝙ actū rectū tum q̄ videm⁹ nos videre. ergo ꝛc̄. Minor ꝓbat. qz bonitas dei summa ꝛ infinita visa est ꝑus a bto q̄ bonitas visionis q̄ est finita. sed voluntas no ꝑt ferri actu delide rij in summū bonū sibi ꝑcatū. ꝙ modū absentiꝫ in via, ergo ꝛ similr nō pōt ipsa nō ferri actu delectatōis i sum mū bonū ꝑsens in patria. ꝑus ergo volūtas delectat in deo q̄ cognoscat ipsa visio. q̄ cognitio visionis nō cadit media inter visionē dei ꝛ delectatōz seqntē ꝛ hec fuit mi nor. Scdo idem ꝓbat sic. in oī delectatiōe ꝛ dilectiōe alicuius ꝛ habitione vel assecutiōe eius quādo habitū est magis dilectū q̄ eius habitio. ſc̄ ipm habitū est ob iectum imediatū tā dilectōis q̄ delectatōis ꝛ nō habi tio eius. sed in dilectōe ꝛ delectatōe patrie q̄ sunt de deo habito. ipm habitū. s. de⁹ est magꝫ dilectū q̄ habitio ei⁹ sꝫ visio. ergo imediatū obiectū delectatōis ꝛ dilectōis est deus et nō visio ꝙ quā bī. Maior ꝓbat dupl̄r. s. rōe et exemplo. Ratione ꝓbat sic. Illud quod magis amat immediatus amat. sic finis magꝫ amat q̄ cause q̄ sunt ad finē. et similiter imediatus amatur qꝫ in assecutiōe finis sit oppositum. Idem patz ꝙ exemplū. qz enī magis diligo guttum vini qꝫ ipm vinū. quia nō diligo vinuꝫ nisi vt gustum. ideo immediatū obiectū hui⁹ dilectiōis est gustus vini nō vinū. Econtrario quādo habeo ami cum ꝑsentē. ipse amic⁹ est magꝫ dilectus qꝫ eius habitio vel ꝑsentia. ꝛ iō est imediatū obiectū dilectōis ꝛ delecta tionis. ꝛ sic ptz maior. Minor etiā ptz. quia nisi de⁹ ha bitus magis amaret q̄ habitio eius eēt quersus amor: qui in patria locū nō haberet. ideo ꝛc̄. Tertio sic ꝓbatur quia illud qō est imediatū obiectū summe cognitionis et summe dilectōis est immediatū obiectū summe dele tatōis. sed deus est hmōi. ꝛ nō aliud creatū. iō ꝛc̄. Ma ior patz. qz voluntas ꝛ omīs appetitus delectat in eo qō sūme amat. ꝛ summe delectatur in eo qō sūme amat Minor similr patz. qz deus est imediatū obiectum co gnitionis ꝛ dilectōis summe. ergo ꝛc̄. Quarto sic. illō est immediatū obiectū fruitōis qō est immediatū obiectum charitatis a qua fruitio dicit. cū idem sit imedia tum vl̄ mediatū obiectū habitus ꝛ actus. sed imediatū obiectum caritatis est de⁹ solus ꝛ nō aliquid creatū in via vel patria. ergo immediatū obiectū dilectionis vel fruitiōis est solus de⁹. Sciēdū ꝙ amare ſm ꝓbm in sit dupl̄r. Uno mō vult aliquis bonū alicui ꝓpt̄ bo num ipsius amati sicut diligim⁹ virtutes, honores ꝛ hu iusmodi alia amico. nō ꝓpter aliqd bonū nostz. sed pro pter bonū ipsi⁹ amici. ꝛ dicit h amor amicitie. Alio mō vult aliquis bonū alicui seu amat ds aliquid ꝓpt̄ bo num ipsius amātis. et sic amat vinū. pecunia ꝛ hmōi. quia delectabile est vel vtile. vnde ꝛ bonū ipsi amanti et dicit amor cōcupiscentie. Pe. de pa. sic distinguit. Cū amare sit velle alicui bonū. ideo amās fertur ꝙ amorem in duo. sꝫ in illū cui vult bonū ꝛ in bonū quod ei vult. et respectu primi est amor amicitie, respectu secundi est amor concupiscentie. deus aūt diligit a beatis amore amicitie ꝛ fruitio seu delectatio causans hāc delectatiōz ꝓprie ꝓncipaliꝫ ad amorē amicicie. Et qz quis ꝓpter dele ctatiōem velimus cōiter nobis bonū in q̄ delectamur. tamen oppositū est in delectatione qua delectamur de deo viso et amato. quia ibi plus diligit delectans effe ctiue qꝫ delectatū ꝛ delectatio. Nec diligit de⁹ quia de lectat sicut vinū amat: quia dulce ꝛ delectans. sed pro pter hoc summe delectat: qz summe diligit. potest ergo homo aliquid cōcupiscere aliter qꝫ ꝓut est sua perfectō formalis. et si hoc negarek de primo. quia amicabilia que sunt ad alterū veniūt ex amicabilib⁹ que sunt ad seipm ſm ꝓbm. tamen de deo negare nō possumus qn concupiscam⁹ dei laudem ꝛ honorem. ꝛ ꝙ a nobis ame tur. imo ꝙ ab omnib⁹ et hoc ꝓpter ꝓfectionem nr̄am formaliter. Primo quia ꝓpt̄ illud concupiscimus bo num alicui ꝓpter quod amamus ipm ꝓpter amorē amicitie. cum ergo amem⁹ deum amore amicitie ꝓpt̄ seipm ꝓmo nō ꝓpt̄ nos nec ꝓpt̄ aliquā nr̄az ꝓfectionē. ergo qō volum⁹ ipsi deo volum⁹ ꝓpter ipsummet de um primo ꝛ nō ꝓpter aliquā nostrā ꝓfectionē formā lem. ꝛ sic concupiscam⁹ aliquid qō nō est formalis ꝓfectio nec cōcupiscentis nec eius cui concupiscatur ekmatres ꝙ ita est. imo ꝛ respectu ꝓximi est idem intellectū. Quia enī debeo diligere ꝓximū ꝓpter deū nō ꝓpter meipm hinc est ꝙ si bonū aliquod ei concupisco. debeo ei concupi scere ꝓpter deū primus ꝛ plus qꝫ ꝓpter meipm. quando aūt dicit ꝙ amicabilia q̄ sunt ad alterū ꝛc̄. Dicendū est ꝙ hoc est verꝫ in via generatōis ꝛ cause efficientis nō fi nalis. Primo enī bo diligit bonū suū qꝫ alteri⁹. et ex delectatione sui boni mouet ad dilectiōem boni alterius effectiue. sed nō optz ꝙ oīe qō diligit diligat ꝓpter ꝓfe ctionē suā formalē. vl̄ ꝓpter aliqd bonū suū. Ite ꝙ bo num vnicuiqꝫ ꝓprium est et amicabile. ꝛ si sic intelligat ꝙ nihil amat nisi inq̄ntum est bonū amanti ꝓprium for male vel intrinsecū essentiale vel accidentale falsum est. quia sic creatura nō amaret bonū increatū nec cōuerso nec aliqd amaret nisi ſ ipm. Sed si intelligat bonū ꝓ prium large vꝰ esse pōt. quia aliqd dicit esse alic⁹. non so lum formalr sed ꝛ aliter multis modis. Si enī deus dili git creaturas q̄ sunt suū bonū. i. a se factū ꝛ sui repletiua tuum. Et creatura diligit bonū diuinū. qō est bonum suū effectiue ꝓfuatiuū ꝛ finale. ꝛ licet in deo bonū ꝓprium formale sit rō diligendi bonū alienū inq̄ntuꝫ est aliquo modo suū ꝛ similr in amore concupiscentie. quia nulluꝫ bonū concupiscit alteꝝ visi ꝓpter bonū suū ꝓpriuꝫ. tū in creatura est ecōuerso. quia sicut ꝓma ratio diligendi bo num ꝓprium amore amicitie est sibi alienū quod est deus. ita in amore cōcupiscentie ordinate nō ꝓcupiscit homo ꝓpter bonū suū ꝓprium formale. sed ꝓpter diuinū ꝓout est extra se in deo pure. Uñ ꝓma ratio cōcupiscētie creatu re rationalis vel intellectual̄ a recta est perfectio diui na ꝛ nō aliqua perfectio formalis creature. Quem enīꝫ prius ꝛ plus diligo amore amicitie illi ꝛ plus opto ꝛ cō cupisco bonū amore cōcupiscentie. sicut pri⁹ et plus mi bi qꝫ primo. Uñ ꝛ plus amatū est vt deus. et ꝑsona sub sistens. sic prius concupitū est bonum diuinū. vt intelli gitur qꝫ ipm pficiens ꝛ informans. sicut prius ꝛ pl⁹ vo lo deū esse qꝫ me habere esse. Item cū actus caritatis in patria ꝓncipalior sit diligere deū. sequitur ꝙ beat⁹ plus diligit deum qꝫ visionē dei. illa aūt dilectio nō pōt esse non delectabilis. cū sit ex toto corde. ex tota anima. ex to to conatu. imo est summe delectabilis cum sit summa di lectio. sicut enī summā dilectionez in deo sequit̄ summa delectatio simpliciter. sic summā dilectionē creature seq̄ tur summa delectatio in creatura. Est aūt sūma dilectio dei nō visionis dei. ergo ꝛ illā ꝛ nō istam sequitur sum ma delectatio. Item cū delectatio iudicet ſm dilectionē. Nam si dilectio vituperabilis est et delectatio eam con seqns vituperabilis est. si laudabilis dilectio ꝛ delectatio ꝓseqns laudabilis. ꝙ quāto dilectio laudabilior tanto de lectatio consequēs erit laudabilior. Sed constat ꝙ dile ctio boni diuini est laudabilior qꝫ dilectio boni ꝓprij ergo delectatio magis de deo delectat qꝫ de visione dei. Et si dicatur ꝙ ista comparatio habz locum in dilectio nib⁹ ꝓcupiscencie non amicitie. Et ꝙ delectatio solum se quitur amorē concupiscentie, hoc est contra experientiā caritatis. quia gauderet homo si mala sibi ꝓpter deum eueniant. etiā si nihil boni vel ꝑmij vl̄ virtutiꝫ accederet

ret.sed solum propter deū pure ⁊ immediate.alis essz gaudium mercennarū. Item licet delectatio nō sit nisi obiecti amoris ꝓcupiscentie generalr ⁊ delectatio consequit amorē amicitie.sicut cōtrario tristicia ⁊ ꝓtristatio est ꝓsequens odium inimicitie. Cū enī quis cogitat de re odiosa.inuenit displicentiā ⁊ nō ꝓpter cognitionem de ipa.quia anteqz ꝓcipiat se de illa cogitare dolet ⁊ contristat. Et silr ex hoc ipso q ꝓcipit rez amatā amore amicicie anteqz percipiat ipam ꝓcepōe delectat.qz beatitudo ꝓsistit in actu recto nō reflexo.sed fm oēs bitudines immediate ꝓsequitur delectatio.q̄ cum visio nō videatur nisi actu reflexo anteqz ipa sit obiectū cognitiōis est beatifica delectatio. Item cū delectatio volūtatis nō sit aliud qz quedā benuola ⁊ delectab.lis cōplacentia experitur homo q bonū amici placet sibi.⁊ in eo delectat ꝓ solum hoc q appbendit illud vt bonū amici anteqz appbēdat illud vt bonū suū. Et similiter quāuis vnicuiqz sit amabile bonum ꝓprīū.sicut ⁊ delectabile.hoc tamē nō obstante dicim⁹ q bonū diuinū est magis vnicuiqz amabile qz bonum suum formale.ergo ⁊ magis delectabile. Sic igit obiectuz fruitionis est deus visus ⁊ nō ipsa visio.vñ ⁊ delectatio hr ꝑmo de deo viso ⁊ nō de ipso visu.

De actu recto ⁊ re/ .§.I.

flexo videndi,diligendi.fruendi deum qui est in patria quo ad vnitatē vl pluralitatē. Et ōr actus rectus q̄ immediate videt de⁹ diligit vel fruit q̄s eo. Reflexus aūt ōr q̄ quis videt se videre deū.i. visionē suam.dilectionē suā diligit.delectatōe sua delectat. Et in via quidem actus rectus ⁊ act⁹ reflexus q̄n nō sunt simlr: tunc realiter differūt.⁊ cū intelligo me itellexisse.⁊ volo me voluisse aliq̄d.qz impossibile ē q duo.quoz vnum est corruptum aliud saluū sint vna res.sed q̄n sunt simlr.tunc sunt vnus actus nūero.siue cū intelligo me intelligere ⁊ volo me velle finē ⁊ velle aliq̄d ꝓpter finē.ex vnitate enīz principalis obiecti sunt vn⁹ actus nūero. De vnitate autē actus recti ⁊ reflexi in patria. Sciendū q beatus potest videre visionē suā dupl'r. Uno mō in deo.⁊ tunc est vn⁹ actus numero quo videt deū ⁊ q̄ videt se videre deū.sicut cognitio matutina rez in ꝟbo est vn⁹ actus cū visione ipsi⁹ verbi. Alio mō pōt hr̄e experimentalez cognitionē de illa cognitiōe et intueri illam in propria natura.quia licet habituz supernaturalē nō cognoscat homo naturalr.tñ omnē actū suū potest per experientiam naturaliter cognoscere .et tunc iste actus reflexus differt ab actu ꝑmo ⁊ ab actu reflexo primo modo dicto.sicut cognitio vespertina a cognitione beatifica ⁊ matutina. Similiter amare dilectionē patrie ⁊ delectari in delectatione patrie potest esse dupliciter.quia vel dilectione aut cōplacentia supnaturali.qz qui diligit deū consequens est vt diligat ipsaz dilectionē ⁊ propē ipsummet deū.et sicut delectat̄ q quietat̄ in deo.ita delectat̄ in ipa delectatōe ꝓpter deū ⁊ hic est vn⁹ actus numero.sicut ⁊ in via vt dictū est. Alio modo diligo ⁊ cōplaceo mihi in istis inquātuz sunt bonū meū ꝓpium ⁊ formale et dilectione naturali.et iste act⁹ reflexus differt a recto ⁊ a primo reflexo.sic dictū est de visione reflexa. Quomōcunqz autē accipiat̄ actus reflexus in patria inqntū hmōi. in ipso nō consistit beatitudo prout enī dicit actū naturalem distinctū realiter ab actu recto videndi.diligendi et fruendi deo .sic in ipo nō consistit beatitudo nec essentialiter nec accidentaliter.nec per accidens.quia non cōsequit primo ⁊ p se sed quasi p accidens. Si aūt loquamur de actu reflexo fm qđ est vn⁹ actus cū actu recto. tunc fm rem cū sit vnus ⁊ idem actus cū recto.sicut cōsistit beatitudo in actu recto.ita ⁊ in tali reflexo. Si autem loquamur fm rationē nō potest beatitudo essentialiter consistere in actu reflexo. qz essentialis beatitudo habet deum ꝓ obiecto ímediato et termino.actus autez reflexus vt sic habet ꝓ obiecto terminoactū rectum ⁊ creatū.vndecūq. Quenī vtrum oīs summe beati. et de necessitate appetant beatitudinē. Respōdet Pe.de pa.in.iiij.di.xlix.q.vij.ar.ij.de appetitu beatitudis actu electo sunt circa hoc tres opiniones .Prima est q voluntas nō vult ex necessitate beatitudinē sibi ꝓpositā siue in vniuersali siue in parculari ſz libere.⁊ ꝓbat hoc ꝓpter hui⁹ opinionis causa brevitatis omitto.ibi potes videre.Secda opinio est q volūtas duplex est.s.creata ⁊ increata . Et volūtas creata dupliciter accipi pōt.pur est in patria vl put est in via. Si loq̄mur de volūtate diuīa seu increata.dicendū q ipsa necessario vult suā bitudinē.qz si cā posset nō velle posset de⁹ nō esse pfecte beat⁹. Delectatio enī pficit beatitudinē. sic pulcritudo innūeratū. vt dicit iij erbicoz. Si aūt ds possz nō velle suā beatitudinem posset nō delectari de ea.quare ⁊c. Preterea si de⁹ possz nō amare beatitudinē suā.possz nō amare seipm qui est sua beatitudo.qđ est inconuenies.quare ⁊c. Si aūt loq̄mur de volūtate creata ꝓ statu patrie.adhuc tal' voluntas vult necessario beatitudinē.Cui⁹ rō est.qz si tal' posset nō velle beatitudinē possz nō delectari eiz delectatio sit actus volūtatis de bono volito. Istud aūt nō ē possibile fm naturā.s.q videns deū sic beati vident nō delectet de deo viso.quia quanqz fortr de⁹ ꝺ pena absoluta posset a tali visiōe delectatōz suspēdere. ꝺ tñ nō ꝑt facere creatura. Item btūs Aug.ꝓbat in xiij.de trini. q nō est beatitudo quā aliqs amittere pt volēs aut nolēs . Sed si sed nō pt qs eā amittere.siue volens siue nolēs . Sed si beat⁹ nō vellet necessario suā beatitudinē.ſz posset cam nolle aut suspēdere sū velle.seqretur q beatitudo posset amitti a volente vel nō volente.q̄ impossibile est q beatitudo ñ sit necessario volita a beatz. Si aūt loquamur de voluntate,ꝓ statu vie . sic distinguēdū est de beatitudine.qz beatitudo pt accipi dupl'r. Uno mō in specali ꝓ eo in q̄ vere btūdo consistit.vt est visio diuīa. Alio mō potest accipi generalr.⁊ fm cōmunē rōnē beatitudinis que est bū hre ⁊ malo carere.qđ Anſhelmus vocat cōmodū. Si q̄ ꝓmo mō.s.in spāli ꝓ eo in q̄ vere beatitudo consistit.sic volūtas viatoris nō necessario vult beatitudinē.ſz pt nō velle negatiez etiā nolle. Qđ possit nō velle negatiue ptz:qz qđ eminoe incognitū est.est omīno nō volitū fm Aug.sed beatitudo fm illud in q vere cōsistit est mltis ignota eīno ⁊ valde paucis nota . ergo a multis est nō volita. Qđ aūt possit esse nolita patet sic Omne illud cui⁹ assecutioni adiuncta est difficultas:et multa que habēt rationē mali potest eē nolitū . Et ratio est quia sicut volūtas fertur in bonū per velitiōem.ꝓpter quod vbi malū est comūcuz bono. volūtas potest ferri in illud volendo vl nō volendo.sed affectus nō beatitudinis est adiuncta multa difficultas ⁊ multa mala penc.que cōmuniter horrent homies .ergo in beatitudine q̄nis cognita scōm ꝓpriam rationē pt ferri volūtas vitatoris volēdo eam vl nō volendo nō qđē ꝓpter ipam . sed propter mala penepiuncta. Si aūt accipiat̄ beatitudo fm cōmunē rōnē beatitudis.sic distinguēdū ē de appetitu.qz q̄dam est actus appetitus efficax q est de re habita. vt delectatio.vel est motꝰ ad rem habendā.vt deside rū efficaciter inclinās ad ꝓsecutionē rei.⁊ tali appetitu nō necessario volum⁹ beatitudinē nobis ꝓpositam soluz scōm cōmunē rationē beatitudis . qz tam desiderū q̄ delectatio efficax sunt respectu boni ꝓpositi in particulari.in q̄ delectamur si sit habitū.⁊ in qđ tendim⁹ si nō sit habitū.habitio enī rei vel ꝓsecutio ad eam respicit singularia. Est alius actus appetitus seu volūtat.q nō ē velle efficax sed velle cōditionatū.sed q̄dam velleitas qua

Ca. 6. De fruitione

dicimur q̃ñ ea velle q̃ sunt impossibilia. et hoc modo omnes volũt beatitudinẽ ſm cõmunẽ rõnẽ beatitudis
propositi enĩ quicũq; qd bonũ est bñ brez malo carere.
nullꝰ est q̃n qdam velleitate rendat in ℔. ſz qz nõ efficax
est: ideo nõ cuidẽrer exṗmitur q̃n potius videt velle cẽ
habituale magꝝ q̃ actuale z forte est. cñ ꝓcordant cum
prima opinione q̃ ad ṗmũ articulũ. Et hec videt inten
no Aug. in. xiij. de ciui. dei. c. viij. q̃ pbat q̃ sic omnes vo
lũt esse beati. ita volũt esse ĩmortales. Constat aũt q̃ illꝰ
velle nõ est efficax. sed q̃dam velleitas. qz nullus veller
bono carere ſz potꝰ ſp bonũ brẽ. ita veller ſp cẽ. qz sine cẽ
nõ posset bñ brẽ. Tertia opinio est. q̃ beatitudinẽ ꝑsen
taram in cõmuni via vl visam in speciali in patria vo
lũtas nõ põt ex se respuere nec actus volẽdi nec fruendi
vtrobiq; suspẽdi. ſz nõ actꝰ respuẽdi l' detestatiõe haberi
Et ṗma ꝓclusio q̃ntũ ad beatitudinẽ in cõi ꝑsentatã in
via. ptz p̃ iam dicta. ſz q̃ ad p̃sentatã in patria. pbat sic. si
cut se habet principiũ in speculabilibus. sic se habet fi
nis in agibilibus. sed intellectus non potest non assenti
ri primo principio. ergo nec voluntas non ferri in vltꝝ
mum finem clare ꝑsentatũ probatur. sicut se habet vo
luntas viatoris ad beatitudinẽ in cõmuni. sic voluntas
comprehẽsoris ad beatitudiẽz que est in deo. cũ ibi sit in
veritate quicquid est in beatitudine sc̃m cõmunẽ esti
mationẽ. sed nullus potest non amare beatitudinẽ ꝑsen
tatam ĩ communi ĩ via. ergo nec in patria ꝑsentata
tam. Quantũ aũt ad secũdam conclusionem dicũt
q̃ per miraculũ de potentia absoluta deus potest hoc
ſz actum volũtatis suspendere ꝑsentata beatitudine
clare in patria vel in generali via. Ratio est. quia natu
ra volũtatis dicitur ferri in obiectũ sibi ꝑsentatuz sup
posita cõmuni influẽtia dei sine qua nullum agẽs crea
tum agere potest. Si ergo deus subtrahat influẽtiam
ab actione voluntatis et nõ ab actione intellectus. erit
vna sine alia naturaliter. z non solũ nõ violenter: nisi q̃
illa natura est vt raro. sed deus non posset sc̃m istos
immittere in volũtatem actum contrariuz. ſz q̃ volun
tas respuat beatitudinẽ oblatam in cõmuni. vl clare vi
sam in speciali. aut q̃ tristetur in ea. Ratio huius est q̃
deus nõ potest facere q̃ potentia ferat in non obiectum
puta q̃ oculis videret sonũ. vel q̃ potentia calefactiua
frigefaceret. obiectum aũt voluntatis ad respuendum
vel detestandũ est malũ z non bonum vt bonũ. ergo im
possibile est q̃ respectu beatitudinis in qua nil mali ap
parere potest. voluntas ferat vel respuendo vel detestan
do. De damnatis dicit idem Petꝰ q̃ cũ in eis remane
at natura integra naturali vtiq; appetitu appetunt bea
titudinẽ. Et si dicat q̃ appetitus naturalis non potest
esse frustra. dicendũ q̃ verum est p̃ se. p̃ accidens autem
appetitus naturalis potest frustrari. vel p̃ liberatem ar
bitrij sepo abutentis. z hoc vniuersaliter z in pluribus
speciebus vel a casu. In naturalibꝫ nõ quidẽ vniuersa
liter z in tota specie sed raro. et in aliq̃bus individuis
specie. De appetitu aũt qui est actꝰ elicitus. dicendum q̃
damnati nõ appetunt beatitudinẽ in speciali appetitu
efficaci laborando z conando ad beatitudinẽ. cũ sciant
hoc sibi impossibile. sed appetitu conditionato appetunt
eam inq̃ntũ habent rõnẽ cõmodi. vellent enĩ si esset pos
sibile eam habere inq̃ntũ sc̃z q̃ddam cõmodum. et sic
mili modo appetunt beatitudinẽ in generali. scilicz be
ne habere.

Tertia opi.

Utrum beatitudo ſanctorꝫ sit futura maior post resurrectiõem corporꝫ q̃z modo sit. §. II.

Respondet Pe. de palude. in. iiij. di. xlix. q. vi. q̃ beatitudinẽ sanctorꝫ augeri post resurrectionẽ corpo
rum potest intelligi dupliciter. Uno mõ extẽsiue vt q̃
sit in plurib. Alio modo intensiue. vt scilz anima bea
ta reassumpto corpe. videat deum limpidius et ipsum
diligat intensius q̃z nunc sine corpe. Et quãtũ ad pri
mum modũ oñes ꝓcuiunt dicentes q̃ extensiue auge
bitur beatitudo. tũc qz beatificabit. tũc hõ nõ solũ ĩ aĩa
quo ad vires superiores que sunt intellectꝰ z volũtas. sed
etiã quo ad inferiores sensitiuas. z in corpe q̃ntũ ad do
tes suas. sic econuerso dãnati affligẽt. tũc ñ soluz in aĩa q̃
ad intellectũ z volũtatẽ. ſz etiã in corpe q̃ ad sensualitatẽ.
Et sic loquit glo. sup illꝰ Apoca. vi. Uidi sub altari dei
aĩas interfectorꝫ. q̃ dicit q̃ aĩe scrꝫ mõ sunt ĩ minori digni
tate q̃z future sunt post resurrectiõez. Et hiero. dicit q̃ pera
cto finali iudicio deus ampliorẽ gl̃iaz demõstrabit san
ctis. hec enĩ maior dignitas vel amplior gl̃ia erit ſm ex
tensionẽ q̃ erit ad pl̃a. Et si in ꝺ̃riũ arguat sic. sũmũ bo
nũ nõ augek. sic nec albissimũ magꝭ dealbat. g̃ nõ pt be
atitudo q̃ est summũ bonuz augeri. Rñdeo q̃ bitudo
dei est summũ bonũ simplr. Cui ipa illo mõ augek. nec
etiam extẽsiue quocũq; sibi addito. nã licz beatitudo di
uina xp̃i sit extẽsa vsq; ad aĩaz z corpꝰ xp̃i. tñ bitudo eiꝰ
creata cũ bitudie increata nõ ẽ aliq̃d meiꝰ. vñ eiꝰ beati
tudo nõ creuit. etiã extẽsiue. Sz bitudo aie ẽ summũ bo
nũ in genere spirituũ z creaturarꝫ. vñ crescit extẽsiue. bi
tudo aũt bois est summũ bonũ eiꝰ. pur cõprehẽdit vtrũ
q̃z nõ altez trũ. sic enĩ ꝑfectũ bonũ bois ſm naturã non
est sola aĩa ſz ꝓpositũ. qz ꝑfectũ ex oĩbꝰ pribꝰ eiꝰ cõstat. sic
summũ bonũ eiꝰ nõnisi aggregatũ ex vtraq; beatitudie
quod ẽ vnũ p̃ accidẽs z si nõ p̃ se. Nec est enĩ summũ bo
nũ creaturecq̃ sibi raptũ est a diuĩa p̃destinatõe. quia
absolute qualibet beatitudie angelica põt esse maior. ſz
nõ ꝺ potentia ordinata. deus aũt p̃destinauit bõi vtrã
q̃z beatitudinẽ. ideo zc. Quantũ ad scm modum au
gmẽti. s. intensiuũ. in ℔ est triplex opinio. Prima asserit
beatitudo essentialis q̃ ꝓsistit in visione dei augebitur.
intensiue post resurrectiõem. ita q̃ limpidius deũ cognos
cent z intẽsius diligent q̃z nunc. Secundo opinio dicit:
beatitudo post resurrectiõez erit ꝑfectior. nõ quidẽ inten
siue. vt dicit prima opinio. ſz qz magꝭ ꝓmpte z expedite ani
ma exercebit suã operatiõez resumpto corpe q̃z nũc. qz nũc
retardat a quodã naturali appetitu ipius aie ad resumẽ
dũ corpus. Rationes vtriusq; opi. omitto. qz vtraq; cõi
ter reprobat. vt ptz ibi efficaciter. Est g̃ tertia opi. veri
orbe. Tho. in. iiij. di. xlix. q. i. ar. iiij. q. i. q̃ aĩa reassumpto
corpe nõ intẽsiꝰ videbit deũ. nec expediti q̃z aĩa separa
ta. z vltra alias rõnes ibi positas mltas ad ꝺ. hec est satis
cõmunis z efficax z est talis. Si aĩe bteꝝ intẽsiꝰ z liberi
us videret deũ resumptis corpibꝰ q̃z ante. ℔ esset vl ex pte
potentie cognoscẽtis. qz illa remanet penitus eadem nõ
intensa nec remissa nec ex pte lumis propter eandẽ cãm
nec ex parte obiecti. quia tũc nõ repsentabit aliter. nec ex
parte alicuiꝰ impedimẽti. quia nullũ est in anima sepa
rata plus q̃z coniuncta. ergo anima resumpto corpe non
videbit intensius aut liberius. Appetitus enim anime
separate de administrando corpus z reunione in nullo
minuit vel distrahit visionem z fruitionem dei. quia il
lud non appetit nisi prout videt placere dine voluntati
quã intuet z qua fruitur. Quod autẽ Augustinꝰ hoc vi
detur dicere sc̃z q̃ retardet talis appetitus loquitur in
quisitiue non assertiue.

De quattuor dotibus corporꝫ beatorꝫ glo
rificatorum. Caplm Septimum.

Dotes corporum beatorum resurgentium quattuor assignantur: scilicet claritas. impassibilitas. subtilitas et agilitas. que notari possunt in quattuor proprietatibꝰ solis. cui comparant sancti glorificati in anima z corpe.

Dicitur enī Matth.xiij. Tunc scz in vltima resurrectiõe fulgebunt iusti sicut sol in regno patrʒ sui. Et ad hoc pc adaptari illud psalmi. Thronus eius sicut sol in conspectu meo. et sicut luna pfecta in eternū. Thronus christi de quo ibi loquit̃ sunt sancti in quib⁹ requieuit z requiescit ꝑ grām et gl̃iam qui sub eo sunt vt thronus sub sedente. et isti sunt resplendentes etiam quantū ad corpa glorificata. vt sol z sicut luna pfecta que tota est plena lʒ illumĩata a sole. ita ecclesia a christo indeficienter glorificata. Sol in se z in radio suo primo habet maxima claritatem. quid enī lucidius sole: dicit Eccl. vij. q. d. nihil. Secundo habet in essentia sua impassibilitatē. nō enīz corrumpi potest z radius eius ꝑ immūda transiens nō coinquinat. ait Aug⁹. Tertio habet soli suo effectu sub tilitatem. nā z radius penetrat fenestram vitream sine apertione. z virtus eius transit ad viscera terre ad generandum metalla z p̄standū vigorem herbis z arboribus. Quarto habet sol etiaz in suo motu z discursu agilitatem seu velocitatē. nam z ipsum corpus solare velocissime mouet. z radius eius de mane cum subito oriť extenditur ab oriente in occidentē. Correspondent autem quattuor virtutib⁹ cardinalib⁹ sm Tho. in. iij. que habent hoiem bñ regulare in se ad proximū. licut tres dotes anime. de qb⁹ dictū est. ō. correspondent trib⁹ virtutib⁹ theologicis. de quib⁹ infra. Corinth. xiij. nūc manent fides. spes z caritas tria hec. De cardinalib⁹ autez dicitur Sapie. viij. Sobrietatē id est temperantiā z iustitiam docet. id est pudentiā. iusticiā specialē. z virtutem. id est fortitudinē. quib⁹ nil melius in vita hoīb⁹. Et quia scōm vnam acceptionē iusticia est omnis virt⁹ prout scz generaliť accipiť. z ideo dicit iusti fulgebunt zc̄ scz per virtutes quattuor q̄ compr̄hendunt in iusticia generali qua ꝓuenit ad gl̃iam z dotes corpis. Claritas correspondet prudentie que est recta ratio agibilium. z sic facit mentē claram. Impassibilitas correspondet fortitudini z patientie. ꝑ qua quis reddit quasi impassibil. ita scz vt non deducat hō in passiones ire. Subtilitas correspondet iustitie qua ds subtiliter examinat q̄d cui q̄s tribuendū. Agilitas temperantie que facit hominez facilem et promptū ad obediendum et benefaciendum.

Possunt etiam iste quattuor dotes elici ex autoritate Sap̄. iij. Fulgebunt iusti z tanq̄ scintille in arūdineto. discurrent. Ut enim dicit Robertus holchot super illo textu. Claritas notať cum dicit fulgebūt. z si diuersimode. quia vt dicit aplus. i. Cor. xv. Stella differt a stella in claritate. sic erit resurrectio mortuorū. quia magis vl minus resurgentes fulgebūr. Impassibilitas seu incorruptibilitas innuit̃ cum subdit iusti. Justicia enī est cōstans z ꝑpetua voluntas reddendi cuiq̄ quod suum est et sic habet se ad ꝑpetuitatē. s. in ꝓposito. in qua significatur impassibilitas z incorruptio. Subtilitas oñditur cum dicit scintille. scz ignis que sunt valde subtiles seu acute. Agilitas insinuat in discursu quia discurrūt. Ut enim dicit Aug⁹. vbi voluerit spūs. s. esse ibi erit corp⁹ quasi statim propter subtilē discursum. Istas q̄tuor dotes sigillatim exp̄mit et satis clare apls. i. Cor. xv. cū ait. sic erit resurrectio mortuoz. semiať in corruptiõe. surget in incorruptiõe. seminať in ignobilitate. surget ī gl̃ia. seminať in infirmitate. surget in virtute. seminať corpus animale. surget corp⁹ spūale zc̄. Jpis dotib⁹. vt dicit̃ q̄ dam vsus est xp̄s adhuc mortalis. Nam dotem claritatis oñdit in trāsfiguratiõe quādo resplenduit facies ei⁹ vt sol. Matth. xvij. Dotem agilitatis q̄n ābulabat sup aquas siccis vestigijs intrās in nauē ad discipl̄os. Matthei. xvij. Dotē impassibilitatʒ q̄n dedit seipm in vltima cena in cibū z potū. ibi enī in sacro existēs non patiebať attritionē a dentib⁹ discipulorū vel aliquā alterationem

Xp̄s vl⁹ est dotib⁹

Dotem subtilitatis q̄n exiuit de vtero virgis nascens ꝑ clausā portā. i. saluo sigillo virginali. cuius ꝓpter hoc dō non ꝓcreat ad dotē subtilitatʒ intrare vel exire de loco clauso ōino. sed fuit ꝑ spāle miraculū vnie transeat vt in. j. dicit. Sicut q̄ xp̄s surrexit a mortuis ꝑ gl̃iam patris. ita vos in nouitate vite ambuletis. id est sic xp̄us resurrexit in corpe gl̃ificato cū vtis q̄attuor dotib⁹. ita fideles dimittentes veterē vitā peroz. nouā incheōt se exercendo in actib⁹ q̄tuor frutū que signant z conseq̄ dent q̄tuor alijs dotib⁹. et ꝑ eas ꝓueniat ad eas. Sufficiētia hāz dotiū. quare scz sunt q̄tuor z non plures nec pauciores. Pe. de pa. in. iij. di. xlviij. sic assignat. Hēa ꝑ fectiõ natura cōstat ex q̄tuor elemētis z humorib⁹. sic z eius gl̃ia ex quattuor integrať. vnde q̄ finis nobilior est his q̄ sunt ad finem. z excellentē ꝓtiet bonitates corpz ꝑfectos. corpa aūt sanctoz sunt ꝑfectiora sicut finis oim corpoz. ideo debent habere ꝑfectões alioz. Cum ergo corpus bñaūt sit corpus: z sit corpus animatū. animatū aūt differt ab inanimato motu z sensu. Inde est ꝙ q̄ in corpib⁹ inanimatis ꝓpter longe durare a maris ꝑfectio est incorruptio. q̄ ꝓpter longe durare a deo fiunt entia corruptibilia. z lux ē puissima qualitas ꝓpter que duo corpa celestia eminēt. Jta corp⁹ gl̃iosum debet hr̃e dotem subtilitatis ꝓpť ꝓpt̄ū z dē. ē clarum ꝓpter secundū. Impfecta aūt animalia ꝓpter sensum eminēt plantis. et inter illas que plures habent ꝑceptiones. Item inter ipsa que habeūt motum ꝓgressiuum sunt perfectiora. z sic corpus inq̄ntū animatum habet dotem subtilitatis per quā redditur ad omnes operationes sensitiuas paratissimū. vt visu ꝑcedat lincem z aquilam. et sic de alijs. et ꝓpter dotem agilitatis aquilis z vento sunt velociores sm illō. Volauit super pēnas ventorū. saluator corpus christi glorificatum cum ascendit in celum.

De dote impassibili .ℵ.I.

Sciendū sm Pe. de palu. in. iij. dist. xlviij. ꝙ cum passibilitas z passio sibi correspondeāt vt potētia z actus sicut passio dicit dupliciter: sic z passibilitas. Passio accipitur vno modo large ꝓ receptione forme q̄ncunq̄ cōuenīēti nature rei. Secundo mō accipit magis stricte ꝓ amissiõe forme conueniētis sm naturam et receptionē forme disconuenientis z contrarie sm naturā. Et simili modo passibilitas dicit dupl̄r. scz potentia sussceptiua passiōis aut secūde. loq̄ndo de passione vt prima ꝓme passiōis aut secūde. loq̄ndo de passione vt passibilitate ꝓmo mō dicta. sic corpa scōz posit reparari ficaris erit vsus sensuū. sed talis vsus nō pōt fieri sine receptiõe speciei sensibilis. ergo in beatis erit passio que est receptio forme ꝓuenientis. Scōo quia corpa gl̃iosa assimilabūtur corpib⁹ celestib⁹ q̄ sunt incorruptibilia. scōm naturā. sed corpib⁹ celestib⁹ non repugnat passio q̄ est receptio forme ꝓuenientis z pficientis. sic videm⁹ ō luna q̄ illuminať a sole et ceteris planetis z stellis: vt innuitur in libro de ꝓpietatib⁹ elementoz. ergo zc̄. Sed loq̄ndo secundo modo de passione z passibilitate. scz ꝓ receptione forme disconuenientis z cōtrarie nature et abiectione forme cōuenientis. sic sunt impassibilia. quia eaz in eis ponať q̄ď est ꝑfectionis. et remouetať quod est imperfectionis ipa erunt passibilia passione que est salus et ꝑfectio. nō illa que magis facta abiicit a substātia. vt dicitur in scōo de anima. Sz est videndū per quid sint ipsa corpa impassibilia. Ad quod dicať ꝙ hoc erit aut ꝑ priuatiõem ꝓncipij passiui. aut ꝑ impedimentū passionis. Primo mō dixerūt alicꝙ corpa illa erūt impassibilia. q̄ in eis nō erunt qualitates elementoz actiue et passiue que sunt in corpib⁹ mixtis causa actionis et passionis. Per q̄d passibi litas tol pliť

passionis. Credebant enī q̄ post resurrectionē corpa humana eēnt mixta ex elemētis manentibꝫ in eis fm suas substātias z nō fm qlitates actuas z passiuas. ſz istō nō est verꝫ. qz qlitates elemētoꝝ remanēt in corpibꝫ gl̄iosis qz glia nō tollit ea que sunt de perfectōe nature. sed qualitates elementoꝝ sunt de pfectōe mixti saltē accidentalī. g̃ nō tollent g̃ gl̄iā. Remanebūt g̃ elemēta in corpibꝫ gl̄ificatis fm suas qlitates. ſ. calidū. frigidū. humidū et siccum. sed nō alterabunt nec patientur alterꝫ ab altero. qz cū post resurrectōem cesset motus celi oporteret q̄ illud q̄ semel pateret. semp ab altero pateret. z sic p̄cedēte passione finaliꝫ sequeret corruptio: qđ nō est verum.

Pria opinio. Impassibilitas g̃ resurgentiū corpoꝝ non erit p̄pt carentiam qualitatū elemētarū. Quid g̃ istō sit p quod fiūt impassibilia corpa illa. Circa b̄ est duplex opinio. q̄dam enī dicūt q̄ b̄ erit p formā inherentē z existentem in ipis corpibus. qđ sic p̄bāt. Anima nō p̄t b̄re aliq̄d dominiū sup corpus: tunc maxīmē nūc. nisi corp⁹ sit īmutatū. sed anima post resurrectōem habebit pfectuz dominiū sup corpus. ita vt corpori nil possit accidere p̄ter voluntatez anime. alioq̄n nō eēt pfecte beata. ergo corp⁹ erit oīno immutatū. sed mutatio terminat ad aliquam formā. g̃ corpus glorificatū p aliquā formā quā habebit reddet impassibile. Ad quod etiā facit qđ ait Aug. ſ. q̄ in corpibꝫ

Secūda opinio. glorificatis erit p̄petua sanitas et incorruptiōis vigor. ſz sanitas est p aliquā formā inherentē. ergo ꝛc. Et aliꝰ modus dicendi ſcz q̄ impassibilitas corpoꝝ glorificatoꝝ nō erit p aliquā formā inherentē. sed solū p diuinā virtutē assistentē beatis z p̄hibentē actionē cuiuslibet extrinsece inferentis passionē. qđ p̄bāt p dictū Augustini sic scribentis in epistola ad Consentiū. sicut ab igne fornacis chaldeoꝝ abstulit deus vtutē cōburendi quātū ad aliquid. qz ſcz corpa puerorꝝ illesa seruata sunt. sed mansit quantū ad aliquid. quia ille ignis cōburebat ligna. ita auferet de⁹ ab hominibꝫ corruptōem et dimittet eis naturam mō p̄dicto. ſ. impediendo excessum actionis in p̄seruando ab omni nocuo extrinseco. Et quo patz q̄ intentio Augustini est q̄ incorruptibilitas z impossibilitas ē in corpibꝫ beatoꝝ. p hoc qđ diuina virtus assistēs beatis impediet actōem cuiuslibet inferētis corruptōem. Unde ad rōem factā p alia opinione p̄t dici q̄ ablatio defectuū passiōis que fit in corpibꝫ glorificatis p̄t fieri per solā virtutē diuinā assistentē beatꝫ ad meritū. vnde nō oportz q̄ fiat p formā inherentē. Erit g̃ tūc corp⁹ subtile qđ hmōi subiectio fiat p nouā formā inherentē. ſz sufficit q̄ fit p diuinā puidentiā assistentē que p̄hibet illa que immutant corpus ad corruptionē. Et qđ dicit Augustinus de sanitate z vigore hoc potest esse p impedimentū cuiuscūq̄ extrinseci inferētis passionē nō q̄ sit illa sanitas forma inherētis. Sciendū etiam. beati nunq̄ scient p experientiā qđ est malū nec hoc ptinebit ad imperfectōem. alioq̄n deus eēt valde imperfect⁹. q̄ nunq̄ sciuit malū p experientiā in seipo. Experientia enī inq̄ntum importat cognitōem importat pfectōem. z sic est in deo et sic erit in b̄is. sed inq̄tū importat passionē nō erit in eis Hec oīa Pe. de pa. in. iij. vbi. s.

De dote subtilitatis .§.II.

Sciendū fm Pe. de pa. in. iij. dist. xluij. q. iij. Dicit q̄dam. dos subtilitatis fm oēs est ad subiiciendū corp⁹ anime ad opatōes organicas sensitiuas. vt remota omī grossicie z ineptitudie ad eas potentie subtilitate ratiōi obediant. et ad opationes suas purius exercendas virtuosiores fiant. Pro quoz declaratōe dicunt quidam q̄ subtile in corpib⁹ opponitur ei quod est grossum esse. etiam vtrunq̄ reperit in corpibus tam ratione quantitatis q̄ ratione qualitatis. Ratione enī q̄ntitatis illud dicitur subtile quod est paruū scōm latitudinē z profunditatem. dato q̄ sit magnū fm longitudinē z profunditatem. Ratione ꝯo qualitatis dicit aliq̄d subtile qđ ē rarum z paruū. vt aer. grossum vero qđ est depssum et opacum. vt terra. In subtili aūt z grosso q̄cunq̄ istoꝝ modoꝝ accepto. hoc est cōmune: quod subtile est facile penetratiuū alteri⁹. Subtile ꝯo fm q̄ntitatem. p̄pt figuram acutā quā habet si nō sit latū z pfundū. q̄uis sit lōgum vt stilus z acus. Talis enī figura est diuisiuaz facile penetratiua. p̄pter diuisibilitatē partiū suaꝝ in partes paruas poros illoꝝ corpoꝝ subintrātes. vt aer. aqua et hmōi. z p̄pt hanc ꝯditionē nomē tractū est ad potētias cognitiuas. Ille enī dr̄ b̄re acutū visum q̄ p̄t penetrare ad videndū parua z longinq̄ q̄ alij nō videt. Et ille dr̄ b̄re acutū intellectū q̄ penetrat ad cognitōem occultoꝝ. Juxta hūc ctiā modū substātie spūales dicunt subtiles q̄ maxīe elōgant a grossicie corpali q̄litercūq̄ accipiat: et maxime penetrat ad cognoscendū intima rei. Occasione aūt horꝝ fuerūt duo errores circa dotem subtilitatis corpoꝝ gl̄ificatoꝝ. quoꝝ vn⁹ est dicentiū q̄ p⁹ resurrectionē corpa conuertunt in spm̃. occasionē sumētiū ex dictis ap̄li. i. Coꝝ. xv. vbi dr̄. Seminat corp⁹ animale. surget spūale. et hic error p̄mo cōuincit. q̄ forte non est possibile quacūq̄ virtute cōuerti corp⁹ in spm̃. Secōo q̄ et si esset possibile z sic fieret. tunc hō nō resurgeret q̄ hō dicit quid cōpositiuū ex aīa z corpe z nō alterꝫ solū. Nec mortuū est sufficiēs. q̄ sic ap̄ls dicit q̄ corpus spūale resurget. ita dicit q̄ seminat animale. ſz nūc nō dr̄ corpus animale. q̄ p̄uersum sit in aīam. g̃ nec tūc dicet spūale ex eo q̄ p̄ūsum sit in spm̃. Alius error fuit dicentiū q̄ p⁹ resurrectionē corpa beatoꝝ erunt subtilia. quia erūt rara ad modū aeris. qđ p̄z esse erroneū. quia talia corpa nō sunt palpabilia. Corp⁹ aūt xp̄i post passionē suam fuit palpabile. Unū dixit discipul⁹. Palpate z videte ꝛc. Jrez veritas būani corpis reḡit carnē z ossa. q̄ nō cōpatiūt talem raritatē. z ideo hic error tānat a Bzego. ix. moral.

Dicendū est igit aliter. ſ. q̄ post resurrectiōem corpus erit plene subditū aīe spiritui. Comparat aūt anima ad corpus triplicit. Primo q̄ntum ad esse. quia anima est actus et forma corpis. Secundo q̄ntū ad operationes quibꝫ anima vtit corpe vt subiecto sicut sūt operatiōes sensitiue. Tertio q̄ztū ad motū localē. aīa enī nō solū est actus corpis sed etiā motor aliq̄ mō. p̄t igit subiectio corpis ad animā cōsiderari quantū ad esse p̄tinet ad dotem impassibilitatis. ratione cui⁹ nihil potest accidere in corpe: quod fit ad separationē corpis ab anima: ſz perfecta subiectio corpis ad animā vt ad motorē. pertinet ad agilitatē vt infra dicet. Perfecta ꝯo subiectio eiꝰ ad animā quo ad operatiōes cognitiuas z appetitiuas videt pertinere ad subtilitatē. Et hec subiectio potest intelligi. vel q̄ntuz ad operatōes sensitiuas p̄cise. vt nihil sit in corpe quo puritas taliū opationū impediat. sicut nunc fit in nob p̄pter grossiciē et impuritatē spirituum deseruientiū operationibus sensitiuis. talis enīz impuritas oīno tollet a corpibꝫ gl̄iosis. Vel potest intelligi subiectio p̄pter obedientiā. merā z pfectā quam tunc habebunt vires sensitiue ad rōnem. que obedientia nō est modo cum caro cōcupiscat aduersus spm̃. Et ob b̄ corpus dicit animale ab animalitate. quia mot⁹ animales magꝫ sunt in nob fm impetū sensualitatis q̄z fm dictamen rōnis. Sed tunc dicet corpus spūale. quia oīs tales mot⁹ erūt subditi plene spiritui. Quocūq̄ aūt dictorum modoꝝ accipiat subtilitas nō videt necessarium q̄ dicat aliquā qualitatē supnaturalē inherentē corporibus glorificatis. quia subtilitas p̄mo modo accepta potest esse p solā puritatē humoꝝ z spirituū. et secundo

Prima opi.

Secūda opinio.

Tertia opi.

modo accepta potest esse p diuinā prudentiā assistentē. Sz quicqd ifti dicāt videt ꝓbabili⁹ q̄ ista subtilitas sit aliqd positiuū exñs in ipis potentijs p modū hītus. qz gr̄a pficit naturā fm qđ nata ē pfici. potētie aūt aīe inferiores nate sūt pfici ad suas opatōes z ad obediendū rationi p hītus naturalr acqsibiles. itaq; vt ista fiāt pfecti⁹ cōueniēs ē infūdi hītus supnaturales. siue sint vnū siue plures dores vni⁹ noie designāt ꝓpt vnūsitatē finis in generali. Quia ḡ nō est dubiū q̄ p gr̄iam pficiunt eaz opationes. vt delectatōes pfectiores seqnt. ꝓbabile ē qđ h fiat p hītus: q̄ z facē opatiōem generaliorē. z p ꝑns fm/ priorē faciliorē z delectabiliorē. Itē sciendū q̄ corpus gloriosum intrat domū ianuis clausis et fenestris. seu q̄ sit in eodem loco cū alio corpe localiter hoc nō pinet ad dotem subtilitatis. nec h est impossibile p viā nature corporis glificati. nisi addat spāle miraculū. quod sic ꝓbat. Illud qđ nō tollit a corpe glorioso q̄ntitatē ei⁹ nec actū eius īpedit. nō tollit q̄n corpus gl̄iosum excellat aliud corpus de loco suo si illuc intrat. z sic nō poterit simlr esse cū alio. sed dos subtilitatis est hmōi. ḡ z̄c. Maior ꝑz. qz illud quod facit distare corpus a corpe fm locū z situ est sola q̄ntitas. vñ z ꝑbs dic. ut̄. phisicoz. q̄ si a corpe circūscribant oēs passiones z qualitates. adhuc corp⁹ occupabit locū z nō poterit esse simlr cū alio. sed necessario distaret fm situ z locuz. Ex parte ḡ q̄ntitatis est distantia corpoz q̄ntū ad locū. qđ ergo nō tollit q̄ntitatē nec eius operatōem nō tollit q̄n vnū corp⁹ expellet aliud de loco suo. Maior ꝓbat. s. q̄ nulla q̄litas tollat a corpe glorioso suā q̄ntitatē nec eius vsum. de q̄ntitate patz. quia si tolleret corpus maneret idiuisibile. Itē nō pt̄ēt q̄litates sensibiles q̄ requr̄ūt q̄ntitatē p imediato obiecto q̄ omīa sunt absurda. nec etiā tollit actū ei⁹. ḡ z̄c. Hec dicendū ē q̄ in ferro ignito sint sit in eodē loco ignis z ferrū. aut q̄ vipa. i. pane intincto in vino sint sit panis z vinū. q̄ruz vtrūq; ē corp⁹. Sz qñ ferrū ignit: vtiq; ignitio nō ē aliud q̄ vehemēs alteratio ferri a q̄litatib⁹ ignis. ita q̄ ñ ꝓt aliud ignire. sed vbi est ferz ibi nō ē ignis sz ardor z cauma. si que trī pozositates cēnt i ferro. ibi nil ꝓhiberet eē ignē vel in materia aeris ꝑus ibi exñtis generat⁹. vl̄ in subtilib⁹ ptib⁹ q̄ resoluūt a ferro. z sic de vipa z̄c. Uñ ergo duo corpa sunt simlr in eodē loco. cōmuniter modo dicendi fm doct. z magz ꝓcordās scripture fm supk. ciē litterę. qđ ꝓbat ex mtr̄. Prīo qz xp̄s nat⁹ est de virgine clausovtero mr̄is. Remānsit enim virgo post ptū sz illud fieri nō potuit nisi corpus xp̄i nascēdo cēt simlr cū corpe virginis mr̄is ei⁹. ideo z̄c. Scdo qz xp̄s surrexit clauso sepulcro. qđ ñ posz eē nisi corp⁹ xp̄i cēt simlr cū lapidib⁹ sepulcri. ḡ z̄c. Tertio qz xp̄s p⁹ resurrectōez itrauit ad discipulos clausis ianuis. Quarto q̄ cū corp⁹ celeste non posset diuidi saltē q̄ntū ad subiam speraz. sz xp̄s ascēdit in celū empirreū. ḡ sit fuit corp⁹ ei⁹ cuz corpe celesti. Mod⁹ aūt q̄ hic ponit est talr quātitas p corp⁹ cōparatū ad locū hz duo facē. s. reddere corp⁹ q̄ntū z occupare locū. Et primū est actus ei⁹ q̄si causę formalis. Scdm est actus ei⁹ q̄si causę efficiētis. Ex q̄ pōt sic argui. sic se hz calor ad calefaciendū. sic se hz q̄ntitas ad occupandū locū sed virtute diuina fieri pt. vt calor pns calefactibili nō calefaciat ipm. vt factū est in fornace babylōis respectu triū pueroz. ḡ eadem virtute pt fieri q̄ntitas sit pns loco z trī nō occupet locū. z sic alia q̄ q̄ntitas erit sit cū ea. Scdo sic: virtute diuina fieri pt. vt a moto posterior remaneat pus. cū h nō implicet cōtradictiōem vel repugnantiā intellectuū. sed dare q̄ntū eē subiecto p prius q̄uenit quātitati cū forma in subiecto. Alius trī est act⁹ eius. vt cause efficientis respectu alteri⁹ q̄ est frequnt̄ ꝑpe posterior. ḡ virtute diuina fieri pt. vt corp⁹ remaneat q̄ntū z trī nō occupet locū. Aliqñ trī dicunt q̄ nulla virtute fieri potest q̄ duo corpa sint simul in eodē loco. z ad oēs alias rōnes rndēt sed quia tales expositōes quas illi faciūt de xp̄o nascente de virgine z de sepulcro exeunte. vel in celū ascendente quasi via naturali potuerit eē nō sic accipiunt a cōmunitate. Uti⁹ est tenere modū pri⁹ dictū. s. q̄ virtute diuina duo corpa possint eē in eodē loco sit sicut accidit in dicto mysterijs xp̄i nascentis. resurgētis z hmōi. in talib⁹ enim melius est captuare intellectū suum q̄ ꝓsumptuosū aliquid cōmune dictū. etiam si nō sit expresse contra scripturam. Hec omnia Pe. vbi supra.

Corpus glificatū est cū alio localiter.

Probat.

De dote agilitatis .§. III.

Quid sit: et q̄ quid. et vtz motus corpoz glorificatoruz sit in instāti. Et q̄ntū ad pmū fm Pe. vbi. s. q. ult̄. scien dū q̄ in hoīe est duplex mot⁹. Un⁹ fm naturā elementi predominātis q̄ mouet naturalr deorsuz. sic cetera grauia. Alius ē mot⁹ cui⁹ pncipiū est aīa z est pgressiuus. Et est differentia inter istos motus. Primo quia pncipiū primi motus est ex pte corpis trī nō aīe. Sz pncipiū secundi mot⁹ est aliq̄ pars corpis nō vt corpis Sz vt animati corpis. vñ talis mot⁹ nō cōpeteret corpori sine aīa sed bñ primi mot⁹. Scdo q̄ pm⁹ mot⁹ est ad determinatū vbi z vniformiter. q̄ sequit formā naturalē. Sz secdus motus ē ad diuīsa vbi z diffōrmiter. q̄ sequr̄ appētitiua. z tō hō vl̄ aīal nē que pt̄ variare fm diuersa apertibilia. z tō hō vl̄ aīal pōt variare motū ad diuīsa vbi z diuersimode tarde. sz velociter. Tertio q̄ hō vl̄ aīal pōt sistere motus progressiuū p cognitōem q̄ formal imagini. sed nō pt̄ sistere motū pmū q̄ sz est fm naturā elementi pdominātē. Si eni hō esset sursuz caderet nisi essz qđ retinens nec posset sistere talē motū q̄n caderet. Ex h ad ꝓpositū agilitas dicit habilitatē in corpe ad facilr mouēdū se fm motum localē. nō quidē fm motū q̄ aīal mouet fm naturā elementi pdominātē. q̄ sic corp⁹ mortuū eēt agil⁹ q̄ viuū. tñ null⁹ dicit corp⁹ mortuū agile. Itē agilitas videt eē conditio mouētis seipm. sola autez animata mouēt se et fm motū pgressiuū. ꝓpt qđ agilitas est facultas l corpe ad facilr et ꝓmpte se mouendū motu pgressiuo. Nāc ait agilitatē rōnale est ponere in corpoz⁹ glorificatis. q̄ vt dictū est in trīs corpus erit plene subiectū spiritui. spūs autem seu aīa cōparat ad corp⁹ nō solū vt forma sz etiā vt motor. z ideo debet esse subiectū nō solū formali perfectioni sed vt motori. ꝓpter qđ sicut corp⁹ p impassibilitatem plene subijcit anime z forme vl̄ pfectioni. sic pagibilitatem plene subijcit ei vt motori adeo vt ꝓmpte et feliciter sine fatigatōe celerrime moueat fm impetū voluntatis. Per q̄d aūt sit illa agilitas nō est oīno clarū. vidētur q̄ sit ablatōem q̄litatis a corpib⁹ brōz. qđ ꝑz p auto ritatē Augustini. xp̄i. li. de ciui. dei dicentis. q̄ omnipotens deus auferet a beatis pondus grauitatis. Et q̄uis hoc quod dictuz est sit probabile: pōt trī sustineri q̄ hec obedientia sit nō p amotiōem grauitatis sed p additōz qualitatis q̄ impediat resistentiā q̄litatis respectu alterum motuū ad deorsum. et abiliter ad motum deorsum plus q̄z grauitas. velocius eni mouetur corpus grauius imperiose a celo ad terram q̄z corpus graue. ceteris paribus. z huiusmodi nō esset ꝓpter inclinatōem gravitatis. ḡ ꝓpter aliqđ aliud. Si dicat q̄ hoc est ꝓpter diuinā virtutem assistentē. ꝓhibentē ne medium resistat corpori glorioso tantū quātum faceret corpori non glorioso non sufficit. quia gratia pficit naturā fm modum eius. Cum ergo sit natū reddi bene mobile ab anima p aliquod intrinsecū puta spiritū z bonas dispositiones interiuū faciat sic mobile z agile. Erunt eni boues pares angelis habentes p gr̄am impassibilitatis quod illi hñt

Duplex motus in homie.

Agilitas in homie

Per qđ sit agilitas.

per naturā ꝛ similr̄ p agilitatē ꝛ subtilitatē. Sicut ergo corpus est subiectū angelo ad motū localem. nō p solam virtutē diuinā prohibentē resistentiā vl amouentē q̄litatē inclinantē ad motū ſz p intraneā naturā. sicut ꝛ gue obedit nature superiori ad supplendū vacuū manēte sua gui/tate. qz p intrinsecā naturā est sibi b̄ inditū. sic p gr̄az in trinsecā erit corp⁹ bēanū obediēs spiritui ad motū sine amotiōe q̄litatis. Ad auctem Aug. supra positaz in cō trariū. Rndet q̄ deus auferet pondus a corpib⁹ beatis non q̄ ad cētriā. ſz quo ad impedimētū. sic ōz q̄ caro et sanguis regnū dei n̄ possidebūt q̄ ad culpā ſz q̄ ad na/turā. Tenendū est aūt fm Pe. vbi. s. q̄ corpa glificata qñq; mouebunt local̄r. qđ ertiā de ipo xpo credibile est. Un ꝛ bēus Tho. dicit. q̄ qñ xps appuit Paulo brō in via ad damascū prostrato ad terrā dicens. Ego sum xps Descendit xps de celo corpal̄r fm p̄sentiā suam corpalē Un ꝛ tanq; testimoniū de viso reddens ait. Nouissime tanq; abortiuo appuit mihi. i. ad Corinth. xv. Ratio bu ius q̄ corpa brōz mouean̄t local̄r est. quia vir⁹ p̄cedens in actū exercitatū de potētia pfectior apparēs si non exi stret in actū. actus enī manifestat virtutē. Cū igit in bēis sit virt⁹ mortua pfecta ex parte aīe. ꝛ summa abilitas ex parte corpis. rōnale est q̄ qñq; demonstret p effectum. et ita pbabile est q̄ sancti mouean̄t aliq̄n motu pgressi/uo. q̄ solū apparēt in nobis causatus ab anima p appben/sionē apparitus ꝛ exercitatus p determinatam motionem partiū corpis q̄ organice huic motui deseruiūt. Utrum aūt comperat eis alius motus q̄ mouet corpus ab aīa nō organice. i. nō pars post partem sicut nūc fit. sed totuz simul. ꝛ exq̄ sicut graue descendit deorsum: leue ascēdit sursum. videt quibusdā q̄ sic. ꝛ videt opinio vera. scz q̄ q̄libus corp⁹ glorificatū possit moueri organice ꝛ pgressi/ue sicut modo. nihilomin⁹ tñ ꝛ totū simil poterit mouet corp⁹ assumptū ꝛ nō assumptū. q̄libus nō sit vsq; quaq; simile. qz celū nō posset moueri nisi circulariter. Cū enīz dicit scriptura de christo q̄ ferebat in celuz. nō videt q̄ pederentim qsi p gradus scale ascenderet. nō q̄ in aere vel figura figere nō posset. qz mortalis supaqs ibat. sed ideo quia nō videt q̄ nō vnā tibiam post aliam moueret. sic cut sit currēdo posset glīosum corpus ita cito moueri. si cut dicit esse mobile. Nō enī sic cōprimēdo passus suos posset tpe imperceptibili descendere ō celo vl ascēdere. sicut q̄ angelus dñi portauit Abacuc ꝛ reportauit. ꝛ spi ritus rapuit Philippū. sic beati glificati in corpe mo uent q̄n volūt pgressiue ꝛ nō pgressiue. ꝛ quēadmoduz sanctille in arūdineto discurrēt. De tpe motus glorificatoz sciendū scdm Pe. vbi. s. q̄ motus coz non erit in instanti ſz in tpe. quia oīs motus q̄ est ō extremo in extremū p medīū necessario est in tpe. sed oēs motus corpoz gloriosoz sunt hmōi. ergo ꝛc. Maior ptz. quia ratio medīi ē qđ prius attingit a mobili q̄s ad extremū vt patz ex q̄nto phisicoz. prius aūt ꝛ posterius nō sunt nisi in tempe. Minor probat. quia nulla virtus creata potest mutare cursum nature in motu locali. sed cur/sus nature in motu locali est q̄ sit de extremo in extre/mū p medīū. Uirtus autem mortua corpoz glificato rum est virtus creata. scz virtus anime quare necesse est q̄ ille mot⁹ sit in tpe. Est igit cōmunis opinio q̄ nō mo uebunt in instāti ſz tpe imperceptibili q̄n volent ꝛ mouere put volent. Et qđ Aug. dicit q̄ vbi voluerit esse spirit⁹ ibi statim erit corp⁹. statim nō dic instās post cito Et q̄s uis post resurrectōem nō sit tps qđ ē passio p̄mi mobil̄ qz tūc cessabit mot⁹ p̄mi mobilis. est tñ postea tēp⁹ qđ est mora continua ꝛ successiua motū q̄ fient tunc.

Corpora gliosa mouebūt loqualiter.

De tpe motus corpoz glorificatoz.

Corpa brōz erūt lucidissima coloribus pulcerrima ꝛ peruia. Quantū ad p̄mū dicit Pe. de pal. dist. xlviij. q. v. q̄ nomē claritatis q̄ntū ad suā p̄mā impositiōem importat p̄fectatē luminis sicut ꝛ suū oppositū. scz obscuritas sima. importat p̄fectatē oppositā gr̄e vel p̄uationē lumis. ſz q̄ mediāte lumine pficit in nob potissima cognitio sensitiua exterioz quā habem⁹ scz visiua. p quā res nob potissi me mānifestant. ꝛ ei⁹ nomē ad oēs alias cognitiōes transfertur. p quā nob aliq̄ veritas manifestat. ꝛ iō nomine claritatis transfert ad manifestatiōem veritatis. vñ oēm veritatē nob manifestā dicim⁹ esse clarā. ꝛ p p̄ns qđ est sui bene manifestatiuū dicim⁹ esse claz. Et scdo pōt dici q̄ claritas duplicit erit in corpib⁹ gliosis. Prio fm virtū modū. s. inq̄ntū clarū ōz illud qđ seipm manifestat tanq; bñs puritatē nature siue spēi. sic enī corpa glorio sa erūt clara. q̄ q̄libet coz maxie ad visum p̄mētes vt color ꝛ figura erūt purissime nihil impuritatis bñtes ad mixtū. ꝛ b̄ nullus negat. Sz q̄ntū ad p̄mū modū pt di ci q̄ claritas erit i corpib⁹ gliosis dupl̄r. Uno mō sic est claritas in corpib⁹ bñ tersis ꝛ politis. ꝛ ex incidentia ra/diozum solis vl alterius corpis lumiosi q̄ claritas ē valde ma gna si corp⁹ sit bñ tersum ꝛ politū. vt vitz. auz. argētū: et hmōi. Constat aūt q̄ corpa gliosa erūt mulcū polita et tersa p̄pter qđ ex incidentia sol ꝛ aliozum luminariū fulgebūt maxima claritate. nec istud etiā habuit dubium. Scdo q̄ mō ponit q̄dā claritas dicentib⁹ q̄ sicut est qualitas intranea solis vl alicuius alterius corporis lu minosi. sic claritas in corpib⁹ gloriosis. Istō est difficilis ad intelligendū. Primo quia tal qualitas nō videt po nenda in corpib⁹ gloriosis p̄pter b̄ q̄ magis delectet visuz aspicientiū. q̄ nos experimur: q̄ maior delectatio est pul critudinē figure ꝛ colorē hom̄is aspiciendo q̄s claritatez solis. etiā si claritas eius nō lederet. Scdo q̄ difficile est videre quō color est lux intensa qualis fm hāc opinionem ponit in beatis. ponit enī equalis luci solis posse stare cum colore. nihilomin⁹ nō est negādū quin deus possit dare talem claritatē corpib⁹ gliosis. Cui⁹rō est. quia illa que fm naturā possunt stare simil vtroq; vel altero exi/stente in gradu remisso sue specieī. p̄nt virtute diuina simil esse vtroq; existente in gradu intēsissimo sue spēi. ſz lux et color sunt in eodē subiecto p naturā vtroq; vel altero existente in gradu remisso sue specieī. ergo vtrūq; potest esse simil virtute diuina in gdu intēsissimo. Unde in no/ctibus lucis stant simil color ꝛ lux. Erūt ergo corpa gliosa lu cida nō solum p refulgentiā vel aliozum luminariū incidē/tium sup illa tersa ꝛ politissima sicut vitz. Et p intrinse cam inherentiā lucis manētis impōsse virtute diuina. alis nō lucerent nisi p̄senti luminari. Contra illud Apocal. xxi. c. Ciuitas illa nō eget sole nec luna ꝛc. Ad obiectio nem de delectatiōe. Rndet. quia pulcritudinē candoris lucis delectabilis admirabit oculus suppositus q̄ non ledat. sed confortet plusq; quēcunq; colorē seu figuram. quia delectatio causat ex cōmixtione conuenientis cū cōue niente. Nihil aūt est conueniētius potentie q̄s suū p̄/mariū obiectum. Primū aūt obiectū visus nō est figura que est sensibile non p̄prium sed cōmune. nec color ſz lux quia primū in vnoquoq; est causa aliozum in illo genere. videtur autē color p lucem ꝛ nō econuerso. ꝛ ideo dulce lu men et delectabile est oculis videre solē pl⁹ q̄s aliū colo/rem. Secundo sciendū q̄ non solū erunt fulgida et lucentia sed etiam colorata pulcerrimis colo/ribus et vtuacissimis. Et cum lux ibi erit perfectissima. et vtrunq; simul videbitur. quia quicquid pulcritudi/nis est in alijs et nobilitat̄ excellenter debet esse in illis. Constat aūt q̄ lux est decor totius. Color etiā est pulcri tudo oīs mixti termiati. vñ vtrūq; erit ibi nō solū autē erunt lucida ꝛ colorata ſz etiā peruia. non p̄pter poros cū

Lucidis/sima.

Claritas erit in eis dupl̄r.

Colorata pulcerri/me.

Peruia sic vitrū.

quia licet ibi sint pfecta foramia oris aurīū ꝛ hmōi. que ptinent ad pfectōem nature. tñ pter ꝙ quos sudor exit ꝛ hmōi nō erunt ibi. qz ibi ipfectio nō erit. h aūt est impfectiōis. Un celi solidissimi q̄si cre fusi sunt sine poris q̄ō est pfectōis in eis. igit illa corpa glificata erūt tota pura sicut vitꝛ. Un gregor⁹ dic. xvij. moraliū exponēs illō Job. Non adequabit ei auꝛ aut vitꝛ. q̄ō patebit in corporalibꝫ oculis. ipsa etiā interior armonia. Et apoc. penul. Cuitas illa cōparat vitro mūdo. nō q̄ ad fragilitatē. sed q̄ ad puritatē ꝛ peruietatē. Notandū etiā de scōa possibilitate simulare lucis radiose ꝛ peruietate. Hō enī est difficile quō cū ista peruietate luceāt sic aer Sꝫ quō fulgeant aut radios emittāt. h enī cū sit pfectōis i luminaribꝫ nō est de eis negādū. Un ꝛ corpus xpi vocat lucerna. Apoc. Lucerna ei⁹ est agn⁹. i. xp̄us. Et ibi sunt duo magna lumiaria. i. corp⁹ eius ꝛ mr̄is sue. ceteri vero erūt sic stelle. vñ nō indigēt alīs luminaribꝫ. Uidem⁹ aūt in corpibꝫ lucere ꝛ illūinare simt̄ sola corpa opaca vt stella q̄ est depssior vel densior pars sui orbis. nō autē trāsparentia vt ignis in spera sua est peruꝫ. sic dyaphan⁹ pter q̄ō nō impedit videre celū ꝛ stellas sꝫ in materia aliena est opacus. vū impedit videre parietem posteriorē in camino ꝛ in spera lucet. ꝛ nō illūinat i alienā massa. puta in flāma illumiat. sed de⁹ sic pt facē pfectū colorē ꝛ lucē in eodē subiecto q̄ respectu nature acq̄runt diuersas dispositōes ꝓrias. sic ꝛ in corpibꝫ brōzum peruꝫs facit lucē intēsissimā. ꝛ p ꝓs radiatiuam. Pie etiā tenendū videt. q̄ sicut visus hēbit suā pfectōem et delectationē in videdo pulcerrima. ita alij sensus. Nā ꝛ de auditu dr in ciuitate dñi iugiter sonāt organa scōꝝ. ibi angeli ꝛ archāgeli hymnū do decātāt. q̄ō et si spūalr intelligi oporteat i angel⁹ qz nō hūt corpa: sꝫ sc̄i cū hēbūt corpa muscōlas dñi in etnū cantabūt. etiaꝫ voce corpali nō ex aere causata. qz ibi nō est. sꝫ p aliū modū ex dei opere cui nil ē impossibile Et de odoratu canit. Sancti tui florebūt sic lilīū: q̄ō est valde flagrās. ꝛ sicut odor balsami erūt añ te. Gustus etiā sentiet q̄ndā mirabilē dulcedinē absq̄ comestiōe cuiusq̄ rei: q̄ ibi nō erit necēria. sicut nec moysi fuit in mōte sinay. cū angelo p q̄dragenā loq̄ri. Contract⁹ etiā q̄dā honestissim⁹ nō cōmixtiōis. quia ibi nec nubēt nec nubēt. sꝫ erūt sic āgeli dei. Generatio enī ibi nō erit. cū finitus sit nūer⁹ electoꝝ a deo pdestinatoꝝ ob quē fiendū est ordiata ipsa cōmixtio. nec ibi insurget aliq̄s minim⁹ stimul⁹ ꝛcupiscentie sensualitatis oīmo de subdita rōni. in cui⁹ etiā remediū post pctīm ꝓmum est ꝛcessa copula ꝛiugal. Sꝫ q̄dem castissim⁹ ꝛ sanctissim⁹ amplex⁹. eo mō quo sancti viri se visitātes mutuo amplexati ꝛ osculati sunt mutice vt Joseph frēs suos et virgo Maria filium.

Corpora gloriosa erunt radiosa.

Sic erūt seni⁹ oēs in glīa.

Mat. 22

De aureolis in generali ꝛ speciali. Cap. vij.

De aureolis. et primo

dist. 49. q. 8.

In genere. Sciendū igit ꝼm Pe. de pa. in. iij q̄ aureola est q̄ddā gaudiū d opibꝫ a se factꝫ que hūt rōnē excellentꝫ victorie. Un differt ab aurea q̄ est ꝓmiū essentiale. s. gaudiū de deo. et debet victorie in cōi. Et sic aurea ꝓncipal⁹ est in aīa: sic ꝛ aureola. sꝫ p redundātiā in corpe erit q̄dā decentia ꝛ fortitudo singularis repsentatiua aureole pdicatoꝝ in ore. virginibꝫ i illa parte. martyribꝫ in cicatricibꝫ vel alīs ptibꝫ corpis ꝼm gen⁹ martyriū. vt statim ex aspectu corpis sciat q̄lisq̄ fuerit martyr. virgo vel doctor. Sunt aūt tres ꝼm aīe vires. s. rōnalē. irascibilē. ꝛ cōcupiscibilē. ꝛ tres ō victorias excellētes. s. mūdi. diaboli. ꝛ carnis. preemiet enī simpl⁹ aureola martyriū plus q̄ illa doctoꝝ. vt pt̄ in catbalogo sanctoꝝ. In leranijs enī eccīa ꝓfert martyres doctoribus. et doctores ꝙginibꝫ. Una aūt aureola eiusdē spēi prefertur alteri ꝼm excellentiā actus. vt qui acerbi⁹ martyriū tulerit. aut q̄ puriorē virginitatē habuerit. virtuosus occasiōes. aut q̄ plēs saluat pdicādo. aut q̄ frequēti⁹ predicat. Un paulus q̄ dic plus omīb⁹ alīs laborauit. ꝛ ipse ait. De reliq̄ repostra est mihi corona iustitie. Hō cōperit aūt ꝛpo ꝓprie nec angelis. qz in eis ñ est pugna cū iunt imortales ꝛ incorpales. de ꝙgine aūt maria secus.

De aureola i speciali. §. I.

De aureo quirūt ad ista aureolā. s. Pena. causa. ꝛ volūtas. Nā cō⁹ rij. ditio vel dispositio caritatꝫ. s. q̄ optꝫ hr̄e caritatē ad aureolā ꝛsequndā. istud est cōe oīb⁹ aureolis. nā aureola ꝓsupponit aureā. Debet q̄ aureola martyriū solū p penam mortis. Un ꝓ q̄ nec obedientib⁹ debet q̄buis p obedientiā macerē ꝓpria volūtas. etiā si durat obediētia vsq̄ ad mortē. nec pauꝓibꝫ q̄buis moriant mūdo. nec p pniam quāuis petētes crucifigāt carnē suā. nec bta ꝙgo q̄buis plus voluerit q̄s martyr eā hꝫ. nec b. Dominicus q̄ habuit martyriū. sicut sitit ceruus ad aq̄ fluuiū. nec Jo. qui calicē passionis volūtarie bibit. nec pueri in camino babylonice. nec filucster q̄ nō ex passiōib⁹ obiit q̄s uis sustinuerit tormēta. nec Lucretia romana q̄ se interfecit illicite. Quedā aūt ꝙgines q̄ ne corrūpent se submerserūt. qz ꝙsilio spūssci credit eas h egisse. De q̄b dic august. de ciui. dei. Et sampson sil⁹ ꝛ machabei q̄ sustinuerūt mortē ne legē violarēt in esu carnis porcine. Martyrū enī est circa mortē ab alio illatā. vnd nec Razias qui se occidit. Si q̄s āt gen⁹ mortis sibi elegerit. vt be. Per⁹ qui petijt vt ꝙsis pcib⁹ crucifigeret. ne simili pena sc̄i puniret. vt dñs nō pdit aureolā. Si aūt ꝓpt sc̄ipm elegerit vt tolerabiliorē mortē seu faciliorē hēat pdit aureolā. sicut fec̄ seneca quē nero occidit. quez dic hiero. q̄ fuisset martyr. nisi gen⁹ mortis elegisset. optione sibi data vt. s. in balneo vtroq̄ brachio minueret. ꝛ sic insensibiliter moreret ꝓpt q̄ dr in. iij. dialogoꝝ. quidā sc̄us tradidus longobard⁹ vt occideret mortis optiōe sibi data: nullā eligē voluit. sꝫ dixit illā toleratuꝝ quā dñs ꝓmitteret. quam dñs a morte eripuit miraculose. Nec refert vtꝝ mors statim aut postea sequat. dū tñ ꝓpt illō mors causet vel acceleret. vnde d mortuis in carcere vel exilio martyria celebrant. qz hmōi mortes accelerasse ꝓsumūt Si aūt martyr susciret ꝛ iteꝝ martyrizet. certū est q̄ de vtraq̄ morte gaudiū hēbit ꝛ duplicatū vl̄ numeraliter ver virtualr. ꝛ sic p duas mortes vidr. Sebastian⁹ duas aureolas martyriū habuisse. Scōm q̄ō requirit ad aureolā martyriū est cā. qz enī tenet est martyr in cā fidei p ecclīa. p q̄cunq̄ articulo fidei vl̄ ture ecclie. vel q̄cunq̄ virture. qz ꝛtrubꝫ desponsat ecclia xp̄o moriat: vere ē martyr. Un et be. Tho. cantbuarien. eps: qui p iurib⁹ ecclie sue defendēdas occisus ē. et Jo. bap. q̄ ꝓter ꝛturē castitatis cōmēdandā ꝛ repbendēdo herodē de incestu decapitat⁹ ē. Tertiū q̄ō requir̄t est volūtas. qz si q̄s dormiēs aut fugiēs occideret. aut se defendēs iuitus martyr nō est. Un mauriti⁹ cū socijs pieccrunt arma q̄ viderunt venire satellites ad se occidendū vt martyres fierēt. De innocētib⁹ tñ vt de martyrib⁹ solēnisat ecclia. Et certuꝫ est q̄ gaudiū spāle hūt de morte ꝓpter xp̄m suscepta. licz nō electa. vñ nō est cōplera in eis rō aureole. Qui aūtez cruce signati in bello hostiū xp̄i pugnādo pereunt. martyres fiūt. qz nō se sed xp̄m ꝛ eccliam defendēdo moriuntur. vnde morte non fugiunt sed eligunt.

De aureola doctorū. §. II.

Sciēdū ꝼm Pe. vbi. s. q̄ doctoribꝫ debet aureola Dañ. xij. Qui ad iusticiā eruditi plimos. q̄si stelle in ꝑpetuas eternitates. Sꝫ si q̄rat q̄b doctoribꝫ debet. dicendū

q̄ non solum prelatis et magistris in theologia. sed etiā alijs: dum tamē missis nec illis nisi actu predicantibꝫ. Secundo cui doctrine cōueniat ista aureola. ꝛ dicēdus q̄ docentibus de ptinentibꝫ ad salutē. Unde licz laudabile vitegz necessariū hominū aduocatōis officiū maxime premijs ꝓncipibꝫ oporteat remunerari. C. de aduo. di. iu. laudabile. non tñ habebunt aureolā. ꝛ idē de medicis. phisicis ꝛ alijs. ītmo nec theologi dū phīcam docent. nisi prout his vtunt ad declaratōem theologie cā/ priuantes animi intellectū in obsequiū fidei. sicut Paulus vtitur dictꝫ poetarū predicando. Tertio de modo: q̄ siue scripto siue verbo legendo vel p̄dicando. dū tamen publice merent eam. Uñ mulier hanc aureolaz habere nō potest: cui p̄dicare nō licet. nec etiā fraterne correctiōi solum debebat. Quarto de fine. quia si propter vanam gloriā vl lucrum temporale p̄dicat. recepit mercedē suā quam nec per penitentiā recuperat. quia penitētia non viuificat mortua. dicūtur aūt mortua opa non solū sine caritate facta. sed etiam sine recta intentiōe. ꝛ quecunq̄ nō fuerint a principio meritoria.

De aureola virgi/ .ſ.III.

nitatis. Uirginitas aūt duo importat. s. mentis puritatem et carnis integritatē. in speciali autem virgo beata propter pugnā hostis. Abel nō habuit aureolā. q̄ ꝓpositum habuit nubendi ꝛ procreandi si vixiſſz. alioquin peccasset nisi inspirat⁹ a spūsancto ꝓtinuisset. Hieremias aūt vt dicit Hiero. virginitate sua virum euangelicū christi ecclie dedicans consilio spūssancti lege p̄uata continens habet aureolā. non aūt filia iepte que virginitatem suā defleuit. Helias autez sic. Sed de oppressis si ex postfacto cōsentiant ꝛ finaliter penitear. recupant aureolam. q̄ ꝓsensus sequēs nō potest esse causa actus precedentis. sed quādo illa duo cōcurrunt irrecuperabiliter amittit virginitas. De eunuchis in nouo testamēto vi/ detur q̄ habeant aureolā si sunt in ꝓposito nō experiendi actum venereū: eriaz si possent. Qui vero dolent de sua impotentia. ꝛ dolent q̄ nō p̄nt exercere actū illum. sed vellent esse potentes ad expiendū actū illū non būt aureolā. Primi etiā eunuchi q̄ minus būt de pugna q̄ alij minus habēt de corona: habent tamē aliqualē. quia est excellens victoria. Unde Nereus ꝛ Achilleus cunuchi cum aureola martyrij habent etiā aureolam virgi/ nitatis. q̄ verisimile est q̄ si potuissent nō contraxissent qui tā efficaciter domicille p̄suaserē abijcere nuptias. et sic de Jo. et pau. Sed de eunuchis veteris testamenti secus est. vt Daniel ꝛ socijs. quia nō videtur q̄ habuerēt propositū. scz abstinendi a nuptijs quia tempꝰ tūc non erat virginitatis. De pueris baptisatis morientibꝫ sciendū q̄ nō habēt aureolam. et si arguat q̄ in baptismo omnes virtutes infundunt que sunt necessarie ad salutem. vñ ꝛ virgitas cū ꝓtus sit. Dicendū q̄ in baptismo oīs virtutes infūdunt q̄ sunt necessarie ad salutē. vnō nō virgitas q̄ nō est necessaria. q̄ ꝓiugat⁹ p̄t saluari. Uel eriam dicendū q̄ aureola debet actui nō habituī vel p̄/ uationi. Puer autē nullū actū adhuc habet quia carnis integritas in actus priuatione consistit.

De fructibus casti .ſ.IIII.

tatis in patria Sciendū ſm Pe. de pa. vbi. s. q̄ fructꝰ ꝓout distinguit ab aurea ꝛ ab aureola est premiū: q̄ specialiter debet homini ex b̄ q̄ ex semīe verbi dei in spiritualitatē cōsurgit excolendi carnē suam. Trahitur hoc ex verbis xp̄i in euāgelio loq̄ntis de terra bona in quaz semē iactū fructificat. xxx. aliud. lx. ali ud cētesimū. Mat thei. xiij. Unde aurea est gaudiū de deo. Aureola ē gaudium e triumpho. Fructꝰ ꝓo est gaudiū ꝛ delectatio de spirituali exercitio. q̄ delectatio spūalis debet specialit illi q̄ abdicauit a se carnalē effectū. Si q̄rit cui virtuti fructꝰ debeat. Rūdeo ſm doc. sicut aureola nō debetur victorie cuilibet. sed excellenti ꝛ in materia excellenti. sic et fructus suo mō. quia enī importat delectatōem debi/ tam spernenti delectatōez. ideo debet illi virtuti nō que spernit minores delectatōes. vt gustus pura abstinētie sed ei que spernit maiores delectatiōes. s. venereas delectationes. sicut ꝓtinētie ꝛ castitatis. De diuisiōe autez fructuū sciendū q̄ cū fructꝰ debeat cōtinentie ſm diuersos modos ꝓtinendi sunt diuersi fructus ꝓtinētie. Continenti enī cōtinentia est necessaria ad salutē qua minor non sufficit. sicut est castitas cōiugalis debetur fructus tricesimus. Continēti vero abūdanti ꝓtinētia ſm determinatū tempꝰ. sicut est castitas vidualis que abstinet a secundis nuptijs debet fructus. lx. Continenti aūt simpliciter ꝛ naturaliter q̄ō est ad pfectionem virginalē debetur fructus centesimꝰ. et sicut ad aureolam non sufficit votum seu ꝓpositū sine effectu. sic nec ad fructum. vñ de si quis in morte penitear cū ꝓposito cōtinēdi aureā q̄/ dem habet sed nō fructū. qui ꝓo corruptꝰ. petō penitens vixit sanus cū ꝓposito ꝓtinēdi nisi matrimonialit habet fructū tricesimū. sed cū ꝓposito ꝓtinēdi simplr habet fructū. lx. nam centesimū hre nō p̄t. eq̄ semel corruptꝰ est mente ꝛ corpe. sicut nec aureolam ꝛc.

Titulus. xxxi. De diuersis statibꝫ cōprehensoꝝ. Q, christus est caput ecclesie ꝛ omniū hominū ſm diuersos gradus. Capitulū Primum.

Q, dñe susceptor me/ us es: gloria mea ꝛ exaltans caput meum. Psal. iij. Nec verba psalmiste possunt esse ꝛ christi homis ad deū ꝛ ecclie militantis ac triumphantis ad ipm deum. Est enim dñs deus susceptor ecclie. quia susceptit naturā humanā. susciꝑit ipam ad miscōiaz. susciꝑit ad veniā. Et glia eccie. quia eā glie eā ꝓferens. ꝛ id in q̄ vere hic gliat. ꝛ in q̄ in futuro glorificat. Est ꝛ exaltans dñs caput eccīe q̄ō est xps. ipm enī ait ap̄ls ad Ephe. dedit caput ecclie. q̄ vt ꝺr Phil. ij. c. Deus exaltauit illū. i. xp̄m. ꝛ dedit illi nomē q̄ō est super omne nomē: vt in nomīe iesu oē genu flectat celestiū terrestriū ꝛ infernoꝝ. Et quia idē ap̄lus ait. caput xp̄i deꝰ: id est hūanitatis christi. ideo ſm ytranq̄ naturā christi⁹ potest dici caput ecclie ſm Uinc. in spe. hystoriali. li. vi. Nam ſm q̄ō deus est caput omniū beatoꝝ. q̄ spūaliter eos viuificat. sanctificat ꝛ regit vtens eis ad libitū suū. sicut caput mēbris suis. ꝛ ſm hoc tota trinitas est vnuz caput ecclie vniuersalis. scz angeloꝝ et hoīm. Porro ſm hūanā naturā dicit meraphorice caput ecīe ex homibꝫ collecte ꝓpter nature conformitatē quā oportet caput ad membra habere seu corpꝰ. ac etiā q̄ oīs sensus ꝛ motꝰ spūales ꝓcedunt in ecclesia ab eo. vt in corpore naturali a capite profluit motus ꝛ sensus in mēbra. ſm q̄ō eriaz dicit caput angeloꝝ. Sed notandū cum ꝺr a xp̄o hoie vt a capite omnē sensum spūalem ꝛ motū gratie in corpus ecclie fluere vl ꝓcedere. hoc nō est intelligenduz per modū auctoritatis ꝛ cause efficientis. Nam ſm Dyonisiū sola deitate ꝓcedit gra in ecclia. sed iste fluxus ꝛ ꝓcessus per modū meriti. q̄ nob xp̄s meruit omia carismata. et per modū fidei similitudis. quia p fidē qua in eum credimus ei assimilamur. tum etiā inq̄ntū homo ꝓpter plenitudinē grāz est exp̄ssissime similis deo. ꝛ ꝑmū in vno quoq̄ genere est causa ꝛ regla ꝛ exemplar oīm creaturarum. Ante quidē incarnationē fuit xp̄s caput oīm scōz. ſm humanitatē. non quidē simpliciter existentē sed creditā. vñ caput fuit abel tempe abel scōm humanitatē. non que tunc esset in actu sed q̄ erat in fide abel. F. des

Xp̄us est caput oiz beatoruz.

Applicat ad oēs titulos et stat⁹ buius libri.

enī est supra tempus. et būanitas q̄ designat in fide cō-
muniter se extendit ad oīe temp⁹. Abel itaq; p fidem
credidit xp̄m fore carismatibꝫ plenum ⁊ deo similimū ei
assimilari voluit ⁊ assimilat⁹ est tō p fidē istā aliq̄d i eū
de sīlitudie eius fluxit. ⁊ sic de alīs scīs veterꝫ testamēti.
Hec vincētius vbi. s. Istud ḡ caput ecclie ds mirabi-
liter exaltauit. vt nō solū fuit ⁊ sit in eo oīs plenitudo sa-
pientie gr̄e ⁊ glie inq̄ntū hō. sed omīs stat⁹ eccl̄e trium-
phāntꝫ ⁊ militāntis aliq̄ mō repiat in eo. fuit enī simul et
viator⁹ ⁊ cōprehēsor⁹. Unde merito inq̄t Ambro. Dis aīa
accedat ad xp̄m. q̄ oīa nobis fact⁹ est xp̄s. si celū deside-
ras. via est. si tenebras horres lux ē. si infirmitate ḡuarꝫ.
medic⁹ est. si febribꝫ estuas. fons est. si morte times vita
est. si quietem pax est. Sed resumēdo oīes status supꝫ
descriptos ecclie militātis inueniem⁹ in eo. ⁊ postea etiā
eos q̄ sunt in eccl̄ia triumphāti. Prio enī ipe tanq̄ spon-
sus. precedens de thalamo suo. copulauit sibi ecclesiaz nō
habens maculā nec rugam. ipse p virginitatē flos campi
et liliū vallīū scriptū bz i femore suo rex regū ⁊ dns do-
minantiū qui ascendēs officia suis distribuit. quosdaz
enī dedit aplos. alios pastores ⁊c. Ipse dux celestis exer-
citus ⁊ terrestris q̄ pugnat p nob. ⁊ vicit leo ō tribu iu-
da. mḡr vester vn⁹ ē xp̄s. ait ipse. quē nob docroē iusti-
cie. aduocatū hēm⁹ aqō prēmibm xp̄m. inq̄t Joh. in ca-
nonica. Et q: nō est op⁹ valēnbꝫ medic⁹. sz male hntibꝫ.
misit dns Jesum nob vt mederet ptritos corde. Judex
cōstitutus est a deo viuoz ⁊ mortuoz. reddēs vnicuiq;
fm opa sua. Dic est nege ciator ille celesti q̄ venale portat
regnū celoz. cui⁹ ptiū est q̄ntū hēs. nihil vil⁹ cū emit.
nil car⁹ cū possidet. Dic enī oīm artifex oēm hns scien-
tiā ⁊ artem. q̄ vt agricola exīt semīare semē suū. Lu. xiij.
et plantauit vineā sozeth. Hospitalar⁹ ē et q̄ vēit ad eū
non ejcit foras. ⁊ pauprbꝫ subuenit. hospes eram ⁊ colle-
gistis me ⁊c. Patron⁹ est pm⁹ eccl̄ie ꝓstituēs eā dotās ⁊
defendēs. oīm ordinū officia exercēs. sacerdos ē in etnū
fm ordinē melchisedech oīa sacra instituēs. Predicauit
ꝑceptū dñi discipl̄os mittēs ꝑdicare ⁊ sanare infirmos
Claues regni celoz petro p confessoribꝫ dedit qui tamē
prius soluit cōpeditos. Religiones ipe fundauit mēdi-
cus ⁊ pauper obediēs vsq; ad mortem continētissimus
fuit. Assistens aūt pontifex futuroz bonoz p propriuz
sanguinē. introiuit semel in sancta etna redemptiōe in
uenta. Visitauit insup et fecit redemptiōem plebis sue.
Legatū misit ad gentes dñm iesuz. Summ⁹ sacerdos
est qui hz claues ⁊ nemo aprit. aprit ⁊ nēo claudit. cui⁹ vi-
carius est quilibet papa. Decedēs oīdit in latrone extre
mā pniam posse ꝑficere. testamentū cōdidit pri cōmen-
dās spm̄. discipulo mrem̄. vestē militibꝫ. nob sanguinez
suū. in alieno sepulcro ꝓpter pauptatē sepul⁹. Quo ad
comꝓhensores inter angelos magni consilij angelus ds
et angelus testamēti ipe. vt ꝓpha magn⁹ surrexit in nob.
Missus. id est apl̄s fuit. q: misit ds filiū suū. Venite et
videte filie hierlm martyrē. sz xp̄m cū corona qua coro-
nauit eum. Ego docui ipse semp docui in templo vbi oīes
conuenīt. vt public⁹ doctor. Ecce quō dns susceptor no-
stre nature causa glie ⁊ exaltauit xp̄m caput ecclie. sz cer-
te nō decz sub capite spinoso. s. xp̄o mēbꝫ fieri delicatū.
inq̄t Ambro. Unde ait Aug⁹. Recusat eē in xp̄i corpe. i. ec
clesia q̄ adūsa nō vult pati cū capite. At oculi sapientis
in capite eius. sz christ⁹ ad cōtemplandū cōuersationez
eius afflictionibus plenaz. ⁊ iō conatur cūmitari vt cū
eo capite possit glia ⁊ honore coronari.

Quomō aūt christus. §. i.

sit caput eccl̄ie. ⁊ qua rōne plen⁹ declarat btūs Tho. No
ta ergo fm be. Tho. in. iij. parte. q. viij. art. i. q̄ sicut tota
eccl̄ia dicit vnū corpus mysticū p similitudinē ad natu-
rale corpus homis. qō scōm diuersa membra hz diuer-
sos actus. vt aplus docet ad Ro. xij. ⁊. i. Corz. xij. c. Ita
christus dicit caput eccl̄ie fm multitudinē būani capitis
Jn quo tria possum⁹ ꝓsiderare. s. ordinē pfectōem ⁊ tru-
tem. Ordinē quidē. q: caput est ꝑma ꝑs homis inciptē
do a supiori. Et inde ē q̄ pncipū ꝓsueuit vocari caput
fm illud Dicre. ij. Ad oīe caput vie posuisti lupanar ti
bi. Perfectōem aūt in capite videm⁹ q: in eo viget oīs
sensus interiorez cū in ceteris mēbris sit sol⁹ tactus. Et ūi
estq̄ dicit Esa. xi. Senex honorabil⁹ ipe ē caput Uirtu-
tem ꝑo q: virtus ⁊ mot⁹ ceteroz mēbroz et gubernatio
eoz in suis actibꝫ ē a capite xp̄i vim sensitiuā ⁊ motiuā
⁊ ibi dñantē. Unde ⁊ rector ō caput p̄ncipū. scōm illud. i. Re
gum. xiij. Cum esses paruul⁹ in oculis tuis caput in tri-
bubus isr̄l factus es. Dec aūt tria cōperunt christo spiri-
tualiter. Primo fm propinquitatē ad deum. gr̄a eius al-
tior et prior est et si nō tempe. q: oīes alij acceperūt gra
tiam per respectū ad gratiā ipsius fm illud ad Ro. viij.
Quos pscivit. hos ⁊ predestinavit ꝓformes fieri ymagis
filij sui. vt sit ipse ꝑmogenit⁹ in multis frib⁹. Scdō ꝓ
pfectionē habet q̄ntū ad plenitudinē oīm gratiaz fm illō
Joh. i. Plenū gr̄a ⁊ veritatis. nō solū enī gr̄a ḡtū facies
fuit in summo ḡdu a creatura pceptibili qō i nullo san-
ctoz fuit. sed etiā oīs gratia gratis data de q̄by apl̄s. i. ad
Corinth. xij. Diuisiones gratiaz sunt ⁊c. fm omne temp⁹
suū quod in alīs nunq̄ fuit. prout dicit de pe. dict. ij. q̄
rendū. Tertio xp̄s habuit. ⁊ habet vim influēdi gratiā
in omnia mēbra eccl̄ie. fm illud Jo. i. De plenitudie eius
nos oēs accepim⁹. Influit aūt xp̄s gr̄am in fideles: fm
qō deus est autoritative. sed inq̄ntū est homo. hoc ei cō-
uenit instrumentaliter inq̄ntum. scz eius humanitas fuit
instrumentū diuinitatis eius. ⁊ ita actiones ei⁹ ex virtu-
te diuinitatis fuer̄t nob salutifere. vt pote gr̄am in nobis
causantes ⁊ p meritū ⁊ p efficaciā quādaz. Est autem xp̄us ca
xp̄us caput oīm viatoz. scz ⁊ bēatoz. purgandoz. nō aūt pur via/
uatoz est omniū hominū. ⁊. i. Joh. ij. Ipse scz christus est tozum.
propiciatio nō solū p peccatis nostris. sed totius mundi.
saluare aūt ⁊ propitiari cōpetit xp̄o fm q̄ caput ē eccl̄ie.
Pro hui⁹ ār declaratōe sciendū fm Tho. in. iij. pte. q. viij
arti. q̄ hec est differentia inter corp⁹ naturale hominis
et corpus eccl̄ie mysticū. q: mēbra corpis naturalis sunt
omnes sunt membra aūt corpis mystici nō sūt oīa simul.
Nec quantū ad esse nature. quia corpus eccl̄ie cōstituit
ex homibꝫ qui fuerūt a pncipio mūdi vsq; ad finē ipsi⁹
nec etiā quantū ad esse gr̄e. quia eoz qui sunt etiā in eo
dem tpe q̄dam gr̄a carēt: postea habituri alīs iam ha-
bentibꝫ. sic ergo mēbra corpis mystici. nō solū accipiunt
fm q̄ sunt in actu sz etiā fm q̄ sunt in potētia. Quedā
tamē sunt in potentia q̄ nunq̄ reducunt ad actū. q̄daz
vero q̄ reducunt ad actū. ⁊ hoc fm triplicē gradū quoz
vnus est p fidem. secūdus p caritatē vie. Tertius p frui
tionē patrie. Sic ergo dicendo q̄ accipiendo generaliter
fm totū tēpus mūdi xp̄s ē caput oīm hoim. sed fm di-
uersos ḡdus. Primo enī ⁊ pncipal⁹ est caput eoz q̄ actu
vniunt sibi p gliam. Scdō eoz q̄ sibi actu vniunt per
caritatē. Tertio eoz q̄ sibi actu vniunt p fidem. Quarto
eoz q̄ solū sibi vniūtur in potētia nōdum ad actū redu
cta fm diuinā predestinatiōem. Quinto. i. eoz qui i po
tētia sibi sunt vniti que nunq̄ reducūt ad actū. sicut ho
mines in hoc mūdo viuētes q̄ nō sunt ꝑdestinati. q̄ ūi
ex hoc mūdo recedentes total⁹ desinūt esse membra xp̄i
qui nō sunt in potentia vt xp̄o vniant. Infideles ergo Infideles
dum viuūt sunt xp̄i mēbra in potētia. q: liberū habēt ar sunt mē/
bitriū disponēdi se ad fidē. ⁊ virtus xp̄i est sufficiēs ad bra xp̄i.
salutē omniū. qui in purgatorio sunt membra xp̄i. vnde
sunt ei vniti p caritatē. Hō aūt dicit apl̄s ad Eph. v. q̄

christus tradidit semetipm.s.in mortē vt exhiberet sibi ecclīaz gl'iosaz nō hītē maculā nec rugā nec aliqd hmōi Scēdū q̄ h ē vltim⁹ finis nr̄ ad quē ḡducimur ḡ passio nē xp̄i cui⁹ finis ꝓsecuto solū est ī statu patrie.vbi eccia trūpbat.nō aūt in statu vie vbi militat.nec sine macla seu ruga venialiū saltē cē pt̄ Fideles ār mali ſt mēbra xp̄i in poterta.vl' vnit et nō simpl'r ex q̄ caritatē no hīt.sed fm qd.s.fm fidē.Est ār xp̄s caput hoim qntū ad aiam ⁊ qntū ad corp⁹.qz tota hūanitas xp̄i.s.fm aiam et fm corp⁹ influit in hoies.⁊ qntū ad aīas ⁊ q̄tū ad corpa.ſz primo ⁊ pncipal'r in aias secūdario ī corpa.qz a xp̄o vir tute diuīratis sue influit.sic hic gr̄a in electis suis. ita ī gl'ia.⁊ ab aīa gl'ia redundat in corp⁹. Est ār xp̄s caput nō solū hoim ſz etiā oim bonoz angelox fm illud Col.ij. qui.s.xp̄s est caput oīs pncipat⁹ ⁊ potat⁹. qō etiā inter ligit de aliys ordinibꝫ cū sit cadē rō de eis. Dui⁹ rō ē fm Tho.in.iij.pte.q. vbi ē vnū corp⁹.necesse est ponē vnū caput.vnū ār corp⁹ ōz silitudinarie vna m'ticudo ordi nata in vnū quid fm distinctiōem actuū seu officioz. manifestū est ār q̄ ad vnū finē q̄ est gl'ia diuīe fruitois ordinant hoies ⁊ angeli. vñ corpus eccl'ie mystic̄ū non solū ꝓsistit ex hoibꝫ ſz etiā ex angelis. Totus aūt h⁹ mul titudinis xp̄us est caput.quia ꝓ inquit se hz ad deum. et pfect⁹ participat dona ei⁹.nō solū q̄ hoies. ſz etiā q̄ angeli.⁊ de ei⁹ influentia nō solū hoies recipiūt.ſz etiam angeli. Dicit enī ad Ephe.i. q̄ ꝓstituit eū.i.xp̄m ōs pat ad dexterā suā in celestib⁹ sup oēm pncipatū ⁊ virtutē. ⁊ p̄tātem ⁊ dnationē ⁊ omne nomen qō nomiat nō solū in h̄ seculo ſz etiā in futuro. Est q̄ xp̄s scōm q̄ hō nō solū caput hoim ſz etiā angelox. Un ōr Matth.iij. q̄ ac cesserūt angeli ⁊ mīstrabāt ei. q̄uis enī angeli nō confor ment nobis in natura corpis qō nō hīt sic nos hēm⁹ et xp̄s habuit tn qz influctia xp̄i inqntū caput est ī ho minibꝫ pncipal'r est qntū ad aīas in q̄ angelos excellit cū hominib⁹.ꝛo scōm h ōr xp̄s caput nō solū hoim ſz etiaz angelox. Quis aūt plati ⁊ pcipue ei cōiaz pāt dicit capi ta.tn vt ōr nō deez a capite mēbra discedere.sed oia mē bra caput sequant. Dicunt aūt capita alioz scōz Amos .iij.bam.nō alia rone ⁊ mō dicūt q̄ xp̄s caput eccl'ie. Nā xp̄s dicit caput eccl'ie xp̄ī influctia gr̄e ⁊ gl'ie quā influit in mēbra eccl'ie. Prelati aūt dicunt capita alioz scōz q̄n dam gubernatorem exteriorē. Xp̄s etiā est caput omniū scōm oē tēpus ⁊ oēm locū ab initio mūdi vsq̄ in finem sed plati sunt capita ad certū temp⁹ ⁊ locū. Nam papa qui dicit caput totius ecclesie nō est caput nisi q̄ rpe sue prelationis. Et epi sunt capita nō oīm absolute. sed cer ti loci.s.sue dyocesis tantū. Capita etiā dicunt q̄ repsen tant ipm xp̄m caput eccl'ie in officijs suis. Dyabol⁹ ꝛo dicit caput iniq̄ nō influēdo vl' causando in eis mali tia sed suggerēdo.⁊ q̄ sequūt instigatiōem suā sicut mē bra mouentur a capite zē.

De quintuplici medio in quib⁹ dn̄s Jesus xp̄s ope ratus est salutem. Capitulū Secundū.

DEus rex noster añ se cula operatus est salutē in medio tre.ps.lxxiij Deus vtiq̄ p̄ fili⁹ spūsscūs vn⁹ de⁹ q̄ est rex noster absolute rex regū ⁊ dn̄s dnantū gubernans oīa et regēs.⁊ nos mō spāli añ secula etn̄s.qz ab ēterno opa tus est ad salutē terre.id est humano generi quod est de terra.et quid nisi per saluatorē iesum. Jesus enī interp̄ tatur saluator. Ipe enī ait angel⁹ ad Ioseph.saluū faciet pp̄lm suū. Protho martyr stephan⁹ cū celis apt̄is. vidit gl'iam dei ait. Video filiū hoīs.i.tbm stantē a dextris virtutꝫ dei. Vidit q̄ tbm nō sedentē ſz stantē.s.ad oān dum ⁊ ꝓtegendū ꝓ eccl'ia ⁊ coronandū eā. Nam vt ait Bern. Filius stat añ patrē oñdens ei latꝰ ⁊ vulnera. ipe enī inspellat ꝓ nobis.ad Ro.viij. Pugnat etiā ꝓ eccl'ia vnde in figurā dixit exercit⁹ pharaōis in mari rubro exī stens. Fugiamus israel dn̄s enī pugnat ꝓ eis. Et esa. dicit. Ego ꝓpugnator sum ad saluandū. Demū ipse coronat. Esto fidelis vsq̄ ad mortē.ait ipse. Et dabo tib⁹ coronā vite. Apoca.iij. Operatus est ergo deus salu tem in medio terre.i.in christo. vbi norabim⁹ quinq̄ me dia quib⁹ deus operatus est salutem.

Primū medium diuinale.
Secundum mediū virginale.
Tertium medium temporale.
Quartū medium locale.
Quintum medium virtuale.

Mediū diuinale est .§.i.

dei filius. Jo.i. Medius aūt vestr̄ sterit quē vos nescitis.i.dei fili⁹ q̄ est medi⁹ in trinitate inf vos sterit zē. q̄ uis enī eterne deitati nō insit q̄ntitas vel loc⁹.sic nec alī ud accidens.tn̄ cū in ipa beatissima trinitate sint tres p sone.pater.⁊ filius.⁊ spūsscūs.ptz filiū mediū esse inf pa trē ⁊ spm̄ sanctū.nō local'r sed numeral'r. Nam scōa ꝓso na q̄ est fili⁹ ē media in noīando inf pmā ꝓsonā q̄ est p̄ et spm̄ scm̄ qui ē tertia in trinitate psona. Quarus eti ḡ salutē de⁹ terre.i.hūano generi in medio.i.in filio incar nato. Non enī p̄ vl' spūsscūs.ſz dei fili⁹ nrām naturā as sumpsit. ⁊ licz ōs trinitas tota sit operata ipam incarna tionē ⁊ salutē.i.illā carnē.illā aīaz.⁊ illā vnionē.⁊ exinde salutē vite gr̄e ⁊ gl'ie.qz inseparabilia sunt opa trinitatis ab extra.de ꝑle.di.xij. Omnes.tn̄ sola ꝓsona filij vnita est illi ō nouo formate hūanitati. Sicut Anſ hel.explici cat de tunica aliq̄ q̄ suitur a trib⁹ puellis vl' ꝓsonis quā tn̄ vna sola ex eis illā induit.ita sol⁹ dei fili⁹ habitu inuē tus est vt hō. Phil'.ij.c. Et q̄uis nil deo sit impossibile. Unde ⁊ potuit incarnari p̄ ⁊ spūsscūs. Decuit tn̄ magis dei filiū carnē assumere trib⁹ ronib⁹. Prima ex pte assu mētis. Euidens est enī q̄ artifex ꝓ eandē arte seu sapien tiā mētis facit aliqd op⁹ ⁊ illud destructū reficit ⁊ refor mat. Est aūt dei fili⁹ ꝛbū ⁊ sapia ⁊ ars.vt dic̄ Aug⁹. dei patris omipotentis ꝓ quē facta sunt oīa fm illud psal. Omia in sapia fecisti. Et Jo.i. Oia ꝑ ipm facta sunt. Sz opus ei⁹ sic mūdus q̄si destruct⁹ ⁊ deformatus erat de formato homie ꝑ pcm̄ ꝓpt̄ quē hoiem mūd⁹ fact⁹ erat. Ad reformādū igit̄ ⁊ saluādū qō pierat decēs fuit: vt p ipm dei filiū sapiam ⁊ artē p̄ris h̄ fieret.s.cū incarnan do. Seōa rō est qz cū hō dicat fact⁹ ad imaginē dei ⁊ si militudinē. Beñ.i. destructa vel deturpata hac imagie ꝑ pcm̄ hoīs.⁊ si nō q̄ ad naturā.tn̄ q̄ ad gr̄am.decebat ad ipsam renouandā ⁊ ipam pulcre faciendā.et h̄ fieret p cū q̄ est imago ⁊ silitudo dei pfecta.⁊ hic est filius dei. Un ambro.tractās illud p̄s. De⁹ quis silis crit tibi ait. Non vtiq̄ null⁹ .sed fil⁹ q̄ est imago p̄ris. de pc. dist.i. Tertia rō est ex pte occasionis ruine hūane. a supbia ōr Thob.iij. Supbit initiū oīs pditio q̄ supbia fuit in ap petēdo inordinate silitudinē dei ī dei sapia. Eritꝫ inq̄t ser pēs sic dīj scientes bonū ⁊ malū comedēdo de liḡ vetito. Decens ḡ fuit vt vñ moꝛs oziebat: tn̄ vita resurgeret ꝑ ꝛerarum modū. qz ⁊ria ꝛriꝰ curant. ꝑ sapiam ḡ cla tam mortuū est gen⁹ hūanū sed ꝑ sapiam dei humilia tam in carne assumpta vitificatū est et saluatum. et sic deus operatus est salutem in medio terre.

Secundū est mediū .§.ii.

virginale.hec est virgo Maria de qua assumpsit carnē nostrā in q̄ opat⁹ est salutē nr̄am. Un dicit Bern. q̄ ad ipsam ꝛginē tanq̄ ad mediū cōcurrunt vniuersi. Qui su pra sunt angeli. vt restaurent.s.in ruinis suis. Qui infra sunt.i. patres in lumbo. vt liberent de tenebrꝫ. Qui autē

fuerũt patriarche ꝛ ꝓphe vt verificenꝯ in suis. ſ. ꝓphetꝫs et figurꝫ de ℔ Qui post nos crũt. ꝛ nos vt saluẽt. Adde qui a dextrꝫ sũt. ſ. iudei vt honorificenꝯ. qꝺ ꝺ eis nata sit mr̃ dei. Qui a sinistrꝫ. i. gentiles idolatre. vt illũinenꝯ ad fidẽ. Ogatus est ꝙ ꝺs saluẽ in medio terre. i. in ꝟgine q̃ est ꝓfectio hoĩm. Et de ℔ ps. Sanctificauit tabnaculuꝫ suũ altissim⁹: ꝺs in medio ei⁹ nõ cõmouebiꝯ. Sãctificauit in vtero mr̃is ꝟginẽ purgãdo ab originali. ꝛ religãdo fomitẽ. ſꝫ magꝫ sctificauit tabernaclm. qm̃ venit ad habitandũ. i. in ꝺceptõe extinguẽdo fomitẽ. Uñ Deus ĩ medio ei⁹. i. i vteroꝟginis carnẽ. ſ. assumẽs ñ cõmouebiꝯ. nec ipsa virgo ad carnis aliquã ꝺcupiscentiã nec ipse deus ad aliquã sui mutatiõꝫ. Un ãgel⁹ ad mariã. Spũsctus supueniet in te. ꝛ ꝙ⁹ altissimi obũbrabit tibi. Lu. i. Ubi Johãnes damasce. post ꝺsensum sctẽ virginis: spũsctus supuenit in ipaꝫ fm ꝟbũ dñi. qꝺ dixerat angel⁹ purgãs ipsam in potentia diuinitatꝫ ꝟbi receptiuã ꝓpans sibi ꝛ generatiuã. ꝛ sic sctificauit tabernaclm suũ altissim⁹. ꝛ tunc obũbrauit ipam dei altissimi sapia p se. ꝛ ꝟtus exus. et copulauit sibũpsi ex sanctissimis ꝛ purissimis ip⁹ virginis sanguiby carnẽ animatã aĩa rõnali ꝛ intellectiua. nõ antique ꝺsperssiõis seminãs. ſꝫ p spm̃ scm̃ creãs. Dec ille. Et sic ꝺs in medio ei⁹. Et fm Uincẽ. li. vij. in spe. hysto. Uirtus generatiua fuit excitata in ꝟgine non naturaliter sed miraculose. ſ. a spũsctõ q̃ supueniẽs in eã. dedit ei ꝟtutẽ qua in momẽto faceret hos qtuoꝛ actꝰ q̃ in aliꝯ cõceptione fiũt p interualla dieꝯ. ſ. decisionẽ sanguis. cõsolidationẽ illi⁹ materie. ꝙuersionẽ. ſ. in carnẽ neruos ꝛ ossa formationẽ. ſ. corpis plene. ſ. distinctũ in oĩby lineamẽtꝫ corpis hũani. ſꝫ adeo quũ vt vix possent lineamẽta discerni. Et codẽ momẽto aĩa xpi de nouo creata et corpori infusa ꝟbo dei vnita fuit. Alij q̃ capiunꝯ nõ subito effigiantꝯ distincte ꝓia mẽbra in ꝓncipio ꝺceptõis ſꝫ p spaciũ. xl. vi. dieꝯ masculi pfecte corp⁹ formatꝯ. Et tũc aĩa creata de nouo infundit. Sic dicit Aug. sup Jo. vñ ꝟl⁹. Cõceptũ semẽ sex ꝓmis crede dieby. Fit lac reliquisqꝫ nouẽ fit sãguis ac inde. Desolidat duodena dies bis nona dein ceps. Effigiat tẽpusqꝫ seqns augmentat in ortũ. Sꝫ oĩa ista in xpi ꝺceptõe fcã sũt subito ꝛ aĩa infusa. De corpore femie dicunꝯ fieri septuagĩta dies. ꝛ licꝫ ꝟgo mr̃ nihil ex suscepit. fuit tñ vere ꝛ ꝓprie mr̃ xpi pl⁹ etiã q̃ alia quelibꝫ femina mr̃ filij. siue qꝛ toraliter illa decisio fuit fcã ex carne ꝟginis nõ mixtiõe viril⁹ semis. Et cũ tota trinitas opata sit illã incarnatiõꝫ. vt dictũ est. tñ ꝺr ꝺceptꝰ ꝺ spiritu sctõ. nõ qꝺ de subia ei⁹ vl solo ope ei⁹. ſꝫ ꝓpꝫ potẽtiũ simũ effectũ gr̃e dei q̃ attribuiꝯ spiritui sctõ. qꝛ hõ ille nullis meritꝭ ꝓcedẽtiby in ipo exordio nature sue verbo dei copulat⁹ ẽ in vnitate ꝓsone. et hinc ꝟe mr̃ dei ꝺr. Est aũt ipse xps ꝺceptus ꝛ nat⁹ mediatoꝛ dei ꝛ hoĩm factꝰ ex ipsa incarnatiõe. Et iõ qꝛ mediũ participat de extremis ipe iesus de deo accepit summã innocentiaꝫ. quia sine pcõ solus ꝺcept⁹. ac etiã plenitudinẽ sapie ꝛ gr̃e Jo. i. Plenũ gr̃e ꝛ veritatꝭ. De hoĩe accepit mortalitatẽ ꝛ passiones penales vt famẽ. sitim. calorẽ. frigus ꝛ hmõi. tristiciam. timorẽ. irã ꝛ hmõi. Et moꝛs qꝺẽ ꝛ alie pene nobis insunt ex necessitate in penã ꝓmi pcti. Jn xpo aũt nõ ex necessitate. qꝛ pcũm nõ hũit. ſꝫ ex volũtate qꝛ se sponte eis subiecꝰ eẽ voluit ad nr̃i redẽptionẽ. Passiões etiã interiores. tristicia. timoꝛ ꝛ hmõi. fuerũt in eo solũ fm pnã passionẽ nõ fm passionẽ. i. nõ taliter fuerũt rales effectus in corpa vt animꝰ eius aliqliter a rectitudine vel dei clara ꝺceptiõe declinaret. vl obfuscaret. ſꝫ in nob ista ꝛtingũt etiã fm passionẽ. qꝛ q̃ntũcunqꝫ ex zelo dei his mouea mur animꝰ ꝛ rõ obfuscat a dei quiete speculatiua et qꝛ boni mediatoris est ponere pacẽ inꝰ partes. ꝛ reconciliare inimicos. mediatoꝛ dei ꝛ hoĩm hõ xpus iesus vt optimus mediatoꝛ. nos cũ essemꝰ inimici dei ꝓpꝫ iniuriam a nobis ei illatam nos ei rebellãdo ꝛ inimico ꝟbo lo adherendo reconciliauit deo ipso ꝓ nob satisfaciendo ꝛ debitũ soluendo. qꝺ soluere nõ valebam⁹ qꝛ infinitũ. pctã enĩ nr̃a. i. pnã eis debitaꝫ ipe pertulit in corpe suo sup lignũ crucis. vt ait Petr⁹ in ꝓma canõica. ꝛ vitã aĩe et corpis a nobis amissam ipse p mortẽ suaꝫ innoxã nob restituit. Et sicut ipse mediatoꝛ dicit nr̃oster. ita et mater ei⁹ dicit mediatrix. qꝛ peccatoꝛ reconciliationẽ ꝓcurat ad deum. Unde in sequentia dicitur. Mediatrix hominũ ablutrix criminũ. peccatoꝛum venia.

Tertium aũt mediũ .§. III.

Tempale in quo deus operatus est salutẽ terre. i. hominis: in medio ẽ determiatio tpis q̃ incarnaꝯ est. Abacuc iij. In medio annoꝛ innotescẽris. ſ. tu deꝰ mãifestaberis mũdo in carne. ſ. assumpta. Sꝫ mediũ nõ sumit hic stricte nec punctaliter. ſ. pro eo tpe qꝺ equaliter distat ab extremis. ſ. principio ꝛ fine tpis. sed large ꝓ eo qꝺ ẽ inꝰ illa extrema. Naꝫ ab incarnatiõe dñi vsqꝫ ad pñs fluxerũt anni. M. ccc. xlix. nõdum cõpleto vltimo anno ꝛ qncũ residui sit Anni tpis vsqꝫ ad finẽ mũdi solus ꝺs nouit. ex mlꝫ tñ signis mũdi. et ꝓphetꝫs traditꝯ cõiter nõ multũ duraturꝫ. ſꝫ a ꝓncipio opis. i. creatiõis rer̃ vsqꝫ ad incarnatiõem vel natiuitatẽ fluxerũt anni dnqꝫ milia centũ nonaginta nouẽ. fm trãslationẽ. lxx. interptũ quã sequitꝯ Beda. quã vniuersaliter tenet ecclia. Sꝫ fm cõputatiõem ex translatiõe Hiero. quã recipiem⁹. ꝛ ipam sequitꝯ Eusebi⁹: ꝛ hebrei q̃ etiã ꝺsonat hystoricis gentiliũ a ꝓncipio mũdi vsqꝫ ad incarnatiõꝫ vl natiuitatẽ dñi fluxerunt tria milia nõgẽta. lxij. anni et nõ pl⁹. Procedit ista diuersitas opinionũ vt refert Uincẽti⁹ ĩ spe. hysto. li. vij. c. lxxxviij. qui ista scribit. ex eo q̃ prima opinio ponit in ꝓma etate. ſ. vsqꝫ ad diluuiũ fluxisse ãnos duo milia. ccxlij. ꝛ in ſcda etate vsqꝫ ad abraã ponit ãnos nõgentos. xl. qui sit fiunt tria milia. dxxxij. Sꝫ in nr̃a editiõe seu trãslatione hẽm⁹ tm̃ annos mille nõgentos q̃dragintaocto vsqꝫ ad abraã. Non g̃ pũcent exq̃ ꝺr innotuisse ꝺs p incarnatiõꝫ in medio annoꝛ. qꝛ tũc p plura milia ãnoꝛ duraret mũꝺ. ſꝫ qꝛ inꝰ ꝓncipiũ et finẽ tpis qꝺ est mediũ valde latũ. nõ aũt in extremitate tpis voluit incarnari. ſ. in ꝓncipio vl fine. qꝛ min⁹ valet fuitꝫ medicina egrotis. Nã si in fine tpis incarnaꝯ fuisset. pauci inde fuissent saluati. cũ oẽs pene detinerent rebꝰ infidelitatis ꝛ pctoꝝ. boni etiã ãmedo desperassent de remedio languoꝝ. Nec etiã in ꝓncipio tpis decuit incarnari añ q̃dẽ lapsum nõ oportuit. Illã vt ꝺcit Leo papa. in ser. Si ꝓmꝰ hõ in suo honore mansisꝫ. creatoꝛ hoĩm. creatura nõ fieret. Aug. Tolle morbos. tolle vlnera. ꝛ q̃ causa veniẽdi medico. ſ. filio dei. q. d. nõ veniret i mũdũ deus. si pctũm in bũana natura nõ fuisꝫ. qꝺ tñ q̃dã referũt ad passionẽ quã sine dubio non sustinuisset si hõ nõ peccasset. ſꝫ ob dignitatẽ hoĩs incarnatꝰ fuisꝫ. Post lapsum aũt homis ciro incarnari nõ fuit expediẽs saluti hoĩs. qꝛ iã oblitꝰ esset tanti bñficij. imo qꝺ pcꝰ est. nec dũ recoguisset ſꝫ vt supby ꝛ ingrꝰ hõ suo merito attribuisset incarnatiõꝫ. vl sine ipa extimasset ex sua cognitõe ꝛ facultate arbitrij valuisse salutẽ ꝺsequi ꝓpꝺ vt ꝺuincerꝭ rek hõ de sua ignorãtia ꝛ iporẽtia ꝓus relict⁹ fuit sub legẽ nali. ꝛ postea subscripta ſꝫ exprimẽto dicit q̃ neutra cũ saluare posset nisi p aduentũ filij dei. ꝛ in medio tpis venit. Uñ ꝺr Sap. Dũ mediũ silẽtiũ teneret oĩa. ꝛ nox Sap. 18. in suo cursu mediũ iter h̃ret. omipotẽs sermo tuus dñe de cel⁹ a regaliby sediby venit. Circa cui⁹ expositiõem glo. cõtinua sup illõ ad Bal. iij. Et vbi venit plenitudo tpis Uel ordinata p angelos in mũu mediatoꝛ. notat tripliciter. Tripliciter. silentiũ. Primũ ex ignorantia lãguoris. Scõm ex desperatione sanatõis. Tertiũ ex plena quiete mẽtis. Primũ silentiũ fuit sb lege nali. in q̃ hõ dimissus sibũpsi detenc

ad tantã cecitatem vt ydola coleret. ꝛ turpissima opa ꝫ naturã etiã inclinationẽ.s.naturalẽ aĩalũ petã ñ putaret ytz in sodomuꝫ. Et qz iꝑgrabat naka hũana pctm̃ suũ vl morbũ suũ medicũ nõ postulabat aut desiderabat. et sic fuit ꝓmũ silentiũ. Cõuict⁹ hõ de sua iꝑgrantia recepit le/ gẽ a deo in q̃ docebak ver⁹ dei cultus ꝛ ỏdarabak pctm̃. Vñ rupto silẽtio cepit hõ q̃rere salutẽ ex leger conari ad obſuantiã et⁹. Sꝫ qz nihil ad pfectuꝫ adduxit. ꝛ q̃ꝫuis eni oñderet morbũ pcti. nõ tñ ꝑstabat ad ĩplendi prãtẽ. Ideo q̃si despans hõ de salute sui cessauit clamare ꝛ po/ stulare auxiliũ. vñ secutũ ẽ scõm silentiũ seu mediũ. Dũ ergo istõ mediũ silentiũ teneret oĩa oĩ potẽs ꝺmo dei. scz filius venit a regalib⁹ sedib⁹. s. de lumĩe celi ad tenebras mũdi. de ꝓsensu ꝓ̃is ad officinã peccati. de sede regali ad infima hui⁹ mũdi. Angel⁹ magnu ꝓsiliũ in piscinã de scendit vt sanaret lãguid⁹. Helizeus mortuo puero se co aptauit vt viuificaret defunct⁹. Samaritan⁹ sauciat⁹ vulneribꝫ appropinquit vt curaret semiuiu⁹ ꝛ veniens nũciauit pacẽ. attulit ꝑ grãm. s. in sacmentꝫ q̃ ꝑ orbẽ insti tuto ceperunt egri ad mediũ currere. ꝛ flagitare reme diũ. q̃ ꝓcepto. s. grãm xꝑi in sacris puenit ad regnũ vbi sequit̃ tertiũ silentiũ. de q̃ Apoc. Factũ ẽ silentiũ in celo. Jstõ silẽtiũ est ex eo q⁹ cũ scrĩ obtinẽat q̃cq̃d appetũt ni/ bil eis restat petendũ ꝫ cũ dño gaudendũ. De⁹ igit ope rat⁹ ẽ salutẽ i medio tre. s. tpis inc tps veter⁹ ꝛ noui testĩ passus ẽ in meridie q̃ est mediũ diei artificialis. Cantic. Jndica mihi vbi pascas. vbi cubes. et subdit q̃si rñden do in meridie. quia hora sexta crucifixus est.

Quartũ etiã mediũ .ℌ.iiii

scz locale in q̃ dñs opat⁹ ẽ salutẽ terre. est hier̃m vbi cru cifixus est dñs q̃ ỏz esse in meditullio terre habitabil⁹. qz eni ecclia ꝓpagãda erat vbiq̃ terraꝝ: ꝛ ꝓpt oẽs hĩtantes in terra icarnat⁹ ꝛ passus ẽ. iõ in medio terre. qõ ex eq̃ re spicit circũferẽtiã. Passus ẽ eni in medio loco inf celũ ꝛ terrã. i. in aere suspẽsus in cruce q̃ loc⁹ ẽ medi⁹ inf celũ ꝛ terrã. vt scz debellaret aereas prãtes. i. demões q̃ manẽt in aere. ꝛ vt viã nob⁹ seu scalã de celo ad terrã faceret. In medio etiã latronũ. qz satisfaciebat ꝛ penã ferebat ꝓ oĩb⁹ oĩb⁹. in adã latrões fuim⁹ volẽtes rape diuitatẽ nõ eni solũ ꝓ electꝫ ꝑ bonũ latronẽ significãs. sꝫ etiã ꝓ reprobis ꝑ malũ figurat⁹ penas tulit. ꝛ ꝓ maribꝫ ꝛ femis ꝛ gẽtili/ bus ꝛ iudeis passionẽ sustinuit. iõ in medio loco opat⁹ ẽ salutẽ. Notandũ etiã diligenter. q⁹ sic sol materiał in me dio loco situat⁹ est planetaꝝ. qz sub se hz lunã mercuriũ ꝛ venerẽ supra se hz martẽ. iouẽ ꝛ saturnũ. ita sol iusticie xꝑs deus nr̃ i medio ponit partz ꝛ veter⁹ ꝛ noui testĩ. nã er q̃ ꝓcedebãt q̃si sup̃ ꝓ̃es veter⁹ testĩ. ꝛ q̃ seq̃bant q̃si in fra ꝓ̃es nouũ testĩ. Tres vndecꝫ fidẽ scẽ trinitat̃ hñes spez ꝛ caritatẽ damãt xꝑo. osanna. i. obsecro salua. qz ipe est saluator mũdi. Et sic sol materiał vltra cursuꝫ ad mo tũ ꝓmũ mobilis. ꝺmo quẽ mouet̃ de oriente in occidentẽ: et infra vnã die naturalẽ pficit cursum tot⁹ celi. de q̃ ỏz Eccs. i. Orit ꝛ sol occidit ꝛ ad locũ suũ reuertit ꝛ gyrãs ꝑ mediũ flectit ad aq̃lonẽ. hz ꝛ cursum ꝓpriũ mot⁹ q̃ ẽ de occidente in orientẽ trãsiens ꝑ mediũ celi. ꝛ discurrẽs ꝑ signa zodiaci pficit cursum tot⁹ celi ꝑ anũ integꝝ. Cum eni a sapientibꝫ mũdi designent. xij. signa zodiaci q̃ ỏti nent i bis ỏ̃fibꝫ. Est aries thaur⁹ gemini. cancer leo ỏgo. libra ꝙꝫ scorpio. architenẽs caper amphora pisces. Jn q̃ libet hoꝝ signoꝝ stat ꝑ mẽsem ꝺm motũ ꝓpriũ. Et incipi tur p⁹ mediũ martij hic fuit sol in ꝓma sui creatõe. Sic sol iusticie xꝑs discurrit signa celi militãt̃ ecclie. i. xij. sta tus diuersa opans ꝺm aliquã ꝓprietatẽ signoꝝ. vt notat Robertus holchot sup li. Sap. Dicit aũt aries eẽ dexte ra pars celi. ꝛ nobiliꝛ ps vñ incipit motus. Vñ aries est ꝓmũ ꝺm pbos ꝛ ꝺm catholicos sol creat⁹ ẽ in ariete.

Quomõ xꝑs trãsi uit p. xij. signa spi ritualiter

Transiuit ergo sol iusticie xꝑs in signo arietis ꝺm deita tem q̃ creauit hoĩez: ꝛ posuit i paradiso voluptat̃. Aries est aĩal innocẽs in genere suo fortꝫ ꝛ potẽs in specie sua duc gregis. Sic hõ hũit innocẽtiã opante deo magnaꝝ vigoꝛositatẽ in naturalib⁹ ꝛ dñs cunctoꝝ. De isto signo trãsiuit xꝑs. ꝛ cito ad signũ thauri q̃ est aĩal magne fero citatis. ꝛ ỏ fit q̃ peccãte homĩe oñdit magnã ferocitatẽ et seuentatẽ in puniẽdo ipm. qz expulit hoĩez de paradiso tradidit eũ ꝛ subdidit eũ innumeris miseriꝫs. et p⁹ mor tẽ ad inferos misit i diluuio penes oẽs deleuit. in; desert⁹ milia pstrauit vt merito dicerek ỏs vltionũ. Dic autẽ Jsiõ. in lib. etimo. q⁹ thaur⁹ q̃ntũcunq̃ ferus. si alligek ficut mãsuescit. Jta dei filius alligat virgini dulcissime vinculo caritatis. ex q̃ incarnat⁹ affectus est mãsuetus. Juc illõ qõ ꝓdixerat Zach. ꝓpha. ix. c. Ecce rex tu⁹ vẽit tibi mãsuet⁹. Tertio ỏ signo thauri trãsiuit i signũ gemi ni q̃ duas naturas. s. diuinã ꝛ hũanã in vtero copula uit virginis ꝓcedẽs de thalamo suo. vt canit eccl̃ia. Pu doris aula regia. gemĩe gigas substãtie alacꝫ vt currat viã. Depingit istud signũ in forma duoꝝ iuuenũ se com plectentiũ. ꝛ vt fingũt q̃dã. isti fuer̃t castoꝛ ꝛ polluc filij iouis q̃ intm̃ se dilexerũt. q⁹ cũ castoꝛi data esset imoꝛta litas. i. posse nõ moꝛi si voluisset. moꝛi voluit ꝑ germano ad tps. vt vtriq̃ daret imoꝛtalitas. ꝛ sic ambo translati sũt. ꝛ sic istud signũ gemini nũcupat̃. Sic ibs sol iusticie ita hoĩem germanũ suũ dilexit. q⁹ cũ hret nõ moꝛi ex cõ/ ditiõe nature. qz sine petõ voluit moꝛi ꝑ hoĩe. vt nos im moꝛtalitatis sue tribuere esse participes. Quarto ỏ isto signo trãsiuit sol ad cancrũ. Cancer est animal seu pisces passu retrogrado vadens. ꝛ ita sol iusticie xꝑs videbat retrocedere q̃ridie dũ vixit. Rectus eni incessus homis iusti deberet eẽ de ỹtute ad honorẽ. de merito ad ꝓmiũ. de labore ad requiẽ. sed xꝑs q̃tidie ỹrocessit. qz de ỹtute ad vitupiuꝫ. de vituperio ad verbera. deinde ad crucem de cruce ad infernũ. Vñ toto tpe a natiuitate vsq̃ ad re surrectiõez. sol nr̃ moꝛat⁹ ẽ in cancro. ꝛ sic̃ sole existente in cancro maxim⁹ feruoꝛ mũdo diffundit. ita xꝑus sol nr̃ isto intermedio oñdit hominib⁹ maximã caritatẽ. Quito ab isto signo sol intrat leonẽ. Dicit Jsiõ. li. etimo. q⁹ ca/ rulus leonis de nouo nat⁹ trib⁹ diebꝫ iacet q̃i moꝛtuus post tres dies rugitu leonis suscitatur a dormitiõe seu morte. Sic christus cruce moꝛtu⁹ tribꝫ diebꝫ iacuit moꝛ tuus ꝺm figurã sinodochen. ꝛ tertia die virtute ꝓ̃is. i. di uinitatis surrexit. Hic est leo de tribu iuda Apoc. v. de quo ꝓphetauit iacob bñdicẽs filio suo iuda. Ben. penl. Catulus leonis iuda ait. ad pdã ascẽdisti ꝛc. Sexto de leone trãsiuit in virginẽ. toto eni tẽpe medio inf resurre/ ctionẽ ꝛ ascensionẽ tota doctrina ꝛ fides eccl̃ie in btã vir gine potissime ỏfuabat. Hec interim a ꝓl̃os ꝛ discipl̃os docuit monuit ꝛ ꝑsolata est. vt pote illa que repleta erat spũscõ plenissime in verbi ꝓceptõe. ꝛ q̃ pl⁹ illũinata erat a diuinis q̃ aliq̃ pura creatura vnq̃. Et ideo tũc tẽpis sol mãsit q̃ ad sui virtutẽ ꝛ fidẽ in virgine. Septõ trãsi uit de virgine sol xꝑs in libram. q̃ vicz a virgie beneducta mr̃e sua suisq̃ discipl̃ videntibꝫ eleuatus est in celũ. ℣ Actuũ .i.

Tunc eni trãsiuit ad libram q̃ cozã pr̃e passiõis sue meri tum ỏ primi ꝑ uaricatoris pctm̃ apperit. ostẽdit plus sol uisse in pena q̃ adam cõmiserat in culpa. Jn cui⁹ ꝑsona inquit Job. vi. c. Vtinã appenderent̃ petã mea. i. ꝑuitas peccatoꝝ hoĩm. ꝓ q̃bꝫ patioꝛ ꝛ calamitas. s. pene quã pa tioꝛ i statera. q̃si arena maris. hec ꝙuioꝛ appareret. Octa uo de libra trãsiuit in scorpionẽ q⁹ coꝛp⁹ suũ q̃ ỏ est eccl̃ia tyrannoꝝ ꝛ hereticoꝝ ꝓsecutoꝛibꝫ q̃si q̃rundã scorpionuꝫ aculeis pũgi ꝓmisit. qui ꝓmo ꝑ blãdicias ꝛ ꝓmissionem quo ad tyrannos pagãos. ꝑ simulatã sanctitatẽ ꝛ doctri nam q̃ ad hereticos q̃si more scorpionis palpabãt. ꝫꝑ veneno caude occidebãt vt merito posset tunc illud dici

Titulus Tricesimusprimus

Incredulī ꝛ subūsores sunt tecū. ꝛ cū scorpiōib⁹ habitas Mono de scorpiōe trāsiuit in sagittariū ꝛc. qō videt impletū tpe silueſtri pape ꝛ constantini q̄ ꝑ̄o introduxerūt eccl̄ie tpalia. Un̄ oīunt iudicia placitatōes. dissensiōes int̄ clericos. ds coꝛ videret esse maior ad pascendū oues xp̄i. Et hec est cā qre volāt sagitte acute. nūc supplicationū ad romanā curiā. nūc accusationū et diffamationuꝫ ad inferioꝛ iudicū audiētiā. ita q̄ plena est eccl̄ia aduocatis in oī cā ad defendēdū iniuriā. ꝛ iō vsq; ad hodiernū diē sol stat i signo sagittarij. puer. xxv. Jaculū gladi⁹ est sagitta acuta. hō q̄ loquit̄ ꝑ primū suū fallsum testimoniū. ꝛ bi sūt q̄ xp̄m spoliāt ꝛ pdant. si cēt ita pauper mō sic fuit q̄n vixit i ſra: nō cēnt tales placitatiōes. nec tales inuasores. q̄n eccl̄ia erat paupcula q̄rebāt eā boīes ditare elemosinis. nūc q; diues ē q̄rūt expoliare ꝛ sagittare ꝓ tumeliis ꝺtractiōib⁹ ꝛ pdatiōib⁹. ꝛ aliq̄n moꝛtib⁹ vt merito possit illud dici. i. Re. xxi. Secuti sunt eū sagittarij ꝛ vulnerat⁹ ē a sagittarijs. Trāsibit ār sol iste in signū decimū capricorni tepe antichristi. Capricorn⁹ hz pmā pt̄ē coꝛpis capraꝫ. ꝛ tūc sol est in maxia clōgatiōe a nob. q; iu pmo pūcto capricorni ē solsticiū hiemale. Un̄ significat antixp̄i tps. q̄ antixp̄s caprin⁹ dici p̄t. tum q; capra est aīal valde libidinosuꝫ. Et de antixp̄o scribit̄ daniel. xi. q̄ erit in pcupiscētijs femiaꝫ. tū q; capra generat hedos. ꝛ filij sui atz seqces hedi vocant. Math. xxv. c. Statuet hedos a sinistris. Et tpe antixp̄i erit sol xp̄s q̄si in signo capricorni. q; videbit̄ q̄si maxie clōgat⁹ a nobis. id est eccl̄ia. hz ñ durabit. q; stati in capricorno ꝯcipit sol ascēdē. ꝛ xp̄s stati occiso antixp̄o in coꝛdib⁹ suoꝝ fidelū refulgebit. Undecio transibit sol in aquarij signū. hmōi depingit̄ imago boīs tenentis vrnā subuersaꝫ de q̄ aquā pleno oꝛe. p̄rupit ꝛ significat tps p⁹ moꝛtē ārixp̄i q̄ erit ad min⁹. xlv. diez fm ꝓphetiā Dañ. vbi dic̄ Brūs q̄ expectat ad dies mille ducētos. Utz aūt mōs pl⁹ debeat durare ꝛ q̄ntū est nob ignotū. Jn illo ḡ tpe post moꝛtem antixp̄i pluet xp̄s grāz ꝛ mīaz suā copiose sup illis q̄ tūc erūt electi. q̄ ꝑdicatiōe antixp̄i vacillauerāt. Un̄ xp̄s sol erit q̄si in aqrio effundēdo aqm gr̄e. fm illud Ezechiel xxxvi. Effundā sup vos aqm mūdam. ꝛ mūdabimī ab omnib⁹ inq̄namēt⁹ vr̄is. Ultimo sol trāsiēs ad signū pisciū. ꝛ q̄n sol ad signū piscū pucit. tūc hyems recedit et incboat ver. fm ysum. Cedit hyems retro cathedrato symone petro. q̄ die sol ē in piscib⁹ q̄ tpe radices herbarū. et semia in terra latētia ꝓus incipiūt exurgere ꝛ terra incipit aperi ꝛ pādere q̄ occulta tenebat. ꝛ significat tps et statū vltimū resurrectōis coꝛpoꝝ būanoꝝ q̄n fra se aperiet ꝛ reddet luci ꝛ coꝛpa ibi absconsa. Et tūc erit xp̄s sol quasi in piscib⁹ q̄n veniet ad iudicandū cū aplis piscatoꝛibus suis. ꝛ tūc implebit̄ illa ꝑabola Math. xiij. Sile est regnū celoꝝ sagene misse in mare. ꝛ ex omi genere piscium ꝯgregati quā cū impleta cēt educēres elegerē bonos in vasa sua. malos aūt foras miserūt. sic erit in ꝯsūmatiōe seculi. Abacuc. i. Facis homies vt pisces marꝝ. Et sic in fine piscium est ipm oīes q̄ draк caput anetꝝ. vbi sol fuit ꝑ̄o creatus. ꝛ vbi stabit in ꝑpetuuz nec mouebit̄ vltra circa fra nō faciēs ortū nec occasuꝫ. Jta ꝛ sol iusticie xp̄s stabit in medio electoꝝ suoꝝ sine fine. ꝛ tunc delectabile erit oc̄lis videre solē. Ecc̄s. xi. Et sol ꝛ luna. i. eccl̄ia stetert in hiraculo suo. Abacuc. iij. Ecce discurs⁹ sol⁹ xp̄i ꝑ vnū maximū a ꝓncipio mūdi vsq; ad finē p. xij. signa celi. i. per duodecim status ecclesie militantis. vt veniat ad triumphantem.

Quutū medium in .ℸ.v.

quo ds opaк salutē terre. i. homīs. ē mediū ꝟtuale. Et in alijs medijs opaт est ds salutē in generali. ꝑ b aūt vltimū opaк salutē in q̄libet singulari. ſ. vbi est mediū ꝟtuꝫ. Math. xvij. Ubi sunt duo vl tres ꝯgregati i noīe meo id est aliq̄ hñtes duo p̄cepta caritatꝫ vl fidē viuā trinitatis ꝯgregati ad q̄rendū salutē suā. q̄ includit̄ in noīe ie su. ego sum in medio coꝛ ad dandā salutē. Uirt⁹ q̄ necessaria est cuilibet in ꝑticulari ꝯsistit i medio. Un̄ dicit sapiēs q̄ ꝟtus est mediū ab vtroq; extremoꝝ participatū. Exēpli gr̄a. Liberalitas ē virt⁹ ꝯsistens in medio extremoꝝ est auaricia ꝛ pdigalitas. auar⁹ ē nimis retentiu⁹. pdigus est nimis emissiu⁹ pecunie. liberalitas aūt de vtroq; ꝑticipat hz debite. nā est retētiua hz nō indebite vt auaricia. sed fm q̄ debet: ꝛ est emissiua pecunie. sed nō inordinate. vt pdigalitas. sed q̄n dz. Phus in ethicis diffinit. q̄ virtus moralis in medio ꝯsistit. ꝓt q̄ poeta ait Jn medio tutus ibis. Et alter. Mediū reuere beati. Et bern̄. Tene mediū si nō vis pdere modū. ſ. debite operādi. Et oratius. Est mod⁹ in reb⁹ sūt certi denicz fines Quo vltra citra neq̄t ꝯsistere rectū. Et esa. ō. Nec via. ſ. virtutū ambulate in ea. q; ducit ad vitā nō declinet ad dexterā ꝑ excessum. nec ad sinistrā ꝑ defectū. Greg. xxi. moraliū. Idcirco dei fil⁹ int̄ nos hō fact⁹ ē. vt nō solum nos sanguie fuso redimeret. sed etiā ostēso exēplo cōmutaret. in ꝯuersatiōe nr̄a alia inuēit. ꝛ viuēdo alia docuit. Studebāt boīes sup̄bi. Adam stirpe geniti. pspera vitiis appetere. adūsa deuitare. obꝓbria fugere. gl̄iaz q̄rere. Incarnat⁹ dns adūsa appetēs. gl̄iam fugiens. vt ḡ doceret nos sp ꝟtuose opari. vt salutē ꝯsequmur frequenter dns ihesus in medio se posuit. Lacrantij⁹ in iij. instit. Discant boīes ꝛ intelligāt q̄re ds summ⁹ cū legatū ꝛ nuncium suū mitteret ad erudiendū plebē ꝑceptis iusticie ī moꝛtalitatem voluerit carne indui ꝛ cruciatu affici et moꝛte mulctari. Nā cū iusticia nulla esset in terra doctoꝛē misit quasi viuā legē. vt nomē ac tēplū nouū cōderet. vt verū et pfectū cultū ꝑ oēm terrā ꝛ ꝺbo ꝛ exēplis semīaret. hz nō vt certū eēt a deo missuꝫ. nō ita nasci oportuit sic hō nascit exmoꝛtali vtroq; ꝯcret⁹. hz vt appareret in boīe illū eē celestē. creat⁹ est sine ope genitoris. hēbat spūalē prēm deū et sic pater spūs et ds sine mr̄e. ita mr̄ coꝛp⁹ eius virgo sine pr̄e. Fuit igit̄ ds ꝛ hō inter deū boiemq; medius ꝯstitut⁹ vt boiem ad deū ꝑducere posset. i. ad moꝛtalitatem quasi de⁹ tm̄ fuisset. Exēpla homi ꝑbere nō posset virtutis. si hō tm̄ nō possz boiem ad iusticiā cogere nisi auctoritas ꝛ ꝟtus maioꝛ boīe accederet. Jn natiuitate i medio bꝛutoꝝ. in tēplo in medio doctoꝝ. in cruce in medio latronū. in resurrectōe in medio discipuloꝝ. vt ps in euāgelijs. Primū mediū innuit prudētiā. Nā duoꝝ aīaliū inter q̄ nat⁹ ds positus. iuxt̄ illd. In medio duoꝝ aīaliū innotescēris. Asin⁹ significat nimiā simplicitatē seu stoliditatē. Bos ruminās ꝛ mo:osus nimiā sapiaz. sed q; vtrūq; extremū vicios um. iō xp̄us nō sterit sub asino vel boue. hz i medio. q; in ꝟtute prudētie repit̄ q̄ nec sibi nimis acquiescat. nec nimis credulus ē ꝛ incaut⁹. Scōz mediū insinuat iusticiā. nā doctoꝛes illi in tēplo in aliq̄bus erāt nimis iusti. i. seueri. vt i decimādo rutā ꝛ anetū et oīne olus. vt xp̄s inuebit ꝯ eos. Jn alijs nimis remissi. Un̄ xp̄us dixit eis. q̄ grauiora ſsunt legis relinq̄tis. vt sī. Tertium mādata. ſ. xp̄s in medio se locat. q; in iusticia. Tertium mediū est tpantie. Un̄ xp̄s in cruce ꝑ quā hō se tēperantia mortificat q̄si crucifigēs carnē suā in medio latronū posit⁹ fuit. Equib⁹ q̄ a sinistris erat nimis cōpatiēs corpori suo nolebat pati. hz liber eē a pena. Alter q̄si sibi auster⁹ nō curās de pena sua. Sic aliq̄ sunt intēperati qui nil mali ꝛ austeritatis volūt in corpe ferre hz delicianti cōmuniter reꝓbi. aliqui licz boni nimis sibi austeri sūt indiscrete affligentes se. sed xp̄s in medio inuenit docēs vt sc̄z castigan ꝛ nō mortificati exhibeant corpa sua hostiā sanctā deo viuentē. vt ait aplus ad Ro. xij. Quartū est mediū fortitudis. Resurgens iesus et discipulis ap

parens steterit in medio eoꝝ. Jo. xx. Ex his discipulis aliquis vel aliquãdo videbant. ⁊ erãt nimis timidi qõ patuit qñ relicto cõ fugierũt. ⁊ sic in naui qñ clamauerunt dicentes. qz fantasma ẽ. Math. xuij. Aliquãdo vel aliq̃ videbant ꝓsumptuosi. vt audaces. vt petr⁹ q̃ dixit Etiã si oportuerit me mori tecũ: nõ te negabo. Christus nõ se posuit tuꝝ petr⁹ vl'alitũ. sz i medio vt discam⁹ fortes esse nõ audaces. ⁊ ꝓsumptuosus nimis de nob ꝫ fidẽtes. qz tales sũt ꝓmi ruẽtes. nec nimis timidi dimittẽdo aggredi ardua ⁊ bõa opa. Sic igit opa salutẽ i medio ꝓfruiz.

De virgine Maria q̃ modũ doctrine. Lap'm. iij.

Omnis glia eius filie regis ab intus in fimbriis aureis circũamicta varietatibꝫ. psalmo. xliij. Filia regis fuit virgo maria. qz regali ex ꝓgenie maria exorta refulget. ⁊ spiritualr filia regis. ⁊ non solũ q̃ creatõem sz q̃ adoptiõem ei⁹ ⁊c. vbi tria videnda sunt. Prio: sublimitas singularis. ibi. Omnis glia eius filie regis. Scõo pbitas virtual'. ibi. Abintus in fimbriis aureis. Tertio pluralitas priuilegialis. ibi. Circũamicta varietatibus.

Quantũ ad primum. §. I.

gloria aliq̃ est ⁊ laudant de bonis nature. aliq̃ gl'ia de bonis gre de q̃bꝫ laudant. aliꝫ gl'ia de bonis fortune. Ucꝫ h⁹ ꝓginis gloriose oĩs gl'ia eius. qz est q̃ excellentiã filia adoptiua regis eterni. Absalon ⁊ rebecca mlr̃ũ laudãt de pulcritudine
Cantic. 4 omĩs gl'ia ei⁹ q̃i flos feni. Esa. xl. Bl'ia ista nõ deficit in maria. Tota pulcra ⁊ macla nõ est in te. ⁊ pulcra vt luna. Et optime in naturalibꝫ complexionata qõ mlr̃ũ iuuat ad bonitatẽ. De bonis gre ait apls. Bl'ia nra est testimoniũ ꝫscie nre. Omĩs ꝓtus gl'ia est in Maria. de omibꝫ enĩ laudat sup oĩes sctos. Unde dic Eccl. xxuij. Et radificaui in ꝓpo bonorificato. Populus bonorificatus a deo ⁊ hoĩbꝫ sunt ꝓtuosi. Sap. xix. Magnificasti ꝓpm tuũ. s. tu dñe de⁹ ⁊ honorasti. vbi q̃ termiat omis virtus ⁊ pfectio viatoꝝ. ibi. vt radix q̃ est ꝓncipiũ arboris inchoat ꝓtus marie. De bonis gl'ie ps. cxlix. Bl'a hec est omibꝫ sctis ei⁹. Et in plenitudie scoꝝ ait maria detentio mea. i. in plenitudie gl'ie brõ. ego detineor. vt gl'iosior oĩbus fm Hiero. Inter bona fortune cõnumerat fama et laudatio. omniscꝫ gl'ie attẽdunt ad studia. Et licz sancti et pmaxime btã Maria nõ querãt. sz fugiãt ustã gl'iam sed q̃runt gl'iam dei. tuꝝ illud Math. v. Luceat lux vra coram hoĩb. ⁊c. q̃nto magis fugiũt. tanto magis deo operãte glorificant ⁊ laudant. Dis igit gl'ia eius. Uñ ipa ꝓphetrans de se ait. Btãm me dicent oĩes generatiões. q̃ transeuntes do. Jo. cardi. super magnificat. Ecce enĩ ex hoc btãz me dicẽt oẽs generatões. Uor ẽ nõ dubitãt sz affirmãtis ⁊ demõstrãt. sicut Jobes. cũ dixit. Ecce agnus dei.

Fuit aũt certificata de hõ futuro q̃ triplicẽ viã q̃ quam potest sciri aliq̃d. Prio q̃ rõnẽ discurrentẽ Scõo q̃ testificationẽ cõpetentẽ. Tertio q̃ expientiã sufficientẽ. Per
Ratio discurrens. rationem quidẽ discurrentes primo probat sic. qz ratio preteriti scire futura facit. Dicat ergo sic btã maria. Me fecit castitatẽ vniuersis me dixerit in omibꝫ agendis. me preseruauit in omibꝫ illicitis. me fecit in templo admirandã sodalibꝫ. stupendã sacerdotibꝫ. me maritauit stupentibꝫ cũctis ꝓphis. me fecẽ reuerendã spiritibꝫ angelicis. ergo ꝓponit me pdicandã ⁊ venerãdã oĩbꝫ generatõibꝫ dicto q̃ deus fecit omne opus perfectũ et valde bonum nisi ipsuꝫ opus pficiendũ habeat liberũ arbitriu m. et taliter opificiũ tradicat. q̃ sub obstetricante mãu sua egrediat colubertortuosus. sicut in angelo ꝓmo Job narrat spũssanctus cuius oppositum in se erat experta. id est totum fuerat sibi notũ cũ pluribꝫ partibꝫ quas referre longum foret ⁊ impossibile. Ratio aũt solũ q̃ enthimema procedit ⁊ cõsequentiã. Ad hanc certitudinẽ etiã arguit a simili q̃ nõ tenet in fimũ locũ in argumẽtis. Argumẽtum autẽ dicitur a simili q̃ figurã. sed est a maiori q̃ natura. ⁊ sic ait. Si edito sexto. i. filio Aser. Jacob moriẽre interptat panis pinguis ꝓbens delicias regibꝫ. q̃nto magis btãm me dicẽt oẽs generatões. q̃ bũlis ancilla ꝓcepi ⁊ peperi pfectũ. sic nũer⁹ senar⁹ notat xp̃z q̃ sexte dat inutũ erati. ⁊ ẽ ver⁹ panis viu⁹ qui de celo descendit. Cõsequẽtialiter itez arguit sic. Ego suꝫ tota deifica. q̃ btãm me dicent oẽs generatiões. dictũ est notũ. qz vt. s. dictũ est. in ipsa habitabat plenitudo deitatis corpal'r. Seqla aũt ptz cũ nõ solũ omis hõ. sz oĩs creatura dcũ bñdicat. Juꝝ illud psal. Bñdicite omia opa dñi dño. Silogistice rñ ratiocinat sic. oẽs saluari bñdicant eos q̃ ꝓnciꝑaliter saluabunt. sz q̃ filiũ meũ ⁊ me ꝺ oi generatõe saluabunt. q̃ btãm me dicẽt cum filio meo oẽs generatões. Maior est nota q̃ viã gratitudis sancte. ⁊ mior ꝑz multipliciter. Primo qz dedit carnẽ: q̃ cui⁹ passionẽ sum⁹ liberati. Scõo exẽplo videndi q̃ suã ptriam. Tertia viaz penitendi q̃ suaz doctrinã. Uñ ex omi generatõe aliqui sunt saluati ⁊ saluabunt. sicut cõtinua miracula sua demonstrãt. Sciebat ꝓterea secũdo hoĩpm q̃ testificatõz cõperentẽ. Testificatio competens. Jn ore cui⁹ duoꝝ vel triũ stat oĩe verbũ. Nec obstat q̃ duo vel tres vl'etiã mille sunt concordes in malum testificant falsum ꝺ sanguinẽ iustũ. sicut factũ est ꝺ naboth in veteri testo. ⁊ ꝺ xp̃m in nouo. licet enĩ ciuiliꝫ pariat tueri qui iustũ tanꝫ reũ dãnat ad mortẽ tuoby vel tribus testificantibꝫ coram deo vero est culpabilis: nisi alij testes eum condẽnent q̃z duo vel tres hoĩes qui reputari debent q̃ vnos: si etiã forent mille. Est ergo testis vn⁹ hõ specifice. qui dicit accusare ⁊ testificare suã testificatõem fore legitimã sine qua male iudex procedit in causa. Secũdus testis est veritas ipsa enucleata ⁊ cõprobata que q̃dem ministerio angeli in lucẽ ꝓcedit a spiritusancto. ⁊ sic sũt duo vl'tres. id est homo qui accusat: et suam accusatõz cõtestat. Scõs: veritas q̃ est angel⁹ vel spũssctus vn⁹ vl' duo. ⁊ ꝺ disiunctiue: q̃m ad veritatem ipsi⁹ sufficit alter ipoꝝ. i. spũssctus vl' angel⁹ De hiis duobꝫ vel tribꝫ loquit̃ xp̃s. put est ꝓtas: fm Mathcũ. Ubi sunt duo vl'tres congregati in noie meo: ibi sum in medio eorum. taliq̃ concordie se efficaciter annuit esse. Ad hunc sensum iubent leges tam canonice q̃z ciuiles subtilissimã ⁊ prudentissimã examinatõem fiendã prestitra si dubitat. de vita vl' fama aut testiuz culpis cautiõe. hoi modo sacra virgo Maria certificata q̃ angelũ dicentẽz. c Benedicta tu in mulieribꝫ. q̃ esset ab omnibꝫ generationibus benedicenda. Mittit ad elyzabet q̃ id dicat eidẽ quod ⁊ fecit. Bñdicta tu inq̃ens inter mlieres. Certificauit angel⁹ qui mentiri nõ potest. certificauit ⁊ homo qui ꝓpheram veritatis gerebat. certificauit et spiritusscts qui in vtero fmonẽ formabat. ⁊ in scriptura sacra illas notauerat q̃ benedictiones portauerat sub figuris. sancti viri veteris testamenti. quasi stelle viri solis ꝓmõstrabant ortũ ⁊ vitã. Sic oĩs mulieres quomodolibet laudibꝫ attollant marie ꝓginis figurabãt virtutes et eius mores ꝓfatos. Nam bñdicta fuit in Eua bñdictiõe generatiõis materne. Illa enĩ femina mater fuit cunctorũ in terra viuentiũ. Beata virgo mr̃ est oĩm in celũ ascendẽtiũ. Matrimoniũ replet terrã. ꝓginitas marie replet celũ. Bñdicta q̃z est in Sara q̃ pepit risum. isti pludẽs que gaudium genuit vniuerso mũdo. Prefigurauit rebecca prudenter vendicãs benedictõem Jacob cum vellet ysach esau benedicere Marie benedictiõem. sub qua reprobato antiquo populo hebreoꝝ. ꝓplus christianoꝝ

Maria figurat̃ q̃ mlieres.

Sara

Rebecca.

Lya. benedictiõibꝰ est repletus. Activa lya cui septẽ ascribũt filij nati vitã totã activã pscripsit marie q̃ p septenariũ nucp integrat. Jnt cuiꝰ opa. vt minꝰ describit pfectum mortuos sepelire. qõ a xpo nõ notat cũ in iudicio õ bis examĩat iudicãdos. sic illa iter. vij. edidit dynã. Speciosissima rachel ꝓtẽplativã p̃dicat ꝯginis mris q̃ pariter p augmentũ virtutũ in ioseph. t dolorẽ seu rediũ vite p̃

Assenen. sentis in benyamin matricida. Jn assenẽ aũt phutipharis sacerdotꝭ heliopolcos. scumꝰ mariã exꝯgenie sacerdotali t regali q̃ illũ ꝓciper q̃ rex erat t sacerdos fm ordiẽ

Maria. melchisedech Jn hac cantatrice maria cãtauit maria soror moysi infernali iam pharaõe submerso. cuiꝰ canticuz trahit illõ Magnificat aĩa mea do. Mitissime ꝓbere cõiunx dilecta inlepatũ mrimoniũ inf lucidissimũ deũ et abominabilẽ bũanã naturã. q̃ tñ formosa fuit ĩ maria significauit. ipsa alubi dicẽte. Nigra sum sz formosa fi.

Thamar hierlm. Lañ. i. Thamar iustior iusto inaudirũ a sedis partũ dic. quã defẽdit apõ mros suspectos ãnulo matrimonij ꝓti cũ sene armilla pudicicie cõprobãte. t vir

Raab ga prãtis diuse. q̃ bẽ p̃dixerat de ꝓbis futuz. Raab nõ meretrix sed honesta stabularia sic ẽra vocer hebraica. liberatricẽ ꝓpli nõ sui sz sui futuri pfignificat gliosaz mariã. Nec paradisi portas patefecit. t cũ delbora sceptruz ꝓpli tenet electi ꝓ hostẽ antiquũ. quẽ clauo yabel prudẽ

Manue tia sysaram necauit. Annũciat angelꝰ manue samsonis virginis partũ quã venustã insinuat noemi sic interp̃

Ruth. tata. Et angelꝰ ruth mrimonio iũgit booz veterano. sz Joseph. michol a dauid dilecta spãli decore aspectuz in se trahit diuinũ. t liberat iã desiderabilẽ ad egyptũ deportãs. Abygail bũilis dic: ecce ãcilla dñi fiat mihi fm

Abygail. verbũ tuũ. Abysach antiquũ diez suo fouet ĩ sinu. quẽ

Anna. solo lacteat vbere de celo pleno. Anna q̃ gra interp̃rat votũ virgitatis p mrem samuelis bonũ marital' societatis

bersabee. per eã que fuit Thobie t donũ in deũ intẽte viduitatis in vetera ꝓbetissa mariã plenius declarauit. Bersabee fons ex q̃ orit illa sapia q̃ est maior salomõe ꝑus tñ sanctificata. t finẽ posuit legi date in igne deserti. Uria occiso dñi leges fuat. q̃ maxia vetustate abducunt. t ad regẽ regũ trãsiuit. sub q̃ fulget lex libertatis t gre. Ecce pec

Thecuitꝭ thes. catoz interuẽtrix potẽtissima thecuites q̃ non patiat repulsam inf Joab t dauid p pessimo. s. absalone. Sagaciter deniq; ds ꝓmisit iudith fortitudinẽ. Dester notauit iusticiã recitudinẽ t patientiã p ip' effectu. Si cupis potẽter videre ꝓ eos q̃ detrahũt sue bõitati t maculare satagũt puritatẽ. Ecce noua sara cuiꝰ. vij. armatores nõ casti a demõe sunt necati. Si cantatis viscera paupertate desiderant. copiosa in sareprena vidua helias istaz req̃rit. Et belizeus i sunamite. deuotõz t fidẽ in filij suscitatione venerat mariã cõplera ad oĩa vasa vacua q̃ sibi marie fuerint oblate. inuit mlier illa cuiꝰ vir erat mortuus t filij creditores duo remãserãt. Uidimꝰ rosaz padisi. xxx. folijs integrã t totidẽ odoribꝰ pdotã pter illa que intrinsecꝰ vt dici possit. q̃si plãtatio rose in hiericho

Ecclie xpi. Ecclesia certificat tertio p experientiã rez mgraz. ds enĩ valeat dubitare ãn bec ꝯgo plena deo. cui oĩa nuda et apta sunt in ipo ꝯbo. q̃ gerebat. t in pectore gerebat in mẽte futura cũcta viderit. t apte agẽs si q̃d indisposituz agit indubie. t suã formã induc. Tam dubitabile est q̃ virgo guida dei sciuerit futura q̃z dubitare. q̃ angeli deo pntes q̃ oĩa vidẽt videãt vniũsa. Mã nec ista virgo erat ei remotior q̃ in eo cẽntaliꝰ exñs de aĩa sua fecerat celestẽ aulã padisi. Nec minꝰ illis dispositã q̃ p maiorẽ gram possidebat deũ q̃z ipsi. Ecce agẽs dispositũ ad agẽdũ q̃ illũinat oẽm hoez venietẽ in bũc mõz. Et ecce dispositã stella q̃ tante lucis recipiat radios fulgẽres q̃ quidẽ eclipsim pati nõ pt. cũ nil intueniat mediũ inter agens t passum nimiz ante ꝓceptũ tanti splẽdoris magis videbatq̃z ceteri viatores. eo q̃ esset dispositꝰ magꝭ nec aliq̃d ignrat q̃dãmodo fons sapie ktã. Quatuor enĩ actus viatorẽ disponũt ad clariꝰ intuẽda. Primũ tes stitas t puritas bois veriꝰ. qz nõ introibit sapia ĩ malouolã aiaz tc. Sap. i. Sz transfert se in gias scras. Sap. vij. Scõm. obedientia vera ipo dicẽte. Si q̃s voluerit voluntatẽ eiꝰ facere q̃ milit me scier de doctria mea tc. / Joh. 7. Ler tiũ est doctrine sctẽ magistra pauptas volũtaria que in mõte locat petz. iacobũ. t iobez vt i gli̇a sua videãt dñz cũ ꝓbis. Quartũ bũilitas fm illud Matth. xi. Abscondisti hec a sapientibꝰ t prudẽtibꝰ t reuelasti ea ꝓuulis. Sz q̃ ista sint ꝯginis mris pz. Quis enĩ narrabit obedientiã suã q̃ etiã qui inq̃nnis t añ se totã regẽdã subiecit. Polebat q̃ ad scõm tanta puritate q̃ maior sub celo neq̃t intelligi. Pauptatẽ etiã regie virgis in partu peregre contulit q̃ ad tertũ tantã vide. q̃ p tanta filio agnũ non valens offerre. par turturũ vl colũbaz obtulit. Luc. ij. Humilitas autem eius quo ad quartuz. deum traxit de celis. sed istud prosequendũ in sequenti. §. vide.

Quantũ ad tertium. §. II.

ꝓbitas ꝑtualis eiꝰ notat ibi. abinꝰ in fimbriis aureis. Fũdamẽtũ siquidẽ oĩm ꝑtutũ bũilitas ẽ fm Hiero. t cõplemẽtũ caritas q̃ est vinculũ pfectois. Col. iij. Primuz notat in maria. ibi. ab inꝰ. Est enĩ vera bũilitas ab inꝰ nõ ab extra. Cõsistit enĩ fm Ber. in ꝑa suiipsiꝰ cognitõe sibi vilescẽs ex ea. vñ t xpus dic Matth. xi. Discite a me qz mitis sum t humilis corde. nõ dic corpe sz corde q̃ ẽ ab intus

Pria maria ꝑtus aut Ambr. fuit bũilitas. vñ t ipa de bac singlariter gltat dicẽs. Qz respexit bũilitatẽ ancille. Exẽplo ꝯgis tãte rõne q̃libz vtes discet ab ea se hoiem esse nõ deũ vbi dea facta imo deifera. cui subderet bũiliter deꝰ dixit. Ecce ancilla dñi fiat mihi fm verbum tuum. t. Et b̃ q̃ respexit bũilitatẽ ãcilla sue. Sciat vnusq̃sq; nõ se cẽ seraph

exẽplo marie q̃ caritas immobiliꝰ manet t nõ ꝑsumit de amori cepto. cũ ipo iuxta crucẽ manẽs fuit absoluta a Joseph t amorẽ vnigẽiti patiẽter trãstulit in euãgelistã Jobannẽ quẽ patiẽter recepit in suũ crucifixo iubente loco tanti xpi dilecti. Uideant oẽs stellã maris mariã se ñ bere sapiam cherub ꝓficientẽ. cũ post triduũ in tẽplo reperto filio corã oĩby dixit. Fili q̃d fecisti nob sic. ecce ego t pater tuꝰ dolen. tc. Lu. ij. Thronoz ds iusticiã nõ cẽ nec habere ꝓfessa est. q̃ñ filio dixit in nuptijs. vinũ nõ bũt. auditura ex tẽplo. Quid mihi t tibi ẽ mlier. nõdũ venit hora mea. A dominationũ speculatoꝛe sublimi alienã se mõstrauit cũ angelo fuo suo disputas t dicẽs Quo fiet istud q̃ñ viz ñ cogsco. Lu. i. Uirtutũ auctem ad facienda miracla se negat hre cũ sine dubio reqsita p seruos vt deficientꝭ vini suppleret crumnosos defectus. Ridet Qcunq; dixerit vobis facite. Jo. ij. q̃ñ mihi facere miracula supple nõ incumbit. Q, se longe fore mõstrauit a potentia potestatũ in arcẽdis demõibꝰ. cũ in presenti seculo migratura ne demões videret simplr: postulauit Si cupis nosce quantũ cum ꝓncipibꝰ se principissam putaret: quanq; esset regia mũdi ancillatus officiũ etiã in domo elyzabet. cui parenti seruiuit plenius intuere. t quia ad archangelos nouerat loquele pertinere virtutẽ velut elinguis raro loquebat t parum apud se conferens omia: diuia ꝓferens in corde suo. Luce. ij. Joseph

uans aũt castissimũ viz velut sui custodẽ exteriorẽ nunq; deseruit q̃ cunq; pgeret iu necessitate cõpulsa. nõ cupiditati vagãdi: ne sibi vsurparet angelorꝭ officiũ quo inuisibiliter creaturas custodiũt sibi cõmissas. sz nec isto gradu ꝓtenta. minꝰ homie se dixit t exhibuit. ancille nomẽ imponẽs t opus. sicq; factũ est vt cuz negauit se esse q̃d non erat. ex se facta est talis ac tanta. qualis mẽs non capit creata. Eñ aũt ista ita bominem locat: sita est supis

chozos oim spirituū btoz. Et hmoi potentie nulla creatura resistere pt. nec vult resistere ds sue vehemētissime caritati. Ardētia seraphi nō equatur excedit q3 lumen. q3 uis oēm noticiā cherubi z sua miscdia thronoz superat equalissime iusticie tenacē rigorē. de q speculatōe dñationes illustrant z ptutes eo⁹ impio obsequū ad nutū. Lē ptare ipi⁹ ꝯ demões potestatū vires fugat robuste aīe. z ñ solū vni puincie vl regno. sz tot⁹ machine mūdialis in celo z terra sil z abysso vnusali pponit monarchie sumūt archangeli p bū de pbo suo. etiaz angeli in tanto speculo practici noscūt ad qd debeāt dirigere subditos ei⁹. Sic g oīm homi veniēti est norma sine defectu. dicēs se ācillā. Quia g inclita humilis mr z virgo erat. digna mater dei iuste electa a iustissimo deo si dixisset sum digna mater vnigeniti dei fassa veritatē fuisz z humilitatē nō fuasset. sed q3 decebat eā excellētissime cūctas hre ptutes i ipsis trāscendere cūctos etiā angelos se humilē fatet z ancillam dicēs. Respexit humilitatē ꝛc. Tanta dentq humilitate nullus visus est angeloz. Interrogātibus enī q3 esset nomen ipsi⁹. Rndit. Cur q̄ritis nomē meū q3 est admirabile. Gen.18 neq3 ille q dixit Sum azarias ananie magni fili⁹. q sui magnū pceptū in mentis pcepto formauit. Non simili vsi sunt abraā dicēs. Sam pulus z cinis. Aut iob ait Ventus est vita mea. vl dauid ptestās. q3 cēt canis mortuus z vn⁹ pulex. Siue baptista q fassus est se eē labilē vocē. Nā hi oēs dixēt id q3 erāt z nō min⁹. hec ait multo min⁹ q3 sit. Quātū enī distāt inf se regina celoz z ancilla. dña angeloz. z ancilla mr dei. z ācilla dñi. Veritas mr xpi. tū scies q3 filius ei⁹ erat genitor ei⁹ z vnusoz ds et dñs. nō se exhibebat vt mr̄ez sz vt ancillā. quanq3 ille vei⁹ filius eā reuerel vt mr̄ez. hec reuerētias nō reqrebat sed exhibitā rennuebat z exhibebat repulsaz. Quāpiū erat videre istō certamen in secreto duoz filiū z mr̄is illa pcuenire volebat genuflexibus subiugi nuflecrentē. sed iste cui futura erāt pntia poccupāt reuerētia tali puenire volentē. illa genuflexo filiū adorabat. sz ille ait adoratricem būlr se inclīabat. illa dicebat. Deus me⁹ nō decz deū se mine inclinare. sed ipe rndebat. tū istō decēs ē mī filiū subdi. Sine me o fili pceptū iplere q3 dixisti. Dñm deū tuū adorabis ꝛc. ipse ꝯ inferebat. Sine z tu mr filium tuū mādatū implere q dixit pscius incarnatōis suc. Do mina pr̄ez z mr̄ez: ne videāt te āgeli. quē adorāt cora mulierecula pstratū. Surge dilecte psonabat maria Et ne fi lij hoim cora filio videāt mr̄ez inclinatā. charissima surgeli arguēt. si te nō adorauero z si sustinuero q3 adorantem: z ego cora deo. angel⁹ z homib⁹ reprehēsibilis essem. si reuerētiā nō seruarē maternā. Talia pfundioraq3 z omī tore z generīce. Illa dicente q3 salrē in occulto vbi nō videt nisi pr̄ celestis a tali veneratōe se abstineret fili⁹ Et illo rndente q3 nil optū q3 nō reuelet Iste due pclusiones quas psuadet euidēs rō sacre lre pbant. nā q3 filius esset matri subdit⁹ z reuerēs. restat cū de ipo duodeni loquit Descēdit cū illis nazareth z erat subdit⁹ eis. i. marie z ioseph. Firmissime credo nunq3 filiū ita honorasse mrem sicut xpus virginē mr̄ez suā. z q3 mr summe veneraret z diligeret filiū. Un cū eo pdicāte mr ei⁹ supueniret. expectabat reuerēter audiēs pdicationē ei⁹. Fimbrie auree designāt ei⁹ pfectā caritatē. Auq3 enī excedēs omia metalla in valore caritatē significat oēs supantē ptutes in perfectiōe. Fimbria est extrema ps vestimenti. vestimētū q3 circūdet corp⁹ ei⁹ significat pfectionē ei⁹ q videt ab hominibus. Nā interior dispositio videri nō pt. Ad hūc itellectū dicebat apl's ad Ro. xiij. Induimī dñm nr̄m ihesuz xpm. i. sequimī pfectionē eius. Fimbrie q3 vestimēti ygienis fuerūt auree. q3 etiam minima opa eius hec fuit finibile. fuerūt plene pfecta caritate. Minora opa dico in se que sez defluūt corpis necessitati. vt comedere. dormire. laborare manib⁹ et hmoi. Ex his pt elici i opib⁹ magnis vt in orōnib⁹. ptēplationib⁹ z hmoi q3 fuerit excellēs caritas eius. Exultauit inq̄t spūs me⁹ i deo salutari meo. id est q3 saltauit p extasim. diuin⁹ enī amor extasim facit vt Dyo. ait. cora eā incāduerat diuin⁹ amor. ardor continu⁹ z ebrietas pfusi amor. vt nihil eēt in ea q3 mūdan⁹ violaret affectus. z sic fimbrie q3 sunt iuxt terrā nō tangebant terrā. sz auree. i. libere ab oi mūdano amore operationes etiam eius circa corpus versantes.

Quantū ad tertium .S.III.

Pluralitas pilegioz notat in eo cū dr circūamicta varietate: siue intelligat de vestimēto de varijs coloribus cō texto. siue varijs plibus vestimētis indutus. Plura vtiq3 et varia z singla pilegia reperiunt in ygine maria. q3 nō fuit in alijs sctis ex qbus dependit oīs glia ei⁹ z sunt. xij. significata p. xij. stellas corone. quā vidit Jo. in Apoc. ca. xij. in capite mulieris hre dicens. Signū magnū apparuit in celo ecclie militātis z triūphantis. Mulier amicta sole z luna sub pedib⁹ ei⁹. q3 oīs defect⁹ sub ea est. nullos habz in se vl mūd⁹ sub ea vt regia mūdi. Corona. xij. stellarum sunt duodecim varia pilegia qbus circūamicta ē varietate. Primū fuit q3 extat multiplr pfignata nō solū in mlt̄is veteris testi. ō qbus dictū est. sz etiā in alijs figuris z apbertis. Nec enī est lux primo fcā. hec fluui⁹ paradisi ecclie ad irrigandū ligna fructifera ecclie. q exorditi in quattuor capita. hec archa Noe ex q3 euasit diluuiū infernale. q in ea pmanere inuenit p deuotōem. hec virga moysi qua fcā sūt tot miracla. Nec ygа aaron q3 frōduit floruit z fructificauit sine ope hūano. virga enī yesse floruit. de q3 Esa. xi. Egredietur vir. de ra. yesse ꝛc. Nec ygа regis Assueri. qua rāgit aīa in signū clemētie dei. Nec virga pcussus pauebit assur. i. diabol⁹. Esa. Nec ygа porta rei ussi sūt a xpo ad pdicādū missi. Hoc lignū aqs amaras dulcorat. hec vell⁹ Gedeonis. hec thron⁹ salomonis. hec ort⁹ pclusus z fons signat⁹. ō qua Esa. vij. Ecce virgo pcipiet. Et breuit totū vet⁹ testm plenū ē figur' apbetijs eius. Scōm pilegiū ē. q3 plen⁹ oīb⁹ alijs in vtero sctificata. in cui⁹ figurā sctificatū fuit tabnaculū dñi p moysē. Ego puto ait Ber. q3 copiosior gra sctificatōis in ea descenderit q3 in alijs ab vtero sanctificatis quocunq3 vite pfectionē immunē redderet. ab oīi pcō q3 nulli extat p cessuz. nā alij sctificati i vtero matno. vt Job. bap. et hieremias cōmiserūt venialia: z si non mortalia. Nec aūt fm oēs doc. nunq3 venialia admisit z pie credi pōt q3 ea die q3 fuit animata aīa rōnali. ea die fuit sanctificata. Tertiū pilegiū: q3 ab archāgelo gliose salutata Aue inq̄t gra plena. q3 uis multi in veteri z nouo testō fuerint visitati vl salutati. z si angel⁹ gabriel etiā zabarie nunciauit natiuitatē ex eo baptiste. nō timorē incussit et punitoz subdidit facies cū murū. Nec aūt z si ex inusitata salutatōe ppl̄ humilitatē ei⁹ primo exterruit. postea sūmo gaudio repleuit. Et opinio est aliq3 q3 fuit vn⁹ de supmo ordine. sez seraphin ad ānūciandū tm mysteriū. Nec obstat si dicat q3 ex assistentib⁹ angelis nullus mittitur. quia hoc vez est de lege cōmuni. sed ob cām singularem. Deus q mutat leges z tempa z officia ad placitū de quocunq3 ordine mittere pt. Et q3 mai⁹ nūciū esse poterat hac nouitate maxima. Nec ob. q3 si dicatur archangelus quia quo ad interptationem etiam seraphin est arbangelus. interpt̄at enim pnceps angeloz. Quartum singulare pilegiū est. q3 veritas increata in ea est incarnata. Ps. lxxxv. Veritas o terra orta est. id est in virgine gliosa. terra p pfundā humilitatez. Hoc est illud

nouū qđ Hieremias dixit dñm factuꝝ sup terrā.qz femi
na circūdabit viꝝ.Hoc est oīm nouitatū mūdi maximū
qđ nunqꝝ fuit nec amplꝰ erat femīa q̄ est terra: de terra
formata.in origine pmo circūdabit nō aliūde accipiet nu
si a deo. Ut̄ nō paruulū:sꝫ pfectū oī virtute ꝛlapia.qz
virtutū deo.sic enī canit ecclia.Quē terra ponꝰ ethera ꝛc̄

Q Uintū qz cū summo gaudio filiū parturiuit Elia.xxx
v.Heraminas germīauit lecabūda ꝛ laudans sic̄ terra
germinās fructꝰ sine sui aptiōe impeptibilr.sic ꝗgo ma
ria filiū dausa pudoꝛaula regia ꝛ b̄ lecabūda.Alie etiā
oēs cū dolore magno partūt hec pepit sine dolore salua
tore sec̄loꝝ.vbere lactās de celo pleno.imo cū sūmo gau
dio. Sextū ꝓuilegiū.qz simlʼ mr̄ ꝛ virgo.q̄s vnqꝝ au
diuit talia.vt ꝗgo essꝫ ꝛ intacta generaret.vn̄ cāt ecclia
Gaudiū mr̄is hūs cū virginitatꝫ honore.nec pmā simileꝫ
visa est.nec hr̄e seq̄tē. De hr̄ solicita fuit interrogare qn
dicit angelo.quō fiet istud qm̄ virꝝ nō cogʒsco.i.vouī me
nō cognituraꝫ qđ angelꝰ declarauit.qz mr̄ sit ꝛ ꝗgo essꝫ.
ꝺ spūsco nō ab hoīe ꝓcipiēs Septimū ꝓuilegiū qz re
surgēs pmo ei appuit vt pie credit̄ ꝛ testat̄ Ambro.et si
euangelistē taceāt qsi vt p se notū ꝓsupponēdo.Sꝫ cui du
biū est quia nō apparuit ei in habitu trāsfiguratо pere
grini vl̄ hortulani.vt Marie magdalene ꝛ duobꝰ disci
pulis euntibꝰ in emmaus.pt incredulitatē corꝝ.sed ipsa
cū firmiter crederet resurgentē ꝛ sciret deū eē oīpotentē
ꝛ solū in ea fides remānsit mānifestissime ꝛ gaudiosissime
ei apparuit. Uñ cum.ꝓba dicere potuit.pm multitudi
nē doloꝝ meoꝝ in corde meo.ꝓsolatiōes tue letificauer̄t
aiam meā. Ps̄.xciij. Et qz sup oīs doluit in passione
filij sup oēs fuit ꝓsolata cū appuit et resuscitatꝰ Octa
uum qz ascendēte xp̄o remānt magistra doctoꝝ ecclesie
apl̄oꝝ et euāgelistaꝝ. Uñ ꝺr Act.i. Hi oēs erant pseue
rāres in orōne cū maria mr̄e iesu. Cōuersabat inqt Hie
ronimꝰ.post filij sui ascensionē cū senatoribꝰ celi in s.bo
la virtutū ipsa de mr̄is mysteriis informauit apl̄os et
euāgelistas. Nonū ꝓuilegiū fuit glificatio eius ī cor
pore nō solū in aīa vt dicūt Augꝰ.et Bern̄. q ex eo pōt
elia qz dicat amicta sole. Dicit enī xp̄s de iustis ī vltima
resurrectiōe q fulgebūt sic̄ sol in regno pr̄is sui. Matb.
xiij. Amictꝰ g̃ solis est glia corpis ꝛc̄. Multa circa hr̄ in
legēda assumptōis. Decimū ꝓuilegiū fuit q associata
a tota celesti curia ī assumptōe. In figurā hr̄.ij. Reg.vi.
q dauid reduxit archā que significat ꝗginē mariā cum
sex chorīs in magna solēnitate in hierlʼm q̄ significat pa
triā supernā. Dauid est xp̄s. Credendū est ait Hiero. in
sermone.q ipse saluator p se torus festiuꝰ occurrit.ꝛ eam
in throno suo collocauit. Sex chori sex differentie bt̄oꝝ
sc̄z angeli.pbe ꝛ apl̄i.martyres.ꝓfessores ꝛ virgines.q̄
bus crēdata sup oēs exaltata. Undecimū ꝓuilegiuꝫ:
q est exaltata sup choros angelorꝝ.s. sancta dei genitrix
canit ecclia. Unde Ecc̄ xp̄ij.ponūtur sex exaltationes.
Prima q̄si cedrꝰ exaltata sum in libano. Libanꝰ interp̄
tat candidatio ꝛ apte significat angelorꝝ statū qui super
fuerūt candidi puritate ꝛ sine pct̄o. Sic̄ g̃ cedrus in ly
bano est altior omī arbore.ita ꝗgo sublimior est omī an
gelo. Sc̄da exaltatio q̄si cipressus in mōte syon. Syon in
terp̄tat speculatio. ꝛ significat altū statū.pbaꝝ sub quo
ꝓtinent pr̄iarche.qz gesta eoꝝ fuer̄t pphetica.aspiciebāt
p speculū figuratꝝ ꝛ nō dare xp̄i mysteria.sic̄ g̃ in monte
syon cipressus odorifera sup alias arbores ascēdit. ita ma
ria sup omnes pphas. Tertia est q̄si palma exaltata suꝫ
in cades pncp̄ales victoriosi.de mūdo cū palma marty
rij fuerunt apl̄i. Ecclesiaꝝ pncipes. belli triūphales du
ces canit de ipsis,sꝫ maria victoriosa virgo Maria sup
apl̄os. Quarta q̄si plantatio rose in hiericho. Rosa pul
cerrimꝰ florꝝ est.sꝫ in spinis nascit̄.ꝛ significat martyres
inter spinas ortos tormentorꝝ:sup q̄s ꝗgo Maria exal
tatur. Quinta q̄si oliua speciosa in campis.significat cōꝝ
fessores ogibꝰ misc̄die deditos q̄s excedit. Sexta q̄si pla
tanus ꝛc̄.que herba semp viriditatē retinet ꝛ virgis vi
gorē pfecte castitatis demonstrat. Duodecimū ꝓuilegi
um qđ est sup oēs venerata ꝛ extrata ꝛ collaudata mira
biliter oēs deuotōe afficiuntur ad omīa facientes mīta
ad honorem eius ꝛc.

De multiplici misc̄dia quam accepimꝰ a deo medi
ante virgo maria. Laplm Quartum.

Suscepimus deus mi
sericordiā tuā in medio tēpli tui.ps̄ xlvij. Tem
plū dei esse virginē glīosam declarat ecclia cū
de ea cantet Beata es maria dei genitrix virgo tēplum
dñi.sacrariū spūssci. Et in seq̄ntis quedā Aue deꝰ vir
ginale tēpli dei spēale.nobile triclinīū. Templū est locꝰ
immunitatꝫ ꝛ securitatꝫ.ita inqt Bern̄. Secuꝝ accessuꝫ
hēs ad deū o hō. vbi mr̄ stat ante filiū.filiꝰ aī pr̄em. mr̄
oñdit filio pectus ꝛ vbera.ꝛ iō nulla potit esse repulsio:
vbi sunt tot amoris insignia. Templū est locus summe
veneratōis. Uidete:ait idem Bern̄ q̄nto deuotōis affe
ctu vult cā a nobis veneran ꝛ honorari.qui totius bont
plenitudinē posuerit in maria.vt si q̄d gr̄e.si q̄d salutis
in nob est.ab ea nouerimꝰ redūdare. Ad tēplū fit obla
tio.si q̄d aūt o hō ꝛ eo offerre desideras testat̄ Bern̄. in
manibꝰ marie ꝓmēdare memēto.qz manꝰ ei⁹ mūdissime
sunt.nostre aūt plene sunt sanguīe. ꝛiō p manꝰ eius nō
nr̄as acceptabunt̄. Denicꝝ ipsa ꝗgo est ꝓma pꝰ xp̄m in
ecclia trīuphāti q̄ curat vt regina Hester apd Assuer̄ū
sc̄z deū saluē eccl̄e militātis.ꝛ sinās mortis reuocat ab
inimicis a mālu dyaboli. ꝛ ab alīs nos defendēs p hāc
mulpliciter suscepimꝰ miaz.ꝛ in hac q̄ est templū dei.sꝫ
precipue trīplr.Prīo enī suscepimꝰ miaz salua.ōis p in
carnatiōem. Sc̄o suscepimus misc̄diam directiōis p
eius cōuersationē. Tertio suscepimus misc̄diaz sublcua
tionis per eius interuentionem.

Maxima misc̄dia deꝰ .N.I.

fuit vsus erga nos.qz dignatꝰ est incarnari. Uñ ipa ꝗgo
in cantico suo ait.Suscepit isrl̄ puerꝝ suū.i.seruū. qz sc̄z
sursuꝫ accepit naturā hūanā de isrl̄ deo viuēdo.ꝛ in b
recordatꝰ misc̄die sue qua fuit q̄si pr̄ꝰ oblitus aī incar
natōez. Istā misc̄diā suscepimꝰ ꝺs in medio tēpli tui.i.
in vtero ꝗgis de q̄ incarnatꝰ ē. Nō g̃ natura nō habuit
vsus nō obtinet rō.ignorauit mēs non capit hūana pa
uet celū.stupet terrea creatura oīs etiā celestiꝫ mirat.hr̄ to
tum marie p gabrielē nunciat ꝛ p xp̄m adimplet.Testā
tur Hiero.in sermōe. In cuiꝰ figurā extat.qz in medio tē
pli Salomōis in ea pte q̄ dicebat̄ scrāsctoꝝ posita fuit
archa dñi cū ꝓpitiatorio desup q̄ significat xp̄i hūanitaꝫ
tē cū deitate. Archa enī de lignis sethym facta in putre
scibilibꝰ auro tecta.significat corꝰ xp̄i cōpactū.ex purīs
simis sanguibꝰ ꝗgis cū aīa eiꝰ diuinitati ꝓiūcta. In q̄ hu
mānitate tria erāt.ꝗga iusticiet iudiciarie ptāt̄ lex sapie
et ꝗtat̄.māna māsuetudīs ꝛpietat̄.Propitiatorīū des
sup deitas supueniēs ipsi tñ hūanitati vnita. Duo cher
rubin de oliuis raspicientia ī ꝓpitiatorīū mutuis vultibꝰ.
sunt duo testā plena sapīa q̄ testant de xp̄o ad inuicem
qđ enī vnū p̄dicit futuꝝ.s. vet⁹ testm̄.aliud.i.nouū exp̄t
mit factū ꝛ totū hr̄ qđ p viscera misc̄die sue visitauit nos
oriēs exalto. Fuit g̃ in isto tēpli medio.i. vtero virginali
archa.i.deus incarnatꝰ fuit ꝛ noticia testamētoꝝ in mēte
Uñ beda tractās illō Lu.ij. Maria ꝓfuabat oīa ꝗba
hec:ꝓferens in corde suo.qz scripturas legebat ꝛ sciebat
prophetias.cōferebat q̄ secū erat sacra cū dño de his que
nouerat scripta a prophetis de dño ꝛ collata ad inuicē
cognouit instar celestium cherubin socia sui vultus luce

concordia et seruabat ea in mente. vt euangelistis z apo
Augusti stolis deferret describentibus nouū testamentū. Augu
stinus in sermone. Quid dicam beata virgo cum de te
quicquid dixero minus est laus tua q̄ dignitas tua me
retur. si celum te vocē altiores. si matrē gentium dicam
precedis. si formā dei appellem: digna existis. si dominā
angelorz vocem p omia esse probatis. Dec ille. Sicut ḡ
locus dictus sancta sanctorz erat solennissimꝰ ita q̄ nulli li
cebat accedere nisi summo sacerdoti. Ita z bēā virgo ma
ria cū gratia replet. cū spūsancto pfundit cuz virtute al
tissimi obumbrat fit p̄ciosior meritz. celsis sublimior fa
Diero. stigijs. pulcrior sanctitate. gloriosior suoz meritoz proga
tiuis. ita vt nulla sit vsibz iam mā dilatanda nisi diuinis.
Diero. in sermōe. hinc z maxim⁹ in sermōe. Scītes fra
tres dilectissimi actoꝝ nr̄o multū nos debere conditos
plus redemptos veneremur illum sacratissimū vterum
ex quo deus vnitus homi apparuit. O felix maria. o ge
nitrix glie. o puerpera sublimis. cuius visceribz actoꝝ celi
terrecz cōmictit. O felicia oscula labijs impssa lactanti
bus: cū inter crebra iudicia crepitāris infantie verus ex
te filius tibi maria alluderet. verus ex patre tibi domi
Aug⁹. nus imperaret felix puerperiū. letabile angelis expectā
bile sanctis necessariū profligaris. Dec ille. Aug. quocz
sic ait in sermōe. O q̄ immaculata virginitas que oīs
angelos in celestia regna pcellit. O q̄ beata mater: que
christū dominū sanctū regē glorie meruit generare. O q̄
Bern⁹. beati pedes qui christū meruerunt instruere. o q̄ felicia
vbera que actorem z redemptorē mūdi lactauerūt. o in
effabilis virgo in cuius pcinebat gremio. qui regebat vni
uersum mūdū. Dec ille. Bern⁹. in ser. Fac o benedicta per
gratiam quā meruisti. per misericordiā quam peperisti
vt qui mediātē te fieri particeps dignatus est infirmita
tis z miserie nostre. te quocz intercedente particeps faci
at nos glorie z beatitudinis suc.

Secūdo in medio .§.II.

templi dei. id est in puersatiōe virginis gloriose templū
dei existētis que cōuersatio semp fuit in medio. id est in
virtutibz. z fm rōnem susceptiōis misericordiā directōis
seu regulā bene viuēdi. siquidē magna miserieordia est
deuiū z errantē ad viam salutis reducere. z iter rectum
ostendere. Equidē errabant pene omes in inuio z in via
mandatoz z virtutū incedentes que ducit ad vitā: ꝫ p
viā latā q̄ duc ad mortē. ꝫ nata est ꝫgo: cuius vita glorio
sa lucem dedit seculo. Unde Maria interpretatur illumi
natrix. z maris stella dicit que ducit nauigātes ad por
tum. Habetis in ea magisteria probitatis z virtutis. vt
sciatis quid eligere. quid vitare debeatis. inqt Ambro.
Diero. In me cait ipsa Ecci. xxuij. omnis grā vie z veritatis: in
me omīs spes vite z virtutis. vt sciatis q̄d eligere et q̄d
vitare debeatis. talibus enī refte Diero. in sermone. Dece
bat virginē oppignerari mūeribz. vt plena esset gratia q̄
celis dedit gliam. terris deū pacemcz refudit. fidem gen
tibus. finē vicijs. vite ordinē. moribus disciplinā. Abun
dantia autē gratie z virtutū eius. in templo ipo figura
ta fuit. Nam in medio eiꝰ in loco qui dicit sancta. erant
ibi ex vno latere mensa aurea cū duodecim panibz pro
positionis. ex alio latere altare aureū thimiamatis z thuri
bulū aureū. ac etiā candelabz aureū cū septem lucernis
velum quocz q̄ diuidebat sanctasanctoz quadricoloze.
Sic in templo mētis virginalis fuit mēsa fidei pfectissi
me duodecim articulorum designatoz per panes. fuit
et altare aureum summe dilectōis cum thuribulo spei.
Unde fumus aromatum. id est deuotissimarū oratio
num z cōtemplationū ascendebat ad celū. candelabrum
quocz gre septē donoz spūssanctiꝫ frutes q̄s cardinales
designate p veluz quattuoz coloz fm magistz in. iij. sen
ten. vtiqz fuerunt in ea. Prudentia qua prudenter se ha
buit ad angelū recogitans qualis illa esset salutatio. nō
subito rndens postea querēs. fortitudo qua aduersa su
stinuit in passione filij. Justicia in pseruādo legē. de pu
rificatione ad quam nō tenebat de accessu ad templum
cum filio. z alijs legalibus temperantia in ieunijs. vi
gilijs. in modestia z oīm castitate z descendēdo ad par
ticularia. De ea sic loqtur Ambro. in libro de virginitate Ambro.
Quid exequar de beate marie virtutibz virgo erat non
solū corpe. sed z mente qua nullo doli amburu sincerum
violasset affectū. cordi humilis verbo grauis. animo pru
dens. loqndi parcior. legendi studiosior. intēta operi. ve
recunda sermōe. arbitrū mentis. nō hoīem sed deū que
rens. nō in incerto diuitiaz. sed in prece paupis spem re
ponēs. Bene velle oīby. assurgere maioribz. natu equa
libz nō inuidere. fugere iactantiā. sequi rōnē. amare vir
tutē. quādo ista vel vultu lesit parētes. quādo discessit
appinquis. qū fastidiuit būiles. qū vituit inopem. cos
solos solita inuisere cetus viroz. q̄s misēdia nō erubesce
ret nec pteriret verecūdia. nihil rozū in oculis. nihil in
verbis procax. nihil in actu verecūdū. nō gestus fractior
nō incessus solutior. nō vox petulantior vt ipa corporis
species simulacz fuerit mentis z figura pbitatis. quid
aūt exequar beate Marie cibos parsimoniā. efficiorum
redundantiā. altez sup naturā supfuisse alterū pene ipsi
nature defuisse. Illic nulla intermissa epa. s. quo ad offi
cia. id est exercitia z fuitia hic congeminat⁹ ieiunio dies
et si aliqū reficiendi successit volūtas. cibus plerūcz ob
uius qui mortē arceret. nō delicias ministraret. dormire
nō prius cupiditas q̄ necessitas fuit. z tñ cū q̄esceret cor
pus. vigilabat animꝰ que frequēter in somnis aut som
no interrupto pcinuat. z aut dispositā gerit. aut gerēda
puinna. prodire domi nescia. nisi cū ad ecclias pueniret
et b̄ cū pentibz z pinquis. hec ad ipos angeli ingressus
inuēta est domi in penetralibz sine comite. ne quis con
templationē abrūpe. ne q̄s obstreperet. nec enī feminas
comites desiderabat. q̄ bonas cogitatōes comites habe
bat. q̄n etiā tūc minꝰ sola videbat cū sola esset. Mā quā
sola cui tot libri adessent. tot archāgeli. tot propbete. de
nicz archangelus vbi eaz reuisere solebat inuenit. Quā
religiosa in pinquis fuerit scriptura diuīa cōmemorat.
Nam et būlior facta est vbi se coēgit electam. z statim
ad cognatā suā i mōtana pcexit. z ita pfuabat oīa ver
ba hec in corō suo q̄uis mr̄ dñi. discere tñ precepta dñi
desiderabat. z q̄ deū genuerat dñi tñ pcepta scire deside
rabat. Dec oīa Ambrosiꝰ in li. de virgitate. Item Aug. Aug⁹.
in sermōe. O dilectissimi q̄s laudes brīssime ygines di
gne decārare valeat. Facta est enī Maria ianua celoz.
sublimatio apl̄oz. Laus martyrū. iubilatio pfessoz. glia
viduaz. gaudiū angeloz. requies aiaz. Facta ē maria
salus moz. mozs criminū. vita virtutū. virtus pugnā
tiū. palma victoz. Facta est maria excelsa sup sidera. san
ctior sup oēs feminas. cuius vita inclita cūctas illustrat
ecclesias. hec Aug⁹. in ser. Et sic p exempla vite eius su
scepim⁹ misēdiaz regule z directōis bene viuendi. z per
merita z pces eius misēdiaz. Item Diero. in sermone de
assumptione. puto q̄ quicquid cordis quicq̄ virtutz hu Diero.
mane. si totū adhibeas non sufficiat vt cogitare valeas
quanto indesinēter cremabat ardore pij amoris. qnto
mouebatur replera sancto spiritu secretoz celestiū incita
mentis. dum reuolueret animo cuncta que viderat. que
audierat. que conouerat. nouis quottidie inflāmabatur
desideriorū effectibz. tanto validius. quāto intus diui
nis illustrabat visitationibus. totam incanduerat diui
nus amoz vt in ea nihil esset q̄ mūdanus violaret affe
ctus sed ardoz continuus. z ebrietas perfusi amoz. Deg
Dieronimus in sermone.

Suscepimus demũ .§.III.

et miscõiam multiplicẽ subleuatõis in miseriis in medio templi hui⁹. i. ipsa mediatrice. vnõ tõr mr gre mr miscõie Templum siquidem salomõis. nõ solum sancta et sancta sanctoꝝ sz etiã atria z porticus q̃ erãt añ ipm hre dicit qõ ptz ex euãgelijs qñ eiecit de templo emẽtes z vẽdentes: z in tẽplo docebat z miracla faciebat. Math. xxi. c. qõ vtiq; intelligit ꝺ atrijs templi. ibi aũt fiebant orões vt ptz de pharisco z publicano z offerebãt sacrificia. qñ salomon pfecto ipo templo dedicauit dño orauit. vt qñ cunq; pestis vl corrupt⁹ aer vl bruchus. aut rubigo aut siccitas pluuie propter pcã pli supueniret. in patria illa. z pl⁹ ille reuersus pfiteret pcã sua. z adoraret pro amotione plage. deus liberet eum. Item qñ pp̃lus iret ad bellum ꝺ inimicos vl captiui ducerent ab alijs gentibꝫ vl alia mala paterent. si penitẽtes dirigerẽt mentẽ suã ad adorandũ versus tẽplũ p liberatõe q̃ exaudirẽt. qua orõne facta apparuit postmodũ de⁹ Salo. dicẽs se fuisse exauditũ. vt hr. iij. Regũ. viij. z. ix. c. Sic ad pposita qui penitẽs z deuotus accedit ad hoc templũ ꝟgina le postulãs adiuuari p diuersis miserijs exaudit miseri cordiã recipiẽs. Vñ ps. Exaudiuit de tẽplo sancto suo

Bern. vocẽ meam. Unde Bern. in sermõe. Siliat miscõiã tua virgo beata si qs inuocatã in necessitatibꝫ suis inuenerit defuisse. Nos quidẽ seruuli in ꝟutibꝫ tuis ꝟgaudemus tibi. sed in hac pot⁹ nobilitatis laudam⁹ hũilitatem. virginitatẽ miramur. sz miscõia sapit dulci⁹ miseris z crebrius inuocat. Dec est enĩ qũe tot⁹ mundi reparationẽ obtinuit. z salutẽ oĩm impetrauit. Quis q̃ misericordie tue o bñdicta longitudinẽ. latitudinẽ. sublimitatem z pfundũ queat inuestigare. Nam longitudo ei⁹ vsq; ad nouissimũ diẽ inuocatibꝫ eam subuenit vniuersis. Latitudo ei⁹ replet orbẽ terraꝝ. vt tua quoq; misericordia sit plena ois terra. sic z sublimitas ei⁹ cuncta supne inuenit restauratõem. z pfundũ sedentibꝫ in tenebris z vmbra mortis obtinuit absolutiõem. als redemptionẽ. Dec ille. Idem reuolue diligenti⁹ euãgelice hystorie seriem. z si qd increpatoriũ. si quid duꝝ. si qd deni q; signũ vel tenuis indignatõis occurrerit in maria. de cetero suspectã habeas z accedere vereaꝝ. Considera diligenter. z si vere plena sunt omia opa pietatis z gre plena mãsuetudinis z miscõie que ad mariam pinet inuenerꝝ. Age gras ei qui talẽ tibi mediatricẽ benignissima miseratiõe prouidit. deniq; omnibꝫ omia facta omnibꝫ miscõie sinũ aperuit vt ꝺ plenitudie eius accipiant vniuersi. captiuus redẽptionẽ. eger curationẽ. tristis consolationẽ. peccatoꝝ veniã. iustus gram. angeli leticiã. deniq; trinitas gliam. filij psona carnis substantiã. vt non sit q̃ se abscondat a calore ei⁹. Dec ille. Et qz ipsa virgo gliosa

Maria oliua. misericors est ad oĩs. comparat se oliue dicẽs Eccl. xxiiij Quasi oliua spẽciosa i cãpis. Oliua significat miscõiaz quia olei fructus est lenitiuũ z dulce. Ad oliuam q̃ est speciosa in campis oĩes possunt accedere z accipe fructũ eius. sic ad mariã et iusti z pctores accedere possunt vt inde miscõiam accipiant. Ipsa est illa sancta Judith que ex magna miscõia ad populũ suum cũ magna prouidentia z fortitudine occidit Holofernẽ ferocissimum obsidentẽ z captiuare z extermĩare volentẽ populũ dei id est dyabolũ infernalẽ. Unde z in eius laudẽ dixerunt Joachim summ⁹ sacerdos cũ oĩ populo benedicẽtes. Tu gli'a hier'm. tu letitia isr'l. tu honorificentia populi nostri. quia fecisti viriliter. z confortatũ est cor tuũ: eo q̃ castitatẽ amaueris z bñdicta eris in eternũ. Judith. xv. O quot sentẽtias terribiliũ flagelloꝝ q̃ meruit mund⁹ propter peccata sua. hec sanctissima virgo misericordie reuocauit. Nõne in visione ostensum est beato Domico et alijs q̃ dei filius mundũ exterminare volebat tribus lanceis. sed beatissima mater miscõie pro eo intercedẽs ipm placauit. asserẽs se duos suos habere sc̃z Dominum et Franciscũ. quos mittens p orbem cũ filijs hominum ad penitentiã reducerent. Nõne ipa mater pietatis Theophilum qui se diabolo dederat z cirographũ scripserat vt cum liberaret a quadã confusione inuste sibi illata restituit saluti z cirographũ in medio iactare coegit. Quis posset enũerare q̃tas quotidie sanitates in firmis deuote inuocãtibꝫ eã misericorditer elargit. a q̃tis periculis anime z corpis plurimos liberauit quot diuersis angustiatos laboribus consolata fuerit. quot errantes in tenebris illumiauerit. Si igit deum in sanctis suis laudare iubemur. multo magis in maria misericordie: qua vt sapiens mulier thecuites pie pro absalone fratricida z proteruo aduocans patri suo Dauid reconciliauit z ab exilio reuocauit. ij. Reg. xiiij. sc̃z gen⁹ humanũ. Si ergo ait Hieronimus. virgo es laude. quia meruisti esse quod laudas. si ꝺtinẽs es laude. q̃ inde ei bi gra fluxit vt possis casta existere. Qõ si cõiugata vel pcõr nihilomin⁹ venerare z lauda. q̃ ex ea nat⁹ est salua tor. vñ tibi venia z mia pmittit. Suscepim⁹ ꝺ o de⁹ et suscipim⁹ q̃tidie miscõiã tuaz in medio templi tui. i. per mariã. et ideo laus tibi in secula.

De angelis qui sunt in ecclesia dei ministri z custodes nostri. Capitulum Quintum.

Preuenerũt principes

coniuncti psallentibꝫ in medio iuuencularũ tympanistriaꝝ. Ps. lxvij. De angelis agẽdũ est. quia ipsi in ecclia triũphanti ciues ordinarij z conscij orãtes beatorum in ecclia dei ministri z custodes nostri: et multiplicater in cõmuni z in particulari nos adiuuãt vt ait Gregorius in omie. Illa supna ciuitas nimirũ ex angelis z hoibꝫ constat. ad quã tantũ humani generis ascendere credim⁹. quot illic conrigit angelos remanere. Juxta illud Deutero. xxxij. Statuit terminos populoꝝ iuxta numerũ angeloꝝ dei. qõ tñ est fm aliã trãslationẽ nõ nostrã. hec tñ in opinioe est. Nam alij dicũt q̃ tot homies ascendẽt q̃t ex angelis ceciderũt. cũ ex eis hoibꝫ dicanꝫ ruine angeloꝝ restauran. Uerus esse vi dek qõ dicit eccl'ia i collecta. Soli deo cognitus est numerus electoꝝ in supna felicitate collocand⁹. Si tamẽ vt dicit Greg. nõn facient ordinẽ de p se. vt sint hoies quasi decimus ordo: sed collocabunt in diuersis ordinibus angeloꝝ fm qualitatẽ virtutũ coꝝ. Licet enĩ angeli fm naturã sint pfectiores hoibꝫ q̃si deo similiores. cũ sint puri spũs z imortales. propter qõ christus dicit minor angel⁹ fm q̃ hõ: fm illõ Minuisti eũ paulomin⁹ ab angelis. quia ipe mortis erat in via. angeli aũt imortales tamẽ in pfectione gre z glie multi sancti expectant gliam multoꝝ angeloꝝ. Et de virgine gliosa canit eccl'ia. quia exaltata est super choros angelorum. Et quia ipsi angeli diligũt nos et solicitant p salute nra. iõ qz plaudes divinas iter est ad videndũ cũ eis salutare dei id est salutem. ideo nõ solũ ꝺiungunt psallentibꝫ. sed z puentũt eos ad excitandũ ad psallendũ z laudandũ deum pcurrerũt. ergo tc. vbi tria notant. Prio dominũ ex q̃ exaltauit. ibi Preuenerũt principes. Scõo exercitiũ q̃ dele ctant. ibi. conũcti psallentibꝫ. Tertio consortiũ quo socientur. in medio iuuencularum tympanistriarum.

Quantũ ad primum .§.I.

angeli dicũtur principes nõ solum vnus ordo eorũ qui dicunt principatus. sed omnes a maiori vsq; ad minores. iuxta illud psal. Ut collocet eũ cũ principibꝫ. cũ principibus pp̃li sui. Oĩs enĩ hũt magnũ dominũ sup deos

Angeli pncipat.

mones. sup bomies. sup elementa et sup elemētares res. Principant demōibꝫ refrenādo maliciā eoꝝ ne omibꝫ tantū noceāt q̄ntū vellēt corpalr z spūalr. Vñ angelus raphael apprehendit z religauit diabolū noīe Asmodeū in deserto supioze. ne posset nocere thobie iuniori cū acce pit sarā vxorē. sic leserat z occiderat septē maritos ei⁹ ḡs succedentiue ipsa sara habuerat. vt hꝫ Thob. viij. In bello spūali qd agim⁹ cū demones. vel pot⁹ cū nos multipl̄ iuuāt. z suscipiētibꝫ eoꝝ victoriā pstāt qd innuit Apoc xij. vbi dr Factū est plūm magnū i celo: z michael pugna bat cū dracone. z angeli ei⁹ .s. boni. z draco z angeli eius scz mali cū illis. z nō pualuerūt. nec loc⁹ eoꝝ amplꝰ inuen tus est in celo. z piectus ē draco ille. Dimittēdo pnūc de prelio facto in celo empireo in pncipio creatiōis eoꝝ qd bellū intelligit cria volūtas auersionis a deo q̄ ad ma los z uersiōis ad deū q̄ ad bonos. Vñ boni q̄si victori am hītes. qz nō sunt imitati malos cōfirmati sunt. Et draco lucifer cū sequacibꝫ q̄si deuicti ō celo ceciderūt. Ut deam⁹ de plio qd q̄tidie geritꝫ in celo militāt ecclie i ge nere: vt in celo cuiuslibet aīe. Draco iste sathanas cū sa tellitibꝫ suis discurrit p campū sensualitatis vsq ad cam pū rōnis. Rimat vt ait Greg. xxviij. moral. Consperso nes seu cōplexiones hoīm sm qs intelligit ad diuersa vi cia inclinatos. Suggerit sanguineis. vana gaudia mū di. z lasciuis lasciuias. iracundis irā z vindictā. flegma ticis. pigriciā z inanē gl̄iam. melācolicis suspitiones et desperatōes. Sz econtra angeli boni purgāt fantasiam a fantasmatibꝫ vitioꝝ pponēdo bonas repsentationes. vt passiones xpi vl vanitates mūdi. mortis instātias. exem ploꝝ scōꝝ pnie celestis. cruciat⁹ inferni. In libertate hois est acceptare suggestiōes demonū vel instigatōes et re pbentatiōes angeloꝝ. z cū conatū adhibet ad repellēdū prauas suggestiones demonū z assentiendū illūinatio nibus angeloꝝ. vicit michael cū suis in tali plio. Et dra co pstrnit. qz debilitatur virtus ei⁹. imo z qñ qs pfecte vincit aliqd viciū tēptatus. diabol⁹ q tēptauit nō pt re dire ad illū tēptandū pcipue de illo vicio sm Origenem z mgrm sen. in. ij. li. Nō est ḡ timendū. qz si adūsarij mul ti. tamē plures sunt adiutores z fortiores p nob pliantes. In cui⁹ figurā legit. iiij. Re. vi. q cū exercitus regis syrie obsedissz ciuitatē belisei. pbe. vt caperet cū z ppt̄ b discipu lus dolendo damaret b videns capturā timēs cōfortauit cum belize⁹ dicens. Noli timere qz plures sunt nobiscum ipsoꝝ orante aperuit dns oculos discipuli. z vidit mō tem ecōtra plenū equoꝝ currū ignecoꝝ q erant āgeli in adiutoriū belisei. vñ z factū est vt belizeus capt⁹ nō fue rit sed ipe babuit bostes in manibꝫ suis. Et de victoria nra ipsi angeli gratulant. z cōsolant nos. Vñ ad hoc in uendū postea xps vicit temptatōes dyaboli in deserto scribit Matb. iiij. Ecce angeli accesserūt z ministrabant ei. Secūdo et nō solum ipsi angeli boni nos adiuuāt in bello tem ptationū. sed z ipsi pueniūt conatū. vnde dr: Preuenert principes incitādo ad bonū. Principātur etiā z hīt magnā potestatē sup hoies flagellādi z puniendi z bo nos z malos. Un⁹ angel⁹ vna nocte occidit. clxxxv. mi lia de exercitu sennacherib q obsederat hierlm z regem eius ezechiā vsq sanctū. vt dr Esa. xxxvij. Sic angelus dni occidit gladio pestis. lxx. milia de pplo isrl ppt̄ pctm dauid inanis gl̄ie de numerādo. faciendo sibi ppl̄m sub ditū gl̄iando de multitudine. z ppt̄ pctm ppli ipsius eo q iurauerat cū absalone cōtra dauid. ij. Re. vi. Gabriel q archangel⁹ zachariā. cui apparens reuelauerat cōceptuz baptiste. qz nō credidit pcussit eū mutitate dicēs ei: Pro Luc. co q nō credidisti verbis meis: eris tacens. z nō poteris Tertio loqui vsq in die natiuitatis eius. ¶ Principant insuper sup creaturas irrationales. ipsi enī sunt motores orbiū seu planetaꝝ. vñ sequit generatio rez in inferioribꝫ. pro pterea dicit Salomon Eccs. i. Lustrans vniuersa in cir cūitu pergit spūs. loquit ibi ō sole z vocat spiritū. quia spiritus est. i. angelus est motor eius. non q planete sint corpa animata vt q̄dam dixerunt. Tota enī materia ele mentaris eis est subiecta ad nutuz q̄ ad motū localem. Vñ z angeli fuerūt q fecerūt pluere ignē z sulpburē super sodomā z gomorram. Ben. xix. cap.

Quantū ad scdm scz .¶.II.

exercitiū in quo delectant. est psalmodia. i. laudare deū. Hoc enī est officiū angeloꝝ z oīm btoꝝ in eccl̄ia triumꝓbāti. vñ in li. Esdre. quē tm nō bēm⁹ ōr. In excelso thro no vidi sedere viz quē adorat multitudo angeloꝝ psal lentiū in vnū. Ecce cui⁹ impiū manet in eternū. Et ideo dns dixit ad Iob. vbi eras cū me laudarēt astra matuti na z iubilarent oēs filij dei. i. angeli. Apoc. viij. ōr. q oēs angeli stabāt in circūitu throni z seniorꝝ z q̄tuor aialiū: et adorauerūt eum dicētes. Bñdictio z claritas et sapia et gr̄arum actio: honor virtus z fortitudo deo nostro z̄c. Et thob. penl. ōr. Per oēs vicos ei⁹. .s. supne hierlm can tabit alla. qd interpt̄ laudate deū oēs. Cum ḡ pti nue angeli faciūt exercitiū hoc. nec vnq̄ intermittāt me nuto piungunt psallentibꝫ et laudātibꝫ deū. naturale est enī vt q̄libet pquescat z piungat cū his q exercent opus et artem suā. vt agricola cū agricol. artifex cuz artificib. cantor cū cantoribꝫ. doctor cū doctoribꝫ. sic angeli psal lentes z laudātes cū psallētibꝫ in choris angeloꝝ. Ibi p ueniūt angeli expectātes: q̄ veniūt ad laudandū deum. et piungunt psallētibꝫ: z etiā in alijs locis orantibꝫ z lau dantibꝫ deū. Vñ bern. Discurrit angel⁹ medi⁹ inter dile ctam z dilectū. obsecrās illū. excitans illā. efferens vota. afferens dona. z pcipue in mysterio misse. Vñ gregor⁹ Quis fideliū dubiū bre pt in illo xpi mysterio i ipa im molatōis hora angeloꝝ choros adesse z̄c. de pse. dis. ij. c. Quid sit. Apoc. viij. ōr. Stetit angel⁹ iux̄ ārā tēpli hīs thuribulū aureū in mānu sua. z data sunt ei incēsa mlta: que sunt orōnes scōꝝ. vt offerret eas in pspcu dei. Thu ribulū aureū est officiū cantatiuū q̄ hīt. i. orōnes fer uentes q̄ sunt vt thus ardēs deo offerēdū. nō q deꝰ ista nō sciat p se. sed in verbo respiciēs angel⁹ q̄si cōsulit. q̄d inde p hoibꝫ orātibꝫ bēat agere. vñ z raphael angel⁹ di xit Thobie. cū oraret z sepulturas faceres ego obtuli orōz tuā dño z̄c. Thob. xij. Et simil⁹ Actu. x. Oranti cornelio centurioni gentili appuit angelus dicēs. Cornelii ora tiones tue z elemosine ascenderūt coram deo. mitte ḡ z accersi symonē. hic dicet tibi q̄d te oporteat facere. scz pro salute tua. z cōiter orātibꝫ hoibꝫ facte sunt reuelatōes angeloꝝ sic danieli orāti. p liberatōe ppli sui appuit ei angel⁹ qui reuelauit reuelatōem totius hūani generis a fuiture dia boli p xpm determinās in. lxx. hebdomadis tps icarna tionis q̄ fieret. vtz Dan. ix. Et qz nos in patria habem⁹ facē idē officiū cū eis. s. laudare deū. tō etiā b suo exēplo ad b nos inuitauit z gr̄as agendo de bñficijs. vñ nato xpo fcā est mltitudo militie celestis cū angelo q nūciaue rat eam pastoribꝫ cum gaudio laudantiū deuz z dicen tium. Gloria in excelsis deo z̄c. Luce. ij. Et angelus dni descendit cū azaria z socijs suis in fornacem. z fecit me dium fornacis quasi ventum roris flantē. inducēs eos ad laudandum deum in omnibus creaturis.

Quantū ad tertium. ¶.III.

cōsortiū quo sociant. ibi notat in medio iuuēculaꝝ tym panistriaꝝ. Nō est b intelligendū sm cortice lre. Littera enī occidit ait ap̄s. Nō enī credendū est angelos in me diū stare mlieꝝ magis q̄ virorꝝ. z iuuenū corpe q̄ senuz. et pulsantiū timpanū magis q̄ nō pulsantiū. imo nec vsi tatū est mlieres pulsare timpanū. Loquit ergo ō aīabꝫ

Anime virtutib dedite sĕt iuuĕcule.

que cum virtutib dedite sunt dicunt iuuencule. Juuencule enī sunt pulcre ad ostentandū. sunt fortes ad opandum. sunt inclinate ad amandū. sunt fecūde ad generādū. Sic aīe virtuose sūt pulcre p modestiā z cōpositōez debitā exteriozis homis. Can. Ecce tu pulcra es amica mea. Sunt fortes ad sufferendū aduersa z vincendum temptatōes. i. Jo. ij. Scribo vob iuuenes fortes estis et vicistis maligni. Sūt fecūde ad pducēdū filios bonoz opez. Apls. Jn oī ope bono fructificātes. sūt et feruide ad amādū deū z primū. Can. i. Adolescentule dilexert te nimis. Sūt z timpanistrie p austeritatē vite. cū enim pulsat timpano pcutit pellis mortui aīalis. sic p abstinentiā pcutit corp nr̄m mortuū. i. morti subiectū. Pulsabat paul timpanū cū dicebat. Castigo corpus meū. z in fuiturē redigo. Sic expōit Greg. illud. Laudate dñz in timpāo z choro. i. in abstinētia z vnitate. in choro enī et si sit mltitudo vocū. est tū pcordia cant. Sz notādū q si timpanū nimis fortiter pcutiat. nō sonꝰ sequit sed fractura. z iō moderate pcutere optz in abstinētia. sūr et mortificatiōe corpis. necesse est fuare discretiōem. et pō mēsura sumēda ē pfuatio subiecti z bone bitudinis ad eā q sibi incūbūt facienda. fm illō apli. vt castigari z nō mortificari. Jn medio hoz psallentiū angeli repiunt. cū his delectabilr pūgunt. qz cū his itelligūt se esse socios. Uñ z in forma iuuenū cōiter apparēt. qđ ps ex nouo z ve. testa. Nā mlteres q iucrāt ad monumētum xpi. ad vnguēdū corp eius. viderī iuuenē q angel erat i eo coopertū veste candida. Math. vlt. Et raphael thobie occurrit in forma iuuenis. ppt qđ dixit ei. Uñ bēn reo bone iuuenis. Thob. v. Et qz abstinētia plimū valet ad castitatē fuādā. cui pmaxie plcitudo spūalis attribuit fm Tho. in sum. ideo cū timpanistris pūgunt. cū non deliciaz amatoribz. vbi castitas pdiditat. Sic aūt angeli cū his cōiungunt virtuose se bntib. ita z in morte se eis cōiungētes ad ciuitatē supne patrie eos deferūt. put dr de Lazaro mēdico terrena subia. sz ditissimo fructibus Factū est vt moreret mēdic z portaret ab angel in sinū abrae. Lu. xvi. q nūc est paradisus celestis. Jsta deportatio qđrupler intelligit fm Uinc. in spe. hist. li. ij. Primo qz angeli ad bonū nos puocāt. p qđ ascendūt aīe ad paradisum. Scđo qz ad gaudiū paradisi desiderādū in articulo mortis coz affect puocāt z accēdūt. ita q postposito naturali affectu quē bnt ad corp libēter exeant sicut legit. đ dbusdā scīs. vt brō Dñico z Francisco. q cū gaudio z magna fiducia mortē expectabāt. Dñic solabat frēs ptristatos de suo recessu. pmittēs se vtiliorē p morte. Franciscus dicebat. Educ de carcē ōs aīam meā ad pfitendū nom tuo ꝛc. Tertio qz demōes angeli arcent ne impediāt exeūtes. viz tēptatōibz eos vincēdo. Sic em demōes in morte durꝰ infestāt ad decipiēdū aīas. ita et angeli efficaciꝰ iuuāt. Uñ in li. de silitu. narrat Anſbel. de q dā monacho sui mōasterij. q p mortē apparēs cuidā dixit. ter vrsus inuasit me. sz vrsari dñi dei liberauit me. Appellabat aūt vrsum diabolū z vrsariū michaelez archangelū. ter vrsus inuaserat cū. qz ter tēptauit eū in morte. Primo de pctis cōmissis añ baptismū. qz adultus baptizatus fuat. Scđo de pctis cōmissis p baptismū ante religiōis ingressum. Tertio de pctis in religiōe cōmissis. Et cū in pma eēt qsi in pcnctu desperatōis nesciens qđ rīderet. angel illustrauit eū z incitauit ad spem dicens sibi illa p baptismū remissa. Sīr cuz in scđa qsi deficeret angel suggessit fiduciā dicens cōmissa p baptismū p religionis ingressum fuisse condonata. Jn tertia rīdit tēptat angelo instigāte p austeritatē religiōis et mortificatōem voluntatis. demū p patientiā in infirmitate sibi fuisse dimissa. z sic angel demonē coercuit ne salutē eius impediret. Quarto dicunt deferre aīas in paradisum. quia quasdā privilegiatas psonas magne sanctitatis ipsi angeli in assumpto ab eis corpe aereo visibiliter aīas in celū deferūt. hē legit de brō Nicolao. z đ beendicto. z de be. martino cui aīam vidit scūs Severinus archiepūs colonien. ab angel associatā psallentib in celū deferre. z tyabolū nō potuisse impedire transitū eius. Et mltomagi B credit de dñi mre. q chozi āgelozum in celo sociauerūt de B mūdo migrantē.

Angeli aīas deportāt in paradisū

De numero z virtute angelozum. locutiōe et ministeriis eoz z custodia quo ad nos. Cap̄m septimum

Benedicite omnes angeli dño: potētes virtute facientes verbū illius.

Pš. cij. Bñosus ōs in pncipio creauit celū z terrā. i. angelicā naturā pure spūalē z naturā būanā: terrestrem et corpoream sui capaces. vñ z primū hoīez de terra formauit qntū ad corp. z in terra agri damasceni ex q alij traducerent fm corp. Naturā aūt angelicā spūalr distinctaz in oīb suis singlaritatib creauit in celo empyreo scōm Tho. in. i. pte. q. lxi. Cū enī natura angelica plicetur tota tori nature corporee. pueniens fuit vt in corpe supmo. i. in celo empyreo crearet. Hō est ꝺ qđ ait angelus lucifer Ascendā in celū Esa. xiiij. qz intelligit illud de celo sanctissime trinitat cui se voluit adequare. nō de celo empyreo in q erat fm Tho. Creata fuit aūt natura angelica ituitiua cut z būana in pncipio tpis añ qđ nihil creatū ē. q̄uis enī Greg. nazan. z qdā greci antiq doctores dicerint angelos fuisse creatos añ hoīes z añ tps vt refert magr sen. in. ij. li. allegādo auctē esse Piero. Tibilomin cōtē tenetur pbabili a latinis. q nō fuerī creati ante: sz i pncipio cū creat a corpali fm Tho. in. i. pte. q. lxi. Cū tam angeli q creatura corpea in pfectōne vni vniūsi ꝺueniāt. nulla aūt pars est pfecta a suo toto separata. nec ēpbabile vt deus cui pfecta sūt opa. Deut. xxxij. seorsum creatūra āgelicā crearet añ creaturas corpeas. mī Jriū sentire nō purat ex roneū. ppt auctē dicti Greg. maximi fm tho. vbi supra. Utrāq aūt naturā creauit ds ad ipm laudandū. vt dr i. sent. dis. i. qđ optime fit vbi veraq in trīphāti ecclia simul. in militāti aūt eccl a qnto pfectiō ab hoīe agit. rātione pfectionis stat pne magis a propiquat. vñ ps. Aiam meā to pfectioni stat pne magis a propiquat. vñ ps. Aiam meā suā exitās in illo ps. ad deū laudandū z bñdicendū suitare vidēt. ad idē āgelos nō ipatiue vl qualiue ad eos lo quēs sz indicatiue. vt exēplo eoz magis incitent. Bñdicite ꝺ oēs angli ꝛc i. vos āgeli bñdicite dñz. vbi nōtandū te q oēs angli ꝛc i. vos āgeli bñdicite dñz. vbi Oēs angel videnda sunt. Primū de ordie collectōis. ibi. Oēs angeli. Scđm de qlitate locutiōis. ibi. Bñdicite. Tertiū de vigoze situte actionis. ibi. potentes virtute. Quartuz de velocitate obeditionis. ibi. facientes verbuz illius.

Quantū ad primum .q.l.

Et quo psalmista ait. Oēs angeli innuit plēs esse angelos. Et antiq plī posuerūt eē angelos plēs ds appellant substātias separatas. et Plato qđē dixit eē subias separatas spēs rez sensibiliū. vtpote supponerem ipazna turā būanā eē separatā quā dicebat p se būanitatē. z sic de aliis spēbz reruz. Et fm B oportebat substātias separatas seu āgelos esse fm nūez spēz sensibiliū. Aristo. aūt B reprobat. sz videt ponē nūez spēz substātiaz separatz fm nūez corpoz celestiū. Jnpfectā igit z nō verā noticiā ō hmōi habuerī. Dicēdū q fm Tho. in. i. pte. q. l. q. ā geli in qntū sūt imateriales substātie in qdā maxia mltitudie. sunt oēs materialē mltitudiez excedētes. Et B est qđ dr Dyo. x. c. de cc. hierar. Multi sūt dei exercit supnaz mētiū. infirmā z pstrictā excedētes nroz materialiū cōmensuratiōnē. Rō hmōi: q cū pfectio vniuersi sit id qđ deintendit. pcipue in creatōe rez. qnto aliq sunt magis pfecta. tanto in maiozi excessu sunt creata a deo. Sicut aūt

in corpib⁹ attendit excessus fm magtudinẽ. ita in reb⁹ incorporeis attendit excessus fm m'tudinẽ. Videmus aũt q̃ corpa incorruptibilia q̃ sũt pfectiora int corpa ex/cedũt q̃si incõpabil'r corpalia. Nã tota tantudo actuo/rũ ⁊ passiuo⁊ est aliq̃d modicũ respectu corpo⁊ celestiũ vñ rõnabile ẽ q̃ substãtie imateriales excedãt substan/tias matiales. q̃si incõpabil'r. Et qđ dr Dan. vij. Milia miliũ mĩstrabãt ei ⁊ decies cẽtena milia assistebãt ei. Po/nit ibi nũer⁹ determinat⁹ p indeterminato. Cuz igit angeli sint valde multi. vbi aũt m'titudo ibi ꝓfusio nisi sit ibi ordo. q̃ aũt a deo sapiẽtissimo sũt vtioz ordinata fm ap'm ad Ro. xiij. Hec q̃ collectio ãgelo⁊ distincta ẽ in triplicẽ hierarchiã. ⁊ q̃libz hierarchia in tres ordines. Vñ Greg. in moral. Nouẽ sunt ordines angelo⁊ cũ p sacra eloq̃a. an/geli. archãgeli. dñationes. ꝑtutes. ꝓncipat⁹. pt̃ates. cheru/bin. ⁊ seraphin. apta narratõe memorant. supnoz ciuiũ quãte sint distinctiones oñdit. de pe. dist. ij. ꝓncipiũ. In ꝓma igit ⁊ supma hierarchia ponũt seraphi vt supmi. deinde cherubi ⁊ throni. in media ponũt dñationes ꝓnci/patus ⁊ pt̃ates. Et in tertia ꝑtutes archangeli ⁊ angeli fm Greg. ⁊ in hmõi ordie relucet ministeriũ trinitat⁹. naz ex vnitate hierarchie innuit vnitas diuĩe cẽntie. In tri/partito ordine oñdit trinitas psonaz. ⁊ ipe q̃dẽ ds trini/tas q̃ opa opat in singul' diuidẽs, put vlt. Amat in sera/phin vt caritas nouit in cherubin vt̃itas. sedet in thro/nis vt eq̃tas. dñat in dñationibz vt maiestas. regit in ꝓn/cipatib⁹ vt ꝓncipiũ. tuet vt virt⁹ in ꝑtutib⁹. revelat vt lux i archãgelis. assistit vt pietas i angel'. Et in ꝓma hie/rarchia eq̃tas in thronis refert ad prẽz. cognitio veritat⁹. In cherub ad filiũ. ardor amo⁊ in seraphi ad spm̃sctm̃. In scda hierarchia maiestas dñationis ad pr̃em. rectitu/do ꝓncipãdi ad filiũ. sal⁹ intuẽdo pt̃ãt ad spm̃sctm̃. In tertia opatio ꝑtutũ ad pr̃em. reuelatio luc⁹ ad filiũ. inspi/ratio intellect⁹ ad spm̃sctm̃. In q̃libz etiã ãgelo relucet ve/stigiũ trinitatis. Nã in q̃libet est tria necessario distincte regiri fm Dyo. s. cẽntia. ꝑtus. seu porẽtia. ⁊ opatio. ⁊ tm̃ in vno sunt. ⁊ sic oẽs angeli bñdicũt dñm: trinitatẽ ⁊ vni/tatẽ insinates. s. coz ꝺditiõibz. Et nota q̃ angeli diffe/rũt nõ solũ nũero. vt martin⁹ a pertoz hmõi. vt q̃dã asse/rebãt. s. q̃ oẽs angeli vn⁹ herarchie vl saltẽ vn⁹ ordinis differrẽt nũero. sz Quenirẽt i vna specie sic oẽs hoĩes sũt vn⁹ spẽi hũane. sz differũt etiã in vno ordie vn⁹ ab alio specie. sic ouis a cap̃. equ⁹ a leõe. Et q̃ ñ sit possibile etiã duos angelos nedũ oẽs vn⁹ ordis cẽ vn⁹ spẽi. pbat sic Tho. in. i. pte. q. l. Ea q̃ Quenirũt i specie ⁊ differt nũe/ro tm̃ Quenirũt i forma ⁊ distinguũt matial'r. sz angeli nõ sũt cõpositi ex matia ⁊ forma. Dic enĩ Dyo. iij. c. de diui/nis no. q̃ ꝓme creature sic incorporales. ita ⁊ imateriales in/telligunt. vnde sequit impossibile cẽ duos ãgelos vn⁹ spẽi sic esz ipossibile dicẽ q̃ cẽnt plres albedines separate cũ albedies nõ sint plres nisi fm q̃ sunt in plib⁹ subiectz. Dic enĩ pbs i. iij. metha. q̃ i his q̃ sunt eiusdẽ spẽi nõ est inuenire pr⁹ ⁊ poster⁹. sz in ãgel' etiã vn⁹ ordis sũt pri/mi medij ⁊ vltimi fm Dyo. q̃ nõ sũt eiusd̃ spẽi. Et hinc cõprehẽdi pt̃ mirãda speciositas ⁊ pfectio tal' collectionis angelo⁊. Illã mĩm⁹ ãgel⁹ el pfectior fm naturã q̃libz boĩe et q̃libz angel⁹ addit vnũ gdũ pfectionis naturalis sup aliũ immediate inferiorẽ. q⁊ spẽs rez sunt sic nũeri fm pbm viij. metha. in q̃by q̃libz nũer⁹ addit vnã vnitatẽ sup ĩme/diate p̃cedẽtẽ sic trinari⁹ addit vnũ ad binariũ. ita q̃libz angel⁹ sit alter⁹ spẽi ab alio. addit maiorẽ pfectionis gdũ naturalẽ. ⁊ sic etiã maiorẽ gdũ gl̃ie. Cũ igit sint de infimo ordie ad min⁹ tot nũero q̃t hoĩes in mũdo. q⁊ q̃libet hz vnũ ad sui custodiã: si erũt dicam⁹ p vnũ nũez respectu mille miliones gd⁹ maioz pfectionis magnitudinis ꝓm⁹. ⁊ sic di/scurrere p alios ordies sup positos. Bñdicite dñm: sic⁹ opa bñdicũt ⁊ laudãt mgĩm q̃ sũt pulcre facta. Tanta g̃ pfectio ⁊ nobilitas angelo⁊ nob⁹ insinuat magnificentiã creatozis: ⁊ sic benedicat deum.

Scdm qđ ẽ ꝓsiderã. ij. ij. II.

dũ in angel' est de mõ locutionis coz. q⁊ dic̃ bñdicere. Bñ dicere est dicere bene. Vñ ⁊ loq̃t apl's ⁊ dic̃. i. Coz. xiij. c. Si liguis homo. ⁊ an. xc. Zach. ij. etiã dr q̃ vn⁹ ãgelus dixit ad alterũ angelũ q̃ loq̃rebat ipsi, ꝓphe. Est g̃ locutio in angelis sz nõ mõ nro cũ nõ hẽant corpa ⁊ liguã er hmõi. Ad intelligẽdũ igit quõ angeli loq̃nt alter alteri ẽ notan/dũ fm Tho. in. i. p. q. cvij. q̃ volũtas mouet itellectũ ad suã opatiõem. Intelligere aũt est i intellectu triplr. Pri/mo q̃dẽ habitualr vl fm mẽoriã. vt dic̃ Aug. Scõo vt actu ꝓsideratũz ꝓceptũ. Tertio vt ad aliud relatũ. Ma/nifestũ est ãt q̃ de ꝓmo gdu trãsfert intelligibile ad se/cundũ q̃ ipsũ volũtaz. Vñ in diffinitõe habit⁹ ponit quo q̃s vtit cũ voluerit. Sil'r ⁊ de scõo gdu trãsfert in tertiũ p volũtatẽ. Nã p volũtatez ꝓcept⁹ mẽtis ordinat ad alterũ. puta vl ad agẽdũ aliq̃d vl ad mãifestãdũ alte/ri: qñ aũt mẽs se ꝓuertit ad actũ ꝓsiderãdũ qđ hz in ha/bitu. tũc loq̃t q̃s sibũ ipsi. Nã ipse ꝓcept⁹ mentis interi⁹ verbũ vocat. ex q̃ vero q̃ ꝓcept⁹ mẽtis angelice ordinat ad manifestãdũ alteri p volũtatẽ ipsi⁹ angeli. ꝓcept⁹ mẽtis vn⁹ angeli innotescit alteri. ⁊ sic loq̃t vn⁹ angelus alteri. Nihil ẽ enĩ aliud vnũ angelũ loq̃ alteri q̃ ꝓceptũ suum mãifestare. Cõcept⁹ q̃dẽ mẽtis interior in hoĩe claudit du/plicẽ obstaculo ne videatur. Primo quidem voluntate que ipm ꝓceptũ mẽtis vult ad intra retinere ⁊ nõ ex mãi/festare. Scõo mõ claudit ꝓcept⁹ mẽtis homis alteri p grossiciẽ coz. q̃ nõ pmittit videre interiora sz in ãgelo nõ est obstaculũ corpis. q⁊ nõ hz illõ sz tm̃ volũtatẽ. qñ q̃ an/gel⁹ vult vni ꝓceptũ suũ mãifestare ⁊ nõ alteri tũc illi lo/quit ⁊ ille itelligit. Alij q̃dã nõ vult mãifestari nõ intel/ligũt: ⁊ illis nõ dr loq̃. Notãdũ etiã q̃ angeli alio mõ lo/quũtur deo. alio mõ angel' alio mõ homĩb⁹. Et deo qui/dem loq̃ dicunt. vl' ꝓsultando diuinã volũtatẽ de agen/dis nõ q̃ ds discat aliq̃d ab eis qđ nesciret. sz sicut disci/pulus loquit mgr̃ nõ vt doceat sz vt doceat. Et sic tho/bie dixit ãgel⁹ raphael q̃ obtulerat orõnes suas deo q̃si ei loq̃ns ⁊ ꝓsulens. respiciẽs in ꝓbo et no q̃d eẽt circa illũ agendũ p ministeriũ suũ. vl etiã loquit ãgel⁹ ad deũ cuz laudãdo de salute hoĩm ⁊ dilatiõe diuĩe gl̃ie sic cũ nato xp̃o angeli cantabãt gl̃ia in altissimis deo ⁊c. Lu. ij. Vel eius excellẽtiã quã nunq̃z cõprehẽdit admirãdo. sic dicit Bre. ij. moral. q̃ angeli loquũt deo cũ p hoc q̃ sup mẽ/ipsos respiciũt. in modũ admiratõis surgũt. ⁊ sic intelli/git illa locutio quã dic̃ Esa. vi. c. audisse seraphĩ clamã/tia. Sanct⁹ scũs scũs dñs ds sabaoth. vbi innuit myste/riũ trinitatis in vnitate cẽntie qđ summe admirant nõ ignorãdo sz venerãdo ⁊ clamoz coz innuit vel magnitu/dinẽ rei vl magnitudinẽ effect⁹ coz. Et istã quidẽ locu/tionẽ quã faciũt ad deũ laudãtes ⁊ admistrãtes sp conti/nua est siue in celo siue in ẽra sint. sz illa alia q̃ ei⁹ sapiaz cõsulũt de agẽdis nõ ↄtinua ẽ sz qñ aliq̃d nouũ occurrit agendũ p eos. sup q̃ illũinari desiderant ⁊ distãtia loca/lis. vt cũ sunt i terra nob⁹ mistrãdo nõ impedit nec retar/dat i aliq̃ ꝓsolatiõem coz ⁊ mãifestatiõz eis fiendã. Loq̃t vero angel⁹ ad ãgelũ bonũ: aliter inferior ad superiorẽ. aliter superior ad inferiorẽ. Inferior enĩ ad superiorẽ nõ illũinãdo de eo qđ nescit circa diuĩa mysteria. vl' disponẽda circa nos sz ꝓceptũ suũ ordinãdo vt ei innotescat p ꝓpriaz vo/luntatẽ. et h nõ dr illũinare fm hunc modũ dixerit ãge/li superiores ad inferiores in ascensione xp̃i. vt dic̃ Dyo. de celesti hierar. illud pr̃s. Quis est iste rex gl̃ie. Superiores vero inferioribz etiã isto mõ loq̃ntur mãifestãdo ꝓceptũ suũ sed etiã alio mõ loquunt ad eos illũinãdo eos circa diuĩa mysteria aliq̃ que nesciũt. ⁊ sic intelligit gl̃iosa sup

Quõ an/geli loq̃n/tur

Angeli differẽter loquunt.

Loq̃t an/gelus ad angelum

Oẽs an/geli diffe/rũt ĩ spe/cie.

arti. 4.

illud. Si liquis hoim loqr̃ t angelor̃. q̃ dic̃ q̃ locutões angelor̃ sunt illũinatões q̃bꝫ inferiores a supioribꝫ ãgel' illũinant. Un etiã dyo. dicit q̃ vnaq̃z cẽtia itelligẽtiã sibi a supiori datã. iferiori cõicat. Et Bre. q̃ i patria supna q̃dã data sũt excellẽter: nthil tñ possidet singlarit. Et q̃ mgr̃. ꝟ. sen. dic̃. di. x. q̃ q̃dã cogn̄erũt supiores ãgeli circa mysterũ icarnatõis q̃ fuer̃t ignota iferioribꝫ q̃usq; ꝛ pleret q̃d videt̃ q̃ b̃ q̃ infrogãtibꝫ iferioribꝫ ãgel' qi ignorantibꝫ q̃s ẽ iste rex glie. Rñ. supiores. Dñs ꝟrum ipe ẽ rex glie. q̃si sciẽres. vt expõit Dyo. Mõ sic illõ est intelligẽdũ dic̃ Lbo. in. i. pte. q̃ inferiores angeli ignauer̃t mysterũ incarnatõis penit⁹. ſz q; nõ ita plene cognouer̃t sic̃ supe riores. ꝛ in ei⁹ cognitõe pfecer̃t postmodũ dũ impleret. ꝛ vsq; ad die iudicij sp aliq̃ noua angel' supioribꝫ reuelãt diuit⁹ de his q̃ pnẽt ad dispositõez mũdi. ꝛ pcipue ad salutẽ elector̃. vñ ꝛ si nõ sp remanet. vñ supiores angeli inferiores illũinẽt. sp tñ remanẽt supiores in emĩnẽtiori scia q̃z inferiores. sic̃ mgr̃ circa vnã ꝛ eandẽ rẽ quã docz discipulũ q̃z ipse discipul⁹. Loqr̃ tertio angel⁹ ad hoies aliq̃n in forma hũana appens sic̃ angeli q̃ apparuerunt aplis postq̃z xps ascendit vt duo viri q̃ in vestib⁹ albis dixer̃t. Uiri galilei q̃d statis ꝛc̃. Act. i. Et cũ appuit abrae et loth ꝛ iacob ꝛ mulr̃ salũs. Aliq̃n ꝟo sine forma hũana assumpta. ꝛ b̃ vel ĩ visione sensibili. vt cũ appuit ĩ rubo moysi. Inde ei loq̃ns vl in mõte syna exp̃mẽdo ꝟba legis Angel⁹ enĩ fuit vt dic̃ apls. Uel ĩ visõe imaginaria. vt Piere. i. cui dicẽt. virgã vigilãtẽ ego video. dicũ ẽ tibi bñ vidisti. q; vigilabo ego sup ꝟbo meo. Ul' visione intellectiua. iux illõ p̃s. Audiã q̃d loquat̃ i me dñs ds. vl' illõ Significauit ds q̃ optz cito fieri loq̃ns p angelũ suũ seruo suo Jo. Apoc. i. Uidẽt tñ ille visiões magz fuisse imaginarie q̃z intellectiue. Sz q̃mõcunq; sit oẽs p̃phetie seu reuelatões diuie q̃ fiũt hoib⁹ fiũt ministerio angelor̃. Loquũt etiã ãgeli hoib⁹ sine reuelatõib⁹ p̃phetic̃ q̃n̄ eos instigãt ad bonũ ꝛ ad recedendũ a malo. sic̃ in figura hr̃ Actu. xij. de angelo qui apparuit petro incarcerato dormiẽti q̃ debebat occidi dicẽre vt exiret ꝛc̃. Sic ãgel⁹ pectatorẽ incarceratũ a dyabolo. vt ab herode q̃ intẽdit eũz pdere instigat. vt surgat ꝛ exeat p̃mã portã. i. duricie cordis p ꝓfitõem. p secãm tacitumitatis oris p ꝓfessionẽ. p tertiã ferreã. i. retẽtiõis alieni p satisfactiõem. Et helye dormiẽti quẽ angel⁹ excitauit ꝛ dixit Surge comede: ad 3. Reg. 19 huc tibi grãdis restat via. Significat helyas hominẽ sctm̃ q̃ aliq̃n ex tribulatõib⁹ vl' tẽptatiõib⁹ attediat et q̃si dormitat. sz angel⁹ bon⁹ stimulat intẽ⁹ vt surgat ad bona opa ꝓtinuãda. vt sit fortis suggerẽs vt meditet̃ passionẽ xpi. b̃ ẽ comedẽ panẽ subcinericiũ meditet̃ exẽpla sacre scripture ꝛ doctrinã ei⁹. b̃ est bibere aquã. ꝛ ex his cõualescit ꝛ fortificat̃ ad ambulãdũ p vias virtutũ vsq; ad mõtẽ dei visiõis. Uz igit ãgeli quõcunq; loqnt̃. siue ad deũ siue ad ãgelos siue ad hoies sp bñdicũt. q; dicũt bene. Bñdicte oẽs angeli. fm b̃ psalmiste imitemur eos vt ꝟoztes ꝛ ꝟciues nrõs sp dicẽdo. Bñdic aĩa mea do.

Quãtũ ad tertiũ de .ſ. III.

coz vigorositate dic̃ p̃s. Potẽtes ꝟrute. Ubi sciẽduz q̃ vir⁹ aliq̃n significat potentiã naturalẽ. Et sic dyo. dicit in angel' esse ꝟrutẽ ꝛ operatõz distinctã. Aliq̃n im̃portat habitũ bonũ. Et sic pb̃s diffinit ꝟrutẽ q̃ bonũ facit hñtez et opus ei⁹ bonũ reddit. Aliq̃n vir⁹ significat ꝓprietatẽ vtutis effect⁹. sic̃ dicim⁹ talẽ herbã hr̃e talẽ virtutẽ. Et sic p̃s. dic̃. Spũ oris ei⁹ oĩs virt⁹ coz. s. aplor̃ vocando ꝟrutẽ effect⁹ miraculosos q̃ pcedebãt ab eis p spm̃ scm̃. Omĩ hũs his modis ãgeli sunt potẽtes ꝟrute. Naz ꝟrute potentie natural' s. intellect⁹ ꝛ volũtat̃ mirabilr sunt potẽtes. Non enĩ ad b̃ vt intelligãt aliq̃d optz eos silogizare id est discurrere de noto ad ignotũ. aut cõponẽdo ꝛ diuidendo. vt nos facim⁹ ꝓpter debilitatẽ lumĩs intellectus nostri. sed statim cogñscũt ipam cẽtiã rei. ꝛ q̃d ei ꝟuenit vel nõ ꝟuenit. Et hinc est q̃ in intellectu coz nõ pt rẽ falsitas. Dic̃ enĩ pb̃s in. iij. de aĩa. q̃ intellect⁹ sp est ver⁹. et Aug⁹. q̃ nil intelligit nisi vez. angelus ãt cognoscit intelligendo. vñ ꝛ intellectuales dicũt nõ rõnales ꝓprie. vt nos qui ratiocinãdo. i. discurrẽdo de vno ad aliud ꝓcedim⁹. et medijs sepe deficim⁹. vñ ꝛ erram⁹ ꝓpter q̃d dr̃ Job. xxi. vij. Tenebr̃ inuoluimur. s. ignorãtie ꝛ errorz. Dz ãt duplicẽ cognitõem. s. matutinã ꝛ vespertinã. ꝛ io potẽtes virtute intellectiua. Appellat̃ aũt cognitio matutina in eis q̃ est pfectior. Est alia cognitio rez quã hñt in ꝟbo. i. vij dendo diuinã cẽtiã. Jn ꝟbo enĩ dei seu dĩna cẽtia ab eterno existit. ꝛ sũt rões oĩm rez: tã spũaliũ q̃ tpaliũ vl' corpaliũ creaturaz. vñ angeli scĩi videres diuinã cẽtiã clare q̃ dici pt visio meridiana ꝛ pfectior. videt etiaz ꝛ cognoscũt naias ꝛ essentias oĩz creaturaz. ꝛ hac visiõe oĩa creata sil' intelligũt ꝛ vna specie intelligibili circa diuia. Et b̃ est q̃d dic̃ Aug. xv. de trini. q̃ in patria nõ erũt vobiles nre cogitatões ab alijs ꝛ alia cures atz redeũres sed oẽm sciam nram sil' vno ꝟspectu videbim⁹. ꝛ hec dr̃ visio matutina. ꝛ hãc cognitõz. s. diuie cẽtie rez creata rũ in ea nõ hñt. aliq̃n in potẽtia. aliq̃n i actu ſz sp hñt in actu. q; in b̃ ꝟsistit brĩtudo q̃ nõ ꝟsistit in bĩtu sed in actu fm pb̃m in. i. de hi. Et q̃d dr̃. i. Pe. i. c. in quẽ desiderãt angeli ꝓspicere. illõ desideriũ nõ excludit rẽ desidera gnitiõis rez creatarz. vtez spẽs intelligibiles eis inditas pfecte res repñtantes. fantasiã enĩ nõ hñt sic nec corpus et p vnã spẽm intelligibilẽ intelligũt ad eã se ꝟcrendo nõ quidẽ alia intelligibilia q̃ p spẽs alias intelligibiles repsentanť sz oĩa sil' qua vna illa specie repñtant sicut specie intelligibili quã hñt in mẽte de nata hũana intelligunt simĩl oĩa q̃ ptinẽt ad hoiem fm naturã. Et hec dr̃ visio vespertina. adeo ãũt sunt potẽtes ꝟrute q̃ cognoscũt seipos angeli p essentiã suã. cogñscũt ꝛ oẽs alios angeles p spẽs eis inditas. cognoscũt ꝛ materialia p illas spẽs. Quicqd enĩ pt ꝟrus inferior pt ꝛ virt⁹ superior. ſz intellectus hoĩs q̃ est inferior itellectu angelico fm naturã intelligit res materiales. q̃ ꝛ angel⁹. ſz b̃ agit nõ abstrahẽdo a fantasmatibꝫ. vt hõ. ſz p spẽs inditas. Cognoscit virtus intellectiua angeli etiã singularia. q̃us enĩ quidaz hoc negauerint b̃ reprobat be. Tho. in p̃ma parte. q. lvij Primo qz derogat catholice fidei q̃ põit hec inferiora administrari p angelos. fm illud ad Hebr. i. Oẽs administratorij spũs in ministerũ missi sunt. Si aũt singulari um noticiã nõ hr̃ent nullã prudentiã hr̃e possent. de his que in b̃ mũdo agunt. et b̃ est ꝟ Eccs. v. Ne dicas coraz angelo nõ est prudentia. Cognoscũt ergo singularia nõ solũ in causis vniũsaliby. qz b̃ nõ est cogñscere rationẽ vt est singl'are. i. put est hic ꝛ nũc. ſz sicut hõ cognoscit diuersis viribꝫ cognitiuis oĩm rez genera. intellectu q̃dem vniuersalia ꝛ imaterialia. sensu aũt corpalia ꝛ singlaria. ita angel⁹ p vnã intellectiuaz virtutẽ vtraq; cognoscit. Futura aũt ꝓtinẽtia. put ꝓcedunt ex causis put in pl'ibꝫ per ꝓiectũrã cognoscere p̃nt nõ p certitudinẽ sic̃ medic⁹ de sanitate vel morte infirmi. Unde ãt futura cogñscunt in seipis nõ cognoscũt. ſz sol⁹ ds. Sil'r cogitatões hoĩm et affectiões voluntat̃ put mãifestant̃ p aliquẽ effectum exteriorẽ vt p ꝟbũ vl' aliud signũ. vt p imutatõez vultꝰ et hmõi. multo subtil⁹ q̃z homo. sed put cogitatiões sũt in ĩtellectu ꝛ affectões ĩ volũtate sol⁹ ds nouit nõ ãgeli. Cognoscũt etiã angeli mysteria gr̃e icarnatõis ꝛ omnia que ꝓphe pnũciauer̃t. Nam ꝓphe p angelos instruuntur fm Dyo. sed nõ cogñscũt ista naturalr seu p spẽs inditas: sed p visionẽ quã hñt in ꝟbo. Nec oĩs angeli equalr cognoscunt mysteria gratie in verbo. sed put voluerit eis.

Angelus loqt̃ hoi.

Potẽtes intellectũ

Cognitio matutina.

Cognitio vespertina

Logquũt sic̃ singularia.

Logquũt incarnatiõis mysteria

relelare. ita tñ q̄ supiores angeli pfa mysteria et altiora in dei visione cognoscūt q̄ inferioribꝫ mānifestāt eos ullūnādo. Sunt insup angeli potētes virtute volūtatis. q̄ vtiq; hnt libeꝝ arbitriū sic ⁊ hō. alis essent minoꝝ di gnitatis. ꝫ ita ē potēs ⁊ firmatus ꝙ dei grām q̄ nō pōt declinare ad malū sic nos. nec hoc ptinet ad defectuꝫ po tentie ꝫ magis posse peccare ⁊ deficere ptinet ad ad im/ potentiā sic ⁊ de⁹. nō pterea nō ꝺr oīpotens. q̄ nō pōt peccare. Nō quare āge⁹ btūs peccare nō pt est ꝑm Tho. ꝑma pte. q. lxij. q̄ videt deū ꝙ ētiā. Essentia aūt dei ē ipsa essentialr bonitas. vñ b̄ mō se habet angelus vi/ dens deum ad ipm deum sicut se hꝫ q̄cunq; nō videns deū ad cōem rōnē boni. Impossibile est aūt q̄ q̄s aliq̄d velit vel opet nisi attēdēs ad bonū. vel q̄ vellet diuerte re a bono inq̄ntū hmōi. Sic igit angel⁹ btūs nō pt vel le vl agere nisi attēdens ad deū. sic etiā agēs vel volens nō pt peccare. Scōo dicūt potētes ꝑtute pur importat habitū. Nā in pncipio creatōis coꝝ fuit eis infusa grā. ex qua fluūt oēs ꝑtutes. q̄uis enī aliq̄ dicant q̄ fuerūt creati in naturalib⁹ tm̄. dicit Tho. in. i. p. q. lxij. q̄ tenendū videt ꝓbabil⁹ ⁊ magis ꝓsona dicꝫ suoꝝ q̄ fuerūt creati in gra gratū faciente. no aūt in btitudine pfecta glie. Nā cū tal btitudo excedat naturaꝫ seu ꝑtutē nature create. nō pt puenire ad eā nisi p meritū opis alis in grā. nec bō nec angel⁹ ꝫ p pmū actū caritatꝫ ꝓuertēdo. i. se ad deū dilī gēdū statī meruit btitudinē glie. ita q̄ si tūc ꝺcederet cuo taret nisi bñret impedimētū aliq̄d sic in his q̄ in morte trās eunt ad purgatoriū. Aliq̄ tñ dicūt q̄ āgeli meruerūt gliaꝫ per ea opa q̄ ia beati opant in ministerijs diuis. q̄d tñ dicit Tho. nō videt rōnabilr dictū. vt q̄ est ī termino. i. in glia moueat ad terminū p meritū. vn dic q̄ post ꝓse cutionē glie q̄ fuit subito p vnicū actū grē cōuersiōis in deū nō pōt augeri in pmio essentiali glie amplⁱ. Et q̄/ uis dicāt aliq̄ q̄ auget in eis pmiū accidentale p myste/ ria nobis exhibita vsq; ad dē iudicij. dicē tñ ipe q̄ meli us ꝺr q̄ nullo mō aliqs btūs mereri pt nisi sit sil btūs ⁊ viator sic xps. Bauduīn q̄ qd̄ angeli bñt de ꝓsione pec catoris. q̄ ꝺr Lu. xv. Bauduīn est angel⁹ dei sup vno pec. ag. Illd gaudiū magis accrūt ex ꝑtute beatitudinis q̄ illud mercank. ⁊ sic nō ptinet ad meritū. Et ꝑm q̄ntitatē suoꝝ naturaliū ꝓsecuti sunt q̄ntitatē grē ⁊ glie. Exinde q̄ angeli q̄ creati sūt magis subtiles ⁊ sapīa pspicaciores et pfectiorē naturā accepert. Rōnabile est q̄ fortis⁹ et effi caci⁹ sint ad cū. in illo pmo actu ad deū ꝓuersi. ⁊ sic me/ ruert maiorē gdū glie. Notandū etiā ꝑm Tho. in. i. p. q. lxij. art. i. q̄ btitudo ꝺr seu intelligiē vltima pfectio crea turē rōnal vel intellectualis. ⁊ inde est q̄ naturalr desi derat. q̄ vnūq; q̄q; naturalr desiderat suā vltimam pfe ctionē. Ultima aūt pfectio creature rōnalis vl intellectua lis est duplex. vna quā pōt assequi ꝑtute sue nature. Et hec q̄dām btitudo vel felicitas ꝺr. vñ pfectā hois ꝓtē plationē qua optimū intelligibile q̄d est de⁹ ꝓtēplari pt. dicē ee vltimā hois felicitatē: ꝫ sup hāc felicitatē est alia hois felicitas quā expectam⁹ in futuro q̄ videbim⁹ de eū turā. Quantū ḡ ad pmā beatitudinē quā āgel⁹ assequi virtute sue nature potuit fuit creatus btūs. q̄ pfectiꝰ hmōi angel⁹ nō aquirit p aliquē discursuū motum vt hō in meditādo ⁊ ꝓtēplando ꝫ statī ei adest cognitio p/ fecta rei ꝓpt nature sue dignitatē. Sꝫ vltimā btitudinē que facultatē nature excedit. angeli nō statim a pncipio sue creatōis habuerūt. q̄ hec beatitudo nō est aliq̄d nate sed nature finis. Et iō nō statim a pncipio bñe debuit. ꝫ ad eā p suā operatōem grā tñ informatā puenire. Ange li aūt ꝓfirmati in glia potētes remanēt in virtute carita tis qui nō excedit ꝫ pfect in patria. Continue ḡ ferūtur in deū actu feruentissimo caritatis ꝑm illud. ps. ciij. Fa/ cis angelos tuos spūs ⁊ ministros tuos ignē vrentē vel flāmā ignis ꝑm aliā translationē. Maria etiaꝫ caritate nobis deseruiūt. vtꝫ in āgelo raphaele q̄ sociauit thobiā p viā ⁊ defendit a pisce volēte eū deuorare ⁊ instruxit ō mīmonio ꝫbēdo exegit. p eo debitū a gabelo reduxit ī/ columē ad domū ⁊ prem illūinari fec. Et silr ō angelo q̄ pcedebat ꝓpm dei de egypto egressum p deſtū ābulātē in die in colūna nubis se extēdēs ⁊ ondēs. in nocte ꝓ in colūna ignis vsq; ad terrā ꝓmissiōis. vñ dixerat deus. Precedet te angelus me⁹. ḡ ⁊ viceuersa nos vt ꝓximos nros nostri valde dilectores debem⁹ diligē. Tertio di cunt virtute potētes. q̄ mīros miros effect⁹ facūt ī mū do. ipsi enī sunt motores orbiū p mysteria coꝝ miracula fiūt. vt Bre. dic q̄ nō ipsi ꝓpria ꝑtute imināt naturas re rū. q̄ b̄ dei ē. ꝫ aliqua circa ea mysteria lr seu instralliter opank. ipsi enī mittent ad vocādū hoīes ad iudiciū. vt ꝺr Matth. xxiij. Cineres enī hoim resuscitādoꝝ ꝓpabūt Exhibūt etiā angeli ⁊ sepabūt malos de medio iustoꝝ. et mittēt eos ī caminū ignis. ⁊ Precipue āt michael q̄ fuit pnceps synagoge. vn apparuit ⁊ venit in adiutoriū ange lo q̄ locut⁹ e daniel Dan. x. p liberatōe ppli isrl de baby lonia. nūc āt pnceps eccie ad eā defensandā. ipe ꝓsurget tpe iudicij ꝺ antixpm. tūc ꝓsurget michael pnceps eccie ad eā defensandā. Dan. xij. Gabriel nūciauit marie cōce ptū filij dei. ⁊ zacharie natiuitatē Joh. bap. ex eo raphaꝫ el etiā tribulatoꝝ a thobia ⁊ sara mouit ꝓsolās eos mi/ tipliciter. ⁊ sic quia potentes ꝑtute debem⁹ eos honora/ re. Patet etiā angelica virtus ex b̄ q̄ motus angeli de lo co ad locū. ⁊ si nō sit in instanti. ꝫ in tpe ꝑm ꝓus ⁊ poste/ rius. q̄ pri⁹ in vno loco: postea ī alio est q̄si in subito cū mouet de celo ad terrā. q̄ enī subita angeli nō est subdita loco vt ꝓtenta ab eo sic corpa ꝫ est supior loco. i. vt conti nēs ipm sua virtute. iō in ptāte sua ē applicare se loco p/ ut vult. vl p medium trāseundo de loco ad locū. vl sine me dio de vno loco ad alū. Ubi etiā sciendū q̄ diuersimo/ de puenit corpi āgeli ⁊ deo cē in loco. Nā corp⁹ cē in loco circūscriptiue. q̄ cōmēsurat loco ⁊ pinet ab eo. angelus aūt nō cit in loco circūscriptiue cū nō cōmensurēt loco ꝫ diffinitiue. q̄ cū est in vno loco nō est ī alio. Deus autez nec circūscriptiue nec diffinitiue ꝫ vbiq; est. dicit aut angelus esse vbi operat ꝑm Damasce. totū illud cui ap plicat imediate virt⁹ angeli reputat vt vnus locus eius licet sit continuū ꝑm Tho. in pma parte. q. lij.

Creati in gratia

Nō pōt peccare.

Matt. xxv

Mouet localiter ⁊ in tempe.

Magis lucrtiles maiorem gratiam.

Sed nō dñi in creatione.

Angeli assistunt

Quantū ad quartū .ꝟ. IIII.

de obedientia ipsoꝝ ꝺr qui facit ꝟbū ei⁹. i. dñi dei. ꝟbuꝝ dei hic innuit iussionē ⁊ volūtatē ei⁹ quā eis insinuat ī eos aspiciēdo. Jn cōi aūt vult ⁊ mādat eis vt ministrēt nob ⁊ custodiāt nos. ꝑm illd ad Hebr. i. Oēs administra/ torij spūs sunt missi in ministeriū coꝝ q̄ hereditatē capiūt salutē. Et in ps. Angel⁹ suis ds māda. de te vt cust. te in oīb vijs tu. Habet enī ordo diuine prudentie vt inferiora regāt p supiora hoīes p āgelos. ⁊ b̄ nō vt ipa nō possit p se imediate totū in oīb opari ꝫ voluit ⁊ in b̄ cōicare bo/ nitatē sue ꝑtutē. vt ⁊ creature cooparent cū eo in mūdi gubernatōe. Sciendū aūt q̄ de ꝓma hierarchia. i. sera phin. cherubī. ⁊ thronoꝝ nullus mittit ad nos: ꝫ semp sunt assistentes. De scōa hierarchia pmi. i. dñationū ordo etiā sunt assistētes ⁊ nō mittūt ꝫ disponūt de mittē/ dis. Hi assistere dicūt: q̄ imediate a deo accipiūt illūina tionē de secretis diuinoꝝ mysteriorū. Alij q̄nq; ordines dicūt mīstrare. q̄ ⁊ mittūt de eis aliq̄ ad nos ⁊ illūinatiōes de diuis secretis circa nos agēdis ab assistētib⁹. scz supiori bus angel⁹ recipiūt cōiter. Jnq̄tū aūt assistere importat visionē diuine essentie ⁊ nō exclusionē missiōis. sic oēs no

uem ordines assistunt semp. nec est ꝓtra autoritas aplī
inducta dicentis oīs ad mīstratōis spūs cē. Nā illa est
distributio accōmoda. s. cōplectēs cos q̄ mittūt nō alios
Uel melꝰ z subtilius dicat Tho. in. i. ꝓc. q. cxiij. q̄ sic in
Duplex missio ibi diuinaꝝ ꝑsonaꝝ duplex est missio. s. visibilis q̄
missio an attendit fm corpea creaturā. vt filꝰ dei i carne. spūs scūs
gelorum. in igne. Alia inuisibil: q̄ fit fm spūalē interiorē affectum
vt illūinare mentē z accendere ad dilectōz. Ita in mis
sionib⁹ angelōꝝ z in ministerijs est duplex missio. Una
exterior. s. q̄ est ad aliq̄d mysterū circa corpalia exhibēdū
Et fm hāc nō oēs mittūt. sz vt dictū ē de iferioribus. v. or
dinib⁹. Alia missio ē interior fm intellectuales effec⁹
put scz vn⁹ āgelus illūinat alīū. z sic oēs angeli mittūtur
etiā supmi q: illūināt angelos illūinātes nos. Silr non
est ꝺ q̄d hr̄ Esa. vi. q̄ missus fuit vn⁹ seraphin ad pur
gandū labia Esaie. Nā fm Dyo. ille fuit ō ordine inferio
ri. sic nomīat⁹ ab exercitio ad q̄d mittebat. s. incēdendū
labia Esaie. vel etiā q: seraphī supiorꝫ ordis ꝑtute āgel⁹
inferior hēgit interius in Esaia. Mittūtur aūt angeli
Custodi ad custodia fm autoritatē inducta pīs. Angel⁹ suis t eus
ant. mādauit de ce tē. Un z Hiero. dic sup illud. Angeli co
rū in cel Matth xviij. Magna ē dignitas aiaꝝ vt vna
quęq; habeat ab ortu natiuitatis angelū sibi delegatū.
Ex q̄ autoritate ꝓducit be. Tho. in. i. q. q. cxij. q̄ singlis
hoib⁹ singuli angeli deputati sunt in custodia. Et bu⁹
rōnē assigr. nā angelōꝝ custodia est q̄dā executio diuine
puidētie circa hoīes. Puidētia aūt dei alit se hz ad ho
mines: alit ad corruptibiles creaturas. q: alit se hr̄ ad
incorruptibilitatē. hoīes enī nō solū incorruptibiles sūt
q̄ntū ad eōem spēm sz etiā q̄ntū ad formas ꝑtas singu
loꝝ q̄ sunt animę rōnales. q̄d de alijs corruptibilib⁹ dici
no potest. Manifestū est aūt q̄ puidentia dei ꝓncipalr
est circa ea q̄ principalr z ꝑpetuo manēt. circa ea ꝰo que
transcūt puidētia dei est inq̄ntū ordinat ipa ad res ꝑpe
tuas. Sic igit puidētia dei cōparat ad singlos homies
sicut cōparat ad singula genera vl spēs rerꝫ corruptibiliū:
sed fm Dyc. diuersi ordines deputant diuersis rerꝫ gene
ribus. pura potestates ad arcendos demōes. virtutes ad
mirabilia facienda circa res corporeas. z pbabile est q̄ di
uersis rerꝫ spēb⁹ diuersi āgeli ciusdē ordis ꝓficiant. Un
et rationale est q̄ diuīsis homīb⁹ diuersi angeli ad custo
Custodi diā deputent. Et notandū q̄ custodia ꝑticular q̄ exhi
unt parti bet ab angel⁹ ꝓtinet ad āgelos infimi ordinis fm Tho.
cularitꝫ. post Dyonisiū. z sic in dicto ordine: sic z in alijs ordinib⁹
vn⁹ est alio ꝓfectior. q: differūt specie. ita etiā supiores de
dicto ordine sic z de alijs ordinib⁹ deputāt ad custodiā
particularē illoꝝ hoīm q̄ sunt ad maiora deputati ex di
uina puidētia q̄uis oēs sint pares natura. Sz est alia
custodia vnūsalis. ad quā etiā angeli ordinantur. z hec
multiplicat fm diuīsos ordines. Nam q̄nto agēs fuerit
vnūsal⁹: tanto est sup⁹. sic igit custodia būane mīstru
dinis ꝓtinet ad ꝓncipat⁹. vl forte ad archāgelos q̄ dicūt
ꝓncipes angeloꝝ. Un michael quē archāgelū dicimus
vn⁹ ō principib⁹ ōz Dañ. x. Ulteri⁹ sup oēs naturas cor
poreas hūt custodiā ꝑtutes. Et ulteri⁹ sup demōes hūt
custodiā ptātes. Et ulteri⁹ sup bonos spūs: hūt custodi
am ꝓncipat⁹. Dec tho. vbi. s. Quidā tn dicūt archange
los custodiā hr̄e ciuitatū ꝓncipat⁹ ꝰo puīriaꝝ. Et q: an
geli iferiores exercēt aliq̄n officiū supioꝝ inq̄ntū ō dono
coꝝ participāt. z sc hūt ad supiores. sic executores ꝑtutū
coꝝ. p hūc etiā modū angeli infimi ordis pūt z arcere de
mones et etiā miracula facere. sicut z seraphin incendit
Custodi labia Esa. vt dictū ē supra. Dat aūt ista custodia āgelica
unt oīs oīb⁹ viatorib⁹ nō aūt ꝑpo etiā inq̄ntū hō z ō tum q: ime
viatores. diate regulabat a ꝺño dei. tū q: cōprehēsor. vnde nō indi
gebat q: iā erat in termīo z si viator erat rōne mortalita
tis supior tamē angelis vnde nō decebat eos habere vt
custodes sed vt mīstros. Rē hmōi custodie quare malige
mus fm tho. vbi supra. ē. q: homo in statu vite pīntis
ꝓstitutus est. vt in via q̄dā qua oꝑtz tendere ad patriā
in q̄ imminēt mīra pricla ab interiori z exteriori. Un z in
psal. Uie illoꝝ tenebre z lubricū. s. rōne ꝓcupiscētie inte
riorꝫ. z angel⁹ dñi. i. dyabol⁹ pseqns eos. z sic homī ābu
lanti p via n̄ tutā dat custodia. ita etiā nobis decuit ta
li custodia āgeloꝝ vsq; quo veniam⁹ ad terminū patrie
nec sufficit libertas arbitrij. z si adiuuet q: infirmat ꝑ mul
tiplices aīe passiones. nec etiā lex natural vel diuina. q: in
applicādo ꝓpia iurꝫ vtis. Ad pricularia ꝓtingit mīsti
plicit deficere. mādauit q̄ dīs angel⁹ vt custodiāt oēs i oī
bus vijs suis. vñ z ꝓmo hoī dat⁹ fuit. q: imminebat ei pe
riculū a diabolo. vt patuit z virgini marie z alijs sanctꝫ
viatoribꝰ Un z ō ꝓncipe aplorꝫ hostiaria dicēre q̄ peri⁹
essꝫ pulsans. dixerit alīq̄ angel⁹ eius est. Act. xij. nec infide
les nec ipe antixps puant custodia angeloꝝ. Hō enī pt Etiā anti
uant auxilio toti būano generi ꝓfesso diuīt⁹. s. custodia christum.
angeloꝝ p quā z si nō iuuāt ad b̄ vt bonis mereant opi
bus vitā etnā. tn iuuāt ad b̄ q̄ a q̄busdā mal⁹ retrahāt
quib⁹ z sibi z alijs nocere possint. sic p bonos āgelos arc
cent demōes ne nocere valeāt q̄tū vellēt. z q: dr in oīb⁹
vijs tuis. pōt ꝓsiderari via nr̄a esse. z vna rōe vltimi ter
mini qui est vn⁹. s. beatitudo. Un dicit angelus Nehe.
Grandis tibi restat via. iij. Reg. xix. z multiplex rōne va
rietatis status hoīm z operationū. Un in ꝑsl. dicū est
in omnibus vijs tuis. Potest ergo considerari in triplici
via seu statu. Primo est enim via qua mundū ingredit
per manifestationē. Secundo est via qua in mūdo pro
greditur p cōuersationem. Tertia est via qua mundum
egreditur per migrationem.

Ingreditur q̄s i mū. ℣. V.

dum q̄n in vtero format. Ingredit lucē mūdi q̄n nascit
ingredit ecclīaz mūdi q̄n baptizat. Et fm h̄ sunt opi. q̄n Custodi
ꝓmo angel⁹ deputet ad custodiā. q̄dā dixerit q̄ a rpe ba unt i na
ptismaꝫ sz istō nō videt rōnabiliꝰ dictū. q: illō nō vidz tinitate.
hr̄e locū q̄ntū ad bn̄ficia q̄ exhibent hoī inq̄ntū xp̄ian⁹
vt scz tūc exhibeant ei cū xp̄ian⁹ efficit q̄d in baptismo
fit. vt sic sit aptus ad sacra cetera eccīe sz q̄ exhibētur hoī
inq̄ntū hz naturā rōnalē dcz vt ei exhibeant q̄ hz na
turā rōnalē q̄d mālfestat in natiuitate cū etiā infideles
hēant angelos i custodiā q̄ nō baptizant. Alīq̄ dixerūt
Jaco. de voragie. Sz dic Tho. in. i. ꝓc. q. cxij. q̄ puer cū
est in vtero mr̄no nō est totalr a mr̄e separat⁹ sz p q̄ndā
colligatōem est q̄dāmō aliq̄d ei⁹. sic fruct⁹ pēdens in ar
bore est aliq̄d arboꝝ. z iō pbabilr dici pt q̄ angel⁹ q̄ cu
stodit mr̄em custodiat z plē cū est i vtero sz in natiuitate q̄
est separat⁹ a mr̄e. tūc deputat ei angel⁹ ad custodiā z ista
est. terna opinio quaz tenet Hiero. et Tho. post eū q̄uis
enim officiū angeloꝝ custodie ordinet ad illūinationem
doctrine sicut ad principalem effectū cuius illuminatio
nis nō sunt capaces pueri in natiuitate multos tamen
alios effectus habent qui pueris cōpetunt sz arcere de
mones z alia nocumēta corporalia z spūalia ꝓhibere.

Secunda ē via qua. ℣. VI.

ꝓgrediunt cū puenūt hoīes ad vsuz rōnis. h̄ aūt facūt
triplr. s. ꝓfuādo a malo. reuocādo a vicio. excitando etiā
et ꝓmouēdo in bonū. Quātū ad ꝓmū z hoīes z demo Ꝓfuāt
nes q̄rūt hoīb⁹ inferre nocumēta rpalia. sz āgeli boni im a malo.
pediūt vñ z angel⁹ scūs q̄ ꝓbat ꝓpter dei trāseuntē p ma
re rubꝝ posuit se retro p⁹ totū ꝓpter ne egyptū possent
eos ꝓsequi nocere. Exo. xuij. Et angeli duriūme ver
berauerūt heliodoꝝ q̄ volebat expoliare templū dñi depoſi
tis. Uidit etiā Jo. alterꝫ angeloꝝ ascēdentē ab ortu sol cha. iij.

hñtem signū dei viui q̄ damauit q̄tuor angelis. i. demonijs p q̄ttuor ꝓes mūdi ne nocerēt terre ⁊ mari neq; arboribꝫ ⁊c. Apoc. vij. Prefuant mlta magꝫ a malo culpe boies multiplr vel imittēdo tribulatōes ⁊ alia ispedimēta. vl' tollēdo malas fantasias viciox ⁊ instigādo ad resistendū tēptatōibꝫ timore vl' amore. sic in figuraꝫ legim⁹ de āgelo q̄ appuit balaā cū gladio euaginato terrēs cū ne malediceret pl'o dei vt inrēdebat. Hūc. xxij. Agar ancilla sare et se rebellāti signāte sensualitatē rōni p̄ cupiscētias nolēti subijci quā āgel⁹ repēdit ⁊ suasit illi subij ci oñdens fructū ꝓsequndū Ben. xvi. Et ō archāgelo mi chaele altricāte cū dyabalo ō corpe moysi ne inuenuret a iudeis vt p ipm idolatrarēt. ꝫ nō pmisit archāgelus vt auferret illis occasionē illi⁹ superstitiōis. Scdo angelus p Reuocāt sui custodiā reuocat a malo cōmisso nō q̄dē cogendo vl' a vicijs. infūdēdo grām ꝫ instigādo interi⁹ ⁊ psuadēdo ad pnaz ⁊ aliq̄n p aliquā tribulatōz sic cū appuit dauid pcutiēs gladio pestis pl'm q̄ videns cōpūctus ꝓfessus est pctm suū dicens. Ego sum q̄ peccauit ⁊c. ij. Re. vlt. vl' cū sug gerit mēti pcōris bonas repūtatiōes vt ꝓsideret suam ingratitudiez erga deū ⁊ suā malitiā ⁊ dei bñficia vt induc at ad ꝓfitendū vt legit Judi. ij. q̄ angelo dño apparente ⁊ reprehendēte pl'm isrl' de sua puaricatōe recolēda bñficia a deo eis ꝓcessa. cleuauerūt voce ⁊ fleuerūt. Suadet etiā ad ꝓfessionē scīes necessitatē ⁊ vtilitatē ei⁹ in cui⁹ figurā hr̄ Esa. vi. q̄ seraphin angel⁹ purgauit labia Esa. di. Ecce mūdauit labia tua. s. inducēdo vt bñ. s. cōfitearis. Et sequit. Auferet a te iniq̄tas tua. Sz ⁊ āgel⁹ fuit ꝓ dixit in pl'ona dñi ad p⁹ pctm. Adam vbi es vt ꝓfiteret pctm suū. Ben. iij. Demū inducēdo ad satisfactōz in q̄ papuū est vitare occasiones pcōz. ne recidiuet vbi est magꝫ difficultas papue fcā habituatōe. vñ ⁊ q̄si p q̄ndā violentiam oportz ꝓcedere sibūpti q̄ō figuratū extitit Ben. xix. in eductiōe q̄si violēta facta de loth ab āgel'a sodomis vbi habitabat. ⁊ dictū est ei q̄ nō staret ibi omnē circa regionez nec retro aspiceret. sic instigat āgel⁹ penitentē q̄ pctā deserat cū occasiōibꝫ ⁊ nō recidiuet. q̄ si pctōr manet obstinat⁹ ⁊ nō assentit bonis instigatōibꝫ angeli nō tñ angel⁹ ex toto ⁊ imittit custodiā q̄n adhuc in mlt⁹ iuuet eū: sed fm q̄d. i. pmittit eū cadere in aliq̄ malū culpe vel pene nō impedīēdo q̄n cadat fm ordinē diuinoz iudiciorz. et fm b̄ ꝺr Hiere. li. in pl'ona angelorz. Curauim⁹ babylōez Promoꝫ et nō est curata. dimittam⁹ ḡ eā. i. aiam ⁊c. mō dicto Ter uent in tio p custodiā angeli q̄s pmouet in bono. ⁊ b̄ ꝓfortando bono. in tribulatōibꝫ magnis. In cui⁹ exēplū xp̄o iesu in agōe posito oranti appuit angel⁹ de celo ꝓfortās cū Lu. xxij Uel pigritiā ⁊ repiditatē excitādo vñ Zach. iij. ꝺr. Angel⁹ dñi excitauit me q̄si hoiez. q. excitat a somno. Et ad affectū terrenoz ꝓtēnendū. In cui⁹ figurā angel⁹ arma tus q̄ appuit Josue in cāpo hiericho in adiutoriū suuz dixit ei. Solue calciamētū de pedibꝫ tuis. Laffect⁹ a terrenis remoue. Josue. v. Ul' etiā reuelādo ei diuīa mysteria aut agēda. sicut Joseph apparuit angel⁹ in somnis: ne dimitteret mariā ꝓuxē suā. Math. i. Et postea nato paruulo iesu vt fugeret in egyptū. Et postea mortuo herode vt rediret. Math. ij. Reuelatōes facte Danieli ꝑ mo ⁊ scdo aduētū xp̄i fuer̄t p archangelū gabrielem. et p ipsum annūciatio facta virgini gloriose de incarnatiōe Luce. i. Et oñes locutiones facte moysi in pl'ona dñi fuerunt p angelū. Et idem videt dicendū de revelatiōibus seu locutiōibꝫ q̄ dicunt facte a christo q̄busdā sctis mulieribus. vt sancte Brigitte de suetia. vt sancte Dalmarie de anglia. et sancte Katherine de senis ⁊ hmōi.

Deducit p⁹ mortē.

Tertia ē via qua q̄s. §. VII.

egredit de mūdo. ⁊ si anima est bene ab oñibꝫ purgata angeli etiā mlti associant eā in hymnis in vitā eternam

Exo. xxiij. Ecce ego mitto angelū meuz qui custodiat te in via ⁊ inducat in terrā quā pmisi pribꝫ tuis. ⁊ Lu. xvi. Factū est vt moreret mēdic⁹ ⁊ portaret ab angel'is in sinu abrae: qui nūc est paradisus. Si anima cū gra habet aliquid purgandū angelus associat eam ad purgatoriū ⁊ ꝓfortat eā ad patientiā. ⁊ cū ꝓgruit orat deū pro ea vl' suffragia fcā p ea reputat mō p̄dicto vt possit adaptari illud Job. xxxiij. si fuit angel⁹ loq̄ns p eo vt ānunciet homīs cōtatē miserebit ei⁹. s. deus ⁊ purgata ab angelis pūrak deo. Angel⁹ etiā portās abacuc cū prandio ad Danielē clausum in carcere leonū Dan. xiij. significat instigantē hoiem ad faciendū suffragia mortuorū quasi prandiū portādo ꝓfortās incarceratos in purgatorio. si aūt egredit anima cū mortali. rapitur cum demōes ⁊ ducunt eam ad infernū cū multis cōtumelijs et tormentis et videtur verificari illud Esa. xxxiij. Angeli pacis amare flebūt: dimittētes eam domoibꝫ. Ubi tñ sciendum Flet⁹ angeloz. q̄ cū ꝺr angel⁹ dolere de pctis vel penis hoīm locutio ē impropria. Nā nō sunt in eis passiones ꝫ dolor et gaudiū in eis sunt simplices act⁹ volūtatis. ⁊ hoiem q̄dez in vniuersali ꝓsiderātū fm naturā vellēt nō dānari. ⁊ b̄ ꝺr dolor in eis. ꝫ ꝓsideratꝫ circūstātijs homis. puta pctis cōmissis volūt ipm puniri ⁊ derelinq̄ fm q̄ exigit ordo diuine iusticie cui se ꝓformāt. Horādū etiā q̄ q̄uis cir⁹ Pugna ca istā custodiā āgeloz aliq̄n videat cē discordia ex his angeloz. que hūtur Dan. x. scz q̄ princeps p̄sar resistebat angelo gabrieli ad liberatōem p̄ ú isrl' procurandā. tñ fm rei veritatē nulla est pietas. vt dic̄ Hie. in. xvij. n. ezā. tractans illud q̄ fac̄ ꝓcordiā in sublimib⁹. Sz ad b̄ intelligendū aduertere oportz fm Tho. in. i. pte. q. cxij. q̄ diuina iusticia circa ⁊ hūsa regna ⁊ hūsos hoies varia p angelos exercetur. In suis aūt actionib⁹ angeli fm dei iniam regulant. Contingit aūt q̄ in diuersis regnis ⁊ in diūsis hominib⁹ ēdem merita vl' demerita inueniunt. vt vn⁹ alteri subdat vel pferatur. Quid aūt sup b̄ habeat ordo diuine sapientie: cognoscere nō p̄tt nisi deo reuelāte. vñ necesse hūt sup his diuinā ꝓsulere volūtatē ⁊ sapiaz. sic igit in q̄ntū de ꝛ̄ijs meritis sibi repugnātib⁹ ꝓsulūt diuinaz voluntatē. resistere ad inuicē referunt. non q̄ sint ꝛ̄rie corz voluntates cū in hoc oēs ꝛ̄cordent q̄ dei sententia impleat. sed q̄ ea de q̄b⁹ ꝓsulūt sunt repugnātia. Jtē post mortē in plūb⁹ hystorijs repiūt angelos bonos certamen disputatiōis habuisse cū angel' malis sup sentētia alic⁹ anime egresse a corpe de salute ei⁹ vl' dānatione semp tñ angeli pualuerūt. vtz in legenda forsei cpi quā describit Beda valde deuota. Et bēs in legendis scōz ante festū angeloz. Alij aūt angeli ducūt aīas ad videndum loca penaz ⁊ glie vt reuertētes ad corpa alijs manifestent vt in legenda beati Hieronimi.

De patriarchis ⁊ pphis quō xp̄m figuraūerūt. ⁊ de Johanne bap ⁊ cōmendatōe eius. Cap̄lm. vij.

Parui lucernam xp̄o

p meo inimicos eius induā ꝓfusiōe. ps. cxxxi

Uidit iohānes in Apocalip. sua. xxiij. senio res in ecclesia triūphanti circa thronū dei ⁊ agni qui coronas suas de capite deponebāt añ thronū dei adorantes ⁊ laudātes deū. Hi non imerito intelligi p̄nt patriarche ⁊ pphe veteris testamēti qui lustrarūt ecclīam doctrinis ⁊ exēplis. ⁊ nūc coronati triūphāti celo a deo totum q̄d meriti sint ⁊ glie est in eis recognoscētes. ⁊ hoc est coronas deponere. Siq̄dem xij. sunt pphe minores: q̄tuor maiores. scz Hieremias Esaias Ezechiel et Daniel. q̄n⁹ erat Job gentil. Quinq; fūt p̄triarche magis nomiati qui ante p̄cedētes Noe Abraam Isaac Jacob et Joseph. David q̄z pphām ⁊ p̄triarchā noīat. Pe. apl's in actib⁹ apl'orum. sic sunt. xxij. moyses legislator pphā summ⁹ et dux

Titulus Tricesimusprimus

ꝑlīpmus. Vi ⁊ alīj scī ve. testī fuerūt lucerne seu stelle parate añ xp̄m. Nā lucernā eē legē dic̄ Salo. pucrb. vi. Lucerna ē lex ⁊ mādatū lux ⁊ ꝓbertas esse lucernas aptē insinuat ꝓnceps apl̄oꝝ di. haberē ꝓbertiū sermonē cuj bñfacerē ⁊ttēdēres tanq̄ lucerne i caliginoso loco. ⁊ ꝑs. Lucerna pedib⁹ meis ꝙbū. s. in lege ⁊ ꝓbis scꝑtū. sed et Jo. bap. ⁊ ꝓpha ⁊ pr̄iarcha spūalis apl̄oꝝ termin⁹ legis et ꝓphaꝝ. q: lex ⁊ ꝓpbe vsq̄ ad Jobez scribit Matt. xi. nomiat a xpo lucerna Jo. v. scz iobes erat lucerna ardēs et lucēs. Vi etiā dicūt stelle. s. pr̄es ve. testī. Dan. xij. q̄ ad iustitiā cruditūr plūmos qsi stelle ī ꝓpetuas eternitates. Et cadē rōne. nam vsus lucerne cōiter ē de nocte. ⁊ stelle de nocte illūināt. Nā supuenīēte maiori luce nec apparent nec lucernis vtimur. Tēpus vtiq̄ vererʒ testī fuit tanq̄ nox ꝓpē tenebras erroꝝ ⁊ ignarie veritatis. ne ḡ oīno remaneret obscura eccl̄ia gl̄iosus ds̄ in firmamēto celi. i. eccl̄ie fecit oriri duōs stellas duōs tpib⁹ q̄ cursum suū pficerent sup nr̄m orizontem. ⁊ sic mūdū illustrarēt. ⁊ de agēdis ꝛō mysteriis credēdʒ suis exēplis ⁊ declarauit. Dominꝰ vt lucifer appuit Johānī bap. q̄ ꝓcedit ceteris solis Nā post cū ꝑls q̄ ambulat in tenebrʒ vidit lucē mag. Esa. xi quib⁹ ḡ illoꝝ vt stella ⁊ lucerna fuit pat⁹ añ xp̄m. Nam oculi⁹ egris odiosa ē lux ⁊ papuc cū ē mag̃ ⁊ reuerberat oculos tenebris assuetos. ij ꝓcedētib⁹ quis lumīb⁹ lucernaꝝ vt stellaꝝ ꝓpara ē acies inualidi mētis būane ad solem iustic̄ xp̄m ⁊ doctrinā ei⁹ lucidissimā suscipienda. Et ꝓhāc lucē stellaꝝ ⁊ lucernaꝝ inimici xp̄i ⁊ eccl̄ie induuntur ꝓfuliōe de suis erroꝝ vicijs q̄ oīa ꝙincūtur ⁊ arguunt doctrina ⁊ exēplis ꝙuersatōis eoꝝ. Vñ ⁊ de iohāne bap. vltima stella dixit ds̄ Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū q̄ ꝓpabit vi̇ā. Ne igit̄ nox ve. testī. quem iam ꝓcessit remaneret obscura viatorib⁹. ij aliq̄d lumen adesset cui⁹ illustratōe opari ꝓtuose valerēt. ⁊ noticiaʒ fidei ꝓcipent de salute ꝓsequnda ꝑ xp̄m in celo ecclia apparuerūt. vt fidera et lucerna pfati et pr̄iarche ⁊ ꝓphe diuinis tpib⁹. Nox ꝑm⁹ ⁊ pr̄ oīm fuit adā q̄ mūdū innocētia illustrauit añ lapsum in paradiso. ij post lapsuʒ pnia. Nā vt ds̄ Sap̄. x. Eduxit illū ds̄ a delicto suo. s. ꝑ pniaʒ qui ⁊ dormiēs ex eo q̄ de latere ei⁹ ex costa formata est vxor. Beñ. ij. Eccl̄ia figurauit xp̄z de cui⁹ latere dormiēs in cruce sopore mortis formata ē vxor eccl̄ia. nā lācea vulnerato exiuit sanguis ⁊ aq̄. Jo. xix. signīa baptismū et eucharistiā q̄ ad sanguiʒ q̄b⁹ sacris baptismo ꝓcp:o ⁊ passiōe credita homīes efficiunt fideles ꝑ osse coste. ex q̄ facta est mlier in adā posita ē caro. q: vñ eccl̄ia facta ē fortis. s. ex passiōe inde xp̄s qsi infirmat⁹ ē oīa infirmitate mortalitaʒ. Sz abel fili⁹ eius decēti⁹ vt stella orta ē ad ꝓbendū lumē ꝑmanētis innocētie q̄ xp̄z agnū innocētem figurauit occisum ꝓpe inuidiā a fratre suo. i. ꝑl̄o iudeoꝝ de q̄z genere erat Beñ. iij. Ut stella micās splendore fidei visus ē noe pr̄iarcha. Qui deo credēs in diluuio ꝓnūciato p̄ centū ānos in antea archā miri opis ad mādatū dñi fabricauit ad se ꝑfuandū cū familia ⁊ cunctis generib⁹ aiantiū ab aq̄s diluuij pditōis. Beñ. vi. signās ⁊ in archa eccl̄iam ex quā null⁹ saluat a diluuio ꝑ dilectionis. ac etiā dñm ibm in sua ebriatōe. Nā ex amore fruct⁹ saluti vince sue būane. s. nature. q: extasim passus nud⁹ i cruce oīsus ē quē deridens vnus ex filijs suis scz cham. id est ꝑl̄s iudeoꝝ maledictōem pfidie ꝛpalis futuris incurrit. Alij duo sem ⁊ iaphet ex reuerētia coopientes. s. natio gr̄coꝝ ⁊ latinoꝝ in reuerētia suscipiētes passionē xp̄i. bñdictōz eternā ꝓsequunt⁹ q̄ntū ad ꝙersos ad fidē. vt exponit Aug. xviij. de ciui. dei. deinde lucerna et stella splēdida in celo eccl̄ie ortus ē abrāā q̄ mūdū doctrina integrā ⁊ pfectā obediētiā ad vnā dñi vocē relinq̄ns patriā parētes ⁊ domū ꝓpriā. Demū filiū vnigēitū in sacrificiū offerens Beñ. xxij. Hic vidit diat xp̄s ⁊ gauis⁹ ē scz noticia sibi data in mysterio trinitatis incarnationis quando. s. manēs ad ilicem mābre trib⁹ sibi apparentib⁹ tres vidit ⁊ vnū adorauit q̄b⁹ Sara tria sata sile deco xit. ⁊ virtutū sagnitatū ab eis comesta Beñ. xviij. Nā ⁊ si tres ꝑsone sunt in diuis vn⁹ tñ ds̄ tm̄ colēdus ē in xp̄o. Insup ⁊ si tres substātie varie sunt. s. deitas. aia et caro. vna tamē tantū ꝑsona ē xp̄us a nob adorand⁹. Sara eccl̄ia. s. tria sata simile decocta offert comedēda. q: hoies de trib⁹ mūdi pt̄ib⁹ asia. affrica ⁊ europa ad fidē p̄uos et a sil̄a vicioꝝ mūdatos igne dilectiōis decoctas offert xp̄o. incorpandos gl̄ie ꝓtutū. s. extinde q̄tidie offert i sacramēto altar̄ ab eo suscipiēdū. abrāā optim⁹ fili⁹ Jsaac. Jsaac mā suetudie mūdū radiauit. q̄ nō renitēs ij spontane⁹ a ꝓpe pmisit se ligari ⁊ ad victimā exponi. ⁊ iniurias alloꝝ philoꝝ circa pueros eq̄nimit tulit. Beñ. xxij. ⁊ xxiij. qui xp̄m egregie figurauit oblat⁹ ē enī q: ipe voluit qsi agn⁹ māsuet⁹ q̄ portat ad victimā. pr̄e pmittēte seuicia iudeorum ꝓ ipm. q̄ tñ in deitate sua mortu⁹ nō est ij aries qui cornua bēbat in spinis. i. hūanitas ei⁹ spinis coronata. O q̄nta prudētia iacob mūdū in suis opib⁹ illumiauit. Jacob hesperus ⁊ lucifer nō ē ita clar⁹. hic ⁊ ꝓmogenitur iura sibi a deo ꝓcessa vexat⁹ a fre lenitis cdulio p:udēter redemit. Jpe ꝓsilio mr̄is a deo edocte pia fraudē p bñdictōe vltima ex iure obtinēda erga pr̄eꝝ cōmisit. Beñ. xxvij. c. Et prudenti⁹ furentē fratrē ⁊ minas ei⁹ ad remota accedēs declinauit. Circūuētus a laban pl̄ies man⁹ eius ⁊ germano ꝑ man⁹ eius ad ꝓria remeauit. Dic xp̄m signi ficat q̄ trāsito iordane mortalitaʒ in baculo crucis paup dimissa domo patria demū cū duab⁹ turmis āgeloꝝ. i. et aiaꝝ ad celū ascendit. nā q: bñdictōez ipse minor a patre accepit. significat in corpe xp̄i mystico. q: reprobato ꝑ pter pfidiā ꝓpl̄o bebreoꝝ. q̄ progenitu⁹ dei ōz. bñdictōes gratie et gl̄ie recepit populus gentilis. minor conuersus ad fidem vt dimittam⁹ de scbala visa ab eo. q̄ significat mysteriū incarnationis. Stella rutilans orta ex iacob fuit patriarcha Joseph: qui mundū clarificauit virtute castitatis exponēs se morti magistꝝ adulterio ꝛsentire. vt patet Beñ. xxxix. c. christū multipl̄r figurans. q: ꝓpter sus scz a fratribus cū accusaret. puta crimina eorum. id est repbenderet ⁊ a fratrib⁹ traditus in manus gentiuꝝ. Juda ex fratrib⁹ suggerente venditōem. sicut iudas ꝓditor. demū quia assentire noluit. synagoge appetenti copulam eius. id est q: se cōiungeret moꝛib⁹ eoꝝ et ꝓforma ret vt purus homo accusatus de adulterio q: sibi scripsisset deitatē vt sibi vnirā tradit⁹ est in carcerē inferni ꝑ mortē. sed postmodū tonso capite. i. amoris defectibus mortalitatis. indutus veste gl̄ie: oñdens sapiam suam dictus est saluator mūdi rege pharaone. i. deo sic ordinante. vt in nom̄e eius omne genu flectat celestiū ⁊c. ipse est dispensat frumentoꝝ sanctarū doctrinaꝝ: ꝑ apostolos tempe famis verbū dei. ⁊ sic i fine mūdi recognoscent iudei cōuersi ad vesperam famē patientes veritatis fuisse frem suū sed saluatorē mūdi nō infirmuꝝ ⁊ annubilatū vt intrēderūt. Lucerna est stella maxia sic fuit moyses maxim⁹ ꝓpheta ⁊ patriarcha primus. duxꝑl̄i. Moyses iustitiā mundo tradidit per legem sibi a deo traditam. docendo deo exhibere debitum cultū per ceremonialia ꝓximo q̄ sibi est debitum ab offensionib⁹ abstinēdo per iudiciaria pcepta irregulariter miscēdo. seuere idolatras prosternendo suas iniurias clementer remittendo. figuram tenuit christi Jesu. qui occultatus est vt moyses in sua infantia in egypto: ne occideretur a rege non pharaone. sed ab herode. Magnus imo homo factus miracula multa fecit. Agnum paschalem comedēdum in sacramento instituit. et ipse comedit vtrunq̄ figuram ⁊ figuratum. Mare intrauit

2. Pe. i.

Adā primus patriarcha.

Abel.

Noe

Abraam

Jacob

Joseph

Moyses

baptismū. scz cū suis fidelibꝫ quoꝝ est ductor legē euāge
liū dedit Jesu naue fortis in bello. vt stella ad fortitudiez
pseuerāter bñdaz mūdo illuxit et murmurātibꝫ explora
toribꝫ ipse vnliter ꝺdixit. cū hostibꝫ bellās victoriā ob
tinuit z terrā ꝓmissiois suis diuisit. designās noie nr̄m
iesum ac etiā regē. nā scribis z pharisei restitit. demōes
hostes fortissimos ꝓstrauit. z terrā ꝓmissiois supnā in
trans ꝓmia varia suis distribuit. Quis vnq̄ tāta pa
tientia boies edificauit. vt Job gentilis vere stella radio
sa. nā amissa subis maxia ozbaro caterua filioꝝ. vlceribꝫ
laceraro nō remāsit nisi vxor ad exprobandū bona opa
sua. Amici z si venerāt ad ꝯsolandū. cū ad detrahēdum
z arguēdū cū de hypocrisi. pruperū r. vtz i rex. sz ꝓ interp
tatiōe nois xp̄s ē nr̄ dolēs. q̄ dolores nr̄os ipe portauit
et ipse oīa pacientissime tulit vteriꝫ dicēs. Sit nomē dñi
bñdictū. vt dimittam⁹ qđ ait. Credo q̄ redēptor meus vi
uit ⁊c. de passiōe z resurrectōe tacite ꝓphetans. Dauid
dilectōem dei z ꝓximi lumie sue ꝯuersatōis homiby de
mōstrauit. nā erga deū deuotissim⁹ ꝓtēplatiōi frequēter
insistebat. vtz in ps̄. Ipse cātores in tēplo instituit z ch
domadarios ad officiādū z corā archa dei ex feruore nu
dus saltauit. ꝓximi dilectiōe ira flagrauit. vt pro inimico
pessimo saule cui mlta bñficia ꝓtulerat mortuo fleuerit
et inuanuerit occidentē occidi mādauit. z cū ples ꝓsequtē
haberet in mānibꝫ nunq̄ lesit. dñm nr̄m ipse signauit: q̄
goliath dyabolū cū eo in defro bellādo triby lapidibꝫ. t.
scz malicie goliath dyaboli ī terimit. Nā dyabol⁹ malicia
sua induxit iudeos ad xp̄m occidendū existimās se cuz
eo alios in infernū detenturū. sed ꝓ hāc malicia innocēs
ter occisus cū occidit. z vires suas ꝓstrauit. z pplm dei
de obꝓbrio illo liberauit. Prophetę ceteri vt Esaias
Hiere. Ezech. Daniel cū aliis tāq̄ stelle exēplo sue cōuer
satiōis serē mūdū illustrarūt passiōibꝫ suis. qs ꝓmi tres
ꝓ reprehensiōe vitioꝝ z ꝑdicatōe ꝓximi ꝓtulerūt xp̄i pas
siōnē ꝺsignātes z apta testionia de incarnatōe z passiōe
reddiderūt. Nam Esaias de incarnatiōe. c. vij. ait. Ecce
virgo ꝯcipiet z pariet filiū z vocabit nomē ei⁹ emanuel
qđ Matheus euāgelista interptat. c. i. nobiscū de⁹. sed de
natiuitate ei⁹ z noiby institutis magnitudinē ei⁹. c. ix.
indt: Paruul⁹ natus est nob z filius datus est nobis ⁊c.
De passiōe eius ita apte loquit. ꝑcipue in. c. liij. ꝓ totum
vt videat tanq̄ euāgelista hystoriā texere magisq̄ futu
ra ꝑdicere. Hiere. q̄. c. xxxi. Mouū faciet dñs sup terraz.
femia circūdabit viz. Ezech. in. xliij. c. de porta in tēplo
dñi clausa. ꝓ qua vir nō ꝑtrāsibit sed dñs de⁹ ingredict
ꝑ eā. z clausa erit ꝓncipi. Daniel tēp⁹ ipm ꝑfixit future ī
carnatōis in. lxx. ebdomadis annoꝝ a tpe lnie dare a Ly
ro rege psaz. de reedificatōe ciuitatis hierlm z morte ei⁹
ac destructōem hierlm facā ꝓ Tytū z vespasianū. vt ꝓ
Dañ. ix. Hi oēs ꝓphete z ꝓphe nō solū nocte mūdi illu
strarūt vite sctimonia. z solē xp̄m oriturū ꝓnūciauerūt ver
bis z figurā. sz etiā eccliaz trīū phantē credētes z ad eam
venturos nobis cā oñderūt. Confitētes enī qz hospites
sunt z pegrini sup terrā. in eo q̄ hītabāt in tabernaclis.
Hebr. xi. Post oēs ꝑfatas stellas appropinq̄nte die q̄si
stella matutina z splēdida ort⁹ est. Jobes bap. ꝓphāta
discipꝺoꝝ xp̄i z anachoritaz. ꝓpha z plus q̄z ꝓpha. qui enī
sanctitate ꝺspicu⁹ tanq̄ lucerna sup cādelabz vēit pa
rare dño plebē ꝑfectā dicēs iudeis. Ego vox clamātis de
serta pate viā dñi. sic dixit Esa. c. xl. Aptissime ḡ de Jo
hāne bap. intelligit dictū ps̄: Parauī lucernā xp̄o meo.
ex eius testionio qñ. s. q̄sierūt ab eo si erat xp̄s. inimici ei⁹
induti sunt ꝺfusiōe in ipm nō credētes. Ipse cū figura
uit in ꝯceptiōe miraculosa. q̄ de sterili in natiuitate gau
diosa. in ānūciatiōe xp̄us ꝑ gabrielē stupoꝛosa. in ꝑdica
tione gratiosa. in baptisatiōe seriosa. in passiōe ignomi
niosa. Deniq̄ ab illo sunt ꝓmpta Jo. ꝑconia. per quam
factū est celū. creata sunt elemēta. Elit enī saluator Mat
thei. xi. Inē natos mu. ū sur. ma. io. bap. Ex eo q̄ dicit:
inē natos: excludit ego maria maior. eo q̄ nata fuit nō
nat⁹. i. femia nō masculus. Et cū subdit mulierē q̄ nomē
ꝓprie imꝓrtat mlierē a viro cognitā excludit xp̄us. qui
fuit nat⁹ mlier sz ex gis q̄ vtiq̄ xp̄s sine cōparatōe maior
iohāne. vñ subdit. Qui minor est in reg̃ celoꝝ. maior est
illo. s. Johāne maior in regno ecclie. tūc xp̄s sm opi. iudeo
rū. Nā misert ad illū tanq̄ ad messiā. sz sm rei veritatez
maior est xp̄s. Vel loquit de angel: q̄z mīm⁹ est maior
in dignitate Jo. bap. dū erat viator. q̄ aūt q̄dā exponūt
de bē. Fran. q̄ sunt minores. i. ordis minoꝝ istitutoꝝ sz maior
iohāne. ex contra numis videt hec expositio z temeraria in
faciēdo Fran. pfectiorē vel gliosiorē Jo. bap. vn⁹ est inq̄t
Ber. in ser. de Jo. bap. z sm nō hz. s. sibi silem. q̄ vniuersita
tis hūane trāscendit assensum. Et ō ō singlariē intelli
gi. paraui lucernā xp̄o meo. Lucerna q̄dē formal ex ter
ra vl ferro qđ nō incōgruit Jo. bap. Nā terre⁹ fuit ꝓ pro
fundā hūilitatē. dū reputat⁹ messias a doctoribꝫ se vo
cē nūciauit q̄ ꝑ se nō subsistit. sed plata imediate deficit.
ferreus ꝓ ꝓstante morte. ꝓ virtute nūciāda sustinēs. sz pa
rat lucerna vt lucear ꝓ oleū licineū z igneū. sic Jo. fuit ꝓ
parat⁹ Oleo ḡriositatis. Licinio albo puritatis. igne ar
dentis caritatis.

Sermo de Jobe baptista.

Job

Dauid

Jobānes baptista.

Primū oñdit nomen. §. i.

suū. Nam iohes interptat in q̄ est gra. s. ꝓ excellētia. vñ
de eo fuit dictū ꝓ gabrielē pri spūsctō replebit ex vtero
mris sue. Lu. i. Bra oīs ꝓruti fuit i eo. Un Crisp. in q̄daz
omel. indt Jo. scola virtutū. magisteriū vite. sctitatis for
ma. norma iusticie. ꝺginitatis speculum. pudicicie titul⁹. ca
stitatis exēplū. pnie via. pcoꝝ venia. fidei disciplina. ma
ior homie. par angel. legis sūma. euāgelij sanctio. apl̄oꝝ
vox. silentiū ꝓphaz. lucerna mūdi. pcursor iudicis xp̄i me
diator: dñi i testis. z totius medi⁹ tenitat⁹. Et hic tantus
dat incestui. traditur adultere. adūcit saltatrici. Dec ille.
Ite pe. damian⁹ in ser. q̄dā Jo. hūanoꝝ limes est merito
rū. Quantūcūq̄ enī apli senat⁹ excellat auctas. q̄ntum
cunq̄ enī vl priarchaz fides i diuīa agnitōe ꝓficiat vl
oracula ꝓphaz ad resecāda archana ꝺualescāt. q̄ntūlibet
cumulet trīū phantū glia martyrū. q̄zuis efloreat ver
nans pudicicia ꝺginū. vl in ꝺbis vite se exerceat lingua
doctoꝝ citra metā iobis oīa cohibeāt nihil ꝑfecti⁹ vltra
ꝓgredit hui⁹ incōparabil⁹ vite serē nō hystoriogꝝ ph⁹ quis
piā post ei⁹ obitū. sz archangel⁹ ille ꝓcipu⁹ anteq̄z cōce
ptus cēt sic z deū. sic z hmōi opanda mirāda narrauit.
Felix part⁹ quā illa excipit. q̄ illūinat oēm hoīem veniē
tē in hūc mūdū. Moluit enī maria ab elyzabet discedere
donec grādeue puerpere ministeriū sedulitatē impēderet
sez in partu. ille solū laudabilior est iobe. q̄ cūctis celesti
bus z terrenis laudat z bñdicit creatur⁹. s. xp̄us oīm ita
q̄z scoꝝ particeps fact⁹ ē chorīs. q̄ nulla sibi ꝺtus deficit
sanctitat⁹. imo tanto inē oēs insign⁹ emicat. q̄nto actori
oīm ꝓ meritū sublim⁹ appropinq̄t ꝓpendite q̄s angelica
vita erat ei⁹ qui cū nullius signū virtutis oñderet xp̄m
tamē esse illū omīs pl's estimaret. Dec oīa Pe. damian⁹

De puritate ei⁹ desi. §. ii.

gnata ꝓ licinū albū. q̄ ō bombice leuissima canit eccia.
in hymno suo. O nimis felix meritiq̄ celsi nescies labem
nīuei pudoris ⁊c. Et Crisp. dicē q̄ vita Jo. faciebat oīm sā
ctoꝝ vitā apparere culpabilē. Et pōit exēplū. sic si q̄s po
neret iurta pānū albū z mūdū alia nō mūda. diceret il
lud valde mūdū. sed si poneret iux nīuē comparatōe ei⁹
diceret illud pannū albū imūdū. ita vita sctoꝝ et sūt se

Titulus Tricesimusprimus

mūda ⁊ pura fuit in cōpatōe. Job. vidēt q̄si imūda. Ūñ et saluator vocat eū angelū. di. hic est de q̄ scptū est. Ecce ego mitto āgelū meū ⁊c. Malach. iij. Ad modū enī āgeli vixit ānimo ⁊ officio oim āgelor videt exercuisse. an

Officia angelorū Jobes exercuit.

gelor scz dū mīma nūciauit annūciās ⁊ exhortās pīm ad pnīaz. Et gaudiū ē āgel dei sr̄ vno pcōre pnīaz agē te. Luc. xv. Archāgelor dū maiora imo maxia nūciauit xp̄m digito oñdēs quē nūciabat dicēs. Ecce agn⁹. Jo. i. ꝓtutū faciēdo miracla. nā nat⁹ pr̄i muto loq̄la restituit et in vtero mr̄is exīs xp̄m agn̄scens ꝓceptū. ō a virgine elysabeth mr̄ visitante adorās exultauit. Lu. ij. Offici

Luce. 3.

um pr̄ātis exhibuit arcendo demōes a mēnb⁹ eor qui cōpūcti ad doctrinā ei⁹ et ꝓfitentes pcā sua accedebāt ad baptismū. ¶ Officiū pncipatuū q̄ dors nos plares rc̄ucreri. vñ de xp̄o loq̄ns ait. Qui de celo venit sup oīs est. ⁊ nō sum dign⁹ corrigiā calciamētor eius soluē. Dominationū q̄ docēt erga subditos rectū dñi iuz gerere. qa subditis vta discplis habebatur in magno honore ⁊ amore apō magnatos vt scribas ⁊ pncipes sacerdotū in timore eos dure arguens ⁊ cūctis vicijs ⁊ passionib⁹ pfecte in se dñabat. Officio vsus est chronor in q̄b⁹ de⁹ resīdet ⁊ iudicia sua exercet. Et iobes arguebat herodem de adulterio q̄si iudicās eū ⁊ in mēte ei⁹ dñs pfecte quie scebat. Cherubin q̄ interp̄tat plenitudo scie. qr Jo. būit plenā cognitōez de xp̄o. Nā ⁊ lucifer vocat Job. xxxviij. Nunqd pduces lucifer in tpe suo. Demū ⁊ ardorē būit seraphicū venit enī in spū ⁊ virtute helye. vt dr Lu. i. et de helya scribit Eccī. xlviij. Surrexit helyas q̄si ignis et ſba ei⁹ vt facula ardebāt. Et q̄uis eēt ita pur⁹. ⁊ in vtero scrificatus. exq̄ mortalr peccare ñ poterat. tñ de se nō ꝓfidens antra deserti tenerr sub annis ciuīū turmas fugiēs petisti. canit ecclia ne saltē leui maculare vitā famie posset. Ignē caritatis fuisse in hac lucerna oñdit xp̄s dicens de eo. Job. v. Ille erat lucerna ardens. Nam vt ait Bern̄. Lucere p exēplū vl doctrinā ⁊ nō ardere p caritatē vanū est. qr est sic es sonās ⁊ cymbalū tinniēs. Sicut aūt tanto vnusqsq; a supno amore dilīgit q̄tiens ī infimis delectat fm Greg. in ome. pentecostes. ita econuerso. q̄nto ds magr abstrahit a delectatōib⁹ mūdi. tanto fit capacior ⁊ aptior ad dilectōz dei. Quis aūt scūs magis fuit abstract⁹ ab affectōe terrenor ⁊ vsu q̄ Jobānes ab infātia pntes nobiles ⁊ antiq̄s desercs. deserta pene trans vestitū bīs de pilis camelor. p cibo et potu habuit locustas. i. radices herbar fm vnā expositiōem et mel siluestre. aquā purā bibēs p lecto terrā nudā. nec credendū ē q̄ vacaret ocio. sz ꝓtinue ꝓplatōe diuīor. vñ incēdebat mēs eius in deū fm illud ps̄. Jn meditatōe mea exardescit ignis. i. diuini amor. vñ ⁊ pr̄ est ac mgr anachoritar seu solitarior. q̄ vita seu status cū debite exercet. i. rotalr vacās ꝓplationi pfectior est statu cenobi

Jobes ñ seq̄batur xp̄m.

tar ⁊ activor. Et q̄uis Jobes q̄ optime nouerat dñm iesum. et frater eius erat Josobin⁹ ex parte mr̄is sequendo ipsum christū. vt apli audiēdo doctrinā videndo miracula ⁊ exēpla habuiss maximā ꝓfectionem spūalē. nī cōformās se diuine volūtati intelligēs. vocatōem suam a deo fore in desertū manere vel iux iordanē. ibi fixus permanēs nec xp̄m secutus ē ad horā q̄n trāseuntē iux iordanē vidit stabat Jobes. Dicit euāgelista iux iordanem et vidit xp̄m trāseuntē dixit. Ecce agn⁹ dei. ⁊ duo discipuli q̄ erant cū eo. i. andreas ⁊ alij secuti sunt xp̄m. ipse vero ad iordanē remānsit. Sz aduerte qr quē cōsolatio p pria spūalis nō potuit mouere a statu ad quē dñs elegerat zelus diuīe offense ardēs ⁊ amor salutis pximi eum traxit de deserto vel loco iordanis ad arguēdū Herodē de adulterio pficiscens. Nō inuidebat ipe glie christi sue gl̄iam q̄rens. sz augere conabatur discipulis suis ad eū destinatis vt ei adhereret. Non enī ex ignorātia l'dubitatiōe misit duos discipulos suos ipse Jobes incarcer⁹ ratus ad xp̄m interrogare. tu es q̄ vēturus es an alīū expectam⁹. Math. xi. sed ex dilectōe vera ad xp̄m ⁊ ad vt Jobānes discipulos suos q̄modocūq; illud exponat. nā quadruplr mittit dī exponit Lnk. sup Math. dicat q̄ misit interrogare xp̄z discipulos nō p se tanq̄z dubitaret. sz p discipul' dubitantib⁹ ⁊ ex nimia affectiōe quā hēbant ad magistr suū Jo. maiorem xp̄m esse vir credebāt. sz putabāt ipm ex būnitate sic loqui. Misit q̄ discipulos ex pte sua interrogātes vt audita doctrina sua ⁊ miraclis visis in eū crederēt ⁊ ei adherent. Ūñ ⁊ xp̄s q̄ cogñscens aduenientib⁹ discipul' nō dixit. Ego sum messias q̄ vēturus est ī mūdo. ne videret q̄si se iactare sed fec mīta miracla q̄ prediterat Esaias mels siam factur q̄ alij nō fecerī pōtes. vt p hec signa possent cū cogñscere aduenientes. Dicit enī Esa. xxxv. Dñs veniet et saluabit nos. ⁊ tūc aperīnt oculi cecor ⁊ aures surdor patebūt. tūc saliet q̄si cervus claud⁹ ⁊ apta erit lingua mutor ⁊c. Faciens igit xp̄s ista miracula corā eis voluit q̄si dicere. Ex his poteritis pcipe si sum messias vēturus. Ite ergo ⁊ nūciate iohānī q̄ audistr ⁊ vidistis. ⁊ ipe vobis declarabit q̄ p vob ⁊ nō p scipō q̄siuit. Ambro. autē dicit Ambro. q̄ verba Jo. nō in fine sz ex pcurate dubitauit. i. ad modū dubitātiū locutus est. q̄si diceret. cū dignat⁹ sis p hominib⁹ incarnari. q̄ ertā venias ad patiēdū crucē ⁊ mortē. nō q̄uenit dignitati tue ⁊ tante innocētie. Sz rūdēs xp̄m p⁹ miracla relata subdit. Bīs q̄ nō fuerit scādalizatus in me. q. d. Ego nō solū facere miracla veni p salute hominū sed etiam pati. sed tanta erit cecitas ⁊ ingratitudo hoīm q̄ multi scādalizabunt de mea morte. vnde magr deberēt diligere et gr̄as agere. Greg. in ome. ait q̄ Greg⁹ Johānes misit ad inq̄rendū ex illis verbis. Tu es tē nō si esset messias. vel si esset pro būano genere passur⁹. qr et b̄ sciens alīs mānifestauerat di. Agn⁹ dei. innuēs ipm immolandū pro liberatiōe hominū. vt figuratū fuit in agno paschali. sed vt sciret si moriens dignaret etiā descendere ad infera. Limbū patrū. ⁊ venire quo ipse de proximo erat accessur⁹ p decapitiōem. vl alium missur⁹ angelū vel alium ad educendū de tenebris. vt sicut fuerat precursor suus in mūdo. ita fieret in limbo illis nunciando. Sed in responsione sua ostendit christus q̄ per se descenderet. nam sicut corpaliter per se illos sanauerat ab illis infirmitatib⁹ ita ⁊ animas ab illis ifirmitatib⁹ spiritualib⁹ per se sanatur⁹ est illuminando cecitatē mentis ⁊ claudicatōem affectus ⁊ huiusmodi. ⁊ sic ipe de infero p se educit et liberat. vnde et illos per se liberaret. Hylarius

Hylarius vero de hac inq̄sitione facit duas partes. vt prima sit assertiua. scz Tu es qui venturus es. secunda interrogatiua tacendo. negando. scz an alium expectam⁹. quasi diceret. Nullo modo alium expectamus. nec expectare debem⁹. quia tu es ille promissus et expectatus a patrib⁹. Et ex isto testimonio iohānis quod tanq̄z lucerna perhibet de lumīe christo induūtur inimici christi cōfusione scz iudei. dum tantam opinionē haberēt de iohāne ⁊ eius testimonio nō credunt q̄ ipe christus fuerit qui venturus est sed alium expectant antichristū quod christus conformat vt Johanni. cum ipse faceret quedam miracula que p̄dixerint prophete cuz factur⁹ quedam miracula que p̄dixerint prophete sed plusq̄z pphete ergo Johannes lucerna ardens caritate ⁊ lucens manifesta veritate. vnde nō solum prophēta sed plusq̄z pphēta dicit a christo Math. xi. qui predicabant veritatem. Et sic ista lucerna fuit parata christo ad manifestādum ipsum. Unde prophete antiquitus dicebant videntes quia scz illuminati a deo videbāt que alij nō videbant. et illa cōmuniter mānifestabāt plis. Quia q̄ Jobānes dicit ꝓpha: videndū est aliqd de ꝓphetis cū de statu brō rū ꝓpheraz loquamur. De prophetis dat duplex divisio

vna est Hiero. in glosa sup Matheū. videlicz q̄ ꝓphetia alia p̄scientie q̄ semp implet. alia cōminatōis q̄ nō semp implet. Scōa diuisio est Aug. sup Genē. ad lr̄am vicz q̄ visionū ꝓphetic̄az triplex est gen⁹. Unū q̄dē fit p̄ sens⁹ exteriores corpis. Aliud q̄dē fit p̄ spēs imaginarias. Tertia est q̄ fit p̄ intuitū mētis vel spēs intelligibiles. Tertia est Isid. in li. ethimo. qui dicit q̄ ꝓphetiaz septē sunt genera. Primū est extasis q̄dē est veritatis excessus. sic Aler. p. Petrus vidit linteū de celo submitti aīalib⁹ plenū immūdis. Scōm ōr visio sicut Esaias dic̄ se vidisse dominū sup soliū excelsum eleuatū ꝛc̄. Esa. vi. Tertium est somniū: sicut Jacob vidit i somnis scalā de celo ad trā. Genē. 28 xīz. Quartū est p̄ nubē. sicut ad moysen locut⁹ ē dñs Exod. cens. Quintū est vox de celo. sic ad abraā intonuit vox dicens. Ne immittas manū tuā in puerū ꝛc̄. Genē. xxii. Sextū est cū accepta parabola fut. sicut legit de balaam Numeri. xxiv. Septimū ꝛ vltimuz gen⁹ ꝓphetie est repletio spūs̄ci. sicut pene apōs oēs ꝓphas. Tho. se. se. q. lxxiii. sic declarat ꝛ concordat has diuisiones. Prima diuisio est scōm obiectū ꝓphetie. Scōa ꝛ tertia fm modū ꝓphetizandi. Et tertia cōprehendit sub secūda. Obiectū igit ꝓphetie est id q̄dē est in cognitōe diuina supra hūanam facultatē existēs relatū homini. Scōm q̄ hoz differentiam distinguit ꝓphetia in spēs diuīsas fm pmā diuisionē. Dē enī futurū est in diuina cognitōe pt dupl̄r cōsiderari. Uno mō put ꝓgnoscit de⁹ aliq̄ put sunt in seipis vel vt fienda ab ipo. ꝛ hoz est ꝓphetia p̄scientie q̄ falli nō potest. ꝛ hō semp implet sub q̄ comprehendit ꝓphetia predestinatōis q̄ est tm̄ de bōis rebus. vt illud. Ecce virgo cōcipiet. nam p̄scientia ꝓphetie est p̄cognitio tā bonoz q̄ malorum. Sed cū distinguit p̄ predestinatōem. tūc accipitur p̄scientia de malis. Alio mō p̄cognoscit aliq̄ put sunt in causis suis. vt cū p̄nūciat vel reuelat ꝓphet⁹ aliq̄d fm naturales q̄ nō semp implet. qz alīs causis supuenientibus impedit. qđ nō sequit tal⁹ effect⁹ sic ꝓphetia minuitanatōis nō fuit impleta. aliud enī fuit p̄nunciatū fm q̄ illa subuersio p̄cedebat a p̄cis cōcausis q̄ illud merebant tactus seu sublat⁹ talis effectus. ꝛ sic de hmōi. Et sub p̄phetia cōminatōis includit ꝓphetia p̄missionis q̄ etiaz mutat. vtz de pe. dist. i. §. p̄dixerat. cū. §. seqn. Secunda diuisio q̄ est fm modū ꝓphetizādi pōt distingui fm potentias cognitiuas. ꝛ fm h̄ fit scōa diuisio. Nā cognitio in homīe est p̄ sensum imaginatōem ꝛ intellectū. vel pōt distingui mod⁹ ꝓphetizandi fm influxus. ꝛ sic sumit diuisio Isid. Et q̄ntū ad impssionē formaz imaginariā ꝓphetic̄ā. s. somniū. qđ ponit sup Isid. in tertio loco sue diuisionis visionē. que sc̄z fit vigilādo respectu q̄rumcūq̄ cōmunū qđ pōt in scōo loco. ꝛ extasim que fit p̄ eleuatōem mētis in aliq̄ altiora. qđ ponit i quarto loco. Quātū ẓo ad sensibilia q̄ p̄tinēt ad visionē sensibilē pōit Isid. alia tria. qz sensibile signū aut est aliqua res corpea exterius apparens visui sic nubes. qđ pōit in quarto loco. aut est vox exter⁹ formata ad auditū bōis delata quā ponit in q̄nto loco. aut vox p̄ hoiez formata cū similitudine alic⁹ rei qđ p̄tinet ad parabolā qđ pōit sexto loco. aut fit talis influxus p̄ illustrationē intellect⁹ quod p̄tinet ad id qđ ponit i septimo loco qđ vocat repletiōz spūs̄ci. ꝛ h̄ p̄tinet ad visionē intellectualē qđ est tertium genus visiōis ꝓphetie. Et qz mod⁹ intelligēdi noster in via est p̄ fantasmata. nec iste mod⁹ ꝓphetice visiōis qualit fuit p̄maxime in ps̄. dauid. est sine imaginatōibus intellectui. ꝓbe repugnantes. ſz in h̄ est dīnctia fm Tho. inter visionem imaginariā ꝛ intellectuā. quia in visione imaginaria fantasmata in tali visione diuinit⁹ pereant ꝛ procurant in intellectuali q̄ntūcz sufficiunt fantasmata que cōmuni mō a sensibus abstrahunt. ꝛ iste ē altior ꝛ pfectior quia māifestatio veritatis diuīe q̄ est in ꝓphetia q̄ē fm nudā ꝓemplatōem ſ̄itatis. est pfectior q̄z illa que est sb similitudine imaginū corpaliū. qz magis appropinqt ad visionē patrie. sicut etiā discipulus est melioris ingenij et intellect⁹ q̄ sine exemplis intelligit doctrinā magistri q̄z ille qui cū exemplis. ꝛ tal⁹ fuit ꝓphetia Jobis. Johannes igitur baptista fuit ꝓpha. qz habuit visionē intellectualem de xpo cognoscēs dei illustratiōe illū hoīem ē deū. Ipse būit oīme gen⁹ visionis ꝓphetie. Sensibilē cū. s. vidit spūm̄scm̄ in specie colūbe sup xp̄m. ꝛ audiuit vocē patris dicentis. Dic est fili⁹ me⁹ dilectus. Imaginariā q̄n si bi fuit dictū inter⁹ sup quē videris spūm dei descēdentē et manentē sup eum. hic est q̄ baptizat. s. interius peccata relaxando. Jo. i. Intellectualē quando dixit. medius vestrū stetit quē vos nescatis. qui ante me factus est ꝛc̄. Job. i. Et cum prophetia sit de preterito presenti ꝛ futuro fm omne tēpus ipse ꝓphetizauit. De p̄terito cum dixit de se qđ p̄dixerat Esaias. Vox clamātis in deser. ꝛc̄. De futuro cū dixit. Illum oportz crescere. me autem minui. quod impletū fuit. ꝛ nō solū quo ad famā ꝛ opi. qz Johānes qui q̄si estimatus est christus postea estimatus est purus homo. ꝛ christus qui dicebat a iudeis purus homo. cognitus est ꝛ habitus deus ꝛ homo. Sed etiā prophetauit de modo mortis. quia christus quasi crucit exaltatus in cruce. ꝛ diminut⁹ Johānes. qz truncatus in capite. De p̄nti ꝓphetauit occulto qñ dixit. Ecce agn⁹ dei. Jo. i. Sz plus etiā q̄z propha Jobes. qz nō solū prophetauit ipse de alīs. ſz etiā de se fuit ꝓphetatū qđ nō repit de alīs ꝓphis. s. p̄ Esaiā. Vox clamātis. per malachiā. Ecce ego mitto angelū meum ꝛc̄. figuratus in Helia. Plusq̄z ꝓpheta extitit. qz nō solū p̄nūciauit. sed digito demōstrauit qđ alīs p̄nunciauerūt. Plusq̄z ꝓpha extitit. quia parentes prophetas fecit Elyzabet. cū dixit Unde mihi h̄ vt mr̄ dñi mei veniat ad me. hoc enim cognouit. qz vt dixit. Exultauit infans in vtero meo. Luc. i. c. Zacharias etiam cū scripsit Johānes est nomē ei⁹ prophetauit dicens. Benedictus dominus deus isr̄l. qz visitauit ꝛc̄. Plusq̄z propha est. qz cepit in vtero matris ꝓphetare cū ad aduentū christi in vtero virginis existentis exultauit in gaudio.

De aplis quō sūt p̄ncipes ecclie. et quō dignificati sunt a christo. Capitulum. viij.

Quō Johānes fuit ꝓpha.

PRincipes populorū congregati sunt cum deo abraam. quoniā dij fortes terre vehemēter eleuati sunt. Ps. xlvi. Et primo in ecclesie tam militantis q̄z triumphantis censent⁹ apostoli. Nam ad Eph. ii. ponit aplus narrando dona collecta a xpo in edificatiōez corpis sui. id est ecclesie. Primo ponit aplos. deinde prophetas ꝛ euāgelistas. et in. c. ij. eiusdē de fidelib⁹ oīb⁹ loquens ait. Estis ciues sanctoz ꝛ domestici dei superedificati sup̄ fundamētum apostolorum ꝛ prophetarū ipso summo angulari lapide Jesu xpo. sc̄z doctrinā eoz vtrūcz. siue testamentuz siue populū iudeoz ꝛ gentiū cōplectit christ⁹ lapis angularis dictus. qz vtrūcz in se ꝓiugit. Ratio aūt quare mouit ad agendū p̄ de ꝓphis est. qz tpe p̄cesserūt aplos. Et apocal. vlt. ōr q̄ murus auratus. s. supne hierl̄m est habens. xij. fundamēta. ꝛ in eis. xij. nomīa aplorum ꝛ agni. et post cherubin ꝛ seraphī incessabili voce clamātia. Sanctus ꝛc̄. dñm laudat in celis gl̄iosus aplorum chorus. Apostolus aut ē qđ grecū est interptat missus q̄uis q̄ oēs q̄ mittunt ad p̄dicandū. legitime p̄ñt dici fm nois interptatōem apli. Uñ ꝛ barnabā ecclia nomiat aplm

Aplis ōr

Et grego. dicit aplus anglor. qr eos traxit ad fidē. non ꝓpria ꝓdicatiōe. sz ordinatiōe illuc mittēdo ꝓdicatores et eos instruēdo. cū ꝙ excellentiā z vsitatꝰ. xij. a xpo electi z missi ad ꝓdicandū ab eo dicunt aplī. Jn locū tn iude proditoris substituꝰ est Mathias ꝙ sortē ab aplīs missaz inf eū z barnabā q̄ cecidit sup mathiā. vñ ānūeratus ē cū vndecim. Act. i. Non excludit a nūero aplor. Paulꝰ qui plus oīb laborauit vniūsum mōz ꝓdicatōe: z eplis docens. Nā z si nō sit de nūero duodenario. cū vocatus a xpo de celo ad aplatū corpalr in ꝓpria ꝑsona sibi apparenti in aere. qō ꝓbat Tho. ex eo ꝙ. i. Cor. x v. narrās apparitiōes factas a xpo post resurrectiōem in ꝓpria corpe diuersis ꝑsonis z vicib subdit. Nouissime tanq̄ abortiuo apparuit mihi. Ego enī sū minimꝰ aplor. ꝛc. Si g̃ nō esset facta apparitio a xpo in ꝓpria ꝑsona. nō essz ad ꝓpositum. Dr g̃. xij. cū paulo sunt ꝑncipes aplor. q̄ congregati sunt ꝛc. vbi tria pñt ꝓsiderari. Prio eor dignitas veneranda. ibi. ꝑncipes pplor. Scdo ipsor singularitas admiranda. ibi. congregati sunt cū deo abraā. Tertio malignor prauitas detestanda. ibi. quoniā dij fortes terre.

Paulus apostol.

Quantū ad primum. §. i.

aplos ꝑncipes esse. vñ etiā dignitas oñdit venerāda decantat ecclia dicēs. Ecclie ꝑncipes belli trūphales. duces celestis aule. milites z vere mūdi lumia. Et in ps. Cō stitues eos ꝑncipes sup oēm terrā. Quilibet habuit ꝑncipatū sibi a deo decretū magne. puincie vt regni. Nam andreas fuit ꝑnceps pplī achaiensis in grecia. Jacobꝰ maior ꝑnceps pplī hispanie. z qō sibi defuit honor in mūdo. qr in capite annu a passiōe xpi in iudea decapitatus est. Hꝰ os suppleuit pꝰ mortē. qr in maiori veneratiōe est corpꝰ eius q̄ alicui aplī: thomas ꝑnceps indiani populi quē ꝙuertit. Jacobꝰ minor hierosolymor populus regens ꝑmꝰ ibi archiepus fuit. z ꝑmꝰ missam cātauit seu regit. Philippus syriā seu scithiam spāliter gubernauit. Bartholomeꝰ armeniā et lycaoniā. Matheꝰ ethiopiā nigrā candidā doctrina fidei effecit. Symon prꝰ mesopotamiā. Thadeꝰ eius germanus egyptū simul ambo persidē illustrarūt. Mathias iudeā in sortē accepit. Jo bānes euāgelista asiā: cui septē ecclīs Apoc. scripsit z a quibusdā viuꝰ adhuc opinate credit in paradisum terrestrē trāslatus. vt cū enoch z helya ꝙ antixpm ꝓdicet vt de statu legis euangelice habeat testis Jobes. sic de statu legis nature enoch. z de lege mosayca belias habentur quod tenens dñs Jo. dominici in q̄dā suo dyalogo imperfecto scribit. licz cōmunꝰ credat in patria cū ceteris in corpe z aīa. qr corpꝰ eius nō inuenit. vl in aīa tm exponentes illud. sic eū volo manere donec veniā. Job. xxi. vl qr nō ad aduētū ad iudiciū refert sz ad aduētū in regno ecclie iam ꝙ orbē diffuso ipe veniet. z ꝙ eo sine martyrio in pace migraturꝰ. Paulꝰ ꝑnceps fuit torꝰ pene orbis ꝓdicando. sz petrꝰ nō solū ponti. galacie. z capadocie. antiochie vbi ꝓdicauit z rōne. sed absolute ꝑnceps fuit totius ecclie. auctē. z iurisdictione plenaria sibi tradita. nō ab apostolis ceteris vl concilijs sz a dño iesu xpo. cū enim dicit Jo. vlt. Pasce oues meas. vt dr dist. xxij. Ofiis. vñ et ecclia cāt Tu es pastor ouiū. ꝑnceps aplor. z Anacletus dic ꝙ ceteri aplī cū petro pari ꝙsortio honorē z prātez acceperūt. s. quo ad ordinē. qr oēs epi ipmq̄ ꝑncipē cor esse voluerunt. dist. xxi. In nouo. z h̄ q̄ ad iurisdictionez que est plenissima in petro. nō ꝙ ipsi eaz petro dederint sed a xpo sibi datam acceperūt. z cōter bi duo sc̄z Pe. et pau. solent dici ꝑncipes aplor. qui meritz z gla credunt equales z alios ꝓcellere. Vñ ambro. be. Pe. et pau. cmi nent inf vniūsos aplos. Et peculiari quadā ꝓrogatiua precellūt. vez inter ipos q̄s cui ꝓponat incertū est. puto enim illos equales esse meritz qui equales sunt passiōe. et similes eos fidei deuotione vixisse quos simul videmus ad martyrij gliam peruenisse. Non enī sine cā factum putam ꝙ vno die. vno in loco. sub vno ꝓsecutore passi sunt vno die. vt ad xpm pariter ꝙuenirēt. Uno in leone. alteri roma deessz. sub vno ꝓsecutore vt eqlis crudelitas vtrunq̄ ꝙstringeret. dies g̃ ꝑ merito locꝰ ꝑ gla. ꝓsecutor ꝑ ꝓtute decretus ē. Et in roma martyrū ꝓtulerūt. q̄ ꝑncipiū z caput obtinet nationū. vt vbi gentiliū ꝑncipes habitabāt. ibi ecclie ꝑncipes morerent. hec ille. ij. q. vij ca. beati. Item Leo pa. in ser. Principes g̃ aplī fuerūt ecclesiaz z pplor facti a dño iesu xpo vt ecclesias gubernarent z ordinarēt. Circa diuinū cultū populos meritz et virtutū exēplis ad salutē traherent. debellādo hostes interiores viciorz. Doctrina z miraclis oībz illustrarent. Quo ad ꝑmū inqt Bern. Tales decebat hūani generis pastores ꝙstitui q̄ z dulces eēnt z potentes z sapientes. Dulces vt me blande z mifico: dūter susciperent. Potētes vt me fortiter pregerēt. Sapientes vt ad viā z ꝑ viā me pducerēt q̄ ducit ad ciuitatē. hec ille q̄ xps tradidit nob implicite z substātialr. Postmodū aplī a spūsctō edocti Aplī cere in sacramēt z ceremonijs i ecclesijs statuērunt. q̄ ad secundū monias dū dixerat eis xps Math. v. in ꝑmōe i mōte. Vos estis in eccia i sal terre. ꝑ q̄s alij. sc̄z cōdiendi sunt z a feroribz viciorz stituerūt. prefuādi. z sic luceat lux vra cor hoīb vt videāt opa bona z ꝛc. Crisꝰ. Misit ds aplos suos sic sol radios suos quasi rosa suauitatz sue. odorē q̄si ignis scintillas suas dispersit. vt sic sol in radijs suis apparet. sic rosa in odoribz suis sentit. sicut ignis in scintillis suis inspicit. sic illoz virtutib xpi potentia cogscat. Quānis ipi aplī ab ꝑncipio sue vocatiōis habuerint spm̄ scm̄. tamē in die pentecostes. ita fuerit eo repleti z firmati q̄ nō poterāt peccare mortalr. de venialib aūt dicē Jo. in canōica. i. c. i. de se z socijs. Si dixerim⁹ qr pcm̄ nō hēm⁹: ipsi nos seducimus. Uñ z petrus peccauit mortalr nimis ꝙdescēdendo iudeis ꝙuersis inducēdo gētiles ꝙuersos ad obſuandū legalia. vt dicit Tho. post Aug. Fuerūt ipi aplī perfectiores sancti q̄s habuerit ecclia. Uñ glo. sup illō ad Romanos. viij. Ipsi nos ingemiscim⁹ ꝑmitias spūs habētes. dicit ꝙ sic aplī fuerunt ꝓiores xpc. ita abundantia gre plentiores. q̄to cui aliq̄ō receptiuū est ꝓpinquius ꝑ cipio influenti. tanto magis recepit de influētia. z iō quia xpo magis ꝓpinqui plus receperūt. Quo ad tertiū ait xps Matt. v. Uos estis lux mūdi. Hinc aug⁹. Ex abiectissimis. imperitissimis. paucissimis. sc̄z aplis. nobilitauit. illuminauit. multiplicauit dulcissima eloquia. ꝑdarissima ingenia. copiosissimā agmia acutor. facūdor. astutor. ac doctor. z subiugauit xpo z ad illūinādū orbem de necessarijs ad credendū edidert symbolū fidei in q̄ dlibz posuit partē suā. Dicit enī Tho. ij. sen. di. xxiij. ar. ij. q. arti culor Pe. princeps apostolor tres in vnū complexꝰ est sc̄z de vnitate eēntie diuine. secundū de ꝑsona patris et omnipotētia eiꝰ. Tertiū de creatōe rez. Uñ dixit. Credo in deū ꝑem ompo. creatē. z terre. Opus enī creationis aplos. patri adiūgit xpm̄ oipotentiā que patri attribuit. quia ē fons totius diuinitatis. z iō cōpetit petro q̄ est caput aplor rum sicut pr trinitatis. z qr hz plenitudinē prātis petri in ecclia. Quartū ergo articulū posuit Jo. de ꝑsona filij dei dicēs. et in Jhm xpm filiū eius vnicū. z apte sibi cōueniebat hic articul⁹ q̄ alt⁹ ceteri⁹ de generatiōe filij dei eterna z eius diuinitate locutꝰ ē in euāgelio suo a quo et incepit inchens. In ꝑncipio erat verbū. Articul⁹ q̄rtus Jacobi maior frater eiꝰ carnalis z filius zebedei ꝙcepto nem z natiuitatē tempalē christi filij dei cōprehendit dicens. Qui ꝙceptus est de spiritu scō natus ex maria virgine. z satis apte exq̄ frater eius exp̄sserat ō natiuitate eterna filij dei. ipse imediate subderet de natiuitate tempali cum vtraq̄ natiuitas sit in vna ꝑsona filij dei. cuꝰ fm

bumanitatē fuerūt ꝓsobrini. Septuz articulū de passio ne posuit Andreas dicēs: Passus sub pontio pylato cru cifixus mortꝰ ꝛ sepultus ex abūdantia cordis os loquit. quia igit habebat ymaxime crucē in corde philocaptus ex ea. vñ cū ductus ad crucē fuit. salutauit eā cū gaudio magno di. Salue cruꝛ sctā secumꝰ ꝛ gaudēs venio a te. vt tu lubēter suscipias me discipulū eius q̄ pependit in te mgr̄ meꝰ xp̄us. Septimū articulū de descensu ad infe ros posuit Pphilippus dicēs. Descendit ad inferos: ꝛ cō gruc. qz ibi xp̄s ꝑmo oñdit patribꝫ qui erāt i limbo glo riā sue diuinitatꝫ ꝛ p̄ris quā philippus postulauerat di. Dñe oñde nob p̄rem ꝛ sufficit nobis. Octauū de resur rectione exp̄ssit Thomas dicens. Tertia die resurrexit a mortuis. ꝛ cui apt⁹ occurrebat būc articlm ꝓponere quā thomas ipse qui ꝑ⁹ de ea dubitauerat certificatꝰ p cō tactū vulnerꝫ xp̄i resuscitati efficacia ꝛ plenius poterat de resurrectōe testimoniū ꝓbibere. Bartholomeus ꝺo nonum adiecit articulū de ascensiōe di. Ascendit ad cel los. Multū enī tenebat mentē fixam in celū. Nam cen ties orabat in die: ꝛ centies in nocte. ꝛ ideo decuit vt de ascensiōe in celū ipse referret. De decimo articulo. s. ad uentu ad iudiciū Mathe⁹ egit dicēs. Inde ven. est iudi care vt. ꝛ mor. De q̄ aducētu plenꝰ tractauerat q̄ alij euā gelistē quō faciet discpratōez de ouib⁹ ꝛ hedis: ꝛ senten tie ferenda p eum ꝓ vtroq̄. Undecimū articulū contra mentē in se de psona spūssci. ꝑmulgauit Joca. alphei di. Credo in spm̄scm̄. Ipse pze ceteꝫ sctificatus ex vtero ma tris. vt quidā dicunt. ꝛ ꝑf eminentē famaz sanctificatꝫ appellatus iust⁹ debuit de spūsco sanctificatōez narrare.

Duodecimū articulū ꝓtinentē effectū gr̄e ꝛ glie. q̄rū ad effectū gr̄e diuisert int̄ se illi duo germani. symon et Thadeus vt boni frēs. Nam symō in smbolo posuit bo lum quo ad ꝓsecutōem boni quā bēm⁹ p grām dicens. Sanctā ecclīam catholicā: scoz cōionē. Qui enī in eccle sia est numero ꝛ merito. ꝛ hi sunt soli q̄ bñt grām g̃tū fa noz spūalū que fiunt in eccl̄ia. Thadeꝰ ꝺo q̄ ꝛ iudas ꝺr Hec aūt remissio pctoz br̄ p deuotā susceptiōem sacra mentoz eccl̄ie actu vt habitu. Sunt enī sacramenta ipa cōtentiua gr̄e vt medicine expurgātes malos humores peccatoz. Demū matthias q̄ fuit vltim⁹ int̄ ap̄los. xij. cōumeratos succedēs iude se suspēdentis ac desperantis et inde ad ifernū dānati posuit vltimū finē nr̄m q̄ ē glia corpis ꝛ anime. vñ dicit. Carnis resurrectiōem. et b quo ad oēs bonos ꝛ malos. vitā eternā quo ad bonos refer catoꝛib⁹ inferendā. Alij tñ aliter istos articlos assignt cuilibet attribuendo vnū. ſz in b nō est magna vis quō cūq̄ eis applicent. Hi duodecim articuli figurant p. xij. panes ꝓpositiōis. ꝛ p. xij. lapides q̄s Josue fec̄ de fluuio iordanis tollere a. xij. ꝓncipib⁹ plī isrl̄. De fluuio enī aq̄ scripture sacre assumpti sunt per. xij. apostolos ꝓncipes populi christiani in mumentū et firmitatē xp̄iane fi dei. quos q̄libet xp̄ianus baptizādus debet fateri et cre dere: et baptizatus firmiter tenere.

Quantū ad scdm mi. ℔. II.

randū ꝛ singulare donū certe fuit. q̄ ex tot milib⁹ hoīb⁹ mūdi deus elegerat illos duodecim aplos. Nō vos me elegistis. ait ipe. ſz ego elegi vos. Jo. xv. ad talem scolam collegiū ꝛ ꝓgregatōem suā ꝓgregati sūt isti ꝓncipes po puloz cū deo abraam incarnato. cui spālis de b fuit fcā ꝑmissio ꝛ in figura ostensio. siue in sacrificio vacce capre et arietis trienn̄. Ben̄. xv. Siue cum tres vidit et vnuz adorauit. Ben̄. xviij. Magna certa gratia fuit ista et in narrabile donū dulcedo mirabil̄. conuersati cū deo in carnato videre facīē eius plenā omniū gratiaz opa eius pfectissima intueri. vt fecerūt apli ꝓgregati cū ipo deo. quē singlariter fide abraam coluit. ꝛ lō deo abraā dicto fuit ista q̄si vna fruitio. vna bitudo. vñ ꝛ ipe ait. Beati oculi qui vident q̄ vos videtis. et audiūt q̄ vos auditꝫ. multi enī ꝓphe ꝛ reges voluerūt vidē ꝛc. Lu. x. Cōgregati aūt sunt ꝑmo cū sunt vocati ad apl̄atū. Un dicit Mat thei. v. q̄ ascendit iesus in montē. ꝛ elegit q̄s voluit ꝛ fecē q̄ essent apli ponēs nomīa singloz q̄b⁹ fecit sermonē in mōte quē describit Marb. in trib⁹ ꝓmuis caplis a q̄n to sc̄z vsq̄ ad octauū exclusiue: docens eos pfecte viuere et exemplariter. ꝛ q̄ alios instruerēt ab oīb⁹ obseruanda a beatitudinib⁹ inchoās ꝑmonē vt ꝑmissionē eius quod naturaliter appetīt. ad implendū cūcta alliceret. Quare aūt in eo numero aplos elegerit. Ratio nō necessitatis q̄ nulla fuit. sed ꝓuitatis p̄t ista assignari: ad denotādū superabūdantē virtutē ꝛ perfectiōez eorum. nam nume rus duodenarius est superabundans. Dicitur autem numerus superabundans. cuiꝰ partes aliquote recollecte excedūt ipm totū. Et dicit pars aliquota ille nūeriꝰ pars totius q̄ in se multiplicatꝰ ꝓstituit ipm totū. Uerbi gtia. Numeri ptis duodenarij q̄ in se multiplicati ꝓstituunt ipm totū duodenariū. sunt isti vnū. qz vnum duodecies multiplicatū ꝓstituit duodecim. duo qz p sex multiplicata faciunt duodecim. Tria q̄ p quattuor multiplicata ꝓsti tuunt duodecim. Quattuor. qz ptria multiplicata faciūt duodecim. Isti q̄ nūeri qui dicunt ptes aliquote duode narij simul collecti. sc̄z vnū duo tria qttuor: ꝛ sex simul con iuncta ꝓstituūt sedecim. ꝛ sic superexcedit ad duodenariū. Ideo igit ꝓgruū fuit in nūero. xij. ꝓgregari. vt notaretur abūdās. imo ꝛ exuberās pfectio eoz in alios deriuāda. Quare aūt in b nūero elegerit Petꝛ magis q̄s Matha nael. et Andreā magis q̄s Barnabā. ꝛ sic de alijs. nō pōt assignari rō nisi posita a Marco euāgelista supra cū dī xit. Elegit q̄s voluit. qz igit sic voluit sic elegit. Figura ti sūt aūt isti. xij. apli p. xij. ptriarchas filios Jacob. quia sicut ex illis descendit ꝛ generatꝰ est totus ppls fidelis ve teris testī. ita ab bis genitꝰ spūalr est totus pplis xp̄ianꝰ Designant ꝛ p duodecim exploratores terre ꝑmissionis qui ea lustrata portauerē in vecte vitem cū vuis ꝛ malo granata illi⁹ terre. Nūeri. xiij. sic duodeci apli mēte illu strata supna patria nobis ꝑmissa ꝛ bene intellecta ꝛ gu stata magnitudie ꝛ suauitate eius deportāt in cruce vi tem xp̄m p̄dicantes xp̄m crucifixū suauissimū fructum et alia bona supne felicitatis annūciātes. Hi sunt. xij. la pides pciosi q̄s summꝰ sacerdos xp̄us in ornamēto suo quod ē eccl̄ia vt lucēria ꝛ pulcerrima obtinet. Exo. xxviij Figurāt etiā p. xij. pncipes tribuū isrl̄ q̄ ꝓducebāt pl̄m p desertū collocantes se cū pplis ꝛ tribub⁹ suis circa ar cham. Alij ad oriētē. alij ad meridiē. alij ad aq̄lonē. qui et obtulerūt magna sacrificia in sanctificatōe tabernacli. vt p̄z Hūe. vij. Sic. xij. apli p diuersas ptes mūdi circa christū collocati sunt ꝛ magna sacrificia orōnū ꝛ merito rū obtulerunt. Scdo ꝓgregati sunt apli cū deo abra am incarnato q̄n misit ad p̄dicandū. nā dicit Matheus euāgelista. c. x. Cōuocatis. xij. aplis dedit eis ptātem spi rituū immūdoz vt ejicerent eos. ꝛ oēm lāguorē curarēt et ponit nomīa singuloz ꝛ misit eos ad p̄dicandū predi cens psecutōes quas bṙent ad ꝓstantiā ꝛ pseuerantiā ex hortās etiā ꝓfortās eos. et si illitterati nō dubitarent. qz spūssanc⁹ loquerēt p eos. et ꝓfunderet adūsarios. et ita accidit p̄cipue post aduentū spūssci. nā si sc̄ias seu ar tes būanas habitualr nō bṙent fm Tho. tamē q̄n expe diebat in disputatiōe vel p̄dicatione spūssanctus p eos i. ad p̄mū loq̄ns ſ quacūq̄ facultate instruebat eos. put erat expe diens ad ꝓu incendū eos. Unō ꝛ Hiero. dicit q̄ quicq̄d alij ꝓfert in lege dñi meditatio boc illis suggerebat spi

Quare duodecī apli.

Figurant xij. apli.

ritusscūs. Et dedit xps formā exteriorīs ꝓuersatōis dī. Nolite portare saculū nec peram nec pecuniā nec calcia mēta. nec duas tunicas habeatʒ. gtis accepistis: gtʒ date. ⁊ hmōi. inducēs eos ad pauptatē ⁊ austeritatē vite. ista enī multū edificāt audītores. Ubi diligēter notandū. q̄ modꝰ viuēdi quē tenuit xps sil'cū aplis q̄ ad pauptatē fuit iste. vt nullus eoꝝ hret aliq̄d ꝓpriū. sed oia hrent in cōmuni ⁊ mobilia tm̄ nō īmobilia. Nō enīʒ possessiones habebāt domū nec agꝝ vl aliq̄d hmōi. vñ ipe dñs iesus ait. Vulpes foueas hnt. ⁊ volucres celi nidos. filꝰ aut̄ homis ñ hʒ vbi caput suū reclinet. hēbant g̃ in cōi pecuniās q̄ eis elemosinal'r dabant qs tenebāt ⁊ ferebat Judas in loculis vt ⁊ necessitatibꝫ eoꝝ ꝓuideret. ⁊ vt pauperibꝫ etiā subuenīret. ⁊ cū xps dixit iude. Nō facis fac citius. Jo. xiij. dicit euāgelista q̄ aplī nō intellexerūt ꝙbūsed extimauerūt q̄ diceret iude q̄ emeret necaria ad pascha faciendū. vel vt daret illud egenis. Et cū xpus appli cuit ad puteū sichar vbi fmonē fecit ad samaritanaʒ. Dic euāgelista q̄ interea discipuli erāt ad ciuitatē vt emerēt cibos. Jo. iiij. et hʒ ex pecuniis qs ī cōi habāt. Un aug. xij. q. i. ait. Habebat dñs loculos a fidelibꝫ oblata ꝙ suās et suoꝝ necessitatibꝫ ⁊ aliozꝝ ꝓuidebat ⁊c. Idem. e. q. c. ex emplū dñi accipite ꝙuersanteʒ in terra. quare loculos habuit cui angeli mīstrabāt. nisi q̄ ecclia ipsiꝰ loculos habitura erat. Jtē. e. q. claret q̄ aplī tenebāt vitā cōmunem cū christicolis ꝓmittue eccl'ie. de q̄bꝫ actu. apost. iij. dr. q̄ hēbant omia ī cōi. Et q̄ius pauptas illa q̄ nihil hr̄ etiā in cōi. īmobile. vt possessiones. vl' mobile. vt pecuniā et victualia nisi certa vtēsilia ad vsus necessaria. ſʒ dicitur victus q̄runt ꝓ questū. sit artior q̄ fit ꝓ regulā minorum ea pauptate q̄ in cōi habent tm̄ mobilia ꝓ decenti tēpe: nō tm̄ discretior. Discretio aūt est mr̄ virtutū. i. q. v. ꝓsentium. Habet enī tal'extrema pauptas mltū de anxietate et solicitudīe. nec seq̄t q̄ si be. Fran. vel etiā be. Job. bap. vixit in maiori pauptate vel austeritate vite q̄ xpus. q. venit Job. nō māducās panē nec bibēs vinū ⁊ vestimētum hns de pilis cameloz. g̃ fuerit xpo ꝓfectiores. absit hoc a seculo. blasphemū est b̄ dicere. non enī pfectio vite cōsistit in pauptate ſʒ in caritate. fm illud Col. iij. Sup omia caritatē habete q̄ est vinculū pfectōis. Pauptas ātem vel austeritas nō notāt pfectōem. ſʒ sunt instrumēta iuuantia ad pfectōem fm Tho. se. se. q̄ exp̄sse dic Job. casianꝰ in colla. i. abbatʒ moysi. Scīēdū igit̄ q̄ circa pauptatē xp̄i orta est heresis fraticelloꝝ tpe. Job. xij. circa annos dñi. M. ccc xij. asserētibꝫ q̄busdā ⁊ ꝓtinacit̄ dicētibꝫ xp̄m cū aplis nihil habuisse ī cōi nec ī ꝑticulari mobile vel immobile. Et q̄ ex b̄ seq̄bat absurditas. s. q̄ vl' cuāgeliū nō videbat vbi dr. q̄ aplī cū hēbāt loculos vel dicere oportebat. q̄ si nō hēbat illa in cōi q̄ntū ad ius ⁊ nō dominiū. put illi dicebāt q̄ hret nudū vsum illiꝰ pecunie. ⁊ p̄ ꝑs illicitū. cū vsus in illis reb̄ q̄ vsu cōsumunt vt victualia. vl' distrabūt vt pecunia. si possit vsus separari ab ipsa re. sed q̄ hʒ ius in vsu. hʒ in re dñiū ⁊ ꝓpietatem. ad tollendū igit̄ absurditatē ⁊ alia incōuenientia q̄ p illos dicebant: decreuit ⁊ determiauit ꝑdict⁹ Jo. xxij. per extrauagantē ad cōditoreʒ ⁊ alia. Jta q̄rundā q̄ qui pertinaciter assereret xp̄m cū aplis nō habuisse aliq̄d in cōi: hereticus censeret. quā opi. hereticā secut⁹ ē Aluar⁹ ī libro de plan. ec. et m'tū diffuse defendit eā. sed q̄ subdūcit se ⁊ opi. suā correctioni eccl'ie ⁊ determiationi quā circa hoc faceret ipse Jo. xxij. ideo excusat̄ ab heresi. adhuc forte nō erat determiatū illud ꝙ ecclesiā vl' nō emanauerat illa extrauagās ita q̄rundā. Un aut licuit opinari p et ꝓtra sine incursione heresis. Non plus hic igit̄ de ista materia cā breuitatʒ. alubi dño ꝓcedente diffusiꝰ tractabit. Ad ea aūt q̄ xps ꝑcepit aplis vt nō portarent pecuniā ⁊ hmōi. de q̄bꝫ dictū est s̄. Rūdet multiplr. s. vel q̄ nō fuerit illa ꝑcepta sed ordinata vt ceremonialia religiosoꝝ ad cōponēdū mores coꝝ. Aliq̄n enī ꝑceptum large sumit̄ ꝓ q̄cunq̄ ordinatiōe. vel si fuerunt ꝑcepta. stricto modo fuerūt data ad temp⁹ vt instrumēta eos dirigētia ad pfectionē in q̄bꝫ exercenē vt impfecti. sup q̄bꝫ eos dispensauit seu relaxauit in vltima cena q̄n dixit Lu. xxij. Nunc q̄ hʒ saculū: tollet sit'r ⁊ perā. Et b̄ cū rōne necessitatis. q̄ tpe passiōis occultantes se ꝓpter ꝑsecutionē nō inuenissent q̄ eis dedissent necria. Tum rōne pfectionis ad quā erant ꝓducendi de ꝓpinq̄ ꝓ aduentū spūssci cum nō indigerent instrumentis ralibꝫ. ex q̄ iam pfectiōem cōsecuti erant. vel p̄t dici q̄ ex omibꝫ illis mādatis b̄ xps intendebat. q̄ nec ipsi nec futuri ꝑdicatores ꝓpter illa tēporalia mouerenē ad ꝑdicandū. ⁊ timore defect⁹ caruʒ a predicatōe cessarent. aut nimis solicitarenē circa ista q̄ renda. ita q̄ retardarenē vel ipedirenē a ꝑdicatōe. Cōgregati sunt terno cū deo Abraam sc̄ tpe passiōis quādo cū facta esset hoza. s. vltime cene discubuit Jbs ⁊ duo decim aplī cū eo. quibꝫ dixit. Desiderio desideraui manducare hāc pascha vobiscū añq̄ patiar. Lu. xxij. Et runc fecit eos ꝓncipes maximos dando eis ptātem ꝓficiendi corpus ⁊ sanguinē suū ⁊ ligandi atʒ soluendi. tūc eos ordinauit dando eis sacrū ordinē sine sacro exterioꝝ. tunc eos. episcopauit cū dixit. Hoc facite in meā cōmemorationē vt dic̄ glo. di. xxi. Jn nouo. Tunc post lotiōem pedū fecit plixum sermonē quē refert Jo. euange. in. xiij. c. incipiendo vsq̄ ad. xvij. ītclusiue. ꝓmaxime ad caritatē exhortās et illā ꝑcipiēs ⁊ de diuinis multa eis reuelādo. vt amicis optimis. Demū ꝙgregati sunt cū deo abraā ꝓ passiones eundo ad celū ad fruendū deo. Et ꝓnceps aplorum perrus ꝓ grauis martyriū sustinuit. Nam crucifixus est capite deorsum. Paul⁹ decapitatus fuit. simil'r ⁊ Jacob⁹. Andreas crucifixus nō cruci crucifix⁹ sed funibꝫ in ea ligatus. Thomas trāssixus. Jacobus minor a pulpito precipitatus, partica fullonis excerebratus est. Philippus etiaʒ crucifixus. BarthoLome⁹ excoriatus. postea decapitat⁹ fuit. Matthеus gladio ꝓ latera transuerberat⁹ est. Symon ⁊ thadeus a pontificibꝫ idoloꝝ trucidati sunt. sicut Job. euāgelista ⁊ si rome in doliū olei feruētis fuerit missus exq̄ illesus exiuit. vitā tm̄ post omnes alios aplos in pace finiuit. licʒ aliq̄ vt sup̄ dictū est opinent eum ad huc viuere in paradiso terrestri. ⁊ ꝓ antixp̄m cū Enoch ⁊ belya decapitandū. Cū aūt in die iudicij ꝙgregabuntur omnes gentes vt iudicent ⁊ ꝙgregabunt cum deo abraā sc̄ʒ xpo nō iudicandi hʒ vt assessores cum xpo iudicaturi. Hoc enī xps eis ꝓmisit dicēs. Uos q̄ secuti estis me ī regeneratōe cū sederit filꝰ hois ī sede maiestat̄ʒ sue sedebitis ⁊ vos sup̄ duodecī thronos iudicantes. xij. tribꝰ isr. Matth. xix. Sic aūt notāe duodecī tribuū intelliguntur omnes fideles. sic ⁊ sub duodecim thronis oēs q̄ ꝑfecte contempserūt mūdū vt viri aplici. vñ ⁊ paul⁹ excludit ab b̄.

Modus viuendi christi et aplorum

Heresis fraticellorum.

Malignorū prauitas. §. III.

Tertio intimat cū ozq̄m dñi fortes terre elcuati sūt. Isti dñi sunt falsi dñi siue demōes. De q̄bꝫ psal. Oēs dñi gentiū demonia. Siue imperatores ⁊ alij reges ⁊ dñi tpales siue pontifices ydoloꝝ. Dicēi videtes papue demones q̄ aplī ꝑ ꝑdicatōes ⁊ miracla multos cōuertebant. et de manibꝫ dyaboli extrahebant. ⁊ cultus falsoꝝ deoꝝ euacuabāt. Dī dñi fortes ꝓ malicia potentia naturalem vel tpalem dñi terre nō celi. dediti. s. terrenis vel deputati terre infernali deputati sunt in iram. indignatōem. furorem. vt superbia ꝺ ꝑdictos ꝓncipes extimātes se ꝓ morte coꝝ destruere principatū coꝝ cultum xp̄ianoꝝ. Miribiles inq̄t oblatiōes marʒ. i. mūdanoꝝ tumentiū superbia contra deum. sed mirabilis in altis dñs ad deiciendum et exterminandū sm illud psalmiste. Deiecisti eos: dum

allcuarẽtur. Sicut enim in figurã Exo. i. c. quãto plus oppzmebanꝯ filij ifrl'a pharaone. tanto plus crescebãt. et mltiplicabanꝯ. ita ꝓl'is christianoꝝ q̃nto maiores ple curiones sustinuit a tyrãnis. tanto pl' augebat numero et merito. Elevati sunt ḡ ad modicũ ⁊ non sustinent. vt scribit Job. qz igit dũ fortes terre demões elevati sũt in superbiã contra principes ꝓl'oꝝ. ideo ꝯgregati sunt ipi principes per martyriũ cum Abraam collocati cum ꝑn cipibꝫ populi sui. id est angelis.

De martyribꝫ et multiplici martyrio ⁊ vtili/tate eius. Capitulum Nonum.

Propter te mortifica/mur tota die estimati sum⁹ sicut oues occisio/nis ps̃. xliij. post ap'los ⁊ pphas dñm deum martyꝝ candidatus laudat exercitus. Unde Job. Apocalipsis. vij. c. dicit se vidisse turbã magnã in eccl'ia trin/phantꝫ: quã dinũerare nemo poterat ex omnibꝫ gentibus et ꝓl'is ⁊ tribubꝫ ⁊ linguis stantes añ throni ⁊ in cõspectu agni amicti stolis albis ⁊ palme in manibꝫ coꝝ ⁊ clamabant voce magna dicentes. Salus deo nr̃o q̃ sedet sup throni ⁊ agno. ⁊ oĩes angeli stabãt in circũitu throni laudãtes deũ. Et cũ interrogat⁹ eẽt Jobes ipse ab vno seniorꝫ q̃ erat in circũitu throni q̃ eẽnt illi amicti stolis albis cũ palmis in mãibꝫ. Rñdit se nescire q̃ eẽnt vl' vñ venirent dixit ille senior. Hi sunt q̃ venerũt ex magna tribulatione ⁊ lauerũt stolas suas. ⁊ dealbauerũt eas in sanguine agni. Et ideo sunt añ tronũ ⁊ fruũtur ei die ac nocte. ⁊ q̃ sedet in throno habitabit sup eos. ⁊ nõ esurient amplius nec sitient ⁊c. Ista turba inũerabil'is est sctoꝝ martyꝝ. ideo innumerabil'is. qz valde copiosa dicit Hiero. q̃ omni die excepto die Kale. Januarij posset fieri festũ q̃nq; milia martyrũ. cũ etiã post Hiero. transierũt mille anni ⁊ vltra. q̃bꝫ etiam mlta milia hoĩm martyrio coronati sunt. Et hec multitudo collecta est ex mltis natiõibꝫ mũdi. Stole al/be sunt gloria animaꝝ quã acquisierũt ex martyrio. Uñ anima ab omi macula peroꝝ-purificat etiã q̃ ad penã. in qua imitati sunt agnũ. Agn⁹ enĩ immaculatus ẽ dñs Jhs fm hũanitatẽ. nam q̃ sedet in throno est diuina ma/iestas. palme in manibꝫ coꝝ est victoria quã habuerũt cõtra mũdũ in suis penis. sic palma semp bieme ⁊ estate retinet ⁊ ꝓfuat suã viriditatẽ. ita nec calore ꝓmissionũ rerꝫ mũdanaꝝ nec frigore cõminationũ vl' passionũ defecerunt a virilitate ⁊ ꝓstantis ꝑtutis. vñ ⁊ cũ palma martyres pingunt. bi q̃ fruũt deo ꝓtinue ⁊ fruũte deo re/gnare est. et dñm laudãt cũ angelo magna voce amplo. scz affectu caritatis cũ angelis sanctis. Et certi sunt q̃ nullis miseriꝫ vite p̃sentis subijci p̃nt. vt apte dicere valent p̃/nti statu: propter te mortificamur ⁊c. ꝑt magnas tribulatiões ⁊ martyria b̃ ꝑpessa. Ubi tria circa martyriũ ꝓsiderãda sũt. Primo vt adsit causa rationabil'is. ibi. Quoniam ꝓpter te scz deum. Scõo vt subsit pena estimabil'is ibi. Mortificamur ⁊c. Tertio vt nõ desit constãtia insa/tigabilis. ibi. Estimati sumus ⁊c.

Quantũ ad primum. §. I.

Quadruplex martyrium.

dicit Aug⁹ q̃ pena scz p se non facit martyrẽ scz causa cũ est rõnalis ꝓpter deũ. ꝑt ex dicto ait. Et cũ martyriũ imporet mortẽ violẽter illatã. sic sumẽdo large martyriũ põt dici q̃ est q̃druplex seu ex q̃druplici cã. Primo ex delicti pu/nitione. Scõo ex gl'ie adeptiõe. Tertio ex pfidie obstina/tione. Quarto ex ẽa dilectõe. Primũ est q̃n ds ꝓpter furtũ. homicidiũ vel aliud maleficiũ decapitat. suspendit. cõburit ⁊ hmõi. Et qz istud nõ est ꝓpter te. i. ꝑt deũ non est ꝓrie martyriũ. ⁊ si mors violẽta. saluat quidem talis si peniteat ipm. ⁊ mors illa violenta patiẽtes ferẽdo diminuit sibi penã debitam pro pctis non tamẽ aureo/la martyrij coronat. vnde ⁊ latro cũ xpo crucifixus. et si propter maximã sui ꝓtritõem subito post mortẽ cũ xpo fuit in paradiso i. dei clara visione. nõ tamẽ martyr. Unõ quod Hiero. ait de pe. dist. i. Importuna. Xpus de cruce in paradisuꝫ latronẽ tulit. ⁊ ne quis aliqñ ꝙseram putaret ꝙuersionẽ. fcat homicidij penã martyriũ. Nec hieronim⁹. Intelligendũ est b̃ nõ q̃ ad aureolã. sed q̃ ad aurem. i. sicut p martyriũ ꝓprie ds subito ꝓsequit gl'az. ita ille latro. ⁊ b̃ ex magna copunctõe. Non est aũt laudabile istud martyriũ. qz nõ ꝑt deũ. Uñ petr⁹. Nemo vestrũ patiat quasi homicida aut fur aut maledic⁹. aut alienorũ appetitor. si aũt vt xpian⁹. i. ꝓpter xpm: nõ erubescat. glorificet aũt deũ sub isto nõe. i. pe. iiij. Silr si ds occidatur ꝓpter inimicicias partialitates rixas ꝑt pecunias suas habendas. vel dominiũ ⁊ hmõi nõ dr martyr. quia nõ ẽ ꝑt deũ. Scõo exponit ds se morti ⁊ sustinẽt mortem ꝑt gl'ie. i. fame acq̃sitionẽ. sicut narrat Valeri⁹ maxim⁹ de curtio nobili romano. q̃ armat⁹ ꝓiecit se in magnũ hyatũ in vbe factum data responsiõe a dijs q̃ nõ claudere. ⁊ tal'apertura terre nisi fortissim⁹ miles se in cã mijceret q̃ p̃ curtiũ clausa est. ⁊ mlti alij ꝑt laudẽ consequendã exposuerũt ⁊ exponũt se morti. sz qz nõ est ꝑt te scz dñm martyriũ. hoc ẽ inutile q̃ notat Hiero. di. Unde quantũ bonũ est caritas. si ita fecerim⁹ martyriũ vt veli⁹ m⁹ nras ab oĩbꝫ relictas venerari. et si opinionẽ vulgi secrantes intrepidi fuderim⁹ sanguinẽ. huic opi non tam premiũ q̃ pena debet. ⁊ pfidie magꝫ tormẽta sunt q̃ corona victorie. Hec hiero. i. q. i. vide. Tertio mortificat⁹ ds ⁊ mortẽ sustinet violentã ad defendẽdũ suã heresim. falsam opi. scismã ⁊ hmõi. sic fecerũt alij pfidi heretici. et b̃ martyriũ est nõ solũ inutile. sed etiã in augmentum dãnatiõis ꝓpter obstinatõez malicie. Cyprian⁹. Secum xpm cẽ arbitrant hi q̃ extra eccl'iam xpi colleguntur. tales etiã si occisi in confessiõe nois xpi fuerint. macula ista nec sanguis abluit. Inexpiabil'is enĩ ⁊ suis ẽ culpa discordie nec passiõe purgat. di. xc. c. Neq;. Ubi innuit q̃ etiam si sit fidel' xpian⁹. ⁊ ne abnegat fidẽ. martyriũ sustineat odium in corde hns q̃ aliquẽ. tal'etiã nõ saluat. qz nõ habz caritatẽ. Et ap'lis ait. i. coꝝ. xiij. Si tradidero corp⁹ meũ vt ardeã. s. p xpo. caritatẽ aũt nõ habeã nihil mihi pdest. Oõ intelligendũ ẽ fm Aug. q̃ ad regnũ celoꝝ obtinendũ illud. s. martyriũ nõ illi pdest. sz prodest ad tolerabilius iudiciũ subeũdũ. Et põit exẽplũ di. Si ds nõ hns caritatẽ q̃ ponet ad vnitatẽ spũs ⁊ vinculũ pacis q̃ ecclia cõnectit in aliq̃ scismate ꝓstitut⁹ ne xpm neget. patit tribulatões. angustias. famẽ. sitim. nuditatẽ. ꝓsecutiones. pencula. carceres. vincula tormẽta. gladiũ. bestias vl' hãmas. vel ipam crucẽ timore gehẽne ⁊ ignis eterni. nõ est culpanda sz laudãda in ista patientia. de pe. dist. iij. Si quis nõ hns. declarãs subsequit q̃ b̃ nõ pdest ei ad gl'iaz cõsequndã. sz qz mit⁹ punit exq̃ nõ negauit. sz qz nõ ꝑt te. i. deũ est morti addictus. i. ꝓpter amorẽ dei quẽ nõ habebat. sz ꝑt tm̃orẽ gehẽne. nõ coronat sz dãnat. Quarto sustinet martyriũ propter amorẽ dei. ⁊ hic gl'iose coronat fm illõ ps̃. Posuisti dñe sr̃ ca. ei⁹ coro. de la. pcie so. Et eccl'ia canit q̃ vox: q̃ poterit lingua retexere. q̃ tu martyribꝫ mũera ꝑparas rubris. nã fluido sanguis laureis ditant bn̄ fulgidis. Martyr nomẽ est grecũ. ⁊ latine inpretat testis. p excellentiã aũt dicunt martyres. i. testes: qui propt deũ sustinẽt mortẽ violentã. qz nõ ꝑt esse effectus testimonij eius qõ dicit ds vel fatur q̃s ꝓfirmãdo q̃ sit vex vl' iustũ sustinere mortẽ sibi illatã patienter Sũt ḡ martyres testes xpi p excellentiã. ⁊ ap'lis xpi Heb. xi. Post mira ⁊ magna facta ob ꝑtutẽ ⁊ testimoniũ fidei subdit de martyribꝫ. Alij distenti sunt nõ susapientes redemptionẽ. i. liberatõem a suis tormentis vt meliorẽ in

2a.2e.q. 124.ar.5.

uenirent resurrectionē. Alij ludibria z ẏbera experti insu
per z vincula z carceres. lapidati sunt. secti sunt. tẽptati
sunt. in occisiõe gladij mortui sunt ⁊c. Et hi oẽs testimo/
nio fidei probati. inuẽti suut. s. fideles. vel qz vt dic̃ Hie
ronim⁹. xi. q. ij. Estimãt. xps sapiã ẽ. iusticia est. veritas ẽ
sanctitas fortitudo. Martyr ẏo z ꝓprie ẽ nõ solũ q̃ mor
tem sustinet violẽtã pro testificatiõe fidei xpiane. ſ3 etiã p
alijs operibus virtutũ cũ ꝺs mortem sustineat. magꝭ qz
assentiat ꝺ illa agere corona martyrij decorat. Hã et Jo.
bap. martyr ꝺr. qz mortẽ sustinuit. nõ pro ꝓfessione fidei
sed pro reprehensione adulterij. Et illa mr venerabil' cũ se
ptẽ filijs mortẽ cũ varijs tormẽtꝭ ꝓpessi sunt. ꝺz marty/
rũ solẽnisat ecclia z solũ inf scos oẽs veteris testamẽti.
quia noluerũt comedere carnes porcinas eis prohibitas
per legẽ mosaicã. vt hr. ij. Mach. vij. z sic de alijs.

Secundũ qd̃ requi/ .§. II.

ritur ad martyrium est pena mortꝭ. s. violente. mortifica
mur inqt tota die. ſMorat aũt a doctoribꝫ Berñ. z alijs
esse triplex genꝰ martyrij sumẽdo large istud nomẽ mar
tyriũ. Primũ est martyriũ occisionis tm̃ corpalis. scõm
est martyriũ affectõis internalis. tertiũ est martyriũ affe
ctionis z opis. Primũ martyriũ. s. opis tm̃ fuit scoꝝ ino
centũ q̃ passi sũt pro xpo ab herode. in q̃bꝫ q̃dãmõ fuit
xps occasus. ió enī oẽs illos occidit vt xpm̃ inuẽiret. fuit
ergo eoꝝ martyriũ ope tm̃. nõ enī adhuc hẽbant vsuz ra
tionis cũ essent abimatu. z infra. i. citra duos ãnos a na
tiuitate eoꝝ. ſ3 qz pro xpo occisi sunt merito passiõis xpi
coronã acceperũt. vñ ꝺr Apoc̃ xuij. Hi empti sunt ꝺ rer
ra ex oĩbꝫ ꝓmitie deo z agno. i. de terra bũani generꝭ sub
lati sunt ꝓmo sãguis xpi pro q̃ passi sũt coronati. vt sũt
primitie ꝓmi fructꝰ martyꝝ noui testi ad honorem dei z
xpi incarnati. Uñ in catbalogo scoꝝ seu letanijs an/
te martyres collocant z in oõne ꝺr. Deus cuiꝰ ꝑconium
innocentes martyres nõ loq̃ndo ſ3 moriẽdo ꝓfessi sunt.
Sꝫ z matres illoꝝ infantiũ q̃ maiorẽ dolorẽ habuerẽt et
timorẽ in ipa occisiõe q̃z ipsi paruuli q̃ de morte nõ per
pendebant. pie credendũ est q̃ illumĩati sunt a deo vt
consolationẽ acciperẽt ex spe remuneratõis coꝝ. ex q̃ ꝓpe
messiã occidebant. z ꝫ est qꝺ ꝺr Matb. ij. allegãdo Hie
remiã. c. xxxi. Uox in rama. i. excelsis audita ẽ. qz magnꝰ
fuit clamor. ploratus z vlulatꝰ mꝫrus rachel. i. circa illa
loca bethleẽ. vbi facta est talis ꝙgregatio z occisio puu/
loꝝ. qz enī ibi sepulta est rachel. ió ille locus bethleẽ vl' cir
ca ea dicebat Rachel. Matres igit̃ z nutrices q̃ congre
gate erant in illo loco fuerũt rachel deplorãs filios z no
luit ꝺsolari. Rachel. i. tales mres z pntes puuloꝝ qz nõ
sunt. i. nõ ea rõne. qz mortui erãt. z amplius nõ erãt in mũ
do. Nam ista est cõis via z motiuũ ꝺsolatõis qñ ꝺs est
mortuꝰ ex q̃ nõ est ī mũdo nec reuersus ẽ inde sumere cõ
solationẽ vt de re irremediabili. nõ aũt ipse mres volue
runt accipe ꝺsolationẽ ex hac rõne ſ3 noluit ꝺsolari ex eo
qz sunt in loco ẽrtis z salutꝭ. q̃zuis enī ad limbũ descen
derint. qz adhuc ianua paradisi apta nõ erat. tm̃ mõ sũt
in magꝭ glia coronati. z ió in honorẽ coꝝ cantat̃ loco epiſ
stole illud Apoc̃ xuij. Uidi agnũ stantẽ sup mõtẽ syõ.
et cũ eo. cxluij. milia hñtes nomẽ eius ⁊c. ponit ibi nũe
rus determiat̃ pro indeterminato. qz nescit q̃ fuerint nec
videt verisimile ẽt tot fuerint in parua ciuitate bethleẽ
et finibꝰ ei⁹. Scõm martyriũ seu mortificatio est tm̃
id ẽ volũ affectus cum scz quis affectat sustinere mortẽ violentã
tatis tm̃. in honorẽ dei et salutẽ proximi q̃ est signũ pfecte carita
tis. z q̃zuis mereat magnã aureã. i. ꝓmiũ ẽntiale. nõ tm̃
aureolam. z sic intelligit̃ verbũ Cypriani dicentꝭ. In ser
uis dei apud ꝺs cogitat̃ z martyriũ mẽte ꝙcipit. animꝰ
ad bonũ deditꝰ deo iudice coronat̃. Aliud est enī marty
rũ defuisse animo. aliud animũ defuisse martyrio. ꝺ pe.

Tripli
ces mar/
tyres.

diſt. i. Nunq̃d. Multi sancti habuerunt istud desideriũ
nec tm̃ ꝙsecuti sunt optatũ. De brõ Dñico legit̃. sitiebat
seruus xpi martyriũ. sic̃ sitit ceruꝰ ad aq̃ fluuiũ. Et de. b.
martino legit̃. q z si animã gladiꝰ psecutoris nõ abstulit
martyrij tm̃ palmã nõ amisit. s. q̃ ad aureã. Uuic̃ marty
rio mentꝭ ꝑ annecti triplex martirij qꝺ ponere videtur
Prima est parietia aduersoꝝ. vñ ait sine ferro z flãmis
martyres esse possumꝰ si patientiã in aĩo veraciter custo
diamus. Scõm martyriũ affectus est cõpassio afflictoꝝ
rum. Greg. qui dolorẽ exhibet. in aliena necessitate crucẽ
portat in mẽte. De q̃ apls ij. Coꝝ. xi. Quis infirmat et
ego nõ infirmor. q̃s scãdalizat z ego nõ vror. Tertiuꝫ est
dilectio inimicoꝝ. Hic. Ferre cõtumelias z odiẽtẽ diligẽ/
re. est martirium in occultis cogitatiõe. Tertiũ genꝰ mar
tyrij. et hoc est ꝓprie z pfectũ sustinere mortẽ violẽter ab
alio illatã ꝓter deũ vel virtutẽ ad qꝺ nõ quenit nisi per
contẽptũ mũdi z spãli dono dei. Uñ de martiribꝰ eccla
canit. Hi sunt q̃s retinẽs mundꝰ inhorruit ipm̃. nã sterni
li flore p aridũ spernere penitus. tecꝫ secuti sunt rex xpe
bone celitus. hi pro te furias atꝫ ferocia ⁊c. p varios enī
modos mortificati sũt. Alij cruci affixi. alij lapidati. alij
decoriati. alij aq̃s submersi. alij ignibꝰ cõbusti. alij be/
stijs deuorandi traditi. alij pectinibus ferreis dilaniati.
alij in aqua feruenti. vel oleo bullienti. vl' plũbo liquato
immissi. alij mẽbrꝭ minuatim truncati. alij plumbatis
virgis diutissime cesi. alij fame cruciati. alij in plagꝭ ac/
cepto aceto z sale ꝓfricati vsq̃ ad viscera patẽtia abrasi
Et quia imitati sunt xpm̃ in morte sua. ió coronas trũ/
phales a xpo meruerũt. Et vt ꝺr di. xv. Sãcta romana.
credendũ est q̃ ista tormenta nõ propria fruere. ſ3 diuia
patienter tolerauerẽt. Tantũ erat gaudiũ partis inferio/ 22. 2. q.
ris z superioris a deo illustrate ad gustãdũ pmiũ glie eis 123. ar. 8.
paratũ. z ex ꝓformitate voluntatis coꝝ ad voluntatem
diuinã. z ad imitãdũ xpm̃ dñm̃ suũ in passione tm̃ dcti
derũ q̃ redũdabat illa letitia z ꝓsolatio ad ptẽ sensitiuã
et refrigerũ pstabat vt mĩꝰ sentirẽt illas penas. Uñ et
de scõ Laurentio tormẽta sustinẽti Amb. et Maxi. ait.
Corpali laborabat incẽdio ſ3 diuinꝰ amor naturalem re
strinxit ardorẽ. Et q̃uis rex improbꝰ ligna subiiceret in
cendia maiora supponeret. tamẽ btũs Lauꝝ. has flãmas
fidei calore nõ sensit. superari caritas xpi q̃ flãmã ignis nõ
potuit. z segnior fuit ignis q̃ foris vssit q̃z qui intꝰ accẽ
dit. nec enī. b. Lau. ignis tormẽta apposita viscerib⁹ sen
tire potat. q̃ sensib⁹ paradisi refrigerij possidebat. Jdcꝫ
seuissima psecutorꝭ flãma supare nõ potuit. qz longe ar
denti⁹ veritatis radijs mẽs eiꝰ accensa feruebat. z amore
veritatis accẽsus apposita sibi extrinsecus flãmã aut nõ
sensit aut vicit. z hinc est q̃ in tormẽtis gaudebãt. tyran
nis insultabant ad alia tormẽta eis inferenda inuitabãt. dep̃o
verba eis ostẽsiua magne dulcedis quã sentiebãt tui mihi
mebãt. Lau. ad Decij. Disce miser q̃ carbones tui mihi
refrigerij pstant. Et itez. Assatũ est vnũ latus versa et
mãduca. et Uincẽtius assumptꝰ ex eculeo atꝫ ad paribu
lum raptus mores carnificũ arguẽdo ad pcnã alacriter
propabat. Et ad Daria. dicentẽ sibi. vbi nũc miserũ coꝝ
pus tuũ cernis. Rñdit. Infelix bas epulas semper opta
ui. Et marcus z Marcellianꝰ ad pfectũ cũ brẽue pedes
affixos clauis nunq̃z sic bene epulati sumꝰ. vtinã pmit/
tas nos diu in bis pmanere. Et tyburtꝰ cũ nudis plan
tis sup carbões viuos incederet dicebat. videt mihi sup
roseas flores incedere in noie dñi mei iesu xpi. Et gliosa
Agatha q̃ glianter ibat ad carcerẽ. quasi ad epulas inui
tata dicebat Quintiano iudici cum torq̃ret. ego ita te
lectoꝝ in bis penis. sic̃ qui audit bonũ nuncium vl' videt
amicũ diu desideratũ. vl' inuẽit thesauros magnos. Et
beata Katherina ad maxentiũ imperatorẽ sic ait. Dicẽ
q̃z tormẽta potes excogitare ne differas. quia carnem et

sanguinē meum christo offerre desidero sicut ipse p me. Et beata Adriana damascena: que cum torquerctur a tyrāno dicebat. Miser gaudium mihi prestas: tibi sup plicium auges.

Tertiū quod requi .§.III.

ritur ad sanctū martyriū est ꝓstantis vsq; in finē. Aliq; enim fideles sustinuerūt aliq; tormenta in q̄bꝫ ḡuoribꝫ additis defecerūt a veritate. sed q̄ pseueraūit vsq; in finē hic saluꝰ erit. ait dñs in euāgelio. ℣ Et b̄ innuit cū dr̄ ī ps Estimati sumꝰ sic̄ oues. a stultꝫ estimatio est sic̄ mors be stiaꝝ q̄ pro nihilo ducunt ad occisionē. ℟ m illō Sap. v Visi sunt oculis insipientiū mori t estimata est afflictio exitus illoꝝ. Sz ap̄d sapiētes in pauc̄ vexati in mlt̄ bñ disponent ℟m opi. t fidē. t sic̄ ouis vsq; ad finez vite cū occidit dic̄ bene. ita martyres bñdicebāt deū in sua occi sione seq̄ntes dñm. de q̄ Esa. liij. dr̄ sic̄ ouis ad occisionē ducet. Innocēs t sine q̄rela. q̄ occisio fuit reputata pro ni hilo. sed tñ secuta est multiplex vtilitas ℟m q̄d p̄dixerat Jo. xij. Si gnū cadēs in terra mortuū fuit. multū fructuz affert. Et in hymno. Ledunt gladijs. s. martyres more bi dentiū. nō murmur resonat. nō q̄rimonia. sz corde tacito mens bñ ꝓscia ꝓseruat patiam. Ubi sciendū q̄ fructꝰ martyriꝝ est triplex seu vtilitas. Primꝰ tangit ꝓpriū sub Triplex fructus martyrij iectū. scōs instruit oēm ꝓximum. tertius adducit magnum suffragiū. Prima vtilitas martyrū ē ipsiꝰ. s. remissio ois culpe t pene debite. t subita euolatio ad celū. vñ in b̄ ex cedit baptismū. q̄ adultus baptizatꝰ nō ficte: aliq̄n nō recepit remissionē ois culpe. pura veniaꝫ si ē fixus ī illo nec subito euolat. q̄ nō tunc morīt sz aliq̄n postea efficit malꝰ t reprobꝰ. Unde Cypanꝰ in sermōe martyz. Mar tyrū est delictoꝝ finis. periclī terminꝰ. dux saluris. patie magister. domꝰ vite. Non obstat q̄d de scīs martyribꝫ legit Apoc. vi. q̄ sub throno dei damāt dr̄. Usq; q̄ dñe sc̄us t verus nō iudicas t vindicas sanguinē nr̄m qui effusus ē sup terrā. Uñ possz alicui videri q̄ appetāt vin dictā de inimicꝭ q̄ prohibēt. vel etiā q̄ nō sint ꝓfecte bri: q̄ nō implēt desideriū eoꝝ cū vindicta nō fiat mltotiēs de illis. sed rñdet ℟m Greg. in mora. q̄ talꝫ locutio nō est aliud nisi ꝺsideriū q̄d bñt de rehabitōe corpoꝝ suoꝝ na turale. q̄d nō implēt nisi ī fine mūdi q̄n fiet vindicta de malꝫ bonīb. q̄d q̄dē desideriuz subijcit volūtati delibe/ rate eoꝝ q̄ ꝓformis est volūtati diuine quā vident eē de dilatiōe iudicij ꝺ quꝫ nūerꝰ electoꝝ ipleat. t ꝺ hac expe ctatione reficiunt ꝓpt electos q̄ dñt sumi ad cos. t ꝓpter voluntatē diuinā. et hꝫ est q̄d ibi dr̄ dictū est illis q̄ expe/ crarēt adhuc modicū donec impleat nūerꝰ ꝓseruoꝝ eꝝ. Et ꝓpus dr̄ Date sūr illis singule stole albe. i. glia aīe. alis corpis sine antierate expectāt. Scōs fructus est. q̄ in struit ꝓxim. Dic̄ augꝰ. q̄ mūdꝰ iste ꝓtēnat cū suis amo/ ribus. erroribꝫ t terroribꝫ: sanctoꝝ martyria nos docue/ runt. Dati enī sunt nobis in exēplū vite nr̄e: vt aggredia mur ardua. sufferamꝰ aduersa. nō refugiamꝰ cū expedit ipsa etiā mortis tormēta q̄ est vltimū terribiliū. Nā t mar tyres similes nobis fuerūt passibiles. t aliq̄ valde delica ti t iuuenes t potētes. t tñ omia ꝓtempserūt ꝓpter xp̄m et mortē subierunt. Crisꝰ. Tu xp̄ianꝰ delicatus es miles si putas te sine pugna vincere. sine certamine triūphare exerce vires fortiter. dimica atrociter in plio isto concer ta. considera pactū q̄d spopondisti: ꝺditoꝝ quā accepi/ sti. milicīā cui nomē dedisti. hꝫ pacto cūcti pugnant. hac conditiōe vniuersi vicerūt. Constātia martyꝝ multum trahit mūdū ad fidē cū doctrina t miracul. Unde Gre. ad hoc oñendū inducit figurā in. xxx. mor. de militibꝰ Gedeonis q̄ pugnauerūt ꝺ madianitas. cxx. milia cum ipsi essent tantū. ccc. electi p hāc probationē q̄ bibentes ad flumen nō flexerūt genu. sz manu aquā proijciebant ad hos. Di ergo pugnantes vicerūt cum tubis lagenis fractis t lampadibꝫ accensis. sic milites xp̄i martyres in trepidi qui nō deflectūtur ad ista tempalia. sed tantū ne cessaria capiūt cū fide pfecte trinitatis hoc significat nu merus trecentoꝝ t crucis xp̄i signate in lr̄a. t. que est pri ma but̄ vocabuli trecentꝫ tubis. i. p̄dicatōibꝫ insonātib⁹ exinde cōfractis lagenis terreis. i. corpibꝫ suis p diuersa martyria. lampadibꝫ accēsis remanētibꝫ in chorusc atiōe miraculoꝝ. q̄ fecēt martyres pꝰ eoꝝ mortē sic triūpharūt de mūdo t dyabolo. De tertio fructu dic̄ Aug. O imē sa dei pietas q̄ martyrū merita vult esse nr̄a suffragia. il los examinat. nos eruditat. illoꝝ cruciatos nr̄os vult eē profectus. Item Hiero. ꝺ vigilantiū. si martyres adhuc in corpe positi pūt orare pro nobis ceterꝫ q̄n adhuc p se solliciti esse deberēt. q̄nto magis post coronas victorias et triumphos. Inducit exemplū moysi orantis t venia impetrātis p populo. Stephani orantis in suo martꝫ rio t̄. ipsi nō indigēt orōnibꝫ nr̄is. qz vt dr̄ cē de cle. mi ca. Cū marthe. Injuriā fac̄ martyri q̄ orat pro martyr. sed nos coꝝ suffragijs egenꝰ. ita aūt sunt efficaces orōe. nes martyꝝ. vt dicit Augꝰ. in sermone prothomartyrꝫ Stephani. q̄ nisi Stephanus pro Saulo orasset. ecclesia. dei Paulū non habuisset.

De confessoribꝫ in quadruplici genere. s. pontificum. doctorum. religiosoꝝ t alioꝝ bonoꝝ. Laplm. x.

Onfitebūtur celi mi

rabilia tua dñe. etenī veritatē tuā in ecclesia sanctoꝝ. Ps. lxxxviij. Celi pūt dici oīes iusti: iusti inq̄ntū deꝰ habitat in eis sicut dr̄ habitare vel esse in celis. ℟m illud Pater nr̄ q̄ es in cel̄ t̄. Math. vi. Celū mihi sedes est inq̄t ipse ds. Esa. vlt. Et qz aīa iusti sedes est sapie. i. dei recte ℟m Greg. Justoꝝ ꝓgregatio di citur regnū celoꝝ. Si aūt iustis nō dar̄ aliq̄ p̄rogatiua. sz apostolatꝰ. euāgeliste vel martyris aut virginis reti/ nent sibi cōiter nomē ꝓfessoris. sicut p ordē ḡ terraꝝ deū sacra ꝓfitet eccl̄ia militās. ita t in triūphāte ipm trinuz et vnū voce ꝓfitent vna numes oēs electi. Cōfitebūtur ḡ celi. i. ꝓfessores mirabilia tua dñe. Confitebūtur q̄dē mi rabilia potētie tue. qua ex nihilo cūcta creasti in tāta vir tute t mltitudie. Cōfitebunt t mirabilia sapie tue q̄ ea que nec oculꝰ vidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit: q̄ ꝓparauit diligētibꝫ se: et alia diuīa mysteria re uelauit nobis p spm̄scm̄. i. Coꝝ. iij. Cōfitebūt t mirabi/ lia tue dilectiōis t benīuolētie q̄ dignatꝰ es nr̄am morta litatē suscipe ac mortē in redemptōz nr̄am subire. O cer te mira circa nos tue pietatꝭ dignatio. O inestimabil̄ di lectio caritatis. vt seruū redimeres filiū tradidisti. Greg. aut. Confitebunt mirabilia tue potētie q̄ manū tuā ape/ riꝭ t imples oē aīal bñdictiōe. in ps. Quis ista mirabi/ lia fecere pt̄. Job. Qui fac̄ magn̄ t mirabilia t inscrutabi lia absq; nūero. Quis ad ista nō obstupescat. q̄s nō reue reat. q̄s nō ꝓfiteat t laudet. Certe si tacēt homines: lapides damabūt t ꝓfitebūt elemēta t sidera. sed triplr cōfiten tur celi. i. homines iusti ista mirabilia. Primo corde credē do t venerando. Secundo ore prodēdo t collaudando Tertio opere recte pro eo operando.

Debent enī celi id est .§.I.

homines iusti ꝓfiteri mirabilia dei credendo ipsa facta et honorādo t colēdo mēte vt ꝓncipiū t finem oīm t ab eo cuncta recogꝭscere. Ps. Confitebor tibi dñe in toto corde meo. narrabo oīa mi. tua. Dñt celi ꝓfiteri ore ipm de mi rabiliby eꝰ laudādo t regrādo. ad Ro. x. Corde creditꝭ ad iustitiā. ore aūt ꝓfessio fit ad salutē. s. necessaria vt cū expedit. Ps. Confitebor dño nimis. i. valde in ore. Ope ꝓfiteri est ꝓtuose ꝓuersari ℟m deū ne sit de numero eoꝝ.

de quib⁹ ait ap'ls. Confitent̄ se nosse deū. factis̄ negāt. vt enī ait Hiero. Quoties a vicijs vincimur. toties deū negam⁹. z ḡties aliq̄d boni facim⁹. toties deū ꝓfitem̄. pi. q. iij. Estimāt. Et de hac ꝓfessione dic̄ xps. Qui me cōfessus fuit coram hoib⁹. ꝓfitebor z ego eū coram p̄re meo q̄ ē in cel'. Cōfitebūt ḡ celi mirabilia tua dne corā. oze z ope. Eteni veritatē tuā increatā q̄ de⁹ est. incarnatā qui xps. Reuelatam in intimis cordis. vel in scripturis in eccl'ia sanctoz militanti de qua translt ad triūphantē. Sz sciendum q̄ hoz celoz. i. ꝓfessoz q̄dripartit⁹ ē ordo seu status scōm varias celorum proprietates.

Primi sunt aliorum pastores.
Secundi sunt scripturaz doctores.
Tertij sunt heremi vel cenobij cultores.
Quarti sunt seculi habitatores.

Primi ergo q̄ collo⁹ §. II.

De epis. et curat⁹. cant̄ in nūero z statu ꝓfessoz sunt epi sub q̄b⁹ ꝓphēdūt alij plati curati. hi merito dicūt celi. qz sic inferiora corpa gubernant̄ p superiora celos z planetas coz z ex influxu celoz in inferiorib⁹ elemēt⁹ z elemētatis fiūt generatio z corruptio z mutatio z ois mot⁹. sic ex dispositiōe platoz z ordiatiōe p̄li mouēt ad bñ opandū. Ad hebr. v. Ois pontifex ex hoib⁹ assumpt⁹ p hoib⁹ ꝓstituit̄ in his q̄ sūt ad deū. vt. s. dirigat cos. Et isti q̄nq̄ figuranť ꝓphetes q̄ sunt duces gregū. Un̄ pucr. penul. ōr. Tria sunt q̄ bene gradiunť: z q̄rtū q̄ incedit felicit̄ leo fortissim⁹ bestiarū ad nullū pauebit occursum. gali⁹ succinct⁹ lūbos et aries. nec est rex q̄ resistit ei. z q̄ stult⁹ apparuit postq̄ cleuat⁹ ē in sublime. Hic. in. xxx. moral. b̄ exponēs dic̄ q̄ leo est xps q̄ leo de tribu Juda vicit p̄ncipē mūdi dyaboluz et sic nullū expauescit. Gallus succinct⁹ lūbos sūt p̄dicatores z doctores int̄ b⁹ mūdi tenebras mane nūciātes. q̄ succinctos hūt lumbos fluida. s. luxurie in mēbris suis restringētes. de q̄b⁹ dicit. §. seq̄nti. Aries ē p̄m⁹ inter eccl'esiam ordo sacerdotū. s. epi q̄ p exēplas sua ḡdiētes p̄l'm q̄si subseq̄ntes ouiū greges trahūt. q̄b⁹ spūalib⁹ recte viuentibus null⁹ rex sufficit oīno resistere. qz z si q̄libet p̄secutor obuier. nō valz ꝟba z intētionē coz p̄pedire. Scient enim ad eū ad q̄nē desiderāt z anxie currere z mouēdo puenire. Sunt ḡ aries spūales p̄res eccl'iaz z duces gregum. Quarti q̄ incedit felicit. sz nō bñ. dicit eē antixp̄m felicem in mūdi gl'ia sed malū z stultū. Hi ḡ pastores z celi cōfitebūt mirabilia dei. Ipsi vt abel p̄m⁹ pastor innocēs obtulert dño sacrificiū p̄cum z agnū imaculatū. q̄b⁹ dns acceptat inflāmās sup ea. in cui⁹ signū dū sacra offerret. Martin⁹ pontifex globū ignis appuit sup caput eius. Ipsi tanq̄ abraā ne pastores sub eo alij curati ritā facerent cū alijs. z iurgia imiscerēt p̄t greges diuiserūt dyoceses z parochias. vt terminis suis q̄sq̄ ꝓtētus. in latitudine se extēderet caritat̄. q̄b⁹ fec̄ Dyo. pa. xij. q. i. Eccl'esias. Confessores z pontifices ist i cū ysaac satis laborauerūt ad fodiēdos puteos vt amota obscuritate sens⁹ litter'e p̄uenirēt ad aquā viuā intelligētie spūalis. vnde greges suos adaq̄rent. sz alopholi heretici vl' inuidi aliq̄ obstruebāt illos puertētes doctrinas coz. z aliq̄n falsa imiscētes. vt in Aug. Ambr. Imitati sunt q̄s iacob pastoralī exercitio diu occupatū. qz nocte z die estu vrebāt et gelu p̄t diligentē custodiā gregis sibi cōmissi. fugiebat req̄ somn⁹ ab ocul'eoz. timētes sp ne q̄d deuoratum a bestijs infernalib⁹. rō a deo exigeret ab eis. duas vxores cū eo sz in spū bñ voluert̄ m'lto tpe fuētes p eis lyam. s. et rachelem p⁹ intrēdentes ā plerisq̄ rachelis q̄ erat venusto aspectu. s. ꝓtēplatiue. sz p⁹ vtētes lya lupis ocul' sed fecūda. s. vita actiua q̄ z si min⁹ de diuis intuet̄. fructificat tñ in septēoplis mīe corpal' vl' spūalis. Nos enī est hui⁹ vite vt prius in actiua se exercēs passiōes moderetur q̄z ad ꝓtemplatiuā veram accedat. Minati sunt insup gregem suū cū moyse pastore ad interiora deserti pascua supne patrie a mal'angel' derelicte. ad ꝓtēplāda celestia. z cū eo vlteri⁹ vsq̄z ad rubū ardentē q̄uenerunt dei loq̄nt̄s ad eos interi⁹. demū cū adolescēte pastore pulcro z ruffo dauid. cythara oronuz z sacroz demonia ab obsessis eiecerūt spūal'r z corpal'r vt infortunato epo tusdertino z enobio epo florentino. Captū alias ab ore bestie vsi vel leonis tyranoz eruerūt. vtz in Nicolao q̄ ad tres barones romāos iniuste accusatos z morti ꝓdēnatos liberatos de mānib⁹ Constātini īperat⁹ ad cōmiationē ei factā in somnis z pri⁹ de alijs tribus innocētib⁹ coram alijs baronibus in mirrea in p̄sentia ipsius Nicolai et iussu mortē cuadentibus. Di pastores euangelici custodientes vigilias noctis sup gregē suum. Prima vigilia. sz iuuētutis. secunda virilitatis. tertia senectutis. semp parati quādo dns coz veniret meruerunt per angelicas visiones et reuelationes consolari. et demū ad verbum ipsum videndū adduci. vt in figura ptz Lu. xxij. cap.

Scdo scz doctores §. III.

celi dicunť siue ꝓt lumen sapie. vt ōr Sap. vij. Ego sedi vt in celis oriet̄ lumē. qz ꝓt pluuia doctrine ō celo descendentē. Jaco. v. Celū dedit pluuia. s. aerē. Et hi pmaxime ꝓfitent̄ mirabilia dei z veritatē xp̄m vel fidē sc̄ripturaz. Un̄ greg. xxx. moza. tractās illud Jo. Quis dedit gallo intelligentiā. exponit de doctoribus z p̄dicatoribus eccl'ie. q̄b⁹ deus dedit intelligētiā sic gallo z ñ alijs. Gallus aūt ōr b̄re intelligentiā p metaphoraz. Estimatio enī sensitiua quā hz gallus fm quaz opat̄ prumpēs ad cantū ōr hic intelligētia. Cantat enī certis hor⁹ determinatis fm instinctū nature. ac si h̄ret intelligētiā z mēsuraret ꝓportiōes motuū celestiū. Un̄ subdit. Quis enarrabit rōnē celoz z ꝓcentū celi. q̄s dormire facit. Doctores ḡ eccl'ie veros assimilat gallo ꝓpter tria. qz certis ꝓ Doctores assimilāt gallo. termiatis horis cantat. z qz vocē in cantu variat. z quia cantādo se ꝓ⁹ alijs verberat. Intelligentiā ḡ p̄mū gall⁹ accipit. vt ꝓ⁹ nocturni tp⁹ horas discutiat. z tunc demū vocē exhortatiōis emittat. Gallo igit̄ intelligētia attribuit̄ desup qz doctoz veritatis discretionis virtus venerit: quib⁹. quid. quādo vl' quō diuinit⁹ ministrat. Nō enī vna cadēq̄ cūctis exhortatio ꝓuenit. qz nec cunctoz par moz qualitas astringit. sepe enī alijs officiunt que alijs p̄sunt. z plereq̄ herbe q̄ aliq̄ aīalia reficiūt. alia occidūt. Pro q̄litate ḡ audientiū scī doctores z p̄dicatores formabāt suos sm̄ones vt pulcre oñdit gl'iosus doctor Hiero. in ep'lis suis. Circa intelligētias gall⁹ q̄ est. qz ꝓfundioribus horis noctis valētiores ac. p. ducūt⁹ redd. dere cant⁹ solet. Cum ꝟo matutinū tp⁹ appropinquat leuiores z minutiores oīmodo voces formāt. sic p̄dicatores discreti fuerūt. Nam cū iniq⁹ adhuc mentib⁹ p̄dicābāt q̄si tenebr' p̄funde noctis altis z magnis vocibus eterni iudicij terrores insinuabāt. cū vero auditoz cordi bus ꝟitatis lucē adesse cog̃scebāt ꝟtutis clamoz̄ sui magnitudinē in lenitatē dulcedis vertebāt: nō q̄ de penis terribilis. sz q̄ de p̄m⁹ blāda sunt p̄ferebāt. Jre gallus cum edere cantus parat. ꝓ⁹ alas excutit. sic p̄m ferens vigilantioꝛe reddit. sic sancti p̄dicatores. cū verba p̄dictionis mouebāt ꝓ⁹ se in sc̄is actionib⁹ exercebant ne in sc̄ipis torp̄tes ope alios excitarent voce. z vt auctores se dns oñdat doctrine subdit. Quis enarrabit celoz rationē. q. d. nullus. nisi ego q̄z tñ verba cū p spē sese nobis oñderit subtrahit. Protin⁹ subdit. Et ꝓcentū celi q̄s videre fec̄. In hac enī vita infirmitati nre dns nō aperta maiestat̄ sue specie. sz p̄dicatoz voce locut⁹ ē. vt corda ad huc carnalia. carnalis lingua pulsaret. ac postq̄ p mortē caro in puluerē resoluit̄. z p resurrectōes puluis animat̄ g.q.i. ca. Oportet. Ballipes pricates

tunc audire de deo verba nō querimus. quia vnū ipm qō implet oīa iam z specie dei verbū videm⁹. qō nobis tanto altius sonat. qnto z mēces nrās intima illustratōe penetrat. Quid celoz rō accipiť. nisi vis supna secretoz et qd p concentū celi. nisi pdicantiū fmo signať. Londi toz ḡ nr cū celoz rōnē narrare cepit. dormire facies pcentū celi. qz cū nob per spēm oñdiť. nimiz pdicantiuz ſba subtrahunť. vel certe celoz rō est ipa viuificatrix vir⁹. q spūs formar angeloz. dns enī sic est cā causaz. z sic vita viuentiū. ita z rō rōnaliū creaturaz. Tūc enī celoz rōez narrat se detersa mētis nre caligine cū clara visiōe mātis stat. vñ ipse ait. Uenit hora cū iam nō in pabol loquar vobis. ſz palā de pre ānūciabo vob. Palā de pre annūciare se asserit. qz p patefactam. tūc maiestatē sue spēm. z quō ipe nō impar oriať. z quō vtriusq spūs vtriq; coeternis pcedat oñdit. Aperte nūc videbim⁹ quō b qō oritum est ei de q oriť subseqns nō est. quō his q pcessione pducit. a pferentib nō petitur. In diuis enī sunt duo p cedentes vt orthodoxa fides affirmat. filius enīz a solo patre pcedit. Spūssūs ño a pre z filio in diuis pced t.

Pro hoz pleniori noticia ē caute aduertendū. q i diuis sunt due pcessiones. s. pcessio verbi z qda alia ad cui⁹ euidentiā ꝯsiderādū ē. vt dic sctus Tho. i. parte. q. xxvij. q

Due sūt extrinsecū. ſz manet in ipso agēte. Dui⁹ aūt actio intelligi pcessiones buli natura est actio intellecti⁹ z actio volūtaſ. Processio in diuis. aute verbi attendiť fm actōem q nō tēdit aliqd

operatōem volūtatis inueniť in nobis qda alia pcessio ſz pcessio amoris fm qō amatū est in amāte: sic p cōceptionē verbi res dicta vel intellecta est in intelligēte. vñ et pter pcessionē verbi ponit alia pcessio in diuis q ē. p. cessio amoris. Processiones qdē in diuis nō pōt accipi ni si fm actiones q in agēte manēt. hmōi aūt actōes in natura intellectuali z diuīa nō sunt nisi due. s. intelligere et velle q sunt actōes imanētes. igit relinquit q nulla alia processio possit ee in diuis nisi ꝑbi z amoris. hec tñ mysteria in via pfecte cognoscere nō valem⁹. ſz in futura patria deo dante apte videbim⁹ quō z vnū diuisibiliť tria sunt. et indiuisibiliť tria vnū. Lingua igit tūc narrantis dei est visa claritas subleuāti. Et cōcenti celi tūc dormiet qz apparente in iudicio retributore opez exhortationuz verba cessabūt. ſz abbreuiatim celi ergo. i. doctores z pdicatoz. hoz celoz q ad diuīa mysteria fidei de⁹ enarrat in fuco. et tunc cessabit ꝓcentus celi. i. concors vox pdicatoz. Decem et octo ꝓprietatib celoz q ꝓgruūt pdicatoribz vt sint celi narrātes gliā di z ꝓfitētes mirabilia sua. habes supra in titulo de pdica. in pn. ibi m'tra de materia z forma z qualitate pdicatoz. de aureola que reseruať talib habes supra eodem titulo de aureolis.

Tertiū genꝰ cōfesso. §. IIII.

De anachoritis.

rum. vtz ex catalogo scoz. sunt de qb agit in vitis z collationib patz scī Anachorite. s. hoz pm⁹ oz Paulus primus heremita. q tante pfectōis fuit vt btūs Anthonius animā ei⁹ egressam de corpe in choro angeloz viderit rol locari. Additi sunt eis cenobite. viuētes in ꝓgregatione: etiā ꝓtemplatiōi dediti. vt mōachi oīes quoz Benedictus oz pm⁹ pr in occidētali ecclia. Basilius i orientali quāuis z pus etiā multi pres pfuerūt magnis congregationib vt Anthonius. Pachomius. Isidorus z alij. sed nō ita sub determiatis regulis z ceremonijs qb aggregati sunt canonici regulares tanq; contēplatiui. E quib fuit vnus Hugo de scō vict. magn⁹ mgr z deuotissimus homo. Succesſerūt mēdicātes quoz pmi institores fuerunt Dñicus in hyspania. Fran. in ytalia. replentes totū orbem semine suo alijs ordinib heremitaz. carmelitarū. et seruitarum. Di tenent statū mediū inter clericos seculares z monachos. vñ z de vtroq; participāt. Mā a statu monachali accipiūt pteplationē in studijs z officijs: modestiā in ceremonijs z abstinētijs. A clero accipiūt actionē. s. pdicandi. visitādi infirmos. audiēdi confessiones et hmōi. Hi oēs ḡ celo merito cōparanť. qz sic celi exaltāť a terra. Esa. i. z valde. ita pdicti elevati fuerūt in altissimis pteplationib a terra separati. i. affectu terrenoz. Confessi sunt z pfitebunť hi celi mirabilia tua tc. De q; pūsione et pteplatōe dr Job. Quis dimisit onagz libez in solitudine mozatur: no incogrue vitā eoz significat. qui remoti a turbis popularibus pūsanť. q onager aptē liber dr. qz magna est seruitꝰ secularū negotioz. cui⁹ fuituꝝ pditōe carere est i mūdo nihil ꝓcupiscere. vt facūt pfecti religiosi de qb loquitur Dō tñ singulare dei donū ē z tō pmittit. qs dimisit onagrū libez tc. q. d. null⁹. nisi ego. loquiť ibi dns ad Job. vñ z p Osee ꝓphām ait. Ducā eaz in solitudie. z alaiam. et loquar ad cor eaz. Di ergo onagri solitarij z secī religiosi a deo dimissi sunt liberi a futuris seculi q vtiq; premit p spera: dū apperunť. pmit p aduersa dū formidať. Neq; enī viri religiosi apperūt pspa nec timēt aduſa. z a futuris vtiq; filioz familie. z dnoz tpalū immunes sunt. Hoz onagroz dns vincula soluit. qz diuīo aditu ozio interna carnalū desideriozz retinacula disrūpunť z affectꝰ amicoz z parentū z mūdane ꝓsuetudis ligamia dissoluūť. Dedit q; eis dns in solitudine domū. qz ad lram solitarij habitabāt in locis siluestribz nec inuenirenť ab hominib vel paucis a quib ꝓpedirenť pre suis assiduis meditationib. Uñ nō solū anachorite ſz z cenobite secī homines in nemoribz fundabāt mōasteria in locis remotis a ciuitatib z castris. vtz de. b. Bñdicto. Bernardo. Rembaldo. Johāne gualberti. Florentino z alijs. sed qz nō pdest solitudo corpis si solitudo defuerit mētis. Di etiā habuerūt domū solitudis mētis. qz separati sūt a tumultu z strepitu mūdanaz cogitationū z affectionū. rabnacla habuerūt in tra salsuginis. qz q; diu in hmōi vite rabnaclis vixerūt. ad supnā patriā desiderij sui q̄diani estibus accendunť. Salsugo enī sitim solz accēdere incessanť q; ppe ipsi sancti accēdunť. vt sitiāt. sitiūt vt satient. fm illud. Sitiuit aīa mea ad deū fon. tc. Et matth. v. Bti q esurient z sitiūt iust. qm ipi saturabūť. Contēpserūt mūdicie ciuitatis. nō solū sensus exteriores visus. auditꝰ z alios coherētes. ſz etiā latā viā p quā multi incedūt. Reliquerūt ꝓpriā voluntatē seu sensualitatē seqntes. z arctā viā a paucis ingressam eligētes. Cōsiderātes enī solerter a q erad priam voluntatez. qō creati sunt z recta ꝓsideratōe accepte imagis. sed vulgi multitudinē sunt dedignati. nō audierūt vocē exactoz qz dyaboli fortiter tēptanť suggestionib ñ ꝓsenserūt. fortes tēptauerūt fuerūt magni clamores diaboli potentis assensum z visibiles z inuisibiles pugnas sustinuerūt. vt pz in Bñdicto temptato. cū se nudū volutauit i spinis Bern. in aqua ꝓgelata. Francisc⁹ i nuib: vt nō audirēt vocē exactoris. vel etiā exactor dr corpus. qz q̄tidie exigit suā nēcitatē. sed tūc loquiť plane cū vult sibi dari ad voluptatē fm instigatōem sensualitatis. tūc clamat. Sancti aūt religiosi horruerūt delicias corpis. vñ nō horruerunt clamorē exactoris. ſz vocē exhibent. tm ad necessitatem. crucis mortificatōez iugiter in suo corpe pro xpi nomine portātes. z hostiā viuā se deo exhibētes. z indemagis apti. reddebātur ad diuina ꝓtemplanda. Et subdit q circūspicit onager mōtes pascuesue. Montes pascue sue. Sunt alie ꝓteplatiōes interne refectōis. Uñ i ps

Cōparať onagris.

habitatō anachoritarum

Relin quūt pro priam voluntatez.

Horrent delicias

Ascensiões in corde suo disposuit in valle lacrimaꝝ. q; quos exterꝰ ꝓtinet in fletu ꝙualis būilitatꝫ ees interꝰ subleuat ascensus cōtēplationis. vel etiā montes pascue sunt sublimes virtutes angeloꝝ q̄ idarco hic admīstrā/ do ꝛ aduuādo reficiūt. q; illic interne ꝓtēplatōis rore pinguescūt. q̄ q; nos in oi certamīe ꝓtegunt. iō circūspici dicunt. vl etiā montes pascue sūt alte sñie scꝑture sacre. Virentia queꝝ q̄sierūt isti onagri. spūalia virētia sunt que nulla rēporalitate marcescūt. sic arentia ecōtra sunt omia q̄ tēpal'r cōdita vēturo fine iocūditate vite pñꝫ trāsitoriis rebꝰ i eternū māsura desiderarūt. hec ex dictꝫ Gregorij. Final'r q̄s enarrare valeat altas scoꝝ religioso rū ꝓtēplatōes. reuelatōes. suauissimos diuioꝝ gustꝰ mi ras abitinētias. intēta desideria erga deū. Confitētur q̄ et ꝙfitebūt bi celi mirabilia dei. ꝛ deꝰ ꝙfessus ē eos coīā pre suo mirabil'r exaltādo. vt Būdictū Frācisc̄ū Dñicū et alios. Di ergo ꝙfessores heremite moachi. reglares ca nonici. mendicantes. nō repidi ꝛ insipidi cupidi et clari incrtes in comesatiōibꝫ ꝛ delicijs vacātes qles sunt mo derni cōiter. sꝫ feruētes spū. sapie diuīa lucidi ꝓtēplores mūdi būiles in bitu interiori ꝛ exteriori pugiles. in cibo et potu austeri deuotioni ꝛ orōni dediti. Di ꝙfitebūt in cel ꝛ laudabūt mirabilia dei sic ꝙfessi sūt ore ꝛ ope. vn ꝛ m'ti coꝝ i fine vite visi sunt celū ꝙscendere cū m'tis gīa. vtꝫ de sanc. Būdicto Dñico Francisco ꝛ m'tis alijs.

Post pontifices do⁹. §. V.

De sanctꝫ vitā actiuam ducentibus

crores ꝛ religiosos scōs. q̄ vt celi ꝙfitebunt mirabilia dei est quartū genꝰ ꝙfessoꝝ q̄ deū ꝙfessi sunt sctis opibꝫ glo rificati in patria supna. bi etiā celi dici pñt. q; sic mouet cōtinuo a ꝑmo mobili oēs alij celi. sic ꝛ isti a deo q̄ ē pri mū mouēs oīa. sꝫ īmobil' manēs in se mori sūt ad bona opandū. ꝓt q̄ dicit Esa. Omīa opa nr̄a opat⁹ es i no bis. Et q; oīs mot⁹ nr̄ interpraf q; ē nob dat⁹ ad meren dū ꝛ bñ opandū. iō dic apl's. Dū tps hēm⁹ opemur bo/ nū. Ponit aūt Salomō decē ꝛ octo tempa diuīaꝝ opa/ tionū in q̄bꝫ dō mouet ō vno ad aliud. Eccs. iij. Dia rē pus hūt rē. s. opa tps sibi ꝙgruū ꝛ aptū de vna ad aliā exposītoꝝ moralē ꝓnūc assumēdo. reduci pñt ad q̄tuor statꝰ boīm istoꝝ. Sūt aūt ista tpa cōbinata p̄ria sil'opa narrata in eis. Quaꝝ ꝑme tres tāgūt baptismū recipiē tes. secunde tres penitētes. tertie pficientes. quarte qtu or p̄sidentes. Dia aūt ista tpa scī ꝙfessores obtinuerūt

Confessores baptismū recipientes

et in eis ꝙgrua opa fecerī. Quantū igit ad baptismū recipiētes tps coꝝ nascendi fuit q̄n paqm baptismi na ti sunt ad esse spūale xp̄o. Job. i. Ex deo nati sunt sꝫ cre dentes. i. Pe. ij. c. Quasi mō geniti infantes rōnabiles si ne dolo lac ꝙcupiscite. ꝛ tūc etiā in eis fuit tps moriendi mūdo ꝛ vite vetuste infidelīū. Ad colos. iij. Mortui enī estis ꝛ vita vr̄a abscondita ē cū xp̄o. Uñ in bmōi signū ponit q̄ baptizat sub aqua q̄si mortꝰ sub terra sepul/ ture. Congruit etiā eis tps plātandi ꝛ tps euellendi. Nā in baptismo plātant oēs ꝓtutes i aīa fm bitū. ꝛ in adul tis. ita q; etiā in actū ꝛ meritū exeant coopante libero ar bitrio. Hiere. Plantaui te vineā meā electā oīm semē ve rum. sꝫ virentū. Euellunt ꝛ tūc tps vicia oīa nō solum originale sꝫ etiā actualia in adultis q̄ ad culpā ꝛ penaꝫ. Ezechiel. xxxvi. Effundā sup vos aquā mūdā. ꝛ mūda/ bimī ab oīb inq̄namētis vr̄is. Cōuenit q̄z eis tps occi/ dendi ꝛ tps sanandi. Nā in baptismo occidunt motus ꝙcupiscētie vt. s. nō dñet rōni. nō aūt vt nō titillent ꝛ cō tra spm̄ pugnēt vt sit occasio exercitij ꝛ meriti. vnde ait apl's. Caro ꝙcupiscit adūsus spm̄. vt nō q̄cūq; vult⁹ illa faciaꝫ. Et cū b̄ tpe occidēdi ꝙcurrit tps sanādi. q; naka les vires q̄ erāt vulnerate sanant p gram. Hiere. xxx. A vulneribꝫ tuis sanabo te. Omīa tñ ista in baptismo ꝛ i iustificatione pcōris. sunt simul tpe sed nō natura. ꝛ oꝛ dine intelligendi. ꝛ si fm lr̄am fiant diuersis tempibus. Sed ꝛ nos baptismū etiā vt ꝙfuck q̄s in inocētia dꝫ se exercere in istꝫ diūsis tpibꝫ aliq̄n in vno. aliq̄n in alio. ali quādo. s. vrmagꝫ mortificet vitia cū etiā venialibꝫ. aliq̄ndo etiā ad plātandū virtutes pfectꝰ. ꝛ sic de alijs. Penitē tes tāgūt tres seq̄ntes cōbinatōes. Prima ē tps luendi et tps ridēdi. Nā in ꝓtritōe penitꝰ dꝫ lugere de pctis cō missis. fm illud ps. Lauabo p singlas noctes. i. pcrā. lec/ tentes. cū meū. s. ꝙscie. ꝛ lacrimis meis stratū meū rigabo. i. per manētiā in pctō. ꝛ ex hꝫ sequit tps ridēdi. i. gaudij. q̄d cō apit ex spe venie ex q̄ doler. fm illō ps. Scōs m'ituꝫ di nē doloꝝ meoꝝ in corde meo ꝙso. tuc letifi. ani. meā. Uñ et aug. de pēitēte. Sēp doleat ꝛ de dolore sp gaudeat. ō pe. di. iij. Si apl's. Scōa cōbinatio ē tps plāgēdi ꝛ tps saltādi. q̄d ꝓtinet ad ꝙfessionē. Planctꝰ enī fit nō solū la crimis sꝫ voce. s. cū clamat dolēdo. Nō solū q̄ verus penī tēs dꝫ lugere p ꝓtritōem. sꝫ ꝛ plāgere vocē emittēdo i cō fessiōe. ac etiā saltare ō vno ad aliud ꝓcedendo. subleuā do a terra. i. cum ꝓposito ipa dimittēdi. Proverb. xxvij. /. ꝙfitet scelera sua. ꝛ reliq̄rit ea: inueniet grāz. Tertia cōbinatio ꝓtinet ad satisfactōem. cū oꝛ tps spargendi la pides. ꝛ tps colligēdi. Lapides valde duri ad scindēdū sunt dure disposītōes. s. ad retinēdū alienū nō vincando iniurias ꝛ odia tenēda. ad nō iciunādū vl' restituēdū fa mā. Istos lapides oꝛtꝫ spergere a se dimittēdo ne sit mē brū dyaboli. de q̄ oꝛ Job. Cor eꝰ indurabit q̄si lapis. sed alij lapides. s. boni colligēdi sūt. de q̄bꝫ apl's ad Eph. ij. Vos coedificamī tanq̄ lapides viui in bitaculū dei. ꝛ exempla scoꝝ fortiū viroꝝ. q̄ in mēte colligēda sunt vt i ducant ad satisfactiēdū p bona opa. Quo ad pficientes ponit tres alias cōbinatōes. Et ꝑma ē tps amplexādi et tps longe fieri ab āplexibꝫ. Amplexꝰ iste spūal'r ē ac⁹ orōnis ꝓtēplatōis. meditatōis ꝛ hmōi. in q̄ dꝫ se exercē re q̄libet aliq̄ndo. p quē q̄s ꝓtūgit cū deo intellectu ꝛ affe ctu. Laī. i. Dextera illi⁹ amplebit me. aliq̄n ꝑo abstinere dꝫ ab hmōi. q̄n. s. oportꝫ intēdere actioni p salute sui vl' aliox. i. Thimo. iij. Exerce teipm ad pietatis opa. s. mie. Qui ār' in statu ꝓiugij. aliq̄n dꝫ actui ꝓiugal' amplexꝰ intēdere. cā ꝑlis generāde vl' reddēdi debitū ꝓiugij. vel fornicatōis euitāde in se vl' ꝓiuge. aliq̄n dꝫ ab hmōi abs/ stinere cā hōestat' sanitatꝫ vl' magꝫ vt vacet diuīs apti⁹ ꝑma Coꝝ. vij. Nolite fraudare inuicē. s. vir ꝛ vxor abstī/ nēdo a cōiugio. nisi ad tps vt vacetis orōni. ꝛ rursuꝫ re/ uertimī in idipm ne tēptet vos sathanas. Scōa est tps acq̄rendi. ꝛ tps pdendi. Tēpus acq̄rēdi sapiaꝫ ꝛ notitiā de diuīs ꝓcipue sp ē patū. nulla cnī eras sera ē ad addi/ scendū. inq̄t Seneca. In cui⁹ figurā dauid senex cū hēret etatꝫ plimos ānos. duxit abisach adolescētulā q̄ foueret. et calefaceret cū ꝛ dormiret secū atꝫ mīstraret. iij. Reg. i. Hec fm Hiero. significat sapiam q̄ etiā in senectute ē q̄ rēda q̄ calefacit mētē ei⁹. vt ꝓtinue defuiat ei. ꝛ cū ea dc/ scat. Est etiā tps pdendi. i. amittēdi sapiaꝫ carnis q̄ inti/ mica est deo. ꝛ sciam animalē dyabolicā ꝛ terrenā. Nec cnī possꝫ alit acq̄rere dei sapiaꝫ vl' virtutibꝫ pficere. Uel etiā tps ē acq̄rēdi vite nēcria p se ꝛ suis. sic Paul⁹ facie/ bat ꝓtijs māibꝫ laborādo. Et tps datū fm extimatiōes īsipiētiū. Ad quē intellectū dꝫ Eccle. xxi. perde pecuniā ꝓt frēm. Tertia cōbinatio ē tps custodiēdi ꝛ tps abiciēndi. Temp⁹ ē abiciendi q̄n vult mūdū deserere. vt sit pfectus pauplbꝫ dando. Semp est aūt tps custodiendi sensus suos ꝛ cogitatiōes. ne vagent ꝛ tps abiciendi supflua ꝛ vacua. Quātū ad p̄sidentes liue famulijs sū/ ue laicis vel alijs. sunt q̄tuor cōbinatōes. Et ꝑma ē tps scindendi ꝛ tps cōsulendi. Debent cnī rectores ꝛ dūbz in/ debita. pacta ꝛ pmissa rescindere ꝛ frangere fm illō. In malis pmissis rescinde fidem. vel iniusta oīnamēta vel cōsuetudines tollere. Et consuere simul cōponere dīcoꝛ

Hiere. ꝛ Esaie. ꝫ

Confessores

Confessores

dantes ꝛ iusta statuta formare Aplus. Cum omnibus homib⁹ pacem hꝫtes. Scda cõbinatio est temp⁹ tacendi et tps loq̃ndi. Veritas enĩ ait Gracian⁹. prius tacendo discẽ. ꝛ postea loq̃ndo tacẽ. Deꝫ ḡ in admonẽdo vl̃ sentẽtiãdo tacit⁹ ꝓsiderare ꝺd cause ꝛ ꝺd ꝺbeat admonẽ et in seq̃nti tpe iudicare ꝛ docere. Jn oratõ eraceat ꝙ ad mũdana. Jn execuõe officiꝫ loquat mãdãdo ꝓhibendo corrigẽdo ꝛ hmõi. Tertia cobinatio ẽ tps odij ꝛ tps dilectiõis. Cũ enĩ bon⁹ ẽ. diligẽd⁹ ẽ. ſz mal⁹ odiẽd⁹ nõ ſm natura ꝙ bona ẽ. ſz ſm viciũ. Uñ ꝛ pñs. Jnimicꝰ odio habui Et ꝓfecto odio oderã illos. i. ſm vitiũ. Uñ aug. Sic diligendi sunt hoies vt eoꝝ nõ diligãtur errores. Quarta ẽ tps belli ꝛ tps pacis. qñ subiecti sunt mali. rũc ẽ tps belli. ſz repbendendi eos ꝛ puniendi. qñ ꝙo sunt boni vel ad penitentiã reuertunt mali. rũc est tps pacis ꝛ recõciliandi sunt. Et ꝓclusiue ꝙ ad oĩs rep⁹ belli est vita pñs. qꝛ milicia est vita hominis sup terrã. Job. vij. Sz rep⁹ pacis ꝓfecte erit in patria. Esa. xxxij. Sedebit pl⁹ me⁹ in pulcritudine pacis in requie opulẽta ꝛ pacis nõ erit finis. Et tunc ꝓfecte ꝓfitebunt celi mirabilia tua ꝛ veritatem tuã in ecclia scoꝝ. Ecce ait apl⁹. nũc tpus acceptabile. ij. Coꝝ. vi. ecce nunc dies salutis. et ideo confessioni per bona opera insistendũ. qꝛ venit nox. ſz seculi seq̃ntis qñ nemo operari potest. ſ. meritorie. Job. x.

Titulus .xxij. De pena purgatorij. Quomõ ignis affligat animas pena sensus. Cap̃m ꝓmum

QUia hi qui sunt in purgatorio adhuc nõ sunt in ecclia triũphanti. sed multiplicãt sub penis ꝺb⁹ purgãt venialia q̃ secũ portauerũt egredientes aie de corpib⁹. ac soluunt reatus mortalium ꝓpetrata ꝺb⁹ hic nõ ſatisfecerũt ad sufficientiã. ꝛ si ꝓ penitentiã recuperauerũt gr̃am ꝛ cuaserũt debitũ pene infernal⁹ ꝓpetue. ſõ ad ecclĩam poñt militantẽ. ꝛ ei⁹ suffragijs adiuuãt. vñ post penas vite pñtis rpales ꝛ spirituales. de ꝺb⁹ actũ est dictũ. aliq̃ rangunt de pẽnis et statu purgandoꝝ. Et põt indnci illõ pñs. xxij. qꝺ decantat in missa defunctoꝝ. Uirga tua ꝛ baculꝰ tu⁹: ipa me consolata sunt. vt locutio illaꝝ aiaꝝ sit ad deũ. ꝛ vt Bre. dist. xlij. sit rector. Uirga ꝓcutimur. baculo sustẽtamur. Uirga igit̃ dei ꝓ ꝺci pena purgatorij q̃ purificate aie: ille randẽ cõsolant intrãtes gaudia vite eterne. Baculus dei sunt suffragia eccie. ꝺb⁹ subleuãt a penis: vt citꝰ cõsolent ab eis libertate. vel baculꝰ dei est crux. in q̃ deꝰ humanat⁹ fuit sustẽtatus. Mã ꝛ indulgẽtie q̃ aliq̃n exrẽdũtur ad defunctos. ꝛ suffragia eccie. hñt p̃cipue valorem ex cruce. i. passione xp̃i. Et ipa eucharistia misse in q̃ repsentat ipsa passio est maximũ suffragiũ. p defunctꝫ qui sunt in purgatorio. Et sic ex huiusmõi baculo sustẽtãt et cõsolant randẽ. Uñ daniel in lacũ leonũ posito. deus misit prandiũ bonũ p Abacuc in figuraz. qꝺ significat suffragium eucharistie. vnde fuit confortatus.

Qꝫ aũt sit purgatorium .§. I.

patet ꝙ auctoritatẽ apli. i. Coꝝ. iij. di. Si quis edificat⁹ erit sup̃ fundamentũ. ſ. fidei xp̃iane viue lignũ fenũ stipula. ipse salu⁹ erit sic q̃si p ignẽ. qꝺ exp̃ũit cõit⁹ a doctoribus de igne purgatorij. q̃ purgant venialia ꝺsignata aũt mortalia ꝺb⁹ aie igne infernali ꝓpetuo cruciant⁹ ꝙ ea notãt vt ꝺcã asserebãt. qꝺ Aug. reprobat in li. ꝺ igne de ꝺbusdã leuib⁹ pctis. Ante dẽ iudicij purgatiõis crudel⁹ ẽ ignis. Et ꝙ Aug. qui de eo q̃ vere dolet ꝛ penitz de peccatis mortalib⁹ sed nõ satisfacit sufficiẽter in pẽsenti penis debitis pro eis sic ait: Prius purgandus est igne purgatiõis q̃ ut aliud seculũ distulit fructũ conuersionis. de pe. dis. vij. c. fi. Probat ertiã ꝺ ex ecclie determinatione q̃ pualer oĩ auctoritati doctoꝝ. Illã ipa suffragia facit ꝓtinue ꝙ defũct⁹: nõ ꝓ bis ꝺ fuit in ĩferno. qꝛ ibi nulla ẽ redẽptio vl̃ diminutio pene l̃ refrigeratio. nec ꝙ bis ꝺ fuit in glia qꝛ ñ cgẽt. q̃ ꝙ bis ꝺ fuit in purgatorio. Doc negare essꝫ hereticũ. Loc⁹ aũt ꝺ⁹ purgatorij ꝓm legẽ cõem a doctoꝛib⁹ in qrto ẽ ꝓtigu⁹ inferno dãnatoꝝ. qꝛ infern⁹ q̃si infra terra in centro terre vel circa. ſm autẽ priuatam legem aliquibus videtur esse assignatũ purgatorũ extra talẽ locũ in terra. vt ꝓz in. uij. dyalogoꝝ ꝙ plura ꝺcta

Duplex añ ẽ genus .§. II.

pene in purgatorio principal⁹. i. pena dãni q̃ est priuatõ diuine visionis. Scda ꝺ pena ignis in q̃ aie ille detinẽntur. Et cũ hac duplici pena cruciant⁹ ertiã q̃ fuit in inferno Est tñ ista ꝺfferia: qꝛ dãnati in ĩferno ꝓpetuo torquent⁹ vtraq̃ pena absq̃ spe sue liberatiõis scientes se ꝓpetuo sine aliq̃ refrigerio cruciãdos. nũc in aĩa post resurrectionem vltimã in aĩa ꝛ corpe. Uñ ꝛ deũ plasphemãt. vt ꝺ ĩ pñs. Superbia coꝝ ascẽdit sẽ. eos puniẽtẽ ipm odio habentes ꝛ impatiẽtissime ꝛ inuiti patiẽtes. Sz in purgatorio ertiã vtraq̃ pena cruciant⁹ damni ꝛ sensus. hoc tñ ad temp⁹ ꝛ diuturnius ꝛ citius ꝛ grauiꝰ ꝛ leuius ſm ꝺbitatoꝝ et sciunt se inde liberandos: ꝛ si tempus liberationis ignorent nisi eis reuelet⁹. ac etiam cũ sint in gr̃ia patienter ꝛ voluntarie ferunt tales penas. Et per suffragia nostra subleuãtur. solũ aũt in anima cruciant⁹. Nam post resurrectiõem generalem locus purgatorij vacuus remanebit. sicut nũc limbus patrũ. taliter enĩ purgabũtur qui in fine mũdi erunt vel augmẽto pene ad recompensandũ diuturnitatẽ. vel quia terroꝛib⁹ precedẽtibus iudiciũ ita purgabũtur: ꝙ pauca et parua remanebunt purganda. tum ertiã quia satisfactiões sanctoꝝ que amplius erogari nõ habent in ecclesia ꝙ indulgẽtias et iusmodi ꝙ illis soluent. Et sic intelligit illud Augustini hic ignis. ſz purgatorij ꝛ si nõ sit eternꝰ. miro tñ mõ est grauis. Dicit enĩ non eternꝰ q̃ntũ ad officiũ. qꝛ vt dictũ est: post resurrectionẽ non purgabit aliq̃ẽ sed eternꝰ est id est perpetuꝰ q̃ntũ ad substantiã. quia semꝑ durat cũ sit idem cũ igne inferni. ꝛ pena quidẽ dãni sic in ĩferno. ita ꝛ in purgatorio est gr̃uissima sup penã ignis. ꝛ omnẽ aliã q̃ cogitari possꝫ. vt dicere apte valeat talis aĩa. Sitiuit anima mea ad deũ fontẽ viuũ qñ ve. ꝛ appa. añ faci. dei mei. Fuerũt mihi lacri. m. pa. die ac nocte. Cum enim anima seperata a corpe intelligat deũ cẽ ſũmũ bonũ et ad ipm compbẽdendũ apta existeret nisi essꝫ in ea ꝺd inãnatõis purgãde. de tali dilatõe summe dolet. cũ sit ꝓpter culpã suã: licẽ enĩ videre deũ. ꝛ eo frui est maxia delectatio. ita eo priuari ꝓ illo tempe ex defectu suo est summa pena. Uñ aug⁹. Alienari a regno dei carere mꝰtitudine dulcedis dei. tam grãdis pena ẽ. vt nulla ei possint tormẽta q̃ nouim⁹ cõparari. Item Crꝰ. Ponam⁹ ante oculos mentis quanti doloris est exclud̃i et ꝓfici a regno celoꝝ. quia mihi videtur grauior gehenna. id est igne inferni.

Quomõ anime siue .§. III.

in purgatorio siue in inferno ante resumptiõem corpoꝝ cruciẽnt⁹ est difficile intelligere Et circa hoc est ꝙntuplex mod⁹ ꝺcendi ſm ꝙntas opiniones modernoꝝ ꝙs recitat Pe. de palude in. iij. dist. xliij. Primus modus ꝺcendi qui ꝺcit⁹ esse Durandi. in. iij. ſz est q̃ alie patiãt aĩa ſe parata ab igne corporeo. alr ꝺmõ et aĩa in purgatorio. Opinio Durãdi.
Cui⁹ rõ est. qꝛ ignis inferni nõ ponit⁹ corpore⁹. nisi quia afflicturus corpa dãnatoꝝ post resurrectiõem. Si enim

anima separata solū poterek in aīa z nō in corpe. nullꝰ posuisset ignē inferni corporeū. z hinc est cogruū vt spūs q̄ ad pena corpib reuniendꝝ. q̄les sunt aīe dānatoꝝ. aliꝫ ab igne corpeo patiāt: aliꝫ demō q̄ nūq̄ corpi vnīt vt forma hi q̄dē. s. aīe dānate fm ꝓpriatē ille fm adaptatōez. Alie enī dānatoꝝ cū sciant infallibilr q̄ resumptꝫ corpib in igne cruciabūt. p verā īmissionē. ex ipa ꝓsideratōe ignis futuri nociui verissime cruciant mētalr. Et hꝫ q̄dē plꝰ vl mius fm q̄ maiori vl miori afflictōi corpali sciūt se resūpturis corpib adūgēdas. Sic igit aīe dānatoꝝ q̄ corpib reuniēt ad penā patient ab igne corpeo fm ꝓpriatē. q̄ ille ignis añ resurrectōez vere timorē z hororē. z p ꝑns tristiciā aīo ingerit. q̄ pꝰ resurrectōz corpa cū aīab vere exurit sme ꝓsūptōe trī. Spūs āt āgelicꝰ malꝰ q̄ nunq̄ vnīt corpori vt forma. affligit fm q̄ndā similitudinē z adaptatōez. Spūalis enī tristicia z delectatio cū sint ignote mīstudini. optz q̄ p delectatōez z tristicias exp̄mant figuralr. Et cū sūmꝰ dolor sensibilr sit ille q̄ ē ab igne. cū sit maxīe actiuus. sic tristicia z dolor spūal q̄ est in angel p suā ꝓpriā mentiā z si nō eēt ab igne fm rē ōr trī ab igne fm q̄ndā similitudinē z adaptatōez. Sic etiā cū de brīs spiritib alicui dr q̄ dō ꝓnere videt ad corpalē delectatōez vt q̄ rideāt vel rideāt. dz p similitudinē intelligr z nō corpalr. cū tota eoz delectatio z iocūditas sit in ꝓsecutiōe sui finis. z non in aliqua re corpali. sic z afflictio demonū ꝓsistit in tristicia quā hñt de se a fine. in q̄ summe pficerent z delectarent. si eū attingerēt z nō in aliq re corpali. cū ōr de eis q̄ in igne ardeāt. vel ferotib affligant. De aīab autē que sunt ī purgatorio q̄ corpib suis vnīēt in resurrectiōe generali. sz n ad penā q̄ purgatorīū nō tenēt. Idē tenēdū ē s. q̄ affligūt ex hꝫ q̄ retardāt a diuīa visiōe. q̄dā pꝰ q̄dā minꝰ. Sic enī penale ē ab ea excludi. sic penale ē ab ea retardari ꝓpt̄ vehemētiā. igit hꝫ pene pñt dici fm q̄z dā similitudinē et adaptatōem parī ab igne. Et huic ꝓsonat dictū apli dicētis. Sic saluꝰ erit q̄si p ignē. in q̄ innuit similitudo. q̄ aūt aīe patr scōz añ xpi passionē exītes in limbo ex retardatōe dīne visiōis nō affligerent. sic nūc ī purgatorio. hoc fuit. q̄ añ passionē xpi nō fuit tps pueniēdi ad visionē diuīe eentie. cū nō eēt solutū debitū nature: qō xpi morte solutū ē. Sz cū pꝰ passionē xpi sit tps pueniēdi ad visionē dei. nisi aīa ꝓpria culpa vl obligatio ad penā impediat. iō nō puenire nūc penale ē: nō āt pius. Dat exēplū de filio regis q̄ si nō pueniat ad hūdū regnū viuēte pre nō est ei penale. q̄ nōdū ē tps q̄ pueniat. sz si moriturus pre nō obtineret. eēt ei dolorosum. Sz istā opi. vidz Pe. de pa. reprobare. dic enī q̄ dicere q̄ demōes nō hñt penas nisi carētie dīne visiōis ꝓpt̄ suū pctm̄ z nō patiāt ab igne. nō videt tutū sentire. Cū enī creatura rōnalis seu intellectualis. naturalr desideret bitudinē naturalē z supnaturalē q̄z vtranq̄ hz spūs. dīm videns. q̄ neutra harū suarū bitudinū dependet a corpe. z sibi beatitudo naturalis ē posse corpori. illud hz pꝰ resurrectōez. sz ꝓuat beatitudine supnaturali quā etiā naturalr appetit nō eēt plene miser. Nā demōes ad cōpletā z pfectā miseriā debēt priuari nō solū bitudine supnaturali. sz etiā naturali: q̄ ē in sui cōplatiōe z platōe creature corpalis q̄ ꝓuatio talis relatōis est. z hꝫ qō subiect creature corpali. z insisti terre. q̄ in centro eꝰ est infern. q̄ maxīa pena est dño supbo q̄ fiat suus seruus. Et ad illō qō dicit de verb apli q̄si p ignē. Dicendū q̄ ly quasi nō est nota similitudis. sz expssio veritatis. Et illud Joh. i. Quasi vnigeniti a pre. Exp̄ssa igit intētio scōz circa hāc materiā est q̄ vere patiant ab igne aīe in inferno vl purgatorio. et ad hꝫ facit auctoritas Augustini di. Ille ignis. z si nō sit ekn. miro trī mō est grauis. Excedit enī oēm penam q̄z vnq̄z aliqs passus ē in ista vita. Scōs modꝰ dicēdi q̄ videt eē Egidij ponit modū cōem aīe z demoni p veraz īmissionē ab igne sine immissa noua dispositione. dicunt enī sic. Ignis infernī qui idē est cū igne purgatorij. pōt ꝓsiderari duplr. vno mō fm se. z sic nō ꝑt agere ī spm̄. Alio mō vt instrumētū diuīe iusticie. z sic ꝑt agere in spm̄. z ipm vere affligere p verā immissionē. Et hꝫ ꝓbat p rōnē z sic. Rō ē talr. Instrm̄ pter ꝓpriā virtutē natalē videt hre aliquā ꝓpriā virtutē a pncipali agēte. sic calor q̄ est instrm̄ aīe pter suā ꝓpriā virtutē calefactiuā quā hz a se. hz ab aīa cui ē instrm̄ ꝓpriā virtutē ꝓperrendi alimentū in carnē. Sil r dolabra hz ab artifice virtutē inducēdi ī ligno formā arche ad quā nō posset ex se attingere. Sil r ignis inferni seu purgatorij ꝓpriā est instrm̄ diuine iusticie hz aliquā virtutē p quā ꝑt attingere ad aliquid vltra virtutē sue nature. tunc arguit sic. Quicq̄d deꝰ ꝑt facere mediātib causis scōis. pōt etiā facere sine eis. sz ōs ꝑt affligere aīam mediāte corpe sic affligit nūc sensibilr dū est in corpe. g̃ pōt ꝓsimilr affligere aiam sine corpe. Si sic. g̃ ignis vt est instrm̄ diuīe iusticie cū in instrumēto sit aliq̄ ꝓpꝰ vt dictū est ꝓncipal agēs p quā ꝑt in aliq̄d ī qō nō possz ex ꝓprie sue nate. Per silr ꝓbat sic sicut sacra sūt instra diuīe miscōie iustificatiā. sic ignis infernī ē instrm̄ diuīe iusticie puniētiā. Sz sacra inq̄ntū sūt instra diuīe mie agūt iustificādo aīam p alicꝰ imissiōez. g̃ z ignis vt est instrm̄ diuīe iusticie affligit aīam p suaz imissionē. aut hꝫ est. q̄ ignis īmittit aliquā formā i aiaz vel demonē. aut nō īmittit formā aliquā sz tm̄ afflictiōez si p̄mū. s. q̄ īmittit formā. cui forma īmissa aut ē spūalis aut corpalis. nō corpal: q̄ aīa separata nō ē susceptiua alicuius forme corpalis. Nec spūalis ꝑt cē illa forma. q̄ illa nō ꝑt esse afflictiua. q̄ nihil abiect q̄ō sit nature pueniēs. eo q̄ nō hz ꝓprietatē ad aliquā formā nālez. g̃ nullo mō aīa vl demō affliget ab igne p īmissionē. Si scōm dctur sz q̄ ignis nō īmittit formā aliquā nec afflictiōem hꝫ nō ꝑt cē q̄ afflictio vl dolor n est aliud q̄z irremissus appetitus. ꝓra nociuū pñs z cognitū. Sz obiectū ꝓcedit actū saltem ī ordie. g̃ optz q̄ ignis ordie nate sit pius aie nociuꝰ. et demū cognoscat vt nociuus q̄z sequat afflictio in aīa. Si g̃ ignis affligit p īmissiōz verā aīaz separatā p quā est ei nociuus. oportz q̄ pmū immutat aliq̄d q̄ō noceat q̄z q̄ cognitū causet afflictionē. Pe. de palu. opi. pdicti Egidij videt sustinere cōtra rōnes Durandi. Dicit enī q̄ cū deus sit immediatior vnicuiq̄ rei et intimior ꝓ ipa sibi si ꝓpter cōiunctionē corpus agat in spiritū ꝓprie spiritus creati. multo magis corpꝰ disiunctū virtute spūs increati. Potest etiā imaginari q̄ ꝓter caloreꝫ qui ignis est naturalr afflictiuus corpoꝝ. dedit deꝰ igni infernali quandā virtutē detentiuā vl aliam. ita q̄ omnes dānati tam homines q̄z demōes eodem affligerent. sic z offert beati homines z angeli eodē. s. lumie glie beatificant. Sz vna afflictio est a natura ignis puta corpoꝝ. alia supnaturalis. s. spiritui afflictiua. Considerandū etiā est q̄ tam in dolore corpis dānati q̄z spūs dānati fm opi. Tho. ponitur ꝓcedere lesiui z afflictiui. quia tam corpus q̄z spiritum ponit alligari in vicīū q̄ō est lesiuū sicut carcer ex qua perceptiōe sequit afflictio. Pretera deus ꝑt facere immediate quicq̄d potest facere mediāte causa nec formali nec materiali si sit cā per quā. Et multo magis si solū sit causa sine qua nō. Un cū in dolore i sensu causet tristicia in voluntate. ꝓpter redūdantiā inuicē virium. siue dolor sit cā per quā vt plures dicūt. siue sit causa sine q̄ nō vt alij dicūt. poterit deus īmediate causare tristiciā in voluntate sine dolore. in sensu eandez quā poterat cō sensu mediante sicut potuit generare hoiem sine homie. Unde eandem tristiciaz numero quā in anima hereticiz dum cōburit causauit ignis mediante dolore deus potuit seruare in voluntate. vt secum traheret de corpore exiens. Sic intellectus secum trahit speciem habitus et forte actus. qui a fantasmate conūcto susceptus. Difficile

Dyabolꝰ quō puniatur.

Alie ī purgatorio.

Pres in limbo.

Repro batio opinionis.

Opinio Egidij.

Petrus de palude

Opinio autem ista prosequit ibi vidē. Tertia opinio est q̄ dicit Henrici aiam separā & demonē affligi ab igne corpeo p̄ verā immissionē. sic dicē opi. p̄cedēs. Sz dicūt isti q̄ frute diuīa de gandauo. supaddit aīe separate & demoni aliq̄ q̄litas vel hītus supnaturalis rōne. cui⁹ aīa separata vel demō p̄t pati ab igne q̄ fm se ab ea pati ñ possz. Rō. sola b⁹ opi. ē sola fuga incōueniētiū. q̄ cū isti nō possint oñdere qualr aīa separata possit aliq̄d recipe p q̄ō affligeret admouenerūt. q̄ b̄ poterat fieri mediāte aliq̄ sibi diuit⁹ adūcto. Sz dicit Pe. q̄ istō ē mun⁹ pbabilr dictū q̄z p̄mū. q̄ illud additū aīe. aut est aliq̄d corporeū aut spuale. Si spuale eq̄lis dubitatio ē qualr aīa separata a corpe q̄ est spūs. possit pati ab igne corpeo. mediāte illo sic̄ sine illo Si ār istō sit corpeū tūc aut fac̄ vnū suppositū cū aīa aut nō. Si aūt nō. tunc aīa rōne tpi⁹ nō potit pati. q̄ distinctorū fm suppositus sunt distincte actōes & passiones. si vo sūt vnū suppositū. aut illō ē subiectū aīe. aut aīa sbiectū ei⁹. Nō p̄t dici q̄ illud sit sbiectū aīe. q̄ subiectū aīe nō ēnisi sua matia vel suū corp⁹. ex q̄bz ꝯiūct⁹ resultat hō. Et sic nō eēt separata ō q̄ loq̄mur. Si vo dicam⁹ q̄ aīa sit subiectū illi⁹ additi q̄ō ponit corpale. tūc equal' dubitatio est. quō aīa possit recipe illō corpale accidēs. Sic̄ dubitam⁹ qualr possit recipe caliditatē vel quācūq̄ q̄litatē corpeā. Et iō ista positio ī nullo declarat ꝓpositū. Iz assumit eq̄le dubiū. Et si dicat q̄ aīa ꝯiūcta p qualitatē nāles. puta itellectū possibile fit passibil' a corpe. puta fantasmate. multo magis p qualitatē supnaturalē deo faciēte ab igne Et dicēdū q̄ deus nō p̄t facē q̄ potētia ferat nisi i suū subiectū. puta q̄ audit videat sonū. vl q̄ visus audiat sonū & hmōi. ꝓtinus aūt pa⁹ suū a corpe est corp⁹ vl spūs ꝯiunct⁹ corpi nō separat⁹ ꝓpt q̄ō nec spūs agit in corpus nisi motū localē. nec ecōuerso q̄cq̄ manēte q̄ q̄ corp⁹ sit illō & istud spūs istō nō p̄t in illō imittere. nec ab ipo recipe plusq̄ ñ calefactibile p̄t calefieri. Quarta opi. vicina antiq̄ ponit modū spāles q̄ aīe puniūt. dicūt enī q̄ in aīa separata virtute diuīa p̄nt remanere potētie sēsitiue. q̄ō. pbat. q̄z virtute diuīa accedēs absolutū p̄t separi a suo subiecto Sz fm istos potētie sēsitiue sūt q̄dā accidētia absoluta. q̄ virtute diuīa p̄nt separi a cōposito in q̄ sunt tanq̄ in subiecto & remanere in aīa separata. Tūc arguit sic. Ver⁹ dolor sensibil' pficit in actu appetit⁹ sensitiui puta cognitōe sensitiua. Iz remanētibz potētijs i aīa separata. p̄t in eis eē sensitiua ꝯgnitio & appetit⁹ ꝯns. q̄ in eis p̄t esse verus dolor sensibil' & vera tristicia. Pe. Sz nec istō valet. q̄z data q̄ deus possz separe accidēs absolutū a subiecto. nō p̄t ipsuz ponere in ipso subiecto vl q̄cūq̄ alio. sic̄ quātitatē separatā a subia pāis ī sacro. nō possz ponē subiectiue in āgelo Et eo mō potētia sensitiua q̄ est accīs organi corpei. nō p̄t ponē in aīa separata. Et dato etiā q̄ possz ponē. adhuc nō sufficeret ad b̄. q̄ aīa sensibil' pateret ab igne. q̄z obiectū passiōis ē aliq̄d nocēs. Iz nō p̄t dari mod⁹ q̄ ignis noceat aīe separate. etiā si b̄ret potētias sensitiuas q̄z si nō b̄ret. nō enī nocet ex b̄ solo q̄ cognoscit q̄cūq̄ cognitiōe. Et iō b̄ mō nō p̄t assignari cā passiōis ab igne. & sic nō p̄t fieri q̄ iste potētie remaneāt i corpe mortuo. q̄ō ē ps subtalē. sic nec ecōuerso. q̄ remaneāt in aīa separata q̄ soluz est pars subiecti. Itē & si ibi eēnt potētie sensitiue. nō tñ ꝓpt hoc possz ignis agere in ipsas nec calor in sensuz. nisi eēt organic⁹ sic nec calor in visuz separatū. q̄z ñ est motiu⁹ nisi dyaffani fm actū. Sic etiā ē de oi sensibili q̄ ñ ageret i iu. iij. cōis doc. est talis q̄ spūs ꝯcorpore. s. aīa separata vl angel⁹ patit ab igne solū p detētōz p būc modū q̄z spūs in corpe fm istos diffinit loco. ita q̄ existit in vno loco q̄ nō in alio. Res q̄ corpea ex sua natā hz q̄ diffiniat spm. sed nō hz ex natā sua q̄ detineat spm. q̄n alubi possit diuertere. hz b̄ supaddit igni corpeo inq̄ntū est instrm dīn. iustitie q̄ sic detineat ipm q̄ alubi se nō diuertat. ita efficit ei penalis retardādo ip̄z ab executōe ꝓprie volūtatis nec opet vbi vult. & fm q̄ vult & tanto pl⁹ cruciat q̄nto ē supior. Pe. hec opi. pbabil' est ponēdo q̄ aīa separata vl angel⁹ sit in loco p suā cēntiā. q̄z tūc p̄t ꝓprie dīna retineri in loco ne moueat ad aliū locū. ad quē vellz. Non tñ bñ apparet quō ꝓprius detētiua sit in igne. & sic ab eo patit eo mō q̄ deliderās mortē & fastidiēs vitā dr q̄ aīa sua patitur a corpe suo ī q̄ detinet. Et nihilomin⁹ gue vidr aliq̄d q̄ iste sit tot⁹ mod⁹ q̄ aīa vl demōes patiūt. q̄z fm būc modū equalr paterent aīa & demō. si ī pulcerrima camera detineret & optime ornata. sic̄ patitur ab igne. q̄z non ponit pati. nisi q̄tus detineb. b̄ ār cōit nō reputat adeo gue seu penale. sic̄ p̄dicam⁹ penā dānatorū hoīm vel demonū. Et ꝯfirmat b̄ q̄z sic & dānatorū aīe detinent ī inferno. sic aīe puerorū decedētiū cū originali detinēt ī limbo Si q̄ sola detētio ē afflictio in demonibz & dānatis hoibz sequit q̄ aīe puerorū decedētiū cū originali affligūt ī limbo. sic demōes & dānati q̄ō ē incōueniēs dicere. Si vo spūs ponat eē ī loco p quē tōz solū. tūc vl ñ bñ apparet qualr patiat a loco p quē tōz. q̄z operationū q̄dā manēt ī agente. sic intelligē & velle. & p istas ñ p̄t spūs magis eē ī loco q̄z p cēntiā. Alie vo sūt q̄ trāseūt i matiaz exteriorē vt mouē Et p has solas p̄t cōpetere spūi eē ī loco qtūs aliq̄d mouet vl faciat circa locū vel circa corp⁹ exūs ī loco. Hec ār operatio iz possz ꝯuenire āgelis ñ tñ p̄t ꝯuenire aīabz sep̄atis. q̄z aīa separata nec mouet aliq̄d q̄ō est sibi cōe & angelis. nec p̄t mouere aliq̄ō corp⁹ ad locū. q̄z cū hēat determinatū mobile cui vnit vt forma medicine quo mouet quicq̄d mouet separata ab eo nihil' aliud p̄t mouē. Si q̄ spūs nō sit in loco nisi p opatiōz & nulla talē p̄t habere anima separata sequit q̄ ipa nō sit in loco. & p ꝯs q̄ ibi non detineat. nec p detentionē affligatur.

Isti igit sunt modi §. IIII.

quibz doctores nitūt oñdere q̄lit āgel⁹ vl aīa separata patiat ab igne. & tñ vt visū ē dic̄ Pe. de pa. vbi. s. Nulli⁹ sanctitatis intellectui. nec mitz q̄z ea q̄ sūt fidei nō p̄nt scientifice pbari. nec rōes in ꝯtrū sacrificē solui. p eo q̄ fides ē de bis q̄ excedūt rōz nāles. Circa vltimā tā opi. s. q̄ p detentionē violentā affligat p̄t b̄ pbabilr sustineri. nō obstante q̄ ꝯ eā arguat. siue spūs sit ī loco p cēntiā siue p operationē. Iz argumēta soluāt vt patebit. Et ꝓmo si spūs ē in loco p cēntiā videt seq̄ tria incōuenientia. Primū ē q̄z seq̄ret q̄ cū oēs eq̄lit detineāt. oēs eq̄lit puniāt. nec vz si dicat q̄ supior pl⁹ affligit. q̄z aliq̄n min⁹ superb ē guior peccator. puta luxurios⁹ būilis. Sz dicēdū ad istō q̄ ē verū de superbia. put spāle pcm̄. Sz q̄n ds ē guior pctō in inferno. tāto pl⁹ odit deū q̄ō ē maīa superbia. & tanto pl⁹ et displicz iustitia dei. & p ꝯs pl⁹ affligit ō alligatōe. q̄n tanto ē eis magis uolūtaria tāto magis penosa. Scōm inconueniēs q̄z dānat⁹ ī camera pulc̄ra affligeret sic̄ in igne. Et ad istō dicendū q̄ cū allegari cuicūq̄ loco sit eis penosuz. q̄z uolūtariū. vtpote. q̄z ꝯ libratē suā & dignitatē. alligari tñ vilissimo loco ē eis penosissimū. b⁹ ār ē centrū q̄ō est maxime distans a nobilissimo corpore. s. celo. Sz vlteri⁹ ibi alligari igni q̄ dñt affligi vilissima corpora dānatorū. adhuc ē magis penosuz. Licz ꝯ illō vltimū sit illō. Ite maledicti in ignē eternū q̄ patus est dyabolo & āgelis eius. quasi ille ignis sit pu⁹ ꝓpter demōes q̄z ꝓpt homines. Tertia instātia de pueris & pribz in limbo soluit facile. q̄z cum voluntas eorum esset iusta. vult illum carcerē. Et sic non affligebat patres. nec affligit pueros. quia nihil volitum est penosuz. q̄ si de animabz purgatorij instet. Dicendū q̄ ille carcer eis penosus est. quia licet volūtarius est tamē eis ꝓpter peccm̄ ꝓtūm q̄ō cōtinue est contra

Argumēta ꝯ tbo.

Opinio Thome

Q. aīa punit per detentōez in loco.

voluntatē coꝝ. qz de pctis ꝓtinue dolent. z ꝑ ꝯns de pena ꝓsequte. Secus aūt est de pctō originali cui nō debet contritio.

Quō aīa sit in loco p cēntiā.

Sz in ista ꝓma ꝑte deducti ois sciendū est q nunqꝫ dicendū est. q spūs sit ita ī loco ꝑ essentiā q essentia sit sibi rō essendi in loco sic. ſ. q cēntia idigeat loco ad sui ꝓfuationē sic ḡue vl leue. vl q circūscribat loco sicut quantū. Sed sic: qz vere cēntia ei⁹ sit in loco diffinitiue. qz sic ē hic qō nō alubi. lz posset nuſqꝫ. Si ät angel⁹ ē in loco ꝑ operatiōem sic: ſ. q sic q̄ntitas est rō subie essendi in loco. sic z spiritui operatio. Pōt ꝛnderi ad instātias. etiam dato q cēntia āgeli eēt nuſqꝫ vel vbiqꝫ. Naz illō qō dic de operatiōe manere pt dici q dato q ei⁹ intelligere et velle fm situationē z diffinitiōs abstraberēt a loco sic cēntia. tñ necario hret cogitare de inferno z igne ei⁹ ꝯ volūtatē suā. ꝓpt qō impediret ꝓsiderare alia q̄ magis vellet ꝓsiderare. qz enī nō intelligit oia sil. impedit ab itellectiōe vni⁹ ꝑ intellectiōez alteri⁹. Cōstat aūt q magis est spiritui delectabile z ōsiderabile ꝛcēplari altissimas cās q̄ corpalia Uñ penosum est valde spūi: si ꝯ volūtatē cogitat de inferno z igne ei⁹ ꝓtinētie. z q de eo sp bēbit cogitare. Sic boi bono ē penosuz q occurrāt sibi cogitatiōes turpes ꝯ volūtatē suā. vel iq̄cūqꝫ alia de re odio habita. de q nūqꝫ veller cogitare. h aūt est possibile. qz sic spūs sepat⁹ ē actu intelligit se ꝓpt accuale pñtiā sue cēntie. sic pt ds facere q semp actu intelligit aliq̄d aliud. vl ꝑ spēm q̄ sp sit ī actu vel aliter. Et ꝓpt h vel nō cogitat alia. vl nō delectat ī eis sicut faceret si nihil ꝯ voluntatē suā cogitaret z diceret. sic dyabol⁹ sp secū ferre infernū seu suū ignē. z ꝑ ꝓtinuatā ipsi⁹ cogitatiōem ꝑ quā ipe fm intellectū apprehēdentem z voluntatē renitentē sp eēt alligat⁹ etiā ante diem iudicij et vbiqꝫ. Scda instātia de operatiōe trāseūte si ꝑ eā sit angel⁹ in loco. vt sit detēctus affligat vt canis vl equ⁹ qui est alligat⁹ ad mouēdū rotā qua aq̄ trahit de puteo vel dānat⁹ ad metalla fodiēda. qz h nō pt ꝓuenire aīe: q nō est nata mouere corp⁹. nisi mediāte suo corpe. Et dicē dū q z si ita esset q̄uis nesciam⁹ q̄ sit illa operatio. Nā nō essz ignis succēsio. qz ille ignis succēsione nō indiget. nec motio ei⁹ eēt circlaris sic in spera sua mouet. qz ad h sufficeret vn⁹ demō tñ q̄cūqꝫ sit illa motio. si ꝓuenit angelo naturaliter pt ꝓuenire aīe separate supnaturaliter. Si enim dei⁹ dedit adamāti z magneti ꝛtutē mouēdi ferrū sine cōtactu q̄ alia corpa nō hnt. nullū incredibile ē. si dicam⁹ q eandē virtutē det miraculose alteri corpi. Et sic si spūs angelic⁹ a naka hz mouē corp⁹. nullū incōueniēs vl impossibile videt. q hāc ꝛtutē supnaturaliter det ds aīe separate vl ad bonū suū. sic apparet in corpib assumptis ab aīab de purgatorio ꝑ petendis suffragijs. vl ad malū suū. vt in dānatis.

Notandū etiā q sic nullū corp⁹ pōt pati a spiritu passiōe ꝓprie dicta. q ē abiectio forme ꝓueniētis. z receptio forme discōueniētis. sic nullus pt pati a corpe ꝓsimul passiōe. z iō ille mod⁹ passiōis q̄ ponit ꝑ imissionē cōiter nō tenet. Itē si dicat q agēs hz eē nobilis⁹ patiētis. vez ē de ꝑncipali agēte. secus de instrali Null⁹ aūt ponit q ignis sit ꝑncipale agēs in afflictione aīe. lz vt instrm diuīe iusticie. iō nō oꝑtz q ignis sit nobilior anima. Et nota q quāuis doctores in precedētib loquātur ꝓncipaliter de igne inferni. tamen idem est de igne purgatorij quantū ad moduz quo anima separata affligitur ab igne. Sed differunt vt dictū est in h. q in purgatorio ꝓfortant spe sue liberatiōis. damnati vero sciūt se nunqꝫ euasuros. Et sic dicimus in inferno esse gradus penaꝝ. vt scz qui multiplicius z grauius peccauit ita et in purgatorio. Et cum grauius sine cōparatiōe sit mortale cum quo descēdit reprobus ad infernum q̄z veniale. hinc etiam pena cuiuscunqꝫ in purgatorio. etiaz ignis videt esse minor pena damni.

De suffragijs quib⁹ a nobis iuuant. Cap. ij.

De baculo quo sustentant anime z ꝓsolātur in purgatorio qui est suffragiū ecclie militātis vt in eo auxilio queniant ad triūphantē. Sciendū ꝓmo suffragia ꝑ baptizatis defunctis fieri posse z debere. nisi ds decedat in mortali notorio. vel sit canōizat⁹ q̄uis ꝓsint dānatis. sz solū eis q̄ sunt ī purgatorio. vñ Aug. in li. de agēdā cura pro mortuis dic. q q̄uis nō oīb ꝑ q̄b fiūt mortuis suffragia ꝓsint. tñ qz nō discernim⁹ q̄ sint. ſ. saluari vl dānari. oportz ea ꝑ regeneratis oīb fieri. vt null⁹ eoꝝ ꝑtermittat ad q̄s debeāt ista bñficia puenire. melⁱ enī superūt ista his q̄b nec obsunt nec ꝓsunt quā eis deerunt q̄bus ꝓsint. vt bñ. xiij. q. ij. Nō extimem⁹. patz etiā h ex auctoritate scripture. ij. Mach. xij. vbi dr. Sancta z salubre est cogitatio ꝑ defunctis exorare: vt a pctis soluant. Et intelligitur ꝑ pctis venialib nō mortalib. vl ꝑ penis tpalib debitꝫ. z ꝑ mortalib debitꝫ: de q̄b ꝓtuli fuerī. Probat etiā h ꝑ rōem fm Pe. in. xiij. Nam tales cū decedētes in gra sint membra eccie z viua ex gra capacia nroꝝ suffragia. qz nō in inferno z egētia auxilio. qz nō sūt in glia sed pena. nec ꝑ opa sua valeant satisfacē. subsidiū hre pōt a nob. Nā q̄b māducat⁹ ab hoie in nutrimētū ei⁹ diffundit ad oia mēbra corpis ei⁹ viua. nō ät ꝑtsa l arida cū q̄ sint illi de purgatorio viua mēbra militātis eccie ex b⁹is q̄ fiūt a fidelib⁹. q̄ sunt corp⁹ mysticū xp̄i. inde recipiunt suffragium subleuationis pene vel liberationis citius vnde in missis semper oratur pro viuis z pro defunctis et orationib⁹ alijs generalibus. sed magis ꝓsunt specialia suffragia ex intentione facientis pro illis.

Omnia autē genera .§. I.

suffragioꝝ q̄ fieri pōt ꝓtinent in q̄tuor modis q̄ ponit Greg. di. Anime defunctoꝝ q̄tuor modi soluūt. ſ. a penis purgatorij. qz aut oblatiōib⁹ sacerdotū aut ꝑay sctoꝝ. aut caroꝝ elemosinis. aut ieiunijs cognatoꝝ. xiij. q. ij. c. Animie. Et fm Pe. de pa ꝑ oblatoꝝ sacerdotū: intelligit missе celebratio q̄ mt oia pl⁹ valet. siue sit de mortuis. vt Requiē eternā. siue ꝑ mortuis dñical missa. vl de sanctis. Per ꝑces scoꝝ intelligūt preces: nō solū coꝝ q̄ sunt ī patria: q̄ orāt ꝑ bis q̄ sunt in purgatorio ꝑcipue amicꝫ. sed etiā ꝑces iustoꝝ viatoꝝ q̄n etiā petōꝝ. si h agāt vt ministri ecclie eā officiātes z oro dñicalis instituta ab ipo iudice exinde psalteriū plus q̄z orōnes Anshelmi. similr z vigilie ab ecclesia institute ꝓ defunctꝫ. Et q̄ dr de elemosinis caroꝝ. hoc iō dicit. qz cōiter amici z ꝓsanguinei cōsueuerūt dare elymas ꝑ defunctis suis nō ꝑ eccias. tñ si extraneus daret etiā valeret defuncto si dās hoc intēdit. z sit in caritate. Elemosyna etiā ꝓcurat z ieiuniū z oratōes illoꝝ q̄b dat. sil r de ieiunijs a q̄cūqꝫ bono fiūt ꝑ defuncto. valent ad satisfaciendū ꝑ eis. Et sub h compbenduntur oēs afflictiones corpales. vt disciplina. Uñ z be. Dñicus sibi dabat disciplinā ꝑ bis q̄ erat ī purgatorio. Et pegrinationes z indulgētie etiā pōt eis valere. q̄n a ꝓferentib⁹ extēdunt ad eos cū scz quis viuens vadit ad ecclesiam vbi est talis indulgentia pro defunctis.

Q̄ suffragia valeant .§. II.

defunctis sed nō oīb⁹ ostendit Aug. in li. enchi. dicēs Nec negādū est aīas defunctoꝝ ꝑ orationes suoꝝ posse relevari. Et infra. cū ꝑ baptizatos oīb⁹ fiūt. ſ. suffragia. ꝑ valent de bonis sūt ḡnarū actiones. ꝑ nō valō mala sunt ꝓpitiationes. pro valō mal: z si nulla sint adiumēta mortuoꝝ sūt tñ viuoꝝ ꝓsolationes. Quib⁹ aūt ꝓsunt. aut ad h pertinent. vt sit plena remissio. aut certe vt tolerabilior sit ipa damnatio. xiij. q. ij. Tempus. Et no. q glo. magis q̄ ibi est. falsa est in eo q dicit mediocriter mali sunt illi qui egrediunt

de corpe cum mortali nō habentes multa grauia mortalia. z subdit q̄ talib⁹ ꝓsunt suffragia facta ꝓ eis ad diminutiōez pene a q̄ tñ nunq̄ ex toto liberabunt. ſz ſp aliq̄d remanebit. et ꝟ ōino falsum ē. q: ſm Tho. in. iiij. z alios theologos in iferno nulla ē redēptio. nec q̄ ad liberatiōez nec q̄ ad diminutiōem pene. nec q̄ ad refrigeratiōem i pena. ſic refrigerak̄ porrās pond⁹ bibēdo. Un in nulla ſuffragia eis ꝓsunt. Silr falsuz ē qđ dicit illa glo. q̄ medio criter mali sunt q̄ decedūt in mortali. ſz vt dic̄ Pe. in. iiij. Mediocriter mali z mediocrit̄ boni sunt idē. q̄ ſcz decedūt cū venialib⁹ solū. vl' q: hic nō cōplete satisfecerūt. z ſi in gr̄a transierūt q̄ mediocrit̄ mali dicunt. inq̄ntū deficiunt a ꝓfecta malicia. i. q: nō hñt secū mortalia. Mediocriter aūt boni dicunt inq̄ntū deficiūt a ꝓfecta bonitate q: ſcz nō sunt sine venialib⁹. nec plene satisfecerūt in vita. Et qđ Aug. dicit in di. c. tps q̄ ꝓsunt suffragia aliq̄b⁹ in gr̄a transierūt q̄ mediocrit̄ mali dicunt. inq̄ntū deficiunt a ꝓfecta malicia. i. q: nō hñt secū mortalia. Mediocriter aūt boni dicunt inq̄ntū deficiūt a ꝓfecta bonitate q: ſcz nō sunt sine venialib⁹. nec plene satisfecerūt in vita. Et qđ Aug. dicit in di. c. tps q̄ ꝓsunt suffragia aliq̄b⁹ vt tolerabiliꝰ sit ipa dānatio. nō ītelligit q̄ ꝓsint dānatis in iferno ad mitigatiōem pene. q: nūq̄ eis minuit. ſz sumit ibi dānatiōem ꝓ deputatiōe seu adiudicatiōe ad penā. Sz sic in mūdo dānari dr z ꝺdēnari nō solū q̄ cōdēnak̄ ad mortē. ſz etiā q̄ ꝺdēnak̄ ad carcerē ad tps vl' ad penā pecuniariā. de q̄ aliq̄n liberak̄. ita z a iudice deo dānak̄ aliq̄s ad penā mortis infernal'. aliꝰ ad penā tpalē. i. ad tempꝰ in purgatorio. z huic scdo sic dānato ꝓsunt suffragia. vl' vt liberarē vel vt refrigerē. Et de ꝟ ītelligit aug. q̄uis ſm vsum loq̄ndi dicam⁹ dānatiōnē deputatiōnē ad infernū. nec obstat illud qđ cantak̄ in missa ꝓ defunctis. vbi eccīa orat dicēs. Libera aīas oīm defunctoꝝ de penis inferni. Nā infern⁹ sumit ibi large pro purgatorio. q: ifra est. i. sub terra. z cū subdit. Ne absorbeat eas tartar⁹. intelligit ne teneat absorptas animas. id est depuratas inferno. i. purgatorio. sed liberenk̄.

Nota.

Queritur etiam vtrum. §. III.

suffragia ꝓ malos ꝓsint. Rñ. pe. de pa. in. iiij. dist. xlv. q. i. ꝓsunt talia q̄nq̄ modis. Primo ex opere operato. vt missa boni q̄ntū mali. sic z baptism⁹. Scdo ex opere operante vtis ecclie cui⁹ minister est petor. vt dicēdo vigilias ꝓ mortuis. z nō solū pro suis parochianis ſz etiā extraneis. q: minister ē nō solū hmōi ecclie ſz vtis. Tertio ex opere operantis. q̄ rogat vl' mādat ꝓ se fieri sic⁹ dns ꝓ malis q̄ malicia nō ꝑt satisfacē pro alio. q: vez est ꝟ p̄cipal'r dāt⁹. puta executor⁹ vl' alter⁹ ꝓ eandē rōnē. sic papa mādat fieri solēnes vigilias ꝓ defuncto sūmo pōtifice. ꝺ clerici. Ubi mal⁹. li. vi. Pōt etiā q̄s subdito ꝓ se z aliis orōes iniūgere. z etiam ꝓfessor penitēti vt oret pro se. Quīto ex opere opāte mīstri. q: ipe opak̄ aliq̄ mō. Un si plat⁹ mal⁹ subdit⁹ dicat al's nō dicturꝰ intēdēs pro illo dicere i spe nō ex intētiōe mādat⁹. tñ mādatarij. si āt subdit⁹ diceret obediētie. tūc nō prodesset exīneo illi pro q̄ iniūgēs intendebat nec exp̄mebat. nec ex intētiōe mādantis q̄ indign⁹ ē nec mādatarij q̄ ꝟ nō intēdit. ſz solū ꝓpt vnionē caritat⁹ q: cū exeq̄nte. al's generalr nō valēt suffragia fcā ꝓ malos. proculdubio ad deteriora prouocak̄. dic. xlix. §. i. qđ vez est ꝓ modū vniōis. q: vnit⁹ nō ē. nec ꝓ modū meriti. q: ñ merek̄ ſz q̄nq̄ ꝓ modū impetratōis valēt. q: oro petroꝝ q̄ñ fuit ꝓ malos ad p̄ſionē infideliū sic iudas cū aliis aplis sanabat infirmos. ſz pl⁹ valz suffragiū boni bono. q: omib⁹ modis. postmodum plus boni malo. q: ꝓ modū freq̄ntis impetratōis. q: volūtarē timentiū se faciet etiam pro indignis. Tertio mali pro bono. Quarto mali ꝓ malo. q: deꝰ petōres nō audit. ſ. sic sicut iustos.

Quō suffragia vā leant.

Utrū suffragia pro §. IIII.

sint ei q̄ fac̄ ipa pro alijs. Rñ. pe. de pa. in. iiij. d. xlv. q. i. Et qđē in merēdo si sit in caritate nihilomin⁹ ꝓsunt q̄ si pro se fierēt ſm illō. Oro mea in sinu meo ꝓuertet. Et q̄nq̄ hō pl⁹ merek̄ celebrādo pro alio q̄ pro se. q: maiori feruore caritat⁹ accēsus. q̄ scintillas mittit ad alios. z maxime ad inimicos. Scdo valēt facīēti suffragia ꝓ alijs ꝟ est si sunt ī gr̄a ad satisfaciēdū indirecte q̄n. ſ. ille ꝓ q̄ fit nō indiget. q: saluat⁹ ē. vl' q: nō ē capax. q: dānat⁹. q̄n. ſ. faciēs ē talis intrīōis in hītu q̄ pro se faceret. si crederet ñ proficere illi pro q̄ fit ſm illud. Si ibi nō fuit fili⁹ pacis pax vra ad vos reūrtet. Lu. x. Tertio indirecte ꝓ cum cui suffragiū ꝑstat q̄ renek̄ orare vl' alia bōa agere pro faciēte suffragiū. al's essz ingr⁹ nō reddēs antidota. z sic ē mels orare ꝓ mortuis q̄ꝫ ꝓ viuis. q̄ mortui q̄n erāt ī padiso et scīūt illos q̄ orauerūt pro eis vl' alia suffragia fecerūt z ꝓ eis orabūt. etiā si suffragātes ꝓpt̄ p̄cm̄ suū illis nō ꝓfuerunt. q: amicicia ꝓsiderat affectū pl⁹ q̄ꝫ effectū. z sunt in caritate ꝓfecta. Uīār etiā scīt pro talib⁹ inq̄ntū ē diuine bñplacīti. Quarto nō prodest ad satisfaciēdū directe. vt si mihi ē intīctū vnū psalterīū z tibi aliud dicēdo pro te vnū adhuc sum obligat⁹ pro me ad vnū. sic si sum⁹ obligati ego z tu tertio q̄libet in ꝑ. soluēdo pro te remaneo obligat⁹ pro me tertio in. ꝑ. z qđ cū qōlibz bonū op⁹ factum in caritate si sit̄ z meritoriū inq̄ntū ex caritate ꝓcedit z satisfactoriū inq̄ntū laboriosum est oīe op⁹ virtuosuz ſm Tho. in. iiij. inq̄ntū meritoriū. ita prodest faciēti. etiā pro alio. puta elemosynā. orōnē. ieiuniū z hmōi. q̄ nō alteri ſz inq̄ntū satisfactoriū. seu pene expiatiuū. prodest ei pro q̄ fit. vñ si pro se intēdit satisfacē si ibi valzsit pro alio viuo vl' defuncto pro illo satisfac̄ si tñ ē capax. i. in statu gr̄e.

Suffragia ꝓsunt etiam facienti.

Queritur etiam an §. V.

obsit defuncto. si omittāt̄r suffragia ab eo mādata. Rñ. pe. de pa. vbi. s. Equidē q̄ ad meritū nihil obest q: totū in hac vita cōparak̄ respectu cui⁹ bona volūtas pro ope reputak̄. i alia ꝙ vita meritū nec augek̄ nec minuit. Sz vt dr Eccs. xi. In quācūq̄ parte lignū ceciderit. siue ad austz siue ad aq̄lonē ibi erit. i. bō in q̄ statu ceciderit in morte siue in statu caritatis signate ꝓ austz vbi est intēsus calor. siue ī statu mortal' culpe signate ꝓ aq̄lonē in q̄ regione est intēsum frigus ibi ꝑmanebit. Secundo non obest ei q̄ntū ad pene intēsionē. quia illa pena cū anima egredit̄ sicci taxat̄ q̄ nec augek̄ nec minuit. Tertio non obest q̄ ad ꝑpetuationē. Si aliq̄s sit in carcere pro debito. qđ alij soluēdū cōmisit. alio nō soluēte. ꝑpetuo ibi remanebit. nisi ipe ꝓ se soluat. Sed si ꝓ se manēdo in carcere solueret. solutiōe pacta etiā procuratore nō soluēte. ea facta liberabit̄. et sic hic est. Sz si quis mādat solui forte facta z nō soluank̄ si fuerit in mora soluēdi in vita z nō peniuit: dānak̄ retinēdo op⁹ mercēnarij vsq̄ mane. si aūt nō fuerit in mora. vl' si in mora z peniuit. tūc non dānabitur. sed stabit in purgatorio min⁹. ꝙ ꝟ q̄ solui mādauit q̄ꝫ si ꝙ oblutionē venialem nec soluiſſz nec solui mādasset. Quarto nocet. si qđ soluere potuit in vita. vl' citō post mortem. mādauit solui tardi⁹. Unde melius faciunt qui in vita sua soluūt testamentū suū. vel anteq̄z bona ad heredes ꝓueniāt. quia modicū suffragiū ī vita pl⁹ valet q̄z multa post mortē postq̄z quātoꝝ tanto melius. Quinto nocet sola negligentia procuratoris. ad hoc vt diutius ibi moretur. quia nec ex opere operato quod nō est nec ex opere operante executore liberak̄ sic dns pōt excōmunicari iuste. q̄n citat⁹ misit procuratorē q̄ nō ꝓparuit cū sit cōtumacia vera vel p̄sumpta. exq̄ citatus nec per

Quomō omissa nocent.

se nec per alium cōparuit.sed qñ ꝓcurator diem accepit. et ipse citatus ē.nō dñs licz noīe dñi.ꝓpē eius ꝓtumaciā dñs excōicari nō debet cū nō sit contumax ipse ꝙ citat⁹ non est licet fuerit negligēs in digēdo talē.qz ꝑ negligentia sine ꝓtumacia no dz ꝙs excōicari.ꝫ iste mortu⁹ ē obligat⁹ ꝑse.vñ si nō soluit ꝑ se vel ꝑ aliuz detinebit ꝙlqz soluerit ꝑ se.ꝑ se aūt luendo penā ꝑ aliū ꝑ suffragia aliorum ab eo mādata et facta vl ab alijs exhibita sua spōte.Unde in decre.xiij.q.ij.c.Qui oblatiōes. dicit ꝙ dñt excōmunicari nō soluētes legata fcā ad pias causas tanqz necatores aiaz.qz scz sunt causa ꝙ demorent in illis. penis a qbz liberarent citius si fierent.z post annū si nō impleant hmōi legata ꝑ executores pertinet executio ad dyocesanū.vt hēs.s.in ti.de decedentibz ab intestato.

Cum etiā querītur .§. VI.

Utz suffragia tm̄ ꝓsint his ꝑ qbz nō fiūt.q̄tū ꝑ his qbz ꝑticulariter fiūt. Rn̄.fm Tho.in iij.ꝙ suffragia valent defunctz duplr. Uno mō ꝑ modū expiatōis. Alio mō per modū ꝙgratulatōis.Primo mō extēdit valor eoz ad defunctos fm intentionē facientis.z m̄to magis sui superioris seu ꝓlati.vñ si intēdit ꝑ vno tm̄ ille sol⁹ videt hre illū valorē expiatiuū.ꝑ quē qs citius liberat a pena purgatorij.vel saltē ꝓncipalius hz illū valorē. Si aūt dicat ꝑ decem defunctis cū ille valor sit finite virtutis.z determinatoz graduū.z si nob ignotoz.puta.x.qlibet habebit vnū gradū vnde nō tm̄ q̄ntū si ꝑ vno tm̄ dixisset missam vel aliud suffragiū feciss et.q̄uis enī xp̄s ꝙ est in sacro sit infinite virtutis.nō tn̄ ibi infinite.ꝫ ſrute finita opat q̄ntū ad effectū sacramēti.aliqū si tota suā virtutē exerceret vna missa.omnes de purgatorio liberaret. Non g̃ ꝓsunt his ꝓ qbz non intendit tm̄ sicut ꝑ qbz intendit:imo forte nihil ꝑ qbz nō intēdit.z ꝫ de suffragio misse q̄ntum ad valorem ꝓncipalē qui est ex sacrificio ei⁹. Nam q̄ntū ad valorē qui est ex orōnibz q̄ fiunt in missa z officio valet omnis missa omnibz defunctis.qz ꝑ omibz ibi oratur.

Quomō ꝑ plūbus valeat.

Quantū aūt ad secundū modū. scz ꝙgratulatōis.sic suffragia facta ex intēxione.ꝑ vno tm̄ valent oīby in purgatorio.qz cū ipsi oēs sint in caritate de omī suffragio facto cuilibet particulariter gaudent oēs. Et qz in maiori caritate est ibi magis gaudet.etiā ꝺ suffragio facto ꝑ alio nō ꝑ se. Et q̄ntū ad istā ꝙgratulatōem intelligit illud Hieronimi de ꝙse.di.v. Nō mediocriter.vbi dic. Cuz missa vel psalm⁹ ꝑ centū aīabz ꝺr.nihil min⁹ q̄z sip q̄libet decretur.accipit.s.q̄ ad ꝙgratulatiōem fm Tho.vl fm glo. ibi hoc refert q̄ ad meritū celebrātis.qz ceteris paribz tm̄ meret celebrando ꝑ mille q̄ntū ꝓ vno ret econuerso.

Sed notādū scdm .§. VII.

Petz de palude in.iij.ꝙ cū ꝺr habens maiorē caritatez in purgatorio.plus gaudet de suffragio:etiā ꝑ alio facto hoc aliqz mō est verū.aliqz mō non. Suffragiū enī et est bonū faciens ipm̄ inq̄ntū est actus eius bonus reddēs eum acceptū coraz deo:z est bonū eius ꝓ q̄ fit dictum suffragiū. Quantū igit ad ꝓmā bonitatē intelligit dictū Tho.s.ꝙ qui in maiori caritate est plus gaudet de suffragio.qz suffragiū ꝑ istū modū nō est magis vni⁹ defuncti qz alterius sed solū facientis. Sz q̄ntū ad scdm valorem cū ille valor sit solū illius ꝓ quo fit suffragiū z vnicui qz magis amabile est ꝓprium bonum qz alienū. ideo q̄ntuz ad istā ꝙsideratōem plus gaudet ille ꝑ q̄ fit suffragium et si sit in minori caritate sit qz ille ꝓ q̄ nō fit.z si in maiori caritate. Ex eo aūt qd dicit Aug⁹.in enchiridiō. tempus qd inter homis mortē z vltimā resurrectōez interpositū est animas abditis receptaculis ꝓtinet:prout vnaquecz requie vl erumna digna est:ꝓ eo quod sortita est in carne dum viueret. Et habetur in decre.xiij.q.ij.ca.Tempus.Tho.in.iij.assignat quinqz genera receptaculoz in alia vita. Primū est locus damnatorū qui dicitur infern⁹ siue gehenna.bis non valent in aliquo suffragia.sicut nec demōibz. Unde nō est ꝓ eis de quibus ꝫ certe scitur orandū vel aliud suffragiū fiendū est Scitur aūt de certo de infidelibz iudeis.s.paganis z hereticis in ꝫ morientibz.Jo.iij.qui non credit iam iudicatus est. ꝙ aūt Grego.orauit ꝓ trayano in infidelitate mortuo.Dicūt doctores ꝙ nō erat sententia diffinitiua damnatus a deo.quia Grego.deo inspirāte orauit ꝙ erat ꝓ eo.De catholico autē qui est mortu⁹ in notorio de q̄ nō penituit mālfeste.puta se occidit interficit in bello iniusto mortu⁹ est cū meretrice inuētus z hmōi dicit pe.de palude.ꝙ pōt ꝓ eo orari occulte.quia potuit in fine occulte penitere.et ꝫ cū ꝓsuppositiōe.scz in casu quo penituerit in fine.z si occultū sit alis non licet. sed nō debent fieri suffragia publice.vt misse.vigilie z hmōi.ꝑpt scādalum.nec in eccl̄ia sepeliri vl cimiterio. Secūdū receptaculum est purgatoriū. Idem enī ignis qui comburit palleas purgat aurū de qbz dictū est. Quomō ꝑ alios pñt fieri suffragia.z etiā de hac materia hēs in ꝓma parte et ibi m̄ra de hmōi. Tertium receptaculū est limbus paruuloz decentiū sine baptismo.in q̄ originali ꝑuatur visione dei.nō aūt sustinēt penam sensus vel ignis. sed nec etiam de priuatiōe glie penaz habent.quia sciunt se sine culpa sua ꝑuatos ꝓ bis nō optz fieri suffragia.qz nil valeret cū nō sint de corpe ecclie. Quartū receptaculum est limbus patz ve.testi.qui dicebat sin⁹ abrae. qui mō est vacu⁹.quia xp̄us soluto debito būane nature.scz originalis culpe eos eduxit ꝺ illo carcere. z in ve.testō qui decedebant nō pure purgati.sed tn̄ in statu gr̃e ibāt ad purgatoriū quouscz ibi satisfacerent z tn̄ purgati ascendebāt ad limbū patrū.z ꝓ eis poterant fieri suffragia scz orationū et elemosinaz.nō missaz que nō erant institute et eos adiuuabāt.Quintū receptaculū est celū empireum locus beatorū.z hi non indigent suffragijs.vt dicitur extra de celebr.miss.c.Cum marthe.iniurā facit marryri ꝙ orat ꝓ martyre.potest aūt esse certum aliqs esse in patria.vñ nō sunt fienda suffragia ꝓ hmōi.vel per bibliam vt dicit pe.de pa.de aplis z ꝓphis ve.testi. Et de his qui ꝓ fide sustinent martyriū.vel quia paruulus post baptismū mouit nō habens vsum rationis vel ꝓ canonisatis.Nam pie creditur ꝙ ecclia nō errat in canonizatione.Ex hoc aūt solum ꝙ fecit miracla.nō est sufficiens causa ꝙ nō debeant fieri ꝓ eo suffragia. vt dicitur de beatis siue de statu beatificandorum in titulo precedenti. Ad quē statum nos (sua adiuuāte gr̃a) perducere dignet Christus Jesus totius orbis saluator Qui cum patre et spūsancto viuit z regnat Per omnia secula seculorū secula benedictus.Amen.

Quiqz re ceptacl̄m animarū

Pars summe Tertia inditi Anthonini Florentini archiepiscopi sacre pagine interpretis eximij:accuratissime per magistz Johānē Brüninger Argentinensis incoli.bis ercis litteris impressa .haud sine ingenti labore reuisa et denuo correcta. Anno christi domini salutifero Millesimoquadringentesimononagesimosexto: pridie vero nonas Martij. Finit feliciter.

DOMEIN-ARCHIEF TE UTRECHT

colorchecker DIGITAL SG
DCSG - UBU # MX - 7181
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
A
B
C
D
E
F
G
H
I
J
K
L
M
N
x-rite
mm
0
1
2
3
4
5
6